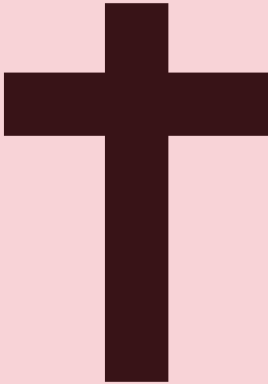

Metĩndjwỳnh Kute
Memã Kabẽn Ny Jarẽnh

New Testament in Kayapó (BR:txu:Kayapó)

Metĩndjwỳnh Kute Memã Kabẽn Ny Jarẽnh New Testament in Kayapó (BR:txu:Kayapó)

copyright © 2012 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Kayapó

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Kayapó [txu], Brazil

Copyright Information

© 2012, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Kayapó

© 2012, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-04-27

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 18 Apr 2025 from source files dated 29 Jan 2022

385317df-3c6a-53ac-81db-0815750ed560

Contents

Matêu	1
Makô	119
Ruka	183
Djuão rax	301
Metĩndjwýnh Karõ	378
Rôma	479
Kôritu kumrẽx	538
Atãri Kôritu	593
Garaxa	630
Epexu	652
Pirpu	673
Korxi	686
Texarônika kumrẽx	700
Atãri Texarônika	711
Ximoxi kumrẽx	717
Atãri Ximoxi	733
Xitu	744
Piremõ	750
Mekbê idjaer	753
Xijagu	794
Pedru kumrẽx	808
Atãri Pedru	824
Djuão kumrẽx	834
Atãri Djuão	849
Djuãoo ino rer	851
Djuda	853
Mýjja apôx	858

Matêu memã Jeju'ã ujarênh ne ja.

Matêu ne prĩne Jeju'ã ajarê, rwỳk djà kraxrũm ne 'ã ujarênh tẽn àbir djãmã kumê. Matêubê ne Jeju kôt ba djwỳnh'õ. Nãm bẽnjadwỳr bajtemmã pi'òk kaprĩo atom djakam nhỹ nhym kam Jeju kum kabẽn nhym tu kum iren kam mã Jejukôt ajkamê. Kôt bikamênh tẽn rã'ã nhym Jeju wabi. Nhym kam prĩne gwaj bamã Jeju'ã pi'òk no'òk ne. Kute Jeju pykabê ar bari noo omũnh ne amako kute mar kôt ne gwaj bamã 'ã pi'òk no'òk ne.

Matêu nhidji 'õdjwỳbê ne Rewi.

Jeju nhingêt'ã ujarênh kadjy ne ja.

Ruk 3.23

¹ Ba, ibê Matêu ne ba pi'òkkam ar amã ikabẽn jarê. Dja ba ar amã Jeju Kritu'ã ajarê. Metĩndjwỳnh ne 'ã Bẽnjadwỳrbê kumkati mê. Kute 'ã Bẽnjadwỳrbê kumkati mênhkôt ne me Jejumã Kritu jarê. Dja ba Jeju Kritu nhingêt kumrêx'ã ar amã ajarê. Aben nwhitepã ar amã ingêt djari arênhõ tẽ. O tẽn arỳm 'ã ar amã pi'òk no'òk gar arên ama. Jeju nhingêt bê ne Dawi. Ne ingêt 'õdjwỳbê Abraão.

² Ingêt Abraão ne Idjak dji.

Idjak dji nhym arỳm kato.

Katon kam arỳm

abatànħ ne ar ba. Ar ba:n kam arỳm Djako dji.

Djako dji nhym arỳm kato. Katon kam arỳm abatànħ ne ar ba. Ar ba: nhym kam arỳm aben kukãm Djudamê kamy ar adjuw.

Djudamê kamy ar adjuw nhym ar arỳm apôx. Apôx ne kam arỳm abatànħ ne ar ba.

³ Nhym kam Djuda arỳm Tamaremã Perêmê Djera ar adjuw.

Perêmê Djera ar adjuw nhym ar arỳm apôx. Apôx ne arỳm abatànħ ne ar ba. Ar ba: nhym kam Perê arỳm Êrõ dji.

Êrõ dji nhym arỳm kato. Katon kam arỳm abatànħ ne ar ba. Ar ba:n kam arỳm Arão dji.

Arão dji nhym arỳm kato. Katon kam arỳm abatànħ ne ar ba.

⁴ Ar ba:n kam arỳm Amĩnadabi dji.

Amĩnadabi dji nhym arỳm kato. Katon kam arỳm abatànħ ne ar ba. Ar ba:n kam arỳm Naxõ dji.

Naxõ dji nhym arỳm kato. Katon kam arỳm abatànħ ne ar ba. Ar ba:n kam arỳm Xamão dji.

Xamão dji nhym arỳm kato. Katon kam arỳm abatànħ ne ar ba.

5 Ar ba:n kam arým
Rabemã Bôadji dji.

Bôadji dji nhym arým kato.
Katon kam arým
abatànĥ ne ar ba.
Ar ba:n kam arým
Ruximã Ôbet dji.

Ôbet dji nhym arým kato.
Katon kam arým
abatànĥ ne ar ba.
Ar ba:n kam arým
Djexe dji.

Djexe dji nhym arým kato.
Katon kam arým
abatànĥ ne ar ba.

6 Ar ba:n kam arým Dawi
dji.

Dawi dji nhym arým kato.
Katon kam arým
abatànĥ ne ar ba. Ar
ba:n kam arým kubê
bênjadwÿr rax. Ar
ba:n kam arým Urij
prômã Xaromão dji.

Xaromão dji nhym arým
kato. Katon kam
arým abatànĥ ne ar
ba.

7 Ar ba:n kam arým
Robowão dji.

Robowão dji nhym arým
kato. Katon kam
arým abatànĥ ne ar
ba. Ar ba:n arým
Abij dji.

Abij dji nhym arým kato.
Katon kam arým
abatànĥ ne ar ba. Ar
ba:n arým Adja dji.

Adja dji nhym arým kato.
Katon kam arým
abatànĥ ne ar ba.

8 Ar ba:n arým Djoxapa dji.

Djoxapa dji nhym arým
kato. Katon kam
arým abatànĥ ne ar

ba. Ar ba:n arým
Djorão dji.

Djorão dji nhym arým kato.
Katon arým abatànĥ
ne ar ba. Ar ba:n
arým Udji dji.

Udji dji nhym arým kato.
Katon arým abatànĥ
ne ar ba.

9 Ar ba:n arým Djotão dji.

Djotão dji nhym arým kato.
Katon kam arým
abatànĥ ne ar ba.
Djotão ar ba:n arým
Akadji dji.

Akadji dji nhym arým kato.
Katon kam arým
abatànĥ ne ar ba.
Ar ba:n arým Edjekij
dji.

Edjekij dji nhym arým kato.
Katon kam arým
abatànĥ ne ar ba.

10 Ar ba:n arým Manaxe dji.
Manaxe dji nhym arým
kato. Katon arým
abatànĥ ne ar ba. Ar
ba:n arým Amõ dji.

Amõ dji nhym arým kato.
Katon arým abatànĥ
ne ar ba. Ar ba:n
arým Djoxij dji.

Djoxij dji nhym arým kato.
Katon kam arým
abatànĥ ne ar ba.

11 Ar ba:n arým Djekonijmẽ
kamy ar adjuw.

Djekonijmẽ kamy ar ad-
juw nhym ar arým
apôx. Apôx ne kam
arým abatànĥ ne
ar ba. Nhym kam
me kurê djwÿnh
arým mebê idjaer'ÿr
prõt ne kam me pa
'amÿn meo mõ. Me
pardja'ã meo mõ.

Krîraxbê Babirônij'ÿr
meo mōn meo bōx.
12 Nhyṁ me krîraxbê
Babirônijkam ar ba:
nhyṁ kam Djekonij
arÿm Xarati dji.
Xarati dji nhyṁ arÿm kato.
Katon kam arÿm
abatānh ne ar ba.
Ar ba:n arÿm Djorba
dji.
Djorba dji nhyṁ arÿm kato.
Katon kam arÿm
abatānh ne ar ba.
13 Ar ba:n arÿm Abidji dji.
Abidji dji nhyṁ arÿm kato.
Katon kam arÿm
abatānh ne ar ba. Ar
ba:n arÿm Erijkĩ dji.
Erijkĩ dji nhyṁ arÿm kato.
Katon kam arÿm
abatānh ne ar ba. Ar
ba:n arÿm Adjô dji.
Adjô dji nhyṁ arÿm kato.
Katon kam arÿm
abatānh ne ar ba.
14 Ar ba:n arÿm Xadoki dji.
Xadoki dji nhyṁ arÿm kato.
Katon arÿm abatānh
ne ar ba. Ar ba:n
arÿm Akĩ dji.
Akĩ dji nhyṁ arÿm kato.
Katon arÿm abatānh
ne ar ba. Ar ba:n
arÿm Eriju dji.
Eriju dji nhyṁ arÿm kato.
Katon arÿm abatānh
ne ar ba.
15 Ar ba:n arÿm Erijdjô dji.
Erijdjô dji nhyṁ arÿm kato.
Katon arÿm abatānh
ne ar ba. Ar ba:n
arÿm Matā dji.
Matā dji nhyṁ arÿm kato.
Katon arÿm abatānh
ne ar ba. Ar ba:n
arÿm Djako dji.

Djako dji nhyṁ arÿm kato.
Katon arÿm abatānh
ne ar ba.

16 Ar ba:n arÿm Jôdje dji.
Jôdje dji nhyṁ arÿm kato.
Katon arÿm abatānh
ne ar ba. Ne kam
arÿm kubê Marij
mjên.

Ne kam arÿm Jeju'ÿr o
bōx. Marij kurūm
ne arÿm Jeju kato.
Katon kam arÿm
abatānh ne ar ba.

Be, Jeju nHINGÊT'Ā ujarēnh
ne ja. Jejubê ne
me ō Bēnjadjwÿrbê
kumkati. Kubê ne
Kritu.

17 Be, Abraão krakam kra
mā aben djô'ā apōx. Nhyṁ
me aben nHITEPĀ ar'ā akre:
nhyṁ ar kute 14 pyrāk ne
aben djô'ā apōx nhyṁ me
kam Dawi'ÿr o bōx. Nhyṁ
kam Dawi krakam kra mā
aben djô'ā apōx. Nhyṁ
me aben nHITEPĀ ar'ā akre:
nhyṁ ajte ar kute 14 pyrāk
ne aben djô'ā apōx. Nhyṁ me
kam arÿm me kurê djwÿnh
kute mebê idjaer pytar'ÿr o
bōx. Me me utān krîraxbê
Babirônij'ÿr meo bōx. Nhyṁ
kam me krakam kra mā aben
djô'ā apōx. Nhyṁ me aben
nHITEPĀ ar'ā akre: nhyṁ ajte
ar kute 14 pyrāk ne aben djô'ā
apōx. Nhyṁ me kam arÿm
Kritu'ÿr o bōx. Metĭndjwÿnh
kute 'ā Bēnjadjwÿrbê kumkati
mēnhkōt ne me kum Kritu
jarē.

*Jeju nā kurūm kator kadjy
ne ja.*

Ruk 1.26

18 Jakam dja ba Jeju Kritu kator'ã ajarê. Nã kurũm kator'ã ajarê. Nãbê ne Marij. Metĩndjwýnh Karõ ne Marij'ýr bõx nhym arým tujarõ. Marij tujarõ kêtri ne Jõdje arým amim kum kabên nhym me kunĩ kuma. Nãm amim kum kabên kajgobit. Kraxje kute o nõr kêt. Nhym kam arým tujarõ. Tujarõ nhym arým omũ.

19 Ne kam bit kute kangamã. Jõdje mexkam bit kute me kãxã kangamãn amim karõo nhýn amim,

—Ne ba ren me krãptĩ nhipõkri kanga nhym ren me arým kam ngryk ne. Ba me krãptĩ kãxã kanga. Nãm ã mexkam amim ane.

20 Nãm ã amim anhýro nhýn kam nõn arým ngõr. Ngõr nhym aêrbê Bẽnjadjwýr djwýnh kadjy mrãnh djwýnh'õ arým 'ýr bõx nhym õtkam arým omũ. Nhym kum,

—Jõdje, Dawi tãmdjwý, arým aprõ tujarõkam kwãrik wãnh adjumar punu kêt. Mrãmri dja ga ã tu 'ýr amõrkumrêx. Djãm axwe? Kati. Metĩndjwýnh Karõ ne 'ýr bõx nhym arým tujarõ.

21 Dja kra ruw ga kam kum Jeju jarê. Mýkam dja ga kum ja jarê? Bir, dja õ me wýnh axwebê me utã. Kam dja ga kum Jeju jarê. Nãm ã Metĩndjwýnh kadjy mrãnh djwýnh'õ Jõdjemã ane. Mýj'ã ne idjibê Jeju amijakre? Bir, me utãr djwýnh'ã ne amijakre.

22-23 Amrêbê: ne Bẽnjadjwýr

djwýnh Jeju nã tujarõ'ã ajarê. Kabên jarênh djwýnhmã 'ã ajarê. Nhym arým kukwakam me bakukãmãremã kum,

“Me kurerer'õ, me'õ kraxje kute o nõr kêtja dja arým tujarõ nhym ã kra ruw.

Nhym me arým idji'ã abenmã kum, 'Emane', anhýro ba.”

Nãm ã kabên jarênh djwýnh Bẽnjadjwýr djwýnh kukwakam me bakukãmãremã ane. Nhym kam me aben djõ'ã arêho mõ:n arêho mõr tãmtã arým 'ýr o bõx. Tũ:mrãm me bakamingrãnyrekam Jeju nã katon arým abatãnh ne ar ba. Ar ba:n arým tujarõkumrêx. Kraxje me'õ kute o nõr kêt kam arým tujarõkumrêx. Me kute me bakukãmãremã 'ã ujarênh kõt arým ã tujarõo ane. Kabên jarênh djwýnh ne me bakukãmãremã kum,

—Nhym me arým idji'ã abenmã kum, “Emane”, anhýro ba. Be, ne ren me me bakabênkõt idjibê Emane'ã abenmã kum,

—Kubê ne me banhõ Metĩndjwýnh. Me banhõ Metĩndjwýnh arým me baro'ã ar ba. Nãm ã kabên jarênh djwýnh me bakukãmãremã ane.

24 Metĩndjwýnh kadjy mrãnh djwýnh prõ'ã Jõdjemã karõn arým kum karõ pa. Nhym arým krã kato. Ne kam arým kabên kõt prõ'ýr mõ.

25 Nãm 'ýr mõr kajgon ikõ'ã ikwã kêt. Kra rwýkkambit ne ikõ'ã ikwã. Nãm 'ýr mõr

kajgo nhym kam arým kra kutewa ruw nhym kumy. Kumy nhym arým kum Jeju jarë.

2

Ar kute kanhêtire mar'ã ujarënh kadjy ne ja.

¹ Ar kute kanhêtire mar ne ar myt apôx djâ kurûm tẽ. Tẽ: nhym arým akati krãptĩ apêx nhym ar arým Djeruxarëkam bôx. Pykabê Djudêjakam krĩraxbê Berëkam ne Jeju ruw. Bënjadjwÿr raxbê Erodji memã yÿrri ne ruw.

² Ar kute kanhêtire mar Djeruxarëkam bôx ne arým me kukjêro tẽ. Ar memã kum,

—Nhÿnh ne me'õ prĩreja? Dja kubê mebê idjaer nhõ Bënjadjwÿr rax. Kanhêtire kute rwÿk'ã amijakre ne bar arým omũ. Myt apôx djâ'ãnh ne bar omũn kam amrẽ 'ÿr tẽn arým bôx. Ije kum rax jarënhmã bôx, ane. Nãm ar ã memã anhÿro tẽmo ane.

³ Memã anhÿro tẽ: nhym arým bënjadjwÿr raxbê Erodji kuma, me kute ar arënhja ma. Kuman arým axwe: umar ne. Djeruxarëkam me kunĩdjwÿ axwe: umar ne.

⁴ Nhym kam Erodji arým amiwÿr me rûnh 'uw. Me kadjy Metĩndjwÿnh mar djwÿnh nhõ bënjadjwÿrmẽ Môjdjê kukràdjâ mar djwÿnhmẽ amiwÿr me ku'uw ne amijã meo akuprõ. Ne kam arým abej me kukjêro nhÿn memã kum,

—Nhÿnh ne Kritu rwÿkmã? Nhÿnh ne Kritu rwÿk djâja? ane. Metĩndjwÿnh kute

'ã Bënjadjwÿrbê kumkati mënkhôt ne me kum Kritu jarë.

⁵ Nãm Erodji memã ane nhym me kum,

—Pykabê Djudêjakam krĩbê Berëkam ne rwÿk djâ.

⁶ Amrëbê: ne Metĩndjwÿnh kabën jarënh djwÿnhmã arë. Kritu rwÿk djâ'ã kum ajarë. Nhym kukwakam me bakukãmãremã 'ã ajarë. Me krĩmã arën kum,

“Pykabê Djudêjakam krĩbê Berë, amã ne ba ikabën ne. Djãm Djudêjakam akajgo got?

Abê bënjadjwÿr rax pyrâk. Djudêjakam me bënjadjwÿr kunĩ dja amã arax jarë. Mÿkam?

Bir, akam dja me'õ prĩre ruw ne ï arým bënjadjwÿr rax. Ne arým inhõ mebê idjaer pumũn meo ba.

Dja meo ba kute mrãmri ne mrykĩ'ãtomtio ba djwÿnh kute õ mryo ba pyrâk”, ane.

Nãm kabën jarënh djwÿnh ã me bakukãmãremã anen arým 'ã pi'ók no'ók ne. Ga, Berëkam Kritu rwÿkja pumũ. Pi'ók jakôt ne bar arým omũ. Nãm me rûnh ã Erodjimã ane.

⁷ Nhym kam bënjadjwÿr Erodji amipdjun amiwÿr ar kute kanhêtire mar 'uw nhym ar arým 'ÿr bôx. 'ÿr bôx nhym me kãxã arkum,

—Nhÿnhjakam ne kanhêtire amirĩt djâ? Mÿj ne kanhêtire kute amirĩt'ã amex kute? ane. Nhym ar arým prĩne kum arë.

⁸ Nhyam kam arým Berēmã ar anon arkum,

—Aje. Dja gar tẽn prĩre me'õ prĩre jabej ne kum akato. Kum akaton on amrẽ iwýr tẽn imã 'ã ajarẽ. Badjwý 'ýr itẽm ne ije kum rax jarẽnh prãm kumrẽx. Aj mã, ane.

⁹ Nhyam ar bẽnjadwýr rax kabẽn mar pan arým 'ýr tẽn. 'Ýr tẽn: nhyam ar aêrbê kanhêtireja mõi. Tãm ne ar myt apõx djã'anh omõi. Arým ar kukãm mõi. Nãm ar kukãm mõi:n arým iby arek wajêt. Prĩre rwýkja nhiby arek wajêt nhyam ar arým omõi.

¹⁰ Omũn arým kĩ:nhkumrẽx.

¹¹ Ne kõt tẽn:n arým úrkwã 'ýr bõx. Ne kam arým wadjãn prĩreja pumõi. Nãm Marij ne kumýn o nhý nhyam ar omõi. Ne kam amikajgo man arým amijo ngriren parbê tu myrbê rôrõk ne. Parbê kum rax jarẽnho ikwã. Ne kam arým kãjmã krĩn arým nêkrẽx 'ãpre bõn kum adjuw. Kẽn karýmẽ pĩ djur, me kute kuwykam rẽn nhyam kudjýjamẽ me kudjý djãbê mirajamẽ ne ar kum adjuw.

¹² Ne kam kãjmã djan pry 'õdjwý kõt akubyn ar õ pykamã tẽn. Me'õ ne ar biptirkam arkum,

—Kwãrĩk wãnh akubyn Erodji 'ýr atẽm kêt, ane nhyam kam ar akubyn Erodji jaã'ã tẽn. Tẽn:n arým ar õ pykakam bõx.

Jõdje kute Edjitu 'ýr Jejuo kator kadjy ne ja.

¹³ Nãm ar kute kanhêtire marja tẽn nhyam kam Jõdje

arým ngõr. Ngõr nhyam ã, arým Metĩndjwýnh kadjy mrãnh djwýnh'õ bõx ne kum,

—Kãjmã djan amibêx ne prĩremẽ nãm aro akaton amũ pykabê Edjitungãm aro tẽn. Erodji kute prĩre bĩnmã kute abej 'ýr. Dja gar Edjitungãm tẽn bõx ne arek kam ar aba. Ije amã arẽnhkambit dja gar akubyn tẽn, ane.

¹⁴ Nãm kum ane nhyam arým kãjmã dja. Nhyam akamãt kõi rã'ã nhyam arým prĩremẽ nãm aro tẽn. Pykabê Edjitu 'ýr ne aro tẽn aro bõx. Ne kam ar arek kam ar ba.

¹⁵ Amrêbê: ne Bẽnjadwýr djwýnh ar Edjitu 'ýr tẽn'ã ajarẽ. Kabẽn jarẽnh djwýnhmã 'ã ajarẽ. Nhyam arým kukwakam me bakukãmãremã kum, “Bẽnjadwýr djwýnh ne me amã, ‘Ba ne ba ikra 'uw nhyam arým Edjitu kurũm kato.’ Nãm ã me amã ane.”

Nãm ã kabẽn jarẽnh djwýnh me bakukãmãremã ane. Nhyam kam me aben djõ'ã arẽnho mõi:n arẽnho mõi:r tãmã arým 'ýr o bõx. Tũ:mrãm me bakamingrãnyrekam Jõdje ar arým Edjitu 'ýr tẽn. Me bakukãmãremã 'ã ujarẽnh kõt ar arým Edjitu 'ýr tẽn. Arým Erodji tykkambit dja ar akubyn Edjitu kurũm tẽn.

¹⁶ Jõdje ar Edjitu 'ýr tẽn nhyam Erodji arým ar kute kanhêtire marja ma. Ne kam amim,

—Je tõi mykam ne ar imã 'êx ne iwýr bõx kêt? ane. Nãm anen arým ngry:k ne. Ne amim,

—Amũ akati ja'ã ne ar kute kanhêtire mar imã, “Bĕnjadjwÿr rwÿk ny'ã kanhêtire katorja'ã ne arÿm amex amãnhkrut apêx bar omũ”, ane. Be, kanhêtire kator'ã amex amãnhkrut apêx kôt godja bĕnjadjwÿr rwÿk ny'ã arÿm amex amãnhkrut ne apêx jabej. Nãm ã amim anen arÿm õ krãkamngõnhmã kum,

—Me on Berĕkam me pŕire nhimex. Bu'ã Berĕ nhõ pyka kunĭkôtdjwÿ dja ga me me pŕire nhimex. Mybit dja ga me kunĭ nhimex. Me pŕire rwÿk'ã amex amãnhkrut apêx nhijukribit dja ga me me imex kêt, ane. Erodji õ krãkamngõnhmã ane nhym me arÿm me pŕire'ÿr mõn me imexo mõ. Me imexo mõn arÿm me imex pa. Nhym me arÿm amak djaje mÿro kumex.

¹⁷ Amrĕbĕ: ne Metĭndjwÿnh me mÿr kumex'ã ajarĕ. Kabĕn jarĕnh djwÿnhbĕ Djermimã 'ã ajarĕ. Nhym arÿm kukwakam me bakukãmãremã kum,

¹⁸ “Ota krĭbĕ Ramakam me mu:w ne kãj bĕ amra:.. Rakeu krao amak djaje me mu:w.

Kra arÿm kubĕ kĕtkam ne me te kute memã kapŕĭ kwÿ ngrimã.”

Nãm ã kabĕn jarĕnh djwÿnh Metĭndjwÿnh kukwakam me bakukãmãremã ane. Nhym kam me aben djõ'a arĕnho mõ:n arĕnho mõr tãmtã arÿm 'ÿr o bõx. Tũ:mrãm me bakam-ingrãnyrekam ne me arÿm mÿro kumex. Krãkamngõnh

arÿm me pŕire nhimex ne nhym me arÿm amak djaje mÿro kumex. Djermi kute me bakukãmãremã 'ã ujarĕnh kôt me arÿm ã mÿro ane.

Nadjare'ÿr akĕx'ã ujarĕnh.

¹⁹ Jõdje ar Edjitukam ar ba: nhym kam Erodji arÿm ty. Ty nhym kam Jõdje arÿm biptiro nõ. Biptiro nõ nhym Metĭndjwÿnh kadjy mrãnh djwÿnh'õ arÿm kum amijo amirĭt ne kum,

²⁰ —Kãjmã djan pŕiremĕ nã aro tĕ. Me abĕ idjaer nhõ pyka'ÿr aro tĕ. Me kute bit pŕire bĭn pŕãmja ne me arÿm ty, ane.

²¹ Nhym kam Jõdje arÿm kãjmã djan pŕiremĕ nã aro tĕ. Aro tĕn amũ mebĕ idjaer nhõ pyka'ÿr aro tĕ. 'ÿr aro tĕ:n arÿm 'ÿr aro bõx.

²² 'ÿr aro bõx nhym me arÿm kum,

—Erodji kra Akireu arÿm pykabĕ Djudĕjakam bãm pãnh memã bĕnjadjwÿr, ane. Nãm me Jõdjemã ane nhym arÿm kum uman Djudĕja'ÿr tĕm pŕãm kêt. Ne kam õtkam me'õ arÿm nĕje kukrà. Nhym kuman arÿm pykabĕ Djudĕja nhibej tĕn kam pykabĕ Garrĕjakam bõx.

²³ Ne ajte tĕ:n arÿm krĭraxbĕ Nadjarekam bõx ne kam ar ba. Kam ar ba: nhym kam Jeju arÿm kam abatãnh ne. Amrĕbĕ: ne Metĭndjwÿnh ja'ã ajarĕ. Jeju Nadjarekam abatãnh'ã ajarĕ. Kabĕn jarĕnh djwÿnhmã 'ã ajarĕ. Nhym arÿm kukwakam me bakukãmãremã kum,

“Dja me abenmã 'ã, ‘Nad-jarekam ne abatànħ djà’, anhyro ba.”

Nãm ã ujarënh djwýnh Metĩndjwýnh kukwakam me bakukãmãremã ane. Nhyam kam me aben djô'ã arënhomõ:n arënhomõr tãmtã arým 'yr o bõx. Tũ:mrãm me bakamingrãnyrekam arým 'yr o bõx nhyam Jeju arým Nadjarekam abatànħ ne. Me bakukãmãremã 'ã ujarënh kõt ne arým Nadjarekam abatànħ ne.

3

Djuão kute Jeju kutêp me akre'ã ujarënh.

Mak 1.1; Ruk 3.1; Djur 1.19

¹ Jeju Nadjarekam ar ba: nhyam kam ngômã me angjênh djwýnhbê Djuão arým bõx. Pykabê Djudêjakam kapõt kukritkam ne Djuão me akreo ba. Me ta ne me 'yr ban bõxo kumex nhyam ar me akreo ba.

² Nãm memã kum,

—Me amikam akapřiren wãnh ajaxwemã anhiren Metĩndjwýnh'yr amijo akêx. Arým kãkwakam Bẽnjadjwýr djwýnh kute pykakam amim me utàr ne ar meo ba 'yr. Nãm ã Djuão memã ane.

³ Amrêbê: ne Metĩndjwýnh Djuão kukãm 'ã ajarê. 'Ã ujarënh djwýnhbê Idjaijmã 'ã ajarê. Nhyam arým kukwakam me bakukãmãremã kum,

“Me'õ dja kapõt kukritkam memã kabên ne. Kãj bê dja me akren memã kum,

‘Me apa. Ê, on Bẽnjadjwýr djwýnh kutêp wãnh ajaxwemã anhiren katàt amijo aba. Kute mrãmri ne me kute bẽnjadjwýr rax kutêp pryomex ne kute kum katàt pry jadjwýrja pyràk', ane.

Dja ã ujarënh djwýnh Bẽnjadjwýr djwýnh'ã memã ane.”

Nãm ã Idjaij Djuão'ã me bakukãmãremã ane. Nhyam kam me aben djô'ã arënhomõ:n arënhomõr tãmtã arým 'yr o bõx. Tũmrãm 'yr o bõx nhyam Djuão arým kato. Me bakamingrãnyrekam katon arým ã me akreo bao ane. Metĩndjwýnh kute me bakukãmãremã 'ã ujarënh kõt Djuão arým katon ã me akreo ane.

⁴ Be, Djuão ne mry jabatànħbê kameru kĩ nhipêxo kubêkàn angij ne mry kào amikrax pren krytkanhê kun menh kangõo ikõ.

⁵ Nhyam kam krĩraxbê Djeruxarêkam me ja Djuão'yr bõxo dja. Bu'ã pykabê Djudêjakam me jadjwý Djuão'yr bõxo dja. Ngõbê Djodão bu'ã pykakam me jadjwý 'yr bõxo kumex ne. Nãm me Djuão'yr ban bõ:xo dja.

⁶ Ne kam amijaxwe kõt amijarên memã kum,

—Be, mrãmri ne ba ijaxwe tũm krãptĩ. Arým imã kĩnh kêt ne wãnh kum inhire, ane. Nhyam kam ngõ raxbê Djodãokam mã Metĩndjwýnhmã me angij.

7 Nhyŋ kam me bê pardjêumê me bê xadjudjêumê krâptî arÿm Djuão'y'r bôxo dja. Nhyŋ me omÿn memã kum,

—Me akamingrãny ne ga me abê iry. Mÿj me'õ got ne me amã Metîndjwÿnh ngryk nhõ akati jarê ga me umaje iwÿr aprõt kajgo?

8 On katàt amijo aba gê me mrãmri me amex jabej me amã kato. Mrãmri ga me amikam akaprîren wãnh ajaxwemã anhirern aje Metîndjwÿnh'y'r amijo akêx jabej gê me me amã kato. Ne kam me akam kînhkumrêx kute mrãmri ne me kute pidjô djô mexmã apôx ne kam kînhja pyrãk.

9 Kwãrîk wãnh me anhõkre kadjwÿnhbê anhingêt kukãmãre Abraão adjãmra kêt ne amim,

—Me ba ne ba me ibê Abraão tàmdjwÿ. Dja Metîndjwÿnh me ikam ngryk kêt. Dja ba me te ijaxwe nhyŋ kam me inhingêt kukãmãre Abraão kôt Metîndjwÿnh kum me ijabê ne me ijaxwekam me ijo bikênh kêt kumrêx, ane. Kwãrîk wãnh ga me ã anhÿr ar aba kêt. Kati. Ê, ba me amã arê. Dja ga me te abê Abraão tàmdjwÿ nhyŋ Metîndjwÿnh tu me ajo ajkê, me ajaxwe pãnh tu me ajo ajkê. Ne ren kute ajte Abraão tàmdjwÿ prãm jabej ren tu kênjao itun o amim Abraão tàmdjwÿ nhîpêx nhyŋ me ren tu katon kumex.

10 Ê, mrãmri arÿm 'y'r. Metîndjwÿnh kute memã

axwe pãnh jarênh nhõ akati arÿm 'y'r. Kute mrãmri ne pidjô apÿnh abenkam ô kêt nhyŋ me kute kâr ne o mrãnh ne kute kuwykam rênhja pyrãk. Arÿm ne Metîndjwÿnh me ajã pidjô djô kêt jakren arÿm me ajaxwe pãnh kute me ajo bikênh 'y'r. Dja me ajo môn kuwykam me amê. Arÿm 'y'r. Kute mrãmri ne me'õ kute pidjômã 'yr kadjy kute parbê kàxkrãkô mÿnh ne o ãm pyrãk.

11 Mrãmri ba ne ba ngômãbit me ajangij. Ga me amikam akaprîren wãnh ajaxwemã anhiren Metîndjwÿnh'y'r amijo akêx ba ngômãbit me ajangij. Nhyŋ be, itotokbê ne me'õ bôxmã. Me'õ tãm ne raxo kute amÿ ijakrenh, kute ijakrenh mexi. Nã bãm te irax ne 'y'r ibikamênh prãmje. Nã bãm te irax ne 'ã inhiôn ije kum parkã 'ã pre bônne o itêm prãmje. Be, ãm irax ba ren arÿm kum apê. Nhyŋ be, kati. ãm ingrire. Nãm raxo ijakrenh mex ne. Tãm ne arÿm bôx 'y'r. Djãm ngômã kute me ajangjênhmã? Kati. Tãm dja bôx ne kam me awÿr Metîndjwÿnh Karô jano. Katàt me aje amijo ababit'y'r dja ano kute me ajo bamã. Ne kam me ajaxweja kute kuwymã me arênhmã.

12 Gêdja bôx ne kam kute mrãmri ne me kute kôtyk byr ne o kute bàygogore ka'uk ne kute kam mÿm 'ynhî, 'y mexjao atom ne kam kute 'ykãjao tēm ne kute kuwykam mēnh nhyŋ xêtja pyrãk. Dja me'õja

bôx ne ã me axweo anen kuwykam me kurê. Nhyim kuwyja dja pôk rã'ã: rã'ãn apêx kêtumrêx. Nhyim be, me mex, me katât kute amijo baja'ã gêdja 'y mex jakren mûm meo atom. Meo atom ne kâjkwakam ô pykamã meo mō gê me kam kam kînhkumrêx ne ar ba. Arÿm kute meo anhÿr 'ÿr. Nãm ã Djuão mebê pardjêumã ane.

Djuão kute ngômã Jeju jadjâr.

Mak 1.9; Ruk 3.21; Dju r 1.32

¹³ Kam Jeju arÿm pykabê Garrêja kurûm tê. Tê:n arÿm ngôbê Djodão'ÿr bôx. Nãm 'ÿr bôx ne arÿm Djuão'ÿr bôx. Kute Metîndjwÿnhmã ngômã adjarmã ne 'ÿr bôx.

¹⁴ Nhyim kum,

–Djãm ba ije ngômã ajadjarmã? Kati. Ba ne ga ren Metîndjwÿnhmã ngômã ijadjã, ane.

¹⁵ Nhyim kum,

–Kati, kwãrîk rã'ã. Metîndjwÿnh kute gu bamã katât baje amijo baba'ã karô kôt dja gu prîne katât amijo baba. Kam dja kînhkumrêx. Kam dja ga on ngômã ijadjã, ane.

¹⁶ Nhyim arÿm ngômã adjã. Nhyim kam wabin dja nhyim aêrbê kâjkwa arÿm aben bê ajkij. Aben bê ajkij nhyim me kute omûnh kadjy Metîndjwÿnh Karô kute tut pyrâk arÿm 'ÿr ruw ne 'ã tÿm. 'Ã tÿm nhyim Djuão arÿm omû.

¹⁷ Nhyim ê, arÿm kâjkwa kurûm Metîndjwÿnh memã kabên ne memã kum,

–Ikra ne wã. Imã abê:kumrêx. Ba kam kam ikînhkumrêx. Nãm ã Metîndjwÿnh Kra'ã memã ane.

4

Xatanaj te kute axwe'ã Jejumã àpnênh.

Ruk 4.1; Mak 1.12; Idja 2.18, 4.15

¹ Nhyim kam Metîndjwÿnh Karô kapôt kukritmã Jejuo katon o mō. Dja Xatanaj te kute axwe'ã mênhmã kum apnê. Ja kadjy ne o mō.

² Nhyim kam Jeju Metîndjwÿnhmã amijajbu. Nãm amijajburo dja: nhyim 'ã akatibê 40 apêx. Nhyim kam arÿm kum prã:m ne.

³ Nhyim kam me axwe'ã memã àpnênh djwÿnhbê Xatanaj arÿm 'ÿr tên 'ÿr bôx. Nãm bit kute amikôt o ba nhyim kôt axwemã 'ÿr bôx. Ne kam kum,

–Ê, goja abê Metîndjwÿnh Krakumrêx jabej ne goja kênjamã akabên gê goja kubê djwÿ ga krê, ane. Nãm Xatanaj ã Jejumã ane.

⁴ Nhyim kam kum,

–Kati. Mÿkam? Bir, Metîndjwÿnh ne amrêbê: me ikukãmãremã kum, “Djãm djwÿobit dja me amitÿx ne tîn ne ar ba?

Kati. Metîndjwÿnh kabênodjwÿ dja me amitÿx ne tîn ne ar ba, kabên kunõo.”

Nãm ã Metîndjwÿnh me ikukãmãremã ane nhyim me arÿm 'ã pi'ók no'ók ne. Ije Metîndjwÿnh kabên ja markam ije akabênkôt kênô

djwÿ prãm kêt. Nãm ã Jeju kum ane.

⁵ NhyM kam Xatanaj Djeruxarê'ÿr o tẽn o bôx. Krĩrax jamã ne me kum, "Metĩndjwÿnh nhõ krĩrax", ane. Nãm o bôx ne o tẽn Metĩndjwÿnh nhõ kikreti'ÿr o bôx. Ne kam o tẽn o wabin kikreti nhimõk'ÿr o bôx ne anhã'ã kudja.

⁶ Ne kam kum,

—Ë, goja abê Metĩndjwÿnh Krakumrêx jabej goja rûm tẽn ato. Amrêbê: ne me akukãmãre amã arê. Metĩndjwÿnh kukwakam amã arên amã,

"Dja ba ajã ikadjy mrãnh djwÿnhmã karõ.

Dja me atêmkõt amã ikra dja gê kên'õ apar ngãnh kêtukumrêx."

Nãm ã Metĩndjwÿnh me akukãmãre amã ane nhyM me arÿm 'ã pi'õk no'õk ne. Ajrã, rûm tẽn ato gê goja me atêmkõt amã ikra dja, ane.

⁷ NhyM Jeju kum,

—Kati. Mÿkam? Bir, ba ajte amã arê ga ama. Amrêbê: ne me ikukãmãre memã arê. Metĩndjwÿnh kukwakam memã arên memã kum,

"Kwãrĩk wãnh Bẽnjadjwÿr djwÿnh, Atĩndjwÿnh kabi kêt, kute ajãno ãm jabej kabi kêt", ane.

Nãm ã Metĩndjwÿnh me ikukãmãremã ane nhyM me arÿm 'ã pi'õk no'õk ne. Ije Metĩndjwÿnh kabên ja markam ne ba ije akabênkõt rûm itêm ne idjãtor prãm kêt, ane.

⁸ NhyM Xatanaj ajte o tẽn krãnh prêkti nhimõk'ÿr

o wabi nhyM dja. NhyM kam apÿnh pyka djãri nhyM Xatanaj arÿm kum kunĩ jakreo dja. Ne apÿnh bẽnjadjwÿr kute meo ba djãri kum me kunĩ jakreo dja. NhyM apÿnh me õ mÿjja rûnh ne uma djãri nhyM kum me kunĩ jakreo dja nhyM arÿm kunĩ pumũ.

⁹ NhyM kam kum,

—Ba amã ja kunĩ kanga. Ba amã me õ mÿjja rûnh ne uma kunĩ kanga. Dja ga amijo angrin ikuka kônkh akõnkrão nhÿn imã irax jarê ba arÿm amã kungã. Ba amã kunĩ ngã ga arÿm idjõ'ã o aminhõn ar o aba, ane.

¹⁰ NhyM Jeju kum,

—Kati, Xatanaj, on rûm imã akàx. Djãm ije akuka kônkh ikõnkrão inhÿrmã ne ije amã arax jarênhmã? Arkati. Mÿkam? Bir, amrêbê: me ikukãmãre memã arê. Metĩndjwÿnh kukwakam memã arên memã kum,

"Bẽnjadjwÿr djwÿnh, Atĩndjwÿnhmãb dja ga amijo angrin kum rax jarên ajbitmã apê.

Kwãrĩk wãnh atemã 'õmã rax jarênh kêt."

Nãm ã Metĩndjwÿnh me ikukãmãremã ane nhyM me 'ã pi'õk no'õk ne. Ije Metĩndjwÿnh kabên ja markam ne ba ije akuka kônkh ikõnkrão inhÿr ne ije amã arax jarênh prãm kêt, ane.

¹¹ NhyM kam Xatanaj arÿm kum kãx ne mã tẽ. NhyM kam kadjy mrãnh djwÿnh ar arÿm 'ÿr bôx ne o djuw mex.

Jeju kute me akremo krax.

Mak 1.14; Ruk 4.14

¹² Nhym kam Jeju arým tẽ. Tẽ:n pykabê Garrêjakam bôx. Me arým kute Djuãoo tým ne kubê ijêkam ne Garrêjakam bôx.

¹³ Nãm Garrêjakam krĩraxbê Nadjarekam bôx. Ne kam kurũm katon kam amũ krĩraxbê Kapanakam tẽn bôx ne nhỹ. Imôti mýrri ne Kapana dja. Me kute Kapana bu'ã pykamã Djeburõmẽ Naptar jarênh. Kam ne krĩraxbê Kapana dja.

¹⁴ Amrêbê: ne ujarênh djwýnhbê Idjaij me bakukãmãremã arê. Jeju Kapanajakam bôx jarê. Metĩndjwýnh kukwakam ne Idjaij memã arên memã kum,

¹⁵ "Pykabê Djeburõ, pykabê Naptar. Imôti'ýr pyka. Ngôbê Djodão nhikjêbê pyka.

Me bajtem nhõ pyka jamã ne me kum Garrêja jarê.

¹⁶ Pyka jakam ne me axwe:. Me mrãnh punu:re kute mrãmri ne akamãt kô tykkam me mrãnh punu pyrãk.

Me ja ne me arým me'õ me:xkumrêx pumũ kute mrãmri ne me kute memã irã djã rax pumũnh pyrãk.

Pyka jakam ne me kaprĩre ne ar ba. Kute mrãmri ne me on tyk karõ kaprĩn ar ba pyrãk.

Me ja ne me arým me'õ me:xkumrêx pumũn kĩnhkumrêx ne. Me kĩnhkumrêx kute

mrãmri ne ajte arn-grokam me kĩnh pyrãk", ane.

Nãm Idjaij ã me bakukãmãremã ane. Nhym kam me aben djô'ã arênhomõ:n arênhomõr tãmtã arým 'ýr o bôx. Tũ:mrãm me bakamingrãnyrekam Jeju arým Kapanakam bôx. Me:xkumrêx ne arým kam bôx. Idjaij kute me bakukãmãremã 'ã ujarênh kôt ne bôx.

¹⁷ Ne kam arým kãj bê me akremo krax. Ne amijã memã kum,

—Amikam akaprĩren —Amikam akaprĩren wãnh ajaxwemã anhiren Metĩndjwýnh'ýr amijo akêx. Arým kãjkwakam Bẽnjadjwýr djwýnh kute pykakam amim me utãr ne ar meo ba 'ýr. Nãm ã Jeju me akreo ane.

Jeju kute amikôt me kamênh.

Mak 1.16; Ruk 5.1

¹⁸ Nhym kam Garrêjakam Jeju imôti mýrbê tẽ. Nhym Ximãomẽ ãngre ar axikôt katorja ngôkam ar kryre rênho ba nhym arým ar omũ. Ximãomã ne me Pedru jarê. Ar kubê tep pynênh djwýnh tũm.

¹⁹ Nãm ar ar kryre rênho ba nhym Jeju arkum,

—On ar mã ikôt ajkamẽ. Jakam dja gar ikôt me kamênhomõ aba kute mrãmri ne ar aje tep pynênhomõ aba pyrãk, ane.

²⁰ Nhym ar on amikôt kryre mên arým mã Jeju kôt ajkamẽ.

²¹ Nhym ãm ajbir tẽ nhym Xijagumẽ Djuão ar kãkam nhỹ

nhym arÿm ar omÿ. Ar axikôt kator. Djebedêu ne ar adjuw. Djebedêumê ne ar amim kryreo mexo nhÿ. Nãm ar omÿn arÿm kàj bê amikôt ar ku'uw.

²² Nhym bãm Djebedêu kàkam nhÿ nhym ar arÿm wãnh kum iren mã Jeju kôt ajkamê.

*Jeju kute me punuo mex.
Mak 3.7; Ruk 6.17*

²³ Nhym kam Jeju Garrêjakam pyka kunîkôt memã kukràdjà jarêho ba. Apÿnh mebê idjaer bikprõnh djàri memã arêho ba. Ne kàj bê ujarênh ny jarêho ba. Bênjadjwÿr djwÿnh kute pykakam amim me utàr ne ar meo ba'ã memã ujarênh ar ba. Ne kam arÿm apÿnh me kanême me punuo mexo ba.

²⁴ Nhym me arÿm arênh kumex. Pykabê Xirijkam ne me prïne me kunimã arêho ipòk ne. Arêho ipòk nhym me kunî arÿm Jeju jarênh ma. Ne kam arÿm 'ÿr me punu kunio bôx. Apÿnh me kanê djàri meo bôx. Ajte apÿnh me tokry djàri meo bôx. Nhym me kwÿ me karõ punu kute meo baja nhym me meo bôx. Nhym me kwÿ me tyk kute meo baja nhym me meo bôx. Nhym me kwÿ akry nhym me meo bôx. Nhym kam arÿm me kunio mex.

²⁵ Nhym kam me krãptî: arÿm 'ÿr bôx ne kôt ar ba. Pykabê Garrêja kurÿm, pyka nhidjibê Krîraxbê 10 kurÿm, krîraxbê Djeruxarê kurÿm, pykabê Djudêja kurÿm, ngôbê

Djodão nhjukri pyka kurÿm ne me bôx ne kôt ar ba.

5

Me kînh'ã ujarênh.

Ruk 6.20

¹ Kam ne me krãptî: Jeju kôt ar ba nhym me omÿ. Ne kam arÿm krãnh'ã tèn wabi. Wabin arÿm nhÿ. Nhÿ nhym kôt ba djwÿnh ar arÿm 'ÿr bôx ne nhÿ.

² Nhym arÿm arkum amik-abên jarênhmo krax ne kum,

³ —Ë, djãm me kute amim, “Ikajgo”, anhÿro baja djãm me kaprî got? Kati. Mÿkam? Bir, me wã dja kàjkwakam Bênjadjwÿr djwÿnh amim me utàn meo ba. Kam dja me kî:nhkumrêx.

⁴ Djãm me mÿr baja kaprî got? Kati. Mÿkam? Bir, me wã dja Metîndjwÿnh ï meo kînhkumrêx. Kam dja me kî:nhkumrêx.

⁵ Djãm me kabôt katija kaprî got? Kati. Mÿkam? Bir, me wã dja me ï pykakam mÿjja kunio ò. Kam dja me kî:nhkumrêx.

⁶ Me kute memã kum, “Ba on Metîndjwÿnhmã ijaxwe kêt”, anhÿro ba ne kute katàt amijo ba prã:mja djãm me kaprî got? Kati. Mÿkam? Bir, me wã dja me ï axwe kêt'ÿr bôxkumrêx ne arÿm prïne Metîndjwÿnhmã mexkumrêx. Kam dja me kî:nhkumrêx.

7 Djâm me ukaprîja kaprî got? Kati. Mÿkam? Bir, me wã dja Metîndjwÿnh kum me kaprîkumrêx. Kam dja me kî:nhkumrêx.

8 Djâm me kute amikam axwe'õ mar kêtja kaprî got? Kati. Mÿkam? Bir, me wã dja me Metîndjwÿnh pumû. Kam dja me kî:nhkumrêx.

9 Djâm me kute aben nêje me kukrào baja kaprî got? Kati. Mÿkam? Bir, me wã'ã dja me abenmã kum, "Metîndjwÿnh kra ne wã", ane. Kam dja me kî:nhkumrêx.

10 Me katàt kute amijo baja dja me te katàt nhym me arÿm meo ajkê. Me katàt kute amijo bakam meo ajkê. Djâm kam me kaprî got? Kati. Mÿkam? Bir, me wã dja kàjkwakam Bênjadjwÿr djwÿnh arÿm amim me utàn ar meo ba. Kam dja me kî:nhkumrêx.

11 Ar ga dja gar ikabên markumrêx ne kôt ar amijo aba nhym me te wãnh ar amã akij ne te ar ajo ajkên te ar ajaxweo ar apytà, apÿnh ar ajaxwe djario ar apytà. Djâm kam ar akaprî got? Kati, Mÿkam? Bir, kàjkwakam akînh djà raxkam.

12 Dja gar tu akînhkumrêx ne kam akînh kati. Mÿkam? Bir, dja Metîndjwÿnh ar amã o pãnh rax ne. Kàjkwakam gédja amã o pãnh mex

ne. Kàjkwakam kute ar amã o pãnh mex ja dja gar amikukãm aman kam akînh kati. Nãm me tÿmre ã axwe anen me kamingrãny kajmã'ã ã Metîndjwÿnh kabên jarênh djwÿnho bikênho bao ane. Ga, arÿm kam kàjkwakam me kînhkumrêxja pumû, ane.

Kadjwanhîmê kurwÿ djà'ã ujarênh.

Mak 9.50; Ruk 14.34

13 Ne kam ajte arkum,

—Ar aje kadjwanhî pyræk. Kadjwanhî kute òmrõo mex pyræk ar gadjwÿ dja gar ajmã akute kêt ne akabên mexkumrêx ne ar aba nhym ar abu'ã me ja kwÿ ar akudjwa arÿm mex jabej. Dja kadjwanhîkam akry apêx jabej mÿj dja ajte akry kadjy kam nê? Arkati. Arÿm mÿjja akry kadjy punukumrêx. Godja punukam me kum kînh kêt ne arÿm rÿm kapî. Kapî nhym me arÿm 'ã mrãn paro kajy. Ar gadjwÿ godja gar memã kum, "Ba ne ba ije Jeju mar", ane. Ne ate kam ar ajaxwe gar arÿm apunu. Apunu nhym me arÿm kum ar akînh kêt ne ar apunukôt kum Metîndjwÿnhdjwÿ kînh kêt.

14 Ar aje mrãmri ne pyka kunîkôt me kurwÿ djà pyræk. Ga, krîraxja pumû. Djâm krãnhre'ã me kute krîrax nhipêxkam me kute o bipdjurmã? Arkati. Ar gadjwÿ kwãrîk wãnh ikam apijàm kêt ne ikôt adjukaprî.

15 Ngônhpôkdjwÿ. Djâm me kute kum angjênh ne

kute mýjja 'ókôt o bipdjur got? Kânoipôko 'ã pro got? Kati. Ngônphôk ne me kum angij ne tu parkam, kênhkam umjuw nhym me kunĩmã kikre kre kurwýo ku'ê.

¹⁶ Ar gadjwý kwãrĩk wãnh ikam apijãm kêt. Ar abê me kurwý djà pyrãk ne ar adjukaprĩ. Dja me ar adjukaprĩ pumũn arým kãjkwakam ar Abãmmã rax jarẽ. Nãm ã Jeju arkum ane.

Môjdjê kukràdjã'ã ujarẽnh.

Ruk 16.16

¹⁷ Ne kam ajte arkum,

—Kwãrĩk wãnh ijã amim, “Be, mýj kadjy ne Jeju bôx? Bir, kute memã kum, ‘Kwãrĩk wãnh jakam Môjdjê kabênja mar kêt. Ne Metĩndjwýnh kukwakam kabên jarẽnh djwýnh 'ôdjwý kabênja kwãrĩk wãnh mar kêt.’ Kute ã memã anhÿro ba kadjy ne bôx”, ane. Kwãrĩk wãnh ijã ã amim anhÿr kêt. Djãm ije ja jarẽnhmã? Kati. Mýkam? Bir, me amrêbê: me bakukãmãremã ijã ajarẽ. Nhym me aben djô'ã arẽho mõi. Arẽho mõi tãmtã arým iwýr o bôx. Ba kam arým me kute amrêbê: ijã ujarẽnh kôt ar amijo iba. Me kute ikukãm ijã ujarẽnh kôt ije amijo anhÿr kadjy ne ba bôx. Kam ije ar kabên markumrêx ne ije ar'ã anhÿr prãm kêt.

¹⁸ Dja te Metĩndjwýnh kabên kukràdjã kwý'ã pi'ók no'ók kryre ne te apýnh mýrbê kyx djãri'ã pi'ók no'ók kryre djãm 'ô kajgomã? Kati. Dja 'ô kajgo kêt. Kabên'ã pi'ók no'ók kôt dja mýjja apôxkumrêx. Kôt

dja mýjja kunĩ apôx tẽ:n prĩne apôx mexkumrêx. Kabên 'ô dja kajgo kêtumrêx. Nhym kam kãjkwamẽ pyka arým apêx. Mrãmri ne ba ar amã ja jarẽnhkumrêx.

¹⁹ Godja me'ô Metĩndjwýnh kabên ngrire 'ômã kajgo jarẽnh kam 'ã memã kum, “Kabên ja dja ga me mar rerekre”, anhÿro ba jabej, dja me adjwýnhdjwýmã kum, “Akajgo”, ane. Kãjkwakam Bẽnjadjwýr djwýnh kute pykakam amim me utàr ne ar meo bakam dja me kunĩ kum, “Akajgo”, anhÿro kumex. Nhym be, dja me'ô Metĩndjwýnh kabên man kôt ar amijo ban kam memã kabên jarẽho ba. Me'ô jamã dja me kum, “Araxkumrêx”, ane. Kãjkwakam Bẽnjadjwýr djwýnh kute pykakam amim me utàr ne ar meo bakam dja me kum, “Araxkumrêx”, ane.

²⁰ Kam, ba ar amã arẽ gar ama. Djãm mrãmri Môjdjê kukràdjã mar djwýnhmẽ mebê pardjêu mexkumrêx? Kati. Mrãmri ar aje katàt amijo abakam ne o aje me akrenhkambit dja kãjkwakam Bẽnjadjwýr djwýnh amim ar apytã gar kôt ar amijo aba. Nãm ã Jeju arkum ane.

Me ngryk'ã ujarẽnh.

Rô 12.19; Ep 4.26; Xim k 2.8; Xij 1.19

²¹ Ne kam ajte arkum,

—Amrêbê: me bakukãmãremã memã kum, “Kwãrĩk wãnh me par kêt”, anen ajte,

“Dja me me'õnh bĩ nhym me arým kum axwe pãnh jarẽ”, ane.

Tãm ne me ar amã arẽ gar arým ama.

²² Nhym be, ba dja ba ar amã arẽ gar ama. Djã ne me me'õnh bĩ nhym me arým kambit kum axwe pãnh jarẽ? Kati. Me kute me'õkam ngyrkkamdjwỳ. Dja me axwe jabej kukjêr kêt ne tu kam ngyrk. Nhym kam me arým kum axwe pãnh jarẽ. Ba ajte ar amã arẽ gar ama. Me kute ikukwakam abeno kamyja godja me kum kamy kurêkam kum, “Apunure”, anhÿr jabej nhym kam me arým 'ã meo akuprõ. Memã axwe pãnh jarẽnh djwỳnh krãptĩbê 70 jao akuprõ nhym me arým memã amikõt amijarẽ. Nhym be, godja me kamymã kum, “No kêt”, anhÿr jabej ne kam arým me biknor tokry djakam kuwykam mõi jabej.

²³ Kam godja ga Metĩndjwỳnh nhõ ki'ÿr kĩnh djào abõx jabej. O abõxo tẽn kam akamy ma. Aje o akamyja kute ajã, “Nãm ijo ajkê”, anhÿrja ga ama. Akam kaprĩja ga ama. Djãm kam aje on Metĩndjwỳnhmã kĩnh djaja nhõrmã? Kati. Dja akamy akam kaprĩ ga Metĩndjwỳnhmã kĩnh djajao bõx nhym Metĩndjwỳnh arým kum kĩnh djaja kĩnh kêt.

²⁴ Kam dja ga wãnh ki kabem kĩnh djajamã anhiren akamy kumrêx'ÿr tẽn kam kum akabẽn mex jarẽ gẽ akubyn akam kĩnh. Akubyn akam kĩnhkam dja ga akubyn

tẽn kam kĩnh djaja mỳn Metĩndjwỳnhmã angã.

²⁵ Dja me'õ mỳjjakam kum akurẽn memã axwe pãnh jarẽnh djà'ÿr ajo tẽn jabej. 'ÿr ajo tẽnri dja ga on o anhõbikwa. O anhõbikwa nhym arým memã axwe pãnh jarẽnh djà'ÿr ajo tẽn kêt. Nok ga ren o anhõbikwa kêt nhym ren memã axwe pãnh jarẽnh djwỳnhmã akanga nhym ren mebê ijê djwỳnhmã akanga. Nhym kam ren mebê ijê djakam abê ijê.

²⁶ Ga ren kam akator kêt. Prĩne aje amijo pãnh mex inomã mẽnhkambit ren akato. Nãm ã Jeju arkum ane.

Me kute abenbê prõmẽ mjẽnmeõ àkĩnh.

Mat 19.3; Mak 10.2

²⁷ Ne kam ajte arkum, —Nãm me ar amã, “Kwãrĩk wãnh mebê prõ, nàr mjêno adjàkĩnh kêt”, ane.

Ja ne me ar amã arẽ gar ama. ²⁸ Nhym be, ba dja ba ar amã arẽ gar ama. Mrãmri ro'ã anõrkam ajaxwe. Djãm kambit ne ajaxwe? Kati. Dja gar me'õ nire pumũn arým amã o anõr prãm ne. Jabit. Kam arým akadjwỳnhbê amim o adjàkĩnh'ã karõ. Kamdjwỳ arým ajaxwe. Nãm ã Jeju arkum ane.

²⁹ Ne kam Ar kubê axwe pyma. Ga, me kute apÿnh kukràdjào àpênh jaxwe prãmja pumũ. Me kute àpênh jaxweo krã'yrmã ne Jeju Ar kubê axwe pyman arkum,

—Ne ga ren ano djubõko ajaxwe prãm ga ren on

kaban mûm amibê amê. Ren te ano nhikjê kêt ne ren Metîndjwýnh kôt atîn ne ar aba rã'ã, kam ren akînhkumrêx. Ne ren ano amânhkrut rã'ã nhym Metîndjwýnh ren me biknor tokry djâkam amê. Ga ren kam akaprîkumrêx.

³⁰ Ne ga ren anhikra djubôko ajaxwe prãm ga ren on krãtan mûm amibê amê. Ren te anhikra nhikjê kêt ne ren Metîndjwýnhkôt atîn ne ar aba rã'ã kam, ren akînhkumrêx. Ne ren anhikra amânhkrut rã'ã nhym Metîndjwýnh ren me biknor tokry djâkam amê. Ga ren kam akaprîkumrêx, ane. Djãm mrãmri ne me kute amino kadjãrmã ne Jeju arkum karô? Kati. Djãm mrãmri ar kute aminhikra krã'yrmã arkum karô? Kati. Me kute âpênh jaxweo krã'yrmã ne Jeju Ar kubê axwe pyma.

³¹ Ne kam ajte arkum,

—Me ar amã,

“Me kute prô kangamã gê me 'ã pi'ók no'ók ne kum kungãn kam kanga”, ane.

Nãm me ã ar amã ane, gar ama.

³² Nhym be, ba dja ba ar amã arê gar ama. Gêdja me'ô prô djwýnh kangan kam arým axwemã ngrêk. Gêdja prô djwýnhja pãnh me'ô mymã kabên nhym arým 'yr mō. Nhym kam nija arým o akîn kam axwe. Nhym kam my jadjwý arým o akîn kam adjwýnhdjwý axwekumrêx. Nhym be, prôja krô'ã mjênkambit nhym

myja kute kangakam axwe kêt. Nãm ã Jeju arkum ane.

³³ Ne kam ajte arkum,

—Kam, amrêbê: me bakukãmãre memã kum, “Dja gar memã akabên jarên amã me kute amar pydji prãm jabej kum,

‘Metîndjwýnh ne amybým kute imar. Ije amã ikabên pydjín arênhkôt kute imar’, anhýrkam kwãrîk wãnh 'ã adjukanga kêt.

Dja gar aje memã akabên jarên kôt ar amijo abakumrêx. Nok ren ga kôt ar amijo aba kêt ne ren arým Metîndjwýnh jarên kajgon ren o kum amikurêtuw”, ane.

Nãm me bakukãmãre ã memã ane gar arým ama.

³⁴ Nhym be, ba dja ba ar amã arê gar ama. Djãm ar aje memã akabên jarênham aje ajte kôt Metîndjwýnh nâr õ myjja'õ jarênhamã? Kati. Mrãmri dja gar memã akabên pýnhbit jarê. Kwãrîk wãnh aje memã akabên pydjín arênhkôt ajte memã kâjkwa jarên kêt. Metîndjwýnh kam ýrkam memã arên kêt.

³⁵ Kwãrîk wãnh ar aje memã akabên pydjín arênhkôt ajte memã pyka jarên kêt. Metîndjwýnh pykakam par djãm djâkam memã arên kêt. Nâr, kwãrîk wãnh ar aje memã akabên pydjín arênhkôt ajte memã Djeruxarê jarên kêt. Kubê Bênjadjwýr rax djwýnh nhô krîraxkam memã arên kêt.

36 Nâr, kwârîk wânh ar aje memã akabên pydjîn arênhkôt ajte akrã jarênh kêt. Mÿj ne gar aje omã? Djãm ar ga aje akrãkam akĩ 'õo akamã nâr akĩ 'õo kakrãtykmã? Arkati. Te aje akĩo anhÿrmã.

37 Kam, memã akabên pÿnhbit jarê. Aje mrãmri mÿjjao anhÿrmã. Kambit memã kum, "Nã. Dja ba ã o ane", ane. Nâr, aje mÿjjao anhÿr kêtã. Kam memã kum, "Kati. Dja ba o anhÿr kêt", ane. Jabit memã arê. Memã akabên pÿnhbit jarê. Godja gar memã akabên jarê ne me kute ar amar pydji kadjy ajte kôt memã apÿnh mÿjja jarênh arÿm akabên punu. Kute mrãmri ne me axwe nhõ bënjadwÿr jajkwa kurÿm akabên kator pyrãk. Nãm ã Jeju arkum ane.

Kute ar amipãnh nêje ar akre.

Ruk 6.29

38 Ne kam ajte arkum,

—Me ar amã,

“Amrêbê: ne me bakukãmãre memã kum,

‘Dja me me'õ no katök gê me o aben man kam pãnh no katök. Nâr, dja me me'õ djwa kwÿr gê me pãnh wa kwÿr’, ane.

Me bakukãmãre ã memã ane.”

Nãm me ã ar amã ane.

39 Nhy m be, ba dja ba ar amã arê gar ama. Djãm ar aje amipãnh meo abikênhmã? Kati. Kwârîk wânh. Dja me ar ajo ajkê gar amipãnh meo abikênh kêt. Godja me ikra

poo anhine djubôkbê ar akurwanh jabej tu me'ÿr anhine nhikjêo apa gê kurwa.

40 Nhy m godja me arÿm pykakam me bënjadwÿr'ÿr ajo tèn 'ÿr ajo bôx ne kum, “Me'õja ne ijo ajkê. Kum arê gê imã o pãnh”, ane. Nhy m bënjadwÿr arÿm amã “Pãnh dja ga kum anhõ kubêkà'õ pydjîn angã”, ane. Djãm aje kubê nê mã? Kati. Dja ga tu kam anhõdjãnh ne kum anhõ kubêkào amãnhkrut ne angã.

41 Dja me kôt atêmmã amã krà tÿ:x ne amã, “Ga dja ga ikôt tẽ nhy m ajã kirometu pydji apêx”, ane. Ga kam kabênkôt tẽ. Kôt atêmo kirometu pydji apêx. Ga kam ikabên kôt amã kÿnh ne ajte ijukri kôt tẽ nhy m ajã kirometu 'õdjwÿ apêx.

42 Godja me ar amã, “Imã angã”, anhÿr jabej tu kum angã. Godja me ar amã, “Imã angã. Ba kam ã amã kungã”, anhÿr jabej. Kwârîk wânh kubê nê kêt. Ba ne ba ã ar amã ane. Nãm ã Jeju arkum ane.

Arkum kurê djwÿnh jabêmã kute arkum arênh.

Ruk 6.27, 23.34; Kar 7.60; Rô 12.14

43 Ne kam ajte arkum,

—Me ar amã,

“Me bakukãmãre ne memã kum,

‘Ar amã amibu'ã me ja jabên kam amã akurê djwÿnh kurê’, ane.

Me ã memã ane.”

Nãm me ã ar amã ane.

44 Nhy m be, ba dja ba ar amã arê gar ama. Djãm ar amã akurê djwÿnh kurê mã?

Kati. Dja gar amã akurê djwýnh jabê. Me kute ar ajo Metîndjwýnhmã à'wýr ne kum, “Dja ga o ajkê”, anhÿro baja dja gar meo Metîndjwýnhmã a'wý ne kum, “Dja ga o djuw mex”, ane. Amã akurê djwýnh kaprî. Me kute ar amã kabên punuo baja ne kute ar ajo bikênho baja dja gar meo Metîndjwýnhmã a'uw.

⁴⁵ Ar amã akurê djwýnh jabên arým Abãm kôt amijo tẽ. Aje amijo kàjkwakam Abãm krakumrêx kadjy dja gar Abãm kôt amijo tẽ. Ga, Abãm kute me axwemẽ me mex'ã myto apôxja pumũ. Ne kute me katât kute amijo bamẽ me ate kute amijo ba'ã nao bixadjwýrja pumũ.

⁴⁶ Godja gar amã me kum ajabêjabit jabê djãm kam Metîndjwýnh kute ar amã mex jarênhmã? Kati. Mýkam? Bir, ar amã me kum ar ajabêjabit jabêkam. Amã akurê djwýnh jabê kêtka. Djori kam amex? Kati. Nãm ã me bënjadjwýr bajtemmã pi'ók kaprîo atom djwýnh djãkînhî meo ane. Me kum kurê djwýnh jabê kêt. Djori kam me mex? Kati. Metîndjwýnh ne memã axwe jarê.

⁴⁷ Godja gar anhõbikwamãbit akabên mex jarê djãm kam ar amexkumrêx? Kati. Mýkam? Bir, ar aje anhõbikwamãbit akabên mex jarênhkam. Aje akurê djwýnhmã akabên mex jarênh kêtka. Nãm ã me bënjadjwýr bajtemmã

pi'ók kaprîo atom djwýnh meo ane. Me kute kurê djwýnhmã kabên mex jarênh kêt. Djori kam me mex. Kati. Metîndjwýnh ne memã axwe jarê.

⁴⁸ Kam ar ga dja gar amex-tire. Kàjkwakam ar Abãm prîne mextirekumrêx. Kudjwa ã ar amextireo anen amã akurê djwýnh jabê. Nãm ã Jeju arkum ane.

6

Kute ar ukaprîã arkum karõ.

¹ Ne kam ajte arkum,

—Dja gar mekam adjukaprî. Djãm kam ar aje amim, “Ba memã amibên ne mekam idjukaprî gẽ ibu'ã me ja imã idjukaprî jarê”, anhÿrmã? Kati. Kwãrîk wãnh amim anhÿr kêt. Dja gar memã amibên nhym me ar amã adjukaprî jarê. Djãm kam dja Metîndjwýnh ar amã akînh djã ngã? Ar aje memã amibênkam djãm ar amã akînh djã ngã? Kati. Kam ar aje memã amibênkam dja ar amã akînh djã nhõr kêt.

² Kam ar aje me õ mýjja kêtã ar anhõ mýjja nhõr kadjy. Djãm kam ar aje me kute amijo 'êx ne ta kute amijo Metîndjwýnh mar mexja kudjwamã? Nãm me kute memã amibên nhym me kute memã ukaprî jarênh kadjy amijo õ'i kakõ. Me bikprõnh djãkam nãr pry kôt amijo õ'i kakõro ba. Djãm ar aje me kudjwamã? Kati. Kwãrîk wãnh me kudjwa kêt. Mrãmri ar aje

amibënkam dja pykakam me ja ar amã ukapri jarë. Djãm Metïndjwÿnh dja ar amã akïnh djà ngã? Kati. Ar aje memã amibënkam dja ar akam kïnh kêtukumrëx ne ar amã akïnh djà nhôr kêt. Mrãmri ije ar amã ja jarënhkumrëx.

³ Nhyim be, ar ga ar aje me õ mÿjja kêt mã mÿjja nhõrmã tu udju gê me ar abu'ã ar amar kêt. Gê ar aje memã õrkõt me ar abu'ã ar amar kêt. Dja gar memã angãn kwãrik wãnh amim, "Arÿm ne ba kum kungã. Idjukaprikumrëx", kwãrik wãnh amim anhyro aba kêt.

⁴ Dja gar mebê udju nhyim ar Abãm djwÿnh arÿm ar aman ta arÿm ar amã akïnh djà ngã. Nhyim kam me kunï ar apumũ. Nãm ã Jeju arkum ane.

Metïndjwÿnh mã ar kabën'ã arkum ujarënh.

Ruk 11.1

⁵ Ne kam ajte arkum,

—Metïndjwÿnh mã ar akabënkam djãm aje me kute amijo 'êx ne ta kute amijo Metïndjwÿnh mar mexja kudjwamã? Me kute memã amibën nhyim me kute memã mex jarënh kadjy ne me me bikprõnh djakam nâr pry bikjêrkam Metïndjwÿnh mã kabëno ku'ê. Djãm ar aje me kudjwamã? Kati. Kwãrik wãnh me kudjwa kêt. Mrãmri me kute amibënkam dja pykakam me ja memã mex jarë. Djãm Metïndjwÿnh kute memã mex jarënh mã? Kati. Me kute memã amibënkam ne Metïndjwÿnh mekam kïnh

kêtukumrëx. Kam dja memã mex jarënh kêtukumrëx.

⁶ Ar aje mrãmri kum akabënmã djãm ar aje memã amibën kadjy me ipõkri adjãmmã? Kati. Kwãrik wãnh. Dja gar me kãxã ar anhõ kumoka'ê djwÿnh mã wadjàn amijã ijê. Ar Abãm djwÿnh ne bipdjur. Nãm te bipdjurn kute mÿjja bipdjur kunï pumÿnh. Dja gar amijã ijê. Ne kam arÿm kum akabën jarë nhyim arÿm ar apumÿn ar ama. Ar aman arÿm ar amã akïnh djà ngã nhyim kam me kunï ar apumũ.

⁷ Dja gar Metïndjwÿnh mã amikabën jarë. Kwãrik wãnh me kwÿ kudjwa kêt. Me kwÿ kute apÿnh mÿjjao metïndjwÿnh karõ nhipêx ne marja ne me 'êx ne arïk mÿjjamã amikabën krãptï jarënh kajgoo ba. Ne arïk amim, "Dja ba kum amijarënh krãptï gê ikabën krãptï man arÿm imarkumrëx", ane.

⁸ Kwãrik wãnh me kwÿ ja kudjwa kêt. Djãm we ar aje Metïndjwÿnhkumrëxmã akabën krãptï jarënh nhyim kõt we kute amarmã? Kati. Ar Abãm djwÿnh, kubê Metïndjwÿnhkumrëx, djã ne mÿjjao metïndjwÿnh karõ nhipêxja kudjwa amakkre kêt? Kati. Metïndjwÿnhkumrëx ne amak me:xkumrëx ne tu kute ar amar. Ar anhõ mÿjja kêtja tu kute mar. Ar aje kum mÿjjao adjã'wÿr kêttri arÿm kute ar amar.

⁹ Ate gêdja gar ikabën kõt kum akabën jarë ne kum,

“Djũnwã, ga ne ga kàjkwakam
nhỹ ba arỹm ama.

Gê me amexo apymaja man
amim ajarên abenmã
ajarê.

¹⁰ On me kadjy abênjadjwÿr ne
ar meo aba.

Ga, kàjkwakam me kute ak-
abên marn kôt kute ar
amijo baja pumũ.

Gê me pykakamdjwÿ on me
kudjwa ã akabên marn
kôt ar amijo bao ane.

¹¹ Akati jakam ar ijajkwa
mãnhkutã ar imã inhõ
kwÿ krên djã ngã.

¹² Ar ijaxwe maro akno.
Godja me'õ ar ikam
axwe bar o ibiknor
jabej ga gadjwÿ ar
ijaxwe maro akno.

¹³ Me kute ar imã axwe'ã
àpnên kunĩkôt ga ga
ar ijo tÿx bar mebê
idjãm tÿx ne ijaxwe kêt.
Dja ga ajte Xatanajbê
mã ar ipytàro aba.

Mÿkam ne bar ã amã ane? Bir,
abê Bênjadjwÿr djwÿnh.
Ga apydji ajity:x ne
ara:x rã'ã: rã'ã ne. Tãm
ne ja”, ane.

Dja gar ã Metĩndjwÿnhmã ak-
abêno ane.

¹⁴ Nã bãm ar amã, “Dja
me'õ ar akam axwe gar tu
wãnh axwe maro aknon kam
angryk kêt”, ane. Mÿkam?
Bir, godja gar me axwe
maro aknon kam angryk kêt
nhym kàjkwakam Abãmdjwÿ
ar ajaxwe maro aknon akam
ngryk kêt.

¹⁵ Nhym be, godja gar me
axwe mar rã'ãn me kam an-
gryk rã'ã jabej ar Abãmdjwÿ
dja ar ajaxwe mar rã'ãn ar

akam ngryk rã'ã. Kam ne ba
ar amã, “Dja me'õ ar akam
axwe gar axwe maro aknon
kam angryk kêt.” Nãm ã Jeju
arkum ane.

¹⁶ Ne kam ajte arkum,

—Ne kam ar aje Metĩndjwÿnhmã
amijajbur jabej djãm ar aje
me kute amijo 'êx ne ta
kute amijo Metĩndjwÿnh mar
mexja kudjwamã? Me kute
amijajburo amirĩt ne memã
amibên kadjy ne me amijo
nokre kaprĩn aminokreo
àpnu. Djãm ar aje me
kudjwamã? Kati. Kwãrik
wãnh me kudjwa kêt. Mrãmri
me kute amibênkam dja
pykakam me memã mex jarê.
Djãm kam Metĩndjwÿnh kute
memã mex jarênhmã? Kati.
Me kute memã amibênkam
Metĩndjwÿnh mekam kĩnh
kêtumrêx ne memã me kĩnh
djã nhõr kêt.

¹⁷ Nhym be, ar ga ar
aje kum amijajburkam on
amikrã ngràn aminokre põ.

¹⁸ Ar aje amijajbur'ã memã
amijo amirĩt kêt kadjy ã
memã amijo ane. Ar Abãm
djwÿnhbê Metĩndjwÿnh ne
bipdjur. Nãm te apdjun kute
mÿjja bipdjur kunĩ pumũnh.
Dja gar ã anen arỹm kum
amijajbu nhym ar apumũn ar
ama. Ar aman arỹm ar amã
akĩnh djã ngã nhym kam me
kunĩ ar apumũ. Nãm ã Jeju
arkum ane.

*Kàjkwakam ar õ nêkrêx'ã
arkum ujarênh.*

*Ruk 12.33; A Xim 4.8; Ped k
1.4; Idja 10.34*

¹⁹ Ne kam ajte arkum,

—Kwārīk wānh amim pykakam ar anhō nêkrêx rax jadjwÿr kêt. Kam ne kanêremê 'ôk arÿm abê o àpnu nhym me àkīnhī arÿm 'ã òpòk ne o akī.

²⁰ Ate dja gar Metīndjwÿnhmã apê nhym arÿm pānh kàjkwa djwÿnhkam ar amã nêkrêx rax jadjuw. Kam ne 'ôk kute ar abê o àpnu kêt nhym kanêre kute o àpnu kêt nhym me àkīnhī kute 'ã òpòk ne o àkīnh kêt.

²¹ Mÿkam dja kàjkwakam anhō nêkrêx? Bir, ar aje anhō nêkrêxkôt ajamak bēn prāmka. Dja kàjkwakam ar anhō nêkrêx rax gar arÿm kàjkwakam mÿjjakôt ar ajamak bēno aba. Nām ã Jeju arkum ane.

²² Nhym me nodjwÿ. Me noo ne me kute mÿjja pumūnh. Dja gar ano mex ne ajmã ano kute kêt jabej arÿm mrāmri arīt tÿxkumrêx ne mÿjja pumū. Aje mrāmri ne me a'uri mrānh mex pyrāk.

²³ Nhym be, dja ano rã, ano ajmã kute gar arÿm arīt kêt ne aje mÿjja pumūnh kêt. Aje mrāmri ne me akamāt kô tykkam mrānh punuja pyrāk. Gêdja gar Metīndjwÿnh kôt aje amijo aba kêt jabej kute ar amã amikukràdjã jarēnhja kôt aje amijo aba kêt jabej arÿm ar aje me'ò akamātkam ba pyrāk, aje me'ò akamāt kô tyk tÿxkam mrānh punuja pyrāk.

²⁴ Ē, nhÿnh ne me'ò amē ò bēnjadjwÿr ajkrut ne kum apê? Kati, gêdja o anen kam te o ane. Gêdja kum

ja kurên kam kum ja jabê. Nār kon, gêdja kum ja kīnh ne kumābit apê ne kam kum ja kurên kum àpēnh kêt ne. Dja gar amã Metīndjwÿnh kīnh ne ajte amã nêkrêxo atom raxja kīnh ne kam kute bēnjadjwÿr amānhkrutmã adjapēnh pyrāk. Dja gar te o ane, ane.

Amikam umar punu kêt 'ã kute arkum karō.

Ruk 16.13; Pir 4.6; Ped k 5.7

²⁵ Ne kam Jeju ajte arkum,

—Kwārīk wānh amikam adjumar punun amim, “Mÿj dja ba kukrê, mÿj dja ba o ikō, mÿj dja ba adjã?” Kwārīk wānh ã adjumar punuo anhÿr kêt. Djām Metīndjwÿnh kute ar akudjwa djwÿmē kubêkàbit maro ba? Kati. Kute ar gajbit ar amar tÿx. Kute ar amar tÿxkam dja ta arÿm ar amã ar anhō kwÿ krēn djāmē ar anhō kubêkāmē kungã. Kam, kwārīk wānh amikam adjumar punu kêt.

²⁶ Ga, kÿjrūm kwēnhja pumū. Djām kwēnh kute pur kre nār bāygogo djê nār o atom ne kute ò kikrekam adjwÿr? Kati. Kwēnh kute ã o anhÿr kêt nhym kàjkwakam Abām tu o djuw mex. Metīndjwÿnh ne kum kwēnh kīnh ngrīre. Ar gajbit kum ar akīnhkumrêx. Kam ar gajbit dja ar ajo djuw mexkumrêx. Kam kwārīk wānh amikam adjumar punun amim, “Mÿj dja ba kukrê”? anhÿr kêt.

²⁷ Djām amikam ar adjumar punun arÿm ar adjumar

punuo ar aje amũ atyk kêt mã aminhõ akati kamênhmã? Kati. Ar aje te o anhÿrmã.

28 Mÿkam ne gar anhõ kubêkà prãmje amikam adjumar punu? Ga, kapôt kam pidjôrãja pumũ. Mÿj ne pidjôrã abatàn on? Djãm pidjôrã àpênh nàr djãm kute õ kubêkà kayr? Kati.

29 Bênjadjwÿr raxbê Xaromão nhõ kubêkà me:xkumrêx ne kume:x. Djãm mexo kute pidjôrã pyræk? Arkati. Pidjôrã ne mexo kute Xaromão nhõ kubêkà jakrenh me:xi.

30 Metĩndjwÿnh ne pidjôrã kre nhym abatàn ne arÿm mexkumrêx. Akati ja tãm kam ne mex nhym akati nhym me arÿm kaban kuwykam kurê nhym arÿm xêr. Ga, Metĩndjwÿnh kute prĩne pidjôrão djuw mex nhym mexkumrêxja pumũ. Mÿkam ne gar amim Metĩndjwÿnh mar rerekre? Kum pidjôrã kĩnh ngrire. Nhym be, ar gajbit Metĩndjwÿnh kum ar akĩnhkumrêx. Tãm dja gar ama. Djãm kute ar ajo djuw mex kêt mã got? Dja ar ajo djuw mexkumrêx gar arÿm anhõ kubêkà.

31 Kam kwãrĩk wãnh ar anhõ mÿjja prãmje amikam ar adjumar punu kêt. Kwãrĩk wãnh amim, “Mÿj dja ba kukrê”? nàr, “Mÿj dja ba o ikõ”? nàr, “Mÿj dja ba angij”? kwãrĩk wãnh amim anhÿr kêt.

32 Apÿnh pyka djari me kute Metĩndjwÿnh mar kêtja kute mÿjja jakõtbit amak bèn ne. Djãm ar aje me

kudjwamã? Kati. Kwãrĩk wãnh. Kàjkwakam ar Abãm kute ar amar. Ar anhõ mÿjja kêtja kunĩkõt kute ar amar.

33 Nhym be, ar ga, djãm ar amã mÿjja ja kĩnh mã? Kati. Kwãrĩk wãnh. Bir, mÿj dja gar amã kĩnh? Bir, Metĩndjwÿnh kute ar apytàr ne kute ar ajo bajabit dja gar kumrêx amikam mar tÿx. Ne kõt ar ajaxwe kêt djwÿ dja gar mar 'ãno dja. Ja dja gar amã kĩnh nhym kam arÿm ar amã mÿjja kĩnhja kunĩ ar amã kungã.

34 Kwãrĩk wãnh ar amikukãm adjumar punu'õ mar kêt ne amim, “Godja akatibê idjumar punu djà'õ iwÿr bõx jabej mã gêdja ba nê”? anhÿr kêt. Djãm akati 'õkam Metĩndjwÿnh kute ar ajo djuw mex kêt mã? Kati. Akati kunĩkõt kute ar ajo djuw mex. Dja akati nhym Metĩndjwÿnh ta arÿm ar ajo djuw mex. Ar adjumar punu ar awÿr bõx jabej ajbit dja gar amikam ama. Kwãrĩk wãnh amũ amikukãm adjumar punu'õ maro atêm kêt. Nãm ã Jeju arkum ane.

7

Ar kute me'ã axwe rênh nêje kute ar akre.

Ruk 6.37; Rô 2.1; Kô k 4.5; Xij 4.11

1 Ne kam ajte arkum,

—Ar aje me axwe jabej me kukjêr kêt kam mÿkam ne gar tu me'ã amim, “Axwe”, anhÿro aba? Kwãrĩk wãnh. Dja gar me'ã axwe rênho aba nhym me arÿm amipãnh ar

ajã axwe rē nār Metīndjwýnh arým ar amã ajaxwe jarē.

² Godja gar me'ã mýjja'õ man kôt tu 'ã, "Axwe", ane. Djãm kam me nār Metīndjwýnh akam kīnh? Kati. Dja gar me'ã ane nhym me nār Metīndjwýnh arým ar gadjwý ar ajã mýjja tãm man kôt ar ajã axwe mē. Dja gar Metīndjwýnh kudjwa memã õr rūnh nhym kam me akubyn ar aje memã õr 'ãnh ar amã kungã, ane.

³ Mýkam ne gar akamy nokam pyka jaũmbit pumũn kam ar anokam pīponhtija pumũnh kêt ne?

⁴ Djãm ar aje akamymã kum, "Akmere, amrē ba amã anokam pyka jaũmwã kaba", anhýrmã? Ne kam ar anokam pīponhtiwã pumũnh kêt kumrēx ne. Ar aje aminokam pīponh pumũnh kêt kam we ã kum ane.

⁵ Kê. Mrãmri ne gar apunu rax ne kam aja-jkwakambit amimexo amra. Akumrēx gêdja gar aminokam pīponhtiwã kaban kam arīt mex ne arým kôt ar akamy nokam pyka jaũm ngrire wã kaba. Kam dja gar akumrēx wãnh ajaxwemã anhire. Ne kam arým aje aminokam pīponhti kadjār pyrāk. Ar ga dja gar akumrēx wãnh ajaxwemã anhire ne kam arým amex ne ajaxwe kêt ne ar akamy jaxwe nêje kukrà kadjy arým amex. Amex kute arým ar akamy nokam pī jaũm kadjār kadjy kute arīt mex pyrāk.

⁶ Me kwý ne me kum

axwe kī:nh ne kam axwe'ã maje kum Metīndjwýnh kīnh kêt. Djãm me jamã aje Metīndjwýnh kabēn jarēnhmã? Kati. Ga ren me jamã arē ne ren aje mrãmri me kute ropremã Metīndjwýnh nhõ mýjja rēnh pyrāk nār me kute angrõ jamymã kryt karýr rēnh pyrāk. Kwãrik wãnh o anhýr kêt. Ga ren o ane nhym ren me kum Metīndjwýnh kabēn kurēn o ajkēn akēx ne gadjwý ajo ajkē. Kute mrãmri ne ropre kute mýjja mex nhirēnh nhym angrõ jamy ituo kryt karýr ngãnhja pyrāk. Nãm ã Jeju arkum ane.

Ar kute Metīndjwýnh 'wýr'ã arkum ujarēnh.

Mak 11.24; Dju r 14.13; Ruk 11.9; Tex k 5.17

⁷ Ne kam aje arkum,

—Dja gar tu mýjja'ã 'uw, mã mýjja'ã 'wýro tē nhym Metīndjwýnh arým ar amã kungã. Ga, ar aje mã mýjja jabej ne kam arým kum ajapõxja pumũ. Ne kam mã kikre jajkwa krekremã akabēno aku'ê nhym arým me kute ar amã 'ã rēnhja pumũ. Dja gar ã Metīndjwýnh 'wýro ane.

⁸ Be, me kute mýjja'ã 'wýr 'ãno ãm gêdja Metīndjwýnh arým memã kungã. Ga, me kute mýjja jabej ne kum apõxja pumũ. Ne kam me kute kikre jajkwa krekremã kabēno ku'ê nhym arým me kute memã kikre'ã rēnhja pumũ. Dja gar gadjwý ã mýjja'ã Metīndjwýnh 'wýro ane nhym arým amã o amirīt.

⁹ Nhÿnh ne ar akra'õ tẽn djwÿ'ã ar ajuw gar kum kẽn ngã?

¹⁰ Ne tep'ã ar ajuw gar kum kangã ngã. Arkati.

¹¹ Be, gar ajaxwekam aje akramã mÿjja mex nhõrja pumũ. Nhy m be, kàjkwakam ar Abãm mex tire ta gédja ar amã amũ mÿjja mex nhõro ar ajakre.

¹² Kam gar aje amibu'ã me'ã amim “Gê me imã mex”, “Gê me imã mex”, anhÿro aba. Kute aje me'ã amim anhÿro aba pyrãk ar gadjwÿ dja gar amikabẽn kôt ã memã amexo ane. Dja ga ã memã amexo anen arÿm Metĩndjwÿnh kabẽn kukràdjà kòtdjwÿ aje amijo aba mexkumrẽx. Mòjdjê kute kabẽn jarẽnh kôt aje amijo aba mexkumrẽx. Me kute Metĩndjwÿnh kukwakam memã kabẽn jarẽnhdjwÿ aje kôt amijo aba mexkumrẽx. Nãm ã Jeju arkum ane.

Apÿnh pry'ã arkum ujarẽnh.

Ruk 13.24

¹³ Nhy m kam mrãmri me kute mÿjja mar ne kôt ar amijo ba ne kute pry pyrãk. 'Ã ne Jeju arkum,

–Ikôt dja gar amijo aban arÿm abê tÿx kute mrãmri ne pry kre ngrire mebê tÿx pyrãk. Nhy m be, dja gar me kum ikĩnh kêtja kôt ar amijo aban arÿm amã rerekre. Amã tÿx kêt kute mrãmri ne pry kre raxkôt me mrãnh memã tÿx kêt pyrãk. Kwãrĩk wãnh me kum ikĩnh kêtja kôt ar amijo aba kêt. Aje pry jajkwa

krekre ngrirekôt adjar mãn prabê dja ga on amim iman ikôt ar amijo aba. Me krãptĩ ne me me kum ikĩnh kêtja kôt ar amijo ba. Memã tÿx kêtê kute mrãmri ne me kute pry jajkwa krekre raxkôt ngjêx nhy m memã tÿx kêt pyrãk. Kute pry kre rax kôt me mõr memã tÿx kêt pyrãk. Dja gar me kum ikĩnh kêt kôt ar amijo aban arÿm akuno. Me biknor tokry djakam akuno.

¹⁴ Nhy m be, me ngrêrebit ne me imã apôx ne amim imaro ba. Me kute mrãmri ne me ngrêre pry jajkwa kre kre ngriremẽ pry kre ngriremã apôx pyrãk. Ar ga dja gar imã akaton amim imaro aban arÿm atĩn ne, Metĩndjwÿnhkôt atĩn ne ar aba rã'ã: rã'ã ne. Nãm ã Jeju arkum ane.

Ar amijã no tÿx'ã arkum ujarẽnh.

¹⁵ Ne kam ajte arkum,

–Me kute amijo 'êx ne memã, “Ba ne ba ibê Metĩndjwÿnh kukwakam kabẽn jarẽnh djwÿnh”, anhÿro bajabê amijã ano tÿx. Nãm me kute mrãmri ne rop krori kute amijo mrykĩ'ãtomti kà jangjênh ne bõx pyrãk. Me ta ne me kute amijo imar mex ne ar awÿr bõx. Nhy m be, kati. Nãm me ar anoo akno. Me kà kadjwÿnhbê ne me kute mrãmri ne rop jamrex pyrãk. Me axwe. Ne kute ar amã Metĩndjwÿnh'ã 'êx ne kabẽn kêt jarẽnhmã ne ar awÿr bõx. Kute o ibê amiwÿr ar ajo akêx ne ar ajo bamã ne ar awÿr bõx.

16 Mÿj dja gar me omũnh ne memã akator on? Bir, mÿj dja gar pidjôjadwÿ mar on? Bir, ô ne parbê rôrôk ne ikwãn o bàrio amirĩt nhym me kôt kum apôx. Ga, rojtikam tyrti apôx kêtja pumũ. Ar gadwÿ dja me apÿnh kabên punu jarên àpênh jaxwe gar me omũn arÿm memã akaton amim, “Be, ga, axweja pumũ. Kabên kajgo. Nãm Metĩndjwÿnh'ã 'êx ne kabên kêt jarênho ba”, ane. Djãm mrÿnhĩkam me kute akrô djôbê uba rênh? Kati. Nâr, djãm prêxkam me kute pidjôbê pigu rênh? Kati.

17 Bàri mexkam ne ô mex arij. Nhym be, bàri punukam ne ô punu arij.

18 Bàri mexkam ne ô punu arij prãm kêtikumrêx. Nâr, bàri punukam ô mex arij prãm kêtikumrêx.

19 Bàrikam ô punu jariija kunĩ ne me kute akâr ne kuwykam rênh. Dja me ã kute Metĩndjwÿnh'ã 'êx ne kabên kêt jarênho bajao ane.

20 Be, me àpênh jaxwe dja gar omũn arÿm kôt kum akato. Me kute Metĩndjwÿnh kabên kêt jarênhja dja gar ama. 'Ã ne ba ar amã, “Ga, rojtikam tyrti apôx kêtja pumũ”, ane.

21 Me kute arĩk imã, “Ga abê inhô Bẽnjadwÿr djwÿnh. Ga ne ga ijo aba”, anhÿrja. Djãm me ja kunĩ kàjkwakam Bẽnjadwÿr djwÿnh kute amim me utâr ne ar meo bamã? Kati. Me kute amim kàjkwakam Ibãm kabên mar ne kôt kute amijo babit. Me

jabit dja Bẽnjadwÿr djwÿnh amim me utân ar meo ba.

22 Ije memã axwe pãnh jarênh nhô akati wãkam dja me krãptĩ aminêje imã, “Bẽnjadwÿr djwÿnh. Djãm akukwakam ije memã akabên jarênh kêt got ga ikanga? Djãm akukwakam ije me karô punu kujaêk kêt got ga ikanga? Djãm akukwakam ije mÿjja pumũnh kêt nhipêx kêt got ga ikanga? Mÿjja rũnh, mÿjja krãptĩ ne ba ipêx ga ikanga”, ane. Ije memã axwe pãnh jarênh djã nhô akatikam dja me ã imã ane.

23 Kam dja ba irã ipôkri me kunĩmã kum, “Kati. Djãm ikukwakam ne ga mÿjja nhipêx? Kati. Wãnh amikukwakam ne ga mÿjja nhipêx. Ba ije amar kêt. Rũm imã akàx. Me adjàpênh jaxwe”, ane. Dja ba ã memã ane. Nãm ã Jēju arkum ane.

Me kute apÿnh kikre nhipêx'ã arkum ujarênh.

Ruk 6.47

24 Ne kam ajte arkum,

—Me kunĩ kute ikabênja mar ne kôt kute amijo baja ne me kute mrãmri ne me'ô jamak mex pyrâk. Me'ô jamak mexja kênkam amim kikre.

25 Nhym kam te 'ã na axidjuw ne te 'ã ngô tàmm ne te kôk djàbêr tÿx kikre karngrô nhym tÿm kêt. Kênkam kute ipêxkam ne tÿm kêt.

26 Nhym be, me kunĩ kute ikabênja mar kajgon kôt kute amijo ba kêt ne me kute mrãmri ne me'ô bẽn

kati pyrâk. Me'õ bën kati pykatikam amim kikre.

²⁷ Nhyam kam 'ã na axidjuw ne 'ã ngô tám ne kôk djâbêr tÿx kikre karngro nhyam arÿm tÿm. Djã nãm kâjbê ban tÿm got? Kati. Nãm tu ban gru: ane.

²⁸⁻²⁹ Nãm ã Jeju memã anen arÿm memã amikukràdjã jarênh pa. Nhyam me kabên man kam ari ar aben pumûn kam abenmã kum,

—Tô mÿj kabên ny gotja? Nãm prïne kute amimarkôt katã:t memã amikukràdjã jarênhkumrêx. Nãm ã me bënjadwÿr rûnh kwÿ kabên mex anen ar prïne kabêno meo atomo ba, ane. Djã nãm ã Môjdjê kukràdjã mar djwÿnh memã arêno ane? Kati, nãm me ari no prôt ne ari kukràdjã jarênh'ã umju:w ne kute arênh katãt kêtikumrêx.

8

*Me'õ ï kajêkam tê'ã ujarênh.
Mak 1.40; Ruk 5.12*

¹ Nhyam kam krãnh'ã arÿm rwÿk tê. Nãm rwÿk tê:n arÿm ruw. Nhyam me krãpti: kôt mô.

² Nhyam kam me'õ ï kajêkam têja 'ÿr bôx ne parbê kônkrão nhÿn kum rax jarên kum,

—Bënjadwÿr djwÿnh, ga aje inhÿ kajêkam itêkôt aje ipumûnh ne aje mar. Aje ijo mex prãm jabej ba ren arÿm imex ne, ane.

³ Nhyam arÿm 'ÿr ikran kupên kum,

—Ije ajo mex prãm. On amex, ane. Nhyam arÿm 'ã ï kajêkam têja apêx nhyam arÿm

mex ne. Kute o ãm tãm kam têmbê kã mex ne.

⁴ Nhyam kum,

—Kwãrîk wãnh ga ami-jarênh kêt. Dja ga tu katãt mã me kadjy Metündjwÿnh mar djwÿnh'ÿr tên kum amibê, kum amikã bẽ. Ne kam kum mry ngã gẽ akadjy Môjdjê kukràdjã kôt Metündjwÿnhmã mry gan kum kungã. Arÿm akã mexkam dja ga kum mrywã ngã gẽ me kunÿ apumû, arÿm akã mexkôt apumû. Nãm ã Jeju me'õmã ane.

Kute amybÿm me'õo mex.

Ruk 7.1

⁵ Ne kam arÿm tên krÿrãxbê Kapanamã wadjã. Nhyam krãkamngôn timerãpti kubê 100 nhõ bënjadwÿr arÿm 'ÿr bôx ne kum õ àpênho no katon kum arên kum,

⁶ —Bënjadwÿr djwÿnh, inhõ àpên arÿm akryn tokry rax ne kikrekam arek nõ, ane.

⁷ Nhyam Jeju kum, “Ba 'ÿrn o mex”, ane.

⁸ Nhyam krãkamngôn timerã bënjadwÿr kum,

—Djãm imex got ga inhÿrkwãmã tê? Kwãrîk wãnh. Dja ga akabênbit jarê nhyam arÿm inhõ àpên mex ne.

⁹ Inhõ bënjadwÿr kute raxo ijakrenhja ne imã kabên ba kabên man kôt ar amijo iba. Ne kam ba ibê me krãkamngôn timerã bënjadwÿrkam ba memã ikabên nhyam me ikabên kôt ar amijo ba. Ba 'õmã kum, “ÿr tê”, ane nhyam arÿm 'ÿr tê. Ba kam ajte 'õdjwÿmã kum, “Amrê tê”, ane nhyam arÿm

amrê tē. Ba inhō àpênhmã kum, “On mỳjja kupê”, ane nhyim arỳm kupê. Kam ne ba amã, “Abēnjadjwỳr djwỳnhkam dja ga akabēn nhyim arỳm akabēnkôt mex ne”, ane. Krākamngôn nhō bēnjadjwỳrbê ne me bajtem.

10 Nãm Jejumã ane nhyim kuman arỳm kam no tyn djan kôt ba djwỳnh arkum,

—Be, me'õ bajtemja kute tu amim imar mexkumrêx. Mebê idjaerkumrêx ren kudjwa ã amim imaro ane. Nhyim be, kati. Me kute kudjwa ã amim imaro anhỳr kêt. Pydji bajtemkam kute amim imar me:xkumrêx. Mrãmri ne ba ar amã ja jarēnhkumrêx.

11 Ë, ba ar amã arê gar ama. Kàjkwakam Bēnjadjwỳr djwỳnh arỳm kute pykakam amim me utâr ne ar meo bakam dja gwaj me bakukãmãremê ro'ã banhō kwỳ krê. Abraãomê Idjakmê Djakomê ro'ã banhō kwỳ krên mexo nhỹ. Nhyim kam dja me bajtem krãptĩ: ban bôx, myt apôx djârũm bôx ne myt ngjêx djârũm bôx. Bôx ne arỳm gwaj baro'ã õ kwỳ krêno nhỹ.

12 Nhyim be, mebê idjaerkumrêxja dja Metĩndjwỳnh arỳm bõm me kumê. Bēnjadjwỳr djwỳnh bit kute amim me utâr ne ar meo baja, me tãm dja arỳm bõm me kumê. Bõm mebê idjaer mẽ nhyim me wãnh akamàt kô tykkam ar ba. Wãnh ne me amim ngyrk ne tokry djaje amijanên ar àmra ba. Nãm ã Jeju arkum ane.

13 Ne kam me krākamngôn nhō bēnjadjwỳrmã kum,

—Aj mã. Ga ne ga tu amim imarkumrêx. Kôt dja ba arỳm amã ã o ane, ane. Nhyim myt tãmkam arỳm õ àpênh mex ne.

*Kute me punu krãptĩo mex.
Mak 1.29; Ruk 4.38*

14 Nhyim kam Jeju arỳm Pedru nhō kikrekam bôx nhyim Pedru djupãnhdjwỳ kanên nõ.

15 Nhyim 'ỳr bôx ne arỳm ikra kupê. Kupê nhyim kanê arỳm kum ire. Kum ire nhyim arỳm kãmã djan arỳm mex ne. Ne kam arỳm aro djuw mexo ba.

16 Nhyim kam ar'ã para nhyim me arỳm 'ỳr me krãptĩo bôx. Me karõ punu kute meo baja tãm ne me'ỳr meo bôx. Nhyim mã me'ã kabēnbit jarê nhyim mã me karõ punu umaje mõ. Memã iren mã mõ. Jeju arỳm mã me kunĩkam me karõ punu kujate. Ne kam ajte me punudjwỳ kunĩo mex.

17 Amrêbê: ne ujarēnh djwỳnhbê Idjaij Jeju'ã ajarê. Kute meo mex'ã ajarê. Nãm Metĩndjwỳnh kukwakam 'ã ajarê. Nãm me bakukãmãremã kum,

“Apỳnh me bapunu djari, apỳnh me bakanê djari nhyim kute amijã me bamar.

Kute mrãmri ne me kute jênh pytĩo bakam kute amijã mar pyræk. Nãm ã amijã me bamaro ane.”

Nãm ã Idjaij me bakukãmãremã ane. Jeju kute meo mex'ã ne memã arê. Nhyim kam

me aben djô'ã arêno mō:. Arêno mōr tãmtã arým 'yr o bôx. Tũ:mrãm, me bakam-ingrãnyrekam Jeju arým kato. Katon kam arým abatàn ne ar ba. Ne kam arým me punuo mexo ba. Metĩndjwýnh kukwakam Idjaij kute me bakukãmãremã 'ã ujarênh kôt Jeju arým ã meo mexo bao ane.

Ar'õ bit kute Jeju kôt amijo bikamênh.

Ruk 9.57

¹⁸ Jeju me punuo mex ne arým amibu'ã me krãptĩ: pumũ. Ne kam arým arkum, —Gwaj on akãx nhikjêmä rê, ane.

¹⁹ Nhyam kam Môjdjê kukràdjã mar djwýnh'õ 'yr bôx ne kum,

—Ë, ujarênh djwýnh, ba arek akôt tẽ. Dja ga nhĩ'ãm amrãnh kunikôt ba akôt mrã, ane.

²⁰ Nhyam kam kum,

—Ë, ga, djoti pykakam kreja pumũ. Ne kwênh kýjrũm aêja pumũ. Mrymẽ kwênhbit ne ôt djã kute amim kre pumũnhkôt kam ôt djã. Nhyam be kati. Ba ne ba inhõ kikre kêt. Inhikwã djã kêt. Ije amijo inhĩ ne me awýr irwýk nhýnh ne ba inhũrkwãja? Kon, gop ga amiman kam ikôt atêm jabej nãr kon, arek dja, ane.

²¹ Nhyam kam me'õ ja kute Jejukôt bamã ne kum,

—Bênjadjwýr djwýnh, ba ibãm kumrêx jadjà. Ne kam arým akôt ar iba, ane. Nhyam kum,

²² —Kati. Amrẽ on ikôt ar aba. Gê me kute Metĩndjwýnh

mar kêt wãnh me tyk jadjà. Me kute mar kêt ne me kute mrãmri ne me tyk jamakkre kêt pyrãk. Gê me wãnh õbikwa tyk jadjà. Nãm ã Jeju kum ane.

Jeju kôkmã bẽn tỳx.

Mak 4.35; Ruk 8.22

²³ Ne kam ar kà'yr tẽn 'yr bôx. Nhyam Jeju arým kãkam nhỹ nhyam kôt ba djwýnh ar arým kôt nhỹ. Nhyam kam ar arým kà kujaten amũ tẽ.

²⁴ Tẽ: nhyam ar aêrbê na 'itỳx ruw nhyam kôk 'itỳx wabê. Nhyam ngô arým aben pumjuw ne kã nhiby ato. Nhyam be, Jeju wãnh arek õto nõ.

²⁵ Nhyam kam kôt ba djwýnh ar 'yr tẽn arým tok ne kum,

—Bênjadjwýr djwýnh, gop ar ipytã. Arým gwaj badjãr 'yr, ane.

²⁶ Nhyam arkum,

—Nã gãm ar amim imar rere:kre. Mýkam ne gar atĩn prãm? ane. Ne kam kãjmã djan kôkmã bẽn tỳx. Nhyam arým tu ngô mên nõ.

²⁷ Nhyam ar te kute marmã kam no tyn djan abenmã kum,

—Mýj got on nhyam kôkmẽ ngô raxmẽ tu kabẽn kôt ã amijo ane? ane. Nãm ar ã abenmã ane.

Me karõ punu krãptĩ: kute ar me'õo ba.

Mak 5.1; Ruk 8.26

²⁸ Nhyam kam Jeju arým ngô nhikjêmä bôx ne wabi. Kam ne pyka nhidjibê Djeradja. Nãm wabi nhyam me'õ amãnhkrut ar arým kajpa. Me karõ punu ne ari aro ba. Me

tykmã kikre kurũm ne ar mō. Ar àkrê: nhym me te ar umaje ne te ar'ãnh tẽmmã.

²⁹ Nãm ar Jeju kajpan arým kàj bê amran aminêje kum,

—Mỳj nã Metĩndjwýnh Kra? Djãm me inhõ akati kêttri dja ga me imã me itokry jadjà? ane.

³⁰ Nhym nĩjar angrô jamy krãptĩ: àkur mō.

³¹ Nhym kam me karõ punu kum amijo a'uw ne kum,

—Aje me ikujaêk prãm jabej ba me angrô jamy krãptĩ:wãmã wadjã, ane.

³² Nhym kum, “Aj mã”, ane. Nhym me arým kato. Katon arým angrô jamy krãptĩ:mã wadjã. Wadjã nhym arým angrô jamy kunĩ prõt ne. Pyka krã'yr'ã aparmã prõt tỳ:x ne arým imõtikam nox ne amin-himex ne.

³³ Nhym angrô jamy pumũnh djwýnh ar omũn arým krĩraxmã prõt ne. Prõt ne arým bõx. Bõx ne arým prĩne memã mỳjja kunĩ'ã ajarẽ. Ne ajte me karõ punu kute ar o baja'ã ajarẽ.

³⁴ Nhym krĩraxkam me krãptĩ kute Jeju pumũnhmã 'yr mō. Ne kam arým omũn kam anon kum,

—Gop me inhõ pyka kurũm akato, ane.

9

Kute me'õ jakryo mex.

Mak 2.1; Ruk 5.17

¹ Nhym kam Jeju ar arým kàkam wadjàn nox ne arým akàx nhikjẽmã rê. Ne

kam wabin krĩraxkam ar ba tũmjamã tẽn bõx.

² Nhym ar kwý kum me'õ jakryo bõx. Ikwã djàkam nõr rã'ã nhym ar kum o bõx. Nhym amim,

—Be, ar ja ne ar tu amim ikamnhĩxkumrẽx, ane. Ne me'õ jakryjamã kum,

—Akmere, on akĩnh. Jakam ne ba arým ajaxwe kunĩ maro aknon kam ingyryk kêt ne, ane. Djã nãm tẽmbê me'õ jakryo mex got? Kati, nãm amidjêje nẽn kum jabit jarẽ nhym êje nõ. Jeju ta ne axweo akno.

³ Nhym wãnh Mõjdjê kukràdjã mar djwýnh kwý arým amim,

—E kum be, me'õ ja ne ajmãn Metĩndjwýnh japryõ djan amijo Metĩndjwýnhho dja. Metĩndjwýnh pydji ne kute me axweo biknorn mekam ngyryk kêt, ane.

⁴ Nãm me ã õkre kad-jwýnhbê anhỹro kumex nhym arým tu me kuman memã kum,

—Mỳkam ne ga me anhõkre kadjwýnhbê ijo kajgon ijapryõ akumex?

⁵ Ë, ba me amã mỳjja amãnhkrut jarẽ. Mỳj ne amirĩt, nẽn? Ba ren kum, “Ba arým ajaxwe maro aknon akam ingyryk kêt”, ane. Nàr kon, “On kàjmã djan tẽ”, ane. Mỳj ne ren amirĩt, nẽn? Nã bãm ren kum, “Ba arým ajaxwe maro aknon akam ingyryk kêt”, ane nhym amirĩt kêtumrẽx ne. Tãmbit ne amirĩt kêt.

Nhym be, kàjmã me ku'ê, ije ren me'õmã kum, “Kàjmã

djan tē”, ane nhym ren arým amirīt. Tãmbit ne amirītkumrēx.

⁶ Dja ba kum, “Kàjmã djan tē”, anen arým o mex ga me arým omün arým amim, “Be ga, Jeju kute me'õ jakryo mexja pumũ. Be, djãm kute me axweo biknor kêt got? Mrãmri ne Metĩndjwýnh arým amijo ĩ ne pyka jakam amikabēnkôt ari me axweo biknoro ba”, ane. Me aje amim ja jarēnh kadjy dja ba me'õ jakryjao mex. Nãm ã Môjdjê kukràdjà mar djwýnhmã anen arým tu me'õ jakryja'ȳr akēx ne kum,

–On kàjmã djan anhwã djà mýn anhwãwã mã o tē, ane.

⁷ Nhym kam arým me aērbē kàjmã djan ikwã djà mýn ũrkwã mã o tē.

⁸ Nhym me krãptĩ omün kam no tyn kumex ne amim,

–Ē, arým ne djãm mrãmri o mex nhym mrãnh mexja pumũ. Mrãmri ne kabēnkumrēx. Djãm kute me axweo biknor kêt got? Mrãmri kute Metĩndjwýnh kabēnkôt me axweo biknorkumrēx. Ga, kute kam me'õo mex nhym mrãnh mexkumrēxja pumũ. Metĩndjwýnh mexkumrēx, ane. Nãm me krãptĩ: ã amim ane.

Kute amikôt Matêu kamēnh.

Mak 2.13-15; Ruk 5.27-29

⁹ Nhym kam Jeju arým tē. Tē: nhym me'õ bēnjadjwýr bajtemmã pi'õk kaprĩo atom djakam nhỹ. Idjibē ne Matêu. Nhỹ nhym arým omün kum,

“Amrē mã ikôt ajkamē”, ane. Nãm kum ane nhym Matêu arým amim kabēn man kàjmã dja. Kàjmã djan arým kôt ajkamē.

¹⁰ Nhym kam arým Matêu nhũrkwãkam tēn bõx ne arým õ kwý krēno nhỹ. Nhym bēnjadjwýr bajtemmã pi'õk kaprĩo atom djwýnh krãptĩ bõx ne Jejumē ro'ã nhỹ. Nhym we me axwedjwý ikô'ã nhỹ. Me krãptĩ ne me nhỹ. Jeju kôt ba djwýnh ne ar Matêumē ro'ã nhỹ.

¹¹ Nhym mebê pardjêu arým me ja pumün arým Jejukôt ba djwýnh arkum,

–Je tō, djãm me wã axwe ngri got? Mýkam ne ar anhõ ujarēnh djwýnh me ro'ã õ kwý krēno nhỹ? Bēnjadjwýr bajtemmã pi'õk kaprĩo atom djwýnhmē me axwemē ro'ã õ kwý krēno nhỹ, ane.

¹²⁻¹³ Nhym Jeju arým ar kabēn ma. Ar kute,

–Djãm me wã axwe ngri got? anhwýrja Jeju arým kuman arkum,

–Djãm me mex'ȳr ne me kane djwýnh mrã? Kati, me kanê'ȳrbit ne me kane djwýnh mrã. Badjwý ne ba me axwe'ȳr tē. Djãm we me amex'ȳr ne ba tē? Kati, me axwe'ȳr ne ba tē. Me tãm ne ba amiwýr me ku'uw. Me amikam kaprĩren wãnh axwemã irern iwýr amijo akēxmã ne ba amiwýr me ku'uw. Nhym be, amrēbē: ne Metĩndjwýnh me bakukãmãremã kum, “Djãm me aje imã mry bõr djãm imã kĩnh?

Kati. Me amã me kaprĩ. Ja ne imã kĩnh”, ane.

Mỳj'ã ne Metĩndjwỳnh me bakukãmãremã ja jarẽ? Ja dja gar tẽn ama. Mỳkam? Bir, me axwe ne ba amikõt me ku'uw. Nãm ã Jeju me bê pardjêumã ane.

*Me kukràdjà tũm'ã ujarẽnh.
Mak 2.18; Ruk 5.33*

¹⁴ Nhym kam Djuão. Kubê ngômã me angjênh djwỳnh. Djuãokõt ba djwỳnh ar arỳm Jeju'yr bõx ne kum,

—Ar ba ne bar ije Metĩndjwỳnhmã amijajbur kumex. Me bê pardjêudjwỳ ne me kute kum amijajbur kumex. Nhym be, akõt ba djwỳnh ne ar kute kum amijajbur kêt. Mỳkam? ane.

¹⁵ Nhym Jeju tu amijã mjên jarên amikõt ba djwỳnh ar'ã mjên mē ro'ã ar ar ba jarên arkum,

—Ga, me kute abenã mjên mē prômē rênhja pumũ. Djãm ar mjên mē ro'ã ar baja kaprĩn mỳr got? Arkati. Ar kĩnhkumrẽx ne ar õ kwỳ krên rax. Adjỹm, dja apỳnh akati amrẽ mõrjakam me Ar kubê mjêno tỹm ne mã o mō. Nhym kam gêdja ar kaprĩren arỳm Metĩndjwỳnhmã amijajburo ba. Nãm ã Jeju Djuãokõt ba djwỳnh arkum ane. Amijã ne mjên jarẽ. Ne amikõt ba djwỳnh'ã ne mjên mē ro'ã ar ar baja jarên arỳm ã arkum ane. Mỳj'ã ne me kute Ar kubê mjêno tỹmja jarẽ? Bir, ta amijã ne arẽ. Jeju dja meo tỹm ne mã o mō. Kambit dja kõt ba djwỳnh amijajburo ba.

¹⁶ Be, ga, me kute jãm amim Jeju kukràdjà ny mar ne ajte kute jãm amim me kukràdjà tũm marja pumũ. Me kute amẽ kukràdjà maro bakam umar mex kêt. Me kute mrãmri ne kubêkà ny kubêkà tũm'ã ir pyræk ne ajte kute pidjô kangô ny mrykào ngõnh tũmkam runh pyræk. 'Ã ne Jeju ajte memã kum,

—Ga, me'õ nhõ kubêkà tũm ne arỳm 'yrja pumũ. Nhym kam arỳm kubêkà nyn põnh kêt. Djã ne me tũmja'ã kudji? Kati. Mỳkam? Bir, dja me kupõ nhym arỳm nykam ê abenmã wangij. Abenmã wangij ne arỳm tũmja kadjô. Nhym kam arỳm 'yr nyja kute 'yr tũmja jakrenh mex ne.

¹⁷ Ga, me'õ nhõ mrykào ngõnhja pumũ. Me bakukãmãre ne me õ mrykào ngõnh. Ga, mrykào ngõnh arỳm tũm ne ngràja pumũ. Djã ne kam uba kangô ny ru? Kati. Mỳkam? Bir, dja nõr 'ãtũm nhym uba kangô arỳm kadjàn ajmrô nhym ngõnh arỳm igot tẽn arỳm ajkatõr. Nhym arỳm kangô ajkapĩ nhym ngõnh arỳm punu ne. Be, kam mex rã'ã kadjy ne me kute mry kào ngõnh ny, kà rerekrekambit kangô ny runh prãm. Nãm ã Jeju arkum ane. Gêdja me amim Jeju kukràdjà nybit maro ban arỳm mar mexkumrẽx. Nhym be, gêdja me amim me kukràdjà tũmdjwỳ mar prãm ne arỳm umar mex kêtumrẽx. 'Ã ne Jeju memã ajarẽ.

Kute akubyn bĕnjadjwÿr krao tĭn.

Mak 5.21; Ruk 8.40

18 Kute memã ja jarĕnho ãmkam ne me'õ bĕnjadjwÿr 'ÿr bõx ne kute kum rax jarĕnh kadjy tu parbĕ tÿm. Ne arÿm kum rax jarĕn kum,

—Arÿm godja ikra ni ty. Dja ga ikõt 'ÿr tĕn 'ã anhkra dji gĕ arÿm tĭn ne, ane.

19 Nhyĵ arÿm kãjmã djan kõt tĕ. Kõt ba djwÿnhdjwÿ ne arkõt tĕ.

20 Tĕ: nhyĵ me'õ nire kõt bõx. Kamrõ apõx'ã ne arÿm amexbĕ 12 apĕx. Nãĵ kõt bõx ne tu Jeju nhĩbũm kõt 'ã kubĕkã jabu djãbit kupĕ.

21 Kute o anhÿr djwÿnhràĵ ne ta arÿm amim,

—Ba gop 'ã kubĕkãbit mãĵ kupĕĵ arÿm imex ne, ane.

22 Nhyĵ kam Jeju arÿm akĕx ne omũn kum,

—Àpnhĩre, on akĩnh. Ga ne ga tu amim ikamnhĩxkumrĕx ne arÿm amex ne, ane. Nhyĵ kam myt tãmkam mex ne.

23 Nhyĵ kam Jeju ar tĕ. Tĕ:n kam arÿm bĕnjadjwÿr nhũrkwã'ÿr bõx ne arÿm wadjã. Nhyĵ wãnh me kwÿ pore kakõro dja nhyĵ me kangao kumex.

24 Nhyĵ memã kum,

—Me on ajmã. Djã nãĵ kurerer wã ty got? Kati. Nãĵ õto nõ, ane. Nhyĵ me arÿm 'ã keketo kumex.

25 Ne arÿm kato. Nhyĵ kam arÿm 'ÿr tĕn 'ÿr bõx ne kurerer nhikra 'amÿ. Nhyĵ arÿm tĭn ne kãjmã dja.

26 Nhyĵ kam me arÿm pyka kunĩkõt arĕnho ipõk ne.

Kute me punuo mex.

27 Nhyĵ kam Jeju arÿm amũ tĕ. Tĕ: nhyĵ me'õ no rã ar amãnhkrut arÿm kõt tĕ. Nãĵ ar kãj bĕ kum amijo àmra tĕn mã kum,

—Dawi tãĵdjwÿ gop amã ar ikaprĩ, ane.

28 Nhyĵ arÿm kikremã wadjã nhyĵ ar no rã arÿm 'ÿr bõx. Nhyĵ ar kukij ne arkum,

—Djã ne gãĵ ar tu amim imarkumrĕx? Ije ar ajo mex marja djãĵ mrãmri ar aje tu amim ja markumrĕx? ane.

Nhyĵ ar kum, “Nã, Bĕnjadjwÿr djwÿnh”, ane.

29 Nhyĵ kam arÿm ar no kupĕ ne arkum,

—Ar aje tu amim imarkumrĕx kõt dja ba ã ar ajo ane, ane.

30 Nhyĵ kam ar arÿm rĩt mex ne. Nhyĵ Jeju nĕje arkum 'ã karõn kãj bĕ arkum,

—Kwãrĩk wãnh me'õmã ijarĕnh kĕt, ane.

31 Nhyĵ ate ar katon arÿm pyka kunĩkõt arĕnho ipõk ne.

32 Nhyĵ kam me Jeju'ÿr me'õo bõx. Me karõ punu ne ar me'õo ba nhyĵ õ'ã kabĕn kĕt nhyĵ me 'ÿr o bõx.

33 Nhyĵ arÿm me karõ janon kujate nhyĵ arÿm me aĕrbĕ kabĕn mexkumrĕx. Nhyĵ me krãptĩ: kam no tyn kumex ne abenmã kum,

—Mÿj me'õ ne kute me babĕ idjaerkam mÿjja pumũnh kĕt ja'õ pumũnh? Arkati, ane.

34 Nhyĵ be, mebĕ pardjĕu ne me memã kum,

—Me karõ punu nhõ bĕnjadjwÿr kabĕnkõt ne kute me karõ kujaĕko ba, ane.

Nãm mebê pardjêu ã Jeju'ã memã ane.

Kum me krãptĩ kaprĩ.

Mak 6.34

³⁵ Jeju ne krĩrax kunĩkõt memã ujarênh ny jarênho tẽ. Krĩraxmẽ krĩ kryre kunĩkõt memã arênho tẽ. Me bikprõnh djakam memã arênho tẽ. Bẽnjadwÿr djwÿnh kute amim me utàr ne ar meo ba'ã ujarênh nyja ne kàj bê memã arênho tẽ. Ne ajte me punumẽ me kanê kunõ mexo tẽ.

³⁶ Ne kam me krãptĩ: pumũ. Nãm me omũn arÿm kum me kaprĩ. Mÿkam? Bir, me katyk ne ate ar bakam. Me kute mrãmri ne kute mrykĩ'átomtio djuw mex djwÿnh kêt kam katyk ne ate ar ba pyræk.

³⁷ Ne kam kõt ba djwÿnhmã kum,

—Me kute Metĩndjwÿnh mar prãmja ne me kumex. Nãm me kute mrãmri ne bãy arÿm abôr tyk ne kumexja pyræk. Nhy m be, Metĩndjwÿnh'ã ujarênh djwÿnh ne me ngrêre kute bãykam me àpênh djwÿnh ngrêreja pyræk.

³⁸ Kam dja gar me kadjy Metĩndjwÿnh 'uw gẽ me'ÿr 'ã ujarênh djwÿnh jano gẽ me memã arẽ nhy m me kuman kam arÿm tu amim markumrêx ne. Kute mrãmri ne me mrãnh ne kute me õ purkam bãy pumũnh ne mrãnh ne bõx ne kute kadjy me õ pur djwÿnhmã arênh nhy m me kute amũ kadjy memã arênh nhy m me ban kute memã ê ja pyræk. Dja

gar ã me kadjy Metĩndjwÿnh 'wÿro ane.

10

Kute ar kubê 12 janor.

Mak 6.7; Ruk 9.1

¹ Nhy m kam amiwÿr kõt ba djwÿnh Ar kubê 12 'uw nhy m ar bõx. Nhy m ar kute kabênkõt me karõ punu janor ne kujaêk kadjy arkum amipyma jadjà. Nhy m apÿnh me punu djari. Nhy m apÿnh me kanê djari. Nhy m ar kute kabênkõt meo mex kadjy arkum tÿx jadjà. Ne kam arÿm ar ano.

² Apÿnh kute ar anorbê 12 nhidji jarênh kadjy ne ja. Ximão. Idji 'õdjwÿ ne Pedru.

Ångre. Kamybê ne Pedru.

Xijagu. Djebedêu ne kudji.

Djuão. Kamybê ne Xijagu.

³ Piripi.

Batormê.

Tôme.

Matêu. Kubê ne bẽnjadwÿr bajtemmã pi'òk kaprõo atom djwÿnh.

Xijagu 'õdjwÿ. Aupêu ne kudji.

Tadêu.

⁴ Ximão 'õdjwÿ. Mekõt ne me kukràdjà'ã no tÿx.

Djuda. Idji nhikjêbê ne Ikadjy.

Tãmja ne Jeju kurê djwÿnhmã kanga.

Apÿnh kute ar anorbê 12 nhidji ne ja.

⁵ Ar ja ne Jeju ar ano. Nãm ar àpênh djà'ã arkum karõn ar ano. Nãm arkum,

—Kwãrik wãnh me bajtemmã ar amõr kêt ne kwãrik wãnh pykabê Xamarij kam krĩ'õmã ar adjàr kêt.

6 Mebê idjaer ne me no akunon ate ar ba kute mrãmri ne mrykĩ'átomti no biknor pyræk. Me ja'ÿr dja gar mō.

7 Ne me'ÿr bōx ne kàj bê memã kum, "Arÿm kàjkwakam Bēnjadjwÿr djwÿnh kute pykabê amim ò me utàr ne ar meo ba 'ÿr", ane.

8 Dja gar me kanêo mex ne ajte me ĩ kajêkam têo mex ne ajte akubyn me tyko tĭn. Ne ajte mekam me karō punu janon kujate. Ba ne ba tu kajgo ar amã adjàpênh djã'ã karō gar maro aba. Ikudjwa tu kajgo meo mexo aba. Kwãrĭk wãnh memã pãnh jarênh kêt.

9 Kwãrĭk wãnh kēn karÿr nàr kryt jaka nàr kryt kamrêkbê kobri me kute o ò pi'òk kaprija kwãrĭk wãnh byr ne ar anhō katòk'y djakam ir kêt.

10 Kwãrĭk wãnh ar anhō xakuo amōr kêt. Ar akã krãkã pÿnh ne ar aparkã amãnhkrut ne ar anhō kô pÿnh dja gar o mō. Jabit dja gar o mō. Ar anhō mÿjja ja'ò'ã kàtàm kwãrĭk wãnh o amōr kêt. Ar adjàpênh pãnh dja me ta ar amã ar anhō mÿjja ngã. Nãm ã arkum karōo ane.

11 Ne kam ajte arkum,

—Dja gar krĩrax 'òmã wadjàn me'ò mexja jabej. Kum ar akĩnh dja gar abej. Dja ar amã aminhũrkwã jarê gar kambit anhikwã. Me kurũm ar akatorkambit ajte anhũrkwã 'òdjwÿ jabej.

12 Dja gar me ũrkwã 'òmã wadjàn memã umar mex jarê.

13 Dja me mex ne kum ar akĩnh gar memã umar mex jarê nhym me arÿm ar akabēn kôt mrãmri umar mexkumrêx. Nàr godja me kum ar akĩnh kêt jabej dja me umar mex kêt ne.

14 Godja me'ò kum ar akĩnh kêt ne kute akabēn mar prãm kêt jabej aparkã'ã me ò pyka ka'u. Me ũrkwã kurũm nàr me ò krĩrax kurũm ar akator kutã ar aparkã'ã me ò pyka ka'u. Aje me kute akabēn mar prãm kêtjao amirĭt nhym Metĩndjwÿnh kute omũnh ne amũ 'òkam kute memã pãnh jarênh kadjy me ò pyka ka'u.

15 Ba ar amã arê gar ama. Amrêbê: me bakukãmãrekam ne me krĩraxbê Xôtômamê Gomorakam axwekumrêx. Dja ĩ Metĩndjwÿnh kute me axwemã pãnh jarênh kadjy akati bōx nhym me arÿm tokry. Dja ajbir krĩrax jakamdjwÿ me axwe pãnh tokry:. Ne tokryo Xôtomakam me jamê Gomorakam me ja jakrenh me:x ne. Mrãmri ne ba ar amã arēnhkumrêx, ane. Jeju ã arkum 'ã karōo ane.

16 Ne kam ajte arkum,

—Dja ba ar ajano gar arÿm aje mrãmri ne mrykĩ'átomti kute rop djàkrê katikôt ar ba pyræk. Amijã ano tÿx kute mrãmri ne kangã amijã no tÿx pyræk. Ne ar ajaxwe kêt kute mrãmri ne tut axwe kêt pyræk.

17 Aminêje rĭt. Mÿkam. Bir, godja me ar ajo rôrôk ne ar ajo mō. Nhym kam me krãptĭ kute ar akukjêr kadjy arÿm ar ajã akuprô. Ar ajã akuprô nhym me arÿm ar akapreprêk. Mebê

idjaer bikprõnh djâkam ar akaprêprêk. Mry kà punuo ar akaprêprêk ne.

¹⁸ Imã ar adjâpênhkam dja me ar ajo rôrôk ne ar apa 'amÿn arÿm me bënjadwÿr kabem ar apumjuw. Ne me bënjadwÿr rûnh kabem ar apumjuw gar arÿm ijã memã amijarê. Nhyr me me bajtem kabem ar apumjuw gar arÿm ijã memã amijarê.

¹⁹ Godja me ar ajo rôrôk ne ar ajo mõn me kabem ar apumjuw kwãrîk wãnh ar amikukãm amim, "Mÿj dja ba aminêje memã ikabên on"? anhÿr kêt. Mÿkam? Bir, myt tãmkam dja ar amã akabên jangij.

²⁰ Djãm ar ga dja gar amikabên jarê? Kati. Ar Abãm djwÿnh Karõ dja ar amã amikabên jarê gar arÿm amũ memã arê. Nãm Jeju ã arkum 'ã karõ ane.

²¹ Ne kam ajte arkum,

—Me kamy dja kurê djwÿnhmã kamy kanga nhyr me arÿm me kupa. Nhyr me bãm djwÿ dja kurê djwÿnhmã kra kanga. Nhyr me kra dja me kum bãm mē nã kurê ne memã ar kanga nhyr me ar kupa.

²² Imã adjâpênhkôt dja me kunĩ kum ar akurê. Dja gar ikôt ar aba tÿx rã'ã:n ijã adjukanga kêt ne kam 'ã amihinomã amimê ba arÿm ar apytã.

²³ Godja me krĩrax 'õkam kum ar akurên ar ajo ajkê gar krĩrax 'õdjwÿmã aprõt. Dja gar apÿnh mebê idjaer nhõ krĩraxkam me akreo tē:n o

atēm nhinomã mēnh kêt ba arÿm bõx. Ba ije amijo inhĩ ba arÿm ar awÿr bõx. Nãm Jeju ã arkum 'ã karõ ane.

²⁴ Ne kam ajte arkum,

—Ë, djãm ar kute kabên mar ar o baja kute raxo ar õ ujarênh djwÿnh jakrenh? Kati. Nãr, djãm õ àpênh kute raxo õ bënjadwÿr jakrenh? Kati.

²⁵ Kute kabên mar ar o baja kute ar õ ujarênh djwÿnh kôt ar amijo bakambit ne mex. Õ àpênh kute õ bënjadwÿr kôt ar amijo bakambit ne mex. Ga, me kum ikurê ne imã me karõ punubê Bedjêbu jarênh o baja pumũ. Djãm me kum ar akurê kêt mã? Kati. Ar gadjwÿ dja me ar amã mÿjja punu jarênh kume:x. Ar ajte araxo ijakrenh kêt kam ne ikôt ar amijo abakam dja me ar gadjwÿ ar amã mÿjja punu jarênh kume:x.

²⁶ Djã nãm me kadjwÿnhbê axweja bipdjur rã'ãmã? Kati, dja ï amirît ne. Nhÿnh ne mÿjja bipdjur'õ me kute omũnh kêt mã? Ne nhÿnh ne me kute mÿjja pudjur'õ mar kêt mã? Adjÿm, dja ï kunĩ amirît ne. Mÿjja pudjur, mÿjjao bipdjurja dja ï kunĩ amirît ne.

²⁷ Ije akamãtkam ar amã mÿjja jarênh dja gar a'uri kãj bê memã arê. Ije ar ajamakri ijajkwa momokkam mÿjja jarênh dja gar kikre nhimõk po'ã djan kãj bê memã arê.

²⁸ Ne kwãrîk wãnh gar amã me kute ar aparja puma kêt. Me ja gêdja me ar akrãkãbit par kajgon kam ijukri kute ar

akadjwÿnhbê ajmã ar ajo kêt. Kati, ba ar amã arê. Me'õ pydji dja ga ar amã uma. Kute me bÿn ne ijukri me biknor tokry djakam me rënh jabit dja ga ar amã uma. Be, ba ar amã arê. Metÿndjwÿnhbit dja gar amã uma.

²⁹ Kwênhne amãnhkrut ne pãnh ngrire, pãnh ngônphon pydji. Nhyam kam kwênh pydji pykabê tÿm ne arÿm ty. Djãm Abãm djwÿnh kute mar kêt? Kati. Kute kwênh mar.

³⁰ Ne ar akÿdjwÿ kute mar. Arÿm Abãm djwÿnh kute ar amã abenã ar akÿ'ã akre mar.

³¹ Kam, djãm ar atÿn prãmmã? Kati. Kwãrik wãnh. Te kwênh krãptÿ: nhyam kum kwênh kÿnh ngrire. Nhyam be, ar gajbit. Metÿndjwÿnh kum ar akÿnhkumrêx. Tãm dja gar aman atÿn prãm kêt. Nãm Jeju ã arkum karõo ane.

³² Ne kam ajte arkum, —Kam me'õ kute amijo ipytãr ne me ipõkri memã kum, “Ba ne ba ije amim Jeju mar”, anhÿro baja. Badjwÿ dja ba tãmwã'ã kãjkwakam Ibãmmã kum, “Nà, ba inhõbikwa ne wã”, ane.

³³ Nàr, dja me'õ me ipõkri memã kum, “Kati. Ije Jeju mar kêt”, ane. Badjwÿ dja ba tãmwã'ã kãjkwakam Ibãmmã kum, “Kati. Ije tãmwã mar kêt”, ane.

³⁴ Djãm ibõx nhyam ikam me umar mexmã? Kati. Dja ba bõx nhyam me arÿm imÿr jabej abeno kurê djwÿnh ne aben pa.

³⁵ Amrêbê: ne me me bakukãmãremã kum, “Dja me'õ my kum bãm kurê.

Nhyam me'õ nire kum nã kurê.

Nhyam prõ kum umrengêx kurê.

³⁶ Me'õ nhÿrkwãkam dja ta õbikwa kum aben kurê.”

Nãm me ã me bakukãmãremã ane. Jakam dja me imÿr jabej ã abeno ane. Me kute me bakukãmãremã arënh kôt dja me ã abeno ane.

³⁷ Godja gar ajõ imã, “Ba akôt apê”, anen amã abãmbit nãr amã anãbit kÿnh ne amã ikÿnh ngrire ba arÿm imã ikôt adjãpênh kÿnh kêt. Godja amã akra mybit nãr amã akra nibit kÿnh ne amã ikÿnh ngrire ba arÿm imã ikôt adjãpênh kÿnh kêt.

³⁸ Dja gar ajõ amã ikôt atokry puma ne ikôt aje anhõ pÿte'y mÿnh prãm kêt ne ikôt abikamênh prãm kêt jabej ba kam imã ikôt adjãpênhja kÿnh kêt.

³⁹ Dja gar ajõ atÿnmã aminên arÿm akuno. Nãr gar ibê aminê kêt nhyam me arÿm abÿ. Imã adjãpênhkam arÿm abÿ. Kwãrik wãnh rã'ã. Metÿndjwÿnh dja arÿm atÿnkumrêx kadjy apytã ga arÿm kôt atÿn ne ar aba rã'ã: rã'ã ne. Nãm ã Jeju arkum 'ã karõo ane.

⁴⁰ Ne kam ajte arkum, —Dja gar me'ÿr bõx nhyam me kum ar akÿnh. Me kum ar akÿnh o arÿm kum badjwÿ ikÿnh. Ne kum ikÿnh o arÿm kum kute ijanor djwÿnhdjwÿ kÿnh.

⁴¹ Dja Metÿndjwÿnh kukwakam memã kabên jarënh djwÿnh me'ÿr bõx nhyam me kum kÿnh. Kubê Metÿndjwÿnh

kukwakam memã kabën jarënh djwýnhkam kum kïnh. Metïndjwýnh dja kam arým memã o pãnh ne. Metïndjwýnh kute kukwakam ujarënh djwýnhmã àpênh o pãnh kôt dja arým memã o pãnh. Dja me'õ katàt kute amijo bakumrëx me'ýr bôx nhym me kum kïnh. Me'õ katàt kute amijo bakam me kum kïnh. Metïndjwýnh dja arým memã o pãnh ne. Metïndjwýnh kute me'õ katàt kute amijo bajamã o pãnh kôt dja memã o pãnh.

⁴² Dja me'õ ikôt ba djwýnh rax kêt'õ bôx nhym me kum ngô ngã. Me'õja kute ikôt bakam kum ngô ngã. Ba dja ba mrãmri o pãnh mex. Me kute o djuw mex ngrire jao pãnh mex. Nãm ã Jeju arkum 'ã karõo ane.

11

Djuão'ã ujarënh.

Ruk 7.18

¹ Ne arým kôt ba djwýnh Ar kubê 12mã 'ã karõ pa. Arkum 'ã karõ pan kam arým amũ tẽ. Pykabê Garrêjakam apýnh krï rûnh djari kute memã kukràdjà jarënh ne kute kàj bê 'ã me akre kadjy ne amũ tẽ.

² Nhym kam me Djuãomã Jeju jarë. Djuãobê ne ngômã me angjênh djwýnh. Me kute arým Djuãobê ijêkam ne me kum Jeju jarë. Nãm me Djuãomã kum,

—Jeju ne arým apýnh mýjja pumûnh kêt nhipêx, ane nhym arým kuma. Kuman

arým Jeju'ýr amikôt ba djwýnh ar amãnhkrut jano.

³ Ar kute Jeju kukjêrmã ne Djuão ar ano nhym ar arým 'ýr tën 'ýr bôx ne Jejumã kum, —Metïndjwýnh kute me imã me'õ janor nhym bôxmã, kute me imã arënhja djãm ga? Nâr kon godja gwaj me'õkam ama? Nãm ar ã Jejumã ane.

⁴ Nhym Jeju arkum, —Dja gar akubyn Djuão'ýr tën kum arë. Aje ajbir mýjja mar ne omûnhja kum arën kum,

⁵ “Me no rã arým rît mex. Nhym me mrãnh kêt arým mrãnh mex. Nhym me ã kajêkam tê arým mex. Nhym me amakkre kêt arým amak mex. Nhym me tyk akubyn tïn ne. Nhym me õ mýjja kêtja nhym me kàj bê memã ujarënh ny jarënh ba”, ane. Tãm dja gar aman Djuãomã arë gê kuma.

⁶ Dja me memã ijarë nhym me ibê amijo akêx kêt, me ja ne me kïnhkumrëx. Nãm ã Jeju Djuãokôt ba djwýnh arkum ane. Nhym ar kuman arým katon tẽ.

⁷ Nhym kam Jeju arým me krãpti:mã kum,

—Mýj ne ga me aje kapôt kukritkam omûnhmã mõi? Djãm Djuão kute bõti kôk djabêrkam ari amijadjwýr pyræk? Djãm ari memã kabën jadjuw? Kati. Nãm katàt memã kabën jadjwýrkumrëx.

⁸ Bir, mýj ne ga me aje omûnhmã mõi? Djãm Djuão ne kubêkà pãnh rax ne akrita jangij? Kati. Nãm kubêkà pãnh ngrire jangij. Bënjadjwýr

rũnh nhõ kikretikam ne me kubêkà jakrita jangij. Nhyim be, Djuão ã kà kute anhÿr kêt.

⁹ Nhyim bir, mÿj ne ga me aje omũnhmã mõi? Djãm Metĩndjwÿnh kukwakam memã ujarẽnh djwÿnh? Nã. Tãm. Nhyim be, Djuão ne raxo kute Metĩndjwÿnh kukwakam memã ujarẽnh djwÿnh kunĩ jakrenh.

¹⁰ Amrêbê: ne Metĩndjwÿnh imã 'ã ajarẽ. Djuão'ã imã ajarẽ. Nãm imã,

“Ota ba akukãm ajã ujarẽnh djwÿnh'õ jano kute akukãm me akre nhyim me kute mar ne akutêp kute axwemã irern katãt amijo bamã.

Kute mrãmri ne me kute me bẽnjadjwÿr rũnh kutêp katãt 'ã pry jadjwÿrja pyrãk.”

Nãm ã Metĩndjwÿnh Djuão'ã imã ane. Amrêbê: me bakukãmãre ar bari. Nhyim me arÿm kabẽn man 'ã pi'ók no'ók ne. Ne kam me aben djô'ã arẽnho mõi:n arẽnho mõi:tãmtã arÿm 'ÿr o bõx. Tũ:mrãm me bakamingrãnyrekam Djuão arÿm kato. Katon arÿm abatãnh ne. Abatãnh ne arÿm ijã memã ujarẽnh ar ba. Me kute amrêbê Metĩndjwÿnh kabẽn'ã pi'ók no'ók kôt ne Djuão ijã ujarẽnh ar ba. Ikukãm meo mexo ba.

¹¹ Ngômã me angjênh djwÿnhbê Djuão ne jakam raxo kute pykakam me kunĩ jakrenh. Djãm me'õ pykakam ar ba 'õ raxo kute Djuão jakrenh? Kati. Mrãmri ne ba me amã ja jarẽnhkumrêx. Nhyim be, dja ĩ kãjkwakam

Bẽnjadjwÿr djwÿnh amim me utãn meo ba. Nhyim kam dja me kunĩ raxo Djuão jakre.

¹² Nhyim be, on jakam Djuão ra:x. Nãm memã arẽnho ban memã kum, “Kãjkwakam Bẽnjadjwÿr djwÿnh kute amim me utãn ne ar meo ba 'ÿr”, anhÿro ba. Nhyim kam me krãptĩ kuman amim Bẽnjadjwÿr djwÿnh mar prã:m. Me kute mrãmri ne me krãptĩ kute kikre ngriremã ngjêx prãm ne kute 'ã kute aben nhingãnhja pyrãk. Me kute ari 'ã ikjêo aben rẽn ne 'ã kute aben nhingãnh kumex ja pyrãk. Ne jakam me kute o anhÿr rã'ã.

¹³ Amrêbê: me me bakukãmãremã Bẽnjadjwÿr djwÿnh bõxmã arẽ. Metĩndjwÿnh kukwakam ujarẽnh djwÿnh aben kukãm Bẽnjadjwÿr djwÿnh bõxmã arẽ:. Mõjdjêdjwÿ arẽ: nhyim kam me bakamin-grãnyrekam Djuão arÿm katon ajte tãm jarẽ. Bẽnjadjwÿr djwÿnh bõx jarẽ.

¹⁴ Amrêbê: ne me me bakukãmãremã kum, “Dja me'õ kute Erij pyrãk bõx”, ane. Ba on ar amã me'õ jarẽ gar ama. Djuão ne kute Erij pyrãk ne arÿm bõx. Ar aje imar prãm jabej dja gar arÿm ima. Nãr ar aje imar prãm kêt jabej arÿm imar kêt.

¹⁵ Gop ar ajamak mex jabej tu amim ikabẽn ja markumrêx. Nãm ã Jeju me krãptĩmã ane.

¹⁶ Ne kam ajte memã kum, —Je tô mÿj got ba me akamingrãny'ã akre? Mÿj ne ga me aje urãk? Nã gãm me

aje me prîre mỳjja kam kĩnh kêt pyræk. Ga me, me prîre kikre kabem krĩn kute abeno bixaêr baja pumũ.

¹⁷ Ar ja ne ar ar jamã kabên ne arkum, “Gwaj bakĩnh katio dja, gwaj babixaêro dja ne ngõtàx à'ak”, ane.

Nhym ar kum, “Waj, ar ibixaêr prãm kêtê. Ar itor prãm kêtê. Ar imã wã kĩnh kêtê”, ane.

Nhym ajte arkum, “Gwaj bamỳr kati mãn o nhỹ”, ane.

Nhym ar, “Kê, wajre. Ar imã kĩnh kêtê. Ar imỳr prãm kêtê”, ane.

Be, nã gãm me aje me prîre pyræk ne amã ja kĩnh kêt ne ajte amã jadjwỳ kĩnh kêt.

¹⁸ Djuãobê ngômã me angjênh djwỳnh ne me awỳr bôx. Nãm amijajbu:n kute uba kangôo kôm kêt ne ar ba ga me amã kĩnh kêt ne kam we, “Nãm ajbã. Me karô punu ne ar o ba nhym ajbã”, ane.

¹⁹ Nhym be, ba ne ba mrãmri gêt amijo inhĩ ne me awỳr bôx ne me akam idjakur iban kôt ikôm iba ga me amã ikĩnh kêt ne we ijã, “Kê, tãmwã ne kute àkur rũnhbit mar, kum uba kangô djànhti”, ane. Ne we ajte ijã, “Me kute bẽnjadwỳr bajtemmã pi'ók kaprĩo atom djwỳnhmẽ me axweo bit ne õbikwa ne”, anhỹr ar o aba. Nhym be, djãm Metĩndjwỳnh amak punu got? Amak me:xkumrêx ne prĩne kute amikukãm mỳjja kunĩ mar ne Djuão kute amijajbur ne ar bamã ano. Ne ajte amikukãm umarkam badjwỳ ijano.

Ije amijajbur kêt mã ijano. Nhym kôt me amak mex ne amikukãm umar, ar ipumũn kam ôkre kadjwỳnhbê amim, “Mrãmri ne Metĩndjwỳnh mexkumrêx ne amê ar ano.” Nãm ã Jeju memã ane. Tãm ne ja.

Kute krĩraxmã watĩre jarênh.

Mat 12.38; Ruk 10.13, 11.29

²⁰ Nĩjar krĩraxkam ne Jeju mỳjja pumũnh kêt ngrêre nhipêx nhym me krãptĩ tu amim markumrêx. Nhym kam arỳm me wãmã kabên'õ jarênh kêt. Nhym be, amiwỳr krĩraxkam me ja ne Jeju arỳm memã kabên ne. Krĩrax jakam ne arỳm mỳjja pumũnh kêt krãptĩ nhipêx ne me punu krãptĩo mex. Djã ne me amikam kaprĩren wãnh axwemã iren 'ỳr amijo akêx? Kati. Me kute 'ỳr amijo akêx kêt. Kam ne arỳm krĩrax jakam memã kabên ne memã kum,

²¹ —Ỗ, watĩ:re Koradjikam me wã. Watĩ:re Bexadakam me wã. Dja ga me atokry rax ne. Ba ren me bajtem nhõ pykabê Xirumẽ Xidôkam ren mỳjja rũnhja, mỳjja pumũnh kêtja kwỳ nhipêx nhym ren me omũn ren arỳm amrêbê amim katon ren amikam kaprĩren wãnh axwemã ire. Ne ren kute kum irero amirĩt kadjy kubêkà kukrebê exopa jangjên ren amijã mro prà kapĩ. Ne ren kam iwỳr ren amijo akêx. Nhym be kati, inhõ me wỳnhkam me ga, Koradjikam me gamẽ

Bexadakam me gamê me akam ne ba te mýjja pumũnh kêt kwý rax ne ipêx ga me omũnh kajgo. Omũnh kajgon amikam akaprĩre kêt ne wãnh ajaxwemã anhirer kêt kumrêx ne aje iwýr amijo akêx kêt kumrêx ne.

²² Ba me amã arê ga me ama. Dja ĩ kute me axwemã pãnh jarênh nhõ akati bõx nhym Metĩndjwýnh me ajaxwemã pãnh jarê. Ga me kam arým pãnh atokryo me rĩnã jakrenh mex. Ga me atokryo krĩraxbê Xirumê Xidõ jakrenh mex ne.

²³ Ne kam krĩraxbê Kapanakam me gadjwý djãm mrãmri me abênjadjwýr rũnhõ kãjkwa'ýr abõxmã? Kati, aparmãbit dja ga me me biknor tokry djãmã wadjã. Krĩraxbê Xõtõmakam me axwe: nhym Metĩndjwýnh arým meo akno. Ba ren mekam mýjja pumũnh kêt nhipêx kute me akam ije mýjja pumũnh kêt nhipêx ja pyrãk nhym ren me wãnh axwemã ire nhym ren krĩrax arek ãm rã'ã. Krĩraxbê Xõtõma ren arek ãm rã'ã. Nhym be, kati.

²⁴ Ba me amã arê ga me ama. Dja ĩ kute me axwemã pãnh jarênh kadjy õ akati bõx. Dja Metĩndjwýnh memã pãnh jarê ga me kam arým atokry raxo Xõtõmakam me ja jakrenh mex ne. Nãm ã Jeju krĩraxkam me jamã ane.

Me katykmã 'ã ujarênh.

²⁵⁻²⁶ Nhym kam Jeju Bãmmã kum,

—Djũnwã, ota ga anhõ kãjkwa, anhõ pyka djwýnh. Amã ne ba amikĩnh jarê. Nã gãm me amikukãm umarmê me kute mýjja mar rũnhjabê mýjja ja pudju. Ne kam me kute amijo prĩre prãbê amijo rũnh kêtjamã mýjjao amirĩt ne. Mrãmri Djũnwã, nã gãm ã aje anhýrkam mrãmri mexkumrêx. Ga adjukaprĩkam ne ga amim me'ã karõn arým ã meo ane. Ba kam badjwý ikĩnhkumrêx ne wãm amã amikĩnh jarê, ane.

²⁷ Ne kam ajte me krãptĩmã kum,

—Arým ne Ibãm imã õ mýjja kunĩ kanga. Ba ibê Metĩndjwýnh Kra. Djãm me'õ ne kute prĩne imar? Kati. Ibãmbit ne kute imar. Djãm me'õ ne kute prĩne Ibãm mar? Kati. Bajbit ne ba ije prĩne mar. Ije me'õmã Ibãmo amirĩt prãmja adjwýnhdjwý kute mar.

²⁸ Pykakam me akukràdjã punu ne ga me aman kõt ar amijo aba. Ne kam arým akaprĩre kute mrãmri ne me jênh pytĩ turn o ban kam kaprĩja pyrãk. Kam ne ga me akatyn akaprĩ:re. Amrê me akunĩ iwýr tẽn ikam atyk djã kêt ne ikam akõkam kõt.

²⁹⁻³⁰ Nãm me mry bàri kute jênh bjêro mrãnh kadjy ne umar mex kadjy mutbê pĩõ kapa. Ikukràdjã mex ne kute mry mutbê pĩõ kapaja pyrãk. Dja ga me amim ikukràdjã mex man kõt ar amijo aba kute mrãmri ne me kute mry bàri mutbê pĩõ kapa ja pyrãk. Djãm aje ikukràdjã kõt

ar amijo abakam adjumar punumã? Kati. Kam adjumar mexkumrêx. Adjumar mex kute mrãmri ne me kute mry mutbê pĩ kajkrito kapa ja pyræk. Djãm ije me amã ino katormã? Djãm ije amijo idjãmramã? Kati. Ba ne ba memã iprĩ mex ne meo iban ije amijo ingrire kadjy amimar. Kam dja ga me ikukràdjà kôt ar amijo aban nhy m me abê tỳx kêtukumrêx ne. Kute mrãmri ne jênh kajkrit mrybê utĩ kêt pyræk. Kam dja ga me ikukràdjà kôt ar amijo aban arỳm akadjwỳnhbê atyk djà kêt. Nãm ã Jeju me krãptĩmã ane.

12

Pi'òk råràr mỳr jabej me kum kurê.

Mak 2.23; Ruk 6.1

¹ Ne kam pi'òk råràrkam Jeju pur katikôt tẽ. Nhy m kôt ba djwỳnh ar kôt mõn arỳm kum prãm ne mõrmã bàygogo 'y nhikên mrãnhkôt ngãnh ne amijajkwamã rênho mõ.

² Nhy m kam mebê pardjêu ar omũn kum,

—Je tô mã ne akôt ba djwỳnh ar arỳm nê? Pi'òk råràrkam ne me tyk djà kêt djà. Me kute pi'òk råràrjakam mỳjja jao anhỳr kêt. Me tũmre ne me ta kukràdjækôt mã me babê uma. Me kute pi'òk råràrkam mỳjja kupênh kêt. Kambit ne me tyk djà kêt djà. Mỳkam ne akôt ba djwỳnh ar ã ar o anhỳro ba? ane.

³ Nhy m kam Jeju memã kum,

—Kê, djãm me aje Metĩndjwỳnh kabên'ã pi'òk no'òkjadjwỳ pumũnh kêt? Djãm me aje me bakukãmãrebê Dawi'ã ujarênha pumũnh kêt? Ë, Dawi arkum prãm.

⁴ Kum prãm nhy m Dawi arỳm Metĩndjwỳnh nhũrkwãmã wadjàn djwỳ byn kukrên kam kôt ar tẽm jamãdjwỳ kungã nhy m ar arỳm kukrê. Djwỳ me kute Metĩndjwỳnhmã òrja tãm ne kubyn kukrên arkum kungã. Metĩndjwỳnh nhõ djwỳ ja ne me kàtãm kute kur kêtukumrêx. Me kadjy Metĩndjwỳnh mar djwỳnhbit ne kute kur. Nhy m be, Dawi ta ne tu kukrê. Nhy m kam me kute kum axwe jarênh kêt. Djãm me aje ja mar kêt? Ga, me kute Dawimã axwe jarênh kêtja pumũ. Ne kam ikôt ba djwỳnhmëbit ar imã ar ijaxwe jarê. Je tô mỳkam?

⁵ Ba ajte me amã arê ga me ama. Mỳj ne me kadjy Metĩndjwỳnh mar djwỳnh pi'òk råràrkam nê? Mỳj ne me me tyk djà kêt djà nhõ akatikam nê. Djãm me aje me'ã Mõjdjê kukràdjà mar kêt got? Djãm me aje 'ã pi'òk no'òk pumũnh kêt got ga me imã akabên ne? Nãm me pi'òk råràrkam Metĩndjwỳnh nhõ kikretikam tu àpênh ba. Ne kadjy kum mry bõro bao tu àpênh ar ba. Djã ne Metĩndjwỳnh kam memã axwe jarê? Kati. Ga, me kute me kadjy Metĩndjwỳnh mar djwỳnhmã axwe jarênh kêtja pumũ. Ne kam ikôt ba

djwÿnhmēbit ar imã ar ijaxwe jarē. Je tô mykam?

⁶ Ba ajte me amã arē ga me ama. Ba ne ba Metĩndjwÿnh nhõ kikretikam ipydji irax ne ije kam me àpēnh'ã memã karõ djwÿnh.

⁷ Ga me ren Metĩndjwÿnh kute me bakukãmãremã kabēn jarēnhja ma. Nãm memã kum,

“Djãm me aje imã mry bõr djãm imã kĩnh?”

Kati. Me amã me kaprĩ. Ja ne imã kĩnh.”

Nãm ã Metĩndjwÿnh me bakukãmãremã ane. Ga me ren Metĩndjwÿnh kabēn ja man ren amã me kaprĩ. Ne ren amã me kaprĩkumrēx ne ren ar axwe kêtjamã axwe jarēnh kêt.

⁸ Ba me amã arē ga me ama. Ba ije amijo inhĩ ne me awÿr irwÿk ne ba inhõ pi'õk råràr djwÿnh. Kam gēdja ba memã, “Kwārĩk wānh ga me kam mÿjja kupēnh kêt nār kon, dja ga me jakam apēn nār kam mÿjja kupēnh kêt ne arek akrĩ”, ane. Tãm ne ja. Nãm ã Jeju memã ane.

⁹ Ne kam arÿm amũ tēn mebē pardjēu nhõ me bikprõnh djãmã wadjã.

¹⁰ Nhyim me'õ nhikra nhikjē jarõxja me ikõ'ã nhÿ. Nhyim me ja kute 'ã axwe nhõr kadjy Jeju kukij ne kum,

—Djãm Mõjdjē kukràdjã kõt ne me me tyk djã kêt djã nhõ akatikam meo mexo ba? Pi'õk råràrkam meo mexo ba? ane.

¹¹ Nhyim memã kum,

—Ba me amã arē ga me ama. Godja me ajõ anhõ mrykĩ'ãtomti nhyim pi'õk råràrkam arÿm kre'õkam tÿm. Djãm ate akrãmã? Kati. Dja ga amã kaprĩn 'amÿn kaba.

¹² Nhyim be, Metĩndjwÿnh kum mrykĩ'ãtomti kĩnh ngrire. Nhyim be, gu me ba ne kum me bakĩnhkumrēx. Kam me kute pi'õk råràrkam meo mexkam Metĩndjwÿnh kute memã axwe jarēnh prãm kêt. Mrãmri, me kute pi'õk råràrkam meo mexkam ne me kute kukràdjã kõt amijo ba mexkumrēx. Nãm ã Jeju memã ane.

¹³ Ne kam arÿm me'õ nhikra jarõxjamã kum, “Amrē anhikra katàt”, ane. Nhyim 'ÿr ikra katàto dja nhyim arÿm kum mex ne. Kum ikra mex kute ikra nhikjē mexja pyræk.

¹⁴ Nhyim mebē pardjēu ar mã apõx ne o aben man abenmã kum,

—Mÿj godja gwaj baje Jeju bĩn kadjy on? ane. Nãm me ã Jeju'ã abenmã ane.

Memã prĩre'ã ujarēnh.

Mat 11.29; Ruk 22.25; Dju r 13.1; Pir 2.5

¹⁵ Nhyim Jeju arÿm ar kuman pyka wã kurũm kato. Kato nhyim me krãptĩ: arÿm kõt mõ nhyim arÿm me kunõ mex.

¹⁶ Ne kam mã memã kum, “Dja ga me ipudju”, ane.

¹⁷ Amrēbē: ne Metĩndjwÿnh Jeju 'ã ajarē. Jeju dja memã prĩ mex ne memã kukràdjã jarē. Nhyim kam kabēn jarēnh djwÿnh Metĩndjwÿnh kukwakam amũ

me bakukãmãremã 'ã ajarên
memã kum,

“Metĩndjwýnh ne memã kum,
18 ‘Ota, ba arým amijo inhõ
àpênh pytà. Imã abê.
Imã kĩnhkumrêx.

Dja ba kum Ikarõ jano nhym
arým o ba. Nhym arým
apýnh me bajtem ba
djãri memã 'ã ajarê.
Ije meo mex nhym
me imã axwe kêtja 'ã
memã ajarê.

19 Ne mekmê kabêno aben
japanho ku'ê kêt. Ne
memã àkjêro ku'ê kêt.
Djãm kàj bê kabên
nhym me kute prykôt
õkre marmã? Kati.

20 Me kaprĩre kute mrãmri
ne bõti kajyr kaprĩre
pyràk djãm kute meo
bikênhmã? Kati. Dja
memã tỳx jadjà nhym
me kam arým kĩnh ne.

Me kute amim imar
rerekre kute mrãmri
ne ngõnhpõk nhõ
kadjàtnhĩ kũm tyk ne
akrax rerekreja pyràk.

Djãm kute memã àkjêr nhym
me 'ã ukangamã? Kati.
Dja memã kabên mex
jarê nhym me arým
amim mar tỳx. Ne
memã axweo àpanho
tê:n kam arým meo
mexkumrêx.

21 Nhym kam apýnh me
ba djakam me ba-
jtem arým tu amim
markumrêx.' Nãm ã
Metĩndjwýnh memã
ane.”

Nãm ã Idjaij me bakukãmãremã
ane nhym me arým aben
djõ'ã arênhõ mõ:n arênhõ mõr

tãmtã arým 'ýr o bõx. Tũ:mràm
me bakamingrãnyrekam
Jeju arým katon kam arým
abatàn nh ar ba. Ne kam
arým memã prĩ mex ne
memã kukràdjà jarênhõ ba.
Idjaij kute me bakukãmãremã
'ã ujarênh kôt ne memã
prĩ mex ne memã kukràdjà
jarênhõ ban kam memã kum,
—Dja gar ipudju. Nãm ã Jeju
memã ane.

*Me kute Jejumã Xatanaj
nhõ àpênh jarênh.*

Mak 3.20; Ruk 11.14

22 Nhym kam me karõ
punu kute me'õo baja me
arým 'ýr o bõx. Me karõ kute
o bakam ne no rãn kabên
kêtkumrêx. Nhym kam arým
o mex nhym me aêrbê arým
kabên ne rĩt mex.

23 Nhym me kunĩ kam no
tyn abenmã kum,

—Bãrãm mrãmri got we
kubê Dawi tãmdjwýkumrêx,
ane.

24 Nhym be, mebê pardjêu
arým me kabên man arým
abenmã kum,

—Djãm Metĩndjwýnh kuk-
wakam ne Jeju bõm ar me
karõ punu rênho ba? Kati. Me
karõ punu nhõ bẽnjadjwýrbê
Bedjêbu. Bedjêbu kukwakam
ne bõm ar me karõ punu
rênho ba, ane. Xatanaj'ã ne
me Bedjêbu jarên ã abenmã
ane.

25 Nhym kam Jeju tu me
kadjwýnhbê me kabên man
memã kum,

—Me karõ punu ne Xatana-
jmã àpênh ar ba. Djãm
mrãmri ne ba we Xatanaj
kukwakam õ àpênh kujaêko
iba? Kati. Dja me aben

djwÿnh tãm kum aben kurê nhym kurê djwÿnh arÿm meo apêx. Nâr, me ò krîrax tãmkam nâr ò kikre tãmkam me krîja godja me ja tãm kum aben kurê jabej mÿj dja me kam nê? Bir, kam dja me arÿm aben ngràn abenbê ajmà. Djãm mrâmri ne ba we Xatanaj kukwakam ò àpênh kujaêko iba? Kati. Djãm Xatanaj kum ò àpênh kurê? Kati.

²⁶ Be, Xatanaj ren kum ò àpênh kurên kujate nhym ren ò àpênh arÿm aben ngràn abenbê ajmà. Ren me abenbê ajmà nhym ren arÿm kubê me ò bēnjadjwÿr kêt. Nhym be, kati. Xatanaj kum ò àpênh kurê prãm kêt. Ba ren we Xatanaj kukwakam ò àpênh kujate nhym ren Xatanajdjwÿ kum ò àpênh kurê. Nhym be, kati. Xatanaj kum ò àpênh kurê prãm kêt.

²⁷ Ba ren Bedjêbu kabēnkôt ren bôm ar me karō punu rēho iba nhym ren mÿj kabēnkôt ne anhō àpênh bôm ar me karō rēho ba? Me jadjwÿ ne me bôm me karō punu rēho ba. Djãm me adjwÿnhdjwÿ ne me we Xatanaj kabēnkôt ar bôm me karō rēho ba? Ga me ren memã ja jarē nhym ren me amã, “Je tô djãm Xatanaj ta kute ò àpēho bikēho ba got”? ane.

²⁸ Nhym be kati, Metîndjwÿnh pyma puroobit ne ba ar bôm me karō rēho iba. Ga, kôt arÿm Metîndjwÿnh me awÿr bôxja pumû. Metîndjwÿnh kute me apytâr ne me akadaj

bēnjadjwÿr ne kute me ajo bamã me awÿr bôxja pumû. Ja dja ga me ama. Nãm ã Jeju memã ane.

²⁹ Ne kam memã kum,

—Nâr, mÿj dja me me'ò tÿx nhûrkwãmã àr on? Kute kubê nèkrêxo prôt kadaj me'ò tÿx nhûrkwãmã àr on. Bir, dja me me'òo tÿm ne uwpre. Ne kam arÿm ûrkwãmã wadjàn kubê nèkrêxo prôt ne, ane. Mÿj'ã ne me'ò tÿx jarē? Bir, Xatanaj'ã. Dja me Xatanaj kumrêx djuwpren kam arÿm amim ò me ja pytà. Ja'ã ne Jeju ã memã ane.

³⁰ Ne kam ajte memã kum,

—Me'ò kum ikînh kêt ne arÿm mrâmri ijo kurê djwÿnh ne. Ne ar ikôt ba kêt ne arÿm kam amijã, “Ba dja ba ate ikrân ar mrã. Amidjwÿnhbit dja ba amiman amijo mrã”, anen ate ar ba.

³¹ Kam ba me amã arē ga me ama. Me kute mÿjjao bikēnh kunîkôt Metîndjwÿnh kute me axweo biknor prãm. Ne me kute Metîndjwÿnh japrÿ kunîkôt kute me axweo biknor prãm. Metîndjwÿnh kute me axweo biknor ne wãnh mekam ngrykmã irer prãm. Nhym be, me kute Metîndjwÿnh Karō japrÿkambit ne Metîndjwÿnh mekam ngryk rã'ã ne.

³² Godja me'ò ijã kabēn punu jarēnh jabej ije amijo inh'ã kabēn punu jarēnh jabej Metîndjwÿnh dja axweo akno ne kam ngryk kêt. Nhym be, godja Karō'ã kabēn punu jarēnh jabej

Metĩndjwýnh dja axweo biknor kêt ne. Ne kam kam ngryk rã'ã ne. Jakam dja ngryk rã'ã. Amrê akubyn Kra bõx'ã akati mõrkamdjwý dja kam ngryk rã'ã.

³³ Djãm pidjô punukam pidjô djãnh apõx got? Nàr kon, djãm pidjô mex, pidjô djãnhjakam pidjô punu apõx got? Kati, apýnh pidjô bàri djãri ne kam ô apõx. Ô ne parbê rôrõk ne ikwãn kam bàrio amirĩt nhym me kõt kum apõx.

³⁴ Me akamingrãnyre ne ga me abê iry. Me ajaxwekam djãm me aje akabên mex 'õ jarênh prãm? Arkati. Ê, me õkre kadjwýnhbê ne me mýjja kumex ma nhym kam amrê bõm ajkwa krekremê õto'yř apõx nhym me kam arênhõ ba. Arênhõ ban kam arým memã amijo amirĩt. Mex nàr axwe jao memã amijo amirĩt. Kute mýjja ô kute pidjô bàrio amirĩt ja pyræk.

³⁵ Nãm me õkre kadjwýnhbê kabên punu kumex man arým kabên punuo memã amijo amirĩt. Nhym me ajte õkre kadjwýnhbê kabên mex kumex man arým kabên mexo memã amijo amirĩt.

³⁶ Ba me amã arê ga me ama. Amrê memã axwe pãnh jarênh djã nhõ akati mõrkam dja ga me amikõt Metĩndjwýnhmã amijarê. Me aje amrêbê akabên kajgo, akabên punu jarênh kunikõt kum arê nhym arým me ama.

³⁷ Kam amrêbê me akabên mex jabej dja akabên mex kõt me amã amex jarê. Nàr,

amrêbê akabên punu jabej dja akabên punu kõt me amã ajaxwe jarê ga me arým me biknor tokry djãkam akuno. Nãm ã Jeju me krãptĩmã ane.

Me kute kum mýjja pumũnh kêt nhipêx'ã 'wýr.

Mak 8.11; Ruk 11.29

³⁸ Nhym kam Mõjdjê kukràdjã mar djwýnhmê mebê pardjêu kwý Jejumã kum,

—Ujarênh djwýnh, dja ga mýjja pumũnh kêt'õ nhipêx ba me omũn kõt ama, ane. Nhym memã kum,

³⁹ —Me akamingrãnyre ne ga me ajaxwen mýjjakõt ari Metĩndjwýnhbê amijo akêxo aba. Ga, me kwý kum prõ djwýnh kĩnh ngriren kute ar mebê prõo àkĩnhõ baja pumũ. Me gadjwý ne ga me amã Metĩndjwýnh kĩnh ngriren mýjjakõt ari kubê amijo akêxo aba. Ne ate kam ije me amã mýjja pumũnh kêt nhipêxja'ã ijwýro aba. Kati. Ije me amã ipêx ga me aje omũnh prãm kêt kumrêx. Dja ba amijo kute Metĩndjwýnh kukwakam ujarênh djwýnhbê Djõnaj pyræk. Tãm dja ga me omũn imã akator jabej.

⁴⁰ Me bakukãmãre Djõnaj ne tep rax tikkrekam nõ nhym 'ã akatin akatin akati nhym arým kato. Badjwý dja ba ã amijo anen kênkrekam nõ nhym ijã akatin akatin akati ba arým ikato. Ba ne ba amijo inhĩ ne bõx. Dja ba ã amijo ane. Jabit dja ga me omũ.

⁴¹ Djõnaj ne krĩraxbê Niniwekam me akreo tẽ nhym me

arým amikam kaprîren wānh axwemā iren Metîndjwýnh'ýr amijo akêx. Nhym be, ba ije iraxo Djônaj jakrenh mex ne ba jakam me akuri djan te me amā idjujarênh ar iba. Djā ne ga me me kudjwa amikam akaprîn wānh ajaxwemā anhiren Metîndjwýnh'ýr amijo akêx? Kati. Me aje wānh ajaxwemā anhirer kêt kam dja Niniwekam me wā arým pānh me amā ajaxwe jarê. Me akamingrānymā arê ga me me biknor tokry djākam akuno.

⁴² Be ga, aparmā onîj pyka 'ôdjwýkam bēnjadjwýr rax nija pumū. Bēnjadjwýr ni Xaromāo'ýr tē:, 'ýr tēm 'iry:n arým 'ýr bôx. Kute krā mexkôt marmā 'ýr bôx ne arým kuma. Nhym be, ba ije iraxo Xaromāo jakrenh me:x ne ba jakam me akuri djan te me amā idjujarênh ar iba. Djā ne ga bēnjadjwýr ni kudjwa ajamak mex ne ima? Kati. Ga me aje imar kêt kumrêx. Me aje imar kêt kam dja bēnjadjwýr ni ĩ arým pānh me amā ajaxwe jarê. Me akamingrānymā arê ga me me biknor tokry djākam akuno, ane.

⁴³ Ne kam ajte me karō punu'ā ajarênh memā kum,

—Me karō pydjín kute ar me'ôo baja ne arým kurūm katon tē. Ne kam te ar mrā, ngô kêt kam ar mrā, te ajte me'ômā àr ne tyk djā kêt mā ar mrā.

⁴⁴ Ne kam amim,

—Ba inhūrkwā kurūm ika-torja'ýr tē, ane.

⁴⁵ Ne kam amim badjā tūmja'ýr tēn 'ýr bôx ne omū nhym arým mexkumrêx. Me karō'ô kute o ba kêt nhym prîne kre mex nhym arým kam mýjja katāt. Nhym kam kadjy mā me karō punu'ýr tē. Ne kam mekam me kwý japrôn 'ýr meo mōn meo bôx. Nām me karōbê 7 ne o bôx ne me'ôjamā meo wangij nhym kam mekam ar ba. Kute me karō punubê 7 ne o bôx tām ne axweo kute ôbê pydji kute ar o ba tūmja jakrenh mex ne kam arým o punu rax ne. Kāj bē punuri ne kāj bē punu nhym be, kute kubê 7 ne o bôxja ne arým o punu rax ne. Dja ā me akamingrānyre ajaxwekam me karō punu me ajo ane, ane. Nām Jeju ā memā ane.

Nāmē kamyre'ā ujarênh.

Mak 3.31; Ruk 8.19

⁴⁶ Jeju me krāptī:mā kabēno dja nhym nāmē kamyre ar axikôt apôx ar bôx ne bōm ku'ê. Ne kute kum kabēn jarēnhmā.

⁴⁷ Nhym me'ô 'ýr tēn kum,
—Ē, onîj anāmē akamy ar amā kabēn, ane.

⁴⁸ Nhym Jeju me'ômā kum,
—Be, ije me'ômā ināmē ikamy jarēnh kadjy mýj dja arkam kute? ane.

⁴⁹ Ne kam kôt ba djwýnhmā kum,

—Ota, ināmē ikamy ne ja.

⁵⁰ Dja gar Metîndjwýnho kīnh kadjy kabēn man kôt ar amijo aba. Ba kam arým ar amā ikamyre nār ikanikwýnh nār inā jarê. Nām ā Jeju arkum ane.

13

Bàygogo'ã ujarênh.

Mak 4.1; Ruk 8.4

¹ Ne kam akati tãm kam Jeju kikre kurùm katon tèn arým imôti mýrri nhỹ.

² Nhym kam me krãptĩ: 'ã akuprõ. Nhym kam arým mebê tèn kàkam nhỹ nhym me krãptĩ: arým ngô mýrri kum dja.

³ Nhym kam arým apýnh kukràdjà djàri'ã memã mýjja jakren memã 'ã ajarê. Ne memã kum,

—Ë, õ pur djwýnh ne kute õ purkam bàygogo kremã 'yr o tẽ. 'Yr o tèn o bõx ne kam ar 'yo ukabêr mrã, ane. Nãm me kute mýjja kre kadjy tu mýjja 'yo akabê, bàygogo 'yja ne me kute purkam kremã o mrãn kam purkam o ukabêr mrã. Kute mrãmri ne me kute katêbàri 'yo ukabêr mrãnhja pyrãk.

⁴ Jeju memã kum,

—Be, me'õ ne ar bàygogo 'yo ukabêr mrã. Nhym 'y kwý prykam rôrõk. Nhym kwênh prĩne kuku.

⁵ Nhym kwý kên po'ã pyka purorrekam rôrõk. Nhym kam pyka purorrekam ingrõt kukrà kêtumrêx.

⁶ Nhym kam kýrùm myt nhỹn arým 'y nhingrõt ga nhym kajot ne arým ty. Arê jabjê kêtum ne ty.

⁷ Nhym 'y kwý mrýnhĩkam rôrõk ne kam mrýnhĩmê ro'ã ingrõt. Nhym kam prĩne o akno.

⁸ Nhym 'y kwý pyka mexkam rôrõk ne ingrõt ne kam abatãnh ne. Ne arým

apýnh bàri ku'ê djàri nhym kwý iyy jabjê nhym kam 'y mexti:re. Nhym kam 'y'ã akre kubê 100. Nhym kwý iyy mexkumrêx nhym 'y'ã akre kubê 60. Nhym kwý kãjbê iyy mex nhym 'y'ã akre kubê 30. Nãm ã Jeju Metĩndjwýnh kukràdjà'ã apýnh mýjja jakren 'ã ujarêho ane.

⁹ Ne ajte memã kum,

—Gop me ajõ ar ajamak mex jabej tu amim ikabên markumrêx, ane.

¹⁰ Nhym kam kõt ba djwýnh ar 'yr bõx ne kum,

—Mýkam ne ga apýnh kukràdjà djàri'ã memã mýjja jakren memã mýjjabit'ã ajarê? ane.

¹¹ Nhym arkum,

—Bir, djãm me kunĩ kute ikukràdjà marmã? Kãkwakam Bẽnjadjwýr djwýnh kute pykakam amim me utàr ne ar meo ba'ã ikabên kukràdjà ja djãm me kunĩ kute marmã? Kati. Ar gajbit ije ar amã arêho amirĩt gar aje marmã. Nhym be, me wãbê ne ba udju ne.

¹² Be, me kwý kute ikukràdjà markumrêx ja dja ba mã memã mýjja krãptĩ jarê nhym me arým mýjja krãptĩ ma. Nhym me kwý mã kute ikukràdjà mar kajgojabê dja ba ikukràdjào apdju. Kute ikukràdjà mar kajgojao apdju.

¹³ Me wã kute mar kajgokam ne ba memã mýjjabit 'ã ajarê. Ba apýnh kukràdjà djàri'ã memã mýjja jakren memã mýjjabit'ã ajarê. Me

kute ikukràdjà mar kajgo wã ne me amrêbê: me bakukãmãremã arên memã kum,

“Me te memã mỳjja jakre nhym me omũnh kajgon mã amim omũnhkumrêx kêt.

Nhym me te memã mỳjja jarê nhym me me kabên maro krîn mã mar kêt. Mã mỳjja'ã me kabên kute amijakreja mar kêt ne.”

Nãm me ã me wã'ã me bakukãmãremã ane. Me kute ikukràdjà mar kajgo'ã ne memã arê.

¹⁴ Me bakukãmãre Idjaij ne amrêbê: me kute imar kajgowãmã kabên jarê. Nãm Metĩndjwỳnh kukwakam memã kum,

“Dja ga me maro aku'ên mã mar kêt. Mã kukràdjà'ã mỳjja kute amijakreja mar kêt. Ne omũnh kajgon mã amim omũnhkumrêx kêt. Mỳkam?

¹⁵ Bir, arỳm ga me adjumar djàkam ajamakkre kêt. Me aje ajamako mar kêt mã ne ga me arỳm ajamakkre jaduj.

Ne aje anoo omũnh kêt mã tu ano ngõr.

Nã gãm me aje mar kêt mã ã ibê amijo ane. Aje ikukràdjà'ã mỳjja kute amijakreja mar kêt mã ã ibê amijo ane.

Ne aje adjumar djàkam mar kêt mã ã ibê amijo ane. Me aje iwỳr amijo akêx ba ije me ajo mex kêt mã ã ibê amijo ane.”

Nãm ã me bakukãmãre Idjaij me kute ikabên mar kajgomã ane. Nhym me bakukãmãre aben djô'ã arênho mõ:n arênho mõr tãmtã arỳm me wã'yr o bõx. Tũ:mrãm me bakamingrãnyrekam ne me wã ã ikukràdjà mar kajgoo ane.

¹⁶ Nhym be, djãm ar ga ne gar ã anomê ajamako ane? Kati. Ar ga ne gar ano atemã ne aje omũnhkumrêx. Ajamakkre ne atemã ne aje markumrêx. Kam ar akĩnhkumrêx.

¹⁷ Ba ar amã arê gar ama. Djãm ar aje mỳjja pumũnh ja ne me bakukãmãre kute omũnh? Djã ne Metĩndjwỳnh kukwakam ujarênh djwỳnhmê me katat kute amijo bamê kute omũnh? Kati. Djãm ar aje mỳjja mar ja ne me kute mar? Kati. Me krãptĩ ne amrêbê te kute omũnh ne mar prãmje. Kam, ar gajbit ne gar aje omũnh ne aje mar. Mrãmri ne ba ar amã arênhkumrêx.

¹⁸ Kam ba ar amã arê gar ama. Ije ikabên kukràdjà'ã me'õ kute bàygogo 'yo ukabêr jakreja dja gar ama.

¹⁹ Kàjkwakam Bẽnjadjwỳr djwỳnh kabên ne me arỳm me'õ mã arê. Metĩndjwỳnh kute amim me utàr ne kute ar meo ba'ã kabênja kum arê nhym arỳm mar kêt ne. Mỳj'ã kute kabên jakreja mar kêt ne. Nhym ate Xatanaj jãm meo amijakren mebê Metĩndjwỳnh kabêno akno. Me kute tu amim markumrêx nhym Metĩndjwỳnh kute kubê me utàr karõ ne jãm meo ami-

jakren mebê Metîndjwýnh kabêno akno. Bàygogo 'y kwý prykam rôrôk ne ja.

²⁰ Kênkam 'y rôrôk ja ne me kute amim Metîndjwýnh kabên mar 'iry kêt ne kangaja'ã amijakre. Nãm me myt tãmkam Metîndjwýnh kabên man bit kum kînhkumrêxo tēm kajgo.

²¹ Kute tu amim markumrêx kêtê. Ajkwaobit ne kute mar. Kute 'y nhingrôt ne arê jabjê kêtka tēmbê tykja pyrâk. Kute amim mar 'iry kêt nhym ate apýnh me kaprî djari 'ÿr bôx nhym arým kanga.

²² Mrýnhîkam 'y rôrôkja ne me kute Metîndjwýnh kabên mar ne kam ate ajte kute jãm mýjja marja'ã amijakre. Nãm me arým Metîndjwýnh kabên man kam 'ãno ãm kêt ne amim, "Mýj dja ba nēn inhō kwý krēn mex ne inhō kubêkà mex? Ikanêkam mýj dja ba nē"? ane. Nãm pykakam mýjjabitkam ar no katon axwe umar. Ne kam amim pi'ôk kaprîo atom rax prã:m ne ajte nêkrêxo atom rax prã:m. Djãm kute amim mýjjaao atom raxkam mrãmri umar mex? Kati. Bir, me arým ô mýjja rûnhkam mrãmri umar punukumrêx. Ga, mrýnhî kute bàygogoo bikēnh nhym kam iij kêtja pumû.

²³ Ga, me'ô bàygogo 'yo ukabêr tē nhym ajte kwý pyka mexkam rôrôkja pumû. Nhym kam arým ingrôt ne abatành ne. Abatành ne arým iijkam 'y kume:x. Me kwýdjwý ne me memã Bēnjadjwýr djwýnh'ã kabên

jarē nhym me arým tu amim markumrêx. Ne kam maro amû amikamēn arým mar rax ne. Mar rax ne arým ukaprîkumrêx. Me kwý ne me ukaprîti:re kute mrãmri ne bari kwýkam iij mexti:re nhym kam 'y kubê 100 pyrâk. Nhym me kwý kâjbê ukaprî kute mrãmri ne bari kwýkam iij mexkumrêx nhym kam 'y kubê 60 pyrâk. Nhym me kwý kâjbê ukaprî kryre kute mrãmri ne bari kwýkam iij mex nhym kam 'y kubê 30 pyrâk. Me ukaprîkumrêx nhym Metîndjwýnh arým mekam kînhkumrêx. Mekam kaprîre kêtumrêx. Nãm ã Jeju arkum ane.

Ê 'y'ã ujarēnh.

²⁴ Ne kam Jeju ajte kabên kukràdjà'ã pur 'ôdjwý jakren memã 'ã ajarēn memã kum, —Kâjkwakam Bēnjadjwýr djwýnh dja pykakam amim me kwý pytàn ar meo ba. Kam dja meo ajkij. 'Ã ne pur amijakre. Purkam ne me'ô 'y mex rēnhō tē. Ne o tē:n arým kre pa.

²⁵ Ne kadjy ate krã. Nhym me ôt mýrri kurê djwýnh arým pur'ÿr bôx. 'ÿr bôx ne kam 'ê 'ymē bō nhijymē akrô 'ymē rēnhō tē. Bàygogo 'y mex nhiby 'ê 'y rēnhō tē:n arým kre pa. Kre pan arým mã tē.

²⁶ Nhym kam bàygogo ingrôt ne abatành ne iij ajkapî. Nhym 'êdjwý arým kam kume:x ne.

²⁷ Nhym kam ô àpēnh ar arým ô pur djwýnh'ÿr bôx ne kum, "Bēnjadjwýr, 'y mexbit

ne ga purkam arên kre. Mÿj ne arÿm ajmã pur kam nê nhym kam 'ê kume:x"? ane.

²⁸ Nhym arkum, "Gwaj bakurê djwÿnh'õ ne kam 'ê 'y rê", ane. Nhym õ àpênh ar kum, "Dja bar 'ê kaba", ane.

²⁹ Nhym arkum, "Kati. Gar ren 'emê ro'ã bàygogo kaba.

³⁰ Kwãrĩk wãnh ro'ã abatàn h gê prÿ ngrã ba 'ÿr ê djwÿnh jano. Kam dja ba ê djwÿnh arkum, 'Dja gar 'ê kumrêx karwàn 'ãpren kum adjã gê xêr. Nhym be, bàygogo dja gar o atom ne inhõ bàygogo nhõ kikremã o wadjàn adjwÿ', ane. Dja ba ã kum ane." Nãm ã õ pur djwÿnh arkum ane. Nãm ã Jeju memã ujarênho ane.

Metĩndjwÿnh kute me utàr ne meo ba.

Ruk 13.18

³¹ Ne kam ajte kabên kukràdjã'ã motadu 'y jakren memã kum,

—Kàjkwakam Bẽnjadjwÿr djwÿnh kute pykakam amim me utàr ne ar meo ba ne kute mrãmri ne me'õ arÿm õ purkam motadu 'y kre nhym abatàn h pyrãk.

³² Motadu 'y ne kryreo kute apÿnh 'y jakrenh. Nhym be, arÿm abatàn hkam abatàn ho kute purkam djwÿ kunĩ jakrenh. Arÿm abatàn h kute pĩ pyrãk. Nhym arÿm àkmê kwên h apÿnh pa'ã ku'ê. Nãm ã Jeju arkum ane. Me kute amim Jeju marmã nhym arÿm ja pydjìn kadjy amima nhym arÿm ja kadjy amiman 'ã tÿm nhym ja kôt 'ã tÿm nhym ja 'ã tÿm nhym arÿm

'ã krãptĩ ne. 'Ã ne 'y kryre ja jakre.

³³ Ne kam ajte kabên kukràdjã'ã djwÿ nhigot djã jakren memã kum,

—Kàjkwakam Bẽnjadjwÿr djwÿnh kute pykakam amim me utàr ne ar meo ba ne kute mrãmri ne djwÿ nhigot djã djwÿkam bimàn h tèm pyrãk. Me'õ nire ne djwÿ nhigot djã byn arÿm djwÿ djôm raxkam kapĩ. Djwÿ'ã akreo amãn hkrut ne ikjêkêt. Nãm djwÿkam kapĩn o akà nhym arÿm prĩne djwÿkam ajmã, ane. Jejudjwÿ dja amim me utàro tèn kam arÿm pyka kunĩkôt amim me kwÿ pytàn ar meo ba.

³⁴ Jeju kute memã mÿjja'ã ujarên hja kunĩ ne kukràdjã'ã akre. Ne kam me krãptĩ:jamã mÿjjabit'ã ajarê. Djãm kute kukràdjã 'õ'ã mÿjja jakre kêt ne tu kukràdjãbit memã arê? Kati. Nãm kukràdjã'ã memã mÿjjabit jakren memã 'ã ajarê.

³⁵ Me bakukãmãre ne Metĩndjwÿnh kukwakam memã ja'ã ajarê. Jeju memã ujarên h ja'ã ajarê. Amrêbê: ne memã kum,

"Kukràdjã'ã dja ba memã mÿjjabit jakren memã 'ã ajarê.

Adjãkam mÿjja bipdjur ne bipdjur rã'ã dja ba arÿm 'ã ajarê", ane.

Nãm ã me bakukãmãre Metĩndjwÿnh kukwakam memã ane. Ne kam me aben djõ'ã arênho mō:n arênho mōr tãmtã arÿm 'ÿr

o bôx. Tû:mrâm me bakam-ingrânyrekam ne Jeju katon arým ã memã ujarêho ane. Me bakukâmãre kute memã ujarênh kôt ne Jeju arým amikabên kukràdjã'ã mÿjjabit jakren memã mÿjjabit 'ã ajarê.

³⁶ Ne kam arým me krãptĩ jano nhym me mã mõi nhym arým kikremã wadjã. Nhym kôt ba djwÿnh ar arým 'ÿr bôx ne kukijn kum,

—Ajbir me kute purkam bàygogo 'y mex nhiby 'ê 'y rênho tēm'ã adjujarênhja mÿj'ã ne amijakre? Ar imã arê bar kuma, ane.

³⁷ Nhym arkum,

—Bir, ba ne ba amijo inhĩ ne ruw. Ba ijã ne me'õ kute purkam 'y mex rên ja. Ijã ne me'õja amijakre.

³⁸ Pyka kunĩkôt me kunĩ'ã ne pur amijakre. Me kute Bënjadjwÿr djwÿnh mar'ã ne 'y mex amijakre. Me kute Xatanaj kôt ar amijo baja'ã ne 'ê amijakre.

³⁹ Xatanaj'ã ne kurê djwÿnh kute purkam 'ê 'y rênhja amijakre. Mÿjja kunĩ kute aminhinomã amimênh djã nhõ akati'ã ne bàyggoo atom djã nhõ akati amijakre. Metĩndjwÿnh kadjy mrãnh djwÿnh'ã ne me kute bàygogo djê djwÿnhja amijakre.

⁴⁰ Kute ê djwÿnh kute 'ê jarênh ne o atom ne kum adjãr nhym xêt pyrãk, dja Metĩndjwÿnh kadjy mrãnh djwÿnh ã me axweo ane. Me kute aminhinomã amimênh djã nhõ akatikam me axweo ane.

⁴¹ Ba ije amijo inhĩ dja ba amũ ikadjy mrãnh djwÿnh jano nhym me arým me axwe kunĩo atom. Bënjadjwÿr djwÿnh kute pykakam meo bajakam me axwe kunĩo atom. Me kute me axwe'ã memã ãpnênhmê me axwe kunĩo atom.

⁴² Ne kam me arým me bi-knor tokry djãkam me kumê. Wãnh ne me amim ngryk ne tokry djãje amijanên ar àmra ba.

⁴³ Kam dja me Bãm djwÿnh amim me katãt kute amijo baja pytãn ar meo ba. Nhym kam me axweja kurãm dja me arým me:xkumrêx nhym me kum me kĩ:nhkumrêx kute mrãmri ne arým myt katorkam me kum kĩnh pyrãk. Gop me ajõ ar ajamak mex jabej tu amim ikabênja markumrêx. Nãm ã Jeju arkum ane.

Apÿnh mÿjja'ã ujarênh.

⁴⁴ Ne kam ajte arkum,

—Kãjkwakam Bënjadjwÿr djwÿnh kute pykakam amim me utãr ne ar meo ba ne me kum kĩnh. Kute mrãmri ne kute me kum nêkrêx pãnh rax kĩnh pyrãk. 'A ne nêkrêx pãnh rax amijakre. Pykakam ne me'õ nêkrêx pãnh rax jadjãn o apdju nhym atemã me'õja arým 'ÿr bôx ne kum katon kaban kam kĩnhkumrêx. Me'õja nêkrêx pãnh raxkam kĩnhkumrêx ne ajte pyka tãmkam nêkrêx pãnh rax jadjãn o apdju. Me'õ kute kubê o àkĩnh karõ o apdju. Ne amim, “Ba on pykao inhõn kam ije nêkrêx pãnh rax jadjãr djão inhõ pyka”, ane.

Ne kam arým õ mýjja kunõ atom ne memã kungãn pãnh pi'ók kaprĩ by. Ne kam arým pi'ók kaprõ amim pyka byn o õ. Ne urokam kute kam nêkrêx pãnh rax jadjarjao õ.

⁴⁵ Kam, ajte kâjkwakam Bênjadjwýr djwýnh kute pykakam amim me utâr ne ar meo ba ne me kum kînh. Kute mrãmri ne kute me kum nêkrêx pãnh rax kînh pyrâk. 'Ã ne angà pãnh raxdjwý amijakre. Kam ne me'õ kute angà byrmã abej ar mrã.

⁴⁶ Ne kam arým angàja pãnh ra:xmã kato. Ne amim, "Ba on angà pãnh raxjao aminhõ", ane. Ne kam amũ tèn õ mýjja kunõ atom ne memã kungãn pãnh pi'ók kaprĩ by. Ne kam angàja pãnh rax pãnh memã pi'ók kaprĩ ngãn arým o õ. Nãm ã Jeju arkum ane.

⁴⁷ Ne kam ajte arkum,

—Kâjkwakam Bênjadjwýr djwýnh dja pykakam amim me utàn ar meo ba. Kam, dja me axwemã pãnh jarẽ. 'Ã ne kryreti amijakre. Imõtíkam ne me kryreti mē nhym arým apýnh tep krãptĩ kum wangij nhym me arým unê.

⁴⁸ Ne arým ipukam bjêro mõn akàx'ã kumê. Ne kam arým tep kabio nhỹ. Nãm tep mex ne karwàn kaxnokaikam o atom. Nhym be, tep punu ne me rûm kurêh kanga.

⁴⁹ Mýjja kunĩ kute aminhinomã amimênh djã nhõ akatikam dja me ã meo ane. Dja Metĩndjwýnh kadjy mrãnh djwýnh apõx ne me'ýr bõx

ne meo ajkij. Me axweja me katàt kute amijo bajabê meo ajkij.

⁵⁰ Ne kam arým kuwy djâkam me axwe mē. Kam dja me amim ngryk ne tokry djâje amijanên ar àmra ba, anê.

⁵¹ Ne kam arkum,
—Djã ne gar arým mýjja markumrêx? Mýjja'ã ije apýnh mýjja jakreja djã ne gar arým markumrêx? ane.

Nhym ar kum,
—Nà. Mýjja'ã apýnh mýjja kute amijakreja bar ije markumrêx, ane.

⁵² Nhym kam arkum,
—Aj, tãm ne ja. Arým ne ba mýjja krãptĩ'ã ajarê gar ama. Kâjkwakam Bênjadjwýr djwýnh kute pykakam amim me utâr ar meo ba'ã ne ba mýjja krãptĩ jakren ar amã 'ã ajarê gar arým ama. Arým ar aje markam ar aje õ kikre djwýnh pyrâk. Õ kikre djwýnh ne õ nêkrêx jadwýr djâkam mýjja nymê mýjja tũmo põx. Ar aje urâk. Ar abê memã kukràdjã jarênh djwýnh ne gar arým memã kukràdjã ny jarên ajte memã kukràdjã tũm jarê. Tãm ne ja. Nãm ã Jeju arkum ane.

Õ pyka djwýnhkam bõx.

Mak 6.1; Ruk 4.16

⁵³ Jeju apýnh kukràdjã'ã memã mýjja ja jakren memã 'ã ajarên kam arým o ino re. Ne kam arým mã tē.

⁵⁴ Ne kam arým õ pyka djwýnhkam tèn bõx. Bõx ne arým me bikprõnh djâkam tèn wadjã. Ne kam arým memã

kukràdjà jarë. Memã arë nhym me arým kam no tyn kumex ne abenmã kum,

—Tô, mÿj me'õ ne kum me kukràdjà ja jarë nhym arým ã amak mexo ane. Mÿj me'õ ne kum arë nhym arým ã mÿjja nhipêxo ane. Mÿjja pumũnh kêt kumrêx ne arým ipêx nhym kumex.

⁵⁵ Be, kubê ne pĩ kênh djwÿnh kajgo kra. Marij kurũm ne kato. Kôt ar apôxjabê Xijagumê Jôdjemê Ximãomê Djudamê.

⁵⁶ Kanikwÿnhdjwÿ ar me baro'ã ar ba. Tô mÿj me'õ ne kum kukràdjà ja jarë nhym maro ba? ane.

⁵⁷ Me ã abenmã anhÿro ban kam kubê kÿnh no kati.

Nhym Jeju amijã memã kum,

—Metĩndjwÿnh kukwakam memã ujarënh djwÿnh dja pyka kunĩkôt ba nhym me kum mex jarëho ba prãm ne. Nhym be, õ pyka djwÿnhkam me jabit ne me ari aprÿo ba. Õbikwa djwÿnhkam ar ajbit dja me ari aprÿo ba, ane.

⁵⁸ Ne kam arým te kute õ pyka djwÿnhkam me krãptĩo mex prãmje. Me kute amim tu kamnhĩxkumrêx kêt kam te kute meo mex prãmje.

14

Me kute Djuão mut krã'yr.

Mak 6.14

¹ Nhym kam me amũ Jeju jarëho ipòk ne. Nhym kam mebê idjaer nhõ bënjadjwÿr raxbê Erodji arým me kute Jeju jarënhja ma.

² Ne kam arĩk Jejuo Djuão ne õ ãpênhmã kum,

—Ngômã me angjênh djwÿnhbê Djuão arým akubyn tĩn ne ar ba. Be, tyk ne akubyn tĩnkam ne arým mÿjja pumũnh kêt nhipêxo ba, ane.

³⁻⁴ Be, Erodji kute bĩn kêtiri ne Djuão Erodjij'ã kum kabën ne. Erodji ne Erodjijo prõ. Nãm 'ã kum kabën ne kum,

—Metĩndjwÿnh kukràdjà kupa'ã ne ga akamyrebê prõ'ÿr mō, ane. Nhym kuman arým ngryk ne. Ne arým 'ÿr me krãkamngôn hano nhym me arým o tÿm ne kubê ijê.

⁵ Nhym kam bit kute me anor nhym me kute bĩnmã. Nhym be, kati. Me krãptĩ: ne me 'ã abenmã kum,

—Djuãobê ne Metĩndjwÿnh kukwakam memã ujarënh djwÿnh, ane. Me krãptĩ kute ã anhÿrkam ne Erodji arým kum me krãptĩ pyman Djuão bĩn kêt.

⁶ Nhym kam Erodji rwÿk djà nhõ akati arým bõx. Bõx nhym me arým ro'ã àkuro nhÿ. Nhym Erodjij kra arým memã to. Memã to nhym Erodji kum kÿnhkumrêx.

⁷ Kum kÿnhkam ne kum, —Mÿj ne ga amã kÿnh? On imã mÿjja'õ jarë ba arým amã kungã. Amã ikabën kajgo kêt kumrêx. Metĩndjwÿnh ne arým ima, ane.

⁸ Kraja kum tor djwÿnhrà m ne nã arým Djuão krã'ã kum karõn kum,

—Dja kum akÿnh ga Djuão krã'ã kum apnê, ane. Nhym kam arým kum to nhym kum kÿnh. Kum kÿnh ne kum mÿjja

jarênh mămđji nhym arým kuma. Ne nã kabên man arým Erodjimã kum,

—Dja ga ngômã me angjênh djwýnhbê Djuãoja ngôn purortikam krã djàn o bôx ne imã angã, ane.

⁹ Nhym kam bënjadwýr rax arým kuman kaprîren amim,

—Je, arým ne ba mrãmri kum ikabên jarênh mămđji nhym Metîndjwýnh arým ima. Ba arým kam te ije kum, “Kati”, anhyr prãmje. Ibu'ã me jadjwý ne me arým mrãmri ikabênkumrêx ma, ane. Ne kam arým õ àpênhmã kum, “Me kum angã”, ane.

¹⁰ Ne 'yr me ano nhym me mebê ijê djà'yr môn arým 'yr bôx. Ne kam arým mut krãta.

¹¹ Mut krãtan ngôn purortikam krã djàn o tèn arým kureremã kungã. Nhym kumýn o tèn arým nãmã kungã.

¹² Nhym kam Djuãokôt ba djwýnh ar 'yr tèn 'yr bôx. Ne kam Djuão nhĩ mýn o tèn arým adjã. Ne kam Jeju'yr tèn 'yr bôx ne kum arê nhym arým kuma.

Kute mebê 5.000o djuw mex.

Mak 6.30; Ruk 9.10; Dju r 6.1

¹³ Nhym kam ate arwãkam ýr kadjy kãkam nhýn arým nox ne. Nhym kam me arým arênh ma. Arênh man arým krîrax kurüm kôt mõ. Pykakôt ar ibej mõ. Ar ibej mõ:n arým akàx nhikjêkam Jeju kutêp akuprõ.

¹⁴ Nhym Jeju ar ngôkôt môn arým akàx'yr bôx. 'Yr bôx

ne arým kà dji. Nhym kam Jeju arým wabin me krãpti: pumũ. Me omũn arým kum me kaprî:. Kum me kaprîn arým me kanêo mexo dja.

¹⁵ Meo djan kam arým amykry mex ne. Nhym Jeju kôt ba djwýnh arým 'yr bôx ne kum,

—Arwãkam ne gwaj ar baba nhym arým amykry mex ne. On me krãptimã arên kum, “Me amũ krĩ kryremã môn djwý jamýn anhõ kwý krê”, ane. Dja ga ã memã ane, ane.

¹⁶ Nhym arkum,

—Kati. Kwãrĩk wãnh amũ me mör kêt. Ar ga dja gar memã mýjja ngã nhym me arým kukrê, ane.

¹⁷ Nhym ar kum,

—Jakam ne djwý kubê 5bit ne tep amãnhkrutbit, ane.

¹⁸ Nhym arkum, “Amrê imã o tẽ”, ane. Nhym kam ar arým 'yr o bôx.

¹⁹ Nhym kam me bõkam ýrmã memã arê. Ne kam arým djwý kubê 5mẽ tep amãnhkrutja jamý. Amýn kãjmã kãjkwa pumũn djwýmẽ tepo Metîndjwýnhmã amikĩnh jarê. Kum amikĩnh jarên arým djwý kokij. Djwý kokjêro dja:n mã kôt ba djwýnh arkum õro dja. Arkum õro dja: nhym ar mã memã õro mrã.

²⁰ Memã õro mrã: nhym kam me kunĩ kukrên arým ajne. Nhym kam ar arým aũm karwãnhõ mrã. O mrãn arým kaxnokaikam kungij ne o ipu. O ipun arým 'ã akre. Kam kaxnokai ipu kubê 12 ne 'ã kãtãm ne dja.

21 Be, me my kute krên 'ã akre kubê 5.000. Ne ijukri me niremê me prîre'ã akre kêt. Be, me kunî ne me arým õ kwý krên mex ne arým ajne.

Ngô'ã tēm.

Mak 6.45; Dju r 6.15

22 Nhyr kam Jeju kôt ba djwýnh arkum,

—Aj mã, kàkam nhÿ. Dja gar ikukãm akàx nhikjêmã rê. Ba 'ÿr me ano gê me mã mō, ane. Nhyr ar arým kàkam nox ne mō.

23 Nhyr arým me krãptî'ÿr tēn memã kum,

—Aje, me on ajmã. Ba on, ane. Ne kam Metîndjwýnhmã kabēn kadjy krãnh'ã tēn wabi. Nhyr kam arým akamãt nhyr ate krãnhkam nhÿ.

24 Nhyr ar kàkam mōrja arým imōti nhipōkri mō. Mō: nhyr kōk ar kutã àbêr tÿx. Àbêr tÿx nhyr ngō arým ar'ã kà japîno mō.

25 Apîno mō: nhyr arým òkrēn'ãnh kã. Òkrēn'ãnh kàr pydji nhyr Jeju arým tu ngō rax'ã arkôt tē.

26 Ngō'ã arkôt tē nhyr kôt ba djwýnh ar arým omũ. Ngō'ã tēm kôt omũn arým madjã kretin abenmã kum,

—Ota amrê me karõ'õ gwaj bakôt mō, anen arým umaje amra.

27 Nhyr kam arkum,

—E kum, ba ne ba wãm ar akôt tē. On ar akînh ne ar atînh prãm kêt, ane.

28 Nhyr Pedru kum,

—Djãm mrãmri gakumrêx? Ga atēm kumrêx jabej amiwÿr ijwÿ ba wãm akudjwa ngō'ã awÿr tē, ane.

29 Nhyr kum, “Amrê iwÿr tē”, ane.

Nhyr Pedru arým Jeju'ÿr tēm mã ngōkam ruw ne arým ngō'ã tē.

30 Ngō'ã tēn arým ngō pumũ. Kōk djàbêr tÿx kute ngō djakã tÿxkôt omũn arým tînh prãm. Tînh prãm ne arým àr tē. Ngōmã àr tēn arým amran kum, “Bēnjadjwÿr djwýnh, gop ipytã”, ane.

31 Nhyr Jeju on pa 'amÿn kum,

—Aje amim imar rere:kre. Mÿkam ne ga amim, “Djãm mrãmri ne Jeju kute ngō ja mar”, anen amim imar rerekre?

32 Nãm ã kum ane nhyr ar arým kà'ÿr bōx. Ne kam arým wabi. Wabi nhyr kōk djàbêr on amikrãtan anhikrê ne.

33 Amikrãta nhyr kàkam ar ÿrja arým parbê kōnkrão nhÿn rax ma:ro nhÿ. Ne arým kum,

—Mrãmri abê Metîndjwýnh Krakumrêx, ane.

34 Ne kam ar arým akàx nhikjêmã rēn kam arým kà dji. Ar pykabê Djene'ã kà dji.

35 Nhyr kam me arým Jeju nokre pumũn amũ memã arē. Nhyr kam me arým bu'ã pyka kunîkôt me'ÿr me ano nhyr me me'ÿr mō. Me'ÿr mōn memã arē nhyr me arým kuman Jeju'ÿr me punu kunîo bōx.

36 Nhyr me arým kum,

—Ba me akã japkrebit kupēn arým imex ne, ane. Ne me kunî kute kupēnhja arým prîne mex ne.

15

Tu mỳjja krēn'ã ujarēnh.

Mak 7.1

¹ Nhyam kam mebē pardjēumē Mōjdjē kukràdjà mar djwýnh krīraxbē Djeruxarē kurūm mōn Jeju'yr bōx. Me ò kwý krēn kadjy ne me aminhikra pōnho ba. Me kukāmākjē kukràdjà kôt me we Metīndjwýnhmã mex kadjy ne me kum aminhikra pōnho ba. 'Ã ne me Jejumã kabēn ne kum,

² —Mýkam ne akôt ba djwýnh ar me kukāmākjē kukràdjà mar kêt ne kam amikrà ar o ba? Nãm ar kute aminhikra pōnh kêt ne tu aku, ane.

³ Nhyam Jeju memã kum, —Djãm mrãmri Metīndjwýnh kukràdjà kôt ne ga me me akukāmākjē kukràdjàja jarē? Kati. Atemã. Ga me atemã akukāmākjē kukràdjà ja'ã ano tỳx ne Metīndjwýnh kukràdjà mar kêt. Ne kam arým kam amikrà ar o aba.

⁴ Ba me amã arē gar ama. Metīndjwýnh ne me bakukāmãremã 'ã karōn memã kum,

“Me amã abãmmē anã jabēn ar kabēn ma”, ane.

Ne ajte memã kum,

“Me'ò arým bãm'ã nàr nã'ã, 'Gē Metīndjwýnh o ajkē', anhýr jabej gē me tu kubĩ”, ane.

Me kum bãmme nã ar abēmã ne Metīndjwýnh ã me bakukāmãremã ane.

⁵ Nhyam be, djãm me ga ne ga me amã abãmmē anã jabē? Kati. Ga me akukràdjà kôt arík memã kum, “Me ajō

godja anã nàr abãm mỳjja'ã ajwýr jabej. Ne aje kubē anhō mỳjja nê prãm jabej kum, 'Be, ba te ije amã òrmã. Aje mỳjja 'ã ijwýr ba arým o Metīndjwýnh nhō mỳjja. Kam ba te ije amã òrmã', ane. Dja ga me ã kum anen arým kubē nê nhyam kam arým pijãm ne”, ane.

⁶ Ga me aje ã memã 'ã karōo anhýrkam arým me nãmē bãmbē òdjý'ã memã adjãpnēnho aba. Me kum ar abē kêt'ã memã adjãpnēnho aba. Metīndjwýnh te memã 'ã karōn memã kum,

“Me amã abãmmē anã jabēn ar kabēn ma”, ane.

Nãm te memã ane ga me arým Metīndjwýnh kabēn jao me kukràdjà kajgon kupa'ã memã akukràdjà punu ja jarēn arým nãmē bãmbē òdjý'ã memã adjãpnēnho aba.

⁷ Me ga ne ga me amijo ajēx ne ar amijo Metīndjwýnh mar mexo aba. Mrãmri ne me bakukãmãre Idjaij me ajã kabēn ne. Nãm Metīndjwýnh kukwakam me ajã me bakukãmãremã kum,

⁸ “Be, me ja ne me arík 'èx ne ajkwa kajgokam imã imex jarēnho ban òkre kadjwýnhbē jãm ate ibē krãn ba.

⁹ Ne arík imã irax jarēn kajgoo ban 'èx ne me ta kukràdjà'ã memã kum, ‘Metīndjwýnh kukràdjà', anhýro ba.”

Nãm ã Idjaij me ajã ane ga me akamingrãnyre ajēx ne akukràdjà kajgoo Metīndjwýnh kukràdjàn

memã arênho aba. Mrãmri ne me ajã arênhkumrêx. Nãm Jeju ã mebê pardjêu arkum ane.

¹⁰ Ne kam amiwÿr me krãptĩ 'uw ne memã kum,

—Ë, dja ga me akunĩ iman ikabên markumrêx.

¹¹ Me kute apÿnh mÿjja'ã memã kum, “Ja dja ga ãm omũ. Dja ga krên arÿm ajaxwe”, anhÿro ba. Nhyim be, djãm me'õ mÿjja 'õ krê nhyim Metĩndjwÿnh arÿm kum, “Ja ne ga krê. Arÿm ajaxwe”, ane? Kati. Me kabên punukam ne memã axwe jarê. Me àkĩnhĩkam ne memã arê. Me ari prõ, mjên kupa'ã kurê bakam ne memã arê. Me 'êxnhĩkam ne memã arê. Apÿnh axwe 'õkam ne Metĩndjwÿnh memã axwe jarê. Nãm ã Jeju memã ane.

¹² Kam kõt ba djwÿnh ar 'ÿr bõx ne Jejumã kum,

—Ë, mebê pardjêu kute akabên markam arÿm ngryk ne, ane.

Nhyim me'ã arkum,

¹³⁻¹⁴ —Ga, me no rã ne me amikukãm rĩt kêtja pumũ. Kam me kute amipry mar kêt. Kam godja me no rã me no rã japrõ kute meo ba jabej nhyim arÿm amê kre'õkam tÿm. Mebê pardjêu ne me kute me uråk. Nãm me 'êx ne memã, “Ba ne ba ije Metĩndjwÿnh mar”, anhÿro ba. Nhyim be, kati. Me kute mar kêt. Ne kam te memã Metĩndjwÿnh'ã ujarênh ar ba nhyim me adjwÿnhdjwÿ kute Metĩndjwÿnh mar kêt. Mebê pardjêu 'êx ne kute memã anhÿro bakam dja Ibãm arÿm

memã o pãnh ne me biknor tokry djakam me kumê kute mrãmri ne me kute 'ê kadjar ne rÿm mênh pyræk. Kwãrĩk wãnh me rã'ã. Nãm ã Jeju mebê pardjêu'ã ane.

¹⁵ Nhyim Pedru kum,

—Nã gãm ar imã, “Djãm me mÿjja 'õ krê nhyim Metĩndjwÿnh kum, ‘Ja ne ga krên arÿm ajaxwe’, ane? Kati”, ane. Tãm ne ga arê nhyim ar ibê bipdjur rã'ã ne. Mÿj'ã ne ga akabên jarê? Ar imã arê bar kuma. Nãm ã Pedru Jejumã ane.

¹⁶ Nhyim Jeju arkum,

—Djãm ar gadjwÿ ar aje mÿjja mar kêt rã'ã?

¹⁷ Mÿjja me kute krên ne me tikkambit wangij. Ne kam atyk mã arÿm apõx.

¹⁸ Nhyim be, me ajkwa kurũm me kabên punu apõxja ne me kute amim mÿjja'ã karõ djã kurũm apõx. Kam Metĩndjwÿnh arÿm memã axwe jarê.

¹⁹ Me kute amim mÿjja'ã karõ djakam amim mÿjja punu'ã karõn arÿm me kurũm apõx.

Nãm me kute me par'ã amim karõ.

Ne kute me prõ puroo nàr me mjên puroo àkĩnh ne ro'ã ikwãja'ã amim karõ.

Ne prõ djwÿnh nàr mjên djwÿnh kupa'ã kurê'ã amim karõ.

Ne kute mÿjjao àkĩnh'ã amim karõ.

Ne memã 'êx'ã amim karõ. Ne kute Metĩndjwÿnh japrÿ'ã amim karõ.

20 Me axweja kunĩ ne me kurũm apõx nhym Metĩndjwýnh arým memã axwe jarẽ. Nhym be, me kute aminhikra põnh kêt ne kute õ kwý krẽn ja ne Metĩndjwýnh kute memã axwe jarẽnh kêt. Djãm ar aje ja mar kêt? Nãm ã Jeju kõt ba djwýnh arkum ane.

Me'õ nire bajtem kute tu amim kamnhĩxkumrẽx'ã ujarẽnh.

Mak 7.24

21 Ne kam Jeju arým mebe tẽ. Tẽ:n kam krĩraxbẽ Xirumẽ Xidõ bu'ã pyka'ýr bõx.

22 Nhym pykabê Kanaãkam me'õ nire pyka wãkam ar ba. Mebê idjaer ne me wão me bajtem. Me'õ nire kam ar ban arým Jeju'ýr bõx. Ne kam kãj bê kum,

—Bẽnjadjwýr djwýnh, Dawi tãmdjwý, gop amã ikaprĩ. Me karõ punu ne ari ikrao bikẽnho ba, ane.

23 Nhym tu kubê anhikrẽn itõ ne. Nhym kõt ba djwýnh ar 'ýr bõx ne kum,

—Dja ga amũ ano gẽ tẽ. Nãm ari gwaj bakõt àmra tẽ, ane.

24 Nhym arkum,

—Djãm me bajtem'ýr ne Metĩndjwýnh ijano ba tẽ? Kati. Mebê idjaer'ýr ne ijano ba tẽ. Mebê idjaer ne me kute mrãmri ne mrykĩ'ãtomti no biknor pyrãk ne ate ar ba. Me ate ar ba ja'ýr ne ijano ba tẽ, ane.

25 Nhym kam arým ni bajtemja 'ýr bõx. 'Ýr bõx ne arým parbê kõnkrão nhýn ra:x man kum,

—Bẽnjadjwýr djwýnh gop ikõt o kangõn ikrao mex, ane.

26 Nhym õ mebê idjaer'ã me prĩre jakren kum,

—Nok ba ren rop kraremã me prĩre nhõ djwý rẽ nhym ren kam punure, ane. Djãm mrãmri ne djwý'ã ajarẽ? Kati. Kute meo mex djã'ã ne djwý jakren kum 'ã ajarẽ. Bir, Jeju ne jakam kute me bajtemo mex prãm kêt. Õ mebê idjaer'ýr ne Metĩndjwýnh Jeju jano. Kute õ mebê idjaerbit kumrẽxo mexo bamã. Kam ne nimã kum,

—Nok ba ren rop kraremã me prĩre nhõ djwý rẽ nhym ren kam punure, ane.

27 Nhym nija arým amim,

—Ijã ne rop krare jarẽ, anen arým kum,

—Tukwa, mrãmri Bẽnjadjwýr djwýnh. Kõt ne ga arẽ. Nhym be, godja wãnh õ wýnh nhõ pĩponh krakri djwý jaũm rôrõk. Aũmbit dja rop krare kukrẽ. Kam gop badjwý ibê rop krare pyrãk tu imã ikrao mex, ane.

28 Nhym Jeju kum,

—Me'õ nire, ga ne ga tu amim ikamnhĩx me:xkumrẽx. Akabẽn kõt ne ba arým akrao mex, ane. Nhym myt tãmka kra arým mex ne.

Kute mebê 4.000o djuw mex.

Mak 8.1

29 Nhym kam Jeju arým pyka ja kurũm tẽn imõtibê Garrêja'ýr tẽn 'ýr bõx. Ne kam arým krãnh'ã tẽn wabin nhý.

30 Nhym me krãptĩ: arým 'ýr bõx. Nãm me 'ýr me

punuo mōn 'yr meo bōx. Me mrānh kētmē me no rāmē me kabēn kētmē ap̄ynh me kukrādja punumē ap̄ynh me punu dja 'ōdjw̄y krāptī:ja ne me 'yr meo mōn meo bōx ne Jeju parbē me adju:w nhym ar̄ym meo mex ne.

³¹ Jeju meo mex nhym me krāptī: ar̄ym me omū. Me kabēn kēt ar̄ym kabēn mex. Me ap̄ynh kukrādja punu ar̄ym kukrādja mex ne. Me mrānh kēt ar̄ym mrānh mex ne. Me no rā ar̄ym rīt mex ne. Nhym me ar̄ym me omūn te kute marmā mekam no tyn kumex. Ne kam ar̄ym mebē idjaero ba djw̄ynhmā rax jarē. Met̄indjw̄ynhmā rax jarēho kume:x.

³² Nhym kam ar̄ym amiw̄yr kōt ba djw̄ynh ar ku'uw nhym ar bōx nhym arkum,

—Imā me krāptī:ja kaprī. Me iro'ā krī'ā ar̄ym akati amānhkrut ne ikjēkēt ap̄ex. Ne kam ar̄ym me ō m̄yja kēt. Nok ba ren me kum prām̄kam ren amū me ūrkwāmā me ano nhym ren pry konenh ren me ar̄ym rerekre nhym ren tyk dja me kupa, ane.

³³ Nhym kōt ba djw̄ynh ar kum,

—Kapōt kukrit jakam ne gwaj te me krāptī:ja kadjy djw̄y kume:x prāmje. M̄yj got gwaj me kadjy nē? ane.

³⁴ Nhym Jeju arkum,

—M̄yj ne ar anhō djw̄y kute? ane. Nhym ar kum,

—Djw̄y kubē 7. Tep-prāredjw̄y ngrēre, ane.

³⁵ Nhym kam ar̄ym me krāptīmā 'ā karōn kum,

—Pykabē dja ga me nh̄y, ane. Nhym me kam ar̄ym nh̄y.

³⁶ Nhym kam ar̄ym djw̄y kubē 7 jam̄yn tepprāre jam̄yn o Met̄indjw̄ynhmā amikīnh jarē. Ne kam kokij ne mā kōt ba djw̄ynh arkum kungā nhym ar mā me krāptīmā adjuw.

³⁷ Nhym kam me kunī kw̄y krēn ar̄ym ajne. Nhym kam me ar̄ym aūm karwān kaxnokaikam kungij. Kungij nhym ar̄ym kaxnokai ipubē 7 ne 'ā kātām.

³⁸ Be, me my kubē 4.000 ne ō kw̄y krē nhym me niremē me pr̄ire'ā akre kēt.

³⁹ Nhym kam ar̄ym amū me anon kam kà'ōkam nh̄y. Ne kam nox ne pykabē Madara'yr mōn 'yr bōx.

16

Kute kàjkwa kurūm m̄yja'ō nhipêx'ā me kum à'w̄yr.

Mat 12.39; Mak 8.11

¹ Nhym mebē pardjēumē mebē xadjudjēumē Jeju'yr bōx ne mrāmri kubē Met̄indjw̄ynh Krakumrēx jabej kum,

—Goja kàjkwa kurūm m̄yja pumūnh kēt'ō nhipêx bar omūn kōt ama, ane.

² Nhym memā kum,

—Ar̄ym myt djarmā nhym myt ngjēx djakam kàjkwa kamrēk. Ga me kam 'ā abenmā kum, “Dja kryrām kàjkwa mex”, ane.

³ Nār, ar̄ym myt katormā nhym myt apōx djakam kàjkwa kamrēk ne kakrā kumex ga me kam 'ā abenmā

kum, “Akati jakam dja na kumex”, ane. Me ga ne ga me amijo ajêx ne amijo Metîndjwýnh mar mex. Aje kâjkwa mex mar nâr aje kâjkwa punu mar. Mýkam ne ba me akam ar ibari mýjja pumûnh kêt kwý nhípêx ne me amã mýjjao amirîto iba ga me ja mar kêt ne? Ga me omûnh kajgon amim, “Je tô mýj'ã”? anhÿr kajgon mar kêt kumrêx.

⁴ Me ga akamingrãnyre ne ga me ajaxwen mýjjakôt ari Metîndjwýnhbê amijo akêxo aba. Ga, me kwý kute kum prô djwýnh kînh ngriren kute mebê prôo àkînhô baja pumû. Me gadjwý ne ga me amã Metîndjwýnh kînh ngriren ari kubê amijo akêxo aba. Ne kam me aje omûnh kadjy ije me amã mýjja pumûnh kêt nhípêx jabej. Djãm kam ije me amã ipêxmã? Kati. Ije me amã ipêx me aje omûnh prãm kêt kumrêx. Dja ba ï amijo Metîndjwýnh kukwakam ujarênh djwýnhbê Djônaj pyrâk. Dja ga me jabit pumû, ane. Tyk ne akubyn tîn'ã ne ã Jeju memã ane. Ne kam arým mebê akêx ne mã tê.

Djwý nhigot djã ã ujarênh.

Mak 8.14

⁵ Ne kam ar imôti'ã rên akàx nhikjê mã bôx. Nhym kôt ba djwýnh ar djwýo amak kêt katin arým Jejumã arê.

⁶ Nhym arým me kukràdjã kajgo kôt ar amijo ba kêt kadjy arkum kabên ne arkum,

—Ga, me kute djwý nhigot djã djwý djôm kam kapînja

pumû. Nhym arým djwý týx me:x ne. Ar gadjwý dja gar me kukràdjã man kôt ar amijo aban arým ajaxwe mex ne. Mebê pardjêu kukràdjã nâr mebê xadjudjêu kukràdjã dja gar aman kôt ar amijo aban arým ajaxwe me:x ne. Ar amijã ano týx ne me kukràdjã mar kêt ne kôt ar amijo aba kêt. Nãm ã Jeju nêje ar kukràò ane.

⁷ Nhym kam ar ari 'ã aben kukij ne arîk aben mã kum,

—Gwaj baje djwý byr kêt kam ne ã gwaj bamã ane, ane.

⁸ Nhym Jeju arým ar kabên man arkum,

—Ar aje amim imar ngri:re. Mýkam ne gar aben kukij ne aben mã kum, “Gwaj baje djwý byr kêt kam ne ã gwaj bamã ane”, ane?

⁹ Djãm ar aje mýjja mar kêt rã'ã? Mýj'ã ikabên kute amijakreja djãm aje mar kêt rã'ã? Ar akubyn amijo tèn ije djwý kubê 50 mebê 5.000o djuw mex'ÿr amijo bôx. Mýj ne ar aje djwý janhy karwãnhkam kaxnokai ipu kuten 'ã kàtãm ne?

¹⁰ Ar akubyn amijo tèn ije djwý kubê 70 mebê 4.000o djuw mex'ÿr amijo bôx. Mýj ne gar aje djwý janhy karwãnhkam kaxnokai ipu kute? Ga, djwý kume:xo ije meo djuw mexja pumû. Djãm arým ne gar o ajamak kêt kati?

¹¹ Djãm djwý'ã ne ba ar amã arê? Djãm 'ã ne ba ar amã, “Ari amijã ano týx. Kwãrîk wãnh mebê

pardjêu kukràdjà, nàr mebê xadjudjêu kukràdjà, kute djwý nhigot djà pyràk kwârîk wânh kôt ar amijo aba kêt”, ane? Kati. Djwý'ã ije ar amã ja jarênh kêt. Mýkam ne gar aje ja mar kêt? Nãm ã Jeju arkum ane.

¹² Nhyam kam ar arým kuma. Kute Ar kubê me kukràdjà puma. Kute Ar kubê mebê pardjêumê mebê xadjudjêu kukràdjà puma. 'Ã ne djwý nhigot djà amijakre. Tãm ne ar arým jakam kuma.

Pedru kute Jejumã Bënjadjwýrbê kumkati jarênh.

Mak 8.27; Ruk 9.18

¹³ Be, Piripi nhõ krîraxbê Xedjare bu'ã ne apýnh me õ krî djari. 'Ýr ne Jejumê kôt ba djwýnh ar mõi. Ar 'ýr mörkôt nhyam Jeju arkum,

—Ë, ar imã ijã me ujarênh jarê ba kuma, ane.

¹⁴ Nhyam ar arým kum,

—Nãm me kwý ajã, “Ngômã me angjênh djwýnhbê Djuão. Ta ne akubyn tïn ne ar ba”, ane. Nhyam me kwý ajã, “Me bakukãmãre Erij. Metïndjwýnh kukwakam ujarênh djwýnh raxbê Erij”, ane. Nhyam me kwý ajã, “Me bakukãmãre Djermi. Metïndjwýnh kukwakam ujarênh djwýnhbê Djermi”, ane. Nhyam me kwý ajã, “Me bakukãmãrekam Metïndjwýnh kukwakam ujarênh djwýnh ar 'õ.” Nãm me ã abenmã ajã ane. Nãm ã ar Jejumã ane.

¹⁵ Nhyam ajte arkum,

—Ne ar gadjwý mã ne gar imar on? Mýj'ã ne gar ijakre? ane.

¹⁶ Nhyam Pedru kum,

—Abê me inhõ Bënjadjwýrbê kumkatibê Kritu. Abê Metïndjwýnh tïn ne ar baja Kra, ane.

¹⁷ Nhyam Jeju Pedrumã kum,

—Ximão, Djônaj kra. Djãm pykakam me'õ ar ba ne amã ijarê ga ima? Kati. Kàjkwakam Ibãm ne amã ijo amirît ga ima. Kam ne ga akî:nhkumrêx ne.

¹⁸ Ga ne ga imã, “Abê me inhõ Bënjadjwýrbê kumkatibê Kritu. Kadjy ne Metïndjwýnh ajano ga bõx. Ga abê Metïndjwýnh tïn ne ar baja kra”, ane. Ba amã arê ga ama. Ga abê Pedru. Mrãmri, kën'ã ne anhidji amijakre. Akabën mex jakôt ne ga arým atýx ne aje kën pyràk. Dja me akudjwa ã amim imaro ane ba arým amim me utà nhyam me arým akudjwa týt kute kën týt pyràk. Me kute amim imar kunïja dja me týt:x nhyam arým Xatanaj nhõ me àpênh te kute meo àpanhmã ne te kute me biknor tokry djakam meo biknormã.

¹⁹ Dja ga aje mrãmri ne me'õ kute bënënjadjwýr nhõ kikrekam o kajkep djào ba pyràk. Me'õ kikre'ã kuta nhyam me arým wadjà nàr kikre'ã ijê týt ne arým mebê aptà nhyam me àr kêtukumrêx. Aje me'õja pyràk. Dja me amim imar kêt ga arým mebê aptà. Nhyam kam kàjkwakam Ibãmdjwý arým akôt amikabën djïn arým

mebê aptàn amim me utàr kêt ne ar meo ba kêt. Nàr, dja me amim ima ga memã kum, “Ajrã. Kôt ar aba”, ane nhym kàjkwakam Ibãmdjwỳ arỳm akôt amikabên djin memã kum, “Ajrã. Ikôt ar aba”, anen arỳm amim me utàn ar meo ba. Nãm ã Jeju Pedrumã ane.

²⁰ Ne kam amijã kôt ba djwỳnh arkum karõ. Metĩndjwỳnh ne arỳm mebê idjaer kadjy Jeju'ã Bẽnjadjwỳrbê kumkati mē. 'Ã ne me kum Kritu jarē. Nãm amijã arkum karõn arkum,

—Kwãrĩk wãnh me'õmã kum, “Jejubê ne Kritu. Kubê ne me banhõ Bẽnjadjwỳrbê kumkati”, anhỳr kêt. Nãm ã Jeju arkum ane.

Amikukãm amityk'ã ujarēnh.

Mak 8.31; Ruk 9.22

²¹ Ne kam ja nhijukri arỳm kôt ba djwỳnh arkum,

—Krĩraxbê Djeruxarēkam itokry kumexmã ne Metĩndjwỳnh ijano ba arỳm 'ỳr itēmmã. Dja ba kam bõx nhym mebêngētmē me kadjy Metĩndjwỳnh mar djwỳnh nhõ bẽnjadjwỳrmē Mõjdjē kukràdjã mar djwỳnhmē ijo bikēnh kumex nhym me arỳm ibĩ. Nhym ijã akatin akatin akati ba akubyn itĩn ne, ane.

²² Nhym kam Pedru arỳm Ar kubê Jejuo tēn ar kàxã nēje kum bēn tỳxmo krax ne kum,

—Bẽnjadjwỳr djwỳnh, gop gē Metĩndjwỳnh kum akaprĩ. Djãm ga dja me abĩ? Arkati, ane.

²³ Nhym Jeju akēx ne Pedrumã kum,

—Arỳm akabên kute Xatanaj kabên pyræk. Amũ imã akre rax ne dja. Aje Metĩndjwỳnh bê ijo akēx prãm pyræk. Metĩndjwỳnhkôt adjumar kêt. Me kum ikĩnh kêtja kôt ne ga adjumar djã dji, ane.

²⁴ Nhym kam Jeju kôt ba djwỳnh arkum,

—Gêdja gar ajõ mã ikôt abikamēnh prãm jabej kwãrĩk wãnh amidjwỳnhbit mar kêt. Dja ga amim, “Djãm ba ije amijo ikĩnhmã? Kati”, ane. Dja ba ityk kadjy inhõ pĩte'y mỳn itokry:. Dja ga ijã amijakren aje anhõ pĩte'y mỳnh mãn prabê amã atokry pyma kêt ne amã ijabê rã'ã ne mã ikôt ajkamē.

²⁵ Me kute amidjwỳnhbit mar ne me kum tokry pyma, me tãm gêdja me tyn kam ijukri me biknor tokry djakam tē. Nhym be, me kum ijabêkumrēx ne kute amidjwỳnhbit mar kêt nhym me kute me bĩn jabej me tãm gêdja me amiptàn ar tĩn ne ba rã'ã: rã'ã ne.

²⁶ Ne ren me'õ pykabê mỳjja mexja kunĩ, nēkrēx kunĩja ren ari o atom ne o ban kam ren ty. Je, mã dja kam nē? Kati, nãm ren ty nhym ren õ nēkrēxja ren wãnh kumex. Nhym mỳj pãnh ne ne ren Metĩndjwỳnhmã arē nhym ren akubyn o tĩn nhym ren kum amijo pãnh? Arkati. Dja te kum pãnh jarē nhym akubyn o tĩn prãm kêtikumrēx.

27 Ba ije amijo inhĩ ne me'yr irwýk dja ba Ibãm jadjênhmẽ umao ipyma:n me'yr bôx. Kadjy mrãnh djwýnh pyma:mẽ ro'ã me'yr bôx. Ne kam me ĩ pýnhkôt me kunĩmã o pãnh ne. Me axwe kôt nãr me kute katãt amijo ba kôt memã o pãnh ne.

28 Ba ar amã arẽ. Ije amijo inhĩ ne ar awýr ibôx. Ibãm dja ijã bẽnjadjwýr rax mẽ. Dja ba bôx ne ipymao ar apytàn ar ar ajo iba. Dja gar adjãmja akwý atĩnri iraxkôt ipumũ, ar akadjy ibẽnjadjwýr rax ne ipy-makôt ipumũ. Mrãmri ne ba ikabẽnja. Nãm ã Jeju arkum ane.

17

Kute amijo atemãã ujarẽnh.

Mak 9.2; Ruk 9.28

1 Jeju memã ane nhym kam ar'ã akati amãnhkrut ne amãnhkrut ne amãnhkrut apêx. Nhym kam Jeju arým Pedrumẽ Xijagumẽ Djuão ar aprôn aro tẽn krãnh prêkti'ã aro wabin ate ar ro'ã me kãxã dja.

2 Ne kam arým ar kabem amijo atemã. Ne nokre jadjênh kute myt jadjênh pyrãk. Nhym õ kubẽkã arým aka:n kam adjê:nh.

3 Nhym kam me bakukãmãrebgar 'ã ajarẽ, ane. Mõj djêmẽ Erijmẽ arým arkum amijo amirĩt ne. Ar Jejumẽ abenmã ujarẽho dja nhym ar arým ar omũ.

4 Nhym kam Pedru Jejumã kum,

—Bẽnjadjwýr djwýnh, jakam arým gwaj bakĩnhkumrêx.

Amã kĩnh jabej dja bar ar amã kikre kryre nhipêx. Dja bar amã 'õ nhipêx ne Mõj djêmã 'õ nhipêx ne Erijmã 'õ nhipêx, ane.

5 Nãm kum kabẽno dja nhym kakrã jadjênh arým ar nokrekam kato. Ar nokrekam katon arým ar kuno. Nhym ar aêrbê Metĩndjwýnh kakrã kurũm kabẽn nhym ar kabẽn ma. Nhym arkum,

—Ikra ne wã. Imã abê:kumrêx. Ba kam kam ikĩnhkumrêx. Tãm wã dja gar kabẽn man kôt ar amijo aba, ane.

6 Ar kabẽn ja man arým madjã kreti. Madjã kretin tu myrbê tým ne nõ.

7 Nhym Jeju ar'yr bôx ne ar kupẽn arkum,

—Kãjmã ar dja. Kwãrik wãnh ar atĩn prãm kêt, ane.

8 Nhym ar kãjmã rĩt nhym arým Jeju pydjibit dja nhym ar omũ. Arým ne Mõj djê ar ar aêrbê mã tẽn arým amirĩt kêt ne.

9 Nhym kam ar arým krãnh prêkti'ã rwýk tẽ. Rwýk tẽ nhym Jeju arým arkum 'ã karõn arkum,

—Ar aje ipumũnhja kwãrik wãnh on me'õmã 'ã adju-jarẽnh kêt. Ba ije amijo inhĩja ityk ne akubyn itĩnkambit dja

gar 'ã ajarẽ, ane.

10 Nhym kôt ba djwýnh ar Erij jabej Jeju kukij ne kum,

—Mýkam ne Mõj djê kukràdjã mar djwýnh memã kum, “Erij kumrêx dja bôx nhym kam Metĩndjwýnh ar meo ba”, ane? Mýkam ne me memã ja jarẽ? ane.

¹¹ Nhyŋ Jeju arkum,

–Be, mrãmri, gêdja me'õ kute Erij pyræk kumrêx bõx ne akubyn Metĩndjwýnh'ýr me kunĩ akêx ne. Meo akêx nhyŋ me arým amim maro ba.

¹² Ba ar amã arê gar ama. Me'õ kute mrãmri ne Erij pyræk arým bõx nhyŋ me kute mar kêt ne arým amikĩnhje o bikêho ba. Badjwý ije amijo inhĩ dja me ijo bikêho ba ba itokry ne, ane.

¹³ Nhyŋ kam kôt ba djwýnh ar amim,

–Be, ngômã me angjênh djwýnhbê Djuão'ã ne ar imã ane, ane.

Me karõ punumã àkjêr.

Mak 9.14; Ruk 9.37

¹⁴ Kam Jeju ar arým krãnh'ã rwýk tẽ. 'Ã rwýk tẽ:n arým me krãptija'ýr bõx. Nhyŋ kam me'õ 'ýr bõx ne parbê kõnkrão nhýn

¹⁵ kum,

–Bênjadjwýr djwýnh, amã ikra kaprĩ. Ikra ibê tyk ar ban amijo bikênh krãptĩ. Nãm mã tyn kuwykam rôrøk ne ngòkam nox.

¹⁶ Nã bãm akôt ba djwýnh ar'ýr o bõx nhyŋ ar te kute o mexmã o ane, ane.

¹⁷ Nhyŋ kam Jeju me'ýr akêx ne memã kum,

–Je, me akamingrãny aje amim ikamnhĩx kêtumrêx ne ajaxwe. Mýj dja ijã akati, akamàt kô kute ba me akam arek ar iba? Nã bãm me awýr bõx ga me ajamakre kêtumrêx ne prĩne akabêno ikaty. Nã bãm te amiwýr me akam ama ga me arĩk ar aba,

ane. Ne kam bãmjamã kabên ne kum,

–Amrê akrao tẽ, ane.

¹⁸ Nhyŋ arým 'ýr o tẽn o bõx nhyŋ Jeju arým kum akij. Me karõ punu kute kra bõktio bajamã akij nhyŋ arým kum iren kurũm katon mã tẽ. Nhyŋ arým myt tãmkam mex ne.

¹⁹ Nhyŋ kam Jeju tẽn ate dja nhyŋ kôt ba djwýnh ar arým 'ýr bõx ne kum,

–Mýkam ne bar te: ije me karõ punu kujaêkmã o ane? ane.

²⁰ Nhyŋ Jeju arkum,

–Djãm ar aje kujaêk kadjy tu amim Metĩndjwýnh kamnhĩxkumrêx? Kati. Ar aje kadjy tu amim kamnhĩxkumrêx kêt. Dja gar tu amim kamnhĩxkumrêx. Be, me kute tu amim Metĩndjwýnh kamnhĩxkumrêxkam me kute rerekre pyræk. Ga, pidjõbê motadu 'ydjwý ngri:ren rere:kreja pumũ. Nhyŋ be, kati. Motadu 'y arým krekam ingrõt ne abatãnh ne kam arým abatã:nh ne. Ar gadjwý dja gar tu amim Metĩndjwýnh kamnhĩxkumrêx ne kam kute arerekre pyræk nhyŋ arým ar amã mýjja jabatãnh nhípêx. Kute mýjja rũnh kunĩ nhípêx mar. Gar ren kadjy tu amim Metĩndjwýnh kamnhĩxkumrêx ne ren krãnhjamã kum, “Krãnh, amũ ajkamẽ”, ane nhyŋ ren arým amũ ajkamẽ. Djã ne gar ren te aje mýjja 'õo anhýrmã? Kati. Ne gar ren apýnh mýjja kadjy tu amim Metĩndjwýnh kamnhĩxkumrêx nhyŋ ren arým ar amã ipêx

ne. Nhyim be, kati. Ar aje tu amim kamnhĩxkumrẽx kêt. Mrãmri ne ba ar amã ja jarẽnhkumrẽx.

²¹ Nhyim be, me karõ punu kute bõktio baja mebê tỳ:x. Me kute Metĩndjwỳnhmã o à'wỳr ne kum amijajburkam-bit arỳm apõx. Nãm ã Jeju arkum ane.

²² Nhyim kam ar arỳm pykabê Garrêjakam ar ba. Nhyim kam Jeju arkum,

—Ba ije amijo inhĩ dja me'õ ibê amijo akẽx ne memã ikanga.

²³ Nhyim me kam arỳm ibĩ. Nhyim ijã akatin akatin akati ba akubyn itĩn, ane. Nhyim kam kõt ba djwỳnh ar arỳm kaprĩre ne.

Pi'òk kaprĩo atom djwỳnh'ã ujarẽnh.

²⁴ Nhyim kam ar krĩraxbê Kapana'ỳr tẽn 'ỳr bõx. Nhyim kam pi'òk kaprĩo atom djwỳnh ar ba. Ar kute Metĩndjwỳnh nhõ kikretio mex kadjy pi'òk kaprĩo atomo ba. Ne kam ar Pedru'ỳr bõx ne Jeju jabej kukij ne kum,

—Djãm ar anhõ ujarẽnh djwỳnh kute Metĩndjwỳnh nhõ kikreti kadjy memã pi'òk kaprĩ nhõrmã? ane.

²⁵ Nhyim arkum,

—Nà. Dja ar amã kungã, ane. Ne kam kikremã wadjàn Jeju'ỳr bõx ne amikabẽn mar tòrà m nhyim Jeju kumrẽx kum,

—Ximão, mỳj ne ga kam mar on? Mỳj xêbê gẽdja pykakam me bẽnjadjwỳr pi'òk kaprĩo atomo ba? Pi'òk

kaprĩbê ìpõxuo atom nàr pi'òk kaprĩbê kributuo atom. Mỳj xêjabê dja o atom? Djãm ta kra Ar kubê dja o atom nàr djãm ò àpẽn h kajgobê o atom? ane.

²⁶ Nhyim Pedru kum,

—Õ àpẽn h kajgobê dja pi'òk kaprĩo atom, ane.

Nhyim Jeju kum,

—Mrãmri, ò àpẽn h kajgobê dja o atom. Kute kra Ar kubê pi'òk kaprĩo atom kêt.

²⁷ Bir be, gu babê Metĩndjwỳnh kra. Kam Metĩndjwỳnh gu babê pi'òk kaprĩo atom kêt. Gê te gu babê pi'òk kaprĩ byr kêt gu ba dja gu tu o atom djwỳnh arkum kungã. Metĩndjwỳnh nhõ kikreti kadjy o atom djwỳnhmã kungã. Gwaj ren arkum òr kêt nhyim ren me abenmã gwaj bajã kabê:n ne. Aje, imõt'i'ỳr dja ga tẽn 'ỳr bõx. Ne kam kum anhõ kadjat mẽ. Dja tep'õ kumrẽx 'ã wajêt ga o wabin abyn ajkwa pôt. Ajkwakam dja ga ngõnhponho pi'òk kaprĩ pumũ. Tãm dja ga aby gu amikadjy arkum kungã, ane. Nhyim kam arỳm ã anen arỳm arkum kungã.

18

Ar kute amirax jabej Jeju kukjêr.

Mak 9.33; Ruk 9.46; Pir 2.3; Ped k 5.5

¹ Nhyim kamã kõt ba djwỳnh 'õdjwỳ ar 'ỳr bõx ne kukij ne kum,

—Kàjkwakam Bẽnjadjwỳr djwỳnh kute pykakam amim me utàr ne ar meo bakam

nhÿnh ar ijõ dja bar iraxo aben jakre? ane.

² Nhyim amiwÿr me'õ prÿre 'uw nhyim 'ÿr bõx nhyim ar ipõkri kudja.

³ Ne arkum,

—Dja gar on amirax jabejja kangan amijo angriren amijo akâtàm. Amijo angrire kute me prÿre pyræk. Godja gar amirax jabej rã'ã djãm kàjkwakam Bënjadwÿr djwÿnh kõt ar abamã? Kati. Kàjkwakam Bënjadwÿr djwÿnh kute pykakam amim me utàr ne ar meo bakam kõt ar aba prãm kêtikumrêx. Mrãmri ne ba ar amã ja jarênhkumrêx.

⁴ Kam me kute amijo ngrire kute me prÿre ja pyræk tãm ne raxo kute me kunÿ jakrenh. Kàjkwakam Bënjadwÿr djwÿnh kute pykakam amim me utàr ne ar meo bakam ne raxo kute me kunÿ jakrenh.

⁵ Nhyim kam me kute ikukwakam kum me prÿre kute ja pyræk kÿnh, kum me'õ kâtàmja kÿnh ne kam arÿm badjwÿ kum ikÿnh.

⁶ Nhyim be, me'õ kute me prÿre pyræk ne ajbir kute amim imar ny nhyim kam ren ate me'õja axwe'ã kum apnê nhyim ren arÿm kõt axwe nhyim kam ren pãnh me mut'ã kênpoti nhô, kute kum axwe'ã àpnênh djwÿnhja mut'ã ren kên jabatàn nhô ne ren ngônhamã kumê, ngô jabatàn nhipõkri kumê nhyim ren ngô kubÿ. Ja ne kàjbê tokry. Tokry ngrire. Nhyim be kati, dja prÿne Metÿndjwÿnh o ajkê nhyim tokry ra:x ne.

⁷ ÿ, watÿ:re. Pykakam me kute me axwe'ã memã àpnênhja dja me tokry ra:x ne. Mrãmri dja me axwe'ã memã àpnênh ba. Nhyim be, kute 'ã memã àpnênh djwÿnhja watÿ:re. Dja tokry ra:x ne. Nãm ã Jeju arkum ane.

⁸ Ga, me kute apÿnh amikukràdjào àpênh jaxwe prãmja pumũ. Ar kute àpênh jaxwe krã'ÿrn kangamã ne Jeju Ar kubê axwe pyman arkum,

—Ne ga ren ar ajaxwe kadjy anhikra nhikjêo aje mÿjja punu kupênh prãm nàr ar apar nhikjêo mÿjja punu'ÿr amrãnh prãm mÿj ne gar ren on? Bir, ga ren ar on krãtan rùm amibê amê. Ne ren kam te anhikra nhikjê kêt nàr apar nhikjê kêt ne ren atÿnkam ren akÿnhkumrêx. Metÿndjwÿnhkõt atÿn ne ar abakam ren akÿ:nhkumrêx. Ne ren aktã anhikra rã'ã nàr aktã apar rã'ã nhyim Metÿndjwÿnh ren kuwykam ar amê. Kuwy pøk rã'ã: rã'ãkam ren ar amê gar ren kam atokry ra:x ne.

⁹ Ne gar ren ajaxwe kadjy ano nhikjêo aje mÿjja punu pumũnh prãm mÿj ne gar ren on? Bir, ga ren ar on kaban rùm amibê amê. Ne ren kam te ano nhikjê kêt ne ren atÿnkam ren akÿnhkumrêx. Metÿndjwÿnhkõt atÿn ne ar abakam ren akÿ:nhkumrêx. Ne ren aktã ano rã'ãn ren atokry ra:x ne. Ne ga ren ar me biknor tokry djakam kuwykam tèn ren kam akaprikumrêx, ane. Djãm mrãmri ne ar kute aminoo pøk ne aminhikra

krākàr ne amipar krākàrmã Jeju arkum 'ã karõ? Kati, ar kute àpênh jaxwe krã'yrn kangamã ne Jeju 'ã arkum ar kute amibê amikukràdjã krākàrmã arê.

Mrykĩ'ãtomti biknor'ã ujarênh.

Ruk 15.4

¹⁰ Ne kam ajte arkum,

—Me'õ kute me prĩre pyrãk djãm ar amã kurên aje kum kajgo jarênhmã? Kati. Kwãrĩk wãnh. Mýkam? Bir, djãm kajgo? Kati. Mýkam? Bir, kadjy mrãnh djwýnh kute me prĩreo djuw mex djwýnhja ne kute kãjkwakam Ibãm pumũnh rá'ákam. Ba ne ba ar amã ja jarê.

¹¹ Be, ije me axwe pytãrmã ne ba tẽ. Kadjy ne ba amijo inhĩ ne me awýr ruw, ije me axwekam me biknorja pytãrmã.

¹² Ar gadjwý dja gar adjukaprĩ. Godja me'õ nhõ mrykĩ'ãtomti krãptĩ kubê 100 nhym kam pydji kubê màt ne biknorja. Mýj dja me'õja on? Bir, dja mry krãptĩbê 99jamã ire gê wãnh kutêp kumex, nhym kam krãnh'ýr kõt tẽ, pydji biknorjakõt tẽ.

¹³ Godja kum kator jabej ne kam arým kĩ:nhkumrêx. Kute pydji biknorjamã katorkam dja kĩ:nhkumrêx. Ne mry'ã kátambê 99 biknor kêtjakam dja kĩnh ngrire. Ba ne ba mrãmri ar amã ja jarênhkumrêx. Be, ije ar amã idjujarênhjakam mýj dja gar kam ama?

¹⁴ Bir, kãjkwakam Abãm djwýnhdjwý, djãm me'õ prĩre kute ãmja pyrãk pydji biknor nhym kam kĩnh got? Arkati. Kam kĩnh kêtikumrêx. Ukaprĩkam kam kĩnh kêtikumrêx. Tãm dja ga amim aman kudjwa adjukaprĩ. Nãm ã Jeju arkum ane.

Kute me'õ jaxwe'ã arkum karõ.

Ruk 17.3; Gar 6.1; A Tex 3.15

¹⁵ Ne kam ajte arkum,

—Kam, aje me'õo akamy'õ godja ajo bikênh jabej ne arým axwe jabej. Ga dja ga adjukaprĩn akumrêx 'ýr tẽn me kãxã kukjan kum akabên. Godja kute amar ne axwemã irer jabej ga ne ga arým Metĩndjwýnh'ýr o akêx nhym ajte kõt ba.

¹⁶ Nhym godja kute amar prãm kêt ne mã axwe jabej. Kam dja ga me'õ pydji nãr amãnhkrut 'ýr aro tẽ. 'Ýr aro tẽn 'ýr aro bõx. Ne kam kukjan kum akabên gê ar amã amijarê gar ama. Gar ajamãnhkrut nãr ar ajamãnhkrut ne ikjêkêt dja gar arým ama. Amrêbê: Metĩndjwýnh kabên kõt dja gar ã maro ane. Nãm me bakukãmãremã kum,

“Dja me'õ amijarênh jabej. Gê ar amãnhkrut nãr ar amãnhkrut ne ikjêkêt kabên kõt memã arê.

Ar kute kabên mar kõt arê nhym me arým kuma. Ar axikõt kabênkam dja me ar kabên man arým abenmã kum,

'Mrãmri me'õja kute ami-
jarënh nhym ar
kute kabën kôt
arënhkumrëx', ane. Dja
me ã abenmã ane."

Nãm ã Metĩndjwýnh me
bakukãmãremã ane. Metĩndjwýnh
kabën jakôt dja gar
ajamãnhkrut ne ikjêkêt ne
me'õja'ýr tẽn 'ýr bõx ne ama.

¹⁷ Godja gar gadjwý te kukjan
kum akabën nhym kute ar
amar prãm kêt ne mã axwe
prãm jabej gar me kute amim
imarjamã arë. Me kute aben
pydjikam memã arë. Nhym
godja me kute amim imar
aben pydjikam te kukjan
kum kabën nhym kute me
mar prãm kêt ne mã axwe
prãm jabej gar abenmã kum,
"Kute Metĩndjwýnh mar kêt.
Ga, axwe prãm rã'ãja pumũ",
ane. Dja gar ã abenmã anen
arým o kute me bẽnjadjwýr
bajtemmã pi'ók kaprĩo atom
djwýnh jaxwe pyræk. Nãm ã
Jeju arkum ane.

¹⁸ Ne kam ajte arkum,

—Ba ar amã arë gar ama.
Dja me amim imar kêt gar
mebê aptà nhym kàjkwakam
Ibãmdjwý dja ar akôt amik-
abën dji. Nàr, dja me amim
ima gar memã kum, "Ajrà",
ane, kàjkwakam Ibãmdjwý dja
ar akôt amikabën dji. Mrãmri
ne ba ar amã ja jarënhkumrëx.

¹⁹ Ba ajte ar amã arë gar
ama. Godja gar ajamãnhkrut
pykakam kum mýjjao a'uw
nàr kum me'õo a'uw ne axikôt
'ã ar akabën dji, kàjkwakam
Ibãm dja arým ar aman ar
akabën kôt ã anen ar amã
mýjja ngã nàr me'õ kaprĩmã

kĩnh jadjàn nàr me'õo mex. Ar
akabën kôt dja ã ane.

²⁰ Mýkam? Bir, godja
me'õ ar amãnhkrut nàr
ar amãnhkrut ne ikjêkêt
ikabënkôt bikprõnh jabej
badjwý dja ba ar ro'ã akuprõ.
Kam dja Ibãm ar akabën kôt
ã ar amã o ane. Nãm ã Jeju
arkum ane.

Me'õ ukapri kêt'ã ujarënh.

*Mat 6.14; Ruk 17.4; Ep
4.32; Kor 3.13*

²¹ Kam, Pedru Jeju'ýr bõx
ne kum,

—Ije me'õo ikamy godja ari
ikam axweo ba jabej. Mýj dja
ba kam ingyryk kêt on? Djãm
kam ingyryk kêt 'ikrãn ne kubê
7? Nàr kon? ane.

²² Nhym Jeju kum,

—Kati. Dja ga kam angryk
kêt ry typdji. Dja ga kam
angryk kêt bê 70 ne ajte kubê
70 ne ajte kubê 70 ne ajte
kubê 70 ne ajte kubê 70 ne
ajte kubê 70 ne ajte kubê 70.
Dja ga ã kam angryk kêt ry
typdjio ane.

²³ Kàjkwakam Bẽnjadjwýr
djwýnh dja pykakam amim
me utàn ar meo ba. Kam dja
kum me kaprĩ. Gwaj badjwý
ne gwaj ren bamã me kaprĩ.
'A dja ba idjujarënh jakre gar
ama. Pykakam bẽnjadjwýr
rax'õ. Nhym õ àpênh kwý.
Amrëbê ne bẽnjadjwýr õ àpênh
kwýmã pi'ók kaprĩ ngã nhym
ar kum o ba. Nhym jakam
arým kute akubyn Ar kubê õ
pi'ók kaprĩo atommã.

²⁴ Ne kam kute amikraxmã
ne arým 'ýr me àpênh'ã me
omũnh djwýnh jano. Õ
àpênh ja'ýr me àpênh'ã me

omũnh djwýnh jano. Nhym 'ýr tẽn arým 'ýr bõx. Ne kam bẽnjadjwýr 'ýr õ àpênhjao tẽn o bõx. Be, amrêbê ne bẽnjadjwýr õ àpênh jamã pi'ók kaprĩ kumex ngã nhym kum o ba. Pi'ók kaprĩ kume:x kubê 10.000 ne kum kungã nhym o ba. Kum ar o ba:n arým nhýnh o akno nhym arým pi'ók kaprĩ kêt ne.

25 Õ me àpênh'ã me omũnh djwýnh bẽnjadjwýr 'ýr õ àpênhjao bõx nhym te kute akubyn õ bẽnjadjwýrmã pi'ók kaprĩ nhõrmã. Te o ane nhym arým kam ngryk ne. Ngryk ne arým õ me àpênh'ã me omũnh djwýnhmã kum, "Inhõ àpênh ja ne ibê inhõ pi'ók kaprĩ kume:x ar o ban nhýnh o akno. Gu akubyn kubê inhõ pi'ók kaprĩ byrkumrêx. Dja ga kubê õ mýjja kunĩ byn me kâtammã angã gê me kubyn pãnh amã pi'ók kaprĩ ngã. Nhym õ mýjja kêt ga ajte me kâtammã ta ã djwýnh ngã gê memã àpênh ar ba nhym me pãnh arým amã pi'ók kaprĩ ngã. Ga kam ajte memã prõmê kra ar kungã gê ar memã apê nhym me pãnh arým amã pi'ók kaprĩ ngã. Kam dja ga me kute amã pi'ók kaprĩ nhõr kunĩo atom ne iwýr o bõx ne imã angã. Ba kam arým akubyn inhõ pi'ók kaprĩ byrkumrêx. Inhõ àpênhja kute ibê pi'ók kaprĩo biknor pãnh dja ba arým akubyn amim byrkumrêx", ane nhym me àpênh 'ã me omũnh djwýnh kum, "Gê tõi, ba 'ýr", ane.

26 Nhym õ àpênhja arým õ bẽnjadjwýr kabẽn man umaje parbê tým ne kõnkrão nhýn aminêje kum, "Bẽnjadjwýr, gop adjy amimar tõi. Dja ba ã akubyn anhõ pi'ók kaprĩ pãnh amã pi'ók kaprĩ kunĩ ngã", ane.

27 Nhym bẽnjadjwýrja arým kum õ àpênhja kaprĩ: ne kum, "Aje, jakam dja ga imã o pãnh kêt. Arým ba maro aknon akam ingryk kêt", anen arým kum ire nhym kato.

28 Kute õ bẽnjadjwýrbê pi'ók kaprĩ ra:xo biknor ja katon arým ro'ã àpênh'õ jabej. Amrêbê ro'ã ar baja jabej. Bẽnjadjwýr nhõ àpênh ja ne amrêbê ro'ã àpênh jamã pi'ók kaprĩ ngrire kubê 100bit ngã nhym kum kubyn ar o ba. Nãm ro'ã àpênhja jabe:j ne arým kum kato. Kum katon arým mut 'amýn õkreny janên kum, "Aje imã pi'ók kaprĩo abaja on akubyn imã angã", ane.

29 Nhym ro'ã àpênhja arým umaje parbê tým ne kõnkrão nhý. Nhýn arým aminêje amijo a'uw ne kum, "Adjy amimar tõi. Dja ba ã amã kunĩo pãnh", ane.

30 Nhym kute bẽnjadjwýrbê pi'ók kaprĩ kumexo biknorja arým ro'ã àpênhkam ngry:k ne. Ne kum kaprĩ kêt ne kum, "Kati. On dja ga imã kunĩo pãnh ne", ane. Ne kam on krãkamngõnhmã arê nhym me arým kabênkõt kubê ijê. Kute mebê ijê djakam ãm ne o pãnhkambit katormã ne me kubê ijê. Nãm ã ro'ã àpênhõ ane. On kute kum õ pi'ók

kaprî ngrirebito pãnh kêt kam
ã ro'ã àpênhja o ane.

³¹ Nhyam kam amũ
bênjadjwÿr nhõ àpênh kwÿ
'òdjwÿ arÿm 'ã omũn kam ar
arÿm kam kaprî:re ne. Ukaprî
kêt kam arÿm kam kaprî:re
ne. Ne kam bênjadjwÿr'ÿr
tên arÿm prîne kum 'ã ajarê.
Õ àpênhja kute kubê pi'òk
kaprî kumexo biknorja'ã
kum ajarê. Ukaprî kêt'ã kum
ajarê.

³² Nhyam kam bênjadjwÿr
amiwÿr õ àpênhja 'uw nhyam
bõx nhyam kum, "Inhõ àpênh,
ga ne ga ajaxwe:. Ga inhõ
pi'òk kaprî kumexo aban
ibê o akno ba amã, 'Imã o
pãnh', ane. Ga te aje imã o
pãnhmãn arÿm aminêje imã
akabên. Ba imã akaprîn arÿm
amã, 'Aj. Jakam dja ga imã
o pãnh kêt. Arÿm ba maro
aknon akam ingyryk kêt', ane.
Imã akaprîkam ne ba ã akam
ingryk kêt o ane.

³³ Ga ren ikudjwa ã amã
aro'ã àpênhja kaprîo anen
kam ren ã ingyryk kêt o ane.
Nhyam be, kati. Aro'ã àpênh
ja amã anhõ pi'òk kaprî
ngrirebito ba. O ba ga
kam anhõ pi'òk kaprî jabej
kum akabên. Nhyam kam
te kute akubyn amã òrmãn
aminêje amã kabên. Djã
ne ga ikudjwa amã kaprî?
Kati. Ga tu kam ingyryk ne
memã kanga nhyam me arÿm
kubê ijê." Nãm ã bênjadjwÿr õ
àpênhjamã ane.

³⁴ Ne kam arÿm kam
ngrykkumrêx ne. Bênjadjwÿr
nhõ àpênh kute ro'ã àpênh kam

ngryk ne kum kaprî kêtja
pãnh õ bênjadjwÿr arÿm kam
ngrykkumrêx ne. Ne kam
arÿm me kamjêr djwÿnhmã
kanga. Kute tokry kumexmã
kamjêr nhyam on kute o pãnh
mex kadjy kum kanga. Nãm
ã o ane.

³⁵ Ne kam ar gadjwÿ, apÿnh
ar anhî djari, godja ar aje
me'õo akamyja ar akam axwe
jabej ar ga dja gar amã kaprî.
Mrãmri tu amã kaprîkumrêx
ne axwe maro aknon tu kam
angryk kêt. Godja gar amã
kaprî kêt ne kam ingyryk rã'ã
jabej kãjkwakam Ibãmdjwÿ
dja kum ar akaprî kêt ar
akam ngyry:k ne. Ije ar
amã pykakam bênjadjwÿr'ã
idjujarênhja kôt dja ar akam
ngry:k ne.

19

*Me kute prõ kanga'ã
ujarênh.*

*Mat 5.31; Mak 10.1; Ruk
16.18; Kõ k 7.10*

¹ Jeju arkum ja jarênh pan
arÿm pykabê Garrêja kurũm
katon tẽ. Nãm tẽ:n arÿm
ngõbê Djodão nhikjê mã rên
pykabê Djudêja'ÿr bõx.

² Nhyam me krãptî: ne me
kôt mõ. Nhyam tẽn bõx ne kam
arÿm kam meo mexo dja.

³ Nhyam kam mebê pardjêu
'ÿr bõx ne kute we kabên ka-
jgo jabej kukjêrmã ne kum,

—Djãm Metîndjwÿnh
kukràdjã kôt me kute mÿjja
ngrirekôt tu prõ kangamã?
ane.

⁴⁻⁵ Nhyam memã kum,

—Adjàkamã ne myjja kunĩ
nhipêx djwýnh mymẽ ni ar
ipêx ne memã kum,

“Kam dja me my prõ kadjy
arým bãmmẽ nã arkum
iren kam arým prõbit'ã
ngrã ne.

Nhym kam ar ï abenã tým
ne kam kute ï typdji
pyràk”, ane.

Djãm ar aje anhõ pi'òkkam ja
pumũnh kêt?

⁶ Djãm ar ï amãnhkrut rã'ã?
Kati, ar kute ï typdji pyràk.
Be ga, Metĩndjwýnh kute
abenã ar mẽnhja pumũ.
Kwãrĩk wãnh me'õ abenbê
aro bikjêr kêt. Nãm ã Jeju
mebê pardjêumã ane.

⁷ Nhym me kum,

—Mýkam ne me bakukãmãre
Môjdjê memã 'ã karõn memã
kum,

“Gê me prõ'ã pi'òk no'òk ne
kam kanga”? ane.

Mýkam ne Môjdjê ã memã
ane? ane.

⁸ Nhym memã kum,

—Bir, me amakkre kêt kam
ne memã prõ kanga jarê.
Nhym djãm adjàkamã ne me
ã prõo ane? Kati.

⁹ Ba dja ba ar amã arê
gar ama. Gêdja me'õ prõ
djwýnh kangan kam atemã
akàxbê me'õmã kabên ne
kam 'ýr mõn kam arým
mrãmri krõ'ã o prõn arým
axwekumrêx. Nhym be,
prõja krõ'ã mjênkambit nhym
myja kute kangakam axwe
kêt. Nhym kam godja atemã
me'õ my jadjwý arým prõ
kangaja'ýr mõr jabej. 'Ýr
mõrkam arým o akĩn ajte

adjwýnhdjwý axwekumrêx.
Nãm ã Jeju memã ane.

¹⁰ Nhym kôt ba djwýnh ar
kum,

—Djã nãm ã me prõkam
ane? Nãm ren me kum amijã
man ren kam kuprýn ar ba,
ane.

¹¹ Nhym arkum,

—Be, me kwý kukràdjã
kôt ne aje arênhja. Me kwý
týxkam ne me kum amijã ma.
Me jabit ne me prõ kêt. Nhym
be, me kwý ne me týx kêt ne
kam kum amijã ma kêt ne
arým prõ'ýr mõ.

¹² Nhym be, me nã
tikkrekam ne me kwý amijo
ajkê. Me nire kadjy kukràdjã
amijo ajkên kam kurê kêt
ne. Nhym irãri me me
kwýo ajkê nhym kam me
kurê kêt ne. Nhym me kwý
kute kàjkwakam Bẽnjadjwýr
djwýnh'ã nopdji kadjy ta kum
amijã ma. Kum amijã man
arým kum me nire kĩnh kêt
ne. Dja gar amã amijã ma
kadjy atýx jabej amã amijã
man amã me nire kĩnh kêt.
Nãm ã Jeju arkum ane.

*Kum me prĩre kĩnh'ã
ujarênh.*

Mak 10.13; Ruk 18.15

¹³ Nhym kam me arým 'ýr
me prĩreo bõx. Kute me'ã ikra
jadjwýr ne Metĩndjwýnhmã
meo à'wýr kadjy ne me Jeju 'ýr
meo bõx nhym kôt ba djwýnh
ar arým nêje memã bẽn týx.

¹⁴ Nhym Jeju arkum,

—Kwãrĩk wãnh arek amrê
me prĩre iwýr mõ, ane.
Kwãrĩk wãnh mebê adjãptãr
kêt gê me arek amrê mõ. Me
kute amijo me prĩre pyràk

ne amijo kâtàmjabit gêdja kàjkwakam ibãm me utàn me kadjy bënjadjwÿr ne ar meo ba, ane.

¹⁵ Ne kam arÿm me prÿre'ã ikra jadjuw. Ne kam arÿm mã me kurÿm tẽ.

Me'õ nèkrêx kumex'ã ujarênh.

Mak 10.17; Ruk 18.18; Xij 5.2

¹⁶ Tẽ: nhym me'õ 'ÿr bôx ne kum,

–Ujarênh djwÿnh, ga ne ga amexkumrêx. Mÿj dja ba Metÿndjwÿnhmã amijo ne gêt kôt itÿn ne ar iba rã'ã: rã'ã ne? ane.

¹⁷ Nhym kam kum arẽ. Kute Jejubê Metÿndjwÿnh Kramã kator kadjy ne Jeju arÿm kum,

–Mÿkam ne ga mÿjja mex jabej ikukij? Me'õ pykakam mex kêtikumrêx. Metÿndjwÿnh pydjibit mex. Metÿndjwÿnh me katàt kute amijo ba'ã memã karôkôt kukràdjàja dja ga aman kôt ar amijo aban kam arÿm kôt atÿn ne ar aba rã'ã: rã'ã ne, ane.

¹⁸ Nhym kum,

–Nhÿnh kukràdjàjakôt dja ba amijo iba? ane.

Nhym kum,

“Kwãrÿk wãnh me par kêt.

Kwãrÿk wãnh mebê prõo adjàkÿnh kêt.

Kwãrÿk wãnh adjàkÿnhÿ kêt.

Kwãrÿk wãnh ajêx ne me kàmex jarênh kêt.

¹⁹ Amã abãmmẽ anã jabên ar kabên ma.

Amã amibu'ã me ja jabê. Kute mrãmri ne ga amã amijabêja pyràk dja ga

ã amibu'ã amã me ja jabêo ane”, ane.

Metÿndjwÿnh kute me bakukãmãremã 'ã karôkam kabênja dja ga aman kôt katàt amijo aba ne kam atÿn ne ar aba rã'ã: rã'ã ne. Nãm ã Jeju kum ane.

²⁰ Nãm me'õja ajbir abatành ne. Nhym Jeju kum ane nhym kam kum,

–Nà, arÿm ne ba ja kunÿ man kôt katàt ar amijo iba. Ibôktikam ne ba kôt katàt amijo iban kam kôt ije katàt ar amijo iba rã'ã. Mÿj dja ba ajte nẽn kam itÿn ne ar iba rã'ã: rã'ã ne? ane.

²¹ Nhym Jeju kum,

–Be, prÿne amex kadjy on tẽn memã anhõ mÿjja wã ngãn pãnh pi'òk kaprÿ byn me 'uwfÿ, me õ mÿjja kêtjamã angãn o meo kÿnh ne kam amrẽ iwÿr tẽn mã ikôt ajkamẽ. Dja ga ã anen kam arÿm kàjkwakam anhõ mÿjja mex kumex, ane.

²² Nhym arÿm kuman kam akêx ne mã tẽ. Kaprÿ:re ne tẽ. Be, õ nèkrêx ne kume:x. 'Ã maje ne mã kaprÿ:ren tẽ.

²³ Nhym Jeju arÿm kôt ba djwÿnh arkum,

–Nèkrêx ne kute me kukrà prãmã. Me õ nèkrêx kumex gêdja me te kàjkwakam Bënjadjwÿr kute amim me utàr ne ar meo baja'ÿr bôxmã. Mrãmri ne ba ar amã arênhkumrêx.

²⁴ Ba ajte ar amã arẽ gar ama. Be, ga mry jabatànhbé kameru te: kute aguja tekrax kremã ngjêxmãja pumÿ. Me õ nèkrêx rÿnhdjwÿ kute uràk. Nãm me te Metÿndjwÿnh kute

amim me utâr ne ar meo baja'ÿr bôxmã nhym nêkrêx utâ: ne, ane.

²⁵ Kôt ba djwÿnh ar kute ja markam te kute marmã kam no tyn ku'ên arÿm abenmã kum,

—Je nhym mÿj me'ô gêdja Metÿndjwÿnh amim me utâ? ane.

²⁶ Nhym Jeju arÿm ar omÿnho djan arkum,

—Be, me ne me te: kute amipytâr prãmje. Nhym be, Metÿndjwÿnh kute mÿjja kunÿ mar. Kumãbit ne amirÿt ne. Ta ne kute me utârkôt kute mar, ane.

²⁷ Nhym kam Pedru kum,

—Ë, arÿm ne bar inhô mÿjja kunÿmã inhiren kam mã akôt ajkamê. Mÿj dja bar pãnh kubyn o aminhõ? ane.

²⁸ Nhym Jeju arkum,

—Ba ar amã arê gar ama. Ar ga ne gar arÿm mã ikôt ajkamê. Amrê mÿjja kunÿ ny mörkam dja ba ipyma. Ije amijo inhÿ dja ba imexo ipyma:n ikrÿ djâ raxkam memã nhÿ. Ar gadjwÿ, ikôt ar abaja dja gar apÿnh anhÿ djâri ar abênjadjwÿr rÿnh ne akrÿ djâ rÿnhbê 12kam memã akrÿ. Apÿnh mebê idjaer ba djâri kubê 12 dja gar memã akrÿ, memã axwe pãnh jarênhho akrÿ. Mrãmri ne ba ar amã ja jarênhkumrêx.

²⁹ Kam godja me'ô imã àpênh kadjy arÿm ô mÿjjamã irer jabej nâr ôbikwamã irer jabej. Ô kikre nâr kamy nâr kanikwÿnh nâr bãm nâr nã nâr prô nâr kra nâr ô pykamã irer jabej. Godja arÿm ô mÿjja ja'ômã irer jabej ba dja ba

kum o pãnh ra:x ne pãnh kum ô mÿjjao akrenh mex ne kum kungã ne pãnh kum ôbikwao akrenh mex ne kum kungã. Kum ô mÿjjamê ôbikwamê krãptÿ: kubê 100 ngã. Nhym kam arÿm Metÿndjwÿnh kôt tÿn ne ar ba rã'ã: rã'ã ne.

³⁰ Nhym be, jakam me rÿnho kutewaja djâm me kute memã wa rã'amã? Kati. Me ja krãptÿ gêdja me kajgo mex ne me katê tê. Nhym be, jakam me kajgo mex ne me katên têmja krãptÿ gêdja me pãnh rÿnho kutewa. Nãm ã Jeju kôt ba djwÿnh arkum ane.

20

Pidjôkôkam me àpênh'ã ujarênh.

¹ Ne kam ajte arkum,

—Kàjkwakam Bênjadjwÿr djwÿnh kute pykakam amim me utâr ne ar meo bakam dja memã o pãnh. 'Ã dja ba ô pidjôkô djwÿnh jakren 'ã ajarê gar ama. Ô pidjôkô djwÿnh ne kry:ràm aminhÿrkwã kurÿm kato. Ne tê:n me abej. Kute ô pidjôkôkam kum àpênh kadjy me abej.

² Ne kam ar ja'ÿr bôx ne arkum, “Dja ba ar adjàpênh pãnh apÿnh ar anhÿ djâri ar amã pi'ôk kaprÿ pÿnh ne kungã”, ane. Nhym ar kum, “Mrãmri”, ane. Nhym arÿm amÿ ô pidjôkômã ar ano nhym ar arÿm 'ÿr tê. 'ÿr tên 'ÿr bôx ne kam arÿm àpênh 'amÿ.

³ Nhym kam arÿm kàjmã myt nhÿrbê 9 ora nhym ô

pidjôkô djwýnh ajte kato. Katon arým amũ me kute myjja nhõr djâbê mekadukam tẽn bõx. Nhyr ar ja âpênh kêt ne dja nhyr arým ar omũ.

⁴ Ne ar 'yr bõx ne arkum, "Ë, ar gadjwý inhõ pidjôkôkam tẽn apê. Dja gar apê ba arým ar amã o pãnh katãt", ane.

⁵ Nhyr ar arým kabên kôt amũ 'yr tẽn 'yr bõx. Ne kam âpênh 'amý.

Nhyr kam mêdjikkam ajte katon tẽn ajte tãm ne âpênh 'yr me kwý 'õdjwý jano. Ne kam myt nhibõbê 3 orakam ajte katon tẽn ajte tãm ne âpênh 'yr me kwý 'õdjwý jano.

⁶ Nhyr kam arým amykry mexbê 5 ora nhyr ajte katon tẽn. Nhyr ar ja âpênh kêt ne dja nhyr arkum, "Mýkam ne gar adjâpênh kêt nhyr arým ar ajã amykry"? ane.

⁷ Nhyr ar kum, "Bir, me'õ kute ar imã idjâpênh jarênh kêtka", ane.

Nhyr arkum, "Ar gadjwý dja gar tẽn inhõ pidjôkôkam apê. Dja ba katãt ar amã adjâpênh o pãnh", ane. Nhyr ar arým 'yr tẽn.

⁸ Nhyr kam arým para nhyr õ pidjôkô djwýnh amiwýr me âpênh'ã me omũnh djwýnh 'uw nhyr arým bõx. Nhyr kum, "Inhõ âpênh kunĩmã akabên gê ar bõx ga arkum âpênh o pãnh. Dja ga ar kute âpênh'yr ar katê mõrjamã o pãnh kumrêx. Ne ar kunĩmã o pãnh tẽn: nhyr ar kumrêx âpênh'yr bõxja dja ga arkum o pãnh ne o pãnh ino re", ane.

Nhyr me âpênh'ã me omũnh djwýnh kum, "Gê tõt. Ba akabênkôt memã o pãnh." Nãm ã õ bẽnjadjwýrmã ane. Õ pidjôkô djwýnhmã anen arým amiwýr õ âpênh 'uw. Ar ku'uw nhyr ar arým 'yr bõxo dja.

⁹ Kam ar ja kumrêx 'yr bõx. Ar amykry mexkam 5 orakam âpênh'yr mõrja kumrêx 'yr bõx. 'Yr bõx nhyr arým apýnh ar ã djãri pi'ók kaprĩ pýnh ne arkum kungã.

¹⁰ Nhyr amũ ar jadjwý aben totokmã 'yr bõx. 'Yr bõxo dja: nhyr arým arkum o pãnh tẽn. Arkum o pãnh tẽn: nhyr kam ar kumrêx âpênh djã'yr bõxja arým 'yr bõx. Ar ja ne ar amim, "Jakam dja ar imã kãjmã pãnh kamê", ane. Ar 'yr bõx nhyr kam arým pi'ók kaprĩ tãm ne arkum kungã. Pi'ók kaprĩ pýnhbit ne arkum kungã. Nhyr apýnh ar ã djãri pi'ók kaprĩ pýnhbit jamý.

¹¹ Amýn arým õ pidjôkô djwýnh'ã kabên kume:x ne arê.

¹² Ne kam kum, "Ë, amykrykam ar kute ar ikatê âpênh'yr bõxwã âpênh ngrire ne 'ã ora pydjibit apêx. Ar bajbit ne bar arngro týxkam idjâpênh 'iry ne. Djã ne ga katãt ar imã o pãnh ne? Kati. Ga ren ar imã kãjmã pãnh kamên ren ar imã pi'ók kaprĩ rax ne ar imã angã. Ne ren ar wãmã ngrire ne angã. Ga arým aro ar ipyrãk ne arým arkum pi'ók kaprĩ pýnh ne arkum angã", ane.

¹³ Nhym arÿm ar 'ômã kum, "Akmere, djã ne ba amã ijêx ne anoo akno ga akabên ne? Kati. Kryrãm ne ba amã, 'Pi'òk kaprĩ pÿnh dja ba adjapênh pãnh amã kungã', ane. Ga kam imã, 'Mrãmri, dja ga ã imã òro ane', anen arÿm adjapênh'ÿr mō.

¹⁴ Kam dja ga on akrãnmã anhō pi'òk kaprĩ jamÿn o tē. Mrãmri ne pidjòkô'ÿr ar kute akatēn bōxja ije arkum o pãho kute apyràk. Mrãmri ije amã òr kôt ije arkum pÿnh ne òrkumrêx.

¹⁵ Inhō ne pi'òk kaprĩ djwÿnh. Ba dja ba amim me'ã karō kôt memã kungã. Djãm kam ijaxwe? Kati. Imã ar ja kaprĩkam ga ren akĩnh ne. Nhym be, kati. Angryk. Me'ō nhō mÿjja pro prãmje angryk ne. Kwãrĩk wãnh." Nãm ã ò pidjòkô djwÿnh ane. Tãm ne ja. Be, dja ã Bēnjadjwÿr djwÿnh kute pykakam amim me utarn ar meo bakam memã o pãho ane, ane. Jeju ã kôt ba djwÿnh arkum ane.

¹⁶ Ne kam ajte arkum,

—Jakam me kajgo mex ne me katē tēmja djãm me katē tēm rã'ãmã? Kati. Me ja dja me ĩrũho kutewa. Nhym be, me rũho kutewaja gēdja me pãnh kajgo mex ne me katē tē. Mÿkam? Bir, Metĩndjwÿnh ne amiwÿr me krãptĩ 'uw. Nhym be, kute mekam me ngrêrebit amijo me utar. Nãm ã Jeju arkum ane.

Ajte amityk'ã ujarēnh.

Mak 10.32; Ruk 18.31

¹⁷ Ne kam ajte prykôt mō. Kôt ba djwÿnhbê 12 ne aro

mō. Krĩrãxbê Djeruxarē'ÿr ar àbir tē nhym arÿm me kãxã aro tēn arkum,

¹⁸ —Ē, ota gwaj arÿm Djeruxarē'ÿr badjàbirn babōxmã. Nhym kam ba ije amijo inhĩ dja me apÿnh me rũnhmã ikanga. Dja me me kadjy Metĩndjwÿnh mar djwÿnh nhō bēnjadjwÿr arkum ikangan Mōjdjê kukràdjã mar djwÿnhmãdjwÿ ikanga. Kam dja me ikã mex jarēn ijã abenmã kum, "Axwekumrêx. Gê me pãnh tu bĩnkumrêx", ane.

¹⁹ Ne kam me bajtemmã ikanga nhym me arÿm ijã bēno ajkēn mry kã punuo ikaprêprê:k ne. Ne kam arÿm pĩte'y'ã inhō ba arÿm ty. Nhym kam ijã akatin akatin akati ba kam akubyn itĩn ne. Nãm ã Jeju arkum ane.

Ar kute ajte amirax jabej.

Mak 10.35; Ruk 22.24

²⁰ Nhym kam Djebedêu prō Jeju'ÿr kra aro tē. Ne kam 'ÿr aro bōx ne parbê kōnkrão nhÿn kum rax jarē. Kute mÿjja'ã 'wÿrmã ne 'ÿr bōx.

²¹ Nhym kum, "Mÿj nã"? ane.

Nhym kum,

—Me kadjy abēnjadjwÿr ne aje amim me utar ne aje meo abakam gê ikra amãnhkrutja ar rax ne anhikô'ã memã nhÿ. Gê ja adjubôk'ãnh nhÿ nhym ja adjuge'ãnh nhÿ, ane.

²² Nhym Jeju kum,

—Gēt kon. Ē, nã gãm arĩk amim 'ã karōn imã arē. Ba ar amã arē gar ama. Dja ba ngōnhkrã kam kangō jao ikō. Djãm ar aje ipyràk ne

kangô jao akõmmã? Dja me ngômã ijadjà. Djãm ar aje ipyràk nhym ngômã me kute ar ajadjàrmã? Nãm ã arkum ane. Bir, mỳj'ã ne kangô jao kôm ne ngômã adjàrja jakre? Bir, amitokry kume:x'ã ne akre. Nhym ar kute uràk jabej ne ar kukij. Ar tokryo kute Jeju tokry pyràk jabej ne ar kukij. Nhym ar Jejumã kum,

—Nà. Kadjy ar ije apyràk, ane.

²³ Nhym Jeju arkum,

—Mrãmri dja gar aje ipyràk ne atokry kumex ma. Mrãmri dja gar kangô jao ikõ nhym me ngômã ar ajadjà. Be, djãm ba ne ba ar amã inhikô'ã ar anhÿrmã arẽ got? Be, Ibãm kute amrêbê: amijo me'õ ar utàr, ar ta dja ar inhikô'ã memã nhÿ. Nãm ã Xijagumẽ Djuão arkum ane.

²⁴ Nhym kôt ba djwÿnh Ar kubê 10 arÿm ar kabên man arÿm arkum àkrê. Ar arÿm kamy amãnhkrutja, Xijagumẽ Djuão arkum àkrê ne.

²⁵ Nhym Jeju amiwÿr ar ku'uw ne arkum,

—Me bajtemkam me bënjadwÿr ne me àpênh'ã memã àpnênh ne memã bën tÿx ar o ba. Nãm ã me bajtemkam me rÿnh ar meo bao ane. Gar arÿm ama.

²⁶ Djãm ar ga gar aje me kudjwamã? Kati. Ar ga dja gar ã anhÿr kêtukumrêx ne. Ar ajõ abenkam arax prãm jabej gédja amijo kajgon tu ar amã àpênh ar ba.

²⁷ Ga kam ar ajõ aben kadjy abënjadwÿr rax prãm jabej

gédja tu amijo kàtàm ne tu ar amã àpênh kajgo ba.

²⁸ Ba ije amijo inhÿ djãm me imã àpênh kadjy ne ba amrê tẽ? Kati, ba dja ba memã apê. Me ren ta amijaxwe pãnh tokryn arÿm ty. Nhym be kati. Me krãptÿ jaxwe pãnh ba dja ba itokryn arÿm ty. Memã idjapênh ja kadjy ne ba amrê tẽ. Nãm ã Jeju arkum ane.

Me'õ no rã akubyn rÿt.

²⁹ Nhym kam ar krÿrãxbê Djeriko kurÿm kator tẽ nhym me krãptÿ: arÿm arkôt mõ.

³⁰ Nhym ar no rã amãnhkrutja pry japkre'ã nhÿ. Nhym me abenmã kum, “Jeju ne tẽ”, anhÿro kumex nhym ar arÿm kuman kam kum amijo akij,

—Ë, amã ar ikaprÿ, Bënjadwÿr djwÿnh, Dawi tàmdjwÿ'õ, ane.

³¹ Nhym me krãptÿ mörja arkum bën tÿx ne arkum,

—E kum ar anhikrê, ane. Nhym kam ar tu kum àkjêro bën kum,

—Ë, gop amã ar ikaprÿ, Bënjadwÿr djwÿnh. Dawi tàmdjwÿ'õ, ane.

³² Nhym Jeju ar kabên man arÿm arek arkum dja. Arkum djan amiwÿr ar ku'uw nhym ar 'ÿr bôx. Nhym arÿm arkum,

—Mÿj ne ba ije ar ajomã? ane.

³³ Nhym ar kum,

—Bënjadwÿr djwÿnh, bar on irÿt, ane.

³⁴ Nhym Jeju arÿm kum ar kaprÿn ar no kupê. Nhym ar

no kupênhmê ro'ã ar rît ne arým kôt tẽ.

21

*Jeju rax ne Djeruxarẽmã àr.
Mak 11.1; Ruk 19.28; Dju r
12.12*

¹⁻² NhyM Jejumẽ ar prykôt mō:n kam krĩraxbê Djeruxarẽ kuri krĩ ngrire ja'ÿr bôx. Krãnhrebê Oriwêre'ã rwýkbê ne krĩ ngrire jabê Bepadjê. Ar krĩ ngrire ja'ÿr bôx nhyM arým kôt ba djwýnh amãnhkrutmã kum,

–Pry ja'ã dja gar arek katàt krĩwãmã tẽ. NhyM ar akutã pry kator kraxkam dja gar mry'ã krĩwã pumũ, djumêtuwã pumũ. Kraremê dja gar omũ. NhyM me kute mrywã pĩ maktã krã djê nhyM amê amwã dja gar 'ãpre bôn amrê amêo tẽ.

³ Godja me'õ 'ã ar amã kabên jabej gar kum, “Bẽnjadjwÿr 'ã tẽm prãm. Dja 'ã tẽn kam akuby:n amã ano”, ane. NhyM kam dja on ar amã, “Ajrã, 'ÿr o tẽ.” Nãm ã Jeju arkum ane.

⁴ Mÿkam ne ã arkum ane? Bir, amrêbê: ne ujarênh djwýnh me bakukãmãremã 'ã ajarê. Jeju djumêtu'ã tẽm'ã ajarê. Metĩndjwýnh kukwakam memã 'ã ajarê.

⁵ Ne memã kum, “Dja ga Xijãokam me jamã kum”, Krĩraxbê Djeruxarẽ'ã ne memã Xijão jarê. Nãm memã kum, “Dja ga Xijãokam me jamã kum,

'Ota me anhõ Bẽnjadjwÿr rax me awÿr bôxmã. Nãm kabôt katin mry jabatãnh nyre'ã nhÿ. Mry'ã krĩkra'ã ne nhÿn me awÿr bôx', ane.

Dja ga ã Xijãokam me jamã ane.”

Nãm ã ujarênh djwýnh me bakukãmãremã ane nhyM me arým aben djô'ã abenmã arênho mō;. Arênho mōr tãmtã arým 'ÿr o bôx. Tũ:mram Jeju arým me bakamin-grãnyrekam kato. Ne ar ban kam kute arým mry'ã krĩja'ÿr kôt ba djwýnh janorja'ÿr o bôx. Ujarênh djwýnh kute me bakukãmãremã ujarênh kôt ne mry'ã krĩja'ÿr arým ar ano.

⁶ NhyM kam ar arým 'ÿr tẽn 'ÿr bôx. Jeju kute arkum 'ã karõ kôt ar 'ÿr tẽn 'ÿr bôx. Ne kam mrymê krare 'ãpre bô.

⁷ Ne kam akubyn 'ÿr o bôx. Ne kam arým aminhõ kubêkã krãkào pôx ne o amê mry nhibũm'ã kum aty. NhyM arým krare'ã nhÿn arým tẽ.

⁸ NhyM kam me krãptĩ: aminhõ kubêkã krãkào pôx ne arým kukãm kum pry'ã o atyo mō. 'Ã tẽm kadjy kum pry'ã kum atyo mō. NhyM me kwÿ pi'õ nhikên arým kukãm pry'ã kum atyo mō. Me ta kukràdjã kôt ne me ã Bẽnjadjwÿr rax kukãm pry ane. Me kukãm pry'ã kum atyo mō.

⁹ NhyM me krãptĩ: kukãm mō, o àkjêr mō nhyM ajte me krãptĩ: kôt o àkjêr mō. Nãm me o àkjêr mōn kàj bê abenmã kum, Metĩndjwýnhmã kum,

—Jejubê me inhô Bênjadjwÿr rax. Bênjadjwÿr raxbê Dawi tâmdjwÿ. Âm mexkumrêx. Kam me ikî:nhkumrêx. Gê on me ipytà. Gê Metîndjwÿnh o kînh rax. Metîndjwÿnh kukwakam ne arÿm me bakadjy bôx. Gê me kâjkwakamdjwÿ Metîndjwÿnhmã mextire jarênhô kumex. Gê on me ipytà. Nãm me ã Jejuo àkjêro môro ane.

¹⁰ Nhyam kam arÿm Djeruxarêmã wadjà. Nhyam kam krîraxkam me kunî te no katon 'ã aben kukjêro kumex ne abenmã kum,

—Mÿj me'ô ne bôx? Mÿj me'ô ne bôx? anhÿro kumex.

¹¹ Nhyam me krãptî: memã kum,

—Jeju ne bôx. Metîndjwÿnh kukwakam ne ar me bamã 'ã ujarênh ba. Pykabê Garrêjakam krîraxbê Nadjarekam ne Jeju abatành djà. Nãm ã me krãptî memã ane.

Kute kikreti nêje me anor.

Mak 11.15; Ruk 19.45

¹² Nhyam kam Jeju Metîndjwÿnh nhô kikretimã tèn wadjà. Nhyam me kute memã mÿjja nhôr djwÿnh kam kumex. Nhyam me kute memã mÿjjao pãnh ne amim byr kadjy ne me me'ã kumex. Nhyam arÿm bôm me rênho tẽ. Nhyam me kute me ô pi'ók kaprî pãnh memã kikreti nhô pi'ók kaprî nhôr kadjy ne me kumex nhyam mebê pîponho àpanho tẽ. Nhyam me kute tut nhôr djwÿnhdjwÿ kumex nhyam mebê krî djà nhikô rênho tẽ.

¹³ Ne kam memã kum,

—Amrêbê: ne me bakukãmãre Metîndjwÿnh kabên'ã pi'ók no'ók ne. Kamã ne Metîndjwÿnh ta memã kum,

“Inhô kikreti ja'ã dja me abenmã kum,

'Me kute Metîndjwÿnhmã kabên kadjy ne ô kikreti wã', ane.

Dja me ã inhô kikreti'ã abenmã ane.”

Nãm ã Metîndjwÿnh pi'ókkam ane. Nhyam be, me ga ne ga me kam aje me àkînhô aben pydji djà. Nãm ã Jeju memã ane.

¹⁴ Nhyam kam Metîndjwÿnh nhô kikretikam me no rãmê me mrãnh punu 'ÿr bôxo kumex nhyam arÿm meo mex.

¹⁵ Nhyam kam me kadjy Metîndjwÿnh mar djwÿnh nhô bênjadjwÿrmê Môjdjê kukràdjà mar djwÿnhmê ne me Jeju djâpênh me:xkumrêxja pumün ajte me prîre pumü. Me prîre ne me kikretikam kâj bê o akij ne kum,

—Jejubê me inhô bênjadjwÿr rax. Bênjadjwÿr raxbê Dawi tâmdjwÿ. Âm mexkumrêx. Kam me ikînhkumrêx. Gê on me ipytà, ane. Nhyam me me omün me kuman arÿm ngryk ne.

¹⁶ Ngryk ne arÿm Jejumã kum,

—Djãm aje me prîre kabênja mar kêt? ane.

Nhyam memã kum,

—Nà, arÿm ba kuma. Ba ar amã arê gar ama. Me bakukãmãre ne amrêbê: Metîndjwÿnhmã me prîre ja'ã ajarê. Me kum,

“Me prîremê me karàremê ne ga memã me kabên mexmã 'ã karô nhym me arým amã mextire jarênh mexkumrêx.”

Nãm ã me bakukãmãre Metîndjwýnhmã ane. Nhym me arým kuman amũ aben djô'ã abenmã arênhô mõi. Arênhô mõi tâmtã arým iwýr o bõx. Tũmrãm me bakamingrãnyrekam me prîre arým imã amikînh jarênhô kumex. Me bakukãmãre kute Metîndjwýnhmã me prîre ja'ã ujarênh kôt ne me prîre arým imã amikînh jarê. Nãm ã Jeju memã ane.

¹⁷ Nãm memã anen kam arým memã kãx ne krîrax kurũm katon tẽ. Ne tẽ:n arým krî ngrirebê Betanha'ýr bõx. Ne kam arým kam ngõr.

Ar kute tu amim Metîndjwýnh kamnhîxkumrêxmã 'ã ujarênh.

Mak 11.20; Dju r 14.13; Xij 1.6

¹⁸ Nhym 'ã akati nhym ajte akubyn krîraxbê Djeruxarêmã tẽ. Nãm 'ýr tẽ:n kam arým kum prãm.

¹⁹ Ne arým prykôt pidjôbê pigêre pumũn 'ýr tẽn 'ýr bõx. Ne te ô jabej. 'Ôbit ne kumex. Ne kam kum,

—Gê ajte adjô'õ jêt kêtumrêx, ane. Nhym arým tẽmbê ngrã.

²⁰ Nhym kam kôt ba djwýnh ar arým omũn kam no tyn abenmã kum,

—Je, mã ne bàrio nhym myt tãmkam ngrã? ane.

²¹ Nhym Jeju arkum,

—Ba ar amã arê gar ama. Dja gar kadjy tu amim Metîndjwýnh kamnhîxkumrêx. Kwãrîk wãnh anhõkre kadjwýnhbê amim,

—Kon, birãm dja ipêx, kon, anhýr kêt. Gar ren tu amim kamnhîxkumrêx ne ren arým ã pidjôbê pigêremã ane nhym ren arým ã ngrão ane. Djãm jabit? Kati, gar ren krãnhwãmã kum, “On amikaban ngõ jabatãnh mũjakam mõi tým”, ane. Nhym ren arým akabên kôt mrãmri ã amijo ane.

²² Dja gar mýjjao Metîndjwýnhmã a'uw ne tu kadjy amim kamnhîxkumrêx nhym arým ar akabên kôt ã ar amã mýjjao ane. Mrãmri ne ba ar amã ja jarênhkumrêx. Nãm ã Jeju arkum ane.

Me kute rax jabej Jeju kukjêr.

Mak 11.27; Ruk 20.1

²³ Ne kam arým Metîndjwýnh nhõ kikreti'ýr bõx ne kum wadjã. Ne kam arým kam memã Metîndjwýnh kukràdjã'ã ujarênhô dja. Nhym me rũnh arým 'ýr bõx. Me kadjy Metîndjwýnh mar djwýnh nhõ bẽnjadjwýrmê mebêngêtmê 'ýr bõx. 'Ýr bõx ne amũja'ã kute kikreti kurũm me anorja jabej kukij ne kum,

—Mýj me'õ kabênkôt ne ga ar ã meo anhýro aba? Mýj me'õ ne amã me'ã karô ga kam amũ ô'ã bõm ar me rênhô aba? ane.

²⁴ Nhym Jeju memã kum,

—Badjwỳ dja ba mỳjja jabej me akukja. Me akumrēx dja ga me imã arē. Ba kam arỳm badjwỳ ije mỳj me'õ kabēnkôt ar me anoro ibaja me amã arē.

²⁵ Djuão kute ngômã me angjēnhja djãm me kabēn kôt ne arīk ar ngômã me angjēnho ba? Nār djãm Metīndjwỳnh kabēnkôt? Imã arē, ane.

Nhym kam me abenkam kangan abenmã kum,

—Je mỳj dja gwaj kum nē? Dja gwaj kum “Metīndjwỳnh kabēnkôt”, ane nhym kam gwaj bamã kabēn 'õ jarēn gwaj bamã, “Bir be, mỳkam ne ga me amim Djuão kabēnja mar kêt ne”? ane.

²⁶ Nār dja gwaj kum, “Me kabēnkôt ne tu arīk ar ngômã me angjēnho ba”, ane nhym kam me krāptī ren o ngryk ne kum gwaj bakurē gwaj ren kam bamã me umã ne. Me kātām ja ne me arỳm Djuão kabēn man kum kīnh ne ne o Metīndjwỳnh kabēn jarēnh djwỳnh ne. Dja gwaj kam ane nhym me arỳm o ngryk ne, ane.

²⁷ Nãm me ã abenmã anen kam Jejumã kum,

—Kon ne. Me ije mar kêt. Mỳj me'õ kabēnkôt Djuão kute ngômã me angjēnhja me ije mar kêtê, ane.

Nhym kam memã kum,

—Bir be, dja ba badjwỳ me amã arēnh kêt ne. Mỳj me'õ kabēnkôt ije ar meo iba ja dja ba me amã arēnh kêt ne, ane.

Me'õ kra amãnhkrut'ã ujarēnh.

²⁸ Ne kam ajte memã kum,

—Be, mỳj ne ga me me'õ krakam ama? Me'õ kra amãnhkrut. Ne kam arỳm kutewa'ỳr tēn kum, “Akmere, akati jakam dja ga gu banhõ pidjôkôkam apê”, ane.

²⁹ Nhym kum, “Kê, kati”, ane. Ne kam tē. Arỳm amimaro tē:n arỳm amim ngryk ne, ne amim, “Kati. Dja ba pidjôkô'ỳr tē”, ane. Ne arỳm 'ỳr tē.

³⁰ Nhym kam bãm kutapu'ỳr tēn àpēnh'ỳr ano. Nhym kum, “Djũnwã, dja ba arỳm akabēn kôt 'ỳr tē”, ane. Ne kam atekam arek nhỹn 'ỳr tēm kêt. Be, tãm ne ja.

³¹ Ba me amã arē. Nhỹnh ja ne bãm kabēn man kôt amijo tē? Nãm ã Jeju me rũnhmã ane.

Kutewa kute bãmã, “Kati”, anhyr ne kam kute amimarja ne Jeju kute me axwe'ã akre. Kute mrãmri ne me axwe pyrāk. Nãm arỳm amima. Amiman kam arỳm Metīndjwỳnh'ỳr amijo akēx ne tu amim markumrēx. Nhym be, kutapu kute bãmã 'êx ne Jeju kute me rũnh'ã akre. Kute mrãmri ne me rũnh pyrāk. Me kute Metīndjwỳnh kôt kabēn djir kajgon kam kute kabēn mar kêt ne. Nãm Jeju me rũnh kukij ne memã kum,

—Nhỹnhja ne bãm kabēn man kôt amijo tē?

Nhym me kum, “Kute-waja”, ane.

Nhym memã kum,

—Ba me amã arē ga me ama. Djãm me arũnhja dja ga me akumrēx kàjkwakam Bēnjadjwỳr djwỳnh kôt dja

nhym me ajo ba? Kati. Pykakam me bēnjadjwÿr bajtemmã pi'òk kaprïo atom djwÿnhmē me nire kuprÿmē, me aje memã axwe jarēnhja dja me kàjkwakam Bēnjadjwÿr djwÿnh kòt dja nhym arÿm ar meo ba. Ga me kam arÿm wānh dja.

³² Mÿkam? Bir, Djuão ne me awÿr bôx. Kute katàt me amã pry jakre kadjy me awÿr bôx. Kòt ga me Metĩndjwÿnhmã amex kadjy me awÿr bôx. Ga me kam amim Djuão mar kêt. Nhym be, pykakam me bēnjadjwÿr bajtemmã pi'òk kaprïo atom djwÿnhmē me nire kuprÿmē ne me tu amim Djuão markumrēx. Ga me kam arÿm me omũ. Ne te me omũ. Me ga ne ga me wānh ajaxwemã anhirer ne amim mar kêt. Mrãmri ne ba me amã ja jarēnhkumrēx. Nãm ã Jeju me rũnhmã ane.

³³ Ne kam ajte memã atemã mÿjja'ã ujarēnh jakreo tēn memã kum,

—È, jadjwÿ dja ga me ama. Me'ò ne pur rax ne kudjin kam kam amim pidjò kumex ne kadjy bu'ã kēno kòkayr kum o ipòk ne. Ne kam pidjò janēnh djàmã kren ipêx. Ne pidjò pumũnh djwÿnh ku'ê djà'ã par prēkti nhipêx. Ne kam me kwÿmã kum,

—Gora me imã o djuw mex. Gora gē abatānh ne ô ga amim kwÿo atom ne imã mũm kwÿo atom. Nãm ã me rũnhmã ane. Mebé idjaer'ã ne Jeju pidjò jakren me rũnh'ã pidjòo djuw mex djwÿnh jakren Metĩndjwÿnh'ã

ò pidjòkò djwÿnh jakren kam arek memã 'ã ujarēnh djan memã kum,

—Ò pidjòkò djwÿnh ã memã anen kam atemã pyka 'òmã tē. Ne kam kam wānh ar ba.

³⁴ Nhym arÿm pidjòja tuk ne kumex. Nhym kam ò pidjòkò djwÿnhja arÿm 'ã mytyrwÿ jakren kam 'ÿr ò àpēnh kwÿ jano. Ar kute memã arēnh nhym me kute kum pidjò kwÿo atom ne kute arkòt anor kadjy ne 'ÿr ar ano.

³⁵ Nhym kam ar 'ÿr tēn bôx nhym kam me kute pidjòo djuw mexja ate ar 'òja kaprêprê:k ne ar'ònh bĩn ar 'ò kēno titik.

³⁶ Nhym kam ajte memã ò àpēnh krāptĩ jano nhym me ajte ã aro ane.

³⁷ Nhym kam tekrekam me'ÿr kra jano. Nãm amim, “Godja ikra me'ÿr bôx nhym me arÿm mar jabej”, ane. Ne arÿm me'ÿr kra jano nhym me'ÿr bôx.

³⁸ Nhym o djuw mex djwÿnh arÿm kra pumũn abenmã kum, “Be, kra ne wã. Gwaj on kubĩ. Tãmja dja bãm kum mÿjja kunĩ ngã, ò nêkrēx kunĩ kanga. Gwaj on tãmja bĩn kam amim ò nêkrēx, ò mÿjja, ò pidjòja kunĩo aminhõ”, ane.

³⁹ Ne kam arÿm o tÿm. O tÿm ne pidjòkò kurũm bõm kumēn arÿm kubĩ. Tãm ne ja, ane. Me rũnh'ã ne Jeju pidjò pumũnh djwÿnh jakre. Me kute mrãmri ne me rũnh pyrāk. Ne kam ajte memã kum,

40 —Mÿj gêdja ò pidjôkô djwÿnhja bôx ne ajmã pidjô pumÿnh djwÿnh on? Nãm Jeju ã me rÿnhmã ane.

41 Nhy m me kum,

—Bir, dja prÿne me axweiao ajkên me imex ne kam ò pidjôkôja atemã me ja'ômã kungã nhy m me arÿm pidjô tukkam arÿm kum pidjô nhôr kumrêx, ane.

42 Nhy m kam Jeju ajte memã me kukãmãre kabên jarên memã kum,

—Amrêbê: ne me bakukãmãre Metÿndjwÿnh kabên jarên memã kum,

“E kum kên ja ne me kute kikreo ãm djwÿnhja kute kikremã armã te omÿn kam bôm kumê. Kên ja ne arÿm kute kikremã o kajpar, kum o kajpar tÿxi.

Bênjadjwÿr djwÿnh ta ne ã kên o ane gu me omÿ nhy m kam gu bamã mexkumrêx.”

Nãm ã me bakukãmãre memã anen arÿm 'ã pi'òk no'òk ne. Djãm me aje omÿnh ne mar kêt? Nãm Jeju ã me rÿnhmã ane. Nãm amijã kên jakre. Ne me rÿnh'ã kikreo ãm djwÿnh jakre. Me rÿnh kute mrãmri ne kikreo ãm djwÿnh pyrãk ne arÿm Jeju kanga. Me rÿnh kute kanga'ã ne Jeju me rÿnhmã ja jarê.

43 Ne kam ajte memã kum,

—Ba me amã arê ga me ama. Metÿndjwÿnh bit kute amim me apytâr ne ar me ajo bamã. Nhy m be, kati. Dja me akangan me apãnh amim me bajtem pytân meo ba. Nhy m me kam arÿm

kute pidjô djô mex pyrãk ne imã mexkumrêx ne axwe kêt. Nãm Jeju ã me rÿnhmã ane.

44 Ne kam ajte memã kum,

—Ê, kên ja gêdja ga me ajô 'ã tÿm ne prÿne 'ã amikrakra ne. Nhy m be, ta gêdja me ajô nhiby tÿm ne prÿne angãn prÿne pyka mē ajo amrà, ane.

45 Jeju memã ja jarê. Me kadjy Metÿndjwÿnh mar djwÿnh nhô bēnjadjwÿrmē mebê pardjēumã ja jarē nhy m me arÿm kuman amim,

—Be, me bajã ne pidjôo djuw mex djwÿnhmē kikreo ãm djwÿnh jakren me bamã 'ã ajarê, ane.

46 Ne kam me bit kute o tÿmmã te 'ã amijakre. Me krãptÿ ne me Jeju'ã amim,

—Be, Metÿndjwÿnh kukwakam memã 'ã ujarēnh ba, ane. Nhy m kam me me umaje te 'ã amijakre.

22

Bēnjadjwÿr rax kute abenã ar mēnh.

Ruk 14.16

1 Nhy m kam Jeju ajte apÿnh kukràdjã djari'ã memã mÿjja jakren memã 'ã ajarēn memã kum,

2 —Kàjkwakam Bēnjadjwÿr djwÿnh kute amim me utâr ne ar meo ba'ã dja ba bēnjadjwÿr rax'ò jakren 'ã ajarê gar ama. Be, bēnjadjwÿr rax arÿm kute kra'ã prô mēnhmã. Amrêbê ne kadjy memã arê.

3 Ne kam arÿm kute amrêbê memã arēnhja'ÿr ò àpēnh ar ano. Kute abenã ar mēnh djã'ÿr me 'wÿr kadjy ar ano.

Nhym ar me'ÿr bôx ne memã arê. Nhym me arÿm arkum,

—Kati, 'ÿr ar imôr prãm kêt, ane. Nhym kam ar akubyn bënjadwÿr'ÿr bôx ne arÿm kum arê.

⁴ Nhym kam ò àpênh 'ôdjwÿ arkum,

—Dja gar amrêbê ije memã arênhjamã ikabên jarên memã kum, “Ë, arÿm ne ba me akady inhô jadjuw nhym kumex. Inhô mrytimê abatàn nyre twÿmtijamê ne me arÿm kupa. Arÿm ne ba mÿjja kunõ mex. Dja ga me amrê abenã ar mênh djà'ÿr mō”, ane. Dja gar ã memã ane. Nãm ã bënjadwÿr arkum ane. Nhym ar arÿm me'ÿr tèn kôt memã arê.

⁵ Nhym me ate krã. Me kwÿ ja ne me ò purmã mō nhym me kwÿ ja ò nêkrêx'ÿr mō.

⁶ Nhym me kwÿ ja ne me arÿm aro rôrôk ne aro ajkên arÿm ar kupa.

⁷ Nhym kam bënjadwÿr rax arÿm arênh man arÿm ngyrk ne. Ne kam arÿm ò krâkamngôn krãptĩmã 'ã karôn me'ÿr me ano. Nhym me arÿm kabênkôt me'ÿr mōn arÿm me'ÿr bôx. Me'ÿr bôx ne arÿm me kupan mebê krĩraxmã adjà nhym arÿm xêr.

⁸ Nhym kam ajte bënjadwÿrja ò àpênh arkum,

—Ije abenã ar mênh kady ne ba arÿm prĩne mÿjjaao mex nhym nō. Nhym be, ije memã arênhja ne me kady mex kêt.

⁹ Jakam dja gar apÿnh pry bikjêr djari kôt tèn ar aje me omũnh kunĩ memã akrà gê me amrê mō gwaj baro'ã

banhō kwÿ krê gwaj bakĩnh kati, ane.

¹⁰ Kam, ò àpênh ar arÿm apÿnh pry djari kôt tèn arÿm kute me omũnh kunõ atomo tẽ. Me mex nâr me punu kunõ atomo tẽ:n meo bôx. Nhym me kam prĩne abenã ar mênh djakam kikre kre jaê.

¹¹ Nhym kam arÿm bënjadwÿr rax wadjàn me omũnh tẽ. Nhym wãnh me'ô dja. Kute abenã me rênh'ÿr me ngjêx kady me ò kubêkà jadjâr kêt ne dja.

¹² Nhym arÿm omũn kum, —Akmere, nã gãm abenã me rênh'ÿr me ngjêx kady me ò kubêkà jadjâr kêt ne wadjà. Mÿj ne ga nên wadjà? ane. Nhym arÿm te kute aminêje kum kabên'ô jarênhmã.

¹³ Nhym kam bënjadwÿr rax ò àpênhmã kum,

—Dja gar inÿx 'ãpren te 'ãpren amũ o tèn bôm amê. Wãnh ne me akamât kô tykkam amim ngyrk ne mÿro kumex ne tokry djaje amijanênh kumex. Me ikô'ã dja gar amê, ane. Nhym me ã me'ôo ane. Tãm ne ja.

¹⁴ Be, Metĩndjwÿnh ne amiwÿr me krãptĩ 'uw. Nhym be, kute mekam me ngrêrebit amijo me utâr. Nãm Jeju ã memã ane.

Me kute Xedjamã pi'òk kaprĩnhôr.

Mak 12.13; Ruk 20.20; Rô 12.1

¹⁵ Nhym kam mebê pardjêu arÿm mã tèn Jejuo aben ma. Nãm me abenmã kum,

—Mÿj gêdja gwaj Jejumã arê nhym arÿm gwaj bamã

bĕnjadjwÿr'ã kabĕn punu'õ jarĕ? Dja bĕnjadjwÿr'ã kabĕn punu jabej nhym me arÿm kum axwe jarĕ, ane.

¹⁶ Nãm me aben man kam arÿm 'ÿr õ me ja kwÿ jano. Erodji nhõ me ja kwÿ ne me adjwÿnhdjwÿ 'ÿr me ano. Nhym me 'ÿr bõx ne kum,

—Ujarĕnh djwÿnh, bar arÿm ama. Ga ne ga akabĕn katãtkumrĕx ne Metĭndjwÿnh kabĕn kõt me kute amijo ba'ã memã adjujarĕnh katãtkumrĕx. Amã me rÿnh pyma kĕt. Me rÿnhmĕ me kajgomĕ ne ga memã akabĕno aben pyrãk.

¹⁷ Ba me akukja ga me imã arĕ. Me rÿnh kunĭ nhõ bĕnjadjwÿr raxbĕ Xedja. Mebĕ idjaer kute o me bajtemja. Djãm Metĭndjwÿnh kukrãdjã kõt ne gu me baje bĕnjadjwÿr Xedjamã pi'õk kaprĭ nhõrmã? Nãr kon? Goja on me imã arĕ, ane.

¹⁸ Nhym Jeju arÿm me axwe kõt tu me kuman memã kum,

—Me ga ne ga me amijo ajĕx ne amijo Metĭndjwÿnh mar mexo aba. Nok ba ren me amã, “Metĭndjwÿnh kabĕn kupa'ã ne me kum õro ba”, ane ga me ren memã kum, “Be, Jeju axwekumrĕx. Ga, kute bĕnjadjwÿr raxbĕ Xedjabĕ pi'õk kaprĭ nĕ prãmja pumũ”, ane. Ga me ren memã anen ren arÿm memã ikurĕtuw. Nã gãm me ajĕx ne aje Metĭndjwÿnh mar.

¹⁹ Amrĕ imã pi'õk kaprĭo tĕ, me aje kum õrja o tĕ ba me amã omũ, ane. Nhym

me arÿm 'ÿr ngõnhponho pi'õk kaprĭ pydjio tĕn kum kungã.

²⁰ Nhym memã kum, —Mÿj me'õ ne 'ã karõja? Ne mÿj me'õ ne 'ã idji jĕtja?

²¹ Nhym me kum, —E kum be Xedja karõ, ane. Nhym memã kum,

—Bir be, õ pi'õk kaprĭ. Dja ga me kum angã. Nhym be, Metĭndjwÿnh nhõ mÿjjabit dja ga me Metĭndjwÿnhmã angã. Nãm Jeju ã memã ane nhym me arÿm kabĕn ma.

²² Ne arÿm te kute mÿjja'õ jarĕnhmã kam no tyn dja. Ne kam arÿm kum kãx ne mã tĕ.

Me tyk akubyn tĭn mÿr jabej me Jejumã kabĕn.

Mak 12.18; Ruk 20.27; Tex k 4.16; Ap 20.4

²³ Nhym kam myt tãm kam mebĕ xadjudjĕu kwÿ 'ÿr bõx. Mebĕ xadjudjĕu ne me arĭk memã kum,

—Be, me tyk akubyn tĭn prãm kĕtkumrĕx, anhÿr ar o ba. Nãm me 'ÿr bõx ne kukij ne kum,

²⁴ —Ujarĕnh djwÿnh, me bakukãmãre Mõjdjĕ ne amrĕbĕ: me bamã, “Godja me'õ prõ'ÿr mõn kra kĕt rã'ã tyk jabej mÿj dja me nĕ?

Bir, dja kamymĕ ar aben djãkam ikwãja'õ 'ÿr mõ. Ne kum kra djin kukrij nhym abatãnh ne.

Me kute 'ã abenmã kum, ‘Be, kamy tyk kra ne wã’, anhÿr ne kute kamy tyk mar tÿx rã'ã kadjy.” Nãm ã me bakukãmãre Mõjdjĕ me bamã ane, ane. Mebĕ

xadjudjêu ne me ã Jejumã ane.

²⁵ Ne kôt arîk kum,

—Be, ar my aben djâkam ikwâbê 7. Ne kam kutewa prô'ÿr mō. Ne kam kra kêt rã'ã ty. NhyM prōja arÿm 'uwitî. NhyM kam atãri kamyreja 'ÿr mō. Ne kam ã ane, kra kêt rã'ã ty.

²⁶ NhyM aben totokmã Ar kubê 7 kunî kudjwa ã anen 'ÿr ban kra kêt rã'ã ty.

²⁷ NhyM kam ar prōjadjwÿ arÿm ar o ino ren ty. Ja ne ba me kuman amã arê.

²⁸ Ar kubê 7 ne ar aben totokmã kamy prô'ÿr ba. Godja we ar kunî akubyn tîn ne àbir jabej we àbirkam nhÿnh kamyja dja ajte 'ÿr mō? ane. Me ta kute we me tyk akubyn tîn kêt jarênh mÿr jabej ne me ã Jejumã ane. Me kute o àpanh nhyM binhikrênh kadjy nàràM ne mebê xadjudjêu ã kum ane.

²⁹ NhyM Jeju arÿm memã kum,

—Me aje Metîndjwÿnh kabên'ã pi'òk no'òk mar kêt ne me aje Metîndjwÿnh tÿ:xkumrêx mar kêt. Nã gãM me arîk Metîndjwÿnh kupa'ã memã 'ã adjujarênh aba.

³⁰ Be, me tyk ne akubyn tînkam djãm me ajte abenwÿr ba? Kati, akubyn me tînkam dja me abenwÿr ba prãm kêt kumrêx. Kam dja me kute Metîndjwÿnh kadjy mrãnh djwÿnh pyræk.

³¹ Be, mrãmri me tyk akubyn tînkumrêx. Amrêbê: Metîndjwÿnh kute me bakukãmãremã kabên jarênh.

Me tyk akubyn tîn'ã kute kabên jarênh nhyM me kute 'ã pi'òk no'òk djãm me aje amim arênh kêt?

³² Nãm me bakukãmãremã kum,

“Ibê Abraãomê Idjakmê Djako ar ò Metîndjwÿnh”, ane.

Bir be, ar tyk tûmja Metîndjwÿnhmã tîn ne ar ba nÿj pumû. Djãm Metîndjwÿnhbê me tyk nhô Metîndjwÿnh? Kati. Metîndjwÿnh ne me tîn nhô Metîndjwÿnh. Me tyk kunî ne me kum tîn. Kam ne ba me amã,

—Metîndjwÿnh ne kubê me tîn nhô Metîndjwÿnh. Nãm Jeju ã mebê xadjudjêumã ane.

³³ NhyM me krãptî: kuman te kute mÿjja'ò jarênhmã kam no tyk kumex.

Me kute kukràdjà jabej Jeju kukjêr.

Mak 12.28; Ruk 10.25

³⁴ Jeju mebê xadjudjêumã ane nhyM me amijã maje arÿm anhikrê. Amijã maje anhikrê nhyM mebê pardjêu arÿm arênh man arÿm akuprô.

³⁵ Me'òbê ne Môjdjê kukràdjà mar djwÿnh. Tãm ne Jeju 'ÿr bôx ne kute amak mex jabej kabimã. Kute Môjdjê kukràdjà jabej kukjêrmã. Jeju kute kukràdjà kupa'ã arênh kadjy nàràM ne kum kabên ne kum,

³⁶ —Ujarênh djwÿnh, Môjdjê kute Metîndjwÿnh kukwakam kabên kukràdjà jarênh, kute kam me kute katát amijo ba'ã memã karôja nhÿnh kabênja

ne mexo kute kunĩ jakrenh?
ane.

³⁷ Nhyim Jeju kum,

—Be, nãm memã kum,

“Me anhõ Bẽnjadwÿr djwÿnh,
me Atĩndjwÿnh dja ga
me amã kĩnh, amã abêo
katåt me kunĩ, mÿjja
kunĩ jakre.

Djãm ajajkwaobit amã
Metĩndjwÿnh jabêmã?
Kati. Ajamak, akad-
jwÿnhbê, akukràdjà
kunĩo dja ga me amã
abê:”, ane.

³⁸ Be, tãm ne ja. Metĩndjwÿnh
kabẽn mexo kute kabẽn kunĩ
jakrenh ne ja.

³⁹ Ne kam atãri Mõjdjê ajte 'õ
kute uråk memã arẽn memã
kum,

“Me amã amibu'ã me ja
jabê. Kute mrãmri ne
ga me amã amijabêja
pyràk dja ga me ã amã
amibu'ã me ja jabêo
ane”, ane.

⁴⁰ Be, ba arÿm amã Mõjdjê
kabẽn kukràdjà ja jarẽn
ajte amã ja jarê. Dja ga
amê kabẽn ja man kõt ar
amijo aba jabej ne mrãmri
tu arÿm Metĩndjwÿnh kabẽn
kukràdjà kunĩkõt ar amijo
aba mexkumrêx. Mõjdjê
kute Metĩndjwÿnh kukwakam
kabẽn jarênhjamê kukwakam
memã 'ã ujarênh djwÿnh
'õdjwÿ kute kabẽn jarênhjamê
ne ga arÿm kunĩkõt ar amijo
aba mexkumrêx. Nãm ã Jeju
kum ane.

*Kritubê mÿj me'õ tãmdjwÿ
jabej me kute kukjêr.*

Mak 12.35; Ruk 20.41

⁴¹ Mebê pardjêu kute
abeno bikprõnhri Jeju ami-
jabej me kukij ne memã kum,

⁴² —Mÿj ne ga me Kritukam
ama? ane. Metĩndjwÿnh
ne arÿm mebê idjaer kadjy
Jeju'ã Bẽnjadwÿrbê kumkati
mê. Kumã ne me Kritu jarê.
Nãm Jeju amijã memã kum,

—Mÿj ne ga me Kritukam
ama? Mÿj me'õ tãmdjwÿbê ne
Kritu? ane.

Nhyim me kum,

—Me bakukãmãre Dawi
tãmdjwÿ. Bẽnjadwÿr raxbê
Dawi tãmdjwÿ, ane.

⁴³⁻⁴⁴ Nhyim kam Jeju ta
kubê Bẽnjadwÿr Kritu'ã
memã kum,

—Ne kam ajte kubê Dawi
nhõ Bẽnjadwÿr. Mÿj ne
arÿm kubê Dawi tãmdjwÿn
ajte õ Bẽnjadwÿr kadjy nê?
ane. Ne kam Jeju memã
me bakukãmãre Dawi kabẽn
jarẽn memã kum,

—Be ga, me bakukãmãre
Dawi ta kute memã 'ã
ujarênhja pumũ. Metĩndjwÿnh
Karõ kukwakam kute memã
Kritu'ã ujarênhja pumũ. Nãm
memã kum,

“Inhõ Bẽnjadwÿrmã ne
Bẽnjadwÿr djwÿnh
kabẽn ne kum,

'Amrê idjubõk'ãnh nhÿ,
Abẽnjadwÿr raxkam
idjubõk'ãnh nhÿ.

Ikam ama ba amrê awÿr
akurê djwÿnhõ mõ ga
me kwÿo apardjan me
kwÿ nhimex.'

Nãm ã Metĩndjwÿnh inhõ
Bẽnjadwÿrmã ane”,
ane.

Bir be ga, Dawi kute kum
“Abênjadjwÿr rax”, anhÿrja
pumũ.

⁴⁵ Mÿkam ne me Dawi
tãmdjwÿ kajgo jarê? Djã nãm
o tãmdjwÿ kajgo? Kati, Dawi
ta ne kute o ò Bênjadjwÿr rax.
Nãm ã Jeju mebê pardjêumã
ane.

⁴⁶ Nhyam me'ò te kute kutã
kabên'ò jarênhmã te amijo
ane. Kabên mex pymaje me
kute ajte mÿjja 'ò jabej kukjêr
kêtkumrêx.

23

Watÿrebê 7'ã ujarênh.

Mak 12.38; Ruk 11.46

¹ Nhyam kam Jeju me
krãpti:mê kôt ba djwÿnhmã
kum,

² —Be, Mòjdjê kukràdjã mar
djwÿnhmê mebê pardjêumê
ne me Mòjdjê pãnh ar
amã Metÿndjwÿnh kukràdjã
jarênhò krÿ.

³ Kam dja me Metÿndjwÿnh
kabên kôt ar amã kabên jarê
gar prÿne me kabên kunÿ man
kôt ar amijo aba. Nhyam
be, me ta ne me arÿk ar ba.
Nãm me ajkwakambit ar amã
Metÿndjwÿnh kabên jarên kam
ta kute amikabên mar ne kôt
kute ar amijo ba kêt ne arÿk
ar ba. Kwãrÿk wãnh mekôt ar
amijo aba kêt.

⁴ Nãm me ajte kabên
kajgoobit ar memã we
Metÿndjwÿnh kabên jarênhò
ba. Djãm Metÿndjwÿnh kabên?
Kati, me ta kabêno ne me ar
me anorò ba. Ne kam kôt
kute amijo ba kêt ne. Nhyam
me te amijo anen kam, “Je
mÿj dja ba me nê”? ane.
Me kute ã meo anhÿrkam ne

kute mrãmri ne me kute me
kadjybit jênh rÿnho atom ne
me mut'ã anhôr ne kam kute
memã tur kêtumrêx ja pyrãk.
Nãm ã Jeju memã ane.

Ne kam ajte arkum,

⁵ —Me kute memã amibên
nhym me kute memã mex
jarênh kadjy ne me amijo ba.
Mòjdjê kukràdjã'ã pi'òk no'òk
kwÿ ne me 'ã ikôn amikrãmê
amipamã aktã 'ãpre. Ne 'ã ikô
poti:reo ane. Mÿj kadjy? Bir,
me kute memã amibên kadjy.
Dja we me me omÿn memã
mex jarê. Ja kadjy ne me 'ã
ikô poti:reo anen amikrãmê
amipamã aktã 'ãpre. Ne kam
ajte 'ã kubêkã jabu djã ã abjêo
ane. Mÿj kadjy? Bir, me kute
memã amibên kadjy. Dja we
me me omÿn memã mex jarê.
Ja kadjy ne me 'ã kubêkã jabu
djã jabjên 'ã ar ba.

⁶ Me krãpti nhikô'ã me ò
kwÿ krênkam ne me me rÿnh
krÿ djãkam krÿ prãmumrêx.
Kute memã amibên kadjy
me rÿnh krÿ djãkam krÿ
prãmumrêx. Ne mebê idjaer
bikprôn timer djãkam ne me
memã wan krÿ prãmumrêx.

⁷ Ne ajte me krãpti bikarêr
nhipôkri, mekadu nhipôkri
kute memã amibên nhym me
kute memã rÿnh jarênh ne
kute memã kum, “Ujarênh
djwÿnh, djãm ga? djãm ga”?
anhÿrja. Ja ne me kum
kÿnhumrêx.

⁸ Nhyam be, ar ga me kute
ar amã, “Ujarênh djwÿnh”,
anhÿrmã djãm ar amã ja
kÿnhmã? Kati. Mÿkam?
Bir, atemã ar anhô ujarênh

djwýnh pydjii. Kam dja gar abeno akamybit.

⁹ Ne kam djãm ar aje pykakam me'õ raxmã, "Djünwã", anhÿrmã? Kati. Mÿkam? Bir, ar Abãm pydjii. Kàjkwakam ar Abãm djwýnh pydjii.

¹⁰ Djãm me kute ar amã, "Bënjadjwÿr", anhÿrmã? Djãm ar amã ja kïnhmã? Kati. Mÿkam? Bir, ar anhõ Bënjadjwÿr pydjii. Metïndjwýnh ne arÿm 'ã me õ Bënjadjwÿrbê kumkati më. Kubê ne Kritu.

¹¹ Ar ajõ abenkam araxo kutewa prãm jabej gêdja amijo kajgon tu ar amã apênh ar ba.

¹² Mÿkam? Bir, me kute amijo rûnh prãmja gêdja ï kajgo mex ne. Nhyim be, me kute amijo kajgo mex ne akrãnmã kute amijo baja gêdja Metïndjwýnh arÿm pãnh meo rûnh ne. Nãm ã Jeju arkum ane. Ne kam Mõjdjê kukràdjã mar djwýnhmê mebê pardjêumã kum,

¹³ —Be, me abê Mõjdjê kukràdjã mar djwýnhmê me abê pardjêumê ne ga me amijo ajêx ne ar amijo Metïndjwýnh mar mexo aba. Ý, watïre. Dja ga me ï me biknor tokry djakam tu amõrkumrêx. Mÿkam? Bir, me aje mebê adjãptarkam. Me bit kute kàjkwakam Bënjadjwÿr djwýnh kõt ãm ne kõt ar amijo ba prãm ga me kupa'ã memã arê. Ne Bënjadjwÿr djwýnh nêje aje memã atemã kukràdjã jarêho aban arÿm

o mebê utã. Ga me kam ga Metïndjwýnh mar kêt ne aje me jadjwÿbê aptã.

¹⁴ Be, me abê Mõjdjê kukràdjã mar djwýnhmê me abê pardjêumê ne ga me amijo ajêx ne ar amijo Metïndjwýnh mar mexo aba. Ý, watïre, dja ga me ï me biknor tokry djakam tu amõrkumrêx. Mÿkam? Nã gãm me me 'uwtï krão apan mebê mÿjja kunïo akï ne kam ajajkwaobit Metïndjwýnhmã akabên rûnh ne, ne kum akabên 'ijabjêo aku'ê. Bir, nã gãm me ajêx ne amijo amex ne kum akabêno aku'ê. Be kati, me ajaxwekumrêx. Kam gêdja Metïndjwýnh me kurãm me amã pãnh rax jarên prïne me kurãm me ajo ajkê.

¹⁵ Be, me abê Mõjdjê kukràdjã mar djwýnhmê me abê pardjêumê ne ga me amijo ajêx ne ar amijo Metïndjwýnh mar mexo aba. Ý, watïre. Dja ga me ï me biknor tokry djakam tu amõrkumrêx. Mÿkam? Bir ga, me aje arïk memã kum, "Ba me Metïndjwýnh'ÿr meo akêx gê me amim maro ba", anhÿrja pumü. Djãm mrãmri ne ga me akabên? Kati, me aje amiwÿr me'õ pydjio akêx kadjy ngômê pykakõt aba 'ijabjê:. Nhyim arÿm me awÿr amijo akêx ga me kam arÿm amikõt axwe 'ã mënh mex ne. Amikõt axwe 'ã mënh mex nhyim arÿm axweo me ajakrenh mex ne. Nhyim arÿm me akõt biknor prãmkumrêx. Djãm

Metîndjwýnh'ÿr ne ga me meo akêx nhym me amim kuma got? Kati. Nãm ã Jeju Môjdjê kukràdjà mar djwýnhmê mebê pardjêumã ane.

¹⁶ Ne kam ajte memã kum,

–ÿ, watî:re. Dja ga me ï me biknor tokry djâkam tu amôrkumrêx. Me aje mrãmri ne me no rã kute arîk meo ba pyrâk. Mýkam? Bir, me aje arîk memã Môjdjê kukràdjà jarênh punukam. Nãm ã Jeju memã ane. Bir, Môjdjê kukràdjà kôt ne mebê idjaer memã amikabên jarên ajte memã kum,

–Nã bãm amã ikabên pydjîn arê, anen ajte kôt memã Metîndjwýnh nhô mýjja jarê. Mýj kadjy ne kôt memã Metîndjwýnh nhô mýjja jarê? Bir, kute kabên maro âmja kute mar pydji kadjy ne me Metîndjwýnh nhô mýjja jarê. Gêdja amikabên jarênhja 'êx ne kam Metîndjwýnh nhô mýjja jarên kam arým o Metîndjwýnhmã amikurêtuw. Amikurêtuw nhym Metîndjwýnh arým kute maro âmjao ngrykmã. Nãm me ã Môjdjê kukràdjà kôt memã amikabên jarêho ane. Nãm Jeju Môjdjê kukràdjà jarênh djwýnh arkum,

–Me aje mrãmri ne me no rã kute arîk meo ba pyrâk. Mýkam? Bir, me aje arîk memã Môjdjê kukràdjà jarênh punukam. Nã gãm me memã kum, “Dja ga me memã amikabên jarên memã kum, ‘Nã bãm amã ikabên pydjîn arê. Ë, Metîndjwýnh nhô

kikretija ma', ane. Gêdja ga me memã ajêx prãm jabej ne Metîndjwýnh nhô kikretibit jarê ne kam o amikurê'uk kêt. Dja Metîndjwýnh me'ô kute akabên maro âmjao ngryk kêt ne me ajo bikênh kêt.

Nhym be, dja ga me memã amikabên jarên memã kum, ‘Nã bãm amã ikabên pydjîn arê. Ë, Metîndjwýnh nhô kikretikam kên karýrja ma', ane. Aje kên karýr jarênhkam dja ga akabênkumrêx. Aje memã amikabên jarênh kôt dja ga amijo anhÿrkumrêx. Dja ga memã ajêx ne kam kên karýr jarên arým o Metîndjwýnhmã amikurêtuw” ane. Me abê Môjdjê kukràdjà mar djwýnh ne ga me arîk ã memã kukràdjà jarênh punuo ane.

¹⁷ Me no rã ne me kute amikukãm rît kêt. Kam me kute amipry mar kêt. Me aje me urâk ne amijo ajêx ne memã, “Ba ne ba ije Metîndjwýnh mar mex”, anhÿr ar o aba. Nhym be, kati. Me aje mar kêt ne te memã Metîndjwýnh'ã adjujarênh ar aba nhym me adjwýnhdjwý kute mar kêt. Be, me amãbit ne kên karýr kute mexo kikreti jakrenh. Djãm mrãmri? Kati. Kikreti ne kute mexo kên karýr jakrenh. Kikreti kukwakambit ne kên karýr mex. Metîndjwýnhmã mex. Nãm Jeju ã Môjdjê kukràdjà mar djwýnhmã ane.

¹⁸ Ne ajte memã kum,

–Ga me arîk memã kum, “Dja ga me memã amikabên

jarên memã kum, 'Nã bãm amã ikabên pydjín arê. Ê, Metîndjwýnh nhõ ngõnho kija ma', ane. Gêdja ga me amã memã ajêx prãm jabej ne Metîndjwýnh nhõ ngõnho kibit jarê ne kam o amikurê'uk kêt. Dja Metîndjwýnh me'õ kute akabên maro ãmjao ngryk kêt ne me ajo bikênh kêt.

Nhym be, dja ga me memã amikabên jarên memã kum, 'Nã bãm amã ikabên pydjín arê. Ê, Metîndjwýnh nhõ ngõnho kikam mry nõrja ma', ane. Aje mry nõr jarênhkam dja ga akabênkumrêx. Aje memã amikabên jarênh kõt dja ga amijo anhýrkumrêx. Dja ga memã ajêx ne kam mry nõr jarên arým o Metîndjwýnhmã amikurêtuw", ane. Me abê Môjdjê kukràdjà mar djwýnh ne ga me arík ã memã kukràdjà jarênh punuo ane.

¹⁹ Me aje me no rã pyræk. Djãm mrãmri mry kute mexo Metîndjwýnh nhõ ki jakrenh? Kati. Õ ki ne kute mexo mry jakrenh. Õ kikam me kute mry jadjwýrkambit ne kum mex, Metîndjwýnhmã mex. Nãm Jeju ã memã ane.

²⁰ Ne kam ajte memã kum,

—Kam, me kute memã amikabên jarênh ne kõt ajte kute Metîndjwýnh nhõ ki jarênhkam djãm kute õ kibit jarênh? Kati. Nãm me kute õ ki jarênh ne ajte kute kam mýjja kuní ikwãdjwý jarênh.

²¹ Ne ajtekam me kute memã amikabên jarênh ne

kõt ajte kute Metîndjwýnh nhõ kikreti jarênhkam djãm kute kikretibit jarênh? Kati. Nãm me kute kikreti jarênh ne ajte kute Metîndjwýnh kam ýr jarênh.

²² Ne ajtekam, me kute memã amikabên jarênh ne kõt ajte kute kàjkwa jarênh. Djãm kute kàjkwabít jarênh? Kati. Nãm kute kàjkwa jarênh ne ajte kute Metîndjwýnh nhõ krí djà rax jarênh ne ajte kute 'ã krí djwýnhbê Metîndjwýnh jarênh. Kam, dja me memã kabên pýnh ne arên kõt amijo anhýrkumrêx. Nãm ã Jeju memã ane.

²³ Ne kam ajte memã kum,
—Be, me abê Môjdjê kukràdjà mar djwýnhmê me abê pardjêumê ne ga me amijo ajêx ne ar amijo Metîndjwýnh mar mexo aba. Ý, watí:re. Dja ga me í me biknor tokry djakam tu amõrkumrêx. Mýkam? Bir, me aje Metîndjwýnhmã mýjja kakritbit nhõr ne kam mýjjabê kumkatija aje kum õr kêtumrêxkam. Nã gãm me mýjja kakrit, õmrõ djành djà, pi'ômê õmrõ djành djà 'õdjwýmê Metîndjwýnhmã ikjê rên kum kryre ne angã. Ne kam kukràdjà kõt ar amijo aba kêt ne katàt meo aba kêtumrêx ne amã me kaprí kêtumrêx ne amim Metîndjwýnh mar kêt ne. Aje kum kryre ne õrja ne mrãmri tu mexkumrêx. Mýkam ne ga me kum mýjjabê kumkatijadjwý kum õr kêt ne? Mýkam ne ga me amã Metîndjwýnh jabên katàt meo abaja kêt ne? Ja ne

ga me aje marmãn ate mỳjja kakritbit ma.

²⁴ Ba me amã arẽ ga me ama. Dja me anhõ õmrõkam pure'õ tỳm ga me pure ngrire'ã ano tỳ:x ne kaban mũm amẽ. Nhym be, mry jabatãnhbê kameru ja ne anhõ õmrõkam dja, ga me ate akrãn tu ro'ã krẽ. Be, mỳj'ã ne ba amã ikabẽn ja jarẽ? Bir, mỳjja kryre ne ga me'ã ano tỳ:x ne ma:ro aba. Nhym be, mỳjja bê kumkati, mỳjja kabẽnkumrẽx ne ga me aje mar kêt. Metĩndjwỳnh kabẽn kute me ajaxwe nêje me akukràja ne ga me aje mar kêt ne ate akrãn ajaxwe rax rã'ã. 'Ã ne ba me amã, "Ga me pure ngrire'ãbit ano tỳx ne kaban mũm amẽn tu kameru raxja õmrõmẽ ro'ã krẽ", ane. Kam ne ga me aje meo ba djwỳnh no rã pyrãk. Nãm Jeju ã memã ane.

Ne kam ajte memã kum,

²⁵ —Be, me abê Mõjdjê kukràdjã mar djwỳnhmẽ me abê pardjêumẽ ne ga me amijo ajêx ne ar amijo Metĩndjwỳnh mar mexo aba. Ý, watĩ:re. Dja ga me ĩ me biknor tokry djãkam tu amõrkumrẽx. Mỳkam? Bir, nã gãm me aje mrãmri ne me kute ngõnhkrãmẽ ngõnh puror nhibũmbit põnh ne kre põnh kêt nhym krekam mỳjja kakrãtyk pyrãk. Be, nã gãm me ã we katãt amijo abao ane. Nhym kam me me akrãkãbit pumũ nhym kam kute me amex pyrãk. Nhym be kati, me akadjwỳnhbê ne ga me apunu rã'ã. Me

akadjwỳnhbê ne me amã me õ nêkrẽx prãm ne 'ã angryk ne aje mebê mỳjjao adjãkĩnh'ã aje amim karõ rã'ã. Kam ne ga me akadjwỳnhbê apunu rã'ãja.

²⁶ Me abê pardjêu ne ga me aje me no rã pyrãk. Dja ga me akadjwỳnhbê kumrẽx wãnh ajaxwemã anhire. Ne kam arỳm mrãmri abu'ã memã amexkumrẽx. Ne kam aje mrãmri ne me kute ngõnh puror, kremẽ ibũm põnh nhym prĩne mex pyrãk.

²⁷ Be, me abê Mõjdjê kukràdjã mar djwỳnhmẽ me abê pardjêumẽ ne ga me amijo ajêx ne ar amijo Metĩndjwỳnh mar mexo aba. Ý, watĩ:re. Dja ga me ĩ me biknor tokry djãkam amõrkumrẽx. Mỳkam? Bir, ga me aje mrãmri ne me kute me tykmã kikre krãkã jaka pyrãk. Krãkãkambit ne kute memã mexti:re pyrãk. Nhym be, kadjwỳnhbê ne mỳjja punu:re. Kadjwỳnhbê me tyk 'imẽ mỳjja punu kunĩ.

²⁸ Ga me aje urãk. Abu'ã memã ajaxwe kêt pyrãk. Nhym be, kati. Metĩndjwỳnh ne me akadjwỳnhbê me aje mỳjja marja kunĩ kute mar. Me ga ne ga me amijo ajêx ne ar amijo Metĩndjwỳnh mar mexo aban aje ajaxwebit mar. Nãm ã Jeju memã ane.

Ne kam ajte memã kum,

²⁹ —Be, me abê Mõjdjê kukràdjã mar djwỳnhmẽ me abê pardjêumẽ ne ga me amijo ajêx ne ar amijo Metĩndjwỳnh mar mexo aba.

Û, watĩ:re. Dja ga me ĩ me biknor tokry djakam amõrkumrẽx. Mýkam? Bir, amrêbê: me bakukãmãrekam ne Metĩndjwýnh kabẽn jarẽn djwýnh arým ty nhym me amrêbê: me angij. Ga me akamingrãnyre ne ga me me tyk tũmjãmã kikren me katàt kute amijo ba tũm nhõ pyka krã kunhêro aba.

³⁰ Ne kam arík memã kum, “Ne ba me ren amrêbê: me bakukãmãre, me banhingêt kator nyri ren me ro'ã ikator ne ar iba ne ren me banhingêt kudjwa ã anhÿr kêtukumrẽx ne. Ne ren Metĩndjwýnh kabẽn jarẽn djwýnh par kêtukumrẽx ne.” Nã gãm me ã memã ane.

³¹ Me aje ã memã anhÿrkam arým amikõt amijarẽ. Me abê me par djwýnh tãmdjwý, Metĩndjwýnh kabẽn jarẽn djwýnh kanê tãmdjwý. Arým ne ga me amikõt amijarẽ.

³² Metĩndjwýnh ne me anhingêtkam ngryk. Aje, me rã'ã ne me anhingêt kõt ã ajaxweo anen ar badjwý ar ipa. Ar badjwý ar ipa gé Metĩndjwýnh on me akam ngryk me:x ne. Nãm ã Jeju memã ane.

Ne kam ajte memã kum,

³³ —Me akamingrãnyre ne ga me abê kangã, me abê iry. Djãm me ga ne ga me aje abiknorbê amipytãrmã? Kati. Me biknor tokry djãbê me aje amipytãr prãm kêtukumrẽx.

³⁴ Kam arým ije me awýr me anormã. Ije me awýr ik-abẽn jarẽn djwýnh janormã. Ije ajte me awýr me no mex

janormã. Ije ajte me awýr me kukràdjã mar djwýnhkumrẽx janormã. Dja ga me kam arým me kwý pa, pĩte'y'ã me kwýmo iten me kupa. Ne me abikprõnh djakam mry kã punuo me kwý kaprêprêk. Ne aje meo abikẽn kadjy me abej mõ, apýnh krĩrax djari kõt me abej mõ.

³⁵ Me akukãmãremẽ nã gãm me me katàt kute amijo ba kunĩ paro tẽ. Paro tẽn paro tẽn arek me kamrõ kapĩn o tẽ. Nhym Metĩndjwýnh arým meo ngryk ne kam gormã me ajabatãnhmã pãnh jarẽ. Me akukãmãre ne me Abeu jaxwe kêtja bĩno kurêtuw ne kam ijukri me ja paro tẽn tãmtã: arek o tẽ ne kam Djakarij, Berakij kute irja'ÿr bõx ne kam Metĩndjwýnh nhõ kikretimẽ õ ngõnho ki kaêxkam* kubĩ.

³⁶ Ë, ba me amã arẽ. Metĩndjwýnh ne arým meo ngryk ne. Ne kam me akamingrãnymã arým pãnh jarẽ. Me ga dja Metĩndjwýnh me akukãmãre kute me imex tũmja pãnh me ajo ajkê. Mrãmri ne ba me amã arẽnhkumrẽx. Nãm ã Jeju memã ane.

³⁷ Ne kam krĩraxmã kum,

—Djeruxarẽ, Djeruxarẽ, mýkam ne akra kute Metĩndjwýnh kabẽn jarẽn djwýnh par prãm ne? Mýkam ne me kẽnõ me titik ne me kupa, Metĩndjwýnh kute me awýr me anorja pa? Je nã bãm te ije me ajo ibikprõnh ne ije me ajo atommã. Kute

mrãmri ne òkrên'ãnh kute arao noreo bikprõnhja pyrãk. Ba ren ã me ajo ane. Nã bãm te ije me ajo anhÿrmã ga me amã ikĩnh kêt.

³⁸ Ë, jakam me amõr dja ja gêdja kukrit mex ne kaprÿn nõ.

³⁹ Ë, ba me amã arẽ ga me ama. Jakam dja ga me ipumũnh kêt kumrẽx ne. Ipumũnh kêt rã'ã: nhym inhõ akati ijo rãm ne jao tẽ ga me abenmã kum, “Ë, ota arÿm Metĩndjwÿnh kabẽnkõt tãmja bõxmã. Me:xkumrẽx”, ane. Dja ga me ã abenmã ane ba kam arÿm me awÿr bõx. Nãm ã Jeju memã ane.

24

Akubyn bõx kukãm mÿjja apõx'ã ujarẽnh.

Mak 13.1; Ruk 21.5; Xim k 4.1; A Xim 3.1

¹ Ne kam Metĩndjwÿnh nhõ kikreti kurũm kato. Nhym kõt ba djwÿnh 'ÿr bõx. Ar kute kikretikam apÿnh kum kikre jakre kadjy 'ÿr bõx.

² Ne kam ar arÿm kum akre nhym Jeju arkum,

—Ar mÿjja kunĩ pumũnho dja. Ë, ba ar amã katàt arẽ. Be, dja ã me kurê djwÿnh prĩne kikreti ngrà. Dja me kẽn aben nhiby ikwã kunĩ nhikõ rê. Nhym kam kẽn'õ aben nhiby nõr kêt kumrẽx, ane.

³ Ne kam ar tẽn kam krãnhbê Oriwêre'ã wabi nhym arÿm ate nhÿ. Nhym kam kõt ba djwÿnh 'ÿr bõx ne me kãxã kum,

—Dja ga ar imã kikreti ngrãnh'ã ajarẽ. Nhÿnh

amex 'õkam dja me bakurê djwÿnh me bawÿr bõx ne kikreti ngrà? Dja ga akubyn bõx nhym mÿjja kunĩ arÿm pyka kõt amingrà nhym me kunĩ arÿm pykakam ar ba'ã aminhinomã amimẽ. Mÿj gêdja kukãm apõx? Dja bar omũn kam kõt õ akatimã ikaton õ akati ma.

⁴ Nhym kam Jeju arkum apÿnh mÿjja kukãm apõxmã arkum 'ã ajarẽn arkum,

—Ar amijã ano tÿx gê me'õ ar amã 'êx ne ar anoo biknor ne Metĩndjwÿnhbê ar ajo akẽx kêt.

⁵ Be, me krãptĩ dja ã aben totokmã me'ÿr bõx ne arÿm amijo 'êx ne amijã imẽ. Amijã imẽn arÿm memã kum, “Me anhõ Bẽnjadjwÿrbê kumkati kadjy ne Metĩndjwÿnh ijano ba tẽn bõx. Ba ibê Kritu”, ane. Ne kam arÿm me krãptĩ noo aknon Metĩndjwÿnhbê meo akẽx.

⁶ Be, kam dja gar me kute abenwÿr prõt man amybÿm me kute abenwÿr prõt jarẽnh ma. Kwãrik wãnh kam ar atĩn prãm kêt. Ba ne ba kukãm ar amã 'ã ajarẽ gar arÿm ama. Ja kumrẽx gêdja me ã o anhÿro tẽ. Kraxje kute inomã mẽn kêt, kute 'ÿr o tẽn rã'ã, ane.

⁷ Nã, apÿnh me ba djari gêdja me abenwÿr prõt ne aben nhimexo ba. Nhym apÿnh bẽnjadjwÿr rũnh nhõ àpẽnha abeno kurê djwÿnh ne aben nhimexo ba. Nhym prãmdjwÿ me kwÿ nhimex. Apÿnh pyka djari gêdja kam pyka terte:t ne.

⁸ Be, me tokry krax ne ja. Ga me nire kra àja pumũ. Adjÿm. Dja kra à:n kam arÿm à ra:x ne. Me adjwÿnhdjwÿ dja me tokry mō:n kam arÿm tokry ra:x ne. Be, me tokry krax ne ja. Nãm ã Jeju arkum ane.

Ne kam ajte arkum,

⁹ –Dja me tokry: nhyam kam me arÿm memã ar akanga. Me kute ar ajo bikēho ba kadjy ar akanga. Nhyam me arÿm ar apa. Apÿnh me bajtem ba djã kunĩkôt dja me kum ar akurê. Ikôt ar abikamēnhkam dja me kum ar akurê.

¹⁰ Kam dja me krãptĩ ibê amijo akêx. Ne kam me kurê djwÿnhmã aben kangan kum aben kurê.

¹¹ Me krãptĩ dja me ta amijo 'êx ne amijã Metĩndjwÿnh kabēn jarēnh djwÿnh rē. Amijã kurēn memã kum, “Metĩndjwÿnh kukwakam ne ba ar amã arē”, anhyro ba. Dja me ã amijo 'êxo anen arÿm me krãptĩ noo aknon Metĩndjwÿnhbē meo akêx.

¹² Me krãptĩ kum Metĩndjwÿnh kĩnhja dja me arÿm kum kĩnh apêx. Pyka kunĩkôt me krãptĩ axweo kume:x. Me axweo kumexkam dja me arÿm kum kĩnh apêx.

¹³ Nhyam be, dja mÿjja kunĩ kute amingrãnh nhõ akati bôx. Me kunĩ kute aminhinomã amimēnh nhõ akati bôx. Nhyam kam me 'ã ukanga kêt ne kum kĩnh tÿx rã'ãja dja Metĩndjwÿnh arÿm me utã.

¹⁴ Mÿjja kute amin-grãnh kētri dja me apÿnh

pyka kunĩkôt memã arē. Bēnjadjwÿr djwÿnh'ã ujarēnh nyja memã arē. Apÿnh me ba djã kunĩkôt me kute ujarēnh mar kadjy memã arē. Nhyam kam akati arÿm bôx. Me kunĩ kute aminhinomã amimēnh nhõ akati arÿm bôx. Ba ne ba kukãm ar amã 'ã ajarē gar arÿm ama. Nãm ã Jeju arkum ane.

Ne kam ajte arkum,

¹⁵ –Be, ar aje ajbir imã, “Dja ga ar imã kikreti ngrãnh'ã ajarē”, anhyrja ba ar amã arē gar ama. Dja mÿjja kute amingrãnh 'ÿr nhyam kam arÿm mÿjja punutija dja. Metĩndjwÿnh nhõ kikretikam dja. Gar arÿm omũ. Mÿjja punuti djô'ã dja me mÿjja kunĩo ajkē ne kungrà. Me bakukãmãre Danijeu ne amrēbē: 'ã ajarē. Metĩndjwÿnh kukwakam memã 'ã ajarē. Danijeu ne arÿm memã mÿjja punuti ja'ã ajarēn 'ã pi'ók no'ók. Dja gar pi'ók no'ókwã pumũn kam mÿjja punuti pumũn kam kôt ama.

¹⁶ Kam gēdja Djeruxarē bu'ã pyka ja nhidjibē Djudējakam me ja amijã maje krãnh'ÿr prôt ne.

¹⁷ Gēdja me kikre nhimök po'ã ãm jabej kwãrik wãnh akubyn ũrkwãkam nēkrēx'ÿr ãr ne byr ne o tēm kêt.

¹⁸ Gē purkam me ar ba jabej tu umaje prôt. Kwãrik wãnh me kute kubēkã jamÿnhmã 'ÿr akêx kêt. Dja tu me ãm kamã amũ prôt.

¹⁹ Ÿ, watĩ:re, akati wãkam me tujarômē me kra karã dja

me tokry:. Mÿj gêdja me ja mÿjja punutija pymaje prôtja on?

²⁰ Dja gar Metîndjwÿnhmã amijo a'uw gê na raxkam umaje ar aprôt kêtã. Nâr, gê pi'ôk rârârbê me tyk djâ kêt nhõ akatikam ar aprôt kêtã.

²¹ Be, dja me kam tokry kumex. Dja gar akubyn amijo tèn mÿjja kunïmo krax djâ'ÿr amijo bôx ne ama. Me akukãmãre aben kukãm tokrykôt dja gar maro tẽ. Me tokry tùm maro tẽ:n amiwÿr me tokry maro bôx. Ga, me tokry kume:xja pumũ. Be, amrẽ mÿjja punuti nhõ akati bôxkam dja me tokryo katat me tokry tùm wã kunï jakre. Ne amrẽ me'ã akati mörkam me tokry nydjwÿ dja me tokryo mÿjja punuti'ã me tokryja tẽp kêt kumrẽx.

²² Metîndjwÿnh ren tokry'ã akati kwÿ ngri kêt nhym me'õ ren tîn kêt kumrẽx. Be, Metîndjwÿnh kute amijo me utârja kadjy dja arÿm 'ã akati wã kwÿ ngri.

²³ Godja me'õ 'êx ne ar amã, "Ota, jakam arÿm Kritu bôx ne nhÿ. Arÿm ne Metîndjwÿnh 'ã me õ Bënjadjwÿrbê kumkati mẽ nhym jakam arÿm memã nhÿ", anhÿr jabej nâr me'õ ajte 'êx ne ar amã, "Ota, jakam arÿm Kritu bôx ne nhÿ. Arÿm ne Metîndjwÿnh 'ã me õ Bënjadjwÿrbê kumkati mẽ nhym jakam arÿm memã nhÿ", anhÿr jabej. Djãm ar aje me ja marmã? Kati. Kwãrik wãnh amim me ja mar kêt.

²⁴ Be, apÿnh me 'êx ne ta kute amijo Kritu, ta kute

amijo Bënjadjwÿrbê kumkati dja me apôx. Nhym amũ me jadjwÿ dja me apôx ne 'êx ne memã kum, "Ba ne ba Metîndjwÿnh kukwakam me amã idjujarênh iba", anhÿro ba. Dja me me aêrbê mÿjja pumũnh kêt kwÿ nhipêx, kute me noo biknor nhym me kute me'ã abenmã kum, "Mrãmri ne djãm Metîndjwÿnh kukwakam me kabênkumrẽx", anhÿr kadjy. Godja me me noo biknor ne Metîndjwÿnhbê meo akêx jabej, Metîndjwÿnh kute amrêbê amijo me utârja kubê meo akêx ne kute meo ba jabej. Me 'êxnhÿ no tÿxo kute me akrenh jabej godja kubê me kwÿo akêx ne meo ba jabej.

²⁵ Ba ne ba mÿjja apôx kêtri kukãm ar amã 'ã ajarẽ gar arÿm ama. Nãm ã Jeju arkum ane.

Ne kam ajte arkum,

²⁶ —Kam godja me'õ ar amã, "Ë, onÿj kapôt kukritkam arÿm bôx ne ar ba", anhÿr jabej. Djãm 'ÿr ar amörmã? Kati, dja gar tu ate akrãn 'ÿr amör kêt. Nâr, godja me'õ ar amã, "Ë, kikre jakam ne apdjun nhÿ", ane. Djãm ar aje amim me marmã? Kati. Kwãrik wãnh amim me mar kêt.

²⁷ Djãm ibôx ne mebê ibipdjur? Kati. Ga, kàjkwakam na krak ne adjênha pumũ. Na jadjênh prôt ne arÿm myt ngjêx djãmã ngjêxja pumũ. Adjênh kute kàjkwa kunï kurwÿja pumũ. Dja ba ã ibôxo ane. Ije amijo inhÿ dja ba ã ibôxo ane nhym me kunï

arým ipumũ. Nãm ã Jeju arkum ane.

²⁸ Nhyh kôt ba djwýnh bôx djà jabej kukij ne kum,

—Běnjadjwýr, nhýnh jakam dja ga bôx, ane?

Nhyh arkum,

—Ga me, nhônh ne mry tyk'ã bikprônh ne kumex ne kute o amirítja pumũ, ane. Dja ã Jeju akubyn bôx kutã mýjja apôx ne bôx djào amirító ane. Nãm ã Jeju arkum ane.

Ne kam ajte arkum,

²⁹ —Nhyh me tokryo ku'êwã'ã akati kwý apêxkam dja on mýjja rûnh apôx.

“Dja myt amijo akamât kô tyk nhyh mytyrwý irã kêt.

Nhyh kanhêti kâjkwa kurûm rôrôk nhyh kâjkwakam apýnh mýjja tý:x amin-grêk ne.”

³⁰ Ba kam ije amijo inhĩ dja ba kâjkwakam amirít nhyh me arým ipumũ. Nhyh kam pyka kuníkôt me ba djâkam me kunĩ arým mu:w. Ba kam ije amijo inhĩ dja ba arým itý:x ne prïne imextire ne ipyma:. Ne kam kâjkwakam kakrâkôt bôx nhyh me kunĩ: arým ibôxkôt ipumũ.

³¹ Dja ba ikadjy mrãnh djwýnh jano nhyh me arým ô'i kakôr tý:x ne. Kakôr týx ne arým ije amijo me utârja kunĩo atom. Dja me kâjkwa krax'ãm môn meo atomo mō. Ne kâjkwa 'ênhôt'ãm môn meo atomo mō. Ne aktã kâjkwa nhirê'ãm môn meo atomo mō. Ne apýnh pyka kuníkôt inhō me ja kunĩ: abenwýr meo atomo mōn meo aben

pydji. Ba ne ba kukãm ar amã 'ã ajarê. Gora abej ajkam ama.

³² Be, akubyn ibôx djà nhō akati'ã ne ba ije pidjôbê pigêre jakremã. Gora ije 'ã mýjja jakreja ma. Ba ar amã arê gar ama. Be, dja pidjô pakà nokà tukam 'ô nhingrã kadjy arým ingrã apôx gar kam arým amexmã kamnhĩx nhyh kam arým amex.

³³ Bir be, gêdja ba ije ar amã mýjja jarênhja ã apôx mōr ane gar me kam arým ijabej rít ne ijabej ajkam ama. Akubyn ibôx djà arým 'ýr. 'Ýr dja mýjja apôxja. Amex kutã gêdja pi'ô ingrã. Nhyh be, ibôx kutã gêdja mýjja pymatija apôx mō.

³⁴ Nã, mrãmri ne ba ar amã kôt arê. Ar anhō pykakam me kamingrãny ja gêdja me tyk par kêtiri mýjja ja kunĩ apôx. Mrãmri ne ba ar amã arê.

³⁵ Ikabên kajgo kêtumrêx. Gêdja pykamê kâjkwa ĩ apêx nhyh be, ba ikabên gêdja 'ô biknor kêtumrêx. Mrãmri gêdja ba ije mýjja jarênh ja kunĩ apôx nhyh me omũ.

Me kute bôx djà nhō myt mar kêt.

Ruk 12.37; Kar 1.6; Tex k 5.2

³⁶ Ne kam ajte arkum,

—Be, ba akubyn ibôx djà nhō akati nâr myt djãm me'ō kute mar? Kati, me'ō kute mar kêtumrêx. Metëndjwýnh kadjy mrãnh djwýnhdjwý kute mar kêt. Ibãmbit ne kute mar.

³⁷ Be ga, amrêbê me bakukãmãre Nōwe pykakam ar bari me ate krãn ar baja pumũ. Dja ba ibôx 'ýr nhyh

me ã ane. Ije amijo inhĩ dja ba akubyn ibôx 'yr nhym me ate krãn ar ba.

³⁸ Amrêbê: ngô kute pykao bikamÿr kêtri ne me bakukãmãre ate krãn ar õ kwÿ krênbit ba ne ar kômbit ba. Ne abenwÿr babit ar ba. Nãm me me mymã kra jarẽ ne memã kum,

—Nà, jakam dja ga arÿm tu ikra'ÿr mō, anhÿro ba nhym me arÿm me'ÿr ba. Nãm me mÿjja jabit kôt amak bẽno ba: nhym kam Nôwe arÿm kà raxmã wadjà.

³⁹ Nãm me amikukãm mÿjja mar kêtukumrêx ne ar ba: nhym me aêrbê ngô tàm mōn me kunõ mōn prĩne meo akno. Ije amijo inhĩ dja ba akubyn ibôx 'yr nhym me ã anen ate krã nhym mÿjja arÿm ã meo ane.

⁴⁰ Nhym me'õ my ar amẽ kapôtkam tẽ. Ba ikjê pa 'amÿ nhym ikjê arek wakrekam dja.

⁴¹ Nhym me'õ nire ar amẽ à'uko nhÿ. Ba ikjêbit pa 'amÿn o tẽ nhym ikjêja arek wakrekam nhÿ.

⁴² Kam dja gar arek ijabej ajkam ama. Mÿkam? Bir, ar aje akubyn ibôx'ã myt mar kêtka. Ba ibê ar anhõ Bẽnjadwÿr djwÿnh ar aje akubyn ibôx'ã myt mar kêtka.

⁴³ Dja gar ikabẽn ma. Ba ajte ar amã 'õdjwÿ jarẽ gar ama. Ne ren õ kikre djwÿnhja ren me ãkĩnhĩ bôx djà man ren kam ren arek kam amako nhÿ. Nhym ren bôx ne kikre'ã 'ÿr ne kum àr kêtukumrêx. Bad-

dwÿ dja ba ije me ãkĩnhĩ pyræk ne me ajaêrbê bôx.

⁴⁴ Kam gêdja gar gadwÿr mã ikam amako nhÿ. Ba ije amijo inhĩ ne me awÿr ibôx ba gêdja ba ajte akubyn bôx. Ar aje nhÿnh myt nhÿr 'õkam aje ibôx djà mar kêt. Kam gêdja ba tu ar ajaêrbê bôx. Nãm ã Jeju arkum amibôx djà jarẽnho ane. Ne kam ajte arkum,

⁴⁵ —Me õ bẽnjadwÿr ne õ àpênhmã kabẽn ne kum, “Ga dja ga me àpênh'ã me omũ ne prĩne 'ã meo djuw mex. Ne myt kunĩkôt memã õ kwÿ krên djà ngãn akrãnmã memã õro aba.” Nãm ã õ àpênhmã me'ã karõo ane. Kute akrãnmã me àpênh'ã me omũnh ne kute 'ã meo djuw mex katãtmã ã kum me'ã karõo ane.

Nhym õ àpênh kum, “Nà, gêdja ba mrãmri ã anen kam me 'ãno dja”, ane. Nhym kam õ bẽnjadwÿr mã nhĩ'ãm tẽ. Nhym kam õ àpênhja kabênkumrêx. Nãm katàt ar memã mÿjja nhõro ba, me kanga kêtukumrêx ne ar meo ba.

⁴⁶ Nhym kam bẽnjadwÿr akubyn bôx ne kam õ àpênhjamã kato. Kute amrêbê kum kabẽn jarênhja kôt ne mrãmri meo djuw mexkumrêx nhym kam arÿm kum kato. Kam dja õ àpênhjadwÿr tu amikam kĩnhkumrêx.

⁴⁷ Ë, ba ar amã kôt arẽ. Bẽnjadwÿrja dja õ àpênh ja'ã bẽnjadwÿr mẽ. Kute nèkrêxmẽ mÿjja kunĩ

pumũnhmã dja 'ã bẽnjadwÿr mẽ. Nhyr kam ò àpênhja kĩnhkumrêx ne.

⁴⁸ Nãm ren ò àpênhja axwen ren òkre kadjwÿnhbê ò bẽnjadwÿrja'ã ren, “Be, nãm nhĩ'ãm bẽnjadwÿr tẽn arÿm amikrà. Jakam dja ba on tu arĩk ar iba”, ane.

⁴⁹ Ne kam ren ar ò àpênhja titiko ba, me ro'ã àpênhja ren ar me titiko ba. Ren ò kwÿ krênbit ban me bibãnhkôt ren kadjwati kangô* kômo ba.

⁵⁰ Nhyr kam ò bẽnjadwÿrja aêrbê bôx. Ò àpênhja kute amim ò bẽnjadwÿrja bôx djakôt mar kêt. Nhÿnh akati 'ôkam bôx djãmã kute mar kêt ne nhÿnh myt nhÿr 'ôkam bôx djãmã kute mar kêt kam ne aêrbê bôx.

⁵¹ Nãm bôx ne kam ò àpênh arĩk ar bajakam ngryk ne. Ngryk ne kam o ajkapôn bôm kumê. Me kute amijo 'êx ne ta kute amijo Metĩndjwÿnh mar mexjamê ro'ã ãm kadjy bôm kumê. Wãnh ne me amim ngryk ne tokry djaje amijanên ar ãmra ba, ane. Nãm Jeju ã kôt ba djwÿnhmã ane.

25

Me prĩtirebê 10'ã ujarênh.

¹ Ne kam ajte arkum,
—Kãjkwakam Bẽnjadwÿr djwÿnh dja akubyn bôx ne amim me utàn ar meo ba. 'Ã dja ba me prĩtirebê 10 jakren 'ã ar amã ajarê. Be, mjên kumrêx ne arÿm prò nhũrkwã'ÿr tẽn 'ÿr bôx

ne arÿm aminhũrkwã'ÿr kute prò bôxmã. Me kute abenã ar mẽnhmã ne aminhũrkwã'ÿr kute prò bôxmã. Nhyr nĩjar me prĩtirebê 10 arkam ama. Ar ro'ã kĩnh kadjy arkam ama. Arkam ama:n kam arÿm kute ar kajpar kadjy arÿm katon ar'ÿr ngõnhpôko mō.

² Ar prĩtirebê 5 ne ar no rerekre nhyr Ar kubê 5 ne ar no mexkumrêx.

³ Ar no rerekreja ngõnhpôkkambit kangô mōn ngõnhpôk kangô 'òdjwÿo mōr kêt.

⁴ Nhyr be, ar amak mexja ne ar ngõnhpôko mōn ajte ngõnh 'òdjwÿkam ajte kangô 'òdjwÿo mō. Ar amũ mjên mē prò ar'ÿr ngõnhpôko mō.

⁵ Nhyr mjên ar amikrà nhyr prĩtireja ar arÿm òtdjwan dja:n arÿm nōn kam arÿm ngōr.

⁶ Nhyr akamàt kô ipôkri nhyr me'ò arÿm ar aêrbê mjên aro aki:j ne arkum, “È, arÿm ne prò bôx. Amrê ar aprôt ne ar kajpa”, ane.

⁷ Nhyr kam ar prĩtire kunĩ krã katon arÿm ngõnhpôko mex.

⁸ Nhyr no rerekre arja arÿm amak mex ar jamã kum, “Ar imã ar anhō kuwy kangô kwÿ ru. Arÿm ar inhō ngõnhpôk àtyk mō”, ane.

⁹ Nhyr ar arkum, “Kati. Ngrire. Ba ren ar ar amã kangô kwÿ ru nhyr ren kangô gwaj banhō ngõnhpôk'ÿr ren bôx kêt.

* **24:49** Mÿjja me kute o kôm ne kôt bibãnh kunĩja, kadjwati kangômê uba kangômê, mÿjja kangô kunĩ ne me kum kadjwati kangô jarê.

Ar ngônhpôk kangô nhôr djwýnh'ýr mōn amim kwý kōpra", ane.

¹⁰ Nhyam kam ar no rerekre arým kōpra djà'ýr mō. Ýr mōrràm nhyam arým mjênmmē prō ar bōx. Nhyam kam ar prítire, ar ò ngônhpôk kangôja arým mjênmmē arkôt wadjà. Me kute prō'ã mēnh djakam kikremã wadjà. Mjênmmē prōmē ro'ã ar ò kwý krēn kīnh kadjy ne ar prítire ar kôt kikremã wadjà. Nhyam kam me arým ar pānh kikre'ã ijê.

¹¹ Nhyam kam ajmã nhyam ar prítire no rerekreja bōx. Ar arým kuwy kangô kōpra djakam tēn kangô kōpran arým akubyn bōx. Ne kam mjênmmē prō nhō kikre'ýr bōx ne kum, "Bēnjadjwýr, bēnjadjwýr, gop ar imã kikre'ã ta", ane.

¹² Nhyam arkum, "Kati. Ije ar amar kêt. Mrãmri ne ba ar amã arēnhkumrēx." Nām ã bēnjadjwýr arkum ane. Tām ne ja. Nām ã Jeju kôt ba djwýnh arkum ane.

¹³ Ne kam 'ã ajte arkum,

—Dja ba ije mjênwã bōx pyræk. Kam dja gar ijabej ajkam ama. Ba ije amijo inhija ar aje ibōx'ã akati nār myt mar kêt. Nām ã Jeju arkum ane.

Pi'ók kapribê tarētu nhôr'ã ujarēnh.

Ruk 19.11

¹⁴ Ne kam ajte arkum,

—Kàjkwakam Bēnjadjwýr djwýnh dja akubyn bōx ne arým amim me utàn ar meo ba. 'Ã dja ba me'ō jakren 'ã ar amã ajarê. Me'ōja ne anhýr bê

pyka 'ómã tēmmã, ne amiwýr ò àpēnh ar ku'uw. Nhyam kam ar bōx nhyam arým arkum ò mýjja ngã.

¹⁵ Apýnh ar kum àpēnh mexkôt ne arkum ò mýjja ngã. Ar kute kutēp kum kàjmã 'ã kamēnhmã ne arkum kungã. Ò àpēnh no mexjamã ne pi'ók kaprī rax ngã. Pi'ók kapribê tarētubê 5 ne kum kungã. Ne kam ajte kàjbê no mexjamã pi'ók kaprīo amānhkrut ne kungã. Ne kam ajte no rerekre jamã pydjin kungã. Ne kam arým mã pyka 'ómã tē.

¹⁶ Nhyam kam kute pi'ók kapribê 5 byrja arým o nēkrēx kumex by. Ne kam pi'ók kaprī pānh arým memã òro dja. Memã òro dja: nhyam me pānh kum pi'ók kaprī rax nhōro dja. Nhyam amýn arým 'ã akre. 'Ã akre:n arým 'ã akrebê 5 ne kuby ne kam ijukri 'ã akre: ne o 5 ne kuby.

¹⁷ Nhyam kam kute pi'ók kaprīo amānhkrut byrja ã o anen o nēkrēx kumex by. Ne kam pi'ók kaprī pānh arým memã òro dja. Memã òro dja: nhyam me pānh ajte kum pi'ók kaprī rax nhōro dja. Nhyam amýn arým 'ã akre. 'Ã akre:n arým 'ã akreo pi'ók kaprīo amānhkrut ne kuby ne kam ijukri 'ã akre: ne kam o amānhkrut ne kuby.

¹⁸ Nhyam be, kute pi'ók kaprī pydji byrja ne mã o tēn kam kum kren tu kam adjà. Nām kàjmã kum 'ã akre bikamēnh kêt.

¹⁹ Nhyam kam ajmã:kam ar àpēnh nhō bēnjadjwýrja bōx ne

amiwÿr ar ku'uw nhyr ar 'ÿr bôx. Kute akubyn ò pi'òk kaprî jamÿnh ne 'ã akre kadjy amiwÿr aro bôx.

20 Nhyr kute pi'òk kaprîbê 5 byrja ne kum o bôx ne kum ajte ijukri 5 ne o bôx ne kum kungân kum, “Bênjadwÿr, ije amã omÿnh kadjy ne ga imã 5 ne angã. Ota, ba arÿm kàjmã amã 'ã akre kamê nhyr arÿm kubê 10. Mî, anhô pi'òk kaprîbê 10”, ane.

21 Nhyr ò bênjadwÿr kum, “Mexkumrêx. Ga ne ga adjâpênh mexkumrêx. Akabênkumrêx. Nã bãm amã mÿjja ngrire ngã ga prîne ikutêp imã o djuw mex ne 'ã adjukanga kêt. Pãnh gêdja ba amã inhô mÿjja rax jarê. Ga kam amÿ idjô'ã ar o aba. On dja ga ikôt akînhkumrêx”, ane.

22 Nhyr kam kute pi'òk kaprî amãnhkrut byrja ne ajte 'ÿr bôx ne kum, “Bênjadwÿr, ije amã omÿnh kadjy aje imã o amãnhkrut ne ôrja ne ba arÿm kàjmã amã 'ã akre kamê nhyr arÿm kubê 4. Mî, anhô pi'òk kaprîbê 4”, ane.

23 Nhyr ò bênjadwÿr kum, “Mexkumrêx. Ga ne ga adjâpênh mexkumrêx. Akabênkumrêx. Nã bãm amã mÿjja ngrire ngã ga prîne ikutêp imã o djuw mex ne 'ã adjukanga kêt. Pãnh gêdja ba amã inhô mÿjja rax jarê. Ga kam amÿ idjô'ã ar o aba. On dja ga ikôt akînhkumrêx”, ane.

24 Nhyr kam kute pi'òk kaprî pydji byrja ne 'ÿr bôx ne kum, “Bênjadwÿr, nã gãm aja-makkre kêt. Nã gãm adjâkre kêt kam ar mebê djwÿo atomo

aba. Ne aje amim mÿjja kunî jadjwÿr kêt kam ar mebê jãm o amijakren o atomo aba.

25 Ba kam ije amã kupênh prãm kêt kam prîne kum kren kam adjâ nhyr nô. Imã apymakam. Mî, anhô pi'òk kaprî”, ane.

26 Nhyr kam ò bênjadwÿr kum, “Ga ne ga ajaxwekumrêx. Amã djukangakumrêx. Djã nã bãm idjâkre kêt kam ar mebê djwÿo atomo iba ne ije amim mÿjja kunî jadjwÿr kêt kam ar mebê jãm o amijakren o atomo iba?

27 Bir be, ga kam we ga aje amim ipumÿnhkôt ren inhô pi'òk kaprî jao tèn ren me kute pi'òk kaprî marmã angã nhyr ren abenã rôrôk tèn rax ba ren arÿm 'ÿr bôx ne arÿm ren kuby.” Nãm ò bênjadwÿr ã kum ane.

28 Ne kam memã kum, “Aj, amÿ me ajô kubê pi'òk kaprîwã byn o tèn kute imã pi'òk kaprîo àptâr nhyr kubê 10wãmã angã”, ane.

29 Mÿkam? Bir, arÿm me ò mÿjja gêdja Metîndjwÿnh iby memã kungã nhyr kam arÿm me ò mÿjja kumex. Nhyr be, me ò mÿjja kêt, kute memã ôr nhyr me kute kum o djuw mex kêtjabê gêdja Metîndjwÿnh mÿjja ngrireja kunî by.

Ë, ba ar amã arê gar ama. Me kute tu amim imarkumrêx jamã dja Ibãm ijo amirîto tê gê me amim imar rax. Nhyr be, me ajk-waobit kute amim imarjabê dja Ibãm ijo apdju. Dja prîne

inêje me no nhityn mebê ijo apdju.

³⁰ Be, nhym kam bēnjadjwÿr memã kum, “Aje, me bõm inhõ àpēnh punuwã mē gē wānh akamãt kô tykkam ar me ikô'ã ba. Wānh ne me tokry djaje amijanēn ar àmra ba. Nãm ã bēnjadjwÿr memã ane nhym me arÿm bõm kumē. Tãm ne ja.” Nãm ã Jeju arkum ane.

Mrykĩ'ãtomtimē mokaàk'ã ujarēnh.

Mat 13.36, 22.13; Ap 20.11

³¹ Ne kam ajte arkum,

—Ba ije amijo inhĩ dja ba prĩne imex ne ipyma:n arÿm akubyn bõx. Ne amikõt Metĩndjwÿnh kadjy mrānh djwÿnh kunõ bõx. Ne kam kàjkwakam imexo ime:xkumrēx ne ipyma:kumrēx ne arÿm ikrĩ djà raxkam nhÿ.

³² Nhym kam apÿnh me ba djà kunĩkõt dja me ikabem akuprõ ba arÿm meo ajkij. Kute mryo ba djwÿnh kute õ mryo bikjêr pyrãk. Kute aben bê mrykĩ'ãtomtimē mokaàko bikjêr pyrãk. Dja ba arÿm ã aben bê meo ibikjêro ane.

³³ Ne inhõ me mex kute mrykĩ'ãtomti pyrãk ja dja ba amidjubõk'ãnh me umjuw. Ne me axwe kute mokaàk pyrãk ja dja ba amidjuge'ãnh me umjuw.

³⁴ Ne kam ba Ibēnjadjwÿr rax idjubõk'ãnh me mex ku'ejamã kum, “Amrē me iwÿr mõn ikõt aku'ê. Ba ibê me anhõ Bēnjadjwÿr djwÿnh dja ba arÿm me ajo ibakumrēx. Amrēbê: mÿjja

kunĩ kator djà kraxkam ne Ibãm arÿm amijo me apytàn me ajo djuw mex. Ije amim me apytàn ne ije me ajo iba kadjy amijo me apytà.

³⁵ Mÿj ne ga me nē ba kam arÿm amikõt me apumjuw? Bir, arÿm imã prãm ga me imã mÿjja'õ ngã ba kukrē. Arÿm imã kôr ga me imã mÿjja 'õ ngã ba o ikõ. Nãm me ijo me bajtem ga me arÿm imã anhürkwã jarē ba kam in-hikwã.

³⁶ Arÿm ikà kêt ga me arÿm imã kubèkà ngã ba adjà. Arÿm ikanê ga me arÿm ikane. Arÿm me ibê ijê ga me arÿm iwÿr bõx ba ikĩnh. Kam ne ba arÿm amikõt me apumjuw”, ane. Akubyn ibõxkam dja ba ã idjubõk'ãnh me katãt kute amijo bajamã ane.

³⁷ Nhym kam dja me imã, “Bēnjadjwÿr djwÿnh, nhÿnh ne ga amã prãm ba me apumÿn amã mÿjja ngã ga krē? Nhÿnh ne ga amã kôr ba me amã mÿjja'õ ngã ga o ikõ?

³⁸ Nhÿnh ne me kute ajo me bajtem ba me apumÿn amã inhürkwã jarē ga kam anhikwã? Nhÿnh ne ga akà kêt ba me amã kubèkà ngã ga adjà?

³⁹ Nhÿnh ne akanê ba me apumÿ? Nhym nhÿnh ne me abê ijê ba me awÿr bõx ga akĩnh”? ane.

⁴⁰ Kam, ba Ibēnjadjwÿr rax dja ba memã kum, “Ije meo ikamy'õ nhym me kum kurê. Nhym arÿm õ mÿjja kêt. Ga me kam arÿm o djuw mex. Aje o djuw mex o aje ba ijo

djuw mex pyræk. Mrãmri aje o djuw mexkam aje ba ijo djuw mex mexkumrêx”, ane. Dja ba ã akubyn ibôxkam me mexmã ane.

⁴¹ Kam dja ba idjuge'ãnh me axwe ku'êjamã kum, “Me apunu:re. Me rûm imã akàx. Kuwy pôk rã'ã: rã'ãjamã me mō. Ije Xatanajmẽ kadjy mrãnh djwýnh kadjy kuwy nhipêxjamã me mō.

⁴² Mýj ne ga me nẽ ba me amã, ‘Me rûm imã akàx’? ane. Bir, imã prãm ga me aje imã mýjja nhõr kêt. Imã kôr ga me aje imã ngô'õ nhõr kêt.

⁴³ Me kute ijo me bajtem ga me aje imã anhûrkwã jarênh kêt. Ikà kêt ga me aje imã kubêkã nhõr kêt. Ikanê ga me iwýr abôx kêt nhym me ibê ijê ga me iwýr abôx kêt. Ga me ã ane ba kam me amã, ‘Me rûm imã akàx’, ane.” Dja ba ã idjuge'ãnh me axwe ku'êjamã ane.

⁴⁴ Me axwewãdjwý dja me imã, “Bênjadjwýr djwýnh, nhýnh ne ga amã prãm nàr amã kôr nàr me ajo me bajtem nàr akà kêt nàr akanê nàr me abê ijê ba me ajo djuw mex kêt”? ane.

⁴⁵ Kam dja ba memã kum, “Bir, ikamy 'õ me kum kurê nhym õ mýjja kêt ga me aje o djuw mex kêt. Aje o djuw mex kêt o ne aje ba ijo djuw mex kêt pyræk”, ane. Mrãmri, ba me amã ja jarênhkumrêx. Dja ba ã akubyn ibôxkam me axwemã ane.

⁴⁶ Kam dja me arým mã mōn tokry rã'ã: rã'ã ne. Nhym be, me katàt

kute amijo baja dja me Metíndjwýnhkôt tîn ne ar ba rã'ã: rã'ã ne. Nãm ã Jeju memã ane.

26

Me kute Jeju bîn kadjy kute o aben mar.

Mak 14.1; Ruk 22.2; Dju r 11.47

¹ Jeju arkum kabên jarênh pan kam arým kôt ba djwýnh arkum,

² —Arým ne Metíndjwýnh me bakukãmãre nhirôbê mrãnh djã nhõ akati 'ýr. Mebê idjaer krãptĩ kute aben kajmã'ã me irôbê mrãnh djã mar kadjy ne me kute aben pydji 'ýr. Arým nêje akati pydji. Tãm ne gar arým ama. Kam ba ije amijo inhĩa dja me memã ikanga nhym me arým píte'y'ã inhôn ibĩ, ane.

³ Nãm arkum ane nhym wãnh me kadjy Metíndjwýnh mar djwýnh nhõ bênjadjwýr rax nhý. Idjibê ne Ka-jbaj. Õ kikretikam ne nhý nhym me rûnh arým kam akuprõ. Me kadjy Metíndjwýnh mar djwýnh nhõ bênjadjwýrmẽ Mõjdjê kukràdjã mar djwýnhmẽ mebêngêtmẽ akuprõ.

⁴ Nãm me akuprõn abenmã kum,

—Mýj godja gwaj me krãptĩ kàxã Jejuo tým ne bîn kadjy on? ane.

⁵ Ne kam abenmã kum,

—Kwãrĩk wãnh gwaj me kute aben pydji djã nhõ akatijakam o batým kêt. Ne gwaj ren o ane nhym me

kräptĩ ren o ngryk ne ren kangao kumex, ane.

Me'õ nire kute Jeju nhimõk'ã kangõ kapĩ.

Mak 14.3; Dju r 12.1

⁶ Be, krĩ ngrirebê Betanhakam ne Jeju nhỹ. Kamã ne me'õ ĩ kajêkam tê arỹm mex. Idjibê ne Ximão.

⁷ Ximão nhũrkwãkam ne Jeju õ kwỹ krẽno nhỹ. Õ kwỹ krẽno nhỹ: nhym me'õ nire arỹm 'yr tẽn 'yr bõx. Nãm 'yr kẽn jakareo ngõnh byn o tẽ. Be, ngõnhkam ne me kudjy djã kangõo ipu. Nãm me pĩne ipêx mex nhym pãnh raxkumrêx. Nãm ngõnho tẽn kam Jeju nhimõk'ã kangõ kapĩ.

⁸ Nhym kõt ba djwỹnh ar arỹm omũ. Ne kam nokã nhàn abenmã kum,

—Je tô mỹkam ne arỹm me kudjy djão ajkê?

⁹ Gwaj ren pi'õk kaprĩ kadjy ren memã kungã ne ren pãnh pi'õk kaprĩ rax ne ren kubyn ren me õ mỳjja kêt mã kungrã. Mỳkam ne arỹm o ajkê? ane.

¹⁰ Nhym Jeju arỹm tu ar kabẽn man arkum,

—Mỳkam ne gar kum kaprĩ jadjã? Djãm kute ijã kapĩnkam punu got? Kati, mexkumrêx.

¹¹ Be, akati kunĩkõt ne ar abu'ã me õ mỳjja kêt ar ba rã'ã. Nhym djãm arek gwaj baro'ã ar baba rã'ãmã? Kati.

¹² Dja ba ty nhym me arỹm ijadjã. Me kute ijadjãr kadjy ne ijã me kudjy djã kapĩ.

¹³ Ba ar amã arê gar ama. Dja me kãj bê pyka kunĩkõt mã ijã memã ujarênh ny jarên

mã nijadjwỹ 'ã ajarê. Kute ijã me kudjy djã kapĩn'ã ajarê. Ne kam aben djõ'ã nija mar rã'ã ne. Mrãmri ne ba ar amã arênhkumrêx. Nãm ã Jeju arkum ane.

Djuda kute memã kangamã kute memã arênh.

Mak 14.10; Ruk 22.3

¹⁴ Nhym kam Jejukõt ba djwỹnhbê 12 ja 'õ, idjibê Djuda Ikadji ne me kadjy Metĩndjwỹnh mar djwỹnh nhõ bẽnjadjwỹr'yr tẽ.

¹⁵ Nãm ar'yr tẽn ar'yr bõx ne arkum,

—Arỹm ne ba ije ar amã Jeju kangamã. Mỳj dja gar pãnh imã angã? Ba kam arỹm ar amã kanga, ane. Nhym kam ar arỹm kum kryt jakao ngõnhponho pi'õk kaprĩ jarê. Nãm ar kute 'ã akrebê 30 ne kum kungã nhym kubyn o tẽ.

¹⁶ Ne kam amim,

—Mỳj dja ba ije arkum Jeju kanga kadjy on? Nãm ã amim anhỹro ba.

Ar kute ro'ã ar õ kwỹ krẽno ino rer.

Mak 14.12; Ruk 22.7

¹⁷ Nhym kam mebê idjaer kukràdjãkõt me kute djwỹponhbit kur nhõ akati arỹm kutewa nhym kõt ba djwỹnh ar Jeju 'yr bõx ne kum,

—Metĩndjwỹnh me irõbê mrãnh nhõ akatikam gwaj banhõ kwỹ krẽn kadjy jãm dja bar tẽn akutêp gwaj banhõ kwỹ krẽn djã jadjwỹr mex? ane.

¹⁸ Nhym arkum,

—Dja gar krĩraxkam tẽn me'õ 'yr bõx ne kum, “Ujarênh djwỹnh ne amã, ‘Arỹm ne

inhõ akati iwÿr bõx. Dja bar Metîndjwÿnh me irõbê mrãnh nhõ akatikam me kukràdjà kõt inhõ kwÿ krê. Bamê ikõt ba djwÿnhmê dja bar anhÿrkwãkam inhõ kwÿ krê', ane. Dja gar ã kum ane." Nãm Jeju ã kõt ba djwÿnh arkum ane.

¹⁹ Nhyam kam ar arÿm Jeju kute arkum 'ã karõ kõt 'ÿr tẽ. Ne me'õ ja'ÿr bõx ne kum Jeju kabên jarê nhyam arkum, "Ã", ane. Nhyam kam ar arÿm ùrkwãkam kutêp ar õ kwÿ krên djà jadjwÿr mex. Metîndjwÿnh me irõbê mrãnh nhõ akati kadjy ne ar õ kwÿ krên djà jadjwÿr mex. Ne kam akubyn Jeju kutã tẽ.

²⁰ Nhyam kam ar'ã para nhyam ar me'õ kute arkum ùrkwã jarênhja nhÿrkwã'ÿr tẽ. Kam ar õ kwÿ krênmã 'ÿr tẽn 'ÿr bõx. Ne kam nhÿ. Ar kubê 12ja ne ar Jejumê ro'ã nhÿ ne arÿm õ kwÿ krêno nhÿ.

²¹ O nhÿ: nhyam Jeju arkum, —Be, ar ajõ dja ga ikurê djwÿnhmã ikanga. Mrãmri ne ba ar amã arênhkumrêx, ane.

²² Nhyam kam ar arÿm kaprî:ren apÿnh ar ã djari aben totokmã kum,

—Bênjadjwÿr djwÿnh, djãm ba? Bênjadjwÿr djwÿnh, djãm ba? ane.

²³ Nhyam arkum,

—Be, kute ikõt ngõnhkrãtikam djwÿ jadjarja tãm dja memã ikanga.

²⁴ Be, me bakukãmãre kute ba ije amijo inhÿ ijã pi'õk no'õk, kute Metîndjwÿnh kukwakam ijã pi'õk no'õkkõt ne me arÿm jakam ar ã ijo anhÿro ba. Nhyam be, kute ikurê djwÿnhmã ikanga djwÿnhja dja ã kute memã ikanga pãnh tokry ra:xi. Ý, watî:re. Tãmja ne ren rwÿk kêt ne. Nãm ã Jeju arkum ane.

²⁵ Nhyam Djuda, kute kurê djwÿnhmã kanga djwÿnhja kum,

—Ujarênh djwÿnh, djãm ba dja ba ajo ane? Arkati, ane.

Nhyam kum,

—Arÿm ga, "Ba", ane. Amikõt ne ga arÿm ami-jarênhkumrêx, ane.

²⁶ Nhyam ar àkuro nhÿ: nhyam Jeju arÿm djwÿ'õ byn kam o Metîndjwÿnhmã mextire jarê. Kum mextire jarên arÿm kõt ba djwÿnh arkum kokij ne apÿnh arkum kungã. Ne kam aminhÿ'ã djwÿ jakren arkum,

—Inhÿ ne ja. Ar abyn krê, ane.

²⁷ Ne kam ngõnhkrãkam pidjõ kangõjadjwÿ byn kam o Metîndjwÿnhmã mextire jarê. Amikamrõ'ã ne pidjõ kangõ jakren arkum,

—Ar akunÿ dja gar o ikõ.

²⁸ Ikamrõ ne ja. Me krãptÿ jaxwe pãnh dja ikamrõ prõt nhyam kam Metîndjwÿnh memã kabên ny jarênh mãmdjin me axwe maro aknon me kam ngryk kêt.*

* **26:28** Mrãmri ne Jeju kamrõo prõt nhyam Metîndjwÿnh arÿm 'ã memã kum, "Arÿm ne ikra tyn kamrõo prõt ne. Jakam dja me tu amim ikra markumrêx ba kam arÿm me axwe maro aknon me kam ingryk kõt ne." Nãm ã Metîndjwÿnh memã ane.

29 Ba ar amã arê gar ama. Ije pidjô kangôo ikômo krâ'yr ne ja. Ibãm kute amim ô me ja kunĩ pytâr ne kute meo bakambit dja ba ajte pidjô kangôo nyo ikô. Gwaj baro'ã o ikô. Nãm Jeju ã arkum ane.

30 Nhyam kam ar ngre. Ngren arým o ino re. O ino ren arým amũ krãnhbê Oriwêre'y'r mō.

Pedru 'êxnhĩ kukãm kute kum arênh.

Mak 14.27; Ruk 22.31; Dju r 13.36

31 Ar 'y'r mō: nhyam Jeju arkum,

—Be, akamàtja tãmkam dja me ijo ajkê gar me umaje aprôt ne ajmã. Amrêbê: ne me bakukãmãre ar aprôt ne abimãnh'ã ajarê. Metĩndjwýnh kukwakam ne me arênh memã kum,

“Be, dja ba mrykĩ'ãtomtio ba djwýnh titik nhyam mry umaje prôt ne ajmã”, anen

arým 'ã pi'ók no'ók ne.

Be, akamàtja tãmkam dja gar me umaje aprôt ne ajmã. Me bakukãmãre kute ar ajã ujarênh kôt dja gar aprôt ne ibê ajmã.

32 Ibê ajmã nhyam me arým ibĩ. Ba ityk ne akubyn itĩnkam dja ba ar akukãm pykabê Garrêjamã tẽ. Nãm ã Jeju arkum ane.

33 Nhyam Pedru kum,

—Godja ar kunĩ prôt ne bimãnh jabej ba dja ba arkôt iprôt kêtumrêx, ane.

34 Nhyam Jeju kum,

—Kati, mrãmri dja ga arkôt aprôt. Ba amã arê gar ama.

Akamàtja tãmkam ôkrên'ãnh kâr kêtri dja ga amijã maje ajêxo amãnhkrut ne ikjêkêt ne memã kum, “Kati, ije me'ôwã pumũnh kêtumrêx”, ane. Mrãmri ne ba amã ja jarênhkumrêx. Nãm ã Jeju kum ane.

35 Nhyam Pedru kum,

—Kati, gê me gu baro'ã gu babĩn jabej ba ije aminêje ajã ijêx prãm kêtumrêx, ane. Nhyam kam kôt ba djwýnh ar kunĩ kabên kôt kum arê.

Pidjôkôkam Bãmmã amijo à'wýr.

Mak 14.32; Ruk 22.40

36 Ne kam mō:n kam Jeju kôt pidjôkôbê Djexema'y'r bôx. Nhyam kam kôt ba djwýnhmã kum,

—Jakam dja gar ikutêp nhỹ. Ba mũm tẽn Metĩndjwýnhmã amijo a'wý, ane.

37 Ne kam Pedrumê Djebedêu kra ar amãnhkrut japrôn aro tẽ. Ne kam tokry rax pymaje madjã kreti:n arým kaprĩ rax ne.

38 Ne kam arkum,

—Arým ne ba ikaprĩ:re. Arým ikaprĩ kute ibĩn 'y'r. Jãnh mãn ar idjêje nhỹ gwaj baro'ã aminêje barit o nhỹ, ane.

39 Ne kam amũ tẽ. Tẽmo rãm ne jan tu mýrbê tým. Tým ne arým Metĩndjwýnhmã amijo a'uw ne kum,

—Djũnwã, aje itokry, ikaprĩjabê ipytâr prãm jabej ipytã. Nâr kon, kwãrĩk wãnh rã'ã ba tu itokry. Djãm ba ne ba amimarkôt ar amijo iba? Kati, akabênkôt ne ba ar amijo iba, ane.

40 Ne kam kàjmã djan kôt ba djwýnh ar'ýr akêx ne tèn ar'ýr bôx. NhyM arek ar ôto ikwã. NhyM Pedrumã kum,

—Je, kraxje kô 'iry kêt ne gar anhôto anhikwã. Mýkam ne gar iro'ã aminêje arïto anhýr kêt ne?

41 Ar aminêje rît ne Metîndjwýnhmã amijo a'wý. Gêdja me te ar ajaxwe'ã ar amã apné gar mekôt ajaxwe kêt. Ja kadjy dja gar kum amijo a'wý. Be, ar anhôkre kadjwýnhbê ne gar amã ikabênja kînh. NhyM be, ar aminêje arïtbê ne gar arerekren anhôtdjwa ne, ane.

42 Ne kam ajte amũ tèn Metîndjwýnhmã amijo a'uw ne kum,

—Djünwã, aje itokry, ikaprijabê ipytàr prãm kêt jabej kwãrîk wãnh rã'ã ba tu itokry ne akabên man kôt ar amijo iba, ane.

43 Ne kam ajte akubyn ar'ýr akêx ne tèn ar'ýr bôx. NhyM ar nokà bã mex ne ajte arek ôto ikwã. Rerek mex ne arek ôto ikwã nhyM ar omũ.

44 Ne kam ajte akêx ne amũ tèn Metîndjwýnhmã amijo a'uw. Ôbê kute kum kabên jarênh jakôt ajte kum tãm jarê.

45 Ne kam ajte kôt ba djwýnh ar'ýr akêx ne ar'ýr tèn ar'ýr bôx ne arkum,

—Je, djãm arek ar anhôto anhikwã rã'ãã, akôkam kôto anhikwã? Aj, arým itokry djã iwýr bôx 'ýr. Ota, arým kute me axwemã ikangamã, ije amijo inhîja ne kute memã ikangamã.

46 Kàjmã ar dja. Gwaj on me'ýr. Ota, arým kute memã ikanga djwýnh bôx. Nãm ã Jeju arkum ane.

Me kute Jejuo tým.

Mak 14.43; Ruk 22.47; Dju r 18.3

47 Ne kute arkum anhýro ãm rã'ã nhyM Djuda arým 'ýr tèn 'ýr bôx. Jeju kôt ba djwýnhbê 12 'ô ne kubê Djuda. Nãm 'ýr bôx nhyM me krãptî me:x ne kôt môn 'ýr bôx. Nãm me kãxdjwa kajgomê kô jamýn kôt 'ýr o môn o bôx. Me rûnh ne me me ano. Me kadjy Metîndjwýnh mar djwýnh nhô bënjadjwýrmê mebêngêtmê ne me me ano nhyM me 'ýr bôx.

48 Me 'ýr mör kêttri ne kute memã kanga djwýnhbê Djuda memã kum,

—Be, ije me'ô nhine kaôrkôt dja ga me omün o tým ne pa 'amý. Nãm ã memã ane.

49 Nãm Jeju'ýr bôx ne kum, —Ujarênh djwýnh, djãm amexkumrêx? anen arým ine kaô.

50 NhyM Jeju kum, —Akmere, mýj kadjy ne ga iwýr bôx? ane.

NhyM kam me arým 'ýr môn o tým ne pa 'amý.

51 NhyM kam bënjadjwýr nhô àpênh'ô ne mekôt tẽ. Me kadjy Metîndjwýnh mar djwýnh nhô bënjadjwýr rax nhô àpênh mekôt tẽ. NhyM Jejumê ro'ã ar ku'êja 'ô ne arým ô kãxdjwa kajgo kaban o me'ôjamã akabên amak ta, bënjadjwýr nhô àpênhja jamak ta.

52 Nhyim Jeju nêje kukrànkum,

—Kwārīk wānh. Akubyn àkam adjà. Ga, me kute kàxdjwa kajgoo pòx ne kute o aben parja pumũ. Ja dja ga amikam ama, ane. Mỳj'ã ne kum kabēn ja jarē? Bir, djām me kute me par prām umar mexmã? Kati. Dja kurê djwýnh ĩ arým kubĩ. 'Ã ne Jeju kum,

—Ga, me kute kàxdjwa kajgoo pòx ne kute o aben parja pumũ, ane.

53 Ne kam ajte kum,

—Djã nã gãm ijã amim, “Dja te Bãm 'uw nhyim kum òr kêt”, ane? Kati, ba ren me'ã Ibãm 'uw nhyim ren imã kadjy mrānh djwýnh krāptĩ: jano. Ren imã redjiãobê 12 jano nhyim me ren ipytà. Me redjiãobê 12kam me krākamngônh'ã akre nhyim me kubê 72.000. Me krāptĩ:

54 Ne me ren ipytà ba ren kam me bakukãmãre kute Metĩndjwýnh kabēn'ã pi'òk no'òk kòt amijo itēm kêt. Nhyim be, kati. Mrāmri ne ba kabēn kòt amijo itēm kumrēx, ane.

55 Nãm ã Jeju kum anen kam me krāptĩjamã kum,

—Je djām idjākĩnhĩ ne ga me aje ijo atým kadjy iwýr anhõ kômẽ anhõ kàxdjwa kajgomẽ o mõi? Myt kunĩkòt ne ba Metĩndjwýnh nhõ kikretikam ikrĩ, memã idjujarēnho ikrĩ ga me kam kam ijo atým kêt ne.

56 Mỳkam ne ga me ijo tým? Bir, amrēbê: ne Metĩndjwýnh kukwakam kabēn jarēnh djwýnh me bakukãmãremã

me ajã ajarē. Me aje ijo atým'ã ajarēn arým 'ã pi'òk no'òk ne. Nhyim me arým aben djô'ã arēnho mõi. Arēnho mõi tãmtã arým iwýr o bõx. Tũ:mrãm me bakamingrãnyrekam arým iwýr o bõx. Ba ar iba: ga me arým jakam ã ijo ane. Me kute me bakukãmãremã me ajã ujarēnh kòt ne ga me arým jakam ã ijo atým ane. Nãm ã Jeju me krāptĩmã ane. Nhyim kam kòt ba djwýnh kunĩ mã amijã maje prõt ne.

Me kute we axwe jabej kukjêr.

Mak 14.55; Ruk 22.66; Djur 18.12

57 Nhyim me kute pa 'amýnh djwýnhja o mõi:n arým Kajbaj'ýr o bõx. Me kadjy Metĩndjwýnh mar djwýnh nhõ bēnjadjwýr raxbê ne Kajbaj. Nhyim Môjdjê kukràdjã mar djwýnhmẽ mebēngêtmẽ ne me arým akuprõ nhyim me me'ýr o bõx.

58 Nhyim be, Pedru ne Jeju kòt tẽ, nĩjar kum kre rax ne tẽ. Nhyim me kadjy Metĩndjwýnh mar djwýnh nhõ bēnjadjwýr rax nhõ kikre nhipòkri kēnh ngrire nhyim Pedru arým Jejukòt wadjã. Me kute ajmã Jeju o jabej kute omũnhmã arým nhỹ, bēnjadjwýr nhõ krākamngônhmẽ ro'ã nhỹ.

59 Nãm me me'ýr Jejuo bõx nhyim kam me rũnh arým me 'èxnhĩ jabej. Me kadjy Metĩndjwýnh mar djwýnh nhõ bēnjadjwýrmẽ mebēngêttēmẽ me rũnh kunĩ ne me me 'èxnhĩ

jabej. Dja me amãnhkrut Jeju'ã 'êx ne memã kum,

—Ba ne ba axwe kôt omũ. Nãm ã ane ba omũ, ane. Dja me ane nhym me arým me kabên man arým we axwe 'õ pãnh kubĩ. Kadjy ne me me 'êxnhĩ jabej.

⁶⁰ Ne te abejo dja. Me'õ ar amãnhkrut kute axikôt 'ã kabênja ne me te abejo dja:. Nhym me 'êxnhĩ krãptĩ kãjmã ku'ên arĩk aben kupa'ãbit axwe jarênho kumex. Nhym me te ar amãnhkrut axikôt 'ã kabênja jabejo dja: nhym kam ar 'êxnhĩ amãnhkrutja arým kãjmã djan axikôt 'ã kabênjarê.

⁶¹ Nãm ar'ã 'êx ne memã kum,

—Tãmwã ne memã kum, “Ba ne ba ije Metĩndjwýnh nhõ kikreti ngrãnh ne ije akubyn ipêx kadjy ijityxo 'yr ibôx mexkumrêx. Akubyn ije ipêx'ã dja akati amãnhkrut ne ikjêkêbit apêx ba arým ipêx pa.” Nãm Jeju ã memã ane bar arým kuma. Nãm ar 'êxnhĩja ã Jeju'ã memã ane. Ar axikôt ã memã arênho ane.

⁶² Nhym me kadjy Metĩndjwýnh mar djwýnh nhõ bẽnjadjwýr raxja arým kãjmã djan kum,

—Ga ar kabênjama. Djãm aje aminêje akabên'õ jarênh prãm kêtumrêx. On imã amikôt amijarê, ane.

⁶³ Nhym Jeju tu anhikrê.

Nhym me kadjy Metĩndjwýnh mar djwýnh nhõ bẽnjadjwýr rax aje kum,

—Metĩndjwýnh tĩn ne ar baja ne arým gu bapumũho

nhỹ. Kwãrĩk wãnh nokrekam ajêxnhĩ kêt. On me imã amijarê. Djãm abê me babê idjaer nhõ Bẽnjadjwýrbê kumkati, nêñ? Djãm mrãmri abê Kritu? Djãm abê Metĩndjwýnh Kra? On me imã amijarê, ane.

⁶⁴ Nhym Jeju kum,

—Kôt ne ga imã arê. Ba ar amã arê gar ama. Gêdja ba ã Metĩndjwýnh pymati djubôk'ãnh nhỹ. Ije amijo inhĩ ne ibẽnjadjwýr raxkam ubôk'ãnh nhỹ gar arým ipumũ. Ne kam aje kakrãkôt amrê kãjkwã kurũm itêmkôt ipumũ, ane.

⁶⁵ Nhym kam me kadjy Metĩndjwýnh mar djwýnh nhõ bẽnjadjwýr rax kute memã amingryko amirĩt kadjy arým amibê kã kadjô. Amibê kã kadjôn arým memã kum,

—Ê, arým ne Metĩndjwýnh japrý. E kum kwãrĩk wãnh gwaj ijukri axwe kôt omũnh djwýnh'õ jabej kêt. Gwaj bakunĩ ne gwaj arým kute Metĩndjwýnh japrýja ma. Ta ne amijo Metĩndjwýnh rax pytàn arým o aprý gwaj kôt kuma. Kute gwaj bamã, “Metĩndjwýnh djubôk'ãnh inhỹrkôt dja gar ipumũ”, anhỹrkôt ne gwaj arým kuma.

⁶⁶ Arým ne gar ama. Mýj dja gwaj nê? ane.

Nhym me kupãnhã 'ã kum,

—Gê me on kubĩ. Gê me on kubĩ, ane.

⁶⁷⁻⁶⁸ Nhym kam me kwý nokre kutôn ikra krão tak nhym me kwý ikra poo tak ne kum,

—We me inhõ Bẽnjadjwýrbê kumkati kadjy ne Metĩndjwýnh

ajano, abê Kritu kadjy ajano ga bôx. Aj, goja abê Kritu jabej goja me'ô kute akur-wanhjakôt omũ. Goja tu aman me imã arê. Nãm me ã Jeju'ã bêno bikênho ane.

Pedru aminêje 'êx.

Mak 14.66; Ruk 22.55; Dju r 18.15

⁶⁹ Nhyam Pedru arým me kadjy Metîndjwýnh mar djwýnh nhõ bënjadjwýr rax nhõ kikre nhipôkri kênh ngrirekam nhỹ. Nhỹ: nhyam bënjadjwýr nhõ àpênh ni arým 'ýr bôx ne omũn kum,

—Tukwa, gadjwý ne ga Jeju kôt ar aba. Pykabê Garrêjakam Jejukôt ar aba, ane.

⁷⁰ Nhyam me kunĩ nhipôkri arĩk aminêje 'êx ne kum,

—Kati, ije akabênwã mar kêtumrêx, ane.

⁷¹ Ne kam kikreti'ýr àrmã katon kre tã dja. Nhyam bënjadjwýr nhõ àpênh ni 'ôdjwý omũn memã kum,

—Tãmwãdjwý ne Jejukôt ar ba, Nadjarekam Jejukôt ar ba, ane.

⁷² Nhyam ajte aminêje 'êx ne memã kum,

—Aje mýj me'ô jarênhwã ije omũnh kêt. Djãm ijêxnhĩ? Kati. Metîndjwýnh ne arým ijêxnhĩ kêtôt ima, ane.

⁷³ Nhyam kàjbê 'âtũm nhyam kam me'ô 'ýr tẽn kum,

—Be, mrãmri ne gadjwý kôt ar aba. Abê pykabê Garrêja kra'ô. Garrêjakam me kabên kôt ne ga akabên bar kôt aman arým amã ikato, ane.

⁷⁴ Nhyam memã kum,

—Kati, mrãmri ije me'ôwã pumũnh kêtumrêx, ane. Ne me'ô kute kum anhýr kêt mã arým amikangrôn memã kum,

—Dja ba ijêxnhĩ jabej gê Metîndjwýnh pãnh ijo akno. Ta ne arým ijêxnhĩ kêt kôt ima, ane. Nãm anhýr 'iry kêt nhyam arým ôkrên'ãnh kà.

⁷⁵ Nhyam kam Pedru ôkrên'ãnh kàr man akubyn amimaro tẽ. Amimaro tẽn arým amũja'ã Jeju kute kum kabên jarênhja'ýr amimaro bôx ne amijã kabên ma. Kute kum,

—Ôkrên'ãnh kàr kêttri dja ga aminêje ajêxo amãnhkrut ne ikjê kêt ne memã kum, “Kati, ije tãmwã pumũnh kêt”, anhýr ja ne arým kuma. Nãm maro dja nhyam arým rerek 'ýr bôx. Rerek 'ýr bôx nhyam arým katon mu:w.

27

Me Piratu'ýr o môn o bôx.

Mak 15.1; Ruk 23.1; Dju r 18.28

¹ Nhyam kam kryrà m me kadjy Metîndjwýnh mar djwýnh nhõ bënjadjwýr kunimê mebê idjaer bêngêt arým Jejuo aben ma. O aben man arým abenmã 'ã karõn abenmã kum,

—Mrãmri dja me on tu bĩnkumrêx, ane.

² Ne kam arým uwpre n Piratu'ýr o môn o bôx. O bôx ne kum kanga. Piratubê bënjadjwýr bajtem.

³ Me kute bĩnmã 'ýr o mörkam ne Djuda arým omũ. Djuda kute kurê djwýnhmã

kanga djwÿnhja arÿm omÿ. Ne kam arÿm amim ngry:k ne. Amim ngryk ne arÿm amim,

—Je tô mÿkam ne ba memã Jeju kanga? ane. Amim ngryko tē:n akubyn me rÿnh'ÿr kryt jakao ngônhponho pi'ôk kaprîbê 30o tēn arÿm me'ÿr o bôx. Me kadjy Metîndjwÿnh mar djwÿnh nhô bēnjadjwÿrmē mebēngêt'ÿr ne o bôx ne arÿm memã kum,

4 —Axwe kêtumrēxkam ne ba me amã kanga ga me arÿm aje bînmã. Ba kam arÿm ijaxwe:, ane. Ne memã kum, “Mî”, ane.

Nhym me kum,

—Djãm me ba ne ba me o amaro iba? Kati, ga ne ga o me ima, ane.

5 Nhym kam arÿm Metîndjwÿnh nhô kikreti'ÿr tēn 'ÿr bôx ne kikreti kad-jwÿnhbê ngônhponh mēn arÿm mã tē. Mã tēn kam ta pi'ã amimut djên amibîn arÿm ty.

6 Nhym kam me kadjy Metîndjwÿnh mar djwÿnh nhô bēnjadjwÿr ar 'ÿr tēn ngônhponho atom ne abenmã kum,

—Djãm Metîndjwÿnh nhô kikreti nhô pi'ôk kaprîo atom djakam gwaj baje ngônhponh djirmã? Kati. Djuda kute gwaj bamã Jeju kanga nhym me kute bîn nhym kamrô prôt pãnh ne ngônhponho pi'ôk kaprîja. Gwaj ren Metîndjwÿnh nhô kikretikam pi'ôk kaprî djin ren kam

Môjdjê kukràdjà kupa'ã amijo tē, ane.

7 Ne kam aben man abenmã kum,

—Gwaj ngônhponho ngybôr nhô pyka by. Me kute kam me bajtem tyk jangjēnh kadjy pyka by, ane. Ne kam arÿm ngônhponho pyka by.

8 Kam ne me arÿm pykamã pyka kamrôre jarē. Akatija tãmkam ne me kute kum arēnh rã'ã.

9-10 Amrēbê: ne me bakukãmãre Djermi memã 'ã ajarē. Me kute ngônhponho ngybôr nhô pyka byr'ã ajarē. Djermi Metîndjwÿnh kuk-wakam me bakukãmãremã 'ã ajarēn memã kum,

“Nãm me kam arÿm kryt jakao ngônhponho pi'ôk kaprîbê 30 by. Mebê idjaer kute me'ô'ã kum,

‘Dja ba me me'ô pãnh amã ã pi'ôk kaprîo ane’, anhÿr kôt ne me arÿm kubê 30 by.

Ne kam arÿm o ngybôr nhô pyka by. Bēnjadjwÿr djwÿnh kute imã arēnh kôt ne me kuby.”

Nãm ã Djermi me bakukãmãremã ane. Nhym me kam arÿm aben djô'ã arē:. Arēho mōr tãmtã arÿm 'ÿr o bôx. Tū:mrãm me bakamingrãnyrekam me rÿnh arÿm ngônhponho ngybôr nhô pyka byrkumrēx. Djermi kute amrēbê: me bakukãmãremã 'ã ujarēnh kôt ne me arÿm pyka byrkumrēx.

Piratu kute we axwe jabej kukjêr.

Mak 15.2; Ruk 23.3; Dju r

18.28

¹¹ Me kute pyka byr djwÿnhrà̃m ne me rÿnh arÿm bÿnjadjwÿr Piratu'ÿr Jejuo mÿn o bÿx. O bÿx nhym arÿm kabem dja nhym kum,

–Djã̃m abê mebê idjaer nhô bÿnjadjwÿr rax? ane.

Nhym Jeju kum,

–Kôt ne ga aje arÿnhwã, ane.

¹² Nhym kam me kadjy Metÿndjwÿnh mar djwÿnh nhô bÿnjadjwÿrmê me bÿngêtmê arÿk Jeju'ã axwe janhô. Nhym tu anhikrê.

¹³ Nhym Piratu kum,

–Djã̃m ajaxwe krãre ne me amã arê? Djã̃m aje mar kêt? ane.

¹⁴ Nhym kum kabÿn'ô jarÿnh kêt kumrêx. Nhym bÿnjadjwÿr Piratu te kute marmã kam no tyn omÿnho nhÿ.

¹⁵ Be, akatija tãmkam ne me bê idjaer krãpti: arÿm aben pydji. Me kute aben kajmã'ã Metÿndjwÿnh me kukãmãre nhirôbê mrãnh dja mar kadjy aben pydji. Amex kunÿkôt ne bÿnjadjwÿr raxbê Piratu akati jakam me bê ijê dja kurÿm me pÿnh ne meo pôx nhym me mã mrã, me bê ijêjao pôx nhym me mã mrã. Me kute me'ô'ã à'wÿrja ne me kÿnh kadjy bÿm kumê.

¹⁶ Me bê ijê djakam ne me arÿm me'ô axwe:jabê ijê. Idjibê ne Baraba.

¹⁷ Me krãpti ne me akati jakam akuprô nhym Piratu memã kum,

–Mÿj me'ô dja ba me amã kaban ano? Dja ba

Baraba kaban ano. Nãr, dja ba Jeju'ã inhiren ano, me kute kum Kritu jarÿnhjamã inhiren ano, ane.

¹⁸ Nãm anhÿr djwÿnhrà̃m amim,

–Jeju'ã me krãptikam ne me rÿnh 'ã ngryk ne imã kanga, ane. Ne kam arÿm kute Jeju'ã irer ne kute anor prãm.

¹⁹ Piratu arek memã axwe pãnh jarÿnh djakam nhÿ nhym prô amÿ kum kabÿn janon kum,

–Kwãrÿk wãnh ajmã me'ôwão kêt. Axwe kêt kumrêx kam ajmã o kêt. Akatija tãmkam ne ba ibip-tirkam omÿn arÿm kam axwe idjumar, ane.

²⁰ Kam ne Piratu kute kum irer ne kute anor prãm ne me krãptimã kum,

–Mÿj me'ô dja ba kum inhiren ano? ane. Nhym me kadjy Metÿndjwÿnh mar djwÿnh nhô bÿnjadjwÿrmê me bÿngêtmê me krãptimã kum,

–Baraba dja ga me amã kÿnh. Jeju'ã dja ga me kum, “Abi, abi.” Nãm me ã memã ane.

²¹ Nhym kam bÿnjadjwÿr Piratu ajte me krãptimã kum,

–Ar amãnhkrutja. Nhÿnhja dja ba kum inhiren ano? ane.

Nhym me kum, “Baraba”, ane.

²² Nhym memã kum,

–Mÿj dja ba Jejudjwÿ on? Me kute kum Kritu jarÿnhja mÿj dja ba on? ane.

Nhym me kunÿ kum, “Pite'y'ã anhô”, ane.

²³ Nhym Piratu memã kum,

—Tô mỳkam? Mã ne kute? Djãm axwe? ane.

Nhym me kàj bê kum, "Pĩte'y'ã anhô", ane.

²⁴ Nhym Piratu amim,

—Je, jakam ne ba arỳm te meo ane. Nhym me ngry:k ne kangao kumex, ane. Ne kam ta kute we memã amijaxwe kêtõ amirĩt kadjy arỳm ngõ byn me kunĩ nokrekam aminhikra põn memã kum,

—Djãm ije me'õ axwe kêtja kamrõ kapĩnkam ba ijaxwe? Kati, me ga ne ga me 'ã imã apnê ba arỳm ije bĩnmã. Me ga ne ga me ajaxwe, ane.

²⁵ Nhym me kunĩ kum,

—Nã. Tãm. Me ba dja ba me ijaxwe. Me ikramẽ ikrakam itãmdjwýmẽ dja ba me ijaxwe. Me ba ne ba me imã bĩn prãm ne kam aje bĩnmã amã 'ã apnê, ane.

²⁶ Nhym kam arỳm Baraba kaban ano nhym ta arỳm arek ar mekõt ba. Nãm kum iren anon kam memã Jeju jarẽ. Nhym me arỳm mrykã punuo kaprêprê:k ne. Nhym kam me kute pĩte'y'ã nhõr kadjy memã arẽ.

Krãkamngõnh kute 'ã bẽno bikẽnh.

Mak 15.16; Dju r 19.2

²⁷ Nhym kam bẽnjadwỳr Piratu nhõ krãkamngõnh kikretimã Jejuo mõn o wadjã. Kumoka'ẽ nhidjibẽ Pretorimã o mõn o wadjã. O wadjãn arỳm kadjy me krãkamngõnh kãtãm kunõ akprõ. O akprõ nhym me kunĩ arỳm bõx ne Jeju'ã aben pydji. Me kute aprỳn 'ã bẽno bikẽnh kadjy 'ã aben pydji.

²⁸ Ne kam kubẽ kubẽkã kaban inõkã ryti kamrẽk kute me bẽnjadwỳr rũnh nhinõkã pyrãkja kum adjã.

²⁹ Ne kam mrỳnhõ kajkep ne ikãnh ne, ne kum kutu. Nãm me me bẽnjadwỳr rũnh nhõ krãdjẽ'ã mrỳnhĩ jakren arỳm kum kutu. Ne kam ikra djubõkmã po'ẽ jadjã nhym kuby. Me bẽnjadwỳr djãbêr djã'ã ne me po'ẽ jakren ikramã adjã nhym kubyn o nhỹ. Nhym me parbẽ ari rõrõk ne kõnkrãõ krĩn 'ã bẽno ajkẽn apỳnh kum,

—Ga we abẽ mebẽ idjaer nhõ bẽnjadwỳr rax. Gora kribẽm atĩn 'iry, anhỹro kumex.

³⁰ Ne kam apỳnh kutõn apỳnh po'ẽ byn arĩk o krã mõre.

³¹ Ne kam arỳm 'ã bẽno bikẽnhja inomã kumẽn kam arỳm kubẽ inõkã ryti kamrẽk kaban akubyn kum õ kubẽkã djwỳnhja jadjã. Ne kam kute pĩte'y'ã nhõrmã o katon o mõ.

Me kute pĩte'ykam nhõr.

Mak 15.21; Ruk 23.33; Dju r 19.17

³² O mõn arỳm me'õbẽ Ximãõ kajpa. Pykabẽ Xirenikam me kra 'õ. Nhym me krãkamngõnh arỳm Jeju nhõ pĩte'y'ã kum àpnẽnh tỳx nhym arỳm kum ikreio kumỳn o mõ.

³³ Krãnhrebẽ Gogota'ỳr ne me Jejuo mõ. Me bakabẽnkam ne gu me ren krãnhremã me krã'i jarẽ. Nãm me 'ỳr o mõn arỳm 'ỳr o bõx.

³⁴ Ne kam pidjõ kangõ kadjãmẽ pidjõ akãn arỳm

Jejumã kungã. Nhyim te kakin kanga.

³⁵ Nhyim kam me arým píte'y'ã kunhõ nhyim wajêt.

Nhyim kam me apÿnh kute õ kubêkà jamÿnh kadjy kën kryre rë. Me kute kën rënhkõt ne me amijo kubêkà pytä. Amrêbê: ne ujarënh djwÿnh 'ã ajarë. Me kute abenmã õ kubêkà ngrành'ã ajarë. Metïndjwÿnh kukwakam ne 'ã ajarën me bakukãmãremã kum,

“Metïndjwÿnh Kra ne memã kum,

'Arým ne me abenmã ikà ngrà.

Nãm me ikà ja'ã kën kryre rën arým amijo utà.' Nãm ã memã ane.”

Nãm ã me bakukãmãremã ane nhyim me arým aben djô'ã arënhõ mõ:n arënhõ mör tämtã arým 'ÿr o bõx. Tü:mràm me bakamingrãnyrekam 'ÿr o bõx nhyim me arým abenmã Jeju kà ngrànhkumrëx. Metïndjwÿnh kukwakam ujarënh djwÿnh kute me bakukãmãremã 'ã ujarënh kõt ne me arým abenmã Jeju kà ngrànhkumrëx.

³⁶ Ne kam arým nhÿ, nêje rïto nhÿ.

³⁷ Ne kam 'ã pi'òk no'òk ne. Pi'òkkam ne memã kum,

—Jeju ne ja. Mebê idjaer nhõ bënjadjwÿr rax ne ja, ane. Me kunÿ kute omÿnh kadjy ne me Jeju nhimõkri kunhõ. Me kute we Jeju jaxwe 'õ pãnh píte'y'ã jêtja pumÿnh ne kute mar kadjy ne me pi'òk no'òk ne imõkri kunhõ.

³⁸ Ne kam ar àkĩnhĩ amãnhkrutja Jeju nhikjê'ã píte'y'ã ar kunhõ. Nhyim arým ar arij. Jeju òkredjàkõt wajêt nhyim aktã ar axweja ijën wajêt.

³⁹ Nhyim me 'ãnh mörja nokà nhàn kum kabën punu:re ne kum,

⁴⁰ —Be, ga: ne ga we aje Metïndjwÿnh nhõ kikreti ngrành ne aje akubyn ipêxmã. Nhyim aje ipêxo adjãm'ã akati amãnhkrut ne ikjêkêt ga we aje ipêx parmã. Goja jakam amiptã. Goja abê Metïndjwÿnh Kra jabej píte'y kurÿm rwÿ, ane.

⁴¹ Nhyim kam me rÿnh arĩk 'ã bëno ajkê. Me kadjy Metïndjwÿnh mar djwÿnh nhõ bënjadjwÿrmê Môjdjê kukràdjã mar djwÿnhmê mebêngêtmê ne me arĩk 'ã bëno ajkên abenmã kum,

⁴² —Amÿbit ne me utà. Ne kam te kute amipytar prãmje. Goja gê mrãmri mebê idjaer nhõ bënjadjwÿr raxkumrëx jabej on píte'y kurÿm rwÿ. Gê goja rwÿ gwaj goja rwÿkkõt omÿn arým tu amim markumrëx.

⁴³ Tãmwã ne we Metïndjwÿnh kanàrràm ar ba. Gê Metïndjwÿnh mrãmri kum kĩnh jabej on utà. Tãmwã ne 'êx ne memã kum, “Ibê Metïndjwÿnh Kra”, anhÿr ar o ba. Nãm me ã abenmã ane.

⁴⁴ Nhyim ar àkĩnhĩ aktã píte'y'ã jêtjadjwÿ kum àkjêro wajêt.

Tyk kadjy ne ja.

Mak 15.33; Ruk 23.44; Dju r 19.28

45 Nhyim arým kàjkwa nhipôkri myt nhỹ. Nhyim kam tu akamàt kô tyk ne. Pyka kunĩkôt ne me'ã akamàt kô tyk ne. Nãm me'ã akamàt kô tykkam myt kyn kyn kyn ky: nhyim 3 orakam, amykrykambit arým ajte myt no pôt ne. Arým ajte myt kato.

46 Myt kato nhyim Jeju mebê idjaer kabênkam kàj bê kabên ne Bämmã kum,

—Eroi: Eroi: rama xabatani, ane. Nãm ren me bakabên kam kum,

—Inhõ Metĩndjwý:nh, Inhõ Metĩndjwý:nh, mýkam ne ga arým ikanga? ane.

47 Nhyim parbê me ku'êja kabên man arĩk abenmã kum, “Ë, me'õwã ne Erijmã kabên”, ane.

48 Nhyim kam me'õ prõt ne ngôn timer puror põnh djã jakrita byn pidjô kangô kadjãmã adjã. Nhyim kam kangô ipu nhyim pĩ nhidjamã adjàn kàjmã kum kungã, kute kaôr kadjy.

49 Nhyim me'õ ar kum,

—Adjým, gê goja me bakukãmãrebê Erij 'ýr bõx ne goja utã, ane.

50 Nhyim kam Jeju kàj bê ajte kabên ne arým ty.

51 Be, nhyim arým Metĩndjwýnh nhõ kikreti kadjwýnhbê kubêkâtija ta amikadjô. Nãm nhôr djã'ãnh amikrax ne e y: ne kraxmã amimẽ. Nhyim pyka arým amingrêk ne. Nhyim apýnh kên amikokij.

52 Nhyim apýnh pyka krã amijã kurê. Nhyim me tyk krãptĩ, Metĩndjwýnh nhõ me ja

krãptĩ, arým ã tã akubyn tĩn ne kato

53 ne arým Jeju akubyn tĩn nhijukri Djeruxarêmã mõ, krĩrax tãmmã ne me kute Metĩndjwýnh nhõ krĩrax mextire jarên ja, kumã ne me mõn me krãptĩmã amijo amirĩt.

54 Pyka amingrêk nhyim mýjja kwý ã amijo ane. Nhyim krãkamngôn timer krãptĩ: kubê 100 nhõ bẽnjadjwýrmẽ ro'ã Jeju nêje rĩto ku'êja arým omũ. Mýjja pumũn arým tĩn prã:m ne abenmã kum,

—Be, mrãmri ne me'õ jabê Metĩndjwýnh Krakumrêx, ane.

55 Nhyim me niredjwý krãptĩ amybým omũnho dja. Amrêbê Jeju pykabê Garrêjakam ar bari ne me nire ja mã kôt ban o djuw mexo ba. Ne Jeju ajbir krĩraxbê Djeruxarê'ýr tẽmkam kôt ajte mõn bõx.

56 Me nire ja nhikô'ã ne Marij Madarena dja. Nhyim Marij 'õdjwý dja. Kurũm ne Xijagumẽ Jõdje ar apõx. Nhyim Djebedêu kute kum ar adjwýrja nãdjwý dja.

Arým adjãr kadjy ne ja.

Mak 15.42; Ruk 23.50; Dju r 19.38

57 Nãm Jeju ty nhyim kam amykry mex ne. Nhyim Jõdje arým bõx. Krĩraxbê Armatêkam ne Jõdje abatãnh djã. Õ nêkrêx rax. Adjwýnhdjwý ne arým Jeju kôt ba.

58 Nãm Piratu'ýr tẽn bõx ne Jeju nhĩ'ã kuma. Nhyim Piratu memã kum, “Aje, me kum angã”, ane.

59 Nhyam kam Jôdje kadjy kubêkà mexbê rinhu byn 'ÿr o tē. 'ÿr o tēn arÿm pîte'y kurÿm o ruw. Ne kam arÿm kubêkào kupu.

60-61 Nhyam wānh ta ò me tyk nhō kēnkreja. Ta kabēn kôt ne me ajbir kēnkre kakruw. Nhyam arÿm Jeju o mōn kam adjàro dja. Ne adjàr pan kam kēnpoti jabatānhja ajkwa krekre'ā kudjan kam arÿm mā tē. Nhyam Marij Madarenamē Marij 'òdjwÿmē ar kēnkre kōnh omūnho nhÿ.

Kēnkre nêje ku'ê djwÿnh'ā ujarēnh.

62 Pi'òk rārār nêje akatikam ne me adjà. Akati jakam ne me me tyk djà kêt djà nhō akati bōx kētri aminhō mÿjja kupēnho kumex. Nhyam kam arÿm pi'òk rārār bōx. Me tyk djà kêt djà nhō akati bōx. Nām te pi'òk rārār nhyam me rūnh akati mar kêt ne tu Piratu'ÿr tē. Me kadjy Metündjwÿnh mar djwÿnh nhō bēnjadjwÿrmē mebê pardjēu Piratu'ÿr tēn 'ÿr bōx ne Jeju'ā kum,

63 —Bēnjadjwÿr, me'ò 'èxnhÿja tīn ne ar bari ne memā kum, “Dja ba ty nhyam ijā akatin akatin akati ba kam akubyn itīn”, ane. Tām ne bar ma:ro iba.

64 Kam bar amā arē. Godja kôt ba djwÿnh ar akamātkam kēnkre 'ÿr bōx ne arÿm ïo akīn mā o mō. Ne kam arīk memā 'èx ne memā kum, “Arÿm ne akubyn tīn ne”, anhÿro ba. Jeju ta ne amrēbē me noo biknoro ba. Dja ar ijukri akubyn

tīn jarē nhyam me abenmā arēn arÿm abennoo biknor me:x ne. Me 'èx kêt kadjy dja ga anhō krākamngōnh janon memā kum, “Me 'ÿr mōn kēnkre kuri dja”, ane nhyam ar te kute ïo àkīnhmā. Gē 'ā akati amānhkrut ne ikjêkêt apêxkambit me ajte ate krā ba. Nām me rūnh ā Piratumā ane.

65 Nhyam memā kum,

—Gêtō. 'ÿr krākamngōnh kwÿo mō gē me kēnkre nêje djan rīt tÿ:xo dja, ane.

66 Nhyam kam me arÿm kēnkre'ÿr meo mōn meo bōx. Ne kam arÿm kēnkre'ā kēnpotio yn kam kre nêje krākamngōnh pumjuw nhyam me arÿm nêje djan rīt tÿ:xo dja.

28

Akubyn tīn kadjy ne ja.

Mak 16.1; Ruk 24.1; Dju r 20.1

1 Nhyam me tyk djà kêt djà nhō akati arÿm apêx nhyam arÿm pi'òk kamrēkkam akati tē. Nhyam kam Marij Madarenamē Marij 'òdjwÿ ar arÿm kute kēnkre pumūnhmā 'ÿr tē.

2 'ÿr tē: nhyam arÿm pyka amingrēk tÿ:x ne. Bēnjadjwÿr djwÿnh kadjy mrānh djwÿnh 'ò ne kàjkwa kurÿm ruw nhyam kam pyka amingrēk tÿ:x ne. Nhyam kadjy mrānh djwÿnh arÿm kēnkre'ÿr tēn 'ÿr bōx. Bōx ne arÿm ajkwa krekre'ā jām kēnpoti dja. Jām kudjan arÿm 'ā nhÿ.

3 Nām nokre jadjē:nh kute mrāmri ne na jadjēnhkam pôk tÿxja pyrāk. Nhyam ò kubêkāja

jaka: kute mrãmri ne kakũm arngrokam akaja pyræk.

4 Nhyim kre nêje ku'ê djwýnhja arým omũ. Omũn arým umaje terte:t ne arým rôrøk ne. Ne kam arým wãnh kute me tyk pyræk ne ikwã.

5 Nhyim ar nire kênkre'ÿr tẽn bõx nhyim kadjy mrãnh djwýnhja arkum,

—Kwãrĩk wãnh ar atĩn prãm kêt. Jeju ne gar abej. Arým ne ba ar ama. Me kute pĩte'y'ã nhõr ne bĩnja ne gar abej tẽ.

6 Jakam ne arým nõr kêt. Nãm akubyn tĩn ne kato, kute ar amã arẽnh kêt. Amrẽ ar tẽn nõr djã kaprýja pumũ.

7 Dja gar omũn kam amikrà kêt ne tẽn kõt ba djwýnhmã arẽ. Dja gar arkum, “Arým ne akubyn tĩn ne ar akukãm pykabê Garrêja'ÿr tẽmmã. Dja gar kam tẽn arým omũ” ane. Dja gar ã arkum ane. Ba ne ba arým ar amã arẽ gar arým ama. Nãm ã kadjy mrãnh djwýnh arkum ane.

8 Nhyim ar nire kabẽn man arým amikrà kêt ne mã kênkre kurũm prõt ne. Tĩn prãmmẽ kĩnhmẽ akàn prõt ne.

9 Ar kute kõt ba djwýnh arkum arẽnhmã prõt ne. Prõt nhyim ar aerbê Jeju ar kaj-pan arkum, “Àpnhĩre ar”, ane. Nhyim ar arým 'ÿr bõx ne paro tým ne kum rax jarẽho nõ.

10 Nhyim Jeju arkum,

—Kwãrĩk wãnh ar atĩn prãm kêt. Tẽn ikamy arkum ikabẽn jarẽn arkum, “Ar Garrêja'ÿr mõi. Dja gar kam bõx ne arým omũ”, ane. Dja gar ã arkum

ane. Nãm ã Jeju arkum ane. Nhyim ar nire arým ar'ÿr mõi.

Kênkre nêje ku'ê djwýnh 'ã ujarẽnh.

11 Ar'ÿr mõi nhyim wãnh kre nêje ku'ê djwýnh kwýja arým kãjmã djan amũ krĩraxmã mõi bõx. Bõx ne arým me kadjy Metĩndjwýnh mar djwýnh nhõ bẽnjadjwýrmã prĩne amijarẽn arkum,

—E kum, pyka ne amingrêk nhyim kadjy mrãnh djwýnh arým ruw ne kênkre'ÿr tẽ. 'ÿr tẽn arým ajkwa krekre'ã jãm kênpoti djan 'ã nhỹ. Nokre adjê:nh ne nhỹ. Bar omũn itĩn prã:m, ane.

12 Nhyim ar arým kuman mebêngêt'ÿr tẽn 'ÿr bõx ne mekmẽ akuprõ. Ne kam arým o aben ma. O aben mar pan kam arým krãkamngõnh'ÿr bõx ne arkum,

13 —Kwãrĩk wãnh memã wã jarẽn kêt. Dja gar memã ajêx ne memã kum, “Akamãtkam ar inhõt tykkam arým kõt ba djwýnh ar bõx. Bõx ne arým Jejuo akĩn mã nhĩ'ãm o mõi”, ane. Dja gar ã memã ajêxo ane bar pãnh arým ar amã pi'øk kaprĩ kumex ngã.

14 Nhyim godja me kãtãm arým ar anhõ bẽnjadjwýr Piratumã ar ajarẽn jabej ne kum, “Nãm anhõ krãkamngõnh kre nêje rĩt'ã ngõr nhyim kõt ba djwýnh ar arým Jejuo akĩ”, anhỹr jabej. Nhyim ar akam ngryk jabej. Ar ba dja bar arým ar anêje kum ikabẽn ne ar apytã. Mĩ, pi'øk kaprĩ. Dja gar ã memã

ajêxo ane. Nãm ã me rũnh krãkamngônã arkum ane.

¹⁵ Nhyim kam ar arÿm amim pi'ôk kaprĩ jamÿn ã memã 'êxo bao ane. Ar kute arkum 'ã karõ kôt ã memã 'êxo bao ane. Nhyim kam mebê idjaer arÿm arênhokumex ne arênhokum ipôk ne. Ne akati jakam kute we ar kute Jejuo àkĩnhja jarênh rã'ã ne.

Ar àpênh djã'ã arkum karõ.

Mak 16.14; Ruk 24.46; Dju r 20.19; Kar 1.6

¹⁶ Nhyim kam kôt ba djwÿnh Ar kubê 11ja amũ pykabê Garrêja'ÿr môn bôx. Jeju kute arkum krãnh jarênhja'ÿr ne ar bôx.

¹⁷ Ne kam arÿm Jeju pumũn parbê kônkrão nhÿn kum rax jarênh kum,

—Mrãmri ne ga arÿm akubyn atĩn ne, ane. Nhyim be, ar kwÿ ne ar abenmã kum,

—Djãm mrãmri Jejukumrêx ne dja? Djãm mrãmri akubyn tĩn ne? Kon ne, ane.

¹⁸ Nhyim Jeju arÿm ar'ÿr bôx ne arkum,

—Kàjkwamê pykamê kam mÿjja kunĩ ne ba ije o iba kadjy arÿm ibênjadjwÿr rax.

¹⁹ Kam dja gar môn me kunĩmã arê. Apÿnh me ba djã kunĩkôt memã arê gê me ikabênh man kôt ar amijo ba. Dja me ikabênh man kôt ar amijo ba gar Metĩndjwÿnhmã ngômã me angij. Dja gar memã kum, “Arÿm ne ga tu amim Bãm markumrêx ne ajte tu amim Kra markumrêx ne ajte tu amim Metĩndjwÿnh Karõ markumrêx. Ba kam arÿm

ar kukwakam ngômã ajadjã”, ane. Dja gar ã memã anen arÿm ngômã me angij.

²⁰ Ije ar amã katãt ar amijo aba'ã karõkam ikabênh kunĩja memã arê gê me ikabênh kunĩ man kôt ar amijo ba. Dja ba kam akati kunĩkôt ar amê amijo ikajkep rã'ã: rã'ã ne nhyim pykakam me kute amihinomã amimênh djã nhõ akati arÿm bôx. Nãm ã Jeju arkum ane. Tãm ne ja.

Makô memã Jeju'ã ujarênh ne ja.

Makôdjwý ne prïne Jeju'ã ajarê. Arým abatành ne kute memã amijo amirít'ã pi'òk ja nhipêxmo krax ne 'ã ujarênh tèn tyk ne akubyn tìn ne àbir djãmã kumê. Nãm Paurmê Pedru arkôt mrã. Nhym Pedrudjwý Makôo ôbikwa nhym ô'ã prïne gwaj bamã Jeju'ã pi'òk no'òk ne.

Djuão kute Jeju kutêp me akre'ã ujarênh kadjy ne ja.

Mat 3.1-12; Ruk 3.1-18; Dju r 1.19-28

¹ Ba ibê Makô ne ba pi'òkkam me amã ikabên jarê. Me ujarênh ny kraxkôt ne ba me amã arê. Jeju. Kubê ne Metĩndjwýnh Kra. Metĩndjwýnh arým 'ã Běnjadjwýrbê kumkati mẽ. Jejubê Běnjadjwýrbê kumkatikôt ne me kum Kritu jarê.

² Idjaij ne amrêbê Metĩndjwýnh kukwakam kabên. Kabênkam ne Metĩndjwýnh Kramã kum,

“Ota ba akukãm ajã ujarênh djwýnh'õ jano kute akutêp me akre nhym me kute mar ne ad-jwýnhrà m axwemã irern katàt kute amijo bamã.

Kute mrãmri ne me kute me běnjadjwýr rũnh kutêp katàt pry jadjwýrja pyræk”, ane.

³ Ne ajte me bakukãmãremã kum,

“Me'õ dja kapôt kukritkam memã kabên ne. Kàj bê dja me akren memã kum,

'Me apa. Ê, on Běnjadjwýr djwýnh kutêp wãnh ajaxwemã anhiren katàt amijo aba.

Kute mrãmri ne me kute běnjadjwýr rũnh kutêp pry mex ne kute kum katàt pry jadjwýrja pyræk', ane.

Dja ã me'õ Běnjadjwýr djwýnh'ã memã ane.”

Nãm ã Idjaij me bakukãmãremã ane nhym me arým 'ã pi'òk no'òk ne. Nhym kam me aben djô'ã arênh mō:n arênh mōr tãmtã arým 'yr o bôx. Tũ:mrãm 'yr o bôx nhym Djuão arým kato. Me bakamingrãnyrekam katon arým abatành ne. Abatành ne arým ã Kritu kukãm memã ujarênh ar bao ane. Metĩndjwýnh kute me bakukãmãremã 'ã ujarênh kôt arým katon ã wýnhrà m ar me akreo bao ane.

⁴ Nãm kapôt kukritmã kato. Katon arým ngômã me angjênh ar o ban ar me akreo ba. Nãm memã kum,

—Me ga ne ga me ajaxweo aba tũm. On me amikam akaprïren wãnh ajaxwemã anhiren Metĩndjwýnh'yr amijo akêx. Dja ga me ane nhym Metĩndjwýnh arým me ajaxwe maro aknon arým ngyrk kêt. Ba kam arým Metĩndjwýnhmã ngômã me ajangij. Nãm ã memã anhÿr ar o ba.

5 Nhyam kam pykabê Djudêjakam me jamê krîraxbê Djeruxarêkam me jamê aben totokmã Djuão'ÿr ban bôxo dja. Bôx ne tu me ipôkri amijaxwe kôt amijarên kum,

—Be mrâmri, ba ijaxwe: ar iba. Arÿm imã kînh kêt ne wãnh kum inhire, ane.

Nhyam Djuão arÿm ngô raxbê Djodãokam Metîndjwÿnhmã ngômã me kunĩ jangij.

6 Be, Djuão ne mry jabatãnhbê kameru kî nhipêxo kubêkã jangij ne mry kào amikrax pren mÿjja kute krytkanhê pyrãk kun menh kangôo ikô.

7 Nãm kàj bê memã Jeju'ã ajarên memã kum,

—Itotokbê ne me'ô bôxmã. Me'ô tãm ne raxo kute ijakrenh, kute ijakrenh mexi. Nã bãm te irax ne 'ÿr ibikamênh prãmje. Nã bãm te irax ne 'ã inhîbôn ije kum parkà 'ãpre bônh ne o itêm prãmje. Be, ãm irax ba ren arÿm kum apê. Nhyam be kati. ãm ingrire. Nãm raxo ijakrenh mex ne. Tãmja ne arÿm bôx 'ÿr.

8 Ba ne ba ngômãbit me ajangij. Djãm tãmwã kute ngômã me ajangjênhmã? Kati. Tãm dja bôx ne kam me awÿr Metîndjwÿnh Karô jano. Nãm ã Djuão memã ane.

Kute ngômã Jeju jadjãr'ã ujarênh kadjy ne ja.

Mat 3.13-17; Ruk 3.21-22

9 Nhyam kam pykabê Garrêjakam krîraxbê Nadjare. Kurÿm arÿm Jeju tẽ. Tẽ:n

kam arÿm Djuão'ÿr bôx. Nhyam kam arÿm ngô raxbê Djodãokam ngômã Jeju jadjã, Metîndjwÿnhmã adjã.

10 Nhyam arÿm ngô kurÿm kator tẽ nhyam aêrbê kãjkwa abenbê ajkij nhyam arÿm omũ. Nhyam Metîndjwÿnh Karô kute tut pyrãk 'ã ruw. Me kute omũnh kadjy ne amijo tut pyrãk ne 'ã ruw.

11 Nhyam arÿm kãjkwa kurÿm Metîndjwÿnh Jejumã kabên ne kum,

—Mrâmri abê ikrakumrêx. Imã ajabê:kumrêx. Ba akam ikînhkumrêx, ane.

Xatanaj kute axwe'ã kum àpnênh kadjy ne ja.

Mat 4.1-11; Ruk 4.1-13

12 Ne kam adjynkêt ne Metîndjwÿnh Karô kabêno amũ Jeju kujaten kapôt kukritmã o môn o bôx ne ipôkri o ba.

13 Nhyam kapôt kukritkam rop môr djakam ar ba. Nhyam kam me axwe nhô bënjadjwÿrbê Xatanaj te kute axwe'ã Jeju mênhmã kum àpnênho dja nhyam 'ã akatibê 40 apêx. Nhyam kam kadjy mrãnh djwÿnh arÿm Jeju'ÿr bôx ne o djuw mex.

Jeju kute amikôt ar 'wÿr kadjy ne ja.

Mat 4.12-22; Ruk 5.1-11

14 Nhyam kam Jeju arÿm tẽ. Tẽ:n pykabê Garrêjakam bôx. Me arÿm kute Djuãoo tÿm ne kubê ijêkam ne Jeju kam bôx. Bôx ne kàj bê memã ujarênh ny jarênho ba.

15 Nãm memã kum,

—Be, Metĩndjwỳnh kute amrêbê me bakukãmãremã arênh kôt arỳm ò akati bôx 'ỳr. Kute amim me utàr ne ar meo ba 'ỳr. Me on amikam akaprĩren wãnh ajaxwemã anhiren Metĩndjwỳnh 'ỳr amijo akêx ne tu amim ujarênh ny markumrêx, ane.

¹⁶ Ne kam Garrêjakam imôti mỳrbê tẽ. NhyM Ximãomẽ Ængre ar axikôt katorja ngônkhkam ar kryre rênho ba. Ar kubê tep pynênh djwỳnh tũm.

¹⁷ Ar kryre rênho ar o ba nhyM Jeju arkum kabên ne arkum,

—Amrê ar mã ikôt ajkamẽ ba ar amã ar adjapênh djà ny jarê gar ar o aba. Dja gar mã ikôt me kamênh ar o aba. Kute mrãmri ne gar aje tep pynênh abaja pyrak dja gar mã ikôt me kamênh ar o aba, ane.

¹⁸ NhyM ar arỳm amikôt kryre mên mã Jeju kôt ajkamẽ.

¹⁹ NhyM ajbir tẽ nhyM Xijagumẽ Djuão ar axikôt apôxja kàkam amim kryreo mexo nhỹ nhyM arỳm ar omũ. Djebedêu ne ar adjuw.

²⁰ Nãm ar omũ nhyM adjynkêt nhyM amikôt ar ku'uw. NhyM Bãm Djebedêumẽ ò apênhmẽ ar kàkam nhỹ. NhyM Xijagu ar arỳm wãnh ar wãmã iren mã Jejukôt ajkamẽ.

Jeju kute me krãptĩo mex.

Ruk 4.31-37

²¹ Jejumẽ ar mō:n arỳm krĩraxbê Kapanakam bôx. NhyM kam ar'ã pi'òk ràràr.

Ar'ã me tyk djà kêt djà nhõ akati nhyM kam ar mebê idjaer bikprõnh djãmã wadjà. NhyM kam arỳm memã 'ã ujarênh dja.

²² NhyM me Jejukam no tyn kumex ne kam abenmã kum,

—Tô mỳj kabên ny got ja? Nãm prĩne kute amimarkôt katà:t memã amikukràdjà jarênhkumrêx. Nãm ã me bẽnjadjwỳr rũnh kwỳ kabên mex anen ar prĩne kabêno meo atomo ba, ane. Djã nãm ã Mòjdjê kukràdjà mar djwỳnh memã arênh dja ane? Kati, Nãm me ari no prõt ne ari kukràdjà jarênh'ã umju:w ne kute arênh katàt kêtukumrêx.

²³ Jeju memã 'ã ujarênh dja nhyM me'òja me bikprõnh djakam nhỹ. Me karõ punu ne me'òjao ba tũm. Nãm nhỹ nhyM me karõ punu kute o baja kày bê Jejumã kabên ne kum,

²⁴ —Krĩraxbê Nadjarekam Jeju, mỳj ne ga aje me ijomã? Tô djãm aje me ijo abiknormã? Ba me ije apumũnh tũm. Metĩndjwỳnh mexo ne ga amex. Ò kàkwa kurũm ne ga ruwn ar aba, ane.

²⁵ NhyM kam Jeju kum bẽn tỳx ne kum,

—Anhikrên me'òja kurũm akato, ane.

²⁶ NhyM arỳm me karõ punu me'òja bĩ nhyM tyko nõ. Nãm kubĩn amran arỳm kum iren katon mã tẽ. NhyM arỳm mex ne.

²⁷ NhyM arỳm me kunĩ te kute marmã kam no tyn kumex ne te ari aben kukij ne abenmã kum,

—Mÿj ne kute? Djâm me kukràdjà ny 'ò ne wã? Nãm kute amimar kôt tu me karô punumã kabên nhyr arÿm kum uman kabên kôt mã tẽ, ane.

²⁸ Nhyr kam me pykabê Garrêja kunîkôt abenmã Jeju jarênho ipôk ne.

²⁹ Nhyr kam Jejumẽ Xijagumẽ Djuão ar mebê idjaer bikprônã djà kurÿm kato. Ne kam ar Ximãomẽ Ångre ar ùrkwãmã môn bôx.

³⁰ Nhyr Ximão djupãnhdjwÿ kanên nõ. Ar wadjà nhyr ar Jejumã kum,

—Ximão djupãnhdjwÿ kanê kubĩ nhyr nõ, ane.

³¹ Nhyr arÿm 'ÿr tẽn 'ÿr bôx ne ikra 'amÿn kàjmã ÿr. Nhyr ar aèrbê kanê kum ire nhyr arÿm kàjmã dja. Kàjmã djan kam arÿm aro djuw mexo ba.

³² Nhyr arÿm ar'ã myt wadjà. Nhyr me kanêmẽ me punumẽ me karô punu kute meo ba tũmjã nhyr me aben totokmã Jeju'ÿr me ja kunõ bôx.

³³ Nãm krĩraxja tãmkam me kunĩ 'ã akuprô, ùrkwã jajkwa krekre'ã akuprô.

³⁴ Nhyr kam apÿnh me kanê djàri kute me parja Jeju arÿm me ja krãptĩ mex. Ne me karô punu krãptĩ kute ar meo baja arÿm ano nhyr arÿm memã ire. Nhyr kute anoro âmri mã me karô punumã kum, "Anhikrê", ane. Mÿkam? Bir, me karô kute Jeju pumÿnh tũmkam ã kum anhÿro ba. Nhyr kam ar'ã akamãt nhyr ar arÿm ngôr.

Arwãmã katorn Metĩndjwÿnhmã kabên.

Ruk 4.42-44

³⁵ Ôto nõ: nhyr kam, Jeju ôkrên'ãnh kàr pydjikam krã katon amÿ arwãmã kato. Ne tẽn arÿm Metĩndjwÿnhmã kabêno nhÿ.

³⁶ Nhyr kam Ximão ar abej mõi.

³⁷ Abej mõi nhyr kam arÿm kum katon kam kum,

—E kum, me kunĩ ne me ajabej ar ba, ane.

³⁸ Nhyr arkum,

—Gwaj on amÿ bu'ã krĩ kwÿkamdjwÿ tẽ ba me kamdjwÿ kàj bê memã arẽ. Me wãdjwÿ kadjy ne ba ikato, ane.

³⁹ Ne kam Garrêjakam pyka kunîkôt kàj bê memã arênho ba. Apÿnh mebê idjaer bikprônã djakam memã arênho ba. Ne me karô punu kute ar meo baja janoro ba nhyr arÿm memã iren mã mrã.

Kute me'õ ï kajêkam têjao mex.

Mat 8.1-4; Ruk 5.12-16

⁴⁰ Nhyr kam me'õ ï kajêkam têja 'ÿr bôx ne parbê kônkrão nhÿn kum rax jarên kum,

—Bênjadjwÿr djwÿnh, ga aje inhĩ kajêkam itêkôt ipumÿnh ne aje mar. Aje ijo mex prãm jabej ba ren arÿm imex ne, ane.

⁴¹ Nhyr arÿm kum kaprĩn 'ÿr ikran kupên kum,

—Ije ajo mex prãm. On amex, ane.

⁴² Nhyr arÿm 'ã ï kajêkam têja apêx ne arÿm mex ne. Kute o âm tãmkam tẽmbê kà mex ne.

43-44 Nhym kum,

—Kwārīk wānh ga memã amijarēnh kêt. Dja ga tu katàt mã me kadjy Metīndjwýnh mar djwýnh'ýr tēn kum amibē, kum amikà bē. Ne kam kum mry ngã gē akadjy Mōjdjē kukràdjà kôt Metīndjwýnhmã mry gan kum kungã. Arým akà mexkam dja ga kum mrywã ngã gē me kunĩ apumũ, arým akà mexkôt apumũ, ane.

45 Nãm te kum ane nhym arým tu memã amijã ujarēnh ar bamo kraḡ ne kam memã amijã ujarēho ipôk ne. Nhym kam Jeju te irã ipôkri krīrax'ômã àrn ar ba prãmje ne arým arwākambit ar ba. Nãm arwākam ar ba nhym me arým bu'ã pyka kunĩkôt 'ýr ban bôxo dja.

2

*Jeju kute me'õ jakryõ mex.
Mat 9.1-8; Ruk 5.17-26*

1 Nhym kam 'ã akati kwý apêx nhym Jeju krīraxbê Kapanakam tēn bôx. Nhym kam me abenmã kum,

—Arým ne ajte õ kikrekam bôx. Arým ne ajte õ kikrekam bôx, ane.

2 Nhym kam me itepato 'ã akuprõ. Me krãptĩ: 'ã akuprõ nhym arým kikre kre'ã me kàtàm abenbē krãptĩ. Ne prĩne kikre jajkwa krekre pytår mex ne. Nhym arým kàj bē memã Metīndjwýnh kabēn jarēho dja.

3 Nhym ar 'õ amãnhkrut ne amãnhkrut me'õ jakryja mýn o tēn o bôx.

4 Ne kam me krãptĩkam te: Jeju'ýr àrmã. Ne kam kikre nhimõk'ýr o wabi. Kikre nhimõk po'ýr ne o wabin arým Jeju nhiby kikre nhimõk'ã kuprã ne kôt 'ã jãm ngybôr jadjuw ne kôt 'ýr o ruw. Akryja ikwã djakam nõr rã'ã nhym ar o ruw ne arým kabem kudji.

5 Nhym kam Jeju amim,

—Ar ja ne ar tu amim ikamnhĩxkumrêx, ane.

Ne kam me'õ jakrymã kum,

—Akmere, jakam ne ba arým ajaxwe kunĩ maro aknon akam ingryk kêt ne, ane. Djã nãm tēmbē me'õ jakryõ mex got? Kati, nãm amidjēje nēn kum jabit jarē nhym êje nõ. Jeju ta ne axweo akno.

6 Nhym wānh Mōjdjē kukràdjà mar djwýnh kwý nhýn arým amim,

7 —E kum be me'õ ja ne ajmãn Metīndjwýnh japryõ djan amijo Metīndjwýnhõ dja. Metīndjwýnh pydji ne kute me axweo biknorn mekam ngryk kêt, ane.

8 Nãm me ã õkre kadjwýnhbē anhýro kumex nhym arým tu kuman memã kum,

—Mýkam ne ga me anhõkre kadjwýnhbē ijo kajgon ijapryõ akumex? ane.

9 Ê, ba me amã mýjja amãnhkrut jarē. Mýj ne amirĩt? Ba ren me'õ jakryjamã kum, “Ba arým ajaxwe maro aknon akam ingryk kêt”, ane. Nār kon, “On kãjmã djan anhikwã djã mýn o tē”, ane. Mýj ne ren amirĩt, nēn? Nã bãm ren kum, “Ba

arým ajaxwe maro aknon akam ingyk kêt", ane nhym amirît kêtumrêx ne. Tãmbit ne amirît kêt. Nhym be, kàjmã me ku'ê, ije ren me'ômã kum, "Kàjmã djan tẽ", ane nhym ren amirît. Tãmbit ne amirîtumrêx.

¹⁰ Dja ba kum, "Kàjmã djan anhikwã djã mỳn o tẽ", anen arým o mex gar arým omũn arým amim, "Be ga, Jeju kute me'õ jakryo mexja pumũ. Be, djãm kute me axweo biknor kêt got? Mrãmri ne Metũndjwỳnh arým amijo ì ne pyka jakam amikabẽn kôt ari me axweo biknoro ba", ane. Me aje amim ja jarênh kadjy dja ba me'õ jakryjao mex. Nãm ã Mỏjdjê kukràdjã mar djwỳnhmã anen arým tu me'õ jakryja'ỳr akêx ne kum,

¹¹ —Amã ne ba ikabẽn ne. On kàjmã djan anhikwã djã mỳn anhũrkwãmã o tẽ, ane.

¹² Nhym kam me aêrbê me ipôkri kàjmã dja nhym me kunĩ arým omũ. Nãm kàjmã djan ikwã djã mỳn mã o katon o tẽ. Nhym me krãptĩ kam no tyn kumex ne abenmã kum,

—Mỳj me'õ got mỳjja mex ja'õ pumũ. Arkati, anen amim,

—Ê, arým ne djãm mrãmri o mex nhym mrãnh mexja pumũ. Mrãmri ne kabẽnumrêx. Djãm kute me axweo biknor kêt got? Mrãmri kute me axweo biknorkumrêx. Ga, kute kam me'õo mex nhym mrãnh mexkumrêxja pumũ. Metũndjwỳnh mexkumrêx, ane. Mrãmri ne Jeju kute me

axweo biknorkumrêx. Me kute ja mar kadjy ne Jeju arým me'õ jakryo mex. Tãm ne ja.

*Kute amikôt Rewi kamênh.
Mat 9.9-13; Ruk 5.27-32*

¹³ Nhym kam Jeju arým katon ajte imôti mỳrbê tẽ. Nhym kam me itepato 'ã akuprõ nhym arým memã 'ã ujarênho dja.

¹⁴ Ne kam amũ tẽ. Tẽ: nhym kam Rewi, Aupêu kute irja nhỹ. Kubê ne Matêu. Bẽnjadjwỳr bajtemmã pi'ók kaprĩo atom djakam ne nhỹ nhym arým omũ. Ne kam 'ỳr tẽn kum,

—Amrê on mã ikôt ajkamê, ane.

Nãm kum ane nhym amim kuman arým kàjmã dja. Kàjmã djan arým mã kôt ajkamê.

¹⁵ Nhym kam Jeju Rewi nhõ kikrekam õ kwỳ krêno nhỹ. Nhym bẽnjadjwỳr bajtemmã pi'ók kaprĩo atom djwỳnh krãptĩ Jejumê ro'ã nhỹ. Nhym we me axwedjwỳ ikô'ã nhỹ. Me krãptĩ ne me nhỹ. Be, me ja krãptĩ ne me arým amim Jeju man kôt ba. Nhym kôt ba djwỳnh tũmdjwỳ Jejumê ro'ã nhỹ.

¹⁶ Nhym mebê pardjêukôt Mỏjdjê kukràdjã mar djwỳnh arým me omũ. Pi'ók kaprĩo atom djwỳnhmê me we axwe ar Jejumê ro'ã õ kwỳ krêno nhỹ nhym me arým me omũ. Ne kam arým kôt ba djwỳnhmã kum,

—Be, gar bẽnjadjwỳr bajtemmã pi'ók kaprĩo atom djwỳnhmê me axwe ar omũ.

Je tô, djâm me wã axwe ngri got ne Jeju me ro'ã õ kwý krêno nhỹ? ane.

17 Nhyim Jeju arým me kabên ma. Me kute,

—Djâm me wã axwe ngri got? anhỹrja Jeju kuman memã kum,

—Djâm me mex'yr ne me kane djwýnh mrã? Kati, me kanê'yrbít ne me kane djwýnh mrã. Badjwý ne ba me axwe'yr tẽ. Djâm we me amex'yr ne ba tẽ? Kati, me axwe'yr ne ba tẽ. Me tãm ne ba amiwýr me ku'uw. Me amikam kaprîren wãnh axwemã irern kute iwýr amijo akẽxmã ne ba amiwýr me ku'uw. Nãm ã Jeju mebê pardjêumã ane.

*Me kukràdjà tùm'ã ujarênh.
Mat 9.14-17; Ruk 5.33-39*

18 Nhyim kam Djuãokôt ba djwýnhja ne ar Metîndjwýnhmã amijajburo ba. Djuãobê ngômã me angjênh djwýnhja. Nãm ar amijajburo ba. Mebê pardjêu nhõ me jadjwý ne me amijajburo ba. Nhyim kam me Jeju'yr môn 'yr bõx ne kukij ne kum,

—Be, Djuãokôt me ba djwýnhmẽ mebê pardjêu nhõ me jamẽ ne me amijajburo ba. Je tô, mýkam ne akôt ba djwýnh ar kute amijajbur kêt mex ne ar ba, ane?

19 Nhyim Jeju tu amijã me'õ mjên jarên amikôt ba djwýnh ar'ã mjênmẽ ro'ã ar ar ba jarên memã kum,

—Ga, me kute abenã prõmẽ mjên rênha pumũ. Djâm

mjênmẽ ro'ã ar ar baja kute amijajbur got?

20 Arkati. Mjênmẽ ro'ã ar ar baja ar kînhkumrêx ne kute amijajbur kêt. Ar õ kwý krên rax. Adjým, akati amrê mörjakam dja me Ar kubê mjêno tým ne mã o mõ. Kam gédja ar kaprîren arým Metîndjwýnhmã amijajburo ba, ane. Mýj'ã ne me kute Ar kubê mjêno tým jarê? Bir, ta amijã ne arẽ. Jeju dja me o tým ne mã o mõ. Kambít dja kôt ba djwýnh amijajburo ba.

21 Be ga, me kute jãm amim Jeju kukràdjà ny mar ne ajte jãm amim kukràdjà tùm marja pumũ. Me kute amim amẽ kukràdjà maro bakam ne me umar mex kêt. Me kute mrãmri ne kubêkà ny tùm'ã ir pyræk. Ne me ajte ãm mrãmri ne kute pidjô kangô ny ngôn tùm kam runh pyræk. 'Á ne Jeju ajte memã kum,

—Ga, me'õ nhõ kubêkà tùm ne 'yrja pumũ. Nhyim kam arým kubêkà ny, põnh kêt. Djã ne tùm'ã kudji? Kati. Mýkam? Bir, dja me kupõ. Nhyim kam arým põnhkam nykam ê abenmã wangij. Abenmã wangij nhyim arým tùmja kadjô. Nhyim kam arým 'yr nyja kute 'yr tùmja jakrenh mex ne.

22 Ga, me'õ nhõ mrykào ngôn. Me bakukãmãre ne me mrykào ngôn. Mrykào ngôn arým tùm ne ngràja pumũ. Djã ne kam uba kangô ny ru? Kati. Mýkam? Bir, ãm 'átùm kam arým uba kangô kadjàn ajmrõ nhyim ngôn arým igot tẽn arým

ajkatôr. Nhyr arým kangô ajkapî nhyr ngôn arým punu ne. Be, kam mex rã'ã kadjy mrykào ngôn ny, kà rerekrekambit me kute kangô ny runh prãm. Nhyr kam amê mex rã'ã. Nãm ã Jeju memã ane. Gêdja me amim kukràdjã nybit maro ban arým umar mexkumrêx. Nhyr be, gêdja me amim me kukràdjã tũmdjwý mar prãm ne arým umar mex kêtukumrêx. 'Á ne Jeju memã ajarê.

Pi'ók råràr mýr jabej me kum kabên.

Mat 12.1-8; Ruk 6.1-5

²³ Ne kam pi'ók råràrkam pur katikôt tê. Nhyr kôt ba djwýnh arkôt mō. Kôt mōn arým kum prãm ne mōrkôt bãygogo 'y nhikên mrãnhkôt ngãnh ne amijajkwamã rênho mō.

²⁴ Nhyr kam mebê pardjêu ar omün kum,

—Je tô mýj ne akôt ba djwýnh ar arým nê? Pi'ók råràrkam ne me tyk djã kêt djã. Me kute pi'ók råràr jakam mýjja jao anhýr kêt. Me tũmre ne me ta kukràdjãkôt mã me babê uma. Me kute pi'ók råràrkam mýjja kupênh kêt. Kam ne me tyk djã kêt djãbit. Mýkam ne akôt ba djwýnh ar ã anhýro ba? ane.

²⁵ Nhyr kam Jeju memã kum,

—Kê, djãm me aje Metũndjwýnh kabên'ã pi'ók no'ókjadjwý pumũnh kêt? Djãm me aje me bakukãmãrebê Dawi'ã

ujarênhja pumũnh kêt? Ê, Dawi arkum prãm.

²⁶ Kum prãm ne arým Metũndjwýnh nhũrkwãmã wadjã. Amrêbê: me kadjy Metũndjwýnh mar djwýnh nhõ bẽnjadjwýr rax ne kubê Abijta. Metũndjwýnh nhũrkwãmã ne me bakukãmãremã nhý. Nhyr Dawi ar Metũndjwýnh nhũrkwãmã wadjãnj djwý byn kukrên kam kôt ar tẽm jamãdjwý kungã nhyr ar arým kukrê. Djwý me kute Metũndjwýnhmã ôrja tãm ne kubyn kukrên arkum kungã. Metũndjwýnh nhõ djwý ne me kâtãm kute kur kêtukumrêx. Me kadjy Metũndjwýnh mar djwýnhbit ne kute kur. Nhyr be, Dawi ta ne tu kubê kukrê. Nhyr kam me kute kum axwe jarênh kêt. Djãm me aje ja mar kêt? Ga, me kute Dawimã axwe jarênh kêtja pumũ. Ne kam ikôt ba djwýnhmêbit ar imã ar axwe jarê. Je tô mýkam? Nãm ã Jeju mebê pardjêumã ane.

²⁷ Ne kam ajte memã kum,

—Djãm me kute pi'ók råràr ajbit maro ba kadjy ne Metũndjwýnh me ipêx? Kati. Me týt djã kadjy ne Metũndjwýnh akati ja jarê nhyr wajêt.

²⁸ Ba me amã arê ga me ama. Ba ije amijo inhĩ ne me awýr irwýk ne ba inhõ pi'ók råràr djwýnh. Kam gêdja ba memã, “Kwãrĩk wãnh ga me kam mýjja kupênh kêt nãr kon, dja ga me jakam apên nãr kam mýjja kupênh kêt ne arek akrĩ”, ane. Tãm ne ja.

Năm ã Jeju memã ane.

3

¹ Nhyam kam ajte ar'ã pi'òk ràràr nhyam kam ar me bikprònh djà'yr bôx ne wadjà. Nhyam me'ò nhikra nhikjê jarôxja me ikô'ã nhỹ.

² Nhyam kam me kam krĩja amim,

—Adjỹm, dja te me tyk djà kêt djà nhõ akati nhyam arỹm me'òjao mex, ane.

Ne kam Jeju kam no tyn kumex. Kute me'òjao mex jabej rĩto kumex. Adjỹm. Dja me'òo mex nhyam me arỹm 'ã axwe nhôn memã kum,

—Tãmwã ne kum me bakukràdjà kurêkumrêx ne pi'òk ràràrkam meo mexo ba, ane.

³ Nãm me kam no tyn kumex nhyam Jeju arỹm me'ò nhikra jarôxjamã kabên ne kum,

—Amrê tẽn me ipôkri dja, ane.

⁴ Ne kam me kukij ne memã kum,

—Amrêbê: ne me bakukãmãre Môjdjê pi'òk ràràr'ã memã karõ. Mỳj godja me kam nẽ? Godja me kam àpênh mex jabej nàr godja me kam àpênh punu jabej. Nàr godja me kam me utàr jabej nàr godja me kam me par jabej. Mỳj godja me pi'òk ràràrkam nẽ? Be, ba dja ba me'òjao mex. Djãm kôt me aje imã ijaxwe jarênhmã? ane. Nãm ane nhyam me arỹm bẽn kêt mex ne nhỹ.

⁵ Nhyam me kute kabên mar prãm kêt kam arỹm mekam kaprĩ:re ne. Ne kam arỹm

nokà nhàn me omũ. Ne kam tu me'ò nhikra jarôxmã kum, “Amrê anhikra katàt”, ane.

Nhyam 'yr ikra katàt tẽn puron arỹm ikra mex ne. Arỹm prĩne kum mex ne.

⁶ Nhyam mebê pardjêu arỹm ngyryk ne mã apôx. Ne kam on Erodjikôt me ba djwýnh'yr môn me'yr bôx. Ne kam arỹm Jejuo aben man abenmã kum,

—Mỳj godja gwaj baje Jeju bĩn kadjy on? ane.

Kute me krãptĩo mex.

⁷⁻⁸ Nhyam kam Jejumê kôt ba djwýnh ar me kurũm kato. Katon arỹm imôti'yr mõ. 'Yr môn arỹm 'yr bôx. Nhyam me krãptĩ: apỹnh pyka djari kurũm arkôt môn bôx. Garrêja kurũm ne me kwý bôx. Nhyam Djudêja kurũm me kwý bôx. Nhyam me kwý krĩraxbê Djeruxarê kurũm bôx. Nhyam me kwý Idumêja kurũm bôx. Nhyam me kwý ngôbê Djodão nhikjêbê apỹnh kikre djari kurũm bôx. Nhyam me kwý krĩraxbê Xirumê Xidõ kurũm môn bôx. Jeju kute apỹnh mỳjja pumũnh kêt nhípêx djari ne me arỹm omũn amũ memã 'ã ajarê nhyam me arỹm kuma. Ne kam arỹm itepato arkôt môn bôx. Me krãptĩ: bôx.

⁹ Nhyam kam Jeju arỹm kôt ba djwýnh arkum,

—Gar ikuri kà'õ dji. Godja me ijo bikamýr jabej ba on mebê kàkam nhỹ, ane.

¹⁰ Bir, kute me krãptĩo mexkam ne apỹnh me punu djari kute kupênh prãm. Me

krăptî: te kupênh prâmje ari Jeju kôt bikamênho ku'ên ingânho kumex. Kam ne ar kute kuri kà'ô djirmã arkum kà jarê.

¹¹ Nhyrn mekôt apÿnh me karô punu kute ar meo ba. Nhyrn me Jeju parbê rôrôk. Me karô kute Jeju pumûnhkam ne me mã: parbê rôrôk ne mã: kàj bê kum kabên ne kum,

—Ga abê Metîndjwÿnh Kra, ane.

¹² Nhyrn kam mã me karô punumã bën tÿx ne kum,
—Dja ga me ipudju, ane.

Kute ar kubê 12 janor.

Mat 10.1-4; Ruk 6.12-16

¹³ Ne kam arÿm krân'hã wabi. 'Ã wabin arÿm amikôt ar ku'uw. Kum ar kînh djâri ar ku'uw nhyrn ar arÿm 'ÿr bôx.

¹⁴⁻¹⁵ Nhyrn kam arÿm amikôt ar umjuw. Ar kubê 12 pumjuw. Dja mã amimê aro ba nhyrn ar arÿm ÿtâri omûn kabên maro ba. Nhyrn kam kute ar anorn kute arkum,

—Dja gar kàj bê memã ijã adjujarênh ar aban kam ikukwakam me punuo mexo aban kam me karô punu janor ne kujaêko aba, anhÿrmã. Dja ã Jeju Ar kubê 12mã ane. Ja kadjy ne amikôt ar umjuw. Nhyrn kam me aben djô'ã ar'ã abenmã kum,

—Kute ar anorja, anhÿro ba.

¹⁶⁻¹⁷ Be, kute amikôt Ar kubê 12 pymjÿr nhidji jarênh kadjy ne ja.

Ximão. Ajbir ne Jeju kum Pedru jarê.

Xijagu. Djebedêu ne Xijagu dji.

Djuão. Xijagumê ne Djuão ar axikôt kator. Ajbir ne ar amêmã Bôanedu jarê. Na krikrit'ã ne ar idji amijakre.

¹⁸ Ângre.

Piripi.

Batormê.

Matêu.

Tôme.

Xijagu 'ôdjwÿ. Aupêu ne Xijagu ja dji.

Tadêu

Ximão 'ôdjwÿ. Idji nhikjêbê ne Xerodji.

¹⁹ Djuda. Idji nhikjêbê ne Ikadji. Ta dja kurê djwÿnhmã Jeju kanga.

Be, Ar kubê 12 nhidji ne ja. Jeju kute amikôt Ar kubê 12 pymjÿr ne kute ar anor ne ja.

Me kute kum Xatanaj nhô apênh jarênh.

Mat 12.22-32; Ruk 11.14-23, 12.10

²⁰ Nhyrn kam Jeju ar môn arÿm kikre 'ômã wadjã. Nhyrn kam me krăptî: ajte ar'ã akuprô. Nhyrn kam ar te kute ô kwÿ krên mexmã.

²¹ Nhyrn Jeju kute meo ôbikwaja arÿm me krăptî: jarênh man abenmã kum, “Bârãm arÿm ajbã”, ane. Ne kam kute o tÿm ne pa 'amÿnhmã kôt tê.

²² Nhyrn Môj djê kukràdjã mar djwÿnh kwÿ ne me arÿm krîraxbê Djeruxarê kurûm tên mekôt bôx. Ne kam arîk Jeju'ã memã kum,

—Be, djãm Metîndjwÿnh kukwakam ne me karô punu kujaêko ba? Kati. Me karô punubê Bedjêbu ne o ba. Me karô punu nhô bënjadjwÿr

kukwakam kute me karõ punu janor ne kujaêko ba. Nãm me ã Jeju'ã memã ane.

²³ Nhyam kam amiwÿr me ku'uw ne apÿnh kukràdjà djàri'ã memã mÿjja jakren 'ã memã ajarên memã kum,

—Djãm mrãmri ne ba we Xatanaj kukwakam ò àpênh kujaêko iba? Kati.

²⁴ Me aben djwÿnh tãm kum aben kurêkam ne kurê djwÿnh arÿm meo apêx.

²⁵ Nâr, ò kikre tãm kam me krî godja me ta kum aben kurê jabej nhyam me arÿm aben bê me kungrà. Djãm mrãmri ne ba we Xatanaj kukwakam ò àpênh kujaêko iba? Kati. Djãm Xatanaj kum ò àpênh kurê? Kati.

²⁶ Be, Xatanaj ren kum ò àpênh kurên kujate nhyam ren ò me arÿm aben bê ajmà nhyam ren arÿm bënjadwÿr'ã aminhinomã amimê. Nhyam be, kati. Xatanaj kum ò àpênh kurê prãm kêt. Ne ba ren Xatanaj kukwakam ò àpênh kujate nhyam ren Xatanajdjwÿ kum ò àpênh kurê. Nhyam be, kati. Xatanaj kum ò àpênh kurê prãm kêt.

²⁷ Ga, me'ò tÿx nhürkwāja pumũ. Mÿj dja me kute ò nèkrêxo prõt kadjy me'ò tÿx nhürkwãmã àr on? Bir, dja me me'ò tÿx kumrêxo tÿm ne uwpre. Ne kam arÿm ùrkwãmã wadjàn kubê nèkrêxo prõt ne, ane. Mÿj'ã ne Jeju me'ò tÿx jarê? Bir, Xatanaj'ã. Dja me Xatanaj kumrêxo tÿm ne uwpre kam arÿm amim ò me ja pytà. Nãm ã Jeju memã ane.

²⁸ Ne kam ajte memã kum,

—Kam ba me amã arê ga me ama. Me kute mÿjjao bikênh kunîkôt ne Metîndjwÿnh me axweo aknon mekam ngryk kêt. Me kute Metîndjwÿnh japrykam dja o aknon me kam ngryk kêt.

²⁹ Nhyam be, dja me Metîndjwÿnh Karõ japry nhyam arÿm mekam ngryk rã'ã ne memã axwe jarênh rã'ã: rã'ã ne. Nãm ã Jeju memã ane. Mÿkam ne ã memã ane?

³⁰ Bir, Metîndjwÿnh Karõ ne mã Jejuo ba nhyam me arîk 'ã memã kum,

—Me karõ punu ne ar o ba, ane. Nhyam kam arÿm Metîndjwÿnh Karõ'ã me kabên punu nêje me kukrà.

Nã ar'ã ujarênh.

Mat 12.46-50; Ruk 8.19-21

³¹ Nhyam kam Jeju nhõbikwa ar kute o tÿm ne pa 'amÿnhmã kôt mō. Jeju nãmê kamyre ar axikôt apôx ar Jejukôt tèn kam arÿm mekôt bôx. Ne kam ar arek bôm ku'ê. Arek ku'ên arÿm 'ÿr me'ò jano. Kute amiwÿr 'wÿr kadjy 'ÿr ano.

³² Nhyam me krãptî: bu'ã ku'ê nhyam me'òja 'ÿr bôx ne kum,

—E kum, bôm anãmê atõnhre ar amã kabên, ane.

³³ Nhyam kum,

—Be, mÿj dja mekam kute ba kum, “Nhirwa”, ane nâr kum, “Akmere”, ane? ane.

³⁴ Ne kam ari me bu'ã ku'êkôt krân memã kum,

—Ota, inãmê ikamy ne ja.

³⁵ Dja gar Metîndjwÿnho kînh kadjy kabên man kôt

ar amijo aba. Ba kam arým ar amã, “Akmere” nàr amã, “Àpnhĩre”, ane nàr amã, “Nhirwa.” Nãm ã Jeju arkum ane.

4

Bàygogo'ã ujarēnh.

Mat 13.1-9; Ruk 8.4-8

¹ Ne kam akati tãm kam tēn arým imôti mýrri nhỹ.

² Nhyam kam me krãptĩ: 'ã akuprô. Nhyam kam arým mebê tēn kàkam nhỹ nhyam me krãptĩ: arým ngô mýrri kum dja.

³ Nhyam kam arým apỹnh kukràdjà djàri'ã memã mýjja jakren memã 'ã ajarē. Ne memã kum,

—È, ò pur djwýnh ne kute ò purkam bàygogo kremã 'yr o tē. 'Yr o tēn o bôx ne kam ar 'yo ukabêr mrã, ane. Nãm me kute mýjja kre kadjy tu mýjja 'yo ukabê, bàygogo 'yja ne me kute purkam kremã o mrãn kam purkam o ukabêr mrã. Kute mrãmri ne me kute katêbàri 'yo ukabêr mrãnhja pyrak.

⁴ Nãm Jeju memã kum,

—Be, me'ò ne ar bàygogo 'yo ukabêr mrã. Nhyam 'y kwý prykam rôrôk. Nhyam kwênh prĩne kuku.

⁵ Nhyam kwý kēnpô'ã pyka purorrekam rôrôk. Nhyam kam pyka purorrekam ingrôt kukrà kêtumrêx.

⁶ Nhyam kam kýjrũm myt nhỹn arým 'y nhingrôt ga nhyam kajot ne arým ty. Arê jabjê kêt kam ne ty.

⁷ Nhyam 'y kwý mrýnhĩkam rôrôk ne kam mrýnhĩmê ro'ã

ingrôt ne. Nhyam kam prĩne o akno nhyam arým bàygogo 'y kêt ne.

⁸ Nhyam 'y kwý pyka mexkam rôrôk ne ingrôt ne kam abatanh ne. Ne arým apỹnh bàri ku'ê djàri nhyam kwý'ã kàjbê iyy mex nhyam 'y'ã akre kubê 30. Nhyam kwý iyy mexkumrêx nhyam 'y'ã akre kubê 60. Nhyam kwý iyy jabjê nhyam 'y mexti:re ne kam 'y'ã akre kubê 100. Nãm ã Jeju Metĩndjwýnh kukràdjà'ã apỹnh mýjja jakreo ane.

⁹ Ne ajte memã kum,

—Gop me ajô ajamak mex jabej tu amim ikabēn markumrêx, ane.

¹⁰ Nhyam kam me krãptĩ mã mō. Mã mō nhyam Jeju ar arým ate nhỹ. Nhyam bu'ã ar jamē kôt ba djwýnhbê 12 ar arým kukij ne kum,

—Mýkam ne ga apỹnh kukràdjà djàri'ã mýjja jakren memã ajbit jarê? ane.

¹¹ Nhyam arkum,

—Bir, djãm me kunĩ kute ikukràdjà marmã? Kàjkwakam Bēnjadjwýr djwýnh kute amim me utàr ne ar meo ba'ã ikabēn kukràdjà djãm me kunĩ kute marmã? Kati. Ar gajbit ije ar amã arēnho amirĩt gar aje marmã. Nhyam be, me wãbê ne ba udju ne.

¹² Me wã kute mar kajgokam ne ba apỹnh kukràdjà djàri'ã memã mýjja jakren memã mýjjabit'ã ajarē. Me kute ikukràdjà mar kajgo wã ne amrêbê: me bakukãmãre memã arēn memã kum, “Me te memã mýjja jakre nhyam me omũnh

kajgon mã amim
omũnhkumrẽx kêt.

Nhym me te memã mỳjja jarẽ
nhym me me kabẽn
maro krĩn mã mar kêt.
Mã kukràdjà'ã mỳjja
kute amijakreja mar
kêt.

Kute Metĩndjwỳnh'ỳr amijo
akẽx kêt nhym me
axwekam ngryk
rã'ãmã."

Nãm me bakukãmãre ã me
wã'ã memã ane. Kam ne ba
apỳnh kukràdjà'ã apỳnh mỳjja
jakren memã mỳjjabit'ã ajarẽ.
Me wã kute mar kajgokam.

13 Ne kam ajte arkum,

—Be, ikukràdjà ije ajbir 'ã
me'õ kute bàygogo 'yo ukabêr
jakreja djãm ar aje mar kêt?
Be, dja ba apỳnh ikukràdjà'ã
mỳjja jakre rã'ã. Mỳj godja
gar amũ ikukràdjà ja mar on.

14 Be, Metĩndjwỳnh kabẽn'ã
ujarẽnh djwỳnh ne arỳm
memã arẽ nhym me kuma.

15 Kuma kute mrãmri ne
'y kwỳ prykam rôrôk pyræk.
Nhym ate Xatanaj totokbê
jãm mebê o amijakren mebê
Metĩndjwỳnh kabẽno akno.

16 Kẽnkam 'y rôrôkja ne
me kute amim Metĩndjwỳnh
kabẽn mar 'iry kêt ne kan-
gaja'ã amijakre. Nãm me myt
tãmkam Metĩndjwỳnh kabẽn
man bit kum kĩnhkumrẽxo tẽm
kajgo.

17 Kute tu amim markumrẽx
kêtê. Ajkwaobit ne kute
mar. Kute 'y nhingrôt ne
arê kêt kam tẽmbê tykja pyræk.
Kute amim mar 'iry kêt nhym
ate apỳnh me kaprĩ djari
me'ỳr bõx nhym me arỳm
kanga.

18 Mrỳnhĩkam 'y rôrôkja ne
me kute Metĩndjwỳnh kabẽn
mar ne kam ate ajte kute jãm
mỳjja marja'ã amijakre. Nãm
me arỳm Metĩndjwỳnh kabẽn
man

19 kam 'ãno ãm kêt ne amim,
"Mỳj dja ba nẽn inhõ kwỳ
krẽn mex ne inhõ kubêkà
mex? Ikanêkam mỳj dja ba
nẽ"? ane. Nãm pykakam
mỳjjabitkam ar no katon axwe
umar. Ne kam amim pi'ók
kaprĩo atom rax prã:m ne
ajte apỳnh mỳjjao atom rax
prã:m. Djãm kute amim
mỳjjao atom raxkam mrãmri
umar mex? Kati. Bir, me
arỳm õ mỳjja rũnhkam mrãmri
umar punukumrẽx. Ga,
mrỳnhĩ kute bàyggoo bikẽn
nhym kam iyy kêtja pumũ.

20 Ga, me'õ bàygogo 'yo
ukabêr tẽ nhym ajte kwỳ
pyka mexkam rôrôkja pumũ.
Nhym arỳm ingrôt ne
abatành ne. Abatành ne
arỳm iyykam 'y kume:x.
Me kwỳdjwỳ ne me memã
Metĩndjwỳnh kabẽn jarẽ
nhym me arỳm tu amim
markumrẽx. Ne kam
maro amũ amikamẽn arỳm
mar rax ne. Mar rax ne
arỳm ukaprĩkumrẽx. Me
kwỳ ne me kàjbê ukaprĩ
kryre kute mrãmri ne bàri
kwỳkam iyy mex nhym kam
'y kubê 30 pyræk. Nhym
me kwỳ ukaprĩkumrẽx kute
mrãmri ne bàri kwỳkam iyy
mexkumrẽx nhym kam 'y
kubê 60 pyræk. Nhym me
kwỳ ukaprĩti:re kute mrãmri
ne bàri kwỳkam iyy mexti:re
nhym kam 'y kubê 100 pyræk.
Me ukaprĩkumrẽx nhym

Metĩndjwýnh arým mekam kĩnhkumrẽx. Mekam kaprĩre kêtikumrẽx. Nãm ã Jeju arkum ane.

Kute amikukràdjã'ã ngõnhpõk jakre.

Ruk 8.16-18

²¹ Ne kam arkum,

—Be, godja me me'yr ngõnhpõko bõx jabej djãm me kute mýjja 'õkõt o bipdjur got, kute kãnoipõko 'ã pro got? Nãr djãm me ikwã djã krakri me kute umjýr got? Kati. Ngõnhpõk ne me kum angij ne tu parkam kênhkam umjuw.

²² Ba ar amã arẽ gar ama. Ikabẽn kukràdjã ije 'ã apýnh mýjja jakren mebê udjurja dja ĩ me kunĩmã amirĩtkumrẽx nhym me kunĩ kuma.

²³ Gop ar ajamakkre mex jabej tu amim ikabẽn markumrẽx. Nãm ã Jeju arkum ane.

²⁴ Ne kam ajte arkum,

—Ar ikabẽn mar 'ãno dja. Ar ajamakkre mex kõt dja ba ar amã ikabẽn jarẽ. Dja gar tu amim ikabẽn markumrẽx ba arým ar amã ikabẽn kumex jarẽ.

²⁵ Mýkam? Bir, me kute tu amim ikabẽn markumrẽx jamã dja ba mã kwý rax ne arẽnho tẽ nhym me arým kwý rax ne kuma. Nhym be, me kute ikabẽn mar kajgoja dja Metĩndjwýnh arým mebê o akno, mebê ikabẽn mar kajgo jao akno. Nãm ã Jeju kõt ba djwýnhmã ane.

Mýjja 'y'ã ujarẽn.

²⁶ Me kute memã Metĩndjwýnh kabẽn jarẽn

nhym ta kute arým memã amak bõnh nhym me kute amũ mar kamẽn ne kute arým mar rax ne. 'Ã ne Jeju memã kum,

—Be, Metĩndjwýnh kute amim me utãr ne ar meo baja'ã ne bãygogo amijakre. Be, me'õ ne bãygogo 'yo ukabêro tẽ:n arým 'y kre pa.

²⁷ Ne kam akati kunĩkõt ate kadjy krã. Nhym kam 'y ingrõt ne abatãnh tẽn arým prĩti. Nhym kam kre djwýnh amim, “Je, mýj ne abatãnh kadjy amijon”? ane.

²⁸ Be, bãygogo ta ne pykakam abatãnh ne arým ô. 'Y kumrẽx ne pykakam ikwã. Ne kam arým ingrõt. Ne abatãnh tẽ:n arým prĩti. Prĩtin arým tujarô. Tujarõn arým iij ajkapĩ.

²⁹ Ajkapĩn kam arým pry ngrã. Nhym me'õja arým 'ãno djan êo mõ. Be, Metĩndjwýnh kute ar meo ba ja ne me bãygogo kõt ã amijo ane. Nãm ã Jeju memã ane.

³⁰ Ne kam ajte memã kum,

—Metĩndjwýnh kute amim me utãr ne ar meo baja. Mýj ne kute me urãk? Ba ar amã arẽ gar ama.

³¹ Me amikraxkam kajgo kute motadu 'y kajgo pyrãk. Pykakam 'y bimãnhkam 'y kryre. Apýnh pidjõ 'y djãri kam 'y ne kute rũnho motadu 'y jakrenh mex ne.

³² Pykakam motadu 'y rôrõk ne kam arým ingrõt. Ingrõt ne arým rũnh mõ. Rũnh mõn arým amipãnh pidjõ bãri kunĩ rẽ. Ne arým pa koror mex ne. Nhym

kwênh arým amykrâkôt apÿnh pakam ku'ê. Nãm ã Jeju memã ane. Me kute amim Jeju marmã nhym arým ja pydjín kadjy amima nhym arým ja kadjy amiman 'ã tÿm nhym ja kôt 'ã tÿm nhym ja 'ã tÿm nhym arým 'ã krãptĩ ne. 'A ne 'y kryre ja jakre.

³³ Mÿjja kute ajbir ja pyrâk krãptĩ ne Jeju memã kukràdjà'ã akren memã 'ã ajarê. Me amakkre mex kôt ne memã 'ã ajarê.

³⁴ Ne apÿnh mÿjjabit'ã ajarê. Nãm kute Metĩndjwÿnh kukràdjà'ã mÿjja jakrebit ne memã 'ã ujarênh ar ba. Ne kam arým kôt ba djwÿnh ar ate ÿrkam prĩne arkum kukràdjà jarênh mex. Kukràdjà'ã mÿjja kute amijakreja prĩne arkum arênh mex.

Kôkmã bẽn tÿx.

Mat 8.23-27; Ruk 8.22-25

³⁵ Nhym akati tãm kam arým ar'ã myt wadjà nhym Jeju arkum,

—Gwaj on ne ikjêmã rê, ane.

³⁶ Nhym kam ar me krãptĩmã kum,

—Me on ajmã, ane. Nhym Jeju kôknhõkâkam ÿr rã'ã nhym ar tu amimê o mõi. Nhym me kwÿ kâ kwÿkam arkôt mõi.

³⁷ Nhym kam na 'itÿx ar'ã ruw nhym kôk 'itÿx wabê nhym kam ngô arým aben pumjuw ne kâ nhiby aton arým kâ krekam bikapĩno

mõi. Kâ krekam bikapĩno mõi nhym arým ipu 'ÿr.

³⁸ Nhym wãnh Jeju kâ katêkam krã japar djà'ã krã djín ôto nõi. Ôto nõi mex katikôt nhym kôt ba djwÿnh ar arým tok ne kum,

—E kum, ujarênh djwÿnh, ngô kute gwaj banhimex 'ÿr ga ate akrân anhõto nõi, ane.

³⁹ Nhym arým kâjmã djan kôkmã bẽn tÿx. Kum bẽn tÿx ne ngômã kum,*

—Anhikrê, on akubyn aminê, ane.

Nhym arým kôk djâbêr amikrãta nhym ngô arým tu mêmê ne nõi.

⁴⁰ Nhym kam arkum,

—Je tô mÿkam ne gar ã atĩn prãmõ ane? Mÿkam ne gar tu amim imarkumrêx kêt? ane.

⁴¹ Nhym ar madjà kretin abenmã kum,

—Je tô mÿj me'õ got ja? Nãm tu gêt kôkmã kabên nhym tu kabên kôt anhikrê, ane.

5

Me karõ punu krãptĩ kute ar me'õo ba.

Mat 8.28-34; Ruk 8.26-39

¹ Ne kam imõti nhikjêmã bõx. Kam ne mebê Djeradja nhõi pyka.

² Nhym kam Jeju ar akâxkam bõx ne arým wabin dja. Nhym adjynkêt ne me'õja pyka krã kurũm katon 'ÿr tẽ. Me karõ punu ne ar o ba.

³ Pyka krâkam ne ar ba tũm. Nhym me te kâxirãxo ari uw-preo ba.

* 4:39 Adjâkam kute kabêno mÿjja kunĩ nhipêxkôt arým kôkmã bẽn tÿx.

4 Nãm me te kadjy kàxiràxo te djê djàmê kàxiràxo kàkrã djê djà mỳn te o uwpre nhy mĩa ari kàkrã djê djà rênho ba. Ne mĩa ari kàxiràxo te djê djà kukênho ba. Nhy m me kute unênh mex kadjy te: me tỳxo kute uràk'õ prãmje.

5 Nhy m akati kunĩkôt ne akamàt kunĩkôt me'õja krãnhre'ã ar ba. Ne me tykmã kikre mẽ amijo kajkepo ba. Nãm ari àmra ban ari kênno amijayro ba.

6 Me'õja katon arỳm amybỳm Jeju pumũ. Omũn arỳm tu 'yr prõt ne. Prõt ne 'yr bõx ne arỳm ibôn nhỹ. Kute kum amijo à'wỳr kadjy ne parbê ibôn nhỹ.

7-8 Nhy m kam kum kabên ne kum,

—Me karõ, apunure. On kum anhire, ane.

Nhy m me'õ me karõ punu kukwakam arỳm kum kabên ne. Kãy bê kum àmrakam kum kabên ne kum,

—E kum, mỳj nã Jeju? Abê kãkwakam Metĩndjwỳnh Kra. Mỳj ne ga aje ijo mĩa? Dja ga Metĩndjwỳnhmã akabên py-djin jarên ijã kum, “Dja ba kamjêr kêt”, ane. Dja ga ã Metĩndjwỳnhmã anen arỳm ikamjêr kêt ba arỳm itokry kêt. Nãm ã me'õ kum ane.

9 Nhy m kum, “Mỳj ne anhidji kute”? ane.

Nhy m kum,

—Me ikrãptĩ:kam, inhidjibê ne krãptĩtire, ane.

10 Ne kam amijo a'uw ne kum,

—Kwãrĩk wãnh me ja mõi djà kurũm me ijanor kêt, ane.

11 Nhy m wãnh angrõ jamy krãptĩ: krãnhrekam àkur mõi.

12 Nhy m me karõ punu krãptĩ amijo a'uw ne kum,

—Gop angrõ jamymã me ijano ba me kum wadjà, ane.

13 Nhy m memã kum, “Aj mĩa”, ane.

Nhy m me karõ punu krãptĩ arỳm me'õmã iren kurũm kato. Katon arỳm angrõ jamymã wadjà. Nhy m angrõ jamy arỳm amibêx ne tu pyka krã'yr'ã aparmã prõt. Prõt ne arỳm imõtikam nox. Nox ne arỳm ngõo aminhimex ne arỳm kunĩ ty. Angrõ jamy kubê 2.000 ne ty.

14 Nhy m wãnh angrõ jamy djuw mex djwỳnh ar arek omũnho dja. Ne kam mĩa krĩraxmã tẽn arỳm memã arê. Arwãkam me jamê ne memã arê. Nhy m me kute mỳjja pumũnhmã amũ 'yr mõi.

15 Jeju'yr mõi 'yr bõx. Nhy m me'õ me karõ kute kum irerja arỳm arek nhỹ. Nãm arỳm kã jadjàn no mextiren nhỹ. Nhy m me kum uma ne.

16 Nhy m ar kumrêx kute omũnhja arỳm me'õja'ã ajarê. Ne ar ajte angrõ jamy'ã ajarê.

17 Nhy m kam me Jejumã à'wỳrmo krax ne kum,

—Gop on me inhõ pyka kurũm akato, ane.

18 Nhy m Jeju ajte kàkam ÿrmã tẽn nhy m me'õ me karõ kute kum irerja kum amijo a'uw ne kum,

—Ba mĩa akõt ajkamê, ane.

19 Nhy m kum,

—Kati, mĩa. Akubyn anhũrkwã 'yr tẽn. Aje meo

anhôbikwa wã'ÿr tẽ. Memã Bẽnjadwÿr djwÿnh'ã ajarẽ. Kum akaprÿn kute ajo mex'ã ajarẽ, ane.

²⁰ Nhyam kam arÿm mã tẽn amũ pyka nhidjibê Krÿraxbê 10'ÿr bôx. Ne kam Jeju kute o mex'ã me kunĩmã ujarẽnh ar ba. Nhyam me kunĩ te kute mÿjja marmã kam no tyn ku'ê.

Me'õ kurerer tyk'ã ujarẽnh.

Mat 9.18-19; Ruk 8.40-42

²¹ Nhyam kam Jeju ajte kàkam nox ne akàx nhikjẽmã mõ:n kam bôx. Ne kam wabin dja. Nhyam kam ajte me krãptĩ: 'ã akuprô.

²² Nhyam me'ôbê Djajru 'ÿr tẽ. Mebê idjaer bikprõnh djakam kubê bẽnjadwÿr'ô. Nãm 'ÿr tẽn arÿm omũ. Omũn kute kum rax jarẽnh kadju tu parbê tÿm ne nõ.

²³ Ne krao a'u:w ne kum,

—Wãnh ne ikra prÿtire nõn arÿm tyk 'ÿr. Gu 'ÿr ga 'ã an-hikra dji gẽ à kêt ne imã tÿn, ane.

²⁴ Nhyam arÿm kôt tẽ. Tẽ: nhyam me krãptĩ: prÿne aêr mex ne kôt mõ.

²⁵ Nhyam wãnh me'õ nire kôt tẽ. Kamrô mã: apôx'ã ne arÿm amex kubê 12 apêx.

²⁶ Nhyam kamã me ta kute amijo mÿjja marja krãptĩ aben totokmã te kaneo ba. Djãm kam arÿm mex got? Kati. Me ô'ã âm mã tokryo tokry. Ne mã memã o pãnh'ã arÿm ô pi'ók kaprĩ kunĩ krẽ. Ne kam mex kêt ne âm punu mex mõ.

²⁷ Ne kam me kute Jeju'ã ujarẽnh man arÿm 'ÿr tẽ. Me

krãptĩ: Jejukôt mõ: nhyam nija mekôt amibêx mex ne arÿm kôt bôx. Kôt bôx ne tu Jeju nhibũmkôt 'ã kubêkà kupê.

²⁸ Be, kute o anhÿr kêtiri ne amim,

—Ba 'ã kubêkàbit kupên arÿm imex ne, ane.

²⁹ Nãm 'ã kubêkà kupên kupênhmẽ ro'ã nhyam arÿm kamrô ngrà nhyam arÿm amikam amimex ma.

³⁰ Nhyam Jeju on kute o mexkôt amikam kuman arÿm me ipôkri akubyn akêx ne memã kum,

—Nhyam ne ijã kubêkà kupê? ane.

³¹ Nhyam kôt ba djwÿnh kum,

—Djãm me krãre ne me akuno ga, “Nhyam ne ikupê”? ane, ane.

³² Nhyam kute me'ômã ka-tormã ari mekôt krã.

³³ Nhyam nija arÿm kute amimex markam 'ÿr bôx. Nãm umaje tertet ne tu parbê tÿm. Parbê tÿm ne arÿm prÿne kum amijarên kum,

—Mrãmri, ba ne ba akà kupê ga arÿm ijo mex ne, ane.

³⁴ Nhyam kam kum,

—Àpnhÿre, ga ne ga tu amim ikamnhÿxkumrêx ne arÿm amex ne. Adjumar mex ne tẽ. Arÿm amexkumrêx, ane.

³⁵ Nãm ã kum anhÿro dja nhyam me kwÿ bẽnjadwÿr Djajru nhürkwã kurũm tẽn ar ka-jpan arÿm Djajrumã kum,

—Arÿm ne akadjwÿx akuno. Kwãrĩk wãnh ijukri ujarẽnh djwÿnh kunor kêt, ane.

³⁶ Nhyam Jeju Ar kubê ate krãn arÿm Djajrumã kum,

—Kwārīk wānh amā akra tyk pyma kêt. Djā gām tu amim ikamnhīxkumrēx, ane.

³⁷ Ne kam Pedrumē Xijagumē Djuāo arkum,

—Ar gajbit dja gar ikôt tē, ane.

Ne bu'ã me ku'êmã kum,

—Me arek jakam dja, ane.

Djuāomē ne Xijagu ar axikôt kato.

³⁸ Nām memã anen kam ar Djajru nhūrkwãmã tēn bôx. Nhyr wānh me kangao kumex. Me muw ne abej âmrao kumex nhyr Jeju arým me omũ.

³⁹ Ne kam arým me'yr wadjān memã kum,

—Mýkam ne ga me akangao akumex ne muw? Djā nām prītija ty? Kati. Nām ôto nõ, ane. Kute akubyn o tĩnmã. Kam ne ã memã ane.

⁴⁰ Nām memã ane nhyr me arým 'ã bēno ajkēn keketo kumex. Nhyr kam arým bõm me ano nhyr me kunĩ kato. Ne kam bāmmē nāmē kôt ba djwýnh ar ajbito mõn prīti nhikwã djà'yr aro wadjà.

⁴¹ Ne kam prīti nhikra 'amýn kum, “Tarita kumĩ”, ane.

Nām ren me bakabēnkam kum,

—Prītire, amã ne ba ikabēn. Kàjmã dja, ane.

⁴² Nām kum ane nhyr arým ar aērbē kàjmã djan ar mrã. Nhyr ar arým kôt madjà kreti. Prīti'ã ne amex kubê 12.

⁴³ Nhyr kam arkum kabēn ne amijã arkum karõn arkum, “Djā gām ar ipudju”, ane.

Ne ajte arkum,

—Ar kum mýjja'õ ngã gē kukrē, ane.

6

Õ pyka djwýnhkam bôx.

Mat 13.53-58; Ruk 4.16-30

¹ Ne kam arým memã kàx ne amũ õ pyka djwýnhmã tē. Nhyr kôt ba djwýnh ar kôt mõ. Nhyr kam arým 'yr bôx.

² Nhyr ar'ã arým pi'ók rārār. Nhyr arým mebē idjaer bikprõnh djà'yr tēn kam 'yr bôx ne arým wadjà. Ne kam kute memã amikurådjà jarēnh kadjy arým amikrax ne. Nhyr me krãptĩ kabēn man kam no tyn kumex ne ari abenmã kum,

—Je tô nhyr nã kum me kukrådjà ja jarē nhyr ã kabēn mexo ane. Nhyr ne kum àpēnh'ã karõ nhyr ã mýjja nhipêxo ane. Mýjja pumũnh kêtumrēx ne ipêx nhyr kumex.

³ Be, Jejubē ne pĩ kēnh djwýnh kajgo. Marij kurũm ne kato. Kôt ar apõxjabē ne Xijagumē Jõdjemē Djudamē Ximãomē. Be, ar axikôt apõx ne ja. Kanikwýnhdjwý ar me baro'ã ar ba. Djãm atemã me'õ? Kati. Tãm. Me bajõ tãm. Ne kam ã àpēnhõ ane. Nām me ã ari abenmã anen kam arým kubê Jeju kĩnh no kati.

⁴ Nhyr kam amijã memã kum,

—Pyka kunĩkôt me Metĩndjwýnh kukwakam ujarēnh djwýnhmã kàjmã rax kamēnhõ ba. Nhyr be, õ pyka djwýnhkam me jabit ne me ar prãro ba. Õbikwa

djwÿnhkam ar ja, ò kikre
djwÿnhkam ar ja ne me ar
prãro ba, ane.

⁵ Ne kam te kute ò pyka
djwÿnhkam mÿjja pumÿnh
kêt krãptĩ nhípêx prãmje. Te
me krãptĩo mex prãmje. Me
kute aparmã rax kamênh
prãmkam. Nãm me punu
ngrêrebit'ã ikra jadjuw ne
meo mex.

⁶ Ne mekam no tyn djan
amim,

—Je tô mÿkam ne me kute
inhõ pyka djwÿnhkambit
amim imar kêtumrêx, ane.

Kute Ar kubê 12 janor.

Mat 10.1-15; Ruk 9.1-6

Ne kam arÿm tẽ. Apÿnh
krĩkõt tẽ. Memã amikurãdjã
jarênhõ tẽ.

⁷ Ne kam amiwÿr Ar kubê
12 'uw nhym ar arÿm 'ÿr
bôx. 'ÿr bôx nhym kute
amÿ ar anor kadjy arÿm aro
aben nhikjê. Ne ar kute
kukwakam me karõ punu
janor ne kujaêk kadjy arkum
amipyma jadjã.

⁸ Ne kamã arkum 'ã karõn
arkum,

—Ar amõr kadjy kwãrĩk
wãnh mÿjja krãptĩ byr kêt. Dja
gar akajpar djãbit by. Kwãrĩk
wãnh mokã byr kêt. Kwãrĩk
wãnh djwÿ byr kêt. Kwãrĩk
wãnh anhõ katõk'y djãkam
pi'ók kaprĩ byr kêt.

⁹ Ne ar aparkã ponh
jangjên ar anhinõkã pÿnhbit
jangjê, ane.

¹⁰ Ne kam ajte arkum,

—Dja gar apÿnh krĩ'ÿr mõ.
Nhym me'õ arÿm ar amã am-
inhÿrkwã jarê. Kumã dja gar
wadjan kambit anhikwã. Ne

kam me ò krĩrax kurÿm ar
amõrkambit dja gar anhÿrkwã
'òdjwÿ jabej.

¹¹ Nhym godja me ar abê
aminhÿrkwã nê jabej ne kute
ar amar prãm kêt jabej gar
mebê aparkã'ã me ò pyka
ka'u. Me kurÿm akatorkam
pyka ka'u. Aje me kangao
amirĩt kadjy. Ba ar amã arê
gar ama. Amrêbê: krĩraxbê
Xõtômamê Gomorakam
me axwekumrêx. Dja ĩ
Metĩndjwÿnh kute memã
axwe pãnh jarênh kadjy akati
bôx. Nhym be, ajbir me krĩ
jakam dja me axwe pãnhõ
amrêbê me tÿm wã jakre. Me
kute ar abê aminêkam dja me
axwe pãnhõ me tÿmwã jakre.
Nãm ã arkum karõo ane.

¹² Nhym kam ar amÿ mõn
kaj bê me akreo ban memã
kum,

—On me amikam akaprĩren
wãnh ajaxwemã anhiren
Metĩndjwÿnh'ÿr amijo akêx,
ane.

¹³ Ne arÿm me karõ punu
krãptĩ kute ar meo ba jano
nhym arÿm memã iren mã
mõ. Nhym ar me kanê krãptĩ
kungrà. Mÿjja kangô kute
rõny kangô pyrãko me kun-
gràn meo mexo ba.

Djuão'ã ujarênh.

Mat 14.1-12; Ruk 9.7-9

¹⁴ Nhym kam me amÿ Jeju
jarênhõ ipók. Nhym kam
mebê idjaer nhõ bẽnjadjwÿr
rax nhidjibê ne Erodji. Arÿm
ne me kute Jeju jarênhja ma.
Ne kam arĩk Jejuo Djuão ne
memã kum,

—Ngõmã me angjênh
djwÿnhbê Djuão arÿm akubyn

tîn ne ar ba. Be, tyk ne akubyn tînkam ne mǎ mÿjja pumũnh kêt nhîpêxo ba, mǎ me punuo mexo ba, ane.

¹⁵ NhyM me ja arîk Jeju'ǎ memǎ kum,

—Be, kubê Metîndjwÿnh kukwakam ujarênh djwÿnhbê Erij, ane.

NhyM amũ me ja 'ǎ memǎ kum,

—Be, kubê ne Metîndjwÿnh kukwakam ujarênh djwÿnh'õ. Nâr, kute amrêbê: Metîndjwÿnh kukwakam ujarênh djwÿnh'õ pyrâk, ane.

¹⁶ NhyM bÿnjadjwÿr rax Erodji kute Jeju jarênh markam 'ǎ memǎ kum,

—Be, Djuão ne wǎ. Ba ije kadjy me anor nhyM me kute mut krâ'yr, arÿm akubyn tîn ne ar ba, ane.

¹⁷⁻¹⁸ Be, me kute Djuão bîn kêttri ne Erodji kamyre. Idjibê ne Piripi. Piripi prô nhidjibê ne Erodjij. NhyM kam Erodji arÿm kamyrebê prô pytân ar o ba. NhyM kam Djuão nêje kum kabên ne kum,

—Metîndjwÿnh kukràdjâ kupa'ǎ ne ga akamyrebê prô pytâ, ane.

NhyM Erodjij kuman arÿm Erodjimǎ apnê. Djuão'ǎ kum apnê nhyM arÿm 'ÿr me krâkamngônho jano. NhyM me arÿm o tÿm ne kubê ijê.

¹⁹ NhyM kam Erodjij ari kum Djuão kurêo ban te kute bînmǎ 'ǎ amijakreo ba.

²⁰ Erodji kum Djuão py-makam Erodjij te 'ǎ amijakreo ba. Erodji mǎ 'ǎ amim,

—Djuão ne katât ar amijo ban Metîndjwÿnh mexo mex,

ane. Nǎm mǎ amim anen ar Erodjijbê utâr mexo ba.

Djuão kute Erodjimǎ Metîndjwÿnh jarêno ÿr kunîkôt Erodji ari amim,

—Je tô mÿj dja ba amijon? anen te kute kabên mar ne kôt kute amijo anhyr prâmje. NhyM be, kum Djuão kabên mar prâmǎ.

²¹ Erodjij kum Djuão kurêo ba nhyM kam arÿm mrâmri kute bîn kadjy õ akati bôx. Erodji rwÿk djâkam õ akati arÿm bôx. NhyM õ akatikam arÿm bu'ǎ bÿnjadjwÿrreja ro'ǎ àkuro nhÿ. Apÿnh õ me rÿnh djâri, õ krâkamngônho nhõ bÿnjadjwÿr djâri, õ pykabê Garrêjakam me õ nèkrêx rÿnh djâri, me kunî õ akati kadjy Erodji'ǎ akuprô.

²² Ne õ kwÿ krêno nhÿ nhyM Erodjij kra kurerer arÿm me'ÿr wadjâ. Ne kam memǎ to nhyM me arÿm kum kînh. Erodjimê me ro'ǎ ÿrja kum kînhî. NhyM kam Erodji kurerermǎ kum,

—Mÿj ne ga amǎ kînh? Dja ga amǎ mÿjja'õ kînh ne imǎ arê ba arÿm amǎ kungǎ, ane.

²³ Nǎm kum kabên jarênh mǎmdjin kum,

—Be, amǎ ikabên kajgo kêtikumrêx nhyM Metîndjwÿnh arÿm ima. Dja ga amǎ mÿjja'õ kînh ne imǎ arê ba arÿm amǎ ôrkumrêx. Nâr godja amǎ inhõ pyka kuto katê kînh jabej ba arÿm amǎ kungǎ. Mrâmri ne ba tu amǎ ikabên jarênhikumrêx, ane.

²⁴ NhyM kam arÿm katon nǎ kukij ne kum, “Ô mÿj dja ba kum arê”? ane.

Nhym kum,

—Xô, ngômã me angjênh djwÿnhbê Djuão krã'ã dja ga 'wÿ, ane.

²⁵ Nhym amibêx ne ajte bēnjadjwÿr rax'ÿr wadjàn kum,

—Ô kum amikrà kêt ne ngômã me angjênh djwÿnhbê Djuão krã dja ga imã angã. Ngônh purortikam adjàn o bôx ne imã angã, ane.

²⁶ Nhym kam bēnjadjwÿr rax arÿm kaprÿren ôkre kad-jwÿnhbê amim,

—Je, arÿm ne ba mrãmri kum ikabēn jarēnh māmđi nhym Metĩndjwÿnh arÿm ima. Jakam ba te ije kum, “Kati”, anhÿr prāmje. Inhô me rũnh mrãmri ikabēnkumrêx jabej ikam no tyn kumex, ane.

²⁷ Ne kam on me par djwÿnhmã kabēn ne kum,

—Amrê Djuão krão aprôt, ane.

²⁸ Nhym arÿm mebê ijê djà'ÿr tēn wadjàn arÿm Djuão mut krãtan kam arÿm ngônh purortikam krã djà. Ne kam kurerermã o tēn o bôx ne arÿm kum kungã. Nhym arÿm nãmã kungã.

²⁹ Nhym kam Djuãookôt ba djwÿnh ar arēnh man arÿm 'ÿr tē. 'ÿr tēn 'ÿr bôx ne kam arÿm Djuão nhĩ mÿn o tēn arÿm kēnkrekam adjà. Be, me kute Djuão bĩn'ã ujarēnh ne ja.

Kute mebê 5.000o djuw mex.

Mat 14.13-21; Ruk 9.10-17; Dju r 6.1-14

³⁰ Ne kam Jeju kute ar anorja ne arÿm apÿnh krĩkôt tē:n kam arÿm akubyn Jeju'ÿr

tēn 'ÿr bôx ne 'ã akuprô. Ne kam kum amijã ajarē. Kute mÿjja nhipêx kunĩ'ã kum ajarē. Kute memã kukràdjà jarēnh kunĩja kum 'ã ajarē.

³¹ Nhym me krãptĩ: Jeju ar'ã aben japanho dja. Ar 'ã aben japanho dja nhym ar te ô kwÿ krēn kadjy amijo ane. Nhym kam Jeju arkum,

—Gwaj on arwãmã mebê tēn kam bôx ne bakôkam kôto nhÿ, ane.

³² Nhym kam ar ate arwãkam ÿr kadjy kàkam nhÿn arÿm nox ne.

³³ Nhym me krãptĩ ar mōrkôt amim nokre pumÿn arÿm ar ibej prôt ne. Krĩ kunĩ kurÿm ne me pykakôt ar ibej prôt ne. Ibej prôt ne arÿm akàx nhikjêbê ar kukãm akuprô.

³⁴ Nhym kam ar kà dji nhym Jeju wabi. Wabin arÿm me krãptĩ me:xja pumÿ. Ne kam amim,

—E kum, nãm me kute mryo ba djwÿnh kêt kam mrykĩ'ãtomti krãptĩ ta kajgo ba pyràk, ane. Kam ne arÿm kum me kaprÿn arÿm memã kukràdjà krãptĩ jarēnhmo krax ne.

³⁵ Nãm memã arēnh dja: nhym kam arÿm 'ã myt ibô. Nhym kam kôt ba djwÿnh ar arÿm 'ÿr bôx ne kum,

—Arwã jakam mÿjja kêt nhym arÿm amykry mex ne.

³⁶ Me ano gê me amÿ apÿnh kikremã mōn amÿ apÿnh krĩmã mō. Dja me amim ô kwÿ krēn djà jamÿ, ane.

³⁷ Nhym arkum,

—Ar ga dja gar memã mỳjja ngã gê me kukrê, ane.

Nhym ar kum,

—Djãm gwaj baje pi'ôk kaprĩ kumexjao djwý jamýnhmã? Denarju kubê 200jao djwý jamýnhmã? Djãm gwaj baje memã ôr nhym me kute krênmã? ane.

³⁸ Nhym arkum,

—Mýj ne ar anhô djwý kute? Têñ omũ, ane.

Nhym ar arým bu'ã me ku'ê kôt têñ omũ. Ne akubyn 'ýr bôx ne kum,

—Ë, djwý amãnhkrut ne amãnhkrut ne ikjêkêt. Ne tepdjwý amãnhkrut, ane.

³⁹ Nhym kam arkum,

—Ar memã arê gê me apýnh bôre ngrãngrãkam krĩ mō, ane.

Nhym ar arým apýnh me krĩ kadjy memã karō.

⁴⁰ Nhym me apýnh me krĩ kadjy me'ã akre. Nhym me kwý kubê 100'ã kabên ne krĩ mō. Nhym me kwý kubê 50'ã kabên ne krĩ mō.

⁴¹ Nhym djwý amãnhkrut ne amãnhkrut ne ikjêkêt jamý. Ne tep amãnhkrutja by. Ne kãjmã o kãjkwa jabên Metýndjwýnhmã o amikĩnh jarê. Ne kam djwý kokij ne kôt ba djwýnhmã kungã nhym ar memã ôro mō. Ne kôt tepdjwý ã o anen arým me kunĩmã kungã.

⁴² Nhym kam me kunĩ ô kwý krêñ arým ajne.

⁴³ Nhym kam me arým tepmê djwý janhy ngij ne 'ã akre. Nhym arým 'ã akrekam kaxnokai ipubê 12 ne 'ã kâtãm.

⁴⁴ Be, me my kute djwý krêñ'ã akrekam kubê 5.000. Ne ijukri me niremê me prĩre'ã akre kêt.

Ngô'ã tēm.

Mat 14.22-33; Dju r 6.15-21

⁴⁵ Nhym kam Jeju urokam kôt ba djwýnhmã kum,

—Aje, on ar mōñ kàkam nhýñ ikukãm akàx nhikjêmã rên krĩbê Bexadamã tē. Ba me ano gê me on mã mō, ane.

⁴⁶ Ne kam me krãptĩ'ýr têñ memã kum,

—Aje, on me ajmã. Ba on, ane. Ne kam arým Metýndjwýnhmã kabên kadjy krãnh'ã têñ wabi.

⁴⁷ Nhym kam ar'ã akamàt nhym ar arým kàkam ngô nhipôkri mō nhym Jeju ate atýxã dja.

⁴⁸ Nhym kam ar kutã arým kôk djãbêr tỳx. Àbêr tỳx nhym ar kute kutã ngô rênñ kurêje àpênñ raxo nhý. Àpênñ ra:x nhym arým ar omũ. Ne ôkrên'ãnh kàr pydjikam arým arkôt tē. Ngô'ã arkôt tē. Têñ kam bit ar'ãnh tēmãmã.

⁴⁹ Nhym ar arým ngô'ã tēm kôt omũñ abenmã kum,

—Ota, amrê me karō'ô mō. Ar anen amra.

⁵⁰ Ar kunĩ omũñ arým madjã kreti. Nhym adjyñkêt nhym arým arkum,

—E kum, ba ne ba wãm tē. On ar akĩnh ne atĩñ prãm kêt, ane.

⁵¹ Ne arým arkôt kàkam nhý. Kàkam nhý nhym arým kôk djãbêr anhikrê. Nhym ar ôkre kadjwýnhbê amikabên kudjan te kute mỳjja marmã kam no tyn nhý.

52 Be, amũja'ã ne Jeju te me krãptĩ:mã djwý ngã nhym ar kute kum kator kêt. Kubê Metĩndjwýnh Krajamã kator kêt. Nhym kam ar te kute marmã kam no tyn nhỹ. Ar amakkre kêt kam.

53 Ne kàkam ngô'ã mõn kam ar arým pykabê Djenekam akàx nhikjẽmã bõx ne kà dji.

54 Nhym kam ar wabi nhym me arým amim Jeju nokre pumũ.

55 Ne kam me bu'ã pykawã kunĩkõt prõt ne arẽ. Nhym me arým kute memã Jeju bõx djã jarẽnhja'yõr meo bõxmo krax ne. Me punu nhikwã djãkam ikwã rã'ãja ne me Jeju'yõr meo prõt ne meo bõx.

56 Ne kam mã kikkre kabem me punu jadjuw. Krĩ kryrekam nãr krĩraxkam nãr arwãkam Jeju ku'ẽ djã kunĩkõt mã kikkre kabem me punu jadjuw. Nhym me mã Jeju tẽmkõt kum amijo a'uw ne kum,

—Ba gop akà japkreibit kupê. Ba gop akà japkreibit kupênh, ane. Ne me kute kupênh kunĩkõt arým mex ne.

7

*Tu mýjja krẽn'ã ujarẽnh.
Mat 15.1-9*

1 Ne kam mebê pardjẽumẽ Mõjdjê kukràdjã mar djwýnh kwý krĩraxbê Djeruxarẽ kurũm mõn Jeju'ã akuprõ.

2 Nhym Jejukõt ba djwýnh kwý tu ikra põnh kêt kam õ kwý krẽ nhym me arým ar omũ. Ne ar'ã kabẽn ne Jejumã kum,

—Mýkam ne akõt ba djwýnh me bakukãmãkjê kukràdjã kupa'ã ikra punu rã'ã tu àkur ba? Dja me o ane nhym Metĩndjwýnh arým memã axwe jarẽ, ane.

3 Bir, mebê pardjẽumẽ mebê idjaer kunĩ ne me mã me kukãmãkjê kukràdjã'ã no týtõx ne kam arĩk abenmã kum,

—Me kute prĩne aminhikra põnhkambit dja me aku. Kam-bit dja Metĩndjwýnh memã axwe kêt jarẽ, ane.

4 Ne me me õ djwý jamýnh djã kurũm ban bõx. Ne kam kute ngõo amiku'õnhkambit aku. Be, apýnh me kukãmãkjê kukràdjã kajgo kute ja pyrãk ne krãptĩ. Nhym me 'ã no týtõx ne mã apýnh mýjja ku'õ. Ngõnhkrãmẽ ngyo ngõnhmẽ ngõnh tykmẽ ne me mã ku'õn arĩk amim,

—Dja ba o ane nhym Metĩndjwýnh imã imex jarẽ, ane.

5 Kamã ne mebê pardjẽumẽ Mõjdjê kukràdjã mar djwýnhmẽ Jejumã kum,

—Mýkam ne akõt ba djwýnh me bakukãmãkjê kukràdjã kupa'ã ikra punu rã'ã àkur ba? ane.

6 Nhym memã kum,

—Me ga ne ga me amijo ajẽx ne ar amijo Metĩndjwýnh mar mexo aba. Mrãmri ne Idjaij Metĩndjwýnh kukwakam me ajã pi'õk no'õkkumrẽx. Nãm me bakukãmãremã kum, “Metĩndjwýnh ne me amã, ‘Be, me ja ne me arĩk 'ẽx ne ajkwa kajgokam imã imex jarẽho ban jãm ate ibê krãn ban

7 imã irax jarēnh kajgoo
ban kam ta kukràdjào
ikukràdjàn memã
arēnho ba. Ne kam ta
kukràdjà'ã memã kum,
Metĩndjwýnh kukràdjà,
anhÿro ba.'

Nãm ã Metĩndjwýnh me amã
ane."

Nãm ã Idjaij me ajã ane.
Ga me akamingrãnyre arÿm
akabēn kajgoo Metĩndjwýnh
kukràdjàn memã arēnho
aba. Mrãmri ne me ajã
arēnhkumrēx.

8 Be, Metĩndjwýnh ne me
kute katàt amijo ba'ã memã
karō ga me kam kubê amijo
akē_{exo} aba. Ne kam mã me
akukãmãkjê kukràdjà'ã ano
tÿx ne ar o aba. Ne kam
ngyo ngōnhmē ngōnhkrã ku'ō.
Apÿnh me akukràdjà kajgo
kute ja pyrãk krãptĩ ga me 'ã
ano tÿx ne ar o aba. Ne kam
arĩk 'ã abenmã kum, "Dja
Metĩndjwýnh kôt imã ijaxwe
kêt jarē."

9 Nãm ã Jeju memã ane.

Ne kam ajte memã kum,

—Be, Metĩndjwýnh kute
katàt amijo aba'ã me amã
karō ga me arÿm kabēn ma.
Djãm mrãmri Metĩndjwýnh
kukràdjà kôt ne ga me
akukãmãkjê kukràdjà jarē?
Kati. Atemã. Atemã ne ga me
akukãmãkjê kukràdjà ja'ã ano
tÿx ne Metĩndjwýnh kukràdjà
mar kêt ne arÿm o abikēnho
aba. Djãm kam me ano mex
got?

10 Ba me amã arē ga
me ama. Mōdjê ne
Metĩndjwýnh kukwakam me

bakukãmãremã karōn memã
kukràdjà jarēn memã kum,
"Me amã abãmmē anã jabēn
ar kabēn ma", ane.

Ne ajte memã kum,

"Me'ō arÿm bãm'a nàr nã'ã,
'Gē Metĩndjwýnh o
ajkē', anhÿr jabej gē
me tu kubĩ", ane.

Me kum bãmme nã ar
abēmã ne Metĩndjwýnh ã me
bakukãmãremã ane.

11 Nhyim be, djãm me ga
ne ga me amã abãmmē anã
jabē? Kati. Ga me akukràdjà
kôt arĩk memã kum, "Me ajō
godja anã nàr abãm mÿjja'ã
ajwÿr ga aje kubē anhō mÿjja
nê prãm jabej. Ne kum,
'Be, ba te ije amã ōrmã. Aje
mÿjja 'ã ijwÿr ba arÿm o
Metĩndjwýnh nhō mÿjja. Kam
ba te ije amã ōrmã', ane. Dja
ga me ã kum anen arÿm kubē
nê nhyim kam arÿm pijàm ne
akubyn 'ã ajwÿr kêt", ane.

12 Ga me aje ã memã 'ã
karōo anhÿrkam arÿm me
nãmē bãmbê ōdjÿ'ã memã
adjãpnēnh aba.

13 Me kum ar abē kêt'ã
memã adjãpnēnho aba.
Metĩndjwýnh te memã kum,
"Me amã abãmmē anã jabēn
ar kabēn ma", ane
ga me arÿm Metĩndjwýnh
kabēno me kukràdjà kajgon
akukràdjào arÿm nãmē bãmbê
ōdjÿ'ã memã adjãpnēnho aba.
Aje Metĩndjwýnh kukràdjào
me kukràdjà kajgo ne ajte
kupa'ã memã akukràdjà
punu ja jarē. Nãm ã Jeju
memã ane.

14 Ne kam ajte amiwÿr me
kunĩ 'uw ne memã kum,

—Ë, dja ga me akunĩ imaro nhÿn ikabën markumrëx.

¹⁵ Me kute apÿnh mÿjja'ã memã kum, “Ja dja ga ãm omũ. Dja ga krën arÿm ajaxwe”, anhÿro ba. Nhyr be, Metĩndjwÿnh, djã ne me mÿjja 'õ krë nhyr arÿm kum, “Ja ne ga krën arÿm ajaxwe”, ane? Kati. Me kabën punukam ne memã axwe jarë. Me àkĩnhĩkam ne memã arë. Me ari prõ, mjên kupa'ã kurë bakam ne memã arë. Me 'ëxnhĩkam ne memã arë. Axwe'õkambit ne Metĩndjwÿnh memã axwe jarë.

¹⁶ Gop me ajamak mex jabej tu amim ikabën markumrëx. Nãm ã Jeju memã ane.

¹⁷ Ne kam arÿm mebé kikremã wadjã. Nhyr kôt ba djwÿnh arÿm kukij ne kum,

—Nã gãm ar imã, “Djã ne me mÿjja 'õ krë nhyr Metĩndjwÿnh kum, ‘Ja ne ga krën arÿm ajaxwe’, ane? Kati”, ane. Tãm ne ga arë nhyr ar ibë bipdjur rã'ã ne, ane.

¹⁸ Nhyr kam arkum,

—Je tô djãm ar gadjwÿ ajamakre kêt? Be, mrãmri ne me kute mÿjja'õ krënkôt Metĩndjwÿnh memã axwe jarënh kêt. Djãm ar aje ja mar kêt?

¹⁹ Be, aparmã ne mÿjja mrãn me tikkremãbit wangij. Mÿjja'õ kurja ne me kute amim mÿjja'ã karõ djakam ngjêx kêtumrëx. Me tikkremãbit ne wangij ne kam atykmã arÿm apõx. Me kute amim mÿjja'ã

karõ djãmã ngjêx kêtum Metĩndjwÿnh kute kôt memã axwe jarënh prãm kêt, ane. Jeju kute ã arkum anhÿro arÿm me õ mÿjja krënja kunĩ mex jarë.

²⁰ Ne kam ajte arkum,

—Me kurũm me kabën punu apõx ne me apênh punukam ne Metĩndjwÿnh memã axwe jarë.

²¹ Me kadjwÿnhbê, me amim mÿjja'ã karõ djakam ne me amim axwe'ã karõ nhyr arÿm me kurũm apõx. Me kute amim axwe'ã karõkam ne

me kute me prõ puro nàr me mjên puroo àkĩnh ne ro'ã ikwãja'ã amim karõ.

Ne prõ djwÿnh nàr mjên djwÿnh kupa'ã kurë'ã amim karõ.

Ne kute me par'ã amim karõ.

²² Ne kute mebé mÿjjao àkĩnh'ã amim karõ.

Ne kute mÿjjao atom rũnh'ã amim karõ.

Ne kute meo bikënh'ã amim karõ.

Ne memã 'ëx ne kute me noo biknor'ã amim karõ.

Ne kurë ba'ã amim karõ.

Ne te ta kute me uràk prãmje ngyrk.

Ne me'ã kabën punu'ã amim karõ.

Ne amijo àmrati.

Ne bën kati.

Me kute amim axwe'ã karõ ne ja.

²³ Me axweja kunĩ ne me kurũm apõx. Nhyr kam kôt Metĩndjwÿnh memã axwe jarë. Nãm ã Jeju kôt ba djwÿnh arkum ane.

Me'ô nire bajtem kute tu amim kamnhĩxkumrẽx.

Mat 15.21-28

²⁴ Ne kam arým mebê tẽ. Tẽ:n kam krĩraxbê Xirumẽ krĩraxbê Xidô kuri pykaja'yr bôx. Ne kam arým kikre'ômã wadjàn nhỹ. Ne bit kute me'ômã amijo amirĩt kêt mã. Ne kam te kute mebê amijo bipdjurmã.

²⁵ Nhy m me'ô nire arým arẽnh ma. Kubê ne me bajtembê kregu'ô. Pykabê Xirij Penixijkam ne rwýk djã. Me karô punu ne kra prĩtio ba. Nãm arẽnh man arým 'yr tẽn parbê ibôn nhỹ.

²⁶ Ne arým Jejumã krao a'uw ne kum,

—Amrẽ tẽn me karô punu kute ikra prĩtio baja jano gẽ kum ire, ane.

²⁷ Bir, Jeju ne jakam me bajtemo mex prãm kêt. Nãm kute ô mebê idjaerbit kumrẽx o mexo bamã. 'Ã kute kum ujarẽnh nhy kôt kute marmã ne ô mebê idjaer'ã me prĩre jakren kum,

—Gẽ me prĩre kumrẽx djwýo amityxmã. Nok ba ren me prĩre nhõ djwý rop kraremã kurẽ nhy ren kam punure, ane. Djãm mrãmri ne djwý'ã ajarẽ? Kati. Kute meo mex'ã ne djwý jakren kum 'ã ajarẽ. Nãm,

—Nok ba ren me prĩre nhõ djwý rop kraremã kurẽ nhy ren kam arým punure, ane.

²⁸ Nhy m nija arým amim,

—Ijã ne rop krare jarẽ, anen arým kum,

—Tukwa, mrãmri Bẽnjadwýr djwýnh. Kôt ne ga arẽ. Nhy m

be, godja wãnh pĩponh krakri djwý jaũm rôrôk. Aũmbit dja rop krare arým kukrẽ. Kam gop badjwý ibê rop krare pyrãk tu imã ikrao mex, ane.

²⁹ Nhy m kôt kum,

—Be, aje imã akabẽn wã jarẽnhkam adjumar mex ne tẽ. Arým ne me karô punu akramã ire, ane.

³⁰ Nhy m kam arým ũrkwãmã akẽx ne 'yr bôx. Nhy m wýnhram me arým me ikwã djakam kra prĩti dji nhy m nõ. Me karô punu arým kum ire nhy m arek nõ nhy m arým omũ.

Kute me'ô jamakkre kêt ne kabẽn tõe mex.

³¹ Nhy m kam krĩraxbê Xirumẽ Xidôkuri pykaja kurũm tẽ. Tẽ:n kam amũ pyka nhidjibê Krĩraxbê 10jakôt tẽ. Ne tẽ:n kam arým imôtibê Garrêja'yr bôx.

³² Nhy m wãnh me'ô jamakkre kêt ne kabẽn tõe. Nhy m me arým 'yr o bôx ne kum, “Gop ‘ã anhikra dji”, ane.

³³ Nhy m ate kute o ãm kadjy amũ me krãptĩ bê o tẽ. Ne kam aktã amakkremã aminhikra'i jadjàn aptôn ôtodjwý kupê.

³⁴ Ne kãjkwa jabẽn kum kaprĩkam arým amityk djã mẽ. Ne kum, “Epata”, ane. Nãm ren me bakabẽnkam kum, “On ajamakkre kajrer”, ane.

³⁵ Nãm kum ane nhy m arým amakkre kajrer ne kabẽn mex ne. Nhy m kam akubyn me'yr o bôx.

³⁶ Ne memã 'ã karõn memã kum, "Gora ipudju", ane. Be, nãm te mã: memã anhÿro ba nhym me ate mã: pyka kunîkôt abenmã arênho ba.

³⁷ Nãm me'õo mex nhym me te kute marmã kam no tyn ku'ê ne abenmã kum,

—Nãm apÿnh me kanê djàri me kunîo mexkumrêx. Nãm me umar këto mex nhym arÿm akubyn amak mex ne. Nãm me kabên kêt djwÿo mex nhym arÿm akubyn kabên mex ne, ane.

8

Kute mebê 4.000o djuw mex.

Mat 15.32-39

¹ Nhym kam me krãptî: ajte Jeju'ã akuprõn 'ã akuprõn me'ã õ kwÿ krên djà kêt. Nhym kam arÿm amiwÿr kôt ba djwÿnh ar ku'uw nhym ar bõx nhym arkum,

² —Imã me krãptî:ja kaprî. Me iro'ã krî'ã arÿm akati amãnhkrut ne ikjêkêt apêx. Ne kam arÿm me õ mÿjja kêt.

³ Nok ba ren me kum prãm kam ren amÿ me ùrkwãmã me ano nhym me ren pry konenh ren rerekre ne. Ren me rerekre nhym ren me tyk djà me kupa. Djãm jãnh got. Onÿ me ùrkwã. Nãm ã Jeju arkum ane.

⁴ Nhym kôt ba djwÿnh ar kum,

—Kapôt kukrit jakam ne gwaj te me krãptî:ja kadju djwÿ kumex prãmje. Mÿj got gwaj me kadju nê? ane.

⁵ Nhym Jeju arkum,

—Mÿj ne ar anhõ djwÿ kute? ane.

Nhym ar kum, "Djwÿbê 7", ane.

⁶ Nhym kam me krãptîmã kum,

—Pykabê dja ga me nhÿ, ane. Nhym kam me arÿm nhÿ. Nhym kam arÿm djwÿbê 7 jamÿn o Metîndjwÿnhmã amikînh jarê. Ne kam kokij ne mã kôt ba djwÿnh arkum kungã nhym ar mã me krãptîmã adjuw. Nãm ar memã adjuwÿro mõn kam arÿm adjuwÿr pa.

⁷ Ne kam ar õ tep-prãre ngrêre nhym o Metîndjwÿnhmã amikînh jarê. Ne kam arkum,

—Dja gar memã jadjwÿ jadjwÿ, ane.

⁸ Nhym kam ar memã adjuwÿro mõn adjuwÿr pa. Nhym kam me arÿm kukrên arÿm ajne. Nhym kam me arÿm aÿm ngij ne 'ã akre nhym kaxnokai ipubê 7 'ã kàtàm.

⁹ Be, me my kubê 4.000 ne õ kwÿ krê.

Nhym kam memã kum, "Aje, on me ajmã", ane.

¹⁰ Ne on kôt ba djwÿnhmê ro'ã kãmã wadjàn nhÿ. Nhym ar arÿm nox ne rê:n kam arÿm pykabê Tamanu'ãnh kà djin wabi.

Kute kàjkwa kurÿm mÿjja'õ nhipêxmã ne me kum 'ã à'wÿr.

Mat 16.1-4

¹¹ Nhym mebê pardjêumê mebê xadjudjêumê Jeju'ÿr bõx ne kukij ne mrãmri kubê Metîndjwÿnh Kra ne kute mÿjja pumÿnh kêt'õ nhipêx jabej 'ã kum apnên kum,

—Goja kàjkwa kurūm mỳjja pumūnh kêt'õ nhípêx bar omūn kôt ama, ane.

¹² Nhyam amikadjwỳnhbê tyk djà mēn memā kum,

—Je tô mỳkam ne ga me akamingrānyre mỳjja'ā ijuw? Ije me amā mỳjja pumūnh kêt'õ nhípêx ga me aje omūnh prām kêtukumrêx. Mrāmri ne ba me amā ikabēnkumrêx, ane.

¹³ Ne kam arỳm mebê akêx ne tēn ajte kāmā wadjà. Wadjān akàx nhikjēmā rêr kadjy arỳm nox ne.

¹⁴ Nhyam kam djwỳ ar kumānhkutā nhyam kôt ba djwỳnh kute byrmān arỳm o amak kêt kati. Nhyam wānh kàkam djwỳ pydjibit nō.

¹⁵ Nhyam kam Jeju me kute me kukràdjà kajgo mar kêt kadjy ne kôt kute ar amijo ba kêt kadjy arkum kabēn ne arkum,

—Ga, me kute djwỳ nhigot djà djwỳ djômkam kapīnja pumū. Nhyam arỳm djwỳ tỳx me:x ne. Ar gadjwỳ dja gar me kukràdjà man kôt ar amijo aban arỳm ajaxwe me:x ne. Mebê pardjêu kukràdjà nār Erodji kukràdjà dja gar aman kôt ar amijo aban arỳm ajaxwe me:x ne. Ar amijā ano tỳx ne me kukràdjà mar kêt ne kôt ar amijo aba kêt, ane.

¹⁶ Nhyam kam ar ari 'ā aben kukij. Ne kam arīk abenmā kum,

—Gwaj baje djwỳ byr kêtgam ne ā ar imā ane, ane.

¹⁷ Be, Jeju kute me kukràdjà kajgo'ā djwỳ nhigot djà jakre

nhyam ar kute mar kêt. Nhyam kam arỳm ar kabēn man arkum,

—Mỳkam ne gar abenmā, “Gwaj baje djwỳ byr kêtgam ne ā ar imā ane”, ane? Djām kraxje ar aje omūnh kêt rā'ā? Djām kraxje ar aje mỳjja mar kêt rā'ā? Mỳj'ā ikabēn kute amijakre ar aje mar kêt rā'ā? Djām ar ajamakreja kêt?

¹⁸ Jām ne gar anon omūnh kêt ne. Jām ne gar ajamak ne mar kêt ne. Be, ije djwỳ ngrireo me krāptiō djuw mexja djà ne gar arỳm o ajamak kêt kati?

¹⁹ Akubyn amijo tēn ije mebê 5.000mā djwỳ kubê 5 kokjêr'ỳr amijo bōx. Ar aje djwỳ janhyo atomkam mỳj ne kam kaxnokai ipu kute? ane.

Nhyam ar Jejumā kum, “Kaxnokai ipubê 12”, ane.

²⁰ Nhyam ajte arkum,

—Ajte akubyn amijo tēn ije mebê 4.000 kadjy djwỳbê 7djwỳ kokjêr'ỳr amijo bōx. Ar aje kam djwỳ jaūmo atomkam mỳj ne kam kaxnokai ipu kute? ane.

Nhyam ar kum, “Kaxnokai ipu kubê 7”, ane.

²¹ Nhyam kam arkum,

—Djām djwỳ'ā ne ba ar amā arē? Djām 'ā ne ba ar amā, “Ari amijā ano tỳx”, ane? Kati. Djwỳ'ā ne ba ije ar amā ja jarēnh kêt. Mỳkam ne gar aje ja mar kêt rā'ā? ane.

Kute me'õ no rāo mex.

²² Ne kam ar arỳm krīrāxbê Bexadamā tēn bōx. Nhyam kam me Jeju'ỳr me'õ no rāo

mõn o bôx ne kum, “Gop kupê gê mex”, ane.

²³ Nhyr arým me'õ no rã nhikra 'amýn krĩ kurũm o katon atykmã o tẽ. Ne kam no kutõn 'ã ikra djin kukij ne kum,

–Djãm arým ga mýjja'õ pumũ? ane.

²⁴ Nhyr kãjmã krãn kum,

–Arým ne me kute pĩ pyrãk ne mrã ba omũ, ane.

²⁵ Nhyr ajte no'ã ikra djin kãjmã kum krã nhyr arým no mex. No mex ne arým kute me kunĩ pumũnh mexkumrẽx.

²⁶ Nhyr kum,

–Aj mã. Dja ga katãt anhũrkwãmã tẽ. Kwãrĩk wãnh krĩmã atẽm kêt. Ne kwãrĩk wãnh krĩkam me'õmã ijarẽnh kêt, ane.

Pedru kute Jejubê Krituo amirĩt.

Mat 16.13-20; Ruk 9.18-21

²⁷ Be, bẽnjadjwýr raxbê Piripi nhõ krĩraxbê Xedjare bu'ã ne apýnh me õ krĩ djãri. 'Ýr ne Jejumẽ kõt ba djwýnhmẽ ar mõ. 'Ýr mõ nhyr Jeju arým arkum,

–Ë, ar imã ijã me ujarẽnh jarẽ ba kuma, ane.

²⁸ Nhyr ar arým kum,

–Nãm me kwý ajã, “Ngõmã me angjẽnh djwýnhbê Djuãõ”, ane. Nhyr me kwý ajã, “Me bakukãmãre Erij. Metĩndjwýnh kukwakam ujarẽnh djwýnh raxbê Erij”, ane. Nhyr me kwý ajã, “Me bakukãmãrekam Metĩndjwýnh kukwakam ujarẽnh djwýnh

ar 'õ.” Nãm me ã abenmã ajã ane. Nãm ã ar Jejumã ane.

²⁹ Nhyr ajte arkum,

–Ne ar gadjwý mã ne gar imar on? Mýj'ã ne gar ijakre? ane.

Nhyr Pedru kum,

–Abê ne Kritu. Abê me inhõ Bẽnjadjwýrbê kumkati, Metĩndjwýnh tĩn ne ar bakumrẽxja Kra. Amrẽbê ne me bakukãmãremã ajarẽ. Aje me ipytãr ne aje ar me ijo abamã ajarẽ. Amrẽbê me imã ajarẽ ba me akam amako iba nhyr arým Metĩndjwýnh ajano ga arým bôx, ane.

³⁰ Nhyr arkum,

–Kwãrĩk wãnh me'õmã ja jarẽnh kêt, ane.

Kute amikukãm me kute bĩn'ã amijarẽnh.

Mat 16.21-28; Ruk 9.22-27

³¹ Ne kam amijã arkum ajarẽnh arkum,

–Ba ije amijo inhĩ ne ar awýr irwýkja ije mrãmri itokry kumex mar kadjy ne Metĩndjwýnh ijano ba tẽ. Dja me rũnh ikanga. Mebẽngẽtmẽ me kadjy Metĩndjwýnh mar djwýnh nhõ bẽnjadjwýrmẽ Mõdjê kukràdjã mar djwýnhmẽ dja me memã ikanga nhyr me arým ibĩ. Nhyr ijã akatin akatin akati ba akubyn itĩn ne, ane.

³² Nãm Jeju arkum ja jarẽnhõ amirĩtkumrẽx. Nhyr Pedru arým Ar kubê o tẽn ar kãxã nẽje kum bẽn tỳxmo krax.

³³ Nhyr kam arým kõt ba djwýnh'ýr akẽx ne ar omũn Pedrumã bẽn tỳx ne kum,

—Arÿm akabën kute Xatanaj kabën pyrâk. Amũ imã akre rax ne dja. Ga Metĩndjwÿnh kôt adjumar kêt. Me kâtàm kôt ari adjumar, ane.

³⁴ Ne kam me krãptĩ:mẽ kôt ba djwÿnhmẽ amiwÿr me ku'uw. Nhyim me arÿm 'ÿr bôx nhyim memã kum,

—Gêdja ga me ajô mã ikôt abikamênh prãm jabej kwãrĩk wãnh amidjwÿnhbit mar kêt ne mã amim, “Djãm ba ije amijo kĩnhmã? Kati”, ane. Dja ba ityk kady inhõ pĩte'y mÿn itokry:. Dja ga ijã amijakren aje anhõ pĩte'y mÿnh mãn prãbê amã atokry puma kêt ne amã ijabê rã'ã ne mã ikôt ajkamẽ.

³⁵ Me kute amidjwÿnhbit mar ne me kum tokry puma. Me tãm gêdja me tyn kam ijukri me biknor tokry djakam tẽ. Nhyim be, me kum ijabêkumrẽx ne kute amidjwÿnhbit mar kêt nhyim me kute me bĩn jabej me tãm gêdja me amiptàn ar tĩn ne ba rã'ã: rã'ã ne.

³⁶ Nhyim ren me'õ pykabê mÿjja mexja kunĩ, nêkrêx kunĩja ari o atom ne o ban kam ren ty, je mã dja kam nẽ? Kati, nãm ren ty nhyim ren õ nêkrêxja ren wãnh kumex.

³⁷ Nhyim mÿj pãnh ne ne ren Metĩndjwÿnhmã arẽ nhyim ren akubyn o tĩn nhyim ren kum amijo pãnh ne? Arkati. Dja ga te kum pãnh jarẽ nhyim akubyn ajo tĩn prãm kêtukumrẽx ne.

³⁸ Be, me kamingrãny ja ne me axwe:kumrẽx ne ari

mÿjjakôt ibê amijo akẽxo ba. Ga, me kwÿ kum prõ djwÿnh kĩnh kêt ne mebê prõo àkĩnho baja pumũ. Me jadjwÿ ne me kum ikĩnh kêt ne ate ibê jãm krã. Kam godja me'õ ikam pijãm ne ikukràdjakam pijãm jabej ba badjwÿ gêdja ba amipãnh kam ipijãm. Ba ije amijo inhĩ ne me awÿr irwÿk dja ba Ibãm jadjênhmẽ umao ipyma:n ar awÿr bôx. Kady mrãnh djwÿnh puma:mẽ ro'ã ar awÿr bôx. Ibê kumkatio bôx nhyim tãmja ikam pijãmja ba badjwÿ arÿm amipãnh kam ipijãm ne. Nãm ã Jeju me krãptĩmã ane.

9

Jeju jadjênh'ã ujarênh.

Mat 17.1-13; Ruk 9.28-36

¹ Ne kam arkum,

—Ba ar amã arẽ. Ibãm dja ijã bẽnjadjwÿr rax mẽ. Dja ba bôx ne ipymao me apytàn ar me ajo iba. Dja gar adjãmja akwÿ atĩnri iraxkôt ipumũ, me akady ibẽnjadjwÿr rax ne ipymakôt ipumũ. Mrãmri ne ba ikabênja, ane.

² Nhyim kam akati amãnhkrut ne amãnhkrut ne amãnhkrut ar'ã apêx nhyim Jeju arÿm krãnh prêkti'ã wabi. Nãm Pedrumẽ Xijagumẽ Djuão ar aprôn aro wabin ate ar ro'ã me kàxã dja. Ne kam arÿm ar kuka kônh atemã aminhipêx.

³ Ne õ kubêkà arÿm adjênh ne aka: kute kakũm arngrokam aka pyrâk. Ren kubêkà põnh djwÿnh'õ kubêkà'õ põn ren kubêkà

jakao kute Jeju kà jaka têt kêt-kumrêx.

⁴ Nhyam kam me kukâmârebê Erijmê Môjdjê arým arkum amijo amirît ne. Nãm ar Jejumê abenmã kabêno dja nhyam ar ar omũ.

⁵ Nhyam Pedru kum,

—Be, ujarênh djwýnh, jakam ne gwaj arým bakĩnhkumrêx. Dja bar ar amã kikre'ã irõx nhipêx. Dja bar amã 'õ nhipêx, Môjdjêmã 'õ nhipêx, Erijmã 'õ nhipêx, ane.

⁶ Ar madjà kretikam ne Pedru umaje Jejumã kabên ka-jgo jarê.

⁷ Nhyam kam kakrã'õ arým amirît ne ar kuno. Ar kuno nhyam Metĩndjwýnh arým kakrã kurũm kabên nhyam ar arým kuma. Nhyam arkum,

—Ikra ne wã. Imã abê:. Tãmwã dja gar kabên man kôt ar amijo aba, ane.

⁸ Nhyam ar te ar abej amibu'ã rît. Nhyam Jeju pydjibit dja nhyam ar omũ. Arým ne Môjdjê ar ar aêrbê mã tẽn arým amirît kêt ne.

⁹ Nhyam kam ar arým krãnh prêkti'ã rwýk tẽ. Rwýk tẽ nhyam Jeju arým ar kute omũnh'ã arkum karõn arkum,

—Ar aje omũnhja kwãrĩk wãnh jakam me'õmã 'ã ad-jujarênh kêt. Ba ije amijo inhĩ ne ibõxja ityk ne akubyn itĩnkambit dja ga memã 'ã ajarê, ane.

¹⁰ Nhyam kam ar arým 'ã ujarênh kêt. Ne rwýk tẽn kam aben kukij ne abenmã kum,

—Jeju kute gwaj bamã, “Ityk ne akubyn itĩn”, anhÿrja. Mÿj'ã ne amijakre? ane.

¹¹ Ne kam Jejumã kum,

—Mÿkam ne Môjdjê kukràdjã mar djwýnh memã kum, “Erij kumrêx dja bõx. Nhyam kam totokbê Metĩndjwýnh bõx ne ar meo ba”? ane. Mÿkam ne me mã memã ja jarê? ane.

¹² Nhyam Jeju arkum,

—Be, gêdja me'õ kute Erij pyrãk kumrêx bõx ne akubyn Metĩndjwýnh'ÿr me kunĩo akêx ne. Meo akêx nhyam me arým amim maro ba. Mÿkam ne ba ije amijo inhĩ ne ibõxja badjwý amrêbê: me ijã me bakukâmâremã kum, “Dja arým tokry kumex ma nhyam me memã kanga”, ane?

Nãm me ã ijã anen arým 'ã pi'õk no'õk ne. Nãm ã Jeju arkum ane.

¹³ Ne kam ngõmã me angjênh djwýnhbê Djuã'o'ã arkum,

—Ba ar amã arê gar ama. Mrãmri, me'õ kute Erij pyrãk ne arým bõx. Nhyam kam me arým mar kêt ne amikĩnhje o bikêno ba. Amrêbê: me bakukâmãre kute Metĩndjwýnh kabên'ã pi'õk no'õkkam me kute o anhÿrmã kôt ne me arým ã o ane, ane. Nãm krãnh'ã rwýk tẽmkôt ne Jeju ã arkum ane.

Kute me karõ punumã àkjêr.

Mat 17.14; Ruk 9.37

¹⁴ Ar rwýk tẽn kam arým kôt ba djwýnh kwý aro rãm ne ja. Ar arkôt krãnh'ã àbir kêtjao

rãm ne ja. Nhyim me krãptĩ ar'ã akuprõ. Nhyim Mõjdjê kukràdjà mar djwýnhmẽ ar aktã kabẽno aben japanho dja nhyim Jeju arým me omũ.

15 Ne me aêrbê bõx nhyim me kunĩ kam no tyn kumex ne 'ýr prõt ne kum,

—Djãm arým ne ga bõx? Djãm arým ne ga bõx? ane.

16 Nhyim kam abej Mõjdjê kukràdjà mar djwýnh kukij ne memã kum,

—Mýkam ne ga me akabẽno aben japanho dja? ane.

17 Nhyim kam me krãptĩkõt me'õ ãmja kum,

—Ujarẽnh djwýnh, awýr ne ba bit ikrao itẽmmã. Me karõ punu ne o ba nhyim ibê kabẽn kêtukumrẽx.

18 Nhyim apýnh kute par djãri pyka'ã kurẽ nhyim ajmrõ prõt ne ãpjãnh ne ãpnhirẽho nõ. Awýr ne ba bit o itẽmmã ga adjãm kêt. Ba kam tu akõt ba djwýnh'ýr o bõx ne arkum,

—Dja gar ano gê kum ire, ane. Nhyim ar te kute kujãkmã o dja. Nãm ã me'õ Jejumã ane.

19 Nhyim kam Jeju me'ýr akẽx ne memã kum,

—Je, me akamingrãny aje amim ikamnhĩx kêtukumrẽx ne ajaxwe. Mýj dja ijã akati, akamãt kô kute ba me akam arek ar iba? Nãm bãm me awýr bõx ga me ajamakkre kêtukumrẽx ne prĩne akabẽno ikaty. Nãm bãm te amiwýr me akam ama ga me arĩk ar aba, ane. Ne kam bãmjamã kabẽn ne kum,

—Amrẽ akrao tẽ, ane.

20 Nhyim me arým 'ýr o bõx. 'Ýr o bõx nhyim me karõ arým Jeju pumũn ajte me'õ kraja bĩ. Kubĩ nhyim arým pykabê tým ne ãpnhirẽho nõn ajmrõ prõtõ nõ.

21 Nhyim Jeju arým bãm kukij ne kum,

—Mýj ne kute bĩn kraxkam 'ã amex kute? ane.

Nhyim kum,

—Prĩrekam ne kum o krax.

22 Nãm te: kute bĩn mexmã ar o ba. Nãm kute kuwymẽ ngõkam rẽnh krãptĩ. Aje me karõbê utãr mar jabej utã. Amã ar ikaprĩn utã, ane.

23 Nhyim Jeju kum,

—Be, Metĩndjwýnh umaro kute mýjja kunĩ jakrenh mexi. Me tu amim kamnhĩxkumrẽx nhyim arým meo mex. Dja ga tu amim kamnhĩxkumrẽx nhyim arým amã akrao mex, ane.

24 Nhyim kam bãm no kangõ prõtme ro'ã on kãj bê kum,

—Bẽnjadjwýr djwýnh, arým ba amim kamnhĩx. Gop ga imã 'itýx jadjã ba gop tu amim kamnhĩxkumrẽx, ane.

25 Nhyim me arým itepato prõt ne 'ã bikprõnho dja nhyim Jeju arým me omũ. Ne arým me karõ punumã bẽn týtýx ne kum,

—Me karõ, aje me'õ bõktimã kabẽn kêtme amakkre kêt jadjãr. Ba ne ba amã ikabẽn ne. On kum anhiren kwãrĩk wãnh ajte o aba kêtukumrẽx, ane.

26 Nhyim arým amran bĩno bê mex ne arým kurũm kato. Nhyim arým kute tyk pyrãk ne nõ. Nhyim me krãptĩ 'ã abenmã kum,

—Arÿm ne akuno. Arÿm ne akuno, ane.

²⁷ NhyM Jeju arÿm ikra 'amÿn kàjmã aro tẽ nhyM arÿm kàjmã dja.

²⁸ NhyM Jeju arÿm tẽn kikremã wadjà. NhyM me kàxã kôt ba djwÿnh ar arÿm me karõ jabej kukij ne kum,

—Mÿkam ne bar te ije me karõ punu kujaêkmã o ane? ane.

²⁹ NhyM arkum,

—Bir, me karõ punu kute wã pyrãk ne 'ity:xi. Dja me Metÿndjwÿnhmã amijo a'uw ne kum amijajbu. Kambit dja me me karõ wã jano nhyM arÿm memã ire, ane.

Amikukãm tyk'ã ujarẽnh.

Mat 17.22; Ruk 9.43

³⁰⁻³¹ Ne kam ar arÿm me kurÿm tẽn amÿ pykabê Garrêjakôt tẽ. Nãm mebê amijo bipdjuro tẽ. Jeju kute me kàxã kôt ba djwÿnh arkum amijã ujarẽnh prãm. Ne kam mebê amijo bipdjuro tẽ. Tẽn kam arÿm arkum,

—Ba ije amijo inhĩ ne ibõxja dja me memã ikanga nhyM me arÿm ibĩ. NhyM kam dja ityk'ã akati amãnhkrut ne ikjêkêt apêx. Ba kam akubyn itĩn, ane.

Ar kute amirax jabej Jeju kukjêr.

Mat 18.1; Ruk 9.46

³² NhyM ar amim,

—Je tô, mÿj'ã ne kabẽn ja jarê? ane. Ne kam ar kute kukjêr kêt. Jeju kute arkum kabẽn pymaje ar kute kukjêr kêt.

³³ Ne kam mõi:n kam arÿm krĩrãxbê Kapana'ÿr bõx ne kikremã wadjà. NhyM kam Jeju arkum,

—Pry'ã ar amõrkôt ne gar aktã akabẽno aben japanho mõi. Mÿj'ã ne gar abenmã akabẽn ne? ane.

³⁴ NhyM ar arÿm anihkrê ne. Be, prykôt ne ar amirax mÿr jabej abenmã kabẽn mõi. Kam ne Jeju 'ã ar kukij nhyM ar arÿm pijãm ne anihkrê ne.

³⁵ NhyM kam nhÿn amiwÿr ar ku'uw. Kôt ba djwÿnhbê 12ja 'uw ne arkum,

—Gar ajõ araxo kutewa prãm jabej gêdja amijo kajgon me katê tẽn kam tu me kunĩmã àpênh ba, ane.

³⁶ Ne kam arÿm me prĩre'õ nhikra 'amÿn o tẽn ar ipõkri kudja. Ne kam kute o kĩnh kadjy kumÿn arkum,

³⁷ —Ë, ga, me'õ prĩreja pumũ, kàtãm mexja pumũ. Dja me'õ ikukwakam kum me'õ kute prĩre ja pyrãk kĩnh, kum me'õ kàtãmja kĩnh ne kam arÿm badjwÿ kum ikĩnh. Djãm bajbit kum ikĩnhmã? Kati, dja me'õ kum ikĩnh ne kam kum ibãmdjwÿ kĩnh, ibãm kute ijanorjadjwÿ kum kĩnh. Nãm ã Jeju arkum ane.

³⁸ NhyM Djuão arÿm kum,

—Ujarẽnh djwÿnh, ba amã arê. Me'õ gwaj bakôt ba kêt'õ tu me karõ punu kute meo ba'ã anhidji jarê. 'Ã anhidji jarên me karõmã kum, “Ba Jeju kukwakam amã ikabẽn ne. On kum anhire.” Nãm ã anhÿro dja bar arÿm omũ. Ne kam gwaj bakôt ba kêt kam kum, “Kwãrĩk wãnh”, ane.

39 Nhyṃ Jeju arkum,
 —Kwārīk wānh kubê
 adjaptâr kêt. Be, godja me
 ikukwakam mỳjja pumũnh
 kêt nhípêx, godja me'ô punuo
 mex, me ja ne me te kute ijã
 kabên punu jarênhmã.

40 Be, me kum gwaj bakurê
 kêtja ne gwaj bajo ôbikwa.
 Kam kwārīk wānh kubê
 adjaptâr kêt.

41 Ba ne ba ibê Kritu.
 Gar ikôt abakam godja
 me'ô ar amã ngônhrākam
 ngô nhôr jabej. Ba dja ba
 mrãmri kum àpênh mexjao
 pãnhkumrêx. Mrãmri ne ba ar
 amã arênhkumrêx.

42 Nhyṃ be, me'ô kute me
 prĩre pyrak ne ajbir kute
 amim imar ny nhyṃ kam ren
 ate me'ôja axwe'ã kum apnê
 nhyṃ ren arým kôt axwe
 nhyṃ kam ren me ôkre'ã
 kênpoti nhô. Kute memã
 axwe'ã àpnênh djwýnhja
 nhôkre'ã kên jabatãnh nhô
 ne ren ngô jabatãnhmã kumê
 nhyṃ ren ngô kubĩ, ja ne
 kàjbê tokry. Tokry ngri.
 Nhyṃ be kati, Metĩndjwýnh
 dja prĩne o ajkê nhyṃ tokry
 ra:x ne. Nãm ã Jeju arkum
 ane.

43 Ga, me kute apýnh
 amikukràdjão àpênh jaxwe
 prãmja pumũ. Me kute àpênh
 jaxwe kangamã ne Jeju mebê
 uman memã kum,

—Ne gar ren ajaxwe kadjy
 anhikra nhikjêo mỳjja punu
 kupênh prãm mỳj ne gar
 ren on? Bir, gar ren on
 krãta. Ne kam ren te anhikra
 nhikjê kêt ne ren atĩnkam ren
 akĩnhkumrêx. Metĩndjwýnhkôt
 atĩn ne ar abakam ren

akĩ:nhkumrêx. Ne ren aktã
 anhikra rã'ãn ren me biknor
 tokry djakam tẽn ren atokry
 ra:x ne. Kam ne kuwy pôk
 rã'ã: rã'ãn àtyk kêtumrêx.

44 Kam kôp kute me
 kakwýrja tyk kêt nhyṃ me
 kute kuwy pôkjadwý par kêt.

45 Ne gar ren ajaxwe kadjy
 apar nhikjêo mỳjja punu'yr
 amrãnh prãm mỳj ne gar ren
 on? Bir, gar ren on krãta. Ne
 kam ren te apar nhikjê kêt ne
 ren atĩnkam ren akĩnhkumrêx.
 Metĩndjwýnhkôt atĩn ne ar
 abakam ren akĩ:nhkumrêx. Ne
 ren aktã apar rã'ãn ren me
 biknor tokry djakam tẽn ren
 atokry ra:x ne. Kam kuwy
 pôk rã'ã: rã'ãn àtyk kêtumrêx.

46 Kam kôp kute me
 kakwýrja tyk kêt nhyṃ me
 kute kuwy pôkjadwý par kêt.

47 Ne gar ren ajaxwe kadjy
 ano nhikjêo aje mỳjja punu
 pumũnh tỳx prãm mỳj ne gar
 ren on? Bir, gar ren on kaba.
 Ne ren kam te ano nhikjê
 kêt ne ren akĩnhkumrêx.
 Metĩndjwýnh kute me utãr ne
 ar me kadjy bẽnjadwýr ne
 kute ar meo baja'yr abôxkam
 ren akĩ:nhkumrêx. Ne ren
 aktã ano rã'ãn ren me biknor
 tokry djakam kuwykam tẽn
 ren atokry ra:x ne.

48 Me bakukãmãre ne
 amrêbê: 'ã memã kum,

“Kôp kute me kakwýrja tyk
 kêt nhyṃ me kute
 kuwy pôkjadwý par
 kêt.”

Nãm ã Jeju arkum ane. Djãm
 mrãmri ne ar kute aminhikra,
 amipar jakãrmã? Djãm
 mrãmri ne ar kute aminoo
 pôxmã? Kati, ar kute àpênh

jaxwe krã'yr ne kangamã ne Jeju 'ã arkum ar kute amibê amikukràdjà jakàrmã arê.

⁴⁹ Ne kam arkum,

—Be, kuwykam gêdja me kunĩ tokry. Kute mrãmri ne me kute Metĩndjwýnhmã mry parkam kadjwanhĩo mry kunĩ kangàr pyràk, ane. Dja me ã tokryo tuknĩo ane.

⁵⁰ Ne kam ar'ã kadjwanhĩ jakre ne arkum,

—Be, kadjwanhĩ mexkumrêx. Godja kadjwanhĩ ta amikam akry apêx jabej arým o mýjja jakry kadjy punukumrêx ne. On ar aje kadjwanhĩ mex pyràk ne abenmã akabên mex, ane.

10

Me kute prô kanga'ã ujarênh.

Mat 5.31, 19.1; Ruk 16.18

¹ Ne kam arým krĩraxbê Kapanakam me jamã kàx. Ne tẽ:n arým ngôbê Djodão nhikjê:mã rên arým pykabê Djudêja'yr bôx. Bôx nhym kam me krãptĩ: ajte 'ã bikprônho dja. Nhym kam ajte memã ujarênhho dja.

² Nhym mebê pardjêu arým 'yr bôx ne kute we kabên kajgo jabej kukjêrmã ne kum,

—Djãm Metĩndjwýnh kukràdjà kôt me kute tu prô kangamã? Nãm me Jeju kute kabên kajgo jarênh kadjy nàrà:m ã kum ane.

³ Nhym memã kum,

—Be, Môjdjê ne amrêbê: me bakukãmãremã 'ã karô. Mýj ne memã arê? ane.

⁴ Nhym me kum,

—Môjdjê ne memã kum, “Gê me prô'ã pi'ôk no'ôk ne kam kanga”, ane.

⁵ Nhym memã kum,

—Bir, me amakkre kêt kam ne memã prô kanga jarê. Nhym djãm adjakamã ne me ã prôo ane? Kati.

⁶⁻⁷ Adjakamã, kute mýjja kunĩ nhipêxkam ne Metĩndjwýnh mymê ni ar ipêx ne memã kum,

“Kamã dja me my prô kadjy arým bãmmê nã arkum iren kam arým prôbit'ã ngrà ne.

⁸ Nhym kam ar ĩ abenã tým ne kam kute ĩ typdji pyràk.”

Nãm ã Metĩndjwýnh memã ane. Kam, djãm ar ĩ amãnhkrut rã'ã? Kati, ar kute ĩ pydji pyràk.

⁹ Be ga, Metĩndjwýnh kute abenã ar mênhja pumũ. Kwãrĩk wãnh me'ô abenbê aro bikjêr kêt. Nãm ã Jeju mebê pardjêumã ane.

¹⁰ Nhym kam ar akubyn kikrekam tẽn nhỹ. Nhym kôt ba djwýnh arým Jeju kute memã kabên jarênhja jabej kukij.

¹¹ Nhym arým arkum,

—Gêdja me'ô prô djwýnh kangan kam atemã akàxbê me'ômã kabên ne 'yr môn kam arým mrãmri krô'ã o prôn arým axwekumrêx, prôkam axwekumrêx.

¹² Nhym me niredjwý gêdja me mjên kanga nhym kam atemã me'ô akàxbê 'yr mô nhym kam arým mrãmri krô'ã o mjên ne arým

axwekumrêx. Nãm ã arkum ane.

Kum me prîre kînh'ã ujarênh.

Mat 19.13; Ruk 18.15

¹³ Nhyam kam ar ja arÿm Jeju'ÿr me prîreo môn o bôx. Kute me kupênhmã ne ar 'ÿr meo mō. Nhyam kôt ba djwÿnh ar arÿm nêje memã bën tÿx.

¹⁴ Nhyam Jeju arÿm ar omÿn arÿm no kã nhàn arkum,

—Kwãrîk wãnh arek amrê me prîre iwÿr mō, ane. Kwãrîk wãnh gar mebê adjaptâr kêt gê me arek amrê mō. ã me kute amijo anhÿrbit gêdja Metîndjwÿnh me utàn me kadjy bënjadjwÿr ne ar meo ba.

¹⁵ Ê, me kute me prîre pyræk ne amijo kâtàmjabit gêdja Metîndjwÿnh me utàn me kadjy bënjadjwÿr ne ar meo ba. Be, me prîre kute ta amim imarja pumû. ã me kute amijo anhÿr gêdja Metîndjwÿnh me utàn me kadjy bënjadjwÿr ne ar meo ba. Mrãmri ne ba me amã katàt arê. Nãm ã Jeju arkum ane.

¹⁶ Ne kam aben totokmã me prîre jamÿn me'ã ikra jadjuw ne memã kum,

—Gê Metîndjwÿnh ajo djuw mex. Gê Metîndjwÿnh ajo djuw mex, ane.

Me'õ nhõ nêkrêx kumex'ã ujarênh.

Mat 19.16; Ruk 18.18; Xim k 6.6; Xij 5.1

¹⁷ Ne kam arÿm memã kàx ne ajte prykôt tē. Tē: nhyam me'õ arÿm 'ÿr prôt ne arÿm parbê kônkrão nhÿn kum,

—Ujarênh djwÿnh, ga ne ga amexkumrêx. Itîn rã'ã rã'ãmã mÿj gêdja ba Metîndjwÿnh kadjy nê? ane.

¹⁸ Nhyam Jejubê Metîndjwÿnh Kra nhyam ta kute kôt kum kator kadjy Jeju kum,

—Mÿkam ne ga imã imex jarê? Me'õ pykakam mex kêtukumrêx. Metîndjwÿnh pydjibit mex.

¹⁹ Metîndjwÿnh kukràdjã ne ga arÿm ama. Me kute katàt amijo ba'ã kute memã karökôt kukràdjã ne ga arÿm ama. Nãm memã kum, “Kwãrîk wãnh me par kêt.

Kwãrîk wãnh mebê prõo adjãkînh kêt.

Kwãrîk wãnh adjãkînhî kêt.

Kwãrîk wãnh ajêx ne me kàmex jarênh kêt.

Kwãrîk wãnh aje me'õ nhõ mÿjja o aminhõ kadjy kwãrîk wãnh ajêxnhi kêt.

Me amã abãmmê anã jabên ar kabên ma”, ane.

Ja kunî ne ga arÿm ama. Nãm ã Jeju kum ane.

²⁰ Nhyam kum,

—Nà, ujarênh djwÿnh, arÿm ne ba ibôktikam ja kunî ma. Ne kam kôt ije ar amijo iba rã'ã:n arÿm ijabatàn ne, ane.

²¹ Nhyam Jeju arek omÿnho djan kam kum kînhkumrêx ne kum,

—Be, mÿjja pydji ne kute akukrà rã'ã. On tēn memã anhõ mÿjja wã ngràn pãnh pi'ók kaprî byn me 'uwti, me ò mÿjja kêtjamã angãn o me kînh. Ne kam amrê iwÿr tēn mã ikôt ajkamê. Dja ga ã anen kam arÿm kãjkwakam

anhô mỳjja mex kumex. Ne kam ijã amijakren aje pĩte'y mỳnh mãn prãbê amã atokry pyma kêt ne amã ijabê rã'ã ne mã ikôt ajkamẽ.

²² Jeju ã kum ane nhym arỳm kam kaprĩ:re ne. Ne kam akẽx ne mã tẽ. Kaprĩ:re ne tẽ. Be, õ nêkrẽx ne kume:x. 'Ã maje ne mã kaprĩren tẽ.

²³ Nhym kam Jeju kôt ba djwỳnh ar'ỳr akẽx ne arkum, –Nêkrẽx ne kute me kukrà prãmã. Me õ nêkrẽx kumex gêdja me te Metĩndjwỳnh kute amim me utàr ne ar meo baja'ỳr bõxmã, ane.

²⁴ Nhym kôt ba djwỳnh te kute marmã kam no tyn ku'ê nhym Jeju arỳm arkum,

–Akmere ar, me õ nêkrẽx kanàrrãm ar baja ne me te Metĩndjwỳnh kute amim me utàr ne ar meo baja'ỳr bõxmã.

²⁵ Ba ar amã arẽ gar ama. Be ga, mry jabatãnhbê kameru te: kute aguja tekrax kremã ngjêxmãja pumũ. Me õ nêkrẽx rũnhdjwỳ kute uràk. Me te Metĩndjwỳnh kute amim me utàr ne ar meo baja'ỳr bõxmã nhym nêkrẽx utà: ne. Nãm Jeju ã arkum ane.

²⁶ Nhym kôt ba djwỳnh ja man kam no tyn djan kam kum,

–Je, nhym mỳj me'õ gêdja Metĩndjwỳnh amim utà? ane.

²⁷ Nhym Jeju arỳm ar omũho djan arkum,

–Be, me ne me te: kute amipytãr prãmje nhym be, Metĩndjwỳnh kute mỳjja kunĩ mar. Kumãbit ne amirĩt ne. Ta ne kute me utàrkôt kute mar, ane.

²⁸ Nhym kam Pedru kum,

–Ë, arỳm ne bar inhô mỳjja kunĩmã inhiren mã akôt ajkamẽ, ane.

²⁹⁻³⁰ Nhym Jeju arkum,

–Ë, godja me'õ imã àpênh ne memã ijã ujarênh tẽm kadjy arỳm õ mỳjjamã irer jabej, õbikwamã irer jabej. Õ kikre nàr kamy nàr kanikwỳnh nàr nã nàr bãm nàr prõ nàr kra nàr õ pykamã irer jabej ba dja ba kum o pãnh ra:x ne. Ne pãnh pyka jakam kum õ mỳjjao akrenh mex ne kum kungã. Ne pãnh õbikwao akrenh mex ne kum kungã. Dja ba kum krãptĩ: kubê 100 ngã nhym pãnh õ kikre, kamy, kanikwỳnh, nã, kra, õ pyka krãptĩ mex ne. Kamdjwỳ dja me kàtãm me'õ jao bikênhõ ba. Dja ã pykakam ane. Nhym ije pykao nykam gêdja Metĩndjwỳnhkôt tĩn ne ar ba rã'ã: rã'ã ne. Mrãmri ne ba ar amã arênhkumrẽx, ane.

³¹ Nhym be, jakam me rũho kutewaja djãm me kute memã wa rã'ãmã? Kati. Me ja krãptĩ gêdja me kajgo mex ne me katên tẽ. Nhym be, me kajgo mex ne me katên tẽmja gêdja me pãnh rũho kutewa. Nãm ã Jeju kôt ba djwỳnh arkum ane.

Ajte amikukãm amityk'ã ujarênh.

Mat 20.17; Ruk 18.31

³² Ne kam ar ajte Jejumẽ ro'ã prykôt mõ. Krĩraxbê Djeruxarê'ỳr àbir mõ nhym Jeju tu kum me uma kêt ne ar kukãm tẽ. Nhym ar te kute

marmã kam no tyn mõn arým tĩn prãm. Nhyr kam arým me kãxã aro tẽn arkum amijã ujarẽn tẽn. Kõt ba djwýnhbê 12jamã ne amijã ujarẽn tẽn kum,

³³ —Ë, ota gwaj arým Djeruxarẽ'ýr badjãbirn babõxmã. Nhyr kam ba ije amijo inhĩ dja me apýnh me rũnhmã ikanga, me kadjy Metũndjwýnh mar djwýnh nhõ bẽnjadjwýr arkum ikan-gan Mõjdjê kukràdjã mar djwýnhmãdjwý ikanga. Nhyr kam me ikã mex jarẽn ijã abenmã kum, "Axwekumrẽx. Gê me pãnh tu bĩnkumrẽx", ane. Ne kam me bajtemmã ikanga.

³⁴ Nhyr me arým ijã bẽnõ ajkẽn ikutõn mry kã punuo ikaprẽprẽ:k ne. Ne kam arým ibĩ nhyr ijã akatin akatin akati ba akubyn itĩn ne. Nãm ã arkum ane.

Ar kute ajte amirax jabej.

Mat 20.20; Ruk 22.24

³⁵ Nhyr kam Xijagumẽ Djuão ar arým 'ýr bõx. Djebedêu kute ar irja 'ýr bõx ne kum,

—Ujarẽn djwýnh, bar amã arẽ ga prĩne kõt ã ar ijo ane, ane.

³⁶ Nhyr arkum,

—Mýj ne ba ije ar ajomã? ane.

³⁷ Nhyr ar kum,

—Be, dja ga ã anhõ me ja kunõo amiptàn prĩne amexkumrẽx ne apyma. Memã anhýrkam bar irax ne anhikõ'ã memã nhý, bar ijõ adjubõk'ãnh nhý nhyr ar ijõ

adjuge'ãnh nhý. Dja ga ã ar ijo ane, ane.

³⁸ Nhyr Jeju arkum,

—Gêt kon. Nã gãm ar arĩk amim 'ã karõn imã arẽ. Ba ar amã arẽ gar ama. Dja ba ngõnhkrã kam kangõ jao ikõ. Djãm ar aje ipyrãk ne kangõ jao akõm mã? Dja me ngõmã ijadjã. Djãm ar aje ipyrãk nhyr ngõmã me kute ar ajadjãrmã? Nãm ã arkum ane. Bir, mýj'ã ne kangõ jao kõm ne ngõmã adjãrmã akre? Bir, amitokry kume:x'ã ne akre. Ar kute urãk jabej ne ar kukij. Ar tokry kute Jeju tokry pyrãk jabej ne ar kukij.

³⁹ Nhyr ar kum,

—Nã. Kadjy ar ije apyrãk, ane.

Nhyr Jeju arkum,

—Mrãmri dja gar aje ipyrãk ne atokry kumex ma. Mrãmri dja gar kangõ jao ikõ nhyr me ngõmã ar ajadjã.

⁴⁰ Be, djãm ba ne ba ar amã inhikõ'ã ar anhýrmã arẽ got? Be, Ibãm kute amrẽbê: amijo me'õ ar utar ar ta dja ar inhikõ'ã memã nhý. Nãm ã Xijagumẽ Djuão arkum ane.

⁴¹ Nhyr kõt ba djwýnhbê 10 arým ar kabẽn ma. Ne kam arým Xijagumẽ Djuão arkum àkrê ne.

⁴² Nhyr Jeju amiwýr ar ku'uw ne arkum,

—Me bajtemkam me bẽnjadjwýr ne me ari àpẽn'h'ã memã àpnẽn ne memã bẽn týx ba. Nãm ã me bajtemkam me rũnh kute meo bao ane gar arým ama.

⁴³ Djãm ar ga aje me kudjwãmã? Kati. Ar ga dja

gar ã anhÿr kêt-kumrêx ne. Ar ajô abenkam arax prãm jabej amijo akajgon arkum adjâpênh ar aba.

⁴⁴ Ne kam ar ajô aben kadjy abênjadjwÿr rax prãm jabej tu amijo akâtâm ne me kunimã adjâpênh kajgo aba.

⁴⁵ Ba ije amijo inhÿ djãm imã me âpênh kadjy ne ba amrê tê? Kati, ba dja ba memã apê. Me ren ta amijaxwe pãnh tokryn arÿm ty. NhyM be kati. Me krãptÿ jaxwe pãnh ba dja ba itokryn arÿm ty. Memã idjâpênh ja kadjy ne ba amrê tê. Nãm ã Jeju arkum ane.

Me'ô no rã akubyn rÿt.

Ruk 18.35

⁴⁶ NhyM kam ar ajte tê:n kam krÿrâxbê Djerikokam bôx. Bôx ne kam kato. NhyM kam Jejumê kôt ba djwÿnhmê me krãptÿmê ne me Djeriko kurÿm kator mō. Kator mō nhyM wãnh Baximêu no rãja pry japkre'ã nhÿ, amijo à'wÿro nhÿ. Ximêu ne kudji.

⁴⁷ NhyM me abenmã kum, —Nadjarekam Jeju ne tēmja, anhÿro kumex. NhyM arÿm kuman arÿm kum amijo akij ne kum,

—Ë, Jeju, Dawi tàmdjwÿ 'ô. Gop amã ikaprÿ, ane.

⁴⁸ NhyM me krãptÿ arÿm kum bën tÿx ne kum, “E kum anhikrê”, ane. NhyM kam tu kum àkjêro bën kum,

—Dawi tàmdjwÿ 'ô, gop amã ikaprÿ, ane.

⁴⁹ NhyM Jeju arek kum djan memã kum,

—Me ajô tēn kum arē gē amrē iwÿr tē, ane.

NhyM me 'ÿr tēn kum arēn kum,

—On akÿnh ne on kãjmã dja. Onÿ amiwÿr ajuw, ane.

⁵⁰ NhyM arÿm wãnh inôkati mēn ekruX ne kãjmã dja. Kãjmã djan arÿm Jeju'ÿr tē. 'ÿr tēn arÿm 'ÿr bôx.

⁵¹ NhyM Jeju kum,

—Mÿj ne ba ije ajomã? ane.

NhyM no rãja kum,

—Bênjadjwÿr, aje inoo mex ba irÿtmã, ane.

⁵² NhyM Jeju kum,

—Ga ne ga arÿt kadjy tu amim ikamnhÿxkumrêx ne iwÿr bôx. Kam dja ba arÿm ajo mex. Aj mã, ane.

NhyM kum kabēnmē ro'ã arÿm rÿt mex ne arÿm Jejukôt pry'ã tē.

11

Jeju rax ne Djeruxarēmã àr.

Mat 21.1; Ruk 19.28; Dju r

12.12

¹ NhyM Jejumê ar prykôt mō:n kam krÿrâxbê Djeruxarē kuri krÿ ngrire ja'ÿr bôx. Krãnhrebê Oriwêre'ã rwÿkbê ne krÿ ngrire jabê Bepadjê mē Betanhamê. 'ÿr bôx nhyM kôt ba djwÿnh amãnhkrutmã kum,

² —Pry ja'ã dja gar arek katàt krÿwãmã tē. NhyM ar akutã pry kator kraxkam dja gar mry'ã krÿ jabatãnh nyrewã pumũ. NhyM me kute pÿ maktã ôkre djê nhyM ãmwã. Kraxje me'ô mry wã'ã krÿ kêt. Dja gar 'ãpre bôn amrê o tē.

3 Godja me'ô 'ã ar amã kabên jabej ne ar amã, "Mÿj kadjy"? ane gar kum, "Bênjadjwÿr 'ã tēm prãm. Dja 'ã tēn kam akuby:n amã ano." Nãm ã Jeju arkum ane.

4 NhyM kam ar 'ÿr tē. Tē:n kam arÿm mrymã kato. Kikre'ô jajkwa krekre tãri ne me mry 'ãpre nhyM dja. Pry kēnhkam ne mry dja nhyM ar arÿm 'ãpre bô.

5 NhyM ar bu'ã me ku'êja ar kukij ne arkum,

—Mÿj kadjy ne gar mry 'ãpre bô? ane.

6 NhyM Jeju kute arkum 'ã karô kôt ne ar ã memã ane. NhyM me arÿm arkum, "Ajrã", ane.

7 NhyM ar arÿm Jeju'ÿr mryo tēn o bôx. Ne kam ar aminhō kubêkào kum mry'ã aty. NhyM kam 'ã nhÿ.

8 NhyM kam me krãptĩdjwÿ kukãm kum pry'ã atyo mō. Aminhō kubêkào kum atyo mō. NhyM me kwÿ bu'ã kapôt'ÿr mōn pi'ô nhikēn o bôx ne kukãm kum pry'ã o atyo mō. NhyM arÿm 'ã tē.

9 NhyM me kwÿ kukãm mō, o àkjêr mō nhyM me kwÿ kôt o àkjêr mō. Nãm me o àkjêr mōn kàj bê abenmã kum, Metĩndjwÿnhmã kum,

—Jejubê me inhō Bênjadjwÿr rax. Æm mexkumrêx. Kam me ikĩnhkumrêx. Gê on me ipytã. Gê Metĩndjwÿnh o kĩnh rax. Metĩndjwÿnh kukwakam ne arÿm me bakadjy bôx.

10 Arÿm me bakukãmãre Dawi kudjwa kute me ijo ba kadjy ne bôx. Gê me kàjkwakamdjwÿ

Metĩndjwÿnhmã mextire jarēho kumex. Gê on me ipytã, ane.

11 NhyM arÿm krĩraxbê Djeruxarêkam bôx. Bôx ne kam Metĩndjwÿnh nhō kikretimã wadjã. Ne kam amibu'ã mÿjja kunĩ pumũho tē. NhyM kam arÿm 'ã amykry mex ne. NhyM kam kôt ba djwÿnhbê 12mē amũ krĩ ngrirebê Betanha'ÿr tē. 'ÿr tē:n kam bôx.

Ar kute tu amim Metĩndjwÿnh kamnhÿxkumrêxmã 'ã ujarēnh.

Mat 21.18

12 NhyM ar'ã akati nhyM arÿm Betanha kurũm tē. Ne kam kum prãm ne.

13 NhyM wãnh pidjôbê pigêre'ô dja nhyM amybÿm 'ô pumũ. Ne kute ô jabej kadjy 'ÿr tēn 'ÿr bôx. Ne te ô jabej nhyM ô kêt ne 'ôbit nhyM arÿm omũ. Kraxje ô'ã mytyrwÿ kator kêt rã'ãkam ne ô kêt.

14 Nãm omũn tu pidjômã kum,

—Jakam dja ga adjô kêtumrêx nhyM me adjô krēn kêt ne, ane. NhyM kôt ba djwÿnh arÿm kuma.

Kute kikreti nêje me anor.

Mat 21.12; Ruk 19.45

15 NhyM kam ar tē:n kam krĩraxbê Djeruxarêkam bôx. Kam bôx nhyM kam Jeju Metĩndjwÿnh nhō kikretimã tēn wadjã. NhyM me kute memã mÿjja nhōr djwÿnh kumex. NhyM me kute memã mÿjjao pãnh ne amim byr kadjy 'ã kumex. NhyM

arým bôm me rênho dja. Nhyim me kute me ô pi'ók kaprĩ pãnh memã kikreti nhõ pi'ók kaprĩ nhõr kadjy me kumex nhyim mebê pĩponho àpanho tẽ. Nhyim me kute tut nhõr djwýnhdjwý kumex nhyim mebê krĩ djà nhikô rênho tẽ.

¹⁶ Ne mã mebê àptàro djan memã kum,

—Kwãrĩk wãnh on Metĩndjwýnh nhõ kikreti katikôt me ajênho aba kêt, ane.

¹⁷ Ne kam memã kum,

—Amrêbê: ne me bakukãmãre Metĩndjwýnh kabên'a pi'ók no'ók ne. Kamã Metĩndjwýnh ta memã kum,

“Inhõ kikreti ja'ã dja me abenmã kum,

'Apýnh me ô pyka kunĩkôt me kute Metĩndjwýnhmã kabên kadjy ne ô kikreti wã', ane.

Dja me ã inhõ kikreti'ã abenmã ane.”

Nãm ã Metĩndjwýnh pi'ókkam ane. Nhyim be, me ga ne ga me aje kam me àkĩnhõ aben pydji djà. Nãm ã Jeju memã ane.

¹⁸ Nhyim Mõjdjê kukràdjà mar djwýnhmẽ me kadjy Metĩndjwýnh mar djwýnh nhõ bẽnjadjwýrmẽ arým Jeju kabên ma. Ne kam 'ã aben maro nhýn abenmã kum,

—Je tô mýj dja gwaj baje Jeju bĩnmã on? ane. Me kum umakam ã abenmã ane. Me kàtàm kunĩ Jejukam no tyn kum kabên kĩnh ne kumex. Nhyim kam me rũnhja kum uma.

¹⁹ Nhyim kam Jeju ar'ã para nhyim ar arým krĩrax kurũm katon tẽ.

Ar kute tu amim Metĩndjwýnh kamnhĩxkumrẽxmã 'ã ujarênh.

Dju r 14.13; Xij 1.6; Dju k 5.14

²⁰ Nhyim ar'ã akati nhyim ar aje pidjôbê pigêre 'ãnh tẽn omũ. Nhyim arým arêmẽ kunĩ ngrà ne.

²¹ Nhyim Pedru akubyn amijo tẽn Jeju kabên man kum,

—Ujarênh djwýnh ota, aje pidjôbê pigêre kangrõnhja arým ngràn dja, ane.

²² Nhyim kam arkum, —Gora ar tu amim Metĩndjwýnh kamnhĩxkumrẽx.

²³ Ba ar amã arẽ gar ama. Gorên me'õ krãnhwãmã kum, “On amikaban ngô jabatàn mũjakam mõn tým”, ane. Ne ren ôkre kadjwýnhbê amim,

“Kon, birãm dja ipêx, kon”, anhýr kêt ne tu kadjy amim kamnhĩxkumrẽx ne ren amim, “Be, mrãmri dja ikabên kôt ã imã o ane”, ane. Kute ren ã amim anhýrkam ren krãnh mrãmri ã amijo ane. Mrãmri ne ba ar amã arênhkumrẽx.

²⁴ Kam aje mýjja kunõ Metĩndjwýnhmã adjà'wýrja dja gar tu kadjy amim kamnhĩxkumrẽx nhyim arým ar akabên kôt ã ar amã o ane.

²⁵ Ga kam ar aje Metĩndjwýnhmã adjà'wýro adjãmkam amimaro dja. Me'ókam angryk jabej amimaro dja. Godja gar me'ókam angryk jabej on kam angryk wãnh kum anhiren kam

angryk kêt. Dja gar kam angryk kêt nhyr kajkwakam ar Abâmdjwÿ arÿm ar gadjwÿ ar ajaxwe maro aknon ar akam ngryk kêt.

²⁶ Be, godja gar me'ô, axwe'ô mar rã'ã jabej ne kam angryk rã'ã jabej nhyr ar Abâmdjwÿ ar ajaxwe mar rã'ãn ar akam ngryk rã'ã ne. Nãm ã Jeju kôt ba djwÿnhmã ane.

Me kute rax jabej Jeju kukjêr.

Mat 21.23; Ruk 20.1

²⁷ Nhyr ar tẽ:n kam Djeruxarêkam bôx. Nhyr kam Jeju ajte Metîndjwÿnh nhô kikretikam bôx ne kam ar mrã. Nhyr me rÿnh arÿm 'ÿr bôx. Me kadjy Metîndjwÿnh mar djwÿnh nhô bÿnjadjwÿrmẽ Môjdjê kukràdjà mar djwÿnhmẽ mebêngêtmẽ ne me 'ÿr bôx.

²⁸ 'ÿr bôx ne amÿja'ã kute kikreti kurÿm me anorja jabej kukij ne kum,

—Mÿj me'ô kabênkôt ne ga ar ã meo anhÿro aba? Mÿj me'ô ne amã me'ã karô ga kam amÿ ô'ã bôm ar me rÿnho aba? ane.

²⁹ Nhyr Jeju memã kum,

—Badjwÿ dja ba mÿjja jabej me akukja. Me akumrêx dja ga me imã arê. Ba kam arÿm badjwÿ ije mÿj me'ô kabênkôt ar me anoro ibaja me amã arê.

³⁰ Djuão kute ngômã me angjênhja djãm me kabên kôt ne arîk ar ngômã me angjênhho ba? Nâr djãm Metîndjwÿnh kabênkôt? Goja imã arê, ane.

³¹ Nhyr kam me abenkam kangan abenmã kum,

—Je mÿj dja gwaj kum nê? Dja gwaj kum “Metîndjwÿnh kabênkôt”, ane nhyr kam gwaj bamã kabên 'ô jarêh gwaj bamã, “Bir be, mÿkam ne ga me amim Djuão kabênja mar kêt ne”? ane.

³² Nâr dja gwaj kum, “Me kabên kôt ne tu arîk ar ngômã me angjênhho ba”, ane nhyr kam me krãptî ren o ngryk ne kum gwaj bakurê gwaj ren kam bamã me uma ne. Me kâtãm ja ne me arÿm Djuão kabên man kum kÿnh ne, ne o Metîndjwÿnh kukwakam kabên jarêh djwÿnh ne. Dja gwaj kum ane nhyr me arÿm o ngryk ne.

³³ Nãm me ã abenmã anen kam Jejumã kum,

—Kon ne. Ar ije mar kêt. Mÿj me'ô kabênkôt Djuão kute ngômã me angjênhja ar ije kôt mar kêtê, ane.

Nhyr kam memã kum,
—Bir be, dja ba badjwÿ me amã arênh kêt ne. Mÿj me'ô kabênkôt ije ar meo iba ja dja ba me amã arênh kêt ne, ane.

12

Pidjôo djuw mex djwÿnh jaxwe'ã ujarêh.

Mat 21.33; Ruk 20.9

¹ Ne kam memã apÿnh kukràdjà djari'ã memã mÿjja jakren memã 'ã ajarêh memã kum,

—Be, me'ô arÿm amim pidjô kwÿ kren kadjy bu'ã kêno kôkayro kum o ipôk ne. Ne kam pidjô janêh djãmã kren ipêx. Ne pidjô pumÿnh

djwýnh ku'ê djà'ã par prêkti nhípêx. Ne kam me kwýmã kum, “Gora me imã o djuw mex. Gora gê abatãnh ne ô ga amim kwýo atom ne imã mũm kwýo atom.” Nãm ã me kwýmã ane. Mebê idjaer'ã ne Jeju pidjô jakren me rũnh'ã pidjôo djuw mex djwýnh jakren Metĩndjwýnh'ã ò pidjôkô djwýnh jakren kam arek memã 'ã ujarẽho djan memã kum,

—Ô pidjôkô djwýnh ã me kwýmã anen kam atemã pyka 'ômã tẽ. Ne kam kam wãnh ar ba.

² Nhyh arým pidjôja tuk ne kumex. Nhyh kam ò pidjôkô djwýnhja arým 'ã mytyrwý jakren kam 'ýr ò àpênh jano. Kute memã arẽnh nhyh me kute kum pidjô kwýo atom ne kute kôt anor kadjy ne 'ýr ano.

³ Nhyh kam 'ýr tẽn bôx nhyh kam me kute pidjôo djuw mexja ate me'ôjao tým ne kaprêprê:k ne. Nhyh mã akubyn 'ýr ýkam tẽn 'ýr bôx.

⁴ Nhyh ajte ò pidjôkô djwýnhja pãnh 'ýr me'ôjadjwý jano nhyh 'ýr tẽn 'ýr bôx nhyh me bĩn punun kum pijãm jadjàn ano.

⁵ Nhyh kam ò pidjôkô djwýnh 'ýr ajte ò àpênh 'ò jano nhyh 'ýr tẽn 'ýr bôx. Tãmwãdjwý ne me tu kubĩ. Nhyh kam aben totokmã me'ýr ò àpênh krãptĩ jano nhyh me kwý titik ne kwý pa.

⁶ Nhyh kra djwýnh pydji, kum kra jabêja 'ã ne arým amim, “Godja ikra me'ýr bôx

nhyh me arým mar jabej”, ane. Ne arým me'ýr ano nhyh me'ýr bôx.

⁷ Nhyh kam me abenmã kum,

—Be, kra ne wã. Gwaj on kubĩ. Tãmwã dja bãm kum mýjja kunĩ ngã, ò nèkrêx kunĩ kanga, ane. Gwaj on tãmwã bĩn kam amim ò nèkrêx, ò mýjja, ò pidjôja kunĩo aminhõ, ane.

⁸ Ne kam o tým ne kubĩn arým pidjôkô kurũm bõm kumẽ.

⁹ Be, mýj gédja ò pidjôkô djwýnhja me ja on? Bir, dja me'ýr tẽn me'ýr bôx ne me imex ne kam ò pidjôkôja atemã me ja'ômã kungã. Nãm ã Jeju me rũnhmã ane. Amijã ne ò pidjôkô djwýnh kra jakren Metĩndjwýnh kukwakam kabẽn jarẽnh djwýnh'ã ne ò àpênh jakre.

¹⁰ Nhyh kam Jeju ajte memã me kukãmãre kabẽn jarẽn memã kum,

—Amrêbê: ne me bakukãmãre memã Metĩndjwýnh kabẽn jarẽn memã kum,

“E kum kẽn ja ne me kute kikreo ãm djwýnhja kute kikremã armã te omũn kam bõm kumẽ.

Kẽn ja ne arým kute kikremã o kajpar, kum o kajpar týxi.

¹¹ Bẽnjadjwýr djwýnh ta ne ã kẽno ane gu me omũn kam bamã mexkumrêx”.

Nãm ã me bakukãmãre memã anen arým 'ã pi'ók no'ók ne. Djãm me aje omũnh ne mar kêt? Nãm Jeju ã me rũnhmã ane. Nãm amijã kẽn jakre. Ne

me rûnh'ã kikreo ãm djwýnh jakre. Mrãmri ne me rûnh kute kikreo ãm djwýnh pyræk ne arým Jeju kanga. Me rûnh kute kanga'ã ne Jeju me rûnhmã ja jarê.

12 Nhyim me amim,

—Be, gwaj bajã ne pidjôo djuw mex djwýnhmê kikreo ãm djwýnh jakre, ane. Ne bit kute o tÿmmã te 'ã amijakre. Me krãptĩ pymaje ne me te 'ã amijakren arým mã tẽ.

Xedjamã pi'ók kaprĩ nhõr'ã ujarênh.

Mat 22.15; Ruk 20.20; Rô 12.1

13 Ne kam Jeju'ÿr mebê pardjêu kwýmê Erodji nhõ me ja kwý jano. Jeju bënjadjwýr'ã kabên punu jabej ne me me ja jano. Godja bënjadjwýr'ã kabên punu'õ jarê nhyim me arým bënjadjwýrmã arê. Kadjy ne me Jeju'ÿr bõx ne kum,

14 —Ujarênh djwýnh, ba me arým ama. Ga ne ga akabên katàtkumrêx. Amã me rûnh puma kêt. Me rûnhmê me kajgomê ne ga memã akabêno aben pyræk ne me imã Metĩndjwýnh kukràdjã'ã adjujarênh mexkumrêx. Me bënjadjwýr rûnh kunĩ nhõ bënjadjwýr raxbê Xedja. Mebê idjaer kute o me bajtemja. Djãm Metĩndjwýnh kukràdjã kôt ne gu me baje bënjadjwýr Xedjamã pi'ók kaprĩ nhõrmã? Nàr kon. Goja on ar imã arê.

15 Dja gu me kum kungã nàr dja gu me kubê nê? Nãm me ã Jejumã ane.

Nhyim arým me 'êxnhĩkôt tu me kuman memã kum,

—Nok ba ren me amã, “Metĩndjwýnh kabên kupa'ã ne me kum õro ba”, ane ga me ren memã kum, “Be, Jeju axwekumrêx. Ga, kute bënjadjwýr raxbê Xedjabê pi'ók kaprĩ nê prãmja pumũ”, ane. Amrê imã ngõnhponho pi'ók kaprĩo tẽ ba me amã omũ, ane.

16 Nhyim me kum o tẽn kungã nhyim arým memã kum,

—Mýj me'õ ne 'ã karõja? Ne mýj me'õ ne 'ã idji jêtja? ane.

Nhyim me kum,

—E kum be, Xedja nhõ, ane.

17 Nhyim Jeju memã kum,

—Bir be, õ pi'ók kaprĩ. Dja ga me kum angã nhyim be, Metĩndjwýnh nhõ mýjjabit dja ga me Metĩndjwýnhmã angã, ane. Nãm memã ane nhyim me te kute kutã mýjja'õ jarênhmã kam no tyn dja. Ne kam arým kum kàx ne mã mõ.

Me tyk akubyn tĩn mýr jabej me Jejumã kabên.

Mat 22.23; Ruk 20.27; Texk 4.16; Ap 20.4

18 Nhyim kam mebê xadjudjêu kwý 'ÿr bõx. Mebê xadjudjêu ne me arĩk memã kum,

—Be, me tyk akubyn tĩn prãm kêtikumrêx, anhÿr ar o ba. Me ja ne me 'ÿr bõx ne kukij ne kum,

19 —Ujarênh djwýnh, me bakukãmãre Môjdjê ne amrêbê: me bamã, “Godja me'õ prõ'ÿr mõn kra kêt rã'an tyk jabej mýj dja me nê?

Bir, dja kamymê ar aben djâkam ikwâja'ô 'ÿr mō. Ne kam kum kra djin kukrij nhym abatânh ne.

Me kute 'ã abenmã kum, 'Be, kamy tyk kra ne wã', anhÿr ne kute kamy tyk mar tÿx rã'ã kadjy."

Nãm ã me bakukãmãre Mōjdjê me bamã ane. Nãm mebê xadjudjêu ã Jejumã ane.

²⁰ Ne ajte kum,

—Be, kamybê 7 ne axikôt apôx. Nhym kutewaja prô'ÿr mō. Prô'ÿr mōn kra kêt ne ty.

²¹ Nhym atãrija pãnh 'ÿr mōn kam ajte ty. Nhym pãnh atãrija 'ÿr mōn kam kra kêt rã'ãn ajte ty.

²² Be, nãm ar ã o anhÿro tēm tãmtã: nhym arÿm kutapureja aro ino ren 'ÿr mōn adjwÿnhdjwÿ ty, kra kêt ne ty. Nhym arÿm ar prôja arkôt ty, kra kêt rã'ãn ty.

²³ Ar kubê 7 ne ar aben totokmã kamy prô'ÿr ba. Godja we ar kunÿ akubyn tÿn ne àbir jabej we àbirkam nhÿnh kamyja dja 'ÿr mō? ane. Me ta kute we me tyk akubyn tÿn kêt jarênh mÿr jabej ne me ã Jejumã ane. Me kute o àpanh nhym binhikrênh kadjy nàràn ne mebê xadjudjêu ã kum ane.

²⁴ Nhym Jeju arÿm memã kum,

—Me ajte Metÿndjwÿnh kabên'ã pi'ôk no'ôk mar kêt ne me ajte Metÿndjwÿnh tÿ:xkumrêx mar kêt. Nã gãm me arÿk Metÿndjwÿnh kupa'ã memã 'ã ajarê.

²⁵ Be, me tyk ne akubyn tÿnkam djã ne me ajte abenwÿr ba? Kati, akubyn me tÿnkam ne me abenwÿr ba prãm kêtumrêx. Kam dja me kute kâjkwakam kadjy mrãnh djwÿnh pyrâk.

²⁶ Be, mrãmri me tyk akubyn tÿnkumrêx. Amrêbê: ne Metÿndjwÿnh me bakukãmãre Mōjdjê mã kabên jarê. Me tyk akubyn tÿn'ã kabên jarê nhym 'ã pi'ôk no'ôk. Djãm me ajte pi'ôkkam omÿnh kêt, akaôk pôk ne tu mex ne ãn'ã ujarênhkam Metÿndjwÿnh kute kum, "Ibê Abraãomê Idjakmê Djako ar ô Metÿndjwÿnh", anhÿrja,

djãm me ajte pi'ôkkam amim arênh kêt?

Arÿm Abraão ar tyk 'âtũmkam ne Metÿndjwÿnh ã me bakukãmãremã ane.

²⁷ Bir be, ar tyk tũmja Metÿndjwÿnhmã tÿn ne ar ba nÿj pumũ. Djãm Metÿndjwÿnhbê me tyk nhô Metÿndjwÿnh? Kati. Metÿndjwÿnh ne me tÿn nhô Metÿndjwÿnh. Me tyk kunÿ ne me kum tÿn. Kam ne ba me amã, "Metÿndjwÿnh ne kubê me tÿn nhô Metÿndjwÿnh", ane. Nã gãm me kupa'ã memã 'ã ajarê. Nãm Jeju ã mebê xadjudjêumã ane.

Me kute kukràdjà jabej Jeju kukjêr.

Mat 22.34; Ruk 10.25

²⁸ Jejumê mebê xadjudjêumê aktã kabêno aben japanho dja nhym Mōjdjê kukràdjà mar djwÿnh'ô arÿm me'ÿr bôx. Ne Jeju katàt kute

memã Metĩndjwýnh kabën jarënhkôt arým kuman kam kukij ne kum,

—Metĩndjwýnh kute katàt me kute amijo ba'ã memã karökam kabën jarënhja kute aben nhipã memã kabën jarënhja dja ga amim maro tẽ. Nhýnh kabënja'õ ne mexo kute kunĩ jakrenh? ane.

²⁹ Nhyim kum,

—Be, Metĩndjwýnh kabën'õ kumrëx mexo kute kunĩ jakrenhja ba amã arẽ ga ama. Metĩndjwýnh memã kum,

“Ë, mebê idjaer, gora ikabën ma. Bënjadjwýr djwýnh, kubê ne Metĩndjwýnh. Bënjadjwýr djwýnh pydji.

³⁰ Me anhõ Bënjadjwýr djwýnh, me Atĩndjwýnh dja ga me amã kĩnh, amã abêo katàt me kunĩ, mýjja kunĩ jakre.

Djãm ajakwaobit amã Metĩndjwýnh jabêmã? Kati. Ajamak, akadjwýnhbê, akukràdjà kunõ dja ga me amã abê:.”

Nãm ã Metĩndjwýnh memã ane. Be, tãm ne ja. Metĩndjwýnh kabën'õ kumrëx mexo kute kabën kunĩ jakrenh ne ja.

³¹ Ne kam atãri Metĩndjwýnh ajte memã kum,

“Me amã amibu'ã me ja jabê. Kute mrãmri ne ga me amã amijabêja pyrãk dja ga me ã amã amibu'ã me ja jabêo ane.”

Nãm ã Metĩndjwýnh memã ane. Atemã kabën'õ mexo

kute ja jakrenh kêt. Nãm ã Jeju kum ane.

³² Nhyim Mõjdjê kukràdjà mar djwýnh kum,

—Ujarënh djwýnh, kôt ne ga arẽ. Mrãmri Metĩndjwýnh pydjibit. Atemã'õ kêt kumrëx.

³³ Dja me kum kĩnh, kum abêo katàt me kunĩ, mýjja kunĩ jakre. Djãm ajakwaobit kum Metĩndjwýnh jabêmã? Kati. Amak, kadjwýnhbê, kukràdjà kunõ dja me kum abê: Ne kum amibu'ã me ja jabê. Kute mrãmri ne me kum amijabêja pyrãk dja me ã kum amibu'ã me ja jabêo ane. Akabën ja ne mexo Mõjdjê kabën kunĩ jakre. Dja me Metĩndjwýnh kabënja man kôt ar amijo ban arým mexkumrëx nhyim me kute Metĩndjwýnhmã mry bõrja mexo me tẽp kêt kumrëx. Me kute kum apýnh mýjja nhõr kunĩja mexo me tẽp kêt kumrëx. Nãm ã Mõjdjê kukràdjà mar djwýnhja Jëjumã ane.

³⁴ Nhyim kam õkre kadjwýnhbê amim,

—Be, tãm wã ne ikabën kôt kabën mexkumrëx, ane. Ne kum,

—Be, Metĩndjwýnh kute amim apytãr ne ar ajo ba 'ýr, ane. Nhyim me ajte ijukri Jeju kukjêr kêt. Kabën mex pymaje ne ajte kukjêr kêt.

Kritubê mýj me'õ tàmdjwý jabej kute me kukjêr.

Mat 22.41; Ruk 20.41

³⁵ Nhyim kam Jeju ajte Metĩndjwýnh nhõ kikretikam tẽn bõx ne memã

Metĩndjwýnh kukràdjà'ã ujarēho djan kam memã kum,

–Be, Mòjdjê kukràdjà mar djwýnh ne me memã kum, “Kritubê ne Dawi tàmdjwý”, anhýr ar o ba. Be, djãm Kritubê Dawi tàmdjwýbit? Kati, kubê ne Dawi nhô Bēnjadjwýrdjwý, ane.

³⁶ Ne kam memã me kukãmãre Dawi kabēn jarēn memã kum,

–Be ga, me bakukãmãre Dawi ta kute memã 'ã ujarēnhja pumũ. Metĩndjwýnh Karô kukwakam kute memã Kritu'ã ujarēnhja pumũ. Nãm memã kum,

“Inhō Bēnjadjwýrmã ne Bēnjadjwýr djwýnh kabēn ne kum, 'Amrē idjubôk'ãnh nhý, Abēnjadjwýr raxkam idjubôk'ãnh nhý.

Ikam ama ba amrē awýr akurê djwýnho mō ga me kwýo apardjan me kwý nhimex.'

Nãm ã Metĩndjwýnh inhō Bēnjadjwýrmã ane”, ane.

Bir be ga, Dawi kute kum “Abēnjadjwýr rax”, anhýrja pumũ.

³⁷ Mýkam ne me 'ã Dawi tàmdjwý kajgo jarē? Djã nãm o tàmdjwý kajgo? Kati, Dawi ta ne kute o ã Bēnjadjwýr rax. Nãm Jeju ã memã ane nhym me krãptĩtija kum kabēn kĩ:nhkumrēx ne.

³⁸ Nhym arek memã ujarēho dja:n memã kum,

–Gora me aminêje me omũ. Aminêje Mòjdjê kukràdjà mar djwýnhwã

pumũ. Be, me ja ne me kute amibēn kadjy kute kubêkà jabjêtibit jangjēnh prãm kumrēx. Ne ajte me krãptĩ nhipôkri kute memã amibēn nhym me kute memã rũnh jarēnh ne kute memã kum, “Bēnjadjwýr, djãm ga, djãm ga”? anhýrja. Ja ne me kum kĩnhkumrēx.

³⁹ Ne mebê idjaer bikprõnh djakam nãr me krãptĩ àkuro krĩkam ne memã wan krĩ prãm kumrēx. Me kute amibēn kadjy ne me me rũnh krĩ djakam krĩ prãm kumrēx. Kwãrĩk wãnh gar me kudjwa kêt.

⁴⁰ Nãm me me 'uwtĩ krão apan mebê mýjja kunõ akĩ ne kam ajkwaobit Metĩndjwýnhmã kabēn rũnh ne, ne kum kabēn 'ijabjêo ku'ê. Nãm me 'êx ne amijo mex ne kum kabēn. Be kati, me axwekumrēx. Kam gêdja Metĩndjwýnh me kurãm memã pãnh rax jarēn prĩne me kurãm meo ajkê. Nãm ã Jeju memã ane.

Me'õ 'uwtĩ kute õ pi'òk kaprĩ ngrire nhõr.

Ruk 21.1

⁴¹ Nhym kam me kwý itepato mōn bõx. Me kute amikutã Metĩndjwýnhmã pi'òk kaprĩ kwý nhõr kadjy ne me mō. Nhym Jeju arým tēn pi'òk kaprĩ nhõr djã kónh nhýn me omũnhõ nhý. Me ã nêkrēx rũnh krãptĩ ne me aben totokmã kam pi'òk kaprĩ rũnh ne kurē.

⁴² Nhym kam me'õ nija 'uwtĩ kubê mjēn tyk nhym ã mýjja kêtja ngõnhponhreo

pi'ok kaprîo amãnhkrut ne kubyn o tẽn kam kumẽ. Ngõnhponhreja ne abenã rênhkam kubê pi'ok kaprî 'ô pydji, ngri:re.

⁴³ Nhyam kam Jeju amiwÿr kôt ba djwÿnh ar ku'uw nhyam ar 'ÿr bôx. Nhyam arkum,

—Ba ar amã arẽ, me'õ 'uwti ja ne õ mÿjja kêt ne tu me kurãm õ pi'ok kaprî raxo tẽn Metĩndjwÿnhmã kungã. Me kunĩ kurãm pi'ok kaprî raxo tẽn kum kungã.

⁴⁴ Me ja ne me õ pi'ok kaprî kumex ne kam 'ã kâtãm ne kumex. Ne kam 'ã kâtãmja Metĩndjwÿnhmã kungã. Nhyam be, me'õ nija ne õ pi'ok kaprî kêtê, pi'ok kaprî ngrire ne tu kum kunĩ ngã. O kute amikadjy mÿjja byr ne krẽn ne tĩn kadjy Metĩndjwÿnhmã kunĩ ngã. Kum 'õ nõr kêtê. Kam ne ba me amã,

—Nãm me kurãm pi'ok kaprî rax ne kum kungã. Mrãmri ne ba ar amã arẽ. Nãm ã Jeju kôt ba djwÿnh arkum ane.

13

Akubyn bôx kukãm mÿjja apôx'ã ujarẽnh.

Mat 24.1; Ruk 21.5

¹ Ne kam Metĩndjwÿnh nõ kikreti kurũm kato. Nhyam kôt ba djwÿnh'õ kum,

—Ë, Ujarẽnh djwÿnh ga, këntio me kute kikreti kwÿ nhipêxja pumũ. Kẽnme kikre ã ti:re ane, ane.

² Nhyam Jeju arÿm arkum,

—Be, ar kikretija pumũ. Dja ã me kurê djwÿnh prĩne

kikreti ngràn kẽn aben nhiby ikwã kunĩ nhikô rê. Nhyam kam kẽn'õ aben nhiby nõr kêtumrẽx, ane.

³ Nhyam kam ar tẽn kam krãnhbê Oriwêre'ã wabi. Nhyam Jeju arÿm amybÿm Metĩndjwÿnh nõ kikreti kôn nhÿ. Nhyam Pedrumẽ Xijagumẽ Djuãomẽ Ængre ar me kãxã kukij ne kum,

⁴ —Ë, ar imã kikreti ngràn'hã ajarẽ. Nhÿnh amex 'õkam dja me bakurê djwÿnh me bawÿr bôx ne kikreti ngràn ãm dja kapõ? Mÿj gêdja kukãm apôx? Dja bar omũn kam kôt õ akatimã ikaton õ akati ma.

⁵ Nhyam kam Jeju arkum apÿnh mÿjja kukãm apôxmã arkum 'ã ajarẽn arkum,

—Gora ar amijã ano tÿx gẽ me'õ ar amã 'êx ne ar anoo biknor ne Metĩndjwÿnhbê ar ajo akẽx kêt.

⁶ Be, me krãpti dja ã aben totokmã me'ÿr bôx ne arÿm amijo 'êx. Amijo 'êx ne arÿm amijã imẽ. Amijã imẽn arÿm memã kum, “Me anhõ Bẽnjadjwÿrbê kumkati kadjy ne Metĩndjwÿnh ijano ba tẽn bôx. Ba ibê Kritu”, ane. Ne kam arÿm me krãpti noo aknon Metĩndjwÿnhbê meo akẽx.

⁷ Be, kam dja gar me kute abenwÿr prõt man amybÿm me kute abenwÿr prõt jarẽn ma. Kwãrik wãnh kam ar atĩn prãm kêt. Ba ne ba kukãm ar amã 'ã ajarẽ gar arÿm ama. Ja kumrẽx gêdja me ã o anhÿro tẽn. Kraxje kute inomã mẽn kêt, kute 'ÿr o tẽn rã'ã.

⁸ Nà, apÿnh me ba djàri gédja me abenwÿr prôt ne aben nhimexo ba. Nhyim apÿnh bënjadwÿr rÿnh nhô me dja me abeno kurê djwÿnh ne aben nhimexo ba. Apÿnh pyka djàri gédja kam pyka terte:t ne. Nhyim prâmdjwÿ me kwÿ nhimex. Be, me tokry krax ne ja. Ga, me nire kra àja pumû. Adjÿm. Dja kra à:n kam arÿm à ra:x ne. Me adjwÿnhdjwÿ dja me tokry mō:n kam arÿm tokry ra:x ne. Be, me tokry krax ne ja.

⁹ Be, ar ga dja gar ajaxwe kêt kadjy amijâno dja. Dja me apÿnh me rÿnhmã ar akan-gan me bikprôn dhâkam ar atitik ne. Ar aje ijâ adjujarênh ar abakam dja me apÿnh me bënjadwÿr rÿnhmê me bënjadwÿr kry'ÿr ar ajo mō. Ar ajo mō gar me kabem aku'ê. Memã ijâ adjujarênh nhyim me kute mar kadjy me kabem aku'ê.

¹⁰ Nhyim be, me kute amim imar dja me apÿnh me ba djà kunîkôt ijâ ujarênh ny jarênh kumrêx.

¹¹ Dja me ar ajo rôrôk ne kute memã ar akukjêr kadjy me rÿnhmã ar akanga. Kwârîk wângh gar kam amikukâm akabên 'ô'ã karô kêt ne kwârîk wângh amikukâm anhôkre kadjwÿnhbê amim, "Je tô mÿj gédja ba aminêje memã ikabên ja on"? anhÿr kêt. Be, me kute memã ar akukjêr majmã dja Metÿndjwÿnh Karô ta ar amã ar akabên mex jarê gar aman arÿm memã arê.

Kute ar amã ar akabên jarênh ja dja gar memã arê. Djâm ar ga dja gar memã akabên jarê got? Kati. Karô ta dja memã kabên jarê.

¹² Nhyim mÿjja kunî pyka kôt amingrângh kadjy dja me kute abeno ôbikwa djwÿnh abenmã àkrê. Me rÿnh kute me par kadjy dja me memã kamy kanga. Dja bãm memã kra kanga. Dja kra kum nã nâr bãm kurên me rÿnhmã ar kanga. Me rÿnh kute ar par kadjy ar kanga.

¹³ Ikôt ar abikamênhkam dja me kunî kum ar akurê. Ne te kum ar akurê gar ijâ adjukanga kêt ne amã ikÿnh tÿx rã'ã ba arÿm ar apytà. Dja me kunî kute aminhinomã amimênh nhô akati bôx gar amã ikÿnh tÿx rã'ã ba arÿm ar apytà. Nãm ã Jeju arkum ane.

¹⁴ Ne kam ajte arkum,

—Be, ar aje ajbir imã, "Ar imã kikreti ngrângh'ã ajarê", anhÿrja ba ar amã arê gar ama. Dja mÿjja amingrângh 'ÿr nhyim kam arÿm mÿjja punutija dja. Metÿndjwÿnh nhô kikretikam dja. Djâm mÿjja punuti Metÿndjwÿnh nhô kikretikam âm kam mex got? Dja kam dja gar arÿm omû. Mÿjja punuti djô'ã dja me mÿjja kunîo ajkên kungrà. Me bakukâmãre Danijeu ne amrêbê: 'ã ajarê. Metÿndjwÿnh kukwakam memã 'ã ajarê. Danijeu ne arÿm memã mÿjja punuti ja'ã ajarênh 'ã pi'ôk no'ôk. Dja gar pi'ôk no'ôkwã pumûn kam mÿjja punuti pumûn kam kôt ama. Kam gédja

Djeruxarē bu'ã pyka ja nhidjibê Djudêjakam me ja amijã maje krãnh'ÿr prôt ne.

¹⁵ Gêdja me'õ kikre nhimök po'ã ãm jabej kwãrîk wãnh akubyn ùrkwãmã nèkrêx'ÿr àr ne byr ne o tēm kêt.

¹⁶ Gê purkam ar ba jabej tu umaje prôt. Kwãrîk wãnh kute kubêkà jamÿnhmã 'ÿr akêx kêt. Dja tu me ãm kamã amũ prôt.

¹⁷ Watî:re, akati wãkam me tujarômē me kra karà dja me tokry:. Me mÿjja punuti pymaje prôt ne kam arÿm tokry:.

¹⁸ Dja gar Metîndjwÿnhmã amijo a'uw gê na raxkam umaje ar aprôt kêtã.

¹⁹ Be, dja me kam tokry kume:xi. Akubyn amijo tēm mÿjja kunïmo krax djà'ÿr amijo bôx ne ama. Me akukãmãre aben kukãm tokrykôt dja gar me maro tē. Dja gar me tokry tÿm maro tē:n amiwÿr me tokry maro bôx. Ga, me tokry kume:xja pumũ. Be, amrē mÿjja punuti nhõ akati bôxkam dja me tokryo katàt me tokry tÿm wã kunï jakre. Ne amrē me'ã akati mörkam me tokry nydjwÿ dja me tokryo mÿjja punuti'ã me tokryja tēp kêt-kumrêx.

²⁰ Metîndjwÿnh ren tokry'ã akati kwÿ ngri kêt nhym me'õ ren tîn kêt-kumrêx. Be, Metîndjwÿnh kute amim õ me ja'ã karõ ne kute amijo me utàrja kadjy dja arÿm 'ã akati wã kwÿ ngri.

²¹ Godja me'õ 'êx ne ar amã, "Ota, jakam arÿm Kritu bôx

ne nhÿ. Arÿm ne Metîndjwÿnh 'ã me õ Bēnjadjwÿrbê kumkati mē nhym jakam arÿm memã nhÿ", anhÿr jabej. Nàr me'õ ajte 'êx ne ar amã, "Ota, jakam arÿm Kritu bôx ne nhÿ. Arÿm ne Metîndjwÿnh 'ã me õ Bēnjadjwÿrbê kumkati mē nhym jakam arÿm memã nhÿ", anhÿr jabej. Djãm ar aje me ja marmã? Kati, kwãrîk wãnh amim me ja mar kêt.

²² Be, apÿnh me ta kute amijo Kritu pyræk dja me amijo amirît ne. Nhym amũ me jadjwÿ amijo amirît ne 'êx ne memã kum, "Ba ne ba Metîndjwÿnh kukwakam me amã idjujarēnh iba", anhÿro ba. Dja me me aerbê mÿjja pumÿnh kêt kwÿ nhipêx, kute me noo biknor nhym me kute me'ã abenmã kum, "Mrãmri ne djãm Metîndjwÿnh kukwakam me kabēnkumrêx", anhÿr kadjy. Godja me o me noo biknor ne Metîndjwÿnhbê meo akêx jabej. Metîndjwÿnh kute amrêbê amijo me utàrja kubê meo akêx ne kute meo ba jabej. Me 'êxnhÿ no tÿxo kute me akrenh jabej, godja kubê me kwÿo akêx ne meo ba jabej.

²³ Be, ar ga dja gar amijã ano tÿx ne. Ba ne ba mÿjja apôx kêttri kukãm ar amã arē gar arÿm ama. Nãm ã Jeju arkum ane.

²⁴ Ne kam ajte arkum, —Nhym me tokryo ku'êwã'ã akati apêxkam dja mÿjja rÿnh apôx. "Nhym myt amijo akamàt kô tyk nhym mytyrwÿ irã kêt.

25 Nhyim kanhêti kâjkwa kurûm rôrôk nhyim kâjkwakam apÿnh mÿjja tÿ:x amingrêk ne.”

26 Ba kam ije amijo inhî dja ba arÿm prîne itÿ:x ne prîne imextire ne ipyma:. Ne kam kakrâkôt bôx nhyim me kunî: arÿm ibôxkôt ipumû.

27 Ba kam ikadjy mrânh djwÿnh jano nhyim me arÿm inhô me ja o atom. Ije amijo me utârja kunîo atom. Dja me kwÿ kâjkwa krax'âm môn meo atomo mō. Nhyim me kwÿ kâjkwa 'ênhôt'âm môn meo atomo mō. Nhyim me kwÿ aktâ kâjkwa nhirê'âm môn meo atomo mō. Dja me apÿnh pyka kunîkôt inhô me ja kunî:o atom. Ba ne ba kukâm ar amâ 'ã ajarê. Gora abej ajkam ama.

28 Be, akubyn ibôx djâ nhô akatija'ã ne ba ije pidjôbê pigêre jakremã. Gora ije 'ã mÿjja jakreja ma. Ba ar amâ arê gar ama. Dja pidjô pakà nokâ tukam 'ô nhingrã kadjy arÿm ingrã apôx gar kam arÿm amexmã kamnhîx nhyim kam arÿm amex.

29 Bir be, gêdja ba ije ar amâ mÿjja jarênhja ã apôx mōr ane gar kam arÿm ijabej rît ne ijabej ajkam ama. Akubyn ibôx djâ arÿm 'ÿr. 'ÿr dja mÿjja apôxja. Amex kutã gêdja pi'ô ingrã. Nhyim be, ibôx kutã gêdja mÿjja pymatija apôx mō.

30 Nà, mrâmri ne ba ar amâ kôt arê. Me akamingrânre ja gêdja gar atyk par kêttri mÿjja ja kunî apôx. Mrâmri ne ba ar amâ arê.

31 Ikabên kajgo kêtukumrêx. Gêdja pykamê kâjkwa ï apêx. Nhyim be, ba ikabên gêdja 'ô biknor kêtukumrêx. Mrâmri gêdja ba ije mÿjja jarênh ja kunî apôx nhyim me omû, ane.

Me kute bôx djâ nhô myt mar kêt.

Mat 24.36; Ruk 12.37; Tex k 5.2

32 Ne kam ajte arkum,

—Be, ba akubyn ibôx djâ nhô akati nâr myt djâm me'ô kute mar? Kati, me'ô kute mar kêtukumrêx. Kâjkwakam kadjy mrânh djwÿnhdjwÿ kute mar kêt. Ibâmbit ne kute mar.

33 Dja gar ajaxwebê amijãno djan arek ijabej ajkam ama ne Metîndjwÿnhmã amijo a'wÿ. Mÿkam? Bir, ar aje akubyn ibôx djâ'ã myt mar kêt kam.

34 Ar aje akubyn ibôx djâkam myt mar kêt kute ô kikre djwÿnh nhô àpênh pyrâk. Ba ar amâ arê gar ama. Be, ô kikre djwÿnh ne arÿm kurûm anhÿr bê tēmã. Ne kam ô àpênhmã kikre'ã karôn arkum apÿnh àpênh djâ'ã karô. Ne kre nêje ku'ê djwÿnhmã kum, “Gora arek ijabej ajkam ama”, ane. Ne kam arÿm mã tê.

35 Kam dja gar gadjwÿ arek ijabej ajkam ama. Ba ne ba ije ô kikre djwÿnh pyrâk. Ar aje ibôx'ã myt mar kêt. Godja ba parakam ibôx jabej nâr akamât kô ipôkri ibôx jabej nâr ôkrên'ãnh kârkam ibôx jabej nâr kryrâm ibôx jabej.

³⁶ Ar arek ijabej ajkam ama. Dja gar ate akrã ba ar ajaêrbê bôx gar ajmã nê.

³⁷ Ar amã ne ba arým ibôx djã'ã karô. Jakam ne ba me kunimã 'ã karô. Me arek ijabej ajkam ama. Nãm ã Jeju me kukãm mÿjja apôx'ã arkum ane.

14

*Me'õ nire kute Jeju
nhimõkkam kangô runh.*

Mat 26.6; Dju r 12.1

¹ Be, Metïndjwÿnh me irôbê mrãnh nhô akati nêje arým akati pydji. Kam ne mebê idjaer kunï amex kunïkôt aben pydji. Amrêbê: Metïndjwÿnh me kukãmãre nhirôbê mrãnh nhym me kute aben kajmã'ã mar kadjy ne me aben pydji. Kamãdjwÿ ne me kute djwÿponhrebit kur. Metïndjwÿnh me irôbê mrãnh nhô akati nêje akati pydji nhym me kadjy Metïndjwÿnh mar djwÿnh nhô bënjadjwÿrmê Môjdjê kukràdjã mar djwÿnhmê arým abenmã kum,

—Mÿj godja gwaj baje me krãptï kãxã Jejuo batÿm ne bïnmã on? ane.

² Ne ajte abenmã kum,

—Kwãrïk wãnh gwaj me kute aben pydji djã nhô akatikam o batÿm kêt. Gwaj ren o ane nhym me krãptï ren o ngryk ne ren kangao kumex, ane. Metïndjwÿnh me irôbê mrãnh nhô akatikam me krãptï bôxja ne me kuman ã Jeju'ã abenmã ane.

³ Be, krï ngrirebê Betanhakam ne Jeju nhÿ. Kamã ne

me'õ ï kajêkam tê arým mex. Idjibê ne Ximão. Ûrkwãkam ne Jeju ô kwÿ krêno nhÿ. Ô kwÿ krêno nhÿ: nhym me'õ ni arým 'ÿr tãn 'ÿr bôx. Nãm 'ÿr kãn jakareo ngôn h byno tê. Ngôn h kam ne me kudjÿ djã kangôo ipu. Idjibê ne nadu. Nãm me prïne ipêx mex nhym pãnh raxkumrêx. Nãm o tãn o bôx ne 'ã kutan arým Jeju nhimõkkam kapï.

⁴ Nhym bu'ã me ku'ê kwÿ kôt nokã nhàn abenmã kum,

—Je tô mÿkam ne arým me kudjÿ djão ajkê?

⁵ Gwaj ren pi'ók kaprï kadjy ren memã kungã ne ren pãnh pi'ók kaprï rax ne ren kuby. Ren 'ã akrekam pãnh denarju kubê 300 jakre. Gwaj ren pi'ók kaprï rax byn ren me ô mÿjja kêt mã kungrã. Mÿkam ne arým o ajkê? ane.

⁶ Nãm ar anen nijamã akij. Nhym Jeju arým tu ar kabên man arkum,

—Kwãrïk wãnh rã'ã. Mÿkam ne gar kum kaprï jadjã? Djãm kute ijã kapïnkam punu got? Kati, mexkumrêx.

⁷ Be, akati kunïkôt ne ar abu'ã me ô mÿjja kêt ar ba rã'ã. Ar aje memã mÿjja nhôr prãm tu memã angã. Nhym djãm arek gwaj baro'ã ar baba rã'ãmã? Ba ar amã arê gar ama.

⁸ Dja ba ty nhym me arým ijadjã. Me kute ijadjãrmã ne nija kuma. Kuman arým kum ikaprïn ijã me kudjÿ djã kapï. Nãm te kute mÿjja mexo kute imex pyrãk ne kute imã

ormãn arým tu ijã me kudjý djã kapĩ.

⁹ Ba ar amã arẽ gar ama. Dja me kãj bê pyka kunĩkôt mã memã ijã ujarẽnh ny jarẽn mã nijadjwý 'ã ajarẽ. Kute ijã me kudjý djã kapĩn'ã ajarẽ. Gêdja me kam aben djô'ã nija mar rã'ã ne. Mrãmri ne ba ar amã arẽnhkumrẽx. Nãm ã Jeju arkum ane.

¹⁰ Nhyam kam Djuda Ikadji, Jejukôt ba djwýnhbê 12 'õ ne me kadjy Metĩndjwýnh mar djwýnh nhõ bẽnjadjwýr ar'ýr tẽ. Kute arkum Jeju kanga kadjy ne tẽ.

¹¹ Ar'ýr tẽn ar'ýr bõx ne arkum,

—Arým ba ije ar amã Jeju kangamã. Nãm ã arkum ane nhyam ar kuman arým kĩnhkumrẽx ne. Ne arým kum kabẽn jarẽnh mãmdjin kum,

—Dja ga ã Jejuo ane bar kam arým amã pãnh pi'ók kaprĩ ngã, ane. Nhyam kam amim,

—Mýj dja ba ije arkum Jeju kanga kadjy on? Nãm ã Djuda amim anhýro ba.

Ar kute ro'ã õ kwý krẽno ino rer.

Mat 26.17; Ruk 22.7

¹² Nhyam kam mebê idjaer kukràdjãkôt me kute djwýponhbit kur nhõ akati arým kutewa. Kam ne me apýnh úrkwãkam Metĩndjwýnhmã mrykĩ'ãtomti pan kuku. Amrêbê: Metĩndjwýnh me irôbê mrãnhja ne me kute kôt mar kadjy ã o ane. Nhyam kôt ba djwýnh ar Jejumã kum,

—Metĩndjwýnh me irôbê mrãnh nhõ akatikam gwaj banhõ kwý krẽn kadjy jãm dja bar tẽn ar akutêp gwaj banhõ kwý krẽn djã jadjwýr mex? ane.

¹³ Nhyam arým kôt ba djwýnh amãnhkrutmã 'ã karõn arkum,

—Dja gar krĩraxkam tẽ. Nhyam arým me'õ ngyo ngõnhkam ngõ mýn o tẽ gar omũ.

¹⁴ Nhyam arým kikremã wadjã gar kôt tẽn wadjã. Wadjãn õ kikre djwýnhmã kum, “Ujarẽnh djwýnh ne amã kabẽn ne amã, ‘Bamẽ ikôt ba djwýnhmẽ ne bar inhõ kwý krẽnãmã. Nãr kadjy inhõ kumoka'ê? Aje me bõx nymã kumoka'ê jarẽnhja, nãr? Dja bar Metĩndjwýnh me irôbê mrãnh nhõ akati mar kadjy mrykĩ'ãtomti krẽ.’ Nãm ã Bẽnjadjwýr amã ane”, ane. Be, dja gar ã õ kikre djwýnhmã ane.

¹⁵ Nhyam kam kôjrũm kumoka'ê jabatãnh'ýr ar ajo tẽn ar amã akre. Kam ne gwaj bakutêp mýjja kunĩ nõr pro. Dja gar kam ikutêp gwaj banhõ kwý krẽn djã jadjwýr mex. Nãm ã Jeju arkum 'ã karõo ane.

¹⁶ Nhyam kam kôt ba djwýnh 'ýr tẽ. Ne Jeju kute arkum kabẽn kôt arým mýjja kunĩmã katon arým kam mrykĩ'ãtomti gan õ kwý krẽn djã jadjwýr mex.

¹⁷ Nhyam arým ar'ã para nhyam Jejumẽ Ar kubê 12 ro'ã kikre'ýr tẽn 'ýr bõx.

¹⁸ Ne kam arým nhý. Akuro nhý nhyam kam Jeju arkum,

—Ar ajô ikôt adjäkuro anhÿrja dja ga ikurê djwÿnhmã ikanga. Mrãmri ne ba ar amã arënhkumrëx, ane.

19 Nhyam kam ar arÿm kaprÿren apÿnh ar ï djari aben totokmã kum,

—Djãm ba? Djãm ba? ane.

20 Nhyam arÿm arkum,

—Be, ar abê 12ja 'ô, aje ikôt ngônhratikam mry kangômã djwÿ jadjaro anhÿrja'ô dja ga memã ikanga.

21 Be, ba ije amijo inhÿ ne amrêbê me bakukãmãre ijã Metÿndjwÿnh kabën no'ôk nhyam pi'ôkkam me kute ijo anhÿrmã arënh kôt ne me arÿm jakam ar ã ijo anhÿro ba. Nhyam be, kute ikurê djwÿnhmã ikanga djwÿnhja dja ï kute memã ikanga pãnh tokry rax ne. ÿ, watÿ:re. Tãmja ne ren rwÿk kêt ne. Nãm ã Jeju arkum ane.

22 Nhyam ar àkuro nhÿ: nhyam Jeju arÿm djwÿ'ô byn kam o Metÿndjwÿnhmã mex-tire jarê. Kum mex-tire jarën arÿm kokij ne apÿnh arkum kungã. Ne kam aminhÿ'ã djwÿ jakren arkum,

—Inhÿ ne ja. Ar abyn krê, ane.

23 Ne kam ngônhräkam pidjô kangôjadwÿ byn kam o Metÿndjwÿnhmã mex-tire jarën arkum kungã. Nhyam ar kunÿ o ikô.

24 Nhyam kam amikamrô'ã pidjô kangô jakren arkum,

—Ikamrô ne ja. Me krãptÿ kadjy dja ikamrô prôt.

Metÿndjwÿnh ne arÿm ikamrô prôt'ã memã kabën ny jarënh mãm-dji, ane.*

25 Ba ar amã arê gar ama. Ije pidjô kangôo ikômo krã'ÿr ne ja. Metÿndjwÿnh kute amim ô me ja kunÿ pytär ne kute meo bakambit dja ba pidjô kangô nyo ikô. Mrãmri ne ba ar amã arënhkumrëx. Nãm ã Jeju arkum ane.

26 Nhyam kam ar ngre. Ngre arÿm o ino re. Ngre ino ren arÿm amÿ krãnhbê Oriwêre'ÿr mö.

Pedru 'êx kukãm kute kum arënh.

Mat 26.31; Ruk 22.31; Dju r 13.37

27 'ÿr mö: nhyam Jeju arkum,

—Be, akamãtja tãmkam dja me ijo ajkê gar me umaje aprôt ne ajmã. Amrêbê: ne me bakukãmãre ar aprôt ne ar abimãnh'ã ajarê. Metÿndjwÿnh kukwakam ne me ar ajã ajarën memã kum, “Be, dja ba mrykÿ'ãtomtio ba djwÿnh titik nhyam mry umaje prôt ne ajmã.”

Nãm me ã ar ajã ujarënh anen arÿm 'ã pi'ôk no'ôk ne. Be, akamãtja tãmkam dja gar me umaje aprôt ne ajmã. Me bakukãmãre kute ar ajã ujarënh kôt dja gar aprôt ne ajmã.

28 Nhyam kam me arÿm ibÿ. Ba ityk ne akubyn itÿnkam dja ba ar akukãm pykabê Garrêjamã tẽ, ane.

* 14:24 Mrãmri ne Jeju kamrô prôt nhyam Metÿndjwÿnh arÿm 'ã memã kum, “Arÿm ne ikra tyn kamrô prôt. Jakam dja me tu amim ikra markumrëx ba kam arÿm me axwe maro aknon mekam ingyk kêt ne.” Nãm ã Metÿndjwÿnh memã ane.

29 NhyM Pedru kum,
 –Godja ar kunĩ prôt ne bimành jabej ba dja ba arkôt iprôt ne imàt kêt ne, ane.

30 NhyM Jeju kum,
 –Kati, mrāmri dja ga arkôt aprôt. Ba amã arẽ ga ama. Akamàtja tãm kam ôkrën'ãnh kâr kêttri dja ga amijã maje ajêx pydji, nhyM arým kà. Ga kam ajte amijã maje ajêxo amãnhkrut ne ijã memã kum, “Kati, ije me'ôwã pumũnh kêt kumrêx”, ane. NhyM ajte kà. Dja ga ã ijã memã ane. Mrāmri ne ba amã arënhkumrêx. Nãm ã Jeju kum ane.

31 NhyM Pedru kàj bê ajte kum,
 –Gê me gu baro'ã gu babĩn jabej ba ije amijã maje ijêx prãm kêt kumrêx, ane. NhyM kam ar kunĩ ã kum ane.

Pidjôkôkam Bãmmã amijo à'wỳr.

Mat 26.36; Ruk 22.40

32 Ne kam mō:n kam Jeju kôt pidjôkôbê Djexema'ỳr bôx. NhyM kam kôt ba djwỳnhmã kum,

–Jakam dja gar ikutêp nhỹ. Ba 'ỳr Metĩndjwỳnhmã amijo a'wỳ, ane.

33 Ne kam Pedrumẽ Xijagumẽ Djuão ar aprôn aro mō. Ne kam madjà kreti:n arým kaprĩ rax ne.

34 Ne kam arkum,
 –Ikaprĩ.re. Arým ikaprĩ kute ibĩn 'ỳr. Jãnh mãn ar idjêje nhỹ gwaj baro'ã aminêje barĩto nhỹ, ane.

35 Ne kam amũ tẽ. Tẽmo rãm ne ja ne tu mỳrbê tỹm. Tỹm ne arým Metĩndjwỳnhmã

amijo a'uw. Kute tokry, kaprĩbê utar prãm jabej kum amijo a'uw. Tokry 'ỳr bôx kêt jabej kum amijo a'uw.

36 Ne kum,
 –Djũnwã, djãm abê mỳjja'ô bipdjur? Kati. Aje mỳjja kunĩ nhipêx mar. Itokry, ikaprĩjabê ipytã. Nãr kon, kwãrĩk wãnh rã ã ba tu itokry. Djãm ba ne ba amimarkôt ar amijo iba? Kati, akabënkôt ne ba ar amijo iba, ane.

37 Ne kam kàjmã djan ar amãnhkrut ne ikjêkêtja'ỳr akêx ne tẽn ar'ỳr bôx. NhyM arek ar ôto ikwã. NhyM Pedrumã kum,

–Je, Ximão, djã nã gãm arek anhôto nõ? Kraxje kô 'iry kêt ne ga anhôto nõ, ane.

38 Ne ar kunĩmã kum,
 –Ar aminêje rĩt ne Metĩndjwỳnhmã amijo a'wỳ. Gêdja me te axwe'ã ar amã apnê gar mekôt ajaxwe kêt. Ja kadjy dja gar kum amijo a'wỳ. Be, ar anhôkre kadjwỳnhbê ne gar amã ikabënja kĩnh. NhyM be, ar aminêje arĩtbê ne gar arerekren anhôtdjwa ne, ane.

39 Ne kam ajte amũ tẽn Metĩndjwỳnhmã amijo a'uw ne kute ôbê kum kabën jarënhja kôt ajte kum tãm jarë.

40 Ne kam ajte akubyn ar'ỳr akêx ne tẽn ar'ỳr bôx. NhyM ar nokà bã mex ne. Ajte arek ôto ikwã. Rerek mex ne arek ôto ikwã nhyM ar tok nhyM ar te kute kum kabënmã umaro nhỹ.

41 NhyM kam ajte amũ tẽn Metĩndjwỳnhmã amijo a'uw. Kum amijo a'uw ne ajte ar'ỳr

akêx ne ar'ÿr tēn ar'ÿr bôx. Ne arkum,

—Je, djām arek ar anhōto anhikwā rā'āã, akôkam kôto anhikwā? Aj, arÿm itokry djà iwÿr bôx 'ÿr. Ota, arÿm kute me axwemā ikangamā, ije amijo inhÿja ne kute memā ikangamā.

⁴² Kàjmā ar dja. Gwaj on me'ÿr. Ota, arÿm kute memā ikanga djwÿnh bôx, ane.

Me kute Jejuo tÿm.

Mat 26.47; Ruk 22.47; Djur 18.3

⁴³ Ne kute arkum anhÿro ãm rā'ã nhym Djuda arÿm 'ÿr bôx. Jeju kôt ba djwÿnhbê 12 'ô ne kubê Djuda. Nãm 'ÿr bôx nhym me krãptĩ me:x ne kôt mōn 'ÿr bôx. Nãm me kàxdjwa kajgomē kô jamÿn kadjy o mōn o bôx. Me rÿnh ne me me ano. Me kadjy Metÿndjwÿnh mar djwÿnh nhô bēnjadjwÿrmē mebēngētmē ne me me ano nhym me 'ÿr bôx.

⁴⁴ Me 'ÿr mōr kētri ne kute memā kanga djwÿnhbê Dju-daja memā kum,

—Be, ije me'ô nhine kaôrkôt dja ga me omÿn arÿm o tÿm ne pa 'amÿ. Nãm Djuda arÿm ã memā ane.

⁴⁵ Ne kam 'ÿr tēn 'ÿr bôx ne kum, “Ujarēnh djwÿnh”, anen arÿm ine kaô.

⁴⁶ Nhym kam me arÿm 'ÿr mōn 'ÿr bôx ne o tÿm ne arÿm pa 'amÿ.

⁴⁷ Nhym me kadjy Metÿndjwÿnh mar djwÿnh nhô bēnjadjwÿr raxja nhô àpēnh mekôt tē. Nhym bu'ã me ku'ēja 'ô ne arÿm ô kàxdjwa

kajgo kaban o me'ôjamā akabēn amak ta, bēnjadjwÿr nhô àpēnhja jamak ta.

⁴⁸ Nhym kam Jeju me krãptĩjamā kum,

—Je djām idjàkĩnhĩ ne ga me aje ijo atÿm kadjy iwÿr anhô kômē anhô kàxdjwa kajgomēo mō? Myt kunĩkôt ne ba ar Metÿndjwÿnh nhô kikretikam ikrĩ, ar memā idjujarēnho ikrĩ ga me kam kam ijo atÿm kêt ne.

⁴⁹ Mÿkam ne ga me ijo tÿm? Bir, amrēbē: ne Metÿndjwÿnh kukwakam kabēn jarēnh djwÿnh me bakukāmāremā me ajã ajarē. Me aje ijo atÿm'ã ajarēn arÿm 'ã pi'ôk no'ôk ne. Nhym me arÿm aben djô'ã arēnho mō:. Arēnho mōr tãmtã arÿm iwÿr o bôx. Tÿ:mràm me bakamingrãnyrekam arÿm iwÿr o bôx. Ba ar iba: ga me arÿm jakam ã ijo ane. Me kute me bakukāmāremā me ajã ujarēnh kôt ne ga me arÿm jakam ã ijo atÿmo ane. Nãm ã Jeju me krãptĩmā ane.

⁵⁰ Nhym kam kôt ba djwÿnh kunĩ mã amijã maje prôt ne.

⁵¹ Me'ô abatàn ny ne kute kubēkà pydjio amikupuja Jeju kôt tē. Rinhuo ne kubēkà. Nhym me kwÿ adjwÿnhdjwÿo tÿm ne kubē kubēkà 'amÿnh tÿx.

⁵² Nhym arÿm amikaban amikôt kubēkāmā iren tu ka- jgo mã prôt ne.

Me kute axwe jabej kukjêr.

Mat 26.57; Ruk 22.66; Djur 18.12

⁵³ Nhym me arÿm Jejuo mō. Me kadjy Metÿndjwÿnh mar

djwýnh nhõ bĕnjadjwýr rax'ýr ne me o mō. Nhyġ arým me rŭnh kunĭ abeno akuprō. Me kadjy Metĭndjwýnh mar djwýnh nhõ bĕnjadjwýrmĕ mebĕngĕtmĕ Mōjdjĕ kukràdjà mar djwýnhmĕ ne me arým akuprō. Nhyġ me Jejuo mōn o bōx ne arým me rŭnh kabem kudja.

⁵⁴ Nhyġ be, Pedru ne Jeju kōt tĕ, nĭjar kum kre rax ne tĕ. Nhyġ me kadjy Metĭndjwýnh mar djwýnh nhõ bĕnjadjwýr rax nhõ kikre nhipōkri kĕnh ngrire nhyġ Pedru arým Jejukōt wadjà. Ne arým bĕnjadjwýr nhõ krākamngōnhmĕ ro'ā ànhũho nhỹ.

⁵⁵ Nām me me'ýr Jejuo bōx nhyġ kam me rŭnh arým me 'ĕxnĭ jabej. Me kadjy Metĭndjwýnh mar djwýnh nhõ bĕnjadjwýrmĕ mebĕngĕtmĕ me rŭnh kunĭ ne me me 'ĕxnĭ jabej. Dja me amānhkrut Jeju'ā 'ĕx ne memā kum,

—Ba ne ba axwe kōt omŭ. Nām ā ane ba omŭ, ane. Dja me ane nhyġ me arým me kabĕn man arým we axwe'ō pānh kubĭ. Kadjy ne me me 'ĕxnĭ jabej. Ne te abejo dja. Me'ō ar amānhkrut kute axikōt 'ā kabĕnja ne me te abejo dja:.

⁵⁶ Nhyġ me 'ĕxnĭ krāptĭ ne me kāj mā ku'ĕn arĭk aben kupa'ābit axwe jarĕho kumex.

⁵⁷ Nhyġ kam me'ō ar ja arým kāj mā djan 'ĕx ne 'ā kabĕn jarĕn memā kum,

⁵⁸ —Tām wā ne memā kum, “Be, me kute ikrao

Metĭndjwýnh nhõ kikreti nhipĕxja dja ba kungrā. Ne kam Metĭndjwýnh nhõ kikreti 'ōdjwý nhipĕx. Me kute ikrao ipĕx kĕtja'ō dja ba ipĕx. Nhyġ ije ipĕxo idjām'ā akati amānhkrut ne ikjĕkĕtbit apĕx ba ipĕx pa.” Nām ā Jeju memā ane bar arým kuma, ane.

⁵⁹ Ne kam ar jadjwý kute memā arĕnhkam axikōt Jeju'ā kabĕn jarĕnh kĕt ne arĭk aben kupa'ābit arĕ.

⁶⁰ Nhyġ kam me kadjy Metĭndjwýnh mar djwýnh nhõ bĕnjadjwýr raxja arým kāj mā djan me ipōkri djan Jeju kukijn kum,

—Ga, ar kabĕnja ma. Djām aje aminĕje akabĕn'ō jarĕnh prām kĕtkumrĕx? On imā amikōt amijarĕ, ane.

⁶¹ Nhyġ tu anhikrĕ.

Nhyġ me kadjy Metĭndjwýnh mar djwýnh nhõ bĕnjadjwýr rax ajte kukijn kum,

—Djām abĕ me babĕ idjaer nhõ Bĕnjadjwýrbĕ kumkati, nĕn? Djām mrāmri abĕ Kritu? Djām abĕ Metĭndjwýnh Kra? ane.

⁶² Nhyġ Jeju kum,

—Kōt ne ga imā arĕ. Ba ar amā arĕ gar ama. Gĕdja ba ĭ Metĭndjwýnh pymati djubōk'ānh nhỹ. Ba ije amijo inhĭ gĕdja ba ubōk'ānh nhỹ. Ibĕnjadjwýr raxkam ubōk'ānh nhỹ gar ipumŭ. Ne kam ajte kakrākōt amrĕ kāj kwa kurŭm itĕmkōt ipumŭ, ane.

⁶³ Nhyġ kam me kadjy Metĭndjwýnh mar djwýnh nhõ bĕnjadjwýr rax kute memā amingryko amirĭt kadjy arým

amibê kà kadjô. Amibê kà kadjôn arým memã kum,

—Ë, arým ne Metĩndjwýnh japry. E kum kwãrik wãnh gwaj ijukri me'õ kute axwe kôt omũnhja jabej kêt.

⁶⁴ Gwaj bakunĩ ne gwaj arým kute Metĩndjwýnh japryja ma. Ta ne amijo Metĩndjwýnh rax pytàn arým o aprý gwaj kuma. Kute gwaj bamã, “Metĩndjwýnh djubók'ãnh inhýrkôt dja gar ipumũ”, anhýrkôt ne gwaj arým kuma. Arým ne gar ama. Mýj dja gwaj nẽ? ane.

Nhym me kupãnhã 'ã kum,

—Gê me on kubĩ. Gê me on kubĩ, ane.

⁶⁵ Nhym kam me kwý nokre kutôn rĩtbê nokre'ã pron ajte nokrebê tak ne. Ne kute takmẽ ro'ã kum,

—Nhym ne akurwa? Goja me'õ pumũn imã arẽ, ane. Nhym krãkamngôn arým 'ã akuprôn tako kumex.

Pedru aminêje 'êx.

Mat 26.69; Ruk 22.55; Djur 18.15

⁶⁶ Nhym wãnh Pedru kikreti parbê ànhũho nhỹ. Ànhũho nhỹ: nhym me kadjy Metĩndjwýnh mar djwýnh nhõ bẽnjadjwýr rax nhõ àpênh nija arým 'ýr bõx.

⁶⁷ Ne omũn prĩne omũnh mex ne kum,

—Tukwa, gadjwý ne ga Jeju kôt ar aba. Krĩraxbê Nad-jarekam Jejukôt ar aba, ane.

⁶⁸ Nhym aminêje 'êx ne kum,

—Kati, ije akabẽnã mar kêtumrêx, ane. Ne kam tẽn

kre tã dja nhym kôt arým òkrên'ãnh kà.

⁶⁹ Nhym bẽnjadjwýr nhõ àpênh nija ajte omũn bu'ã me ku'êmã kum,

—Tãmwãdjwý ne kôt ar ba, ane.

⁷⁰ Nhym ajte aminêje 'êx ne kum, “Kati”, ane. Nhym kãjbê 'ãtũm nhym bu'ã me ku'êja kum,

—Be, mrãmri ne ga kôt ar aba, ane. Abê pykabê Garrêja kra'õ. Garrêjakam me kabên kôt akabênja ma. Bar kôt aman arým amã ikato, ane.

⁷¹ Nhym memã kum,

—Kati. Mrãmri ije me'õwã pumũnh kêtumrêx. Aje me'õ jarênhwã ije omũnh kêt, ane. Ne kam me'õ kute kum anhýr kêtã amikangrôn memã kum,

—Dja ba ijêxnhĩ jabej gê Metĩndjwýnh pãnh ijo akno. Ta ne arým ijêxnhĩ kêtôt ima, ane.

⁷² Nãm ane nhym totokbê ajte òkrên'ãnh kà. Nhym kam Pedru akubyn amijo tẽn amrêbê Jeju kute kum kabên jarênhja ma. Kute kum,

—Òkrên'ãnh kàr kêttri dja ga amijã maje ajêx pydji nhym arým kà. Ga kam amijã maje ajêxo amãnhkrut ne ijã memã kum, “Kati, ije tãmwã pumũnh kêt”, ane nhym ajte kà, anhýrja ne arým kuma. Nãm maro dja nhym arým rerekre 'ýr bõx. Rerekre 'ýr bõx nhym arým mu:w.

15

Piratu kute we axwe jabej

kukjêr.

Mat 27.1; Ruk 23.1; Dju r 18.28

¹ Nhyam kam me'ã akati, kryrãm nhyam apÿnh me rÿnh djari akuprôn arÿm aben kabên ma. Me kadjy Metÿndjwÿnh mar djwÿnh nhõ bënjadjwÿrmẽ mebêngêtmẽ Môj djê kukràdjà mar djwÿnhmẽ me rÿnh kunĩmẽ ne me Jejuo aben ma. Ne kam arÿm uwpren Piratu'ÿr o môn 'ÿr o bôx. 'ÿr o bôx ne kum kanga.

² Nhyam kam Piratu arÿm kukij ne kum,

—Djãm abê mebê idjaer nhõ bënjadjwÿr rax? ane.

Nhyam kum,

—Kôt ne ga aje arênhwã, ane.

³ Nhyam kam me kadjy Metÿndjwÿnh mar djwÿnh nhõ bënjadjwÿr ar arĩk Jeju'ã axwe krãptĩ janhô.

⁴ Nhyam tu anihkrê. Nhyam Piratu kum,

—Ë ama. Djãm ajaxwe krãre ne me amã arê? Djãm aje aminêje akabên'õ jarênh kêt kumrêx? ane.

⁵ Nhyam kum kabên 'õ jarênh kêt kumrêx. Nhyam Piratu te kute marmã kam no tyn nhÿ.

⁶ Be, me irôbê mrãnh nhõ akatija tãm kam ne mebê idjaer krãptĩ: arÿm aben pydji. Me kute aben kajmã'ã Metÿndjwÿnh me kukãmãre nhirôbê mrãnh mar kadjy ne me aben pydji. Amex kunĩkôt ne bënjadjwÿr raxbê Piratu akati jakam mebê ijê djà kurÿm mebê ijê pÿnh ne

meo pôx nhyam me mã mrã. Me kute me'õ'ã à'wÿrja ne me kÿnh kadjy bôm kumẽ.

⁷ Ajbir me'ôbê ijê ne idjibê Baraba. Me kute kubê ijê kêtri ne me jakôt me bënjadjwÿr'ÿr prôt ne me kwÿ pa. Nhyam kam me arÿm kubê ijê.

⁸ Nãm Piratu Jeju kukjêro dja: nhyam kam me krãptĩ: arÿm kàj bê Piratumã me'ôbê ijê jarê ne kum,

—Aje mekbê ijêwã'õ kaba gê arek ar me ikôt ba, ane.

⁹ Nhyam arÿm Jeju'ã memã kum,

—Me abê idjaer, we me anhõ bënjadjwÿr rax ne ja djãm ije me amã kum inhirermã? ane.

¹⁰ Be, Piratu kute memã ja jarênh kêtri ne arÿm me kadjy Metÿndjwÿnh mar djwÿnh nhõ bënjadjwÿr ma. Nãm ar'ã amim,

—Jeju'ã me krãptĩkam ne me rÿnh 'ã ngryk ne imã kanga, ane. Ne kam bit kute kum irermã ã me krãptĩmã ane.

¹¹ Nãm 'ã memã kum,

—Djãm ije me anhõ bënjadjwÿrmã inhirermã? ane. Nhyam me kadjy Metÿndjwÿnh mar djwÿnh nhõ bënjadjwÿr ar memã kum,

—Kwãrĩk wãnh me amã Jeju kÿnh kêt. Dja ga me kum Baraba jarê gê kaba, ane. Nhyam me kãtãm krãptĩ Piratumã kum,

—Kwãrĩk wãnh Jejumã anhirer kêt. Baraba dja ga kaba, ane.

¹² Nhyam kam Piratu memã kum,

—Be, ga me abê idjaer, aje tãmwãmã anhõ bẽnjadwÿr rax jarênhja mÿj dja ba kam on? ane.

13 Nhyam me kàj bê kum, “Pĩte'y'ã anhõ”, ane.

14 Nhyam Piratu memã kum, —Mÿkam? Mÿj ne ajmã o ne ba ije pĩte'y'ã nhõrmã? ane.

Nhyam me kàj bê kum,

—Pĩte'y'ã anhõ. Pĩte'y'ã anhõ, ane.

15 Nhyam kam me kĩnhmã Piratu Baraba kaba nhyam arÿm arek ar mekõt ba. Nhyam kam Piratu krãkamngõnhmã Jeju jarê. Me kute kaprêprêk kadjy memã arê. Nhyam me arÿm mrykã punuo kaprêprê:k ne. Kaprêprêk nhyam Piratu arÿm memã kangan memã arê. Me kute pĩte'y'ã nhõr kadjy memã arê.

Krãkamngõnh kute 'ã bẽno bikẽnh.

Mat 27.27; Dju r 19.2

16 Nhyam kam me krãkamngõnh amũ bẽnjadwÿr nhõ kikretimã Jejuo mõn o wadjã. Kumoka'ê nhidjibê Pretorimã o mõn o wadjã. Ne kam me krãkamngõnh kãtãm kunĩ jadjwÿ o akprõ nhyam me kunĩ arÿm 'ã aben pydji.

17 Me kute 'ã bẽno bikẽnh kadjy ne me 'ã akuprõ. Ne kam inõkã ryti kamrêkja byn arÿm Jejumã adjã. Ne mrÿnhõ kajkep ne ikãx ne kum kutu. Nãm me arĩk bẽnjadwÿr rax krãdjê'ã mrÿnhĩ jakren ikãx ne arÿm kum kutu.

18 Ne kum kabẽno kute me rũnhmã me kabẽn pyrãk ne kum,

—Ga we abê mebê idjaer nhõ bẽnjadwÿr rax, gora kribêm atĩn 'iry, anhÿrkõt

19 po'êo krã mõn kutõn parbê kõnkrão krĩ. Nãm me parbê kõnkrão krĩo kute me bẽnjadwÿr rũnh parbê kõnkrão krĩja pyrãk.

20 Ne kam arÿm 'ã bẽno ajkẽn inomã kumẽn arÿm kubê inõkã ryti kamrêkja kaban akubyn kum õ kubêkã djwÿnhja jadjã. Ne kam kute pĩte'y'ã nhõrmã o katon o mõ.

Me kute pĩte'y'kam nhõr.

Mat 27.32; Ruk 23.26; Dju r 19.17

21 Nhyam me'õbê Ximão tẽ. Pykabê Xireni kra 'õ. Kute Arexãrimẽ Rupu ar ir. Arwã kurũm ne tẽn bit me'ãnh tẽmmã. Nhyam me krãkamngõnh arÿm Jeju nhõ pĩte'y'ã kum ãpnẽnh tÿx. Kum 'ã ãpnẽnh tÿx nhyam arÿm kadjy kumÿn o mõ.

22 Nãm me krãnhrebê Gogota'ÿr Jejuo mõn 'ÿr o bõx. Me bakabẽnkam ne gu me ren krãnhremã me krã'i jarê.

23 Nhyam kam me pidjõ kangõkam pĩdjÿbê mirao akãn Jejumã kungã nhyam arÿm kanga.

24 Nhyam kam me pĩte'y'ã kunhõ nhyam wajêt. Nhyam kam me apÿnh kute õ kubêkã jamÿnh kadjy kẽn kryre rẽ. Me kute ari kẽn rẽnkhõt ne me amijo kubêkã pytã.

25 Arÿm kãjmã myt nhÿrkam. 9 orakam ne me pĩte'y'ã kunhõ.

26 Ne kam 'ã pi'õk no'õk ne. Pi'õkkam ne me memã kum,

—Mebê idjaer nhô bēnjadjwÿr rax ne ja, ane. Me kunĩ kute omũnh kadjy ne me Jeju nhimõkri kunhõ. Me kute we Jeju jaxwe 'õ pãnh pĩte'y'ã jêtja pumũnh ne kute mar kadjy ne me pi'õk no'õk ne imõkri kunhõ.

²⁷ Ne kam ar àkĩnhĩ amãnhkrutja Jeju nhikrebê pĩte'y'ã ar kunhõ. Nhym arÿm ar wajêt. Jeju õkredjàkõt wajêt nhym aktã ar axweja ijên wajêt.

²⁸ Amrêbê: ne me bakukãmãre'õ memã ja jarên 'ã pi'õk no'õk ne. Nãm memã kum,

“Dja me 'ã abenmã kum, 'Nãm me o axwen me axwemê ro'ã kubĩ', anhÿro dja.”

Nãm ã pi'õkkam memã ane. Nhym kam me aben djô'ã arê. Arênho mõi tâmtã tũ:mrãm arÿm 'ÿr o bõx. Me bakukãmãre kute memã arênh kõt ne me arÿm ar axwejamê ro'ã ar anhõrkumrêx nhym me arÿm 'ã arênhkumrêx.

²⁹ Nhym me 'ãnh mõiija nokà nhàn kum kabên punu:re ne kum,

—Be, ga: ne ga we aje Metĩndjwÿnh nhõ kikreti ngrãnh ne akubyn ipêxmã. Nhym aje ipêxo adjãm'ã akati amãnhkrut ne ikjêkêt we aje ipêx parmã.

³⁰ Goja amiptàn pĩte'y kurũm rwÿ, ane.

³¹ Nhym kam me rũnh arĩk 'ã bēno ajkê. Me kadjy Metĩndjwÿnh mar djwÿnh nhõ bēnjadjwÿrmê Mõjdjê kukràdjã mar djwÿnhmê ne

me arĩk 'ã bēno ajkên abenmã kum,

—Amũbit ne me utà. Ne kam te kute amiptàr prãmje.

³² Goja gê mrãmri kubê Kritukumrêx jabej goja mrãmri kubê mebê idjaer nhõ Bēnjadjwÿrbê kumkatikumrêx jabej on pĩte'y kurũm rwÿ. Gwaj goja kõt omũn arÿm tu amim markumrêx. Nãm me rũnh ã abenmã ane. Nhym ar aktã pĩte'y'ã jêtjadjwÿ Jejumã àkjêro wajêt.

Tyk kadjy ne ja.

Mat 27.45; Ruk 23.44; Dju r 19.28

³³ Nhym arÿm kàjkwa nhipõkri myt nhÿ. Nhym kam tu akamàt kô tyk ne. Pyka kunĩkõt me'ã akamàt kô tyk ne. Nãm me'ã akamàt kô tykkam myt kyn kyn kyn ky: nhym 3 orakam, amykrykambit arÿm ajte myt no pôt ne. Arÿm ajte myt kato.

³⁴ Kato nhym mebé idjaer kabênkam Jeju kàj bê kabên ne Bãmãmã kum,

—Eroi: Eroi: rama xabatani, ane. Nãm ren me bakabên kam kum,

—Inhõ Metĩndjwÿ:nh, inhõ Metĩndjwÿ:nh, mykam ne ga arÿm ikanga? ane.

³⁵ Nhym parbê me ku'êja kabên man arĩk abenmã kum, “È, Erijmã ne kabên”, ane.

³⁶ Nhym kam me'õ prõt ne ngõnh puror põnh djã jakritaja byn pidjô kangô kadjàmã adjã. Nhym kam kangô ipu nhym pĩ nhidjamã adjàn kãmã kum kungã, kute

kaôr kadjy. Nhyim me'ô ar kum,

—Adjÿm, gê goja me bakukâmãrebê Erij 'ÿr bôx ne goja o rwÿk jabej, ane.

³⁷ Nhyim kam Jeju kàj bê kabên ne ate ty.

³⁸ Be, nhyim kam arÿm Metÿndjwÿnh nhô kikreti kadjwÿnhbê kubêkâtija ta amikadjô. Nãm nhôr djà'ãnh amikrax ne e y: ne kraxmã amimê.

³⁹ Nhyim krâkamngôn timerãptÿ: kubê 100 nhô bÿnjadjwÿr pÿte'y parbê dja. Nhyim Jeju kàj bê kabên ne ty nhyim arÿm omÿ. Omÿn arÿm memã kum,

—Be, mrãmri ne me'ô jabê Metÿndjwÿnh Krakumrêx, ane.

⁴⁰ Nhyim me niredjwÿ amybÿm omÿnho dja. Nhyim Marij Madarenamê Marij, kurÿm Jôdjemê Xijagu ar apôxjamê Xirôwemê ne ar me ikô'ã dja.

⁴¹ Amrêbê, Jeju pykabê Garrêjakam ar bari ne ar nireja mã kôt ajkamên o djuw mexo ba. Nhyim ar ja bu'ã me nire krãptÿdjwÿ amybÿm omÿnho dja. Jeju ajbir krÿraxbê Djeruxarê'ÿr tÿmkam ne me nireja kôt môn bôx.

Arÿm adjâr kadjy ne ja.

Mat 27.57; Ruk 23.50; Dju r 19.38

⁴² Jeju ty. Ty nhyim kam amykry mex ne. Amykry mex nhyim me arÿm no katon ô mÿjja kupênho kumex. Pi'ôk rârâr djwÿnhrâm ô mÿjja kupênho kumex.

⁴³ Nhyim Jôdje arÿm bôx. Krÿraxbê Armatêkam ne Jôdje abatânh djà. Nãm me rÿnh bikprôn timerãptÿ mekôt rax nhyim me kum kÿnh. Nãm amiwÿr Metÿndjwÿnh kamnhÿx ne. Metÿndjwÿnh bôx ne me kadjy bÿnjadjwÿr ne kute ar meo bamã ja ne amiwÿr kamnhÿx ne. Jôdje kum Piratu puma kêt ne 'ÿr tÿn 'ÿr bôx ne Jeju 'ã kuma.

⁴⁴ Nhyim arÿm kam no tyn nhÿn kum, “Je, djâm arÿm ne ty”? ane. Ne kam amiwÿr krâkamngôn timerãptÿ bÿnjadjwÿr 'uw nhyim bôx. Bôx nhyim arÿm kukij ne kum, “Djâm arÿm ne ty”? ane.

⁴⁵ Nhyim kum, “Nà”, ane. Nhyim kam arÿm Jôdjemã Jeju jarê.

⁴⁶ Nhyim kam rinhuo kubêkã 'ô byn 'ÿr o tÿ. 'ÿr o tÿn 'ÿr o bôx. Ne kam arÿm pÿte'y kurÿm Jejuo ruw. O ruw ne arÿm kubêkào kupun kam kÿnkre'ÿr o tÿ. Me kute kÿnkre kakrwÿnhja'ÿr o tÿn kam arÿm kam adjà. Ne kam kÿnpoti ajkwa krekre'ã kudja.

⁴⁷ Nhyim Marij Madarenamê Marij kurÿm Jôdje katorja arÿm omÿ.

16

Akubyn tÿn kadjy ne ja.

Mat 28.1; Ruk 24.1; Dju r 20.1

¹ Nhyim kam pi'ôk rârâr, me tyk djà kêt djà nhô akati apêx nhyim ar arÿm pi'ôk kaprÿ pân timerãptÿ me tyk nhô pÿdjÿ kwÿ by. Marij Madarenamê Marij kurÿm Xijagu katorjamê

Xirôwemê ne ar kadjy pîdjy kwý by. Kênkre'ÿr tēm ne kute o Jeju djymã ne ar kadjy kwý by.

² Nhyṃ kry:ràm, pi'ók kamrêkkam, kraxje akati mex kêt kam ar kênkre'ÿr tē. Tē: nhyṃ arÿm myt kato nhyṃ ar arÿm o rãm ne ja.

³ O rãm ne jan arÿm abenmã kum,

—Mÿj me'õ dja gwaj bamã jãm ajkwa krekre'ã kênpoti dja? ane. Kên jabatàn hkam ne ar ã abenmã ane.

⁴ Abenmã anen kam rît ne omũ nhyṃ arÿm amijã kuta.

⁵ Nhyṃ kam ar 'ÿr tēn arÿm kênkremã wadjà. Nhyṃ kadjy mrãnh djwÿnh'õ kute me'õ jabatàn ny pyræk ne nhÿ. Nãm inòkà jaka ryti jadjàn nør djà djubòk'ãnh nhÿ. Nhyṃ ar wadjàn arÿm omũ. Ne te umaje.

⁶ Nhyṃ arkum,

—Kwãrîk wãnh ikam ar atîn prãm kêt. Jeju Nadjarekam abatàn ja me kute pîte'y'ã nhør ne bînja ne gar abej tē. Jakam arÿm nør kêt. Nãm akubyn tîn ne kato. Gar nør djà kaprÿja pumũ.

⁷ Be, amũ ar tēn kôt ba djwÿnhmã arê. Ne arkôt Pedrumã arê. Ne arkum, “Arÿm ne ar akukãm pykabé Garrêja'ÿr tēmmã. Dja gar kam tēn arÿm omũ”, ane. Dja gar ã arkum ane. Amrêbê kute ar amã arēnh kôt ba arÿm ar amã arê. Nãm ã kadjy mrãnh djwÿnh ar niremã ane.

⁸ Nhyṃ ar katon mã kênkre kurũm prõt ne. Te umaje tertetkam prõt ne. Tîn

prãm kam ne me'õmã kabēn kêt ne tē.

⁹ Be, akubyn tînkam kryràm, pi'ók kamrêkkam ne Jeju Marij Madarena kumrêxmã amijo amirît ne. Be, me karõ punubê 7 ne Marijo ba nhyṃ Jeju amrêbê ano nhyṃ kum ire.

¹⁰ Nãm Marijmã amijo amirît nhyṃ arÿm kôt ba djwÿnh'ÿr tēn ar'ÿr bõx. Nhyṃ ar kaprî:ren mÿro nhÿ. Nhyṃ arÿm ar'ÿr bõx ne arkum 'ã ajarê.

¹¹ Nãm arkum Jeju tîn jarēn kute omũnh'ã ajarê. Nhyṃ ar kuman arÿm abenmã kum, “Nãm 'êx”, ane.

¹² Nhyṃ kam ajte ar jamã kute amijo amirîtmã tē. Nãm kôt ba djwÿnh amãnhkrut arwãmã tē. Tē nhyṃ arÿm atemã aminhipêx. Ne kam kute atemã me'õ pyræk ne arkum amijo amirît ne arkôt tē.

¹³ Nhyṃ kam ar akubyn Djeruxarê'ÿr tē. Kôt ba djwÿnh'ã kâtàmja'ÿr tēn ar'ÿr bõx ne arkum 'ã ajarê. Nhyṃ ar abenmã kum, “Kati, nãm ar 'êx”, ane.

¹⁴ Nhyṃ kam ajte Ar kubê 11mã amijo amirît. Ar õ kwý krēno nhÿ nhyṃ arkum amijo amirît ne arkum bēn tÿx ne arkum,

—Nãm ar akubyn itînkôt ipumũn ar amã ijã ajarê gar ar'ã abenmã kum, “Nãm ar 'êx”, ane. Tô mÿkam ne gar tu amim imarkumrêx kêt? Djãm ar ajamakkreja kêt? ane.

¹⁵ Ne kam ajte arkum,

—Apÿnh me ba djà kunîkôt
dja gar mōn kàj bê me kunîmã
ijã adjujarēnh ny jarēho mō.

¹⁶ Dja me tu amim
imarkumrēx nhym me
Metîndjwÿnhmã ngômã me
angij. Nhym arÿm me utà.
Nhym be, me kute amim
imar kêt dja Metîndjwÿnh
arÿm pãnh me kanga.

¹⁷ Nhym me kute tu amim
ikamnhîxkumrēx dja me mÿjja
pumÿnh kêt nhipêx. Me kute
Metîndjwÿnh raxmã kator
kadjy ipêx. Ne me karō punu
kute meo baja jano nhym me
karō memã ire. Dja me apÿnh
me bajtem kabēnkam kabēn.

¹⁸ Godja me kangã djàkrê
by. Me kute mar kêt kam
kangã djàkrê by nhym arÿm
ajmã meo kêt. Nàr, te mÿjja
kanêo ikō nhym ajmã meo
kêt. Dja me me kanê krã'ã
ikra jadjuw nhym me arÿm à
kêt ne, ane.

¹⁹ Bēnjadjwÿr djwÿnh
Jeju memã ane nhym
Metîndjwÿnh arÿm kàjkwamã
amiwÿr o wabi. Nhym
arÿm ra:x ne Metîndjwÿnh
djubôk'ãnh nhÿ.

²⁰ Nhym kam kôt ba djwÿnh
arÿm amũ mōn pyka kunîkôt
kàj bê memã 'ã ujarēnh mō.
Nhym Bēnjadjwÿr djwÿnh
mã arkum tÿx jangij nhym
ar arÿm mÿjja pumÿnh kêt
nhipêxo mō. Me kute ar'ã
abenmã kum,

—Mrãmri ne djãm ar
Metîndjwÿnh kôt kabēnkumrēx?
anhÿr kadjy ne ar mÿjja
pumÿnh kêt nhipêxo mō.

Ruka Teopiremã Jeju'ã ujarënh ne ja.

Rukadjwý ne přine Jeju'ã ajarë. Rwýk krax kurũm ne 'ã ujarënh tẽn àbir'ãnh o ino re. Rukabê ne me kane djwýnh. NhyM Paur Jeju'ã ujarënh kadjy apýnh me õ pyka djari'ýr mrã. NhyM Ruka kõt ar mrã. Ne kam me'õbê Teopiremã me bakunĩ kadjy pi'ók no'ók ne. Teopirebê idjaerkam me'õ kêt. Kumã ne Ruka Jeju'ã pi'ók no'ók ne. Nãm přine me kute Jeju'ã ujarënh kunĩkõt kuman přine kabin kam 'ã kum pi'ók no'ók ne. Adjwýnhdjwýmã pi'ókbê *Metĩndjwýnh Karõ Kute Meo Baja'ã* kum pi'ók no'ók ne.

Ruka Teopiremã amijarë.

¹⁻⁴ Aj, Teopire, ba ne ba wãm amã pi'ók no'ók ne. Ba ibê Ruka ne ba wãm amã pi'ók no'ók ne. Me kunĩ ne me kum akĩnh ne amex jarë ba badjwý imã akĩnh ne wãm amã pi'ók no'ók ne.

Me krãptĩ ne me arým 'ã pi'ók no'ók ne, Jeju me ikam ar ba'ã ne me pi'ók no'ók ne. Me kute kraxrũm noo Jeju pumũnh ne memã kabën'ã ujarënh, me tãm ne me me imã arë nhyM me amũ me ijuk'ã 'ã pi'ók no'ók ne.

Ba kam badjwý inhõkre kadjwýnhbê,

–Be, mexkumrëx. Badjwý dja ba 'ã pi'ók no'ók nhyM kam mexkumrëx, ane.

Mrãmri ne ba me'ýr tẽn, me kute noo Jeju pumũnhja'ýr tẽn. Me'ýr tẽn přine abej me kukij ne kam Jeju kraxrũm přine mýjja kunĩ maro tẽn inomã kumẽn mar týt ne. Mar týt ne kam amã 'ã pi'ók no'ók ne. Dja ba přine mýjja kraxrũm amã kõt 'ã idjujarënh tẽn, aje přine marmã. Me kute õbê amã arënh ga aje katàt maro atëmmã ne ba badjwý mekõt amã 'ã pi'ók no'óko tẽn, aje omũnh ne aje amim,

–Mrãmri ne me katàt imã Jeju jarë, anhýr kadjy. Kadjy ne ba amã 'ã pi'ók no'ók ne.

Djakarij krabê Djuão rwýkmã.

⁵ Be, ë, ije amã katàt Jeju'ã idjujarënh kadjy dja ba amã Djakarij kumrëx jarën kam ijukri amã Jeju jarë. Mekbê idjaer nhõ pykabê Djudëjakam me kadjy Metĩndjwýnh mar djwýnh 'õ nhidjibê ne Djakarij. NhyM Djakarij nhingët kukãmã nhidjibê ne Abij. Ne kam prõdjwý idjibê Ixabeu, kubê ne Arão tãmdjwý 'õ. NhyM bep me õ bẽnjadjwýr nhidjibê ne Erodji ne memã nhý.

⁶ NhyM Djakarijmẽ prõ ar amẽ mrãnh katàt nhyM Metĩndjwýnh arkam kĩnhkumrëx ne. Nãm ar přine Metĩndjwýnh kabënkõt amijo ba, Metĩndjwýnh kute memã me katàt amijo ba'ã karõjakõt amijo ban kute 'õ kudjar kêtumrëx. ãm ar mexkumrëx.

⁷ NhyM bep Ixabeu kra kêt ne te kra prãme ar ba, mjënmẽ

ro'ã te ar ari kra prãme ba ne arÿm kubêngê:tte.

8-9 Be, me kute me kadjy Metïndjwÿnh mar ne me Metïndjwÿnh nhõ kikretikam àpênh tẽ, apÿnh me ingêt me kajmã'ã àpênh'ÿr ngjênh djari ne me me kudjwa Metïndjwÿnhmã àpênh tẽ. Nãm me ja kumrêx mytyrwÿ 'òkam 'ÿr wadjàn kam apê:n kato. NhyM pãnh me ja ajte mytyrwÿ 'òkam 'ÿr wadjàn kam kum apê:n kam kato. Nãm ã meo anhÿro tẽ. NhyM kam mekbê Abij me ja pãnh 'ÿr wadjàn Metïndjwÿnhmã àpênh ba. NhyM Djakarij, kubê me kadjy Metïndjwÿnh mar djwÿnhkam mekõt Metïndjwÿnhmã àpênho ku'ê. NhyM me kute Metïndjwÿnhmã kikre kudjÿ djà bõr kadjy kên mêre à'ak ne kurên kõt 'ÿr wangij nhyM Djakarij kukràdjà jakõt ate Metïndjwÿnh nhõ kikretimã wadjà, kute kikre kudjÿ djà bõrmã. Ate ne me kudjwa 'ÿr wadjà ne kum kubõ.

10 NhyM kute kum bõrkõt me kunĩ kikreti kabem Metïndjwÿnhmã kabêno ku'ê.

11 NhyM Djakarij bõro dja nhyM aêrbê Metïndjwÿnh kadjy mrãnh djwÿnh 'õ nokam kato. Nãm tu kikre kudjÿ djà bõr djà jakÿxkõt 'ÿr kato.

12 NhyM omũn kam umar punuren kum uma ne, kute ajmã o karõ ne kum uma.

13 NhyM kam kum,

—Djakarij, kwãrĩk wãnh atĩn prãm kêt. Arÿm ne Metïndjwÿnh aje amijo adjà'wÿr ma. Dja on aprõbê Ixabeu tujarõ gar amim akra my mÿ. Akra my mÿn kam kum idji Djuão jarê.

14 Dja gar tu akĩ:nhkumrêx ne. NhyM me krãptĩ ar akõt kĩnhkumrêx, ar akra rwÿkkam kĩnhkumrêx.

15 NhyM Metïndjwÿnh kadjy godja akra rax ne kam kabên mekumrêx ne. Godja uba kangõ djãkrêo kõm kêt, nàr atemã kadjwati kangõ* 'õo kõm kêt. NhyM Metïndjwÿnh Karõ raxo akra kadjwÿnhbê nhÿn ar o ba, nã tikkrekam jêt rã'ã dja Metïndjwÿnh Karõ mrãmri o ba.

16 NhyM mekbê idjaer krãptĩ dja me õ Bënjadjwÿr Metïndjwÿnh 'ÿr amijo akêx, akra kabênkõt 'ÿr amijo akêx.

17 NhyM akra dja Bënjadjwÿr kukãm tẽ, kute memã bõx djà'ã ujarênh nhyM me kute kadjy amijo mexmã dja kukãm tẽ. NhyM Metïndjwÿnh Karõ dja mrãmri o ba nhyM uma ne, kute mrãmri ne Metïndjwÿnh Karõ kute Erijo ba nhyM umaja pyrãk. Dja akra memã arê nhyM me nãmê me bãm akubyn kum kra jabê. NhyM ate ajte memã arê nhyM me amakkre kêtja dja me akubyn katãt mrãn arÿm ajte kabên mekumrêx. Dja akra ã memã ane nhyM me arÿm Metïndjwÿnh kadjy amijo

* 1:15 Mÿjja me kute o kõm ne kõt bibãnh kunĩja, kadjwati kangõmê uba kangõmê, mÿjja kangõ kunĩ ne me kum kadjwati kangõ jarê.

mex. Nām ã kadjy mrãnh djwýnh Djakarijmã kabën jarënho ane.

18 Nhyam kam kum,

—Gêt kon ne. Mýjkôt dja ba akabën ma? Arým iprômë ar ibêngëtte. Djãm ar ijabatàn ny godja bar ikra mý?

19 Nhyam kam kum,

—Ba ibê Gabrijeu ne ba Metíndjwýnh kabem dja. Ije amã kabën jarënhmã ne ijano ba awýr tẽ. Mýjja mextire ije amã arënhmã ne ijano ga ate “Kon ne” ane.

20 Aje amim ikabën mar kêtumrëx pãnh gêdja ga akabën kêt nhyam akra ruw. Dja akra nhõ akati 'ýr bõx nhyam ruw ga kam ijukri akabën, ane. Nãm ã Gabrijeu kum ane.

21 Nhyam me kam kapõtã te Djakarij kam ama:, te bõx nhyam me kute kukràdjã 'õ marmãn kam abenmã kum,

—Ije tô mýj got ar o ba? ane.

22 Nhyam kam arým katon te kute memã kabënmã. Nhyam me,

—Arým ne Metíndjwýnh nhõ kikretikam mýjja 'õ pumũ, ane.

Nhyam tu ikrao memã ujakreo djan kabën kêt mex ne.

23 Ne kam ar àpênh ba:n arým inomã kumën kam katon akubyn úrkwãmã tën bõx.

24-25 Bõx nhyam kàjbê 'átüm nhyam kam prõbê Ixabeu tujarôn kam pijãm ne kam kikre bu'ãbit mrã. Kute amirít kêt'ã mytyrwý amãnhkrut ne amãnhkrut ne ikjêkêt, pijãm djãje, tujarõkam. Nãm,

—Ota Bënjadjwýr ipumün kum ikaprín arým ijo mex. Jakam dja me ijã kabën kêt ne, ane.

Marij kurüm Jeju rwýkmã kum arë.

26-27 Nhyam kam arým tujarõ'ã mytyrwý amãnhkrut ne amãnhkrut ne amãnhkrut nhyam Metíndjwýnh ajte kadjy mrãnh djwýnhbê Gabrijeu jano, Marij'ýr ano. Marij kurerkam ne kra kêtumrëx, me'õ 'ýr mör kêtum. Nhyam bep me'õbê Jõdje ne kum kabën kajgo, kraxje 'ýr mör kêt. Nhyam bep Jõdje nhingët ne Dawi. Apýnh ne me õ pyka nhyam bep tu pyka abenã tým nhidjibê ne Garrêja. Nhyam bep kam krí 'õ nhidjibê ne Nadjare. Krí jakam ne Metíndjwýnh Marij'ýr Gabrijeu jano.

28 Nhyam arým 'ýr tën bõx ne kum,

—Marij, djãm ga? Metíndjwýnh ne arým akam ukaprín ajo ba, ane.

29 Nhyam Marij Gabrijeu kabën man axwe amikam umar ne õkre kadjwýnhbê amim,

—Mýj kabën got ja? ane.

30 Nhyam kam kum,

—Kwãrík wãnh, Marij, atín prãm kêt. Mrãmri ne Metíndjwýnh akam kínhkumrëx.

31 Ota, dja ga on atujarôn kam akra my mýn kam kum Jeju jarë.

32 Godja akra bënjadjwýr rax ne ar meo ba nhyam kam me 'ã abenmã kum, “Metíndjwýnh pymati kra”, ar o ba. Gêdja Bënjadjwýr

Metĩndjwỳnh Jeju'ã bēnjadjwỳr rax mẽ nhym kam ar meo ba. Ingētbē Dawi bēnjadjwỳr rax djô'ã dja rax ne ar meo ba.

³³ Tãm godja tũmrãm mekbē idjaer kadjy bēnjadjwỳr ne ar meo ba. Dja bēnjadjwỳr rã'ã rã'ãn ar meo ban o ino rer kêtikumrēx, ane. Nãm ã kadjy mrãnh djwỳnh kum ane.

³⁴ Nhym kam kum,

—Godjãm me'õ iwỳr mõr kêtjakam ba ije ikra mỳnhmã. Mỳj godja imã ikra dji? ane.

³⁵ Nhym kam kum,

—Metĩndjwỳnh Karõ dja awỳr ruw. Metĩndjwỳnh pymati Karõ dja awỳr ruw. Djãm tãwãbē mỳjja tỳx? Ta gēdja tu amã akra jadjà nhym akurũm kato. Ne kam pĩrerũm mrãmri mexo tuknĩn mexkumrēx. Kam axwe 'õ kêtikumrēx. Nhym me kam kum Metĩndjwỳnh Kra jarē.

³⁶ Ota anhõbikwa Ixabeu te kubēngētte ne arỳm tujarõ. Me kute Ixabeumã kra kêt jarēnh ar o baja ne arỳm tujarõ. Adjwỳnhdjwỳ ne kra my wajēt nhym arỳm jēt'ã mytyrwỳ amãnhkrut ne amãnhkrut.

³⁷ Djãm Metĩndjwỳnhbē mỳjja 'õ bipdjur got? ane. Nãm ã kadjy mrãnh djwỳnh kum ane.

³⁸ Nhym kam kum,

—Ã, mrãmri. Ibē Metĩndjwỳnh nhõ àpēnh tũm. Gora gē akabēnkõt ã ijo ane, ane. Marij ã kum ane nhym arỳm mã kurũm tē.

Marij Ixabeu'ỳr bõx.

³⁹⁻⁴⁰ Nhym kam Marij no kator mex ne mã Ixabeu'ỳr tē, kute omũnhmã 'ỳr tē. Pyk-abē Djudējakam krĩ 'õ'ỳr tē. Kam ne krãnh kumex. Nhym tēn bõx ne Djakarijmē Ixabeu ar ũrkwãmã wadjàn kam Ixabeumã kabēn.

⁴¹ Kum kabēn nhym Ixabeu kute kabēn marmē ro'ã kraja Marij kabēn man kam kĩnh ne kàjmã amijã te. Nã tikkrekam kàjmã amijã te.

Nhym kam Metĩndjwỳnh Karõ raxo Ixabeu kadjwỳnhbē nhỹn ar o ba

⁴² nhym kàj bē kabēn ne kum,

—Metĩndjwỳnh ne arỳm ajo kĩnh, me nire kunĩ kurãm ajo kĩnh ne. Ne atikkrekam akra jētjadjwỳ o kĩnhkumrēx ne.

⁴³ Xô kum djãm ibēnjadjwỳr rax ne Metĩndjwỳnh kute ijo kĩnhmã iwỳr inhõ Bēnjadjwỳr nã jano? ane. Arỳm ne inhõ Bēnjadjwỳr nã iwỳr bõx ba arỳm ikĩnhkumrēx ne.

⁴⁴ Ê, ga imã akabēn, ba akabēn ma nhym kam ikra kĩnhkumrēx. Itikkrekam jētja kĩnhkumrēx ne kam kàjmã amijã te, ba kam amã ikabēn jarē.

⁴⁵ Ô kwep akĩnhkumrēx. Bēnjadjwỳr ne arỳm amã kabēn ga tu amijã akra kamnhĩxkumrēx ne amim, “Mrãmri, Metĩndjwỳnh kabēnkõt dja ikra rwỳkkumrēx”, ane. Kam ne ga akĩnhkumrēx ne. Nãm ã Ixabeu Marijmã ane.

Marij kute Metĩndjwỳnhmã mex jarēnh.

46-47 Nhyŋ kam Marij
kutã kum kabēn ne kãjmã
Metĩndjwỳnhmã rax jarēnho
dja, ne,

—Dja ba mã Bēnjadjwỳrbē
Metĩndjwỳnhmã rax
jarēn kôt kum amikĩnh
jarē.

Metĩndjwỳnhbē ipytàr
djwỳnhkam ne ba
ikĩnh raxkumrēx, ikad-
jwỳnhbē ikĩnh ne kam
kum amijarē.

48 Metĩndjwỳnh ta ne kum
ikaprĩn ijo amiptàn
kam imã kĩnh jadjà.

Djãm adjakam irax tũm?
Xô kum kati, in-
grire. Ām ibē õ
àpēnh kajgokumrēx.
Ingrire nhyŋ kam tu
Bēnjadjwỳr ijo amiptàn
kam imã ikĩnh rax
jadjà.

Jakam dja kamingrãny amũ
aben nhijuk'ã abenmã
ikĩnh jarēnho tē, ikĩnh
rax jarēnho tē.

49 Ga prĩne kute ijo
kĩnhja pumũ. Djãm
Metĩndjwỳnh rerek
got? Axwe tỳx. Ga kute
mỳjja pumũnh kêt imã
o amirĩtja pumũ.

O ne imã ikĩnh jadjà. Mrãmri
ne tãwã mexkumrēx.
Nãm mexo uma.

50 Ne mekam ukaprĩkumrēx.
Me kute Metĩndjwỳnh
kabēn mar ne kôt kute
ar amijo baja mekam
ne ukaprĩ.

Nhyŋ kamingrãny amũ me
banhijuk'ã amũ maro
tē nhyŋ Metĩndjwỳnh
me kamdjwỳ ukaprĩ,

me banhijuk'ã me
kamdjwỳ ukaprĩ tē.

51 Bep me kute amijo àmrja,
me kute õkre kad-
jwỳnhbē,

“Ba ne ba ibēnjadjwỳr rax, ba
ne ba irax”, anhỳrja,
memã ne arỳm ami-
mao pôx ne kãjbē me
kumē.

52 Ne me bēnjadjwỳr rũnh
memã ýrja me tãm ne
tu arỳm meo kâtãm
ne, ne kam pãnh me
kute amijo kâtãmja, me
kute amijo àmra kêtjao
bēnjadjwỳr rũnh ne.

53 Ne kam ajte me õ mỳjja
kêt, me kum prãmja ne
mỳjja mextireo memã
ajne ne o me kĩnho ba.

Ne kam pãnh me õ pi'ók
kaprĩ rũnh, me õ djwỳ
krãptĩja arỳm meo
ajkēn aminēje me ano
nhyŋ me ýkam ar ba.

54 Metĩndjwỳnh kute amrēbē
me bakukãmãremã
katat arēnhkôt ne arỳm
me baman kum me
bakaprĩ.

Ne me babē idjaer, me babē
õ àpēnhja ne kum me
bakaprĩn me bawỳr
ruw ne amikôt me bajo
mõn me bajo djuw mex
ne ar me bajo ba.

55 Amrēbē ne me banhingēt
Abraãomã kabēn ne
kum kaprĩ, me baka-
jmã'ã kum kaprĩ ne
kam kôpdji'ã me ba-
man kum me bakaprĩ.
Dja kum me bakaprĩ
rã'ã rã'ã ne.

Nãm ã Marij kum kabēno ane.

56 Ne kam Ixabeu kuri dja: nhym kam 'ã mytyrwý amãnhkrut ne ikjêkêt nhym arým mã tê, mã õ pykamã tẽn bõx.

Djuão rwýk'ã ujarênh.

57 Nhym kam Ixabeu kra rwýk djà nhõ akati arým 'ýr bõx nhym kam kra my ruw.

58 Nhym kam õbikwa kuman arým kĩnhkumrêx. Nhym atãri ar úrkwãkam me jadjwý kuman kam kõt kĩnhkumrêx. Metĩndjwýnh kam ukapřĩ rakõt kuman kam kudjwa kĩnhkumrêx ne.

59-60 Nhym kam arým kra rwýk'ã pi'õk kamrêk pydji nhym me kute my nhinhu kã krã'ymã bit kute kum Djakarij jarênhmã, bit kute kum bãm nhidji jarênhmã nhym nã memã kum,

—Xõ kum kati, idjibê ne Djuão, ane.

61-62 Nhym me kam kum,

—Je tô mykam? Nhýnh ne anhõbikwa 'õ ã idji ane? anen kam bãm'ýr akêx ne kum ikrao ajakre. Idji jabej kujêr kadjy ne me bãmmã ikrao ajakre.

—Mã ne aje kum idji jarênhja kute? ane.

63 Nhym kam bãmjã kute memã idji no'õk kadjy mýjja'ã me ku'uw nhym kam me kum o tê nhym kam memã idji no'õk ne,

—Idjibê ne Djuão.

Nhym me omũn kam ari aben pumũn abenmã kum,

—Je tô mykam? Mýj got ja? ane.

64 Nhym Djakarij kute idji no'õkmê ro'ã arým ajte kabên

ne kam Metĩndjwýnhmã mex-tire jarênhõ dja.

65 Nhym kam ar õ krõkam me ja tĩn prãm ne kam abenmã arênhõ ipõk ne. Pykabê Djudêjakam apýnh krãnhrekam me õ krĩkam ne me abenmã arênhõ ipõk ne.

66 Nhym me kam kuma:n ar o ba, Metĩndjwýnh kute ar krao bakam ne me mar ar o ban kam abenmã kum,

—Mã gêdja abatãnh ne kute? ane.

Djakarij kute Metĩndjwýnhmã mex jarênh.

67 Nhym kam Metĩndjwýnh Karõ raxõ bãmbê Djakarij kadjwýnhbê nhýn ar o ba nhym amũ Metĩndjwýnh djõ'ã kabên jarênhõ dja ne Jeju kumrêx'ã ajarê. Jejubê bẽnjadjwýr rax ne kubê mekbê idjaer pytãr djwýnh'ã ajarê. Ne kam ijukri Djuão jarê. Nhym bep Jeju kumrêx ne 'ã ajarê ne memã kum,

68 —E, kum me babê idjaer nhõ Bẽnjadjwýr mexkumrêx. Ba gop me amã me banhõ Bẽnjadjwýr, me banhõ Metĩndjwýnh mex-tire jarê.

Mýkam? Bir, nãm ta õ me ba djwýnh'ýr ruw, kute me bapytãrmã ne me bawýr ruw.

69 Kute umaõ ar me bapytãr ne me bajo ba kadjy ne arým me bamã me bapytãr djwýnh jano. Ingêt kukãmãre ne Dawi, õ ãpênh tũmjã.

Ingêt kukāmārebê Dawi jabatānh djakam ne me bakadjy nō.

Abatānh ne kute umao me bapytār ne ar me bajo ba kadjy arým ingêt jabatānh djakam nō.

⁷⁰ Me kute Metīndjwýnh kabēn jarēnh djwýnh kabēn kôtō.

Amrēbê ne Metīndjwýnh kute kabēn jarēnh djwýnh mexkumrēx jamā kabēn jarēnh kôt ne arým me bamā ano.

⁷¹ Kute me bakurê djwýnhbê me bapytārmā, me kum me bakurê ne kute me bajo bajabê me bapytārmā ne Metīndjwýnh me bawýr ano.

⁷² Nām me bakukāmāremā kabēn pydjīn arēn memā kum,

“Dja ba imā me akaprī”, ane. Dja ba amikabēn mexja mā kuman o ibiknor kêt, ane ne kam kôt me bawýr ano.

⁷³ Nām ā me bakukāmārebê Abraāomā kabēn pydjīn arēnho anen kam katāt kôt kuma.

⁷⁴ Kute me bakurê djwýnhbê me bapytār, gu me badjumar mex ne arek ar baban kum badjāpēnhmā.

⁷⁵ Me bamextire ne katāt bamrānh ne kum badjāpēnhmā. Me batīnri Metīndjwýnh kabem kribēm ar me babao rām ne mū jamā ne kum arē.

Nām ā Abraāomā kabēn jarēnho anen kam

katāt kôt kuman me bawýr me bapytār djwýnh jano, Bēnjadjwýr jano, ane.

Nām ā Djakarij memā Jeju jarēnho anen kam ajte kramā kabēn jarē, krabê Djuāomā 'ā karō, Djuāo Jeju kukām tēm mā 'ā kum karō ne kum,

⁷⁶ —Bep ga, akmere, ga dja ga Bēnjadjwýr kukām tēn kutēp me akre gē me kuman Bēnjadjwýr kam amakbê katāt amijo ba.

Kute mrāmri ne me kute me bēnjadjwýrmā katāt pry djirja pyrāk. Gēdja me ajā,

“Metīndjwýnh Pymati kabēn jarēnh djwýnh ne ja”, ane.

⁷⁷ Nā, ga dja ga kukām tēn memā arē. Ta kute ō me ja pytār ne ar meo bamā memā arē. Mā ne me bapytār o?

Apýnh me bajaxwe djāri kute tu o bingrānh ne me bakam ngryk kētmā. Kute ā ukaprīkôt me bapytāro anhýrmā.

⁷⁸ Mrāmri ne me Batīn djwýnh kum me bakaprī rax ne. Ne kam kākwa kurūm me bapytār djwýnh me bawýr ano.

Kute me bamā irā djā pyrāk. Kute mrāmri ne myt kute me bamā irān kute me bakurwýja pyrāk ne me bawýr ano.

⁷⁹ Me kum tyk pyma, me tīn prāmja ne me kute mrāmri ne me akamāt

kô tykkam me krīja
pyràk.

Nhym bep me bapytàr
djwýnh dja me jamã
tīn prãmo ajngrà. Ga
akati kute akamàt kô
nhìpônha pumũ.

Dja ã me bamã me batīn
prãm, me bamã batyk
pyma ã o bingrãnh
ane gu me kam badju-
mar mexkumrêx ne ar
baba. Tãm ne ja.

Nãm ã Djakarīj kramã 'ã
karõo ane, Jeju kukãm tēm ne
kute kutêp me akremã.

⁸⁰ Nhym kam kra
arým kãmã krã tēn kam
Metīndjwýnh kabēnkôt amijo
ba. Kute kôt amijo ba rã'ãn
abatãnh. Ne kam kapôt
kukritkam ar ba. Õ akati
kutêp ne kapôt kukritkam
ar ba. Kute mekbê idjaermã
amijo amirīt nhõ akati
amiwýr kam amakbê kapôt
kukritkam ar ba.

2

Jeju rwýk'ã ujarēnh.

Mat 1.18

¹ Nhym kam bēnjadjwýr
raxbê Xedja Agujtu memã
kabēn jarē. Xedja Agujtu ne
me kunīmã nhỹ. Nãm memã
kabēn jarēn memã kum,

—Me akunī, pyka kunīkôt
dja ga me anhingêt nhõ
pyka'ýr aba gê me me an-
hidji'ã pi'òk no'òk, ba ije me
ajã akre kadjy, ane.

² Me kute me idji'ã pi'òk
no'òko kutewa kadjy ne ja.
Nhym Xirēnhu, bēnjadjwýr
bajtem, pykabê Xirījkam
memã nhỹ. Kam ne me

kute bēnjadjwýr raxbê Xedja
Agujtu kabēnkôt me idji'ã
no'òkmã.

³ Nhym kam me kunī apýnh
krī djari'ýr ajmã. Apýnh me
ingêt nhõ pykakam abatãnh
djari'ýr ajmãn kam bõx. Bõx
nhym me kam me idji'ã pi'òk
no'òko tē.

⁴⁻⁵ Nhym kam Jôdjemē
Marij ar adjwýnhdjwý me
kudjwa ingêt nhõ pyka'ýr tē,
ingêt bē Dawi rwýk djà'ýr ne
ar tē. Arým ne kum kabēn
ne. Kraxje 'ýr mör kêt rã'ã.
Nãm kum kabēn kajgo. Tu
pyka abenã mēnh nhidjibē
ne Garrêja ne kam apýnh
ne krī djari idji. Garrêjakam
krī nhidjibē ne Nadjare.
Kurũm ne ar tē. Marij arým
tujarô tỳx nhym ar tē. Atemã
ajte pyka 'õ tu abenã tỳm
nhidjibē ne Djudêja. 'Ýr ne ar
wabi ne kam tē:n kam krībē
Berē'ýr bõx. Ingêt bē Dawi
rwýk djãmã tēn bõx, õ pyka
nhidjibē Berēmã tēn bõx, me
kute ar idji'ã pi'òk no'òkmã.

⁶⁻⁷ Nhym kam me kumex
ne prīne Ar kubê kikre kre
jaē. Nhym kam kra rwýk djà
nhõ akati arým 'ýr bõx nhym
kra my ruw. Kra kutewa ne
ruw. Nhym Marij kubêkào
kupun o tēn mryti djàkur
djàkam kudji, me kute prīne
Ar kubê kikre kre jaēkam.

*Mry pumũnh djwýnh Jeju'ýr
bõx.*

⁸ Nhym krī nokà'ã ne mry
nhõ kapôt. Nhym arým
akamàt. Nhym kam mry
nhõ kapôt kam ar kute mry

pumũnh djwũnhja õ krit
pumũnho dja.

⁹ NhyM kam Metĩndjwũnh
kadjy mrãnh djwũnh ar
nokrekam kato nhyM
Metĩndjwũnh jadjẽnh prĩne ar
kurwý ne arkum ipõk ne.
NhyM arkum uma ne kam
madjà tertet ne.

¹⁰ NhyM kam kadjy mrãnh
djwũnh arkum,

—Kwãrĩk wãnh, ar amã
uma kêt. Ota ba ije ar amã
mýjja mex jarẽnhmã tẽ. Ê, me
akĩnh djà ne arým me akadjy
kato. Me akunĩ akĩnh kadjy,
akĩnh raxmã.

¹¹ Ê, akamàt ja tãmkam
ne me apytàr djwũnh arým
me akadjy ruw. Dawi nhõ
pykakam ne ruw. Kubê ne
Kritu, kubê ne Bẽnjadjwýr
djwũnh.

¹² Tãm ne ajbir rwýk nhyM
nã kute kubêkào kupun mryti
djàkur djàkam irwã. Kute
kubêkào kupun mryti djàkur
djàkam irkõt dja gar kum aka-
ton kam omũ, ane. Nãm
ã Metĩndjwũnh kadjy mrãnh
djwũnh arkum ane.

¹³ NhyM kam ar aêrbê
kàjkwa kurũm Metĩndjwũnh
me ano, amikadjy mrãnh
djwũnh jano nhyM katon
kumex, kumrẽx kator jakõt
ne me katon kumex ne
kam Metĩndjwũnhmã mex-
tire jarẽho kumex ne mry
pumũnh djwũnhmã o amra,

¹⁴—Kàjkwakam ne Metĩndjwũnh
me:xkumrẽx, tỳ:xkumrẽx,
uma:kumrẽx.

Gora gẽ me kunĩ kãjmã kum
mex jarẽho tẽ. Arým

ne pykakam me wãmã
umar mex jarẽ.

Gora gẽ õ me wãkam kĩnhwã
umar mex ne ar ba,
ane.

¹⁵ Nãm ã Metĩndjwũnh kadjy
mrãnh djwũnh anen kam mã
ar kurũm kàjkwamã wabi.
NhyM kam ate mry pumũnh
djwũnh abenmã kum,

—Gêtõ gwaj gop Berẽmã
mõn goja karàkõt omũ.
Bẽnjadjwýr djwũnh kute gwaj
bamã arẽnhja pumũ, anen
kam 'ýr prõt ne.

¹⁶ Prõt ne Marijmẽ Jõdje
ar'ýr kato nhyM mryti djàkur
djàkam nõ, ngrire ne nõ nhyM
ar omũ.

¹⁷ Nõrkõt omũn kam memã
arẽho ajkate. Kadjy mrãnh
djwũnh kute mry pumũnh
djwũnhmã arẽnhja, kute Marij
kra jarẽnhja ne me memã
arẽho ajkate.

¹⁸ NhyM me kuman kam
abenkam no tyn kumex ne
abenmã kum,

—Mýj gotja? Mýkam got
Metĩndjwũnh kadjy mrãnh
djwũnhja katon kumex? anen
ari aben pumũnho akẽx.

¹⁹ NhyM bep ãm Marij ta
kute kraxkõt mar ne amikam
mýjja kunĩ ma:ro tẽn 'õo bi-
knor kêt ne.

²⁰ Be, nhyM kam mry
pumũnh djwũnh kapõtã
akẽx. Kadjy mrãnh djwũnh
kute arkum arẽnhkõt ne ar
karà nõrkõt omũ. Kõnh ne
arkum kudji nhyM ar mýjja
kunĩ pumũn kuman kam
Metĩndjwũnhmã mex jarẽho
mõ. Ne kãjmã kum rax
jarẽho mõn kum,

—Metĩndjwỳnh, gajbit ne ga apydjin adjukapři, amex, arax, atỳx, anhyro mō.

Ar kute Metĩndjwỳnhmã Jeju djar.

²¹ Nhyam kam arỳm 'ã akati amãnhkrut ne amãnhkrut ne amãnhkrut ne amãnhkrut nhyam ar my nhinhu kã krãtan kam ajte kum idji Jeju jarẽ. Tikkrekam jêt kãtri Metĩndjwỳnh kadjy mrãnh djwỳnh kute kum idji jarẽnhja ne kum arẽ.

²²⁻²⁴ Nhyam kam akati krãptĩ nhyam ar krĩraxbẽ Djeruxarẽ'ỳr o tẽ. Ar kute Bẽnjadjwỳr djwỳnhbẽ Metĩndjwỳnhmã armã ne ar o tẽ. Metĩndjwỳnh kabẽn'ã pi'òk no'òkkam ne memã,

“Me akra my kutewa gẽdja axidjuw ga me Bẽnjadjwỳr djwỳnhmã me umjuw, kute o aminhõmã”, ane.

Kõt ne ar kute Djeruxarẽmã Jejuo tẽm ne kum armã. Ar adjwỳnhdjwỳ kute Metĩndjwỳnhmã mry bõrmã. Arỳm ne Marij kamrõ ngràn kam kute Mõjdjẽ kukràdjãkõt Metĩndjwỳnhmã mry djãr ne kum õrmã. Amrẽbẽ ne Mõjdjẽ Metĩndjwỳnh kabẽn'ã pi'òk no'òk ne memã kum,

“Ë, dja ga me akamrõ ngràn kam Bẽnjadjwỳr djwỳnhmã tutte amẽ agan kum angã, nàr tutti no tỳr nyre amẽ abĩn kum aga”, ane.

Jakõt ne ar kute kum àr ne õr nhyam nãja akubyn Metĩndjwỳnhmã mex ne õ

kikretimã àrmã Djeruxarẽmã o tẽ.

²⁵ Nhyam bep Djeruxarẽkam me'õ mybẽ Ximião. Mrãnh katat ne Metĩndjwỳnh kabẽnkõt ar amijo ba. Nãm arek mekbẽ idjaer pytãr djwỳnh, memã kapři rẽn djwỳnh, Kritukam ama. Nhyam Metĩndjwỳnh Karõ ar o ba.

²⁶ Ar o ban kam arỳm kum,

—Ë, atĩn rã'ã dja ga Metĩndjwỳnh kute anorja'ỳr bõx ne omũ. Kute me apytãrmã ne ano, kubẽ ne Kritu, tãm dja ga omũ, anhytã 'ỳr bõx ne anoo omũ, ane. Nãm ã Metĩndjwỳnh Karõ Ximiãomã ane nhyam kuman ar o ba.

²⁷ Ne kam Metĩndjwỳnh nhõ kikreti'ỳr tẽ. Metĩndjwỳnh Karõ ne ano nhyam tẽ. Kumrẽx ne ar kukãm tẽn bõx. Nhyam Jeju nãmẽ bãm arkõt 'ỳr o bõx. Ar kute me amikukràdjã tũmkõt Metĩndjwỳnhmã armã ne ar 'ỳr o tẽn o wadjã.

²⁸ Nhyam Ximião omũn kumỳn kam Metĩndjwỳnhmã mextire jarẽn kum amikĩnh jarẽn kum,

²⁹ —Bẽnjadjwỳr djwỳnh, jakam dja ga on imã ityk nhõ akati jarẽ, ba ibẽ anhõ àpẽn dja ba wãm awỳr tẽ, aje imã arẽnhkõt.

Arỳm ne ba omũn arỳm ikĩnhkumrẽx ne arỳm idjumar mexkumrẽx ne. Jakam dja ba idjumar mexbẽ ty, aje imã arẽnhkõt.

30 Ga ga arým me utàr djwýnh jano ba inoo omũ.

31 Anhÿr djwýnhrà m aje arēnhja ne ga arým memã o akato nhym me kunĩ pyka kunĩkõt omũ.

32 Me utàr djwýnhja ne kute a'u pyràk. Dja apÿnh me bajtemja no bõ nhym me katàt mrã.

Nhym kam ajte me ibē idjaermãdjwý kĩnh jadjã. Kõt dja me me imã me ikĩnh jarē, me irax jarē, ane.

Nãm ã Ximião Jeju'ã ujarēnh ane.

33 Nhym kam bãmmē nã ar kuman kam abenkam no tyn aben pumũho dja.

34 Nhym kam Ximião jãm aro akēx ne Metĩndjwýnhmã aro a'uw ne kum,

—Dja ga aro kĩnh ne adjukaprĩkõt aro djuw mex ne arkum umar mex jarē gē ar umar mex ne ar ba, ane. Ne kam ajte jãm nãjao akēx ne kum,

—Ota arým akra kute meo bikjērmã bõx. Me babē idjaer kwý dja me kum kurēn kam kõt amijo ajkē. Dja te kute memã Metĩndjwýnho amirĩtmã nhym me mã aprý. Nhym bep me bakwý dja gu me mã bamã abēn kam amiptàn kõt ar amijo baba.

35 Nhym akra ta dja ar mekmã apõx ba. Godja me õkre kadjwýnhbē amim mýjja'ã karõ nhym akra ta tu ar memã apõx ba. Ga gadjwý akra djõ'ã akaprĩ rax ne akra ma: ne. Kute mrãmri ne nãnhre kute gadjwý

anhõpõkkam akaprĩ pyràk, ane. Nãm ã Ximião anhÿr djwýnhrà m kum arēho ane.

36-37 Nhym kam me'õ nibē Ana adjwýnhdjwý ar'ÿr bõx. Kubē Metĩndjwýnh kabēn jarēnh djwýnh 'õ, Panuwe kra, mekbē Axer 'õ. Nãm 'uwtĩ. Amrēbē ne mjēn 'ÿr mõ nhym 'ã amex amãnhkrut ne amãnhkrut ne amãnhkrut ne ikjēkēt nhym arým kubē ty. Nhym kam 'uwtĩn arým kubēngē: xte. Arým 'ã amexbē 84. Nãm Metĩndjwýnh nhõ kikretikam ku'ēn kator kētkumrēx ne tu Metĩndjwýnhmã ãpēnhõ dja. Akamãtmē akati kunĩkõt ne kum kabēno ku'ēn kadjy amijajbu.

38 Ne kam kum ajmã ar'ÿr bõx ne Jeju pumũn kam Metĩndjwýnhmã amikĩnh jarēn kum ukaprĩ jarē ne kam ajte me kute kam amakjamã Jeju jarē. Me utàr djwýnh bõx ne kute me kurē djwýnhbē akubyn me õ krĩraxbē Djeruxarē pytãrmã ne me kam ama. Memã ne Ana,

—Arým ne bõx. Arým ne me bapytãr djwýnh bõx, ane. Nãm ã Ana me kute kam amakjamã arēho anen kam ajte mã wadjã.

39 Nhym kam Marijmē Jõdje ar Bēnjadjwýr djwýnh kukràdjã kunĩkõt arým mýjjaõ tēn inomã kumēn kam akubyn pykabē Garrēja'ÿr tēn kam ar õ krībē Nadjarekam bõx.

40 Nhym kam kra kãmã krã tēn kam ĩ tÿx tē. Tēn tēn ĩ arým abatãnh ne kam

no mexkumrêx nhyim kam
Metîndjwýnh kam kînhkumrêx
ne mã o djuw mex.

Jeju Bãm nhõ kikretikam ýr.

41 Nhyim na mê gaga
mrãnh kunîkôt Jeju nãmê
bãm ar Djeruxarêmã mrã.
Me kute aben pydjín kute
Metîndjwýnh me írôbê mrãnh
nhõ akati mar ne õ kwý krên
rax kadjy ne ar 'ýr mrã.

42-43 Nhyim ajbir Jeju nõrny.
Arým 'ã amexbê 12. Nhyim
ar kunî mekôt ajte me kute
aben pydji'ýr wabin me'ýr
bõx ne mekôt ar õ kwý krên
ba, Jejumê. Nhyim me kam
o ino re nhyim nãmê bãm
ar akubyn õ krîmã tê. Tên
kam pry konenh te abej aprã.
Nhyim be nãm nõrnyja, arek
Djeruxarêkam ar ba nhyim
nãmê bãm ar kute mar kêt.

44 Nãm kute atemã me'õ
arkôt mã têm pyrãk. Nhyim
'ã akati pydji nhyim ar te
õbikwakam abej aprã.

45 Ne kam kute Djeruxarêkam
ajte abejmã akubyn tê. Tên
bõx ne kam te: ajte abej nhyim
'ã akamat.

46 Nhyim akati kêt nhyim ar
te ajte abej.

Nhyim kam akati nhyim
kam ar Metîndjwýnh nhõ
kikretikam kum kato. Nhyim
me ipôkri nhỹ, Môjdjê
kukràdjã jarênh djwýnh
nhipôkri nhỹ, me kabên maro
nhỹn kam me kukjêro nhỹ.

47 Nhyim me Jejukam no tyn
nhỹ. Nãm tu me aêrbê prîne
mýjja ma. Nhyim me jadjwý

mýjja jabej kukjêro nhỹ nhyim
no mexkôt katát memã mýjja
jarênho nhỹ. Kam ne me kam
no tyn nhỹ.

48 Nhyim nãmê bãm ar
mekôt omün kam mekôt kam
no tyn dja. Nhyim nã kum,

—Akmere, mýkam ne ga ar
ibê ã anhýr aba? Nã bãm
abãmmê ar te ajabej aprãn
axwe akam idjumar ne kam
ajabej ar mrã, ane.

49 Nhyim kam kum,

—Mýkam ne gar ijabej ar
mrã? Djãm ar aje imarja kêt?
Arým ne ba Ibãm nhürkwão
inhürkwãn kam idjãpênhmã,
ane.

50 Nhyim ar kute kabênja
mar kêtukumrêx. Ne te kute
marmãn kam õkre kad-
jwýnhbê,

—Mýj kabên got ja? ane.

51 Nhyim kam arkôt tê,
arkôt Nadjarekam tên bõx ne
kam ar kabênkôt ar amijo ba.
Nhyim bep nãja ne mýjja kunî
man kum kînh ne.

52 Nhyim bep Jeju ta
adjãkamã no mex tũm ne
amũ no mexo amikamênho
tên kam í abatãnh mex
ne. Nhyim Metîndjwýnh
kam kînhkumrêx. Nhyim
mebêngôkredjwý* kam
kînhkumrêx ne.

3

*Ngômã me angjênh
djwýnhbê Djuão.*

Mat 3.1; Mak 1.1; Djur 1.19

1-2 Nhyim bep Djuão kapôt
kukritkam ar ba. Djuão,
Djakarij kraja ne kapôt

* 2:52 Jeju nhõ pykakam me kunî bêngôkre kute mrãmri ne apýnh me õ pyka
djãri kunîkôt me kunî bêngôkre pyrãk. Kubê kã jakamê me kakràtykmê me
babêngôkremê ne me kunî bêngôkre.

kukritkam ar ba. Nhyam kam Metĩndjwỳnh kum kabẽn ne.

Be, nhyam bep bẽnjadjwỳr raxbê Xiberu Xedja. Me bẽnjadjwỳr kunĩ kuràm rax ne me kunĩmã nhỹ. Ne kam amidjô'ã me kwỳ'ã bẽnjadjwỳr rê. Nãm pykabê Djudêjakam me ja kadjy Põxu Piratu'ã bẽnjadjwỳr mẽ, kubajtem. Ne kam ajte pykabê Garrêjakam me ja kadjy Erodji'ã bẽnjadjwỳr mẽ. Ne kam ajte pykabê Iturejmê Tarakôniam me ja kadjy Piripi'ã bẽnjadjwỳr mẽ. Erodji kamybê Piripi'ã bẽnjadjwỳr mẽ. Ne kam ajte pykabê Abirẽnkam me ja kadjy Rixanij'ã bẽnjadjwỳr mẽ. Nhyam ar kute me kadjy Metĩndjwỳnh mar djwỳnh nhõ bẽnjadjwỳr raxbê Ananhmê Kajbajmê ar ar meo ba. Nhyam arỳm Xiberu Xedja memã ỳr'ã amexbê 15 nhyam ô'ã ar bẽnjadjwỳr nyreja arỳm memã krĩ.

Nhyam kam Metĩndjwỳnh Djuãomã kabẽn ne. Djuão kapôt kukritkam ar bajamã kabẽn ne.

³ Nhyam kam kabẽnkôt ngôbê Djodãokam ar mrã. Ne kam ar me akreo ba. Me akreo ban memã kum,

—On me amim akaton wãnh ajaxwemã anhiren Metĩndjwỳnh'ỳr amijo akẽx gê me ajaxweo aknon me akam ngryk kêt. Ba kam on ngônhmã me ajangjê, me aje ajaxwemã anhirekôt me kute me amar kadjy, ane.

⁴ Amrêbê ne anhỹr djwỳnhràmm Metĩndjwỳnh

kabẽn jarẽnh djwỳnhbê Idjaij ne 'ã pi'òk no'òk ne memã kum,

“Me'õ dja kapôt kukritkam memã kabẽn ne. Kàj bê dja me akren memã kum,

‘Me apa. Ê, me on Bẽnjadjwỳr djwỳnh kutêp wãnh ajaxwemã anhiren katàt amijo aba. Kute mrãmri ne me kute me bẽnjadjwỳr rũnh kutêp pryò mex ne kute memã katàt pry jadjwỳrja pyræk.

⁵ Nãm me inuw kunĩo amrà ne kam krãnhre rũnhmê kryremê, kunĩ abenãnh imòk rê nhyam pyka aben pyræk ne ikwã.

Nhyam pry nhirô nhyam me katàt adjuw. Ne pyka karòtdjwỳ prĩne katen o aben pyræk nhyam mêtumrẽx ne ikwãja pyræk.

Dja me ã Bẽnjadjwỳr djwỳnhràmm axwemã irer ne katàt amijo bao ane.

⁶ Nhyam me kunĩ dja me Metĩndjwỳnh kute me utàrkôt me omũ', ane.” Nãm ã anhỹr djwỳnhràmm Idjaij memã arẽnho ane. Kôt ne Djuão Bẽnjadjwỳr kukãm katon me akre ar o ba, nhyam me kwỳ rax ne me mrãmri axwemã iren katàt amijo ba.

⁷ Nãm Djuão me akre ar o ba nhyam me itepato 'ỳr bao ku'ê. Kute ngônhmã me angjênhmã ne me 'ỳr bao ku'ê. Nhyam kam memã kum,

—Me akamingrāny ne ga me abê iry. Me ajaxwekam abê kangã. Mÿj me'õ ne me amã Metĩndjwÿnh ngryk nhõ akati jarẽ ga me umaje iwÿr aprõt kajgo?

8 Gop on me katàt Metĩndjwÿnhkõt amijo aba gê me mrãmri me amex jabej me amã kato. Mrãmri me amim akator ne aje wãnh ajaxwemã anhirer ne aje Metĩndjwÿnh'ÿr amijo akẽx jabej gê me on me amã kato. Gê me me amexmã katon me akam kĩho kute mrãmri ne me kute pidjõ djõ mexmã apõx ne kam kĩnhja pyrãk. Kwãrik wãnh me anhõkre kadjwÿnhbê anhingêt kukãmãre Abraãoo adjãmra kêt ne amim, “Me ba ne ba me ibê Abraão tãmdjwÿ. Dja Metĩndjwÿnh me ikam ngryk kêt. Dja ba me te ijaxwe nhym kam me inhingêt kukãmãre Abraãokõt Metĩndjwÿnh kum me ijabê ne me ijaxwekam me ijo bikẽnh kêtumrẽx”, anhÿr kêt. Kwãrik wãnh ga me ã anhÿr ar aba kêt. Kati. Ê, ba me amã arẽ. Dja ga me te abê Abraão tãmdjwÿ nhym Metĩndjwÿnh tu me ajo ajkẽ, me ajaxwe pãnh tu me ajo ajkẽ. Ne ren kum ajte Abraão tãmdjwÿ prãm jabej ren tu kẽnjaõ itun o amim Abraão tãmdjwÿ nhipẽx nhym me ren tu katon kumex.

9 Ê, mrãmri arÿm 'ÿr. Metĩndjwÿnh kute me axwe pãnh memã akati jarẽnh arÿm 'ÿr. Kute mrãmri ne pidjõ apÿnh abenkam õ kêt nhym

me kute kàr ne o mrãnh ne kute kuwykam rẽnhja pyrãk. Arÿm ne Metĩndjwÿnh me ajã pidjõ djõ kêt jakren arÿm me ajaxwe pãnh kute me ajo bikẽnh 'ÿr. Dja me ajo mõn kuwykam me amẽ. Arÿm 'ÿr. Kute mrãmri ne me'õ kute pidjõmã 'ÿr kadjy kute parbê kãxkrãkõ mÿnh ne o ãm pyrãk, ane. Nãm ã Djuãõ me krãptĩmã arẽnhõ ane.

10 Nhym me kam kum,

—Ije tô mã dja ba me nẽ? ane. Metĩndjwÿnh kute me ijo bikẽnh kêt kadjy, mã dja ba me nẽ?

11 Nhym memã kum,

—Dja ga me ajõ nhõ kubẽkã amãnhkrut ne kam me'õ nhõ kubẽkã kêt mã ikjẽ ngã. Nhym me'õdjwÿ õ kwÿ krẽn dja krãptĩn kam me'õ nhõ djwÿ kêt mã amikutã kwÿ ngã, ane.

12 Nhym me kute bẽnjadjwÿr bajtemmã pi'õk kaprĩõ atom djwÿnh me kudjwa Djuãõ'ÿr bõx, kute ngõnhmã me angjẽnhmã. 'ÿr bõx ne kum,

—Bẽnjadjwÿr, mã gẽdja ba me nẽ? ane.

13 Nhym kam memã kum,

—Ê, me anhõ bẽnjadjwÿr kute me amã pi'õk kaprĩ jarẽnhja 'ãnhbit dja ga me kum o atom. Kwãrik wãnh ga me ga amũ amim pi'õk kaprĩ kamẽnh ne amÿnh kêt. Dja ga me tu 'ãnh jamÿ, ane.

14 Nhym me krãkamngõnhredjwÿ kum,

—Ne me badjwÿ, mã dja ba me nẽ? ane.

Nhym kam memã kum,

—Ë, kwārīk wānh ga me me pa 'amýnh ne mekbê mýjjao aprôt kêt. Ne kwārīk wānh ga me me kâtàm'ã axwe rēnh ne me axweo me utar ne mekbê ijēn me ò mýjjao aprôt kêt. Nhy m bep ga adjápēnh pānh dja ga pi'ók kaprī byn tu akīnh ne. Kwārīk wānh ga me adjàkrē kêt, ane. Nām ā Djuāo memā kabēn jarēnho ane.

15 Nhy m me kunī Bēnjadjwýrbē kumkati jabej ajkam aman kam òkre kad-jwýnhbē amim,

—Bep birām tām ne ja. Birām Djuāo got Metīndjwýnh me bawýr ano, me bakadjy Bēnjadjwýrbē kumkatimā me bawýr ano, ane. Birām Kritu ne ja, ane.

16 Nhy m kam Djuāo me kunīmā kum,

—Mrāmri ba ne ba ngōnhmābit me ajangij. Nhy m bep itotokbē me'ò bōxja. Me'ò tām ne raxo kute ijakrenh, kute ijakrenh mexi. Bām te irax ne 'ã inhihôn ije kum parkà 'apre bōnh ne o itēm prāme. Bep ām ren irax ne ba ren arým kum apē. Nhy m bep kati, ām ingrire. Nām raxo ijakrenh mex ne. Tām ne arým bōx 'ýr. Djām ngōnhmā kute me ajangjēnhmā? Kati. Tām dja bōx ne kam me awýr Metīndjwýnh Karō jano, me katāt amrānhbit'ýr dja ano, kute ar me ajo bamā. Ne kam me ajaxweja kute kuwymā me arēnhmā.

17 Gédja bōx ne kam kute mrāmri ne me kute kōtyk byr ne o kute bàygogore ka'uk

ne kute kam mūm 'y mexjao atom ne kam kute 'ykājao tēm ne kute kuwykam ýr nhy m xētja pyrāk. Dja me'òja bōx ne ā me axweo anen kuwykam me kurē. Nhy m kuwyja dja pōk rā'ā: rā'ān apēx kētkumrēx. Nhy m bep bàygogo 'y mex'ā ne me mexja jakren mūm meo atom ne. Ne kàjkwakam ò pykamā meo mō gē me kam kam kīnhkumrēx ne ar ba. Arým kute ā meo anhýr 'ýr.

18 Nām ā Djuāo memā ane. Ne kam arek memā kabēn jarēnho tē. Nām atemā kukràdjà krāptīo me akre. Ne mā kabēn nyo, kabēn mexo ar me akreo ba.

19-20 Nhy m bep bēnjadjwýrbē Erodji ne axwekumrēx. Nām axwe aben nhiby kumexo mō, aben nhiby adjwýro mōn kam ajte Djuāo mekbê ijē djakam iby kumē. Nām kamybē upānh'ýr mō, upānhbē Erodjij'ýr mō. Nhy m kam Djuāo arým kum kabēn jarēn kum,

—Kati, kwārīk wānh, ane.

Nhy m kam Erodji tu amakkre kêt ne Djuāobē ijē.

Kute ngōmā Jeju jadjār.

Mat 3.13; Mak 1.9; Dju r 1.32

21-22 Anhýr djwýnhram me kute kubē ijē kētri ne Djuāo ngōnhmā me kunī jangij ne kam ajte Jeju ngōnhmā adjā. Ngōnhmā adjā nhy m kam Bāmmā kabēno dja. Kum kabēno ām rā'ā nhy m kàjkwa abenbē ajkij. Abenbē ajkij nhy m Metīndjwýnh Karō 'ýr ruw ne 'ã tým. Amijo tut ne 'ýr

ruw ne 'ã tÿm. Nnym kàjkwa
kurÿm kabÿn ne kum,

—Mrãmri abê ikrakumrÿx.
Imã ajabê. Ba akam
ikÿnhkumrÿx, ane.

23-38 Nnym kam Jeju arÿm
ta àpÿnhmã o krax ne. Arÿm 'ã
amexbê 30 ne kum o krax ne.

Jeju nhingêť nhidji.

Mat 1.1

Nnym me we Jôdjeo Jeju
bãm.

Nnym Jôdje bãm ne Eri.

Nnym Eri bãm ne Matat.

Nnym Matat bãm ne Rewi.

Nnym Rewi bãm ne Marki.

Nnym Marki bãm ne
Djananh.

Nnym Djananh bãm ne
Jôdje.

Nnym Jôdje bãm ne Mataxij.

Nnym Mataxij bãm ne
Amox.

Nnym Amox bãm ne Naũ.

Nnym Naũ bãm ne Exi.

Nnym Exi bãm ne Naganh.

Nnym Naganh bãm ne
Ma'at.

Nnym Ma'at bãm ne
Mataxij.

Nnym Mataxij bãm ne
Xemê.

Nnym Xemê bãm ne Jôdje.

Nnym Jôdje bãm ne Djoda.

Nnym Djoda bãm ne
Djôwanã.

Nnym Djôwanã bãm ne
Rexa.

Nnym Rexa bãm ne Djorba.

Nnym Djorba bãm ne
Xarati.

Nnym Xarati bãm ne Neri.

Nnym Neri bãm ne Marki.

Nnym Marki bãm ne Adji.

Nnym Adji bãm ne Kodjã.

Nnym Kodjã bãm ne Erma.

Nnym Erma bãm ne Êr.

Nnym Êr bãm ne Djodjuwe.
Nnym Djodjuwe bãm ne
Eridjê.

Nnym Eridjê bãm ne Djorĩ.

Nnym Djorĩ bãm ne Matat.

Nnym Matat bãm ne Rewi.

Nnym Rewi bãm ne Ximião.

Nnym Ximião bãm ne
Djuda.

Nnym Djuda bãm ne Jôdje.

Nnym Jôdje bãm ne Djônã.

Nnym Djônã bãm ne Erikkĩ.

Nnym Erikkĩ bãm ne Merja.

Nnym Merja bãm ne Mena.

Nnym Mena bãm ne
Matata.

Nnym Matata bãm ne Natã.

Nnym Natã bãm ne Dawi.

Nnym Dawi bãm ne Djexe.

Nnym Djexe bãm ne Óbet.

Nnym Óbet bãm ne Bôadji.

Nnym Bôadji bãm ne Xara.

Nnym Xara bãm ne Naxô.

Nnym Naxô bãm ne
Amĩnadabi.

Nnym Amĩnadabi bãm ne
Adjimĩ.

Nnym Adjimĩ bãm ne Ani.

Nnym Ani bãm ne Êrô.

Nnym Êrô bãm ne Perê.

Nnym Perê bãm ne Djuda.

Nnym Djuda bãm ne Djako.

Nnym Djako bãm ne Idjak.

Nnym Idjak bãm ne
Abraão.

Nnym Abraão bãm ne Tera.

Nnym Tera bãm ne Nakô.

Nnym Nakô bãm ne Xeruk.

Nnym Xeruk bãm ne Ra-
gau.

Nnym Ragau bãm ne Parek.

Nnym Parek bãm ne Ebe.

Nnym Ebe bãm ne Xara.

Nnym Xara bãm ne Kajnã.

Nnym Kajnã bãm ne
Arpaxa.

Nhym Arpaxa bām ne Xě.
 Nhym Xě bām ne Nôwe.
 Nhym Nôwe bām ne Ramek.
 Nhym Ramek bām ne
 Mexare.
 Nhym Mexare bām ne
 Enoki.
 Nhym Enoki bām ne
 Djarexi.
 Nhym Djarexi bām ne
 Mareju.
 Nhym Mareju bām ne Ka-
 jnā.
 Nhym Kajnā bām ne Inox.
 Nhym Inox bām ne Xexi.
 Nhym Xexi bām ne Adāo.
 Nhym Adāo bām ne
 Metīndjwýnh.

4

*Xatanaj te Jejumā axwe'ā
 àpnênh.*

*Mat 4.1; Mak 1.12; Idja
 2.18, 4.15*

¹⁻² Arým Djuão kute ngônhmā Jeju jadjār nhym Metīndjwýnh Karō kute amijo tut ne rwýk ne 'ā tým nhym Bām kute kum kabēnja kurŭm Jeju tē. Ngôbê Djodāo kurŭm ne arým Jeju tē. Nhym Metīndjwýnh Karō raxo kadjwýnhbê nhŷn ar o ban kam kapôt kukrit'ýr o bôx nhym kam kam ar ba. Nhym kam Xatanaj 'ýr bôx ne te kum mýjja'ā apnê. Kute kabēnkôt amijo ba jabej kum mýjja'ā àpnênh tē. Te kum mýjja'ā àpnênh'ā akatibê 40. Akati krāptī. Kute ā kum anhyrkam kute mýjja krēn kêtukumrêx. Nhym kam akati apêx nhym prām prīne kubī.

³ Nhym kam Xatanaj kum,

—Ē, goja abê Metīndjwýnh krakumrêx jabej goja kēnjamā akabēn gē goja kubē djwý ga krē.

⁴ Nhym kam kum,

—Kati, Metīndjwýnh kabēn'ā pi'ôk no'ôkkam ne, “Djām djwýobit ne me kute amityx ne ar tīn ne ba? Kati, Metīndjwýnh kabēno djwý dja me amityx ne tīn ne ba”, ane.

⁵ Nhym kam Xatanaj krānh nimôk'ýr Jejuo tēn o bôx ne kum pyka kunīkôt me akreo dja. Apýnh bēnjadjwýr kute meo ba djari kum me kunī jakreo dja. Nām tebê kum krī jakre, kukrà kêt mex ne tebê kum akre. Ne ajte kum bāmē kapôtmē krī rŭnhmē mýjja kunī jakre nhym omŭ nhym kum,

⁶ —Ē, ba inhō. Amā dja ba ja kunī kanga. Pyka kunīkôt apýnh me ba djari dja ba amā me kunī ngā ga me ja kunī kadjy abēnjadjwýr rax. Djām mýjja kakrit, djām mýjja punu got. Mýjja mexjakam. Mýjja krāptī, mýjja pyma. Ba inhō. Djām me'ô nhō? Ba inhō dja ba imā me'ô kīnhkôt amidjô'ā kum kungā nār amā kungā.

⁷ Dja ga amijo angrin ikuka kônh akônkrāo nhŷn imā irax jarē ba arým amā kunī kanga ga arým amŭ idjô'ā o am-inhōn ar o aba, ane.

⁸ Nhym kam Jeju kum,

—Kati, Metīndjwýnh kute pi'ôk no'ôkkam ne, “Bēnjadjwýr djwýnh, Atīndjwýnhmāb dja ga amijo angrin kum rax jarēn ajbitmā

apê. Kwārīk wānh
atemã me'ômã rax
jarēnh kêt", ane.

⁹ Nhyam kam Djeruxarēmã
Jejuo tēn Metīndjwýnh nhõ
kikreti nhimõk'ýr o wabin
anhà'ã kudjan kum,

–Ë, goja abê Metīndjwýnh
krakumrêx jabej goja rûm tēn
ato.

¹⁰ Nãm we Metīndjwýnh
kute pi'òk no'òkkam amã,
“Dja ba ikadjy mrānh
djwýnhmã ajarē gē
anêje mýjja punu ka-
jpa”, ane.

¹¹ Ne ajte we Metīndjwýnh
kute pi'òk no'òkkam we,

“Dja ba ajã ikadjy mrānh
djwýnhmã karõ. Dja
me atēm̄kõt amã ikra
dja gē kēn 'õ apar
ngānh kêt̄kumrêx”, ane.

¹² Nhyam kam Jeju amipānh
kum,

–Kati, Metīndjwýnh
kabēn'ã pi'òk no'òkkam ne,

“Kwārīk wānh, Bēnjadjwýr
Atīndjwýnh kabi kêt,
kute ajāno ām jabej
kabi kêt”, ane.

¹³ Nhyam kam Xatanaj arým
mýjja'ã kum àpnēnh pa. Nãm
te kute Metīndjwýnh kabēn
kangan Xatanaj kabēnkõt
kute ar amijo bamã 'ã kum
àpnēnh dja. Apýnh mýjja
djari kunī'ã te kum àpnēnh
djan 'ã kum àpnēnh pan kam
mã kurūm tē. Ajte akati 'õ
kadjy mã kurūm tē.

*Krīraxbê Nadjarekam me
kute Jeju kanga.*

Mat 4.12; Mak 1.14

¹⁴ Nhyam kam Jeju akubyn
pykabê Garrēja'ýr tē.

Metīndjwýnh Karõ arým kum
týx jadjã, Metīndjwýnhmã
àpēnh mex kadjy kum týx
jadjã nhyam týxkumrêx ne kam
akubyn tēn bõx.

Nhyam kam me abenmã
Jeju jarēnh ajkate, pyka
kunīkõt ne me abenmã
arēnh ajkate.

¹⁵ Nhyam Jeju apýnh mekbê
idjaer bikprõnh djakam
ar memã Metīndjwýnh
kukràdjã'ã ujarēnh ba. Memã
'ã ujarēnh ba nhyam me kunī
abenmã Jeju mex jarēnh
ipòk ne.

¹⁶ Nhyam bep krīraxbê Nad-
jarekam ne me atemã kabēn.
Nhyam kam Jeju Nadjarekam
bõx, abatānh djã'ýr tēn bõx
nhyam arým pi'òk rārār. Pi'òk
rārār kunīkõt ne Jeju mekõt
mekbê idjaer bikprõnh djã'ýr
mrān wangijn krī. Ne
kam arým kãjmã dja. Kute
Metīndjwýnh kabēn'ã pi'òk
no'òk jarēnhmã kãjmã dja.

¹⁷ Nhyam me kum kungã
nhyam kubyn o ajkij.
Metīndjwýnh kabēn jarēnh
djwýnhbê Idjaij kute pi'òk
no'òkjao ajkijn kam kadjy
amijã no'òkjamã kato. Kum
katon kam memã arēnh
djan memã kum,

¹⁸⁻¹⁹ “Metīndjwýnh Karõ ne
mã ijo ba. Arým ne
amijo ipytã, ije me
õ mýjja kêt̄mã kabēn
mex, kabēn ny kãj
bê arēnh nhyam me
kīnhmã. Kadjy ne ar ijo
ba.

Ne kam ajte mekbê ijê kadjy
ijano. Ije kãj bê memã
kum, 'On me akato. Me

kute me abê ijêja on me akato', anhÿrmã ne ijano ba tẽ.

Ne ajte ije kàj bê me no rãmã kum, 'On me arît mex', anhÿrmã. Kadjy ne ijano ba tẽ.

Ne ajte ije kàj bê me 'uwtĩmẽ me kute meo bikẽnh nhym me kaprĩn mrãnhmã kum, 'On me akĩnh ne adjumar mex ne ar aba. Jakam dja me me ajo bikẽnh kêt', anhÿrmã ne ijano ba tẽ.

Ne ajte ije kàj bê memã kum, 'Ë, amex jakam dja on Bẽnjadjwÿr mekam ukaprĩ kato', anhÿrmã ne ijano ba tẽ", ane.

²⁰ Nãm ã Jeju memã pi'ók no'ókkôt amijarẽho ãmo anen pi'ók abenã kudjin akubyn kute pi'oko atom djwÿnhmã kungãn kam nhÿ. Nhym kam me kunĩ Jejukam no tyn kumex, me bikprõnh djakam ne me Jejukam no tyn kumex.

²¹ Nhym kam ajte ujarẽnhmo krax ne memã kum,

—Amrêbê Metĩndjwÿnh kute kabẽn'ã pi'ók no'ók ja ne arÿm kato. Mrãmri ne kõnh kum kudji nhym ajbir jakam kato. Me aje maro anhÿrjakam ne arÿm kato, ane.

²² Nhym me kam abenmã Jeju mex jarẽho kumex ka-jgo ne abenmã,

—Je kum bep mexkumrẽx. Ga kabẽn mexja pumũ, Jõdje kra ne ajmãn me bajaêrbê kabẽn mexkumrẽx jarê. Jõdje kra, me baje Jõdje pumũnh

tũmja tãm ne kra dji nhym kabẽn mexkumrẽx jarẽho tẽ, ane. Nãm me ã kabẽn jarẽho ane.

²³ Nhym kam Jeju memã kum,

—Birãm me aje imã me banhingêxê kabẽn tũm jarẽnhmã ne ga me anhõkre kadjwÿnhbê imã arẽho nhÿ, ba arÿm kuma. Birãm me aje imã, "Goja abê me kane djwÿnh jabej on amikanen amex", anhÿrmã. Goja aje mÿjja 'õ pumũnh jabej nâr aje mÿjja 'õ mar jabej goja on ipêx, ba me ikunĩ omũ, me inokam ipêx ba me ikunĩ omũ. Rĩnakambit, krĩbê Kapanakambit ne ga ar mÿjja nhipêxo aba. Nhym 'ã ujarẽnh me iwÿr bõx ba me kuma. Goja on jakam, anhõ pyka djwÿnhkam mÿjja pumũnh kêt 'õ nhipêx ba me omũ. Birãm me aje ã imã anhÿrmã ne ga me anhõkre kadjwÿnhbê amim ijã karõ.

²⁴ Ë, ba me amã mÿjja jarê. Mrãmri ikabẽn. Ë, got ren Metĩndjwÿnh kabẽn jarẽnh djwÿnh atemã pyka 'ókam tẽ nhym me ren arÿm kabẽn ma. Nhym bep kati, õ pyka djwÿnhkam me kute kukràdjákôt omũnh ne kute kabẽn mar kêt. Æm me kute kukràdjákôt mar kêt ne me tu ate krã. Me ga, me banhõ krókam me ga ne ga me ã ijo anen tu ãm imar kêtumrẽx ne.

²⁵⁻²⁶ Ë, gora me ikabẽn ma. Mrãmri ikabẽn. Me Metĩndjwÿnh kabẽn jarẽnh djwÿnhbê Erij ja ma. Amrêbê

ne me'ã na kêt-kumrêx. Arÿm na kêt'ã amex amãnhkrut ne ikjêkêt apêx nhym na rwÿk kêt-kumrêx ne. Nhym ajte na tÿmkam ajte na kêt ne. Nhym me prãm kam ar ba. Pyka kunîkôt djwÿ kêt-kumrêx. Nhym prãm me imex ne. Nhym mekbê idjaer nhõ pykakam axwe me nire 'uwtî krãptî. Djãm me'ÿr ne Metîndjwÿnh Erij jano, me kute o djuw mexmã? Arkati, me bajtem, mekbê idjaer kêt'ÿr ne ano. Mekbê idjaer kêt nire 'uwtî'õ'ÿr ne ano. Pyka typydji nhidjibê ne Xidõ. Nhym bep krî nhidjibê ne Xarepta. 'ÿr ne ano. Nhym me'õ ni bajtemja o djuw mex ar o ba.

27 Ajte Metîndjwÿnh kabên jarênh djwÿnh 'õbê Eridjêu ja ma. Mekbê idjaer nhõ pykakam axwe me krãptî ï kajêkam tê. Nhym bep Eridjêu kute me jao mex kêt-kumrêx. Kubajtem, kubê idjaer kêt pydji ne o mex. Pykabê Xirij kurÿm me'õbê Namãbit ne o mex ne, ane.

Nãm ã Jeju memã arênh o ane. Djãm ta õ pykakam-bit ne mekbê idjaerkam kute me ajbitmã mÿjja pumÿnh kêt 'õ nhipêxmã? Kati, ta dja ukabikôt amÿ pyka mÿjakam mÿjja kwÿ 'yro mõi. Nâr kon ta kute amimarkôt õ pyka djwÿnhkam mÿjja pumÿnh kêt 'õ nhipêx. Ne ta ukaprîkôt amÿ me mÿ jakamdjwÿ mÿjja kwÿ nhipêx.

28 Nhym me kuman kam kam ngryk ne. Me bikprõnh djâkam me ja kunî ne me Jujukam ngry:k ne.

29-30 Ne kam pa 'amÿn bõm kumê. Nãm meo mõi krãnhre nhimõk'ÿr o wabi. Krãnhre konenh ne krîbê Nadjare. Kam ne me Jeju pa 'amÿn krãnh nhimõk'ÿr o mõi o bõx. Ne bit kute amÿ aparmã mênh nhym tÿm ne tykmã o mõi nhym kam mekbê amikaban kam me õêxo tên katon mã tẽ.

Kute me'õ nêje me karõ punujanor.

Mak 1.21

31 Mã tên kam krîraxbê Kapanakam bõx. Pykabê Garrêjakam krîraxbê Kapanakam bõx. Bõx ne memã Metîndjwÿnh kukràdjã'ã ujarênh o dja. Pi'òk ràràrkam ne memã 'ã ujarênh o dja.

32 Nhym me kabên man kam ari ar aben pumÿn kam abenmã kum,

—Tõ mÿj kabên ny got ja? Kabên mexkumrêx. Nãm ã me bënjadjwÿr rÿnh kwÿ kabên mex anen ar prîne kabêno meo atomo ba, ane. Nãm Jeju prîne kute amimar kôt katà:t memã amikukràdjã jarênhkumrêx.

33 Ne me bikprõnh djâkam memã 'ã ujarênh o ãm rã'ã nhym kam me'õ my kum akij. Me karõ punu'õ ne ar o ba nhym kum akij.

34 Me karõ punu'õ kute me'õ my ar o baja tãm ne

* 4:34 Jeju nhõ pykakam me kunî bêngõkre kute mrãmri ne apÿnh me õ pyka djari kunîkôt me kunî bêngõkre pyrâk. Kubê kã jakamê me kakràtykmê me babêngõkremê ne me kunî bêngõkre.

akij. Djām me'ō bêngôkre* ne kum akij? Kati, e kum me'ō kadjwýnhbê, me'ō bêngôkre kadjwýnhbê, me karō punu'ō ne Jejumā akij. Kubêngôkre ja ta àkjêr kêt. Ām me karō'ō ne kum akij ne kam kute kubêngôkre mǎn kute kum àkjêr pyrāk. Ne kum,

—Ā, tô mǎ ne ga aje me ijomǎ? Ē, Jeju, Nadjare kra'ō, djām aje me iparmǎ ne ga bôx. Arým ne ba me prîne apumũ, ga ne Metĩndjwýnh arým amim adja, ga kam amexo apyma, ane.

³⁵ Nhy m kam kum bēn tỳx ne kum,

—On anhikrēn akato, ane.

Nhy m me karō punu ikōta. Me ipôkri ikōtan kurũm kato. Kute kubêngôkre ajmǎ o kêt kumrēx. Me karō punu kute me'ōo baja kator kutǎ ajmǎ o kêt kumrēx. Nǎm ikô'yr kajgon kam mǎ kurũm katon tē.

³⁶ Nhy m me kunĩ ari aben pumũn abenmǎ kum,

—Mỳj kabēn gotja? Mǎ got on? Nǎm tu kabēno, umao bōm me karō punu mē nhy m mǎ tē. Djām rerek got. Me bakàtām'ō baje ā mỳjja ja'ōo anhỹr kêt kumrēx. Pydji ne tu kabēno bōm me karō punu mē nhy m mǎ tē, ane.

³⁷ Ne kam abenmǎ Jeju jarēnho kumex. Bu'ǎ pykakam me ja ne me abenmǎ arēnho kumex.

*Kute me punu krǎptĩo mex.
Mat 8.14; Mak 1.29*

³⁸ Nhy m kam Jeju me bikprōnh djā kurũm tēn kam

Ximǎo nhũrkwāmǎ wadjà. Nhy m Ximǎo djupānhdjwýja kanēn nō. Kanē kubĩ nhy m nō. Nhy m me kum arē, kute o mexmǎ.

³⁹ Nhy m 'ỳr tēn irǎn kanēmǎ bēn tỳx nhy m arým kum ire. Nhy m arým à kêt ne kǎjmǎ dja. Kǎjmǎ djan kam aro djuw mex ar o ba.

⁴⁰ Nhy m arým para. Nhy m me Jeju'ỳr bao dja. Me kunĩ ne me 'ỳr ōbikwa kanēo bao dja. Apỹnh me ōbikwa kanē djari ne me Jeju'ỳr meo ban meo bôx. Nhy m me pỹnhkôt me'ǎ ikra jadjuw nhy m me kunĩ arým mex ne.

⁴¹ Nhy m me karō punudjwý me krǎptĩ kurũm apôx ne Jejumǎ kum,

—Abē Metĩndjwýnh kra, anhỹro ba.

Nhy m kam tu memǎ bēn tỳx ne memǎ kum,

—On me anhikrēn mǎ amũ mō, ane.

Nhy m me karō punu tu anhikrēn mǎ mō. Me karō punu kute Jeju pumũnh. Kute Metĩndjwýnh kute amim Jeju Bēnjadjwýrbē kumkati kadjy ar ne anorkôt omũnh. Kute Jejubē Kritu kôt omũnh. Kam ne me karō punu bit kute irāri memǎ Jeju jarēnhmǎ nhy m kubē aptàn ano.

⁴² Nhy m akati kêt nhy m krĩ kurũm arwāmǎ tēn kam ar ba. Nhy m me abej mō. Abej mōn 'ỳr kato. 'Ỳr katon bit kute kubē aptārmǎ, arek mekam āmmǎ ne me bit kute kubē aptārmǎ

⁴³ nhy m memǎ kum,

—Ë, djām me amābit ne ba Metīndjwŷnh'ã idjujarēnh tē? Kati, ije krī kunīkôt kàj bê memã arēnhmã ne ba me'yr tē. Kadjy ne Metīndjwŷnh ijano ba tē. Ije memã amijã idjujarēnh ny jarēnhmã. Metīndjwŷnh me kadjy Bēnjadjwŷr ne kute ar meo bamã ja ne ba ije krī kunīkôt memã arēnhmã. Kadjy ne ijano ba me'yr tē, ane.

⁴⁴ Anen kam mã memã Metīndjwŷnh'ã ujarēnh mō. Apŷnh krī djari ne kàj bê memã 'ã ujarēnh mō. Ne kam ajte amũ tēn krī 'ōkam bōx ne me bikprōnh djākam ajte memã Metīndjwŷnh kukràdjà'ã ujarēnh dja. Nãm ã pykabê Djudêjakam memã 'ã ujarēnh ane.

5

Ximão ar mã Jejukôt bikamēnh.

Mat 4.18; Mak 1.16

¹ Ne akati 'ōkam memã arēnh dja, memã Metīndjwŷnh kabēn jarēnh dja. Imōti nhidjibê Gēnexare mŷrri ne memã arēnh dja. Nhyam kam me 'ã akuprōn maro kumex. Nhyam me kwŷ nŷnh mrãn te kute marmãn kam jãm 'ã me kamē. Me kamēn te kute marmãn kam 'ã aben nhingãnh kumex ne Jejudjwŷ nhingãnh mō.

² Nhyam kam me umaje kãmã wadjà. Nãm ar kute tep pynēnh djwŷnhja kà dji. Kà djin kam katon kam kryre pōnh dja. Nhyam amē kà nō.

³ Nhyam kam ikjêjamã wadjàn kam ò kà djwŷnhjamã kum, Ximãomã kum,

—Amũ kamē, amũ kamēnh ngrire, ane.

Nhyam kam amũ kamē. Kamēnh ngrire nhyam kam kam nhŷn memã Metīndjwŷnh'ã ujarēnh nhŷ.

⁴ Ne memã 'ã ujarēnh pan kam Ximãomã kum,

—Ë, gop amũ ubŷmwã'yr kà kamēn kam mãn kryre mēn kam tep kwŷ pynē, ane.

⁵ Nhyam Ximão kum,

—Je kum bēnjadjwŷr, nã bãm ar te ari ar kryre rēnh iba ri nhyam akati. ãm tep kêt. Ba gop tu akabēnkôt kumē, ane.

⁶ Nhyam kam ar kumēn kam tu kam tep kwŷ pynē:nhkumrēx. Nhyam arŷm tep kute kryre rēnh 'yr.

⁷ Nhyam kam ar te o no katon kà nhikjêjamã ikra bēno dja, ar kute 'yr kào tēmmã. Nhyam ar 'yr kào tē nhyam kam ar aprakamã kākam tepo ipu. Nhyam kam arŷm amē ar 'yr.

⁸⁻¹⁰ Nhyam kam Ximão Pedrumē ar ja ari aben pumũ. Ar kute amijaêrbē tep kwŷ pynē:nhkam ne ar abenkam no tyn ku'ê. Nhyam Ximãomē ar ro'ã kute tep pynēnh ar o baja kubê Xijagumē Djuão, Djebedêu kute ar irja, ar jadjwŷ ne ar abenkam no tyn ku'ê.

Nhyam Ximão Pedru mŷjja kunī pumũn kam umaje Jeju kabem kōnkrão nhŷn kum,

—Bēnjadjwŷr, on mã ikurũm tē. Ga ne ga mrãmri

amexkumrêx. Nhyŋ bep âm ba, ba ne ba ijaxwe, ane.

Nhyŋ kam kum,

—Kwârîk wânh amâ ipyma kêt ne atîn prâm kêt. Jakam gêdja ga on mebêngôkrebîto atom ne memâ ijarê gê me amim iman amim ikamnhîx. Jakam dja ga tep pynênh kêt ne kam mebêngôkrebîto akprô, ane.

¹¹ Nhyŋ ar kam kâ djin wabin kam mÿjja kunîmâ iren kam mrâmri Jeju'âbit ngrâ: ne. 'Ă ngrâ tÿx ne mâ kôt ajkamê.

Kute me'ô nhî kajêkam têu mex.

¹² Nhyŋ kam akati 'ôkam Jeju tên krî 'ôkam bôx. Nhyŋ me'ô î kajêkam tēja prîne kào ajkê, prîne o tuknî. Nhyŋ Jeju'ÿr bôx ne omûn kam pijâm djaje tên tu mÿrbê tÿm. Ne kam nôrkam kum amijarênhon nôn kum,

—Bênjadjwÿr, aje inhî kajêkam itê markôt, aje ijo mex prâm jabej, ijo mex, ane.

¹³ Nhyŋ kam 'ÿr ikra môn kupên kam kum,

—Ije, ije ajo mex prâmâ. On akâ mex, ane. Nhyŋ gêt ajmâ kâ nênh kâ mex ne. Kute o âm tãm kam tebê kâ mex ne.

¹⁴ Nhyŋ kum,

—Kwârîk wânh ga memâ amijarênh kêt. Dja ga tu katât mâ me kadjy Metîndjwÿnh mar djwÿnh'ÿr tên kum amibê, kum amikâ bê. Ne kam kum mry ngâ gê akadjy Môjdjê kukràdjâkôt Metîndjwÿnhmâ mry gan kungâ. Arÿm akâ mexkam dja ga kum mrywâ ngâ gê

me kunî apumû, arÿm akâ mexkôt apumû, ane.

¹⁵ Aje, jakam ne me arÿm abenmâ Jeju jarênhon ajkate:n apÿnh abenmâ arênhon ba.

Nhyŋ kam me itepato 'ÿr môn 'ă akuprô. Me kute kabên mar nhyŋ kute me kanêo mexmâ ne me 'ă akuprô.

¹⁶ Nhyŋ bep ta ne mâ arwâmâ tên kam Metîndjwÿnhmâ kabêno dja, kum amijarênhon dja.

Kute me'ô jakryo mex.

Mat 9.1; Mak 2.1

¹⁷ Nhyŋ kam ajte akati 'ôkam Jeju memâ Metîndjwÿnh'ă ujarênhon dja. Nhyŋ me arek maro nhÿ. Mekbê pardjêumê me kute Môjdjê kukràdjâ jarênh djwÿnhmê ne me arek maro nhÿ. Mÿj pyka kurûm? Pykabê Garrêjamê pykabê Djudêja kunîkam apÿnh krî djari ne me kurûm kwÿ bôx. Nhyŋ Djeruxarê kurûmdjwÿ me kwÿ bôx. Nhyŋ Metîndjwÿnh prîne Jejuo tÿx, kute tÿxo meo mexmâ.

¹⁸⁻¹⁹ Me'ô jakryja arek nôr djâkam nôr râ'ă nhyŋ ôbikwa 'ÿr o môn o bôx ne te kute kikremâ o ârmâ. Te kute Jeju'ÿr o bikamênh ne kute parbê ir nhyŋ kute o mexmâ. Nhyŋ me kikre jajkwa krekre pytâr mex ne. Nhyŋ kam ar tu ibej o wabi. O wabin kikre nhimôkkôt 'ă ngy tÿx katen jâm ngybôr jadjuwn kam me'ô jakry nôr djâkam nôr râ'ă o ruw nhyŋ me ipôkri Jeju parbê nô.

20 Nhyim Jeju amim ar omũ. Ar kute tu amim kamnhĩxkumrẽxja pumũ ne kam õbikwa jakryjamã kum,

–Akmere jakam ne ba ajaxwe kunĩ aknon arým akam ingyryk kêt ne, ane. Jeju ta ne axweo akno.

21 Nhyim wãnh Môjdjê kukràdjã mar djwýnhmẽ mekbê pardjêu õkre kadjwýnhbê arým amim,

–E kum bep me'õja ne ajmãn Metĩndjwýnh japryõ djan amijo Metĩndjwýnhõ dja. Metĩndjwýnh pydji ne kute me axweo biknorn mekam ingyryk kêt, ane.

22 Nãm me ã õkre kadjwýnhbê anhỹro kumex nhyim arým tu kuman memã kum,

–Mýkam ne ga me anhõkre kadjwýnhbê ijo ikajgon ijapryõ akumex? ane.

23 Ë, ba me amã mýjja amãnhkrut jarẽ. Mýj ne amirĩt ne? Ba ren me'õ jakryjamã kum, “Ba arým ajaxweo aknon akam ingyryk kêt”, ane, nãr kon, “On kãjmã djan tẽ”. Mýj ne ren amirĩt, nẽn? Nã bãm ren kum, “Arým ne ba ajaxweo aknon akam ingyryk kêt”, ane nhyim amirĩt kêtumrẽx ne. Tãmbit ne amirĩt kêt. Nhyim bep kãjmã me ku'ê, ije ren me'õmã kum, “Kãjmã djan tẽ” nhyim ren amirĩt ne. Tãmbit ne amirĩtkumrẽx.

24 Dja ba kum, “Kãjmã djan anhikwã djã mýn o tẽ”, anen arým o mex ga me arým omũn arým abenmã, “Be, ga Jeju kute me'õ jakryõ mexja pumũ. Be, djãm kute me axweo biknor kêt got. Mrãmri

ne Metĩndjwýnh arým amijo ã ne pyka jakam amikabẽnkõt ar me axweo biknoro ba”, ane. Me aje abenmã ja jarẽnh kadjy dja ba me'õ jakryjao mex, ane.

Nãm ã Môjdjê kukràdjã mar djwýnhmã anen arým tu me'õ jakryja'yr akẽx ne kum,

–Amã ne ba ikabẽn ne. On kãjmã djan anhikwã djã mýn anhũrkwãmã o tẽ, ane.

25 Nhyim me ipõkri ekrux ne kãjmã djan nõr djã mýn mã ũrkwãmã o tẽ, Metĩndjwýnhmã mexmẽ õdjãnhmẽ rax jarẽnhõ tẽ.

26 Nhyim me kunĩ omũn kam ari aben pumũnhõ kumex ne kõt Metĩndjwýnhmã mexmẽ rax jarẽnhõ kumex ne kam arým kum Metĩndjwýnh pyman abenmã kum,

–Atemã mýjja mexkumrẽx ne gu me arým jakam omũ, ane.

*Rewi mã Jejukõt bikamẽnh.
Mat 9.9; Mak 2.13*

27 Nhyim kam Jeju me kurũm tẽ. Tẽn kute pi'õk kaprĩõ atom djwýnh'yr bõx ne omũ. Idjibê Rewi. Pi'õk kaprĩ nhũrkwãkam ne bẽnjadjwýr bajtemmã pi'õk kaprĩõ atomõ nhỹ. Nhyim Jeju 'yr bõx ne omũn kum,

–Gop amrẽ ikõt ajkamẽn gop ikõt ar aba, ane.

28 Nhyim tu ekrux ne kãjmã djan mýjja kunĩ kangan mã kõt ajkamẽ.

29 Ne kam me krãptĩmẽ ro'ã õ kwý krẽn rax kadjy memã djwýmẽ mry gan kadjy memã arẽ. Nhyim me kute bẽnjadjwýr bajtemmã

pi'ók kaprïo atom djwýnh kräptïn bôx nhym ajte atemã me jadjwý kwý bôx, Rewi nhürkwäkam bôx ne õ kwý krëno kumex, ar kutã õ kwý krëno kumex.

³⁰ Nhym kam mekbê pardjêumê me kute Môjdjê kukràdjà mar djwýnh omün bën prïkam kabëno krï, Jujukôt ba djwýnh'ã kabën ne kum,

—Mýkam ne gar me kute pi'ók kaprïo atom djwýnhmê me axwemê akàn aro'ã anhõ kwý krëno akumex ne kôt akõmo akumex? ane.

³¹ Nhym kam Jeju memã kum,

—Djãm me mex'ýr ne me kane djwýnh mrã? Kati, me kanê'ýrbit ne me kane djwýnh mrã.

³² Badjwý ne ba me axwe'ýr tẽ. Djãm we me katãt mrãnh'ýr ne ba tẽ? Kati, me axwe'ýr ne ba tẽ, ije amiwýr me 'wýrmã. Me kute ikabën mar ne amim kator ne wãnh axwemã irer ne kute iwýr amijo akëxmã ne ba me'ýr tẽ, ane.

Me kute amijajbur jabej Jeju kujêr.

Mat 9.14; Mak 2.18

³³ Nhym me ajte kum,

—Ota Djuãokôt ba djwýnh kute Metïndjwýnhmã amijarënh kadjy amijajbur ba. Nhym mekbê pardjêu nhõ me ja me kudjwa ã ane nhym bep akôt ba djwýnhbit ne mã akun kôt kõm ar ba, ane. Ar kute Metïndjwýnhmã amijajbur kêt, ane.

³⁴ Nhym kam Jeju memã kum,

—Nà, ikôt ba djwýnh dja mã aku. Ga me kute abenã me rënhkam me àkur rünhja pumũ. Djãm me kute abenã me rënhkam me àkur ngy got? Me kute abenã me rënhkam ne me mrãmri àkur rünhkumrëx. Abenkam kïnh ne õ kwý krëno kumex. Djãm me kute mýjja jakam amijajbur got? Djãm me mjënmê abentã ku'êri àkur punu got?

³⁵ Nhym bep amũ akati 'ókam, dja me me aêrbê mekbê mjëno tým ne pa 'amýn mã o tẽ. Nhym me arým kam kaprïre ne kam amijajbur ajbit ma, kôtbit amakbê: no nhýn õ kwý krënja kêtumrëx ne. Nãm ã Jeju amijã me mjën jakreo ane.

³⁶ Ne kam ajte memã amikukràdjà ny'ã memã mýjja jakren arẽ.

—Nhýnh got me'õ inõkã ny 'õ byn kadjõ, mex katikôt kadjõn kute tùmja'ã ir ne kute o mexmã? Kati, nãm ren o anen ren amibê nyo ajkê nhym nymê tùmja ren aben pyrãk kêt ne.

³⁷ Ne ajte nhýnh got me'õ mrykã tùm, mekbê idjaer kukãmãre ne me mrykão ngõnh nhinhujabjêti, nhýnh got me'õ mrykã tùm, mrykã kadjãkam pidjõ kangõ ny ru, pidjõbê uba kangõ ru. Nãm ren ane nhym ren ajkatõr ne ajkapï. Kangõ nymê tùm kute abenkam o bikàr ne runhkam ne ren ajkatõr ne

ajkapī, nhym mrykàdjwỳ arỳm punu.

³⁸ Kati, mrykà nykam dja pidjô kangô nyja ru.

³⁹ Nhym ajte nhỹnh got me'ô kute pidjô kangô tũmbito kômo ban ny kakin kum ny djành? Kati, arỳm tũmbito amipræk ne kam, "Ije bep kangô tũmbit ne ành", ane. Nãm ã Jeju kute memã kukràdjà tũm'ã pidjô kangô tũm jakren kute kukràdjà ny'ã pidjô kangô ny jakreo anen kam memã arěnh pa.

6

*Memã pi'ôk rârâr'ã ujarěnh.
Mat 12.1; Mak 2.23*

¹ Ne kam pi'ôk rârârkam Jeju pur katikôt tẽ. Nhym kôt ba djwỳnh kôt mō. Kôt mōn arỳm kum prãm ne mōrmã bågogo 'y nhikěn mōrkôt ngãnh ne amijajkwamã rěnh mō.

² Nhym kam mekbê pardjêu ar omũn arkum,

—Ije tô mã ne gar arỳm nẽ? Pi'ôk rârârkam ne me tyk djà kêt djà. Me kute pi'ôk rârârkam mỳjjao anhỹr kêt. Me tũmre ne me ta kukràdjækôt mã me babê uma. Me kute pi'ôk rârârkam mỳjja kupěnh kêt. Kambit ne me tyk djà kêt djà. Mỳkam ne gar ã ar o anhỹro aba?

³ Nhym kam Jeju memã kum,

—Kê, djãm me aje Metĩndjwỳnh kaběn'ã pi'ôk no'ôkjadjwỳ pumũnh kêt? Djãm me aje me bakukãmãrebê Dawi'ã ujarěnhja pumũnh kêt,

Metĩndjwỳnh kaběnkam me aje Dawi'ã ujarěnhja pumũnh kêt?

Ë, Dawi arkum prä:mã.

⁴ Nhym Dawi Metĩndjwỳnh nhũrkwãmã wadjàn djwỳ byn kukrěn kam kôt ar tẽm jamãdjwỳ kungã, nhym ar kukrě. Djwỳ me kute Metĩndjwỳnhmã ôrja tãm ne kubyn kukrěn arkum kungã. Metĩndjwỳnh nhõ djwỳ ne me kàtàm kute kur kêtumrěx. Me kadjy Metĩndjwỳnh mar djwỳnhbit ne kute kur. Nhym bep Dawi ta ne tu kubê kukrě. Nhym kam me kute kum axwe jarěnh kêt. Djãm me aje ja mar kêt? Ga me aje Dawimã axwe jarěnh kêtja pumũ ne kam ikôt ba djwỳnhmẽbit ar imã ar ijaxwe jarě.

⁵ Bep kati, ba ije amijo inhĩ ne me awỳr irwỳk ne ba inhõ pi'ôk rârâr djwỳnh. Kam gẽdja ba memã, "Kwãrĩk wãnh ga me kam mỳjja kupěnh kêt, nâr kon, dja ga me jakam apěn, nâr kam mỳjja kupěnh kêt ne arek akrĩ", ane. Tãm ne ja, ane.

⁶ Nhym kam ajte pi'ôk rârâr 'ôkamdjwỳ me bikprõnh djãmã wadjàn kam kam memã Metĩndjwỳnh'ã ujarěnh dja. Nhym me'ô nhikra jarõxja nhỹ. Ubôk ne arõx ne.

⁷ Nhym mekbê pardjêumẽ me kute Mõdjê kukràdjà mar djwỳnh arek Jejukam no tyn krĩ. Nhym pi'ôk rârârkam kute ikrao mex nhym me kute kôt kum kator ne kute kum,

—Arỳm ne ga Mõdjê kukràdjækôt amijo aba kêt,

anhÿrmã ne me arek kam no tyn omũno krĩ. Mekbê pardjêumê me kute Mõjdjê kukràdjà mar djwÿnh ne me ã Jejukam no tyn ar krĩ ba ane.

⁸ Nhyim bep ta, Jeju ta ne arÿm me kute òkre kad-jwÿnhbê amim 'ã karõja arÿm kuma ne kam me'õ nhikra jarõxjamã,

—Amrê tẽn me ipòkri dja, ane.

Nhyim kàjmã djan 'ÿr tẽn.

⁹ Nhyim kam memã kum,

—Ë, ba me bakukràdjà jabej me akukja. Nhÿnhja ne me bakukãmãre me bamã arê? Djãm pi'òk ràràrkam me baje mÿjja mex nhipêxmã nàr kon kam me baje mÿjja punu nhipêxmã? Djãm kam me baje me utàr nàr kon kam me baje me parmã, nẽn? ane.

¹⁰ Ne kam ari ar me omũn kam ate ikra jarõxjamã,

—On anhikra katàt, ane.

Nhyim kam ikra katàt ne. Arÿm ne ikra mexkumrêx. Arÿm ajte ikra katàt ne ikrakumrêx.

¹¹ Nhyim kam ajte mekbê pardjêu ngry:k ne. Ngryk tý:x ne. Ne kam Jeju'ã abenmã karõo kumex.

Kute Ar kubê 12 janor.

Mak 3.13

¹² Nhyim kam akati 'òkam krãnhre'ÿr tẽn 'ã wabin nhÿ, kute Bãmmã kabẽnã, Metĩndjwÿnhmã kabẽnã. Kum kabẽnõ ÿr ri nhyim akati.

¹³⁻¹⁶ Akati nhyim kam amiwÿr kòt ba djwÿnh 'uwn amijo ar kwÿ pytàn amim ar umjuwn arkum,

—Ba dja ba ar ajano, gar memã ijã adjujarẽnho ajmã. Ar abê inhõ àpênh, ane. Nãm kute ar anor kadjy ar o 12 ne amijo ar utàn kam tũmràm ar ano.

Ximão. Jeju kute kum Pedru jarẽnha.

Ãngre. Ximãomê Ãngre ar aben djakam ikwã.

Xijagu.

Djuão.

Piripi.

Batormê.

Matêu.

Tòme.

Xijagu 'òdjwÿ. Kubê ne Aupêu kra.

Ximão 'òdjwÿ. Ximão tãm ne kum me bajtemja kurêkumrêx, me bajtem kute meo baja kum me kurêkumrêx.

Djuda. Xijagu kraja.

Djuda Ikadji. Kute Jeju kurê djwÿnhmã kanga djwÿnhja.

Be, Jeju kute tũmràm ar anor ne ja.

¹⁷ Ne kam kòt ba djwÿnhbê 12jamê ro'ã ruw ne pyka kênh'ÿr bõx ne kam kam meo dja. Nhyim me kòt ba kajgo ne me 'ã kumex. Nhyim me kàtàmjadjwÿ Jeju'ÿr mõn bõx ne 'ã kumex. Pykabê Djudêja kurũm me krãptĩmê krĩrãxbê Djeruxarê kurũm me krãptĩmê ngò rax nok'ã pykabê Xirumê Xidõmê kurũm me krãptĩmê. Me tãm ne me akàn Jeju'ã kumex. Me ja ne me 'ÿr akuprõ. 'ÿr bikprõnh ne kute kabẽn mar nhyim kute apÿnh me kanê

djàri meo mexmã ne me 'ã akuprõ.

¹⁸ NhyM me karõ punu kute meo bajadjwý mekõt 'ýr mõn bõx nhyM kam mekam me karõ punuja jano nhyM me arým mex ne.

¹⁹ NhyM me itepato kute Jeju kupênh prãm. Nãm Jeju tu týxkumrêx nhyM kurũm uma apõx ne me kunõo mex. Kam ne me kunĩ kute Jeju kupênh prãmã.

Kute arkum kĩnh jarênh ne ajte kute arkum kaprĩ jarênh.

Mat 5.1

²⁰ NhyM kam meo mex pan kam kõt ba djwýnh pumũn arkum,

—Ë ar anhõ nêkrêx kêtwã, ar ga ne gar akĩnhkumrêx. Mýkam? Bir, ar ga ne Metĩndjwýnh ar akadjy bẽnjadjwýr ne ar ar ajo ba.

²¹ Ë, ar jakam amã prãmwã, ar ga ne gar akĩnhkumrêx. Mýkam? Bir, ar ga dja gar ajajnekumrêx ne.

Ë, ar jakam amýrwã, ar ga ne gar akĩnhkumrêx. Mýkam? Bir, ar ga dja gar akeket ne.

²² Ë, jakam me kum ar akurêja, ar ga dja gar akĩnhkumrêx ne. Ba ne ba amijo inhĩ ne me awýr ruw ne kam ar me ajo iba. Ga me akwý amã ikĩnh ne iwýr akuprõ ba kam ar ar ajo iba. NhyM me kam kum ikurêñ kam ikõt kum ar akurê ne. Gar mã ikõt abikamênhkamdjwý me

kum ar akurê. Gêdja me te wãnh kum ar akurêñ bõm ar arêñ ar ajaprýñ ar ajaxweo ar apytã,

²³ gar tu akĩnhkumrêx ne ate akĩnh katin amijara tatak ne.

Mýkam? Bir, dja Metĩndjwýnh ar amã o pãnh rax ne. Kàjkwakam gêdja ar amã o pãnh mex ne. Kàjkwakam kute ar amã o pãnh mex ja dja gar amikukãm aman ate akĩnh kati. Nãm me tímre ã axwe anen me kamingrãny kajmã'ã ã Metĩndjwýnh kabêñ jarênh djwýnho bikêñho bao ane. Gar arým kam kàjkwakam me kĩnhkumrêx ne ar baja pumũ, ane.

Nãm ã Jeju arkum ane. Ne kam ajte me õ nêkrêx kumex-jamã kabêñ ne memã kum,

²⁴ —NhyM bep me anhõ nêkrêx krãptiwã me ga dja ga me akaprĩ rax ne. Bir, mýkam? Jakambit akĩnh djã kajgokam. Gêdja ã apêx ne ajte amũ kêtumrêx.

²⁵ Ne me jakam ajajnewã, me ga dja ga me akaprĩ rax ne. Mýkam? Bir, me ga dja ga me amã prãm ne.

Ne me jakam akeketwã, me ga dja ga me akaprĩ rax ne. Mýkam? Bir, me ga dja ga me abixangrin kam amýro akumex.

²⁶ Ne me kunĩ kute abenmã me amex jarêñho kumexja me ga dja

ga me akaprĩ rax ne. Mýkam? Ga me axwe pumũ. Ga me kum me axwebit kĩnh ne kute abenmã me mex jarẽho kumexja pumũ. Nãm me tũmre ã axwe o anen me kamingrãny kajmã'ã kum me 'êxnĩbit kĩnh. Me 'êx ne kute amijo Metĩndjwýnh kabẽn jarẽho bajabit ne me kum me kĩnh ne abenmã ã me mex jarẽho kumexo ane. Kam ne me kamingrãny me tũmre kôpdji'ã kum me axwe, me 'êxnĩbit kĩnh ne kute abenmã me mex jarẽho kumexja.

Nãm ã Jeju memã anen kam kôt ba djwýnhmã kum,

Jeju kute arkum, "Amã akurê djwýnh jabê" jarẽnh.

Mat 5.38; Ruk 23.34; Kar 7.60; Rô 12.14

27 —Ë, ba ajte ar amã ik-abẽn 'õ jarê, gora ar ikabẽn ma. Gora gar tu amã akurê djwýnh jabê. Gora me kum ar akurêja dja me te ar ajo ajkê gar akrànãmã amã me abẽn ar meo aba.

28 Gora ar me kute ar adjũnwãmã tu akabẽn mex jarê. Gora ar me kute ar ajo bikẽnhja tu Metĩndjwýnhmã me arê gê meo djuw mex.

29 Gêdja me'õ ar ajõ nhinebê kurwa ga 'ýr akêx gê aktã anhinebê kurwa. Gêdja me'õ ar ajõbê inôkã by ga tu kum kanga. Nhyam ajte akã 'õ'ã ajwý ga ajte akã 'õdjwý byn kôt kum angã.

30 Gêdja me'õ mýjja 'ã ajwý ga tu kum kanga. Gêdja me'õ abê anhõ mýjja 'õ by ga tu kum kangakumrêx. Kwãrik wãnh ga akubyn 'ã 'wýr kêt.

31 Djã nãm me ar ajõo ajkê ga akĩnh ne? Kati, nã gãm akaprĩre. Bir be, kam dja gar ã me jao anhýr kêtikumrêx gê me adjwýnhdjwý kaprĩ kêt. Nàr kon, djã nãm me ar ajõkam mex ga akaprĩ? Kati, nãm me ar akam mex gar akĩnhikumrêx ne. Bir be, kam dja gar ã me jakam amexo ane gê me adjwýnhdjwý kĩnhikumrêx.

32 Ë, ba ar amã arê. Me kum ar ajabê gar amipãnh amã me abêikumrêxja bãrãm kam dja ba ar amex jarẽnh jabej? Kati, ã, me axwe ne me kum õbikwabit jabê, kum aktã aben jabê ne kam kum me kâtãmja kĩnh kêtikumrêx. Be, dja gar gadjwý amã anhõbikwabit jabê, djori kam mex? Kati, ar ikôt aba djwýnhkam gêdja gar tu amã me abêo tuknĩ. Ar amã anhõbikwa jabẽn kam kôt amã akurê djwýnhdjwý jabê.

33 Nhyam ajte me ar akam ukaprĩ gar amipãnh mekam adjukaprĩ, bãrãm kam dja ba ar amex jarẽnh jabej? Kati, ã, me axwe ne me õbikwakambit ukaprĩ, aktã abenkam ukaprĩ ne kam me kâtãmjakam ukaprĩ kêtikumrêx. Be, dja gar gadjwý anhõbikwakambit adjukaprĩ, djori kam mex? Kati, ar ikôt aba djwýnhkam gêdja gar tu me kunĩkam adjukaprĩo tuknĩ, anhõbikwakam adjukaprĩn kam kôt akurê

djwÿnhdjwÿ kam adjukaprÿ.

³⁴ NhyM ajte me ar amã mÿjja ngã gar kam amipãnh memã mÿjja ngã, bãrãm kam dja ba ar amex jarënh jabej? Kati, ë, me axwe ne me aktã aben pãnh abenmã mÿjja nhõro ba. Nãm me akubyn abenmã 'ãnh õro ba. Be, dja gar gadjwÿ me kute akubyn ar amã mÿjja nhõrmãbit mÿjja ngã, djori kam mex? Kati, ar ga, ar ikõt aba djwÿnhja dja gar tu memã mÿjja nhõrkumrëx ne kam pãnhkam amak kêt.

³⁵ Bir be, ar ga dja gar amã akurë djwÿnh jabëkumrëx ne kam adjukaprÿ ne tu kum mÿjja kajgo ngã. Kute akubyn amã pãnh mÿjja 'õ nhõrmã pãnh kam amak kêt. Metÿndjwÿnh pymati tãm gëdja ar amã o pãnh ra:x ne. Gar kam arÿm abë Metÿndjwÿnh krakumrëx. Mÿkam dja gar ã meo ane? Bir, Metÿndjwÿnh ne tu me õdjÿ, me axwekam ukaprÿ.

³⁶ Kam dja gar kàjkwakam Abãm'ã amijakren mekam adjukaprÿ.

Mete me'ã axwe rënh nêje memã kabën.

Mat 7.1; Rõ 2.1; Xij 4.11

³⁷ Kwãrÿk wãnh gar me'ã axwe rënh kêt. Dja gar me'ã axwe rë nhyM me amipãnh ar ajã axwe rë, nàr Metÿndjwÿnh ar amã axwe jarë. Kwãrÿk wãnh gar me axwemã akator kêt ne memã pãnh jarënh kêt. Dja gar me axwemã akato ne memã pãnh jarë nhyM me amipãnh ar ajaxwemã

katon ar amã pãnh jarë, nàr Metÿndjwÿnh ar amã pãnh jarë. NhyM bep kati, gëdja me kute ar akam amikràja gar tu o abiknorkumrëx gë me amipãnh ar gadjwÿ tu ar ajaxweo biknorkumrëx ne.

³⁸ Gora ar memã anhõdjãnh ne tu memã angã. Gë me kam amipãnh ar amã õdjãnhkumrëx ne ar amã mÿjja ngã. Dja Metÿndjwÿnh ar amã o pãnh rax ne. Kute mrãmri ne me kute akubyn abenmã djwÿ ngrã nhõr kadjy kute ngõnhkam ngjënh ne ajte kute à'ak ne kum o'uk ne iby ngjënh nhyM akà'ã bikapÿnja pyrãk. Dja ã Metÿndjwÿnh ar amã õr raxo ane. Bir be, kam dja gar Metÿndjwÿnh kudjwa memã õr rÿnh nhyM kam me akubyn ar aje memã õr 'ãnh ar amã kungã, ane. Nãm Jeju ã kõt ba djwÿnhmã arënh o ane.

³⁹ Ne kam ajte apÿnh mÿjja djari arkum 'ã ujarënh jakreo tẽ. Ne kam arkum,

—Djãm me'õ no rãja kute me'õ no rãjamã kum, “Amrë, ba amã kô 'amÿn katat ajo tẽ”, anhÿrmã? Kati, gorënh kum kô 'amÿn o mõn ren ar ro'ã krekam tÿm, ane.

Be, me axwe rã'akam dja me amÿ me jamã axwe jarënh kêt. Me axwekam ne me kute me no rã pyrãk.

⁴⁰ Djãm me'õ kute mÿjja mar këtja kute me'õ kute mÿjja mar raxja jakrenh got? Kati, nhyM bep djãm me'õ kute marja prÿne kum arënh kum akre nhyM kam arÿm ar aben pyrãk ne.

Bir be, ar aje Metĩndjwỳnh kukràdjà mar tũmja amijãno dja. Dja me nyre ar ajã amijakren kam kute ar apyràk.

41 Mỳkam ne ga akamy nokam pyka jaũmjabit pumũn kam ga anokam pĩponhtija pumũnh kêt ne?

42 Djãm aje akamymã kum, “Akmere, amrẽ ba amã anokam pyka jaũmwã kaba”, anhỹrmã? Ne kam ga anokam pĩponhtiwã pumũnh kêt kumrẽx ne. Aje aminokam pĩponh pumũnh kêt kam we ã kum ane. Kê. Mrãmri ne ga apunu rax ne kam ajajkwakambit ajte amimexo amra. Akumrẽx gẽdja ga aminokam pĩponhtiwã kaban kam arĩt mex ne arỳm amikõt akamy nokam pyka jaũm ngrire wã kaba.

43 Ne ajte jadjwỳ, ẽ, djãm pidjõ mex, pidjõ djãnhjakam pidjõ punu apõx got? Nàr kon, djãm pidjõ punukam pidjõ djãnh apõx got? Kati, apỹnh pidjõ bàri djari ne kam ô apõx.

44 Ô ne parbê rôrõk ne ikwãn kam o bàrio amirĩt nhym me kõt kum apõx. Pidjõ punukam ô punu apõx, nhym ate pidjõ mexkam ô mex apõx. Ga rojkàkrekam tyrti apõx kêtja pumũ. Ga ajte prẽxkamdjwỳ katẽbàri apõx kêtja pumũ.

45 Bir be, nãm ã me bẽngõkre djwỳ ane. Nãm me õkre kadjwỳnhbê kabẽn mex man arỳm kabẽn mexo memã amijo amirĩt. Nhym me

ajte õkre kadjwỳnhbê kabẽn punu man arỳm kabẽn punuo memã amijo amirĩt. Nãm me õkre kadjwỳnhbê mỳjja kumex ma nhym kam amrẽ bõm ajkwa krekremẽ õto'ỳr apõx nhym me kam arẽnho ba. Arẽnho ban kam arỳm memã amijo amirĩt. Mex nàr axwe ja o memã amijo amirĩt. Kute mỳjja ô kute bàrio amirĩt ja pyràk.

Me'õ ar kute kikre'ã amijakremã memã arẽnh.

Mat 7.24

46 Ẽ, ba ajte ar amã ja jarẽ. Mỳkam ne gar imã “Bẽnjadjwỳr, Bẽnjadjwỳr” anhỹro aban ajte ikabẽnkõt ar amijo aba kêt ne.

47-48 Ẽ, ba ar amã arẽn kikre'ã me ajakre. Me'õ iwỳr akẽx ne kute ikabẽn markumrẽx ne ikabẽnkõt kute ar amijo baja ne kute mrãmri ne me kute kikremã kre jabjê:n kam kam par pymjỳr ne kam iby kẽnme pyka rẽn ne kute kum o'uk ne 'ã kute kikre nhym te ngõ tãm ne kute kangõnh nhym mrãmri ku'ẽ tỳxja pyràk. Kum kre jabjêkam ne mrãmri ãm tỳx ne. Nãm ã me kute amim ikabẽn mar tỳx ã ane.

49 Nhym bep me'õ kute ikabẽn mar kajgo, kute ikabẽnkõt amijo ba kêtja ne kute mrãmri ne me kute tu pyka krãkà'ã par pymjỳr. Kre krãnne kam kute par pymjỳr ne kute 'ã kikre pyràk. Nhym 'ã ngõ tãm ne kute kàjbê me'ã rẽn nhym rôrõkja pyràk. Djã

* 6:45 Jeju nhõ pykakam me kunĩ bẽngõkre kute mrãmri ne apỹnh me õ pyka djari kunĩkõt me kunĩ bẽngõkre pyràk.

nām kàjbê kukē nhym ban rôrok got? Kati, nām tu ator nhym ban gru: ane. Dja me'õ kute ikabēn mar kêt'õ ã ane, ane. Nām ã Jeju arkum ujarēho ãmo anen memã ujarēnh pa.

7

Krākamngônh nhõ bēnjadjwÿr kute tu amim Jeju kamnhĩxkumrēx
Mat 8.5

¹ Ne kam ate krībê Kapan'a'ÿr tē. Mã 'ÿr tēn bôx.

²⁻³ Bôx nhym krākamngônh nhõ bēnjadjwÿr arÿm kuma, kubê ne krākamngônhre krāptībê 100 nhõ bēnjadjwÿr arÿm kuma, bôxkôt kuma. Kubajtem. Arÿm kuman kam 'ÿr mebêngêtte kwÿ jano. 'ÿr mebêngêttebê idjaer kwÿ jano. Õ àpēnh ne kanê tÿx ne nō. Arÿm tyk'ÿr. Arÿm arkatin nō. Kum ò àpēnh jabêkumrēx ja ne kubê kanēn nō nhym kam kadjy Jeju'ÿr ar ano. Ar kute kum arēnh nhym 'ÿr tēm ne kute kum ò àpēho mexmã ne 'ÿr ar ano.

⁴⁻⁵ Nhym ar mōn Jeju'ÿr bôx ne kam kum o no katon kum,

—E kum bep tāmja ne mexkumrēx. Mrāmri dja ga 'ÿr tēn kum ò àpēnh pytà. Nām kum me bakĩnhkumrēx ne arÿm me bamã me babikprōnh djà nhipêx ne. Dja ga on 'ÿr tē, anhÿro ku'ê.

⁶⁻⁷ Nhym kam 'ÿr tē. Bit 'ÿr tēn 'ÿr kikre tēpo tē nhym krākamngônh nhõ bēnjadjwÿrja ajte kutã õbikwa kwÿ jano. Nhym ar kutã tēn kajpan kum,

—Bēnjadjwÿr, on dja ga akēx ne. Krākamngônh nhõ bēnjadjwÿr ne ar imã, “Ar tēn kum arē gē on amũ akēx”, ane. Bar kam akutã tē. Nām amã, “Ibēnjadjwÿr kaàk, ibēnjadjwÿr ngrirekam ne ga inhürkwãmã adjàr ba ipijàm karõ amã ane. Ingridre, ikatãm kam ne ba ba akutã itēm kēt ne, amikam ipijàm kam. Dja ga tu akabēnobit inhõ àpēho mex nhym arÿm mexkumrēx ne.

⁸ Inhõ bēnjadjwÿr ne imã kabēn, kute raxo ijakrenhja ne imã kabēn ba kabēn man kôt amijo iba. Ne kam ajte ba ibê me krākamngônhre nhõ bēnjadjwÿrkam ba memã ikabēn nhym me ikabēnkôt amijo ba. Ba me'õmã kum, “'ÿr tē”, ane nhym arÿm 'ÿr tē. Ba kam ajte me'õmãdjwÿ, ‘Amrē tē’, ane nhym arÿm amrē tē. Ba inhõ àpēnhmã, ‘On mÿjja kupê’, ane nhym arÿm mÿjja kupê. Kam ne ba amã, ‘Abēnjadjwÿr djwÿnhkam dja ga akabēnobit o mex ne’, ane.” Nām ã krākamngônh nhõ bēnjadjwÿr amã ane, ane.

⁹ Nhym Jeju ar kabēn man kam arkam no tyn djan òkre kadjwÿnhbê amim,

—E kum be nām tu amim ikamnhĩxkumrēx ne, ane. Ne kam me itepato kôt mōrja'ÿr akēx ne memã kum,

—Ë, ba me amã arē. Nhÿnh ne me babê idjaer 'õ ã kute tu amim imaro anhÿr? Kati, kêt kumrēx. Nhym be nām tãwã, tãwã kubajtem ne gēt tu amim ikamnhĩxkumrēx ne, ane.

¹⁰ Nhyŋ kam krākamngônĥ nhõ bĕnjadjwÿr nhõbikwaja akubyn kikremã tĕ. Kikremã tĕn bõx ne kanĕn nõrja pumũ. Nhyŋ mexkumrĕx ne, arÿm à kĕt ne nhÿ. Tãm ne ja.

Kute me'õ tyk akubyn o tĭn.

¹¹ Nhyŋ kam akati ngrĕre nhyŋ Jeju krĭ 'õmã tĕ. Krĭ nhidjibĕ Naĩmã tĕ. Nhyŋ kõt ba djwÿnhmĕ me kãtãm krãptĩ kõt mõ.

¹² Nhyŋ kam Jeju meo mõ. Meo mõn ĩ krĭ tĕpo mõ. Nãm bit krĭo rãm ne jao mõ nhyŋ Ar kubĕ kra tykjao mõn o kajpa. Kikre bu'ã kĕno kõ kayr jajkwa krekremã o aben kajpa. Amrĕbĕ me'õbĕ mjĕn tyk nhyŋ kam kraja adjwÿnhdjwÿ kõt kubĕ ty. Kute amikamã kra pydjĩn irja ne kubĕ ty. Nhyŋ me kam kĕnkre'ÿr o mõn o kajpa. Me krãptĩ ne me kĕnkre'ÿr bit o mõ, bit kute mekbĕ idjaer kukràdjãkõt kĕnkrekam adjãrmã.

¹³ Nhyŋ Jeju me'õ nija pumũn kam kum kaprĩ: ne kum,

—Kwãrĩk wãnh ga amÿr kĕt, ane.

¹⁴ Ne kam 'ÿr tĕ. 'ÿr tĕn kam 'ã nõr djãbit kupĕ. Nhyŋ ar kute o mõrja, tyko mõrja, o mõr tÿx katikõt kum o dja. Nhyŋ kum kabĕn ne kum,

—Akmere, ba amã arĕ. Ĕ, on kãjmã nhÿ, ane.

¹⁵ Nhyŋ ekruŋ ne kãjmã nhÿn kam kabĕno nhÿ. Nhyŋ Jeju nãmã kungã.

¹⁶ Nhyŋ me kunĩ madjà kreti ne kum uman kam

Metĩndjwÿnhmã raxmĕ mex jarĕho kumex ne abenmã kum,

—Ota Metĩndjwÿnh kabĕn jarĕnh djwÿnh rax 'õ me bakam kato, ane.

Ne ajte,

—Metĩndjwÿnh ne arÿm õ me baja 'ÿr bõx, ane.

¹⁷ Nhyŋ me kam abenmã Jeju jarĕho kumex ne amũ abenmã arĕho prõt ne. Nhyŋ pykabĕ Djudĕjakam me ja kuma. Nhyŋ amũ bu'ã pyka ja kunĩkõt me abenmã arĕn kuma.

Djuão'ã ujarĕnh.

Mat 11.2

¹⁸⁻¹⁹ Nhyŋ Djuão kõt ba djwÿnhdjwÿ arÿm kuman Djuãomã arĕ. Nhyŋ adjwÿnhdjwÿ kuma. Mekbĕ ijĕ djãkam nõr rã'ãkam ne ar kum mÿjja ja kunĩ jarĕ nhyŋ kuma. Kuman kam amiwÿr ar ku'uw, amiwÿr kõt ba djwÿnh 'uw, ar amãnhkrut ne ar ku'uw ne arkum,

—Ĕ, ar Jeju'ÿr tĕn kum, “Djãm ga ne Metĩndjwÿnh amrĕbĕ me imã ajarĕ ga arÿm bõx. Nãr kon, dja ba me atemã 'õdjwÿ jabej ajkam ama”? ane. Djuão ne ã arkum anen kam ar ano. Bĕnjadjwÿr djwÿnh'ÿr ar ano. Ar kute omũnh ne tĕm ne kute Djuãomã arĕnhmã ne 'ÿr ar ano.

Nhyŋ ar 'ÿr tĕn bõx.

²⁰ Bõx ne kum,

—Djuão kute ngõnhmã me angjĕnh djwÿnh ne awÿr ar ijano ne ar imã, “Ar tĕn kum, ‘Djãm ga ne Metĩndjwÿnh amrĕbĕ me imã ajarĕ ga arÿm

bôx? Nàr kon, dja ba me atemã 'ôdjwÿ jabej ajkam ama'? ane." Nãm ã arkum ane.

²¹ NhyM kam Jeju arek me utàro dja. Me apÿnh kanê djàrimê, apÿnh me tokry djàrimê, me karõ punu kute meo bamê, me no rãmê, me ja ne meo mexo dja. Me krãptĩ ne meo mexo dja. Djuão kôt ba djwÿnh kute omũnh ne akubyn 'ÿr tẽm ne kute kôt kum arẽnh nhyM kute marmã ne arek me utàro dja.

²² Ne kam arkum,

—Ar'ÿr tẽn Djuãomã arẽ. Ba ne ba arÿm me'ÿr bôx ne me utàro dja nhyM me no rã arÿm rĩt, me te jakry arÿm mrã, me ĩ kajêkam tê arÿm kà mex, me amakkre kêt arÿm amakkre mex ne ajkam ama, nhyM me tykjadjwÿ arÿm akubyn tĩn ne, nhyM me me õ mÿjja kêt jamãdjwÿ kabẽn mex, kabẽn ny kàj bê arẽ. Bir be, ar aje ije meo mexkôt ipumũnhja dja gar tẽn kôt Djuãomã arẽ, ane.

Ne ajte kum,

²³ —Me'õ kute tu amim imar ne kute òkre kad-jwÿnhbê ijã amim, "Djãm tãm, nàr kon atemã", anhÿr kêt, tãm dja kĩnhkumrẽx, ane. Nãm ã Jeju Djuão kôt ba djwÿnhjamã ane. NhyM ar kuman kam mã 'ÿr akubyn tẽ.

²⁴ Ar tẽm tekrekam memã Djuão jarẽho dja. Me krãptĩjamã arẽho djan memã kum,

—Nã gãm me aje Djuão pumũnhmã mõi, kapõt kukritkam mõi. Mã ne kute?

Me bõreja pumũ. Bõre ne kòk o wabẽn ari ar adjuw. Mũm wabẽn adjuw. NhyM pãnh wabẽn mũm adjuw. Ne ari ar adjuw. Djãm ã Djuão kute anhÿr? Djã nãm ã memã kabẽn jarẽho ane? Djã nãm me jamã kabẽn 'õ jarẽ ne kam ajte me umaje amũ me jamã atemã kabẽn 'õ jarẽ? Kati, nãm tu katàt memã kabẽn jarẽnhkumrẽx ne, tu kum me uma kêt ne kabẽn pydji memã arẽho tẽ, kabẽn tãm jarẽho tẽ.

²⁵ Djã nã gãm me aje Djuão pumũnhmã 'ÿr aba nhyM kubêkà mex jangij ne o ba? Kê, me kute kubêkà mexbit jangjẽnh ne kute 'ã amibẽno baja ne me bẽnjadwÿr rax nhõ kikretikambit ar ba, ikra kêt, àpẽn kêt mex ne ar ba.

²⁶ Bir be, nhyM mÿj ne ga me aje omũnhmã mõi? Djãm Metĩndjwÿnh kabẽn jarẽnh djwÿnh 'õ ne ga me aje omũnhmã mõi? Nà, tãm. Tãm. Ba me amã arẽ. Djuão ne Metĩndjwÿnh kabẽn jarẽnh djwÿnh kunĩ kuràm raxi.

²⁷ Æ ne amrêbê Metĩndjwÿnh pi'òk no'òkkam me amã, "Ota ba akukãm ajã ujarẽnh djwÿnh 'õ jano, kute akukãm me akre nhyM me kute mar ne akutêp kute axwemã irern katàt amijo bamã.

Kute mrãmri ne me kute me bẽnjadwÿr rũnh kutêp katàt pry jadjwÿrja pyrãk", ane.

²⁸ Ba me amã arẽ. Djuão ne me kunĩ kuràm raxi. Nhÿnh ne me'õ nã tikkre

kurũm kator'õ raxo kute Djuão jakrenh? Kati, bep Metĩndjwýnh me kadjy bēnjadjwýr ne kute ar me utār ne meo baja, me ja'õ ne te kātām mex ne kute raxo Djuão jakrenh mexi.

29 Nā, Djuão ne rax nhym me kunĩ Djuão kabēn ma. Nhym me axweja, me kute bēnjadjwýr bajtemmā pi'ók kaprĩo atom djwýnhdjwý me kudjwa kabēn ma. Nām me Djuão kabēn man õkre kadjwýnhbē amim, “Mrāmri ne Metĩndjwýnh katāt meo ba”, ane. Nhym Djuão arým ngõnhmā me angij.

30 Nhym bep mekbē pardjēumē me kute Mõjdjē kukràdjā mar djwýnhmē, me ja ne me Metĩndjwýnhbē amikati. Metĩndjwýnh kute amim me'ā karõ ne me mar kêt ne ar kubē amikatio ba. Nhym Djuão kute ngõnhmā me angjēnhmā nhym me ate ar kubē amikatio ba.

31 Ije tō mýj'ā got ba me akamingrāny jakre? Mýj ne ga me aje urāk?

32 Nā gām me aje me prĩre mýjja kam kĩnh kêt pyrāk. Ga me me prĩre kikre kabem krĩn kute abeno bixaēr baja pumũ. Ar ja ne ar ar jamā kabēn ne arkum, “Gwaj bakĩnh katio dja, gwaj babixaêro dja ne ngõtāx à'àk”, ane.

Nhym ar kum, “Waj, ar ibixaēr prām kêtê. Ar itor prām kêtê. Ar imā wā kĩnh kêtê.”

Nhym ajte arkum, “Gwaj bamýr kati mān o nhý.”

Nhym ar, “Kê, wajre. Ar imā kĩnh kêtê. Ar imýr prām kêtê.”

33 Djuão kute ngõnhmā me angjēnh djwýnh ne me awýr bõx. Nām amijajbu:n kute uba kangõo kõm kêt ne ar ba, ga me amā kĩnh kêt ne kam we, “Nām ajbā. Me karõ punun ar o ba nhym ajbā”, ane.

Be, nā gām me aje me prĩre pyrāk ne amā ja kĩnh kêt ne ajte amā jadjwý kĩnh kêt ne.

34 Nhym bep ba ne ba mrāmri gêt amijo inhĩ ne me awýr bõx ne me akam idjākur iban kôt ikõm iba ga me kam amā ikĩnh kêt ne we ijā, “Kê, tāwā ne kum prām̃ti, kum uba kangõo djānhti.” Ne we ajte ijā, “Me kute bēnjadjwýr bajtemmā pi'ók kaprĩo atom djwýnhmē me axweobit ne õbikwa”, anhyr ar o aba.

35 Djām Metĩndjwýnh jamak punu got? Axwe amak mex ne prĩne kute amikukām mýjja kunĩ mar ne Djuão kute amijajbur ne ar bamā ano. Ne ajte amikukām umarkam badjwý ijano. Ije amijajbur kêt mā ijano. Nhym kôt me amak mex, me amikukām umar, ar ipumũn kam õkre kadjwýnhbē amim, “Mrāmri ne Metĩndjwýnh mexkumrēx ne amē ar ano”, ane. Nām ā Jeju memā ane. Tām ne ja.

Me'õ ni jaxwe kute me kudjý djào Jeju par kudjý.

36 Nhym kam mekbē pardjēu'õ nhidjibē Ximāo ne Jejumā kum,

—Amrē tēn ikutā anhõ kwý krē, ane.

Nhym kam kutã õ kwỳ krēnmã tēn bõx ne nhỹ. Nhym me abenmã arẽ.

³⁷ Nhym me'õ nire arỳm kuma. Me'õ nija ne axwe ne krĩ tãm kam arĩk ar ban kam Jeju tēm ne mekbê pardjẽu'õ nhũrkwãkam õ kwỳ krēno ỹrkõt arỳm kuma. Arỳm kuman kam 'ỳr tẽ. Nãm ngõnh mexte, kẽn jakareo ngõnhkam me kudjỳ djào ipun kubyn 'ỳr o tẽn o bõx.

³⁸ O bõx ne burũm ibõn mỳro nhỹ. Parbê mỳro nhỹ nhym no kangõ prĩne Jeju par kumrã. Par kumrã nhym kam ta amikĩo par ngrã. Kum Jeju kĩnhkam 'ỳr tẽn bõx ne omũn kam amikam pijãm ne kam muw ne prĩne no kangõo par kumrãn kam amikĩo par ngrã. Ne kam par kaõ. Kum abẽkam par kaõn kam me kudjỳ djào par kudjỳ.

³⁹ Nhym mekbê pardjẽu'õ kutã Jeju õ kwỳ krēno ỹrja arỳm omũ. Arỳm omũn kam õkre kadjwỳnhbẽ amim,

–Be, Jeju kute mar kêt. Bep Metĩndjwỳnh kabẽn jarẽnhdjwỳnhkumrẽx ne ren arỳm kuma. Mỳj me'õ niwã ma, arĩk ar baja ren arỳm kõt kuma, me'õ axwe kute kupẽnhkõt ren arỳm kuma. Ren kuman ren aminẽje ano. Bep kati kute mar kêt. Kute Metĩndjwỳnh kabẽn jarẽnhdjwỳnh mar kêt, kãtãm.

Nãm ã õkre kadjwỳnhbẽ amim ane.

⁴⁰ Nãm ã ane nhym Jeju arỳm kuman kam kum,

–Ximão ba amã ikabẽn jarẽ, ane.

Nhym,

–Ã, bẽnjadjwỳr, aj rã'ã, ane.

⁴¹ Nhym kum,

–Ë, me'õ ne ar amãnhkrutjamã pi'õk kaprĩre ngã. Nãm jamã pi'õk kaprĩ ngrireo 50 ne kungã. Ne ajte jamãdjwỳ pi'õk kaprĩ raxo 500 ne kungã.

⁴² Nhym ar ja amẽ te akubyn kute kum o pãnhmã. Te o ane nhym kam kute arkum pi'õk kaprĩ nhõr djwỳnhja arkum, “Kwãrĩk wãnh imã o pãnh kêt. Dja ba tu o akno”, ane.

Bir be, nhym gẽdja kum abẽ rax ne? ane.

⁴³ Nhym kam Ximão Jekumã kum,

–Kon, birãm tãwã, kute kum rax ne õr ne kute pãnh tu o biknorwã gẽdja kum kĩnh rax ne, ane.

Nhym kum,

–Nã, kõt ne ga aje arẽnhwã, ane. Nija ne axwe rax. Ba arỳm axwe kunĩo aknon kum pãnh jarẽnhdjwỳnh kêt ne. Kam ne kum ikĩnh rax ne, ane.

⁴⁴ Ne kam nija'ỳr akẽx ne Ximãomã kum,

–Ë, djã nã gãm nija pumũ? Be, nã bãm anhũrkwãmã wadjã ga aje imã ngõ nhõr kêt, ije amipar ku'õnh kadjya aje imã õr kêt. Nhym bep tãmja ne no kangõo ipar kumrãn kam amikĩo ipar ngrã.

⁴⁵ Ga ne ga amã ikĩnh kêt kam aje inhine kaõr kêt nhym bep tãmja ne ibõx totokbẽ arek ipar kaõro nhỹ.

⁴⁶ Ga ne ga aje ikrã ngrãnh kêt nhym bep tãmja ne me kudjỳ djào ipar kungrã. Tãmja

ne kum ijabêkumrêx ne prîne ijo djuw mex ne.

⁴⁷ Kam ne ba amã, “Tãmja ne axwe krãptĩ ba arým tu kunĩo ibiknorkumrêx ne. Ga kum ijabê raxja pumũ. Nhyr bep ije me'õ jaxwe ngrireo ibiknor ne amipãnh kum ikĩnh ngrire”, ane.

⁴⁸ Ne kam nijamã kum,

—Arým ne ba ajaxwe djari arým kunĩo akno, ane.

⁴⁹ Nhyr kam me Jejumẽ ro'ã õ kwý krẽno kumexja abenmã kum,

—Djijãk tõ mýj me'õ ne gêt me axweo biknoro ba? ane.

⁵⁰ Nhyr bep Jeju ne nijamã kum,

—Ga ne ga mrãmri aje tu amim ikamnhĩxkumrêx nhyr kam Metĩndjwýnh arým apytã, on adjumar mex ne tẽ, ane. Tãm ne ja.

8

Ar nire kute Jejuo djuw mexo ba.

¹ Nhyr kam tũmbẽ Jeju ajte pyka kunĩkõt ipõko mõ. Krĩ rũnhmẽ krĩ kryre kunĩkõt memã Metĩndjwýnh kukràdjã'ã ujarẽho ipõko mõ. Ne kãj bê memã kabẽn ny, kabẽn mex'ã ujarẽnh mõ. Mýj kabẽn mex'ã? Bir, Metĩndjwýnh kute me utar ne me kadjy bẽnjadjwýr ne kute ar meo bamã tãm. Tãm ne memã arẽho ipõko mõ. Nhyr kõt ba djwýnhbẽ 12 kõt mõ.

² Nhyr me niredjwý kõt mõ. Mýj me nire nã? Bir, me karõ punumẽ apýnh me kanẽ

djari kute kubẽ me utarjadjwý ne me kõt mõ.

Marij me kute kum Madarena anhyrja, kurũm ne Jeju kute me karõ punuo 7 ne apõx ne anorja.

³ 'Õbẽ ne Djõwanã, Kudja prõ. Kudja ne kubẽ bẽnjadjwýr raxbẽ Erodji nhõ nẽkrêx pumũnh djwýnh.

'Õbẽ ne Xudjana. Nhyr ajte me kwý rax ne me kõt mõ. Be, me nire tãm ne me kõt mõn õ pi'õk kaprẽreo aro djuw mexo mõ, o arkum mýjja jamýnho mõ.

Kute bãygogore 'y'ã Metĩndjwýnh kabẽn jakre.

Mat 13.1; Mak 4.1

⁴ Nhyr me apýnh pyka kunĩkõt Jeju'ýr mõn bõx ne 'ã kumex. Me krãptĩ ne me 'ã akuprõ nhyr kam Jeju Metĩndjwýnh kukràdjã'ã memã mýjja jakre.

⁵ Nãm mekmã kum,

—Ë, õ pur djwýnh ne kute õ purkam bãygogore kremã 'ýr o tẽ. 'Ýr o tẽn o bõx ne kam ar 'yo ukabêr mrã, ane. Nãm mekbẽ idjaer kute mýjja kre kadjy tu mýjja 'yo akabẽ, bãyme bãygogore 'ymẽ, ja ne me kute purkam kremã o mrãn kam purkam o ukabêr mrã. Kute mrãmri ne me kute katẽbãri 'yo ukabêr mrãnhja pyrãk.

—Be, me'õ ne ar bãygogore 'yo ukabêr mrã. Nhyr 'y kwý prykam rôrõk ne. Nhyr me paro pykamã angij nhyr te ingrõtmã nhyr me prîne paro pykamã angij. Nhyr kwẽnhdjwý mã prîne kuku.

6 Nhyŋ 'y kwỳ kēnpō'ã rôrôk ne ingrôt totokbê tu ingrôt mjô. Mrâmri ne kēn'ã pyka prorrekam 'y rôrôk ne 'êx ne ingrã mex ne te kēnmã arêo ingān arỳm ty.

7 Nhyŋ 'y kwỳ mrỳnhĩkam rôrôk ne kam mrỳnhĩmẽ ro'ã ingrôt ne. Nhyŋ kam prĩne o akno.

8 Nhyŋ bep 'y kwỳ ne pyka mexkam rôrôk ne kam ingrôt ne abatānh ne iyy rũnh ne 'y krãptĩkumrêx. Ijy kam 'yja amũ o amijakren kam 'y pỳnhkôt kubê 100 ne. Tām ne ja, ane. Nām ã Jeju memã anen kam ajte kàj bê memã kum,

—Godja ga me ajô ajamakkre mex jabej, on ama, ane.

9 Nhyŋ kam kôt ba djwỳnh abej kukij ne kum,

—Mỳj'ã ne ga bàyogore kre jakre? ane.

10 Nhyŋ arkum,

—Bep ar amãbit dja ba mỳjja bipdjuro amirĩt ne. Metĩndjwỳnh kute ar apytār ne ar akadjy bēnjadjwỳr ne kute ar ar ajo baja, ar amãbit dja ba kukràdjào amirĩt ne. Nhyŋ bep me jamã dja ba kukràdjà'ã mỳjja jakren memã arê,

“gê me te kute mỳjja pumũnhmã ari ar abej rĩt ne te kute mỳjja marmã te ari ar amako akêx ne mar kêtumrêx ne.”

11 Nà, ar amã dja ba kukràdjà jarê. Ije kukràdjà'ã mỳjja jakreja jarê.

'Yja, me'õ kute 'yo ukabêrjabê ne Metĩndjwỳnh kabên.

12 'Y prykam rôrôkja ne me kute Metĩndjwỳnh kabên mar kajgoja'ã akre. Bit me kute amim Metĩndjwỳnh kabên markumrêx ne 'ã ngrà tỳxmã nhyŋ ate Xatanaj jām meo amijakren mekbê Metĩndjwỳnh kabêno akno. Me kute tu amim markumrêx nhyŋ Metĩndjwỳnh kute kubê me utār karõ ne jām meo amijakren mekbê Metĩndjwỳnh kabêno akno.

13 Kēnkam 'y rôrôkja ne me kute amim Metĩndjwỳnh kabên mar 'iry kêt ne kangaja'ã akre. Nām me Metĩndjwỳnh kabên man bit kum kĩnhkumrêx o tēm kajgo. Kute mrâmri tu amim markumrêx kêtê. Ajkwaobit ne kute mar. Kute 'y nhingrôt ne arê kêt kam tebê tykja pyrāk. Kute amim mar 'iry kêt nhyŋ ate apỳnh me kaprĩ djari kute ikô'ymã 'yr bôx nhyŋ arỳm kanga.

14 Mrỳnhĩkam 'y rôrôkja ne me kute Metĩndjwỳnh kabên mar ne kam ate ajte kute jām mỳjja marja'ã akre. Nām me arỳm amim Metĩndjwỳnh kabên man kam 'ãno ãm kêt ne. Djã nām me Metĩndjwỳnhbit man ar o ba? Kati, nām me jām umar punu djà 'õmẽ nèkrêxmẽ mỳjja me kute o amikĩnhjamẽ mỳjja jakôtbit amak bēn ne ne kam amũ amim Metĩndjwỳnh kabên maro àrwỳ kêtumrêx ne. Kute mrỳnhĩ kute prĩne bàyoggo nhingrôto bikēnh

nhym kam iyy kêt mexja pyràk.

¹⁵ Nhym bep pyka mexkam 'y rôròk ja ne me kute tu amim markumrêx ja'ã akre. Nãm me tu amim Metĩndjwỳnh kabẽn markumrêx ne tu 'ã ngrà tỳx ne kam mũm ate ibej mỳjja 'õ mar kêt ne tu mrãmri 'ãno djan mã kôt ajkamẽ. Kute 'y nhingrõt ne abatành ne iyy mexkumrêx ne kumex ja pyràk. Tãm ne ja.

Kute ngõnhpòk'ã memã Metĩndjwỳnh kabẽn jarẽn djwỳnh jakre.

Mak 4.21

¹⁶ Ba ajte ar amã 'õdjwỳ jarẽ. Djãm me kute ngõnhpòkmã angjẽn ne kute ngõnho 'ã pro got? Ne kute ikwã djà krakri umjỳr got? Kati, ngõnhpòk ne me kum angij ne tu kẽnhkam umjuw nhym memã kikre kre kurwỳo ku'ê. Nhym me mrãn wangij nhym prĩne memã irã. Dja gar ã abê ngõnhpòk mãn pràbê ã memã Metĩndjwỳnh jarẽnho ane gê me kuma.

¹⁷ Ê, amũ akati 'õkam dja mỳjja bipdjur kunĩ amirĩt ne. Nhym mỳjja pudjurdjwỳ amirĩt nhym me kunĩ kuma.

¹⁸ Kam gêdja gar mỳjja kunĩ kute amirĩt kêttri prĩne ikabẽn ma. Gora ar amim aprĩn ikabẽn ma. Me kute tu amim imarkumrêxmã dja Ibãm ijo amirĩto tẽ gê me amim imar rax. Nhym bep me ajkwaobit kute amim imarjabê dja Ibãm ijo apdju. Dja prĩne inêje me no'ã pron mekbê ijo apdju.

Tãm ne ja, ane. Nãm ã Jeju arkum amijarẽnho ane.

Jeju kamymẽ nã te 'ỳr àrmã.

Mat 12.46; Mak 3.31

¹⁹ Nhym kam Jeju nãmẽ kamy ar 'ỳr tẽ. Ar kute omũnhmã ne ar 'ỳr tẽ. Nhym me 'ã kumex. Nhym ar te 'ỳr bikamẽnhmã te 'ã meo ane. Nhym me 'ã iptĩ: ane. Prĩne Ar kubê utã.

²⁰ Nhym kam me'õ Jejumã kum,

—Ota anãmẽ akamy ar amrêbê awỳr bõx ne akuri ku'ê, te kute apumũnhmã kikre kabem ku'ê, ane.

²¹ Nhym kam kum,

—Me kute Metĩndjwỳnh kabẽn mar ne kute kabẽnkõt amijo baja, o ne ba inã, o ne ba ikamy, o ne ba inhõbikwakumrêx, ane.

Kute kòkmã bẽn tỳx.

Mat 8.23; Mak 4.35

²² Ne kam amũ akati jakam kôt ba djwỳnhmẽ ro'ã kàkam wadjàn nhỹ. Nhym kam arkum,

—Gwaj gop imõtĩ nhikjêmã rê, ane.

Nhym kam ar kum,

—Gêto, ane.

Nhym kam ar mõ.

²³ Kòknhõkàkam ne ar mõ. Mõ: nhym kam Jeju õto nõ. Nhym kam arỳm kòk wabê. Àbêr tỳx nhym arỳm kam ngõ aben mok ne. Nhym kam ngõ kute aben mokkam arỳm kàkam ngõ ipu ne. Ne arỳm àr 'ỳr.

²⁴ Nhym Jeju arek õto nõ. Arek õto nõ nhym kam kôt ba djwỳnh 'ỳr prõt ne tok ne kum,

—Meo ba djwýnh, meo ba djwýnh, gop ano týx, ota gwaj arým badjár 'ýr, ane.

Nhym kam ekruX ne kàjmã dja. Ne kam kôkmã bën týx ne ngô kute aben moktijamã bën týx nhym arým ngô anhikrê nhym arým kôk djâbêr anhikrê. Nhym arým ngô anhikrên nõ.

²⁵ Nhym kam Jeju arkum,

—Mýkam ne gar imar kêt ne tu amim ikamnhĩxkumrêx kêt ne? ane.

Nhym kam ar madjakam e tuk anen kam ari aben pumũnho kumex ne kam abenmã kum,

—Ije tô mýj me'õ got ja? Nãm tu gêt kôkmã kabën ne ngômã kabën nhym tu kabënkôt anhikrê, ane. Arým ne Jeju kôkmẽ ngômã kabën nhym anhikrên nõ.

Me karõ punu krãptĩ kute me'õo ba.

Mat 8.28; Mak 5.1

²⁶ Nhym kam ar mõ. Mõ:n arým ikjêmã rê. Mekbê Djeradja nhõ pyka'ýr rê. Aben kônH ne pykabê Garrêjamẽ mekbê Djeradja nhõ pyka. Aben kônH ne aktã akàx nhikjê'ã krĩ. Nhym kam arým ar ikjê'ã mekbê Djeradja nhõ pyka'ýr rê.

²⁷ Nhym kam Jeju wabi. Krĩbê Djeradjakam me kra 'õ ne me karõ punu ar o ba nhym kam Jeju bõx nhym omũn kam 'ýr prõt ne. Amrêbê me karõ punu kute ar o ba tũnkam ne ar kubêkã jangjênh kêt ne ba. Kẽnkrekambit ba. Kikremã bõx kêt. Kẽnkrekambit ne ar

ba, me kute kẽnkrekam me angjênh jakambit ne ar ba.

²⁸⁻²⁹ Me karõ punu kute ar o baja ne me te kute uw-pren kubê ijêmã te o ane. Nhym me karõ punu kute ar o bakam mrãmri 'itýxkumrêx ne. Nãm me te pa djuwpre te te djuwpre nhym tu amijã kàxirãx kukê. Nhym me karõ punu mã arwã'ýr kujaêko ba, mã 'ýr kangõ. Nãm ã me karõ punu ar o anhýro ba. Be, tãm ne Jeju pumũn kam 'ýr prõt ne. 'Ýr prõt ne parbê tu mýrbê tým ne amra. Nhym Jeju arým me karõjamã kum,

—Me karõ punu on akato, ane.

Nhym kam arým amra ne. Ne kam kãj bê kum kabën ne kum,

—Jeju, Metĩndjwýnh pymao kubê kumkati kra, mýj ne ga aje ijomã? Kwãrĩk wãnh ijo abikênh kêt, ane.

³⁰ Nhym kam Jeju kukij ne kum,

—Mã ne anhidji kute? ane.

Nhym kum,

—Ibê ne Krãptĩtire, ane. Me karõ krãptĩ: kute ar o ba'ã ne,

—Ibê ne Krãptĩtire, ane.

³¹ Kwãrĩk wãnh ga mũm me ijanor kêt, ane. Ne kãj bê kum kabën ne, aminêje kum kabën ne, ne kum,

—Kwãrĩk wãnh ga kre ry typydjija'ýr me ijanor kêt. Kwãrĩk wãnh kam me ijo abikênh kêt ba me itokry kêt, anhýro nhý.

³²⁻³³ Nhym kum ajmã angrõ jamyre krãnhrekam kumex. Kute pi'õ pyrãk ne

àkuro kumex. Nhyam kam me karõ punu Jejumã kum,

—Dja ga angrô jamyre'ÿr me ijano. Dja ga angrô jamyre'ÿr me ijano ba me kum wangjê, ane.

Nhyam kam memã,

—Rã'ã, ane. Nhyam kam me karõ punu arÿm kum iren mã kurũm katon angrô jamy'ÿr mõn kum wangij. Nhyam angrô jamyre umaje bõm tÿm ne pyka krã'ÿrkam mõn ngõ to do: ane, akàx prêk'ã ne mõn nox nhyam kam ngõ kunĩ nhimex ne.

³⁴ Nhyam kam me kute õ krito djuw mex djwÿnhja omũnho dja. Omũnho djan prõt ne kam bõx ne memã arê. Me õ krĩkam me jamã arên bu'ã krĩkam me jamãdjwÿ arê.

³⁵ Nhyam kam me Jeju'ÿr prõt ne. Kute omũnhmã 'ÿr prõt ne. Nhyam kam me karõ punu kute ar me'õo baja arÿm mexkumrêx ne Jeju parbê nhÿ. Kubêkà jangij ne nhÿ. Arÿm umar mexkumrêx ne nhÿ. Nhyam me omũn kam tĩn prãm ne.

³⁶ Nhyam kam me kute Jeju pumũnh djwÿnhja mekõt prõt ne ajte katon kam memã arênho dja, Jeju kute me'õkam me karõ punu janorja memã arênho dja.

³⁷ Kam pykabê Djerad-jakam me jamê bu'ã krĩ krykam me ja ne me Jejumã kabên ne kum,

—On me ikurũm tẽ, on mã me ikurũm tẽ, ane.

Me kum uma tÿxkam ne me ã aminêje anoro ane. Nhyam kam Jeju kãmã wadjà.

³⁸ Nhyam kam Jeju kute me karõ punubê me'õ pytãrja te kõt krà ne kum,

—Ba akõt tẽ. Ba akõt tẽ, ane.

Nãm te ane nhyam aminêje nêñ kum,

³⁹ —Kati, arek dja. Mã akubyn tẽn anhũrkwãkam memã amijarê, Metĩndjwÿnh kum akaprĩn kute apytãrkõt memã amijarê, ane.

Nhyam kam ã anen kam mã akubyn tẽn kam arÿm kikre kunĩkõt kikrepdjità memã ar amijarênho ba, Jeju kum kaprĩn kute utãrkõt ar memã amijarênho ba.

Kute me'õ kurerer akubyn o tĩn.

Mat 9.18; Mak 5.21

⁴⁰ Nhyam kam Jeju kãmã wadjàn ajte akubyn ikjêmã mõn rê. Nhyam me kam amako krĩ nhyam arÿm bõx nhyam me kam kĩnhkumrêx ne.

⁴¹⁻⁴² Nhyam kam me'õbê Dja-jru Jeju'ÿr tẽn bõx. Djajrubê bẽnjadjwÿr'õ, me bikprõnh djakam bẽnjadjwÿr'õ. Ne kam Jeju'ÿr tẽn bõx ne kabem tu mÿrbê tÿm ne kam kum,

—Dja ga inhũrkwãmã tẽ, ane. Ne kam kum krao no katoro dja. Kra pydji, kra prĩti ne kanên nõ. Arÿm tyk 'ÿ:r ne nõ nhyam kam kum o no kato. Nhyam kam Jeju kõt tẽ. Me krãptĩ Jeju'ã aõ ne kunoro mõ.

⁴³⁻⁴⁴ Nhyam kam tẽmkõt me'õ nija kõt bõx ne 'ã kubêkà nhidja kupê. Nãm ar kamrõ apõx ba. Amrêbê ne ar kamrõ

apôx ba. Arÿm 'ã amexbê 12. Nãm prĩne amijã amibê pi'ók kaprĩ kunĩ krẽn kajgon mex kêt rã'ã ne. Nãm te me kane djwÿnh o ane. Nhy m bep Jeju tẽmkôt ne 'ã kubêkà nhidjabit kupên, tãmkam arÿm kamrô ngrà, arÿm mex ne.

45 Nhy m kam Jeju memã kum,

–Mÿj me'õ ne ikupê? ane.

Nhy m me kunĩ aminêje kum,

–Kati, kon, me'õ, me'õ, anhÿro kumex.

Nhy m kam Pedru kum,

–Bẽnjadjwÿr, djãm me krãre: got ga “Mÿj me'õ ne ijã kubêkà kupê”, ane. Me kute gwaj bamã ipôk mex ne kute gwaj bakunoro mörjakam ga, ane.

46 Nhy m kum,

–Nã, arÿm ne me'õwã ikupê. Ipymao ne ba arÿm me'õwão mex ne arÿm kuma, ane.

47 Nhy m nija te kute kubê amipdjurmãn kam ta amim,

–Kati, arÿm ne kuma, anen kam 'ÿr tẽ. 'ÿr tertet tẽ. Umaje tertet tẽn tu mÿrbê tÿm ne kum amijarê. Me ipôkri tu kum amijarẽnho nõ. Kute 'ã kubêkà kupênh ne tãm kam mexkôt kum amijarẽnho nõ.

48 Nhy m kum,

–Àpnhĩre nã gãm tu amim ikamnhĩxkumrẽx ne. Aje amim ikamnhĩxkumrẽx kôt ne ba arÿm apytã. On adjumar mex ne mã akubyn tẽ, ane.

49 Kum kabẽno ãm rã'ã nhy m bẽnjadjwÿr nhũrkwã kurũm me'õja tẽn kajpan kum,

–Onĩj arÿm akra ty. Kwãrĩk wãnh ga memã ujarẽnh djwÿnhmã akrao ano kator kêt, ane.

50 Nhy m Jeju arÿm kuman kum,

–Kwãrĩk wãnh ga akaprĩ kêt ne akrakam adjumar punu kêt. Dja ga tu akra'ã ikamnhĩxkumrẽx nhy m arÿm akubyn mex ne, ane.

51-53 Nãm ã anen kam mã 'ÿr tẽ. Tẽn kam ùrkwãmã bõx. Nhy m me arek abej àmrao kumex. Nhy m kam mekmã kum,

–Kwãrĩk wãnh ga me amÿr kêt. Kati, tyk kêtê, nãm õto nõ, ane.

Nhy m me arÿm tyk mexkôt omũn kam Jeju'ã keketo kumex ne aprÿo kumex, ne we,

–Be nãm we, “Nãm õto nõ”, ane.

Nhy m kam aminêje me ja nê, mekôt mörjamẽ me kute tyk jabej àmrao kumexjamẽ aminêje me nê. Nhy m bep Pedrumẽ Djuãomẽ Xijagumẽ tyk ne nõrja nãmẽ bãmmẽ ar ajbit ne ar kôt wadjã.

54 Nhy m kam Jeju ikra 'amÿn kum,

–Àpnhĩre, kãjmã nhÿ, ane.

55 Nhy m kam karõ akubyn kum wadjã nhy m akubyn tĩn ne ekru x ne kãjmã nhÿ. Nhy m kam Jeju nãmẽ bãm arkum,

–Ar kum mÿjja 'õ ngã gẽ kukrẽ, ane.

56 Nhy m nãmẽ bãm ar abenkam no tyn dja. Nhy m kam arkum,

—Kwārīk wānh gar memā arēnh kêt. Dja gar tu mekbê udju, ane.

9

Kute Ar kubê 12 janor.

Mat 10.5; Mak 6.7

¹ Nhyam kam akati 'ökam Jeju amikôt ba djwýnho akprô. Kôt ba djwýnhbê 12ja ne aro akprô. Apýnh me ô pyka djari kute 'yr ar anormã ne aro akprôn arkum,

—Ë, ikabēnkôt dja gar me nêje me karô punu jano. Ne apýnh me kanê djari me utáro mō. Ba dja ba ar amã ipyma jadjã gar kam ipymao apýnh me kanê djari meo mexo mōn me karô punu kute meo ba djari kubê me utáro mō.

²⁻⁵ Ar apa, ã, ba ar amã arē. Kwārīk wānh gar anhō mýjja'ô byr ne o amôr kêt, akajpar djã'ô byr ne o amôr kêt, ajēnh tur ne o amôr kêt, anhō kwý krēn djã, anhō pi'ók kaprī, anhō kubēkã'ô kwārīk wānh gar o atēm kêt. Dja gar tu anhýkam mō. Mōn kam apýnh me ô pyka djari me 'yr ajmã. Dja gar me'ô nhürkwãkam bôx ne nhý, kwārīk wānh ajte amũ amã me'ô nhürkwã 'ô kīnh ne 'yr amôr kêt. Dja gar tu bôx ne kikrekam abôxwã tãmkam tu arek kam anhikwão dja. Dja gar memã arēnh pan kam arým ajte amũ pyka 'ô'yr tēn ajte kikre 'ökam tãm ne. Ne ajte amũ tēn 'ökam tãm ne. Ne ajte 'ökam tãm ne.

Dja gar krī 'ökam bôx nhyam me kum ar akīnh kêt ne kute ar akabēn mar prãm kêt jabej,

gar kam arým tu amörkumrēx ne. Tu amörkumrēx kadjy amiparkã'ã pykawã tatak ne. Aje me kute akabēn mar prãm kêtjao amirīt nhyam Metĩndjwýnh kute omũnh ne amũ 'ökam kute memã pãnh jarēnh kadjy dja gar amiparkã'ã pykawã tatak ne. Dja gar kãj bē memã kum, “Onĩ Metĩndjwýnh kute ar me bapytãr ne me bakadjy bēnjadjwýr ne kute ar me bajo bamã”, anhýro mō. Ne kam kôt meo mexo mō, ane. Nãm ã Jeju kôt ba djwýnhmã me'ã karōo anen kam mã me'yr ar ano.

⁶ Ar ano nhyam kam ar arým krī kunīkôt ajmã ne kãj bē memã Jeju'ã ujarēnh ny jarēnho mōn kôt meo mexo mō, apýnh krī kunīkôt ne ar ajmãn ba.

⁷⁻⁸ Nhyam kam bēnjadjwýr raxbê Erodji arým Jeju'ã ujarēnh man kôt ba djwýnh kute meo mexo mörja arým adjwýnhdjwý ma, ne kam te kute marmã. Nãm me apýnh kabēno noo biknor mex ne. Nhyam te kute mýjja marmã. Jeju'ã ne me ari kabēn kwý jarē: ne abenmã kum,

—Bep Djuão kute ngônhmã me angjēnhja ne we ajte tĩn ne kato, ane.

Nhyam ajte me kwý we,

—Me bakukãmãrebê Erij ne ajte kato, ane.

Nhyam ajte we me kwý,

—Bep Metĩndjwýnh kabēn jarēnh djwýnh amrēbê tyk ne ajte we tĩn ne kato, ane.

Nhyam kam Erodji te kute apýnh me kabēn ja marmã.

⁹ Ne kam ta amim,
 –Ije bep Djuão ne ba arým
 mut krâta. Nhym mÿj me'õ
 got ja ba arým 'ã ujarênh ma,
 ane. Ne kam te kute Jeju
 pumũnh prãme.

*Kute tepmẽ djwÿo meo
 djuw mex.*

*Mat 14.13; Mak 6.30; Dju r
 6.1*

¹⁰ Nhym kam arým Jeju
 kute ar anor nhym ar mõrja
 ajte akubyn 'ÿr mõn bõx ne
 kum amijarê. Nhym kam
 krĩmã me umaje ar ajbit aro
 tẽ. Krĩ nhidjibê Bexadamã ne
 aro tẽ.

¹¹ Ar ajbit kute o mõrmã
 nhym ate ajte me kâtãmja
 kõt krãptĩ:n bõx. Nãm me
 abenmã Jeju mõrkõt arên
 kam ajte kõt mõ. Djã nãm Jeju
 me krãptĩ pumũn memã àkrê?
 Kati, nãm me krãptĩ pumũn
 kam tu memã kabên mex
 jarê. Nãm Metĩndjwÿnh me
 kadjy bẽnjadjwÿr ne kute me
 utàr ne ar meo bamã memã
 arê ne kam ajte kõt me kanê
 pytaro dja.

¹² Nhym kam arým me'ã
 amykry tẽ. Nhym kam kõt ba
 djwÿnhbê 12ja 'ÿr tẽ. Jeju 'ÿr
 tẽn kum,

–Ije gop on me ano. Gop
 on me krãptĩja me ano gê me
 apÿnh krĩmã ajmàn bu'ã krĩ
 kryremãdjwÿ mõn wãnh kam
 õ kwÿ krên wãnh kam nõn
 ta amikadjy mÿjja by. Nhym
 nhÿnh ne mÿjja 'õ ne me kute
 krênmã ne me jakam ar ba.
 Arwãkam ne gwaj ar baba,
 ane.

¹³ Nhym kam Jeju kõt ba
 djwÿnhmã kum,

–Ar ga dja gar mekmã
 mÿjja ngã gê me kukrê, ane.

Nhym ar kam kum,

–Ije kati, ar inhõ djwÿbê 5
 ne tepdjwÿ amãnhkrut. Jabit.
 Be, djãm mÿjja rax? Nàr djãm
 ar imõr ne ije gwaj banhõ
 pi'õk kaprĩo me krãptĩja kadjy
 ije djwÿ byrmã? ane.

¹⁴ E kum bep me
 krãptĩkumrêx. Me my'ã
 akrebê 5.000. Nhym kam
 arkum,

–Ë, dja gar meo 50'ã kabên
 ne me krĩo tẽ.

¹⁵ Nhym kam kõt ba djwÿnh
 meo 50'ã kabên ne me krĩo tẽn
 me krĩ pa.

¹⁶ Nhym kam Jeju djwÿbê
 5ja byn tep amẽ kubyn
 kãmã krãn kãjkwa pumũn
 Metĩndjwÿnhmã õdjãnh jarê.
 Ne kam djwÿmẽ tep kokij
 ne kam kõt ba djwÿnhmã
 kungã. Nhym kam amũ
 memã kungã, me krãptĩjamã
 kungã.

¹⁷ Nhym me kam kukrê.
 Nhym kam me kunĩ õ kwÿ
 krên kam ajnekumrêx. Nhym
 kam djwÿmẽ tepja'ã kâtãm.
 Nhym kam kõt ba djwÿnh an-
 hyjao atom ne. Djwÿmẽ tep
 janhyjao atom nhym kam 'ã
 kábê 12. Djãm djwÿmẽ tep
 ngri got.

*Pedru kute Jejubê Krituo
 amirĩt.*

Mat 16.13; Mak 8.27

¹⁸ Nhym kam 'õkam
 Jeju ate mekbê tẽn kam
 Metĩndjwÿnhmã amijarênh
 nhÿ. Nhym kõt ba djwÿnhbit
 kuri krĩ. Nhym kam Jeju kute

amijã ujarënh marmã abej ar kukij.

—Ë, ar imã ijã me ujarënh jarë ba kuma, ane.

¹⁹ Nhy m ar kam kum,

—Ije kum be nãm we me ajo Djuão kute ngõnhmã me angjënh djwýnhja, nhy m me kwý ajo me bakukãmãrebê Erij, nhy m me kwý ajo Metïndjwýnh kabën jarënh djwýnh tũm ajte akubyn tĩn ja'õ, ane.

²⁰ Nhy m kam arkum,

—Ne ar gadjwý mã ne gar imar on? Mýj'ã ne gar ijakre? ane.

Nhy m kam Pedru kum,

—Kati, abê ne Kritu. Abê me inhõ Bënjadjwýrbê kumkati. Metïndjwýnh amrêbê kute me bakukãmãremã ajarënh ga aje me ipytàr ne aje ar me ijo abamã amrêbê kute me imã ajarënh ba me ije ar akam amako iba, ne arým Metïndjwýnh ajano ga arým bõx, ane.

²¹ Nhy m kam arkum,

—Nà, kõtô. Kwãrik wãnh gar memã ja jarënh kêt. Dja gar tu mekbê ipudjurkumrêx ne, ane. Ar kute udjurmã ã arkum arënh týxo ane.

²² Ne ajte arkum,

—Ë, dja me prĩne ijo ajkê, ba itokry rax ne. Ba ije amijo inhĩ ne me awýr irwýk ba dja ba itokry rax ne. Dja mebêngêtemê me kadjy Metïndjwýnh mar djwýnh nhõ bënjadjwýrmê Mõjdjê kukràdjã mar djwýnhmê kum ikĩnh kêt ne ikanga ne kam tu ibĩ nhy m ijã akati amãnhkrut

ne ikjêkêt ba kam akubyn itĩn ne, ane.

²³ Ne kam ajte me kunĩmã kum,

—Gêdja ga me ajõ mã ikõt abikamënh prãm jabej kwãrik wãnh amidjwýnhbit mar ne amijo kĩnh kêt. Dja ba ityk kadjy inhõ pĩte'y mýn itokry: ne. Dja ga me ajõ ijã amijakren aje pĩte'y mýnh mãn prabê amã atokry puma kêt ne amã ijabê rã'ãn kam myt kunĩkõt ikadjy amiman mã ikõt ajkamê.

²⁴ Me kute amidjwýnhbit mar ne me kum tokry puma, me tãm gêdja me tyn kam me biknor tokry djakam tẽ. Nhy m bep me kum ijabêkumrêx ne kute amidjwýnhbit mar kêt nhy m me kute me par jabej me tãm gêdja me amiptàn ar tĩn ne ba rã'ã: rã'ã.

²⁵ Ne ren me'õ pykabê mýjja mexja kunĩ, nêkrêx kunĩ ren ari o atom ne o ban kam ren ty, je mã dja kam nê? Kati, nãm ren ty nhy m ren õ nêkrêxja ren wãnh kumex.

²⁶ Godja me'õ ikam pijàm ne ikabënkam pijàm jabej ba badjwý amipãnh kam ipijàm ne. Ba ije amijo inhĩ ne me awýr irwýk gêdja ba amipãnh tãwãkam ipijàm ne. Dja ba ajte iraxo me awýr bõx. Ibãmmê kadjy mrãnh djwýnh jadjênhmê umao ipuma:n me awýr bõx. Ibê kumkatio bõx nhy m tãmja ikam pijàmja ba badjwý arým amipãnh kam ipijàm ne.

²⁷ Ba me amã arê. Ibãm dja ijã bënjadjwýr rax mẽ ba

ipymao me apytàn ar me ajo iba. Dja gar adjãmja akwý atĩnri iraxkõt ipumũ, me akadju ibẽnjadwýr rax ne ipymakõt ipumũ. Mrãmri ne ba ikabẽnja, ane. Nãm ã Jeju memã kabẽn jarẽnho ane.

Jeju adjẽnho kute amijo amirĩt.

Mat 17.1; Mak 9.2

²⁸ Nhyr 'ã pi'ók kamrêk pydji nhyr aro tẽ, Pedrumẽ, Xijagumẽ, Djuão aro tẽ, krãnh'ýr aro tẽn imõkmã aro bõx. Kute Bãmmã amijarẽnhmã ne 'ýr aro bõx. Ne kam Bãmmã amijarẽn.

²⁹ Bãmmã amijarẽnho dja nhyr ajmã nokre o nhyr atemã nokre nhyr 'ã kubêkãdjwý aka: ne. Akakam adjẽn ne.

³⁰⁻³¹ Nhyr ar my amãnhkrut ne kum kabẽno dja. Mõjdjẽmẽ Erij ar amrêbẽ tyk, ar tãm ne ar katon kum kabẽno dja. Nãm ar adjẽn ne uma:kumrẽx ne kum kabẽno dja. Jejumẽ ne ar abenmã kabẽno dja. Jeju tyk'ã ne ar abenmã ujarẽnho dja. Krĩraxbẽ Djeruxarêkam me kute bĩnmã ne ar abenmã arẽnho dja. Metĩndjwýnh kute tykmã kum 'ã karõkõt ne ajte ar 'ýr bõx ne kõt abenmã arẽnho dja.

³² Nhyr Pedru ar õtdjwakumrẽx ne arek õto ikwã. Ne kam no tỳx ne kam Jeju puma, adjẽnhkõt omũ nhyr amẽ ar kuri ãmjadjwý tãm ne. Kam kubêkã jadjẽn ne kam mexkumrẽx ne ku'ê.

³³ Nhyr arým ar amẽ tẽm 'ýr dja nhyr Pedru Jejumã kum,

—Bẽnjadwýr, mrãmri ne bar jakam bõx ne akuri nhỹ nhyr mexkumrẽx ne. Bar apýnh ar amã kikre'ã irõx nhípêx, ga anhõmẽ, Mõjdjẽ nhõmẽ, Erij nhõmẽ. Amãnhkrut ne ikjêkêt dja bar ar amã ipêx, ane.

Kute amikabẽn'õ mar kêt. Pedru ta ne amikabẽn'õ mar kêt kam ãm tu arĩk kabẽn ja jarẽn.

³⁴ Kum kabẽnno ãm rã'ã nhyr kam kakrã arým prĩne aro akno. Nãm kakrã kute prĩne aro biknorkam arým ar tĩn prãm ne.

³⁵ Nhyr kam kakrã kurũm Metĩndjwýnh arkum kabẽn ne arkum,

—Be, ikra ne wã. Ar omũ. Ikra ja ne ba ãpênh kadju amijo utàn amim kudja. Tãwã dja gar kabẽn man kabẽnkõt mrã, ane.

Jeju me karõ punumã bẽn tỳx.

Mat 17.14; Mak 9.14

³⁶⁻³⁷ Nãm ã arkum kabẽn anen anihkrẽ nhyr kam Jejumẽ kõt ba djwýnh ar ate ku'ê. Amẽ ar myja arým mã nhĩ'ãm tẽ.

Nhyr akati nhyr kam Jeju akubyn krãnhre kurũm aro ruw. Aro ruw ne kam mã aro mõ. Aro mõ nhyr me krãptĩ ar kutã mõn ar kajpa. Djãm kam got ar kute Jeju jadjẽnhkõt omũnhja memã arẽ? Kati, Jeju ar pykabẽ bari ne ar mekbẽ udju ne.

38 Nhyŋ me ar kajpa nhyŋ me ipôkri me'ô myja kâj bê kum akij,

—Bênjadwÿr, gop ikraja pumũ. Ikra myja ne pydjii.

39 Ota me karô punu'ô ar ibê ikra paro ba. Nâm 'ÿr ban bôx nhyŋ ar ijaêrbê tu amra: ne. Nâm amran rôrôk ne àmnhirêho ikwâ, ajmrô prôto ikwâ. Ne kam kute amijo pyka titik kurêje prïne amingã. Kute kum irer prãm kêt-kumrêx.

40 Nã bãm te akôt ba djwÿnhjamã ikrao a'uw nhyŋ kute imã ikra pytâr kêt-kumrêx, te kute imã utârmã te o ane, ane. Nâm ã Jejumã kra jarêho ane.

41 Nhyŋ kam Jeju me'ÿr akêx ne memã kum,

—Ije me akamingrãny aje amim ikamnhix kêt-kumrêx. Me ajaxwe. Mã dja ijã akati, akamât kô kute ba me akam arek ar iba. Nã bãm me awÿr bôx ga me ajamakkre kêt-kumrêx ne prïne akabêno ikaty. Nã bãm te amiwÿr me akam ama ga me arik ar aba, ane. Ne ajte bãmjamã kabên ne kum,

—Amrê akrao tẽ, ane.

42 Nhyŋ kam 'ÿr tẽn pa 'amÿn Jeju'ÿr o tẽ. 'ÿr o tẽmrãm nhyŋ ajte me karô punuja o pyka kôpênât ne. Krajao pyka kôpênât nhyŋ àmnhirêho nã. Nhyŋ Jeju me karô punujamã bẽn tÿx nhyŋ umaje bôm tÿm. Nhyŋ kam Jeju kum krao mex ne akubyn bãmmã kungã.

43 Nhyŋ me kôt omũ, Jeju kute Metindjwÿnh pymao o mexja me kôt omũ ne ari

aben pumũho kumex. Djãm Metindjwÿnh pyma ngri got. Nhyŋ me Jejukam no tyn kumex rã'ã nhyŋ Jeju kôt ba djwÿnhmã kum,

44 —Gora ar amija-makkrekam ikabên janhô. Ê, ba ije amijo inhĩ ne me awÿr irwÿk gêdja me memã ikanga, ikurê djwÿnhmã ikanga, ane.

45 Nhyŋ ar kute kabênja mar kêt-kumrêx. Nâm ar ajmã amakkre nẽ, te kute marmã. Ne kam te kute kukjêrmãn kam pijãm ne.

Jejukôt ba djwÿnh kute abenbê bênjadwÿr pytâr tẽ.

Mat 18.1; Mak 9.33; Pir 2.3

46 Ne kam kabêno aben japanho mō, kôt ba djwÿnhja kabêno aben japanho mō. Mÿj mÿr jabej? Bir, nhÿnh kôt ba djwÿnhja 'ô gêdja bênjadwÿr raxo aben jakre. Ja mÿr jabej ne me kabêno aben japanho mō.

47 Nhyŋ Jeju kôt ba djwÿnh kute kabêno aben japanho mōrja kute ar tãri amako mar kêt. Nâm tu mũm kuma ne kam me'ô prĩre pa 'amÿn ami-jakÿxkôt kudja.

48 Kudjan arkum,

—Ê, gar me'ô prĩreja pumũ, kâtãm mexja pumũ. Dja me'ô ikôpdji'ã kum me'ô prĩreja, me'ô kâtãmja kĩnh ne kam arÿm badjwÿ kum ikĩnh ne. Dja me'ô kum ikĩnh ne kam kum Ibãmdjwÿ kĩnh ne, Ibãm kute ijanorjadwÿ kum kĩnh ne. Ê, me'ô kâtãm mex gêdja ja pãnh bênjadwÿr rax ne, ane. Nâm ã Jeju kôt ba djwÿnh kute

amijo rax prāmjamā kabēn jarēnho ane.

⁴⁹ Nhyam kam Djuão kum,

—Bēnjadjwÿr, ba amā arē. Me'ō gwaj bakôt ba kêt'ō ne tu me karō punu kute me'ōo bamā anhidji jarē. Kum anhidji jarēn me karōmā kum, “Ba Jeju kukwakam amā ikabēn. On kum anhire”, ane. Nām ā kum anhyro dja, bar arÿm omū. Ne kam gwaj bakôt ba kêt kam bar kum, “Kwārīk wānh”, ane. Nām ā Djuão kum ane.

⁵⁰ Nhyam kam kum,

—Kati, kwārīk wānh 'ā kum akabēn kêt. Ba ar amā arē. Me'ō kute ar ajo kurē djwÿnh kêt ne arÿm tu mrāmri ar ajo ōbikwa, ane. Nām ā Jeju kum ane.

Pykabê Xamarij kam me ja kute Jeju kanga.

⁵¹ Nhyam arÿm Bām kute kàjkwamā o àbirmā arÿm ō akati 'ÿr bōx 'ÿr. Nhyam kam krīraxbê Djeruxarēmā krā. Nām te kam mÿjja puma, mÿjja tokry nhyam tu 'ÿr tēm mā krān kam 'ÿr tē.

⁵² Ne kam 'ÿr tēm kôt amikukām kôt ba djwÿnh kwÿ jano. Ar mrānh ne me bajtem, Xamarij kam me jakam bōx ne kam kute Jeju kutēp ikwā djā jabej ne kum ō kwÿ krēn djā jabej nhyam bōx ne kam kam ō kwÿ krēn ne kam nōr kadjy nārām amikukām 'ÿr ar ano. 'ÿr ar ano nhyam ar mrān bōx.

⁵³ Bōx nhyam kam Xamarij kam me ja aminēje ar ano. Jejumē kôt ba djwÿnh Ar kubē idjaerkam. Ne

mekbê idjaer nhō pykabê Djeruxarē'ÿr mōrkam. Kam ne Xamarij kam me ja kum ar kurēkumrēx, me kute abeno kurē djwÿnh tūmkam. Kam ne me kum ar kurēn kum ar kīnh kêt ne tu aminēje ar ano.

⁵⁴ Nhyam kam kôt ba djwÿnhbê Xijagumē Djuão ar me omūn kam Jejumā kum,

—Bēnjadjwÿr, dja bar kuwy'ā Abām 'wÿ gē kàjkwa kurūm kuwy tÿm ne prīne me kuga gē me xēr, nēn, ane.

⁵⁵ Nhyam ar'ÿr akēx ne ar omūn arkum bēn tÿx ne,

—Kati, kwārīk wānh, ane.

⁵⁶ Nhyam ar kunī ajte tu atemā krī 'ō'ÿr mō.

Me kute tu Metīndjwÿnh maro mōrkumrēxmā.

Mat 8.18

⁵⁷ 'ÿr mō nhyam me'ō kum,

—Ē, ba arek akôt tē. Dja ga nhī'ām amrānh katā ba akôt mrā, ane.

⁵⁸ Nhyam kam kum,

—Ē, ga djoti pykakam kreja pumū. Ne kwēnh kÿjrūm aēja pumū. Mrymē kwēnhbit ne ōt djā, kute amim pyka kre pumūnhkôt kam ōt djā, nhyam bep kati, ba ne ba inhō kikre kêt, inhikwā djā kêt. Ije amijo inhī ne me awÿr irwÿk nhÿnh ne inhō kikre ja? Nhÿnh ne inhikwā djā ja? Kati. Kon, gop ga amiman kam ikôt atēm jabej nār kon arek dja, ane.

⁵⁹ Ne kam ajte ta me'ōmā,

—Ikôt tē. Ikôt tēn mā ikôt ajkamē, ane.

Nhyam kam kum,

—Adjÿm, Bēnjadjwÿr, ibām kumrēx gēdja ba akubyn tēn

adjà. Ibām ne ajbir ibê ty, ane.

⁶⁰ Nhȳm Jeju kum,

—Gê me kute Metĩndjwýnh mar kêt wānh me tyk jadjà. Me kute mar kêt ne me kute mrāmri ne me tyk jamakkre kêt pyrāk. Gê me wānh õbikwa tyk jadjà, ane. Nhȳm bep ga dja ga ikõt Metĩndjwýnh'ã adjujarēnh tē, Metĩndjwýnh me akadjy bēnjadjwýr ne kute ar me ajo bamã gēdja ga 'ã adjujarēnh tē, ane. Nām ã Jeju kum ane.

⁶¹ Nhȳm me'õjadjwý Jejumã kum,

—Bēnjadjwýr, ba dja ba akõt tē. Inhũrkwã kumrēxkam dja ba inhõbikwamã amijarēn kam akõt tē, ane.

⁶² Nhȳm kum,

—Djām me purkam àpēnh katēri kute kum irer got? Kati, mýjja wākam ne me apēn àpēnh mrān tu àpēnh inomã rēnhkumrēx ne. Djām me kute Metĩndjwýnhdjwý maro ban konenh krākār got? Kati, dja ga tu amim maro tēn tu maro atēm kumrēx ne. Dja ga maro mōn mar konenh krātan kam Metĩndjwýnh nhõ pyka'ýr abõx kētkumrēx ne. Metĩndjwýnh kute me utār ne me kadjy bēnjadjwýr ne kute ar meo baja dja ga 'ýr abõx kêt ne, ane. Nām ã Bēnjadjwýr Jeju arkum ane.

10

Kute Ar kubê 70 janor.

¹ Nhȳm kam Jeju kute arkum arēnh nhijukri ajte amim ar kwý rax ne ar umjuw. Me kwýo 70 ne

amim ar umjuw. Nām amim aro aben nhikjê'ã kabēn ne amim ar umjuw, kute ar anor kadjy. Kute ar anor nhȳm ar kukām mōr ne kumrēx pyka kunĩkõt, krĩ kunĩkõt mōrmã. Dja ĩ Jeju ar kudjwa ã ane, ar kudjwa krĩ kunĩkõt bõx mō.

² Ne kam kute ar anor nhȳm ar mōr kutã prĩne me'ã arkum karõ ne arkum,

—Me kute Metĩndjwýnh mar prāmja ne me kumex. Nām me kute mrāmri ne bãy arým abõr tyk ne kumexja pyrāk. Nhȳm bep Metĩndjwýnh'ã ujarēnh djwýnh ne ngrēre kute bãykam me àpēnh djwýnh ngrēre ja pyrāk. Kam dja gar me kadjy Metĩndjwýnh 'uw gê me'ýr 'ã ujarēnh djwýnh jano gê me kuman kam tu amim kamnhĩxkumrēx. Kute mrāmri ne me mrānh ne kute me õ purkam bãy pumũnh ne mrānh ne bõx ne kute kadjy me õ pur djwýnhmã arēnh nhȳm me kute amũ kadjy me kwýmã arēnh nhȳm me ban kute memã ê ja pyrāk. Dja gar ã me kadjy Metĩndjwýnh 'wýro ane.

³ Ë, on dja gar mō. Arým ne ba ije me'ýr ar ajanormã. Ar aje memã ijarēnhmã ne ba ar ajano. Dja gar me kam bõx nhȳm me ikõpdji'ã ar ajo kurê djwýnh ne kum ar apar prām kumrēx ne. Kute mrāmri ne rop kute mrykĩ'ãtomti kra par prām kumrēx ja pyrāk.

⁴ Ë, dja gar tu anhỹkam mō. Kwārĩk wānh gar anhõ katõk'y djã jamānh kêt ne ajēnh tur ne o amõr kêt. Ne

aparkà 'õ byr kêt. Dja gar ajamãnhkrut'ã kabên ne pyka kunîkôt aben ngrà. Kwãrîk wãnh gar apÿnh krî djari kôt ajmà gê me'õ ar ajõ kajpan amã kabêno akukrào ãm kêt. Dja gar tu amrãnhkôt me'õmã akabên jarênho tèn tu mã tẽ.

5 Dja gar mrãn bõx ne me'õ nhûrkwãmã wadjàn kam kum, "Gora adjumar mex ne ar aba", ã ane.

6 Dja umar mex prãm jabej arÿm mrãmri akabênkôt umar mexkumrêx ne. NhyM bep djãm kum umar mex prãm kêt ne kam ûrkwãkam me jamê ro'ã umar punu mex ne ar ba. Me jabit dja me umar punu. Gar kam gajbit adjumar mex ne ar aba.

7 Dja gar kikrekam abõxwã tãmkam tu arek kam an-hikwão dja. Kwãrîk wãnh gar bõx ne kikrekôt ar aba kêt. Dja gar kikrekam abõxwã tãmkam gê me ar ajo djuw mex ne ar amã mÿjja ngã gar krê, tu kam apijãm kêt-kumrêx ne krên kôt ikõn adjumar mexkumrêx. Ar aje memã Metîndjwÿnh'ã adjujarênh pãnh, ar aje memã 'ã adjujarênho aku'ên atyk djà pãnh dja gar tu anhõ kwÿ krê.

8 Dja gar krî 'õkam bõx gê me kum ar akînh ne ar akam ukapri jabej ar amã mÿjja ngã gar tu krê.

9 Krîwãkam ar abõxwã, kam me kute ar amã kabên mex jarênh tãmkam gédja gar me kanê pytàn memã kum, "Arÿm ne Metîndjwÿnh me akadjy bënjadwÿr ne kute me apytàr ne kute ar me ajo ba

'ÿr. Arÿm ne me ajo rãm ne ja", ane. Dja gar ã memã ane.

10 NhyM bep djã gãm ar krî 'õkam bõx nhyM me kum ar akînh kêt ne aminêje ar ajano gar kam tu me ipõkri memã akabên jarênho tẽ. Ne memã kum,

11 "Ë, dja bar me abê me anhõ pyka ja amiparkà'ã tatak ne. Ar ije me ajaxweo amirît ga me aje omÿnh kadjy. Gora me ar ikabênja ma. Ë, arÿm ne Metîndjwÿnh me akadjy bënjadwÿr ne kute me apytàr ne kute ar me ajo bamã ga me ate amã kînh kêt ne ar imã, 'Kati, me ije akabênwã mar prãm kêt-kumrêx', ane. Me aje ã ar imã anhÿrkam ne bar me abê me anhõ pykaja amiparkà'ã tatak ne."

12 Dja gar ã memã akabên jarênho ane. Ë, ba ar amã arê. Krî wãkam me wã ar aje mebê amiparkà'ã me õ pyka tatakja me tãm gédja me tokry rax ne. Metîndjwÿnh kute memã axwe pãnh jarênh nhõ akatikam godja krîwãkam me wã meo bikênh raxo Xõtõmakam me ja jakrenh mex ne.

13 Watî:re Koradjikam me wã. Watî:re Bexadakam me wã. Dja ga me atokry rax ne. Ba ren me bajtem nhõ pykabê Xirumê Xidõkam ren mÿjja rûnhja, mÿjja pumÿnh kêt ja kwÿ 'y nhyM ren me omÿn ren arÿm amrêbê amim katon ren wãnh amijaxwemã ire. Ne ren kute kum irero amirît kadjy kubêkãbê exopa jangijn ren

amijã mro prã tatak ne. Ne ren kam iwÿr amijo akëx. Nhy m bep kati, inhõ me wÿnhkam me ga, Koradjikam me gamë Bexadakam me gamë me akam ne ba te mÿjja pumÿnh kët kwÿ rax ne ipëx ga me omÿnh kajgon kam ajaxwemã anhirer kët ne iwÿr amijo akëx kët kumrëx ne.

¹⁴ Metÿndjwÿnh kute memã axwe pãnh jarënh nhõ akatikam godja me ajo bikënh raxo me bajtem nhõ pykabë Xirumë Xidõkam me ja jakrenh mex ne.

¹⁵ Krÿraxbë Kapanakam me gadjwÿ djãm me aje amijo adjãmran aje amijo raxmã? Djãm me aje amijo rax ne aje araxo aje kãjkwa tÿpmã? Kati, dja Metÿndjwÿnh aparmã me biknor tokry djãmã me amë ga kam me atokrybit ma.

¹⁶ Nã, dja gar aben nhikjê'ã kabën ne pyka kunÿkõt ajmãn memã ijarë. Godja me'õ ar akabën man badjwÿ ikabën ma. Nhy m ate me'õ kum ar akurën ar akabën mar kët ne badjwÿ kum ikurën ikabën mar kët ne. Dja me'õ badjwÿ kum ikurën ikabën mar kët ne ne Ibãm kute ijanor djwÿnhjadjwÿ kum kurën kabën mar prãm kët ne, ane.

Nãm ã Jeju aro 70 ne kute ar anor kutã arkum kabën jarënho anen kam aro aben nhikjê'ã kabën ne ar ano, pyka kunÿkõt ar bimãnhmã ar ano.

¹⁷ Nhy m ar mõn memã Metÿndjwÿnh'ã ujarënh mõn me kanëbë me utãro mõ:n

kam akubyn mõ, kÿnhkumrëx ne akubyn mõ. Mõn bõx ne kam Jejumã kum,

—Bënjadjwÿr, nã bãm ar akabënkõt me karõ punu jano nhy m me karõ punu anhidji jarënh kajgokambit apymaje prõt ne, ane.

¹⁸ Nhy m kam arkum,

—Ã, me karõ punu ne gar ano. Nhy m bep arÿm ne me karõ nhõ bënjadjwÿrbë Xatanaj kãjkwa kurÿm tÿn tÿm ba arÿm omÿ. Nãm amikrã kët mex ne tÿm kute na jadjënh tamikrã kët mex ne rôrõk ja pyrãk. Gar aje Xatanaj nhõ ãpënh kujaëko amõro aje arÿm pa nhikjê 'yr rax mexja pumÿ.

¹⁹ Be, arÿm ne ba ar amã ipyma jadjã gar te kangãmë makmë mry kakrit djãkrëja kunÿ 'ã aku'ë nhy m mÿjja ipymaje ajmã ar ajo kët kumrëx ne. Nhy m te me bakurë djwÿnh pyma gar ipymao tu kujate nhy m ajmã ar ajo kët kumrëx ne.

²⁰ Be, ja ne kajgo. Me karõ punu ar akabën pymaje prõt ja ne kajgo. Tãm ne ngrire. Nhy m bep kãjkwakam Metÿndjwÿnh kute ar anhidji'ã pi'õk no'õk ja ne mrãmri rax. Tãm ne kubë kumkatikumrëx. Kam dja gar tu akÿnhkumrëx.

²¹ Nãm ã Jeju kõt ba djwÿnhmã anen kam arÿm kÿnhkumrëx ne. Metÿndjwÿnh Karõ ne kum kÿnh jadjã nhy m kam kÿnh rax kato. Ne kam Bãmã amikÿnh jarën kum,

—Djÿnwã, ota ga anhõ kãjkwãnh anhõ pyka djwÿnh.

Amã ne ba amikĩnh jarẽ. Nã gãm me amikukãm umarmẽ me kute mýjja mar rũnhjabẽ mýjja ja pudju ne kam me kute amijo prĩre prãbẽ amijo rũnh kêtjamã mýjjao amirĩt ne. Mrãmri Djũnwã, nã gãm ã aje anhỹrkam mrãmri mexkumrẽx. Adjukaprĩkam ne ga amim me'ã karõ ne arým ã meo ane. Ba kam badjwý ikĩnhkumrẽx ne wãm amã amikĩnh jarẽ. Nãm ã Bãmmã amijarẽho ane.

²² Ne kam ajte kõt ba djwýnhmã kum,

—Ibãm ne imã kukràdjã kunĩ jarẽ ba kam ar o iba. Nhỹnh ne jakam me'õ prĩne idjãtãri? Kati, Ibãmbit ne prĩne kute imar ne kute arým prĩne idjãtãri. Nhym Ibãmdjwý. Nhỹnh ne me'õ kute ikudjwa noo Ibãm pumũnh ne kute kukràdjãkõt mar? Kati, bajbit. Bajbit ne ba prĩne inoo Ibãm pumũn kam idjukabikõt me kwýmã kukràdjã'ã idjujarẽnh tẽ. O me kwýmã o amirĩt nhym me arým prĩne ikõt kuma, ane.

²³ Ne kam kõt ba djwýnh'ýrbit akẽx ne me kãxã ar amakri arkum arẽn arkum,

—Ar ga ne gar akĩnhkumrẽx. Ar ga ne gar anoo mýjja pumũ.

²⁴ Ba gop ar amã arẽ. Me kute Metĩndjwýnh kabẽn jarẽnh djwýnh tũmmẽ me bẽnjadjwýr tũmdjwý krãptĩ te kute omũnh prãme, ar anoo aje mýjja pumũnhja te kute omũnh prãme, ne ar ajamako aje mýjja marja te

kute marmã. Nhym bep kati, ar gajbit ne gar anoo mýjja pumũnh kêt kwý pumũn mýjja ma. Ar ga ne gar akĩnhkumrẽx ne, ane.

Me'õ kum kurẽ djwýnh kaprĩn o djuw mex.

²⁵ Nhym kam akati 'õkam Mõjdjẽ kukràdjã mar djwýnh'õ Jeju kabẽn maro nhỹ. Kabẽn maro nhỹn kãjmã dja. Mõjdjẽ kukràdjã mar djwýnhja kãjmã dja. Kute Jeju no mex jabej kabimã kãjmã dja. Kute Mõjdjẽ kukràdjã jabej Jeju kukjẽrmã, Jeju kute kukràdjã kupa'ã arẽnh kadjy nãrãm ne amikadjy kãjmã 'ýr djan kum kabẽn ne kum,

—Bẽnjadjwýr, mã gẽdja ba amijo nhym kam Metĩndjwýnh pãnh imã itĩn rã'ã rã'ão itĩnmã imã arẽ? ane.

Nhym kam kum,

²⁶ —Mã ne Mõjdjẽ kukràdjã'ã pi'õk no'õk kute? Mýj ne ga kam omũn arým ama? ane.

²⁷ Nhym kam Mõjdjẽ kukràdjã mar djwýnh Jejumã kum,

—Nãm,

“Me anhõ Bẽnjadjwýr djwýnh, me Atĩndjwýnh dja ga amã kĩnh, amã abẽo katãt me kunĩ, mýjja kunĩ jakre.

Djãm ajajkwaobit amã Metĩndjwýnh jabẽmã? Kati, ajamak, akadjwýnhbẽ, akukràdjã kunĩo dja ga me amã abẽ.

Ne ajte amã amibu'ã me ja jabẽ. Kute ga amã

amijabêja pyràk dja ga
ã amã amibu'ã me ja
jabêo ane", ane.

Nãm ã Môjdjê kukràdjà'ã me
bamã pi'òk no'òko ane.

²⁸ Nhyim Jeju kum,

—Nà, kòt ne ga arê. Dja ga
ã ar o anhÿro aban kam arÿm
tu atĩnkumrêx ne, ane.

²⁹ Nhyim kam Môjdjê
kukràdjà mar djwÿnh òkre
kadjwÿnhbê amim,

—E kum kati, imã
Metĩndjwÿnh jabê rax kêtê, ne
imã ibu'ã me ja jabê rax kêtê,
ane. Ne kam pijàm ne amijã
maje,

—Nhyim ne ibu'ã dja ba imã
abê? ane.

³⁰ Nãm Jeju kukij nhyim
kam kum,

—Ë, me'ò ne Djeruxarê
kurũm krĩraxbê Djeriko'ÿr
ruw. Ne kam tẽ. Tẽ nhyim
kam arÿm me àkĩnhĩ wÿnhrà
kum nõn tẽmràm o arĩn kubê
kubêkãmê kubê mÿjja kunõ
prõt ne kam titik ne mã
prõt ne. Nhyim kam wãnh
wakrekam tyko nõ.

³¹ Tyko nõ nhyim kam
me kadjy Metĩndjwÿnh mar
djwÿnh'ò pry'ã tẽ. Tẽn omũn
kam iròbê apan mã tẽ.

³² Nhyim mekbê Rewi'ò,
adjwÿnhdjwÿ Metĩndjwÿnhmã
àpênh'ò kòt tẽn adjwÿnhdjwÿ
tãm ne. Nãm 'ÿr tẽn irãn omũn
tẽn iròbê apan mã tẽ.

³³ Nhyim bep me'ò, Xamari-
jkam me ja 'ò ne arkòt tẽ. Xa-
marijka me ja kute me bajo
kurê djwÿnh ja 'ò ne arkòt tẽ.
Arkòt tẽ:n 'ÿr bòx ne omũn
kam kum kaprĩ ne. Omũn
kam rerek ne kum kaprĩ.

³⁴ Ne kam me kute o tÿm ne
kute titik kurêje kute apÿnh
kà rênhja kum oy. Kadjwati
kangòo kum oyn kam ajte
mÿjja kute rõny kangò pyràko
kum oy. Ne kam kubêkào
kupu. Prĩne kupun kam ta
ò mryja'ã kudjin o tẽ. O tẽn
atemã me'ò nhũrkwã'ÿr o bòx
ne kam prĩne o djuw mexo
dja.

³⁵ Nhyim akati nhyim kam
pi'òk kaprĩ raxja amê kaba. Ò
kikre djwÿnhjamã kaban kum
kungãn kum, “Ë, dja ga prĩne
imã tãmjao djuw mexo dja,
prĩne ikutêp imã o djuw mexo
dja. Dja ga 'ã aje pi'òk kaprĩ
krẽn jabej ba kam bòx ne
arÿm ajte amã o pãnh, ajte
akubyn ibòxkam”, ane.

Be, tãm ne ja. Nãm ã Xa-
marijka me ja'ò kum kurê
djwÿnh kaprĩn o djuw mexo
ane.

³⁶ Gop imã arê. Nhÿnh ar
'òja ne kute o kamy? Djãm
tẽn ne kute omũnh ne iròbê
àpanhja? Nàr kon, djãm kòt
tẽmja? Nàr kon djãm Xamar-
ijka me ja'ò?

³⁷ Nhyim kam kum,
—Nà, me'ò kum kaprĩja.
Me'ò kum kaprĩja ne o kamy,
ane.

Nhyim kam kum,
—Nà, kòtò. Nà, ga kam
gadjwÿ tẽn ã kudjwa akurê
djwÿnhò anhÿro aba, ane.
Nãm ã Jeju Xamarijka me
ja'ò ukaprĩkòt kute kurê
djwÿnhò kamyja'ã ujarênhò
ane.

Matamê Marij'ã ujarênh.

³⁸ Nhyim kam Jeju ar mã
mõn kam atemã krĩ 'òkam

bôx. Kam ne me'ô nire nhidjibê Mata. Mata ne ukaprîkumrêx ne kam Jejumã kum,

—Amrê inhûrkwãmã tèn kam anhô kwý krên kam nôn akôkam kôt, ane.

Nhym kam kum,

—Ă, aj mã, ba kam wãm akôt tẽ, anen kam ûrkwãmã tẽ. Ûrkwãmã tèn kam 'yr wadjàn nhỹ.

³⁹Nhym Mata kanikwýnhbê Marijja nhỹ. Arek Bẽnjadwýr'yr tèn parbê nhỹn kam kàjmã kôt ôkren kabên maro nhỹ.

⁴⁰Nhym Mata àpênh ra:x ne. Jeju ô kwý krên mex kadjy ne àpênh raxo djan kam Marijmã kabên ne. Marij kute kôt kum mýjja 'ô kupênhmã. Ne kam Jeju'yr tèn kum,

—Bẽnjadwýr, djãm aje imar kêt? Ikanikwýnh ne ikôt àpênhmãn ate ari akuri ba. Ba kam bajbit ar mýjja kupênho iba. On amrê ano gê tẽn gop ikôt apê, ane.

⁴¹Nhym kam Bẽnjadwýr kum,

—Ăpnhîre, àpnhîre Mata. Nã gãm ari mýjja man kam akabên wã jarẽ. Nã gãm mýjja krãptĩ kupê ne kôt mar ar o aban kam adjumar punu.

⁴²Nhym bep mrãmri mýjja pydji ne mexkumrêx. Tãm ne arým Marij o nhỹ. Nãm ikabên maro nhỹ. Ja ne mexkumrêx. Kwãrik wãnh arek ikabên maro nhỹ. Wãm ije awýr anor prãm kêtê. Gêdja arek ikabên maro nhỹn prĩne ikabên man kam o

biknor kêtumrêx, ane. Nãm ã Jeju ane. Tãm ne ja.

11

Ar kute Metîndjwýnhmã kabên'ã arkum karô.

Mat 6.9

¹Nhym kam Jeju akati 'ôkam Metîndjwýnhmã amijarênho dja. Kum amijarênho djan kum amijarên pa nhym kam kôt ba djwýnh'ô kum,

—Bẽnjadwýr, gop ar imã arẽ. Ar ije Abãmmã amijarênh kadjy gop ar imã arẽ. Mã dja bar kum ikabên ja o? Djuãobit ne kôt ba djwýnhmã kabên'ã karô. Gadjwý dja ga ar imã 'ã karô bar akudjwa Abãmmã amijarênho iba, ane.

²Nhym kam arkum,

—Ë, dja ga goja ar aje Metîndjwýnhmã amijarênh kadjy kum,

“Djünwã, gê me ame:xo amex man amim ajarên abenmã ajarẽ.

On me kadjy abẽnjadwýr ne ar meo aba.

³Myt kunîkôt ar ijajkwa mãnhkutã mã ar imã inhô kwý krên djã ngã.

⁴Dja bar akam ijaxwe ga tu ar ijaxweo akno. Ar badjwý dja me'ô ar ikam amikrà bar akôt tu o akno. Kam dja ga ar ijaxweo akno.

Godja me kute ar imã axwe'ã àpnênh katã ga ga ar ijo týx bar mebê idjãm týx ne ijaxwe kêt. Tãm ne ja.”

Dja gar ã kum anhýr ar aba, ane.

5-6 Ne kam ajte ar kute Metĩndjwỳnhmã amijarēnh 'āno ām kadjy arkum kabēn jarēn arkum,

—Ga ren ar ajō anhōbikwa'ō ajbir bōx, akamāt kō ipōkri bōx ga ren aje kadjy mỳjja'ō byrmã tēn ren anhōbikwa 'ōmã kum, “Nār, imã angã, anhō djwỳ 'āmro amānhkrut ne ikjékēt imã 'ō ngã gē inhōbikwa kukrē. Nām iwỳr y:n kam ajbir bōx. Ba kam kadjy mỳjja jabej tē. Kadjy inhō mỳjja kētkumrēx ba kam kadjy ije akutã djwỳ kwỳ byrmã tē. Gop on imã angã.”

7 Nhym ren anhōbikwaja arek ōto nōr prāme ren amã,

—Kati, inhōtdjwaa. Ije amã ōr prām kēt. Arỳm ne ba kikre'ã ijē ne arek ikrao in-hikwã. Kàjmã idjām prām kētē. Amũ dja ga tē gē me'ō amã 'ō ngã, ane.

8 Bir be, ba ar amã arē. Ga kam ren arek 'ã adjà'wỳro dja, mã 'ã 'uw nhym kam ren arỳm kàjmã djan ren, “Ba on kum kungã gē wām o tē ba gop ikujrēnh kēt ne gēt arek inhōto nō”, ane.

Djām ar aje abeno anhōbikwakam ne amã kungã? E kum kati, ē, aje mã 'ã 'wỳrkam ne amã kungã. Apijām kēt ne aje 'ã 'wỳr 'āno adjām kam ne amã kungã, ar atu mānhkutã amã kungã.

9 Bir be, kam ne ba ar amã, “Dja gar tu mỳjja 'ã 'uw, mã mỳjja'ã 'wỳro tē nhym Metĩndjwỳnh arỳm ar amã kungã. Gar aje mã mỳjja jabej ne kam arỳm kum akatorja pumũ. Ne kam ajte mã kikre

kabem ō kikre djwỳnhmã akabēno aku'ē nhym arỳm kute ar amã kikre 'ã 'yrja pumũ.” Dja gar ã Metĩndjwỳnh 'wỳro ane.

10 Be, me kute mỳjja'ã 'wỳr 'āno āmja dja arỳm Metĩndjwỳnh memã kungã. Gar me kute mỳjja jabej ne kum apōxja pumũ. Ne kam ajte me kute kikre jajkwa krekremã kabēno ku'ē nhym arỳm me kute memã kikre'ã rēnhja pumũ. Dja gar gadjwỳ ã mỳjja'ã Metĩndjwỳnh 'wỳro ane nhym arỳm ar amã kungã.

11 Nhỳnh ne ar akra'ō tēn tep'ã ar ajuw gar kum kangã ngã?

12 Ne ōkrēnē'ānh ngre'ã ajuw gar kum makre ngã? Arkati.

13 Be, gar ajaxwekam aje akramã mỳjja mex nhōrja pumũ. Nhym bep kàjkwakam ar Abām mextire ta gēdja ar amã amũ mỳjja mex nhōro ar ajakren ar amã Amikarō ngã. Gēdja gar Metĩndjwỳnh Karō'ã 'uw nhym tu ar amã kungã, ta mextire ne ar baja gēdja ar amã Amikarō ngã, ar amã Amikarō jano, ane. Nām ã Jeju me kute mỳjja'ã Bām 'wỳr nhym ōdjānhkōt kute memã Amikarō nhōrmã ã memã 'ã ujarēho ane.

Me kute Jejuo Xatanaj nhō àpēnh.

Mat 12.22; Mak 3.20

14 Nhym kam me karō punu ar me'ōo ba nhym kabēn kētkumrēx ne. Me karō ajmã ajkwa o nhym kabēn

kêtkumrêx ne. Nhyam kam Jeju bõm kumê. Bõm kumê nhyam arým mã tê nhyam arým kabên ne. Nhyam me kam ari aben pumûn Jejukam no tyn kumex.

¹⁵ Nhyam bep me kwỳ ne me abenmã kum,

—Kê, djãm Metĩndjwỳnh kabênkõt? Kati, Bedjêbu. Me karõ punu nhõ bẽnjadjwỳrbê Bedjêbu kabênkõt uma proo ne ar bõm me karõ rênho ba, ane. Xatanaj nhidji 'õbê ne Bedjêbu.

¹⁶ Nhyam ate me kwỳ kum,

—Goja on mỳjja'õ nhípêx ba me omũ, Metĩndjwỳnh pyma proo mỳjja pumũnh kêt goja 'õ nhípêx ba me omũ, ane. Jeju kute Metĩndjwỳnh pyma proo kute mỳjja pumũnh kêt'õ nhípêx mar jabej ne me kute kabimã kum ane.

¹⁷ Nhyam Jeju ta prĩne me õkre kadjwỳnhbê me kabên ma, me kute Bedjêbu pyma proo ne ar bõm me karõ rênho ba anhỳrja me kadjwỳnhbê prĩne kuman kam memã kum,

—Godja me õ pyka tãmkam abeno kurê djwỳnh mã ne ren me kam nê? Nãm ren ã me anen kam ren arým amijo ajkê. Nhyam ren me ta ùrkwã tãmkam abeno kurê djwỳnh mã ne ren me kam nê? Nãm ren ã me anen kam ren arým abeno apêx.

¹⁸ Bir be, Xatanajdjwỳ ta õ àpênhmê ne ren abeno ajkij ne ren abeno kurê djwỳnh, mã ne ren me kam nê? Mã ne ren Xatanaj nê? Nãm ren anen kam ren arým abeno

apêx. Nã gãm me we ijã, “Bep Bedjêbu pyma proo ne ar bõm me karõ punu rênho ba”, ane. Ije gêdjãm Xatanaj ta ajte jãm õ àpênho akêx ne ar bõm rênho ba.

¹⁹ Ba ren Bedjêbu kabênkõt ren bõm ar me karõ punu rênho iba nhyam ren mỳj me'õ kabênkõt ne me anhõ àpênho bõm ar me karõ rênho ba? Ar jadjwỳ ne ar bõm me karõ rênho ar o ba. Djãm ar ad-jwỳnhdjwỳ ne ar we Xatanaj kabênkõt ar bõm me karõ rênho ba. Ga ren me arkum ja jarê nhyam ren ar me amã, “Ije tô djãm Xatanaj ta kute õ àpênho bikênho ba got.”

²⁰ Nhyam bep kati, Metĩndjwỳnh pyma proibit ne ba ar bõm me karõ punu rênho iba. Ga kõt arým Metĩndjwỳnh me awỳr bõxja pumũ. Metĩndjwỳnh kute me apytâr ne me akadjy bẽnjadjwỳr ne kute me ajo bamã me awỳr bõxja pumũ.

²¹ Ba ajte atemã me'õ'ã amijakre ga me ama.

Me'õ ne õ kikrekam kruwmê rop'io nhỹ ne o õ nêkrêx pytàn o nhỹ. Umao amim õ nêkrêx pytàn o nhỹ. Nhyam me'õ ajmã kute õ nêkrêx o kêtkumrêx.

²² Nhyam bep atemã me'õ kute umao akrenh mex ne tu bõx ne kruw mã o tỳm ne kubê kunĩo pôx ne kam kubê nêkrêxo prõt ne, kubê mỳjja kunĩo prõt ne. Kute umao õ nêkrêx pytâr ne o ýrja tu kubê o prõt ne memã kungrà. Ba ne ba ipymao Xatanaj jakrenh mex ne kam amijo aptàn kubê õ krito iprõt ne.

23 Me'õ kum ikĩnh kêt ne arým mrãmri ijo kurê djwýnh ne. Ne ikôt àpênh prãm kêt ne arým Xatanajkôt apê. Dja me'õ kum ikĩnh kêt ne kam ajte kum Xatanaj kĩnh kêt ne kam amijã, “Ba dja ba ate ikrãn ar mrã, amidjwýnhbit man ar o mrã”, anen arým Xatanajkôt apê, ane. Nãm ã Jeju memã ane.

24 Ne kam ajte me karõ punu'ã ajarêh memã kum,

—Me karõ punu pydjín kute ar me'õo baja ne arým kurũm katon tẽ. Ne kam te ar mrã, ngô kêt kam ar mrã, te ajte kute me'õmã àr ne tyk djã kêt mã ar mrãn kam akubyn kute ar me'õo ba tũmjã'ýr tẽ. Ne kam amim, “Ba gop inhũrkwã kurũm ikatorja ajte 'ýr tẽ”, ane. Kute ar me'õo ba tũm'ã ne ũrkwã jarê.

25 Ne kam amim ba djã tũmjã'ýr tẽn bõx ne omũ nhym arým mexkumrêx. Me karõ 'õ kute o ba kêt nhym prĩne kadjwýnhbê mex ne arým kam mýjja katát.

26 Nhym kam kadjy mã me karõ punu'ýr tẽ. Ne kam mekam me kwý japrõn 'ýr meo mõn meo bõx. Nãm me karõo 7 ne o bõx ne me'õ jamã meo wangij nhym kam me kam ar ba. Kute me karõ punuo 7 ne o bõx tãm ne axweo kute õbê pydji kute ar o ba tũmjã jakrenh mex ne kam arým o punu rax ne. Kãjbê punuri ne kãjbê punu nhym bep kute o 7 ne o bõxja ne arým o punu rax ne. Nãm ã Jeju me karõ punu'ã ujarêho ane.

27 Nãm memã kabẽno ãm rã'ã nhym me ipõkri me'õ nire kãj bê kum kabên ne kum,

—Õ kum anãbit ne kĩnhkumrêx. Abê bẽnjadjwýr raxkam ne ga anã tikkremã wadjàn ruw ne anã kã kaõ nhym anã kĩnhkumrêx ne, ane.

28 Nhym kum,
—Bep me kute Metĩndjwýnh kabên mar ne 'ãno ãm ne kute kôt amijo baja, me tãm gêdja me mrãmri kĩnhkumrêx ne, ane.

Me kute Jeju kute mýjja pumũnh kêt'õ nhipêx jabej.

Mat 12.38

29-30 Nhym kam me Jeju'ýr ban bõxo dja. 'Ýr ban bõxo djan 'ã aben pydjio mõn o mõn o mõn ã 'ã utĩ: ane. Me kute õbê kum,

—Goja on mýjja pumũnh kêt'õ nhipêx ba me omũ, anhýr jamã ne Jeju,

—Me akamingrãny ne ga me ajaxwekumrêx. Nã gãm me abentã ijuw ne imã, “Mýjja pumũnh kêt'õ nhipêx. Ba me goja omũn kam tu amim amarkumrêx”, ane. Bep kati, djã bãm me amã ipêx kêt kumrêx ne. Ë, mýjja pydji dja ga me omũ. Gêdja ba ty. Nhym ijã akati amãnhkrut ne ikjêkêt ba akubyn itĩn ne ikato ne kam me amã Metĩndjwýnh raxo amirĩt ne. Ga me me bakukãmãrebê Djõnaj tep tikkrekam nõrja pumũ. Tep tikkrekam nõr nhym 'ã akati amãnhkrut ne ikjêkêt nhym ajte tep tikkre kurũm kator ne kam pykabê Niniwekam me ja'ýr tẽm ne

kute memã Metĩndjwýnh raxo amirĩtja pumũ.

Badjwý ije amijo inhĩ ne me awýr ibõx gédja ba ty ne akubyn itĩn ne ikato ga kam me akamingrãny amim Metĩndjwýnh raxkõt ama.

³¹ Godja Metĩndjwýnh kute memã axwe pãnh jarėnh nhõ akati kato nhym kãjkwa nhirė kurũm bėnjadjwýr ni ajte katon kam me akamingrãny, me amymã axwe jarė. Mýkam? Bir, amrėbė ne me bakukãmãrebė Xaromão no mexkumrėx ne kute prĩne mýjja mar. Bėnjadjwýr rax. Nhym arým bėnjadjwýr nija arým 'ã ujarėnh ma. Arým Xaromão'ã ujarėnh man kam kute omũnh prãm ne. Ne kam nĩnh kãjkwa nhirė kurũm 'ýr tẽn bõx. 'Ýr bõx ne kam prĩne kabėn ma. Ě, ba ne ba Xaromão kurãm irax. Nã bãm iraxo bõx, jakam, me akam bõx ga me imar kėt ne, ikanga mex ne. Kam dja bėnjadjwýr nija me amã axwe jarė.

³² Nhym Niniwekam me jadjwý me amã axwe jarė. Godja Metĩndjwýnh kute memã axwe pãnh jarėnh nhõ akati kato nhym Niniwekam me ja ajte apõx ne kam me akamingrãnymã axwe jarė. Mýkam? Bir, Djõnaj ne kãj bė memã Metĩndjwýnh'ã ajarė nhym Niniwekam me ja kuman amim katon wãnh axwemã iren Metĩndjwýnh'ýr amijo akėx ne. Ě, ba ne ba iraxo Djõnaj jakrenh mex ne. Ga me tu ate akrãn ikanga mex ne. Kam ne ba me amã, "Me ja dja me akubyn apõx

ne arým me amã axwe jarė", ane. Nãm ã Jēju memã ane.

Me kute Metĩndjwýnh kabėn kõt amijo ba'ã ne a'u jakre.

Mat 5.15, 6.22

³³ Ne kam ajte memã irã jarė ne memã,

—Djãm me kute ngõnhpõkmã angjėnh ne kute mýjja 'õkõt o bipdjur got? Ne kute kào 'ã pro got? Kati, ngõnhpõk ne me kum angij ne tu kėnhkam umjuw nhym memã kikre kre kurwýo ku'ė. Nhym me mrãn wangij nhym memã irãkumrėx.

³⁴ Nhym me nodjwý. Me noo ne me kute mýjja pumũnh. Dja ga me ajõ ano mex, ajmã ano kute kėt jabej arým mrãmri arĩt týxkumrėx ne aje mýjja pumũnh. Aje mrãmri ne me a'uri mrãnh mex pyrãk. Nhym bep dja ga ano rã, ano punukumrėx jabej arým arĩt kėt ne aje mýjja pumũnh kėt. Aje mrãmri ne me akamãt kõ tykkam mrãnh punu, mrãnhõ bikar mrãnh ja pyrãk.

³⁵ Gora me amijãno djan Metĩndjwýnh kute me amã amikukràdjã jarėnhkõt amijo aba. Gédja ga me kõt amijo aba kėt jabej, kute me amã amikukràdjã jarėnhja kõt amijo aba kėt jabej arým aje me'õ akamãtkam ba pyrãk, me aje me'õ akamãt kõ tyk týxkam mrãnhõ bikar mrãnh ja pyrãk.

³⁶ Nhym bep dja ga me mrãmri Metĩndjwýnh kabėn kunĩkõt amijo abakumrėx ne kam me aje me'õ mrãmri ngõnhpõkti nhirãkambit

mrānh ne kam akamāt kô tykkam mrānh kêt-kumrêx ja pyrāk.

Jeju mekbê pardjêumã bēn tỳx.

Mat 23.1; Mak 12.38

³⁷ Nām memã arēnh pa nhym kam mekbê pardjêu'õ kum,

—Amrê ikôt tēn ikutã anhõ kwỳ krê, ane.

Nhym Jeju kum “Ā” anen kam kôt tēn ūrkwāmã wadjān nhỹ.

³⁸ Kute aminhikra ku'õnh kêt ne nhỹ nhym omũn kam õkre kadjwỳnhbê amim,

—Ije tō mỳj nã? Ije kum bep kute me bakukràdjākôt aminhikra ku'õnh kêt. Ō kwỳ krēn kadjy kute aminhikra ku'õnh kêt, ane.

³⁹ Nhym kam Bēnjadjwỳr kum,

—Kê, me abê pardjêu ne ga me ijã akabēn ne anhõkre kadjwỳnhbê amim, “Kute me bakukràdjākôt aminhikra ku'õnh kêt”, ane. Bep me ga ne ga me ajêx ne we amijo akabēn mex. Nã gãm me aje mrāmri ne me kute ngõnh krāmē ngõnh puror nhībũmbit põnh ne kute kre põnh kêt nhym krekam mỳjja kakrãtyk pyrāk. Be, nã gãm me ã we katāt amijo abao ane. Nhym kam me me akrākàbit pumũ nhym kam kute me amex pyrāk. Nhym bep kati, me akadjwỳnhbê ne ga me apunu rã'ã. Me akadjwỳnhbê ne me amã me õ nêkrêx prām ne 'ã angryk ne ajaxwe'ãbit aje amim

karõ rã'ã. Kam ne ga me akadjwỳnhbê apunu rã'ãja.

⁴⁰ Me ano kêt-kumrêx. Djã nām me anhipêx djwỳnh me akrākàbit 'y? E kum kati, nām me akadjwỳnhdjwỳ 'y. Kam ne kute prĩne me akadjwỳnhbê me apumũnh ne kum me akadjwỳnhbê me amex prām-kumrêxja.

⁴¹ Nã gãm me we amijo akabēn mex ne, ne amijo katāt amrānh, bep kati, me akadjwỳnhbê apunu. Dja ga me me 'uwtĩmãdjwỳ anhõdjānh ne me 'uwtĩkam adjukaprĩn memã mỳjja ngān kam arỳm akadjwỳnhbêdjwỳ amexkumrêx ne, akrākāmē akadjwỳnh kunĩ mexkumrêx ne, me 'uwtĩkam me adjukaprĩkam.

⁴² Me abê pardjêu dja ga me ĩ me biknor tokry djākam mō. Watĩ:re. Mỳkam? Me aje Metĩndjwỳnhmã mỳjja kakritbit nhõr ne kam aje mỳjjabê kumkatija aje kum õr kêt-kam. Nã gãm me mỳjja kakrit, õmrõ djānh djā, pi'õmē djwỳ kakrit kunĩ ne ga me Metĩndjwỳnhmã ikjê rēn kum kryre ne angã. Ne kam ga abēngõkreja amã abê kêt ne katāt meo aba kêt-kumrêx ne. Me aje kum kryre ne õrja ne mrāmri tu mexkumrêx. Mỳkam ne ga me mỳjja raxjadjwỳ kum õr kêt ne? Mỳkam ne ga me amã Metĩndjwỳnh jabēn katāt meo abaja kêt ne. Ja ne ga me aje marmān ate mỳjja kakritbit ma.

⁴³ Me abê pardjêu dja ga me ĩ me biknor tokry djākam

mõ. Watĩ:re. Mýkam? Me aje amijo rũnhbit mar prãmkam. Me kute aben pydji djãkam me amã me bẽnjadjwýr rũnh krĩ djãbit kĩnhkam. Nhy m me me ipõkri me kute me amã kabẽn ne me amã rũnh jarẽho kumex jabit ne ga me amã kĩnh.

⁴⁴ Me ga dja ga me ĩ me biknor tokry djãkam mõ. Watĩ:re. Mýkam? Me aje pyka krã pyrãkkam. Nã gãm me aje pyka krã arým biknor ne pyka mẽ bimràk ne kute pykakumrẽx pyrãk. Nhy m me kute mar kêt ne tu iby mrãnhja pyrãk. Ne kam kadjwýnhbê ne punu, kadjwýnhbê ne mýjja kro. Nã gãm me ã akadjwýnhbê apunu ane nhy m me kute me amar kêt. Nãm mýjja 'ẽx ne krãkãbit mex ne kam kadjwýnhbê ã punu ane. Nãm ã Jeju mekbê pardjẽu jaxweo amirĩto ane.

⁴⁵ Nhy m kam me kute Mõjdjê kukràdjã mar djwýnh'õ Jejumã kum,

—Ë, bẽnjadjwýr, nã gãm me badjwý me ijapry. Nã gãm akabẽn jao me badjwý ã me ijo ane, ane.

⁴⁶ Nhy m kam Jeju kum,

—Ije nã, me aje Mõjdjê kukràdjã mar djwýnhdjwý dja ga me ĩ me biknor tokry djãkam mõ. Watĩ:re. Nã gãm me akabẽn kajgoobit ar memã Metĩndjwýnh kabẽn jarẽho aba. Djãm Metĩndjwýnh kabẽn? Kati, me ga akabẽno ne ga me ar me anoro aba. Ga kam me ga kôt ar aba kêt ne. Nhy m

me te amijo anen kam, “Ije mã dja ba me nõ”? ane. Me aje ã meo anhýrkam ne kute mrãmri ne me kute me kadjybit jẽnh rũho atom ne kam kute kãjmã memã arĩ kêtumrẽx ne kute memã tur kêtumrẽx ne kute me ibũm nõje kum katy kêtumrẽx ja pyrãk.

⁴⁷⁻⁴⁸ Me ga dja ga me ĩ me biknor tokry djãkam mõ. Watĩ:re. Mýkam? Me amã Metĩndjwýnh kabẽn jarẽnh djwýnh par prãmkam. Me akukãmãre ne Metĩndjwýnh kabẽn jarẽnh djwýnh kwý pa:, ga me kam anhingêt nhimry krã prĩne kum o djuw mex ne. Me anhingêt bẽ Metĩndjwýnh kabẽn jarẽnh djwýnh par djwýnhmẽ me aje aben pyrãk. Me akukãmãre kute me parja ne ga me omũn kam kôt amijo mõn kam we imry krã prĩne kum o djuw mex ne.

⁴⁹ Kwãrik rã'ã. Metĩndjwýnh ta ne no mexkôt, ta kute amim 'ã karõkôt arým me amã, “Ë, dja ba me amã ikabẽn jarẽnh djwýnh janon inhõ àpẽnh jano ga me kwý pan kwýo ajkẽ”, ane. Djã nãm kupa'ã arẽ? Kati, kõnh ne kum kudji. Ga me aje me paro amõrja pumũ. Kam ne Metĩndjwýnh arým pãnh jarẽ.

⁵⁰ Me akukãmãremẽ ne ga me me kraxrũm Metĩndjwýnh kabẽn jarẽnh djwýnh paro tẽ. Paro tẽn paro tẽn arek me kamrõ kapĩn o tẽn. Nhy m Metĩndjwýnh arým meo ngyrk ne kam gormã me ajabatãnhmã pãnh jarẽ.

⁵¹ Nã gãm me akukãmãre

Abeu bĩno kurêtuw ne kam ijukri me ja paro tēm tām̄tā: jakam arek o tē ne kam Djakarij'ÿr bōx ne kam Metĩndjwŷnh nhō kikretimē ō ngōnho ki kaêxkam kubĩ.

Nà, ē, ba me amã arē. Metĩndjwŷnh ne arÿm meo ngryk ne. Ne kam me akamingrãnymã arÿm pãnh jarē. Me ga dja Metĩndjwŷnh me akukãmãre kute me imex tũmja pãnh me ajo ajkē.

⁵² Me aje Mōjdjē kukràdjã mar djwŷnh dja ga me ĩ me biknor tokry djãkam mō. Watĩ.re. Ga me aje memã Metĩndjwŷnh kabēno amirĩto atēmmãn ate ajte mekbē udju. Nhym me te kute amim Metĩndjwŷnh marmã. Nã gãm me aje mrãmri ne me kute mekbē kikre'ã ijēn nhĩ'ãm kam o kajkep djã rēnh nhym me te kute kikre'ã rēnh ne ngjēnh prãme kapõtã ku'ēja pyrãk. Ga me kam ga Metĩndjwŷnh mar kêt ne ajte me jadjwŷbē aptã, ane. Nãm ã Jeju memã bēn tÿxo anen kam katon mã tē.

⁵³⁻⁵⁴ Nhym kam mekbē pardjēumē me kute Mōjdjē kukràdjã mar djwŷnhmē Jeju jabej rĩt mō. Jeju kute Mōjdjē kukràdjã'ō kupa'ã arēnh jabej ne me umaro dja. Ne kam mã kukijn mã kukijn mã kabēn'ã kum apnēn ajte kum,

—Goja rã'ã ajte arē, ba me kuma, ane.

Jeju kute kupa'ã arēnh nhym me kute o tÿm ne bĩnmã ne me ã ane. Nãm me te kute Jeju'ã kabēn punu nhōrmã. Kute kabēn punu 'ō jarēnh

nhym me kute 'ã kabēn punu nhōrmã te abej umaro dja.

12

Kute memã kum, “Amã me uma kêt” jarēnh.

Mat 10.26

¹ Nhym me Jeju'ã bikprōnho dja. 'Ã bikprōnho djan o djan o djan ĩ 'ã utĩ: ane. Kute pi'ō pyrãk. Ne ĩ ãm ta aben par'ã ku'ēn ĩ ta ikjēo aben rē, me krãptĩkam. Nhym kam Jeju amikôt ba djwŷnh kumrēxmã kum,

—Gora ar aminēje me wã pumũ, aminēje mekbē pardjēu jaxwe 'ãno dja. Nãm me 'ēx ne kute mex pyrãk. Nhym bep kati, me kadjwŷnhbē ne me punukumrēx. Me ōkre kadjwŷnhbē ne me axwebit kute mar ne 'ã amim karō. Me axwe kute djwŷ nhigot djã pyrãk. Gēdjã amũ me'ō'ÿr bōx ne amũ me'ō'ÿr bōx ne ĩ mekmē amrã ne ĩ me kunĩo tuknĩ. Kam ne ba ar amã, “Gora ar aminēje me wã pumũ”, ane.

² Djã nãm me kadjwŷnhbē axweja bipdjur rã'ãmã? Kati, dja ĩ amirĩt ne. Nhŷnh ne mÿjja bipdjur'ō me kute omũnh kētmã? Ne me kute mÿjja pudjur'ō mar kētmã? Adjÿm, dja ĩ kunĩ amirĩt ne. Dja mÿjja pudjur, mÿjja o bipdjurja ĩ kunĩ amirĩt ne.

³ Dja gar te akamãt kō tykkam abēn prĩkam abenmã mÿjja jarē nhym me ĩ tu irãri arēnho kumex. Dja gar te amijã ijē, kikre kadjwŷnhbē amijã ijēn ajte aben jamakri

ajajkwa momokkam abenmã mýjja jarë nhym me tu kàj bê abenmã arë. Dja amirît ne. Dja me kuman kam kàj bê abenmã arë, kikrekôt arënhô ipôk ne, ne ngàbê abenmã arë.

⁴ Ë, ar apa, inhôbikwa ar, ba ar amã arë. Kwãrîk wãnh ga ar amã me kute ar aparja pyma kêt. Me ja gêdja me ar akrākàbit par kajgon kam ijukri kute ar akadjwýnhbê ajmã ar ajo kêt.

⁵ Kati, ba ar amã arë. Me'õ pydji dja ga ar amã uma. Kute me bîn ne kute ijukri me biknor tokry djakam me rënh, jabit dja ga ar amã uma. Be, ba ar amã arë, Metîndjwýnhbit dja ga ar amã uma.

⁶ Ë, mã ne kwênhne pãnh kute? Kwênhne ne pãnh ngri:re. Kwênhne ne amãnhkrut ne amãnhkrut ne ikjêkêt kam pãnh birãm ngônho pi'ók kaprî amãnhkrut. Nà, tãm. Nhýnh ne Metîndjwýnh kwênhne jao akno? Djã nãm o akno? Kati, nãm te mýjja kakrit, te kubê kwênhne nhym prîne o djuw mex ne.

⁷ Be, ar ja man atîn prãm kêt. Ar ga ne gar kwênhne kuràm abê kumkati. Ar ga ne gar abêngôkre ne anhî pýnhkôt kwênhne krãptî kuràm arax. Be, kute kwênhneo djuw mexja pumũ. Nhym bep ar ga. Ar ga dja prîne ar ajo djuw mex ne. Ga prîne kute me bamar ne kute me bajãno ãmja pumũ. Mýjja'õ kubê biknor kêt. Nhýnh ne mýjja'õ kubê akuno? Ga kute me bakî'ã

akreja pumũ. Kam ne ba ar amã, "Kwãrîk wãnh ga ar adjumar punu kêt ne amã mýjja pyma kêt", ane.

⁸ Ba ar amã mýjja 'õdjwý jarë. Me kute amijo ipytâr ne kute me krãptî nhipôkri kute, "Nà, ba ne ba arým amijo Jeju pytã", anhýrja gêdja ba badjwý ije amijo inhî ne me awýr irwýk badjwý Metîndjwýnh kadjy mrãnh djwýnh nhipôkri, "Nà, ba inhôbikwa ne wã", ane. Dja ba ã ane.

⁹ Nhym bep me kute imar kêt ne kum ikînh kêt, me kute, "Ije bep ije tãwã mar kêt", anhýr, me tãm gêdja ba badjwý amipãnh Metîndjwýnh kadjy mrãnh djwýnh nhipôkri, "Ije tãwã mar kêt", ane.

¹⁰ Ë, gêdja me'õ ijã kabën ba ije amijo inhî ne me awýr irwýk, dja me'õ ijã kabën nhym Metîndjwýnh tu o aknon mar kêt ne. Nhym bep me'õ kute Metîndjwýnh Karõ japry, tãm gêdja Metîndjwýnh mar rã'ã rã'ã ne, mã kam ngyryk ne.

¹¹ Dja me ï ar ajo ajkë. Gêdja me ar apa 'amýn mekbê idjaer bikprõnh djà'ýr ar ajo bôx. Ne kam ajte me bënjadjwýr krî djà'ýr ar ajo mõ. Dja me ar apa 'amýn ar ajo mõn amikabem ar apumjuw ne ar ajaxwe jabej ar akukjêro nhý. Kwãrîk wãnh gar ajõ, "Ije, mýj dja ba ikabën nê? Mýj dja ba arë? Mã gêdja ba gêt ikabën on arë", anhýr kêt. Dja gar tu ate akrãn amikam atîn prãm kêt.

12 Metĩndjwỳnh Karō ta dja ar amã kabēn jarē. Me kabem adjãm kam dja amã kabēn jarē gar kam kabēno akabēn ne memã akabēn jarē. Nãm ã Jeju kôt ba djwỳnhmã kabēn jarēho ane. Me kute kôt ba djwỳnho bikēnh nhym ar kute memã kabēn jarēnhmã ã arkum anhỳr djwỳnhrà m kabēn jarēho ane.

Me'õ nhõ mỳjja raxmã Jeju kute kabēn jarēnh.

13 Nhym kam me krãptĩ nhipòkri ne me'õ kàj bê kum, —Bēnjadjwỳr, gop ikamymã arē gē imã nēkrēx kwỳ ngã. Ibãm tyk kutã ne ar imã nēkrēx'ã karō bar ije ar o ibamã nhym ikamy bõx ne tu jãm o amijakren utàn mã o mō. Kute imã kwỳ nhõr kêt kumrēx, ane.

14 Nhym kam Jeju kum,

—Ije mỳj me'õ kabēnkôt gēdja ba aben nēje ar akukrà. Ne mỳj me'õ kabēnkôt gēdja ba akamy kutã nēkrēx kwỳ byn amã kungã? Djãm kadjy ne ba me awỳr tē? Kati, ane.

15 Ne kam me kunĩmã kum,

—Gora me amijãno djan amã nēkrēx prãm kêt. Kwãrĩk wãnh ga me anhõ nēkrēx rũnh ne anhõ nēkrēxo adjãptàr ne ar o aba kêt. Djãm me kute amim nēkrēxo àptàr ne o bakam umar mex got, kôt me kĩnh got? ane.

16 Ne kam memã me'õ'ã ujarēnh jakreo tēn memã,

—Me'õ ne ò nēkrēx krãptĩ ne ò purkamdjwỳ djwỳ krãptĩ. Bàygogoremē bãy mē djwỳ kunĩ ingrō:t ne kumex.

17 Nhym kam, “Ije, mã dja ba on? Nhỳnh gēdja ba inhõ bãygogomē bãy kumexjao atom ne ‘ã man ar o iba’?” ane.

18 Ne kam amim, “Goja, nã, gēdja ba bãygogo nhõ kikre kryreja ngràn kam ajte akàjbê rũnh nhipēx ne kam kam o atom ne kumex ne.

19 Ije nã, dja ba o ane nhym arỳm mrãmri inhõ nēkrēx kumex. Mrãmri ne ba arỳm amimex ne. Gēdja ‘ã amex krãptĩn kumex rã'ã ne. Jakam gēdja ba idjãpēnh krãtan ikòkam kôt ne inhõ kwỳ krēn kôt ikòn kam ikĩnh katibit ma”, ane.

20 Nhym Metĩndjwỳnh kum, “Nã gãm ajbã. Akamàt ja tãm kam gēdja ga ty. Nã bãm te amexmã akabi ga atemã. Nhym nãr anhõ nēkrēxwã? Mỳj kadjy ne ga anhõ nēkrēx ar o aba? Nhym gēdja amỳrbē ar o ba’?” ane.

21 Bir be, nãm ã me kute amim Metĩndjwỳnh mar kêt ne kam kute ò nēkrēx bit mar ne kute amim o atommã o atom kajgoo ane. Nãm amimex ne kam Metĩndjwỳnhmã mex kêt kumrēx ne, ane.

Amikam umar punu nēje arkum karō.

Mat 6.25

22 Ne kam ajte kôt ba djwỳnhmã kum,

—Bir, kam ne ba ar amã, “Kwãrĩk wãnh gar amikam adjumar punu kêt ne anhõ kre kadjwỳnhbē amim, ‘Mỳj dja ba kukrē’?

Nãr kubēkà'ã, ‘Mỳj kubēkà dja ba angij’? anhỳr kêt.”

²³ Metĩndjwýnh ta ne gwaj bajo tĩn ne, ga gwaj batĩn ne ar babaja pumũ. Ja ne gwaj bamã mex, ja ne mrãmri wýnhĩ. Nhym bep me õ ne kajgo, djwý ne kãjbê. Nhym bep Metĩndjwýnh ne gwaj banhipêx. Ja ne gwaj bamã mex, ja ne mrãmri wýnhĩ. Nhym bep kubêkã ne kajgo. Kubêkã ne kãjbê. Kwãrĩk wãnh ar amikam adjumar punu kêt.

²⁴ Ê, gop ar bãrire ja pumũ. Kute amim pur jadjwýr kêt. Kute amim djwý kre kêt. Kute amim mýjjao atom kêt. Nhýnh got õ bãy nhõ kikre, nãr o atom djã? Kati, kwênhne ne ta ar ba, nhym kam Metĩndjwýnh prĩne o djuw mex ne. Kwênh kute amim djwýo atom kêtja pumũ. Ar ga ne gar kwênhne kurãm amexkumrêx. Ne ar araxo kwênhne jakrenh mex ne. Dja Metĩndjwýnh kwênhne kurãm prĩne ar ajo djuw mex ne.

²⁵ Nhýnh ne me'õ ta ajk-wao, mýjja kam umar punuo, amũ tyk kêt mã aminhõ akati kamê? Kati.

²⁶ Gar aje mýjja ngrire te o anhýrja pumũ. Gar aje mýjja ngrire ja mar kêtja pumũ. Metĩndjwýnhbit ne kute mar. Ajbit kute me tĩn nhjukri kute amidjar mar, kumãbit ne amirĩtkumrêx. Ne kute me bajo djuw mexjadjwý mar, prĩne kute mar, kumã ne mrãmri amirĩtkumrêx. Kam gêdja me bajo djuw mexkumrêx. Bir be, mýkam ne gar amikam atĩn prãm ne amikam adjumar punu?

Kwãrĩk wãnh gar amikam adjumar punu kêt.

²⁷ Ê, ar kapõt kam pidjõrãja pumũ. Pidjõrã ne ta ingrõt ne kumex. Àpênh kêt kumrêx. Ne kute amim kubêkã kayr kêt. Ê, ba ar amã arê, bẽnjadjwýr raxbê Xaromão ne kute kubêkã mextire jangjênhkam kĩ:nhkumrêx. Nhym bep pidjõrãja ne mex, kĩho Xaromão jakrenh mex ne.

²⁸ Metĩndjwýnh ta ne pidjõrã nhipêx nhym kam mexkumrêx ne. Rã abenon kumex ne kam kĩnhkumrêx. Nhym akati nhym me arým kadjy bõremã adjã nhym xêr. Te mýjja kakrit tebê apêx ba nhym Metĩndjwýnh prĩne o djuw mex ne. Ar ga ne gar pidjõrã kurãm abêngõkre ne amexkumrêx. Dja Metĩndjwýnh pidjõrã kurãm prĩne ar ajo djuw mex ne ar amã ar akãdjwý ngã. Be, kam gêdja gar tu amim Metĩndjwýnh kamnhĩxkumrêx. Nhym mýkam ne gar amim kamnhĩx kêt ne kãjbê amim kamnhĩx ne.

²⁹ Kwãrĩk wãnh gar amikam adjumar punu kêt ne anhõ kwý krên ne kõt akõmkõtbit ajamak bẽn kêt.

³⁰ Apýnh pyka djãri me kute amim Metĩndjwýnh mar kêt ne me ar mýjja ja jabej ba. Nhym bep kati, ar Abãm kute prĩne ar amar ne ar anhõ mýjja kêt kõt kute ar amar. Kam gêdja prĩne ar ajo djuw mex ne.

³¹ Metĩndjwýnh kumrêx dja gar mar ar o aba,

Metĩndjwýnh kukràdjàmē dja gar kumrēx ma. Nhyam kam ijukri dja arým ar amā mýjja ja ngā.

³² Ē, inhō kritte, inhō àpēnh ngrēreja, kwārīk wānh gar atĩn prām kêt. Ar Abām ne arým amim ar ajā karō. Kute meo atom ne me kadjy bēnjadjwýr ne kute ar meo bakam kute ar ajā bēnjadjwýr mēnh gar aje ro'ā meo abamā arým ar ajā amim karō.

³³ Ē, kwārīk wānh pykabē anhō nēkrēxa'ā ano tỳx ne 'ā angràn ar o aba kêt. Dja gar anhō nēkrēx me'ōmā angā gē pānh ar amā pi'òk kaprīre ngā gar abyn kam me ō mýjja kêtjamā angā. Bep kati, kàjkwakam dja Metĩndjwýnh ar amā anhō mýjjao atom, nhyam tũmrām ar amā mexkumrēx gar o aba. Tũmrām rerek ne punu kêtumrēx. Ar aje amim kàjkwakam mýjja mextireo atomja gēdja kàpo, mýjja'ō ar abē o bikēnh kêtumrēx nhyam me àkĩnh'ō 'ỳr bōx kêtumrēx, gar ar o aba. Kwārīk wānh gar pykabē mýjja ja mar ne o atom ne ar o aba kêt.

³⁴ Be, nok ga ren ar pykabē amim mýjjao atom ne kam ren kôt pykabē ar anhō mýjjabit man ar o aba. Nhyam bep dja kàjkwakam Metĩndjwýnh ar amā mýjjao atom gar kam kôt arým kàjkwakam anhō mýjja man ar o aba.

Jeju me aērbē akubyn bōx.

Mat 24.42; Mak 13.35; Ruk 21.34; Tex k 5.4

³⁵⁻³⁶ Dja ba tyn akubyn itĩn ne kàjkwa kumrēxmā wabi. Ne kam arým ajte akubyn bōx. Ar ga dja gar ikam ama. Ne ikutēp amijāno dja. Ikutēp amijāno djan ar amijo aba. Kute mrāmri ne me ō bēnjadjwýr me kute abenā me rēnh'ỳr mrānh nhyam ō àpēnh kutēp kikrekam krĩn kute kubēkà jangjēnh rā'ān ōt kêt ne kute ngōnhpōkmā angjēnh rā'ān kutēp no tỳx ne kam amako krī. Nhyam kam me ō bēnjadjwýr akubyn mrān bōx ne kam ō àpēnhmā kabēn ne. Ne arkum, “Kikre'ā ta”, ane.

Nhyam ar tebē kum kikre'ā kuta nhyam arým wadjà. Ar ō bēnjadjwýrja arým bōx.

³⁷ Ar no tỳx ne kute kam amak rā'ā nhyam bōx nhyam kam ar kĩnhkumrēx ja pyrāk. Nhyam kam ar ō bēnjadjwýrdjwý arkam kĩnhkumrēx ne. Ō àpēnhkam kĩnhkumrēxkam gēdja kute arkum ōmrōmā kadjy amidjē. Mrāmri ne ba ar amā katāt arē. Dja amidjēn kam ar'ỳr tēn kam arkum, “Ar nhỹ. Ar nhỹ ba ar amā ar anhō kwý krēn djā nhipēx gar krē”, ane.

³⁸ Dja te akamāt kō ipōkri nār te akati maktā bōx nhyam ō àpēnhja no tỳx ne kam amako krī rā'ā ne. Kam gēdja ar ō bēnjadjwýr arkam kĩnhkumrēx ne, nhyam ar jadjwý kĩnhkumrēx ne. Dja gar ā bēnjadjwýr nhō àpēnh'ā amijakren arek ikam amako akrīo ane. Gēdja gar ikam amak rā'ā jabej ba ar akam ikĩnhkumrēx ne.

³⁹ Gop ar ikabēn ma. Ba ajte ar amā 'ōdjwý jarē gar ama. Ne ren ō kikre djwýnhja ren me àkīnhī bōx djā man kam ren arek kam amako nhỹ. Nhy m ren bōx ne kikre'ā 'yr ne kum àr kētkumrēx ne. Badjwý dja ba ije me àkīnhī pyrāk ne me ajaérbē bōx.

⁴⁰ Kam gédja gar gadjwý mā ikam amako akrī. Ba ije amijo inhī ne me awýr ibōx ba gédja ba ajte akubyn bōx. Ar aje nhỹnh myt nhỹr 'ōkam aje ibōx djā mar kēt. Kam gédja ba tu ar ajaérbē bōx, ane. Nām ā Jeju arkum amibōx djā jarēnho anen kam arkum kabēn jarēn pa.

⁴¹ Nhy m Pedru kum,

—Djām ar imābit ne ga arē, ar ije akam amakmā, djām ar imābit ne ga arē, nār kon, djām me kunīmā ne ga arē? ane.

⁴² Nhy m kam kum,

—Be, me kute amikajmā'ā imar kunī dja me arīk ikam ama ne kam kute mrāmri ne me àpēnh djwýnh kute ō bēnjadjwýr kam amakja pyrāk. Me ō bēnjadjwýr ne ō àpēnhmā kabēn ne ne kum, “Ga dja ga me àpēnh'ā me omũ, ane, ne prīne 'ā meo djuw mex. Dja ga myt kunīkōt memā ō kwý krēn djā ngān akrānmā memā ōro aba. Ne me'ā akren memā angā.” Nām ā ō àpēnhmā me'ā karōo ane. Kute akrānmā me àpēnh'ā me omũnh ne kute 'ā meo djuw mex katāt mā ā kum me'ā karōo ane.

Nhy m ō àpēnh kum, “Nà, gédja ba mrāmri ā anen kam me 'āno dja”, ane.

Nhy m kam ō bēnjadjwýr mā nhī'ām tē. Nhy m kam ō àpēnhja kabēnkumrēx. Nām no mexkumrēx ne katāt ar memā mýjja nhōro ba, me kanga kētkumrēx ne ar meo ba.

⁴³ Nhy m kam bēnjadjwýr akubyn bōx ne kam ō àpēnhjamā kato. Kute amrēbē kum kabēn jarēnhja kōt mrāmri meo djuw mex nhy m kam arým kum kato. Kam dja ō àpēnhjadjwý tu amikam kīnhkumrēx ne.

⁴⁴ Ē, ba ar amā kōt arē. Bēnjadjwýrja dja ō àpēnh ja'ā bēnjadjwýr mē. Kute nēkrēxmē mýjja kunī pumũnhmā dja 'ā bēnjadjwýr mē. Nhy m kam ō àpēnhja kīnhkumrēx ne.

⁴⁵ Nām ren ō àpēnhja ōkre kadjwýnhbē, ō bēnjadjwýrja'ā ren, “Be, nām nhī'ām bēnjadjwýr tēn arým amikrā. Jakam dja ba on tu arīk ar iba, inomā arwāri”, ane. Ne kam ren ar ō àpēnhja titiko ba, ō àpēnh mymē ō àpēnh nimē ren ar titiko ba. Ren ō kwý krēnbit ban kōt kadjwati kangōo* ikōn kam ren kam ajbān ar ba.

⁴⁶ Nhy m kam ō bēnjadjwýrja aérbē bōx. Ō àpēnhja kute amim ō bēnjadjwýrja bōx djākōt mar kēt. Nhỹnh akati 'ōkam bōx djāmā kute mar kēt ne nhỹnh myt nhỹr 'ōkam bōx djāmā kute mar kētkam ne

* **12:45** Mýjja me kute o kōm ne kōt bibānh kunīja, kadjwati kangōmē uba kangōmē, mýjja kangō kunī ne me kum kadjwati kangō jarē.

aêrbê bôx. Nãm bôx ne kam ô àpênh arîk ar bajakam ngryk ne. Ngryk ne kam o ajkapôn bôm kumê. Me amakkre kêtjamê ro'ã bôm kumê.

47 Bir be, dja ã me bënjadwÿr ane. Me kute ô àpênhmã prîne mÿjja'ã karô nhym me ren âm mar kajgo ne kam ren ate krân ar ba ne ren kabênkôt amijo ba kêtikumrêx ne. Nhym ren me ô bënjadwÿrja bôx ne prîne ren meo ajkê, me kaprêprê:k ne. Kute arÿm memã 'ã karô kajgo nhym me kute kabên mar kêtgam.

48 Nhym bep ô àpênhja kute ô bënjadwÿrja kabên mar kêt, me'ô kute memã kabên jarênh kêtgam, ne ren arîk ar ba, kam ne ren ô bënjadwÿrja bôx ne kam ren me kaprêprêk ngrire, meo bikênh ngri mex ne. Nãm me ren te mar mex ne tu ate krân ar ba nhym ren prîne meo ajkê. Nhym bep kati, me kute mar kêt, kam ne bôx ne âm meo bikênh ngri mex ne.

Metîndjwÿnh ne apÿnh ar amã mÿjja ngã, ne ar amã ar adjê mex, ar ano mex, ar ajamak mex ar amã kungã, o ar kum adjâpênh kadjy. Dja abej ar akukij ne ar amã, "Nâr, ije ar amã ar ano mex, ar adjê mex nhôrja, mã ne gar kam nê? Djã ne gar o adjâpênh mex ne?"

Kute me'ômã mÿjja kâjbê rax nhôrja gêdja o kum kâjbê àpênh rax jabej kukij. Nhym bep kute me'ômã mÿjja ra:x nhôrja gêdja o kum àpênh ra:x jabej kukij.

Jeju kute meo bikjêr jarênh kadjy.

Mat 10.34

49 Ê, mÿj kadjy ne ba jakam tên bôx. Ije me axweo apêxmã ne ba pyka jakam bôx. Ga kuwy kute mÿjja kakrit kunô apêxja pumû. Dja ba ï ibê kuwy mân prâbê ã o anen me axwemã ikaton memã pânh jarên kam me imex ne. Gora gê on ô akati 'ÿr bôx.

50 Nhym bep dja ba itokry rax kumrêxi. Dja ba itokry rax ne kute mrâmri ne me wÿrkam ngoo tuknÿ ja pyrâk. Dja ï itokry ã prîne ijo tuknô ane. Dja ba itokry ra:x nhym me ibÿ. Kadjy ne ba tē. Gora gê on inhô akati iwÿr bôx ba gop itokry rax gê gop on apêx. Ba kam arÿm ije amimarja arÿm apêx.

51 Djãm ije pykabê me jamã umar mexmê me typydjin ar ba jarênhmã ne ba me'ÿr tē. Arkati, ê, ba ar amã arê. Me kute imÿr jabej abeno bikjêrmã ne ba me'ÿr tē.

52 Jakam dja me kikre tãmkam imÿr jabej abeno kurê djwÿnh ne. Me ta ôbikwamê dja me ï abeno kurê djwÿnh ne abeno ajkij. Dja ar amãnhkrut ne ikjêkêjtja amê ar jao kurê djwÿnh nhym amê ar ja amipãnh ar amãnhkrut ne ikjêkêjt jao kurê djwÿnh ne. Arÿm ne ar abeno ajkij.

53 Bãmja dja imÿr jabej kra myo kurê djwÿnh ne. Nhym kra my amipãnh bãmô kurê djwÿnh ne. Nhym ate nãja dja kra nio kurê djwÿnh nhym kra nijadjwÿ amipãnh não kurê djwÿnh ne. Nhym ate

umrengêxja dja wÿnh nio kurê djwÿnh nhym wÿnh nija amipãnh umrengêxo kurê djwÿnh ne. Dja me ã imÿr jabej abeno kurê djwÿnh ne abeno bikjêro ane. Tãm ne ja. Nãm ã Jeju kôt ba djwÿnhmã kabên jarênho anen arkum kabên jarên pa.

⁵⁴ Ne kam ajte me krãptitijamã kum,

—Nã gãm me kàjkwa nhôt kurûm kakrã amrê bikamênh baja pumûn kam abenmã kum, “Gêdja na ruw”, ane. Ga me mrãmri tu kôn timer kum irkumrêx, nhym arÿm ruw.

⁵⁵ Nã gãm me kôk djâbêr tÿxja pumû, kàjkwa nhirê kurûm kôk djâbêr pumûn kam abenmã kum, “Gêdja on amex nhym kam arÿm arngro tÿ:x ne”, ane. Ga me tu mrãmri kôn timer kum irkumrêx nhym ã ane.

⁵⁶ Kê, nã gãm me ajêx ne mÿjja mar kajgo ar o aba. Kàjkwamê kôk djâbêrbit ne ga me aje mar ne omûnh. Mÿkam ne ba me akam ar ibari mÿjja pumûnh kêt kwÿ 'yn me amã mÿjjao amirîto iba ga me ja mar kêt ne omûnh kajgon amim, “Ije tô mÿj'ã”? anhÿr kajgon mar kêt kumrêx ne.

⁵⁷ Nhym mÿkam ne ga me amimar ne amijaxwemã akator ne Metîndjwÿnhmã amijarênh kêt ne? Ja ne katât. Mÿkam ne ga me ã anhÿr kêt ne?

⁵⁸ Gêdja ga me Metîndjwÿnh nhô akati bôx kêtri kum amijo a'wÿ gê me ajo mex. Ba me amã arên me'ô'ã me ajakre. Birãm me'ô amã, “Ga ne ga

ibê mÿjjao ajkên ar ikam amikrão aba. Aje imã o pãnh kêtkam gêdja ba bënjadjwÿr kute me axwemã apôx'ÿr ajo tê gê amã pãnh jarê”, ane. Gêdja ga amibêx ne kute 'ÿr ajo bôx kêtri kum amijarên kum o pãnh. Kute memã axwe pãnh jarên timer djwÿnhmã apa 'amÿnh ne abjêro tēm nhym kute krãkamngôn timer akanga nhym me kute abê ijê kêtri. Kute ã ajo anhÿr kêtri gêdja ga atêmbê kum o pãnh. Dja ga ã o anen kum o pãnh kêt nhym arÿm mekbê ijê djakam amê ga kam kum o pãnh ra:xo dja.

⁵⁹ Gêdja ga kum pãnh timer dja:n kum pãnh timer rer jabej arÿm akato. Nhym be djã gãm kum pãnh timer rer kêt ne mrãmri arek aku'ê. Gêdja ga me ã anen Metîndjwÿnh kute memã axwe pãnh jarênh nhô akati kator kêtri Metîndjwÿnh'ÿr amijo akêx ne kum amijo a'wÿ gê me ajo mex, ane. Nãm ã Jeju memã arên timer ane.

13

Kute me kute abenmã axwe kukrà kêt mex ne arên timer nêje me kukrà.

¹ Ne kam memã kabên timer jarên timer pa nhym me kam kum pykabê Garrêjakam me timer jarê. Nãm timer Metîndjwÿnhmã mry pan kubô. Kum bôro ku'ê rã'ã timer Piratu ô àpên timer krãkamngôn timer me'ÿr ano nhym me pñne timer imex timer, me kute mry bôro ku'ê timer ne timer me timer imex timer, timer mry kamrômê timer kamrôo akã.

Nhym me omün kam Jejumã arẽ.

² Nhym kam memã kum,

—Birãm gãm me we, “Be nãm me õ pykakam me ja axweo me tĩnja jakrenh mex ne kam ty.”

³ Arkati. Ba me amã arẽ. Me gadjwý dja ga me amim akator ne wãnh ajaxwemã anhirer ne Metĩndjwýnh'ýr amijo akẽx kêt kam me kudjwa tu abiknorkumrẽx ne, me akunĩ, ane. Nãm ã Jeju ane.

⁴ Nhym krĩraxbê Djeruxarẽkam dja kikre prẽktibê Xirõwe me imex ne. Nãm me'ã tým ne meo 18 ne me imex ne. Nhym me adjwýnhdjwý pumün kam Jejumã arẽ. Nhym kam ajte memã kum,

—Birãm gãm me we, “Be nãm Djeruxarẽkam me ja kute Metĩndjwýnhkam amikrão me tĩnja jakrenh mex ne kam ty.”

⁵ Arkati. Ba me amã arẽ. Me gadjwý dja ga me amim akator ne wãnh ajaxwemã anhirer ne Metĩndjwýnh'ýr amijo akẽx kêt kam me kudjwa tu abiknorkumrẽx ne, me akunĩ, ane. Tãm ne ja, ane. Nãm ã Jeju memã ane. Nãm me abenmã axwe kukrà kêt mex ne arẽ nhym kam ã memã ane.

⁶⁻⁷ Ne kam ajte memã atemã mýjja 'ã ujarẽnh jakreo tẽ. Me kute abenmã axwe kukrà kêt mex ne arẽnhbê ne memã kum,

—Atemã pidjõbê pigêre ne õ àpênh kute õ bẽnjadjwýrjamã kremã o tẽ. O tẽn kum kre. Pidjõkõ nhípõkri kum kre. Nhym arým ingrõt ne abatãnh ne. Nhym õ pidjõ

djwýnhja kute õ jabejmã 'ýr tẽ. Ne te õ jabej nhym amex nhym te õ jabej nhym ajte amũ amex nhym te õ jabej, õ jabej te aprãn kam õ àpênhmã kum, “Ota aje pidjõ kreja õ kêt ne. Arým 'ã amex amãnhkrut ne ikjêkêt ba te õ jabej. On tẽn kum ta. Mýj kadjy ne mõn inhõ purkam ãm kajgoo dja”? ane.

⁸ Nhym õ àpênhja kum, “Adjým bẽnjadjwýr. Gê arek djan 'ã amex pydji ba kam bu'ã kakuwn kum mry nhĩno ipõk ne o kane. Mry nhĩno dja ba kanen kam gop õ jabej.

⁹ Dja õ mex ne kam arek dja. Gêdja õ kêt ba tu kum kuta”, ane. Tãm ne ja.

Metĩndjwýnh on kute memã pãnh jarẽnh kêt. Tũmrãm dja ã memã pãnh jarẽ. Me kute axwemã irer ne kute tũmrãm 'ýr amijo akẽx kadjy ne tũmrãm memã pãnh jarẽn meo ajkẽ. 'Ã ne kute memã ujarẽnh jakreja.

Kute me'õ nire punuo mex.

¹⁰ Ne kam pi'õk rãrãr 'õkam me kute abeno bikprõnh djakam memã Metĩndjwýnh'ã ujarẽho dja.

¹¹ Nhym kam me'õ nija wadjã. Me karõ punu'õ ne mã o ba nhym kam ibõn mrã. Ibõn mrãnh'ã amex krãptĩ. Arým 'ã 18. Nãm te katãt kãjmã ãmmãnh katãt kêt mex ne.

¹² Nhym kam Jeju omün kam amiwýr ku'uw ne kam kum,

—Àpnhĩre, me karõ'õ kute ajo baja ne arým amã ire, ane.

13 Ne kam 'ã ikra dji. 'Ã ikra dji nhym tebê kàjmã dja, arým katàt ne dja. Ne kam Metĩndjwýnhmã mextire jarẽnho dja.

14 Nhym bep me bikprõnh djàkam bẽnjadjwýrja ne 'ã ngryk ne. Pi'òk ràràrkam Jeju kute meo mexo ãmkam ne 'ã ngryk ne. Ne kam memã,

—Pi'òk ràràr ne ja. Pi'òk tykkambit ne me àpênh djà. Pi'òk tyk amãnhkrut ne amãnhkrut ne amãnhkrutkambit ne me àpênh djà. Kam dja ga me amrẽ mõ gê me ajo mex. Kwãrĩk wãnh ga me pi'òk ràràrkam amrẽ 'yr abao adjãm kêt, ane.

15 Nhym kam Bẽnjadjwýr djwýnh kum,

—Kê, nã gãm me ajêx ne ajajkwakambit amimex jarẽ, ar amimex jarẽnho aba kajgo. Nhýnh ne ga me ajõ pi'òk ràràrkam anhõ krit'õ kõm kêt ne, anhõ mryti nãr mry'ã krĩa krãdjê djà 'ãpre bõn ùrkwã kurũm o akaton o tẽ nhym kõm kêt ne? Kati, nã gãm me pi'òk ràràrkam anhõ krito aba nhym kõm ba.

16 Ije nhym mýkam gêdja ba me'õ ni, Abraão tàmdjwýja 'ãpre bõnh kêt ne? Me ga ne ga me pi'òk ràràrkam anhõ krit 'ãpre bõ. Nhym mýkam gêdja ba kubêngõkreja 'ãpre bõnh kêt ne, Xatanaj kute uwpre'ã amex krãptĩ, arým 'ã amexbê 18ja 'ãpre bõnh kêt ne? Kati, dja ba 'ãpre bõ gê kàjmã dja, ane.

17 Æ kum ane nhym kam kurê djwýnhja amikam pijãm ne. Nhym bep me ja, me kunĩ

ne me tu kam kĩnhkumrẽx ne. Nãm Jeju memã mýjja krãptĩo põx nhym mexkumrẽx nhym me kam kam kĩnhkumrẽx ne.

Metĩndjwýnh kute me utàr ne meo ba.

18 Nhym kam ajte Jeju memã kum,

—Ë, Metĩndjwýnh kute me utàr ne me kadjy bẽnjadjwýr ne kute ar meo baja, mýj ne kute uràk? Mýj'ã ne ba ije akremã?

19 E kum nãm kute pidjõ 'y kryre ja pyràk. Pidjõ 'y kryrebê motadu. Me'õ ne amim 'y kryreja by ne kam o tẽn õ purkam kre nhym tebê abatãnh ne. Abatãnh mexkumrẽx nhym kam kwênhne apýnh pa'ã aê, ane.

Me kute amim Jeju marmã nhym arým ja pydji kadjy amima, nhym arým ja kadjy amiman 'ã tým, nhym ja kõt 'ã tým, nhym ja 'ã tým, nhym ja 'ã tým nhym arým 'ã krãptĩ ne. Æ ne 'y kryre ja jakre.

20 Ne kam ajte memã kum,

—Metĩndjwýnh kute me utàr ne me kadjy bẽnjadjwýr ne kute ar meo baja mýj ne ba ije 'ã akremã?

21 E kum nãm kute djwý nhigot djà pyràk. Me'õ nire ne djwý djõm byn ngõnhkam kumẽn kam ajte iby o amãnhkrut ne kumẽ ne kam kadjy djwý nhigot djà ngri:re ja by. Ne kam o akàn kudji nhym nõn kam arým igot mõ. Igot mõ:n arým rax ne kam prĩne djwýo tuknĩ, ane. Nãm ã me kute Metĩndjwýnh mar amũ abendjõ'ã abenmã Metĩndjwýnh jarẽnho ane

nhym arým me pyka kunîkôt arênhô ajmà nhym arým pyka kunîkôt me kute Metîndjwýnh mar krâptî ne. 'Ă ne memă djwý nhigot djà jakren arê.

Kikre jajkwa krekre ngrire'ă ujarênh.

Mat 7.13

²² Ne kam tu Djeruxarê'ÿr krakumrêx ne. Ne kam apýnh krî rûnhmê krî kryre kôt mō. Kam memă Metîndjwýnh'ă ujarênh mō.

²³ Djeruxarê'ÿr me mōrkôt ne memă 'ă ujarênh mō nhym kam me'ō kum,

—Bênjadjwýr, djām Metîndjwýnh²⁸ Ā me amă ane ga me kute me utârja djām me ngrêrebit? ane.

²⁴ Nhym kam memă,

—Ē, kwârîk wānh ga amū me ja mar kêt. Nhym bep Metîndjwýnh dja ga amikajmă'ă ama. Ga me kikre jajkwa krekre ngrire kōnh mrānh, kōnh ngjênhmă mrānh tÿx ne kute ikjêo aben rēnh ne mrānh ne ngjêxja pumū. Gadjwý dja ga ā amikam atÿxo anen Metîndjwýnh nhō pyka'ÿr bōx. Ba me amă arê. Nām me krâptî te 'ÿr àrmă. Dja me te o anen te o anen 'ÿr àr kêt ne. Kute mrāmri ne me te kikremă àr prāme ja pyrāk.

²⁵ Dja ō kikre djwýnh 'ÿr tēn kikre'ă ijê, me abê kikre'ă ijê. Ga me kam wānh kapôtă akumex. Ne kam 'ă ijê djà mōro akumex. Te 'ă ijê djà mōro akumex ne kam kum, “Bênjadjwýr, amrê me imă kikre'ă ta ba me wām wadjà”, anhÿro akumex. Te kum ane. Nhym kam me amă, “Kê waj,

ije me amar kêt. Ije mÿjwă kurūm me ajapōx djākôt me amar kêt”, ane.

²⁶ Dja ga me te kum, “Tô gêt anhikô'ă ne ba me inhō kwý krēn kôt ikō ga me inhÿrkwă kabe'ă me akreo mō”, anhÿro akumex.

²⁷ Nhym kam me amă, “Ba me amă arê ga me ikabēn ma. Ije mÿjwă kurūm me ajapōx djākôt me amar kêt. Rūm măn me mō, me aje ajaxwebit markam dja ga me rūm mō”, ane. Dja ā ō kikre djwýnh me kapôtă akumexjamă ane.

Ā me amă ane ga me kam amran amim angyrk ne wānh amijanēn amijo pyka titik ar o aba. Abraāomē Id-jakmē Djakomē Metîndjwýnh kabēn jarēnh djwýnh kunîmē dja me Metîndjwýnh nhō pykakam ar ba, ga me te me omū. Metîndjwýnh arým kute me utâr ne me kadjy bênjadjwýr ne kute ar meo ba, ō pykakam kute ar meo baja dja ga me te me omū, amybÿm me omū ne kam ajte jām amipumūn kam amikam angyrk ne. Metîndjwýnh kute bōm me arēnhkam gêdja ga me ā amim angyrk o anen amran amijanēn ar amijo pyka titik o aba.

²⁹ Bir be, dja me apýnh pyka kunîkôt Metîndjwýnh'ÿr akuprōn kam kută ō kwý krēno kumex. Kăjkwa kraxrūm me jamē, kăjkwa nhôt kurūm me jamē, aktă kăjkwa nhirê'ānh me jamē, me tām dja me 'ÿr bōx ne kută ō kwý krēno kumex. Nhym

bep Metĩndjwỳnh dja me ja kadjy bēnjadjwỳr ne meo ba.

³⁰ Nhyam kam pykabê me 'uwtĩ, me kâtãm ar baja gêdja me kumrêx Metĩndjwỳnh nhô pyka'ỳr bôx. Nhyam bep jakam me kute amirũnhbit mar ne kute amirũnh mar kanarrãm baja gêdja me pãnh me katên mrã, ane. Nãm ã Jeju memã Bãm nhô pyka jarênho ane.

Jeju Djeruxarêkam me jakam kaprĩ.

Mat 23.37

³¹ Nãm memã kabên jarên pa nhyam kam mebê pardjêu kwỳ 'ỳr bôx ne kam kum,

—On ja kurũm tē, ane. On ja kurũm tē. Arỳm ne Erodji kute abĩnmã akangrô, ane.

³² Nhyam kam memã kum,

—Ãm me môn kukônhwãmã arê, axwere wãmã arê, “Ota ba akati jakam arek me karô punubê me utàro djan me kanêo mexo dja. Gêdja akati ba ajte tãm ne. Nhyam ijã akati amãnhkrut ne ikjêkêt ba arỳm inom kumê.” Dja ga me ã kum ane.

³³ Nã, mrãmri ne ba arỳm Djeruxarê'ỳr itēm kumrêxmã. Dja ba akati jakam meo mexo tēn nō nhyam akati kêt ba ajte amũ tēn 'ỳr nō nhyam akati ba arỳm 'ỳr bôx, Djeruxarêkam bôx. Nhỹnh ne me kute atemã krĩrax 'ôkam Metĩndjwỳnh kabên jarên djwỳnh par djã 'ô got ba 'ỳr tē? Kati, Djeruxarê pydjii. Pydji ne ba arỳm 'ỳr itēm mãmã. Kam gêdja me ibĩ, ane. Nãm ã Jeju mekbê pardjêumã ane. Ne

kam ajte Djeruxarêkam me ja'ã,

³⁴ —Ỗ, Djeruxarê, Djeruxarê, mỳkam ne akra Metĩndjwỳnh kabên jarên djwỳnh par prãm ne? Mỳkam ne kēno me titik ne me kupa, Metĩndjwỳnh kute me awỳr me anorja pa? Ije nã bãm te ije me ajo ibikprônne ne ije me ajo atommã. Kute mrãmri ne ôkrênê'ãnh kute arao krao bikprônneha pyrãk. Ba ren ã me ajo ane. Nã bãm te ije ã me ajo anhỹrmã ga me.

³⁵ Ê, jakam me amôr djã ja gêdja kukrit mex ne kaprỹn nō. Ê, ba me amã arê, jakam dja ga me ipumũnh kêt kumrêx ne. Ipumũnh kêt rã'ã: nhyam inhô akati ijo rãm ne jao tē ga me abenmã kum,

“Ê, ota arỳm Metĩndjwỳnh kabênkôt tãmja bôxmãm. Gê Metĩndjwỳnh o kĩnh.”

Ga me ã abenmã ane ba kam arỳm me awỳr bôx, ane.

14

Jeju kute me'ôbê pardjêu nhũrkwãkam ô kwỳ krên.

¹ Nãm memã kabên jarên pan kam ajte tē. Nhyam ajte pi'ôk rãrãr nhyam mekbê pardjêu nhô bēnjadjwỳr ngri'ô kum,

—Amrê ikôt tēn inhũrkwãkam ikutã anhô kwỳ krê, ane.

Nhyam kum “Ã” anen kôt tēn kutã ô kwỳ krê nhyam me arek kam no tyn omũnh nhỹ.

² Nhyam Jeju kutã me'ô my nhỹ. Nãm prĩne igoto tuknĩ.

³ Nhy m mekbê pardjêumě me kute Môjdjê kukràdjà mar djwýnh arek Jeju pumũho nhỹ. Kute o mex jabej ne me ikô'ã nhỹn omũho nhỹ. Nhy m kam memã,

—Djãm ori me kute pi'ók råràrkam meo mexkam punu? Djori kam punu? ane.

⁴ Nhy m me pijàm djàje an-hikrê:n nhỹ. Nhy m kam pa'ã byn kàjmã kudjan o mex ne kam ano.

⁵ Ne kam memã kum,

—Gêdja me ajõ kra'õ, me ajõ nhõ krit'õ pi'ók råràrkam tẽn kreti, ngômkwatikam tỹm, mã gêdja ga on? Djãm aje arek pi'ók råràrkam omũnh kajgoo adjãmmã? Omũnh kajgoo adjãm nhy m tykmã? Kati, gêdja ga pi'ók råràrkam o wabi, ngõ kute bĩn kêtiri, ane.

⁶ Nhy m me ajte an-hikrê:n nhỹ, ne te kute amipãnh kum kabẽn'õ jarẽnhmãn mrãmri nhỹ.

⁷ Nhy m me õ kwý krẽno ýrja, bẽnjadjwýr kute memã arẽnh nhy m me õ kwý krẽnmã ýrja ne me kwý amijo rũnh prãm ne mekbé amijo me rũnh krĩ djà pytà. Nhy m Jeju me omũn kam nêje memã kabẽn kadjy memã mýjja'ã ajarẽ ne memã kum,

⁸⁻⁹ —Me kute abenã me rẽnhkam ne me àkur rũnhĩ. Nhy m kute abenã me rẽnh djwýnhja amã kabẽn jabej ne amã, “Amrẽ tẽn me kutã anhõ kwý krẽ”, ane. Ga kam tẽn ũrkwãmã wadjàn kam kwãrik wãnh ga amijo me rũnh krĩ djà pytàr ne kam anhýr kêt. Dja me bẽnjadjwýr'õ akõt bõx,

kute raxo ajakrenh'õ akõt bõx nhy m kam abenã me rẽnhdjwýnh amã, “On kàjmã dja. On kàjmã dja gê tãwã nhỹ. Tãwã ne kute raxo ajakrenh. Ga dja ga tẽn me burũm nhỹ, me wã nhikô'ã nhỹ”, ane ga kam apijàm ne. Kute me ipókri amã anhýrkam dja ga apijàm rax ne.

¹⁰ Bep kati, dja ga anhõ kwý krẽn kadjy wadjàn tu me burũm nhỹ, me kàtàm ja nhikô'ã nhỹ nhy m kam ta, abenã me rẽnhdjwýnh ta gêdja amã, “Kati, Bèpbãmre, amrẽ tẽn me rũnh krĩ djàkam nhỹn anhõ kwý krẽn mex”, ane. Ga kam arým 'ýr tẽ. Ta gêdja arým me ipókri ajo rax. Nhy m me kunĩ arým araxkõt apumũ. Me aro'ã anhõ kwý krẽno anhýrja dja me araxkõt apumũ.

¹¹ E kum ě, me kute amijo rũnh prãmja gêdja me ĩ pijàm ne. Nhy m bep me amikam pijàm ne akrànmã ar kute amijo baja gêdja arým Metũndjwýnh pãnh meo rũnh ne, ane.

¹² Nãm ã Jeju me ro'ã õ kwý krẽno ýrjamã anen kam ajte bẽnjadjwýrjamã kabẽn ne. Ne kum,

—Gêdja anhõ djwý kumex, anhõ mry kumex jabej ga arým anhõ kwý krẽn rax ne. Kàjkwa nhipókri myt nhýrkam nàr kon amykrykam anhõ kwý krẽn rax ne. Kwãrik wãnh anhõbikwamě akamymě anhõbikwa 'õmẽ me kute amimexjamẽ me jamã arẽnh kêt, anhõ kwý krẽn djàja jarẽnh kêt. Me kute

akubyn amã o pãnh karõ me jamã arênh kêt. Mýkam? Bir, ga ren anhõbikwamã mýjja ngã nhyrn arým amipãnh amã mýjja ngã.

13 Nhyrn bep kati, dja ga anhõ kwý krên rax kutã, kadjy me õ mýjja kêt, me kute amijo bikênh, me akry, me no rã, me jamã akabên gê me akutã õ kwý krê.

14 Metĩndjwýnh dja pãnh ajo kĩnh ne. Me 'uwtĩja dja me te kute amã o pãnhmã. Nhyrn bep Metĩndjwýnh dja amã o pãnh ne, me katãt mrãnh ne tyk ne akubyn tĩn nhõ akatikam gêdja arým amã o pãnh ne, ane. Nãm ã Jeju kum kabên jarêho ane.

Metĩndjwýnh kute amiwýr me 'wýr'ã me õ kwý krên jakre. Mat 22.1

15 Nhyrn kam Jejumẽ ro'ã me õ kwý krêno ýr ja'õ kuman kum,

–Be, godja me'õ Metĩndjwýnh nhõ kãkwa'ýr bõx ne kutã õ kwý krên jabej, dja mrãmri kĩnhkumrêx ne, ane.

16 Nhyrn kam kum,

–Me'õ ne arým kute memã djwý nhije djãrmã djwýmẽ mry nhijeo nhý. Ne arým kadjy me krãptĩmã arẽ ne arým memã djwýmẽ mry ga nhyrn arým xêr.

17 Arým xêr nhyrn kam kadjy õ àpênhmã arênh kum, “Mã tẽn ar wãmã arẽ. Ar wãmã arẽ gê amrẽ ar mõ. Dja ga arkum, ‘Arým ne xêr gwaj on 'ýr banhõ kwý krê’, ane.”

Amrêbê ne kadjy memã arẽ ne kam ajte kadjy me'ýr õ

àpênh jano. Nhyrn kam õ àpênhja tẽn bõx ne te kadjy memã arẽ.

18 Nhyrn kam ar kunĩ apýnh kukràdjãkõt kubê amikati ne. Ja kumrêx ne kum, “Kati, ajbir ne ba amim pur byn kam ije omũnhmã 'ýr tẽn. 'Ýr tẽn kum ijarẽ. Dja ba wãm itêm kêt ne. Kwãrik wãnh gê ikam ngryk kêt”, ane. “Nên”, ane.

19 Nhyrn atãri ja kum, “Ota ba ajbir mryti krãptĩbê 10o bõx ne kam ije gop àpênh mex jabej, týt x jabej ije kabimã 'ýr tẽn. 'Ýr tẽn kum ijarẽ. Dja ba wãm itêm kêt ne. Kwãrik wãnh gê ikam ngryk kêt”, ane. “Nên”, ane.

20 Nhyrn kam kute o ino rerja kum, “Ajbir ne ba iprõ ne kam te ije kum inhirer ne wãm itêmmã”, ane. Nãm ar ã kubê amikatio ane.

21 Nhyrn kam õ àpênhja tẽn bõx ne kum arẽ, õ bẽnjadjwýrjamã arẽ. Nhyrn kam ngryk ne, õ bẽnjadjwýrja ngry:k ne. Ne kam kum, “Amibêx ne amũ aprõt ne ajte me abej. Ngõo pry kamũn kikre bu kamũ. Ne amrẽ me õ mýjja kêt, me kute amijo bikênh, me no rã, me akrywã kunĩo mõ”, ane.

22 Nhyrn kam õ àpênh meo bõx ne kam, “Be, ota ga ajte imã me arênhja ba arým meo bõx nhyrn me kute kikre jaêr kêt rã'ãã”, ane.

23 Nhyrn kam õ bẽnjadjwýrja kum, “Ajte akubyn me'ýr tẽn prykõt me abej ne purkamdjwý ajte me abej, ane. Memã arênh me pa 'amýn amrẽ meo mõ. Amrẽ meo mõn meo

bôx gê me prĩne inhũrkwã kre jaê”, ane.

²⁴ Ba me amã arê, ije kumrêx 'wÿrja gêdja mrãmri ikutã õ kwÿ krên kêt kumrêx ne. Tãm ne ja, ane. Nãm ã Jeju mekbê pardjêumã anen kãjkwamã 'ÿr me bôx kêt mã ã arêho ane.

Kute mã me Jejukôt bikamênh mã memã arêh.

Mat 10.37; Mak 8.34; Ruk 9.23; Dju r 12.26

²⁵ Ne kam ajte Djeruxarê 'ÿr krã. Nhy m kam me itepato kôt mõ. Kôt mõ: nhy m kam me 'ÿr akêx ne memã kum,

²⁶ –Dja ga me ajõ mã ikôt abikamênh prãm jabej gora amã ijabê tÿxo, amã ikĩnh tÿxo amã anhõbikwa kĩnhja jakrenh mex ne. Dja ga amã abãmmê anãmê aprõmê akramê akamymê akanikwÿnhmê kĩnh kêt ne kam ga amã aminhĩdjwÿ kĩnh kêt ne kam bajbit amã ijabê tÿx ne kam arÿm abê inhõ ãpênhkumrêx.

²⁷ Ne kam ajte dja ga me ajõ amã atokry pyma jabej kam arÿm ikôt aba djwÿnh kêt kumrêx. Nhy m bep kati, dja ga ijã amijakren ikudjwa aje anhõ pĩte'y mÿnh mãn prãbê atokry rax ne amã ijabê rã'ã nhy m me kute abĩn jabej ga ikanga kêt ne tu mã ikôt ajkamên kam arÿm mrãmri ikôt aba djwÿnhkumrêx, ane. Nãm ã Jeju memã anen kam ajte memã kum,

²⁸ –Nà, dja ga me ajõ aje kikreti nhípêx jabej gêdja ga

kadjy amikadjwÿnhbê amim 'ã karõ ne amim 'ã pi'òk kaprĩ jakre kumrêx ne.

²⁹ Got ga ren 'ã pi'òk kaprĩ jakre kêt ne ren ipêxo mõ nhy m ren kam abê 'ÿr pi'òk kaprĩ atãk ne. Ga ren kam kum parbit pumjuw. Kum parbit pumjuw ne kam te aje inomã mênhmãn kam ren tu katêri krãta. Nhy m kam ren me kãtãmja ajã keket ne ren kam ajapry,

³⁰ “Tãwã ne kute kikre nhípêxo têm ne inomã mênhmã ar o ban kam katêri krãta”, ane. Ga ren kam apijãm ne. Bir be, ã me kute ajã anhÿr kêt bê gêdja ga pi'òk kaprĩ kumrêx 'ã akre.

Bir be, gêdja me'õ mã ikôt bikamênh prãm jabej, amim ijã karõ kumrêx ne kam amim, “Ije ba on mã Jejukôt ajkamê ne kôt ar iba, o ino rer kêt, katêri krã'ÿr kêt. Dja ba tu kôt ar ibakumrêx ne”, ane. Dja ga ã me ajõ ijã amim karõo anen kam mã ikôt ajkamê, ane.

³¹⁻³² Ba me amã ajte 'õdjwÿ jarê. Bênjadjwÿr ja ne arÿm kurê djwÿnh'ÿr õ ãpênh jao mõ. Nhy m õ ãpênhja krãptĩ ne. Õ ãpênh ne kubê 20.000. Nhy m kum ÿrja nhõ ãpênh ngrêre. Kubê 10.000. Nhy m bênjadjwÿr ja kute nĩnh 'ÿr õ ãpênhõ mõr ja ne kum ÿr nhõ ãpênhja jakrenh mex ne. Nhy m kam kum ÿrja bit kurê djwÿnh kutã õ ãpênhõ mõn kam ajte amikam ajkam aman te kurê djwÿnh'ã õ ãpênh jakren kam amim, “Ije, mÿj dja ba nê? Ije ba me'ÿr

inhõ àpênh jano, nĩjar me mõr rã'ãri gê ikàxã mekmã ijã aprã. Bar arek apÿnh nhÿn idjumar mex", ane. Nãm me ja bit kute me ja'ÿr prõtman kam te amikabin amikam ajkam aman tu akubyn akêx ne.

³³ Be, dja ga ã amim ijã karõ kumrêxo ane. Aje arek o atêm ne aje inomã mênh kadjy, katëri krã'ÿr kêt kadjy. Dja ga amikabi kumrêx ne kam anhõ nêkrêx, anhõ mÿjja kunĩ'ã ano tÿx kêt ne tu amibê kanga ne kam mrãmri ikõt aba djwÿnhkumrêx. Nhyim bep kati, dja ga anhõ nêkrêx 'amÿnh tÿx ne kam arÿm ikõt aba djwÿnh kêt kumrêx.

³⁴ Ê, kadjwanhĩ. Kadjwanhĩ ne mexri ànhkumrêx, akrykumrêx. Nhyim bep arÿm tũmkam ành kêt, akry kêt nhyim me kute ajte o mex kêt kumrêx. Me te o ane. Mrãmri tu akry kêt. Mÿj kadjy ne ga ar o aba kajgo? Kajgo mexi.

³⁵ O me kute djwÿ kane kêt ne kute mry nhĩnmê o bikar ne kute o pidjõjadjwÿ kane kêt. Nãm me tu o ban mũm kurẽ. Arÿm mrãmri akry kêt. Kajgo mexi. Gop me ajamakkre jabej, gop on ama, ane. Nãm ã me'õ kute amijo Jeju pytãr ne kõt tēm ne katëri kubê akêxkam ã kajgo ane, kum õ nêkrêx kĩnhkam kute kubê akêxkam ã kajgo ane. Djã nãm mrãmri mã Jejukõt ajkamẽ got? Kati, nãm 'êx ne kõt ar ba kajgo.

Mrykĩ'ãtomti pydji biknor.

Mat 18.12

¹ Nhyim kam me kute bēnjadjwÿr bajtemmã pi'ok kapriõ atom djwÿnhmẽ me axwe ajte Jeju'ã akuprõn kuri kumex, me kute kabēn marmã ne me 'ã akuprõn kuri kumex.

² Nhyim kam mekbê pardjêumẽ me kute Mõjdjê kukràdjã mar djwÿnhmẽ ne me kàxã kabēn ne, bēn prikam kabēn ne abenmã,

—Djidjãk, tãwã ne kum me axwebit kĩnh ne ajte ro'ã mõn õ kwÿ krẽno nhÿ, ane.

³ Nhyim kam atemã memã mÿjja'ã ujarēnh jakreo tēn memã,

⁴ —Birãm me ajõ nhõ krit, mrykĩ'ãtomti krãptĩbê 100. Dja abê pydji akuno ga kam mã dja ga on? Dja ga tu anhõ mrykĩ'ãtomti krãptĩbê 99jamã anhire gē wãnh akutēp kumex, kapõt kukritkam kumex ga kam pydji biknorja jabej tē. Abej tē:n arÿm kum akaton aprõn o tēn o bõx.

⁵ Aprõn o tēn o bõx ne kam akĩnh ra:x ne.

⁶ Akĩnh rax ne kam anhõbikwamẽ anhũrkwã nhitepã me jao akuprõn kam memã kum, "Ota ba arÿm inhõ krit ibê biknorja japrõn o tēn o bõx. Dja ga me idjõ'ã akĩnh ne akĩnh rax", ane.

⁷ Bir be, gēdja ã kàjkwakam me kĩho ane. Me'õ pydji gēdja amim katon wãnh axwemã iren Metĩndjwÿnh'ÿr amijo akêx nhyim kam me kĩnhkumrêx. Me'õ pydjikam dja kàjkwakam me kĩnh rax

ne. Kam kīnh raxo me mex, me krāptīkam kīnhja jakrenh mex ne. Me kute, “Bep ba ne ba katāt mrān imexkumrēx”, anhyr ne ajkwaobit kute amimex jarēnhja ne Metīndjwýnh kute meo mex kêtê. Nhyam kam kàjkwakam me jadjwý mekam kīnh kêt ne.

Ngônhponho pi'ôk kaprī py-dji biknor.

⁸ Ba ajte me amā 'ôdjwý jarê. Me'ô nire nhô kryt jakao ngônhponho pi'ôk kaprībê 10 ne pydjīn kubê akuno, pānh ra:xkam. Mā dja on? Dja ngônhpôktimā adjān kam prī:ne ar abej kapônho ban kam kum kato.

⁹ Kum katon kam ôbikwamē itepā kikrejakam me jao akprôn memā kum, “Me ikôt akīnh. Ota ba arým ije pi'ôk kaprīo ibiknorjamā ikato”, anê.

¹⁰ Bir be, ba me amā arê. Dja Metīndjwýnh kadjy mrānh djwýnh ā kīnh ane. Me'ô pydjīn amim kator ne kute wānh axwemā irern kam kute Metīndjwýnh'ýr amijo akēx nhyam kam ā kadjy mrānh djwýnh kam kīnh ane. Nām ā Jeju memā ujarēnh ane.

Me'ô kra biknor ne akubyn bām'ýr akēx.

¹¹⁻¹² Ne kam ajte memā 'ôdjwý jarēn memā,

–Me'ô my kra amānhkrut nhyam kam kutapureja bāmmā kum, “Djūnwā, gop on ar imā anhô nêkrêx kwýo

ajkjê. Aje ar imā atyk kutā nêkrêxo abikjêrmā arēnhja on atīnri ar imā o ajkjê, ar ije kam amak kêt kadjy”, ane.

Nhyam kam kum “Ā” anen kam arkum o ajkijñ kutapure jamā kungān kutewajamā kungā.

¹³ Nhyam kam bām kute kum ôrja arým amim kuby, kutapureja amim kuby. Nhyam kam 'ā akati ngrêre nhyam kam arým mā o mō, ô mýjja kunīo atom ne o mōn ajbubê o tým, pyka 'ôkam o mōn o bôx ne kam arī:k ar o ba. Tu arīk ar ba'ā pi'ôk kaprī krêno tē:n kam krēn pa.

¹⁴ Prīne 'ā pi'ôk kaprī krēn mex ne, ne kam arým arīk ar ba. Nhyam kam pykawākam arým djwý kêtikumrēx, nhyam me prām kam ar ba. Nhyam kam pi'ôk kaprī krēn pan kam tu arīk ar ba, prām kam ba.

¹⁵ Ne kam bēnjadjwýr 'ô'ýr tēn kam kum, “Ba amā apê”, ane. Kum àpēnh nhyam kute kum pi'ôk kaprī nhôr nhyam kute o mýjja byr ne krēnmā. Nhyam kam bēnjadjwýrja “Ā” anen kam ô mry nhô kapôtmā ano, kute angrô jamyre pumūnh ne kute kum o djuw mexmā. Nhyam kam kum omūnh o dja.

¹⁶ Nhyam kam angrô jamyre bāy kakô kuro ba nhyam kubêngôkreja* arým prām bīn mex nhyam te kute angrô jamyre kutā bāy kakô kwý krēnmā. Nhýnh ne me'ô got

* **15:16** Jeju nhô pykakam me kunī bêngôkre kute mrāmri ne apýnh me ô pyka djāri kunīkôt me kunī bêngôkre pyrāk.

kute kum mỳjja 'õ nhõr nhym kute krẽnmã? Arkati.

17 Nãm ar ban kam amim katon kam amim, "Ije, djã nãm ã ibãm nhõ àpênhja anen ar prãm kam ba? Djũnwã ne prĩne õ àpênho djuw mex nhym kam djwỳ kumex. Djwỳ kumex ne kam 'ã kàtãm ne kumex. Mỳkam ne ba bajbit ar prãm kam iba.

18 Ba gêt on akubyn ibãm'ỳr tẽn kum, 'Djũnwã, ota ba Metũndjwỳnhkam ar amikràò iba, ne gadjwỳ akam ar amikràò iba.

19 Djãm imex ne ga aje ijo akra rã'ãmã. Dja ga tu ijo anhõ àpênh, ijo ajtem ne. Ba kam amã apê.' Gêdja ba ã Djũnwã'ỳr tẽn kum ane."

20 Ne kam ekruş ne kàjmã djan kam bãm'ỳr tẽn. Bãm'ỳr tẽn: nhym kam bãmjã amybỳm omũ, kraja pumũ. Ne kam rerek ne, tik ngyo nhỹn kum kaprĩ ne. Ne kam prõt ne kajpan o tỹm ne kam abej muw.

21-22 Nhym kam bãmmã kum, "Djũnwã, ota ba Metũndjwỳnhmẽ ar akam ar amikràò iba. Djãm imex got ga aje ijo akra rã'ãmã", anhỹr konenh nhym bãmjã õ àpênhmã kum, "Amũ ar ajõ aprõt ne kubẽkà mexwãmẽ ikrakam ràxwãmẽ parkawãmẽ amrẽ amỳn o aprõt ne kum angjẽ, ane.

23 Ne ãm ar ajõ aprõt ne ije kutêp mryti jabatàn nyre nhĩptĩ'ã ma nhym ãmwã japrõn amrẽ o tẽn abĩ. Gwaj banhõ kwỳ krẽn rax ne bakĩnh kadjy.

24 Ota ikra. Be, ikra djwỳnh ja ne ibê tyn ajte akubyn tĩn ne. Nãm akunon arỳm akubyn imã kato", ane.

Nhym kam me kĩnh rax kato. Kĩnhkumrẽx ne õ kwỳ krẽno kumex.

25-26 Nhym kam kutewaja purkam àpênho dja. Àpênho dja:n àpênho ino ren kam kurũm tẽn. Tẽn kam kikre tẽpo tẽn me kanga ma. Me toro dja nhym me ngrer man kam amikutã bãm nhõ àpênh 'uw. Nhym kutã tẽn kajpa nhym kum, "Mỳj nã"? ane.

27 Nhym kam kum, "Ije atõnhre ne arỳm bõx. Nhym kam abãm kadjy mryti jabatàn nyreja bĩ, twỳmtija bĩ. Nhym abãm kĩnhkumrẽx ne. Amrẽbê: atõnhre tẽn ne arỳm bõxkam ne abãm kĩnhkumrẽx ne. Mỳjja kute ajmã o kêt, umar mex ne ar ban arỳm bõx, kam ne abãm kĩnhkumrẽx ne", ane.

28 Nhym kam tu ngry:k ne kikremã àr kêtumrẽx ne. Ne kam kapõtã arek ngryk ne dja. Dja nhym bãm 'ỳr katon te kum kabẽn ne, te kum me tor'ã apnên kum, "Amrẽ tẽn anhõ kwỳ krẽn me kudjwa akĩnh", ane.

29 Nãm te kum ane nhym kam kum, "Kê wajre. Nã bãm amã idjapê:nh ar iba. Arỳm idjapênh'ã amex krãptĩ. Djã nã bãm abê amikati? Ga mỳjja 'ỳr ijano ba 'Kê wajre' ane? Kati, nã gãm mỳjja 'ỳr ijano ba akrànãmã amã 'ỳr mrã. Djã ne ga kam mãn imã anhõ mokaak'õnh bĩ bar

inhöbikwamē ro'ã kwý krēno
nhýn ikĩnhkumrēx ne?

³⁰ Nhy m bep akamrerre
ne anhō nēkrēxo mōn me
kuprý'ã kukrēn mōn ajbir
bōx ga kum gu banhō mryti
twýmtija bī", ane.

³¹ Nhy m kam bāmja kum,
"Akmere ga ne ga arek ikuri
dja. Ne inhō mýjja kunĩo
anhō", ane.

³² Mrāmri ne bar ikĩnhkumrēx
ne. Mrāmri ne bar ikĩnh ne
itor inhýrja. E kum mrāmri
ne atōnhre gu babē tyn ajte
akubyn tĩn ne. Nām akunon
arým akubyn kato, ane. Nām
ã bām kutewajamã ane. Tām
ne ja.

Be, nām ã Jeju mekbē
pardjēumã ujarēnh ane.
Metũndjwýnh kum me axwed-
jwý jabēn kute me abej ne
kute me utār nhy m me ô'ã
kĩnh'ã ujarēnh ne ja.

16

*Õ àpēnh kute õ bēnjadjwýr
noo biknor.*

¹ Nhy m kam Jeju ajte kute
kôt ba djwýnhmã mýjja 'õ'ã
kabēn jakremã arkum,

—Me'õ bēnjadjwýr ne õ pi'ók
kaprĩ kumex. Nhy m kam õ
àpēnh ne kum kam àpēnh
dja. Pi'ók kaprĩmē nēkrēxja
kunĩkam kum àpēnh ar ba.
Nhy m kam me kàtàm ne me
kum õ àpēnhja jarēn kum,
"Ë, ota anhō àpēnh arým abē
amijã anhō pi'ók kaprĩ krēno
mō, ane. Arým abē o apēx
mexo mō", ane.

² Nhy m kam arým õ
bēnjadjwýrja amiwýr ku'uw
ne kum, "Mýj nã? Mýj ne

ga ajmã o nhy m me imã
ajarē? On amrē inhō nēkrēx'ã
pi'ók no'òkwão akato ba omũ.
Jakam dja ga imã adjápēnh
kētkumrēx ne", ane.

³ Nhy m kam kabēn ja man
kam òkre kadjwýnhbē amim,
"Ije tō mã dja ba nē? Arým
ne inhō bēnjadjwýr bōm imē.
Mã dja ba nē? ãm arngro
týxkam purkam idjápēnhbē
irerekre ne kikre kabe'ã
idjã'wýr imrānhbē ipijãmà",
ane.

⁴ Nām ja jarēn nhýn kam
ajkam aman kam,

—E kum ã ane. Arým ne
ba kuma. Jakam dja ba
ar jamã ikabēn jarē nhy m
arým inhō bēnjadjwýr kute
bōm imēnhkam ar ja arým ijo
õbikwan amiwýr ijo wadjã,
ane.

⁵ Ne kam ar kute
bēnjadjwýrmã pānh kētja
amiwýr ar ku'uw. Amiwýr ar
ku'uwn arkum, "Mã ne ga aje
mýjjaõ pānh kētja kute?"

⁶ Nhy m kam kum, "Ngōnh
krōkrōktibē 100. Rōny
kangô'ã ngōnh krōkrōktibē
100 ne ba kum o pānh kêt ne",
ane.

Nhy m kam kum, "Mĩ. Aje
pi'ók no'ók tũmja byn on o
nhýn 100ja ngràn pānh 50
nhô", ane. Ajêx ne kum
ngrêre jarēn kum 50 nhô, ane.

Nhy m kam ã anen kam
kĩnhkumrēx ne kunhôn mã tē.

⁷ Nhy m kam ajte abej ja
kukij ne kum, "Mã ne ga aje
mýjjaõ pānh kētja kute"? ane.

Nhy m kam kum, "Bàygogore'ã
xakubē 100", ane.

Nhy m kam kum, "Mĩ. Anhō
pi'ók no'ók tũmja by gē arĩk

wānh 100 nō, ga pānh kum 80 nhō, ane. Ajêx ne 'ã kum kâjbê krâptbê 80 nhō", ane.

Nhym kam ã anen kunhôn kam kīnhkumrêx ne mǎ tē. Nām ã arkum o anhÿro tē. Ō àpênhja arkum ō bēnjadjwÿrja noo biknoro anhÿro tē. We arkum kīnh ne kute amipānh o ōbikwamǎ ne ã arkum o anhÿro tē.

8 Nhym ō nêkrêx djwÿnh ne ō àpênhja no mex jarê. Àkīnhīkam ne kum no mex jarê. Nà, mrāmri ne amikadjy no mexkumrêx. Nà, mrāmri ne pykabê me ar baja ne me mrāmri amikadjy no mexkumrêx ne o Metīndjwÿnh nhō me ja jakrenh mex ne. Nhym bep Metīndjwÿnh nhō me ja ne Metīndjwÿnh kadjy amak mex ne kam kute a'uri me mrānhja pyrāk.

9 Djām ã ar aje ō àpênh kudjwa me noo abiknoro anhÿrmǎ ne ba ije ar amǎ arēnhja? Djām ar adjākīnhī, ar ajêxnhīkôt aje meo anhōbikwamǎ got. Djām ar aje pi'ók kaprīkôt meo anhōbikwa nhym atykkam kute amikôt kâjkwamǎ ajo àbirmǎ got. Djām me ja kute kâjkwamǎ ajo àbir gar atīn rǎ'ã rǎ'āmǎ got.

10 Arkati. Gêdja me'ō mÿjja kakritte kumrêx, mÿjja ngrīre kam àpênho djan prīne o djuw mex ne o àkīnh kêt, me'ō tām gêdja arÿm ajte amũ ijukri mÿjja rūnhdjwÿo djuw mex. Nhym bep kati, gêdja me'ō mÿjja kakrittekam àpênho djan arÿm o akī ne kam ajte

mÿjja raxkamdjwÿ àpênho djan adjwÿnhdjwÿo akī.

11 Bir be, tām. Dja gar pykabê mÿjja kakrit, pi'ók kaprījao akī djām Metīndjwÿnh kute kâjkwakam ō mÿjja rūnh, ō mÿjja mextire kute ar amǎ ōrmǎ got? Kati, arÿm ne ar akabi.

12 Dja gar ari me ō nêkrêx prokam amikràn o adjākīnho aban ar mekbê o abikênho aba, djām Metīndjwÿnh kute ar amǎ anhō mÿjja nhōrmǎ, anhō nêkrêx djwÿnh kute ar amǎ ōrmǎ? Arkati.

13 Ē, nhÿnh ne me'ō ō bēnjadjwÿr amānhkrut'ō amē arkum àpênh ar ba? Kati, gêdja o anen kam te o ane. Gêdja kum ja kurên kam kum ja jabê. Nār kon, gêdja kum ja kīnh ne kumābit apē ne kam kum ja kurên kum àpênh kêt ne. Dja ga amǎ Metīndjwÿnh kīnh ne ajte amǎ nêkrêx kīnh ne kam kute bēnjadjwÿr amānhkrutmǎ adjàpênh pyrāk. Gêdja ga te o ane, ane.

14 Nhym bep mekbê pardjêu ne me Jeju kabēn maro nhÿn aprÿo kumex. Me kum pi'ók kaprī kīnhkam, kam ne arē nhym kam me aprÿo kumex.

15 Nhym kam Jeju memǎ kum,

—Me ga ne ga we me amijo katàt amrānh ne. Me kunī kute we me amex pumūnh ne kute me amǎ me amex jarēnhmǎ ne ga we me amijo katàt amrānh ne. Nhym bep kati, Metīndjwÿnh ne kute prīne me akadjwÿnhbê me apumūnh. Me aje amim

mỳjja'ã karõjakõt ne me akad-
jwýnhbê prĩne me apumũ.
Be, mebêngõkre ne me me
akrãkãbit pumũ, ga me kam
kute amex pyrãk nhym me
me amex jarẽ. Bep kati,
Metĩndjwýnh kute prĩne me
akadjwýnhbê me apumũnh
nhym mỳjja punubit me
akadjwýnhbê ikwãkam kum
me amex kêt. Mrãmri me
apunukumrẽx.

¹⁶ Amrêbê ne me Mõjdjê
kukràdjãkõt ar amijo ba.
Metĩndjwýnh kabẽn jarẽnh
djwýnh kabẽnkõtme ar amijo
ba. Ar kõt me kute amijo
ba rã'ã nhym arým Djuão
ajte adjwýnhdjwý bõx. Djuão
kute ngõnhmã me angjênhja
adjwýnhdjwý bõx. Ajbir ne
Djuão tũmrãm bõx ne ar
memã 'ã ujarẽnh ny jarẽnh
ba. Me kute axwemã irern
kute Metĩndjwýnh'ýr amijo
akẽx nhym Metĩndjwýnh
kute me utàr ne me kadjy
bẽnjadjwýr ne ar kute meo
ba'ã ne memã ujarẽnh tẽ.
Nhym me krãptĩ arým kute 'ýr
amijo akẽx prãmrumrẽx, kute
mrãmri ne me krãptĩ kikre
ngriremã ngjênh prãm ne
kam 'ã kute aben nhingãnhja
pyrãk. Me kute ari 'ã
ikjêo aben rẽnh ne 'ã kute
aben nhingãnh kumexja
pyrãk. Nãm me ã kute
Metĩndjwýnh'ýr amijo akẽx
prãmrumrãm ã ane.

¹⁷ Nhym Metĩndjwýnh
kukràdjã tũmja, kute me
mrãnh mex'ã memã karõja,
djãm arým tũm ne apêxmã?
Kati, gêdja rã'ã ne. Pykamẽ
kãjkwabit dja apêx nhym

bep Metĩndjwýnh kabẽn dja
tũmrãm rã'ã rã'ã ne. Nhýnh
ne mỳjja ngrire, mýrbê itaja 'õ
biknormã? ane.

¹⁸ Ne kam ajte Metĩndjwýnh
kukràdjã 'õ jarẽ. Me kute
tu prõ'ýr bakumrẽx ne kute
kanga kêtme memã arẽ ne
memã kum,

—Gêdja me'õ prõ'ýr mõn ar
o ban kanga ne kam pãnh
atemã me'õ'ýr mõn kam kute
krõ'ã prõ pyrãk. Mjênja ne
axwe. Nhym kam ajte me'õ
ne prõ kanga nhym kam
me'õja ne me'õ kute prõ
kangaja'ýr mõn kam arým
kute me'õbê prõo àkĩnh pyrãk,
ane.

*Radjaru mõn me'õ
bẽnjadjwýr 'wýro nhý.*

¹⁹ Nãm ã Jeju memã anen
kam ajte memã mỳjja 'õ'ã
karõ ne memã,

—Me'õ ne õ nêkrẽx kumex
ne kute amidjwýnhbit mar.
Nãm kubêkã mex, kubêkã
pãnh raxbit jangij ne õ kwý
krẽn djã mexbit kute mar.
Myt kunĩkõt ne ã o anen õ
kwý krẽn rax ne.

²⁰⁻²¹ Nhym kikre jãkwa
krekremã me'õ bikênhja
ikwã. Myt kunĩkõt kikre
jãkwa krekremã ikwã. Ne
te kute õ anhy krẽn prãmẽ.
Me'õ kute myt kunĩkõt
kubêkã mex, kubêkã pãnh
rax jangjênh ne 'ã mrãnhja
tãm ne te kute õ anhy krẽnme
kuri ikwã ne te 'ã 'wýro ikwã.
Idjibê ne Radjaru. Tãm ne
prĩne karýr týx ne, tẽmẽ prĩne
týx ne. Karýrmẽ tê týx nhym
ta ikwã. Nhym bep roprebit

ne 'yr màt ne karÿr kunuw, t e kunuw.

²² Nhy m   myjja k tja, Radjaru, arÿm ty nhy m kam kadjy mr nh djwÿnh kumÿn k jkwam  Abra o'ÿr o t n o b x. Nhy m kam ar ing t kuk m re Abra om  ro'  ar ba. Nhy m me'  nh  n kr x kumexjadjwÿ ty nhy m me kam o m n adj .

²³ O m n adj  nhy m kam me tyk nh  pykakam b x ne kam tokry rax ne. Tokry: ne, ne kam tokry pymaje k jm  r t ne amybÿm Abra o pum . Nhy m ar Radjarum  ro'  ar ba. Ar umar mexkumr x ne k nhkumr x ne ar ba.

²⁴ Nhy m kam Abra o pum n kam kum amijo akijn kum, "Ng twa, ng twa Abra o, gop amr  am  ikapr n iwÿr Radjaru jano g  amr  iwÿr t n ng m  ikra nh ttebit jadj n o inh to ngo, ane. Ota ba kuwyjakam itokryo bit itokry", ane.

²⁵ Nhy m Abra o kum, "Bir be, kr ny, om . Af nri ne ga myjja mexbito amik nh ne. Nhy m bep Radjaru ne kapr , t nri kapr n ar ba. Ne kam arÿm jakam k nhkumr x ne. Ga ne ga arÿm p nh atokryn akapr re.

²⁶  , myjja 'odjwÿ. Dj m j nh ne w m awÿr t m ne kute ajm  ajom ? N m me ban je inuwti: n , ne kam abenm  kre raxi. Ne kam jakam me ij '  me awÿr it m pr m k t . Ga me aj  n nh p nh me ikam ab x pr m k t . Aprakam  ne gwaj ban je inuwti: n ", ane.

²⁷⁻²⁸ Nhy m kam kum, "E kum   ne.  , ng twa, gora ib m nh rkw 'ÿr Radjaru jano. Kam ne ikamy am nhkrut ne am nhkrut ne ikj k t. Ar'ÿr dja Radjaru t n arkum ar n arkum t n jadj  g  ar jakam, me tokry rax dj jam  ik t b x k t", ane.

²⁹ Nhy m Abra o kum, "Kati. Arkati, amr b  ne M j dj m  Met ndjwÿnh kab n jar nh djwÿnh ar '  pi' k no' k ne te mem  ar . G  ar M j dj  ar kab n ma", ane.

³⁰ Nhy m kam kum, "Kati, ng twa Abra o, got ren me'  me tyk kur m me'ÿr katon b x ne mem  ar  nhy m ren me arÿm k t amim katon kam ren w nh axwem  iren Met ndjwÿnh'ÿr amijo ak x ne jakam b x k t ne", ane.

³¹ Nhy m Abra o kum, "Kati, dja me M j dj m  Met ndjwÿnh kab n jar nh djwÿnh kab n mar pr m k t, nhy m ajte me'  me tyk kur m katon te mem  amijo amir t ne te mem  ar  nhy m ren ajte t m ne. Te ren om n tu ate kr ", ane. N m   Abra o me'  nh  n kr x kumexjam  ane. T m ne ja, ane.

Be, n m   Jeju mem  ujar nh ane.

17

Me'  me' kam axwe nhy m tu axweo biknorm .

¹⁻² Ne kam ajte k t ba djwÿnhm ,

—W nh ne me axwe pro ar akuk m rax ne n . Nhy m bep me kute mem  axwe'   pn nhja g dja me tokry

ra:x ne. Watĩ:re. Dja prĩne Metĩndjwýnh meo ajkẽ nhym me tokry ra:x ne. Me'õ kute me prĩre pyræk ne ajbir kute amim imar nyja nhym ren me'õ axwe'ã kum apnẽ nhym ren arým kõt axwe nhym kam ren me kute kum axwe'ã àpnẽnh djwýnhja nhõkre'ã kẽnpoti nhõ ne ren ngõnhmã kumẽ, ngõ raxbẽ pyka kêt mã kumẽ nhym ren kubĩ, ja ne kàjbẽ tokry. Tokry ngri. Nhym bep kati, dja prĩne Metĩndjwýnh o ajkẽ nhym tokry ra:x ne.

³ Gora ar amijã ano tỳx ne amijãno dja. Dja ar akamy'õ axwe jabej gar ajõ kum akabẽn'õ jarẽ. Kum akabẽn'õ jarẽ gẽ axwekam amim ngryk ne amim kato ga kam tu o akno.

⁴ Gẽdja mã akam axwe jabej ga kam tu o abiknorkumrẽx. Dja myt pydjikam akam axwe amãnhkrut ne amãnhkrut ne amãnhkrut ne ikjẽkêt ne kam awýr tẽm ne kute amã, "Arým ne ba ijaxwekam amim ingyryk ne", anhýr amãnhkrut ne amãnhkrut ne amãnhkrut ne ikjẽkêt jabej ga kam tu o akno, ane. Nãm ã Jeju arkum ane.

*Tu amim kamnhĩxkumrẽx.
Mat 17.20; Mak 11.23*

⁵ Nhym kute ar anor nhym ar mõrja Bẽnjadjwýrmã kum,

—Ar ba ne bar ije amim amar ngrire. Gop on ar ikadjwýnhbẽ ar ijo tỳx ne ar ikadjwýnhbẽ akabẽn wadjã bar amim amar rax.

⁶ Nhym kam Bẽnjadjwýr arkum,

—Ga ren ar amim ikamnhĩx ngrireo kute motadu 'y kryre ja pyræk ne ren arým pyjamã akabẽn ne ren kum, "On amikaban ngõ raxbẽ pyka kêt mũ jakam mãn ajte dja", ane.

Nhym ren tẽn ngõ rax nĩkam dja. Ar aje tu amim ikamnhĩxkumrẽxkam ren tẽn nĩjar ngõ raxkam dja. Nhym bep kati, ãm ar aje amim ikamnhĩxkumrẽx kêtẽ, ane. 'Ybẽ motadu ne kryre kute karnhõ nhijy pyræk. Nhym Jeju ajte arkum,

Me tu akrãnmã Metĩndjwýnhmã àpẽnhmã.

⁷ Ga we ar ajõ abẽnjadjwýr rax ne nhỹ. Nhym kam anhõ àpẽn purkam àpẽnhmã tẽ, nar kon kute mrykĩ'ãtomtio djuw mexmã 'ýr tẽ. Ne kam wãnh purkam àpẽnho dja. Àpẽnho dja:n arým àpẽnho ino ren bõx. Djãm aje kum, "Amibẽx ne nhýn atyk djã kêt ne kam anhõ kwý krẽ", anhýrmã got.

⁸ Bep kati, dja ga ajte tu ano ne kum, "On imã õmrõn kam kadjy tẽn kubẽkà mex jadjàn amrẽ imã õmrõo tẽ ba kukrẽ. Ne ngõdjwý imã kwý jadjà. Dja ba inhõ kwý krẽn kõt ikõ, ane. Ba ikumrẽx inhõ kwý krẽn pa ga kam ikudjwa anhõ kwý krẽn kõt ikõ", ane.

⁹ Djã nãm bẽnjadjwýrja õ àpẽn djãpẽnho amra got. Djã nãm õ àpẽn djãpẽn pumũn kum mex jarẽnho ba got. Kute kabẽn mar ne kute kõt amijo bakam, djã nãm kum mex jarẽn kam kum amikĩnh

jarēnh ar o ba? Kati, mrāmri ne õ àpēnh. Õ àpēnh kute õ bēnjadjwÿr kabēn mar ne kute kôt kum mÿjja kupēnh.

10 Bir be, ar gadjwÿ dja gar Metīndjwÿnh kute ar amā mÿjja jarēnhja kunī kupēn amidjapēnh pumūn kam, “Ije, djā nā bām ar Bēnjadjwÿrmā idjapēnh mex ar iba got ar ijo amra? Kati, dji Bēnjadjwÿr kute me anor nhym õ àpēnh kute kum àpēnhmākēt. Kôt ne Bēnjadjwÿr ar ijano bar kum idjapēnh iban ikīnhkumrēx ne, ane. Djām kute ar idjapēnho àmra kadjy ne bar kum apē? Kati, nā bām ar tu akrānmā kum idjapēnh iban kam ikīnhkumrēx ne”, ane. Dja gar ā ane. Be, nām ā Jeju kôt ba djwÿnhmā arēnh ane.

Me ĩ kajēkam tē kubē 10.

11 Ne kam ajte Djeruxarē'ÿr krān tēn pry pnā, aben nēje a'ÿr. Nām mūm pykabē Xamarij ne amrē pykabē Garrēja nhym pyka 'ÿr nhōkre djākôt pry ja'ā tē, 'ā Djeruxarē'ÿr tē.

12-13 Nām pry'ā tēn kam ĩ krī 'ōmā àr tē. Krī 'ōmā àr tē nhym me ĩ kajēkam tē kutā mō. Me ĩ kajēkam tēbē 10 ne kutā mōn kajpan kam nījar ku'ē, tāri ku'ē kētē, nījar ku'ēn kam kàj bē kum kabēn ne kum,

—Jeju, Bēnjadjwÿr, gop amā me ikaprī, ane.

14 Nhym Jeju me omūn kam memā,

—On me mōn me kadjy Metīndjwÿnh mar djwÿnhmā amibē, ane.

Nhym me mōr pro akēx ne mā Metīndjwÿnh mar

djwÿnh'ÿr mōn mōrrām arÿm kà mex ne.

15 Nhym kam pydjīn amimex pumūn kam akubyn Jeju'ÿr tē. Metīndjwÿnhmā ukaprī, mex jarēnh tē. Kàj bē kum arēnh tēn kam Jeju'ÿr bōx.

16 Jeju'ÿr bōx ne kam tu mÿrbē tÿm ne kum amikīnh jarēnh nōn kum mex jarēnh nō. Me bajtem'ō, Xamarij kam me ja'ō. Tām ne akubyn tēn Jejumā mex jarē.

17-18 Nhym kam Jeju memā,
—Ije, nhār me? Nā bām mebē 10o mex nhym me 'ō akubyn iwÿr tēm kēt ne. Mÿkam ne kubajtemjabit akubyn iwÿr tē? Mÿkam ne me wā akubyn kudjwa mōr ne Metīndjwÿnhmā mex jarēnh kēt ne?

19 Ne kam kum,
—Aj, on kàjmā djan tē. Nā gām tu amim ikamnhīxkumrēx ne. Nhym kam arÿm Metīndjwÿnh apytā, ane. Nām ā Jeju kum ane nhym kam mā tē.

Akubyn bōx djā kutā dja me ate krān ar ba jarēnh kadjy.

Mat 24.23; Mak 13.21

20 Nhym kam mebē pardjēu Jejumā,

—Mÿj akatikam dja Metīndjwÿnh me bawÿr Bēnjadjwÿrbē kumkati jano nhym kute me bakurē djwÿnhbē me bapytār ne kute ar me bajo bamā?

Nhym kam memā,
—Kute me apytār ne ar me ajo ba kadjy, djām Bēnjadjwÿrbē kumkati mÿjja

'ômē ro'ã bôx ga me aje kôt omũnh ne aje abenmã bôx jarēnho akumexmã? Kati, me kute mÿjja 'ôkôt omũnh kêt.

²¹ Me kute jakam mÿjja pumũnh ne kute abenmã, "Ota, Bēnjadjwÿr arÿm bôx", anhÿr kêt.

Nàr kon, me kute nÿjar omũnh ne kute abenmã, "Orĩnã, arÿm Bēnjadjwÿr amrētē", anhÿr kêt.

Mÿkam? Bir, anhō Bēnjadjwÿrbē kumkati kute ar me apytār ne me akadjy bēnjadjwÿr ne kute ar me ajo bamã ne arÿm me awÿr bôx, arÿm me anhipôkri bôx, me anhipôkri ar ba, ga me omũnh kêt kumrēx, ane.

²² Ne kam ate kôt ba djwÿnhmã,

—Adjÿm, dja ĩ ar akaprĩ djà ar awÿr bôx. Ar akaprĩ djà nhijukri dja gar te ikuka kre jabej rīt. Ne kam abenmã, "Gora gē on ajte akubyn bôx gwaj omũ. Amrēbē kute gwaj bakadjy amijo ĩ ne gwaj bawÿr rwÿkja gora gē akati pydjikam ajte rwÿk jabej gwaj gop ajte omũ", ane. Dja gar te aje ipumũnh prāme.

²³ Nhyim me ar amã,

—Ota arÿm bôx, ota arÿm jakam bôx, anhÿr jabej, nàr me ar amã, "Ē, onĳ arÿm bôx", anhÿr jabej ga kam ar tu ate akrān 'ÿr amōr kêt ne mekôt 'ÿr aprôt kêt.

²⁴ Nhyim bep kati, ibôx djà gēdja amirĩ:tkumrēx ne. Amirĩtkumrēx nhyim me kunĩ omũ. Ba ije amijo inhĩ dja ba akubyn bôx nhyim me kunĩ

ipumũ. Ga na jadjēnh ne kute prĩne kàjkwa kurwÿo tuknĳa pumũ. Dja ã akubyn ibôx djà nhō akatikam ije amijo amirĩto kàjkwa kunĩ kurwÿo ane.

²⁵ Nhyim bep itokry rax kumrēxi. Me kamingrāny ja dja me prĩne ijo ajkē ba kam itokry rax ne.

²⁶ Nhyim bep akubyn ibôx 'ÿr dja me ate krān ar ba. Ba ije amijo inhĩ dja ba akubyn ibôx 'ÿr nhyim me ate ar krān ba. Me kute amrēbē me bakukāmã Nōwekam me ja pyrāk ne ate ar krān ba.

²⁷ Nām me ō kwÿ krēn kôt ikōn abenwÿr babit ar o ba rã'ã nhyim arÿm Nōwe kà raxmã wadjà nhyim me aērbē ngō me iby ajkapĳn me imex nē.

²⁸ Ne kam ajte kute amrēbē me bakukāmāre Rokam me ja pyrāk ne ate krān ar ba ne ō kwÿ krēn kôt ikōn abenmã mÿjja ngān abenmã mÿjja o pānh ne purkam mÿjja kren amim kikren jabit ar kuman o ba.

²⁹ Ar ã anhÿr ba rã'ã nhyim arÿm Ro krībē Xôtōma kurũm tē. Aje. Nhyim arÿm wakrekam kuwy me aērbē mekam ajka'u ne me imex ne. Kēn ngrāngrã pōkmē me'ã akān kam me imex ne.

³⁰ Dja ba ã akubyn ibôx djào ane. Gēdja me ate ar krān ba. Ba kam ba ije amijo inhĩja dja akubyn ibôx djà me aērbē ã amirĩto ane.

³¹ Kam, ibôx djàjakam, gēdja me'ō kre tā nhÿ ne akubyn ō nēkrēx'ÿr àr kêt. Kwārĳk wānh akubyn ũrkwākam nēkrēx'ÿr

àr ne byr ne o tēm kêt. Nhyr me'odjwý ar purkam ba. Ba bôx gê arĩk wãnh õ kikremã õ nêkrêx'ýr kwýr kêt.

³² Gar Ro prôja ma. Ro prô ne õ nêkrêxo amak djaje amipãnh krã tèn ty.

³³ Me kute amidjwýnhbit mar ne pykakam mýjja jakôtbit amak bënja gêdja me tyn kam ijukri tĩn kêtikumrêx. Nhyr bep me kute amidjwýnh mar kêt ne amibê õ mýjja kanga, me tãm gêdja me amiptàn ar tĩn ne ba, jakam ar tĩn ne ban kam tyk nhijukri tĩn rã'ã rã'ã. Tãm ne ja.

³⁴ Nhyr bep kati. Ë, ba ar amã arê, dja ba akamãtkam ibôx jabej nhyr me'õ my ar amãnhkrut aben nhikô'ã nõ. Ba ikjêbito tẽ nhyr ikjê arek wakrekam nõ.

³⁵ Nhyr me'õ nire ar amẽ à'uko nhỹ. Ba ikjêbit pa 'amýn o tẽ nhyr ikjêja arek wakrekam nhỹ.

³⁶ Nhyr me'õ my ar amẽ kapôtka tẽ ba ikjê pa 'amý nhyr ikjê arek wakrekam dja, ane. Nãm ã Jeju ane.

³⁷ Nhyr kêt ba djwýnh bôx djã jabej kukij ne kum,

—Bënjadjwýr, nhýnh jakam dja ga bôx?

Nhyr arkum,

—Gar nhônne mry tyk'ã bikprônne ne kumex ne kute o amirĩtja pumũ, ane. Dja ã Jeju akubyn bôx kutã mýjja apôx ne bôx djão amirĩto ane.

18

Me'õ nire kute kabẽno bënënjadjwýr katyk.

¹ Nhyr kam ajte kêt ba djwýnhmã atemã mýjja'ã ujarênh jakreo tẽ. Mete Metĩndjwýnhmã kabên 'ãno ãm ne kute kanga kêt'ã ne arkum arên arkum,

² —Atemã pyka 'õkam ne memã axwe pãnh jarênh djwýnh kum Metĩndjwýnh puma kêtikumrêx ne mebêngôkredjwýr mar kêtikumrêx.

³ Nhyr pyka tãmka me'õ ni 'uwtĩre kubê mjên tyk nhyr me'õ ar o bikênhõ ba, 'uwtĩkam ar o bikênhõ ba. Nhyr kam akati kunĩkôt mã 'ýr mrãn kum arên kum, “On ijo angryk”, ane. “On ikurê djwýnhmã arê gê on imã o pãnh”, ane.

⁴⁻⁵ Ne mã kum 'ã apnê. Te kum 'ã apnê nhyr ate krãn ar ba. Nhyr mã kum arê nhyr kam, “Ije. Ije ba gop on 'uwtĩwão ingyk ne kute kum o pãnh kadjy kurê djwýnhmã ikabên 'õ jarê gê gop on arek wãnh nhỹ ba ityk djã kêt. Djã nã bãm imã Metĩndjwýnh puman imã mebêngôkre puma got ba o ingyk? Kati, nãm mã ikujrê ba gop on o ingyk gê gop on anhikrên kabẽno ikatyk ngri”, ane.

⁶ Jeju ne arek arkum ujarênhõ dja ne arkum,

—Memã axwe pãnh jarênh djwýnh ja ne axwekam me'õ 'uwtĩo ingyk ne. Amijã maje ne o ingyk ne.

⁷ Djãm ã Metĩndjwýnh kute anhýr got? Kati, Metĩndjwýnh ta ne amijo me bapytàn kam õ me jabê ate krãn ar ba kêtikumrêx. Nãm õ me ja mar 'ãno dja. Nhyr me

kum amijarēnh ry typydji. Akamātkammē a'urimē ne me kum amijarēnh ry typydji.

Nhym arým me kuma. Djã nãm amikrà:n gormã õ me jao ngryk got.

⁸ Kati, ě, ba ar amã arē. Dja õ me jao ngryk kukrà kêt ne. Ba ije amijo inhĩ gędja ba akubyn pyka jamã bõx, ije meo ingryk kadjy akubyn bõx, djã nãm me ja akubyn ibõxmã ikamnhĩx got? Kati, dja me ate krãn ar pyka jabê ba rã'ã ba akubyn bõx, ane. Nãm ã Jeju kôt ba djwýnhmã ane.

Me'õ ar amãnhkrut kute Metĩndjwýnhmã amijarēnhmã.

⁹ Ne kam ajte memã atemã mýjja'ã ujarēnh jakreo tẽ. Me ãm ta axwekam we katàt mrãnh ne ajkwaobit kute ar amimex jarēho ban kam mũm me ja'ãbit ar axwe rēho baja, me ja'ã ne memã mýjja jarēn memã,

¹⁰ —Me'õ ar amãnhkrut ne ar kute Metĩndjwýnh nhõ kikretikam kum amijarēnhmã tẽ. Nhym jabê pardjêu'õ nhym jabê bēnjadjwýr bajtemmã pi'ók kaprĩo atom djwýnh, àkĩnhĩre.

¹¹ Nhym kam pardjêuja tēn wadjàn djan kam Metĩndjwýnhmã amijarēnhkam amijo ãmrao djan kum, “Metĩndjwýnh, ba amã amikĩnh jarē, ane. Ije me uràk kêt kam ne ba ikĩnhkumrēx. Me ne me àkĩnhĩ, axwe, abenbē prõo akĩ. Nhym bep kati, ba ne ba ajmã ikute kêtê. Ije tãwã pyràk kêtê. Ije àkĩnhĩwã, kute pi'ók kaprĩo

atom djwýnhwã pyràk kêtê, kam ne ba ikĩnhkumrēx.

¹² Nhym bep ba ne ba amã ikabēn kadjy amijajburo amãnhkrut ne, pi'ók tyk nhõkre djàkõtmē pi'ók rårarmēkam. Ne ajte amã apýnh inhõ mýjja djari kwý rax ne kungã. Nã bãm apýnh inhõ mýjja djari kunĩ aben kadjy kryre ne amýn o aptàn rax ne amã kungã. Tãm ne ja”, ane.

¹³ Nhym bep ate ne pi'ók kaprĩo atom djwýnh. Nĩjar ne dja, pijàm djaje ibõn djan kãjmã kãjkwa'ýr krã kêt ne amititiko dja. Amijaxwekam kaprĩn pijà:m ne. Ne kam Metĩndjwýnhmã kum, “Dja ga adjukaprikôt ikam adjukapri, ane. Nà, mrãmri ne ba ijaxwe ga kam tu amã ikapri”, ane. Nãm ã pi'ók kaprĩo atom djwýnh Metĩndjwýnhmã ane.

¹⁴ Be, ba me amã arē. Mrãmri ne arým Metĩndjwýnh tãmja jaxwekam ngryk kêt ne arým kum axwe kêt jarē. Nãm tu axweo aknon kum kabēn mex jarē nhym arým umar mexkumrēx ne mã ũrkwãmã tẽ.

Nhym bep me'õbē pardjêuja ne kute kum axwe kêt jarēnh kêt. Mýkam? Bir, me kute amijo rax kadjy kute ar amimex jarēho baja gędja me ĩ kàtàm ne. Nhym bep me kàtàm, me akrànã kute amijo ban pijàm ne ar baja gędja ĩ Metĩndjwýnh meo rax ne. Nãm ã Jeju memã arēho ane.

Kute me p̄r̄reo k̄nh.

Mat 19.13; Mak 10.13

¹⁵ Nhyṁ me Jeju'yr me p̄r̄redjw̄yo m̄o, me p̄r̄redjw̄y jam̄yn 'yr meo m̄o, kute me'ã ikra jadjw̄yr ne kute meo k̄nhmã. Nhyṁ k̄ot ba djw̄ynh me om̄un kam n̄eje me kajpan memã b̄en t̄yx ne.

¹⁶ Nhyṁ bep Jeju ne amiw̄yr me p̄r̄re 'uw ne kam k̄ot ba djw̄ynhmã kum,

—Kwãr̄ik wãnh arek amr̄e me p̄r̄re iw̄yr m̄o, ane. Kwãr̄ik wãnh gar me b̄e adjapt̄ar k̄et ḡe me arek amr̄e m̄o. ã me kute amijo anh̄yrb̄it ḡedja Met̄indjw̄ynh me utàn me kadjy b̄enjadjw̄yr ne ar meo ba.

¹⁷ Ē, mrãmri ne ba ar amã katat ar̄e. Me kute me p̄r̄re pyrak ne amijo kat̄amjabit ḡedja Met̄indjw̄ynh me utàn me kadjy b̄enjadjw̄yr ne ar meo ba. Be, me p̄r̄re kute ta amim imarja pum̄u. ã me kute amijo anh̄yrb̄it ḡedja Met̄indjw̄ynh me utàn me kadjy b̄enjadjw̄yr ne ar meo ba, ane. Nãm ã Jeju arkum ane.

Jeju me'õ b̄enjadjw̄yr ngr̄ireb̄e n̄ekr̄ex p̄yma.

Mat 19.16; Mak 10.17; Xim k 6.6; Xij 5.1

¹⁸ Nhyṁ kam me'õ, b̄enjadjw̄yr ngri'õ Jejumã,

—B̄enjadjw̄yr, ga ne ga amexkumr̄ex. Mã ḡedja ba amijo? It̄in rã'ã rã'ãmã, mã ḡedja ba kadjy amijon? ane.

¹⁹ Nhyṁ kam kum,

—M̄ykam ne ga imã imex jar̄e? Djãm mrãmri aje amim

imex marmã got ga imã imex jar̄e. Me ne me mex k̄et, nhyṁ bep Met̄indjw̄ynh pydji ne mex.

²⁰ Ar̄ym aje Met̄indjw̄ynh kukrad̄ja marjakam ajte ikukij. Kute me mrãnh katat'ã memã kar̄ok̄ot kukrad̄ja ne ga ar̄ym ama. Aje me b̄e p̄r̄o adjak̄inh k̄et ne aje me par k̄et ne adjak̄inh k̄et ne aj̄ex ne aje me kãmex jar̄enh k̄et. Ne ajte aje abãmm̄e anã ar kab̄en mar ne ar kab̄enk̄ot amijo abaja ne ga ar̄ym ama. Ja kun̄i ne ga ar̄ym ama, ane.

²¹ Nhyṁ b̄enjadjw̄yr ngrija kum,

—Nà, ar̄ym ne ba ib̄ok̄tikam ja kun̄i ma. Ne kam k̄ot ar amijo iba rã'ã:n ar̄ym ija-batàn ne, ane.

²² Nhyṁ Jeju kab̄en ja man kum,

—M̄yja pydji ne kute akukrà rã'ãã. On t̄en memã anh̄o m̄yja wã ngr̄an pãnh pi'ok̄ kapr̄i byn me 'uw̄t̄i, me õ m̄yja k̄etjamã angãn o me k̄inh ne kam amr̄e iw̄yr t̄en mã ik̄ot ajkam̄e. Dja ga ã anen kam ar̄ym k̄ajkwakam anh̄o m̄yja mex kumex, ane.

²³ Nhyṁ kam kuman kam kapr̄i:re. Õ n̄ekr̄ex kume: xk̄ot amak b̄en ne kam kapr̄i:re ne dja.

²⁴ Nhyṁ kam Jeju kapr̄i pum̄un kam memã,

—N̄ekr̄ex ne kute me kukrà p̄rãmã. Me õ n̄ekr̄ex kumex ḡedja me te Met̄indjw̄ynh nh̄o pyka'yr b̄oxmã, te Met̄indjw̄ynh kute meo baja'yr b̄oxmã.

25 Be, ga mry jabatànhbê kameru te: kute aguja tekrax kremã ngjênhmãja pumũ. Me õ nèkrêx rûnhdjwý kute uràk. Nãm te Metîndjwýnh nhõ pyka'ýr bõxmã, te Metîndjwýnh kute meo baja'ýr bõxmã nhym nèkrêx utà: ne, ane.

26 Nhym me kabênja man kam kum,

—Ije nhym mýj me'õ gêdja Metîndjwýnh amim utà? ane.

27 Nhym memã,

—Mebêngõkre te kute mýjjao anhýrja ne Metîndjwýnhmãbit amirít ne. Metîndjwýnh kute me õ nèkrêx kumexja kute me utàrkõt mar, ane.

28 Nhym kam Pedru kum,

—Ë, arým ne bar inhõbikwa kunĩmã inhiren kam mã akõt ajkamẽ, ane.

29-30 Nhym kam arkum,

—Nà. Mrãmri ne ba katàt ar amã arẽ. Godja me'õ arým õ mýjjamã irer jabej, nàr õbikwamã irer jabej, õ kikre, nàr prõ, nàr kamy nàr nãmẽ bãm, nàr kramã irer jabej. Godja arým õ mýjja ja 'õmã irer, ne kute memã Metîndjwýnh'a ujarênh nhym kute me utàr ne kute meo ba kadjy kum irer jabej, ba dja ba kum o pãnh ra:x ne. Dja ba pãnh on pyka jakam kum mýjjao akrenh mex ne kum kungã. Nhym ije pykao nykam gêdja tĩn rã'ã rã'ã ne, ane. Nãm ã Jeju arkum ane.

Jeju ajte kõt ba djwýnhmã amityk jarẽ.

Mat 20.17; Mak 10.32

31 Ne kam kõt ba djwýnhbê 12o aben pydjinn kam aro mõn arkum,

—Ë, ota gwaj arým Djeruxarẽ'ýr badjãbir ne kam babõxmã. Kam gêdja me ajmã ijo. Ba ije amijo inhĩ ne me awýr ibõxja dja me ajmã ijo. Metîndjwýnh kabên jarênh djwýnh kute ijã pi'õk no'õk tũmja kõt dja me ã ijo anhýro tẽ:n kam inomã kumẽ.

32-33 Dja gwaj bõx nhym kam me me bajtemmã ikanga nhym kam me ijã bẽno aikên ijo axên ijapryn ikutõn ikaprêprê:k ne kam ibĩ. Nhym kam ijã akati amãnhkrut ne ikjêkêt ba kam ajte akubyn itĩn ne ikato, pi'õk no'õk tũmja kõt, ane.

34 Nãm ã Jeju kõt ba djwýnhmã amijã karõn arkum amijarênhõ ane. Nhym ar kute kabên ja mar kêt kumrêx. Kabên ja ne Ar kubê bipdjur nhym ar kam te kute marmã.

Me'õ no rã akubyn rĩt.

Mak 10.46

35 Nhym kam Jeju kõt ba djwýnhõ mõ ne kam krĩraxbê Djeriko tẽpo mõ. Nhym me'õ no rãja pry jakàkam nhý ne à'wýro nhý.

36 Nhym me itepato 'ãnh mõ nhym kam me kanga man memã,

—Mýkam ne ga me akanga mõ? ane.

37 Nhym kam me kum,

—Jeju, ane. Nadjarekam Jeju ne me ijo mõ, ane.

38 Nhym kam kum amijo akij ne kum,

—Ë, Jeju, Dawi tàmdjwỳ'õ, gop amã ikaprĩ, ane.

³⁹ Nhyam me wamã mõrja kum bẽn tỳx ne kum,

—E kum anhikrê, ane.

Nhyam kam tu kum àkjêro bẽn kum,

—Dawi tàmdjwỳ'õ, gop amã ikaprĩ, ane.

⁴⁰ Nhyam kam Jeju tēm tỳx katikôt djan kam amiwỳr ku'uw. Nhyam kam me'õ 'ỳr tẽn kum,

—Aje, onĩ arỳm amiwỳr ajuw, anen kam pa 'amỳn o tẽn 'ỳr o bõx.

⁴¹ Nhyam kam kum,

—Nãr, mỳj nã? Mã ne ba ije ajomã?

Nhyam kam kum,

—Bẽnjadwỳr, aje inoo mex ba irĩtmã.

⁴² Nhyam kam kum,

—Nà, on rĩt. Tu aje amim ikamnhĩxkumrêx kam ne ga arỳm amex, ane.

⁴³ Nhyam kam tebê rĩt. Ne kam Jejukôt tẽ, mekôt tẽ, ne Metĩndjwỳnhmã ukaprĩmẽ amikĩnh jarẽnho tẽ. Nhyam kam me kunĩ omũn kôt Metĩndjwỳnhmã mex jarẽ.

19

Djakij Jejuo aminhõ.

¹⁻² Nhyam kam Jeju krĩbê Djeriko'ỳr meo mõn meo bõx ne kam bit kajõnhkôt katormã. Nhyam me Jeju'ã kumex ne pĩne angrĩn o mõ. Nhyam kam me'õbê Djakij. Djakij ne bẽnjadwỳr bajtemmã pi'õk kaprĩo atom djwỳnh nhõ bẽnjadwỳr. Kam ne õ nèkrêx ra:x ne.

³ Nhyam me pĩne Jeju jangrĩn o mõ, kunoro mõ. Nhyam kam te Djakij kute omũnhmã 'ã aminhinõ ryo tẽ. Mỳj me'õbê Jejuja kute omũnhmã te 'ã aminhinõ ryo tẽ. Djakij krõ krĩkam ne te kute omũnhmã nhyam me pĩne kubê utà.

⁴ Nhyam kam kukãm prõt ne. Kukãm prõt ne kutêp wabi. Pidjõ'ã wabi. Amrẽ tēm nhyam kute omũnhmã kutêp pidjõ'ã wabi.

⁵ Nhyam kam Jeju 'ỳr tẽn bõx ne parbê djan kãjmã krãn kam kum,

—Djakij, amrẽ aparmã aprõt. Jakam dja ba akôt tẽn anhũrkwãkam nõ, ane.

⁶ Nhyam kam tebê aparmã prõt ne ruw ne kam kĩ:nhkumrêx ne ũrkwãmã Jejuo tẽn o wadjã.

⁷ ũrkwãmã o tẽn o wadjã nhyam me omũn kam kangãngãn abenmã ajkwa momoko kumex, ne,

—Djijak, me axwe'ỳr ne mõn wadjã, ane. Djãm tãwã mex, ane.

⁸ Nhyam Djakij Bẽnjadwỳr kuka kõnh djan kam kum,

—Bẽnjadwỳr, ba inhõ mỳjja kõnho ajkjên me bikẽnhmã kungã, ane. Ne ije me'õbê pi'õk kaprĩo idjakĩnh jabej akubyn me'õmã inhõ jao amãnhkrut ne o amãnhkrut ne kungã.

⁹ Nhyam kam Jeju kum,

—Akati jakam ne arỳm Metĩndjwỳnh apytã, anhũrkwãkam ar wãmẽ ro'ã. Mrãmri gadwỳ ne ga abê Abraão tàmdjwỳ'õ

nhym Metĩndjwỳnh arỳm apytà, ane.

¹⁰ Be, ja kadjy ne ba tẽ. Ije me axwe jabej ne ije me utarmã ne ba tẽ. Kadjy ne ba amijo inhĩ ne me awỳr ruw, ije me axwekam biknorja jabej ne ije me utarmã, ane. Nãm ã Jeju kum ane.

Me'õ bẽnjadjwỳr kute õ àpênhmã pi'òk kaprĩ nhõr.

Mat 25.14

¹¹ Nhym me kute maro ãm rã'ã nhym ajte memã mỳjja 'õ'ã ujarẽnh jakreo tẽ.

Nãm Jeju arỳm Djeruxarẽkam bõx 'ỳr nhym kam me amim,

–Jakam dja Jeju Djeruxarẽkam, ¹⁶ Nhym kam ja kumrẽx 'ỳr o bõx ne kam kum, “Bẽnjadjwỳr, ota ba anhõ pi'òk kaprĩ pydjija ar o iban arỳm amã o aptà. Amã o aptàn abenã kumẽ nhym arỳm kubê 10”, ane.

¹² Kadjy ne memã mỳjja 'õ'ã ujarẽnh jakreo tẽn memã,

–Ë, bẽnjadjwỳr kra'õ ne me kute nĩjar atemã pyka 'òkam 'ã bẽnjadjwỳr mẽnhmã tẽ. 'Ã bẽnjadjwỳr mẽn nhym ajte akubyn õ pykamã me'ỳr tẽmmã.

¹³ Ne kam tẽm kutã amiwỳr õ àpênh 'uw. Õ àpênhbê 10 ne amiwỳr ar ku'uw ne kam arkum ngõnho pi'òk kaprĩre ngã. Pãnh raxkam. Õ àpênh kunĩmã pi'òk kaprĩ pỳnh'ã kabẽn ne arkum kungãn kam arkum, “Dja gar ikutẽp imã jao aptà. Dja ba amrẽ akubyn 'ỳr tẽ”, ane.

¹⁴ Nhym bep õ pyka djwỳnhkam me ja ne me kum kĩnh kêt ne, kum kurê ne kam kôt me kwỳ jano nhym me nĩjar kôt bõx ne kam memã, “Kwãrĩk wãnh tãmja'ã bẽnjadjwỳr mẽn kêt. Me ba ne ba me imã tãwã kĩnh kêt. Kwãrĩk wãnh gê tãmja me ijo ba kêt”, ane.

¹⁵ Nhym me tu ate krãn 'ã bẽnjadjwỳr mẽ. 'Ã bẽnjadjwỳr mẽ nhym akubyn õ pykamã bõx ne kam amiwỳr õ àpênh 'uw ne arkum, “Nãr, djãm arỳm ne ba ije ar amã pi'òk kaprĩ nhõrwã gar ikutẽp imã o aptà”? ane.

¹⁶ Nhym kam ja kumrẽx 'ỳr o bõx ne kam kum, “Bẽnjadjwỳr, ota ba anhõ pi'òk kaprĩ pydjija ar o iban arỳm amã o aptà. Amã o aptàn abenã kumẽ nhym arỳm kubê 10”, ane.

¹⁷ Nhym kam kum, “Mexkumrẽx. Ga ne ga adjàpênh mexkumrẽx. Nã bãm amã mỳjja ngrire ngã ga prĩne imã o djuw mex ne, ikutẽp imã o djuw mex ne aje kanga kêt. Pãnh gêdja ba amã krĩ krãptĩ jarẽ, krĩbê 10 jarẽ. Ga kam abẽnjadjwỳr rax ne amũ idjõ'ã ar kam meo aba”, ane.

¹⁸ Nhym atãri ja 'ỳr o bõx ne kum, “Bẽnjadjwỳr, ota ga aje imã pi'òk kaprĩ nhõrja ba ar o iban arỳm amã o aptà nhym kubê 5”, ane.

¹⁹ Nhym kam kum, “Gadjwỳ ne ga amexkumrẽx. Jakam dja ba amãdjwỳ krĩ krãptĩ jarẽ, krĩbê 5 jarẽ, ga

kam abēnjadjwyr rax ne amũ idjô'ã ar kam meo aba", ane.

²⁰⁻²¹ Nhyam kam atãri ja 'yr o bõx ne kam kum, "Bēnjadjwyr, mĩ, anhõ pi'õk kaprĩ. Nã bãm ije amã kupēnh prãm kētkam prĩne amã kubēkào kupun kudji. Imã apymakam. Nã gãm apyma ne. Nã gãm aje amim mỳjja kunĩ jadjwyr kētkam ar mebē jãm o amijakren o atomo aba. Ne ga adjakre kētkam ar mebē djwyo atomo aba", ane.

²²⁻²³ Nhyam kam kum, "Ga ne ga ajaxwekumrēx ne imã adjapēnh prãm kēt ne. Akabēn jakõt gēdja ba ã ajo ane. Djã nã bãm ipyma? Ne ije amim mỳjja kunĩ jadjwyr kētkam ar jãm mebē o amijakren o atomo iba ne idjakre kētkam ar mebē djwyo atomo iba? Bir be, ga kam we ga aje amim ipumũnhkõt ren inhõ pi'õk kaprĩ jao tēn me kute pi'õk kaprĩ marmã angã nhyam ren abenã rôrõk tēn rax ba ren arým 'yr bõx ne kuby", ane.

²⁴ Ne kam me kute arek omũnho ku'ējamã, "Aj, amũ me ajõ kubē pi'õk kaprĩwã byn o tēn kute imã pi'õk kaprĩo ãptar nhyam kubē 10wãmã angã", ane.

²⁵ Nhyam me kam kum, "Kati, bēnjadjwyr, arým tãwã nhõ pi'õk kaprĩre raxi. Arým õ 10", ane.

²⁶ Nhyam kam memã, "Bir be, ba me amã arē. Arým me õ mỳjja gēdja ajte Metĩndjwynth iby memã kungã. Nhyam bep me õ mỳjja kēt, kute memã õr nhyam me kute kum

o djuw mex kētjabē gēdja Metĩndjwynth mỳjja ngrireja kunĩ by", ane.

²⁷ —Ē, ikurē djwynth kute ijã "Kwãrik wãnh gē tãmja me ijo ba kēt", anhýrja gēdja ga me amrē meo mõn ikuka kõnh me imex, ane. Be, tãm ne ja. Nãm ã Jeju kãjkwamã tēm ne akubyn pykamã bõx ne kute ar meo bamã ã amijarēnho ane.

Jeju Djeruxarēmã bõx.

Mat 21.1; Mak 11.1; Dju r

12.12

²⁸ Memã arēnh pan kam ate meo mõ, Djeruxarē'yr kãjmã meo mõn

²⁹ kam arým amē krĩ ngrireja tēpo mõ. Krãnh nhidjibē Oriwēre parbē amē krĩja tēpo mõ. Krĩ nhidjibē Bepadjēmē Betanha tēpo mõn kam amikukãm kõt ba djwynth amãnhkrut janon arkum,

³⁰ —Pry ja'ã dja gar arek katat krĩwãmã tē. Nhyam ar akutã pry kator kraxkam me kute mry jabatãnh nyre pĩ maktã kum õkre djē nhyam ãmwã. Me 'ã krĩ kētwã. Tãm gēdja gar amrē 'ãpre bõn o tē.

³¹ Gēdja gar 'ãpre bõnho dja nhyam me'õ ar amã, "Mýkam ne gar 'ãpre bõnho dja"? ane.

Gar kam kum, "Bēnjadjwyr 'ã tēm kadjy", ane.

³² Nhyam kam Jeju kute ar anorja mã ar tēn 'yr bõx ne kam kum kato. Kute arkum arēnh kõt kum kato.

³³ Kum katon 'ãpre bõnho dja nhyam kam õ mry djwynthja arkum,

—Mýkam ne gar mry 'ãpre bõnho dja? ane.

34 Nhyam kam ar kum,

—Běnjadjwyr 'ã tēm kadjy, ane.

35-36 Ne kam Jeju kutã o tēm o bôx ne kam kum 'ã kuběkã rē, 'ã yr kadjy. Ne kam kum ikra dja nhyam ar ikrakam par djan djan kãjmã 'ã arin arým ate 'ã tē. Nhyam kam me arým prykôt kum kuběkã rēho mõ. Nãm mebé idjaer ã me bēnjadjwyr raxmã mýjja rēnh nhyam 'ã tēmã ã kum prykôt kuběkã rēho mõro ane.

37 Nhyam kam arým Jeju Djeruxarē tēpo mõ. Krãnhrebē Oriwēre ja'ã rwýkbē arým Djeruxarē tēpo mõ. Nhyam arým kôt ba djwýnhjamē, mekôt mõr, me itepato kôt mõrja arým kĩnhkumrēx, kĩnh ra:x ne arým ãkjēr mõ. Jeju ne mýjja pumũnh kēt kwý rax ne ipēx ne, nhyam me kute ipēxkôt omũn kam kĩnhkumrēx ne Metĩndjwýnhmã mex jarēho mõ, ãkjēr mõ.

38 Ne kam abenmã,

—Gē Metĩndjwýnh bēnjadjwýr jao kĩnh rax. Bēnjadjwýr djwýnh kukwakam ne arým me bakadjy bôx. Gora gē me kãjkwakamdjwý umar mex ne kĩnh rax. Gora gē me kãjkwakamdjwý Metĩndjwýnhmã mextire jarēho kumex, ane.

39 Nãm me ã anhýro kumex nhyam kam mebé pardjēumē me krãptĩ akàn Jejukôt mõ. Nhyam kam mebé pardjēu Jejumã,

—Bēnjadjwýr gop akôt ba djwýnhmã akabēn gē anihkrē, ane.

40 Nhyam kam memã,

—Ba me amã arē. Nãm ren me anihkrē nhyam ren kēnja ijo ãkjēro nhý, ikam kĩnh ne ren ijo ãkjēro nhý, ane.

41 Anen kam arým Djeruxarē'yr mõ. 'Yr mõn arým irã. Irãn omũn kam ate me abej muw. Me kute amibē Jeju kangan amibē kurēn kute bĩn nhyam Metĩndjwýnh kute pãnh prĩne meo bikēnhmã ne kôt amak bēn ne me abej muw, ne,

42 —Ga ren me ga aje amidjumar mex djã mar ren akati ja tãm kam ren adjumar mex ne ar aba. Nhyam bep kati, mýjwã ne adjumar djã'ã, mýjwã ne me ajãn kam me abē o akno.

43 Adjým, dja ĩ me ajo bikēnh djã nhõ akati me awýr bôx. Dja ĩ me akurē djwýnh me awýr bôx ne me amã ipôk ne prĩne pykao me abē ka'ēn prĩne me abē ijēn me amã ipôk me:x ne me ajo dja.

44 Dja me aminhikra kraxkam me akrã jadjuw ne prĩne me anhimex ne kam me anhõ kikre prĩne kungrãn ikô rēho mõ, ne me abēngôkredjwýo pyka tako mõ, akramē. Dja me prĩne me ajo mõr djã kaprã. Nhýnh gēdja par'õ dja? Nhýnh dja mýjja'õ nõ? Mýkam? Bir, me aje amim Metĩndjwýnh mar prãm kētkam. Nãm arým Metĩndjwýnh me awýr bôx kute me amã me adjumar mex jarēnh ga me adjumar mex ne ar abamãn amã Metĩndjwýnh mar prãm kēt ne, ane. Nãm ã Jeju ane,

anhÿr djwÿnhrà̃m Djeruxarẽ kurẽ djwÿnh kute o bikẽnhmã ã memã arẽho ane.

*Kute kikreti nẽje me anor.
Mat 21.12; Mak 11.15*

⁴⁵ Ne kam Djeruxarẽkam bõx. Kam bõx ne kam Metĩndjwÿnh nhõ kikretimã tẽn wadjà, Bãm nhũrkwãmã tẽn wadjà. Nhỹm arÿm me kam pi'ók kaprĩ pãnh memã mry nhõro ku'ê. Nhỹm kam arÿm bõm nẽje me rẽnho tẽ, Bãm nhõ kikre nẽje bõm me rẽnho tẽ.

⁴⁶ Ne memã,

—Metĩndjwÿnh ne õ pi'ók no'òkkam memã,
“Me kute imã kabẽn kadjybit ne inhõ kikretiwã.

Nhỹm bep me ga ne ga me kam aje me ãkĩnhõ aben pydji djà”, ane.

Nãm ã Jeju memã anen bõm me kurẽ.

⁴⁷ Ne kam kam akati kunĩkõt memã Metĩndjwÿnh kukràdjà'ã ujarẽho ku'ê. Nhỹm kam me kadjy Metĩndjwÿnh mar djwÿnh nhõ bẽnjadjwÿrmẽ Mõjdjẽ kukràdjà mar djwÿnhmẽ ar kute meo ba djwÿnhmẽ te kute bĩn prãme.

⁴⁸ Te kute ajmã on kute bĩnmã nhỹm me kunĩ kum kabẽn kĩ:nhkumrẽx ne maro kumex. Kabẽn 'ãno djan kam no tyn maro nhÿ.

20

*Jeju Djuão jabej me kukij.
Mat 21.23; Mak 11.27*

¹ Nhỹm kam akati 'ókam Jeju Metĩndjwÿnh nhõ kikretikam memã 'ã ujarẽho

dja. Ne kam Metĩndjwÿnh'ã ujarẽnh ny memã arẽho dja. Nhỹm kam me kadjy Metĩndjwÿnh mar djwÿnh nhõ bẽnjadjwÿrmẽ Mõjdjẽ kukràdjà mar djwÿnhmẽ mebêngëttemẽ ne me ro'ã Jeju'ÿr bõx ne kam kum,

²—Goja on me imã arẽ. Mÿj me'õ kabẽnkõt ne ga ar ã meo anhÿro aba? Mÿj me'õ ne amã me'ã karõ ga kam amũ ô'ã bõm ar me rẽnho aba? Goja on me imã arẽ, ane.

³ Nhỹm kam amipãnh memã,

—Badjwÿ dja ba mÿjja jabej me akukij. Me akumrẽx dja ga me imã arẽ ba kam arÿm badjwÿ me amã arẽ, ane.

⁴ Djuão kute ngõnhmã me angjẽnhja, djãm mebêngõkre kabẽnkõt ne arĩk ar ngõnhmã me angjẽho ba? Nãr djãm Metĩndjwÿnh kabẽnkõt? Gop me imã arẽ, ane.

⁵ Nhỹm kam me abenkam kangan abenmã,

—Ije mã dja gwaj kum nẽ? Dja gwaj kum, “Metĩndjwÿnh kabẽnkõt”, ane nhỹm kam gwaj bamã kabẽn'õ jarẽ, gwaj bamã,

—Bir be, mÿkam ne ga me Djuão kabẽnja mar kêt ne? ane.

⁶ Nãr dja gwaj kum,

—Me kabẽnkõt ne tu arĩk ar ngõnhmã me angjẽho ba, ane nhỹm me kunĩ arÿm kẽnõ gwaj batitik ne gwaj bapa. Me kàtãm ja ne me arÿm Djuão kabẽn man kum kĩnh ne, ne o Metĩndjwÿnh kabẽn jarẽnh djwÿnh ne. Dja gwaj

ane nhyim me o ngyrk ne gwaj bapa, ane.

⁷ Nãm me ã abenmã anen kam Jejumã kum,

—Kon ne. Ar ije mar kêt. Mÿj me'õ kabênkôt Djuão kute ngônhmã me angjênhja ar ije kôt mar kêtê, ane.

⁸ Nhyim kam memã,

—Bir be, dja ba badjwÿ me amã arênh kêt ne. Mÿj me'õ kabênkôt ije ar meo ibaja dja ba me amã arênh kêt ne, ane.

Pidjôo djuw mex djwÿnh jawwe.

Mat 21.33; Mak 12.1

⁹ Anen kam memã atemã mÿjja'ã ujarênh jakreo tên memã,

—Me'õ ne pur rax djin kam kam amim pidjô kumex ne. Ne kam me kwÿmã kum, “Gora me imã o djuw mex. Gora gê djan abatânh ne ô ga amim kwÿo atom ne imã mÿm kwÿo atom”, ane. Nãm ã memã anen kam atemã pyka 'õmã tẽ. Ne kam kam wãnh ar ba. Ar ban kam kà'ã ngrà: ne.

¹⁰ Nhyim arÿm pidjôja tuk ne kumex. Nhyim kam ã pidjô djwÿnhja arÿm 'ã mytyrwÿ jakren kam 'ÿr ã àpênh jano. Kute memã arênh nhyim me kute kum pidjô kwÿo atom ne kute kôt anor kadjy ne 'ÿr ano. Nhyim kam 'ÿr tên bôx nhyim kam me kute pidjôo djuw mexja ate kaprêprê:k ne. Nhyim mã akubyn 'ÿr ÿkam tên bôx.

¹¹ Nhyim ajte ã pidjô djwÿnhja pãnh 'ÿr me'õjadjwÿ jano nhyim 'ÿr tên bôx nhyim me ajte tãm ne, kaprêprê:k ne prïne o ajkên kum pijàm

jadjâr mex ne ano nhyim akubyn 'ÿr ÿkam tên bôx.

¹² Nhyim ajte ã pidjô djwÿnh 'ÿr ajte ã àpênh 'õ jano nhyim 'ÿr tên bôx. Adjwÿnhdjwÿ ne me prïne o ajkên bïn punun bôm kumê nhyim 'ÿr tên bôx.

¹³ Nhyim kam ã pidjô djwÿnhja amim, “Ije, mã gêdja ba nê? Mÿj gêdja ba on? Jakam dja ba 'ÿr ikra jano, ikra djwÿnh imã abêja dja ba 'ÿr ano gê gop me mar jabej.” Nãm ã amim anen kam me'ÿr kra djwÿnhja jano nhyim me'ÿr tên bôx.

¹⁴ Nhyim kam me kute puro djuw mex djwÿnhja kra pumÿn kam abenmã 'ã karõ ne abenmã, “Be, kra ne wã. Ajrã, gu me on kubĩ. Tãwã dja bãm kum mÿjja kunĩ ngã, ã nêkrêx kunĩ kanga ane. Gu me on tãwã bïn kam amim ã nêkrêx, ã mÿjja, ã pidjôja kunĩo aminhõ”, ane.

¹⁵ Ne kam pidjôkô kurÿm bôm kumên kubĩ. Bir be, mã gêdja ã pidjô djwÿnhja kute me ja omã?

¹⁶ Bir be, dja ã pidjô djwÿnhja me'ÿr tên bôx ne me imex ne kam ã pidjôkôja atemã me ja'õmã kungã, ane.

Nhyim me kute maro ku'êja kuman kam kum,

—Kati, gora gê ã o anhÿr kêt, ane.

¹⁷ Nhyim kam Jeju arek mekam no tyn djan kam memã,

—Mrãmri, ane. Mÿj'ã ne Metÿndjwÿnh pi'òk no'òkkam memã ja jakre?

“E kum kên ja ne me kute kikreo ãm djwÿnhja

kute kikremã armã te omün kam bõm kumẽ.

Kën ja ne kute kikremã o kajpar, kum o kajpar tÿxi", ane.

Mÿj'ã ne Metĩndjwÿnh kabën ja, nën? ane.

¹⁸ Ë, kën ja gêdja ga me ajõ 'ã tÿm ne prĩne 'ã amikrakrak ne. Nhyim bep ta gêdja me ajõ nhiby tÿm ne prĩne angãn prĩne pyka mẽ ajo amrà, ane. Nãm ã Jeju kute prĩne kurê djwÿnh nhimexmã ã amijã kën jakreo ane.

¹⁹ Nhyim kam Môjdjê kukràdjã mar djwÿnhmẽ me kadjy Metĩndjwÿnh mar djwÿnh nhõ bënjadjwÿr te kute memã 'ã ujarënho ãmri kute o tÿm nhyim me kute bĩnmã te 'ã amijakre. Jeju kute puro djuw mex djwÿnh'ã me akrekam. Nhyim me kuman kam kam ngryk ne. Ne te kute o tÿm nhyim me kute bĩnmã, ne kum me uma ne, kum me krãptĩtija pyma ne.

Me kute Xedjamã pi'òk kaprĩ nhõrmã.

Mat 22.15; Mak 12.13; Rõ 12.1

²⁰ Nãm te me kute Jeju bĩnmã o anen kam amim amã, kute kabën 'õ kupa'ã arënh nhyim me kute on o tÿm ne bĩnmã ne me amim amã.

Kam ne me Jeju'ÿr ar kwÿ jano. Ar kute amijo kabën mex ne kute amijo Jeju kabën mar prãm ne kute mÿjja jabej kukjër kadjy ne me Jeju'ÿr ar ano. Ar kute pa 'amÿnh ne kute o tẽm ne me bajtem nhõ

bënjadjwÿrjamã arënh nhyim kute bĩnmã ne ar ã o ane.

²¹ Ar ja, ar 'èx ne kute amijo Jeju kabën mar prãmja ne ar kum,

—Bënjadjwÿr, nã gãm katat me imã mÿjja jarënh mexkumrëx ne, ne katat adjujarënho dja. Djã nã gãm te me mÿja pymaje ne me mÿjamã akabën mex jarẽ? Kati, nã gãm katat me imã arënho aben pyrãk ne, me imã Metĩndjwÿnh kukràdjã'ã adjujarënho mexkumrëxo dja. Bar arÿm kuma.

²² Ë, djãm Metĩndjwÿnh kukràdjãkõt ne gu me baje bënjadjwÿr Xedjamã pi'òk kaprĩ nhõrmã? Nàr kon. Goja on ar imã arẽ, ane.

²³ Bënjadjwÿrbê Xedja ne me kunĩmã nhÿ ne mebê idjaero aminhõ ne pi'òk kaprĩ'ã ar me 'wÿro ba. Me kute kum òr nhyim kute we me utãrmã. Ja jabej ne we ar amijo kabën mex ne Jeju kukij. Kute "Kati, kwãrĩk wãnh kubajtemmã pi'òk kaprĩ nhõr kêt," anhÿr nhyim Xedja nhõ krãkamngõnhre kute o tÿmmã, nàr kon kute, "Nà, kum angã," anhÿr nhyim me ja kute o tÿmmã, ne ar kukij ne kum,

—Djãm mrãmri ne gu me baje bënjadjwÿr Xedjamã pi'òk kaprĩ nhõrmã, nàr kon? ane.

Nhyim bep kati, Jeju ne tu ar omũ, ar kadjwÿnhbê tu ar omün kam arkum,

²⁴ —Goja amrẽ ngõnhponho pi'òk kaprĩwão tẽ ba omũ, ane.

Nhym kam ar kum o tēn kungā. Nhym kam arkum kubē ne arkum,

—Mÿj me'ō ne 'ā karōja? Ne mÿj me'ō ne 'ā idji jēta?

Nhym ar kum,

—E kum bep Xedja karō, ane.

²⁵ Nhym kam arkum,

—Bir be, ō pi'ōk kaprī. Dja gar kum angā nhym bep Metīndjwŷnh nhō mÿjjabit dja gar Metīndjwŷnhmā angā, ane.

²⁶ Nām prīne arkum arēnh mexkumrēx nhym kam ar abenmā,

—Ije tō mā ne gwaj baje omā? Djām nopnu: got kute mÿjja'ō kupa'ā arēnh gwaj baje ajmā omā, ane. Nām ar te me ipōkri Jejumā nō, kute kabēn'ō jarēnh nhym ar kute o tÿmmā te me ipōkri kum nō nhym mrāmri kabēn kōt arē. Nhym kam ar tu anhikrē, pijām djaje anhikrē.

Me tyk ne akubyn tīn jabej me Jeju kukij.

Mat 22.23; Mak 12.18; Tex k 4.16

²⁷ Nhym pānh me ja 'ÿr bōx. Mekbē xadjudjēu ne me kwÿ 'ÿr bōx. Nām we me,

—Kati, me tyk ne akubyn tīn kēt, ane. Nām tu me tykkumrēx ne, ane. Me ja kwÿ ne me 'ÿr bōx ne kute mÿjja jabej kukjērmā 'ēx ne kum,

²⁸ —Bēnjadjwÿr, we Mōjdjē ne me bamā me badjupānh'ā karō ne 'ā pi'ōk no'ōk ne. Me'ō prō'ÿr mōr ne kra kēt ne tyk nhym atāri kamy'ō pānh 'ÿr mōr ne kute kum kra djirmā

arē, ane. Kamy kumrēx 'ÿr mōrja tyk nhym kam kamy pānh 'ÿr mōrja kute kum kra djir nhym kam kra kutewaja we kute bām kamy kumrēx tykja nhō mÿjjao aminhōmā. Nhym bep atāri ja ne kute we bām tīn nhō mÿjja jao aminhōmā. Nām ā we Mōjdjē 'ā me bamā karōo ane.

²⁹ Be, kamybē 7 ne axikōt apōx. Nhym kutewaja prō'ÿr mō. Prō'ÿr mōn kra kēt ne ty.

³⁰ Nhym atārija pānh 'ÿr mōn kam ajte ty.

³¹ Nhym pānh atārija 'ÿr mōn kam kra kēt rā'ā ajte ty. Be, nām ar ā o anhÿro tēm tāmtā: nhym arÿm kutapureja aro ino ren 'ÿr mōn adjwŷnhdjwÿ ty, kra kēt ne ty.

³² Nhym arÿm ar prōja arkōt ty, kra kēt rā'ā ty.

³³ Be, nija, mā gēdja me akubyn tīnkam ar on? Nhym ne kute o kubajtem ne kute o prō kēt dja 'ÿr mō? Ar kunī ne ar axikōt 'ÿr ban ty, ane. Nām ā me bē xadjudjēu Jejumā anhÿro dja.

³⁴ Nhym kam memā,

—Ē, pyka jabē me ar bari ne me prō'ÿr ba nhym me nire mjēn.

³⁵ Nhym bep me akubyn tīnkam gēdja me abenwÿr ba kētkumrēx ne. Metīndjwŷnh kute me'ā mex nhōr nhym me tyk nhijukri akubyn tīn me tām gēdja me abenwÿr ba kētkumrēx ne. Me my prō'ÿr ba kēt nhym me nire mjēn kēt.

³⁶ Nām me akubyn tyk prām kētkumrēx ne abenwÿr ba

kêt ne. Kam ne me kute kadjy mrãnh djwýnh pyrãk. Ne arým akubyn tĩnkam dja me kubê Metĩndjwýnh krakumrêx ne tu tĩn ne ajte tyk kêt.

³⁷ Mõjdjêdjwý ne me tyk ne akubyn tĩnja memã o amirĩt ne. Ga me akaõk põk ne tu mex ne ãm'ã ujarênhkam kute,

“Ibê Abraãomê Idjakmê Djako ar õ Metĩndjwýnh”, anhÿrja pumũ.

Bẽnjadjwýr'ã, Metĩndjwýnh'ã ne ã ane.

³⁸ Bir be, ar tyk tũmja Metĩndjwýnhmã tĩn ne ar ba nĩj pumũ. Djãm Metĩndjwýnhbê me tyk nhõ Metĩndjwýnh? Kati, Metĩndjwýnh ne me tĩn nhõ Metĩndjwýnh. Me tyk kunĩ ne me kum tĩn. Me tykkumrêx kêt. Metĩndjwýnh ne akubyn meo tĩn. Kam ne ba me amã, “Metĩndjwýnh ne kubê me tĩn nhõ Metĩndjwýnh”, ane.

³⁹ Nhyr kam Mõjdjê kukràdjã mar djwýnh kwý ne kum,

—Be, bẽnjadjwýr, nã gãm me wãmã arênh mexkumrêx ne, ane.

Mõjdjê kukràdjã mar djwýnh ne me kum mebé xadjudjêu kĩnh kêt nhyr Jeju kabêno me jao apa nhyr me arým anhikrê. Nhyr kam Mõjdjê kukràdjã mar djwýnh arým kõt omũn kĩnhkumrêx.

⁴⁰ Nhyr kam me kunĩ arým kum Jeju pyman mÿjja'õ jabej kukjêr kêt ne arým tu anhikrê.

Kritubê mÿj me'õ tãmdjwý jabej me kukij.

Mat 22.41; Mak 12.35

⁴¹⁻⁴² Nhyr kam Jeju amipãnh me kukij. Kute memã amijã ujarênh nhyr me kute mar ne kute kõt kum kator kadjy. Amrêbê ne Metĩndjwýnh memã Bẽnjadjwýrbê kumkati jarê, kute memã anormã. Ne kam memã Bẽnjadjwýrbê kumkati jarê arê arê arým memã ano. Metĩndjwýnh ta ne memã Jeju jano, nhyr kute memã amijarêno ãm nhyr me kute kum katormã, me kute kubê Bẽnjadjwýrbê kumkati kõt kum kator kadjy ne memã,

—Nãm we me Bẽnjadjwýrbê kumkati dja kubê Dawi tãmdjwý'õ, ane. Metĩndjwýnh kute me bamã anorja dja kubê Dawi tãmdjwý. Mÿkam ne me kum Dawi tãmdjwý ane? Be, djãm Kritubê ne Dawi tãmdjwýbit? Kati, kubê ne Dawi nhõ Bẽnjadjwýrdjwý, ane. Dawi ta ne o õ Bẽnjadjwýr ne me ngrer'ã pi'õk no'õkkam ajte ta, Dawi ta ne,

“Inhõ Bẽnjadjwýrmã ne Bẽnjadjwýr djwýnh kabên ne kum, ‘Amrê idjubõk'ãnh nhÿ, Abẽnjadjwýr raxkam idjubõk'ãnh nhÿ.

⁴³ Ikutêp nhÿ ba 'ÿr amrê awÿr akurê djwýnho mõ ga kwýo apardjan kwý nhimex', ane. Nãm ã Metĩndjwýnh inhõ Bẽnjadjwýrmã arêno ane”, ane.

44 Bir be, ga Dawi kute kum “Abēnjadjwÿr rax” anhÿrja pumũ. Mÿkam ne me Dawi tãmdjwÿ kajgo jarē? Djã nãm o tãmdjwÿ kajgo? Kati, Dawi ta ne kute o õ Bēnjadjwÿr rax, ane. Nãm ã Jeju memã amijarēnho anen o me unē nhym me kute ajte kukjêr kêtikumrêx.

45 Nhym me itepato Jeju kabēn maro kumex. Nhym kam Jeju me ipôkri kôt ba djwÿnhmã,

46 —Gora ar aminêje me omũ, ane. Aminêje Môjdjê kukràdjã mar djwÿnhwã pumũ, ane. Me wã ne me kute amibēn kadjy kute kubêkã jabjêti jangjênh ne 'ã ba prãmkumrêx. Nhym me ajte me krãpti nhipôkri kute me mexo àmran kute memã rũnh jarēnh ne kute memã, “Bēnjadjwÿr, djãm ga, djãm ga”, anhÿr jabit ne me kum kĩnh. Ne mebê idjaer bikprônh djãkam kute abeno krĩ djãkam kute amijo rũnh ne kute mebê me rũnh krĩ djã pytar prãmkumrêx. Ne kam ajte me krãpti kute abeno bikprônh ne àkuro krĩ katã kute mebê me rũnh krĩ djã pytar prãmkumrêx, ne kute mÿjja rũnh, mÿjja mexbit kur prãmkumrêx.

47 Nãm ã me amijo rũnho bao anen kam ate ajte me 'uwti krão apan mebê mÿjja kunõ akĩ ne kam ajte ajk-waobit Metĩndjwÿnhmã kabēn rũnh ne, ne kum kabēn jabjêo ku'ê. Nãm me 'êx ne amijo mex ne kum kabēn ne. Bep kati, me axwekumrêx. Kam

gêdja Metĩndjwÿnh me kurãm memã pãnh rax jarēn prĩne me kurãm meo ajkê. Kam ne ba ar amã, “Gora ar aminêje me wã pumũ”, ane. Nãm ã Jeju kôt ba djwÿnhmã me kute amijo mex, amijo rũnh ne kute amijaxweo bipdjurja'ã ã arkum karõo ane.

21

Me'õ 'uwti kute õ pi'ók kapri nhõr.

Mak 12.41

1 Metĩndjwÿnh nhõ kikretikam ÿr rã'ákam ne ã arkum anhÿro nhÿ, arkum 'ã ujarēnho nhÿn 'ã ujarēnh pan kam ibôn nhÿn kãjmã krãn arÿm ari ar me omũ. Nhym me õ nèkrêx krãpti, õ pi'ók kapri krãptija Metĩndjwÿnhmã me kute pi'ók kapri nhõr djãkam kum pi'ók kapri rēnho kumex, aben nwhitepã kum kam rēnho kumex.

2 Nhym kam me'õ nija, me'õ ni 'uwti kubê mjên tyk nhym õ mÿjja kêtja ngônphrehreo pi'ók kapri byn o tēn kam kum kumē. Amãnhkrutkam pãnh ngrire ne amē kubyn o tēn kam kumē.

3 Nhym Jeju arek omũnho nhÿn kam arkum,

—Ba ar amã arē, me'õ 'uwti ja ne õ mÿjja kêt, ne tu me kurãm õ pi'ók kapri raxo tēn Metĩndjwÿnhmã kungã. Me kunĩ kurãm pi'ók kapri raxo tēn kum kungã.

4 Me ja ne me õ pi'ók kapri kumex ne kam 'ã kãtãm ne kumex. Ne kam 'ã kãtãmja Metĩndjwÿnhmã

kungã. Nnym bep me'õ nija ne õ pi'ók kaprĩ kêtê, pi'ók kaprĩ ngrire ne tu kum kunĩ ngã. O kute amikadjy mỳjja byr ne krẽn ne tĩn kadjy Metĩndjwỳnhmã kunĩ ngã. Kum 'õ nõr kêtê. Kam ne ba ar amã, "Nãm me kurãm pi'ók kaprĩ rax ne kum kungã. Mrãmri ne ba ar amã arê", ane.

Akubyn bõx djã kukãm mỳjja apõx tẽ.

Mat 24.1; Mak 13.1; Xim k 4.1; A Xim 3.1

⁵ Nnym ar kwỳ abenmã Metĩndjwỳnh nõh kikretija jarẽnho mõ. Ne abenmã,

–Kẽn ja ne mexkumrẽx. Nnym me o kikre nnym kĩnhkumrẽx. Ja ne kikre jao kĩnh ne. Ë, nnym me kwỳ kute Metĩndjwỳnh nõh kikretio kĩnh kadjy kute apỳnh mỳjja aben kadjy òrkam kute o kikre ja kĩnhkumrẽxja pumũ, ane.

⁶ Nnym kam arkum,

–Bir be, ar omũ. Ar aje omũnhwã gẽdja õ akati, o bikẽn djã nõh akati 'ỳr bõx nnym me kurê djwỳnh prĩne kikreti ngrã. Dja me kẽn aben nhiby ikwã kunĩ nhikõ rê. Nnym kam kẽn'õ aben nhiby nõr kêtumrẽx, ane.

⁷ Nnym ar kum,

–Bẽnjadjwỳr, nhỳnh amex 'òkam djã me kurê djwỳnh o ane? Mỳj gẽdja kukãm apõx bar omũn kam kõt õ akatimã ikaton õ akati ma? ane.

⁸ Nnym kam arkum,

–Ar amijã ano tỳx, gẽ me'õ ar amã 'êx ne ar anoo bknor ne Metĩndjwỳnhbê ar ajo

akẽx kêt. Be, me krãptĩ djã ã aben totokmã me'ỳr bõx ne arỳm amijo 'êx. Amijo 'êx ne arỳm amijã imẽ. Amijã imẽn arỳm memã, "Me anhõ Bẽnjadjwỳrbê kumkati kadjy ne Metĩndjwỳnh ijano ba tẽn bõx. Ba ibê Kritu", ane.

Ne kam ajte,

–Ota arỳm akubyn bõx djã nõh akati kato, ane. Kwãrĩk wãnh gar me wã kabẽn mar ne mã mekõt abikamẽn ne ar mekõt aba kêt. Dja gar tu ate akrã.

⁹ Gẽdja me abeno kurê djwỳnh ne abenwỳr prõt ne aben nhimexo ba gar omũn kõt ama. Nnym ajte me kwỳ ta õ pykakam õ bẽnjadjwỳro kurê djwỳnh ne ta ajte jãm abeno kukan aben paro ba. Dja gar mỳjja ja man atĩn prãm kêt ne amã uma kêt. Ja kumrẽx gẽdja me ã o anhỳro tẽ. Kraxje kute inomã mẽn kêt, kute 'ỳr o tẽn rã'ã, ane.

¹⁰ Nãm ã Jeju arkum 'ã karõo anen kam ajte arkum,

–Nà, apỳnh me ba djãri gẽdja me abenwỳr prõt ne aben nhimexo ba. Nnym apỳnh pyka abenã rôrõk djãri dja me abeno kurê djwỳnh ne aben nhimexo ba.

¹¹ Apỳnh pyka djãri gẽdja kam pyka tertet ne, tertet rax ne. Nnym prãmdjwỳ me kwỳ nhimex. Nnym apỳnh me kanê djãri me kwỳ nhimex ne. Nnym mỳjja rũnh, mỳjja pymadjwỳ kãjkwã kurũm apõ:x ne kumex.

¹² Nnym bep mỳjja ja apõx kêttri gẽdja me ar ajo rôrõk ne prĩne ar ajo ajkẽ. Ne me

bikprõnh djà'ÿr ar apa 'amÿn ar ajo mõn me bēnjadjwÿrmã ar ajo 'êx ne ar ajaxweo ar apytàn mebê ijê djakam ar arê. Ar amã ijabê ne amã ikĩnhkõt gêdja me me bēnjadjwÿr'ÿr ar apa 'amÿn ar ajo mrã. Me bēnjadjwÿr krymê me bēnjadjwÿr rũnh'ÿr ar ajo mrã.

¹³ Kam, kamã gêdja gar memã ikukràdjã ny'ã ajarê gê me kuma.

¹⁴ Kam gêdja gar adjumar punu kêt ne amim, “Mÿj ikabēn gêdja me amiwÿr ijo tē ba arê”? anhyr kêt. Ne, “Mã dja ba gêt memã amijã idjàprãrmã ikabēn ja on”? anhyr kêt. Kwãrik wãnh gar ã amim anhyr kêt, anhyr djwÿnhrãm ã amim anhyr kêt.

¹⁵ Bep kati, ba gêdja ba ar ajamakmã ikabēn wadjã. Ba gêdja ba ar amã ikabēn jarê gar kam ikabēn ja tãm memã arê nhym kam ar akurê djwÿnh te ar amã ãm tÿx ne kute kabēn'õ mar ne kute bēno ar ajapanhmãn tu anhikrê.

¹⁶ E kum ã, ar abãmmê, ar anã, ar akamy, ar anhõbikwaja tãm gêdja me ar akurê djwÿnh'ÿr ar apa 'amÿn ar ajo mrã nhym me ar akwÿ pa.

¹⁷ Ikõt ar abikamēnhkam dja me kunĩ kum ar akurê ne.

¹⁸ Nhym bep Metĩndjwÿnh ta gêdja prĩne ar ajo djuw mex ne ar apumũnh 'ãno dja. Djãm kum ar apumũnh kangamã got? Kati, gêdjãm prĩne ar apumũnh 'ãno dja.

¹⁹ Gora ar memã adjãm tÿx. Dja gar adjãm tÿx ne 'ãno djan arÿm tu atĩnkumrêx.

²⁰ Gêdja krãkamngõnh Djeruxarēmã ipõk mõ ne 'ã aben krãkã proo mõ gar kam omũn arÿm kõt ama. Mrãmri ne arÿm õ akati tēpo tē, Djeruxarēo bikēnh djã nhõ akati tēpo tē, me kute me amõr djã ngrãnh ne kute prĩne kapõnhmã ne arÿm tēpo mõ.

²¹ Kam gêdja Djeruxarē bu'ã pyka ja nhidjibê Djudêjakam me ja amijã maje krãnh'ÿr prõt ne. Nhym bep krĩbê me ja gêdja me amikrà kêt mex ne amijã maje kurũm kato. Nhym purkam me jamê, bãkam me jamê gêdja me ajte akubyn ũrkwãmã mõr kêt. Dja me tu ãm kamã ajmã, apÿnh krãnh'ÿr ba. Akubyn krĩmã mõr ne bõx ne ajte akubyn prõt kêt. Tu ãm kamã amũ prõt ne.

²² Be, akati kaprĩ ne ja. Akati kĩnh kêt:tkumrêx ne ja. Mrãmri gêdja Metĩndjwÿnh me axwekam ngryk ne me axwe pãnh prĩ:ne meo ajkê. Anhyr djwÿnhrãm ne Metĩndjwÿnh pi'õk no'õkkam ja kunĩ'ã ajarê. Dja õ akati 'ÿr bõx, anhyr djwÿnhrãm Metĩndjwÿnh kute pi'õk no'õkkam arēnh jakõt dja 'ÿr bõx ne kam kõt ã o anhyro tē.

²³⁻²⁴ Be, akati ja dja kaprĩ ra:x ne. Watĩre me nire tujarõ, watĩre me nire kute kra karãre jamÿnhja. Mã gêdja me ja krãkamngõnh pymaje prõtja on? Metĩndjwÿnh gêdja pyka jakam me jakam ngry:k

ne. Ne prĩne kam meo ajkē, me axwekam. Metĩndjwỳnh ta gēdja pyka ja'ỳr me kurē djwỳnh jano nhym me me'ỳr bōx ne Djeruxarēmā ipōk ne kam prĩne me imexo mō. Kāxdjwa kajgoo me kwỳ nhimex ne kam amipardja'ā me kwỳ pa 'amỳn kam apỳnh me bajtem nhō pykakōt me kungrà. Krākamngōnhre bajtem ja gēdja prĩne Djeruxarēo ajkē, prĩne o ajkēn kungràn jām o mrān kurēn kam arỳm mỳrbē kam ajkarē. Kam bikarēr rā'ā: nhym arỳm me kute meo bikēnh djā nhō akati apēx. Arỳm me bajtem nhō akatija apēx nhym arỳm me mā mō.

25 Nhym kàjkwakam mỳjja pumũnh kēt kwỳ rax dja apōx. Mytmē mytyrwỳmē kanhētirekam gēdja mỳjja apōx ne kumex. Nhym pykabēdjwỳ ngō rax dja tām ne aben pumjuw ne mỳja bē abenā ajkapĩ ne kam rārā:ko nō. Dja me apỳnh ò pyka djàri omũn kam abenmā,

—Mỳj got ja? Mỳkam? anen kam umar punure. Te kute mỳjja'ō marmān mỳjja'ō mar kētkumrēx ne kam axwe umarre.

26 Ne kam terteto kumex. Mỳjja pyma kator ne kute prĩne pykao bikamỳr ne kute prĩne meo bikēnh pymaje ne me terteto kumex. Nām me amijā ja kamnhĩx ne kam tĩn prā:m ne. Te tĩn prāme ne kam terteto:kumex. Djām mỳjja pyma ngri: ne apōxmā got me umaje tertet kēt ne. Kàjkwakam apỳnh mỳjja tỳ:x

dja amingrēk ne.

27 Kam gēdja ba me'ỳr bōx nhym kam me kunĩ ipumũ. Ije amijo inhĩ dja ba imextire ne itỳxkumrēx ne ipyma:kumrēx ne. Kam dja ba kàjkwakam kakrā kōt bōx nhym me kunĩ: arỳm ibōxkōt ipumũ.

28 Kukām ne mỳjja apōxja. Bir be, gēdja mỳjja ja arỳm apōxmō krax ga kam ar amikam atỳx. Amikam atỳx ne akĩnh ne. Arỳm ije ar apytarmā me awỳr ibōx 'ỳr, ane.

29 Ne kam ajte arkum atemā mỳjja 'ō'ā ujarēnh jakreo tēn arkum,

—Gop ar pidjōbē pigēremē ràmtàxtemē pĩ kunĩ ma.

30 Amex kutā gēdja 'ò ingrā gar kam arỳm amexmā kamnhĩx nhym kam arỳm amex ne.

31 Bir be, gēdja ba ije ar amā mỳjja jarēnhja ā apōx mōr ane gar kam arỳm ijabej rīt ne ijabej ajkam ama. Akubyn ibōx ne me kadjy ibēnjadjwỳr rax ne ipymao ije me utār ne ar meo ibamā arỳm 'ỳr. 'Ỳr dja mỳjja apōx tē. Amex kutā gēdja pi'ò ingrā, nhym bep ibōx kutā gēdja mỳjja py-matija apōx mō.

32 Nà, mrāmri ne ba ar amā kōt arē. Ar anhō krōkam me kamingrāny ja gēdja me tyk par kētri mỳjja ja kunĩ apōx. Mrāmri ne ba ar amā arē.

33 Ikabēn kajgo kētkumrēx. Gēdja pykamē kàjkwā ĩ apēx nhym bep ba ikabēn gēdja 'ò biknor kētkumrēx. Mrāmri

gêdja ba ije mỳjja jarēnh ja kunī apôx nhym me omũ.

³⁴ Gora ar ikam amakbê amijã ano tỳx ne amijãno dja. Gar mrãmri akukràdjà mexbito atēm rã'ã. Kwãrik wãnh gar kadjwati kangôkôbit* kikreti'ỳr tēn kam ajte memã 'ã ujarēnho dja. Nhym me kryrãm 'ỳr ban bôx ne ujarēnh ma nhym amykry nhym me mã ba. Nãm ã akati kunīkôt ã o anhỹro tē.

22

Me kute Jeju bñn kadjy o aben maro ỳr.

Mat 26.14; Mak 14.10

³⁵ Kute mrãmri ne me mrymã krĩn kute aerbê parja pyræk. Be, dja ba ã anen ar ajaerbê bôx, pyka kunīkôt dja ba ã ar ajaerbê ibôxo ane, ar akunī jaerbê ibôxo ane.

³⁶ Kukãm dja ĩ mỳjja kunī apôx tē. Kadjy ne ba ar amã, “Gop ar arek ijabej ajkam aman amijãno dja. Mã amijãno djan arek Metĩndjwỳnhmã amijo adjã'wỳr rã'ã gē ar ajo tỳx. Gar atỳx ne mỳjja punu apôxkam ijãno djan ikanga kêt. Ne akubyn ibôxkam amikam apijãm kêt ne ikabem aku'ê. Ba ije amijo inhĩ ne me awỳr ibôxja ikabem amikam apijãm kêt ne aku'ê.” Nãm ã Jeju arkum bôx djã nhõ akatimē kukãm mỳjja apôx djã nhõ akatimē arkum arēnho ane.

³⁷⁻³⁸ Ne kam akati kunīkôt memã Metĩndjwỳnh kukràdjã'ã ujarēnh tē.

Metĩndjwỳnh nhõ kikretikam memã 'ã ujarēnh tē. Nhym amykry nhym kam krãnhbê Oriwêre'ỳr tēn kam ikwã. Nhym akati nhym ajte akubyn Metĩndjwỳnh nhõ kikreti'ỳr tēn kam ajte memã 'ã ujarēnho dja. Nhym me kryrãm 'ỳr ban bôx ne ujarēnh ma nhym amykry nhym me mã ba. Nãm ã akati kunīkôt ã o anhỹro tē.

¹ Arỳm ne Metĩndjwỳnh nhõ akati, amrēbê Metĩndjwỳnh me irôbê mrãnh nhym me mã kôt kute mar nhõ akati arỳm o rãm ne ja o mō. Kam ne me djwỳponhreibit ku.

² Nhym kam me kadjy Metĩndjwỳnh mar djwỳnh nhõ bēnjadjwỳrmē Mōjdjē kukràdjã mar djwỳnhmē ne me abenmã Jeju'ã karõo mō. Mete bĩnmã ne me abenmã 'ã karõo mō. Ne kam me kum me kâtãmja pyma ne. Me kâtãm ja ne me kunī kum Jeju kĩnhĩ. Nhym bep me ja, me kadjy Metĩndjwỳnh mar djwỳnh nhõ bēnjadjwỳrmē Mōjdjē kukràdjã mar djwỳnhmē ne me kum kurē ne kam kute bĩnmã abenmã 'ã karõo mōn kam kum me kâtãmja pyma ne.

³ Nhym kam Xatanaj Djudamã wadjã. Jeju kôt ba djwỳnhbê 12'õ ne Djuda. Idji

* **21:34** Mỳjja me kute o kôm ne kôt bibãnh kunĩja, kadjwati kangômē uba kangômē, mỳjja kangô kunī ne me kum kadjwati kangô jarē.

'õ ne Ikadji. Kumã ne Xatanaj wadjà.

4 Arým Djudamã wadjà nhym kam arým mã me'yr tẽ. Me kadjy Metĩndjwýnh mar djwýnh nhõ bẽnjadjwýrmẽ Metĩndjwýnh nhõ kikretikam krãkamngõnh nhõ bẽnjadjwýrmẽ me'yr tẽ. Me'yr tẽn bõx nhym me abenmã 'ã àpnẽnho nhỹ. Nhym kam me kum,

—Ije ba gop on me amã Jeju kanga ga me abĩn amã kurẽ kêt, ane.

5 Nhym kam arým me kĩnhkumrẽx. Kĩnhkumrẽx ne kam kum,

—Mexkumrẽx. Gêdja bar kam pãnh amã pi'òk kaprĩre ngã, ane.

6 Nhym kam “Ã” ane. Nhym kam me arým kum pi'òk kaprĩre ngã nhym kam amim kubyn kam ate kato. Katon kam arým Jeju'ã amim karõo tẽ. Me 'ã bikprõnh kêttri, me no prãri ne kute me kum kangamã amã.

Me kute Jeju bĩn kêttri kõt ba djwýnhmẽ ro'ã õ kwý krẽn mex.

Mat 26.17; Mak 14.12

7 Nhym kam mebê idjaer kukrãdjãkõt mete djwýponhbit kur nhõ akati arým kato. Kam ne me apýnh ũrkwãkam Metĩndjwýnhmã mrykĩ'ãtomti pan kubõn kuku. Amrêbê Metĩndjwýnh me irõbê mrãnh nhõ akati me kute kõt mar kadjy ne me ã o ane.

8 Kam ne Jeju kõt ba djwýnh jano. Nãm Pedrumẽ Djuão ar anon arkum,

—Ar tẽn ar ikutêp mrykĩ'ãtomti jabatãnh nyrewã bĩn aga. Bar wãm bõx gwaj kukrẽ. Gwaj baje Metĩndjwýnh me irõbê mrãnh nhõ akati mar kadjy mrykĩ'ãtomti krẽ, ane.

9 Nhym ar kum,

—Nhỹnh gêdja bar ar akutêp mry ga? ane.

10-11 Nhym kam arkum,

—Ë, ba ar amã arẽ. Gêdja gar tẽn krĩ'yr bõx nhym me'õ my ngõo tẽn ar akajpa. Ga kam ar kõt tẽ nhym ũrkwãmã wadjà. Gar kõt wadjãn kam õ kikre djwýnhjamã kum, “Bẽnjadjwýr ne amã, ‘Nhỹnh kumoka'ê ja ne me bõx ny kadjy, dja ba ikõt ba djwýnhmẽ ro'ã bõx ne kam inhõ kwý krẽ? Ar ije Metĩndjwýnh me irõbê mrãnh nhõ akati mar kadjy mrykĩ'ãtomti krẽ?” ane.”

12 Dja gar ã kum ane nhym kam ar amã kumoka'ê rax jakre, kýjrũm imõkkam kumoka'ê raxwã jakre, kapõnh pro, arým o mex pro, kam gêdja gar ar ikutêp agan adji, ane.

13 Nhym kam ar tẽn kam kajpa. Kute arkum arẽnh kõtõ. Kute arkum arẽnh kõt ne ar tẽn me'õja pumũn kam kõt tẽn ũrkwãmã wadjãn kam ar kutêp mry ga.

14 Nhym Jeju kute kõt ba djwýnho mõrja'ã arým apa-jrũm myt tẽ. Nhym ar bõx ne kam ro'ã õ kwý krẽnãmã arým nhỹ.

15 Nhỹ nhym Jeju arkum, kõt ba djwýnhbê 12mã,

—Ba ne ba imã gwaj baro'ã banhõ kwỳ krẽn prãmkmrẽx. Itokry kêttri gwaj baro'ã baje Metĩndjwỳnh me irõbê mrãnh nhõ akati mar kadjy mrykĩ'ãtomti krẽn prãmã.

16 Ë, ba ar amã arẽ. Ja dja ba krẽn o ino re. Ne kam ajte krẽn kêt 'iry:n kam Metĩndjwỳnh me kadjy bẽnjadjwỳr ne kute me utàr ne kute ar meo bakambit gêdja ba ajte inhõ kwỳ krẽn djà djwỳnhja krẽ, ane.

17 Ne ngõnhkrākam uba kangôjadjwỳ byn 'ã Metĩndjwỳnhmã õdjành jarẽn kam arkum,

—Mĩ, ar jao ikõ, aben nhitepã o akõmo mõ.

18 Ba ar amã arẽ, gar ama. Ije pidjõ kangõo ikõmo krã'yr ne ja. Metĩndjwỳnh kute amim õ me ja kunĩ pytàr ne kute meo bakambit dja ba ajte pidjõ kangõ nyo ikõ.

19 Ne kam ajte djwỳ ja byn 'ã Metĩndjwỳnhmã õdjành jarẽn kam kokijñ apỳnh arkum kungãñ arkum,

—Ë, inhĩ ne ja. Inhĩ'ã ne ba djwỳ jakren ar amã kokij. Ar akadja dja ba ty. Dja me pĩte'y'ã inhõn ibĩ. Dja gar akuprõn inhĩ ja'ã djwỳ jakren krẽ. Dja gar krẽn ã imaro anen imar rã'ã ne, ane.

20 Nhym ar õ kwỳ krẽn pa nhym kam ajte uba kangõ byn kam arkum,

—Ikamrõ'ã ne ba pidjõbê uba kangõ jakre. Dja me ibĩ nhym kam ityk jakõt dja ikamrõ ã me akadja prõt ne bixabjêr ane. Ikamrõ jakõt

gêdja Metĩndjwỳnh me amã kukràdjà ny, kabẽn ny jarẽn mãmndji.

21-22 Ë, ikuri ÿr ne õ kwỳ krẽno ÿr ja gêdja ikurê djwỳnhmã ikanga. Mrãmri dja me ibĩ. Amrêbê ne Metĩndjwỳnh me kute ibĩñ kadjy amim ijã karõ. Kute amim ijã karõjakõt gêdja me ibĩ. Ba ije amijo inhĩ ne me awỳr ibõxja gêdja me ibĩ. Watĩre kute ikurê djwỳnhmã ikanga djwỳnhwã. Ta gêdja tokry ra:x ne, ane.

23 Nãm ã Jeju arkum ane nhym kam kõt ba djwỳnhja abenmã,

—Ije, mỳj gwaj bajõ dja gwaj kurê djwỳnhmã kanga? ane.

24 Ne abenkam kangao kumex ne kam adjwỳnhdjwỳ abenbê bẽnjadjwỳr pytaro kumex. Ne abenmã,

—Ba gêdja ba gop ibẽnjadjwỳr raxo ar ajakre, anhỹro kumex.

25 Nhym kam Jeju arkum,

—Me bajtemkam ne me bẽnjadjwỳr rũnh kabẽno meo atom ne ar meo ba. Nãm we memã, “Idjukaprĩkõt ne ba amim me ajo atom ne amim ar me ajo iba. Me akadja ne ba ibẽnjadjwỳr rax”, ane. Nãm we ã me bajtemkam me bẽnjadjwỳr we ã ane.

26 Bep kati, ar ga dja gar ã anhỹr kêtkmrẽx ne. Dja gar ajõ abenkam arax jabej, djã gãm aje me kutapure pyræk ne me katẽn tẽ. Ne ar ajõ amikam aben kadjy abẽnjadjwỳr jabej gêdja ga tu ar memã adjãpênh aba.

27 Nhym ne bēnjadjwÿr raxo kute aben jakrenh? Djām kum ÿr nhym kute 'ÿr òmrõ tēmja? Nār kon djām kum àpēnh ne kute kum òmrõ ne o tēmja? Kum ÿrja. Bep kati, ba ne ba te ibēnjadjwÿr raxo me bēnjadjwÿr kunī jakren tu amijo ikātām ne ar ar amā idjāpēnh iba. Dja gar ā ikudjwa ane.

28 Ē, ar ga ne gar amexkumrēx. Nām me te kum ikurēn ijo ajkē gar mā ijā angrà tÿx ne.

29-30 Kam gēdja ba akati 'òkam arÿm ar ajā bēnjadjwÿr rē. Ibām ne ijā bēnjadjwÿr mẽ ba kam badjwÿ amidjò'ā ar ajā bēnjadjwÿr rē. Kam dja gar inhõ pyka djwÿnhkam ar akadjy ibēnjadjwÿr ne ije ar ajo ibakam ikôt anhõ kwÿ krēn kôt ikõ. Kam dja gar me bēnjadjwÿr rÿnh krī djākam memā akrīn ar meo aba, apÿnh me kute mekbē idjaermā idji jarēnh djāri kubē 12jamā akrīn ar meo aba, ane.

31 Ÿ, Ximão, Ximão, ota arÿm Xatanaj ar ajā Ibām ma, kute ar akabimā, mrāmri ar amā ikīnh ne ijā angrà tÿx ne ar ikôt aba jabej. Kute mrāmri ne me kute bāy 'ykà katēk ne kute djwÿ kapīn djākam krīn kute kapīn ja pyrāk. Dja ā Xatanaj kute ar akabimā ā ar ajo ane.

32 Ē, Ximão, ba ne ba arÿm Ibāmmā ajo a'uw. Ijā angrà tÿx ne mā ikôt abikamēnh ne ar ikôt aba kadjy. Dja ga mekôt ikangan kam akubyn

aje iwÿr amijo akēxkam gora akamydjwÿo tÿx, ane.

33 Nhym kam Pedru kum,
—Kati, Bēnjadjwÿr, ba dja ba apymaje iprõt kētkumrēx ne. Gēdja me kute abē ijē jabej akôt ibē ijē. Ne kute abīn o mōr jabej akôt ibī, ane.

34 Nhym kam Jeju kum,
—Kati, ba amā arē, Pedru. Akamāt ja tāmka òkrēnē'ānh kār kētri dja ga amijā maje memā ajēxo dja. Memā aminēje ajēxo adjāmo amānhkrut ne ikjékēt ne memā, “Kati, ije tawā pumūnh kēt”, ane. Be, dja ga ā memā ijā ane. Ba arÿm amā arē, ane.

35 Nām Jeju ā Pedrumā anen kam ajte arkum,

—Ije òbē ar ajanor gar anhÿkam amōr ne aje anhõ katōk'y djā, aparkà 'ò byr ne o amōr kēt ne ajēnh 'ò aje tur ne o amōr kētja, djori kam ar anhõ mÿjja kēt? Ne kam ar anhõ kwÿ krēn djā kēt? ane.

Nhym ar kum,
—Kati, kam ar inhõ mÿjja, kam ar inhõ kwÿ krēn djā. Me ne me ar imā kungā, ane.

36 Nhym kam arkum,
—Nhym bep jakam ne atemā. Jakam dja gar anhõ katōk'y djāwā jamà ne ajēhdjwÿ'ò tun o mō. Ne anhõ kàxdjwa kajgo kēt jabej on kadjy aminhinòkātiwā ngān pānh pi'òk kaprī byn amim o 'ò byn ar o mrā.

37 Ba ar amā arē. Arÿm ne me kute ibīnmā arÿm ijo rā:m ne jao tē. Amrēbē me kute Metīndjwÿnh kabēnkam ijā pi'òk no'òkkam kute,

“Nām me o axwen me axwemē ro'ā kubī”, anh̄yr ja ar̄ym kator 'ỳ:r. Amrēbē me kute ijā pi'ók no'ók ja gēdja mrāmri on kato nhy me omū, ane.

³⁸ Nhy kam kum,
—Bēnjadjw̄yr, omū, ota ar inh̄o kàxdjwa kajgo amānhkrut, ane.

Nhy kam arkum,

—Ā, aj, anū, ane.

Pidjôkôkam Bāmmā amijarēho ỳr.

Mat 26.36; Mak 14.32

³⁹ Nām arkum “Anū” anen ate kikre kurūm katon krānhbē Oriwēre'ỳr kôt ba djw̄ynho mō. Kute 'ỳr aro mōr tūnja 'ỳr ne ajte aro mō.

⁴⁰ 'Ỳr aro mōn aro bōx ne kam arkum,

—Ar Met̄indjw̄ynhmā amijo a'w̄y. Gēdja me te ar ajaxwe'ā ar amā apnē, gar mekôt ajaxwe kêt. Ja kadjy dja gar kum amijo a'w̄y, ane.

⁴¹ Arkum anen ate tēn ỳro rām ne nīj. Nām kôt ba djw̄ynhmā iren tēn ỳro rām ne nīj ne kōnkrāo nh̄y. Ne kam arek Bāmmā kabēno nh̄y.

⁴² Ne kum,

—Djūnwā, aje ibē ikaprīja kadjār jabej on ibē kaba. Aje ibē ikaprī kadjār nhy me kute ibīn kētmā ne ba amā amijarē. Nār kon, dja ga mrāmri ibē kadjār kêt jabej ba tu mrāmri itokryo itēm rā'ā. Djām ba ne ba amimar kôt ar amijo iba? Kati, akabēnkôt ne ba amijo iba, ane.

⁴³ Nhy kam kàjkwa kurūm kadjy mrānh djw̄ynh 'ỳr ruw ne kam o tỳx ne.

⁴⁴ Nhy kam akubyn Bāmmā amijarēho nh̄y. Kaprī ra:xkam ajte akubyn prīne kum amikôt amijarēho nh̄y. Kaprī raxkam ne ō djākam tokry. Tokry raxkam ne ar̄ym 'ā ngō pepeko dja. Djām 'ā ngō? Kati, kamrō ne prōto dja, pykakam totoko dja.

⁴⁵ Ne Bāmmā amijarēho nh̄yn kam kum amijarēn pan kàjmā djan kam akubyn kôt ba djw̄ynh'ỳr tē. Nhy kôt ba djw̄ynh arek ōto kumex. Kaprī raxkam arek ōto kumex.

⁴⁶ Nhy kam arkum,

—M̄ykam ne gar arek anh̄oto akumex? On ar kàjmā djan Met̄indjw̄ynhmā amijo a'w̄y. Gēdja me te ar ajaxwe'ā ar amā apnē, gar mekôt ajaxwe kêt. Ja kadjy dja gar kum amijo a'w̄y, ane.

Me kute Jejuo tỳm.

Mat 26.47; Mak 14.43; Dju r 18.3

⁴⁷ Arkum kabēno ām rā'ā nhy ar̄ym me kute pa 'am̄ynh ne o mōrmā ar̄ym 'ỳr bōx. Me krāptī ne me ar̄ym 'ỳr bōx. Djuda, Jeju kôt ba djw̄ynhbē 12ja'ō ne 'ỳr meo mō. Ne kam kute o tỳm ne kute ine kaōrmā 'ỳr tē.

⁴⁸ Nhy kam kum,

—Djuda, djām aje inhine kaōro atēm pro aje memā ijo atỳmmā ne ga iw̄yr tē? Nā gām ajēx ne ije amijo inhī ne me aw̄yr ibōxja ijo anh̄obikwan inhine kaō, ane.

⁴⁹ Nhy kam Jeju nh̄o àpēnh bu'ā ku'ēja ar̄ym kuma, tu amikam kuman kum,

—Běnjadjwỳr, djām ar ije kàxdjwa kajgoo me ja parmã? ane.

⁵⁰ Nhyr ate ar'õ me'õjamã akabê, me kadjy Metĩndjwỳnh mar djwỳnh nhõ bēnjadjwỳr rax nhõ àpēnh ja'õmã akabēn toxy anen arỳm amak nhikjê ta, amak djubôk ne kuta. Nãm tu amak toprik ane nhyr wãnh amak tỳm.

⁵¹ Nhyr kam Jeju,

—Aje, anũ, arek ar dja, ane. Ne kam amak djām djà kupê nhyr arỳm ajte amak mex ne.

⁵² Nhyr kam me kute pa 'amỳnhmã 'ỳr mōrjamã, me kadjy Metĩndjwỳnh mar djwỳnh nhõ bēnjadjwỳrmē Metĩndjwỳnh nhõ kikretikam krākamngōnhmē mebēngētemã,

—Ije djām idjākĩnhĩ ne ga me aje ibĩnmã iwỳr anhõ kômē anhõ kàxdjwa kajgomē o mō? ane.

⁵³ Myt kunĩkôt ne ba me akam ar Metĩndjwỳnh nhõ kikretikam iba ga me kam kam ijo atỳm kêt ne. Nà, nrãmri me anhõ akati ne ja. Me ajaxwe rax ne kute akamàt kô tyk pyrāk. Nãm prĩne me bajo ajkamuw. Kam ne ga me aje ipa 'amỳnhmã iwỳr mō, ane.

Pedru aminêje 'êx.

Mat 26.69; Mak 14.66; Dju r 18.15

⁵⁴ Nãm ã memã ane nhyr kam me pa 'amỳn kam me kadjy Metĩndjwỳnh mar djwỳnh nhõ bēnjadjwỳr rax nhõ kikre'ỳr o mō. 'Ỳr o mō nhyr kam Pedru mekôt tē, nĩjar memã kre rax ne tē.

⁵⁵ Nhyr me arỳm Jeju mōn o bōx, me kute pa 'amỳnhja ne me arỳm o mōn o bōx ne kam kikre nhipôkri kēnh ngrire jakam amim kuton kam 'ã ànhũho kumex. Nhyr kam Pedru mekôt tēn 'ỳr wadjàn kam me ikô'ã nhỹ.

⁵⁶ Nhyr bēnjadjwỳr nhõ àpēnh kurererja kuwy pōkmã omũ ne kam 'ỳr tēn kam no tyn djan kam memã,

—Tãwãdjwỳ ne arkôt ba, ane.

⁵⁷ Nhyr kam Pedru aminêje 'êx ne kum,

—Kati, arkati. Ije tãwã pumũnh kêt, ane.

⁵⁸ Nhyr adjynkêt ne me'õ mydjwỳ 'ỳr bōx ne omũn kam kum,

—Gadjwỳ ne ga abê õ àpēnh'õ, ane.

Nhyr kam kum,

—Kati, arkati. Ibê õ àpēnh kêtê, ane.

⁵⁹ Nhyr 'ãtũm nhyr ajte me'õ myjadjwỳ 'ỳr bōx ne 'ã no tỳx mex ne 'ãno djan memã arēn memã,

—Mrãmri ne tãwãdjwỳ arkôt ba. Kubê pykabê Garrêja kra'õ, ane.

⁶⁰ Nhyr kam kum,

—Kati, ije akabēnwã mar kêt. Ije akabēnwã mar prãm kêtumrēx, ane. Ne kam kabēno ỳr rã'ã nhyr 'ã òkrēnē'ãnh kà.

⁶¹ Nhyr kam Bēnjadjwỳr 'ỳr akēx ne omũ. Nãm ar aktã aben pumũ. Nhyr kam arỳm Pedru Bēnjadjwỳr kabēn ma. Kute anhỹr djwỳnh rãm kum kabēn jarēnh ja ne arỳm kuma. Kute kum,

—Akamàt ja tām kam
ōkrēnē'ānh kār kētri dja ga
aminēje ajêxo amānhkrut ne
ikjê kêt ne memā, “Kati, ije
tāwā pumūnh kêt”, anhyr ja
ne arym kuma.

62 Ne kam katon mu:w.
Kaprī raxkam ne mȳr rax ne.

*Krākamngōnh kute Jeju'ā
bēno bikēho ām.*

Mat 26.67; Mak 14.65

63 Nhy m me kute Jeju
pumūnh ku'êja kam bēno
ajkēn tak ne.

64 Nām me no'ā pron kam
apȳnh tak ne kam kum,

—Aj, goja me'ō kute akur-
wanhjakōt omū. Goja tu
aman me imā arē, ane.

65 Nām me prī:ne o ajkē.
Nām me aprȳ:o kumex.

*Me rūnh kute Jeju axwe
jabej kukjêr.*

*Mat 26.57; Mak 14.55; Dju
r 18.12*

66 Nhy m arym akati nhy m
kam mebê idjaer bēngētmē
me kadjy Metīndjwȳnh mar
djwȳnh nhō bēnjadjwȳrmē
me kute Mōjdjê kukrādja
mar djwȳnhmē, me ta ne me
aben pydjīn amiwȳr Jeju 'uw.
Nhy m kam me me'ȳr Jejuo
mōn o bōx ne me kabem
kudja.

67 Me kabem kudja nhy m
me kum,

—Goja on me imā amijarē.
Djām abē me babē idjaer nhō
Bēnjadjwȳrbē kumkati, nēn?
Goja on me imā amijarē, ane.

Nhy m kam memā,

—Got ba ren me amā ami-
jarē ga ren me amim imar
kêtkumrēx ne.

68 Ba ren badjwȳ me akukij
ga ren me imā arēnh kêt ne.

69 Nhy m bep jakam gēdja
ba on Metīndjwȳnh pymati
djubōk'ānh nhȳ. Ba ije amijo
inhī ne ibēnjadjwȳr raxkam
gēdja ba ubōk'ānh nhȳ, ane.

70 Nhy m kam me kunī kukij
ne kum,

—Djām abē Metīndjwȳnh
kra? ane.

Nhy m kam memā,

—Āā, kōt ne ga me aje
arēnhwā, ane.

71 Nhy m kam me abenmā,
—Bir be, arym ta kute amijo
Metīndjwȳnhja ma. Mȳj kadjy
dja gu me ajte me'ōdjwȳ
kukij? Kati, ta ne arym
amijarē gu me arym kuma,
ane.

23

*Piratu kute Jeju axwe jabej
kukjêr.*

*Mat 27.1; Mak 15.1; Dju r
18.28*

1 Nhy m kam me rūnhja
eku:n kāmā djan mȳjar
Piratu'ȳr o mōn o bōx.

2 O bōx ne kam Piratumā
Jeju kāmex jarēn kum,

—Ē, tāmja ne axwere. Tāwā
ne ar me ibē idjaer noo
biknoro ba. Ba meo tȳm
ne awȳr o mō. Nām we
me imā, “Kwārīk wānh ga
me bēnjadjwȳr raxbē Xedja
me kunīmā ȳr djwȳnhmā
pi'ōk kaprī nhōr kêt”, ane.
Ibē me anhō Bēnjadjwȳrbē
kumkaticam gēdja ba ipymao
ar me apytān me ajo iba, ane.
Nām we ā me inoo biknoro
ane, ane. Nām ā me Jejuo 'êxo
ane.

3 Nhy m kam Piratu Jejumā,

—Djām abê mebê idjaer nhõ bēnjadjwÿr rax? ane.

Nhym kam kum,

—Ãã, kôt ne ga aje arēnhwã, ane.

⁴ Nhym kam Piratu me kadjy Metĩndjwÿnh mar djwÿnh nhõ bēnjadjwÿrmē me krãptĩmã,

—Nã bãm te kukij. Ajmã kute kêt. Axwe kêt-kumrēx, ane.

⁵ Nhym kam me mã kum 'ã apnê. Kum 'ã apnê:n kum,

—Kati, nãm prĩne aben kadjy memã 'êx mō. Nãm Garrêja kurũm tēn Djudêjakam bōx ne aben kadjy memã 'êx. Nãm krĩ 'ókam bōx ne aben kadjy memã 'êx. Ne ajte amũ krĩ 'ókam bōx ne aben kadjy memã 'êx. Ne ajte amũ 'ókam bōx ne aben kadjy memã 'êx ne ajte amũ 'ókam bōx ne aben kadjy memã 'êx. Ne jakam arÿm bōx, ane.

Erodji kute Jeju axwe jabej kukjêr.

⁶ Nhym Piratu me kabēn ja man kam abej me kukij ne memã,

—Djãm Garrêjakam me kra'õ? ane.

⁷ Nhym me kum “Ãã” ane. Garrêjakam me ja nhõ bēnjadjwÿr nhidjibê ne Erodji. Ajbir Djeruxarēkam bōx. Kam ne Piratu Erodji'ÿr Jeju jano, Erodji kute Piratu kudjwa Jeju kukjêrmã. Jejubê Garrêja krakam ne kum ano. Nhym me arÿm 'ÿr o bōx.

⁸ Nhym Erodji Jeju pumũn kam kĩnhkumrēx ne. Amrêbê ne Jeju'ã ujarēnh man kam

te kute tãri omũnh prãme. Nhym kam me arÿm 'ÿr Jejuo mōn o bōx nhym kam kĩnhkumrēx ne. Kute kum mÿjja pumũnh kêt'õ nhipêx nhym kute omũnhmã ne bit 'ã kamnhĩx ne.

⁹ Ne kam te Jeju kukjêr krãptĩ ne. Nhym mrãmri bēn kêt mex ne dja.

¹⁰ Nhym bep me kadjy Metĩndjwÿnh mar djwÿnh nhõ bēnjadjwÿrmē Mōjdjê kukràdjã mar djwÿnhmē ne me Jeju kuri ku'èn kam mã kum arē. Kum kàtãm jarēnh ku'ê. Djã nãm me akrànãm kum arē? Kati, nãm me tu Erodjimã Jeju jarēnh bē: ne.

¹¹ Nhym kam Erodji õ krākamngõnhremē ro'ã Jeju japrÿ ne 'ã keket ne kam kum me bēnjadjwÿr kã jadjàn kam akubyn ajte Piratu'ÿr ano nhym me ajte akubyn 'ÿr o mōn o bōx.

¹² Nhym Erodjimē Piratu ar myt tãmkam abeno õbikwa. Jejukôt ne ar abeno õbikwa. Amrêbê ne arkum aben kurê ne kam ajbir arÿm Jejukôt abeno õbikwa. Piratu kute Erodji'ÿr Jeju janorkam ne ar arÿm abeno õbikwa.

Piratu kute Jeju bĩn kadjy memã kanga.

Mat 27.15; Mak 15.6; Dju r 18.39

¹³ Nhym me akubyn Piratu'ÿr Jejuo mōn o bōx. O bōx nhym kam Piratu me kadjy Metĩndjwÿnh mar djwÿnh nhõ bēnjadjwÿrmē me kute meo ba djwÿnhmē me kàtømmē meo akprõn kam memã,

14 —Ĕ, tām ne ga me iwỳr o mōn o bōx ne kam imā, “Tāmja ne ar me inoo biknoro ba”, ane. Ba kam te kukij, te me anhipōkri kukij, nhym ajmā kute kêtukumrêx. Mexkumrêx. Nā gām me ajêx ne arîk kāmex jarê.

15 Nhym Erodjidjwỳ te ikudjwa kukij nhym mexkumrêx. Ga kute ajte akubyn me bawỳr anorja pumũ. Be, mỳj kadjy dja ba kubĩ? Ije bĩn prām kêtê.

16 Kam dja ba tu kaprêprêk kajgon ano, ane.

17-19 Nhym kam me kunĩ axikôt kum 'ã àpnêho kumex. Ne kum,

—Kati, on o tēn abĩn me imā Baraba bōm amē, ane.

Nām Piratu me kute Metĩndjwỳnh me irôbê mrānh nhō akati mar kunikôt me pỳnh ne bōm me rēho tē. Me axwe nhym kute mebê ijêja ne bōm me rēho tē. Baraba ne axwekumrêx. Nām me bēnjadjwỳr kadjy memā 'êx nhym me me bēnjadjwỳr'ỳr prôt ne, nhym ta adjwỳnhdjwỳ me kwỳ pa. Tām ne Piratu kubê ijê. 'Ā ne me ku'uw ne kum,

—On rũm tawā o tēn abĩn pānh me imā Baraba kaba, ane.

20 Nhym Piratu te kute Jējumā irer prāme. Ne kadjy ajte memā kabēn ne memā,

—Ba kum inhiren ano, ane.

21 Nhym me kàj bê: 'ã kum apnên kum,

—On pĩte'y'ã anhô. On pĩte'y'ã anhô, anhỹro kumex.

22 Nhym kam ajte memā,

—Tô mỳkam? Mā ne kute dja ba kubĩ? Djām axwe? Nā bām te kukij nhym axwe kêtukumrêx. Kam ne ba ije bĩn prām kêtê. Dja ba tu kaprêprêk kajgon kam akubyn ano, ane. Nām te memā anen te memā anen kam arỳm ajte te memā ane.

23 Nhym me mā 'ã kum apnê. Nām me kàj bê kum 'ã àpnêho kumex ne kum,

—On pĩte'y'ã anhô, on pĩte'y'ã anhô, ane. Nām me tỳxo Piratu jakrenh mex ne prĩne kabēno katy.

24 Nhym kam me umaje “Ā” anen tu memā kanga.

25 Nhym me'õ kute bēnjadjwỳr kadjy memā 'êx ne ta kute me kwỳ parja Piratu kaba. Me kute Piratumā “Me imā Baraba bōm amē”, anhỹr ja ne kaban anon kam pānh memā Jeju kanga, krākamngônhre kute Jeju bĩnmā memā kanga. Me kum kurêkam ne me 'ã Piratumā apnê, kute bĩnmā. Nām me kum 'ã àpnêho katyk mex ne. Nhym kam arỳm me kute bĩnmā memā kanga.

Me kute pĩte'y'ã Jeju nhôr.

Mat 27.32; Mak 15.21; Dju r 19.17

26 Nhym kam krākamngônhre arỳm o mō. O mō nhym kam me'õja tēn me kajpa. Me'õ nhidjibê Ximāo, pykabê Xireni kra'õ. Arwā kurũm ne tēn me kajpa nhym me pa 'amỳn ikreikam pĩte'y djin kam kum,

—Kum amỳ, ane.

Nhym kam kum kumỳn o Jeju katēn o mō.

27 Nhyim me itepato kôt mō. Nhyim me niredjwý kôt mō. Mōrkôt abej mýr mō, kàj bê abej àmra mō.

28 Nhyim Jeju me'ýr akēx ne memā,

—Ē, àpnhīre ar, Djeruxarēkam me kra, kwārīk wānh ga me ijabej amýr kêt. Bep me akra jabejbit dja ga me muw, ne ga amijabej muw.

29 Dja ĩ meo bikēnh djà nhō akati me awýr bōx. Dja me awýr bōx nhyim me abenmā, “Ý, me nire kra kêtja ne me mrāmri kīnhkumrēx. Ne me kute kra jamýnh kêtjwý kīnhkumrēx. Ne me kute krao kaōr kêtjwý kīnhkumrēx”, ane. Me jabit dja me mā prōt ne kato.

30 “Ne ajte kamā tokry py-maje krānhmā, ‘On amrē me inhiby arôrōk ne me inhimex’, ane. Ne kam ajte krānh kryre jamā,

‘On amrē me inhiby arôrōk ne me ijo apdju’, ane.”

31 Ga me kute ã pī ngoo anhýrja pumū. Godja arým pī ngrà nhyim mā dja me ajte on? Ba ne ba ajmā ikute kêtikumrēx ne itokry rax ne. Nhyim bep mrāmri me axweja, mā dja Metīndjwýnh me on, Djeruxarēkam me ajaxweja on? ane. Nām ã Jeju mýjja kute meo bikēnh djà nhō akati djwýnhrà m ã memā arēnhō anen ta amijaxwe kêt'ã pī ngo jakren me axwe'ã pī ngrà jakre.

32 Nhyim me amē ar kàtāmja Jejukôt aro tē, me kute pī'ã Jejukôt ar nhôr kadjy. Ar kute

mekam ar amikrào baja ne me kute Jejumē ro'ã ar parmā aro mō.

33 Aro mōn aro bōx. Krānhbē me krā'i'ýr ne me Jeju aro bōx. Aro bōx ne kam apýnh pīte'y'ã ar adjuw. Ne kam ar ikramā kàxiràxo iten ar parjamo iten kam kàjmā krekam ar umjuw. Nhyim arým ar arij. Jeju òkredjàkôt wajēt nhyim aktā ar axweja ijēn o wajēt.

34 Nhyim kam Jeju me nēje Bāmmā kabēn ne,

—Djūnwā, dja ga tu imar krātan mekam angryk kêt. Me kute ibīnja dja ga tu mar krāta. Me kute ibīnja ne me kute gu bakukràdjà mar kêtikumrēx, ane.

Nhyim kam me abenmā kàja ngrà. Nām me apýnh kute kà jamýnh kadjy kēn kryre rē. Me kute ari kēn kryre rēnhkôt ne me amijo kubēkà pytàn amý.

35 Nhyim me kunī no ma mōn Jeju pumūnhō dja. Nhyim me bēnjadjwýrdjwý aprýo dja. Nām me abenmā,

—Amūbit ne me utà. Goja gē ta amiptà. Goja gē Metīndjwýnh kute anor nhyim kubē me banhō Bēnjadjwýrbē kumkatikumrēx jabej goja on amiptà, Metīndjwýnh kute amijo utàr jabej goja on amiptà, anhýro kumex.

36-37 Nhyim me krākamngōnhredjwý 'ã keket ne aprýo kumex. Nām me 'ýr bōx ne kum pidjō kangō kadjà bēn kum,

—Ajrā, goja on amiptà. Goja abē mebē idjaer nhō

bēnjadjwÿr rax jabej goja on amiptà, anhÿro dja.

³⁸ Ne kam ajte Jeju nhimōkri pi'ōk no'ōk nhípêx ne kunhō. Me kute omūnh ne kam kute,

—Mebê idjaer nhō bēnjadjwÿr rax ne ja, anhÿr kadjy ne me imōkri kunhō.

³⁹ Nhyam kam me kute Jeju nhikō'ã amē ar axwe nhōrja ikjêja Jeju japryō wajêt. Ne kum,

—Goja abê mebê idjaer nhō Bēnjadjwÿrbê kumkatikumrêx ne goja on amiptàn ar badjwÿ ar ipytà, ane.

⁴⁰ Nhyam kam ikjêja kum bēn tÿx ne kum,

—Kwārīk wānh. Birām amã Metīndjwÿnh pyma kêtikumrêx. Me kute gwaj bajanhōr ga arÿm gadjwÿ atyk 'ÿrja pumū ne kam ajmān amã Metīndjwÿnh pyma kêt mex ne.

⁴¹ Mrāmri ne me kute arÿm gu babīnmã arÿm ã gu bajo ane. Gu ba ne gu ar mekam amikrào baba nhyam arÿm me kute pānh gu babīnmã. Nhyam bep tāmja ne kute ajmã mÿjja 'ōo kêtikumrêx, ane.

⁴² Ne kam ajte Jejumã,

—Jeju, gora anhō me ja kunī kadjy abēnjadjwÿr ne aje ar meo abakam gora badjwÿ ima, ibiknor kêt kadjy ima, ane.

⁴³ Nhyam kam Jeju kum,

—Myt ja tāmka dja gu baro'ã kàjkwakam Ibām nhō pyka'ÿr bōx. Mrāmri ne ba arÿm amã ikabēn pydjīn arē, ane.

⁴⁴⁻⁴⁵ Nhyam arÿm kàjkwa nhipōkri myt nhÿ. Nhyam kam tu akamàt kō tyk ne. Pyka kunīkōt me'ã akamàt kō tyk ne, arngro kêtikumrêx ne. Nām me'ã akamàt kō tykkam myt kyn kyn kyn ky: nhyam 3 orakam, amykrykambit arÿm ajte kàjkwa no pōt ne. Arÿm ajte myt kato. Nhyam arÿm Metīndjwÿnh nhō kikreti kadjwÿnhbê kubêkâtija ta amikadjō. Nām kōnh e ty:k ane.

⁴⁶ Nhyam kam Jeju Bāmmã amijarē. Kàj bê kum amijo akij ne kum,

—Djūnwã, ba wãm awÿr ikarō jano, ane.

Nām ã kum anen kum amikarō janon ate ty.

⁴⁷ Nhyam krākamngōnhre krāptībê 100 nhō bēnjadjwÿr Jeju tykkōt omūn kam Metīndjwÿnhmã rax jarē, ne, —Mrāmri ne djām tāmja axwe kêtê. Mexikumrêx, ane.

⁴⁸ Nhyam me itepato kute Jeju tykkōt omūnhmã mōrja arÿm mÿjja kunī pumūn kam akubyn mōn kaprikam aminhōkōt titiko mō, ũrkwã'ÿr binhirēnh mō.

⁴⁹ Nhyam bep ōbikwa kunīmē, Garrêja kurūm me nire kōt mōrjamē, me tām ne me arek omūnhō dja, kum kre rax ne omūnhō dja.

Me kute Jeju jadjār.

Mat 27.57; Mak 15.42; Dju r 19.38

⁵⁰⁻⁵² Nhyam kam me'ō nhidjibê Jōdje ne Piratu'ÿr tē. Mebê idjaer nhō krī'ō nhidjibê Armatêkam kra'ō. Nām me rūnh bikprōnh

djàkam mekôt mrã. Kabên mexkumrêx, katât ne mrã. NhyM me kute Jeju bĩnmã amim 'ã karõo nhỹ nhyM kam te nêje me kukrà. Atemã ne kabên. Me ja kabênkôt kabên kêtê. Nãm amim Metĩndjwýnh kamnhĩx ne. Metĩndjwýnh bõx ne me kadjy bẽnjadjwýr ne kute ar meo bamã ja ne amim kamnhĩx ne. Tãm ne Piratu'ýr tẽn bõx ne Jeju'ã kuma. Kute Jejuo rwýk ne adjãrmã ne 'ýr tẽn bõx ne 'ã kuma.

⁵³NhyM kam kum “Ã” anen kam kum kanga. NhyM kam pĩte'y'ýr tẽn kam Jejuo ruw, kute adjãrmã. Ne kam kadjy kubêkà mexja byn kam prĩne o kupun kam kẽnkekam adjã. Me kute kẽnkre kakrwýnh nyjakam adjã. Kraxje me kute kam me'õ jadjãr kêtukumrêx. Kam ne adjã.

⁵⁴Pi'òk rãrãr nêje akati jakam ne adjã. Akati jakam ne me no katon õ mýjja kupêho kumex. Pi'òk rãrãr kêttri õ mýjja kupêho kumex. Akati jakam ne adjã.

⁵⁵⁻⁵⁶NhyM me nire Garrêja kurũm Jeju kôt mõrja mekôt mõn omũ. Nãm me kute kẽnkekam adjãrkôt omũn kam akubyn ũrkwãmã mõn bõx. Bõx ne kam me kudjy djãmẽ pidjy nhĩnmẽ kubyn abenkam o akàn kam kadjy kudji. NhyM pi'òk rãrãr nhyM arým me nire tyk djã kêtõ kumex, Mõjdjê kukràdjãkôt ne me pi'òk rãrãrkam tyk djã kêtõ kumex.

24

Jeju akubyn tĩn.

Mat 28.1; Mak 16.1; Dju r 20.1

¹NhyM arým pi'òk kamrêk. NhyM ar nire kry:rãm kô rã'ã kute me kudjy djã abenkam o birênh ne irja byn 'ýr o mõ, kẽnkre'ýr o mõ. Ar kute kẽnkekam adjãrja'ýr o mõ.

²Nãm ar bit Jeju'ýr o mõ, ar kute o kudjymã ne ar bit 'ýr o mõr kajgo. NhyM arým me kute kẽnpotio 'ã ijêja arým amijã kutan kre jakà'ã amidjan dja. Me'õ ne o mõn kudja nhyM dja.

³NhyM ar nireja 'ýr mõn kẽnkemã wangij ne kam te Jeju nõr djã kamũ nhyM nõr kêt ne.

⁴NhyM ar te kute mýjja'õ marmã o dja nhyM adjyнкêt ne ar my amãnhkrutja ar aêrbê kato. Tu ar nokam kato. Õ kubêkà jadjê:nh ne ar kuri dja.

⁵NhyM ar te tĩn prãme ne rôròk ne ponh ne ikwã. NhyM kam arkum,

—Mýkam ne gar me tykkam me'õ akubyn tĩnja jabej mõ?

⁶⁻⁷Ë, ar nõr kêtja pumũ. Arým ne akubyn tĩn ne kato. Djã ne gar kabênja ma. Amrêbê ne ar amã, Garrêjakam ar ba rã'ãkam ar amã, “Gêdja me me axwemã ikanga. Ba ije amijo inhĩ dja me me axwemã ikanga nhyM me pĩte'y'ã inhô ba ty ne ijã akati amãnhkrut ne ikjêkêt ne akubyn itĩn ne”, ane, ã ar amã ane. ã ar amã ane gar ajte abej mõ, ane. Nãm ã kadjy mrãnh djwýnh arkum ane.

8-10 Nhyam kam ar nire arým Jeju kabên ja ma. Kabên ja man kam akubyn kênkre kurüm mō. Mōn bōx ne kam Jeju kôt ba djwýnhmã mýjja kunĩ jarê. Kôt ba djwýnhbê 11mê ôbikwaja kunĩmã mýjja jarê. Marij Madarenamê Djôwanãmê Xijagu nãbê Marijmê ar ro'ã mōrjamê. Ar ja ne Jeju'yr mōn te nōr djã kaprãn bōx ne memã arê, Jeju kute tũmrãm ar anorjamã arê.

11 Nhyam bep nãm me ate krã. Nãm me o kabên kajgon kam tu ate krãn amim kamnhĩx kêt ne.

12 Nhyam bep Pedrubit ne ekruy ne kãmã djan kam kênkre'yr prõt ne 'yr bōx ne kam te 'ã ibôn ýmkjêro nō. Te abej rĩto nō. Nhyam kupu djãbit ate nō. Nhyam omũn kam akubyn tẽ, te kute amikam mýjja'õ marmã umar tẽ. Tẽn ýrkwãkam bōx.

Imau'yr Jejukôt ba djwýnh tẽ nhyam ar nokam amirũt.

Mak 16.12

13 Nhyam myt tãm kam kôt ba djwýnh amãnhkrut ne krĩ ngrire 'õ'yr tẽ. Krĩ ngrirebê Imau'yr ne ar tẽ. Djãm mũjar got. Tãm ne ja. Djeruxarê kurüm pry'ã akrebê 11 kiometu 'yr ne ar tẽ.

14 Ne kam abenmã kabên tẽ, abenmã Jeju bĩnmê mýjja ja kunĩ jarêho tẽ.

15 Abenmã arêho tẽm rã'ã nhyam Jeju arkôt bōx. Arkôt bōx ne arým ro'ã mō.

16 Nãm ar omũnh kajgo. Bãrãm mýjja ne ar no'ã nhyam ar te kute omũnhmã. Jeju

ta ne aminêje ar no nhity ne kam arkum,

17 —Ije tō mýj ne gar abenmã arêho tẽ? ane.

Nãm arkum kabên nhyam ar tẽm týt katikôt djan kam kaprĩre, nokre kaprĩre ne dja.

18 Nhyam kam ikjêja idjibê Kreôpa kum,

—Ije birãm apydji ne ga aje mýjja mar kêt, mýjja ajbir katorja mar kêt ne. Djeruxarêkam me kunĩ ne me kuma, ane.

19 Nhyam kam kum,
—Ije nhyam mýj nã? Nhyam mýj ne gar abenmã arêho tẽ?

Nhyam amê ar ja kum,
—Ije tō gêt Nadjarekam me kra'õ nhidjibê Jeju. Metĩndjwýnh kabên jarênh djwýnh'õ. Kabên mexkumrêx. Nãm katat memã Metĩndjwýnh kukràdjã'ã ujarênh mexkumrêx ne. Ne ar memã mýjja pumũnh kêt kwý 'yro ba. Mýjja kwý nhipêx mexkumrêxo ba. Kam ne Metĩndjwýnh kam kĩnhkumrêx nhyam me kâtãmdjwý kam kĩnhkumrêx.

20 Nhyam bep me kadjy Metĩndjwýnh mar djwýnh nhõ bēnjadjwýrmê me banhõ bēnjadjwýrmê, me ja ne me me kute bĩnmã memã kanga nhyam me pĩte'ykam kubĩ.

21 Ý, kute me bakurê djwýnhbê me bapytãrmã, me babê idjaer pytãrmã ne bar bajbit amim kamnhĩx ne, nhyam arým ty. Nãm me arým kubĩ nhyam kam arým 'ã akati amãnhkrut ne ikjêkêt.

22-23 Nhyam ar nire ar ikôt Jejumã àpênh ja ar ijaê.

Kry:ràm ne ar kēnkre'ÿr mōn te abej ne kam akubyn bōx ne kam we ar imã, “Arÿm ne bar mÿj me'ōja pumũ. Birãm kadjy mrãnh djwÿnh got bar omũ. Nhyr ar imã, ‘Jeju ne arÿm akubyn tĩn ne’, ane.”

Nã, nãm ã ar nire ar ijaêro ane.

²⁴ Nhyr kam ar ijō kēnkre'ÿr tēn te kam abej. Nhyr kēnkre kaprÿ ne. Mrãmri ne ar nire kōt arē. Nhyr bep Jeju ta ne amirĩt kētkumrēx, ane. ã kum ane. Nãm ã Jeju kōt ba djwÿnh Jejuo atemã me'ōn ã kum kabēn ane.

²⁵ Nhyr kam Jeju ta arkum,

—E kum ar ano kēt. Mÿkam ne amrēbē Metĩndjwÿnh kabēn jarēnh djwÿnh me amã mÿjja ja jarē ga me tu amim mar ne amijamakrekam kunĩ nhōr ne ar o aba kēt ne.

²⁶ Mrãmri ne arÿm Bēnjadjwÿrbē kumkati tokryn arÿm kãjkwamã tēmmã. Amrēbē Metĩndjwÿnh kabēn jarēnh djwÿnh kute arēnh kōtō. Dja tokry kumrēx ne kam arÿm bēnjadjwÿr rax kadjy kãjkwamã tē, ane.

²⁷ Ne kam prĩne arkum Metĩndjwÿnh kabēn'ã ujarēnh tē, Metĩndjwÿnh kabēnkam ta amijã ujarēnhja ne kunĩ arkum 'ã ujarēnh tē. Nãm Mōjdjē kumrēx memã 'ã pi'ōk no'ōkmo krax nhyr kam atãri Metĩndjwÿnh kabēn jarēnh djwÿnh memã 'ã pi'ōk no'ōk ne. Nhyr kam ta amijã ujarēnh tēm tãmtã ĩ amũ 'ã ujarēnh tē.

²⁸⁻²⁹ Nhyr kam ar ro'ã mō. Ar krĩ'ÿr tēmja'ÿr ne ar ro'ã mōn kam arÿm tēpo mō. Nhyr kam bit Jeju mã tēmmã. Nhyr ar kabēno nē ne kum,

—Jãnh ar inhūrkwākam ar inhikō'ã nō. Arÿm ne aparjrum myt nhÿ. Arÿm akamãt 'ÿr, ane.

Nhyr kam tu arkōt wadjã.

³⁰ Ne kam bit ò kwÿ krēnmã nhÿ. Ò kwÿ krēnmã nhÿn kam djwÿ byn Metĩndjwÿnhmã amikĩnh jarēn kam ipōn arkum kungã.

³¹ Nhyr kam ar amak e tyk anen arÿm Jeju ma nhyr kam tu ar nokam akuno.

³² Tu ar nokam akuno nhyr kam ar abenmã,

—E kum tãm. Ga pry'ã kute gu bamã Metĩndjwÿnh kabēn'ã pi'ōk no'ōk jarēnho tēm gu bakĩnh ne bakrãkà 'ò nhÿnhja pumũ, ane.

³³⁻³⁴ Ne ekruy ne kãjmã djan kam ajte akubyn Djeruxarēmã tē, Jeju kōt ba djwÿnh'ÿr tē. Jeju kōt ba djwÿnhbē 11mē ōbikwamē ne ar ro'ã aben pydjĩn nhÿ. Nhyr kam ar ar ja'ÿr bōx. Bōx nhyr ar aben pydjĩn ÿr ja ar kutã arkum arē,

—Mrãmri ne arÿm Bēnjadjwÿr akubyn tĩn ne katon Ximãomã amijo amirĩt ne, ane. Ar kutã ne ar arkum arē.

³⁵ Nhyr kam ar nĩnh tēmjadjwÿ amipãnh arkum arē. Pry'ã ar tēm nhyr Bēnjadjwÿr Jeju arkōt bōx ne ro'ã mōr ne kikrekam ÿr nhyr kute djwÿ nhipōnh ne 'ã Metĩndjwÿnh 'wÿr ne arkum ōr nhyr ar kute kōt kum

kator ja ar amipānh arkum arē.

Kute kôt ba djwýnhmã aminhĩ kamjýr rã bēn.

Mat 28.16; Mak 16.14; Dju r 20.19

³⁶ Nãm ar arkum arēho ãm rã'ã nhym Bēnjadjwýr ta ajte tu ar nokam katon ar ipôkri dja. Ar ipôkri djan arkum,

—On ar adjumar mex ne ar aba, ane.

³⁷ Nhym kam ar tĩn prãm ne kum uma: ne. Nãm ar Jejuo me karõn kam kum uma: ne.

³⁸ Nhym kam arkum,

—Mýkam ne gar amikam atĩn prãm ne anhõkre kadjwýnhbē amim, “Mýj ne ja? Birãm me karõ ne ja”, anhýro akumex?

³⁹ Ē, ar inhikramē iparkam kàxirãx djwakreja pumũ. Ba. Atemã me'õ kêt. Gop ar ikupên ipumũ. Djãm ã me karõ kute anhýr? Me karõ ã kute anhýr kêt. Gop ar inhĩmē ijija pumũ. Djãm me karõ ã 'imē ĩ kute anhýr got, ane.

⁴⁰ Ā arkum anen kam arkum aminhikramē amipar bēn kam ari arkum o apa.

⁴¹ Nhym ar omũn kam kĩnhkumrēx ne. Ne kam kĩnhkam amim,

—Ije, djãm tãm? Kati, atemã me'õ. Nãr kon tãmý, anhýro kumex. Nãm ar kĩnh rax ne kam te kute marmã o dja. Nhym kam Jeju arkum,

—Djori mýjja ba kukrē, ane.

⁴²⁻⁴³ Nhym kam ar kum tep djãr kwý tan kungã nhym kubyn kukrē. Nhym ar arek 'ã omũho nhý.

⁴⁴ Nhym kam arkum,

—Ē, ar ikabēn ja ma. Ar akam ar ibari ikabēn ja gop ar ama. Nã bãm anhýr djwýnhràr ar amã,

“Me kute ijã pi'ók no'ókja kunĩ dja apõx gar omũ. Mõjdjēmē me Metĩndjwýnh kabēn jarēnh djwýnh kute ijã pi'ók no'ók nhym me ijã ngrerdjwý 'ã pi'ók no'ókja kunĩ dja apõx gar omũ”, ane. Nã bãm ã ar amã ane nhym arým apõx gar arým omũ, ane.

⁴⁵ Nãm ã arkum anen kam arkum Metĩndjwýnh kabēn'ã pi'ók no'ókja kunĩ jarēho tēn kadjy ar amak bõ nhym ar kam kuma.

⁴⁶ Nãm arkum,

—Metĩndjwýnh kabēn'ã pi'ók no'ókkam ne, “Bēnjadjwýrbē kumkati dja tokryn tyn 'ã akati amãnhkrut ne ikjē kêt ne akubyn tĩn ne kato”, ane.

⁴⁷ Kam dja me pyka kunĩkôt kàj bē 'ã ujarēnh mō gē me amim katon wãnh axwemã iren Metĩndjwýnh'ýr amijo akēx gē Metĩndjwýnh me axweo aknon mekam ngryk kêt. Djeruxarēkam dja me memã arēnhmo krax ne. Ne kam apýnh pyka kunĩkôt memã arēho ajmã. Nãm ã me anhýr djwýnhràr Metĩndjwýnh kabēnkam 'ã pi'ók no'óko ane.

⁴⁸ Nhym arým apõx gar ga anoo prĩne omũ.

⁴⁹ Jakam dja ba ar amã Ibãm Karõ jano. Ibãm kute ar amã kabēn pydjĩn arēnhja tãm, kute ar amã Amikarõ jarēnh tãm dja ba amrē ar amã ano. Gora ar arek krĩraxbē Djeruxarēwãkam

arek djan kam ama. Adjām rã'ã gê arým ar awÿr bôx. Dja kàjkwa kurũm ar awÿr ruw ne kam ar ajo ban kam ar ajo tÿx gar kam atÿxkumrẽx ne kam pyka kunĩkôt 'ã adjujarẽnh mō, ane. Nãm ã arkum ane.

Jeju kàjkwamã àbir.

Mak 16.19; Kar 1.9

⁵⁰Ne kam krĩbê Betanhamã aro mōn aro bôx. Djeruxarẽ kurũm aro mōn aro bôx ne kam aro kĩnh ne. Kute aro kĩnh kadjy ne arkum ikra bẽn arkum kabẽn ne.

⁵¹Arkum kabẽno ãm rã'ã, tu kabẽn konenh mebê kàjkwamã wabin kam arým kàjkwakam õ pykamã bôx.

⁵²Nhym kam kôt ba djwÿnhja kum mex, rax jarẽho kumex. Ne kam akubyn Djeruxarẽmã arým mōn bôx. Kĩnhkumrẽx ne mōn bôx.

⁵³Ne kam Metĩndjwÿnh nhõ kikretikam ar mã Metĩndjwÿnhmã mex, rax jarẽho ba. Mrãmri. Tãm ne ja.

Djuão memã Jeju'ã ujarēnh rax ne ja.

Djuão ne Jeju'ã ajarē. Jeju kute amijo ĩ ne rwýk kêtri Bämmē ro'ã kàjkwakam ar bari kumrēx memã arē. Ne kam atāri Jeju kute amijo amirīt ne kute meo mex ne kute memã amikabēn jarēnh ja'ã ujarēnh tēn àbir djāmã kumē. Nām prīne gwaj bamã Jeju kabēn jarē. Jeju kute kukràdjà'ã mýjja jakre kunĩ ne arē. Me kute tu amim Jeju kamnhĩxkumrēx ne kam tīn rã'ã rã'ãmã ne gwaj bamã arē.

Djuãomē kamybē Xijagu ne Ar kubē tep pynēnh djwýnh nhym Jeju arkum kabēn nhym ar tu mýjja kunĩmã iren Jeju kôt mōn kôt bikamēnh rã'ã nhym Jeju wabi. Nhym memã Jeju jarē nhym me kôt kum kurēn pa 'ãbyn apēxtimã kumē. Kamã ne ajte memã *Mýjja Apōx Kētri Kukām 'ã Ujarēnh* jadjwý'ã pi'ók no'ók ne.

Me'õ nhidjibē kabēn'ã ujarēnh kadjy ne ja.

Kar 10.36; Pír 2.6; Kor 2.9; Iđja 1.2

¹ Mýjja kunĩ kêtri ne arým me'õ nhidjibē Kabēn. Me'õ nhidjibē Kabēn kàjkwakam Metĩndjwýnhmē ro'ã nhýn adjwýnhdjwý kubē Metĩndjwýnh.

² Ta ne mýjja kunĩ kêtri Metĩndjwýnhmē ro'ã nhý.

³ Kubē ne mýjja kunĩ nhipêx djwýnh. Ne ren kêt nhym ren mýjja katorjadjwý kunĩ ren kêt kumrēx.

⁴ Me'õ nhidjibē Kabēnjabē ne mýjja kunĩ tīn djwýnhkumrēx. Ne kam kôt kute mrãmri ne me kurwý djà pyræk. Ga, ngõnhpók kute akamàt kô tyk kurwý nhym me kute akamàtkam mýjja kunĩ pumũnh ne katàt mrãnhja pumũ. Me jadjwý ne me axwen kam mrãnh punu. Nhym kam me memã me'õ nhidjibē Kabēnja'ã ajarē nhym me kwý arým amim tu markumrēx. Kubē mýjja kunĩ tīn djwýnhkam ne me kwý amim tu markumrēx ne kam arým axwe kêt ne katàt amijo ba.

⁵ Ga, akamàt kô tykkam me kute mýjja pumũnh kêt ne ba punuja pumũ. Me kwý jadjwý ne me axwen ba punu. Nhym kam me memã me'õ nhidjibē Kabēnja'ã ajarē. Memã 'ã ajarē nhym me axweja kute akamàt kô tykkam baja pyræk ne me amim mar kêt.

⁶ Be, atemã me'õbē ne Djuão. Ngômã me angjēnh djwýnhja. Metĩndjwýnh ne Djuão jano nhym arým kukwakam ujarēnh tē.

⁷ Me'õ nhidjibē Kabēnja kute mrãmri ne me kurwý djà pyræk nhym Djuão arým 'ã ujarēnh tē. Kôt me kunĩ kute tu amim me'õbē Kabēnja markumrēx kadjy ne 'ã ujarēnh tē.

⁸ Be, djām Djuão ta kute me kurwý djàja pyræk? Kati.

Kukãm kute 'ã ujarënh kadjy ne tẽ.

⁹ Me'õ nhidjibê Kabënja ne mrãmri kute amijo ba mexkumrëx ne katàt kute memã kabën jarënhkumrëx. Nãm me kunĩmã arënhkumrëx. Kute mrãmri ne me kurwý djà kute memã pry kurwý pyrãk.

¹⁰ Me'õ nhidjibê Kabënja ne amikadjy me kunĩ nhípëx ne tũmrãm me'yr bõx ne me ro'ã ar ba. Ta ne amikadjy me kunĩ nhípëx. Nãm te me ipëx ne te me ro'ã ar ba nhym me kute amim mar kêt.

¹¹ Õ me wýnh'yr ne bõx nhym õ me wýnh kute o aminhõ bënjadjwýr kêt.

¹² Nhym be, me kwý ne me apýnh ã djàri arým o aminhõ bënjadjwýrkumrëx. Me ja ne me me'õ nhidjibê Kabënja'ã amim,

—Mrãmri ne kubê Metĩndjwýnh Krakumrëx, ane. Nãm me amim anen arým o aminhõkumrëx. Nhym kam arým apýnh me ã djàri memã kum,

—Mrãmri ne arým abê Metĩndjwýnh krakumrëx, ane.

¹³ Mebê Metĩndjwýnh krakam arým umar djà ny. Umar djà nyo kute mrãmri ne me prĩre bixadjwýr nykam umar djà ny pyrãk. Djãm me my kute me niremã kra jadjwýrkõt me umar djà ny? Kati. Nãr, djãm me my kute me nireo ikwã prãmkõt ne me umar djà ny? Kati. Nãr, djãm me kute kra'ã amim karõkõt me umar djà ny? Kati. Metĩndjwýnh kute

memã amak bõnhkõt me umar djà ny.

¹⁴ Be, me'õ nhidjibê Kabënja ne arým amijo ã ne me baro'ã ar ba. Nãm mexo uman ar ba. Ar ba ne bar prĩne mexo umakõt omũnhõ iba. Bãm pyma o ne uma. Kubê Metĩndjwýnh Kra djwýnh. Pydji. Kam ne prĩne mexo uma. Ta ne tu kum me kaprĩ:kumrëx* ne kabën pýnh ne arën me baro'ã ar ba.

¹⁵ Be, ngõmã me angjênh djwýnhbê Djuão ne kãj bê 'ã ajarën memã kum,

—Arým ne ba ar amã me'õ ja'ã ajarën 'ã ar amã, “Me'õ dja ikõt bõx. Nãm raxo katàt ijakre. Be, mýkam? Bir, amrëbê: ikêtri ne ar ba tũm. Kam ne raxo katàt ijakre”, ane. Arým ne ba ã ar amã ane. Nãm ã Djuão memã ane.

¹⁶ Be, mýjja kunĩ ne õ. Ta ne ukaprĩõ ukaprĩn õ mýjja kunĩmẽ me bakunĩõ djuw mexo nhý.

¹⁷ Mõdjê ne Metĩndjwýnh kukwakam me kute katàt amijo ba'ã memã karõ. Me axwe kêt kadjy memã karõ. Nhym be, Jeju Kritu ta ne tu kum me kaprĩn kabën pýnh ne arë.

¹⁸ Be, djãm me'õ ne kute Metĩndjwýnh pumũnh got? Arkati. Kra djwýnh pydjibit ne kute omũnh. Bãmmẽ ro'ã ne nhý. Krabit kute omũnh ne arým memã 'ã ajarë.

Djuão kute memã amijarënh kadjy ne ja.

Mat 3.1; Mak 1.1; Ruk 3.1

* **1:14** Djãm me ta ne me axwe kêt nhym pãnh kum me kaprĩ Kati. Me ta te axwe kêtã nhym ta arým tu kum me kaprĩ.

19 Be, Djeruxarēkam mebê idjaer rūnhja ne me Djuãomã me kwÿ jano. Ne me kadjy Metĩndjwÿnh mar djwÿnh kwÿ jano. Ne mebê Rewidjwÿ kwÿ jano. Me kute abej Djuão kukjêr kadjy ne me me kwÿja jano nhym me arÿm 'ÿr mō. 'ÿr mō:n kam arÿm 'ÿr bōx ne kum,

—Mÿj me ajō ga nã? Djãm abê me inhō Bēnjadjwÿrbê kumkatibê Kritu? ane.

20 Nhym Djuão memã 'êx kêt ne mrãmri tu memã arēnhkumrêx ne memã kum,

—Ba ibê Kritu kêt. Metĩndjwÿnh kute ijã me õ Bēnjadjwÿrbê kumkati mēnh kêt, ane.

21 Nhym me kum,

—Be, abê Kritu kêt kam mÿj me ajō ga nã? Djãm abê Metĩndjwÿnh kukwakam kabēn jarēnh djwÿnh? Djãm abê Erij? ane.

Nhym memã kum, “Kati”, ane.

Nhym me kum,

—Metĩndjwÿnh kute me imã kukwakam kabēn jarēnh djwÿnh'õ janormã. Djãm ga? ane.

Nhym memã kum, “Kati”, ane.

22 Nhym me kum,

—Bir, dja ga me imã amijarē. Me ije memã akabēn jarēnh kadjy. Me kute awÿr me ijanor ba me ije memã akabēn jarēnh nhym me kute amar kadjy on me imã amijarē, ane.

23 Nhym memã kum,

—Be, amrêbê: ne Metĩndjwÿnh kukwakam kabēn jarēnh djwÿnhbê

Idjaij ijã kabēn jarēn me bakukãmãmē kum,

“Kapôt kukritkam dja me'õ kaj bê me akren memã kum,

‘Bēnjadjwÿr djwÿnh kutêp wãnh ajaxwemã anhiren kum amex. Kute mrãmri ne me kute me bēnjadjwÿr rūnhmã katàt pry jadjwÿr nhym mexja pyræk. Dja gar ã kutêp amexo ane’, ane.”

Ba ijã ne Idjaij memã ane, ane. Djuão ã memã ane.

24 Be, mebê idjaer rūnh kute Djuão'ÿr me kwÿ janorja, kute kukjêrjabê ne mebê pardjêu.

25 Djuão amijã memã ane nhym me kum,

—Be, abê Bēnjadjwÿrbê kumkatibê Kritu kêt ne abê Erij kêt ne abê Metĩndjwÿnh kukwakam kabēn jarēnh djwÿnh'õ kêt ne kam Metĩndjwÿnhmã ngômã me angjêho aba. Mÿkam? ane.

26 Nhym memã kum,

—Bir, ba ikajgo me:xi. Ije Metĩndjwÿnhmã me arēnh kadjy ba ngômãbit me angjêho iba. Ikajgo nhym be, me'õ ra:x arÿm bōx. Ne kam ar me banhipôkri ba ga me aje mar kêt.

27 Tãm wã 'ã ne ba me amã, “Me'õ gêdja ikôt bōx. Nãm raxo katàt ijakre”, ane. Bãm te irax ne 'ã inhibôn ije kum parkà 'ãpre bōnh ne o itēm prãmje. Be, ãm irax ba ren arÿm kum apê. Nhym be, kati. ãm ingrire. Nãm raxo

ijakrenh mex ne. Nãm ã
Djuão memã ane.

²⁸ Ngô raxbê Djodão
nhikjê'ã krîbê Betanhakam
ne ã memã ane. Ngômã
kute me angjênh djâkam ne ã
memã ane. Djeruxarê kurûm
me bôxjamã ã ane.

*Djuão kute arkum
Metîndjwýnh Kra jakre kadjy
ne ja.*

*Mat 3.11; Mak 1.10; Ruk
3.22*

²⁹ Nhyh kam arým akamàt
ne akati. Nhyh Djuão ar
jãnh dja nhyh nînh Jeju Djuão
kutã tẽ. Nhyh omûn 'ã memã
kum,

—Ota, Metîndjwýnh nhõ
Mrykî'ãtomti jabatãnh ny
tẽ. Tãm ne Metîndjwýnh me
bawýr ano nhyh me kute bñ
nhyh kute me kunî jaxweo
pãnhmã.

³⁰ Tãmwã 'ã ne ba ar amã,
“Me'õ dja ikôt bôx. Nãm raxo
katàt ijakre. Be, mýkam? Bir,
amrêbê: ikêtri ar ba tûm. Kam
ne raxo katàt ijakre”, ane.

³¹ Be, djãm ba ne ba
amrêbê nokre pumû? Kati.
Ije amrêbê omûnh kêt.
Metîndjwýnh kabênkôt ije
me abê idjaermã Kritu'ã
idjujarênh ga me aje marmã.
Jabit ne ba kuma. Me aje
Kritu marmã ne ba ngômã me
ajangjênhõ iba, ane.

³²⁻³³ Ne kam Djuão ajte
memã kum,

—Djãm amrêbê ije nokre
pumûnh got? Kati.
Metîndjwýnh amrêbê ngômã
me angjênh'ã imã karõ. Ne
kam ije Kritu nokre pumûnh
kadjy ta ajte imã, “Be, me'õ'ã

dja Ikarõ ruw ne arek kam
nhỹ ga omû. Tãmja ta gêdja
memã Ikarõ jano nhyh arým
meo ba”, ane. Kute imã anhỹr
kôt ne ba kam arým nokre
pumû. Metîndjwýnh Karõ
kute tut pyrâk arým Jeju'ã
ruw ne arek kam nhỹ ba
arým omûn kam nokre pumû.

³⁴ Ije nokre pumûnhkam
ba arým memã arênhkumrêx
ne memã kum, “Be, mrãmri
tãmwãbê Metîndjwýnh
Krakumrêx”, ane. Jeju kutã
têmkam Djuão ã memã ane.

*Ar kumrêx kute Jeju kôt
amijo bikamênh'ã ujarênh.*

³⁵⁻³⁶ Nhyh kam ajte akati
nhyh Djuão omê kôt ba djwýnh
amãnhkrut ar Jeju tẽmkôt
omûnhõ dja nhyh arým
arkum,

—Ota, Metîndjwýnh nhõ
Mrykî'ãtomti jabatãnh ny tẽ,
ane.

³⁷ Nhyh Djuão kôt ba
djwýnh ar kuman mã Jeju kôt
ajkamê.

³⁸ Nhyh Jeju ar'ýr akêx
nhyh ar kôt tẽ nhyh ar omûn
arkum,

—Mýj nã? Mýj ne gar amã
kînh ne ikôt tẽ? ane.

Nhyh ar kum,

—Rabi, nhỹnh ne ga
anhürkwãja? ane. Ujarênh
djwýnh'ã ne ar kum, “Rabi”,
ane.

³⁹ Nãm ar ürkwã jabej kukij
nhyh arkum,

—Amrê ar ikôt tẽn omû,
ane.

Nhyh ar arým kôt tẽ. Kôt
tẽ:n arým ürkwã'ýr bôx ne
arým omû. Ne kam arek kam
nhỹ. Arým ar'ã amykrykam

ar arek kam nhỹ. Nhỹ: nhym ar'ã akati.

⁴⁰ Be, ar amãnhkrut kute Djuão kabên mar ne mã Jeju kôt bikamênhja nhikjê nhidjibê ne ãngre. ãngremê Ximão Pedru ar axikôt apôx.

⁴¹ Nãm ar ỹr'ã akati nhym ãngre kamy Ximão kumrêx jabej tẽn arým kum katon kum,

—Arým ne bar Mexijmã ikato, ane. Me õ Bẽnjadjwýrbê kumkatibê Kritu'ã ne me kum Mexij jarê.

⁴² Nãm Ximãomã anen arým Jeju'yr o tẽn 'yr o bôx ne kum akre. Nhym kam Jeju arek omũho djan kum,

—Ga abê Ximão. Djônaj ne adji. Dja ba jakam amã Xepa jarê, ane. Be, kên'ã ne kum Xepa jarê. Me bakabênkam ne kum Pedru jarê.

⁴³ Nhym ajte ar'ã akati nhym Jeju pykabê Garrêja'yr tẽmmã. Ne 'yr tẽn kêtri Piripi kumrêxmã katon kum,

—Amrê mã ikôt ajkamê, ane.

⁴⁴ Krĩraxbê Bexadakam ne Piripi nhũrkwã. Kamdjwý ne ãngremê Pedru ar ũrkwã.

⁴⁵ Nãm Jeju Piripimã kabên nhym kam arým tẽn Natana-jeumã kum,

—Arým ne bar kum ikato. Me bakukãmãre Mõjdjê kute me bakukràdjã'ã pi'ók no'ókkam kute tãmwã'ã pi'ók no'ók. Metĩndjwýnh kukwakam kabên jarênh djwýnh 'õdjwý ar kute tãmwã'ã pi'ók no'ók. Bar pi'ók kôt kum ikato. Kubê ne Nadjarekam Jeju, ane.

⁴⁶ Nhym Natanajeu kum, —Tô nhỹnh, djãm Nadjare kurũm mýjja mex'õ kator prãm got? ane.

Nhym kum, “Amrê ikôt tẽn omũ”, ane.

⁴⁷ Ne kam arým 'yr o tẽn. 'Yr o tẽn 'yr o bôx. Nhym Jeju arým Natanajeu tẽmkôt omũn kum,

—Be, ga abê idjaerkumrêx. Ajêxnhĩ kêtumrêx, ane.

⁴⁸ Nhym Natanajeu kum, —Je, nhỹnh ne ga arým ima? ane.

Nhym kum, —Be, Piripi kute iwýr ajwýr kêtri ne ba arým apumũ. Pibê pigêre parbê anhýrri ne ba arým apumũ, ane.

⁴⁹ Nhym kum, —Ujarênh djwýnh, mrãmri ne abê Metĩndjwýnh Krakumrêx. Abê mebê idjaer nhõ bẽnjadjwýr rax, ane.

⁵⁰ Nhym Jeju kum, —Ba ije amã, “Pigêre parbê anhýrri ba arým apumũ”, anhýrbit. Ga kam arým tu amim imarkumrêx. Adjým, dja ba ajte mýjja pumũnh kêt kwý nhipê:x ga omũ. Mýjja raxo kute ajbir ije amã arênhja jakrenh mex dja ga omũ, ane.

⁵¹ Ne kam ajte kum, —Ba ije amijo inhĩ dja ĩ ijã kãkwa abenbê ajkij nhym Metĩndjwýnh kadjy mrãnh djwýnh arým ikurũm wabin ijã axidjuw gar arým omũ. Mrãmri ne ba ar amã ja jarênhkumrêx, ane.

2

Kute ngôo pidjô kangô.

1 Nhyim akatin akatin akati nhyim onj Garrêjakam krîraxbê Kanakam me'õ myja me'õ nire'yr mormã. Nhyim me me kukràdjà kôt arým ar'ã akuprõn kute abenã ar mênhmã o dja. Nhyim Jeju nã me kôt kam ar ba.

2 Nhyim me Jejumẽ kôt ba djwýnh arkum krà nhyim ar arým me'yr bõx.

3 Me'yr bõx nhyim uba kangô arým mebê apêx. Nhyim nãja Jejumã kum,

—Uba kangô ne arým mebê apêx, ane.

4 Nhyim kum,

—Adjým me'õ nire. Djãm arým idjâpênh'ã myt bõx got ga imã arê? ane.

5 Nhyim kam nã kikrekam me õ âpênhmã kum,

—Gêdja ar amã arê gar kabên kôt apê. Nãm ã nã arkum ane.

6 Nhyim kam keno ngônhbê 6 ne ku'ê. Me kute amiku'õnh djà kadjy ne ngônha. Mebê idjaer kute Metĩndjwýnhmã amiku'õnh djà kadjy. Ngônha kre rûnh kute ngônhti pyrâk. Keno ngônha pydji kre'ã akrekam ne kute ngônhrõkrõkti ipuo amãnhkrut ne amãnhkrut pyrâk.

7 Nã me âpênh djwýnhmã kabên nhyim kam Jeju arkum, “Ar ngôo ipu”, ane. Nhyim kam ar ngô runho tẽn o ipu mex ne.

8 Nhyim arkum,

—Ar kwý run memã ýr djwýnhmã o tẽn, ane.

9 Nhyim arým ar kwý run memã ýr djwýnhmã o tẽn nhyim arým kakin amim,

—Je tô, nhýnh ne uba kangôja? ane. Ne kam amiwýr me'õ my kute ni'yr mõrja 'uw nhyim 'ýr bõx nhyim kum,

10 —E kum, uba kangô mexkumrêx ne ga o apdjun ajbir o akato. Djãm me kute ã o anhýr got? Kati. Me kute abenã me rênkam ne me kute memã kangô djânhkumrêxja kumrêxo apôx. Ne me kute o kôm kumexkambit kute memã kâjbê kangô djânh apôx. Be, ga ne ga atemã ne ajbir kangô djânhkumrêx jao akato, ane.

11 Be, me kute raxmã kator kadjy myjja pumûnh kêt nhípêx krax ne ja. Garrêjakam krîraxbê Kanakam ne ngô kajgoo uba kangô nhípêx ne o memã amiraxo amirît. Nhyim kam kôt ba djwýnh ar kute omûnhkam tu amim markumrêx.

12 Nhyim kam Jeju krîraxbê Kapana'ýr rwýk tẽn. Nãmê kamymẽ kôt ba djwýnhmẽ ne ar kôt mõ. Ar 'ýr rwýk mõ:n arým 'ýr bõx. Ne Kapanakam ar ba: nhyim ar'ã akati ngrêrebit apêx. Nhyim kam ar ajte mõ.

Kute Metĩndjwýnh nhõ kikreti nêje me anor.

Mat 21.12; Mak 11.15; Ruk 19.45

13 Djeruxarêkam mebê idjaer kute aben pydji 'ýr. Me kute aben kajmã'ã Metĩndjwýnh me bê idjaer kukãmãre nhirõbê mrãnhja

mar kadjy ne me aben pydji 'ÿr. NhyM Jeju arÿm mekôt 'ÿr tē. 'ÿr tē:n kam arÿm 'ÿr bôx.

¹⁴ Ne kam Metîndjwÿnh nhô kikretimã wadjà. NhyM me kumex. Me kute pi'ók kaprî pãnh memã mry nhôr djwÿnh kumex. Mry bàri, mrykî'âtomti, tut nhôr djwÿnh kumex. NhyM me kute me ô pi'ók kaprî pãnh memã kikreti nhô pi'ók kaprîja nhôr kadjy me kumex. NhyM arÿm me omû.

¹⁵ Ne kam me kadjy arÿm djudjêdjêo me kaprêprêk djà nhipêx ne arÿm me aêro tēn bôm me kurê. Nãm me kunîmê me ô mrykî'âtomtimê me ô mry bàri jano. Nãm me kute me ô pi'ók kaprî pãnh memã kikreti nhô pi'ók kaprî nhôr djwÿnhjabê pi'ók kaprî ngràn mebê pîponh ikjêo rēnho tē.

¹⁶ Ne tut nhôr djwÿnhmã kum,

—Mûm me mÿjjao akato. Djãm Ibãm nhô kikreo bikēnh got ga me kikre kreo àpnu? Kwârîk wãnh Ibãm nhô kikrekam mÿjja pãnh abenmã pi'ók kaprî nhôr kêt, ane.

¹⁷ NhyM kôt ba djwÿnh omûn arÿm pi'ókkam Metîndjwÿnh kabēn ma. Amrêbê: Kra kute Bãmmã kum,

“Dja ba anhô kikre'ã ino tÿx nhyM me arÿm ibî”, anhÿr ja ne ar arÿm kuma.

¹⁸ NhyM kam mebê idjaer rûnh Jejumã kum,

—Goja on mÿjja pumûnh kêt'ô nhipêx bar omû. Ne kam arÿm abēnjadjwÿr rax

ma. Aje mÿj me'ô kabēnkôt kikretikam me anoro abaja ma, ane.

¹⁹ NhyM memã kum,

—Ã. Dja ba î me amã mÿjja pumûnh kêt'ô nhipêx. Dja me Metîndjwÿnh nhô kikretija ngrà ba kam akubyn ipêx. Ije ipêxo idjãm'ã gêdja akati amãnhkrut ne ikjêkêt apêx ba arÿm ipêx pa, ane.

²⁰ NhyM me kum,

—Tô nhÿnh? Djãm kikre ja nhipêx'ã akati amãnhkrut ne ikjêkêt apêx got? Kati. Be, me kute kikreti ja nhipêxo ku'e'ã amex krãptî:bê 46 apêx nhyM me arÿm ipêx pa, ane.

²¹ Be, djãm Metîndjwÿnh nhô kikreti wã'ã ne memã kabēn jarê? Kati. Aminhî'ã ne Metîndjwÿnh nhô kikreti jakren memã arê. Be, Jeju nhî kute mrãmri ne Metîndjwÿnh nhô kikre pyrâk. Dja ty nhyM me adjà.

²² NhyM kam arÿm akubyn tîn. NhyM kôt ba djwÿnh akubyn tînkôt omûn akubyn amijo tēn arÿm Jeju kabēn ja ma. Kute aminhî'ã kikreti jakreja man amim,

—Be, mrãmri ne Metîndjwÿnh amrêbê: pi'ókkam Jeju kônh kabēn dji. Mrãmri ne Jeju kabēnkumrêx, ane. Dja kôt ba djwÿnh ar kikreti'ã kabēn man ã amim ane.

²³ Me krãptî kute aben pydji djà nhô akatikam ne Jeju Djeruxarêkam ar ba. Me kute aben kajmã'ã Metîndjwÿnh me bê idjaer kukãmãre nhirôbê mrãnhja mar kadjy ne me aben pydji. NhyM Jeju mekam ar ban arÿm mÿjja

pumũnh kêt kwỳ nhípê:x. Nãm me punu krãptĩ:o mex nhym me arỳm omũ. Me krãptĩ ne me omũn arỳm amim,

–Be, mrãmri ne Jejubê Metĩndjwỳnh Krakumrêx. Mrãmri kubê me banhõ Bẽnjadjwỳrbê kumkatibê Kritukumrêx, ane.

²⁴ NhyM Jeju arỳm me kabẽn man amim,

–Be, djãm mrãmri me krãptĩja kute tu amim imarkumrêx got, ba on meo iba? Kati. Me krãptĩ kabẽn kajgo, ane. Be, djãm Jeju kute me mar kêt got? Nãm kute me kunĩ mar.

²⁵ Djãm kute me'õmã, “Mỳj ne me kuma”? anhyr prãm got? Kati. Kute prĩne me õkre kadjwỳnhbê me kabẽn mar. Kute me kwỳ kabẽn ka-jgo mar.

3

Nikodemumã umar djà ny'ã ujarênh.

¹ Be, me'õ, idjibê Nikodemu. Kubê pardjêu'õ. Me rũnhmê ro'ã ne mebê idjaer kunĩmã nhỹ.

² Akamãtkam ne Jeju'yr tẽn 'yr bõx ne kum,

–Ujarênh djwỳnh, mrãmri ne Metĩndjwỳnh ajano. Aje memã kukràdjã'ã adjujarênh kadjy ajano ga bõx. Arỳm ba me ije amar. Ga ne ga aje mỳjja pumũnh kêt kwỳ nhípê:x, me punu krãptĩ:o mex. Kam ne ba me arỳm kêt ije amar. Djãm me'õ kajgo kute ã meo anhyrmã got? Kati. Be, Metĩndjwỳnh amê

amijo kajkep. Kam ne ga ã meo ane. Nãm ã Nikodemu Jejumã ane.

³ NhyM kum,

–Ë, djãm aje Metĩndjwỳnh rax ne kute meo bajamã akator ne aje marmã ne ga tẽ? Be, ga ne ga te aje kum akatormã. Adjumar djà nykambit. Adjumar djà ny kute me prĩre bixadjwỳr nykam umar djà ny pyræk. Kambit dja ga kum akaton ama. Mrãmri ne ba amã ja jarênhkumrêx, ane.

⁴ NhyM kum,

–Je, mỳj dja ba idjumar djà ny kadjy on? Djãm arỳm ija-batànhkam ije inã tikkremã idjãr ne ajte ikator got ba idjumar djà nymã? ane.

⁵ NhyM kum,

–Djãm ja ne ba amã arẽ? Kati. Dja me amim Metĩndjwỳnh kabẽn ma. Metĩndjwỳnh kabẽn ne kute ngõ pyræk. Dja me amim kabẽn ma nhym Karõ arỳm memã amak bõ nhym me arỳm umar djà ny kute me prĩre bixadjwỳr nykam umar djà ny pyræk. NhyM kam Metĩndjwỳnh arỳm amim me utàn ar meo ba. Mrãmri ne ba amã ja jarênhkumrêx.

⁶ Djãm me my kute memã kra jadjwỳr nhym me bixadjwỳrkam Metĩndjwỳnh kêt umar? Kati. Me kêt umar kêtumrêx. NhyM be, Metĩndjwỳnh Karõ kute meo ny kêt ne me mrãmri umar djà nykumrêx ne arỳm kêt umar.

⁷ Ba amã, “Dja ga adju-mar djà ny kute mrãmri ne me prĩre bixadjwỳr nykam

umar djà ny pyràk”, ane. Ije amã anhÿrkam kwãrîk wãnh te aje marmã ikam ano tyk ne anhÿr kêt.

⁸ Be, ga, kôkreja pumũ. Djãm ga aje àbêrja kraxkôt omũnh ne nhĩ'ãm prôtkôt aje omũnh? Kati. Metĩndjwÿnh Karôdjwÿ djãm aje omũnh? Kati. Kute memã umar djà ny jangjêhdjwÿ djãm aje kôt omũnh? Kati. Aje kôt omũnh ne mar kêtumrêx, ane.

⁹ Nhym Nikodemu kum,

—Kon. Bir, mÿj dja kute memã umar djà ny jangjêh on? ane.

¹⁰ Nhym kum,

—Be, ga ne ga mebê idjaerkam me kukràdjã'ã adjujarênh djwÿnh ne ren aje ikabên mar. Nhym be, kati. Aje imar kêt, ane.

¹¹ Mrãmri amrêbê ar ije mÿjja mar ne omũnhkumrêx. Ne kam arÿm me amã arê ga me kam aje amim ar imar kêt rã'ã.

¹² Pykakam me kukràdjã kôt ba arÿm amã ikabên jarê ga aje amim imar kêt. Ne ba ren kàjkwakam ikukràdjã kôt amã ikabên jarê. Djãm kam ga ren tu amim imarkumrêx? Kati. Ga ren kamdjwÿ aje amim imar kêtumrêx.

¹³ Be, nhÿnh ne me'ô kute kàjkwakam kukràdjã marmã 'ÿr wabin 'ÿr bôx? Ne kuman akubyn ruwn arÿm memã arê. Kati. Pykakam me'ô kute kadjy àbir kêtumrêx. Ba ije amijo inhÿbit ne ba arÿm kàjkwakam kurũm ruw. Ba ne ba kam inhÿr tũm. Ne kam arÿm me amã arê.

¹⁴ Be, me bakukãmãre Môjdjê kapôt kukritkam kryto kangã karô nhipêx. Ipêx ne pĩ'ã kunhôn arÿm kãjmã kudja. Kudja nhym kangã karô kÿjrũm pĩ'ã wajêt. Badjwÿ, ije amijo inhÿdjwÿ, dja me pĩ'ã inhô ba arÿm kÿjrũm ã ijêto ane.

¹⁵ Mÿj kadjy dja ba kÿjrũm wajêt? Bir, dja me kwÿ ã pÿnhkôt tu amim imarkumrêx ne arÿm Metĩndjwÿnh kôt tĩn ne ar ba rã'ã: rã'ã ne. Ja kadjy dja ba kÿjrũm wajêt. Nãm ã Jeju Nikodemumã ane.

¹⁶ Metĩndjwÿnh ne kum pykakam me kunĩ jabê:. Mÿj ne kum me abê on? Bir, nãm me kadjy Kra djwÿnh jano. Kra pydji jano nhym arÿm pykamã bôx ne me kadjy ty. Mÿj kadjy ne ty? Bir, dja me kwÿ ã pÿnhkôt tu amim Kra markumrêx nhym arÿm me utã. Dja me biknor tokry djãkam me biknorbê me utã nhym kam me Metĩndjwÿnhkôt tĩn ne ar ba rã'ã: rã'ã ne. Ja kadjy ne ty. Nãm ã Metĩndjwÿnh kum me kunĩ jabêo ane.

¹⁷ Mÿj kadjy ne Metĩndjwÿnh pykamã Kra jano? Djãm kute memã axwe pãnh jarênh nhym me me biknor tokry djãkam biknor kadjy? Kati. Kute kubê me kunĩ pytãrmã ne ano.

¹⁸ Be, me kute arÿm tu amim Kra markumrêxja Metĩndjwÿnh kute memã axwe pãnh jarênh kêtumrêx nhym me biknor kadjy kêtumrêx. Nhym be, me kute

amim mar prãm kêtjamã ne arým kute memã axwe pãnh jarënhkumrëx. Arým kute me'ã amim,

—Tãmwã dja axwe pãnh me biknor tokry djakam akuno, anhÿrkumrëx. Mÿkam? Bir, Metïndjwÿnh Kra djwÿnh me kute amim mar prãm kêtgam dja me arým akuno.

¹⁹ Mÿj ne Metïndjwÿnh amim arën kam arým memã me biknor tokry djakam biknor jarë? Bir, nãm amim,

—Ba arým pykakam memã Jeju jano nhym bôx. Jeju ne kute memã pry kurwÿ djà pyræk. Jejukôt me katàt amijo ban tïnkumrëx. Nã bãm memã ano nhym me kum kïnh kêt. Ga, akamàt kô tykkam me kute mÿjja pumÿnh kêt ne ba punuja pumÿ. Me jadjwÿ ne me kum arïk ar baja kïnh. Mÿkam? Bir, me axwe'ã maje kum katàt amijo ba kïnh kêt. Nãm ã me'ã amim ane.

²⁰ Ga, me kunï arïk ar baja kum Jeju kurê ja pumÿ. Jeju kute memã pry kurwÿ djà pyræk me kum kurê. Djãm me kute amim Jeju mar ne kôt kute amijo ba prãm? Kati. Ren me amim Jeju ma nhym ren arým memã apÿnh axwe jarë. Axwe pãnh kute memã bën tÿx pymaje ne me kute amim mar prãm kêt.

²¹ Nhym be, me katàt kute amijo baja ne me kute Jeju kôt amijo ba prãm. Jeju kute memã pry kurwÿ djà pyræk ja ne me kute kôt amijo ba prãm. Mÿj kadjy? Bir, dja me kôt ar amijo ba nhym me arým omÿ. Kôt me ukaprïja

pumÿ. Metïndjwÿnh djukaprï kôt me ukaprï dja memã amirïtkumrëx nhym me arým omÿ. Ja kadjy ne me kute Jeju kôt amijo ba prãm.

Djuão Jeju'ã ujarënh.

²² Jeju Nikodemumã kabën pan kam kôt ba djwÿnhmë arým ar tẽ. Tẽ:n kam arým pykabê Djudëjakam bôx. Bôx ne arek ar kam ba. Metïndjwÿnhmã ngômã me angjêho ba.

²³ Nhym Djuãodjwÿ amÿ ngômã me angjêho ba. Amÿ krïraxbê Xarï kuri pykabê Inôkam ne ngômã me angjêho ba. Kam ngô kumexkam ne meo ba. Nhym me 'ÿr bôxo ku'ê nhym ngômã me angjêho ku'ê.

²⁴ Me kute Djuãobê ijê kêttri ne meo ku'ê.

²⁵ Nhym kam Djuãokôt ba djwÿnhmë mebê idjaermë ar arým aktã kabëno aben japanho dja. Nãm ar abenmã kum,

—Mÿj godja me ngôo me on nhym Metïndjwÿnh memã mex jarë? anen

²⁶ arým Djuão'ÿr tën 'ÿr bôx ne Jeju'ã kum,

—Ë, ujarënh djwÿnh, aje ngôbê Djodão nhijukri me'ômë ro'ã aban aje 'ã adjujarënh ar aba. Be, adjwÿnhdjwÿ arým ngômã me angjêho ba nhym me kunï arým mÿm abê tën 'ã kume:x, ane.

²⁷ Nhym Djuão memã kum, —Kwãrïk wãnh rã'ã. Metïndjwÿnh kute me'ã kum karôja ne me arým mÿm 'ÿr bôx.

28 Ba arým me amã amijarẽ ga me ikabẽn ma. Ba me amã, “Djãm ibê me banhõ Bẽnjadjwýrbê kumkati got? Djãm ibê Kritu got? Kati. Kukãm ne Metĩndjwýnh ijano ba tẽ”, ane. Ba arým me amã ja jarẽ ga me arým ama.

29 Djãm me wã ne inhõ me? Kati. Me wã ne Jeju nhõ me. Ga, me mjênbit kute prõo baja pumũ. Jeju kute prõo ba mãn prabê me wão ba. Jejubit ne me wão aminhõn meo ba. Ba ne inhõ me kêt. Be, ba ne ba amybým kam ikĩnhkumrẽx. Ga, me mjên prõ'ýr baja pumũ. Nhy m amybým mjên nhõbikwa kajgo arým mjên kabẽn ma. Kabẽn man kam arým kĩnhkumrẽx ne. Jeju'ã me krãptĩkam ne ba arým ã ikĩnho ane.

30 Mrãmri dja raxo amũ ijakrenho tẽ. Nãm ã Djuão memã ane.

31 Kàjkwa kurũm rwýkja ne raxo kute me kunĩ jakrenh. Nhy m be, pykabê me bixadjwýrja ne me pykabê ar ba. Pykabê ar ban pykabê mýjjabit jarẽ. Nhy m be, kàjkwa kurũm rwýkja raxo kute me kunĩ jakrenh.

32 Kute kàjkwakam mýjja pumũnh ne mar ne memã 'ã amijarẽnho ba. Nhy m me krãptĩ: kute amim kabẽn mar kêt.

33 Nhy m be, me kwý kute amim,

—Mrãmri ne Jeju kabẽn katàtkumrẽx, anhýrkam djãm Jejubit ne me amim kuma? Kati. Kàjkwakam

Metĩndjwýnhdjwý ne me amim kuma. Nãm me amim, —Mrãmri ne Metĩndjwýnh kabẽn katàtkumrẽx, ane.

34 Metĩndjwýnh kute anorkam ne Kra arým Metĩndjwýnh kukwakam kabẽn jarẽnho ba. Kute kubê Karõ nê kêtumrẽx nhy m kute 'amýnh týx ne o ba.

35 Kàjkwakam Bãm kum Kra jabê. Ne kam arým Kramã õ mýjja'ã kum karõn kam kum kunĩ kanga nhy m ar o ba.

36 Kra Bãm nhõ mýjja kunõ ba nhy m kam me kute tu amim Kra markumrẽxja arým Metĩndjwýnhkõt tĩn ne ar ba rã'ã: rã'ã ne. Nhy m be, me kute amim Kra mar kêtja dja me tĩnkumrẽx'ýr bõx kêtumrẽx. Metĩndjwýnh dja mekam ngryk rã'ã ne.

4

Xamarijka me'õ nire ja'ã ujarẽn.

1-3 Nhy m kam Bẽnjadjwýr djwýnh Jeju arým pykabê Djudêja kurũm tẽ. Mýkam ne tẽ? Bir, arým kute õ me jao Djuão jakrenhkam. Jeju amikõt me kamẽn ngõmã me angij nhy m me arým kume:x. Nhy m mebê pardjêu arým me kumex jarẽn ma. Nhy m kam arým amim,

—Be, me arým kute ijã me kumex jarẽn mar. Ba on, ane. Ne kam arým mebê tẽ. Djãm Jeju ta ne ngõmã me angjẽnho ba? Kati. Kõt ba djwýnh ne ar ngõmã me angjẽnho ba. Nãm Jeju

Djudêja kurũm tẽn kam ajte pykabê Garrêja'yr tẽmmã.

⁴ Ne kam arũm tu Garrêja'yr pykabê Xamarijkõt tẽm prãm.

⁵ Nãm Xamarijkõt tẽn kam arũm krĩrax'õ'yr bõx. Idjibê ne Xika. Kuri ne Jõdje nhõ pyka. Amrêbê: me bakukãmãre Djako kra Jõjemã pyka kwỳ tan kum kungã.

⁶ Õ pykakam ne Djako nhõ ngõmkwati. Nãm Jeju krĩrax'yr bõx ne arũm pykakõt tẽn kurêje katy. Ne kam tẽn arũm ngõmkwati jakã'ã nhỹ. Arũm kãjkwa nhipõkri myt nhỹrkam ne 'ã nhỹ.

⁷ Nhỹ: nhym nĩnh Xamarijkam me'õ nire arũm 'yr tẽ. Kute kam ngõ kwỳ jadjãrmã ne 'yr tẽn 'yr bõx. Nhym kam kum, “Ba ikõ”, ane.

⁸ Be, arũm kõt ba djwỳnh mã krĩraxmã mõrkam. Kute ar õ kwỳ krẽn djã byrmã ne ar tẽ.

⁹ Nãm kum, “Ba ikõ”, ane.

Nhym kum,

—E 'õ. Mýkam ne ga me ajõbê idjaerkam ngõ'ã ijuw? Ba ibê pykabê Xamarijkam me'õ nire ne ga ngõ'ã ijuw, ane. Be, mebê idjaer ne me kum mebê Xamarij kĩnh kêt.

¹⁰ Nãm nireja ã kum ane nhym Jeju kum,

—Ga aje Metĩndjwỳnh kute meo kĩnh djã mar kêt ne ba ije ngõ'ã ajwỳr djwỳnh aje imar kêt. Ne ga ren iman ren ba ngõ'ã ijuw ba ren amã me tĩnkumrẽx kadjy ngõ ren amã kungã, ane.

¹¹ Nhym kum,

—Õ kum bẽnjadjwỳr, anhõ ngõo àbir djã kêt nhym ngõmkwati kre ry:. Nhỹnh ne me tĩnkumrẽx kadjy anhõ ngõja?

¹² Me banhingêt kukãmãre Djako kukwakam ne ngõmkwatija. Ta ne kute kam o kõmo ku'ê nhym kramê õ mrymê kute kam o kõmo ku'ê. Djãm araxo aje me banhingêt Djako jakrenh? ane.

¹³ Nhym kum,

—Gêdja me ngõ kajgo jao ikõn akubyn kum kôr.

¹⁴ Nhym be, ba ije amã ngõ jarẽnhja gêdja me kwỳ ã pỹnhkõt o ikõn akubyn kum kôr kêtumrẽx. Ije amã ngõ jarẽnh ja gêdja me o ikõ nhym mã mekam apõx kute mrãmri ne ngõmkwatikam ngõ mã apõx pyrãk. Nhym kam me arũm Metĩndjwỳnhkõt tĩn ne ar ba rã'ã: rã'ã ne, ane.

¹⁵ Nhym kam kum,

—Bẽnjadjwỳr goja amrê imã aje ngõ jarẽnhwã ngã ba o ikõn goja imã kôr kêt ne amrê ngõo imrãnh kêt, ane. Djãm ngõkumrẽx'ã ne kute kum me tĩnkumrẽx kadjy ngõ 'ã ajarê? Kati. Metĩndjwỳnh Karõ'ã ne ngõ jakren kum 'ã ajarê. Nãm ã nire ngõ'ã Jeju 'wỳro ane.

¹⁶ Nhym kum,

—Tẽn amjẽn mã arê gê amrê tẽ, ane.

¹⁷ Nhym kum, “Imjên kêt”, ane.

Nhym kum,

—Nã. Mrãmri amjênkumrẽx kêt.

¹⁸ Amrêbê ne aben to-tokmã amjên amãnhkrut ne amãnhkrut ne ikjêkêt ga

kanga. Ne kam ajbir awÿr
bao ku'êja ne kubê amjên kêt.
'Ă ne aje mrămri imă, "Imjên
kêt", anhÿrja.

19 Nhyum kum,

—Bĕnjadjwÿr, ga abĕ
Metĭndjwÿnh kukwakam
kabĕn jarĕnh djwÿnh'ô ba
arÿm ama.

20 Krănh wă'ă ne me
ikukămare kute Metĭndjwÿnhmă
rax jarĕnh djă. Nhyum me abĕ
idjaer ne ga me atemă ne aje
memă kum,

—Krĭraxbĕ Djeruxarĕkambit
ne me kute Metĭndjwÿnhmă
amijarĕnh djă, anhÿro aba,
ane.

21 Nhyum Jeju kum,

—Djăm me aje krănh wă'ă
me Băm djwÿnhmă rax jarĕnh
ră'ămă? Năr djăm me aje
Djeruxarĕkam kum ami-
jarĕnh ră'ămă? Kati. Gĕdja ga
me ĩ kam kum amijarĕnh kêt.
Kam kum amijarĕnh kêt'ă ne
amrĕ akati mōr ră'ă. Mrămri
ne ba ije amă arĕnhkumrĕx.
Dja ga tu amim ikabĕnja
markumrĕx.

22 Me abĕ pykabĕ Xamari-
jkam me kra ne ga me aje we
apytăr djwÿnhja, aje kum rax
jarĕnhja aje mar kêt. Nhyum
be, me ibĕ idjaerkam ne ba
me ije Metĭndjwÿnhmă ami-
jarĕnhja arÿm ije mar. Ije
me utăr djwÿnhkumrĕx mar.
Me ibĕ idjaerkam ne me utăr
djwÿnh kato. Kam ne ba me
ije mar.

23 Me kute markumrĕx
dja me ĩ me Băm djwÿnhmă
rax jarĕnhkumrĕx ne 'ĕx
kĕtkumrĕx. Me kadjwÿnhbĕ
Metĭndjwÿnh Karō kôt dja me

mrămri amijo ngriren raxmă
katorkumrĕx ne kum rax
jarĕnhkumrĕx. 'Ă akati amrĕ
mōr ră'ăn arÿm bōx 'ÿr. Me
Băm djwÿnh kum me ja kĭnh.

24 Djăm kăjkwakam
Metĭndjwÿnh kute me
bapyrăk? Djăm ĩmĕ 'imĕ
kute me bapyrăk? Kati.
Karōbit. Nhyum me kute
omŭnh kĕtkumrĕx. Me
kute omŭnh kĕtkam dja me
tu amikadjwÿnhbĕ karō
kôt mrămri amijo ngriren
raxmă katorkumrĕx. Kum
katorkumrĕx ne kum rax
jarĕnhkumrĕx. Năm Jeju ă
me'ô niremă ane.

25 Jejubĕ ne Bĕnjadjwÿrbĕ
kumkatibĕ Kritu nhyum kute
mar kêt. Kritu nhidji 'ôdjwÿbĕ
ne Mexij. Me'ô nire kute mar
kêt ne kum,

—Tukwa, gĕdja Mexij bōx
ne me imă mÿjja kunĭ jarĕ ba
me kuma. Ja ne ba arÿm ije
mar, ane.

26 Nhyum kum,

—E kum, ba ne ba arÿm
amă ikabĕno nhÿ. Ibĕ ne
Mexij, ane.

27 Năm nirejamă ja jarĕnho
nhÿ nhyum kôt ba djwÿnh
arÿm 'ÿr bōx ne ar omŭ. Jeju
kute kum kabĕno ŷrkôt arÿm
ar omŭ. Ne te kute ar marmă
arkam no tyn dja. Ne bit kute
nija'ă kukjĕr ne kute kum,

—Mÿj ne ga kum arĕnho
nhÿ? Mÿkam ne ga kum
akabĕno nhÿ? anhÿrmă ne
arkum uman arek ku'ĕ.

28 Năm kôt ba djwÿnh
Jeju'ÿr bōx nhyum nire arÿm
ô ngyo ngōnhmă iren mă:
krĭraxbĕ Xikamă tĕn wadjă.
Ne kam memă kum,

29 —Ô kum onĭj me'ô. Ije amijo ibaja kunĭkôt ipumũn imã arẽ. Bãrãm mrãmri kubê me banhõ Bẽnjadjwÿrbê kumkatibê Kritukumrẽx. Gwaj 'ÿr gar omũ, ane.

30 Nhyim me arÿm krĩrax kurũm katon 'ÿr tẽn arÿm 'ÿr bõx.

31 Me 'ÿr bõx kêtri ne kôt ba djwÿnh arÿm kum,

—Ujarẽnh djwÿnh, gop anhõ kwÿ krẽ, ane.

32 Nhyim arkum,

—Be, atemã inhõ kwÿ krẽn djãja ar aje mar kêt, ane. Be, djãm mrãmri õ kwÿ krẽn'ã ne arkum ane? Kati. Nãm Metĩndjwÿnhmã àpẽnho õ kwÿ krẽn djã. Metĩndjwÿnhmã àpẽn ar ba'ã ne arkum ane.

33 Nãm arkum ane nhyim ar arÿm abenmã kum,

—Djã ne me'ô arÿm kum myjja'õ ngã nhyim kukrẽ? ane.

34 Nhyim arkum,

—Be, kãjkwakam Metĩndjwÿnh kute amrẽ pykamã ijanor arÿm ijã amim karõ. Kute idjãpẽn djã'ã amim karõ kôt dja ba amijo iban arÿm inomã kumẽ. Be, idjãpẽn jakam ikĩnh inhõ inhõ kwÿ krẽnkam ikĩnh jakrenh mex ne. 'Ã ne ba ije ar amã, "Atemã inhõ kwÿ krẽn djã", anhÿrja. Nãm ã Jeju arkum ane.

35 Ne kam ajte arkum,

—Kwãrĩk wãnh gar amim, "Dja bãygogo'ã mytyrwÿ amãnhkrut ne amãnhkrut apêx bar kam êo mõ", anhÿr kêt. Be, ba ne ba ar amã, "Ar kãjmã akrãn me kute ikabẽn mar prãmja pumũ.

Me krãptĩ kute bãygogo pyrãk wã pumũ. Dja gar memã ijã ajarẽ nhyim me arÿm tu amim imarkumrẽx. Ja kadjy ne me mexkumrẽx. Me mexkumrẽx kute mrãmri ne bãygogo pry ngrãn akakam ê kadjy mexja pyrãk.

36 Dja gar on jakam memã arẽ nhyim me amim ima ba arÿm ar amã o pãnh. Nhyim kam me ikôt tĩn ne ar ba rã'ã: rã'ã ne. Ba ar amã o pãnh gar arÿm akĩnh rã'ã: rã'ã ne. Djãm ar gajbit dja gar akĩnh? Kati. Me kute amrẽbê memã arẽnhdjwÿ dja me ar aro'ã kĩnh. Ga, me kumrẽx kute bãygogo kre nhyim ate me ja kute tũmrãm bãygogo djêja pumũ. Me kute ê parkam me ro'ã kĩnhkumrẽx. Inhõ àpẽn tũmmẽ dja gar aro'ã akĩnhkumrẽx.

37 Be, me memã kum, 'Gêdja me'ô 'y kre nhyim me'ô arÿm ê', anhÿro ba. Be, ikabẽnja kônne ne me kabẽn ja dji.

38 Ar aje o atom ne êmã ne ba 'ÿr ar ajano. Amrẽbê ne gar bãygogokam adjãpẽn kêt. Me'ô kumrẽx ne arÿm kam apẽn kam 'y krebite ba. Gar inhõ me àpẽn tũm kôt ajbir adjãpẽn 'amÿ", ane. Ar kute memã 'ã ujarẽnhmã nhyim me kute tu amim markumrẽxmã ne Jeju ã kôt ba djwÿnhmã ane.

39 Nãm me'ô nire krĩraxbê Xikakam Xamarij kramã kum,

—Nãm prĩne ije amijo iba kunĭkôt imã arẽnh mex, anhÿro tẽ. Nhyim me krãptĩ kuman arÿm tu amim Jeju markumrẽx.

⁴⁰ Ne kam Jeju 'ÿr tēn 'ÿr bôx ne kum,

—Gop arek me iro'ã ar aba, ane. Nhyim arÿm arek mekam ar ba. Ar ba nhyim arÿm 'ã akati amãnhkrut apêx.

⁴¹ Nhyim kam me kute Jeju ta kabēn markam ne krãptĩ tu amim markumrêx.

⁴² Ne kam nijamã kum,

—Jakam bar tu amim Jeju markumrêx. Djã ne bar akabēnbit man amim tu markumrêx? Kati. Arÿm ne bar Jeju ta kabēn kôt amim kuman amim, “Be, mrãmri ne Jejubê Bēnjadjwÿrbê kumkatibê Kritukumrêx. Mrãmri kubê pykakam me axwe kunĩ pytãr djwÿnhkumrêx.” Nã bãm ar ã amim ane. Nãm me ã nire jamã ane.

Kute me'õ bēnjadjwÿr krao mex.

⁴³ Be, Jeju'ã akati amãnhkrut apêx nhyim arÿm amũ ajte tē. Tēn arÿm abatãnh djã, õ pykabê Garrêjakam bôx.

⁴⁴ Jeju ta ne amrêbê memã kum,

—Djãm Metĩndjwÿnh kukwakam kabēn jarēnh djwÿnh'õ ne abatãnh djãkam bôx nhyim me kum rax jarēnh got? Kati. Nãm me aprÿ, ane.

⁴⁵ Jeju abatãnh djãbê Garrêja jakam bôx.

Nhyim kam me kum kabēn mex jarē. Me kute amrêbê amũ Djeruxarêkam Jeju pumũnhkam ne me kum kabēn mex jarē. Me krãptĩ kute amikukràdjã tũm mar kadjy aben pydji djã nhõ akatikam ne me Djeruxarê'ÿr tēn 'ÿr bôx. 'ÿr bôx ne

arÿm kam mekôt Jeju pumũ. Nhyim mÿjja pumũnh kêt krãptĩ nhipêx nhyim me arÿm omũ. Omũn kam akubyn Garrêjakam bôx. Nhyim Jejudjwÿ kam bôx ne me'ÿr bôx. Nhyim me kam kum kabēn mex jarē.

⁴⁶ Jeju Garrêjakam bôx ne ajte krĩraxbê Kanakam bôx. Kam ne amrêbê kute ngô kajgoo uba kangô nhipêx. Jeju bôx nhyim onĩj Kapanakam me'õ bēnjadjwÿr kra arÿm kanê.

⁴⁷ Nhyim me arÿm bēnjadjwÿrmã arēn kum,

—Onĩj, Jeju arÿm Djudêja kurũm katon Garrêjakam bôx, ane.

Nhyim kuman arÿm Kana'ÿr tēn kam Jeju'ÿr bôx. 'ÿr bôx ne kum,

—Ë, gu 'ÿr ga imã ikrao mex gê kanê kum ire, ane. Nãm mã 'ÿr kum krã. Arÿm kra tyk 'ÿrkam ne mã 'ÿr kum krã.

⁴⁸ Nhyim Jeju kum,

—Ga me aje amim imar kêtumrêx. Ije mÿjja pumũnh kêt nhipêx ga me aje omũnhkambit ne amim ima. Mÿkam? ane.

⁴⁹ Nhyim bēnjadjwÿr Jejumã kum,

—Bēnjadjwÿr, amibêx, tyk kêttri gu 'ÿr tē, ane.

⁵⁰ Nhyim kum,

—Aj mã. Arÿm ne akra tĩn ne, ane. Nhyim arÿm tu amim kabēn markumrêx ne arÿm 'ÿr tē. Amim kamnhĩxo tē.

⁵¹ Tē: nhyim kam arÿm 'ã akamãt. Nhyim akati nhyim ajte tē: nhyim õ apēnh ar

arým kutã tẽn kajpa. Ne kum, “Arým ne akra tĩn ne”, ane.

⁵² Nhyim arkum,

–Nhyinh ne myt nhỹ nhyim mexmo krax ne? ane.

Nhyim kum,

–Amũja'ã myt akẽxkam ne arým kanê kum ire, ane.

⁵³ Nhyim amim,

–Be, Jeju kute imã, “Arým ne akra tĩn”, anhỹr majmã ne arým kanê kum ire, ane. Ne arým tu amim Jeju markumrẽx. Õ kikrekam ar kunĩdjwỹ tu amim markumrẽx.

⁵⁴ Jeju Djudêja kurũm tẽn Garrêjakam bõxkam ne ajte mỳjja pumũnh kêt ja nhípêx. Me kute raxmã kator kadjy ne arým bẽnjadjwỹr krao mex.

5

Ngõ mỳrri me'õ punu nõr.

¹ Jeju bẽnjadjwỹr krao mex. Nhyim kam onĩj krĩraxbê Djeruxarêkam arým mebê idjaer kute aben pydji djã nhõ akati 'yr. Nhyim Jeju arým 'yr tẽ. 'Yr tẽn kam arým 'yr bõx.

² Be, Djeruxarêkam ne ngõ'õ nõ. Me kute krĩraxmã mrykĩ'ãtomtio ngjêx djã kuri ne ngõ'õ nõ. Mebê idjaer kabẽnkam ne me ngõmã Bexeda jarê. Ngõ bu'ã ne kikre kre kênh amãnhkrut ne amãnhkrut ne ikjêkêt.

³ Kikrekam ne me punu krãptĩ ikwã. Me no rãmê me mrãnh punumê me akrymê ikwã. Ngõ kute amingrêk ne me kam amako ikwã.

⁴ Mỳjkõt ne ngõ amingrêk? Bir, Metĩndjwỹnh kadjy

mrãnh djwỹnh ne ngõ'yr ban me aêrbê ngõmã wangij, ngõmã ngjêx pỹnh. Nhyim arým kõt ngõ amingrêk ne. Amingrêk nhyim me'õ punu kumrẽx kute memã wan noxja ne arým mex ne. Pydjibit mex.

⁵ Be, Jeju Djeruxarê'yr bõx ne ngõ ja'yr bõx. Nhyim me'õja me punu kõt nõ. Punu'ã ne amex krãptĩ:bê 38 apêx.

⁶ Nhyim arým omũn amim, –Be, amrêbê ne me'õwã punu, ane. Ne kam kum, “Djãm amã amex prãm”? ane.

⁷ Nhyim punuja kum, –Be, ngõ kute amingrêkkam djãm inhõbikwa'õ got ijo tẽn ngõmã imê ba on imex ne? Kati. Nã bãm te ngõ'yr amibêx ne nhyim arým me'õ imã wan nox ne. Ba kam imex prãm kêt ne, ane.

⁸ Nhyim kum, –Be, kãjmã djan anhikwã djã krãn amỳn o tẽ, ane.

⁹ Nhyim arým kabẽnmê ro'ã mex ne ikwã djã krãn kumỳn o tẽ. Pi'òk rãràrkam, me tyk djã kêt djã nhõ akatikam ne mex ne.

¹⁰ Nhyim mebê idjaer rũnh omũn kum kabẽn ne kum,

–E kum pi'òk rãràr ne ja. Djãm aje kam kukràdjã mar kêt ne ate anhikwã djã mỳn o tẽ? ane.

¹¹ Nhyim aminêje memã kum,

–Me'õ kute ijo mex ne imã, “Anhikwã djã krãn amỳn o tẽ”, anhỹr kõt ne ba arým inhikwã djã mỳn o tẽ, ane.

¹² Nhyim me kum,

—Mỳj me'õ ne amã, “Anhikwã djã krãn amỳn o tẽ”, ane ga kam o tẽ? ane.

¹³ NhyM, “Kon, ije mar kêt”, ane. Be, ar bu'ã ne me krãptĩ: ajkarê. NhyM Jeju arỳm me katikôt mã tẽ nhyM arỳm omũnh kêt ne.

¹⁴ NhyM kam Jeju Metĩndjwỳnh nhõ kikretikam kum katon kum,

—Ë, arỳm amexkam on ajaxwe krãta. Dja ga ajte ajaxwe nhyM mỳjja'õ ajte ajo ajkê. Mỳjja punu kute apunu tũm jakrenh mex dja ajte ajo ajkê, ane.

¹⁵ NhyM arỳm mebê idjaer rũnh'y'r tẽn memã arẽn memã kum,

—Be, Jeju ne ijo mex, ane.

Kute me rũnhmã amikôt amijarẽn.

Dju r 10.30

¹⁶ Jeju kute pi'ók rårarkam meo mexo bakam ne mebê idjaer rũnh kum kurêo ba. Ne kam arỳm abenmã kum, “Gwaj on kubĩ”, anhỹro ba.

¹⁷ NhyM Jeju arỳm memã kum,

—Be, Ibãm ne pi'ók rårarkam àpẽn ar ba. Ba kudjwa kam idjapẽn ar iba, ane.

¹⁸ NhyM me arỳm abenmã kum,

—Be, Jeju gwaj bapãnh pi'ók rårarkam àpẽn ba. Djãm jabit? Kati. Tãmwã ta ne amijo 'êx ne Metĩndjwỳnho bãm ne raxo amiptãro ba, ane. Me abenmã anen arỳm we Metĩndjwỳnho ngryk ne kute Jeju bĩnmã kangrõnh tỳx ne.

¹⁹ NhyM kam Jeju amipãnh memã kum,

—E kum, mrãmri ne ba ibê Metĩndjwỳnh Krakumrêx. Djãm ba ipydji ne ba idjapẽn got? Kati. Ibãmmẽ ne bar idjapẽn'ã ajkrut. Ne ba ren ipydjin ren ije meo mex kêt. Ibãm djapẽn ne ba omũn arỳm àpẽn o idjapẽn. Ibãm djapẽn kunĩkôt ne ba kudjwa ã idjapẽnho ane.

²⁰ Be, mỳkam? Bir, Ibãm kum ijabêkam. Ne kam arỳm imã amidjapẽn kunĩ jakre ba kôt ipêx. Dja ĩ imã mỳjja pumũnh kêt ra:x kwỳ jakre ba arỳm ipêx ne. Dja mỳjja raxo ajbir ije ipêxja jakrenh mex ne. Dja ba ipêx ga me te aje marmã kam ano tyn aku'ê.

²¹ Ba Ibãm kôt akubyn me tyko tĩn. Kute Ibãm ta kute akubyn me tyko tĩn pyrãk ne ba ã meo ane. Dja ba imã me tyk akubyn o tĩn kĩnh ne arỳm ã meo ane nhyM me arỳm akubyn tĩn.

²² Dja ba me axwe kukjan memã ikaton kam memã axwe pãnh jarẽnhdjwỳ. Ibãm kute me'õmã axwe pãnh jarẽn kêt. Ta ne imã,

“Ga dja ga me kunĩmã axwe pãnh jarẽ”, ane.

²³ Be, mỳj kadjy ne ijã memã axwe pãnh jarẽn djwỳnh mẽ? Bir, dja ba memã axwe pãnh jarẽ nhyM me arỳm ijo bẽnjadjwỳr ra:x ne. Dja me ijo bẽnjadjwỳr ra:x mrãmri me kute Ibãmo bẽnjadjwỳr rax pyrãk. Ja kadjy ne ijã memã axwe pãnh jarẽn djwỳnh mẽ. Be, djãm me kute imã ikajgo jarẽnkam

kute Ibãmmã rax jarênh got? Kati. Dja me imã irax jarênh kêt ne arÿm Ibãmdjwÿmã rax jarênh kêt. Ta ne ijano ba tẽ.

24 Dja me tu amim ikabên markumrêx ne tu amim kute ijanor djwÿnh markumrêx ne arÿm kunĩ Metĩndjwÿnhkôt tĩn ne ar ba rã'ã: rã'ã ne. Dja ba me jamã axwe jarênh kêtmarkumrêx. Amrêbê ne me ja Metĩndjwÿnhbê amakkre kêt kute mrãmri ne me tyk amakkre kêt pyræk. Ne kam arÿm jakam Metĩndjwÿnhkôt tĩn ne ar ba rã'ã: rã'ã ne. Mrãmri ne ba me amã ja jarênhkumrêx.

25 Dja me tyk ĩ ikabên ma. Ibê Metĩndjwÿnh Kraja ikabên ma. Ne kam me kute ikabên mar kunĩ dja me akubyn tĩn. 'Ã akati arÿm me bajo rãm ne ja. Arÿm ije kum o kraxmã. Mrãmri ne ba me amã ja jarênhkumrêx.

26 Be, mÿj ne ikam kute ba memã ikabên nhym me akubyn tĩn? Bir Ibãmmẽ ije aben pyræk. Kam ne ba memã ikabên nhym me akubyn tĩn. Ibãm ta ne tĩn ne ta kute mÿjja kunĩmã tĩn jangjêno ba. Ibãm kabên kôt ne ba kudjwa itĩn ne ije mÿjja kunĩmã tĩn jangjêno iba.

27 Ne Ibãm kabênkôt dja ba memã axwe pãnh jarênhdjwÿ. Arÿm ije amijo inhĩkam dja ba ã meo ane.

28 Be, ije me amã, "Dja me tyk ikabên man akubyn tĩn", anhÿrkam kwãrik wãnh te aje marmã ikam ano tyk kêt. Mrãmri dja pyka krækam me tyk kunĩ ikabên man akubyn kato.

29 Me mex ne ukaprĩ dja me akubyn tĩn. Dja me Metĩndjwÿnhkôt tĩn ne ar ba rã'ã: rã'ã ne. Nhym me axwedjwÿ dja me akubyn tĩn. Ije memã axwe pãnh jarênh kadjy dja me akubyn tĩn.

30 Be, djãm ipydji ne ba ar iba? Kati. Ba ipydji, idjãpênh ne ikabên kêt. Ibãm kabên o ne ba ikabên. Ibãm ne imã me axwe jakre ba kôt me axwemã ikaton kam memã pãnh jarê. Djãm ije amidjwÿnhbito kĩnhmã? Kati. Ibãm kute ijanor ne ba ije o kĩnhmã. Kabênkôt ije katàt me axwemã ikatorn kam pãnh jarênhkumrêx.

31 Be, djãm ipydji ne ba me amã amijarê? Kati. Ba ren ipydjin me amã amijarê ga me ren mrãmri ijã, "Kati. Kabên kajgo", ane.

32 Nhym be, kati. Me'odjwÿ ne ikukãm ijã me amã ujarênhkumrêx. Katàt me amã ijã ujarênhkumrêx. Ja ne ba arÿm ije mar.

33 Be, me ga ne ga me amrêbê Djuão'ÿr me akwÿ jano. Nhym me Djuão'ÿr bôx ne kukij. Nhym arÿm katàt me amã ijã ujarênhkumrêx ga me arÿm ama.

34 Be, djãm kute kabêno Ibãm jakrenh got ba me amã Djuão jarê? Kati. Pykakam me'õ kute kabêno Ibãm jakrenh kêt. Be, mÿj kadjy ne ba me amã Djuão jarê? Bir, me aje amijã Djuão kabên markumrêx nhym Metĩndjwÿnh kute me ajaxwebê me apytãrmã ne ba me amã arê.

35 Djuão ne kute mrãmri ne ngõnhpõk nhirã pyrãk ne ar ba. Nãm me amã kabẽn mex jarẽnho ba. Ga me ren tu amim kabẽn markumrẽx ne ren amijo aba mex rã'ã. Nhym be, kati. Djuão kute me amã arẽnho bakam ga me aje mar 'ikrãn ne akĩnh 'ikrãn ne.

36 Be, Ibãmdjwý ne kute imã,

“Ije amã adjãpênh djã jarẽnhja dja ga inomã amẽ”, anhýr ne kute prĩne imã 'ã karõ ba arým kõt idjãpênh iba. Ba mýjja pumũnh kêt nhípêxo iba ga me arým omũ. Idjãpênh ja kute iraxo amirĩto Djuão jakrenh mex. Ga me ren aje idjãpênh pumũnhkam ren arým mrãmri iraxmã akatorkumrẽx. Ibãm kute ijanorkõt ne ga me ren imã akatorkumrẽx.

37 Ibãm ta kute ijanor ne arým ijã ajarẽ. Djãm me aje õkre mar ne ĩ pumũnh got? Arkati.

38 Ga me ren aje amim Ibãm kabẽn mar prãm ne ren tu amim imarkumrẽx. Nhym be, kati. Ibãm kute ijanor djwýnh ta ne arým mã amã ijã ajarẽ ga me aje amim kabẽn 'amýnh kêt ne mar prãm kêt.

39 Goja prĩne Metĩndjwýnh kabẽn'ã pi'õk no'õk pumũ. Me ga ne ga me 'ã amim, “Dja ba arẽnho iban Metĩndjwýnhkõt itĩn ne ar iba rã'ã: rã'ã ne”, anhýro aba. Me aje amim anhýrkam goja prĩne amim omũn amã. Pi'õk tãmkam ne Metĩndjwýnh ba ijã ajarẽ.

40 Nãm te pi'õkkam ijã ajarẽ ga me ikõt abikamênh kêt. Ga me ren Metĩndjwýnhkõt

atĩn kadjy ren ikõt ajkamẽ. Nhym be, kati. Me aje ikõt abikamênh prãm kêtumrẽx.

41 Djãm me aje imã, “Araxkumrẽx”, anhýrmã? Djãm irax ja ne ba abej? Kati.

42 Be, mýkam? Bir, me amã kãkwakam Metĩndjwýnh jabẽ kêt kam ije irax ja jabej kêt. Arým ije me amar.

43 Ibãm kukwakam ba tẽn me awýr bõx ga me aje amim imar kêt. Me'õ kãtãm ta dja tẽn me awýr bõx ne ta amiraxo ãmra ar ba ga me arým tu amim markumrẽx.

44 Be, me ga ne ga me amirax jabej mã amim, “Ba gêt ba amibẽn gê me imã irax jarẽ”, anhýro aba. Ne kam aje amim, “Ba Metĩndjwýnhmãbit amijarẽ gê ta ijo rax”, anhýr kêtumrẽx. Aje amim, “Ba gêt irax. Ba gêt irax”, anhýro abakam aje amim Metĩndjwýnh mar prãm kêtumrẽx.

45 Djãm ba dja ba Ibãmmã me ajaxwe jarẽ? Kati. Ga me akukãmãre Mõjdjê kanãrrãm ar amijo aba. Ta ne arým Metĩndjwýnhmã me ajaxwe jarẽnho dja.

46 Djãm mrãmri ne ga me aje tu amim akukãmãre Mõjdjê kabẽn markumrẽx? Kati. Ga me ren tu amim Mõjdjê kabẽn markumrẽx ne ren badjwý tu amim imarkumrẽx. Ta ne ikukãm ijã ajarẽn ijã pi'õk no'õk. Kam ga me ren amim kabẽn jarẽn ren tu amim imarkumrẽx.

47 Nhym be, kati. Me aje amim Mõjdjê kabẽn mar kêt

ne aje kôt amim badjwý ik-abên mar kêt. Nãm ã Jeju pi'ók rårårkam kute me'õ punuo mexkam mebê idjaer rûnhmã ane.

6

Kute djwýo mebê 5.000o djuw mex.

Mat 14.13; Mak 6.30; Ruk 9.10

¹ Nãm memã anen kam arým amũ tẽ. Tẽ:n kam arým imôtibê Garrêja nhikjê mã rê. Imôti nhidji 'õdjwýbê Xiberij.

² Nhy m kam me krãptĩ kôt mō. Ōbê Jeju kute mýjja pumũnh kêt kwý nhipêx nhy m me kute omũnhkam ne me kôt mō. Nãm me punu krãptĩo mex nhy m me omũn arým kôt mō.

³ Kôt mō nhy m Jejumẽ kôt ba djwýnh ar me kukãm mō. Mō:n krãnh'ã wabi. Åbir tẽ:n arým kam nhỹ.

⁴ Be, arým ne Djeruxarêkam mebê idjaer kute aben pydji djã nhõ akatija bõx 'ýr. Me kute Metĩndjwýnh me kukãmãre nhirõbê mrãnhja mar kadjy ne arým õ akati 'ýr.

⁵ Ar krãnh'ã nhỹ nhy m kam Jeju amipãnh rĩt. Nhy m nĩnh me krãptĩ: kôt mō nhy m me omũ. Ne kam Piripimã kum,

—Jãm dja gwaj tẽn me kadjy djwý kwý by? ane.

⁶ Be, djãm kute amikukãm amimar kêt ne Piripi kukij? Kati. Kute prĩne amikukãm amimar. Be, mýkam ne kukij? Bir, Piripi kute mrãmri amim tu markumrêx jabej ne kukij.

⁷ Nãm kukij nhy m Piripi kum,

—Tô gêt kon. Gwaj banhõ pi'ók kaprĩ'ã akrekam kubê denarjuo 200bit. Ne gwaj ren pi'ók kaprĩ jao ren me kadjy djwý by nhy m ren me krãptĩ abenmã kokjêr kryre nhy m ren me krãptĩ: 'ã djwý kêt, ane.

⁸ Nhy m Jejukôt ba djwýnh 'õdjwýja nhidjibê Ångre. Ximão Pedrumẽ ar axikôt apõx. Ångreja kum,

⁹ —Ota jakim me'õ bõktire nhõ djwýmẽ tepprãremẽ. Xewadao djwý nhipêx amãnhkrut ne amãnhkrut ne ikjêkêt. Ne tepprãre amãnhkrut. Nhy m be, me krãptĩ: Mýj dja gwaj djwý ngrirejao me on? ane.

¹⁰ Nhy m Jeju arkum,

—Ar memã arẽ gê me nhỹ, ane. Be, bõre ne pyka wãkam kumex ne. Jeju arkum ane nhy m ar arým memã arẽ. Nhy m me arým bõrekam nhỹ. Me krãptĩ: kubê 5.000 ne me nhỹ.

¹¹ Nhy m kam Jeju arým djwý jamý. Ne kam arým o Metĩndjwýnhmã amikĩnh jarẽ. O kum amikĩnh jarẽn arým kôt ba djwýnhmã kungã. Nhy m ar me krãptĩmã kungã. Nãm ã tepprãredjwýo ane.

¹² Nhy m me õ kwý krẽ:n arým ajne. Nhy m Jeju kôt ba djwýnhmã kum,

—Dja gar djwý janhy karwã. O bikênh kêt kadjy, ane.

¹³ Nhy m kam ar karwãn kaxnokai pýnh djãri kam kungij. Nhy m kam kaxnokaibê 12 ipu. Be, xewadao djwý amãnhkrut ne

amãnhkrut ne ikjêkêt janhy 'ã kâtàm ne ja.

14 NhyM me arým kute mýjja pumũnh kêtja pumũnhkam abenmã kum,

—Be, Metĩndjwýnh kukwakam kabên jarênh djwýnh ja ne me amrêbê arê. Me memã kum, “Dja pykamã bôx”, anhýro ba. Be, kôt ne Jeju arým jakam bôxkumrêx, ane.

15 NhyM Jeju arým me kuman amim,

—Got ba ren arek dja nhyM ren me tu ijo tým ne ijã bēnjadjwýr rax mē. Djãm on pykakam memã inhýr prãm got? ane. Ne kam arým me bêtēn amũ krãnh'ã wabin ate ar ba.

16 NhyM kam arým para. NhyM kôt ba djwýnh tēn arým imôti'ýr ruw.

17 Ne kam arým kà'òkam wadjàn nox ne. Amũ akàx nhikjêMã krĩrãxbê Kapana'ýr mormã ar arým nox ne. 'Ýr mō: nhyM ar'ã arým akamàt ne. NhyM kraxje Jeju ar'ýr bôx kêt rã'ã.

18 Ar mō: nhyM arým kôk 'ityx wabê nhyM kam ngô amijapĩn tỳx ne.

19 NhyM ar ngô rēnho mōn arým ajbubê tỳm ne. Ar mōr'ã arým kirometubê 5 apêx. NhyM Jeju nĩnh arkôt tu ngô'ã tē nhyM ar omũ. NhyM arým aro rãm ne ja nhyM ar arým tĩn prãm ne.

20 NhyM arkum,

—Ar atĩn prãm kêt. Ba ne ba ar akôt tē, ane.

21 NhyM ar kabên man arým kĩnh ne. Ne kum,

—Amrê ar ikôt kãmã wadjà, ane. NhyM arým wadjàn nhý. NhyM ýrmê ro'ã ar arým akàx nhikjê'ýr bôx. Kapanakam ar bôx.

22 Jeju ar akàx nhikjêkam bôx nhyM arým ar'ã akati. NhyM kam amũ akàx nhikjêbê me te ar ò kà jabej. Me krãptĩ kute amũja'ã djwý krēnja ne te ar ò kà jabej ne abenmã kum,

—Be, amũja'ã kà pydjibit nõ nhyM ar o mō. Kôt ba djwýnhbit mã o mō nhyM Jeju arkôt kàkam ýr kêt. Nãm me krãptĩ te ar ò kà jabejn kam ã abenmã ane.

23-24 Ne kam me kute Jeju ar omũnh kêt kam arým ar'ýr mō. Me kà kwýkam wadjàn akàx nhikjêMã Kapana'ýr nox ne mō. Be, nhýnh kà ja'òkam ne me mō? Bir, krĩrãxbê Xiberijkam kà 'òkam ne me mō. Xiberijkam kà kwý arým me ku'ê djã'ãnh mō. Bēnjadjwýr djwýnh kute Metĩndjwýnhmã amikĩnh jarênh nhyM me kute djwý krēn djã'ãnh ne arým kà mō. Kà kwý jamã ne me wadjàn amũ kôt mō. Me kute Jeju jabej kadjy ne me Kapana'ýr mō.

Kute amijã djwý jakren 'ã ujarênh.

25 'Ýr mō:n kam imôti nhikjêMã bôx. Bôx ne abej ne arým kum kato. Jejumã katon arým kum,

—Ujarênh djwýnh, tô nhýnh ne myt nhý ga jakam bôx? ane.

26 NhyM memã kum,

—Be, mỳkam ne ga me ijabej mō? Djām amũja'ã ije mỳjja pumũnh kêt kwỳ nhípêx ga me aje omũnhkam? Djām arỳm me aje kôt iraxmã akatorkam? Djām me aje ajte irax marmã ne ga me ijabej mō? Arkati. Be, me aja-jnekam. Me aje djwỳ krên ne me ajajnekam ne ga me ijabej mō. Mrãmri ne ba me amã ja jarênhkumrêx.

²⁷ Kwãrĩk wãnh djwỳkôtbít ajamak bẽn kêt. Tãm dja akuno. Nhyim be, atemã mỳjja kute djwỳ pyrãk. Jakôt dja ga me ajamak bẽn. Tãm ne mex rã'ã nhyim ô'ã me Metĩndjwỳnhkôt tĩn ne ar ba rã'ã: rã'ã ne. Ba ije amijo inhĩ dja ba me amã kungã ga me atĩn ne ar aba rã'ã: rã'ã ne. Bir, Ibãm kute imã 'ã karõ. Kabênkôt dja ba me amã kungã. Kàjkwakam Ibãm, Metĩndjwỳnh ta ne mrãmri kute 'ã imã karõ mãmdji, ane.

²⁸ Nhyim me kum,

—Be, mỳj dja ba me Metĩndjwỳnhmã idjãpênh o nhyim arỳm kum me ikĩnh? ane.

²⁹ Nhyim,

—Metĩndjwỳnh ne ijano ba tẽ. Kôt dja ga tu amim imarkumrêx. Kum adjãpênh ne ja. Dja ga me ã ane nhyim arỳm kum me akĩnh, ane.

³⁰ Nhyim me kum,

—Goja mỳjja pumũnh kêt'õ nhípêx ba me omũ. Ba me ije araxmã ikator kadjy omũn kam goja tu amim amarkumrêx.

³¹ Be, me bakukãmãre ne me kapôt kukritkam

djwỳbê mỳj ne ja krê. Me bakukãmãre ne me 'ã pi'ók no'ók ne kamã memã kum, “Me kute krên kadjy ne memã kàjkwa kurũm djwỳ ngã”, ane.

Goja kudjwa ã me imã o ane ba me omũ, ane.

³²⁻³³ Nhyim amijã djwỳkumrêx jakren memã kum,

—Be, Mõjdjê kute me akukãmãremã kàjkwa kurũm djwỳ nhõr kêt. Nhyim be, Ibãm kute me amã kàjkwa kurũm atemã djwỳkumrêx nhõr. Me'õ ne arỳm kàjkwa kurũm ruw ne kute me kunĩmã tĩn jangjênh. Kute memã tĩn jangjênh nhyim me tĩn ne ar ba rã'ã: rã'ã ne. 'Ã ne ije me amã,

—Metĩndjwỳnh kute me amã atemã djwỳkumrêx nhõr, anhỹr. Mrãmri ne ba me amã ja jarênhkumrêx. Nãm Jeju ã memã ane.

³⁴ Nhyim me kum,

—Bẽnjadjwỳr djwỳnh, goja mã me imã djwỳ ja nhõro nhỹ, ane.

³⁵ Nhyim Jeju memã kum,

—E kum, ba. Ba ne ba ije atemã djwỳ pyrãk. Ba ne ba ije memã tĩn jangjênh nhyim me tĩn ne ar ba rã'ã: rã'ã ne. Dja me mã ikôt ajkamên arỳm kĩnhkumrêx rã'ã kute mrãmri ne me arỳm kum prãm kêtgam kĩnh pyrãk. Dja me tu amim imarkumrêx ne arỳm kĩnhkumrêx rã'ã kute mrãmri ne me arỳm kum kôr kêtgam kĩnh pyrãk.

³⁶ Be, djãm me aje tu amim imarkumrêx got? Kati. Ba ne ba arỳm me amã, “Nã gãm me

te ipumün amim imar kêt”,
ane.

³⁷ Be, Ibãm kute ikadjy memã amak bônha kunĩ dja me tu amim imarkumrêx ne arým mã ikôt ajkamê. Ba kam me'ô kanga kêtukumrêx.

³⁸ Mýkam dja ba me'ô kanga kêtukumrêx? Bir, Ibãm kute me'ã imã karô kôt dja ba me'ô kanga kêt. Be, djãm ba ije amijã amim karô kôt ne ba kàjkwa kurüm ruw ne ar iba? Kati. Ibãm kute ijanor djwýnh kabên kôt ne ba ruw ne ar iba.

³⁹ Ibãm kute ijanor djwýnh ta ne ijã amim karôn amim, “Be, ije kadjy memã amak bônha dja ikra mã meo ban 'ôo biknor kêt nhym me akubyn tĩn ne. Pykakam me kunĩ kute aminhinomã amimênh djã nhõ akatikam dja ikra akubyn ô me jao tĩn”,
ane.

⁴⁰ Ibãm kute ijanor djwýnh ajte ijã amim karôn amim, “Me kute ikra pumünh ne tu amim markumrêxja dja me kunĩ ikôt tĩn ne ar ba rã'ã: rã'ã ne”, ane. Ibãm kute ijã amim karô ne ja. Pykakam me kunĩ kute aminhinomã amimênh djã nhõ akatikam dja ba akubyn inhõ me jao tĩn,
ane.

⁴¹ Nhym kam mebê idjaer rũnh arým kãxã kabên kumex ne arê. Kute memã, “Ba ibê kàjkwa kurüm djwý”, anhýrkam ne me kabên kumex jarê.

⁴² Ne abenmã kum,

—Be, djãm kubê Metĩndjwýnh Kra got? Kati. Jôdje ne kudji. Idjibê ne Jeju. Ba me ije nãmê bãm pumünh tũm. Nhym amijo 'êx ne gwaj bamã,

—Kàjkwa kurüm ne ba ruw, anhýro ba. Kati. Nãm 'êx. Nãm me ã abenmã ane.

⁴³ Nhym Jeju me kabên man memã kum,

—Kwãrĩk wãnh ikãxã akabên kumex ne arênh kêt.

⁴⁴ Be, djãm me ga dja ga me ikôt ajkamê? Kati. Ibãm kute ijanor djwýnh kute memã amak bônhkambit ne me mã ikôt ajkamê. Mã ikôt ajkamê ba arým akubyn meo tĩn. Pykakam me kunĩ kute aminhinomã amimênh djã nhõ akatikam dja ba akubyn meo tĩn.

⁴⁵ Amrêbê: ne me bakukãmãre Metĩndjwýnh kukwakam kabên jarên memã kum,

“Metĩndjwýnh ta dja memã amikabên jarê nhym me arým kabên markumrêx”, ane.

Be, me bakukãmãre kute memã anhýr ne 'ã pi'ók no'ók kôt mýj xê dja mã ikôt ajkamê? Bir, Ibãm kute memã kabên jarên nhym me arým kute kabên markumrêx. Me kute mýjja'ã kute kabên jarênha markumrêx. Me ja dja me mã ikôt amijo bikamênhkumrêx. Nãm ã Jeju memã ane.

⁴⁶ Ne kam ajte memã kum,

—Be, djãm me'ô ne arým Ibãm pumũ got? Kati. Bajbit ne ba arým kàjkwakam Metĩndjwýnh pumün arým kurüm tẽn bõx. Bajbit ne ba arým Ibãm pumũ.

⁴⁷ Me kute tu amim imarkumrêx arým Metĩndjwýnhkôt tĩn ne ar ba rã'ã rã'ã ne.

Mrãmri ne ba me amã ja jarënhkumrëx.

⁴⁸ Ba ne ba ije atemã djwý pyræk. Ba ne ba memã tïn jangij nhym me Metïndjwýnhkôt tïn ne ar ba rã'ã rã'ã ne.

⁴⁹ Be, me bakukãmãre ne me kapôt kukritkam djwýbê mýj ne ja ku nhym mebêngêt tûmrãm me kupa.

⁵⁰ Ije me amã atemã djwý jarënhja ne kubê kàjkwa kurùm djwý. Dja me kukun tyk kêt.

⁵¹ Ba ne ba ije atemã djwý pyræk. Ba ne ba memã tïn jangij. Dja me djwý ja krën Metïndjwýnhkôt tïn ne ar ba rã'ã: rã'ã ne. Djwý ije memã òrja ne kubê inhĩ. Me kunĩ tïn kadjy dja ba memã kungã, ane.

⁵² Nhym kam mebê idjaer rûnh arým kabëno aben japan abenmã kum,

—Je tô, mýj dja memã aminhĩ nhõr on nhym me ajmã krënja on? ane.

⁵³ Be, djãm mrãmri ne me kute ikumrëx krënmã? Kati. Atemã. Be, mrãmri me kute tu amim Jeju markumrëxo bamã. 'Ã ne Jeju me kute ï krën jakren 'ã me kute kamrôo kôm jakre. 'Ã ne memã kum,

—Be, ba ije amijo inhĩ dja ga me inhĩ krën kêt ne ikamrôo akôm kêt ne kam atïnkumrëx prãm kêt. Mrãmri ne ba me amã ja jarënhkumrëx.

⁵⁴ Me kute inhĩ krën ne ikamrôo kôm ne me mrãmri Metïndjwýnhkôt tïn ne ar ba rã'ã: rã'ã ne. Pykakam me kunĩ kute aminhinomã

amimënh djà nhõ akatikam dja ba akubyn meo tïn.

⁵⁵ Mrãmri ne inhĩbê djwý ne ikamrôbê me kôm djà.

⁵⁶ Me kute inhĩ kur ne ikamrôo kômja, me jamë ne ba me ije aben mar týt ne ije aben jamýnh týt ne abenã idjukanga kêt ne ar abeno iba.

⁵⁷ Mrãmri Ibãm tïnkumrëx ne ijano ba tẽ. Kam ne ba Ibãm tïn o itïnkumrëx. Nhym me kute inhĩ kurdjwý dja me ba itïn jao tïnkumrëx.

⁵⁸ Ije amã atemã djwý jarënh ja ne kàjkwa kurùm ruw. Djãm kute djwýbê mýj ne ja pyræk? Kati. Nãm me te mýj ne ja ku nhym mebêngêt arým me kupa. Nhym be, ate dja me atemã djwý ja kun arým Metïndjwýnhkôt tïn ne ar ba rã'ã: rã'ã ne. Nãm ã Jeju memã ane.

⁵⁹ Mebê idjaer bikprõnh djakam ne Jeju memã ja jarë. Kapanakam me bikprõnh djakam.

⁶⁰ Kute memã aminhĩ'ã djwý jarënh ne memã 'ã ujarënhkam ne me kôt baja krãptĩ arým amim,

—Je, djãm me ije kabën wã mar got? ane.

Me krãptĩ kute Jeju kanga.

⁶¹ Nhym Jeju ta arým me kuman memã kum,

—Ba arým me amã atemã djwý jarë ga me aje amim imar kêt ne arým apijãm ne.

⁶² Dja ba ï ikrĩ djà tûmmã wabi ga me idjábirkôt ipumũ. Mýj dja ga me arým kam nẽ?

⁶³ Be, atemã kàjkwakam ikabën kukràdjà ne ba me amã

arē. Metīndjwýnh Karō kute meo bakambit ne me kute ikabēn mar. Me ga ne ga me aje amidjwýnho kīnh prām. Kam me aje imar kêt-kumrēx. Nā bām me amā ikabēn jarē, me amā Metīndjwýnh Karō jarē. Tām ne kute meo ban memā tīn jangij nhym me Metīndjwýnhkôt tīn ne ar ba rā'ā: rā'ā ne.

⁶⁴ Be, djām me akunī ne ga me aje tu amim imarkumrēx? Kati. Me akwý ne ga me aje amim imar kêt, ane. Nām Jeju ā memā ane. Be, mýj ne me mar on kam ā memā ane? Bir, amrēbē mýjja kunī kētri ne Jeju kute amikukām me mar. Apýnh me ī djāri kute amim mar kēta arým kute me mar. Djudadjwý dja ī kurē djwýnhmā Jeju kanga. Nhym arým kute adjwýnhdjwý mar. Kukām kute mar.

⁶⁵ Ne kam memā kum,

—Me akwý ne ga me aje amim imar kêt. Ba kam arým me amā, “Djām me ga dja ga me ikôt ajkamē? Kati. Ibām kute memā amak bônkhambit dja me mā ikôt ajkamē.” Nām ā Jeju memā ane.

⁶⁶ Nhym kam me kôt baja krāptī arým kubē amijo akēx ne ajte kôt ba kêt.

⁶⁷ Nhym kam Jeju kute ar anorjabē 12mā kum,

—Djām ar gadjwý dja gar ikanga? ane.

⁶⁸ Nhym ar 'ōbē Ximāo Pedru kum,

—Kati. Bēnjadjwýr djwýnh, mýj me'ōkôt dja bar ar iba? Arkati. Gajbit ne ga akabēno meo tīn ne 'ā

ar imā adjujarēnh ar aba. Metīndjwýnhkôt me tīn ne ar ba rā'ā: rā'āja'ā ar imā adjujarēnh ar aba.

⁶⁹ Ar ba ne bar tu amim amarkumrēx. Mrāmri abē me inhō Bēnjadjwýrbē kumkatibē Kritu. Mrāmri abē Metīndjwýnh Kra. Metīndjwýnh tīnkumrēx Kra. Ar ba ne bar tu amim amarkumrēx.

⁷⁰ Nhym Jeju arkum,

—Be, mrāmri ne ba amijo ar apytarkumrēx. Ije ar ajanorbē 12 ne ba amijo ar apytarkumrēx. Be, djām ar akunī ne gar amex? Kati. Ar ajō apydji ne abē Xatanaj nhō āpēnh, ane.

⁷¹ Djuda'ā ne kabēn. Djuda Ikadji. Ximāo 'ōdjwý kute irja. Dja ī kurē djwýnhmā Jeju kanga. Kute ar anorjabē 12'ō ja dja kanga.

7

Djeruxarēkam me krāptīmā 'ā ujarēnh.

¹ Jeju memā anen kam arek Garrējakambit ar ba. Be, mýkam ne Djudējakam arek ar ba kêt? Bir, mebē idjaer kute kam bīnmā ar abej bakam.

² Nhym kam arým Djeruxarēkam mebē idjaer krāptī kute aben pydji djā nhō akati 'ýr. Me kute aben kajmā'ā me bakukāmāre kukràdjā mar kadjy bō mjýrkam krī djā nhō akati 'ýr.

³ Nhym kam Jeju kamy ar axikôt apôxja kum,

—E kum, goja amū pykabē Djudēja'ýr tē. Dja wākam akôt

me ba djwýnh adjápênh kôt apumũ.

4 Djãm me'õ kute me kunĩmã amiraxo amirĩt prãm kam kute mebê amijo bipdjur prãm got? Aje mrãmri mýjja pumũnh kêt nhípêx jabej goja pyka kunĩkôt me kunĩmã amijo amirĩt, ane.

5 Be, nãm ar te Jejumẽ axikôt apôx ne amim mar kêt. Kam ne ar ã kum ane.

6 Nhy m Jeju arým arkum,

—Je djãm kraxje me kute ijo tým djã nhõ akati iwýr bôx kêtjakam gar kam imã arẽ? Kati. Ar gajbit akati kunĩkôt ar adjumar mex rã'ã.

7 Nhýnh ne pykakam me axwe 'õ kum akurêmã? Arkati. Nhy m be, ba, me kum ikurêkumrêx. Ije me axwe'ã memã idjujarênh ar ibakam me kum ikurêkumrêx.

8 Ar gajbit dja gar Djeruxarêkam me krãptĩ kute aben pydji djã'ýr mõ. Inhõ akati iwýr bôx kêt rã'ãkam 'ýr itêm prãm kêt.

9 Nãm arkum anen arek Garrêjakam ar ba.

10 Nhy m kam kamy ar arým tẽ. Nhy m ar ba:n kam amipdjur arým me kute aben pydji djã'ýr tẽ. 'Ýr tẽ:n arým 'ýr bôx.

11 Nhy m arým 'ã me kute aben pydji djã nhõ akati bôx nhy m mebê idjaer rũnh arým abej ne memã kum, “Nhýnh ne Jeju dja”? ane. Nhy m me “Kon”, ane.

12 Nhy m me me kãxã abenmã Jeju jarênh kumex. Me kwý ne me abenmã kum, “Kati. Jeju mexkumrêx”, ane.

Nhy m me kwý arĩk abenmã kum,

—Kati. Nãm Jeju amijo 'êx ne me noo biknoro ba, ane.

13 Nhy m be, nãm me me ipôkri memã Jeju'ã ujarênh amirĩt kêt ne. Mebê idjaer rũnh pymaje ne me me ipôkri 'ã ujarênh amirĩt kêt ne.

14 Nhy m kam arým me kute aben pydji djã nhõ akati nhõkre djã kôt Jeju arým Metĩndjwýnh nhõ kikreti'ýr tẽn wadjãn kam arým memã kukràdjã jarênh dja.

15 Nhy m kam mebê idjaer rũnh te kute Jeju marmã kam no tyn kumex ne abenmã kum,

—Je tô djãm tãmwã kute mekôt pi'ók jarênh tũm got ã me kukràdjã jarênh mexo ane?

16 Nhy m Jeju memã kum,

—Djãm ba ikukràdjã ne ba me amã arênh iba? Kati. Kute ijanor djwýnh kukràdjã ne ba me amã arênh iba.

17 Gêdja ga me ajõ ga aje kukràdjã kôt amijo aba prãm jabej arým ama. Me'õ kute ikukràdjã jarênhmo krax djwýnhja dja ga me ama. Djãm ba ne ba ije me amã ikukràdjã jarênhmo krax djwýnh? Kati. Kàjkwakam Metĩndjwýnh ne kute arênhmo krax ba kam kôt me amã arẽ. Ja dja ga me ama. Me aje kukràdjã kôt amijo aba prãm jabej ama.

18 Ne ga ren me ajõ ga amirax jabej ne ren 'ã memã amijarênh memã amijo adjãmra ar aba. Nhy m be, kati. Kute ijanor djwýnh

ne ba ije rax jarēnh. Ije ajbit rax jarēnh ne kam katàt ije ikabēn jarēnhkumrēx ne ijēxnhĩ kêtukumrēx.

¹⁹ Me bakukāmāre Mōjdjê kute me amā Metīndjwýnh kukràdjà jarēnhja djā ne ga me kôt ar amijo aba? Kati. Ga me ajō aje kukràdjà kôt ar amijo aba kêt. Ne kam aje ibĩnmā ijabej ar aba. Mýkam? ane.

²⁰ Nhy m me kum,

—Je tō nhýnh me'ōja ne kute abĩnmā ajabej ar ba? Be, me karō punu'ō ne ajo ba, ane.

²¹ Nhy m Jeju arým memā kum,

—Be, ba amrēbê me'ō punu pydjio mex ga me te aje mýjja marmā ikam ano tyn akumex.

²²⁻²³ Nā bām pi'ók rārarkam me'ōo mex ga me arĩk ijā abenmā kum,

—Pi'ók rārarkam ne apê. Axwekumrēx, anhýro aban arým ikam angryk ne. Djām bajbit ne ba kam idjapēnh iba ga me bajbit imā ijaxwe jarē? Kati. Me gadjwý ne ga me pi'ók rārarkam adjapēnh aba. Mōjdjê ne me amā me mynhinhu kà rēnh jarē. Djām ta ne kumrēx arē? Kati. Me bakukāmāre Abraão ar kumrēx ne ar arē. Ga me kam aje katàt Mōjdjê kukràdjà kôt amijo aba kadjy pi'ók rārarkam adjapēnh ne me my kà rēho aba. Mýkam ne ga me bajbit imā ijaxwe jarē? Ije kam pĩne me'ō punuo mexkam imā ijaxwe jarē. Ga me ren imā ijaxwe jarēnh kêt.

²⁴ Kwārĩk wānh ga me arĩk me axwe kêt'ā axwe

janhōr kêt. Dja ga me mrāmri me axwekumrēxkôt memā ajapōxkumrēx ne kam arým katàt memā axwe jarēnhkumrēx. Nām ā Jeju memā ane.

Mebê idjaer kum kurê.

²⁵ Nhy m kam Djeruxarēkam me ar ba tūm kwý Jeju jabej aben kukij ne abenmā kum,

—Je, djām mrāmri me kute tām wā bĩnmā ar abej ba?

²⁶ Nhy m kam kum me uma kêt ne memā kabēn ne. Nhy m me arým kutā kute kum mýjja'ō jarēnh prām kêtukumrēx. Bārām me rūnh arým kute tām wā'ā amim, “Jejubê ne me banhō Bēnjadjwýrbê kumkatibê Kritu”, anhýrkam ne me anhikrēn kabēn maro dja.

²⁷ Tō nhýnh? Be, kati. Djām me kute kraxkôt Bēnjadjwýrbê kumkatibê Kritu mar got? Kati. Me kute kraxkôt mar kêtukumrēx. Nhy m be, bām kute Jeju djir ne gu me baje arým omūnh. Kôt ne gu me arým Jeju 'ēxnhĩmā bakato. Nām me kwý ā Jeju'ā abenmā ane.

²⁸ Nhy m kam Jeju kute Metīndjwýnh nhō kikretikam memā kukràdjà jarēnho āmkam kāj bê memā kum,

—Be, mrāmri ne ga me aje imar. Nhýnhja kurūm ne ba itēm ne ibōx ja ne ga me arým aje mar. Djām ba ne ba amikabēn kôt amrē tē? Kati. Me'ō kute ijanor djwýnh ne mrāmri. Tām wā ne ga me aje mar kêt.

29 Nhy m be, ba ne ba ije omũnh tũm. Tãm ne ijano ba amrẽ kurũm tẽn bõx, ane.

30 Nhy m kam me bit kute o tỹm ne pa 'amỹnhmã. Ne te: o ane. Me kute o tỹm'ã myt bõx kêt rã'ākam ne me te: o ane.

31 Nhy m me kwỹ krãptĩ arỹm tu amim markumrẽx ne abenmã kum,

—Me baje raxmã bakator kadjy ne Jeju arỹm mỹjja pumũnh kêt krãptĩ nhipêx ne. Me punu krãptĩo mex. Djãm me'õdjwỹ bõx ne kute àpênh mexo kute akrenh got? Kati. Be, mrãmri tãmwãbê ne me banhõ Bẽnjadjwỹrbê kumkatibê Kritukumrẽx, ane.

32 Me rũnh kàxã ne me ã abenmã anhỹro ku'ê nhy m mebê pardjêumẽ me kadjy Metĩndjwỹnh mar djwỹnh nhõ bẽnjadjwỹr arỹm me kuma. Me kuman arỹm Jeju'yr me krākamngõnh kwỹ jano. Me kute pa 'amỹnhmã ne me me ano.

33 Nhy m kam Jeju arỹm memã kum,

—Be, me aro'ã ar iba ne arỹm 'ã akati ngrêre. Dja ba kam arỹm kute ijanor djwỹnh'yr tẽ.

34 Ga me kam arỹm te ijabej. Te ijabej ne imã akator kêt. Ne kam ikrĩ djà'yr te abõx prãmje, ane.

35 Nhy m mebê idjaer rũnh abenmã kum,

—Je tô, jãm dja tẽ gu me kum bakator kêt. Djãm apỹnh me bajtem ba djākam me bimãnh tũm'yr ne tẽmmã? Djãm kam kute me bajtemmã kukràdjà jarẽnhmã?

36 Kute me bamã, “Dja ba tẽ ga me arỹm te ijabej. Te ijabej ne imã akator kêt. Ne kam ikrĩ djà'yr te abõx prãmje”, anhỹr. Mỹj gêdja kam nẽ? ane.

37 Nhy m kam me kute amikukràdjà kôt amijo mõr ne kute 'ã aminhinomã amimênh nhõ akati arỹm bõx. Akati raxja bõx. Me kukãmãre kukràdjà kôt me kute bõ njỹrkam krĩ'ã aminhinomã amimênh kadjy akati ne arỹm bõx. Nhy m Jeju arỹm kàjmã djan memã kum,

—Me ajõ ar amã kôr jabej amrẽ iwỹr tẽn ikõ.

38 Me kute tu amim imarkumrẽxja gêdja ã me kadjwỹnhbê ngõ kute meo tĩnja mã mekam apõx. Me bakukãmãre kute pi'õkkam memã arênh kôt ne ba ar amã arê.

39 Nãm Jeju Metĩndjwỹnh Karõ'ã ã memã ane. Dja me tu amim Jeju markumrẽx nhy m Metĩndjwỹnh Karõ arỹm me'yr bõx ne meo ba. Djãm arỹm ne meo ba? Kati. Metĩndjwỹnh kute memã Karõ janor djwỹnhràr ne Jeju memã ane. Dja Metĩndjwỹnh amiwỹr Jejuo wabin akubyn o rax. Ne kambit arỹm memã Karõ jano nhy m bõx ne meo ba.

40 Jeju memã ane nhy m me krãptĩ kute kabênja markam 'ã abenmã kum,

—Be, mrãmri ne tãmwãbê Metĩndjwỹnh kukwakam kabên jarênh djwỹnh. Me bakukãmãre ne me amrêbê: arê, ane.

41 Nhyim me kwỳ Jeju'ã abenmã kum,

—Be, tãmwã ne mrãmri kubê Kritukumrêx. Mrãmri kubê me banhõ Bēnjadjwýrbê kumkatibê Kritukumrêx, ane.

Nhyim me kwỳ arĩk 'ã abenmã kum,

—Be kati. Jejubê ne Bēnjadjwýrbê kumkatibê Kritu kêt. Abatãnh djã ne pykabê Garrêja.

42 Nhyim be, me banhõ Bēnjadjwýrbê kumkatibê Kritukumrêx krĩbê Berêkam abatãnh. Kubê ne me bakukãmãre Dawi tãmdjwý. Bēnjadjwýr rax Dawi jabatãnh djãkam ne Kritu abatãnh djã. Amrêbê: ne me bakukãmãre pi'òkkam arê. Nhyim be, kati. Djãm Jejubê Bēnjadjwýrbê kumkatibê Kritu got? Jeju ate Garrêjakam abatãnh, ane.

43 Me kute ã abenmã anhýrkam me kute Jeju'ã axikôt kabēn jadjwýr kêt.

44 Nhyim me ja kwỳ bit kute o tým ne pa 'amýnhmã. Ne kam te: kute o anhýrmã.

45 Nhyim kam me krãkamngõnh kikreti nêje ku'êja me rũnh'ýr akêx ne me'ýr bõx. Metĩndjwýnh mar djwýnh nhõ bēnjadjwýrmê mebê pardjêu'ýr bõx. Nhyim kam me rũnh me krãkamngõnhmã kum,

—Je tô mýkam ne ga me Jejuo abõx kêt? ane.

46 Nhyim me krãkamngõnh memã kum,

—Djãm me'õ pykakam kabēn mexo kute tãmwã pyrãk? Kati. Nãm prĩne kabēn mexo kute katãt me kunĩ

jakrenh. Ba me kam te ije o itým ne pa 'amýnhmã, ane.

47 Nhyim mebê pardjêu memã kum,

—Je tô djãm arým ne me gadjwý me anoo akno?

48 Ê, ba me amã arê. Djãm me irax'õ, nãr me ibê pardjêu'õ ije amim tãmwã mar got? Kati.

49 Be, djãm me kãtãmwã kute Mõdjê kukràdjã mar got? Me kute me bakukãmãre kukràdjã mar kêt kam dja Metĩndjwýnh arým me kanga, ane.

50 Nhyim Nikodemu. Tãm ne akamãtkam Jeju'ýr tẽ. Kubê ne mebê pardjêu'õ. Nãm arým memã kum,

51 —Je gêdja gwãm kraxje me baje axwe jabej me kukjêr kêt kam memã axwe jarê? Kati. Be, Jeju kute kraxje me bamã amijarēnh kêt kam gu me arým 'ã axwe nhõro nhý, me bakukràdjã kupa'ã ne gu me 'ã nhõro nhý, ane.

52 Nhyim me arĩk kum,

—Djãm gadjwý pykabê Garrêjakam ajabatãnh djã ne ga nêje akabēno dja? Be, pi'òkkam ne Metĩndjwýnh kukwakam kabēn jarēnh djwýnh'õ Garrêjakam abatãnh kêt kumrêx. Dja ga amim pi'òk jarēn arým kôt ik-abēnkumrêxmã akato. Jejubê Bēnjadjwýrbê kumkati kêt. Tãm dja ga pi'òk jarēn ama, ane.

53 Nhyim kam me kunĩ ajmãn aminhürkwãmã apêx.

8

Me'õ nire kute me'õbê mjêno àkĩnh.

1 Jeju arým krãnhbê Oriwêre 'yr tē. Tē:n arým 'yr bôx nhym 'ã akamàt nhym nō. Nō: nhym arým òkrên'ãnh kà.

2 Nhym kam Metĩndjwýnh nhō kikreti'yr tēn kam bôx. Nhym kam me kunĩ ajte 'yr bôx nhym arým nhỹ. Nhỹn arým memã kukràdjã jarēnh nhỹ.

3 Nhym kam me arým Jeju'yr me 'õ nireo bôx ne me ipôkri kudja. Arým ne mjên ne kam ajte me'õbê mjêno akĩn ar ro'ã nō. Nhym me arým omũn o tỹm ne pa 'amýn Jeju'yr o bôx.

4 Ne kum,

—Ē, ujarēnh djwýnh. Be, me'õ nire ja arým mjên ne arým me'õ myo akĩn ar ro'ã nō. Ba me ar nōrkôt ar omũn aro tỹm ne arým awýr o bôx.

5 Be, me ja jaxwe pãnh ne Mōjdjê arým memã arē. Kute me bakukràdjã jarēnhkam Mōjdjê arým 'ã memã kum,

—Ga me axwe pãnh kēno titik ne abĩ gē ty, ane. Be, gadjwý ar imã axwe pãnh'õ jarē bar kuma. Mýj gēdjã bar on? Nãm me ã Jejumã ane.

6 Mýj kadjy ne me kum ane? Bir, godja kukràdjã kupa'ã mýjja jarēnh jabej nhym me arým kôt kum axwe jarē. Ja kadjy ne me kum ane.

Nhym Jeju ate idjao nhỹn arek ikrao pyka no'òko nhỹ.

7 Nhym me mã kum tãmja jarē nhym arek pyka no'òko

nhỹ. Nhym kam kãmã djan memã kum,

—Goja me ajō apydji ajaxwe kêtumrêx jabej ga akumrêx kēn'õ byn o titik ne abĩ, ane.

8 Nãm anen ajte nhỹ, pyka no'òko nhỹ.

9 Nhym me arým amima:ro djan amijaxwedjwý ma. Ne kam arým pijãm ne mã apôxo dja. Me abatãnhja kumrêx ne me kato. Nhym mekôt me abatãnh nydjwý apôxo dja. Nhym ajbir abatãnh nyre meo ino ren kato. Arým ne me kunĩ apêx. Nhym kam Jeju arým ate nhỹ nhym niredjwý arým ate dja.

10 Nhym kãmã djan nire ate ãmkôt omũn kum,

—Me'õ nire, nhỹnh ne me kute amã ajaxwe jarēnhja ku'ê? Djãm me'õ kute ajaxwe pãnh kēno atitik prãm kêtumrêx? ane.

11 Nhym kum,

—Ã bēnjadjwýr. Me'õ kute pãnh ititik prãm kêt, ane.

Nhym kum,

—Badjwý. Ajaxwe pãnh ije kēno atitik prãm kêt. Aj mã. Kwãrik wãnh ga ajte ajaxwe kêt, ane.

Kute katàt memã ami-jarēnh.

Dju r 1.4; Rô 13.12; Ep 5.8; Tex k 5.5

12 Nhym kam Jeju ajte memã kum,

—Be, apỹnh me ba djã kunĩkôt me axwe kunĩ katàt kute amijo ba kadjy ne ije mrãmri ne memã pry kurwý djã pyrãk. Ga, me kurwý djã kute akamãtkam

memã pry kurwỳ nhym me kute akamàtkam mỳjja kunĩ pumũnh ne katàt baja pumũ. Badjwỳ dja me tu amim imarkumrẽx ne arỳm katàt amijo ba. Ga, akamàt kô tykkam me kute mỳjja pumũnh kêt ne ba punuja pumũ. Me axwedjwỳ ne me kute mỳjja mar kêt ne amijo ba punu. Djãm me kute tu amim imarkam axwe ne amijo ba punu? Kati. Ba ije mrãmri ne memã pry kurwỳ djà pyræk. Dja me tu amim imarkumrẽx ne arỳm katàt amijo ban kam arỳm ikôt tĩn ne ar ba rã'ã: rã'ã ne, ane.

13 Nhym mebê pardjêu kum,

—Je, djã nãm me'õ akôt kabẽn djĩ? Kati. Ga apydji aje memã amijarẽnho aba nhym me'õ kute akôt kabẽn djir kêt. Ba me kam arỳm amã akabẽn kajgo jarẽ. Akabẽn kajgo nhym me kute amar kêt, ane.

14 Nhym memã kum,

—Kati. Ipydji ije memã amijarẽnhkam ije memã amijarẽnh kajgo kêt. Kàjkwakam Metĩndjwỳnh ne ijano ba amrẽ kabẽn kôt tẽ. Be, 'yr dja ba akubyn tẽ. Ja ne ije markumrẽx. Kam ikabẽn kajgo kêt. Nhym be, me ga ne ga me aje imar kêt. Nhỹnhja kurũm ne ba itẽmja ne ga me aje mar kêt. Nhĩ'ãm itẽmdjwỳ ga me aje mar kêt.

15 Me ga ne ga me aje amidjwỳnh kĩnh prãm ne aje memã axwe jarẽnho aba. Djãm ba ne ba ije amidjwỳnh

kĩnh prãm ne memã axwe jarẽnh got? Kati.

16 Godja ba memã axwe jarẽnhjabejarỳm katàt memã arẽnhkumrẽx. Djãm ipydji dja ba arẽ? Kati. Ibãm kute ijanor djwỳnhmẽ dja bar axikôt ikabẽn ne memã axwe jarẽ. Kam ne ije katàt memã axwe jarẽnhkumrẽx.

17 Nhym be, amrêbê: me bakukãmãre kute me akukràdjà'ã pi'òk no'òkdjwỳ. Me akukràdjaja kôt ba ije Ibãmmẽ axikôt memã amijarẽnho iba. Me akukràdjà jakam me'õ ar amãnhkrut ne kute me omũnhkôt kute axikôt me arẽnh nhym me kunĩ kute mar ne kute memã kum, “Mrãmri katàt ar kute me arẽnhkumrẽx”, anhỹrmã. Ja ne ga me arỳm aje mar.

18 Be, ja kôt ne ba Ibãmmẽ ã me amã amijarẽnho ane. Ba ije me amã amijarẽnh. Nhym Ibãm kute ijanor djwỳnh ikôt kute me amã ijarẽnh. Ba Ibãmmẽ ar ije axikôt me amã amijarẽnhkam ne ga me ren me akukràdjà kôt ijã, “Mrãmri ne katàt kute memã amijarẽnhkumrẽx”, ane. Ba Ibãmmẽ ar ije axikôt me amã amijarẽnhkam dja ga me ar ikabẽn katàtjamã akaton ama. Me akukràdjà'ã pi'òk no'òk kôt dja ga me ima, ane.

19 Nãm ã Jeju memã ane nhym me arỳm kum,

—Tô nhỹnh ne abãmja? ane.

Nhym memã kum,

—Me aje imar kêt ne aje Ibãmdjwỳ mar kêt. Ne ga me ren iman ren Ibãmdjwỳ ma.

Nhym be, kati. Aje mar kêt, ane.

²⁰ Be, Metĩndjwýnh nhõ kíkretikam me kute Metĩndjwýnhmã pi'ók kaprĩo atom djàkam ne Jeju ã memã ane. Nhym me'õ kute o tým ne pa 'amýnh kêt kumrêx. Pa 'amýnh'ã myt bõx kêt rã'ákam.

²¹ Nhym kam ajte memã kum,

—Dja ba ĩ mã tẽ ga me arým te ijabej. Te ijabej ne kam arým ty. Nhym kam Metĩndjwýnh me amã ajaxwe jarênh rã'ã. Mũm itẽmmã 'yr ikràja dja ga me te ikôt 'yr atẽm ne 'yr abõx prãmje, ane.

²² Nhym mebê idjaer rũnh abenmã kum,

—Je tô mýj dja nẽ? Birãm, dja amibĩ. Nãm me ã abenmã ane. Kute memã kum,

—Dja ba ĩ mã tẽ ga me arým te ijabej, anhýrkam ne me ã abenmã ane.

²³ Nhym memã kum,

—Be, me ga ne ga me pykakam ajapõx ne ar aba. Nhym be, ba ne ba kýjrũm kàjkwakam ar iba tũm. Me ga ne ga me aje pykakam mýjjabit mar. Ba ne ba ije kàjkwakam mýjja mar.

²⁴ Me aje pykakam mýjjabit markam ne ba me amã, “Dja ga me ty nhym Metĩndjwýnh amã ajaxwe jarênh rã'ã”, ane. Ne me amã, “E kum ba. Ba ne ba arým bõx”, ane. Dja ga me kam amim imar kêt rã'ã jabej arým ty nhym Metĩndjwýnh me amã ajaxwe jarênh rã'ã, ane.

²⁵ Nhym me kum,

—Bir, mýj me ajõ ga nã? Gop me imã amijarênhkumrêx, ba me ama, ane.

Nhym Jeju memã kum,

—Be, amrêbê ne ba me amã amijarênhõ iba. Nã bãm me amã,

²⁶ “Be, ije me ajaxwe kumex markam ba ren memã me ajaxwe jarên ajte me amã pãnh jarê. Be, ijanor djwýnh kute katát kabên jarênhkôt ne ba me kunĩmã arênhõ iba.” Nãm bãm ã me amã ane, ane.

²⁷ Kute memã kum, “Kute ijanor djwýnh”, anhýrkam me kute mar kêt. Kute memã Bãm jarênhja me kute mar kêt.

²⁸ Nhym kam Jeju memã kum,

—Ba ije amijo inhĩ ne ibõxja dja ga me kýjrũm inhõ. Kam dja ga me arým ima. Ba ije amikabênkôt amijo iba kêt kumrêx. Ibãm kute imã kabên jarênh kôt ne ba memã arênhõ iba. Ja dja ga me aje kýjrũm inhõrkam ama.

²⁹ Kute ijanor djwýnh ne imẽ amijo kajkep. Djã nãm imã kàx ba ate ar iba? Kati. Be, mýkam ne imã kàx kêt? Bir, ije o kĩnh kadjy ne ba kum idjapênh mex rã'ã. Kam imã kàx kêt. Nãm ã Jeju memã ane.

³⁰ Kute memã ja jarênhkam ne me kumex arým tu amim markumrêx.

Abraão tàmdjwý'ã ujarênh.

³¹ Nhym kam mebê idjaer kute tu amim markumrêxja Jeju memã kum,

—Dja ga me mã ikabên kôt ar amijo aban 'ã adjukanga

kêť ne arým me abê ikôt aba djwýnhkumrêx.

³² Ne kam arým mrãmri ikabênkumrêxmã akaton ijã amim, “Be, mrãmri ne kabên katátkumrêx”, anhÿro aba. Ne kam ikabên katátkumrêxmã akato ba kam arým me apytã. Me'ôja kute me apa 'amýnh ga me kum adjápênh kajgoo abaja ba kubê me apytã. Ga me kam ikôt adjumar mexkumrêx ne ar aba. Nãm ã Jeju me axwe nhõ bënjadjwýr'ã memã ane.

³³ Nhym ajte me kwý kum,

—Tô nhýnh ne kam me'ô kute me ipa 'amýnh ba me kum idjápênh kajgoo ibaja? Kati. Me ba ne ba me ibê me bakukãmãre Abraão tãmdjwý. Nhym kam me'ô kute me ipa 'amýnh kêtumrêx. Mýkam ne ga,

—Ba me'ôbê me apytã? ane.

³⁴ Nhym Jeju memã kum,

—Mrãmri me ajaxwe prãmkam ne me ajo ba djwýnhja arým kute me apa 'amýnh ga me arým kum adjápênh kajgokumrêx.

³⁵ Ba me amã arê ga me ama. Djãm me'ô nhõ kikrekam ô àpênh djwýnh djãm kubê ô àpênhkam kum àpênh rã'ãmã? Kati. Gêdja ã atemã me'ômã apê. Nhym be, kam me'ô krakumrêxja dja kam kra rã'ã ne.

³⁶ Ba ibê Metĩndjwýnh Kra rã'ãkam ibê me apytãr djwýnh. Me apa 'amýnh djwýnhbê me apytãr djwýnh. Dja ba me apa 'amýnh djwýnhbê me apytã ga

me kam mrãmri adjumar mexkumrêx ne ar aba.

³⁷ We me abê Abraão tãmdjwý, ba ije kôt me amar. Ga we me te abê Abraão tãmdjwý ne me aje ibĩnmã. Me amã ikabên kĩnh kêtumrêxkam ne ga me aje ibĩnmã.

³⁸ Be, Ibãmmê ro'ã ar ibari ije mýjja pumũnh ne mar. Tãm ne ba me amã arê. Me ga ne ga me anhingêť kute amã arênh kôt ar amijo aba.

³⁹ Nhym me kum,

—Be, mrãmri me inhingêťbê Abraãokumrêx, ane.

Nhym memã kum,

—Ga ren me abê Abraão tãmdjwýkumrêx ne ren Abraão djápênh kôt adjápênh ar aba.

⁴⁰ Nhym be, kati. Ga me jakam aje ibĩnmã. Kàjkwakam Metĩndjwýnh kute imã kabên katãť jarênh kôt ije katãť me amã arênhkumrêxkam ne ga me aje ibĩnmã. Djãm ã Abraão meo ane? Kati.

⁴¹ Ne ren Abraãobê me anhingêťkumrêx ga ren me adjápênh mex. Nhym be, kati. Atemã me anhingêť djápênh kôt ne ga me atemã adjápênh ar aba.

Nhym me kum,

—Djãm krô'ã me'ô kute akudjwa me ijadjwýr? Kati. Be, me Ibãm djwýnh pydji. Kàjkwakam Metĩndjwýnh, ane.

Kute memã Xatanaj tãmdjwý jarênh.

⁴² Nhym Jeju memã kum,

—Ne ga me ren mrãmri kàjkwakam Metĩndjwýnh Abãm ne ren amã ijabê. Be, mýkam? Bir, kàjkwakam

Metĩndjwỳnh kurũm ne ba tẽn bõx. Be, djãm ba ne ba tẽn? Kati. Tãm ne ijano ba amrẽn tẽn. Kam ga me ren amã ijabê.

⁴³ Be, mỳkam ne ga me aje ikabẽn mar kêt? Bir, me aja-makkre kêt prãmkam.

⁴⁴ Be, me anhingêtbê Xatanaj ne ar me ajo ba. Me anhingêtkum axwe prãm kõt ne ga me amã ajaxwe prãm. Kute amikrax totokbê kubê me par djwỳnh. Ta kabẽn katat kêt kam kute Metĩndjwỳnh kabẽn katat 'amỳnh tỳx kêt ne kõt kute amijo ba kêt. Ta 'êxnhĩ kõt memã 'êx ba. Mrãmri 'êxnhĩkumrẽxkam kubê me 'êxnhĩnhingêtkam.

⁴⁵ Kubê me 'êxnhĩnhingêtkam ba te me amã katat ikabẽn jarẽnhkumrẽx ga me aje amim imar kêt.

⁴⁶ Be, mỳj me ajõ ga ne ga me aje mrãmri ijaxwe'õmã akatorkumrẽx? Kati. Ga me te: aje ijaxwe'õmã akator prãmje. Ijaxwe'õ kêt kam mỳkam ne ga me aje imar kêt? Ba te ije me amã katat Metĩndjwỳnh kabẽn jarẽnhkumrẽx ga me aje imar kêt. Be, mỳkam?

⁴⁷ Bir, ne ga ren me abê Metĩndjwỳnh kra ne ren amim kabẽn markumrẽx. Nhy m be, kati. Me abê Metĩndjwỳnh kra kêt kam ne ga me aje amim kabẽn mar kêt. Nãm ã me bê idjaer rũnhmã ane.

Kute me bê idjaer rũnhmã amijarẽnh.

⁴⁸ Nhy m me bê idjaer rũnh arĩk kum,

—Be, abê pykabê Xamari-jkam me kra'õ ba me arỳm ama. Me karõ punu ne ari ajo ba, ane.

⁴⁹ Nhy m Jeju memã kum,

—Kati. Me karõ punu kute ijo ba kêt. Ba ne ba Ibãm rax jarẽnhõ iba. Ga me kam imã ikajgo jarẽnhõ aba.

⁵⁰ Be, djãm ba ne ba amirax jabej? Kati. Atemã 'õ kute irax jabej ne kute me ajaxwe mar.

⁵¹ Mrãmri dja me ikabẽn man kõt ar amijo ban arỳm tykkumrẽx'ỳr bõx prãm kêt. Mrãmri ne ba me amã ja jarẽnhkumrẽx. Nãm ã Jeju memã ane.

⁵² Nhy m me bê idjaer rũnh kum,

—Tõ nhỹnh? Be, me bakukãmãre Abraão arỳm ty. Metĩndjwỳnh kukwakam kabẽn jarẽnh djwỳnhdjwỳ ne me arỳm aben kukãm ty. Tõ nhỹnh dja me akabẽn man kõt ar amijo ban tyk kêt? Akabẽn jakõt ba me arỳm amã ikaton amarkumrẽx. Mrãmri ne me karõ punu ajo ba.

⁵³ Djãm aje araxo me bakukãmãre Abraão jakrenh ne ga aje, “Dja me ikabẽn man kõt ar amijo ban tyk kêt”, anhỹr? Abraão arỳm ty. Metĩndjwỳnh kukwakam kabẽn jarẽnh djwỳnh ar arỳm ty. Mỳj me'õ rax ne ga arĩk o amiptarn 'ã amimẽnhõ dja? ane.

⁵⁴ Nhy m Jeju memã kum,

—Ne ba ren arĩk amijã me'õ rax mẽn ren mrãmri ikajgo. Nhy m be, kati. Ibãm ne kute ijã irax mẽnhkumrẽx. 'Ã

ne ga me aje abenmã, “Me Batĩndjwỳnh”, anhyr kajgoo aban

⁵⁵ aje mar kêt-kumrêx. Nhy m be, bajbit ije markumrêx. Ne ren ijêxnhĩ ne ren me amã, “Ije mar kêt”, ane. Ne kam ren me akudjwa memã ijêx iba. Nhy m be, kati. Mrãmri ije markumrêx ne kabên kôt ar amijo iban ijêxnhĩ kêt.

⁵⁶ Be, me anhingêt Abraão arỳm amikukãm iman arỳm ikam kĩnhkumrêx, ane.

⁵⁷ Nhy m mebê idjaer rũnh kum,

—Je tô, djãm kraxje ajã amex krãptĩbê 50 apêx kêtjakam djãm ga ne ga arỳm me bakukãmãre Abraão pumũ got? ane.

⁵⁸ Nhy m Jeju memã kum,

—Be, me akukãmãre Abraão amirĩt kêtĩri ne ba ar iba tũm, ane.

⁵⁹ Nhy m me arỳm kên kwỳ jamỳ, kute o titik ne bĩn kadjy. Nhy m Jeju arỳm amijo apdjun mã tẽ. Metĩndjwỳnh nhõ kikreti kurũm katon mã tẽ.

9

Kute me'õ adjàkamã no rãjao mex.

¹ Tẽ: nhy m arỳm me'õ no rã nhỹ. Adjàkamã ne me'õ no rã. Nãm nhỹ nhy m arỳm omũ.

² Nhy m kôt ba djwỳnhdjwỳ omũn Jeju kukij ne kum,

—Ujarênh djwỳnh, mỳkam ne me'õja adjàkamã no rã? Djãm ta axwe pãnh ne adjàkamã no rã? Nãr nãmẽ

bãm ar axwe djô'ã ne no rã? Mỳj ne kam kute? ane.

³ Nhy m arkum,

—Kati. Ta axwe pãnh no rã kêt. Ne nãmẽ bãm ar axwe djô'ã no rã kêt. Be, Metĩndjwỳnh kute no rãkam àpênh nhy m me kute kôt raxmã kator kadjy ne no rã.

⁴ Be, jakam imexri idjapênh prãm-kumrêx kute mrãmri ne a'uri me àpênh prãm pyræk. Kute ijanor djwỳnh kute idjapênh'ã imã karõ kôt idjapênh prãm-kumrêx. Adjỹm, dja me ĩ ijo bikênhho tẽn ibĩ ba te idjapênh prãmje. Kute mrãmri ne me akamãt kô tykkam te àpênh prãm pyræk.

⁵ Pykakam me axwemẽ ro'ã ar ibari ba ije mrãmri memã pry kurwỳ djã pyræk. Ga, me kute akamãtkam memã pry kurwỳ nhy m me katãt baja pumũ. Badjwỳ ne ba memã Metĩndjwỳnh kabên jarẽ nhy m me arỳm kôt katãt ar amijo ba. Ne tu amim kabên markumrêx ne arỳm katãt ar amijo ba.

⁶ Nãm anen arỳm pykakam aptôn kam o ajrên arỳm o me'õ no rãja no djy. Ne kam kum,

⁷ —'Yr tẽn ngô nhidjibê Xirôwekam amino ku'õ, ane. Me bakabênkam ne me ren ngômã, kute anor jarẽ. Nãm kum ane nhy m arỳm 'yr tẽn kam amino ku'õ. Ku'õn arỳm no mex ne. No mex ne kam ũrkwã'yr tẽn arỳm 'yr bôx.

⁸ Nhy m ũrkwã bu'ã me krĩ kute me'õ no rã pumũnh tũm abenmã kum,

—Djãm tãmwã ne amijo à'wýro krî? ane.

⁹ Nhyim me kwý memã kum, “Nà, tãm”, ane. Nhyim me kwý memã kum,

—Kon, kute tãmwã pyræk, ane.

Nhyim ta memã kum, “Nà, ba”, ane.

¹⁰ Nhyim me kum,

—Tô mýj me'õ ne amã ano mex jadjà? ane.

¹¹ Nhyim memã kum,

—Be, me'õbê Jeju ne pykakam aptôn kam o ajrên arým o ino djy. Ino djyn arým imã, “Ýr tẽn ngôbê Xirôwekam amino ku'õ”, ane. Ba kam ýr tẽn amino ku'ôn arým ino mex ne irît mexkumrêx, ane.

¹² Nhyim me kum, “Nhýnh ne dja”? ane.

Nhyim memã kum, “Kon”, ane.

¹³ Nhyim kam me arým mebê pardjêu'ýr o bôx. Me'ýr me'õ no rãn arým no mexjao bôx.

¹⁴ Be, me tyk djà kêt djà nhõ akatikam, pi'ók råràrkam ne Jeju pykakam aptôn o ajrên o me'õ no djyn o noo mex.

¹⁵ Nãm me mebê pardjêu'ýr o bôx nhyim me ajte kukij ne kum,

—Mýj ne ga arît mex kadjy nê? ane.

Nhyim memã kum,

—Nãm pykakam aptôn o ajrên o ino djy ba ku'ôn arým ino mex ne irît mexkumrêx, ane.

¹⁶ Nhyim mebê pardjêu kwý abenmã kum,

—Djãm Metĩndjwýnh ne tãmwã jano got? Be, me bakukràdjà pãnh ne pi'ók

råràrkam ari àpênh ba. Axwekumrêx, ane.

Nhyim me kwý 'ã abenmã kum,

—Nhyim bê ne me'õ jaxwe kute ã mýjja pumũnh kêt nhípêxo anhýr. Kute ã me'õ no rão mexo anhýr. Nãm me ã Jeju'ã kabêno aben japanho ane.

¹⁷ Ne kam me'õ no rãn arým no mexjamã kum,

—Kute amã anoo mexkam 'ã akabên'õ jarê ba me ama, ane.

Nhyim memã kum,

—Be, kubê Metĩndjwýnh kukwakam kabên jarênh djwýnh'õ, ane.

¹⁸ Nhyim mebê idjaer rũnh amim mar kêt ne. Nãm me amim,

—Je tô djãm mrãmri ne me'õja adjàkamã no rã? Be, kati, ane. Ne kam arým bãmmê nã ar'ýr me ano. Nhyim me ar'ýr tẽn arým aro bôx.

¹⁹ Nhyim me arkum,

—Be, gar memã kum, “Ikra adjàkamã no rã”, anhýro aba. Djãm tãm ne ja? Mýj ne rît mex kadjy nê? ane.

²⁰ Nhyim ar memã kum,

—Be, mrãmri ar ikrakumrêx ne ja. Mrãmri ne adjàkamã no rækumrêx.

²¹ Ne kam mýj ne arým no mex on, ar ije mar kêt. Mýj me'õ ne kum noo mex nhyim rît mex, ar ije mar kêt. Be, ta ne arým abatàn nh ne. Dja ga me kukja nhyim arým me amã amijarê, ane.

²² Be, mýkam ne ar kute memã kum,

—Jeju ne ar ikra noo mex, anhÿr kêt? Bir, arkum mebê idjaer rûnh pymakam. Nãm me arÿm abenmã Jeju'ã kabên djîn abenmã kum,

—Dja me'õ memã kum, “Be, mrãmri ne Jejubê me banhõ Bënjadjwÿrbê kumkatibê Kritukumrêx”, ane gwaj kôt me nêje kanga gê ajte me bikprõnh djâkam me baro'ã krî kêt, ane.

²³ Kam ne me kute ar kanga pymaje ar memã,

—Be, ta ne arÿm abatành. Dja ga me tãmwã kukja, ane.

²⁴ Nhyam kam me ajte amiwÿr me'õ no rãn arÿm no mexja 'uw nhyam arÿm 'ÿr bõx. 'ÿr bõx nhyam kum,

—Be, me ba ne ba me ije Jeju jaxwekôt mar. Kwãrîk wãnh ga mex jarênh kêt. Kàjkwakam Metîndjwÿnh ta ne anoo mex. Tãm dja ga kum mex jarê, ane.

²⁵ Nhyam memã kum,

—Be, mÿj Jeju axwe nã? Ije mar kêt. Mrãmri ne arÿm ino rãkumrêx. Ne arÿm jakam ba mrãmri irît mexkumrêx. Jabit ne ba mrãmri ije markumrêx, ane.

²⁶ Nhyam kam me ajte kum,

—Mÿj ne ajo, ga arÿm ano mex ne arît mex ne? ane.

²⁷ Nhyam memã kum,

—Je, arÿm ne ba me amã arê. Djãm me aje imar kêt got ga me ajte: ikukij? Be, mÿj kadjy dja ba ajte me amã arê ga me ajte ama. Djãm me aje me kudjwa mã kôt abikamênhmã got ga me ikukjêro dja? ane.

²⁸ Nhyam me arÿm kum kurên kum,

—Be, kati. Ga ne ga arÿm kôt aba djwÿnh. Me ba ne ba me atemã. Me bakukãmãre Môj djêkôt ne ba me amijo iba.

²⁹ Be, Metîndjwÿnh mrãmri me bakukãmãre Môj djêmã kabênkumrêx. Ja ne ba me ije markumrêx. Nhyam be, tãmwã. Djãm me kute kator djà mar got? ane.

³⁰ Nhyam amipãnh memã kum,

—Be:, Jeju ne imã irît mex jadjà ga me aje kator djà mar kêtja pumû. Djãm me ano mex got?

³¹ Ba me amã arê ga me ama. Djãm me axwe ne Metîndjwÿnh kute me mar ne kôt àpênh? Kati. Ja ne gu me arÿm baje mar. Nhyam be, me kute mrãmri Metîndjwÿnhmã rax jarênh ne kute kabên mar ne kôt kute amijo bakumrêxja Metîndjwÿnh arÿm kute me mar ne me kôt àpênhkumrêx.

³² Be, djãm Metîndjwÿnh Jeju kôt àpênh ngri got ga me 'ã akabên ne? Mÿj me'õ ne adjakamã no rã nhyam me arÿm kute kum rît mex jadjàr ga me amrêbê aje mar? Kati. Me bakukãmãre kute arênh kêt. Me kunî kute arênh kêtumrêx. Jejubit ne ajbir bajbit ijo mex ga me arÿm aje ipumûnh.

³³ Metîndjwÿnh ren kute anor kêt nhyam ren kabênkôt àpênh kêt ba ren ino mex kêt ne. Nhyam be, kati. Mrãmri Metîndjwÿnh kute anorkumrêx.

³⁴ Nhyam me kum,

—Be, djām akudjwa adjakamã me ijaxwe? Djām ajaxwekam aje me ijakre got? ane. Nãm me kum anen kangan arým me nêje bõm kumê.

³⁵ NhyM kam Jeju me kute bõm mênhkõt arým kuman 'yr tẽn kum katon kum,

—Djām arým ga tu amim Metĩndjwýnh Kra markumrêx? ane.

³⁶ NhyM kum,

—Bênjadjwýr, dja ga imã Metĩndjwýnh Kra jakre ba tu amim markumrêx, ane.

³⁷ NhyM kum,

—Arým ga ipumũ. Ba. Ba ne ba amã ikabêno dja, ane.

³⁸ NhyM kum,

—Nã, Bẽnjadjwýr djwýnh, arým ne ba tu amim amarkumrêx, ane. Ne arým kute Metĩndjwýnh Kramã katorkam amikajgo man parbê ibõn nhý.

³⁹ NhyM Jeju memã kum,

—Be, mýj kadjy ne ba pykakam bõx ne ar iba? Bir, dja ba me kukijn me axwemã ikaton arým memã pãnh jarê. Be, me kwý kute amijo àmran arĩk amim, “Djām ije Metĩndjwýnh kabẽn mar ngri got”? anhyrja dja ba te memã kukràdjã jarê nhyM me arým mar kêt ne arým amakkre kêt mex ne ar ba. Me kute mrãmri ne me rĩt mex arým no rãn ba pyrãk. NhyM be, me kwý kute kukràdjã mar kêt ne mar prãm dja ba memã arê nhyM me arým tu amim markumrêx. Tu amim markumrêx ne arým kõt kute amijo ba mexkumrêx.

Me kute mrãmri ne me no rã arým rĩt mex ne katãt ba pyrãk. Ja kadjy ne ba pykakam bõx ne ar iba, ane.

⁴⁰ NhyM mebê pardjêu bu'ã ku'êja arým kabẽn man kum,

—Je, djām me badjwý ne ba me ije me no rã pyrãk? Kati. Djām me ije Metĩndjwýnh kukràdjã mar ngri got? ane.

⁴¹ NhyM memã kum,

—Ne ga ren me aje Metĩndjwýnh kukràdjã mar prãm ne ren aje mrãmri ne me no rã rĩt mex prãm pyrãk. Ne kam ren ajaxwe kêt ne. NhyM be, kati. Me aje, “Me badjwý djām me ije Metĩndjwýnh kukràdjã mar ngri got”? anhyrkam me ajaxwe rã'ã. Nãm ã Jeju memã ane.

10

Mrykĩ'ãtomtio ba djwýnh'ã ujarênh.

Idja 13.20; Ped k 5.4

¹ Ne kam mrykĩ'ãtomti'ã memã ajarên õ me ja'ã mrykĩ'ãtomti jakren memã kum,

—Be, õ kôkayrkam mrykĩ'ãtomti ar bakam nhyM me ngjêx prãmkam me kwý ajkwa krekrekõt ngjêx kêt ne ate kôkayr nhibũm kõt wangij. Be, me ja ne me mryo àkĩnh prãm nhyM me me'ã memã kum, “Me àkĩnhĩ”, ane nãr, “Mebê mýjjao prõt djwýnh”, ane. Mrãmri ne ba me amã ja jarênhkumrêx.

² NhyM be, me kute katãt ajkwa krekrekõt ngjêxabê ne õ mryo ba djwýnhkumrêx.

³ Nhym 'ã ijê djà nêje ku'ê djwýnh arým o ba djwýnhmã 'ã ijê djà'ã kurê nhym arým wangij. Ne kam mrymã kabên nhym arým amim kabên ma. Kute apýnh mrymã idji jarênh djari aben totokmã mrymã arê nhym arým kute apýnh aminhidji jarênh mar kôt bôm rôrôk. Bôm rôrôk nhym o ba djwýnh arým kapôtmã mryo apôx.

⁴ Mryo apôx ne arým mry kukãm mrã nhym mry arým kôt ba. Kute amim o ba djwýnh kabên markam kôt ba. Nãm mry ã o ba djwýnh kôt ane.

⁵ Nhym be, atemã me bajtem mry'ýr bôx ne te mrymã kabên nhym kôt ba kêt ne tu mã kubê prôt ne. Kute amim me bajtem kabên mar kêt kam amijã no týx ne tu mã kubê prôt ne. Mrãmri ne ba me amã ja jarênhkumrêx, ane.

⁶ Be, mrykĩ'ãtomti'ã ujarênhja ne Jeju kute amik-abên kukràdjà'ã akre nhym me mrybit man kukràdjà mar kêt. Nãm me te: kute mýj'ã ujarênh kute amijakre marmãn te: kute kukràdjà marmã.

⁷⁻⁹ Nhym ajte memã kum,

—Mrãmri ije mrykĩ'ãtomti nhô kôkayrkôt ajkwa krekre pydji pyrãk. Ga, mryo ba djwýnh kute ajkwa krekrekôt mryo ngjêxja pumũ. Nhym kôkayr týx arým kute mýjja djàkrêbê mry pytãr nhym umar mexja pumũ. Badjwý ije ajkwa krekre pydjimãn prãbê dja me tu amim imarkumrêx ba arým

axwebê me utã. Nhym kam me arým ikôt tĩn ne ar ba rã'ã: rã'ã ne. Atemã me'ôkôt ne me tĩn kêt kumrêx. Dja me tu amim bajbit imarkumrêx ba arým me utã.

Ga, mryo ba djwýnh kute kôkayr kurũm mryo apôxja pumũ. Nhym mry àkur ban ajte akubyn ngjêxja pumũ. Badjwý dja ba me utãro iba nhym me ikôt umar mex ne ar ba.

Nhym be, amrêbê ibôx kêtiri ne me kwý Metĩndjwýnh'a 'êx ne memã kum, “Metĩndjwýnh ne imã arê ba kukwakam amã kabên jarênhô iba”, ane. Me Metĩndjwýnh'a 'êxja kunĩ ne me àkĩnhĩ. Me kute amiwýr inhô me jao akêxmãn te meo ane nhym me kute me kabên mar kêt.

¹⁰ Be, me àkĩnhĩ ne me kute mryo àkĩnh ne par kadjy bôx. Nhym be, kati. Ba ne ba atemã. Me tĩnkumrêx ne umar mexkumrêx kadjy ne ba bôx.

¹¹ Ije me kute mrykĩ'ãtomtio ba djwýnh mex pyrãk. Dja ba me kadjy ty. Ije me utãr kadjy ty.

¹² Nhym be, me mrykam àpênh djwýnh ne me atemã. Gêdja rop'ô mry'ýr bôx nhym arým tĩn prãmje tu mry kang gan prôt ne. Kubê ô mry djwýnh kêt kam ne tu mry kang gan mã prôt ne. Nhym rop arým mryo rôrôk nhym mry abenbê ajmã.

¹³ Me mrykam àpênh djwýnh kute pi'ók kaprĩbit markam ne me kum mry jabê kêt. Nhym kam rop bôx nhym kum mry jabê kêt kam arým mry kang gan prôt ne.

14-15 Ba ije me kute mryo ba djwýnh mex pyræk. Ibãm kute imarkumrêx. Badjwý ije Ibãm markumrêx. Inhõ me jadjwý ije ã me maro ane. Nhym inhõ me jadjwý kute imar. Ba dja ba me kadjy ty. Ije me utàr kadjy ty.

16 Djãm kôkayr jakambit inhõ krit? Kati. Onĩj inhõ krit rã'ã. Me wãdjwý dja me amim ikabên ma. Dja ba inhõ me jamê me wãdjwýo aben pydji. Kam arým inhõ me kunõo iba.

17 Be, mýkam ne Ibãm kum ijabê? Bir, ije kabên kôt amijo ibakam. Kam ne kum ijabê. Ba dja ba ty. Akubyn itĩn kadjy dja ba ty.

18 Djãm me ta dja me ibĩ? Kati. Ba dja ba amikabênkôt tyn kam amikabênkôt akubyn itĩn ne. Ibãm ta ne ityk ne akubyn itĩn'ã imã karõ, ane.

19 Nãm Jeju memã ane nhym kam mebê idjaer rûnh ajte kabêno aben japanho dja.

20 Me krãptĩ ja ne me arĩk memã kum,

—Be, me karõ punu ne o ba. Ga, kute kukwakam kabên kajgo krãptĩ jarênhja pumũ. Mýkam ne ga me kabên maro dja? ane.

21 Nhym me kwý ja ne memã kum,

—Nhym bê ne me karõ punu kute o ba nhym ã kabên kute anhÿr. Be, kati. Kabên mexkumrêx. Djãm me karõ punu kute me no rã noo mex mar got? ane.

Mebê idjaer rûnh kum kurê'ã ujarênh.

Dju r 5.18, 8.59, 12.32

22 Be, krĩraxbê Djeruxarêkam, me krãptĩ kute aben pydji djà nhõ akatikam, arým na nhõ mytyrwýkam, Jeju me'ÿr tẽn bõx ne arým Metĩndjwýnh nhõ kikretikam ar mrã. Me kute aben kajmã'ã me bakukãmãre kute amrêbê: Metĩndjwýnhmã kikreti ny nhipêx mar kadjy ne me krãptĩ akati jakam aben pydji.

23 Jeju kikreti bu'ã kikre kre kênhkam ar mrã. Kikre kre kênhjamã ne me kum, “Xaromão nhõ”, ane.

24 Nãm kam ar mrã nhym mebê idjaer rûnh arým omũn kam kum ipõk ne kum,

—Aje. Ga mrãmri abê me inhõ Bẽnjadjwýrbê kumkatibê Kritukumrêx jabej tu me imã amijarênhõ amirĩtkumrêx. Mýkam ne ga me ibê amipdju? ane.

25 Nhym Jeju memã kum,

—E kum arým ne ba me amã amijo amirĩt ga me aje amim imar kêt. Ibãm kukwakam ije apýnh mýjja pumũnh kêt nhipêx djàri. Tãm ne kute me amã ijo amirĩt mexkumrêx ga me aje amim imar kêt.

26 Be, me abê inhõ krit kêtka ne ga me aje amim imar kêt. Arým ba me amã ja jarê ga me arým ama.

27 Inhõ krit ar kute amim ikabên mar. Badjwý ije inhõ krit ar mar nhym ar mã ikõt ar amijo ba.

28 Dja ba memã tĩn jadjà nhym me Metĩndjwỳnhkõt tĩn ne ar ba rã'ã: rã'ã ne. Ne me biknor tokry djàkam biknor kêtumrêx. Ba mã meo iba nhym me'õ kute ibê me pa 'amỳnh ne ibê me ikõ rênh prãm kêt.

29 Ibãm kute ikõt me kamênhja ne tỳxo kute me kunĩ jakrenh. Tãm ne mã meo ba nhym me'õ kute kubê me pa 'amỳnh ne kubê me ikõ rênh prãm kêt.

30 Ibãmmẽ ro'ã ne bar itipdjĩn ar iba. Nãm ã memã ane.

31 Nhym mebê idjaer rũnh ajte kadjy kên jamỳ. Kute o titik ne bĩnmã kên jamỳ.

32 Nhym memã kum,

–Ibãm kukwakam ne ba mỳjja mex krãptĩ nhípêx ne me amã o amirĩt ga me omũ. Nhỳnh idjãpênh mexja pãnh dja ga me kênno ititik ne ibĩ? ane.

33 Nhym me kum,

–Djãm adjãpênh mex pãnh ne ba me ije kênno atitik ne abĩnmã? Kati. Metĩndjwỳnh ne ga arỳm aprỳ. Abê pykakam me'õkam ne ga ga amijo ajêx ne amijo Metĩndjwỳnh Kra ne amijo Metĩndjwỳnh pyrãk. Aje Metĩndjwỳnh raxo amiptarkam ne ba me arỳm Metĩndjwỳnho ingyryk ne ije abĩnmã, ane.

34 Nhym amipãnh memã kum,

–Tõ nhỳnh ne ba aprỳ? Be, kukwakam kabên jarênh djwỳnh ne me bakukãmãremã Metĩndjwỳnh kabên jarênh memã kum,

“Nã bãm memã kum, ‘Me abê metĩndjwỳnh’, ane.”

Nãm ã me bakukãmãremã anen arỳm 'ã pi'õk no'õk ne.

35 Metĩndjwỳnh kabên ne ga me te akabêno aje o adjãpanhmã. Ga, Metĩndjwỳnh ta kute memã kum, “Me abê metĩndjwỳnh”, anhỳrja pumũ.

36 Metĩndjwỳnh ta ne imã idjãpênh djã jarênh pykamã ijano ba kabên kõt amrê tên bõx. Djori kam ibê Metĩndjwỳnh Kra kêt? Kati, ibê Metĩndjwỳnh Krakumrêx. Djori kam ba aprỳ. Arkati.

37 Ne ba ren Ibãm djãpênh o idjãpênh kêt ga ren me aje katãt imã ikajgo jarênhkumrêx.

38 Nhym be, kati. Mrãmri Ibãm djãpênh o idjãpênhkumrêx. Kam ga me ren amim idjãpênhbit ma. Aje amim ba imar kêtkaam ga ren idjãpênhbit man ren Ibãm djãpênh o idjãpênhja man ren arỳm kam ima. Ibãmmẽ ne bar itipdjĩn ar iba ga me ren kam arỳm ama, ane.

39 Nãm memã ane nhym me arỳm kute pa 'amỳnhmã te o ane nhym mã mebê katon tẽ.

40 Ne kam arỳm mã ngõ raxbê Djodão nhijukri tẽ. Tẽ:n arỳm Djuão kute ngõmã me angjênhmo krax djãkam bõx ne arek kam ar ba.

41 Ar ba nhym me krãptĩ 'ỳr bõx ne abenmã kum,

–Be, Djuão ne me kute raxmã kator kadjy kute mỳjja pumũnh kêt'õ nhípêx kêt. Kute me punuo mex kêt. Ne kam mrãmri katãt me'õja kukãm 'ã ujarênhkumrêx.

Nhym kam arým kute kukâm 'ã ujarênh kôt prïne kôt amijo bakumrêx, ane.

⁴² Nhym kam me krãptĩ pyka jakam tu amim Jeju markumrêx.

11

Kute akubyn Radjaruo tĩn.

¹ Be, me'õ nhidjibê Radjaru ne arým kanê bĩno mō. Kanikwýnh ne ar amãnhkrut. Ar idjibê ne Marijmê Mata ar. Ne ar kunĩ krĩbê Betanhakam ũrkwã.

² Marij ja kute Bẽnjadwýr djwýnh par'ã me kudjý djà kangô kapĩ. 'Ã me tyk kadjy kudjý djà kangô kapĩn kam kute amikĩo 'ã kangô ngrã tãm.

³ Nãm kamy Radjaru arým kanê bĩno mō: nhym kanikwýnh ar arým Bẽnjadwýr djwýnh'ýr me'õ jano. Onĩj. Nhym arým 'ýr tẽ:n 'ýr bõx ne arým kum arên kum,

—Bẽnjadwýr djwýnh, onĩj amã anhõbikwa jabêja arým kanê: nhym kanikwýnh ar amã arê, ane.

⁴ Nhym Jeju arým kuman kum,

—Djãm tu tyk rã'ã kadjy ne kanêja? Kati. Dja me kãjkwakam Metĩndjwýnh raxmã katon ba ibê Metĩndjwýnh Kra iraxmã kato. Ja kadjy ne kanê raxja, ane.

⁵ Be, Matamê kanikwýnhmê Radjarumê ne Jeju kum ar abê.

⁶ Nãm Jeju kabên man kam tu arek ýr djãkam nhý nhym 'ã akati amãnhkrut apêx.

⁷ Nhym kam kôt ba djwýnhmã kum,

—Gwaj on pykabê Djudêjamã tẽ, ane.

⁸ Nhym ar kum,

—E kum, ujarênh djwýnh, wãkam ajbir mebê idjaer rũnh kute kẽno atitik ne abĩnmã ga ajte 'ýr atẽmmã, ane.

⁹ Nhym Jeju arkum,

—Djãm arngro pydjikam kãxdjãkênh pa ipõkbê 12bit. Nã tãm. Djãm ori me arngrokam mrã nhym mýjja'õ me par tok? Kati. Arngrokam ne mýjja amirĩt nhym me omũn aã'ã mrã.

¹⁰ Nhym be, akamãtkambit ne me ba punu, arĩk rõrõk ba, me nokrekam irã kêt kam, ane. Me kute o tým ne bĩn kêttri tẽmbê kute àpênh inomã mẽn hmã ne amijã arngro jakreo tẽn me kute o tým ne bĩn'ã akamãt jakre.

¹¹ Nãm arkum anen kam arkum,

—Be, gwaj banhõbikwa Radjaru arým õto nõ. Arým ba ije tokmã ne ba 'ýr tẽ, ane.

¹² Nhym ar kum,

—Dja õto nõrkam akubyn mex, ane.

¹³ Be, djãm mrãmri õtkumrêx'ã ne arkum ane? Be, kati. Arým tyk'ã ne arkum ane. Nhym ar arĩk amim,

—Be, õtkam tyk djà kêt'ã ne ã ar imã ane, ane.

¹⁴ Nhym kam arkum arênho amirĩtkumrêx ne arkum,

—Be, Radjaru ne arým ty.

¹⁵ Wãkam idjãm kêt nhym arým ty. Kam idjãm kêt kam ar akadjy ikĩnh. Jakam dja

gwaj wâkam tēn bôx gar arým mýjja pumün arým tu amim imarkumrêx. Ar akadgy ne ikĩnh. Aj gwaj on 'ÿr, ane.

16 Nhyam kam Jejukôt ba djwýnh 'õ nhidjibê Tôme Djidjimuja kôt ba djwýnh 'õdjwýmã kum,

—Gwaj on badjwý kôt ty, ane.

17 Nhyam kam Jeju ar arým 'ÿr tē. 'ÿr tē:n arým 'ÿr bôx.

Nhyam me arým kum arēn kum,

—Be, arým ne ty ba me adjã. Nhyam arým 'ã akati amãnhkrut ne amãnhkrut apêx ga bôx, ane.

18 Be, krĩbê Betanhamē krĩraxbê Djeruxarēmē ne aben jatãri. Abenwýr pry'ã akrebê kirometu amãnhkrut ne ikjêkêbit.

19 Kam ne mebê idjaer krãptĩ Matamē Marij ar'ÿr bôx. Ar kamy arým tykkam me kute ar kaprĩ, ar mýr, ar amakbê arkum kabēnmã ar'ÿr bôx.

20 Nhyam Jeju ar bôx 'ÿr nhyam me'õ arým Matamã arē. Nhyam kãjmã djan ate kutã tē. Nhyam be, Marij arek nhý.

21 Mata Jeju kutã tēn arým kajpan kum,

—Bēnjadjwýr djwýnh, ga ren pyka jakam arek ar aba nhyam ren ikamy tyk kêtukumrêx.

22 Gêdja ga mýjja'õo Metĩndjwýnhmã a'uw nhyam arým akabēn man prĩne akabēn kôt ipêx ne. Tãm ne arým ije mar, ane.

Nhyam kum,

23 —Dja atõ akubyn tĩn, ane.

Nhyam kum,

24 —Nã, me kunĩ kute am-inhinomã amimēnh djã nhõ akatikam dja me tyk akubyn tĩn. Nhyam mekôt dja ikamy akubyn tĩn. Tãm ne arým ije mar, ane.

Nhyam kum,

25 —E kum, ba ne ba ibê akubyn me tyko tĩn djwýnh ne ije memã tĩn jangjēnh djwýnh. Me kute tu amim ikamnhĩxkumrêx dja me tĩn ne. Dja te tyn Metĩndjwýnhkôt tĩn ne ar ba rã'ã: rã'ã ne.

26 Nhyam me tĩn ne ar ba kute tu amim ikamnhĩxkumrêx dja me Metĩndjwýnhkôt tĩn ne tyk kêtukumrêx. Djã ne ga tu amim ikabēnja markumrêx? ane.

Nhyam kum,

27 —Nã, Bēnjadjwýr djwýnh, abê Kritukumrêx. Mrãmri ne Metĩndjwýnh ajã me inhõ Bēnjadjwýrbê kumkati mēnhkumrêx. Me bakukãmãre kute amrêbê: memã kum, “Gêdja ĩ Metĩndjwýnh Kra pykamã bôx”, anhýr kôt ga arým bôx ne kam abê Metĩndjwýnh Krakumrêx. Tãm ne ba tu amim markumrêx.

28 Nãm ã kum anen kam akubyn kanikwýnh'ÿr tē. 'ÿr tē:n arým 'ÿr bôx ne me kãxã kum,

—Arým ne memã ujarēnh djwýnh bôx ne amã kabēn.

29 Nãm kum ane nhyam kãjmã djan amibêx ne 'ÿr tē.

30 Be, kraxje Jeju krĩmã àr kêt. Nãm arek Mata kute kajpar djãkam arek dja.

³¹ NhyM Marij kàjmã djan amibêx ne tẽ nhyM kikrekam mebê idjaer kute ar kapribê arkum kabẽno ãmja arým abenmã kum,

–Be, ar mýrmã ne ar kênkre'ýr tẽ, ane. Nãm me anen arým kôt tẽ.

³² NhyM be, Marij Jeju'ýr tẽ nhyM arek kam dja nhyM arým 'ýr bôx. Ne omũn arým kônkrão nhÿn kum,

–Bênjadjwýr djwýnh, ga ren pyka jakam ar aba nhyM ren ikamy tyk kêt kumrêx, ane.

³³ Nãm mýro nhÿ nhyM kôt mebê idjaer môrja kôt mýro dja. NhyM Jeju me omũn arým rerekren tik ngyo dja.

³⁴ Ne kam memã kum,

–Nhÿnh ne ga me adjà? ane.

NhyM me kum,

–Bênjadjwýr djwýnh, amrê ar ikôt tẽn omũ, ane.

³⁵ NhyM Jeju arým muw.

³⁶ NhyM mebê idjaer abenmã kum,

–Be, kum abêkumrêx. Ga, arým mýrja pumũ, ane.

³⁷ NhyM me kwý abenmã kum,

–E kum, me no rãmã ne rít mex jangij. Nok ren Radjarudjwýo mex nhyM ren tyk kêt ne, ane.

³⁸ NhyM kam Jeju 'ýr tik ngy tẽn arým kênkre'ýr bôx. Kênpotio ne me arým kênkre'ã ijê.

³⁹ Nãm kênkre'ýr bôx ne memã kum, “Me 'ã kênpoti kaba”, ane.

NhyM tyk kanikwýnh Mataja kum,

–Ô kum arým kro:. Tyk'ã arým akati amãnhkrut ne amãnhkrut apêx, ane.

⁴⁰ NhyM Jeju kum,

–Ê, arým ne ba amã, “Dja ga tu amim ikamnhĩxkumrêx ne arým Metĩndjwýnh raxmã akato”, ane.

⁴¹ NhyM me arým kênkre'ã jãm kênpoti dja. NhyM Jeju kàjmã krãn kàjkwa jabẽn Bãmmã kum,

–Djũnwã. Ga ne ga arým aje ikabẽn mar. Kam ikĩnhkumrêx.

⁴² Amã ikabẽn kunĩkôt ne ga arým aje ikabẽn mar. Be, me ibu'ã ku'ê ja amã ikabẽnkôt kute imar kadjy ne ba amã ikabẽn. Dja me tu amim imarkumrêx ne ijã amim, “Be, mrãmri ne Metĩndjwýnh kute anorkumrêx”, anhÿro ba. Ja kadjy ne ba amã ikabẽn, ane.

⁴³ Nãm anen arým kàj bê kabẽn ne kum, “Radjaru, amrê akato”, ane.

⁴⁴ NhyM arým me aêrbê akubyn tĩn ne kato. Arým tu tykkumrêx ne jakam arým akubyn tĩn ne kato. Prĩne kubêkào ikramê par'ã kupu rã'ãn kato. Kubêkào nokre kupu rã'ãn kato.

NhyM Jeju memã kum,

–Me 'ã kubêkà bô gê tẽ, ane.

Me kute bĩn kadjy kute o aben mar.

Mat 12.14; Ruk 6.11

⁴⁵ Jeju akubyn Radjaruo tĩn nhyM mebê idjaer omũ nhyM arým kwý krãptĩ tu amim Jeju markumrêx.

Marijkôt me mörja tu amim markumrêx.

46 Nhyim me kwý ja arým amũ mebê pardjêu'yr mõn memã Jeju jarê.

47 Nhyim kam me kadjy Metĩndjwýnh mar djwýnh nhõ bẽnjadjwýrmẽ mebê pardjêu arým me rũho akuprõ. Nhyim kam me abenmã kum,

—Be, mýjja pumũnh kêt kwý rax ne ipêx. Me kute raxmã kator kadjy ne ipêx. Nãm me punu krãptĩo mex ne akubyn me tyko tĩn. Mýj dja gu me nẽ?

48 Dja gu me amitõ nhyim me kunĩ arým tu amim markumrêx ne kôt ar amijo ba. Dja me ane nhyim krĩraxbê Rõmakam me õ me ja arým me bawýr prõt ne pyka mẽ Metĩndjwýnh nhõ kikretio amràn aben bê me babê idjaer kunĩ ngrã, ane.

49 Nhyim me kadjy Metĩndjwýnh mar djwýnh nhõ bẽnjadjwýr raxbê Kajbajja ne amexja tãmkam memã nhỹ. Kajbaj memã kum,

—E kum, me aje mýjja mar kêt.

50 Me'õ pydji dja me babê idjaer kunĩ pãnh ty. Kam dja me abenbê me bangrãnh kêt gu me arým badjumar mex. Me aje ja mar kêt, ane.

51 Be, djãm Kajbaj ta ne amikabẽn jarê? Kati. Metĩndjwýnh kukwakam ne kabẽn jarê. Amexja tãmkam ne kubê me kadjy Metĩndjwýnh mar djwýnh nhõ bẽnjadjwýr rax. Bẽnjadjwýr rax ne Metĩndjwýnh mar djwýnh kunĩmã nhỹ. Kunĩmã ýrkam ne arým memã

Metĩndjwýnh kabẽn jarê. Kute memã Jeju mebê idjaer kunĩ pãnh tyk jarẽnhkam ne memã Metĩndjwýnh kabẽn jarê.

52 Be, djãm mebê idjaerbit pãnh dja ty? Kati. Metĩndjwýnh kraja amrêbê abenbê me bimãnh. Apýnh me bajtem ba djakam me bimãnh. Jeju kute amikôt me jao aben pydjimã. Me jadjwý pãnh dja ty. 'Ã ne Kajbaj kute Metĩndjwýnh kukwakam kabẽn jarẽnhja.

53 Be, krax ne ja. Me kute Jeju bĩn kadjy kute aben kabẽn marmo krax djã ne ja. Jeju kute akubyn Radjaruo tĩn nhõ akati jakam.

54 Nhyim kam Jeju kute ja nhijukri mebê idjaer rũnhmã amijo amirĩto ba kêt. Kapõt kukrit nokã'ã ar bamã ne arým tẽ. Kam ne arým krĩbê Epraĩmã tẽn bõx ne kôt ba djwýnhmẽ ro'ã kam ar ba.

55 Nhyim kam mebê idjaer kute aben pydji djã 'yr. Me kute me kukãmãre nhirõbê mrãnhja mar kadjy arým õ akati 'yr. Kam ne me krãptĩ: kadjy krĩraxbê Djeruxarê'yr àbir mõ. Me kute Mõjdjê kukràdjã kôt Metĩndjwýnhmã amijaxwe jarẽnhmã ne me mõ.

56 Ne kam arým bõxo dja nhyim me rũnh arým Jeju jabej. Ne Metĩndjwýnh nhõ kikretikam abenmã kum,

—Djãm me krãptĩ kute aben pydji djã nhõ akati kadjy mekôt bõxmã? Djã ne ga me ajõ ama? ane.

57 Be, arým me kute Jeju'ã memã karõ. Me kadjy

Metĩndjwýnh mar djwýnh
nhõ bēnjadjwýrmē mebē
pardjēumē ne me arým 'ã
memã karõn memã kum,

—Dja ga me ajõ Jeju pumũn
me imã arē ba me pa 'amý,
ane.

12

*Marij kute par'ã kangô
pãnh rax kapĩn.*

Mat 26.6; Mak 14.3

1 Me Djeruxarēkam Jeju
jabej nhym arým ajte krĩbē
Betanhakam bõx. Betan-
hakam ne Radjaru ar ba.
Amrēbē ne ty nhym Jeju
'yr bõx ne akubyn o tĩn.
Ne jakam Jeju ajte Betan-
hakam bõx. Nhym amũ
Djeruxarēkam Metĩndjwýnh
me irõbē mrãnh nhõ akati
bõx 'yr. Dja akati amãnhkrut
ne amãnhkrut ne amãnhkrut
apēx nhym arým akati bõx.

2 Nãm Jeju Betanhakam bõx
nhym arým amykry. Nhym
Mata ar arým kum õ kwý krēn
djã nhípēx. Ipēx nhym Jeju ar
krēno nhỹ. Mata ne arkum õ
kwý krēn djã nhõro dja. Rad-
jarumē ro'ã ne ar àkuro nhỹ.

3 Àkuro nhỹ nhym Marij
arým me kudjý djã kangô
ipuja by. Me tyk kadjy ne
kudjý djã. Kangô nhidjibē ne
nadu. Utĩ'ã akrekam ne kubē
kiru kute o katē 'yr ne kam
pãnh raxkumrēx. Nãm ar
àkuro nhỹ nhym Marij arým
kangôja byn Jeju par'ã kapĩ.
'ã kapĩ ne amikĩo arým par'ã
kangô kwý ngrã. Nhym kam
arým amũ kikre krekõt kudjý
prõt ne.

4 Nhym Djuda Ikadji.
Ximão kute ir ja. Jejukõt ba
djwýnhja. Tãmja dja kurē
djwýnhmã Jeju kanga.

5 Marij Jeju par'ã kangô
kapĩ nhym Djuda arkum,

—Je tô, mýkam ne arým
kangô mexjao akno? Ne ga
ren ar memã kangô ngãn ren
pãnh pi'ok kaprĩ kumex ne
aby. Ne ren pãnh'ã akrekam
denarju kubē 300 ne ren
abyn kam ren me õ mýjja
kêtmã angrã, ane.

6 Be, djãm Djuda kum
me bikēnh kaprĩkam ne ã
arkum ane? Kati. Àkĩnhĩkam.
Kubē ar õ pi'ok kaprĩo ba
djwýnhkam. Ne kam ta amim
kwýo àkĩnho ba. Kam ne ã
arkum ane.

7 Nhym Jeju arkum,

—Kwãrĩk wãnh rã'ã. Mýj
kadjy ne amim kangô dji?
Bir, dja ba ty nhym me
arým ijadjã. Kute ijã kangô
kapĩnkam dja ba ikudjý nhym
me ijadjã. Ja kadjy ne amim
kangô dji.

8 Ar aje memã mýjja
nhõrmã wãnh ne me õ mýjja
kêt ar abu'ã ar ba rã'ã. Dja
gar anen arým memã mýjja
ngã. Badjwý. Djãm arek gwaj
baro'ã ar baba rã'ãmã? Kati.
Nãm ã Jeju arkum ane.

9 Jeju Betanhakam ar ba:
nhym kam mebē idjaer krãptĩ
arým kuman 'yr bõx. Djãm me
kute Jejubit pumũnhmã ne
me 'yr bõx? Kati. Radjarud-
jwý. Jeju kute Radjaru tyk
akubyn o tĩnkam ne me kute
adjwýnhdjwý pumũnhmã 'yr
bõx.

10 Nhyr be, me kadjy Metĩndjwýnh mar djwýnh nhõ bēnjadjwýr ne ar atemã. Nãm ar bit kute Radjaru bĩnmã 'ã aben maro nhỹ.

11 Be, mýkam? Bir, Jeju kute akubyn Radjaruo tĩnkõt mebê idjaer krãptĩ arým omũn tu amim Jeju markumrêx. Nhyr kam me kute omũnh kêt kadjy ar kute Radjarudjwý bĩnmã. Nhyr Jeju Betanhakam ar ba nhyr kam 'ã akati. 'Ã akati nhyr Jeju amũ Djeruxarê'ýr tẽ.

Jeju rax ne Djeruxarê mã àr.

Mat 21.1; Mak 11.1; Ruk 19.28

12 Nhyr kam me Djeruxarêkam kukãm aben mã kum,

—Arým Jeju bõx 'ýr. Arým Jeju bõx 'ýr, ane. Me krãptĩ kute aben pydji djã nhõ akati kadjy bõxja ne me ã aben mã ane.

13 Ne kam mõn bõ kwý nhikê. Me kute o Jeju kajpar kadjy ne me arým kutã mõ. Ne kãj bê aben mã Jeju mexo àkjêr mõn mã memã kum,

—Jejubê ne me banhõ bēnjadjwýr rax. ãm mexkumrêx. Kam me bakĩnhkumrêx. Gê on me bapytã. Gê Bēnjadjwýr djwýnh o kĩnh rax. Kukwakam ne arým me bakadjy bõx. ãm mexkumrêx. Me babê idjaer nhõ bēnjadjwýr rax ne arým bõx, ane.

14 Me kute o anhýr kētri ne Jeju mry'ã nhỹ. Nãm mry'ã krĩ jabatãnh nyremã katon 'ã nhỹ. Amrêbê: ne me Metĩndjwýnh kukwakam

me bakukãmãremã ja jarēn memã kum,

15 “È krĩraxbê Xijãokam me ja, kwãrik wãnh me atĩn prãm kêt.

Ota, me anhõ bēnjadjwýr rax bõxmã. Dja mry'ã krĩ jabatãnh nyre'ã nhỹn me awýr bõx.”

Nãm me ã me bakukãmãremã anen arým 'ã pi'òk no'òk ne. Nhyr me aben djõ'ã arēnhõ mõ:n arēnhõ mõr tãmtã tũ:mrãm me bakam-ingrãnyrekam arým 'ýr o bõx. Jeju mry'ã nhỹn arým Djeruxarê'ýr bõxmã tēm kumrêx. Djeruxarê nhidji nhikjêbê ne Xijão.

16 Nãm 'ýr tẽ nhyr me o àkjêr mõ. Nhyr kõt ba djwýnh ar kute omũnh totokbê amim,

—Je tô, mýj'ã ne me kute Jejuo àkjêrja? anen mar kêt ne. Arým Jeju àbir ne ra:xkambit dja ar akubyn pi'òk kõt amijo tēn arým kuma. Be, pi'òkkam me kute Jejuo anhýrmã kõt ne me arým jakam ã Jejuo ane. Ja dja ar kuma.

17 Be, Jeju kutã me mõrja ne me amrêbê Jeju kute akubyn Radjaruo tĩnkõt omũ. Kute kum kabēn nhyr kēnkre kurũm katorkõt ne me omũ. Ne kam amũ memã 'ã ajarê.

18 Nhyr me krãptĩ arým kute akubyn o tĩnja man kam arým adjwýnhdjwý mekõt Jeju kutã mõn kajpa.

19 Me krãptĩ: Jeju kutã mõn kajpa. Nhyr kam mebê pardjêu arým aben mã kum,

—Be ga, pyka kunĩkõt me kunĩ arým kute 'ýr amijo

akē_xja pumũ. Me baje te: me bē Jeju puma nhym me mã kum kñhja pumũ, ane.

Amikukãm amityk'ã
ujarēnh.

Mak 8.34

²⁰ Nhym kam me bajtembē kreguja kwỳ ne me me krãptĩ kôt ar ba. Me kute mekôt me kute aben pydji djã nhõ akatikam Metĩndjwýnhmã rax jarēnh kadjy ne me bõx ne mekôt ar ba.

²¹ Ne kam arým Piripi'yr bõx ne kum, “Ba me Jeju pumũ”, ane. Piripi ne pykabē Garrējakam krĩraxbē Bexadakam abatãnh djã.

²² Me kum ane nhym amũ ãngre'yr bõx ne kum arē. Nhym kam ar ro'ã Jeju'yr tēn kum arē.

²³ Nhym Jeju arkum,

—Be, arým ityk'ã akati bõx 'yr. Dja ba me kadjy tyn akubyn itĩn. Ne kam arým ira:xkumrēx ne ipyma:.

²⁴ Ga, me kute bãygogo 'y krekam arým tyk pyrãk. Djãm mrãmri ne arým ty? Kati. Ga, 'y ingrõt ne abatãnh nhym arým 'ã ô kumexja pumũ. Ne ren me 'y kre kêt nhym ren 'y kajgo rã'ãn ãptãr kêtumrēx. Ba ije bãygogo 'y pyrãk. Badjwý dja ba ty nhym me arým ijadjã. Nhym kam ityk djõ'ã arým me krãptĩ tĩn. Mrãmri ne ba ar amã ja jarēnhkumrēx.

²⁵ Be, me arek pykabēbit ar ba kadjy kute amimarja dja me arým tyn akuno. Nãr me kadjy kute amimar kêtja, arek pykabēbit ar ba kadjy kute amimar kêtja dja

Metĩndjwýnh me utã nhym me arým kôt tĩn ne ar ba rã'ã: rã'ã ne.

²⁶ Be, me imã ãpēnhja gē me mã ikôt amijo bakumrēx. Kam dja ba nhĩ'ãm ar iba nhym inhõ ãpēnh arek ikôt ar ba. Dja imã apē nhym Ibãm arým kãjmã kum rax kamē, ane.

²⁷ Ne ajte arkum,

—Be, arým idjumar punu iwýr bõx. Be, mýj dja ba nē? Djãm ije kum, “Djũnwã, arým itokry'ã myt bõx 'yr. Itokrybé ipytã”, anhýrmã? Kati. Ije itokry ja markumrēx kadjy ne ba arým tēn bõx. Nãm ã arkum ane.

²⁸ Ne ajte Bãmmã kum,

—Djũnwã, jakam dja ga memã amiraxo amirĩt gē me araxmã kato, ane.

Nhym ar arým kãjkwa kurũm Bãm kabēn ma nhym kum,

—Arým ne ba memã iraxo amirĩt. Dja ba ajte memã iraxo amirĩt, ane.

²⁹ Nhym ar bu'ã me ku'ê kwỳ arĩk abenmã kum,

—E kum, na ne krikrit, ane.

Nhym me kwỳ arĩk abenmã kum,

—Metĩndjwýnh kadjy mrãnh djwýnh'õ ne kum kabēn, ane.

³⁰ Nhym Jeju memã kum,

—Djãm ba ije kabēn mar kadjy ne kabēn kato? Kati. Me ga aje kabēn mar kadjy.

³¹ Be, jakam dja Metĩndjwýnh me kunĩ axwemã kato. Me ĩ pýnhkôt me axwe djãri kum kato. Jakam dja ba pykakam me axwe nhõ bēnjadjwýro apan kujaten kumē.

³² Dja me kÿjrũm inhô ba arÿm amiwÿr me kunõ akêx, ane.

³³ Pĩte'y'ã jêt'ã ne ã memã ane.

³⁴ NhyM me kum,

—NhyM bê ne me kute me inhô Bēnjadjwÿrbê kumkatibê Kritukumrêx bĩnmã. Kritu ne tyk kêtumrêxmã nhyM me me imã arê, Môjdjê kukràdjà'ã pi'òk no'òk kôt ne me imã arê ba me kuma. Be, ga ne ga atemã. Aje me imã, “Ba ije amijo inhĩja dja me kÿjrũm inhô”, anhÿr kôt ba me arÿm akajgo ma. Be, we aje amijo anhĩjakam mÿj me ajõ ga nã? ane.

³⁵ NhyM Jeju memã kum,

—Ga, akamãt kô tykkam me ba punuja pumũ. Me kute amikukãm mÿjja pumũnh kêtum me me ba punure. Ba ije memã pry kurwÿ djà pyrãk ne memã Metĩndjwÿnh kabēn jarēnh nhyM me arÿm tu amim markumrêx ne ba mexkumrêx. Arek me aro'ã ar ibari dja ga me tu amim imarkumrêx ne ikabēn kôt ar amijo aba. Nok ga ren kôt amijo aba kêt ne ren me axwe kôt ajaxwen arÿm aje ajte me akamãt kô tykkam ba punu pyrãk.

³⁶ Arek me aro'ã ar ibari dja ga me tu amim imarkumrêx. Ne kam arÿm aje mrãmri ne pry kurwÿ djãkôt me ba mex pyrãk, ane. Nãm Jeju memã anen arÿm mã tēn mebê amijo apdju.

Me kute amim Jeju mar kêt.

³⁷ Kute amijo bipdjur kētri ne me nokrekam mÿjja krãptĩ

nhipêx. Nãm te me punu krãptĩ mex nhyM me kute amim mar kêtumrêx.

³⁸ Be, amrêbê: Metĩndjwÿnh kukwakam kabēn jarēnh djwÿnhbê Idjaij kute me bakukãmãremã arēnh kôt ne me kute amim mar kêt. Nãm memã kum, “Bēnjadjwÿr djwÿnh, mÿj me'õ ne kute amim ar ik-abēn mar got?”

Mÿj me'õ ne kute Bēnjadjwÿr djwÿnh djãpēnh pumũnhkam amim mar got?”

Nãm ã me bakukãmãremã ane. NhyM me arÿm aben djõ'ã arēnh mō:n arēnh mōr tãmtã arÿm tũ:mrãm me bakamingrãnyrekam arÿm 'ÿr o bõx. Jeju te me punu krãptĩ mex nhyM me me omũn amim Jeju mar kêtumrêx.

³⁹ Idjaij kute me bakukãmãremã arēnh kôt ne me me omũn amim Jeju mar kêt. Be, djãm me ta ne me kute tu amim markumrêxmã? Kati. Me ta ne me te: kute amim marmã. Be, mÿkam? Bir, Metĩndjwÿnh ta kute me nomē me amako bimrãkkam. Kôt ne Idjaij ajte me bakukãmãremã kum,

⁴⁰ “Metĩndjwÿnh ne mebê nomē amako amrà.

NhyM kam me te memã mÿjja jakre nhyM me kukràdjà pumũnh kajgon mã omũnhkumrêx kêt.

NhyM me te memã mÿjja jarē nhyM me mar kumrêx kêt ne. Mã kukràdjà'ã mÿjja kute amijakreja mar kêt. Ne kam iwÿr amijo akêx kêt ba kam memã axwe jarēnh

rã'ã ne kam ije meo
mex kêt.

Me amakkre kêt prãm kam ne
ã meo ane", ane.

41 Idjaij ne Jeju mexo umakôt
omũ ne 'ã me bakukãmãremã
ujarênh ba. Ne kam ã memã
ane. Kam me ta te kute amim
Jeju marmã.

42-43 Be, djãm me rũnh kunĩ
ne me amakkre kêt prãm?
Kati. Me kwỳ kute tu amim
markumrêx. Djãm me kwỳ
ja kute memã amijo amirĩt?
Djãm me kute memã kum,

—Arỳm ne ba tu amim Jeju
markumrêx, anhỹro amijo
amirĩt? Kati. Mebê pardjêu
kabên pymaje ne me kute
memã amijarênh kêt. Be,
mỳkam? Bir, me amim,

—Dja ba amijarênh kêt
nhym me imã imex jarênh
rã'ã. Ba ren Jeju'ã memã
amijarê nhym ren me arỳm
imã ijaxwe jarênh me nêje bõm
imê. Ne ren kam ajte me
bikprõnh djakam me ro'ã ikrĩ
kêt, anhỹro ba. Me kute amim
anhỹrkam ne me kute memã
amijarênh kêt ne. Djã ne
Metĩndjwỳnhbit kute memã
mex jarênhja me kum kĩnh?
Kati. Pykakam me axwe kute
memã mex jarênhja ne me
kum kĩnh. Jabit ne me kum
kĩnh.

44 Nhym kam Jeju kàj bê
memã kum,

—Djãm me aje tu amim
imarkumrêxkam ne ga me aje
bajbit imar? Kati. Me aje
amim imar o ne ga me aje
amim ijanor djwỳnh mar.

45 Me aje ipumũnh o ne
ga me aje ijanor djwỳnhdjwỳ
pumũnh.

46 Ga, me kute akamàt kô
tykkam pry kurwỳ nhym
pry arỳm amirĩtkumrêxja
pumũ. Nhym me arỳm
ba mexkumrêx. Badjwỳ
ne ba memã Metĩndjwỳnh
kabên jarê. Nhym me kwỳ
ĩ pỳnhkôt kute tu amim
kabên markumrêx ne kôt
kute amijo baja ne me arỳm
axwe kêt ne kute amijo
ba mexkumrêx. Ne ajte
kute akamàt kô tykkam
me ba punuja pyrak prãm
kêtkumrêx.

47 Me ajõ aje ikabên mar
kajgon amim imar kêt kam
djãm on ije amã ajaxwe pãnh
jarênhmã? Me anhĩ pỳnhkôt
ajaxwe djari pãnh jarênhmã?
Djãm on pãnh atokrymã?
Kati. Djãm ije memã axwe
pãnh jarênh nhym me pãnh
tokrymã ne ba bõx? Kati. Ije
pykakam me kunĩ axwebê
me utarmã ne ba bõx.

48 Be, me ajõ aje ikangan
amim ikabên mar kêt kam
me'õ dja amã ajaxwe pãnh
jarê. Me kunĩ kute amin-
hinomã amimênh djã nhõ
akatikam dja kàjkwakam
Metĩndjwỳnh amã, "Aje
amim Ikra mar kêt kam
ajaxwekumrêx", ane. Dja
amã ane ga arỳm ajaxwe
pãnh atokry.

49 Mỳkam dja ã amã ane?
Bir, djãm ba ikabên ne ba me
amã arê? Kati. Ibãm ne
ikabên'ã imã karõ ba arỳm
me amã arê. Kam dja Ibãm
ta amikabêno ngryk ne me
ajõmã ajaxwe pãnh jarê.

⁵⁰ Ibām ne imã, “Dja me tu amim amarkumrêx ne arým ikôt tîn ne ar ba rã'ã: rã'ã ne”, ane. Tãm ne ba ije markumrêx. Kam Ibãm kute imã kabên jarênh kôt ne ba memã arê. Nãm ã Jeju memã ane.

13

Kute ar par ku'õnh.

¹ Be, arým Metîndjwýnh me bakukãmãrê nhirôbê mrãnh nhõ akati 'yr. Mebê idjaer kunĩ kute aben kajmã'ã me irôbê mrãnh djã mar kadjy aben pydji djã nhõ akati 'yr. Jeju arým kute pykakam mebê àbir 'yr. Bãm'yr àbir 'yr. Ja ne arým kute mar. Arým ne kum pykakam õ me ja jabê:. Nhy m te me amakkre kêt arým kute bîn 'yr nhy m kum õ me abê rã'ã.

² Arým ar kute õ kwý krên parkam nhy m Djuda kute Jeju kanga 'yr. Ximão ne Djuda dji. Djuda ja nhidji nhikjêbê ne Ikadji. Nãm kute kurê djwýnhmã kanga 'yr. Xatanaj ne 'ã kum apnê nhy m kute memã kanga 'yr.

³ Bãm arým kute Jejumã õ mýjja kunĩ kanga nhy m arým Bãmbê Metîndjwýnh kurûm rwýk ne kam akubyn 'yr àbir 'yr. Ja ne Jeju arým kute mar.

⁴ Nãm kuman kam kãmã dja. Ar õ kwý krên parkam kãmã djan õ kubêkà krãkào pôx ne adjuw. Ne me'ã ngô ngrà djã byn arým o amikrax kupu.

⁵ Ne kam arým ngônh purortikam ngô run kam arým kôt ba djwýnh par

ku'õnhmo krax. Ar par ku'õnh tẽ:n mã me'ã ngô ngrà djão ar par'ã ngô ngrà. O amikrax kupu rã'ãn o ar par'ã ngô ngrà.

⁶ Nãm ar par ku'õnh tẽ:n kam arým Ximão Pedru'yr bôx. Nhy m kum,

—Je, djãm ba dja ga ipar ku'õ? ane.

⁷ Nhy m Jeju kum,

—Jakam aje idjãpênh mar kêt. Dja ba ã amã arê ga ama, ane.

⁸ Nhy m kum,

—Be kati. Aje ipar ku'õnh prãm kêtumrêx, ane.

Nhy m kum,

—Dja ba apar ku'õnh kêt ga arým ikôt aba kêt, ane.

⁹ Nhy m kum,

—Bênjadwýr djwýnh. Djãm iparbit? Inhikramê ikrãdjwý dja ga ku'õ, ane.

¹⁰ Nhy m kum,

—Be, gar arým adjwýrkam arým ar anhĩ mex ba kam ije ar aparbit ku'õnhmã, ane. Ne kam ar axwe kêt'ã arkum,

—Be, arým ar amex. Djãm ar akunĩ ne gar amex? Kati. Ar ajõ apydji ne ga amex kêt, ane.

¹¹ Arým kute amikukãm kurê djwýnhmã kanga djwýnh markam ne arkum,

—Djãm ar akunĩ ne gar amex? Kati, ane.

¹² Ne kam arým ar par ku'õnh pan kam kã jangijn kam nhýn arkum,

—Be, mýkam ne ba ar apar ku'õ? Djã ne gar ama?

¹³ Bir, gar imã, “Ujarênh djwýnh, Bênjadwýr djwýnh”,

anhÿro aba. Be, mrãmri ne gar imã arẽ. Ibê tãm.

¹⁴ Ibê ar anhõ Bẽnjadwÿr djwÿnh ne ibê ar anhõ ujarẽnh djwÿnhkam ne ba arÿm amijo ingrin amijo ikâtãm ne arÿm ar amã apê. Ar akajgo mex, ar akâtãmmã ne ba apên arÿm ar apar ku'õ. Djãm ar ajõ aje, “Be, ba ne ba irax. Ije me kajgomã idjapênh prãm kêt”, anhÿrmã? Kati. Ar gadwÿ aben par ku'õ.

¹⁵ Be, mÿj kadjy ne ba ar apar ku'õ? Bir, dja gar ipumÿn ikudjwa arÿm amijo angriren akâtãm ne abenmã apê. Ja kadjy ne ba ar apar ku'õ.

¹⁶ Imã adjapênhkam djãm aje araxo ijakrenh got? Ije ajanorkam djãm aje araxo ijakrenh got?

¹⁷ Ar aje araxo ijakrenh kêtkam dja gar amijã ije ar apar ku'õnhja man ikudjwa amijo angriren amijo akâtãm ne abenmã apê. Dja gar amijo anen arÿm akÿnhkumrẽx.

Djuda kute memã Jeju kanga kukãm arkum 'ã ujarẽnh.

Mat 26.21; Mak 14.18; Ruk 22.21

¹⁸ Be, djã ne ba ar akunĩmã ikabên jarẽ? Kati. Djãm ar akunĩ amex? Kati. Ije ar anhĩ pÿnhkôt amijo ar apytàr ba arÿm ije ar amar. Nhym be, ar ajõ dja ga amã ikurê. Amrêbê: ije amikukãm arênh kôt dja ga amã ikurê. Nã bãm me bakukãmãremã kum, “Gwaj baro'ã badjàkur'õ dja kum ikurê”, ane.

Nã bãm ã memã ane nhym me arÿm 'ã pi'òk no'òk ne. Nhym me aben djõ'ã arênho mõ. Arênho mõr tãmtã tũ:mràm arÿm iwÿr o bõx. Gwaj baro'ã badjàkur'õ dja kum ikurê.

¹⁹ Ar ajõ amã ikurê kêtri ba arÿm pi'òkkam ar amã ikabên jarẽ.

Be, mÿj kadjy? Bir, dja gar ajõ amã ikurê kôt arÿm omÿn kam arÿm akubyn amijo tẽn pi'òkkam ikabênja ma. Anhÿr djwÿnhràmm ikabên ja ma. Ne kam arÿm amim, “Mrãmri kôt ne amikukãm arênhkumrẽx. Jejubê ne Bẽnjadwÿrbê kumkatibê Kritukumrẽx”, ane. Dja gar ã anen tu amim imarkumrẽx.

²⁰ Be, godja ba amÿ me ano nhym me me'ÿr bõx nhym me arÿm amim me kabên man kam arÿm kôt badjwÿ amim ima. Ne kam arÿm kôt amim kute ijanor djwÿnhdjwÿ ma. Mrãmri ne ba ar amã ja jarênhkumrẽx, ane.

²¹ Jeju arkum anen arÿm umar punure ne. Ne kam arkum arênho amirĩtkumrẽx ne arkum,

—Be, mrãmri dja gar ajõ ikurê djwÿnhmã ikanga. Mrãmri ne ba ar amã ja jarênhkumrẽx, ane.

²² Nhym kôt ba djwÿnh te kute marmã abenkam no tyn nhÿn amim,

—Je tõi, mÿj me'õ'ã ne ane? ane.

²³ Be, kôt ba djwÿnh'õ ne Jeju tãri nhÿ. Jeju kum abêja.

²⁴ Nhym Ximão Pedru jãnh nhÿn amÿ Jeju tãri ÿrja'ÿr akẽx ne ar aktã aben pumÿ.

Ne kam kute ar 'õ jabej Jeju kukjêrmã Pedru kum inhuo Jeju jakre.

²⁵ Nhyr arým Jeju'yr ajkamên kum,

—Bênjadwýr djwýnh, nhyr nã? Ar imã arê bar kuma, ane.

²⁶ Nhyr kum,

—Dja ba õmrõmã djwý jadjàn amũ kum kungã ga arým ar 'õ pumũ, ane. Ne kam arým kum adjàn amũ Djudamã kungã. Djuda nhidji 'õdjwýbê ne Ikadji. Ximão 'õdjwý ne Djuda dji.

²⁷ Nãm kum kungã nhyr Xatanaj arým Djudamã wadjàn 'amýnh týx ne. Nhyr kam Jeju arým kum, “Ajrã, amibêx”, ane.

²⁸ Nhyr kôt ba djwýnh kute kabên mar kajgon mýjja'ã Jeju kute kum kabên jarênhja ar kute mar kêt.

²⁹ Djudabê ne ar õ pi'ók kaprõo ba djwýnh. Ne kam ar kwý arík amim,

—Bãrãm kute gwaj banhõ kwý krên djà'õ byrmã ne ano. Me krãptĩ kute aben pydji djà nhõ akati kadjy kute mýjja byrmã ne ano. Nãr, kute me õ mýjja kêtã mýjja kwý nhõrmã ne ano, ane.

³⁰ Nãm Jeju kum djwý ngã nhyr arým kubyn mã kadjy katon tẽ. Arým akamãtkam ne tẽ.

Pedru 'êxnhĩ kukãm kute kum arênh.

Mat 26.31; Mak 14.26; Ruk 22.31

³¹ Djuda kato nhyr Jeju arým kôt ba djwýnhmã kum,

—Ije amijo inhĩ ne ar ibaja dja me jakam arým iraxmã kato ba memã irax. Nhyr kam me arým ikôt kãjkwakam Metĩndjwýnh raxmã kato.

³² Nhyr kam arým memã ra:x ne uma:n kam arým amiraxo badjwý ijo rax. On dja ijo ra:x ba ipyma:.

³³ Akmere ar, gwaj baro'ã ar babaja arým kêt 'yr. Dja gar ijabej ar aban te idjãm djà'yr abõx prãmje. Nã bãm ã mebê idjaer rũnhmãdjwý ane. Ar gadjwý ba arým ã ar amã ane.

³⁴ Be, ba ar amã 'ã karõ. Ikabên ny ne ba ije ar amã arênhmã. Dja gar aman mã kôt amijo aba mex ne amã aben jabê. Kute imã ar ajabê pyrãk ã ar amã aben jabêo ane.

³⁵ Nhyr kam me kãtãm kunĩ arým ar ajã abenmã kum, “Be, Jejukôt ba djwýnhkumrêx ne wã. Ga, arkum aben jabêwã pumũ.” Dja me ã ar ajã abenmã ane. Nãm ã Jeju arkum ane.

³⁶ Nhyr Ximão Pedru kum, —Bênjadwýr djwýnh, jãm ne ga atêmmã? ane.

Nhyr kum,

—Bir, dja ba tẽ ga arým te on idjãm djà'yr ikôt atêm prãmje. Kam dja ga tũmrãm arým ikôt tẽ, ane.

³⁷ Nhyr Pedru arík kum, —Bênjadwýr djwýnh, mýkam dja ba te on adjãm djà'yr akôt itêm prãmje? Dja me kum abĩn prãm ne ikumrêx ibĩn kam abĩ, ane.

³⁸ Nhyr kum,

—Djãm me kute akumrêx abĩn ne kam ibĩnmã got? Be,

dja me ijo mō, ga ôkrēn'ānh kār kētri amijā maje ajêxo amānhkrut ne ikjêkêt ne ijā memā kum, “Kati. Ije me'ôwā pumūnh kêt kumrêx”, ane. Nhy m arým ajā ôkrēn'ānh kà. Mrāmri ne ba amā ja jarēnhkumrêx. Nām ā kum ane.

14

Kute kôt ba djwýnhmā týt jadjár.

¹ Ne kam ajte arkum,

—Kwārīk wānh ba ar akadjy tē gar axwe amikam adju-mar kêt. Dja gar tu amim Metūndjwýnh markumrêx. Badjwý dja gar tu amim imarkumrêx.

² Onj Ibām nhō kikretikam me ūrkwā krāptī. Djā ne ren kêt ba ren arým ar amā, “Kati, kêt”, ane. Nhy m be, kati. Mrāmri ne Ibām nhō kikretikam me ūrkwā krāptīkumrêx. Ba arým 'ýr itēmmā. Dja ba 'ýr tēn 'ýr bôx ne arým ar akutēp ar amā anhūrkwāo mex.

³ Dja ba ar anhūrkwāo mex kadjy tē:n kam akubyn ajte ar awýr bôx. Ne kam arým mā amikôt ar adjan ar ajo tē. Be, mýj kadjy? Bir gwaj arek baro'ā ar baba kadjy.

⁴ Be, idjām djā gar arým ama. 'Ýr ipry gar arým ama. Kwārīk wānh axwe amikam adjumar kêt, ane.

Memā pry'ā ujarēnh.

Kar 4.12

⁵ Nhy m Tôme arým kum,

—Jām atēmmā ja ar ije mar kêt ne ar ije apry kraxdjwý

omūnh kêt. Mýj dja bar nēn kum ikato? ane.

⁶ Nhy m Jeju kum,

—Bir, ba mrāmri ije 'ýr me pry pyrāk. Dja me tu amim imarkumrêx ba arým Ibām'ýr meo bôx. Bajbit ije memā katāt ikabēn jarēnhkumrêx ne ije memā tīn jangjēnh nhy m me Ibām kôt tīn ne ar ba rā'ā: rā'ā ne. Djām Ibām'ýr me o bôx kadjy me'ôdjwý? Kati. Bajbit ne ba 'ýr meo bôx.

⁷ Ne ga ren ar aje imarkumrêx ne ren arým Ibāmdjwý ma. Be, arým ba ar amā arē gar arým aman omū, ane.

⁸ Nhy m Piripi kum,

—Bēnjadjwýr djwýnh, ar imā Abām jakre bar omū. Ne kam arým ikīnh ne, ane.

⁹ Nhy m Jeju kum,

—E kum Piripi, djām gormā ne ga ikôt ar aban aje imarn ipumūnhja kêt? Be, me kute ipumūnh o ne me arým Ibāmdjwý pumū. Mýkam ne ga imā, “Ar imā Abām jakre bar omū”? ane.

¹⁰ Be, Ibāmmē ne bar itipdjīn ar iba. Djām aje amim imar kêt? Ije ar amā ikabēn jarēnhja ba ba ije arēnh kêt. Djām ba ne ba idjāpēnh ar iba? Kati. Ibām ne ar ijo ban àpēnh ar ba.

¹¹ Be, Ibāmmē ne bar abenā itypdjīn ar iba. Ja dja gar aman tu amim imarkumrêx. Nār idjāpēnhkôt imā akaton tu amim imarkumrêx.

¹² Me kute tu amim ikamnhīxkumrêx gēdja me idjāpēnh o apē. Gēdja me àpēho ijakre. Be, mýkam? Bir, arým Ibām'ýr itēmkam

dja me àpênho ijakrenh mex ne. Mrãmri ne ba ar amã ja jarênhkumrêx.

¹³ Dja gar amijo Metĩndjwỳnhmãĩnkumrêx.

a'wỳ. Tu amim imarkumrêx ne kum amijo a'wỳ ba kam ar aje kum arênh kôt ã ar amã o ane. Be, mỳj kadjy? Bir, dja ba kôt memã Ibãm ra:xo amirĩt. Ja kadjy dja ba ar aje kum arênh kôt ã ar amã o ane.

¹⁴ Ikukwakam dja gar kum mỳjja kunĩo a'wỳ ba kam ar aje kum arênh kôt ã ar amã o ane.

Arkum Metĩndjwỳnh Karõ'ã ujarênh.

Kar 2.2

¹⁵ Gar mrãmri amã ijabê jabej mã ikabên man kôt ar amijo aba. Ije amrãnh mex'ã ar amã karõ kôt dja gar amijo aba.

¹⁶ Dja ba kam arỳm ar ajo Ibãmmã a'uw nhym arỳm ar amã ajo kĩnh djwỳnh 'õdjwỳ jano. Nhym kam arỳm arek ar aro'ã ar ba rã'ã: rã'ã ne.

¹⁷ Karõ dja ar amã ano. Karõ kute katàt memã ikabên jarênhkumrêx. Me kum Metĩndjwỳnh kĩnh kêtjamã dja Karõ janor kêt. Be, mỳkam? Bir, mebê Karõ bipdjur nhym me kute mar kêt kam dja memã anor kêt. Ar ga ne gar atemã. Arỳm aje mar. Karõ arek ar aro'ã ar bakam aje mar. Dja arek ar aro'ã ar ba rã'ã.

¹⁸ Djãm ije ar amã inhirer gar aje me 'uwtĩ pyræk ne akaprĩn ar abamã? Kati. Ba dja ba mrãmri ar awỳr ibõxkumrêx.

¹⁹ Dja ijã akati ngrêre ba arỳm me kum ikĩnh kêtjabê

amijo apdju. Ar gajbit dja ba ar abê amijo ibipdjur kêt. Itĩnkôt dja gar gadjwỳ

²⁰ Kam dja gar amim, “Be,

mrãmri ne Jeju Bãmmẽ tipdjin ar ba. Badjwỳ ne ba Jejumẽ itipdjin ar iba. Jejudjwỳ ne imẽ tipdjin ar ba.” Djã gãm ar ã amim ane.

²¹ Mỳj me'õ ne mrãmri kum ijabêkumrêx? Bir, ba ne ba me kute katàt amijo ba'ã memã karõ. Dja me kam amim ikabên man kôt ar amijo ba. Me ja ne me mrãmri kum ijabêkumrêx. Dja me mrãmri kum ijabêkumrêx nhym Ibãmdjwỳ arỳm kum me abê. Badjwỳ dja ba imã me abên arỳm ikabêno memã amijo amirĩt nhym me arỳm mrãmri imarkumrêx, ane.

²² Nhym Djuda 'õdjwỳ. Djãm Djuda Ikadjj? Kati. Djuda 'õdjwỳ Jejumã kum,

—Be, mỳkam dja ga ar bajbit ar imã amijo amirĩt? Mỳkam dja ga me kunĩmã amijo amirĩt kêt? ane.

²³ Nhym Jeju kum,

—Bir, me kum ijabê dja me ikabên man kôt ar amijo ba. Nhym kam Ibãm arỳm kum me abê bar kam arỳm me'yr bõx ne ar meo iba.

²⁴ Nhym be, me kum ijabê kêtja dja me ikabên mar kêt ne kôt amijo ba kêt ne tu ate krãn amidjwỳnhbit ma. Be, ije ar amã ikabên jarênh gar aje marja djãm ba ikabên? Kati. Ibãm kute ijanor djwỳnh kabên ne ja.

²⁵ Gwaj baro'ã ar babari ne ba ar amã ikabên ja jarê.

26 Dja ba mã tē nhym ar ajo kīnh djwýnh arým ar amã ikabēn jarē. Metīndjwýnh Karōja tām dja arým ar amã arē. Ije amrēbē ar amã ikabēn jarēnh ja kunīkôt dja ar amã arē. Kàjkwakam Ibām dja ar amã Karō jano nhym arým bôx ne ar amã ikabēn jarē.

27 Itēm tekrekam dja gar ikabēnkôt adjumar mex. Idjumar mex kôt adjumar mex. Djām me kum ikīnh kêtja kabēnkôt adjumar mexmã? Kati. Tām ne kajgo. Ba ikabēn kôt dja gar adjumar mex ne mrāmri adjumar mexkumrēx. Kwārīk wānh amikukām axwe adjumar ne atīn prām kêt.

28 Ōbē ne ba arým ar amã, “Dja ba mã tēn kam akubyn ajte ar awýr tēn bôx”, ane. Ga ren ar mrāmri amã ijabêkumrēx ne ren akīnhkumrēx. Ije ar amã Ibām'ýr idjābir jarēnh ar aje markam ne gar ren akīnhkumrēx. Be, mýkam? Bir, kàjkwakam Ibām kute raxo ijakrenhkam.

29 Be, jakam ba arým ar amã arē. Idjābir kētri ba ar amã arē. Dja ba wabi gar kam ikabēnja man arým tu amim imarkumrēx.

30 Jakam dja ba arým ar amã ikabēn jarēnh kwý ngri. Be, mýkam? Bir, arým Xatanaj bôx 'ýr. Me kum ikīnh kêtja nhō bēnjadjwýr iwýr bôx 'ýr. Djām iwýr bôxkam kute ijo bamã? Arkati.

31 Dja ba Ibām kabēn kôt ar amijo iba. Ibām kute imã 'ã

karō kôt ar amijo iba nhym kam me kum ikīnh kêtja arým ima. Dja me amim, “Mrāmri kum Bām jabêkumrēx”, ane. Tām dja me kuma. Kājma ar dja. Gwaj on 'ýr. Nām Jeju ā kôt ba djwýnhmã ane.

15

Kute amikukràdjã'ã akrô jakren 'ã ujarēnh.

1 Ne kam apýnh akrô kukràdjã'ã ajarēn arkum,

—Be ga, atemã akrô djôja pumũ. Ba ne ba ije akrô bàri pyrāk. Ibām ne kute akrôo djuw mex djwýnh pyrāk. Ar ga ne gar aje akrô bàrikam apýnh pa pyrāk.

2 Ga, akrôo djuw mex djwýnh kute akrô pa kajgo rēnhja pumũ. Pakam ô kêtka ne kurê. Ibāmdjwý kum me kute imar kajgo kīnh kêt ne wānh me kanga. Mýkam? Bir, me kute imar kajgo ne ukaprī kêt ne axwe ar ba. Kute mrāmri ne akrô pakam ô kêt pyrāk. Kam ne wānh me kanga. Ga, akrô pa kwýkam ôja pumũ. Nhym o djuw mex djwýnh kute 'ã ingrã kajgodjwý rēnh. Akrô pakam ôbit krāptī kadjy ne kurê. Ibāmdjwý kum me kute tu amim imarkumrēxja kīnh. Ne kam arým mebē mýjja kajgo kunī kurê. Mýj kadjy? Bir, dja me amim imar 'ãno djan mýjja kajgo mar kêt. Ne kam arým ukaprī:n katāt ar amijo ba. Ne kam mexkumrēx kute akrô pakam ô kumexkam mexkumrēx pyrāk. Ja kadjy

ne mebê mỳjja kajgo kunĩ kurê.

³ Be, ar aje akrô bàrikam apỳnh pa pyræk. Arỳm ar amex. Ije ar amã ikabên jarênhkôt arỳm ar amex.

⁴ Dja gar arek ijamỳnh tỳxkumrêx ne tu amim imar tỳxkumrêx ne ijã adjukanga kêtumrêx. Badjwỳ dja ba arek ar ajamỳnh tỳxkumrêx. Djãm akrô pa arek akrô bàri 'amỳnh kêtum ô got? Arkati. Ar gadjwỳ dja gar ijamỳnh kêt ne ijã adjukanga djãm kam amex? Kati. Te amex prãmje kute akrô pakam ô kêtum mex kêt pyræk.

⁵ Ba ije akrô bàri pyræk. Ar ga ne gar aje bàrikam apỳnh pa pyræk. Dja gar arek ijamỳnh tỳx ne tu amim imar tỳxkumrêx ne ijã adjukanga kêtumrêx. Ba badjwỳ dja ba arek ar ajamỳnh tỳx. Kam dja gar katàt ar amijo aban adjukaprĩn amexkumrêx kute akrô pakam ô mexkumrêx ne kumexja pyræk. Djãm aje amim imar kêtum amex prãm got? Dja ga ijã adjukan-gan arỳm te amex prãmje.

⁶ Dja me amim imar rerekren ijã ukanga nhym Metĩndjwỳnh arỳm wãnh me kanga. Ga, akrô pa ate bàri'ã arij nhym o djuw mex djwỳnh kute rênh ne wãnh rênh nhym arỳm ngràja pumũ. Nhym kam me kute o atom ne kuwykam rênh nhym xêtja pumũ.

⁷ Gêdja gar arek ijamỳnh tỳx ne tu amim imarkumrêx ne ijã adjukanga kêt ne tu amim ikabên mar tỳxkumrêx nhym

kam Ibãm arỳm akabênkôt ã amã o ane. Dja gar amã mỳjja kĩnh ne kum o a'uw nhym arỳm akabênkôt ã amã o ane.

⁸ Dja gar amexkumrêx ne katàt ar amijo aban adjukaprĩ kute akrô pakam ô mexkumrêx ne kumexja pyræk. Nhym me amex ja pumũn arỳm Ibãm raxmã kato. Dja gar ã amijo anen arỳm abê ikôt aba djwỳnhkumrêx.

⁹ Imã ar ajabê kute mrãmri ne Ibãm kum ijabê pyræk. Dja gar tu imã ar ajabêja markumrêx ne ar amã ijabê'ã adjukanga kêt.

¹⁰ Gêdja gar mã ikabênja man kôt ar amijo aba. Ije ar amã katàt aje amijo aba'ã karôkam ikabênja man kôt ar amijo aba. Ne kam arỳm ar amã ijabê'ã adjukanga kêt. Ga, ije Ibãm kabên kôt amijo ibaja pumũ. Ba kam imã Ibãm jabê'ã idjukanga kêt.

¹¹ Be, mỳj kadjy ne ba ar amã ikabên ja jarê? Bir, dja gar ikabên man arỳm ikĩnh akĩnh. Akĩnh ne akĩnh rã'ãn akĩnh tire.

¹² Be, ar amã aben jabêmã ne ba abenã ar amã karô. Amã aben jabê kute mrãmri ne imã ar ajabê pyræk.

¹³ Djãm ije inhôbikwa kadjy itykkam imã inhôbikwa jabê ngri got? Imã abêo katàt me kunĩ jakre.

¹⁴ Dja ba ar amã katàt aje amijo aba'ã karô gar ikabên man kunĩkôt ar amijo aba ba arỳm ar ajo inhôbikwakumrêx.

¹⁵ Djãm jakam ije ar amã, "Inhô ãpênh", anhyrmã?

Kati. Ne ga ren ar abê inhõ àpênhbit ba ren ar amã adjàpênh djàbit jarē gar ren jabit man ren kam aje ikabēn kunī mar kêt. Nhym be, kati. Ibām kute imã kabēn jarēnh ja ba arým ar amã kunī jarē. Ije ar amã Ibām kabēn kunī jarēnhkam arým ije jakam ar amã, “Inhõbikwa”, anhÿrmã.

¹⁶ Djãm ar ga ne gar amijo ipytà? Kati. Ba ne ba amijo ar apytàn arým ar adjàpênh djà'ã ar amã karõ. Be, mÿj kadjy? Bir, dja gar katàt ar amijo aban adjukaprìkumrëx ne memã ijã adjujarēnh mō. Ne kam arým Metĩndjwÿnhmã amexkumrëx rã'ã. Kum amexkumrëx rã'ã ne arým aje mrãmri ne akrõ pakam ô mexkumrëx ne kumexja pyræk. Ja kadjy ne ba adjàpênh djà'ã ar amã karõ. Mÿj kadjy dja gar ã amexo ane? Bir, dja gar ikukwakam mÿjja'ã Ibãmmã a'uw nhym arým ã ar amã o ane. Ar aje kum arēnh kôt ã ar amã o ane. Ja kadjy dja gar ã kum amexo ane.

¹⁷ Ar amã aben jabêmã ne ba abenã ar amã karõ.

Me kum Metĩndjwÿnh kÿnh kêtja'ã ujarēnh.

Mat 10.16,22; Dju r 7.7; Pir 1.29; A Xim 3.12; Dju k 3.13

¹⁸ Be, dja me kum Metĩndjwÿnh kÿnh kêtja kum ar akurê jabej. Ikumrëx ne me ã kum ikurêo ane. Ja dja gar ama.

¹⁹ Ne ga ren ar me kum ikÿnh kêtja jaxwe kôt ajaxwe nhym ren me kum ar ajabê ne. Nhym be, kati. Me axwe

kôt ajaxwe kêt. Ba ne ba amijo ar apytàn mebê amikôt ar apumjuw. Kam ne me kum ikÿnh kêtja kum ar akurê.

²⁰ Ba arým ar amã, “Ar abê inhõ àpênhkam djãm aje araxo ijakrenh got”? ane. Djãm ar aje araxo ijakrenh got gar amim, “Kati. Dja me ijo bikēnh kêt”, anhÿro aba? Kati. Ikôt dja me ar ajo bikēnhkumrëx. Nhym be, me kwÿ kute amim ikabēn mar kôt dja me amim ar ak-abēndjwÿ ma.

²¹ Be, mÿkam dja me ar ajo ajkê? Bir, ikôt ar abakam. Me kute ijanor djwÿnh mar kêtka dja me ar ajo ajkê.

²² Ne ba ren me'ÿr ibôx kêt ne ren memã ikabēn jarēnh kêt nhym Metĩndjwÿnh ren memã axwe jarēnh kêt. Nhym be, kati. Arým ne ba me'ÿr bôx ne memã ikabēn jarē nhym me kute amim imar kêt. Kam dja mrãmri memã axwe jarēnhkumrëx. Jakam dja me te Metĩndjwÿnhmã kum, “Kati. Ijaxwe kêt”, anhÿrmã.

²³ Be, me kum ikurêja kum Ibãmdjwÿ kurê.

²⁴ Ne ba ren ije me nokrekam mÿjja pumÿnh kêt kwÿ nhipëx kêt nhym ren me omÿnh kêt nhym Metĩndjwÿnh ren memã axwe jarēnh kêt. Nhym be, kati. Arým me kute omÿnhkam ne me kum ikurên kum Ibãmdjwÿ kurê.

²⁵ Me kum ikurêja'ã ne me bakukãmãre amrêbê: pi'òk no'òk ne. Ba ne ba kam amikukãm memã kum,

“Ajmã ije meo kêt kam ne me kum ikurê.”

Nã bãm ã memã ane nhym me arým kukràdjâkam 'ã pi'ók no'ók ne. Nhym kam me aben djô'ã arêho mô:n arêho môr tãmtã arým iwÿr o bôx. Tũ:mràm iwÿr o bôx. Nhym me kamingrãnyre arým kum ikurê. Ajmã ije meo kêt kam me kum ikurê.

²⁶ Be, dja ba Ibãm 'ÿr wabin 'ÿr bôx ne arým ar amã ar ajo kĩnh djwÿnh jano, ar amã Metĩndjwÿnh Karõ jano. Ta dja katât memã kabên jarênhkumrêx. Ibãm kurũm dja tẽ. Dja ba ar amã ano nhym bôx. Ne kam kute ipumũnh kôt arým ar amã ijã ajarẽ.

²⁷ Ar gadjwÿ gêdja gar ijã memã adjujarênh aba. Idjâpênh kraxkôt iro'ã ar abakam aje ipumũnh kôt memã ijã adjujarênh aba.

16

¹ Ar aje ibê amijo akêx kêt kadjy ne ba ar amã ikabên jarẽ.

² Me bikprõnh djâkam dja me ar akangan me nêje bõm ar amẽ. Ne arĩk ar ajã amim, “Dja ba ar kupa nhym kôt Metĩndjwÿnh arým kum ikĩnhkumrêx”, anen arým ar abĩ.

³ Me kute Ibãmmẽ ar imar kêt kam dja me ã ar ajo ane.

⁴ Djãm amrêbê ne ba ar amã ikabên ja jarêho tẽ? Kati. Gwaj baro'ã ar babari ne ije ar amã arênh kêt. Ajbir ne ba ar abê idjâbir kutã ar amã arê. Dja ba wabi nhym me

arým ar ajo bikênh ba. Kam dja gar akubyn ije ar amã ikabên jarênh ja'ÿr amijo bôx ne arým aman amim, “Be, mrãmri kute imã arênh kôt ne me arým jakam ã ijo bikênh bao ane”, ane.

Metĩndjwÿnh Karõ kute õ me jao bamã.

⁵ Jakam ba arým kute ijanor djwÿnh'ÿr idjâbirmã. Kam ne gar aje imã, “Jãm dja ga tẽ”? anhÿr kêt.

⁶ Be, mÿkam? Bir, ba ije ar amã idjâbir jarênh gar akaprĩ raxkam ne gar aje ikukjêr kêt.

⁷ Kwãrĩk wãnh ar akaprĩ kêt. Dja ba wabin arým ar amã ajo kĩnh djwÿnh 'õdjwÿ jano. Metĩndjwÿnh Karõ jano nhym ar awÿr bôx gar adjumar mexkumrêx. Ba ren idjâbir kêt nhym ren Karõ ar awÿr bôx kêt. Nhym be, kati. Dja ba idjâbirkumrêx ne ar awÿr anorkumrêx. Mrãmri ne ba ar amã ja jarênhkumrêx.

⁸⁻¹¹ Mrãmri dja Metĩndjwÿnh Karõ pykakam bôxkumrêx. Ne kam ta arým mã pykakam me axwemã kum, “Mrãmri ajaxwekumrêx”, anhÿro ba. Nhym kam me arým kôt amijaxwe maro ba. Be, mÿkam? Bir, me kute amim imar kêt kam ne me axwe. Dja Metĩndjwÿnh Karõ ta arým mã memã kum, “Jezu katât kute amijo bakumrêx”, anhÿro ba. Nhym kam me arým kôt ikatâtkumrêx maro ba.

Be, mÿkam? Bir, Ibãm'ÿr idjâbir gar aje ipumũnh kêt kam dja me mrãmri ikatâtkumrêx maro ba. Dja

Metĩndjwýnh Karõ ta arým mã memã kum, “Dja ga ajaxwe pãnh atokry”, ane. Nhym kam me arým kõt amimaro ba. Be, mýkam? Bir, dja me kum ikĩnh kêtja nhõ bēnjadjwýrbē Xatanaj tokry. Axwe pãnh tokry. Dja me ja man arým amimaro ba, amijaxwekam pãnh tokry mã maro ba.

12 Be, ba te ije ar amã ikukràdjã kumex jarēnh prãmje. Ar aje ikukràdjã kumex mar kadjy ne gar ajamak mex kêt rã'ã.

13 Kwārĩk wãnh rã'ã. Dja ĩ Metĩndjwýnh Karõ bõx. Kute memã katàt kabēn jarēnhkumrēxja bõx. Ne kam arým ar ajo ba gar ikabēn katàt kunĩ ma. Djãm ta ne kute amikabēn jarēnhmã? Kati. Ba dja ba kum arē nhym arým ar amã kute ikabēn marja jarē gar arým ama. Dja ar akukãm apýnh mýjja apõx djwýnh rãm ar amã arē gar arým ama.

14 Ba dja ba kum ikabēn jarē nhym kuman arým ar amã arē. Kute ar amã ikabēn jarēnhkam dja ijo rax gar arým ira:xmã akaton ama.

15 Be, ba Ibãm kabēn o ikabēnkam ne ba ar amã, “Ba dja ba Karõ mã ikabēn jarē nhym kuman arým ar amã arē”, ane.

16 Arým itēm 'ýr. Dja ba tē gar arým ipumũnh kêt. Nhym kam ijã akati ngrêre gar ajte ipumũ. Ibãm'ýr idjãbir 'ýr. Kam dja gar ajte ipumũ. Nãm ã Jeju kõt ba djwýnh mã ane.

Ar'ýr ar kĩnh djã bõx kadjy kute arkum arēnh.

17 Nhym kõt ba djwýnh kwý ar aben mã kum,

—Nãm gwaj bamã, “Arým itēm 'ýr. Dja ba tē gar arým ipumũnh kêt. Nhym kam ijã akati ngrêre gar arým ajte ipumũ”, ane. Ne, “Ibãm'ýr idjãbir 'ýr. Kam dja gar ajte ipumũ”, ane. Be, mýj'ã ne gwaj bamã ja jarē? ane.

18 Ne kam,

—Kute gwaj bamã, “Akati ngrêre”, anhýrkam mýj'ã ne kute gwaj bamã ja jarē? Gwaj te baje mar prãmje, ane.

19 Be, ar kute kukjēr prãm kõt ne Jeju arým ar kuma. Ne kam arkum,

—Djã ne gar bit aje ikukjērmã? Ije ar amã, “Arým itēm 'ýr. Dja ba tē gar arým ipumũnh kêt. Kam dja ijã akati ngrêre gar arým ajte ipumũ”, anhýr. Ije ar amã anhýrkam djã ne gar aje bit abej ikukjērmã?

20 Ba ar amã arē gar ama. Dja gar muw ne akaprĩ rax. Nhym be, me kum ikĩnh kêtja dja me kĩnh. Dja gar akaprĩ tēn kam ĩ arým akĩnhkumrēx. Mrãmri ne ba ar amã ja jarēnhkumrēx.

21 Be, me nire kra àkam kaprĩre. Me kra bixadjwýr 'ýr nhym me kaprĩre. Ne kam me kra bixadjwýrkam arým kaprĩo aknon mar kêt ne. Me kĩnhkam ne me arým kaprĩo akno.

22 Dja gar ã akaprĩn ajte akĩho ane. Jakam gar akaprĩ. Kwārĩk wãnh rã'ã. Dja gwaj ajte aben pumũ gar

akĩnhkumrêx. Nhyam kam me arým te kute ar amã akapři jadjär prãmje.

23 Gwaj baje ajte aben pumũnhkam dja gar imã adjà'wýr prãm kêt. Ne kam ikukwakam Ibãm tamã mýjja a'uw nhyam arým ã ar amã o ane. Mýjja kunõ ikukwakam kum adjà'wýrja dja ã ar amã o ane. Mrãmri ne ba ar amã ja jarẽnhkumrêx.

24 Kraxje ar aje ikukwakam Ibãmmã adjà'wýr kêt rã'ã. Ikukwakam kum a'wý nhyam arým ã ar amã o ane. Ar akĩhtire kadjy dja ã ar amã o ane.

25 Be, Ibãm kukràdjà'ã ne ba pykakam apýnh mýjja jakren ar amã arẽ nhyam kukràdjà kwý ar abê bipdjur. Adjým, dja ba ã ar amã ã arẽho anhýr kêt. Dja ba ar amã Ibãm kukràdjà jarẽ nhyam ar amã amirĩtkumrêx ne ar abê bipdjur kêt.

26 Amrẽ akati mõrjakam ije ar ajo Ibãmmã idjà'wýr prãm kêt. Ar ga dja gar ikukwakam kum a'uw nhyam arým ar ama.

27 Be, mýkam? Bir, ta kum ar ajabêkam. Ar amã ijabêkam ne ta kum ar ajabê. Ije ar amã, "Ta ne ijano ba tẽ", anhýr gar aje tu amim ikabẽn markumrêxkam ne ta kum ar ajabê. Dja gar kum a'uw nhyam ta arým ar ama.

28 Ibãm kurũm ne ba amrẽ tẽn pykamã bõx. Dja ba jakam pyka kurũm Ibãm'ýr tẽn arým 'ýr bõx, ane.

29 Nhyam kõt ba djwýnh kum,

—Be, jakam ne ga arým imã akabẽn jarẽho amirĩtkumrêx. Aje akukràdjà'ã pykakam mýjja'ã adjujarẽnhja jakre kêt. Ga tu akukràdjà jarẽho amirĩtkumrêx.

30 Jakam bar arým amim ama. Mrãmri ne aje mýjja kunĩ markumrêx. Jakam ar ije ajte akabẽn jabej akukjêr prãm kêtikumrêx. Be, mrãmri ne ga kàjkwakam Metĩndjwýnh kurũm tẽn abõxkumrêx, ane.

31 Nhyam Jeju arkum,
—Djãm jakam ne gar mrãmri tu amim imar týxkumrêx? Kati.

32 Adjým, dja gar amidjwýnhbit man ã ibê ajmã. Me umaje ibê ajmã ba arým ate dja. Be, djãm mrãmri ba ate idjãmmã? Kati. Ibãm kute imẽ amijo kajkepkam dja ba ate idjãm kêt.

33 Be, mýj kadjy ne ba ã ar amã ane? Bir, dja gar ã ije ar amã ikabẽn jarẽnhja man arým tu amim markumrêx. Ne kam arým ikanàrrãm adjumar mex ne ar aba. Be, me kum ikĩnh kêtja kõt dja gar arek ar aba nhyam me ar ajo bikẽnho ba. Kwãrĩk wãnh kam ar akapři kêt. Ba ne ba itýxo ije me kum ikĩnh kêtja jakrenh mex ne. Nãm ã Jeju kõt ba djwýnhmã ane.

17

Jeju Metĩndjwýnhmã amijo à'wýr.

1 Nãm arkum anen kam kàjmã òkren kàjkwa jabẽn Bãmmã kum,

—Djũnwã, arým itokryã myt bõx. Dja ga memã iraxo

amirīt gē me iraxmā kato. Dja me iraxmā kato ba arým memā araxo amirīt nhym me gadjwý araxmā kato.

² Be, mýjkôt dja me gu baraxmā kato. Bir, aje me kadjy ijā Bēnjadjwýr djwýnh mēnhkôt. Apýnh pyka djāri kunīkôt dja ba me kunīmā nhỹ. Ne kam arým me kwýmā tīn jadjā. Aje mā ikôt me kamēnhja kunīmā tīn jadjā nhym me arým gu bakôt tīn ne ar ba rā'ā: rā'ā ne. Ja kadjy ne ga ijā Bēnjadjwýr djwýnh mē. Kôt dja me kum gu bakīnhkumrēx.

³ Be, mýj ne me kute marmān arým gu bakôt tīn ne ar ba rā'ā: rā'ā ne? Bir, dja me amim, “Kàjkwakam Metīndjwýnh pydji. Mrāmri ne kubē Metīndjwýnhkumrēx. Mrāmri ne kute pykamā Jeju janorkumrēx”, anhỹro ba. Ja ne me kute marmā. Me kute mar ne tu amim gu bamarkumrēxmā. Dja me tu amim gu bamarkumrēx ne arým gu bakôt tīn ne ar ba rā'ā: rā'ā ne.

⁴ Pykakam ar ibari ba arým memā araxo amirīt nhym me kwý arým kum akīnhkumrēx. Aje adjāpēnh djā'ā imā karō kôt ba apēn arým 'ā aminhi-nomā amimē.

⁵ Jakam badjwý dja ga memā iraxo amirīt gē me ira:xmā kato. Adjākam mýjja kunī kator kētri gu ar baba. Kam gu bara:x. Amrēbē: gu baraxja kôt dja ga jakam ijo rax.

Kute Bāmmā kôt ba djwýnho à'wýr.

⁶ Ga ne ga arým mebē anhō me kwýo akēx. Me kum akīnh kētja bē anhō me kwýo akēx ne mā ikôt me kamē. Ba kam arým memā ajo amirītkumrēx ne. Nhym kam me arým ak-abēn man kôt ar amijo ba.

⁷ Arým me kute imarn arým ijā amim, “Jeju ne Metīndjwýnh kukwakambit āpēnh ne kabēn jarēho ba”, anhỹro ba. Ja ne me kute mar.

⁸ Aje akabēn'ā imā karō kôt ba memā arē nhym me arým tu amim markumrēx ne mā kôt ar amijo ba. Ne mā ijā amim, “Mrāmri kàjkwakam Metīndjwýnh kurūm ne tēn bōx. Mrāmri ta ne kute anorkumrēx nhym arým tēn bōx”, ane.

⁹ Djām pykakam me kum akīnh kētjao ne ba amā a'uw? Kati. Aje ikôt me kamēnhjao ne ba amā a'uw.

¹⁰ Ga ne ga arým inhō me kunīo anhō. Badjwý ne ba arým anhō me kunīo inhō. Gu baro'ā arým meo banhō. Nhym me arým memā iraxo amirīt.

¹¹ Djūnwā, amexti:ren akatātkumrēx. Jakam dja ba arým awýr tēn arým pykakam me kum akīnh kētjamē ro'ā ar iba kēt. Nhym be, gu banhō me ne me pykakam me kum akīnh kētjamē ro'ā ar ba rā'ā.

Djūnwā, prīne amexkam dja ga amim gu banhō me utān meo aba. Ga ne ga ikôt me kamē. Me kum aben jabēn axikôt kabēn kadjy dja ga me utān meo aba. Gu bamā aben jabēn baje axikôt bakabēn pyrāk gē me ā kum

aben jabên ã axikôt kabêno ane.

¹² Pykakam me kum akĩnh kêtjamê ro'ã ar ibari ne ba akukwakam me utàn ar meo iba. Aje ikôt me kamênhja ne ba me utàn ar meo ibanhyim 'ô biknor kêtukumrêx. Ikôt ba djwýnhbê Djuda pydji ne axwekumrêx. Pydjibit dja arým akuno. Amrêbê me ikukãmäre kute 'ã pi'ók no'ók kôt dja akuno.

¹³ Be, jakam ne ba arým awýr idjåbir 'ýr. Pykakam ar ibari ba amã ikabên ja jarê. Me kute amã ikabênja markadji ba amã arê. Dja me kuman arým mrãmri ikĩnhokũnkumrêx.

¹⁴ Arým me kum akĩnh kêtja kum gu banhõ me kurê. Be, mykam? Bir, nã bãm memã akabênjarê nhym me arým tu amim markumrêx. Ne kam arým ate mebê amijo ba. Me kum akĩnh kêtjabê amijo ba. Ije ate mebê amijo iba kôt ne me ate mebê amijo ba. Kam ne me kum akĩnh kêtja kum gu banhõ me kurê.

¹⁵ Djãm ije amã, "Me kum akĩnh kêtja bê dja ga amim gu banhõ meo wabi", anhyrmã? Kati. Dja me arek me ro'ã ar ba. Dja ga mã me utàn ar meo aba gê gu banhõ me ja me axwe kôt axwe kêt.

¹⁶ Me arým mebê amijo ba. Me kum akĩnh kêtja bê amijo ba. Ate ije mebê amijo iba kôt ne me ate mebê amijo ba.

¹⁷ Mrãmri akabênkatátkumrêx. Aje memã akabênkatátjarênhkôt dja ga amimexomeo mex gê me katát ar amijo ba.

¹⁸ Ga ne ga arým idjåpênh djå'ã imã karõn arým pykakam me kum akĩnh kêtja'ýr ijano batê. Badjwýne ba akudjwa arým me apênh djå'ã gu banhõ me jamã karõn arým me kum akĩnh kêtja'ýr me ano.

¹⁹ Imã me abêkam ne ba itykmã. Dja ba akabênkôt me kadji ty nhym me arým amexo mex. Dja me tu amim ikabênkatát markumrêx ne arým amexo mex.

Kute Bãmmã me kute markunõ à'wýr.

²⁰ Djãm me jabit ne ba amã meo a'uw? Kati. Dja me ã amũ memã ikabênjarê nhym me kwý ikabênman tu amim imarkumrêx. Amũ me jaodjwý ba amã a'uw.

²¹ Be, myj kadji ne ba amã meo a'uw? Bir, dja ga ikabênman arým memã amak bõ nhym me arým akabênkôt kum aben jabên axikôt kabên. Dja me axikôt kabên kute gu bamã aben jabên axikôt bakabênpyræk. Be, myj kadji dja me kum aben jabên axikôt kabên? Bir, gêdja amũ me kum akĩnh kêtja me omũn arým kum gu bakĩnh ne arým tu amim imarkumrêx. Ne kam ijã amim, "Be, mrãmri ne Metũndjwýnh Jeju jano nhym arým pykakam bõx ne ar ba", ane. Ja kadji dja me kum aben jabê.

²² Ga ne ga ijo rax ba arým gu banhõ meo rax. Nã bãm memã gu bakukràdjã jarê nhym me arým tu amim markumrêx ar o ba. Ar o ba:n

arým rax ne. Be, mỳj kadjy ne ba meo rax? Bir, dja me kum aben jabên axikôt kabên kute gu bamã aben jabên axikôt bakabên pyræk. Ja kadjy ne ba meo rax.

²³ Bamẽ gu banhõ me jamẽ ne me itipdjın ar iba. Gu badjwỳ batıpdjın ar baba. Gora gẽ me prıne kum aben jabên axikôt kabên. Nhyım kam me kum akĩnh kêtja me omũn arým amım, “Mrãmri ne Metĩndjwỳnh Jeju jano nhyım arým pykakam bõx ne ar ba. Ga, Metĩndjwỳnh kum me abêja pumũ. Kum me abê kute kum Jeju jabê pyræk”, ane. Dja me kum akĩnh kêtja me omũn ã amım ane.

²⁴ Djũnwã, mỳjja kunĩ kator kêttri ne ga amã ijabê. Kam dja ba wabi ga arým ijo ra:x ne. Aje mã ikôt me kamẽndjwỳ dja ga o wabi gẽ me iro'ã ar ba. Dja me iro'ã ar ba:n irax pumũnh ar o ba. Ja ne ba imã kĩnh.

²⁵ Djũnwã, ga ne ga akatàt ne ajaxwe kêtıumrẽx nhyım me kum akĩnh kêtja kute amar kêt. Bajbit ije amar nhyım me jadjwỳ arým kute amım, “Mrãmri ne Metĩndjwỳnh Jeju jano nhyım arým pykakam bõx ne ar ba”, anhỹro ba. Tãm ne me kute amım tu markumrẽx.

²⁶ Ba kam arým memã ajã ajarẽ. Dja ba memã ajã idjujarẽnh rã'ã ne. Be, mỳj kadjy dja ba memã ajã idjujarẽnh rã'ã? Bir, amã me abê kute amã ijabê pyræk. Amã me abêja'ã dja ba memã idjujarẽnh rã'ã nhyım me arým

mar rã'ãn kam arým kum ajabê:. Ba kam arým meo iba. Ja kadjy dja ba memã ajã idjujarẽnh rã'ã. Nãm ã Jeju Bãmmã kabẽno ane.

18

Me kute Jeju pa 'amỳnh ne o mõr.

Mat 26.47; Mak 14.43; Ruk 22.47

¹ Jeju Bãmmã kabên pan kam arým kôt ba djwỳnhmẽ ro'ã katon mõ. Mõ:n kam arým pakretibê Kedõ'yr bõx ne 'ã rê. Ne kam mõn pidjõkõ'yr bõx ne arým 'yr wadjàn kam nhỹ.

² Nhyım onj Djuda dja. Kute Jeju kurê djwỳnhmã kangaja dja. Djuda ne arým kute ar 'yr djà pumũnh. Amrẽbê ne Jejumẽ kôt ba djwỳnh ar pidjõkõ'yr mrãnhõ ku'ẽ nhyım kam Djuda arým kute ar 'yr djà pumũnh.

³ Kam ne arým me rũnh'yr bõx ne memã arẽ. Nhyım me arým aminhõ krãkamngõnhmẽ aminhõ àpẽnhmã kum,

—Me Djudakôt mõn Jeju pa 'amỳn amrẽ o mõn o bõx. Nãm ã me kadjy Metĩndjwỳnh mar djwỳnh nhõ bẽnjadjwỳrmẽ mebê pardjẽumẽ memã ane. Nhyım Djuda arým kute omũnhkôt katàt Jeju'yr meo mõ. Nãm me Jeju kadjy ngõnhpõkmẽ kuwymẽ àbêr djãmẽo mõ. Me 'yr o mõ:n arým pidjõkõ'yr o bõx.

⁴ Nhyım Jeju ta kàjmã djan me'yr kato. Ta ne kute amikukãm mỳjja kunĩ markam amikukãm me

krākamngônh ma. Ta me'yr
katon memã kum,

—Mÿj me'õ jabej ne ga me
mõ? ane.

⁵ Nhyam kam me kum,

—Be, Nadjarekam Jeju
jabej ne ba me mõ, ane.

Nhyam Jeju memã kum, “E
kum, ba”, ane. Be, Djuda ne
krākamngônhmẽ ro'ã dja.

⁶ Nãm Jeju, “E kum, ba”,
ane. Nhyam me tu umaje
ajkran akubyn ajkamẽn arÿm
tÿm ne nõ.

⁷ Nhyam kam ajte me kukij
ne memã kum,

—Mÿj me'õ jabej ne ga me
mõ? ane.

Nhyam me kum,

—Be, Nadjarekam Jeju
jabej ne ba me mõ, ane.

⁸ Nhyam memã kum,

—E kum, arÿm ne ba me
amã, “Ba”, ane. Kwãrĩk wãnh
ga me bajbit ijabej gẽ ar ja mã
tẽ, ane. Be, mÿkam ne Jeju ã
krākamngônhmã ane?

⁹ Bir, kute ajbir Bãmmã
kabẽnkam ar'ã ujarẽn kõt.
Kute kum,

—Aje ikõt me kamẽnhja ne
ba ije 'õo ibiknor kêt, anhÿr
kõtô. Kõt ne Jeju jakam
ar nêje me krākamngônhmã
kabẽn ne arÿm o mebê ar utã.

¹⁰ Nhyam kam Ximão Pedru,
Jejukõt ba djwÿnhja arÿm
õ kãxdjwa kajgo. Ne kam
arÿm kaban o akabẽn arÿm o
bẽnjadwÿr nhõ àpênh jamak
ta. Me kadjy Metĩndjwÿnh
mar djwÿnh nhõ bẽnjadwÿr
rax nhõ àpênhja jamak ta.
Bẽnjadwÿr rax nhõ àpênh
nhidjibê ne Maku.

¹¹ Nãm bẽnjadwÿr rax nhõ
àpênh jamak ta nhyam Jeju
arÿm Pedrumã kum,

—Kwãrĩk wãnh. Akubyn
àkam anhõ kàx jadjã. Djãm
itokry kêt mã ne ga inêje me
tak ne? Ibãm kute itokry'ã
imã karõ kõt dja ba itokry,
ane.

¹² Nhyam kam me arÿm
Jeju pa 'amÿn uwpre.
Me krākamngônhmẽ me õ
bẽnjadwÿr ar pa 'amÿ. Mebê
idjaer rũnh nhõ àpênhdjwÿ pa
'amÿ.

*Me kute bẽnjadwÿr
Ananhÿr o bõx.*

¹³ Nãm me uwpre kam
arÿm bẽnjadwÿr rax Ananh
kumrẽx'ÿr o mõ. Bẽnjadwÿr
rax Kajbaj ne Ananho um-
rengêt. Kajbaj ne amex
tãm kam kubê me kadjy
Metĩndjwÿnh mar djwÿnh nhõ
bẽnjadwÿr rax.

¹⁴ Amrêbê ne Jeju'ã memã
kabẽn jarẽn memã kum,

—Me'õ pydji dja me babê
idjaer kunĩ pãnh ty. Kam
dja gu me arÿm badju-
mar mex, ane. Be, me
krākamngônh bẽnjadwÿr rax
Ananh kumrẽx'ÿr Jejuo mõ.
O mõn arÿm õ kikreti'ÿr o
wadjà.

*Pedru kute aminêje memã
'êx.*

*Mat 26.69; Mak 14.66; Ruk
22.55*

¹⁵ Nhyam Ximão Pedru
kõt tẽ. Jejukõt ba djwÿnh
'õdjwÿmẽ ro'ã ne ar Jeju kõt
tẽ. Kõt tẽ:n arÿm kre tã dja.
Nhyam Pedru nhikjêja memã
kum,

—Ba wadjà. Bēnjadjwỳr kute ipumũnh tũmũ, ane. Ne kam arỳm Jeju kôt wadjà. Bēnjadjwỳr nhõ kikreti nhipôkri ne kēnh ngrire. Kam ne wadjàn dja.

16 Nhyr Pedru bõm kre tã arek dja. Nhyr Pedru nhikjêja akubyn 'ỳr akēx ne. Ne kam bēnjadjwỳr nhõ àpēnh nire kre tã ku'ê djwỳnhjamã Pedru jarē. Ne kam amikôt Pedruo wadjà.

17 Nhyr kam bēnjadjwỳr nhõ àpēnh nija tēn Pedrumã kabēn ne kum,

—Djãm ga ne ga abē Jejukôt aba djwỳnh 'õ? ane.

Nhyr kum, “Kati”, ane.

18 Nhyr wãnh me ànhũho kumex. Bēnjadjwỳr nhõ àpēnhmē õ me krākamngõnh ànhũho kumex. Me arek kryje pĩ prào amim kuton ànhũho kumex. Nhyr Pedru me'ỳr tēn mekôt ànhũho dja.

Bēnjadjwỳr rax kute axwe'õ jabej kukjêr.

Mat 26.59; Mak 14.55; Ruk 22.66

19 Nhyr kam me arỳm bēnjadjwỳr rax'ỳr Jejuo bõx. Me kadjy Metĩndjwỳnh mar djwỳnh nhõ bēnjadjwỳr rax'ỳr ne o bõx nhyr arỳm kabem dja. Nhyr kam arỳm kukij ne kum,

—Imã akôt me ba djwỳnh'ã ajarē. Mỳj akukràdjà ne ga memã arēho aba? ane.

20 Nhyr kum,

—Djãm me kàxã ne ba memã ikukràdjà jarē? Kati. Arỳm ne ba me kunĩmã ikukràdjà jarēho amirĩt ne.

Ne apỳnh me bikprõnh djãmē Metĩndjwỳnh nhõ kikretikam arē. Kikretikam ne mebé idjaer kunĩ bikprõnh djã. Ba arỳm kunĩkôt memã ikukràdjà jarēho amirĩt ne.

21 Mỳj kadjy ne ga ba ikukij? Me wã dja ga me kukja nhyr me arỳm kute ikabēn mar kôt arỳm amã arē, ane.

22 Jeju bēnjadjwỳrmã ane nhyr krākamngõnh'õ, kuri ãmja ikra poo Jeju kurwan kum,

—Djãm me ã bēnjadjwỳr raxmã kabēn kute anh'ỳr? Me kadjy Metĩndjwỳnh mar djwỳnh nhõ bēnjadjwỳr raxmã ne ga akabēn ne, ane.

23 Nhyr Jeju kum,

—Ikabēn punu kêt ne ga ikurwa. Ne ba ren ikabēn punu ga ren aje mỳj ikabēn punu'õ markôt ren memã ijarēho amirĩt ne kôt ren arỳm ikurwa. Nhyr be, kati. Ikabēn katàt ne ba arē ga ikurwa, ane.

24 Nãm ane nhyr Ananh amũ Metĩndjwỳnh mar djwỳnh nhõ bēnjadjwỳr raxbé Kajbajja'ỳr Jeju jano. Uwpre rã'ã ne ano. Nhyr me arỳm Kajbaj'ỳr o mõn o bõx.

Pedru ajte aminêje 'êx ne ajte aminêje 'êx.

Mat 26.71; Mak 14.69; Ruk 22.58

25 Nhyr Ximão Pedru wãnh me krākamngõnh kôt ànhũho dja. Ànhũho dja: nhyr me arỳm kukij ne kum,

—Djãm gadjwỳ abē Jeju kôt ba djwỳnh'õ? ane.

Nhym memã kum, “Kati”, ane.

²⁶ Nhym kam bēnjadjwÿr nhõ àpēnh'õ ajte kum kabēn ne kum,

—E kum, amũ pidjôkôkam Jejukôt me'õja anokre o nokre ba arÿm omũ. Djãm ga? ane. Pedru kute me'õbê õbikwa jamak 'yrja ã Pedrumã ane. Nãm, “Djãm ga”? ane.

²⁷ Nhym Pedru ajte kum, “Kati”, ane. Nãm kum anhÿr totokbê nhym õkrēn'ãnh arÿm kà.

Me kute Piratu'ÿr o bõx.

Mat 27.1; Mak 15.1; Ruk 23.1

²⁸ Nãm õkrēn'ãnh kà nhym me arÿm Kajbaj kurũm Jejuo mõ. O mõ:n kam kikreti 'õdjwÿ'ÿr o bõx. Piratu nhõ kikreti'ÿr o bõx. Me bajtemkam bēnjadjwÿr nhidjibê Piratu. Kikreti jakam ne Piratu kute memã axwe pãnh jarēnh djà. Nãm me Piratu nhõ kikreti'ÿr Jejuo bõx ne amijã maje bõm arek kumex. Nãm me abenmã kum,

—Kwãrĩk wãnh gu me Piratu nhõ kikretimã badjãr kêt. Dja gu me me bajtem nhõ kikremã wadjàn arÿm bapunuren te baje mry krēnmã. Me kute Metĩndjwÿnhmã mrykĩ'ãtomti bĩnja te baje krēnmã, ane. Me kute abenbê me bajtem nhõ kikre pymakam ne me ã abenmã anen bõm arek kumex.

²⁹ Me bõm kumex nhym kam bēnjadjwÿr Piratu arÿm me'ÿr katon dja. Ne kam Jeju'ã memã kum,

—Be, mÿj ne me'õja axwe kute? Mÿj ne o ajkê? ane.

³⁰ Nhym me kum,

—Je, ne ren axwe kêt ba me ren amã arēnh kêt kumrēx. Nhym be, kati. Mrãmri axwekumrēx, ane.

³¹ Nhym Piratu memã kum, —Me ga dja ga me amũ o mõn me akukràdjà kôt mÿj axwe'õmã akaton kam arÿm pãnh ajmã on, ane.

Nhym mebê idjaer rũnh kum,

—Be, kati. Me akukràdjà kôt me ije me axwe pãnh me'õ par kêt. Ga ne ga ajte me axwe pãnh me par djwÿnh, ane.

³² Be, amrêbê Jeju kute amikukãm memã, “Dja me pĩte'y'ã inhô ba kÿjrũm wajêt”, anhÿr kôt ne me arÿm jakam ã Jeju'ã Piratumã àpnēnhõ ane. Kute pĩte'y'ã nhôr ne bĩn'ã ne me kum apnê.

³³ Nhym kam Piratu arÿm õ kikretimã wadjà. Ne kam amiwÿr Jeju 'uw nhym 'ÿr bõx. Nhym arÿm kukij ne kum,

—Djãm abê mebê idjaer nhõ bēnjadjwÿr rax? ane.

³⁴ Nhym kum,

—Djãm ga ne ga ima? Nãr kon. Djãm me'õ ne amã ijarê ga ikukij? ane.

³⁵ Nhym ajte kukij ne kum, —Djãm ibê me abê idjaer'õ got? Anhõ me wÿnhmẽ me kadjy Metĩndjwÿnh mar djwÿnh nhõ bēnjadjwÿrmẽ ne me imã akanga, ane.

³⁶ Nhym kum,

—Be, djãm ibēnjadjwÿr rax kute pykakam me bēnjadjwÿr

rax pyræk? Kati. Ne ba ren amijo ane nhym ren inhõ àpênh arým inêje me'ÿr prõt ne. Kam ren mebê idjaerkam me rûnhbê aptà. Nhym be, kati. Ibênjadjwÿr rax kute pykakam me bënjadjwÿr rax pyræk kêt, ane.

³⁷ ã kute kum anhÿrkam Piratu kum,

—Djãm kam mrãmri abê bënjadjwÿr rax'õ? ane.

Nhym kum,

—Ga ne ga arým imã ibênjadjwÿr rax jarê. Be, mrãmri. Kadjy ne ba pykakam me'ÿr bõx ne inã kurũm ruw. Ije mrãmri katàt memã ikabên jarênh kadjy ne ba bõx. Nhym me kum ikabên kÿnhja ne me ikabên man kõt ar amijo ba.

³⁸ Nhym kum,

—Tõ nhÿnh ne me kabên katàt'õ? ane. Nãm kum anen arým ajte mebê idjaer'ÿr katon Jeju'ã memã kum,

—Be, axwe kêt kumrêx ba arým kuma.

³⁹ Ba we me abê idjaer nhõ bënjadjwÿr raxjamã inhiren ano gê ta arek ar me aro'ã ba. Me irôbê mrãnh nhõ akati jakam me akukràdjã kõt dja ba kum inhiren ano. Amex pÿnhkõt ne ba me pÿnh ne me'ã kurên bõm me kurê. Metÿndjwÿnh me irôbê mrãnh nhõ akatikam me akukràdjã kõt ne ba bõm me kurê, ane.

⁴⁰ Nhym me ajte kàj bê kum kabên ne kum,

—Kati. Kwãrÿk wãnh. Be, atemã Baraba dja ga kum inhiren ano, ane. Be, Baraba ne àkÿnhÿ, axwe, nèkrêxmê pi'ók

kaprÿ prãmje kute me paro ba.

19

Me kute pÿte'y'ã nhôr'ã Piratumã àpnênh.

Mat 27.27; Mak 15.16

¹ Nãm me Piratumã ane nhym kam arým krãkamngõnhmã Jeju jarê. Me kute kaprêprêk kadjy memã arê. Nhym me o tẽn arým mrykà punuo kaprêprêk kumex ne.

² Ne kam mrÿnhõ kajkep ne ikãnh ne o kute bënjadjwÿr rax krãdjê pyræk ne kum kutu. Ne kam inòkà ryti kamrêk kute me bënjadjwÿr rax kà pyræk kum adjã.

³ Ne kam arÿk kum kabêno kute me me rûnhmã kabên pyræk ne kum,

—Be, ga we abê mebê idjaer nhõ bënjadjwÿr rax. Goja kribêm atÿn 'ÿry, ane. Ne ikrao titik ne. Nãm me ã 'ã bẽno bikêho ane.

⁴ Nhym kam Piratu ajte me'ÿr katon memã kum,

—Be, ije kam axwe'õ mar kêt. Axwe kêt. Kam ba ije ajte me amã o ikatormã. Dja ba o ikato ga me kam arým ama. Axwe kêtja ma, ane.

⁵ Nhym Jeju arým kato. Mrÿnhõ krãdjêmê inòkà ryti kamrêk rã'ã ne 'ã kato. Nhym Piratu memã kum,

—Ota, tãm ne ja, ane.

⁶ Nhym me kadjy Metÿndjwÿnh mar djwÿnh nhõ bënjadjwÿrmê mebê idjaerkam me krãkamngõnhmê omũn arým kàj bê Piratumã kum,

—Pÿte'y'ã anhô, ane.

Nhym memã kum,

—Kati. Djã ne ba kam axwe'ômã ikato got ba pïte'y'ã kunhõ? Kati. Me ga dja ga me o tẽn pïte'y'ã anhõ, ane.

7 Nhym mebê idjaer rũnh kum,

—Be, axwekumrêx. Kute amijo 'êx ne memã kum, “Ibê Metĩndjwỹnh Kra”, anhỹro bakam axwekumrêx. Nãm Metĩndjwỹnhbê raxo amiptãro ba. Me ikukràdjã kõt me axwe ja pãnh ne me kute me par, ane.

8 Nãm Piratu me kabẽn ja man arỹm tĩn prã:m.

9 Ne kam akubyn õ kikretimã wadjàn Jeju kukij ne kum,

—Nhỹnh ne akator djã kraxja? ane.

Nhym Jeju tu anhikrê.

10 Nhym kum,

—Je tõe, djãm ikajgo ne ga imã amijarẽn kêt? Djãm aje imar kêt? Be, ba ikabẽnkõt nhym me kute pïte'y'ã anhõr jabej nãr ba ikabẽnkõt nhym me amã irer jabej. Djãm aje imar kêt? ane.

11 Nhym Jeju kum,

—Be, Metĩndjwỹnh amybỹm ren kute ajã bẽnjadjwỹr mẽn kêt ga ren akajgon ren akabẽn kêt mex ne. Kam me'õ kute amã ikanga djwỹnh axweo ajakrenh mex ne, ane.

12 Nãm kum ane nhym Piratu arỹm kam kum irer jabej. Ne ajte me'yr katon te memã kabẽn nhym mebê idjaer kum,

—E kum be, Jeju ne arĩk Xedjabê bẽnjadjwỹr raxo amiptã. Djãm Xedja akam

ngryk kêt mã ne ga aje Jejumã anhirermã? ane. Xedjabê ne me bẽnjadjwỹr rũnh kunĩ nhõ bẽnjadjwỹr.

13 Nãm me ã Piratumã ane nhym arỹm amijã kuman kam ajte memã Jejuo kato. Ne kam arỹm me axwe pãnh jarẽn djãkam nhỹ. Me krĩ djã jamã ne me Kẽnpoti jarẽ. Mebê idjaer kabẽnkam ne me me krĩ djã jamã Gabata jarẽ.

14 Arỹm me irõbê mrãnh nhõ akati nêje akatikam ne me Jejuo kato. Me kute amim mỹjja kupẽnho kumex djã nhõ akatikam. Kỹjrũm myt nhỹrkam. Nãm me axwe pãnh jarẽn djãkam nhỹn kam mebê idjaermã kum,

—Be, ota me anhõ bẽnjadjwỹr rax, ane.

15 Nhym me kãj bê kum,

—Rũm o tẽn. Rũm o tẽn pïte'y'ã anhõ, ane.

Nhym memã kum,

—Djãm me anhõ bẽnjadjwỹr rax ije pïte'y'ã nhõrmã? ane.

Nhym me kadjy Metĩndjwỹnh mar djwỹnh nhõ bẽnjadjwỹr ar kum,

—Djãm me inhõ bẽnjadjwỹr rax ne wã? Arkati. Atemã. Me inhõ bẽnjadjwỹr raxbê ne Xedja. Pydji. Ajte 'õdjwỹ kêt kumrêx, ane.

16 Nhym kam me kute pïte'y'ã nhõrmã arỹm kadjy õ me jamã arẽ.

Me kute pïte'y'ã nhõr.

Mat 27.32; Mak 15.21; Ruk 23.26

Nhym kam me Jeju pa 'amỹn mã o mõe.

17 Ne kam me kum ikrei'ã pïte'y'ã dji nhym arỹm ta

amikadjy kumÿn o mō, krānhre'ÿr o mō. Krānhrebê me krā'i'ÿr ne o mō. Mebê idjaer kabēnkam ne me me krā'imā Gogota jarē.

18 Nām me o mōn arÿm kam o bōx ne arÿm pīte'y'ā Jejumā o iten kāj mā kudja nhym wajêt. Nhym kam me pīte'y'ā ar ja amānhkrutmo ite nhym ar aktā Jeju nhijên wajêt.

19 Nhym Piratu mÿj Jeju axweja'ā pi'ôk no'ôk ne. Nām pi'ôkkam memā kum,

—Mebê idjaer nhō bēnjadjwÿr rax ne ja. Krīraxbê Nadjarekam Jeju. Nām ā pi'ôkkam no'ôko ane. Nhym me kunī kute omūnh kadjy me Jeju nhimōkri kunhō.

20 Nhym kam mebê idjaer krāptī pi'ôk pumūn arē. Krīrax kuri ne me kute pīte'y'ā Jeju nhôr djā. Nhym kam me krāptī 'ÿr ban bōx ne pi'ôk jarē. Apÿnh me kabēnkam ne no'ôk. Mebê idjaer kabēnkam no'ôk ne mebê kregu kabēnkam no'ôk ne me kabēnbê Raxinakam no'ôk.

21 Nhym kam mebê idjaer kadjy Metīndjwÿnh mar djwÿnh nhō bēnjadjwÿr Piratumā kum,

—Kwārīk wānh pi'ôkkam memā kum, “Mebê idjaer nhō Bēnjadjwÿr rax”, anhÿr kêt. Ate gēdja ga pi'ôkkam memā kum, “Nām amijo 'êx ne memā kum, 'Ibê mebê idjaer nhō bēnjadjwÿr rax', anhÿro ba.” Dja ga ā pi'ôk no'ôkkam memā anen 'ā anhō gē me omū, ane.

22 Nhym Piratu arkum,

—Kati. Arÿm ne ba mrāmri 'ā pi'ôk no'ôk ne. Kwārīk wānh rā'ā, ane.

23 Nām me krākamngōnh ar pīte'ykam Jeju nhō. Ne kam ar kute abenmā ò kubēkà ngrānhmā. Nhym ar 'ô amijo ò kubēkà ja pytà. Nhym ar 'ô amijo ja pytà. Nhym ar 'ô amijo ja pytà. Nhym ar 'ô amijo ja pytà. Ne kam ar inôkāti ja'ÿr bōx. Ne ar kunī kum kīnh. Nhym inôkāti pydji.

24 Nhym ar abenmā kum,

—Kwārīk wānh gwaj abenmā kokjêr kêt. Gwaj pykakam kēn kryre rēn kôt kuman bajō amim inôkāti by, ane.

Amrēbê: ne me bakukāmāre ja jarē. Me Metīndjwÿnh Kra kabēn jarēn memā kum,

“Dja me abenmā ikà ngrān ikà ja'ā kēn kryre rēn kôt 'ô amim kuby.”

Nām me bakukāmāre ā memā anen arÿm 'ā pi'ôk no'ôk ne. Nhym me aben djô'ā arēnho mō:. Arēnho mōr tāmtā arÿm 'ÿr o bōx. Tū:mrām me bakam-ingrānyrekam ne arÿm 'ÿr o bōx nhym me arÿm ā Jeju nhō kubēkào anhÿrkumrēx.

25 Nhym nā kanikwÿnh, nāmē ar axikôt apōxjadjwÿ dja. Nhym Marij 'ōdjwÿ, mjên nhidjibê Krôpa adjwÿnhdjwÿ dja. Nhym Marij Madarenadjwÿ dja.

26 Nhym Jeju arÿm nā, kurūm katorja pumū. Nhym kôt ba djwÿnh, kum abēja nā kuri dja nhym omū. Nhym

arým kôt ba djwýnh ja'ã nãmã kum,

—Ë, me'õ nire. Be, tãmwãbê ne arým akra, ane.

²⁷ Ne kam kôt ba djwýnhmã kum,

—Ë, tãmwãbê ne arým anã, ane. Nhyam kam arým õ kikremã o mõn arým o djuw mex ar o ba.

Tyk'ã ujarënh.

Mat 27.45; Mak 15.33; Ruk 23.44

²⁸ Nhyam kam arým kute inomã àpênh djã mênhkam memã kum, “Arým imã kôr”, ane. Amrêbê: ne me bakukãmãre Jeju kabên ja jarên memã kum, “Arým imã kôr.”

Nãm me ã anen arým 'ã pi'òk no'òk ne. Nhyam me aben djô'ã arêho mõ:. Arêho mõr tãmtã arým 'ýr o bõx. Tũ:mrãm me bakamingrãnyrekam ne Jeju arým kum kôrkumrêx ne arým memã kum, “Arým imã kôr”, ane.

²⁹ Nhyam wãnh pidjô kangô kadjã ngõnh'òkam ipun dja. Nhyam me ngõnh puror põnh djã jakritaja kangômã adjã nhyam kam ipu. Nhyam me pĩbê ixõpu idjamã adjã kam kãmã kum kungãnjã kwamã adjã.

³⁰ Nhyam arým kaõn pidjô kangô kadjão ikõ. Ne kam memã kum,

—Arým ne ba idjãpêho tãn inomã kumê, ane. Ne kam ta aparmã krãn tu amitĩnmã iren ta arým ty.

³¹ Be, pi'òk rãrãr nêje arým akamãt 'ýr nhyam mebê idjaer arým êje õ mýjja kupêho

kumex. Nhyam kam mekam me kwý Piratu'ýr mõn kum,

—Ë, dja me pĩte'y'ã ar arija 'i kukê gê ar on ty. Dja ar on ty nhyam me on ar adjã. Ne kam pi'òk rãrãro bikênh kêt, ane.

³² Nhyam arým 'ýr me krãkamngõnh jano nhyam me 'ýr mõn 'ýr bõx. 'Ýr bõx ne kumrêx ja te'i kukê ne ajte ja te'i kukê.

³³ Nhyam ar ipõkri Jeju wajêt nhyam me 'ýr bõx. Nhyam amrêbê tyn wajêt nhyam me arým omũ. Ne kam kute te'i kukênh kêt.

³⁴ Nhyam arým krãkamngõnh'õ õ kãxo nãnh jarĩn arým o pênãt'ãnh kanhuw. Kanhuw nhyam kamrômê ngõmê akàn arým prõt ne.

³⁵ Ba ne ba omũn me amã kôt 'ã ajarê. Mrãmri katãt me amã 'ã idjujarênhkumrêx. Mrãmri ije omũnhkumrêx ne kôt me amã 'ã ajarê. Me aje tu amim markumrêxmã ne ba me amã arê.

³⁶ Amrêbê: ne me bakukãmãre tãmja jarên memã kum,

“Be, 'i'õ dja me kwýnh kêtumrêx”, ane.

³⁷ Ne kam ajte arên memã kum,

“Dja me kanhuw ne arým omũho dja”, ane.

Metĩndjwýnh kukwakam ne me memã anen arým 'ã pi'òk no'òk ne. Nhyam me aben djô'ã arêho mõ:. Arêho mõr tãmtã arým 'ýr o bõx. Tũ:mrãm me bakamingrãnyrekam ne 'ýr o bõx. Nãm me te'i kukênh kêt ne arým kanhuw. Me

bakukãmãre kute 'ã pi'ók
no'ók kôtô.

Me kute adjàr.

*Mat 27.57; Mak 15.42; Ruk
23.50*

³⁸⁻³⁹ Nhyim kam Jôdje
Armatê, kubê ne Jeju kôt
ba djwýnh'ô. Mebê idjaer
rũnh pymaje kute memã
amijarênh kêt ne. Kubê
Jejukôt ba djwýnh'ã kute
memã amijarênh kêt ne. Ne
kam arým Piratu'ýr tẽn kum,

–Ba Jeju kaban o rwýn
o tẽn adjà, ane. Nhyim
Piratu kum, “Ajrã”, ane.
Nhyim kam arým amũ tẽ.
Amũ Nikodemu'ýr tẽn 'ýr
bôx. Nikodemu ne amrêbê
akamãtkam Jeju'ýr bôx nhyim
ar abenmã kabêno nhỹ.
Nikodemu ja'ýr ne Jôdje
bôx nhyim ar ro'ã Jeju'ýr tẽn.
'Ýr tẽn kêttri ne Nikodemu
arým Jeju kadjy kudjy djào
atomkumrêx. Utĩ'ã akrekam
utĩ: kute 50 kiru pyrãk.
Míramẽ arômẽ ne abenkam o
akã. Nãm kudjy djà tun arým
Jôdjemẽ ro'ã Jeju'ýr o tẽn 'ýr o
bôx.

⁴⁰ Ne kam arým píte'y
kurũm Jeju kaban o ruwn
arým kudji. Ne kam rinhuo
kubêkào prĩne o kupu. Ar
kupu djãkôt me kudjy djà
jadjuw ne o kupu. Mebê
idjaer kukràdjà kôt ne me ã
me tyko ane.

⁴¹ Nhyim wãnh me kute
píte'y'ã nhôr djà kuri
pidjôkô'ô. Ne kam kênkre'ô.
Kênkre ny. Kraxje me kute
kam me'ô jadjãr kêt rã'ã.

⁴² Nãm ar Jeju kupun
kumýn o tẽn. O tẽn arým

kênkrekam adjà. Arým pi'ók
rãrãr bôx 'ýr nhyim kam ar
amibêx ne me kute nhôr
djà kuri kênkrekam adjà.
Kênkrekam adjà nhyim ar'ã
akamãt ne. Nhyim kam ajte
akati. Nhyim kam ajte akamãt
ne.

20

Akubyn tĩn ne kator.

*Mat 28.1; Mak 16.1; Ruk
24.1*

¹ Nhyim ajte akati 'ýr,
pi'ók kamrêk 'ýr nhyim Marij
Madarena arým kênkre'ýr tẽn
'ýr bôx. 'Ýr bôx nhyim me kute
kênpoo kênkre'ã ijêja arým
amijã kutan kre jakãja'ã dja
nhyim Marij arým omũ.

² Ne kam akubyn prôt ne
arým Ximão Pedru'ýr bôx ne
kôt ba djwýnh'ô jadjwý 'ýr
bôx. Jeju kum abêja 'ýr bôx ne
arkum,

–Arým ne me kênkre
kurũm Bẽnjadjwýr djwýnho
kato. Nãm me nhỹnh o mõn
kudji, ane.

³⁻⁴ Nãm kum ane nhyim
kam Pedrumẽ kôt ba djwýnh
'ôdjwý ar arým tu kênkre'ýr
prôt ne. Nhyim kam kôt ba
djwýnh 'ôja arým Pedru ren
kumrêx kênkre'ýr bôx.

⁵ 'Ýr bôx ne kênkre'ã ibôn te
kre kamũnho dja. Nhyim rin-
huo kubêkãbit nõ nhyim omũ.
Ne kam kênkremã àr kêt.

⁶ Nhyim kam Pedru arým
kôt bôx ne tu kênkremã 'ýr
wadjà. Ne kam rinhuo
kubêkã pumũn krã kupu djàja
pumũ.

⁷ Nhyim krã kupu djàja rin-
huo kubêkãmẽ ro'ã nõr kêt.

Jeju ne prĩne krã kupu djã krã mex ne kudji nhym ate nõ.

8-9 Nhym kam kôt ba djwýnh kumrêx bôxja kênkremã wadjàn arým omũ. Omũn arým amim,

—E kum, mrãmri ne akubyn tĩn ne, ane. Ne tu amim Jeju markumrêx. Bir, ar kute omũnh kêtri ne ar amim,

—Mrãmri ne arým tyn akubyn tĩn kêt, anhýro ba. Ne ren mrãmri Metĩndjwýnh kabên'ã pi'ók no'ók markumrêx ne ren amim,

—Be, mrãmri dja akubyn tĩn, anhýro ba. Nhym be, kati. Ar kute pi'ók mar kêt. Kam ne ar kute kupu djã nõrkôt omũnh kêtri amim, “Akubyn tĩn kêt”, anhýro ba. Ne kam kênkremã 'yr wadjàn arým omũn amim,

—E kum, mrãmri ne akubyn tĩn ne, ane. Ne tu amim Jeju markumrêx.

Kute Marijmã amijo amirĩt.

Mat 28.9; Mak 16.9

10 Nãm ar kênkre kamũn kam akubyn ar õ kikremã tẽ.

11-12 Nhym Marij ar pãnh kênkre'yr bôx ne bõm arek mýro dja. Nãm mýro djan arým kênkre'ã ibô. Nhym kênkre kadjwýnhbê Metĩndjwýnh kadjy mrãnh djwýnh amãnhkrut nhỹ. Ar õ kubêkã jaka. Jeju nõr djã'ã ar nhỹ. Nhym ja krã nõr djã'ã nhỹ nhym ja te nõr djã'ã nhỹ. Nhym Marij kênkre'ã ibôn arým ar omũ.

13 Nhym ar kum,

—Me'õ nire, mýkam ne ga amýro dja? ane.

Nhym arkum,

—Inhõ Bẽnjadjwýr djwýnh ne me'õ kênkre kurũm o katon o mõn nhýnh kudji. Ije ir djãkôt omũnh kêt kam ne ba imýro dja, ane.

14 Nãm arkum anen arým mũm akêx. Mũm akêx ne arým Jeju pumũ. Djã ne tu omũ? Kati. Kute omũnh kêt.

15 Nhym kum,

—Mýkam ne ga amýro dja? Mýj me'õ ne ga abej? ane.

Nhym Jejuo kute pidjôkô pumũnh djwýnh pyrãk ne kum,

—Ô kum, ga aje nhýnh o amõr ne ir jabej imã akre. Dja ba 'yr tẽn arým amrẽ o tẽ, ane.

16 Nhym kum, “Marij”, ane.

Nhym kam 'yr akêx ne kum, “Rabi”, ane. Be, me bak-abênkam ne gu me ren kum, “Ujarênh djwýnh”, ane. Nãm kum, “Rabi”, anen arým o tỹm.

17 Nhym kum,

—Kwãrĩk wãnh ijo atỹm kêt. Imã anhire. Kraxje Ibãm'yr idjãbir kêt ne ga ijo tỹm. Tẽn ikamyre arkum ikabên jarên arkum, “Jeju ne ar amã, 'Arým Ibãm'yr idjãbirmã. Ibãmbê ne ar Abãm. Arým Itĩndjwýnh'yr idjãbir ne itẽmmã. Itĩndjwýnhbê ne ar Atĩndjwýnh', ane. Dja ga tẽn ã ikamy arkum ane.” Nãm ã Jeju Marij Madarenamã ane.

18 Nhym arým kôt ba djwýnh'yr tẽn ar'yr bôx. Ne arkum,

—Arým ne ba Bẽnjadjwýr djwýnh pumũ, ane. Ne kam

Jeju ajbir kute kum kabēn jarēnhja kôt arým arkum arē.

Kôt ba djwýnhmā kute amijo amirīt.

Mat 28.16; Mak 16.14; Ruk 24.36

¹⁹ Nhyam kam arým pi'ók kamrēkkam akamàt. Nhyam kam kôt ba djwýnh ar arým prīne amijā ijēn nhỹ. Mebē idjaer rūnh pymaje ne ar ar bikprōnh djākam amijā ijēn nhỹ. Nhyam kam Jeju bōx ne tu ar aērbē ar'ýr wadjàn ar ipōkri dja. Djan arým arkum, "On ar adjumar mex", ane.

²⁰ Nām arkum anen arým arkum ikrakam kàxiràx djwa kre jakren ajte pēnàt'ānh kàxdjwa kre jakre. Nhyam ar kute mrāmri ar ō Bēnjadjwýr djwýnh pumūnhkumrēxkam kīnhkumrēx ne.

²¹ Nhyam kam ajte arkum, —On ar adjumar mex. Amrēbē ne Ibām me'ā imā karō. Pykakam me kum kīnh kētja'ýr itēm'ā ne imā karō ba amrē tē. Dja badjwý Ibām kudjwa jakam me'ā ar amā karō. Ar aje ikudjwa me'ýr atēmmā ne ba ar amā me'ā karō, ane.

²² Nām arkum anen arým ar akōn arkum,

—Gē on Metīndjwýnh Karō ar ajo ba.

²³ Dja ar ajo ba gar kôt me kwý axwe maro akno. Nhyam kam Metīndjwýnh ar akôt me axwe maro akno. Nār gar me kwý axwe maro abiknor kēt nhyam kam Metīndjwýnh me axwe maro biknor kēt. Nām Jeju ā arkum anen arým mā tē.

Tōmemā kute amijo amirīt.

²⁴ Nhyam Tōme Djidjimu. Jejukôt ba djwýnhbē 12'ō. Tōme ne kute ar bikprōnh djākam arkôt ýr kēt ne kute Jeju pumūnh kēt. Jeju mā tē nhyam kam ar Tōmemā kum,

²⁵ —Arým ne bar Bēnjadjwýr djwýnh pumū, ane.

Nhyam arkum,

—Tō nhỹnh? Ne ba ren ikrakam kàxiràx djwa kre pumūn ren kôt inhikra'i jadjàn ren pēnàt'ānh krekôt inhikra jadjà. Be, kambit ne ba ren tu amim markumrēx ne amim, "Mrāmri ne akubyn tīnkumrēx", ane. Nhyam be, kati. Akubyn tīn kēt. Nām ā Tōme arkum ane.

²⁶ Nhyam kam arým ar'ā akatibē 8 apēx nhyam kôt ba djwýnh ar ajte bikprōnh djākam nhỹ. Nhyam Tōmedjwý arým ar ikō'ā nhỹ. Nhyam ar ajte prīne mebē kikre'ā ijē. Ar nhỹ nhyam kam Jeju ajte tu wadjàn arým ar ipōkri djan arkum, "On ar adjumar mex", ane.

²⁷ Ne arým Tōmemā kum, —Ajrā. Amrē anhikra 'io goja inhikra kupēn omū. Ne amrē ipēnàtkam krekôt goja anhikra jadjà. Kwārīk wānh ijā amim, "Kati. Nām 'ēx", anhýr kēt. On tu amim imarkumrēx, ane.

²⁸ Nhyam Tōme kum, —Inhō Bēnjadjwýr djwýnh, Itīndjwýnh, ane.

²⁹ Nhyam kum, —Tōme, ga aje ipumūnhkôt ne ga arým tu amim imarkumrēx. Nhyam be, me kute ipumūnh kētdjwý. Djām

me kute ipumũnh kêt ne tu amim imarkumrêxkam kaprĩmã? Kati. Dja me te ipumũnh kêt ne tu amim imarkumrêx ne arým kĩnhkumrêx. Ne kĩnho katàt ajakre. Nãm ã Jeju kum ane.

³⁰ Be, kôt ba djwýnh kute omũnh ne kute raxmã kator kadjy ne Jeju kute mýjja pumũnh kêt krãptĩ nhĩpêx. Ne me punu krãptĩo mex. Ije ar amã mýjja kwý'ã idjujarênh ne ije 'ã pi'ók no'ók ne ja. Djãm kunĩ'ã ne ba pi'ók no'ók? Kati. Pi'ók jakam ne ba kwýbit'ã pi'ók no'ók ne.

³¹ Be, mýj kadjy ne ba ar amã pi'ók no'ók ne? Bir, dja gar pi'ók jarênh aman arým tu amim Jeju markumrêx ne amim,

—Mrãmri ne Jejubê gwaj banhõ Bēnjadjwýrbê kumkatikumrêx. Mrãmri kubê Kritikumrêx. Mrãmri kubê Metĩndjwýnh Krakumrêx, ane. Ja dja gar pi'ókkam arênh aman tu amim markumrêx. Tu amim markumrêx ne arým Jejukôt atĩn ne ar aba rã'ã: rã'ã ne. Ja kadjy ne ba ar amã 'ã pi'ók no'ók ne. Tãm ne ja.

21

Kôt ba djwýnh kute kabēnkôt tep kumex pynēnh.

¹ Nãm Jeju ã kôt ba djwýnhmã amijo amirĩto ane. Tyk ne akubyn tĩnkam ã arkum amijo amirĩto ane. Ne kam ajte kute imôtibê Xiberij'ãnh kute arkum amijo amirĩt kadjy.

² Nhyk kôt ba djwýnh kwý imô nokà'ã ar ba. Ximão

Pedrumê Tôme Djidjimumê Natanajeumê Djebedêu kute ar adjwýrmê kôt ba djwýnh amãnhkrut 'ôdjwý ar ba. Natanajeu ne pykabê Garrêjakam krĩbê Kanakam abatãnh djã.

³ Ar ngô nokà'ã ar ba: nhyk Ximão Pedru arkum,

—Ba on tep kwý pynê, ane.

Nhyk ar kum,

—Bar akôt tē, ane. Ne

kam tēnh kãkam nhýn kam nox ne. Ne kam ar kryreti rēnhõ ba. Ne ar rēnhõ ba: nhyk ar'ã akamãt. Nhyk ar ar o ba: nhyk arým ar'ã akati tē nhyk tep kêt mex ne.

⁴ Ar'ã akati tē nhyk Jeju arým bõx ne akãx'ã dja. Nhyk ar kute nokre pumũnh kêt ne.

⁵ Jeju akãx'ã dja:n kam amũ arkum kabēnh ne arkum,

—Akmere ar, djã ne gar tep'ô pynê? ane.

Nhyk ar kum, “Kati”, ane.

⁶ Nhyk arkum,

—Ar kã djubôk'ãnh ajte kryreti mēnh arým kwý pynê, ane. Nhyk kam ar arým kã djubôk'ãnh kryreti mē. Nhyk arým tep kumex: x ne. Nãm ar arým tep kumex pynê ne arým te: kute o àbirmã nhyk utĩ: ne.

⁷ Nhyk kôt ba djwýnhja, Jeju kum abêja, Pedrumã kum,

—E kum be, Bēnjadjwýr djwýnh ne dja, ane. Nhyk Pedru kuman amikajgo pumũn arým õ inôkãti jadjãn kam tu Jeju'ýr nox ne 'ýr bõx.

⁸ Nhyk kôt ba djwýnh 'ôdjwý ar kã ngrire 'ókam

arým akàx'ÿr mō. Akàx'ÿr tep kamēnho mō. Amybÿm ne akàx nhy m ar ar tepo ba. Akàx'ÿr 'ã akrebê 90 metu.

⁹ Nãm ar tep kamēnho mō:n arým akàx'ÿr o bōx. 'ÿr o bōx ne arým o wabi. Nhy m arým kute tep prà'ã bōr ikwã nhy m ar omũ. Nhy m djwÿdjwÿ kuri ikwã nhy m ar omũ.

¹⁰ Nhy m kam Jeju arkum, —Amrê ar aje tep pynēnh kwÿo tē, ane.

¹¹ Nhy m Pedru arým 'ÿr tē. Kryretikam tep rÿnh krãptĩ. 'ÿr ne tē nhy m kryretikam tep rã'ã nhy m bjêro mō:n akàx'ã arým kumê. Nhy m tep'ã akrekam kubê 153. Nãm te tep rÿnh krãptĩn kute kryreti rēnh kêt ne.

¹² Nhy m kam Jeju arkum, —Amrê ar mōn anhō kwÿ krê, ane. Nhy m ar 'ÿr mōn arek dja. Ar arým kute amim õ Bēnjadjwÿr djwÿnhkôt kute markam ar 'õ kute kum, “Bēnjadjwÿr djwÿnh, djãm ga”? anhÿr prãm kêt kumrēx. Nãm ar arek umaje dja.

¹³ Nhy m kam Jeju arým ar'ÿr tēn arkum djwÿmē tep ngã. Nãm ã Jeju arkum amijo amirĩto ane.

¹⁴ Be, Jeju akubyn tĩn nhi-jukri ne amũja'ã arkum amijo amirĩt. Ne ajte arkum amijo amirĩt. Ne akati jakam ajte kute arkum amijo amirĩt ne ja.

Kute Pedrumã akubyn kum àpēnh kadjy kabēn jarēnh.

¹⁵ Jeju arkum kungã nhy m ar arým o nhÿ, õ kwÿ krēno nhÿ. Ne kam õ kwÿ krēn

pa nhy m Jeju arým Ximão Pedru kukij. Djônaj kute Ximão djirja. Nãm kukij ne kum,

—Ë Ximão. Djãm amã ijabê? Djãm amã ijabêo aje ar ja kunĩ jakrenh? ane.

Nhy m kum, —Nà Bēnjadjwÿr djwÿnh, imã ajabê. Ga arým ama, ane.

Nhy m kum, —Inhō me ne me kute mrykĩ'ãtomti krare pyræk. Dja ga memã ikabēn jarēnh aba. Dja ga memã ikabēn jarēnh kute mrãmri ne mrykĩ'ãtomtio ba djwÿnh kute õ krito djuw mexo ba pyræk. ã memã ikabēn jarēnh ane, ane.

¹⁶ Ne kam ajte kum, —Ë Ximão, djãm amã ijabê? ane.

Nhy m kum, —Nà Bēnjadjwÿr djwÿnh, imã ajabê ga arým ama, ane.

Nhy m kum, —Inhō me kute mrykĩ'ãtomti pyræk dja ga ar meo aba, ane.

¹⁷ Ne kam ajte: kum, —Ë Ximão, Djônaj kra, djãm amã ijabê? ane.

Nhy m arým kaprĩre. Kute kum, “Djãm amã ijabê”? anhÿro amãnhkrut ne ikjêkêt kam ne arým kaprĩre ne.

Nãm Jeju kum ane nhy m kum,

—Bēnjadjwÿr djwÿnh, ga ne ga aje mÿjja kunĩ mar. Imã ajabê ga arým ama, ane.

Nhy m Jeju kum, —Inhō me kute mrykĩ'ãtomti pyrækja dja ga memã ikabēn jarēnh aba.

¹⁸ Be, ajabatàn nykam ne ga amipre djào amipren kam

ga aje amim pry'ã karõ kôt mrã. Nhym be, abêngêttekam dja ga me'õmã apa bẽ nhym apren apa 'amÿn 'ÿr ajo tẽ. Te atẽm prãm kêt nhym 'ÿr ajo tẽ, ane.

¹⁹ Be, me kute Ximão Pedru bĩn kukãm ne Jeju ã kum ane. Pedru dja me kubĩ nhym arÿm ty. Dja ã tyko ane nhym me arÿm kôt Metĩndjwÿnh raxmã kato. Nãm kum anen ajte kum,

—Be, dja ga mã ikôt ajkamẽ, ane.

²⁰ Nãm Ximão Pedrumã ane nhym arÿm akẽx ne kôt ba djwÿnh 'õdjwÿ pumũ. Jeju kum abêja pumũ. Tãm ne amrêbê ar àkuro ÿrkam Jeju 'ÿr ajkamẽn kum,

—Bẽnjadjwÿr djwÿnh, mÿj me'õ ne kute akurê djwÿnhmã akangamã? ane.

²¹ Nãm Pedru kôt ba djwÿnh ja pumũn kam 'ã Jejumã kum,

—Bẽnjadjwÿr djwÿnh, mÿj dja tãmwãdjwÿ kam nẽ? ane.

²² Nhym Jeju Pedrumã kum,

—Be, dja ba akubyn bõx nhym tĩn rã'ã jabej. Kwãrĩk wãnh rã'ã. Nhym be, ije adjãpênh djã'ã amã karõja dja ga kôtbit ajamak bẽn ne o aba. Ba dja ga mã ikôt ajkamẽ, ane.

²³ Nhym kam Jeju kuk-wakam me kute abeno kamyja kute Jeju kabẽn mar kêt ne arĩk 'ã abenmã kum,

—Be, dja kôt ba djwÿnh wã tyk kêtumrẽx, ane. Nhym be, kati. Djã ne kum, “Dja tyk kêt”, ane? Kati. Nãm Pedrumã kum,

—Be, dja ba akubyn bõx nhym tĩn rã'ã jabej. Kwãrĩk wãnh rã'ã. Nhym be, ije adjãpênh djã'ã amã karõ dja ga kôtbit ajamak bẽn ne mã ikôt ajkamẽ, ane. Jabit Jeju Pedrumã arẽ. Tãm ne ja.

²⁴ Ba Jeju kôt iba djwÿnh ne ba me amã Jeju djãpênh'ã ajarẽ. Ije ãpênh pumũnhkôt ne ba katàt me amã 'ã idju-jarênhkumrẽx ne arÿm 'ã pi'ók no'ók ne. Tãm ne bar ije markumrẽx.

²⁵ Djãm ije apÿnh ãpênh djã'ã pi'ók no'ókja djãm jabit ne Jeju ipêx? Kati. Ije pi'ók no'ók kêtri ne ba amim,

—Ne ba ren ãpênh kunĩ'ã pi'ók no'ók nhym ren arÿm pi'ók kume:x. Ne ren apÿnh pyka djãri kunĩkôt ren pi'ók me akrenh mex ne. Nhym be, kati. Jeju djãpênh jabit ne ba 'ã pi'ók no'ók ne. Tãm ne ja.

Metĩndjwỳnh Karõ kute meo ba'ã ujarēnh ne ja.

Ruka ne ajte me bakunĩ kadjy Teopiremã pi'òk no'òk ne. Òbê ja ne kum Jeju'ã ujarēnh tēn àbir djãmã kumē. Ne kam jakam ajte Jeju àbirkõt arē ne kam Metĩndjwỳnh kute Amikarõ janor nhym kute me 'amỳnh tỳx'ã ajarē. Jeju pykabê ar bari kute ò me jao atom ne kam arỳm kàjkwamã àbirkam kute ar meo ba rã'ã ne kute memã Amikarõ janor ne o meo tỳx ar o ba nhym me kute Jeju pyma proobit mỳjja pumũnh kêt kwỳ nhipêx ar o baja'ã ujarēnh tē. Jejukõt ba djwỳnh ne uma proo arkum me uma kêt mex ne memã 'ã ujarēnh ba nhym me tu amim markumrêx ne 'ã bikprõnho dja. Be, nhym Ruka ja kunĩ'ã ajarē ne kam ajte Pedru'ã ajarē ne kam atãri Paur'ã ajarē. Djãm Jeju kute amim mebê idjaerbit pytār ne ar meo bamã? Katì, kute pyka kunĩkõt me ja kunĩ pytārmã. Pedru ne memo krax nhym kam Paur mrãmri apỳnh me ò pyka djari kunĩkõt me'yr mrãn prĩne memã 'ã ujarēnh ba. Amrêbê ne Paur kum Jeju nhõ me ja kurêkumrêx ne prĩne meo bikēnh ar o ba nhym kam Jeju kum amijo amirĩt nhym arỳm tu amim Jeju markumrêx ne kum abēn kam kabēnkõt pyka kunĩkõt me'yr mrãn memã

Jeju'ã ajarē nhym kam me tu amim markumrêx ne kam 'ã akuprõ.

Jeju djàbir'ã ujarēnh kadjy ne ja.

Mat 28.16; Mak 16.14; Ruk 24.46

¹ Be, ga Teopire, amã ne ba amrêbê pi'òk no'òk ne. Pi'òk wākam ne ba Jeju djapēnh kraxkurũm, kabēn kraxkurũm prĩne amã 'ã idjujarēnh tēn 'ã amã pi'òk no'òk ne.

² Pi'òk no'òko tē:n kam arỳm àbir'ãnh amã 'ã ajarēn arỳm 'ãnh pi'òk no'òk krãta. Be, Jeju kumrêx ne amijo me kwỳ pytã. Amijo me kwỳ pytãn arỳm àpēnh djã'ã arkum karõ. Metĩndjwỳnh Karõ kukwakam 'ã arkum karõn ar anon arỳm kàjkwa djwỳnhmã wabi.

³ Be, àbir kētri ne tokryn tyn akubyn tĩn ne arỳm arkum amijo amirĩt ar o ba. Mỳj kadjy ne arkum amijo amirĩt ar o ba? Bir, dja ar tĩnkõt omũn arỳm mã memã kum,

—Mrãmri ne akubyn tĩn. Ar ba ne bar akubyn tĩnkõt omũnh krãptĩ, anhỹro ba. Ar kute ã memã anhỹro ba kadjy ne arkum amijo amirĩt ar o ba. Nãm arkum amijo amirĩt ne mã arkum ujarēnh ba. Metĩndjwỳnh kute amim me utārn ar meo ba'ã arkum ujarēnh ba. Akubyn tĩn'ã arkum amijarēnh ar o ba: nhym arỳm 'ã arngrobê 40 apêx.

⁴ ã arngro apêx kētri ne ar ajte Jejumē ro'ã abeno

akuprõ nhym arkum 'ã karõn arkum,

—Kwãrĩk wãnh Djeruxarẽ kurũm ar akator kêt ne ije amrêbê ar amã gwaj Babãm kabên jarênh kôt Metĩndjwỳnh Karõ jabej ajkam ama.

⁵ Be, Djuão Metĩndjwỳnhmã ngômãbit me angij. Nhym be, dja ar ajã arngro krãptĩ apêx kêt nhym Metĩndjwỳnh arỳm ar amã Karõ jano nhym raxo ar akadjwỳnhbê nhỳn ar ajo ba. Nãm ã Jeju arkum ane.

⁶ Nhym kôt ba djwỳnh Jeju àbir kutã 'ã akuprõ. Be, me bajtemmã ne mebê idjaer àpênh tũm. Ar 'ã akuprõn kukij ne kum,

—Ë, Bẽnjadjwỳr djwỳnh, djãm jakam dja ga me bajtembê me babê idjaero amiptàn ar me ijo aba? ane.

⁷ Nhym arkum,

—Bir, gwaj Babãm djwỳnh ta ne kute mar. Kabênkôt dja aje arênhwã'ã akati nàr 'ã my-tyrwỳ bõx. Kute ar amã 'ã akati jarênh ar aje mar prãm kêtukumrêx.

⁸ Nhym be, dja Metĩndjwỳnh Karõ ar akam ruw ne ar amã tỳx jadjã gar arỳm kukwakam atỳx ne. Ne kam ijã memã adjujarênh ar aba. Krĩraxbê Djeruxarẽkam ijã memã adjujarênh ar aba. Ne amibu'ã pykabê Djudêjakam apỳnh me krĩ djari kunĩkôt ijã memã adjujarênh ar aba. Ne amũ pykabê Xamarijkam apỳnh me krĩ djari kunĩkôt ijã memã adjujarênh ar aba. Ne amũ: pyka kunĩ kôt aba:n apỳnh me ba djã kunĩkôt me'ỳr aban

bõx ne memã ijã adjujarênh ar aba.

⁹ Nãm ã Jeju arkum anen arỳm kãjmã tẽ. Kãjmã tẽ nhym ar omũnho ku'ê. Nhym kakrã arỳm o akno nhym ar arỳm omũnh kêt ne.

¹⁰ Abej rĩto ku'ê rã'ã nhym arỳm Metĩndjwỳnh kadjy mrãnh djwỳnh amãnhkrut tu ar kuri dja. Ar õ kubêkã jaka.

¹¹ Ar kuri djan arỳm arkum,

—Ë, pykabê Garrêjakam ar ajabatàn, mykam ne gar kãjkwa jabêno aku'ê? Arỳm ne Jeju ar abê kãjkwa djwỳnhmã wabi gar omũ. Dja gar akubyn rwỳkkõt djwỳ ã omũnho ane. Nãm ã Metĩndjwỳnh kadjy mrãnh djwỳnh arkum ane.

Maxij kute Djuda tykkam pãnh àpênh djã 'amỳnh ne ja.

¹² Nhym kam ar ar ku'ê djã kurũm, krãnhbê Oriwêre kurũm akubyn Djeruxarẽ'ỳr tẽ. Mebê idjaer ne me amikukràdjã kôt me tyk djã kêt djãkam pi'òk rãrãrkam nĩjar mrãnh kêt. Me mrãnh'ã akreo kirometu pydjibit. Me kukràdjã kôt ar akubyn Djeruxarẽ'ỳr tẽmo kute kirometu pydji pyrãk.

¹³ Ne kam bõx. Bõx ne kỳjrũm kumoka'ê'ỳr wabi. Ar bikprõnh djãmã wabin nhỹ. Pedrumẽ Djuãomẽ Xijagumẽ Ængremẽ Piripimẽ Tõmemẽ Batormemẽ Matêumẽ Xijagumẽ Ximãomẽ Djuda ar nhỹ. Aupêu ne Xijagu ja dji. Ximão ja ne idji

kakritbê Xerodji. Djuda ja ne Xijagumê ar axikõt apõx.

14 Ar ja kunĩ axikõt amim Jeju maro nhýn mã Metĩndjwýnhmã kabêno nhý. Mã kum meo à'wýro nhý. Nhym me niredjwý kwý nhý. Jeju nãbê Marijdjwý nhý. Jeju kamy ar axikõt ar apõxja ar adjwýnhdjwý nhý.

15 Nhý: nhym ar'ã akati kwý apêx nhym Pedru arým kãjmã Jejukõt ba djwýnh nhipõkri dja. Arým ne me krãptibê 120. Kãjmã djan memã kum,

16 —Akmeremê àpnhĩre ar, dja gar ikabênja ma. Be, Djuda ne Jeju'ýr meo mõ nhym kam me pa 'amý. Amrêbê: ne me bakukãmãre Djuda'ã ajarê. Metĩndjwýnh Karõ kukwakam Djuda'ã ajarê. 'Ã ajarê nhym me arým 'ã pi'ók no'ók ne. Nhym me aben djõ'ã arêno mõ. Arêno mõr tãmtã arým 'ýr o bõx. Me bakamingrãnyrekam Djuda arým Jeju'ýr meo mõrkumrêx nhym me arým pa 'amý. Me bakukãmãre Dawi kute 'ã ujarênh kõtõ arým 'ýr meo mõrkumrêx.

17 Be, Djuda kute 'ýr meo mõr kêtri ne Jeju arým amijo utã. Ar iro'ã amijo ar ipytàn arým ano bar kumê ro'ã apê.

18 Jeju te amijo utã nhym kam kurê djwýnhmã kanga nhym me arým pãnh kum ngõnhponho pi'ók kaprĩ ngã. Nhym kam pi'ók kaprĩja pãnh amim pyka'õ by. Nãm pyka byn arým kam tým ne ajkatõr nhym krêx kunĩ ajkapĩ.

19 Nhym kam Djeruxarêkam me ja kunĩ abenmã arêno ipõk ne. Ne kam amik-abên djwýnhkam õ pykamã Axêdjama jarê. Nãm ã Pedru memã ane. Me bakabênkam ne gwaj ren Djuda nhõ pykamã pyka kamrõre jarê.

20 Nãm memã anen kam itepã ajte memã kum,

—Be, Djuda tyk ja'ã ne me bakukãmãre amrêbê: mebê idjaer nhõ me ngrer tũm'ã pi'ók no'ók ne memã kum,

“Kwãrĩk wãnh krĩ djã ja kaprý. Gê me'õ kam krĩ kêtukumrêx”, ane.

Ne kamã ajte 'ã memã kum,

“Àpênh djakam dja me'õ pãnh apê”, ane.

Nãm me bakukãmãre ã Metĩndjwýnh kukwakam pi'õkkam ane.

21 Ije ar amã Metĩndjwýnh kabên jarênhja kõt gê me'õ Djuda djãpênh djã 'amý. Ê, bar Jejumê ro'ã ar iba. Ar gadjwý ar akwý ne gar Jeju kõt ar aba. Be, Jejumê ro'ã ar baba 'õ, dja àpênh djakam apê.

22 Gwaj baro'ã babamo kraxkam ne Djuão Metĩndjwýnhmã ngõmã me angjêno ba. Gwaj arým kam Jeju pumũ. Gwaj baro'ã ar baba: nhym kam Jeju arým wabi gwaj kam omũno ino re. Gê Metĩndjwýnh kabên kõt ar ajõ gwaj baro'ã apê. Gwaj baro'ã baje Jeju pumũnhkam dja ar ajõ gwaj baro'ã apê gwaj kam Jeju akubyn tĩnkõt memã badjujarênh ar baba. Nãm ã Pedru arkum ane.

23 Nhym me arkum,

—Be, ar wã, Jõdje Baxabamẽ Maxijmẽ ne ar aro'ã Jeju pumũ, ane. Jõdje Baxaba nhidji 'õdjwỳbẽ ne Juxu.

24-25 Nhyr ar arỳm Metĩndjwỳnhmã ar arẽn kum,

—Ga abẽ Bẽnjadjwỳr djwỳnh. Me kunĩ nhõkre kadjwỳnhbẽ ne ga aje me kabẽn mar. Ne arỳm ar amãnhkrutja pumũ. Jeju ne amrẽbẽ ar ijano bar 'ã memã idjujarẽnh ar iba. Gẽ ar ja'õ Djuda pãnh ar iro'ã 'ã ujarẽnh ar ba. Ga aje amijo ar ja'õ pytãrkõt ar imã o amirĩt. Djuda ne axwekõt Jeju kute ar ijanorjabẽ amijo kuka. Kwãrĩk wãnh me biknor tokry djãkam wãnh akuno. Nãm ar ã Metĩndjwỳnhmã ane.

26 Ne kam ar idji'ã kẽn kryre no'õk. Ne kam kumẽ. Ne kam 'ã idji kute amirĩtkõt ar arỳm amijo Maxij pytã. Nhyr kam me Maxijmã Jeju kute anor'õ jarẽ. Jeju kute Ar kubẽ 11 janor kõt ne me arkum arẽ.

2

*Karõ raxo me kadjwỳnhbẽ
ỹrn meo ba kadjj ne ja.*

Kar 4.31, 8.15, 10.44, 19.2

1 Arỳm ne mebẽ idjaer bikprõnh djã nhõ akati nhidjibẽ Pẽxiko. Kam arỳm Jejukõt ba djwỳnh kunĩ axikõt amim Jeju man ro'ã nhỹ.

2 Ro'ã nhỹ: nhyr ar aẽrbẽ arỳm kãjkwa kurũm mỳjja rãrãk ne arỳm kikremã wadjã. Mỳjja rãrãk kute kõk 'itỳx rãrãk pyrãk nhyr arỳm me kunĩ kuma.

3 Nhyr arỳm mỳjja kute kuwy pyrãk amirĩt. Amirĩto kute me õto bikjẽr pyrãk. Ne kam mỳj kuwyja arỳm ar'ã arij. Ar ĩ pỳnhkõt ar'ã arij nhyr ar arỳm abenã omũ.

4 Kam ne Metĩndjwỳnh Karõ arỳm ar ĩ pỳnhkõt raxo ar kadjwỳnhbẽ nhỹn ar ar o ba. Nhyr ar arỳm apỳnh me bajtem ba djãkam me kabẽno kabẽn ne arỳm arẽnhõ dja. Metĩndjwỳnh Karõ ta arkum me kabẽn jangij nhyr kam ar arẽnhõ dja.

5 Metĩndjwỳnh Karõ kute ar ar o ba kẽtri ne me ja apỳnh me bajtem ba djã kunĩkõt aben kurũm ban bõx. Ne arỳm myt tãmkam krĩraxbẽ Djeruxarẽkam ar ba. Me bõx ny ja ne me mebẽ idjaer kukrãdjão kukrãdjãn kute ar o ba tũm.

6 Nãm me Djeruxarẽkam ar ba: nhyr arỳm mỳjja rãrãk kato. Nhyr me amybỳm mỳjja man itepato ar'ã aben pydji. Me krãptĩ: bõx. Bõx nhyr Jeju kõt ba djwỳnh ar arỳm apỳnh me bajtem kabẽnkam kabẽn jarẽnh mexkumrẽxo ku'ẽ. Ar kute me bõx ny kabẽn bajtem jarẽnh mexkumrẽx. Apỳnh me bõx ny jabatãnh djãkam me kabẽnjakam ar kabẽn jarẽnh mexkumrẽx nhyr me kunĩ arỳm amikabẽn djwỳnh ma.

7 Amikabẽn djwỳnh man kam te kute kraxkõt ar marmã arkam no tyn kumex ne abenmã kum,

—Je, me kabẽnja ma. Me ja kunĩ ne me pykabẽ

Garrêjakam abatành. Me kute me bakabên mar kêt-kumrêx ne arým kam kabên jarênh mexkumrêx.

⁸ Amrêbê me baprĩri apýnh me bakabên djwýnh gu me arým jakam maro dja. Mýj ne me ja me bakabênkam kabên kadjy amijon?

⁹⁻¹⁰ Be, apýnh me baja-batành djábê ne pykabê

Paxijmê

Medjijmê

Erãomê

Mexomimê

Djudêjamê

Kapadômê

Põtumê

Adjijmê

Bridjamê

Papirijmê

Edjitungê.

Apýnh me bajabatành djà ne ja.

Ribijkam pykabê Xireni kuridjwý me baja-batành djà'õ.

Krĩraxbê Rõma kurũm me babõxdjwý bakwý babê idjaerkumrêx.

Nhym me bakwý amrêbê baje mebê idjaer kukràdjào kukràdjà.

¹¹ Kretamê Arabijmê ne me bajabatành djà 'õdjwý.

Be, apýnh me bajabatành djà ne ja. Nhym me tu me bajaêrbê apýnh me bakabên djwýnh kunĩkõt kabên jarênh mex. Me bakabên jarênh mex ne arým kam Metĩndjwýnh rax'ã ujarêno kumex gu me arým ar kuma. Nãm me bõx

ny ã Jejukõt ba djwýnh ar'ã abenmã ane.

¹² Ne arým te kute kraxkõt ar marmã arkam no tyn kumex ne ar umaje umar punuren abenmã kum,

—E kum, mýj'ã ne gu me baje me kabên marja ami-jakre? ane.

¹³ Nhym me kwý arkam bẽno ajkên abenmã kum,

—Kadjwati kangõ* kumexkam ne me ajbã, ane.

Pedru kute kàj bê me krãptĩmã Metĩndjwýnh kabên jarênh.

¹⁴ Nhym kam Pedru arým kàjmã dja. Jeju kute ar anorbê 11mê ar ro'ã kàjmã djan arým kàj bê memã kabên ne memã kum,

—Me abê idjaer, krĩraxbê Djeruxarêkam me ar aba kunĩ, dja ga me ikabên 'ãno djan ama.

¹⁵ Be, me amãbit ne bar ije kadjwati kangõkam ibibãnh pyrãk. Nhym be, kati. Ota, kýjrũm myt nhý. Nhýnh got kýjrũm myt nhýrkam kadjwati kangõkam me bibãnh'õ amirĩt ne? Arkati. Ar ba ne bar ibibãnh prãm kêt-kumrêx.

¹⁶ Bar me amã arê ga me ama. Bar apýnh me aba djari me akabênkam ikabên jarênh mex ga me ama. Be, amrêbê: Metĩndjwýnh kukwakam kabên jarênh djwýnhbê Djõwe kute ar ijã ujarênh kõt ne bar ã ikabẽno ane.

¹⁷ Nãm me bakukãmãremã kum,

* **2:13** Mýjja me kute o kõm ne kõt bibãnh kunĩja, kadjwati kangõmê uba kangõmê, mýjja kangõ kunĩ ne me kum kadjwati kangõ jarê.

“Metĩndjwỳnh me bamã, ‘Dja mỳjja kunĩ pykakõt amingrành ‘ỳr nhym me kunĩ aminhinomã amimẽnħ ‘ỳr ba arỳm me kunĩmã Ikarõ jano nhym arỳm meo tuknĩn meo ba.

Me ĩ pỳnhkõt me kunĩo tuknĩn meo ba. Meo tuknĩ kute mrãmri ne me kute me ĩby ngõ kapĩ nhym kute meo tuknĩ pyræk.

Dja ba Ikarõ jano nhym akamrer ar, akadjwỳx ar ikukwakam kabẽn jarẽ.

Nhym me abatành ny nokam mỳjja pumũnh kêt kwỳ amirĩt nhym me omũ.

Nhym mebêngêt mỳjja kwỳ pyti.

18 Apỳnh akati djari wākam dja ba inhõ àpênh mymẽ inhõ àpênh nimã Ikarõ jano nhym arỳm meo tuknĩ. Nhym me arỳm ikukwakam ikabẽn jarẽ.

19 Nhym me te kute mỳjja marmã kam no tyn kumex kadjy dja ba kàjkwakam mỳjja pumũnh kêt kwỳ nhipêx. Ne me kute iraxmã kator kadjy pykakamdjwỳ mỳjja pumũnh kêt kwỳ nhipêx. Dja ba kam me kamrômẽ kuwymẽ kũm tyk nhipêx.

20 Ne myt nokam akamàt kô tyk ne mytyrwỳo me kamrô. Bẽnjadjwỳr djwỳnh kute me

axwemã pãnh jarênh nhõ akati bõx ‘ỳr. Kam dja memã ra:xi ne memã umati:re. Dja bõx ‘ỳr ba kam arỳm ã mỳjjao ane.

21 Kam dja me kwỳ ĩ pỳnhkõt Bẽnjadjwỳr djwỳnhmã amijo a’uw nhym arỳm me utà. Me ĩ pỳnhkõt me kunĩ pytà.’ Nãm Metĩndjwỳnh ã me bamã ane.”

Nãm ã Djõwe Metĩndjwỳnh kukwakam ar ijã ane. Be, djãm ar ĩbibãnh got? Kati. Ga, me bakukãmãre Djõwe kute ar ijã ujarênhja pumũ. Djõwe kute ar ijã ujarênh kêt bar arỳm apỳnh me akabẽnkam ikabẽn jarênh mex. Nãm ã Pedru memã ane.

22 Ne ajte itepã memã kum,

—Me abê idjaer, dja ga me ikabẽnja ma. Metĩndjwỳnh ne krĩraxbê Nadjarekam Jejujao ba nhym kukwakam arỳm mỳjja pumũnh kêt nhipêxo ba. Me punuo mexo ba. Te me aje marmã kam ano tyk ne aku’ê kadjy ne kêt aje raxmã akator kadjy ipêxo ba. Metĩndjwỳnh ta ne o ba nhym arỳm kabẽnkõt me akam mỳjjao ba. Me ga ne ga me amrêbê kêt omũn ama.

23 Tãm ne Metĩndjwỳnh kum ire. Me abê idjaermã kum ire. Mỳjja kunĩ kêttri kute amikukãm mỳjja kunĩ mar kêt ne kum ire. Me kêttri ne arỳm amim ‘ã karõ mãmđji. Kute amim ‘ã karõkõt ne arỳm me amã Jejumã ire. Nhym me axwe me akabẽn

kõt pĩte'ykam kunhõn kubĩ ga me mekõt ajaxwe.

24 Ga, me arým tu tykkumrẽxja pumũ. Mýj me'õ ta dja akubyn meo tĩn nhym me ajte mekõt ar ba? Arkati. Me arým tu tykkumrẽx. Kam me kute mrãmri ne me kute me uwpre tỳxkam me te: kator prãmje kute amikjẽho bakam tokryja pyræk. Jejudjwý ne mrãmri tu tykkumrẽx. Nhym be, djãm tyk rã'ã? Kati. Tyk rã'ã prãm kêtumrẽx. Metĩndjwýnh ne arým akubyn o tĩn ne. Metĩndjwýnh ne o kute mrãmri ne me kute me uwpre tỳxkam arým 'ãpre bõnh pyræk nhym akubyn me ta ajte mekõt ar ba pyræk.

25 Amrẽbê: Kritu ta Metĩndjwýnhmã amijarẽ. Tyk rã'ã kêt'ã kum amijarẽ. Nhym me bakukãmãre Dawi arým kõt arẽ gu me pi'õkkam omũ. Nãm Metĩndjwýnhmã kum,

“Bẽnjadjwýr djwýnh, inokrekam ga amirĩt rã'ã. Ga imẽ amijo akajkepkam dja me te: idjumar punumã ingrẽkmã.

26 Ba kam arým inhõkre kadjwýnhbê ikĩnhkumrẽx ne ikĩnh'ã memã amijarẽ. Dja ba inhĩkumrẽx ne akubyn itĩn ne ar iba. Ja kadjy dja ba tu amim akamnhĩxkumrẽx ne ate ikrã.

27 Dja ba tyn me tyk ba djækam ar iba. Djãm kam dja ga ikanga? Kati. Djãm inhĩ rerekmã? Kati. Ba ne ba amexo imex. Kam dja ga ikanga

kêtumrẽx. Kam ne ba ikĩnhkumrẽx.

28 Mýj dja ba itykkam nẽ? Bir, ga ne ga arým imã arẽ. Dja ba akubyn itĩn ne akõt ar iba rã'ã: rã'ã ne. Dja ga ikuri dja. Kam dja ba ikĩnhkumrẽx ne.”

Nãm ã Dawi ane nhym Pedru arým kõt memã arẽ. Kritu tyk rã'ã kêt'ã memã arẽ.

29 Ne kam itepã Kritu tĩn'ã memã kum,

—Akmere, ba prĩne me amã me bakukãmãre Dawi kabẽn'ã ajarẽ ga me prĩne ama. Djãm amijã ne kabẽnja jarẽ got? Kati. Dawi ne amrẽbê: ty nhym me arým me tyk nhõ kikrekam adjã gu me baje kikre pumũnh rã'ã.

30-31 Be, Kritu akubyn tĩn'ã ne kabẽn jarẽ. Dawibê Metĩndjwýnh kukwakam kabẽn jarẽnh djwýnh'õ. Nhym kam Metĩndjwýnh kum kabẽn jarẽnh mãmjin kum,

“Dja atãmdjwý ar aben djõ'ã apõx. Aben djõ'ã apõx tãmtã nhym tũmrãm dja atãmdjwýja kato. Tãmja dja kubê Kritu. Apãnh dja memã nhýn arým kubê Bẽnjadjwýrbê kumkati. Ikabẽn pydji ne ba arẽ.” Nãm Metĩndjwýnh ã Dawimã ane nhym arým kuma. Kute amidjõ'ã Kritu kator markam ne Dawi Metĩndjwýnhmã Kritu kabẽn jarẽn kum,

“Dja ba tyn me tyk ba djækam ar iba. Djãm kam dja ga ikanga? Kati. Djãm inhĩ rerekmã? Kati. Dja ga ikanga kêtumrẽx”, ane. Djãm amijã ne Dawi kabẽn ja jarẽ? Kati. Kritu'ã ne arẽ. Bẽnjadjwýrbê

kumkati'ã ne arē. Kritu dja ĩ rerek kêt ne akubyn tĩn.

³² Be, Jeju ne Metĩndjwỳnh akubyn o tĩn. Ar ikunĩ ne bar omũ. Jejubê ne Bẽnjadjwỳrbê kumkati. Kubê ne Kritu.

³³ Nãm akubyn o tĩn nhym kam wabin arỳm ra:x ne Metĩndjwỳnh djubôk'ãnh me kunĩmã nhỹ. Nhỹ nhym Bãm arỳm kum Karō ngã. Amrêbê kute kum arēnhkôt ne kum kungã nhym kam ajbir ar imã ano. Nhym kam ar ikam ruw ne arỳm ar ijo ba bar arỳm kukwakam me bajtem kabên jarēnh mexkumrêx ga me arỳm ar ima.

³⁴ Be, mrãmri ne Jeju arỳm wabi. Nhym be, Dawi ne kàjkwa djwỳnhmã àbir kêt. Nãm amrêbê: me bakukãmãremã kum, "Inhō Bẽnjadjwỳrmã ne Bẽnjadjwỳr djwỳnh kabên ne kum, 'Amrê idjubôk'ãnh nhỹ, Abẽnjadjwỳr raxkam idjubôk'ãnh nhỹ.

³⁵ Ikam ama ba amrê awỳr akurê djwỳnhmã mō ga me kwỳo apardjan me kwỳ nhimex.' Nãm Metĩndjwỳnh ã Kritumã ane."

Nãm ã Dawi me bakukãmãremã ane.

³⁶ Me abê idjaer kunĩ dja ga me Dawi kabênja man 'ã ikabên mar pydji. Mrãmri ne Metĩndjwỳnh Jeju'ã Bẽnjadjwỳrbê kumkati mēnhkumrêx. Kubê ne Kritukumrêx, me aje pite'y'ã nhôrja tãm. Ja dja ga me amim mar pydji. Nãm ã Pedru memã ane.

³⁷ Nhym me kute ja markam arỳm amim ngryk ne kaprĩre ne. Ne kam arỳm Pedrumê Jeju kute ar anorja kunĩmã kum,

—Akmere ar, mỳj dja ba me kam amijon? ane.

³⁸ Nhym Pedru memã kum, —Me on amikam akaprĩren wãnh ajaxwemã anhiren Jeju Kritu'yr amijo akêx. Bar kam arỳm kukwakam kum ngômã me ajangij. Nhym Metĩndjwỳnh arỳm me ajaxwe maro aknon me akam ngryk kêt ne arỳm me amã Karō jano nhym ar me ajo ba.

³⁹ Be, Metĩndjwỳnh ne amrêbê me amã Karō jarē. Ne ajte me akramê atãmdjwỳmã arē. Ne ajte anhỹr bê me mōr wãmã arē. Kute amiwỳr me 'wỳr kunĩ ne Metĩndjwỳnh arỳm memã Karō jarē. Nãm ã Pedru memã ane.

⁴⁰ Ne kam ajte memã Metĩndjwỳnh kabên kumex jarēn axwe nêje me akre:n ajte memã karō:. Nãm memã kum,

—Me kamingrãny ja ne me axwekumrêx. Dja me ĩ me biknor tokry djakam akuno. Me gop mekôt abiknor kêt kadjy amipytã, ane.

⁴¹ Nhym kam me kum kabên kĩnh ne tu amim markumrêx. Nhym kam me arỳm Metĩndjwỳnhmã ngômã me krãptĩ jangij. Mebê 3.000 ne me angij nhym me arỳm mekôt tu amim Jeju markumrêxo ba.

*Me kute Jeju mar kute abeno õbikwa.
Kar 4.32*

42 Nhyṃ me mã Jeju kute ar anorja kukràdjà man kõt ar amijo ba. Ne aben tã akuprõ. Ne Jeju kute aminhĩ'ã djwỳ jakren kokjêrja tãm ne ajte kute 'ã akren kokjêro krĩ, aben tã, me kute tyk mar rã'ã kadjy. Ne aben tã Metĩndjwỳnhmã kabẽno krĩ.

43 Nhyṃ me te kute mỳjja marmã kam no tyk ne kute Metĩndjwỳnh raxmã kator kadjy Jeju kute ar anorja me aêrbê mỳjja pumũnh kêt krãptĩ nhipêxo ba nhyṃ me kunĩ arỳm madjà kreti.

44 Nhyṃ me kute amim Jeju mar kunĩ ro'ã ar ban kute abenbê mỳjja'õ nê kêt ne abenmã abennhõ mỳjjao ba.

45 Ne amũ memã apỳnh aminhõ pykamẽ aminhõ mỳjja ngãn pãnh pi'òk kaprĩ jamỳ. Ne kam apỳnh me õ mỳjja kêt mã pi'òk kaprĩ ngã.

46 Ne kam akati kunĩkõt Metĩndjwỳnh nhõ kikretikam axikõt Jeju maro krĩ. Ne kam apỳnh me ùrkwã kõt Jeju kute aminhĩ'ã djwỳ jakren kokjêrja tãm ne ajte kute 'ã akren kokjêro krĩ. Ne kĩnhtiren tu aben markumrêx ne ro'ã õ kwỳ krẽno kumex.

47 Ne mã Metĩndjwỳnhmã kum,

—Imã akĩnhkumrêx. Amexti:re, anhyro kumex. Nhyṃ bu'ã me kunĩ kum me kĩnh. Nhyṃ Bẽnjadjwỳr djwỳnh akati kunĩkõt amiwỳr me kwỳo akêx. Aben totokmã amiwỳr meo akêx ne me axwebê me utã. Ne arỳm me kute amim Jeju mar kõt me

umjuw nhyṃ me arỳm mekõt ar aben pydjio ba.

3

Pedru kute me'õ mrãnh kêtõ mex.

1 Ne kam akati 'òkam arỳm myt ibõ, arỳm 3 ora nhyṃ Pedrumẽ Djuão ar Metĩndjwỳnh nhõ kikreti'yr tẽ. Akati kunĩkõt, myt ibõkam ne mebê idjaer kikretikam Metĩndjwỳnhmã kabẽno krĩ. Nãm ar 'yr tẽn 'yr bõx nhyṃ me me'õ mỳn o tẽ.

2 Adjakam ne mrãnh kêt nhyṃ me mỳn o ba. Akati kunĩkõt ne meo ban kikreti jajkwa krekre kuri krĩ. Ajkwa krekre ja nhidjibê ne Kĩnhtire. Nãm me o ban krĩ nhyṃ kam me ngjêx kunĩkõt pi'òk kaprĩ'ã me 'wỳro krĩ.

3 Be, nãm me kumỳn o tẽn kam yr. Nhyṃ Pedrumẽ Djuãomẽ mekõt ãrmã tẽ nhyṃ ar omũn arỳm pi'òk kaprĩ'ã ar ku'uw.

4 Nhyṃ Pedrumẽ Djuãomẽ 'yr akêx ne omũ, omũnh tỳx ne kum, “Amrẽ ar ipumũ”, ane.

5 Nhyṃ arỳm ar kuman mỳjja jabej ar'yr akêx ne ar omũnho nhỹ.

6 Nhyṃ Pedru kum,

—Inhõ kryt jakao pi'òk kaprĩ kêt ne inhõ kẽn karỳro pi'òk kaprĩ kêt. Nhyṃ be, atemã inhõ mỳjja ba amã arẽ. Be, Nadjarekam Jeju Kritu kukwakam on kãjmã djan on mrã, ane.

7 Nãm anen tu ubõk'ãnh ikra 'amỳn kãjmã aro tẽ. Nhyṃ on parmẽ parkõn mex

⁸ ne ekruux ne kàjmã dja. Ne arỳm tẽ. Ne kam arkõt Metĩndjwỳnh nhõ kikretimã wadjã. Nãm arkõt arĩ tẽ, kĩnhkumrẽxkam arkõt àtor tẽn Metĩndjwỳnhmã mextire jarẽnho tẽ.

⁹ Nãm kum mextire jarẽnho tẽ nhym me kunĩ arỳm omũ.

¹⁰ Omũn kam amim nokre pumũn arỳm abenmã kum,

—E kum, tãmwã ne kikreti jajkwa krekrebê Kĩnhntire kuri amijo à'wỳro krĩ. Je tô mỳj ne arỳm kam nẽ? anen te aben kukijn kam no tyn kumex.

Me krãptĩmã Jeju'ã ujarẽn.

¹¹ Nhym mrãnh kêt ne arỳm mexja arỳm Pedrumẽ Djuão aro tỳm ne aro dja. Metĩndjwỳnh nhõ kikreti janhàkam kikre kre kênhkam ne ar dja. Me kute kum Xaromão nhõ kikre kre kênh jarẽnha. Nãm aro dja nhym me kunĩ arỳm kam ar'ã akuprõn te kute marmã arkam no tyn kumex.

¹² Nhym Pedru arỳm memã kum,

—Ga me abê idjaer, mỳkam ne ga me te aje marmã me'õjakam ano tyn akumex ne ar ijã ano mao akumex? Djãm ar ba ne bar me'õjamã mrãnh mex jadjã? Kati. Ar ba ne bar ije o mex mar kêt. Djãm ar amimexo ne bar kum mrãnh mex jadjã? Arkati. Jeju ne paro mex ne kum mrãnh mex jadjã.

¹³ Ba me amã arẽ ga me ama. Metĩndjwỳnh kute Abraãomẽ Idjakmẽ Djakomẽ me bakukãmãre kunõ ba djwỳnh arỳm jakam amirax

kõt Kra Jejuo ra:xi. Tãmwã ne ga me amrêbê Piratumã kanga. Nhym kam bit kute kum irermã. Ta kute arek me aro'ã ar ban umar mex kadjy bit kute kum irermã ga me kum, “Kati, Kati”, ane.

¹⁴ Be, Jeju ne Metĩndjwỳnh mexo mex ne katàt ar amijo ban axwe kêtumrẽx ga me kanga. Ne kam me'õ jaxwe kute me parja'ã Piratumã kum, “Tãmwã dja ga kum anhiren ano gê ta me ikõt arek ar ban umar mex”, ane.

¹⁵ Ne kam kute mỳjja kunĩmã tĩn jangjênh djwỳnhja bĩ. Nã gãm me bĩn'ã memã apnê nhym me kubĩ.

Nhym be, Metĩndjwỳnh ne arỳm akubyn o tĩn. Ar ba ne bar omũn me amã kõt 'ã idjujarẽn ar iba.

¹⁶ Be, Metĩndjwỳnh ne amikõt Jejuo rax bar kam arỳm tu amim Jeju kamnhĩxkumrẽx. Tu amim kamnhĩxkumrẽx nhym arỳm me'õjamã tỳx jadjàn o mex ne. Jeju ta ne ar imã ija-mak bõ bar arỳm tu amim kamnhĩxkumrẽx nhym arỳm pĩne me'õjao mex ne. O mex nhym arỳm me anhipõkri dja ga me akunĩ arỳm omũ.

¹⁷ Be, akmere ar, ba me amã arẽ ga me ama. Anhõ bẽnjadjwỳrmẽ ne ga me ajamakkre kêtka Jeju bĩ ba arỳm kuma.

¹⁸ Nhym be, amrêbê: ne Metĩndjwỳnh kukwakam kabẽn jarẽnh djwỳnh kunĩ me bakukãmãremã kum, “Dja Kritu tokry. Metĩndjwỳnh kute Kra'ã Bẽnjadjwỳrbê

kumkati mēnhja dja tokry.” Nãm me ã me bakukãmãremã ane. Nhyh me aben djõ'ã arēho mõ:n arēho mõr tãmtã: arỳm 'ỳr o bõx. Tũ:mrãm me akamingrãnyre amã kurê nhyh arỳm Kritu tokry. Me bakukãmãre kute arēnh kõt Kritu tokry. Nãm ã Pedru memã ane.

19 Ne kam itepã memã kum,

—Kam me on amikam akaprĩren wãnh ajaxwemã anhiren Bēnjadjwỳr djwỳnh'ỳr amijo akēx ne katãt kabēn man kõt ar amijo aba. Dja ga me ã amijo ane nhyh arỳm me ajo kĩnh ne. Ga, me kum kõrkam kaprĩa pumũ. Ne ajte kute ngõo kõmkam kĩnhja pumũ. Dja ã me ajaxwekam akaprĩkam me ajo kĩho ane.

20 Dja ga me ã amijo ane nhyh arỳm akubyn me amã Kritu jano. Amrēbê: me kute kãj bê me amã 'ã ujarēnhja dja me amã ano. Bēnjadjwỳrbê kumkatibê ne Jeju. Kritubê ne Jeju.

21 Dja arek kãjkwa djwỳnhkam ar ba:n kam akubyn ruw. Kute akubyn mỳjja kunĩo ny kadjy akubyn ruw. Metĩndjwỳnh kukwakam kabēn jarēnh djwỳnhja kunĩ ne me amrēbê: me bakukãmãremã ja jarēnhkumrēx.

22 Mrãmri ne Mõjdjê me bakukãmãremã kum, “Ba ne ba Metĩndjwỳnh kukwakam me amã ikabēn jarēho iba.

Dja Metĩndjwỳnh ã me akadjy amijo me anhõbikwa'õ

pytã nhyh arỳm ã ikudjwa ã me amã kabēn jarēho ane.

Dja me amã kabēn jarē ga me prĩne aman kõt ar amijo aba.

23 Nhyh me'õ kute kabēn mar kêtja dja me o ajkē nhyh ajte õ me wỳnhkõt amirĩt kêtikumrēx ne.”

Nãm ã Mõjdjê ane nhyh Pedru kõt memã arē.

24 Ne kam itepã memã kum,

—Mrãmri ne amrēbê Metĩndjwỳnh kukwakam kabēn jarēnh djwỳnh kunĩ apỳnh mỳjja apõxmã 'ã ajarē. Me ajte Kritu katormã 'ã ajarē. Nhyh jakam mỳjja arỳm amirĩt nhyh Kritu arỳm kato. Dja ga pi'õk kõt akubyn arēho tēn Xamuwe'ỳr o bõx. Metĩndjwỳnh kukwakam kabēn jarēnh djwỳnh ne aben nhitepã apõx tē. Kunĩ'ã dja ga pi'õkkam ujarēnh jarēho tē:n arỳm kõt ama. Kukwakam kabēn jarēnh djwỳnh kunĩ ne me Kritu'ã memã ajarē. Ja dja ga me kõt ama.

25 Ga me Metĩndjwỳnh kukwakam kabēn jarēnh djwỳnh kabēnjao aba rã'ã ne. Metĩndjwỳnhmē me bakukãmãremē arỳm abenmã kabēn jarēnh mãmđji ga me kabēno aba rã'ã. Nãm Metĩndjwỳnh Abraãomã kum, “Dja akrakam kra aben djõ'ã apõx. Aben djõ'ã apõx krãptĩ.

Atãmdjwỳ ja'õ dja meo kĩnh. Dja apỳnh pyka kunĩkõt meo

kĩnh nhym me arým
kĩ:nhkumrẽx.”

Nãm ã Abraãomã kabẽn pyd-
jin arẽnho ane.

²⁶ Be, ba me amã arẽ ga me
ama. Kute meo kĩnh kadjy ne
Metĩndjwýnh amijo Kra pytàn
me akumrẽxmã ano. Dja me
anhĩ pýnhkõt me ajaxwebê
me ajo akẽx ne arým me ajo
kĩnh. Ja kadjy ne me amã ano.
Nãm ã Pedru memã ane.

4

*Pedru me rũnh krãptĩmã
Jeju'ã ujarẽnh.*

¹ Nãm ar memã kabẽno
dja nhym me rũnh arým
ar'ýr bõx. Me kadjy
Metĩndjwýnh mar djwýnh
ar'ýr bõx. Metĩndjwýnh nhõ
kikreti nẽje ku'ẽ djwýnhho ba
djwýnhjadjwý mekõt ar'ýr
bõx. Mebê xadjudjẽumẽ
mekõt ar'ýr bõx.

² Pedru ar kàj bê memã Jeju
tyk ne akubyn tĩn'ã ujarẽnho
dja. Ne kam ajte kàj bê me
kute amim Jeju mar tykja
kunĩ akubyn tĩn'ã ujarẽnho
dja. Jeju akubyn tĩn kõt me
tĩn'ã ujarẽnho dja. Kam ne me
rũnhja ngry:k ne arým ar'ýr
bõx.

³ Nãm me ar'ýr bõx ne arým
aro tým ne ar pa 'amýn aro
tẽn Ar kubê ijê. Arým me'ã
akamàt 'ýr. Nhym kam me
akati kadjy Ar kubê ijê.

⁴ Nhym be, me kute Ar
kubê ijê kêtiri ne me kute ar
kabẽn marja krãptĩ: arým
tu amim Jeju markumrẽx.
Õbê me kute tu amim
markumrẽxjamẽ ajbir me
krãptĩjamẽ ne me abenã

mẽnham krãptĩ:kumrẽx. Me
my ne mebê 5.000.

⁵⁻⁶ Nãm me akati kadjy Ar
kubê ijê nhym kam me'ã
akati nhym me rũnh ar'ã
akuprõ. Mebêngêtmẽ Mõjdjê
kukràdjà mar djwýnhmẽ ar'ã
akuprõ. Nhym me kadjy
Metĩndjwýnh mar djwýnh
nhõ bẽnjadjwýr raxbê Ananh
mekõt nhý. Nhym Kajbajmẽ
Djuãomẽ Arexãrimẽ Ananh
nhõbikwa kunĩ ar'ã akuprõ.
Me rũnh ja ne me krĩrãxbê
Djeruxarẽkam ar'ã akuprõ.

⁷ Nhym me arým aro katon
me ipõkri ar kudja. Nhym
kam me ar kukij ne arkum,

—Mýj me'õ kukwakam ne
gar mrãnh kêtjao mex? Mýj ne
idji kute? ane.

⁸ Nhym kam Metĩndjwýnh
Karõ arým raxo Pedru kad-
jwýnhbê nhýn ar o ba. Nhym
kam memã kum,

—Mebê idjaerkam me
abẽnjadjwýrmẽ ar abêngê ar,

⁹ mýjkõt ne bar imã me'õ
punuja kaprĩn o mex ga me
abej ar ikukij.

¹⁰ Dja bar me amã arẽ ga
me ama. Me gamẽ mebê id-
jaer kunĩ dja ga me ikabẽn
ma. Nadjarekam Jeju Kritu,
me aje pĩte'y'ã nhõr ne bĩn
nhym Metĩndjwýnh akubyn o
tĩnja. Jeju ja kukwakam ne
me'õ mrãnh kêtja arým mex.
Mex ne me anhipõkri dja ga
me arým omũ.

¹¹ Amrêbê: ne me
bakukãmãre Jeju'ã ajarẽn
memã kum,

“E kum kẽn ja ne me kute
kikreo ãm djwýnhja

kute kikremã armã te omũn bõm kumẽ.

Kẽn ja ne arým kute kikremã o kajpar, kum o kajpar tÿxi."

Nãm ã me bakukãmãre memã anen arým 'ã pi'õk no'õk ne. Me aje kikreo ãm djwýnhwã pyrãk. Amã Jeju kurê nhym arým kute kẽnwã pyrãk ne arým kãjkwa djwýnhkam me bakunĩmã nhÿ.

12 Djãm ikrebê me'õ kute me bajaxwebê me bapytãr? Arkati. Me'õ kute me bapytãr kêt kumrẽx. Mrãmri ne kute me bapytãr kadjy Metĩndjwýnh memã Jeju pydji jarẽ. Nhym pyka kunĩkõt me bakadjy me'õdjwÿ kêt kumrẽx. Nãm ã Pedru memã ane.

13 Be, Pedrumẽ Djuão ar memã kabẽnkam me rũnh abenmã kum,

—E kum, arkum gwaj bapyma kêt kumrẽx. Be, ar kute me bakukràdjã mar kêt, ar kajgo mexi. Mÿj got ar nẽn ã kabẽn mexo ane, ane. Ne kam arým ar kuman abenmã kum,

—Be, ar Jejukõt ba tũmkam ne ar ã kabẽn mexo ane, ane.

14 Nhym ar kute me'õo mexjadjwÿ ar ro'ã dja nhym me omũ. Ne te kute abenmã, "Nãm ar 'êx", anhÿr prãmje.

15 Ne kam me rũnh me bikprõnh djã nêje ar ano nhym ar tẽ. Nhym me ar kãxã aro aben maro nhÿ.

16 Ne abenmã kum,

—Mÿj dja gwaj ar on? Me kute Metĩndjwýnh raxmã kator kadjy ar mrãmri mÿjja pumũnh kêt raxja nhipẽx. Me'õ punu mex nhym

ar arým o mex. Nhym Djeruxarẽkam me ja kunĩ arým omũ. Kam gwaj baje te memã, "Nãm ar 'êx", anhÿr prãmje.

17 Be, gwaj ar kangrõnh tÿx gê ar ajte Jeju'ã ujarẽnh kêt. Gêdja amũ me bu'ã me wã mar kêt. Nãm me ã abenmã ane.

18 Ne kam amiwÿr ar ku'uw nhym ar bõx nhym me arkum,

—Kwãrĩk wãnh ajte Jeju kukwakam memã kabẽn jarẽnh kêt. Ne kwãrĩk wãnh 'ã memã adjujarẽnh kêt, ane.

19 Nhym Pedrumẽ Djuão ar memã kum,

—Be, mÿj dja bar nẽ? Metĩndjwýnh kute ar imã ar imex jarẽnh kadjy mÿj dja bar nẽ? Djãm me akabẽnkõt ar ije Jeju'ã idjujarẽnh kêt mã? Nãr kon, djãm Metĩndjwýnh kabẽnkõt ar ije Jeju 'ã idjujarẽnh mã? Me gadjwÿ amikadjy ama.

20 Be, ar ije Jeju akubyn tĩnkõt omũnh ne ar ije kabẽn mar. 'Ã dja bar bir idjujarẽnh kumrẽx ar iba. Te 'ã idjujarẽnh kêt mã, ane.

21 Nhym kam me ajte ar kangrõn arkum ire nhym ar arým mã tẽ. Me rũnh ne me te: kute aro aben mar nhym me kute mÿj ar axwe'õ pãnh kute aro bikẽnhmã. Ar kute me'õo mexkam ne me kãtãm kunĩ Metĩndjwýnh mã ra:x jarẽn kum ar kĩnh. Me rũnh ren aro ajkẽ nhym ren bu'ã me kãtãm ren kum me kurê. Kam ne me rũnh te: kute aro bikẽnhmã.

22 Be, te me'õ jakryja abatànħ mex nhym ar arým o mex. 'Ã amexbê 40 nhijukri ne ajte amex rã'ã arým 'ã apêx nhym ar o mex. Djã ne me mýjja ja'õ pumũ? Arkati.

Me kute Jeju mar kute Metĩndjwýnhmã rax jarênh.

23 Nãm me rũnh Pedrumê Djuão arkum ire nhym ar mã tẽn kam arým aminhõ me ja'yr bõx. Ne kam me rũnh kute arkum kabên kõt memã arê. Me kadjy Metĩndjwýnh mar djwýnh nhõ bẽnjadjwýrmê mebêngêtmê kabên kõt arê nhym me arým kuma.

24 Ne kam axikõt Metĩndjwýnhmã kabên ne kum,

—Bẽnjadjwýr djwýnh, abê Metĩndjwýnh. Ga ne ga kàjkwa nhipêx ne pyka nhipêx ne ngõ raxbê pyka kêt nhipêx ne kam mýjja ar baja kunĩ nhipêx.

25 Be, anhõ àpênh Dawi ne akukwakam memã kum,

“E kum, mýkam ne apýnh me ba djakam me bajtem àkrêo kumex? Mýkam ne me amim mýjja'ã karõ kajgoo kumex?”

26 Pykakam me bẽnjadjwýr rũnh ar arým kàjmã dja. Kute Bẽnjadjwýr djwýnhbê àptarmã arým kàjmã djan itepato abeno akuprõ.

Õ Kritudjwý me arým kute kubê àptarmã kàjmã dja. Me õ Bẽnjadjwýrbê kumkatibê àptarmã kàjmã dja.”

Nãm ã me bakukãmãre Dawi ane.

27 Be, Bẽnjadjwýr djwýnh, mrãmri ne Dawi kabênkumrêx. Arým ne me kute Jejubê àptarmã akuprõ. Akra Jeju ne amexo mex. Ga ne ga arým 'ã Bẽnjadjwýrbê kumkati mẽ. Nhym Erodjimê Põxu Piratumê apýnh me ba djakam me bajtemmê mebê idjaermê me kunĩ kute kubê àptarmã arým abeno akuprõ.

28 Ga ne ga amrêbê me kêtri arým amim me'ã karõn amybým meo aba. Meo aba: nhym kam me arým ã Jejuo ane.

29 Me kute Jejubê àptarmã akuprõ. Bẽnjadjwýr djwýnh, jakam dja ga me kute ar ikangrõnhja ma. Ne kam ar imã itýx jadjã bar imã me uma kêt ne me kunĩmã akabên jarê. Ar ibê anhõ àpênh.

30 Dja ga ar imã týx jadjã bar me punuo mex ne akra kukwakam me aêrbê mýjja pumũnh kêt nhipêx. Me te kute mýjja marmã kam no tyk ne ku'ên araxmã kator kadjy bar mýjja pumũnh kêt nhipêx. Akra ne mexti:ren axwe kêtumrêx, ane.

31 Nãm me Metĩndjwýnhmã kabên pa nhym me bikprõnh djã arým amingrêk ne. Nhym Metĩndjwýnh Karõ arým me ï pýnhkõt raxo me kadjwýnhbê nhýn ar meo ba. Nhym me arým kum me uma kêt ne memã Metĩndjwýnh kabên jarê.

Me kute abenmã õ mýjja nhõr.

Kar 2.42

32 Nhyam kam me kute amim Jeju mar krãptĩ: kum aben jabê. Me ĩ pýnhkõt kum aben jabên kum Jejuo kĩnh prãm. Ne aminhõ mýjja kunĩo aminhõ kêt ne amikutã abenmã kwý ngã.

33 Nhyam Jeju kute ar anorja mã memã kum,

—Bênjadjwýr djwýnh Jeju akubyn tĩn. Ar ba ne bar tĩnkõt omũ, anen mã memã 'ã ujarênh ar ba. Metündjwýnh ne arkum tỳx jadjà nhyam ar tỳ:x ne memã 'ã ujarênh ar ba. Nhyam Metündjwýnh arým tu me kunĩmã ukapřĩ jadjà nhyam me arým ukapřĩ:kumrêx.

34 Nhyam kam me'õ kum mýjja'õ prãm kêtumrêx. Mýkam? Bir, apýnh me ĩ djãri ne me õ pyka nãr õ kikre. Ne kam aben totokmã amũ memã kungã. Ne kam pãnh amim pi'õk kapřĩ byn o tẽn

35 mã Jeju kute ar anorjamã kungã. Nhyam kam ar mã me õ mýjja kêt mã pi'õk kapřĩ ngã. Me õ mýjja kêt kõt memã kungã nhyam me kam o mã amim mýjja jamý. Ne kam me'õ kum prãm kêt.

36 Kamã ne me'õ nhidjibê Jõdje. Jeju kute ar anorja ne kum idji ny jarê. Kum Banabe jarê. Me kapřĩreo kĩnh djwýnh'ã ne ar kum idji jakren kum arê. Kubê ne mebê Rewi'õ. Apêxtibê Xiprekam ne abatãnh djã.

37 Banabe ne arým õ pyka. Ne kam pãnh kadjy arým amũ memã kungã. Ne kam amim pi'õk kapřĩ byn o tẽn arým Jeju kute ar anorjamã kungã.

Nãm arkum 'êx kêt ne arkum kungã.

5

Ananijmê Xapire ar 'êx.

1 Nhyam be, Ananijmê prõ Xapire ne ar õ pyka. Ne kam amũ memã kungãnh kam pãnh amim pi'õk kapřĩ by. Ne kam 'êx.

2 Nhyam my prõmã kum,
—Gu amim kwýo apdju, ane. Nhyam, “Ã”, ane. Nhyam kwýbito tẽn Jeju kute ar anorjamã o tẽn o bõx ne 'êx ne arkum,

—Mĩ, bar inhõ pyka pãnh pi'õk kapřĩ jabit by, ane. Ne kam arým arkum kungã.

3 Nhyam Pedru kum,
—Ananij, mýkam ne Xatanaj arým ajo ba ga arým Metündjwýnh Karõmã ajêx? Arým ne ga amim pi'õk kapřĩ kwýo apdju.

4 Ga ren anhõ pyka nhõr kêt nhyam ren anhõ pyka rã'ã ga ren amexkumrêx. Nãr, aje memã õrkam ga ren pi'õk kapřĩo aba rã'ãn ren amexkumrêx. Mýkam ne ga amim ajêxa'ã karõ? Djãm ar imãbit ne ga ajêx got? Kati. Metündjwýnhmãdjwý ne ga ajêx. Nãm ã Pedru kum ane.

5 Nhyam Ananij kabên man arým tỳm ne ty. Nhyam kam me kute arênh mar kunĩ arým umaje madjã kreti ne.

6 Nhyam kam me abatãnh ny kwý kãjmã djan Ananijo kupun o mõn arým adjã.

7 Nhyam 'ã myt kwýr kãjbê 'iry. 'Ã 3 ora apêx. Nhyam prõja kute mjên tyk mar kêt

rã'ã. Ne kam arým me'ýr wadjà.

⁸ Nhyam kam Pedru kum,

—Aje, on imã arẽ. Mýj ne gar pyka pãnh pi'ók kaprĩ on aby? Djãm jabit? ane.

Nhyam mjên kôt kum 'êx ne kum,

—Ô nà. Bar amim ã pi'ók kaprĩ byro ane, ane.

⁹ Nhyam Pedru kum,

—Mýkam ne ga aje Bẽnjadjwýr djwýnh Karõmã amikurê'uk kadjy amjênme aben kôt akabên dji? Ota, amjên jadjàr djwýnh ar arým akubyn kikre jajkwa krekre'ýr mō. Dja ar rüm gadjwý ajo mō, ane.

¹⁰ Nhyam on parbê tým ne arým ty. Nhyam ar abatành nyre arým wadjà. Nhyam arým ty nhyam ar omũ. Ne kam o mōn mjên kuri adjà.

¹¹ Nhyam me kute amim Jeju mar ne kôt ar aben pydjio baja kunĩ arým umaje madjà kreti. Me kute ar tyk jarẽnh mar kunĩ arým umaje madjà kreti.

Pedru ar kute me krãptĩo mex.

¹² Nhyam Pedrumẽ Jeju kute ar anorja kunĩ mýjja pumũnh kêt krãptĩ nhipêxo ba. Me te kute mýjja marmã kam no tyk ne ku'ên kute Metĩndjwýnh raxmã kator kadjy ne ar mýjja nhipêxo ba. Xaromão nhõ kikre kre kênhkam ne me kunĩ axikôt Jeju maro krĩ.

¹³ Nhyam me kàtàm te me umaje ne te me ikõ'ã krĩ prãmje ne amybým abenmã

me mexkumrẽx jarẽnh kumex.

¹⁴ Nhyam kam me krãptĩ kum Bẽnjadjwýr djwýnh kĩnh ne arým tu amim markumrẽxo kumex. Amim maro kumex ne arým mekôt akuprõ. Nhyam kam me kute amim marja arým krãptĩ: tẽ. Me mymẽ me niremẽ arým krãptĩ: ne.

¹⁵ Nhyam Jeju kute ar anorja mýjja pumũnh kêt nhipêxo ba. Nhyam me me punuo apõx ne Pedru kukãm pry jakã'ã me adjwýro mō. Me ikwã djakam nàr aty djakam me adjwýro mō. Dja Pedru tẽmkôt karõbit me kwý'ã rôrõk nhyam me arým mex. Ja kadjy ne me kukãm me adjwýro mō.

¹⁶ Nhyam Djeruxarẽ bu'ã me krĩ djari me jadjwý me krãptĩ: 'ã akuprõ. Me aben totokmã 'ýr me punu jamýn o ban o bõx. Me karõ punu kute meo badjwý nhyam me aben totokmã 'ýr meo ban meo bõx. Nhyam Metĩndjwýnh arým me kunĩo mex ne.

Me kum ar kurê.

¹⁷ Nhyam kam me rũnh kwý arým Pedru arkam ngryk ne. Me kadjy Metĩndjwýnh mar djwýnh nhõ bẽnjadjwýr raxmẽ ro'ã mebê xadjudjêu krĩ kunĩ arkam ngry:k ne.

¹⁸ Jeju kute ar anorjakam ngryk ne ar'ýr mōn ar'ýr bõx ne arým aro tým. Ne kam Ar kubê ijê nhyam kam me kunĩ ar omũ.

¹⁹ Nhyam Bẽnjadjwýr djwýnh kadjy mrãnh djwýnh 'õ akamãtkam ar'ýr bõx ne arým arkum kikre'ã ijê djã'ã kuta.

'Ã kutan arỳm aro katon arkum,

20 –Dja gar Metĩndjwỳnh nhõ kikretikam tẽn adjujarẽnho dja. Dja me tu amim Jeju markumrẽx ne arỳm kõt tĩn ne ar ba rã'ã; rã'ã ne. Tãm dja gar memã 'ã adjujarẽnho dja, ane.

21 Nhyam ar kadjy mrãnh djwỳnh kabẽn man kam myt katorkam arỳm Metĩndjwỳnh nhõ kikretimã wadjã. Wadjãn arỳm 'ã memã ujarẽnho dja. Memã ujarẽnho dja nhyam wãnh me kadjy Metĩndjwỳnh mar djwỳnh nhõ bẽnjadjwỳr rax ar arỳm me rũnh bikprõnh djakam bõx. Bõx ne arỳm amiwỳr õ me rũnhõ akuprõ. Mebê idjaerkam me rũnh kunĩõ akuprõ. Me rũnhõ akuprõ nhyam arỳm mebê ijê djãmã ar'ỳr me krãkamngõnh jano nhyam me 'ỳr mõ.

22 'Ỳr mõn arỳm mebê ijê djà'ỳr bõx ne te ar abej. Te: ar abej ne arỳm ar abej aprã. Ne kam akẽx ne me rũnh'ỳr mõn 'ỳr bõx ne memã kum,

23 –Mebê ijê djà'ã ijê tỳx mex nhyam kre'ã ku'ê djwỳnh ar bõm 'ã ijê djà kabem dja ba me ar omũ. Ne kam 'ã ijê djà'ã kurẽn te kadjwỳnhbê ar abej aprã, ane.

24 Nhyam me rũnh arỳm me kabẽn ma. Metĩndjwỳnh nhõ kikreti nêje ku'ê djwỳnhõ ba djwỳnh me kabẽn ma. Me kadjy Metĩndjwỳnh mar djwỳnh nhõ bẽnjadjwỳr me kabẽn ma. Ne te aben kukij ne abenmã kum,

–Je, mỳj dja ar ijukri nê? ane.

25 Nhyam kam me'õ me'ỳr bõx ne memã kum,

–E kum, onĩj me aje Ar kubê ijêja Metĩndjwỳnh nhõ kikretikam memã ujarẽnho dja, ane.

26 Nhyam kam kikreti nêje ku'ê djwỳnhõ ba djwỳnhja ar'ỳr õ me jao mõn ar'ỳr bõx. Ne arỳm arkum prĩre ne akubyn me rũnh'ỳr aro bõx. Kum me kãtãm krãptĩ pymakam. Ar'ỳr tẽn kेत्रi ne me abenmã kum,

–Gu me ren aro ajkẽ nhyam me ren pãnh kẽno me batitik ne me bapa, ane.

27 Kam ne me arkum prĩre ne arỳm me rũnh'ỳr aro bõx. Aro bõx nhyam ar arỳm me kabem dja. Nhyam kam me kadjy Metĩndjwỳnh mar djwỳnh nhõ bẽnjadjwỳr rax kukij ne arkum,

28 –Bar arỳm ar amã ikabẽn ne. Jeju kukwakam memã 'ã adjujarẽn kêt kadjy ar amã ikabẽn gar ajte 'ã adjujarẽn ar aba nhyam arỳm krĩraxjabê Djeruxarê kunĩkõt me abenmã ar akukràdjã jarẽnho ipõk ne. Gar kam aje bit ar ijã ar ijaxwe nhõrmã memã ar ije Jeju bĩn djwỳnh jarẽnho aba, ane.

29 Nhyam Pedrumẽ Jeju kute ar anorja kunĩ memã kum,

–Bar me amã arẽ ga me ama. Be, dja Metĩndjwỳnh ar imã 'ã karõ bar mrãmri ajbit kabẽn markumrẽx ne kõt ar amijo iba. Nhyam be, dja me te ar imã atemã kabẽn jarẽ bar mar kêt ne.

³⁰ Be, Metĩndjwỳnh kute me bakukãmãreo ba ja ne arỳm akubyn Jejuo tĩn ne. Me ga ne ga me pĩ'ã anhõn arỳm abĩ. NhyM Metĩndjwỳnh arỳm akubyn o tĩn ne.

³¹ Be, tãm ne Metĩndjwỳnh arỳm o wabi nhyM arỳm ubõk'ãnh bẽnjadjwỳr rax ne memã nhỹ. Kute me utàr kadjy memã nhỹ. Dja mebê idjaermã amak bõ nhyM me arỳm amikam kaprĩren wãnh axwemã iren Metĩndjwỳnh'ỳr amijo akẽx. NhyM kam Metĩndjwỳnh arỳm me axwe maro aknon mekam ngrỳk kêt. Ja kadjy ne Metĩndjwỳnh arỳm Jejuo wabi nhyM memã nhỹ.

³² Ar ba ne bar omũn memã 'ã idjujarẽnh ar iba. Metĩndjwỳnh Karõdjwỳ ne omũ. Me kute kabẽn mar ne kõt ar amijo baja ne Metĩndjwỳnh arỳm memã Karõ jano nhyM arỳm meo ba. Nãm ã Pedru ar memã ane.

³³ NhyM me arỳm ar kabẽn man arkam ngrỳk ne àkrẽo kumex. Ne bit kute ar parmã.

³⁴ NhyM Gamarij raxja arỳm me rũnh nhipõkri kàjmã dja. Kubê ne mebê pardjêu'õ ne kubê mebê idjaer kukràdjà mar djwỳnh'õ. NhyM me kunĩ kum kĩnh. Gamarij kàjmã djan Pedru ar'ã memã kum,

—Ar o akator ngrire, ane. NhyM me arỳm aro kato.

³⁵ NhyM Gamarij arỳm ar kàxã memã kum,

—Ba ar amã arẽ. Kwãrĩk wãnh ajmã aro kêt. Dja gar

ar par jabej mỳj dja gar ijukri nẽ?

³⁶ Ba ar amã arẽ gar ama. Amrẽbê me'õbê Teuda ari memã amiraxo àmra ar ba. NhyM me krãptĩ kute 400 pyràk mã kõt ajkamẽ. NhyM kam me arỳm kubĩ nhyM me kunĩ kõt baja arỳm ajmã nhyM arỳm kêt ne.

³⁷ NhyM kam me'õbê Djuda memã amijo amirĩt ne. Bẽnjadjwỳr bajtem amrẽbê kute me idji'ã pi'õk no'õko ãmri ne Djuda memã amijo amirĩt ne. Pykabê Garrêjakam ne abatành djà. Djuda amijo amirĩt ne amikõt me krãptĩ kamẽ. Ne kam adjwỳnhdjwỳ arỳm ty nhyM me kunĩ kõt bajadjwỳ arỳm ajmã.

³⁸ Be, Teudamẽ Djudakõt me krãptĩ ba. Ne kam me ta arỳm bimànha dja gar ama. Pedru arkum anhikra karo gê ar ta mekõt ar ba. Godja ar ta amikabẽnkõt meo ba jabej nhyM me ta ã ajmã. Amrẽbê me ja kõt dja me ta ã bimànho ane.

³⁹ Nàr, godja ar mrãmri Metĩndjwỳnh kabẽnkõt meo bakumrẽx jabej gwaj te aro àpanh ne aben bê me ngràn h prãmje. Gwaj ren aro ajkẽn arỳm ren Metĩndjwỳnhmã amikurêtuw.

⁴⁰ Nãm ã memã ane nhyM me arỳm kõt amikabẽn dji. Ne kam amiwỳr Jeju kute ar anorja 'uw nhyM ar arỳm bõx. NhyM kam me ar titik ne arkum,

—Kwãrĩk wãnh Jeju kukwakam memã adjujarẽnh kêt, ane. Ne kam arỳm arkum ire nhyM ar tẽ.

41 Djām ar kaprĩre ne ar tẽ? Kati. Ar kĩnhkumrẽx ne me rũnhbê tẽ. Mỳkam ne ar kĩnh? Bir, ar amim,

—Be, Metĩndjwỳnh ta ne amim ar ijã karõn amim, “Be, me kum Jeju kurê. Dja kôt me kum ar adjwỳnhdjwỳ kurê.” Nãm ã amim ar ijã karõo ane. Nãm ar ã amim anen arỳm kĩnhkumrẽx. Metĩndjwỳnh ta kute amim ar'ã karõkôt ar tokrykam ar kĩnhkumrẽx ne me rũnhbê tẽ.

42 Ne kam akati kunĩkôt kàj bê memã Jeju kukràdjã'ã ujarẽnh ar ba. Metĩndjwỳnh nhõ kikretikam o ba. Me õ kikre kunĩ kôt o ban memã kum,

—Mrãmri ne Jejubê Kritukumrẽx. Mrãmri ne Metĩndjwỳnh Jeju'ã me banhõ Bẽnjadjwỳrbê kumkati mẽnkhkumrẽx, anhỳro ba.

6

Me kute amijo Ar kubê 7 pytãr.

1 Nhyam kam Jejukôt me ba djwỳnh arỳm krãptĩ. Ne kam me kwỳ me bajtembê kregu kabẽnkam kabẽn nhyam me kwỳ mebê idjaer kabẽnkam kabẽn. Nhyam kregukam me kwỳ kabẽnja idjaerkam me kwỳ kabẽnjakam kaprĩre ne. Nãm me Jeju kute ar anorjabê 12'ã abenmã kum,

—Be, Pedru ar akati kunĩkôt me 'uwtĩo djuw mex nhyam kam me bakam me 'uwtĩ kwỳ 'ã kàtãm, ane.

2 Nhyam Pedru ar arỳm kuman arỳm amiwỳr Jeju kôt me ba djwỳnh krãptĩ:ja 'uw.

Nhyam me ar'ã akuprõ nhyam ar arỳm memã kum,

—Godja bar memã mỳjja nhõrbito iban arỳm te ije Metĩndjwỳnh kabẽn'ã memã idjujarẽnh prãmje. Nhyam kam arỳm ar akaprĩre ne.

3 Be, mỳj dja gwaj nẽ? Bir, akmere, àphĩre ar, dja gar me kwỳo aben man me'ã aben kukij ne abenmã kum, “Djãm me kunĩ kute ar mex jarẽ? Djãm Metĩndjwỳnh Karō raxo ar kadjwỳnhbê nhỹn aro ba? Djãm ar krã mex”? ane. Dja gar ã me kabio ane. Nhyam kam me kwỳ ã mexo ane, gar mekam amijo Ar kubê 7 pytãn ar imã ar arẽ. Ar imã ar arẽ bar arỳm ar'ã meo djuw mex djwỳnh rẽ.

4 Ne kam meo djuw mex kêt ne ate ikrã. Ate ikrãn arỳm Metĩndjwỳnhmã ikabẽn 'ãno djan memã kabẽn jarẽnh 'ãno djan ar o iba, ane.

5 Nãm ar ane nhyam me kunĩ arỳm kum ar kabẽn kĩnh ne. Ne kam arỳm amijo Exewão pytã. Nãm mrãmri tu amim Metĩndjwỳnh markumrẽx. Nhyam Metĩndjwỳnh Karō raxo kadjwỳnhbê nhỹn ar o ba. Nhyam kam me amijo me kwỳ pytã. Piripimẽ Prokorumẽ Nikanômẽ Ximômẽ Pamena-jmẽ Nikoraumẽ ne me amijo ar utã. Nikorau ja ne amrêbê kubê me bajtem. Krĩraxbê ãxikikam ne abatãnh djã. Ne kam arỳm mebê idjaer kukràdjã man kôt ar amijo ba. Ne kam arỳm tu amim Jeju markumrẽx. Mebê kregu kabẽnkam ne kabẽn.

6 Nãm me amijo ar utàn arỳm Jeju kute ar anorja kabem aro akuprõ. Nhyam ar arỳm aro Metĩndjwỳnhmã a'uw ne ar'ã ikra jadjuw.

7 Nhyam kam me kute Jeju mar arỳm amũ memã Metĩndjwỳnh kabẽn jarẽnho kumex. Nhyam me kàtàm krãptĩ arỳm tu amim Jeju markumrẽx. Nhyam kam Jejukõt me ba djwỳnh arỳm Djeruxarẽkam àptàr mex ne. Nhyam me kadjy Metĩndjwỳnh mar djwỳnhdjwỳ krãptĩ: tu amim Jeju markumrẽx ne kabẽn man kõt ar amijo ba.

Me kute Exewão pa 'amỳnh.

8 Exewão ne tu amim Metĩndjwỳnh mar tỳ:xkumrẽx nhyam Metĩndjwỳnh arỳm kum tỳ:x jadjà. Kum tỳ:x jadjà nhyam arỳm me ipõkri mỳjja pumũnh kêt rũnh nhipexo ba. Me punu mex nhyam meo mexo ba. Me te kute mỳjja marmã kam no tyk ne ku'ẽn kute Metĩndjwỳnh raxmã kator kadjy ne ipẽxo ba.

9 Nhyam ate me kwỳ kam kabẽn punun arỳm Exewãomẽ aktã kabẽno aben japanho dja. Mebẽ idjaer bikprõnh djã 'õ kurũm ne me mõ. Me bikprõnh djã jamã ne me kum,

—Me ta ar ban ta amim àpẽn ar ba ne ja, ane. Krĩraxbẽ Xirenimẽ Arexã kurũm ne me ja mõ. Nhyam pykabẽ Xirxiymẽ Adjij kurũm me jadjwỳ mõ. Ne kam Exewãomẽ aktã kabẽno aben japanho dja:

10 nhyam Metĩndjwỳnh Karõ kukwakam memã kabẽn ne kabẽn katàto me akrenh mex ne. Nhyam kam me te: kute kabẽno itymã o ku'ẽ.

11 Te: kute kabẽno itymã o ku'ẽn kam tẽn arỳm me kàxã me kwỳmã pi'òk kaprĩ jarẽ. Nhyam me arỳm me'ỳr bõx ne memã 'ẽx. Pi'òk kaprĩ pãnh arỳm memã Exewão'ã 'ẽx ne me kunĩmã kum,

—Be, Exewão ne arỳm me bakukãmãkjẽ Mõj djemẽ Metĩndjwỳnh japyrỳ bar arỳm kuma. Nãm me ã anen mebẽ Exewão kurẽo dja.

12 Mebẽ kurẽo djan arỳm memã kurẽtuw. Mebẽngẽtmẽ Mõj djẽ kukràdjã mar djwỳnhmã kurẽtuw. Nhyam me arỳm kam àkrẽo kumex ne 'ỳr prõt ne o tỳm ne pa 'amỳ. Nhyam me rũnh krãptĩ arỳm kutẽp akuprõ nhyam me arỳm me'ỳr o bõx.

13 Ne kam me rũnh kabem me 'ẽxnhi kwỳ dja. Nhyam me arỳm me rũnhmã Exewão'ã 'ẽx ne memã kum,

—Me'õ ja ne mã Metĩndjwỳnh nhõ kikreti japyrõ ban mã Mõj djẽ kukràdjã japyrõ ba.

14 Nãm mã memã kum, “Nadjarekam Jeju dja ã Metĩndjwỳnh nhõ kikretio ajkẽn pyka mẽ o amrà. Mõj djẽ kute me bakukãmãremã kukràdjã jarẽnha dja pãnh me bamã kukràdjã 'õdjwỳ jarẽ gwaj baje we mar ne kõt amijo babamã.” Nãm ã memã anhỹro ba bar arỳm kuma. Nãm me 'ẽx ne ã me rũnhmã arẽnho ane.

15 Nhyam kam me rũnh kunĩ Exewãokam no ty. Kam no

ty nhym nokre arỳm amijo
Metĩndjwỳnh kadjy mrãnh
djwỳnh nokre pyrãk nhym
me arỳm nokre pumũ.

7

*Exewão me rũnh krãptĩmã
me kukãmãkjê'ã ujarẽnh.*

1 Nhym kam me kadjy
Metĩndjwỳnh mar djwỳnh nhõ
bẽnjadjwỳr rax kum kabẽn
ne kum,

–Djãm kõt ne me arẽ? ane.

2 Nhym tu me kukãmãre'ã
ajarẽn memã kum,

–Akmere, mebêngêt
ar, dja ga me ikabẽnja
ma. Metĩndjwỳnh ne me
bakukãmãre Abraãomã amijo
amirĩt. Prĩne me:xkumrẽx
ne uma: ne arỳm kum amijo
amirĩt ne. Pykabê Arãkam
ar ba kêttri Mexomikam ar
bari ne Metĩndjwỳnh arỳm
Abraãomã amijo amirĩt ne.

3 Ne kam kum,
“Anhõ pyka kurũm akato.
Kam anhõbikwa ar baja
Ar kubê akato.
Dja ga tẽ: ba kam ĩ amã pyka
'õdjwỳ jakre ga kam 'ỳr
tẽn 'ỳr bõx”, ane.

4 Nhym kam kabẽn kõt
pykabê Kaudjêkam me ja nhõ
pyka kurũm katon tẽ. Tẽ:n
kam arỳm pykabê Arã'ỳr bõx
ne kam ar ba. Nhym kam
bãm kute irja arỳm kam kubê
ty. Nhym kam Metĩndjwỳnh
arỳm pykaja tãmmã ano
nhym 'ỳr tẽn arỳm 'ỳr bõx.
Kam ne ga me ar aba.

5 Djã ne Metĩndjwỳnh pyka
jakam kum pyka 'õ ta nhym
arỳm o aminhõ? Kati.
Kute kam kum pyka'õ 'yr

kêtkumrẽx. Kum 'yr kêt ne
arỳm kukãm kum arẽnhbit ne
kum, “Dja ba ĩ anhõ kadjy
amã pyka ja kanga. Dja
akrakam kra aben djõ'ã apõx
ne arỳm atãmdjwỳ krãptĩ:. Me
jamẽ me amã dja ba kanga
ga me arỳm o aminhõ.” Nãm
ã kraxje kra'õ kêt rã'ãkam ã
kum ane.

6 Ne kam Metĩndjwỳnh ajte
Abraãomã kum,

“Atãmdjwỳ krãptĩ dja me me
bajtem nhõ pykakam
ar ba. Ne kam arỳm
memã àpẽnh kajgo ar
ba. Ar ba nhym me
arỳm àpẽnh pytĩo me
kamjêro ba. Meo ba:
nhym pyka wãkam
arỳm me'ã amex
krãptĩ: kubê 400 apêx.

7 Dja ba kam me tokry pãnh
meo ajkê. Me bajtem
kute me àpẽnh'ã memã
àpnẽnh djwỳnhõ ajkê.
Kam dja atãmdjwỳ
ar katon arỳm pyka
jakam bõx ne imã
àpẽnh ar ba.”

Nãm ã Metĩndjwỳnh Abraãomã
ane. Nhym Exewão kõt
memã arẽ.

8 Ne kam itepã memã kum,

–Ne kam Metĩndjwỳnhmẽ
Abraão ar abenmã kabẽn
jarẽnh mãmđji nhym kamã
Metĩndjwỳnh kum, “Dja ga me
aben djõ'ã me my nhinhu kà
rê”, ane. Nhym kam arỳm
Idjak dji nhym ruw. Nhym 'ã
akatibê 8 nhym arỳm kra my
nhinhu kà krãta. Nhym kam
abatãnh ne arỳm Djako dji
nhym ruw. Ne kam abatãnh
ne kam me bakukãmãre kubê

12 jadjuw. Nãm ar aben jatãri apõx tẽ ne arým abatãnh ne.

9 Ne kam te kute Jõdje pyrãk prãmje arým kam ngryk ne. Kam ngryk ne pi'õk kaprĩ kadjy arým me bajtemmã kanga. Nhyam kam me pykabẽ Edjitukam kum ire nhyam kam memã àpẽn kajo ar ba. Nhyam be, Metĩndjwýnh ne mã Jõdje mẽ amijo kajkep

10 ne kaprĩ djã kunĩbẽ utã. Nãm kum krã mex jadjã nhyam bẽnjadjwýr arým kum kĩnh. Edjitukam me õ bẽnjadjwýr rax nhidjibẽ Parao kum kĩnh ne arým 'ã bẽnjadjwýr mẽ. Nhyam kam pykabẽ Edjitukam Parao nhõ me kunĩmã nhýn kum õ mýjja kunĩ pumũho ba.

11 Nhyam kam Edjitukam me jamẽ pykabẽ Kanaãkam me ja kunĩbẽ djwý kêt. Nhyam prãm arým me pa:ro djã nhyam me arým kaprĩ:ren kumex. Nhyam me bakukãmãre ar te amitýx djã jabej aprã.

12 Ne kam abenmã kum, "Edjitukam ne me djwýo atom nhyam kumex", ane. Nhyam Djako me kabẽn man arým djwý'ýr me bakukãmãre ar ano.

13 Nhyam ar Edjitu'ýr tẽn arým 'ýr bõx. Ne kam akẽx ne arým akubyn aminhõ pyka'ýr bõx. Ne kam ajte 'ýr tẽn 'ýr bõx. Nhyam kam kamy arkum amijarẽnho amirĩtkumrẽx ne arkum, "Ba. Axikõt gwaj bajapõx", ane. Nhyam kam me Paraomã Jõdje nhõbikwa jarẽ nhyam kuma.

14 Nhyam kam Jõdje arým bãm Djakomẽ ar'ýr kamy ar ano. Õbikwa kunĩ'ýr ano. Me abenã ar mẽnhkam ne ar krãptĩkumrẽxbẽ 75.

15 Nhyam kam Djako ar Edjitu'ýr tẽn kam 'ýr bõx ne kam arek kam ar ba. Nhyam kam Djako kubẽngẽtte kubĩ. Nhyam kam me bakukãmãre arkubẽngẽtte ar kupa. Aben nhitepã ar paro tẽ.

16 Nhyam me amũ krĩraxbẽ Xikĩkam aro ban arým kẽnkrekam ar angij. Amrẽbẽ: ne ar kukãmãre Abraão kute me tyk jangjẽn kadjy mebẽ kẽnkre by. Xikĩkam Imõ tamdjwýmã ne ngõnhponho pi'õk kaprĩ ngãn pãnh kẽnkre ja by. Kẽnkre jakam ne me ar angij.

17 Nhyam tũmrãm Metĩndjwýnh arým kute memã pyka kanga kadjy amikabẽn tũm ma. Kute amrẽbẽ: Abraomã pyka jarẽnhja arým kute memã kanga kadjy amikabẽn tũm ma. Nhyam Edjitukam arým me àptãr mex mõ.

18 Me àptãr mõ nhyam atemã bẽnjadjwýr rax me kadjy kato. Bẽnjadjwýr ja ne kute me kukãmãre Jõdje'ã ujarẽn mar kêt.

19 Nãm me kadjy katon arým me banhõ me wýnhmã 'ẽx ban ar meo bikẽnho ba. Nãm me bakukãmãremã me prĩre'ã karõn memã kum, "Dja me prĩre axidjuw ga me bõm arẽ gẽ ty", ane.

20 Nhyam kam Mõdjê ruw. Nhyam Metĩndjwýnh kum kĩnh. Nhyam kam nã ta ũrkwãkam o kaõro krĩ nhyam arým 'ã my-

tyrwỳ amãnhkrut ne ikjêkêt apêx.

²¹ Nhyam kam me bõm kudji. Nhyam Parao kra ni arỳm amim kumỳn kra'ã amim o djuw mex.

²² Nhyam kam me kum pykabê Edjitu nhõ me ja kukràdjà kunĩ jarê nhyam arỳm kuma. Ne kute me kabẽn jarẽn kadjy kabẽn mexkumrêx ne àpênh mex kadjy tỳxkumrêx.

²³ Ne arỳm abatành mex ne. Rwỳk'ã amexbê 40 apêx nhyam amim, “Ba 'ỳr inhõ me wỳnhbê idjaer pumũ”, ane.

²⁴ Ne me'ỳr tẽ:n kam me'ỳr bõx. Nhyam Edjitukam me kra'õ mebê idjaer'õo bikẽnho dja nhyam omũn arỳm o ngryk ne kubĩ.

²⁵ Be, kute bĩn kêttri ne amim, “Be, Metĩndjwỳnh kukwakam dja ba me utà. Godja me kôt ima”, ane. Nhyam kam me kute mar kêt.

²⁶ Nãm Edjitukam me kra'õnh bĩ nhyam 'ã akati nhyam õ me wỳnh ar aben tako dja. Nhyam bit kute aro mexmã aben nêje arkum kabẽn ne arkum, “Ë, ar ikabẽn ma. Ar aje abeno anhõbikwajakam aben tako dja”, ane.

²⁷ Nhyam kute ikjêo bikẽnho ãmja arỳm amũ Mõjdjê kujaten kum, “Nhỳnh ne me'õ me ikadjy ajã bẽnjadjwỳr mẽ, ga aben nêje ar imã akabẽn ne?”

²⁸ Ga ne ga amũja'ã Edjitukam me kra'õnh bĩ. Djãm aje ã ijo anhỳrmã”? ane.

²⁹ Nhyam arỳm kuman amijã maje atemã pykabê Midjijãmã prõt ne. Prõt ne kam 'ỳr bõx ne arỳm me bajtemwākam ar ba. Ar ba:n kam arỳm kra ja dji nhyam ruw. Nhyam ajte ja dji nhyam ruw.

³⁰ Nhyam kam ar ba: nhyam 'ã amex krãptĩbê 40 apêx. Nhyam akati 'õkam arỳm kapõt kukritkam ar ba. Krãnhbê Xinaj bu'ã kapõtka ar ba: nhyam akaõk tu põko dja. Nhyam kuwykam Bẽnjadjwỳr djwỳnh kadjy mrãnh djwỳnh kum amijo amirĩt ne.

³¹ Nhyam te kute marmã kam no tyn djan amim, “Je tõ, mỳj ne wã”? ane. Ne kute omũnh mexmã 'ỳr bikamẽn tẽ nhyam Bẽnjadjwỳr djwỳnh kum,

³² “Ba ne ba ibê me akukãmãre nhõ Metĩndjwỳnh.

Ibê Abraãomê Idjakmê Djako ar õ Metĩndjwỳnh.”

Nãm ã Bẽnjadjwỳr djwỳnh kum ane. Nhyam Mõjdjê umaje tertet ne ibõn djan te kàjmã 'ỳr krãn kute omũnhmã.

³³ Nhyam Bẽnjadjwỳr djwỳnh kum,

“Ë, aparkà kaba. Inhõ pykakam ne ga adjãm wã. Kwãrĩk wãnh o abikẽn kêt.

³⁴ Ë, pykabê Edjitukam me kra ne inhõ me jao bikẽnho ba ba arỳm mrãmri me tokrykõt omũn me kangãngã ma.

Ije me utàr kadjy ne ba ruw. Amrê tẽ ba Edjitumã ajano.”

Nãm ã Mõjdjê mã ane.

³⁵ Be, Mõjdjê ja ne me amrêbê kangam kum,

—Nhỹnh ne me'õ ajã bẽnjadjwỳr mẽ ne ga aben nêje ar imã akabên ne? ane. Be, me te kanga nhym Metĩndjwỳnh ta arỳm me kadjy ano. Memã bẽnjadjwỳr kadjy ne ano. Kute me utàr kadjy ne ano. Bẽnjadjwỳr djwỳnh kadjy mrãnh djwỳnh ne akaok tu pỏkkam kum amijo amirĩt nhym arỳm me kadjy ano.

³⁶ Nhym kam Mõjdjê Edjitu kurũm meo mõ. Kamã ne me aêrbê mỳjja pumũnh kêt kwỳ nhipêx. Me te kute mỳjja marmã kam no tyk ne ku'ên Metĩndjwỳnh raxmã kator kadjy mỳjja kwỳ nhipêx. Edjitungam ipêx ne ajte ngỏ ra:x nhidjibê Kamrêkrekam ipêx. Ne kam kapỏt kukritkam meo ba: nhym amex krãptĩbê ⁴⁰ me'ã apêx. Nãm ã Exewão memã ane.

³⁷ Ne itepã ajte memã kum, —Mõjdjê ja ne mebê idjaermã kum,

“Ba ne ba Metĩndjwỳnh kukwakam me amã kabên jarênhỏ iba. Dja Metĩndjwỳnh ĩ me akadjy amijo me anhỏbikwa 'ỏ pytã. Amijo utà nhym arỳm ikudjwa ã me amã kabên jarênhỏ ane.”

Nãm ã Mõjdjê memã ane.

³⁸ Be, Mõjdjê ja ne kapỏt kukritkam ar meo aben pydjinh meo ba. Nhym kam krãnhbê Xinajkam Bẽnjadjwỳr djwỳnh kadjy mrãnh djwỳnh

kum kukràdjã jarê. Me kute katàt amijo ba'ã Metĩndjwỳnh kute memã karỏkam kukràdjã ja ne kum arê. Me kute mar ne tĩn ne ar bamã ne kum arê. Nhym arỳm me bakukãmãremã arê. Nhym me aben djỏ'ã abenmã arê gu me bakamingrãnyre arỳm bajẻ mar ne o baba.

³⁹ Nhym be, me bakukãmãre ne me kum kabên mar prãm kêt. Me aminhirỏ bẻ kabên rẻn arỳm te akubyn Edjitungã mỏrmã bikraro nhỹ.

⁴⁰ Mõjdjê krãnh nhimỏk'ã kute amikràkam ne me arỳm Arãomã kum,

“Mõjdjêwã, kute Edjitu kurũm me bajo kator ne kute me bajo mỏr djwỳnhwã birãm mỳjwã ne arỳm ajmã on. Nhym got omũ. 'Yr aprỏt ne me batĩndjwỳnh karỏ kwỳ nhipêx gẻ me bakukãm ba.”

Nãm me ã Arãomã ane.

⁴¹ Ne kam arỳm mrybàri krare karỏ nhipêx ne o we Metĩndjwỳnh. Ne kam arỳm we mry karỏ kĩnh djỏ'ã mryỏ bỏx. O bỏx ne parbẻ kudjinh arỳm kum kubĩ. Ne arỳm kute ikrao mỳjja nhipêxjakam kĩnh katio dja.

⁴² Nhym Metĩndjwỳnh arỳm mebẻ amijo akẻx ne wãnh memã ire. Me ta wãnh kute kanhẻti krãptĩmã rax jarênhỏ ba kadjy memã ire. Ije amã arẻnh kỏt ne Metĩndjwỳnh kukwakam kabên jarẻnh djwỳnh kabẻn'ã pi'ỏk no'ỏk. Kamã ne Metĩndjwỳnh memã kum,

“Ga me abê idjaer, djãm imã ne ga me mry paro aba? Me aje mỳjjamã mry paro aba nhym 'ã amex krãptĩbê 40 apêxja djãm imã ne ga me mry pa got? Arkati.

43 Ate ne ga me mỳjjao metĩndjwỳnh karõ nhipêx ne kum rax jarêngo aba. Ne mã me karõbê Morkimã kikreo aba. Ne me anhõ metĩndjwỳnhbê Rênpãnh nhõ kanhêti karõo aba. Aje ikupa'ã amijo aba prãm kam dja ba arỳm me anhõ pyka djwỳnh bê me akujate. Dja ba me bajtem nhõ krĩraxbê Babirõnij nhijukri me akujate.”

Nãm ã Metĩndjwỳnh memã ane. Nhym Exewão arỳm kõt me rũnhmã arê.

44 Ne itepã ajte memã kum, —Mrykào kikre ne me bakukãmãre kapõt kukritkam ar o ba. Metĩndjwỳnh kute memã amijo amirĩt nhym me kute mar kadjy ar o ba. Ta ne Mõjdjêmã 'ã karõn kum, “Ije kikre'ã amã karõ kõt dja ga ipêx.” Nãm ã Mõjdjêmã 'ã karõo ane. Nhym arỳm kõt ipêx nhym me ar o ba.

45 Nhym kam ô'ã me bakukãmãremê Djodjuwemê ar kikreo ba:n arỳm apỳnh me bajtem nhõ pyka djãri'ỳr o bõx. Nhym Metĩndjwỳnh arỳm apỳnh me bajtem ba djãrio apan me kujate. Me kujate nhym me arỳm me

pãnh pykakam ar ba. Nhym mebêngêt aben kukãm me paro mõ. Me paro mõ nhym me tãmdjwỳ arỳm aben djõ'ã mrykào kikreo krĩ. O krĩ: nhym kam tũ:mrãm Dawi arỳm me kadjy katon kam me kadjy bẽnjadjwỳr.

46 Nhym kam Metĩndjwỳnh kam kĩnh. Nhym kum, “Metĩndjwỳnh, abê Djakoo aba djwỳnh. Ba amã anhũrkwã nhipêx”, ane.

47 Nhym be, Dawi ne kute kum kikre nhipêx kêt. Nhym be, krabê Xaromão ne arỳm kum kikre nhipêx.

48 Nhym be, djãm me kute ikrao kum kikretikam Metĩndjwỳnhbê kumkati krĩ prãm got? Arkati. Me bakukãmãre kabên kõt ne ba ikabên jarê. Amrêbê: ne me Metĩndjwỳnh kukwakam memã kum,

“Bẽnjadjwỳr djwỳnh ne me amã,

49 ‘Be, kute me bẽnjadjwỳr rũnh krĩ djã pyrãk ne ã kỳjrũm kãjkwakam ikrĩ djã ã imã nõr ane. Kãjkwabê ne ikrĩ djã.

Kute me par ku'ê djã pyrãk ne pyka ã iparbê imã nõr ane.

Be, djãm me kute imã kikreti'õ nhipêx nhym imãnhkutãmã? Arkati. Djãm me kute imã ikrĩ djã'õ nhipêx ba kam inhỳr ne ityk djã kêt mã? Arkati.

50 Ba ne ba inhikrao kãjkwamê pyka nhipêx. Djã ne ga me ja ma?”

Nãm ã Bẽnjadjwỳr djwỳnh me amã ane.”

Nãm kukwakam kabẽn jarẽnh djwỳnh ã memã ane. Ga, me kute ikrao kum kikreti nhípêxjakam Metĩndjwỳnhbê kumkatĩ kam krĩ kêtja pumũ. Nãm ã Exewão memã ane.

⁵¹ Ne kam itepã ajte memã kum,

—Ba me amã arẽ ga me ama. Be, me akukãmãre kwỳ kute arĩk amijo ba'ã ne ga me amijakren arĩk ar amijo aban mã aminhirõbê Metĩndjwỳnh kabẽn rẽn anhõkre kadjwỳnhbê ajaxwe ar aba. Ne kam ajamakkre kêtumrẽx ne mã aminêje Metĩndjwỳnh Karõbê adjaptãr aba.

⁵² Nhỹnh got Metĩndjwỳnh kukwakam kabẽn jarẽnh djwỳnh'õ nhym me akukãmãre kute o bikẽnh kêt? Nãm me mã aben kukãm me kupa. Metĩndjwỳnh kukwakam kabẽn jarẽnh djwỳnh mã me bakukãmãremã kum, “Kritu ne katãt ne axwe kêtumrẽx. Mrãmri dja bõxkumrẽx.” Nãm me mã ã memã ane nhym kam me mã me kupa. Tãm ne ajbir jakam bõx ga me arỳm kangan abĩ.

⁵³ Be, kadjy mrãnh djwỳnh ne me kadjy Mõj djẽmã Metĩndjwỳnh kabẽn jarẽ. Me kute katãt amijo ba'ã kabẽn jarẽ ga me aben djõ'ã o aba kajgon mar kêt ne kõt amijo aba kêtumrẽx. Nãm ã Exewão memã ane.

Me kute Exewão bĩn.

⁵⁴ Nhym me kute amijã kabẽn markam arỳm ngyrk tỳx mex ne.

⁵⁵ Nhym be, Metĩndjwỳnh Karõ arỳm raxo Exewão

kadjwỳnhbê nhỹn ar o ba. Ar o ba nhym arỳm kãjmã krãn kãjkwa pumũn kam Metĩndjwỳnh pumũ. Prĩne me:xkumrẽx ne uma: nhym omũ. Nhym Jeju Metĩndjwỳnh djubõk'ãnh dja nhym omũ.

⁵⁶ Nãm Exewão ar omũn arỳm memã kum,

—Ë ota, arỳm ne kãjkwa abenbê ajkij. Kute amijo ã ne bõxja ne arỳm ra:x ne Metĩndjwỳnh djubõk'ãnh dja, ba arỳm omũ, ane.

⁵⁷ Nhym kam me tu kãj bẽ amran amijamak'ã pron itepato 'ỳr prõt ne. 'Ỳr prõt ne o tỳm ne

⁵⁸ arỳm krĩrax kurũm o kato, atykmã o katon kumẽ. Kumẽn kam kẽnõ titik ar o ba. Anhỹr djwỳnhram ne me'õ abatãnh nybẽ Xaur dja. Nhym me aminhõ kubẽkào põx ne parbẽ adjuw.

⁵⁹ Nãm me Exewão titik ar o ba nhym arỳm amijo Metĩndjwỳnhmã a'uw ne kum,

—Bẽnjadjwỳr djwỳnh Jeju, amim ikarõo wabi, ane.

⁶⁰ Ne kam kõnkrão nhỹn kãj bẽ ãmrao kum kabẽn ne kum,

—Bẽnjadjwỳr djwỳnh, dja ga me kute ibĩn pãnh jarẽnh kêt. Nãm ã ane nhym me arỳm kubĩ nhym arỳm ty.

8

Me kute Jeju nhõ me jao bikẽnho mõr nhym me bimãnh.

¹ Be, me kute Exewão bĩn kêtĩrĩ ne Xaur memã kum, “Rã'ã me abĩ”, ane.

Nhym me kubĩn kam arỳm me krãptĩo bikẽnhmo krax ne. Me kute amim Jeju mar

ne kõt ar aben pydjio bajao bikẽnho krax ne. Nãm me Djeruxarẽkam meo bikẽnho mõ:n me krãptĩ:o ajkẽ. Nhyr me me umaje arỳm ajmã. Pykabẽ Djudêjakam pyka kunĩkõt ajmã. Ne pykabẽ Xamarijkam pyka kunĩkõt ajmã. Jeju kute ar anorjabit ne ar arek Djeruxarẽkam ar ba.

² Nhyr me kwỳ kum Metĩndjwỳnh jabêja ne Exewão mỳn o mõn arỳm adjã. Ne kam abej mu:w.

³ Nhyr be, Xaur arỳm àkrẽn ari me kute amim Jeju maro bikẽnho ba. Me kute Jejukõt ar aben pydjio bajao bikẽnho ba:n kikre kunĩkõt mrãn wangij ne me bjêro mrãn meo apõx. Nãm me mymẽ me nireo mõn arỳm mebê ijê.

Piripi Xamarijkam bõx ne Jeju'ã memã ujarẽnh.

⁴ Nhyr me amũ bimãnhja ne me arỳm memã Metĩndjwỳnh kabẽn jarẽnho mõ. Apỳnh me ba djãri memã arẽnho mõ.

⁵ Kamã ne Piripi krĩraxbê Xamarijmã tẽn bõx. Ne kam arỳm kãj bê Kritu'ã memã ujarẽnh tẽ.

⁶ Nhyr me itepato arỳm kabẽn ma, me krãptĩ: kabẽn ma. Nãm mỳjja pumũnh kêt kwỳ nhipêx nhyr me arỳm omũn kam kunĩ kabẽn mar 'ãno dja.

⁷ Be, me karõ punu me krãptĩõ ba nhyr arỳm ano nhyr me karõ amran memã iren arỳm mã mõ. Nhyr ajte me akrymẽ me mrãnh kêt krãptĩõ mex.

⁸ Nhyr kam me arỳm krĩrax wãkam kĩnhti:re ne.

Ximãobê wajangare'ã ujarẽnh.

⁹ Nhyr krĩrax tãmkam ne me'õ. Me kum Ximãõ jarẽ. Ta ne kute amijo mỳjja mar pytãr, amijo apỳnh mỳjja mar pytãr ne ari amijo wajangao ba. Nãm me noo biknor ar o ba nhyr me kam no tyn kumex. Nhyr mã amijo rax ne memã kum,

–Ë, ba ne ba iraxkumrẽx, anhỹro ba.

¹⁰ Nhyr me kãtãmmẽ me rũnh kunĩ ma:r ar o ban abenmã kum,

–Tãmwã ne Metĩndjwỳnh pymao uman tỳ:x ne, ane.

¹¹ Be, amrêbê ne amijo apỳnh mỳjja mar ne me kupẽn ne me noo biknor ar o ba nhyr me arỳm maro ba.

¹² Mar ar o ba: nhyr kam Piripi arỳm memã kabẽn jarẽ. Memã Metĩndjwỳnh kute amim me utãr ne ar meo bakam kabẽn jarẽ. Ne Jeju Kritu'ã memã ajarẽ nhyr me arỳm kuman tu amim Jeju markumrẽx. Nhyr arỳm Metĩndjwỳnhmã ngõmã me angij. Me mymẽ me nire jangij.

¹³ Nhyr kam Ximãodjwỳ arỳm mekõt amim kuma. Amim kuma nhyr me arỳm Metĩndjwỳnhmã ngõmã adjã. Nhyr kam arỳm mã Piripi kõt ajkamẽ. Nhyr Piripi me aêrbê mỳjja pumũnh kêt rũnh nhipêxo ba. Me te kute mỳjja marmã kam no tyk ne kute Metĩndjwỳnh raxmã kator kadjy ne ipêxo ba. Nhyr

Ximão amim omũnho ban te kute marmã kam no tyn ku'ê.

14 NhyM kam me amũ Djeruxarẽkam memã kum,

—Be, pykabê XamarijkaM ne me arỳm amim Metĩndjwỳnh kabẽn markumrẽx, ane. NhyM Jeju kute ar anorja arỳm kuma. Kuman arỳm me'ỳr Pedrumẽ Djuão ar ano.

15 NhyM ar me'ỳr tẽn me'ỳr bõx. Ne kam Metĩndjwỳnhmã meo a'uw ne kum,

—Dja ga memã Akarõ jano gẽ me 'amỳn meo ba, ane.

16 Be, kraxje Metĩndjwỳnh Karõ mekam rwỳk kêt rã'ã. Nãm me Bẽnjadwỳr djwỳnh Jeju kukwakam Metĩndjwỳnhmã ngõmãbit me angij.

17 NhyM Pedru ar Metĩndjwỳnhmã meo a'uw ne me'ã ikra jadjuw nhyM Metĩndjwỳnh Karõ arỳm me 'amỳn meo ba.

18-19 Pedru ar kute me'ã ikra jadjwỳrkõt Metĩndjwỳnh Karõ me 'amỳ nhyM Ximão arỳm amim omũn arkum,

—Ota pi'õk kaprĩ. Dja gar amikudjwa imã akre. Ba badjwỳ ar akudjwa maro iba ne me'ã aminhikra jadjwỳro iba gẽ Metĩndjwỳnh Karõ me 'amỳn meo ba, ane.

20 NhyM Pedru kum,

—Metĩndjwỳnh kute tu memã kajgo Amikarõ janorjakam ga arĩk amim, “Dja ba pi'õk kaprĩ pãnh Metĩndjwỳnh Karõ man ar o iba”, ane. Kam gẽ Metĩndjwỳnh me biknor tokry djãmã ajano ga anhõ pi'õk kaprĩmẽ ro'ã akuno.

21 Be, Metĩndjwỳnhmã akad-jwỳnhbê ajaxwe rã'ãn kum amex kêt rã'ã. Kam ne ga aje Karõ mar prãm kêt kumrẽx.

22 On amikam akaprĩn wãnh ajaxwejamã anhiren Metĩndjwỳnhmã amijo a'wỳ. Gẽ kute ajaxweo biknor ne akam ngryk kêt jabej. Aje Metĩndjwỳnh Karõ'ã amim karõ punujao biknor ne akam ngryk kêt jabej kum amijo a'wỳ.

23 Be, arỳm ne ba apumũ. Ajaxwe kute ajamỳnh tỳx ne kute ajo ba rã'ã. Nãm ã Pedru Ximãomã ane.

24 NhyM Ximão kum,

—Inêje Bẽnjadwỳr djwỳnhmã akabẽn gẽ aje imã akabẽn jarẽnhja kõt ijo anhỳr kêt, ane.

25 NhyM kam Pedrumẽ Djuão ar Bẽnjadwỳr djwỳnh'ã memã amijarẽnho djan kabẽn'ã kàj bẽ memã ujarẽnho djan kam arỳm o ino re. Ne kam arỳm Djeruxarẽmã akẽx ne. 'Ỳr mõ:n mõr kõt memã Kritu'ã ujarẽnh ny jarẽnho mõ. Pykabê XamarijkaM me ja apỳnh me ba djari krãptĩ memã arẽnho mõ.

ExopijkaM me'õjamã Piripi Jeju'ã ujarẽnh.

26 NhyM kam Piripi arek XamarijkaM ar ba. Kam ar ba nhyM Bẽnjadwỳr djwỳnh kadjy mrãnh djwỳnh'õ arỳm 'ỳr bõx ne kum,

—Kajmã djan amũ aparmã tẽ. Ga, Djeruxarẽmẽ, krĩraxbê Gadjamẽ abenmã pry mẽnha pumũ. Pry 'ãnh ne kapõt

kukrit. Dja ga 'ỳr tẽn 'ỳr bõx, ane.

²⁷ Nhyr arỳm kàjmã djan 'ỳr tẽn arỳm 'ỳr bõx. Nhyr me'õ pry'ã tẽn nhyr omũ. Õ pyka djwỳnhbẽ ne Exopij. Kubẽ eunuku'õ. Exopijkam bẽnjadjwỳr rax nibẽ Kãdjidji. Nhyr kukwakam ra:xi. Kubẽ õ nẽkrẽx kunĩ pumũnh djwỳnh. Djeruxarẽ kurũm ne tẽn. Arỳm ne Metĩndjwỳnhmã rax jarẽn kam tẽn.

²⁸ Ne kam kurũm akubyn õ pyka'ỳr tẽn. Õ kãmranhtỳx, mry kute bjẽrjakam tẽn. Ne kam pi'õk jarẽnho nhỹ. Metĩndjwỳnh kukwakam kabẽn jarẽn djwỳnhbẽ Idjaij nhõ pi'õk ne arẽnho nhỹ.

²⁹ Piripi me'õ ja pumũ nhyr Metĩndjwỳnh Karõ kum,

—'Ỳr aprõt ne kãmranhtỳxmẽ ro'ã tẽn, ane.

³⁰ Nhyr arỳm 'ỳr prõt ne ro'ã tẽn. Nhyr Idjaij nhõ pi'õk jarẽnho nhỹ nhyr arỳm kuma. Ne kam kum,

—Ë, djã ne ga arỳm me kabẽnwã ma? Mỳj'ã ne kabẽn amijakre? ane.

³¹ Nhyr kum,

—Djãm ije mỳjja mar godja ba mỳjja'ã kute amijakreja ma. Kon, me'õ dja imã kraxkõt arẽ ba arỳm kõt kuma. Iwỳr wabin inhikõ'ã nhỹ, ane.

³² Me bakukãmãre Idjaij kabẽn ne eunuku arẽnho nhỹ. Nãm amim,

“Me kute bĩnmã o tẽn nhyr uwbõre kute mrãmri ne mryki'ãtomti djuwbõre pyràk. Ne

kute mrãmri ne me arỳm kĩ jakãro ãmkam mryki'ãtomti jabatãnh nyre bẽn kêt pyràk. Nãm ã aminẽje kabẽn kêtõ ane.

³³ Nãm me 'ẽx ne o kãtãm ne 'ã, 'Tãmwã ne axwekumrẽx. Tãmwã ne axwekumrẽx', ane. Axwe kêtumrẽx nhyr me arỳm tu kum mỳj axwe pãnh jarẽ. Nhyr arỳm tyn wabi nhyr kute õ'ã me'õ kêt pyràk”, ane.

Tãm ne eunuku pi'õkkam arẽnho nhỹ.

³⁴ Nhyr Piripi 'ỳr wabin ikõ'ã nhỹ nhyr kum,

—Imã arẽ. Mỳj me'õ'ã ne Metĩndjwỳnh kukwakam kabẽn jarẽn djwỳnh ja jarẽ? Djãm amijã nãr me'õ'ã? ane.

³⁵ Nhyr kam Piripi eunuku kute pi'õk jarẽn kõt arỳm kum Jeju'ã ujarẽnho krax ne arek 'ã ujarẽnho tẽn.

³⁶ O tẽn kam arỳm ngõ'ỳr bõx nhyr eunukuja kum,

—Ota ngõ. Mỳj dja ba nẽ ga Metĩndjwỳnhmã ngõmã ijadjà? ane.

³⁷ Nhyr Piripi kum,

—Mrãmri aje tu amim Jeju markumrẽx jabej ba kam arỳm ngõmã ajadjã, ane. Nhyr kum,

—Nà. Ba mrãmri tu amim Jeju Kritu markumrẽx. Mrãmri kubẽ Metĩndjwỳnh Krakumrẽx, ane.

³⁸ Nhyr eunuku mry kute kã bjẽrmã kabẽn nhyr arỳm dja. Nhyr kam ar ngõ'ỳr ruw ne arỳm nox ne. Nhyr kam

Piripi arỳm Metĩndjwỳnhmã ngōmã adjã.

³⁹ Ne kam ar wabin dja. Nhyim kam Bẽnjadjwỳr djwỳnh Karō tu Piripi byn mã o tẽ. Nhyim eunuku arỳm ijukri omũnh kêtikumrẽx. Ne kam õ pykamã tẽ. Arỳm kĩnhhtiren tẽ.

⁴⁰ Nhyim kam krĩraxbê Oxotokam ajte Piripi amirĩt ne. Ne kam bu'ã krĩ kunĩkõt memã 'ã ujarẽnh tẽ. Tẽ:n kam krĩraxbê Xedjare'ỳr bõx.

9

*Xaur Jeju'ỳr amijo akẽx.
Kar 22.3, 26.9*

¹ Nhyim kam Xaurja kute ari meo bikẽho baja kute me kangrõnh rã'ã. Kute Bẽnjadjwỳr djwỳnhkõt me ba djwỳnh kangrõnh rã'ã. Nãm mã me'ã memã kum,

—Gẽ me tu me kupa. Gẽ me tu me kupa, ane. Nãm memã anhỳr rã'ãn arỳm me kadjy Metĩndjwỳnh mar djwỳnh nhõ bẽnjadjwỳr rax'ỳr tẽn arỳm 'ỳr bõx ne kum,

² —Ba krĩraxbê Tamagukam me rũnh'ỳr tẽ. Dja ga me kute amim Jeju mar'ã pi'òk no'òk ne imã angã ba memã o tẽ. Ba apỳnh mebê idjaer bikprõnh djakam me rũnh kunĩkõt memã akreo tẽ. Dja me akabẽnkõt me kute amim Jeju mar jabej ne memã katon arỳm imã me kanga. Ba me uwpreu amrẽ Djeruxarẽ'ỳr meo tẽn awỳr meo bõx, ane. Nhyim kam arỳm me'ã memã pi'òk no'òk nhyim arỳm kubyn me'ỳr o tẽ.

³ Me 'ỳr o tẽ:n kam arỳm krĩraxbê Tamagu tẽpo tẽ. Tẽpo tẽ nhyim tu aerbê kàjkwa kurũm mỳjja adjẽnhja prĩne kurwỳ.

⁴ Nhyim arỳm tu pykabê tỳm ne arỳm me'õ kabẽn ma. Nhyim kum,

—Xaur, Xaur, mỳkam ne ga me kute amim imaro abikẽho aba? Aje ba mãn ijo abikẽnh pyrãk ane.

⁵ Nhyim Xaur kum,
—Bẽnjadjwỳr, mỳj me ajõ ga ne ga imã akabẽn? ane.

Nhyim kum,
—Ba, ibê Jeju. Nã gãm me kute amim imaro abikẽho aba ne aje ba mãn ijo abikẽho aba pyrãk. Ne kam te adjumar mex prãmje. Ga, mry kute jẽn h bjẽrja pumũ. Me kute mỳjja djwa mexo mry kamjỳr nhyim arỳm umaje prõt tỳxja pumũ. Nhyim kwỳ amakkre kêtgam tu amikamjỳr djã kanã ne arỳm tokry ne. Gadjwỳ dja ga ari ijo abikẽho aban arỳm atokry:. Nãm Jeju ã kum ane.

⁶ Nhyim kam kum,
—Bẽnjadjwỳr djwỳnh, mỳj ne ga amã kĩnh? Dja ba ã amã o ane, ane.

Nhyim kum,
—On kàjmã djan amũ krĩraxmã wadjã. Kam dja me amã 'ã karõ. Dja ga mrãmri katat me kabẽn man kõt amijo abakumrẽx, ane.

⁷ Nhyim Xaurkõt ar mõrja me'õ kabẽn man kam ar kute ì pumũnh kêtikumrẽx. Ne kam te: umaje te kabẽn mã.

⁸ Nhyim kam Xaur kàjmã djan no põt kajgon arỳm rĩt

kêt ne. Nhyam kam ar pa 'amỳn o tẽn arỳm krĩraxbê Tamagumã wadjã.

⁹ Nhyam rĩt kêt kumrẽx ne. Ne kam kute mỳjja krẽn kêt ne kõm kêt'ã akati amãnhkrut ne ikjêkêt apêx.

¹⁰ Nhyam kam krĩraxbê Tamagukam ne me'õbê Ananij. Bẽnjadjwỳr djwỳnh ne Ananij nokrekam amirĩt nhyam arỳm omũ. Nhyam kum, "Ananij", ane.

Nhyam kum, "Bẽnjadjwỳr djwỳnh, mỳj nã"? ane.

¹¹ Nhyam kum,

—Kajmã djan tẽn pry nhidjibê Katat'ãnh tẽn Djuda nhũrkwã'ỳr bõx. Kam Xaur jabej me kukja. Krĩraxbê Taxukam ne abatãnh djã. Dja ga abej me kukja. Wãkam ne Xaur Metĩndjwỳnhmã amijo à'wỳro nhỹ.

¹² Be, ga ne ga arỳm amikukãm nokrekam amirĩt nhyam akarõ pumũ. Ga ne ga arỳm 'ỳr wadjãn 'ã anhikra dji nhyam arỳm akubyn rĩt mex ne. Nãm ã apumũnho ane. Nãm ã Bẽnjadjwỳr djwỳnh Ananijmã ane.

¹³ Nhyam kum,

—Je, Bẽnjadjwỳr djwỳnh, mỳkam? Xaur wã ne umakumrẽx. Nãm arỳm Djeruxarêkam anhõ me ja krãptĩ ajkê nhyam me krãptĩ arỳm imã arẽ.

¹⁴ Ne jakam arỳm me kadjy Metĩndjwỳnh mar djwỳnh nhõ bẽnjadjwỳr ar me ijã pi'õk no'õk nhyam amrẽ o tẽn. Me ije amã amijarẽnhja kunĩ kadjy arỳm amrẽ pi'õko tẽn. Kute me idjuwpre kadjy ne o tẽn, ane.

¹⁵ Nhyam Bẽnjadjwỳr djwỳnh kum,

—'Ỳr tẽn. Ba ne ba inhõ àpẽn kadjy amijo utã. Dja me bajtemmã ijã ajarẽn me bẽnjadjwỳr rũnhmã ijã ajarẽn mebê idjaermã ijã ajarẽ. Ja kadjy ne ba amijo utã.

¹⁶ Dja ba ĩ kum, "Dja ga ĩ ijã adjujarẽn djõ'ã atokry kumex." Nãm ã Xaur'ã Ananijmã ane.

¹⁷ Nhyam kam arỳm 'ỳr tẽn. 'Ỳr tẽn kam arỳm Djuda nhũrkwãmã wadjãn Xaur'ỳr bõx. Ne kam arỳm 'ã kute ikra djirkam kum,

—Xaur, akmere, gu banhõ Bẽnjadjwỳr djwỳnh Jeju ne ijano ba arỳm awỳr bõx. Pry'ã atẽn nhyam kute amã amijo amirĩtja tãm ne ijano ba awỳr tẽn. Dja ga akubyn arĩt mex nhyam Metĩndjwỳnh Karõ arỳm raxo akadjwỳnhbê nhỹn ar ajo ba. Ja kadjy ne ijano ba tẽn. Nãm Ananij ã kum ane.

¹⁸ Nhyam aerbê no kurũm mỳjja kute tepkã pyrãk rõrõk ne. Nhyam akubyn rĩt mex ne. Ne kam kajmã dja nhyam kam arỳm Metĩndjwỳnhmã ngõmã adjã.

¹⁹ Nhyam kam ajte õ kwỳ krẽn arỳm akubyn tỳx ne.

Xaur memã Jeju'ã ujarẽn nhyam me kum kurê.

A Kõ 11.32

Ne kam arek Tamagukam Jejukõt me ba djwỳnhmẽ ro'ã ar ba nhyam 'ã akati kwỳ apêx.

²⁰ Tamagukam ar bari ne apỳnh mebê idjaer bikprõnh djãkam kãj bê memã ujarẽn tẽn. Nãm memã kum,

—Mrãmri ne Jejubê Bẽnjadjwýrbê kumkatikumrêx. Kubê Kritukumrêx. Kubê Metĩndjwýnh Krakumrêx, anhýr tẽ.

²¹ NhyM me kunĩ kute kabẽn markam te kute kraxkõt marn kam no tyn kumex ne aben kukij ne abenmã kum,

—Bãrãm tãmja ne Djeruxarêkam ari meo bikẽnho ba. Me kute Jeju Kritumã amijarênhjao bikẽnho ba. Bãrãm tãmja ne kute ajte me uwpre kadjy amrẽ tẽ. Kute me kadjy Metĩndjwýnh mar djwýnh nhõ bẽnjadjwýr ar'ýr meo bõx kadjy amrẽ tẽ, ane.

²² NhyM kam Xaur kabẽn mexo amũ amikamẽnho tẽn arým kute memã Jeju jarênh mar me: xkumrêx. Nãm Tamagukam mebê idjaermẽ aktã kabẽno aben japa nhyM me arým kabẽn kõt Jejubê Kritu ma. Mrãmri Jejubê Bẽnjadjwýrbê kumkatikumrêx man arým te kute kum kabẽn'õ jarênh prãmje. Te o anen õkre kadjwýnhbê arĩk amikabẽn kwý jarẽnho kumex.

²³ Nãm ã memã anhýr tẽ nhyM 'ã akati krãptĩ apêx. NhyM kam mebê idjaer kwý arým o aben maro nhýn abenmã kum,

—Mýj dja gwaj Xaur on arým kubĩ? ane. NhyM kam me arým amũ Xaurmã arẽ nhyM arým kuma.

²⁴ Me õ krĩrax nêje ne bu'ã pyka týt nhípêx jabatãnhja nhyM kam apýnh ajkwa krekre djari. NhyM me kute

Xaur katorkõt bĩnmã ajkwa krekre kunĩ'ã ku'ên omũnh'ã rĩtkumrêx ne. NhyM Xaur arým me kuma.

²⁵ NhyM kam akamãt nhyM Jejukõt me ba djwýnh krĩrax nêje pyka týt'ã Xauro wabin djan kadjy djudjêdjêo kaxnokai akã 'ãpren kam Xaur nhýr. Ne kam djudjêdjê arým pyka týt burũm aparmã kumẽn o rwýko tẽn arým pykabê kudja. NhyM kam kãmã djan mã mebê katon tẽ.

²⁶ Tẽ:n kam arým akubyn Djeruxarêkam bõx. Ne kam bit Jejukõt me ba djwýnhmẽ ro'ã ýrmã. NhyM me kum uman 'ã abenmã kum,

—E kum nhýnh ne tãmwa Jeju ma ne kõt ba? Godja ajte me bakwýo ajkẽ, ane.

²⁷ NhyM kam Banabe o tẽn Jeju kute ar anorja'ýr o bõx. Ne 'ã arkum,

—Be, nãm prykõt tẽn arým Bẽnjadjwýr djwýnh pumũ nhyM kum kabẽn jarẽ. NhyM kam arým krĩraxbê Tamagukam Jeju'ã memã ujarênh ba. Nãm kum me uma kêt ne kãj bê 'ã memã ujarênh ba, ane.

²⁸ Nãm arkum ane nhyM kam me arým kum uma kêt ne. NhyM kam Djeruxarêkam Jejukõt me ba djwýnhmẽ ro'ã ar ba.

²⁹ Ar ba:n kum me uma kêt ne Bẽnjadjwýr djwýnh kukwakam memã ujarênh ar ba. NhyM mebê idjaer kwý ne me me bajtembê kregu kabẽnkam kabẽn. NhyM Xaur arým me jamẽ aktã kabẽno aben japanho dja. Aben

japanho dja nhyr kam me bit kute Xaur bĩnmã.

³⁰ Nhyr Jeju kukwakam me kute abeno kamy arým me kuma. Ne kam Xauro tẽn krĩraxbê Xedjaremã o tẽn o bõx. Ne kam krĩraxbê Taxumã ano nhyr arým 'ýr tẽ.

³¹ Nhyr kam me arým me kute amim Jeju marjao bikẽnho ino re. Apýnh me ja kute Jejukõt ar aben pydjio ba djari meo bikẽnho ino re. Pykabê Djudêjakam o ino re. Ne pykabê Garrêjakam o ino re. Ne pykabê Xamarĩkam o ino re. Kunĩkõt ne me meo bikẽnho ino re. Nhyr me arým akubyn umar mex ne. Ne kam Metĩndjwýnh maro amũ amikamẽnho tẽn arým mar ra:x ne. Ne me kum Metĩndjwýnh pymakam katat kabẽn kõt ar amijo ba. Nhyr Metĩndjwýnh Karõ memã kĩnh jadjã nhyr me arým kĩnhkumrêx. Nhyr me katãm krãptĩ arým tu amim Jeju markumrêx ne arým mekõt ajkamẽ. Nhyr kam me arým krãptĩ: tẽ.

Pedru kute Anêjao mex nhyr Dokre tyk nhyr akubyn o tĩn.

³² Nhyr kam Pedru pyka kunĩkõt kute me omũnh kadjy tẽ. Me omũnho tẽn kam krĩbê Ridjakam me jadjwý'ýr bõx. Jeju nhõ me ja'ýr bõx.

³³ Nhyr kamã me'õbê Anêja amrêbê akryn arek ikwã. Akry'ã arým amexbê 8 apêx. Nhyr Pedru arým omũ.

³⁴ Ne kam kum,

—Ë, Anêja, Jeju Kritu arým ajo mex ne. On kãjmã djan anhikwã djãwão mex, ane. Nhyr me aêrbê arým kãjmã dja.

³⁵ Nhyr krĩbê Ridjamẽ krĩbê Xaronakam me ja kunĩ arým omũ. Ne kam arým Bẽnjadjwýr djwýnh'ýr amijo akẽ_{xo} kumex.

³⁶ Pedru krĩbê Ridjakam arek ar ba. Nhyr kam krĩbê Djopekam Jejukõt ba djwýnh ni'õ ar ba. Idjibê ne Tabita. Mebê kregu kabẽnkam ne me kum Dokre jarê. Ukaprĩkumrêx ne mã me õ mýjja kêtõ djuw mexo ba.

³⁷ Ne kam kanên arým ty. Nhyr me amikukràdjãkõt ku'õn kikre tãmkam kýjrũm kumoka'êkam kudji nhyr nõ.

³⁸ Krĩbê Ridja ne krĩbê Djopeo rãm ne ja. Dokre ty nhyr kam me kum,

—Pedru ne Ridjakam ar ba, ane. Nhyr Jejukõt me ba djwýnh arým kuman Pedru'ýr ar amãnhkrut jano. Nhyr ar 'ýr tẽn kam 'ýr bõx ne kum,

—Ë, amikrà kêt ne Ridja'ýr tẽ, ane.

³⁹ Nhyr amibêx ne 'ýr arkõt tẽ. Tẽn kam arým 'ýr bõx. Nhyr ar Pedruo tẽn kýjrũm kumoka'ê'ýr o wabi. Nhyr kam me 'uwtĩ kunĩ 'ýr bõx ne muw. Ne Dokre tĩnri kute apýnh me inõkãti, apýnh kubêkã nhipêx djari mã: kum akreo ku'ê.

⁴⁰ Nhyr Pedru arým bõm me kunĩ jano. Ne kam kõnkrãõ nhýn arým

Metĩndjwỳnhmã o a'uw. Ne kam tykja'ỳr akẽx ne kum,

—Ë Tabita, kàjmã nhỹ, ane. Nhyam arỳm nõ põt ne Pedru pumũn arỳm kàjmã nhỹ.

⁴¹ Nhyam 'ỳr ikran arỳm ikra 'amỳn kàjmã kudja. Ne kam memã kabẽn nhyam me arỳm 'ỳr bõx. Jeju nhõ me jamẽ me 'uwtĩmẽ ne me bõx nhyam arỳm memã kum,

—Ota, arỳm akubyn tĩn ne, ane.

⁴² Nhyam me arỳm krĩbê Djopekam kikrepdjitã abenmã arẽnho ipõk ne. Nhyam me krãptĩ arỳm tu amim Jeju markumrẽx ne.

⁴³ Nhyam kam Pedru arek krĩbê Djopekam ar ba. Me'õbê Ximão nhũrkwãkam ne nhỹ. Ximãobê ne mry kào mex djwỳnh'õ. Pedru krĩ wãkam ar ba nhyam arỳm 'ã akati krãptĩ apêx.

10

Me'õ bajtembê Koneru'ã ujarẽn.

¹ Pedru Djopekam ar ba nhyam krĩraxbê Xedjarekam me'õbê Koneru ar ba. Kubê ne krãkamngõnhre krãptĩ: kubê 100 nhõ bẽnjadjwỳr. Me kute krãkamngõnh ja'ã memã kum,

—Pykabê Itarij kurũm me ja, anhỹro ba.

² Koneru katat Metĩndjwỳnh kabẽn man kõt ar amijo ba. Konerumẽ ũrkwãkam ar krĩja kunĩ ne arkum Metĩndjwỳnh rax puma. Nãm me õ mỳjja kêtka õdjãnhkumrẽx ne mã Metĩndjwỳnhmã kabẽn ar ba.

³ Nhyam kam arỳm myt akẽxkam, 3 orakam, Metĩndjwỳnh kadjy mrãnh djwỳnh'õ nokrekam amirĩt nhyam arỳm omũnho nhỹ. Nhyam kum, “Ë, Koneru”, ane.

⁴ Nhyam kute omũnhkam madja kretin kum, “Bẽnjadjwỳr djwỳnh mỳj nã”? ane. Nhyam kum,

—Ga Metĩndjwỳnhmã akabẽn nhyam arỳm ama. Ga me õ mỳjja kêtka anhõdjãnh nhyam arỳm apumũ.

⁵ Jakam dja ga krĩbê Djopemã anhõ me ja kwỳ jano. Kam ne me'õbê Ximão Pedru. Gê ar tẽn kum arẽn awỳr o bõx.

⁶ Imõtĩ mỳrri ne nhỹ. Mrykào mex djwỳnhbê Ximãomẽ ro'ã ne ar nhỹ. Dja ar tẽn kum arẽn amrẽ awỳr o tẽn o bõx nhyam arỳm amã arẽ ga kabẽn kõt ã amijo ane.

Nãm ã Metĩndjwỳnh kadjy mrãnh djwỳnh Konerumã ane.

⁷ Ne kam mã tẽ. Nhyam arỳm amiwỳr ar amãnhkrut ne ikjêkêt 'uw. Me kute ar amãnhkrut pa 'amỳnhja ne kum àpẽnh kajgo ar ba. Nhyam pydji ja ne kubê õ krãkamngõnh. Adjwỳnhdjwỳ ne katat Metĩndjwỳnh kabẽn man kõt ar amijo ba. Ne kam Koneru tãri kum àpẽnh ar ba. Nãm amiwỳr ar ja 'uw nhyam ar arỳm bõx.

⁸ Nhyam kam prĩne arkum kadjy mrãnh djwỳnh'ã ajarẽn arỳm krĩbê Djopemã ar ano.

Mỳjja kute Pedru nokrekam

amirĩt nhym kute omũnh.

Kar 11.5

⁹ Nhym ar'ã akati nhym ar arým 'yr tẽ. 'Yr tẽ:n arým krĩ tẽpo tẽ. Nhym arkum ajmã Pedru krĩraxkam kikre'ã wabin imõk'ã nhỹ, imõk ngrengrer'ã nhỹ. Mebê idjaer ne me tu õ kikre nhimõk po. 'Yr ne wabin nhỹ. Ne kam Metĩndjwýnhmã kabẽno nhỹ. Kàjkwa nhipõkri myt nhỹrkam.

¹⁰ Ne kam kum prãm ne bit kute õ kwý krẽnmã. Nhym ar arým kum õmrõo dja. O dja nhym Pedru jaêrbê mýjja amirĩt nhym omũ.

¹¹ Kàjkwa ne abenbê ajkij nhym omũ. Nhym mýjja kute kubêkati pyrãk rwýk mõ. Idja amãnhkrut ne amãnhkrut. Nhym mýjja idja kunĩ 'amýn o rwýko mõ.

¹² Kadjwýnhbê ne apýnh pykakam mry kunĩ. Apýnh rop, apýnh mry ngãngão mrãnh, apýnh àk, mry kunĩ kubêkati kadjwýnhbê ikwã nhym omũ.

¹³ Nhym kam arým me'õ kum kabẽn nhym kuma. Nhym kum,

—Ê, Pedru kàjmã djan 'õnh bĩn krẽ, ane.

¹⁴ Nhym Pedru kum,

—Kati, Bẽnjadjwýr djwýnh. Mõjdjê kute me ibê mýjja kakrit pyma ja ne ije kur kêtumrẽx, ane.

¹⁵ Nhym ajte kum,

—Be, Metĩndjwýnh kute mýjja mex kwãrik wãnh kum kakrit jarẽnh kêt, ane.

¹⁶ Be, me'õ kum kabẽn ne ajte kum kabẽn ne ajte

kum kabẽn nhym aêrbê mýjja akubyn kàjkwamã wabi.

¹⁷ Nhym Pedru amim,

—Je, mýj'ã ne ije mýjja pumũnhja amijakre? ane. Nãm amim anhỹro dja nhym Koneru kute ar anorja kikre jabej me kukij nhym me arým arkum arẽ. Nhym ar 'yr tẽn arým ajkwa krekre tãri bõx ne dja. Ne arým abej me kukij

¹⁸ ne kàj bê memã kum,

—Ximão Pedru, djori kikre wãkam nhỹ? ane.

¹⁹ Nhym wãnh Pedru kute mýjja pumũnh'ã arek amikabẽn maro nhỹ nhym Metĩndjwýnh Karõ arým kum,

—Ê, ar amãnhkrut ne ikjêkêt ne ar ajabej akukij.

²⁰ Kàjmã djan ar'yr rwýn arkõt tẽ. Kwãrik wãnh ar kubajtemkam axwe amikam adjumar kêt. Ba ne ba ar ano nhym ar tẽ, ane.

²¹ Nhym Pedru arým ar'yr ruw ne ar'yr bõx ne arkum,

—Ê, ba, ba ne gar ijabej. Mýj ne gar amã kĩnh ne iwýr tẽ? ane.

²² Nhym ar kum,

—Krãkamngõnh krãptĩ: kubê 100 nhõ bẽnjadjwýr'õ ne ar ijano bar awýr tẽ. Idjibê ne Koneru. Nãm katàt amijo ban kum Metĩndjwýnh rax pyma. Nhym mebê idjaer kunĩ kum mex jarẽ. Metĩndjwýnh kadjy mrãnh djwýnhja ne kum karõn kum, “Pedru'yr ar 'õ jano gê amrẽ awýr tẽn amã kabẽn jarẽ. Dja ga prĩne kabẽn ma”, ane.

²³ Nãm ar Pedrumã ane nhym arým arkum, “Amrẽ ar ikõt wadjã”, ane. Ne

kam arkum aminhũrkwã jarẽ
nhym ar arým kam nhỹ.

*Pedru Koneru nhũrkwãkam
bõx.*

Nhym ar'ã akati nhym
Pedru arkõt arým 'yr tẽ.
Djopekam Jeju kukwakam
me kamy kwý ne arkõt tẽ.

²⁴ Amũ Xedjare'yr tẽn 'yr
bõx. Nhym Koneru arým
arkam amako nhỹ. Nãm arým
amijã õbikwamẽ kute meo
õbikwao akuprõ.

²⁵ Nhym ar me'yr bõx nhym
Pedru kikremã àr tẽ nhym
Koneru arým kajpa. Ne
umaje amijo ngriren parbê
tým ne ibõ.

²⁶ Nhym Pedru pa 'amýn
kajmã kudjan kum,

—E kum, kãjmã dja badjwý
ibê pykabê me'õ, ane.

²⁷ Ne kam kum kabẽn tẽn
wadjà. Nhym me krãptĩ
akuprõ nhym arým me omũ.

²⁸ Ne kam memã kum,

—Be, me ba ne ba me
me bajtemmẽ ibikprõnh
kêtkumrêx. Me ibê idjaerkam
ikukràdjã kõt ba me me
bajtem nhũrkwãmã idjãr
kêtkumrêx. Arým ga me ama.
Nhym kam Metĩndjwýnh imã
ikukràdjã ny jarẽ. Imã me
kunĩ kĩnhmã ne imã arẽ.
Ne ije me'õmã kakrit jarẽnh
kêtmã ne imã arẽ. Ije me'õo
me bajtem kêtmã ne imã arẽ.

²⁹ Kam aje imã ar anorja
iwýr bõx ne ar kute imã ak-
abẽn jarẽnhkam ba aminêje
ikabẽn kêt ne tu arkõt awýr
tẽn bõx. Bõx ne arým me
anhũrkwãmã wadjãn me an-
hikõ'ã nhỹ. Kam ba me amã
arẽ. Mýj kadjy ne ga me ijo

bõx? Mýj ne ga me amã kĩnh?
Nãm ã Pedru memã ane.

³⁰ Nhym Koneru kum,

—Amũja'ã, arým 'ã arn-
grobê 4 apêx ba amijajburo
nhỹ. Nhym ã myt ibõ ane,
3 orakam ba inhũrkwãkam
Metĩndjwýnhmã ikabẽno nhỹ.
Nhym ijaêrbê me'õ ikuka
kõnh dja nhym õ kubêkã
jadjênh ne.

³¹ Nhym imã, “Ë Koneru,
ga Metĩndjwýnhmã akabẽn
nhym arým ama. Ga me
õ mýjja kêtkam anhõdjãnh
nhym arým apumũ.

³² Jakam dja ga krĩraxbê
Djopemã anhõ me ja kwý
jano. Kam ne me'õbê Ximão
Pedru. Gê ar tẽn kum arẽn
awýr o bõx. Imõti mýrri ne
me'õ mrykào mex djwýnhbê
Ximão nhũrkwã. Kam ne ro'ã
nhỹ. Pedru dja awýr bõx ne
amã arẽ.” Nãm ã me'õ imã
ane.

³³ Ba kam amikrà kêt ne
awýr ar ano. Be, arým
ga bõx ba me ikĩnhkumrêx
ne. Ne jakam ba me ikunĩ
Metĩndjwýnh parbê nhỹ.
Metĩndjwýnh kute kabẽn'ã
amã karõ kunĩ me ije mar
kadjy ne ba me nhỹ. Nãm ã
Koneru Pedrumã ane.

³⁴ Nhym kam Pedru kum,

—Mrãmri ne Metĩndjwýnh
kum me kunĩ kĩnho aben
pyràk. Ja arým imã
amirĩtkumrêx ne.

³⁵ Be, mebê idjaer nàr
me bajtem. Apýnh me ba
djã kunĩkõt me kunĩ. Me
apýnh kum Metĩndjwýnh rax
pyman katàt kute amijo baja,
Metĩndjwýnh kum me ja kunĩ
kĩnh.

36 Ba me amã kabẽn jarẽ ga me ama. Be, Metĩndjwỳnh ne mebê idjaermã me umar mex jarẽ. Dja me tu amim Jeju Kritu markumrẽx ne arỳm umar mex. Kubê ne me kunĩ nhõ Bẽnjadwỳr djwỳnh. Metĩndjwỳnh ne mebê idjaermã ujarẽnh ny ja jano.

37 Me ga ne ga me arỳm 'ã ujarẽnh ma. Djuão kute 'ã memã ujarẽnhkam ngõmã me angjẽnhkam ne me Garrêjakam Jeju'ã ujarẽnhmo krax. Ne kam Djudêja kunĩkõt me 'ã ujarẽnh ar ba ga me arỳm ama.

38 Be, Metĩndjwỳnh ne Nad-jarekam Jejumã ta Karõ jano nhym arỳm raxo kadjwỳnhbê nhỹn ar o ba nhym arỳm kuk-wakam tỳx ne. Ne kam ãpẽn mex ar ba. Nhym Xatanaj meo ba nhym me umar punu:re nhym Jeju arỳm me kunĩo mex. Metĩndjwỳnh kute kumẽ amijo kajkepkam ne mã meo mex ar o ba.

39 Kute mỳjja kunĩ nhipêxkõt ne bar omũ. Mebê idjaer nhõ pykakam bar omũn krĩraxbê Djeruxarẽkam omũn arỳm 'ã memã idju-jarẽnh ar iba. Nãm me pĩte'y'ã kunhõn kubĩ.

40 Nhym kam 'ã akatin akatin akati nhym Metĩndjwỳnh akubyn o tĩn. Ne irãri o amirĩt bar omũ.

41 Me kunĩmã ne o amirĩt kêt. Metĩndjwỳnh ta kute amrêbê amijo me utàr jamã ne o amirĩt ne. Me kute omũnhkõt memã 'ã ujarẽnh kadjj ne memã o amirĩt. Ar

imã ne arỳm o amirĩt ne. Ar ba ne bar akubyn tĩnkam ro'ã inhõ kwỳ krẽn kõt ikõ.

42 Nhym ta ar imã karõn ar imã, "Mrãmri ne Metĩndjwỳnh arỳm amijo ipytã. Dja ba memã axwe pãnh jarẽ. Me tĩn ne ar bajamã axwe pãnh jarẽ. Me tykjamã axwe pãnh jarẽ. Ja kadjj ne amijo ipytã. Tãm dja gar kàj bê memã arẽnho aba. Arỳm ar aje ipumũnhkõt memã 'ã adjujarẽnh ar aba." Nãm ã ar imã ane.

43 Be, Metĩndjwỳnh kuk-wakam kabẽn jarẽnh djwỳnh kunĩ ne me amrêbê: me bakukãmãremã kum, "Jeju arỳm tyk ne akubyn tĩnkam dja me kwỳ ĩ pỹnhkõt tu amim markumrẽx nhym Metĩndjwỳnh arỳm me axwe maro aknon mekam ngryk kêt." Nãm me ã me bakukãmãremã ane, ane.

44 Pedru memã ja jarẽnho dja nhym Metĩndjwỳnh Karõ arỳm me kunĩkam ruw ne ar meo ba. Me kute kabẽn maro ýrja kunĩkam ruw ne ar meo ba

45-46 nhym me arỳm apỹnh me ba djakam me kabẽnkam kabẽno kumex. Me kute me kabẽn mar kêtjakam ne me kabẽno kumex. Ne apỹnh me kabẽnkam Metĩndjwỳnh rax jarẽnho kumex. Nhym Pedrukõt ar bõxja arỳm kuma. Kõt ar bõx jamã ne me kum me my kà rẽnhe jarẽ. Ar ja ne ar amrêbê tu amim Jeju markumrẽx. Nãm ar me kabẽn man arỳm mekam no tyn djan abenmã kum,

—Je, amrêbê me babê idjaermãbit ne Metĩndjwỳnh

kute Karõ janor. Ne kam arým jakam tu me bajtemmã Karõ jano, ane.

Nhym Pedru arkum,

47 —Be, amrêbê Metĩndjwýnh kute me bamã Karõ janorkõt ne arým jakam ã me bajtemmã anoro ane. Me babê idjaer ren amrêbê abenmã, “Kwãrĩk wãnh ngômã me bajtemja jangjênh kêt”, ane. Nhym be, jakam Metĩndjwýnh kute memã Karõ janorkam me baje ngômã me angjênh kadjy amimar, ane.

48 Ne kam arkum,

—Arým ne me tu amim Bēnjadjwýr djwýnh markumrêx. Ar Metĩndjwýnhmã ngômã me angij, ane. Nhym ar arým ã meo ane. Nhym kam me amijã Pedru nēn kum,
—Dja ga arek me ikam ar aba gê ajã akati kwý apêx ga kam ajte tē, ane.

11

Pedru kute Djeruxarēkam me jamã amikõt amijarēnh.

Kar 10.9

1 Nhym kam me bajtemdjwý arým tu amim Metĩndjwýnh kabēn markumrêx nhym me kwý arým amũ memã arēnh ipõk ne. Nhym pykabê Djudējakam Jeju kute ar anorja arým me arēnh ma. Nhym Jeju kukwakam me kute abeno kamydjwý me arēnh ma.

2 Nhym kam Pedru arým akubyn krĩraxbê Djeruxarēmã tēn bõx. Nhym me kute amim Jeju mar kwý mebê idjaer kukràdjã tũm'ã no tỳxi. 'Ã ne me memã me

my kã rēnhne jarē. Pedru bõx nhym me my kã rēnhne arým Pedrumē aktã kabēno aben japanho dja.

3 Ne kum,

—Ga ne ga me bajtem nhũrkwãmã wangij ne me ro'ã adjàkuro akrĩ, ane.

4 Nhym Pedru akubyn amijo tēn krax kurũm prĩne 'ã memã ajarēn memã kum,

5 —Be, krĩraxbê Djopekam ne ba Metĩndjwýnhmã ik-abēno nhỹ. Nhym mýjja ijaêrbê inokrekam amirĩt ba omũnho nhỹ. Mýjja kute kubêkãti pyrãk. Nhym mýjja idja kunĩ 'ãnh 'amýn iwýr o rwýko mõ. Ne arým iwýr o bõx.

6 Ba kam arým omũnho dja nhym apýnh pykakam mry kunĩ, ropmē mry ngãngão mrãnhmē àkmē kadjwýnhbē nõ ba omũ.

7 Nhym kam kàjkwa kurũm me'õ kabēn ba kuma. Nhym imã, “Ē Pedru kàjmã djan 'õnh bĩn krē”, ane.

8 Ba kuman arým kum, “Bēnjadjwýr djwýnh, kati. Mõjdjê kute mýjja kakrit, mýjja punu wã nēje me imã kabēn kõt ije kur kêtumrêx”, ane.

9 Nhym kàjkwa kurũm me'õ ajte imã, “Be, Metĩndjwýnh kute mýjjao mex kwãrĩk wãnh ga kum kakrit jarēnh kêt”, ane.

10 Be, me'õ imã kabēn ne ajte imã kabēn ne ajte imã kabēn nhym arým mýjja kunĩ akubyn kàjkwãmã wabi.

11 Nhym ijaêrbê ar amãnhkrut ne ikjêkêt kikrekam inhýrja'y'r bõx.

Krĩraxbê Xedjare kurũm me'õ imã ar ano nhym ar tẽn bõx.

12 Nhym Metĩndjwỳnh Karõ imã, “Dja ga arkõt tẽ. Kwãrik wãnh ga Ar kubê me bajtemkam axwe adjumar kêt”, ane. Ba kam arkõt tẽ. Nhym Jeju kukwakam gwaj bakamy Ar kubê 6ja arỳm ikõt tẽ. Bar 'ỳr tẽn kam Koneru nhũrkwãkam bõx ne arỳm 'ỳr wadjã.

13-14 Nhym kam ar imã 'ã ajarẽ. Nãm ar imã, “Metĩndjwỳnh kadjy mrãnh djwỳnh'õ inhũrkwãkam dja ba omũ. Nhym imã, ‘Dja ga anhõ me ja kwỳ krĩraxbê Djopemã ano. Me'õbê Ximão Pedru ne kam ar ba. Gê ar kum arẽn amrẽ awỳr o bõx. Ta dja amã kabẽn jarẽ. Gamẽ anhõbikwa kunĩmẽ dja gar kabẽn ma nhym Metĩndjwỳnh arỳm ar ajaxwebê ar apytã.’ Nãm ã kadjy mrãnh djwỳnh imã ane.” Nãm Koneru ã ar imã ane. Nãm ã Pedru me kukràdjã tũm'ã me no tỳxjamã ane.

Ne kam ajte memã kum,

15 —Ba kam memã ikabẽn kraxbit jarẽnho dja. Nhym Metĩndjwỳnh Karõ arỳm mekam ruw ne meo ba. Amrẽbê kute me bajo ba kõt ne ã wãkamdjwỳ arỳm meo bao ane.

16 Ba kam akubyn amijo tẽn arỳm amijã Bẽnjadjwỳr djwỳnh kabẽn ma. Nãm me bamã, “Be, Djuão Metĩndjwỳnhmã ngõmãbit me angij. Nhym be, dja ba ar amã Metĩndjwỳnh Karõ jano nhym arỳm ar ajo ba”, ane.

Nã bãm Bẽnjadjwỳr djwỳnh kabẽn ja man kõt ar amã arẽ.

17 Be, gu me baje tu amim Bẽnjadjwỳr djwỳnhbê Jeju Kritu markumrẽxkam ne amrẽbê me bamã Karõ jano. Jakam ne me bajtemdjwỳ me bakõt tu amim markumrẽx nhym arỳm ã memãdjwỳ Karõ janoro ane. Kam ba ar amã arẽ gar ama. Djã ne ba iraxo Metĩndjwỳnh jakre got ba kubê aptã? Kati. Nãm ã Pedru memã ane.

18 Nhym me arỳm amijã kabẽn man Pedrumã kabẽn krãta. Ne arỳm abenmã Metĩndjwỳnh rax jarẽn abenmã kum,

—Be, me bajtemdjwỳ ne Metĩndjwỳnh arỳm kum me kĩnh ne arỳm memã amak bõ. Memã amak bõ nhym me arỳm amikam kaprĩre wãnh axwemã iren Jeju'ỳr amijo akẽx. Jakam dja me kõt tũn ne ar ba rã'ã: rã'ã ne, ane.

Ãxikikam me kute Jeju mar'ã ujarẽnh.

19 Be, amrẽbê me kute Exewão bĩnkam ne me me kute amim Jeju marjao bikẽnho mõ. Nhym kam me arỳm ajmã. Ajmã:n kam me kwỳ amũ pykabê Penixijmã bõx. Nhym me kwỳ amũ apẽxtibê Xipremã bõx. Nhym me kwỳ krĩraxbê Ãxikimã bõx. Me ja ne me kãj bê mebê idjaermãbit 'ã ujarẽnh tẽ.

20 Nhym be, me kwỳ ja ne me apẽxtibê Xiprekam abatãnh djã nhym me kwỳ pykabê Xirenikam abatãnh djã. Me kwỳ ja ne me Ãxiki'ỳr bõx ne arỳm me

bajtembê kregumã arê. Memã Bẽnjadjwýr djwýnh Jeju'ã ujarênh ny jarê.

²¹ Nãm me me bajtemmã arê nhym Bẽnjadjwýr djwýnh mekmê amijo kajkep. Me kute memã Jeju jarênh jamê amijo kajkep nhym me arým kabên mexkumrêx ne. Nhym me bajtem krãptĩ: tu amim Bẽnjadjwýr djwýnh markumrêx ne arým 'ýr amijo akêx.

²² Nhym me arým amũ me arê. Nhym onĩj krĩraxbê Djeruxarêkam me kute amim Jeju mar ne kôt ar aben pydjio baja arým me arênh ma. Ne kam Āxikimã Banabe jano. Nhym 'ýr tẽ:n kam

²³ 'ýr bõx ne arým me omũn amim,

—Be, mrãmri ne Metĩndjwýnh tu kum me kaprĩ:kumrêx* ane. Ne kam arým mekam kĩnhkumrêx ne memã 'ã karõn memã kum,

—Dja gar amã Bẽnjadjwýr djwýnh jabê:n kabên man arek kôt amijo abakumrêx. Kwãrĩk wãnh 'ã adjukanga kêt. Nãm ã memã anhýro bao ane.

²⁴ Be, Banabe ne mexkumrêx nhym Metĩndjwýnh Karõ arým raxo kadjwýnhbê nhýn ar o ba nhym mrãmri tu amim Metĩndjwýnh mar tỳ:xkumrêx. Nhym ô'ã arým me krãptĩ Bẽnjadjwýr djwýnh'ýr amijo akêx ne tu amim markumrêx.

²⁵ Nhym kam Banabe amũ krĩraxbê Taxumã tẽ. Kute

kam Xaur jabej kadjy ne tẽ. Nãm 'ýr tẽ:n arým 'ýr bõx.

²⁶ 'Ýr bõx ne kam abej ne arým kum kato. Ne kam akubyn Āxiki'ýr o bõx. Nhym kam ar arým me kute amim Jeju mar ne kôt ar aben pydjio bajamê ro'ã akuprõ. Aben tã me ro'ã akuprõ. Me krãptĩ:mã Metĩndjwýnh kabên jarênh ku'ê: nhym ar'ã amexmê na apêx. Be, krĩraxbê Āxikikam ne me Jejukôt me ba djwýnhja kumrêxmã me kute amim Kritu mar jarê.

²⁷ Nhym kam Metĩndjwýnh kukwakam kabên jarênh djwýnh kwý bõx. Krĩraxbê Djeruxarê kurũm Āxiki'ýr bõx.

²⁸ Nhym kam ar 'õ kãjmã me ipõkri dja. Idjibê ne Agabu. Agabu kãjmã djan Metĩndjwýnh Karõ kukwakam memã kum,

—Dja apýnh me ba djari pyka kunĩkôt mebê djwý kêt. Nhym me kunĩ kum prã:m, ane. Nhym tũmrãm arým kato. Bẽnjadjwýr raxbê Kraõdjõ memã ýrri ne arým kato nhym me arým kum prã:m.

²⁹ Nhym memã prãm kêttri Āxikikam Jejukôt me ba djwýnh kunĩ arým abenmã kabên djin abenmã kum,

—Gwaj amikutã memã banhõ mýjja kwý jano. Jeju kukwakam me bakamy pykabê Djudêjakam ar bajamã ano, ane.

* **11:23** Djãm me ta ne me axwe kêt nhym pãnh kum me kaprĩ Kati. Me ta te axwe kêtãm nhym ta arým tu kum me kaprĩ.

Nhym me abenmã kum,

—Dja gwaj ã memã o ane.
Dja gwaj ã memã o ane, ane.

³⁰ Nhym kam Banabemẽ Xaur ar kute memã o tẽmmã nhym me arỳm arkum aminhõ mỳjja ngã. Ne arkum,

—Dja gar me kute Jeju nhõ me jao ba djwỳnhmã angã nhym me arỳm memã kungrã, ane.

12

Pedru mebê ijê djà kurũm kator:

¹ ãxikikam me kute memã mỳjja nhõrmã o dja: nhym onĩj pykabê Djudêjakam bẽnjadjwỳr raxbê Erodji arỳm àkrê:. Àkrên arỳm õ me ja jano nhym me me kute amim Jeju mar kwỳo rờròk ne. Me kute Jejukõt ar aben pydjio baja kwỳo rờròk ne. Kute meo bikẽnh kadjy meo rờròk ne.

² Ne kam arỳm kàxdjwa kajgoo Xijagu bĩ. Xijagumẽ Djuão ar axikõt apõx.

³ Nãm me Xijagu bĩ nhym mebê idjaer arỳm kam kĩnhkumrẽx. Nhym Erodji arỳm mekam kĩnhkõt omũn kam kute Pedruo tỳm kadjy memã arẽ. Me kute djwỳponhbit kur djà nhõ akatikam ne memã arẽ.

⁴ Nhym kam me arỳm o tỳm ne kubê ijê. Nhym kam Erodji 'ỳr õ krãkamngõnhbê 16 jano. Nhym me kute Pedru pumũnh kadjy me arỳm meo aben nhikjê'ã kabẽn. Me kunĩbê 4'ã kabẽn. Nhym kam me 'ã aben japanho dja. Metĩndjwỳnh me irõbê mrãnh djà nhõ akati apêx

totokbê Erodji bit kute memã o katormã. Kute memã kukjêr nhym me kute bĩnmã bit kute memã o katormã.

⁵ Kam ne me arek mebê ijê djakam Pedruo dja. Nhym me kute amim Jeju mar ne kõt ar aben pydjio baja ne me Pedruo Metĩndjwỳnhmã à'wỳr'ã rĩtkumrẽx.

⁶ Nhym nêje akamãtkam Erodji amim,

—Gê kryrãm, ba memã Pedruo ikato, ane. Nhym Pedru arek õto nõ. Nhym krãkamngõnh amãnhkrut ne aktã ijên o nhỹ. Kàxirãxo ne krãkamngõnh Pedrumẽ aktã amijãpre. Nhym kre'ã ku'ê djwỳnh ar 'ã ijê djà kuri dja. Arek kre nêje dja.

⁷ Nhym Pedru õto nõ: nhym Bẽnjadjwỳr djwỳnh kadjy mrãnh djwỳnh'õ arỳm 'ỳr wadjã. Nhym arỳm mebê ijê djà kadjwỳnhbê irã. Nhym arỳm Pedru nhikre'i nhikjêbê kurwan kàjmã kangõn kum,

—Amikrà kêt ne kàjmã dja, ane. Nhym kàjmã dja nhym kàxirãxo inỳx 'ãpre djà arỳm tu rờròk ne.

⁸ Nhym kadjy mrãnh djwỳnh kum,

—On amipren aparkà ponh jadjã, ane nhym arỳm ã amijo ane. Nhym ajte kum,

—Anhõ kubêkà krãkào amikupun ikõt tẽ, ane nhym arỳm amikupu.

⁹ Nhym mã kator tẽ nhym arỳm kõt tẽ. Ne kute amimar kêt kam amim we,

—Be, nãm mỳjja kute ijo anhỹr kajgo. Nã bãm amiptir kajgoo nõ, ane.

10 Nhyṁ ar arỳṁ amipānh 'ā ijē djā ja mē. Kam ne kre'ā ku'ē djwỳnh ar ja dja. Nhyṁ ar ajte amipānh 'ā ijē djā ja mē. Kam ne kre'ā ku'ē djwỳnh ar jadjwỳ dja. Nhyṁ kam ar arỳṁ krĩrax 'ỳr kàxiràxtio 'ā ijē djā ja tēpo tē nhyṁ ta arkum amijā kuta. Nhyṁ arỳṁ ar kato. Ne pry ja kumrēx'ā tēn amipānh kumē nhyṁ kadjy mrānh djwỳnh arỳṁ mā kubē tē.

11 Nhyṁ Pedru arỳṁ kute amiptir kētja man amim,

—Je, mrāmri ne Bēnjadjwỳr djwỳnh Jeju imā kadjy mrānh djwỳnh jano nhyṁ Erodjibē arỳṁ ipytā. Mebē idjaer kute ibĩnmā kam amak kajgo nhyṁ arỳṁ mebē ipytā, ane.

12 Ne arek amimaro tē:n kam arỳṁ Marij nhũrkwā 'ỳr bōx. Djuāo Makō ne Marij kurũm kato. Kikre jakam ne me krāptĩ Metĩndjwỳnhmā kabēno nhỹ.

13 Nhyṁ Pedru bōx ne arỳṁ kikre'ā ijē djā mô. Nhyṁ me ō àpēnh nija àmōr man arỳṁ kute me'ō pumũnhmā 'ỳr tē. Idjibē ne Rodji.

14 'Ỳr tēn arỳṁ 'ā ijē djā 'ỳr bōx. Nhyṁ Pedru kabēn nhyṁ arỳṁ mrāmri Pedrukumrēx kabēn ma. Ne arỳṁ kĩnhkam tu kikre'ā ijē djā 'ā 'ỳr kēt ne akubyn me 'ỳr wadjān memā kum,

—Ô kum, Pedru kikre'ā ijē djā tāri dja, ane.

15 Nhyṁ me tu kum, “Ajbā”, ane. Nhyṁ, “Kati, mrāmri”, ane. Nhyṁ me arĩk kum,

—Be, kadjy mrānh djwỳnh kute mā Pedruo baja ne dja, ane.

16 Nhyṁ wānh Pedru arek 'ā ijē djā môro dja nhyṁ kam me kum 'ā kutan arỳṁ omũ. Omũn kam arỳṁ te kute mỳjja marmā kam no tyn kumex.

17 Nhyṁ memā aminhikra bēno dja nhyṁ me arỳṁ anhikrē. Nhyṁ kam arỳṁ Bēnjadjwỳr djwỳnh Jeju kute mebē ijē djā kurũm o kator'ā memā ajarē. Ne kam memā kum,

—Aje, dja gar tēn Xijagumē Jeju kukwakam me kute abeno kamy arkum ijā ajarē. Ba on, ane. Ne kam arỳṁ amũ kikre 'ō 'ỳr tē.

18 Nhyṁ kam akati. Nhyṁ arỳṁ krākamngōnh abenkam kangao kumex. Bēnjadjwỳr mekam ngryk karō abenkam kangao kumex. Ne abenmā kum, “Nār Pedru? Nār Pedru”? ane.

19 Nhyṁ kam Erodji Pedru 'ỳr me ano. Nhyṁ me abe:j ne te abej aprā. Nhyṁ arỳṁ prĩne kre'ā ku'ē djwỳnh ar kukij. Nhyṁ me te: aminēje kum kabēn ne. Nhyṁ arỳṁ memā arēn memā kum,

—Pedru kator pānh me kupa, ane. Nhyṁ me arỳṁ me kupa.

Nhyṁ kam Erodji arỳṁ pykabē Djudēja kurũm amũ tēn arỳṁ krĩraxbē Xedjare 'ỳr bōx. Ne kam arek kam ar ba.

20 Arỳṁ krĩraxbē Xirukam me jamē krĩraxbē Xidōkam me jakam ngryk mex ne. Nhyṁ me arỳṁ axikōt 'ỳr bōx. Me bōx djwỳnhràṁ ne me Erodji

nhõ àpênh rax'õmã amijarê. Idjibê ne Bradju. Kubê ne Erodji nhõ kumoka'ê, kam õt djà, nêje omũnh djwỳnh. Kute me nêje Erodjimã kabên kadjy ne me Bradjumã amijarê. Amrêbê ne me kute Erodji nhõ pykakam õ djwỳ jamỳnhõ ku'ê. Ne kam me bê djwỳ kêt karõ Bradjumã amijarê nhym arỳm me nêje bẽnjadjwỳr Erodjimã kabên jarê.

²¹ Nhym kam Erodji kute memã kabên kadjy akati'õ jarê. Nhym arỳm 'ã akati bõx. Nhym Erodji arỳm õ kubêkà rũnhõ prĩne amijo mex ne õ krĩ djà rax'ỳr bõx ne kam nhỹ. Nhỹn arỳm memã kabêno nhỹ.

²² Nhym kam me arỳm abenmã o akij ne abenmã kum,

—Djãm pykakam me'õ kabên got? Be, kubê ne kàjkwakam metĩndjwỳnh'õ, anê.

²³ Nhym totokbê arỳm Bẽnjadjwỳr djwỳnh kadjy mrãnh djwỳnh mỳj kanêjao kubĩ. Nhym kõp arỳm kakuw nhym arỳm ty. Be, mỳkam? Bir, me kute kum metĩndjwỳnh jarênh nhym kute aminêje memã kum, “Kati”, anhỹr kêtgam. Kute memã kum, “Kati, atemã kàjkwakam Metĩndjwỳnh py-dji”, anhỹr kêtgam ne kadjy mrãnh djwỳnh mỳj kanê punure jao kubĩ nhym arỳm ty.

²⁴ Nhym kam me amũ memã Metĩndjwỳnh kabên jarênhõ kumex nhym me

krãptĩ arỳm kum kĩnh. Nhym me kute tu amim Jeju markumrêxja arỳm krãptĩ: mõ.

²⁵ Be, amrêbê ne ãxikikam me kute memã me õ mỳjja kwỳ janormã. Djeruxarêkam me õ mỳjja kêtjamã me kute anormã. Nhym Banabemê Xaur ar arỳm amũ me kadjy o mõn memã o bõx ne arỳm memã kungã. Memã kungãn arỳm akubyn kurũm akêx ne tẽ. Ar Djuão Makõ japrõn o tẽ. Tẽ:n arỳm akubyn ãxikikam bõx.

13

Me kute Jeju mar kute amũ Banabemê Xaur ar anor.

¹ Be, ãxikikam me kute amim Jeju mar ne kõt ar aben pydjio bajakam ne me kwỳbê Metĩndjwỳnh kukwakam kabên jarênh djwỳnh. Nhym me kwỳbê memã kukràdjã'ã ujarênh djwỳnh. Ar idjibê ne Banabemê Ximião Nidjême Ruxumê Manaũmmê. Krĩraxbê Xirenikam ne Ruxu abatãnh. Manaũm ne bẽnjadjwỳr raxbê Erodjimê ro'ã abatãnh ne kute o kamy.

² Ar Metĩndjwỳnhmã rax jarê ne kum amijajburo nhỹ. Nhym Metĩndjwỳnh Karõ arkum,

—Dja gar imã Banabemê Xaur aro aben nhikjê. Ba arỳm ar àpênh djà ny kadjy aro amiptã, ane.

³ Nhym kam ar amijajburo nhỹn Metĩndjwỳnhmã aro à'wỳro nhỹ. Ne kam ar krã'ã aminhikra djin amũ ar ano.

4 Metĩndjwŷnh Karõ ã kute ar anoro anhŷrkam ne ar arŷm krĩraxbê Xerxiŷ'ŷr tē:n kam 'ŷr bõx. Ne kam kàraxkam ngõ raxbê pyka kêtôt tē. Apêxtibê Xipre'ŷr tē:n kam arŷm 'ŷr bõx.

5 Krĩraxbê Xarami'ŷr ne ar bõx. Ne kam wabin tē. Apŷnh mebê idjaer bikprõnh djakam kàj bê memã Metĩndjwŷnh kabēn jarēnho tē. Djuão Makõdjwŷ ne ar aprõn o tē. Arkum àpēnhmã ne ar o tē.

6 Ne kam pykakõt krĩraxbê Papu'ŷr tēn 'ŷr bõx. Ne kam arŷm me'õbê Bajēju kajpa. Kubê ne mebê idjaer'õ. Ta ne amijo apŷnh mŷjja mar mexo ban me kupēnho ban amijo wajangao ba. Ne kam ta amijo Metĩndjwŷnh mar mex ne amijo 'êx ne we kukwakam memã kabēn jarēnho ba.

7 Nãm pyka tãmkam bēnjadjwŷrmã àpēnh ar ba. Bēnjadjwŷr nhidjibê ne Xedju Paur. Bēnjadjwŷr krã mexkumrêx. Banabemê Xaur ar Papu'ŷr bõx nhym bēnjadjwŷr amiwŷr ar ku'uw ne arkum,

—Imã Metĩndjwŷnh kabēn jarē. Ije mar prãm, ane.

8 Nhym kam Erimanh, kubê ne Bajējuja. Me bakabēnkam ne gu me ren kum wajanga jarē. Nhym be, me bajtem kabēnkam ne me kum Erimanh jarē. Nãm bit kute Paur Ar kubê àptãrmã. Erimanh bit kute õ bēnjadjwŷr nêje Metĩndjwŷnh kabēn pytãrmã ne arŷm kabēno Xaur ar apanho dja.

9 Nhym Xaur, idji nhikjêbê ne Paur. Metĩndjwŷnh Karõ raxo Paur kadjwŷnhbê nhŷn ar o ba nhym arŷm wajanga'ŷr akêx ne kam no tyn omũnho djan

10 kum,

—Êxnhĩti, axweti, Xatanaj tãmdjwŷ. Nãm me axwe kêt prãm, ga mã amã me kurê. Bēnjadjwŷr djwŷnh memã 'ã karõ katãtkumrêx ga kam ga kupa'ã ar memã arēnho aba nhym me arŷm aman Metĩndjwŷnh kupa'ã amijo ba. Je tô mŷkam ne ga akabēn punu jao krã'ŷr kêtumrêx?

11 Jakam arŷm Bēnjadjwŷr djwŷnh kute ajaxwe pãnh ajo bikēnhmã. Dja ga arŷm ano rãn arngro pumũnh kêt nhym ajã akati krãpti apêx, ane.

Nhym totokbê arŷm no rãn kam nokrekam akamãt kô tyk pytĩ. Nhym arŷm me'õ jabej àpēnh mõ. Me'õ kute pa 'amŷnh ne o tēmmã ne mekõt me'õ jabej àpēnh mõ.

12 Nhym bēnjadjwŷr Xedju Paur kute wajanga no rã pumũnhkam arŷm tu amim Bēnjadjwŷr djwŷnh markumrêx. Nãm anhŷr djwŷnhràam amim,

—E kum, Bēnjadjwŷr djwŷnh'ã ar kabēn kukràdjã mexkumrêx, anen kam tu amim markumrêx.

Paur Æxiki 'õdjwŷkam memã Jeju'ã ujarēn ne ja.

13 Nhym kam Paurmê ro'ã ar tēmja ar kàraxmã wadjãn nox ne arŷm amipãnh krĩraxbê Papu mē. Ne tē:n

kam arỳm pykabê Papirikam krĩraxbê Pedji'ỳr bōx. Nhyam kam Djuão Makō arỳm ar kangan Djeruxarê'ỳr akēx ne.

¹⁴ Nhyam kam ar amipānh krĩraxbê Pedji mē. Ne tē:n kam pykabê Pidjikkam krĩraxbê Āxiki 'ōdjwỳ'ỳr bōx. Nhyam kam arỳm ar'ã pi'ōk rārār nhyam ar arỳm mebê idjaer bikprōnh djāmā wadjàn nhỹ.

¹⁵ Nhyam me'ō pi'ōk jarēnho dja. Mōjdjê kukràdjāmē Metĩndjwỳnh kukwakam kabēn jarēnh djwỳnh 'ōdjwỳmē kabēn jarēnho dja. Ne kam arỳm arēnh pa. Nhyam me bikprōnh djākam bēnjadjwỳr ar Paurmā kabēn kadjy memā arē. Nhyam me amũ abenmā arēn arỳm kum arēn kum,

—Bēnjadjwỳr ar ar amā kabēn ne ar amā, “Be, akmere ar, ar ajō aje memā akabēn jarēnh prām jabej arē”, ane.

¹⁶ Nhyam kam Paur arỳm kājāmā dja. Ne memā aminhikra bē nhyam me arỳm anhikrē. Nhyam memā kum,

—Gar abē idjaer ar, ar akunĩ amā Metĩndjwỳnh pyma ar, dja gar ikabēn ma.

¹⁷ Me babē idjaero ba djwỳnhbē ne Metĩndjwỳnh. Nām arỳm amijo me bakukāmāre pytà. Nhyam kam me pykabê Edjitukam ar ba nhyam Edjitukam me ja ar meo kubajtemo ba. Nhyam kam Metĩndjwỳnh me bakukāmāreo krāptĩ:n o ra:x. Ne kam tỳx me:xkōt arỳm meo kato.

¹⁸ Meo kato nhyam me kapōt kukritkam ar ba. Nhyam me mǎ kam amikrào ba nhyam mǎ kum me kaprĩn meo ba. Nhyam kam me'ã amexbê 40 apêx.

¹⁹ Nhyam kam Metĩndjwỳnh pykabê Kanaākam me ar ba tũmjao apêx. Apỳnh me bājtem ba djārībē 7 nhyam arỳm memā meo apêx. Ne kam memā me ō pyka nhirē ne memā kungā.

²⁰ Ne kam aben totokmā memā me kute memā axwe pānh jarēnh djwỳnh jarē nhyam me aben kukām ar meo ba. Nhyam kam me'ã amex krāptĩ:o kute 450 pyrāk apêx nhyam Metĩndjwỳnh kukwakam kabēn jarēnh djwỳnhbē Xamuwe me kadjy kato.

²¹ Nhyam kam me amikadjy Metĩndjwỳnhmā bēnjadjwỳr raxo a'uw. Nhyam arỳm memā Xau, Ki kute irja jarē. Nhyam memā bēnjadjwỳr'ã amexbê 40 apêx. Xaubē ne Bēnjamĩn djō'ã me'ō.

²² Nhyam kam Metĩndjwỳnh bōm Xau mēn pānh arỳm me kadjy Dawi jarē nhyam arỳm ar meo ba. Nhyam Metĩndjwỳnh arỳm 'ã memā kum,

“Dawi ne ba arỳm kum ikato. Dja ba 'ã kum karō nhyam arỳm katāt ikabēn kunĩ man kōt ar amijo ba. Djexe ne Dawi dji.” Nām ã Metĩndjwỳnh memā ane.

²³ Ne kam amrēbē kute me bakukāmāremā arēnh kōt arỳm tũmrām me babē idjaer kamingrāny kadjy Jeju jano.

Dawija tãm djõ'ã ne kato. Jejubê ne õ kàjkwa kadjy me utàr djwýnh.

²⁴ Jeju kute àpênhmo krax kêtri ne Djuão me babê idjaer kunĩ jakren me bamã, “Me amikam akapriren wãnh ajaxwemã anhiren Metĩndjwýnh'ýr amijo akêx. Ba kam kum ngômã me ajangij”, ane.

²⁵ Ne kam kute àpênh'ã amihinomã amimênh 'ýr ne me bamã, “Ga me Kritu bõxmã kam amako aba. Djãm ibê tãmwã got? Kati, ibê atemã. Nhy m be, itotokbê me'õ bõxja ne raxo kute ijakrenh, kute ijakrenh mexi. Nã bãm te irax ne 'ã inhibõn ije kum parkà 'ãpre bõnh prãmje. Be, ãm irax ba ren arým kum apê. Nhy m be, kati, ãm ingrire. Nãm raxo ijakrenh mex ne.” Nãm ã Djuão memã ane. Nãm ã Paur memã ane.

²⁶ Ne itepã ajte memã kum, —Be, akmere ar, gar abê Abraão tãmdjwý ar, ar akunĩ ar amã Metĩndjwýnh rax pyma ar. Be, Metĩndjwýnh arým me bamã kabên jano. Jeju kute me utàr'ã kabên jano. Ba arým ar amã kabên jarênhõ dja.

²⁷ Djeruxarêkam me jamê kam me bẽnjadjwýrmê ne me kute Jeju raxkõt mar kêt. Amrêbê: ne Metĩndjwýnh kukwakam kabên jarênh djwýnh me bakukãmãremã arê. Me kute Kritu'ã axwe nhõr ne bĩnmã arê. Nhy m me aben djõ'ã kabên jarênh djwýnh kabên jarê. Pi'õk rãrãr kunĩkõt kabên jarênhõ

mõr tãmtã. Nãm me te arên mýjja'ã kabên kute amijakreja mar kêt. Jeju'ã kabên kute amijakreja mar kêt. Ne kabên jarênhõ mõr tãmtã arým 'ýr o bõx. Tũmrãm me kamingrãnyre kute mar kêt rã'ãn arým Jeju'ã axwe nhõn bĩnmã arê. Amrêbê: Jeju rwýk kêtri kukwakam kabên jarênh djwýnh kute arênh kõt arým tu bĩnmã arê.

²⁸ Ne te: kute axwe'õ jabej ne kum kator ne pãnh kute bĩnmã te me kukij nhy m axwe kêtkumrêx. Te Jeju axwe kêt nhy m me tu mrãmri kute bĩnkumrêxmã Piratumã o a'uw.

²⁹ Ne kam amrêbê: me bakukãmãre kute pi'õkkam Kritu'ã kabên jarênh kõt ã Jejuo ane. Kabên kunĩkõt me kute o anhýrmã kõt ne me kamingrãnyre arým ã Jejuo ane. ã Jejuo ane nhy m arým ty. Ty nhy m kam me arým pĩte'y kurũm kaban o ruw ne me tyk nhõ kẽnkrekam adjã nhy m nõ.

³⁰ Nhy m be, Metĩndjwýnh akubyn o tĩn.

³¹ Nhy m kam kõt ba djwýnhmã amijo amirĩt ar o ba nhy m arým 'ã akati krãptĩ apêx. Jeju tyk kêtri ne ar pykabê Garrêja kurũm ro'ã tẽ, Djeruxarê'ýr tẽ. Nãm arkum amijo amirĩto ba nhy m kam jakam ar Jeju'ã ujarênh ar ba. Ar kute Jeju akubyn tĩn pumũnhkõt memã 'ã ujarênh ar ba. Nãm ã Paur memã ane.

³²⁻³³ Ne kam itepã memã kum,

—Metĩndjwýnh ne amrêbê:

me bakukãmãremã kum,
 “Dja ba akubyn Krituo tĩn”,
 ane nhym me aben djõ'ã
 arẽho mõ:. Arẽho mõr
 tãmtã arým 'yr o bõx. Me
 bakamingrãnyrekam Jeju ty
 nhym Metĩndjwýnh arým
 akubyn o tĩn. Tãm ne bar
 ar amã arẽho dja. 'Ã ne
 me bakukãmãre amrẽbê:
 mebê idjaer nhõ me ngrer
 tũmbê 2'ã pi'õk no'õk. Kamã
 Metĩndjwýnh arým kramã
 kum,

“Mrãmri abê ikrakumrẽx.

Jakam ga arým ijo

Abãmikumrẽx”, ane.

Kute Kramã anhýrkõt ne
 arým akubyn o tĩn ne.

³⁴ Nhym amrẽbê: me
 pi'õk 'õdjwý no'õk. Kamã
 Metĩndjwýnh kute akubyn o
 tĩn nhym ĩ rerek prãm kêt'ã
 ajte kum,

“Ije angêt Dawimã ajarẽnh
 kõt dja ba ã ajo djuw
 mexo ane”, ane.

³⁵ Nhym me mebê idjaer
 nhõ me ngrer tũm 'õdjwý'ã
 pi'õk no'õk. Kamã ne Dawi
 Metĩndjwýnhmã kum,

“Djãm inhĩ rerekmã? Kati.
 Ba ne ba amexo imex.
 Kam dja ga ikanga
 kêtikumrẽx”, ane.

Amrẽbê: me kute pi'õk no'õk
 kõt ne Jeju tyn ĩ rerek kêt ne
 akubyn tĩn ne. Nãm ã Paur
 memã ane.

³⁶ Ne kam itepã ajte memã
 kum,

—Nhym be, djãm Dawi nhĩ
 rerek kêt? Kati. Dawi tyn
 arým ĩ rerek ne. Metĩndjwýnh
 kabẽnkõt ne Dawi kum apê:
 nhym kam kubẽngêt arým
 kubĩ nhym ty nhym me arým

adjã. Dawi akubyn tĩn kêt
 nhym arým ĩ rerek ne.

³⁷ Nhym be, djãm Jeju nhĩ
 rerek? Kati. ĩ rerek kêt.
 Metĩndjwýnh kute akubyn o
 tĩnkam ne ĩ rerek kêt. Nãm ã
 Paur memã ane.

³⁸ Ne kam ajte memã kum,
 —Be, akmere ar, ba ar amã
 arẽ gar ama. Jeju tyk ne
 akubyn tĩnkam Metĩndjwýnh
 arým me axweo aknon
 mekam ngryk kêt. Ja'ã ne bar
 kãj bê ar amã idjujarẽho dja.

³⁹ Mõjdjê kute me kute
 katãt amijo ba'ã memã
 karõkam kukrãdjã gu me te
 baje mar ne katãt kõt amijo
 baba prãmje ne kam bajaxwe
 rã'ã. Nhym be, dja me tu
 amim Jeju markumrẽx nhym
 Metĩndjwýnh arým me axwe
 kunĩ maro akno. O aknon tu
 memã axwe kêt jarẽ nhym
 me arým kum mexikumrẽx
 ne.

⁴⁰⁻⁴¹ Amrẽbê: ne Metĩndjwýnh
 kukwakam kabẽn jarẽnh
 djwýnh me bakukãmãremã
 kum,

“Ë, me atĩn ne ar abari dja
 ba mýjja pumũnh kêt
 nhípêx.

Nhym me te me amã 'ã
 ajarẽ ga me mar prãm
 kêtikumrẽx.

Ë, me aje ijapry prãm wã
 dja ga me te aje mýjja
 marmã kam ano tyn
 aku'ẽn arým me biknor
 tokry djãkam akuno”,
 ane.

Ga, me kute mar prãm kêt
 kam me biknor tokry djãkam
 biknorja pumũ. Kwãrĩk wãnh
 mekõt ã amijo anhýr kêt.
 Ar ga dja gar tu amim Jeju

markumrẽx. Nãm ã Paur memã ane.

⁴² Nhyr kam me bikprõnh djã kurũm me kator mõrkam ne me Paur arkum,

—Dja gar amrẽ pi'õk rãrãr mõrkam ajte ar imã me kabẽn ja jarẽ, ane.

⁴³ Nhyr arỳm me bimãnhkam me krãptĩ Paurmẽ Banabe arkõt tẽ. Mebẽ idjaermẽ me bajtem kute mebẽ idjaer kukrãdjã mar ne kõt kute amijo bajamẽ ne me arkõt tẽ. Nhyr ar memã kabẽn ne memã kum,

—Metĩndjwỳnh ta kum ar akaprĩkumrẽx* Dja gar tu amim markumrẽx ne 'ã adjukanga kêt, ane.

⁴⁴ Nhyr kam ajte pi'õk rãrãr nhyr me ajte ar'ã akuprõ. Me kute Metĩndjwỳnh kabẽn marmã ne krĩrax wãkam me kunĩ ar'ã akuprõ.

⁴⁵ Nhyr mebẽ idjaer kwỳ arỳm ar'ã me krãptĩja pumũn arỳm me'ã ngyr:k ne. Ta te kute urãk prãmje arỳm Paur japryõ kumex.

⁴⁶ Nhyr kam Paurmẽ Banabe arkum me uma kêt ne memã kabẽn ne memã kum,

—Me abẽ idjaerkam bar ije me akumrẽxmã Metĩndjwỳnh kabẽn jarẽnh prãmikumrẽx. Be, jakam ne ga me aminhirõbẽ kabẽn mẽn kam amim, “Djãm Metĩndjwỳnhkõt itũn rã'ãmã? Kati. Ja ne imã kĩnh kêt”, ane. Kam dja bar arỳm memã idjujarẽnh kadjy me bajtem'yr amijo akẽx ne.

⁴⁷ Metĩndjwỳnh kute pi'õk kõt ar imã me bajtem'ã karõ kõt dja bar ã amijo ane. Kamã ne Kritumã kum,

“Ga, akamãt kõ tykkam me kute myjja pumũnh kêt ne mrãnh punuja pumũ. Nhyr me kute memã pry kurwỳ nhyr me arỳm irãkam katãt mrã. Me bajtemdjwỳ ne me mrãnh punun axwe. Ga dja ga memã ikabẽn jarẽ.

Ja kadjy ne ba arỳm ajano. Dja me amim ikabẽn man arỳm gadjwỳ ama. Aje me axwebẽ me utãr djwỳnh dja me ama. Aje pyka kunĩkõt me axwebẽ me utãr kadjy ne ba ajano.”

Nãm ã Kritumã ane. Ar badjwỳ ne bar arỳm kabẽnkõt me bajtemmã akẽx ne. Nãm ã Paur memã ane.

⁴⁸ Nhyr me bajtem kute ar markam arỳm kĩnhikumrẽx ne abenmã kum,

—Metĩndjwỳnh kabẽn mexikumrẽx. Metĩndjwỳnh kabẽn mexikumrẽx, ane. Ne kam Metĩndjwỳnh kute me kêttri amijo me utãrja, kute kõt tĩn ne ar ba rã'ã kadjy amijo me utãrja arỳm tu amim Jeju markumrẽx ne.

⁴⁹ Nhyr kam me pykaja kunĩkõt arỳm memã Bẽnjadjwỳr djwỳnh kabẽn jarẽnho ba.

⁵⁰ Nhyr mebẽ idjaer arỳm Paurmẽ Banabe ar'ã memã apnẽ. Me nire kwỳ rũnh kute mebẽ idjaer kukrãdjã

* **13:43** Djãm me ta ne me axwe kêt nhyr pãnh kum me kaprĩ Kati. Me ta te axwe kêtãm nhyr ta arỳm tu kum me kaprĩ.

mar ne kõt amijo bajamã ne me ar'ã apnê. Ne me my bēnjadjwýrdjwýmã ar'ã apnê. Krĩraxbê Āxikikam me jamã apnê. Nhyam kam me ari memã ar kurêtuw. Ne arým amibê ar kujate.

⁵¹ Nhyam ar kute me kangao amirĩt kadjy me bē ami-parkà'ã me õ pyka ka'u. Ne kam amũ krĩraxbê Ikõni'yŕ tē. 'Yŕ tē:n arým 'yŕ bõx.

⁵² Nhyam Jejukõt me ba djwýnh arým kĩnhkumrêx ne. Nhyam Metĩndjwýnh Karõ arým raxo me kadjwýnhbê nhýn ar meo ba.

14

Ikõnikam Paur ar memã Jeju'ã ujarēnh.

¹ Nhyam kam Ikõnikam Paurmē Banabe ar arým me bē idjaer bikprõnh djà'yŕ tēn wadjàn kam memã ujarēho dja. Ne memã kabēn mexkumrêxo dja. Nhyam kam me krãptĩ: kum kĩnh ne arým tu amim Jeju markumrêx. Me bē idjaermē me bajtembē kregu krãptĩ: tu amim markumrêx.

² Nhyam kam me bē idjaer kwý amakkre kêt ne kute Jeju mar prãm kêtja arým me bajtemmã me kurêtuw. Memã Jeju kukwakam me kute abeno kamy kurêtuw nhyam me kum me kurêo ba.

³ Nhyam kam Paurmē Banabe ar arek mekam ar ba. Arkum me uma kêt ne Bēnjadjwýr djwýnh'ã memã

'ã ujarēnh ar ba nhyam ar'ã arým arngro krãptĩ: apêx. Metĩndjwýnh ta kute tu kum me kaprĩ'ã memã ujarēnh ar ban* Bēnjadjwýr djwýnh kukwakam me aerbê mýjja pumũnh kêt kwý nhipêx. Me te kute mýjja marmã kam no tyk ne kute Metĩndjwýnh raxmã kator kadjy mýjja pumũnh kêt kwý nhipêx. Nãm ar me punu kwýo mex. Me kute abenmã kum,

—Mrãmri ne Metĩndjwýnh kõt ar kabēnkumrêx, anhýr kadjy ar ipêx.

⁴ Nhyam kam krĩraxkam me apýnh kabēn. Me kwý me bē idjaer kõt kabēn. Nhyam me kwý Jeju kute ar anorja kõt kabēn.

⁵ Nhyam kam me bajtemmē me bē idjaermē mekam me bēnjadjwýrmē arým abenmã ar'ã karõn abenmã kum,

—Gwaj arkum akjan kēno ar titik gē ar ty, ane.

⁶⁻⁷ Nhyam kam ar arým me kuman arým mã me bē tē. Me bē tē:n kam arým pykabê Rikaõkam bõx. Ne kam krĩraxbê Rixakam bõx ne memã arê. Ne kam krĩraxbê Tebikam bõx ne memã arê. Ne bu'ã pyka kunĩkõt memã arēho ba. Kritu'ã ujarēnh nyja ne memã arēho ba.

Rixakam Paur ar memã 'ã ujarēnh.

⁸ Nhyam krĩraxbê Rixakam me'õ mrãnh kêt. Adjakam ne par punuren mrãnh kêt rã'ã ne arým abatãnh ne.

* 14:3 Djãm me ta ne me axwe kêt nhyam pãnh kum me kaprĩ Kati. Me ne me te: axwe kêt mã nhyam Metĩndjwýnh ta arým tu kum me kaprĩ.

9 Nhȳm kam Paur memã ujarẽho dja nhȳm par punuja kabẽn maro nhỹ. Ne mex kadjy arỹm tu amim Metĩndjwýnh kamnhĩxkumrẽx. Nhȳm Paur kam no djar tỹx ne arỹm kute amim kamnhĩxkõt omũ.

10 Nãm omũn kãj bê kum, “Kãjmã dja”, ane. Nhȳm arỹm ekrūx ne kãjmã djan arỹm mrãnh mex.

11 Nhȳm me krãptĩ arỹm Paur kute o mexkõt omũn kãj bê abenmã o akij. Nhȳm be, Paur ar kute me kabẽn mar kêt. Me õ pykabê Rikaõkam me kabẽn kõt ne me kabẽn. Nãm me abenmã o akij ne abenmã kum,

—Apỹnh me batĩndjwýnh ar amijo me bapyrãk ne arỹm pykamã ruw ne ar ba, ane nhȳm ar kute me kabẽn mar kêt.

12 Nhȳm me Banabemã Djupite jarẽ. Ne Paur kute kabẽno Banabe jakrenhkam kum Mekūju jarẽ. Me õ metĩndjwýnh kajgo kõt ne me arkum idji jarẽ.

13 Krĩrax jajkwa krekre 'yr ne me kute me õ metĩndjwýnh kajgomã amijarẽnh djã. Me õ metĩndjwýnh jamã ne we kum Djupite jarẽ. 'Yr ne kute mar djwýnh arỹm mrybãri kwỳo bõx. Nãm me pidjõrã nhipẽxo ipõk nhȳm mry arỹm upij. Be, me krãptĩmẽ Djupite mar djwýnhmẽ ne me Paur aro õ metĩndjwýnh kajgon bit kute arkum mry bĩnmã. Bit kute arkum amijarẽnh kadjy arkum mry bĩnmã.

14 Nhȳm Jeju kute ar anorjabê Banabemẽ Paur ar arỹm me omũn arỹm kuma. Ne kute amikaprĩo amirĩt kadjy amikã kadjõn me'yr prõt ne. Ne me krãptĩ katikõt aminẽje kãj bê: memã kabẽn tẽ. Me kute arkum mry bĩn nẽje kãj bê: memã kabẽn tẽn memã kum,

15 —Ë, mỳkam ne ga me aje ar imã amijarẽnhmã? Djãm ar ibê Metĩndjwýnh? Kati. Ar ije me apyrãk. Me aje wãnh mỳjja kajgo jamã anhirermã ne bar kãj bê me ajakreo iba. Metĩndjwýnh ne tĩn ne ar ba. Ta ne arỹm kãjkwa nhipẽx ne ajte pyka nhipẽx ne ajte ngõ raxbê pyka kêt nhipẽx ne ajte kam mỳjja kunĩ nhipẽx. Tãm dja ga me amim maro aba.

16 Amrêbê: apỹnh me ba djãkam ne me ta kute amidjwýnhbit marn amikõt amijo ba kajgo nhȳm Metĩndjwýnh ate krã.

17 Djãm ate krãkam kute me bamã amijo amirĩt kêt? Kati. Kute me bamã amijo amirĩt rã'ã. Ga, kute me bakunĩo djuw mex rã'ãja pumũ. Nãm mã djwỳ nhõ mytyrwỳ kõt apỹnh djwỳ djãri pykakam o apõx rã'ã. Ne kam djwỳo mã me bajo djuw mexkumrẽx ne o me bajo kĩnhkumrẽx. Ne kute me bajo anhỹr rã'ã ne. Ga, Metĩndjwýnhkumrẽx ne kute me bakunĩo djuw mex rã'ãja pumũ. Nãm Paur ar ã aminẽje memã ane.

18 Nãm ar te memã ane nhȳm me krãptĩja ar'ã ajkẽ. Ne me kute arkum amijarẽnh kadjy kute mry bĩn prãm

rã'ãn kam arým kanga.

19 Nhyam kam mebê idjaer kwý bõx. Æxiki kurũm me kwý bõx. Ajte Ikõni kurũm me kwý bõx. Ne kam memã ar kurêtuw nhyam me arým kêno Paur titiko djan arým 'ã abenmã, "Arým ne ty", ane. Ne kam arým krĩrax nõje bjêro mõn o katon atykmã kumê.

20 Nhyam kam Jejukõt me ba djwýnh bõx ne kum ipõk ne. Nhyam kam kãjmã djan arým akubyn krĩraxmã wadjã. Nhyam kam me'ã akati nhyam Banabemê Paur ar arým krĩraxbê Tebi'ýr tẽ.

Ar arým amipry krax'ýr akêx.

21 Ýr tẽ:n kam 'ýr bõx. Ne kam krĩrax tãmkam kãj bê memã ujarênh ny jarênh ba nhyam me krãptĩ arým tu amim Jeju markumrêx. Nhyam kam ar akubyn krĩraxbê Rixa'ýr tẽn 'ýr bõx ne kam Ikõni'ýr tẽn 'ýr bõx ne kam Æxiki'ýr tẽn 'ýr bõx.

22 Ne krĩ kunĩkõt Jeju kõt me ba djwýnhmã 'ã karõo tẽn memã kum,

—Dja gar tu amim Jeju markumrêx rã'ãn 'ã adjukanga kêt. Dja me kãtãm gwaj bajo bikênh ar o ba gwaj batokry kumex ma. Nhyam kam Metĩndjwýnh ýtã amikõt gwaj bapymjýrkumrêx. Arým õ me ja kunĩmã bẽnjadjwýrkam dja ã gwaj bajo ane. Nãm Paur ar ã memã anhýro tẽmo ane.

23 Ne kam apýnh me kute amim Jeju mar djãri kunĩkõt tẽ. Me kute Jejukõt ar aben

pydjio ba djãri kunĩkõt tẽn me kwý'ã meo ba djwýnh rẽ. Ne kam Metĩndjwýnhmã meo a'uw ne kum amijajbun arým memã kum,

—Gar arým tu amim Bẽnjadjwýr djwýnh markumrêx. Bar kum ar ajo a'uw gê mã ar ajo djuw mex ne ar ajo ba, ane.

24 Ne kam arým tẽ. Pykabê Pidjikkõt tẽ:n kam arým pykabê Papirij'ýr bõx.

25 Ne tẽ:n kam krĩraxbê Pedji'ýr bõx. Ne kam kãj bê memã Metĩndjwýnh kabẽn jarê. Memã arẽn kam ajte tẽ. Tẽ:n kam krĩraxbê Atarij'ýr bõx.

26 Ne kam ajte nõgõ raxbê pyka kêtikõt akubyn krĩraxbê Æxiki 'õdjwý'ýr tẽmmã. Krĩrax jakam ne me amrêbê Metĩndjwýnhmã aro a'uw ne kum,

—Amã ar àpênh kadjy dja ga tu amã ar kaprĩkumrêx ne aro djuw mexo aba, ane. Nãm me kum aro a'uw ne kam amũ ar ano. Nhyam ar arým amũ krĩrax krãptikõt ujarênh ba. Ne kam arým inomã amidjãpênh djã mẽn ajte akubyn Æxiki ja'ýr tẽmmã.

27 Ýr tẽ:n kam arým 'ýr bõx. Bõx ne me kute amim Jeju marjao aben pydjĩn arým memã amijã ajarê. Metĩndjwýnh kukwakam ar àpênh kunĩkõt memã 'ã ajarẽn memã kum,

—Be, Metĩndjwýnh ne arým apýnh me bajtem ba djãkam memã amak bõ nhyam me krãptĩ: arým tu amim Jeju markumrêx, ane.

28 Ne kam arek Jejukõt me ba djwỳnhja kõt ar ba 'ã tũm.

15

Djeruxarẽkam me kute kukràdjào aben mar.

1 Nãm ar arek ãxikikam ar ba: nhym kam me kwỳ arỳm pykabê Djudêja kurũm bõx. Ne kam 'êx ne Jeju kukwakam me kamymã kabẽn. Me bajtemmã kabẽn ne memã kum,

—Gê me Mõjdjê kukràdjà kõt me amy nhinhu kà rê. Dja me me amy nhinhu kà rênh kêt nhym Metĩndjwỳnh kute õ kàjkwa kadjy me apytàr prãm kêt. Nãm me 'êx ne ã memã ane.

2 Nhym kam Paurmẽ Banabe ar arỳm Djudêja kurũm me bõxjamẽ aktã kabẽno aben japa:nho dja. Nhym kam me abenmã kum,

—Gê Paurmẽ Banabemẽ me bakwỳdjwỳ Djeruxarẽmã tẽ. Gê ar Jeju kute ar anorjamẽ me kute Jeju nhõ me jao ba djwỳnh'ỳr bõx ne me my kà rênh jabej me kukja, ane.

3 Ne kam me kute amim Jeju mar ne kõt ar aben pydjio baja arỳm amũ ar ano nhym ar tẽ. Tẽ:n pykabê Penixijkõt tẽ. Ne tẽ:n pykabê Xamarijkõt tẽ. Ne tẽmkõt Jeju kukwakam me kute abeno kamymã ujarẽnh tẽn memã kum,

—Apỳnh me bajtem ba djakam ne me arỳm Bẽnjadjwỳr djwỳnh'ỳr amijo akẽx ne tu amim markumrẽx. Nãm ar ã memã anhỳr tẽ.

Nhym kam me kunĩ arỳm kĩnh tirekumrẽx.

4 Nhym ar tẽ:n kam arỳm Djeruxarẽ'ỳr bõx. Nhym kam me kute amim Jeju mar ne kõt ar aben pydjio baja ar pa krij ne arkum kabẽn mextire jarẽ. Mekam Jeju kute ar anor jadjwỳ, meo ba djwỳnhdjwỳ ne ar ã aro ane. Nhym kam ar memã amijã ajarẽ. Metĩndjwỳnh kukwakam ar àpẽn kunĩkõt ar memã 'ã ajarẽ.

5 Nhym kam mebê pardjêu kwỳ kàjmã dja. Adjwỳnhdjwỳ ne ar tu amim Jeju markumrẽx. Ar kàjmã djan memã kum,

—Gê me me my kà rê. Me bajtem kute amim Jeju marja my kà rê. Dja me me bakukràdjà'ã memã karõn memã kum, “Djã gãm me katàt Mõjdjê kukràdjà man kõt ar amijo aba”, ane. Dja me ã me bajtemmã ane. Nãm ã mebê pardjêu memã ane.

6 Nhym kam me kute 'ã aben marmã Jeju kute ar anorjamẽ me kute Jeju nhõ me jao ba djwỳnhmẽ akuprõ.

7 Ne kam aktã kabẽno aben japanho kumex. Nhym kam Pedru kàjmã djan memã kum,

—Be, akmere ar, ba ar amã arẽ. Metĩndjwỳnh ne amrêbê ar akurãm amijo ipytã. Ije me bajtemmã idjujarẽnh kadjy amijo ipytã. Ije memã Kritu'ã ujarẽnh ny jarẽnh nhym me kute tu amim markumrẽx kadjy. Ja kadjy ne amijo ipytã. Ja ne gar arỳm aje mar.

⁸ Metĩndjwỳnh ne kute me õkre kadjwỳnhbê me kabên kunĩ mar. Nãm kum me bajtem kĩnh ne arỳm memã ta Karõ jano. O ne arỳm gwaj bamã kum me kĩnho amirĩt ne. Amrêbê ne gwaj bamã anon kam arỳm jakam ã memã anoro ane.

⁹ Djãm kum me babê idjaerbit kĩnh ne kum me bajtem kĩnh kêt? Kati. Me tu amim markumrêx nhym arỳm me õkre kadjwỳnhbê memã axweo ajngrã. Kam arỳm kum me bajtemdjwỳ kĩnh. Nãm kum me kunĩ kĩnho aben pyrãk.

¹⁰ Ar akwỳ ne gar aje, “Dja me bajtem Mõjdjê kukràdjã kõt amijo ba mex”, anhỹro aba. Je tõi, mỳkam ne gar akabên jao Metĩndjwỳnhmã amikurê'uko aba? Djãm Mõjdjê kukràdjã kõt ne me bakukãmãre kute amijo ba mex got? Gwaj badjwỳ djãm kõt ne gwaj amijo baba mex got? Kati. Gwaj bajaxwekam ne gwaj te: baje Mõjdjê kukràdjãkõt amijo baba mexmã. Kam kwãrĩk wãnh me bajtemmã ja jarênh kêt. Me kute Mõjdjê kukràdjã kõt amijo ba mexmã kwãrĩk wãnh memã arênh kêt.

¹¹ Be, mrãmri Bẽnjadjwỳr djwỳnhbê Jeju Kritu ta ne tu kum gwaj bakaprĩkumrêx.* Kam ta ne õ kãjkwã kadjy gwaj bapytã. Gwaj amrêbê tu amim ja markumrêx. Ta ne tu kum me bajtemdjwỳ

kaprĩn ã me utãro ane. Nãm ã Pedru memã ane.

¹² Nhym me krãptĩja arỳm kabên krãta. Nhym kam Banabemê Paur ar arỳm memã kum,

—Be, me kute Metĩndjwỳnh raxmã kator kadjy bar kukwakam mỳjja pumũnh kêt kwỳ nhipêx. Nã bãm ar me punu kwỳo mex nhym me te kute marmã kam no tyn kumex, ane. Nãm ar memã anen 'ã memã ujarênh dja.

¹³ Nhym me arek ar maro nhỹ: nhym kam ar arỳm anhikrê. Nhym kam Xijagudjwỳ memã kabên. Memã kabênkam ne Pedrumã Ximão jarê. Nãm memã kum,

—Akmere ar, dja gar ikabên ja ma.

¹⁴ Be, Ximão arỳm ar amã arê. Metĩndjwỳnh arỳm kum me bajtem kaprĩn kute amim me kwỳ pytãr kraxkõt ne ar amã arê.

¹⁵ Me bakukãmãredjwỳ tãm jarê. Metĩndjwỳnh kute amim me bajtem kwỳ pytãr jarê. Amrêbê: Metĩndjwỳnh kukwakam kabên jarênh djwỳnh tãm jarênh arỳm 'ã pi'õk no'õk ne. Dawimê kramê tãmdjwỳ ar kute aben djõ'ã mebê idjaermã krĩn meo ba. Metĩndjwỳnh me'ã Dawi nhõ kikre jakren memã kum,

¹⁶ “Kam dja ba bõx ne akubyn Dawi tãmdjwỳ'ã bẽnjadjwỳr mẽ. Mrãmri ne me kute akubyn

* **15:11** Djãm gwaj ba ne gwaj bajaxwe kêt nhym pãnh kum gwaj bakaprĩ Kati. Gwaj ba ne gwaj te: bajaxwe kêtãm. Nhym be, Jeju Kritu ta ne tu kum gwaj bakaprĩkumrêx.

kum õ kikre nhipêx pyræk. Kikre kukràdjà tũmja ne amrêbê amingrà. Dja ba kàjmã kudjan ipêx ne.

17 Dja ba ã tàmdjwýo ane gê me anhy ijabej. Gê mebê idjaer bu'ã me bajtemdjwý ijabej. Me bajtem kute tu amim imarkumrêxja kunĩ ijabej. Ba Ibēnjadjwýr djwýnh dja ba ã meo ane."

Nãm ã Metĩndjwýnh memã ane. Dawi tàmdjwýmẽ me bajtem'ã memã ane. Ga, kute amim me bajtem kwý pytår jarēnhja pumũ.

18 Adjækam kute amikukãm mýjja kunĩ markõt ne ã memã ane. Nãm ã Xijagu memã ane.

19 Ne ajte itepã memã kum,

—Ga, me bajtem kute Bēnjadjwýr djwýnho aminhõ Bēnjadjwýrja pumũ nhym kute me bajtemo aminhõ meja pumũ. Ba ar amã arê. Me bajtem kwý ne ajbir arým Metĩndjwýnh'y'r amijo akêx ne tu amim markumrêx. Kwārĩk wānh Mõjdjê kukràdjà kunĩo me kunor kêt.

20 Gwaj memã Mõjdjê kabēn ngrêrebit'ã pi'ók no'ók ne memã arê. Gwaj memã kum, "Me kute mýjjaao metĩndjwýnh karõ nhipêxjamã mry parja kwārĩk wānh krēn kêt. Kwārĩk wānh aprõ djwýnh kupa'ã nār amjēn djwýnh kupa'ã akurê aba kêt. Mry me kute mut djēo parja kwārĩk wānh ar ne krēn kêt. Kwārĩk wānh kamrõ

krēn kêt", ane. Gwaj ã memã ane.

21 Gwaj me bajtemmã Mõjdjê kukràdjà jabit jarē. Gwaj ren memã arēnh kêt nhym ren me kute mar kêt nhym ren kam mebê idjaer kum me kurê. Me Mõjdjê kabēn'ã no tỳxkam kum me kurê. Be, me õ krĩ kunĩkõt ne me Mõjdjê kabēn'ã no tỳx ne kàj bê memã arēnh ku'ê. Pi'ók rārār kunĩkõt ne me kute me bikprõnh djækam mýjja ja'ã pi'ók no'ók jarēnh ku'ê. Amrêbê: ne me me bakukãmãmẽ arēn ajbir me kute arēnh rã'ã. Kam dja gwaj me bajtemmã Mõjdjê kukràdjà ngrêre jabit jarē gê me kuman kõt ar amijo ba nhym kam mebê idjaer arým kum me kurê kêt. Nãm Xijagu ã memã ane.

Me kute me bajtemmã pi'ók no'ók.

22 Nhym kam me abenmã kum,

—Gwaj Paurmẽ Banabe arkõt krĩraxbê Āxikimã gwaj banhõ me ja kwý jano, ane. Nhym Jeju kute ar anorjamẽ me kute Jeju nhõ me jao ba djwýnhmẽ me kute kõt ar aben pydjio baja kunĩmẽ ne me abenmã kum,

—Be, mextire. Dja gwaj arkõt ar'õ jano, ane. Ne kute arkõt ar anor kadjy amijo Djuda Baxabamẽ Xira ar utà. Ar amẽ ne ar Jeju kukwakam me kamy kuràm rax. Ar ja arkõt mõrmã.

23 Nhym kam me arým pi'ók no'ók ne. Ar kute o mõr kadjy

ne me pi'ók no'ók ne. Ne kamã me bajtemmã kum,

“Me ba Jeju kute me ijanor tũm ja ne ba me me amã ikabẽn jarẽ. Me ije Jeju nhõ me jao iba djwýnhdjwý ne ba me me amã ikabẽn jarẽ. Me ibê Jeju kukwakam me kamydjwý ne ba me me amã ikabẽn jarẽ. Ga me apýnh me bajtem ba djakam ar aba, krĩraxbê Áxikimẽ pykabê Xirijmẽ pykabê Xirxijkam ar aba. Ba me Jeju kukwakam me ajo ikamy. Wãm ne ba me ikabẽn mex'ã me amã pi'ók no'ók ne. Dja ga me me ikabẽn jarẽn ama.

²⁴ Be, wãm me kwý kumrẽx mõrwã ne me arým me amã 'êx. Me ikurũm mõn me awýr bõx ne me amã 'êx. Ne me ikukràdjã tũmo me akunoro ban arĩk me amã, 'Gê me Mõjdjê kukràdjã kõt me amy nhinhu kà rê. Dja me me amy nhinhu kà rênh kêt nhym Metĩndjwýnh arým kute õ kàjkwa kadjy me apytàr prãm kêt', ane. Be, me kute me amã anhýr djõ'ã ne ga me te: aje katàt Metĩndjwýnh kabẽn marmã. Arým ne Paur ar amrẽ tẽn me imã ja jarẽ ba me kuman arým wãm me amã ikabẽn jarẽ. Djãm me ba ne ba me wãm me 'êxnĩwã jano got? Kati.

²⁵ Be, ba me ije me ajarẽn markam arým axikõt ikabẽn ne me akadjy amijo me ijõ ar utã. Amijo ar utàn

Banabemẽ Paur arkõt me awýr ar ano. Gu me bamã bakamy Banabemẽ Paur ar kĩnhja kõt ar ano.

²⁶ Be, me kum Metĩndjwýnh kĩnh kêt ja ne me te ar kangrõnho ba nhym ar mã memã Jeju'ã ujarẽn ar ba. Kum me uma kêt ne tu memã banhõ Bẽnjadjwýr djwýnhbê Jeju Kritu'ã memã ujarẽn ar ba.

²⁷ Me ije arkõt me amã ar anorjabê ne Djudamẽ Xira ar. Dja ga me pi'ók jakam me ikabẽn jarẽn ama. Nhym ar wã dja ar ajkwakumrẽxkõt ajte me amã tãm jarẽ ga me mrãmri ajte kõt aman mar pydji.

²⁸⁻²⁹ Mõjdjê kukràdjã ngrêrebit dja ba me me amã arẽ ga me aman katàt kõt ar amijo aba. Ba me me amã, 'Me kute mýjjao metĩndjwýnh karõ nhipêxjamã mry parja kwãrĩk wãnh krẽn kêt. Kwãrĩk wãnh mry kamrõ krẽn kêt. Mry me kute mut djêo parja kwãrĩk wãnh àr ne krẽn kêt. Kwãrĩk wãnh aprõ djwýnh kupa'ã nàr amjèn djwýnh kupa'ã akurẽ aba kêt', ane. Jabit ne ba me me amã arẽ. Dja ga me katàt Mõjdjê kukràdjã ngrêre jabit man kõt ar amijo aban arým amrãnh mex. Ba me ren me amã itepã kukràdjã 'õdjwý jarẽ ga me ren te: aje mar ne katàt kõt amijo aba prãmje. Be, Metĩndjwýnh Karõ ne me ikõt amikabẽn dji ba me me amã ikabẽn

jarẽ. Tãm ne ja.”

Nãm me ã me bajtemmã pi'õk no'õkkam kabẽn jarẽho ane.

³⁰ Nãm me memã pi'õk no'õk ne kam arým Paur arkum kungãn arkum, “Aj mã”, ane. Nhyr ar arým Āxiki'ȳr o tẽ:n kam 'ȳr o bõx. Ne kam me krãptĩ:o akuprõn arým memã pi'õk no'õk ngã.

³¹ Nhyr me memã pi'õk jarẽ nhyr me arým kuma. Kabẽn mextire man arým kĩnhkumrẽx ne.

³² Nhyr Djudamẽ Xira Ar kubẽ Metĩndjwýnh kukwakam kabẽn jarẽnh djwýnh ne arým memã 'ã karõ kumex ne memã kum,

—Dja ga me tu amim Jeju mar tỳxkumrẽx rã'ãn 'ã adjukanga kêtumrẽx. Nãm ar ã memã 'ã karõo ane.

³³ Ne arek kam ar ba nhyr ar'ã arým akati kwý apêx. Nhyr kam ar memã kum,

—Bar akubyn Jeju kute ar anorja'ȳr tẽ, ane. Nhyr Jeju kukwakam ar kute abeno kamy arkum,

—Aj mã. Ar adjumar mex ne tẽ, ane.

³⁴ Nhyr kam Xira memã kum,

—Ba arek me akam ar iba, ane.

³⁵ Paurmẽ Banabe ar adjwýnhdjwý arek Āxikikam ar ba. Arek me krãptĩ ro'ã kàj bê memã Bẽnjadjwýr djwýnh kabẽn jarẽn 'ã memã ajarẽ.

Paurmẽ Banabe kute abeno bikjêr.

³⁶ Nhyr kam ar'ã akati kwý apêx nhyr Paur Banabemã kum,

—Gu bajẽ õbẽ apýnh krĩraxkõt Bẽnjadjwýr djwýnh'ã memã badjujarẽnhja gu akubyn kunĩkõt tẽ. Gu bajẽ Jeju kukwakam meo bakamy pumũnhõ tẽ. Me katõt kute amijo ba jabej me omũnhõ tẽ, ane.

³⁷ Nhyr arkõt tẽm kadjy Banabe kum Djuão Makõ kĩnh.

³⁸ Nhyr be, Paur ne kum o tẽm kĩnh kêt. Õbẽ kute pykabẽ Papirijkam kute ar kangan arkõt apênh'ȳr tẽm kêtum ne kum o tẽm kĩnh kêt.

³⁹ Nhyr kam ar kabẽno aben japan arým abenkam kaprĩre ne. Ne kam arým abenbẽ ajkij. Nhyr kam Banabe arým Makõo tẽn ngõkõt apêxtibẽ Xipre'ȳr o tẽ.

⁴⁰ Nhyr Paur amijo Xira pytã. Nhyr kam Jeju kukwakam ar kute abeno kamy ar'ã Metĩndjwýnhmã kum,

—Ga ne ga adjukaprĩ:kumrẽx. Kam tu amã ar kaprĩkumrẽx ne ar o aba, ane. Nhyr kam ar mã tẽ.

⁴¹ Ne pykabẽ Xirijmẽ pykabẽ Xirijkam tẽ. Apýnh me kute amim Jeju mar djãri kõt ba. Me kute Jejukõt ar aben pydjio ba djãri kõt ba. Ne memã tỳx jangjẽnhõ tẽ. Nãm ar memã kum,

—Dja gar tu amim Jeju mar tỳxkumrẽx rã'ãn 'ã adjukanga kêtumrẽx, anhỹro tẽ.

16

Paur kute mã amikõt Ximoxio ba.

¹ Ne kam tẽ:n kam arým krĩraxbẽ Tebi'ȳr bõx ne ajte

tē:n kam krĩraxbê Rixa'yr bõx. NhyM Jejukõt me ba djwỳnh'õ nhidjibê Ximoxi kam ar ba. Nã kurũm katorja ne kubê mebê idjaer'õ. Nãm nãja kumrẽx tu amim Jeju markumrẽx. NhyM bãm kute irjabê me bajtembê kregu'õ.

² Krĩraxbê Rixakammẽ krĩraxbê Ikõnikamdjwỳ Jeju kukwakam me kamy mã: memã Ximoxi mexkumrẽx jarẽnho ba.

³ NhyM Paur Ximoxi'yr bõx ne omũn kam kum ar ro'ã ba prãm ne. Kum ar ro'ã ba prãm nhyM be ar kukãm pyka kunĩkõt mebê idjaer krãptĩ ar ba. Me kute Ximoxi mar tũm. Ximoxi bãmbê me bajtembê kreguja me kute mar tũm. Ximoxi my kã krã'yr kêt me kute ajte mar. NhyM kam mebê idjaer kum Ximoxi kurê kêt mã Paur arỳm kum my nhinhu kã krãta.

⁴ NhyM kam ar tẽ. Apỹnh krĩraxkõt tẽn kunĩkõt me kute amim Jeju marmã kabẽn jarẽnho tẽ. Djeruxarẽkam Jeju kute ar anorjamẽ me kute Jeju nhõ me jao ba djwỳnhmẽ ar kabẽn ne memã arẽnho tẽ. Me kute mar ne katat kõt kute amijo bamã ar memã arẽnho tẽ.

⁵ NhyM kam ar ô'ã apỹnh me kute amim Jeju mar kute ar Jejukõt aben pydjio ba djari tu amim Jeju mar tỳ:xkumrẽx. NhyM akati kunĩkõt me kwỳ kute Jeju mar kêtja me kõt arỳm tu amim markumrẽx. NhyM kam arỳm me krãptĩ.

⁶ NhyM ar pykabê Bridjakõt tẽn pykabê Garaxakõt tẽ. NhyM Metĩndjwỳnh Karõ arkum,

—Kwãrĩk wãnh pykabê Adjikkam memã Metĩndjwỳnh kabẽn jarẽnh kêt, ane.

⁷ NhyM kam ar tẽ:n arỳm pykabê Midjij tẽpo tẽ. Ne bit kute pykabê Bixinij katikõt tẽmmã. NhyM Metĩndjwỳnh Karõ akubyn ar nê.

⁸ NhyM kam ar arek tẽ:n kam amipãnh pykabê Midjij mẽ. Ne tẽ:n kam krĩraxbê Krõwadji'yr bõx.

⁹ NhyM ar'ã akamãt ne. NhyM Metĩndjwỳnh Paurmã me'õ karõ bẽ nhyM omũ. Pykabê Matenikam me'õ amiwỳr Paur 'uw nhyM omũ. NhyM kum,

—Amrẽ pykabê Matenikam tẽn me ikõt apê, ane.

¹⁰ Be, Paur kute me'õ pumũnhkam bar* on pykabê Mateni'yr itẽm kadjy amiman abenmã,

—Be, mrãmri ne Bẽnjadjwỳr djwỳnh gwaj bajuw. Gwaj baje kãj bẽ memã Kritu'ã ujarẽnh ny jarẽnh kadjy gwaj bajuw, ane.

Ridjij kute tu amim Jeju markumrẽx.

¹¹ Ne kam Krõwadji kurũm ikaton arỳm inox ne. Ne ngõkõt Xamokra'yr tẽ. 'Yr tẽ:n arỳm 'yr bõx. Ne ajte tẽ: nhyM kam ar ijã akati. Bar kam ajte tẽ:n kam arỳm krĩraxbê Nêjapõr'yr bõx ne 'ã kã nhõ.

* **16:10** Pi'õk ja no'õk djwỳnh nhidjibê ne Ruka. Jakam ne Ruka arkõt tẽmmo krax. 'Ã ne kute, "Bar" jarẽnhja. Paurmẽ amijã arẽ.

12 Ne wabin kam ajte Nêjapõr kurũm pykakõt tẽ. Tẽ:n kam arým krĩraxbê Pirpu'yr bõx, pykabê Matenikam ne krĩraxbê Piripuja. Krĩrax ja ne kute raxo krĩrax kwý jakrenh. Myt apõx djà kutã pykabê Mateni nhikjê'ã kute krĩrax kunĩ jakrenh. Krĩraxbê Rõma nhõ me ja ne me krĩrax jao djuw mex. Bar arek kam ar iba: nhym kam ar ijã akati kwý apêx.

13 Nhym kam ar ijã pi'õk rårår. Bar kam krĩraxbê tẽn ngõ rax'yr bõx. Kam ne mebé idjaer kute Metĩndjwýnhmã kabẽn djà. Me nire kwý arým kam akuprõ. Bar me'yr tẽn arým me ikõ'ã nhýn kam memã idjujarẽnho dja.

14 Nhym mekõt me'õ nire, idjibê ne Ridjij. Krĩraxbê Xi-jxira kra 'õ. Kubê ne kubêkà nhõr djwýnh. Ta ne kubêkà 'õk nhym kamrêk. Nhym kam pi'õk kaprĩ kadjy memã õro ku'ê. Nãm Mõjdjê kukràdjà kõt mã Metĩndjwýnhmã rax jarẽnho ba. Bar memã idjujarẽnho dja nhym Ridjij ar ikabẽn maro nhý. Nhym kam Metĩndjwýnh arým kum amak bõ nhym arým tu amim Jeju markumrêx.

15 Bar kam Ridjijmẽ õ kikrekam õbikwa kunĩdjwý Metĩndjwýnhmã ngõmã ar angij. Nhym kam ar imã krà ne ar imã,

—Ar aje ijã amim, “Mrãmri kute tu amim Bẽnjadjwýr djwýnh markumrêx”, anhýr jabej dja gar on ikõt tẽn inhũrkwãkam anhikwã, ane.

Ne kam ar imã krào dja. Bar kam kõt tẽn ũrkwãkam inhikwã.

Me kute Paurmẽ Xira Ar kubê ijê.

16 Arek ũrkwãkam inhikwã:n kam Metĩndjwýnhmã kabẽn djà'yr tẽ. Nhym me prĩti'õ ar ikajpa. Me karõ punu ne ar o ba. Nhym me mã amikukãm mýjja kute apõx'ã prĩtija kukij nhym me karõ punu mã kum arẽ. Kum arẽ nhym ô'ã prĩtija mã memã mýjja'ã ajarẽ. Nhym kam me arým pãnh kum pi'õk kaprĩ ngã. Nhym kam prĩtija nhõ bẽnjadjwýr ar arým kubê pi'õk kaprĩ kumex jamý. Ta ne arkum kungã nhym ar arým kubê amý.

17 Nãm Paurmẽ ar ikajpan ar ikõt arým ar ijo memã àkjêr tẽ. Nãm àkjêrkam memã kum, —Ota, ar ja ne ar Metĩndjwýnhbê kumkatimã àpênh ar ba. Ne me amã Jeju kute me apytàr'ã ujarẽnho ba, ane.

18 Nãm akati kunĩkõt memã anhýro tẽ nhym kam arým ar ijã akati krãptĩ apêx. Nhym kam Paur me karõ punumã àkrên arým 'yr akêx ne kum,

—Ê, Jeju Kritu kukwakam ba amã ikabẽn ne. On prĩtijamã anhiren kurũm akato, ane. Nhym kum kabẽn majmã nhym arým kum iren mã tẽ.

19 Nhym o ba djwýnh ar arým omũn abenmã kum,

—Je, jakam prĩtija arým kute gwaj bamã pi'õk kaprĩ jamýnh prãm kêt, anen kam ar arým Paurmẽ Xira aro tým

ne ar pa 'amý. Ne kam me rũnh'ýr ar bjêro mõn aro bõx. Me krãptĩ kute djwý jamýnh djakam ne me bikprõnh djã.

²⁰ Ýr ne ar aro bõx ne arým me rũnh kabem ar kudjan memã 'êx ne memã kum,

—Ar kubê idjaer ja ne ar me banhõ krĩraxkam me kunĩmã umar punu jangjênhõ ba nhym me arým kangao kumex.

²¹ Nãm ar me bamã atemã kukràdjã jarênhõ ba. Krĩraxbê Rõmakam me ja kute me bajo aminhõ. Ne gu me ren ar kukràdjã wã man kõt ar amijo baba nhym ren me bakam me bẽnjadjwýr rũnh ren me bakam ngryk ne. Nãm ar ã memã ane.

²² Ne kam me bu'ã me krãptĩ: amim ar kurêtuw. Nhym me rũnh arým ar'ã memã apnê. Me kute Ar kubê kubêkà o pôx ne kôo ar titik kadjy ne ar'ã memã apnê.

²³ Nhym me arĩk ar titik ne. Ne kam arým mebê ijê djãmã aro tẽn kam aro bõx. Ne kam mebê ijê djwýnhmã kum,

—Dja ga omũnh 'ãno dja gê ar kator kêt, ane.

²⁴ Nãm me kum ane nhym arým mebê ijê djã nhipõkri kumoka'êkam ar ýr. Ne kam pĩponh amãnhkrut aktã me temã nãtjao ar te janê nhym ar wãnh nhỹ.

²⁵ Wãnh nhỹ: nhym arým ar'ã akamàt kô ipõkri. Nhym ar Metĩndjwýnhmã kabên ne kum ngrero nhỹ. Nhym bu'ã mebê ijê krãptĩ ar maro ikwã.

²⁶ Nhym me aêrbê arým pyka amingrêk tý:x nhym

õ'ã arým mebê ijê djã par krax amingrêk ne. Amingrêk nhym on 'ã ijê djã kunĩ jãm amijã kurê. Nhym me kunĩ'ã apýnh me unênh djãja arým amijã kurê.

²⁷ Nhym mebê ijê djwýnh arým no týx ne. Ne kam mebê ijê djã'ã ijê djã jãm kute amijã rênhkõt omũ. Ne kam amim,

—Je, arým ne mebê ijê kunĩ kato, ane. Ne kam õ kãxdjwa kajgo kaban bit kute o amibĩnmã amijo dja.

²⁸ Nhym Paur kàj bê kum, —Kwãrĩk wãnh amibĩn kêt. Ota, ba me ikunĩ inhýr rã'ã, ane.

²⁹ Nhym kam ngõnhpõk'ã me ku'uw ne mebê ijê djãmã prõt ne wadjã. Wadjãn umaje tertet ne arým Paurmê Xira ar parbê tým.

³⁰ Ne kam aro katon arkum,

—Ê, bẽnjadjwýr ar, mýj dja ba amijon arým ijaxwebê amipytà? ane.

³¹ Nhym ar kum,

—Dja ga tu amim Bẽnjadjwýr djwýnhbê Jeju Kritu markumrêx nhym arým ajaxwebê apytã. Anhõ kikrekam anhõbikwadjwý gê ar tu amim markumrêx, ane.

³² Ne kam arým arkum Metĩndjwýnh kabên jarê, õ kikrekam ar ýr kunĩdjwýmã arê.

³³ Nhym kam akamàt tãmkam Paurmê Xira arkum igot ku'õ. Nhym kam urokam ar arým Metĩndjwýnhmã ngõmã ar angij. Mebê ijê djwýnhmê õbikwa ar angij.

³⁴ Nhym kam am-inhũrkwãmã aro tẽn. Ne kam

arkum õmrõ jarẽ nhym ar õ kwýkrẽno nhỹ. Nhym ar kunĩ arým kĩnhkumrẽx ne. Ar kute amim Metĩndjwýnh markam ne ar kĩnhkumrẽx ne.

³⁵ Nhym kam ar'ã akati. Nhym me rũnh arým Paur ar'ýr krãkamngõnh ar ano. Nhym ar ar'ýr mõn mebê ijê djwýnh kumrẽx'ýr bõx ne kum,

—Me rũnh ne me arým amã, “Arkum anhire gẽ ar tẽ.” Nãm me ã amã ane, ane.

³⁶ Nhym kam mebê ijê djwýnh Paur'ýr tẽn kum arẽn kum,

—Me rũnh ne me arým ar ajã imã, “Arkum anhire gẽ ar tẽ”, ane. Kam dja gar akaton tẽn adjumar mex, ane.

³⁷ Nhym kam Paur krãkamngõnh arkum,

—Krĩraxbê Rõmakam me ja ne me ar ijo aminhõ. Nhym me kute ar ijaxwe jabej ar ikukjêr kêt kam tu me ipõkri ar ititik ne. Ne kam tu ar ibê ijê. Ne kam bit kute me kãxã bõm ar imẽnhmã. Djãm me kute ã krĩraxbê Rõma nhõ me jao anhýr got? Be, kati. Me kute ã Rõma nhõ me jao anhýr kêt. Gẽ me ta amrẽ tẽn ar ijo kato, ane.

³⁸ Nhym kam krãkamngõnh ar akubyn tẽn me rũnhmã ar kabẽn jarẽ. Nhym me kute Rõmakam me ja kute aro aminhõ markam arým ar umaje tĩn prãm.

³⁹ Ne kam arým ar'ýr tẽn aminêje arkum kabẽn ne arkum,

—Gop ar ijarẽnh kêt, ane. Ne kam arým aro katon ajte arkum,

—Gop krĩrax jabê mã tẽ, ane.

⁴⁰ Nhym kam ar mebê ijê djã kurũm katon Ridjij nhũrkwãmã tẽn bõx. Ne kam Jeju kukwakam me kamy pumũn arým memã 'ã karõn meo kĩnh. Ne kam mã ajte tẽ.

17

Texarõnikakam memã Jeju'ã ujarẽnh.

¹ Tẽn kam krĩraxbê ãporij'ýr bõx ne amipãnh kumẽ. Ne tẽn kam krĩraxbê Apõnij'ýr bõx ne amipãnh kumẽ. Ne tẽn kam krĩraxbê Texarõnika'ýr bõx. Kam ne mebê idjaer bikprõnh djã'õ.

² Nhym kam Paur ajte tãm ne pi'õk rãrãrkam me bikprõnh djãkam tẽn arým pi'õkkõt memã 'ã ajarẽn me kukij ne 'ã memã karõ. Nhym ajte pi'õk rãrãr nhym ajte kam tẽn pi'õkkõt memã 'ã ajarẽ. Nhym ajte pi'õk rãrãr nhym ajte kam tẽn pi'õkkõt memã 'ã ajarẽ.

³ Nãm memã kum,

—Be, amrẽbê me bakukãmãre kute pi'õk no'õk ne. Pi'õkkam ne mrãmri Kritu tokryn tyk ne akubyn tĩnmã. Be, pi'õkkam Kritu kute amijo anhýrmã kõt arým Jeju ã amijo ane. Mrãmri ne Metĩndjwýnh Jeju'ã me banhõ Bẽnjadjwýrbê kumkati mẽnkhkumrẽx. Ja dja ga me pi'õk kõt ama. Ga, mrãmri kubê Kritukumrẽxja pumũ. Jejuja tãm ne ba kãj bê memã

arēho iba. Nām ā memā anhýro ku'ê.

4 Nhyam kam me kwý 'ā amim,

—Be mrāmri. Kõt ne arē, anen arým mā Paurmē Xira arkõt ajkamē. Me bajtembê kregu kute Metĩndjwýnhmā amijarēho baja krāptĩ: arkõt ajkamē. Me nire rũhdjwý krāptĩ arkõt ajkamē.

5 Nhyam mebê idjaer kwý kute amim Jeju mar kêtja arým 'ā ngryk ne. Me te kute ar urāk prāmje arkam ngryk ne. Ar'ā me krāptĩkam arkam ngryk ne. Nhyam me kwý axwekam ate ar ba. Nhyam mebê idjaer me jamā kum,

—Paur ar axwekumrēx. Gwaj me kunībê ar kurê, ane. Nhyam kam me kwýja krĩraxkam me krāptĩmā ar kurêtuw nhyam me arým arkam kangao kumex. Ne kam Djaxõ nhũrkwā'yr prõt ne. Me kute kam Paur ar abej ne arkum kator ne me krāptĩmā aro katormā ne me ũrkwā'yr prõt ne.

6 Ne te: ar abej. Ne kam ar pānh Djaxõmē Jeju kukwakam ar kute abeno kamy kwý pa 'amýn aro katon krĩraxkam me rũnh'yr aro mõn me'yr aro bõx. Ne ar'ā 'êx ne kàj bê memā kum,

—Paurmē Xira ar pyka kunĩkõt abenmā me kurê'uko ba nhyam me kangao kumex. Nhyam kam ar arým jakamdjwý bõx.

7 Nhyam kam Djaxõ arkum aminhũrkwā jarēn aro djuw mex. Ar ja kunĩ ne arkum bēnjadjwýr raxbê Xedja

kabēn kurê. Xedjabê ne me bēnjadjwýr rũnh kunĩ nhõ bēnjadjwýr. Arkum kabēn kurê. Ne mā memā kum, “Bēnjadjwýr rax 'õdjwý kute kabēno Xedja jakrenh ne kubê Jeju.” Nām ar ā memā anhýr ba, ane. Be, nām me ā ar'ā me rũnhmā ane.

8 Nhyam kam me krāptĩmē krĩraxkam me rũnh kute ja markam arým arkam ngryk ne àkrêo kumex.

9 Ne kam Djaxõ Ar kubê pi'òk kaprĩ kumex byn arkum,

—Paur ar ano gē ar mā tē. Ar mā tēm nhjukribit dja bar akubyn ar amā anhõ pi'òk kaprĩ ngā, ane. Ne kam arkum ire nhyam ar akubyn ũrkwāmā tē.

Berêjakam memā Jeju'ā ujarēnh.

10 Nhyam kam Jeju kukwakam me kamy akamàt tām kam amũ Paurmē Xira ar ano. Krĩraxbê Berêjamā ar ano. Nhyam ar'yr tē:n kam 'yr bõx. Ne kam mebê idjaer bikprõnh djā'yr tē.

11 Berêjakam me ja ne me kute amak mexo krĩraxbê Texarõnikakam me ja jakrenh. Paur ar ajkwao memā Metĩndjwýnh kabēn jarē nhyam me arým kum kabēn kĩnh. Kum kabēn kĩnh ne kam akati kunĩkõt amim pi'òk jarē. Metĩndjwýnh kabēn'ā pi'òk no'òk jarēn amim,

—Djām Paur ar katàt amikabēn jarēnhkumrēx? Djām ar Metĩndjwýnh kabēn'ā pi'òk no'òk kõt amikabēn jarēnhkumrēx? ane. Me kute

Paur ar mrãmri Metĩndjwýnh kabēn kõt kabēn jabej ā amim pi'õk jarēnh ne maro ane.

12 Me kum kabēn kĩnhkam ne me krãptĩ tu amim Jeju markumrēx. Me ni bajtem rũnhbē kregujamē me my bajtemdjwý krãptĩ tu amim markumrēx.

13 Krĩraxbē Berējakam Paur kàj bē memā Metĩndjwýnh kabēn jarēnh ba: nhym amybým krĩraxbē Texarõnikakamdjwýnh arým Paur'ýr bõx ne kabēn ma. Me ja ne me me bē epikurēju kukràdjā'ā ujarēnh ar ba. Nhym ate me jadjwý ne me bē exoko kukràdjā'ā ujarēnh ar ba. Amē me ja ne me Paur'ýr bõx ne kabēn man kam arým abenmā kum,

14 Nhym kam Jeju kukwakam me kute abeno kamy ngõ raxbē pyka kêt'ýr Paur jano. Nhym Xiramē Ximoxi ar arek Berējakam ar ba.

15 Nhym me kamy kwý Pauro tē. O tē:n kam arým krĩraxbē Atēna'ýr o bõx. Nhym kam Paur arkum,

—Dja gar Xiramē Ximoxi ar'ýr tēn ar'ýr bõx ne arkum ikabēn jarē gē ar amrē tē, ane. Nhym ar arým akubyn Berēja'ýr akēx ne.

Atēnakam memā Jeju'ā ujarēnh.

16 Nhym kam Paur arek krĩraxbē Atēnakam arkam amako nhý. Arkam amako nhýn kam arým mekam kaprĩ:re ne. Be, me kute kum amijarēnh kadjy ne me apýnh metĩndjwýnh karõ krãptĩ nhipēx ne krĩrax tãmkam kikre kunĩkõt umjuw. Nhym arým omũn mekam kaprĩre ne.

17 Ne kam me bē idjaer bikprõnh djakam memā kabēno ku'ē. Me kukjēro ku'ē. Memā 'ā karõo ku'ē. Me bajtem kute Mõj djē kabēnkõt amim Metĩndjwýnh mar jadjwýmā 'ā ujarēnh ku'ē. Ne akati kunĩkõt me krãptĩ kute djwý jamýnh djakam memā 'ā ujarēnh ku'ē.

18 Nhym kam apýnh me kukràdjā tũm'ā ujarēnh arým Paur'ýr bõx ne kabēn ma. Me ja ne me me bē epikurēju kukràdjā'ā ujarēnh ar ba. Nhym ate me jadjwý ne me bē exoko kukràdjā'ā ujarēnh ar ba. Amē me ja ne me Paur'ýr bõx ne kabēn man kam arým abenmā kum,

—Je tõ, mýj ne kabēn krãptĩja bit kute me bamā arēnhmā? ane. Nhym me kwý 'ā abenmā kum,

—Bārãm metĩndjwýnh bajtem'ā memā ujarēnh ar ba, ane. Mýkam ne me ā abenmā ane? Bir, Paur kute kàj bē memā Jeju'ā ujarēnh ny jarēnh bakam. Ne kute kàj bē me tyk akubyn tĩn'ā ujarēnh ar bakam. Kam ne me ā abenmā ane.

19 Me ja ne me Paur kabēn man kam kum kràn arým o tēn krãnhbē Apaku nhimõk'ýr o bõx. Kam ne me kute aben pydji djā.

20-21 Nãm me me aben pydji djakam Pauro bõx ne arým kum,

—Dja ga prĩne me imā arē. Aje memā me kukràdjā ny jarēnhja mýj ne kraxkam kute? Be, ga bõx ne atemā me kukràdjā jarē. Mýj'ā ne

ga arê? ane. Be, krĩraxbê Atēnakam me krĩ tũm kunĩmē me bõx ny kunĩmē ne me mā akati kunĩkõt abenmā ujarēnhbit. Me abenmā apýnh me ujarēnh ny jarēnho babit nār me me maro krĩbit. Ne atemā mýjja kupēnh kêt.

²² Nām me Paur kukij nhym arým me aben pydji djábê Apaku nhipõkri kàjmā djan memā kum,

—Krĩraxbê Atēnakam me akrĩ ga me aje apýnh me anhõ we metĩndjwýnh krāptĩ mar prām kumrēx. Arým ne ba omũ.

²³ Be, nā bām me anhõ kikre kabe'ã tēn apýnh me õ mýjjamā kute amijarēnh djà kumexja pumũho tēn kam kēn ja'yr ikato. Me anhõ we metĩndjwýnh mar djà'ã kēn jamā ikato. Ga me akabēn'ã kēn no'ók ne. Kamā ne ga me, “Gu me baje metĩndjwýnh mar kêtjamā rax jarēnh djà kadjy ne gu me kēn ja dji”, ane. Be, me ga ne ga me kum kēn djir kajgo. Aje Metĩndjwýnhkumrēx mar kêt kam ne ga me aje kēnja djir kajgon kum amijarēnh kajgo. Be, ba ne ba arým ije tāmja mar. Ije Metĩndjwýnhkumrēx mar. Dja ba Metĩndjwýnhkumrēx'ã me amā ajarē ga me ama.

²⁴ Be, ta ne pykamē kam mýjja kunĩ nhipēx. Pykakam mýjjamē kàjkwakam mýjjamē kunĩmā Bēnjadjwýr djwýnh ne kute o ýr. Kunĩmā Bēnjadjwýr djwýnhkam djām me kute kum kikre nhym Metĩndjwýnh kam ýrmā got?

²⁵ Nār djām mýjja 'õ Metĩndjwýnh nhõ kêt ga me kam aje kum õrmā? Kati. Be, ta ne kute memā tĩn jangjēnh ne memā àkõr jangjēnh nhym me ar ba. Ta ne memā mýjja kunĩ nhõro nhý.

²⁶ Apýnh me ba djà kunĩkõt me bakunĩ me banhingēt djwýnh pydji nhym Metĩndjwýnh adjakamā ipēx. Nhym kam ô'ã pyka kunĩkõt me ajmàn kam ar ba. Metĩndjwýnh amim me kukām apýnh me bixadjwýr djà'ã karõ. Amim apýnh akati'ã karõ nhym kõt me aben kukām apõx. Nhym me kukām amim apýnh me ba djà'ã karõ nhym me kam aben kukām apõx ne arým kam ar ba.

²⁷ Mýj kadjy ne me ipēx? Bir, me kute Bēnjadjwýr djwýnh jabejmā ne me ipēx. Me gop kute amim mar ne kum katormā ne me ipēx. Djām kute me bajõmā kre rax got? Kati.

²⁸ Metĩndjwýnh me bamē amijo kajkep. Kute me bamē amijo kajkepkam ne gu me batĩn ne amingrēk ne amirĩto baba. Ikabēnja kõt me akukràdjà jarēnh djwýnh kwý amrēbē: ã memā ane. Ne memā kum, “Gu me babē Metĩndjwýnh kra”, ane.

²⁹ Be, ta ne kute me banhipēx gu me babē ta krakam kwārĩk wānh ga me amim, “Be, me ê mex ne umarkõt ne me kute Metĩndjwýnh karõ nhipēx. Kēn karýro nār kryt jakao nār kēno me kute ipēx mex”, kwārĩk wānh ga me ã

amim anhỳr kêt. Metĩndjwỳnh ta kute me banhipêxkam kwãrĩk wãnh ga me amim anhỳr kêt.

³⁰ Be, amrêbê me kute mar kêt kam ne me ã amim anhỳro ba nhym Metĩndjwỳnh ate krã. Ne kam ajbir jakam pyka kunĩkõt me kunĩmã kum, “Me on amikam akapriren wãnh ajaxwemã anhiren iwỳr amijo akêx”, ane.

³¹ Be, dja ã pyka kunĩkõt me kunĩmã axwe pãnh jarên katàt memã o pãnhkumrêx. Kute kukwakam memã axwe pãnh jarênh kadjy ne arỳm amijo Jeju pytà. Arỳm kadjy kukãm 'ã akati jarênh mãmđji. Me kunĩ kute kum kator ne mar kadjy ne Metĩndjwỳnh arỳm akubyn o tĩn. Me kute tãmwã kute memã axwe pãnh jarênh djwỳnhkõt mar kadjy ne arỳm akubyn o tĩn.

³² Nãm ã Paur memã ane nhym me arỳm aprỳ. Me kute me tyk akubyn tĩn jarênh markam ne me kwỳ arỳm aprỳo dja. Nhym me kwỳ kum,

—Dja ba me ã ajte 'ã ama, ane.

³³ Nhym kam Paur mã mebê tẽ.

³⁴ Be, tẽm kêttri nhym me kwỳ mã kõt ajkamẽn tu amim Jeju markumrêx. Me'õja nhidjibê ne Dijoni. Nãm Apakukam me rũnh bikprõnh djakam me ro'ã rax. Me'õ nire jadjwỳ idjibê Tamari. Nhym me kwỳdjwỳ ar jakõt tu amim Jeju markumrêx.

18

Kõritukam memã Jeju'ã ujarênh kadjy ne ja.

¹ Nhym kam Paur amipãnh krĩraxbê Atẽna mẽn arỳm krĩraxbê Kõritu'ỳr tẽ. 'Ỳr tẽ:n 'ỳr bõx.

² Ne kam me'õbê idjaer, idjibê Akwire'ỳr bõx. Pykabê Põtukam ne rwỳk djà. Amrêbê ne krĩraxbê Rõmakam prõmẽ ro'ã ar ba. Pykabê Itarijkam ne krĩraxbê Rõma. Prõbê Prixira. Ar kam ar ba: nhym kam bẽnjadjwỳr raxbê Kraõdjõ mebê idjaer kunĩ jano. Krĩraxbê Rõma kurũm me ano nhym Akwiremẽ prõ ar arỳm mekõt katon tẽ. Tẽ:n arỳm Kõritukam bõx. Ne kam ar ba. Ar ba: nhym kam Paur arỳm Akwire ar'ỳr bõx. Ne kam ar ùrkwãkam tẽ.

³ Paurmẽ Akwire ar àpênh djà kute aben pyrãk. Ar kubê kubêkatio kikre nhipêx djwỳnh. Kam Paur arỳm ar ùrkwãkam tẽn arek kam krĩn ar ro'ã kikre nhipêxo ba.

⁴ Ipêxo ban kam pi'õk rãrãr kunĩkõt mebê idjaer bikprõnh djà'ỳr ban memã 'ã ujarênho ku'ê. Nãm mebê idjaermẽ me bajtembê kregudjwỳmã 'ã ujarênho ku'ê. Me kukjêro ku'ê, memã 'ã karõo ku'ê. Me kute tu amim Jeju markumrêxmã memã 'ã karõo ku'ê.

⁵ Nhym kam Xiramẽ Ximoxi ar pykabê Mateni kurũm kõt bõx. Nhym Paur no kato:n memã arênh prã:m kumrêx ne mã mebê idjaermã kum,

—Mrāmri Jejubê me banhō Bēnjadjwŷrbê kumkatibê Kritukumrêx anhŷro ba.

⁶ Nām memā arēnh prā:m nhym mebê idjaer arŷm kabēno apanh ne aprŷo ku'ê. Nhym kam Paur kute me kangao amirīt kadjy amijā kubêkà karngrōn memā kum,

—Ba te me abê idjaermā Metīndjwŷnh kabēn jarē ga me mā akabēno ijapanho aku'ê. Jakam dja ga me te aje Metīndjwŷnhmā kum, “Be, Paur kute me imā arēnh kêt kam ne ba me biknor tokry djâkam itokry”, anhŷrmā. Jakam dja ba me bajtemmā tēn memā arē.

⁷ Nām ā memā anen kam arŷm mebê tēn me'ōbê Juxu nhŷrkwāmā wadjàn kam nhŷ. Juxu ne amrêbê Metīndjwŷnhmā rax jarēho ba. Mebê idjaer bikprōnh djâ kuri ne ŷrkwā.

⁸ Me bikprōnh djâ jakam me ō bēnjadjwŷrbê Kripu. Paur Juxu nhŷrkwākam ikwā: nhym kam Kripu arŷm tu amim Bēnjadjwŷr djwŷnh markumrêx. Ō kikrekam ōbikwa kunīdjwŷ tu amim markumrêx. Nhym bu'ā krīraxbê Kōritukam me krāptī Paur kabēn man kam tu amim Jeju markumrêx. Nhym me arŷm Metīndjwŷnhmā ngōmā me angij.

⁹ Nhym kam akamâtkam Bēnjadjwŷr djwŷnh Paur nokam amirīt nhym omŷ. Nhym kum,

—Kwārīk wānh me umaje abinhikrēnh kêt. Dja ga memā akabēn jarēnh rā'ā.

¹⁰ Ba ne ba amē amijo ika-jkep. Me'ō kute awŷr prōt ne ajo bikēnh prām kêt kumrêx. Be, krīrax jakam inhō me ja krāptīkam ne me'ō kute ajo bikēnh prām kêt kumrêx. Nām ā Bēnjadjwŷr djwŷnh kum ane.

¹¹ Nhym kam arek Kōritukam memā Metīndjwŷnh kabēn jarēho ba nhym arŷm 'ā amex ne 'ā nan ajte 'ā amex apêx.

¹² Nhym akati 'ōkam mebê idjaer arŷm akuprō. Gariju pykabê Akajakam memā bēnjadjwŷrkam ne me akuprōn kam abenmā Paur kurêtuw. Abenmā kurêtuw ne arŷm 'ŷr prōt. 'ŷr prōt ne o tŷm ne pa 'amŷn arŷm me kute memā axwe pānh jarēnh djâkam o bōx.

¹³ Ne kam me rŷnhmā kum, —Me'ō ja ne me ibê ikukrādjà kurêo ban me imā, “Be, ikukrādjà jakôt dja ga Metīndjwŷnhmā rax jarēho aba”, ane.

¹⁴⁻¹⁶ Nhym Paur kum amijarēnh 'ŷr nhym Gariju kumrêx ne memā kum,

—Je, me'ōja ren axwekumrêx. Ren me'ōnh bī, nār ren mŷjjao akī ba ren arŷm 'ā me akabēn ma. Nhym be, ate ga me abê idjaer me akabēnbito angryk ne me anhidjibito angryk ne me akukrādjà tŷmbito angryk ne arŷm o ikunoro aba. Djām ba ije mŷjja kajgo jakôt memā axwe pānh jarēnh got? Rŷm me mōn wānh me akukrādjào

aba. Nãm ã Gariju mebé idjaermã anen arým me anon bõm me kurẽ.

¹⁷ Nhyam kam me bajtembé kregu kunĩ Xoxinio tým. Xoxinibê ne mebé idjaer bikprõnh djakam memã bẽnjadjwýr rax. Nãm me o tým ne arým me kute memã axwe pãnh jarẽnh djaja kabem titik ne. Nhyam Gariju ate krã nhỹ.

Prixiramẽ Akwiremẽ Apõr ar'ã ujarẽnh.

¹⁸ Nhyam kam Paur krĩraxbê Kõritu tãmkam arek ar ba 'ãtũm ne. Ne kam arým Jeju kukwakam me kute abeno kamy arkum, "Ba on", ane. Ne kam arým Prixiramẽ Akwire ar aprõn aro tẽ. Ar pykabê Xirij'ýr tẽmmã. Ne krĩraxbê Xekrere kumrẽx'ýr tẽn 'ýr bõx. Bõx kêtri ne Paur Metĩndjwýnhmã amikabẽn pydjın arẽ. Ne kam amikabẽn kõt amijo tẽn arým aminhinomã amimẽ nhyam me arým kum krãnh kê, mebé idjaer kukràdjã kõt. Nhyam kam ar nox ne.

¹⁹ Ne tẽn kam arým krĩraxbê Epexu'ýr bõx. Nhyam kam Prixiramẽ Akwire ar arek Epexukam ar ba kadjy Paur arkum ire. Arkum iren kam tu arým mebé idjaer bikprõnh djakam tẽn memã Jeju'ã ujarẽnho dja. Me kukjẽro dja, memã 'ã karõo dja.

²⁰⁻²¹ Nhyam me kum,

—Dja ga arek jakam ar aba. Gê kãjbê ajãtũm ga kam amũ tẽ, ane.

Nhyam memã kum,

—Kati. Djeruxarẽkam mebé idjaer krãptĩ kute aben kajmã'ã amikukràdjã tũm mar kadjy arým aben pydji 'ýr. Ije me aben pydji djã nhõ akati majmã ibõxmã. Ba on me'ýr. Nhyam kam Metĩndjwýnh kum akubyn itẽm kĩnh jabej ba kam ajte akubyn me awýr tẽ. Aj, ba on, ane. Ne kam arým krĩraxbê Epexu kurũm tẽ. Ngõkõt tẽ.

²² Tẽ nhyam kam me arým krĩraxbê Xedjarekam kã nhõ nhyam kam wabi, krĩraxbê Djeruxarẽ'ýr wabin kam 'ýr bõx. Ne kam me kute amim Jeju mar pa krij. Me kute amim Jeju mar ne kõt ar aben pydjio baja pa krij ne memã kabẽn mex jarẽ. Ne kam krĩraxbê Æxiki'ýr tẽ. 'Ýr tẽn: n arým 'ýr bõx.

²³ Ne kam kam ar ba kãjbê 'ãtũm ne ajte tẽ. Tẽn: n kam pykabê Garaxakõt tẽ. Ne kam pykabê Bridjakõt tẽn apýnh Jejukõt me ba djwýnh djari kunĩkõt memã tỳx jangjẽnho tẽn mã memã kum,

—Gora tu amim Jeju mar tỳxkumrẽx. Kwãrĩk wãnh 'ã adjukanga kêt, anhýro tẽ.

²⁴ Nhyam kam mebé idjaer'õ nhidjibê Apõr arým krĩraxbê Epexukam bõx. Krĩraxbê Arexãkam ne rwýk djã. Nãm kabẽn mexkumrẽx ne kute Metĩndjwýnh kabẽn'ã pi'õk no'õk mar mexkumrẽx. Kute memã arẽnh mexkumrẽx nhyam me kãtãm te kute kabẽnho itymãn kam kutã amikabẽnno biknoro nhỹ.

²⁵ Apõr Bẽnjadjwýr djwýnh Jeju'ã prĩne me bakukãmãre

kabēn kukràdjà mar mexkumrēx. Ne kam no kator mex ne prĩne katàt memã kabēn jarēnh mexkumrēx. Ne kam Djuão kute Metĩndjwỳnhmã ngõmã me angjēnhkam me kabēnbit ne kute mar. Kute ja nhijukri Jeju'ã ujarēnh kunĩ mar kēt.

²⁶ Apõr ja ne Epexukam bõx ne kam mebē idjaer bikprõnh djà'ỳr tēn 'ỳr wadjàn arỳm memã 'ã ujarēnhõ dja. Nãm kum me uma kēt ne memã 'ã ujarēnhõ dja. Nhym kam Akwiremē Prixira ar arỳm 'ã ujarēnh man arỳm o tēn kum arēnh mex. Apõr kute Jeju'ã ujarēnh mar kētja kum arēnh mex.

²⁷ Nhym kam kute pykabē Akajamã tēmmã nhym Jeju kukwakam me kute abeno kamy arỳm memã pi'òk no'òk ne. Kute Akajakam Jejukõt me ba djwỳnhmã õr kadjy ne memã pi'òk no'òk ne arỳm Apõrmã kungã. Pi'òkkam ne me memã 'ã karõn memã kum,

—Dja ga me tu Apõro anhõbikwakumrēx, ane. Nhym kam Apõr me'ỳr tēn me'ỳr bõx. Ne kam arỳm me kute amim Jeju marjamã Metĩndjwỳnh kabēn jarē. Nhym kam me arỳm tu Apõro õbikwakumrēx. Amrēbē ne Metĩndjwỳnh tu kum me kaprĩkumrēx ne memã amak bõ nhym kam me arỳm tu amim Jeju markumrēx. Nãm me Apõro õbikwakumrēx nhym kam memã Metĩndjwỳnh kabēn jarē: nhym kam me arỳm

amũ amim mar kamēn kabēn mar rax ne.

²⁸ Nãm mã mebē idjaermã me kukãmãre kute Kritu'ã pi'òk no'òk jarēn mã memã kum,

—Be, pi'òkkam Bēnjadjwỳrbē kumkatibē Kritu kute amijo anhỳrmã kõt ne Jeju arỳm ã amijo ane. Be ga, mrãmri pi'òk kõt Jejubē me banhõ Bēnjadjwỳrbē kumkatikumrēxja pumũ. Mrãmri kubē Kritukumrēxja pumũ, ane. Nãm me krãptĩ nhipõkri ã memã kabēn mex jarēnhõ ane nhym mebē idjaer te: kute kabēno itymã te o anen amikabēno biknoro nhỹ.

19

Paur Epexukam Jeju'ã ujarēnh.

¹ Nhym Apõr arek krĩraxbē Kõritukam ar ba nhym Paur arỳm atỳx kõt tē. Tē:n kam krĩraxbē Epexu'ỳr bõx. Ne kam Kritu nhõ me ja kwỳ'ỳr bõx. Ar ja ne ar kute Metĩndjwỳnhmã ngõmã me angjēnh djwỳnhbē Djuão kabēnbit mar.

² Nãm ar'ỳr bõx ne arkum, —Ar aje tu amim Kritu markumrēxkam djã ne Metĩndjwỳnh Karõ ar ajamỳn ar ajo ba? ane.

Nhym ar kum, —Kraxje me'õ kute ar imã Metĩndjwỳnh Karõ'ã ujarēnh kētkam ne bar ije mar kētkumrēx, ane.

Nhym Paur arkum, ³—Be, me kute Metĩndjwỳnhmã ngõmã ar ajangjēnhkam mỳj

ne me kute o amirĩt kadjy ngõmã ar ajangij? ane.

Nhym ar kum,

—Be, nã bãm ar arỳm amikam ikapriren wãnh ijaxwemã inhiren Metĩndjwỳnh'yr amijo akẽx. Kute jao amirĩt kadjy me ngõmã ar ijangij. Nãm ã Djuão ngõmã me angjêho ane, ane.

⁴ Nhym kam Paur arkum,

—Mrãmri ne me amikam kapriren wãnh axwemã iren Metĩndjwỳnh'yr amijo akẽx. Jao amirĩt kadjy Djuão ngõmã me angij. Kamã ne memã kum, “Be, itotokbê ne me'õ bõxmã. Tãmwa dja ga me tu amim markumrẽx”, ane. Kritubê Jeju'ã ne ã memã ane. Nãm ã Paur arkum ane

⁵ nhym ar arỳm kuma. Ne kam ar tu amim Bẽnjadwỳr djwỳnh Jeju markumrẽx nhym arỳm kum ngõmã ar angij.

⁶ Ne kam ar krã'ã am-inhikra jadjuw nhym Metĩndjwỳnh Karõ arỳm ar 'amỳ. Nhym ar arỳm apỳnh ar kute me kabên mar kêt kam kabên jarêho dja, Metĩndjwỳnh kukwakam kabên jarêho dja.

⁷ Kute ngõmã ar angjênh ja ne Ar kubê 12 pyrak.

⁸ Nhym kam Paur aben tã mebê idjaer bikprõnh djakam tẽn kum me uma kêt ne memã 'ã ujarêho ku'ê. Nãm aben tã Metĩndjwỳnh kute amim me utar ne ar meo ba'ã memã ujarêho ku'ê, memã 'ã karõo ku'ê. Nhym me kwỳ amim, “Mrãmri kabênkumrẽx”, anhỹro krĩ.

Nhym arỳm 'ã mytyrwỳbê 3 apêx.

⁹ Nhym ate, me kwỳ ta arỳm amakkre kêt ne arỳm kabên mar kêt ne me krãptĩ nhipõkri kabên punuo dja. Ne memã kum,

—Djãm Jejukõt me kute amijo bakam mex got? Arkati, anhỹro ku'ê. Nhym kam Paur mebê Jeju nhõ me jao tẽn arỳm me kaxã meo krĩ. Me'õbê Xiranu kute memã me kukràdjã jarênh djakam meo krĩ. Akati kunĩkõt memã ujarêho krĩ.

¹⁰ Nãm aben tã meo krĩ nhym me'ã amex ne ajte 'ã na ne ajte 'ã amex ne ajte 'ã na apêx. Apêx nhym kam pykabê Adjikkam me õ krĩ kunĩkõt ne me arỳm Paur kabên ma. Mebê idjaermẽ me bajtembê kregudjwỳ ne me Bẽnjadwỳr djwỳnh Jeju'ã ujarênh ma.

¹¹ Nhym Paur Metĩndjwỳnh kukwakam arỳm apỳnh mỳjja pumũnh kêt djari ipêxo ba. Nãm me punuo mexo ba.

¹² Nãm ipêxo ba nhym me me ĩjarop kukõnh djã, nãr me õ kubêkã Paurmã o mõn o kupê. Ne kam apỳnh me punu djari memã o mõ nhym me punu kunĩ arỳm mex ne. Nhym me karõ punu kunĩ arỳm memã ire.

¹³⁻¹⁴ Nhym mebê idjaer kwỳja ne ar Epexukam ate ar babit ne arek krĩ kêt. Me kadjy Metĩndjwỳnh mar djwỳnh nhõ bẽnjadwỳr'õ nhidjibê Xewa ne ar kunĩ jadjuw. Ar kubê 7. Xewabê ne mebê idjaer'õ. Kra ar ta ne

amijo me karõ mar mexo ba. Ar me karõ punu kute meo ba'ã Bẽnjadjwýr djwýnh Jeju nhidji jarěn kum,

–Bar Jeju kukwakam amã ikaběn. Paur kute kàj bê Jeju'ã memã ujarěnhja ba kukwakam amã ikaběn. On kum anhire. Nãm ar ã memã anhýro ba.

¹⁵ Ne kam ar bit kute me'õ jakam me karõ punu janormã kum Jeju nhidji jarěnh kajgo. Nhyim me karõ punu arým ar aêrbê arkum,

–Jeju ije kaběn mar ne Paur ije kaběn mar. Nhyim be, ar ga djãm ije ar akaběn mar got? ane.

¹⁶ Nhyim me'õja me karõ punu kute o baja arým tu aro arĩ ne ar titiko tẽ. Nãm aro tẽn prĩne ar õm ne. Ne arým Ar kubê ar õ kubêkà kadjõn o pôx. Ne ar par punu nhyim ar kajgo mã kikre kurũm prõt ne.

¹⁷ Nhyim kam me ar arěnh ipõk ne. Nhyim me kunĩ arým kuma. Mebê idjaermẽ me bajtembê kregumẽ krĩraxbê Epexukam me ja kunĩ arým kuma. Me kunĩ arým umaje madja kretin Bẽnjadjwýr djwýnh Jeju ra:xkumrěxmã kato.

¹⁸ Nhyim kam me krãptĩ kute tu amim Jeju markumrěxja bõx ne tu amijaxwe djãri arěnh amirĩtkumrěx.

¹⁹ Nhyim kam mebê waja krãptĩ aben totokmã amidjudjy'ã pi'õk no'õk jao bõx. Ne kam me kute amidjudjy kangao amirĩt kadji me ipõkri kum kuton

kam kurê nhyim kumex ne. Mýj ne pi'õk pãnh kute nhyim me kum kuto? Bir, pãnh ra:x. Kryt jakao ngõnhponho pi'õk kaprĩ krãptĩ:, aben 'ã akre kubê 50.000. Nhyim me tu kum pi'õk kurěn arým kuwykam kunĩ rě nhyim xêr.

²⁰ Nhyim kam me arým týt ne amũ memã Metĩndjwýnh kaběn jarěnh kumex nhyim me krãptĩ kum kĩnh nhyim me kute tu amim Jeju markumrěxja arým krãptĩ: ne.

²¹ Nãm me ã o ane nhyim Paur õkre kadjwýnhbê arým amim pry karõ djã djirkumrěx ne amim,

–Ba pykabê Matenimẽ Akajamẽ 'ýr tẽn kam me omũ. Dja ba anen kam arým Djeruxarēmã tẽ. Ne kam krĩraxbê Rõmamãdjwý itẽm prãm kumrěx, ane.

²² Ne kam amikukãm Matenimã õ ãpěnh amãnhkrut jano. Nãm Ximoximẽ Eraxu ar ano. Ne kam arek pykabê Adjijkam ar ba rã'ã.

Temexu kute me krãptĩ:mã Paur kurê'uk.

²³ Paur ar ba: nhyim kam krĩraxbê Epexukam me krãptĩ arým ngryk ne kangao kumex. Be, Temexu kute me krãptĩbê me kute amim Jeju mar kurêkam me arým ngryk ne.

²⁴ Temexubê kryt jakao kikre kryre nhipêx djwýnh tũm. Kute kikreti pyrãk ne kikre kryre nhipêxo ba. Kikretikam ne me amrêbê Djijanamã amijarěnh djã. Djijanabê ne me õ metĩndjwýnh

kajgo'õ. Nãm kryt jakao kikre kryre nhipêxo ba. Ne kam kute memã õr pãnh pi'õk kaprĩ jamýn õ àpênhmã kungã. Pi'õk kaprĩ rũ:nh ne amýn memã kungã.

²⁵ Nhyr me krãptĩ jadjwý kute ar mýjjao metĩndjwýnh karõ nhipêxo ba. Nhyr Temexu õ àpênh jao akuprõn metĩndjwýnh karõ nhipêx djwýnh krãptĩ jadjwýo akuprõn memã kum,

—Ë, ar ikabên ma. Gwaj badjãpênh djã ja djõ'ã ne gwaj mã banhõ pi'õk kaprĩ kumex jamý. Tãm ne gar arým ama.

²⁶ Ë, arým ne gar Paur kute ar amijo ba kõt omũn arým kabên kõt ama. Djãm krĩrax jabê Epexukambit ne ar kabên ba? Kati, pykabê Adjijja kunĩkõt ne me krãptĩ:bê metĩndjwýnh karõ nhipêxja kurêo ban kubê ar meo akêxo ba. Nãm arĩk memã kum, “Djãm metĩndjwýnh karõ nhipêxjabê Metĩndjwýnhkumrêx? Arkati. Kubê Metĩndjwýnh kêtumrêx”, anhýr o ba.

²⁷ Be, dja Paur memã ja jarêho ba rã'ã nhyr me krãptĩ arým me baje metĩndjwýnh karõ nhipêxja kanga. Djijana nhõ kikretidjwý dja me kum kĩnh kêt. Be, Djijanabê me banhõ metĩndjwýnh raxkumrêx. Pykabê Adjij kunĩ, kam me kunĩ kum rax jarêho ba. Pyka kunĩkõt apýnh me ba djãkam me kunĩ: kum amijarêho ba. Dja me Paur kabên man kõt ar amijo ban

arým Djijanamã amijarênh krãta. Nãm ã Temexu memã ane.

²⁸ Nhyr me kute amijã kabên ja markam arým ngyr:k ne kãj bê abenmã kum,

—Epexukam me batĩndjwýnhbê ne Djijana. Djijana raxkumrêx. Epexukam me banhõ metĩndjwýnhbê ne Djijana. Djijana raxkumrêx anhýro kumex.

²⁹ Nhyr me kam me ja djõ'ã kikrepdjĩtã abenkam kanga:o kumex. Ne kam arým Gajumê Arxaku ar pa 'amý. Pykabê Matenikam ne ar abatãnh djã. Paurmê ro'ã ar Epexukam bõx. Nhyr me ar pa 'amýn aro tẽn me bikprõnh djãtimã aro wadjã.

³⁰ Nhyr Paur kute aben nêje me akre kadjy bit me kanga katikõt àrmã. Nhyr Jejukõt me ba djwýnh arým akubyn Paur nê.

³¹ Be, pykabê Adjijkam me bẽnjadjwýr kwý Pauro õbikwa tũm. Ar jadjwý Paur nên kum,

—Kwãrĩk wãnh me bikprõnh djãtimã adjãr kêt, ane. Me kute o bikênh karõ ne ar nê.

³² Nhyr me bikprõnhja ar kanga prõt ne ba. Djãm me krãptĩ kute me kanga kraxkõt mar got? Kati. Nãm me apýnh kabên ne. Me kwý 'ã me kabên ja jarêho amra. Nhyr me kwý 'ã atemã me kabên ja jarêho amra.

³³ Nhyr mebê idjaer arým Arexãrimã 'ã karõ. Kute me nêje me kunĩ kukramã ne me kum 'ã karõ. Nhyr

me binhikrênh kadjy te: memã ikra bêno dja. Nãm bit kute mebê idjaer nêje me bajtemmã kabênmã.

³⁴ Nhy m me arỳm Arexãribê mebê idjaer'õ kõt omũ. Omũn arỳm kàj bê kabêno tuknĩn mã abenmã kum,

—Epe xukam me banhõ metĩndjwỳnhbê Djijana raxkumrêx. Nãm me ã anhỹro kumex nhy m arỳm me'ã myt ky:n me'ã ora amãnhkrut apêx.

³⁵ Nhy m kam krĩraxkam me'ã pi'òk no'òk djwỳnh raxja arỳm bõx ne memã kabên nhy m me arỳm anhikrê. Nhy m kam memã kum,

—Krĩraxbê Epe xukam me ar abaja, gu me ba ne gu me babê metĩndjwỳnh raxbê Djijana nhõ kikretio djuw mex djwỳnh. Djijana karõ ne mrãmri kàjkwa kurũm ruw.

³⁶ Gu me babê o djuw mex djwỳnh nhy m pyka kunĩkõt me kute me bamar. Me kute me bamarkam ga me ren tu anhikrênh adjãkrê kêt kumrêx.

³⁷ Be, ga me jakam aro abõxja djã ne ar me banhõ metĩndjwỳnh nhõ kikretikam mỳjja'õo akĩnh got? Nãr djãm ar kute me banhõ metĩndjwỳnh'ã kabên punu'õ jarênh got ga me ar'ã ajatom ne? Kati. Nã gãm me jakam ar jao abõx kajgo.

³⁸ Be, dja Temexumê metĩndjwỳnh karõ nhipêx djwỳnh ar kute ar arênh prãm, wãnh ne memã axwe pãnh jarênh djã dja. Myt ja tãm kam ne memã pãnh jarênh

djwỳnh kam memã nhỹ. Gê Temexu ar 'ỳr aro bõx ne kum ar arê. Kam ne me kunĩ kute abenmã axwe jarênh djã.

³⁹ Nãr me aje mỳjja 'õdjwỳo aben mar prãm jabej dja ga me tu me bakukràdjã kõtbit akuprõn o aben ma.

⁴⁰ Be, jakam me banhõ bẽnjadjwỳr rax arỳm me bamã uma. Me bakangatikam kute me bamã pãnh jarênh arỳm me bamã umakumrêx. Godja bẽnjadjwỳr rax abej me bakukjêr jabej gu me bakangati ja'ã te: baje kum amijarênhmã, te: aminêje kum bakabênmã.

⁴¹ Nãm ã me'ã pi'òk no'òk djwỳnh rax memã ane. Ne kam memã kum,

—Aje, me on ajmã, ane. Nhy m me arỳm ajmã.

20

Paur Matenikam tẽm ne kam Krexakam bõx 'ã ujarênh.

¹ Me kangati apêxkam Paur arỳm amiwỳr Jejukõt ba djwỳnh 'uw nhy m me arỳm bõx. Nhy m kam meo rõrõk ne memã kum,

—Ba on pykabê Mateni 'ỳr. Gora ar amim Jeju mar tỳx ne 'ã adjukanga kêt, ane. Ne kam me kurũm pykabê Mateni'ỳr tẽ.

² Nãm 'ỳr tẽ:n kam apỹnh Jejukõt me ba djari me omũnhõ tẽn me tỳxmã memã 'ã karõn memã kum,

—Dja gar tu amim Jeju mar tỳxkumrêx, anhỹro tẽ. Nãm ã memã anhỹr kumexo tẽ. Ne tẽ:n kam arỳm pykabê Krexa'ỳr bõx.

³ Ne kam arek kam ar ba nhyŷm 'ã mytyrwŷ amãnhkrut ne ikjêkêt apêx. Nhyŷm kam bit kute ngôkôt pykabê Xirij'ÿr tēmmã. Nhyŷm mebê idjaer bit kute kam o arĩmã. Nhyŷm kam ate pykabê Matenikôt amipry karō djã dji.

⁴ Nhyŷm kam me kwŷ Paur kôt tēmmã. Pykabê Mateni katikôt tēmmã. Pykabê Xirij'ÿr ne kôt tēmmã. Xopatu Paur kôt tēmmã. Piju ne Xopatu dji. Krĩraxbê Berêjakam ne abatãnh djã. Nhyŷm Arxakumê Xekunu arkôt tēmmã. Krĩraxbê Texarônikakam ne ar abatãnh djã. Nhyŷm ajte Gajudjwŷ kôt tēmmã. Krĩraxbê Tebikam ne abatãnh djã. Nhyŷm ajte Ximoxidjwŷ kôt tēmmã. Nhyŷm ajte Xikikumê Krôpimu ar adjwŷnhdjwŷ kôt tēmmã. Pykabê Adjijkam ne ar abatãnh djã. Paurkôt ar mör ne ja.

⁵ Xopatu ar ar ikukãm tēn krĩraxbê Krôwadjikam ar ikam ama. Badjwŷ Paur kôt tē. Ba ibê Ruka.

⁶ Apÿnh akati wãkam ne mebê idjaer amikukràdjã kôt djwŷponhbit kuro ba. Nhyŷm ar ijã akati wã apêx bar krĩraxbê Pirpu kurũm, pykabê Matenikam krĩraxbê Pirpu kurũm inox ne tē. Tē: nhyŷm kam ar ijã akatibê 5 apêx. Bar kam krĩraxbê Krôwadjikam Xopatu ar'ÿr bôx. Ne kam ar iba: nhyŷm kam ar ijã akatibê 7 apêx.

Juxiku tÿm ne tyk nhyŷm kute akubyn o tĩn.

⁷ Nhyŷm arÿm ar ijã pi'ôk kamrêk ne. Nhyŷm Jejukôt me ba djwŷnh arÿm akuprô, djwŷ kokjêr kadjy. Jeju kute aminhĩ'ã djwŷ jakren kokjêrja tãm ne ajte kute 'ã akren kokjêr ne krên kadjy akuprô. Nhyŷm Paur arÿm kãj bê memã 'ã ujarênhô dja. Akati nhyŷm tēm kadjy ne 'ã ujarênh 'iryo dja. 'ã ujarênhô dja: nhyŷm kam me'ã akamãt kô ipôkri.

⁸ Atemã kikrekam ne me bikprônh djã. Kikre amãnhkrut ne ikjêkêt ne me aben nhiby ipêx. Kÿjrũm kumoka'êkam ne me nhÿ nhyŷm me ô ngônhpôk krãptĩ.

⁹ Nhyŷm me'ã akamãt kô 'iry: nhyŷm me'ô nörny nhidjibê Juxiku kre krã'yr'ã nhÿ. Paur memã ujarênh 'iry: nhyŷm Juxiku arÿm ôtdjwa bĩn mex ne. Nhyŷm arÿm ôt mex ne e u:n mōn tu:k ane. Pykabê mōn tÿm nhyŷm me 'ÿr ruw ne kumÿ nhyŷm arÿm ty.

¹⁰ Nhyŷm Paur arÿm 'ÿr ruw. Ne tu tykja nhiby tÿm ne 'amÿnh tÿx ne. Ne memã,

—Kwãrĩk wãnh ga me kam atĩn prãm kêt. Arÿm ajte tĩn ne, ane.

¹¹ Ne kam akubyn wabin arÿm djwŷ kokijn ô kwŷ krêno nhÿ. Ô kwŷ krên pan ajte memã ujarênhmo krax. Ne o nhÿ: nhyŷm arÿm me'ã ôkrên'ãnh kàr mex ne. Nhyŷm kam arÿm tē.

¹² Nhyŷm me ũrkwãmã nörny akubyn tĩnjao tē nhyŷm arÿm mexkumrêx ne. Nhyŷm kam me arÿm kĩ:nhkumrêx ne.

Paur kute Epexukam meo ba djwýnhmã amijarēnh.

¹³ NhyM kam Paur kute bamē Xopatumē ar ijo mōrmã ar imã 'ã karõ. Ba ibē Ruka. Nãm ar imã,

—Ba dja ba pykakõt krĩraxbē Axõ'ýr tē. Dja ba 'ýr bõx ne arým ar akõt kàraxkam amũ tē, ane. Ne kam pykakõt tē. Ar ba ne bar kàraxkam tē.

¹⁴ Tē:n kam arým krĩraxbē Axõ'ýr bõx nhyM arým ar ikõt bõx. Ne kam ar ikõt kàraxmã wadjã. Bar kam krĩraxbē Mix-ini'ýr tē:n kam 'ýr bõx.

¹⁵ Ne kam ajte ngõkõt tē. Tē: nhyM ar ijã akati. Bar ajte tē:n arým apēxtibē Kuju'ãnh tē. Ne ajte tē: nhyM ajte ar ijã akati. Bar tē:n arým apēxtibē Xamu'ãnh tē. Tē:n kam arým krĩraxbē Krodjirkam bõx. Ne kam amikrà:n kam ajte ngõkõt inox ne mō. NhyM ajte ar ijã akati. Bar kam tē:n arým krĩraxbē Miretukam bõx.

¹⁶ Ar ibõx kētri Paur ar imã, —Gwaj krĩraxbē Epexu jaã'ã tē. Ba ren kam tēn pykabē Adjijkam amikrà:, ane. Adjijkam ne krĩraxbē Epexu. Nãm mebē idjaer bikprõnh djã nhõ akatibē Pēxiko majmã Djeruxarē'ýr bõxmã. Kam ne amikrà kēt ne tē.

¹⁷ Bar krĩraxbē Miretukam bõx nhyM Paur arým amũ krĩraxbē Epexukam memã amikabēn jano. Nãm memã kum,

—Gē amrē me kute Jeju nhõ me jao ba djwýnh mō. Me kute amim Jeju mar ne kõt ar aben pydjio bajao ba djwýnh amrē mōn ipumũ, ane.

¹⁸ NhyM me arým wãm kabēno tēn o bõx ne memã arē nhyM me arým kuma. Ne kam arým Paur'ýr tēn 'ýr bõx. NhyM memã kum,

—Be, akmere ar, jakam dja ba tē. Ne kam arým ar amã ikabēn jarē. Be, nã bãm katàt ar amijo iba rã'ã gar arým ipumũn ima. Me anhõ pykabē Adjijkam ibõx totokbē gar katàt ije amijo ibakõt ipumũnhmo krax ne jakam aje ikatàt kõt ipumũnh rã'ã.

¹⁹ Djã nã bãm Bēnjadjwýr djwýnhmã idjãpēnh kēt? Nã bãm amijo ingrin akrãnmã kum idjãpēnh rã'ã ne. Ba kum idjãpēnh ar iba nhyM me axwekam irerek iwýr bõx ba mekam imýr iba. NhyM mebē idjaer mã: amim ijã karõn ar ijo bikēnho ba, ba kam itokry kumex.

²⁰ Djã ne ba ar abē Metĩndjwýnh kabēn'õ nēn ar amã arēnh kēt got? Kati. Ar aje mar mexo amũ amikamēnhmã ne ba ar amã Metĩndjwýnh kabēn kunĩ jarē. Nã bãm ar akrãptĩ nhipõkri ar amã arē. Ne ajte ar anhũrkwãkõt ar amã arēnho iba.

²¹ Nã bãm me abē idjaermã arēn ajte me abajtembē kregumã arē. Ne mã: ar amã, “Ar amikam akaprĩren wãnh ajaxwemã anhiren Metĩndjwýnh'ýr amijo akēx ne tu amim Bēnjadjwýr djwýnhbē Jeju Kritu markumrēx.” Nã bãm ã ar amã ane.

²² NhyM arým jakam Metĩndjwýnh Karõ mã:

Djeruxarē'ỳr itēm'ã imã karōo dja ba te imãtmã. Mỳj dja wãkam ikam nē? Kon. Ije mar kêt.

²³ Be, krĩrax kunĩkôt ne me Metĩndjwỳnh Karō kukwakam imã kabēn jarēn imã, “Dja me mrãmri abē ijê ga mrãmri amitokry kumex ma”, ane. Jabit ne ba amikadjy kuma.

²⁴ Be, me kute imã ja jarēnhkam ne ba ate ikrã. Djãm ba ne ba imã pykakam itĩn kĩnh got? Amrēbê ne Bēnjadjwỳr djwỳnh Jeju imã idjãpēnh djã'ã karō. Nãm imã, “Metĩndjwỳnh tu kum me kaprĩ. Djãm me ta ne me axwe kêt nhym pãnh kum me kaprĩ? Kati. Me te axwe kêt mã nhym ta arỳm tu kum me kaprĩn memã ijano ba me axwebê me utãro iba. Tãm dja ga memã arēnh abã gê me kuma.” Nãm Jeju ã imã idjãpēnh'ã karōo ane ba kam ije idjãpēnh djã inomã mēnh prã:m. Jabit imã kĩnh. Dja ba inomã kumēn arỳm ikĩnhkumrēx. Djãm imã pykakam itĩn kĩnh got? Kati. Jabit imã kĩnh.

²⁵ Amrēbê ne ba ar amã, “Arỳm ne Metĩndjwỳnh kute amim me utãr ne ar meo ba 'ỳr”, anhyr ne 'ã kãj bê ar amã idjujarēnh ar iba. Be, jakam dja gar akunĩ ajte ipumũnh kêt. Ja ne ba kuman 'ã ar amã amijarē.

²⁶⁻²⁷ Be, djã ne ba ar amã Metĩndjwỳnh kabēn kwỳbit jarē? Kati. Ba ne ba ar amã kabēn kunĩ jarē. Be, mỳj me ajō ga dja gar ĩ ijã

Metĩndjwỳnhmã kum, “Be, Paur kute imã arēnh kêt kam ne ba me biknor tokry djãkam akuno”? ane. Be, kati. Ar aje te Metĩndjwỳnhmã ja jarēnhmã. Ba ne ba ar akunĩmã kabēn kunĩ jarē. Ja dja gar akati jakam aman o abiknor kêt.

²⁸ Ije ar amã ja jarēnhkam dja gar ajaxwe kêt kadjy amijãno djan me axwe kêt kadjy me omũnh 'ãno dja. Metĩndjwỳnh Karō ne arỳm ar ajã meo ba djwỳnh rē. Ar ajã me kute Jeju maro ba djwỳnh rē. Ga, mrykĩ'ãtomti pumũnh djwỳnh mã mryo djuw mexo baja pumũ. Ar abē me kute Jeju maro abã djwỳnhkam dja gar omũnh djwỳnh kudjwa mã memã kabēn jarēnh abã. Kamrō prōtkam ne Metĩndjwỳnh arỳm me axweo pãnh. Ta kute o pãnhkam dja gar ikabēn kôt me omũnh 'ãno dja.

²⁹ Be, dja ba tē nhym itekrekam dja me axwe ar awỳr bōx gar abenkam akã. Ga, rop djãkrê mrykĩ'ãtomti katikôt ngjêxja pumũ. Nãm kwỳ pa nhym umaje kunĩ ajmã. Me axwedjwỳ dja me wangij ne Jeju bê ar akwỳo akēx gar akwỳ mekôt ajaxwe.

³⁰ Djãm me kãtãmbit kute ã ar ajo anhyrmã? Kati. Ar akwỳ dja gar Jeju bê amijo akēx ne arỳm ajaxwen Metĩndjwỳnh kupa'ã memã 'ã ajarē. Nhym kam me kwỳ arỳm ar amaro ban arỳm ar akôt axwe.

³¹ Kam, me kute amiwỳr ar ajōo akēx kêt kadjy dja gar

me 'ano dja. Kwãrĩk wãnh ikabẽno ajamak kêt kati kêt. Nã bãm akatikam ar abê me uma. Ne ajte akamatkam ar abê me uma. Ne ajte imýrkam ar abê me uma. Ne ar akunĩbê me umao iku'ê: nhym arým amexbê 3 apêx. Kwãrĩk wãnh ikabẽno ajamak kêt kati kêt.

³² Be, akmere ar arým itêm 'ýr. Jakam ba arým Metĩndjwýnhmã ar ajo a'uw. Gêdja ar ajo bakumrêx. Dja gar kabên ma nhym arým ar amã ajamak mex jangij gar mar mexo amũ amikamên arým mar rax ne. Metĩndjwýnh tu kum gwaj bakapri.* Ukapri'ã dja gar kabên man arým ajamak mexo amũ amikamên mar rax ne. Be, dja i Metĩndjwýnh õ me jamã mýjja ngã. Dja gar kabên ma nhym kute memã mýjja nhõrmã kôt arým ar amã kungã. Ja kadjy ne ba kum ar ajo a'uw.

³³ Be, djãm ba ne ba imã me'õ nhõ mýjja puro prãm? Kati. Me'õ nhõ kryt jaka nãr kên karýr nãr me'õ nhõ kubêkã ne imã prãm kêtumrêx.

³⁴ Be, ba ne ba inhikrao idjãpênho iku'ê. Bamê iro'ã ar ar bamê ne bar imã mýjja prãm jabej ba ba inhõ pi'ók kapriõ ar amim kuby.

³⁵ Mýj kadjy ne ba ã idjãpênho ane? Bir, dja gar iman arým ikudjwa ã adjãpênho anen kam amikutã me õ mýjja kêtã mýjja nhõro

aba. Dja gar kam Bẽnjadjwýr djwýnh kabên ma. Nãm memã kum, "Ga amikutã memã mýjja ngãn kam arým akĩnh ne. Kam akĩnho me kute mebê mýjja jamýnhkam kĩnhja jakrenh mex", ane. Be, ije me amã ikabên jarênh ne ja. Tãm ne ja.

³⁶ Nãm ã Paur memã anen kam arým kônkrão nhýn Metĩndjwýnhmã kabên. Nhym me kunĩdjwý Metĩndjwýnhmã kabẽno nhý.

³⁷ Nhym kam me Paurkam mýro kumex ne aben nHITEPã o rôrõk ne ine kaõ.

³⁸ Paur kute memã kum, —Jakam dja gar akunĩ ajte ipumũnh kêt, anhýrkam ne me kapri:re. Ne kam kã nhikwã djã'ýr kôt mõ.

21

Paur akubyn Djeruxarê'ýr tēm.

¹ Bar kam mebê tẽn kãraxmã wadjãn amũ mebê inox ne. Ne kam apêxtibê Kux kõnh tẽ. Ne tẽ:n arým 'ýr bõx. Nhym kam ar ijã akati. Bar ajte tẽ:n kam apêxtibê Rodji'ýr bõx. Ne ajte tẽ:n kam krĩraxbê Patara'ýr bõx.

² Ne kam wabin kãrax 'õdjwý jabej ne arým kum ikato. Pykabê Penixij'ýr ne kãrax mõrmã. Bar kum wadjãn ajte inox ne.

³ Ne tẽ:n kam amybým apêxtibê Xipre pumũ. Ne kam tẽ:n ar idjuge'ãnh amipãnh Xipre mên tẽ:n arým pykabê Xirij tẽpo tẽ. Ne tẽ:n arým

* **20:32** Djãm gwaj ba ne gwaj bajaxwe kêt nhym pãnh kum gwaj bakapri Kati. Gwaj ba ne gwaj te bajaxwe kêtã. Nhym be, ta ne tu kum gwaj bakapri.

krĩraxbê Xiru'ýr bõx. Kam ne kàraxkam me kute kàkam jênh kadjarmã.

⁴ Bar kam wabin Jejukõt me ba djwýnh jabej mõn arým me kwýmã ikato. Ne kam mekam ar iba: nhym kam ar ijã akatibê 7 apêx. Ar ijã akati apêx kêtri ne me Metĩndjwýnh Karõ kukwakam Paurmã kum,

—Kwãrĩk wãnh Djeruxarẽmã àbir kêt, ane.

⁵ Nhym arým ar ijã akati apêx bar tẽ. Nhym me kunĩ ar ikõt kàrax'ýr tẽ. Me mymẽ me niremẽ me pĩremẽ ne me ar ikõt mõ. Ba me mõn arým krĩrax kurũm ikato. Ne kam ngõ myrri ikõnkrão nhýn Metĩndjwýnhmã ikabẽn.

⁶ Bar kam memã kum, “Bar on”, anen kam arým kàraxmã wadjàn nhý. Nhym me akubyn ùrkwãmã akêx ne.

⁷ Bar kam amipãnh krĩraxbê Xiru mẽ. Ne tẽ:n kam arým krĩraxbê Tomedja'ýr bõx. Ne kam ar ije Jeju kukwakam me kute abeno kamy pumũnh kadjy arým wabi. Nhym ar ijã akati pydji apêx.

⁸ Nhym akati bar arým mebê tẽ. Ne tẽ:n arým krĩraxbê Xedjare'ýr bõx. Ne kam wabin arým Piripi nhũrkwãmã wadjà. Amrêbê ne Piripibê me kute amim Jeju mar o djuw mex djwýnh'õ. Ar kubê 7 kõt kubê meo djuw mex djwýnh'õ. Piripi ajte me kute mar kêtjamã Jeju'ã ujarênh ar ba.

⁹ Kra ni ne amãnhkrut ne amãnhkrut. Kraxje ar mjên kêt rã'ã. Ar kubê Metĩndjwýnh

kukwakam kabẽn jarênh djwýnh.

¹⁰ Bar Piripi nhũrkwãkam nhý: nhym ar ijã akati krãptĩ apêx. Nhym arým pykabê Djudêja kurũm me'õbê Agabu bõx. Kubê ne Metĩndjwýnh kukwakam kabẽn jarênh djwýnh'õ.

¹¹ Agabu ar iwýr bõx ne arým Paur pre djà bõn kuby. Ne kam o aminhinýmẽ amite djuwpre. Ne kam ar imã,

—Be, Metĩndjwýnh Karõ ar amã, “Djeruxarẽkam mebê idjaer dja me ã pre djà djwýnhja djuwpreo ane. Ne kam arým me bajtemmã kanga.” Nãm ã ar amã ane. Nãm ã Agabu ar imã ane.

¹² Bar kuman arým tu Paurmã kum,

—Kwãrĩk wãnh Djeruxarẽmã atẽm kêt, ane. Nhym Jejukõt me ba djwýnh, Xedjarekam ar ba tũmjadjwý ar ikõt ã kum ane.

¹³ Nhym Paur ar imã,

—Mýkam ne gar amýro imã ikaprĩ jadjaro dja? Kwãrĩk wãnh me idjuwpre. Godja me wãkam ibĩn jabej. Bẽnjadjwýr djwýnh Jejumã idjapênhkam ibĩn jabej. Kwãrĩk wãnh rã'ã, ane.

¹⁴ Nã bãm ar te: nẽn kam kum,

—Aj, Bẽnjadjwýr djwýnh kute amim ajã karõ kõt gẽ ã ajo tẽmo ane, anen arým anhikrê.

¹⁵ Nhym ar ijã akati ja kwý apêx bar arým amijo atom ne arým Djeruxarẽ'ýr tẽ.

¹⁶ Nhym Xedjarekam Jejukõt me ba djwýnh kwý ne

ar ikõt tẽ. Ar me'õbê Maxõ japrõn ar ikõt o tẽ. Apêxtibê Xiprekam ne abatãnh djã. Jejukõt ba tũm. Djeruxarêkam ne õ kikre. Õ kikrekam ar inhÿr kadjy ne ar aprõn aro mõ.

Djeruxarêkam bõx ne kute Metĩndjwŷnhmã amijo mex.

17 Bar Djeruxarê'ÿr tẽ:n kam arÿm 'ÿr bõx. NhyM Jeju kukwakam ar ikamy ar ipumũn kam kĩnhkumrêx ne ar imã kabẽn mex jarê.

18 NhyM ar ijã akati. Bar kam ije Xijagu pumũnh kadjy Paurkõt 'ÿr tẽn 'ÿr bõx. NhyM me kute Jeju nhõ me jao ba djwŷnh kunĩ kam nhÿ.

19 NhyM Paur arÿm arkum kabẽn mex tire jarê. Ne kam arkum apÿnh me bajtemkam àpênh'ã ajarê. Kute apÿnh mÿjja nhipêx'ã prĩne ajarê.

20 NhyM ar kute ja markam arÿm Metĩndjwŷnhmã rax jarê. Ne kam arÿm Paurmã kum,

—Be, akmere, ga, mebê idjaer kute tu amim Jeju markumrêxja arÿm krãptĩ:ja pumũ. Me me'ã akrekam ne mebê 1.000'ã akre krãptĩkumrêx. Ne kam me kunĩ Mõjdjê kukràdjã'ã notÿ:x.

21 'Ã no tÿx nhyM me kwÿ arÿm ajã 'êx ne memã ajarê. Ne memã kum, “Paur arĩk apÿnh me bajtemkõt ban mebê idjaerbê Mõjdjê kukràdjã kurêo ba. Ne mã memã kum, ‘Kwãrĩk wãnh me akra my nhinhu kã rênh kêt ne kwãrĩk wãnh me bakukãmãre kukràdjã mar

ne kõt amijo aba kêt’, anhÿro ba.” Nãm me kwÿ ã memã ajã 'êxo ane.

22 Be, me kwÿ kute ajã 'êxo anhÿrkam dja me mrãmri abõx jarênh man arÿm akadjy akuprõ.

23 Be, djãm aje mebê idjaerbê Mõjdjê kukràdjã kurêo aba? Kati. Gadjwÿ ne aje katãt mar ne kõt ar amijo aba. Me kute katãt aje amijo abakõt amã kator kadjy dja ga ar ikabẽn man kõt amijo tẽ. Be, me babê idjaer ar amãnhkrut ne amãnhkrut arÿm Metĩndjwŷnhmã amijarênh kum, “Bar Mõjdjê kabẽn kõt amã amijo mex.” Nãm ar ã kum anen kam arÿm amijo mex.

24 Dja ga ar kudjwa Metĩndjwŷnhmã amijo mex ne Mõjdjê kukràdjã kõt ar aro'ã akrãnh kênh ne. Dja ga anen kam memã ar akrãnh kênh kunĩo pãnh. Dja mebê idjaer kute amim Jeju mar arÿm kõt apumũn ajã abenmã kum, “Be kati. Nãm me Paur'ã 'êx. Ga, me bakõt kute katãt Mõjdjê kabẽn mar ne kõt amijo tẽmja pumũ”, ane. Dja me ã ajã anen arÿm akubyn akam kĩnh ne.

25 Be, mrãmri dja gu me babê idjaerbit katãt Mõjdjê kabẽn man kõt ar amijo baba. NhyM be, me bajtem kute amim Jeju mar dja me me babê idjaer kõt ar amijo ba kêt. Gwaj amrêbê arÿm me kadjy Mõjdjê kabẽn ngrêrebit'ã pi'õk no'õk ne memã kum, “Me kute mÿjjao metĩndjwŷnh karõ nhipêxjamã mry bĩn kwãrĩk

wãnh krẽn kêt. Kwãrĩk wãnh mry kamrõ krẽn kêt. Mry me kute mut djêo bĩn kwãrĩk wãnh àr ne krẽn kêt. Kwãrĩk wãnh aprõ djwýnh kupa'ã akurẽ aba kêt. Nàr, kwãrĩk wãnh amjên djwýnh kupa'ã akurẽ aba kêt", ane. Gwaj ã memã ane. Kam dja me Môjdjê kabẽn ngrêre jakõtbit amijo ba. Nãm Xijagu ar ã Paurmã ane.

²⁶ Nhyr me'ã akati nhyr Paur arým me kabẽn man kõt amijo tẽ. Nãm ar amãnhkrut ne amãnhkruto tẽn ar ro'ã Metĩndjwýnhmã amijo mexmo krax ne. Ne kam ar Metĩndjwýnh nhõ kikretimã wadjàn me kadjy Metĩndjwýnh mar djwýnhmã kum,

—Ar ijã akatibê 7 apêxkam dja bar arým amijo mexo ino re. Kam dja bar me kute Metĩndjwýnhmã mry bĩn kadjy mryo bõx, ane.

Me kute Paur pa 'amýnh ne uwpre.

²⁷ Nhyr kam ar'ã akatibê 7 apêx 'ýr nhyr mebê idjaer pykabê Adjij kurũm bõxja arým Paur pumũ. Metĩndjwýnh nhõ kikretikam ar ba nhyr me omũ. Ne kam me me kunĩmã kurêtuw ne arým pa 'amý.

²⁸ Pa 'amýn o djan 'ã 'êx ne kàj bê memã kum,

—Ë me abê idjaer, amibêx ne ar ikõt o kangõ. Ota, me'õ ja ne bar arým ar amã arê. Nãm mebê ar inhõ me wýnh kurêo ba. Nãm ajte mebê Môjdjê kukràdjã kurêo ba. Nãm ajte mebê kikreti

ja kurêo ba. Nãm apýnh me ba djari kunĩkõt me kunĩbê kurêo ba. Ne kam arým Metĩndjwýnh nhõ kikreti kreo àpnu. Nãm arým amikõt me bajtembê kreguo wadjã nhyr Metĩndjwýnhbê arým kikreti kre punure ne. Nãm me ã Paur'ã 'êxo ane.

²⁹ Be, amũ jakam ne Paur krĩraxbê Djeruxarêja tãmkam me'õ bajtemmẽ ro'ã tẽ. Idjibê ne Krõpimu. Me bajtem nhõ krĩraxbê Epexukam ne Krõpimu abatãnh djã. Amũ jakam ne kubajtemjamẽ ar ro'ã tẽ nhyr me arým ar omũ. Ne jakam Paur kikretikam ar ba nhyr me arým omũn arĩk 'ã abenmã kum,

—Be, arým ne Paur Metĩndjwýnh nhõ kikretimã me bajtemo wadjã. Nhyr Metĩndjwýnhbê arým kikreti kre punure ne, ane.

³⁰ Nãm me anen kam arým krĩraxkam me kunĩmã Paur kurêtuw. Nhyr me arým prõt ne 'ã akuprõ. Ne arým Paur pa 'amýn Metĩndjwýnh nhõ kikreti kurũm bjêro mõn o katon kam pãnh 'ã ijê.

³¹ Ne kam bit kute Paur bĩnmã o dja. Nhyr me'õ arým krãkamngõnh nhõ bẽnjadjwýr'ýr tẽ. Bẽnjadjwýr ja ne me krãptĩ: kubê 1.000mã nhý. Nhyr me'õ arým bẽnjadjwýrja'ýr tẽn kum,

—Ë, bẽnjadjwýr, krĩraxbê Djeruxarê jakam me kunĩ arým kangao kumex, ane.

³² Nhyr bẽnjadjwýr amikrà kêt ne õ krãkamngõnho mõn meo ba djwýnhmẽ ro'ã meo mõ. Meo ba djwýnh ne

krākamngõnh krãptĩ: kubê 100o ba. Nhyr bẽnjadwỳr meo mõn me'yr prõt ne. Nhyr me krãptĩ arỳm krākamngõnh pumũn umaje Paur titik krãta.

³³ Nhyr krākamngõnh nhõ bẽnjadwỳr Paur'yr bõx ne pa 'amỳn õ krākamngõnhmã 'ã karõn kum, “Kãxirãx amãnhkruto uwpre”, ane. Nhyr me arỳm uwpre. Nhyr arỳm bu'ã me ku'ê kukij ne memã kum,

—Mỳj me'õ ne ja? Mỳj ne o ajkê? ane.

³⁴ Nhyr me kãj bê 'ã kum apỳnh kabẽn kwỳ jarê. Nhyr me kangao kumexkam te: kute me mar mexmã. Ne kam õ krākamngõnhmã 'ã karõn kum,

—Me banhõ kikretimã o wadjã, ane.

³⁵ Nhyr me o mõn arỳm kikreti'ã me àbir djã'yr bõx. Ne arỳm 'amỳn kãjmã mebê arĩn o mõ. Me àkrê kumexkam ne me kãjmã mebê Paur jarĩn o mõn o wabi.

³⁶ Me krãptĩ: ne me kõt mõn kãj bê memã kum, “Me tu abĩ. Me tu abĩ”, anhỳro mõ.

Kute me krãptĩ:mã amijarẽnh.

³⁷ Nhyr kam me bit kute aminhõ kikretimã Pauro àr 'yr nhyr mebê kregu kabẽnkam arỳm krākamngõnh nhõ bẽnjadwỳrmã kum, “Ba amã ikabẽn jarẽ”, ane.

Nhyr kum,

—Je, djãm mebê kregu kabẽnkam ne ga akabẽn mex?

³⁸ Djãm abê Edjitukam me'õwã kêt? Õbê ne me krãptĩmã bẽnjadwỳr kurêtuw nhyr me arỳm kangao kume:x ne. Nhyr kam kapõt kukritmã me àprãr krãptĩ: kubê 4.000o kato. Djãm abê tãmwã kêt? ane.

³⁹ Nhyr Paur kum,
—Kati. Ibê mebê idjaer'õ. Krĩraxbê Taxukam ne irwỳk djã. Taxu raxo kute pykabê Xirxijkam apỳnh krĩrax djari krãptĩ jakrenh mex. Me ja ne ijo õ me wỳnh. Ba me krãptĩ ren kute ibĩnjãmã ikabẽn jarẽ, ane.

⁴⁰ Nhyr kum, “Ajrã”, ane. Nhyr àbir djã'ã djan me binhikrẽnh kadjy arỳm memã aminhikra bê. Nhyr kam me arỳm binhikrẽnhkumrẽx. Nhyr arỳm mebê idjaer kabẽnkam memã kabẽn jarẽ.

22

Paur me krãptĩmã kabẽn.

Kar 9.3, 26.13

¹ Memã kabẽn ne memã kum,

—Akmere ar, ba aminêje me amã ikabẽn jarẽ. Dja ga me ikabẽn ma, ane.

² Paur ne mebê idjaer kabẽn djwỳnhkam memã kabẽn jarẽ nhyr me arỳm tu binhikrẽnhkumrẽx ne.

³ Nhyr kam ajte memã kum,

—Ibê ne mebê idjaerkumrẽx. Ba pykabê Xirxijkam krĩraxbê Taxukam ruw. Ne kam krĩraxbê Djeruxarêja tãmcam ijabatãnh djã. Gamarij ne prĩne imã me bakukãmãkjê kukràdjã jarẽ ba prĩne mar

mexkumrëx ne. Nã bãm Metĩndjwýnh kabën'ã ino tỳx ne. Mytja tãmkam ne gar akunĩdjwý ã kabën'ã ano tỳxo ane.

⁴ Ba 'ã ino tỳx ne kam me kute amim Jeju maro ibikënhõ iba. Me kute me par kadjy ne ba meo ibikënhõ iba. Ne mã me mymẽ me nire djuwpren mã mebê ijê djãmã meo mrã.

⁵ Be, me rũnh dja ar amã, “Be, kõt ne Paur arẽ”, ane. Me kadjy Metĩndjwýnh mar djwýnh nhõ bẽnjadjwýr raxmẽ apýnh me rũnhmẽ dja me ã me amã ane. Me ta ne me me'ã pi'õk no'õk ne imã kungã. Ba kam krĩrãxbê Tamagumã o tẽ. Nã bãm bit ije kam mebê idjaer rũnhmã o itẽmmã. Ne bit kam me kute amim Jeju mar djuwpren ije Djeruxarẽmã meo imõrmã nhym me kute kam me axwe pãnh jarënhmã. Ja kadjy ne ba bit ije memã pi'õko itẽmmã.

⁶ Nã bãm me'yr o tẽn arým krĩrãxbê Tamagu tẽpo tẽ. Nhym arým kãjkwa nhípõkri myt nhỹ nhym ijaêrbê arým kãjkwa kurũm mýjja adjênhõ prĩne ikurwý.

⁷ Ba kam arým tu pykabê tỳm ne me'õ kabën ma. Nhym imã, “Xaur, Xaur mýkam ne ga me kute amim imaro abikënhõ aba? Nã gãm aje ba mãn ijo abikënhõ aba pyrãk”, ane.

⁸ Ba kam kum, “Bẽnjadjwýr, mýj me ajõ ga ne ga imã akabën”? ane.

Nhym imã, “Ba ibê Jeju. Krĩrãxbê Nadjarekam ija-batãnh djã. Nã gãm me kute

amim imaro abikënhõ aba ne aje ba mãn ijo abikënhõ aba pyrãk”, ane.

⁹ Nhym ar ikõt mõrja ne ar mrãmri adjênh pumũn arým kam tĩn prãm ne. Nhym be, kabënja ne ar kute mar kêt.

¹⁰ Jeju imã ane ba kam kum, “Bẽnjadjwýr djwýnh, mýj dja ba nẽ”? ane.

Nhym Bẽnjadjwýr djwýnh imã, “On kãjmã djan amũ krĩrãxbê Tamagumã wadjã. Kam dja me'õ awýr bõx. Ba ne ba arým amim ajã karõn arým kum arẽ. Tãm dja ikukwakam amã ikabën jarën amã 'ã karõ. Dja ga ikabën man kõt ar amijo aba.” Nãm ã Bẽnjadjwýr djwýnh imã ane.

¹¹ Be, mýjja inokam adjênh tỳx ba kam arým ino rã. Nhym ar ikõt mõrja arým inhikra 'amýn ijo mõ ba arým Tamagu'yr bõx.

¹² Nhym kam me'õbê Ananij arým iwýr bõx. Ananij ne katãt Mõjdjê kukràdjã man kõt ar amijo ba nhym Tamagukam mebê idjaerja kunĩ mex jarẽ.

¹³ Ananij iwýr bõx ne djan imã, “Akmere Xaur, on akubyn arĩt mex”, ane. Ba kam arým myt tãmkam akubyn irĩt mex ne kãjmã ikrãn omũ.

¹⁴ Nhym imã, “Metĩndjwýnh kute me bakukãmãkjêo ba djwýnh ne arým amijo apytã. Arým ne amim ajã karõ. Tãm dja ga ama. Arým ne ga me'õ katãt kute amijo ban axwe kêtumrëxja pumũ. Arým ne

ga Jeju pumũn kabẽn ma. Ja kadjy ne arým amijo apytà.

15 Ga dja ga aje mýjja pumũnh ne mar kõt me kunĩmã 'ã ajarẽ.

16 Be, mýj kadjy ne ga nhỹ? Aje, kãjmã dja. Ba Metĩndjwýnhmã ngõmã ajadjã. Ga, me ngrã tykkam me kute amipõnh ne arým mexja pumũ. Gadjwý dja ga Bẽnjadjwýr djwýnhmã amijo a'uw gê amã axwe kêt jarẽ ga kum amex." Nãm ã Ananij imã ane. Nãm ã Paur me krãptĩmã 'ã ujarẽho ane.

17-18 Ne kam itepã ajte memã kum,

—Ba kam akubyn Djeruxarẽkam bõx. Ne kam Metĩndjwýnh nhõ kikretimã wadjã arým Metĩndjwýnhmã ikabẽno nhỹ. Kum ikabẽno nhỹ nhym arým Bẽnjadjwýr djwýnh inokrekam amirĩt ba omũ. Nhym imã, "Aje, amikrà kêt ne on Djeruxarẽ kurũm akato. Dja ga te memã ijã adjujarẽnh ar aba nhym me amim amar kêt kumrẽx", ane.

19 Ba kam kum, "Kati Bẽnjadjwýr djwýnh, dja me ima. Ba ne ba apýnh mebê idjaer bikprõnh djãkam mrãn me kute amim amar jabej mõ. Ne me titik ne mebê ijêo iba.

20 Nhym me kute ajã ujarẽnh djwýnh Exewão bĩno mõ ba arek me kuri dja. Ne memã kum, 'Ajrã me on abĩ', anhỹro djan kam memã kubẽkã jamýn o dja. Nã bãm ã imã me kurêo ane nhym me kunĩ kute imar", ane.

21 Nhym imã, "Kati, on akato. Dja ba amũ: apýnh me bajtem ba djãri me'yr ajano ga me'yr mrã." Nãm ã Bẽnjadjwýr djwýnh imã ane. Nãm ã Paur memã ane.

Me krãptĩja ajte Paurkam ngyrk.

22 Nãm me arek maro dja nhym kam me bajtemmã amitẽmja jarẽ. Nhym kam me arým tu ngyrk ne. Ngyrk ne on kãj bê kabẽno kumex ne krãkamngõnhmã kum,

—On me abĩ. Axwekumrẽx. Tĩn ne ar bakam ne punukumrẽx, ane.

23 Nãm me kãj bê kabẽno djan arým aminhõ kubẽkã krãkão pôx ne kurẽn kãjmã pyka rẽnho dja. Me ngyrk tý:xkam ne me ã amijo ane.

24 Nhym kam krãkamngõnh nhõ bẽnjadjwýr me omũn arým õ me jamã 'ã karõn kum,

—Me kikretimã Pauro wadjã. Mrykã punuo kaprẽprẽk gê tokry pymaje axwe'õ kõt amijarẽ. Ba gop me 'ã kabẽno kumex kraxkõt kuma, ane.

25 Nhym me arým kadjy djudjêdjêo uwpreo dja. O dja nhym Paur arým mebê 100o ba djwýnhjamã kum,

—Ë, dja ga me ikukjan ima. Krĩraxbê Rõmakam me ja ne me ijo aminhõ. Me bakukràdjã kõt ne me kute me axwekumrẽx jabej me kujêr kumrẽx. Me kute me axwe markambit ne me kute me kaprẽprẽk. Kraxje me aje imar kêt kam ne ga me tu ikaprẽprẽko mõ, ane.

26 Nhyṁ meo ba djwỳnh kuman arỳṁ uwpre kangan krākamngõnh nhõ bẽnjadjwỳr rax'ỳr tẽn kum,

–Ē, aminėje Paur kukja. Gwaj ren bakukràdjà kupa'ã o ajkê. Be, krĩraxbê Rõmakam me ja ne me Pauro aminhõ, ane.

27 Nhyṁ krākamngõnh nhõ bẽnjadjwỳr rax arỳṁ 'ỳr tẽn 'ỳr bõx ne kum,

–Djãm mrãmri ne krĩraxbê Rõmakam me ja ajo aminhõkumrẽx? ane.

Nhyṁ kum, “Nà”, ane.

28 Nhyṁ bẽnjadjwỳr kum,

–Be, Rõmakam me ja kute ijo aminhõ kadjy ne ba arỳṁ pãnh pi'òk kaprĩ kumex ne memã kungã. Mỳj ne ga gadjwỳ memã nẽ? ane.

Nhyṁ Paur kum,

–Rõmakam me ja ne me ibãm kute idjiro aminhõ. Ibãm kõt ne me ijo aminhõ, ane.

29 Nhyṁ me bit kute kaprêprêk 'ỳrja arỳṁ umaje kum kre rax ne dja. Nhyṁ krākamngõnh nhõ bẽnjadjwỳr raxdjwỳ kute Rõmakam me ja kute Pauro aminhõja markam arỳṁ umaje tĩn prãm. Kabẽnkõt me kute uwprekam ne umaje tĩn prãm.

Paur kute me rũnh krãptĩmã amijarẽnh.

30 Nhyṁ kam me'ã akati nhyṁ bẽnjadjwỳr bit kute kraxkõt marmã. Bit kute mebê idjaer kute Paurmã axwe jarẽnh kraxkõt marmã. Nãm arỳṁ 'ã kãxirãx bõn kum ire. Ne kam me kadjy

Metĩndjwỳnh mar djwỳnh nhõ bẽnjadjwỳrmẽ me rũnh kunĩmã amikabẽn jano. Me Paur'ã bikprõnhmã ano. Nhyṁ me arỳṁ 'ã akuprõ. Nhyṁ kam me Pauro tẽn me ipõkri kudja.

23

1 Nhyṁ kam Paur me rũnhkam no djar tỳxkumrẽx ne memã kum,

–Akmere ar, ije amimarkam ne ba akubyn amimaro tẽn kam amiwỳr amijo bõx ne arỳṁ amim, “Djã ne ba amikam mỳjja'õ ma nhyṁ me ibê ijê? Kati. Ije amikam mỳjja'õ mar kêt ne katãt Metĩndjwỳnhmã idjãpẽn ar iba. Akati jakam ne ba katãt kum idjãpẽn rã'ã ne. Metĩndjwỳnh ne prĩne ipumũn ima.” Nã bãm ã amimaro ane.

2 Nhyṁ kam me kadjy Metĩndjwỳnh mar djwỳnh nhõ bẽnjadjwỳr rax Ananij Paur bu'ã me ku'ẽmã 'ã karõn kum,

–Me on ajkwabê kurwa, ane. Nhyṁ me arỳṁ kurwa.

3 Nhyṁ Paur kum,

–Ga ne ga ajêx ne amijo Metĩndjwỳnh maro aba. Metĩndjwỳnh dja ĩ gadjwỳ akurwa. Dja ĩ amã ajaxwe pãnh jarẽ. Nã gãm me bakukràdjà kõt aje ikukjêr ne imã mỳj ijaxwe pãnh jarẽnhmãn ate me bakukràdjà kupa'ã ijã memã apnê nhyṁ me ikurwa, ane.

4 Nhyṁ kam bu'ã me ku'ẽ kum,

–Me kadjy Metĩndjwỳnh mar djwỳnh nhõ bẽnjadjwỳr raxmã ne ga adjãkjêro dja.

Djām ã me kute kum anhỹr got? ane.

⁵ NhyM Paur memã kum,
 –Akmere ar, kubê me kadjy Metĩndjwỳnh mar djwỳnh nhō bēnjadjwỳr raxkôt ije mar kêt. Ba ren ja man ren ã kum anhỹr kêt. Be, Metĩndjwỳnh ne memã kum, “Kwãrĩk wãnh me bēnjadjwỳrmã adjàkjêr kêt”, ane nhyM me arỳm 'ã pi'òk no'òk ne. Kam ba ren kum idjàkjêr kêt. Nãm ã Paur memã ane.

⁶⁻⁸ Ne kam òkre kadjwỳnhbê amim,

–Be, ibu'ã me ku'ê jabê ne mebê xadjudjêu nhyM jabê mebê pardjêu, ane. Be, mebê xadjudjêu ne me amikukràdjà kôt mã memã kum,

–Me tyk akubyn tĩn kêt ne Metĩndjwỳnh kadjy mrãnh djwỳnh kêt ne me karō kêt, anhỹro ba. NhyM be, mebê pardjêu ne me mã memã kum,

–Kati. Mrãmri me tyk akubyn tĩnkumrêx. Mrãmri Metĩndjwỳnh kadjy mrãnh djwỳnhkumrêx. Mrãmri me karòkumrêx, anhỹro ba. Paur apỳnh me ja kukràdjà ja man arỳm mebê pardjêu kôt amikabēn djin kàj bê me rũnhmã kum,

–Be, akmere ar, ibê mebê pardjêu'ò. Ibãm kute idjirbê mebê pardjêu'ò. Be, mrãmri dja Metĩndjwỳnh akubyn me tyko tĩnkumrêx. Ja ne ba tu amim markumrêx. Ije mrãmri me tyk akubyn tĩnja jarēnho ibakôt ne gar imã

ijaxwe jarēn we ijaxwe jabej ikukjêro nhỹ. Nãm ã memã ane nhyM mebê pardjêumē mebê xadjudjêumē aben kukràdjà mỳr jabej arỳm abenkam ngryk ne aktã kabēno aben japanho kumex. NhyM kôt me krãptĩ: apỳnh kabēno kumex.

⁹ Ne kam kangao kumex. NhyM mebê idjaer kukràdjà mar djwỳnh kwỳ kàjmã dja. Ar kute mebê pardjêu kukràdjàkôt amijo baja kàjmã djan arỳm Paur nêje memã bēn tỳx ne memã kum,

–Djām me karō mex kukwakam nàr Metĩndjwỳnh kadjy mrãnh djwỳnh kukwakam me akubyn tĩn jarēnhkam axwe got? Kati, axwe kêt. Gwaj ren 'ã axwe nhôn ren kam Metĩndjwỳnho bakurê djwỳnh. Nãm ar ã memã ane

¹⁰ nhyM me arỳm kabēn mỳr jabej kangao kumex. NhyM kam krākamngôn nhō bēnjadjwỳr rax amim,

–Je, me kute arỳm abenmã Paur nhirēnh 'ỳr pyrāk, anen arỳm krākamngôn mã kum,

–On me 'ỳr rwỳn pa 'amỳn o katon me banhō kikretimã o wadjà, ane. NhyM me arỳm o wadjà.

¹¹ NhyM arỳm me'ã akamàt nhyM Bēnjadjwỳr djwỳnh arỳm tēn kuri djan kum,

–On atỳx ne akĩnh. Ga arỳm mrãmri Djeruxarē jakam ijã memã adjujarēnhkumrêx. Dja ga ĩ krĩraxbê Rômakamdjwỳ ã adjujarēnho ane, ane.

Me kute Paur bĩn kadjy kute o aben mar.

12 Nhyr arỳm 'ã akati nhyr mebê idjaer kwỳ me kàxã aben kôt kabẽn djĩn abenmã kum,

—Dja gwaj baje mrãmri Paur bĩnkumrẽx kadjy amija-jbu. Dja gwaj bajō Paur bĩn kêttri mỳjja'ō krẽ nàr ikō gora gê Metĩndjwỳnh gwaj bajōnh bĩ. Gwaj bakabẽn kajgo pãnh gwaj bajōnh bĩ, ane.

13 Me krãptĩbê 40 ne ijukri ajmã kute ne me ã abenmã Paur'ã karōo ane.

14 Ne kam me rũnh'ỳr bõx. Me kadjy Metĩndjwỳnh mar djwỳnh nhõ bẽnjadjwỳrmẽ mebêngêt'ỳr bõx. Ne kam memã kum,

—Ba me ije Paur bĩnkumrẽx kadjy arỳm aben kôt ikabẽn djirkumrẽx ne abenmã kum, “Kwãrĩk wãnh gwaj mỳjja'ō krẽn ne kôt bakõm kêt. Gwaj baje Paur bĩnkambit dja gwaj banhõ kwỳ krẽn kôt ikō. Dja gwaj bajō bajêx ne mỳjja'ō krẽn kôt ikō nhyr arỳm Metĩndjwỳnh gwaj bajōnh bĩ. Gwaj bakabẽn kajgo pãnh gwaj bajōnh bĩ.” Nã bãm me ã abenmã ane.

15 Kam ne ba me me amã arẽ. Me ije bĩnkumrẽx kadjy dja ga me krãkamngõnh nhõ bẽnjadjwỳr'ỳr tẽ. Gamẽ me rũnh 'õdjwỳmẽ 'ỳr tẽn kum Paur'ã a'uw ne kum, “Ajte akatikam me imã Pauro rwỳ ba me pĩne kukjêr mex”, ane. Dja ga me ã kum ane. Nhyr arỳm o kato ba me arỳm kubĩ. Me awỳr bõx kêttri ba me tu

bĩnkumrẽx. Nãm me ã me rũnhmã ane.

16 Nhyr kam Paur tãmdjwỳ arỳm me kute ingêt kangrõnh jarẽnh ma. Ne kam me krãkamngõnh nhõ kikretimã wadjàn arỳm Paurmã me arẽ.

17 Nhyr kam Paur amiwỳr me krãkamngõnh krãptĩ: kubê 100o ba djwỳnh'õja 'uw nhyr bõx. Nhyr kum,

—Ë, anhõ bẽnjadjwỳr'ỳr bõktijao tẽ. Nãm kute kum mỳjja'ō jarẽnhmã, ane.

18 Nhyr arỳm 'ỳr o tẽn õ bẽnjadjwỳr'ỳr o bõx. Bẽnjadjwỳr nhidjibê ne Kraõdjõ Rixijanh. Nãm 'ỳr o bõx ne kum,

—Aje me'õbê ijê nhidjibê Paur ne amiwỳr ijuw ne imã, “Ë, anhõ bẽnjadjwỳrmã bõktijao tẽ. Nãm kute kum mỳjja'ō jarẽnhmã.” Nãm ã Paur imã ane, ane.

19 Nãm meo ba djwỳnh kum ane nhyr arỳm bõkti pa 'ãbyn amũ o tẽn me kàxã kum,

—Mỳj ne ga aje imã arẽnhmã? ane.

20 Nhyr kum,

—Mebê idjaer arỳm aben kôt kabẽn dji. Me kute amã arẽnh ga aje me rũnhmã ajte ngêtwa Pauro akator nhyr me we kute pĩne kukjêr mexmã.

21 Kwãrĩk wãnh ga memã o akator kêt. Me kubê 40 ne ijukri ajmã kute ne me ngêtwakam amako nhỹ. Me kute tu bĩnkumrẽx kadjy arỳm abenmã kum, “Kwãrĩk wãnh gwaj mỳjja'ō krẽn ne kôt bakõm kêt. Gwaj baje Paur bĩnkambit dja gwaj

banhõ kwý krën kõt ikõ. Dja gwaj bajõ 'êx ne myjja 'õ krën kõt ikõ nhym arým Met'indjwýnh gwaj bajõnh bĩ. Gwaj bakabën kajgo pãnh gwaj bajõnh bĩ” Nãm me ã abenmã ane. Ne kam jakam me kute bĩn kadjy akabënkam amako nhý. Nãm ã bõkti bënjadjwýrmã ane.

22 Nhym krãkamngõnh nhõ bënjadjwýr rax arým kum,

—Aj, aje imã arënhja kwãrik wãnh me'õmã arënh kêtumrëx. Aj mã, ane.

Me kute Xedjare'ýr Pauro mõr.

23 Ne kam amiwýr krãkamngõnh kubê 100o ba djwýnh amãnhkrut 'uw ne arkum,

—Gar krãkamngõnh kubê 200mã arê gê me amijo atom. Me ajã kãjbê kô 'irykam, 21 orakam dja ga me krĩraxbê Xedjare'ýr mõ. Mebê 70djwý dja me kawaru'ã 'ýr mõ. Mebê 200djwý dja me kãxo nãnh jamýn 'ýr o mõ.

24 Paurdjwý kadjy dja gar kawaru kwýo mõ. Gar me krãptiõ mõn mebê idjaerbê Paur pytãr mex ne bënjadjwýrbê Perimã o bõx. Nãm bënjadjwýr ã meo ba djwýnh arkum ane.

25 Ne kam amũ bënjadjwýr raxbê Perimã amikabën'ã pi'õk no'õk ne kum,

26 “Ba ibê Kraõdjõ Rix-ijan. Bënjadjwýr Peri, araxkumrëx. Ba ne ba amã pi'õk no'õkkõt wãm amã ikabën mex jarê.

27 Pi'õk jakõt ba amã me'õbê Paur jano. Ajbir

ne mebê idjaer o tým ne pa 'amýn bit kute bĩn 'ýr. Ba kam arým krĩraxbê Rõmakam me ja kute Pauro aminhõja man 'ýr inhõ krãkamngõnhõ mõn mebê utã.

28 Ne kam me kute axwe jarënh kraxkõt bit ije marmã. Ne kam kadjy mebê idjaer nhõ me rũnh'ýr o bõx.

29 Ne kam arým kuman amim, 'Be, mebê idjaer ta kukràdjã kõt ne me kum axwe jarê', ane. Nhym kute me babê Rõma kukràdjã'õo bikënh kêt. Kam pãnh me baje bĩn nãr pãnh baje kubê ijê kadjy kêt.

30 Nhym mebê idjaer bit kute bĩn kadjy aben kõt kabën djin arým prykõt kum nõn kam amako nõ. Nhym me imã arê ba on wãm ano. Ne me kute kum axwe jarënh djwýnhmãdjwý arým memã 'ã karõn memã kum, 'Bënjadjwýr rax kuka kõnh dja gar kum axwe'õ jarê', ane. Be, tãm ne ja.”

Nãm ã krãkamngõnh nhõ bënjadjwýr pi'õkkam Perimã ane. Ne me kute 'ýr o mõr kadjy arým memã pi'õk ngã.

31 Nhym kam me'ã akamãt. Nhym me krãkamngõnh arým bënjadjwýr kabënkõt Djeruxarê kurũm Pauro katon o mõ. Akamãt kõkam mõ:n kam arým krĩraxbê Pakrir'ýr o bõx.

32 O bõx nhym kam arým me'ã akati. Nhym me krãkamngõnh pykabê mrãnhja akubyn aminhõ kikretimã akëx ne.

Nhym me kawaru'ã mõrja amũ Pauro mõ.

³³ Ne o mõ:n kam arỳm krĩraxbê Xedjare'ỳr o bõx. Ne kam bẽnjadjwỳr Perimã pi'òk ngãn kam kum, “Ota, Paur ne ja”, ane.

³⁴ Nhym arỳm amim pi'òk jarẽnh kabẽn ma. Ne kam kukij ne kum,

–Nhỹnh pykajakam ne arwỳk djà? Mỳj ne idji kute? ane. Nhym kum, “Xirxijkam ne ba irwỳk djà”, ane.

³⁵ Nhym kum,

–Gê me kute amã axwe jarẽnh djwỳnh bõxmã ba kam arỳm akabẽn ma, ane. Ne kam õ krãkamngõnhmã kum,

–Bẽnjadjwỳr rax Erodji nhõ kikrekam dja gar Pauro nhỹ, ane.

24

Kute bẽnjadjwỳr Perimã amijarẽnh.

¹ Nhym me'ã akatibê 5 apêx nhym mebê idjaer rũnh arỳm Xedjare'ỳr bõx. Me kadjy Metĩndjwỳnh mar djwỳnh nhõ bẽnjadjwỳr rax Ananijmẽ mebêngêtmẽ me kadjy me kabẽn jarẽnh djwỳnhbê Teturmẽ ne me arỳm Xedjare'ỳr bõx. Ne kam arỳm bẽnjadjwỳr Peri'ỳr tẽn 'ỳr bõx. 'Ỳr bõx ne arỳm Paur kàxã 'ã axwe janhô nhym bẽnjadjwỳr Peri kuma.

² Kuman arỳm Paur'ỳr õ àpênh jano nhym me o bõx.

Nhym Tetur arỳm 'ã axwe nhõrmo krax ne bẽnjadjwỳr rax Perimã kum,

–Be, ga me imã abẽnjadjwỳr raxkam ne ba me idjumar

mexkumrêx. Ga me imã mỳjja kumexo mex.

³ Be, me imã akĩnh ne pyka kunĩkõt amã amikĩnh jarẽnh rã'ã.

⁴ Dja ba akunor ngri ne amã ikabẽn 'ikrãnebit jarẽ ga ikabẽn ma.

⁵ Ba me me'õja axwekumrêxmã ikato. Nãm apỳnh me ba djà kunĩkõt mebê idjaer kunĩmã me banhõ bẽnjadjwỳr kurê'uko ba nhym me arỳm kangao kumex. Kubê meo ba djwỳnh'õ. Krĩraxbê Nadjarekam Jejuwã kukràdjà kõt ne õ me jao ba.

⁶ Ne kam kute Metĩndjwỳnh nhõ kikretio àpnumã ba meo tỳm ne pa 'amỳ. Ne bit ije kum pãnh jarẽnhmã o mõ. Me ikukràdjà kõt ne ije kum axwe pãnh jarẽnhmã o mõ.

⁷ Nhym kam krãkamngõnh nhõ bẽnjadjwỳrbê Rixijanh bõx ne me imã àkrê:. Ne arỳm me ibê Paur pytàn mã o mõ.

⁸ Ne kam me kute kum axwe jarẽnh djwỳnhmã 'ã karõn memã kum, “Bẽnjadjwỳr rax'ỳr dja gar tẽn kum arê”, ane. Be, ga dja ga abej kukjan arỳm ama. Me ije me'õjamã axwe jarẽnh kõt dja ga ama. Nãm ã Tetur Perimã ane.

⁹ Nhym mebê idjaer kunĩ 'êx ne kum,

–Be, mrãmri ne kõt arê. Mrãmri ne kõt arê, ane.

¹⁰ Nhym bẽnjadjwỳr Peri arỳm Paur'ỳr akêx ne inhuo akre. Paur kute kum amijarẽnhmã akre nhym kam kum,

–Ga nẽ ga pyka jakam aje memã axwe pãnh jarẽnho aba

nhym arým jakam ajã amex krãptĩ apêx. Ba arým kõt aman akam ikĩnh ne arým aminêje amã ikabên jarê.

11 Be, ba ne ba ajbir Djeruxarêmã wabin 'yr bõx. Ije Metĩndjwýnhmã rax jarênh kadjy ne ba wabi nhym arým jakam akatibê 12bit apêx. Ga dja ga me kukja gê me arým kute ipumũnh kõt amã, "Be, mrãmri ne akati kõt arê", ane.

12 Ajbir ne ba bõx ne ije Metĩndjwýnh nhõ kikretikam me'õmê aktã ikabêno aben japanh kêtukumrêx ne ije amijã me krãptĩo ibikprõnh kêtukumrêx. Apýnh me bikprõnh djakam ije meo anhýr kêt ne krĩrakkam ije meo anhýr kêtukumrêx. Nhym mebê idjaer rũnh akabem ýrja kõt kute imã kator ne ipumũnh kêtukumrêx. Ije mebê bẽnjadjwýr kurêkõt me kute imã kator ne ipumũnh kêtukumrêx.

13 Kam me kute ijarênhja kõt ga te aje mýj ijaxwe'õmã akator ne marmã.

14 Dja ba amã amijarê ga imarkumrêx. Be, Jeju kõt ne ba amijo iba. Kõt ne ba me ikukãmãreo ba djwýnhmã rax jarênhõ iba, Metĩndjwýnhmã rax jarênhõ iba. Nhym mebê idjaer kwý 'êx ne ijã abenmã kum, "Metĩndjwýnh kupa'ã ne amijo ba", ane. Nhym be, kati. Ba ne ba mrãmri tu amim Môjdjê kukràdjã markumrêx ne tu amim Metĩndjwýnh kukwakam kabên jarênh djwýnh kunĩ kabên markumrêx ne kõt ar amijo iba. Me kabên'ã pi'ók

no'ók kõt ne ba amijo iba.

15 Be, mrãmri dja Metĩndjwýnh akubyn me tyko tĩn. Me axwe kêtjao tĩn. Me axwejao tĩn. Ja ne ba tu amim markumrêx. Be, me rũnh nhýr jadjwý ne me amim ã maro ane.

16 Mrãmri ne me tyk kunĩ akubyn tĩnmã. Ba kam ijaxwe kêt kadjy amijãno dja. Metĩndjwýnh kute imã ijaxwe jarênh karõn ibu'ã me kunĩdjwý kute imã ijaxwe jarênh karõ amijãno idjãm rã'ã: ne.

17 Be, amrêbê ne ba apýnh me ba djakam ar iba nhym ijã amex krãptĩ apêx. Ba kam akubyn inhõ me wýnh'ýr bõx. Mebê idjaer'ýr bõx. Ibõx kêttri ne me bajtem me õ mýjja kêt kadjy imã pi'ók kaprĩ ngã ba arým o bõx ne memã kungã. Ne me kute ikadjy Metĩndjwýnhmã mry bĩn kadjy me 'ýr bõx.

18 Ne kam arým me ikukràdjã kõt Metĩndjwýnhmã amijo mex ne arým Metĩndjwýnh nhõ kikretimã wadjã. Nhym mebê idjaer kwý arým pykabê Adjij kurũm bõx. Kikretikam bõx ne arým ipumũ. Ipumũ ba amijã me krãptĩo ibikprõnh kêt ne ije memã me bẽnjadjwýr'õ kurê'uk kêt nhym me kam kangati kêtukumrêx.

19 Adjij kurũm me bõxwã kute Metĩndjwýnh nhõ kikretikam ipumũnhkõt ren awýr bõx. Ne ren me kute mýj ijaxwe'õ markõt ren amã ijarê.

20 Nār gē akuka kōnh me ỳrwā'õ kute Djeruxarēkam ipumũnhkõt amã ijarē. Mebē idjaer rūnh kute Djeruxarēkam ijaxwe jabej ikukjēr̀kõt gē me'õ kute ipumũnh jabej amã ijarē. Me kute mỳj ijaxwe'õmã katorkõt amã ijarē.

21 Ba amã amijarē ga ama. Ba Djeruxarēkam me ipõkri idjãmkam kàj bê memã kum, "Ije mrãmri me tyk akubyn tĩn jarēnhõ ibakõt ne gar akati jakam mỳj ijaxwe'õ jabej ikukjêro nhỹ", ane. Djãm ori ije ja jarēnhkam ijaxwe'õ? Kati. Tãm ne ja. Nãm ã Paur Perimã ane.

22 Nhyim Peri kute Paur kabēn markam arỳm kadjy akati 'õdjwỳ jarē. Amrēbē ne Peri Jeju'ã ujarēnh ma. Nãm kadjy akati 'õ jarēn memã kum,

—Dja krākamngõnh nhõ bēnjadjwỳr Rixijanh amrē tē. Ba kam arỳm prĩne ajã ujarēnh ma, ane.

23 Ne kam krākamngõnh krãptĩ: kubē 100 nhõ bēnjadjwỳrjamã Paur'ã karõn kum,

—Dja ga omũ gē ta ar mrã. Gē õbikwa ta ỳr wangij ne o djuw mex. Nãm ã Peri anen kam mã tē.

24-25 Nhyim arỳm 'ã akati kwỳ apēx nhyim Peri akubyn bõx. Prõ nhidjibē Kruxire ne o bõx. Kubē mebē idjaer'õ. Nhyim kam Paur'ỳr õ me ja jano nhyim me kum o bõx. Nhyim kam arkum ujarēnhõ djan arkum,

—Metĩndjwỳnh ne arỳm mrãmri Jeju'ã me banhõ Bēnjadjwỳrbē kumkati mē. Kubē ne Kritu. Djã gãm ar tu amim Jeju markumrēx nhyim Metĩndjwỳnh arỳm ar amã ajaxwe kēt jarē gar arỳm kum amexkumrēx. Djã gãm ar ajaxwe kēt kadjy amijãno dja. Dja Metĩndjwỳnh ĩ me kunĩmã axwe pãnh jarē. Kadjy amrē akati mõr rã'ã, ane.

Nãm prĩne ã kum 'ã ujarēnhõ ane nhyim kabēn pymaje Peri arỳm madjã kretin kum,

—Aj mã. Gē idjapēnh'õ kētkam ba ajte amã arē. Ga ajte imã arē ba kuma, ane.

26 Nãm anen õkre kadjwỳnhbē amim,

—Dja Paur imã pi'õk kaprĩ nhõr jabej ba arỳm kum inhire gē tē, ane. Ne kam pi'õk kaprĩ jabej aben tã amiwỳr Paur 'uw ne kum kabēno krĩ.

27 Paur mebē ijē djakam nhỹ nhyim arỳm 'ã amex amãnhkrut apēx. Nhyim arỳm Peri kato nhyim Poxu Pexu arỳm pãnh memã bēnjadjwỳr rax. Peri kator kētri ne kute mebē idjaero kĩnh kadjy tu wãnh mebē ijē djakam Paurmã irerkumrēx nhyim wãnh krĩ rã'ã.

25

Kute bēnjadjwỳr Pexumã amijarēnh.

1 Pexu pykabē Djudēja'ỳr bõx ne kam krĩraxbē Xedjarekam bõx. Nhyim kam 'ã akatin akatin akati nhyim krĩraxbē Xedjare kurũm

katon Djeruxarẽ'ýr tẽ. Tẽ:n kam 'ýr bõx.

² NhyM kam me rũnh Pexumã Paur jarẽ. Me kadjy Metĩndjwýnh mar djwýnh nhõ bẽnjadjwýr raxmẽ mebê idjaer nhõ me rũnh 'õdjwýmẽ ne me kum arẽ

³ ne kum,

—Ë, amã me ikĩnh jabej gop amrẽ Djeruxarẽmã Pauro bõx, ane. Me kute kum arẽnh kêtri ne me abenmã kum,

—Gêdja me amrẽ pry'ã Pauro mõ gwaj kubĩ, ane.

⁴⁻⁵ Nãm me rũnh ã Pexumã Paur jarẽho ane nhyM kam memã kum,

—Kati, gê wãnh Xedjarekam me arek o nhỹ. Badjwý arým 'ýr itẽm 'ýr. Gê ar anhõ me rũnh'õ ar ikõt 'ýr tẽn axwe'õ jabej kukja gê kum amijarẽ gê kam kum axwe jarẽnhkumrẽx, ane.

⁶ NhyM me'ã akatibê 10 ne ajmã kute apêx nhyM kam arým Xedjare'ýr tẽ:n 'ýr bõx. NhyM akati nhyM arým tẽn memã axwe pãnh jarẽnh djakam memã nhỹ. Ne arým Paur'ýr õ me ja jano nhyM me o mõn 'ýr o bõx.

⁷ O bõx nhyM arým Djeruxarẽ kurũm mebê idjaer kwý 'ýr bõx ne Paurmã ipõk ne. Ne kam Pexumã Paur jarẽho dja. Nãm me kum axwe krãptĩ: jarẽho dja. Djãm axwe kryre ne arẽ? Kati, Axwe rũ:nh ne arẽ. Me kute axwekõt omũnh kêt ne tu arĩk kum axwe jarẽho dja. NhyM Pexu me kabẽn ma:n kam mrãmri Paur jaxwe'õmã kator ne mar kêtumrẽx.

⁸ NhyM Paur aminêje Pexumã kum,

—Be, ba ne ba ije mebê idjaer kukrãdjã 'õo ibikẽnh kêt ne Metĩndjwýnh nhõ kikretio ibikẽnh kêt ne mebê bẽnjadjwýr raxbê Xedja kurê kêt, ane. Xedja ne me bẽnjadjwýr rũnh kunĩ kurãm rax.

⁹ NhyM be, Pexu bit kute mebê idjaerjao kĩnhmã ne arým Paurmã kum,

—Djãm Djeruxarẽkam atẽm prãm? Dja ba kam mrãmri ajã me ja kabẽnkumrẽx jabej, ane.

¹⁰ NhyM Paur kum,

—Kati. Bẽnjadjwýr raxbê Xedja kabẽnkõt aje me axwe jabej me kukjêr djã ne ja. Jakam dja ga ima. Mýj kadjy dja ga Djeruxarẽmã ijo tẽ nhyM me ikukij? Ba ne ba mebê idjaer 'õo ibikẽnh kêtumrẽx ga arým ama.

¹¹ Be, me ren ijaxwe'õmã kato ne ren pãnh tu ibĩ, ba ren aminêje ikabẽn 'õ jarẽnh kêt ne. NhyM be, me 'êx ne kute imã ijaxwe jarẽnh kajgokam ne ga te aje memã ikangamã. Ba bẽnjadjwýr raxbê Xedja'ýr tẽn aminêje kum ikabẽn jarẽ. Nãm ã Paur kum ane.

¹² NhyM kam Pexu amibu'ã me rũnhmã kabẽn nhyM me Pauro aben ma. NhyM kam kum,

—Nã gãm imã, “Ba bẽnjadjwýr raxbê Xedja'ýr tẽn aminêje kum ikabẽn jarẽ”, ane. Be, jakam dja ga mrãmri amũ Xedja'ýr atẽmkumrẽx, ane.

Pexu kute Paur'ã Angripa kabẽn mar.

13 Nhyim 'ã akati kwỳ apêx nhyim bẽnjadjwỳr raxbê Angripamê prõbê Berni ar krĩraxbê Xedjare'ỳr bõx. Ar kute Pexumã kabẽn mex jarẽn kadjy ne ar bõx.

14 Ne kam arek kam ar ba nhyim ar'ã akati kwỳ apêxmã. Nhyim Pexu arỳm bẽnjadjwỳr raxmã Paur'ã ajarẽn kum,

—Peri mebê ijê djakam me'õmã iren arỳm mã tẽ.

15 Ba krĩraxbê Djeruxarêkam ar ibari nhyim mebê idjaer nhõ me rũnh arỳm imã Paur jarẽ. Me õ mebêngêtmẽ me kadjy Metĩndjwỳnh mar djwỳnh nhõ bẽnjadjwỳrmẽ imã arẽ ba arỳm kuma. Me imã, “Dja ga kum axwe pãnh jarẽn abĩ”, ane.

16 Ba memã kum, “Be, djãm Rõmakam me ja kukràdjà kõt ne ba me ije me axwe jabej me kukjêr kêt kam tu me par? Kati. Ba me me axwe jabej me kukjêr kumrêx. Nhyim me me kuka kõnh axwe jarẽn kumrêx ba me me kuma. Nhyim kam me me imã amijã aprã ba me arỳm kuma. Me ije me axwemã ijapõxkambit ne ba me arỳm pãnh me kupa.” Nã bãm ã memã ane.

17 Ne kam mebê idjaer arỳm amrê Xedjare jakam bõx. Nhyim me'ã akati ba amikrà kêt ne ije memã axwe pãnh jarẽn djakam bõx ne memã nhỹ. Ba kam Paur'ỳr inhõ me ja jano nhyim me o bõx.

18 O bõx ba arĩk 'ã amim, “Be, mrãmri axwekumrêx”, ane. Nhyim me kwỳ kãjmã

ku'ên kam 'ã imã kabẽn kajgo-bit jarẽnho ku'ê.

19 Nãm me 'ã imã, “Paur kum me ikukràdjà kurê”, ane. Ne me'õ nhidjibê Jeju jarẽ. Nãm me Jeju tyk jarẽn nhyim be, Paur ne Jeju tĩn jarẽ. Nãm me ã Paur'ã kabẽn kajgo jarẽnho ane.

20 Ba amim, “Je, djãm ije me kukràdjàja mar got”? ane. Ne kam kum, “Djãm Djeruxarêkam atêm prãm? Dja ba kam ajã me ja mrãmri kabẽnkumrêx jabej”, ane.

21 Nhyim kam Paur imã, “Ba gop tẽn aminêje bẽnjadjwỳr raxbê Xedjamã ikabẽn jarẽ”, ane. Ba krãkamngõnhmã kum, “Dja gar o nhỹ ba kam ĩ arỳm Xedjamã ano.” Nã bãm ã memã ane. Nãm ã Pexu Angripamã ane.

22 Nhyim kum,

—Badjwỳ me'õja kabẽn ma, ane.

Nhyim kum,

—Gê akatimã ga kam arỳm kabẽn ma, ane.

Paur Angripa kabem ãm ne kute kum amijarẽn.

23 Nhyim arỳm ar'ã akati nhyim Angripamê Berni ar õ nèkrêxo prĩne amikunhêr ne me axwemã pãnh jarẽn djãmã wadjà. Krãkamngõnh nhõ bẽnjadjwỳrmẽ krĩraxkam me rũnh ja arkõt wadjà. Nhyim Pexu arỳm Paur'ỳr õ me ja jano nhyim me o bõx.

24 Nhyim Pexu Angripamã kum,

—Bẽnjadjwỳr raxbê Angripamê me akatãmjamẽ, djã ne ga me me'õja pumũ? Krĩraxbê Djeruxarêkam mebê idjaer

kunĩmẽ krĩrax jakamdjwý mebê idjaer kunĩmẽ ne me imã me'õja jarẽho ku'èn kam kàj bê imã, “On abĩ. On abĩ”, anhỹro kumex.

²⁵ Ba kam te ije axwe'õmã ikator nhym me kute pãnh bĩnmã te kukij nhym axwe kêtê. Nhym ta imã, “Ba gop tẽn aminêje bẽnjadjwýr raxbê Xedjamã ikabẽn jarẽ. Ta ne kute raxo me kunĩ jakrenh”, ane. Kam dja ba 'yr anorkumrẽx.

²⁶ Dja ba anen kam te ije me banhõ bẽnjadjwýr raxmã Paur jaxwe'ã pi'òk no'òkmã. Ba kam amã o ikato. Ga, bẽnjadjwýr rax Angripa, akumrẽx ne ba aman amã o ikato. Ga dja ga axwe'õ jabej kukjan ama ba arým 'ã pi'òk no'òk ne.

²⁷ Ba ren me'õ bê ijêja jano ne ren ije kõt axwe'ã pi'òk no'òk janor kêt ne ren Xedjamã kute ibẽno ibikẽn pyrãk. Nãm ã Pexu Angripamã ane.

26

¹ Nhym kam Angripa arým Paurmã kum,

—Ajrã. Aminêje akabẽn jarẽ, ane.

Nhym memã aminhikra bẽn arým aminêje kum,

² —Bẽnjadjwýr rax Angripa, arým mebê idjaer ijã axwe krãptĩ janhõ ba kam aminêje amã ikabẽn jarẽ. Myt ja tãmkam aje ikabẽn mar prãmkan ne ba ikĩnhkumrẽx.

³ Ga ne ga aje prĩne mebê idjaer kukràdjã mar. Me kute kukràdjã jabej aben kukjêrdjwý aje prĩne mar. Aje

markam ne ba ikĩnhkumrẽx. Dja ba amã amijã ajarẽ. Gop amijamãr 'irynd ikabẽnja kunĩ ma.

⁴ Be, inhõ pyka djwýnhkam, krĩraxbê Djeruxarẽkam ne me kute ipumũnh. Iprĩrũm ne mebê idjaer kunĩ ipumũ.

⁵ Me kute ipumũnhkõt ren ijã amã ajarẽ. Ba mebê pardjêu kukràdjã man kõt ar amijo iba. Mebê pardjêu ne me prĩne kute me ikukãmãkjê kukràdjã marn kõt amijo ba mex. Prĩne kute kõt amijo ba mexo kute mebê idjaer kunĩ jakrenh. Me ja kõt ne ba amijo iba.

⁶ Ne kam jakam arým akabem dja ga ijaxwe jabej ikukjêro nhỹ. Be, Metĩndjwýnh me ikukãmãkjêmã kum, “Dja ba mrãmri akubyn me tyko tĩn”, ane. Kute akubyn me tyko tĩnja ne me tu amiwýr kamnhĩxkumrẽx.

⁷ Me ikukãmãkjê Djako ne krabê 12 jadjuw. Krabê 12 ja ne ar aben djõ'ã apýnh tãmdjwý ba djãri kubê 12, apýnh me krãptĩ: ba djãri kubê 12. Apýnh me ikukãmãkjê ba ja ne me akatikammẽ akamãtkammẽ mã Metĩndjwýnhmã amijarẽho kumex. Ne mã kum àpẽnho kumex ne mã amim, “Mrãmri dja Metĩndjwýnh akubyn me tyko tĩn”, ane. Ne mã me akubyn tĩn nhõ akati bõx jabej ajkam ama.

Ba ne ba mekõt tu amim kamnhĩxkumrẽx ne mã me kunĩmã kum, “Mrãmri dja Metĩndjwýnh akubyn me tyko tĩn”, ane. Nhym kõt mebê

idjaer kamingrãnyre imã ijaxwe jarẽ ga kam ijaxwe'õ jabej ikukjêro nhỹ.

⁸ Be, djãm aje mekõt amim, "Metĩndjwýnh te kute akubyn me tyko tĩnmã"? ane. Djãm aje amim anhỹr got? Kati. Ga ne ga aje ã amim anhỹr prãm kêt. Nãm ã Paur Angripamã ane.

⁹ Ne kam ajte kum,

—Be, badjwý amrêbê ne ba mekõt amim, "Kê, Nadjarekam Jeju wã. Ba 'ã me kabênbê idjãptãrkumrêx gê me ĩ maro ba", ane.

¹⁰ Ne kam kõt mrãmri Djeruxarêkam ã mebê idjãptãro ane. Ne me kadjy Metĩndjwýnh mar djwýnh nhõ bẽnjadjwýr ar kabênkõt me krãptĩbê ijê. Jeju nhõ me jabê ijê. Nhyr me kute me parmã ba mekõt memã kum, "Ajrã. Me abĩ", ane.

¹¹ Ne mã me bikprõnh djã kunĩkõt meo ibikênhõ iba. Me tokry pymaje kute Jeju japrýn kanga jabej ne ba mã meo ibikênhõ iba. Meo ibikênhõ iba:n kam amũ apýnh krĩrax bajtem djãridjwý me'ýr mrãn bõx.

¹² Kamã ne ba krĩraxbê Tamagu'ýr tẽ. Ýr itẽm kêtri ne me kadjy Metĩndjwýnh mar djwýnh nhõ bẽnjadjwýr ar me kadjy imã pi'ók no'ók ne.

¹³ Bẽnjadjwýr rax Angripa, nã bãm me'ýr pi'ók no'óko tẽ: nhyr arým ijã kãkwa nhipõkri myt nhỹ. Nhyr kãkwa kurũm mýjja jadjênh prĩne ikurwý ba arým omũ. Adjênh týxo kute arngro jakrenh. Nhyr ikõt me

mõrdjwý mýjja jadjênh me kurwý.

¹⁴ Bar ikunĩ pykabê irõrõk ne. Ba kam me'õ kabênhõ ma. Nhyr mebê idjaerkam ikabênhõ djwýnhkõt imã kabênhõ ne imã, "Xaur, Xaur, mýkam ne ga me kute amim imaro abikênhõ ar o aba? Nã gãm aje ba mãn ijo abikênhõ aba pyrãk. Ga ari aje ijo abikênhõ abakam te adjumar mex prãmje. Ga, mry kute jênh bjêrja pumũ. Me kute mýjja djwa mexo mry kamjýr nhyr arým umaje prõt týxja pumũ. Nhyr kwý amakkre kêt kam tu amikamjýr djã kanãn arým tokry ne. Gadjwý dja ga ari ijo abikênhõ aban arým atokry: ne", ane.

¹⁵ Ba kum, "Bẽnjadjwýr mýj me ajõ ga ne ga imã akabênhõ ne"? ane.

Nhyr imã, "Ba ibê Jeju. Nã gãm me kute amim imarjao abikênhõ aban aje ba mãn ijo abikênhõ pyrãk.

¹⁶ Be, amibêx ne kãjmã dja. Ije ajã inhõ ãpênhõ djwýnh mẽnh kadjy ne ba amã amijo amirĩt. Aje ajbir ipumũnh'ã dja ga memã ajarê. Dja ba ĩ mýjja kwý nhipêx ne kõt amã amijo amirĩt ga ipumũ. Jadjwý dja ga 'ã memã ajarê.

¹⁷ Jakam dja ba me bajtemmã ajanon mã me bajtembê apytã nhyr me kute abĩn kêt. Ne mebê idjaerdjwýbê apytã nhyr me kute abĩn kêt.

¹⁸ Ga, me no mjõtkam kute mýjja pumũnh kêt ne arĩk ba punuja pumũ. Nhyr be, me no põt ne me mýjja kunĩ

pumũn kam katàt ba. Ga ajte, akamàt kô tykkam me kute mÿjja pumũnh kêt ne ba punuja pumũ. Nhym me memã mÿjja kurwÿ nhym me arÿm mÿjja kunĩ pumũn katàt ba.

Me bajtemdjwÿ ne me arĩk ar ban axwe. Dja ba memã ajano ga memã ikabên jarê. Memã arê nhym me arÿm tu amim imarkumrêx ne arÿm katàt amijo ban axwe kêt ne ar ba. Xatanaj ne kute meo ba tũm. Kubê dja ga Metĩndjwŷnh'ÿr meo akêx nhym me arÿm tu amim imarkumrêx. Nhym Metĩndjwŷnh arÿm me axwe maro aknon mekam ngryk kêt. Mekam ngryk kêt ne arÿm mekôt me umjuw. Ta kute amimexo meo mexja kôt me umjuw. Dja me tu amim imarkumrêx nhym Metĩndjwŷnh arÿm me axwebê me utà. Ja kadjy dja ba me bajtemmã ajano." Nãm ã Jeju imã ane. Nãm ã Paur Angripamã ane.

Ne kam ajte kum,

19 –Kam, Bẽnjadjwÿr raxbê Angripa, Jeju kute kàjkwa kurũm imã amijo amirĩtkam ne ije omũnhkam djãm ija-makkre kêt ne ije mar kêt? Kati. Arÿm ne ba tu amim markumrêx ne katàt kabên man kôt ar amijo iba.

20 Kam ne ba krĩraxbê Tamagu kumrêxkam memã 'ã ajarê. Ne kam Djeruxarêmê pykabê Djudêja kunĩkôt memã 'ã ajarê. Ne kam apÿnh me bajtem ba djakam memã 'ã ajarê. Ne memã kum,

“Dja gar amikam akaprĩren wãnh ajaxwemã anhiren Metĩndjwŷnh'ÿr amijo akêx. Ne kabên man kôt ar amijo aba gê me ar apumũn arÿm amim, ‘Be, mrãmri ne ar kute Metĩndjwŷnh'ÿr amijo akêxkumrêx’, ane. Gê me ar apumũn ã amim ane”, ane.

21 Amrêbê ije memã ja jarêho ibakam ne me arÿm ijo tÿm, mebê idjaer ne me Metĩndjwŷnh nhõ kikretikam ijo tÿm ne ipa 'amÿn bit kute ibĩnmã.

22-23 Nhym Metĩndjwŷnh mã: mebê ipytà ba memã idjujarêho itêm rã'ãn arÿm myt ja'ÿr bôx. Nã bãm me kàtammê me rũnhmã 'ã idjujarênh itêm rã'ã ne. Mõjdjêmê Metĩndjwŷnh kukwakam kabên jarênh djwŷnh ar amrêbê me bakukãmãremã kum, “Dja me banhõ Bẽnjadjwÿrbê kumkatibê Kritu tokryn tyn akubyn tĩn ne. Akubyn tĩno me bamã wa. Ne kam kàj bê mebê idjaermã amijarê. Ne ajte me bajtemmã amijarê. Ne memã kum, ‘Ga, ityk ne akubyn itĩnja pumũ. Dja ga me tu amim imarkumrêx ne arÿm ikôt atyk nhijukri akubyn atĩn’, ane. Nãm ã memã anhÿro ba. Kabên ja ne kute memã pry kurwÿ djà pyràk. Kôt ne me katàt amijo ban tĩnkumrêx.” Nãm ã Mõjdjê ar me bakukãmãremã ane. Me kabên jabit ne ba memã arêho iba.

Nãm ã Paur Angripamã ane.

24 Nãm kum ja jarêho dja nhym Pexu tu o kapêr tan kàj

bê kum,

—Paur, nã gãm ajbã. Aje pi'ok nhidji jarēnh krãptĩkam ne ga ajbã, ane.

²⁵ Nhyum kum,

—Bēnjadjwỳr Pexu, kati. Ibibãnh kêt. Mrãmri ne ba katat ikabēn jarēnhkumrēx ne ibēno ibikēnh kêt.

²⁶ Bēnjadjwỳr raxbê Angripa kute imarkumrēx. Kam ne ije amipudjur kêt ne tu aminėje kum ikabēn jarēnhkumrēx. Djãm me kute mỳjjao bipdjur ne o ba? Kati.

²⁷ Nãm me tu irãri o ba nhyum me kunĩ kute omũnh ne mar. Kam Angripadjwỳ arỳm prĩne kute mar. Ba ne ba ja ma, ane.

Nãm anen arỳm Angripa'yr akēx ne kum,

—Bēnjadjwỳr rax Angripa, djãm ga ne ga arỳm Metĩndjwỳnh kukwakam kabēn jarēnh djwỳnh'ã amim, “Mrãmri Metĩndjwỳnh kôt me kabēnkumrēx”? ane. Arỳm ba ama. Mrãmri ne ga ã amim ane. Nãm ã Paur kum ane.

²⁸ Nhyum Angripa kum,

—Aje Kritu'yr ijo akēx'yr, ane.

²⁹ Nhyum Paur kum,

—Ga ren 'yr amijo akēx 'yr nãr ga ren ikudjwa tu amim Kritu markumrēx ba ren kam ikĩnhkumrēx. Me kunĩ kute jakam imaro ỳrdjwỳ ren ikudjwa tu amim markumrēx ba ren mekam ikĩnhkumrēx. Jao ne ba Metĩndjwỳnhmã a'uw. Nhyum ren me kute ikudjwa adjuwprekambit ne ba ren ikĩnh kêt.

³⁰ Nãm Paur ã Angripamã ane. Nhyum kam bēnjadjwỳr

rax Angripamē bēnjadjwỳr Pexumē Bernimē ar ja nhikō'ã me ỳrjamē arỳm kãjmã dja.

³¹ Kãjmã djan kubē akēx ne mōn kãxã o aben maro djan abenmã kum,

—Ne ren axwe gwaj ren kubĩ nãr kubē ijē. Nhyum be, kati. Axwe kêtumrēx, ane.

³² Nhyum kam Angripa Pexumã kum,

—Ren kute amã arēnh kêt ne ren kute amã, “Ba gop bēnjadjwỳr raxbê Xedjamã aminėje ikabēn jarē”, anhỳr kêt, gwaj ren arỳm kum banhire nhyum ren ta mekôt ar ba, ane.

27

Me kute krĩraxbê Rômamã Pauro mōr.

¹ Nhyum kam bēnjadjwỳr ar memã kum,

—Me on ngôkôt pykabē Itarij'yr mebē ijējao mō, ane. Ne kam arỳm krākamngônho ba djwỳnh nhidjibē Jurmã Paur ar arē. Paurmē mebē ijē kwỳmē ne meo ba djwỳnhmã arē. Kum arē nhyum arỳm kute pykabē Itarij'yr meo mōrmã. Jurbē ne bēnjadjwỳr raxbē Xedja nhō krākamngôn krãptĩ: kubē 100 nhō bēnjadjwỳr 'õ. Ba ibē Ruka ne ba ajte mekôt tē.

² Ba me kam pykabē Itarij'yr imōrmãn kam krĩraxbē Amitukam me ja nhō kãraxmã wadjàn arỳm inox ne. Pykabē Adjij'ãnh ne me kute kãraxo mōrmã. Me'õ nhidjibē Arxaku ne me ikôt tē. Pykabē Matenikam

krĩraxbê Texarõnikakam ne abatãnh djã.

³ Ba me kàraxkam mõ: nhym me ijã akati. Ba me kam krĩraxbê Xidõ'ã kàrax nhõ. Nhym Jur kum Paur kaprĩn kum,

—Ajrã. Anhõbikwa'ýr wabi gê ar ajo djuw mex, ane. Nhym ar'ýr wabin ar ikõ'ã nhý:n kam ajte akubyn kàraxmã wadjã.

⁴ Ba me kam inox ne. Ne apêxtibê Xipre tekre'ãnh mõ, kòk me ikutã àbêrkam.

⁵ Ne kam pykabê Xirxij'ãnh mõ:n kam amipãnh kumê. Ne pykabê Papirij'ãnh mõ:n kam amipãnh kumê. Ne kam arým pykabê Rixijkam krĩraxbê Mire'ýr bõx ne kam kàrax nhõ.

⁶ Nhym kam krãkamngõnh kubê 100 nhõ bẽnjadjwýr arým kàrax 'õdjwýmã kato. Nãm krĩraxbê Arexãkam me ja nhõ kàraxmã kato. Kã wãkam ne me kute pykabê Itarij'ýr mõrmã. Nhym kam me ijo tẽ ba me kã wãmã wadjã.

⁷ Ne kam inox ne mõ. Ne iprĩ'ã mõ: nhym arým me ijã akati kwý apêx. Ba me kam krĩraxbê Nidju tẽpo mõ. Nhym kòk djãbêr tỳ:x me ibê aptã ba me kam aparmã apêxtibê Kreta'ýr mõ. Mõ:n kam Kretakam krãnh krã'yrbê Xamona'ãnh mõ.

⁸ Ne kam iprĩ'ã mõ:n kam arým amipãnh Xamona mẽ. Ne kam kàrax nhikwã djã nhidjibê Kã jarij djã mexte'ýr bõx ne 'ã kàrax nhõ. Krĩraxbê Raxêr kuri ne nõ.

⁹ Nhym kam me ijã akati krãptĩ apêx. Nhym Paur

amim,

—E kum, arým ne ba me amikrà nhym arým na 'itỳx 'ýr. Na 'itỳx'ã mytyrwý bõx 'ýr. Be, arým me kute amijajbur'ã akati apêx. Me ibê idjaer kute Metĩndjwýnhmã amijajbur djã nhõ akatija apêxkam na 'itỳx kumex. Arým na 'itỳx kumexkam ne ba me imã imõr pyma:, ngõ raxbê pyka kêtgam me imõrja pyma:, ane. Ne kam memã kum,

¹⁰ —Ikabẽn dja gar ama. Dja gwaj ngõ raxbê pyka kêtgam mõ nhym na arým gwaj bajo ajkê. Ne arým kãkam me jẽnhmẽ kàraxo bikẽn mex ne. Ja ne ba gwaj bakukãm kuma. Nãm ã Paur memã ane.

¹¹ Nhym krãkamngõnh nhõ bẽnjadjwýrja Paur kõt kabẽn djir kêt. Nãm kão akêx djwýnhmẽ õ kàrax djwýnh kõt kabẽn dji.

¹² Ne kam me kute na 'itỳx apêx jamãrbê kàrax nhikwã djã punure. Nhym me bẽn 'ãtom ne abenmã kum,

—Gwaj on banox ne amũ krĩraxbê Penixij'ýr babõxmã. Ne kam kam na 'itỳx apêx kam ama, ane. Be, apêxtibê Kreta tãmkam ne krĩraxbê Penixij. Penixijkam kã nhikwã djãkam dja aparmã kòk 'itỳx wabê nãr kãjmã wabê nhym bu'ã akãx kòkbê aptã nhym kàrax nõr mex ne.

Kòk tỳ:x kute tu kàrax rẽnho mõr.

¹³ Nãm me bẽn 'ãtom nhym kòkdjwý arým aparmã kãjbê wabê. Nhym me arým abenmã kum,

—Aje. Jakam arỳm 'ỳr me banox kadjy mexkumrẽx, ane. Ne kam arỳm djudjêdjêti'ã kẽn 'ãprejao wabin kàraxkam kudji. Ba me kam mō. Apêxtibê Kreta 'ãnh mō.

14 Nhy m kàjbê 'ătũm nhy m kôk arỳm àbêr tỳx ne. Kôk djàbêr tỳx jamã ne me kum Juraku jarê.

15 Nhy m arỳm kôk djàbêr tỳ:x ne tu kàrax rênho mō. Rênho mō: ba me kam arỳm tu kum inhire nhy m kôk arek o mō.

16-17 Nhy m kam kà arỳm kôk djàbêr kôt apêxti nhidjibê Kraôdja tekre'ãnh mō. Amrêbê ne ba me kàrax katê'ã kà ngrire nhôn o mō. Ne kam arỳm jakam idjapênh rax ne kà ngrireo wabin kàraxkam kudji. Nhy m kam me djudjêdjêtio ibũmkôt kàrax'ã kajngàro tẽ. Ngô tỳ:x kute kàrax ka'êk kêt kadjy ne me 'ã kajngàr. Kôknhôkà raxkam ne ba me mō. Kôknhôkà raxkam ne me par kwỳ pumjuw nhy m ku'ê tũm. Nhy m me apỳnh pĩo krãbê o kapan ajte kraxbê o kapa. Ne pĩ'ã apỳnh kubêkàti janhô. Kôk kute o mōr tỳx kadjy ne me 'ã anhô. Ba me mō: nhy m kôk me ijo mōr tỳ:x ne. Nhy m kute arerek'ô'ã kàrax mênh karō ne me arỳm par'ã wabin kubêkàtimẽ kukràdjà kunĩ bôn arỳm o ruwn kudjin kam nhỹ. Nhy m kôk arek kàraxo mō. Nhy m arỳm kà kajgon prĩ'ã mō. Arerek wã nhidjibê ne Xixi.

18 Nhy m kôk djàbêr tỳ:x ne

me ijo àbêr tỳ:x. Nhy m kàrax amijadjwỳr tỳxo mōrri: nhy m 'ã akati. Nhy m me kàrax kajkritmã arỳm ngônhmã kàkam me jênh kwỳ rê.

19 Nhy m kam arỳm me inox'ã akatibê 3 apêx ba me arỳm ngônhmã kàraxkam apỳnh kukràdjà kwỳ rê.

20 Ne kam mō: nhy m arngromẽ kanhêti amirĩt kêt'ã arỳm akati krãptĩ apêx. Nhy m kôk 'itỳ:x me ijo mōr tỳx rã'ã ne. Ba me te: amipytãr djà'ô jabej ar irĩt ne arỳm idjumar punure ne.

21 Ne mōn arỳm inhô kwỳ krên kêt 'ătũm ne. Nhy m kam Paur kàkam me àpênh'ỳr tẽn arỳm me ipôkri djan memã kum,

—Ê, ba ar amã arẽ gar ama. Nã gãm ren ar amũja'ã ikôt akabên dji gwaj ren apêxtibê Kreta'ãnh arek wajêt. Ne ren kam badjumar mex nhy m ren mỳjja'ô biknor kêt.

22 Jakam dja gar akubyn adjumar mex ne atỳx. Dja te kàrax wadjà nhy m ngô kute gwaj bajôn h bĩn prãm kêt kumrẽx.

23 Be, akamàtkam Metĩndjwỳnh kadjy mrãnh djwỳnh'ô iwỳr bôx ne ikuri dja. Metĩndjwỳnh ta ne mã ijo ba, ba kum idjapênh ar iba.

24 Kadjy mrãnh djwỳnhja ne imã, “Paur, on atĩn prãm kêt. Dja ga bẽnjadjwỳr raxbê Xedja kabem adjãm kumrẽx. Nhy m aro'ã me mōrwã ne Metĩndjwỳnh arỳm akôt me kunĩ dja. Akôt dja me tyk kêt kumrẽx”, ane.

²⁵ Be, ã kute imã anhỹrkam dja gar adjumar mex. Mrãmri dja amikabẽn kõt ngõbê gwaj bapytãrkumrẽx. Metĩndjwýnh kute gwaj bapytãrja ne ba tu amim kamnhĩxkumrẽx.

²⁶ Nhyam kam mrãmri kõt 'ityx dja apêxti'õ'ã gwaj bamẽnhkumrẽx. Kàraxmẽ ro'ã gwaj bamẽnhkumrẽx, ane.

Kàrax bika'èk'ã ujarẽnh.

²⁷ Nhyam kam arým me inox'ã akatibê 14 apêx nhyam akamãtkam ngõ raxbê pyka kêt nhidjibê Angrikukam kõt 'ityx ari: kàraxo ba. Nhyam akamãt kô ipõkri kãkam me àpênh abenmã kum,

—È, kute akàx'yõr kã arým mõr pyrãk, ane.

²⁸ Ne kam koror jabej ngõ'ã kadjãt'ã tu jakre nhyam 'ã djudjêdjêbê 30 metu apêx. Nhyam me kam amak ngriren ajte 'ã kadjãt jakre. Nhyam arým kãjbê krãn 'ã 27 metu apêx.

²⁹ Nhyam kàrax kẽn'ã bika'èk karõ me arým ngõnhmã djudjêdjêti mẽ. Djudjêdjêti'ã kẽn 'ãpreja mẽn ajte ja mẽn ajte ja mẽn ajte ja mẽ. Nhyam kẽn arým akubyn kàrax pynê. Nhyam me'ã akatio wajêt ne arým axwe umar.

³⁰ Nhyam kam kàraxkam me àpênh bit kute mebê amipdjur ne amijã maje kàrax kurũm kãtormã. Nãm me 'èx ne memã kum,

—Ba me kã ngrirekam djudjêdjêti'ã kẽn 'ãpreja'õ nhỹr ne o ikaton kã krwýt'ãnh kumê gẽ akubyn kã krwýt pynê, ane. Ne kam

djudjêdjêti'ã kã ngrireo ruwn bit ngõnhmã mẽnhmã.

³¹ Nhyam Paur arým me krãkamngõnhmẽ mebê 100 nhõ bẽnjadjwýr'yõr tẽn memã kum,

—Dja me wã mõn arým utãr djã kêt ne me gadjwý apytãr djã kêt, ane.

³² Nhyam me krãkamngõnh arým 'yõr mõn 'ã djudjêdjêti kunĩ jakã. Nhyam arým kã ngrire mebê ngõnhmã nox ne akuno.

³³ Nhyam arým akati tẽ nhyam Paur arým memã arẽn memã kum,

—Nã gãm ar kõt apêxkam amakbê amijajbu nhyam arým ar ajã pi'òk kamrêk amãnhkrut apêx.

³⁴ Ar atýx kadjy gop on ar anhõ kwý krẽ. Ngõ kute ar apar prãm kêtumrẽx.

³⁵ Nãm ã memã anen arým djwý'õ by. Ne me kunĩ nhipõkri Metĩndjwýnhmã amikĩnh jarẽn kokij ne arým krẽnmo krax ne.

³⁶ Nhyam kam me kunĩ akubyn kĩnh ne adjwýnhdjwý õ kwý krẽno kumex.

³⁷ Kàraxkam me ikunĩ ne me ikrãptĩ. Me kute me ijã akrebê 276.

³⁸ Nhyam me õ kwý krẽn arým ajne. Ne kam kàrax kajkritmã ngõnhmã jẽn h rẽ. Atemã bãygogo 'yo jẽn h rẽ.

³⁹ Nhyam arým akati. Nhyam me arým pyka pumũ. Nhyam me'õ kute amrêbê pyka pumũnh kêtumrẽx. Nhyam wãnh pyka kute aktã ngõ nhijekam ngõ binhikrênhja. Nhyam me arým amybým

kàrax kadjy omũ. Ne kam abenmã kum,

—E kum, gwaj 'ỳr kam mãn kàraxo wadjà gê umar mex, ane.

⁴⁰ Ne kam arỳm kẽn kunĩ'ã djudjêdjêti 'ãpre bôn tu kum ire. Ne kà katê pynênh djà'ã djudjêdjê 'ãpre bó. Ne kam kà krwýt'ãnh par'ã kubêkatio wabin 'ã kunhō, kōk kute kàraxo mōr tỳx kadjy. Ne arỳm akàx'ỳr kàrax krão akẽx ne.

⁴¹ Nhyam kam kàrax arỳm ngō kute aben mok djà'ỳr bōx. Kam ne kororre. Ne mōn 'ã nōn arỳm 'ã nōr tỳx mex ne. Nhyam ngō djàkà 'itỳ:x arỳm kàrax katê titik ne ka'êko mō.

⁴² Nhyam krākamngōnh ar abenmã kum,

—Mebê ijê tũm nox ne akàxmã rêr ne atỳxã àbir ne mã prôt kêttri gwaj me kupa, ane.

⁴³ Nhyam krākamngōnh nhō bẽnjadjwỳr Paur'ã maje akubyn me unên memã kum,

—Kwārĩk wãnh. Gê me rêrja kumrêx tu nox ne rên akàx'ã wabi.

⁴⁴ Gê me rêr kêt pĩponh jamỳ nàr ngō kute kà ka'êk jamỳn 'ã mekôt rê, ane. Ba me kam ikunĩ arỳm inox ne. Ne kam ikunĩ arỳm akàx'ã wabi.

28

Apêxtibê Matãkam ar ba.

¹ Ba me arỳm wabi nhyam me bajtem apêxtikam ar baja me imã,

—Apêxti ja nhidjibê ne Matã, ane. Ba me kam kuma.

² Nhyam kam namê krykam apêxtikam me bajtemja kum

me ikaprĩkumrêx. Ne kam arỳm me imã kuton me imã kabên mextire.

³ Nhyam Paur arỳm pĩ ngrã kwỳ karwàn kuwykam adjuw. Nhyam kangã djàkrê kuwy pymaje pĩ ngrã kurũm katon arỳm Paur nhikra nhãn 'ã wajêt.

⁴ Nhyam me arỳm ikra'ã kangã jêtkôt omũn abenmã kum,

—Be, tãmwãbê ne me par djwỳnh'ō. Jakam dja ty. Ngō ne kute bĩn kêt nhyam be, kangã dja kubĩ. Axwe pãnh dja ty, ane.

⁵ Nhyam kangã ikra'ã wajêt nhyam tu kum ikra wabê nhyam arỳm kuwykam tỳm. Nhyam kam tokry kêt ne.

⁶ Nhyam me te Paur nhigot jabej. Nàr, me aêrbê tyk ne tỳm karō te 'ã ajkam ama. Te kam ama:n omũnho kumex. Omũnh 'atũm nhyam ajmã kute kêt kumrêx. Nhyam kam me atemã kabên djin abenmã kum,

—Be, kubê ne metĩndjwỳnh'ō, ane.

⁷ Apêxti tãm kam bẽnjadjwỳr nhidjibê Pubriju. Ō pyka kuri ne ba me dja. Pubriju me imã,

—Inhō kikrekam dja gar nhỹ, ane. Bar kam 'ỳr mōn kam nhỹ nhyam arỳm me ijo djuw mex mexkumrêx. Ba me kam kam inhỹr'ã akati amãnhkrut ne ikjêkêt apêx.

⁸ Nhyam kam Pubriju bãm kute ir djwỳnhja kà kangron iku:w. Nhyam Paur arỳm 'ỳr wadjàn Metĩndjwỳnhmã o

a'uw ne krã'ã ikra djin arým
o mex ne.

⁹ Nãm Paur ã o ane nhym
kam apêxtikam me punu kunĩ
'yr bõx nhym arým me o mex
ne.

¹⁰ Nhym kam me me imã
mýjja kumex ngã. Ba me
kam arým inoxmã. Nhym
me arým apýnh me imã mýjja
kĩnh djari kàraxkam kumex
ne.

Krĩraxbê Rõma'yr mõrn bõx.

¹¹ Me inox kêtri ne
apêxtikam me ijã mytyrwýbê
amãnhkrut ne ikjêkêt apêx. Ba
me arým inox ne. Krĩraxbê
Arexãkam me õ kàraxkam inox
ne. Nãm me amrêbê amex
jamãrbê apêxti'ãnh kàraxja
nhõ. Kàrax krwýt'ã ne me
karõ amãnhkrut wajêt. Ja
nhidjibê ne Kaxu. Nhym ja
nhidjibê Põr.

¹² Ba me inox ne mõ:n kam
krĩraxbê Xiraku'ãnh kàrax
nhõ. Nhym me ijã akati
amãnhkrut ne ikjêkêt apêx.

¹³ Ne kam ajte inox ne
pyka 'ãnh mõ:n kam krĩraxbê
Reguju'yr bõx. Ne kam me
aà'ã mõ: nhym me ijã akati.
Nhym kam kàjmã kók wabê
ba me ajte akatikam krĩraxbê
Poteroy'yr bõx ne 'ãnh kã nhõ.

¹⁴ Bar kam wabin Jeju kuk-
wakam me kute abeno kamy
kwý jabej ne memã ikato.
Nhym me ar imã,

—Dja gar inhũrkwãkam nhỹ,
ane. Bar kam nhỹ. Nhym ar
ijã akatibê 7 apêx. Bar kam
itekõt krĩraxbê Rõma'yr mõ.

¹⁵ Nhym kam me amũ
krĩraxbê Rõmakam Jeju kuk-
wakam me kute abeno
kamymã ar ijarê. Nhym

me arým ar ikutã mõ, kute
ar ikajpar kadjy. Ne kam
Apiju'ãnh djwý jamýnh djãmê
me õt djãbê 3mê kam bõx.
Bar kam me'yr bõx. Nhym
kam Paur me omũn arým
Metĩndjwýnhmã amikĩnh
jarên akubyn týt ne.

¹⁶ Ba me kam mõ:n arým
krĩraxbê Rõma'yr bõx. Nhym
kam krãkamngõnh krãptĩ:
kubê 100 nhõ bẽnjadjwýrja
mebê ijê tũmo bõx. Me
nêje ku'ê djwýnh nhõ
bẽnjadjwýrmã mebê ijê tũm
kunõ bõx. Nhym arým mebê
ijê djãkam mebê ijê. Nhym be,
me Paurmã kum,

—Ga dja ga anhõ kikrekam
nhỹ. Krãkamngõnh pydjibit
dja anêje nhỹ, ane. Nhym
kam me'õ nhũrkwã purokam
nhỹ.

*Kute Rõmakam mebê id-
jaermã amijarênh.*

¹⁷ Nhym kam arým Paur'ã
akatin akatin akati nhym
arým amiwýr mebê idjaer
rũnh 'uw nhym me 'yr bõx ne
arým 'ã akuprõ. Nhym kam
memã kum,

—Akmere ar, djãm
me babê idjaerkam ne
ijaxwe'õ? Nãr djã ne ba
me bakukãmãkjê kukràdjã'õo
ajkê? Arkati. Ijaxwe kêt
nhym Djeruxarêkam me arým
ibê ijên krĩraxbê Rõmakam me
jamã ikanga.

¹⁸ Nhym me prĩne ijaxwe
jabej ikukij ne ima. Nhym
bẽnjadjwýr ar ijã abenmã
kum, “Ren bĩn kadjy
axwekumrêx gwaj ren arým
kubĩ. Nhym be, kati. Axwe

kêtkumrêx”, ane. Ne bit kute imã ikra karo ba itêmmã.

19-20 Nhym mebê idjaer mã kabêno bēnjadjwýr ar apa. Ba kam aminêje arkum, “Ba gop bēnjadjwýr raxbê Xedjamã aminêje ikabēn jarē”, ane. Nhym ar arým amrē 'yr ijano ba tēn bōx. Dja ba aminêje Xedjamã ikabēn jarē. Djãm ije kum inhõ me wýnhbê idjaer jaxwe'õ jarēnhmã? Arkati. Imã inhõ me wýnh jabêkam ne ba amiwýr ar ajuw. Ije ar apumũnh ne ar amã ikabēnmã ne ba amiwýr ar ajuw. Ē, ba ar amã arē gar ama. Dja Metĩndjwýnh akubyn me tyko tĩn. Mebê idjaer ne me tu amiwýr me akubyn tĩn kamnhĩxkumrêx. Badjwý ne ba tu amiwýr kamnhĩxkumrêx. Ije amiwýr kamnhĩxkam ne me arým kàxirãx jao idjuwpre. Nãm ã Paur memã ane.

21 Nhym kam me kum,

—Pykabê Djudêjakam ne me nĩnh ar imã ajã pi'õk no'õk kêt. Nhym mebê idjaer'õ nĩnh bōx ne kute ajã mýjja'õ jarēnh kêt.

22 Be, pyka kunĩkõt me kute me kukràdjãja japrýo ba. Jabit ne bar kuma. Nhym be, ar ba ne bar ije 'ã adjujarēnh mar prãm, ane.

23 Ne kam kute mar kadjy kum akati'õ jarē. Nhym kam me kute kum akati jarēnh bōx nhym me krãptĩ Paur nhũrkwãmã wadjã. Nhym kam kryrãm memã ujarēnhmo krax ne akamãtkam o ino re. Metĩndjwýnh kute amim me utãr ne ar meo ba'ã memã

ajarē. Nãm memã Mõjdjê kukràdjã jarēn Metĩndjwýnh kukwakam kabēn jarēnh djwýnh kunĩ kabēn jarē. Ne me kabēn kõt memã kum,

—Ga, pi'õk kõt Jejubê me banhõ Bēnjadjwýrbê kumkatija pumũ. Kubê Krituja pumũ. Dja gar tu amim Jeju markumrêx. Nãm ã memã anhýro nhý.

24 Nhym me kwý tu amim kabēn markumrêx. Nhym me kwý amim kabēn mar kêt.

25 Ne arým kabêno aben japanho kumex ne arým ajmã. Nhym me bimãnh kêttri Paur memã kum,

—Idjaij ne amrêbê: Metĩndjwýnh Karõ kukwakam me akwý'ã kabēn jarē. Mrãmri ne arēnhkumrêx. Nãm me bakukãmãremã kum,

26 “Me'ýr tēn memã ikabēn jarēn memã kum, 'Dja ga me maro aku'ê kajgon mar kêt ne, kukràdjã'ã mýjja kute amijakreja mar kêt ne. Ne omũnh kajgon amim omũnhkumrêx kêt. Mýkam?”

27 Bir, arým ne ga me adjumar djãkam ajamakkre kêt ne ajamakkre jaduj ne tu ano ngõr. Nã gãm me arĩk ã ibê amijo abao ane. Mýkam?

Bir, aje anoo omũnh kêt mã ne aje ajamako mar kêt mã ne aje ikukràdjã'ã mýjja kute amijakreja adjumar djãkam mar kêt mã ne aje iwýr amijo akêx ba ije me ajo mex

kêtmã. Nã gãm me ibê ã
ajamakkre kêtmẽ ano
kêto ane.”

Nãm ã me bakukãmãre Idjaij
ane. Nhym me bakukãmãre
aben djô'ã arẽnho mõi.
Arẽnho mõi tãmtã arỳm me
awỳr o bõx. Tũ:mràm ga me
akamingrãnyre ã ikabẽn mar
kajgoo ane.

²⁸ Me aje ikabẽn mar kaj-
gokam dja Metĩndjwỳnh arỳm
me bajtemmã ijano. Dja ba
memã Metĩndjwỳnh kute me
utàr'ã ajarẽ nhym me arỳm
tu amim markumrẽx nhym
kam arỳm me axwebê me utà.
Nãm ã memã ane.

²⁹ Paur mebê idjaermã
arẽn pa nhym me arỳm mã
kubê mõi. Ne aktã kabẽno
aben japanho mõi.

³⁰ Nhym kam Paur ta
aminhũrkwãkam arek krĩ
nhym 'ã amex ne ajte 'ã amex.
Paur ta õ pi'õk kaprĩõ õ kikre
djwỳnhmã ũrkwãõ pãnh. Nãm
ũrkwãkam nhỹ nhym me mã
'ỳr ban bõx nhym mã kam me
kunĩõ djuw mex.

³¹ Ne kàj bê Metĩndjwỳnh
kute amim me utàr ne ar
meo baja'ã memã ujarẽnho
krĩ. Ne mã memã Bẽnjadwỳr
djwỳnhbê Jeju Kritu'ã
kukràdjà jarẽnho krĩ. Nãm
kum me uma kêt ne ã memã
arẽnho ane. Nhym me'õ kubê
àptàr kêtkumrẽx. Tãm ne ja.

Paur kute Rômakam me jamã pi'ôk no'ôk ne ja.

Paur ne krĩraxbê Rômakam me jamã pi'ôk no'ôk ne. Nãm krĩraxbê Rôma'ÿr tẽm kutã memã pi'ôk no'ôk ne. Nãm 'ÿr tẽm kêt rã'ã, kute Rôma pumũnh kêt rã'ã ne kam 'ÿr tẽmmã krã ne kam amikukãm memã pi'ôk no'ôk jano. Me kute Jeju mar kute omũnh ne kam ôkre kadjwÿnhbê kute amim,

—Nã mrãmri ne Metĩndjwÿnh kute Paur janor. Nãm pĩne kute Metĩndjwÿnh kukràdjã marja pumũ, anhÿr kadjy. Kam ne Paur memã Metĩndjwÿnh kukràdjã'ã ajarẽn memã kum,

—Me kunĩ ne me axwe, ane. Mebê idjaer nãr, pyka kunĩkôt me kunĩ axwekam mexo kute Metĩndjwÿnh tẽp kêtumrẽx. Nhyim be Metĩndjwÿnh ukapĩkôt arÿm me bamã me bapytãr djwÿnh jano. Me bamã kurê rã'ãkam, bamã bajaxwe kĩnh rã'ãkam me bawÿr me utãr djwÿnh jano. Nhyim kam me kunĩ, mebê idjaer, nãr kon pyka kunĩkôt me kunĩ dja me tu amim Jeju markumrẽx nhyim Metĩndjwÿnh arÿm meo kra ne meo tÿx, axwebê meo tÿx nhyim me arÿm katãt ar amijo ba. Nhyim Metĩndjwÿnh dja kum me abê rã'ã rã'ã rã'ã. Ne kam ajte amũ akati 'ô kam dja ajte mebê idjaero tÿx nhyim

me arÿm 'ÿr amijo akẽx. Nãm ã Paur memã ane. Tãm ne ja.

¹ Ba ibê Paur. Ibê Jeju Kritu nhõ àpẽn. Ta ne amiwÿr ijuw ne arÿm mebê amim ipytãn ar ijo ba. Ijo ban arÿm ijano ba arÿm Kritu'ã ujarẽnh ny jarẽho iba.

² Amrêbê: ne kukwakam memã kabẽn jarẽnh djwÿnh ar me bakukãmãmẽmã ujarẽnh ny jarẽn mã memã kum,

“Dja Metĩndjwÿnh ï memã ujarẽnh ny jarê.”

Nãm me ã Metĩndjwÿnh nhõ pi'ôkkam memã ane.

³ Kra'ã ne ujarẽnh nyja. Krabê Jeju Kritu'ã ne ujarẽnh nyja. Me banhõ Bẽnjadjwÿrbê kumkati'ã ne ujarẽnh nyja. Nãm Kra amijo ï ne nã kurũm kato. Nã kurũm katon arÿm kôt kubê me bakukãmãmẽ Dawi tãmdjwÿ.

⁴ Ne kam tyn akubyn tĩn nhyim kam Metĩndjwÿnh Karõ arÿm memã tÿx jadjã nhyim me arÿm tÿx. Tÿx ne arÿm memã Jeju'ã ujarẽnh ar ba. Ne memã kum,

—Mrãmri, Jejubê Metĩndjwÿnh Krakumrẽx. Ga, tyk ne akubyn tĩnja pumũ, anhÿro ba.

⁵ Ta ne tu kum ikapĩn ijano ba arÿm memã 'ã idjujarẽnh ar iba. Gêdja apÿnh me ba djã kunĩkôt me idjujarẽnh man arÿm tu amim Jeju markumrẽx ne arÿm katãt kabẽn man kôt ar amijo ba. Ja kadjy ne ijano ba Jeju'ã idjujarẽnh ar iba.

⁶ Ga, ar gadjwÿ Jeju Kritu kute amiwÿr ar ajwÿr ne ar ajo baja pumÿ.

⁷ Krĩraxbê Rômakam Metĩndjwÿnh kum ar ajabê. Kute ar ajo aminhõ kadjy arÿm amiwÿr ar ajuw ne ar ajo ba. Ar akunĩmã ne ba pi'òk no'òkjakam ikabên jarê.

Gê Metĩndjwÿnh tu kum ar akaprĩ. Kubê ne me Babãm. Ne kam Bẽnjadjwÿr djwÿnhbê ne Jeju Kritu. Gê ar tu kum ar akaprĩn* ar ajo ba gar ad-jumar mex rã'ã ne.

Paur kute Rômakam me omũnh prãm'ã amijarênh ne ja.

⁸ Ba mã ijo ba djwÿnh, Metĩndjwÿnh kumrêxmã ar ajarênh mã kum ar akunĩkam amikĩnh jarê. Apÿnh me ba djã kunĩkõt ne me ar ajã abenmã kum,

—Onĩj, Krĩraxbê Rômakam me arÿm tu amim Jeju markumrêx, anhÿro ba. Ba kam ar akam ikĩnhkumrêx.

⁹⁻¹⁰ Ne Metĩndjwÿnhmã ar ajarênh rã'ã ne. Kum idjã'wÿr kunĩkõt ne ba mã kum ar ajarê. Ba ar awÿr itêm kadjy mã kum amijo a'uw ne kum,

—Djünwã, ba jakam krĩraxbê Rômakam ar'ÿr tẽn ar'ÿr bõx, idjumar mex ne ar'ÿr bõx. Ga mrãmri aje ar'ÿr ibõx'ã amim karõ jabej ba jakam ar'ÿr ibõxkumrêx. Nã bãm ã kum amijo idjã'wÿro ane. Mrãmri ne ba ar awÿr ikrã ne. Djã nã bãm ar amã ijêx? Metĩndjwÿnh ta ne kute ar amã ijêx kêt-kõt kute imar.

Djãm kum idjãpênh kêt got? Mrãmri Kra'ã ujarênh ny ne ba kãj bê memã arênho ibakumrêx. Kam ne ba mrãmri ar amã arênhkumrêx.

¹¹ Mÿkam ne ba ã kum idjã'wÿro ane? Bir, ije ar apumũnh prã:mkam. Dja ba ar akam bõx ne Metĩndjwÿnh kadjy arÿm ar amã adjãpênh djã'õ'ã karõ. Metĩndjwÿnh Karõ kukwakam ar amã 'ã karõ gar arÿm maro aban arÿm Jejukõt ar amijo aba. Kõt ar amijo aban arÿm 'ã angrã tÿx ne 'ã adjukanga kêt-kumrêx.

¹² Gwaj kam baje tu amim Jeju markumrêx'ã aben pumũn arÿm aben man kam tu amim Jeju mar tÿ:xkumrêx ne bakĩnhkumrêx.

¹³ Bir, ar awÿr itëmmã ne ba mã amim 'ã karõ krãptĩ nhym apÿnh mÿjja mã ibê aptà. Ar aje imar kêt karõ ne ba ar amã ja jarê. Imã ar awÿr ibõx prãm. Ga, me kute bãygogo djêo baja pumÿ. Arÿm me kute ê parkam kĩnhkumrêx. Badjwÿ dja ba ar akam bõx ne Jeju'ÿr me kwÿo akêx nhym me arÿm tu amim markumrêx. Tu amim markumrêx ba kam arÿm ikĩnhkumrêx. Ije me akam Jeju'ÿr meo akêx prãm kute mrãmri ne ba ije pyka 'òkamdjwÿ arÿm 'ÿr meo akêxja pyrãk. Kute arÿm ije amũ me bajtem 'òdjwÿkam 'ÿr meo akêx pyrãk. Me ibê idjaer ne ba me mebê idjaer kêtto me bajtemo iba. Ba

* 1:7 Djãm gwaj ba ne gwaj bajaxwe kêt nhym pãnh kum gwaj bakaprĩ Kati. Gwaj ba ne gwaj te bajaxwe kêt-mã. Nhym be, ta ne tu kum gwaj bakaprĩ.

ne ba ije Metĩndjwỳnh'ỳr me bajtemo akẽx prãm kumrẽx.

14 Jeju imã me kunĩ'ã karõkõt ne ba ije me kunĩmã 'ã ujarẽnh ny jarẽnh prãm. Me krõr tũmbê kregujamê me krõr nyjamã ije arẽnh prãm. Ne me krã mexmẽ me krã mex kêt mã ije arẽnh prãm. Ije Jeju'ỳr meo akẽx kadjy ne ba ije memã arẽnh prãm.

15 Kam krĩraxbê Rômakam me gadjwỳmã ije Kritu'ã ujarẽnh ny jarẽnh prãm:mkam ne ba dja.

16 Bir, djãm ije Kritu'ã ujarẽnh ny jarẽnhbê ipijãm? Kati. Ba arẽnhkumrẽx nhym me arỳm kwỳ ĩ pỳnhkõt tu amim markumrẽx nhym kam Metĩndjwỳnh arỳm me utã. Tỳxkõt me utã. Mebê idjaer kumrẽx ne me utã. Ne kam me bajtembê kregujadjwỳ me utã. Kam ne ba ije arẽnhbê ipijãm kêt kumrẽx.

17 Ujarẽnh nykam ne Metĩndjwỳnh kute memã axwe kêt jarẽnhjao amirĩt gwaj arỳm kam kuma. Dja me tu amim markumrẽx nhym arỳm memã axwe kêt jarẽnhym me arỳm kum mex. Dja me tu amim markumrẽx ne amim marbê ar ba rã'ã: ne. Me bakukãmãre kabẽn kõt ne ba ar amã arẽ. Amrẽbê: me bakukãmãre memã kum, "Metĩndjwỳnh kute memã axwe kêt jarẽnh nhym me arỳm kum mexja dja me tu amikajmã'ã markumrẽx ne arỳm tĩn ne ar ba", ane.

Amrẽbê: ne me bakukãmãre memã ja jarẽnhym me arỳm 'ã pi'òk no'òk ne. Kam

mrãmri dja me tu amim Kritu markumrẽx nhym Metĩndjwỳnh arỳm memã axwe kêt jarẽnhkumrẽx nhym me arỳm kum mexkumrẽx ne. Nãm ã meo ane ba kam krĩraxbê Rômakam ar aje amim Jeju marjamã arẽ.

Paur kute memã Metĩndjwỳnh mekam ngryk jarẽnh ne ja.

18 Nhym be, atemã mỳjja ne Metĩndjwỳnh kute me axwemã o amirĩt. Amingryk ne memã o amirĩt. Me kute Metĩndjwỳnh mar prãm kêt ne axweja kunĩkam ne ngryk ne. Me axwekam kute amim,

—Kati. Ije kabẽn katàtwã mar prãm kêt, anhỹro bajamã ne mekam ngryko amirĩt ne.

19-20 Godja me kwỳ amim,

—Mỳkam ne Metĩndjwỳnh ikam ngryk ne? Djãm arỳm imã amijo amirĩt ba kuma? Kati. Ta kute imã amijo amirĩt kêt kam ne tu ikam ngryk ne, ane. Djãm mrãmri ne me kwỳ kabẽnja? Kati. Nãm me 'ẽx. Arỳm ne me Metĩndjwỳnh man mar kajgo. Me te kute noo omũnh kêt nhym Metĩndjwỳnh arỳm prĩne memã amijã mỳjja kwỳo amirĩt ne nhym me arỳm kuma. Tỳ:xi ne tỳx rã'ã: rã'ã ne. Kubê me kunĩmẽ mỳjja kunĩ tĩn djwỳnhkumrẽx. Ja ne o amirĩt nhym me arỳm kuma. Adjakamã ne mỳjja kunĩ: nhipêx nhym me arỳm omũ. Jakamdjwỳ mỳjja rã'ã nhym me arỳm omũ. Mỳjja rũnh, mỳjja pyma, mỳjja tĩn nhym me arỳm prĩne omũn arỳm apòkmã amim,

—Be, Metĩndjwỳnh tỳ:xi ne tỳx rã'ã: rã'ã ne. Kubê ne mỳjja kunĩ, me kunĩ tĩn djwỳnhkumrêx. Nãm me ã amim anen arỳm Metĩndjwỳnh man kam mar kajgo.

²¹ Djãm me kute markam kum,

—Metĩndjwỳnh ara:x ne apyma:kumrêx. Me imã akĩ:nhkumrêx? ane. Arkati. Nãm me te Metĩndjwỳnh man kum rax jarênh kêt ne ate kubê krã. Ate kubê krãkam ne me arỳm arĩk amim mỳjja'ã karõ punuo ba. Bẽn katikumrêxkam ne me arỳm no kêt ne kam arỳm umar djãkam kute akamãt kô tyk pyrãk.

²² Me ta ne me amijo krã mex ne amijo àmra ar ba. Ne kam mrãmri arỳm no kêtumrêx.

²³ Ne kam arỳm Metĩndjwỳnh raxo kubê kumkatija mar kangan kum amijarênh kanga, Metĩndjwỳnh tĩno kubê kumkatija kanga. Ne ate kam pãnh apỳnh mebêngôkre,† ãk, mry, mry ngãngão mrãnh, apỳnh mỳjja tĩn 'ikrãn maro ba. Maro ban arỳm karõ nhipêx ne o Metĩndjwỳnh ne kum amijarênh ba.

²⁴ Nhyam kam Metĩndjwỳnh arỳm wãnh memã ire. Me kum mỳjja punu prãmja ta kute wãnh ar o ba kadjy wãnh memã ire. Me ta kute wãnh arĩ prõ, mjên kupa'ã kurê ba kadjy. Me ta kute aben nhĩo àpnũ kadjy. Ja kadjy ne wãnh memã ire.

²⁵ Mrãmri Metĩndjwỳnh katãt amikabên jarênhkumrêx nhyam me arỳm aminhirôbê kabên rê. Aminhirôbê kabên rên arỳm pãnh me 'êxnĩ kabên'yr amijo akêx ne kôt ar amijo ba. Me ren mỳjja kunĩ nhipêx djwỳnh maro ban ren kum rax jarênh ba ban ren kum àpênh ar ba rã'ã ne. Nhyam be, kati. Nãm me kangan arỳm mỳjja nhipêxmãbit rax jarênh ba ban kum àpênh ar ba. Nhyam be, mrãmri ne mỳjja kunĩ nhipêx djwỳnh ra:xi. Me kute amim marja kute kum rax jarênh rã'ã: rã'ã ne. Mrãmri ne ba ar amã arênhkumrêx.

²⁶ Nhyam be, me axwe ne me Metĩndjwỳnh kanga. Nhyam kam Metĩndjwỳnh arỳm wãnh memã ire. Me kum mỳjja punu prãm ta kute wãnh ar o ba kadjy ne wãnh memã ire. Nhyam me arỳm pijãm kêt ne axwe amijo ban kam abenbê me kupênh ba prã:m. Me nire axwe amijo ban me my kangan arỳm amikupa'ã me nire kupênh ba.

²⁷ Nhyam me mydjwỳ axwe amijo ban me ni kangan aktã kurê prã:m kam pijãm kêt kam amikupa'ã me my kupênh ba. Kam Metĩndjwỳnh arỳm memã axwe pãnh jarênh katãt. Me ta ne me amijo bikênh mex ne.

²⁸ Metĩndjwỳnh ne kute õ mỳjjakôt arỳm memã amijo amirĩt nhyam me arỳm kuma. Ne kute mar rã'amã ne ate kam ajte amim,

—Kati. Ije mar prãm

† 1:23 Apỳnh me õ pyka djãri kunĩkôt ne me kunĩ bêngôkre.

kêtkumrêx, anhÿro ba. Mã me kute ã amim anhÿro bakam ne Metîndjwÿnh arÿm wãnh memã ire. Nhyim kam me arÿm mÿjja punubit man arÿm axwe amijo ba.

²⁹ Ne kam apÿnh axwe kunÿo ba tÿ:x ne.

Ne ajte ari prö, mjên kupa'ã kurê ba prã:mkumrêx ne.

Ne ajte meo bikênh kume:x.

Ne ajte kute amim mÿjja rÿnho atom prã:m.

Ne ajte amim meo bikênh'ã karö prã:m.

Ne ajte me ö mÿjja'ã ngryk prã:m.

Me axwe amijo bakam ne me ajte aben par prã:m.

Ne ajte kute kabêno aben japanh prã:m.

Ne ajte memã 'êx ne me noo biknor prã:m.

Ne ajte kum me kurê:.

Ne ajte kute me kãxã me arênh prã:m ne.

³⁰ Me axwe amijo bakam ne me ajte memã me kurê'uk prã:m ne.

Ne ajte kum Metîndjwÿnh kurê:o ba.

Ne ajte tu memã àkjêr prã:m ne.

Ne amijo àmra prã:m ne.

Ne ajte amibên prã:m ne.

Ne ajte apÿnh axwe kumex'ã amim karöo ba prã:m ne.

Nhyim me bãmmê me nã ar te ar me akre: nhyim me ajte amakkre kêt prã:m ne.

³¹ Me axwe kute amijo bakam ne me ajte no kê:t ne.

Ne ajte 'êx ne we memã kabên pydjim arênh nhyim me

me mar pydji. Mar pydji nhyim me atekam ajte,

—Kati. Dja ba ipêx kêt ne, anen ajte kabên 'ödjwÿo ikjên kabên pydji mar kêtkumrêx ne.

Ne ajte kum me abê kêtkumrêx ne.

Ne ajte ukaprÿ kêtkumrêx.

³² Me kute ã amijo anhÿro bajamã ne Metîndjwÿnh arÿm memã axwe pãnh jarê. Me axwejakam me biknormã. Tãm ne arÿm memã arê nhyim me arÿm prÿne kuma. Nãm me te kuman axwe amijo ba rã'ã ne. Djãm me axwe amijo babit? Kati. Nãm me ajte apÿnh axwe ja'ã amÿ memã kum,

—Ã amijo ane. Kam ne me kum me akÿnhkumrêx, anhÿro ba. Nãm me ã axweo ane ba kam arÿm wãm Rômakam me amã arê. Tãm ne ja.

2

Metîndjwÿnh kute memã axwe pãnh jarênh.

Mat 13.41; Ruk 13.3; Idja 9.27

¹ Me akwÿ ne ga me amÿ memãbit axwe jarênhö aba. Djãm me gadjwÿ ajaxwe kêt got ga me amÿ me wã'ã amim,

—Me axwekumrêx. Dja Metîndjwÿnh me axwe pãnh me kanga, ane? Me aje me'ã amim, “Dja me axwe pãnh me kanga”, anhÿr kôt dja Metîndjwÿnh me gadjwÿ arÿm me akanga. Mÿkam? Bir, me gadjwÿ me ajaxwekam.

Me ajaxwe kute mrãmri ne amũ me wã axwe pyræk. Me axwe kôt me ajaxwekam dja me gadjwỳ pãnh me akanga. Djãm me aje Metĩndjwỳnhmã kum,

—Ijaxwe kêt. Ga ren ikanga kêt, anhỹrmã? Kati. Me gadjwỳ me axwe kôt ajaxwekam ne ga me aje te kum anhỹrmã.

2 Nhyim be, me kute ã axweo bao anhỹrja'ã ne Metĩndjwỳnh katà:t memã kum,

—Pãnh dja me biknor tokry djækam akuno, ane. Tãm ne gwaj baje markumrêx.

3 Me abê pykakam me ĩ kajgo. Akajgokam aje amũ me wãbit'ã amim, “Dja Metĩndjwỳnh pãnh kanga”, anhỹro aba. Ne kam ajte mekôt ã ajaxweo ane. Mekôt ã ajaxweo anhỹrkam djãm apydji Metĩndjwỳnh kute akanga kêtãm? Kati. Gadjwỳ. Dja katàt amã ajaxwe jarê ne kam arỳm pãnh akan-gakumrêx.

4 Nâr, ga me te ã ajaxweo ane nhyim Metĩndjwỳnh ukapri ra:x ne ngyrk tô:n kute amijã ngyrk nê 'âtũ:m. Djã ne ga me ukapri'ã amim, “Kê, djãm mỳjja mex”? ane? Kati. Kwãrik wãnh ã amim anhỹr kêt. Metĩndjwỳnh kute me ajaxwebê amiwỳr ajo akêxmã ne kum me akapri:. Me aje 'ỳr amijo akêxmã kum me akapri. Djãm me aje amijã ja mar kêt?

5 Ga me atekam ajte kubê ajamakre kêt ne 'ỳr amijo akêx prãm kêt. Be ga,

me mã kute amim mỳjjao atomja pumũ. Me mã amim adjuw nhyim arỳm mã kãjmã ajkamên arỳm kum ra:xja pumũ. Ga me aje me uræk ne mã ajaxwe nhyim mã me akam ngyrk ne mã kãjmã me akam ngyrk ajkamê. Nhyim kam dja õ akati arỳm me awỳr bôx. Kute katàt memã axwe pãnh jarênh djã nhõ akati me awỳr bôx nhyim arỳm me akam ngyr:k ne. Me ajamakre kêt kam me akam ngyr:k ne.

6 Dja Metĩndjwỳnh katàt memã o pãnh. Dja katàt apỳnh me kute mỳjjao ba kôt memã o pãnh. Me ĩ pỳnhkôt katàt memã o pãnh.

7 Me kute arek katàt amijo bajamã dja katàt memã o pãnh. Metĩndjwỳnh kute ta amimexo meo mex kadji, ne kute memã, “Amexkumrêx”, anhỹr kadji, ne kute memã ĩ ny, ĩ punu prãm kêtja nhõr kadji ne me arek katàt amijo ba. Nhyim kam Metĩndjwỳnh katàt memã o pãnh nhyim me arỳm Metĩndjwỳnh kôt tĩn ne ar ba rã'ã: rã'ã ne.

8 Nhyim be, me kute amidjwỳnhbit mar ne kute kabên katàt kangan me axwe kôt axwe. Dja katàt me jadjwỳmã o pãnh ne arỳm mekam ngyr:k ne. Nhyim kam arỳm mỳjja puma: mekam apôx.

9 Me me axwe kôt axweja dja me arỳm ĩ pỳnhkôt umar punure ne tĩn prã:m. Mebê idjaer kumrêx dja ã ane. Nhyim kam me bajtemdjwỳ ã ane.

10 Nhyim be, me mex

kôt me mexja dja me arým me:xkumrêx nhym Metĩndjwýnh arým kum me kĩ:nhkumrêx. Nhym kam me arým umar me:xkumrêx. Mebê idjaer kumrêx dja ã umar mexo ane. Nhym kam me bajtemdjwý ã ane.

¹¹ Mýkam dja me ã ane? Bir, djãm Metĩndjwýnhmã me'õ pyman kute kum 'ã mamã? Arkati. Nãm me kunõo kute aben pyræk ne katåt kute memã o pãnhkumrêxmã.

¹² Metĩndjwýnh ne me bakukãmãre Mõjdjêmã kukràdjà jarẽ. Me kute katåt amijo ba kadjy kukràdjà jarẽ nhym amũ mebê idjaermã arẽ. Nhym kam me aben djõ'ã kukràdjà'ã, "Mõjdjê kukràdjà, Mõjdjê kukràdjà", anhỹro ba. Dja Metĩndjwýnh katåt memã axwe pãnh jarẽho nhỹ.

Nhym me bajtem, memã me kute Mõjdjê kukràdjà jarẽnh kêtja. Godja me bajtemja kwý kam axwe jabej arým axwe pãnh akuno. Djãm kam Metĩndjwýnh kute memã kum,

—Aje Mõjdjê kukràdjà kôt amijo aba kêtka dja ga akuno, anhỹrmã? Kati. Mýkam? Bir, me kute memã Mõjdjê kukràdjà jarẽnh kêt nhym me kam kute mar kêt. Kam dja ã memã anhỹr kêt. Nhym kam me arým axwe pãnh akuno. Me biknor tokry djækam akuno.

Nhym mebê idjaerdjwý, memã me kute Mõjdjê kukràdjà jarẽnh tũmja. Godja me kwý kam axwe jabej

Metĩndjwýnh dja arým memã kum,

—Aje Mõjdjê kukràdjà kôt amijo aba kêtka dja ga akuno, ane. Me kute kukràdjà mar ne kôt amijo ba kêtka dja ã memã ane. Nhym kam me arým axwe pãnh akuno. Me biknor tokry djækam akuno.

¹³ Djãm me kute memã kukràdjà jarẽnh nhym me kute mar kajgoja djãm Metĩndjwýnh kute memã axwe kêt jarẽnh? Kati. Me kute amim kukràdjà markumrêx ne kôt amijo ba jabit dja memã axwe kêt jarẽ nhym me arým kum mex ne.

¹⁴ Me bajtemmã me kute Mõjdjê kukràdjà jarẽnh kêtja. Me kwý ta ne me tu kute amikadjwýnhbê kukràdjà mar ne tu kôt ar amijo ba. Kam me kwý ta tu kute mar mexkumrêx ne tu kôt amijo ba mexkumrêx. Te me kute memã Mõjdjê kukràdjà jarẽnh kêt nhym me ta tu kute mar ne kôt ar amijo ba mexkumrêx.

¹⁵ Me tu kadjwýnhbê kabẽn mexkumrêx ne kute mrãmri ne umar djækam arým Metĩndjwýnh kukràdjà no'ók pyræk. Me ta kute amikadjwýnhbê markam ta tu kute axwe nêje amikukrà. Ne kam axwekam kute amim, "Mrãmri ijaxwe", nàr axwe kêtka kute amim, "Kati, imexkumrêx", anhỹr.

¹⁶ Me kwý tu kute kukràdjà kôt amijo ba ja dja Metĩndjwýnh ã memã axwe kêt jarẽ nhym me

arým kum mex ne. Amrë õ akati mörn bõxkam dja ã me kwýmã ane. Nhym be me kwý kute mex pyræk ne te amikadjwýnhbê axwe pudju nhym tu me kuman arým memã pãnh jarënhkumrëx. Jeju Krituo dja memã axwe pãnh jarënhkumrëx. Ja ne ba ujarënh nykam memã arënhõ iba.

Paur kute memã me kute mex o me akrenh kêt jarënh.

17 Be, me ga ne ga me memã kum, “Ba ibê idjaer”, anhÿro aba. Ga me ajte memã kum,

—Ba ne ba Môjdjê kukràdjà kôt ar amijo iba nhym kam Metïndjwýnh kum ikïnhkumrëx, anhÿro aba. Ne ajëx ne amijo amran memã kum,

—Me bajbit ne ba me ije Metïndjwýnh mar mexkumrëx, anhÿro aba.

18 Nhym me me amã Môjdjê kukràdjà jarë ga me we aje pñne markam we aje Metïndjwýnh kute amim me'ã karõ kôt mar ne mÿjja kabin we amijo mÿjja mexbit pytàn memã arë.

19 Ne kam ajte we aje amimarkôt amim,

—Me no rã katàt pry'ã mrãnh kadjy ne me kute me pa 'amýnh ne kute meo mrãnh katàt. Ba ije me uræk ne mrãmri ibê katàt me no këtõ iba djwýnhkumrëx, anhÿro aba. Ne ajte amim,

—Me axwe ne me kute mrãmri ne akamàt kô tykkôt me ar ba pyræk. Ije mrãmri ne memã pry kurwý djwýnh pyræk. Ba ne ba ibê me axwe

kêt kadjy me akre djwýnh, anhÿro aba.

20 Ne me'ã amim,

—Ba ne ba ibê me no rerekremã kukràdjà jarënh djwýnh. Me kute me kra karàre pyræk ne me no rerekre. Ba ne ba me no tÿx kadjy memã kukràdjà'ã idjujarënh djwýnhkumrëx, anhÿro aba. We aje Metïndjwýnh kukràdjà katàtkumrëxja kunï maro abakam ne ga ã 'ã amijo adjàmrao ane.

21 Ba me amã arë. Me aje amũ me akren ã amim anhÿrkam mÿkam ga: ne ga amijakre kêt? Aje amũ me àkïnhï kêt kadjy me akrekam mÿkam ga: ne ga adjàkïnhï?

22 Aje memã kum,

—Kwãrïk wãnh mebê prõo adjàkïnh kêt, anhÿro abakam mÿkam ga: ne ga mebê prõo adjàkïnhõ aba? Ga we amã mÿjjao metïndjwýnh karõ nhipëx kurë:o aba. Mÿkam ga: ne ga mÿjjao metïndjwýnh karõ nhipëx nhõ kikrekam ar aba? Mÿkam ga: ne ga mebê adjàkïnh kadjy kam ar aba?

23 Aje Môjdjê kukràdjà'ã memã kum, “Kukràdjaja ne mexkumrëx”, anhÿro abakam mÿkam ga ne ga ajte ari kukràdjakam amikràõ aba? Ga kukràdjakam amikràõ aba nhym me arým adjô'ã abenmã kum, “Metïndjwýnh kajgo”, anhÿro ba.

24 Amrëbê: ne me bakukãmãre Metïndjwýnh kukwakam me ajã kabën jarën kum,

“Apÿnh me bajtem ba djàri ne me me ajaxwekôt Metĩndjwÿnh japrÿ:.”

Nãm me ã me ajã me bakukãmãmãmã anen arÿm 'ã pi'òk no'òk ne. Ga me kukràdjào abikênho aba nhym me arÿm ã me ajaxwe djô'ã Metĩndjwÿnh japrÿo ane.

²⁵ Me abê idjaer, mÿj kadjy ne me me amy kà nhinhu rê. Bir, me aje amy kà rênh mar ne aje 'ã amim, “Arÿm ne Metĩndjwÿnh ijo aminhõ”, anhÿr kadjy. Djãm me bamy kà rênhkambit nhym arÿm me bajo aminhõ? Kati. Gu me baje ajte Metĩndjwÿnh kukràdjà marn kôt ar amijo babakam ne arÿm me bajo aminhõ. Nhym be, godja ga me kukràdjàkam ajaxwe jabej arÿm me amy kà rênh kajgo.

²⁶ Kam me my kà tãja, me bajtemja, godja me ta kute amikam katàt kukràdjà marn kôt amijo ba jabej nhym Metĩndjwÿnh arÿm meo aminhõ. Te me my kà tã nhym arÿm meo aminhõ.

²⁷ Kam, dja me my kà tãja, kubê me bajtemja arÿm me abê idjaermã ajaxwe jarê. Ta te kute Môjdjê kukràdjà'ã pi'òk no'òk mar kêt kam dja arÿm me amã ajaxwe jarê. Ta tu kute katàt kôt amijo bakam dja me amã arê. Me aje Metĩndjwÿnh kukràdjà'ã pi'òk no'òk mar kajgon amy kà rênh kajgon kukràdjàkam amikrà ar o aba. Nhym kam me ta arÿm me apumũn me amã ajaxwe jarê.

²⁸ Mÿj xêjabê ne Metĩndjwÿnh

nhõ me jakumrêx? Djãm me kute amibên ne ajkwa kajgokam memã kum, “Ibê idjaer, ibê idjaer”, anhÿrbit? Djã ne me kute amijo anhÿrbit ne kam mrãmri mebê Metĩndjwÿnh nhõ me jakumrêx? Kati. Djã ne me me my kà nhinhubit rê nhym kam arÿm me mrãmri kubê Metĩndjwÿnh nhõ me jakumrêx? Kati.

²⁹ Me kute mrãmri kadjwÿnhbê Metĩndjwÿnh kabên mar ne kôt amijo babit. Me jabit ne mebê ò me jakumrêx. Me kute amikadjwÿnhbê amim mÿjja'ã karõ djàkam kute Metĩndjwÿnh Karõ mar ne kum amijã maja me jabê ne ò me jakumrêx.

Nhym be, me kute kukràdjà 'ã no'òk mar kajgon me my kàbit rênhja me jabê ne ò me ja kêt. Me kute Metĩndjwÿnh Karõ mar ne kum amijã maja djãm pykakam me ar baja gédja memã mex jarê? Kati. Metĩndjwÿnh dja memã mex jarê nhym arÿm mebê ò me jakumrêx.

3

Kute memã Metĩndjwÿnh 'êxnhĩ kêt ne kabên kajgo kêt jarênh.

¹ Nhym kam mÿj kadjy dja mebê idjaer? Kam ajte mÿj kadjy dja me me my kà nhinhu rê? Djãm mebê idjaer kute mÿjja maro kute me bajtem jakrenh?

² Nã. Me kute mÿjja maro kute me akrenh me:xi. Bir, me kute Metĩndjwÿnh kabên

mar. Metĩndjwýnh kute me kute katàt amijo ba'ã memã karõkõt amikabën'ã pi'òk no'òkja ne me kute mar ne o ba.

³ Me kwý kute amim Metĩndjwýnh kabën mar kêtgam mýj gêdja kam kute? Djãm me kute kabën mar kêtgam ne Metĩndjwýnh arým kabën kajgo?

⁴ Arkati. Dja te me kunĩ 'èxnhĩn kabën kajgo. Nhy m be, Metĩndjwýnh ne kabën kajgo kêtikumrêx. Amrêbê: ne me bakukãmãre Metĩndjwýnhmã kabën kajgo kêtikumrêx jarën kum,

“Dja me te ajã amim, ‘Kabën kajgo’, anen kam mrãmri ak-abënkumrêxmã katorkumrêx.”

Nãm me bakukãmãre ã Metĩndjwýnhmã ane nhy m me arým 'ã pi'òk no'òk ne. Nhy m me arým aben djô'ã arënho mõ:n arënho mõr tãmtã gu me bakamingrãnyredjwý baje arënh rä'ã. Mrãmri ne me arënhkumrêx. Metĩndjwýnh kabën kajgo kêtikumrêx.

Metĩndjwýnh me axwekam ngyrkkam ne katàt.

⁵ Nhy m be, pykakam me kajgo ta ren kabën kajgokam ren abenmã kum,

—Metĩndjwýnh ren gwaj bajaxwekam ngyrk kêt. Ga, gwaj bajaxwekõt me kum Metĩndjwýnh kĩnhja pumũ. Me kute gwaj bajã, “Tãmwã ne axwe:. Ba ne ba imã me axwe kĩnh kêtikumrêx. Ba dja ba atemã ne imã Metĩndjwýnhbit kĩnh”, ane. Be ga, gwaj

bajaxwe nhy m me kum gwaj bakĩnh kêtja pumũ. Ne kam kõt kum Metĩndjwýnh kĩnh. Gwaj bajaxwekõt me kum kĩnhkam Metĩndjwýnh ren gwaj bakam kĩnh, ane. Me ta ren ã kabën kajgo jarënho ane.

⁶ Djãm mrãmri me kabën? Kati. Ne ren Metĩndjwýnh gwaj bajaxwekam kĩnh ne ren kam gwaj bamã bajaxwe pãnh jarënh kêt. Ne ren apýnh me ba djã kunĩkõtjwý ren memã axwe pãnh jarënh kêt.

⁷ Nhy m ren ajte me ta ajte kabën kajgokam memã kum, —Metĩndjwýnh ren ijëxnhĩkam ngyrk kêt ne. Ga, ijëxnhĩkõt me kum Metĩndjwýnh kĩnhja pumũ. Me kute ijã, “Tãmwã ne 'èxnhĩ. Djãm ba dja ba kõt ijëxnhĩ? Kati. Ba dja ba imã kõt ijëxnhĩ kĩnh kêtikumrêx. Metĩndjwýnhbit dja ba imã kĩnhkumrêx”, ane. Be ga, ijëxnhĩ nhy m me kum ikĩnh kêt ne kam kõt me kum Metĩndjwýnh kĩnhja pumũ. Ijëxnhĩkõt me kum kĩnhkam ne ren ikam kĩnh ne ren imã ijaxwe jarënh kêt ne ijëxnhĩ pãnh ikanga kêt ne. Ne ren me kabën kajgokam ã ren memã ane.

⁸ Me'õ ar ta ne arĩk ijã,

—Paur memã kum, “Gwaj bajaxwe baba nhy m gwaj bajaxwekõt arým mýjja mex apõx”. Nãm ã memã anhýro bao ane, ane. Kati. Nãm me arĩk ikabën kêt jarë. Ne ren mrãmri Metĩndjwýnh me axwekam kĩnh bar ren ã memã ane. Nhy m be, kati. Mrãmri me axwekam ngyrk ne kute me kangakumrêx.

Me kute ar ikabên kêt jarênh ja dja Metîndjwÿnh pân̄h me kanga. Kute me kangaja katât, punu kêt, nhym Metîndjwÿnhdjwÿ katât.

Kute memã me kunĩ kupânhtã axwe jarênh.

Kar 17.30; Kô k 6.9; Gar 3.22; Xit 3.3

⁹ Mÿj dja gu me babê idjaer abenmã nê? Djãm gu me baje, —Gu me ba ne gu me bamexo me bajtem jakre, anhÿrmã? Kati. Ba ibê Paur ne ba arÿm me kunĩ'ã,

—Mebê idjaermẽ me bajtemmẽ ne me kute aben pyrãk. Me kupânhtã axwe:n ta te: axwe kêt prãmje, ane.

¹⁰ Me bakukãmãre kabên kôt ne ba me amã arê. Amrêbê: me bakukãmãre memã kum,

“Djãm me'õ axwe kêt? Arkati. Me'õ axwe kêtja kêtumrêx.

¹¹ Me'õ kute mar kêtumrêx. Me'õ kute Metîndjwÿnh jabej kêtumrêx.

¹² Me ta amiprykôt binhirên ban kunĩ kupânhtã Metîndjwÿnhbê punu:re. Djãm me'õ pydji ne âpênh mex? Arkati. Me'õ mex kêtumrêx.”

Nãm me bakukãmãre ã amrêbê: memã ane.

¹³ Ne kam ajte memã kum, “Me ajkwakam me kabên apôx ne kute mrãmri ne me kute arÿm pyka krã'ã kuprãr nhym kurÿm mÿjja punu prôt

pyrãk. Nãm me ã kabên punuo ane.

Me kute memã 'êxkôt ne me me noo biknoro ba.

Me kabên ne kute kangã djwakam tokry djaja pyrãk.

¹⁴ Me kute me ùn kume:x ne me kabên djã kume:x.”

Nãm me bakukãmãre ã amrêbê: memã ane.

¹⁵ Ne kam ajte memã kum, “Nãm me amikrà kêt ne tu me paro ba.

¹⁶ Ne ari meo bikênh ba: nhym me me ô'ã tokry kume:x ne umar mex kêtumrêx.

¹⁷ Mÿj dja me umar mex kadji nê? Ja ne me kute mar kêtumrêx.

¹⁸ Me kum Metîndjwÿnh pyma kêtumrêx.”

Nãm me bakukãmãre ã amrêbê: memã ane nhym me arÿm 'ã pi'òk no'òk ne. Nhym me aben djô'ã arênh mō:n arênh mōr tâmtã gu me bakamingrãnyredjwÿ baje arênh rã'ã. Mrãmri ne me arênhkumrêx. Me kupânhtã axwen ta te axwe kêt prãmje.

¹⁹ Be, mebê idjaermã ne Metîndjwÿnh kukràdjã kunĩ jarê. Me kute kukràdjã maro baja, me jamã ne arê. Mÿj kadji ne memã arê? Bir, me kute kukràdjã maro ban ta te kute kôt amijo anhÿrmã.* Ne kam kôt kute amijaxwemã katormã. Ja kadji ne memã kukràdjã jarê. Kam dja me kunĩ ajte Metîndjwÿnh me

* **3:19** Djãm pi'òk jarênh'ã ne me kute kukràdjã mar ne kôt kute amijo anhÿr ja jarênh Kati. Kute memã kum, “Kwãrik wãnh ajaxwe kêt”, anhÿr nhym me kôt kute ã amijo anhÿr ne axwe kêtã. Ja'ã ne kute me kute mar ne kôt amijo anhÿr ja jarênh.

axwekam ngyrk ma. Dja me amim,

—Metĩndjwỳnh ne ijaxwekam ngyrk, ane. Tãm dja me arỳm kam kuma. Apỳnh me ba djà kunĩ dja me ngyrk markumrèx. Ja kadjy ne memã kukràdjà jarè. Tãm ne gu me baje arỳm mar.

²⁰ Kam djãm me kute kukràdjà mar ne kute kôt amijo anhỹro ba nhym Metĩndjwỳnh arỳm kute memã kum, “Be, ajaxwe kêt”, anhỹrmã? Kati. Nhym be, mỳj kadjy ne memã kukràdjà jarè? Bir, me kute amijaxwemã kator kadjy ne memã kukràdjà jarè.

Metĩndjwỳnh ta kute memã axwe kêt jarènhja'ã ujarènh.

Gar 2.16; Xit 3.5

²¹ Nhym be, jakam atemã me'õ kôt Metĩndjwỳnh kute memã axwe kêt jarènh nhym me arỳm kum mex ne. Djãm me kute Metĩndjwỳnh kukràdjà mar ne ta kute kôt amijo anhỹro ba nhym kôt kute memã axwe kêt jarènhmã? Kati. Atemã me'õ kôt ne kute memã axwe kêt jarènh. Amrèbè: kute Mòjdjêmã kukràdjà jarènhkam Metĩndjwỳnh arỳm memã Kritu'ã ajarè. Kukwakam kabèn jarènh djwỳnhdjwỳ ne me arỳm memã 'ã ajarè.

²² Me kute tu amim Jeju Kritu markumrèx kôt ne Metĩndjwỳnh kute memã axwe kêt jarènh nhym me arỳm kum mex ne. Me ì pỳnhkôt kwỳ kute tu amim Kritu markumrèxja nhym

kute tu memã axwe kêt jarènh. Mỳkam?

Bir, me kunĩ ne me axweo kute aben pyràk.

²³ Djãm me'õ ta mexo Metĩndjwỳnh mànhkutã? Arkati. Me kunĩ kupãnhtà axwe.

²⁴ Nhym kam tu memã axwe kêt jarè nhym me arỳm kum mex ne. Djã ne me kukràdjà maro ban kôt amijo anhỹro ba nhym pãnh arỳm memã axwe kêt jarè? Kati. Ta ne tu kum me kaprĩn ta memã arè. Kritu Jeju ta ne arỳm me axweo pãnh mex nhym kam kôt ta memã axwe kêt jarè nhym me arỳm kum mex ne.

²⁵ Metĩndjwỳnh ne amim Jeju dja nhym kam arỳm me axwe pãnh pĩte'y'ã wajèt nhym kamrô prõt nhym arỳm ty. Nhym kam me kute tu amim markumrèxja Metĩndjwỳnh arỳm me ja jaxwekam ngyrk kêt. Be, ja kadjy ne pĩte'y'ã wajèt. Ne mỳjja 'òdjwỳ kadjy ne Jeju pĩte'y'ã wajèt. Me kute Metĩndjwỳnh kute katàt meo baja mar kadjy. Kute katàt memã axweo pãnhkumrèx ja mar kadjy. Amrèbè: pĩte'y'ã jèt kêtri ne me axwe: nhym Metĩndjwỳnh ren mekam ngyrk ne ren me biknor tokry djàkam me kumèn kam ren arỳm katàt memã axweo pãnh kumrèx. Nhym be, kati. Nãm amijã ngyrk nê:n tu me axwe maro akno. Djãm ã kute memã anhỹrkam katàt kute meo bakumrèx? Nã, mrãmri katàt.

26 Mýj ne me kam kuman kam Metĩndjwýnh katátja ma? Bir, jakam ne Metĩndjwýnh Jejumã me axwe pãnh jarẽ nhym kam Jeju me pãnh tyn arým Metĩndjwýnhmã me axweo pãnh. Nhym kam me arým Metĩndjwýnh kute katát memã o pãnhja man arým kum kato. Jeju kute me axweo pãnhjamã kato. Nhym kam me tu kute amim Jeju markumrẽxja ne Metĩndjwýnh arým katát kute memã axwe kêt jarẽnhkumrẽx.

27 Djãm kam gwaj ba ne gwaj baje,

—Metĩndjwýnh kukràdjà kôt ne ba amijo anhỹro iba. Imexkumrẽxja pumũ, anhỹrmã? Kati. Djãm gwaj bajõ bamex? Arkati. Nhym be, dja gwaj tu amim Jejubit markumrẽx nhym Metĩndjwýnh tu gwaj bamã axwe kêt jarẽ gwaj arým kum bamexkumrẽx ne.

28 Kam, djãm me kute Metĩndjwýnh kukràdjà mar ne kute kôt amijo anhỹro ba nhym kam kute kôt memã axwe kêt jarẽnh? Kati. Atemã ne wã. Nhym be, me kute tu amim Jeju markumrẽxbit. Kôtbit ne kute memã axwe kêt jarẽnh nhym me arým kum mexkumrẽx.

29 Djãm Metĩndjwýnh kute mebê idjaerbito ba? Djãm kute me bajtemo ba kêt? Kati. Kute me bajtemdjwýo ba.

30 Mýkam? Bir, Metĩndjwýnh pydji:. Kam dja mebê idjaerbê me my nhinhu kà rênha tu amim Jeju

markumrẽx nhym kôt arým memã axwe kêt jarẽ. Nhym me bajtembê me my kà tãjadjwý dja me ajte tãm. Dja me tu amim Jeju markumrẽx nhym kôt arým me adjwýnhdjwýmã axwe kêt jarẽ.

31 Djãm gwaj baje tu amim Jeju markumrẽxkam ne gwaj baje Metĩndjwýnh kukràdjà kôt amijo anhỹrja kangamã? Kati. Nhym bê ne gwaj baje kukràdjà kanga prãm. Gwaj ba baje tu amim Jeju markumrẽxkam ne gwaj baje kukràdjà kôt amijo anhỹr prãm kumrẽx.

4

Kute Abraãomã axwe kêt jarẽnh'ã ujarẽnh.

Gar 3.6; Xij 2.23

1 Kam gwaj akubyn amijo tẽn me bakukãmãre Abraão'ã ujarẽnh ma. Mýj ne ta amikam kuma? Djãm ta ne mex? Kati.

2 Djãm Abraão kute amijo ba mex pãnh Metĩndjwýnh kum axwe kêt jarẽ? Kati. Kute amijo ba mex pãnh kute kum axwe kêt jarẽnh kêt. Ren kute amijo ba mex pãnh ren kum axwe kêt jarẽ nhym ren amimexo àmra ar ba. Nhym be, kati. Metĩndjwýnhmã ne amimexo àmra kêt.

3 Mýkam? Bir, djãm Abraão ta axwe kêt? Kati. Metĩndjwýnh ne tu kum axwe kêt jarẽ nhym me arým 'ã ajarẽ. Me bakukãmãre amrêbê: memã kum, "Abraão ne tu amim Metĩndjwýnh kamnhĩxkumrẽx nhym 'ã amim,

'Be, nãm tu amim ikamnhĩxkumrẽx⁷ Nãm memã kum,

ba kam ba tu kum
axwe kêt jarẽ nhym
arým imã mex.'
Nãm Metĩndjwýnh ã
Abraão'ã amim ane."

Nãm me bakukãmãre ã
Abraão'ã memã ane. Nãm
tu amim Metĩndjwýnh
kamnhĩxkumrẽx nhym ta tu
kum axwe kêt jarẽ.

4 Be ga, me'õ me
bẽnjadjwýr'õmã àpênhja
pumũ. Kute amim pi'ók kaprĩ
kwý byr kadjy bẽnjadjwýrmã
apê. Nãm kadjy kum apê:n
arým o ino re. Nhym kam
bẽnjadjwýr arým kum pi'ók
kaprĩ ngã. Àpênh pãnh ne
kum pi'ók kaprĩ ngã. Djãm
kajgo got? Kati. Àpênh pãnh
ne kum kungã.

5 Nhym be, djãm me
kute amijo ba mex pãnh
Metĩndjwýnh kute memã
axwe kêt jarẽnh? Kati. Me
kute amijo ba mex pãnh
kute memã axwe kêt jarẽnh
kêt. Me tu kute amim
Metĩndjwýnhbit markumrẽx
nhym kôtbit arým kute memã
axwe kêt jarẽnh. Metĩndjwýnh
kute me axwemã axwe kêt
jarẽnh djwýnh ta kute ã
memã anhỹr nhym me arým
kum mexkumrẽx.

6 Me bakukãmãre Dawid-
jwý ne amrêbê: ja tãm jarẽ.
Metĩndjwýnh kute tu memã
axwe kêt jarẽnh nhym me
arým kum mexkumrẽx. Me
ja ne me kĩnhkumrẽx. Me kute
kukràdjã kôt amijo ba mex
pãnh ne Metĩndjwýnh kute
memã axwe kêt jarẽnh kêt.
Tãm ne me bakukãmãre Dawi
'ã ajarẽ.

"Metĩndjwýnh kute wãnh me
axweo biknor ne me
kam ngryk kêt ne kute
me axweo bipdjur ja
ne me kĩ:nhkumrẽx.

8 Bẽnjadjwýr djwýnh kute tu
memã axwe kêt jarẽnh
ja ne me kĩnh:re ne."

Nãm me bakukãmãre Dawi
ã memã ane nhym me aben
djô'ã arênhõ mõ:n arênhõ mõr
tãmtã gu me bakamingrãnyre
baje arênh rã'ã. Mrãmri
ne arênhkumrẽx. Mrãmri
Metĩndjwýnh kute tu memã
axwe kêt jarẽnhkam ne me
kĩnhkumrẽx.

9 Djãm kute mebê id-
jaermãbit arênh? Djãm kute
mebê idjaerbê me my kà rênh
jamãbit arênh? Kati. Me
bajtembê me my kà tãjadjwý.

Ga, Abraãodjwý ja ma.
Abraão ne tu amim
Metĩndjwýnh kamnhĩxkumrẽx
nhym 'ã amim,

—Abraão ne tu amim
ikamnhĩxkumrẽx ba kam
arým tu kum axwe kêt jarẽ,
ane. Tãm ne gwaj arým kuma.

10 Mýj ne kute kum axwe
kêt jarẽnhkam kute? Djã ne
kumrẽx kum amimy nhinhu
kà krãta nhym kam arým
kum axwe kêt jarẽ? Kati.
Kute amimy kà krã'yr kêttri
ne kum axwe kêt jarẽ nhym
arým kum mexkumrẽx.

11 Nhym kam Metĩndjwýnh
arým kum my kà krã'yr'ã kum
karõ. Nhym kabênkôt arým
amijo tẽn arým amimy kà
krãtan kam arým amijã maro
ba. Nãm mar kunĩkôt amim,

—Be, amrêbê ne ba tu amim
Metĩndjwýnh kamnhĩxkumrẽx

nhym arÿm tu imã ijaxwe kêt jarênhkumrêx. Ga, imy kà krã'yrja pumũ, anhÿro ba. Amrêbê kute my kà krã'yr kêttri ne Abraão tu amim Metîndjwÿnh kamnhÿxkumrêx nhym arÿm tu kum axwe kêt jarênhkumrêx.

Nhym kam tũmràm amimy kà krãtan arÿm ã amim anhÿro ba. ã amimy kà krã'yr'ã amim anhÿro ba. Mÿj kadjy ne kute my kà krã'yr kêttri kum axwe kêt jarê? Bir, me bajtem my kà tãja kunĩ kajmã'ã ne kum axwe kêt jarê. Abraãobê me kute amikajmã'ã Metîndjwÿnh marja kunĩ nhingêt kadjy. Dja me tu amim markumrêx nhym arÿm tu memã axwe kêt jarênhkumrêx.

¹² Abraãobê ne me my kà rênhja nhingêt. Djãm Abraãobê ne me my kà rênhbit nhingêt? Kati. Abraão kute amimy kà krã'yr kêttri kute tu amim Metîndjwÿnh kamnhÿxkumrêx. Nhym me kute Abraão kudjwa tu amim Metîndjwÿnh kamnhÿxkumrêxja me ajbit Abraãobê me ingêt.

¹³ Nhym ajtekam Metîndjwÿnh arÿm tu Abraãomê ô'ã tãmdjwÿ arkum ar kute meo aminhôn meo bamã arênhkumrêx ne arkum,

—Gamê adjô'ã atãmdjwÿmê dja gar apÿnh me ba djã kunĩkôt meo aminhôn meo aba. Meo aminhôn meo aba kute mrãmri ne me tãmdjwÿ ingêt nhô nêkrêxo aminhôn o ba pyræk. Nãm ã tu Abraãomê ô'ã tãmdjwÿmã kabên pydjïn

arênhô ane. Djãm ar kute Môjdjê kukràdjã mar ne kôt kute amijo anhÿro ba pãnh kute arkum ar kute meo bamã arênh got? Kati. Nãm ar tu amim Metîndjwÿnh kamnhÿxkumrêx nhym arÿm tu arkum axwe kêt jarên kam arÿm kôt arkum kute meo bamã arê. Kabên pydjïn arê.

¹⁴ Ne ren memã me kute Môjdjê kukràdjã maro ba pãnh ren memã kute meo bamã arê nhym kam me ren kute Môjdjê kukràdjã maro ba nhibej ren amim Metîndjwÿnh kamnhÿx kêt. Nhym kam ren kabênja jarênh kajgo. Nhym be, kati. Djãm me kute kukràdjã mar ne kôt kute amijo anhÿro ba pãnh memã me kute meo bamã arê? Kati. Ja pãnh kute memã me kute meo aminhôn jarênh kêt.

¹⁵ Me kute Môjdjê kukràdjãbit maro baja ne Metîndjwÿnh mekam ngrykbit. Mÿkam ne mekam ngrykbit? Bir, me kute kukràdjãkam amikràò ba prãm kam ne mekam ngrykbit. Nhym be, memã me kute Môjdjê kukràdjã jarênh kêt nhym me kute mar kêt jabit ne me kute kukràdjãkam amikrà kêt. Ren me arÿm memã arê nhym ren me arÿm kuma, kambit me kute kam amikrà. Nhym be, me kute mar kêt kam ne me kute kukràdjãkam amikrà kêt.

¹⁶ Kam, me kute tu amim markumrêxja ne Metîndjwÿnh memã me kute meo bamã arê. Mÿkam? Bir,

dja Abraão djô'ã tãmdjwý kunĩ tu amim markumrêx nhym Metĩndjwýnh ta arým tu kum me kaprĩ. Tu kum me kaprĩkam gêdja arým mrãmri tãmdjwý kunĩmã apýnh me ba djãkam me ja nhõrkumrêx nhym me arým ar meo ba. Djãm mebê idjaer kute Mõjdjê kukràdjã mar jabit dja meo ba? Kati. Me kute Abraão kudjwa tu amim Metĩndjwýnh markumrêxja kunĩ dja me meo ba. Mrãmri ne kute me ja kunĩmã kute meo bamã arênhkumrêx. Abraõobê ne me bakunĩ nHINGÊT.

17 Metĩndjwýnh ne amrêbê: me bakukãmãre Abraõomã ja jarê. Kum me bakunĩ nHINGÊT jarê. Metĩndjwýnh kum,

“Apýnh me ba djã krãptĩ:kam me jamã ne ba arým ajo me ingêt.”

Nãm ã Abraõomã ane. Nhym me arým 'ã pi'ók no'ók ne. Nhym me aben djô'ã arênhõ mõ:n arênhõ mõr tãmtã gu me bakamin-grãnyredjwý baje arênh rã'ã ne. Ga, mrãmri Abraão kubê me banHINGÊTKUMRÊXJA pumũ. Abraão kute tu amim kamnhĩxkumrêxja ne arým Metĩndjwýnh nokrekam kubê me banHINGÊTKUMRÊX. Metĩndjwýnh ta ne kute akubyn me tyko tĩn ne mýjja kukãm 'ã ajarê. Mýjja kator kêt rã'ã nhym memãbit kute kator prãm kêt pyrãk. Nhym be, Metĩndjwýnhmãbit arým mýjja amirĩt nhym arým kukãm 'ã ajarê. Ga, mrãmri Abraão kubê me banHINGÊTKUMRÊXJA pumũ.

18 Ne ren aтемã me'õ ne ren te amiwýr kute meo aminhõja katorkam ama ne ren 'ã ukanga. Nhym be, kati. Nãm Abraão kute meo aminhõmã tu amiwýr kam amako tẽmkumrêx ne me kadjy tu amim Metĩndjwýnh kamnhĩxkumrêx. Ne kam arým meo aminhõkumrêx, arým kubê me ingêt. Kubê apýnh me ba djã krãptĩkam me ja nHINGÊT. Metĩndjwýnh kute kum anhýr kõt. Kute kum, “Dja ã atãmdjwý krãptĩo ane”, anhýr kõt ne Abraão arým tu amiwýr me kamnhĩxkumrêx.

19 Nãm te amim,
—Arým Xaramê ar ibêngê:tte. Nã bãm te ar ikra'õ prã:mje. Mrãmri ar ije me tykkam kra prãm kêtja pyrãk, ane. Nãm te amim anen tu amim kamnhĩxo tẽmkumrêx. Arým ne Abraõo'ã amex krãptĩ: kubê 100 pyrãk.

20 Djã ne Metĩndjwýnh kum kabên jarê nhym we amim,
—Dja ijo anhýr jabej. Nãr kon. Dja ijo anhýr kêt jabej? ane. Kati. Nãm tu amim kamnhĩx týxkumrêxo tẽ. Ne kam o Metĩndjwýnhmã ra:x jarê.

21 Nãm amim,
—Djãm Metĩndjwýnh 'irere:k got? Mrãmri kute imã ikra jarênh kõt dja imã ikra nhõrkumrêx, ane.

22 Kute ã amim anhýrkam ne Metĩndjwýnh arým 'ã amim,

—Ba tu kum axwe kêt jarê nhym arým imã mex ne, ane.

23 Djã ne Abraõobit man amim, “Ba tu kum axwe kêt

jarê", ane nhyr me'ã pi'ók no'ók ne? Kati.

²⁴ Gwaj badjwý ne arým gwaj bama. Dja gwaj tu amim Metĩndjwýnh kamnhĩxkumrêx nhyr arým gwaj bamãdjwý axwe kêt jarê. Metĩndjwýnh kute akubyn gwaj banhõ Bẽnjadjwýr djwýnh Jejuo tĩn djwýnh dja gwaj tu amim kamnhĩxkumrêx, tu amim markumrêx nhyr arým gwaj bamãdjwý axwe kêt jarê gwaj kam arým kum bamex ne.

²⁵ Nãm me memã Jeju kanga nhyr me arým kubĩ. Mýj kadjy? Bir, kute gwaj bajaxweo pãnh kadjy ne me Jeju kanga nhyr me arým kubĩ. Kubĩ nhyr arým akubyn o tĩn. Kute gwaj bamã axwe kêt jarênh kadjy ne akubyn o tĩn.

5

Kritu tykkôt me umar mex ne kĩnh.

Mat 5.12; AKô 4.8; Pir 1.28; Ped k 4.13

¹ Gwaj baje tu amim Jeju markumrêxkam ne Metĩndjwýnh arým gwaj bamã axwe kêt jarê. Kute gwaj bamã axwe kêt jarênhkam arým gwaj bakam ngryk kêt ne. Bẽnjadjwýr djwýnhbê Jeju Kritu gwaj bajaxwe pãnh tokrykam ne gwaj bakam ngryk kêt. Gwaj bakam ngryk kêt kam ne gwaj arým badjumar me:xkumrêx ne ar baba.

² Jejukôt ne Metĩndjwýnh arým kute gwaj ba mar. Gwaj

tu amim Jeju markumrêx nhyr arým kute gwaj bamar markumrêx. Gwaj kum amijarê nhyr arým tu kum gwaj bakaprĩkumrêx.* Tu kum gwaj bakaprĩkumrêx gwaj arým kôt badjãm tỳx. Dja gwaj ĩ Metĩndjwýnh mexkumrêx pumũ. Baje Metĩndjwýnh me:xkumrêx pumũnhkam amakbê gwaj bakĩnhkumrêx.

³ Ne kam te apýnh gwaj badjumar punu, batokry djari gwaj bawýr bõx gwaj bakĩnhkumrêx. Gwaj badjumar punu, batokry japõkmã bakĩnhkumrêx. Mýkam? Bir, gwaj kam amim,

—Dja ba te itokryn mã Jeju kôt ar amijo iban 'ã idjukanga kêt.

⁴ Mã kôt ar amijo iba:n kam arým kum imexkumrêx. Kum imexkumrêx ne kam arým tu amiwýr kamnhĩxkumrêx. Nã gwãm ã amim anen kuman arým bakĩnhkumrêx.

⁵ Baje omũnhkumrêxkam amakbê mýj dja gwaj amikam kuman kôt batỳx. Bir, kum gwaj bajabê:. Nãm gwaj bamã Karõ jano nhyr arým gwaj bamã arêho ba. Gwaj bamã,

—Ga, Metĩndjwýnh kum ajabê:ja pumũ, anhýro ba. Ne kum gwaj bajabê:ja prĩne gwaj bamã o amirĩt mex gwaj arým amikam kuma. Ja ne gwaj kuman arým baje kam amakjakam batỳx. Baje Metĩndjwýnh

* 5:2 Djãm gwaj ba ne gwaj bajaxwe kêt nhyr pãnh kum gwaj bakaprĩ Kati. Gwaj ba ne gwaj te bajaxwe kêt mã. Nhyr be, ta ne tu kum gwaj bakaprĩ.

pumũnhkumrëxkam amak-
jakam batÿx.

6 Amrëbê ne gwaj te:
kum bamex prãmje ne mã:
bajaxwe rã'ã ne nhym arÿm
õ akati bõx nhym arÿm Kritu
gwaj bapãnh ty. Metĩndjwÿnh
kute amrëbê tyk nhõ akati'ã
kum karõ kõt ne akati
wajët nhym Kritu arÿm gwaj
bapãnh ty. Gwaj ba ne gwaj
bamã Metĩndjwÿnh kĩnh kêt
ne ar baba nhym arÿm gwaj
bapãnh ty.

7 Djãm gwaj bajõ ne gwaj
ren baje me'õ jaxwe pytär
kadjy ty? Kati. Djã ne gwaj
ren bajõ baje me'õ kute katät
amijo baja pytär kadjy ren
batyk prãm? Kon. Gwaj baje
me'õ djukaprĩ pytär kadjy
mrãmri ren batyk prãm jabej.

8 Nhym be, djãm gwaj ba
ne gwaj katät amijo baba nàr
badjukaprĩ? Kati. Gwaj ba ne
gwaj bajaxwe: nhym Kritu
arÿm kute gwaj bapytär kadjy
ty. Nãm Metĩndjwÿnh ã kum
gwaj bajabëo amirĩto ane.

9 Kamrõ prõt ne tykja kam
ne Metĩndjwÿnh arÿm gwaj
bamã axwe kêt jarë gwaj
arÿm kum bamex ne. Gwaj
baje ja markam ne gwaj
amim,

—Mrãmri ne Kritu kute
Metĩndjwÿnh ngrykbê ipytär
mexkumrëx, ane.

10 Amrëbê ne gwaj
Metĩndjwÿnho bakurê djwÿnh
nhym Kra arÿm ty. Ty nhym
Metĩndjwÿnh arÿm gwaj bajo
õbikwa. Kute gwaj bajo
õbikwakam ne gwaj arÿm
amim,

—Mrãmri dja amim ipytär
me:xkumrëx. Arÿm tyn
akubyn tĩn ne. Kam dja ipytär
mexkumrëx, ane.

11 Djãm jabit? Kati.
Ajte. Gwaj Metĩndjwÿnhkam
bakĩ:nhkumrëx. Bënjadjwÿr
djwÿnhbê Jeju Kritu djãpënhkõt
kam bakĩnhkumrëx. Kute
gwaj bajaxweo pãnhkõt
bakĩ:nhkumrëx.

*Me kute tu amim Kritu
markumrëxja tĩn.*

Kõ k 15.21

12 Nhym be, Adão pydji me
kukãm axwe nhym kam me
kunĩ kudjwa arÿm axwen
arÿm ty. Me kunĩ Adão
kudjwa axwekam arÿm kunĩ
ty.

13 Mÿj ne me axwekam
kute? Bir, Metĩndjwÿnh kute
Mõjdjëmã kukràdjã jarënh
nhym amũ amidjõ'ã kute
memã arënh këttri ne me arÿm
pykakam axwe ar ba. Nhym
be, djãm kute memã kukràdjã
jarënh këttri Metĩndjwÿnh
kute memã kum, “Ajaxwe”,
anhÿr? Kati. Kute memã
kukràdjã jarënh këttri nhym
me kute mar këttri ne kute
memã axwe jarënh kêt.

14 Nhym be, kute pidjõ krën
kêt kadjy kabën ja ne Adão
arÿm kam axwe. Djã ne me
kunĩ Adão kõt ã axweo ane?
Djã ne me ã Metĩndjwÿnh
kabënkam amikràò ane? Kati.
Me te Metĩndjwÿnh kabënkam
amikrà kêt ne arÿm axwe.
Ne kam arÿm ty. Axwekam
aben djõ'ã ty: nhym kam
arÿm Metĩndjwÿnh Mõjdjëmã
kukràdjã jarë. Adão kumrëx
axwe nhym me kunĩ kudjwa

axwe. Nhyim be, me'ôdjwý amrê mōrmã ne atemã ne ukaprĩ. Jeju ne ukaprĩ.

¹⁵ Gwaj Adãomẽ Jeju Kritumẽ abenã ar maro nhỹ. Adão axwe nhyim Jeju Kritu ukaprĩ. Adão pydji axwekam ne me krãptĩ: ty. Aben djô'ã ty. Nhyim be, Jeju Kritu pydji tu kum me kaprĩ:kumrẽxkam† ne arým amim me krãptĩ: pytà. Metĩndjwýnh tu kum me kaprĩ nhyim Jeju Kritudjwý ukaprĩ ne arým me axwe krãptĩ: pytà.

¹⁶ Adão pydji axwekôt mýjja kator nhyim be, Jeju djukaprĩkôt mýjja kator. Apýnh mýjja kator. Adão pydji axwe kôt Metĩndjwýnh arým kam ngryk ne pãnh memã biknor jarê nhyim me arým me biknor tokry djakam akuno. Nhyim be, te apýnh me axwe djari krãptĩ nhyim Metĩndjwýnh kute memã Jeju nhõr kôt memã axwe kêt jarê nhyim me arým kum mex ne.

¹⁷ Adão pydji axwekôt me kunĩ aben djô'ã ty. Nhyim be, Metĩndjwýnh tu kum me kaprĩn tu memã axwe kêt jarê nhyim me arým kum mex ne. Kute memã axwe kêt jarênhkôt dja me tĩn. Nãm me Jejuo aminhõ nhyim Metĩndjwýnh arým kum me kaprĩ:kumrẽx nhyim me tĩn. Adãokôt ne me ty. Nhyim be, Jeju Kritu pydjikôt ne me tĩn ne ar ba rã'ã: rã'ã ne.

¹⁸ Adão kute pidjõ krẽnkôt axwe. Axweja pydji kôt ne Metĩndjwýnh arým me

kunĩmã biknor jarê nhyim me arým me biknor tokry djakam akuno. Nhyim be, Jeju Kritu me axwe pãnh ty. Ja pydjikôt ne Metĩndjwýnh arým memã axwe kêt jarê nhyim me arým kum mex ne. Me kum axwe kêt kam me kunĩ arým Metĩndjwýnh kôt tĩn ne ar ba rã'ã: rã'ã ne.

¹⁹ Bir, me'õ pydji kute Metĩndjwýnh kabẽn kangakam Metĩndjwýnh arým me krãptĩmã axwe jarê. Nhyim be, me'õ pydji kute Metĩndjwýnh kabẽn markumrẽxkam dja Metĩndjwýnh arým me krãptĩmã axwe kêt jarê nhyim me arým kum mex ne.

²⁰ Nhyim ajtekam Metĩndjwýnh arým memã Mõjdjê kukràdjã jarê. Apýnh me axwe djario krãptĩ: kadjy ne memã kukràdjã jarê. Nhyim be, te apýnh me axwe djari krãptĩ: nhyim ukaprĩ:. Me te mã axwe nhyim mã ukaprĩ:. Ukaprĩõ amũ amikamẽn arým ukaprĩ ra:x ne.

²¹ Mýj kadjy? Bir, me mã axwe:n te axwe kêt prãmje. Ne kam arým me biknor tokry djakam akuno. Nhyim be, Metĩndjwýnh tu kum me kaprĩ:kumrẽx ne memã axwe kêt jarê ne kam arým meo ba. Meo ban memã tĩn jangij nhyim me kôt tĩn ne ar ba rã'ã: rã'ã ne. Nãm me tu amim me banhõ Bẽnjadjwýr djwýnhbê Jeju Kritu markumrẽx ne kam arým Metĩndjwýnhkôt tĩn ne ar ba rã'ã: rã'ã ne.

† 5:15 Djãm me ta ne me axwe kêt nhyim arým pãnh kum me kaprĩ Kati. Me ta ne me te: axwe kêt mã nhyim ta arým tu kum me kaprĩ.

6

Me Kritumē ro'ã tyk ne akubyn tîn.

A Kô 5.17; Gar 2.20; Kor 2.13

¹ Te gwaj bajaxwe nhym Metîndjwýnh tu kum gwaj bakaprî. Djâm tu kum gwaj bakaprîkam dja gwaj we abenmã kum,

—Gwaj mã bajaxwe ar baba rã'ã. Gêdja kam Metîndjwýnh tu kum gwaj bakaprî:kumrêx, ane? Djâm gwaj baje ã abenmã anhÿrmã?

² Arkati. Arÿm gwaj tu bajaxwe kangakumrêx. Baje mrãmri ne me tyk kute tu axwe kangakumrêx pyrãk. Djâm kam gwaj bajaxwe rã'ãmã? Arkati.

³ Me kute ngômã gwaj bajangjênhja kunî gwaj amim,

—Ba Kritu Jejumē itypdji. Ne kam arÿm kute mrãmri ne Kritumē ro'ã ityk ne ijadjãr pyrãk. Nã gwãm ã amim ane. Djâm ar aje ja mar kêt?

⁴ Kam, me kute ngômã gwaj bajangjênhkam ne kute gwaj Kritumē ro'ã batyk ne badjadjãr pyrãk. Ga, Bãm mexo uma:n arÿm akubyn Krituo tînja pumû. Gwaj badjwý baje mrãmri ne Kritumē ro'ã akubyn batîn pyrãk. Gwaj ã amimaro ane. Kam dja gwaj atemã amijo baba nyo amijo baban katàt amijo baba.

⁵ Godja gwaj kumē batipdjikam baje ro'ã batyk pyrãk jabej dja gwaj kam kumē baje mrãmri ne ro'ã akubyn batîn pyrãk.

⁶ Bir, amrêbê ne gwaj ar bajaxwe: baba. Ne kam Jejumē batipdjin arÿm kute ro'ã pîte'y'ã arÿm bajarij pyrãk. Ne kute bajaxwe wãnh arij pyrãk. Gwaj ã amimaro ane. Gwaj kam arÿm bamã bajaxwe prãm kêt. Arÿm gwaj Jejumē batypdji. Ne kam baje bajaxweo krã'yr mar mexkumrêx.

⁷ Ga, arÿm me tykkam me ajte axwe kêtja pumû. Gwaj badjwý arÿm baje Jejumē ro'ã batyk pyrãk ne bamã bajaxwe prãm kêt.

⁸ Godja gwaj baje ro'ã batyk pyrãk mar jabej ne kam arÿm baje ro'ã akubyn batîn pyrãk jadjwý mar ar o baba. Tãm ne gwaj baje tu amim markumrêx.

⁹ Mÿkam? Bir, Kritu arÿm mrãmri akubyn tînkam ajte tyk'ÿr bôx prãm kêtumrêx. Dja ajte tyk prãm kêtumrêx. Tãm ne gwaj baje ajte markumrêx.

¹⁰ Mÿkam? Bir, tykkam ne arÿm gwaj bajaxwe pãnh tyk mãmdji. Nhym be, jakam ne akubyn tîn ne ar ba. Metîndjwýnh kabên kôt ar amijo ba kadjy tîn ne ar ba.

Me kute wãnh axwemã irerkumrêxmã.

Rô 8.4; Ep 4.17; Kor 3.5; Ped k 4.1

¹¹ Tãm dja gar amijã aman amim,

—Badjwý ne ba ije me'õ tyk pyrãk ne tu wãnh ijaxwemã inhirerkumrêx. Nhym be, jakam ije Metîndjwýnhkôt katàt ar amijo iba kadjy ne ba ije me'õ tyk ne akubyn

tîn pyrâk ne ar iba, ane. Dja gar ã amim ane. Gwaj banhõ Bēnjadjwÿr djwÿnhbê Jeju Kritumē batipdji kôt dja gar ã amim ane.

¹² Ba ar amã me'õ'ã ajarē gar ama. Me'õja ne õ bēnjadjwÿrmã àpēnh ar ba ne kubê uti:n amim,

—Ba te ije bēnjadjwÿr kangan ikator ne ate ikrân ityk djã kêt prãmje. Nhyim ijã no tÿx ne mã ijãno djan idjãpēnh'ã inê ne, ane. Ar gadjwÿ ar aje me'õja pyrâk ne te ajaxwe kêt prãmje ne ajaxwe rã'ã. Kwãrik wãnh ajte amã ajaxwe prãm kêt. Jakam akubyn kubê aminê gē ar anhõ ba kêt, ar anhÿ tyk prãmjao ba kêt.

¹³ Kwãrik wãnh kum adjãpēnhmã me axwe nhõ bēnjadjwÿrmã amijarēnh kêt. Kwãrik wãnh kum aminhikra, amipar, amino, amidjumar djã jarēnh kêt. Dja gar kôt ajaxwe. Kubê aminê. Nhyim be, aje me'õ tyk ne akubyn tîn pyrâk dja gar Metĩndjwÿnhmã amijarē, kum aminhikra, amipar, amino, amidjumar djã jarē. Ne kam arÿm kôt katãt amijo aba.

¹⁴ Amrēbê ne gar amim,

—Ba dja ba Mõjdjê kukràdjã man kôt amijo anhÿro iban arÿm kôt Metĩndjwÿnhmã ijaxwe kêt, anhÿro aban te kôt amijo anhÿr prãmje ne ajaxwe rã'ã. Nhyim be, jakam ne gar amim,

—Metĩndjwÿnh djukaprĩtire ta ne tu ijo mex, anhÿro aban arÿm tu amim markumrēxo aba. Kam ar aje wãnh

ajaxwemã anhirer kadjy atÿx.

Me kute Metĩndjwÿnhõ bēnjadjwÿr kum àpēnhmã.

Kõ k 7.22; Gar 5.1

¹⁵ Gwaj baje Mõjdjê kukràdjã marn kôt amijo anhÿro babakôt Metĩndjwÿnh kute gwaj bajo mex kêt. Nhyim be, tu kum gwaj bakaprĩkôt ta kute gwaj bajo mex. Djãm kam gwaj baje we amim,

—Ba gēt ijaxwe rã'ã. Tu kum ikaprĩkam ba gēt ijaxwe rã'ã. Dja imã ijaxwe pãnh jarēnh kêt, anhÿr ne kam kôt bajaxwe rã'ãmã? Kati.

¹⁶ Godja gar me axwe nhõ bēnjadjwÿrmã kum,

—Ã. Ba amã apê ga arÿm ijo aba, anhÿr jabej gar arÿm kum adjãpēnhkumrēx. Ne kam arÿm ajaxwen kam ô'ã arÿm akuno, me biknor tokry djãkam akuno. Nhyim be godja gar Metĩndjwÿnhmã kum,

—Ba akabēn kôt amã idjãpēnhkumrēx, anhÿr jabej ne arÿm Metĩndjwÿnhõ ar anhõ bēnjadjwÿrkumrēx jabej arÿm aje kabēn marn kôt amijo anhÿro aba. Ne kam arÿm ô'ã ajaxwe kêt ne akatãt. Djãm ar aje ja mar kêt?

¹⁷ Nhyim be, ba Metĩndjwÿnhmã ar akam amikĩnh jarē. Gar amrēbê me axwe nhõ bēnjadjwÿrmã apê. Kum adjãpēnhri te katãt aje amijo abamãn arerekre. Ne arÿm jakam mrãmri aje Metĩndjwÿnh kabēn markumrēx. Me kute ar amã

Metîndjwÿnh kabên jarênhja amã kînh. Ne kam mrãmri aje mar ne kôt amijo anhÿro abakumrêx.

¹⁸ Ne kam arÿm ajaxwe kêtmã atÿx ne arÿm akatât. Abê Metîndjwÿnh nhô àpênh ne arÿm kôt katât ar amijo aba.

¹⁹ Ar ano rerekren ar ajamak mex kêtkam ne ba tu pykakam me kukràdjã kôt ar amã ikabên jarê. Amrêbê ne gar aje me axwe nhô bënjadjwÿrmã adjàpênh kadjy kum amijarê, kum aminhikra, amipar, amino, amidjumar djã jarê. Aje amũ ajaxweo amikamênh kadjy kum amijarê nhym ar ajo ba. Gar kum apên te katât amijo abamã arÿm arerekre. Nhym be, jakam dja gar Metîndjwÿnho ar anhô bënjadjwÿr ne kum adjàpênhkumrêx. Ne kam aje katât amijo abamã arÿm atÿx ne. Dja gar kum atÿx ne arÿm katât amijo aban amũ kum amexo amikamênho mō.

²⁰ Me axwe nhô bënjadjwÿrmã adjàpênhri Metîndjwÿnh kute ar ajo ba kêtkumrêx gar te katât kôt amrãnh mex prãmje.

²¹ Jakam dja gar akubyn amijo tēn amima. Kam amikam apijãm ne. Amrêbê ate ar abakam mÿj got gar me axwe nhô bënjadjwÿrkam amim aby. Arkati. Ar ga ne gar ar mekôt aba kajgo. Me ate ar ba djô'ã ne me me biknor tokry djakam akuno.

²² Nhym be, jakam ne Metîndjwÿnh arÿm me axwe nhô bënjadjwÿrbê ar apytã gar

kum adjàpênh ar aban arÿm ô'ã amexkumrêx. Ne amũ amexo amikamênho mōn kam ô'ã arÿm Metîndjwÿnhkôt atîn ne ar aba rã'ã: rã'ã ne.

²³ Tãm ne ja. Me axwe pãnh ne me arÿm me biknor tokry djakam akuno. Nhym be, Metîndjwÿnh ne kute memã tîn jangjênh nhym me arÿm kôt tîn ar ba rã'ã: rã'ã ne. Djãm me kute kum o pãnhkam kute memã angjênh? Kati. Me kute kum o pãnh kêtkam tu kute memã angjênh. Me kute tu amim gwaj banhô Bënjadjwÿr djwÿnhbê Jeju Kritu markumrêx nhym arÿm ta kum me kaprîn kute memã kôt tîn jangjênh.

7

Me kute Kritubit marn kôt amijo bamã kute arênh.

Rô 8.2; Gar 4.1; Ep 2.2; Kor 3.7

¹ Akmere, àpnhÿre ar, Metîndjwÿnh kute Môj djêmã kukràdjã jarênh gar aje mar mexja, ar amã ne ba ikabên. Me tînri ne me kute kukràdjã mar ne kôt kute amijo anhÿro bamã. Nhym be, djãm me arÿm tykkam kute kôt amijo bamã? Kati. Arÿm me tykkam me kute kôt amijo ba kêt. Djãm ar aje ja mar kêt got?

² Ba ar amã arê. Me'ō nire arÿm mjênkam dja arek mjên'ã ngrã. Metîndjwÿnh kukràdjãkôt arek mjên'ã ngrã. Mjên tînri 'ã ngrã. Godja mjên'ã ngrã kêt jabej arÿm Metîndjwÿnh kukràdjãkam amikrãn arÿm axwe. Nã, dja mjên tînri 'ã ngrã. Nhym be,

arým kubê mjên tykkambit dja arým 'ã ngrà kêt.

3 Godja mjên tĩnri me'ôdjwỳ'yr mōr jabej nhym me arým kum mjênkam axwe jarê. Arým ne me'ôjao akĩ. Nhym be, godja mjên arým kubê ty nhym my 'ômē arkum aben kĩnh kwārĩk wānh ar abenwỳr mō. Djã ne kam ar Metĩndjwỳnh kukràdjãkam amikrà? Kati. Arým mjên kubê tykkam nhym ar kute abenwỳr mōrkam kute kukràdjãkam amikrà kêt. Me kute kum mjênkam axwe jarēnh prãm kêtumrēx. Tãm dja gar ama.

4 Mjên tykkam kukràdjãka mỳj'ã ne ba ar amã arê? Mỳj ne gar aje kam marmã? Bir, amrêbê ne gwaj Metĩndjwỳnhmã bamex kadjy Mōjdjê kukràdjã man kôt amijo anhỹro baba. Tãm ne kute mrãmri ne gwaj bamjên arým tyk pyrãk. Jakam ne gwaj baje kukràdjã kôt amijo baba prãm kêt. Jakam arým Kritu tyn akubyn tĩn ne. Kritumē batipdjikam ne gwaj baje Mōjdjê kukràdjã marn kôt amijo anhỹro baba prãm kêt. Kam Metĩndjwỳnhmã bamex kadjy gwaj Kritubit man kôt ar amijo baba. Ja'ã ne ba ar amã mjên tykkam kukràdjã jarê. Kritu tyk ne akubyn tĩnjamē batipdji kadjy ne gwaj Kritu man kôt ar amijo baba. Metĩndjwỳnhmã bamexkumrēx kadjy gwaj Kritu man kôt ar amijo baba.

5 Amrêbê gwaj ba baje amidjwỳnhbit o kĩnh prãm kam

ne gwaj tu bajaxwe:. Me te Mōjdjê kukràdjão gwaj bajaxwe nêje gwaj bajakre gwaj bajamakkre kêt ne kam bajaxwe: ne. Metĩndjwỳnhkam bajaxwe: ne. Nhym bit kute me biknor tokry djãkam gwaj bamēnhmã.

6 Amrêbê ne gwaj baje te Mōjdjê kukràdjã marn te kôt amijo anhỹro baba. Ne amim,

—Dja ba Mōjdjê kukràdjã man kôt amijo anhỹro iban arým Metĩndjwỳnhmã ijaxwe kêt, anhỹro baba. Ne kam kôt te bajaxwe kêt prãmje.

Nhym be, jakam arým gwaj Kritumē batipdjikam baje ro'ã batyk pyrãk ne arým baje ajte Mōjdjê kukràdjã tũm'ã pi'ók no'ókja mar prãm kêt. Djãm gwaj baje ajte amim,

—Dja ba Mōjdjê kukràdjã man kôt amijo anhỹro iban arým Metĩndjwỳnhmã ijaxwe kêt, anhỹrmã? Kati. Gwaj baje amim anhỹr kêtumrēx. Jakam ne gwaj mỳjja ny man amim,

—Arým ne Metĩndjwỳnh Karō iwỳr bōx ne ijo ba. Ta ne kute Metĩndjwỳnhmã ijo mexo ba, anhỹro baba.

Dja me Mōjdjê kukràdjã man kôt amijaxwe ma.

Rô 3.20, 5.20

7 Metĩndjwỳnhmã gwaj bajaxwe kêt kadjy ne gwaj ajte Mōjdjê kukràdjã kôt amijo anhỹro baba kêt. Kam, djãm gwaj we baje amim,

—Mōjdjê kukràdjã punu, anhỹr jabej? Arkati. Ne ba ren Mōjdjê kukràdjã mar kêt ne ren amijaxwemã ikator

kêt ne ren ajte amijaxwe mar kêt. Ë, ren me Môjdjê kukràdjào nêje ikukrà kêt, imã me'õ nhõ mýjja pro kĩnh ne amim 'ã karõ kêt kadjy ren ikukrà kêt ba ren tu imã me õ mýjja pro kĩnh ne 'ã amim karõo iban kam ren kam amijaxwe ja mar kêt. Me kute nêje ikukrà kêt kam ne ba ren kam amijaxwe mar kêt.

8 Nhy m be, kati. Arým ne me Môjdjê kukràdjào nêje ikukrà. Ba kam arým amijaxwe ma. Ba kàjbê imã me'õ nhõ mýjja puro kĩnh nhy m me Môjdjê kukràdjào mã imã,

—Kwãrĩk wãnh amã me õ mýjja puro prãmje ar aba kêt, ane. Ba kam ba arým imã me õ mýjja pro kĩnh. Ne kam arým me õ mýjja puro prãmje ar iba. Ne arým imã apýnh me õ mýjja puro kĩnh ne arým ijaxweo imõr me:x ne. Ne ren Môjdjê kukràdjà kêt nhy m ren me mar kêt nhy m ren me axwe ren kute kajgo pyræk. Kam ne ba ren badjwý ren amijaxwe mar kêt ne. Nhy m be, kati. Arým ne ba kukràdjà man ajte kêt ijaxwe ma.

9 Amrêbê ije Môjdjê kukràdjà mar kêt ri ne ba ate ikrãn amim,

—Dja ba Metĩndjwýnhkêt itĩn ne ar iba rã'ã: rã'ã ne, anhýro iba. Ne kam kute itĩn pyræk ne ar iba. Ne kam arým Môjdjê kukràdjà man amim,

—Je, arým ijaxwe:. Ijaxwe pãnh dja Metĩndjwýnh arým ikangan me biknor tokry djækam imê, ane. Ba kam arým ityk pyræk.

10 Ba arĩk amim,

—Dja ba Môjdjê kukràdjà mextire man kêt amijo anhýro iban arým Metĩndjwýnh kêt itĩn ne ar iba rã'ã: rã'ã ne, ane. Ne kam te ije kêt amijo anhýrmãn kam arým amim,

—Ijaxwe:. Dja Metĩndjwýnh ikangan me biknor tokry djækam imê. Nã bãm ã amim ane. Ne kam ije Môjdjê kukràdjà mextire markam amityk ma.

11 Mýkam? Bir, ba ne ba amim ijêx ne aminoo aknon amim,

—Dja ba Môjdjê kukràdjà man kêt amijo anhýro iban Metĩndjwýnh kêt itĩn ne ar iba rã'ã: rã'ã ne, ane. Nhy m be, kati. Me kunĩ te kute kukràdjà marn kêt amijo anhýr prãmje, ne kam kam amikrào ba. Badjwý ne ba kam amikrào iba. Ne kam aminoo aknon arĩk amim,

—Dja ba Môjdjê kukràdjà man kêt amijo anhýro iban arým Metĩndjwýnh kêt itĩn ne ar iba rã'ã: rã'ã ne, ane. Nhy m be, kati. Ije kukràdjækam amikràkam dja Metĩndjwýnh me biknor tokry djækam imê.

12 Djãm kam Môjdjê kukràdjà punu? Kati. Mexkumrêx. Metĩndjwýnh kukwakam ne Môjdjê kute memã kukràdjà jarênh. Môjdjê kute kam me axwe kêt kadjy me akre katàtkumrêx. Kukràdjà mexkumrêx.

13 Djãm Môjdjê kukràdjà mex kêt ije amijo anhýr djó'ã ne ijaxwen me biknor tokry djækam itêmmã? Arkati. Ba

kukràdjà maro iban kam arým amijaxwemã ikaton amima. Ne kam te kukràdjà kôt amijo anen mã ijaxwen kam arým mã amim,

—Dja Metĩndjwýnh ijaxwe pãnh me biknor tokry djakam imẽ. Be, ijaxwe ne punu:re, anhỹro iba.

Ta te: axwe kêt prãmje mã axwe'ã kute amijarẽnh.

Gar 5.17

¹⁴ Metĩndjwýnh Karõ ne Mõjdjê kukràdjà jarẽ. Nhym be, jakam djẽ ne ba mã Metĩndjwýnh Karõ ma? Kati. Imã ijaxwe prã:m ne te ijaxwe kêt prãmje.

¹⁵ Djãm imã mýjja kĩnhja ne ba o iba? Kati. Imã mýjja kĩnh kêtja ne ba o iba. Mýkam ne ba o iba? Kon. Ije mar kêt.

¹⁶ Imã mýjja kĩnh kêtõ ibakam ba arým amim,

—Mrãmri, Mõjdjê kukràdjà mexkumrẽx, ane.

¹⁷ Djãm kam ba ne ba o iba, imã mýjja kĩnh kêtjao iba? Kati. Ikadjwýnhbê ijaxwe ja ne 'ã imã apnên ijo ba.

¹⁸ Djãm imex got? Ije amidjwýnhbito kĩnh prãmkam djãm imex got? Ije mýjja mexo iba kadjy te imã mýjja mexbit kĩnh. Kam, ije mýjja mexbito iba kadjy mýj dja ba amijon? Kon. Ije amikam mar kêtikumrẽx.

¹⁹ Imã mýjja mex kĩnhja djãm tãm ne ba o iba? Kati. Imã ijaxwe kĩnh kêtja ijaxwe ja ne ba o iba. Te imã ijaxwe kĩnh kêt mã o iba.

²⁰ Kam, imã ijaxwe kĩnh kêtjao ibakam djãm ba ne ba

o iba? Kati. Ikadjwýnhbê ijaxwe ja ne ijaxwe'ã imã apnên ijo ba.

²¹ Kam, djã ne ba mrãmri mýjja mexo ibakumrẽx? Kati. Bit ije mýjja mexo iba kunĩkõt ne ba mã mýjja punu o iba.

²² Ba ne ba imã Metĩndjwýnh kukràdjà kĩnh.

²³ Nhym be, ikadjwýnhbê ijaxwe ja ne ijaxwe'ã imã apnê. Ba amim, “Ba on imexbit”, ane. Ne kam mã ijaxwen te ijaxwe kêt prãmje. Ije mýjja mexo iba prãm kunĩkõt mã ijaxwe.

²⁴ Ba amim,

—Ỹ, watĩre. Ikadjwýnhbê ijaxwe ja ne ijaxwemã in-grêk prãm ba arým me biknor tokry djakam itẽmmã. Mýj me'õ dja ikadjwýnhbê ijaxwe jabê ipytã? Nã bãm ã amim ane.

²⁵ Bir, gwaj banhõ Bẽnjadjwýr djwýnhbê Jeju Kritu dja ikadjwýnhbê ijaxwebê ipytã. Ba kam mã Metĩndjwýnhmã amikĩnh jarẽ. Tãm ne ja.

Ba kam mã amim,

—Ba on Metĩndjwýnh kabẽn kõtbit amijo iba, ane. Nhym be, ikadjwýnhbê ijaxwe mã kute ijo ba prãmkumrẽx. Tãm ne ja.

8

Me kute Metĩndjwýnh Karõ marja tĩn.

¹ Kritu Jejumẽ gwaj batipdji nhym arým kute gwaj bakadjwýnhbê bajaxweo apẽxmã. Kam, Metĩndjwýnh kute gwaj bamã bajaxwe pãnh jarẽnh kêt

gwaj me biknor tokry djâkam babiknor kêt-kumrêx. Baje amidjwÿnhbito kÿnh kadjy bajaxweo baba kêtja, baje Metÿndjwÿnh Karô kôt amijo babaja, gwaj ba dja gwaj me biknor tokry djâkam babiknor kêt-kumrêx.

² Mÿkam? Bir, gwaj mã bajaxwekam arÿm me biknor tokry djâkam batêmmã. Nym be, gwaj arÿm tu amim Kritu Jeju markumrêx nym Metÿndjwÿnh Karô gwaj babê bajaxweo kurên kubê gwaj bamã tÿx jadjà gwaj kam arÿm katàt amijo baba kadjy batÿx. Ne kam babiknor kêt-kumrêx ne Metÿndjwÿnhkôt batÿn ne ar baba rã'ã: rã'ã ne.

³ Bir, gwaj baje amidjwÿnhbito kÿnh kadjy bajaxweo babakam ne gwaj te: katàt baje amijo baba prãmje ne te baje Môjdjê kukràdjà mar ne te kôt baje amijo baba mexmã. Nym kam Metÿndjwÿnh pykamã ta Kra pydji jano nym ta amijo kute me axwe nhÿ pyrak ne ar ba. Nãm aminhÿ tã pÿte'y'ã wajêt nym Metÿndjwÿnh arÿm gwaj bamã tÿx jadjà. Katàt baje amijo baba kadjy arÿm gwaj bamã tÿx jadjà nym gwaj bajaxweja arÿm gwaj bamã rerekren ajte kute gwaj bajo ba kêt.

⁴ Dja gwaj amidjwÿnhbito kÿnh kêt ne bajaxweo baba kêt ne Metÿndjwÿnh Karô man kôt ar amijo baba. Nym kam arÿm gwaj bamã tÿx jadjà. Gwaj bajaxweo kêt kadjy bamã tÿx jadjà. Gwaj kam arÿm kum bajaxweo kêt

ne katàt ar amijo baba. Ne kam arÿm tu Môjdjê kukràdjà kôt katàt ar amijo baba.

Me ta kute amidjwÿnhbito kÿnh.

Gar 5.16

⁵ Bir, me ta kute amidjwÿnhbito kÿnhja ne me kum axwe mar prãm. Nym be, me kute Metÿndjwÿnh Karô kôt amijo baja ne me kum Karô mar prãm.

⁶ Nym me mã kum axwe mar prãm ja dja me me biknor tokry djâkam akuno. Nym be, me kum Karô mar prãm dja me Metÿndjwÿnhkôt tÿn ne ar ba rã'ã: rã'ã ne umar mexkumrêx.

⁷ Mÿkam ne me mã: kum axwe mar prãm akuno? Bir, me kum Metÿndjwÿnh kurêkam. Me ja ne me kute Metÿndjwÿnh kukràdjà kôt amijo ba prãm kêt. Nãm me te: kôt amijo ane.

⁸ Me ja, me kute amidjwÿnhbito kÿnh kadjy axweo ba prãmja ne me te kute Metÿndjwÿnh kÿnhmã.

Me kum Metÿndjwÿnh Karô mar prãm'ã ujarênh.

Dju r 7.38

⁹ Nym be, djãm ar ga ne gar amã ajaxweo maro aba prãm? Kati. Ar ga ne gar amã Karô mar prãm. Mrãmri ar akam Metÿndjwÿnh Karô ÿrkumrêx jabej ar amã Karô mar prãm. Nym be, me'okam Kritu Karô ÿr kêtja Metÿndjwÿnh kute o aminhõ kêt-kumrêx.

¹⁰ Nym be, mrãmri Kritu ar akam ÿrkumrêx jabej ar anhÿbit dja ty. Me axwe djô'ã

me batykjakam dja ar anhîbit ty. Nhym be, Metîndjwÿnh kute ar amã axwe kêt jarênh nhym Karô kute ar ajo bakam dja gar kôt atîn ne ar aba rã'ã: rã'ã ne.

11 Nhym kam Metîndjwÿnh arÿm Karôo akubyn Jejuo tîn. Karô ja ar akam ÿr jabej dja ar gadjwÿ ar ajo tîn. Krituo tîn djwÿnh ar ajo tîn. Dja gar te arÿm ty nhym akubyn ar gadjwÿ ar ajo tîn. Ar akam Karô ÿr jao akubyn ar ajo tîn.

12 Kam, djãm gwaj baje amidjwÿnhbito kînh kadjy mã bajaxweo babamã? Kati.

13 Dja gar arek ajaxweo aban arÿm akuno. Me biknor tokry djâkam akuno. Nhym be, dja gar apÿnh ajaxwe krâta. Aparo ajaxwe'ÿr amrãnh, anhikrao aje ajaxwe nhipêx, anoo aje ajaxwe pumûnh, adjumar djâkam aje ajaxwe mar, ajajkwao aje mÿjja punu jarênh ajaxweja kunî krâta kute mrãmri ne me kute mÿjja bînkam arÿm âpênh krã'ÿr pyrâk. Dja gar Metîndjwÿnh Karô maro ajaxwe krâtan arÿm Metîndjwÿnhkôt atîn ne ar aba rã'ã: rã'ã ne.

14 Mÿkam? Bir, me kute Metîndjwÿnh Karô maro ba nhym kute meo baja ne me mrãmri kubê Metîndjwÿnh krakumrêx.

15 Karô kute ar ajo bakam djãm Metîndjwÿnh ar ajo õ âpênh kajgon kum ar akurênh ar ajo ajkê gar amã uma: ar aba? Kati. Karô kute ar ajo bakam Metîndjwÿnh arÿm ar ajo krakumrêx gar

amã kî:nhkumrêx. Ne kam kum, "Djÿnwã", ane. Mebê idjaer kabênkôt ne me kum, "Aba", ane. Nhym be, me bakabênkôt ne gwaj kum, "Djÿnwã", ane.

16 Metîndjwÿnh Karô ta ne gwaj bakadjwÿnhbê gwaj bamã,

—Be, omû. Mrãmri abê Metîndjwÿnh krakumrêxja pumû, anhÿro ba. Kam, gwaj babê Metîndjwÿnh krakumrêx. Tãm ne gwaj baje markumrêx.

17 Arÿm gwaj babê krakam dja gwaj arÿm Metîndjwÿnh nhõ mÿjjao aminhõ. Kritumê ro'ã dja gwaj õ mÿjjao aminhõn ar o baba. Kôt batokry jabej o aminhõ. Kritukôt mrãmri batokry jabej dja gwaj õ mÿjjao aminhõn arÿm ro'ã bame:xkumrêx.

Me kute amimexkumrêx kam amak.

Dju r 17.22; A Kô 4.17; Kor 3.4

18 Bir, mÿj dja gwaj batokry jakam kuma? Bir, 'ã dja gwaj amim,

—Jakam ba itokry ne kute itokry rax pyrâk. Nhym be, dja ba î Kritumê ro'ã ime:xkumrêx nhym me kunî arÿm ipumû. Dja ba kam ikînh. Ne ikînhkam ajbir itokry ja mar kêt, ane. Gwaj ã batokry'ã amim ane.

19 Dja gwaj babê Metîndjwÿnh krakôt bakato. Dja amrê õ akati bôx gwaj kam arÿm bakato. Djãm kam dja gwaj bapunu: got? Kati. Dja gwaj kam bame:xkumrêx. Mÿjja kunî Metîndjwÿnh kute ipêx ja

ne amiwÿr gwaj bakatorkam ama:. Mrymë bàmë pykamë mÿjja kunĩ amiwÿr gwaj bakatorkam ama:.

²⁰ Mÿkam ne amiwÿr gwaj bakam ama:? Bir, Metĩndjwÿnh kute mÿjja kunĩ nhipêx ja ne amrêbê amijo ajkên arÿm punu. Pykakam 'ê kumex ne mÿjja djàkrê kumex kato. Djãm mÿjja ta ne amijo ajkê? Kati. Metĩndjwÿnh kabênkôt ne ã mÿjja amijo bikênho ane. Nhyim be, ajmâkam dja mÿjja kunĩ mexkumrêx. Mÿjja kunĩ amiwÿr amimexkam ama:.

²¹ Mÿkam? Bir, jakam ne mÿjja punu prãm, kà rerek prãm, kro prãm, apôk prãm. Nhyim be, mÿjja kute amijo mexkam dja punu prãm kêt, kà rerek prãm kêt, kro prãm kêt, apôk prãm kêt kumrêx. Gwaj babê Metĩndjwÿnh kramê ro'ã dja mÿjja me:xkumrêx ne kĩ:nhkumrêx. Dja ï gwaj babê Metĩndjwÿnh kra amirît. Ne kam bamexkumrêx ne bakĩnhkumrêx. Nhyim kam me baro'ã mÿjja kunĩdjwÿ mexkumrêx. Kam ne mÿjja kunĩ amiwÿr amimexkam ama:.

²² Jakam ne mÿjja kunĩ: tokry pymaje kangãngã. Kute mrãmri ne me nire kra àn tokry pymaje kangãngã pyrâk ne kute kra bixadjwÿrkam ama:k pyrâk. Amrêbê: ne mÿjja kangãngãn jakam kangãngã rã'ã ne.

²³ Gwaj badjwÿ ne gwaj banhĩ nykam ama:. Gwaj badjwÿ baje arÿm amijã

Metĩndjwÿnh Karõ kakinha ne gwaj banhĩ nykam ama:. Dja gwaj babê Metĩndjwÿnh krakumrêx amirît. Nhyim akubyn bôxkam dja gwaj bamã banhĩ ny ngã. Dja gwaj banhĩ nyja rerek prãm kêt ne apêx prãm kêt ne ny rã'ã. Banhĩ nykam amakbê bakangãngã. Banhĩja punu prãm kam batokry pymaje bakangãngã.

²⁴ Gwaj amiwÿr banhĩ ny kam ama: nhyim arÿm Metĩndjwÿnh amim gwaj bapytã. Nhyim be, djãm arÿm ne gwaj banhĩ nyja pumũ? Kati. Gwaj ren arÿm banhĩ ny pumũn ren amiwÿr kam amak kêt kumrêx ne ren ate bakrãn ar baba.

²⁵ Nhyim be, kati. Kute gwaj bamã banhĩ ny jadjãr kêtri ne gwaj amiwÿr kam ama:n kam akrãnmã amiwÿr amãr 'iry.

²⁶ Gwaj banhĩ nykam amakbê Metĩndjwÿnh Karõ kum gwaj bakapri:.. Gwaj bakapri:n barerekrekam ne Karõ kum gwaj bakapri:.. Ne Metĩndjwÿnhmã gwaj bajo a'u:w. Gwaj bakapri:n barerekrekam dja gwaj amim,

–Mÿj dja ba ikapri:kam Metĩndjwÿnhmã ikabên jarênh on? anen te baje Metĩndjwÿnhmã amijarênhmã. Nhyim kam Karõ kute pykakam gwaj bajo ba arÿm gwaj bama. Gwaj baman arÿm kum gwaj bakapri:.. Kum gwaj bakapri:n arÿm amũ kãjkwakam Metĩndjwÿnhmã gwaj bajo a'u:w. Djãm gwaj

bakabênkam ne gwaj bajo a'uw? Kati. Ta kabên mar kêt kam. Kum gwaj bakapri:kam ne kabêno kangângân gwaj bajo a'u:w. Nâm â Karô amybỹm amũ kâjkwakam Metĩndjwýnhmã gwaj bajo à'wýro ane.

²⁷ Metĩndjwýnh ne kute me kunĩ djumar djâkam me kabên mar mexkumrêx ne kam arým kute prĩne Karô kabên mar mex. Karô ta ne arým kute gwaj bajã Metĩndjwýnh kabên mar. Kute gwaj bajã amim karôkam kabên ja kute mar ne kabên kôt kute kum gwaj bajo à'wýr. Jeju kute arým gwaj bajo ô me ja, Karô kute Metĩndjwýnhmã gwaj bajo à'wýr. Metĩndjwýnh kabên kôt kute kum gwaj bajo à'wýr. Nhyam kam Metĩndjwýnh arým kute prĩne kabên mar mex.

Kra mex kôt me mex.

Rô 8.37; Pir 1.12; Ped k 5.10

²⁸ Be, nhyam apýnh mýjja kute gwaj bajo baja. Mýjja kunĩkôt. Apýnh gwaj bakapri djâri nâr apýnh gwaj bakĩnh djâri kute gwaj bajo baja. O ne Metĩndjwýnh amim gwaj bajo mexo tẽ. Gwaj bamã abêja ne gwaj bajo mexo tẽ. Metĩndjwýnh ne amrêbê: gwaj bakukãm amim gwaj bajã karôn arým kôt amiwýr gwaj bajuw ne ar gwaj bajo ba. Ne kam arým apýnh mýjjao gwaj bajo mexo tẽ. Ja ne gwaj arým baje mar.

²⁹ Mýj kadjy ne gwaj bajo mexo tẽ? Bir, Kra mex kôt gwaj bamex kadjy. Mýjja kunĩ kêttri ne kute me kukãm

ô me ja kunĩ mar ne arým amijo me utã. Kra mex kôt kute meo mex kadjy ne amijo me utã. Krakôt kute ô me ja kunĩo mexo tẽmkam ne kute mrãmri ne me kra kutewa apôx nhyam kôt aben nHITEPã kamy kunĩ apôx pyrãk. Kra kute kamy krãpti:mã wa kadjy ne Kra mex kôt gwaj bajo mexo tẽ.

³⁰ Kute amijo me utãr ja ne amiwýr me ku'uw ne meo ba. Kute amiwýr me 'wýr ja ne memã axwe kêt jarê nhyam me arým kum mex ne. Kute memã axwe kêt jarênh ja dja meo me: xkumrêx. Nhyam me arým kâjkwakam Kra mex kôt mrãmri me: xkumrêx. Dja gwaj kâjkwakam kôt arým bame: xkumrêx.

Metĩndjwýnh kum me abê ne me'ã ukanga kêt.

³¹ Metĩndjwýnh arým gwaj bamã axwe kêt jarê. Ne kam dja ĩ Kra kôt prĩne gwaj bajo mex. Kam, djãm me'ô kute Metĩndjwýnh bê gwaj bajo akêx gwaj kôt bajaxwemã? Kati. Metĩndjwýnh ã kum gwaj bajabêo anhýrkam dja me'ô kubê gwaj bajo akêx kêt kumrêx.

³² Nâm amijã Kra djwýnh pydji nê kêt ne gwaj bakunĩ kadjy kanga nhyam arým gwaj bapãnh ty. Djãm kute gwaj bakadjy Kra kangakam kute gwaj babê mýjja mex'ô nê mã? Arkati. Kute gwaj bamã mýjja mex kunĩ nhôrmã.

³³ Mýj me'ô dja gwaj bamã axwe jarê? Kati. Metĩndjwýnh kute amijo gwaj bapytãrja dja gwaj bamã axwe jarênh

kêt. Ta ne arÿm gwaj bamã axwe kêt jarê gwaj arÿm kum bamex ne. Kam dja te me'õ kute gwaj bamã axwe jarênhmã.

³⁴ Mÿj me'õ dja gwaj bamã me biknor tokry djakam babiknormã arê? Kati. Kritu Jeju ne tyn akubyn tïn ne ajte Metïndjwÿnh djubôk'ãnh nhÿ. Metïndjwÿnh djubôk'ãnh nhÿn ajte gwaj banêje kum kabêno nhÿ. Kam dja te me'õ kute gwaj bamã babiknormã arênhmã.

³⁵ Kritu kum gwaj bajabê:. Dja te me'õ gwaj bajo ajkê nhym Kritu kum gwaj bajabê rã'ã:n gwaj bajo ba rã'ã: ne.

Dja te apÿnh gwaj bakaprï djari ajte gwaj bajo ba nhym Kritu kum gwaj bajabê rã'ã.

Dja te apÿnh mÿjja tÿx ajte gwaj bajo ba.

Dja te me ajte kum gwaj bakurê. Kritumã badjapênhkam te kum gwaj bakurê.

Dja te ajte gwaj bamã prã:m.

Dja te ajte gwaj bakà kêt kam bamã kry:.

Dja te apÿnh mÿjja puma ajte gwaj bajã apôx.

Dja me ajte te kãxo gwaj bapa. Nhym Kritu mã: kum gwaj bajabê rã'ã:n gwaj bajo ba rã'ã: ne.

³⁶ Apÿnh gwaj bakaprï djari kute gwaj bajo ba kôt ne me bakukãmãre amrêbê: Metïndjwÿnhmã amijarên kum,

“Be, amã ar idjapênhkam ne me kute ar ibïn pyrãk. Myt kunikôt

ne me kute ar ibïn pyrãk. Nãm me ar ijo mrykï'ãtomti pyrãk ne kum ar ibïn prãm.”

Nãm ã me bakukãmãre Metïndjwÿnhmã anen arÿm 'ã pi'ók no'ók ne. Kam gwaj badjwÿ bakamingrãnyre dja gwaj mrãmri mekôt ã apÿnh bakaprï djari maro ane. Jejumã badjapênhkam ã apÿnh bakaprï djari maro ane.

³⁷ Jeju ne gwaj bajã ukanga kêt ne kum gwaj bajabê rã'ã:. Kam te apÿnh mÿjja pymaja gwaj bajo ba gwaj amim Jeju mar tÿx ne arÿm kubê amijo akêx kêt kumrêx.

³⁸ Djãm gwaj batykkam kum gwaj bajabê kêt ne gwaj bajã ukangamã? Kati.

Nâr, djãm gwaj batïn ne ar babakam kum gwaj bajabê kêt ne gwaj bajã ukangamã? Kati.

Nâr, djãm kadjy mrãnh djwÿnh 'õ kute gwaj bajo bikênh nhym kum gwaj bajabê kêt ne gwaj bajã ukangamã? Kati.

Nâr, djãm me karõ punu, nâr djãm jakam apÿnh mÿjja apôx,

nâr djãm amrê apÿnh mÿjja apôx mör,

nâr djãm apÿnh mÿjja 'itÿx gwaj bajo bikênh nhym kum gwaj bajabê kêt ne gwaj bajã ukangamã? Kati.

³⁹ Nâr, djãm kãjkwa kurüm mÿjja apôx,

nâr djãm pyka krakri mÿjja apôx,

nàr djâm Metĩndjwýnh kute amũ apýnh mýjja kunĩ nhipêx'õ kute gwaj bajo bikênh nhym kum gwaj bajabê kêt ne gwaj bajã ukangamã? Arkati.

Apýnh mýjja pyma te gwaj bajo ajkê nhym Metĩndjwýnh kum gwaj bajabê:n gwaj bajo ba rã'ã:.

Nãm ã kum gwaj bajabêo ane. Gwaj baje Kritu Jejuo banhõ Bēnjadjwýr djwýnhkõt ã kum gwaj bajabêo ane. Tãm ne ba tu amim markumrêx.

9

Metĩndjwýnh ta kute amijo me utàr.

¹⁻² Djâm gwaj baje Mõjdjê kukràdjà mar ne kõt baje amijo babakam ne Metĩndjwýnh kute gwaj bamã axwe kêt jarênh gwaj arým kum bamex ne? Kati. Nã gwãm tu amim Jeju markumrêx nhym arým gwaj bamã axwe kêt jarê gwaj arým kum bamex ne. Nhym be, inhõ me wýnh, inhõbikwabê mebê idjaer djâm me kute tu amim Jeju markumrêx? Kati. Me kute amim Jeju mar kêt. Nãm me amim,

—Ba Mõjdjê kukràdjà man kõt ar amijo iba nhym Metĩndjwýnh arým imã ijaxwe kêt jarê ba arým kum imex, ane. Me kute amim Jeju mar kêt kam dja Metĩndjwýnh arým pãnh me kanga. Kam ne ba ikadjwýnhbê ikaprĩn iban imýr rã'ã: ne. Kritu

kõt ne ba katàt ikaprĩ'ã ar amã amijarēnhkumrêx. Metĩndjwýnh Karõ ta ne ajte idjumar djà kadjwýnhbê imã, —Mrãmri 'ã ajêx kêt kumrêx, ane. Mrãmri ikaprĩkumrêx.

³ Inhõ me wýnh, inhõbikwabê mebê idjaer ne me kute amim Jeju mar kêt. Ba ren me kadjy Metĩndjwýnhmã kum, —Kwãrĩk wãnh mebê idjaer kanga kêt. Ba dja ga me pãnh ikanga, ane. Nhym ren me kam arým tu amim Jeju Kritu markumrêx ba ren arým ã Metĩndjwýnhmã ane. Nhym be, kati. Me kute amim Jeju mar kêt. Kam ne ba mekam ikaprĩ:re.

⁴ Mebê idjaerkumrêx. Metĩndjwýnh ne amrêbê meo kra nhym Metĩndjwýnh rax djõ'ã me ra:x. Ne kam ajmã kuten amim Jeju mar kêt ba arým mekam ikaprĩre ne. Metĩndjwýnhmê ne me kute aktã abenmã amijarēnh mãm dji nhym arým memã kum,

—Ba dja ba me ajo djuw mex rã'ã: rã'ã ne, ane. Ne arým memã Mõjdjê kukràdjà jarê nhym me o ba. Ne kukràdjà kõt kum apê ne kum amijarēnho ba. Nhym kute memã mýjja jarênh mãm dji. Me kukãm apýnh mýjja mex apõxmã kute memã arēnh mãm dji. Nhym me ajmã ne Jeju mar kêt ne ar ba. Ba kam mekam ikaprĩre ne.

⁵ Me bakukãmãre ne me me babê idjaer kukãmãrekumrêx nhym Jeju Kritu arým mekam amijo ĩ ne kato. Kubê ne apýnh me ba djà kunĩkõt me

kunī, mỳjja kunī Tīndjwỳnh. Pydji ne me:xkumrēx ne ra:x. Mex ne rax rā'ā: rā'ā ne. Mrāmri ne ba ar amā arēnhkumrēx. Jeju Kritu me ibē idjaer kurūm kato nhym kam me ajmā ne Jeju mar kêt ne ba. Ba kam mekam ikapri:re ne imā me kapri:kumrēx.

⁶ Metīndjwỳnh kute me bē idjaero kran kute memā, “Me abē ikra”, anhyrkam ne me kwỳ arỳm kanga. Me kwỳ kute kangakam djām arỳm kam Metīndjwỳnh kabēn kajgo? Kati. Metīndjwỳnh kabēnkôt me kwỳbē Metīndjwỳnh krakumrēx. Djām me bē idjaer kunī ne Metīndjwỳnh kute meo kra? Kati. Me kwỳbit.

⁷ Nār, djām Abraão djô'ā me ar ba kunī ne Metīndjwỳnh kute memā,

—Me abē Abraão tàm djwỳkumrēx anhyro ba? Kati. Me kwỳmābit. Nām Abraão mā kum,

—Idjak kurūm dja atàm djwỳ apôx, ane.

⁸ Mỳj'ā ne gwaj kabēn ja ma? Bir, amrēbē: me bakukāmāre Abraão ta ne amikabēnkôt ò àpēnh kajgomā Imaēr dji nhym kato. Djām kra Imaērmē ô'ā tàm djwỳ apôxmē djā ne Metīndjwỳnh me jao krakumrēx? Kati. Metīndjwỳnh kute kabēn pydjīn arēnh kôt ne prōkumrēxmā Idjak dji nhym arỳm kato. Nhym kam Metīndjwỳnh arỳm o krakumrēx. Kra Idjakmē kam tàm djwỳ

apôxmē ne Metīndjwỳnh meo krakumrēx.

⁹ Arỳm ne Abraão mā kum, —Dja ba ī bōx nhym Xara arỳm kra, ane. Metīndjwỳnh kute kabēn pydjīn arēnh ne ja. Nhym kam arỳm kra kato nhym Metīndjwỳnh amikabēnkôt arỳm o kra.

¹⁰ Nhym ajtekam me banhingēt Idjak Rebekamā kra ar kudji nhym tujarô rā'ākam Metīndjwỳnh arỳm kra ar'ā amim karō.

¹¹⁻¹³ Ar rwỳk kētri. Ar mex nār ar axwe kētri ne arỳm ar'ā amim karōn Rebekamā kum, “Kutewa dja kutapumā apē”, ane.

Pi'ōkkam kute me bakukāmāremā ar arēnh kôt ne ā Rebekamā ane. Ne memā kum, “Imā Djako kīnh. Nhym be, imā Ixau kīnh kêt”, ane.

Djām mexkam ne kum Djako kīnh? Kati. Djām axwekam ne kum Ixau kīnh kêt? Kati. Kute ar'ā amim karō kôt kum Djako kīnh ne kum Ixau kīnh kêt. Idjujarēnhja ne me kunī'ā amijakre. Mỳj dja gwaj me kunī'ā amim arēn kuma? Bir, dja gwaj amim,

—Be, Metīndjwỳnh ne amikabēn kôt arỳm amijo me utā. Kute me kētri me'ā amim karō kôt ne arỳm amijo me utā. Djām me ta mexkôt ne amijo me utā? Kati. Amikabēn kôt. Kute amiwỳr me 'wỳr djwỳnh ta amikabēn kôt ne kute amijo me utār, ane. Tām dja gwaj idjujarēnh ja markam amim arēn maro baba.

¹⁴ Metīndjwỳnh ta kute amijo me utār. Me kator kētri

kute amijo me utâr. Kute amim me'ã karõ kôt kute amijo me utâr. Djâm kam gwaj ba baje amim,

—Be ga, Metîndjwýnh kute katât amijo ba kêtja pumũ, anhÿrmã? Arkati. Metîndjwýnh katât ry tipdji.

¹⁵ Ga, Metîndjwýnh amrêbê: me bakukâmâre Mòjdjêmä kum,

“Ba dja ba amim me'õ'ã karõn tu imã kaprî. Ba dja ba amim me'õ'ã karõn tu imã kînh.”

Nãm ã Metîndjwýnh me bakukâmâremã ane.

¹⁶ Mÿj ne gwaj kabên ja burũm kuma? Bir, djâm me'õ ta kum kînh nhym kum kaprî? Kati. Nâr, djâm me'õ ta kum apê nhym kum kaprî? Kati. Metîndjwýnh ta ne tu kum me kaprî. Tãm ne gwaj Metîndjwýnh kabênja burũm kuma.

¹⁷ Amrêbê: me bakukâmâre ar bari ne Metîndjwýnh Parao'ã amakkre kêt mên ajte o bikênho dja. 'Ã amakkre kêt mênho âmri ne kum,

“Mÿj kadjy ne ga anã kurũm ruw ba ajo ikato? Bir, ije ajã ajamakkre kêt mênh ne ajo ibikênh kadjy. Ije me kunîmä akam itÿxo amirît kadjy ne ba ajo ikato.

Apÿnh pyka kunîkôt dja me iraxmä katon abenmä irax ne ipyma jarê. Ja kadjy ne ba ajo ikato. Me kute ipyma: mar kadjy. Kadjy ne ba ajo ikato.”

Nãm ã Paraomã ane nhym me arÿm 'ã pi'ók no'ók ne.

¹⁸ Arÿm ne ba Rebeka'ã ajarên ajte Mòjdjê'ã ajarên ajte Parao'ã ajarê.

Mÿj dja gwaj Metîndjwýnh kute kam arkum kabên jarênh burũm kuma? Mÿj'ã ne amijakre? Bir, Metîndjwýnh ta ne amim me'ã karõ. Ne kam amikabênkôt arÿm tu kum me kwÿ kaprî. Tãm ne gwaj kute Rebekamã kabên jarênh ne ajte Mòjdjêmä kute kabên jarênh burũm kuma. Ba kam ajte Parao'ã ajarê. Mÿj dja gwaj Metîndjwýnh kute kum kabên jarênhja burũm kuma? Bir, Metîndjwýnh ta ne amim me'ã karõ. Ne kam ta amikabênkôt ajte tu me kwÿ'ã amakkre kêt rê. Tãm dja gwaj Paraomã kabên burũm kuma.

¹⁹ Djâm ar ajõ imã,

—Metîndjwýnh kute ã amim me'ã karõo anhÿrkam mÿj me'õ ne kubê àptarmã? Arkati. Metîndjwýnh ta kute me'ã amakkre kêt mênhkam ne ren memã axwe jarênh kêt. Mÿkam ne memã axwe jarê? ane. Djâm aje ã imã anhÿrmã?

²⁰ Kati. Kwãrîk wãnh mÿjwã wã jarênh kêt. Pykabê ne ga ar aban angri:re ga we ajte akabêno aje Metîndjwýnh japanhmã. Nã bãm me bakukâmâre kabên kôt amã ane. Amrêbê ne me memã kum,

“Djâm arÿm mÿjja nhípêx kute ipêx djwýnhmä kum,

‘Mÿkam ne ga ga inhípêx prãm ne kam ã ijo ane’? anhÿrmã? Kati.”

Nãm ã me bakukãmãre memã ane. Mrãmri ne me bakukãmãre memã arënhkumrëx.

²¹ Ga, ngyo ngôn nhípëx djwýnh ta kute amim 'ã karõ kôt kute ngy kajgo jamýnh ne o ngôn nhípëxja pumũ. Ta mýjja mex kadjy ngôn nhípëx. Nãr, ajte ta mýjja punu kadjy ngôn nhípëx. Metĩndjwýnhdjwý, kute me ipëx djwýnh ta amikabënkôt tu ã meo ane. Djãm kam gwaj baje bakabëno apanhmã? Kati.

²² Ta amikabënkôt tu ã meo ane. Mekam ngyk ne tu kute meo biknorkumrëx kadjy ne me ipëx. Me kwý ja'ã ne ta amim karõn amim,

—Dja ba ĩ me kwýkam ingryko amirĩt ne. Nhy m me kunĩ ipumũn arým 'itýx ma, ane. Ne kam ajte amijã ngyk nën amiwýr me amãr 'iry.

²³ Ne kam mekam ukapřĩ kadjy me kwý nhípëx. Amrëbë: ne ta me'ã amim karõn amim,

—Me ja dja ba amimexo meo me:xkumrëx. Ne me kunĩmã mekam idjukapřĩ amirĩt. Me kunĩ dja me 'ã ipumũn ime:xkumrëx ma. Ja kadjy dja ba amimexo meo me:xkumrëx, ane. Djãm ta kute amim me'ã karõn ajte ã me ipëxo anhýrkam djãm katàt kute amijo ba kêt? Kati. Katàt ne amijo ba.

²⁴ Ta ne tu ã gwaj badjwý gwaj bajo mexo ane. Ta ne amiwýr gwaj bajuw ne gwaj bajo ba. Djãm me ibë idjaerbító ba? Kati. Me abajtemdjwýo ba.

²⁵ Metĩndjwýnh ta ne amim me'ã karõ. Ne kam ta amikabënkôt arým amijo me utàn ar meo ba. Me bakukãmãre Ôdjêja amrëbë: ja jarë. Metĩndjwýnh ta amikabënkôt kute amijo me kwý pytãrja jarë. Metĩndjwýnh ne Ôdjêjamã kabën jarë nhy m me bakukãmãremã kum, “Metĩndjwýnh ne me amã, ‘Amrëbë ije me kwýo inhõ kêt.

Nhy m be, jakam dja ba memã inhõ me ja jarë. Me kwý amrëbë imã me kĩnh kêt. Nhy m be, jakam dja ba imã me kĩnh.’

Nãm ã Metĩndjwýnh me amã ane.”

Nãm ã me bakukãmãre Ôdjêja memã ane nhy m me arým kabën'ã pi'òk no'òk ne. Ga, Metĩndjwýnh ta kute amijo me bajtem kwý pytãrja pumũ.

²⁶ Nhy m kam ta ajte memã kum,

“Metĩndjwýnh ne me amã, ‘Pyka 'òkam me'ã ne ba memã kum,

Ije meo ikra kêt ne ja, ane. Pyka tãmkam dja me ĩ memã kum,

Me abë Metĩndjwýnh tĩn ne ar baja kra ar, ane. Dja me ĩ ã memã ane’, ane. Metĩndjwýnh ã me amã ane.”

Nãm ã me bakukãmãre Ôdjêja memã ane nhy m me arým 'ã pi'òk no'òk ne. Ga, ajte Metĩndjwýnh ta kute amijo me bajtem kwý pytãrja pumũ.

²⁷ Nhy m kam me bakukãmãre Idjaij ajte amrëbë: tãm jarë. Metĩndjwýnh ta amikabënkôt kute amijo me kwý pytãrja jarë. Idjaij

mebê idjaer'ã kàj bê memã kum,

“Dja mebê idjaer krãptĩ: kute mrãmri ne ngô raxbê pyka kêtkaam pykati 'yka krãptĩ pyrãk.

Dja te me krãptĩ nhym arým amim me ngrêrebit pytà. Me anhybit me utà. Me kute amim mar me utà.

²⁸ Nhym me kute Metĩndjwýnh mar kêt djwý. Mýj dja me on?

Bir, Bēnjadjwýr djwýnhbê Metĩndjwýnh kute pykabê me axwemã pãnh jarēnhmã. Dja meo kukrà kêt kumrēx ne katàt memã pãnh jarēnhkumrēx ne on inomã kumě.”

Nãm ã me bakukãmãre Idjaij memã ane nhym me arým 'ã pi'òk no'òk ne. Ga, ajte Metĩndjwýnh ta kute amijo me kwý pytàrja pumũ.

²⁹ Nhym kam Idjaij ajte tãm'ã ajarēn memã kum,

“Bēnjadjwýr djwýnh 'ityxo kubê kumkati amrēbê: me axwe raxkam arým krĩraxbê Xôtômamē krĩraxbê Gomora gan pyka mē o amrà.

Ne ren kum me bajã ma kêt gu ren me badjwý arým mekôt bakêt. Nhym be, kati. Nãm kum me bajã ma nhym kam me badjô'ã me anhy rã'ã, me kwý rã'ã ne.”

Nãm ã me bakukãmãre Idjaij memã ane. Ga, me bakukãmãre kabēnja kunĩ kôt Metĩndjwýnh ta amikabēnkôt

kute amijo me kwý pytàr ne meo baja pumũ.

Mebê idjaer kute Kritu mar kêt.

³⁰ Mýj dja gwaj jakam abenmã arê? Bir, me bajtem ne me amrēbê kute Metĩndjwýnhmã amijo mex jabej kêt. Nãm me te kum amijo mex jabej kêt nhym Metĩndjwýnh ta arým kum me kaprĩn memã axwe kêt jarē. Me tu amim Jeju Kritu markumrēx nhym Metĩndjwýnh arým tu memã axwe kêt jarē nhym me arým kum mex ne.

³¹ Nhym be, mebê idjaer kute Metĩndjwýnh kukràdjã marn kôt amijo bakam djãm me arým kum axwe kêt? Kati.

³² Mýkam? Bir, me kute amim Kritu mar kêtkaam. Me kute amim,

—Djãm ba dja ba amim Jeju ma got? Ba Mòj djê kukràdjã man kôt ar amijo iban arým Metĩndjwýnhmã ijaxwe kêt, ane. Me kute amim anhýro bakam ne me axwe rã'ã ne. Kam ne me kute kēn me par tok nhym me rôròk pyrãk. Me kute amim Jeju mar kêt.

³³ Metĩndjwýnh ne amrēbê me bakukãmãremã kum,

“Ota, ba Xijãokam kēn'õ nhýr. Kēn wã kute me par tokkam me rôròk prãm kumrēx. Kam dja me kum kēn wã kurê.

Nhym be, dja me kwý ĩ pýnhkôt tu amim markumrēx ne arým pijãm kadjy kêt kumrēx.”

Nãm Metĩndjwỳnh ã memã ane nhyr me arỳm 'ã pi'ók no'ók ne. Kritu'ã ne kẽn jakren arẽ nhyr me kum kurẽmã. Nhyr kõt mebê idjaer ã kum kurẽn mar kêt ane.

10

¹ Akmere, àpnhĩre ar, imã mebê idjaer kĩ:nh. Mebê inhõbikwakam imã me kĩnh. Metĩndjwỳnh ren amim mebê idjaer kunĩ pytà ba ren mekam ikĩnhkumrẽx. Nã bãm mã Metĩndjwỳnhmã kum,

—Gop amim me utà. Gop amim me utà, anhỹro iba.

² Ba ne ba amrẽbê mekam ar iban prĩne me omũ. Kam djãm me Metĩndjwỳnhmã àpẽn prãm ngri got? Me kum àpẽn prãm. Me te kum àpẽn prãm ne kute Metĩndjwỳnh mar kêt. Me arĩk ar kupa'ã ba.

³ Metĩndjwỳnh ta ne memã kum,

—Me kute amim Kritu markam dja ba memã axwe kêt jarẽ nhyr me arỳm imã mex ne, ane. Nhyr me atekam ajte mar kêt ne amim,

—Djãm ba ije amim Jeju marmã got? Kati. Ba dja ba ijaxwe kêt. Ba dja ba Mõjdjê kukràdjà man kõt ar amijo iban arỳm ijaxwe kêt ne Metĩndjwỳnhmã imex ne, anhỹro ba.

⁴ Djãm gwaj ba baje amim,

—Djãm ba ije amim Jeju marmã got? Kati. Ba dja ba Mõjdjê kukràdjà man kõt ar amijo iban arỳm Metĩndjwỳnhmã ijaxwe kêt, anhỹrmã? Djãm gwaj baje

ã amim anhỹrmã? Kati. Kritu ta ne gwaj bakadjy prĩne kukràdjà man kõt amijo ba me:xkumrẽx. Gwaj baje Kritubit mar ne tu amim markumrẽx nhyr Metĩndjwỳnh arỳm tu gwaj bamã axwe kêt jarẽ gwaj arỳm kum bamex ne.

Mỳj dja me nẽn arỳm axwe kêt?

⁵ Me bakukãmãrebê Mõjdjê ne amrẽbê: memã kum, “Dja me katàt kukràdjà man kõt amijo ban kam arỳm tĩn ne ar ba rã'ã: rã'ã ne”, ane.

Kute memã ja jarẽnhkam mỳj dja me nẽn arỳm axwe kêt? Bir, dja me katàt kukràdjà man kõt ar amijo ban arỳm axwe kêt. Ja ne Mõjdjê amrẽbê memã arẽ.

⁶ Nhyr be, ajbir jakam me kute tu amim Jeju markumrẽx, nhyr Metĩndjwỳnh arỳm tu memã axwe kêt jarẽ nhyr me arỳm kum mex ne. Gar akwỳ ne gar arĩk amim,

—Mỳj me'õ godja kàjkwa djwỳnhmã wabi? Ne ren me'õ kàjkwamã wabin ren iwỳr Krituo ruw ba ren kõt omũn tu amim markumrẽx, ane. Kwãrĩk wãnh ja jarẽnh kêt.

⁷ Gar akwỳ ajte arĩk amim,

—Mỳj me'õ godja me tyk ba djàkam ruw? Ne ren me'õ me tyk ba djàkam Kritu'y'r ruw ne ren iwỳr o wabin iwỳr o bõx ba ren tu amim markumrẽx, ane. Kwãrĩk wãnh ja jarẽnh kêt. Mỳkam dja gar ja jarẽnh kêt? Bir, arỳm ne me ar amã Kritu'ã ajarẽ gar arỳm

ama. Ne kam ajte tu amim markumrêx kêt.

⁸ Metîndjwýnh ne me bakukâmâremâ kum, “Djâm onîj ikabên nõ? Kati, arým ne akadjwýnhbê nõ. Ajajkwa kôt ne ga memâ arê nhym ajajkwakam nõn adjumar djâ kadjwýnhbê nõ”, ane.

Kabên ja ne bar kâj bê memâ arê. Dja me kwý tu amim kabênja mar ne amim Kritu markumrêx. Ja kadjy ne bar memâ kabên ja jarê.

⁹ Nâ bãm ar memâ kum,

—Dja gar amibu'ã memâ amijarên memâ kum, “Mrâmri Jejubê inhô Bênjadjwýr djwýnhkumrêx”, anen ajte ar adjumar djâ kadjwýnhbê amim, “Mrâmri ne Metîndjwýnh akubyn Jejuo tînkumrêx”, ane nhym arým amim ar apytà, ane. Ar ikabên ja ne bar memâ arê.

¹⁰ Mýkam? Bir, me umar djâ kadjwýnhbê ne me tu amim markumrêx nhym arým tu memâ axwe kêt jarê nhym me arým kum mex ne. Ne kam amibu'ã memâ amijarên memâ kum,

—Arým ba tu amim Jeju markumrêx, ane nhym arým amim me utà.

¹¹ Me bakukâmâre kabên kôt ne ba ar amâ ikabên ja jarê. Amrêbê: ne me bakukâmâre memâ kum,

“Djâm me kute tu amim markumrêx nhym Metîndjwýnh kute amim me utàr kêt nhym me arým pijâm? Kati.

Djâm me kute amim, ‘Ba arým tu amim Metîndjwýnh markumrêx nhym arým ibê kajgo’, anhýrmâ? Kati. Me kwý î pýnhkôt kute tu amim markumrêxja dja Metîndjwýnh arým me utàrkumrêx.”

Nâm ã me bakukâmâre memâ ane nhym me arým 'ã pi'òk no'òk ne. Ga, me kute tu amim markumrêx nhym kute amim me utàrja pumû. Mrâmri me kabênkumrêx. Ba kôt ar amâ ikabên jarê.

¹² Djâm kam kute mebê idjaerbit pytàr ne kute amû me bajtembê kreguja pytàr kêt? Kati. Kute me bajtemdjwýr pytàr. Mýkam? Bir, Bênjadjwýr djwýnh ne pydji:n me kunîmâ bênjadjwýr rax. Mebê idjaermâ Bênjadjwýr ra:xi. Me bajtemmâ Bênjadjwýr ra:xi. Me î pýnh kôt me kute kum amijo à'wýrja ne Bênjadjwýr djwýnh kute apýnh meo djuw mex. Ô mýjja kume:xo meo djuw mex.

¹³ Me bakukâmâre ne me amrêbê: ã memâ ane. Nâm me memâ kum,

“Me kwý î pýnhkôt dja me Bênjadjwýr djwýnhmâ amijo a'uw ne kum, ‘Ipytâ’, ane nhym arým me utà.”

Nâm ã me bakukâmâre memâ ane. Ga, me bajtemdjwýr kute tu amim Jeju markumrêxja pumû. Metîndjwýnh kute amim me adjwýnhdjwýr pytàrja pumû. Mrâmri ne me kabênkumrêx ba me amâ arênhkumrêx.

14 Nhyim be, me kute amim Jeju kamnhĩx kêtkaam djãm me kute kum, "Jeju ipytà", anhÿrmã? Kati. Ne ajtekam me kute Jeju'ã ujarênhja mar kêtkaam djãm me kute amim kamnhĩxmã? Kati. Ne ajtekam kraxje me kute memã Jeju'ã ujarênh kêtkaam djãm me kute marmã? Kati.

15 Ne ajtekam me kute me'ÿr me anor kêtkaam djãm me kute memã Jeju'ã ujarênhmã? Kati. Nhyim be, Metĩndjwÿnh arÿm me'ÿr me kwÿ jano nhyim me arÿm kàj bê memã 'ã ajarẽ nhyim me kum kĩ:nhkumrêx. Me bakukãmãre kabên kôt ne ba ar amã ja jarẽ. Amrêbê: me bakukãmãre memã kum,

"Kritu'ã ujarênh ny, kôt me umar mexja. Apÿnh mÿjja mex'ã me ujarênh nyja. Ujarênhkam me kĩ:nhkumrêxja. Djãm kute memã 'ã ujarênh ny jao mrãnh djwÿnh mex ngri got? Me'ÿr bôxkam me kum kĩ:nhkumrêx."

Nãm ã me bakukãmãre memã ane. Ga, me kwÿ kum kĩnhkumrêxja pumũ. Mrãmri me kabênkumrêx.

16 Nhyim be, djãm mebê idjaer kunĩ ne me arÿm Kritu'ã ujarênh ny ma? Djãm me kunĩ arÿm Krituo aminhõ? Kati. Mebê idjaer kunĩ kute Krituo aminhõ kêt. Me bakukãmãre Idjaij ne amrêbê: me arẽ. Me kute amim mar kêtja jarẽ. Nãm memã kum,

"Nhÿnh got me'õ kute tu

amim ar ikabên markumrêx?"

Nãm me bakukãmãre ã mebê idjaer jarênho ane. Ga, me kute amim mar kêtja pumũ.

17 Bir be, kam me kute memã Metĩndjwÿnh kabên jarênhkambit ne me arÿm kuman tu amim markumrêx.

18 Djãm arÿm ne me mebê idjaermã 'ã ujarênh ny jarẽ nhyim me arÿm kuma? Nà, arÿm. Amrêbê: ne me bakukãmãre memã arẽ nhyim me arÿm kuma. Nãm me memã kum,

"Apÿnh me ba djã kunĩkôt ne me me kabên ma. Djãm jakambit ne me kuma? Kati. Orĩ:nãdjwÿ ne me arÿm kuma.

Apÿnh me ba djã kunĩkôt ne me arÿm me'ÿr kabêno bôx ne arÿm memã arẽ nhyim me arÿm kuma."

Nãm me bakukãmãre ã memã ane. Ga, mebê idjaer arÿm kute Kritu'ã ujarênh ny marja pumũ.

19 Ba ajte me amã arẽ. Mÿj'ã ujarênh ny kute amijakreja djãm me kute mar? Nà. Me kute mar. Ne kam me kute mar kajgo. Metĩndjwÿnh ne amrêbê mebê idjaermã amikabên jarẽ. Me bajtem'ã memã amikabên jarẽ. Nhyim Mõjdjê arÿm kabên man amũ Metĩndjwÿnh kukwakam me bakukãmãremã arên memã kum,

"Metĩndjwÿnh ne me amã, 'Me aje me'ã, Me kakrit, anhÿrja. Me ja dja ba amim me utã. Dja ga me kam te ga aje me uràk prãmje angyk ne.

Ne aje me'ã, Me no kêt, anhÿr ja. Me ja dja ba amim me utà. Dja ga me kam te ga aje me uràk prãmje amim angrÿ:k ne.'

Nãm ã Metĩndjwÿnh me amã ane."

Nãm ã me bakukãmãre Mõjdjê mebê idjaermã ane.

²⁰ Ne kam me bakukãmãre Idjaijdjwÿ kum mebê idjaer pyma kêt ne ajte me bajtem'ã memã ajarê. Metĩndjwÿnh ne kum amikabên jarê nhym kukwakam arÿm me bakukãmãremã kum,

"Metĩndjwÿnh ne me amã,

'Me kute ijabej kêt ja ne me arÿm imã kato. Ba ne ba memã amijo amirĩt nhym me arÿm imã kato. Me kute ijabej me kukjêr kêtjamã ne ba amijo amirĩt.'

Nãm ã Metĩndjwÿnh me amã ane."

Nãm ã Idjaij me bajtem'ã mebê idjaermã ane.

²¹ Nhym Metĩndjwÿnh ajte mebê idjaer'ã memã kum,

"Me kute aminhirôbê ikabên rênh ne amakkre kêt. Me jamã ne ba kryrãm te ipa koror ne amiwÿr me kam amako iku'ê: nhym ijã akamãt nhym me kute imar kêtumrêx."

Nãm ã Metĩndjwÿnh mebê idjaermã ane. Be ga, mebê idjaer arÿm kute Kritu'ã ujarênh ny mar ne mar kajgoja pumũ.

11

Metĩndjwÿnh kute amijo me anhybit pytâr.

¹ Kam djãm arÿm ne Metĩndjwÿnh õ mebê idjaer kunĩ kanga? Arkati. Ga, badjwÿ ibê mebê idjaer 'õja pumũ. Nhym bê ne badjwÿ kute ikanga. Ibê Abraão tãmdjwÿ'õ. Tãmdjwÿ Bẽnjamĩn djô'ã ne ba ikato. Ba ibê idjaerkumrêx nhym kute ikanga kêt.

² Metĩndjwÿnh ne me kunĩ kêtri amijo me kwÿ pytã. Kute amijo mebê idjaer kwÿ pytâr ja ne kute me kanga kêt. Me bakukãmãre Erij ne amrêbê Metĩndjwÿnhmã mebê idjaer'ã kabên ne 'ã ajarê. Nhym me arÿm kabên'ã pi'òk no'òk. Erij kabên dja gar ama. Nãm arĩk amim,

—Arÿm ne me kunĩ Metĩndjwÿnh kanga, ane.

³ Ne kam Metĩndjwÿnhmã kum,

"Bẽnjadjwÿr djwÿnh, arÿm ne me akukwakam kabên jarênh djwÿnh kunĩ pa. Ne arÿm apÿnh anhõ ki djari kungrã. Ba kam ipydjin ar iba nhym me kute badjwÿ ibĩnmã ijabej ar ba."

Nãm ã Erij kum ane nhym me arÿm 'ã pi'òk no'òk ne.

⁴ Nhym mÿj ne Metĩndjwÿnh me bakukãmãre Erijmã arê? Bir, nãm kum,

"Ba ne ba amim me krãptĩ: pytã. Me'ã akre kubê 7.000 kute bajbit amim imarkam ne me Baaumã kônkrão

krī kêt ne kute kum
amijarēnh kêt-kumrēx
ba arým amim me utà.”

Nām ā Metīndjwýnh me
bakukāmāre Erijmā ane
nhym me arým 'ā pi'òk
no'òk ne. Be ga, amrēbê:
mebê idjaer kwý kute amim
Metīndjwýnh mar tỳxja pumũ.
Me anhy kute amim mar tỳx.
⁵ Ajbir jakamdjwý mebê id-
jaer janhy kute amim Jeju
Kritu mar tỳx. Ta ne me kētri
tu kum me anhy kaprīn amijo
me utà nhym kam me kute
amim mar tỳx.

⁶ Djām me ta kute katāt kabēn
mar ne kôt kute amijo ba
pānh ne Metīndjwýnh amijo
me utà? Kati. Ta ne me
kētri tu kum me kaprīn arým
amijo me utà. Nām ren me
kute arým kum o pānhkam
ren amijo me utà djā ne ren
kam tu kum me kaprī? Kati.
Kam ren tu kum me kaprī kêt.
Nhym be, kati. Tu kum me
kaprīkumrēxkam ne me kute
kum o pānh kêt.

*Mebê idjaer krāptī ja-
makkre kêt.*

⁷ Kam, djām gwaj baje
amim,

—Metīndjwýnh ne arým ō
mebê idjaer kanga, anhyrmā?
Kati. Mebê idjaer ta te kute
Metīndjwýnhmā amijo mex
jabej ar ban axwe rā'ā ne. Ne
kam Metīndjwýnhmā mex kêt
ne. Nhym be, Metīndjwýnh
kute me kētri amijo mebê
idjaer kwý pytār ja ne me
arým Metīndjwýnhmā mex
ne. Nhym kam mebê idjaer

'ā kàtāmja Metīndjwýnh arým
me'ā amakkre kêt mẽ.

⁸ Me bakukāmāre kute
amrēbê: me'ā pi'òk no'òk
kôt Metīndjwýnh ā meo ane.
Kamā ne me bakukāmāre
memā kum,

“Metīndjwýnh ne me'ā kaptī
mẽ. Nām me te non
no kêt. Te me amak
krekren kute mar kêt.”

Nām ā me bakukāmāre
memā ane nhym me jakam
amakkre kêt rā'ā.

⁹ Nhym me bakukāmāre Dawi
ajte memā tām jarē. Me
amakkre kêt nhym 'ā memā
kum,

“Me kute ate krān àkur
raxbit markam gê
Metīndjwýnh me aêrbê
memā axweo pānh.

Gê me te: aminêje amijo ane.
Kute mrāmri ne mrybê
ka'ê aêrbê kute unēnh
pyrāk, nhym kute kēn
me aêrbê kute me tok
nhym me rôròk pyrāk.

¹⁰ Gê me amakkre kêt ne no
kêt gê me kaprī pymaje
ibôn mrānh rā'ā: rā'ā
ne.”

Nām ā me bakukāmāre Dawi
me amakkre kêt'ā memā ane.

*Kute me'ā pidjô jakren 'ā
memā ujarēnh.*

¹¹ Ba kam ar amā arē. Mebê
idjaer ne me kum Jeju kīnh
kêt ne arým axwe. Kute
mrāmri ne kute kēn me par
tok nhym me rôròk pyrāk.
Me kum kīnh kêt-kam djām
Metīndjwýnh tu kute me kan-
gakumrēxmā? Arkati.

Nhym be, arým me
kum Jeju kīnh kêt-kam ne
Metīndjwýnh arým me ba-
jtem'ýr akēx ne arým amim

me utàro dja. Mebê idjaer ne mebê idjaer kêtjamã me bajtem jarêhno ba nhym Metîndjwýnh arým me'ýr akêx ne me utàro dja. Dja amim me bajtem pytàro dja nhym mebê idjaer arým omû. Kute me bajtem pytàrkôt omû:n arým amim ngryk ne. Me te ta kute me uràk prãmje amim ngryk ne. Ne amim,

—Je tô mýkam ne ba me imã Jeju kînh kêt? Ga, Metîndjwýnh kute me bajtembit pytàrja pumû, ane.

¹² Nãm me kum Jeju kînh kêt nhym me kute Jeju mar arým amû me bajtemjamã Jeju'ã ajarê. Apýnh me ba djã kunîkôt ne me memã arê nhym me arým tu amim markumrêx. Nhym kam Metîndjwýnh arým amim me utà. Nhym kam me arým kî:nhkumrêx. Nhym be, mebê idjaer kum Jeju kînh kêt kam ne me kînh kêt kumrêx.

Nhym be, mebê idjaer kute meo me bajtembit, me bajtembit ne Metîndjwýnh amim me utà. Kute amim me utàrkam ne me kî:nhkumrêx. Kam godja mebê idjaer amim ngryk ne ï akubyn Metîndjwýnh'ýr amijo akêx jabej ne tu amim Jeju markumrêx jabej. Me kute tu amim Jeju markumrêxkam dja me kî:nhkumrêx. Dja me kîhno me bajtem jakrenh me:x ne.

¹³ Me abajtemmã ne ba ikabên. Kritu ne me abajtemmã ijano. Ije me amã Kritu'ã idjujarênh kadjy ijano. Ije me amã Kritu'ã

idjujarênhkam ikînh ne mebê idjaermã me akam ikînh jarênh kume:x.

¹⁴ Nã bãm inhõ me wýnhmã me ajarên memã kum,

—Ba me bajtemmã Kritu jarêhno iba nhym me krãptî: arým tu amim markumrêx nhym Metîndjwýnh arým me krãptî: pytà, anhýro iba. Ba ã memã anhýro ibao ane. Nhym godja me te: ta kute me uràk prãmje amim,

—Ga, Metîndjwýnh kute arým ikangaja pumû. Nãm me bajtembit me utàro ba. Jakam dja ba tu amim Jeju markumrêx gê Metîndjwýnh arým amim ipytà, anhýr jabej. Godja me amim ngryk ne arým tu amim Jeju markumrêx jabej nhym Metîndjwýnh arým me utà.

¹⁵ Nhym be, jakam mebê idjaer kute amim Jeju mar kêt. Kam Metîndjwýnh arým me kanga. Nãm me bajtem'ýr amijo akêx ne arým amim me utàro ba. Me kute tu amim Jeju markumrêxkam ne amim me utàro ba. Nhym be, godja mebê idjaer amim ngryk jabej ne tu amim Jeju markumrêx jabej nhym Metîndjwýnh arým amim me utà. Kam, arým kute me utàrkam mýj dja me kam nê? Bir, dja me kute mrãmri ne arým me tyk ne akubyn tîñ pyràk. Kam dja me kunî kînhkumrêx.

¹⁶ Amrêbê: ne me abenmã kum,

—Be, me kukãmãkjê kukràdjã kôt ne me kute Metîndjwýnh kumrêxmã

djwÿ kwÿ rênh ne kum òr. Godja djwÿ kumrêx me kute kum rênhja kum mex jabej nhym kôt djwÿ kunîdjwÿ kum mex. Nâr, godja pidjô jarê kum mex jabej nhym apÿnh padjwÿ kum mex, ane. Mrâmri ne me kute abenmã arênhkumrêx. Me bakukãmãre Abraão ne kute urak. Abraão arÿm Metîndjwÿnhmã mex. Kam, dja ô'ã mebê idjaerdjwÿ Metîndjwÿnhmã mex.

17 Ba me amã arê ga me ama. Mebê idjaer ne kute pidjô djujabê pa pyrak. Me abajtem ne ga me aje pidjô djujabê kêt pa pyrak. Mebê idjaer kute Jeju mar kêt kam ne Metîndjwÿnh arÿm me kangan kam arÿm me abajtem pytàn me ajo aminhõ. Kute mrâmri ne me'õ kute pidjô bàrikam pa djujabê mok ne kute pãnh pa djujabê kêt jadjâr pyrak. Me ga ne ga me arÿm jakam tu amim Jeju markumrêx nhym Metîndjwÿnh arÿm me apytàn me ajo aminhõn me ajo djuw mex. Me aje mrâmri ne pidjô djujabê kêt pa kute pidjô djujabê jarêkam kangô mex kaôro arija pyrak. Mebê idjaer djwÿnh kwÿ kute amim Jeju marmê ro'ã ne Metîndjwÿnh arÿm me ajo djuw mex.

18 Djãm me amã mebê idjaer kurêmã? Djãm me aje amijo adjãmran amim,

—Be, ga, Metîndjwÿnh arÿm mebê idjaer kangan kum me bajbit ikînhja pumû, anhÿrmã? Kwârîk wãnh

amijo adjãmra kêt. Ga me abajtem dja ga me mrâmri amijã ikabên ma. Djãm ga ne ga Metîndjwÿnhmã tÿx jangij got? Arkati. Ta ne amã tÿx jangij kute mrâmri ne pidjô jarê bàrimê pamã tÿx jangjênh pyrak.

19 Ga me ren amim,

—Be, Metîndjwÿnh ne mebê idjaer kangan arÿm me ibajtembit ipytà. Nãm me kanga kute mrâmri ne me'õ kute pidjô djujabê pa mok ne kanga pyrak. Ne kam arÿm pãnh pidjô djujabê kêt pao tèn pidjô djujabê bàrikam adjã. Nãm Metîndjwÿnh ã me ijo ane, ane.

20-21 Mrâmri ne Metîndjwÿnh arÿm amim me apytàro ba. Nhym be, kwârîk wãnh amijo adjãmra kêt ne amim,

—Te me ibajtem nhym Metîndjwÿnh arÿm me ijo kra. Me bajbit kum me imexkumrêx, anhÿr kêt. Kwârîk wãnh ã amijo adjãmrao anhÿr kêt. Dja ga amã Metîndjwÿnh puma. Mebê idjaer kute Jeju mar kêt kam ne Metîndjwÿnh arÿm me kanga. Nãm me kanga kute mrâmri ne me kute pidjô pa djwÿnh mok ne kanga pyrak. Me ren Jeju kanga kêt nhym ren arÿm amim me utà. Me ga ne ga me tu amim Jeju markumrêx nhym arÿm amim me apytà. Kam, dja ga me akubyn amijo tèn amiman amidjwÿnho adjãmra kêt. Metîndjwÿnh ta kum me akaprîkam ne arÿm me apytà. Dja ga me

amidjwÿnho amra nhym arÿm me gadjwÿ akanga.

22 Dja ga me Metïndjwÿnh kum me kaprïja ma:ro aba. Ne uma:djwÿ ma:ro aba. Mebê idjaer ne me kute amim Jeju mar kêt ne arÿm Metïndjwÿnhbê amijo akêx. Kam ne arÿm mekam ngryk. Nhym be, me ga ne arÿm tu kum me akaprï. Dja ga me ukaprï ma:ro aba. Godja ga me ukaprïja mar kêt jabej nhym arÿm me akanga. Dja me akanga kute mrâmri ne me kute pidjô pa mok ne wãnh kanga pyræk.

23 Mebê idjaer arÿm kute Jeju mar kêt djwÿ godja me kwÿ arÿm Jeju'ÿr amijo akêx jabej ne tu amim markumrêx jabej. Metïndjwÿnh dja ajte meo kran me utà mrâmri ne kute amim me abajtem pytarja pyræk. Kute akubyn me utàr mar mexkumrêx.

24 Ga, me abajtem Metïndjwÿnh kute me apytàr ne ajo kraja pumû. Nãm amim me apytà kute mrâmri ne me kute pidjô djujabê kêt paja pidjô djujabêkam adjàr pyræk. Kute ã kum me akaprïo anhÿrkam djãm kum mebê idjaer kaprï prãm kêt? Kati. Mebê idjaer ne me kute mrâmri ne pidjô djujabê pa pyræk. Kum me kaprï prãm kumrêx. Kum ajte meo kra prãm kumrêx ne kum amim me utàr prãm kumrêx. Kam dja me ajte kubê Metïndjwÿnh krakumrêx kute mrâmri ne amrêbê me kukãmãrebê Metïndjwÿnh krakumrêxja pyræk.

Metïndjwÿnh kute tûmràm mebê idjaer kunï pytar.

25 Akmere ar, mebê idjaer kwÿ rax ne me amakkre kêt ba arÿm me amã me arê. Me aje mar kadjy ne ba me amã arê. Dja ga me aman arÿm amijo adjàmra kêt. Dja mebê idjaer djwÿnh amakkre kêt ar ba:. Nhym kam me bajtem Metïndjwÿnh 'ÿr amijo akêx ne kôt ar amijo ba. Metïndjwÿnh ne me kêttri arÿm amijo me bajtem kwÿ pytà. Kute amijo me utàrja kunï dja 'ÿr amijo akêx ne tu amim Jeju markumrêx nhym arÿm me utà.

26 Dja me utà nhym kam mebê idjaerdjwÿ arÿm tu amim Jeju markumrêx, kunï: tu amim markumrêx nhym Metïndjwÿnh arÿm amim me kunï pytà. Ije me amã ja jarênh ne me kute mar kêt kumrêx. Mar kêt kumrêx ba arÿm me amã arê. Dja ga me aman arÿm amijo adjàmra kêt. Me bakukãmãre kute amrêbê: 'ã pi'òk no'òk kôt dja ã me adjwÿnhdjwÿ pytaro ane. Kamã ne Metïndjwÿnh memã kum,

“Dja me utàr djwÿnh krïraxbê Xijão kurûm katon amim mebê idjaer pytà. Djako djô'ã ne mebê idjaer apôx. Dja amim me utà nhym me arÿm Metïndjwÿnhmã axwe kêt.

27 Bamê mebê idjaer kukãmãremê ne bar aktã abenmã ikabên jarênh mãm dji. Nã bãm memã kum,

'Ije memã ikabên jarênh kôt
dja ba arým me axwe
maro aknon arým me
kam ingyk kêt ne.'

Nã bãm ã memã ane."

Nãm ã Metĩndjwýnh me
bakukãmãremã ane. Ga, kute
mebê idjaerdjwý pytàrmãja
pumũ.

28 Nãm me mebê idjaermã
Kritu'ã ujarênh ny jarê nhym
me kum kĩnh kêt. Me kum
kĩnh kêt kam ne me arým
Metĩndjwýnho kurê djwýnh.
O kurê djwýnh nhym arým
mebê amijo akêx ne arým
amim me utàr kêt. Nãm mebê
amijo akêx ne arým amim me
bajtem pytà. Nhym be, kum
me ikukãmãre kĩnh. Kum me
kĩnh kôt ne kum me ibê idjaer
kwý kĩnh rã'ã ne. Kute me
kêtri amijo me ipytàrja kum
me ikĩnh rã'ã.

29 Amrêbê ne me bakukãmãremã
apýnh mýjja jarê. Ne ajte
kute meo ba kadjy amiwýr
me ku'uw. Djãm kute kabên
jarênh ne ajte atemã kabên
'õ jarênhmã? Kati. Djãm
kute kabên tũm japanh ne o
biknormã? Kati. Mrãmri ne
tu kabên jarênhkumrêx. Kam
ne kum mebê idjaer kwý kĩnh
rã'ã.

30 Ga me abajtem ne ga
me amim Metĩndjwýnh mar
kêt. Amim mar kêt nhym
kam arým tu kum me akaprĩn
amim me apytà. Mebê idjaer
ne me amim mar kêt nhym
kam arým mebê amijo akêx
ne arým tu kum me akaprĩn
amim me apytà.

31 Nã, mebê idjaerdjwý ne
me kute jakam amim mar
kêt. Dja me amim mar kêt

nhym Metĩndjwýnh kum me
akaprĩ kôt ajte kum me kaprĩ.

32 Nãm mebê idjaermẽ
me bajtemmẽ arým axikôt
amakkre kêt. Amrêbê: ne
me Metĩndjwýnh kabênkôt
amakkre kêt ne ta te amak
mexmã. Mýj kadjy ne
me amakkre kêt? Bir,
Metĩndjwýnh kum me kunĩ
kaprĩ kadjy ne me amakkre
kêt.

Metĩndjwýnh rax'ã ujarênh.

Ep 3.20; Kor 1.16

33 E kum, Metĩndjwýnh ne
kute mýjja mar me:xkumrêx.
Kute amim me'ã karõ mar
me:xkumrêx. Kute me
mar mexo me barer me:x
ne. Mýj me'õ ne kute kum
kator ne kute mar? Djãm
me'õ amak mexo 'ýr bõx?
Ari:kati. Umaro memã kre
ra:x ne me'õ umaro 'ýr bõx
kêtkumrêx. Kute me kunĩ ba
me:xkumrêx. Mýj me'õ ne
kute urak? Ari:kati.

34 Me bakukãmãre ne
me amrêbê: Metĩndjwýnh
djumar'ã ajarênh memã kum,
"Bênjadjwýr djwýnh kute
apýnh mýjja marja
djãm arým ne me'õ
kute mar? Djãm arým
ne me'õ kumrêx kum
mýjja'ã karõ nhym
arým kôt kute mar?
Ari:kati."

35 "Nàr djãm Metĩndjwýnh we
me'õmã kum,
'Ga ne ga akumrêx imã angã.
Dja ba kam amã o pãnh
ne', ane? Ari:kati."

Nãm ã me bakukãmãre
Metĩndjwýnh djumar'ã
ujarênho ane.

36 Ta ne kumrêx amim mýjja
kunĩ'ã karõ nhym kôt mýjja

kunĩ apôx. Ta ne mỳjja kunĩ nhipêx nhym apôx. Amikadjy ne ipêx ne. Gê me kunĩ 'ã kum rax jarênh rã'ã: rã'ã ne. Mrãmri ne ba ar amã arênhkumrêx.

12

Me kute Metĩndjwỳnhmã aminhõr'ã memã karõ.

Kor 1.10; Tex k 4.1; Ped k 2.11

¹ Akmere, àpnhĩre ar, Metĩndjwỳnh kum gwaj bakaprĩ:kumrêx. Kum ar akaprĩ:kam dja gar kum amingã. Ga, Jeju kute Metĩndjwỳnhmã aminhõrja pumũ. Nãm kum amingãn pĩte'y'ã wajêt ne arỳm ty. Ar gadjwỳ dja gar kudjwa kum amingã. Djãm me kute abĩn ne kute kum anhõrmã? Kati. Ar ga dja gar atĩn ne prĩne kum amijã ma gê ar akam kĩnh ne ar ajo aminhõn ar ajo ba. ã kum aminhõro anen kam arỳm katãt Metĩndjwỳnh kabên markumrêx ne kôt amijo abakumrêx. Ja ne mexkumrêx.

² Djãm me kum Metĩndjwỳnh kĩnh kêtja kute ar ajo amipyràk ne amikukràdjã punu kôt kute ar ajo bamã? Kati. Kwãrĩk wãnh mekôt amijo aba kêt. Dja gar mebê adjumar djã nyn atemã akabên nybit ma. Mỳj kadjy? Bir, Metĩndjwỳnh ne arỳm ar ajã kabên mex jarê. Nãm amim ar ajã karõn kabên mex jarê. Dja gar atemã akabên nybit man arỳm amijã Metĩndjwỳnh kabên mexja ma. Ne kam kabên mex kôt ar amijo aban prĩne

kum amex. Kum amex nhym arỳm akam kĩnhkumrêx. Ja kadjy dja gar mebê atemã adjumar djã nyn atemã akabên nybit ma.

³ Ba ar akunĩmã ikabên jarê. Djãm amikukwakam ne ba ar amã arê? Kati. Metĩndjwỳnh ta ne tu kum ikaprĩn arỳm imã ikabên'ã karõ. Kôt ne ba ar amã ikabên jarê. Ar anhĩ pỳnhkôt ar amã arê. Ar gadjwỳ ne Metĩndjwỳnh arỳm ar amã adjapênh djã'ã karõ. Ar aje adjapênh djã markam dja gar mã amim Metĩndjwỳnh rax ma. Kwãrĩk wãnh arĩk amim, "Be, iraxkumrêx", anhỳr kêt. Dja gar katãt amim,

—Be, nã bãm tu amim Metĩndjwỳnh markumrêx nhym arỳm imã idjapênh djã ja'ã karõ ba kabênkôt maro iba, ane. Djã gãm me ã amimaro ane.

⁴ Ga, gwaj banhĩ pỳnhja pumũ. Gwaj banhĩ pỳnhkôt badjapênh djã krãptĩ. Gwaj baparkam bamrãnh djã. Gwaj banhikrao baje mỳjja kupênh djã. Ne gwaj bakrãkam banhõ mỳjja mar djã. Ne gwaj banokam baje mỳjja pumũnh djã. Ne gwaj bajamakkrekam baje mỳjja mar ne kupênh djã. Gwaj banhĩkam badjapênh djã krãptĩ.

⁵ Ga, Kritudjwỳ. Te gwaj bakrãptĩ gwaj baje amim Kritu markam baje kumê banhĩ pydji pyràk. Djãm gwaj bamã aben jabê kêtã? Djãm gwaj apỳnh ar babamã? Kati.

Gwaj banhĩ p̃yñhkôt abeno banhõbikwa.

⁶ Metĩndjw̃yñh tu kum gwaj bakaprĩkam gwaj abeno banhõbikwan banhĩ p̃yñhkôt ap̃yñh badjapênh djà. Metĩndjw̃yñh ta ne gwaj bamã badjapênh djà'ã karõ gwaj maro baba. Gwaj banhĩ p̃yñhkôt ap̃yñh Metĩndjw̃yñhmã badjapênh djàn kum badjapênh ar baba.

Godja me'õ Metĩndjw̃yñh kukwakam kabên jarênhja mar jabej gê kute amim Metĩndjw̃yñh mar kô:t memã arê.

⁷ Nâr, godja me'õ me kadjy m̃yja 'õ kupênh mar jabej gê me kadjy kupê. Nâr, godja me'õ memã Metĩndjw̃yñh kukràdjà jarênh mar jabej gê arê.

⁸ Nâr, godja me'õ kute 'ã memã karõ mar jabej. Me kute amim Jeju mar rerekre jamã 'ã karõ mar jabej. Me kute amim mar t̃yx'ã memã karõ mar jabej. Gê memã 'ã karõ ba gê me amim mar t̃yx. Nâr, godja me'õ memã m̃yja nhõr jabej gê õdjàn ne memã kungã. Nâr, godja me'õ kute meo ba mar jabej gê meo ba 'ãno djan 'ã ukanga kêt. Nâr, godja me'õ kum me kaprĩ mar jabej. Djãm nokre kaprĩn kum me kaprĩmã? Kati. Dja nokre k̃nh ne kum me kaprĩ.

Me kum me abê'ã memã karõ.

Dju r 13.34; Xim k 1.5; Idja 13.1

⁹ Dja gar amã me abê. Kwãrĩk wãnh amijo ajêx kêt.

Dja gar mrãmri amã me abê katàtkumrêx.

Godja me abenkam axwe nâr amijo axweo ba, ar ga dja gar amã axwe k̃nh kêt:kumrêx. Nâr, godja me abenkam mex nâr amijo ba mex ar ga dja gar amã mex k̃nh ne 'ã angrà: ne.

¹⁰ Kute ar amã akamy jabê pyræk ne abenmã aprĩ:ren amã aben jabê.

Kwãrĩk wãnh gar me'ã amim,

—Gê me kumrêx imã imex jarê. Ba kam amipãnh ã memã mex jarêho ane, anh̃ỹr kêt. Ar ga akumrêx dja gar memã wan tu memã mex jarêho aba. Memã mex jarêho aban kãmã memã rax kamêho aba.

¹¹ Metĩndjw̃yñh kadjy m̃yja'õo aba'ã ar adjukanga kêt ne at̃yx. Dja gar Karõ man kôt amã Metĩndjw̃yñh jabê:n arek kadjy m̃yjjao aba.

¹² Dja gar amiw̃ỹr Metĩndjw̃yñh nhõ m̃yja mexja kamnh̃xkumrêx. Aje amiw̃ỹr kamnh̃xkôt ak̃nhkumrêx.

Dja te ap̃yñh ar akaprĩ djari ar ajo ba arek amim Jeju mar t̃yx rã'ãn 'ã adjukanga kêt. 'Ã adjukanga kêt ne Metĩndjw̃yñhmã amijo adjà'w̃ỹr rã'ã ne.

¹³ Godja Jeju nhõ me ja õ m̃yja kêt jabej ar amã me

kaprîn amikutã memã
mÿjja kwÿ ngã.

Gê me ar awÿr wangjê gar
meo djuw mex. Ja dja
gar amã kÿnh.

14 Godja me'õ ar ajo
bikênh jabej gar
Metïndjwÿnhmã o a'uw
ne kum,

—Dja ga o djuw mex, ane. ã
kadjy kum ane. Kwãrîk
wãnh kum,

—Dja ga ijo angyrk ne o ajkê,
anhÿr kêt.

15 Godja me'õ kÿnh jabej ar
gadjwÿ kôt akÿnh.

Godja me'õ muw ar gadjwÿ
kôt akaprîn muw.

16 Dja gar axikôt akabên man
axikôt arê.

Kwãrîk wãnh amijo araxmã
amijo adjãmra kêt. Ar
amã me kajgo kÿnh ne
ro'ã ar aba.

Kwãrîk wãnh amim,

—Ba ne ba ijamak mex'ã ipy-
dji, anhÿr kêt.

17 Godja me'õ ar ajo ajkê
kwãrîk wãnh amipãnh
o abikênh kêt.

Dja gar akabên katàt ne katàt
amijo aba gê me amim
ajã,

—Be, mrãmri, tãmwã ne katàt
kute amijo bakumrêx,
ane.

18 Ar ga dja gar me kunimê
abenmã akabên
mexkumrêx jarê ne 'ã
adjukanga kêt. Nàr gar
te me'õmã akabên mex
jarê nhym tu ar ajapa.
Kwãrîk wãnh rã'ã.

19 Akmere, àpnhÿre ar, imã
ar akÿnhkam ne ba
ar amã ikabên jarê.
Kwãrîk wãnh amipãnh

kêt. Dja gar Bënjadwÿr
djwÿnhkam ama gê ta
ar ajo ngyrk.

Metïndjwÿnh ne amrêbê:
me bakukãmãremã kum,

“Ba ne ba ibê memã o pãnh
djwÿnh. Ba dja ba
ajo ingyryk ne o pãnh.
Kwãrîk wãnh amipãnh
kêt.”

Nãm ã Bënjadwÿr djwÿnh
memã ane. Kam dja gar kam
ama.

²⁰ Nhym kam ajte memã
kum,

“Kam godja akurê djwÿnh
kum prãm jabej ga
kum mÿjja ngã gê
kukrê. Godja kum kôr
jabej ga kum ngô ru gê
o ikô.

Dja ga ane nhym ta arÿm ami-
man amim ngyrk jabej
ne ajo ôbikwa jabej.”

Nãm Bënjadwÿr djwÿnh ã
me bakukãmãremã ane. Kam
kwãrîk wãnh amipãnh kêt.

²¹ Me kute ar ajo bikênhkam
djãm mekôt ajaxwemã?
Kwãrîk wãnh mekôt ajaxwe
kêt. Ar ga dja gar adjukaprïo
meo djuw mex.

13

*Me kute me bënjadwÿr
kabên kôt amijo ba'ã memã
karô.*

Xit 3.1; Ped k 2.13

¹ Pykakam me bënjadwÿr
rÿnh me kute katàt amijo
ba'ã kute memã karôkam
dja gar me kabên mar tÿx
ne kôt ar amijo aba. Nhÿnh
ne bënjadwÿr'õ Metïndjwÿnh
kute ar kêt. Nãm me
bënjadwÿr kunÿ pumjuw.

² Gêdja me'õ kum õ bēnjadjwÿr kurê jabej. Djām õ bēnjadjwÿr kajgo ne kum kurê? Kati. Kajgo kêt. Metîndjwÿnh ne 'ã bēnjadjwÿr mē. Me kum kurê dja Metîndjwÿnh arÿm memã axwe pãnh jarē.

³ Djām me mexkam kum krākamngôn̄h nhõ bēnjadjwÿr puma? Kati. Me axwekambit kum uma. Ar amã uma kêt kadjy mÿj dja gar nē? Bir, dja gar amextiren ar aba nhym arÿm ar amã mextire jarē.

⁴ Mÿj kadjy dja gar kabēn ma? Bir, ar amextiren ar aba kadjy ne me ar amã krī. Metîndjwÿnh ne ar akadjy me'ã õ àpēnh rē nhym me ar amã krī. Nhym be, godja gar ajaxwe jabej on atīn prām. Djām kute amijã kàxdjwa kajgo nhõrn kute o ba kajgo? Kati. Metîndjwÿnh ne me àpēnh'ã me kurē kute kukwakam àpēnhmã, me badjumar mex kadjy àpēnhmã. Kam dja me'õ axwe nhym arÿm kam ngryk nhym arÿm tokry. Kadjy ne me bēnjadjwÿr nhõ kàxdjwa kajgo.

⁵ Kam dja gar tu me kabēn ma. Djām ar amã umakambit? Djām kambit dja gar kabēn ma? Kati. Ar ga ne gar aje anhõkre kadjwÿnhbē 'ã amim,

—Pykakam anhõ bēnjadjwÿr kabēn ma, anhÿro aba. Ar akabēnja kôt dja gar me bēnjadjwÿr kabēn ma.

⁶ Kam dja gar ajte amikutã me bēnjadjwÿrmã ar anhõ pi'òk kaprī kwÿ ngã. Me kute ar amã ìpõxu'ã karõ kôt

memã kwÿ ngã. Mÿkam? Bir, me mã ar akadjy bēnjadjwÿrkam àpēnhkam. Metîndjwÿnh ne me'ã õ àpēnh djwÿnh rē. Gora ar memã angã.

⁷ Me kute 'ã ar amã karõ kôt ar anhõ bēnjadjwÿrmã angã. Ar aje adjàpēnh pãnh pi'òk kaprī jamÿnhja ar aje kum kwÿ nhõrmã. Aje me kabēnkôt amikutã kwÿ ngriren 'yr ne aje kum õrmã. Kwārīk wãnh kubê nē kêt. Ar kum angã. Nār, gar pi'òk kaprī pãnh me'õbē nèkrēx jamÿ. Nhym me ar amã,

—Ar aje nèkrēx jamÿnh pãnh'ã akreja kôt dja gar pi'òk kaprī kwÿ ngã. Amikutã me bēnjadjwÿrmã kwÿ ngã, ane. Kwārīk wãnh kubê nē kêt. Ar kum angã. Nār, dja me ar amã,

—Dja gar amã me bēnjadjwÿr puma, ane. Tu ar amã uma. Nār, dja me ar amã,

—Dja gar kàjmã me bēnjadjwÿrmã rax kamē, ane. Tu kàjmã kum rax kamē.

Akubyn bõxkam amakbē me kum aben jabê'ã memã karõ.

Mat 22.39; Dju r 15.12; Ped k 1.22

⁸ Ar aje amikutã memã anhõ mÿjja'õ nhõrmã kwārīk wãnh mebê nē kêt. Ar amã me abēmãdjwÿ kwārīk wãnh mebê aminê kêt. Dja gar mrãmri amã me abêkumrēx ne arÿm aje Metîndjwÿnh kukràdjà marn kôt amijo aba mexkumrēx. Me kute katàt amijo ba'ã kute memã

karökôt kukràdjà kôt gar arým amijo aba mexkumrêx.

⁹ Me bakukâmâre ne Metîndjwýnh kukwakam memã kabên kukràdjà jarên memã kum,

“Kwãrik wãnh mebê prô nâr mjêno adjâkînh kêt.

Kwãrik wãnh me'õnh bîn kêt.
Kwãrik wãnh adjâkînh kêt.

Kwãrik wãnh me'ã ajêx kêt.

Kwãrik wãnh me amã me'õ nhõ mýjja puro kînh ne 'ã amim karõ kêt.”

Nãm ã memã anen kam ajte memã kum,

“Me amã amibu'ã me ja jabê. Kute mrãmri ne ga me amã amijabêja pyrâk dja ga me ã amã amibu'ã me ja jabêo ane.”

Nãm ã memã ane. Ja dja gar aman ar amã me abê. Ar amã me abêkam ne gar tu Metîndjwýnh kukràdjà kôt amijo aba mex. Me kute katàt amijo ba'ã kute memã karökôt kukràdjà kunîkôt gar tu amijo aba mex. Kukràdjà 'õ ne 'ã kâtâm kêt. Ar amã me abêkam gar aje kukràdjà kunî marn kôt amijo aba mexkumrêx.

¹⁰ Nym bê ne me kum me abêkam kute meo bikênh. Kati. Dja gar mã amã me abêjabit man arým urokam Metîndjwýnh kabên kukràdjà kunîkôt amijo aba mexkumrêx.

¹¹ Kam, ba ajte ar amã arê. Arým 'yr. Mýkam ne gar ate akrã? Ar aje mrãmri ne me

õto nôr pyrâk. On ar ano tÿx. Gwaj baje tu amim Kritu kamnhîxkumrêxmo kraxkam akubyn bõxja kute onîj pyrâk. Nym be, kati. Gwaj bawÿr bõx ne kute amim gwaj bapytâr nhõ akatija arým 'yr.

¹² Arým akamàt kêt 'yr. Me axwe kumexkam kute pykakam akamàt pyrâk. A'u ne gwaj bajo rãm ne ja. Dja Kritu bõx nym arým me mexkumrêx. Me mexkumrêxkam dja kute pykakam a'u pyrâk. Kam gwaj on wãnh badjapênh punu kute akamàt kô tyk pyrâk ja kanga. Kute mrãmri ne me krâkamngõnh kute amipytâr kadjy õ kãxo kubêkã jangjênh pyrâk. Gwaj Kritu kukwakam batÿx ne katàt ar amijo baba. Kritu kute gwaj bajaxwebê bamã tÿx jadjàr. Dja gwaj bamã tÿx jadjà gwaj arým katàt ar amijo baba. Kukwakam katàt ar amijo baba ne arým baje mrãmri ne me kute a'ukam mrãnh pyrâk.

¹³ Gwaj memã katàt ar amijo baba kute a'uri me katàt ba pyrâk. Djãm mekôt ar abixaêr punumã? Djãm kadjwati kangôkam* ar abibãnhmã? Djãm mekôt aprõ kupa'ã, amjên kupa'ã akurê abamã? Djãm mekôt ar abixaêr tÿ:x ne tu apunu raxmã? Djãm ar aje abenmã akabên punu abamã? Djãm ar aje aben nhõ mýjja puro'ã angrykmã? Kati. Kwãrik wãnh.

* **13:13** Mýjja me kute o kôm ne kôt bibãnh kunîja, kadjwati kangômê uba kangômê, mýjja kangô kunî ne me kum kadjwati kangô jarê.

¹⁴ Bēnjadjwÿr djwÿnhbê Jeju Kritu mextire kôt dja gar amextiren ar aba. Ar amex ja dja gar ama. Kwârîk wānh ar aje amidjwÿnhbito kînh kadjy ar ajaxwe aba kêt.

14

Me kute Jeju mar rerekreja'ã memã ujarēh.

Mat 7.1; Rô 2.1; Xij 4.11

¹ Me kwÿ kute amim Jeju mar rerekreja dja gar o anhōbikwa. Kwârîk wānh mÿjja'ō mÿr jabej ar amã kurê kêt ne 'ã amim, "Axwe", anhÿr kêt.

² Me kute ar amã,

—Dja gar âm mry pumũ, anhÿro ba. Ga kam aje amim Jeju mar tÿxkam amim,

—Kati. Ba dja ba mÿjja kunĩ kuro iban kam Metĩndjwÿnhmã imex rã'ã, anhÿro aba. Nym me kwÿ kute amim Jeju mar rerekren kum mry pyman djwÿbit kuro ba.

³ Kwârîk wānh ar amã kurê kêt. Ar aje mÿjja kunĩ kuro abakam kwârîk wānh ar amã me'ō kute djwÿbit kurja kurê kêt. Nàr ar akwÿ aje djwÿbit kurja kwârîk wānh me kute mÿjja kunĩ kur'ã akabēn kêt ne amim, "Me axwe", anhÿr kêt. Mÿkam? Bir, Metĩndjwÿnh ta kute arÿm o krakam. Kwârîk wānh mÿjja kur mÿr jabej ar amã aben kurê kêt.

⁴ Me axwekam djām ar ga dja gar memã axwe pānh jarē? Kati. Metĩndjwÿnh dja memã axwe pānh jarē. Nàr, me mexkam djām ar

ga dja gar memã kînh djà ngã? Kati. Metĩndjwÿnh dja memã kînh djà ngã. Djām ar ga ne gar meo aba? Kati. Metĩndjwÿnh ne meo ban me axwebê memã tÿx jangjēho ba. Kam kwârîk wānh ar amã kurê kêt.

⁵ Amrêbê me bakukāmāre ne me kute apÿnh akati maro ba. Nym ajbir jakam dja me kute amim Jeju mar kwÿ amim, "Akati punu ne ja", anhÿro ba. Nym ajtekam me kwÿ kute amim Jeju mar kute akati mar kêt ne amim,

—Kati. Akati kunĩ ne mex ne 'ō kute aben japanh kêt, anhÿro ba. Gê kam me kunĩ ta ï pÿnhkôt prīne akatio amiman ta akati ma nàr ta mar kêt. Kwârîk wānh akati'ō mÿr jabej ar amã aben kurê kêt.

⁶ Me'ō kute akati marja ta kute Bēnjadjwÿr djwÿnh markam kute akati mar. Nàr, me'ō kute akati mar kêtja ta kute Bēnjadjwÿr djwÿnh markam kute akati mar kêt. Ajte me'ō kute mÿjja kunĩ kurja ta kute Bēnjadjwÿr djwÿnh markam kute kur. Ga, ta kute 'ã Metĩndjwÿnhmã amikînh jarēnhkam kute kurja pumũ. Nàr, me'ō kute djwÿbit kurja ta kute Bēnjadjwÿr djwÿnh markam kute djwÿbit kurja pumũ. Ga, kute djwÿbit kurkam kute 'ã Metĩndjwÿnhmã amikînh jarēnh ne kute kurja pumũ.

⁷ Gwaj baje amim Jeju mar kunĩ djām gwaj baje amidjwÿnhbit maro babamã? Kati. Dja gwaj Metĩndjwÿnh maro baban ajte gwaj babu'ã me ar baja maro baba. Gwaj

batĩnri dja gwaj Metĩndjwỳnh maro baba nàr gwaj tyn Metĩndjwỳnh ma.

⁸ Bēnjadjwỳr djwỳnh ne gwaj baje markumrēx. Dja gwaj batĩn ne ar babari Bēnjadjwỳr djwỳnh maro baba. Ne tyn Bēnjadjwỳr djwỳnh ma. Kam dja gwaj batĩn ne ar baba jabej nàr batyk jabej. Kwārĩk wānh rā'ā. Bēnjadjwỳr djwỳnh ne gwaj baje mar nhym arỳm gwaj bajo kra.

⁹ Mỳj kadjy ne Kritu tyn akubyn tĩn ne? Bir, kute me tykmē me tĩn kunĩmā Bēnjadjwỳr djwỳnh ne meo ba kadjy. Ja kadjy ne tyn akubyn tĩn ne.

¹⁰ Ga kam ar aje Jeju kukwakam me'ōo ar akamyja mỳkam dja gar mỳjja'ō mỳr jabej ar akamymā axwe jarēn ar amā kurēo aba? Djām ar abē memā axwe pānh jarēnh djwỳnh got? Kati. Dja gwaj bakunĩ Kritu kabem dja nhym ta arỳm gwaj bamā bajaxwe pānh jarēho nhỹ. Kwārĩk wānh ga akamymā axwe jarēnh kēt.

¹¹ Amrēbē me bakukāmāre kute 'ā pi'ōk no'ōk kōt dja gwaj kabem djan amikōt kum amijarē. Nām memā kum,

“Bēnjadjwỳr djwỳnh ne memā arēn memā kum,

‘Itĩn ne ar iba. Djām itĩn ne ar iba kēt ne ba ikabēn kajgo? Itĩn ne ar ibakumrēx ne ba me amā ikabēn ne. Me kunĩ dja me ikabem

kōnkrāo nhỹn kunĩ amikōt imā amijarē.’

Nām ā Bēnjadjwỳr djwỳnh ane.”

Nām me bakukāmāre ā memā anen arỳm 'ā pi'ōk no'ōk ne.

¹² Ga, pi'ōk no'ōkja kōt gwaj banhĩ pỳnh kōt gwaj baje Metĩndjwỳnhmā amikōt amijarēnhmāja pumũ.

¹³ Dja gar aje meo akamy kwỳja ma. Me kwỳ kute amim Jeju mar rerekreja ma. Kwārĩk wānh mỳjja'ō mỳr jabej ar amā kurē kēt. Dja gar atemā amijo tēn ar akamy'ā amim,

—Ba on Metĩndjwỳnhmā amijangri tỳx. Ikamy ne ipumũho ba. Nok ba ren tu ikamy nokrekam mỳjjaio iban ren Metĩndjwỳnhbē ikamyo akēx. Ba on amijangri tỳx. Ba ren kubē o akēx ne ren kam ije mrāmri ne mỳjja kute me par tok nhym me rōrōk pyrāk, ane. Dja gar ā amim anen ā ar akamy maro ane.

¹⁴ Nhym me kute mỳjja kur-djwỳ. Djām me kute mỳjja'ō krēn arỳm Metĩndjwỳnhmā axwe? Arkati. Ja ne ba ije Bēnjadjwỳr djwỳnh Jeju kabēnkōt markumrēx. Nhym be, dja ar akamy kwỳ mỳjja 'ō'ā amim,

—Dja ba kukrēn Metĩndjwỳnhmā ijaxwe, anhỹro ba. Be, akamy jamā ne mrāmri mỳjja punu.

¹⁵ Ga kam tu akamy nokrekam mỳjja ja krē nhym kōt arỳm akam kaprĩre ne. Godja ajā amim,

—Nām mỳjja punure krēn arỳm Metĩndjwỳnhbē amijo ajkē, ane. Godja ā akamy

anen arÿm kaprî:re ne. Djâm amã akamy kînhkam ne ga tu nokrekam mÿjja krê? Kati. Aje amidjwÿnhbit mar. Kritu kum akamy kînh ne kam kadjy ty. Gadjwÿ ga ren amã kînh ne ren nokrekam mÿjja krên kêt. Nhym be, kati. Ga amidjwÿnhbit man amã akamy kînh kêt ne tu nokrekam mÿjja krên arÿm akamyo ajkê. Kwârîk wãnh o anhÿr kêt.

¹⁶ Dja ga te mÿjja 'õ'ã amim, –Kati. Imã ne mexkumrêx, ane. Nhym me kute ajã, “Axwe”, anhÿr prãm kwârîk wãnh nõ. Dja ga ãm mÿjja pumũ gê me ajã anhÿr kêt.

¹⁷ Metîndjwÿnh kute gwaj bajo bakam djã ne gwaj baje mÿjja kuro babaja mar tÿx? Nâr, djâm gwaj baje mÿjjao bakôm mar tÿx? Kati. Gwaj baje mar kajgo. Nhym be, kute gwaj bajo bakam gwaj baje bajaxwe kêt kadjy amimar. Gwaj badjumar mex kadjy baje amimar. Gwaj bakînh kadjy baje amimar. Gwaj baje Metîndjwÿnh Karõ maro babakam ne gwaj bakînh kadjy baje amimar. Metîndjwÿnh kute gwaj bajo bakam mÿjja mex ja kadjy gwaj baje amimar tÿxkumrêx.

¹⁸ Mÿkam? Bir, me mÿjja mex jao ba ne me Kritumã àpênhõ ba ne arÿm kàjkwakam Metîndjwÿnhõ kînh nhym pykakam me ar badjwÿ kum me kînh.

¹⁹ Gwaj abenmã bakabên mex ne badjumar mex kadjy amima. Gwaj abenmã Jeju'ã ajarên arÿm mar mexo amũ

aben kamê. Ja kadjy dja gwaj amima.

²⁰ Djâm ar aje me'õo akamyja mar kêt ne ar aje adjakurbit mar ne o ar aje Metîndjwÿnh bê o akêxmã? Akamybê Metîndjwÿnh nhõ àpênh. Kwârîk wãnh kubê o akêx kêt. Mrãmri ne me kute mÿjja kunî kurkam Metîndjwÿnhmã mex.

Nhym be, godja gar akamy mar kêt ne amidjwÿnhbit man arÿm tu nokrekam mÿjja'õ krê ne kam arÿm o Metîndjwÿnh bê o akêx. Aje kubê o akêxkam arÿm ajaxwe.

²¹ Djâm aje tu mÿjjao aba ne aje tu mry'õ kuro abamã? Nâr djâm ar aje tu uba kangõo akõmo abamã? Nâr djâm ar aje apÿnh mÿjja 'õdjwÿo abamã? Nâr djâm ar aje mÿjjao abakõt ar amã Metîndjwÿnh bê akamyo akêx pyma kêt? Aje o abakõt aje o kubê o akêx pymakam kwârîk wãnh o aba kêt. Dja gar akamy man kwârîk wãnh o aba kêt. Nâr djâm ar aje mÿjja 'õo abakõt ar aje akamymã kaprî jadjâr jabej nâr ar aje akamymã Metîndjwÿnh mar rerekre jadjâr jabej? Kwârîk wãnh o aba kêt. Dja gar akamy ma. Kwârîk wãnh o aba kêt.

²² Apÿnh mÿjja'ã ne gar amim,

–Ije amim Metîndjwÿnh markam ne mÿjja ja ajmã kute kêt. Ba ren o iba ne ren ijaxwe kêt, anhÿr jabej. Amimãbit dja gar arê gê Metîndjwÿnhbit ama. Nok gar ren ar akamy mar kêt ne

ren tu mỳjjao abao anen ren amim angryk ne ren amim,

—Mỳkam ne ba o iban Metĩndjwỳnh bê ikamyo akẽx? ane. Nhyim be ar aje amikam ajaxwe'õ mar kêt kam dja gar adjumar mextire.

²³ Godja me'õ kute mỳjja'õ krẽnmã amim,

—Kon. Dja ba kukrẽn arỳm ijaxwe jabej, anen atekam tu krẽn jabej. Djori kam mex? Kati. Arỳm axwe. Mỳkam? Bir, kute Metĩndjwỳnh mar kêt ne tu krẽnkam. Me kute mỳjjao ba kunĩkõt dja me kumrẽx o Metĩndjwỳnh ma. Ne kam arỳm o ba. Godja me Metĩndjwỳnh mar kêt ne tu mỳjjao ba jabej arỳm axwe.

15

Me kute Jeju mar rerekreja'ã memã ujarẽnh rã'ã.

Mak 10.45; Kõ k 10.24; Pir 2.4

¹ Kam, gwaj baje amim Jeju mar tỳx jabej ne gwaj ren me kute amim mar rerekre jamã baprĩre. Djãm gwaj baje amidjwỳnhbito bakĩho babamã? Kati. Gwaj meo kĩnh.

² Gwaj bakunĩ banhĩ pỳnhkõt amibu'ã meo kĩnh. Mỳj kadjy? Bir, me mexmã. Me kute Jeju mar mexo kute amũ amikamẽnh ne mar raxmã.

³ Ga, Kritudjwỳ kute amidjwỳnh kĩnh kêtja pumũ. Kute amidjwỳnh kĩnh kêt kõt ne me bakukãmãre Kritu kabẽn jarẽ. Nãm Kritu Bãmmã kum, “Me kum akurẽ kõt ne me kum ikurẽ.”

Nãm ã Kritu Bãmmã ane nhyim me bakukãmãre memã arẽ nhyim me arỳm 'ã pi'õk no'õk ne. Nhyim kam tũ:mrãm me bakamingrãnyrekam Kritu katon ar ba nhyim me arỳm kum kurẽ. Kum kurẽ nhyim arỳm amidjwỳnh kĩnh kêt. Gwaj badjwỳ kwãrik wãnh amidjwỳnhbito kĩnh kêt.

⁴ Metĩndjwỳnh ne mã me bakukãmãre djuw mexo ba nhyim me mã me'ã ajarẽn mã me'ã pi'õk no'õko ba. Mỳj kadjy? Bir, dja gwaj pi'õk jarẽn mã amijã kabẽn kunĩ maro baba. Ja kadjy ne me 'ã pi'õk no'õk ne. Dja gwaj amijã kabẽn kunĩ man arỳm tu amim Jeju mar tỳx ne. Nhyim kam te apỳnh gwaj bakaprĩ djari gwaj bajo ba gwaj tu amim Jeju mar tỳx rã'ãn 'ã badjukanga kêt. Ne kam mã amijã kabẽn kunĩ man te bakaprĩn akubyn bakĩnh ne. Bakĩnh ne arỳm amiwỳr kamnhĩx tỳx. Ja kadjy ne me me bakukãmãre'ã ajarẽn me'ã pi'õk no'õk ne.

⁵ Metĩndjwỳnh ne kute amijamãr 'iry ne kute memã tỳx jangjẽnh nhyim me kute amim mar tỳx ne kĩnh. Nã bãm mã kum ar ajo a'uw gẽ ar amã akabẽn mextire jadjã. Ar aje Jeju Kritu kõt ar amijo abakam gẽ ar amã akabẽn mextire jadjã gar axikõt abenmã akabẽn mextire jarẽ.

⁶ Ne kam axikõt anhõkre kadjwỳnhbê Metĩndjwỳnh ra:x ne uma:ja man arỳm me kunĩmã arẽho amirĩt ne. Ja kadjy ne ba ã Metĩndjwỳnhmã ar ajo

idjà'wýro ane. Metĩndjwýnhbê ne Bēnjadjwýr djwýnhbê Jeju Kritu Bām.

Metĩndjwýnh kum me bajtemdjwý kĩnh.

Kar 10.34; Rô 9.24; Gar 3.28; Ep 2.16

⁷ Kam dja gar abeno anhōbikwa kute Kritu gwaj bajo ōbikwa pyrāk. Ar aje memā Metĩndjwýnh raxo amirīt kadjy ar abeno anhōbikwa.

⁸ Ba kam ajte ar amā arē gar ama. Kàjkwakam Metĩndjwýnh ne amrēbē mebē idjaer kukāmāremā mýjja jarē. Me my kà rēnhjamā arē. Nām memā apýnh mýjja jarēnh māmđji. Nhyam kam kôt Jeju Kritu nā kurūm katon ar ba. Me bakamin-grānyrekam ar ba. Ar ba:n arým mebē idjaermā àpēnh ar ba. Metĩndjwýnh kute me bakukāmāremā apýnh mýjja jarēnh kôt ne memā àpēnh ar ban mýjja nhipêxo ba. Nhyam me arým omūn amim,

—Mrāmri ne Metĩndjwýnh kabēnkumrēx. Ga, Jeju arým kôt memā àpēnh ar baja pumū. Metĩndjwýnh kute me bakukāmāremā arēnh kôt àpēnh ar baja pumū. Nām me Jeju pumūn arým ā amim ane.

⁹ Jeju memā mýjja pumūnh kêt nhipêxo ba:, me punuo mexo ba: nhyam me bajtemdjwý arým omū. Me kute Metĩndjwýnh raxmā kator ne abenmā kum,

—Djām Metĩndjwýnh ukapří ngri got? Mrāmri ne ukapří:kumrēx, anhýr kadjy. Ja kadjy ne me bajtemdjwý

arým mýjja pumūnh kêt kwý pumū:. Djām mebē idjaerbit ne me kute Metĩndjwýnh raxmā katorn kum rax jarēnhmā? Kati. Me bajtemdjwý ne me kute raxmā katorn kum rax jarēnhmā. Me bakukāmāre ne amrēbē: ja jarē. Me bajtem kute Metĩndjwýnhmā rax jarēnhja jarē. Kritu kàjkwakam Bāmmā amijarēn kum,

“Me bajtem nhipōkri dja ba memā ajā idjujarēnho amirīt ne apyma'ā ngre.”

Nām ā Kritu Bāmmā me bajtem jarēnho ane nhyam me arým 'ā pi'ōk no'ōk ne.

¹⁰ Nhyam kam me bakukāmāre 'ōdjwý me bajtemmā kum, “Me abajtem, me on ō me wýnh kôt akĩnhkumrēx.”

Nām ā memā ane nhyam me arým 'ā pi'ōk no'ōk ne.

¹¹ Nhyam kam me bakukāmāre 'ōdjwý me bajtemmā kum, “Me abajtem kunī dja ga me Bēnjadjwýr djwýnhmā mextire jarē.

Apýnh me aba djā kunīkôt ar abaja kum mextire jarē.”

Nām ā me bajtemmā ane nhyam me ajte 'ā pi'ōk no'ōk ne.

¹² Nhyam kam Idjaijdjwý me bakukāmāremā me ajarē. Nām Kritu'ā arē nhingrôt jakren memā kum,

“Dja me bakukāmāre Djexe tāmđjwý'ō kato. Tū:mrām me kamin-grānyrekam kato. Me kute mrāmri ne pī 'yr nhyam tūmrām ajte

arêkam ingrân abatàn
pyràk.

Dja ã tàmdjwỳ'õ katorn ar
bao anen arỳm kubê
Bênjadjwỳrbê kumkati.
Ne kam arỳm apỳnh
me ba djari meo ba.
NhyM kam me ba-
jtem arỳm tu amim
kamnhĩxkumrêx."

Nãm ã Idjaij me bakukãmãremã
ane. Me bakukãmãreja
kunĩ ne me me bajtem jarê.
Metĩndjwỳnh kum me kaprĩ
nhyM me kute kum rax
jarênhmãja jarê.

¹³ Metĩndjwỳnh ne kute
memã amak bõnh nhyM me
kute amiwỳr õ mỳjja mex
kamnhĩxo ba. Gê ar amã
ajamak bõ gar tu amim
Kritu markumrêx. Ne kam
arỳm kõt ar akĩnhiti:ren ar
adjumar mexti:re. NhyM
kam Metĩndjwỳnh Karõ ar
amã atỳx jadjà gar amiwỳr
kamnhĩx tỳx ne. Ja kadjy ne
ba ã kum ar ajo idjà'wỳro ane.

*Paur kute me bajtem kadjy
àpênh'ã amijarênh.*

¹⁴ Akmere, àpnhĩre ar,
djãm ar amex kêt ne ba
ar amã ikabên? Kati. Ar
ga ne gar arỳm amextire
ne ar aje Metĩndjwỳnh mar
mexkumrêx. Ne kam
aje abenmã 'ã karõ mar
mexkumrêx. Tãm ne ba arỳm
ije markumrêx.

¹⁵ Ije ar amã pi'òk no'òkkam
ne ba itỳx ne ar amã 'ã karõ.
Te ar aje arỳm ikabên mar
jabej ba akubyn ar amã arê
gar ajte ama. Metĩndjwỳnh
ne tu kum ikaprĩn tu imã

idjàpênh djà'ã karõ ba arỳm
kabên kõt ar amã ikabên jarê.

¹⁶ Ije me bajtemmã
Metĩndjwỳnh'ã ujarênh ny
jarênhõ iba kadjy ne imã
Kritu Jejumã idjàpênh'ã
karõ. Mỳj kadjy? Bir, ije
Metĩndjwỳnhõ kĩnh kadjy. Ije
'ỳr me bajtemo akêx nhyM
me kum mexmã. Dja me tu
amim Jeju markumrêx nhyM
Metĩndjwỳnh Karõ arỳm meo
mex. Tãm dja Metĩndjwỳnhõ
kĩnhkumrêx.

¹⁷ Kritu Jeju kute imã
tỳx jadjàrkam ne ba me ba-
jtemmã Metĩndjwỳnh kabên
jarênhõ iba. Idjàpênh djà
jakam ne ba ikĩnhkumrêx
ne ar amã 'ã amijarênhõ
amirĩtkumrêx.

¹⁸ Kum idjàpênhkam ne
ba Kritu kukwakam mỳjja
pumũnh kêt kumex nhipêx.
Kritu kukwakam ije mỳjja
nhipêxbit dja ba 'ã amijarê.
Me bajtem kute kabên mar
ne kõt amijo ba kadjy ne ba
memã kabên jarê. Nã bãM
memã kabên jarênh kõt mỳjja
kwỳ nhipêx nhyM me arỳm
omũ. Omũn arỳm kabên man
kõt ar amijo ba.

¹⁹ Metĩndjwỳnh Karõ
'itỳxkõt ne ba mỳjja pumũnh
kêt kwỳ nhipêx. Ne me
punuo mex. NhyM me karõ
punuo meo ba ba me nêje me
ano nhyM me arỳm memã
ire. Nã bãM mỳjja pumũnh kêt
kwỳ nhipêx nhyM me te kute
marmã kam no tyn kume:x
ne arỳm Metĩndjwỳnh raxmã
kato. Ba kam kàj bê memã
Kritu'ã ujarênh ny jarênhõ
iba:. Djeruxarêkam arênhõ

iba:n amũ apÿnh pykakam me ba djari kunĩ kôt o iba:n o inhipôk ne. Ne arênh o iba:n arÿm pykabê Irrij'ÿr arênh o bôx.

²⁰ Ba ne ba me kute Kritu mar kêtjamã arê. Me kute memã Kritu'ã ujarênh ny jarênh kêtjamã ne ba ije kâj bê memã arênh prã:mkmurêx. Me'ô kumrêx kute memã 'ã ujarênh ny jarênh nhym me arÿm kute mar. Me jamã ne ije arênh prãm ngrire. Me ujarênh nhiby ije ajte memã arênh prãm ngrire. Amũ me kute mar kêt jamãbit ije kâj bê memã arênh prãmkmurêx. Ga, me'ô arÿm kute kikre nhipêxmo kraxja pumũ. Nhym kam me'ôdjwÿ arÿm 'ÿr bôx ne omũ. Omũn ajte iby ipêx prãm kêt. Badjwÿ ije me arÿm kute mar jamã ajte arênh prãm ngrire. Me kute mar kêt jamãbit ne ije arênh prãmkmurêx.

²¹ Ije me amã ja jarênh kôt ne me amrêbê: me bakukãmãremã arênh memã kum,

“Me kute memã 'ã ujarênh kêt jamã dja me memã 'ã ajarê nhym me arÿm kuma.

Me kute mar kêt ja dja me arÿm kraxkôt prïne amijã kuma.”

Nãm me ã me bakukãmãremã ane nhym me arÿm 'ã pi'ôk no'ôk ne. Ba 'ã pi'ôk no'ôk pumũn arÿm ije me kute mar kêt jamã arênh prãmkmurêx.

²² Me kute memã arênh kêt jamã ije arênh prãmkam ne ba pyka jakam amikrà ar o iban te ar awÿr ikrã krãptĩ ne.

Me ô krĩrãxbê Rôma'ÿr tẽm kadjy kute memã amijarênh.

²³ Nhym be, jakam arÿm ne ba pyka ja kunĩkôt memã Kritu'ã ajarênh arÿm inomã kumê nhym me arÿm kuma. Amrêbê ne ba ar awÿr ikrã nhym ijã amex krãptĩ apêx. Jakam dja ba wãm ar awÿr tẽn bôx ne

²⁴ ar akam dja. Dja gwaj kam abeno bakĩho bakrĩ:n bakrĩ kâjbê 'iry.

Ba kam arÿm amũ pykabê Êpanha'ÿr tẽ. Êpanha'ÿr itẽm kadjy dja gar ikôt o kangõn 'ÿr ijano. Ba kam arÿm 'ÿr tẽ. Ja kadjy ne ba amima.

²⁵ Nhym be, ajbir jakam dja ba Djeruxarê'ÿr itẽm ne ibôx kumrêx ne Jeju nhõ me jamã pi'ôk kaprĩ ngã.

²⁶ Matenimẽ Akajakam Jeju nhõ me ja ne me kute amũ memã ô pi'ôk kaprĩ kwÿ janormã. Djeruxarêkam me kute amim Jeju mar kwÿ ne me ô mÿjja kêt ne ar ba nhym me kute memã anormã.

²⁷ Me ta ne me kute memã anormã. Mrãmri me kute memã ôr prãmkam mexkmurêx. Djeruxarêkam me kute amim Jeju mar ja ne me kumrêx Kritu'ã ujarênh nyo ban amũ me bajtemmã arê. Mebê idjaer ne me amũ me bajtemmã Kritu jarê nhym me arÿm tu amim markumrêx ne kĩnhkmurêx. Ne kam me kute amikutã memã ô pi'ôk kaprĩ janor prãmkmurêx.

²⁸ Dja ba me'ÿr pi'ôk kaprĩo bôx ne memã kungã. Me kĩnh djã ja memã kungãn arÿm

16

akubyn tē. Akubyn pykabê Êpanha'ÿr tē. 'ÿr tē:n krīraxbê Rôma kumrēxkam ar akam bôx. Ne kam amũ pykabê Êpanha'ÿr tē.

29 Ije Kritu mar raxkôt ikī:nhkumrēx. Ar akam ibôx ne ije prīne ar amã Kritu'ã ujarēnh ny jarēnhkam dja gar ikudjwa akīnhkumrēx. Tãm ne ba arÿm kuma.

30 Akmere, àpnhīre ar, Bēnjadjwÿr djwÿnhbê Jeju Kritu kabēnkôt, Metīndjwÿnh Karô kum gwaj bajabêja kabēnkôt ne ba ar amã arē. Dja gar Metīndjwÿnhmã ijo adjà'wÿr 'ãno dja. Ba ne ba idjapēnh tÿx ar iba. Kum ijo adjà'wÿr 'ãno djan o iro'ã apēn ikôt o kangô.

31-32 Dja gar kum,

—Djūnwã, arÿm Paur pykabê Djudējakam tēmmã. Kam me kwÿ kute amar kêt ne ar ba. Dja ga mebê utà. Gēdja krīraxbê Djeruxarēkam tēn Jeju nhõ me jamã me õ pi'òk kaprī ngã. Dja ga memã kīnh jadjà gē me kum me kīnh ne amim me õ pi'òk kaprī by. Djūnwã, aje mrāmri Paur ar ikam bôx'ã amim karô jabej amrē ar iwÿr ano gē kīnh ne ar ikam bôxkumrēx. Dja bar kam Paur kôt abenmã tÿx jangijn Jeju kôt ar amijo iban 'ã idjukanga kêt, ane. Dja ga ã kum ijo adjà'wÿro ane.

33 Metīndjwÿnh ne kute memã umar mex jangjēnh djwÿnh. Jakam ba kum ar ajo a'uw gē ar akunī mē amijo kajkep rã'ã ne. Tãm ne ja.

Kute apÿnh õbikwamã kute amikabēn mex janor.

1 Gwaj bakanikwÿnh Bebi ije ar amã arēnhmã. Bebi ne mexkumrēx ne krīraxbê Xekrerekam me kute amim Jeju mar kadjy àpēnh ba. Me kute Jejukôt ar aben pydjio baja kadjy àpēnh ba.

2 Dja gar amã kīnh ne kum akabēn mex jarē. Bēnjadjwÿr djwÿnh Jeju nhõ me ja ne me kum aben jabê. Dja gar me kudjwa amã Bebi jabê. Godja gar àpēnh'õ'ã omũ nhym Bebi kum ar aje kôt o kangõnh prãm jabej tu kôt o kangõ. Ta ne me krãptī:kôt o kangõ. Badjwÿ ikôt o kangõ. Dja gar pãnh kôt o kangõ.

3 Ne ajte amũ Prixiramē Akwire arkum ikabēn mex jarē. Nãm ar iro'ã Kritu Jējumã àpēnh ba.

4 Ar ta ne ar inēje memã kabēn. Nãm me te umati tâ nhym arkum amijã ma kêt ne tu me'ÿr tēn inēje memã kabēn. 'Ã ne ba arkum ukaprī: jarē. Me bajtem kute amim Jeju mar kunī, apÿnh me kute Jejukôt ar aben pydjio ba djari ne me ajte arkum ukaprī jarē.

5 Ar õ kikrekam me kute amim Jeju mar ne ar aben pydjio bawãdjwÿ. Me wãmãdjwÿ dja gar ikabēn mex jarē. Wãkam imã inhõbikwa kīnh. Kubê Epenexu. Dja gar kum ikabēn mex jarē. Pykabê Adjikkam ne Epenexu kumrēx Kritu'ÿr amijo akēx.

6 Dja gar ajte Marijmã ikabên mex jarê. Marij ne gwaj bakadjy àpênh rax.

7 Dja gar ajte wãkam inhôbikwa Tônikumê Djunijmê arkum ikabên mex jarê. Ar wã ne me ar iro'ã ar ibê ijê. Jeju kute ar anorja ne ar abenmã Tônikumê Djunij ar arê:n kute ar mar tÿx. Ar kumrêx Kritu'ÿr amijo akêx. Ba kam badjwÿ 'ÿr amijo akêx.

8 Æpritimê ne bar imã Bênjadjwÿr djwÿnh jabê. Kam imã Æpritu jabê. Ar kum ikabên mex jarê.

9 Ne ajte Ubanumã ikabên mex jarê. Ubanu Kritu kadjy gwaj bakôt àpênh ar ba. Etakidjwÿ imã kÿnh. Dja gar ajte kum ikabên mex jarê.

10 Ne ajte Aperimãdjwÿ ikabên mex jarê. Aperi ne Kritumã àpênh mexkumrêx nhym me arÿm kôt kuma. Dja gar ajte Artobur nhô kikrekam ar wãdjwÿmã ikabên mex jarê.

11 Ne ajte inhôbikwa Erodjiãomã ikabên mex jarê. Ne Naxixu nhô kikrekam ar kute Bênjadjwÿr djwÿnh marjamã ajte ikabên mex jarê.

12 Gwaj bakanikwÿnh Kripenamê bakanikwÿnh Kripodjamã dja gar ajte arkum ikabên mex jarê. Nãm ar Bênjadjwÿr djwÿnhmã àpênh ar ba. Dja gar ajte Pexirmã kum ikabên mex jarê. Me kum me bakanikwÿnh kÿnh. Pexir ne Bênjadjwÿr djwÿnhmã àpênh ra:x.

13 Nhym Rupumê nã ar Badjwÿ ne ba o inã. Dja gar ajte arkum ikabên mex jarê. Bênjadjwÿr djwÿnh ne amijo Rupu pytàn ar o ba.

14 Dja gar ajte Axikritumê Prekôtimê Erimanhmê Patubamê Erimijmê ar ro'ã gwaj baje aro bakamyja arkum ikabên mex jarê.

15 Ne Pirogumê Djurijmê Nerumê Neru kanikwÿnhmê Orÿpamê ar ro'ã Jeju nhô me ja kunÿmê dja gar arkum ikabên mex jarê.

16 Ne abenwÿr bôx ne abeno arôrôk ne aben pa krij. Apÿnh me kute amim Kritu mar ne kôt ar aben pydjio ba djari ne me ar amã kabên mex jarê.

Me kute aminêje me 'ãno ãm'ã memã karô.

17 Akmere, àpnhÿre ar, gora ikabên ma. Arÿm ne gar aje Metÿndjwÿnh kabên kukràdjà mar katàt. Dja me'ô ar bôx ne kupa'ã ajte ar amã atemã mÿjja'ô jarê. Ne abenbê ar ajo bikjêr prãm ne Metÿndjwÿnhbê ar ajo akêx prãm. Gora ar aminêje me 'ãno djan memã akàx.

18 Mÿkam? Bir, djãm me wã ne me gwaj banhô Bênjadjwÿr djwÿnhbê Kritumã apê? Kati. Nãm me amidjwÿnhbit man mã axwe. Ne kute me noo biknor kadjy prÿne memã me kabêno irô mex. Ne memã 'êx ne kabên mexkumrêx. Nhym me no rerekreja kum me kabên kÿnhkumrêx.

19 Nhym be ar ga ne gar aje Metÿndjwÿnh mar mex nhym me kunÿ kute abenmã

ar ajarēnho ipôk ba ar ama. Ne kam ar akam ikĩnhkumrêx. Kam, dja gar mýjja mexbit ma. Kwãrik wãnh mýjja punu mar kêt.

²⁰ Metĩndjwýnhkôt me umar mexkumrêx. Ta dja ar amã tỳx jadjà nhym Xatanaj te ar amã apnê. Kôt ar ajaxwemã te ar amã apnê gar amijãno dja. Arỳm aje Xatanajmã rerek jadjãrmã. Aje mrãmri ne aparô Xatanaj krã kajyr pyrãk. Arỳm aje Xatanajmã rerek jadjãr 'yr.

Gê Bēnjadjwýrbê Jeju tu kum ar akaprĩn ar ajo ba. Tãm ne ja.

²¹ Ximoxi ikôt àpēnhja ne ar amã kabēn mex jarē. Inhōbikwa Juxumē Djaxōmē Xopatudjwý ar amã kabēn mex jarē.

²² Ba ibê Texu ne ba Paur kukwakam pi'ók ja no'ók. Nã bãm tu amim Bēnjadjwýr djwýnh markumrêx. Ne amũ ar amã ikabēn mex jarē.

²³ Gajudjwý ne ar amã kabēn mex jarē. Jakam ar ije amim Jeju mar ne kôt ar aben pydjio ibaja kunĩ ne bar mã Gaju nhõ kikrekam bôx nhym mã ar ikunĩo djuw mex.

Eraxumē gwaj bakamy Kwatu ar amã kabēn mex jarē. Eraxu ne kute krĩrax jakam bēnjadjwýrmã pi'ók kaprĩ pumũnh djwýnh.

²⁴ Gê Bēnjadjwýr djwýnhbê Jeju Kritu tu kum ar akunĩ kaprĩ:kumrêx ne ar ajo ba.

²⁵ Dja ar amã tỳx jadjà. Amrêbê ne ba kàj bê memã Jeju Kritu'ã ajarē nhym 'ã

ujarēnh arỳm ar awýr bôx gar tu amim markumrêx. Ar aje tu amim markumrêxkam dja ar amã tỳx jadjà gar kôt ar amijo aban 'ã adjukanga kêt. Amrêbê ne Kritu'ã ujarēnh nyja me bakukãmãrebê bipdjur tũm. Nhym kam me kute arēnh kêtumrêx.

²⁶ Nhym kam ajbir jakam Metĩndjwýnh arỳm gwaj bamã Kritu'ã ujarēnho amirĩtkumrêx. Amrêbê: ne Metĩndjwýnh kukwakam kabēn jarēnh djwýnh Kritu'ã pi'ók no'ók gwaj jakam, 'ãtũ:mkam amim arēn arỳm kuma. Metĩndjwýnh tĩn ne ar ba rã'ã: rã'ã ne. Kabēn kôt ne gwaj apýnh pyka djãri kunĩkôt memã Kritu'ã ajarē nhym kunĩkôt me arỳm 'ã ujarēnh ma. Dja me kwý tu amim Kritu markumrêx ne kabēn markumrêx ne kôt ar amijo ba. Ja kadjy ne gwaj memã 'ã ajarē.

²⁷ Metĩndjwýnh pydji ne amak me:xkumrêx ne no me:xkumrêx. Ba kum meo a'uw gê memã amak bô. Me kute tu amim Jeju Kritu markumrêxkôt gê memã amak bô. Dja memã amak bô nhym me kunĩ arỳm kum rax jarēnh rã'ã: rã'ã ne. Tãm ne ja.

Paur kute Kôritukam me jamã pi'ôk kumrêx no'ôk ne ja.

Paur ne krîraxbê Kôritukam me jamã pi'ôk no'ôk ne. Nãm arým pyka kunî'yîr mrãnhkôt me'yîr bôx ne memã Jeju jarê nhym me kwý arým tu amim markumrêx ne 'ã abeno akprô. Nhym kam Paur arým mã me jadjwý'yîr tẽ nhym tekrekam me amijo ajkê. Nãm me abenmã kum,

—Djã nãm mrãmri Jeju Paur jano nâr kon, ane ne kam ajte abenbê bikjêro kumex. Ne kam ajte kute Jeju tyk marmãn kam ajte bibãnh ar mrãn abenbê djwý pytãro ba. Ne kam ajte me kãtãm nhipôkri aben japrý ar o ba. Nhym kam ajte me'ô bãmbê prôo akî nhym me tu ate krãn ar ban kute nêje kukrà kêt. Ne kam ajte abenmã kum,

—Kati, me akubyn tîn kêt. Nãm me tu tykkumrêx, anhÿr ar o ba. Ne kam ajte,

—Mã dja gwaj nê? Djãm gwaj baje mry me kute mÿjjao Metîndjwýnh karô nhipêxmã bôrja kurmã nâr kon? ane. Ne kam ajte,

—Me kuprý ne ar babit ne mex, nâr kon me abenwÿr môrbit mex, ane. Be, nhym Paur mÿjja ja kunî man kam

prîne pi'ôk no'ôkkôt memã 'ã karô.

1 Ba ne ba ibê Paur. Kritu Jeju ne amiwÿr ijuw. Metîndjwýnh kute amim ijã karô kôt Jeju amiwÿr ijuw ne ar ijo ban ijano. Ba kam arým 'ã memã idjujarênh ar iba. Me bakamy Xoxinidjwý ne ikôt dja.

2 Krîraxbê Kôritukam ar aje Metîndjwýnh mar ne kôt aje ar aben pydjio abaja ba ar amã ikabên jarê. Kritu Jeju ne arým amimexo ar ajo mex. Arým amiwÿr ar ajuw gar tu amim markumrêx. Kute ar ajo ô me ja kadjy ne amiwÿr ar ajuw. Nãm amiwÿr gwaj bakunî 'uw. Apÿnh gwaj baba djãri bakunî 'uw. Gwaj baje banhô Bênjadjwÿr djwýnhbê Jeju Kritumã amijo badjà'wÿrja kunî 'uw. Kute gwaj bajo ô me ja kadjy ne gwaj bakunî 'uw. Amÿ me wãmê gwaj bamê ne Jeju arým amiwÿr gwaj bakunî 'uw. Ar amã ne ba ikabên jarê.

3 Metîndjwýnhbê ne me Babãm. Ne Bênjadjwÿr djwýnhbê ne Jeju Kritu. Gé ar tu kum ar akaprîn* ar ajo ba gar adjumar mex rã'ã ne.

*Kute Metîndjwýnhmã
mekam amikînh jarênh ne ja.*

4 Ba mã ijo ba djwýnh, Metîndjwýnhmã ar akam amikînh jarê. Metîndjwýnh tu kum ar akaprî. Gar tu amim Jeju Kritu markumrêx nhym arým kum ar akaprî. Kam ne

* 1:3 Djãm ar ga ne gar ajaxwe kêt nhym pãnh kum ar akaprî Kati. Ar ga ne gar te ajaxwe kêtãm. Nhym be, ta ne tu kum ar akaprî.

ba mã kum ar akam amikĩnh jarê.

⁵ Nãm kum ar akaprĩn prĩne ar ajo djuw mex. Mỳj ne ar ajo djuw mex on? Bir, nãm ar amã apỹnh akĩnh djà, adjàpênh djà'ã karõ gar maro aban kam arỳm kõt aje memã kukràdjà jarênh me:xkumrêx ne aje mỳjja mar me:xkumrêx.

⁶ Ar ba ne bar ar amã Kritu jarê. Ar ije omũnh kõt bar ar amã arê: gar arỳm amim,

—Mrãmri Paur ar kabên katátkumrêx, ane. Nã gãm ar amim anen kam arỳm tu amim Kritu markumrêx.

⁷ Ne kam aje àpênh djà kunĩ mar ne o aba. Metĩndjwỹnh Karõ ne ar amã àpênh djà kunĩ'ã karõ gar aje mar ne akubyn bõxkam amako aba. Bẽnjadjwỳr djwỹnhbê Jeju Kritu bõxkam amako aba. Kam ne ba mã Metĩndjwỹnhmã ar akam amikĩnh jarê.

⁸ Ta dja mã ar amã tỳx jadjà gar mã amim mar tỳx rã'ã: nhym Bẽnjadjwỳr djwỹnhbê Jeju Kritu arỳm bõx. Ne kam ar amã ajaxwe jarênh kêtikumrêx gar arỳm kum ajaxwe kêt ne amextire ne dja.

⁹ Metĩndjwỹnh ne mrãmri kabênkumrêx. Kabên kõt dja gwaj bajo djuw mexkumrêx. Ta ne arỳm kra'ỳr ar ajuw. Bẽnjadjwỳr djwỹnhbê Jeju Kritu'ỳr ar ajuw ne ar ajo ba. Gar kam arỳm o anhõbikwakumrêx. Mrãmri kabênkumrêx.

Me kabêno aben japanho ku'ê nhym nêje memã kabên.

Rô 15.5; A Kô 13.11; Pir 2.2; Ped k 3.8

¹⁰ Akmere, àpnhĩre ar, ba ar amã arê gar ama. On abenmã akabên pydjìn arê. Bẽnjadjwỳr djwỹnhbê Jeju Kritu kukwakam ne ba ar amã amex'ã karõ. Kwãrik wãnh apỹnh mỳj xêjakõt adjãm ne abenã akabên kêt. Ate dja gar axikõt akabênjabit man axikõt akabên jarên kõt prĩne amex.

¹¹ Akmere, àpnhĩre ar, Krõre nhõ kikre wãkam ar kwỳ arỳm nĩnh iwỳr bõx ne ar arỳm ar ajã imã,

—Onĩj, me kabêno aben japanho kumex, ane. Ba arỳm ar kabên man arỳm wãm ar amã arê.

¹² Gar we akwỳ amã me kĩnh kêt ne memã kum,

—Ba ne ba Paur kõt ar iba, anhỹro aba. Nhym ar akwỳ ajte amã me kĩnh kêt ne memã kum,

—Be, ba ne ba Apõr kõt ar iba, anhỹro aba. Nhym ar akwỳ ajte amã me kĩnh kêt ne memã kum,

—Be, ba ne ba Xepa kõt ar iba, anhỹro aba. Nhym ar akwỳ ajte amã me kĩnh kêt ne memã kum,

—Be, ba ne ba Kritu kõt ar iba, anhỹro aba. Nã gãm ar ã ari aben bê abikjêrn amã aben kĩnh kêtõ ane nhym me arỳm imã arê ba arỳm kuma.

¹³ Nã gãm ar arỳm apỹnh mỳj xêja kõt aku'ên arỳm abenã akabê:n ne. Nã gãm ar arỳm aje abenmã Kritu nhirênh pyræk. Djãm ba ne

me arÿm pîte'y'ã inhô gar we ikôt ar aba? Djãm imã ne me arÿm ngômã ajadjà gar we ikôt ar aba? Kati:.

¹⁴⁻¹⁶ Djãm ba ne ba ngômã ar ajangij? Kati. Ije ngômã ar ajangjênh kêt. Kam ne ba ikĩnh ne Metĩndjwÿnhmã amikĩnh jarê. Mÿkam ne ba kam ikĩnh? Bir, ba ren ngômã ar ajangij nhym ren ar ajô arĩk ijã amim,

—Ba ne ba tu amim Paur markumrêx. Nãm arÿm amim ngômã ijadjà, ane ba ren kam ikaprĩre ne. Nhym be, kati. Kripumê Gajubit ne ba ngômã ar adjà. Exepa nhô kikrekam ar jadjwÿ ba ngômã ar angij. Nhym me'ôdjwÿ ije mar kêt. Ar ngrêre jabit ne ba ngômã ar angij.

¹⁷ Djãm ije ngômã me angjênh kadjy ne Kritu ijano ba tê? Kati. Kãj bê ije memã Kritu'ã ujarênh ny jarênh kadjy ne ijano ba tê. Me kum Metĩndjwÿnh kĩnh kêtja me ta krã mexja djãm me ta krã mexo ikrã mex ne ikabên mex ne ba ar amã arê? Kati. Me kum Metĩndjwÿnh kĩnh kêtja krã mexo ikrã mex kêt. Ba ren me krã mexo ikrã mex ne ren ar amã ikabên mex jarênh ren arÿm o amibê Kritu'ã ikabênja kuno. Kritu píte'ykam tyk'ã ikabên ja ne ba ren o kuno. Nhym kam ren me arÿm Kritu mar kêt ne.

Me ta krã mex'ã ujarênh.

Kô k 3.19

¹⁸ Nhym be, kati. Kritu píte'ykam tykbit ne ba kãj bê ar amã 'ã ajarê nhym arÿm

ar amã amirĩtkumrêx. Nhym kam me biknor tokry djakam me biknor prãmja ikabên man amim,

—Kê. Djãm katàt kute amikabên jadjwÿr got? Nãm krã punu, ane. Nhym be, gwaj ba, Jeju kute gwaj bajo bakumrêxja gwaj amim,

—Mrãmri, Paur kute Kritu píte'ykam tyk'ã ujarênhkumrêx. Nãm 'ã ajarê nhym me tu amim Kritu markumrêx. Nhym kam Metĩndjwÿnh arÿm 'itÿxo me utàn ar meo bakumrêx, ane.

¹⁹ Amrêbê: Metĩndjwÿnh kute me bakukãmãremã arênh ne ja. Nãm memã kum, “Me ta krã mex ne kute memã kabên mexja dja ba mebê kabêno akno. Nhym kam me arÿm kabên kajgo me:xi.

Nhym me ta amak mex ne kute prĩne memã mÿjja'ã karô mex ne kute mar ja dja ba mebê amak mexo akno nhym me arÿm kabên kajgokumrêx.”

Nãm Metĩndjwÿnh ã me bakukãmãremã ane nhym me arÿm 'ã pi'ôk no'ôk ne. Nhym kam me arÿm aben djô'ã arênh mō:n arênh mōr tãmtã arÿm 'ÿr o bôx. Tū:mrãm me bakamingrãnyrekam Jeju Kritu arÿm píte'y'ã wajêt ne kam ty. Ty nhym Metĩndjwÿnh arÿm o gwaj bapytàn kam arÿm mebê amak mexo akno. Nhym kam me arÿm kabên kajgo me:x ne.

²⁰ Nhÿnh ne me'ô ta krã mex? Nhÿnh ne me kum

Metîndjwýnh kînh kêtja ta krã mex? Kati. Nhýnh ne me'õ ta kute prîne me kukràdjã mar? Kati. Nhýnh ne me'õ ta krã mex ne kute kabên mexo kute me apanh mar? Kati. Me kum Metîndjwýnh kînh kêtja ne me krã mex kêt. Me kabên kajgo me:xi.

²¹ Mýkam ne me kabên kajgo mexi? Bir, Metîndjwýnh ta kute katàt me'ã amikabên djirkumrêx ne amim,

–Djãm me kum ikînh kêtja ta kute imarmã? Djãm me ta krã mex ne kute imarmã? Arkati. Me kute kãj bê memã Kritu pîte'ykam tykja'ã ujarênh nhym me kute me'ã, “Me krã punu”, anhýrja. Me kute anhýrkam gê inhõ àpênh ar kãj bê memã Kritu pîte'ykam tyk'ã ujarênhkumrêx. Nhym kam me kwý kute tu amim Kritu markumrêx ba arým me utàn ar meo iba. Ja ne imã kînhkumrêx. Nãm ã Metîndjwýnh me'ã amim ane. Kute amim anhýrkam ne me kabên kajgo me:xi. Me kum Metîndjwýnh kînh kêt ta krã mexja ne me kabên kajgo me:xi.

²² Be, mebé idjaer ne me ar imã,

–Goja mýjja pumũnh kêt'õ nhípêx ba me omũn kam arým amim Kritu'ã akabên markumrêx, anhýro ba. Nhym be, me bajtembê kregu ne me kute ar imã,

–Goja me krã mex o akrã mex ne akabên mex ne arým imã Kritu 'ã ajarê. Dja ba me aman kam arým amim

Kritu'ã akabên markumrêx, anhýro ba.

²³ Bar kãj bê memã kum,

–Metîndjwýnh ne Jeju'ã Bênjadjwýrbê kumkatibê Krituja mẽ nhym arým pîte'y'ã wajêt ne ty, ane. Nhym mebé idjaer arým kôt kum Jeju kurê kute mrãmri ne kên me par tok nhym me rôrôk ne arým kum kurêja pyrãk. Nhym be, me bajtem kwý ne me abenmã,

–Nãm ar ari kabên kwý jadju:w. Nãm ar krã punu, anhýro ba.

²⁴ Nhym be, bar katàt me kwýmã 'ã ajarê. Metîndjwýnh kute arým amiwýr me kwý 'wýr ne ar meo bajamã 'ã ajarê. Mebé idjaerja nàr me bajtemja bar katàt me jamã 'ã ajarê. Katàt Kritu pîte'ykam tyk'ã memã ajarê. Nhym me abenmã kum,

–Djãm Metîndjwýnh 'irere:k got? 'Itýxo kute me kunĩ rer me:xi. Djãm Metîndjwýnh kute ari kabên jadjwýr got? Metîndjwýnh kute no mexo, kabên mexo me kunĩ rer me:xi, anhýro ba.

²⁵ Mýkam me ã abenmã anhýro ba? Bir, Metîndjwýnh kute krã mexo, 'itýxo kute me kunĩ rer mexkam. Nãm me kute Metîndjwýnh'ã amim, “Krã punure”, anhýr, me ta ne me krã punure. Nhym be, Metîndjwýnhbit ne krã me:xxumrêx. Nàr, nãm me kute, “Irerekre”, anhýr, me ta ne me 'irerekre. Nhym be, Metîndjwýnh 'itýxo kute me rer me:xi.

26 Aj, mỳj gêdja ga me kam amikadjy ama? Bir, mỳj ne ga me kam akute nhym Metĩndjwỳnh arỳm amiwỳr me ajuw ne me ajo ba? Bir, djãm me akrãptĩ akrã mexkam ne amiwỳr me ajuw ne me ajo ba? Kati. Djãm me akrãptĩ ajitỳx nhym kam arỳm amiwỳr me ajuw ne me ajo ba? Kati. Djãm me akrãptĩ arũnh nhym kam arỳm amiwỳr me ajuw ne me ajo ba? Kati.

27 Nhym be, me kum Metĩndjwỳnh kĩnh kêt kute me'ã, "Me krã punure", anhỳr Metĩndjwỳnh arỳm amijo me we krã punure ja pytàn meo ba. Mỳj kadjy? Bir, dja meo ban arỳm meo me we krã mexjao apa. Me ta kute amijo krã mexjao apa nhym me arỳm pijàm ne. Me kum Metĩndjwỳnh kĩnh kêtja kute me'ã, "Me rerekre", anhỳrja Metĩndjwỳnh arỳm amijo me we rerekre ja pytàn meo ba. Mỳj kadjy? Bir, dja meo ban arỳm meo me we 'itỳxjao apa. Me ta kute amijo 'itỳxjao apa nhym me arỳm pijàm ne.

28 Me kum Metĩndjwỳnh kĩnh kêtja kute me'ã,

—Me kajgo. Me kum me kĩnh kêt kumrêx, anhỳro ba. Me kajgo ja Metĩndjwỳnh arỳm amijo me utàn meo ba.

Mỳj kadjy? Bir, dja meo ban arỳm meo me rũnho apa nhym me arỳm pijàm ne kajgo ne.

29 Dja meo ba nhym me kunĩ arỳm Metĩndjwỳnhmã amijo àmra kêt.

30 Nhym be, ar ga ne Metĩndjwỳnh arỳm amijo ar apytàn Kritu Jeju kôt ar ajo ba. Ne arỳm gwaj bamã Kritu jano nhym bôx ne arỳm gwaj bamã katat kabẽn jarẽnhkumrêx. Gwaj kam arỳm markumrêx ne kôt arỳm bakrã mexkumrêx. Nhym Metĩndjwỳnh ajte Kritu kôt arỳm gwaj bamã axwe kêt jarẽ gwaj arỳm ta mexo bamex ne. Nhym ajte Krituo gwaj bajaxweo pãnh mex.

31 Amrêbê: me kute me bakukãmãremã arẽnh kôt ne ba ar amã arẽ. Nãm memã kum,

"Djãm amijo adjàmra prãm?
Kwãrĩk wãnh amijo
adjàmra kêt.

Dja ga Bẽnjadjwỳr djwỳnho amra."

Nãm ã memã ane nhym me arỳm 'ã pi'òk no'òk ne. Kam, dja gwaj Jeju Kritubito amra. Tãm ne ja.

2

1 Akmere, àpnhĩre ar, amrêbê ne ba ar awỳr bôx ne Metĩndjwỳnh kukwakam ar amã kabẽn jarẽ. Djã nã bãm me kum Metĩndjwỳnh kĩnh kêtja krã mexo ikrã mex ne arỳm mekôt prĩne ikabẽn jarẽnh mex, prĩne mekôt ar amã ikabẽn jarẽnh mex gar arỳm amã ikabẽn kĩnhkumrêx? Kati. Mỳkam?

2 Bir, ba ar awỳr ibôx kêtĩri amim,

—Dja ba arkam bôx ne Jeju Kritubit man arkum 'ã ajarẽ. Kritu pĩte'y'ã jêt ne tyk'ã dja ba ajarẽ. Kwãrĩk wãnh ba

arkum atemã mỳjja'ô jarênh kêt. Nã bãm ã amim ane.

³ Ne kam ar awỳr bôx ne amikam irerekre ma. Ba irerekre man arỳm ar apymaje itertet kumex.

⁴ Djã nã bãm amim,

—Ba me krã mex o ikrã mex ne prĩne arkum ikabên jarênh mex gê ar arỳm ikabên mex man kôt ar amijo ba, ane? Djã nã bãm amim anen arỳm ã ar amã arênh ane? Kati. Metĩndjwỳnh Karô ne ijo ba gar arỳm ipumũ. Ba kam arỳm ar amã ikabên jarê gar arỳm ama.

⁵ Mỳj kadjy ne ba ã ar amã ikabên jarênh ane? Bir, ar aje me ta krã mex mar kêt kadjy. Nhym be, Metĩndjwỳnh ne 'itỳ:x. Ar aje tu amim Metĩndjwỳnh markumrêx kadjy ne ba ã ar amã ikabên jarênh ane.

Me kute Metĩndjwỳnh Karô marbit ne me krã mex.

Mat 7.6; Dju r 14.22

⁶ Be, djã nã bãm ar ikrã punun kôt ikabêndjwỳ punu? Kati, nã bãm ar ikrã mex ne kôt ikabên mex. Me amak mexjamã ne bar prĩne memã arê. Nhym be, me kum Metĩndjwỳnh kĩnh kêtja kabên kôt ne bar ije ikabên jadjwỳr kêt. Nàr, me rũnh kwỳ kum Metĩndjwỳnh kĩnh kêtja kabênkôt ne bar ije ikabên jadjwỳr kêt. Me ja dja me ã kêtumrêx.

⁷ Nhym be, Metĩndjwỳnh kute katàt kabên jadjwỳrkumrêx. Kabên ja ne bar ije memã arênh. Mỳjja kunĩ kêttri ne Metĩndjwỳnh kute tu

amim kabên'ã karôkumrêx. Kute prĩne amimexo gwaj bajo mex kadjy amim kabên'ã karô. Ne kam kute me bakukãmãremã arênh kêt. Ne kam ajbir ar imã kabên jarê bar arỳm jakam memã arênh o iba.

⁸ Djãm pykakam me rũnh'ô kute kabênja mar? Kati. Ne ren me rũnh kuman ren pĩte'y'ã Jeju nhôr kêt. Bênjadjwỳr djwỳnh Jeju ne prĩne mex ne umakumrêx. Ren me kute pĩte'y'ã nhôr kêtumrêx.

⁹ Mrãmri me'ô ta kute kabênja mar kêtumrêx. Ije ar amã arênh kôt ne me amrêbê: me bakukãmãremã arê. Me memã kum,

“Metĩndjwỳnh ne arỳm me kadjy amim mỳjja mex'ã karô.

Djãm me'ô ta kute omũnh? Kati. Me'ô ta kute omũnh kêt.

Djãm me'ô ta kute mar? Kati. Me'ô ta kute mar kêt.

Djãm pykakam me'ô ta kute amim 'ã karô? Kati. Me'ô ta kute amim 'ã karô kêt.

Me kum abêja kadjy ne Metĩndjwỳnh amim mỳjja mex'ã karôn memã kudji. Nhym kam me'ô ta kute mar kêtumrêx.”

Nãm me ã me bakukãmãremã ane nhym arỳm 'ã pi'òk no'òk ne.

¹⁰ Ga, me ta te kute marmãja pumũ. Nhym be, Metĩndjwỳnh ta ne arỳm gwaj bamã o amirĩtkumrêx. Karôo kute gwaj bamã kabêno amirĩtkumrêx. Karô kute prĩne mỳjja mar. Metĩndjwỳnh kute ôkre kadjwỳnhbê amim

mÿjja'ã karôja kunĩ ne Karô kute prĩne mar mex.

¹¹ Djãm gwaj babu'ã me'ô kute gwaj bakadjwÿnhbê bakabên mar? Kati. Gwaj bajbit ne gwaj baje banhôkre kadjwÿnhbê bakabên mar. Metĩndjwÿnhdjwÿ ôkre kadjwÿnhbê kabênja me'ô kute mar kêtumrêx. Metĩndjwÿnh Karôbit arÿm kute mar.

¹² Djãm me kum kĩnh kêtja karô ne Metĩndjwÿnh gwaj bamã ano nhym gwaj bajo ba? Kati. Ta Karô ne gwaj bamã ano. Gwaj baje bakĩnh djã mar kadjy ne gwaj bamã ano. Metĩndjwÿnh ta gwaj bamã apÿnh bakĩnh djã ngã, kajgo gwaj bamã kungã. Gwaj ba ne baje bakĩnh djãjo pãnh kêt.

¹³ Bar memã gwaj bakĩnh djã'ã idjujarênh ar iba. Djãm me kum Metĩndjwÿnh kĩnh kêt ja ne ar imã 'ã ajarê, ta krã mexkôt ar imã 'ã ajarê? Kati. Metĩndjwÿnh Karô ne ar imã 'ã ajarê. 'Ã ajarê bar ije mar ne arÿm memã 'ã idjujarênh ar iba. Karô kute katàt kabên jadjwÿrkumrêx ar ije mar ne Karô kabên kôt memã 'ã ajarê.

¹⁴ Nhym be, me ja, Metĩndjwÿnh Karô kute meo ba kêtja djãm me kute amim Metĩndjwÿnh Karô kabên mar prãm? Kati. Mÿkam? Bir, nãm me aprÿn amim,

—Djãm kute amikabên jadjwÿr mex got? Nãm krã punu, ane. Ne kam amim,

—Ba gêt mekôt kabên ma, ane. Ne kam 'ÿr tẽn gwaj

bakôt maro krĩn mar kajgo. Mar kajgon arÿm amim,

—Je, mÿj'ã ne kabên jarê? ane. Ne te 'ã amijakren te kute marmã.

¹⁵ Nhym be, gwaj ba ne gwaj baje Metĩndjwÿnh kabên kunĩ mar kadjy bamex. Gwaj baje Metĩndjwÿnh Karô markôt kadjy bamex. Nhym be, me kute Karô mar kêtja ne me te kute Metĩndjwÿnh kabên marmã. Ne kute gwaj badjwÿ gwaj bamar kêt.

¹⁶ Ikabênja kôt ne me amrêbê: me bakukãmãremã kum,

“Bênjadjwÿr djwÿnh kute mÿjja'ã amim karô djãm me'ô kute mar? Kati.

Kam, djãm me'ô kute Metĩndjwÿnhmã mÿjja'ã karômã ne kum, ‘Gêdja ga ã ane’? ane. Arkati. Metĩndjwÿnh ajbit ne kute mÿjja kunĩ mar.”

Nãm me ã me bakukãmãremã ane. Nhym be, gwaj bajbit ne gwaj Karô kôt Kritu dju-marô badjumar ne arÿm baje mar. Kute amikabên'ã amim karôja gwaj arÿm baje mar. Tãm ne ja.

3

Me kute me prĩre pyrãk nhym kute memã arênh.

Kô k 14.20; Ep 4.14; Idja 5.11

¹ Akmere, àpnhĩre ar, djãm ije ar amã ikabên kunĩ jarênhmã? Djãm arÿm ar ajamak mex got ije ar amã ikabên kunĩ jarênhmã? Kati. Ar aje Metĩndjwÿnh Karô mar kêt

rã'ã. Me kum Metîndjwýnh kînh kêt kukràdjàja ne ar aje mar týx rã'ã. Ar aje me prîre bixadjwýr nyre pyræk.

² Ga, me prîre bixadjwýr nyrekam kute mýjja týx kur kêtja pumû. Ar gadjwý Metîndjwýnh kabên kwýbit ne ba ar amã arê. Amirîtbit ne ba ar amã arê. Ije ar amã kunî jarênh kêt. Metîndjwýnh kabên kwý ne mebê bipdjur ne mebê týx. Me kute Metîndjwýnh Karõ marjabit ne kute kabên bipdjur mar. Djãm ije ar amã kabên bipdjur jarênh prãm? Kati. Amrêbê ne ar aje Karõ mar mex kêt. Gar kam ajte jakam aje Karõ mar mex kêt rã'ã. Ba kam te ije ar amã Metîndjwýnh kabên kunî jarênh prãmje.

³ Ar aje amidjwýnhbito kînh kadjy amimar týx rã'ã ne. Ne kam te aje me uræk prãmje angyrk ne ari akabêno aben japanho aku'ê. Ne kam arým apýnh mýj xê jakôt aku'ê ne arým abenã akabê:n ne. Djãm kam ar aje me kum Metîndjwýnh kînh kêtja kukràdjà mar kêt got? Djãm mekôt ar aje amijo aba kêt got? Mrãmri me kum Metîndjwýnh kînh kêtôtbit ar aje amijo abakumrêx.

⁴ Ar akwý ar amã me kwý kînh kêt ne memã kum,

—Ba ne ba Paur kôt ar amijo iba, anhýro aba. Nhy m ar akwý ajte tãm ne memã kum,

—Ba ne ba Apôr kôt ar amijo iba, anhýro aba. Gar kam aktã ar amã aben kînh

kêto aban mýj xêja kôt aku'ên ã aben bê akêxo ane. Djãm me kum Metîndjwýnh kînh kêtja kôt adjumar kêt got? Ar aje me kum Metîndjwýnh kînh kêtja kôt adjumarkumrêx.

⁵ Djãm Apôrmê ar irax got gar ar ikôt aben bê abikjêr prãm? Kati. Ar irax kêt ne ingrire ne ibê Metîndjwýnh nhõ ãpênhbit. Ar ikabên kôt ne gar tu amim Jeju markumrêx. Kute ar imã apýnh ar idjãpênh djà'ã karõ kôt ne bar kum idjãpênhõ iba.

⁶ Bar ije puro djuw mex djwýnh pyræk. Ba ne ba ije pur kre djwýnh pyræk. Nhy m Apôr kute ngo djwýnh pyræk. Nhy m be, Metîndjwýnhbê djwý kunîmã rûnh jangjênh djwýnh. Ba ikumrêx ne ba ar amã Jeju'ã ajarê gar arým ýr amijo akêx ne kôt ar amijo aba. Nhy m kam Apôr bôx ne ar amã Metîndjwýnh kabên ra:x ne arê gar ama. Nhy m be, Metîndjwýnhbit ne ar amã ajamak bô gar arým amû maro amikamê.

⁷ Kam ne ba ikajgokumrêx. Nhy m Apôrdjwý kajgokumrêx. Nhy m be, Metîndjwýnhbit ne raxkumrêx. Kute memã amak bônham ne raxkumrêx.

⁸ Djwý abatãnhmã ne kre djwýnh pur kre nhy m ajte ngo djwýnh pur ngo. Ar badjwý ne ar aje Jeju mar raxmã bar ar amã arê. Ar ije ar amã arênh mex kôt dja Metîndjwýnh ar inhî pýnhkôt ar imã o pãnh ne.

⁹ Ar iro'ã ne bar Metîndjwýnhmã idjãpênh ar iba. Ar ga ne

gar aje Metîndjwýnh nhõ pur pyræk. Ar aje Metîndjwýnh mar ne kôt amijo aba kadjy ne bar ar akam apê kute mrãmri ne me kute purkam àpênh pyræk. Ne ar aje mrãmri ne kute Metîndjwýnh nhõ kikre pyræk. Kute kên krãptïo kikre pyræk. Ar akrãptï nhym Metîndjwýnh arým amijo ar apytàn ar ajo kra.

Kikre'ã memã ujarênh.

A Kô 6.16; Ep 2.20; Ped k 2.5

¹⁰ Metîndjwýnh tu kum ikaprikam ne ba prïne ar amã Metîndjwýnh kukràdjà jarênh mex. Kute mrãmri ne me kute prïne kikre nhipêx mexja pyræk ne ba ar amã kukràdjà jarênh mex. Ba ne ba ikumrêx ar amã kukràdjà jarê gar ama. Kute mrãmri ne me kute kikremã pyka nhipônho tēm, katà:t pyka nhipônho tēm ne kam kam kên kapîn ne kam iby pyka tỳx kapînja pyræk ne ba ikumrêx ar amã arênh mex. Me'õ ne arým ar awỳr bõx ne ajte ar amã kukràdjà 'õdjwý jarê. Kute mrãmri ne me'õdjwý kute pyka kadjwýnhbê kên ja nhiby kikre pyræk ne me'õ ar amã kukràdjà 'õdjwý jarê. Ije ar amã kukràdjà jarênh nhijukri ar amã arê. Gora gê ikôt bõxja ikudjwa ajte Metîndjwýnh kukràdjà jarênh 'ãno djan prïne katàt ar amã arênh mex. Kute mrãmri ne me kute kikre 'ãno ãm ne prïne katàt ipêx mexja pyræk gora gê me katàt ar amã arênh mex.

¹¹ Djãm me kute pyka kadjwýnhbê kên ngrành ne kupa'ã kute ajte 'õdjwý nhipêxkam mex got? Kati. Kritudjwý. Djãm me'õ kute katàt memã Kritu'ã ujarênh nhym ajte me'õdjwý bõx ne kute memã kupa'ã 'ã ujarênhkam mex got?

¹² Ë, gop ajte kikre ma. Djãm me kute mỳjja tỳxo, mỳjja pãnh raxo kikrekam punu got? Me kute kên karỳro ipêx nàr kute kryt jakao ipêx nàr kute kên pãnh rax 'õdjwýo ipêx. Tãm dja punu kadjy kêt ne tũmràm mex rã'ã ne. Me'õ kute ar amã Metîndjwýnh kabên jarênhjadjwý godja ar amã katàt Metîndjwýnh kabênkumrêx jarê gar ama. Nhym kam kute mỳjja pãnh raxo kikre pyræk. Gar kam arým Metîndjwýnhmã amex rã'ã ne tu amim Jeju markumrêx rã'ã ne.

Ë, gop ajte kikre ma. Djãm me kute mỳjja rerekre, mỳjja pãnh kryo kikrekam mex got? Me kute pïo ipêx nàr kute bõo ipêx nàr kute bõo ipêx. Tãm dja tēmbê punu. Me'õ kute ar amã Metîndjwýnh kabên jarênhjadjwý godja bõx ne Metîndjwýnh kabên kupa'ã ar amã arê, Metîndjwýnh kabên kêt jarê, ta kabên ar amã arê gar ama. Nhym kam kute mỳjja rerekreo kikre nhipêx pyræk. Dja ar amã arê gar ama. Ne kam arým Metîndjwýnhmã amex kêt ne tēmbê apunu ne tu amim Jeju markumrêx kêt.

¹³ Dja Jeju arým bõx 'ỳr nhym arým apỳnh me umar

punu djâri ban bôx. Kute mrâmri ne kuwy kikre'ÿr bôx pyrâk. Nhyam kam me arÿm me omÿ. Me'ô kute memã kabên jarênh mex kôt dja me arÿm omÿ. Nâr me'ô kute memã kabên jarênh punu kôt dja me arÿm omÿ. Godja me'ô arÿm katât memã kabên jarênhkumrêx jabej nhyam te me umar punu djâ me'ÿr bôx nhyam me mex râ'ã ne. Dja me kute mrâmri ne kuwy kikre'ÿr bôx ne xêt kêt ne umar mex mex ne ku'ê pyrâk. Nâr, godja me'ô kupa'ã memã ta kabên jarênh jabej. Nhyam kam me umar punu djâ me'ÿr bôx. Nhyam kam me arÿm mex kêt ne Jeju bê amijo akêx. Dja me kute mrâmri ne kuwy kikre'ÿr bôx nhyam pôk ne xêt pyrâk.

14 Godja me'ô katât memã Metîndjwÿnh kabên jarênhkumrêx jabej nhyam me arÿm Jeju mar tÿx râ'ã. Nhyam kam Metîndjwÿnh arÿm me'ôjamã pân h mextire ngã.

15 Nâr godja me'ô memã arênh punu jabej nhyam me arÿm Jeju bê amijo akêx. Nhyam kam me'ôja arÿm umar punure. Kute pân h'ô byr kêt kam dja umar punure. Nhyam be, dja Metîndjwÿnh arÿm me'ôja pytã. Kute mrâmri ne me kute kikre pôk katikôt kute me pa 'amÿnh ne meo kator pyrâk.

16 Metîndjwÿnh Karô ar akam ÿrkam ar aje mrâmri ne Metîndjwÿnh nhô kikreti pyrâk. Djâm ar aje ja mar kêt?

17 Metîndjwÿnh nhô kikreti ne ta mexo mex ne uma:. Gêdja me'ô ô kikretio bikên h

jabej nhyam kam pân h o bikên h rax ne. Ar gadjwÿ ar aje Jeju markam aje mrâmri ne ô kikreti pyrâk ne ta mexo amex. Gêdja me'ô ar abê Metîndjwÿnh kurên kubê ar ajo akêx jabej nhyam kam pân h o bikên h rax ne.

18 Gar ajô we aje pÿr ne me kukràdjã mar. We aje me kum Metîndjwÿnh kÿnh kêt kukràdjã mar ne mekôt ar amijo aba. Ba amã arê ga ama. Kwãrÿk wãnh amim ajêx ne aminoo abiknor kêt ne amim,

—Ba ne ba mekôt ikrã mexkumrêx, anhÿr kêt. Djâm mrâmri akrã mexkumrêx? Kati. Ate dja ga amim, “Ikrã punu”, ane. Mÿj kadjy dja ga ã amim ane? Bir, dja ga amim anen kôt amim Metîndjwÿnh man arÿm kôt akrã mexkumrêx.

19 Me kum Metîndjwÿnh kÿnh kêtja kute amikukràdjã punu kôt amijo ban kute amim, “Ba ikrã mexkumrêx”, anhÿrja, me jamã ne Metîndjwÿnh memã krã punu jarê. Ije ar amã arên h ja ne me amrêbê: me bakukãmãremã arên h memã kum,

“Ga, me kute mry kukràdjã mar kute kum ka'ên kam kute kum ô mry janhôrja pumÿ. Nhyam mry ta amikukràdjã kôt amijo ba tãmtã ô mry'ÿr bôx ne ta arÿm amipynê.

Nhyam me kum Metîndjwÿnh kÿnh kêt djwÿ we ta krã mexkam dja me amikukràdjã punu kôt

amijo mōr tām̄tā ar̄ym
ta amijo bikēnh mex
ne.”

Nām me ā me bakukāmāremā
ane nhym me ar̄ym 'ā pi'ōk
no'ōk ne.

²⁰ Nhym me ajte kam memā
kum,

“We me krā mex. Me kum
Metīndjw̄ynh kīnh kêtja
we me krā mexja. Me
ta umar kôt ne me
amim 'ā karō.

Nhym Bēnjadjw̄yr djw̄ynh
ar̄ym me kabēn man
kam ar̄ym amim,
'Me kabēn mrāmri kaj-
gokumrêx.’

Nām ā amim ane.”

Nām me ā me bakukāmāremā
ane nhym me ar̄ym 'ā pi'ōk
no'ōk ne.

²¹ Kam, djām ar aje
mekôt we me krā mexjao
adjāmramā? Kati. Kwārīk
wānh mekôt we me krā
mexjao adjāmra kêt. M̄ykam?
Bir, m̄yjja kunī ne ar anhō
m̄yjjakam.

²²⁻²³ Metīndjw̄ynh ne Krituo
Kra nhym ar̄ym ar ajo
kamy. Ar aje tu amim
markumrêxkam ar̄ym ar
ajo kamy. Nhym kam
Metīndjw̄ynhdjw̄y ar̄ym ar ajo
kran kam ar̄ym ar amā m̄yjja
kunī ngā. Ne kam ba ar̄ym ibē
ar anhō àpēnh. Nār, kam Apōr
ar̄ym kubē ar anhō àpēnh.
Nār, kam Pedru ar̄ym kubē
ar anhō àpēnh. Kritu kute ar
ajo krakam pykakam m̄yjja
kunī ne ar anhō m̄yjja. Gar
arek mekôt atīn ne ar aba nār
ty. Te tyn ar̄ym Metīndjw̄ynh
kôt atīn ne ar aba rā'ā: rā'ā.
Kam m̄yjja kunī ne ar anhō
m̄yjja. Ajbir jakam m̄yjja ne

ar anhō m̄yjja. Nār amrē gwaj
baw̄yr m̄yjja apōxdjw̄y ne ar
anhō m̄yjja. Kritu kute ar amā
m̄yjja kunīo bakam m̄yjja kunī
ne ar anhō m̄yjja.

4

*Paur kute Kritumā àpēnh'ā
memā amijarēnh.*

Rô 14.4

¹ Kam gē me ar ijā abenmā
kum,

—Ar wābē ne Kritu nhō
àpēnh ne ar gwaj bamā
Metīndjw̄ynh kabēn jarēnh
ba. Amrēbē memā kabēn
jarēnh kêtja ne ar ar̄ym jakam
gwaj bamā arēnh ba, ane.

² Bir, m̄yj dja memā kabēn
jarēnh djw̄ynh memā arēnh
on? Bir, dja memā arēnh
katāt. Metīndjw̄ynh kute kum
arēnh kôt dja memā arēnh
katāt.

³ Nhym be, ba. Ar ga ar
aje te idjāpēnh jaxwemā aka-
tor prām̄kam djām kam itīn
prām̄mā? Kati. Djām ije
idjāpēnh jaxwe'ōmā ikatorn
mar? Kati. Ije amikam
ijaxwe'ō mar kêt.

⁴ Ne kam djām ije amikam
ijaxwe'ō mar kêt kam ije
amim, “Ijaxwe kêt kumrêx”,
anh̄ymā? Kati. Bēnjadjw̄yr
djw̄ynh ne kute imar. Ta
ne kute idjāpēnh jaxwe'ō
pumūnh jabej ne kute imar.

⁵ Kam, kwārīk wānh
me'ōmā axwe jarēnh kêt.
Nār, kum axwe kêt jarēnh
kêt. Gwaj Bēnjadjw̄yr djw̄ynh
nhō akatikam ama. Ta dja
bōx ne me mex nār me
axweo amirīt ne m̄yjja kunīo
amirīt. Ga, me kute akamāt

kô tykkam mÿjjao bipdjurja pumû. Nnym a'ukam amirît nnym me kunî arÿm omû. Bënjadjwÿr djwÿnhdjwÿ dja mÿjja kunîo amirît, me kute mÿjja pudjurja kunîo amirît gê me kunî kuma. Me kute umar djà kadjwÿnhbê amim mÿjja'ã karôjao amirît gê me kunî kuma. Kam gêdja me ï pÿnhkôt me mex jabej memã mex jarê. Nâr, me axwe jabej memã axwe jarê.

⁶ Akmere, àpnhÿre ar, ba ar amã,

—Kwãrîk wãnh me'õ'ã, “Axwe” nâr “Mexkumrêx”, anhÿro aba kêt. Ja ne ba ajte Apôrmê ar amijã arê. Ar akadjy ne bar amijã arê. Dja gar kam ar iman arÿm ar ijôo adjãmra kêt. Ne kam arÿm Metÿndjwÿnh kabênbit mar rax. Kute me'ã kabên jarênh jabit mar rax. Ne kam arÿm me'ôo adjãmran ate amû amã me'ô kurê kadjy kêt.

⁷ Mÿj me'ô ne ar amã arê gar amim,

—Ba ne ba imexkumrêx, anhÿro aba? Nhÿnh ne ar amex'ôja? Nhÿnh ne ar anhô mÿjja'ôja? Kati. Metÿndjwÿnh ta ne ar amã kungã gar kam amijo amran amim,

—Djãm me'ô ne imã kungã? Kati. Ba ne ba imex. Ba ne ba inhô mÿjja, anhÿro aba.

⁸ Nã gãm ar aje mrãmri ne kute me ajne pyræk. Nã gãm ar amim,

—Arÿm jakam imexkumrêx. Ije imexo amû amikamênh prãm kêt. Arÿm jakam iraxkumrêx ne ije mrãmri ne ibênjadjwÿr rax pyræk.

Arÿm ne ba amipãnh Paur ar kumê. Nã gãm ar ã amim anhÿro aba. Djãm mrãmri ne akabênwã? Kati. Ga ren ar mrãmri araxkumrêx ba ren ikînhkumrêx. Gar ren kam amipãnh ar ijô mênh kêtumrêx. Ar ba ne bar ren ar aro'ã ren irax.

⁹ Nnym be, kati. Kritu kute ar ijanorja djãm ar ba ne bar irax? Kati. Ga, me kute me par kadjy kute me ipôkri me umjÿr nnym me kunî kute me omûnhja pumû. Ar badjwÿ. Bar memã Metÿndjwÿnh kabên jarênho iban kam memãbit ar ije mÿjja pyræk. Nnym kam me kunî 'ã ar ipumû. Nnym me kute ar ibîn prãm. Pykakam me ja 'ã ar ipumû. Nnym Metÿndjwÿnh kadjy mrãnh djwÿnhdjwÿ 'ã ar ipumû.

¹⁰ Bar Kritumã apê nnym me arÿm ar ijã, “Nãm ar krã punu”, ane. Nnym be, ar ga ne gar amim,

—Ba tu amim Kritu markumrêx ne ikrã mexkumrêx, anhÿro aba. Ar ijã ne me, “Ar rerekre”, ane. Nnym be, ar ga ne gar amim,

—Ba ne ba itÿ:xkumrêx, anhÿro aba. Nnym be, ar ijã ne me, “Ar ngrire”, ane.

¹¹ Apÿnh myt djari ne bar prãm kam, kôrkam ar iba. Ne ajte inhô kubêkà punuren iba. Nnym me ajte ar ikam àkrê kumex ne ar ititik ne. Bar ajte arek ar inhÿr djà kêt ne ar ibaobit iba.

¹² Bar ajte inhikrao idjapênh tÿx. Me te ar imã,

—Gora gê Metÿndjwÿnh ajo ajkê, ane bar mã memã kum,

—Gê Metîndjwÿnh ajo djuw mex, ane. Me te ar ijo ajkê bar arek memã dja.

¹³ Me te mã memã ar ijã kabên punu bar mã memã iprîren nêje me kukrà. Me kubê ar ikînh no kati. Kute mrãmri ne mÿjja arÿm punurekam me kubê kînh no kati pyræk. Ga, me kute mÿjja kro janhînh ne mûm rênhja pumû. Nãm me ã ar ijo ane. Akati jakam me kubê ar ikînh no kati rã'ã. Be, djãm kam ar irax?

¹⁴ Djãm ije ar amã apijàm jadjàr kadjy ne ba ã ar amã amijarênho ane? Kati. Nã bãm ar abê akabên kajgo pymao dja. Me kum kra jabêja pyræk ne ba imã ar ajabê. Imã ar ajabêkam ne ba ar abê akabên kajgo pymao dja.

¹⁵ Ga, me bãm kute kra jadjwÿr nhym apôxja pumû. Badjwÿ ne ba ar amã Kritu Jeju jarê gar ikabênkôt tu amim markumrêx ne kôt ar amijo aba. Ba kam ba ije ar abãm pyræk. Gar Kritu man kôt ar amijo aba nhym kam me krãptî aben totokmã ar awÿr bôx. Ar awÿr bôx ne ar amã arê gar arÿm me krãptî kabên ma. Nhym be, djãm me kute ipyræk? Kati. Djãm me kumrêx ar amã arê? Kati. Ba ikumrêx ne ba ar amã arê. Kam me kute ar abãm pyræk kêt. Ba ikumrêx ne ba ar amã Kritu'ã ujarênh ny jarê gar ikôt arÿm tu amim markumrêx.

¹⁶ Kam ne ba arÿm ar amã 'ã karô. Dja gar ijã amijakren ikôt ar amijo aba.

¹⁷ Ar aje ijã amijakren mã

ikôt amijo abamã ne ba arÿm ar amã Ximoxi jano nhym ar awÿr tẽ. Imã ikra Ximoxi jabê:. Ba ikumrêx ne ba kum Bênjadjwÿr djwÿnh'ã ajarê nhym arÿm tu amim markumrêx ne arÿm katât kabên man kôt ar amijo ba. Ba kam arÿm o ikra. Nã bãm katât Kritu markumrêx ne kabên kôt ar amijo iba. Me kute katât Kritu mar ne kabên kôt amijo bamã ne ba memã arênho iba. Me kute amim Jeju mar ne kôt ar aben pydjio baja kunimã ne ba memã arênho iba. Tãm dja Ximoxi ar amã arê gar ajte ama. Dja gar kam ikudjwa katât Kritu markumrêx ne kabên kôt ar amijo aba.

¹⁸ Be, kute ar awÿr ibôx kêt pyræk gar akwÿ amijo adjàmra ar aba.

¹⁹ Bênjadjwÿr djwÿnh mrãmri ar awÿr itêm'ã kute amim karô jabej dja ba amikrà kêt ne ar awÿr tẽ. Ar awÿr tẽn ar awÿr bôx ne me kute amibên prãmja kabên kôt me kuma. Djãm me kabênjabit dja ba kuma? Kati. Dja ba mrãmri me àpênh tÿxkumrêx jabej memã ikato. Djãm mrãmri ne we Metîndjwÿnh me wãmã tÿx jadjà? Kon. Dja ba bôx ne goja me omû.

²⁰ Metîndjwÿnh kute meo bakam djãm me kabênbit? Kati. Mrãmri kute meo bakumrêxkam kute memã tÿx jadjàrdjwÿ.

²¹ Mÿj dja ba ar awÿr ibôxkam gar amã kînh? Ga, me kute me àbêr djào me

kaprêprêk nhym me tokryja pumû. Me kute memã bën tÿxkamdjwÿ me tokry. Djãm ba ar awÿr ibôx ne ar amã ibën tÿxmã gar atokrymã? Nâr ar awÿr ibôx ne imã ar ajabêkam ije ibën prïo ar amã ikabën. Djãm tãm ne gar amã kïnh?

5

Me kute bôm me'ô jaxwe mën'h'ã memã karô.

¹ Me ar akurûm iwÿr tën bôx ne imã ar akam me'ô jarë. Ne imã,

—Me'ô ne bãmbê prô pytàn o ikwã. Nãm me ã imã ar akam me'ô jarëho ane ba kuman arÿm ar amã arën ajte ar amã me'ôja axwe jarë. Me kute Jeju mar kêt'ô kute bãmbê prô pytàr kêt. Wãkambit we me'ô kute Jeju mar arÿm bãmbê prô pytà.

² Gar kam apijãm kêt. Me'ôja bãmbê prô pytà gar mÿjja 'ô jarënh kêt ne ate ar akrãn arÿm amijo adjãmrbait. Ne ga ren ar amikam akaprï:ren ren aminêje bôm me'ôja mē gē ar akôt krī kêt.

³ Mrãmri ne ba jakam idjãmkam ar amar 'ãno djan arÿm mrãmri me'ô jaxwe wã'ã ikabën djirkumrêx.

⁴ Dja gar Bënjadwÿr djwÿnhbê Jeju Kritu kute gwaj bamã arënh kôt me'ô'ã akuprô. Kute bãmbê prô pytàrja'ã akuprôn amim kukjan kam kum axwe pãnh jarë. Dja ba ar akàxã ar amaro nhÿn arÿm ar akôt ikabën dji. Bënjadwÿr djwÿnhbê Jeju Kritu ne gwaj bajo ban

arÿm àpênh tÿx. Kam dja gar katàt me'ôja'ã ar akabën djirkumrêx ba arÿm ar akôt ikabën dji.

⁵ Axwekam 'ã ar akabën djirkumrêx ne on Xatanajmã kanga gē ar o ban arÿm o ajkê. Dja o ajkê nhym arÿm ty. Nhym kam Jeju arÿm amikôt karô dja. Ô akatikam dja Bënjadwÿr djwÿnhbê Jeju Kritu bôx ne arÿm amikôt karô dja nhym arÿm biknor kêt.

⁶ Gar ate akrãn amijo adjãmrakam mex kêtumrêx. Ga, me kute djwÿ nhigot djà ngrire djwÿkam rënhkam arÿm djwÿ kunī'ÿr bôx nhym igotja pumû. Me'ô jaxwejadwÿ. Dja gar ate akrã nhym me'ô amijo tēm tãmtã gar akrãptī arÿm amã axwe kïnh ne kôt ajaxwe.

⁷ Ga, mebê idjaer kukràdjà kôt ne me kute djwÿ nhigot djà tûm kunī kapīnja pumû. Nhym kam arÿm djwÿ nykam igot djà kêt. Dja gar aminêje me'ô jaxwe jano gē mã tē gar kam arÿm ajaxwe kêt. Ga, me kute me irôbê mrãnh nhô akatikam me axwe pãnh mrykī'ãtomti parja pumû. Kritu ne ã anen arÿm ta gwaj bajaxwe pãnh ty. Nhym kam Metĩndjwÿnh arÿm gwaj bamã axwe kêt jarë gwaj arÿm kum bamex.

⁸ Ga, Metĩndjwÿnh me irôbê mrãnh nhô akatikam me kute katàt Metĩndjwÿnh mar kadjy kute djwÿponhbit kurja pumû. Kritu gwaj bajaxwe pãnh tykkam gwaj badjwÿ dja gwaj katàt Metĩndjwÿnh

maro baba. Ga, me kute djwÿ nhigot djà tûm kur kêtja pumû. Gwaj badjwÿ dja gwaj bajaxwe tûm kunî kangan bamã aben kurêja kangan arÿm katàt Metîndjwÿnh maro baba. Me kute djwÿkam djwÿ nhigot djà kêtjabit kur, kute djwÿponhbit kur. Gwaj badjwÿ dja gwaj bajêx kêtikumrêx ne bakabênkumrêx ne katàt Metîndjwÿnh maro baba.

Djãm me axwemê ro'ã me ar bamã?

A Tex 3.6

⁹ Amrêbê ne ba ar amã pi'òk no'òk ne ar amã,

—Me mjên djwÿnh kupa'ã nàr prô djwÿnh kupa'ã kurê ba kwãrîk wãnh ro'ã ar aba kêt, ane.

¹⁰ Djãm me kum Metîndjwÿnh kînh kêtja'ã ne ba ar amã ane? Djãm ar aje me kum Metîndjwÿnh kînh kêtme ro'ã aba kêtme? Kati. Pyka kunîkôt me kum Metîndjwÿnh kînh kêtja krãptî gwaj te memã bakàxmã. Me mjên djwÿnh kupa'ã nàr prô djwÿnh kupa'ã kurê baja, me kute amim mÿjjao atom rûnh prã:mja, me kute me noo biknor ne kute mebê mÿjjao àkînh prãmja, me kute mÿjjao metîndjwÿnh karô nhipêxmã amijarênh prãmja. Pyka kunîkôt me axweja krãptî gwaj te memã bakàxmã.

¹¹ Nhy m be, me'ô ta kute amijo Jeju mar, ta kute amijo gwaj bakamy'ô. Dja kum axwe kînh rã'ã djãm ro'ã ar

abamã? Kati. Me ja'ã ne ba ar amã,

—Kwãrîk wãnh me ro'ã ar aba kêt, ane. Godja me'ô mjên djwÿnh kupa'ã nàr prô djwÿnh kupa'ã kurê ba prãm nàr amim mÿjjao rûnho atom prãm nàr mÿjjao metîndjwÿnh karô nhipêxmã amijarênh prãm nàr kute mebê me kurê prãm nàr kadjwati kangôkam* bibãnh prãm nàr kute me noo biknor mebê mÿjjao àkînh prãm godja me'ô ta kute amijo Jeju mar ne ã axwe prãm rã'ao ane kwãrîk wãnh ro'ã aba kêt. Kwãrîk wãnh ro'ã anhô kwÿ krêndjwÿ kêt.

¹²⁻¹³ Me kum Metîndjwÿnh kînh kêtja djãm on gwaj baje memã axwe pãnh jarênho babamã? Kati. Metîndjwÿnh ta dja me kum kînh kêtjamã axwe pãnh jarê. Nhy m be, gwaj ba baje amim Jeju mar bajaxwe jabej baje abenmã axwe pãnh jarênho babamã. Kam, ba ar amã arê. Ar akam me'ô jaxwe ja dja gar kum axwe pãnh jarênhkumrêx ne arÿm aminêje bôm amê gê ar aro'ã bikprôn h kêt. Tãm ne ja.

6

Me kute memã axwe pãnh jarênh.

¹ Be, jakam ije ar amã mÿjjao 'ôdjwÿ jarênhmã. Be, ar akam me kute Jeju mar'ô ajmã ajon axwe. Axwe gar arÿm pa 'amÿn tu apijàm kêt ne me kute Jeju mar kêt'ÿr o mrã. Kute kukjêr ne kum axwe

* 5:11 Mÿjjao me kute o kôm ne kôt bibãnh kunîja, kadjwati kangômê uba kangômê, mÿjjao kangô kunî ne me kum kadjwati kangô jarê.

pãnh jarênhmã 'ÿr o mrã. Mÿkam ne gar kute amim Jeju mar'õ'ÿr o amrãnh kêt?

2 Be, dja gu me baje amim Jeju mar ï pykakam me kunĩ kukij ne memã axwe pãnh jarê. Jeju akubyn bôxkam gu me babê Metĩndjwÿnh nhõ me ja dja gu me me kunĩmã axwe pãnh jarê. Kam ar ga ne gar ren jakamdjwÿ me kute amim Jeju mar jaxwe ja'ã akuprõ ne kum axwe pãnh jarê. Djãm ar aje amim Jeju markam ajõ akrã mex kêt kam ne gar amikupa'ã me kute Jeju mar kêt mã meo mrã?

3 Be, Metĩndjwÿnh kadjy mrãnh djwÿnh kwÿ axwe. Dja gwaj ï memã axwe pãnh jarê. Kam ar ga ne gar ren jakamdjwÿ ren me kute amim Jeju mar'ÿr meo mrã. Nhym be, kati. Amikupa'ã ne gar me kute Jeju mar kêt mã meo mrã nhym me kute Jeju mar kêt kam arÿm memã axwe pãnh jarê.

4 Dja me kute amim Jeju mar'õ ajmã ne axwe jabej, kadjy dja gar me'õ kute amim Jeju marjao amiptã. Ar akam rax kêt'õo amiptã gê ar amã kukjan kum axwe pãnh jarê.

5 Ga ren ar amikam apijãm ne. Ar aje me kute Jeju mar kêt jamã me kute amim Jeju maro amrãnh prãm kam ga ren ar amikam apijãm ne. Nhym be, kati. Amikam ar apijãm kêt kam ne ba ar amã ikabên ne. Ar ga ne gar aje amim Jeju markam ar akrã mex ne ate me kute Jeju mar kêt'ÿr meo mrã. Kwãrĩk

wãnh. Ar ga ne gar ren me kute amim Jeju mar'õ jaxwe'ã akuprõ ne ren arÿm amim kukij ne ren arÿm kum axwe pãnh jarê.

6 Nhym be, kati. Ar aje amim Jeju mar ne gar me kute Jeju mar kêt'ÿr meo mrã. Ar aje Jeju kukwakam meo akamyja me'ÿr meo mrã nhym me arÿm memã axwe pãnh jarênho krĩ. Nhym kam me kute Jeju mar kêt ja me'ã ar apumũnho kumex. Kam ne ba ipijã:m ne.

7 Ar aje amikupa'ã me kute Jeju mar kêt'ÿr meo amrãnh kam ne gar arÿm axwe amijo mrã. Axwe amijo amrãnh kam ga ren ar arÿm ate akrã. Me kute amim Jeju mar ren te ar anoo akno ga ren ar ate akrã. Me ren te ar abê mÿjjao akno ga ren ar ate akrã ren me kute Jeju mar kêt'ÿr meo amrãnh kêt.

8 Nhym be, kati. Ar ga ne gar me noo abiknor ne mebê mÿjjao abiknoro aba. Ar akamy ne gar ã aro ane.

9 Kwãrĩk wãnh gar amim,

—Dja ba te ijaxwe rã'ã nhym Metĩndjwÿnh arÿm amiwÿr ijo wabin ijo ba, anhÿr kêt. Kwãrĩk wãnh ã amim ajêx ne aminoo abiknoro anhÿr kêt. Mÿj xê dja Metĩndjwÿnh meo ba kêt?

Bir, me kute mjên djwÿnh kupa'ã nãr prõ djwÿnh kupa'ã kurê ba prãmja.

Nãr me kute mÿjjao metĩndjwÿnh karõ nhipêxmã amijarênh prãmja.

Nâr me kute mebê prôo àkĩnh
nâr mjêno àkĩnhja.
Metĩndjwýnh kute me
jao ba prãm kêt.

Nâr me kute me kupêno
ikwã kadjy me my kute
amijo me nire pyrækja.

Nâr me my kute me my
kupêno ikwãja nâr
me nire kute me
nire kupêno ikwãja.
Metĩndjwýnh kute me
jao ba prãm kêt.

¹⁰ Nâr me àkĩnhĩja.

Nâr me kute amim mýjjao
atom rũnh prãmja.

Nâr me kute kadjwati
kangôkam* bibãnh
prãmja. Metĩndjwýnh
kute me jao ba prãm
kêt.

Nâr me kute mebê me kurê
kadjy me'ã kabên
punu prãmja.

Nâr me kute me noo biknor
ne mebê mýjjao prôt
prãmja.

Metĩndjwýnh kute õ kàjkwakam
me ja'õo ba prãm kêt-kumrêx.
Kwãrĩk wãnh amim ajêx ne
aminoo abiknor kêt ne amim,

—Dja ba te imã ijaxwe prãm
rã'ã nhym Metĩndjwýnh arým
amiwýr ijo wabin ijo ba,
anhýr kêt.

¹¹ Amrêbê gar akwý mekôt
ã amijo ane. Nhym kam
Metĩndjwýnh arým ar ajo
kute mrãmri ne me kute me
põnh nhym me arým mextire
pyræk. Nãm arým amimexo
ar ajo mex ne arým ar amã
axwe kêt jarê gar arým kum
amexkumrêx. Ar aje tu amim

Bênjadjwýr djwýnhbê Jeju
Kritu markam ne arým ã ar
ajo ane. Metĩndjwýnh Karõo
arým ã ar ajo ane.

*Me ari prô, mjên kupa'ã
kurê ba nêje kute me akre.*

Mat 5.27; Ep 5.3; Kor 3.5

¹² Nã gãm ar abenmã,

—Apýnh imã mýjja kĩnh
djari dja ba kunõo iba
nhym Metĩndjwýnh ajmã ijo
kêt-kumrêx, anhýr ar o aba.
Djãm ba ne ba amim anhýr ar
o iba? Kati. Djãm apýnh imã
mýjja kĩnh djari dja ba kunõo
iban arým amijo mex? Kati.
Gar amim,

—Apýnh imã mýjja kĩnh
djari dja ba kunõo iba
nhym Metĩndjwýnh ajmã ijo
kêt-kumrêx, anhýr ar o aba.
Djãm ba ne ba amim anhýr ar
o iba? Kati. Dja ba imã mýjja
kĩnh ne arým ije o ibamã ne
kam arým amiman amim,

—Kati. Dja ba mýjja
wão iban kam arým te ije
kangamã, ane. Dja ba ã
amimaro anen kam arým o
iba kêt ne. Te imã kĩnh ba o
iba kêt ne.

¹³ Nã gãm ar abenmã,

—Me tik kadjy ne djwý.
Djwýo me ajne kadjy ne me
tik, anhýr ar o aba. Nhym
be, djwýmê me tik kajgo.
Metĩndjwýnh dja pyka mẽ o
amrà nhym kêt ne. Nhym be,
gwaj ba, djãm gwaj bakajgo?
Kati. Mýj kadjy ne gwaj
ar baba? Bir, gwaj baje
Bênjadjwýr djwýnh mar nhym
kute ar gwaj bajo ba kadjy

* **6:10** Mýjja me kute o kôm ne kôt bibãnh kunĩja, kadjwati kangômê uba kangômê, mýjja kangô kunĩ ne me kum kadjwati kangô jarê.

ne gwaj ar baba. Mÿj kadjy ne gwaj banhipêx? Djâm ga aje amjên djwÿnh kupa'ã ar akurê aba, nâr gwaj baje baprô djwÿnh kupa'ã ar bakurê babamã? Djâm ja kadjy ne Metîndjwÿnh gwaj banhipêx? Kati. Ta amikadjy ne gwaj banhipêx.

¹⁴ Metîndjwÿnh tÿxo arÿm akubyn Bēnjadjwÿr djwÿnhho tîn ne. Ne kam gêdja gwaj badjwÿ kôt akubyn gwaj bajo tîn.

¹⁵ Be, Kritu ne arÿm gwaj bajo kute apÿnh amikukràdjâ pyrâk. Kute arÿm ijo amikukràdjâ pyrâkkam djâm ije me kuprÿ mjên prâmjao inôrmã? Kati. Djâm me ni kuprÿja mex? Kati. Kam ije me kuprÿo inôr prâm kêtikumrêx. Kritu kute arÿm ijo amikukràdjâ pyrâkkam ije me kuprÿo inôr prâm kêtikumrêx.

¹⁶ Amrêbê ne me bakukâmãre memã kum,

“Ar ï abenã tÿm ne kam kute ï pydjji pyrâk.”

Nãm ã me bakukâmãre memã ane. Ga, me kute me kuprÿ mjên prâmjao ikwâkam abenã tÿm ne kam kute mrãmri ne ï typdjji pyrâk ja pumũ. Ja ne Kritumã mex kêt.

¹⁷ Nhym be, me Bēnjadjwÿr djwÿnhmê typdjji ne me arÿm ta Karôkôt typdjji.

¹⁸ Ar aje me'ô kuprÿo anôrmã on kum akâx ne kubê aprôt ne. Dja ga me kuprÿo anhikwãn arÿm aminhïo abikênh rax ne. Nhym be, aje mÿjjao adjâkînhkam ne ga amibu'ã meo ajkê. Nâr

aje me'ônh bînkam nâr aje memã ajêkam ne ga amibu'ã meo ajkê. Nâr, apÿnh me âpênh jaxwe 'ôdjwÿkam me kute amibu'ã meo bikênh. Nhym be, me kute me kuprÿo ikwâkambit ne me kute aminhïo bikênh rax ne.

¹⁹ Djâm ar aje amimar kêt? Ga, Metîndjwÿnh ô kikretikam ÿrja pumũ. Metîndjwÿnh Karô ne ar akamdjwÿ nhÿ. Mexi:re ne axwe kêtikumrêx ne ar akam nhÿ. Kâjkwakam Metîndjwÿnh ne ar amã ano nhym nhÿ. Djâm ar aje ja mar kêt? Djâm ar ga dja gar amijo aba? Kati.

²⁰ Metîndjwÿnh arÿm pãnh raxo ar ajo pãnh ne ar ajo ba. Ga, kute Kra janor nhym pîte'ykam tyk ne kute o ar ajaxweo pãnhja pumũ. Kute pãnh ra:xo ar ajo pãnh ne ar ajo ba. Kam, dja gar katât ar amijo aban adjukaprî nhym kam me arÿm ar apumün amim,

—Be ga, me kute katât Metîndjwÿnh mar ne kôt kute amijo baja pumũ. Me ukaprîikumrêx. Kam, ne me mrãmri Metîndjwÿnh'ã ujarênhkumrêx ne. Arÿm imã kînhkumrêx, ane. Dja me ã ar akatât pumũnhkam ane.

7

*Me abenwÿr môr'ã ujarênh.
Ep 5.22; Kor 3.18; Idja 13.4*

¹ Ar aje amrêbê nînh imã pi'ôk no'ôkkam ne gar mÿjja kwÿ jabej ikukij. Me kute abenwÿr môr jabej ikukij. Jakam dja ba arÿm kôt ar amã arê gar ama. Be, me

abenwÿr môr kêt kam ne me kwÿ mexkumrêx.

² Nhy m be, ar amy kunîkôt ren aprô nhy m ar anire kunîkôt ren amjên. Mÿkam? Bir, me krâptî kute mjên djwÿnh kupa'ã nâr prô djwÿnh kupa'ã kurê ba prâmkam.

³ Ne kam ar amy, kwârîk wân h ate anhikwân aprôbê aminê kêt. Ar aniredjwÿ, kwârîk wân h amjênbê ate anhikwân kubê aminê kêt.

⁴ Mÿkam? Bir, djâm me abenwÿr bakam akubyn kuprÿkam kute amijo baja kôt kute amijo ba rã'ân kute amidjwÿnhbit mar ne kute o bamã? Arÿm prô'ÿr bakam gêdja prôdjwÿ maro ba. Nhy m prôdjwÿ amipân h mjên maro ba.

⁵ Kam kwârîk wân h aben bê ate ar anhikwân aben bê aminê kêt. Ar aje abenmã akabên mex jarênhkambit dja gar apÿnh anhikwã. Nâm me kwÿ kute Metîndjwÿnhmã amijajbur ne kum kabên'ã rît kadjy apÿnh ikwã kryre. Ne kam ajte ro'ã ikwã. Me kute aben bê aminê'ã akati krâptîkam tÿx kêt. Tÿx kêt kam Xatanaj ren axwe'ã memã apnê nhy m me ren arÿm rerekren ren arÿm prô djwÿnh kupa'ã amijo tẽ. Nâr mjên djwÿnh kupa'ã amijo tẽ. Nhy m be, kati. Dja gar apÿnh anhikwã: nhy m ajã akati ngrêrebit apêx gar kam ajte aro'ã anhikwã.

⁶ Djâm ar akunî abenwÿr amôrmã ne ba ar amã 'ã karô? Kati. Ar akwÿ amã amijo

anhÿr prâm kêt jabej amã amijã ma.

⁷ Ba iprô kêtja pumû. Ba amim,

—Me kunî ren kute ipyrâk ne ren me mexkumrêx, ane. Metîndjwÿnh ne me kwÿmã tÿx jangij nhy m me kum amijã ma rã'ã. Nhy m me kwÿ tÿx kêt ne kum amijã ma kêt. Gêdja me ta kute amimar kôt abenwÿr ba nâr abenwÿr ba kêt jabej.

⁸ Ne kam ar aprô kêt. Nâr, ar amjên kêt. Nâr ar anhikjê arÿm ty. Ba ar amã arê. Ga ren ar arã'ã ne ren aje ipyrâk ne ren kam amexkumrêx.

⁹ Nhy m be, te amã amijã mamã ne abenwÿr amôr prâm. Abenwÿr ar amôr prâmkam dja gar tu abenwÿr mō. Abenwÿr ar amôrkam amexkumrêx. Ar amã aben prâm kajgo ne mex kêt.

¹⁰ Nhy m be, ar ajô arÿm abenwÿr amôrkam ba arÿm 'ã ar amã karôkumrêx. Bênjadjwÿr djwÿnh kumrêx ne imã arê ba kôt ar amã arê. Ar anire, kwârîk wân h amjên kanga kêt.

¹¹ Nâr kon, godja ar ajô aje arÿm amjên kanga jabej ne ajte amã amjên prâm jabej. Dja ga amã akubyn amjên tûm kînh gê akubyn awÿr mō. Nâr dja ga te o ane nhy m kum akînh kêt kwârîk wân h atemã amjên 'ôdjwÿ jabej kêt. Me amydjwÿ, kwârîk wân h aprô kanga kêt.

¹² Ne kam ar ajô anhikjê kute Jeju mar kêt dja ba ar amã arê. Djâm Bênjadjwÿr djwÿnh ne imã arê ba arÿm

ije ar amã arênhmã? Kati. Ba ije markam dja ba ar amã arê. Ga abê Jeju kukwakam ikamy'õ arým aprõ nhym kute Jeju mar kêt. Ne kam ar aro'ã ar aba kadjy kum akïnh. Kwãrik wãnh kanga kêt.

¹³ Ar anidjwý arým amjên nhym kute Jeju mar kêt. Ne kam ar aro'ã ar aba kadjy kum akïnh. Kwãrik wãnh kanga kêt.

¹⁴ Mýkam? Bir, amjên kute Jeju mar kêtja ne Metïndjwýnh arým amiwýr o tẽ. Akôt ne amiwýr o tẽ. Nhym ar ajõ aprõ kute Jeju mar kêtja ne Metïndjwýnh arým amiwýr o tẽ. Akôt amiwýr o tẽ. Ne ren amiwýr o tẽm kêt nhym ren akradjwý Metïndjwýnh nokrekam mex kêt. Nhym be, kati. Akôt akradjwý Metïndjwýnhmã mex.

¹⁵ Nâr, gêdja kute Jeju mar kêtja akanga jabej. Kwãrik wãnh wãm tẽ. Akmere, àpnhîre ar, djãm aje arek 'ã angràn akaprï rã'ãmã? Kati. Arým kute akangakam on ate akrã. Gwaj badjumar mexmã ne Metïndjwýnh amiwýr gwaj bajuw ne gwaj bajo ba.

¹⁶ Me nire ar, djãm mrãmri ar aje Jeju'ýr ar amjêno akêxmã? Djãm arým aje mar? Kati. Aje mar kêt. Nâr, me my ar, djãm mrãmri ar aje Jeju kôt ar aprõ akêxmã? Djãm arým aje mar? Kati. Aje mar kêt.

¹⁷ Metïndjwýnh kute amiwýr ar ajwýr ne ar ajo bakam djãm aje aba djã kangamã? Kati. Djãm aje aprõ, amjên kangamã? Kati.

Akuprýkam djãm aje me'õ'ýr amõrmã? Kati. Djãm aje adjápênh djã kangamã? Kati. Ba ar amã arê gar ama. Dja gar arek apýnh aba djã, adjápênh djãjakam amrãnh katàt rã'ã. Ja'ã ne ba me kute amim Jeju mar kunimã karõn memã arê. Apýnh me kute Jejukôt ar aben pydjio ba djãrija kunikôt memã arê.

¹⁸ Djãm arým ar amy nhinhu kã rênh nhym Metïndjwýnh arým amiwýr ar ajuw ne ar ajo ba? Kwãrik wãnh ar amy kã rênho bimirak kêt. Kwãrik wãnh memã,

—Imy nhinhu kào akuprõn 'ã kay gê kam arým kute adjakamã imy kã djwýnh pyrãk, anhýr kêt. Tu ar amy kã rênh rã'ã ne ar abê idjaer rã'ã. Djãm ar amy nhinhu kã tã nhym Metïndjwýnh arým amiwýr ar ajuw ne ar ajo ba? Kwãrik wãnh ar amy kã rênh kêt.

¹⁹ Djãm me kute amimy kã nhinhu rênh nhym Metïndjwýnh arým me kam kïnh? Kati. Djãm me amimy kã tã nhym arým me kam kïnh? Kati. Nhym be, dja gar kabên man kôt ar amijo aba. Kute me kute katàt amijo ba'ã memã karõkôt, kabênja kôt dja gar amijo aba nhym kambit arým ar akam kïnhkumrêx.

²⁰ Apýnh ar adjápênh djã tũm, ar aba djã tũm nhym Metïndjwýnh kute kam amiwýr ar ajwýr ne ar ajo ba. Kam ar ajo bakam kwãrik wãnh ar aba djã tũm kanga kêt. Dja gar mã Metïndjwýnh

man arek ar aba djà tûm, ar adjâpênh djà tûmkam ar aba rã'ã ne.

²¹ Djâm me kute apa 'amÿnh ga tu memã adjâpênh kajgo ar aba nhym Metîndjwÿnh arÿm amiwÿr ajuw ne ar ajo ba? Kwârîk wãnh adjâpênh pãnh kêt kam adjumar punu kêt. Adjumar mex ne arek kam adjâpênh rã'ã. Nhym kam me amã,

—Arÿm me kute amã ikra karomã, ane.

Dja ga kum,

—Ã. Bon ba arek mekôt ar iba, ane. Nhym me arÿm amã ikra karo ga arÿm ga arek mekôt ar aban amim apê.

²² Kam, ar akwÿ ne me arÿm ar apa 'amÿ gar tu memã adjâpênh kajgo ar abaja. Kwârîk wãnh kam ar akaprî kêt. Kritu ne arÿm amiwÿr ar ajuw ne ar ajo ba. Gar kam ga kôt ar amijo aban akînhkumrêx. Nâr, ar akwÿ me'õ kute ar apa 'amÿnh kêt gar amim adjâpênh ar abaja. Kritu ne arÿm amiwÿr ar ajuw ne ar ajo ba kute mrãmri ne me'õ bënjadjwÿr kute me pa 'amÿnh nhym me kute katât kabên kôt ar amijo ba pyrâk. Kritu ne arÿm ar ajo ba gar katât kabên kôt ar amijo aba.

²³ Ga, me kute arÿm me'õ pa 'amÿnhja pumû. Nhym me'õja arÿm 'ÿr bôx ne arÿm o pãnh ne o katon o aminhõ. Nhym kam arÿm kum âpênh ar ba. Metîndjwÿnhdjwÿ ne kute pãnh raxo ar ajo pãnh ne ar ajo katon arÿm amim ar ajo ba. Ga, kute Kra janor

nhym kute pîte'ykam tyk ne kute o ar ajaxweo pãnhja pumû. Pãnh ra:xja pumû. Kam me kum Metîndjwÿnh kînh kêt kukràdjaja kwârîk wãnh ar amã kînh kêt gê me amikôt ar ajo ba kêt. Ga ren ar amã kînh nhym ren me amikôt ar ajo ba ga ren ar arÿm aje mrãmri ne me'õ pa 'amÿnh ne mekôt ba pyrâk.

²⁴ Akmere ar, apÿnh ar adjâpênh djà tûm, aba djà tûm nhym Metîndjwÿnh kute kam amiwÿr ar ajo akêx. Kam kute amiwÿr ar ajo akêxkam kwârîk wãnh ar aba djà tûm kanga kêt. Dja gar tu amim Metîndjwÿnh mar tÿxkumrêx ne arek ar aba djà tûmkam ar aba rã'ã ne.

²⁵ Me nire kraxje me'õ kute 'ÿr môr kêt rã'ã. Me'ã ne ije ar amã karômã. Ba ije markam dja ba me'ã ar amã karõ. Djâm Bënjadjwÿr djwÿnh ne imã arê ba arÿm ije ar amã arênhmã? Katî. Ba ije markam dja ba ar amã 'ã ikabên jarê. Bënjadjwÿr djwÿnh kum ikaprîkam ne arÿm ije ikabên jarênh katât kadjy ijo mex. Ba kam ba katât ar amã arênhkumrêx.

²⁶⁻²⁷ Me kute gwaj baje amim Jeju marjao bikênh kumex gwaj batokry kumex. Kam, djâm arÿm amjên nâr arÿm aprõ? Dja ga arã'ã. Kwârîk wãnh kanga kêt. Nâr, djâm amjên kêt rã'ã nâr djâm aprõ kêt rã'ã? Dja ga arã'ã. Kwârîk wãnh amjên nâr aprõ jabej kêt.

²⁸ Nâr, ga kam arÿm me'õ nire'ÿr mō. Djâm kam ga

arým amijo ajkên ajaxwe? Kati. Nhyim me my'ô 'yr mörkam djâm nire axwe? Kati. Djâm arým amijo ajkên axwe? Kati. Ba ar amã arê gar ama. Dja gar abenwÿr mön arým amikam ar adjumar punu, ar atokry kumex ma. Ar ajamãnhkrutkam ne ajte ar akrakam dja gar amikam adjumar punu kumex ma. Nâr, dja gar abenwÿr amör kêt ne arým ar adjumar punu kumex mar kêt. Apydjikam adjumar punun aje atokry kumex mar kêt. Ar adjumar punun ar atokry karô ne ba kukãm ijamak bën bit abenwÿr ar amör nêje ar akukrà.

29-31 Akmere àpnhîre ar, ba ar amã arê gar ama. Pykakam mÿjja kunî dja î kêt ne. Gwaj mÿjjao baba 'ikrân ne. Kam, dja gwaj pykakam gwaj banhõ mÿjja kunîkôt bajamak bën tÿx kêt. Godja arým aprõ. Djâm aje o aba rã'ãmã? Kati. Dja ga o aba 'ikrân ne. Kam kwârîk wãnh kôt ajamak bën tÿx kêt. Nâr, godja arým amÿr jabej. Djâm amÿr rã'ãmã? Kati. Dja ga amÿr 'ikrân ne. Kam, kwârîk wãnh kôt ajamak bën tÿx kêt. Nâr, godja arým akînh jabej. Djâm akînh rã'ãmã? Kati. Dja ga akînh 'ikrân ne. Kam kwârîk wãnh kôt ajamak bën tÿx kêt. Nâr godja ga arým pi'ók kaprî pãnh mÿjja mex'õ byr jabej. Djâm o aba rã'ãmã? Kati. Dja ga o aba 'ikrân ne. Kam, kwârîk wãnh kôt ajamak bën tÿx kêt. Gwaj

pykakam gwaj banhõ mÿjja kunîkôt bajamak bën tÿx kêt. Djâm gwaj baje o baba rã'ãmã? Kati. Dja gwaj o baba 'ikrân ne.

³² Mÿkam ne ba ar amã ik-abên ja jarê? Bir, dja gar ik-abên ja man arým pykakam mÿjja kôt ajamak bën tÿx kêt ne adjumar punu kêt.

Me prõ kêt ne me kute kâjkwakam Bënjadwÿr djwÿnhmã àpênh kadjy amimar. O kînh kadjy kute amimar.

³³ Me arým prõ ne me kute pykakam mÿjja kadjy àpênh kadjy amimar. Kute prõo kînh kadjy kute amimar.

³⁴ Me nire arým mjênja ne atemã umar nhyim me nire me'ô kute 'yr mör kêtja ne atemã umar. Me apÿnh umar. Mjên kêtja Bënjadwÿr djwÿnhmã àpênh kadjy kute amimar. Nãm prîne kum amijã man Bënjadwÿr djwÿnh mar 'ãno dja. Nhyim be, arým mjênja pykakam mÿjja kadjy àpênh kadjy kute amimar. Nãm kute mjêno kînh kadjy kute amimar.

³⁵ Djâm ar akunî akuprÿmã ne ba ar amã ja jarê? Nâr, gar arým aprõkam nâr gar arým amjênkam, djâm kam ar akaprîmã ne ba ar amã ja jarê? Kati. Bënjadwÿr djwÿnhmã prîne ar amexmã ne ba ar amã arê. Dja gar ikabênja man arým kum adjapênh 'ãno dja. 'Ãno dja nhyim mÿjja'õ arým ar akunor kêt. Ja kadjy ne ba ar amã arê.

³⁶ Nâr, akra nhyim mjên kêt rã'ã jabej ga arým kam ad-

jumar mex kêt ne ar o aba. Arÿm abatàn h mex tèn kum mjên prãm. Arÿm aje mjên mã arên h ne òr prãm jabej kum angã. Ga kam amex. Kwãrîk wãnh ar abenwÿr mō.

³⁷ Nâr kon, akra kum me my prãm kêt ne aje me'ômã òr prãm kêt. Aje amim akra'ã karôn amim,

—Kati. Ba arek ikrao iba, ane. Jadjwÿ ne mex.

³⁸ Kam ne me kute mebê kra nê mexo me kute memã òr jakren h.

³⁹ Metîndjwÿnh kukràdjã kôt dja prō mjên'ã ngrã. Mjên tînri 'ã ngrã. Nhy m kam godja arÿm mÿjja'ò kubê kubî nhy m tyk jabej. Dja kum me my 'òdjwÿ 'ÿr mōr prãm jabej arÿm 'ÿr mō. Dja me'ò kute amim Jeju marbit'ÿr mō.

⁴⁰ Ba kam bajbit 'ã amim,

—Nãm ren mjên kêt rã'ã nhy m ren umar mex. Arÿm aje mjên kam umar mex ngrire, ane. Nã bã m ã amim ane. Metîndjwÿnh Karō kute ijo bakam ba badjwÿ 'ã katàt ikabên jarê. Ja ne ba kuma. Tãm ne ja.

8

Me kute mÿjjao metîndjwÿnh karō nhipêxmã mry bôrja'ã ujarên h.

Kô k 13.2; Gar 5.13; Ped k 4.8; Dju k 3.18

¹ Me kute mÿjjao metîndjwÿnh karō nhipêxmã mry bôrja krêndjwÿ. Jadjwÿ ne gar abej ikukij. Gar imã,

—Djãm ar ije amim Jeju mar mÿjja karômã mry bôrja kurmã? Nâr djãm ar ije kur

kêtmã? ane. Jakam ije 'ã ar amã ikabên jarên h mã. Ar ga ne gar we,

—Djãm ar ino kêt? Djãm ar ijamakkre kêt? Arÿm ar ije mÿjja mar, ane. Nã, gwaj bakunî baje mÿjja kwÿ mar. Badjwÿ dja ba ar amã arê. Gwaj baje mÿjja kumex markam ne gwaj baje amibên prãm. Nhy m be, gwaj bamã aben jabêkam baje aben mã tÿx jangjên ho tèn kam baje amim Jeju mar mexo amũ aben kamên arÿm mar rax ne.

² Be, me kute mÿjja maro amibên prãm kam djãm mrãmri kute mÿjja markumrêx? Kati. Kraxje kute mÿjja mar mex kêt rã'ã.

³ Nhy m be, me'ò kum Metîndjwÿnh jabê jabej, tãmja dja Metîndjwÿnh amipãnh kuma.

⁴ Kam, me kute mÿjjao metîndjwÿnh karō nhipêxmã mry bôr kurja mÿj dja gwaj mar on? Mÿjjao metîndjwÿnh karō nhipêx kunî ne kajgokumrêx. Nhy m be, Metîndjwÿnh pydji. 'Òdjwÿ kêt kumrêx. Ja ne gwaj kam kuma.

⁵ Mrãmri me kute arîk apÿnh mÿjjamã metîndjwÿnh jarên h. Kàjkwakam nâr pykakam mÿjja krãptîkumrêx nhy m me kute arîk kum metîndjwÿnh, bënjadjwÿr djwÿnh jarên ho ba.

⁶ Nãm me te mÿjja kumexmã metîndjwÿnh jarê gwaj bamã ne Metîndjwÿnh pydjibit. Me Babãm djwÿnh. Tãm ne kute mÿjja kunî nhipêx. Kute amikadjy

gwaj banhipêx. Bēnjadjwÿr djwÿnhbê Jeju Kritu pydji. Kôt ne mÿjja kunī kato. Gwaj badjwÿ kôt bakato. Ja ne ar aje mar. Badjwÿ ije mar.

⁷ Metĭndjwÿnh pyd-jibit. Nhyam kam mÿjjaao metĭndjwÿnh karō nhipêx ja ne kajgo. Ne kam djām me kunī kute amim, “Mÿjjaao metĭndjwÿnh karō nhipêx ne kajgo”, anhÿro ba? Kati. Me kwÿ ja ne me arĭk amim,

—Be, mÿjjaao metĭndjwÿnh karō nhipêxbê metĭndjwÿnh'ô. Nām me kwÿ ā amim ane, kute Metĭndjwÿnhkumrêx mar rerekre rā'ākam. Ne kam arÿm mry bôrja krê. Ne kam arÿm amim,

—Be, mÿjjaao metĭndjwÿnh karō nhipêxmā ne me kute mry bôrja. Kubê ne metĭndjwÿnh'ô. Ba arÿm mekôt mryja krê. Arÿm ne ba Metĭndjwÿnhkumrêxkam ijaxwe ne, ane. Me kute Metĭndjwÿnhkumrêx mar rerekre rā'ākam me ā amim ane.

⁸ Nhyam be, djām gwaj baje Metĭndjwÿnh mar tÿxkam ā amim ane? Kati. Gwaj ā amim anhÿr kêt. Gwaj baje mÿjja kunī krên kajgokumrêx nhyam ajmā kute kêt. Djām gwaj baje mÿjja'ô krêno Metĭndjwÿnh kôt ajkamê? Kati. Nār, djām gwaj baje krênkam ne Metĭndjwÿnh gwaj bamā punu jarê? Kati. Nār, djām gwaj baje krên kêt kam ne gwaj bamā mex jarê? Kati. Mÿjja kunī ne me kute krên kajgo. Kam ajmā kute kêt.

⁹ Nhyam be, gora amijāno dja. Dja gar amidjwÿnhbit maro aban arÿm tu mÿjja karō nhō mry krêno aba. Nok ga ren tu ô mry krêno abao ren me'ôo akêx jabej. Nok ga ren me'ô kute amim Jeju mar rerekreja Metĭndjwÿnhbê o akêx jabej nhyam ren ate ar ba jabej. Kam gora amijāno dja. Nok ga ren o me'ôo akêx ne ren kam aje mÿjja kute me par tok nhyam me rôrôk pyrāk.

¹⁰ Ga amim,

—Djām ije mÿjjaao metĭndjwÿnh karō nhipêx nhō mry krênkam Metĭndjwÿnhbê ajmā ikuten ijaxwe? Kati. Ije krênkam ajmā ikute kêt. Mÿjjaao metĭndjwÿnh karō nhipêx ne kajgo. Ô mrydjwÿ ne kajgo, anhÿro aba. Aje amim anhÿro abakam ne ga tu mÿjjaao metĭndjwÿnh karō nhipêx nhō kikretikam tēn me ikô'ā nhÿ. Nhÿ:n arÿm ô mry krê. Nhyam arÿm me'ô kute amim Jeju mar rerekre awÿr bôx ne arÿm amim omū. Djām kute 'ā amim karō kêt mā got? Kati. Dja amim,

—Je, ba badjwÿ krêno iba, ane. Kute Metĭndjwÿnh mar rerekreja dja amim anen arÿm krêno ba.

¹¹ Ga amim,

—Djām ije mÿjjaao metĭndjwÿnh karō nhipêx nhō mry krênkam Metĭndjwÿnhkumrêxbê ajmā ikuten ijaxwe? Kati. Ije mry krênkam ajmā ikute kêt. Mÿjjaao metĭndjwÿnh karō nhipêx ne kajgo. Ô mry ne kajgo, anhÿro aba. Ne kam tu mÿjja karō nhō mry

krê. Nhym kam aje me'ôo akamyja kute Metîndjwÿnh mar rerekreja arÿm apumû. Ta kute anhÿr djwÿnhrà m arĭk amim,

—Mÿjjao metîndjwÿnh karô nhipêxbê metîndjwÿnh'ô.

Dja ba ô mry krên arÿm Metîndjwÿnhkumrêxbê ajmã ikuten arÿm ijaxwe, anhÿro ba. Ta kute arĭk amim anhÿro ba ja ga arÿm tu nokrekam mÿjja karô nhô mry krê. Nhym arÿm apumûn amim,

—Ga, me'ôo kute Metîndjwÿnh mar tÿx kute mÿjja karô nhô mry krênja pumû. Je, ba badjwÿ kuro iba, ane. Ne kam arÿm tu mÿjja karô nhô mry krê. Kritu kute utâr kadjy arÿm axwe pânĥ ty. Akamy kute amim Jeju mar rerekre jaxwe pânĥ ty. Ga krê nhym arÿm akudjwa kukrê. Kukrên arÿm arĭk amim, “Ijaxwe”, anhÿro ba.

¹² Akamy kute amim Jeju mar rerekreja ta kute arĭk amim,

—Dja ba mÿjja karô nhô mry'ô krên kam ajmã ikuten ijaxwe, anhÿro ba. Ga mÿjja karô nhô mry krê nhym arÿm akudjwa kwÿ krên arÿm arĭk amim, “Ijaxwe”, anhÿro ba. Nhym kam Kritu arÿm ga amã, “Ajaxwe”, ane. Ga ren krên kêt nhym Kritu ren amã ajaxwe jarênh kêt. Nhym be, kati. Ga krê nhym Kritu arÿm amã, “Ajaxwe”, ane.

¹³ Kam mÿj ne ba ren ba nê. Bir, ba ren mÿjja karô nhô mry krê nhym me'ôo kute amim Jeju mar rerekre ren

ikudjwa kukrên ren amim, “Ijaxwe”, ane ba ren kam ajte krên kêt kumrêx. Me kute ipumûnh ne ikudjwan kute amim, “Ijaxwe”, anhÿr karô dja ba ajte krên kêt kumrêx.

9

Jeju kute Paur janor'ã kute memã amijarênh.

¹ Djãm mrãmri ne ba we imã mÿjja kĭnh ne ije o ibamã nhym me we ipa 'amÿ ba we te ije o ibamã? Kati. Ba ne ba ije o iba kêt. Djãm mrãmri ne we Jeju ta kute ijanor kêt? Kati. Mrãmri ne ta kute ijanorkumrêx. Djãm mrãmri ne ba we ije gwaj banhô Bênjadjwÿr djwÿnh pumûnh kêt? Kati. Mrãmri ije omûnhkumrêx. Kum idjàpênhkam djãm 'ÿr ije ar ajo akêx kêt got? Ba ne ba Jeju 'ÿr ar ajo akêxkumrêx.

² Wãnh ar abu'ã me wã ijã,

—Kati. Jeju kute Paur janor kêt, ane. Ije Kritu 'ÿr me wão akêx kêt kam ne me ã ijã ane. Djãm ar ga ne gar ijã ane? Kati. Ar ga ne gar aje ijã anhÿr kêt. Mÿkam? Bir, ba ne ba Kritu 'ÿr ar ajo akêx. Dja gar akubyn amikôt amijo tên ba ije Kritu 'ÿr ar ajo akêxja ma. Ne arÿm amim,

—Mrãmri ne Kritu kute Paur janorkumrêx. Ga, Paur kute Kritu 'ÿr ijo akêxja pumû, ane. Dja gar ã amim ijã ane.

Me kute ren Paurdjwÿo djuw mex'ã kute memã amijarênh.

³ Ar akwÿ ne gar we abenmã,

—Djâm gwaj baje Paur aro djuw mexmã? Ar kute gwaj bamã kukràdjà jarênh pãnh aro djuw mexmã? Kati. Kwãrîk wãnh gwaj o pãnh kêt. Djâm Jeju ne Paur jano got? Kwãrîk wãnh gwaj Paurmã o pãnh kêt, ane. Ar akwý ã ijã ane. Me kwý jamã ije jakam amijarênhmã.

⁴ Jeju kute ar 'ôdjwý janorja ar awýr bôx ne ar amã kukràdjà jarê. Gar kam pãnh arkum mýjja ngã nhym ar kukrên o ikô. Nhym be, ar ba, djâm ar bajbit ne gar ren ar imã o pãnh kêt got? Ar ije amã kukràdjà jarênhja gar ren ar imã o pãnhkumrêx.

⁵ Ar kute ni kute amim Jeju mar'ýr mör ne mã amikôt o ba. Djâm kam bajbit ren iprô'ýr imör kêt got? Ba ren iprô'ýr imörkumrêx. Wãnh ne Jeju kute ar anor 'ôdjwý ar memã arênh o ban mã prô japrôn o ba. Jeju kôt axikôt ar apôxdjwý. Pedrudjwý. Idji 'ôdjwýbê ne Xepa. Wãnh ne ar mã prô japrôn o ba.

⁶ Jeju kute ar 'ôdjwý janorja ar ar awýr bôx ne ar amã arê gar arým memã kabêno pãnh. Nhym be, bamê Banabemê ne bar ije ar amã pãnh'ã idjà'wýr kêt. Ar idjà'yr pãnh ne bar amim inhô pi'ók kaprî jamý. Djã ne ba ren ar amã ikabên pãnh'ã idjà'wýr kêt? Kati. Ba ren ar amã ikabên pãnh'ã idjà'wýrkumrêx.

⁷ Ga, me krâkamngônha pumû. Nhýnh got krâkamngônha'ôbyrkumrêx. Kute kre pãnh me 'ýr prôt ba ne ta ô pi'ók kaprîo kute amim djwý, mýjja

jamýnh? Kati, kute anor djwýnh nhô pi'ók kaprîo ne amim mýjja jamý. Kute me aêro ba nhym kute pãnh memã pi'ók kaprî nhôro ne me amim mýjja jamý. Ga, ajte me kute pidjô kre nhym nep nhym me kute kurja pumû. Djâm pidjô nep nhym me kute kur kêt got? Ga, nep nhym me kute kre pãnh kute krênja pumû. Ga, ajte me kute mrykî'átomtio djuw mexo baja pumû. Djâm kute kã kangô kwýo kôm kêt got? Kute kwýo kôm kumrêx. Kute o djuw mex pãnh kute kwýo kôm kumrêx.

⁸ Ba ibê pykabê me'ô kajgo ne ba ar amã ja jarê. Nhym kôt Metîndjwýnhdjwý ar amã arê.

⁹ Kamã ne amrêbê: me bakukãmãre Môjdjê memã 'ã karô. Nãm Metîndjwýnh kukwakam memã 'ã karôn memã kum,

“Mryti kute ituo me amã
bàygogo ngãnh o
têmkam kwãrîk wãnh
ajkwabê ijê djã in-
humã adjãr kêt.

Kwãrîk wãnh ta àpênh pãnh ô kwý krê.”

Nãm ã memã ane. Djâm Metîndjwýnh kute mrybit mar?

¹⁰ Djâm kute gwaj bamar kêt? Kati. Kute gwaj badjwý gwaj bamar. Gwaj bajã ne kabên jarê. Kam, gê pur kre djwýnh àpênh ar bakam tu amim djwý kwý kamnhîxkumrêx ne djwý týxkam amim kwý kute kre pãnh kwý byrkumrêx. Gê djwý ngãnh djwýnhdjwý àpênh

ar bakam tu amim djwý kamnhîxkumrêx. Ne âpênh pân̄h amim kwý byrkumrêx.

¹¹ Ar badjwý ne bar arým ar amã Metîndjwýnh kabên jarê. Bar ren ar abê pân̄h byrkumrêx. Ar ije mrãmri ne me kute purkam 'y kre pyrâk. 'Y ingrôt ne abatàn̄h ne arým ngrã. Nhym kam me êo môn arým amim kwý by. Ar badjwý ne bar ar amã Metîndjwýnh kabên jarê. Djãm ba ren ar ije pân̄h ar akutã mýjja'ô byr kêt got? Ba ren ar ije ar abê pân̄h byrkumrêx.

¹² Me'ôdjwý ne me ar awýr bôx ne ar amã Metîndjwýnh kabên jarê. Ne kam ajte ar amã pân̄h'ã a'uw gar tu memã mýjja ngã. Me kute ar amã arênh pân̄h tu memã mýjja ngã. Ar badjwý ar ibê ar anhôbikwakumrêx ne bar ar amã Metîndjwýnh kabên jarê. Mýkam ne gar ren ar ibê pân̄h nê? Djã ne bar ren ar amã 'ã a'uw gar ren ar ibê pân̄h nê? Kati. Gar ren ar ibê nê kêt. Gar ren ar ikabên pân̄h ar imã mýjja ngã bar ren ar abê byrkumrêx.

Nhym be, kati. Ar ba ne bar ije ar abê pân̄h byr kêt. Te mýjja prãm ar ikangô. Te ar idjã'wýr ar ikangô. Bar amim,

—Kati. Ba ren ar memã Kritu'ã ujarênh ny jarên̄h iby ren memã pân̄h jarê nhym ren me abenmã, “Je, mýkam ne Paur gwaj bamã Kritu'ã ujarênh ny jarên̄h ajte gwaj bamã pân̄h jarê”, ane. Ne ren abenmã ja jarên̄h ren arým Kritu mar rerekre. Nã bãm ar

ã amim anen kam ar ikabên pân̄h jarênh kêt ne.

¹³ Be ga, Metîndjwýnh nhô kikretikam me âpênh ku'êja pumû. Me kute kikretikam mýjjao memã âpênh pân̄h. Me kute kikretikam Metîndjwýnhmã mry par ne kute bôro ku'êja kute âpênh pân̄h amim mry kwý 'yr. Ja ne gar arým aje mar.

¹⁴ Kôt ne Bênjadjwýr djwýnh arým memã 'ã karôn memã kum,

—Gê me kute memã ujarênh ny jarênhja pân̄h amim me kutã mýjja kwý byn ô kwý krên̄ mex, ane.

¹⁵ Nhym be, ba ne ba ije ar amã 'ã idjã'wýr kêt. Nâr djãm arým jakam ije ar amã idjã'wýr kadjy ne ba ã ar amã ikabêno anen ã ar amã pi'ôk no'ôko ane? Kati. Ba ne ba memã Kritu'ã ujarênh ny jarên̄h pân̄h jarênh kêt. Ne kam ikînhkumrêx. Gar ren imã o pân̄h ba ren arým ikînh kêt ne ren kam ikaprîre.

Metîndjwýnhmã âpênh'ã kute memã amijarênh.

¹⁶ Nhym be, kãj bê ije ar amã ujarênh ny jarênh ibakam djãm ba ne ba amim 'ã karôn amim,

—Ba dja ba memã arê, ane? Kati. Mýkam? Bir, Metîndjwýnh ta ne imã idjãpênh djã'ã karô ba te akubyn ije aminêmã. Ba ren aminên̄h amim,

—Kati, ba memã ujarênh ny jarênh kêt, ane nhym ren pân̄h arým imã kaprî jadjã ba ren kam ikaprîkumrêx.

17 Godja ba imã memã arênh kînhkôt memã arê nhym pãnh arým imã ikînh djã ngã. Nhym be, dja ba imã memã arênh kînh kêt kam tu memã arênhõ iba. Mýkam? Bir, Metîndjwýnh ta kute tu imã 'ã karôkumrêxkam. Kam ne ba tu memã arênhkumrêx.

18 Ije ikabên pãnh jabej kêt kam mýj dja ijõ kînh? Bir, ije memã Kritu'ã ujarênh ny jarênh ne memã pãnh jarênh kêt kam ne ba ikînhkumrêx. Me kute amã amijo à'wýrja ne me amijo a'uw nhym be, bajbit ne ba ije amijo idjã'wýr kêt. Kam ne ba ikînh.

19 Djãm pykakam me'õ ne ipa 'amý ba kum apên arým memã Jeju jarênhõ iba? Kati. Me'õ ne kute ipa 'amýnh kêt. Ba ne ba memã arênhõ iba. Te me'õ kute ipa 'amýnh kêt ba imã me kînh. Imã me kunî kînh ne ije memã arênhõ iba. Ije mrãmri ne me'õ kute amijo me kunî nhõ àpênh djwýnh pyrãk. Imã me kunî kînh ne me kunîmã arênhõ iba. Dja ba me kunîmã arênh arým Jeju'ýr me krãptiõ akêx.

20 Dja mebê idjaer jabej ba ba amijo mebê idjaer pyrãk. Ije Jeju'ýr mebê idjaer kwýo akêx kadjy ba ã amijo ane. Me kute Môjdjê kukràdjã mar týx jabej ba ba amijo ije Môjdjê kukràdjã mar týx. Ije me kwýo akêx kadjy ba ã amijo ane.

21 Nàr me kute mebê idjaer kukràdjã mar kêt jabej ba ba amijo ije mebê idjaer kukràdjã mar kêt. Ije me kwýo akêx kadjy ba ã amijo ane. Djãm kam

ije Metîndjwýnh kukràdjã 'amýnh rerekre? Kati. Ije Metîndjwýnh kukràdjã 'amýnh týx ne Kritu kukràdjã 'amýnh týxkumrêx.

22 Me rerekremã ba ba amijo irerekre pyrãk. Ije me rerekre kwýo akêx kadjy ba ã memã amijo ane. Me kunîmã ije amijo me urãk. Ije amijo me urãk kunîkôt dja ba Jeju'ýr me kwýo akêx jabej.

23 Dja ba amijo me urãk ne memã ujarênh ny jarê nhym me arým amim kuma. Ba kam arým amim ikînh djã by, Metîndjwýnh kute memã me kînh djã nhôrja amim kuby, me ro'ã kuby.

24 Be ga, me kute aben rer djãja pumû. Kam me kute aben rer kadjy me kunî prôt. Nhym be, me'õ pydjibit me kunî ren arým amim kînh djã by. Krãdjêja by. Djãm ar aje ja mar kêt? Ar gadjwý dja gar Jeju man kôt ar amijo aba. Atýx ne kôt amijo aba ne amã djukanga kêt. Dja ga anen arým akînh djã byrkumrêx. Metîndjwýnh kute memã kînh djã nhôrja byrkumrêx.

25 Nhym kam me kute me rer prãmja kunî ne me kadjy amijangri týx. Kute kînh djã punu byrmã. Kute pi'õo krãdjê byrmã amijangri týx. Nhym be, gwaj ba ne gwaj baje bakînh djã punu prãm kêtja byrmã. Kadjy gwaj Metîndjwýnhmã amijangri týx ne katàt ar amijo baba. Nok gwaj ren kum amijangri kêt ne ren Metîndjwýnhmã bamex kêt nhym ren gwaj

bamã kînh djã nhôr kêt.

²⁶ Djãm ije mrãmri ne me arîk prôt pyrãk ne amikukãm ikînh djã mar kêt got? Ba amikukãm ikînh djã mar 'ãno djan Metîndjwýnhmã apê. Djãm me ajbit ije me akre? Djãm ije amijakre kêt got? Ne ba ren amijakre kêt ne ren ije mrãmri ne me bit kute ikra krão me titikmãn kôkremã ukabêr kajgo pyrãk ne ren ikajgo mexi.

²⁷ Nhy m be, kati. Nã bã m mã amijakren mã amikukrãn amim,

—Je, djãm ije amid-jwýnhbito kînh ne ijaxwemã? Kati. Kwãrîk wãnh ijaxwe kêt, anen mã akubyn aminê. Ne kam ije mrãmri ne me ta kute amititik pyrãk. Ne mã amijakren arým amiman katãt amikabên kôt ar amijo iba. Ije mrãmri ne me kute me pa 'amýnh nhy m me kute katãt me kabên mar ne mekôt amijo ba pyrãk. Ne ba ren me ajbit jakren ren amijakre kêt ne ren arým ate amijo iba. Nhy m kam Metîndjwýnh ren arým imã,

—Djãm amã dja ba kînh djã ngã? Kati. Ije amã ôr prãm kêt kumrêx, ane.

10

Memã mebê idjaer tũm'ã ujarênh.

Idja 3.8; Djuda 5

¹ Be, akmere, àpnhîre ar, ar aje mar kêt karõ ne ba ije ar amã me bakukãmãre'ã idjujarênhmã. Amrêbê: ne me bakukãmãre kapôt kukritkam mõ. Metîndjwýnh

ne me kadjy kakrã nhipêx nhy m me kunî kakrã parbê mõ. Nhy m kam ngô raxbê pyka kêt aprakamã memã ajkij nhy m me kam ngô bikjêrkôt mõn rê.

² Me kunî Mõjdjê kôt ar amijo ba. Ga, me kute ngômã gwaj bajangjênhja pumũ. Nhy m me gwaj bajã amim,

—Ga, me arým kute Jeju mar ne kôt amijo baja pumũ, ane. Me bakukãmãredjwý kunî Mõjdjê kôt ar amijo ba ne kakrã parbê mõn ajte ngô parbê mõn rê.

³ Metîndjwýnh memã djwý jano nhy m axidjuw nhy m me kunî djwý jabit kuro ba. Nhy m ta ajte memã ngôo kato nhy m me kunî ngô jabito kôm ar o ba.

⁴ Metîndjwýnh nhõ kên ne mekôt ar ba nhy m me kôt ngôo kôm ar o ba. Kên ja ne Kritu'ã amijakre.

⁵ Nãm Metîndjwýnh te meo djuw mexo ban me kunîkam kînh kêt. Nãm me kwý ngrêrebitkam kînh. Ne me krãptîkam kînh kêt nhy m kam me arým ty. Nhy m wãnh me kapôt kukrit kunîkôt me tyk jangij nhy m me krã wãnh kumex. Me tykkôt ne gwaj Metîndjwýnh mekam kînh kêtja ma.

⁶ Mýj kadjy ne gwaj baje me bakukãmãre marmã? Bir, dja gwaj me kuman arým me kudjwa ã anhýr kêt ne bamã mýjja punu prãm kêt.

⁷ Kam kwãrîk wãnh me kwý kudjwa kêt ne mýjjao metîndjwýnh karõ nhipêxmã amijarênhõ aba kêt. Amrêbê:

ne me me bakukâmäre'ã
ajarên memã kum,

“Me mry karômã mry bôn
kukrên kam kôt kômo
nhÿ. O nhÿ:n kam
kâjmã dja. Kâjmã djan
ajte mry karômã tor ne
kam kînh katio nhÿ”,
ane.

Ga, me kute amrêbê:
memã 'ã ujarênh nhym me
bakukâmäre kute 'ã pi'ók
no'ókja pumũ.

⁸ Nãm me mjên djwÿnh
kupa'ã nâr prô djwÿnh kupa'ã
kurê ba. Kwârîk wãnh
gwaj me kudjwa kêt. Me
bakukâmäre kwÿ ã anen
kam akati pydjikam arÿm ty.
Krãptî: kubé 23.000 arÿm ty.

⁹ Nãm me kwÿ ajte amim,
—Ba ijaxwe mex gê goja
ijo ajkê. Goja Metîndjwÿnh
mrãmri kute ipumÿnh jabej
goja ijo ajkê, anhÿro ba. Nãm
me amim anhÿro ba: nhym
kangã krãptî arÿm bôx ne me
imex ne. Kwârîk wãnh gwaj
me kudjwa ã bakabêno anhÿr
kêt.

¹⁰ Me kwÿ Bênjadjwÿr
djwÿnhmê ò àpênh ar'ã kabên
ar ba. Bêñ prîkam 'ã kabên ar
ba. Kwârîk wãnh me kudjwa
kêt. Nãm me'ã kabên ar
ba: nhym Metîndjwÿnh arÿm
me'ÿr kadjy mrãnh djwÿnh
jano nhym me arÿm me'ÿr
bôx ne arÿm me imex ne.

¹¹ Mÿkam ne mÿjja ã me
bakukâmäreo anhÿro ba?
Bir, gwaj baje amijã mÿjja
mar kadjy. Nãm me me'ã
pi'ók no'ók gwaj arênh maro
baba. Arÿm pykakam me
kute aminhinomã amimênh
djã nhô akati bôx 'ÿr gwaj

mÿjja'ã pi'ók no'ók jarênhja
maro baba. Dja gwaj amika-
jmãtã mÿjja man arÿm bamã
bajaxwe pyma. Me kute gwaj
babê bajaxwe pyma kadjy ne
me arÿm me'ã pi'ók no'ók ne.

¹² Dja gar amijã ano tÿx.
Nok ga ren ar ajô amim,

—Ba ne ba itÿxkumrêx. Ije
me kudjwa ã ijaxweo anhÿr
prãm kêt, anhÿro aba. Nok
ga ren ar te amitÿx jarên ren
arÿm me kudjwa ren ajaxwe
ar aba.

¹³ Nhym be, jakam ne me ar
ajaxwe'ã ar amã àpnênh ba.
Djãm ar gajbit ar ajaxwe'ã ar
amã àpnênh ba? Kati. Nãm
ar ajaxwe'ã ar amã àpnênh
ban tãm'ã me kunimã àpnênh
ba. Nhym be, Metîndjwÿnh
ne kute gwaj bamar ne
kabênkumrêx. Amikabên kôt
dja mrãmri gwaj bajo djuw
mexkumrêx ne gwaj bajã
ukanga kêt. Dja me te axwe'ã
ar amã àpnênh ba nhym arÿm
ar amã tÿx jadjã nhym kam
me tÿxo kute ajakrenh prãm
kêt. Gar kam arÿm memã
akãx ne ajmã akute kêt.

*Me kute mÿjja karômã ami-
jarênh nêje kute me akre.*

Ap 9.20

¹⁴ Kam akmere ar, imã ar
ajabêkam ne ba ar amã ik-
abên jarê. Godja me mÿjjao
metîndjwÿnh karô nhipêxmã
amijarênh prãm kwârîk wãnh
mekôt amijo anhÿr kêt ne on
memã akãx.

¹⁵ Ar akrã mexkam ne ba
ar amã ikabên jarê. Goja ije
kôt arênh jabej dja ga ikabên
mexmã akato.

16 Gwaj baje ngônhrâkam pidjô kangô'ã Metîndjwýnhmã amikînh jarêno bakrî nhym kôt gwaj bajo djuw mex gwaj bakînhkumrêx. Gwaj baje o bakôm kam arým Kritu kamrô'ã kangô jakre. Ne kam arým Kritu kamrô prôt ne tyk baje mar pydji. Ne baje djwý kokjêr ne krênkam arým Kritu nhî'ã djwý jakre. Ne kam arým me kute Kritu pîte'y'ã nhôr nhym tykja baje mar pydji. Mrãmri ikabênkumrêx.

17 Gwaj Kritu pydji'ã djwý jakren pydjîn kubyn bakunî kukrê. Te bakrâptîn kute gwaj banhî pydji pyrâk. Ne kam baje djwý pydjija kwý krênkôt baro'ã Kritu mar pydji.

18 Ga, me bakukâmârebê idjaerjadjwý pumû. Me kunî Metîndjwýnhmã mry bôrja krê. Me kute krênkam arým ro'ã mar pydji.

19 Mýj ne ba ije me kute mýjjao metîndjwýnh karô nhîpêx'ã ar amã arênhmã? Bir, mýjjao metîndjwýnh karô nhîpêx tîn ne ar ba kêt ne kajgo. Me kute kum mry bôrdjwý me kute kur kajgo.

20 Nhym be, me kute Metîndjwýnh mar kêtja ne me mýjjao metîndjwýnh karô nhîpêxmã mry bôr ne kum amijarêno ba. Djâm Metîndjwýnhmã ne me amijarêno ba? Kati. Me karô punu ar bajamã ne me amijarêno ba, Xatanaj nhô àpênhjamã amijarêno ba. Me mýjjao metîndjwýnh karô nhîpêxmã amijarêno ban

kam me karô punu ar bajamã amijarêno ban kam arým mar pydji. Ne kam 'ã typdji. Djâm kam ar aje me kudjwa me karô punu mar pydjîn 'ã atypdji prãm? Kati. Ja ne ba ar abê uma.

21 Djâm ar aje Bênjadjwýr djwýnh nhô ngônhrâkam pidjô kangôo akôm prãm ne ajte me karô punu nhô ngônhrâkam pidjô kangôo akôm prãm? Kati. Djâm aje Bênjadjwýr djwýnh nhô djwýmã akrî prãm ne ajte me karô punu nhô mrymã akrî prãm? Kati. Kwârîk wãnh.

22 Dja gwaj ari amijo akêxo ane nhym Bênjadjwýr djwýnh arým gwaj bakam ngyrk ne. Te ta gwaj bajã pydji prãmje arým ngyrk ne. Djâm gwaj batýxo baje akrenh got?

Me katàt ar amijo ban ukaprî'ã kute memã karô.

Mat 20.28; Rô 15.1; Pir 2.4

23 Nã gãm ar abenmã,

—Ba apýnh imã mýjja kînh djari kunîo iba nhym Metîndjwýnh ajmã ijo kêtumrêx, anhýro aba. Djâm ba ne ba ije amim anhýr? Kati. Djâm apýnh imã mýjja kînh djari dja ba kunîo iban arým amijo mex? Kati. Gwaj bamã mýjja kînh kunîo babakam djâm kunîkôt baje amim Jeju mar mex? Djâm kôt gwaj baje mar mexo amû amikamênh? Kati. Kunîkôt gwaj baje amû amikamênh kêt.

24 Kwârîk wãnh amidjwýnhbit mar kêt. Ne aje mýjjao abamã ar amibu'ã me

ama. Me aman kam mỳjja man amim,

—Ba ren o iba nhym ren me arỳm 'ã ipumũ ne ren arỳm Jeju mar prãm kêt. Kam, dja ba o iba kêt-kumrêx, ane. Dja ga ã me maro anen arỳm o aba kêt-kumrêx. Nàr, ga amim,

—Dja ba o iba nhym me arỳm 'ã ipumũn arỳm kum Jeju mar prãm-kumrêx. Kam, tãm dja ba o ibakumrêx, ane. Dja ga ã me maro anen kam arỳm o abakumrêx.

²⁵ Ga, me kute memã mry nhõr djàja pumũ. Kam ne me mỳjjao metĩndjwỳnh karõ nhipêx nhõ mry memã kungã ne mry kajgo tu o akàn kungã. Ga kam mry nhõr djakam bõx. Aje mry'õ byrmã bõx. Tu mry byn krê. Kwãrĩk wãnh amim me kukjêr ne memã kum,

—Djãm mỳjjao metĩndjwỳnh karõ nhipêx nhõ mry? anhỹr kêt.

²⁶ Amrêbê: ne me bakukãmãre memã kum,

“Pykamê pykakam mỳjja kunĩdjwỳ, mỳjja kunĩ ne Metĩndjwỳnh nhõ mỳjja”, ane.

Ja dja ga aman me kukjêr kêt. Tu abyn krê. Kwãrĩk wãnh amã uma kêt.

²⁷ Nàr, ajtekam godja me'õ kute amim Jeju mar kêtja amã kràn amã,

—Dja ga ikutã anhõ kwỳ krê, ane ga kum, “Ã”, ane. Tu kute amã mỳjja jarênh kunĩ krê. Kwãrĩk wãnh kum,

—Djãm me karõ nhõ? anhỹr kêt. Dja ga amim,

—Mỳjja kunĩ ne Metĩndjwỳnh nhõ, ane. Dja ga amim anen tu krê.

²⁸ Nhym be, godja amũ me'õdjwỳ nĩnh bõx ne amã,

—Be, ja ne me mỳjjao metĩndjwỳnh karõ nhipêxmã kubõ ga krê, ane. Kwãrĩk wãnh kam krên kêt. Me'õja ne arĩk amim,

—Dja ba me karõ nhõ mry krên arỳm ajmã ikuten ijaxwe, anhỹro ba. Ga ren omũnh nhiràm arek mỳjja karõ nhõ mry krê nhym ren arỳm akudjwa kwỳ krê. Ren kwỳ krên ren arỳm amim, “Ijaxwe”, anhỹro ba. Mrãmri ne pykamê kam mỳjja kunĩdjwỳ, mỳjja kunĩ ne Metĩndjwỳnh nhõ mỳjja.

²⁹⁻³⁰ Nhym be, djãm aje amidjwỳnhbit marmã? Kati. Me'õjadjwỳ dja ga aman omũnh nhiràm krên kêt. Nok ren akudjwa kwỳ krên ren arỳm amim, “Ijaxwe”, anhỹro ba. Ga ren amidjwỳnhbit ma nhym ren me'õ bõx ne amã kabên ga ren amim,

—Je tô mỳkam ne me'õ imã kabên ne ikunoro dja? Arỳm ba mry ja'ã Metĩndjwỳnhmã amikĩnh jarê. Ba tu omũnh nhiràm kukrê, ane. Kwãrĩk wãnh amidjwỳnhbit mar ne omũnh nhiràm krên kêt.

³¹ Ga dja ga katàt ar amijo aban adjukapri. Aje anhõ kwỳ krên ne akõmkõt nàr aje anhõ mỳjja kunĩ abakõt katàt ar amijo aban adjukapri. Nhym kam me arỳm apumũn amim,

—Be ga, me kute katàt Metĩndjwỳnh mar ne kõt

amijo baja pumũ. Me ukaprîkumrêx. Kam, mrãmri ne me Metîndjwýnh'ã ujarênhkumrêx. Arym imã kînhkumrêx, ane. Kam, dja me kum Metîndjwýnh kînhkumrêx.

³² Kwãrîk wãnh amidjwýnhbit maro aba kêt. Dja ga amidjwýnhbit maro aban arým Metîndjwýnh bê me'õo akêx. Mebé idjaer nâr me bajtem nâr me kute amim Jeju mar ne kôt ar aben pydjio baja. Kwãrîk wãnh aje amidjwýnhbit maro Metîndjwýnh bê me'õjao akêx kêt. Nok ga ren me'õo akêx ne ren kam aje mrãmri ne mýjja kute me par tok nhym me rôrôk pyrâk.

³³ Ba ije me kunõ kînh kadjy ije amimar ne katât ar amijo iba. Ije mýjjao iba kunîkôt katât ar amijo iba. Djãm ije amidjwýnhbit mar? Kati. Ije me krãptî mex kadjy amimar. Ije Metîndjwýnh'ÿr meo akêx nhym kute me utâr nhym me mex kadjy amimar.

11

Mjên dja prõo ba nhym kajmã kum rax kamê.

Ep 5.22; Xim k 2.9; Ped k 3.1

¹ Nã bãm Kritu'ã amijakren kôt ar amijo iba. Ar gadjwý dja gar ijã amijakren ikôt ar amijo aba.

² Be, ije amrêbê ar amã ikabên jarênh gar aje mar rã'ã ne ikabên kunîkôt ar amijo aba. Kam ne ba mrãmri ar amã amex jarê.

³ Me kute me bikprõnh djâkam amikrã'ã prodjwý.

Jadjwý ne gar abej ikukij. Gar imã,

—Dja bar me bikprõnh djâkam ikrã'ã pro jabej. Nâr, dja bar 'ã pro kêt. Mýj dja bar nê? Nã gãm ar ã imã ane. Jakam ije ar amã ikabên jarênhmã. Ga, me krãja pumũ. Me krãkam ne me umar ne kam kukwakam amũ ikrao apê nâr parkam mrã. Me krã ne amũ me kukrãdjã kunî ngrêk ne meo ba. Kritudjwý ne gwaj bakunõ ba kute mrãmri ne me krã kute meo ba pyrâk. Gwaj bamydjwý ne gwaj baprõo baba kute mrãmri ne me krã kute meo ba pyrâk. Metîndjwýnhdjwý ne Krituo ba kute mrãmri ne me krã kute meo ba pyrâk.

⁴ Godja me my mekôt akuprõn Metîndjwýnhmã kabên nâr kukwakam memã kabên jarê djãm kute amikrãdjê tur ne o amikrã'ã pro? Kati. Kam kute amikrã'ã prokam mex kêt.

⁵ Nhym be, godja me nire Metîndjwýnhmã kabên nâr kukwakam memã kabên jarê djãm amikrã'ã pro? Nã. Me nire kute amikrã'ã prokam mex. Ren kam amikrã'ã pro kêt nhym ren me arým kam pijàm ne. Ren me kam pijàm kute mrãmri ne me nire prîne krã kênhkam ren me arým kam pijàm pyrâk.

⁶ Dja me nire amikrã'ã pro prãm kêt nhym ren me kum krãnh kê. Mýj kadjy ren me kum krãnh kê? Bir, pijàm kadjy. Nhym be, kati. Me nire krãnh kênhkam nâr kî jakârkam mex kêt. Mex

kêtkam gê me nire amikrã'ã pro.

7 Adjâkamã ne Metîndjwýnh amimexkôt, amipymakôt me my nhipêx nhym arým mexkumrêx ne uma. Kute amikôt ipêxkam me my kute amikrã'ã pro kêt. Nhym be, djãm Metîndjwýnh amimexo me nire nhipêx? Kati. Kute amimexo me nire nhipêx kêt. Nãm me my mexo me nire nhipêx. Kam dja me nire amikrã'ã pro.

8 Djãm me'õ nireo ne Metîndjwýnh my nhipêx? Kati. My nhõkwao ne ni nhipêx.

9 Djãm me my me nirekôt ba kadjy ne my nhipêx? Kati. Mykôt ba kadjy ne ni nhipêx.

10 Kam dja me nire me my kabên man kôt ar amijo ba. Kamdjwý dja me nire arým amikrã'ã pro. Amikrã'ã pron arým memã amijo amirît. Mrãmri kute mjên kabên mar ne kôt amijo bakumrêxja dja memã o amirît nhym me arým omũ. Dja amikrã'ã pron Metîndjwýnh kadjy mrãnh djwýnhmãdjwý amijo amirît nhym me arým omũ.

11 Nhym arým me kute Bênjadjwýr djwýnh markam djãm me nire ta ar ban kum me my mar prãm kêt ne ar ba? Kati. Nãr, djãm me my ta ar ban kum me nire mar prãm kêt ne ar ba? Kati. Ar ta ne ar ar ba kêt. Arkum aben mar prã:m.

12 My nhõkwao ne ni nhipêx nhym me nire kurũmdjwý arým me my apõx. Nhym

be, Metîndjwýnh rax ne mýjja kunĩ nhipêx.

13 Be, godja me nire amikrã'ã pro kêt ne Metîndjwýnhmã kabên jabej djãm kam mex? Ar ga dja gar amim mex jabej kabi.

14-15 Me my kĩ jabjêkam mex kêt. Nhym be, me nire kĩ jabjêkam me kum me kĩnhkumrêx. Me krã'ã pro kadjy ne mexkumrêx.

16 Nhym dja ar ajõ aje me nire krã kajgo mýr jabej akabêno ijapanh prãm. Kwãrik wãnh rã'ã. Djãm ar ikam me nire kute amikrã'ã pro kêt? Nãr djãm amũ me kute amim Jeju mar ne kôt ar aben pydjio baja apýnh ba djâkam me nire kute amikrã'ã pro kêt? Arkati. Me nire amikrã'ã pro. Tãm dja gar ama. Tãm ne ja.

Me kute Jeju'ã djwý jakren kute kur.

17 Gar abikprõnh ne aje amim Jeju mar kadjy djwý krê. Be, djã ne gar akuprõn arým Jeju man aje mar mexo amũ aben kamê? Kati. Ar aje Jeju'ã djwý krên ne aje Jeju marmã akuprõn ate aben kam amex kêt ne. Djãm kam we ije ar amã mex jarênhmã? Kati. Kam ar amex kêtkumrêx.

18 Ar aje amim Jeju mar ar aje aben pydjio abakam gar we arým apýnh mýj xêjakôt akrĩ ne arým abenã akabê:n ne. Ja ne me nĩnh imã arê ba arým kuma. Birãm mrãmri ne me kabênkumrêx.

19 Mrãmri gêdja ar akam me kwý abenã kabê:n ne.

Nhym be, mÿj xêja dja mrâmri Metîndjwÿnhmã mex? Djãm me ajkwa kajgokambit memã kum,

—Ba ne ba ije amim Jeju mar, anhÿro ba ne kute katàt kôt amijo ba kêt? Djãm kam me arÿm Metîndjwÿnhmã mex? Kati. Me kum mex kêt kumrêx. Nhym be, me kute tu amim Jeju markumrêx ne katàt Jeju kôt ar amijo ba. Be, me ja ne me mrâmri Metîndjwÿnhmã mex kumrêx.

²⁰ Ar abikprôn hkam djãm ar aje Bënjadwÿr djwÿnh mar kadjy ne gar anhõ kwÿ krê? Kati. Ar aje amidjwÿnh bit mar kadjy ar anhõ kwÿ krê.

²¹ Nã gãm ar apÿnh aben bê anhõ djwÿ jamÿn o aprõt ne o akrÿ. Nhym me kwÿ kum prãm ne te 'ã ar apumũ. Gar akwÿ atekam anhõ kwÿ krên raxkam ajbã.

²² Djãm ar aje anhõ kwÿ krên ne akôm kadjy ar anhÿrkwã kêt kam ne gar aben bê djwÿo aprõt? Djãm ar amã me kute amim Metîndjwÿnh mar ne kôt ar aben pydjio baja kurên me õ mÿjja kêtja kanga nhym me arÿm pijàm ne? Mÿj dja ba kam ar amã arê? Djãm kam ije ar amã amex jarênhmã? Kati. Kam ar amex kêt kumrêx.

²³ Nhym be, gwaj babikprôn ne baje djwÿ krên ne baje Jeju tyk marmã. Bënjadwÿr djwÿnh ta ne imã tãm'ã karõ ba kuman arÿm amrêbê ar amã arê. Ne jakam ije ajte kôt ar amã tãm jarênhmã. Bënjadwÿr djwÿnh Jeju arÿm djwÿ by. Djuda ate

têm ne kute kurê djwÿnhmã kangao ãmri nhym akamãt tãm kam arÿm djwÿ byn

²⁴ 'ã Metîndjwÿnhmã amikÿnh jarê. Ne kam arÿm kôt ba djwÿnh arkum djwÿ kokij ne 'ã aminhÿ jakre. Ne arkum,

—Ar abyn krê. Inhÿ ne ja. Dja me pîte'y'ã inhôn ibÿ. Dja gar akuprôn inhÿ'ã djwÿ jakren krê. Dja gar ã imaro anen imar rã'ã ne. Nãm ã Jeju arkum anen arkum kungã nhym ar arÿm kukrê.

²⁵ Kukrên arÿm krên pa.

Nhym kam arÿm ngôn hrãdjwÿ by. Ngôn hrãkam pidjõ kangõ byn arÿm arkum,

—Pidjõ kangõ ja ne ikamrõ prõt ne ityk'ã amijakre. Arÿm ikamrõ prõt ne itykkôt gêdja Metîndjwÿnh arÿm memã kabên ny jarênh mãm dji. Gêdja memã kum, “Dja gar tu amim ikra markumrêx ba arÿm ajaxwe maro aknon akam ingyk kêt”, ane. Kabên ny ne ja. Dja gar akuprôn ikamrõ'ã pidjõ kangõ jakren o ikôn ã imaro anen imar rã'ã ne. Nãm ã Jeju arkum ane.

²⁶ Kam dja gar akuprôn 'ã djwÿ krên 'ã pidjõ kangõ o ikôn ã maro ane. Ar aje ã maro anhÿr kunÿkôt gar arÿm memã Bënjadwÿr djwÿnh tyko amirÿt. Dja gar memã o amirÿto akrÿ tãm tã nhym ÿ akubyn bõx.

²⁷ Kam me kute Bënjadwÿr djwÿnh nhõ djwÿo mÿjja kajgon kute krênja ne me arÿm axwe. Me kute Bënjadwÿr djwÿnh nhõ pidjõ kangõ o mÿjja kajgon kute o kômja

ne me arÿm axwe. Kute Bēnjadjwÿr djwÿnh tyk mar kêt kam ne axwe. Axwe kute mrāmri ne me kute Jejuo bikēnh ne kamrômā òpòkkam me axwe ja pyrāk.

²⁸ Kam dja gar amijaxwe jabej adjumaro nhÿn arÿm amima. Amiman amijaxwe kôt Metīndjwÿnhmā amijarē. Ne kam arÿm Jeju'ā djwÿ krēn 'ā pidjô kangôo ikō.

²⁹ Dja gar ajō Bēnjadjwÿr djwÿnh tyk mar kêt ne tu djwÿ krē ne tu pidjô kangôo ikō nhym kam Metīndjwÿnh arÿm ajo ajkē.

³⁰ Ga, ar akrāptī aje Bēnjadjwÿr djwÿnh mar kêt kam tu ar aje krēn ne o akōmja pumū. Kam arÿm ar akrāptī arerekren akanē nhym me kwÿ arÿm ty.

³¹ Gwaj ren bakumrêx bajaxwe jabej badjumaro nhÿn ren arÿm amijaxwe ma. Ne kam ren arÿm amijaxwe kôt Metīndjwÿnhmā amijarē. Nhym kam ren Metīndjwÿnh arÿm gwaj bajaxwe pānh gwaj bajo bikēnh kêt.

³² Bēnjadjwÿr djwÿnh kute gwaj babē bajaxwe kurē. Kute gwaj babē kurē kadjy ne gwaj bajo ajkē. Ne ren gwaj babē bajaxwe kurē kêt gwaj ren arÿm akuno. Nhym be, kati. Me axwe kôt me biknor tokry djākam babiknor kêt kadjy ne gwaj babē bajaxwe kurē.

³³ Kam akmere ar, dja gar Bēnjadjwÿr djwÿnh tyk mar kadjy akuprōn abenkam amako nhÿ. Kwārīk wānh aben bê anhō djwÿ 'amÿnh

ne tu o aprōt kêt. Dja gar abenkam amako nhÿ.

³⁴ Nhym me'ō kum prām gē ūrkwākam ō kwÿ krēn mex. Ō kwÿ krēn mexkam gē ar awÿr bōx ne ar aro'ā nhÿ. Ne kam arÿm Bēnjadjwÿr djwÿnh tyk mar katāt ne arÿm djwÿ krēn kangôo ikō. Mÿkam? Bir, kute pānh meo bikēnh kêt kadjy. Me kute Bēnjadjwÿr djwÿnh tyk mar kêt ne tu kute krēn ne o kōmkam ne Metīndjwÿnh kute pānh meo bikēnh pyma.

Be, ije ar amā mÿjja kwÿ'ā idjujarēnh prām rā'ā. Ba wām itēm ne ar akam ibōxkambit dja ba ar amā arē.

12

Karōkôt me apÿnh Metīndjwÿnhmā àpēnh djà.

Dju k 4.1

¹ Ar ga ne gar Metīndjwÿnh Karōkôt adjàpēnh jabej ikukij, ba arÿm kuma. Ba ar amā 'ā ajarē gar ama.

² Amrēbē ar aje amim Jeju mar kētri ne me amā,

—Dja gar mÿjjao metīndjwÿnh karō nhipēxmā amijarēho aba. Nām me ā ar amā ane gar arÿm ari mekôt apÿnh mÿjjao metīndjwÿnh karō nhipēx jamakkre kētamā amijarēho aba nhym kute ar amar kêt kumrêx. Kam ne gar Metīndjwÿnh Karō djàpēnhja mar kêt. Ja ne gar aje mar.

³ Kam, ar aje Metīndjwÿnh Karō djàpēnhja mar kadjy ba jakam ar amā arē. Me'ō kute Metīndjwÿnh Karō kukwakam kabēn'ō jarēnhkam djām kute memā kum,

—Djâm Jeju mex? Kati, punure, anhÿro ba? Arkati. Metîndjwÿnh Karô kukwakam ne me kute Jeju'ã kabên mexbit jarêho ba. Ne kam ajte me'ô kute memã kum,

—Mrãmri Jejubê Bênjadjwÿr djwÿnhkumrêx, anhÿro ba, Metîndjwÿnh Karôbit kukwakam kute arêho ba.

⁴ Kam, mÿj ne Metîndjwÿnh Karô djâpênh kute? Bir, nãm apÿnh mÿjja'ã memã karô nhym me arÿm kôt kute mar ne arÿm kam kum âpênh ar ba. Djâm kam apÿnh karô kute apÿnh mÿjja'ã memã karô? Kati. Metîndjwÿnh Karô ta pydji. Pydji kute 'ã memã karô.

⁵ Bênjadjwÿr djwÿnh kadjy gwaj apÿnh badjâpênh djâri maro baba. Djâm kam apÿnh Bênjadjwÿr djwÿnh? Kati. Bênjadjwÿr djwÿnh ta pydji.

⁶ Metîndjwÿnh apÿnh gwaj bajo ô âpênh ne kam kum badjâpênh kadjy apÿnh gwaj bamã bano mex, bajamak mex, badjê mex jarê. Djâm kam apÿnh Metîndjwÿnh? Kati. Metîndjwÿnh ta pydji.

⁷ Metîndjwÿnh Karô kute gwaj bakôt amijo amirît kadjy arÿm gwaj bakunîmã 'ã karô. Gwaj badjâpênh djâ'ã gwaj bamã karô. Dja gwaj bakunî apÿnh badjâpênh djâ kôt kum apên arÿm abenmã Metîndjwÿnh raxo amirît ne kam bakunî arÿm ra:x ma. Rax man arÿm katà:t kôt ar amijo baba nhym arÿm gwaj bakam kînhkumrêx.

⁸ Kute gwaj bakunîmã âpênh djâ'ã karô kôt ne Karô gwaj bakam me kwÿmã amak mex jadjâ. Nhym kam arÿm kute memã kabên katât jarênh mar mexkumrêx.

Metîndjwÿnh Karô ta ajte gwaj bakam me kwÿmã apÿnh mÿjja mar kêt jarê nhym me arÿm kôt kute mar ne kute gwaj bamã arênh mar mex.

⁹ Metîndjwÿnh Karô ta ajte gwaj bakam me kwÿmã Metîndjwÿnh raxo amirît nhym me arÿm kôt tu amim Metîndjwÿnh markumrêx.

Metîndjwÿnh Karô ta ajte gwaj bakam me kwÿmã me punuo mex'ã kum karô nhym me arÿm kôt kute me punuo mex mar mex.

¹⁰ Nhym ajte gwaj bakam me kwÿmã mÿjja pumÿnh kêt nhîpêx'ã kum karô nhym me arÿm kôt kute mÿjja pumÿnh kêt nhîpêxja mar mex.

Nhym ajte gwaj bakam me kwÿmã kabên jarêho ba nhym kam me arÿm kôt kute Metîndjwÿnh kukwakam kabên jarênh mar mex. Nãm ã gwaj bamã ane gwaj kam baje apÿnh mÿjja mar mex ne arÿm o kum badjâpênh ar baba.

Nhym be, me'ô Metîndjwÿnhmã âpênh gêdja gwaj bawÿr bôx. Nâr kon, me'ô me karô punumã âpênh gêdja gwaj bawÿr bôx. Kute mex pyrâk gêdja gwaj bawÿr bôx. Mÿj dja gwaj me'ômã bakator on? Bir, Metîndjwÿnh Karô ajte gwaj bakam me kwÿmã me'ô jarênh nhym me arÿm

kôt kute kum kator mar mex. Me'ô Metîndjwýnhmã àpênhkumrêx gwaj bawýr bôx nhym me arým kuman gwaj bamã,

—Metîndjwýnhmã àpênhkumrêx ne wã, ane. Nâr, me'ô me karô punumã àpênhja gwaj bawýr bôx nhym me arým kuman gwaj bamã,

—Me karô punumã àpênh ne wã, ane. Gwaj bakwý Metîndjwýnh Karôkôt badjâpênh djâ 'ôdjwý ne ja.

Nhym kam ajte Metîndjwýnh Karô gwaj bakam me kwýmã me kabên'a karô nhym me arým kôt kute me bajtem kabên mar kêtja jarênh mar mex.

Nhym kam ajte Metîndjwýnh Karô gwaj bakwýmã me kabên'a karô nhym kôt me kute gwaj bakabên djwýnhkôt amũ gwaj bamã me bajtem kabên mar kêtja jarênh mar mex. Metîndjwýnh Karôkôt gwaj bakwý badjâpênh djâ 'ôdjwý ne ja.

¹¹ Metîndjwýnh Karô ta ne kute gwaj bamã apýnh badjâpênh djâri arênh ne ja. Gwaj banhî pýnhkôt kute gwaj bamã arênh. Ta kute gwaj bajã amim karôn arým kôt gwaj bamã badjâpênh djâ jarênh ne ja.

Gwaj baje Kritumê banhõ typdji pyrãk.

Rô 12.4; Ep 4.16; Kor 3.15

¹² Ga, gwaj banhîja pumũ. Gwaj banhîkam apýnh badjâpênh djâ krãptî. Gwaj baparkam bamrãnh djâ. Ne banhikrao baje mýjja kupênh

djâ. Ne bakrãkam banhõ mýjja mar djâ. Ne banokam baje mýjja pumũnh djâ. Ne bajamakkrekam baje mýjja mar ne kupênh djâ. Be, gwaj banhîkam apýnh badjâpênh djâ krãptîja pumũ. Kritudjwý gwaj baje amim mar nhym kute gwaj bajo ôbikwakam gwaj baje kumê banhî pydji pyrãk. Ne kam gwaj banhî pýnhkôt apýnh badjâpênh djâ krãptî, badjumar djâ krãptî.

¹³ Metîndjwýnh Karô ne pydji. Ne kam gwaj bakunõ ban Kritu pydji'a gwaj bamê. 'Ã ne me ngômã gwaj bajangjênh jakre. Gwaj te babê idjaer nâr te gwaj babajtem nhym arým Metîndjwýnh Karô Kritu pydji'a gwaj bamê. Nâr, me arým gwaj bakam ar kwý pa 'amý nhym ar memã àpênh kajgo ar ba. Metîndjwýnh Karô arým ar o ban Kritu pydji'a ar kumê. Nâr, gwaj bakam ar kwý me kute ar pa 'amýnh kêtja nhym ar arek mekôt ar ban umar mex. Kwãrik wãnh rã'a. Metîndjwýnh Karô pydji arým gwaj bakunõ ban Kritu pydji'a gwaj bamê. Metîndjwýnh Karô kute ngô pyrãk gwaj bakunî baje pydjio bakôm pyrãk.

¹⁴ Ga, gwaj banhîja pumũ. Djãm gwaj badjâpênh djâ pydjibit? Kati. Gwaj banhîkam apýnh badjâpênh djâ krãptî, badjumar djâ krãptî. Kritudjwý gwaj baje amim mar nhym kute gwaj bajo ôbikwakam kumê banhî pydji pyrãk. Ba ar amã arê

gar ama. Kritu mē gwaj baje banhî pydji pyrâk.

15 Birâm Kritukam gwaj bajō djâpênh djâ kute gwaj bapar djâpênh djâ pyrâk ne kajgo. Ne kam kum âpênh djâ kînh kêt. Kum me'ô djâpênh djâ kînh, âpênh djâ mexkumrêx kute me ikra djâpênh djâja pyrâk kum kînh. Ne kam ren amim,

—Tâmwā ne âpênh djâ mexkumrêx. Me kum kînhkumrêx. Nhy m be, me kum ba idjâpênh djâ kînh ngrire. Mÿkam ne Metîndjwÿnh Karō imā idjâpênh djâ ja'ā karō? Kute Kritu ijo ôbikwa kêt pyrâk. Kute kadjy idjâpênh kêt pyrâk, ane. Djâm kute amim anhÿrkam djâm mrâmri Kritu kute o ôbikwa kêt? Kati. Mrâmri kute o ôbikwakumrêx.

16 Ne birâm atekam Kritukam gwaj bajōdjwÿ djâpênh djâ kute me amak djâpênh djâ pyrâk. Ne kam kum âpênh djâ kînh kêt. Kum me'ô djâpênh djâ kînh, âpênh djâ mexkumrêx kute me no djâpênh djâja pyrâk kum kînh. Ne kam ren amim,

—Tâmwā ne âpênh djâ mexkumrêx. Me kum kînhkumrêx. Nhy m be, me kum ba idjâpênh djâ kînh ngrire. Mÿkam ne Metîndjwÿnh Karō imā idjâpênh djâ ja'ā karō? Kute Kritu ijo ôbikwa kêt pyrâk. Kute kadjy idjâpênh kêt pyrâk, ane. Djâm kute amim anhÿrkam djâm mrâmri Kritu kute o ôbikwa kêt? Kati. Mrâmri, kute o ôbikwakumrêx.

17 Ne ren gwaj banobit ne ren gwaj bajamakmē baja-makkre kêt mÿjo ne gwaj ren badjumar? Ne ren gwaj bajamakbit ne ren banhijâkre kre kêt mÿjo ne gwaj ren badjubâr?

18 Nhy m be, kati. Metîndjwÿnh ta gwaj bakadjy apÿnh gwaj bakukràdjâ, gwaj badjâpênh djâ nhipêx. Ta ne kute amim gwaj badjâpênh djâ'ā karō kôt arÿm apÿnh gwaj badjâpênh djâ nhipêx. Kritudjwÿ. Gwaj baje amim mar nhy m kute gwaj bajo ôbikwakam ne gwaj apÿnh kôt badjâpênh djârio baba.

19 Nhy m be, Metîndjwÿnh ren gwaj banhijâkrebit nhipêx gwaj ren badjâkur kêt, badjâpênh kêt, bamrânh kêt. Ren gwaj bakukràdjâ'ô pydjibit nhipêx mÿj ne gwaj ren nê? Ne ren gwaj banhijâkrebit nhipêx ne ren gwaj bajajkwa nhipêx kêt gwaj ren badjâkur kêt. Ne ren gwaj banhikra nhipêx kêt gwaj ren badjâpênh kêt. Ne ren gwaj bapar nhipêx kêt gwaj ren bamrânh kêt. Mÿj ne gwaj ren kam nê? Gwaj ren kam ajmā nê.

20 Nhy m be, kati. Gwaj bakukràdjâ kunî. Gwaj badjâpênh djâ krâptî. Nhy m be, gwaj banhî pÿnhbit. Kritudjwÿ gwaj baje amim mar nhy m kute gwaj bajo ôbikwakam kute kumê gwaj baje banhî pydji pyrâk. Nhy m be, apÿnh gwaj badjâpênh djâ krâptî. Kam kwârîk wânh ar amā adjâpênh djâ kurê kêt.

Me kute abeno ôbikwan kum aben jabê'ã memã karô.

Rô 12.10; Pir 2.3; Ped k 2.17

²¹ Ba ar amã mÿjja jarê gar ama. Djãm gwaj bamã bano kïnh ne ate bamã banhikra kurê? Kati. Gwaj bamã bano kïnh ne bamã banhikra kïnh ne bamã bakukràdjà kunĩ kïnh. Metïndjwÿnh Karô ne kute gwaj bamã apÿnh badjâpênh djâ'ã karô gwaj o baba ne kam bamã badjâpênh djâdjwÿ kunĩ kïnhmã. Djãm gwaj baje me kabên mar kêtja jarênh djãm jabit ne gwaj bamã kïnhmã? Djãm me punuo mex ne gwaj bamã kïnh kêtã? Kati. Dja gwaj bamã badjâpênh djâ kunĩ kïho aben pyrâk.

²² Gwaj bakukràdjâdjwÿ kwÿ rerekre. Gwaj bakĩ, gwaj bajamak, gwaj bajai, gwaj bakukràdjâ kwÿ rerekre. Te kwÿ rerekre gwaj bamã kï:nhkumrêx ne. Ne ren kêt gwaj ren ajmã nê?

²³ Nhyam gwaj bakukràdjâ kwÿ me kum kïnh kêt jabej gwaj amim o mex. Gwaj o mex ne kâjmã kamê nhyam me arÿm kum kïnh.

²⁴ Gwaj bakukràdjâ me kum kïnhja gwaj o mex kêt ne kâjmã kamênh kêt.

Metïndjwÿnhdjwÿ ne Kritu nhô âpênh aro aben pyrâk ne kum ar kunĩ kïho aben pyrâk. Nãm mã me kum ô âpênh kïnh kêtjao mex ne kâjmã kum mex kamê. Nhyam kam me arÿm kum ô âpênh kunĩ kïho aben pyrâk.

²⁵ Mÿkam ne ô âpêho aben pyrâk? Bir, ne ren meo aben

pyrâk kêt nhyam ren me amirax mÿr jabej abenmã kabên ne. Nhyam be, kati. Me kute abenmã anhÿr kêt kadjy ne arÿm ô âpêho aben pyrâk nhyam kam me arÿm abeno djuw mex'ã kabên.

²⁶ Nhyam kam godja gwaj bajô tokry jabej gwaj bakunĩ arÿm ô'ã batokry. Nâr godja me kâjmã kum rax kamê nhyam arÿm kïnh. Kïnhkam gwaj arÿm ô'ã bakïnh ne.

²⁷ Ar aje tu amim Kritu markam nhyam kute ar ajo ôbikwakam ar aje mrâmri ne kumê anhĩ kute pydji pyrâk. Nhyam arÿm ar ajo ô âpênh.

²⁸ Me baje amim Jeju mar kunĩ ne kôt ar aben pydjio babaja ne Metïndjwÿnh kute aben nHITEPã me bajã âpênh rênh. Nãm me bakwÿ'ã memã wa djwÿnh mē. Jeju ne amrêbê ar ijano bar 'ã idjujarênh ar iba. Ar ikumrêx. Nhyam me bakwÿ'ã ajte kukwakam kabên jarênh djwÿnh mē nhyam me ar ijatãri. Nhyam me bakwÿ'ã memã kukràdjâ'ã ujarênh djwÿnh mē nhyam me me atãri. Nhyam kam ajte me bakwÿ'ã mÿjja pumÿnh kêt nhipeX djwÿnh mē. Ne kam ajte me bakwÿmã me punuo mex'ã karô gu me baje mar. Nhyam kam ajte me bakwÿmã me âpênhkôt o kangôn'h'ã karô gu me baje mar. Nhyam kam me kwÿmã meo ba djwÿnh'h'ã kum karô nhyam me kute mar. Nhyam kam me bakwÿmã me kabên'ã karô gu me kôt baje me bajtem kabên

mar kêtja jarênh mar.

²⁹ Djâm kam me bakunîbê Jeju kute ar anorja? Kati. Me bakwÿbit. Djâm kam me bakunîbê Metîndjwÿnh kukwakam kabên jarênh djwÿnh? Kati. Me bakwÿbit. Djâm me bakunîbê memã kukràdjà'ã ujarênh djwÿnh? Kati. Me bakwÿbit. Djâm me bakunî baje mÿjja pumÿnh kêt nhipêx mar, baje me punuo mex mar? Kati. Me bakwÿbit.

³⁰ Djâm me bakunî baje me bajtem kabên mar kêtja jarênh mar? Kati. Me bakwÿbit. Djâm me bakunî baje me kabên djwÿnhkôt amÿ memã me kabên mar kêtja jarênh mar? Kati. Me bakwÿbit.

³¹ Kam ar adjàpênh djàja'õ mexo kute kunî jakrenh dja gar amã kÿnh. Mex ja dja gar abej tyx.

Ne kam mÿj dja gar nêh kam apê? Bir, dja gar amã me abên kam apê. Gwaj bamã me abê kêtka badjàpênh kajgo. Gwaj bamã me abêkambit mrãmri badjàpênh mexkumrêx.

13

Me kum me abê'ã ujarênh.

¹ Gwaj bamã me abêkambit ne mrãmri gwaj badjàpênh mexkumrêx. Ne ren gwaj bakam me'õ ren pykakam apÿnh me bajtem kabên mar kêtja jarê nâr ren kàjkwakam Metîndjwÿnh kadjy mrãnh djwÿnh kabên mar kêtja jarê. Ne ren kum me abê kêt. Djâm

kam mex? Kati. Kum me abê kêtka kabên kajgokumrêx. Kum me abê kêtka kabên jarênh kajgo kute mrãmri ne me ngôn krökrökti titikkam kanga kajgo pyrãk.

² Nhy m ren gwaj bakam me'õ kute Metîndjwÿnh kukwakam kabên jarênh mar. Ne ren kute mÿjja bipdjur tÿm kunîo amirî mar. Ne ren me kute mÿjja marja kunî ren mar. Ne kam ren kum me abê kêt. Djâm me'õja rax? Kati. Kum me abê kêtka ne kajgo me:xi.

Nhy m ren gwaj bakam me'õ ren mrãmri kute Metîndjwÿnh rax markumrêx. Ne ren mÿjja nhipêx kadjy amim kamnhîx mexkumrêx. Ne ren kum,

—Djünwã, dja ga imã krãnhwã kaba, ane. Nhy m ren arÿm kum kadjarkumrêx. Nhy m kam ren me'õja kum me abê kêt. Djâm me'õja rax? Kati. Kum me abê kêtka ne kajgokumrêx.

³ Nhy m ren gwaj bakam me'õ ren õ mÿjja kunî me bikênhmã kungrà. Ne ren kum me abê kêt, mã ne kute? Kati, Kute memã mÿjja nhôrja kajgo mexi, kum me abê kêtka.

Nhy m ren kam me'õ kute me'õ pytâr kadjy memã kum,

—Kwãrîk wãnh kuwyo tãmwã bÿn kêt. Ba dja ga pãnh kuwyo ibî, ane. Nhy m ren me arÿm kabênkôt pãnh kubî. Kubî nhy m tykjao ren arÿm me'õ pytã. Nhy m be, ren tykja anhÿr djwÿnhram kum me abê kêt, mã ne kute? Kati,

tykja kajgo mexi, kum me abê kêt kam.

⁴ Gwaj bamã me abêkam dja gwaj memã bano kator kêt ne amijamãr 'iry.

Ne bamã me kaprî.

Ne me õ mÿjja'ã bangryk kêt.

Ne bamã me abêkam babên kati kêt.

Ne amijo badjãmra kêt.

⁵ Ne memã baprire ne memã bakabên jarê.

Ne bamã me abêkam amid-jwÿnhbit mar kêt.

Ne amijã bangryk nê.

Nhym me'õ gwaj bajo ajkê gwaj amipãnh kadjy mar kêt kumrêx.

⁶ Ne bamã me abêkam me axwekam bakînh kêt kumrêx.

Ne me kute katãt amijo bakam bakînh kumrêx.

⁷ Ne memã me arênh prãm kêt.

Ne bamã me abêkam tu amim me markumrêx ne amim, "Mrãmri kabên kumrêx", anen amiwÿr mÿjja kamnhîxkumrêx.

Ne mekôt badjãm tÿxkumrêx ne 'ã badjukanga kêt.

⁸ Ne bamã me abêkam arÿm Metîndjwÿnh kadjy badjãpênhkumrêx ne baka-jgo kêt kumrêx. Nhym be, Metîndjwÿnh Karõ kute apÿnh memã àpênh djã jarênhja dja ï kêt. Dja kukwakam kabên jarênh djwÿnh ï memã arênh kêt. Nhym me ï me bajtem kabên mar kêtja jarênh kêt. Nhym me kute apÿnh mÿjja mar djwÿnh ï mar kêt. Nhym be, djãm me kum me abên kam kum me abê kêt mã? Arkati. Dja me kum me abê

rã'ã. Ne kam kajgo kêt rã'ã ne.

⁹ Jakam gwaj mÿjja kwÿbit man Metîndjwÿnh kukwakam kabên kwÿbit jarê. Gwaj baje kabên kunî mar kêt.

¹⁰ Nhym be, dja ï mÿjja kunî kute amirît djã nhõ akati bõx gwaj arÿm prîne mÿjja kunî ma nhym me:xkumrêx. Nhym mÿjja kãjbê mexja arÿm kêt ne.

¹¹ Amrêbê iprîri ikabên kute me prire kabên pyrãk. Iprîri ije mÿjja mar kute me prire kute mÿjja mar pyrãk. Ne ije amim mÿjja'ã karõ kute me prire amim mÿjja'ã karõ pyrãk. Ba kam arÿm ijabatãnh ne arÿm iprîre prãm kêt. Ba arÿm iprîre kam amijo ibaja kanga.

¹² Jakam gwaj baje Metîndjwÿnh nhõ mÿjja pumÿnh mex kêt kute mrãmri ne ixepunukam me kute mÿjja pumÿnh mex kêt pyrãk. Dja gwaj ã omÿnho ane:n kam ï arÿm kuka kônho omÿnh mexkumrêx. Jakam gwaj baje mÿjja kwÿbit mar. Dja gwaj ã maro ane:n kam ï arÿm prîne mar mexkumrêx. Dja gwaj maro kute mrãmri ne ta kute prire gwaj bamar pyrãk.

¹³ Jakam gwaj tu amim Metîndjwÿnh markumrêx rã'ã. Ne amiwÿr kamnhîxkumrêx rã'ã. Ne bamã me abê rã'ã. Ne kam gwaj baje tu amim markumrêxja ne kãjbê mex. Gwaj amiwÿr kamnhîxjadjwÿ ne kãjbê mex. Nhym be, gwaj bamã me abêja ne mexo kute kunî jakrenh.

14

Aben kabên djwýnhkôt me kute abenmã arênh'ã memã karô.

¹ Dja gar mã amã me abê. Ne kam ajte ar amã apýnh adjápênh djâdjwý kînhkumrêx. Metîndjwýnh Karô kute 'ã ar amã karôja dja gar amã kînh. Ne kam ar adjápênh djâ'ã abê Metîndjwýnh kukwakam kabên jarênh djwýnhja dja gar amã kînhkumrêx. Abê kukwakam kabên jarênh djwýnhkam aje me aben djwýnh kabênkôt memã arênh. Tãm dja ga amã kînhkumrêx.

² Nhym be, me'ô kute me bajtem kabên mar kêt jarênhkam djãm gwaj bajômã ne arê? Kati. Gwaj bajô baje mar kêt. Metîndjwýnhmã ne arê. Me'ô ta ne mýjja mar kêt jarê.

³ Nhym be, me'ô kute gwaj bakabênkôt Metîndjwýnh kukwakam kabên jarênh ja ne mex. Gwaj baje markam ne mex. Nãm gwaj bamã arê gwaj kam bajamak mexo amũ amikamênho tên arým Metîndjwýnh mar rax ne. Nãm gwaj bamã 'ã karôn gwaj bajo kînh.

⁴ Nhym be, me'ô kute me bajtem kabên mar kêtja jarênh ne amidjwýnhmãbit arên kam ajbit arým amak mexo amũ amikamê. Me'ôdjwý kute mar kêt. Nhym be, me'ô kute me aben djwýnh kabênkôt Metîndjwýnh kukwakam kabên jarênhja. Ja ne me kute amim Jeju marja kunĩmã arê

nhym me arým kuma. Ne kam arým amak mexo amũ amikamên arým Metîndjwýnh mar rax ne.

⁵ Ar akunĩ ren me bajtem kabên mar kêtja jarê ba ren kam ikînh ngrire. Nhym be, ren ar akunĩ me bakabênkôt Metîndjwýnh kukwakam kabên jarê ba ren kam ikînhkumrêx ne. Mýkam? Bir, ar aje kukwakam kabên jarênhkam ne gar amexkumrêx. Nhym me'ô kute me bajtem kabên mar kêt jarênhja kâjbê mex. Nâr, godja me'ô ar amã me kabên mar kêtja jarênh jabej. Nhym me'ôdjwý me bakabênkam amũ ar amã me'ô kabên jarê gar arým kabên mar jabej. Kambit dja mexkumrêx. Ar aje kabên markam mexkumrêx. Ne kam arým ajamak mexo amũ amikamên arým mar rax ne. Ar aje amim Jeju mar ne kôt ar aben pydjio baja kunĩ arým mar rax ne.

⁶ Akmere, àpnhîre ar, ba ren ar awýr bôx ne ren ar amã me bajtem kabên mar kêtja jarê djâ ne ga ren ar amim aman akînh? Kati. Dja ba ar awýr bôx ne me bakabênkôt ar amã arê gar arým amim aman arým akînh ne. Metîndjwýnh kute imã mýjja ny jarênh dja ba me bakabên kôt ar amã arê gar arým amim aman arým akînh. Nâr ije mýjja'ô bipdjur tûm mar dja ba me bakabênkôt ar amã arê gar arým amim aman arým akînh ne. Nâr, dja ba me bakabênkôt Metîndjwýnh kukwakam ar amã kabên

jarê gar arÿm amim aman arÿm akînh ne. Nâr, dja ba me bakabênkôt ar amã Metîndjwÿnh kukrâdjâ jarê gar kam arÿm amim aman arÿm akînh ne.

7 Nhyim be, aje memã me bajtem kabên mar kêtja jarênhkam aje mrâmri ne me kute me ô'i kakôr punu pyrâk. Nhyim kam me abenmã kum,

—Je tô mÿj ne kute kakôr punuja? ane. Ar aje me bajtem kabên mar kêtja jarênhkam aje mrâmri ne me kute pÿjâbârekam ngrer punu pyrâk. Nhyim kam me abenmã kum,

—Je tô mÿj ngrer punu ja? ane.

8 Me krâkamngôn timer apÿnh prôt djâri ô me ngrer. Ô'ikam me ngrer. Ne ren me me ngrer kupa'ã ô'i kakô djâ ne ren krâkamngôn timer me ngrer man kurê djwÿnhmê aben kutã prôt kadjy akuprô? Kati.

9 Kam ar gadjwÿ ga ren ar memã akabên djwÿnh jarênh kêt djâ ne me ren akabên ma? Kati. Ne ga ren ar aje kôkmã akabên nhyim kute akabên mar kêt pyrâk.

10 Apÿnh me ba djâkam apÿnh me kabên krãptî. Ne kam me kute aben djwÿnh kabênkôt kute aben kabên kunî mar.

11 Gwaj ren me kabên mar kêtjakam abenmã bakabên ne ren abeno me bajtem.

12 Ar gadjwÿ ne gar ã aje aben kabên mar kêtka m ã abeno me bajtemo ane. Kam, me bakabênkôt dja gar memã akabên jarê. Metîndjwÿnh

Karô kute ar amã apÿnh ar adjâpênh djâ jarênh dja gar me bakabênkôt memã akabên jarênh kôt apê nhyim me arÿm ar akabên markumrêx. Ne kam arÿm amak mexo amÿ amikamên arÿm mar rax ne. Me kute amim Jeju mar ne ar aben pydjio baja kunî arÿm mar rax ne. Ar adjâpênh djâ ja'ô dja gar amã kînhkumrêx.

13 Kam, ar ajô aje me bajtem kabên mar kêtja jarênh markam dja ga Metîndjwÿnhmã amijo a'uw ne kum,

—Me ikabênkam dja ga ajte imã arê, ane. Dja ga ã kum ane gê me bakabênkam ajte amã arê. Ga kam arÿm amÿ me bakabênkam memã arê nhyim me arÿm ama. Tã m ne ja.

14 Metîndjwÿnhmã gwaj bakabênkamdjwÿ. Godja gwaj kum me bajtem kabên mar kêtja jarênh arÿm baje mÿj kabên jarênhja mar kêt. Gwaj bajajkwakambit ne gwaj arê ne kam bajamakjao baje mar kêt ne.

15 Mÿj godja gwaj kam nê? Bir, dja gwaj me bajtem kabên mar kêtjao kum bakabên jarênh mã bakabên djwÿnhkôt kum bakabên jarênh arÿm amikabên ma. Dja gwaj mã me kabên mar kêtjao kum ngren mã bakabên djwÿnhkôt kum ngren arÿm amikabên ma.

16 Godja gar me bajtem kabên mar kêtôtbit kum mex jarê mÿj godja ar abu'ã me ja kute akôt kum, “Mrâmri”, anhÿr on? Me kute akabên

mar kêtja mÿj godja me akôt nê? Me kute akabên mar kêtikumrêx.

¹⁷ Mrâmri ga me bajtem kabênkôt kum mex jarê. Nhyim be, abu'ã me ja dja me amim amar kêt ne amak mexo amû amikamênh kêt.

¹⁸ Ba ne ba ije apÿnh me bajtem kabên mar kêtja jarênh kumex. Ije me bajtem kabên mar kêtja jarênho ar akunî jakrenh mex ne. Kam ne ba Metîndjwÿnhmã amikînh jarê.

¹⁹ Ne kam me kute amim Jeju mar kute aben pydjikam djãm mekam ije me bajtem kabên mar kêtja jarênh prãm? Kati. Nhyim be, me kabên djwÿnh ije arênh prãmikumrêx. Ije memã Metîndjwÿnh kukràdjã jarênh nhyim me kute mar kadjy ije me kabên djwÿnh jarênh prãmikumrêx. Ne ba ren me bakabên djwÿnhkôt ikabên ngrêrebê 5bit jarên ren imã ikabênja kînhikumrêx. Nhyim be, ne ba ren me bajtem kabên mar kêtja kabên krãptî: kubê 10.000 jarên ren kam imã ikabên ja kînh ngri:re ne.

²⁰ Akmere, àpnhîre ar, kwãrîk wãnh ar aprîre kêt ne arîk amim akabên kajgo jarênh kêt. Dja gar ajabatãnh ne amim akabênikumrêx jarê. Dja gar me prîre ma. Prî:rekam me axwe kêt dja gar aman me kudjwa ajaxwe kêt ne katãt ar amijo aba.

²¹ Be, amrêbê: ne Bênjadjwÿr djwÿnh me bakukãmãre Môjdjêmã 'ã karô nhyim kukwakam memã 'ã karô. Nãm te memã 'ã karô nhyim me kute mar kêt ne

amakkre kêt rã'ã ne. Nhyim kam arÿm memã kabên ne memã kum,

“Me kabên mar kêtikôt, me bajtem kabênkôt dja ba jakam memã ikabên jarê.

Dja ba te memã arê nhyim me amim ikabên mar kêt rã'ã ne.”

Nãm me amakkre kêt kam Bênjadjwÿr djwÿnh ã me bakukãmãre'ã ane nhyim me arÿm 'ã pi'òk no'òk ne.

²² Kam, ba ar amã arê. Mÿj xê kadjy ne me kute me bajtem kabên mar kêt jarênh? Djãm me kute tu amim Metîndjwÿnh markumrêxja kadjy ne me kute arênh? Kati. Me kute amim Jeju mar kêtja kadjy ne me kute arênh. Nhyim be, mÿj xê kadjy ne me kute Metîndjwÿnh kukwakam kabên jarênh, kute me bakabên djwÿnhkôt kabên jarênh? Djãm me kute amim Jeju mar kêtja kadjy ne me kute kabên jarênh? Kati. Me kute amim Jeju marja kadjy ne me kute kabên jarênh.

²³ Kam, godja gar akunî aben pydjîin akunî arÿm me bajtem kabên mar kêtjakam akabên jarênh jabej. Nhyim me kute Metîndjwÿnh kabên mar prãmja ar akôt wadjã. Nãr me kute amim Jeju mar kêtja ar akôt wadjã ar akabên ma. Gar me bajtem kabên mar kêt jarênho akumexkam mÿj dja me ar ajã abenmã arê? Bir, dja me abenmã abibãnh jarê.

²⁴ Nhym be, dja gar akunĩ abikprõnh djâkam akabên djwýnhkôt Metĩndjwýnh kabên jarê. Aben totokmã arê. Nhym kam me'õ kute amim Jeju mar kêtja ar akôt wadjà. Nàr me'õ kute Metĩndjwýnh kabên mar prãmja ar akôt wadjà. Ne kam arým amijã akabên ma:ro nhỹ. Maro nhỹn arým amiman arým amim,

—Mrãmri ne ba mekôt ajmã ikuten ijaxwe, anhỹro nhỹ. Amimaro nhỹ:n arým amim kator mex ne.

²⁵ Dja gar akunĩ akabên djwýnhkôt ã arênho ane nhym arým prĩne amima. Kute apýnh mýjja punu nhipêx ne kute amikam o bipdjur djari amikam kuma. Ne kam Metĩndjwýnh pymaje arým tu mýrbê tým ne kum rax jarê. Ne kam arým ar ajã me kunĩmã kum,

—Be, mrãmri Metĩndjwýnh mekmẽ amijo kajkepkumrêx, ane.

Me kabên'ã atom ne kute arênh nêje me akre.

Kar 2.42; Idja 10.25

²⁶ Akmere ar, ba apýnh ar adjâpênh djã'ã ar amã karõ gar ama. Me kute amim Jeju mar rax kadjy dja gar memã akabên jarê. Me kute amim mar mexo amũ amikamênhmã dja gar memã arê. Kwãrĩk wãnh ar akabên kajgo jarênh kêt. Arým ar abikprõnhkam ar aje memã apýnh anhõ me ngrer jarênhmã nàr memã kukràdjã'õ jarênhmã me kute

amim Jeju mar rax kadjy dja gar memã arê. Nàr ar aje me bajtem kabên mar kêt kam akabên jarênhmã nàr Metĩndjwýnh kute ar amã mýjja'õo amirĩtja ar aje memã arênhmã me kute amim Jeju mar rax kadjy dja gar memã arê. Nàr, ar aje me bajtem kabên mar kêtja akabên djwýnhkôt memã arênhmã me kute amim Jeju mar rax kadjy dja gar memã arê. Kwãrĩk wãnh ar akabên kajgo jarênh kêt.

²⁷ Nhym kam ar akam me'õ ar me bajtem kabên mar kêtja jarênh jabej. Djãm ar krãptĩ kute arênhmã? Kati. Gê ar amãnhkrut nàr ar amãnhkrut ne ikjêkêt arê. Ar jabit. Djãm me kute kabên jarênh'ã atom* ne aben mar kêt mã? Kati. Kwãrĩk wãnh. Gê ar aben nHITEPã pýnh ne memã arênhõ tẽ. Nhym kam gêdja me'õ me bakabên kôt amũ memã arênhkumrêx.

²⁸ Nàr kon, dja me me bajtem kabên mar kêtja jarê nhym me'õ kute me bakabênkôt amũ ar amã arênh mar kêt. Kute mar kêt kam kwãrĩk wãnh me me bajtem kabên jarênh kêt. Me'õ kute me ijuk'ã ar amã arênh mar kêt kam gê me ja anhikrê. Ar aje aben pydjikam anhikrê. Gê me bixamarkam amimãbit me kabên mar kêt jarênh Metĩndjwýnhmã bit arê.

²⁹ Nhym kam me'õ ar kute Metĩndjwýnh kabên jarênhmã. Djãm tu ar krãptĩ kute arênhmã? Kati. Gê

* 14:27 'ã krãptĩ

ar amānhkrut nār kon ar amānhkrut ne ikjêkêt ne arê. Aben nHITEPĀ pÿnh ne arêho tē gē kam ar bu'ā me ja ar maro krī. Mrāmri Metīndjwÿnh kabēn kôt ar kabēn katātukumrêx jabej ar maro krī.

³⁰ Gē ar aben nHITEPĀ memā kabēn jarēho tē. NhyM kam wānh me'ōdjwÿ nhÿ nhyM Metīndjwÿnh arÿm kum mÿjja 'ōo amirīt nhyM kuma. Gē kumrêx kabēn jarēho ānja kum anihkrê. NhyM kam me'ō ŷrja kāj mā djan pānh memā kabēn jarē.

³¹ Gēdja gar akunī aben nHITEPĀ apÿnh ne Metīndjwÿnh kabēn jarēho tē gē me kunī arÿm amim ar akabēn ma. Ar akabēn man arÿm amim Jeju mar mexo amū amikamēn arÿm kôt kīnh.

³² Metīndjwÿnh kabēn jarēnh djwÿnh ne me kute amimexkumrêx. Dja gar aminēn ar apÿnh ne aben nHITEPĀ memā akabēn jarē.

³³ Djām ar aje akabēn'ā atom ne aje aben kabēn mar kêt mā? Djām Metīndjwÿnh kute ar amā ar akangaja jadjārmā? Kati. Nām kute memā me umar mexbit jadjārmā. Nām ā apÿnh me kute amim Jeju mar ne kôt ar aben pydjio ba djāri umar mexo ane.

³⁴ NhyM kam me niredjwÿ. Mÿj dja ga me abikprōnh djākam nē? Djām me nire kute memā arēnhmā? Kati. Dja me anihkrēn me my kabēn ma. Djām apÿnh me kute amim Jeju mar ne ar aben

pydjio ba djāri me nire kute kam memā kabēn 'ō jarēnh? Kati. Kunīkôt me anihkrê. Ar akam me niredjwÿ, gē me me kudjwa anihkrēn me my kabēn ma. Me bakukāmāre kute Metīndjwÿnh kukrādja'ā pi'ōk no'ōkkôt ne me nire kute me abikprōnh djākam me my kabēn mar ne kute kôt amijo bamā.

³⁵ Ne me kute mÿjja'ō marmā, djām me aben pydji djākam kute me kukjērmā? Kati. Gē me akrānmā aminhūrkwākam mjēn kukja. Me kute amim Jeju mar aben pydjikam me nire kute kabēn'ō jarēnhkam ne mex kêt ne.

³⁶ Djām ar ajō aje akabēno ijapanhmā? Djām ar akumrêx ne gar aje Metīndjwÿnh kabēn jarēnhmo krax djwÿnh? Djām ar gajbit ne Metīndjwÿnh kabēn ar awÿr bōx? Kati.

³⁷ Godja me'ō we,
—Ibê Metīndjwÿnh kukwakam kabēn jarēnh djwÿnh, ane. Nār,

—Ije Metīndjwÿnh Karō mar, ane. Gē tām wā ikumrêx iman ijā ar amā,

—Paur kabēnkumrêx. Kute gwaj bamā kabēn'ā pi'ōk no'ōk ja ne mrāmri Bēnjadjwÿr djwÿnh kute kum arēnhkumrêx, ane. Dja ā ar amā ane gwaj kam arÿm me'ōja markumrêx.

³⁸ Nār, dja me'ō amakkre kêt prām kwārīk wānh me'ō kabēnja mar kêt.

³⁹ Kam, akmere ar, ar akabēn djwÿnhkôt aje Metīndjwÿnh kabēn jarēnhja

amã kînh. Nhym be, dja ar akam me'ô kute me bajtem kabên mar kêtjakam kabên'ô jarênh prâm jabej. Kwârîk wãnh kubê adjâptâr kêt.

⁴⁰ Ne kam ar akabên jarênh'ã atom kêt gê mex. Nhym be, apÿnh dja gar aben nHITEPã akabêno aku'ê. Ije Metîndjwÿnh Karôkôt ar adjâpênh'ã idjujarênh ino rer ne ja. Tãm ne ja.

15

Jeju tyk ne akubyn tîn'ã ujarênh.

Kar 2.23, 10.39, 13.29

¹ Jakam ba ajte ar amã Kritu'ã ujarênh ny jarê. Ije amrêbê ar amã 'ã ujarênh ny jarênh gar arÿm tu amim markumrêx ne 'ã adjukanga kêt. Ba ajte ar amã tãm jarê.

² Ar aje amim 'ã ujarênh nyja markôt Metîndjwÿnh arÿm ar apytà. Tãm dja ba ajte kàj bê ar amã arê. Ar aje kam tu amim mar tÿx rã'ã jabej arÿm ar apytà. Nâr ar aje mar kajgo jabej.

³ Metîndjwÿnh ne kute imã kabên mex jarênhja ba arÿm ar amã arê. Kritu ne arÿm gwaj bajaxwe pãnh ty. Amrêbê: Metîndjwÿnh kute me bakukãmãremã 'ã ujarênh nhym me kute 'ã pi'ôk no'ôk kôt Kritu arÿm gwaj bajaxwe pãnh ty.

⁴ Ty nhym me arÿm adjà. Nhym me kute ajte 'ã pi'ôk no'ôk kôt 'ã akatin akatin akati nhym arÿm akubyn tîn ne.

⁵ Nãm akubyn tîn nhym kam Pedru arÿm omũ. Pedru nhidji 'ôdjwÿbê ne Xepa. Nhym kam Jeju kute ar anorbê 12djwÿ arÿm omũ.

⁶ Nhym kam ajte arngro pydjikam gwaj baje meo bakamy krãptî kubê 500 ne kam ajmã ijukri 'ã akre kuteja adjwÿnhdjwÿ arÿm omũ. Me kute omũnhja krãptî ne akati jakam tîn ne ar ba rã'ã ne. Nhym me kwÿbit arÿm ty.

⁷ Nãm me omũ nhym kam ajte Xijagu omũ. Nhym kam Jeju kute ar anorja kunî omũ.

⁸ Kam ne ba ba me tekren arÿm omũ. Ije mrãmri ne me prîre nhô akati nhôkre djà kôt me aêrbê bixadjwÿr pyrâk. Imã Jeju kurê:o iba. Nhym kam memã amijo amirîto ba nhym me omũho ba. Omũho ba ba kam badjwÿ arÿm omũ. Nãm ijaêrbê imã amijo amirît ba me totokbê arÿm omũ.

⁹ Jeju kute ar anorja djwÿ ar rûho kute ijakrenh mex. Bajbit mekam ikajgo pyrâk. Mrãmri ne me ren kute ijã memã kum, "Jeju ne Paur jano", anhÿr kêt. Ije me kute amim Jeju marjao ibikênhô ibakam ne me ren ijã anhÿr ar ba kêt.

¹⁰ Nhym be, kati. Metîndjwÿnh tu kum ikaprî kôt* Jeju arÿm ijano ba arÿm 'ã idjujarênh ar iba. Djãm kum ikaprî kajgo? Kati. Ba ne ba kum idjâpênhô ar kunî

* **15:10** Djãm ba ne ba ijaxwe kêt nhym pãnh kum ikaprî Kati. Ba ne ba te ijaxwe kêt mã. Nhym be, ta ne tu kum ikaprî.

jakrenh mex. Djãm ba ne ba apê? Kati. Metĩndjwýnh ta ne tu kum ikaprĩn ikadjwýnhbê djan ijo ba. Ijo ban ikam apê ba arým kum apê.

¹¹ Nhy m ar wãdjwý kàj bê memã 'ã ujarênh ar ba. Badjwý ba kàj bê memã 'ã idjujarênh ar iba. Bar aktã Kritu'ã memã ajarê gar kam arým tu amim markumrêx.

Medjwý tyk ne akubyn tĩn.

Ruk 20.37

¹² Me arým kàj bê Kritu akubyn tĩn'ã ar amã ajarê gar arým aje mar. Mýkam ne ga ate ar akwý ajte memã kum,

–Kati. Me tyk akubyn tĩn prãm kêt kumrêx, anhýro aba?

¹³ Ne ren mrãmri me tyk akubyn tĩn kêt nhy m Kritudjwý ren akubyn tĩn kêt ne.

¹⁴ Ne ren mrãmri akubyn tĩn kêt ba ren ar kàj bê 'ã ar amã idjujarênh ar iba kajgo. Ga ren ar gadjwý ren amim maro aba nhy m ren arým kajgo:kumrêx.

¹⁵⁻¹⁶ Ne ren mrãmri me tyk akubyn tĩn kêt nhy m Kritudjwý ren akubyn tĩn kêt ne. Ba ren ar kam me kunĩmã Metĩndjwýnh jarênh'ã ijêxnhĩo iban memã,

–Metĩndjwýnh arým akubyn Krituo tĩn, anhýro iba.

¹⁷ Ne ren mrãmri Kritu akubyn tĩn kêt ga ren ar amim maro aba nhy m ren arým kajgo:kumrêx. Gar kam ren ajaxwe tũm rã'ã ne.

¹⁸ Nhy m me kute Kritu mar arým tykdjwý ren akubyn tĩn kêt ne ren mrãmri tu biknorkumrêx.

¹⁹ Gwaj ren batĩnri amim Kritu kamnhĩx ne ren kam arým ty. Ne ren kam akubyn gwaj batĩn kêt djã ne gwaj ren kam bakĩnh? Kati. Gwaj ren kam bakaprĩkumrêx. Ne ren bakaprĩo katãt me kunĩ jakrenh mex ne.

²⁰ Nhy m be, kati. Mrãmri ne Metĩndjwýnh akubyn Krituo tĩnkumrêx. Kam me kute amim Kritu mar tyk kunĩdjwý dja me Kritu kôt akubyn tĩn ne.

²¹ Pykakam me'õ djô'ã ne me arým ty. Ne kam akubyn tĩndjwý pykakam me'õdjwý djô'ã akubyn tĩn.

²² Adão kôt me ja kunĩ Adão djô'ã ty. Nhy m Kritu kôt me ja kunĩ ajte Kritu djô'ã akubyn tĩn.

²³ Djãm me kumrêx akubyn tĩn? Kati. Kritu arým tyn kam kumrêx akubyn tĩn ne wabi. Dja ĩ akubyn bõx. Akubyn bõx kambit dja akubyn õ me jao tĩn.

²⁴ Nhy m kam arým pykakam mýjja kunĩ aminhinomã amimê. Kam dja Kritu arým Bãmmã me kanga. Kute meo baja kunĩ arým Bãmmã me kanga. Kute kum me kanga djwýnhram dja pykakam me bẽnjadjwýr kunĩo kajgo. Me 'itýx kunĩo kajgo. Nhy m kam me arým meo ba kêt ne arým rerekre. Kam dja Kritu arým Bãmmã õ me ja kunĩ kanga nhy m arým me kunĩo ba.

²⁵ Bir, ajbir jakam ne Kritu Metĩndjwýnh kabẽnkôt arek meo ba. Dja meo ba:n arým kurê djwýnh kunĩmã rerek

jadjà. Ga, me kum bēnjadjwÿr rûnh pymakam rerekren parbê rôrôkja pumû. Kurê djwÿnh kunîdjwÿ dja Kritu pymaje rere:kre.

²⁶ Gwaj badjwÿ. Mÿj dja gwaj bajon? Bir, dja gwaj bajo ban arÿm akubyn gwaj bajo tîn. Gwaj kam batyk kêt kumrêx. Gwaj bakurê djwÿnhbê batykdjadjwÿ dja kêt kumrêx. Gwaj bakurê djwÿnhho ino rer ne ja.

²⁷ Nà, dja Kritu kurê djwÿnh kunîmã rerek jadjà. Amrêbê ne me me bakukãmãmãmã 'ã ajarēn memã kum,

“Arÿm ne me kunîmã rerek jadjà nhym me kunî arÿm umaje parbê kum rôrôk ne”,

ane. Amrêbê me ã Kritu'ã ane. Me bakukãmãmãmã ane. Kam dja Kritu arÿm me kunîmã rerek jadjà. Djãm kam Metîndjwÿnh ta Kritumã rerekre? Kati. Mÿjja kunî, me kunî Metîndjwÿnhmã rerekren kam arÿm Kritumã rerekre.

²⁸ Kute me kunîmã rerek jadjàr nhym me kute o bēnjadjwÿr raxkam dja Kra ta arÿm Bãmmã bēnjadjwÿr rax jarê. Nhym kam Bãm arÿm me kunîmã rax'ã pydji. Ta ne Kra kadjy mÿjja kunîmã rerek jadjà.

²⁹ Ê, jadjwÿ. Me kute me tînri ngômã me angjênh kêt nhym me arÿm tyk. Nhym me kute me tykja mar kadjy ne me ãm djâkam ngômã me tînja jangjênhho ba. Ne ren mrãmri me tyk we akubyn

tîn kêt nhym ren me ngômã me angjênh kajgo. Nhym be, kati. Mrãmri me tyk akubyn tînkumrêx.

³⁰ Badjwÿ myt kunîkôt imã me kute ibîn puma.

³¹ Akati kunîkôt imã me kute ibîn pyman mã kum idjâpênh ar iba. Ne ren me tyk akubyn tîn kêt ba ren ã idjâpênhho anhÿr kêt nhym ren me kute ibîn prãm kêt. Ba ren kam imã ibîn puma kêt. Ba ne ba Bēnjadjwÿr djwÿnhbê Kritu Jeju'ã ajarē gar 'ÿr amijo akêx. Kam ikînhkumrêx ne mã ar ajo amra. Ne ren me tyk akubyn tîn kêt ba ren ar amã Kritu'ã idjujarēnh kêt gar ren kam amim mar kêt. Ba ren kam ã ar akam ikînhho anhÿr kêt. Nhym be, kati. Me tyk akubyn tînkumrêx.

³² Krîraxbê Epexu jakam me kute ibîn prãm. Ga, me kute rop djâkrêo kê nhym kute me par prãmja pumû. Nã bãm memã Kritu'ã ajarē nhym me arÿm imã àkrê:n ibîn prãm. Ne ren me tyk akubyn tîn kêt ba ren ba akubyn itîn kêt ne ren ajmã nê. Ren me Epexukam ibî ba ren akubyn itîn kêt ne ren ajmã nê. Nhym be, kati. Dja me ibîn ba akubyn itînkumrêx. Nhym be, amrêbê ne me arîk abenmã kum,

“Dja akatibê gwaj batyk ne babiknor jabej.

Gwaj kam on batînri amijo kînhbit.

Gwaj banhō kwÿ krênh bakôm rax ne bakînh kati”, anhÿro ba.

Ne ren gwaj batyk ne akubyn batîn kêt ba ren mekôt ã ik-abêno ane. Nhym be, kati. Me tyk akubyn tînkumrêx.

³³ Kwârîk wânh gê me ar amã 'êx ne ar anoo biknor kêt. Amrêbê me memã kum,

—Dja me mexja me axweo ôbikwan kôt ar ban î arÿm me axweo axwe, ane. Kôt ne me kute arênhja. Kam kwârîk wânh gê me ar anoo biknor kêt. Ga ren ar amim me kabên man ren arÿm me kôt ajaxwe.

³⁴ Wâkam me kwÿ kute Metîndjwÿnh mar kêt. Gora ar amiman amijãno djan ajaxwe kêt. Ar apijãmmã ne ba ar amã ja jarê.

Akubyn me tînkam mÿj dja me îkam kute?

A Kô 5.1; Pir 3.21

³⁵ Godja ar ajô ikukij ne imã,

—Arÿm gwaj batykkam mÿj dja gwaj akubyn batîn on? Mÿj godja gwaj banhîkam kute? ane.

³⁶ Ajbã. Purkam aje mÿjja 'y kreo amôrkam ne gar aje mÿjja 'y jangjêho kute me tyk jangjênh pyrâk. Gar ren aje 'y jadjâr kêt nhym ren ingrôt ne abatânh kêt. Gwaj badjwÿ ren batyk kêt gwaj ren akubyn batîn kêt.

³⁷ Gar bãygogo 'y nâr atemã 'y 'ôdjwÿ kre nhym kam ingrôt ne kam bàri abatânh ne. Djãm bàri jabatânh pro ne ga kre? Kati. 'Ybit. Djãm bàri jabatânh kute 'y pyrâk? Kati. Atemã.

³⁸ Apÿnh mÿjja djâri ne Metîndjwÿnh kute 'y kadjy

bàri nhipêx. Kute amim 'ã karô kôt kute ipêx. Pi'y kadjy ne kute pi'y bàri nhipêx. Katêbàri 'y kadjy ne kute katêbàri bàri nhipêx. Apÿnh mÿjja djâri ne kute 'y kadjy bàri nhipêx.

³⁹ Djãm axikôt ne mÿjja nhî? Kati. Apÿnh me banhîmê mry nhîmê àk nhîmê tep nhîmê. Apÿnh mÿjja nhî.

⁴⁰ Me apÿnh kàjkwakam mÿjja pumûn kam kum kînh. Myt pumû, mytyrwÿ pumû, kanhêtire pumûn kam kum kînh. Apÿnh me kum mÿjja kînh djâri ne me omûn kum kînh. Ne apÿnh pykakam mÿjja pumûn kam kum kînh. Mry pumûn, tep pumûn, bà pumûn kam kum kînh. Apÿnh me kum mÿjja kînh djâri ne me omûn kum kînh. Kàjkwakam mÿjjamê pykakam mÿjja ne me apÿnh kum mÿjja kînh djâri.

⁴¹ Me kute myt pumûnhkam kum kînhkumrêx. Ne kute mytyrwÿ pumûnhkam kum kînhkumrêx. Ne kute kanhêtire pumûnhkam kum kînhkumrêx. Apÿnh kanhêtire djâri ne me omûn kum kînhkumrêx.

⁴² Me tyk akubyn tînkamdjwÿ. Me tyk jangjênhja myt tãmkam punu. Nhym be, akubyn me tînkam arÿm punu prãm kêtumrêx.

⁴³ Me kute me angjênhkam me kum me kînh kêt. Nhym be, akubyn me tînkam me arÿm kum me kînhkumrêx. Me kute me angjênhkam tÿx kêt. Nhym be, akubyn tînkam me arÿm 'itÿxkumrêx.

44 Pykakam me ĩ. Kàjkwakam atemã me ĩ. Pykakam me ne me ĩ jangij. Nhy m be, akubyn me tĩnkam ne me atemã ĩ. Me kàjkwakam me ĩjao ĩ.

Pykakam me ĩ nhy m kàjkwakamdjwý atemã me ĩ.

45 Ikabênja kôt ne me amrêbê: memã kum, “Me banhingêt Adão kumrêx ne Metĩndjwýnh ipêx ne akôn o tĩn nhy m arým tĩn ne.”

Nãm me amrêbê ã me bakukãmãremã ane. Nhy m be, Adão kôt Adão 'ôdjwý ne kubê Jeju. Ne kute mýjja kunĩ tĩno ba.

46 Metĩndjwýnh kute pykakam me ipêxkam djãm kàjkwakam me ĩo ne me ĩ? Kati. Pykakam me ĩ jao ne me ĩ.

47 Adãoja kumrêx ne Metĩndjwýnh pykao kum ĩ. Nhy m be, Jeju, Adão 'ôdjwýja ne kàjkwakam me ĩo ĩ.

48 Adão nhĩa kumrêxo pykabê me bakunĩ nhĩ. Kàjkwakam Adão 'ôdjwý nhĩo ne kàjkwakam me ja kunĩ nhĩ.

49 Nhy m be, arým gwaj batyk ne akubyn batĩn ne badjàbirkam mýj dja gwaj banhĩkam kute? Djãm Adão nhĩo gwaj banhĩmã? Kati. Dja gwaj atemã banhĩ kute kàjkwakam Jeju nhĩ pyræk.

Dja meo kukrà kêt ne meo ny.

Tex k 4.16

50 Djãm me banhĩ, me bakamrô jao dja Metĩndjwýnh kàjkwakam me bajo ba? Kati. Me banhĩ ja rã'ã, Metĩndjwýnh kute me bajo ba prãm kêt. Me

banhĩ punu prãm kam. Nhy m be, kàjkwakam mýjja punu prãm kêt.

51 Ba ar amã mýjja bipdjur tũm jarê gar ama. Djãm gwaj bakunĩ dja gwaj ty? Kati. Gwaj bakwý dja gwaj batyk kêt. Nhy m be, gwaj bakunĩmã dja Metĩndjwýnh atemã gwaj banhĩ nhipêx.

52 Dja gwaj banhipêxo kukrà kêtó kute gwaj bano bikraro kukrà kêtja pyræk. Dja me kunĩ, mýjja kunĩ aminhinomã amimê nhy m kadjy mrãnh djwýnh arým ô'i kakô. Nhy m kam Metĩndjwýnh akubyn me tyko tĩn ne. Dja me ĩ punu prãm kêtó akubyn meo tĩn ne. Ne kam arým gwaj badjwý atemã gwaj banhĩ nhipêx.

53 Gwaj banhĩ tũmja ne punu prãm nhy m be me ĩ punu prãm kêtó dja gwaj banhĩ ny. Jakam gwaj batyk prãm nhy m be dja gwaj ĩ batyk prãm kêt ne batĩn rã'ã: rã'ã ne.

54 Dja gwaj banhĩ punu prãm kêt ne batyk prãm kêt ne Metĩndjwýnh kôt batĩn ne ar baba rã'ã: rã'ã ne. Nhy m kam me kute amrêbê: mýjja jarênhja dja kator kumrêx. Amrêbê: ne me memã kum, “Arým me tyk kêt. Arým akubyn meo tĩn nhy m me arým tyk kêt kumrêx. Ne tu tĩn rã'ã: rã'ã ne.”

Nãm me amrêbê ã me bakukãmãremã ane nhy m me arým 'ã pi'ók no'ók ne.

55 Nhy m kam me ajte memã kum,

“Ga, mÿjja kakrit kute me kamjÿr nhym me arÿm tykja pumÿ.

Dja Bÿnjadjwÿr djwÿnh me batykjao apêx kute mrâmri ne me kute mÿjja kakrit perey jakâr nhym kute arÿm me kamjÿr kêt pyrâk.

Bÿnjadjwÿr djwÿnh dja akubyn me tyko tÿn. Nhym kam nhÿnhjakam me ajte tykmã? Kati. Arÿm me tyk kadjy kêt-kumrêx.

Ga, me tÿx kute me pa 'amÿnh ne kute meo baja pumÿ. Nhym me te kator ne te ta ar ba prâmje.

Me kunÿdjwÿ ne me aben djô'ã tyn te tÿn ne ar ba râ'ã prâmje.

Nhym be, Bÿnjadjwÿr djwÿnh dja akubyn me tyko tÿn. Nhym kam nhÿnhjakam me ajte tykmã? Arkati. Arÿm me tyk kêt-kumrêx.”

Nãm me amrêbê ã me bakukãmãremã ane nhym me arÿm 'ã pi'ók no'ók ne. Nhym kam me aben djô'ã arê:n arê:ho mör tãmtã:. Me bakamingrãnyre dja gu me ajte arê:ho bamör tãmtã: arÿm 'ÿr o bôx. Mrâmri me batyk kêt-kumrêx'ÿr o babôxkumrêx.

⁵⁶ Mÿjja kakrit kute me kamjÿrkôt ne me ty. Me axwekôt-djwÿ ne me tyn arÿm me biknor tokry djâkam akuno. Ne kam mÿj ne me kute amijaxwe mar on? Bir, me memã Môjdê kukràdjâ

jarê nhym me arÿm amijã kuman amijaxwe ma. Ne kam arÿm te axwe kêt prâmje. Te: axwe kêt prâmje ar ba:n arÿm axwe pãnh tyn kam me biknor tokry djâkam akuno.

⁵⁷ Nhym be, Metÿndjwÿnh ne ukaprÿkumrêx ne arÿm Bÿnjadjwÿr djwÿnhbê Jeju Kritu jano. Nhym kam arÿm gwaj bajaxwe pãnh tyn akubyn tÿn. Dja gwaj kôt te tyn akubyn batÿn. Akubyn batÿn ne ajte batyk kadjy kêt-kumrêx, bajaxwe kadjy kêt-kumrêx.

⁵⁸ Kam, akmere, àpnhÿre, dja gar arek Bÿnjadjwÿr djwÿnhkôt adjãm tÿx ne tu amim mar tÿxkumrêx. Kwârÿk wãnh 'ã adjukanga kêt. Mÿjja 'ökôt 'ã adjukanga kêt. Kum adjâpênh kumex râ'ã. Bÿnjadjwÿr djwÿnhkôt adjâpênhja kajgo kêt-kumrêx.

16

Metÿndjwÿnh nhô me ja kadjy pi'ók kaprÿ'ã kute memã karô ne ja.

Kar 11.29; Rô 15.25; A Kô 8.1; Xim k 6.18

¹ Jakam Metÿndjwÿnh nhô me ja kadjy pi'ók kaprÿ'ã ije ar amã karômã. Dja gar Jeju nhô me jamã pi'ók kaprÿ jano. Ije krÿrãxbê Garaxakam me kute amim Jeju marjamã arênh kôt dja gar memã pi'ók kaprÿ jano.

² Pi'ók kamrêk kunÿkôt dja gar akunÿ me kadjy anhô pi'ók kaprÿ kwÿj jadjuw. Apÿnh ar anhô pi'ók kaprÿja nhidji kôt dja gar me kadjy

kwÿ jadjuw. Ar anhõ pi'ók kaprî rax jabej ar anhõ rax kwÿ tan me kadjy adjuw. Nâr ar anhõ ngrire jabej ngrire kwÿ tan me kadjy adjuw. Adjuw ne o atom. Dja ba bôx nhym arÿm o atom pro. O atom pro ba kubyn kam 'ã idjà'wÿr ar iba kêt.

³ Dja ba bôx gar amim amikam me'õ aro amiptàn imã ar arê. Ba kam ar'ã pi'ók no'ók ne arkum kungãn arÿm krîraxbê Djeruxarê'ÿr ar ano. Gê ar pi'óko tèn anhõ pi'ók kaprîo tẽ. Ne Djeruxarê'ÿr o tèn o bôx ne memã kungã gê me omũ. Ne kam arÿm ar mar katât.

⁴ Nâr kon, gar me'ÿr ijanor prãm jabej ba dja ba me'ÿr aro tèn aro bôx. Dja gar ã pi'ók kaprîo ane. Tãm ne ja.

⁵ Jakam dja ba ar awÿr itẽm'ã ajarê. Wãm ar awÿr gêdja ba ã tèn ar apumũ. Gêdja ba pykabê Mateni kumrêxkam tẽ:n kam ajte amũ ar awÿr tèn bôx.

⁶ Ne kam ar akam arek idjãm jabej ar akam ijã na apêx jabej. Gar kam amũ itẽm kadjy ikôt o kangõn ijano. Ba kam o ajte amũ itẽm kadjy 'itÿx ne.

⁷ Djãm jakam dja ba ar awÿr tèn bôx? Kati. Ne ba ren jakam ar awÿr tèn ren ar akam idjãm 'iry kêt ne ren ajte amũ tẽ. Arek ar akam idjãm 'iry kadjy ne ba amima. Metîndjwÿnh kute amim ijã karõ kôt ikabênkumrêx jabej dja ba arÿm ã ar akam ane.

⁸⁻⁹ Nhym be, krîraxbê Epexujakam ne ba idjãpênh

mexkumrêx. Me kum idjujarênh kînh. Nãm me kute mrãmri ne me kute memã 'ã ijê djã'ã 'ÿr ne memã, "Ajrã amrê wadjã", anhÿr pyrãk ne me kum idjujarênh kî:nh. Ba memã Kritu'ã ajarê nhym me ma:ro kumex. Nhym me kwÿ krãptîdjwÿ kute ikapêrkâr ne ibê âptâr prãmikumrêx. Gêdja ba kam arek jakam ar iba. Ar iba: nhym me bikprõnh djã nhõ akatibê Pêxiko ijã apêx ba kam arÿm wãm itẽmmã.

¹⁰ Nhym godja Ximoxi ar akam bôx jabej dja gar kam kum akabên mexbit jarê. Abenmã ikabên ja jarê gê ar akam bôx gar amã abê. Ne kam kum akabên mexo akabên gê umar mex. Mÿkam dja gar ã kum ane? Bir, nãm ikudjwa mã Bênjadjwÿr djwÿnhmã âpênh ba. Kam dja gar ã kum ane.

¹¹ Kwãrik wãnh ar ajõ amã kurê kêt. Ne amrê ajte tẽm kadjy dja gar kôt o kangõ gê tÿx ne umar mex ne amrê tẽ. Nã bãm amiwÿr kam amak ar o iba. Gwaj baje aro bakamy Ximoxikôt môrjadjwÿr ne ba amiwÿr arkam amak ar o iba.

¹² Apôrdjwÿr ne ba o ikamy. Nã bãm te ar awÿr tẽmmã kum ikabên mex jarê nhym mã imã,

—Kati. Jakam me'ÿr itẽm prãm kêt, ane. Ta dja 'ókam arÿm ar awÿr tẽ.

¹³ Ar ajaxwebê amijã ano tÿx. Kritukôt adjãm tÿx ne tu amim mar tÿxo aba. Me kum Metîndjwÿnh kînh kêtja dja gar amã me uma kêt ne atÿx.

¹⁴ Amã me abêbit. Amrãnh kunîkôt amã me kunî jabê.

¹⁵ Nhyam kam Exepa nhõ kikrekam ar ja ne ar amrêbê Metîndjwýnh'ÿr amijo akêx. Pykabê Akajakam ar kumrêx 'ÿr amijo akêx. Ja ne gar arÿm aje mar. Nãm ar mã Jeju nhõ me ja kôt o kangõnh ar o ba. Arkum me kôt o kangõnh kînhkumrêx.

¹⁶ Dja gar ar kabên ma. Ne me kute ar kudjwa Metîndjwýnhmã àpênh tÿx ar o bajadjwÿ kabên ma.

¹⁷ Exepamê Potunamê Akaku ar arÿm amrê iwÿr bôx ba arÿm ikînhkumrêx. Gar amrê iwÿr abôx kêt ne ikôt o kangõnh kêt. Nhyam kam ar arÿm iwÿr bôx ne ikôt o kangõ.

¹⁸ Ba kam arÿm ikînhkumrêx ne. Wãkam ar gadjwÿ amybÿm dja gar arÿm aman idjô'a akînhkumrêx. Dja ar wãm tẽn bôx gar ar aman abenmã ar mex jarê.

Kute apÿnh õbikwa djàri kum amikabên mex janor.

¹⁹ Pykabê Adjijjakam apÿnh me kute amim Jeju mar ne ar aben pydjio ba djàri ne me ar amã kabên mex jarê. Ba me kuman arÿm pi'ók jakam wãm ar amã arê. Akwiremê Prixira ar amã kabên mex jarê. Arkum ar ajabê ne ar amã amijarê. Ar ùrkwãkam me kute amim Jeju mar ne ar aben pydjio bajadjwÿ ne me ar amã kabên mex jarê. Ba

me kuman arÿm pi'ók jakam wãm ar amã arê.

²⁰ Jakam gwaj bakamy kunî ar amã kabên mex jarê ba kuman arÿm wãm ar amã arê. Dja gar abenwÿr abôxkam abeno arôrôk ne aben pa krij.

²¹ Ba ibê Paur ne ba in-hikrao ar amã ikabên mex ja'a pi'ók no'ók ne.

²² Godja ar akam me'õ kum Bênjadjwÿr djwÿnh jabê kêt jabej Metîndjwÿnh dja o ajkê nhyam arÿm me biknor tokry djakam akuno. Gêdja Bênjadjwÿr djwÿnh bôxkumrêx.

²³ Gê Bênjadjwÿrbê Jeju tu kum ar akaprî.*

²⁴ Ota, jakam ba imã ar ajabêkumrêx. Kritu Jeju kum ar ajabê. Ba kôt imã ar akunî jabêkumrêx. Tãm ne ja.

* **16:23** Djãm ar ga ne gar adjukaprî nhyam pãnh arÿm kum ar akaprî Kati. Ta ne tu kum ar akaprîkumrêx.

Paur kute Kôritukam me jamã atãri pi'ôk no'ôk ne ja.

Paur ajte krĩraxbê Kôritukam me jamã pi'ôk no'ôk ne. Paur kum me abê nhym be me ja ne me Paur japryñ 'ã abenmã kum,

—Kati, Metĩndjwýnh kute Paur janor kêt. Ta ne arĩk ar ba, ane. Kam ne Paur kaprĩ rax ne ajte memã pi'ôk no'ôk ne memã kum,

—E kum be mrãmri ne Metĩndjwýnh tu amim idjarkumrêx ne apýnh pyka kunĩkôt me ja'yr ijano, ane. Ne kam prĩne memã amijã ajarê. Amitokry djã kunĩkôt memã arê. Be, Metĩndjwýnh ne tokry japôkmã, umar punu japôkmã tu o tỳx ne nêje mỳjja punuo ajngrã. Xatanaj ne memã mỳjja punu ngã nhym be Metĩndjwýnh ne raxo Xatanaj jakre ne tu me nêje mỳjja punuo bingrãho ba. Nãm ã Metĩndjwýnh umao kute nêje mỳjja punuo bingrãho bao ane nhym Paur memã amijarêh kam ajte memã apýnh mỳjja'ã karô.

¹ Ba ibê Paur. Kritu Jeju ne ijano ba memã 'ã idjujarêh ar iba. Metĩndjwýnh kabênkôt ne ijano ba 'ã idjujarêh ar iba. Ximoxidjwý ne ikôt dja. Gwaj baje Ximoxio

bakamy. Ba ne ba pi'ôk no'ôkkam ar amã ikabêh jarê. Krĩraxbê Kôritukam ar aje amim Jeju mar ne kôt ar aben pydjio abaja ne ba ar amã ikabêh. Bu'ã pykabê Akaja kunĩkôt djwý Metĩndjwýnh kute ar ajo ô me ja ba ar amã ikabêh.

² Metĩndjwýnhbê ne me Babãm. Ne Bênjadjwýr djwýnhbê ne Jeju Kritu. Gê ar tu kum ar akaprĩn* ar ajo ba gar adjumar mex rã'ã ne.

Apýnh me kaprĩ djari nhym Metĩndjwýnh akubyn meo kĩnh.

Kor 1.11; A Tex 2.16

³ Metĩndjwýnhbê Jeju Kritu Bãm. Kubê gwaj banhô Bênjadjwýr djwýnhbê Jeju Kritu Bãm. Ba kum mextire jarê. Mỳkam ne ba kum mextire jarê? Bir, me Babãm djwýnh ne ukaprĩkumrêx. Ga, me kaprĩ nhym Metĩndjwýnh kute me kunĩmã kĩnh jangjêhja pumũ.

⁴ Ar ba ne bar apýnh ar ikaprĩ djari kuma. Bar amikanê man me Jeju'ã kum ar ikurê man apýnh ikaprĩ ja ma nhym Metĩndjwýnh arým kunĩkôt akubyn ar ijo kĩnh. Mỳj kadjy ne ã ar ijo kĩho ane? Bir, dja me'ôdjwý kaprĩ jabej bar amikudjwa akubyn o kĩnh nhym arým ar ikudjwa kĩnh. Metĩndjwýnh ta kute ar ijo kĩnh o dja bar ajte me'ôo kĩnh. Ja kadjy ne ã ar ijo kĩho ane.

⁵ Amrêbê Kritu tokry: bar kôt arým itokry kumex ma. Memã 'ã idjujarêh kôt itokry

* **1:2** Djãm ar ga ne gar adjukaprĩ nhym ar pãnh arým kum ar akaprĩ Kati. Ar ta ne ar tu kum ar akaprĩkumrêx.

ma nhym Kritu arÿm mã ar ijo kĩnh bar ikĩnhkumrêx.

6 Mÿj kadjy ne bar itokry? Bir, dja bar itokry gar arÿm amim Metĩndjwÿnh ma nhym arÿm ar apytã. Gar kam akubyn akĩnh. Te atokryn akubyn akĩnh ne. Nãr, godja bar akubyn ikĩnh jabej. Mÿj kadjy dja bar akubyn ikĩnh? Bir, ar gadjwÿ dja gar kam akubyn akĩnh ne arÿm atokrykam atÿx. Ne kam aje amim Jeju mar'ã adjukanga kêt. Godja gar atokry kute ar itokry pyrãk jabej ne kam arÿm ar ima. Ne kam ar ikudjwa atokrykam atÿx ne aje amim Jeju mar'ã adjukanga kêt. Ja kadjy dja bar akubyn ikĩnh.

7 Itokryn mã: ikĩnh. Ne kam ar ajã amim,

—Godja ar ikudjwa tokry jabej ne kam ikudjwa ã kĩho ane. Bar amim anen kam tu amim ar akĩnh kamnhĩxkumrêx.

8 Akmere, àphĩre ar, bar ar amã pykabê Adjikkam itokry jarê gar ama. Ar itokry kume:x. Bar te: ikatormã te: amijo anen kam arÿm amikukãm itykbtkam ama.

9 Mrãmri ne bar mã amim,

—Dja me ibĩ. Dja me ibĩ, anhÿr ar ibakumrêx. Mÿj ne bar kam kuma? Bir, dja me ar ikangrõho ba, bar arÿm amikanãrrãm ar iba kêt ne arÿm tu amim Metĩndjwÿnhbit kamnhĩxkumrêx. Ta kute akubyn me tyko tĩn djwÿnh dja bar tu amim kamnhĩx tÿxkumrêx.

10 Ta ne kute ar ityk jabê ar ipytãr. Ar ityk pymati-jabê ar ipytãr ne kute kubê ar ipytãr rã'ã. Ba tu amim kamnhĩxkumrêx ne amim,
—Mrãmri dja kubê ar ipytãr rã'ã ne, ane.

11 Ar gadjwÿ dja gar ar ikõt o kangõn Metĩndjwÿnhmã ar ijo a'wÿ. O dja gar ar ikõt o kangõ. Ar ikadjy Metĩndjwÿnh 'wÿr ar o aban o ar ikõt o kangõ. Nhym kam arÿm ar akabên man ar akabênkõt kum ar ikaprĩn ar ipytã. Gar kam akĩho akumex ne ar ikõt Metĩndjwÿnhmã amikĩnh jarê.

Paur kute memã 'êx kêt'ã amijarênh.

12 Wãkam me kwÿ ar ijã memã kum, “Paur ar 'êxnhĩkumrêx”, ane. Djãm mrãmri me kabênkumrêx? Kati. Bar akubyn amijo tẽn amrêbê ar akam ar ibaja'ÿr amijo bõx ne amiman amim,

—Kati. Nãm me ijã 'êx. Nhym bê ne ba mekam ijêxnhĩ ar iba. Kati. Ba ne ba Metĩndjwÿnh mexo imex ne mekam ar iba. Metĩndjwÿnh kõt ijêxnhĩ kêtumrêx ne mekam ar iba. Ibu'ã me kum Metĩndjwÿnh kĩnh kêtja ba memã ijêx kêt. Nãr, me kute amim Jeju marmã ijêx kêtumrêx ne mekam ar iba. Nã bãm ã amimaro anen arÿm amikõt ar amã amijarê. Djãm me kute amidjwÿnhbito kĩnhja we krã mex kõt ne bar ikrã mex ne ar akam ar iba? Kati. Ba ne ba ikrã mex kêt. Nhym be, Metĩndjwÿnh ta ne tu kum ikaprĩ ba arÿm ikrã mex ne ar akam ar

iba. Ba ar amã amikôt ami-jarên amikam ikĩnhkumrêx. Amikam ikaprĩre kêt.

13 Ije ar amã pi'ôk no'ôkkam ikabên jarênhdjwỳ. Djãm ik-abên krãptĩ? Kati. Ba ikabên pỳnh ne arên 'ã pi'ôk no'ôk gar arỳm omũn ama. Ba kam ar ajã amim,

—Dja me ĩ imar pydji. Ne imar pydji rã'ã ne.

14 Be, kraxje me kute prĩne imar mex kêt rã'ã. Godja me ĩ imar pydji. Nã bãm ã ar ajã amim ane. Dja gar ĩ iman ikam akĩnhkumrêx kute mrãmri ne ije ar akam ikĩnh pyræk. Dja Bẽnjadjwỳr djwỳnh akubyn bôx ba ar akam ikĩnhkumrêx. Nã bãm ã ar amaro ane.

15 Ar ije ã ar amaro anhỹrkam ne ba bit tẽmbê ar awỳr itẽm ne ibôx ne ije ar amã arênh gar aje amim Jeju mar mexo amũ amikamẽnhmã. Kam ne ba bit ajte akubyn ar akam ibôx ne ije ajte ar amã arênh gar ajte o amũ amikamẽnhmã.

16 Ba ar ajã amim,

—Dja ba me kumrêx 'ỳr bôx. Krĩrãxbê Kôritukam me'ỳr bôx ne mekam ar iban amũ pykabê Mateni'ỳr tẽ. Ne kam Mateni kurũm akubyn tẽn ajte mekam bôx. Nhym kam ajte amũ pykabê Djudêja'ỳr itẽm kadjy godja me ikôt o kangõ ba arỳm 'itỳx ne tẽ. Nã bãm ã ar ajã amim ane. Nhym be, kati. Ar akam ibôx kêt.

17 Djã nã bãm bit ar akam ibôxmã ne arĩk ikabên dji? Kati. Djã nã bãm me kum

Metĩndjwỳnh kĩnh kêtja kud-jwa ikabên amãnhkrut ne ar amã,

—Nà. Dja ba ar awỳr bôx, anen atekam ajte amim,

—Kati. Dja ba ar'ỳr ibôx kêt, ane? Kati. Ikabên amãnhkrut kêt.

18 Metĩndjwỳnh kute kabên pỳnh ne arênh ba ije kudjwa ikabên pỳnh ne arênh.

19 Bamẽ Xibanumẽ Ximox-imẽ ne bar kãj bê ar amã,

—Metĩndjwỳnh Krabê Jeju Kritu dja gar tu amim markumrêx nhym arỳm ar apytã, ane. Djã ne bar atekam ajte ar amã, “Kati. Dja ar apytãr kêt”, ane? Kati. Dja gar tu amim markumrêx nhym mrãmri arỳm ar apytãrkumrêx.

20 Metĩndjwỳnh ne gwaj bamã,

—Dja ba ĩ ar amã apỳnh mỳjja mex ngã. Ar aje tu amim Kritu markam dja ba ĩ ar amã kungã. Dja gar ikôt atĩn ne ar aba rã'ã: rã'ã ne. Mỳjja kumex dja ba ar amã kungã. Nãm ã gwaj bamã anen kam kabên pỳnh ne arẽ. Kabên pỳnh ne arẽ gwaj arỳm mar pỳnh ne abenmã kum,

—Mrãmri ne arênhkumrêx, ane. Gwaj ã abenmã ane nhym Metĩndjwỳnh arỳm gwaj bakam kĩnhkumrêx.

21 Kritu ne kute gwaj bamã tỳx jangjênh. Ar bamẽ ar gamẽ kute gwaj bamã tỳx jangjênh gwaj tu amim mar tỳxkumrêx ne 'ã badjukanga kêtumrêx. Nãm gwaj bamã Karõ jano nhym arỳm ar gwaj baji ba.

22 Ga, me kute mỳjja 'ā aminhidji nhôr nhym arỳm amirĩtkumrēxa pumũ. Gwaj badjwỳ arỳm ne gwaj bamã Karõ jano nhym arỳm gwaj bakam nhỳn gwaj bajo ba. Gwaj kam arỳm amikam Karõ man amim,

—Mrãmri ne Metĩndjwỳnh arỳm ijo krakumrēx. Ga, arỳm kute imã Karõ janor nhym kute ijo bakumrēxa pumũ, ane.

Gwaj amim anen arỳm kuma. Arỳm Metĩndjwỳnh gwaj bajo kra. Ja ne gwaj kuma. Karõ kute gwaj bajo bakõt ne gwaj kuma. Ga, me kute memã mỳjja rũnh nhõrmãn kute kukãm memã kryre nhõrja pumũ. Nhym me amim kryre jamỳn arỳm amiwỳr rũnh kamnhĩxkumrēx. Gwaj badjwỳ Metĩndjwỳnh arỳm gwaj bamã Karõ jano nhym arỳm gwaj bajo ba. Gwaj kam arỳm amim,

—Ga, Metĩndjwỳnh arỳm kute imã Karõ janorja pumũ. Ga, kute ijo baja pumũ. Mrãmri dja ba kàjkwakam kõt itĩn ne ar iba rã'ã: rã'ã ne, ane. Karõ gwaj bajo ba gwaj kam amim anen kam arỳm baje mrãmri ja markumrēx. Mrãmri kàjkwakam Metĩndjwỳnhkõt batĩn rã'ã: rã'ãja markumrēx ne amiwỳr kamnhĩxkumrēx.

23 Amrēbē ne ba pi'òkkam ar amã me'õ jaxwe jarē. Me'õ jaxwe: ar akam ar ba gar ate akrã nhym arek ar akam axweo ba rã'ã. Ba ren on ar awỳr bõx ne ren arỳm 'ā ar

amã ikabēn ne ren ar amã kaprĩ jadjã. Ije ar amã akaprĩ jadjãr karõ ne ba on ajte Kōritukam ar awỳr ibõx kêt. Mrãmri ne ba ar amã amijarēnhkumrēx. Metĩndjwỳnh ne kute imar. Nok ba ren ar amã ijēx nhym ren ajmã ijon. Mrãmri ne ba ar amã amikõt amijarēnhkumrēx.

24 Ar aje amim Bēnjadjwỳr djwỳnh Jeju marmã ne bar ar awỳr ibõxmã. Djãm ar ije ar akam amijo ibēnjadjwỳr ne ibamã? Kati. Ar ba ne bar ije ar amã kãjmã akĩnh kamēnhmã. Kritu pydjibit ar aje tu amim markumrēxmã. Tãm dja ar ajaxwebē ar amã tỳx jadjã gar mã kõt ar amijo aban 'ā adjukanga kêt.

2

1 Ar akaprĩ karõ ne ba amim,

—On me'ỳr itēm prãm kêt. Nok ba ren me'ỳr bõx ne ren memã kaprĩ jadjãr mex ne, ane.

2 Nã bãm ren ar amã kaprĩ jadjãr mex nhym mỳj me'õja ren ijo kĩnh? Gar ren akaprĩkam te aje ijo kĩnhmã.

3 Kam ne ba amrēbē amikukãm ar amã pi'òk no'òkkam ikabēn jarē. Ar aje ikutēp abeno mexmã ne ba ar amã arē. Ba ar awỳr itēm ne ibõx ne ije ar apumũnh ne idjumar punu kêt kadjj ne ba ar amã arē. Ar aje ijo kĩnhmã ne ba bit tēmbē ar awỳr itēm ne ar awỳr ibõxmã nhym ren ate ar akwỳ imã idjumar punu jadjã. Ar akwỳkam idjumar punu karõ ne ba amrēbē amikukãm ar amã pi'òk no'òk ne. Nã bãm

ar amexkam amakbê amim ar akunī kamnhīx ne. Ba ar awyr bôx gar iro'ã akīnh kadjy ba tu amim ar amex kamnhīxkumrêx ne.

⁴ Nã bãm ar akam idjumar punu rax ne ikadjwýnhbê itokry kumex man mu:w. Djãm ije ar amã ar akaprī jadjàr kadjy ne ba ar amã pi'òk no'òk? Kati. Ar aje imar kadjy. Imã ar ajabê:ê. Ar aje imar kadjy ne ba ã amrêbê amikukãm ar amã pi'òkkam ane.

Me kute me'õ axwe maro biknor'ã kute memã karõ.

Ruk 17.3; Gar 6.1; Ep 4.32

⁵ Ije amrêbê pi'òkkam ar amã me'õ jaxwe: jarênhja djãm bajbit ne imã ikaprī jadjà? Kati. Ar gadjwý ne ar akunīmã kaprī jadjà. Ba ar amã iprīren ar amã me'õ jaxwe jarê.

⁶ Aje, kwãrīk wãnh ajte ijukri me'õjamã kaprī jadjàr kêt. Mrãmri amrêbê me'õja axwen kam arým kaprīre. Ar akrãptī arým axwe pãnh kum kaprī jadjà. Jao dja gar krãta. Kwãrīk wãnh ajte kum kaprī jadjàr kêt.

⁷ Jakam dja gar on me'õja jaxweo aknon ajte mar kêt. Ne kam tu o kīnh gê akubyn tỳx ne. Gar ren kum kaprī jadjàr rã'ã nhym ren kaprībê te amijo anen arým rerek mex ne.

⁸ Dja gar ajte kum,

—Mrãmri ar imã ajabêkumrêx, ane. Dja gar kum ane gê on kaprī kêt.

⁹ Be, ije amrêbê ar amã ikabên'ã pi'òk no'òkja ije ar amar kadjy ne ba 'ã pi'òk

no'òk. Ije 'ã pi'òk no'òk kadjy ba amikabên man amim,

—Ba arkum ikabên mex jarê gê ar iman goja ikabên kôt amijo ba jabej, ane. Ar aje ikabên kunī mar ne kôt amijo aba jabej ne ba ar amã pi'òk no'òk.

¹⁰ Godja gar me'õ axwe'õo abiknor jabej ba badjwý arým axweo aknon mar kêt ne. Mrãmri me'õja axwekumrêx jabej ba arým axweo akno, ar adjumar mex kadjy arým o akno. Kritu kukwakam ba arým axweo aknon arým mar kêt ne.

¹¹ Djãm ije axwe mar rã'ã? Kati. Arým ba o aknon mar kêt. Ba ren axwe mar rã'ã nhym ren Xatanaj arým gwaj banoo akno. Nãm me noo biknoro ba. Ja ne gwaj baje prīne mar.

¹² Be, ba amrêbê krīraxbê Krôwadji'ýr tēn 'ýr bôx. Ije kàj bê memã Kritu'ã ujarēnh ny jarēnh kadjy ba Krôwadji'ýr tēn 'ýr bôx. Ne kam memã Kritu jarē nhym kam me kum kīnh ne ma:ro kumex. Nãm me kute mrãmri ne me kute memã kikre'ã ijê djà'ã rēnh ne memã, “Ajrà amrê wadjà”, anhýr pyræk.

¹³ Nãm me ã kum Kritu'ã ujarēnh ny kīnho ane. Me te kum kīnh ba idjumar punu rã'ã ne. Nã bãm kam bôx ne te ikamy Xitu jabej ne kum ikator kêt. Xituo ne ba ikamy. Kum ikator kêt kam idjumar punu. Ne kam memã, “Ba on”, anen arým amũ pykabê Mateni'ýr Xitu jabej tē.

Me kudjy djào me kurwýk

mōrja Paur kute amijā akre.

Ep 5.2; Pir 4.18

¹⁴ Bar te idjumar punun mā Metīndjwýnhmā ar amikīnh jarē. Mýkam? Bir, ta ne ar ijo djuw mex bar mā Kritu kôt ar amijo iban mā ikīnh. Ikīnh kute mrāmri ne me kute me kurē djwýnh'ýr meo ban kute 'ā àprārñ akubyn òbikwa tēpo ban kurwýko pōx ne kīnhja pyrāk. Nām ā Kritu kôt amijo ibakam ikīnho ane.

Ga, me krākamngōnh krāptī: akubyn kurē djwýnh kurūm ban kurwýko pōx nhym me kute kukām prykôt pidjōrā rēnh ne kute kudjý djā kudjý týx bōr nhym kudjý:ja pumū. Nhym kam ardjành me kunīkôt prôt ne kute me kunīo bikamýr ja pumū. Ar badjwý ne bar pyka kunīkôt Kritu'ā memā idjujarēnh iba nhym me arým pyka kunīkôt 'ā idjujarēnh ma. Kritu ta kute kudjý djā mextire pyrāk bar me kunīmā 'ā ajarē.

¹⁵ Nā bām ar ā anen kam arým Metīndjwýnho kīnh. Kute mrāmri ne me kute kum kudjý djā mextire bōr nhym ardjành 'ýr àbir nhym kute bārn kīnhja pyrāk. Nā bām ar ā kum anen kam arým me jamādjwý ā ane. Metīndjwýnh kute amim me utārjamē kute me kangajamē amē me jamā ne bar ije mýjja kudjý mextire pyrāk ne memā Kritu'ā idjujarēnh iba.

¹⁶ Nhym be, me ja ne me kum Kritu 'ā ar idjujarēnhja kīnh kêt. Ar ije mýjja kudjý mextire ja pyrāk me kum kīnh kêt. Metīndjwýnh kute

me kanga nhym me me bi-knor tokry djakam biknor ja kadjy ne me kum kīnh kêt. Nhym be, ate me ja ne me kum Kritu'ā ar idjujarēnhja kīnh. Ar ije mýjja kudjý mextire ja pyrāk me kum kīnh. Metīndjwýnh kôt me tīn ne ar ba kadjy ne me kum kīnh. Be, mýj me'ò ta ne àpēnh djā ja kadjy týx? Kritu'ā ujarēnh kadjy týx. Djām ar ba? Arkati. Nhym be, Metīndjwýnh ne ar ijo ban ar imā týx jangij bar me kunīmā 'ā idjujarēnh ar iba.

¹⁷ Nhym kam me krāptī kute arīk Metīndjwýnh kupa'ā kabēn jarēnh punu. Djā ne bar me kudjwa ā arēnho ane? Kati. Ar ba ne bar amijāno djan Metīndjwýnh kukwakam katāt arēnhkumrēx. Metīndjwýnh ta ne ar ipumūnho nhý. Ar ije kupa'ā arēnh nhym kute ar imā o pānh karō ne bar ā katāt arēnho ane. Kritu ar imē amijo kajkep bar katāt arēnhkumrēx ne.

3

Paur ta kute amimex'ā amijarēnh kêt.

¹ Djām mrāmri ne ba ije ajte ar amā amimex jarēnhmo kraxja? Kati. Ar ba ne bar ije amimex jarēnh kêt. Djā ne bar me kwý kudjwa memā, nār kon ar amā,

—Memā ar imex'ā pi'òk no'òk ne ar imā angā bar memā o tēn o bōx. O bōx gē me arēn arým ar imex man kum ar ikīnh, ane? Ne kam ar amā pi'òko tēn o bōx gar arēn

kôt arÿm ar imex man ar amã ar ikĩnh? Kati. Ar ba ne bar imã imex'ã pi'òk no'òk prãm kêt. Me kwÿ ne me mrãmri kum amimex'ã pi'òk no'òk prãm kumrêx. Nhy m be, ar ba ne bar imã prãm kêt.

² Mÿkam ne ar bajbit ar imã amimex'ã pi'òk no'òk prãm kêt? Bir, ar ga ne gar aje ar imex'ã pi'òk no'òk pyræk. Ar ba ne bar ar amã Kritu jarê gar ar idjô'ã 'ÿr amijo akêx. 'ÿr amijo akêx nhy m arÿm ar ajo mex ne. Ar idjô'ã ne gar amex. Nhy m kam me kunĩ kute ar idjô'ã ar amex pumũnh ne kute ar amar. Ne kam jãm kute ar badjwÿ ar imex mar. Me kute ar apumũnh kute mrãmri ne me kute ar imex'ã pi'òk no'òk pumũnh pyræk. Tãm ne bar kuman ar amã,

—Ar ga ne gar aje ar imex'ã pi'òk no'òk pyræk, ane. Ar badjwÿ ar ije ar amex pumũnh ne ije ar amar ne arÿm imã ar ajabê:ê. Me kunĩ ne me kute ar amar.

³ Kritu ta ne ar amã ajamak bô gar adjumar djà ny. Nãm ar ajo kute mrãmri ne me kute pi'òk no'òk pyræk. Ar ba ne bar amã Kritu'ã ajarê gar arÿm tu amim markumrêx. Nhy m kam arÿm ar amã ajamak bô gar adjumar djà ny. Ga, Metĩndjwÿnh Karõ tĩn ne ar baja ne kute ar amã ajamak bôn h gar adjumar djà nyja pumũ. Kritu ne Karõ ar amã ajamak bô. Ga, me bakukãmãre kute mÿjja tÿxo kênpo'ã no'òkja pumũ. Djãm ã Kritu ar ajo ane? Kati. Bar

ar amã Kritu'ã ajarê gar arÿm tu amim markumrêx ne arÿm adjumar djà ny.

⁴ Ar ba ne bar ar amã arê nhy m Kritu arÿm ar ajo mex. Tãm ne bar ije markumrêx nhy m mrãmri Metĩndjwÿnhdjwÿ kute ar imar.

⁵ Djãm kam ar ba ne bar ije amim,

—Ba ne ba ije aro mex, anhÿro iba? Kati. Metĩndjwÿnh ta ne ar imã 'ã karõ bar arÿm ar amã Kritu'ã ajarê nhy m kam ta arÿm ar amã ajamak bô.

Metĩndjwÿnh kute Kritu'ã kabên ny jarên h mãm dji.

⁶ Ta ne me kadjy ar imã ijamak mex jadjà bar memã arên ho iba. Metĩndjwÿnh ne kute Kritu'ã kabên ny jarên h mãm dji bar arÿm kuman memã arên ho iba. Djã nã bãm Môjdjê kudjwa memã kabên'a kên poti no'òk tũmja jarên ho iba? Kati. Metĩndjwÿnh Karõ ne bar memã arên ho iba. Mÿkam ne bar memã kabên tũm jarên h kêt? Bir, ba ren ar memã tũm jarê nhy m ren me te: kute katàt kôt amijo ba prãmje ne ren ta amikôt axwe rã'ã ne. Ne kam ren arÿm pãnh me biknor tokry djækam akuno. Nhy m be, kati. Bar memã Metĩndjwÿnh Karõ jarê nhy m me arÿm maro ba nhy m ta arÿm katàt meo ba. Nhy m kam me arÿm Karõkôt tĩn ne ar ba rã'a: rã'ã ne.

⁷ Me memã kên potikam kabên jarên ho ba nhy m me arÿm mar kajgon ta amikôt

axwe rā'ā. Ne kam pānh arým akuno. Metīndjwýnh mýjja tỳxo kēnpoti tỳx no'ók ne. Nhy m kam Metīndjwýnh mexo umakót Mōjdjê nokre jadjēnh ne arým kēnpoti mýn memā o bōx. Ne kam memā Metīndjwýnh kabēn jarēnh dja nhy m kabēn me: xkumrēx nhy m me maro dja. Maro djan te kute nokre 'āno ām ne omūnhmā. Metīndjwýnh mexo uma djô'ā ne Mōjdjê nokre jadjēnh nhy m me te kute omūnhmā. Nhy m kam adjēnh apēx tē: n arým tu apēxkumrēx. Nhy m Metīndjwýnh kute Mōjdjēmā kabēn jarēnh tūmjadjwý. Djām me kute kabēn tūm kót katāt amijo bamā? Kati. Me ta te: katāt mān axwe rā'ā ne.

8 Nhy m be, Metīndjwýnh Karō ne gwaj bamā kabēn ny jarē. Kute gwaj bamā arēnh ja ne mexo kute Mōjdjê kabēn tūm jakrenh mex ne.

9 Djām Metīndjwýnh kute Mōjdjēmā kabēn jarēnh tūm punu? Kati. Mexkumrēx. Nhy m be, nām me te memā Mōjdjê kabēn tūm jarē nhy m me axwe rā'ā ne. Me ta amikót axwe rā'ā ne. Axwe rā'ān kam pānh arým me biknor tokry djākam akuno. Nhy m be, gwaj Karō kabēn ma nhy m arým gwaj bamā tỳx jadjā gwaj arým katāt kót ar amijo baba. Kam ne Metīndjwýnh Karō kabēn nyja arým mexo Mōjdjê kabēn tūm jakrenh mex ne.

10 Kabēn nyja kute tūmjja jakrenh mex nhy m tūmjja me arým kute kum kīnh kēt

pyrāk.

11 Tūmjja me kute 'ā ukan-gan mar kētmā. Nhy m be, pānh kabēn nyja dja me mar rā'ā ne kót amijo ba rā'ā ne. Kam nyja ne mexo kute tūmjja jakrenh me: xi.

12-13 Bar Karō kabēn ny mar rā'ān tu amiwýr kute mýjja jarēnhja kamnhīxkumrēx ne irāri memā kabēn ny jarēnh amirītkumrēx. Nhy m be, Mōjdjê ta ne kubēkào aminokre'ā pro. Metīndjwýnh mexo uma djô'ā nokre jadjēnh ne kam mebē idjaer kute omūnh kēt kadjy aminokre'ā pro. Nhy m kam adjēnh arým apēx.

14-16 Me abendjô'ā Metīndjwýnh kabēn tūm jarē. Ne akati jakam kute arēnh rā'ā ne.

Nhy m be, me kam amakkre kēt tē: n amakkre kēt rā'ā. Akati jakam me amakkre kēt rā'ā. Ga, gwaj baje kubēkào banokre'ā prokam baje mýjja ngrirebit pumūnhja pumū. Mebē idjaerdjwý ne me kute Metīndjwýnh mar ngrire. Nhy m be, me kwý arým Bēnjadjwýr djwýnh'ýr amijo akēx ne kót ar amijo ba. Kót ar amijo ban arým mar rax ne.

Ga, gwaj baje kubēkào banokre'ā pro kētkam baje mýjja pumūnh rūnhja pumū. Mebē idjaer kwýdjwý ne me Metīndjwýnh mar rūnh. Nām me Bēnjadjwýr djwýnh'ýr amijo akēx ne kót ar amijo ba. Ne kam arým Metīndjwýnh mar rūnh ne. Nhy m be, me

kute Bēnjadjwÿr djwÿnhkôt amijo ba kêtja ne me kute Metĭndjwÿnh mar kryre. Me amakkre kêtka.

¹⁷ Be, Bēnjadjwÿr djwÿnhjabê ne Metĭndjwÿnh Karō. Bēnjadjwÿr djwÿnh Karō arÿm gwaj bamê amijo kajkep. Djā ne gwaj kam arek amim,

—Ba katāt Mōjdjê kabēn man kôt ar amijo iban arÿm Metĭndjwÿnhmā ijaxwe kêt, anhÿro baba? Kati. Gwaj baje amim anhÿr kêt. Metĭndjwÿnh ta ne gwaj bamā axwe kêt jarê gwaj arÿm kum bamex ne.

¹⁸ Ga, me kute kubêkào aminokre'ā pro kêtka kute mÿjja pumÿnh rÿnhja pumÿ. Gwaj badjwÿ baje Bēnjadjwÿr djwÿnh mex mar rax. Ga, me kute ixekam mÿjja kumex pumÿnh mexja pumÿ. Gwaj badjwÿ ā Metĭndjwÿnh mar mexo ane. Ne maro baba:n arÿm kôt ar amijo baba. Ta kute amijo ba pyrāk kôt ar amijo baba. Kôt ar amijo baba: nhym arÿm amikôt gwaj bajo mexo tē. Gwaj kam arÿm bamexo amÿ amikamēn arÿm ta mexo bamex ne. Mÿj me'ō ne kute gwaj bajo mex? Bir, Bēnjadjwÿr djwÿnh Karō ne kute gwaj bajo mex.

4

Paur kute memā Kritu'ā ujarēnh'ā amijarēnh.

A Kô 1.12; Tex k 2.1

¹ Metĭndjwÿnh kum ar ikaprikam ne ar imā me'ā karōn ar imā,

—Dja ga memā Bēnjadjwÿr djwÿnhbê Kritu'ā ujarēnh nyja jarēnho aba, ane. Kam ne bar arÿm memā arēnho iba. Djā ne bar memā arēnh'ā idjukanga? Kati. Bar memā arēnh'ā idjukanga kêtka mÿrēx ne memā arēnh ar o iba.

² Djā ne bar memā arēn ate me bē amipdjun me bē mÿjja kupēnho iba? Kati. Amrēbē: ne ba me bē amipdjun me bē mÿjja kupēnhja kanga. Djā ne bar ari memā ijēx ne me noo ibiknoro iba? Nār ijēxnhĭn ari me noo ibiknor ne Metĭndjwÿnh kabēn kupa'ā memā mÿjja kwÿ jarēnho iba? Arkati. Ar ba ne bar katāt memā arēnho iba. Ar ije memā Kritu kabēn jarēnhkam djā ne bar ajmā ikuten kupa'ā amijo iba? Kati. Kritu kôt ne bar katāt ar amijo iba. Metĭndjwÿnh ta ne kute ar ipumÿnh. Bar katāt ar amijo iban kam katāt memā arē nhym me arÿm amim,

—Nā. Nām ar katāt me bamā arēnhkumrēx. Ga, katāt ar kute amijo baja pumÿ. Ar mexkumrēx. Dja ba amim ar kabēn ma, ane. Dja me kunĭ ar ipumÿn kwÿ arÿm ā amim ane.

³ Bar memā Kritu'ā ujarēnh ny jarēnho iba. Djām kam mrāmri we Kritu'ā ar idjujarēnhja bipdjurkumrēx? Kon. Mrāmri, me kwÿ biknor prāmjabê bipdjurkumrēx. Ga, me kute kubêkào aminokre'ā pron mÿjja pumÿnh kêtja pumÿ. Mÿjja me bē bipdjur. Me biknor prāmdjwÿ me bē ikabēn bipdjurkumrēx.

⁴ Krumē Metĭndjwÿnh ar.

Djām ja ne uma rax nhym ikjê uma ngrire? Kati. Ar umao kute aben pyrāk. Me kum amê ar uma:. Bar memā Kritu'ã ujarênh ny jarê. Ujarênh ny kute mrāmri ne memā irā djā pyrāk. Gwaj baje amim Kritu markam gwaj baje mrāmri ne me kute irākam mỳjja kunī pumũnh mex pyrāk. Nhym be, nã bām ar me biknor prāmmā ujarênh ny jarê nhym mebê bipdjur nhym me kute amim mar kêtê. Me kute mrāmri ne me no rā kute mỳjja pumũnh kêt pyrāk, ne te: kute marmā. Me kum Metĩndjwỳnhkumrêx kĩnh kêtja nhõ metĩndjwỳnh, Xatanaj ne arỳm memā amakkre kêt jadja nhym me arỳm ajbit maro ba. Nhym kam arỳm mebê Kritu'ã ujarênh nyja pytaro ba. Kam ne Kritu'ã ujarênh nyja mebê bipdjurkumrêx.

⁵ Djā nã bām ar memā,

—Ar ba dja gar tu amim ar imarkumrêx bar kam arỳm ar apytà, anhỹro iba? Kati. Bar kàj bê memā kum,

—Jezu Kritubê ne me kunī nhõ Bēnjadjwỳr djwỳnh. Tām dja gar tu amim markumrêx nhym arỳm ar apytà, anhỹro iba. ã Jejumā ar idjapênh kute anhỹrkam ne bar ar amā idjapênh ar iba.

⁶ Be, adjakamā Metĩndjwỳnh ta kabên ne,

“Akamàt kô tykbit. Gê on a'u.

Gê a'u akamàt kurwỳ”,
ane.

Ga, a'u kute mỳjja kunī kurwỳkam mỳjja kunī arỳm memā amirĩt mexja pumũ.

Metĩndjwỳnhdjwỳ ne arỳm gwaj bamā bajamak bõ gwaj arỳm Kritu mar mex ne. Metĩndjwỳnh ne kute mexo, umao me kunī jakrenh. Tām ne gwaj arỳm kuma. Kritu ne kute amijo ba mexkumrêx gwaj arỳm 'ã ujarênh ma. Gwaj baje Kritu mar o ne gwaj baje arỳm Metĩndjwỳnh mar. Metĩndjwỳnh ne kute mexo, umao me kunī jakrenh. Tām ne gwaj baje Kritu mar o kuma.

Me kute ngyo ngõnh pyrāk nhym Metĩndjwỳnh mekam ỹr.

A Kô 11.23; Kor 1.11

⁷ Nhym be, gwaj ba ne gwaj baje mrāmri ne ngyo ngõnh pãnh ngrire pyrāk. Gwaj bapãnh ngrire. Te gwaj bapãnh ngrire nhym gwaj bakam Metĩndjwỳnh nhỹ. Metĩndjwỳnhbê kumkati nhỹ. Mỳj kadjy ne gwaj bakam nhỹ? Bir, Metĩndjwỳnh ta dja gwaj bakam amityxo amirĩt nhym me arỳm ajbit rax ma. Dja me gwaj bamar kêt ne arỳm Metĩndjwỳnh ajbit ma. Ja kadjy ne gwaj bakam nhỹ.

⁸ Ar ije ngyo ngõnh pãnh ngrire pyrāk. Me arĩk ar ibu'ã ar ijã kabên punu krãptĩ. Me ã kabên pytĩ: ane. Djā ne kam bar Jejumā idjapênh'ã idjukanga? Kati. Bar 'ã idjukanga kêt ne kum idjapênh rã'ã. Ne mã amim,

—Mỳj godja bar amijon? Mỳj godja bar amijon? ane. Djā nã bām ar kam amim Metĩndjwỳnh kamnhĩx kêt got? Bar tu amim kamnhĩxkumrêx.

⁹ Me ar ijo bikēnho ba. Djām kam Metīndjwýnh kute ar ikanga got? Kute ar ikanga kêtukumrêx. Nnym me arým pyka'ã ar imê bar nõ. Djām kam bar arým ty? Kati. Ar itīn ne ar iba.

¹⁰ Akati kunīkôt me kute ar ibīn puma. Kute mrāmri ne amrêbê Jeju akati kunīkôt me kute bīn puma pyrāk. Nã bãm ã ar ije amikam me kute ar ibīn puma maro ane. Dja te me kute ar ibīn puma nnym Jeju mã ar ikam tīn ne ar ijo ba. Bar kam itīn ne nnym me arým ar ijã abenmã kum,

—Ga, ar tīn rã'ãja pumũ. Mrāmri Jeju tīn ne ar ba. Tãm ne ar utàr ar o ba, ane.

¹¹ Bar Jejumã idjapênh ar iba nnym akati kunīkôt me ar ibīn puma. Bar kam itīn rã'ã ne. Nnym kam me arým ar ijã abenmã kum,

—Ga, ar tīn rã'ãja pumũ. Mrāmri Jeju tīn ne ar ba. Ta ne ar utàro ba, ane.

¹² Me kute ar ibīn puma bar itīn rã'ã. Gar kam arým ar ipumũn arým tu amim Jeju markumrêx ne arým kôt atīn ne ar aba rã'ã: rã'ã ne.

¹³ Kam ne me amrêbê: memã kum,

“Ba ne ba tu amim Metīndjwýnh markumrêx. Ne kam arým memã arênhõ iba.”

Nãm me ã me bakukãmãremã ane nnym me arým 'ã pi'ók no'ók ne. Ar badjwý ne bar tu amim Metīndjwýnh markumrêx ne kam memã arênhõ iba. Dja te me kute ar ibīn puma bar tu amim

Metīndjwýnh markumrêx ne mã memã arênhõ ar o iba.

¹⁴ Nnym be, godja me mrāmri ar ibīn jabej mýj dja bar kam ikute? Metīndjwýnh ne arým akubyn Bēnjadjwýr djwýnh Jejuo tīn ne. Ta dja Jejukôt akubyn ar badjwý ar ijo tīn ne ar ijo mōn arým amikabem ar ipumjuw. Ar gamê dja gwaj baro'ã kabem baku'ê. Tãm ne bar tu amim markumrêx.

¹⁵ Akati kunīkôt me kute ar ibīn puma. Bar itokry ne ikaprīre maro iba. Mýj kadjy? Bir, ar akadjy. Bar te itokry kumex nnym Metīndjwýnh mã kum ar ikaprī bar mã memã Kritu jarênhõ iba. Gar kam arým ar ipumũn arým Metīndjwýnh djukaprī: man kam arým akī:nhkumrêx. Akī:nhkumrêx ne kum,

—Djūnwã, adjukaprī:kumrêx. Imã akī:nhkumrêx, anhýro aba. Nnym gwaj babu'ã me krãptī: gwaj bapumũn arým kum Metīndjwýnh kīnh. Ne kam tu amim markumrêx ne adjwýnhdjwý kī:nhkumrêx. Kī:nhkumrêx ne arým kum,

—Djūnwã, adjukaprī:kumrêx. Imã akī:nhkumrêx, anhýro ba. Dja me krãptī: kum amikīnh jarê nnym Metīndjwýnhdjwý arým kīnhkumrêx. Ja kadjy bar itokry o iba.

¹⁶ Dja me krãptī: kum amikīnh jarê. Bar amikukãm ja man mã kam ikīnh nnym kam arým irerek iwýr bõx kêt. Memã ar idjujarênhkôt bar itokrymê ikaprī maro iba. Maro iba: nnym arým ar ibê ar inhī kator mex ne. Nnym

be, djām kam ar irerekre? Kati. Te ar ibê ar inhī kator mex bar mā ikīnh ne mā 'itỳx ne. Akati kunīkôt mā 'itỳx ne.

¹⁷ Mỳj ne bar kuman mā ikīnh ne mā 'itỳx ne? Bir, djām me kute ar ijo bikēnh rā'ā rā'āmā? Kati. Me kute ar ijo bikēnh 'ikrān ne. Kam dja bar Metīndjwỳnh'ỳr tēn bōx ne ikīnhkumrēx. Djām kam ar ikīnh 'ikrān ne? Kati. Dja bar kam ikīnh rā'ā: rā'ā ne. Jakam ar ikaprīre. Metīndjwỳnhkôt dja bar ikīnhiti:re. Tām ne bar kuman mā ikīnh ne mā 'itỳx ne.

¹⁸ Djām gwaj baje mỳjja pumūnhja ne bar kôt ijamak bēn? Me kute ar ijo bikēnh ja nār ar itokry ja nār ar ikaprī ja djām kôt ne bar ijamak bēn? Kati. Mỳjja pumūnh kêt kôt ne bar ijamak bēn 'āno dja. Gwaj baje mỳjja pumūnh ja dja ī kêt ne. Nhym be, gwaj baje mỳjja pumūnh kêt ne rā'ā: rā'ā ne. Metīndjwỳnhkôt ar baban bakīnhiti:re ja ne baje omūnh kêt rā'ā. Kàjkwakam ō mỳjja baje omūnh kêt rā'ā. Mỳjja ja ne rā'ā: rā'ā ne. Ar ije mỳjja pumūnh kêt jakôt bar ijamak bēn 'āno dja. Ne kam mā ikīnh ne mā 'itỳx.

5

Atemā me ī ny'ā ujarēnh.

Pir 3.21

¹ Be, gwaj banhī ja kute mrāmri ne kubēkatio kikre pyrāk. Pykakam ar babari gwaj kam nhỳ, banhī kute kubēkatio kikre pyrāk ja kam nhỳ. Ga, me kute tēmbē kubēkatio kikre ngrānhja

pumū. Gwaj badjwỳ gwaj on ty. Nhym be, arỳm gwaj batykkam gwaj arỳm Metīndjwỳnh'ỳr tēn arỳm atemā banhī ny. Metīndjwỳnh dja gwaj banhī ny nhipēx gwaj kôt ar baba rā'ā: rā'ā ne. Tām ne bar ije markumrēx. Gwaj banhī ny ne kute gwaj banhūrkwā ny pyrāk.

² Dja gwaj kàjkwamā tēn arỳm banhī ny. Kute mrāmri ne me kute kubēkà tūmo pōx ne ny jangjēnh pyrāk dja gwaj banhī ny. On jakam gwaj bamā banhī ny prām. Gwaj banhī ny prāmje kam ama:n kam amakbē bakangāngā. On gwaj banhī ja katyk ne tokry djaje bakangāngā.

³ Gēdja gwaj arỳm kàjkwakam banhī nyn bakajgo kêt. Ne bakadjwỳnhbit ar baba kêt. Gwaj banhī.ī.

⁴ Jakam gwaj banhī ja, kute kubēkatio kikre pyrāk ja, gwaj kam ar babari bakangāngā. Batokry djaje bakangāngā. Djām on gwaj bamā banhī kangan bakajgo prām, kàjkwakam bakajgo ar baba prām? Kati. Gwaj bamā on kàjkwakam banhī ny prām. Ne kam arỳm batyk kêt ne banhī nyn batīn ne ar baba rā'ā: rā'ā ne.

⁵ Ja kady ne Metīndjwỳnh gwaj banhipēx. Gwaj batīn ne ar baba rā'ā rā'ā kady ne gwaj banhipēx. Ga, me kute memā mỳjja rūnh nhōrmān kukām kute mỳjja kryre nhōrja pumū. Me amim kryre jamỳn arỳm amiwỳr mỳjja rūnh kamnhīxkumrēx. Gwaj

badjwỳ. Metĩndjwỳnh arỳm gwaj bamã Karõ jano nhym arỳm gwaj bajo ba gwaj arỳm amim,

—Ga, Metĩndjwỳnh arỳm kute imã karõ janorja pumũ. Ga, arỳm kute ijo baja pumũ. Mrãmri dja ba kàjkwakam kôt itĩn ne ar iba rã'ã: rã'ã ne, ane. Karõ kute gwaj bajo bakam dja gwaj ã amim ane. Ne kam arỳm baje mrãmri ja markumrëx. Dja gwaj mrãmri kàjkwakam Metĩndjwỳnhkôt batĩn ne ar baba rã'ã: rã'ã ne. Tãm ne gwaj baje mrãmri markumrëx ne amiwỳr kamnhĩxkumrëx.

⁶ Ar ije itĩn markam 'itỳx rã'ã ne. Kum idjãpênham 'itỳx rã'ã. Jakam ne bar arek inhĩ jakam ar iba. Arek kam ar ibari djãm Bẽnjadjwỳr djwỳnh'ỳr ar ibôx? Kati. 'Ỳr ar ibôx kêt rã'ã. Ja ne bar ije mar.

⁷ Djãm jakam ne bar Bẽnjadjwỳr djwỳnh pumũnhbê ar iba? Kati. Te ar ije omũnh kêt bar tu amim Bẽnjadjwỳr djwỳnh markumrëx ne ar iba.

⁸ Ar ije markam 'itỳx rã'ã. Nhym be, ba ren ar on Bẽnjadjwỳr djwỳnh'ỳr tẽn bôx ne kôt ar iban ren ikĩ:nhkumrëx. Ba ren ar on tyn inhĩja kangan ren arek Bẽnjadjwỳr djwỳnhkôt ar iba. Ne kam ren ikĩ:nhkumrëx ne.

⁹ Kam ne bar arek kum idjãpênh iba. Arek pykakam inhĩ ja'ã ar iba jabej bar Bẽnjadjwỳr djwỳnhmã idjãpênh ne ije o kĩnh kadjy amima. Nār bar ityk ne kàjkwamã itēm jabej

bar Bẽnjadjwỳr djwỳnhmã idjãpênh ne ije o kĩnh kadjy amima. Ar ije o kĩnhmã ne bar kum idjãpênh ar iba.

¹⁰ Mỳkam ne bar ije o kĩnhmã? Bir, dja Kritu kàjkwakam krĩ djakam gwaj bamã nhỹ. Gwaj kam arỳm 'ỳr bôx ne kabem dja nhym arỳm gwaj bakukij. Pykakam gwaj ar babari gwaj baba mex jabej bakukij. Nār, gwaj baba punu jabej bakukij. Gwaj kam arỳm prĩne amikôt kum amijarē nhym kam arỳm gwaj bakunĩmã o pãnh. Apỳnh gwaj banhĩ djari gwaj bamã o pãnh. Gwaj baje amijo baba kôt gwaj bamã o pãnh. Katāt gwaj baba mex jabej arỳm gwaj bamã o pãnh mex. Nār ate gwaj amijo baba punu jabej arỳm gwaj bamã o pãnh punu.

Metĩndjwỳnh kute me kunõ õbikwao ãm.

A Kô 4.2

¹¹ Dja gwaj baje amijo baba kôt gwaj bakunĩmã o pãnh. Kam ne bar Kritu'ỳr me 'wỳro iba. Me kute Kritu'ỳr amijo akẽxmã me 'wỳro iba ne me axwe nêje ar me kukrào iba. Bẽnjadjwỳr djwỳnh pyma: bar arỳm kuman arỳm nêje ar me kukrào iba. Ne katāt ar amijo iba nhym Metĩndjwỳnh prĩne kute ar imar. Ar gadjwỳ ar aje ar imar jabej ne aje amim,

—Mrãmri ne Paur ar katāt kute amijo bakumrëx, anhỹr jabej.

¹² Wākam ne me we ar ijã,

—Ar wã ne ar ajte ar amã amimex jarēho ba, ane.

Djām mrāmri me kabēn? Kati. Wākam me kwỳ ta amimexo amran ar amā,

—Ba ne ba Kritu'ā idjujarēnh mexkumrēx. Me kum ikīnhkumrēx, anhyro ba. Djām mrāmri ne me kabēn mex? Kati. Nām me amijo 'ēx. Djām Kritu kabēn kôt me kum me abê? Kati. Me jamā dja gar ar ijā ajarēn memā kum,

—Paur ar kute katāt ar imā arēnhkumrēx. Paur ar kute katāt Metīndjwỳnh kabēn marn kôt amijo bakumrēx, ane. Dja gar ā memā ane nhym me arỳm pijām ne.

¹³ Djām mrāmri ne bar we ajbān ar amā amijarē? Nā. Kwārīk wānh rā'ā. Bar we ajbā. Metīndjwỳnh kadjy ne bar we ajbā. Nār, djām mrāmri ar ikrā mex ne katāt ar amā amijarēnhkumrēx? Metīndjwỳnh ta ne kute ar imar. Ar aje Metīndjwỳnh mar kadjy ne bar katāt ar amā amijarēnhkumrēx.

¹⁴ Kritu kum gwaj bajabê:ê. Kum gwaj bajabêkam ne gwaj bakunī pānh ty. Gwaj badjwỳ bamā Kritu jabê:n arỳm 'ā memā badjujarēnh prā:m. Dja me te Kritu'ā gwaj bakangrōnho ba. Kwārīk wānh rā'ā. Gwaj ty. Gwaj bamā batyk pyma kêt. Kritu gwaj bakunī pānh tykkam gwaj badjwỳ gwaj bamā batyk pyma kêt.

¹⁵ Gwaj bakunī pānh tykkam mỳj dja gwaj nē? Bir, dja gwaj amidjwỳnhbit maro babaja krāta. Ne kam Kritu maro baban kôt ar amijo baba. Nām gwaj bapānh tyn akubyn tīn ne. Kam dja gwaj

maro baban kôt ar amijo baba.

¹⁶ Arỳm gwaj bapānh tykkam djām kam ar ije me mar punu? Kati. Me kum Metīndjwỳnh kīnh kêt ja ne me kute me mar punu. Djā ne bar ā me mar punuo ane? Kati. Bar aminhijukri amidjan kam arỳm ar ije me mar punu kêt. Mrāmri amrēbê ar ije Kritu mar punu. Djām jakam ar ije mar punu rā'ā? Kati. Bar arỳm aminhijukri amidjan kam arỳm ije mar punu kêt.

¹⁷ Bir, mỳj ne ar ije me mar on? Bir, dja Kritu meo kra nhym me arỳm umar djā ny. Amrēbê ne me mỳjja tūm kôt ar amijo ba. Ne jakam arỳm kute mỳjja tūmkôt amijo baja arỳm krātan arỳm mỳjja nykôt ar amijo ba. Be ga, me arỳm mrāmri prīne umar djā nykumrēxja pumū. Bar aminhijukri amidjan arỳm kute meo ny ja ma.

¹⁸ Metīndjwỳnh ta ne arỳm prīne meo ny. Gwaj badjwỳ ne gwaj amrēbê Metīndjwỳnho bakurē djwỳnh nhym ta arỳm gwaj bajo nyn gwaj bajo ōbikwa. Jeju Kritu arỳm tyn akubyn tīn gwaj kam tu amim markumrēx. Nhym kam Metīndjwỳnh arỳm gwaj bajo ōbikwa. Gwaj bajo ōbikwan arỳm me'ā gwaj bamā karō. Gwaj baje memā 'ā badjujarēnhmā gwaj bamā karō. Gwaj kam arỳm memā kum,

—Ga me aje Metīndjwỳnho akurē djwỳnh. Nhym be, dja ga me tu amim Jeju

markumrêx nhym arÿm me ajo nyn me ajo ôbikwa. Nã gwãm ã memã anhÿro baba.

¹⁹ Metĩndjwÿnh ta ne me kunĩo ôbikwao dja. Kritu arÿm tyn akubyn tĩn ne nhym me arÿm tu amim markumrêx nhym kam arÿm meo ôbikwa. Meo ôbikwan arÿm memã axwe kêt jarê nhym me arÿm kum mex ne. Nhym arÿm ar imã Kritu'ã ujarênhja jarê. Bar memã 'ã ajarêñ memã kum,

—Dja ga me tu amim Kritu markumrêx nhym Metĩndjwÿnh arÿm me ajo nyn me ajo ôbikwakumrêx, ane. Tãm ne bar memã arêñho iba.

²⁰ Kam ne bar Kritu kabênkôt memã idjujarêñ ar iba ñe Kritu kukwakam 'ÿr ar ajwÿro iba. Ar aje Metĩndjwÿnh'ÿr amijo akêxmã ar ajwÿro iban ar amã,

—Dja gar tu amim Kritu markumrêx nhym Metĩndjwÿnh arÿm ar ajo ôbikwa, anhÿro iba. Bar 'ÿr ar ajwÿro iba kute mrãmri ne Kritu ta mãn kute amiwÿr me 'wÿro ba pyrãk.

²¹ Kritu amikam axwe 'õ mar kêt ne axwe kêt me:x ne. Nhym be, Metĩndjwÿnh arÿm kum axwe jarê. Nhym mÿj axwe'õja? Bir, gwaj ba bajaxwe pro. Nãm kum gwaj bajaxwe pro jarê nhym arÿm kute ta mãn axwe djwÿnh pyrãk. Nhym kam Metĩndjwÿnh arÿm pãnh gwaj bamã axwe kêt jarê. Gwaj tu amim

Kritu markumrêx nhym Metĩndjwÿnh arÿm gwaj bamã axwe kêt jarê gwaj arÿm Metĩndjwÿnh jaxwe kêt bajaxwe kêt. Kam dja gar tu amim Kritu markumrêx nhym Metĩndjwÿnh arÿm ar ajo ôbikwakumrêx.

6

¹ Metĩndjwÿnh kôt ne bar idjapêñh ar iba. Kam ne bar arÿm ar amã arê. Metĩndjwÿnh ne tu kum ar akaprĩ:kumrêx* ne ar amã ar ajamak bô gar arÿm amim ama. Ar aje amim markam tu amim markumrêx ne kwãrik wãñh 'ã adjukanga kêt.

² Mÿkam dja gar 'ã adjukanga kêt? Bir, Metĩndjwÿnh ne arÿm gwaj bakukãmãremã kabêñ ne memã kum,

“On jakam ije me amar. Ga me imã amijarê ba arÿm me ama. Imã me akaprĩkam ne ba me amã.

Ë, on akati jakam ije me apytãr. Ba me apytãñ arÿm me ajo djuw mex.”

Nãm ã Metĩndjwÿnh gwaj bakukãmãremã ane. Badjwÿ kôt ar amã arê. Mytja tãm kam Metĩndjwÿnh kum ar akaprĩ. Akati jakam kute ar apytãr. On 'ÿr amijo akêx. Kwãrik wãñh 'ã adjukanga kêt.

Paur kute apÿñh kaprĩ djãri'ã amijarêñh.

Kor 1.10

* **6:1** Djãm ar ga ne gar ajaxwe kêt nhym pãnh kum ar akaprĩ Kati. Ar ga ne gar te ajaxwe kêtãm nhym arÿm ta kum ar akaprĩ.

³ Ar ba ne bar amijaxwe nêje amijāno dja. Mýkam ne bar amijāno dja? Bir, ba ren amijāno idjām kêt ne ren arým ajmā ikute. Nhyam kam ren me'õ arým ijā,

—Djām Metĩndjwýnhmā ar àpênh wākam ar mex? Kati, ar axwe ar ba, ane. Me'õ ren ar ijā anen ren arým Metĩndjwýnh bê amijo akêx. Me'õ kute Metĩndjwýnh bê amijo akêx karõ ne bar amijaxwe nêje amijāno dja.

⁴ Ne ar imrānh kunĩkõt katāt Metĩndjwýnhmā idjāpênhkumrêx nhyam me kunĩ kute kõt ar imar.

Katāt kum ar idjāpênhkam te apýnh ar ikaprĩ djari ar ijo ba bar kum idjāpênh'ã idjukanga kêt.

Ne ajte apýnh itokry ma.

Ne ajte imā mýjja prām ne inhõ mýjja kêt.

Ne ajte apýnh mýjjakam itĩn prām.

⁵ Katāt kum ar idjāpênhkam me ajte mry kã punuo ar ikaprêprêk.

Nhyam me ar ibê ijê nhyam me krāptĩ: ar ikam àkrên ar ikam kangao kumex.

Bar apýnh idjāpênh tỳxo prĩne amidjôm ne.

Ne ajte apýnh idjāpênh'ã ino tỳx ne inhõt kryre nhyam arým akati.

Bar ajte Metĩndjwýnhmā amijajburo iba. Katāt kum ar idjāpênhkam bar ã ane.

⁶ Ne ajte kam prĩne amijaxwe nêje amijāno dja.

Ne ajte prĩne mýjja mar mexkumrêx.

Nhyam me ajte ar ijo ajkê bar bit ingyrykmān ajte akubyn amijā ingyryk nê.

Ne kum ar idjāpênhkam ajte imā me kaprĩ.

Nhyam Metĩndjwýnh Karõ ajte ar ijo ba bar mrāmri imā me abêkumrêx.

⁷ Ne ajte katāt memā ikabên jarênhkumrêx

nhyam Metĩndjwýnh ajte ar ikõt àpênh tỳx.

Kum ar idjāpênhkam bar amijāno djan katāt ar amijo iba. Ga, krākamngõnh kute kàxo kubêkà jangjênh ne kute kurê djwýnhbê amipytārja pumũ. Ar badjwý ne bar inhõ kàxo kubêkà jadjār mān prabê amijāno djan katāt ar amijo iba. Me kute ar imā ar ijaxwe jarênh karõ ne bar amijāno dja.

⁸ Nhyam me ajte kum ar ikĩ:nhkumrêx. Djām kam ar ije amidjwýnhbit mar ne Metĩndjwýnhmā idjāpênhmā kanga? Kati. Bar mā kum apê.

Nhyam me ajte te mebê ar ikurê bar mā kum apê.

Nhyam me ajte te ar ikàxã abenmā kum,

—Djām ar wã mex got? ane bar mā Metĩndjwýnhmā apê.

Nhyam kam me ajte te ar ikàxã abenmā kum,

—Me kum ar kī:nhkumrēx, ane
bar mā kum apē.

Nhym me ajte te ar ijā,

—Nām ar ta amijo Metīndjwýnh
maro ba. Nām ar
memā 'èx ne me
noo biknoro ba, ane.
Nām me te ar ijā
ane bar katāt kum
idjâpênhkumrēx rā'ā.

9 Nhym me ajte te ar ibê
ate krân ba nhym
Metīndjwýnh kute ar
imarkumrēx. Nhym
ō me jadjwý kute ar
imarkumrēx.

Nhym me ajte kute ar ibīn
pyma. Te ar ibīn pyma.
Ota, ar itīn rā'ā.

Nhym me ajte mā ar
ikaprêprêk. Ne te ar
ikaprêprêk bar ityk kêt.

10 Ne ajte ikaprī:ren ikaprī
japôkmā mā ikīnh.

Ne ajte ar inhō mýjja kêt.
Te ar inhō mýjja kêt
bar memā Křitu'ā
idjujarênh ar iba nhym
me arým tu amim
markumrēx. Me
krâptī ne me tu amim
markumrēx ne arým
kôt Křitu nhō mýjja
kume:xo ō mýjja.

Te ar inhō mýjja kêt
bar tu amim Křitu
markumrēx ne arým
Křitukôt ar inhō mýjja
kunī.

11 Krīraxbê Kôritukam ar ga
ne bar imā ar ajabê:. Kam
ne bar prīne amikôt ar amā
amijarênh amirītkumrēx.

12 Djā nā bām ar ar abê
amiptàn imā ar ajabê kêt got?
Ar ga ne gar amā ar ijabê kêt.

13 Ar ije ar ajo ikramān
prabê bar ar amā ikabên. Ar
gadjwý dja gar amipānh ar
imā akabên mex jarênh ar amā
ar ijabê.

*Me kute Jeju marbito aben
nhikjê'ā kute memā karō.*

*Ep 5.7; A Xim 2.4; Xij 4.4;
Ped k 2.11*

14 Ga, mry kute jênh bjê
kadjy me kute o aben nhikjêja
pumū. Mry kute aben
pyrāk kambit ro'ā âpênh
mex. Ar gadjwý ar aje me'ōo
anhikjêmā me kute amim
Jeju marbito anhikjê. Kwārīk
wānh me'ō kute Jeju mar kêtō
anhikjê kêt ne ro'ā adjâpênh
kêt.

Djām me axwemē me
axwe kêt kute aben pyrāk
ne ro'ā âpênh mex? Kati.
Ga, a'umē akamātmē ro'ā ba
kêtja pumū. Apýnh ne ba. Ar
gadjwý ne gar aje amim Jeju
mar. Kam ar amā ajaxwe
kīnh kêt. Me kute Jeju mar
kêtja ne me kum axwe kīnh.
Djām ro'ā ar adjâpênhkam
mex? Kati. Kam mex kêt.

15 Djām Křitumē Berij
axikôt kabên? Kati. Ar apýnh
kabên. Berij nhidji 'ôdjwýbé
ne Xatanaj. Me kute amim
Jeju mardjwý djām me kute
amijo ba kute me kute Jeju
mar kêtja amijo ba pyrāk?
Kati. Me kute amim Jeju mar
katāt ar amijo ba. Nhym be,
me kute mar kêtja ate amijo
ba. Me apýnh ba.

16 Djām Metīndjwýnh nhō
kikretikam me kute kum
amijarênh kadjy apýnh mýjja
metīndjwýnh karō nhipêxja
krī? Djām Metīndjwýnhmā

ja mex? Arkati. Me kute kam Metīndjwŷnhmābit amijarēnhmā. Gwaj badjwŷ. Djām gwaj baje Metīndjwŷnhmā amijarēnh ne jām mŷjjao metīndjwŷnh karō nhipēxmā amijarēnhmā? Me kute Jeju mar kêtja kudjwa mŷjjao metīndjwŷnh karō nhipēxmā amijarēnhmā? Kati. Gwaj baje me kute Jeju mar kêtja kudjwa kêt ne mŷjjao metīndjwŷnh karō nhipēxmā amijarēnh kêt mā. Ga, Metīndjwŷnh ō kikretikam ŷrja pumū. Gwaj badjwŷ. Metīndjwŷnh ne gwaj bakam nhŷ. Metīndjwŷnh tīn ne ar bakumrēx. Tyk kêt kumrēx. Tām ne gwaj bakam nhŷ. Metīndjwŷnh ta ne amrēbê: memā kum,

“Ba dja ba mekôt ar iban mekmē ar mrā. Dja me imā, ‘Me inhō Metīndjwŷnh’, ane ba meo iba rā’ā ne.”

Nām ā amrēbê: me bakukāmāremā ane.
17-18 Ne kam ajte,

“Kam, on me me kute imar kêtjamā akàx. Djām me ajte meo anhikjēn me ro’ā adjapēnhmā? Kati. Kwārīk wānh. On me memā akàx ne ate ar aba.”

Nām ā Bēnjadjwŷr djwŷnh me bakukāmāremā ane. Ne kam ajte memā kum,

“Kwārīk wānh me axwe kôt ajaxwe kêt. Me axwe kôt ajaxwe kêt kam ba dja ba ibē abām kumrēx. Ne kam arŷm ajo ikrakumrēx. Ajo ikra

mykumrēx. Ajo ikra nikumrēx.”

Nām ā Bēnjadjwŷr djwŷnh me bakukāmāremā ane. Bēnjadjwŷr djwŷnh ‘itŷxo kubē kumkati ta ne memā ja jarē.

7

¹ Ga, kute gwaj bamā mŷjja mex jarēnhja pumū. Mrāmri ne gwaj bamā kabēn pydjīn arē. Kam dja gwaj on wānh bajaxwe kunī kanga. Baje amidjwŷnhbito kīnh kadjy bajaxwe kunī gwaj on wānh kanga. Bakabēn punu kunīkôt, badjapēnh jaxwe kunīkôt ne gwaj tu Metīndjwŷnhbē amijo ajkē. Gwaj wānh kunī kangan katāt Metīndjwŷnh kôt ar amijo baba. Gwaj kum bamexo amū amikamēn pŷrīne ta mexo bamex. Gwaj bamā umakôt ā kum bamexo batēmo ane.

Paur kute memā amikīnh jarēnh.

² Dja gar amā ar ijabē. Djā nā bām ar ar ajōo ajkē? Djā nā bām ar ar ajōo apnu? Djā nā bām ar ar ajōbē mŷjja ‘ōo iprôt? Arkati.

³ Djām ar ije ar amā ajaxwe jarēnhmā ne bar ar amā ja jarē? Kati. Arŷm bar ar amā,

—Gwaj baro’ā dja gwaj batīn ne ar baba. Nār kon ar atyk jabej gwaj baro’ā ty, ane. Nām bām ar ā imā ar ajabēo ane.

⁴ Nā bām tu amim ar amex markumrēx ne pŷrīne ar amā amikôt amijarē. Nā bām ar akam ikīnh ne memā ar akam ikīnh jarēnh kumex ne. Nām te apŷnh ikaprī djārī iwŷr ban

bôx ba ar amex djô'ã akubyn ikĩnh ne amikĩnh ra:x ma.

⁵ Nã bãm ar amrêbê pykabê Mateni'ÿr tēn 'ÿr bôx. Nhyam kam apÿnh ar ikaprĩ djāri mã ar iwÿr ban bôx bar te ityk djā kêt prāmje. Me kum ar ikurê:n ari ar ijo ba bar arÿm itĩn prā:m.

⁶ Nhyam be, me Batĩndjwÿnh kute me kaprĩo kĩho ba tām ne arÿm akubyn ar ijo kĩnh ne. Arÿm Xitu ar akurũm bôxkam ne bar akubyn ikĩnh ne.

⁷ Djām bôxkambit ar ikĩnh? Kati. Kute ar imã ar ajarēnh djô'ã ne bar ajte ikĩnh. Nãm ar imã ar akam amikĩnh jarē. Nãm ar imã,

—Nãm me ar ajo ama: ne kaprĩre ne muwn mã memã kum, “Paur ne ba ar imã kĩnhkumrēx”, anhÿro ba. Nãm ã Xitu ar imã ar ajarēho ane. Ba kam arÿm Xitu kĩnh djô'ã badjwÿ ar akam ikĩnhkumrēx.

⁸ Amrêbê ar ije ar amã pi'ôk no'ôkkam ne ba amim ingyryk ne amiman ar ajã amim,

—ÿ, watĩre. Mÿkam ne ba arkum pi'ôk no'ôk ne arÿm arkum kaprĩ jadjà? ane. Djām jakam ije amim anhÿr rã'ã? Kati. Ije inhõ pi'ôko ije ar amã kaprĩ jadjār ngrĩrebit.

⁹ Jakam ne ba ikĩnh ne. Mÿkam? Djām ar akaprĩkam? Kati. Gar akaprĩkam arÿm akubyn amima. Ba kam arÿm ikĩnh ne. Ar aje Metĩndjwÿnh kabēn markôt gar arÿm akaprĩ. Akaprĩn arÿm akubyn amima. Ga, ar aje akubyn amimarkam ije ar ajo ibikēnh kêtja pumũ.

Ije pi'ôkkam ar amã ikabēn'ã no'ôko ije ar ajo ibikēnh kêtê.

¹⁰ Me kute arÿm amikam Metĩndjwÿnh kabēn mar ne kôt kaprĩkam ne me arÿm amiman wānh axwemã iren Metĩndjwÿnh'ÿr amijo akēx. 'ÿr amijo akēx nhyam arÿm me utā. Djām kute me utārkam me amim ngryk ne kaprĩ? Arkati. Nhyam be, me kum Metĩndjwÿnh kĩnh kêtjamã ne me kabēn jarē nhyam me arÿm amim ngryk ne amikam kaprĩ. Amikam kaprĩ kajgon wānh axwemã irern kute Metĩndjwÿnh'ÿr amijo akēx kêt ne arÿm akuno. Me biknor tokry djākam akuno.

¹¹ Nhyam be, amrêbê inhõ pi'ôk ar awÿr bôx ja ne gar amim arēn aman arÿm amima. Amiman arÿm amijo mex prām ne amijo mex ngry'ã ar ano kator me:x ne arÿm abenbê ar ajaxwe kurê. Abenbê ar ajaxwe kurēn arÿm ar amã ajaxwe pyma:. Ne kam ijo ama:n arÿm inêje mã memã akabēn. Ne kam me'õ jaxwe jabe:j ne axwemã akatorkumrēx. Ar Metĩndjwÿnh kabēn kôt akaprĩkumrēxja pumũ. Ne kam arÿm ar amexo amirĩtkumrēx. Ōbē ne ba ar amã apÿnh mÿjja kwÿ jarē. Gar arÿm jakam mÿjja kunĩkôt imã amimexo amirĩtkumrēx ba arÿm ar ama.

¹² Ba amrêbê ar amã pi'ôk no'ôk ne. Me'õ jaxwe ne ba kuman pi'ôkkam arÿm ar amã arē. Nãm ar ajo ajkē ba kuman pi'ôkkam arÿm ar amã

arê gar arÿm ama. Djãm ar aje jabit marmã ne ba ar amã arê? Kati. Ar aje badjwÿ imarmã. Ba ar ajã ino tÿ:x. Tãm ne ar aje marmã ne ba ar amã arê. Mrãmri ne ba ar ajã ino tÿ:xkumrêx. Metïndjwÿnh ta ne kute imar.

¹³ Ar aje ar imar ne akubyn ar akïnhkam bar badjwÿ ar adjô'ã akubyn ikïnh.

Nhym Xitudjwÿ ar awÿr bôx ne bit umar punure. Gar kam akunï arÿm aêrbê o kïnh nhym arÿm ar akam kïnhkumrêx. Ne kam arÿm amrê tën iwÿr bôx ne imã ar ajã ajarê bar badjwÿ arÿm ô'ã ikïnh tire.

¹⁴ Nã bãm Xitumã ar amex-tire jarê. Djãm kam ikabên kajgon arÿm kam ipijãm ne? Kati. Ije amrêbê ar amã ikabên kunï jarênhja ba ar akônh kudji. Ije Xitumã ar amex jarênhdjwÿ ba ar amex kônh kum arê. Nhym kam ta ar awÿr bôx ne arÿm ta ar amex pumũnhkumrêx.

¹⁵ Ne kam ta ajte akubyn jakam bôx ne akubyn amijo tën ar ama:ro nhÿ. Nãm ar awÿr bôx gar akunï aje kabên maro akumex. Nã gãm ar atertet ne kum akabên mexbit jarê. Nãm akubyn amijo tën ar amaro nhÿn arÿm amybÿm kum ar ajabê:ê.

¹⁶ Kam ne ba arÿm ate ikrãn amim ar amexbit man arÿm ar akam ikïnhkumrêx.

8

Kute me ôdjãnh'ã memã

karô.

Kar 11.29; Rô 15.25; Kô k 16.1; Xim k 6.18

¹ Kam, akmere, àpnhïre ar, ba ar amã pykabê Matenikam me arê. Ga, Matenikam apÿnh me kute amim Jeju mar ne kôt ar aben pydjio ba djãri ne me ukaprikumrêxja pumũ. Djãm me ta ne me ukapri? Kati. Metïndjwÿnh ta ne kum me kapri ra:xi nhym me arÿm kuman arÿm ô'ã kum me kaprikumrêx.

² Nãm me te amikam tokry ne kapri kumex man arÿm apôkmã amikam kïnh kati ma. Nãm me te ô mÿjja ngrire ne memã mÿjja nhôr prãm. Nãm me tu ôdjãnh tire ne memã mÿjja kumex ngã.

³ Be, apÿnh me àpênh djã kôt ne me kute apÿnh pi'ók kapri jamÿnh. Me kwÿ ô pi'ók kapri rax nhym me kwÿ ô ngrire. Djãm Matenikam me ô pi'ók kapri rax? Kati, me ô ngrire. Nãm te me ô pi'ók kapri ngriren memã kumex ngã. Ba ne ba omũ. Me ta ne me memã kungã.

⁴ Nã bãm bit akubyn memã nênen memã kum,

—Kati. Ar anhô pi'ók kapri ngrire. Kôt dja gar memã ngrirebit ngã, ane. Nhym ar imã,

—Kati. Djeruxarêkam Jeju nhô me ja ne me ô mÿjja kêt ne kum prãm. Bar kam imã me kapri. Ar ba dja bar memã kumex ngã, ane.

⁵ Bar kam me kute memã pi'ók kapri nhôrkam ama. Nhym kam me ta kumrêx

ar ijaêrbê Metĩndjwýnhmã
amingãn amim,

—Ba katàt Bēnjadjwýr
djwýnh kabēn man kôt amijo
iba mex, ane. Ne kam amim,

—Ba Paur kabēn man
kôt amijo iba mex, ane.
Metĩndjwýnh kabēnkôt ne me
ã ane. Ne kam me kadjy ar
imã pi'ók kaprĩ ngã.

⁶ Matenikam me ã ane bar
kam Kōrituwākam ar abaja'ã
Xitumã karõ. Ta ne amrêbê ar
awýr bõx ne ar amã arê. Gar
kam arým memã pi'ók kaprĩo
atommo krax. Nhyam kam
jakam ar iwýr bõx. Kam ne
bar ar ajã Xitumã karõn kum,

—Dja ga Kōritukam
memã arê gê me mrãmri
ukaprĩkumrêx ne pi'ók
kaprĩo atomo tēn inomã
mēnhkumrêx, ane.

⁷ Akmere àpnhĩre ar, gar
arým amex ne arým tu amim
Metĩndjwýnh markumrêxo
aba. Ne aje kabēn jarēnh
me:xkumrêx. Ne aje kôt mýjja
kume:x mar. Ne mrãmri
akabēnkumrêx ne amã ar
ijabê:kumrêx. ã amexo ane.
Nhyam be, dja gar mekam
adjukaprĩdjwý ne me kadjy
pi'ók kaprĩo atomkumrêx.

⁸ Djãm ar ba ne bar amirax
pumũnh nhiràm ar amã,

—Ar iraxja man ar ikabēn
kôt memã o atomkumrêx,
anhýro iba. Kati. Nã bãm ã ar
amã anhýr kêt. Matenikam
me ja kumrêx ne me memã
o atomo tēn inomã kumē. Ar
gadjwý ar aje ar ikabēn mar
ne aje memã o atomo atēm ne
inomã mēnhmã. Djãm mrãmri
ne gar amã ar ijabêkumrêx?

Ar amã ar ijabêkam dja gar o
atomkumrêx.

⁹ Bēnjadjwýr djwýnhbê Jeju
Kritu ta ne tu ukaprĩkumrêx.
Tãm ne gar arým aje mar.
Nãm õ mýjja kumex. Mýjja
kunĩ ne õ mýjja. Nãm te õ
mýjja kunĩn arým ar akadjy
õ mýjja kêt. Gar kam arým
mýjja kumexo anhõ.

¹⁰ Ba kam arým ja man ar
amã arê. Be, amũ amex ja'ã
ne gar akumrêx aje memã
pi'ók kaprĩ nhõr prãm ne
arým o atommo krax ne.

¹¹ Jakam dja gar o atomo
tēn inomã mēnhkumrêx. Djãm
ar aje memã õr prãm ne
o atommo krax ne katēri
krã'yrkam mex got. Kati.
Gar amã memã õr prãm
ne ajte o atomo tēn inomã
mēnhkumrêx. Kambit arým
mex. Ar aje apýnh adjápēnh
pãnh pi'ók kaprĩ jamýnh kôt
dja gar memã ikjê rēn memã
o atõm.

¹² Be, me kute memã õr
prãm kumrêxja ne Metĩndjwýnh
kute me mar ne arým mekam
kĩnh. Djãm me'õ nhõ mýjja
kêt kam dja Metĩndjwýnh
memã kum, “Memã angã”,
ane? Kati. Me õ mýjja rax
gêdja 'ã akren pi'ók kaprĩ rax
ngã. Nhyam be, me õ mýjja
ngrire dja 'ã akren pi'ók kaprĩ
ngriren kum kungã.

¹³ Djãm ar aje memã õr
nhyam me kum prãm kêt gar
ajte me pãnh anhõ mýjja
kêtmã ne ar amã prãmmã?
Djãm ja kadjy ne ba ar amã
arê? Kati. Gêdja ar anhõ mýjja
nhyam amũ me õ mýjja nhyam
kam ar ajõ'ã kâtãm kêt. Gamē

amū me wāmē gēdja ar anhō mýjja aben pyrāk. Ja kadjy ne ba ar amā ikabēn.

¹⁴ Jakam arým ar anhō mýjja kumexkam ar aje memā kwý nhōr nhym memā prām kēt mā. Nhym kam ajmākam gar me pānh amā prām jabej nhym me ō mýjja kumex jabej. Ne kam arým amipānh ar amā mýjja ngā. Gar kam anhō mýjja aben pyrāk.

¹⁵ Me bakukāmāre kute djwýbē mýj ne jao atomo bakam ne me ā ane. Amrēbē: ne me'ā memā kum,

“Nām me djwýo atom kumex nhym me mānhkutā ne. Ne djwý'ā kātām kētne. Nhym me jadjwý djwý ngrireo atom nhym me mānhkutā ne. Ne me'ā 'ā kātām kēt ne.”

Nām me ā me bakukāmāremā ane nhym me arým 'ā pi'ók no'ók ne. Ga, me kunī ō djwý nhym me'ō'ā djwý'ā kātām kētja pumū.

Kute me'yr Xitu ar anor kadjy.

¹⁶ Be, Metīndjwýnh ne Xitumā amak bō nhym kute ar amarkumrēx. Kute ba ije ar amar pyrāk ne ā ar amaro ane. Ba kam Metīndjwýnhmā amikīnh jarē.

¹⁷ Bar Xitumā ar ajā karōn kum,

—Dja ga memā arē gē me pi'ók kaprīo atomo tēn inomā mēnhkumrēx, ane.

Nhym ar imā,

—Be, mrāmri. Dja ba ā memā ane, ane. Ne kam ta kadjy ar awýr tēm

prāmkumrēx. Ne kam arým kute ar awýr pi'oko tēm ne kute o bōxmā gar aje omūnhmā.

¹⁸ Bar ar ajā Xitumā karōn kam kōt ije gwaj bakamyja 'ōdjwý janormā. Gwaj bakamy jamē Xitu ar ar awýr tēm mā. Ar ikamy ja ne āpēnh mexkumrēx. Kute Kritu'ā ujarēnh ny jarēnhkam āpēnh mexkumrēx. Me kute amim Jeju mar kunī apýnh kōt ar aben pydjio ba djāri kunī ne me abenmā mex jarē.

¹⁹ Me kute Jeju mar ta ne me amijo utān ar imā,

—Gwaj bakamy ja dja ar ikabēn kōt ar akōt pi'ók kaprīo tēn memā kungā, ane. Gwaj bakamy ja ne bar kuman kumrēx Xitu kōt ar awýr ano. Dja ar bōx gar me kadjy pi'ók kaprīo atom inomā mēnhkumrēx. Ar badjwý dja bar ī ar awýr tēn bōx gar ar imā pi'ók kaprī ngā bar Xitumē ro'ā arým Djeruxarē'ýr o tē. 'Ýr o tēn o bōx ne iro'ā memā kungā. Me ar ikōt Metīndjwýnh raxmā kator kadjy dja bar ā o ane. Ar aje memā ōr prām nhym me kute jadjwý mar kadjy dja bar ā o ane.

²⁰ Godja bar memā pi'ók kaprī kumexo tēn memā kungā. Nhym kam me ar ikōt gwaj bakamy tēmja pumūn ar ijā ar idjākīnhī nhōr kēt.

²¹ Dja bar iro'ā katāt memā o tēn o bōx. Metīndjwýnh dja katāt ar ije amijo ibakōt ar ipumū. Nhym pykakam me ar badjwý dja me katāt ar ije amijo ibakōt ar ipumū.

22 Kam gwaj bakamy ja Xitu kôt ar awÿr tēmmā. Dja bar kam gwaj bakamy 'ôdjwÿ jano nhym arkôt tē. Gwaj bakamy jadjwÿ ne mexkumrēx. Metīndjwÿnhmā âpēnh kunīkôt gwaj bakamy ja mrāmri kum ukanga kêtukumrēx ne kum âpēnhkumrēx bar arÿm amim omū. Nhym tu amim ar amarkumrēx. Kam ne ar akadjy âpēnh prāmikumrēx. Gwaj bakamy jadjwÿ dja arkôt ar awÿr tē.

23 Nhym Xitudjwÿ. Be, tāmjamē ne bar iro'ā apē. Ne kam arÿm ar iro'ā ar akam idjâpēnhmā. Nhym gwaj bakamy ar jadjwÿ, apÿnh me kute amim Jeju mar ne kôt ar aben pydjio ba djari ne me ar ano. Nhym kam ar arÿm me kabēn kôt ar awÿr tēmmā. Kute memā Kritu raxo amirīt kadjy ar awÿr tēmmā.

24 Kam dja gar pi'ôk kaprīo atomo tēn inomā mēnhkumrēx. Nhym ar arÿm o ar amarkumrēx. Ar amā ar abēja markumrēx. Nā bām ar mā memā ar ajarēnho iba. Ar akam ar ikīnh jarēnho iba. Dja gar pi'ôk kaprīo atomo tēn inomā mēnhkumrēx gē ar pi'ôk kaprī pumūnhkumrēx. Kam dja ar abenmā kum,

—Mrāmri Paur kabēnkumrēx, ane. Kam gēdja ar akubyn ō pykakam bôx. Bôx ne apÿnh me kute amim Jeju mar ne kôt ar aben pydjio ba djari memā ar ajarēnho ba. Ne memā kum,

—Mrāmri ne me ôdjānhkumrēx. awÿr tēm ne ar awÿr bôx Nām me arÿm pi'ôk kaprīo atom. Djeruxarēkam me kute

Jeju marja kadjy ne me arÿm pi'ôk kaprīo atomkumrēx, ane. Dja ar ā ar ajarēnho ane.

9

1-2 Djām ar aje amijā pi'ôk kaprī nēmā ne ba ajte ar amā arē? Kati. Ar aje pi'ôk kaprīo atommā ne ba ar amā arē. Ar ga ne gar aje Jeju nhō me jamā o atom prāmikumrēx. Arÿm ba ar apumūn Matenikam me jamā ar ajarēnho iba. Nā bām memā kum,

—Onĳ, pykabê Akajakam krīraxbê Kōritukam me ja ne me arÿm kute memā ōr prāmikumrēx. Amū amex ja'ā me kute memā ōr prāmikumrēx. Nā bām ā ar ajā memā anhÿro iba nhym kam me ar akudjwa kute memā ō pi'ôk kaprī nhōr prāmikumrēx.

3 Kam, ar aje pi'ôk kaprīo atomo atēm ne inomā mēnh kadjy ije ar awÿr gwaj bakamy ar anormā. Ar ga ne gar imā,

—Dja bar o atomo tēn inomā mēnhkumrēx, ane. Kam dja gar o atomo tēn inomā mēnhkumrēx nhym kam ikabēn dja kajgo kêt, Matenikam me jamā ikabēn ja dja kajgo kêt. Nok ba ren ikabēn kajgo. Ije memā kum,

—Kōritukam me ja kute ōr prā:m, anhÿrkam gar ren katēri pi'ôk kaprīo atom krāta ba ren arÿm ikabēn kajgo.

4 Dja ba ar awÿr tē nhym Matenikam ar ja'ō ikôt ar awÿr tē ne ar awÿr bôx jabej. Kam bar ren ar awÿr bôx ga ren ar arÿm pi'ôk kaprī

katēri o atom krāta nhym ren Matenikam ar jamē ba ren ar ar apumūn ren arým ar akam ren ar ipijām ne. Ga ren ar gadjwý kam apijām ne. Ba ren ar amim,

—Nā bām ar bit tỳx'ā me kamnhīxkumrēx nhym meo mōn tu krāta. Bar kam arým ipijām, ane.

⁵ Gwaj bapijām karō ne bar abenmā kum,

—Gwaj amikukām bakamy ar ano, ane. Ne kam arkum,

—Dja gar me'yr atēm kumrēx ne me'yr bōx nhym kam me arým ar ikukām pi'ók kaprīo atomo tēn inomā mēnhkumrēx. Nā bām ar ā arkum ane. Dja ar ikabēn ja man ar awýr bōx ne ar amā arē. Arým ne ba amrēbē ar amā arē. Ar aje o atomo atēm ne inomā mēnhmā ba ar amā arē. Djām me kute pi'ók kaprī'ā ngryk ne amim,

—Je tō, mýkam ne me ibē pi'ók kaprī jamýnho ba, anhýrkam mex? Kati. Kam mex kētkumrēx. Dja gar o atomo tēn inomā mēnhkumrēx bar arým ar awýr bōx gar arým anhōdjānh ne akīnhkumrēx. Ne kam arým me kadjy ar imā angā. Kam dja bar arým Djeruxarēmā o tēn o bōx ne arým memā kungā.

Me kīnh ne kute memā mýjja nhōr raxmā.

Kō k 16.2; Xim k 6.18; Idja 13.16

⁶ Ba ar amā arē gar ama. Godja me 'y ngrēre ne kren kam djwý ngrēre ne o atom. Nār, godja me 'y kumex ne

kren kam djwý kumex ne o atom. Tām dja gar anhō pi'ók kaprī'ā ama.

⁷ Djā gām ar abenā ar anhō pi'ók kaprī jakre kumrēx ne amim,

—Be, kōt dja ba memā amikutā kwý ngā, anen kam memā angā. Kwārīk wānh 'ā maje amim,

—Dja ba memā kwý ngā nhym ibē kēt ba ajmā nē, anhýr kēt. Nār, kwārīk wānh 'ā maje amim,

—Gē me imā 'ā àpnēnh tỳxmā ba kam memā kwý ngā, anhýr kēt. Mýkam? Bir, dja me ōdjānh ne kīnh ne memā mýjja ngā nhym Metīndjwýnh arým kum me kīnhkumrēx. Tām dja gar ama.

⁸ Djām Metīndjwýnh ōdjý got ar abē mýjja 'ō nēmā? Kati. Dja ar amā mýjja kunī ngā. Djām kute ar amā mýjja ngrēre nhōrmā? Kati. Mýjja kumex dja tu ar amā kungā gar arým akīnhkumrēx. Ar gadjwý dja gar akati kunīkōt mekam adjukaprikumrēx.

⁹ Ikabēnja kōt ne me amrēbē: memā arēn memā kum,

“Arým ne amikutā me ō mýjja kētmā ō mýjja ngrā. Nām katāt amijo bakumrēx rā'ā: rā'ā ne.”

Nām me amrēbē ā me bakukāmāremā ane nhym me arým 'ā pi'ók no'ók ne.

¹⁰ Ga, me kute pur kreo mōrja pumū. Metīndjwýnh ne me kute kre kadjy kute memā 'y nhōr. Ne kam kute memā djwý nhōr. Me ō kwý krēn

djà'ã kute memã õr. Mỳj'ã ne ba ar amã ja jarẽ. Bir, ar aje memã mỳjja nhõr'ã ne ba ar amã ja jarẽ. Metĩndjwỳnh ta dja ar apumũ. Dja gar me õ mỳjja kêt mã amikutã anhõ mỳjja kwỳ ngã nhym arỳm ar apumũn ar amã mỳjja kumex ngã. Ar aje memã mỳjja nhõr jakrenh mex ne ar amã kungã. Ga, me kute mỳjja 'y kumex ne kren arỳm õ djwỳ kumex ne kute o atomja pumũ. Ar gadjwỳ dja gar memã mỳjja kumex ngã. Nhym Metĩndjwỳnh arỳm pãnh ar amã mỳjja kumex ngã gar arỳm katat ar amijo aban kum amexkumrẽx ne.

¹¹ Ar anhõdjãnhkam mỳj dja Metĩndjwỳnh ar amã nẽ? Bir, dja mã ar amã mỳjja kumex ngã gar mã amikutã memã anhõ mỳjja kwỳ ngã. Anhõdjãnh ne mã memã angã. Dja gar ar imã amikutã ar anhõ pi'òk kaprĩ kwỳ ngã bar kubyn arỳm memã ar anhõ pi'òk kaprĩõ tẽn memã kungã. Dja me ar anhõ pi'òk kaprĩ byn arỳm Metĩndjwỳnhmã amikĩnh jarẽ. Gwaj badjõ'ã kum amikĩnh jarẽ.

¹² Dja gar Jeju nhõ me jamã angã nhym me arỳm o amikĩnh. Djãm me o amikĩnhbit? Kati. Dja me kĩnh ne ar adjõ'ã Metĩndjwỳnhmã amikĩnh jarẽho kumex.

¹³ Ne kam ar amarkumrẽx ne arỳm Metĩndjwỳnhmã kum, —Mrãmri ne me kute Kritu'ã ujarẽnh ny markumrẽx ne arỳm akabẽn kõt õdjãhntire. Õdjãhntire ne arỳm

amikutã ar imã õ mỳjja kwỳ ngãn arỳm amũ me kum prãm kunĩmã kwỳ ngã. Bar kam arỳm amã amextire jarẽ, ane. Ar aje memã pi'òk kaprĩ nhõrkam dja me ã Metĩndjwỳnhmã ane.

¹⁴ Ar aje memã pi'òk kaprĩ nhõrkam dja me kum ar ajabẽn arỳm ar akadjy Metĩndjwỳnhmã kabẽn ne kum,

—E kum, Djũnwã, me kĩnh djà rax ne ga memã angã nhym me arỳm adjõ'ã ar imã pi'òk kaprĩ jano. Bar kam amã amextire jarẽ, ane. Dja me ã Metĩndjwỳnhmã ajã ane.

¹⁵ Mỳj kĩnh djaja ne Metĩndjwỳnh memã kungã? Bir, Kraja ne arỳm memã kungã. Nãm gwaj bakunĩmã kungã. Kra ra:xi. Mỳj me'õ ne kute prĩne 'ã ujarẽnh mex kadjy 'ỳr bõx. Arkati. Kra ra:x ne gwaj bamã kungã gwaj kam kum amikĩnh jarẽ.

10

Mrãmri ne Kritu kute Paur janorkumrẽx.

¹ Ga, Kritu kabõt kati ne kute memã prĩ mex ne ar meo baja pumũ. Ja ne ba kuman arỳm ar amã ikabẽn mex jarẽ. Ar gadjwỳ dja gar Kritu man badjwỳ ikabẽn ma. Ba ibẽ Paur ikabẽn ma. Wãkam me'õ ar memã kum,

—Paur ne amybỳm kute tỳx pyrak ne me ýtãri 'ỳr bõxkam kum me uma:, ane. Djãm mrãmri me kabẽn? Kati.

² Dja gar on ikabẽn ma. Got ba ren ar awỳr bõx ne tu ar

amã ibên tỳ:x ne. Nã bãm anhÿr djwÿnhràm amim,

—Dja ba wãkam bôx ne ar kwÿmã ibên tỳx jabej, ane. Ar akwÿ aje amim,

—Paur ne amidjwÿnhbito kÿnh ne axwe ar ba, anhÿro abakam ba ibôx ne ije ar akwÿmã ibên tỳx karô ne ba ar amã,

—Dja gar on ikabên ma, ane.

³⁻⁵ Ga, me kurê djwÿnh me'ÿr bôxja pumũ. Me'ÿr bôx nhym me arÿm àbêr djà jamÿn o me'ÿr prôt ne arÿm aminêje me aê. Pykakam ne me ã aminêje meo ane. Djã ne bãm ar ã me kudjwa ane. Kati. Nã bãm ar ije pykakam me àbêr djà jamÿnh kêt. Metÿndjwÿnh ne tỳ:x. Bar tỳxo itỳx ne me nêje ikabêno me ity nhym me arÿm anhikrê.

Ga, me kurê djwÿnh kwÿ kute aminêje kikre tỳ:x nhipêxja pumũ. Nhym be, me tỳxo me ja jakre ne me arÿm me'ã kikre kate. Ne kam arÿm pardja'ã me pa 'amÿn meo ban meo bôx nhym kam me arÿm memã àpênh ar ba.

Me kwÿ jadjwÿ ne me kute me bakurê djwÿnh pyrãk. Me 'êxnhÿ. Metÿndjwÿnh ne kute gwaj bamã amijã ujarênh pydji baje mar pydjimã nhym me arÿm 'êx ne ta amijo Metÿndjwÿnh mar mex ne arÿk kupa'ã memã 'ã ujarênh punu. Nhym kam me arÿm me ma:ro ba. Nhym me Metÿndjwÿnh kupa'ã apÿnh mÿjja rÿnh jarênh mebê Metÿndjwÿnh kabênkumrêx kurên arÿm me noo akno.

Nãm me memã 'êx ba. Me kabên 'êxnhÿ ne kute mrãmri ne me ô kikre tỳx pyrãk. Bar kam ikabêno me ity nhym me arÿm ar imã rerekre. Ar imã rerekre nhym me arÿm katàt Kritu'ã ujarênh man katàt kabên kôt ar amijo ba. Kam ar ije mrãmri ne me kute me pardja'ã me pa 'amÿnh ne me meo ban meo bôx pyrãk nhym me arÿm Kritu kôt amijo ba.

⁶ Ar gadjwÿ dja gar pÿne Kritu kabên kôt amijo aba mex ba arÿm bôx. Bôx nhym ar ajô ate aje ar amijo aba prãm rã'ã ba arÿm ar amã ibên tỳx gar arÿm pãnh atokry.

⁷ Ar akwÿ ne gar abenmã, —Djã ne Kritu Paur jano? Kati, anhÿro aba. Ba ar amã arê gar ama. Djãm gwaj baje me krãkàbit pumÿnh ne kam arÿm amim, “Tãmwã ne mex”, ane nàr, “Tãmwã ne mex kêt”, ane. Djãm gwaj baje me krãkàbit pumÿnho ne arÿm pÿne me mar mex? Kati. Djãm mrãmri Kritu ar ajo bakumrêx gar arÿm ama. Aje mrãmri markumrêx jabej ar badjwÿ ar ima. Djãm Kritu kute ar ijo ba kêt got? Ar badjwÿ mrãmri Kritu kute ar ijo bakumrêx. Gwaj ba ne Kritu kute gwaj bajo bakumrêx. Gwaj baje aben pyrãk. Tãm dja gar ama.

⁸ Ba ren ar amã ar irax jarênh kume:x. Djã ne ba ren kam amikam ipijàm? Kati. Mrãmri ne Bênjadjwÿr djwÿnh ar ba ar ijã irax mênhkumrêx. Ar akadjy ar ijã

ar irax mēnhkumrēx. Djām ar ije ar amā ibēn tỳx kadjy ne ar ijā rax mē? Kati. Bar Kritu'ā ar amā ajarē gar mar mexo amũ amikamēn mar rax. Ja kadjy ne Bēnjadjwỳr djwỳnh ar ijā rax mē.

⁹ Ba ren ajte ar amā amirax jarēnh kumex. Nhym be, kati. Me kute ar amā,

—Paur ne ar amā pi'òk no'òko kute ar ajaēr prām, anhỳr. Djām mrāmri? Kati. Ije ar ajaēr prām kêt.

¹⁰ Me kwỳ ta ne me arĩk ijā kabēn ne ar amā,

—Paur ne pi'òkkambit we kabēnkumrēx ne tỳ:x. Djām mrāmri ne tỳxkumrēx? Kati. Dja ta anhỳtāri ar awỳr bōx ne arỳm rerekren kabēn punure gar amā kabēn kĩnh kêt, ane. Nām me kwỳ ā ijā ar amā ane.

¹¹ Gora gē wākam me'ō ar ajte ikabēn ma. Amybỳm ar ikabēn kajgo kêt. Pi'òkkam ar amā ar ikabēnkumrēx. Dja ba wākam ar awỳr bōx ne wākamdjwỳ itỳxkumrēx. Ar ije pi'òk no'òkkam 'itỳx kôt itỳxkumrēx.

¹² Me kwỳ ta ne me amiraxo àmra ba. Me kum me kĩnhmā ne me ta amijo àmra ba. Djām ar ije amijo me uràk? Kati. Djām ar ije me'ā amijakreo iba? Kati. Nhym be, me ta ne me amirax jabej abenā amijakreo ban amim,

—Irax kute tām wā rax pyrāk, anhỳro ba. Nār,

—Ba ne ba iraxo tām wā jakre, anhỳro ba. Djām kam me krā mex? Kati. Me krā punu.

¹³ Nhym be, kati. Metĩndjwỳnh ne ar imā idjāpēnh djā'ā karō bar Kritu'ā memā idjujarēnh ar iba. Djā ne bar kam amijo me'ō nhō àpēnh djā pytān 'ā ar amijo amra? Kati. Metĩndjwỳnh ta ne ar imā ar idjāpēnh djā'ā karō. Kabēn kôt ne bar memā Kritu jarēn 'ỳr meo akēxo iba. Kute ar imā ar idjāpēnh djā jakre kôt ne bar idjāpēnh tē:n kam arỳm ar gadjwỳ ar awỳr bōx ne arỳm ar amā arē. Ar ba ne bar ar amā Kritu jarēn arỳm ar gadjwỳ 'ỳr ar ajo akēx ne. Ar ije Kritu'ỳr ar ajo akēxkam ne bar iraxja.

¹⁴ Bar ren ar awỳr ibōx kêt ne ren arĩk ar amā amijarēnh kajgo. Nhym be, kati. Arỳm ne bar ar gadjwỳ ar awỳr bōx ne ije kàj bê ar amā Kritu'ā ujarēnh ny jarēnhkumrēx. Kam ne bar ar akadjy irax.

¹⁵ Pyka 'òdjwỳkam dja me'ō Metĩndjwỳnhmā apēn arỳm Kritu'ỳr meo akēx. Djā ne bar kam me kwỳ kudjwa ò pykakam ò me ja'ỳr bōx ne ò àpēnh djā'ā amimēn arĩk memā kum,

—Ba ne ba Kritu'ỳr ar ajo akēx ne. Kam ne ba ar akadjy irax, anhỳro iba? Kati. Ar ije ā memā anhỳr prām kêt. Adjỳm. Dja ba ajte akubyn ar awỳr bōx ne ajte ar amā Kritu kabēn jarē. Gar kam arỳm amim Kritu mar mexo amũ amikamēnh tē:n arỳm mar mexkumrēx. Nhym kam ar abu'ā me krāptĩ arỳm ar adjō'ā ajte 'ỳr amijo akēx ne.

16 Dja gar ajte ar ikôt o kangõ bar ajte amũ ar an-hijukri me jamã arênho tẽ. Amũ memã Kritu'ã ujarên ny jarênho tẽ. Ja ne bar kam ama. Djãm ar ije me kwý kudjwa me'õ djápênh djà'ã amimênh ne arík me ápênh proo idjãmra prãm? Kati.

17 Amrêbê: me kute me bakukãmãmãmã arênh kôt bar amijo iba. Nãm me memã kum,

“Djãm amijo adjãmra prãm?
Kwãrík wãnh amijo
adjãmra kêt.

Dja ga Bẽnjadjwýr djwýnho amra.”

Nãm me ã memã ane bar kabên man kôt ar amijo iban amijo idjãmra kêt ne Bẽnjadjwýr djwýnho amra.

18 Djãm me'õ ta kute amijo rax ne kute memã amijarênhkam Metĩndjwýnh kute 'ã memã kum, “Ã. Mrãmri ne raxkumrêx”, anhýr? Kati. Metĩndjwýnh ta kute me'õ'ã rax mênhkambit kute 'ã memã kum, “Mrãmri ne raxkumrêx”, anhýr.

11

Me 'êx ne ta kute amijo Jeju kute anor pyrãk.

Mat 7.15; Rô 16.17; Kor 2.8; A Ped 2.1

1 Ba ije ar amã amijarênhkam kute ibên kati pyrãk. Ar arek nhýn ikabên ma. Nà, dja gar arek ikabên maro nhý.

2 Nã bãm ar ajã ino tỳ:x kute Metĩndjwýnh õ me ja'ã no tỳ:xja pyrãk. Dja gar katàt Kritu kôtbit amijo aban ajaxwe kêt. Kwãrík wãnh me

kum Metĩndjwýnh kĩnh kêt kukràdjajakôt amijo aba kêt. Mekôt ar aje amijo aba kêt kadjy ne ba ar ajã ino tỳx ne.

Ga, me bãm, me nã kra ni'ã no tỳ:xja pumũ. Me my kute Ar kubê kupênh kêt kadjy kra'ã no tỳ:xja pumũ. Nhym kam arým abatành nhym mjên py-dji 'ýr mörkumrêx nhym krô'ã mjên kêtumrêx.

Badjwý. Ba arým Kritumã ar ajarên kum,

—Kôritukam ar ja dja ar katàt akôtbit amijo ban me kum akĩnh kêt kukràdjaja kôt amijo ba kêt. Nã bãm ã kum ar ajarênho anen arým ar ajã ino tỳx ne. Dja gar katàt Kritu kôtbit amijo aban ajaxwe kêt. Kwãrík wãnh me kum Metĩndjwýnh kĩnh kêtja kôt amijo aba kêt. Mekôt amijo aba kêt kadjy ba ar ajã ino tỳx ne.

3 Me kute ar anoo biknor karõ ne ba ar akam axwe idjumar. Ar aje katàt Kritu pydji kôt amijo aban ajaxwe kêtãmã. Godja me arík kupa'ã ar amã mýjja kwý jarê gar aman arým Kritu kupa'ã amijo aban ajaxwe. Nãm ã kangã no tỳ:xkam kute me bakwatynh Ewamã 'êx ne noo biknoro ane. Me kute ar gadjwý ar anoo biknor karõ ne ba ar akam axwe idjumar.

4 Godja me ar awýr bôx ne ije ar amã Jeju'ã ujarên ny jarên kupa'ã ar amã atemã Jeju 'õdjwý'ã ujarên jabej. Djã nã gãm ar me kanga? Kati. Nã gãm ar tu amã me kĩnh ne arek me kabên maro akrĩ. Djã nã gãm ar me

kôt Metīndjwŷnh Karō maro aba? Kati. Atemā me karō punu ne gar me kôt maro aba. Djām Kritu'ā ujarēnh ny ne gar amim maro aba? Kati. Atemā mŷjja punu'ā ujarēnh ny ne gar maro aba. Nām me ar amā kupa'ā arē gar amā me kīnh ne arek me kabēn maro akrī.

⁵ Me kwŷ ta amijo 'ēx ne ar amā,

—Kritu ne ijano ba ar amā arēnho iba, ane. Ta ne ar amijo raxo ba. Djām mrāmri ne we ar ja ikurām rax? Kati.

⁶ Nām me ijā,

—Paur ne kabēn tô, anhŷro ba. Kwārīk wānh rā'ā. Ikabēn tô. Djā ne ba Kritu'ā ajarēn ikabēn tô? Kati. Ar ga ne gar prīne katāt 'ā idjujarēnhja ma, ikabēn amirītkumrēxja ma.

⁷ Nā bām ar amā ujarēnh ny jarēn pānh ije amim ar abē pi'ók kaprī jamŷnh kêt. Djām kam ne gar arŷm ijo kajgo? Ije amim ar abē pi'ók kaprī jamŷnh kêt kam ne ije amijo me kajgo pyrāk. Mŷkam ne ba ā amijo ane? Bir, ije ar ajo raxmā ne ba ije amijo me kajgo pyrāk. Djām kam ne gar amim,

—Paur kajgon axwe, ane. Kwārīk wānh gar amim anhŷr kêt.

⁸ Djām ba ne ba ar amā amijo a'uw? Kati. Amū me ja ne ba me ku'uw, ne apŷnh me ō pykakam mrān bōx ne me kute amim Jeju mar ne kôt ar aben pydjio ba djāri me ku'uwn memā kum,

—Ar ikôt o kangō ba Kōritukam memā arē. Nā bām ā memā ane nhym me

arŷm imā pi'ók kaprī ngā ba amŷ. Ne kam ar akam bōx ne ar amā Kritu kabēn jarē. Ne kam ba inhō mŷjjao pānh ne. Amū me'ō nhō pi'ók kaprīo inhō mŷjjao pānh. Ije ar amā idjā'wŷr kêt kadjy ne ba inhō mŷjjao pānh ne ar akam idjāpēnh ar iba. Ar amā arēnho iba.

⁹ Ne kam ar akam ar iba nhym kam prām iwŷr bōx. Djā nā bām ar ajō 'uw? Kati. Mateni kurūm gwaj bakamy ar bōx. Ne kam ar ta arŷm ijo djuw mex. Inhō mŷjja ibē kêt nhym ar arŷm imā kunī ngā. Ar akam idjāpēnh kunīkôt ije pānh ar abē pi'ók kaprī jamŷnh kêt. Dja ba rā'ān ar abē amŷnh kêt kumrēx ne.

¹⁰ Mrāmri ne Kritu kabēn katāt kumrēx. Badjwŷ kôt katāt ar amā ikabēn jarēnh kumrēx. Pykabē Akajakam ar abē Kōritu ar, ije idjāpēnh pānh ar abē pi'ók kaprī jamŷnh kêt. Ije amŷnh kêt'ā dja ba ar amā amijarēnho iba rā'ā. Dja gar ajō ije amijarēnh jabē adjāptār kêt kumrēx.

¹¹ Ije idjāpēnh pānh ar abē pi'ók kaprī jamŷnh prām kêt. Ja'ā ne ba ije ar amā amijarēnh prām ne arŷm ar amā amijarē. Mŷkam? Djām imā ar ajabē kêt kam? Kati. Imā ar ajabē kam ne ba arŷm ar amā amijā ajarē. Metīndjwŷnh kute imar.

¹² Ne ba ren ar abē pi'ók kaprī jamŷ nhym ren me'ō ikāxā ar amā,

—Be, djām ar bajbit ne bar ar abē pi'ók kaprī jamŷ?

Ga, Paurdjwý kute ar abê pi'ók kaprĩ jamýnh ar o bawã pumũ. Ar ije aben pyrãkja pumũ, ane. Ar kute ijã, “Ar ije aben pyrãk”, anhýr karõ dja ba irã'ãn idjãpênh pãnh ar abê pi'ók kaprĩ jamýnh kêt rã'ã ne.

¹³ Djãm mrãmri ne bar ije aben pyrãk? Djãm mrãmri ne Kritu ar ano kute mrãmri kute ijanorja pyrãk nhym ar 'ã ujarênh ar ba? Arkati. Nãm ar ar anoo biknoro ba. Nãm ar ta memã 'êx ne memã,
—Kritu ne ijano ba 'ã idjujarênh ar iba, ane.

¹⁴ Djã ne ba amim,
—E kum, mykam ne ar me noo biknoro ba, ane? Kati.

Ga, me axwe nhõ bẽnjadjwýrbê Xatanajdjwý kute me noo biknorja pumũ. Nãm amijo Metĩndjwýnh kadjy mrãnh djwýnh pyrãk ne me noo biknoro ba.

¹⁵ Kam õ àpênhdjwý ar õ bẽnjadjwýrbê Xatanaj kudjwa memã 'êx ne amijo Metĩndjwýnh nhõ àpênh pyrãk. Ar ta arĩk ar amã,

—Dja gar ikabênh man kam mrãmri katàt ar amijo abakumrêx, anhýro ba. Kam ar kute aminhinomã amimênhkam dja Metĩndjwýnh ar 'êxnhĩ kôt arkum o pãnh katàt nhym ar arým me biknor tokry djãkam akuno.

Apýnh amikaprĩ djãri Paur kute 'ã amijarênh.

¹⁶ Ba ajte ar amã arê gar ama. Kwãrik wãnh amim,

—Paur ne amimex jarênh ba. Ga, bẽn katikumrêxja pumũ, anhýr kêt. Nãr gar

aje ijã amim anhýr jabej arek nhýn ikabênh ma. Ba ajte ar amã amimex jarê gar ama.

¹⁷ Ije ar amã amimex jarênh ja ne kute Bẽnjadjwýr djwýnh kabênh pyrãk kêt. Ne kute ar amã ibênh kati pyrãk ne ar amã amijarê.

¹⁸ Me krãptĩ ne ar amã amijo àmra prã:m. Me kute amidjwýnhbito kĩnh kadjy amijo àmra prã:m. Ba ne ba bir amimex kôt ar amã amijarênh amirĩtkumrêx gar badjwý ima.

¹⁹ Me kwý ne me mrãmri bẽn katikumrêx. Nãm me ar awýr bõx ne ar amã amijarê gar arek me kabênh maro akrĩ. We ar akrã mex ne kam arek me bẽn kati maro akrĩ.

²⁰ Dja me'õ bẽn kati ar akwý apa 'amýn amiwýr ar ajo akêx gar arým kôt ar amijo aba. Ne kam ate akrã arek me'õja kabênh maro akrĩ. Dja me'õ bẽn katikôt ar akwý anoo aknon ar abê myjiao prõt, gar kam ate akrã arek me'õja kabênh maro akrĩ. Me'õ ta dja ar akam amijo ra:x nãr ar akwý nobê tak ne. Gar kam ate akrã arek kabênh maro akrĩ.

²¹ Ba ren badjwý ar amã ibênh tỳx gar ren ikabênh ma. Nhym be, kati. Ba ne ba ar amã ibênh tỳx kêt. Ba akrãnmã ar akam ar iba gar kam arým amim, “Paur rerekre ne kajgo”, anhýro aba. Nhym be, kati. Irerekre ne ikajgo kêt.

Me ta ne me amijã, “Jeju ne ijano ba bõx”, anhýro ba. Me amijo amra:n arĩk ar amã, “Ba ne ba iraxkumrêx.” Nãm me ã ar amã anhýr ar o

ba. Ba badjwý jakam ar amã amimex jarẽ gar ama. Nã bãm ije ibẽn kati pyrãk ne ar amã amirax jarẽ gar ama.

22 Djãm ar wãbêbit ne ebraga. Badjwý. Djãm ar wãbêbit ne idjaer. Badjwý ibê idjaer. Djãm ar wãbêbit ne Abraão tãmdjwý. Badjwý ibê Abraão tãmdjwý.

23 Djãm ar wãbêbit ne Kritu nhõ àpênh. Badjwý ibê Kritu nhõ àpênhkumrêx ne o ar akrenh mex. Nã bãm ije ar amã ibẽn kati pyrãk ne ar amã amirax jarẽ. Nã bãm kum idjàpênh tỳxo ar akrenh mex ne.

Me kute mry kà punuo ikaprêprêk kume:xi.

Ba te ije itak'ã akremã.

Ne kute ajte ibê ijê krãptĩ ar akrenh mex ne.

Ne ajte bit kute ibĩnmã ijo baja krãptĩ: ba ityk puma ar iba. Ga, ibê Kritu nhõ àpênhkumrêxja pumũ.

24 Kamã ne apýnh mebê idjaer djãri ajte mry kà punuo ikaprêprêk kumex. Nãm me ikaprêprêk nhym kam me ajte ikaprêprêk nhym kam me ajte ikaprêprêk nhym kam me ajte ikaprêprêk nhym kam me ajte ikaprêprêk. Me kute ikaprêprêk kunĩkôt ne me kute mrykà punuo itak'ã akre krãptĩ: kute 39 pyrãk.

25 Nhym kam me ajte kôo ititik ne. Nhym kam me ajte kôo ititik ne. Nhym

kam me ajte kôo ititik ne.

Nhym kam me ajte kute ibĩnmã kêno ititi:k ne. Ga, ibê Kritu nhõ àpênhkumrêxja pumũ.

Ba kãkamdjwý, kà rũnhkam ngô raxbê pyka kêt kam iba nhym ijã kà ja wadjã. Ne ajte ijã ja wadjã. Ne ajte ijã ja wadjã.

Ba ajte ngô raxkam wadjã ne pĩ'ã wajê:t ne ar iba:. Nhym ijã akamãt ne akati ba wabi.

26 Nã bãm ar imrãnh kume:x ne.

Nhym kam ajte apýnh ngô rũnh djãrikam idjãr puma: ne.

Nhym apýnh me àkĩnhĩ kute ijaêrbê ijo tỳm ne ijo bikênh puma:.

Nhym apýnh mebê idjaerdjwý kute ijo bikênh puma:.

Nhym me bajtemdjwý kute ijo bikênh puma:.

Apýnh krĩrax djãrikam ar iba ne apýnh kapôt kukrit djãrikam ar iba ne ngô raxbê pyka kêt kam ar iba. Ja kunĩkôt ne mýjja kute ijo bikênh puma: ne.

Nhym me 'êx ne kute amijo Jeju mardjwý kute ijo bikênh puma:. Ga, ibê Kritu nhõ àpênhkumrêxja pumũ.

27 Nã bãm idjàpênh pytĩdjwýo iku'ên o amidjôm me:x ne.

Ne ajte inhôt kêt krãptĩ:.

Prãmmê kôrkam ne ba ajte ar iba.

Ije ajte amijajbur kumex.

Ajte imā kryn ikà kêt ne ar
iba.

²⁸ Ikà krākà'ã mỳjja ne ja.

Ba kam me kute amim
Jeju marja ma:ro ikrĩ.
Apÿnh me kute amim
Jeju mar ne kôt ar
aben pydjio ba djari
ne ba kunĩkôt me
ma:ro ikrĩ. Ne me
kwÿ'ã àpnhĩx ne, ne
akati kunĩkôt mekam
idjumar punu:re.

²⁹ Dja mekam me'õ rerekre.
Djãm kôt irerek kêt
got? Kôt badjwÿ
irerekre.

Dja me Metĩndjwÿnhbê me'õo
akêx. Djãm o in-
gryk kêt got? O in-
grykkumrêx. Nã bãm
me ma:ro ikrĩ. Ga, Kri-
tumã idjapênhkumrêxja
pumũ.

³⁰ Me kwÿ ta kute amijã,

—Kritu ne ijano ba bôx,
anhÿro baja djãm mrãmri
ar kum àpênhkumrêx. Kon.
Ga, Kritumã idjapênho ije
me akrenh mexja pumũ.
Dja ba ar amã amimex'ã
idjujarênh prãm jabej arÿm
ar amã apÿnh itokry djari,
apÿnh ikaprĩ djari'ã ar amã
ajarê. Kunĩ kôt irerekre. Ba
ar amã irerekredjwÿ 'ã ajarê
gar ama.

³¹ Bēnjadjwÿr djwÿnhbê Jeju
Tĩndjwÿnh kute imar. Jeju
Bãm, mexti:re rã'ã: rã'ã ne.
Tãmja ne kute imar. Ije
amimex jarênh ne ijêxnhĩ
kêt kôt kute imar.

³² Ba ajte ar amã irerekre
jarê gar ama. Krĩraxbê
Tamagu nhõ bēnjadjwÿrja
bit kute ipa 'amÿnhmã.

Bēnjadjwÿr rax Areta ne Tam-
agu nhõ bēnjadjwÿr jamã nhÿ.
Tamagu nhõ bēnjadjwÿr õ
krākamngônhmã ijarê. Nhy
krĩrax bu'ã pyka tÿx nhipêx
apÿnh ajkwa krekre djari.
'A ikator nhy me kute ipa
'amÿnh kadjy nàràm ne me
ibê kre kunĩ pytà.

³³ Nhy me kute amim
Jeju mar arÿm djudjêdjêo
kaxnokai jakà 'ãpren kam
inhÿr. Ne kam kÿjrũm krĩrax
nêje pyka tÿxja burũm imê.
Kre krã'yrkôt burũm imên
arÿm ijo ruw. Ba arÿm
pykabê djan mã mebê ikaton
iprôt ne. Be, djãm kam 'itÿx
got? Kati. Ba ne ba irere:kre.
Nhy be, Metĩndjwÿnhbit tÿ:x
ne arÿm ipytã.

12

*Kute kàjkwa pumũnh'ã ami-
jarênh.*

¹ Djãm ije amikôt ar amã
amijarênho iban kôt iraxmã?
Kati. Kwãrik wãnh rã'ã. Ba
ar amã mỳjja'ã ajarê. Me
kute mỳjja pumũnh kêtja ba
arÿm omũ. Dja ba ar amã
'ã ajarê. Bēnjadjwÿr djwÿnh
kute amrêbê memã mỳjja
jarênh kêt. Arÿm ne imã arê.
Nãm imã arê ba arÿm kuma.
Dja ba ar amã 'ã ajarê gar
ama.

² Ba amipumũ. Ije amim
Kritu markam amipumũ.
Nhy kam Metĩndjwÿnh
arÿm amiwÿr ijo àbiro tẽ ba
amipumũho tẽ. Nãm kàjkwa
jan iby jan amũ ja. 'ÿr ne
ijo wabi, amiwÿr ijo wabi
ba arÿm amipumũ. Bãrãm

inhītā got ijo wabi nār kon ikadjwýnhbit got o wabi. Kon, ije mar kêt. Metīndjwýnh ta ne kute mar. Ba ije amipumũnhja'ã arým amex krãptĩ apêx. Amexbê 14 ne ijukri ajmã 'ã akre kute ne ijã apêx.

³ Bãrãm inhītā got ijo wabi nār kon ikadjwýnhbit got o wabi. Kon. Ije mar kêt.

⁴ Nã bãm amipumũnho tē nhym Metīndjwýnh amiwýr õ kãjkwa djwýnhmã ijo wabi. Kãjkwa djwýnh ne me:xkumrêx. Kam mýjja punu kêtumrêx. Metīndjwýnh õ kãjkwa djwýnhmã ijo wabi ba amipumũ. Ne kam arým kam me kabên ma. Me kabên mexkumrêx. Punu kêtumrêx. Ba kam te ije me kabên jarēnhmã. Mexti:rekam te ije arēnhmã. Pykakam me babêngôkre kabên'ýr bõx kêt. Nhym ta ibê uma, ije arēnh kêtãmã.

⁵ Be, tãm ne ja. Ije amipumũnhja'ã dja ba ar amã amikõt amijarê. Djãm ba ije ar amã amimex jarēnhmã? Kati. Ba irerek mexi. Kam ne ba ar amã amikõt amijarê.

⁶ Nār, ba ren ar amã amimex jarê djã ne ba ren ibên kati? Kati. Ba ren ibên kati kêtumrêx ne kam mrãmri ar amã amimex jarê. Ne ren katàt amimex kõt ar amã amijarēnhkumrêx nhym ren me'õ arým ren ijo amra: ne. Nhym be, kati. Irerekre'ã dja ba ar amã amijarê gar kam arým aje ipumũnh kõt ne aje ikabên mar kõt imar katàt.

⁷ Ga, kute imã apýnh mýjja pumũnh kêtjao amirĩtja pumũ. Nãm imã mýjja rũnho amirĩt. Ba ren kam 'ã amijo amra. Nhym be, kati. Kam amijo idjãmra kêt kadjy itokry djã ja iwýr bõx. Mrãmri itokry djã ja ne kute mrýnhĩ arek me ikam ku'ê nhym me tokry pyræk. Xatanaj imã itokry djã ja jano nhym iwýr bõx ba arým itokry.

⁸ Kam, kute kubê ipytār kadjy ba te Metīndjwýnhmã amijo a'uw. Ne ajte te kum amijo a'uw. Ne ajte te kum amijo a'uw.

⁹ Nhym arým imã,

–Kati. Dja ga atokryja mar rã'ã ne. Be ga, me tokry ne kaprĩrekam rerekreja pumũ. Me te rerekre ba idjukaprĩn itýx puroo memã týx jangij. Gadjwý dja ba ajo djuw mex. Dja ga te atokry ne arerekre ba dja ba ajo djuw mex ga arým atýx.

Nãm ã Metīndjwýnh imã ane. Kam ba itokry ne irerekre rã'ã. Tãm ne ba ije ar amã arēnh prãm. Irerekre dja ba ar amã arê, me kunĩmã irerekre jarê. Kritu týxo itýx kadjy ije memã irerekre kõt amijarēnh prãm.

¹⁰ Kam Kritumã idjãpēnhkam mã ne ikute? Bir, apýnh irerek djãri ne iwýr ban bõx. Nhym apýnh me kwý imã akij. Nhym apýnh itokry djãri iwýr ban bõx. Nhym apýnh me kwý ijo ajkê. Nhym apýnh mýjja pyrna djãri ikam apõx. Te apýnh mýjja ikam apõx ne te irerekre ba kunikõt

ikĩnh. Mỳkam? Bir, dja ba ba irerekre nhym Kritu arỳm imã tỳx jadjà ba arỳm itỳx ne.

Me kute kupa'ã Paur mar:

¹¹ Ije amimex kôt ar amã amijarēnhkam kute ibēn kati pyrāk. Mỳkam ne ba amimex jarē? Bir, ar aje ikupa'ã ijarēnhkam. Ar ga ne gar ikupa'ã abenmã kum,

—Djãm Kritu ne Paur jano nhym 'ã ujarēnh tē? Kati. Kute anor kêt, ane. Ba kam amã amimex kôt amijarē. Ba amimex kôt amijarēn kute ibēn kati pyrāk. Ar ga ne ga ren ar abenmã kum,

—Mrãmri ne Kritu kute Paur janorkumrēx nhym gwaj bamã 'ã ujarēnh ar ba, ane. Ga ren ar anen ba ren amimex kôt ar amã amijarēnh kêt. Ar akam me'õ ar ta arĩk amijo 'èx ne kute ar amã,

—Kritu ne ijano ba ar amã idjujarēnh ar iba, anhỳr ne ta amijo raxo ba. Djãm mrãmri ne ba we ar wã katēri irax? Kati. Ba ne ba ar wãmē ije aben pyrāk ne ar katēri itēm kêtumrēx. Ne kam djãm ba ne ba irax? Kati. Ba ne ba ikajgo. Nhym be, mrãmri ne Kritu ijano ba 'ã idjujarēnh ar iba.

¹² Amrēbê ne ba arek akrānmã ar akam mỳjja pumũnh kêt nhipêxo iba. Ne apỹnh me punu djari meo mex gar omũn arỳm Kritu raxmã akato. Ba ar akam mỳjja rũnh nhipêxo iba gar amim,

—Mrãmri ne Kritu kute Paur janorkumrēx. Ga, Kritu kute anor kôt kute mỳjja

nhipêxja pumũ. Nã gãm ar amrēbê ã amim ane. Mỳkam ne gar jakam arỳm amim,

—Kati. Kritu kute Paur janor kêt, ane?

¹³ Mỳkam ne gar jakam arỳm amã ikĩnh kêt ne? Nã gãm ar amim,

—Be, Paur kum me ikĩnh kêt. Nãm kum me wãbit kĩnh. Kum apỹnh me kute amim Jeju mar wãbit kĩnh. Kum apỹnh kôt me ar aben pydjio ba djari wãbit kĩnh ne arỳm àpēnh pãnh mebê pi'òk kaprĩ jamỳ. Nhym be, gwaj b-jbit ne kute gwaj babê pi'òk kaprĩ jamỹnh kêt. Nã gãm ar ã amim ane. Djãm mrãmri imã me wãbit kĩnh? Kati. Imã ar gadjwỳ kĩnh. Imã ar akĩho aben pyrāk. Kwārĩk wãnh gar ikam angyrk kêt.

¹⁴ Ota, jakam ba arỳm ar awỳr itēmmã. Arỳm ne ba ar akam tēn ajte ar akam tē. Ne jakam ajte ar akam itēmmã. Dja ba ar akam tēn bôx ne ajte idjapēnh pãnh ar abê pi'òk kaprĩ byr kêt. Djãm ar anhõ mỳjja ne ba abej ne ar akam itēmmã? Kati. Imã ar anhõ mỳjja prãm kêt. Ar aje amim Jeju mar raxmã ne ba ar akam itēmmã. Ja ne ba imã kĩnh. Djãm me kra ne kute bãm kadjy mỳjjao atom ne adjwỳr? Kati. Bãm ne kute kra kadjy mỳjjao atom.

¹⁵ Ba ije ar abãm pyrāk dja ba ar akadjy apê:n prĩne ibê inhĩ kato. Ne kam ikaprĩ kêt. Ikĩnhbit. Ar ga dja gar te amã ikĩnh ngrire. Ba dja ba kàjmã imã ar akĩnh kamēnh tēn mã ar akadjy apê.

16 Be, ar ga ne gar ima. Idjâpênh pânih ije ar abê pi'ôk kaprî jamÿnh kêtja ma. Nhyim be, ar akam me'ô arîk ar amâ,

—Djâm me kum prâmja kadjy ne Paur kute ar abê pi'ôk kaprî jamÿnh? Kati. Paur no tÿxtikam ne arîk ar amâ 'êx ne ar anoo akno. Nâm arÿm ar anhô pi'ôk kaprîo aminhō, anhÿro ba.

17 Be, amrêbê ba ar awÿr ar ja jano nhyim ar awÿr bôx. Ne kam arÿm ar abê pi'ôk kaprî byn arÿm imâ o bôx. Djâm kam ne ba arÿm o aminhō? Kati.

18 Nâ bâm ar ajâ Xitumâ karō. Gwaj bakamy jadjwÿ ba arkôt ano nhyim ikabên kôt ar arÿm ar awÿr tên bôx. Djâm Xitu kute ar anhô pi'ôk kaprîo aminhō? Djâ ne atemâ ibê kabên djin atemâ ibê amijo têt? Kati. Ar ije imrânih katâto aben pyrâk gar arÿm ama.

19 Ar akwÿ ne gar aje abenmâ kum,

—Be, Paur ar mrâmri gwaj bajo ajkê. Ga, ar kute aminêje gwaj bamâ amijâ âprârja ma, ane. Djâ ne bar ar ajōo ajkê got bar ar amâ amijâ aprâ? Arkati. Bar tu amim Kritu markumrêx ne ar amâ amijarê nhyim Metîndjwÿnh ta kute ar imar. Akmere âpnhîre ar, djâm ar ije amijo djuw mex kadjy ne bar ar akam apê? Kati. Ar gajbit bar ije ar ajo djuw mex kadjy ar akam apê. Ar ije ar amâ arênh gar aje Kritu mar raxmâ. Ja kadjy bar ar akam apê.

20 Imâ ar ajaxwe kêt prâm. Nok ren ar ajaxwe ba ren

ar awÿr bôx. Ar amâ ne ba ikabên mexobit ikabên prâm. Ikabên ja ne gar amâ kînh. Ne ba ren ar awÿr bôx ne ren ar amâ ibên tÿx ne. Ar amâ ibên tÿx karō ba amikukâm pi'ôkkam ar amâ ikabên. Ga ren ar aje akabêno aben japanh prâm ba ren ar awÿr bôx ne ren ar amâ ibên tÿx ne. Ga ren ar aje aben nhô mÿjja'â angryk prâm nâr ren ar aje abenkam adjâkrê prâm ba ren ar amâ ibên tÿx ne. Nâr ga ren ar abenmâ adjâkjêr prâm nâr ren abenâ akabên punu ba ren ar amâ ibên tÿx ne. Nâr ren ar aje aben kâxâ abenbê aben kurê prâm nâr ren abên kati prâm nâr ren abenmâ adjâkjêro abikarêr prâm ba ren ar amâ ibên tÿx ne. Ar awÿr ibôx gar akrâptî ajaxwe ja'ô karō ne ba pi'ôkkam amikukâm ar amâ ikabên ne.

21 Ga ren ar akwÿ ajaxwe prâm râ'â. Nâr ren akwÿ ar aprō djwÿnh kupa'â akurê aba prâm râ'â. Nâr akwÿ amjên djwÿnh kupa'â akurê aba prâm râ'â. Nâr ren akwÿ aje apijâm kêtikam adjâpênh punu prâm râ'â. Amrêbê ar akwÿ â ajaxweo ane ba ar amâ pi'ôk no'ôk ne. Ar amikam akaprîren wânih ajaxwemâ anhirer ne aje akubyn Metîndjwÿnh'ÿr amijo akêx kêt karō ne ba amikukâm pi'ôkkam ar amâ ikabên ne. Ba ren ar akam bôx nhyim ren Metîndjwÿnh ar akam imâ irerek jadjâ ba ren ar akrâptîkam imÿr rax. Ar akam imÿr rax karō ne ba

amikukãm ar amã ikabên ne.

13

Kute me kwÿbê axwe puma.

¹ Jakam ba arÿm ar awÿr itëmmã. Arÿm ba ar akam tën ajte ar akam tẽ. Ne jakam ajte ar akam itëmmã. Be, amrêbê: Metîndjwÿnh me bakukãmãremã kum,

“Dja me’ô amijarênh jabej. Gê ar amãnhkrut nâr ar amãnhkrut ne ikjêkêt kabên kôt memã arê. Ar kute kabên mar kôt arê nhym me arÿm kuma.

Ar axikôt kabênkam dja me ar kabên man arÿm abenmã kum,

‘Mrãmri me’ôja kute amijarênh nhym ar kute kabên kôt arênhkumrêx’, ane.

Dja me ã abenmã ane.”

Nãm ã Metîndjwÿnh me bakukãmãremã ane. Ja dja gar amijã ama.

² Be, ôbê ne ba ar awÿr bôx. Ne kam ajte ar awÿr bôx ne ar abê ajaxwe puma. Jakam ba ajte ar akàxã pi’ôkkam ar abê uma. Ja dja gar amijã aman ikabên mar pydji. Amrêbê ar akwÿ ajaxwe jabej nâr ajbir ar akwÿdjwÿ axwe jabej djãm ije ar amã iprĩmã? Kati. Dja ba bôx ne ar amã iprĩ kêt ne tu itÿx.

³ Gar akwÿ ijã,

—Goja mrãmri Paur Kritu kabêno kabênkumrêx jabej bar goja kabênkumrêxmã ikato, anhÿro aba. Ar aje ijã anhÿrkam dja ba bôx ne itÿx.

Djãm Kritu ar akam àpênhkam rerekre? Kati. Ar akam tÿ:xi.

⁴ Mrãmri me kute pîte’y’ã nhôrkam memã amijo rerekre. Nãm te memã amijo rerekren jakam Metîndjwÿnh ‘itÿxkôt tÿn ne ar ba. Ar badjwÿ ne bar kôt amijo irerekre. Ne te amijo irerekre dja bar bôx ne Kritu kôt itÿn ne ar iban Metîndjwÿnh ‘itÿxo ar akam itÿn ne ar iba.

⁵ Djãm bajbit ne gar aje imexkôt imã akatormã? Ar gadjwÿ dja gar amima:ro tën amim akatorkumrêx ne amim,

—Djãm mrãmri ije tu amim Kritu markumrêx? ane. Dja ga ã amikukjêro anen kam mrãmri ar aje tu amim markumrêx jabej amim,

—Nà ije mrãmri tu amim Kritu markumrêx, anen kam arÿm ja markumrêx. Aje tu amim markumrêxja markumrêx. Ja dja gar amim akatorkam ama. Kritu ne mrãmri ar akam ÿrkumrêx. Djãm ar aje amikam ja mar kêt? Nâr kon, ar ajô ga mrãmri amijo ajêx ne amijo Jeju mar jabej nhym kam mrãmri ar akam ÿr kêt.

⁶ Dja gar amiman arÿm ar badjwÿ ar iman amim,

—Mrãmri ne Paur ar kute Kritu markumrêx, ane. Ar aje amim ja jarênh ne ba kam ama.

⁷ Jakam ne bar Metîndjwÿnhmã ar ajo a’uw ne kum,

—Dja ga meo djuw mex gê me axwe’ô kêt, ane. Mÿj kadjy dja gar ajaxwe kêt? Djãm me kute ar akôt ar imar ne kute ar imã mex jarênh

kadjy? Kati. Godja me te ar ijã, “Paur ar ta ne amijo 'êx ne amijo Jeju maro ba”, anhÿr rã'ã jabej. Kwãrîk wãnh rã'ã. Ar ba dja bar we amijo ijêx ne. Ar ga dja gar katât ar amijo aban ajaxwe kêt. Ar ajaxwe kêt mã ne bar ar ajo Metîndjwÿnh mã a'uw.

8 Djãm bar Metîndjwÿnh kabên katât kupa'ã amijo iba nhym kam arÿm kabên katât kêt? Kati. Metîndjwÿnh ta kabên katât rã'ã: rã'ã ne. Nhym be, kati. Bar katât kabên kôtbit amijo iba prãm kumrêx. Nhym kam me arÿm ar ikôt Metîndjwÿnh kabên katât kumrêx mã kato.

9 Dja bar te memãbit irerekre. Kwãrîk wãnh rã'ã. Ar ga dja gar Metîndjwÿnh kabên kôt katât ar amijo aban arÿm atÿx. Kôt atÿx kam ar ikînh kumrêx. Prîne ar amex ja ne ar imã kînh kumrêx.

10 Mÿj kadjy ne ba ar akàxã pi'ôkkam ã amikukãm ar amã ikabêno ane? Bir, ba ren ar awÿr bôx ne ren ar amã ibên tÿx. Bênjadjwÿr djwÿnh kute ijã rax mênh kôt ba ren ar amã ibên tÿx. Ar amã ibên tÿx karô ne ba ar akàxã ã amikukãm ar amã ikabêno ane. Djãm ije ar ajo ibikênh kadjy ne ijã rax mẽ? Kati. Dja ba ar amã arê gar amim Jeju mar mexo amũ amikamên arÿm mar rax ne. Ja kadjy ne ijã rax mẽ.

11 Akmere àpnhîre ar, ikabêno ino rer ne ja. Dja gar adjumar mex ne prîne Metîndjwÿnh mã amex. Ne prîne amijã ikabênja ma. Ne axikôt ar akabên ne aben mã akabên mexo akabên. Dja gar amijo ane nhym Metîndjwÿnh arÿm ar amê amijo kajkep. Kubê ne me kum aben jabê djã krô krax. Kubê ne me umar mex djã krô krax. Tãm gêdja ar amê amijo kajkep.

12 Dja gar amã aben jabêo amirît kadjy aben pa krij ne aben tatak.

13 Amrê jakam Jeju nhô me ja kunî ne me amũ ar amã kabên mex jarê.

14 Gê Bênjadjwÿr djwÿnh bê Jeju Kritu tu kum ar akunî kaprîn* ar ajo ba. Gê Metîndjwÿnh kum ar akunî jabên ar ajo ba. Gê Metîndjwÿnh Karô ar akunî mẽ amijo kajkep ne ar ajo ba. Tãm ne ja.

Kute memã amikabên mex jarêno ino rer.

* 13:14 Djãm ar ga ne gar adjukaprî nhym pãnh arÿm kum ar akaprî Kati. Ta ne tu kum ar akaprî kumrêx.

Paur kute Garaxakam me jamã pi'ôk no'ôk ne ja.

Paur ne pykabê Garaxakam me jamã pi'ôk no'ôk ne. Nãm arým pyka kunĩ'yr mrãnhkôt me'yr bôx ne memã Jeju jarê nhym me kwỳ arým tu amim markumrêx ne 'ã abeno akprô. Nhym kam Paur arým mã me jadjwỳ'yr tẽ nhym tekrekam mebê idjaer kwỳ me'yr bôx ne memã kum,

—Djãm ar aje tu amim Jeju markambit Metĩndjwỳnh kute ar apytàr? Kati, dja gar prĩne Mòjdjê kukràdjãdjwỳ kôt ar amijo aban kam arým Metĩndjwỳnhmã amex, ane.

Nhym kam Paur memã kum,

—Arkati. Mrãmri ne me tu amim Jeju markumrêx nhym Metĩndjwỳnh arým memã axwe kêt jarê nhym me arým kum mex. Me ta ne me mỳjja kukràdjãkôt amijo bakôt Metĩndjwỳnhmã mex kêt. Mrãmri ne me tu amim markumrêx nhym Metĩndjwỳnh ukaprĩkôt arým memã axwe kêt jarê, ane.

Djã nãm ã Abraão Mòjdjê kukràdjãkôt amijo bao ane nhym Metĩndjwỳnh arým kum axwe kêt jarê? Kati, nãm tu Metĩndjwỳnh markumrêx ne arým Metĩndjwỳnhmã mex. Nhym amũ tũmrãm

Mòjdjê katon memã kukràdjã jarê. Bir be, gwaj badjwỳ tu amim Jeju markumrêx ne arým kênhkam ar baba. Gwaj bajaxwe kute gwaj bate djê pyrãk ne gwaj babê Metĩndjwỳnh kurê. Nhym Metĩndjwỳnh arým bajaxwebê bapytã. Arým ne gwaj bate djê apêx. Mỳkam dja gwaj akubyn Mòjdjê kukràdjã tũmo amite djê ar o baba? Kati, Jeju kute gwaj bajãpre bônhkam gwaj kênhkam ar babakam gwaj Jeju kukràdjã ny kôt amijo baba rã'ã. Nãm ã Paur memã anen ajte memã Jeju kute anor kôt memã amijarê. Tãm ne ja.

1 Ba ne ba ibê Paur. Djãm pykakam me'ô kajgo ne ijano? Nãr, djãm Metĩndjwỳnh ne me'ô kajgomã ijã karô nhym ijano? Kati. Jeju Kritumê Bãmbê Metĩndjwỳnh ijano ba arkum idjãpênh iba. Jeju Kritu arým ty nhym Bãm akubyn o tĩn ne.

2 Jeju kukwakam bakamydjwỳ ikôt dja bar wãm ar amã ikabên mex jarê. Pi'ôk no'ôkkam ar amã arê. Pykabê Garaxakam apỳnh ar aje amim Jeju mar ne kôt ar aben pydjio aba djari ne ba ar amã ikabên mex jarê.

3 Metĩndjwỳnhbê ne me Babãm. Ne Bẽnadjwỳr djwỳnhbê ne Jeju Kritu. Gê ar tu kum ar akaprĩn* ar ajo ba gar adjumar mex rã'ã ne.

* 1:3 Djãm ar ga ne gar adjukaprĩ nhym ar pãnh arým kum ar akaprĩ Kati. Ar ta ne ar tu kum ar akaprĩkumrêx.

⁴ Jeju Kritu ne gwaj bakadjy amingã. Nãm gwaj bajaxwe pãnh ty. Me kum Metĩndjwýnh kĩnh kêtja ne me axwe:. Mekôt bajaxwe kêt kadjy gwaj bapãnh ty. Kute kubê gwaj bapytâr kadjy gwaj bapãnh ty. Me Babãmbê Metĩndjwýnh kute kum 'ã karõ kôt ne gwaj bapãnh ty.

⁵ Metĩndjwýnh ne ra:x ne uma:. Gê me aben djô'ã memã Metĩndjwýnh rax jarênh rã'ã: rã'ã ne. Mrãmri, tãm ne ja.

Me memã Kritu kupa'ã ujarênh nhym mebê uma.

Mat 7.15; Ep 4.14; Kor 2.8; A Ped 2.1

⁶ E kum, djãm ar ga ne gar ajaxwe kêt nhym Metĩndjwýnh pãnh kum ar akaprĩn amiwýr ar ajuw ne ar ajo ba? Kati. Ar ga ne gar ajaxwe: nhym ta kum ar akaprĩ. Kritu ar ajaxwe pãnh ty nhym kam Metĩndjwýnh ta kum ar akaprĩn amiwýr ar ajuw ne ar ajo ba. Nhym kam wãnh me kwý ar awýr bõx ne arým 'êx ne ar amã we Kritu'ã ujarênh ny 'õdjwý jarê. Me wãnh ar amã arê gar arým ijaêrbê me'ýr amijo akêx ne mekôt amijo abao dja.

⁷ I:je. Djãm mrãmri ne me ar amã Kritu'ã ujarênh ny jarê? Kati. Nãm me arĩk ar anoo biknoro ba. Kritu kupa'ã ne me ar amã arênh ba.

⁸ Arým ne bar kàj bê ar amã arê, katàt Kritu'ã ujarênh nykumrêx jarê gar arým amim ama. Nhym be, godja ar ijõ akubyn ar awýr bõx

ne ar amã Kritu kupa'ã ajte ujarênh ny 'õdjwý jarênh jabej gê Metĩndjwýnh on pãnh o akno gê biknor rã'ã rã'ã ne. Nàr, godja kàjkwakam kadjy mrãnh djwýnh 'õ ar awýr bõx ne ar amã kupa'ã ujarênh ny 'õdjwý jarênh jabej gê Metĩndjwýnh on pãnh o akno gê biknor rã'ã: rã'ã ne.

⁹ Bar ajte jakam ar amã arê gar ama. Arým ne bar katàt ar amã Kritu'ã ujarênh nykumrêx jarê gar amim ama. Nhym be, godja me'õ ar awýr bõx ne ar amã Kritu kupa'ã ajte ujarênh ny 'õdjwý jarênh jabej gê Metĩndjwýnh on pãnh o akno gê biknor rã'ã: rã'ã ne.

¹⁰ Djãm me kum ikĩnhmã ne ba abej ar iba? Kati. Metĩndjwýnh kum ikĩnh ne ba abej. Djãm ije meo kĩnh prãm got? Kati. Ne ba ren meo kĩnh prãm ba ren ibê Metĩndjwýnh nhõ àpênhkumrêx kêt.

Jeju ta ne Paurmã amijarê.

A Kõ 1.12; Tex k 2.4

¹¹ Akmere, àpnhĩre ar, ba ar amã arê. Ije kàj bê ar amã Kritu'ã ujarênh ny jarênhja djãm me'õ ta ne amim ujarênh'ã karõn imã arê? Kati.

¹² Djãm me kute aben djô'ã ujarênh ar baja ne me'õ imã arê ba o iba? Kati. Nàr, djãm me'õ kute prĩne ujarênh marja ne imã arê ba kuma? Kati. Jeju Kritu ta ne imã ujarênh ny jarê ba maro iba. Tãm ne ba jakam pi'õkkam wãm pykabê Garaxakam ar amã arê.

13 Arÿm ne me ar amã ijã ajarẽ gar ama. Amrẽbê ne ba mebê idjaer kukràdjà kôt ar amijo iban Metĩndjwÿnh nhõ me ja kute amim Jeju maro ibikẽnh kumex. Ne kam me kute amim Jeju mar kêt kadjy mebê Jeju kurẽn abenbê me ngrànho iba.

14 Ne mebê idjaermẽ ro'ã ijabatànha ije me kukràdjà maro me akrenh mexo tẽ. Ne me ikukãmãre kukràdjà tũm'ã ino tÿ:x ne o iba.

15 Nhyam kam Metĩndjwÿnh ta arÿm kum ikĩnh ne kum ikaprĩ. Djãm ba ne ba imã kĩnh nhyam kum ikaprĩ? Kati. Ta ne tu kum ikaprĩn arÿm amiwÿr ijuw ne ijo ba. Adjakamã inã tikkrekam ijẽtri ne Metĩndjwÿnh amijo ipytã.

16 Ije kàj bê me bajtemmã 'ã idjujarẽnh kadjy arÿm imã Krao amirĩt. Kute imã Krao amirĩtkam djã nã bãm o me'õ kumrẽx ma nhyam arÿm imã arẽ ba ô'ã memã arẽnho iba? Kati. Kritu ta ne imã arẽ.

17 Nãr, djã ne ba krĩraxbê Djeruxarẽ kumrẽxmã tẽn bõx? Nãm Jeju ar ja kumrẽx janon kam badjwÿ ijano ba kum idjãpẽn ar iba. Djã nã bãm Jeju kute ar anor ja kumrẽx'ÿr Djeruxarẽmã tẽn bõx nhyam ar imã kabẽn'õ jarẽ ba memã arẽnho iba? Kati. Ar'ÿr Djeruxarẽkam itẽm kêt. Ate ne ba pykabê Arabijkam tẽ. Ba kam ajte akubyn krĩraxbê Tamagumã akẽx. Kritu ta ne imã kabẽn jarẽ ba memã arẽnho iba. Tãm ne ba jakam pi'õkkam wãm pykabê Garaxakam ar

amã arẽ.

18 Nhyam kam ijã amex amãnhkrut ne ikjêkêt apêx. Kambit ne ba arÿm Djeruxarẽ'ÿr tẽ. Ije Pedru pumũnhmã 'ÿr tẽ. Ne kam Pedru'ÿr bõx ne ar iro'ã nhÿ. Ar iro'ã nhÿ: nhyam ar ijã akatibê 15bit apêx ne. Djã ne ba kam idjãm 'iry got Pedru imã me kabẽn 'õ jarẽ ba memã arẽnho iba? Kati.

19 Djã ne ba kam Jeju kute ar anorja 'õdjwÿ pumũ? Kati. Ije ar 'õ pumũnh kêt. Bẽnjadjwÿr djwÿnh kamy axikôt katorja ne kubê Xijagu. Xijagubit ne ba omũ.

20 Djã nã bãm ar amã ijêx? Kati. Metĩndjwÿnh kute imarkam ne ba mrãmri ar amã ikabẽnkumrẽx.

21 Ne kam Djeruxarẽ kurũm ikaton tẽ. Tẽn kajõnhkôt pykabê Xirijmẽ Xirxij'ÿr tẽ. Tẽn kam arÿm kam bõx.

22 Nhyam Djeruxarẽ bu'ã pykabê Djudêjakam apÿnh me kute amim Jeju mar ne kôt ar aben pydjio ba djãri me kute ipumũnh kêt rã'ã.

23 Nhyam be, me kwÿ ne me amũ memã ijarẽn memã kum,

—Paur kute me bajo bikẽnho ba ja ne arÿm jakam kàj bê Kritu'ã memã ujarẽn ar ba. Me kute Kritu kôt amijo bamã memã 'ã ujarẽn ar ba. Me kute Kritu mar kêt kadjy ne Paur amrẽbê mebê Kritu kurêo ba. Ne jakam arÿm 'ã memã ujarẽn ar ba. Nãm me ã ijarẽnho ane.

24 Nhyam me arÿm jabit man ikam Metĩndjwÿnhmã mextire

jarêhno kumex. Be, djãm kam ne me'õ ikabên'ã imã karõ ba memã arêhno iba? Kati. Kritubit ne imã arê ba arým pi'õkkam wãm pykabê Garaxakam ar amã arê.

2

Pedru ar kute Paur kabên'ã aben mar.

Kar 15.4

¹ Nã bãm ar iba: nhym kam ijã amexbê 14 apêx. Ba kam Banabekôt Djeruxarêmã tẽ. Xitudjwý ne ba o tẽ.

² Metĩndjwýnh ta ne imã 'ã karõ ba kabên kôt 'ýr tẽ. 'Ýr tẽ:n kam arým 'ýr bõx. Ne kam me krãptĩ kãxã me rũnh kumrêxmẽ ro'ã akuprõ. Me kute amim Jeju mar rũnhmẽ ro'ã akuprõ. Memãbit ar rũnh pyrãkjamẽ ro'ã akuprõ. Ne kam memã arê. Ije me bajtemmã Kritu'ã idjujarênh ny jarêhno ibaja ne ba memã arê. Ne ba ren Djeruxarêkam me krãptĩ kumrêxmã arên ren kam te memã arê nhym ren me kute imar kêt ne. Nhym be, kati. Me krãptĩ kãxã ne ba me rũnh kumrêxmã arê.

³⁻⁴ Nhym Xitubê me bajtembê kreguja ikôt dja. Me ja ne me kute Mõjdjê kukràdjã kôt amijo ba kêt ne my nhinhu kã tã. Nãm Xitu ikôt dja. Nhym me ta kute amijo 'êx ne kute amijo Jeju mar mexja ne me arým apdjun mekôt wadjã. Bar Kritu Jeju kabên kôt idjumar mex ne ar ibamã nhym me amim,

—Paur ar kute Mõjdjê kukràdjã kôt amijo ba katãt jabej ba ar omũ. Gêdja ar kôt amijo ba kêt ba me

kukràdjã'ã arkum apnê, ane. Ga, me ta te: kute Mõjdjê kukràdjã kôt amijo ba mexja pumũ. Ne te: Metĩndjwýnhmã amijo mexo ban umar punu. Ar idjumar punu ja kadjy ne me ã amim ar ijã ane. Ne kam te: kute Xitu my kã krã'yrmã memã 'ã apnê. Djã ne me kute amim Jeju markam me rũnh ja ne mekôt kabên dji? Kati. Me mekôt kabên djir kêt ne kute,

—Gê ar Mõjdjê kukràdjã kôt amijo tẽn on Xitumã my kã ta, anhýr kêt kumrêx.

⁵ Djãm ar ba ne bar me ta kute amijo Jeju mar mexja kabên kôt Xitu my kã krãta? Kati. Bar me kabên kôt Mõjdjê kukràdjã kôt amijo itêm kêt kumrêx. Mýkam? Bir, ne ba ren ar mekôt amijo tẽn my kã krãta gar ren ikôt Mõjdjê kukràdjã maro aban kôt ar amijo aba. Ne kam ren arým Kritu kabên katãt mar kêt ne kôt amijo aba kêt. Amrêbê ne bar ar amã katãt Kritu'ã ujarênh ny jarê gar kôt ar amijo aba. Kôt amijo aba rã'ã kadjy ne bar me ja kôt amijo iba kêt kumrêx.

⁶ Nhym be, memãbit ar kute rũnh pyrãk ja, me kute ar'ã abenmã kum,

—Amrêbê ne ar gwaj bamã wan gwaj bajo ba. Gwaj bamã ne ar raxkumrêx, anhýrja. Djãm me kute ar rũnh'ã abenmã anhýrkam djãm imã ar uma? Kati. Memãbit ne ar kute rũnh pyrãk. Nhym be, Metĩndjwýnhmã ne ar ngri:ren kajgo. Bir be, Kritu

ne imã kabên jarê. Djãm ijukri ne ar rûnh imã mÿjja 'òdjwÿ jarê ba kam memã arênhô iba? Kati. Ar kute ijukri imã mÿjja'ò jarênh kêtumrêx.

⁷ Ne kam ar ipa krij ne ar itatakbit. Arÿm ne ar kute imar ne ar abenmã kum,

—Be, mrãmri ne Metîndjwÿnh Paurmã kum, “Ga dja ga me bajtemmã Kritu'ã ujarênh ny jarê”, anhÿrkumrêx. Nãm ar ã abenmã ane.

⁸ Metîndjwÿnh ne mebê idjaermã Pedru jano nhym arÿm memã Kritu'ã ajarê. Ga, me krãptî: arÿm kute tu amim markumrêxja pumû. Metîndjwÿnh ajte badjwÿ ijano ba me bajtemmã 'ã ajarê. Ga, me jadjwÿ krãptî tu kute amim markumrêxja pumû.

⁹ Xijagumê Pedrubê Xepamê Djuãomê ne ar kumrêx tûm. Ar memãbit rûnh. Ar ja ne ar amim,

—Mrãmri ne Metîndjwÿnh ta kum Paur kapri:kumrêx nhym mrãmri arÿm kôt kum àpênhkumrêx, ane. Nãm ar anen arÿm Banabemê bamê ar ipa krij ne ar itatak ne ar imã,

—Mrãmri ar ga dja gar me bajtem'ÿr mrãn memã 'ã ajarê. Nhym be, ar ba dja bar mebê idjaer'ÿr mrãn memã 'ã ajarê, ane.

¹⁰ Ne kam ar imã,

—Dja gar ar ikam me ò mÿjja kêt mar rã'ã, ane. Jabit ne ar ar imã arê. Ba kam arÿm ar kuman amû memã me arênhô iba nhym me arÿm memã mÿjjao atomo

ba. Nã bãm ã Djeruxarêkam me maro anen arÿm pi'òkkam wãm pykabê Garaxakam ar amã arê.

Paur Pedrumã kabên ne.

¹¹ Bar kam krîraxbê Æxikimã tèn bôx ne kam dja. Nhym kam Pedru nînh tèn kam Æxikikam ar iwÿr bôx. Ba kam arÿm kuka kôn timer kum ikabên ne. Arÿm Metîndjwÿnh kabên kupa'ã kute amijo têmkam ne ba kum ikabên ne.

¹² Mÿkam? Bir, amrêbê ne Pedru tu me bajtemmê ro'ã àkuro krî. Ar ba ne bar me bajtemmê ro'ã idjakuro nhÿ nhym Pedru mekmê ro'ã àkuro nhÿ. Nhym kam me kwÿ Môjdjê kukràdjã'ã no tÿxja arÿm bôx. Xijagu kurûm ne me bôx. Me ja ne me memã kum,

—Dja me me bajtemmê ro'ã àkuro krînh arÿm Môjdjê kukràdjã kupa'ã amijo tẽ. Nãm me ã memã anhÿro ba. Me ja bôx nhym Pedru arÿm me omû. Ne kam arÿm me bajtemmê ro'ã ò kwÿ krên krãtan arÿm ate nhÿ. Me Môjdjê kukràdjã'ã no tÿxja, me my kà rênhneja, kute 'ã kum kabên karõ ne Pedru ate nhÿ. Me ja kute kum,

—Kwãrîk wãnh me bajtemmê ro'ã adjakur kêt. Abê mebê idjaer. Môjdjê ne me bamã, “Kwãrîk wãnh me bajtemmê ro'ã adjakur kêt”, ane ga kam me ro'ã adjakuro akrî, anhÿr karõ ne Pedru ate nhÿ.

¹³ Nhym kam ar ikam mebê idjaer kunî Pedru kôt amijo môn ate ar ibê nhÿ. Nhym

kam Banabedjwý arým rerekre ne me umaje kôt amijo tēn ate me bajtembê amijo tēn ate ar ibê nhỹ.

14 Ba kam me omũ. Kritu'ã ujarēnh ny ne katátkumrēx nhym me arým kupa'ã amijo mō ba arým me omũn arým Pedrumã ikabēn ne. Me kunĩ nhípókri ne ba 'ã kum ikabēn ne kum,

—E kum, ga ne ga arým me bajtem kôt ar amijo aban ajte. Ga arým mebé idjaer kukràdjábê amijo akēx ne arým me bajtem kôt ar amijo aba. Mýkam ne ga arým jakam ajte mebé idjaer kukràdjà kôt me kute amijo ba'ã me bajtemmã karōo dja? Nã bãm ã Pedrumã ikabēno ane.

15 Ne kam ajte Pedru arkum,

—Mrāmri me bakukãmãkjê kôt ne gu me babê idjaerkumrēx. Me baje me bajtem'ã abenmã kum, “Me axwe”, anhỹro baba. Djãm me baje me wã kôt amijo baba got? Arkati. Me ba ne gu me babê idjaerkumrēx.

16 Djãm kam me kute Mōjdjê kukràdjà kôt amijo bakam ne me mrāmri axwe kêt? Kati. Me kute kukràdjà kôt amijo baja ne me te axwe kêt prãmje. Nhym be, me tu kute amim Jeju Kritu markumrēx. Nhym kambit arým memã axwe kêt jarē nhym me kum axwe kêt. Tãm ne gwaj amrēbê kuma. Me bajtemja ne me tu amim Kritu markumrēx. Gwaj badjwý ne gwaj bajaxwe

kêt kadjy tu amim Kritu Jeju markumrēx. Djãm gwaj bajaxwe kêt kadjy ne gwaj baje Mōjdjê kukràdjà marn kôt ar amijo baba? Kati. Kadjy ne gwaj tu amim Kritu markumrēx. Djãm pykakam me'õ ta axwe kêt prãm? Arkati. Me'õ ta kute Mōjdjê kukràdjà marn kute kôt amijo bakam te: axwe kêt prãmje. Nã bãm ã Pedru arkum ane.

17 Ne kam ajte arkum,

—Me'õ ta ne te axwe kêt prãmje. Nhym be, dja gwaj tu amim Kritu markumrēx ne arým bajaxwe kêt. Ne kam amim Kritu maro tē nhym arým gwaj bamã bajaxweo amirĩto tē gwaj arým amima. Gwaj baje amimarkam djãm gwaj baje me kwý kudjwa amim, “Ije amim Kritu kabēn markôt ne ba ijaxwe”, anhỹr mã? Arkati. Kritu kute me axwe'ã memã àpnēnh kêt. Kabēnkôt me'õ axwe prãm kêtumrēx.

18 Be, amrēbê ne gwaj te: Mōjdjê kukràdjà kôt bajaxwe kêt prãmje bajaxwe rã'ã ne. Nhym be, jakam ba arým kubê amijo akēx. Kubê ije amijo akēxkam ba ren ar akudjwa ren akubyn Mōjdjê kukràdjà'ýr amijo akēx ne ren amim,

—Ba Mōjdjê kukràdjà man kôt ar amijo iban arým ijaxwe kêt, anhỹro iba. Djãm kam ba ren mrāmri ijaxwe kêt? Arkati. Akubyn ije 'ýr amijo akēxkam ba ren arým Metũndjwýnh kabēn mar kêt ne kam ren kam amikrà ar o iba.

19 Amrēbê ne ba amim,

—Ba Môjdjê kukràdjà man kôt ar amijo iban arým ijaxwe kêt, anhÿro iba. Djãm kam mrãmri ijaxwe kêt? Kati. Ijaxwe rã'ã. Ne kam arým Môjdjê kukràdjà ma. Amrêbê ne Môjdjê memã kum, “Dja me axwe arým pãnh ty”, ane. Tãm ne ba kuman kam ijaxwe man kam arým amim,

—Kati. Dja ba Môjdjê kukràdjà man kôt ar amijo iban te ijaxwe kêt prãmje, ane. Kam ne ba arým Môjdjê kukràdjà kôt ar amijo iba kêt. Ga, me arým tykkam kute kôt amijo ba kêtja pumũ. Badjwÿ ije me tyk pyrãk. Ne kam arým Metĩndjwÿnh kadjy itĩn ne ar iba.

²⁰ Ba ne ba Kritumẽ ro'ã pĩte'ykam ty. Ne kam ba itĩn ne ar iba kêt. Kritu ta ne ikam tĩn ne ar ba. Nã bãm ã amimaro ane. Ne kam inhĩ jakam itĩn ne ar iba jakam ne ba tu amim Metĩndjwÿnh kra markumrẽx ar o iba. Ta ne kum ijabên ijaxwe pãnh ty.

²¹ Nãm Kritu ã kum ikaprĩ o ane. Djã nã bãm kubê ate ikrãn Môjdjê kukràdjãbit mar 'ãno dja? Djã nã bãm ijaxwe kêt mã kukràdjãbit man o Kritubê aptã? Kati. Ne ren me Môjdjê kukràdjà kôt ren axwe kêt nhym ren kam Kritu me axwe pãnh tykja ren kajgokumrẽx. Nhym be, kati. Kritu kôtbit ne me axwe kêt. Nã bãm ã Pedru arkum anen ajte pi'õkkam wãm pykabê Garaxakam ar amã arẽ.

3

*Me ta kute amijo mex kêt.
Ep 2.8; Pir 3.9; A Xim 1.9;*

Xit 3.5

¹ Ar abê Garaxa ar, ar ano rere:kre. Mÿj me'õ ne ar amã 'êx ne ar anoo akno? Ë, Metĩndjwÿnh kabên katãtkumrẽx. Kabên kôt ar aje amijo aba kêt kadjy ne me ar anoo akno. Arým ne ba prĩne ar amã Kritu pĩte'y'ã jêt'ã ajarẽ gar prĩne ama. Nhym kam me ar anoo akno. Ar ano rere:kre.

² Dja gar ar imã arẽ ba kuma. Djã nã gãm ar Môjdjê kukràdjà man kôt ar amijo aban kôt we ajaxwe kêt? Djã nã gãm we ar ajaxwe kêt nhym Metĩndjwÿnh Karõ arým ar awÿr bõx ne ar ajo ba? Dja gar imã arẽ ba kuma. Kati. Nã gãm ar Kritu'ã idjujarẽnh man tu amim Kritu markumrẽx nhym Karõ arým ar awÿr bõx.

³ Nã gãm ar Metĩndjwÿnh Karõkôt amijo abamo krax. Djã nã gãm jakam Môjdjê kukràdjà man kôt ar amijo aban aje kôt ga: we amijo amexmã.

⁴ Amrêbê ar aje Kritu mar'ã ne me ar ajo bikẽnho ba gar arým kadjy atokry kumex ma. Godja gar jakam kubê amijo akẽx ne 'ã adjukanga jabej nhym arým kadjy ar atokry ja arým kajgo. Nhym be, kati. Ar aje mrãmri tu amim Kritu markumrẽx rã'ã jabej arým atokryja kajgo kêt.

⁵ Djã nã gãm ar Môjdjê kukràdjà man kôt ar amijo aban kôt we ajaxwe kêt nhym kam Metĩndjwÿnh arým ar amã Karõ jano nhym kam ar akam mÿjja pumũnh kêt

nhipêx, ar akam apÿnh me punuo mex? Kati. Nã gãm ar Kritu'ã idjujarênh man tu amim markumrêx nhym arÿm kôt ar amã Karõ jano nhym kam arÿm ar akam apÿnh mÿjja pumũnh kêt nhipêx.

⁶ Me bakukãmãre Abraãodjwÿ ne
 “tu amim Metĩndjwÿnh markumrêx nhym arÿm tu kum axwe kêt jarê.”

⁷ Kam, me kute tu amim Kritu markumrêx, me ja kunĩ kute mrãmri ne Abraão tãmdjwÿ pyrãk. Tãm dja gar ama.

⁸ Amrêbê: ne Metĩndjwÿnh amim,
 “Dja me bajtem tu amim Kritu markumrêx ba kam tu memã axwe kêt jarê nhym me arÿm axwe kêt.”

Nãm ã amim anen kam kãj bê Abraãomã tãm jarê. Nhym me arÿm 'ã pi'ók no'ók ne. Mrãmri ne me kute tu amim Kritu markumrêx nhym kute tu memã axwe kêt jarênh. Ja 'ã ne Abraãomã kum,

“Ga tu amim ikamnhĩxkumrêx. Ba kam arÿm imã akaprĩ. Dja atãmdjwÿ akôt tu amim imarkumrêx. Ba kam arÿm imã me kaprĩ. Dja apÿnh me ba djãkam me bajtemdjwÿ akôt tu amim imarkumrêx. Ba kam arÿm imã me adjwÿnhdjwÿ kaprĩ”, ane.

⁹ Ga, me kute tu amim Kritu markumrêxja Metĩndjwÿnh arÿm kum me kaprĩja

pumũ. Abraão tu amim kamnhĩxkumrêx nhym me kute kôt tu amim markumrêxja Metĩndjwÿnh arÿm kum me kaprĩ.

¹⁰ Be, me kute amim,
 —Dja ba Mõjdjê kukràdjã man kôt ar amijo iban arÿm ijaxwe kêt, anhÿro baja. Me ja kunĩ'ã ne Metĩndjwÿnh arÿm amim,

—Me wã dja ba me kanga nhym me arÿm me biknor tokry djãkam akuno, ane. Mÿkam dja me kanga? Bir, amrêbê Metĩndjwÿnh me bakukãmãremã kum,
 “Ga, Mõjdjê kukràdjã'ã pi'ók no'ókja pumũ. Godja me mar kêt ne katãt kunĩ:kôt amijo ba kêt jabej ba dja ba pãnh me kanga nhym me arÿm me biknor tokry djãkam akuno.”

Nãm Metĩndjwÿnh ã me bakukãmãremã ane. Me bit kute kukràdjã kunĩkôt amijo baja, djãm kôt me axwe kêt mã? Kati. Nãm me te kute kukràdjã kunĩkôt amijo ba ne kam axwe rã'ã. Kam Metĩndjwÿnh ta kabênkôt dja me ja kunĩ akuno.

¹¹ Nhym kam me ajte me bakukãmãremã kum,
 “Metĩndjwÿnh kute memã axwe kêt jarênh nhym me arÿm kum mexja dja me tu amikajmã'ã markumrêx ne arÿm tĩn ne ar ba”, ane.

Ga, Metĩndjwÿnh kute memã axwe kêt jarênhja pumũ. Me kute tu amim markumrêx kambit ne kute memã axwe kêt jarênh. Kam me kute

Môjdjê kukràdjà marn kôt amijo baja te: axwe kêt prãmje.

¹² Nhyam kam ajte pi'ôkkam memã kum,
 “Me kute Môjdjê kukràdjà marn kôt amijo baja gê me prïne kunĩkôt amijo ba mex”, ane.

Djãm pi'ôkkam kabên jakam ne memã, me kute tu amim Metĩndjwýnh markumrêx jarê? Kati. Kute arênh kêtumrêx. Nãm memã, kôt me kute amijo babit jarê.

¹³ Nhyam be, Metĩndjwýnh ne memã Kritu jarê. Kritu arým pĩte'y'ã gwaj bajaxweo pãnh. Amrêbê ne Metĩndjwýnh memã kum,

—Godja me Môjdjê kukràdjà mar kêt ne katàt kukràdjà kunĩ: kôt amijo ba kêt, ba dja ba pãnh me kanga nhyam me arým me biknor tokry djakam akuno, ane. Tãm ne Metĩndjwýnh amrêbê arê. Kam gwaj ba ne gwaj kôt amijo baba kêt ne bajaxwe:. Ga, gwaj bajaxwe pãnh Metĩndjwýnh bit kute gwaj bakangaja pumũ.

Nhyam be, kati. Jakam Kritu arým gwaj bajaxweo pãnh. Gwaj bakadjy ne Kritu ta mãn axwe djwýnh pyræk ne pĩte'ykam wajêt. Nhyam kam Metĩndjwýnh arým kute kanga pyræk nhyam me biknor tokry djakam biknor pyræk. Nãm ã anen pĩte'ykam wajêt ne arým gwaj bajaxweo pãnh. Amrêbê: ne Môjdjê me bakukãmãremã kum,
 “Me pĩ'ã me anhô nhyam me arij. Nhyam kam

Metĩndjwýnh arým me kanga nhyam me arým me biknor tokry djakam akuno”, ane.

Ga, Kritu pĩte'ykam jêtkam Metĩndjwýnh kute kanga pyrækja pumũ.

¹⁴ Kam, Jeju Kritu arým gwaj bajaxweo pãnh. Nhyam kam Metĩndjwýnh arým me bajtemo djuw mex ne arým memã axwe kêt jarê. Tãm ne Abraãomã arê. Gwaj tu amim Kritu markumrêx, nhyam Metĩndjwýnh Karõ arým gwaj bawýr bõx. Amrêbê kute gwaj bamã Karõ jarênhja arým gwaj bawýr bõx. Ja kadjy ne Kritu gwaj bajaxweo pãnh.

Metĩndjwýnh ne Abraãomã kabên pýnh ne arê.

Idja 6.13

¹⁵ Akmere, àpnhĩre ar, ba ar amã pykakam me kukràdjà'õ jarê gar ama. Godja me'õ ar tu abenmã mýjja'õ jarênhkumrêx. Nhyam me rũnh arým 'ã pi'ók no'ókkumrêx. Djãm kam ajte me'õ kute ijukri kabên 'õ jarênhmã? Nãr, djãm kam kute kabên 'õo bingrànhmã? Arkati. Arým ne me tu 'ã pi'ók no'ók mãmджи.

¹⁶ Abraãomã ne Metĩndjwýnh apýnh mýjja jarên kam kum kabên pýnh ne arên kum,

—Dja ba ajo djuw mex ne atãmdjwýo djuw mex, ane. Djãm kute kabên jao bingrànhmã? Kati. Djãm tãmdjwý krãptĩ'ã ne kum, “Dja ba atãmdjwýo djuw mex”, ane? Kati. Tãmdjwý pydji'ã

ne kum arē. Tàmđjwỳ ja ne kubê Kritu.

¹⁷ Metĩndjwỳnh ne amrêbê: tu Abraãomã tàmđjwỳbê Krituja jarēnhkumrêx. Nhyam kam tũ:mràm, arỳm kute kum arēnh'ã amexbê 430 apêxkam Mòjdjê mã kukràdjà jarē. Djã ne kute Mòjdjê mã me kukràdjà jarēho kabēn tũm japa? Djã ne kute amrêbê: Abraãomã tàmđjwỳbê Kritu jarēnhja arỳm arēnh kajgo? Arkati. Kute amrêbê: Abraãomã arēnh kute mar tỳx rã'ã ne.

¹⁸ Djã ne me kute Mòjdjê kukràdjà marn kôt amijo bakam axwe kêt ne ajte kute amim Kritu markam axwe kêt? Kati. Nhyam be, arỳm ne Metĩndjwỳnh mrãmri tu Abraãomã tàmđjwỳ Kritu jarēnhkumrêx nhyam amim tu markumrêx nhyam arỳm kum axwe kêt jarē.

¹⁹⁻²⁰ Nhyam be, mỳj kadjy ne Metĩndjwỳnh Mòjdjê mã kukràdjà jarē? Bir, me kute amijaxwe mar ne kute kôt amim kator kadjy. Ja kadjy ne Mòjdjê mã kukràdjà jarē. Me aben djô'ã aben mã arēho mỗ. Aben mã arēho mỗr tãmtã arỳm tũmràm Abraão tàmđjwỳ Kritu'ỳr o bôx. Me bakam-ingrãnyrekam Kritu arỳm katon ar ba. Nhyam kam me tu amim markumrêx nhyam Metĩndjwỳnh arỳm memã axwe kêt jarē. Metĩndjwỳnh ne Mòjdjê mã kukràdjà jarē. Kadjy mrãnh djwỳnh kumrêx mã ne arē nhyam arỳm amũ Mòjdjê mã

arē nhyam amũ memã arē. Nhyam kam me krãptĩ amipãnh Mòjdjê mã amijarē nhyam amũ Metĩndjwỳnh mã me arē. Nhyam be, djã nãm Metĩndjwỳnh me'ômã Kritu jarē nhyam arỳm amũ Abraãomã arē? Kati. Metĩndjwỳnh pydji ne tu Abraão kuka kônň djan kum tàmđjwỳbê Kritu jarē.

²¹ Metĩndjwỳnh ne Abraãomã apỳnh mỳjja mex jarēn kum tàmđjwỳbê Kritukôt axwe kêt jarē. Djã ne kam amikabēn jao aknon kam memã kum,

—Dja ga me Mòjdjê kukràdjà man kôt ar amijo aba. Ba kam arỳm me amã axwe kêt jarē, ane? Kati. Dja me Mòjdjê kukràdjà man kôt ar amijo ban arỳm te axwe kêt prãmje ne Metĩndjwỳnhkôt tĩn ne ar ba kêt. Ne ren me Mòjdjê kukràdjà'õ man kôt ar amijo ban ren kam axwe kêt ne ren kam Metĩndjwỳnh kôt tĩn ne ar ba nhyam Metĩndjwỳnh ren kam memã kum,

—Dja ga me Mòjdjê kukràdjà man kôt ar amijo aban kam ajaxwe kêt, ane.

²² Nhyam be, kati. Me'õ ta te axwe kêt prãmje. Metĩndjwỳnh ne pi'òkkam me kunĩ kupãnh tã memã axwe jarē. Mỳj kadjy ne me kunĩ mã axwe jarē? Bir, me kute tu amim Jeju Kritu markumrêx kadjy. Dja me tu amim markumrêx nhyam Metĩndjwỳnh arỳm memã axwe kêt jarē. Tãm ne amrêbê: me bakukãmãremã arēnh pydji.

23 Nhym be, amrêbê me bakukâmâre kute tu amim Kritu markumrêx kêtri ne me Môjdjê kukràdjâkôt ar amijo ba. Me ta te: katormã ar amijo ba. Me kute mrãmri ne mebê ijêkam me ta te: katormã amijo ba pyrâk. Gwaj badjwý te bakatormã ari amijo baba. Nhym kam tũmrãm me arým gwaj bamã Kritu'ã ajarê, gwaj arým tu amim markumrêx ne arým bakato. Bakaton arým gwaj ba ar baban bakĩnhkumrêx.

24 Kam, Môjdjê kukràdjâ ne kute me kra prĩre pumũnh djwýnh pyrâk. Me bakukâmâre ne me kute me kra prĩre pyrâk. Ne kam me omũnh djwýnh kôt ar amijo ba, Môjdjê kukràdjâ kôt ar amijo ba nhym mebê tỳ:xi. Me kute aben djô'ã kôt amijo ba tãmtã nhym kam tũmrãm arým Kritu me'ýr bôx. Gwaj bawýr bôx gwaj arým tu amim markumrêx nhym arým tu gwaj bamã axwe kêt jarê.

25 Gwaj arým tu amim Kritu markumrêx. Djãm kam gwaj baje akubyn Môjdjê kukràdjâ'ýr amijo akêx prãm? Kati. Arým me abatãnhkam djãm akubyn kute amipumũnh djwýnh prãm? Kati. Gwaj badjwý ne gwaj akubyn baje Môjdjê kukràdjâ mar prãm kêt. Kritu ne gwaj tu amim markumrêx.

Mebê Metĩndjwýnh kra'ã ujarênh.

Dju r 1.12; Rô 8.14; Ep 1.5

26 Ar akunĩ ne gar arým abê Metĩndjwýnh kra. Gar arým

tu amim Kritu markumrêx ne arým abê Metĩndjwýnh kra.

27 Me kute ngômã ar ajadjãr kunĩja, mýj'ã ne ngômã ar ajadjãrja amijakre? Bir, Kritumê ne gar atypdji. 'Ã ne amijakre. Gar kam arým aje Kritu pyrâk. Kritubê Metĩndjwýnh Kra. Ar gadjwý ne gar Kritu kôt abê Metĩndjwýnh kra.

28 Djãm kam dja gar ajô aben mýr jabej memã kum, "Ibê idjaer", ane? Nãr, "Ibê me bajtembê kregu", ane? Nãr, gar ajô aben mýr jabej memã kum,

—Nãm me ipa 'amý ba me kabênkôt kajgo ari idjãpênh tỳxo iban idjumar punu, ane? Nãr,

—Me kute ipa 'amýnh kêt ba arek mekôt ar iban idjumar mex, ane? Nãr gar ajô aben mýr jabej memã kum, "Imy", ane, nãr, "Ini", ane? Djãm aje amim Kritu markam aje aben mýr jabej ã abenmã anhýro abamã? Kati. Ar aje amim Kritu markam ne ar akunĩ abeno anhôbikwan apydji:i.

29 Ne, ar abê Kritu nhôbikwakam Metĩndjwýnh arým ar ajo Abraão tãmdjwý. Kute ar anhingêt Abraãomã kabên pýnh ne arênhja kunĩ ne ajte ar amãdjwý arê. Dja gar arým Abãm nhô mýjjao aminhõ. Metĩndjwýnh nhô mýjjao aminhõ.

4

Metĩndjwýnh gwaj bajo kra.

1 Jakam ne ba ar amã arê, me abê Garaxakam me jamã arê, gar ama. Me kra

přire ne me kute bām nhõ nêkrêx kunõ bamã te o ane. Přirekam kute o ba kêt rã'ã. Nãm me kute bām nhõ àpênh kajgo pyrãk ne kajgo: ne.

² Nhyh kam me omũnh djwýnh me přire jamã mrãnh mex'ã karõn me omũho ba nhyh me kam kõt amijo ba. Nãm me přire pumũnh djwýnh meo ba: nhyh me arým abatãnh ne. Nhyh me bãm kute õ akati jarênhja arým bõx nhyh kam me arým bãm nhõ nêkrêxo aminhõn o ba.

³ Gwaj badjwý Kritu bõx kêttri ne gwaj baje me přire pyrãk. Gwaj baje me àpênh kajgo pyrãk ne gwaj bakajgo: ar baba. Nhyh me kute gwaj bamã pykakam me kukràdjã jarênh gwaj ajbit maro baba. Kute mrãmri ne me přire pumũnh djwýnh me přiremã mrãnh mex'ã karõo ba nhyh me kute kõt amijo baja pyrãk. Gwaj badjwý gwaj pykakam me kukràdjãkõtbit amijo baba.

⁴ Nhyh be, kam arým õ akati bõx nhyh Metĩndjwýnh arým pykamã Kra jano nhyh me'õ nire kurũm kato. Katon arým Mõjdjê kukràdjã man kõt ar amijo ba.

⁵ Mýj kadjy ne Mõjdjê kukràdjã man kõt ar amijo ba? Bir, kute gwaj bajaxweo pãnh kadjy. Gwaj te Mõjdjê kukràdjãkõtbit amijo baban mã bajaxwe:. Nhyh Kra arým gwaj bajaxweo pãnh nhyh kam Metĩndjwýnh arým gwaj bajo kra. Ja kadjy ne Kra arým ruw ne Mõjdjê kukràdjã man kõt ar amijo ba.

⁶ Kute gwaj bajo krakam ne arým gwaj bamã Kra Karõ jano nhyh arým gwaj bakam nhýn gwaj bajo ba. Gwaj kam amikam Karõ ma nhyh arým gwaj bakadjwýnhbê Metĩndjwýnhmã kum, "Aba, Aba", anhýro nhý. Me kabên djwýnhkam kum, "Aba, Aba", anhýro nhý. Me bakabênkam ne Karõ ren arên ren kum, "Djũnwã, Djũnwã", anhýro nhý.

⁷ Ga, me kute me pa 'amýnh nhyh me memã àpênh kajgo ar baja pumũ. Amrêbê ar gadjwý ne gar Mõjdjê kukràdjã man kõt amijo aba kajgo. Ne jakam arým Mõjdjê kukràdjã kõt amijo aba kêt. Kritu ar akadjy ty nhyh Metĩndjwýnh kute ar ajo krakam. Dja ar amã õ mýjja ngã gar o aba.

Me kute akubyn me kukràdjão ba přãm.

A Kõ 11.3; Kor 2.16; Ped k 1.14

⁸ Be, ar abê me bajtem ne gar amrêbê ar aje Metĩndjwýnhkumrêx mar kêt ne kõt amijo aba kêt. Apýnh mýjjao metĩndjwýnh karõ nhípêxjamã ne gar adjãpênh týx kajgoo aba. Djãm mrãmri ne kubê Metĩndjwýnhkumrêx? Arkati. Gar o aban aje mrãmri ne me pa 'amýnh nhyh me memã àpênh týx kajgoo ba ne te apõx přãmje ja pyrãk.

⁹ Nhyh be, jakam ne gar arým aje Metĩndjwýnhkumrêx mar. Djãm ar ga ne gar amim mar? Kati. Ta kumrêx ne kute ar amarn arým ar amã amijo amirõt gar kam kõt

arým amim maro aba. Arým ar aje Metĩndjwýnhkumrẽx mar jakam mýkam ne aje akubyn me kum Metĩndjwýnh kĩnh kêtja kukràdjà marn kôt amijo aba prãm? Gar me kukràdjà kôt ar amijo aban te ajaxwe kêt prãmje. Kam ar arerekre. Me kukràdjà kajgo. Dja gar kôt ar amijo aban arým aje mrãmri ne me pa 'amýnh nhym me memã àpênh kajgo ba pyræk.

¹⁰ Ar aje mýjja kajgo kadjy adjàpênh tỳx prãmkam ne gar apýnh akati krãptĩkam me kukràdjà man arým abenmã kum,

—Akati ja dja gwaj 'ã bano tỳx ne Mõjdjê kukràdjà kôt bamex, anen ajte apýnh mytyrwý'ã abenmã kum,

—Mytyrwý ja dja gwaj 'ã bano tỳx ne me kukràdjà kôt bamex, anen ajte abenmã kum,

—Dja gwaj bàygogo djê pan ajte Mõjdjê kôt akati ja ma, anen ajte abenmã kum,

—Dja gwaj amex ja'ã bano tỳx ne Mõjdjê kukràdjà kôt bamex, ane. Dji:jæk. Djãm me kukràdjà kajgoja krãre got? Djãm ar aje ã amijo anhýrkam Metĩndjwýnh kute ar amã ajaxwe kêt jarênh gar kum amex got?

¹¹ Amrêbê ba me abê Garaxakam Kritu jarênho iban idjãpênh kume:x. Ar akam idjãpênh kajgo gar aje Kritu mar kajgo karõ ne ba ar ajã idjãpnhĩx ne axwe idjumar ne.

¹² Akmere, àpnhĩre ar, on ar ikudjwa. Ba ne ba ije ar

apyræk. Djãm ba ne gar ijo ajkê, ba ar amã ikabên? Kati.

¹³ Nhym be, amrêbê ije ar amã Kritu'ã ujarênh ny jarênh kutewa. Kamã ne ba ikanên ar amã Kritu'ã ajarê gar ama.

¹⁴ Nãm itokry te ijo ba djãm kam ne gar amã ikurên ikanga? Kati. Nã gãm ar prĩne imar mex. Nã gãm ar ijo Metĩndjwýnh kadjy mrãnh djwýnh pyræk nàr ijo Kritu Jeju pyræk ne ar amã ikĩ:nh ne.

¹⁵ Ba ino kanê: gar te aje ikadjy ano kadjàr ne pãnh imã ano jadjàr ba ikanê kêt mã. Ba ne ba 'ã ar apumũn arým ar amã arê. Ar amã ikĩnh. Mýj ne gar arým jakam amijon?

¹⁶ Djãm ije katàt ar amã Metĩndjwýnh kabên jarênhkam gar arým ijo akurê djwýnh?

¹⁷ Be, wãkam me'õ ar kute amiwýr ar ajo akêxmã àpênh kume:xo ba. Djãm me kute ar ajo mex kadjy? Kati. Me kute ar abê ikurêmã. Dja me ar abê ikurê gar kam arým mekôt ar amijo aban arým me kukràdjà'ã ano tỳx ne ar o aba. Ja kadjy ne me ar abê ar ikurêo ba.

¹⁸ Ne ren me kute ar ajo mexmã àpênh kumex ne ren kam mrãmri mexkumrẽx. Ar akam idjãm kam ne me ren ar ajo mexmã àpênh kumex ne ren ajbubê itým kam djwý ren ar ajo mexmã àpênh kumex ne kam ren mrãmri mexkumrẽx. Nhym be, kati. Me kute ar abê ikurê kadjy ne

me àpênh kumex.

¹⁹ Ba ne ba imã ar ajabê:ê kute mrãmri ne me kum kra prĩre jabêja pyræk. Ije me'õ nire kra ákam umar punure pyræk ne ar akam idjumar punu:re. Me'õja amijo 'êx ne Kritu kupa'ã ar amã arê ba ar ama:ro iba. Nok gar ren kabên man Kritu kupa'ã amijo tẽ. Ga, me prĩre kute nã tikkrekam aminhipêxo baja pumũ. Nãm aminhipêxo ba:n arým prĩne aminhipêx nhinomã kumẽ. Ar gadjwý. Dja gar prĩne Kritu kôt amexo amũ amikamênho tẽ. Amikamênho tẽ:n kam arým prĩne Kritu mexo amex. Tãm ne ba imã kĩnh. Nã bãm ar ama:ro iba.

²⁰ Ar awýr ibôx prãm kam ne ba dja. Ne ba ren inhýtã ar awýr bôx. Djã ne ba ren kam ar amã ibên týt? Kati. Kam ne ba ren ar amã ibên rerekbito ikabên. Nhym be, kati. Amybým ne ba axwe ar akam idjumar ne.

Agaremẽ Xara'ã ujarênh.

²¹ Dja gar jakam imã arê. Ar aje Mõjdjê kukràdjã marn kôt amijo aba prãmja mýkam ne gar amikadjy kukràdjã kunĩ mar kêt?

²² Ba ar amã kukràdjã jarê gar ama. Mõjdjê ne kute 'ã pi'ók no'ókkam memã Abraão kra amãnhkrut'ã ajarê. Kra ja ne Abraão õ àpênh kajgobê Agaremã kudji. Agare ne kubê me pardja. Nãm Abraãomã àpênh kajgobit ar ban umar punure. Õ àpênh kajgo jamã ne kra ja dji. Nhym be, prõ djwýnhbê

Xaramã ne kra djwýnhja dji. Prõ ja ne kubê me pardja kêt ne ta arek mekôt ar ban umar mex.

²³ Nhym kam Abraão ta ne Xara kute kum arênhkôt me pardjajamã kra ja dji nhym kumrêx ruw. Nhym be prõ djwýnhmã kute kra djwýnh djirja ne Metĩndjwýnh kabênkôt. Metĩndjwýnh ta kute kum kra jarênh kôt ne Abraão arým prõbê Xaramã kudji. Kute kum, "Dja akra'õ amirĩt", anhýt kôt arým kum kudji. Xara kubê me pardja kêt ne ta arek mekôt ar ban umar mexkumrêxjamã ne kudji nhym kam ruw.

²⁴ Mýkam ne ba ar amã ar nire abenkôt kra rwýkja'ã ajarê? Mýj'ã ne ar nireja amijakre? Bir, ar amãnhkrut Metĩndjwýnh kabên amãnhkrut'ã amijakre.

Ba ar amã kabên jarê gar ama. Metĩndjwýnh kute Abraãomã kabên jarênhkam ne kum Kritu jarê. Kritu'ã ne Xara amijakre. Nhym be, Mõjdjê kukràdjã'ã ne Agare amijakre. Be, kabên amãnhkrut ne ja. 'Ã ne ar nire amãnhkrut amijakre. Metĩndjwýnh ne krãnhbê Xinajkam Mõjdjêmã me kukràdjãja jarê. Me kukràdjãja kôt ne me àpênh týt kajgobit ar ban te axwe kêt prãmje. Krãnhbê Xinaj'ã ne Agare amijakre. Agare ne kubê me pardja ne Abraãomã àpênh týt kajgobit ar ba.

²⁵ Agare'ã ne krãnhbê Xinaj amijakre. Pykabê Arabijkam ne krãnhbê Xinaj. Nhym

kam Xinaj'ã ne pykakam krĩraxbê Djeruxarêja ami-jakre. Djeruxarê jakam me ar ba ne me kute Môjdjê kukràdjàbit mar. Me kute Môjdjê kukràdjàbit mar ne me àpènh tỳx kajgobit ar ban te axwe kêt prãmje.

²⁶ Nhyam be, me kute amim Kritu mar ne me kàjkwakam Djeruxarêkam ar ba. Me ja ne me kute Môjdjê kukràdjà marn kute kôt amijo baja kangan Kritubit kôt ar amijo ba. Kôt ar amijo ban kubê me pardja kêt ne ta arỳm arek mekôt ar ban umar mex ne. Kàjkwakam Djeruxarê ne kute me banã pyræk.

²⁷ Ga, Metĩndjwỳnh amrêbê: kute me bakukãmãremã kabên jarènh nhyam me arỳm kute 'ã pi'òk no'òkja pumũ. Nãm Metĩndjwỳnh tu krĩraxbê Djeruxarêmã kabên jarê. Nãm tu kum,

“Ga te akra prãmje ne akra kêt-kumrêxja on akĩnh. Aje akra à mar kêtja on tu adjàmra tỳx kaba.

Djãm mrãmri akra kêt ne ar abamã, amjên kute akangakam akra kêt ne ar abamã? Kati. Dja me arỳm mjênja te akuràm kra krãptĩ ga dja ga akra krãptĩo me akrenh mex ne.”

Nãm ã kàjkwakam krĩraxbê Djeruxarêjamã ane. Ga, kàjkwakam krĩraxbê Djeruxarê kute mrãmri ne gwaj bakunĩ nã pyrækja pumũ. Arỳm gwaj bakrãptĩn tu amim Kritu markumrêx nhyam

Metĩndjwỳnh arỳm tu gwaj bamã axwe kêt jarê.

²⁸ Ga, Metĩndjwỳnh kute Abraãomã kum, “Dja akra amirĩt”, anhyrja pumũ. Nhyam kute kum arènh kôt arỳm Idjak kato. Ar gadjwỳ ne gar aje Idjak pyræk. Mỳkam? Bir, Metĩndjwỳnh ne ar amã,

—Dja gar tu amim Kritu markumrêx. Ba kam arỳm ar amã axwe kêt jarèn arỳm ar ajo ikra, ane. Gar kam arỳm tu amim markumrêx nhyam kute ar amã arènh kôt arỳm ar ajo kra. Kute Abraãomã arènh kôt ne arỳm kra Idjak kato. Ar gadjwỳ kute ar amã arènh kôt ne arỳm ar amã axwe kêt jarèn arỳm ar ajo kra.

²⁹ Nhyam be, amrêbê: Imaêr kum Idjak kurêo ba. Metĩndjwỳnh Karõ kabên kôt ne Abraão arỳm kra Idjak dji nhyam katon ar ba nhyam Imaêr kum kurêo ba. Abraão ta ne Imaêr dji nhyam arỳm kum kamybê Idjak kurêo ba. Nãm ã akati jakam me kum gwaj bakurêo ane. Me kute amim,

—Dja ba Môjdjê kukràdjà man kôt ar amijo iban arỳm ijaxwe kêt, anhyro baja. Me ja ne me kum gwaj bakurê. Kum gwaj baje amim Kritu marja kurêo ba. Gwaj baje amim Kritu mar ne gwaj amim,

—Dja ba tu amim Kritu markumrêx nhyam Metĩndjwỳnh arỳm imã ijaxwe kêt jarê, anhyro baba. Gwaj anhyro baba nhyam me arỳm kum gwaj bakurêo ba.

30 Nhyam kam mỳj ne amrêbê: me bakukâmâre arê nhyam me'ã pi'ók no'ók ne? Bir, Xarabê me pardja kêtja ne Agare'ã Abraãomã kabên ne kum,

“Djãm gu banhõ àpênh ka-
jgo kraja kute ikra
kôt anhõ mỳjjao am-
inhõmã? Amỳrbê kute
o aminhõmã?

Kati. Ikrabit dja anhõ mỳjjao aminhõ. On ikra nêje bõm Agaremê kra ar amê.”

Nãm ã Xara Abraãomã ane.

31 Ar tãm 'ã dja gwaj amijakren amima. Me kute amim,

—Ba Môjdjê kukràdjã man kôt ar amijo iban ijaxwe kêt, anhÿrja ne me te axwe kêt prãmje. Nãm me me pardja kra'ã amijakre ne àpênh kajgo ar ba. Dja me Metĩndjwỳnh nhõ mỳjjao aminhõ kêt ne axwe rã'ã. Nhyam be, gwaj ba ne gwaj tu amim Kritu markumrêx nhyam Metĩndjwỳnh arỳm tu gwaj bamã axwe kêt jarê gwaj arỳm kum bajaxwe kêt. Gwaj ba ne gwaj me pardja kêt kra'ã amijakre ne kam Metĩndjwỳnh nhõ mỳjjao aminhõ.

5

Pykakam me kute kukràdjã kajgo kôt amijo ba nêje me akre.

Rô 3.21; Kor 2.20

1 Gwaj ba: arek mekôt ar baban badjumar mex kadjy ne Kritu arỳm gwaj bapytà. Ga, mryti kute jênh pytĩ tur ne kute o baja pumũ.

Gwaj badjwỳ amrêbê: gwaj pykakam me kukràdjã kôt badjapênh tỳx kajgobit ar baba. Kam ne gwaj badjumar punu:re. Nhyam Kritu arỳm gwaj bapytà gwaj arỳm me kukràdjã kôt badjapênh kêt. Gwaj ba ne gwaj Kritukôt arek ar baban badjumar mex. Arỳm Kritu kôt badjumar mexkam kwãrik wãnh Môjdjê kukràdjã'ÿr amijo akêx kêt ne kôt amijo aba kêt. Dja ga kôt ar amijo aban arỳm akaprĩ:re kute mrãmri ne mry jênh pytikam kaprĩ pyræk. Gê me te: kukràdjã'ã ar amã karõ gar arek mebê dja. Kritu kôt dja gar adjãm tỳx.

2 Ba ibê Paur ne ba me abê Garaxamã arê. Godja gar aje memã kum,

—Ajrã. Môjdjê kukràdjã kôt imy nhinhu kã krãta. Dja ba kôt ijaxwe kêt, anhÿr jabej nhyam me amy kã nhinhu krãta gar kam arỳm aje Kritu mar kajgo.

3 Ba aje mrãmri me kunĩmã arênhkumrêx. Metĩndjwỳnh ne arỳm me my kã rênhamã kute prĩne Môjdjê kukràdjã kunĩ kôt amijo bamã memã arê.

4 Ar ajõ ar aje amim,

—Ba Môjdjê kukràdjã man kôt ar amijo iban arỳm ijaxwe kêt, anhÿr. Ar aje amim anhÿrkam aje Kritu mar kajgo. Nhyam kam Metĩndjwỳnh kum ar akaprĩ kêt ne arỳm ar amã axwe jarê. Ar ga ne gar Kritu bê amijo akêx.

5 Nhyam be, gwaj ba ne gwaj arỳm tu amim Kritu markumrêx. Nhyam kam

Metĩndjwýnh arým Karõ kõt gwaj bajo mex. Dja Karõ gwaj bajo ban arým gwaj bajo mex gwaj kam bakunĩ bajaxwe kêt. Tãm ne gwaj tu amiwýr kamnhĩxkumrêx.

⁶ Be, Kritu kõt gwaj baje amijo babakam djãm Metĩndjwýnh kute gwaj bamy kà rênh mar? Nâr djãm kute gwaj bamy kà tâ mar? Kati. Ja ne kum kajgokumrêx. Nhym be, gwaj baje tu amim Kritu markumrêxkam. Kambit ne gwaj mrãmri kum bakajgo kêtumrêx ne kum bajaxwe kêt. Ne baje tu amim markumrêxkam arým bamã me abêkumrêx.

⁷ Amrêbê ne gar aje mrãmri ne me rer djwýnh prõt mex pyræk. Ne katåt Kritu kõt ar amijo aban 'ã adjukanga kêtumrêx. Mýj me'õ ne ar abê aptà? Gar kabên katåt man kõt ar amijo aba nhym ar abê aptà?

⁸ Djãm Metĩndjwýnh kute amiwýr ar ajwýr djwýnh ta ne ar abê aptà? Djãm ta ne Môjdjê kukràdjã'ã ar amã karõn o ar abê aptà? Kati. Atemã me'õ.

⁹ Ga, me kute djwýkam igot djã kryre rênhja pumũ. Nhym kam arým djwý djôm mẽ amrà. Ar gadjwý ne me ngrêre ar amã 'ã karõo dja. Dja me arek ar amã 'ã karõo dja: nhym me kabên ar anhĩ kunĩ mẽ amràn arým me'yr ar ajo akêx gar arým mekõt ar amijo aba.

¹⁰ Nhym be, arým ne gar aje ikabên ja markam ba tu amim ar akamnhĩxkumrêx ne

amim,

—Kati. Jakam dja ar ikabên man Kritu kõtbit amijo ba, ane. Nhym be, me'õ ja kute Môjdjê kukràdjã'ã ar amã karõn ar amã kaprĩ jadjãrja gêdja Metĩndjwýnh arým kum axwe pãnh jarê.

¹¹ Nhym me we ar amã,

—Paurdjwý ne me my kà rênh'ã memã àpnênho ba, anhýro ba. Djãm mrãmri me kabên? Kati. Ba ne ba kàj bê memã kum,

—Kritu ne pĩte'ykam ty. Dja ga me tu amim markumrêx, nhym Metĩndjwýnh arým tu me amã axwe kêt jarê ga me kum ajaxwe kêt, anhýro iba. Ne ba ren iby ajte memã kum,

—Gê me me amy kà rênh gê kam arým Metĩndjwýnh me amã axwe kêt jarê, anhýro iba nhym ren me kum ikurê kêt. Nhym be, kati. Nã bãm memã kum,

—Kritu ne pĩte'ykam ty. Dja ga me tu amim markumrêx nhym Metĩndjwýnh arým tu me amã axwe kêt jarê, anhýro iba. Jabit ne ba memã arê. Ne kam ije me my kà rênh'ã memã karõ kêt. Kam ne me arým ijo bikênho ba.

¹² Be, me kute ar amy kà rênh'ã ar amã karõn ar amã kaprĩ jadjãrja ren ta ã amijo bikênho ane.

Me kute Metĩndjwýnh Karõ mar'ã memã karõ.

Idja 13.3; Ped k 1.22; Dju k 3.11

¹³ Kam, akmere àpnhĩre ar, djãm ar aje Môjdjê kukràdjã marn kõt amijo aban ar akaprĩmã ne Metĩndjwýnh

amiwÿr ar ajuw ne ar ajo ba? Kati. Ar adjumar mex ne arek mekôt ar abamã. Ja kadjy ne Metïndjwÿnh amiwÿr ar ajo akêx. Ar aje Môjdjê kukràdjà kôt amijo aba kêt ne arek mekôt ar abakam djãm kam arÿm tu ajaxwemã? Djãm aje amidjwÿnhbito kïnh kadjy tu ajaxwemã? Kati. Kwãrïk wãnh ajaxwe kêt. Arÿm aje Môjdjê kukràdjà mar kêt ne arek mekôt ar abakam dja gar amã aben jabên abenmã apê.

¹⁴ Mÿkam? Bir, Metïndjwÿnh ne memã kum,

“Me amã amibu'ã me ja jabê. Kute mrãmri ne ga me amã amijabêja pyræk dja ga me ã amã amibu'ã me ja jabêo ane”, ane.

Dja gar Metïndjwÿnh kabênja pydjibit man kôt ar amijo aban arÿm Môjdjê kukràdjà kunï man kôt amijo aba. Mrãmri ar amã me abêkam ne gar tu Metïndjwÿnhmã amexkumrêx.

¹⁵ Nàr kon dja gar amã aben kurêo aba mÿj dja kam akute? Ga, ropre kute aben kamjãnh ne kute abeno apêxo baja pumũ. Ar gadjwÿ dja gar amã aben kurê tãmtã ï arÿm aben bê akunï ajmã.

¹⁶ Gwaj ba, bamã amidjwÿnhbito kïnh prãm ne kôt arÿm bajaxwe prãm. Nhym be, dja gar amim Metïndjwÿnh Karô man mã kôt ar amijo aban kam arÿm kôt ajmã akute kêt ne katàt amijo aba.

¹⁷ Djãm ar ga ne gar Metïndjwÿnhmã ajaxwe kêt? Kati. Gwaj ba ne gwaj bajaxwe prãm ne amim, “Ba amidjwÿnhbito kïnh”, anhÿro baba. Nhym kam Metïndjwÿnh Karô mã gwaj bamã,

—Kati. Kwãrïk wãnh, anen ã akubyn gwaj banêo ane. Karô mã akubyn gwaj banê gwaj ba bajaxwemã mã amim, “Ba amidjwÿnhbito kïnh”, anhÿro baba. Gwaj mã bakabêno Metïndjwÿnh Karô japanho baba. Nhym ta mã akubyn gwaj banêo ba. Kam ar ga ne gar te ga: ajaxwe kêt prãmje.

¹⁸ Nhym be, ar ga dja gar amim Metïndjwÿnh Karô man mã kôt ar amijo aba nhym kam ta arÿm katàt ar ajo ba. Dja gar amim Karô maro aba:n arÿm amã Môjdjê kukràdjà maro aba prãm kêtumrêx.

Me kute amidjwÿnhbito kïnh prãmkam apÿnh axwe djàri 'ã ujarênh ne ja.

¹⁹ Me kute amidjwÿnhbito kïnh prãmkam ne me apÿnh mÿjjao ban kôt axwe. Me kute apÿnh mÿjjao baja ne me kunï kute mar.

Nãm me mebé prôo akï, mjêno akï.

Ne ajte ari prô, mjên kupa'ã kurê ba.

Ne ajte kute abenbê me kupêho amijo àpnuo ba.

Ne ajte amijo àpnu me:x ne. Me kute amidjwÿnh kïnh prãmkam kute mÿjjao ba ne ja.

20 Ne ajte mỳjjao metĩndjwỳnh
karõ nhipêxmã ami-
jarēnho ba.

Ne ajte ta apỳnh mỳjja maro
amiptàn arỳm amijo
wajangao ba.

Ne ajte kum me kurêo ba.

Ne ajte axikôt kabēn kêt ne
abenã kabēn ba.

Ne ajte me õ mỳjja pro'ã
ngryk ba.

Ne ajte kute amijã ngryk nê
kêt ne tu ngryk ba.

Ne ajte kute amidjwỳnhbit
markam amijo rax
pytãro ba.

Ne ajte kute amiwỳr meo
akêx prãmje aben bê
me kurêo ba.

Ne ajte apỳnh mỳj kukràdjaja'ã
no tỳx ne kam mỳr
jabej apỳnh me kwỳ
djari kôt bikprõnh ba.

Me kute amidjwỳnhbito kĩnh
prãmkam kute mỳjjao ba ne ja.

21 Ne ajte te kute me uràk
prãmje ngryk ba.

Ne ajte aben paro ba.

Ne ajte kadjwati kangôkam*
bibãnh ba.

Ne ajte apỳnh mỳjja punukam
aben tỳx jabejo ba.

Be, apỳnh mỳjja kute ja pyràk
rã'ã. Me kute amidjwỳnhbito
kĩnh prãmkam kute mỳjjao ba
ne ja. Dja Metĩndjwỳnh ã õ me
ja kunĩo ba. Djãm kam kute
me jao bamã? Me kute mỳjja
jao ba, djãm kute meo bamã?
Kati. Dja me ja wãnh me
biknor tokry djakam akuno.
Tãm ne ba amrêbê ar amã
arēn ajte jakam ar amã arê.

*Metĩndjwỳnh Karõ kute meo
bakam me kute amijo ba mex.*

22 Nhym be, dja Metĩndjwỳnh
Karõ ta ar ajo ba.

Gar arỳm ô'ã amã me abê.

Ne ajte akĩnhtire.

Ne ajte adjumar mex.

Ne ajte memã ano kator kêt
ne amijamãr 'iry.

Dja Karõ ta ar ajo ba gar ajte
ô'ã memã aprĩ.

Ne ajte anhõdjãnh.

Ne ajte katãt Metĩndjwỳnh
kabēn man kôt ar
amijo aban 'ã ad-
jukanga kêt.

23 Ne ajte akabôt katin ar aba.

Ne ajte amijaxwe kêt kadjy
amijãno dja.

Dja Karõ ta ar ajo ba gar
arỳm ã amijo anen kam
Metĩndjwỳnh kôt amijo aba
mexkumrêx nhym arỳm ar
akam kĩnhkumrêx ne ar amã
ar akatãtkumrêx jarê.

24 Kritu kute gwaj bajo
aminhõkam gwaj arỳm bamã
bajaxwe prãm kêt. Baje
amidjwỳnhbito kĩnh kadjy
bajaxwe prãm kêt. Baje
mebê me kupênh prãm kêt ne
bamã mỳjja punu prãm kêt.
Baje mrãmri ne Kritumê ro'ã
aktã banhikra, baparmo i'êk
pyràk. Gwaj ã amimaro ane.

25 Mrãmri Karõ kute gwaj
bajo ba jabej gwaj mã Karõ
man prĩne kôt amijo baba
mex.

26 Kwãrĩk wãnh gwaj baka-
jgokam arĩk amijo badjãmra
ar baba kêt. Dja gwaj amijo
badjãmra ar baba:n arỳm
abenmã aben kurê'uko baba.

* 5:21 Mỳjja me kute o kôm ne kôt bibãnh kunĩja, kadjwati kangômê uba kangômê,
mỳjja kangô kunĩ ne me kum kadjwati kangô jarê.

Ne aben rax mÿr jabej aben kam bangryko baba.

6

Me kum me kunĩ kaprĩã kute memã karõ.

¹ Akmere àpnhĩre ar, godja me'õ arÿm axwe nhym me arÿm kute kõt omũnh jabej. Ar ga aje amim Metĩndjwÿnh Karõ maro abaja dja gar me'õmã aprĩren akubyn Metĩndjwÿnh'ÿr o akẽx. Ne amiman amim,

—ÿ, watĩre. Nok ba ren akati 'õkam Metĩndjwÿnh maro aknon ren ã kudjwa ijaxweo anhÿr jabej, ane. Dja gar ã amimaro anen ajaxwe nẽje amijãno djan arÿm me'õjamã aprĩren akubyn 'ÿr o akẽx jabej.

² Ga, me kute jẽnh pytĩo baja pumũ. Nhym me arÿm 'ÿr bõx ne arÿm kum kaprĩn kõt o kangõ. Ar gadjwÿ dja gar aben maro aba nhym me'õ amikam kaprĩre. Ar amã kaprĩn kum kaprĩ kwÿ ngri. Dja gar ã anen arÿm aje Kritu kukràdjã marn kõt amijo aba mexkumrẽx.

³ Nhym be, godja ajõ katàt aje amijo aba kêt kam mã amim,

—Djãm ba ijaxwe? Kati. Ijaxwe'õ kêt kumrẽx, 'itÿx, anhÿro aba jabej. Djãm mrãmri ne akabẽn? Kati. Ga ne ga amim ajẽx ne aminoo abiknoro aba.

⁴ Ar akunĩ apÿnh anhĩ djãri gar mrãmri katàt aje amijo aba jabej ga: amikabi. Ne kam mrãmri katàt aje amijo

abakam ga amikam akĩnh. Nhym be, djã ne aje amim,

—Ba ne ba ije katàt amijo ibao tãmwã jakrenh, anhÿro abakam djãm mrãmri akatàt? Kati. Ar aje ã amim anhÿro abakam akatàt kêt kumrẽx.

⁵ Nhym be, ar akunĩ apÿnh anhĩ djãri dja gar goja mrãmri akatàt kumrẽx jabej katàt amijo aba.

⁶ Be, dja Metĩndjwÿnh kabẽn jarẽn djwÿnh ar amã kabẽn jarẽnho ku'ẽ, ar amikutã kum ar anhõ mÿjja mex kwÿ ngã. Kum angã gẽ ar akõt o amikĩnh.

⁷ Djãm me kute Metĩndjwÿnh'ã abenmã kum,

—Djãm mrãmri dja Metĩndjwÿnh memã axwe pãnh jarẽ? Kati. Kabẽn kajgo. Me àkĩnhĩkam pãnh kêt. Me 'ẽxnhĩkam pãnh kêt. Me axwe kunĩkam pãnh kêt, anhÿr? Djãm me kute anhÿrkam mrãmri me kabẽnkumrẽx? Kati. Kwãrik wãnh amim ajẽx ne aminoo abiknor kêt. Ga, mrÿnhĩ 'y, akrõ 'y, akaõk 'y, 'ẽ 'õdjwÿ 'yja pumũ. Djã ne ren me 'y ja kren ren kõt djwÿ mex jamÿ? Kati. Me kute 'y mexbit krekam kute kõt djwÿ mex jamÿnh.

⁸ Gwaj badjwÿ. Godja gwaj amidjwÿnh bito kĩnh kadjy bajaxwe jabej, badjakĩnhĩo baba jabej, bakabẽn punuo baba jabej. Metĩndjwÿnh dja pãnh gwaj bamã mÿjja punu ngã gwaj arÿm bakaprĩ:re. Dja gwaj baje me kute mrÿnhĩ 'y kren arÿm kaprĩ pyrãk. Nãr, godja gwaj amim Metĩndjwÿnh Karõ man

katàt kôt ar amijo baba, Metĩndjwýnh Karõ dja arým gwaj bamã o pãnh. Pãnh dja gwaj arým kôt batĩn ne ar baba rã'ã: rã'ã ne.

⁹ Kam dja gar adjukaprĩn katàt aje amijo aba'ã adjukanga kêt. Dja gar ã anen ĩ arým amim akĩnh djã byn akĩnhkumrêx. Kute mrãmri ne me kute bãygogo djê parkam me kĩnh pyrãk.

¹⁰ Pykakam mekôt ar abari dja gar amã me kunĩ kaprĩ. Dja gar me kute amim Jeju marja kumrêx aman amã me kaprĩn kam amã me kunĩ kaprĩ.

Metĩndjwýnh kute meo nykambit kĩnh.

¹¹ Ga, ba inhikrakam ije ar amã pi'ók no'ókkam ije no'ók rũnhja pumũ.

¹² Me ar amy kà rênh'ã ar amã àpnêho ba. Dja gar me kabên kôt ar amy kà rê nhym amũ me ja arým me'ã abenmã kum,

—Be, me Mõjdjê kukràdjã'ã no tỳxkumrêx. Me mexkumrêx, ane. Ja kadjy ne me ar amy kà rênh'ã ar amã apnê. Ne ren 'ã ar amã àpnênh kêt nhym ren me 'ã kum me kurêo ba. Nhym ren me Kritu pĩte'ykam jêtbit'ã ar amã ajarê nhym ren me 'ã kum me kurêo ba. Nhym be, kati. Nãm me ar amy kà rênh'ã ar amã àpnêho ba nhym me arým kum me kĩnh.

¹³ Djãm me arým my kà rênhkam kute mrãmri Mõjdjê kukràdjã marn kôt amijo bakumrêx? Kati. Ne kam mỳj kadjy ne me ar amy kà

rênh'ã ar amã apnê? Bir, dja me amiwýr ar ajo akêx ne 'ã amidjwýnhbito amran memã kum,

—Be, arým ar me bakukràdjã kôt ba mexkumrêx. Ba ne ba 'ýr aro akêx, ane. Ja kadjy ne me ar amy kà rênh'ã ar amã àpnêho ba.

¹⁴ Nhym be, djã ne ba ba: amijo idjãmra prãm? Kati. Bẽnjadjwýr djwýnhbê Jeju Kritu ne ba o idjãmra prãm. Kute gwaj bajaxweo pãnh kadjy ne arým pĩte'ykam ty. Tãm ne ba o amra. Pĩte'ykam tykkam Metĩndjwýnh arým imã ijaxwe kêt jarê. Kam, me kum Metĩndjwýnh kĩnh kêt kukràdjã ba arým kanga. Ga, me arým tykkam kum mỳjja kĩnh kêtja pumũ. Badjwý imã me kukràdjã kĩnh kêt. Me kum Metĩndjwýnh kĩnh kêt kukràdjã imã kĩnh kêt. Ba Kritumê ro'ã pĩte'ykam arým ityk pyrãk ne imã me kukràdjã kĩnh kêt.

¹⁵ Be, arým gwaj baje tu amim Jeju Kritu markam djãm Metĩndjwýnh kute gwaj bamy kà rênh mar nãr djãm kute gwaj bamy kà tã mar? Kati. Mỳjja ja ne arým kum kajgokumrêx. Nhym be, gwaj arým tu amim markumrêx nhym arým gwaj bajo ny ne. Tãm ne Metĩndjwýnh kute markumrêx.

¹⁶ Me kute ikukràdjã jakôt amijo baja gê Metĩndjwýnh kum me kaprĩ gê me umar mexkumrêx. Metĩndjwýnh nhõ mebê idjaerkumrêxja gê kum me kaprĩ gê me umar

mexkumrëx.

¹⁷ Jakam dja gar aminhi-
jukri amidjan ajō ajte imā
ikaprī jadjār kêt. Kute mrāmri
ne me kute Bēnjadjwÿr
djwÿnh Jejuo bikēnhkam
apÿnh kà rã kumex pyrāk ne
ikà rã kumex. Jejukôt ne ba
ikà rã kumex. Kam kwārīk
wānh ajte imā ikaprī jadjār
kêt.

¹⁸ Gê Bēnjadjwÿr djwÿnhbê
Jeju tu kum ar akaprī.* Tām
ne ja.

* **6:18** Djām ar ga ne gar adjukaprī nhym pānh arÿm kum ar akaprī Kati. Ta ne tu kum ar akaprīkumrëx.

Paur kute Epexukam me jamã pi'ôk no'ôk ne ja.

Paur ne krĩraxbê Epexukam me jamã pi'ôk no'ôk ne. Nãm me Paurbê ijê nhym mebê ijê djâkam âmkan ne memã pi'ôk no'ôk ne. Kute meo tỳx ne meo kĩnhmã ne memã pi'ôk no'ôk ne. Ne memã Metĩndjwỳnh kute mỳjja kunĩ'ã karõ amirĩt ne. Metĩndjwỳnh kute pyka nhipêx kêtri ne gwaj bajã amim karõ ne kam jakam arỳm Jejukôt gwaj bapytãro tẽn kam amũ 'ôkam dja bajaxwe kunĩo apêx. Be, pykabê ar babari dja Xatanajmê õ me karõ punumê gwaj bawỳr prõt. Be, gwaj baje Jeju mar kunĩ dja gwaj tu Xatanajmã baku'ê tỳx ne amijo aptàn o apa. Kam ne Paur apỳnh memã 'ã karõ, me kute katat amijo ba'ã memã karõ.

Metĩndjwỳnh ne Kritukôt mỳjja kunĩ o ba. Ne Kritukôt mỳjja kunĩ 'y ne o ban kam ajte kôt gwaj bapytã. Ne kôt gwaj bajo kĩnh. Be, Kritu ne gwaj baje Jeju mar kunĩmã bẽnjadjwỳr. Kute gwaj bajo djuw mexo baja pumũ. Nãm ã Paur memã o amirĩto ane.

¹ Ba ne ba ibê Paur. Metĩndjwỳnh ne Jeju Kritumã ijã karõ nhym arỳm ijano ba memã 'ã idjujarênh ar iba.

* **1:2** Djãm ar ga ne gar adjukapri nhym ar pãnh arỳm kum ar akapri Kati. Ar ta ne ar tu kum ar akaprikumrêx.

Krĩraxbê Epexukam Jeju kute ar ajo õ me ja ne ba pi'ôk kôt ar amã ikabên. Gar aje arek Kritu Jeju kôt ar amijo aban 'ã adjukanga kêtja ba pi'ôk no'ôkkam ar amã ikabên.

² Metĩndjwỳnhbê ne me Babãm. Ne Bẽnjadjwỳr djwỳnhbê ne Jeju Kritu. Gê ar tu kum ar akapri* ar ajo ba gar adjumar mex rã'ã ne.

Mỳjja kunĩ kêtri Metĩndjwỳnh kute amijo me utã.

Rô 8.29; Tex k 1.4; A Tex 2.13; Ped k 1.2

³ Be, Metĩndjwỳnh ne ukapri:kumrêx. Kute Bẽnjadjwỳr djwỳnhbê Jeju Krituo ba nhym kute o Bãm. Metĩndjwỳnh ta ne gwaj bajo djuw mex. Gwaj tu amim Kritu markumrêx nhym pri ne kãjkwakam õ mỳjja kunĩo gwaj bajo djuw mex.

⁴ Ga, kute amijo gwaj bapytãrja pumũ. Mỳjja kunĩmê me kunĩ kator kêtri ne amijo gwaj bapytàn amim, —Be, me wã dja me tu amim Kritu markumrêx ba arỳm meo inhokumrêx nhym me arỳm imã axwe kêtumrêx. Nãm ã kum gwaj bajabêkam gwaj bajã amim ane.

⁵ Amrêbê me kunĩ kêtri, mỳjja kunĩ kêtri ne ta kum gwaj bakĩnhkumrêx ne amijo gwaj bapytã. Ne kam tu amim gwaj bajã karokumrêx ne amim,

—Me wã dja me tu amim Jeju Kritu markumrêx ba arỳm meo ikrakumrêx, ane.

6 Metĩndjwýnh tu kum gwaj bakaprĩ:kumrẽx. Nãm kum Kra jabêkumrẽx, ne Krakôt kum gwaj badjwý kaprĩ:kumrẽx. Dja gwaj kam bakunĩ: kum,

—E kum, djãm adjukaprĩ ngri: got? Adjukaprĩ ra:xi. Amexti:re. Me imã akĩnhkumrẽx, anhỹro baba. Gwaj baje ã kum anhỹro baba kadjy ne arým amijo gwaj bapytã.

7 Nãm Krakôt kum gwaj bakaprĩ:kumrẽx. Kra ne amikamrõo gwaj bajaxweo pãnh. Nhyam kam arým gwaj bajaxwe maro aknon bakam ngryk kêt ne. Nãm ukaprĩ:kumrẽxkôt ã gwaj bajaxweo ane.

8 Kute prĩne mýjja kunĩ mar. Kute amikukãm mýjja kunĩmẽ me kunĩ'ã amim karõ. Ne kam gwaj badjwý, kute amim gwaj bajã karõ kôt arým kum gwaj bakaprĩ:kumrẽx.

9 Ta ne amrêbê: kute mýjja kunĩ markôt arým amim kabên'ã karõ. Ta ne kum kabên kĩnh ne arým amim kabên'ã karõ ne kam memã arênh kêt 'átũm. Ne kam ajte ta arým jakam gwaj bamã kabênja jarê.

10 Nãm jakam gwaj bamã,

—Dja ĩ me kunĩ kute aminhinomã amimênh djã nhõ akati bõx ba kam Kritu'ã me kunĩmẽ mýjja kunĩo akuprõ. Kãjkwakam mýjja nãr pykakam mýjja dja ba Kritu'ã kunĩo akuprõ nhyam arým kunĩo ba, ane. Amrêbê kute kabên jarênh kêt ja ne jakam arým gwaj bamã arê.

11 Amrêbê mýjja kunĩ kêtri, me kêtri ne amijo me ibê idjaer pytã. Nãm tu me ijã amim karõkumrẽx ne amim,

—Be, me wã dja ba memã amak bõ nhyam me arým tu amim Kritu markumrẽx ba kam arým meo aminhõ. Nãm ã me ijã amim ane. Ta ne kute amim mýjja kunĩmẽ me kunĩ'ã karõ. Kute amim 'ã karõ kôt ne mrãmri kute o apõxkumrẽx ne kute o bakumrẽx. Djãm me ibê idjaerbit ne amijo me ipytã? Kati. Mýjja kunĩ: kute amim mýjja kunĩ'ã karõ kôt arým mrãmri kute o apõx ne o bakumrẽx.

12 Mýj kadjy ne amijo me ibê idjaer pytã? Bir, ba me ikumrẽx ne ba me tu amim Kritu markumrẽx ne kôt ar amijo iba. Me kunĩ dja me me ijã abenmã kum,

—Ga, me kute Kritukôt katat ar amijo baja pumũ. Kritu mexti:rekumrẽx. Me bamã kĩnhkumrẽx, anhỹro ba. Ja kadjy ne amijo me ipytã.

13 Me ibê idjaer kumrẽx ne ba me tu amim markumrẽx. Nhyam kam me arým me abajtemmã Kritu'ã ujarênh ny katatkumrẽxja jarê ga me aman tu amim markumrẽx. Nhyam kam Metĩndjwýnh arým me ajaxwebê me apytãn kam me amã Karõ jano.

Amrêbê Kritu kute me bamã Karõ jarênhja ne me amã ano nhyam arým me ajo ba. Ga, me kute mýjja'ã aminhidji janhõr nhyam arým amirĩtkumrẽxja pumũ. Me badjwý Metĩndjwýnh arým me bamã Karõ jano nhyam

arým me bajo ba. Me bajo ba gu me arým amim,

—Mrämri ne Metĩndjwýnh arým ijo krakumrëx. Ga, arým kute imã Karõ janor nhym kute ijo bakumrëxja pumũ, ane. Karõ ne me bajo ba gu me ã amim ane. Kam, gu me baje mrämri ja markumrëx. Arým Metĩndjwýnh kute me bajo kraja ne gu me baje mrämri markumrëx.

¹⁴ Ga, me kute memã mýjja rũnh nhõrmãn kam kukãm kute memã mýjja kryre nhõrja pumũ. Me amim kryre jamýn arým amiwýr rũnhja kamnhĩxkumrëx.

Me badjwý Metĩndjwýnh arým me bamã Karõ jano nhym arým me bajo ba gu me arým amim,

—Ga, Metĩndjwýnh arým kute imã Karõ janorja pumũ. Ga, kute ijo baja pumũ. Mrämri dja ba kãjkwakam kõt itĩn ne ar iba rã'ã: rã'ã ne, ane. Karõ ne me bajo ba gu me ã amim anen kam arým baje mrämri ja markumrëx. Mrämri kãjkwakam Metĩndjwýnhkõt batĩn ne ar baba rã'ã: rã'ãja baje mrämri markumrëx ne amiwýr kamnhĩxkumrëx. Dja gu me Metĩndjwýnh kõt batĩnmãja maro baba: nhym Kritu arým bõx ne amikõt me bajo mõ. Metĩndjwýnh kute amijo me bapytãrjao mõ. Dja amikõt me bajo mõ nhym me kunĩ arým abenmã kum,

—Metĩndjwýnh me:xkumrëx. Me bamã kĩnhkumrëx, ane.

Kute Metĩndjwýnhmã meo à'wýr.

Kor 1.9; Pir 1.9; Tex k 5.23; Idja 13.20

¹⁵⁻¹⁶ Kam ne ba mã Metĩndjwýnhmã ar akam amikĩnh jarëho iba. Ar ga ne gar arým tu amim Bënjadjwýr djwýnh Jeju markumrëx ne kam amã Jeju nhõ me ja kunĩ jabë:. Nhym kam me arým imã ar ajarë ba ar aman mã Metĩndjwýnhmã ar akam amikĩnh jarëho iban kam mã kum ar ajo a'uwn kum,

¹⁷ —Metĩndjwýnh, ga ne ga Bënjadjwýr djwýnhbë Jeju Krituo aba. Djünwã, amexti:re. Dja ga Akarõo aro aba gê ar arým ô'ã katàt ak-abën markumrëx nhym arým arkum Akrao amirĩtkumrëx gê ar mar mexkumrëx.

¹⁸ Anhõ me ja dja me arým kãjkwakam anhõ mýjja mexti:rekumrëxo aminhõ. Mýjja ja kadjy ne ga amiwýr ar 'wýr ne aro aba. Dja ga arkum anhõ mýjjao amirĩt gê ar prĩne mexti:rekõt kuman amiwýr kamnhĩxkumrëx.

¹⁹ Me kute tu amim amarkumrëxja dja ga memã týt jadja. Aje memã týt jadjãr kadjy ajitý:xi. Me kadjy ajitýxo abë kumkati. Mýj ne ga aje meo týt kadjy ajitýxkam kute? Tãm dja ga arkum o amirĩt, gê ar prĩne kuma. Anhõ mýjja ja dja ga arkum o amirĩt gê ar kuma. Nã bãm ã ar akadjy Metĩndjwýnh 'wýro ane.

Metĩndjwýnh ne 'itý:xi.

²⁰ Ga, Kritu arým tykkam Metĩndjwýnh 'itýxo kam

àpênhja pumũ. 'Itỳxo kam àpênho kute akubyn o tĩnja pumũ. Nãm ajte kàjkwa djwỳnhkam o wabin amin-hikô'ã ÿr. Raxo kute me rũnh jakrenh mex kadjy amidjubôk'ãnh ÿr.

²¹ Kÿjrũm, me rũnh kunĩ nhiby ÿr. Nhym arỳm rax ne tỳxo me akrenh me:x ne. Nhym pa:rbê memã ÿr djwỳnh kunĩmẽ me rũnh kunĩmẽ me 'itỳx kunĩmẽ me bẽnjadjwỳr kunĩmẽ ne me kum ngri:re. Jakam me bakam me rũnh kunĩ ne me kum ngri:re, nàr amrê pyka ny mörkam me rũnh kunĩ ne me kum ngri:re. Me kunĩ ne me kum ngri:ren kajgo:.

²² Pa:rbê me kunĩ kum kajgo me:xi. Metĩndjwỳnh arỳm me rũnh kunĩ kadjy Jeju'ã ra:x mẽ. Ne ò me kute amim Jeju marja kunĩ kadjy 'ã rax mẽ nhym arỳm meo ba. Kute meo bakam arỳm kute me krã pyræk.

²³ Ga, me bakrãja pumũ. Me bakrãkam ne gu me badjumar nhym kam kukwakam amũ me banhĩ amingræk ne ar me bajo ba. Me bakrãkam gu me badjumar ne arỳm me banhikrao badjapênh nàr me baparkam bamrãnh. Me bakrã amũ me bakukràdjà kunĩ ngræk ne me bajo ba. Kritudjwỳ kute me bakrã pyræk ne me bakunõ ba, me babê ò me ja kute ta ì pyrækjao ba, me bangræk ne me bajo ba, me baje amim mar kunĩjao tuknĩn ar bajo ba. Ta ne kute amiraxo pykamẽ kàjkwamẽ mỳjja kunĩo tuknĩn

ar o ba kute me badjwỳ me bajo ba.

2

Metĩndjwỳnh kute akubyn Krituo tĩnkôt ò me jadjwỳo tĩn.

Kô k 6.11; Xit 3.3

¹ Nhym be, ar ga ne gar amrêbê ajamakkre kêt kute me tyk amakkre kêt pyræk ne ar aba. Gar Metĩndjwỳnh kabênkam amikràò aban mekôt ajaxwe.

² Me kum Metĩndjwỳnh kĩnh kêtja kukràdjà kôt ne gar amijo aba. Gwaj banhiby me karõ punu nhõ bẽnjadjwỳr kukràdjà kôtdjwỳ ne gar amijo aba. Me karõ nhõ bẽnjadjwỳrja tãm ne jakam me amakkre kêt prãmjao ba.

³ Amrêbê gwaj bakunĩdjwỳ ne gwaj mekôt amidjwỳnhbito kĩnho baban arỳm bajaxwe:. Djãm me'ò ne gwaj bajo axwe gwaj bajaxwe? Kati. Gwaj ba ne gwaj bamã bajaxwe prãm ne amim 'ã karõn arỳm kôt bajaxwe. Amrêbê gwaj bajaxwekam ne Metĩndjwỳnh gwaj bakam ngryk ne. Me axwe kunĩmẽ gwaj bakam ngry:k ne.

⁴ Djãm gwaj bakam ngryk rã'ãmã? Kati. Metĩndjwỳnh kum gwaj bakapri:kumrêx ne kum gwaj bajabê:.

⁵ Gwaj bajaxwekam ne gwaj bajamakkre kêt kute mrãmri ne me tyk amakkre kêt pyræk. Gwaj kam tu amim Kritu markumrêx ne kam mrãmri ne baje me tyk ne akubyn tĩn pyræk. Metĩndjwỳnh ne jakam Kri-tumẽ ro'ã akubyn gwaj

badjwỳ gwaj bajo tìn ne. Ta ne tu kum ar akaprĩn arỳm ar apytà.

6 Metĩndjwỳnh ne jakam Kritumẽ ro'ã akubyn gwaj badjwỳ gwaj bajo tìn. Gwaj kam arỳm bajamak mex ne ar baba nyo ar baba. Kritumẽ ro'ã ar baban ar baba rã'ã: rã'ã ne kute mrãmri ne jakam on kàjkwakam Kritumẽ ro'ã ar baba pyrak.

7 Mỳj kadjy ne gwaj Kritumẽ ro'ã ar baba? Bir, Metĩndjwỳnh gwaj bakam ukaprĩkumrẽx. Kute me kunĩmã gwaj bakam ukaprĩo amirĩt kadjy ne gwaj Kritumẽ ro'ã ar baba. Gwaj tu amim Kritu Jeju markumrẽx nhym kam gwaj bakam òdjànkhkumrẽx. Ukaprĩ:kumrẽx kòt ne gwaj bakam òdjànkhkumrẽx. Amrẽ amex mõi jakam ne amũ nĩ:jkamdjwỳ dja memã gwaj bakam ukaprĩjao amirĩt rã'ã: rã'ã rã'ã.

8 Be, Metĩndjwỳnh ta ne kum ar akaprĩ. Ar ga ne gar amex kêtikumrẽx, nhym ta kum ar akaprĩn ar amã Kritu jano nhym ty. Gar kam tu amim markumrẽx, nhym arỳm kòt amim apytà. Djãm ar amex ne ar adjukaprĩ gar ga: amipytà? Kati. Metĩndjwỳnh ta ne kum ar akaprĩn ar amã Kritu janon kam ta amim ar apytà.

9 Djãm we kute ar amã,

—Be, ga ne ga amex ne adjukaprĩkumrẽx, anhyr, ne kam we kòt kute amim ar apytà? Arkati. Nãm ren ã ar ajõmã

ane, gar ren arĩk ga amimexo adjãmra ar aba.

10 Nhym be, kati. Metĩndjwỳnh ta ne gwaj bajo mex gwaj kam arỳm badjukaprĩ. Kritu Jeju tyn arỳm akubyn tìn nhym kòt arỳm gwaj bajo ny. Metĩndjwỳnh ta ne gwaj bajo ny gwaj aminhjukri amidjan kam arỳm bamã me kaprĩo baba. Ar adjukaprĩ ja ne Metĩndjwỳnh amim 'ã karõ. Gwaj bakêtri amim 'ã karõ. Ne kam tũmràm arỳm gwaj bajo ny gwaj arỳm kòt bamã me kaprĩo baba.

Mebê idjaermẽ me bajtem arỳm Kritu kòt abeno òbikwa.

11 Be, amrẽbê ne ba me imã me akurẽo iba. Ga me abajtemkam ne ba me ibê idjaerkam imã me akurẽo iba. Ba me me ajã memã kum,

—Me wã ne me my nhinhu kà rênh kêt. Metĩndjwỳnh kum me kĩnh kêt. Me ba ne ba me imy kà rênh. Nhym Metĩndjwỳnh kum me ikĩnhkumrẽx, ane. Djãm mrãmri me kute me imy kà rênhkam arỳm me imex? Kati. Me imy kàbit rênh.

12 Me abajtemkam ne ga me amrẽbê aje Kritu mar kêtikumrẽx ne ate amijo aba. Ba me ibê idjaer ne ba me ari me ajo kubajtemo iba. Metĩndjwỳnh ne amrẽbê: kute me ipytàr'ã me imã,

—Me kute tu amim ikra markumrẽx dja ba amim me utà, ane. Ne kam 'ã me imã apỳnh mỳjja jarênh mãmджи ba me maro iba. Djãm me abajtemmã ne Metĩndjwỳnh

mýjja ja jarē? Kati. Kute me amā arēnh kêt ga me aje mar kêt. Kam ne ga me Metīndjwýnhkôt atīn kadjy kêt ne aje amiwýr atīn kamnhīx kêt ne aje mekôt Metīndjwýnh mar kêt. Ne kam ate kubê amijo aba. Tām dja ga me nhýn ama ne mar rā'ā ne.

¹³ Metīndjwýnh bê ne ga me amrêbê ate ar amijo aba. Nym be, jakam ne arým Kritu Jeju kamrô me bakadjy prôt ne nym me bapānh ty. Ga me kam kôt ar amijo aba nym arým ar me ajo ba.

¹⁴ Ta ne me bamā,
—Me abeno anhōbikwa, ane. Nām ā me bamā ane, gu me arým abeno banhōbikwa. Me abajtemmē me ibê idjaermē ne gu me bamā aben kurê. Me bamā aben kurêja ne kute mrāmri ne gu me baje aben nêje ka'ê pyrāk. Gu me kam Jeju kabēnkôt arým abeno banhōbikwa nym kute mrāmri ne aben nêje ka'ê ngrānh pyrāk.

¹⁵ Mōjdjê kute Metīndjwýnh kukwakam mebê idjaermā 'ā karōkam kukrādjaja ne Kritu arým o kajgo. Pīte'y'ā tyko arým o kajgon arým ajte mar kêt. Mýj kadjy ne o kajgo? Bir, nām o kajgon arým amiwýr me bajo akēx. Amiwýr me bajo akēx gu me arým abeno banhōbikwa. Ga, kute me bajo nyja pumū. Gu me arým baje mrāmri banhī tipdji pyrāk. Ja kadjy ne Mōjdjê kukrādjaò kajgo.

¹⁶ Kritu pīte'y'ā tyko ne me bajo aben pydjīn kam Metīndjwýnh'ýr me bajo akēx

ne. Gu me kam arým o banhōbikwan kam bamā aben kurê kêt.

¹⁷ Kritu arým me abajtem'ýr bōx. Metīndjwýnh bê amijo akre raxkam arým me awýr bōx. Me awýr bōx ne arým kâj bê me amā kabēn jarē. Me aje Metīndjwýnho anhōbikwa kadjy ne me amā kabēn jarē. Ajte me aje me ijo anhōbikwa kadjy ne me amā kabēn jarē. Ne, me ibê idjaer ije Metīndjwýnh kôt amijo ibakam Kritu arým me iwýr bōx ne kâj bê me imā kabēn jarē. Me ije Metīndjwýnho inhōbikwa kadjy ne me imā kabēn jarē. Ne me ije ajte me ajo inhōbikwa kadjy me imā kabēn jarē.

¹⁸ Djām apýnh me Babām'ýr me bapry? Kati. Arým ne me Babām'ýr me bapry pydji. Metīndjwýnh Karō pydji. Me ibê idjaermē me abajtemmē ne gu me Karō pydji kôt me Babām'ýr bōx.

¹⁹ Kam ne ga me arým abajtem kêt ne me akātām kêt. Metīndjwýnh ne arým me ajo ō me ja ne me ajo ōbikwa. Me ibê ō me tūmmē ro'ā me ajo ōbikwa.

²⁰ Gu me kam arým baro'ā babê Metīndjwýnh nhō kēno kikreti pyrāk. Kritu ne ar ijano bar me awýr bōx ne me amā arē. Ar ba ne bar Metīndjwýnh kukwakam me amā arē, ga me kabēn ma. Ar ba ne bar ije mrāmri ne kikreti kadjy pyka mā: par krax ku'ê pyrāk. Jeju Kritu kute mrāmri ne kikre par

krax kadjy kum kajpar djà djwýnh pyràk.

²¹ Kum kajpar djà djwýnh kônh ne me prîne kên jadjwýr mexo mō:. Kônh ne me aben nHITEPĀ adjwýr mexo mō. Ne kam aben nhiby kên jadjwýr mexo mō: nhym Metîndjwýnh nhō kikreti arým abatânh mō. Metîndjwýnh Karōdjwý Ā me bajo anen Bēnjadjwýr djwýnhbē Jeju Kritu kôt me bapymjýr mexo mō. Metîndjwýnh me ibê idjaero ōbikwan kam me abajtemo ōbikwa gu me arým Jeju kôt djan arým batypdjín dja. Batypdjín djan arým Metîndjwýnhmā bamexkumrēx ne.

²² Djām me ibê idjaerbit ne me ijo ōbikwa? Kati. Me abajtemdjwý. Gu me kam arým baro'ā babē Metîndjwýnh nhō kēno kikreti pyrāk. Metîndjwýnh ne me bamā Karō jano. Kute me bamē amijo kajkep kadjy ne me bamā ano.

3

Metîndjwýnh kute me bajtem'ýr Paur janor.

¹ Metîndjwýnh kute me amā Karō janorkam ne ba arým kum me ajo a'uw. Me abajtemo ne ba kum a'uw ne me amā ne ba Jeju Kritu'ā idjujarēnh ar iba nhym me arým 'ā kum ikurēn idjuwpre. Ba ibê Paur ne me arým idjuwpre.

² Me ga ne ga me arým ama. Metîndjwýnh ta ne kute imā me ajā karō ga me arým ama. Nām imā,

—Arým imā me bajtemdjwý kaprī. Ga dja ga memā 'ā adjujarēnh djwýnh, ane. Tām ne ga me aje mar jabej ba ajte akubyn me amā arē.

³ Kum me abajtem kaprīmā ne kute amrēbē arēnh kêt. Ne kam jakam ba imā arým arē ba arým me amā 'ā pi'ōk no'ōk ngrire ga me arým omün aman

⁴ badjwý ima. Metîndjwýnh kute Kritu'ā mýjja jarēnh kêt ba ije prîne marja dja ga me ama.

⁵ Nām amrēbē kute memā arēnh kêt nhym pykakam me kra'ō kute mar kêt. Me kute aben djō'ā mar kêt. Nhym kam Metîndjwýnh Karō arým jakam ar imā arē bar arým jakam kuma. Kritu ne ar ijano bar ibê ō àpēnhkumrēx ne kukwakam idjujarēnh ar iba. Nām ar imā arē bar jakam arým kuma.

⁶ Kute mýjja jarēnh kêtja arým ar imā arēn ar imā,

—Djām me bajtemmē me abê idjaermē arek apýnh ar abamā got? Arkati. Dja ga me akunī tu amim Kritu'ā ujarēnh ny markumrēx ne arým aro'ā kôt ar aba. Ne kam arým aro'ā Metîndjwýnh nhō mýjjao aminhōn aro'ā kôt ar aban kam aje anhī tipdji pyrāk. Ne kam Metîndjwýnh kute amrēbē: memā mýjja jarēnh mām djija me aro'ā amim aby. Me abê idjaermē me abajtemmē dja ga me tu amim Kritu markumrēx ne arým me aro'ā amim aby, ane. Tām ne ar imā arē ba arým kuma.

⁷ Metĩndjwỳnh ta ne 'itỳ̀xkõt ijo ban tu kum ikaprĩ.* Ne kam arỳm imã me'ã karõ ba memã Kritu'ã kabẽn nyja'ã idjujarẽn ar iba.

⁸ Metĩndjwỳnh nhõ me ja kunĩ ne me kute rũho ijakrenh mex. Ba kam bajbit ikajgo me:x ne. Nã bãm te ikajgo: nhym Metĩndjwỳnh ta arỳm tu kum ikaprĩn kam arỳm imã idjapẽn djã'ã karõ. Ta ne imã,

—Ga dja ga me bajtemmã kàj bê Kritu'ã adjujarẽn ar aba, ane. Kritu ne memã kĩnh djã rũ:nh ngã, krãptĩ: ngã. Me te: kute kĩnh djã'ã ujarẽn in-omã mẽnhmã. Kritu kõt me kĩnh djã ja'ã ne ba idjujarẽn ar iba.

⁹ Kum ikaprĩkam ne imã,

—Ije memã ikabẽn jarẽn kêtja dja ba amã arẽ ga arỳm pĩne ama. Ije amim me bajtem pytãrmã. Tãm dja ga aman me kunĩmã arẽnho amirĩto aba. Nãm ã imã ane. Metĩndjwỳnh ta ne Krituo mỳjja kunĩ nhipêx. Adjakamã kute Jeju Krituo mỳjja kunĩ nhipêx ne kute me abajtem pytãr'ã amim karõn kute me bakukãmãremã arẽn kêt tãm ne imã arẽ.

¹⁰⁻¹¹ Mỳkam ne kute amrêbê me bakukãmãremã me apytãr jarẽn kêt? Bir ga, Kritu kute ajbir pykakam abenã me bamẽnhja pumũ. Kam ne me kàjkwakam aparmã abenã me bapumũnho nhỹ. Kàjkwakam me bẽnjadjwỳrmẽ me rũnhmẽ ne me jakam me bapumũnho

nhỹ. Me baje amim Jeju mar kunĩja pumũnho nhỹn arỳm me bakõt Metĩndjwỳnh raxmã kato. Me kute me bakõt Metĩndjwỳnh raxmã kator kadjy ne Metĩndjwỳnh kute amrêbê me bakukãmãremã arẽn kêt. Memã kute me abajtem pytãr ne kute abenã me bamẽnhja kute arẽn kêt.

Nãm me me bapumũnho nhỹn me bajã abenmã kum,

—Be, djãm mrãmri ne djãm Metĩndjwỳnh kute pĩne abenã me mẽnh mar mexkumrêx. Nãm mỳjja kunĩ kêttri amim me'ã karõkumrêx. Djãm kabẽno kute amikapêr kãr? Kati. Nãm Bẽnjadjwỳr djwỳnhbê Jeju Kritu'yr meo akêx nhym tu kute ar meo bakumrêx. Djãm Metĩndjwỳnh no kêt got? Ga, pĩne kute aben ã me mẽnh mar mexkumrêxja pumũ. Ga, me kute abeno õbikwa mexkumrêxja pumũ, ane. Nãm me me bapumũnho nhỹn ã abenmã ane. Me kute kàjkwakam ã abenmã anhỹr kadjy ne Metĩndjwỳnh kute amrêbê me bakukãmãremã arẽn kêt. Kute memã me abajtem pytãr ne kute aben ã me bamẽnhja jarẽn kêt.

¹² Metĩndjwỳnh ne uma:.. Kam dja me kute Kritu mar kêtja kum uma:. Me badjwỳ gu me ren baje Kritu mar kêt ne ren bamã Metĩndjwỳnh pyma: ne. Nhym be, kati. Arỳm ne gu me tu amim me banhõ Bẽnjadjwỳr djwỳnhbê Jeju Kritu markumrêx ne arỳm batĩn prãm kêt. Ne kam

* **3:7** Djãm Paur ta axwe kêt nhym pãnh kum kaprĩ Kati. Paur te axwe kêt mã nhym ta arỳm tu kum kaprĩ.

arým Metĩndjwýnh pymatio banhõbikwakumrêx ne kum amijarêno baba.

13 Kam kwãrĩk wãnh amim mar rerekre kêt. Me amextire kadjy ne ba Metĩndjwýnhmã apê. Nhym kam me arým 'ã kum ikurên ijo bikêno ba. Gê me te ijo bikêno ba kwãrĩk wãnh kam amim mar rerekre kêt. Dja ga me tu amim Jeju mar týxkumrêx.

Kute meo Metĩndjwýnhmã à'wýr.

14 Me akĩnh kadjy ne ba arým ikõnkrão nhýn Bẽnjadjwýr djwýnhbê Jeju Kritu Bãmmã me ajarê.

15 Ta ne me kute amim Jeju mar kunõ kra. Kàjkwakam me kute amim Jeju marmê pykakam me kute amim Jeju marmê ne me kunõ kra. Ba arým kum me ajo a'uw. Nã bãm kum,

16-17 —Djũnwã, ara:x ne adjukaprĩti:rekõt dja ga memã týx jadjã. Gê Akarõ me umar djakam memã týx jadjã gê me kõt tý:x ne mrãmri tu amim Kritu markumrêx. Nhym kam Kritu arým mrãmri tu me kadjwýnhbê ýrkumrêx. Nhym kam me arým ô'ã kute mrãmri ne pidjõ pykakam arê jabjekam ku'ê týx pyrãk. Kam dja me mar týxkumrêx. Mýj dja me kuma? Bir, Kritu mrãmri kum me abê:kumrêx. Tãm dja me mar týxkumrêx. Ne kam ô'ã mrãmri me kum me abê:kumrêx ne.

18 Dja me kum me abêkumrêx ne kam arým prĩne kuma. Mýj dja me kuma? Bir,

Kritu ta kum me abê:kumrêx. Ja dja me prĩne kuma. Kritu nhõ me ja kunĩ dja me prĩne kuma. Mýj ne Kritu kum me abêkam kute? Kum me abê ja ne kute mýjja jabatã:nh pyrãk. Mýjja jabatãnh ne kum me abê ja'ã amijakre. Me te kute kàjkwa nãr kon, pyka'ã akremãja pumũ. ã abatã:nh ane nhym me te aktã irê'ýr bõx ne 'ã akremã. Nãr kon, me te 'ênhõt nãr krax'ýr bõx ne 'ã akremã. Nãr kon, me te 'ã àbir nãr aparmã rwýk ne 'ã akremã.

19 Nãm ã Kritu kum me abê ra:xo ane. 'ã akre'ýr me bõx kê:tkumrêx. Me kute mar mex kê:tkumrêx. Kritu kum me abê:ê. Kum me abêo me rer me:x ne. Dja kum me abê rã'ã: rã'ã ne. Nhym be, Djũnwã, dja ga memã akren memã arê gê me kuma. Dja me prĩne Kritu kum me abêja ma ga kam arým araxo me kadjwýnhbê nhý. Ne kam me ĩ pýnhkõt meo tuknĩn prĩne meo aba mex. Nhym kam me prĩne araxmã katon arým prĩne amikam ama. Nã bãm ã me Babãmmã ajarêno ane.

20 Metĩndjwýnh ne ra:xi. Me'õ ne kute raxo têp kêtumrêx. Kute mýjja kunĩ nhipêx mar. Mýjja 'õ kubê týx kêtumrêx. Djãm me baje kum mýjja ra:xo badjã'wýr nhym te kute me bakadjy ipêxmã nhym kubê týxmã? Kati. Kubê týx kêt. Nãr, djãm me baje amim mýjja ra:x'õ'ã karõ nhym te kute me bamã ipêx mã? Arkati. Me bamãbit ne kute mýjja rũnh pyrãk. Nhym be, kumã ne mýjja

kunĩ kry:re. Kute mỳjja kunĩ nhipêx kadjy umaro, tỳxo kute me bajakrenh me:xi. Djãm gu me baje kum mỳjja rax'õ jarênh nhym te kute umaje ne ipêx kêt mã. Kati. Tỳxo me bakadjwỳnhbê ỳrkam dja arỳm mỳjja rũnh nhipêx ne.

²¹ Gu me kam kum,

—Me ije amim Jeju mar kunĩ ne ba me amã, “Ara:x ne apyma:kumrêx”, anhỹro iba. Dja ba me aben djô'ã amã arax jarênh rã'ã: rã'ã ne, ane. Gu me ã kum ane.

4

Me kum aben jabê'ã kute memã karõ.

Rô 15.5; Pir 2.1; Ped k 3.8

¹ Ê, Bẽnjadwỳr djwỳnh mã ne ba apê nhym me 'ã kum ikurên idjuwpre. Ba kam arỳm ar amã 'ã karõ. Katàt ar aje amijo aba kadjy ne Metĩndjwỳnh arỳm amiwỳr ar ajuw ne ar ajo ba. Kam dja gar katàt ar amijo aba nhym Metĩndjwỳnh arỳm ar akam kĩnhkumrêx.

² Dja gar kum amijo angri. Kwãrĩk wãnh amijo adjãmra kêt ne akràn mã ar amijo aba. Kwãrĩk wãnh memã bêx kêt ne memã aprĩren memã akabên. Gê me'õ ar ajõo bikênh jabej akubyn amijã angryk nê. Ar amã aben jabêkôt amijã angryk nê ne.

³ Metĩndjwỳnh Karõ kute abenã ar amênh gar aje abeno anhõbikwakam aje mrãmri ne me ã pydji pyrãk. Kam amã aben jabên aben mã akabên mex jarê. Aben mã

akabên mex ry typydji 'ãno djan aben nêje aben pumũ.

⁴ Gwaj baje mrãmri ne me ã pydji pyrãk ne ren kam axikôt bakabên. Metĩndjwỳnh Karõ pydji kute gwaj bajo ba gwaj ren axikôt bakabên. Kute amiwỳr gwaj bajwỳr ne gwaj bajo bakam gwaj bakunĩ amiwỳr me'õ pydji kamnhĩxkumrêxo baba.

⁵ Bẽnjadwỳr djwỳnh pydji: Gwaj bakunĩ baje tu amim Jeju pydji: markumrêx ne pydji kôt ar amijo baba nhym me arỳm ngômã gwaj bajangij.

⁶ Nhym me Batĩndjwỳnh pydji kubê ne gwaj bakunĩ Bãm djwỳnh ne gwaj bakunĩ mã Bẽnjadwỳr djwỳnh. Nãm gwaj bakunĩo ban bakunĩ mē amijo kajkep. Ga, gwaj baje mrãmri ne me ã pydji pyrãkja pumũ.

⁷ Nhym be, ajtekam gwaj banhĩ pỳnhkôt apỳnh gwaj badjãpênh djã. Kritu ta kum gwaj bakaprĩn gwaj banhĩ pỳnhkôt arỳm amim gwaj bajã karõ. Amim gwaj bajã karõn arỳm gwaj bakunĩ mã gwaj badjãpênh djã'ã karõ. Gwaj kam banhĩ pỳnhkôt arỳm apỳnh badjãpênh djã maro baba. Gwaj badjãpênh djã'ã ne Metĩndjwỳnh gwaj bakĩnh djã jarê.

⁸ Amrêbê: gwaj bakêtri ne Metĩndjwỳnh me bakukãmãremã kum, “Nãm kãjkwamã wabin amim me uwpre tũm krãptĩja pytàn meo mō. Ne kam pykakam me jamã me kĩnh djã ngã”, ane.

Ga, Metĩndjwỳnh kute Kritu kàjkwamã àbir jarēnhja pumũn kam kute memã kĩnh djà nhõrja pumũ.

⁹ Mỳj ne kàjkwamã àbir kētri nē? Bir, nãm ruw. Nãm apa:rmã pykamã ruw ne pyka mã: nō.

¹⁰ Nō:n kam ta ajte wabi. Kàjkwa kunĩ mỳrbē kàjkwa djwỳnhmã wabin kam nhỹ. Kute mỳjja kunĩ mē amijo kajkep kadjy kam nhỹ. Kute kàjkwamē pykamē amijo kajkep ne o ba kadjy kam nhỹ.

¹¹ Ga, Kritu àbirkam kute memã me kĩnh djà nhõrja pumũ. Tãm ne Metĩndjwỳnh me bakukãmãremã arē. Mỳj'ã ne kute memã kĩnh djà nhõrja amijakre? Bir, kute memã apỳnh àpēnh djà nhõr'ã ne amijakre. Kritu ne arỳm gwaj bamã apỳnh badjapēnh djari'ã ajarē gwaj maro baba. Ar ije 'ã idjujarēnhmã ne ar ikwỳmã 'ã karõn ar ijano. Bar kam ije omũnhkõt memã 'ã idjujarēnh ar iba. Nhym kam ajte gwaj bakwỳmã apỳnh kabēn jarē gwaj maro baba ne arỳm kukwakam amũ memã kabēn jarēho baba. Nhym kam ajte gwaj bakwỳmã bakabēn mex'ã karõ gwaj me kute Jeju mar kētjamã arēho baba. Nhym kam me arỳm amim Jeju maro ba. Nhym kam ajte gwaj bakwỳmã me kute Jeju marjao djuw mexo ba'ã karõ. Gwaj meo djuw mexo baba nhym kam me tu amim Jeju mar tỳxkumrēx ne 'ã ukanga

kēt ne ar ba. Nhym kam ajte gwaj bakwỳmã memã kukràdjà'ã badjujarēnh'ã karõ gwaj memã 'ã badjujarēho baba. Kritu kute gwaj bakĩnh djà'ã gwaj bamã apỳnh badjapēnh djà nhõr ne ja.

¹² Dja gwaj apỳnh badjapēnh djajakam apē:, Jeju nhõ me ja prĩne kum mex kadjy apē: nhym kam me adjwỳnhdjwỳ Metĩndjwỳnhmã àpēnh ar ba. Gwaj me kadjy badjapēnh ar baba nhym me kunĩ arỳm Kritu mar mexo amũ amikamēn arỳm amim mar ra:x ne. Me kute Kritu mē ĩ pydji pyræk ja arỳm amim mar ra:x ne.

¹³ Djãm kam dja gwaj Metĩndjwỳnh Kra mar punun kam bakabēn kajgo'õ mỳr jabej abenmã bakabēn ar baba? Kati. Dja gwaj Kra'ã bakabēn pydjibit man axikõt arēn tu amim markumrēx. Ne kam baje me prĩre pyræk kēt ne Kritu mar rerekre kēt ne bajabatãnhkumrēx. Ne kam prĩne amim kuman arỳm amim mar ra:xkumrēx.

¹⁴ Djãm gwaj bano rerekre kute me prĩre no rerekre pyræk rã'ãmã? Nhym apỳnh me 'ēxnhĩ mrãn bõx ne no tỳxtikam ari gwaj banoo biknoro bamã? Me kute ari apỳnh me kukràdjà jarēho kute kôk, kute ngõ djakà ari mỳjja japĩn pyræk. Djãm gwaj baje jãm Kritukõt bakabēn djir ne ajte jãm me kukràdjà punukõt bakabēn djir ne ari: bakabēn jadjwỳro babamã? Kati.

15 Gwaj ba dja gwaj bamã aben jabên bakabên katàtbit jarên arým kàjmã Kritumã aben kamênho tẽ. Baje mar mexo, kum bamexo kàjmã aben kamênho tẽ. Ga, gwaj bakràja pumũ. Gwaj bakràkam badjumar ne kam amũ banhikrao apê nàr baparkam mrã. Gwaj bakrà ne amũ gwaj bakukràdjà kunĩ ngrêk ne gwaj bajo ba. Gwaj bakrà kumrêx umar nhym kam ô'ã amũ gwaj bakukràdjà kunĩ apê. Kritudjwý ne kute gwaj bakrà pyræk ne gwaj bakunõ ba gwaj kukwakam apýnh kum badjapênh djàri kum badjapênh ar baba.

16 Ga, gwaj bapar, bate, bapa, banhikra, bano, banhijãkre, bakukràdjà kunĩ, kunĩ apýnh gwaj bakudjêkkôt kute aben jamýnh týt, kute abenmã týt jangjênh mex. Ne ren gwaj bakudjêk kêt gwaj ren bakukràdjà kunĩ ren aben bê ajka'u gwaj ren kam kàjmã baku'e kêt. Kritudjwý ne ã ane. Nãm gwaj bakràptõ õbikwa gwaj banhĩ pýnhkôt apýnh kum badjapênh djàri. Gwaj kam baje aben jamýnh týt mãn prabê abeno banhõbikwan baro'ã Kritumã apê. Te apýnh kum badjapênh djàri gwaj baro'ã kum badjapênh ar baban o abenmã týt jangjênho baba. Kute gwaj bamã badjapênh djà'ã ujarênh kôt gwaj kum badjapênh ar baba. Gwaj bamã aben jabêo ro'ã aben kamênho mõ. Gwaj

baje mar mexo, kum bamexo aben kamênho mõ.

Me kute me kukràdjà punu kôt amijo ba kêtãm.

Kor 3.5; Ped k 4.7

17 Ije ar amã ja jarênhkam djãm ar aje arek amijo aba tũm kôt amijo aba rà'ãmã? Amrêbê ne gar ate Metũndjwýnh bê ar amijo aban me bajtem kukràdjà punu kôt ar amijo aba. Djãm aje arek me kukràdjà punu kôt amijo aba rà'ãmã? Kati. Tãm ne ba ar abê uma:. Me wã ne me amim mýjja kajgobit'ã karõo ba.

18 Nãm me tu amakkre kêtumrêx. Nhym me te kute memã mýjja mex'ã karõ nhym me kute mar kêtumrêx. Mýjja'ã me kabên kute amijakreja ne me kute mar kêtumrêx. Kam ne me arým umar djækam mýjja punubit man arík ar ba. Arík ar ba kute mrãmri ne akamãt kô tykkam me arík ar baja pyræk. Nãm me Metũndjwýnhbê: amijo ban kam kôt tĩn ne ar baja mar kêtumrêx.

19 Nhym ren me me akre ren me amimaro tẽn ren arým amim ngryk ne. Nhym be, kati. Me ja ne me kute amimar kêtumrêx ne kam kute kurêbit mar ne aben bê me kupênh ra:x ne mýjja punu kunĩ nhipêxo ban ajbit mar prã:m ne.

20 Nhym be, Kritu. Djã ne gwaj bamã,

—Ajrã mekôt ã amijo ane, ane? Arkati.

21 Arým ne gar mrãmri Jeju kabên katàt kôt ama. Nãm

amã, “Kwãrĩk wãnh”, ane. Nãr ar akwý aje mar kajgo jabej ba ajte ar amã tãm jarẽ.

²² Amrêbê ne gar me kum Metĩndjwýnh kĩnh kêtja kukràdjà kôt ar amijo aba. Aje kangamã. Me kukràdjaja kôt ne me kum mýjja punu prãm ne amim 'êx ne amim, “Ajrà, kam amexkumrêx”, anhÿro ba. Aje me kukràdjà ja kangamã.

²³ Adjumar djà ny kadjy aje amimarmã.

²⁴ Ne amrãnh nymã ne mrãmri Metĩndjwýnh katãtkôt katãt aje amijo abamã ne mexo amexmã.

²⁵ Kam memã ajêxo abaja tu wãnh kangakumrêx ne abu'ã me kunĩmã akabên katãtbit jarẽ. Mýkam? Bir, Kritu amikôt gwaj bakunõ ba gwaj baje kumê banhĩ pydji pyrãk. Kam dja gwaj memã bakabên katãt jarẽ.

²⁶ Godja ga angryk jabej kwãrĩk wãnh kam ajaxwe kêt. Kwãrĩk wãnh angryk'ã akamãt kêt ne angryk 'iry kêt.

²⁷ Ajaxwe kêt gê Xatanaj akam ãm kêt.

²⁸ Kwãrĩk wãnh ar ajõ adjãkĩnhĩ ajte mýjja 'õo adjãkĩnh kêtumrêx. Ga dja ga adjãpênh tÿx ne anhikrao katãt mýjja kupênh mex. Ne kam adjãpênh pãnh arým amim anhõ mýjja jamÿ. Ne kam arým amikutã me õ mýjja kêtjamã kwý ngã.

* **4:30** Ga, me kute mýjja'ã aminhidji janhôr nhym arým amirĩtkumrêxja pumũ. Ar gadjwý Metĩndjwýnh arým ar amã Karõ jano nhym ar ajo ba gar arým amim, “Mrãmri ne arým ijo krakumrêx. Ga, arým kute imã Karõ janor nhym kute ijo baja pumũ”, ane.

Me kabên mex'ã kute memã karõ.

²⁹ Kwãrĩk wãnh akabên punu'õ jarênh kêt. Memã akabên mexbit jarẽ gê me kuman mex. Gê me mexo amũ amikamên arým mexkumrêx.

³⁰ Kwãrĩk wãnh Metĩndjwýnh Karõmã kaprĩ jadjãr kêt. Metĩndjwýnh ne arým ar amã ano nhym amim ar ajo ba. Nhym o kute mrãmri ne arým ar ajã kute aminhidji nhôr pyrãk.* Dja Karõ arek amim ar ajo ba: nhym kam Jeju arým bõx. Bõx ne amikôt ar ajo mõ.

³¹ Dja gar wãnh angryk, kam amadjãkam atokryja wãnh kanga. Ne wãnh mekam adjãkrêmê angrykmê akabên punumê wãnh kangakumrêx. Ar aje meo abikênh'ã amim karõja kunĩ dja ga wãnh kangakumrêx.

³² Ar ga dja gar amã aben kaprĩn abenmã abên rerek ne aben jaxwe maro aknon abenkam angryk kêt. Mýkam? Bir ga, Metĩndjwýnh arým Kritu tykkôt kute ar ajaxwe maro biknor ne ar akam ngryk kêtja pumũ. Kam dja gar aben jaxwe maro aknon abenkam angryk kêt.

5

¹ Ga, me bãm kum kra jabê nhym kute bãm kôt amijo baja pumũ. Nãm kute amim,

—Ba djünwã kudjwa, ba djünwã kudjwa, anhÿro ba. Metĩndjwýnh kum ar

ajabêkam dja gar kôt ar amijo aban kudjwa amã me abêo aba.

² Ga, Kritu kum gwaj bajabê:ja pumũ. Ne kam arým gwaj bajaxwe pãnh Metĩndjwýnhmã amingã nhym me kam kubĩ nhym arým gwaj bajaxwe pãnh ty. Kritu kute mrãmri ne mry bĩn pyrãk, me kute amrêbê me axwe pãnh kute Metĩndjwýnhmã mry par pyrãk. Me kum mry pan kubô nhym arým ardjãnh bãn kĩnh ne. Dja gar Kritu kudjwa ã amã me abêo ane nhym arým akam kĩnhkumrêx ne.

Apýnh me axwe djãri nêje kute me kukrà.

A Xim 2.4; Xij 4.4; Dju k 1.6, 2.15

³ Nhym be, me mjên djwýnh nãr prô djwýnh kupa'ã kurê ba. Nãr me ãpênh punu:re kunĩ nhym me arým mekam pijãm ne. Nãr me kute mýjjao atom rũnh prã:m. Kwãrĩk wãnh ar ajô amijo anhýr kêtumrêx gê me ajarênh kêtumrêx. Djãm Jezu nhô me ja kute ã amijo anhýrkam mex got?

⁴ Nãr, me kabênkamdjwý. Ar amy aje me nire kukràdjã'ã me aprý nhym me ar akam pijãm. Nhym ar anire aje me my kukràdjã'ã me aprý nhym me ar akam pijãm. Nãr, ar abixaêrkôt ar akabênh kajgo. Nãr me keket kadjy ar amy me ni'ã abêno ajkê nhym ar ani amipãnh me my'ã abêno ajkê. Ar akabênh ja ne mex kêt. Kwãrĩk wãnh memã arênh kêt. Atemã dja

gar memã Metĩndjwýnhkam amikĩnh jarê.

⁵ Nhym be, me mjên djwýnh nãr prô djwýnh kupa'ã kurê ba. Nãr, me ãpênh punu:re nhym me mekam pijãm ne. Nãr, me kute mýjjao atom rũnh prã:m. Me ja ne me mrãmri ne me kute mýjjao metĩndjwýnh karô nhipêxmã amijarênh ba pyrãk. Djãm me ja Metĩndjwýnh kute meo bamã? Djãm Kritumê Metĩndjwýnh ar me kunĩmã Bênjadjwýrkam djãm ar kute meo bamã? Nãr, djãm ar kute me jamã ar ô mýjja nhôrmã? Arkati. Ja ne gar aje amrêbê mar.

⁶ Ar aje markam kwãrĩk wãnh me'ô ajte kabênh kajgoo arĩk ar amã,

—Ajrã. ã ajaxweo ane. Dja Metĩndjwýnh ajmã ajo kêtumrêx, anhýr kêt. Kwãrĩk wãnh o anoo biknor kêt. Me amakkre kêt prãm kute ã axweo anhýr prãm kam ne Metĩndjwýnh arým mekam ngry:k ne.

⁷ Kam kwãrĩk wãnh mekôt ã ar ajaxweo anhýr kêt.

⁸ Mýkam? Bir, amrêbê ne gar ajaxweo:ne aje akamãt kô tykkam me ar baja pyrãk. Nhym be, jakam ne gar arým Bênjadjwýr djwýnh kôt ar amijo aban arým aje a'uri me ar baja pyrãk. Bênjadjwýr djwýnh kute ar ajo krakam dja gar ajmã akute kêt ne katãt ar amijo aba. Dja gar aje mrãmri ne me a'uri ar baja pyrãk.

⁹ Metĩndjwýnh Karô dja meo ba nhym kam me ô'ã

ukaprĩkumrēx ne katàt kute kabēn jarēnhkumrēx ne 'êxnhĩ kêtukumrēx.

10 Dja gar Bēnjadjwÿr djwÿnho kĩnh, mÿj akabēnkôt, aje mÿjo abakôt aje Bēnjadjwÿro kĩnh jabej amikabi.

11 Ne kwārĩk wānh me axwe kôt ajaxwe kêt. Me axwe ne me kute akamàt kô tykkam me àpēnh punu pyràk. Djām me àpēnh punu djô'ã mÿjja mex got? Arkati. Kwārĩk wānh me axwe kôt ar ajaxwe kêt. Ar ga dja gar me axwe nēje me kukrà.

12 Mÿkam dja gar me axwe kôt ajaxwe kêt? Bir, me me kàxã apdjun ba punukumrēx. Gwaj ren abenmã me arēn ren bapijà:m ne.

13 Me axwe ne me apdjun àpēnh punuo ba: nhym me arÿm memã Metĩndjwÿnh kabēn jarē. Nhym kam me arÿm amijaxwe ma. Me kute memã arēnh nhym me kute amimar kute mrāmri ne me kute memã mÿjja kurwÿkam mÿjja kunĩ kum amirĩt pyràk.

14 Me kute memã Metĩndjwÿnh kabēn jarēnhkambit ne me arÿm kute amijaxwe kunĩ mar. Amrēbê: ne me me bakukãmāremã me kute amijaxwe mar'ã ajarē. Me memã kum,

“Kute mrāmri ne me òto nōrkam kute me kabēn mar kêt pyràk ne ga aje Metĩndjwÿnh mar kêt.

On ano tÿx ne amim kabēn ma kute mrāmri ne me

krã apôx ne no tÿxkam amak mex pyràk.

Aje kabēn mar kêt kute mrāmri ne me tyk kute me kabēn mar kêt pyràk. On kabēn man kôt ar amijo aba kute mrāmri ne me tyk ne akubyn tĩn ne ar ba pyràk.

Dja ga kabēn ma nhym Kritu arÿm prĩne amã arē ga prĩne amima.

Kute mrāmri ne me kute memã pōk ne o kute pry kurwÿ nhym kam me kute prĩne rĩt mex pyràk”, ane.

Mrāmri ne me kute me bakukãmāremã arēnhkumrēx. Mrāmri ne Metĩndjwÿnh kute memã arēnh ne kute me axwe kunĩ amirĩtmã.

15 Kam dja gar amijã ano tÿx ne katàt ar amijo aban ajmã akute kêt. Djām ano kêtãmã? Kati. Dja gar akrã mex ne amijã ano tÿ:x ne katàt ar amijo aba.

16 Ar abu'ã me axwe kunĩja dja gar me'ã ano tÿ:x. Nhym kam ar aje memã Metĩndjwÿnh kabēn jarēnh djà ar awÿr bōx gar arÿm memã arē. Akati jakam me axwe krãptĩkam dja gar ã memã ane.

17 Kam kwārĩk wānh ar akrã punu kêt. Dja gar amijo Bēnjadjwÿr djwÿnh man kum,

–Mÿj dja ba nē ga kam arÿm ikam akĩnhkumrēx jabej? ane. Dja gar ã kum anen arÿm prĩne

* 5:18 Mÿjja me kute o kōm ne kôt bibānh kunĩja, kadjwati kangômē uba kangômē, mÿjja kangô kunĩ ne me kum kadjwati kangô jarē.

amijo Bēnjadjwyr djwýnh markumrēx.

18 Kwārīk wānh kadjwati kangôkam* ar abibānh kêt. Kam ne me arým amijo ajkên punu mex ne. Ar ga dja gar Metīndjwýnh Karō mar tỳx ne 'ã adjukanga kêt gê ar anhī pýnhkôt raxo ar akadjwýnhbê nhýn ar ajo ba mex.

19 Dja gar mar tỳx ne abenmā mebê idjaer nhō me ngrer tūm jarē, me ngrerkôt Bēnjadjwyr djwýnhmā mex-tire jarē. Metīndjwýnh'ã me ngrerja kunī jarē. Djām ate akrān ajajkwa kajgokambit aje Bēnjadjwyr djwýnhmā me ngrer jarēnhmā? Kati. Dja gar amikam me ngrerkam kabēnja markumrēx ne angrerkôt kum arēnhkumrēx.

20 Dja gar Karō mar tỳx ne mā Metīndjwýnhmā, me Babāmmā amikīnh jarē. Mýjja kunīkôt kum amikīnh jarē. Djām ar adjumar mexkambit dja gar kum amikīnh jarē? Kati. Ar adjumar punukamdjwý dja gar kum,

—Djūnwā, te idjumar punu ga mā ijo djuw mex ne mā ijo kīnh. Bēnjadjwyr djwýnhbê Jeju Kritu ba tu amim markumrēx ne arým amā amikīnh jarē, ane. Dja gar akati kunīkôt ã kum amikīnh jarēho ane.

21 Dja gar akrānmā aben kabēn man kôt ar amijo aba. Ar aje Metīndjwýnh pyma markam dja gar ã amijo abao ane.

Prōmē mjēnmē abenā memā karō.

Kō k 11.3; Kor 3.18; Ped k 3.1

22 Me aniremā ne ba ikabēn jarē. Dja gar amjēn kabēn man akrānmā kôt ar amijo aba. Aje mrāmri ne Bēnjadjwyr djwýnh kôt ar amijo aba pyrāk dja gar ã amjēn kôt amijo abao ane.

23 Mýkam? Bir, ar amjēn ne ar ajo ba kute mrāmri ne me krākam umar ne o kute amingrēk ne ba pyrāk. Me krākam ne me umar ne kam amū ikrao apē nār parkam mrā. Me krā ne amū me kukrādja kunī ngrēk ne meo ba. Nām Kritudjwý ã me kute amim marja kunīo ane. Ta ne kute me krā pyrāk ne meo ba. Ne kam arým me utān meo ba. Ō me kunī ne me kute ta ī pyrāk nhym me utān meo ba.

24 Nhym kam Kritu nhō me kute amim mar kunīja akrānmā kabēn man kôt amijo ba. Dja me aniredjwý ã amjēn kabēn kunī mar ne kôt amijo abao ane.

25 Me amymādjwý ne ba ikabēn jarē. Dja gar amā aprō jabē: kute Kritu kum ō me kute amim marja kunī jabē pyrāk. Ga, Kritu arým me kadjy tykja pumū.

26 Mýj kadjy ne me kadjy ty? Bir, prīne kute meo mex kadjy. Kute mrāmri ne me kute ngō kubēkà pōnh nhym prīne mex pyrāk. Mrāmri ne kabēn kute ngō pyrāk ne prīne meo mex. Kritu memā kabēn jarē nhym me amim kuman arým Metīndjwýnh

mexo mex. Ja kadjy ne Kritu me kadjy ty.

27 Ō me kute amim marja kunī prīne kum me: xkumrēx nhym me arým kum me kī:nhkumrēx nhym kam kute amikabem me umjyr ne kute ar meo ba kadjy. Ja kadjy ne Kritu me kadjy ty. Dja ō me ja kute ta ī pyrākja prīne mexkumrēx ne axwe kêtikumrēx kute mrāmri ne me kà mjô kêtikumrēx ne ngrā kêtikumrēx nhym mýjja 'ō kute meo bikēnh kêtikumrēx pyrāk. Dja me Metīndjwýnh mexo mex ne kum punu kêtikumrēx nhym arým meo ba. Ja kadjy ne Kritu me kadjy ty. Be, djām kum ō me ja jabê ngri: got?

28 Bir be, me mydjwý dja me ā kum prō jabêo ane. Kum prō jabêo kute mrāmri ne me kum aminhī jabêja pyrāk. Me kum prō jabêja ne me kum aminhī jabê.

29 Djā nām me'ō kum aminhī kurê? Kati. Me kum aminhī jabê ne ō kwý krēnmē kubêkāmē mýjja kunīo aminhīo djuw mex.

Nām ā Bēnjadjwýr djwýnh me baje Kritu mar djwýnho djuw mexo ane.

30 Me banhī pýnhkôt ne gu me baje Kritumē banhī typydji pyrāk. Baje Kritu pa pyrāk, no pyrāk, par pyrāk. Baje ta kukrādja kunī pyrākkam ne Kritu amim me bajo djuw mex.

Dja ā me amim prōdjwýo djuw mexo ane.

31 Amrêbê: ne me bakukāmāre 'ā memā kum,

“Kamā dja me my prō kadjy arým bāmmē nā arkum iren kam arým prōbit'ā ngrā ne.

Nhym kam ar ī abenā tým ne kam kute ī typdji pyrāk.”

Nām me bakukāmāre ā memā ane.

32 Be, ije ar amā kukrādja jarēnhja ne me kute prīne mar mex kêtikumrēx, mebê týx. Kritumē me bamē ō me kute amim marja kunī'ā ne ba ikabēn ja jarē.

33 Kam ne ba ar amā aprō jabêikumrēxmā ar amā 'ā karō. Kute mrāmri ne ar amā amijabê pyrāk ne ar amā aprō jabēn aje o djuw mexmā. Nhym ar anireja, ar amjēn ne ar ajo ba. Kam ar aje amijā marmā ne ba ar amā 'ā karō. Tām ne ja.

6

Bāmmē kramē abenā memā karō.

Kor 3.20

1 Jakam ne ba me aprīremā 'ā karō. Bēnjadjwýr djwýnh kabēnkôt dja gar abāmmē anā kabēn man ar kabēn kôt ar amijo aba. Ja ne mex.

2-3 Mýkam? Bir, amrêbê: Metīndjwýnh me bakukāmāremā kum,

“Me amā abāmmē anā jabēn ar kabēn ma.”

Nām ā memā anen kam kôt memā mýjja mex jarēn memā kum,

“Kam arým adjumar mex ne kribēm pykakam ar aba”, ane.

Metīndjwýnh kute memā 'ā karōkôt kukrādja ne ja.

Kukràdjà kumrêx kute kôt memã mÿjja mex jarênh ne ja. Kam dja gar mar tÿx ne.

4 Ne ar amy, ar aja-batãnhwãdjwÿ, ar amã ne ba 'ã karõ. Kwãrik wãnh akra arkum amikurê'uk kêt. Ari arkum adjãkrêo kum amikurê'uk kêt. Ar ga dja gar akumrêx amijã Bënjadwÿr djwÿnh kabên man arÿm katãt kôt ar amijo aba. Ne kam kôt axwe nêje ar akren kam mrãnh mex'ã arkum karõ. Dja gar ã akra aro ane gê ar akôt Metïndjwÿnh kôt ar amijo ba.

Bënjadwÿrmê õ àpênhmê abenã memã karõ.

Kor 3.22; Xim k 6.1; Xit 2.9; Ped k 2.18

5 Ar akwÿ ne me arÿm amim ar apa 'amÿ gar memã adjãpênh tÿx kajgo ar aba. Ar amã ne ba ikabên. Dja gar pykakam ar anhõ bënjadwÿr kabên ma. Ar anhõ bënjadwÿr raxmê uma dja gar aman kum adjãpênh katãt. Kute mrãmri ne Kritumã ar adjãpênh pyrãk dja gar ã kum adjãpênho ane.

6 Djãm ar aje anhõ bënjadwÿr ÿtãbit kum adjãpênh katãtmã? Kati. Ar amã kãxkamdjwÿ dja gar amim,

—Kati, Kritumã ne ba apê. Kam dja ba Metïndjwÿnh kabên kôt mrãmri pykakam inhõ Bënjadwÿrmã idjãpênh katãtkumrêx.

7 Dja ba kabên man kum idjãpênhkam ikÿnh. Nã bãm kute pykakam memã idjãpênh pyrãk. Nhym be,

kati. Kãjkwakam Bënjadwÿr djwÿnhmã ne ba apê, ane. Dja gar ã amim anen kam kum adjãpênhkam akÿnh.

8 Mÿkam? Bir, ar akwÿ apa 'amÿnh aje me kabên kôt adjãpênh tÿx kajgo ar aba. Bënjadwÿr djwÿnh Jeju kute aparmã ar adjãpênh pumũnh. Ar adjãpênh mex kôt dja ar amã o pãnh mex. Nãr ar akwÿ apa 'amÿnh kêtã ne ar ga gar adjãpênh ar aba. Me kute ar amã o pãnh kadjy gar adjãpênh ar aba. Bënjadwÿr djwÿnh kute ar adjãpênh pumũnh. Ar adjãpênh mex kôt dja ï ar amã o pãnh mex. Me akunÿ adjãpênh mex kôt dja ta amã o pãnh mex. Tãm ne gar amrêbê ama.

9 Ne bënjadwÿr ar, ar aje amim me pa 'amÿnh nhym me ar amã àpênh kajgo ar bawã ar amã ne ba ikabên. Dja gar ije ajbir ar anhõ àpênhmã ikabên jarênhja ma. Ikabên kôt ar gadjwÿ ar anhõ àpênhmã amex. Kwãrik wãnh aje meo abikênhmã me kangrônho aba kêt. Djãm bënjadwÿr'ã apydji? Kati. Ar gadjwÿ ne kãjkwakam ar anhõ Bënjadwÿr djwÿnh. Tãm ne ba ar amã arê gar amrêbê aje mar. Ta ne kum me'õ pyma kêtumrêx.

Metïndjwÿnh nhõ kãxo kubêkà'ã ujarênh.

Rô 16.20; Tex k 5.8; Xij 4.7; Ped k 5.8

10 Akmere àpnhÿre ar, ije ar amã arênhõ ino rer kadjy ne ja. Bënjadwÿr djwÿnh tÿ:xi. Atÿx kadjy gora amim maro

aba nhym arým ar amã atýx jadjã.

¹¹ Me karõ punu nhõ bñnjadjwýr kute gwaj bamã 'êx ne gwaj banoo biknor prãmikumrêx. Dja gar amijã ano týx ne arek kubê dja nhym arým ar anoo biknor kêt. Arek kubê ar adjãm ne aje kangõnh kadjy dja gar aminêje Metĩndjwýnh nhõ kàxo kubêkà jangjê, kute gwaj bamã kàxo kubêkà nhõr kunĩja aminêje angjê.

¹² Mýkam dja gar angjê? Bir, djãm me ĩ, gwaj baje me omũnhja ne gwaj baje aminêje me kangõnhmã? Kati. Me karõ punu pumũnh kêtja. Apýnh me axwe nhõ bñnjadjwýr ja ne gwaj baje aminêje me kangõnhmã. Apýnh me karõ punu, me rũnh 'itýx ja ne gwaj baje aminêje me kangõnhmã. Pykakam me axwe prãmja ne me kute mrãmri ne akamãt kô tykkam me mrãnh punuja pyrãk. Me ja nhõ bñnjadjwýr ne gwaj baje aminêje kangõnhmã. Kàjkwakam me karõ jaxwe ar baja. Me karõ punu ja ne gwaj baje aminêje me kangõnhmã.

¹³ Kam, dja gar aminêje Metĩndjwýnh nhõ kàxo kubêkà kunĩ jangjê. Dja aje me kangõnh nhõ akati awýr bõx ga mebê atýx ne me kangõnh dja. Ne kam arým meo apan me kujate. Kam dja ga arek mebê adjãm týx rã'ã.

¹⁴ Be, mýj dja mebê ar anhõ kàxo kubêkàja kute gar aminêje angij? Bir, ajêxnhĩ kêt

ne akabẽnkumrêx. Ajêxnhĩ kêt kadjy ne ar anhõ kàxo apre djã. Ga, krãkamngõnh kàxo pre djão kute kà janênh týxja pumũ. Kute o kàxo kubêkàja kunĩ janênh týx nhym arým 'ã rorok kêt. Ar gadjwý ar aje apre djão amikrax pre mãn prãbê ajêxnhĩ kêt ne akabẽnkumrêx. Akabẽn kajgo kêt ne arek me karõ punu kangõnh dja. Nhym kam me te kute Metĩndjwýnhbê ar ajo akêxmã.

Metĩndjwýnh kabẽnkõt dja gar katãt ar amijo aban ajaxwe kêt. Akatãt jabê ne anhõ kàxo anhinõkã. Ga, krãkamngõnh kute kurê djwýnhbê amipytãr kadjy kute kàxo inõkã jangjênhja pumũ. Ar gadjwý ar aje kàxo ar anhinõkã jadjãr mãn prãbê ajaxwe kêt ne Metĩndjwýnhmã akatãt. Ne arým me karõ punubê amipytãn aminêje kangõnh dja.

¹⁵ Ar prĩne 'ã ujarênh nyja ma. Aje 'ã ujarênh ny mar jabê ne ar aparkã týx. Ga, krãkamngõnh kute parkã týx jangjênhja pumũ. Kurê djwýnh'ýr prõt ne kute amiparo bikênh kêt kadjy ne kute parkã týx jangjênh. Ar gadjwý ar aje ar aparkã týx jadjãr mãn prãbê dja gar Kritu'ã ujarênh ny kõt adjumar mexja prĩne aman arým me'ýr mrãn memã arê. Dja gar memã arênh arým o aminêje me karõ punu kangõnh dja nhym me te: kute Metĩndjwýnhbê ar ajo akêxmã.

16 Dja gar kam tu amim Metĩndjwýnh markumrēx. Aje tu amim markumrēx jabê ne ar anhō kàxo kruwbê àptàr djà. Ga, krākamngōnh kute kruwbê àptàr kadjy kute amýnhja pumũ. Ar gadjwý ar aje anhō kruwbê àptàr djà byr mǎn pràbê tu amim Metĩndjwýnh markumrēx. Tu amim markumrēx ne arým arek me karō jaxwe nhō kruwbê adjàptàro dja. Aje tu amim markumrēx jao dja ga ò kuwyo krow kunĩbê aptàn mǎ pa. Me kabēn punu, apýnh me kaprĩ djàri, apýnh me tokry djàri ne kubê me karō jaxwe nhō kuwyo krowja. Ar aje tu amim markumrēxjao dja gar mǎ pa. Nhyim me te: kute Metĩndjwýnhbê ar ajo akēxmǎ.

17 Mrāmri ne Metĩndjwýnh arým kute amim ar apytàrkumrēx. Ja dja gar tu amim markumrēx. Jabê ne ngōnho ar akrãdjê. Ga, krākamngōnh kute amikrã pytàr kadjy kute ngōnho krãdjê turja pumũ. Ar gadjwý ar aje ngōnho akrãdjê tur mǎn pràbê tu amim ja markumrēx. Mrāmri Metĩndjwýnh arým kute amim ar apytàrkumrēxja markumrēx. Ne kam arek me karō punu kangōnho dja nhyim me arým te kute Metĩndjwýnhbê ar ajo akēxmǎ.

Dja gar ajte prĩne Metĩndjwýnh Karō kabēn man memǎ arē. Aje kabēn mar jabê ne ar anhō kàxdjwa kajgo. Ga, krākamngōnh kute kurê djwýnho àpanh kadjy

kute ò kàxdjwa kajgo jamýnhja pumũ. Ar gadjwý ar aje ar anhō kàxdjwa kajgo byr mǎn pràbê prĩne Metĩndjwýnh Karō kabēn man memǎ arē. Ne arým me karō punu kangōnho dja nhyim me arým te kute Metĩndjwýnhbê ar ajo akēxmǎ.

18 Dja gar kam Metĩndjwýnhmǎ akabēno aba. Kum mýjja kunĩo a'wý. Akati kunĩkòt kum ar akabēn jarē. Aje Metĩndjwýnh Karō mar'ǎ ar amǎ djukanga kêt gê prĩne ar ajo ba mex. Prĩne kute ar ajo ba mexkam mǎ Metĩndjwýnhmǎ akabēn jarē. Kum Jeju nhō me ja kunĩo a'wý. Ar ano tỳx ne amǎ djukanga kêt ne meo a'wý.

19 Badjwý kum ijo a'wý gê ijamak'ýr kabēno bōx ba gop imǎ me uma kêt ne memǎ kabēn jarē. Me krãptĩ kute Kritu'ǎ ujarēnh ny mar kêt rǎ'ǎ. Ba gop me kunĩmǎ arēnho amirĩtkumrēx gê 'ǎ ujarēnh ny memǎ amirĩtkumrēx.

20 Ba ne ba Bēnjadjwýr djwýnh kabēnkòt memǎ 'ǎ ujarēnh ny jarēnho iba nhyim me arým kàxirǎx jao idjuwpre. Dja gar kum ijo a'wý gê me te arým idjuwpre ba gop imǎ me uma kêt ne memǎ arēnhkumrēx ne gop mrāmri kabēnkòt ibê 'ǎ idjujarēnh djwýnhkumrēx ne memǎ arēnhkumrēx.

21-22 Xikiku ne ba arým ar amǎ ano. Imǎ gwaj bakamy Xikiku jabêkumrēx nhyim Bēnjadjwýr djwýnhmǎ àpēnh katàtkumrēx ne 'ǎ ukanga

kêtkumrêx. Ba arým ar amã ano. Gêdja ar awÿr bôx ne arým ijã ar amã ajarê. Mÿjja kunĩ'ã ar amã ajarê gar arým iman arým ikam adjumar punu kêt ne akĩnh.

²³ Metĩndjwÿnhbê ne me Babãm. Ne Bẽnjadjwÿr djwÿnhbê ne Jeju Kritu. Gê ar ar aje abeno akamywão djuw mex gar adjumar mex ne amã aben jabêkumrêx ne tu amim ar markumrêx.

²⁴ Ar amã Bẽnjadjwÿr djwÿnhbê Jeju Kritu jabêkumrêx ne 'ã adjukanga kêtja gê ar tu kum ar akaprĩkumrêx.* Tãm ne ja.

* **6:24** Djãm ar ga ne gar adjukaprĩ nhym ar pãnh arým kum ar akaprĩ Kati. Ar ta ne ar tu kum ar akaprĩkumrêx.

Paur kute Pirpukam me jamã pi'ôk no'ôk ne ja.

Krĩraxbê Pirpukam ne Paur memã Jeju jarê nhym kam me kwý arým tu amim markumrêx. Paur kum ar kĩnhkumrêx nhym ar jadjwý amipãnh kum Paur kĩnhkumrêx nhym kam Paur ar kurũm tẽn atemã krĩrax 'ókam bôx. Bôx nhym me ja kum Metĩndjwýnh kabên mar prãm kêt ne kam Paur pa 'amýn o tẽn mekbê ijê djakam kumê. Nhym arĩk kaprĩre ne mekbê ijê djakam dja, prãmkam dja. Nhym kam krĩraxbê Pirpukam Paur nhõbikwaja kum kĩnh djà jano, kôt kum õ kwý krên djà jano, nâr kon kum pi'ók kaprĩ jano nhym kubyn kĩnhkumrêx. Paur kute amikajmãtã arkum Jeju jarênhja ta ne kôt kum mýjja jano, Epaprodjikôt ne kum kĩnh djà jano. Nhym 'ýr o bôx. 'Ýr o bôx nhym kubyn kam kĩnhkumrêx ne akubyn arkum,

—Ota ba arým kubyn arým ikĩnhkumrêx ne, ane. Nhym kute kôt kum kĩnh djào bôxja, Epaprodjija ate kanê ne kam arým mexkumrêx ne kam õ pykamã tẽmmã, nhym Paur kute kôt arkum pi'ók no'ók janormã. Kute arkum pi'ók no'ók ne kôt anor ne ja.

Ë, Paur kute arkum pi'ók

no'ók ne ja.

*Paur kute Metĩndjwýnhmã
ar arênh.*

Ep 1.15

¹ Ba ibê Paurmê Ximoximê ne bar ar amã pi'ók no'ók ne. Ar ibê Jeju Kritu nhõ àpênh ne bar ar amã pi'ók no'ók ne. Ë, krĩraxbê Pirpukam Kritu Jeju nhõ me ja, õ me mextire jamã ne bar pi'ók no'ók ne. Ar aje Jeju nhõ me jao aba djwýnhwãmê atãri àpênhwãmê, ar akunĩmã ne bar pi'ók no'ók ne.

² Gê Metĩndjwýnh ar ajo djuw mex, Metĩndjwýnhbê gwaj Babãmmê krabê Bẽnjadjwýr Jeju Kritu ar ukaprĩkôt ar ajo djuw mex ne ar ar ajo ba ne ar amã umar mex jarê gar adjumar mex ne ar aba.

³ Ota ba inhõ Metĩndjwýnhmã amikĩnh jarê. Nã bãm mã ar aman ar amar rã'ã. Nã bãm ar akam ikĩnh ne ije ar amar kunĩkôt kum amikĩnh jarê.

⁴ Djã nã bãm ar akam ikaprĩ? Kati, nã bãm ikĩnhkumrêx ne ije kum ar akunõ idjà'wýr katã kum amikĩnh jarê.

⁵ Mýkam ne ba ikĩnhkumrêx ne ar ajo a'uw? Bir, ar ikôt adjapênhkam. Kra:x kurũm ne gar ikôt apê ne memã Jeju kukràdjã ny'ã adjujarênh atêm rã'ã ne kam kôt ijo djuw mex ba kam itýxkumrêx ne memã Jeju'ã idjujarênh tẽ.

⁶ Kam ne ba ar akam ikĩnh ne. Arým ba kuma. Metĩndjwýnh ta ne arým ar ajo mexmo krax ne. Dja

ar ajo mexo tēn o tēn o tēm rā'ān arým inomā kumē gar akunī amextire. Ā kute ar ajo anhỹrmā ne ba amikajmā'ā kuma. Mýj akatikam dja inomā kumē? Bir, akubyn Jeju Kritu bôx nhō akatikam.

7 Be, kôt ne ba ije ar akunīo ijamakja. Bir, mrāmri. Mýkam? Bir, imā ar akīnhkumrēxkam. Ar akunī ne gar ikôt ar adjápēnh aba. Metīndjwýnh kute imā idjápēnh jarēnhja ne gar ikôt kum adjápēnh ar aba. Djām mekbê ijê djakam idjāmkambit ne gar adjápēnh ar aba? Kati, irāri ar ibaridjwý ne gar ikôt adjápēnh ar aba. Irāri ar ibari ije Jeju kukrādja ny'ā idjujarēnh nhym me kute aprýo ba, ba pñne kôt memā 'ā idjujarēnh ne ije memā kum,

—Mrāmri ne ba ije me amā kôt Jeju'ā idjujarēnh ar o ibaja, anhỹrja, be, nā gām ar ā ikôt Jeju'ā adjuarēnh ane. Kam ne ba imā ar akīnhkumrēx ne.

8 Imā ar akīnhkôt ne ijamak inhō djakam tokry ne. Mrāmri ne ba kôt ar amā arē. Metīndjwýnh kute pñne me kadjwýnhbê me omūnhkôt arým ikadjwýnhbê ipumū, ije ar ajo ijamakkôt ipumū. Imā ar akīnh raxi. Kute Jeju Kritu kute kum ar akīnh pyrāk. Aben kôt ne bar ā ar amaro ane.

9 Nā bām Metīndjwýnhmā ar ajo a'uw. Ar amā aben jabêo amōr rā'ā o amōr rā'ān arým ar amā aben jabê rax kadjy. Kadjy ne ba Metīndjwýnhmā

ar ajo a'uw. Be, dja gar amā aben jabêo atēm rā'ān kam arým kôt pñne mýjja pumūnh mex ne kôt akrā kre mex.

10 Gar kam amim mýjja kabin mýjja mexbito amiptā. Nhym mūm mýjja punu nō gar katāt mýjja mexbito amiptān kam amextire ne ajmā akute kêt ne ar aba rā'ā nhym arým akubyn Kritu bôx.

11 Nā, gar kam amextire. Jeju Kritu kute katāt me krā pymjýr djwýnh tām gédja katāt ar amā ar akrā pumjuw gar katāt mrā. Nhym me kam ar apumūn kam kôt Metīndjwýnhmā rax jarēn kum mex jarē. Tām ne ja.

Paur tyko nār tño kute Jeju raxo amirĩtmā.

Kor 1.24; A Xim 2.9

12 Akmere ar, àpnhĩre ar, ě, ba ar amā arē. Djā nām me ibê ijēn kam Jeju'ā me ujarēnh nyja mekbê krāta? Kati, nām me mā Jeju jarē, arēnh ry typydji nhym me kunī kuma, me kute arēnh bāptār kêt.

13 Nhym kam bēnjadjwýrbê Xedja nhō krākamngōnhre kunī kuma, mete mekbê ijê djakam imēnhkôt kuma. Nā bām Kritu'ā idjujarēnh tē nhym me mekbê ijê djakam imē nhym me kunī kôt kuma.

14 Nhym gwaj baje abeno bakamy kwý rax ne mekbê ijê djakam idjāmkôt ipumūn kam Bēnjadjwýr kanārrām kum me uma kêtumrēx ne irāri ar tu memā Metīndjwýnh kabēn jarēnh ar o ba.

15-17 Nhyr bep apÿnh ne me kwÿ kute amijo rÿnh prãmkam Jeju'ã pydjÿn 'ã ujarÿnh mÿr prãme memã Jeju jarÿnho ba. Kum ikÿnh kÿt ne 'ã pydji prãme ne arÿk ajkwakambit we memã Kritu jarÿnh ar o ba. Ikaprÿ rax kadjy, mekbê ijê djãkam idjãmkam ikaprÿ rax kadjy ne me arÿk Jeju'ã ujarÿnh ny jarÿnh kajgo ar ba.

Nhyr bep ate ne me kute mrãmri ukaprÿkÿt ar memã Jeju jarÿnho ba. Me ja ne me kum ijabÿn arÿm prÿne ipumÿ. Metÿndjwÿnh kute imã idjãpÿnh jarÿnh ba ije tu katãt arÿnhkumrÿx nhyr kÿt me kute ibê ijê kÿt ipumÿn kum ijabÿn kam ikudjwa memã Jeju jarÿnho ba. Nhyr bep ate ne me kwÿ arÿk Kritu'ã ujarÿnh kajgo ba.

18 Kwãrik rã'ã gÿe me tu ar amÿ arek 'ã ujarÿnh ba. Dja me kum Jeju jabÿn 'ã ujarÿnh mexja mrãmri rã'ã. Nhyr me kute 'ã pydji prãme Jeju jarÿnh kajgoadjwÿ mrãmri rã'ã. Mrãmri gÿedja me amÿ ar 'ã ujarÿnh ba. Gÿe kam me kunÿ Kritu'ã ujarÿnhja ma. Ba kam arÿm ikÿnhkumrÿx. Gÿedja ba mã ikÿnh rã'ã ne.

19 Jeju Kritu Karÿ gÿedja ijo ba rã'ãn ikadjy me ngrÿk nhyr me kam ikaba. Nhyr adjwÿnhdjwÿ mrãmri ar aje Metÿndjwÿnhmã ijo adjã'wÿro gÿedja me arÿm bÿm imÿ. Ja ne ba arÿm prÿne kuma. Kam dja ba ikÿnh rã'ã ne.

20 Gora ba imã me uma kÿt ne idjãm tÿx ne Kritu'ã ajarÿ. Gora ba ã anhÿr jabej kam

memã Kritu raxo amirÿt ne amikam ipijãm kÿt. Ije Kritu raxo amirÿt prã:mã. Itÿn rã'ã nãr kon mete ibÿn jabej o ne ba ije Krituo rax prãm, o ne ba ije memã o amirÿt nhyr me arÿm kÿt kute kum ka-tormã. Amrÿbê ne ba memã Kritu raxo amirÿt rã'ã. Gora ba jakam djwÿ ã o ane. Tãm ne ba amim kamnhÿx ne amÿnhÿkre kadjwÿnhbê maro nÿ.

21 Ikÿnh djãbê ne Kritu. Ajbit dja ba kuman o amikÿnh. Djãm ityk nhijukri ikaprÿ? Kati, ityk nhijukri dja ba ikÿnho itÿnja jakrenh mex ne. Ityk nhijukri dja ba arÿm Kritubê ikÿnh djã pumÿn kam ikÿnhkumrÿx ne.

22 Nhyr bep dja ba arek itÿn jabej kam Kritumã apÿe ne memã 'ã ajarÿ nhyr me krãptÿ arÿm amikajmã'ã Jeju ma. Jadjwÿ ne mexkumrÿx. Ije, nã bãm te ari mÿjja ma.

23-24 Nãm te mÿjja 'õ imã pydji prãme. Nã bãm ityk ne Kritumÿ ro'ã iban inhÿtã ije aben pumÿnhmã kuman jãm itÿnkam ije Kritumã idjãpÿnhja ma. Ije, nã bãm te ari mÿjja ma. Dja ba tyn arÿm mrãmri imexo, ikÿnho itÿnja jakrenh mex ne. Tãm ne ba imã kÿnhkumrÿx ne. Nhyr bep dja ba itÿn ne kam ar amãdjwÿ kÿnh jadjãn ar amã arÿnh nhinom kumÿ.

25 Nã, dja ba itÿn ne kam ar amã Metÿndjwÿnh kabÿn jarÿnho tÿn inom kumÿ. Tãm ne ba arÿm prÿne kuma. Itÿn ne arek ar ar akam iba rã'ã, ar aje amim Jeju mar rax ne o atÿm ne kÿt akÿnh kadjy. Ja ne ba arÿm kuma.

²⁶ Bir be, dja ba arým ar awýr ibôxjakam gar arým ipumün kam arým ikôt Kritu Jejumã mex jarê. Kute ipytãrkôt ipumün kam akĩnh rax ne kam arým akunĩ kikrepdjitã Kritu Jejumã rax jarê.

Ar te tokry Jeju'ã ukanga kêt mã.

Ruk 6.22; Xij 1.12

²⁷ Ê, ar ikabên ma. Gar arým Kritu'ã ujarênh nyja ma. Gora kôt ar amijo aba. Dja ba ar awýr itêm ne ibôx ne ije inhýtã ar apumünh jabej arým ikĩnhkumrêx. Ar aje kôt amijo abakam ikĩnhkumrêx. Nãr kon, mekbê ijê djãkam idjãm rá'ã jabej nhym arým iwýr ar ajã ujarênh bôx jabej dja ba kuman ikĩnhkumrêx. Gar atypydjin adjãm týx ne axikôt akabên ne ar memã Jeju kukràdjã ny'ã adjujarênh aban aro'ã aje o angyrk ne aje akabêno me unênhkam. Me kute Metĩndjwýnh Kabên japrýja dja gar akabêno me unê. Ja dja ba kôt kuman arým ikĩnhkumrêx ne.

²⁸ Kwãrĩk wãnh me kute ar ajaprýwã ne mũm kute Metĩndjwýnh akêx ne kute aprýwã kwãrĩk wãnh gar amã me uma kêt. Ate gêdja me wãnh ar axwe ba. Gwaj mrãmri tu katãt Metĩndjwýnhmã badjãpênh mex ne. Nhym kam kôt me ar amã katon kam amijã,

—Bep djãm mrãmri ne Metĩndjwýnh ar wã pytà. Nhym bep ba ne ba ije mar kêt kam kute ipytãr kêt kumrêx. Dja ba tu ibiknorkumrêx.

Bep djãm mrãmri ne ar ja arým mrãmri Metĩndjwýnh aminhõ. Kam ne kute ar utãrja, ane. Dja me ar apumün kam ã ane.

²⁹ Arým ne Metĩndjwýnh Kritu kadjy amim ar ajã karõ. Ga kam ar arým amikajmãtã Kritu ma. Djãm ja'ãbit ne amim karõ? Kati, mýjja 'õdjwý. Ê, aje Kritukôt amijo abakam ar atokrymãdjwý.

³⁰ Dja gar ikudjwa Kritukôt djan o angyrk nhym me arým jãm ar ajo akêx ne ar amã tokry jadjã ga kam ar ikudjwa aje Kritukôt amijo abakam te atokryn te akaprĩn mã kôt ajkamê. Wãkam idjãmkam ne ba ã ane gar kôt ipumũ. Jakam idjãmkamdjwý ne ba Krituo ingyrk ne memã ikabên gar ijã ujarênh ma. Tãm ne gar gadjwý arým kôt adjãm ne aje o angyrk ne atokryo aben pyrãk kadjy ne Metĩndjwýnh ar ajã amim karõ. Tãm ne ja.

2

Ar kute Kritu kudjwa amijo kãtãmmã.

Ep 4.1; A Kõ 8.9

¹ Akmere ar, àpnhĩre ar, gora axikôt akabên ne akabêno ikĩnh. Be, ga arým Kritu kute ar amã týx jangjênhwã pumũ. Ne ajte kum ar ajabên kam ar akaprĩkam kute ar amã kĩnh jadjãrwã pumũ. Metĩndjwýnh Karõdjwý kute ar ajo õbikwan kute ar ar ajo bawã pumũ. Gar kôt aje abeno anhõbikwan kam amã aben kaprĩ.

2 Be, ã kute ar ajo anhÿrwākam dja gar kôt axikôt akabēn ne akabēno ikīnh. Kam dja ba arÿm kàjmā amū ikīnh ajkamē. Dja gar akabēn'ã kabēn ne ar amã aben jabêo aben pyrāk ne axikôt akabēn ne abenmā kum,

—Gwaj atemã bakabēn kêt ne kam gwaj badjâpêno aben pyrāk ne gwaj bakabēno aben pyrāk, ane. O dja gar amū kàjmā ikīnh kamêno mō.

3 Kwārīk wānh gar amikadjwÿnhbê amijo abēnjadjwÿr ne ar meo aba kêt. Kwārīk wānh gar amijo arax prām kêt. Dja gar tu amikam apijām ne amijo angrire ne amijo akâtām. Kwārīk wānh gar amikadjwÿnhbê amijo abēnjadjwÿr kêt. Nhym bep amū me ja'ãbit dja gar aminêje me'ã bēnjadjwÿr rēn kàjmā me kamêno tē.

4 Kwārīk wānh gar gajbit amimar ne ar amijo aba kêt. Kwārīk wānh gar amijo adjâptâr ne ar mebê mÿjja jao anhÿro aba kêt. Dja gar amū me jadjwÿ ma.

5 Be, Kritu Jeju kute amijo ngrija pumū. Kute mrāmri amijo ngri mex ne kute amijo kâtāmja pumū. Kudjwa dja gar ã amijo ane.

6 Nã, Kritu raxmē Metĩndjwÿnh raxo aben pyrāk. Kute aben pyrāk. Dji Kritu kubê Metĩndjwÿnhkêt.

Nãm ren Kritu ren amirax pumūnh japkrem ren arek ar ba.

7 Nhym bep kati, nãm te rax ne, te kàjkwakam ò mÿjja mex ne tu me bakadjy amikangan ruw. Tu amikunĩ kangan amijo ngrin me bawÿr ruw. Ne kam ar memã àpênh ba. Nãm tu amijo kubêngôkre.*

8 Ne kam ï kute me babêngôkre nhÿja pyrāk. Axikôtô. Nãm amijo ngrire ne amak mex ne akrànãm Bãm kabēnkôt mrã. Akrànãm Bãm kabēnkôt mrãnh rã'ã nhym me kubĩ. Djã nãm me bĩn kajgo? E kum kati, pĩte'y tokry tÿxkam ne me kubĩ.

9 Kam ne Metĩndjwÿnh raxo kàjmā kamēn kam kum idji mex jarē, idjibê kumkati ne kum arē, idji rax ne kum arē. Kàjmā kute raxo amū mÿjja kunĩ jakrenh, o kute mÿjja jakrenh mexi.

10 Dja me Jeju nhidji man kam arÿm umaje ibô, pijām djaje ibô. Mÿjja kunĩ dja idji raxkôt kuman kam arÿm umaje ibôn anhikrên 'ò kabēn kêtumrēx. Kàjkwakam kadjy mrãnh djwÿnhmē

* 2:7 Kritu ne amijo kubêngôkre kute mrāmri ne apÿnh me ò pyka djari kunikôt me kunĩ: bêngôkreja pyrāk. Kubê kã jakamē me kakrãtykmē me babêngôkremē ne me kunĩ: bêngôkre. Me kamrômē me kukràdjã kunĩ kubêngôkreo aben pyrāk. Jakam dja ga Karō 17.26 jarēn ama.

pykakam me kunĩmẽ,
pyka kadjwýnhbê me
karõmẽ mýjja kunĩ.

11 Be, me kunĩ dja me
abenmã,

—Nà, Jeju Kritu, ajbit ne
Bênjadwýr djwýnh,
ane. Dja me ane nhym
kam Metĩndjwýnhbê
Bãmdjwý dja ô'ã
memã rax nhym me
Bãmmãdjwý kàjmã rax
jarẽho tẽ.

Be, dja gar ã Jeju Kritu'ã ami-
jakreo ane.

12 Jeju ne amak mex ne
Bãm kabẽnkõt ar amijo ba.
Kam dja gar gadjwý, akmere
ar, àpnhĩre ar, ajamak mex
ne kabẽnkõt ar amijo aba.
Be, gora ar ikamã ajamak
mexwã kwãrĩk wãnh rã'ã.
Gar itekre kamã mýjja punu
wã 'õ nhipêx kêt. Nã gãm
ar ikam ajamak mex ne
prĩne Metĩndjwýnh kabẽnkõt
ar amijo aba. Gora ar
aje Metĩndjwýnh kabẽnkõt
amijo abawã rã'ã. Gora
Metĩndjwýnh kute ar apytàr
ne kute ar ar ajo bakam
gora ar mã ajamak mex ne
kõt amijo aba rã'ã. Ne kum
adjàpênh rã'ã ne. Dja gar amã
Metĩndjwýnh pyman kam
apijàm ne kam kum adjàpênh
rã'ãn kõt ar amijo aba rã'ã ne.

13 Nhym mýj me'õ ne ar an-
grêk gar kabẽnkõt ar amijo
aban kum adjàpênh prãm ne
kum adjàpênh ar aba? Bir,
Metĩndjwýnh. Metĩndjwýnh ta
ne ar amã arẽ gar kabẽnkõt
ar amijo aban kum adjàpênh
prãm ne kum adjàpênh ar
aba.

14 Kwãrĩk wãnh gar aben
prĩkam mýjja japry kêt ne ak-
abẽno aben japanh kêt. Dja
gar tu abenkam akabên mex.

15 Mýkam? Bir, ar ajaxwe
kêt ne ajmã akute kêt ne
arek ar abamã. Ar abê
Metĩndjwýnh krakumrêxkam
memã katàt amrãnhmã. Gora
memã katàt mrã gê me
axweja, me arĩk ar baja ar
apumũ. Katàt ar amrãnhkam
ne gar aje ngõnhpõkti nhirã
pyràk, aje akamàt kô tykkam
ngõnhpõkti kute memã irãja
pyràk. Nhym bep me axweja,
me arĩk ar baja ne me kute
akamàt kô tyk pyràk.

16 Dja gar aje ngõnhpõkti
pyràk ne aje mã memã
Metĩndjwýnh kabên jarênh
nhym me kute amim mar ne
tĩn rã'ã rã'ã rã'ãmã. Dja gar ã
amijo anhýr ar o aba ba kam
ar akam ikĩnh. Kritu akubyn
bõx ne kute me bakabin kam
kute ar amexmã apõxkam
dja ba ar akam ikĩnh ne
ar ajo idjãmra iba ne kam
aminhõkre kadjwýnhbê,

—Be, djã nã bãm te arkam
idjàpênh rax? Djã nã bãm
te arkum Jeju jarẽho iba?
Djã nã bãm arkum arênh ka-
jgo? Kati, nãm ar amikajmãtã
Jeju markumrêx. Ba kam
idjàpênh kajgo kêt, ane.

17 Birãm djãm me ibĩ. Kon
ne. Dja me te ibĩ ba mã ikĩnh.
Nhym Metĩndjwýnhdjwý mã
ikam kĩnh. Mýkam? Bir,
dja mete ibĩn jabej ibĩ
nhym Metĩndjwýnh mrãmri
ikam kĩnhkumrêx. Kute
mrãmri ne me kute amrêbê
Metĩndjwýnhmã mry par

ne kute kum bôr nhym kam mekam kînhja pyrâk. Dja ã ikam kînhho ane. Ar gadjwỳ, dja gar amim Metîndjwỳnh kamnhĩx. Kam gêdja Metîndjwỳnh ar akamdjwỳ kînhkumrêx. Kute mrãmri ne me kute Metîndjwỳnhmã mry nhiby uba kangô runh nhym kam mekam kînhja pyrâk. Kute tãm pyrâk. Dja ã itykkam gwaj bakam kînhho ane. Bir, mrãmri, kwãrĩk wãnh ibĩn rã'ã ba tu ikĩnh ne. Gwaj bakunĩ baro'ã bakĩnh ne.

¹⁸ Gar gadjwỳ ã ikôt akĩnh ane gwaj baro'ã bakĩnh.

Ximoxi'ã ujarênh.

¹⁹ Adjỹm, dja ba ĩ wãm ar awỳr Ximoxi jano. Ije ar awỳr anormã tu amijã Bênjadjwỳr Jeju kamnhĩxkumrêx. Dja ar akam bôx ne akubyn iwỳr tẽn bôx ne kam imã ar ajarê. Kute imã ar ajarênh mexo dja imã ikĩnh jadjã, ba kam ajte ikĩnh ne.

²⁰ Ximoxi ne mexkumrêx. Nhỹnh ne atemã me'õ ne ba ije wãm ar awỳr anormã? Kati, Ximoxi pydjii. Ajbit ne ikôt mrãmri ar ajo djuw mex ne.

²¹ Me kunĩ ne me amidjwỳnhbit ma, ne kam Jeju Kritu mar kêt ne.

²² Nhym bep ate ne Ximoxi. Gar arỳm mexmã akato. Nãm ikôt àpênh mexkumrêx. Kute me kra bãmkôt àpênh mexja pyrâk. Nãm ã ikôt memã Jeju'ã ujarênh ny jarênh tẽmo ane.

²³ Be, tãm ne ba ije ar awỳr anormã tu kamnhĩxkumrêx. Dja ba amima, itĩn jabej nãr

kon ityk jabej, dja ba amiman kam on ar awỳr ano nhym wãm tẽ.

²⁴ Adjỹm, dja ba badjwỳ ĩ wãm ar awỳr tẽn bôx. Nã bãm itẽmmã tu amijã Bênjadjwỳr djwỳnh kamnhĩxkumrêx.

²⁵ Mrãmri dja ba akubyn ar awỳr ikamy Epaprodji jano. Nã gãm ar iwỳr ano nhym iwỳr bôx ne ikôt àpênh ar ba. Bar kam iro'ã ar ije Jeju ingryk ne memã ikabên iba. Tãm ne gar iwỳr ano nhym iwỳr bôx ne kam ar akãxã ijo djuw mex ar o ba, ba kam ije arỳm akubyn ar awỳr anormã.

²⁶⁻²⁷ Nãm ar ajo ama: ne. Ba kam ije akubyn ar awỳr anormã. Mrãmri ne arỳm kanê tỳx ne tyk 'ỳr. Tyk 'ỳr nhym Metîndjwỳnh kum kaprĩn arỳm o mex ne. Kum tãmja kaprĩn kum badjwỳ ikaprĩ. Ikaprĩ nhiby ajte ikaprĩ karõ ne kanêbê utà, Epaprodji pytà, nhym arỳm mexkumrêx ne ar ajo aman kam,

—Ỳ, arỳm ne ar ikanêkôt iman arỳm ikam umar punu, anen kam ar akôt umar punu.

²⁸ Kam ne ba ije akubyn ar awỳr anor prãm kumrêx, gẽ ar awỳr tẽn bôx gar omũn kam ajte akĩnhkumrêx. Ar akĩnhkumrêx ba badjwỳ arỳm ikaprĩ apêx.

²⁹ Bir be, kam dja ar awỳr bôx gar amiwỳr o wadjã, ne akĩnhkumrêx ne Bênjadjwỳr kôpdji'ã kum akabên mex jarê. Dja gar ã o ane, me'õ

kute Epaprodji pyrək dja gar
ã o ane, kàjmã kamēnho tē.

³⁰ Be, tu amiwÿr o wadjàn
kum akabēn mex jarē. Djã nã
gãm ar omũ, Kritumã àpēnh
ar bakam ren tykja pumũ?
Nãm ikôt ar àpēnh ba. Gar
te ikôt adjapēnh prãm nhym
kam ta ar akàxã ikôt àpēnh ar
ba. Kute amikam tyk mar kêt
ne tu ikôt ar àpēnh ba.

3

*Paur kute amikukràdjà
tũm kunĩ kanga.*

¹ Ê, akmere ar, àpnhĩre ar,
gora ar ajte ikabēn ma. Gora
ar akĩnh. Gora ar gwaj banhõ
Bēnjadjwÿrwã kôt akĩnh.

Ê, ba ajte ar amã mÿjja
'òdjwÿ jarē, òbē ije ar amã
'ã pi'òk no'òkja dja ba ajte ar
amã arē. Djã nã bãm ije ajte
akubyn ar amã arēnhbē imã
idjukanga? Kati, me kute
ar anoo biknorbē dja ba ajte
akubyn ar amã arē.

² Ê, gora ar aminēje me
omũ. Me axwe, me arĩk ar
bawã ar aminēje me omũ.
Me wã ne me mÿjja punubit
nhipēx ne memã me kute me
mykà jakàrmãbit arēnh ar o
ba. Nãm me 'èx ne we ar
memã,

—Djãm me aje amim Jeju
mar ne kam tu aje mar
kajgomã. Bep kati, dja ga
me amim ama nhym me
me amy nhinhu kàdjwÿ rē.
Metĩndjwÿnh ne kum me my
nhinhu kà rēnhbit kĩnh ne
meo kra, bep me mykà tã ne
kute meo kra kêt, anhÿr ar
o ba. Nãm me 'èx. Me 'èxnhĩ
ne me ar 'èx ba. Bir, nhÿnh

me jabê ne Metĩndjwÿnh
krakumrēx? Gwaj ba.

³ Gwaj ba ne gwaj
mrãmri babê Metĩndjwÿnh
krakumrēx. Gwaj baje
Metĩndjwÿnh mar ne kum
rax jarēnh nhym Metĩndjwÿnh
Karõ kute gwaj bajo ba nhym
Kritu Jeju kute gwaj bapytàr
gwaj baje kam kamnhĩxbê
ar baba. Kam ne gwaj babê
Metĩndjwÿnh krakumrēx.
Djãm gwaj ba ne gwaj ajmã
amijon amiptàn ar amijo
badjãmra baba? Kati, Kritu
Jeju ne gwaj bapytà gwaj kam
Kritukam bakĩnhkumrēx ne o
ar badjãmra baba.

⁴ Djori me'òwã amikukãmãreo
amran we,

—Ba inhingêt kòpdji'ã
Metĩndjwÿnhmã imex, anhÿr
ar o ba? Nàr kon ajmã amijon
amijo àmra ba? Bir be, ba ren
amijo idjãmra prãm ne ren
badjwÿ ren amikukãmãreo
amran ren amimexo idjãmra
iba. Djãm ikàtãm, djãm iprÿ
kàtã got ba? Arkati, inhingêt
kute imã mÿjja rero kute me
ja kunĩ rer. Gora ima.

⁵ Ê, ijã pi'òk kamrêk pydji
nhym me imykà krãta. Ibê id-
jaerkumrēx nhym inhingêt bē
Bēnjãmĩn. Djãm ibajtem got?
Kati, inãmē ibãm amē Ar
kubê idjaer djwÿnhĩ. Ibê
mekbê pardjêu 'õ ne ba prĩne
Môjdjê kukràdjækôt amijo iba
mextire.

⁶ Nã bãm imã Môjdjê
kukràdjà kĩnhkumrēx ne o
ingryk ne meo ajkē, me kute
amim Jeju marjao ibikēnh
mex ne. Nã bãm prĩne Môjdjê

kukràdjàkôt amijo iba. Nhÿnh ne me'õ ijã,

—Kati, nãm Môjdjê kukràdjà 'õo akno, ane? Kati, nã bãm prÿne kôt amijo iba.

⁷ Bir be, amrêbê mÿjja ja kunÿ imã mex ba kanàrràm amijo iba.

Nhym bep kati, jakam arÿm imã punun imã kajgo. Ba arÿm kanga. Kritubit ne ikadjy mex, ba kam kanàrràm ar amijo iba.

⁸ Djãm Môjdjê kukràdjàmẽ me ikukãmãre jabit imã kajgo? Kati, mÿjja kunÿ ne imã kajgo mexi. Nhym ije inhõ Bÿnjadjwÿrbê Kritu Jeju marmã, ajbit pydji ne imã mex, imã kÿnh, ba kôtbit ija-mak bÿn. Bir be, Kritu kadjy ne ba mÿjja kunÿ kanga. Nã bãm ikukràdjà tÿm kunÿo mÿn ne tu bõm kumẽ, ije ajbito aminhõ kadjy.

⁹ Ije Krituo aminhõn kam kôt idjãm ne kôt ibamã ne ba mÿjja kunÿ kanga. Ta ne imã ijaxwe kêt jarẽ ba kam kum imexkumrêx. Djãm Môjdjê kukràdjàkôt ije ar amijo ibakam imexkumrêx? Kati, Kritukôt ne ba imex. Nã bãm amikajmã'ã Kritu ma nhym Metÿndjwÿnh imã ijaxwe kêt jarẽ ba kam kum imex ne. Nãm me ã amikajmãtã Kritu maro ane nhym arÿm Metÿndjwÿnh memã axwe kêt jarÿnho ane.

¹⁰⁻¹¹ Bir be, ije Kritu mar ne kôt ar amijo ibamã ne ba mÿjja kunÿ kanga. Mÿkam ne ba mÿjja kunÿ kanga? Bir, ije prÿne Kritu mar nhym kute ta tÿxo ijo tÿx, tÿxja

tãm kute akubyn amitÿn jao itÿxmã ba kudjwa tokryo itokryn 'ã ingrà tÿx rã'ã nhym me kute Jeju kudjwa ibÿn jabej ba kanga kêt ne kam ije ityk nhijukri akubyn itÿn ne ikator kadjy amim kamnhÿxbê ar amijo iba.

¹² Djãm arÿm imexo imexkumrêx? Djãm arÿm imex ne ijaxwe 'õ kêtumrêx? Kati, ãm ije amijo itÿm rã'ã. Tÿmràm gêdja Metÿndjwÿnh ijã mex mẽ ba kam mrãmri imexkumrêx. Kadjy ne Kritu Jeju ipytàn ijã amim karõ.

¹³⁻¹⁴ Ê, akmere ar, àpnhÿre ar, kraxje ijaxwe apêx kêt rã'ã. ãm ije amijo itÿm rã'ãã. Ne kam mÿjja pydji'ã ino tÿx. Mÿjja tÿm, ije amijo iba tÿmjja ne ba tu wãnh kum inhire. Tu wãnh kum inhiren mar kêt ne amikukãmbit maro tẽ.

Kute me kute aben rerkam prõt tÿx ne kam amim kÿnh djà jamÿnhja pyræk. Nãm me amikukãm 'ÿr prõt ne prõt tÿx ne tyk djà kêt ne arÿm 'ÿ:r tẽ. Me kute me tÿxmẽ me tyk djà kêt nhõ nèkrêx jamÿnhmã. Me kute amim amÿnhmã ne me katàt 'ÿr prõt ne. Me prõt kôt ari ar rÿt kêt ne ate krãn mÿm rÿt ne mÿm rÿt kêt. Ajbit ne me kuman tu 'ÿr prõt ne.

Bir be, nã bãm ã ane. Nã bãm ã amijo anen 'ÿr amijo itÿm rã'ãn 'ã inopdji ne. Metÿndjwÿnh kute ijã amim karõkôt ne ba amijo tẽ. Metÿndjwÿnh ikam kÿnh ne kute imã ikÿnh djà nhõr ba ije amim amÿnhmã ne ba kôt amijo tẽ. Bir be, nã bãm ajbit ma. Ije kôt amijo iba nhym

ikam kīnh ne kute imā ikīnh dja nhōrmā ne ba kadjy amijo itēm rā'ān 'ā inopdji ne.

Mỳj nêkrêx nā, mỳj ikīnh dja ne ba ije amim byrmā? Bir, Metīndjwỳnh kute kàjkwamā me bajwỳr gu me 'ỳr bamōr ne ò kàjkwakam mỳjja mex-tikam ar babamā, tām. Kritu Jejukôt dja gu me kàjkwamā wadjà. Mỳj me'òkôt? Bir, Kritu Jeju pydjikôt dja ba kàjkwamā wadjà. Kadjy ne ba amijo itēm rā'ān 'ā inopdji ne. Metīndjwỳnh ikam kīnh ne kute imā ikīnh dja nhōr kadjy.

¹⁵ Gwaj baje amim Jeju mar tūm ne kôt arỳm bamexja, dja gwaj arek kôt amijo bamōr rā'ā. Metīndjwỳnhmā bajaxwe kêt kadjy arek amijo batēm rā'ā. Nā, gwaj o ane, ā axikôt maro ane. Dja gar akwỳ ate anhō kre kadjwỳnhbê,

—Kê, waj. Ije Metīndjwỳnhkôt ar ije amijo iba prām kêt-kumrêx. Mỳj kadjy gêdja bar mỳjja wākôt ar amikangōnho iba? anhỳr jabej, nhym Metīndjwỳnh arỳm ar amā kabên 'ò jarê gar arỳm aman kam kôt amim akato.

¹⁶ Ē, ja dja gar ama. Arỳm ne gwaj kôt amijo batēmo ane. Gwaj arek bamōr rā'ā. Metīndjwỳnh kute gwaj bajo mōr gwaj arek kôt bamōr ne atēmā mūm bajō bamàt kêt ne tu arek katàt kôt amijo batēm nhym tūmrām Metīndjwỳnh kute gwaj bajā mex mēnh gwaj bamextire ne bajaxwe kêt-kumrêxmā.

¹⁷ Akmere ar, àpnhīre ar, ar aro'ā ijā amijakren ikôt amijo tē. Ē, ar ipumū. Ar akajmātā katàt imrānhja pumū. Dja gar ipumūn kam katàt ā ikudjwa ar amijo anhỳr ar o aba. Arỳm ar kwỳ kute ikôpdji'ā ikôt ar amijo ba. Dja gar ar kudjwa ama.

¹⁸ Nhym bep ate ne me kwỳ kum Kritu kurê. Nām me arīk ar ba ne kute Kritu me bakunī kadjy pīte'ykam tykja mar prām kêt-kumrêx ne kum kurê. Arỳm ne ba ar amā me ja jarēnh krāptī ne kam ajbir ajte akubyn ar amā arē, imỳrkam ne ba ar amā arē.

¹⁹ Me ja dja me tu bi-knorkumrêx. Djā nām me kum Metīndjwỳnh kīnh got? Kati, nām me arīk ar ban kam kum axwebit kīnh ne. Djā nām me pijām ne? Nām me ren axwekam pijām ne ar ba. Bep kati, nām me pijām kêt ne ar ban ajte ta amijo àmra ba. Djā nām me kàjkwakam mỳjja ma? Kati, nām me pyka jakam mỳjjabit mar ar o ba.

²⁰ Bep ate ne gwaj ba. Gwaj banhō pykakumrêxbê ne kàjkwa, Metīndjwỳnh nhō kàjkwa. Kurūm dja Bēnjadjwỳr Jeju Kritu kubê me bapytār djwỳnhja bōx. Tām ne gwaj kôtbit bajamak bēn ne amār ar o baba.

²¹ Dja bōx ne kam me bajo ny, me banhī punuja, tyk prāmja dja o ny gu me kam banhī kute ta ī mextire, ī kadjwỳnh ajmā kute kêt, ī mextire pyrāk. Mỳjo dja me banhīo ny? Djām Jeju Kritu rerek got. Tỳxi. Ta tỳxo.

Dja amityxo amijo aptàn kam amikôt mýjja kunĩ mēn kam mýjja kunĩ nhõ bēnjadjwýr. Ta týx tãmo dja me banhõ ny.

4

Kute arkum amijo ba mexmã 'ã karõ.

Ep 4.3; Pir 2.2; Kor 3.15; Xij 3.17

¹ Be, akmere ar, àpnhĩre ar, kam dja gar ã Bēnjadjwýrkôt amijo aban 'ã angrã týxo ane. Djãm imã ar akĩnh ngri. Axwe imã ar akĩnh, ije ar ajo ijamak týxkam ne ba ar amã ikabēn jarēn ar amã pi'ók no'ók ne. Ar ajo dja ba amikĩnh ar o iba. Ar ga dja ba ar ajo idjãmra mō, imã ar akĩnh raxkam, akmere ar, àpnhĩre ar. Ar Jeju 'ã angrã týx ne kôt aje amijo abamã ne ba ã ar amã pi'ók no'oko ane.

² Ê, àpnhĩre ar, Ebodjijmē Xixiki, ba ar amã ikabēn jarē. Kwãrik wãnh akabēno aben japanh kêt. Ar abê Bēnjadjwýr djwýnh krakam on ar aje aben pyrãk ne aro'ã axikôt akabēn.

³ Gadjwý, akmere, ikôt adjápēnh djwýnhkumrēx, dja ga arkum akabēn jarē gé on ar kute aben pyrãk ne kabēno aben japanh kêt. Nãm ar ikôt àpēnh ar ban memã Jeju'ã ujarēnh ny jarēnh ar o ba. Ne kam Kremēxidjwýkôt àpēnh ar ba. Kremēximē me ikôt àpēnh kunĩmē, me tãm ne me arým Metĩndjwýnh me tĩn rã'ã rã'amã arým pi'ók no'ókkam amim me idji janhô. Nhym bep ar nire kute ar ikôt àpēnhja ne ajmãn ar arým ajbir kabēno aben japa.

Mýkam? Arkumã dja ga akabēn jarē.

⁴ Be, on tu ar akĩnh ry typydji, ar abê Bēnjadjwýr djwýnh krakam on tu ar akĩnh ry typydji. Ba ajte ar amã arē,

—Ar akĩnhkumrēx.

⁵ Gora me kunĩmã ar adjukaprĩ. Bēnjadjwýr arým akubyn bõx 'ýrkam dja gar me kunĩmã adjukaprĩ gé me kunĩ ar adjukaprĩkôt ar ama.

⁶ Kwãrik wãnh gar mýjjakam adjumar punu kêt. Tu Metĩndjwýnhmã akabēn ne prĩne kum amijarēn mýjjao a'wý. Ne mýjjao adjã'wýr katã kum amikĩnh jarē. Kute ar amã mýjja kunĩ nhõrkam kum amikĩnh jarēn kum ôdjãnh jarē. Æ kum amijarēno ane.

⁷ Dja gar ane nhym kam Metĩndjwýnh ar amã umar mex djã jarē gar kam adjumar mexkumrēx ne ar aba. Djãm tãwã nhõ me umar mex djã punu got. Tãmwã ne õ me umar mex djã ra:xi. Nãm me te kute mar ne kute kraxkôt omũnhmã. Kritu Jejukôt dja gar adjumar mexkumrēx. Ô me umar mex djãjao dja prĩne ar anêje aptã. Nhym me umar punu 'õ ar amã àr prãm kêtumrēx, amadjãmã àr kêtumrēx ne ar anhõkre kadjwýnhbê àr kêtumrēx.

⁸ Be, akmere ar, àpnhĩre ar, ba ajte ar amã mýjja jarē. Godja mýjja mextire, nãr mýjja ajmã kute kêt ne kĩnhkumrēx jabej gora ar ajbit ma. Kwãrik wãnh gar mýjja punu 'õ mar kêt.

Bep mýjja me kute arēnh ne 'éxnhĩ kêt 'õ,

me kute katàt kabēn jadjwÿr
 'õ,
 mÿjja mex me kute kôt amijo
 ba 'õ,
 me kabēn mex me kute o
 aben nhikjê kêt 'õ,
 mÿjja mex me kute omũnh ne
 kĩnhkumrēx 'õ,
 mÿjja mexmex me kute kikre
 kunĩkôt mar ne kute o
 ŷrja 'õ,
 mÿjja ja dja gar mar o aba.

⁹ Ije ar amã ikabēn jarēnh
 gar aje ikabēn mar ne ik-
 abēnkôt aje amijo aba ne ije
 amijo iba gar aje ije amijo
 ibakôt ipumũnh gora ar ã
 ikudjwa amijo ane nhym
 kam Metĩndjwÿnh ar amã
 umar mex jarēn prĩne ar ar
 ajo ba. Tãm ne ja.

¹⁰ Be, nã bãm ikĩnh ra:x
 ne. Ne Bēnjadjwÿrmã amikĩnh
 jarē. Nã gãm ar ajte ijo djuw
 mex ba kam ikĩnhkumrēx ne.
 Ar aje ijo djuw mex kêt ne
 kam ajbir ajte ijo djuw mex.
 Ar atãri ar iba ga ren ar ijo
 djuw mex rã'ã. Nhym bep
 amybÿm ne ba ar iba gar ijo
 djuw mex kêt. Djã nã gãm ar
 ijo aknon ijo djuw mex kêt.
 Arkati, nã gãm ar aje imar
 rã'ã ne te jãnh gar aje ijo djuw
 mex prãme.

*Kute arkum arkam
 amikĩnh jarēnh.*

¹¹⁻¹² Djãm imã prãm nàr
 inhõ mÿjja kêt kam ne ba
 ije ar amã amijarēnhja?
 Kati, ikĩnhkumrēx. Ba arÿm
 amikam ajkam aman arÿm
 tu ate ikrã. Ë, godja inhõ
 mÿjja kêt kam nàr kon inhõ
 mÿjja krãptĩkam ba tu kam
 ikĩnhkumrēx ne ar iba. Godja

mÿjja punu arÿm iwÿr bõx ba
 tu ikĩnhkumrēx. Nhym mÿjja
 mexdjwÿ arÿm iwÿr bõx ba
 arÿm ikĩnhkumrēx. Mÿjja
 punu nàr mÿjja mex iwÿr ban
 bõx katã ba tu ikĩnhkumrēx ne
 ar iba. Imã prãm nàr ijajne
 jabej, inhõ nêkrēx krãptĩ nàr
 inhõ nêkrēx kêt jabej ba tu
 ikĩnhkumrēx ne ar iba. Ja ne
 ba arÿm ije mar tÿx.

¹³ Kritu ta ne ijo tÿx nhym
 mÿjja kunĩ iwÿr ban bõx katã
 ba tu ate ikrãn ikĩnhkumrēx ne
 ar iba.

¹⁴ Bep mrãmri ne gar
 adjukaprĩkumrēx. Nã gãm
 ar itokry pumũn kam
 anhõdjãnhkôt imã mÿjja jano.
 Mrãmri ne gar amexkumrēx.

¹⁵ Amrēbê ije pykabê
 Matenikam memã Jeju'ã
 idjujarēnh ny jarēnhmo krax
 ne kam kurũm itēm kam ne gar
 gajbit ikôt apê ne imã mÿjja
 kwÿ jano. Atemã me kute
 Jejukôt aben pydji 'õ kute imã
 mÿjja janor kêt. Ar gajbit ne
 gar imã mÿjja jano. Be, gar
 aje imar rã'ãja pumũ. Krĩbê
 Pirpukam ar aje amim Jeju
 mar ne kôt ar aben pydjio
 baja, ar gajbit ne gar imã
 pi'ók kaprĩre jano ba amim
 kuby.

¹⁶ Ne ajte krĩbê Texarõnikakam
 idjãm rã'ãkam inhõ pi'ók
 kaprĩre kêt. Gar imã kwÿ
 jano, ne ajte ano.

¹⁷ Djãm ar aje ajte imã pi'ók
 kaprĩre nhõrmã ne ba ajte ar
 amã ane? Kati, Metĩndjwÿnh
 ar akam kĩnh ne kute ar
 adjukaprĩo pãnh gar akĩnh
 raxmã.

18 Nà, mrãmri ar aje imã anorja kunĩ arým iwÿr bõx ne imãnhkutãn kwÿ ijakre. Gar aje Epaprodjikõt imã anor nhym kute imã o bõxja imã kungã nhym arým inhõ mÿjja krãptĩ ne. Ar aje imã õrja kute Metĩndjwÿnh nhõ mry pyræk, kute õ mry kudjÿre pyræk. Me kute Metĩndjwÿnhmã mry par ne kute kum bõr nhym kum kĩnh ne mekam kĩnhja. Kute tãm pyræk. Nã gãm ar imã mÿjja ngã nhym kam Metĩndjwÿnh ar akam kĩnhkumrẽx.

19 Kam dja ar amã mÿjja ngã nhym ar amãnhkutã ne.

Djãm inhõ Metĩndjwÿnh õ nèkrẽx kêt got. Arkati, kàjkwakam õ mÿjja krãptĩti: kute kanhêtire pyræk. Dja ar amã kwÿ ngã, Kritu Jeju djõ'ã ar amã kwÿ ngã nhym kam ar anhõ mÿjja ar amãnhkutã. Nhÿnh ne Metĩndjwÿnh ar amã mÿjja 'õ nhõr kêt? Kati, dja ar amãnhkutã kungã nhym rã'ãn kumex.

20 Gê me kunĩ me banhõ Metĩndjwÿnhmã rax jarẽ, Metĩndjwÿnhbê me Babãmmã rax jarẽ. Kum rax jarẽnh rã'ã rã'ã. Gê me ã ane. Tãm ne ja.

21 Nã bãm ar ajo ama, wãnh, Kritu Jejukõt ar abê Metĩndjwÿnh nhõ ar amexja ne ba ar akunõo ama ne. Wãnh ar abenmã ijarẽ. Nhym jakamdjwÿ ar kute Jejukõt abeno kamy ar ajo amak rã'ãn ar amã amijarẽ.

22 Jakam, Metĩndjwÿnh nhõ me mex kunĩ ne ar ar ajo amak rã'ãn ar amã amijarẽ. Nhym bẽnjadjwÿr

Xedja nhũrkwãkam me jadjwÿ ar ajo amak tÿ:x ne.

23 Gê gwaj banhõ Bẽnjadjwÿr Jeju Kritu ukapríkõt prĩne ar akunõo djuw mex. Tãm ne ja.

Paur kute Korxikam me jamã pi'ôk no'ôk ne ja.

Me'õ nhidjibê Epapraj ne arým Paurkôt Jejuo aminhõ. Ne kam akubyn õ pykabê Korximã tẽn kam memã ar Jeju'ã ujarẽnh ba. Nhyr mekam kwý arým tu amim Jeju markumrêx ne kôt aben pydji. Nhyr kam Epapraj Paur'ýr tẽn bõx. Mekbê ijê djakam Paur ãm rã'ã nhyr Epapraj 'ýr bõx ne kam õ pykabê Korxikam ar ja Paurmã ar arẽnhõ nhý. Nhyr kam tu Paur kute ar omũnh kêt kam tu kum ar kĩnhkumrêx. Kute ar omũnhmãn prãbê tu kum ar kĩnhkumrêx ne kam arkum pi'ôk no'ôk ne. Nhyr bep Korxikam me kwý ne me Metĩndjwýnh kabẽn kupa'ã ar memã arẽnhõ ba. Nãm me 'êx ne we,

—Me mykà rênhbit ne Metĩndjwýnh kum me kĩnh ne meo kra. Ne ajte memã 'êx ne we,

—Metĩndjwýnh kadjy mrãnh djwýnhmã akabẽn. Djãm abẽnjadjwýr got ga katãt Metĩndjwýnhmã amijarê? Dja ga kadjy mrãnh djwýnh kumrêxmã amijarê gê amũ kum ajarê, ane. Kati, nãm me memã 'êx. Nhyr me kute mýjja krẽnmã nhyr me mebê mýjja pyman memã kum,

—Ë, kwãrĩk wãnh ja krẽn kêt, ane.

Kam ne Paur arkum,

—Kwãrĩk wãnh atemã me kabẽnwã mar kêt. Nhyr bep Kritu ne kabẽn mexkumrêx. Tãm gêdja gar 'ãno djan kabẽn ma. Kritu ajbit kute me utãr. Kwãrĩk wãnh kadjy mrãnh djwýnhmã akabẽnwã wãm nõ. Kritu pydji ne kute me utãr. Kwãrĩk wãnh atemã 'õ jabej kêt. Ajbit ne Metĩndjwýnh djwýnhĩ ne mýjja kunĩ 'y ne kute me utãr. Nã, nhyr Jeju Bãmbê Metĩndjwýnh tãm ne amiwýr me bajo bõx. Kra kukwakam amiwýr me bajo bõx ne me bajo õbikwakumrêx. Nãm ã Paur arkum pi'ôk no'ôko anen kam arkum ano. Tãm ne ja.

1-2 Ba ibê Paurmê gwaj bakamy Ximoximê ne bar ar amã pi'ôk no'ôk ne. Ibê Paur, Metĩndjwýnh kute ijã amim karõ nhyr Jeju Kritu kute ijanor ba itẽm, ba, ba ne ba ar amã pi'ôk no'ôk ne. Krĩrãxbê Korxikam Kritu nhõ me ja, õ me mextire ja, ar aje amim Kritu markumrêx ne 'ã angrã týx ne Kritukôt aje abeno akamyja, ar amã ne ba pi'ôk no'ôk ne.

Gê Metĩndjwýnh ar ajo djuw mex, Metĩndjwýnhbê me Babãmmê krabê Bẽnjadjwýr Jeju Kritu ar ukaprĩkôt ar ajo djuw mex ne ar ar ajo ba, ne ar amã umar mex jarê gar adjumar mex ne ar aba.

Paur kute Metĩndjwýnhmã arkam amikĩnh jarẽnh.

³ Bar ije Metĩndjwýnhmã ar ajo idjã'wýrkôt mã kum ar akam amikĩnh jarê. Bãmbê Metĩndjwýnh, gwaj banhõ

Bēnjadjw̄yr Jeju Kritu Bāmbê Metīndjw̄ynh kumã ne bar amikīnh jarē.

4 M̄ykam ne bar kum ar akam ikīnh jarē? Bir, nã gãm ar tu amim Kritu Jeju markumrēx ne kam kôt amã me jadjw̄y jabêkumrēx, amã õ me ja, õ me mextire ja jabêkumrēx bar ar̄ym kuman kam ikīnhkumrēx.

5 Be, kute ar amã m̄yja mex djir ne gar kam ama. Metīndjw̄ynh kute k̄ajkwakam ar amã m̄yja mex djir ne katàt ar amã arēnh, m̄yja mex tãm ne gar aman tu amim kamnhīxkumrēx ne kam kam ama. Ar aje m̄yja mexkam amakkam ne gar tu amim Jeju markumrēx ne kam kôt amã õ me ja jabêkumrēx. Bir be, nã gãm ar Jeju'ã ujarēnh nyja man tu amim kamnhīxkumrēx. Jeju'ã ujarēnhja ne katàt nō. Kabēn punu kêt. Kabēn 'êxnhī kêt. Kam ne katàt nō.

6-7 Be, Jeju'ã ujarēnh ny ar̄ym wākam ar aw̄yr bōxwã pumũ. Nãm me pyka kunīkôt Jeju'ã ujarēnh ajmã. Ar̄ym ne me o ajmã nhym me ar akudjwa ar̄ym kuman ar̄ym kum m̄yja mexbit kīnh ne ar o ba. Nãm me m̄yja mexbit ma. Be, nãm ã wākamdjw̄y ar amã arēnh ane. Gar ar̄ym ã m̄yja mexbit maro ane. Krax kurũm ar aje mar totokbê ne gar ã amijo ane.

Epapraj ne ar amã Metīndjw̄ynh jarēnh tē gar ar̄ym kôt maro tē. Nã, Epapraj ne ar amã Metīndjw̄ynh djukaprī jarē. Metīndjw̄ynh

ne ukaprīkôt ar ajo djuw mex. Nhym Epapraj ar amã ukaprī jarē gar kam ar̄ym tu amim markumrēx. Nã gãm ar anhōkre kadjw̄ynhbê,

—Nã, mrāmri ne ar̄ym Metīndjw̄ynh djukaprīkumrēx ne ja, ane. Nã, Epapraj ne ar amã arē gar maro tē. Ar imã Epapraj kī:nhkumrēx. Nãm ar ikôt àpēnh ar ba. Mrāmri Kritu nhō àpēnhkumrēx ne kum àpēnh ar ba ne kute kanga kêtumrēx. Nãm wãm ar akam bōx ne ar ikôpdji'ã ar àpēnh ba.

8 Be, Epapraj, ta ne ar imã ar amex jarēn ar imã,

—Ota arkum aben jabêkumrēx. Metīndjw̄ynh Karō ne abenã arkum karō nhym ar ar̄ym kum aben jabêkumrēx, ane. Nãm ã ar imã ar ajarēnh ane.

9 Bir be, kam ne bar mã kum ar ajo a'uw. Epapraj kute ar ajarēnh bar ije mar totokbê ne bar Metīndjw̄ynhmã ar ajo idjã'w̄yr ry typydji. Nã bãm ar kum ar ajã,

—Dja ga prīne arkum 'ã karō gē ar kuman akabēnkôt ar amijo ba. Dja ga Akarōo prīne ar no bō, Akarōo ar no bō gē ar prīne akukràdjã ma. Nã bãm ar ã kum ar ajo idjã'w̄yro ane.

10 Bir be, dja Metīndjw̄ynh prīne ar amã ar adjàpēnh'ã karōn ar ano bōn ar amã amikukràdjã jarē gar kam ar̄ym mã kôt amijo aba mextire gē Bēnjadjw̄yr ar akam kīnhkumrēx. Ga kam ar amã m̄yja mexbit kīnh ne ar o aban ajte Metīndjw̄ynh maro

tê:n amũ maro ajkamẽn mar rax ne.

¹¹ Gêdja Metĩndjwýnh prĩne ar ajo tỳx. Djãm uma ngri got. Uma raxo kute mỳjja kunĩ jakrenh. Ta tỳxo godja prĩne ar ajo tỳx ne, ta mexo prĩne ar ajo mex ne. Ga kam ar akràn mã amijo aba. Kwãrik wãnh gẽ te mỳjja punu ar akam apõx nàr kon ar akaprĩ ar akam apõx gar mã Jejukõt ajkamẽn tu akràn mã amijo aban angyrk kêt ne tu akĩnhkumrẽx.

¹² Ne tu Jeju Bãmbê Metĩndjwýnh mã amikĩnh jarẽ.

Bir, mỳkam? Bir, arỳm ne gwaj bajo mex. Gwaj bamex nhym kute õ me mextire jamẽ ro'ã gwaj bamã mỳjja nhõrmã. Kute õ me jamã mỳjja mextire djir ja tãm gêdja gwaj baro'ã gwaj bamã kungrà. Õ pykakam a'ubit, õ pykakam me axwe 'õ kêt, mỳjja punu 'õ kêt tãm'yr dja gwaj bõx nhym kute gwaj bamã mỳjja ngrãnh ne kam ar kute gwaj bajo bamã. Kadjy ne gwaj bajo mex ne.

¹³ Be, arỳm ne mrãmri tu gwaj bapytàrkumrẽx. Amrêbê ne Xatanaj ar gwaj bajo ba gwaj kam bamã bajaxwebit kĩnh ne ar o baba nhym kam kute mrãmri akamàt kô tykkam kute ar gwaj bajo ba pyræk. Nhym arỳm Metĩndjwýnh kubê gwaj bapytà nhym arỳm wãnh ar ba. Arỳm tu Xatanajbê gwaj bapytàrkumrẽx. Xatanaj kute àtykri ar gwaj bajo bajabê ne

arỳm gwaj bapytà nhym Kra arỳm ar gwaj bajo ba. Bãm kum Kra kĩnhkumrẽx ja ta ne arỳm ar gwaj bajo ba.

¹⁴ Nà, Bãm ta Xatanajbê gwaj bapa 'amỳ. Amrêbê Xatanaj ajbit ar gwaj bajo ba nhym kam Bãm kubê gwaj bapa 'amỳn gwaj bajo katon gwaj bajaxwe tu o aknon gwaj bajo ba. Kra tyk ne kamrô bikapĩnkõt ne Bãm gwaj bapytàn gwaj bajaxweo aknon tu mar kêt ne.

Kritu kute raxo katàt me kunĩ jakrenh.

Dju r 1.1; Kar 10.36; Kor 2.9; Idja 1.2

¹⁵ Nà, kra ta ne memã Bãm amirĩt ne. Djãm me kute noo Metĩndjwýnh pumũnh got. Me kute noo omũnh kêt. Nhym kam kra ta memã Bãmê Metĩndjwýnh amirĩt ne. Amẽ ar kute aben pyræk. Ar amẽ tãmỹ. Nhym kam kra ta memã Bãm amirĩt ne. Ne kam ajte kubê Metĩndjwýnh Krakam ta ne õ mỳjja kunĩ djwýnh, mỳjja kunĩ nhõ bẽnjadjwýr.

¹⁶ Ta ne kute mỳjja kunĩ 'yr djwýnh. Bãm kabẽnkõt ne mỳjja kunĩ 'y. Kãjkwamẽ pykakam mỳjja ja kunĩ 'y. Mỳjja me kute noo omũnhjamẽ mỳjja me kute noo omũnh kêtjamẽ, tãm ne kunĩ 'y. Me karõ nhõ bẽnjadjwýrmẽ kadjy mrãnh djwýnh nhõ bẽnjadjwýrmẽ mebêngõkre* nhõ bẽnjadjwýr rũnhmẽ bẽnjadjwýr krymẽ

* **1:16** Apýnh me õ pyka djari kunĩkõt ne me kunĩ bêngõkre. Kubèkà jakamẽ me kakrãtykmẽ me babêngõkremẽ ne me kunĩ: bêngõkre.

mýjja kunĩ ne amim ipêx ne. Bãm kabênkôt amim ku'y. Nãm prĩne amim mýjja kunĩ 'y, prĩne o atom, kam ne õ mýjja kunĩ djwýnh, ta õ mýjja djwýnh.

¹⁷ Adjakam, mýjja kator kêtri ne Jeju ar tĩn ne ba. Djãm pykabê mýjja ta ar ba? Kati, ta ne kute mýjjao ba djwýnh ne kam kute mýjja 'õ kanga kêt kumrêx. Kute mýjja kunĩ 'yrkam ne kute mýjja 'õ kanga kêt. Kra ta ne ar mýjjao ba. Nhy m mrãmri mýjja tu kunĩ rã'ã: rã'ã.

¹⁸ Nhy m ajte Krabê Jeju ta ne õ me ja kady bēnjadjwýr. Me kute amim Jeju mar ne kôt amijo baja me tãm ne me kute Jeju nhĩ pyræk. Nhy m bep Jeju ne kute krã pyræk. Jeju ne kam õ me ja kady bēnjadjwýr. Ta ne kutewa ne kam amikôt mýjja kunĩ apõxo tē. Ne kubê Metĩndjwýnh krakam kumrêx me tyk kurũm tĩn ne kato. Kam ne ajbit pydji raxo kute mýjja kunĩ jakrenh, raxo mýjja kunĩmã wa.

¹⁹ Kubê Metĩndjwýnh djwýnhĩ. Apýnh Ar kubê Metĩndjwýnh djwýnhĩ. Kra kubê Metĩndjwýnh djwýnhkumrêx. Metĩndjwýnh ne Kramê kute aben pyræk'ã amim karõ nhy m kam Kradjwý kubê Metĩndjwýnh djwýnhĩ. Ar amē kubê Metĩndjwýnh djwýnhĩ.

²⁰ Bir be, Metĩndjwýnh ta ne amim Kra'ã karõ, krakôt kute amim mýjja kunĩ õbikwamã, pykakam mýjja nãr

kàkwakam mýjja, kunĩ kute o õbikwamã. Mýjkôt? Krakôt, kra ne me kady pĩte'ykam tyn kamrô ajkapĩ nhy m kam kôt Bãm memã kabēn mex jarē nhy m me arým umar mexbit ma.

Metĩndjwýnh kute meo õbikwa.

²¹ Amrêbê ne gar Metĩndjwýnho akurê djwýnh. Ar aje ajaxwekôtbit ajamak bēn ne aje mýjja jaxwebit ar o abakam ne gar o akurê djwýnh.

²² Nhy m bep ajbir ne Metĩndjwýnh ar ajo õbikwa. Nã gã m ar te amã kurê nhy m Metĩndjwýnh tu ar ajo õbikwakumrêx. Kra ne me kady amijo kubēngôkren ruwn kam ty. Nhy m kam kôt Metĩndjwýnh ar ajo õbikwakumrêx. Mýj kady ne ar ajo õbikwa? Bir, kute amiwýr ar ajo bõx, gar kabem aku'êmã. Ar mrãmri Metĩndjwýnh mexo amextire ne ajmã akute kêt ne ar aba ne ar akam mýjja punu 'õ kêt kumrêx ne kabem aku'êmã. Kady ne Metĩndjwýnh ar ajo õbikwa, godja gar arek o tēn kanga kêt jabej.

²³ Godja gar arek aje Jeju 'ã angràn mrãmri adjãm týx ne aje kanga kêt jabej ne kam ajte amijã kamnhĩxbê kam amak ar o aban kanga kêt jabej. Nã gã m ar arým Jeju'ã ujarēnh nyja man kam amim kamnhĩx ne kam kam ama. Godja gar mrãmri arek kôt amijo atēm rã'ã ne aje kanga kêt jabej ne kam mrãmri arým

'ÿr bôx. Djâm ar gajbit ne gar Jeju'ã ujarênh ma? Kati, pyka kunîkôt ne Jeju'ã ujarênh mekôt ajmã. Ba ibê Paur ne ba memã Jeju kukràdjã ny'ã idjujarênh mō. Idjãpênh ne ja. Kam ne ba kãjbê memã 'ã idjujarênh mō.

Paur me kadjy àpênh.

²⁴ 'Ã idjujarênh mō nhym me arÿm kôt ijo ajkê ba itokry ne. Djâm kôt ikaprî? Arkati, ikînhkumrêx. Me akadjy ne ba itokry ne kam ikînh ne. Mete Krituo bikênh nhym tokryja 'ã ne me ijakre. Ba kam ba itokrykôt mete inhîo bikênho ba, ba itokryjakôt ne ba Kritu tokry nhinomã rênhō tē. Jeju nhî kadjy, mete amim Jeju mar ne kute Jeju nhî pyrãkja, me kadjy ne ba itokryja.

²⁵ Ne me akadjy idjãpênhja. Metîndjwÿnh ne me akadjy idjan imã idjãpênh jarê. Ba kam me amã idjãpênh ar iba. Mÿj idjãpênh nã? Bir, ije me kunîmã prîne Metîndjwÿnh kabên'ã idjujarênh itêm nhym me kunî kute marmã.

²⁶ Amrêbê ne me kunîbê Kritu apdju ne. Nãm me bakukãmãre amikam kra jadjwÿro tēm tãmtã: nhym bipdjur rã'ã. Nhym kam ajbir Metîndjwÿnh arÿm memã o amirît, ta ò me mextire jamãbit o amirît ne. Kute amim me ja'ã karökôt ne memãbit o amirît ne.

²⁷ Amrêbê ne amim 'ã karö ne kam me bê udju: ne. Ne arÿm jakam memã o kato, ò me mextire jamãbit ne o amirît ne. Mÿj ne mekbê udju ne ajbir memã o amirît ne?

Bir, Kritu me bakadjwÿnhbê ÿrja. Tãm ne gu me ò mÿjja mex'ã amim kamnhîx ne. Kritu me bakadjwÿnhbê ÿrkam ne myt kunîkôt mã me bamã mÿjja mex ngã ba me ikînhkumrêx. Mã ne mÿjja mexja kute? Bir, mÿjja mex ja ne apêx prãm kêtumrêx. Mÿjja mex ja ne mexo kute mÿjja kunî jakrenh, kute me kute ò nèkrêxo amimexja kunî jakrenh mex ne. Dja mã amirît rã'ã ne. Djâm me kwÿmã ne o amirît ne? Kati, pyka kunîkôt ne ò me jamã o amirît ne.

²⁸ Bir be, kam ne bar mã me kunîmã Kritu'ã ajarê. Ar ikrã mexkôt, ar ikabên mexo ne bar me kunîmã tîn jangijn me kunîmã Metîndjwÿnh kabên jarê. Ar ije Metîndjwÿnhmã meo imör ne kum me örmã. Me kunî arÿm kute Kritu mar mex ne kute inomã mênh, me tãm ne bar ije Metîndjwÿnhmã meo imör ne kum me örmã.

²⁹ Kadjy ne ba idjãpênhkam ityk djã kêt ne. Djâm Kritu rerek got. Axwe tÿx ne ta tÿxo ijo tÿ:x ba kam me kadjy idjãpênh ra:x ne.

2

Kritu ajbit rax nhym me kute ja mar kadjy ne Paur djãpênh raxja.

¹ Ë, ba ar amã arê, gar ama. Gora ar amã idjãpênh raxjakôt ima. Krîraxbê Raodjikam ar jamê apÿnh krî rûnh djari me jamê me aje te ipumûnh kêt ba akrãnmã ar me akunîmã idjãpênh ibaja pumû.

² Mÿj kadjy ne idjâpênh raxja? Ije ar amã tÿx jangjênh gar ajte atÿxmã. Ne ajte ar amã aben jabên axikôt akabên ne ar abamã. Ga kam ar aje mrãmri Kritu markumrêxmã, Metîndjwÿnh kute prîne mekbê o bipdjurja ar aje mar ne aje katât kôt mar ar o abamã. Mÿj ne mekbê o apdju? Kritu. Kritu mekbê bipdjur ne gar aje marmã. Me kute Kritu mar rax ne kute mrãmri me ô nêkrêx rûnh pyrâk. Dja gar ã Kritu mar rûnho ane. Kadjy ne idjâpênh raxja.

³ Nà, Kritu pydji ne kute amikadjy memã no mex jangjênh djwÿnh. Ajbit kute memã Bãmmê ar kukràdjào amirît, kukràdjà bipdjurjao amirît nhym kôt me arÿm ô mÿjja mex maro tẽ, ô mÿjja mex maro tẽn kam kôt no mex. Nhym kam apÿnh me kute Metîndjwÿnh nhõ mÿjja mar djari mrãmri kute ô nêkrêx mex tire ja pyrâk. Be, ga Kritu pydji kute amikadjy memã no mex jangjênh nhym me no mex ne kute ô mÿjja marja pumũ.

⁴ Atemã 'ô kêt. Ta pydji ne kute Bãmo amirît. Ê, me'ô kute ar anoo biknor karõ ne ba ar amã katât 'ã ajarê. Me 'êx ne kute kabên punuo amikabên mex ne o kute ar anoo biknor karõ ne ba ar amã ane.

⁵ Nãm te jãnh prãme ba amybÿmbit imã ar akĩnh ne ar amar rã'ã. Arÿm ne ba ar aman kam ikĩnhkumrêx ne. Nã gãm ar amim Kritu markumrêx ne 'ã angrà tÿx

ne amã me uma kêt ne kanga kêtumrêx ne 'ãno dja, ne akrànãmã aben mẽ ar aba. Ba kuman kam ikĩnhkumrêx ne.

Ar kute Kritubit mar kadjy.

⁶ Bir be, ar aje Kritu Jejuo anhõ Bênjadjwÿrkam ã kôt amijo abao ane, anhõ Bênjadjwÿr Jejukôt ã amijo abao ane.

⁷ Dja gar ã amũ Kritu maro abikamênho atêm kute mrãmri ne pĩ abatãnh kadjy kute pykamã arê ngjênh ne kute pyka 'amÿnh tÿxja pyrâk. Dja gar ã amũ Kritu maro abikamênho atêmo ane, ne ã Kritu 'amÿnh tÿx ne 'ãno adjãmo ane. Ne amrêbê ar aje amim Kritu marja arek o tẽ. Me kute ar amã arênhkôt dja gar arek o anhÿro tẽ. Dja gar ã o anhÿro atêm rã'ãn prîne mar tÿx ne. Ne kam Metîndjwÿnhmã amikĩnh jarê, ne kum amikĩnh jarênh 'ãno dja.

⁸ Dja gar aminêje me kabên punuwã pumũ. Dja me kabên punu 'êx ne amijo kabên mex ne môn ar anoo akno. Djãm me kabên punuja kabên katât got, kabên mex got? Kati, me kabên kajgo mexi. Me ta ne me ar abenmã 'êx ban amũ abenmã arênhõ môr tãmtã nhym ï kamingrãny amũ abenmã arênhõ mō. Djãm Metîndjwÿnh kabênkôt ne wã? Kati, me ta kukràdjâkôt ne me kabên kajgowã. Nhym bep atemã ne Kritu kabên katâtã. Mrãmri katât arê.

⁹ Kubê Metîndjwÿnh djwÿnhkumrêx. Amijo kubêngökren me bawÿr pykamã ruw. Kubêngökrekam

ne kubê Metĩndjwýnhkumrêx. Ām Metĩndjwýnh djwýnhĩ. Ta ne kubê Kritu.

¹⁰ Ne ta gwaj bakad-jwýnhbê nhýn gwaj bamã umar mexti:re jarê. Gwaj bamã umar mextire jarê gwaj kam bakĩnhkumrêx. Mã ne gwaj bakĩnh kute? Bir, mrãmri me kute õ nêkrêx rũ:nhkam kĩnhja pyræk. Dja gwaj Jejukam bakĩnho bamã nêkrêx kĩnhja jakrenh mex ne. Ē, mrãmri ne Kritu raxo kute me bēnjadjwýr rũnhmē me bēnjadjwýr kry kute meo baja kunĩ jakrenh. Ta ne umar mexo ar gwaj bajo ban gwaj bajo kĩnho ba, gwaj bamã kĩnh jangjênh ba.

¹¹ Arým gwaj baje Krituo aminhókam ne gwaj atemã bakukràdjà. Gwaj bakukràdjà tũm, gwaj bajaxweja ne gwaj arým tu wãnh kangan kum banhire. Ne kam gwaj bamex kute mrãmri ne mekbê idjaer kute me my nhinhu kà rēnh nhym me kam mex ne kĩnhja pyræk. Me bajtem kute Metĩndjwýnh nhõ me ja mar kadjy ne me me my nhinhu kà rē. Nãm me me my nhinhu kà rēn mũm kurēn kam kĩnh nhym Kritudjwý arým gwaj bamã gwaj bakukràdjà tũmja mũm ã rēnho ane gwaj kam ã badjwý ã bamexo ane nhym Metĩndjwýnh arým gwaj bakam kĩnh ne.

¹² Jeju akubyn tĩn ne me tyk krã kurũm kator'ã ne ngõnhmã gwaj bajangjênhja amijakre. Ngõnhmã gwaj bajangjênh ne kute Jeju tyk ne

pykakam ir pyræk. Nãm me ã ngõnhmã gwaj bajangjênh ane. Ngõnhmã gwaj bakrã jangjênh, gwaj kam akubyn bakrã apõx ne kute Jeju kēnkre kurũm akubyn tĩn ne kator pyræk. Metĩndjwýnh ta ne tỳxo akubyn Krituo tĩn, me tyk kurũm Krituo kato. Gwaj kam arým tu amim kamnhĩxkumrêx nhym kam ngõ kurũm me bakator kute gwaj badjwý akubyn batĩn pyræk, kute ta tỳxo Kritumē ro'ã gwaj bajo tĩn pyræk. Kam dja gwaj bakukràdjà nykõtbit amijo baba.

¹³ Bir be, amrēbê ne gwaj baje batyk pyræk ne ar baba. Nã gwaj bajaxwekumrêx ne mũm amikukràdjà tũm rēnh kētkam kute me batyk pyræk. Nhym bep ajbir ne Metĩndjwýnh gwaj bajaxwe kunõ biknorkumrêx. Nhym kam kute Kritumē ro'ã gwaj bajo tĩn pyræk.

¹⁴ Arým ne Metĩndjwýnh Mõjdjê kukràdjào apêx. Mõjdjê kute memã “Kwãrik wãnh” anhýr ne 'ã pi'ók no'ókja arým o apêx. Nã gwaj te kukràdjækõt amijo babamãn ãm mã bajamakkre kêt. Nhym kam Metĩndjwýnh õkre kadjwýnhbê,

—Ikra tykkõt, mete pĩte'ykam kum o i'êk nhym tykkõt dja me tu amim ikamnhĩxkumrêx ba kam me'ã mex rē. Nãm me te Mõjdjê kukràdjækõt te o anen mar kētkumrêx ne, ane. Nãm ã Metĩndjwýnh o anen ã Mõjdjê kukràdjào apêxo ane.

15 Be, Kritu tykkôt ne Metĩndjwýnh me karõ punu rũnhjadjwýo ajkê, me karõ punu nhõ bẽnjadjwýrmê, me tãm ne Metĩndjwýnh meo ajkê. Nãm me amipardja'ã me pa 'amýn kam meo kurwýko ban meo bõx. Me ipõkri ne me meo kurwýko ban meo bõx ne kam prĩne mekbê àbêr djà kunĩo apdjun kam memã me uma ngrànħ mex ne. Nhy m me kunĩ kôt omũn arým kôt kuma. Nãm ã Kritu tykkôt ã Metĩndjwýnh me karõ punu rũho bikẽnho ane.

16 Metĩndjwýnh kute me karõ punu rũho bikẽnhkam kwãrĩk wãnh õ kukràdjaja mar kêt. Nãm me Mõjdjê kukràdjà kupa'ã mekbê mýjja pyma ar o ba ne memã amijangri'ã apnê. Bir be, kukràdjà kakritja dja gar mar kêt. Metĩndjwýnh arým kute mýjja tũmjao apêxkam dja gar mar kêt. Kwãrĩk wãnh ga arĩk ar adjàkur abakam gê me'õ adjàkur mýr jabej ar amã kabẽn 'õ jarẽnh kêt, nàr kon, mýjjao akõm mýr jabej gê me'õ ar amã kabẽn 'õ jarẽnh kêt. Nàr kon, me rer mex 'õkam, mytyrwý 'õkam, akati 'õkam, me rer mexo mõrkam, mekôt ar aje amijo anhýr kêt kam, kwãrĩk wãnh gê me kam ar amã kabẽn 'õ jarẽnh kêt. Kwãrĩk wãnh mýjja kukràdjà ja mýr jabej gê me'õ ar amã àkrê kêt.

17 Kritu bõx kêttri ne me kukràdjà ja arĩk kam ar ba. Nãm me Kritu kutêp ar kukràdjà jabito ba. Kajmã'ã ari o ba nhy m kam bõx ne

arým o ajngrà, kukràdjà tũmja tu mũm kumê.

18 Kwãrĩk wãnh me 'êx ne kute amijo pijàm ne arĩk Metĩndjwýnh kadjy mrãnh djwýnhmã kabẽnja wãnh nõ. Nãm me kum mýjja ja kĩnh ne 'ã ar amã apnê, ar aje me kudjwamã. Nãm we me,

—Dja gar me ikudjwa kadjy mrãnh djwýnhmã amijarẽn kum rax jarẽ nhy m arým Metĩndjwýnh kum ar akĩnh. Dja ga ar o anhýr kêt nhy m arým kum ar akĩnh kêt. Djãm abẽnjadjwýr got ga tu Metĩndjwýnhmã akabẽn, ane. Kati, nãm me 'êx. Kwãrĩk wãnh wãm nõ gê me ja ar anoo biknor kêt.

Nãm we me biptirkam mýjja pytiro ikwãn we ar amã kôt 'ã ujarẽnh ba. Kati, nãm me 'êx. Me ja ne me kajgo mex ne kam we ar amã mýjja jarẽnho ban we amijo àmra ba. Kati, nãm arĩk ar ta amijo 'êx ne amijaxwekôt amiman kam we amijo àmra ba. Kati, nãm me 'êx.

19 Ne arým Kretimã iren 'amýnh kêt.

Kritubê Metĩndjwýnh djwýnhkumrêx. Ta ne wýnhĩ. Kute ta krã pyræk. Me baje Kritu mar ne gu me baje ã pyræk. Nhy m bep Kritu ta ne kute krã pyræk nhy m me kum iren 'amýnh kêt. Nã gu me bakukràdjari ajkanhõk ne kam tu batypydji. Apýnh kêtê. Me bakukràdjãmê me bakudjêk kunĩo aben pydjìn me bakrãmã kumê.

Nãm ã Kritu ta kubê krãkam ta ão djuw mexo tẽ, me bajo

djuw mexo tēmo ane. Kritu ne ta õ me jamã bēnjadjwyr ne kam amim meo atom ne meo djuw mex. Te apynh me ba djari baba nhym tu amim me bajo atom, me bajo aben pydji gu me batypydjín aben mē ar baban kam kôt bamã aben jabēn kam baro'ã Kritu maro tē. Metĩndjwýnh ne amim me bajã karõ gu me kam kãjmã kôt ã maro batēmo ane.

²⁰ Arým ne gar Kritumē ro'ã ty nhym arým ar amã mýjja kukràdjã kakritja mým kumē. Kritu kute ar amã mýjjao apēx gar kam mã ajte amã akukràdjã kakrit kĩnh. Mýkam ne gar akubyn mã amã pyka jakam me kukràdjã jabit kĩnh ne kôt ar amijo aba? Nãm we me,

²¹ —Kwãrĩk wãnh byr kêt,

—Kwãrĩk wãnh kakinh kêt,

—Kwãrĩk wãnh kupēnh kêt,
ã we anhýr ar ba gar kôt amijo aba.

²² Djãm Metĩndjwýnh kukràdjã ne ja ne me we ar “Kwãrĩk wãnh” ar o ban mekbē mýjja pyma ar o ba? Kati, me ne me ane. Kukràdjã tům, kukràdjã kakritja arým kêt. Metĩndjwýnh arým kukràdjã tůmjao apēx gu me arým kôt amijo baba kêt. Mrãmri kute me badjäkur djã pyrãk. Tebê dja me batikkrekam apēx ne me banhĩ'ã apēx ne me bakràkà'ã mrã. Nãm ã kukràdjã kakrit, kukràdjã tůmja apēxo ane.

²³ Me kute mebē mýjja pymaja ne me 'êx ne kabēn mex ne. Bep kati, nãm me tu ar mýjjamã amijarēho

ba, mýjjao Metĩndjwýnh ne ar kum amijarēho ban 'ã memã apnē nhym me kudjwa. Nãm we me 'êx ne we ar amijo pijãmo ban ar ta aminhĩ djwýnho bikēho ba. Me ta kute we amibē axwe rēnhmã prĩne amijo bikēho ba. Metĩndjwýnh kute memã ja jarēnh kêt. Me ta ne me arĩk ta kute amijaxwe bĩnmã apynh amijo ba djari amijo ba. Nãm me amititik ne kam amijo bikēnh mexo ba. Kati, ãm kajgo mexi. Nãm me te aminhĩ djwýnhja te o ane nhym ãm mã axwe. Djã nãm me amibē axwe kurē? Kati, nãm me te o anen mã axwe.

3

Ar kute katãt amijo bamã arkum 'ã karõ.

¹ Gora ar Kritumē ro'ã arým akubyn atĩnkam, ngõ kurũm ar ajapõx kute akubyn atĩn pyrãk, kam dja gar kãjkwakambit mýjja jabej ajkam ama. Kam ne Kritu nhý, Metĩndjwýnh djubõk'ãnh nhý.

² Dja gar kãjkwakam mýjjakõtbit ajamak bēn. Kwãrĩk wãnh pykakam mýjja mar kêt.

³ Kute Kritumē ro'ã arým atyk pyrãk. Djãm me tykkam kute pyka jakam mýjja mar got. Bir be, arým Kritumē ro'ã ar atyk ne ro'ã akubyn atĩnkam, dja gar jakam, pyka jakam, Kritumē atypydjín ari ar aba. Nhym kam Kritu kadjwýnhbē, Metĩndjwýnh ar ajo bipdjur mex ne, kute apytãr mex kadjy. Kam dja gar kãjkwakam mýjjabit ma.

4 Be, Kritumē ne gar atypydjin ar aban kam tu atīnkumrēx ne. Gêdja Kritu akubyn raxo amirīt ne kam abêngôkredjwỳ* arỳm araxo amirīt.

5 Bir be, kam dja gar arīk abawā tu krā'yrkumrēx gē on wānh nō. Kwārīk wānh gar krô'ā aprō kêt, nhym me nijadjwỳ krô'ā mjên kêt. Ar aprō prām, nhym me ni mjên prāmja kwārīk wānh nō. Gē me my prō prām ne kurē ar ba, nhym me ni ar mjên prām ne kurē ba kwārīk wānh nō. Me kum mỳjja punubit prāmja kwārīk wānh nō. Ne me kum nêkrēxbit prāmja kwārīk wānh nō. Nām me kum nêkrēxbit kīnh ne kam kôtbīt amak bēn ne kam kum Metīndjwỳnhja mar prām kêtumrēx. Me kute mỳjjao Metīndjwỳnh karō nhipēx ne kute we kum ar amijarēnho baja tām ne Metīndjwỳnh kum kīnh kêtumrēx. Nhym me kum nêkrēxbit prāmjadjwỳ kum kīnh kêtumrēx. Amē punu nhym kam kum kīnh kêtō aben pyrāk ne. Kam ne ba ar amā,

—Tām gêdja on wānh nō, ane.

6 Mỳjja ja kunīkôt ne Metīndjwỳnh mekam ngry:k ne. Godja me kute mỳjja jao ban kam kute Metīndjwỳnhkôt amijo ba kêtumrēxja, me tām gêdja Metīndjwỳnh mekam ngryk ne ĩ memā o pānh.

7 Nhym bep amrēbē ne gar

gadjwỳ ā amijo aba punuo anen ajbit ma.

8 Bep jakam dja gar on mỳjja ja kunī kanga. Kwārīk wānh gar angryk kêt ne memā adjàkjêr kêt ne aje amipānhmā mar kêt ne me kāmex jarēnh kêt ne ajajkwakam akabēn punu 'ō jarēnh kêt. Me my kute me nire kukràdjà'ā me aprỳja dja kêt. Nhym me niredjwỳ kute me my kukràdjà'ā me aprỳjadjwỳ dja kêtumrēx.

9-10 Kwārīk wānh gar akukràdjà tūm jakôt abenmā ajēxnhī kêt. Arỳm ne gar akukràdjà tūmja mūm kunī mē. Ar aje akukràdjà tūmkôt aje abenmā ajēx aba ja ne gar arỳm nh'ām kunī mē. Pānh ne gar akukràdjà nykôt mỳjja mexbit ma. Metīndjwỳnh kute ar ajo ny nhipēx djwỳnh ne ar ajo nyo tē, ar aje Metīndjwỳnh mex pyrāk kadjy ne ar ajo nyo tē, prīne ar aje Metīndjwỳnh markumrēxmā ne ar ajo nyo tē.

11 Metīndjwỳnh kute meo nykam ne me arỳm abenmā kre rax kêt ne tu arỳm abenā tỳm ne typydji. Arỳm Kritukôt me apỳnh ba djàri kute abeno kurē djwỳnh kêtē ne kam arỳm tu abeno kamyn abeno ōbikwa. Me bajtemmē mebē idjaermē, me tām ne Metīndjwỳnh arỳm meo aben pydji. Ne ajte me my nhinhu kà rēnhmē me mykà tāmē, me tām ne Metīndjwỳnh ajte meo aben pydji. Me kute arỳm

* 3:4 Apỳnh me ō pyka djàri kunīkôt ne me kunī bêngôkre. Kubēkà jakamē me kakrātykmē me babêngôkremē ne me kunī: bêngôkre.

me krõrmê me krõr kêt apÿnh ò pykakam ba djàri bajamê, me tãm ne Metĩndjwÿnh arÿm meo aben pydji. Me kute me pa 'amÿnh nhym me memã àpênh kajgo ar bajamê me kute memã o pãnh kadjy àpênhjamê, me tãm ne arÿm Metĩndjwÿnh meo aben pydji. Nà, ne arÿm memã me kute abeno kurê djwÿnhja arÿm o ajngrà. Kritukôt ne me aben pydji ne kam kute Kritubit mar, arÿm ajbit kute amikajmãtã mar. Djã nãm kum me'õ kĩnh kêt ne? Kati, nãm kum me kunĩ kĩnh ne me 'ãno dja. Nãm me 'ãno ãmo aben pyràk ne.

12 Ga Metĩndjwÿnh kute amijo ar apytàr ne arÿm kute amim ar ajo bikjêr ne kam kute ar ajo mex ne kum ar ajabêkumrêxja pumũ. Kam gêdja gar tu amim akukràdjã ny man kôt amijo aba. Gora ar amã me kaprĩ ne adjukapri ne ar meo aba. Kwãrik wãnh ar ajõ apydji arax prãme ari aba kêt. Dja gar memã aprĩ mex ne ar meo aba. Tu akabôt katin akrãnmã ar meo aba. Be, mÿjja mex ja dja gar ã maro anen kam tu kôt amijo aba.

13 Gêdja me'õ ari kute anoknoro ba jabej kwãrik wãnh ga kum adjàkrê kêt ne mã kum akabên mex jarê. Dja gar ã anen ar abeno aba. Dja gar abenkam amikrà rax jabej nàr kon amikrà ngri jabej tu o aknon abenkam angryk kêt. Gar Bẽnjadjwÿr djwÿnh arÿm ar aje kam amikràja tu o biknorkumrêx

ne ar akam ngryk kêtja pumũ. Dja gar ã anen ar aje abenkam amikràja tu o abiknorkumrêx ne abenkam angryk kêt.

14 Gora ar mÿjja ja kunikôt amijo aban kam ajte iby amã aben jabê. Gora ikabên ja ma. Ar amã aben jabên ar abeno aba. Ar atypydji djã ne ja. Ar amã aben jabên kam atypydjin kam amexkumrêx.

15 Djãm ar aje abeno ajtemmã ne Metĩndjwÿnh amiwÿr ar ajuw? Kati, gar atypydjin aben kam adjumar mex kadjy ne amiwÿr ar ajuw. Bir be, kam dja gar adjumar mexbit ma. Kritu ta umar mextire jao dja ar amã umar mextire jadjã ne o aben nêje me akukrà. Dja ta ò me umar mex djão priñe ar ajaên kam o aben nêje ar ajakre. Ê, gora ar Metĩndjwÿnhmã amikĩnh jarê.

16 Gora ar priñe aja-makkrekam Kritu kabên kunĩ nhôn kôt ar amijo aba. Ne akabên mexo abenmã Metĩndjwÿnh kukràdjã jarên o abenmã tĩn jadjã. Ne Metĩndjwÿnh'ã angrer aba. Mebê idjaer nhõ me ngrer tũm jarên kam ajte Metĩndjwÿnh Karõ kute ar amã me ngrer ny jarênhjadjwÿ jarê. Ne Metĩndjwÿnhmã ar amikĩnh jarê, angrerkôt kum akad-jwÿnhbê akĩnh jarê.

17 Dja gar Bẽnjadjwÿr Jujukôt amijo aban Jeju Bãmbê Metĩndjwÿnhmã amikĩnh jarê. Djãm ar akatãm, djãm ar anhõ bẽnjadjwÿr

kêt dja gar adjâpênh punun akabên punu? Kati, ar abê Bênjadjwÿr Jeju nhõ àpênhkam dja gar adjâpênh mexkumrêx ne akabên mex ne. Ar abê Bênjadjwÿr Jeju nhõ àpênhkam dja gar anhõ bēnjadjwÿrkôt amiman kôt akabên mexkumrêx ne kôt adjâpênh mexkumrêx ne mÿjja kunîkôt Jeju Bâmbê Metîndjwÿnhmã amikînh jarê. Kritukôt kum amikînh jarê.

18 Ê, ar apa, ar anire, arÿm ar amjênja dja gar amjên kabên man kôt amijo aba. Bēnjadjwÿr djwÿnh kute ar amã ã anhÿrkam dja gar ã amjên kabên mar ne kôt amijo abao ane nhym kam mexkumrêx ne.

19 Ê, ar apa, ar amy, ar amã aprõ jabên kum akabên djâ jarênh kêt ne kum akabên mexbit jarê.

20 Ar apa, ar aprîre, gora ar ar anãmê ar abãm ar kabên man ar kabênkôt amijo aba. Ar kute ar amã kabên jarênhjakôt amijo aba ne o abiknor kêt. Nhym kam Bēnjadjwÿr djwÿnh ar akam kînhkumrêx ne.

21 Ê, ar apa, ar ajabatànha, kwârîk wãnh gar akra arkum akabên kêt ne arkum ngryk jadjâr kêt. Arkum akabên mexbit jarê. Dja gar arkum adjâkrê nhym ar arÿm kaprî ne katât mrãnhja kanga.

22 Ê, ar apa, memã ar adjâpênh kajgo ar abawã, me kute ar ajo pãnh ne amim ar apa 'amÿnh gar memã adjâpênh kajgo ar abawã gora ar pyka jakam ar apa

'amÿnh djwÿnhja kabên ma. Kute mÿjja ar amã arênh kunîkôt dja gar kabên man kôt amijo aba. Djãm me kute ar apumũnho ku'êkambit got gar memã adjâpênh mex ne, nhym we me ar akam kînhmã? Kati, me kàxãdjwÿ dja gar tu adjâpênh katât ne. Ar amã Bēnjadjwÿr Jeju kînh ne amã umakam dja gar tu kum adjâpênh katât ne.

23 Gora tu ar adjâpênhkumrêx. Kwârîk wãnh gar adjâpênh punu kêt. Dja gar tu adjâpênh kunî amã kînh ne kupênho tē. Ne tu adjâpênh mexkumrêx ne katât adjâpênh tē. Djãm pykabê mebêngôkre 'ôbitmã ne gar apê? Kati, kâjkwa kam ar anhõ Bēnjadjwÿrmã ne gar apê. Kam ne ba ar amã katât ar adjâpênh'ã karõ, ar aje katât adjâpênhwão atēmã ne ba ar amã adjâpênh'ã karõ.

24 Gora ar ama. Bēnjadjwÿr djwÿnh ta dja ar amã o pãnh. Kute õ me jamã mÿjja mextire djirja dja ar amã kungã gar amim aby. Bir be, Bēnjadjwÿr Kritumã ar adjâpênhja man kam kôt kute ar apa 'amÿnh djwÿnhmã adjâpênh ar aba.

25 Bep apÿnh me axwe djâri gêdja Metîndjwÿnh memã axwe pãnh jarênh tē. Amrêbê tînrî axweri gêdja Metîndjwÿnh kôt kum o pãnh ne, tînrî axwekam dja memã o pãnh aben pyrâk ne. Djã nãm we,

—Ije bep tãmja ne õbikwa krãptî ne kam bēnjadjwÿr rax. Kwârîk wãnh kum pãnh jarênh kêt. Ba 'uwtîjamã pãnh

jarë, anhÿr got? Kati, nãm tu memã pãnh jarëho aben pyræk ne. Ne me axwekam katàt memã o pãnh.

4

Me bënjadwÿr kute ò àpênhò ba katàtmã.

¹ Ë, ar apa, ar aje meo pãnh ne amim me pa 'amÿnh nhym me ar amã àpênh kajgo ar bawã, ar amã ne ba ikabên. Gora ar anhò àpênhmã akabên mex jarën meo aba katàt. Ë, ar gadjwÿ ne gar kàjkwakam anhò Bënjadwÿr. Gora ar ama. Tãm ne ja.

² Ë, ar apa, gora ar akupãnhmã Metÿndjwÿnhmã akabên 'ãno dja. Gora ar Metÿndjwÿnhmã amijarënhkam amã adjukanga kêt ne aje kum amijarënh ar o abakôt aje mÿjja'ã 'wÿrja tãm dja gar kam ama. Ne kum ar akabënkôt kum amikÿnhdjwÿ jarënh 'ãno dja.

³ Kum ar akabënkôt ar badjwÿ kum ar ijo a'wÿ gè Metÿndjwÿnh mÿjja kute ar ibê àptàrjao ajngrà bar tu memã Metÿndjwÿnh kabën jarë, memã Kritu jarë. Nãm mekbê apdju bar kam ije memã o amirÿtmã. Kam ne ba mekbê ije djækam idjãmja. Nã bãm ije memã Kritu jarëho itëm katikôt nhym me mekbê ije djækam imë.

⁴ Bir be, kam gèdja gar kum ijo a'wÿ, ije memã arënh ne ije katàt memã o amirÿtmã. Ije Jeju mekbê bipdjurja memã arënh ne ije memã mã o amirÿt nhym me kute

katàt marmã. Nà, kadjy ne Metÿndjwÿnh amim idja, ije prÿne memã o amirÿtmã. Tãm ne ja.

⁵ Be, me kàtàm kadjy, me kute Jeju mar kêtja, kadjy dja gar akrànãm amijo aba mex-tire ne memã akabên mexbit jarë. Gèdja aje Jeju'ã adjujarënh djà awÿr bòx ga kam mekmã Jeju jarë.

⁶ Gora akrànãm memã adjujarënhò akrÿ gè me ar amã, —E kum goja ajte adjujarënhò nhÿ. Ga nã gãm akabên mar prãmre, ane. Gèdja me kute mÿjja 'ò mar prãm jabej akukij ga kam memã katàt 'ã adjujarënhò nhÿ. Be, tãm ne ja.

Apÿnh òbikwamã kute kabën janor.

⁷ Ota me bakamy Xikiku dja ar amã prÿne ijarë. Gwaj bamã Xikiku jabèkumrëx tãm dja ar amã ijarë. Nà, nãm ikôt àpênh mexkumrëx ne àpênh kanga kêtumrëx. Bënjadwÿr nhò àpênhkumrëx ne ja. Nãm ar ikôt kum àpênh ar ba. Ta dja prÿne ar amã ijarë.

⁸ Kadjy dja ba ar awÿr ano, kute ar amã ar ijarënh gar aje ar imar nhym kute ar amã kÿnh jadjàr gar ajte atÿx ne akÿnhmã. Kadjy dja ba ar awÿr ano.

⁹ Gwaj bakamy Ônemudjwÿ dja ba ano, wãm ar ro'ã ar ano. Gwaj bamã Ônemu jabèkumrëx, tãm dja ba ano. Nãm amim Kritu markumrëx ne kanga kêt. Ar ajò 'ò. Be, ar ta dja ar ar amã jakam mÿjja kunÿ jarë.

¹⁰ Gwaj bakamy Arxakumě ar iro'ã mekbê ijê djâkam dja. Ne ar ajo aman wãm ar amã amijarê. Nhym Makudjwý kubê Banabe tãmdjwýja adjwýnhdjwý ar ajo aman wãm ar amã amijarê. Ě, arým ne ba ar amã 'ã karõ. Dja ar awýr tèn bõx gar amiwýr o wadjàn kum akaběn mex jarê.

¹¹ Jejuw, mete kum Juxu jarěnhja adjwýnhdjwý ar ajo aman wãm ar amã amijarê. Be, Arxakumě Makumě Jejuw ar ajbit ne Ar kubê idjaer ne kute amim Jeju mar ne ar ikõt àpěnh ar ba. Ar kute mekmã Jeju jarěnh nhym me kute amikajmãtã Jeju mar nhym Metĩndjwýnh kute ar meo bamã ne ar ikõt àpěnh ba. Nãm ar ikõt àpěnh mexkumrěxo ikĩnh ne.

¹² Epapraj, ar ajõ 'õ ne kubê Kritu Jeju nhõ àpěnh ne ar ajo aman wãm ar amã amijarê. Nãm Metĩndjwýnhmã ar ajo à'wýr 'ãno dja. Tyk djà kêt ne ar ajo à'wýro ban kum,

—Ga dja ga aro tỳx gê ar ajã ngrà tỳx ne akanga kêt ne amar mex nhinomã kurê. Ga dja ga arkum 'ã karõ gê ar kõt mrã, aje amim ar'ã karõkõt mrã. Nãm ã kum ar ajo à'wýro ane.

¹³ Be, ba ne ba inoo Epapraj pumün kõt ar amã 'ã pi'ók no'ók ne. Mrãmri ne ar ajã àpnhĩx ne. Krĩraxbê Raodjikam ar jamě krĩraxbê Ijeporikam ar jamě me akun'ã ne àpnhĩx ne. Ba ne ba arým omün ar amã 'ã pi'ók no'ók ne.

¹⁴ Rukabê me kane djwýnh gwaj bamã kĩnhkumrěxjamě

Temanhmě ar ar ajo aman wãm ar amã amijarê.

¹⁵ Nã bãm Raodjikam gwaj baje abeno bakamyo ama ne. Gora arkum ijarê. Nĩpa nhũrkwãkam ar kute Jejukõt aben pydjwãmě Nĩpa bẽngõkremě ne ba o ama ne. Ar wãmãdjwý ijarê.

¹⁶ Ě, ije ar amã pi'ók no'ók nhõrwã gar omũ:n omũnh pan kam amũ krĩraxbê Raodjikam ar kute Jejukõt aben pydjwãmã angã gê kam ar amipãnh ar amã wã ngã. Dja ba ije wãm ar amã pi'ók no'ók nhõrwã gar ga wã pumün amũ ar wãmã angã gê Raodjikam ar wã amrě amipãnh ar amã wã ngã. Gar aprakamã omũ.

¹⁷ Ě, Akipumã kum,
—Gora Běnjadjwýr kute amã adjapěnh jarěnhja on o tèn inomã amě, ane.

¹⁸ Ba ibê Paur ne ba wãm ar amã ikaběn ne. Nhym bep ngrire ja ne ba ba in-hikrao ipêx ne. Nã bãm ar ajo aman kam wãm ar amã amijarê. Gora mekbê ijê djâkam idjãmja man o abiknor kêt. Gê Metĩndjwýnh ukaprĩkõt ar ajo djuw mex. Tãm ne ja.

Paur Kute Texarônikakam me jamâ pi'ôk kumrêx no'ôk ne ja.

Paurmê ikjêbê Xira krî nhidjibê Pirpukam bôx ne mekmâ Jeju jarê. Nhyim me kwỳ kum Jeju'ã ujarênh mar prâm kêt ne prîne aro ajkên kam Ar kubê ijê. Nhyim akati nhyim me ajte bôm ar kumê nhyim ar mã me kurûm tẽ. Mã me kurûm tẽn kam krîbê Texarônikakam bôx ne ajte mekmâ Jeju jarê. Nhyim me kwỳ rax ne tu Jejuo aminhõ. Nhyim kam mekbê idjaer ajte mekmâ ar kurêtuw. Nhyim kam Paur krîbê Texarônika kurûm tẽ. Tẽn atemâ krî'ôkam bôx. Nhyim Texarônikakam ar kute Jejuo aminhõja arek abeno bikprõnho dja. Nhyim Paur ar kurûm tẽn aro aman te akubyn ar'ỳr tẽn prãme ne kam Ximoxi ar'ỳr ano. Texarônikakam ar kute Jejuo aminhõja kute arek Jeju kabênkôt ar amijo ba rã'ã jabej kute ar omũnhmã ar'ỳr ano.

Nhyim Ximoxi ar'ỳr tẽn bôx ne ar omũn kam akubyn Paur'ỳr tẽ. Akubyn tẽn bôx ne Paurmã ar arê,

—Ăm arkum Jeju kĩnhkumrêx. Onĩj ar arek Jeju kabênkôt ar amijo ba, ane. Nhyim kam Paur kuman kam kĩnhkumrêx ne arkum pi'ôk no'ôk. Mỳj'ã ne Paur pi'ôk no'ôk? Bir, Paur kurê djwỳnh ne Paur'ã kabên ne. Nãm me,

—Paur ne me amã 'êx. Nãm me amã akubyn tẽmmã amijarê. Nãm 'êx. Nãm arĩk ar ba. Me bôx kêtja pumũ, ane. Nãm ã Paur kurê djwỳnh 'ã kabên ane. Nhyim Texarônikakam ar ja arỳm me tyk jabej Paur kukij. Ne kam ajte Jeju akubyn bôx jabej kukij nhyim Paur ja kun'ã pi'ôk no'ôk ne. Tãm ne ja.

¹ Ba ibê Paur ne ba ar amã pi'ôk no'ôk ne. Xiramê Ximoximê ne bar ar amã pi'ôk no'ôk ne. Krĩraxbê Texarônikakam ar aje amim Jeju mar ne kôt aben pydjwãmã ne bar pi'ôk no'ôk ne. Metĩndjwỳnhbê ar Babãm ne kam krabê Bẽnjadjwỳr Jeju Kritu arkôt ne gar aben pydji, ar amã ne bar pi'ôk no'ôk ne.

Gê Metĩndjwỳnh ar ajo djuw mex, Metĩndjwỳnhbê gwaj Babãmmê Bẽnjadjwỳr Jeju Kritu ar ukaprĩkôt ar ajo djuw mex ne ar ar ajo ba ne ar amã umar mex jarê gar adjumar mex ne ar aba.

Paur kute Metĩndjwỳnhmã arkam amikĩnh jarênh.

² Nã bãm ar Metĩndjwỳnhmã ar akam ikĩnhkumrêx jarê ne kum ar ajarênh 'ãno dja.

³ Mỳkam ne bar ar akam ikĩnh? Bir, ar aje tu amim Jeju markumrêx ne arỳm kôt aje amijo abakam ne bar ikĩnhkumrêx. Ne ajte ar amã Metĩndjwỳnh jabêkôt arỳm kum adjapênh raxkamdjwỳ ne bar ikĩnhkumrêx. Ne ajte ar aje arỳm Jeju Kritu jabej mã adjumarkamdjwỳ ne bar ikĩnhkumrêx. Gwaj

banhõ Bēnjadjwÿr Jeju Kritu akubyn bõxmã ar aje mã abej ajkam amakkamdjwÿ ne bar ikĩnhkumrêx. Kam ne bar ar akam ikĩnhkumrêx ne gwaj Babãmmã ar ajarê, gwaj banhõ Metĩndjwÿnhbê gwaj Babãmmã ar ajarê.

⁴ Akmere ar, àpnhĩre ar, mrãmri ne arÿm Metĩndjwÿnh kum ar ajabêkõt arÿm amijo ar apytã. Kute ar ajo kra kadjy amijo ar apytã bar arÿm kuma.

⁵ Djãm Jeju'ã ar amã idjujarēnh nyja kabēn kajgo got? Kati. Mrãmri ne ba ar amã Jeju'ã idjujarēnhkumrêx ne. Ām Metĩndjwÿnh pyma kõt ne bar mã ar amã Jeju kabēn jarē. Djãm ar ba ne bar ar amã ikabēn jarē? Kati, ām Metĩndjwÿnh Karõ kabēnkõt ne bar ar amã ikabēn jarē. Ām Metĩndjwÿnh kabēnja ne kajgo kêt. Ām 'êxnhĩ kêt. Tãm ne bar mã kuman ar amã arē.

Nã bãm ar ar akam imexkumrêx ne akrãnmã ar ar ajo iba. Gar arÿm prĩne ar ipumũn tu amim ar ikabēn markumrêx.

⁶ Ar ikabēn man ar ijã amijakren Bēnjadjwÿr Jeju'ãdjwÿ arÿm amijakre. Ar ijã amijakren mã ar ikõt amijo aba. Nhy m kam me ar ajo ajkê. Ar aje Jeju markam ne me ar ajo ajkê. Nãm me te ar ajo ajkê gar mã ajamako ar ikabēn mar tÿx mex ne. Ne tu ate akrãn tu akĩnhkumrêx ne. Nã gãm ar Metĩndjwÿnh Karõ kabēnkõt tu akĩnhkumrêx ne mã ar ikabēn ma.

⁷ Nhy m arÿm Akajakam ar kute amim Jeju marjamē

Matenikam ar kute amim Jeju marja me kunĩ arÿm ar apumũ, ar aje Jejukõt ar amijo aba pumũn arÿm ar ajã amijakren kute ar apyrãk ne ar ba.

⁸ Ē, ar ga ne gar memã Jeju'ã ajarē nhy m Akajakam ar jamē Matenikam ar jamē ne me arÿm kunĩ Bēnjadjwÿr Jeju'ã adjujarēnh ma. Djãm me ajbit ne me kuma? Kati, nã gãm ar me kunĩmã arē nhy m me arÿm kuman kam arÿm amũ abenmã arē. Nhy m me arÿm prĩne kuma. Nã gãm ar aje amim Metĩndjwÿnh marja memã amijarē nhy m me arÿm prĩne kuma ne kam amũ aben djô'ã abenmã ar ajarē. Nhy m kam pyka kunĩkõt me arÿm ar ajarēnhbit ma. Kam ne bar ije arÿm memã ar ajarēnh kêt.

⁹ Me ja ta ne me ar imã ar ajarē. Me ja ta ne me ar imã,

—Be, onĩj Texarônikakam ar ja ne arkum ar akĩnhkumrêx. Be, ga ar abõxkam ar kute ar amã kabēn mexbit jarēnhja ma, ane. Ne ajte ar imã,

—Be, Texarônikakam ar ja ne ar arÿm mÿjjao we Metĩndjwÿnh karõ nhipêxja kangan arÿm Metĩndjwÿnhkumrêx, Metĩndjwÿnh tĩnjao aminhõ. Ar kute amikadjy kum àpēnhmã ne ar o aminhõ,

¹⁰ ne arÿm krakam amako dja. Metĩndjwÿnh kra ne ar arÿm amiwÿr kam amako dja, ane.

Nãm me ã ar ajarēnho ane. Mrãmri ne gar Metĩndjwÿnh krabê Jejukam ama. Tãm ne

tykkam Bãm ajte akubyn o tîn ne. Tãm dja ajte kâjkwa kurûm bôx. Tãm ne gar kam ama. Tãm ne kubê gwaj bapytâr djwÿnh ne Metîndjwÿnh ngrykbê gwaj bapytà. Godja Metîndjwÿnh me axwekam ngryk ne. Bãm ngrykbê godja Jeju arÿm gwaj bapytà. Tãm ne bôxmã gwaj kam ama.

2

Paur arkam àpênh mex.

A Kô 1.12

¹ Akmere ar, àpnhîre ar, wãnh ar ar akam idjãm ne kajgo kêtikumrêx. Gar arÿm ama.

² Ar awÿr ar imôr kêttri ne me Pirpukam prîne ar ijo ajkên ar imã kabên punu jarê. Gar arÿm ama. Nãm me ja te ar ijo ajkê bar ar amã Metîndjwÿnh'ã idjujarênh ny jarênh rã'ã ne. Metîndjwÿnh ne ar imã tÿx jadjà bar itîn prãm kêt ne tu ar amã arê. Nãm me te Metîndjwÿnh'ã ar amã ar idjujarênhkôt kum ar ikurê bar mã ar amã arê.

³ Nã bãm ar ar amã,

—On ar tu amim Jeju markumrêx, ane.

Djãm kupa'ã ne bar ar amã arê?

Nâr djãm mÿjja 'õ prãme ne bar ar amã arê?

Nâr djã nã bãm ar ar amã ijêx?

⁴ Arkati, Metîndjwÿnh ta ne ar ijano bar tẽ. Nãm ar imã,

—Gora ar memã Jeju kukràdjà ny'ã ajarê, ane. Nãm ã Metîndjwÿnh ar imã ane

bar kabênkôt me akunîmã 'ã idjujarênh mō.

Djãm me abêngôkre* amã ikînh kadjy ne ba me amã Metîndjwÿnh'ã idjujarênh mō? Kati, Metîndjwÿnh ta ar ikam kînh kadjy ne bar me amã 'ã idjujarênh mō ne kum ar idjâpênh iba. Tãm ne kute prîne ar ikabi. Kum ar idjâpênhkôt ne arÿm ar ipumũ.

⁵ Djã nã bãm ar ar amã ijêx ne ar atãri ar amã,

—Bep ar amexkumrêx, anen kam ar akàxã ar ajã ikabên ne? Arkati. Arÿm ne gar imex pumũ.

Nâr djã nã bãm ar arîk ar amã ijêx ne pi'òk kaprîre prãme ar amã ikabên jarê? Kati, Metîndjwÿnh ta ne prîne ar ikadjwÿnhbê ar ipumũ.

⁶ Nâr djãm wãkam ar aje ar imã ar imex jarênhmã ne bar tẽ? Kati, Kritu kute ar ijanorkôt ne bar tẽ.

Nâr djãm atemã me ja'õ kute ar imã ar imex jarênhmã ne bar tẽ? Kati, Metîndjwÿnh ta ne kute prîne ar ipumûnh.

⁷ Kritu kute ar ijanor pumûnh nhiràm ne bar ren ar amã,

—Amrê ar ar imã mÿjja ngã,

—Gop ar ar imã apê, ane ne ren arÿm ikabêno ar akaty.

Nhym bep kati, ã ar ije anhÿr kêtê. Nã bãm ar akrànãm ar ajo iba. Mrãmri ne me nire kute amim kra karàkam o djuw mex pyràk. Nã bãm ã ar ar ajo ibao ane.

* 2:4 Apÿnh me õ pyka djàri kunîkôt ne me kunî bêngôkre. Kubêkà jakamê me kakràtykmê me babêngôkremê ne me kunî: bêngôkre.

⁸ Ar imã ar akĩnh raxi. Kam ne bar prĩne arým ar amã Metĩndjwýnh kukràdjà ny'ã ajarē ne ar itĩn prãm kêt kumrêx ne. Djē ne ren me'ō kute ar ibĩn prãm bar kam ren tu ate ikrãn mã ar amã Metĩndjwýnh'ã ajarē nhym kam me ren ar ibĩ. Nã bãm ã imã ar akĩnh rax ane.

⁹ Akmere ar, àpnhĩre ar, ar akam ar idjãm kam ar idjapēnh raxja gar omũ. Arngro'ãmē akamãtkammē ar idjapēnhja pumũ. Bir mýkam? Ar ije pi'ók kaprĩre'ã ar ajwýr kêt kadjy. Ar ije kàj bê ar amã Metĩndjwýnh kukràdjà ny'ã idjujarēnho iku'èkam ije pi'ók kaprĩre'ã ar ajwýr kêt kadjy.

¹⁰ Nã bãm ar akrãnmã: ar ar ajo iba. Nã bãm ar ar ajo iba mexkumrêx ne ar ar ajo iba. Ar aje Jeju marja, ar ga ne bar akrãnmã ar ar ajo iban ijaxwe kêt kumrêx ne. Ar imrãnh mexkumrêx. Nã bãm ar katàt amijo iba. Gar arým ar ipumũ. Metĩndjwýnhdjwý ne arým prĩne ar ipumũ.

¹¹⁻¹² Nã bãm ar ar akunĩ: o ikrakumrêx ne ar ar ajo iba, ne ar akunĩmã ikabēn jarēn ar amã,

–Kwãrĩk wãnh Metĩndjwýnh kanga kêt. Gora ar 'ã angrà týx, ane.

Ne kam ajte me kaprĩmã kum,

–Kwãrĩk wãnh akaprĩ kêt. Metĩndjwýnh dja ajo kĩnh, ane.

Ne kam ajte ar amã,

–Gora ar mã Metĩndjwýnh kabēnkôt ar amijo aba rã'ã ne, ane.

Ar aje ã anhýrkam godja Metĩndjwýnh ar akam

kĩnhkumrêx. Metĩndjwýnh ne ar kute gwaj bajo ba djwýnh. Tãm ne amiwýr gwaj bajuw. Tãm ne kute ar gwaj bapytãr ne ar kute gwaj bajo bamã amiwýr gwaj bajuw. Gwaj bamextire ne ò pyka mexti:re, ò pyka ra:xkam ar babamã ne amiwýr gwaj bajuw. Kadjy dja gar katàt amijo aba, Metĩndjwýnh ar akam kĩnh kadjy.

Akubyn kute arkam amikĩnh jarēn.

¹³ Arým ne bar ar amã Metĩndjwýnh kabēn jarē gar arým ama. Kam ne bar mã ar akam ikĩnhkumrêx ne Metĩndjwýnhmã amikĩnh jarē. Djã nã gãm ar mar kajgo got? Kati, nã gãm ar tu markumrêx. Nã gãm ar anhõkre kadjwýnhbē,

–Djãm mebēngõkre kabēn got? Kati, Metĩndjwýnh kabēn ne ja, ane. Kôt ne gar arē. Metĩndjwýnh kabēnkumrêx ne ja. Metĩndjwýnh ne arým ta kabēno katàt ar akrã dja, kam ne gar arým amrãnh mexkumrêx mō.

¹⁴ Ē, akmere ar, àpnhĩre ar, djãm wãnh Texarônika kam, ar anhõ krõkambit ne me ar ar ajo bikēnho ba? Kati, mekbē idjaerkamdjwý ne me ò krõkam me ar ar o bikēnho ba, pykabē Djudējakam. Mekbē idjaer kwý ne ar arým Kritu Jejukôt aben pydji. Nhym me kute Jeju mar kêt ar aro bikēnho ba. Gar ar anhõ krõkam me kute ar ajo bikēnhja pumũ. Aprakamã ar aje amim Metĩndjwýnh marja

ne me arîk ar me ajo bikênh
ba.

¹⁵ Amrêbê ne mekbê idjaer
ta ar Metîndjwýnh kabên
jarênh djwýnh paro ban kam
arým Bênjadjwýr Jeju bñ
kam arým ar badjwý ar ijo
kurê djwýnh ne. Arým o
Metîndjwýnhmã ngryk jadjàn
me kunîkam amikrà ar o ba.

¹⁶ Mã ne mekbê idjaer
mekam amikrà on? Bir,
nã bãm ar ije me bajtem,
me jamã Metîndjwýnh kabên
jarênh itêm nhym kute
me utãrmã nhym mekbê
idjaer mã: ar ikukrà ar
o ba. Godja me ã anen
arek Metîndjwýnhmã ngryk
jadjãro tẽ:n kam arým
Metîndjwýnhmã ngryk jadjãr
mex ne. Nhym kam arým
Metîndjwýnh prĩne me axwe
pãnh meo ajkê.

*Kute aro amak'ã kute
arkum amijarênh.*

¹⁷ Akmere ar, àpnhĩre ar, nã
bãm ar ar akurũm itêm ngrire
ne ar ajo ama: ne. Ne kam
ar ije me 'uwťĩ tũm pyrãk. Nã
bãm ar ar ajo aman iba. Ne te
ije inhýtã ar apumũnh prãme.

¹⁸ Ne te akubyn ar awýr
imõr prãme. Ibê Paur ne ba te
akubyn ar awýr itẽmmã ikràn
ikràn ikrã nhym Xatanaj mã:
ar ikukrà.

¹⁹⁻²⁰ Ê, Bênjadjwýr Jeju
akubyn bõxkam, kuka kõnh
gwaj badjãm kam, nhym dja
bar mex jarê? Ar ga. Ar ga
dja bar ar amex jarê ne kum,

—Be, ar ja ne ar
mexkumrêx ne ar ba. Arým
amar týx ne, ane. Be, ar ga
dja bar ar ajo idjãmra mõ.

Ar ije kum ar ajarênhmã ne
bar kam ama ne. Mýjbê
ne ar ikĩnh djà? Ar ga.
Texarônikakam ar ga ne gar
abê ar ikĩnh djà. Nhym
Metîndjwýnhdjwý dja ar
imã ar amex jarê bar kam
ikĩnhkumrêx ne.

3

¹⁻² Nã bãm axwe ar akam
idjumar ne kam inhõkre kad-
jwýnhbê amim,

—Birãm ijamak dja ibĩ,
ane. Kam ne ba ar awýr
Ximoxi janon kam ate:
krĩbê Atênakam dja. Gwaj
bakamy Ximoxi ar ikõt
Metîndjwýnhmã àpênh ba.
Tãm ne bar ar awýr ano.
Kute memã Kritu'ã ujarênh
ny jarênh baja tãm ne bar ar
awýr ano. Kute ar amã týx
jadjãr ne kute ar amã kabên
jarênhmã ne kute ar amã,

—Arým ne gar tu Jeju
markumrêx ne. Gora ar 'ã
angrà týx, anhýrmã ne bar ar
awýr ano nhym tẽ.

³ Birãm me kute ar ajo
bikênh gar arým aje Jeju
kanga karõ ne bar ar awýr
Ximoxi jano nhym tẽ, kute ar
amã týx jadjãrmã ar awýr ano
nhym tẽ.

Be, mrãmri godja me arîk ar
ba gwaj bajo ajkê. Arým ne
Metîndjwýnh gwaj bajã amim
karõ. Me arîk ar ba kute me
baje Jeju maro bikênhmã ne
amim me bajã karõ, me kute
me bajo bikênh gu me Jeju'ã
bangrà rã'ã jabej amim me
bajã karõ. Gar arým ama.

⁴ Ar akam ar idjãm kam ne
bar arým ar amã arê. Anhýr

djwÿnhràm ne bar ar amã arên ar amã,

—Gora ar ar ikabên ma. Godja me ar ar ajo bikênho ba, ane. Be, kôtô. Nã bãm tu kônh kum irkumrêx gar arÿm ama.

⁵ Kam ne ba ar awÿr Ximoxi jano. Ije ar amar prãm kute ibîn kajgo ne ba ar awÿr ano, ije marmã. Ar aje Jeju kanga kêt jabej ne ba ar awÿr ano. Ar 'ã angrà rã'ã jabej ne ba ar awÿr ano. Nã bãm inhôkre kadjwÿnhbê amim,

—Birãm arÿm godja Xatanaj arkum ar kute Jeju kangamã arkum 'ã apné nhym arÿm ar kanga. Nhym arÿm ar idjâpênh, ar ije arkum arênhja arÿm kajgo, ane. Nã bãm ã amim ikabên jarênho ane.

Ximoxi kute ar mex jarênh.

⁶ Nhym bep kati. Nã bãm ar ar awÿr Ximoxi jano nhym ar awÿr tèn ar akurûm tèn bôx ne arÿm ar imã ar ajarênh mextire ne. Bar kam ikînhkumrêx ne. Nã gãm ar tu aje Jeju markumrêx ne 'ã angrà tÿx nhym omûn bôx ne ar imã arê bar ikînhkumrêx. Nhym ajte ar amã me abê jarê. Nãm ar imã,

—Onj ar ar ajo ama ne. Ar kute ar apumûnh prãmã. Ar kute ar apumûnh prãm gar gadjwÿ aje ar omûnh prãm kute aben pyræk, ane. Be, nãm Ximoxi ã ar ajã ar imã anen ã ar ajarênho ane.

⁷ Be, akmere ar, àpnhîre ar, ar aje Jeju mar tÿx ne mã 'ã angrà rã'ãja ne omûn akubyn bôx ne ar imã arê. O ar imã ar ikînh jadjã. Nãm me ja ar

ijo ajkê. Ar ijo ajkê bar idju-mar punure ne kam irerekre. Nhym bep ar ga ne gar ar imã kînh jadjã.

⁸ Jakam ne bar arÿm ajte itÿxkumrêx ne. Ar aje Bênjadjwÿr mar ne 'ã angrà tÿx rã'ãkôt ne bar arÿm ajte 'itÿx ne.

⁹ Jakam dja bar Metîndjwÿnhmã ar akam ikînh jarê. Mÿjkôt ne bar ikînh? Bir, ar akam. Ar aje mar ne 'ã angrà tÿxkam ne bar ikînhkumrêx ne kam gwaj Batîndjwÿnhmã amikînh jarê.

¹⁰ Akamât kunîkôt arngro kunîkôt ne bar amikadj Metîndjwÿnh ma:ro iku'ê. Ar awÿr ar itêm, gwaj baje aben nhÿtã aben pumûnh bar ije ôbê ar amã Metîndjwÿnh kabên jarênho ino rer kêtja jarênh gar aje prîne amim marmã. Kam ne bar amikadj Metîndjwÿnh ma:rbito kuma.

¹¹ Gora gê gwaj Babãmbê Metîndjwÿnhmê gwaj banhô Bênjadjwÿrbê Jeju, gora gê ar ar ijano bar kam wãm ar awÿr tê.

¹² Mrãmri ne gar arÿm amã aben jabên ar aba. Gê Bênjadjwÿr abenã ar amã karô gar amã aben jabê rax. Amã aben jabê rax ne ar abeno aba. Ne ar amã me kunî jabê, ar amã me kunî jabê rax ne ar aba, ar amã me abê raxo kute ar imã ar ajabê ja pyræk.

¹³ Kam dja Metîndjwÿnh arÿm ar ajo tÿx ne, gar arÿm 'ã angrà tÿx ne. Nhym kam Jeju akubyn bôxkam gar ajaxwe kêtka amextire

ne ar aba. Gwaj banhõ Bēnjadjwÿr Jeju dja õ me ja kunĩo bõx. Õ me ja kunĩo bõx gu me bajaxwe kêt kam me Babāmbê Metĩndjwÿnh kabem bakumex. Gu me baje Jeju mar bakunĩ ajmā bakute kêt ne Metĩndjwÿnh mexo bamexkumrêx ne dja, me Babām kuka kõnh dja.

4

Me kute katàt amijo bao Metĩndjwÿnh kĩnhmā.

Rõ 12.9, 13.13; Kor 3.5

¹ Be, akmere ar, àpnhĩre ar, bar prĩne arÿm ar amā arē gar arÿm ama. Ar aje Metĩndjwÿnh kabēnkõt ar amijo aba nhym ar akam kĩnh kadjy ne gar arÿm ama. Mrāmri ne gar arÿm ā anhÿr ar aba. Ba kam ar ije ajte ar amā arēnhmā. Bēnjadjwÿr Jeju djõ'ā ajte ije ar amā arēnhmā.

—Arek ar Metĩndjwÿnh kabēnkõt ar amijo aba rā'ā ne.

² Amrēbê ne bar ar amā ikabēn jarē ga arÿm ar ama. Bēnjadjwÿr Jeju kabēnkõt ar amā ikabēn jarē gar arÿm prĩne ama.

³ Metĩndjwÿnh ne arÿm ar ajā amim karõ. Ar Metĩndjwÿnh mexo amextire ne ar aba ne ajaxwe kêt ne ar abamā ne ar ajā amim karõ. Kam dja gar aprõ prām kêt ne abenbê prõo adjākĩnh kêt ne amextire ne ar aba. Nhym me nidjwÿ mjēn prām kêt gar arek ar aba.

⁴⁻⁵ Kam dja gar aprõ djwÿnh'ÿrbit tu abakumrêx ne ar o aba ne amexkumrêx.

Nhym bep me kàtām, me kute Metĩndjwÿnh mar kêt me tām ne me prõ prām kam, kurēkam tu arĩk prõ'ÿr ba. Nhym bep kati, kwārĩk wānh mekmā nõ. Nhym bep ar ga dja gar aprõ djwÿnh'ÿrbit aban 'ā apÿnh ne. Kwārĩk wānh gar krõ'ā meo aprõ kêt. Kwārĩk wānh gar krõ'ā meo amjēn kêt. Ne kam arĩk ar aba kêt.

⁶ Kwārĩk wānh akamykam amikrā ar o aba kêt ne kubê prõo adjākĩnh kêt. Mÿkam? Bir, Bēnjadjwÿr Jeju godja mÿjja ja kunĩo pānh ne. Ê, kute o pānh kētri ne bar anhÿr djwÿnh'rām arÿm prĩne ar amā arē gar ama.

⁷ Be, djām gwaj arĩk ar baba kadjy ne Metĩndjwÿnh amiwÿr gwaj bajuw? Kati. Arkati, gwaj bamextire ne katàt bamrānh kadjy. Katàt me bamrānh ne baje abenbê prõo badjākĩnh kêt kadjy ne Metĩndjwÿnh amiwÿr gwaj bajuw.

⁸ Dja me'õ kabēn ja mar prām kêt djām mebēngõkre kabēn dja me'õ mar prām kêt ne? Kati, Metĩndjwÿnh kabēn dja mar prām kêt. Metĩndjwÿnh ta kute ar amā ta Karõ mex janor tām dja me'õ mar prām kêt.

⁹ Nā gām ar amā aben jabê. Ar aje Jeju marja ne gar amā aben jabê. Metĩndjwÿnh ne ar amā arē gar kam amā aben jabê. Kam dja ba ar amā 'ā pi'õk no'õk kêt ne.

¹⁰ Nā gām ar amā aben jabê, Matenikam ar kute Jejukõt abeno kamy kunĩmē ne gar

amã aben jabê. Kam dja ba ar amã,

—Akmere ar, àpnhîre ar, gora arek ar ã anhÿr ar aba rã'ã ne, ane.

11 Ba ajte ar amã arê,

—Gora ar abenkam akabôt katin ar aba. Adjâkrê kêt ne ar aba. Kwârîk wânkh kikrekôt môr ne mÿjja pumûnh ne mÿjja mar ne arêho aba kêt. Gora anhikrao adjâpênh aba. Tãm ne ba arÿm amrêbê ar amã arê.

12 Bir, mÿj kadjy dja gar ar adjâpênh aba? Bir, me kâtâm kum ar akînh kadjy. Kadjy dja gar ã ane. Mÿkam ne gar akwÿ ar adjâpênh kêt ne aba? Ar apê ne ate amim mÿjja by ne me 'wÿr kêt.

Jeju akubyn bôxmã.

Kô k 15.51

13 Ê, akmere ar, àpnhîre ar, ba ajte ar amã arê, ar aje prîne mar kadjy. Me arÿm tyk tûmja dja ba ar amã arê gar ama, ar akaprî kêt kadjy. Nhyr bep me kute Jejukam amak kêtja dja me mrãmri kaprî. Me ja'ô dja ty nhyr me ja tu kaprîkumrêx, tyk nhijukri Jeju'ÿr bôx kêtka. Nhyr bep gu me ba dja gu me ã bakaprî anhÿr kêtikumrêx ne.

14 Jeju tyk ne akubyn tîn. Tãm ne gu me arÿm tu amim kamnhîxikumrêx ne. Dja me tyk ã Jejukôt akubyn tîn ane. Tãm dja gu me kuman tu amim kamnhîxikumrêx ne. Mrãmri godja Metîndjwÿnh me tyk tûmja Jejumê ro'ã meo mô, me kute amim Jeju mar tyk tûmja dja Jejumê ro'ã meo

mô. Me kute tu amim Jeju markumrêxja, me tyk tûmja, me tãm godja Metîndjwÿnh Jejumê ro'ã meo mô.

15 Ê, Bênjadjwÿr ne ar imã arê bar ô'ã prîne ar amã arê, katât ar amã arê. Gu me batînja dja gu me me tykmã wa kêt. Bênjadjwÿr akubyn bôxkam dja gu me batîn rã'aja me tykmã wa kêt.

16 Bênjadjwÿr ta dja kâjkwa kurûm ruw ne kâj bê me bamã akij ne amiwÿr me bajuw. Kadjy mrânkh djwÿnh nhô bênjadjwÿrmê dja ar me bamã akij ne Metîndjwÿnh nhô mÿjja kute poti nhôkre pyrâk kakô. Nhyr kam me kute amim Kritu mar tyk tûmja, me kumrêx tyk ne pykakam nôrja dja me kumrêx pyka kurûm katon wabi. Dja me akubyn tîn ne katon wabi.

17 Gu me batîn rã'ajamê dja gu me baro'ã wabi. Me batîn ne ar babaja dja gu me batîn ne wabi. Nhyr bep me kumrêx tyk ne pykakam nôrja dja me kumrêx akubyn tîn ne kam me batîn rã'ajamê abenã bôx. Gu me arÿm baro'ã Bênjadjwÿr'ÿr wabi. Metîndjwÿnh godja me baro'ã me babyn Bênjadjwÿr'ÿr me bajo wabi. Kakrâkam dja me babyn Bênjadjwÿr'ÿr me bajo wabi. Gu me kam Bênjadjwÿr Jeju kajpa, kôk djâbêrkam dja gu me kajpa nhyr kam kâjkwamã me bajo mô. Gu me kam kôt ar baba. Ar baba rã'ã: ne. Dja gu me Bênjadjwÿrkôt ar babao ino

rer kêt mex ne ar baba. Ar baba râ'ã ar baba.

¹⁸ Kam dja gar abenmã ik-abên ja jarêno aban o ar akapribê abenmã kînh jadjã.

5

Meo bikênhdjã nhõ akati'ã ujarênh.

Mat 24.29; Mak 13.26; Ruk 21.25, A Ped 3.10

¹ Ê, akmere ar, àpnhîre ar, mÿj kadjy dja ba ar amã 'ã pi'ók no'ók ne? Mÿj mytyrwÿ 'ókam nâr mÿj akati 'ókam dja meo bikênh djã nhõ akati me'ÿr bôxmã ne ba ije 'ã ar amã pi'ók no'ókmã?

² Godja me aêrbê Bênjadjwÿr Jeju kute meo bikênh djã nhõ akati me'ÿr bôx. Arÿm ne gar prîne ama. Me aêrbê. Akamâtkam me àkînhî me aêrbê me ûrkwãmã ngjêx ne kute mekbê mÿjjao àkînh ba. Dja meo bikênh djã nhõ akati ã me aêrbê me'ÿr bôx ane.

³ Kute me nire kra àn tokrykam kute kubê amijo bipdjur kêt ne kubê prôt kêtja pyrâk. Mrãmri godja meo bikênh djã arÿm ã me'ÿr bôxkumrêx o ane, nhym me kubê amijo bipdjur kêtumrêx. Dja me abenmã,

—Be, arÿm ne gu me badju-mar mexkumrêx ne ar baba. Godja mÿjja'õ ajmã me bajo kêtumrêx ne, ane. Me kute abenmã arênh râ'ã nhym me aêrbê meo bikênh djã nhõ akati me'ÿr bôx, Bênjadjwÿr kute meo bikênh djã nhõ akati me'ÿr bôx. Godja me'ÿr bôx nhym me kubê amijo

bipdjur kêtumrêx ne 'õ kubê kator kêtumrêx.

⁴ Nhym bep kati, akmere ar, àpnhîre ar, djãm àtykri ar amrãnh got meo bikênh djã nhõ akati ar ajaêrbê ar awÿr bôxmã. Kute me àkînhî me aêrbê me ûrkwã'ÿr mrãnh ne ngjêx pyrâk. Nhym bep kati, djãm ar ajaêrbê ar awÿr bôx kêtumrêx ne. Me mÿ ja'ÿrbit dja bôx. Me arîk ar ba'ÿr dja bôx.

⁵ Nhym bep kati, ar ga ne gar a'ukam mrã, ne arngro'ã mrã. Nã gãm ar Metîndjwÿnh kabênkôt ar amijo aban kam kute a'uri ar amrãnh pyrâk. Gwaj ba ne gwaj akamâtkam baba kêtumrêx, àtykri baba kêtumrêx. Nhym bep me arîk ba ne me kute àtykri me ba pyrâk.

⁶ Kam dja gwaj a'ukam bamrãnhja, arngro'ã bamrãnhja 'ã bano tÿx râ'ã ne babibãnh kêt ne ar baba. Nhym bep me arîk ar baja, àtykri ar baja dja me wãnh arîk ar ba. Nhym bep gwaj ba dja gwaj ã anhÿr kêtumrêx ne ar baba.

⁷ Nhym bep me Jejubê jãm krãja ne kute arîk akamâtkam me ba pyrâk. Nhym me arîk ar badjwÿ ne me kute me bibãnhkam arîk akamât kô tykkam ba pyrâk.

⁸ Nhym bep kati, a'uri gwaj bamrãnhja dja gwaj bajaxwe kêtumrêx ne ar baba. Ê, dja gwaj amijã bano tÿx. Xatanaj ne kute gwaj bajaxwe'ã gwaj bamã àpnênh prãmumrêx. Kam dja gwaj amim Jeju mar 'ãno djan arek bamã me abê. Kute

mrâmri ne me kute ngônho kubêkà jangjênh nhym me te kute me'ã kamjÿrja pyrâk. Dja gwaj ã baje amim Jeju mar 'ãno badjãm ne bamã me abêo ane. Nhym kam Xatanaj te gwaj bajaxwe'ã gwaj bamã apnê. Gwaj Jeju 'ãno djan amiwÿr kam ama. Kute mrâmri ne me kute ngônho krädjê tur nhym me te kute kôo me ikwÿr kajgo ja pyrâk. Dja gwaj ã baje Jeju 'ãno badjãm ne amiwÿr kam amako ane nhym kam Xatanaj te gwaj bajaxwe'ã gwaj bamã apnê.

⁹ Djãm Metïndjwÿnh me bakam ngryk ne kute me bajo bikênh kadjy ne amijo me bapytàn amim me bajã karõ? Kati, kute me bapytãrmã ne me bajo amiptã. Me banhõ Bênjadjwÿr Jeju Kritu ta ne me bapytàn ar me bajo ba.

¹⁰ Ta ne me bapãnh tyn ajte me bakadjy tïn ne. Gu me kôt bakunï batïn ne. Dja gu me arÿm batyk jabej nâr kon batïn rã'ã jabej mrâmri dja gu me bakunï ajte Jejukôt batïnkumrêx ne.

¹¹ Me akubyn tïn dja gar mã abenmã arê. Ne mã o abenmã kïnh jangij ne o abenmã tÿx jangij. Arÿm ne gar ã ane. Jakam dja gar mã ã anhÿr atêm rã'ã.

*Akubyn ajte arkum 'ã karõ.
Gar 6.6; Xim k 5.17*

¹² Ê, akmere ar, àpnhïre ar, dja gar prïne ar kute Jeju nhõ me jao ba djwÿnh kabên ma. Ar ja ne ar prïne ar ar ajo djuw mexo ba, Bênjadjwÿr

Jeju kabênkôt ar ar ajo djuw mexo ban ar amã àpênh ar ba, ne ar ar akreo ba. Kam dja gar prïne ar kabên ma.

¹³ Gora ar prïne ar kabênja man amã ar abên amã ar kïnh. Ar akràn mã ar amã àpênhkam dja gar amã ar kïnhkumrêx ne ar aba. Gora ar akunï abenmã adjàkrê kêt ne amã aben jabên ar aba.

¹⁴ Ê, akmere ar, àpnhïre ar, ba ajte ar ar amã ikabên jarê. Godja me kum ukanga gar mekmã kum,

—On adjàpênh ar aba. On mÿjja kupê, ane.

Godja me kaprï gar memã kïnh jangjê. Godja me kute amim Jeju mar rerek gar mekmã kum,

—On amim Jeju mar mex ne 'ã angrã tÿx, ane.

Gora ar akunï abenmã akabên mexbit jarên abenmã adjàkrê kêt ne ar abeno aba.

¹⁵ Godja me'õ ar ar ajõkam ar amikrào ba ga amipãnh o abikênh kêt ne. Tu ate akrãn ar aba. Godja gar abenkam adjukaprïn ar aban me kunïkam adjukaprïn ar aba.

¹⁶ Gora ar akïnh rã'ã rã'ã.

¹⁷ Gora ar Metïndjwÿnh mã akabên 'ãno dja.

¹⁸ Gora ar myt kunïkôt Metïndjwÿnh mã kum,

—Aje imã mÿjja janorja ne mexkumrêx. Ba akam ikïnhkumrêx, ane. Adjumar mexkam nâr apunukam nâr abikênhkam nâr mÿjja kute ajo bikênhkam dja gar kum ã amijarênho ane ne 'ãno dja. Ar aje mÿjja kunïkam akïnh ne aje kum amijarên mã ne

Metîndjwÿnh ar ajã amim karõ. Nãm ã ar aje Kritu Jeju mar'ã amim karõo ane.

19-20 Dja me'õ Metîndjwÿnh Karõkõt ar amã mÿjja'õ jarê gar aprÿ kêt. Kwârîk wãnh Metîndjwÿnh Karõ ar amã kabên'õ jarê gar ate akrã kêt. Dja gar ate akrã nhym arÿm Metîndjwÿnh Karõ ar amã kabên kêt ne.

21 Dja gar prïne me kunĩ kabên kabi. Dja me'õ kabên mex jabej gar tu kabên markumrêx ne kabênkõt ar amijo aba. Dja me'õ kabên punu gar tu ate akrã.

22 Be, gora ar rÿm apÿnh mÿjja punu djãri kunĩmã akre raã.

23 Gê Metîndjwÿnh ta kute me bamã umar mex jarênh djwÿnh prïne amim ar amã mex jadjã gar kam ta mexo amexkumrêx ne ar aba. Me akunĩ dja gar anhĩ pÿnhkõt amexo tuknĩn ar aba. Dja me banhõ Bênjadjwÿr Jeju Kritu akubyn tẽ gu me bamextire ne ar baba. Gu me bajaxwe kêt ne ar baba. Ajmã bakute kêt ne ar baba. Badjumar djãmẽ banhĩmẽ bakarõmẽ ajmã bakute kêt ne ar baba.

24 Metîndjwÿnh ta ne amiwÿr ar ajuw, ta godja ar amã mex jadjã. Mrãmri godja ar amã mex jadjã. Metîndjwÿnh ne kabênkumrêx. Mrãmri dja ar amã mex jadjã gar amexkumrêx ne ar aba.

25 Ê, akmere ar, àpnhĩre ar, ar badjwÿ dja gar Metîndjwÿnhmã ar ijarê.

26 Ar aje Jejukõt abeno akamy dja gar idjõ'ã aben pa

krij.

27 Ba ar amã arê, Bênjadjwÿr kabênkõt ar amã arê. Ije ar amã pi'òk no'òkja dja gar akamy kunĩmã arê.

28 Gê gwaj banhõ Bênjadjwÿr Jeju Kritu ukapríkõt prïne ar ajo djuw mex. Tãm ne ja.

Paur kute Texarônikakam me jamã atāri pi'ôk no'ôk ne ja.

Arým ne Paur Texarônikakam ar jamã pi'ôk no'ôk ne. Nhyr arým mã me'ô ar'ÿr o tē nhyr ar arým omün kam amipãnh Paurmã pi'ôk no'ôk ne kum amijarē. Texarônikakam ar kwÿ kum ukanga rã'ã. Nhyr ar kwÿ meo bikēnh djã nhõ akati kupa'ã arēn memã kum,

—Arým ne me bawÿr bõx. Mã dja gu me nē? Paur ne arým arē, anhÿro kumex. Nhyr kam ar abej Paur kuki:j.

Nhyr ar kwÿ ajte amikam umar punu ne Paurmã kum,

—Birãm dja ba Metĩndjwÿnh'ÿr ibõx kêt jabej, ane. Nãm ar ã Paurmã amijarēnho ane nhyr kam Paur omün ajte arkum pi'ôk no'ôk ne. Ar kute Texarônikakam Jeju marjamã ajte pi'ôk no'ôk ne arkum tÿx jadjã. Nãm ar axwe amikam umarjamã kum,

—Kwãrĩk wãnh gar amikam adjumar punu kêt. Metĩndjwÿnh ta ne ar amã tÿx jadjã gar 'ã angrã tÿx ne. Nhyr me te ar ajo ajkē. Adjÿm, dja Metĩndjwÿnh ar ajo ngryk ne meo ajkē. Metĩndjwÿnh kute meo bikēnh djã nhõ akati kraxje bõx kêt rã'ã. Dja ĩ bõx. Nhyr bep ar ga ne Metĩndjwÿnh amijo ar apytã, kute ar apytãrmã ne

amijo ar apytã. Kam dja gar mã 'ã angrã tÿx ne, ane.

Ne kam ajte arkum ukan-gajamã àpēnh'ã apnē. Nãm ã Paur arkum pi'ôk no'ôk anen arkum ano. Gwaj 'ÿr Paur kabēn ma.

¹ Ba ibê Paur ne ba ar amã pi'ôk no'ôk ne. Xiramē Ximoximē ne bar ar amã pi'ôk no'ôk ne. Ar aje krībē Texarônikakam amim Jeju mar ne kôt aben pydji-jamã ne bar pi'ôk no'ôk ne. Metĩndjwÿnhbê gwaj Babãmmē krabê Bēnjadjwÿr Jeju Kritu arkôt ne gar aben pydji. Ar amã ne bar pi'ôk no'ôk ne.

² Gê Metĩndjwÿnh ar ajo djuw mex, Bēnjadjwÿr Jeju Kritumē Bãmbê Metĩndjwÿnh ar ukaprĩkôt ar ajo djuw mex ne ar ar ajo ba ne ar amã umar mex jarē, gar adjumar mex ne ar aba.

Paur kute Metĩndjwÿnhmã arkam amikĩnh jarēnh.

³ Mrãmri ne bar mã Metĩndjwÿnhmã ar akam ikĩnh jarē, akmere ar, àpnhĩre ar. Nã gãm ar arým Jeju mar tÿxo tēn kam arým akunĩ amã aben jabê rax tē. Kam ne bar mrãmri Metĩndjwÿnhmã ar akam ikĩnh jarē.

⁴ Kam ne bar ar ajo amra. Apÿnh pyka djãri ne bar mekmã ar ajo amra. Me kute Metĩndjwÿnhkôt aben pydjijamã ne bar ar ajo amra. Me te kute ar ar ajo bikēnho ban ar ajaprÿo ba gar aje mã tu Jeju mar tÿxkumrēx ne mã

'ã angrà tỳx. Tãm ne bar mã memã arẽ.

⁵ Be, arỳm ne me kute Jeju mar kêtja ar ajo ajkẽ. Arỳm ar amã Metĩndjwỳnh jabẽkam ar ajo ajkẽ. Bir, mỳj kadjy? Mỳjja kute gwaj bajo bikẽnh gwaj bakaprikõt godja Metĩndjwỳnh amim gwaj bakabi ne amim gwaj bajo mex ne. Gwaj bamex ne Metĩndjwỳnh kute õ me ja ar o ba'yr babõx ne kam kam ar baba kadjy. Be, ga Metĩndjwỳnh kute katàt memã o pãnhja pumũ.

⁶ Djã nãm Metĩndjwỳnh kupa'ã memã o pãnh? Arkati. Nãm katàt kute memã o pãnhmã amim 'ã karõ. Godja Metĩndjwỳnh me kute ar ajo bikẽnhjao ajkẽ

⁷⁻⁸ gar kam arỳm ajo bikẽnhja arỳm adjumar mexkumrẽx ne atyk djã kêt ne. Ar badjwỳ dja bar idjumar mexkumrẽx ne ityk djã kêt.

Mỳj akatikam? Bir, Jeju kãjkwã kurũm kute amijo amirĩtkam. Kuwy põk jabatãnhmẽ kadjy mrãnh djwỳnh pymamẽ, tãm dja Jeju amikõt o mõ. Kute ar apãnh meo bikẽnhmã dja bõx. Me kute Metĩndjwỳnh mar kẽto bikẽnhmã dja bõx. Me kute Jeju kabẽn mar prãm kêtja, gwaj banhõ Bẽnjadjwỳr Jeju'ã ujarẽnh ny mar prãm kêtja kute meo bikẽnhmã dja bõx.

⁹ Dja prĩne ar apãnh meo ajkẽ nhym me biknor rã'ã: ne. Tu biknorkumrẽx. Godja Bẽnjadjwỳr tu abenbẽ me bajo bikjẽrkumrẽx nhym me

wãnh ba djãkam tu wãnh bakumrẽx ne Metĩndjwỳnh'yr bõx kêtumrẽx. Ne kam Bẽnjadjwỳr pumũnh kêtumrẽx ne mex pumũnh kêtumrẽx ne uma pumũnh kêtumrẽx ne tỳx pumũnh kêtumrẽx.

¹⁰ Be, dja Jeju i bõx. Akubyn me'yr bõx nhym ta õ me ja kunĩ dja me kum mextire jarẽn kum uma jarẽn kum tỳx jarẽ. Me kute amim Jeju mar kunĩ dja me uma pumũn ari aben pumũn kam kĩnhkumrẽx ne Jejumã mextire jarẽn kum uma jarẽ. Ar gadjwỳ dja gar me kudjwa Jejumã mextire jarẽ. Jeju'ã ar idjujarẽnhja ne gar tu markumrẽx ne. Kam dja gar me kudjwa kum mex jarẽ.

¹¹ Kadjy ne bar mã gwaj banhõ Metĩndjwỳnhmã ar ajarẽn ar akadjy Metĩndjwỳnh 'uw ne kum ikabẽn. Metĩndjwỳnh ne arỳm amiwỳr ar ajuw. Kam ne bar kum,

—Ga aje amiwỳr ar 'wỳr djwỳnh dja ga amikadjy katàt ar krã dja. Ota ar ja katàt mrãnh prãmumrẽx. Ota ar arỳm tu amim Jeju markumrẽx ne kam kum mỳjja mexbit kĩnh ne ar o ba. Abẽ mỳjja 'õ bipdjur kêtõt dja ga katàt ar krã dja. Atỳxkõt dja ga ã aro ane. Nã bãm ar ã Metĩndjwỳnhmã ar ajarẽnho ane.

¹² Ar aje Jeju marja godja Metĩndjwỳnh katàt ar akrã pumjuw nhym kam me ja ar apumũn arỳm Jejumã mextire jarẽ. Ar amex pumũnh nhirãm mã Jeju jarẽnho

ba. Nhyṃ gwaj banhō Bēnjadjw̄yr Jeju Kritudjw̄y dja ar amexkōt ar apumūn ar̄ym ar akam kīnh ne ta dja ar amā ar amex jarē. Gwaj banhō Metīndjw̄ynh djukaprīkumrēx, nhyṃ Bēnjadjw̄yr Jeju Kritudjw̄y ukaprīkumrēx. Ar ukaprīkōt dja ar katāt ar akrā dja.

2

Kute me'ō ar axwe baja katormā arēnh.

¹⁻² Akmere ar, āpnhīre ar, Bēnjadjw̄yr Jeju Kritu akubyn bōx gwaj baje 'ā aben pydjimā, kam dja gar axwe amikam adjumar kēt ne ar aba. Kwārīk wānh gar arīk abenmā ajēx ne,

—Ar̄ym ne gwaj bajo bikēnh djā nhō akati gwaj baw̄yr bōx, anh̄yr kēt ne kam adjumar punu kēt. Godja me'ō arīk 'ēx ne,

—Ar̄ym ne gwaj bajo bikēnh djā nhō akati gwaj baw̄yr bōx, ane. Nār kon arīk 'ēx ne,

—Ar̄ym ne gwaj baw̄yr bōx. Metīndjw̄ynh Karōkōt ne ba kuman kam ar amā ikabēn jarē. Nār kon ijā,

—Ar̄ym ne Paur gwaj bamā pi'ōk no'ōk ne. Ar̄ym ne gwaj bajo bikēnh djā nhō akati gwaj baw̄yr bōx, ane. Kati, dja gar tu ate akrān ar aba. Nām me 'ēx ar ba.

³ Kwārīk wānh me'ō arīk ar amā 'ēx ne ar amā kabēn jarē gar kōtbit ajamak bēn kēt. Dja gar tu ate akrān ar aba.

Ē, meo bikēnh djā nhō akati bōx djw̄ynhrām godja me kato, ne amibē Metīndjw̄ynh

kurēn axwebit ma. Nhyṃ kam gormā me'ō katon kam me kadjy bēnjadjw̄yr ne kam ar axwe ban ī axweo amijo amirīt mex ne. Godja axweo amijo amirīt kumrēx nhyṃ kam atāri ar̄ym meo bikēnh djā me'yr bōx. Kam godja me'ō ar axwe baja tu biknorkumrēx ne. Ar̄ym ne Metīndjw̄ynh me'ō jaxweja tu biknorkumrēxmā amim 'ā karō.

⁴ Be, dja me'ō ar axwe baja arīk 'ēx ne amijo Metīndjw̄ynh. Godja me kute m̄yjjao metīndjw̄ynhja kunī kum kurēn mekbē o akabē, ne me kute m̄yjjā karō nhipēx ne kum, “Me Itīndjw̄ynh”, anh̄yr kajgoja kunīo akabē. Ne kam ta amijā bēnjadjw̄yr rax mē. Ne kam Metīndjw̄ynh nhō kikremā wadjān nh̄yn kam mekmā kum,

—Ibē ne Metīndjw̄ynh, ane. Nām arīk 'ēx ne amijo Metīndjw̄ynh. Axwekam arīk 'ēx ne mekmā amijo Metīndjw̄ynho nh̄y.

⁵ Djām ar̄ym ne gar ikabēno akno? Ar akam idjām kam ne ba ar̄ym bēnjadjw̄yr ar axwe baja ar amā arē gar ar̄ym ama.

⁶ Ē, kraxje bēnjadjw̄yr ar axwe baja nhō akati 'yr bōx kēt. Gēdja ō akati 'yr bōx nhyṃ ar̄ym axweo amijo amirīt ne. Nhyṃ bep m̄yjjā ne mā me banēje bēnjadjw̄yr ar axwe baja kukrà, me baje Jeju mar nēje kukrà. Ar̄ym ne gar m̄yjjā ja ma.

⁷ Mrāmri ne me ar̄ym bēnjadjw̄yr ar axwe bajakōt

axwebit ma. Axweo kute amijo amirīt kêt rā'ākam ne me kukām axwemābit amima. Nym bep kute me banêje kukrà djwýnhja dja me banêje kukrà dja:n kam mā tē.

⁸ Mā tē nym kam arým axweo memā amijo amirīt. Nym kam Bēnjadjwýr Jeju bōx. Bōx ne kam axwe pānh akōro pyka mē o amrà. Umao dja bōx ne o kubī, prīne o akno.

⁹ Ē, godja bēnjadjwýr ar axwe baja Xatanaj kabēnkôt bōx ne kam ar ro'ā ar ba. Xatanajmē dja ar ar ba nym kam bēnjadjwýr ar axwe baja ar mekmā amimao ba, ar mekmā amimao pôxo ba. Ne kam mekmā mýjja pumūnh kêt nhípêx ar o ba. Kute o me noo biknormā ar mýjja pumūnh kêt nhípêxo ba. Nām ar mekmā 'êx ba.

¹⁰ Dja prīne mýjja punu kunō me noo akno nym me kuma. Dja me jamā 'êx nym kute mrāmri pyrāk, nym me kôtbit amak bēn ne, ajbit ma. Metīndjwýnh kute me jao biknor'ā amim karōja, me tām. Metīndjwýnh kute katāt memā amikabēn jarēnh nym me kute mar prām kêtja, me tām. Me tām ne me kum Metīndjwýnh kabēn mar prām kêtumrēx ne kum kīnh kêtumrēx nym te Metīndjwýnh kute me utārmā. Kam dja me tu biknorkumrēx ne.

¹¹ Nām Metīndjwýnh katāt mekmā amikabēn jarē nym me mar prām kêt ne kum 'êxnhībit kīnh ne. 'Êxnhībit

mar prām nym kam me kute 'êxnhībit mar kadjy me kanga. Me kute 'êxnhībit marmā me kanga.

¹² Mýkam? Bir, nām te Metīndjwýnh mekmā amikabēn katāt arē, nym me kum axwebit kīnh ne. Kam dja Metīndjwýnh me jamā axwe pānh jarēn me biknor djà'ýr me ano.

Me kute Metīndjwýnh kukràdjà'ā ngrà tỳxmā kute arēnh.

¹³ Akmere ar, àpnhīre ar, nym bep ar ga ne gar atemā. Ar ga ne Bēnjadjwýr Jeju kum ar ajabê:kumrēx. Metīndjwýnh ne amijo ar apytā, kute ar apytārmā ne amijo ar apytā. Amrēbē mýjja kētri ne amijo ar apytā, ar aje tu Metīndjwýnh kute katāt amikabēn jarēnh markumrēx nym Metīndjwýnh Karō kute katāt ar akrā djar kadjy ne amijo ar apytā. Kam ne bar mā Metīndjwýnhmā ar akam ikīnh jarē.

¹⁴ Kadjy ne amiwýr ar ajuw. Ar amā idjujarēnh kôt, Jeju'ā idjujarēnh nykôt ne amiwýr ar ajuw. Gwaj banhō Bēnjadjwýr Jeju Kritu ne kute umao, mexo, raxo mýjja kunī jakrenh gwaj kôt badjwý ā baje anhýrmā ne amiwýr gwaj bajuw.

¹⁵ Ē, akmere ar, àpnhīre ar, kam dja gar 'ā angrā tỳx ne. Ar ije ar amā prīne Metīndjwýnh kukràdjà jarēnhja dja gar ajamako mar tỳx mex ne. Ar ije pi'òk no'òkkam ar amā arēnh ne ije ijajkwakam ar amā arēnhja

tām dja gar ajamako mar tỳx mex ne mā ama.

¹⁶⁻¹⁷ Be, gwaj banhō Bēnjadjwỳr Jeju Kritu ne kum gwaj bajabêkumrēx. Nhym Metīndjwỳnhbê gwaj Babāmdjwỳ kum gwaj bajabêkumrēx. Nām tu kum gwaj bakaprīn gwaj bamā tỳx jadjār rā'ā: rā'ā ne. Gwaj kam batỳxo ino rer kêt rā'ā ne. Nhym kam arỳm gwaj bamā mỳjja mex jarē gwaj kam amim kamnhīxbê ar kadjy baba.

Gê Metīndjwỳnhmē krabê Jeju Kritu ar prīne ar amā kīnh jadjàn ar amā tỳx jadjà. Gar kam arỳm akabēn mexkumrēx ne ar aban apỳnh mỳjja mex djāribit kupê.

3

Ar kute Metīndjwỳnhmā Pauro à'wỳrmā kute arēnh.

¹ Ē, akmere ar, àpnhīre ar, Metīndjwỳnhmā ar ijarē gê Bēnjadjwỳr djwỳnh'ā ar idjujarēnhja pyka kunīkôt ajmà gê me kuman tu amim Jeju kamnhīxkumrēx gê me kum mextire jarē. Gora gê me kute me apyrāk ne ar ba. Ar ga ne gar Metīndjwỳnh'ā ar idjujarēnhja man tu amim Metīndjwỳnh markumrēx ne. Nhym kam ar akam me ja ar apumūnh nhirām ar akôt Metīndjwỳnhmā mextire jarē. Gora gê Bēnjadjwỳr'ā ar idjujarēnhja ā pyka kunīkôt bimānh ane.

² Gora ar ajte Metīndjwỳnhmā ar ijarē gê on me axwemē me kabēn punubê ar ipytà gê me

ar ibīn kêt. Djā nām me kunī Jeju ma got me ar imā kabēn mex ne? Kati, kam dja gar ajte Metīndjwỳnhmā ar ijarē.

³ Nhym bep ar ga. Ar ga dja Bēnjadjwỳr ar amā tỳx jadjàn ar anēje axwe djwỳnhbê Xatanaj kukrà. Mrāmri dja ā ane. Arỳm ne ar amā arē. Djām Metīndjwỳnh kabēn krāptī got? Kati, Metīndjwỳnh ne kabēnkumrēx. Mrāmri ne arỳm ar amā arē, mrāmri dja ar amā tỳx jadjàn ar anēje axwe djwỳnh kukrà.

⁴ Arỳm ne bar ar akam ikīnhkumrēx. Ar aje Bēnjadjwỳr djwỳnh kabēn mar ne kôt ar amijo abakam ne bar arỳm ikīnhkumrēx. Amrēbê ne gar amikam ar ikabēn man arỳm kôt ar amijo aba. Mrāmri dja gar arek ā anhỳr rā'ān tu ar ikabēn man kôt ar amijo aba. Arỳm ne bar prīne ar amā ikato. Kam ne bar ar akam ikīnhkumrēx.

⁵ Gê Bēnjadjwỳr ta ar amā Metīndjwỳnh jabê kadjy ar amā arē. Gar kam amā Metīndjwỳnh jabêkumrēx. Gê ta ajte ar amā arē, gar aje 'āno adjām ne aje kanga kêt kadjy ar amā arē. Gar kam aje Kritu pyrāk gê me te ar ajo ajkē gar kanga kêtumrēx.

Arkum ukanga nēje kute ar akre.

Ep 4.28; Tex k 4.11

⁶ Ē, akmere ar, àpnhīre ar, Bēnjadjwỳr Jeju Kritu kabēnkôt dja bar ar amā ikabēn 'ō jarē. Dja ar aje Jejukôt abeno akamy kwỳ kum ukangan àpēnh prām

kêt jabej gar rūm arkum akre rax. Ar kute ar ikabēn mar kêt kam dja gar rūm arkum akre rax.

⁷ Arỳm ar aje mar. Ar aje ar ijā amijakre ne ar idjāpēnho adjāpēnhmā, arỳm ne gar ama. Djām ar akam ar idjām kam ar idjāpēnh kêt ne ar iba. Arkati.

⁸ Ar ar idjāpēnh ra:xja pumū. Nā bām ar prīne mỳjja kupê. Arngro'ā akamātkam ar idjāpēnh iba. Nā bām ar amim apê. Ar ije pi'ók kaprīre'ā ar ajwỳr kêt kadjy. Nhỹnh ne me'ō kute ar ijo djuw mex'ō bar ije kum o pānh kêt? Arkati.

⁹ Nā bām ar ā ane. Ar aje ar ijā amijakren ar ikôt amijo abamā. Jeju Kritu kute ar ijanor pumūnh nhirām ren ate ikrān arek ikrī nhym me ren ijo djuw mex kajgo nhym ren mrāmri kôt. Nhym bep kati, ar ba ne bar idjāpēnh bit iba, ar aje ar idjāpēnh kôt ar ipumūnh ne aje ar ijā amijakremā.

¹⁰ Ar akam ar idjām kam ne bar arỳm ar amā,

—Godja me'ō àpēnh prām kêt kwārīk wānh gar kum ō kwỳ krēn djā nhōr kêt, ane.

¹¹ Ar akam ar akwỳ ne ar àpēnh prām kêt kumrēx ne ar ba bar arỳm kuma. Nām ar mỳjja kupēnh kêt ne kam kikre kabe'ā kabēn prām kadjy bit ar ba.

¹² Ē, ar prīne ikabēn ma. Bēnjadjwỳr Jeju Kritu kabēnkôt ne bar arkum ukangajamā ikabēn jarē

ne àpēnh'ā arkum apnē ne arkum,

—Dja gar akrānmā adjāpēnh ar aba. Ar anhō kwỳ krēn kadjy adjāpēnh ar aba, ane.

¹³ Be, akmere ar, àpnhīre ar, ar akunī dja gar amrānh mexja kanga kêt. Ar akunī dja gar amrānh mexkumrēx ne.

¹⁴ Godja me'ō ar ikabēnja mar prām kêt, ar ije ar amā 'ā pi'ók no'ókja mar prām kêt gar 'āno djan omūn kum akre rax. Kute on amim kator ne pijām kadjy. Kadjy dja gar 'ā ano tỳx ne 'āno djan omū.

¹⁵ Djām ar aje o akurē djwỳnhmā? Kati, ar aje o akamykam dja gar abēn djānh no katio bit kum akabēn ne kum,

—On tu Metīndjwỳnh kabēn markumrēx ne kôt ar amijo aba, ane. Dja gar ā kum ane.

Kabēn jarēnho ino rer.

¹⁶ Gē Bēnjadjwỳr kute memā umar mex jarēnh djwỳnh ta ar amā umar mex jarē gar mā adjumar mex bit man o aba gē te mỳjja ar ajo ajkē gar mā adjumar mex ne ar aba. Gē Bēnjadjwỳr amimē ar ar ajo ba.

¹⁷ Aje, ibē Paur ne ba ar amā pi'ók no'ók ne. Ē, ba ne ba inhikrao pi'ók no'ók ja ngrire no'ók ne o ino re. Ije memā pi'ók no'ók kunīkôt ne ba ā pi'ók no'ók kryre o ane.

¹⁸ Gē gwaj banhō Bēnjadjwỳr Jeju Kritu prīne ukaprīkôt ar ajo djuw mex. Tām ne ja.

Paur kute Ximoximã pi'ôk kumrêx no'ôk ne ja.

Paur ne krabê Ximoximã pi'ôk no'ôk ne. Mýjkôt ne o kra? Jejukôt. Kute kum arênh nhym kute tu amim markumrêxkôt ne o kra. Nhym kam arkum aben kînhkumrêx ne.

Nhym kam Paur kumrêx ne krîraxbê Epexukam bôx ne kam ar memã Metîndjwýnh'ã ujarênh ba ne kam tẽ. Nhym kam Ximoxidjwý arým kam bôx. Kam tẽn bôx ne kam ar kam memã 'ã ujarênh ba, memã Jeju jarênh ba. Nhym me kwý arým prîne amikajmãtã Jeju ma. Nhym bep ar kwý ne ar arîk 'êx ne kute amijo Jeju mar. Ar kute mar kêtumrêx ne arîk 'êx ne memã mýjja jarê. Nãm we ar,
—Kwãrîk wãnh abenwýr môr kêt, ane. Ne,

—Mrywã kur kêt, ane. Nãm ar ã kupa'ã me akre ar o bao ane. Ar ja 'ã ne Paur Ximoximã kum,

—Dja ga akabêno ar ity gê ar anhîkrê, ane. Ne kam ajte me kute amim Jeju mar'ã kum karô ne kum,

—Ê, Jeju nhô me jao ba djwýnhmẽ me atãri àpênhjamẽ gêdja ar katàt mrãn memã Metîndjwýnh'ã ajarê, ane. Ne kam Ximoximãdjwý kum,

—Ê, gadjwý, gadjwý dja ga katàt mrãn Metîndjwýnh kabênkôt prîne memã arê, ane.

Ne kam ajte me'ã kum karô, me Metîndjwýnh kabênkôt katàt mrãnhmã, me mymẽ me niremẽ me ari memã àpênh kajgo ar bajamẽ me 'uwîmẽ, me kunî. Me kunî ne me Metîndjwýnh kabênkôt katàt mrãnhmã ajte Ximoximã me'ã karô. Ne kam me'ã kum pi'ôk no'ôk ne kum ano. Tãm ne ja.

1-2 Akmere Ximoxi, ba ibê Paur ne ba amã pi'ôk no'ôk ne. Ximoxi, ikra djwýnh, amã ne ba pi'ôk no'ôk ne. Ije amã Jeju jarênh ga tu aje amim markumrêx kôt ne ba arým ajo ikrakumrêx ne. Ba ibê Paur, ne ba amã pi'ôk no'ôk ne. Djãm ba ne ba Jejumã idjãpênh? Kati, Metîndjwýnhmẽ Kritu Jeju ar ta ne ar imã idjãpênh jarênh ijano, ije memã 'ã idjujarênhmã ijano. Metîndjwýnh, kute gu bapytâr djwýnhjamẽ Kritu Jeju gu baje amiwýr kam amakjamẽ, ar ta ne ar imã kabên jarê ba kam arkum idjãpênh iba.

Be, gê Metîndjwýnh ajo djuw mex. Kritu Jeju gu banhô Bênjadjwýrmẽ Bãmbê Metîndjwýnh ar ukaprîkôt ajo djuw mex ne ar ajo ba. Gê arkum akaprî ne amã umar mex jarê, ga kam adjumar mex ne ar aba.

Kute Metîndjwýnh kabên jarênh djwýnh 'êxnhî bôxmã arênh.

Rô 16.17; Xim k 6.3; Xit 1.10

³ Ê, dja ga arek Epexukam djan nêje ar kukrà. Wãnh ne

ar kwỳ arîk kupa'ã ar memã arêno ba, Metîndjwýnh kabên kupa'ã ar memã arêno ba. Dja ga nêje akabêno ar ity. Nã bãm itêm kutã, pykabê Matenimã itêm kutã amã ikabên jarên kam arým ajbir ajte ar'ã amã pi'òk no'òk ne ano.

⁴ Dja ga arkum,

—Kwãrîk wãnh ar me tûmre'ã ujarênh kajgomê me akukãmãre nhidji me kute tûmràm abenmã arênhja kwãrîk on wãnh nõ. Kòt ne me abenmã kabên ar ban kam me kute amim Metîndjwýnh mar ne 'ano ãm kêt. Tãm dja on wãnh nõ, ane.

⁵ Akmere Ximoxi, mỳj kadjy ne ba amã ikabên ja jarê? Bir, me kum aben jabê kadjy. Godja me òkre kadjwýnhbê axwe 'ò nòr kêt ne kute amikam axwe 'ò mar kêt kam arým kòt kum aben jabê. Ne kam ajte me kute mrãmri amim Jeju markumrêx kòt ne me kum aben jabê. Kadjy ne ba amã ikabên ja jarê.

⁶ Bir be, me kwỳ arým kute ja mar prãm kêt kam arým kabên kajgoo kumex, ne abenkam kangao kumex. Jabit ne me kuma.

⁷ Djãm me ja kute mỳjja mar got. Kute Mòjdjê kukràdjã mar kêtjakam kukràdjã kupa'ã ar memã arêno ba. Ar ta ne ar amijo memã mỳjja'ã ujarênh djwýnh ne. Ne kute memã,

—Mrãmri ne ba ije me amã arênhja. Kòt ne ba me amã arê, anhÿr ar o ba. Bep kati,

ar kute ta amikabên mar kêt ne Mòjdjê kukràdjã mar kêt.

⁸ Be, Mòjdjê kukràdjãja ne mexkumrêx. Gu arým kuma. Ne ren ar kuman kòt ar amijo ba nhym arým rãn mexkumrêx. Nhym bep kati, ar ja kute mar kêt ne ar kupa'ã memã arênh ar o ba.

⁹ Be, nhÿnh me jamã ne Mòjdjê kukràdjãja? Djãm me kute katãt amijo bajamã? Kati, me kute axweo amiptãrjamê, me amakkre kêtjamê, me kute Metîndjwýnh mar prãm kêtjamê, me axwejamê, me kute mỳjja punubit mar prãmjamê, me kute Metîndjwýnh japrÿjamê, me kute nãmê bãm ar parjamê, me kute me parjamê

¹⁰ me prò nàr mjên prãmjamê, me my ta kute aben nínho bajamê, me kute mekbê krao àkînhjamê, me 'èxnhÿjamê, me kute me kà mex jarênhjamê, nàr me kute mỳjjao amiptãr, Metîndjwýnh kute katãt memã amikukràdjã jarênh ne mekbê mỳjja puma nhym me kute o amiptãrjamê. Me ja kunÿ kadjy ne Mòjdjê kukràdjãja. Gu arým kuma.

¹¹ Nà, Metîndjwýnh amikabên nykòt katãt memã amikukràdjã jarê. Djãm kabên ny punu got. Axwe nextire. Metîndjwýnh ne mexo, umao me rer mex ne. Nhym kabên nydjwý ã mexo, umao ane. Nhym kam ta, Metîndjwýnh kînhÿtire ta ne imã amijã ujarênh ny jarên ijano ba kam ô'ã memã

arënho tē, memā 'ā idjujarënh tē.

Kritu kum Paur kaprī ne kute àpënh 'ā mēnh.

¹² Ē, akmere, mrāmri ne Kritu Jeju gu banhō Bēnjadjwÿr amim idja. Kum idjâpënhmā ne amim idja. Nām amikajmā'ā ima, ije 'ā ingrà tÿx ne kanga kêt mā kôt tu iman amim idjan imā idjâpënh jarë.

—Dja ga imā apê, ane. Ne kam kadjy imā tÿx jadjâ ba kam kum idjâpënh mex ar iban kôt kum amikînh jarë. Mrāmri ne Kritu Jeju imā mexkumrëx ba kam kum amikînh jarë.

¹³ Amrêbê ne ba Jeju japyrÿ ar o iban arîk ũno iban Jeju nhō me jao ibikënhō iba. Nā bām te Jejukam ijaxwe nhym tu kum ikaprînh kam amim idja. Nà, mrāmri ne tu kum ikaprî. Kraxje ije amikajmā'ā Jeju mar kêt kam ije amimar kêt nhym bi kum ikaprî.

¹⁴ Nām gu banhō Bēnjadjwÿr tu ukaprîkôt kum ikaprî raxkumrëx ne prîne ijo djuw mex. Djām ukaprî kêt got. Kum ikaprî rax ba arÿm jakam ije amikajmā'ā amim markumrëx. Ije amikajmā'ā Kritu Jeju markumrëx ne imā abê:kumrëx.

¹⁵ Ē, mrāmri ne me abenmā kum,

—Kritu Jeju arÿm pykamā ruw, kute me axwe pytârmā ne ruw, ane. Mrāmri ne me abenmā arê. Kabën ja dja me tu markumrëx ne amija-makkrekam kunhō. Be, kute

me axwe pytârmā ne pykamā ruw.

Ba ne ba ijaxweo me axwe kunî jakre.

¹⁶ Te ijaxwe rax nhym bi kum ikaprî rax ne. Jeju Kritu kute akrân mā meo tēm nhym me kute mar kadjy. Te ijaxwe raxo ije me kunî jakrenh nhym mā Jeju kute akrân mā prî'ā ijo tēmja pumû. Mÿkam? Godja me'ō kute ijaxwe pyrâk ne kute Jeju japyrÿ jabej dja ikôpdji'ā ā ikudjwa anen tu amim Jeju kamnhîxkumrëx ne kam ikudjwa tyk nhijukri tîn rā'ā rā'ā kadjy. Kadjy ne Jeju kum ikaprînh akrân mā prî'ā ijo tē. Kam ne ba amā,

—Jeju kute me axwe pytârmā ne pykamā ruw, ane.

¹⁷ Be, Metîndjwÿnh djukaprîja pumû. Kumā dja me rax jarë. Djām bēnjadjwÿr ngri got. Dja memā Bēnjadjwÿr rax rā'ā: rā'ā Bēnjadjwÿr rax. Dja tyk kêt kumrëx ne. Me kute noo omÿnh kêt kumrëx ne. Kubê Metîndjwÿnh pydji. Atemā 'ō kêt kumrëx. Kumā dja me rax jarën kum uma jarën mex jarë. Dja me kum arënh rā'ā: rā'ā ne. Mrāmri. Tām ne ja.

¹⁸ Ē, ikra Ximoxi, akmere, ba arÿm amā ikabën jarë. Gora ikabën ja ma. Amrêbê ne me Metîndjwÿnh kabën jarënh djwÿnh adjâpënhmā akabin prîne adjâpënh'ā amā karō. Kôt ne ba amā ikabën ja jarë. Ē, dja ga ar ikabën ja man kôt atÿx ne. Ē, ba me abenwÿr prôt'ā atÿx jakre. Ē, gora atÿx. Gora atÿx ne amā me uma kêt ne kâj bê memā

Metĩndjwýnh kabēn jarē gē me amikajmātā kuma. Kute me tỳx kum me uma kēt ne tu kute abenwỳr prõtja pyrāk.

¹⁹ Nà, dja ga ā anen Jeju'ā angrà tỳx ne amim mỳjja mexbit man kôt amijo aban kam amikam ajaxwe 'ō mar kētkumrëx ne ar aba.

Nhym bep me kwỳ ne me arỳm Jeju'ā ngrà tỳx kēt ne kôt amijo ba kēt ne kam arỳm kangan amijo ajkē.

²⁰ Be, Imenemē Arexārimē ne ar arỳm Jeju kangan amijo ajkē. Arỳm ne ar amijo ajkē. Kam ne ba arỳm Xatanajmā ar kanga, ar kute Jeju japrỳ kēt kadjy ne ba arỳm kum ar kanga.

2

¹ Be, akmere, ba amā arē ga aman amũ idjō'ā memā arē. Dja me Metĩndjwýnhmā mā kabēn ne kum me kunĩ jarē. Mā ne mete Metĩndjwýnhmā kabēn kute? Dja me kum aben jarēn kum abeno a'uw. Ne kam jām meo akēx ne me jadjwỳ kum meo a'uw. Ne kôt kum ōdjānh jarēn kum amikĩnh jarē.

² Nà, dja gu me kum pykakam me bēnjadjwỳr rũnhjao a'uw ne kam ajte me bēnjadjwỳr kry kute meo ba jadjwỳo a'uw.

Mỳkam? Bir, me kute akrānmā me bajo ba gu me badjumar mex ne ar baba kadjy. Kam dja gu

me Metĩndjwýnh kabēnkôt ar baba ne kôt ar amijo baba katāt ne.

³ Be, me ā kute Metĩndjwýnhmā kabēno anhỳrkam mexkumrëx. Kam dja Metĩndjwýnh mekam kĩnhkumrëx. Metĩndjwýnh kubē me bapytār djwýnh dja mekam kĩnhkumrëx.

⁴ Nà, kute me kunĩ pytār prām̄kumrëx. Nām arỳm memā katāt kabēn nhym me kute tu markumrëxmā.

⁵ Nà, Metĩndjwýnh pydjii ne kam ajte kute Bām'ā me bamēnh djwýnh pydjii, kubēngōkre,* kubē ne Kritu Jeju. Me bajaxwekam ne gu me Metĩndjwýnh'ỳr babōx kēt ne. Nhym kam kra ta amijo kubēngōkren me bawỳr bōx ne kam Bām'ỳr me bajo bōx. Gu me kam arkôt baba. Kute Bām'ỳr me bajo bōx djwýnh pydjii. Atemā 'ō kēt, kubēngōkre, kubē ne Kritu Jeju.

⁶ Jeju ta, kute memā amikangan me kunĩ pānh tyk, tām ne amrēbē Metĩndjwýnh 'ā akati jakre nhym arỳm 'ỳr bōx nhym kam arỳm amijo aptàn memā amikangan me kunĩ pānh ty, me kunĩ kute mar kadjy. Me kunĩ kute,

—Mrāmri Metĩndjwýnh kum me bajabēn kute me bapytārmā, anhỳr kadjy. Kadjy ne ty.

⁷ Kam ne Metĩndjwýnh ijano ba tē. Ba ikumrëx itēm ne ije memā Metĩndjwýnh kute

* **2:5** Kritu ne amijo kubēngōkre kute mrāmri ne apýnh me ō pyka djari kunĩkôt me kunĩ: bēngōkreja pyrāk. Kubē kà jakamē me kakrātykmē me babēngōkremē ne me kunĩ: bēngōkre. Me kamrômē me kukràdjā kunĩ kubēngōkreo aben pyrāk. Jakam dja ga Karō 17.26 jarēn ama.

me utâr jarênhmã. Jeju kute ijanorkôt ne ba me bajtemdjwÿ'ÿr tēn bôx ne memã kàj bê Metîndjwÿnh'ã ajarē. Nã bãm memã Metîndjwÿnh kabēn katàtja, 'êxnhĩ kêtja jarē nhym me amikajmã'ã kuma. Kadjy ne ijano ba tē. Mrāmri ne ikabēnja. Ijēxnhĩ kêtikumrêx.

⁸Ije, ije ar amã Metîndjwÿnh jarēnh gar aje kum akabēnmã ba ate o akno. Ba akubyn ar amã arē gar ama.

Dja pyka kunĩkôt mete abeno bikprōnhkam me my Metîndjwÿnhmã kabēn. Dja me prĩne Metîndjwÿnhmã amijarē. Me mexo mexkumrêx, me kute mÿjja punu 'õ mar prãm kêt, me ja dja me kum kabēn. Nhym bep me ngryknhĩ, me kute kabēno aben japanh, me tãm dja me kum kabēn kêt ne.

Me nire kute akrānmã amijo bamã.

Kô k 14.34; Xit 2.3; Ped k 3.1

⁹⁻¹⁰ Nhym me niredjwÿ. Dja me nire kute Jeju marja akrānmã amijo ba mexkumrêx, kwārĩk wānh amimex ne me my nokam mrānh kêt. Dja ga me apijām ne ar aba. Mÿkam dja ga me akrākàbito mex? Nã gām me amikakrwÿnhmē akunhērmē angāmē kubēkà mexmē o amimex ne ar aba. Me akrākàbit ne mex. Me my nomã amrānh kadjybit aje amikrã ngrānh, amikakrwÿnh, ne amimex, ja ne punu. Bep kati, me nire kute,

—Ba ije Jeju mar, anhÿrja dja apÿnh kabēn mexo amiptàn o amimex.

¹¹ Me kute Metîndjwÿnhkôt abeno bikprōnhkam dja me nire anhikrēn nhÿn Metîndjwÿnh kabēn maro nhÿ. Akrānmã dja me Jeju nhõ me jao ba djwÿnh kabēn maro nhÿn amija-makkrekam kunhõ.

¹² Kwārĩk wānh me nire dja me me my jakre kêt ne me mymã kabēn jarēnh kêt ne. Nhym bep me my gēdja me me niremē me mymē me akre nhym me nire anhikrēn me kabēn maro nhÿ.

¹³ Mÿkam? Bir, Metîndjwÿnh ne mybē Adão kumrêx nhipêx ne kam atāri nibē Ewa nhipêx ne.

¹⁴ Be djām Xatanaj ne Adão noo akno? Kati, nija ne noo akno. Nhym kam nija arÿm Metîndjwÿnhkam amikrã. Be, kam ne ba amã,

—Kwārĩk wānh me nire dja me me my jakre kêt, ane.

¹⁵ Nija ne te Metîndjwÿnhkam amikrã nhym mã Metîndjwÿnh kum me nire jabêkumrêx ne me kra bixadjwÿr kutã me utà. Me nire kute Jeju marja gēdja me Jeju 'ãno dja ne mã kum me abêkumrêx ne kute mÿjja punu 'õ mar prãm kêtka gēdja mexo mexkumrêx ne mã me my nomã mrānh kêt. Godja me ã kute anhÿr jabej nhym Metîndjwÿnh me kra bixadjwÿr kutã me utà nhym me kra me bĩn kêt ne.

3

Kute ar kute Jeju nhõ me jao ba djwýnhmã 'ã karõ.

Xit 1.6

¹ Be mrãmri ne me abenmã kum,

—Gêdja me'õ kute meo ba prãm jabej, kute Jeju nhõ me jao ba prãm jabej, mrãmri mexkumrëx. Nã, mrãmri mexkumrëx. Nã, kõt ne me kute arënhja.

² Be, mã gêdja Jeju nhõ me jao ba djwýnh kute? Me axwe kêt ne kute amijo ba mextire nhym kam me me'ã kabën kêtja, me prõ pýnh, me bixaêr punu kêt, me kute amipnênh ne ar ba, me kabôt kati, me kute meo djuw mex prãm, me kute memã Metïndjwýnh'ã ujarënh prãm, me ja gêdja me Jeju nhõ me jao ba.

³ Kwãrïk wãnh me kum kadjwati kangõ* djãnh, me àkrê, me kute kabëno me apanh prãmja, me kute pi'òk kaprïbit mar ne kute amim o àptârja, kwãrïk wãnh me ja gêdja me meo ba kêt ne. Bep kati, me ukaprîmê, me kute umar mex marja dja me Jeju nhõ me jao ba.

⁴ Dja me'õ meo ba prãm jabej dja kumrëx amim prõmê kra jakre, ne arkum mrãnh mextire gê ar omün kam adjwýnhdjwý kõt mrãnh mexkumrëx. Dja amim ar jao ba mex nhym kra amakkre mex ne kabënkõt ar amijo ba nhym kam arým kõt Jeju nhõ me jao ba.

⁵ Nok ren me'õja ar meo ban kam prõmê kra jakre kêtumrëx ne kam Metïndjwýnh nhõ me jabit me akre, mã gêdja on? Mã gêdja kam nê? Ije, mýkam ne prõmê kraja ar o ba mex kêt nhym kra jaxwe rä'ã? Ije kum bep nãm ren amim prõmê krawã kumrëx jakren kam ren kõt Metïndjwýnh nhõ me ja jakre. Mýkam ne prõmê krawã ar o ba kêt ne kam Metïndjwýnh nhõ me jabit ar o ba?

⁶ Kwãrïk wãnh me'õ ajbir kute Jejuo aminhõ ny'õ'ã Jeju nhõ me jao ba djwýnh mênh kêt. Mýkam? Bir, kute amiraxo àmra nhym kam ren Metïndjwýnh kute o bikênh karõ dja me kute Jejuo aminhõ ny'õ'ã meo ba djwýnh mênh kêt. Ne ren amiraxo amra nhym ren Metïndjwýnh o ajkê. Mrãmri kute Xatanajo bikênhja pyrãk. Xatanaj kute amiraxo àmra nhym kam Metïndjwýnh kute prïne o bikênhja pyrãk. Ne ren me'õ ajbir kute Jejuo aminhõ ne ren meo ban ren amijo amra, Xatanajkõt amijo amra nhym ren Metïndjwýnh adjwýnhdjwý o ajkê.

⁷ Nhym bep kati, Jeju nhõ me jao ba djwýnh dja amijo ba mextire nhym kam me kâtãmdjwý kum kïnh ne kum mex jarê. Nãm ren arïk ar ba nhym kam me kâtãm rãnh 'ã kabën ne. 'Ã kabën nhym kam rãnh Xatanaj ikõta, Xatanaj meo ba djwýnhja

* 3:3 Mýjja me kute o kôm ne kõt bibãnh kunja, kadjwati kangõmê uba kangõmê, mýjja kangõ kunj ne me kum kadjwati kangõ jarê.

nhikôta.

⁸ Nhy m Jeju nhõ me jao ba djwýnh jatãri me àpênhjadwý dja me katàt mrã gê me me'ã kabên kêt. Dja me kabên mexmê me kabên punuo aben nhikjê kêt. Dja me kum kadjwati kangô† djãnh kêt. Kwãrik wãnh gê me pi'ók kaprĩ prãmebit me noo biknor prãm kêt.

⁹ Dja me amim Metĩndjwýnh kukràdjã markumrëx ne 'ã ngrã týx ne. Metĩndjwýnh kute me bamãbit amikukràdjão amirĩtja, kukràdjã tãmbit dja me 'ã ngrã týx ne maro ba ne mýjja mexbit mar ar o ba. Mýjja mexbit mar ar o ban kam amikam axwe 'õ mar kêt. Kadjy dja me Metĩndjwýnh kukràdjã'ã ngrã týx ne ar o ba.

¹⁰ Dja me Jeju nhõ me jao ba djwýnh jatãri me àpênhja kumrëx kabi nhy m me kabên mex ne kam ar kôt àpênh ba. Godja me mrãmri mexkumrëx jabej ne kam arým àpênh ar ba.

¹¹ Nhy m Jeju nhõ me jao ba djwýnh jatãri me àpênh prõjadwý. Me adjwýnhdjwý dja me katàt mrã gê me me'ã kabên kêt. Dja me me kà mex jarênh prãm kêt. Dja me bixaêr punu kêt ne ar ba. Dja me prĩne mrãnh mextire n kabên pýnh ne arê. Dja ã Jeju nhõ me jao ba djwýnh jatãri me àpênh prõja ã ane.

¹² Be, Jeju nhõ me jao ba djwýnh jatãri me àpênh gêdja me prõ pýnh ne. Dja me

õ kikre kumrëxkam amim ar ja jakren arkum mrãnh mexkumrëx gê ar omũn kam adjwýnhdjwý kôt mrãnh mexkumrëx. Dja me amim krao ba mexkumrëx gê ar kabên mexkumrëx ne ar ba.

¹³ Godja me atãri me àpênhja mrãmri àpênh mex ne kam arým memã amimexo amirĩt nhy m me kãtãmja arým me mex pumũn kam kum me kĩnh. Gêdja mekam amikam pijãm kêt ne kãmã djan tu memã Jeju'ã ajarê. Me kute amim Kritu Jeju mar tũmkam tu memã 'ã ajarê. Bir be, dja ã Jeju nhõ me jao ba djwýnhmê atãri me àpênhmê ã ane.

¹⁴ Be, nã bã m amã ikabên'ã pi'ók no'ók ne amikukãm ano. Dja ba ĩ wãm kôt tẽ. Nã bã m amim itẽ m djã ma.

¹⁵ Nãr kon birãm dja ba amikrà ga prĩne omũn kam kôt memã arê, me kute mar kadjy. Metĩndjwýnh kra kunĩ kute kôt ar amijo ba mar kadjy. Kadjy ne ba amã pi'ók no'ók jano. Apýnh pyka kunĩkôt ne me bakwý arým amijo Jeju pytà nhy m Metĩndjwýnh arým kôt me bajo kra. Gu me kôt arým apýnh banhõ pyka djãri kam aprakamã kôt aben pydji, Metĩndjwýnh tĩnjakôt mã pyka kunĩkôt aben pydji. Ne me kãtãmmã Metĩndjwýnh kabên jarênh ar o baba, Metĩndjwýnh 'êxnhĩ kêt ne kute katàt kabên jarênhja memã arênh ar o baba.

† 3:8 Mýjja me kute o kãm ne kôt bibãnh kunĩja, kadjwati kangômê uba kangômê, mýjja kangô kunĩ ne me kum kadjwati kangô jarê.

16 Bir be, djām mỳjja kakrit, djām mỳjja pñire, djām mỳjjao bikēnh ne gu me arỳm amim kuman kam amim kamnhĩxbē ar baba? Djām mỳjja ngri: got me tebē kute mar ne ate krāmā? Mrāmri ne Jeju ra:xi.

Nām amijo kubēngôkren‡ kato.

Nhym Metĩndjwỳnh Karō kabin axwe kētmā katon kôt memā arē.

Nhym kadjy mrānh djwỳnhdjwỳ arek omũnh ar o ba.

Nhym me apỳnh me ô pyka djari kāj bē memā 'ã ujarēnh o ajmā.

Nhym me kam pyka kunĩkôt tu amim markumrëx ne.

Nhym kam Metĩndjwỳnh kàjkwamā o wabi, ô kàjkwa mextiremā o wabi. Ô kàjkwa mexo kute pykabē mỳjja kunĩ jakrenhjamā o wabi.

Nām ã Jeju raxo ane.

4

Kubē me kabēnh 'èxnhĩ pyma.

1 Be, akmere. Anhỳr djwỳnhrànm ne Metĩndjwỳnh Karō arỳm pñire me bamā arē, ne,

—Pyka kute o ino rer 'ỳrkam dja me kwỳ amibē Jeju kang ane ate amijo ba. Arỳm kum kĩnh kêt ne kam ate me karō 'èxnhĩja kabēnh ma, me karō djujarēnh punubit man kôt amijo ba, ane.

2 Nà, mrāmri me kwỳ dja me me karō djô'ã me akre. Me ajkwao bit kute Jeju mar ne 'èxja, me tām ne me ôkre kadjwỳnhbē kute mỳjja punubit markam pijām kêt mex ne arĩk 'èx ba ne me karō 'èxnhĩ djô'ã me akre ne memā kum,

3 —Kwārĩk wānh abenwỳr mōr kêt. Dja ga me tu akuprỳkumrëx ne ar aba, ane. Ne ajte mry'ô nār me àkur djà'ô mekbē uman memā,

—Kwārĩk wānh krēnh kêt, ãm omũ, ane. Nhym bep kati, Metĩndjwỳnh ta ne me bamā mry, me badjàkur djà nhipêx, me baje 'ã kum amikĩnh jarēnh ne krēnh kadjy ne me bamā ipêx. Me baje amim Jeju markumrëx ne kam kôt baje mỳjja marja, me bamā ne Metĩndjwỳnh me banhō kwỳ krēnh djà'ã apỳnh mỳjja nhipêx.

4 Be, mỳjja kunĩ Metĩndjwỳnh kute ipêxja ne mexkumrëx. Djām mete mry nār djwỳ'ô kanga kadjy ne Metĩndjwỳnh ipêx? Arkati, me kute Metĩndjwỳnhmā 'ã amikĩnh jarēnh ne tu kute amim byr ne krēnmā ne ipêx.

5 Metĩndjwỳnh kabēnkôt arỳm mrymē apỳnh me badjàkur djà mexkumrëx. Mỳjja kunĩ ne arỳm mexkumrëx. Gu me arỳm 'ã kum amikĩnh jarēnh nym arỳm mexkumrëx.

‡ 3:16 Kritu ne amijo kubēngôkre kute mrāmri ne apỳnh me ô pyka djari kunĩkôt me kunĩ: bēngôkreja pyrāk. Kubē kà jakamē me kakrātykmē me babēngôkremē ne me kunĩ: bēngôkre. Me kamrômē me kukràdjà kunĩ kubēngôkreo aben pyrāk. Jakam dja ga Karō 17.26 jarēnh ama.

⁶ Akmere, dja ga memã arê, me kute Jejukôt abeno kamymã ikabên ja jarê. Godja ga memã ikabên ja jarên arým mrãmri abê Kritu Jeju nhô àpênhkumrêx. Nã, Metîndjwýnh kabên ne gu baje tu amim markumrêxja, kôt dja ga arek amijo tèn amijo tèn kam atýxkumrêx. Jeju kukràdjà mexkumrêx, tãm ne ga arým kôt amijo tẽ. Dja ga arek kôt amijo tèn amijo tèn arým atýxkumrêx. Atýx ne arým Kritu Jejumã adjàpênh mēx ne.

⁷ Nhyr bep me tũmre'ã ujarênh kajgoja dja wãnh nõ. Tãm ne punu. Kati, dja ga prĩne Metîndjwýnh kukràdjàkôt amijo tẽ. Katàt amrãnh kadjy dja ga arek amijo tèn arek amijo tèn kam amityxmã amijakre. Djãm akrãkà'ã ne ba amã ane? Kati, akadjwýnhbê atýx'ã ne ba amã ane.

⁸ Mrãmri ne me ì krãkà tỳx kadjybit amijo djuw mex. Ja ne kàjbê mex. Nhyr bep me kadjwýnhbê me tỳxja mete Metîndjwýnh kukràdjàkôt amijo tẽmkam tỳx, ja ne mrãmri mexkumrêx, tũmrãm mexkumrêx. Pyka jakam gu badjumar mex ne ar baba kadjy mex. Ne kam ajte batyk nhjukri akubyn batĩnkam kadjy mexkumrêx. Kadjy ne ba amã,

—Metîndjwýnh kukràdjàkôt amijo tèn kam kôt atýx, kôt amēx, ane.

⁹ Mrãmri ne kabênja nhyr me abenmã arê. Kabên ja dja me tu markumrêx ne amija-makkrekam nhòrkumrêx.

¹⁰ Metîndjwýnh kute me kunĩ pytâr djwýnh, bep me baje amikajmãtã marja ne mrãmri kubê me bapytâr djwý:nhkumrêx. Mrãmri ne gu me amim Metîndjwýnh kamnhĩxbê ar baba, Metîndjwýnh tĩnja kamnhĩxbê ar baba. Kam ne gu amikukãm kuman kam badjapênh rax ne memã arênho tẽ, batyk djã kêt ne memã arênho tẽ.

Metîndjwýnhmã àpênhkumrêxmã kum 'ã karõ.

¹¹ Be, akmere, dja ga apijãm kêt ne tu memã ikabên ja jarên memã Metîndjwýnh kukràdjà jarê.

¹² Kwãrĩk wãnh gẽ me amã, —ÿgẽ, e kum djãm aja-batãnh ne ga ar me akreo aba, anhÿr kêt. Bep kati, dja ga te ajbir ajabatãnh ne mã katàt mrã gẽ me ajã amijakre, me kute amim Jeju marja ajã amijakre. Kadjy dja ga akabên mexbit jarên ar o aban amrãnh mex ne amã me abên amim Jeju markumrêx ne 'ã angrà tỳx ne aprõ prãm kêt ne ar aba. Dja ga ã ane nhyr me ajã amijakren ã akudjwa amijo anhÿro bao ane.

¹³ Dja ga kàj bê memã Metîndjwýnh kabên jarên memã Metîndjwýnh kabẽno amirĩt ne memã kukràdjà jarê. Ja dja ga 'ãno adjãm rã'ã ba awÿr bõx. Ba ibê Paur dja ba awÿr bõx.

¹⁴ Amrêbê ne me kute Metîndjwýnh kabên jarênh djwýnh arým Metîndjwýnhmã adjan amã,

—Ë, Metĩndjwỳnh ne arỳm amijo apytà ga kum adjàpênhmã. Ta dja amã tỳx jadjà ga kam atỳx ne ar kum adjàpênh aba, ane. Nhyr kutã Jeju nhõ me jao ba djwỳnh akrã'ã ikra jadjuw, ga kam Metĩndjwỳnhmã adjàpênh ar aba. Kwãrĩk wãnh Metĩndjwỳnh kute amim adjarwão abiknor kêt. Memã Metĩndjwỳnh kukràdjà jarênh 'ãno dja ne mã memã 'ã adjujarênh aba.

¹⁵ Be, dja ga ikabênja tu markumrêx ne amijamakkrekam anhôn kôt amijo mõ. Dja ga ã amijo atêmo anen arỳm amrãnh mexkumrêxo tẽn o tẽn nhyr me kunĩ arỳm amrãnh mexkôt apumũn kôt amã kato.

¹⁶ Ë, ajaxwebê amipnên amrãnh katàt kadjybit amima. Gora memã Metĩndjwỳnh kabênjarê. Gora memã arênh 'ãno dja. Godja ga anen arỳm amiptàn kam o me jadjwỳ pytà, me kute akabên maro ỳrjadjwỳ pytà. Tãm ne ja.

5

Mebêngêtemẽ me 'uwtĩ'ã kum karõ.

A Xim 2.24

¹ Ë, godja me kute amim Jeju marwã 'õ, mebêngêtte 'õ, me'õkam amikrà, kwãrĩk wãnh ga kum abên tỳx kêt ne akrãnmã kum akabên ne kum,

—Kwãrĩk wãnh ga ã anhỳr kêt, ane. Mrãmri ne me kra djwỳnh kute bãmmã

kabênja pyrãk, akrãnmã kum akabên. Dja ga me kraremẽ me nõr nyreo akamyn me adjwỳnhdjwỳmã akabên mex jarê.

² Dja ga mebêngêxteo anãn me adjwỳnhdjwỳmã akrãnmã akabên. Dja ga me kra pỳnhmẽ me kurerero akanikwỳnhkumrêx ne memãdjwỳ katàt akabên jarên mekam apijàm ne meo akanikwỳnhkumrêx. Dja ga ã me kute amim Jeju mar kunĩmã akabên jarêho ane.

³ Ë, akmere, ba amã me 'uwtĩ'ã karõ, ga amũ idjõ'ã memã arê. Me kute amim Jeju marwã kute akrãnmã mebé mjên tykjao djuw mexmã. Me kute amim Jeju marwã dja me me 'uwtĩbito djuw mex.

⁴ Nhyr bep djãm me'õbê mjên ty nhyr arỳm kra nàr kon tàmdjwỳ 'õ arỳm ta amim o djuw mex ne. Me'õ kra 'õ nã kute amim o djuw mex nhyr abatàn ne arỳm amipãnh amim não djuw mex ne. Ne me'õ tàmdjwỳ 'õ kwatynh 'õ amim tàmdjwỳo djuw mex ne. O djuw mex nhyr abatàn ne kam amipãnh kwatynho djuw mex ne. Me kute mrãmri Metĩndjwỳnh mar jabej dja ã õ kikre kumrêxkam amim me 'uwtĩo djuw mexo anen kam atãri amũ me jadjwỳ o djuw mex ne. Kam ne Metĩndjwỳnh arỳm mekam kĩnhkumrêx ne.

⁵⁻⁶ Ate gêdja me'õbê mjên ty nhyr arĩk ar ba. Nãm amidjwỳnhbit amiman ar amijo ba. Ne kam kute me'õ tyk

pyràk. Tĩnri kute me'õ tyk pyràk, kute Metĩndjwýnh mar kêt kam, arĩk ar bakam. 'Uwtĩ kajgo ne wã. Kwãrĩk wãnh me wã. Me tãm dja gar aje Jeju marwã o djuw mex kêt. Nhy m bep atemã me'õ mjên kubê tyk nhy m kam ate: ar ba ne kam amijã Metĩndjwýnh kamnhĩxkumrêx ne kam kum kabên ne kum amijo a'awn kam ajte jãm me jao akêx ne ajte kum meo a'uw. Akamãtkammê a'urimê kum kabên 'ano dja. Me'õ tãm ne mrãmri 'uwtĩkumrêx. Tãmbit dja gar aje Jeju marwã o djuw mex ne.

⁷ Dja ga memã ikabên ja jarê gê me'õ kra nàr kon me'õ tãmdjwý õbikwa 'uwtĩo djuw mex. Dja o djuw mex gê me 'ã kabên kêt.

⁸ Godja me kute amim Jeju mar 'õ ta ũrkwã djwýnhkam amim me jao djuw mex kêt ne kam arým mrãmri axwen arým Jeju kabên kanga, ne kute axweo me kãtãmja, me kute Jeju mar kêtja jakrenh mex ne.

⁹ Ê, ba amã me 'uwtĩ nhõ pi'ók'ã karõ. Dja ga me 'uwtĩ nhidji pi'ók no'õkkam anhõ, me kute amim Jeju marwã kute kôt meo djuw mex kadjy. Ê, kwãrĩk wãnh me abatãnh nybê mjên tykwã kwãrĩk wãnh me 'uwtĩkôt pi'ók no'õkkam idji nhõr kêt. Kubê mjên tyk bêngêxtebit dja ga idji nhõ gê me kute amim Jeju mar meo djuw mex.

Djãm ori arým 'ã amex 60 apêx jabej? Djãm ori mjên tĩnri krõ'ã mjên kêt nhy m

kam kubê mjên tyk nhjukri me kute krõ'ã o prõ kêt jabej?

¹⁰ Djori kum mýjja mexbit kĩnh ne ar o ba nhy m me kunĩ arým kôt omũn abenmã arênh jabej? Djori amikõpdji'ã kra jakreo tẽ nhy m kudjwa mexkumrêx jabej? Djori õbikwa kêt kam meo djuw mex jabej? Djori prĩne Metĩndjwýnh nhõ me wão djuw mex ne memã õdjãnh jabej? Djori kum me umar punu kaprĩ jabej? Djori kute mýjja mexo amiptãrkôt kute mýjja mexbit mar jabej? Djãm ori ã kute anhýr jabej mrãmri mexkumrêx, me 'uwtĩkôt pi'ók no'õkkam idji nhõ, me kute amim Jeju marja kunĩ kute me 'uwtĩ jao djuw mex kadjy.

¹¹⁻¹² Nhy m bep kwãrĩk wãnh ar abatãnh nybê mjên tykja kwãrĩk wãnh pi'ók no'õkkam me 'uwtĩ ro'ã idji nhõr kêt. Mýkam? Bir, ar 'uwtĩja kute õbê,

—Ba ikuprý gê me'õ iwýr mõr kêt kumrêx. Ba tu Kri-tumã idjãpênhbit, anhýrja tu o aknon ajte kum me my kĩnh nhy m me'õ 'ýr mõr prãme kum Kri-tu kĩnh kêt ne kubê amijo akêx nhy m me arým 'ã kabên ne.

¹³ Nhy m ar kam kum ukangabit ma ne kam kikremã ipõko tẽ. Djãm arkum ukangabit? Kati, nãm ar kabên prãmdjwý, ne me'ã kabên tẽ, me pijãm djãbit, mýjja punubit jarênhõ tẽ.

¹⁴ Kam ne ba memã kum, —Dja ar abatãnh nybê mjên tyk ajte mjên ne kam amim

kra mỳ ne kramě mjěno djuw mex ne akràn mã àpěnh ar ba. Be, nã bãm ã ar abatàn h nybê mjěn tykjamã ane. Mỳkam? Bir, me bakurê djwỳnh kute me bajã kaběn kêt kadjy.

15 Bir be, Ar kubê mjěn tyk kwỳ arỳm Jeju kangan Xatanajkôt amijo ba. Kam ne ba amã arě.

16 Nym bep me kute amim Jeju mar ni 'õ nàr my 'õ òbikwabê mjěn tyk jabej ta dja amim òbikwa 'uwtĩo djuw mex. Nym ate me kute Jejukôt aben pydjija gědja me'õ 'uwtĩkumrêx ne ate: ar bajao djuw mex ne.

Me kute kàjmã meo ba djwỳnh kaměnhmã.

17 Ě, me jadjwỳ. Jeju nhõ me jao ba djwỳnh kute prĩne meo baja, ar tãm dja me kàjmã me kamě. Jeju nhõ me jao ba djwỳnh kute memã Metĩndjwỳnh kaběn jarěnh ne kute memã o amirĩtkam àpěnh rax. Me tãm dja me mrãmri kàjmã me kaměn memã o pãnh mex ne. Ar kute memã Metĩndjwỳnh kaběn jarěnh pãnh.

18 Kam ne Metĩndjwỳnh kaběn'ã pi'òk no'òkkam memã,

—Mryti kute amã àpěnh ar ba ne kute amã bàygogo 'ykã ka'uko ipòko ãmja kwãrĩk wãnh inhu djuwpre kêt gě ta àpěnh pãnh àkur tẽ. Nãm mryti'ã Metĩndjwỳnh nhõ me jao ba djwỳnh jakren àkur'ã kum pãnh jakre. Jeju nhõ me jao ba djwỳnhmã me kute o

pãnhmã. Ne ajte Metĩndjwỳnh kaběnkam ne,

—Me àpěnh ne pãnh, ane. Me àpěnh me mãnhkutã tãm gědja memã o pãnh, ane. Kam ne ba amã,

—Dja me Jeju nhõ me jao ba djwỳnhmã o pãnh mex, ane.

19 Ě, mỳjja 'òdjwỳ dja ba amã arě. Gědja me Jeju nhõ me jao ba djwỳnh'ã kaběn ne arĩk me kàtãm jarě ga tu ate akrã. Djãm me 'ěxnĩ kêt got. Nym bep me'õ ar amãnhkrut nàr kon amãnhkrut ne ikjê kêt ne mrãmri kute noo axwekôt omũnh ne axikôt arěnh ga kam arỳm tu 'ỳr tẽn kum akaběn jarě gě amim kato.

20 Godja mrãmri Jeju nhõ me jao ba djwỳnh kute mekam axwe jabej dja ga tu me kute amim Jeju mar nhipòkri kum aběn tỳx, me kute maro ỳrja tĩn prãm ne axwe kêt kadjy.

21 Ě, ba amã mỳjja 'òdjwỳ jarě. Dja ga tu memã akaběno aben pyrãk. Dja ga tu me kunĩmã axikôt akaběn.

Ě, Metĩndjwỳnhmẽ Kritu Jejumě Metĩndjwỳnh kute amijo kadjy mrãnh djwỳnh pytar ja, ar kute ikaběn mar ne ikôt kaběnkam ne ba mrãmri tu amã ikaběn jarě.

Ě, gora ikaběn ja ma. Ikaběn kunĩ ma, prĩne ikaběn ja ma. Ě, dja ga me kunĩmã akaběno aben pyrãk. Kwãrĩk wãnh me umaje anhõkre kadjwỳnhbê amim,

—Be, inhòbikwa ne ja. Ba kum ikaběn kêt, anhỳr kêt. Dja te anhòbikwa, ga tu kum

akabên jarê, apijàm kêt ne tu kum akabên jarê.

Nàr kon, kwârîk wânh anhökre kadjwýnhbé amim,

—Be, tâwã ne öbikwa krãptî. Ba kum ikabên kêt, anhÿr kêt. Dja te öbikwa krãptî ga tu kum akabên jarê, amã me uma kêt ne tu kum akabên jarê. Dja ga tu me kunĩmã akabêno aben pyrãk.

22 Ê, kwârîk wânh ga arîk aje me kabi kêtkam Metîndjwýnhmã me umjÿr kêt, kum àpênh kadjy kum me umjÿr ne 'ã anhkra jadjwÿr kêt. Dja ga anen ano katon tu mar kêt ne Metîndjwýnhmã me'ö dja nhym arÿm mekam amikràö ba jabej ga kam ga mân kute ajaxwe pyrãk. Kwârîk wânh ã anhÿr kêt ne meköt ajaxwe kêt. Ga dja ga tu katàt mrã.

23 Ê, atikkrekam akanê prãm kam ne ga akanê prãm ne. Kadjy dja ga uba kangô kwÿ ikö. Uba kangômê ngômê apÿnh dja ga o akömo tẽ.

24 Ê, me kwÿ ne me axwekam amirîtkumrêx. Nhym me kunĩ kôt omün arêho kumex. Nhym kam me memã axwe pãnh jarê. Nhym bep me kwÿ ne me axwekam amirîtkêtkê ne. Metîndjwýnh gêdja tũmrãm memã o amirît ne memã kum katon memã pãnh jarê nhym me kam kôt omü.

25 Nhym me mexdjwÿ ne me amirît ne. Nhym me abenmã me arê. Nhym me kwÿ apdju ne. Djãm mrãmri tu bipdjurkumrêx? Kati, Metîndjwýnh gêdja tũmrãm

memã me mexo amirît ne, nhym me arÿm kôt omü.

6

Me ö àpênh kajgoja'ã kum karö.

Ep 6.5; Kor 3.22; Xit 2.9; Ped k.2.18

1 Ê, akmere, dja ga me memã àpênh kajgo ar bawã, me kute meo pãnh ne amim me pa 'amÿnh nhym me memã àpênh kajgo ar ba ne kute amim Jeju mar wãdjwÿmã arê gé me ö bënjadjwÿr kabên kôt amijo ban prïne kabên ma. Mÿkam? Bir, me kätàm kute Metîndjwýnh japyrÿ kêt kadjy, ne kute Metîndjwýnh kukràdjãdjwÿ japyrÿ kêt kadjy.

2 Dja ga ajte me memã àpênh kajgo ar bawãmã kum,

—Ê, djori ar anhö bënjadjwÿrwã ar akudjwa kute Jeju mar jabej kwârîk wânh gar amã kurê kêt. Djãm ar aje Jejukôt abeno akamykam amã kurêmã got. Arkati. Dja gar tu kum adjapênh mextire ne ar aba. Mÿkam? Bir, ar akamymã ne gar apê. Kute Jeju mar 'ö, Metîndjwýnh kum abê 'ö, kumã ne gar apê. Kam dja gar kum adjapênh mextire ne ar aba, ane. ã me pardjamã ane.

Ê, gora prïne memã ikabên ja jarên ikabên jao amirîto aba.

Nêkrêxkôtbit me umarja ne me umar mex kêtkumrêx.

3-4 Godja me'ö atemã kabên 'ö jarêho ku'ê prãm jabej arÿm amijo ajkên kam

Bēnjadjwÿr Jeju Kritu kabēn mexja kubê kīnh no kati ne kam kôt kabēn kêt ne. Ne ajte Metīndjwÿnh kute katāt gu bakrā pymjÿr'ã ujarēnhja kubê kīnh no kati ne kam kôt kabēn kêt ne. Mrāmri ne 'êx ne amiraxbito amran kam kute mÿjja mar kêt mexi. Nām ajbān ajmān me kukrādjà kajgo mex mÿr jabej memā akij. Ne kam kabēno me apanhbit mar prām. ã me kute anhÿr ne punu. Nām me ã anhÿr ban kam mÿjja kukrādjà'ã ngyrk ne abenbê meo bikjêro ban aben japyrÿ ne aben kamnhÿx ar o ban

⁵ mǎ kabēno aben japanh ar o ba. Mÿjwǎ ne arÿm me ja djumar djà ajmǎ o nhym me arÿm katāt kabēnkumrêxja mar kêt. Nām me nêkrêx prāme 'êx ne we,

—Be, ba amijo Jeju mar gê inhō nêkrêx kumex ba kam amimexkumrêx ne, ane. Nām me ã nêkrêx prāme amim 'ã karōo ane. Kam ne me abenkam axwe ar baja.

⁶ Mÿjkôt ne me umar mex ne amimex ar o ba? Bir, me kute Metīndjwÿnh kukrādjàkôt amijo ba ne nêkrêx jabej umar kêt kam ne me umar mex ne ba. Ne amidjumar mexwǎo amimex ar o ba.

⁷ Mÿj ne gu me banǎ tikkre kurūm amÿn o axidjuw? Kati, nǎ gu me banhÿkam axidjuw. Me batykkamdjwÿ, mÿj ne gu me amÿn o banhikwǎn ty? Kati, nām gu me banhÿkam banhikwǎn ty.

⁸ Bir be, dja me banhō kwÿ krēn djāmē me banhō

kubêkà jabej, mrāmri, me bamānhkutǎ. Kam dja gu me badjumar mex ne atemǎ mÿjja 'õ jabej kêt. Metīndjwÿnh dja me bajo djuw mex ne.

⁹ Nhym bep me kute amim nêkrêx nār pi'ók kaprïo àptār ne kute o amimexja dja me amijo ajkē. Nām me nêkrêx prāme ar axwe ba ne kam te kum nêkrêx prām kêt mǎ ne mǎ nêkrêxbit ma. Ne kum mÿjja kakritmē mÿjja punubit kīnh ne kôt arÿm amijo ajkē ne kam arÿm tu biknorkumrêx ne.

¹⁰ Bir be, nām me ã kum nêkrêx nār pi'ók kaprïbit kīnh ne ã amijo ane. Ne arÿm amijo bikēnh mex ne. Mÿkam? Bir, nām me kum nêkrêxbit kīnh ne kam ajbit man kam kôt apÿnh axwe djari kunīkôt amijo ba. Memǎ nêkrêx prām kwÿ ne me arÿm Jeju mar kangan kam arÿm amijo ajkē, kaprïo prīne amijo ajkē.

Akubyn Ximoximǎ kute katāt amijo bamǎ 'ã karō.

¹¹ Nhym bep ga, akmere, ga abê Metīndjwÿnh nhō àpēnhkam dja ga mÿjja ja kunīmǎ akre rax ne. Katāt amrānh kadjy mÿjja jamǎ akre rax. Katāt amrānh ne aje Metīndjwÿnh kukrādjàkôt amijo aban aje amim Jeju kamnhÿxbê ar aban amǎ me abēn aje akrānmǎ amijo atēm, kam dja me ajo ajkē ga mǎ aje akrānmǎ amijo atēm ne anhÿ djuwbôn ar abamǎ, tām dja ga ama.

12 Me kute amim Jeju mar ne kôt amijo tēm ne kute me kute aben rer pyrāk. Me kute aben rer kam ne me tỳx ne prōtobit prōt ne mebê apōx. Kam dja ga 'ã amijakren ã atỳxo anen mã Jejukôt amijo tē, kute me prōtja pyrāk. Gora ga ã anen kam atyk nhijukri atīn rã'ã rã'ã rã'ã 'ỳr tu abōxkumrêxmã. Kadjy ne Metīndjwỳnh amiwỳr ajuw. Kadjy ne ga me ipōkri memã katàt amijarēnh mex ne. Nã gãm memã kum,

—Be, arỳm ne ba tu amikajmã'ã Jeju markumrêx, ane. Nã gãm ane, nhym me apumũ. Kam ne ba amã,

—Arek amijo tēn kam atyk nhijukri atīn rã'ã rã'ã rã'ã 'ỳr tu abōxkumrêx, ane.

13 Ë, Metīndjwỳnhmē Jeju Kritu ar kute ikabēn mar ne ikôt kabēnkam ne ba amã ikabēn jarē. Metīndjwỳnh ne mỳjja kunĩ tīn djwỳnh. Ta ne kute ikabēn mar ne ikôt kabēn. Kam ne ba amã ikabēn jarē. Nhym Kritu Jejjudjwỳ kute katàt amijarēnh mexja, kute bēnjadjwỳrbê Pōxu Piratu kabem katàt amijarēnh mexja. Ar kute ikabēn mar ne ikôt kabēnkam ne ba amã ikabēn jarē ne amã,

14 —Ë, gora prīne ikabēn man kôt amijo aban kudjar kêt ne amrãnh mextire gē me ajã kabēn kêt. Dja ga mã ã anhỹro aba rã'ã nhym arỳm Jeju Kritu gu banhō Bēnjadjwỳr kato.

15 Dja ò akati arỳm 'ỳr bōx nhym Metīndjwỳnh

dja kum arē nhym arỳm bōx. Nã, Metīndjwỳnh ta pydji ne memã Bēnjadjwỳr rax ne meo ba. Atemã 'õ kêt. Metīndjwỳnh umar mex ne kīnhkumrêx tãm ne Bēnjadjwỳr raxbê kumkatiti:. Kute bēnjadjwỳr raxo pykabê me bēnjadjwỳrja kunĩ jakrenh mexi. Kam ne kubê Bēnjadjwỳr raxbê kumkatiti: ne meo ba.

16 Ajbit pydji ne tyk prãm kêtumrêx, tīn rã'ã: tīn djwỳnh. Ne irākam ar ba, arngrokam ar ba. Nãm kam axwe 'õ kêt. Kam gēdja me tēp kêtumrêx. Nhỹnh got me'õ arỳm noo omũ? Arkati. Me'õ kute noo omũnh kêtumrêx. Dja tũmrãm omũnh kêt rã'ã. Kumã dja me uma jarēnh rã'ã: rã'ã. Tãm dja me kàjmã kamēnh rã'ã rã'ã. Gēdja memã Bēnjadjwỳr ne meo ba rã'ã rã'ã. Mrãmri.

17 Ë, me pykakam ò nēkrêx kumexmã dja ga,

—Amijo arax kêt. Djãm nēkrêx kute me apytarmã ne ga me nēkrêx kanàrrãm ar aba? Kati, kwãrīk wãnh. Nēkrêx ne kajgo ne me abê biknor prãm. Kati, dja ga me Metīndjwỳnh kanàrrãm ar aba. Metīndjwỳnh ta ne kute òdjãnhkôt me bamã mỳjja kunĩ nhōr, o kute me bakīnh kadjy, ta kanàrrãm dja ga me ar aba, ane.

18 Gora me akabēn mexbit jarē ne mekam adjukaprīn ar meo aba, ne memã anhōdjãnh ne memã anhō mỳjja ngrà, ane.

19 Dja ga ã me ò nēkrêx krãptjãmã arēnhō ane gē me

ã anen kam arým amityk nhi-
jukri kadjy atemã kàjkwakam
nêkrêxo aptà. Nêkrêx tãm
ne mekbê biknor prãm kêt
ne memã nõr rã'ã. Dja me
kam arým 'yr bôx, mrãmri tu
amitĩnkumrêx ja'yr bôx.

²⁰ Ê, Ximoxi, Metĩndjwýnh
kute amã kukràdjà rerja gora
prĩne omũ. Gora 'ãno djan
omũnh tỳx. Me kabẽn kajgo,
me kabẽn tũm dja wãnh nõ.
Rũm kum akre rax. Nhym me
'êxri amijo kute mỳjja mar ne
kam mỳr jabej abenkam kan-
gati dja adjwýnhdjwý wãnh
nõ.

²¹ Mrãmri ne me kwý
kupa'ã,

—Ije mỳjja mar, anen
kam ajbit mar ar o ba ne
kam amibê arým Jeju mar
kanga ne. Gê Metĩndjwýnh
ukaprĩkôt prĩne ajo djuw
mex. Tãm ne ja.

Paur kute Ximoximã atāri pi'ôk no'ôk ne ja.

Paur ne ajte Ximoximã pi'ôk no'ôk ne. Krīraxbê Rômakam ne me Paurbê ijê nhym mekbê ijê djâkam dja. Nãm amijamãro dja. Me kute bīnmã amijamãro dja. Ne kam krabê Ximoximã pi'ôk no'ôk ne. Jejukôt ne Paur Ximoxio kra. Nhym Ximoxi krīraxbê Epexukam djan memã Metīndjwýnh kabēn'ã ujarēho dja. Nhym Paur mete bīn kutã kum pi'ôk no'ôk ne kum,

—Arým ityk 'ýr. Arým ne ba amijo rãm ne ja. Gop arek memã Metīndjwýnh kabēno amirīto aku'ê. Ba ije amã arēnhja dja ga amũ idjô'ã memã arē. Gora atýx ne, ane. Ne ajte kum,

—Amrē Rôma'ýr tēn ipumũ, ane. Nãm ã Paur Ximoximã ane. Paur kute kum týx jadjàr nhym Ximoxi týx ne katàt kute kute memã Metīndjwýnh'ã ujarēnh ne kute memã Metīndjwýnh kabēn jarēnhmã. Nhym me 'êx ne kute amijo Jeju nhõ me jao ba djwýnhja ne me Metīndjwýnh kabēn kupa'ã ar memã arēho ba. Nhym bep Ximoxi gēdja katàt memã arē. Kadjy ne Paur kum pi'ôk no'ôk ne ano.

1-2 Akmere Ximoxi, ba ibê Paur ne ba amã pi'ôk no'ôk ne. Imã akī:nhkumrēx, akmere, ba kam ajo ikra. Ba ibê Paur, ibê Jeju Kritu nhõ

àpēnh ne ba amã pi'ôk no'ôk ne. Metīndjwýnh ta ne imã arēn ijano, ije memã arēnhmã ijano. Metīndjwýnh ne arým me bamã kabēn pydjín arē, me baje arým amim Kritu Jeju markumrēxkam ne kute me bajo tīnmã me bamã kabēn pydjín arē, gu me batīn rã'ã rã'ãmã. Ba kam ô'ã memã arēho tē.

Gê Metīndjwýnh ajo djuw mex. Kritu Jeju gu banhõ Bēnjadjwýrmē Bãmbê Metīndjwýnh ar ukaprīkôt ajo djuw mex ne ar ajo ba. Gê arkum akaprī ne amã umar mex jarē, ga kam adjumar mex ne ar aba.

³ Ë, nã bãm aman kam mã Metīndjwýnhmã amikīnh jarē. Metīndjwýnh ta, kumã ne ba amikīnh jarēn kum ajarē. Kumã ne ba idjâpēnh. Ije amikam ijaxwe 'ô mar kêt ne kum idjâpēnh iba. Me bakukãmãre ne ã Metīndjwýnhmã àpēnh ar bao ane ba kam badjwý ã kum idjâpēnh ar ibao ane.

⁴ Abenbê gu babikjêr kutã amýrkam ije amar rã'ã. Akamãtkammē a'urimē ba aman kam te ije apumũnh prãme. Dja ba apumũn kam arým ikīnhkumrēx ne.

⁵ Ba ije prīne amar. Ga ne ga aje akabēno aben nhikjê kêt ne tu amim Jeju markumrēx ba arým ama. Akwatynh Roxdjimē anã Juniximē ne ar ã akajmãtã amim Jeju kamnhīxo ane. Ga kam gadjwý ar kôpdji'ã tu amikajmã'ã Jeju markumrēx.

Ba kam arým amã ikator mex ne.

Tu kum me uma kêt mã 'ã karõ.

⁶ Kam ne ba ije amã ik-abên jarênhmã. Aje amimar kadjy ne ba akubyn amã arê. Ë, ije ajã aminhikra djirkam Metîndjwýnh kute amã mýjja rerja dja ga tu markumrêx ne ar o aban on ajte atýx ne kum adjapênh týx ne. Tu amã me uma kêt ne memã Jeju jarê.

⁷ Djãm me batîn prãm ne ar babamã got Metîndjwýnh me bawýr ta Karõ jano. Arkati, me batýx ne ar baban bamã aben jabên baje amipnênh ne ar babamã. Nãm ã Metîndjwýnh Karõ me bajo ane.

⁸ Kam dja ga apijàm kêt ne tu memã Jeju'ã ajarên ajte badjwý ikam apijàm kêt ne. Nã bãm Kritu'ã idjujarênh ny jarênhõ tẽ nhym me mekbê ijê djakam imê. Kam dja ga ikam apijàm kêt ne. Nhym bep kati, dja ga tu atýx ne memã Jeju'ã ajarê nhym me kum Jeju kurêkam kôt kum akurênh akam ngryk ne ajo ajkê ga kam ikudjwa atokry. Kwãrîk wãnh rã'ã Metîndjwýnh dja on amã týx jadjà, atokry katikôt amã týx jadjà ga kam atýx ne ar aba.

⁹ Nã, Metîndjwýnh ta, kute me bapytâr djwýnh dja amã týx jadjà. Nãm me bapytàn amiwýr me bajuw, me bamextire ne ar baba kadjy ne amiwýr me bajuw. Mã ne gu me nê nhym Metîndjwýnh kôt me bapytã? Djãm me bamex ne ar babakôt ne me

bapytã? Arkati, ta ne tu me bajã amim karõ, ukaprîkôt ne tu me bajã amim karõn kam amiwýr me bajuwn me bapytã. Me baje tu amim Kritu Jeju markumrêxkam me bapytã. Amrêbê:, kute pyka nhipêx kêttri ne Metîndjwýnh ukaprîkôt me bajã amim karõ, Jeju Kritu kute me bapytãrmã ne amim me bajã karõ.

¹⁰ Amrêbê ne me bajã amim karõn kam ajbir me bamã o amirît. Kritu Jeju, me bapytâr djwýnh arým me bawýr tẽn bõx ne me bamã Metîndjwýnh djukaprîo amirît. Arým ne bõx ne me bamã me batyko apêx gu me tu batînkumrêx, me batyk nhijukri batîn rã'ã:n amũ ijukri batyk kêtumrêx ne. Be, Metîndjwýnh ukaprîja pumũ. Nhym me Jeju'ã gwaj badjujarênh nykôt arým kuma.

¹¹ Kam ne Metîndjwýnh ijano. Kum idjapênh ne me kunîmã kàj bê Jeju'ã idjujarênhmã ijano ba tẽ. Ije me kunîmã kukràdjã ny jarênh nhym me kute marmã. Kadjy ne ijano ba tẽ.

¹² Nã bãm tẽn memã arê nhym me kam ijo ajkê. Jeju'ã idjujarênhkôt ijo ajkê ba itokry. Djã nã bãm kam ipijàm? Arkati, arým ne ba tu amim Jeju kamnhîxkumrêx ne kam arým prîne amim àtari. Gêdja prîne ije Jejumã amikangakam prîne ijo djuw mex ne ijãno dja. Ne ijãno ãm rã'ã: nhym õ akati arým 'ýr bõx nhym akubyn me bawýr

bôx. Tām ne ba mar tỳx ne amijã kamnhĩx ne.

¹³ Gora ije amã katàt ikabēn jarēnhja amijamakrekam anhôn 'ãno djan ikôpdji'ã kôt ar amijo aba. Ne aje arỳm amikajmã'ã Kritu Jeju marja 'ãno djan kôt tu amã me kunĩ jabê ne.

¹⁴ Ē, Metĩndjwỳnh kute katàt memã kabēn jarēnhja ga aje kôt ar amijo abaja gora mã kôt ar amijo aba rã'ã. Nhyim Metĩndjwỳnh Karō kute me bakam krĩja dja ajo tỳx ga kam kôt ar amijo aba.

¹⁵ Pykabê Adjijkam me kunĩ ne me ikangan mō, me umaje mō ga arỳm ama. Nhyim Pijerumē Emodjedjwỳ mekôt ikanga.

¹⁶ Nhyim bep ate ne Nexipôr. Tām ne imã kĩnh jadjār mexkumrēx. Ne ajte imã kĩnh jadjà. Nãm imã kĩnh jangjēnh krãptĩ ne. Me kute ibē ijēkam pijàm kêt ne. Kum me uma kêt ne. Gê pãnh Bēnjadjwỳr Jeju kum kaprĩ. Kum Nexipôrmē òbikwa kunĩ ar kaprĩ.

¹⁷ Nãm krĩraxbê Rômakam ajbir bôx ne prĩ:ne ijabej. Ijabej tēn ijabej tēn ijabej tēn kam imã kato.

¹⁸ Amrēbê krĩraxbê Epexukamdjwỳ ikôt àpēnhja ga arỳm aje mar mex. Nãm apỳnh mỳjja kupēn o ikôt kangō. Gê Bēnjadjwỳr Jeju kum kaprĩ, Bēnjadjwỳr akubyn bôxkam kum kaprĩ. Tām ne ja.

2

Ām tỳx ne rerek kētmã kute arēnh.

¹ Be, akmere Ximoxi, gora atỳx. Kritu Jeju ta ukaprĩkôt dja ajo djuw mex ne ajo tỳx ga kam atỳx ne ar aba.

² Ē, gop ikabēn ma. Ba ije me ipôkri memã ikabēn jarēnh nhyim me krãptĩ kute mar ga gadjwỳ aje marja tām dja ga amidjô'ã me kwỳmã arē. Me mrãmri kabēnkumrēxmã dja ga arē. Me kute amim Jeju mar 'ãno ãmmãbit dja ga arē nhyim kam me akôpdji'ã amũ aben nhjuk'ã memã arēnho tē.

³ Ē, me krākamngônhreja pumũn me'ã amijakre. Dja ga abē krākamngônh prãbē te atokryn mã Kritu Jejukôt ajkamē.

⁴ Ē, me krākamngônhre ba kutã kute amijangri tỳx ne kute tu mỳjja mar kêt ne mũm mrãnhbit kute marja pumũ. Jabit ne me kute mar ne ba. Me kute atemã mỳjja kajgo mar kêt ne tu ba, me ò bēnjadjwỳr kute memã kabēn mex jarēnh ne mekam kĩnh kadjy. Gadjwỳ dja ga ã amijo anhỳr ar o aban anhō Bēnjadjwỳr Jeju Kritu kabēnkôt amrãnhbit aje mar nhyim kôt kute apumũnh ne akam kĩnh kadjy.

⁵ Ē, dja ga me kute aben rerdjwỳ pumũn me'ã amijakre. Gadjwỳ dja ga ã anen Kritu Jeju kukràdjãkôtbit ar amijo aba. Me kute aben rerkam dja me mrãnh tỳx'ō pydjìn me bakukràdjã tũmkôt me kure. Nhyim kam me kumãbit kĩnh djã ngã. Be, gadjwỳ dja ga ã anen Kritu Jeju

kukràdjàkôthbit ar amijo aban kam kàjkwamã 'ÿr bôx.

6 Ë, dja ga ajte me ô pur djwýnh kam àpênh rax pumũn me'ã amijakre. Nãm me ô pur djwýnh amim pur jadjuwn arým kam djwý kre nhym arým abatành ne. Nhym me ô pur djwýnh kumrêx kam djwý krên arým kĩnh ne. Dja ga 'ã amijakren adjàpênh rax ne. Nhym kam Metĩndjwýnh amã o pãnh ne.

7 Ë, dja ga ikabênja mar ar o aba. Nhym kam tũmràm dja Bēnjadjwýr djwýnh arým ano bô ga kam arým mýjja kunĩ ma.

8 Ë, Jeju Kritu dja ga omũ. Bēnjadjwýr raxbê Dawi tàmdjwý 'ô. Ga tyk ne akubyn tĩn ne katorja pumũ. Kukràdjà ny'ã ne ba ar idjujarēnh ibaja,

9 Jeju kukràdjà ny'ã ar idjujarēnh ibakôt ne me kum ikurēn ijo ajkê ba itokry ga me kute idjuwpreja pumũ. Nãm me ijo ijaxwen idjuwpre ba nõ. Ë, djã nãm me idjuwpren o mebê Metĩndjwýnh kabēnbê aptà? Kati, dja me 'ã ujarēnh tēm rã'ã ne amũ abendjô'a pyka kunĩkôt abenmã arê.

10 Kam ne ba te itokryn Metĩndjwýnh 'ãno djan tu ate ikrã. Mýj kadjy? Bir, Metĩndjwýnh nhô me ja kadjy, Metĩndjwýnh kute amijo me utàrja kadjy. Me jadjwý Kritu Jeju kute me utàr nhym me kôt ô kàjkwa mextirekam ar ba rã'ã: rã'ãmã. Ô kàjkwa mextire, kam mýjja punu kêt,

prĩne mexo kute pykabê mýjja ja jakrenh, ô kàjkwa mextire jakam me ar ba rã'ã rã'ãmã. Kam ne ba te itokryja. Me jadjwý kute amim Jeju mar nhym kute me utàrmã.

11 Mrãmri ne me abenmã, —Dja gu me Jejukôt batyk jabej kôt ajte batĩn.

12 —Dja me te me bajo ajkê gu me te batokryn mã Jeju 'ãno djan kam pãnh batyk nhijukri akubyn batĩn ne babēnjadjwýr ne ar meo baba.

—Dja gu me amikatin jãm Jejubê bakrã nhym adjwýnhdjwý me babê amikatin jãm me babê krã.

13 —Dja gu me amrêbê baje amijo Jeju pytàrkam me krãptĩjakôt bajaxwe nhym kam Jeju dja me bamar rã'ã ne. Me ba dja gu me amibê kanga nhym bep ta gêdja me bamar rã'ã ne, me bakanga kêt ne. Mýkam? Bir, ta ne kabēnkumrêx. Kabēn pydji ne me bakadjy arê. Gêdja atemã ajte amibê kabēn 'ô jarēnh kêt ne. Kam dja amibê me bakanga kêt ne.

Ë, mrãmri ne me ã abenmã kabēnwã jarēho ane.

Kute memã Metĩndjwýnh kabēn jarēnhmã.

14 Wãnh dja ga ajte akubyn memã tãm jarê gê me ajte kuma. Ne ajte memã kum,

—Ë, kwãrĩk wãnh me akabēn kukràdjà mýr jabej

abenmā adjàkrê kêt ne akabêno aben japanh kêt, ane. Dja ga memā wā jarê, kàj bê memā akabên jarê. Metĩndjwýnh kute akabên mar ne akôt kabênkam memā akabên jarê gê me kuma. Djã nãm me ari abenã atom bakam mex got? Kati, nãm me mýjja man nhýnh kabên ja'õ mýr jabej ajmãn ar abeno bikênh o ba.

15 Ê, gora Metĩndjwýnhmã adjàpênhkam atýx. Prĩne katàt Metĩndjwýnh kabên'ã memã adjujarênh ar aban memã arê. Metĩndjwýnh kabên ne katàt. Kam dja ga katàt memã 'ã ajarê. Metĩndjwýnh akam kĩnh ne kute amã,

—Amexkumrêx. Ba akam ikĩnhkumrêx, anhýr kadjy. Kadjy dja ga adjàpênhkam atýx ne kam amikam apijàm kêt ne.

16 Kwãrĩk wãnh me kabên kajgo kwãrĩk wãnh nõ. Me kabêno kute aben japanh kwãrĩk wãnh nõ. Rũm kum akàx. Wã, me kabên wão dja me Metĩndjwýnhbê amiptâr mex ne. Kubê o amiptâro mõn o mõn o mõn ì kubê o amiptâr mex ne arým o amipunu mex ne.

17 Me kabên punu wã kute wajre pyræk. Ga wajre kute amũ me ì kuro baja pumũ. Nym me ujarênh punuja ã prĩne meo bikênho ane. Me ja 'õ nhidjibê ne Imene. 'Õdjwý ne Pireto.

18 Nãm ar amibê Metĩndjwýnh kabên kanga, Metĩndjwýnh kute katàt memã kabên jarênh ja kangan kabên

punu amũ Jeju nêje meo akêxo tẽn memã kum,

—Arým apêx. Arým Metĩndjwýnh kute akubyn meo tĩn djà arým apêx, ane. Nãm ã ar memã 'êxo anen me kwýo ajkê, me kute amim Jeju mar kwýo ajkê.

19 Nym bep ate ne Metĩndjwýnh kabên. Metĩndjwýnh kabên ne mrãmri kabênkumrêx. Kute kên pyræk, kên nhýr týxja pyræk. Nãm me te kute kên nhikò 'yrmã. Nãm ã Metĩndjwýnh kabêndjwý ane nym me te kute kabên nhikò'yrmã. Nym Metĩndjwýnh kabên ne memã kum,

—Bênjadjwýr djwýnh ne ta õ me ja prĩne arým me àtari ne prĩne arým mekam ama, ane. Ne ajte,

—Gora gê me kute “Ije Bênjadjwýr Jeju mar” anhýrja me on mýjja punu kanga, ane. Nãm ã Metĩndjwýnh kabên'ã pi'òk no'òk ane. Nhýnh ne me'õ ne kute kabên nhikò'yrmã.

20 Ê, me'õ bênjadjwýr nhũrkwãkam ne ngõnh apýnh kute abeno djãri kumex. Kwý ne adjênh nym bep kwý ne kajgo. Mexja ne kên karýro ipêx ne kwý kryt jakao ipêx. Nym bep kajgoja ne ngôkraxmê ngyo ipêx. Tãm ne mýjja kajgo kadjy. Nym bep mexja ne mýjja mex kadjybit.

21 Nym me prĩne ngõnh ku'õ nym kam akan kam mexkumrêx, mýjja mexkumrêx kadjybit ku'ê. Be, gu me badjwý ngõnh'ã amijakren prĩne amijaxwe,

mỳjja punu kangan kam bamexkumrēx, mỳjja mex kadjybit bamextire. Nhyam kam me banhō Bēnjadjwỳr dja arỳm amim me bapumjuw, kum me badjāpēnh kadjybit amim me bapumjuw. Gu me kam apỳnh badjāpēnh djāri badjāpēnhō baku'ē.

²² Nām me abatānh nyre kum mỳjja punu prāmkuurēx. Rūm kum akāx ne kubē amiptā. Gē arīk wānh me kute mỳjja punuo bawā arīk wānh memā nō. Nhyam bep kati, ga dja ga katāt amrānh'ā anopdji. Katāt amrānh ne aje amim Jeju kamnhīxbē ar aban amā me abēn mekam angryk kēt ne adjumar mex ne ar aba, be, mỳjja ja dja ga 'āno djan 'ā anopdji ne. Kam gēdja ga ā amijo anhyō tē. Me jamē ro'ā ā amijo anhyō tē. Me ōkre kadjwỳnhbē axwe'ō nōr kēt ne kute Metīndjwỳnhmā amijo à'wỳrjamē ro'ā dja ga ā amijo anhyō o tē. Nhyam arīk wānh mỳjja punuwā wām nō.

²³ Kwārīk wānh me kute abenā atomwā kwārīk wām nō. Tām ne kajgokumrēx. Tām gēdja wām nō. Djām kōt mete mỳjja mar got. Kōt ne me kum aben kurēn kam aben japrỳn abenmā ākrē.

²⁴ Bep kati, ga abē Bēnjadjwỳr djwỳnh nhō àpēnhkam kwārīk wānh akabēno me apanh kēt. Bēnjadjwỳr nhō àpēnh ne me me kunīkam ukapri ne prīne memā Metīndjwỳnh kabēn'ā ujarēnh mex ne, ngryk kēt ne memā 'ā ajarē. Nām ā

Bēnjadjwỳr nhō àpēnh ā meo ane.

²⁵ Abē Bēnjadjwỳr nhō àpēnhkam dja ga ā o anen kam akrānmā akurē djwỳnhmā akabēn ne tu kum akabēn mex jarē. Birām Metīndjwỳnh dja amikadjy me ja ngrēk nhyam me arỳm amikam ajkam aman wānh axwemā iren 'ỳr amijo akēx ne arỳm Metīndjwỳnh kute katāt memā kabēn ja arỳm kum kato.

²⁶ Arỳm Metīndjwỳnh kute katāt memā kabēn jarēnh ja man arỳm amim kato. Xatanaj ne me ja pa 'amỳn amiwỳr meo mōn ar meo ba nhyam me kam ar kum àpēnh ba. Birām Metīndjwỳnh dja amikadjy akabēno me ngrēk nhyam me arỳm amim katon Xatanaj kangan kubē amiptān arỳm jām Jejuo amijakre. Kadjy ne ba amā,
—Akrānmā memā akabēn jarē, ane.

3

*Pyka kute o ino rer 'ỳr me axwe raxmā kute arēnh.
Xim k 4.1; Djuda 18*

¹ Ē, prīne ikabēn ma. Adjỳm, dja ĩ me umar punu djā kato. Pyka kute o ino rer 'ỳrkam dja ĩ me umar punu djā kato. Mỳkam dja me umar punu? Bir, me axwe raxkam. Ije, mā ne me kukràdjā kute?

Je kum dja ĩ me apỳnh amijo ba.

² Dja me ōdjỳn kam amidjwỳnhbit man memā mỳjja nhōr kētkumrēx. Dja me kum nēkrēxmē pi'ōk kapribit

prāmkumrēx. Dja me amiraxbito amra. Dja me ōkre kadjwýnhbê amim,

—Ba ne ba imexmê iraxo me akrenh mex ne, ane. Dja me ar me ũno ba. Dja me nāmê bām kabēn mar kêtumrēx. Dja Metīndjwýnh kute memā mýjja nhōrja kunī kubê kīnh no kati. Dja me Metīndjwýnhbê amiptār mex ne.

³ Dja me kum aben kīnh kêtumrēx. Dja me ukapří kêtumrēx ne kum aben kurêkumrēx. Dja me aben kà mex jarē. Dja me amipnēn ar ba kêt ne tu arīk ar ba. Dja me àkrêkumrēx. Dja me kum mýjja punubit kīnh ne kam kum mýjja mex kurêkumrēx.

⁴ Dja me kurê djwýnhmā ōbikwa kanga. Dja me amakkre kêt. Dja me arīk ta amijā bēnjadjwýr rēnh ar o ba. Dja me amidjwýnhbit o kīnh ne kum Metīndjwýnh kīnh kêtumrēx.

⁵ Dja me 'êx ne mekôt Metīndjwýnhmā ngrero krī. Ajkwakambit ne kute Jeju mar. Nhy m bep kati, amikadjwýnhbê kute amikam Jeju mar kêt ne kute uma mar kêtumrēx. Ê, kwārīk wānh me ja kôt amrānh kêt ne rūm memā akre rax.

⁶⁻⁷ Ê, me arīk baja ne me kwý me nire'ýr wangij ne atemā memā kabēn jarē. Me nire ja ne me no kêt ne axwebit ma ne kum mýjja punubit prāmkumrēx ne arīk mýjja punu jabej mrā. Te kute mýjja marmā ne Metīndjwýnh katāt kabēnja mar kêtumrēx. Be, me nire punu jamā ne me

atemā kabēn jarē nhy m me prīne me kabēn man kôt ar amijo ba.

⁸ Me ja, me kute Metīndjwýnh kupa'ā memā 'ā ujarēnhja ne me kute mýjja punubit mar. Djām me kute amim Jeju mar got. Arkati, nām me kum Metīndjwýnh katāt kabēnja kurêkumrēx ne kam me kute Mōjdjê kurê djwýnh pyrāk. Me kute me bakukāmārebê Mōjdjê kurê djwýnh ja pyrāk. Ar idjibê ne Djanimê Djāmbri ar. Ar tām ne ar kabēno Mōjdjê japanho ba. Nhy m me kute Metīndjwýnh kupa'ā memā 'ā ujarēnhjadjwý ā kabēno Metīndjwýnh kabēn katātja japanho ane, ne Metīndjwýnh kabēno mýjja kajgo ar o ba.

⁹ Bep kati, dja me punuja amijo mrānh 'ijabjê kêt nhy m me memā apôx, me axwemê me bibānhmê me arīk bajamā apôx. Me kute Djanimê Djāmbri arkum katorja pyrāk. Dja ā me memā apôxo ane nhy m me kunī me axwe kôt me omū.

Metīndjwýnh kabēn jarēnh'ā ukanga kêt mā kute arēnh.

¹⁰ Nhy m bep ga ne ga arým iman ikôt ar amijo aba. Ije memā Metīndjwýnh kabēno amirīt ne ije kôt ar amijo iba ne ije Metīndjwýnhho amiptār kadjy idjāpēnhō ije amirīt ga arým kôt prīne ipumūn arým prīne idjātāri. Ije amikajmātā Jeju mar ne 'ā ingrā týx ne akrānmā ije meo iba ne imā me abê ne ije Jeju 'āno idjām

ne ije kanga kêt ga arým kôt ipumũ.

¹¹ Me kute ijo bikênh ga ga arým itokrykôt ipumũ. Krĩraxbê Āxikimê krĩrax 'ôbê Ikônimê krĩrax 'ôbê Rixamê kam me kute ijo bikênhkôt ga arým ga ipumũ. Nãm me prĩne ijo ajkê ba itokry: ne. Nhyim bep Bênjadjwÿr Jeju ne mÿjja kunĩbê ipytã.

¹² Bir be, mrãmri ne me kute Kritu Jejukôt amijo ban katàt mrãnh prãmja mrãmri dja me kâtãm arým me jao ajkê.

¹³ Ê, me axwemê me 'êxnhĩmê gêdja me ĩ punu raxo môr purokam ĩ punu rax mex ne. Dja me memã 'êx ne me noo akno nhyim me kam amipãnh me jamã 'êx ne me noo biknor mex ne.

¹⁴ Nhyim bep ga. Ga dja ga mã kôt amijo aba. Ar ije amã Metĩndjwÿnh kabên jarênh ga arým ga prĩne aje amim mar dja ga arek 'ãno djan kôt ar amijo aba. Ar ba ar ije amã arênhja ga arým ar ipumũ.

¹⁵ Aprĩrekam ga arým Metĩndjwÿnh kabên maro tẽ. Maro tẽn o atêm rã'ãn arým ajabatãnh ne arým prĩne ama. Metĩndjwÿnh kabên mexkumrêx kute ano bõnh ga arým aje tu amikajmãtã Kritu Jeju markumrêx nhyim arým kute apytãrja tãm ne ga arým prĩne o tẽn arým prĩne ama.

¹⁶ Be, Metĩndjwÿnh ne me bakukãmãremã arê nhyim me kabên'ã pi'òk no'òk ne, kôt pi'òk no'òk ne. Pi'òk no'òkja kunĩ ne kubê me banhõ Metĩndjwÿnh kabênja.

Mÿj kadjy ne Metĩndjwÿnh kabênja? Bir, kute katàt memã Metĩndjwÿnh kukràdjã jarênh kadjy, kute me axwe nêje me akre kadjy, kôt me kute amũ aminhijuk'ã amidjar kadjy, kute katàt me krã pymjÿr nhyim me kute katàt mrãnh amũ amikamênh môr kadjy. Be, kadjy ne Metĩndjwÿnh kabênja.

¹⁷ Nã, Metĩndjwÿnh ta kabêno dja prĩne õ àpênh o tÿx ne, prĩne o mex gê me kum apÿnh mÿjja mex djãribit kĩnh ne ar o ba. Be, dja ã Metĩndjwÿnh Kabêno meo ane.

4

¹ Ê, Kritu Jeju dja akubyn me bawÿr bõx ne ar me bajo ba, umao ar me bajo ba. Dja bõx ne me kunĩ jaxwekam memã pãnh jarê, me tĩnmê me tykmê me axwekam memã pãnh jarê. Kam ne ba Jeju Kritu kabênkôt, Metĩndjwÿnh kabênkôt amã ikabên jarê. Ne amã,

—Ê, gora memã Metĩndjwÿnh kabên jarê.

² Gora prĩne memã Metĩndjwÿnh kabên kôt kãj bê memã arê gê me kuma. Gora 'ãno dja. Dja me kute mar prãm jabej ga memã arê. Nhyim bep djãm me kute mar prãm kêt jabej ga kam ga mã akubyn mekmã arê.

Gora Metĩndjwÿnh kabêno me ngrêk. Dja me'õ kute Metĩndjwÿnh mar kêt jabej ga kum Metĩndjwÿnh kabên jarê gê Metĩndjwÿnh kute

katàt kabēn jadjwỳrkôt amim kuman 'ỳr amijo akēx.

Gora me axwe nēje me akre. Dja me axwe jabej ga memā akabēn 'õ jarē gē me axwe kēt.

Gora memā tỳx jadjà. Dja me'õ kute Jeju mar rerek jabej ga kum tỳx jadjà gē 'ã ngrà tỳx.

Dja ga ã me 'ãno adjāmo anen kanga kēt mex ne akrānmā memā Metīndjwỳnh kabēn'ã ajarē.

³ Dja ĩ me kute memā mỳjja kupa'ã arēnh djwỳnh bōx ne kam Metīndjwỳnh kupa'ã ar memā arēnho ba. Nhy m mā me mỳjja punu mar prām ne. Nhy m te Jeju nhō me jao ba djwỳnh te katàt memā arē nhy m me mar prām kētkumrēx ne. Ne kam me kute kupa'ã memā arēnho bajabit ma ne amim me punubito atom nhy m me kumex ne kam atemā memā kabēn punu jarē. Me kute me kabēn punu mar prām kam ne me me kabēn punubit ma.

⁴ Nām me Metīndjwỳnh kute katàt kabēn jarēnhja mar prām kētkumrēx ne jām kubē krā. Ne kam me tūmre'ã ujarēnh kajgobit mar prām ne.

⁵ Nhy m bep ga. Ga dja ga mỳjja kunīkam ano tỳx ne katàt o tē. Djām me te ajo ajkē ga tu ate akrān ar amijo aba rā'ān mā kam amirīt ne. Gora adjāpēnh 'ãno dja. Mỳj adjāpēnh gēdja ga 'ãno dja? Ije kum me kute Jeju mar kētjamā kukrādjà ny'ã adjujarēnh gēdja ga 'ãno dja.

Dja ga mā kam apē, prīne memā Metīndjwỳnh kabēno amirīt ne katàt memā mỳjja jarēnh mexkumrēx.

⁶ Ē, arỳm me kute ibīn 'ỳr. Arỳm itēm 'ỳr. Arỳm ne itēm djà ijo rām ne jao tē. Ityk'ã, me kute ijo Metīndjwỳnh nhō mry ne ibīn ba ityk'ã ne ba arỳm itēm 'ỳr jarē. Arỳm ne ba amikam kō krān mexo tēn kam amā itēm djà jarē. Arỳm ne ityk djà ijo rām ne jao tē.

⁷ Nā bām Jejumā idjāpēnho mrāmri ne me kute me prōt tỳxmā mỳjja janhōr nhy m me kumrēx 'ỳr mrānh ne bōx ne kute amỳnhja pyrāk. Nā bām ã amikam itỳxo anen Jejumā idjāpēnhkôt ajbit ma. Nā bām ã Jejumā idjāpēnh anen kam arỳm o ino rer djà'ỳr arỳm ibōx tē. Nā bām ã 'itỳx anen amijo tēn aminhinomā amimēn arỳm itēmmā. Nā bām ije Jeju kanga kēt ne katàt memā mỳjja jarēn arỳm itēmmā.

⁸ Nhy m kam Bēnjadjwỳr Jeju kute katàt memā o pānh djwỳnhja tām dja imā o pānh. Dja katàt imā o pānh mextire. Arỳm ne ikutēp kudji. Dja imā,

—Akmere, amrē tēn amim aby. Ba arỳm amā ajaxwe kēt jarē ga arỳm imā amexkumrēx. Ne kam on amim aby, ane. Kute memā o pānh nhō akatikam dja imā kungā. Djām bajbit dja imā kungā? Kati, me kute kam amakja, me kum kīnhja kunīmā gēdja kungā, me kunīmā o pānh ne.

Kurê djwýnh amiwýr o bôx nhym ate kuka kônh dja.

9 Akmere, gora amrê amibêx ne on iwýr bôx.

10 Nhym Demaj. Demaj ne kum me kâtâm kukràdjâ punujabit kînh, me kute Metîndjwýnho kurê djwýnh kukràdjâ punu jabit ne kum kînh ne ar o ban arým ikangan imã iren mã tẽ, pykabê Texarônika'ýr tẽ. Nhym Krexêxi arým pykabê Garaxa'ýr tẽ. Nhym Xitu pykabê Damaxa'ýr tẽ.

11 Rukabit ne ikuri dja. Maku dja ga aprôn amrê iwýr o tẽ. Nãm ikôt àpênh mexkumrêx. Tãm gêdja ga amrê o tẽ.

12 Xikiku ne ba pykabê Epexu'ýr ano.

13 Ê, iwýr atêmkam dja ga amrê imã inhinôkà ry-tiwão tẽ. Wãnh ne ba gu bakamybê Kapukam kum inhire, krîraxbé Krôwadjikam ne ba kum inhire. Gora amrê imã o tẽ. Pi'ók no'ók ngriwãmẽ no'ók raxwãmẽ amrê imã o tẽ. Pi'ók no'óktiwiã ne ba imã kînhĩ. Gora aman amrê imã abyn o tẽ.

14 Ê, Arexãri kute ngôn nhípêx djwýnhja ne prîne ijo ajkê. Metîndjwýnh ta dja kum axweo pãnh.

15 Gadjwý dja ga aminêje tãwã pumũ. Nãm kabêno ar ijapa ne. Nãm kabêno ar ijapa: ba te kum ikabên mex jarê ne te akre nhym mã kabêno ar ijapan kam prîne kabêno ijo ajkê. Kam ne ba amã,

—Gora aminêje tãwã pumũ, ane. Kam ne ba amã ane.

16 Me kute amiwýr ijo bôx kutewakam nhýnh ne inhôbikwa 'ô ikuri dja? Me kute amiwýr ijo bôx ne we ijaxwe jabej ikukjêro ýr kutewakam? Ba we ijaxweo ije amiptâr kadjy nàrà m me kute bit ibĩnmã amiwýr ijo bôx ne we ijaxwe jabej ikukjêro nhý. Nhym nhýnh ne inhôbikwa 'ô ikuri dja? Kati, nãm ar kunĩ ikangan mã prôt ne, mã ipymaje prôt ne. Gora gê inhôbikwa ipymaje prôtwã gora gê Metîndjwýnh arkum o pãnh kêt ne arkam ujakrành no kati, arkam ukapri.

17 Nà, me ne me ipymaje prôt ne. Nhym bep kati, Bênjadjwýr ne ikôt djan imã týx jadjâ ba tu kanàrràm kàj bê memã Metîndjwýnh jarê, prîne kunĩ'ã ajarê nhym me bajtem kunĩ arým kuma. Djãm me kute ikukjêrkam uma ngri got. Nãm me kubê rop prãbê uma:kumrêx. Nhym bep Metîndjwýnhbit ne mebê ipytã.

18 Nhýnh ne mýjja punu 'ô ne kute ijo bikênhmã? Kati, Metîndjwýnh ta gêdja inêje jãm mýjja punu dji. Metîndjwýnh ta ne kute ipytâr ta gêdja ipytàn ijo tèn ô pykakam ijo bôx, môr djãmã ijo bôx ba kam kôt imexkumrêx ne ar iba. Gora gê me kunĩ Metîndjwýnhmã kàjmã rax jarê. Me kunĩ dja me kàjmã kum rax jarêno tẽ. O tẽm rã'ã rã'ã rã'ã ne. Gora gê me mrãmri o anhýro tẽ.

19 Dja ga Prixiramẽ Akwire arkum ijarẽ, ne ajte Nexipôrmẽ prõmẽ kramẽ arkum ijarẽ, ar kupãnhõtã arkum ijarẽ.

20 Ë, Eraxu ne krĩraxbê Kôritukam arek dja. Nhym Krôpimu kanê, pykabê Miretukam kanê ba kam kum inhiren amrê tẽ.

Amrê amibêx ne na tỹm djwýnhrà m iwýr bôx.

21 Juburmẽ Prudẽximẽ Rinumẽ Kraôdjamẽ me kute Jejukôt abeno kamy kunĩ ne me wãm amã amijarẽ.

22 Gê Bẽnjadjwýr Jeju prĩne ajo ba nhym Metĩndjwýnhdjwý ukaprĩkôt prĩne me akunõ djuw mex. Tã ne ja.

Paur kute Xitumã pi'ôk no'ôk ne ja.

Paur ne Xitu kàxã djan kum pi'ôk no'ôk ne. Arým ne Xituo kra ne kum pi'ôk no'ôk ne. Arým ne pykabê Kretakam Xitumã ire nhym kam kam dja. Nhym kam Paur kum pi'ôk no'ôk ne Artemanhkôt ano. Mýj'ã ne Paur pi'ôk no'ôk ne?

Bir, Xitu kute prïne memã Metĩndjwýnh kaběno amirĩt ne kute memã kaběn jarěnhmã. Kute me kaběn punu kaběno me itymã, ne kute Jeju nhõ me jao ba djwýnh kum àpěnh kadjy me umjýrmã. Kadjy ne Paur Xitumã pi'ôk no'ôk ne. Ne kam ajte amiwýr Xitu 'uw. Tãm ne ja.

¹⁻⁴ Akmere Xitu, ba, ibê Paur ne ba amã pi'ôk no'ôk ne. Xitu, abê ikra djwýnh, amã ne ba pi'ôk no'ôk ne. Ga ne ga ikôt tu amim Jeju kamnhĩxkumrěx, kam ne ba ajo ikra.

Ba ibê Paur, ibê Metĩndjwýnh nhõ àpěnh. Jeju Kritu ta ne ijano ba tẽ. Nã, Metĩndjwýnh kubê me bapytàr djwýnh ne ijano, ije memã Jeju jarěnh kadjy ijano ne imã,

—On kàj bê ijã adjujarěnh tẽ, ane. Ije memã Jeju jarěnh nhym me kute mar ne kam kute tu amim kamnhĩxkumrěxmã. Arým ne Metĩndjwýnh amijo me kwý pytà. Me ja kute tu amim Jeju markumrěxmã,

ne kam arým kôt katàt mrãnhmã. Metĩndjwýnh kaběn katàtja, 'ěxnhĩ kětja tãm ne me kute mar ne kam arým kôt katàt mrãnhmã. Nã, kadjy ne Jeju ijano, ije memã Jeju jarěnh nhym me kute amim kamnhĩxkumrěxmã. Mýj ne me kute tu amim kamnhĩxkumrěxmã? Bir, me batyk nhjukri amũ me batĩn rã'ã rã'ã rã'ãn batyk kětumrěxmã. Metĩndjwýnh 'ěxnhĩ kětumrěxja tãm ne me bamã arẽ. Amrěbê ne kute pyka nhipěx kětři arým kaběn pydji jarěnh me bajã amim karõ. Me batyk nhjukri batĩn rã'ãmã ne me bajã amim karõ. Ne kam ajbir ne arým me bamã me batĩnjao amirĩt ne. Ar idjujarěnhkôt o amirĩt ne. Arým kute aminhõ akati jarěnh djakam me bamã o amirĩt ne. Ba ne ba memã 'ã ajarẽ nhym arým amirĩt ne.

Be, akmere, gẽ Metĩndjwýnh ajo djuw mex, Jeju Kritu kubê me bapytàr djwýnhmẽ Bãmbê Metĩndjwýnh ar ukaprĩkôt ajo djuw mex ne ar ajo ba, ne amã adjumar mex jarẽ ga kam adjumar mex ne ar aba.

Xitu kute Jeju nhõ me jao ba djwýnh pymjýrmã.

Xim k 3.1

⁵ Mýj kadjy ne ba pykabê Kretakam amã inhire? Bir, aje mýjja inomã měnhmã, ije kum o krax ne ije inomã měnh kětja aje ikudjwa inomã měnhmã ne ba kadjy amã inhire. Ne kam ajte aje Jeju nhõ me jao ba djwýnh kum àpěnh kadjy me umjýrmã ne ba kadjy amã inhire. Krĩ

kunĩkôt aje me'ã Jeju nhõ me jao ba djwýnh rēnhmã, ije amã 'ã karõkõt.

⁶ Bir, mýj me'õ Ar kubê dja Jeju nhõ me jao ba djwýnh? Bir, me axwe kêtme, me prõ pýnhmẽ, me ja gêdja me Jeju nhõ me jao ba. Nhyim me kradjwý tu kute amim Jeju markumrêx ne me bãm kabēnkõt mrānhmã. Nhyim me ja bep bāmbit ne kabēn mexkumrêx nhyim kam kraja arĩk ar ba, amakkre kêt, kute bãm kabēn mar kêt nhyim me kam kum kĩnh kêt ne ar'ã kabēn ba. Kwārĩk wānh ga me bãm ja'ã Jeju nhõ me jao ba djwýnh rēnh kêt. Djām me kraja kabēn mex got ga aje me bãm'ã meo ba djwýnh rēnhmã.

⁷ Nã, me axwe kêtbit dja me kubê Jeju nhõ me jao ba djwýnh. Mýkam dja ga me ja'ãbit meo ba djwýnh rē? Bir, me kabēn mexbit dja me Metĩndjwýnhmã apê. Djām me kabēn punu Metĩndjwýnhmã àpēnh got. Kwārĩk wānh me amakkre kêt, me ngryknhĩ, me kum kadjwati kangõbit* djānh, me àkrê, me kute pi'õk kaprĩbit prāme me noo biknoro baja, kwārĩk wānh me ja'ã Jeju nhõ me jao ba djwýnh rēnh kêt.

⁸ Nhyim bep me kute meo djuw mex prām, me kum mýjja mexbit kĩnh, me kute amipnēnh ne ar ba, me katāt mrānh, me mrāmri mexo mexkumrêx, me axwe nêje kute amijāno ãm, me ajbit dja

ga me'ã Jeju nhõ me jao ba djwýnh rē.

⁹ Dja Jeju nhõ me jao ba djwýnh kum Metĩndjwýnh kabēn kĩnh ne kõt ar amijo ba. Metĩndjwýnh kabēn 'ēxnhĩ kêtja, ar ije prĩne memã arēnhja, tām dja me kõt ar amijo ba. Me kute prĩne memã Metĩndjwýnh kabēn jarēnh mextire ne o kute memã tỳx jangjēnh ne o kute me kĩnhmã. Nã, dja Jeju nhõ me jao ba djwýnh prĩne mekmã Metĩndjwýnh kabēn jarēn kam me kabēn punu nêje me akre. Me kum Metĩndjwýnh kabēn mar prām kêt ne kute kabēno me bajapanhja dja Jeju nhõ me jao ba djwýnh me kabēn punu nêje me akre gê me kuma.

¹⁰⁻¹¹ Bir, me amakkre kêt ne me kumex ne kabēn kajgoo ar me noo biknoro ba. Nãm we me,

—Djām me aje amim Jeju mar ne kam tu aje mar kajgomã? Kati, dja ga me amim ama nhyim me kam me amy nhinhu kadjwý rē, ane.

Nãm ã me noo biknoro ane. Nã, me ja dja Jeju nhõ me jao ba djwýnh kabēno me unê gê me anhikrê. Nãm me apýnh kikrekam me kunĩ noo aknon meo ajkê. Mýjo ne me meo ajkê? Me kute Metĩndjwýnh kupa'ã mekmã arēnhkam ne me meo ajkê. Mýj kadjy ne me Metĩndjwýnh kupa'ã mekmã arēnh ar o ba? Bir, me kute me noo biknor ne me õ pi'õk kaprĩreo prõt kadjy

* 1:7 Mýjja me kute o kōm ne kõt bibānh kunĩja, kadjwati kangõmẽ uba kangõmẽ, mýjja kangõ kunĩ ne me kum kadjwati kangõ jarē.

ne me Metĩndjwýnh kupa'ã mekmã arēnh ar o ba. Kam dja Jeju nhõ me jao ba djwýnh akubyn kabēno me ity nhym me arým anhikrê.

¹² Bep Kretakam me'õ kute memã kabēn jarēnh djwýnh'õ ne ta õ me wýnh'ã kabēn ne,

—Kretakam me kra ne mrãmri 'êxnhĩkumrêx, axwekumrêx, kum ukan-gakumrêx, àkurbit kute mar. Nãm ã me'ã kabēn ane.

¹³ Nà, mrãmri ne ã ane. Kam dja ga memã akabēn jarē, tu memã abēn tỳx, me kute mrãmri amim Jeju mar ne 'ã ngrà tỳx kadjy.

¹⁴ Dja ga memã abēn tỳx nhym me arým wãnh kabēn kakrit marmã ire, mekbê idjaer kukãmãre'ã ujarēnh kajgojamã ire. Me kabēn punuja ne me kum Metĩndjwýnh kabēnkumrêxja kurēn kam ta amimarkõt kabēno mekbê mýjja pyma ar o ba nhym me kabēn man kõt amijo ba. Dja ga memã abēn tỳx gē me on kõt amijo baja krãta.

¹⁵ Me axwe kētmã ne mýjja kunĩ mexkumrêx. Nhym bep me axweo kute amiptãrja, me kute Jeju mar kētja, me tãm ne mebê mýjja kunĩ punu. Be, djãm me ja mex got. Nãm me õkre kadjwýnhbê mýjja punubit man mýjja punu'ãbit amim karõ.

¹⁶ Nãm we me ajkwakam-bit,

—Ije Metĩndjwýnh mar, anhýr ar o ban kam arĩk ar ba. Nãm me axwe, me

amakkre kêt, ne te kute mýjja mex marmãn mýjja punubit ma. Djãm ã me kute amim Metĩndjwýnh mar kute anhýr.

2

Xitu kute mebêngêtemē me kunĩmã Metĩndjwýnh kabēn jarēnhmã.

¹ Nhym bep ga, akmere, dja ga me kupãnhtã me kute amim Jeju marwãmã Metĩndjwýnh kukràdjã'ã prĩne adjujarēnh ar aba.

² Dja ga mebêngêtemã,

—Gora ar abixaer punu kêt ne ar aba. Ne akabõt katin ar aba, ne amipnēn ar aba. Gora ar tu amim Jeju markumrêx ne amibê kanga kêt ne mã kõt ajkamē. Ne kam mã amã aben jabê, ane. Dja ga ã mebêngêtemã ane.

³ Ne kam ajte mebêngêxtemã kum,

—Gora ar amrãnh mexkumrêx ne ar aba. Metĩndjwýnh mex'ã amijakren kõt ar amijo aba, ane. Kwãrĩk wãnh aben japry kêt ne amã kadjwati kangõ* djãnh kêt, ane. Dja gar mekmã mýjja mexbit jarēnh ar o aba, ane.

⁴⁻⁵ Nà, akmere, dja ga mebêngêxtemã kum,

—Ē, tynhwa ar, dja gar amũ idjõ'ã me kra pýnh jakre gē me ar ajã amijakren me akudjwa kum mjēn jabēn kum kra jabēn amipnēn ar ban mjēn prãm kêt ne ar ban õbikwao djuw mex ne ukaprĩkumrêx ne mjēn kabēn

* 2:3 Mýjja me kute o kōm ne kõt bibãnh kunĩja, kadjwati kangõmē uba kangõmē, mýjja kangõ kunĩ ne me kum kadjwati kangõ jarē.

ma, ane. Mýkam? Bir, dja me kàtàm te kute me amrānh punu 'ō pumūnh ne kute ar akôt Metīndjwýnh kabēn japrymā te me ajabej ajkam aman kam tu ate krā, ane.

Dja ã mebēngēxte me kra pýnh jakreo ane.

⁶ Akmere, dja ga me kraremādjwý akabēn jarē gē me amipnēn ar ba.

⁷ Ga dja ga katàt mrā gē me krare apumūn kam akôt ar amijo ba. Dja ga katàt memā Metīndjwýnh kabēn jarēnh mextire ne abixaêr kêt.

⁸ Dja ga memā arēn mā memā akabēn mextire jarē gē me te kabēno kute ajapanhmā, me kum akurê ar o baja te akabēn punu jabej umar ar ban arým pijām ne ate krān ar ba.

⁹ Dja ga me memā àpēnh kajgo ar ba jamādjwý akabēn jarē. Me kute meo pānh ne amim me pa 'amýnh nhym me memā àpēnh kajgo ar bajamā akabēn jarē. Dja ga memā kum,

—Gora me anhō bēnjadjwýr kabēn ma. Dja gar prīne me kabēn man me kabēnkôt ar amijo aba ne memā adjapēnh mex ar aba gē me ar akam kīnh, ane. Kwārīk wānh me anhō bēnjadjwýr pānh akabēn kêt ne akabēno apanh kêt, ane.

¹⁰ Kwārīk wānh mekbē adjākīnh kêt, ane. Dja gar katàt memā apê gē me kàtàm ar adjapēnh mexkumrēxkôt ar apumūn kam arým kum Metīndjwýnh kīnh, Metīndjwýnh kubê me bapytār djwýnhja kum

kīnh, ne kum Metīndjwýnh kabēndjwý kīnh ne. Dja ga ã me memā àpēnh kajgo ar bajamā akabēn jarēho ane.

¹¹ Mýkam dja gu me katàt mrā? Bir, Metīndjwýnh ne arým me kunī kadjy ukaprīo kato. Kute me bakunī pytār kadjy ne ukaprīo kato.

¹² Nā gu me prīne ukaprīja man kam arým pānh arīk ar babaja kanga. Ne mýjja punu, me kute Jeju mar kêt kute mýjja punuo amikīnhja tu arým kangakumrēx nhym wānh nō. Gu me kam on pyka jakam amipnēn ar baban katàt mrā ne Metīndjwýnh kabēnkôt akrānmā ar amijo baba. Dja gu me prīne amim Metīndjwýnh djukaprī man kam ã kôt amijo ane.

¹³ Ne akrānmā ar amijo bababê amiwýr Jeju kamnhīx, akubyn rwýk djā amiwýrkam amako tē. Me banhō Metīndjwýnh, me bapytār djwýnhbê Jeju Kritu tām dja me bajaêrbê kato, ta raxo kubê kumkatío me bawýr kato. Djām ngri got. Raxo, mexo kubê kumkatiti:. Nhýnh ne me'ō mexo, raxo, umao kumānhkutā? Dja me bawýr kato gu me arým bakīnhkumrēx. Me bakīnh djā ne ja. Tām ne gu me amiwýrkam amak ar o baba.

¹⁴ Be, Jeju Kritu ta ne me bajaxwe pānh tyk kadjy memā amikanga, kute me bajaxwe kunībê me bapytār ne kute amim me bajo mexmā ne mekmā amikanga. Kute amim me bajo mex ne kute me bajo ò me wýnhkumrēx

ne kute ar me bajo bamã ne mekmã amikanga. Kute me bajo õ me wÿnh gu me kam bamã mÿjja mexbit kÿnh ne arek ar o babamã.

¹⁵ Bir be, ikabën ja dja ga prÿne me kupãnhã me kute amim Jeju marwãmã arë, memã kôt arë. Me kaprÿjamã kÿnh jangjê gê me kaprÿ kêt. Gora atÿx ne me axwe nêje me akren memã abën tÿx gê me arek ar ba. Kwãrÿk wãnh gê me ajã kabën kêt.

3

Kute Metÿndjwÿnh djukaprÿ marn kute katãt amijo bamã.

Ep 4.2; Pir 2.3; Kor 3.12

¹ Gora me kute amim Jeju marwãmã akabën jarë gê me on akabën ma. Dja ga memã kum,

—Gora me me bënjadjwÿrmë meo ba djwÿnh kabën man me kabënkôt ar amijo aba. Dja me me amã me adjapênhkumrëx jarë ga me kam kubê amikati kêtumrëx ne tu 'ÿr tẽ. Nhym bep djãm me me amã mÿjja punu'ã apnê ga me ate akrã.

² Kwãrÿk wãnh ga me abenã akabën kêt, ane. Gora me akabôt katÿn amã aben kaprÿn akrãnmã abenmã akabën jarë, ane. Dja ga ã ajte memã akabën jarëho ane gê meo biknor kêt.

³ Amrëbê ne gu me badjwÿ bano kêtumrëx ne bajamakkre kêtumrëx nhym me arÿk me banoo biknoro ba. Nã, amrëbê ne gu me arÿk ar babari bamã mÿjja punu

kunÿ kÿnh ne. Ne te baje bajaxwemã banhirer ne arek ar babamãnmã bamã bajaxwe kÿnh ne. Me bajaxwen abenã bakabën ne aben nhõ mÿjja'ã bangryk ar baba. Nhym me kum me bakurê: gu me badjwÿ amipãnh bamã me kurê.

⁴⁻⁵ Nhym bep ajbir ne Metÿndjwÿnhbê me bapytãr djwÿnh ukaprÿo kato ne kum me bajabêkumrëx. Nã gu me te bamã bajaxwebit kÿnh nhym Metÿndjwÿnh tu ukaprÿkôt me bapytã. Kum me bajabën kam me bapytã. Djãm me bamrãnh mexkôt ne gu me amiptã? Arkati, ta ne ukaprÿkôt me bapytã. Nãm me ngõo amingrã ku'õn kam arÿm akubyn mexkumrëx. Nhym Metÿndjwÿnh Karõdjwÿ ã me bajo nyo ane, ã me bajo mexo ane. Nãm me bajo ny ne me babê me bajaxwe krãta gu me kam baje babixadjwÿr ny pyrãk ne bakabën punu mar kêt ne bakabën mexbit ma. Nhym kam Metÿndjwÿnh Karõ mã me bajo mexo tẽm rã'ã ne.

⁶ Ukaprÿkôt ne me bawÿr Karõ jano, kute me bajo djuw mexmã. Jeju Kritu kubê me bapytãr djwÿnh djõ'ã ne me bawÿr ano. Djãm õdjÿ got me babê Karõ nê? Kati, mrãmri ne õdjãnhkumrëx ne me bamã ta Karõ jano ne prÿne o me banhipêx ne ar me bajo ba.

⁷ Be, djãm Metÿndjwÿnh djukaprÿ ngri got. Nãm ukaprÿkôt me bamã me bajaxwe kêt jarë. Gu me bamex ne batyk nhijukri batÿn rã'ã: rã'ãn ar baba kadjy ne me

bamã me bajaxwe kêt jarê. Nãm amũ me batĩn rã'ã: rã'ã rã'ãmã arê gu me amiwÿr kamnhĩxbê ar baba. Adjÿm, dja me bamã kungã.

⁸ Mrãmri ne ikabênja. Ikabênkumrêx. Dja ga memã prĩne idjô'ã ikabênja kôt arê gê me kute amim Metĩndjwÿnh marja kum mÿjja mexbit kĩnh ne ar o ba. Kam ne mexkumrêx, me kunĩmã mexkumrêx.

⁹ Kwãrĩk wãnh me abenkam kangatija wãnh nõ. Tãm ne kajgo mexi. Kwãrĩk wãm nõ. Kwãrĩk wãnh me bakukãmã nhidjikôt me àkrêja wãnh nõ. Nhym me kute kabêno aben japanh ne me kute abenmã àkrêjadjwÿ kunĩ dja wãnh nõ. Mõjdjê kukràdjà tũm'ã ne me ã abenmã ane. Tãm ne kajgo mexi. Punure. Tãm dja wãnh nõ.

¹⁰ Dja me'õ kabêno kute abenbê meo bikjêr jabej ga nêje kukrà. Dja ate krã ga ajte kum akabên jarê. Godja mã ate krã jabej ga kam arÿm tu kangakumrêx. Arÿm ne ga te kabên punu nêje te o ane nhym mã kum kabên punu kĩnh.

¹¹ Arÿm ne ga kôt kum akato. Mrãmri ne me'õ ja punukumrêx. Atemã kabên. Kum axwe kĩnhkam ne ga arÿm kum akato. Nãm kabêno amijo amirĩt. Mrãmri dja ga tu kangakumrêx. Tãm ne ja.

Kabên o ino rer.

¹²⁻¹³ Be, dja ba awÿr Arteman nhàr kon Xikiku jano gê awÿr tẽn bõx ga kam tebê mã

amrê iwÿr tẽn. Krĩraxbê Nikoporikam dja gu abenwÿr bõx. Kam dja ba na tÿmkam arek akam amako dja. Nĩnh iwÿr atêm kêttri dja ga Djenajmê Apôr aro tẽn amũ ar kujate. Djenajbê ne me kadjy kabên jarênh djwÿnh, ar ja. Dja ga prĩne aro djuw mex ne aro tẽn amũ ar kujate gê ar tẽn mex ne ÿkam tẽn kêt. Ga kam amrê iwÿr tẽn.

¹⁴ Be, gora gê gu banhõbikwa kute Jeju marwã, mÿjja mexbit ma ne kum ajbit kĩnh. Mÿkam? Bir, gu banhõbikwa kute me 'uwtĩo djuw mex ne mekam kum ukanga kêt ne kute akràn mã ar meo djuw mexo bamã.

¹⁵ Ar ja, arkam idjãm ja kunĩ ne ar kute ajo amak rã'ãn kam wãm amã amijarê. Badjwÿ ne ba ar wão ama ne. Ar wã kute Jeju mar ne kum gu bakĩnhkam ne ba aro ama ne. Arkum ijarê.

Gê Metĩndjwÿnh ukaprĩkôt ar akunĩo djuw mex. Tãm ne ja.

Paur kute Piremõmã pi'ôk no'ôk ne ja.

Paur ne kamybê Piremõmã pi'ôk no'ôk ne. Jejukôt ne ar abeno kamy. NhyM Piremõ nhõ kubê kra 'õ, me pardja 'õ kum àpênh kajgo ar baja arým mã kubê tẽ. Birãm kubê pi'ôk kaprĩreo akĩn mã kubê o tẽ. Ne kam pyka 'õkam bõx. Pyka 'õkam Paur memã Metĩndjwýnh'ã ujarênh ar bakam bõx nhyM kam Paur Jeju'ã ujarênh ku'ê. Mekbê ijê djakam ãm rã'ãkam ne 'ã ujarênh ku'ê. NhyM kubê kraja kuman kam tu amim Jeju markumrêx, tu amim kamnhĩxkumrêx ne. NhyM kam Paur arým o kra. Kum abêkumrêx ne, ne kam te kute nêman ajte Piremõmã ano. 'Ã pi'ôk no'ôk ne Piremõmã ano nhyM Xikiku õ pi'ôk no'ôko tẽ. NhyM kam kum,

—Kwãrĩk wãnh, ga kam an-gryk kêt. Tu amã abê. Jejukôt dja gar tu abeno akamy ne amã aben jabê, ane. Nãm ã Paur Piremõmã pi'ôk no'ôko ane. Tãm ne ja.

1-2 Piremõ, amã ne ba pi'ôk no'ôk ne. Ba, ibê Paur ne ba amã pi'ôk no'ôk ne. Gu bakamy Ximoximê ne bar amã pi'ôk no'ôk ne. Piremõ, ga ne ga ar ikôt Metĩndjwýnhmã adjápênh ar aba bar imã akĩnhkumrêx ne amã pi'ôk no'ôk ne. Gamê gwaj bakanikwýnh Apijmê

Akipu gwaj bakôt àpênhjamê ar aje amim Jeju mar ne kôt anhũrkwãkam aben pyd-jijamê, ar amã ne bar pi'ôk no'ôk ne. Ba, ibê Paur, Jeju Kritu'ã idjujarênh ibakam me kute ibê ijêja, ba ne ba ar amã pi'ôk no'ôk ne.

³ Gê Metĩndjwýnh ajo djuw mex, Metĩndjwýnhbê me Babãmmê krabê Bênjadjwýr Jeju Kritu ar ukaprĩkôt ajo djuw mex ne ar ajo ba ne amã umar mex jarê ga adjumar mex ne ar aba.

Paur kute Metĩndjwýnhmã amikĩnhjarênh.

⁴ Mrãmri ne ba akam ikĩnhkumrêx ne kam ije inhõ Metĩndjwýnhmã amijarênh katã kum ajarênh rã'ã. Nã bãm kum,

—Ota ba Piremõkam ikĩnhkumrêx, ane. Nã bãm ã kum akam ikĩnhjarênh anen kôt kum mextire jarê.

⁵ Mýkam ne ba akam ikĩnh ne? Bir, amã me abêkam, amã Metĩndjwýnh nhõ me ja kunĩ jabêkam ne ba akam ikĩnhkumrêx ne. Ne ajte aje tu amim Jeju kamnhĩxkumrêx, tãm ne me iwýr arênh bõx. Kam ne ba akam ikĩnhkumrêx ne.

⁶ Be, nã bãm Metĩndjwýnhmã ajarê ne kum,

—Arým ne Piremõ amika-jmã'ã Jeju ma. Kam dja ga kum õdjãnhmê kum me abê jarê gê memã õdjãnh ne kum me abê, ane. Nã bãm ã Metĩndjwýnhmã ajarênh ane.

Nã, akmere, dja me akabênh mex man anhõdjãnh pumün arým akôt Kritu ma, Kritu

nhōdjānhmē ukaprī ma. Nām ukaprīkōt ap̄yñh m̄yja mex djario me bakīnh ne ar̄ym gadjw̄y ajo kīnh ne, gē me gop apumūn kam ar̄ym akōt Kri-tumā kato.

7 Nā, nām me imā ajarē ba kam ikī:nhkumrēx ne kam ajte it̄y:xkumrēx ne. Amā me abēkam, amā me kute Jejukōt abeno kamy jabēkam ne ba ikīnhkumrēx ne kam it̄y:xkumrēx. Ga, akmere, nā gām Metīndjw̄yñh nhō me mexja p̄rīne meo djuw mex ne meo kīnh ne. Ba kuman kam ikīnhkumrēx ne.

Ōnemu nēje kum kabēn.

8-10 Amā me abēkam ne ba m̄yja'ā ama. Ba ikrabē Ōnemu'ā ama. Me kute ibē ijē rā'ākam ne Ōnemu iw̄ȳr bōx ba kam o ikra. Nā bām kum Jeju jarē nhym tu amim markumrēx ba kam o ikra.

Ibē Kritu nhō àpēnhkam ren amā ibēn t̄yx ne. Ne ren amā,

—Kwārīk wānh arek ikuri dja, ane. Nhym ren ar̄ym tu mrāmri dja.

Nhym bep kati, imā ajabēkam ne ba tu 'ā ama. Ba ibē Paur, ibēngēttekam amā ikaprī jabej, nhym me kute Kritu Jeju'ā idjujarēnh ibakam ibē ijē ga amā ikaprī jabej ne ba tu 'ā ama.

11 Nām amrēbē akam punu ne kam ajbir amā mexkumrēx, ne badjw̄y imā mexkumrēx ne.

12 Ba ar̄ym ije akubyn aw̄ȳr anormā. Imā abēkumrēx tām ne ba ije amā anormā. Godja ba akubyn amā anon kam o ama: ne.

13 Nā bām te ije o aminhō prāme nhym arek ikuri ām ne kute akāxā ijo djuw mexmā. Ije Jeju kukrādja ny'ā idjujarēnh ibakam ne me ibē ijē ba mebē ijē djakam dja nhym Ōnemu kute akāxā imā àpēnhmā ba te ije o aminhō prāme.

14 Nhym bep kati, nā bām inhōkre kadjw̄yñhbē amim,

—Kati, ba dja ba ā anh̄ȳr kēt ne. Ga dja ga amā ikaprī jabej ar̄ym imā nē gē arek ikuri dja. Aje amimarkōt dja ga amā ikaprī jabej ar̄ym imā nē gē kam ikuri dja, ane.

15 Amrēbē ne mā abē tēm ngrīre ne kam ar̄ym akubyn aw̄ȳr tēmmā. Kon ne, birām ar̄ym akubyn tu aw̄ȳr bōxkumrēx ne arek wānh akuri ām rā'ā: rā'āmā ar̄ym wām tēmmā.

16 Djām aje o me bajtem'ō pyrāk nhym amā àpēnh kajgo ar bamā ne akubyn aw̄ȳr tēmmā? Kati, ar̄ym ar aje Krikukōt abeno akamymā. Ar̄ym kubē akamy. Akamy, gu ar̄ym bamā kīnhkumrēxja tām ne aw̄ȳr tēmmā. Mrāmri imā kīnh raxi. Nhym bep ga dja ga amā kīnh raxo ijakre. Amā àpēnhkam ne gar ar̄ym ajbir Bēnjadjw̄ȳr Jejukōt abeno akamykam dja ga amā kīnh raxo ijakre.

17 Be, kam dja akubyn aw̄ȳr bōx ga amiw̄ȳr o wadjān kum akabēn mex jarē. Gu baro'ā badjapēnh ne abeno banhōbikwakam baje aben pyrāk jabej dja ikāxā aw̄ȳr bōx ga o ipyrāk ne kutā aprōt

ne pa 'amÿn amiwÿr o wadjàn kam kum akabēn mex jarē.

¹⁸ Djori ajo ajkē? Nàr kon, djori abē mÿjjao akī? Kute ajo bikēnh jabej amrē imā 'ā pi'òk no'òk ba kam amā o pānh.

¹⁹ Ē, gop ije inhikrao pi'òk no'òkja pumū, ba ibē Paur dja ba amā o pānh. Kwārīk wānh, ga dja ga àkīnhī pānh kum arēnh kêt.

Gora ijā mān amijakren ikudjwa pānh jarēnh kêt, àkīnhī pānh kum arēnh kêt, tu ate akrā. Ga ije amā Jeju jarēnh ne ije amā pānh jarēnh kêtja pumū. Nā ba ren amā Jeju jarēnh kêt ga ren amim mar kêt ne tu abiknorkumrēx ne. Bep kati, nā bām amā arē ga ama ba kam ije amā pānh jarēnh kêt. Gora aje ipyrāk ne tu àkīnhī pānhja mar kêt kumrēx. Ōnemu kute ajo bikēnh tūmja tu o pānh mar kêt.

²⁰ Nà, akmere, gora ā anen kum akabēn mex jarē gu banhō Bēnjadjwÿr kabēnkôt tu kum akabēn mex jarē. Kum akabēn mex jarēn o ikīnh, akmere. Gu baje Kritukôt abeno bakamykam gop ijo kīnh, akmere.

²¹ Be, nā bām inhōkre kadjwÿnhbē amim,

—Dja tu ikabēn man kôt amijo ba. Dja ikabēn man kam o djuw mexo ikabēn jakre, ane. Nā bām ā amim anen kam amā pi'òk no'òk ne.

²² Ē, ajte mÿjja 'òdjwÿ. Ba wām awÿr itēm ne ibôx jabej on ikutēp imā kikre kre kapō ne kikre kadjwÿnhbē inhikwā djāwā kapī. Godja

Metīndjwÿnh wām awÿr ijano ba kam awÿr tēn bôx. Kadjy dja ga Metīndjwÿnhmā ijo a'uw nhym kam arÿm awÿr ijano. Me kute ikadjār ba kam wām awÿr itēm mā. Kam ne ba amijā Metīndjwÿnh kamnhīxbē nō.

²³ Epapraj ne kute ajo amak ne kute ajarēnh rā'ā. Adjwÿnhdjwÿ ne me kubē ijē. Nām Kritu Jeju'ā ujarēnh ar ba nhym kam me kubē ijē nhym iro'ā mebē ijē djākam dja.

²⁴ Makumē Arxakumē Temanhmē Rukamē ar adjwÿnhdjwÿ kute ajo amak ne kute ajarēnh rā'ā. Ar ja ne ar ikôt àpēnh ar ba.

²⁵ Gē Bēnjadjwÿr Jeju Kritu ukaprīkôt prīne ajo djuw mex. Tām ne ja.

Mekbê idjaer kute amikajmã'ã Jeju mar nhõ pi'ôk no'ôk ne ja.

Me'õ ne Jeju'ã pi'ôk no'ôk ne kam mekbê idjaer kute amikajmã'ã Jeju markumrêx jamã ano, ar kute mrãmri Jeju'ã ngrakumrêxmã. Mekbê idjaer kwý ne ar amikajmã'ã Jeju man kam arým kute ari mýjjakôt akêxmã. Nãm ar abenmã,

—Gwaj akubyn Môjdjê kukràdjà tùmjakôt amijo baba.

Ne ajte,

—Gwaj akubyn Metíndjwýnhmã mry bôn kamrô kapĩ. Birãm Jeju kamrô me bajaxweo bingràn mãnhkutã kêt, gwaj akubyn mry kamrôdjwý me bajaxwe pãnh ajte Metíndjwýnhmã kungã ane. Kam ne me'õ arkum pi'ôk no'ôk ne arkum,

—Kati, Jeju pydji kute me bajaxweo bingràn djwýnh. Kwãrĩk wãnh atemã ibej mýjja 'õ jabej kêt. Jeju kamrô pydji ne me bajaxwe mãnhkutã. Kwãrĩk wãnh Jeju kamrô nhibej mry kamrô nhõr kêt, ane. Nãm ã anen kam arkum Jeju mex jarê. Jejubê ne Metíndjwýnh kra. Jeju ne mýjja kunĩ kuràm mexkumrêx. Ne kadjy mrãnh djwýnh kuràm raxi. Ne Môjdjê kuràm raxi. Ne me kute me kadjy Metíndjwýnh mar djwýnhja kuràm raxi.

Jeju kamrô ne mry kamrô kuràm mexkumrêx ne kam kute o me axweo bingràn kadjy mexkumrêx. NhyM Jeju kukràdjà nyja ne Môjdjê kukràdjà tùm jakàjbê bõx ne kuràm mexkumrêx. Kam gédja me mrãmri Jeju'ã ngrakumrêx ne mã 'amýn kanga kêtumrêx ne mã kôt ajkamên õ pykakam bõx, kàjkwakam õ pykakam bõx.

Metíndjwýnh kra kute raxo kadjy mrãnh djwýnh jakrenh.

Kor 1.15

¹ Amrêbê ne Metíndjwýnh me bakukãmãremã kabên. Me kute kabên jarênh djwýnhkôt ne memã kabên, ne apýnh mýjja djari kôt memã amijo amirĩto tẽ. Nãm memã kabên tẽm tãmtã ĩ amũ kamingrãnymã kabên ba.

² NhyM bep ajbir ne Krakôtbit me bamã kabên ne. Ajbir ne akati kute o ino rerkambit Krakôt me bamã kabên ne me bamã amijo amirĩt ne.

Bir be, arým kute Kramã mýjja kunĩ kangaja pumũ. NhyM kam Kra arým pykamê kàjkwamê mýjja kunĩ 'y. Metíndjwýnh djô'ã ne mýjja kunĩ 'y.

³ Nãm Metíndjwýnh jadjênho adjênh ne. Kubê Metíndjwýnh tãm. Ar kute aben pyrãk. Nãm 'itýxkumrêx ne kam ta amikabênkôt mýjja pumũnh 'ãno dja. Kute mýjja kunĩ nhipejja pumũnh 'ãno dja. Djãm kabên ngri got. Nãm ta amikabên pymao mýjja kunĩ pytàn 'ãno djan ar o ba.

Bir be, tãwã ne me babê me bajaxweo pôx ne me bajo mex ne kam arým mã tẽ, mã kãjkwamã tẽn kam nhỹ, Metĩndjwýnh djubôk'ãnh nhỹ. Metĩndjwýnh kubê kumkati djubôk'ãnh nhỹ. Djãm me kãtãm ne me me bẽnjadjwýr rũnh djubôk'ãnh krĩ? Kati, ãm me bẽnjadjwýr rũnhbit. Me bẽnjadjwýr rũnh ne me me ubôk'ãnh krĩ.

⁴ Nã, kra ne ra:xi. Raxo kute kadjy mrãnh djwýnh jakrenh mexi. Ne umaodjwý kute kadjy mrãnh djwýnh jakrenh. Bãm ne 'ã bẽnjadjwýr mẽ nhym uma: ne.

⁵ Nhỹnh ne Metĩndjwýnh kadjy mrãnh djwýnh 'ômã kum,

"Mrãmri abê ikrakumrẽx. Jakam ne ba arým ajo ikrakumrẽx ga amipãnh ijo Abãm kumrẽx", ane got.

Kati, kramãbit ne ã kabẽn ane. Nãr kon, nhỹnh ne Metĩndjwýnh kadjy mrãnh djwýnh 'ô'ã memã kum,

"Dja ba o ikra nhym ijo Bãm", ane got.

Kati, Kra'ãbit ne ã kabẽn ane.

⁶ Ne kam ajte, kute pykamã kra janorkam memã kum,

"Gora gẽ ikadjy mrãnh djwýnh kunĩ ikramã rax jarẽ", ane.

Be, kubê Metĩndjwýnh krakam arým kum mýjja kunĩ re nhym rax ne.

⁷ Nhym bep kadjy mrãnh djwýnh'ãbit ne,

"Nã bãm amikadjy mrãnh djwýnh nhípẽx nhym

kute kôkmẽ kuwy pyrãk.

Akrãnmã imã mrãnh ne ikadjy ãpênhmã", ane.

⁸⁻⁹ Nhym bep Kramãbit ne kum,

"Be, Metĩndjwýnh, mrãmri dja ga meo aba rã'ã rã'ã ne.

Nã gãm katãt meo aban amã mýjja mexbit kĩnh ne katãt amijo aba ne amã mýjja punu kurê.

Kam ne ba ibê anhõ Metĩndjwýnh ne amijo apytãn arax kadjy adja. Ga kam akĩnhkumrẽx ne. Nã gãm araxmẽ akĩnho anhõbikwa kunĩ jakrenh mex ne", ane.

Nãm ã Kramã ane ne kam ajte kum,

¹⁰ "Ga, Bẽnjadjwýr, ga ne ga krax kurũm pyka nhípẽx ne anhkrao kãjkwa nhípẽx.

¹¹⁻¹² Dja ã apẽx. Nhym bep kati, gajbit dja ga arã'ã: rã'ã rã'ã.

Nhym bep kati, dja ã kute kubẽkã pyrãk ne tũm ne.

Mrãmri ne me kute kubẽkã, mýjja tũm, inõkã tũm nhym me kute krãn o mrãnh ne 'ê'ã rẽnha pyrãk. Dja ga ã kãjkwamẽ pyka tũm krãn o atẽm ne mẽnhõ ane. Ne kam arým pãnh ny nhõ.

Nhym bep ga dja ga tũmrãm arã'ã rã'ã ne. Ga adjwýnh tãmo dja ga amũ arã'ã: rã'ã ne. Dja ga atemã kêt kumrẽx", ane.

Bir be, nãm ã Kramã ane.

¹³ Nhÿnh got kadjy mrãnh djwÿnh 'õmã kum,
 “Amrê idjubôk'ãnh nhÿ,
 abênjadjwÿr raxkam
 idjubôk'ãnh nhÿ.

Ikutêp nhÿ ba 'ÿr amrê awÿr
 akurê djwÿnho mō ga
 kwÿ o apardjan kwÿ
 nhimex”, ane.

Djãm kute kadjy mrãnh
 djwÿnhmã ã anhÿr got?
 Arkati, Kramãbit ne ã kabên
 ane.

¹⁴ Nhym bep kadjy mrãnh
 djwÿnh ne Metïndjwÿnh
 nhō àpênh kajgo. Djãm
 mebêngôkre got* amirït ne?
 Kati, me kute noo omÿnh
 kêt nhym Metïndjwÿnh me
 bakadjy ano. Me ba ba,
 Metïndjwÿnh kute me bapytàr
 ne kute ar me bajo bamã, me
 bawÿr ne anoro dja, kute me
 bapumÿnh ne kute me bajãno
 ãmmã ne me bawÿr ano.

2

*Me kute Metïndjwÿnh kabên
 mar 'ãno ãmmã.*

¹ Bir be, kam, Metïndjwÿnh
 kute me bamã krabê kumkati
 janorkam dja gwaj tu ami-
 jamakkrekam nhôrkumrêx.
 Me kute gwaj bamã katàt
 arênh gwaj baje marja tãm
 dja gwaj tu amijamakkrekam
 nhôrkumrêx ne 'amÿnh tÿx,
 gwaj baje o babiknor karō.
 Dja gwaj ate ar bakrãn baban
 kam ï o babiknor mex ne, o
 babiknor mexo tẽ.

² Amrêbê ne kadjy mrãnh
 djwÿnh memã Mōjdjê
 kukràdjà jarê, me kute kêt

amijo bamã. Nhym me'õ kêt
 kute amijo ba kêt nàr kon
 kubê binhirênh katã nhym
 kam arÿm kum o pãnh ne.
 Katàt kum o pãnh ne.

³ Bir be, dja gwaj badjwÿ
 ate bakrãn ar baba djãm
 kute gwaj bamã o pãnh
 kêt mã? E kum kati, gêdja gwaj
 bamãdjwÿ o pãnh ne. Amrêbê
 ne Metïndjwÿnh memã
 kukràdjàbit jarê. Nhym me
 ate krãn ar ba nhym arÿm
 memã o pãnh ne. Nhym
 bep ajbir, ajbir ne me bamã
 kra ngã, krabê me bapytàr
 djwÿnh me bamã kungã.
 Djãm ate gwaj bakrãjamã kute
 o pãnh kêt mã? E kum kati
 ne. Dja gwaj bamãdjwÿ o
 pãnh ne. Bênjadjwÿr ta ne
 kumrêx memã amijarê, kute
 me utarmã amijarê. Nhym
 kam kute ar meo baja, me kêt
 baja ne me kuman kam ô'ã
 gwaj bamã kêt arê, kabêno
 kabên ne gwaj bamã arê.

⁴ Nhym Metïndjwÿnhdjwÿ
 kêt mÿjja kwÿo amirït, me
 kute kêt kum kator kadjy ne
 umao apôx ne o mÿjja 'ÿro ba,
 apÿnh mÿjja pumÿnh kêt 'ÿro
 ba, me kêt baja ne me uma
 proo mÿjja 'ÿro ba. Nãm me
 me akrymẽ me kanêo mex,
 me tyk kwÿo tïn, bôm me nêje
 me karō rê, ã ar meo anhÿro
 ba. Nhym kam Metïndjwÿnh
 ajte kêt memã ta Karō jano,
 apÿnh àpênh djàri ne kadjy tu
 ukabikôt memã kungrà. Nãm
 ã Metïndjwÿnh kute meo bao
 ane, me kute Jejumã kator

* **1:14** Apÿnh me õ pyka djàri kunikôt ne me kunï bêngôkre. Kubêkà jakamẽ me kakràtykmẽ me babêngôkremẽ ne me kunï: bêngôkre.

kadjy.

Jeju amijo kubêngôkren kute me bapyràk.

⁵ Djâm kadjy mrânh djwýnh Metîndjwýnh kute amim umjýr got? Kute ar pykao ba kadjy, kute amim umjýr got? Ije ar amã pyka ny jarênhja tãm, djâm kute ar o bamã? Kati, Jejubit ne kute ar pykao ba kadjy Metîndjwýnh amim kudja. Kute mýjja kunõ ba kadjy ne amim kudja.

⁶ 'Ã ne me'õ Metîndjwýnh kabênkam,

"Ë, Metîndjwýnh, djâm me ibêngôkre imex got ga aje me imar rã'amã? Mýkam ne ga me ikakritjao djuw mex ne?

⁷ Nã gãm o kâtàm, akadjy mrânh djwýnh kôpdji'ã o kâtàm. O kâtàm 'iry kêt ga ajte umamê raxo utà

⁸ nhym ajte mrãmri bënjadjwýr rax ne mýjja kunõ ba", ane.

Nãm ã Metîndjwýnh kabênkam ane. Ga kute mýjja kunõ baja pumũ. Nhýnh ne mýjja'õ kubê 'ã kâtàm ne? Kati. Djâm me babêngôkre'ã ne kabênja? E kum kati, Jeju'ã ne ã ane. Mebêngôkre kute mýjja kunõ ba kêtja pumũ.

⁹ Nhym bep Jeju'ã ne ã ane. Mrãmri ne kadjy mrânh djwýnh kuràm kâtàm 'ikrân mex ne, nhym Metîndjwýnh ajte 'ã raxmê umamê kumê. Nãm me bapãnh ty nhym kam pãnh Metîndjwýnh 'ã kute raxmê umamê mênho

ane. Metîndjwýnh me bakam ukaprĩ kôt ne amim kra'ã karõ nhym kam me bapãnh ty, me bakunĩ pãnh ty. Djã nãm tyk kadjy tokry kêt ne ty? Kati, nãm tyk kadjy tokry: ne. Nhym kam pãnh Bãmja 'ã umamê ra:xmê kumê.

¹⁰ Djâm Metîndjwýnh kute kra tokry'ã amim karõja punu got? Kati, mrãmri katàt. Metîndjwýnh kute mýjja kunĩ 'yr ne kute ar o baja tãm ne krabê Jeju'ã amim karõ, kute tokry maro tēm ne inomã mēnh ne kam mrãmri kubê me bapytār djwýnhkumrēxmã. Tokrykôtbit ne me bapytã. O ne Metîndjwýnh me bakrãptĩ pytàn me bajo kra, kute õ kàjkwa mextiremã me bajo tēm gu me kramê baro'ã arkam babamã. Jeju ne me bamã wan me bamã pryõ mõn kàjkwamã wadjà. Dja gu me ì kôt pry'ã mõn wadjà.

¹¹ Bir be, ta Bãm ne kubê me Babãm pydji. Ta, kute me bajo mex ar o bajamê gu me bamê ne gu meo Babãm pydji. Kam ne me bajo kamy. Me bakam pijàm kêt ne tu me bajo kamy.

¹² Nãm Bãmmã kum,

"Dja ba ikamyremê ikanikwýnhrem ajo amirõt.

Me kute aben pydji nhipôkri dja ba memã amex jarê", ane.

¹³ Ne kam ajte,

"Metîndjwýnh kanarràm dja ba ar amijo iba", ane.

Ne kam ajte,

“Ota ba dja. Metĩndjwýnh kute imã ikra nhõrjamẽ ro'ã ne bar dja”, ane.

Nãm ã Jeju gwaj bajo õbikwao ane.

¹⁴ Bir be, Metĩndjwýnh krabê ne gu me babaja. Ga me banhĩa pumũ. Me barerek, me bakatyk, me bakanê, me batokryja pumũ. Kam ne Jeju amijo kubêngõkren* kute me bapyràkã. Ne kam amitykkõt Xatanajo ajkê. Xatanaj kute memã tyk jarẽnh nhym me kabẽnkõt tykja tãm ne prĩne o ajkê. Kadjy ne amijo kubêngõkren ty.

¹⁵ Ta amitykkõt Xatanajo ajkên kubê me bakaba. Nã gu me bamã batyk pyma: ne. Me batĩri bamã batyk pyma: ne. Nhym kam Jeju ne me bakadjy tyn kam o me bamã me batyk pymajao ajngra, gu me arým bamã uma kêt ne.

¹⁶ Djã nãm amijo kadjy mrãnh djwýnh ne ruw ne me utà? Kati, nãm amijo kubêngõkren ruw. Nãm amijo Abraão tàmdjwý 'õn ruwn me utà.

¹⁷ Kam ne me bajo kamykumrẽx ne kam kamymê kute aben pyrãk. Nãm me banhõo ĩ, ne kam me bakõt tokry, me bakõt mýjja maro ba, me bakõt muw, me bakõt kĩnh. Bir be, nãm prĩne kute kamy bêngõkre pyrãk, kute me bapyràk ne kam arým kubê Metĩndjwýnh mar djwýnh nhõ bẽnjadjwýr

rax djukaprĩkumrẽx ne Metĩndjwýnhmã àpẽnhkumrẽx ar ban kute kanga kêt. Nãm me bakadjy Metĩndjwýnhmã amijarẽ, me bajaxwe pãnh tyk jarẽ, nhym arým me bajaxweo ajngra me bajaxweo akno.

¹⁸ Djãm me banhõ Metĩndjwýnh mar djwýnh nhõ bẽnjadjwýr kute gwaj bamar kêt, kute gwaj batokry mar kêt? Kati, kute gwaj bamar. Xatanaj kute gwaj bajo baja mar. Djãm kute adjwýnhdjwýmã mýjja jarẽnh kêt, axwe'ã àpnẽnh kêt. Pykabê ar baridjwý ne kum axwe'ã apnê nhym adjwýnhdjwý tokry: ne. Kute tokrydjwý mar. Kute mýjja kunĩ mar. Kam dja gwaj bakam ukaprĩ: ne gwaj bawýr prõt ne kubê gwaj bapytà. Xatanaj kute gwaj bamã axwe'ã àpnẽnhkam dja gwaj bawýr prõt ne kubê gwaj bapytà.

3

Jeju kute raxo Mõjdjê jakrenh.

¹ Nã, akmere ar, àpnhĩre ar, ar abê Metĩndjwýnh nhõ me mextireja, Metĩndjwýnh kute kãjkwa kadjy gwaj baro'ã amijo gwaj bapytàr, on ar Jejukõt ajamak bẽn. Ě, dja ba ar amã Jeju rax jarẽ. Arým ne Metĩndjwýnh me bawýr Krabê Jeju jano, me bakadjy

* **2:14** Kritu ne amijo kubêngõkre kute mrãmri ne apýnh me õ pyka djari kunĩkõt me kunĩ: bêngõkreja pyrãk. Kubê kã jakamê me kakrãtkmê me babêngõkremê ne me kunĩ: bêngõkre. Me kamrõmê me kukràdjã kunĩ kubêngõkreo aben pyrãk. Jakam dja ga Karõ 17.26 jarẽn ama.

ano nhym bôx. Ne kam mrãmri ne kubê me banhô Metĩndjwýnh mar djwýnh nhô bēnjadjwýr rax. Tãm ne gwaj tu amim kamnhĩxkumrêx ne kam memã arēnh ar o baba.

² Nhym kam Jeju bôx ne kum àpēnhkumrêx ar ba. Metĩndjwýnh kute anorjamã àpēnh ar ba ne kanga kêtikumrêx. Kute Mòjdjê pyrãk. Mòjdjêdjwý ne prĩne kute anor djwýnhjamã àpēnh ar ba ne Metĩndjwýnh nhô me jao ban meo djuw mexkumrêx ne kute me kanga kêtikumrêx.

³ Nhym bep Jeju ne Mòjdjê kurãm rax ne. Kam dja me mã abenmã Jeju pymamê rax jarēnh ar o ba. Ga me kute amim kikreja pumũ. Kikre nhipêx djwýnh ne raxo, týxo kikre jakre. Nãm ã Jeju kute kikre nhipêx ar o ba pràbê Mòjdjê nhipêxo ane ne kam raxo Mòjdjê jakrenh mex ne.

⁴ Nhýnh ne kikre 'õ ta kute aminhipêx got? Kati, kikre 'yr djwýnh ta ne ikrao kikre 'y. Bir be, nãm ã Metĩndjwýnh mýjja kunĩ 'yro ane. Nã, mýjja kunĩ nhipêx djwýnhbê ne Metĩndjwýnh. Ta ne Mòjdjêdjwý nhipêx ne.

⁵ Mrãmri ne Mòjdjê prĩne Metĩndjwýnh nhô me ja kunõ ban meo djuw mexkumrêx ne kute me kanga kêt ne memã Metĩndjwýnh kute amũ tũmrãm amikukràdjào amirĩtja kajmã'ã memã arēnh ba. Kubê Metĩndjwýnh nhô àpēnh. Õ àpēnh kajgo.

⁶ Nhym bep Kritu kubê Metĩndjwýnh kra. Kubê

Metĩndjwýnh kra ne ta õ me jao ban prĩne meo djuw mexo ban kute me kanga kêtikumrêx. Ê, gwaj ba ne gwaj babê ta õ me ja. Nhym Metĩndjwýnh arým gwaj bamã mýjja mex dji. Gwaj batĩn prãm kêt ne baje amim kamnhĩxbê mýjja mexja kam amak ne kam bakĩnh rã'ã jabejmã. Dja gwaj o anhyro bamõr ne inomã mēnh jabej babê ta õ me ja.

Me amakkre kêt ne ar ba nêje memã kabēn.

Kô k 10.1; Djuda 5

⁷⁻⁸ Kam ne Metĩndjwýnh Karõ memã kum,

"On me akati jakam on aje Metĩndjwýnh kabēn mar jabej gê on wãm ajamakkre kêt on wãm nõ.

Amrêbê ne me akukãmãre amakkre kêtikumrêx ne kapôt kukritkam jãm Metĩndjwýnh akēx ne 'ã kabēn ne. Me kute ngyrk jabejmã ne me,

'Kati, Metĩndjwýnh dja me bajo bikēnh kêt. Dja gu me te kam amikrà ar o baba nhym me bajo bikēnh kêt. Kute me bajo krakam dja tu ate krã', ã ar anhyr ba.

Nãm me ã me kute Metĩndjwýnh ngyrk jabejmã ã ane."

Nãm ã Metĩndjwýnh ane ne kam ajte memã kum,

⁹"Nã, wãnh ne me akukãmãre kute amim ikakinmã, kute ingyrk jabejmã ar ikam amikrà:o ba. Nã bãm te me nokam memã mýjja kwýo

amirît ar o iba nhym
me ãm ate kute we
ingryk jabejmã ar we
ã anhÿr ba. Me kute
we ingryk jabejmã 'ã
amexbê 40.

10 Kam ne ba me jakam in-
gry:ky ne memã kum,

'Mrãmri ne me ja ajte ikam
amikràn ibê binhirênh
mõ. Ne ikabên mar
prãm kêtumrêx', ane.

11 Kam ne ba ingry:ky ne
mrãmri ikabên pydjín
arê. Nã bãm memã
kum,

'Aj, me ja dja me inhõ pyka'ÿr
bõx kêtumrêx ne ikõt
me tyk djã kêt djakam
tyk djã kêt kêtumrêx',
ane."

Nãm ã Metĩndjwÿnh kabên
ane.

12 Ê, akmere ar, àpnhĩre ar,
kam ne ba ar amã, gora ar
amijãno dja. Ar akadjwÿnhbê
ajaxwe 'õ, apunu 'õ ar akam
kator ga kam arÿm ar aje
amim Jezu kamnhĩx kêt ne aje
Metĩndjwÿnh tĩnja kanga karõ
dja gar mrãmri amijãno dja.

13 Kwãrik wãnh gar
amikam ajamak kêt kati
kêt. Dja gar akati kunĩkõt
abenmã akabên ne o abenmã
tÿx jadjã. On akati jakam,
Metĩndjwÿnh kute ar amã,

—On jakam, anhÿr ja
ma. Metĩndjwÿnh kute me
amakkre kêtõ tÿm kêttri. Gêdja
mÿjja punu 'êxri kute mex
pyràk ne arÿm ar anoo akno.
Kute ar anoo biknor gar
ajamakkre kêt karõ dja gar
on abenmã tÿx jadjã.

14 Gwaj bakunĩ baro'ã
babê Kritu nhõ me ja dja

gwaj 'ã bangrà tÿx. Amrêbê
gwaj baje amim kamnhĩx
nyrekam batÿxja dja gwaj
o batêm rã'ã o tẽn o tẽn o
tẽn inomã kumê. Gwaj gop
mrãmri ã o anhÿr jabej kam
arÿm babê Metĩndjwÿnh nhõ
me jakumrêx.

15 Bir be, on dja gar ã amijo
ane. Ga Metĩndjwÿnh Kabên
kute,

"On me akati jakam on aje
Metĩndjwÿnh kabên
mar jabej gê on wãm
ajamakkre kêt on wãm
nõ.

Amrêbê ne me akukãmãre
amakkre kêtumrêx ne
kapõt kukritkam jãm
Metĩndjwÿnhõ akêx ne
'ã kabên ne", anhÿrja
pumũ.

16 Nhÿnh me ja ne me
Metĩndjwÿnh kabên mar
kajgon kam jãm o akêx ne?
Je kum Mõjdjê kute pykabê
Edjitu kurũm meo kator ne
kute meo baja kunĩ, me tãm.

17 Nhym nhÿnh me ja ne
Metĩndjwÿnh mekam ngryk
ne? Mekam ngryko tẽm
rã'ã'ã amex krãptibê 40?
Je kum, me tãm, me kute
Metĩndjwÿnhkam amikràõ
ba ne kam wãnh kapõt
kukritkam apÿnh rôrõk ban
wãnh tyko ikwã, me tãm.

18 Nhym nhÿnh me ja'ã ne
Metĩndjwÿnh memã kabên py-
djín arê ne memã kum,

"Aj, me ja dja me inhõ pyka'ÿr
bõx kêtumrêx ne ikõt
me tyk djã kêt djakam
tyk djã kêt kêtumrêx',
ane.

E kum me tãm, me kute Metĩndjwỳnh kabẽn mar kêt ne ar baja, me'ã ne ane.

¹⁹ Bir be, ga me kute amim Metĩndjwỳnh mar prãm kêt kam 'ỳr bõx kêtja pumũ.

4

Metĩndjwỳnh memã me tyk djà kêt djà jarẽ.

¹ Ę, gwaj amijãno dja. Gwaj bajõ 'ỳr babõx kêt karõ dja gwaj amijãno dja. Metĩndjwỳnh kute õ pyka'ỳr memã krãn kute memã tyk djà kêt djà jarẽnhja tãm ne gwaj bamã nõr rã'ãã. Kam dja gwaj amijãno dja, gwaj bajõ 'ỳr babõx kêt karõ.

² Ę, 'ã ujarẽnhja, 'ã ujarẽnh mexkumrẽxja ne arỳm gwaj bawỳrdjwỳ bõx, gwaj arỳm me kudjwa kuma. Me bakukãmãre kumrẽx 'ỳr bõx nhym me kuma. Nãm me mar kajgokumrẽx ne. Djã nãm me kuman amikajmã'ã tu kamnhĩxkumrẽx? Kati, nãm me ãm mar kajgon ate krã.

³ Nhym bep gwaj ba ne gwaj baje tu amim markumrẽx ne baje amijã kamnhĩxkumrẽxja, gwaj ba dja gwaj 'ỳr babõxkumrẽx ne kam kam batyk djà kêt ne. Nhym bep me amakkre kêt'ã ne Metĩndjwỳnh memã kum, "Nã bãm ingy:k ne mrãmri ikabẽn pydjın arẽn memã kum,

'Aj, me kute ikabẽn mar kêtja dja me inhõ pyka'ỳr bõx kêt kumrẽx ne ikõt me tyk djà kêt djakam

tyk djà kêt kêt kumrẽx', ane."

Djãm kam me tyk djà kêt djà kêt got me 'ỳr bõx kêt mã. Je kum amrẽbẽ ne Metĩndjwỳnh pyka nhipẽxo tẽn inomã kumẽn kam me kukãm tyk djà kêtmo krax ne te memã tyk djà kêt djà jarẽn te mekam ama.

⁴ Be, Metĩndjwỳnh kabẽn kam ne pi'ok rårår'ã memã,

"Nãm pi'ok tyk to ino rerkam àpẽnho ino ren kam pi'ok rårårkam tyk djà kêtõ nõ", ane.

⁵ Ne kam ajte me tyk djà kêt djà jarẽ, ne,

"Aj, me ja dja me inhõ pyka'ỳr bõx kêt kumrẽx ne ikõt me tyk djà kêt djakam tyk djà kêt kêt kumrẽx", ane.

⁶ Me bakukãmãre kumrẽx kute 'ã ujarẽnh mar kajgoja me tãm ne me 'ỳr bõx kêt kumrẽx, me kute amim Metĩndjwỳnh mar kêt kam. Tãm, me tyk djà kêt djà, ne arek me ja kadjy nõr rã'ã, atemã me ja kadjy nõr rã'ã.

⁷ Kam ne Metĩndjwỳnh ajte akati 'õ jarẽ ne memã,

"Akati jakam on ajamakkre kêt wã on wãm nõ ga me ikabẽn man kam ikõt atyk djà kêt djà'ỳr bõx."

Nãm amũ tũmrãm Dawimã kabẽn nhym õ'ã memã arẽ, ajbir ije me amã arẽnhja tãm, ne memã,

"On me akati jakam on aje Metĩndjwỳnh kabẽn mar jabej gẽ on wãm me ajamakkre kêt on wãm nõ", ane.

⁸ Bir be, nãm ren Djodjuwe ren me tyk djà kêt djà'yr meo bôx nhym ren Metĩndjwýnh ren ajte tũmràm akati 'õ jarẽnh kêt kumrẽx, me tyk djà kêt djà kadjy akati 'õ jarẽnh kêt kumrẽx.

⁹ Nhym bep kati, 'yr kute meo bôx kêt kam memã nør rã'ã. Metĩndjwýnh nhõ me ja kadjy, kadjy ne nør rã'ãã, gwaj bamã nør rã'ãã. Kute pi'ók rårarkam Metĩndjwýnh kôkam kôto nør ja pyræk. Dja gwaj ã kudjwao ane.

¹⁰ Kôt dja gwaj badjapênh jakàn kam Metĩndjwýnh kudjwa bakôkam kôto banhikwã.

¹¹ Ajrã, gora gwaj batýx ne kudjwa 'yr bôx ne kudjwa bakôkam kôto nõ. Gwaj bajõ baje me bakukãmãre'ã amijakren bajamakre kêt ne arík ar baban 'yr babôx kêt karõ ne ba ar amã,

—Gora gwaj batýx ne kudjwa 'yr bôx, ane.

¹² Djãm Metĩndjwýnh kabên kajgo got. Kabên kute mýjja tĩn ne ãdjõnh pyræk. Dji tĩnkêt. Dji kute mýjja kyxkêt. Ga mrãmri me kute kàx aktã irêkôt prĩne wa ngràn nhym kute mýjja kyx týxja pumũ.

Nãm ã Metĩndjwýnh kabên kute kàx pyræk ne wa mexo kàx jakrenh mexo ane. Mrãmri me kute kàx djwa mexo mrymã ukabêr ne kute o mry toprik ne kute amũ katàt o 'i jakàr nhym kre kamrêk ne ikwã nhym 'i kanhĩnja amirĩt mex ne ikwãja pyræk.

Nãm ã Metĩndjwýnh kàx'ã amikabên jakreo ane ne

kabêno ã gwaj bajo ane. Nãm ta kabêno gwaj bakadjwýnhbê prõt ne gwaj badjumar djà'ã kurên gwaj bakamũnho ane. Ne kam gwaj banhõkre kadjwýnhbê baje amim mýjja'ã karõja, baje mýjja mar ar o babajao amirĩt ne mýjja kabi. Gwaj Metĩndjwýnh kabên mar ar o baba nhym Metĩndjwýnh gwaj badjumar djakam gwaj bamã kabên ne,

—Mexkumrẽx, ikabênkôt ne ga amijo aba, ane.

Når kon,

—Ë, nã gãm aje ikabênkôt amijo aba kêt, ane.

Nãm ã Metĩndjwýnh Kabên kute kàx pyræk ne gwaj bakadjwýnhbê: prõto ane.

¹³ Bir be, nhýnh ne mýjja 'õ Metĩndjwýnhbê apdju? Arkati, kute mýjja nhipêx kunĩ ne amirĩtkumrẽx ne nõ. Irãri kum nõ. Noo kute mýjja kunĩ pytàr. Kumã dja gu me amijarê, kubê mýjja 'õ biknor kêt kumrẽx.

Metĩndjwýnh mar djwýnh nhõ bẽnjadjwýr rax'ã ujarẽnh.

¹⁴ Ije ar amã arẽnh ja ma. Ije õbê ar amã Jeju rax'ã idjujarẽnhja dja ba akubyn ar amã arê. Gora gwaj baje amim Jeju mar ne 'ã ar memã badjujarẽnh babaja gora gwaj 'ã bangrà týx. Ga gwaj banhõ Metĩndjwýnh mar djwýnh nhõ bẽnjadjwýr ra:xja pumũ. Nãm kàjkwamã wadjàn amũ kajõnhkôt katon kam ýtã Metĩndjwýnh'yr bôx. Kubê ne Jeju. Kubê ne Metĩndjwýnh kra.

¹⁵ Gwaj banhõ Metĩndjwỳnh mar djwỳnh nhõ bẻnjadjwỳr rax djukaprĩkumrẻx. Djẻm kute gwaj barerek mar kẻt got? Kati, nẻm te Xatanaj axwe'ẻa kum apnẻ nhym ẻm tu ate krẻ. Gwaj apỳnh bajaxwe djẻri kute 'ẻa gwaj bamẻ ẻpnẻnh, 'ẻa ne kum apnẻ nhym ẻm tu ate krẻn axwe kẻtkumrẻx ne.

¹⁶ Bir be, gora gwaj amikam bapijẻm kẻt ne tu Metĩndjwỳnhmẻ amijarẻ. Ễdjẻnhkumrẻx gwaj kam tu kum amijarẻ. Dja gwaj bakam ukaprĩkumrẻx. Gẻdja mỳjja kute ar gwaj bajo baja, gwaj bajaxwe, gwaj barerek, gwaj bakaprẻ, gwaj batẻn prẻm kute ar gwaj bajo baja, kam dja gwaj tu bapijẻm kẻt ne Metĩndjwỳnhmẻ amijẻ ajarẻ nhym kam ta ukaprẻkỏt prẻne gwaj bajo djuw mexkumrẻx ne.

5

¹ Ễ, Metĩndjwỳnh kute amim me kadjy Metĩndjwỳnh mar djwỳnh nhõ bẻnjadjwỳr rax, bẻnjadjwỳr bẻngỏkre 'ỏ* djarmẻja pumử. Kute amim 'ỏ djar kadjy ne amijo me bajỏ, me babẻngỏkre 'ỏ pytẻn amim kudja, nhym kam ta, me kadjy Metĩndjwỳnh mar djwỳnh ta ne me ỏ'ẻ Metĩndjwỳnh ma. Nhym me kẻtẻmja amijaxwe pẻnh me kadjy Metĩndjwỳnh mar djwỳnhjamẻ mryỏ mrẻn kungẻ nhym me axwe

pẻnh Metĩndjwỳnhmẻ kubỏ, me ỏ'ẻ kubỏ. Nhym kam Metĩndjwỳnh me ja jaxweo ajngrẻn tu o akno. Nẻm ẻ me kadjy Metĩndjwỳnh mar djwỳnh memẻ Metĩndjwỳnh maro ane.

² Djẻ nẻm me no kẻtja, me kute Metĩndjwỳnhbẻ ikỏ mẻtjamẻ ẻkrẻmẻ got? Kati, adjwỳnhdjwỳ axwe prẻmkam mekam ukaprẻn memẻ ẻkrẻ kẻt ne tu memẻ kabẻn rerek jarẻ.

³ Ne ta me kudjwa axwe prẻmkam adjwỳnhdjwỳ ta amijaxwe pẻnh kum mryỏ bỏ. Djẻ nẻm me ajbit axwe pẻnh kum mryỏ bỏ? Kati, ta, adjwỳnhdjwỳ amijaxwe pẻnh kum mryỏ bỏ.

⁴ Djẻ nẻm me kadjy Metĩndjwỳnh mar djwỳnh nhõ bẻnjadjwỳr ta amijẻ bẻnjadjwỳr rẻ got, ta o amiptẻn amijẻ me kadjy Metĩndjwỳnh mar djwỳnh nhõ bẻnjadjwỳr rẻ got? Kati, Metĩndjwỳnhbit ne amijo utẻn amim 'ẻ bẻnjadjwỳr rẻ ne amim umjuw. Ga Metĩndjwỳnh ajbit kute Arỏ'ẻ me kadjy Metĩndjwỳnh mar djwỳnh nhõ bẻnjadjwỳr mẻnhja pumử. Metĩndjwỳnhbit ne me'ẻ bẻnjadjwỳr rẻ.

⁵ Bir be, nẻm ẻ Kritudjwỳ o ane. Ta kute amijo rax ne kute o amiptẻr ne amijẻ me kadjy Metĩndjwỳnh mar djwỳnh nhõ bẻnjadjwỳr rax mẻnh kẻtkumrẻx. Nhym bep

* 5:1 Apỳnh me ỏ pyka djẻri kunẻkỏt ne me kunẻ bẻngỏkre.

kati, Metîndjwÿnh ta ne amim kudjan kum,

“Mrâmri abê ikrakumrêx. Jakam ne ba arÿm ajo ikrakumrêx ga amipãnh ijo Abãmkumrêx”, ane.

Nãm ã Metîndjwÿnh nhõ pi'òk no'òkkam ã kum ane.

⁶ Ne kam ajte kum,

“Abê me kadjy Metîndjwÿnh mar djwÿnh rã'ã rã'ã rã'ã ne. Merkixatek ne akajmã'ã Metîndjwÿnh mar djwÿnh.

Ga kam Merkixatek nhijuk'ã gadjwÿ abê me kadjy Metîndjwÿnh mar djwÿnh”, ane.

⁷ Mrâmri ne Jeju me kuràm me kadjy Metîndjwÿnh mar djwÿnh mexkumrêx. Kute amijo kubêngòkren† pykakam ar bari Metîndjwÿnhmã kabên ne amijo a'uw. Kãj bê kum kabên ne amra. Metîndjwÿnh pydji kute tykbê utàr kadjy nàràmm kum kabênkam muw. NhyM Metîndjwÿnh arÿm kabên ma, Jeju jaxwe kêt ne kute Metîndjwÿnh kabên mar ne kôt ar amijo bakam Metîndjwÿnh arÿm kabên ma.

⁸ Be, djã nãm kubê Metîndjwÿnh Krakam kute tokrymê kaprĩ mar kêt got? Kati, nãm te kubê Metîndjwÿnh kra, te axwe kêt ne mã tokry man kaprĩ ma. Nãm tokry katikôt Bãm kabên man kôt ar amijo ba. Te tokryn mã Bãm kabên mar 'ãno dja. Kam ne kute

kabênkôt ar amijo baja mar mexkumrêx.

⁹ Ne kam arÿm mrâmri tokryo ino re. Tokryo ino ren kam arÿm kubê me utàr djwÿnhkumrêx ne. Me kute Jeju kabên mar ne kute kôt ar amijo ba, me ja ne me utàn kam kute ar meo ba rã'ã rã'ã rã'ãmã.

¹⁰ Be, kute me utàrkumrêx ne kute meo ba rã'ã rã'ã nhyM kam kôt Metîndjwÿnh kum,

“Abê me kadjy Metîndjwÿnh mar djwÿnh nhõ bënjadjwÿr rax. Merkixatek nhijuk'ã gadjwÿ abê me kadjy Metîndjwÿnh mar djwÿnh nhõ bënjadjwÿr rax”, ane.

Nãm ã Metîndjwÿnh kute amim arkam ã kum ane.

Me abatànH kute me prÿre pyrãk.

Kò k 3.1; Ep 4.14

¹¹ Nã bãm bit ar ije ar amã Merkixatek jarênhmãn kam ajte akubyn ar amã arênH kêt. Nã bãm ren ar ar amã kunĩ jarê ga ren ar mar kêtumrêx ne, ar ajamakre kêtum, ar ajamak'ã tomkam. Dja gar on amijamak'ã tom tan gop myjja ma.

¹² Nã gãm ar amrêbê memã Metîndjwÿnh kabên'ã adjujarênhmãn ajte mar kêt ne.

NhyM bep kati, me'ò gédja akubyn ar amã Metîndjwÿnh kukràdjã kraxkôt arê. Nã gãm

† 5:7 Krite ne amijo kubêngòkre kute mrâmri ne apÿnh me ò pyka djãri kunĩkôt me kunĩ: bêngòkreja pyrãk. Kubê kã jakamê me kakràtykmê me babêngòkremê ne me kunĩ: bêngòkre. Me kamrômê me kukràdjã kunĩ kubêngòkreo aben pyrãk. Jakam dja ga Karõ 17.26 jarên ama.

ar aje me bixadjwÿr ny pyræk. Me bixadjwÿr ny ne me kute kà kaôrbít mar ne kute me ôkumrêx kur kêt. Gar gadjwÿ aje mÿjja mar kêt rã'âkam aje me bixadjwÿr ny pyræk.

¹³ Ar aje mÿjja mar kêt kam aje me prÿre pyræk. Ar aje kà kaôr rã'ã. Nhy m bê ne ga gop ar ajabatânhkam aje gop mÿjja mar. Ar aje Metÿndjwÿnh kabên katâtja o amipræk kêt rã'ã.

¹⁴ Bep ate ne me abatânh. Me abatânh ne me kute me ôkumrêx kur. Nã gã m ar ren Metÿndjwÿnh kabên maro tèn ren o amipræk ne ren arek maro tèn o tèn o tèn ren marja amÿ o abikamênho tèn kam ren aje me abatânh pyræk ne kam ren prÿne ren mÿjja kabi, prÿne mÿjja punumê mÿjja mexmê prÿne ren kabin mÿjja man kam ren aje me abatânh pyræk.

6

¹⁻³ Gwaj Kritukôt babikamênho *Idja 10.26*

kraxkam arÿm Kritu kukràdjã kwÿ ma. Nãm me Kritu kukràdjã kraxbit gwaj bamã arê gwaj kuma. Mÿj kukràdjã krax ne gwaj arÿm kuma?

Me batyk kadjy bamã bajaxwe kÿnhja wãnh kum banhirer ne kam baje amikajmãtã Metÿndjwÿnh mar ja. Nhy m ajte me kute ngômã me bajangjênh'ã ujarênhjadjwÿ. Ne kam ajte me kute Metÿndjwÿnhmã me bapymjÿr gu me kum badjãpênh kadjy me kute me bajã ikra jadjwÿr ja. Ne kam

ajte me batyk ne akubyn batÿn ne bakator nhy m Metÿndjwÿnh kute me bamã bajaxwe pãnh jarênhmã ne kute me jamã me tÿn rã'ã rã'ãmã arênh ne ate me jamã me biknor rã'ã rã'ã jarênh ja. Ja ne mar tÿm, kukràdjã krax.

Djãm ajbit ne gwaj baje marmã? Kati, kwÿ rax ne gwaj baje mar kêt rã'ã. Gwaj on ajte amÿ ijukri on mÿjja 'ôdjwÿ man gop amÿ maro babikamênho mō. Nã gã m ar te o anen te aje kãjmã mar kamênhmãn kam mã akubyn ama, akubyn kraxbit maro mō.

Nhy m bep kati, dja gwaj on amÿ ijukri on mÿjja 'ôdjwÿ ma. Gwaj baje mÿjja marmã ne Metÿndjwÿnh amim gwaj bajã karō, gwaj on kuma, kute gwaj bamã no mex jadjãr jabej dja gwaj on ã o ane.

Me kute Metÿndjwÿnhbê amijo akêx karō memã kabên.

⁴ Nhy m bep ate ne me kute Jeju kangaja. Tô mã dja me me on akubyn Metÿndjwÿnh'ÿr meo akêxmã? Kati, gêdjã me te meo ane. Arÿm ne Metÿndjwÿnh me ja no bônh pydji nhy m me arÿm amim kuma. Jeju kute me utãrmã kãjkwa kurÿm bôxja ne me arÿm amim kuma. Nhy m Metÿndjwÿnh ta memã Karōja ngrã nhy m meo ba.

⁵ Nhy m me kam arÿm mrãmri Metÿndjwÿnh Kabên mexkumrêxmã kato. Ne arÿm amim mÿjja puma kwÿ pumÿ. Jeju akati 'ôkam

akubyn bôx ne kute meo ba kajmã'ã mÿjja pymaja kwÿ pumũ. Omũnh kajgon kam ate amibê kanga, amibê kurê ar o ba.

⁶ Be, me ja, me kute bit amim Jeju marmãn ajte jãm kute kubê amijo akêx ne kangaja, djãm me kute akubyn Metĩndjwÿnh'ÿr meo akêxmã? Arkati, gêdja me te meo ane, dja me te akubyn 'ÿr kute meo akêxmã te meo ane. Mÿkam? Bir, me kute Jeju kangaja ne me o ajkê. Nãm kute mrãmri ne me kute Metĩndjwÿnh krao bikênh ne kute akubyn pĩte'y'ã nhôrkam o bikênhja pyrãk. Nhyam kam me kâtãm Jeju japryò kumex.

⁷ Ê, gop ar pyka mexja pumũ. Na ne pyka jakam bixadjwÿr krãptĩ ne kam amũ pyka ja mã prôt ne. Nhyam me kam kam mÿjja kren prĩne 'ã karên o djuw mex nhyam kam ingrôt ne abatãnh. Õ wÿnh kute krên ne tÿxmã ne ingrôt ne ôn kumex. Pyka mex ne ja. Pyka mex ja ne Metĩndjwÿnh arÿm kum kĩnh ne ôkre kadjwÿnhbê amim,

—Pyka ja ne mexkumrêx. Ba kum kĩnh jadjà ne kum djwÿ jarê gê mã arek kam djwÿ nhingrôt ne ôn kumex, ane.

⁸ Nhyam bep ate ne pyka punu. Nãm te na axidjuw nhyam me te karê nhyam mã mrÿnhĩmê mjêxêtte nhĩbit apôx ne kumex. Pyka kajgo mexi. Me te kam mÿjja nhingrôt jabej, djwÿ nhingrôt jabej ne kam ôkre kadjwÿnhbê amim,

—Axuk wãnh nõre. Ba tu kanga gê wãnh nõre. Mÿj kadjy dja ba prĩne karên 'ãno dja? Gê me'õ tu kum adjà gê prĩne xêt. Kê, ane.

Dja ã Metĩndjwÿnh me kute akubyn kubê akêxjamã anen kuwyo imôkam me kurê.

⁹ E kum ar ga, akmere ar, àpnhĩre ar, ar imã ar akĩnhja, djãm ar amã ne bar ikabên ja jarênho iba? Kati, arÿm ne bar ar amexkôt ar ama. Ar ga ne gar tu amim Jeju markumrêx nhyam arÿm ar apytà. Ga kam ar aje pyka mexja pyrãk.

¹⁰ Djãm Metĩndjwÿnh punu got. Djãm kute ar amar kêt got. Kati, dja katat ar adjapênh man o biknor kêt ne. Nã gãm ar amã Metĩndjwÿnh kĩnhkumrêx ne kam ô'ã õ me mex jadjwÿo djuw mex ar o aba. Ne arek ar o aba rã'ã ne. Kam dja Metĩndjwÿnhdjwÿ ar amar rã'ã ne.

¹¹ Bir be, gora ar 'ãno dja. Nã bãm ar inhôkre kadjwÿnhbê,

—Gora gê ar ï pÿnhkôt kum Jejuwã kĩnh ne kam kĩnh rã'ã rã'ãn kôt ar amijo ban inomã kumê, ane.

Nà, dja gar ã anen inomã amên kam arÿm 'ÿr bôx. Ar aje amim kam amakja ne aje amim kamnhĩxja arÿm 'ÿr bôx.

¹² Nà, gora ar amã adjukanga kêt ne 'ãno djan inomã amên kam 'ÿr bôx. Kwãrik wãnh ar amã adjukanga kêt. Ê, me kute amim Jeju mar ne kute akrãnmã

arek amiwÿr kam amakja, me tãmbit dja me 'ÿr bôx. Mÿjja mex, Metïndjwÿnh kute 'ã memã katat kabên pydjïn arênhja'ÿr dja me bôx. Bir be, gora on ar ja'ã amijakren me kudjwa mÿjja ja kunï 'ÿr bôx.

Metïndjwÿnh kute Abraãomã tãmdjwÿ jarênh mãmdji.

13-16 Ar me bakukãmãrebê Abraãoja pumû. Amrêbê Metïndjwÿnh Abraãomã kabên pydjïn arê. Nãm kum, “Ë, mrãmri dja ba ajo kïnh ne amã atãmdjwÿ krãptï ngã nhym aptàn kumex.

Ba ibê Metïndjwÿnh ne ba amã ikabên. Mrãmri ne ikabênja”, ane.

Be, Metïndjwÿnh kute Abraãomã kabên pydjïn arênh ne ja. Nãm Abraão akràn mã arek amiwÿr kam aman kam 'ÿr bôx. Metïndjwÿnh kute kum kabên pydjïn arênhja'ÿr bôx ne arÿm kran arÿm tãmdjwÿ.

Me babêngôkre baje memã bakabên pÿnh ne arênh kadjy ne atemã me'ô'ÿr mrã. Me'ô kute raxo me bajakrenh ne kute me bakabên marmã 'ÿr tën kum arê, kute adjwÿnhdjwÿ me bakabên mar ne kute ar o bamã. Gu me kum bajêx karô, kum bajêx nhym kute o ngrykmã ajte atemã me'ô'ÿr mrãn kum me bakabên ja jarê.

Nhym bep Metïndjwÿnh kute Abraãomã kabên pydjïn arênhkam nhÿnh ne atemã me'ô Metïndjwÿnh kuràm rax got kute adjwÿnhdjwÿ kabên marmã? Kati, Metïndjwÿnhbê

kumkati pydjii. Kam ne ta tu aminhidji jarên Abraãomã kabên pydjïn arên kum,

“Ë, mrãmri dja ba ajo kïnh ne amã atãmdjwÿ krãptï ngã nhym aptàn kumex. Ba ibê Metïndjwÿnh ne ba amã ikabên. Mrãmri ne ikabênja”, ane.

17 Nãm kabên pydjïn arên kam ta aminhidji jarê. Nãm arÿm 'ã amim karôn kôt kabên pydjïn arê. Nãm akubyn atemã kabên 'ô jarênh kêt kumrêx. Nãm ta arÿm amim pry pydji jarê. Ne kam me kute prïne amim mar tÿxmã, Metïndjwÿnh kute memã kabên pydji jarênh nhym me kute amim mar tÿxjamã ne kabên pydjïn arên kam ta memã aminhidji jarê.

18 Bir be, kumrêx ne kabên pydjïn arên kam adjwÿnhdjwÿ ta aminhidji jarên memã,

—Ba ibê Metïndjwÿnh dja ba ajo kïnh, ane.

Dja akubyn atemã kabên 'ô jarênh kêt kumrêx ne. Dja 'êxnhï kêt kumrêx. Djãm Metïndjwÿnh kabênkam 'êxnhï kute akubyn memã kabên 'ô jarênhmã got. Arkati. Kam dja gar ja man kam ajte atÿxkumrêx, ajte akïnhkumrêx. Atÿx ne tu amim kamnhïxkumrêx ne mã kam ama. Metïndjwÿnh arÿm gwaj bakukãm gwaj bamã mÿjja mex jarê gwaj mã kam ama. Kute gwaj bapytãrmã ne gwaj arÿm 'ÿr baprôt nhym arÿm gwaj bapytàn

gwaj bamã mỳjja mex jarê, kajkwa jarê.

¹⁹ Gora gwaj kam batỳx ne tu amim kamnhĩxkumrêx ne mã kam ama. Mrãmri dja gwaj 'ỳr bôx. Kam ne gwaj bakadjwỳnhbê badjumar mex ne baku'ê tỳx ne. Mrãmri ne me kute ngômã kên rênh nhym kà arek arij tỳx nhym ngô kute o ba kêt ja pyræk. Dja gwaj ã bakadjwỳnhbê badjumar mex ne batỳxo ane. Gwaj baje amim Metĩndjwỳnh kabên kamnhĩx ar o babakam dja gwaj ã bakadjwỳnhbê badjumar mex ne batỳxo ane.

Metĩndjwỳnh nhõ kikreti ja ma. Kadjwỳnhbê Metĩndjwỳnh nhõ mỳjja nêje kubêkati wajêt. Nhym me kadjy Metĩndjwỳnh mar djwỳnh nhõ bẽnjadjwỳr raxbit 'ỳr ngjênh.

²⁰ Nhym bep Jeju ne ta kajkwakam ũrkwãti djwỳnhjamã wadjã. Me bakukãm ne 'ỳr wabin kum wadjã. Kute me banhirâr ne me bajo djuw mex ne me bakadjy Metĩndjwỳnhmã kabênmã. Dji kubê Metĩndjwỳnh mar djwỳnh djwỳnhkêt. Kubê Metĩndjwỳnh mar djwỳnh nhõ bẽnjadjwỳr rax dja rã'ã rã'ã ne. Merkixatek ne kajmã'ã Metĩndjwỳnh mar djwỳnh nhym kam Jeju ijuk'ã kubê Metĩndjwỳnh mar djwỳnh ne me bakadjy Metĩndjwỳnhmã kabên ne.

7

Jeju kute raxo Merkixatek

jakrenh.

¹⁻³ Be, mỳj me'õbê ne Merkixatekja? Nãm krĩbê Xarêkam me ja nhõ bẽnjadjwỳr ne adjwỳnhdjwỳ kubê Metĩndjwỳnh pymao kubê kumkati mar djwỳnh. Idji kutewa ne katat me mrãnh nhõ bẽnjadjwỳr, Merkixatek. Idji jatãri jadjwỳ ne me umar mex nhõ bẽnjadjwỳr. Krĩ nhidjibê ne Xarê. Me umar mex ne ar bakam ne me tu 'ã kum idji. Me õ bẽnjadjwỳrjamã, Merkixatekmã ne me me umar mex nhõ bẽnjadjwỳr ane.

Ije nhym mã ne bãmmê nã ar kute? Kati, e kum bep me kute bãmmê nã noo ar omũnh kêtumrêx ne me kute ar arênh kêtê. Kon ne. Ingêtmê kwatynhmê me kute omũnh kêt mexi. Me kute rwỳkkôt mar kêt, nã 'õ kurũm rwỳkkôt mar kêt ne ajte kute tyk djã kôt mar kêtumrêx. Nãm tu nhĩ'ãnh tẽ. Kute Metĩndjwỳnh Kra pyræk ne me kadjy Metĩndjwỳnh mar djwỳnh rã'ã rã'ã ne.

Be, ta ne Abraão kutã tẽn kajpan kum kabên jarênhõ kĩnhkumrêx ne. Abraão arỳm mỳj bẽnjadjwỳrja ar'ỳr prõt ne ar kubĩn kam akubyn tẽn nhym Merkixatek kutã tẽn kajpan o kĩnh ne.

Nhym kam kum mỳjja kwỳo ajkij. Kute mỳjja kwỳo mõrjao ajkij nhym mã o mõ. Abraão õ mỳjja kunĩ kryre ne kurên aben kadjy kum kungã. Merkixatekmã apỳnh aben kadjy o pỏxo tẽn kum kungã nhym abenã rênhkam arỳm rax nhym kam mã o mõ.

4 Bir be, me Merkixatek raxja pumũ. Te Abraão bēnjadjw̄yr rax ne kute nēkrēx pytārja tu kute kum kw̄y o bikjērja pumũ. Djām Merkixatek ngri got.

5 Atũmã ne mekbê Rewi me õ m̄ȳjja jam̄ynho ba. Mõjdjê ne kukràdjâkõt mekbê idjaermã kum,

—Gora me amũ anhõ m̄ȳjja wã kw̄yo ajkjên amũ mekbê Rewibê me kadjy Metĩndjw̄ynh mar djw̄ynhmã angã, amũ amikutã memã kw̄y ngã gē me ta õ nēkrēxkõt amim am̄y, ane. Nhy m me kam ã anen õ m̄ȳjja kw̄yo ajkijn kam amũ amikutã mekbê Rewimã õro tē, me ta õ krôkam me jamã kungã nhy m me amim am̄y. Amē kubê Abraão tãmdjw̄y nhy m mekbê Rewi kute amim am̄ynhja tã m ne kubê õ nēkrēx.

6 Nhy m bep atemã ne Merkixatek. Mekbê Rewi 'õ kêtê. Nãm te kubê mekbê Rewi kêt ne kam tu Abraãobê nēkrēx kw̄yo ajkijn kum kĩnh jadjã. Metĩndjw̄ynh ar̄ym Abraãomã kabēn pydjijn arēn kum m̄ȳjja mex jarē nhy m Merkixatek ar̄ym kuman kam kõt Abraãoo kĩnh ne.

7 Be, mrãmri ne me'õ kute meo kĩnhja ne raxo tãmja jakre. Me rũnh ne me meo kĩnh.

Kam ne ba ar amã,

—Me Merkixatek raxja pumũ.

8 Mekbê Rewibê Metĩndjw̄ynh mar djw̄ynh ne me õ nēkrēxo ba. O ban kêt nhy m me pãnh kamingrãny amũ ijuk'ã ajte Metĩndjw̄ynhmã àpēnh

ba nhy m me ajte memã õro ba. Nhy m bep Merkixatek pydji ne tĩn rã'ã rã'ã ne kubê õ m̄ȳjja mõ. Ga me Metĩndjw̄ynh nhõ pi'õk no'õkkam Merkixatek'ã kute tĩn rã'ã: rã'ã, anh̄yrja pumũ. Be, Merkixatek raxja pumũ.

9-10 Nhy m kam Merkixatek Abraão kutã tēn kajpa nhy m kum õ m̄ȳjja kw̄yo ajkij nhy m mã o mõ. Nhy m kam Rewidjw̄y kute kum õr pyràk. Rewibê ne Abraão tãmdjw̄y. Rewi ne ingêt kukãmãrebê Abraão ngrekam nør rã'ã, kraxje kadjy kute Rewi bã m djir kêt, ngrekam nør rã'ãkam ne Abraão Merkixatekmã õ m̄ȳjja kw̄yo ajkij. Nhy m kam Rewidjw̄y kute kum õr pyràk. Nhy m kam amũ atũmã Rewi wajêt ne ruw ne kam amũ abatãnh nhy m kam tãmdjw̄y amim m̄ȳjja jam̄ynho ba, õ nēkrēxkõt me õ m̄ȳjja jam̄ynho ba. Nhy m bep Merkixatek mekbê Rewi kajmã'ã nēkrēxo mõ, Abraão nhõ m̄ȳjja mõ.

11 Arão kôpdji'ã mekbê Rewibê me kadjy Metĩndjw̄ynh mar djw̄ynhja ne memã Mõjdjê kukràdjã jarēnhõ tē. Arão ne kubê me kadjy Metĩndjw̄ynh mar djw̄ynho kutewa nhy m kam tãmdjw̄y mekbê Rewija amũ aben nhjuk'ã kubê Metĩndjw̄ynh mar djw̄ynh ne Arão kôpdji'ã memã Mõjdjê kukràdjã jarēn me kadjy Metĩndjw̄ynh ma. Nhy m me te: kõt kute amijo ba mexmã. Nhy m kam atemã me kadjy Metĩndjw̄ynh mar djw̄ynh 'õ ne kato. Atemã. Arãokõt kêtê. Merkixatekkõt

ne kato. Nãm ren me mekbê Rewikôt mex nhym ren atemã ny 'õ kator kêt-kumrêx ne. Nãm me te: amimex ne te: axwe kêt nhym kam kadjy nyja kato.

¹² Bir be, atemã ne me kadjy Metĩndjwỳnh mar djwỳnh ny 'õ kato nhym kukràdjàdjwỳ ne kôt atemã.

¹³ Gwaj banhõ Bẽnjadjwỳr'ã ne idjujarênhja. ã mũm me ja kurũm ne kato. ãm atemã. Djãm me ja 'õ kubê me kadjy Metĩndjwỳnh mar djwỳnh got? Ne kute Metĩndjwỳnh nhõ ngõnho ki'ã kum mry bõr got. Arkati.

¹⁴ Mekbê Djuda kurũm ne kato. Me ja, mekbê Djuda ne me Metĩndjwỳnhmã àpênh kêt-kumrêx. Nhym me kunĩ arỳm kôt omũ. Djã nãm Mõjdjê me jamã kum,

—Me ga dja ga me abê me kadjy Metĩndjwỳnh mar djwỳnh, ane got? Kati, mekbê Rewimãbit ne arê.

¹⁵ Be, arỳm kute amirĩt tẽmja pumũ. Atemã me kadjy Metĩndjwỳnh mar djwỳnh 'õ ne kato. Mekbê Rewi kurũm kator kêtê. Ne kam kute Merkixatek pyrak.

¹⁶ Mỳjkôt ne kubê me kadjy Metĩndjwỳnh mar djwỳnh? Djã nãm mebêngõkre ta Mõjdjê kukràdjàkôt kute amũ aben nhijuk'ã abenmã rero tẽn kam Jeju'ỳr bõx ne kum kure nhym kam arỳm kubê me kadjy Metĩndjwỳnh mar djwỳnh? Djãm mekbê Rewi 'õ? Kati. Bir, mỳjkôt? Mỳjja tỳxkumrêx kôt. Ta tu tĩn rã'ã:n kute tĩn o ino rer kêt-kumrêx.

Kam ne Metĩndjwỳnh 'ã me kadjy Metĩndjwỳnh mar djwỳnh nhõ bẽnjadjwỳr mẽ.

¹⁷ Metĩndjwỳnh nhõ pi'ók no'òkkam kute,

“Abê me kadjy Metĩndjwỳnh mar djwỳnh rã'ã rã'ã rã'ã ne. Merkixatek ne akajmã'ã Metĩndjwỳnh mar djwỳnh.

Ga kam Merkixatek nhijuk'ã gadjwỳ abê me kadjy Metĩndjwỳnh mar djwỳnh”, anhyrja pumũ.

¹⁸ Be, Mõjdjê kukràdjà tũmkôt mekbê Rewi kute aben nhijuk'ã abenmã Metĩndjwỳnh mar djwỳnh rerja ne arỳm tũm ne wãnh nõ. Arỳm kajgo mexi. Kute me utar kêt. Kam ne Metĩndjwỳnh wãnh kudji nhym nõ.

¹⁹ Mõjdjê kukràdjà kute mỳjjao mex kêt. Nãm me te: kute kôt amijo ba ne te: kôt kute amijo mexmã. Nhym bep ajbir ne Metĩndjwỳnh me bawỳr mỳjja mex jano, Jeju jano. Tãm ne gwaj kamnhĩxbê ar baban kôt Metĩndjwỳnh'ỳr bõx. Nhym prĩne raxo, mexo Mõjdjê kukràdjà tũm jakre. Kôtbit ne gwaj Metĩndjwỳnh'ỳr bõx.

²⁰⁻²¹ Be, gwaj banhõ Metĩndjwỳnh mar djwỳnh ny, mextireja pumũ. Kumã ne Metĩndjwỳnh kabẽn pydjìn arê. Bep me ja, me kadjy Metĩndjwỳnh mar djwỳnh tũmja ne Metĩndjwỳnh amim me umỳr kajgon kute memã kabẽn pỳnh jarênh kêt. Nhym bep ate ne Jeju. Metĩndjwỳnh

kute amim arkam kum kabên pydjîn arên kum,

“Ba ibê Bênjadjwÿr ne ba arÿm amâ ikabên pydjîn arê. Dja ba atemâ ikabên 'ô jarênh kêt.

Ga dja ga abê me kadjy Metîndjwÿnh mar djwÿnh rã'ã: rã'ã ne”, ane.

²² Be, Jeju kukràdjà nyja mexo kute tûm jakrenh mexi. Nhym Metîndjwÿnh kute kukràdjà nykôt me bamã mÿjja mex jarênhja dja mrãmri me bawÿr bôx. Jeju ta dja Metîndjwÿnh kabênkôt mÿjja mex nêje omûnh 'ãno djan me bamã kungã.

²³ Nà, Jeju mexo kute me kadjy Metîndjwÿnh mar djwÿnh tûm jakrenhja pumû.

Ë, mÿjja 'ôdjwÿ. Me ja ne me krãptî. Nãm me aben nhijuk'ã tyk tẽ. Te kute àpênh 'ãno ãm rã'ãmãn mã aben nhijuk'ã kubêngette ne tyk tẽ.

²⁴ Nhym bep Jeju pydji ne mã: tîn rã'ã rã'ãn kam mã kubê me kadjy Metîndjwÿnh mar djwÿnh rã'ã rã'ãn atemâ amidjô'ã me'ômã rer kêtumrêx.

²⁵ Ajbit ne tîn rã'ã rã'ãkam arek Metîndjwÿnhmã me banêje kabên ne me bajo à'wÿr ar ba 'ãno dja. Nãm me bapytàn ar me bajo ba. Nhÿnh me baja? Bir me baje tu amim Jeju kamnhÿkkôt baje Metîndjwÿnh'ÿr amijo akêxja, me batãm ne ar me bapytàn me bajo ba. Gêdjãm ar me bajo ba rã'ã ne. Gêdja me bapytàn rã'ã: ne, rã'ã rã'ã.

²⁶ Bir be, me kadjy Metîndjwÿnh mar djwÿnh nhõ bēnjadjwÿr rax ã kute anhÿr ne gwaj bamãnhkutã. Nãm mexo uma. Kute axwe 'ô mar kêtumrêx. Punu 'ô kam nôr kêtumrêx. Nãm mûm mexo amiptã nhym ate me axwe wãnh ar ba nhym Metîndjwÿnh o rax ne kàjkwamã amiwÿr o wabin kàjkwa nhiby ÿr nhym kam ar ro'ã ar ba.

²⁷ Nà, atemã. Kute me kadjy Metîndjwÿnh mar djwÿnh nhõ bēnjadjwÿr tûmja pyrak kêt. Djãm kute Metîndjwÿnh mar djwÿnh nhõ bēnjadjwÿr tûm kudjwa myt kunÿkôt ta amijaxwe pãnh Metîndjwÿnhmã mry par ne bôr ne ôr got. Me tãm ne me kumrêx amijaxwe pãnh kum mry pan kubôn kungãn kam atãri me kunÿ jaxwe pãnh kum mry pan kubôn kungã. Djã nãm ã Jeju me kudjwa ane got? Arkati, nãm ta Metîndjwÿnhmã me axwe pãnh tyk pydji. Nãm me axwe pãnh Metîndjwÿnhmã amikanga pydji nhym tûmrãm dja ajte memã tyk kêt ne.

²⁸ Môjdjê kukràdjakôt ne me axwe prãm nhym me amim me umjuw. Nhym bep tûmrãm, Môjdjê kukràdjà arÿm tûmkam ne Metîndjwÿnh amim krao katon amim kudja. Nhym kam prïne Metîndjwÿnh kabênkôt amijo ba. Axwe prãm kêtumrêx. Dja amû tûmrãm axwe 'ô kêtumrêx rã'ã rã'ã, tãm ne amim kudjan kam kum kabên pydjîn arê. Ne kam

adjwÿnhdjwÿ aminhidji jarën kum,

—Ba ne ba amijo apytàn amim adja. Ga abê imar djwÿnh nhõ bënjadjwÿr rax, ane. Be, nãm ã anen kam amim Kra dja.

8

Me kadjy Metïndjwÿnh mar djwÿnh nhõ bënjadjwÿr ny ne Jeju.

¹ Bir be, ije ar amã arënh ja ma. Arÿm gwaj banhõ Metïndjwÿnh mar djwÿnh nhõ bënjadjwÿr rax ã kute anhÿrja pumũ. Nãm kàjkwakam Metïndjwÿnhbê kumkati krï djàtikam ubòk'ãnh ikò'ã nhÿ, kubê bënjadjwÿr raxkam ubòk'ãnh nhÿ.

² Kubê Metïndjwÿnh mar djwÿnh nhõ bënjadjwÿr ne kam Metïndjwÿnh nhÿrkwãti kadjwÿnhbê kumoka'èkam àpënh ar ba. Ûrkwãti djwÿnhkam àpënh ar ba. Djãm me ikrao ne me kum kikre got? Kati, Bënjadjwÿr djwÿnh ta ne amim kikre nhym kàjkwakam dja. Ûrkwã djwÿnh ne ja. Nhym kadjwÿnhbê kumoka'èkam Metïndjwÿnh nhõ mÿjja nêje kubèkàti wajêt. 'Yr ne arÿm wadjàn kam kam àpënh ar ba.

³ Me kadjy Metïndjwÿnh mar djwÿnh nhõ bënjadjwÿr rax kunĩ ne Metïndjwÿnhmã mry bôn kum kungãn kôt kum kÿnh djà ngã. Kadjy ne amim me umjuw. Nhym gwaj banhõ Metïndjwÿnh mar djwÿnhdjwÿ mÿj ne kum

kungã? Kati, ãm ta ne kum amingã.

⁴ Nãm ren jakam, pyka jakam ar ban ren kubê me kadjy Metïndjwÿnh mar djwÿnh kêtumrëx ne. Ga me kadjy Metïndjwÿnh mar djwÿnh kumex ne kute Mòjdjê kukràdjàkôt Metïndjwÿnhmã kÿnh djà nhõr rã'ãja pumũ. Kam ne ren jakam ar ban ren arÿm kubê me kadjy Metïndjwÿnh mar djwÿnh kêt.

⁵ Pyka jakam Metïndjwÿnh nhõ kikreja ne kàjkwakam ùrkwãti djwÿnhja'ã amiakre nhym me kam kam àpënh ar ba. Ô'ã ne pykabê õ kikreja. Nãm Mòjdjê kute kikre nhipëxmã nhym kam Metïndjwÿnh prÿne kôt kum 'ã karõ, kute kum 'ã karõ nhym kute kôt kum ipëxmã. Kute kàjkwakam ùrkwãti ja'ã akren kute kôt kum ipëxmã ne kum 'ã karõn kum, "Gora prÿne inhÿrkwãti djwÿnh'ã akren imã ipëx, ane.

Krãnhre'ã ije amã akrejakôt dja ga ipëx", ane.

Be, mÿjja kàjbê mex ne ja. Kàjkwakam ùrkwã djwÿnh ne mexkumrëx, nhym bep ja, pykabê ja ne ô'ã. Ô'ã ne kam kàjbê mex.

Nhym bep ùrkwã djwÿnh ne mrãmri wÿnh, mextire.

⁶ Nhym àpënhdjwÿ mex-tire. Metïndjwÿnh ne kum àpënh ny jarë nhym àpënhja prÿne mexo kute me kadjy Metïndjwÿnh mar djwÿnh tùm djàpënh tùm jakrenh. Nhym

kukràdjà nydjwýr přine mexo kute tùm jakrenh. O ne Jeju Metĩndjwýnh'ýr mebingôkreo bôx. NhyM Metĩndjwýnh me bamã kabên pydjín arên kam me bamã mýjja mex jarê. Mýjja mexja ne mexo tùmja jakrenh mex ne. Kôt kukràdjà nydjwýr mexo tùmja jakrenh mex ne.

⁷ Nãm ren Môj djê kukràdjà ajmã kute kêt nhyM ren ajte kukràdjà ny kator kêt kumrêx ne. Nãm ren kutewaja mex nhyM ren ijukri ny 'ô kator kêt kumrêx ne.

⁸ NhyM bep kati, nãm kukràdjà tùmja kute me utàr kêt nhyM kam pãnh Metĩndjwýnh kukràdjà ny kute me utàrja pãnh o kato. Nãm mekam kĩnh kêt ne memã kum, "Adjým, amũ akati 'ôkam dja ba mekbê idjaer kunĩmã atemã ikabên ny 'ô jarênh mãm dji, atemã kukràdjà ny 'ô.

Nà, Djuda aben nhijuk'ã tãmdjwýjamã gédja ba atemã kukràdjà ny 'ô jarê. Ba ibê Běnjadjwýr ne ba me amã ikabên ne.

⁹ Ate ne nja. Ate ne tùm, ije me akukãmãremã arěnhja, tãm ne tùm.

Amrêbê ne ba me akukãmãre pa 'ãbyn pykabê Edjitu kurũm meo ikaton kam ar meo iban memã ikukràdjà ja jarê.

NhyM be nãm me ikabên mar prãm kêt ne arĩk ar ba. Ba kam amipãnh tu me kanga.

Ibê Běnjadjwýr ne ba me amã ikabên ne.

¹⁰ Bep jakam dja ba mekbê idjaermã ikukràdjà ny jarê. Amũ akati 'ôkam dja ba memã ny 'ô jarê.

Ba ibê Běnjadjwýr ne ba me amã ikabên ne.

Me ôkre kadjwýnhbê dja ba ikukràdjà jao adjàn me ajamak krekre'ãdjwýr pi'ôk no'ôk ne.

Ne kam meo inhô me jakumrêx nhyM me amipãnh Metĩndjwýnho ipytàn kam amim ijo Metĩndjwýnhkumrêx.

¹¹ Djãm me ôbikwamê kute abenmã kum, nàr me kamy kute abenmã kum,

'On amim Běnjadjwýr djwýnh ma', anhýrmã.

Kati, me kunĩ dja arým amim ima. Me kãtãmmê me rũnhmê me kunĩ dja me amim ima.

¹² Ba kam me kute ikam amikràjakam idjukapri ne kam me ikam axweja tu o akno", ane.

Nãm ã Metĩndjwýnh kukràdjà ny'ã ujarěnh ane.

¹³ Kute kukràdjà ny jarěnhkam arým ôbê jao tùm ne. Be, ga mýjja arým tùm tēm ne arým biknor 'ýrja pumũ.

9

Kute pykakam Metĩndjwýnh nhô kikreti jarěnh.

¹ Amrêbê ne Metĩndjwýnh přine kukràdjà tùmja, kukràdjà kutewaja'ã memã karô, kôt me kute ar amijo ba ne kum kabên ne kum ãpěnh kadjy. Nãm me pykabê kum

kikren kam kam kum kabêno ku'ê.

² Nãm me kubêkãmê mrykãmê pïponho kikren ajkwa krekre'ã kubêkà nhô. Kikrebê kumkati ne ja. Kam ne ngônhpôktimê pïponh ku'ê. Nhyim djwý me kute Metïndjwýnhmã õr ne pïponhkam adjwýrjadjwý ikwã. Apýnh mýjja ku'ê djari ne ja.

³ Kadjwýnhbê ne kumoka'ê. Nhyim kam nêje kubêkà wajêt.

⁴ Kam ne kên karýro kikre kudjý djã bôr djãmê kên karýro pïo rara krãkà djyjamê ku'ê. Nhyim kên karýrreo pïo rara krãkà djy kam ne ngôn h dja. Kên karýro ngôn h kam djwý nhidjibê "Mýj ne ja" nyt ne dja. Nhyim kam kam Arão nhô kô me aêrbê ingrôt ne ôja nõ. Nhyim kam kamdjwý Metïndjwýnh kute amikabên'ã kên no'ókja amê nõ.

⁵ Nhyim kên karýro pïo rara krãkà djyja'ã Metïndjwýnh kadjy mrãnh djwýnh amê ar karõ kãjbê prêkja aben kutã dja. Metïndjwýnhbê kumkatiti:, Metïndjwýnh pymati, Metïndjwýnh mexo tuknï kadjy mrãnh djwýnh karõ nhipêx ja dja. Pïo rara 'ã ijê djã'ã dja. 'Ã ijê djã ja ne me kadjy Metïndjwýnh mar djwýnh nhô bënjadjwýr mry kamrôo kaprêprêk nhyim Metïndjwýnh apýnh me axwe djari tu o akno. Aj, djãm on ije ar amã prïne ja jarênhmã got. Ba ar amã mýjja 'ôdjwý jarê.

⁶ Be, nãm ã Metïndjwýnh nhô kikrekam apýnh mýjja ku'ê djari ku'ê ane. Nhyim me kadjy Metïndjwýnh mar djwýnh kâtãm myt kunïkôt kikrebê kumkatikam wangij ne kam kam apênh ar ba.

⁷ Nhyim bep me kadjy Metïndjwýnh mar djwýnh nhô bënjadjwýr rax pydji ne kadjwýnhbê kumoka'êjamã wangij. Djãm myt kunïkôt? Arkati, kum ngorekambit. Ýr ngjênh nhô akati apôxkambit ne 'ýr ngjênh pýnh ne. Nhyim ajte kum ngore nhyim ajte 'ýr wadjã. Akati pýnhkambit. Djã nãm ýkam 'ýr wangij? Kati, mry kamrô ne 'ýr o wangijn Metïndjwýnhmã kungã. Ta amijaxwemê me kâtãmja jaxwe pãnh ne kum kungã. Me kute mar kêt ne kute Metïndjwýnhkam amikrão ba pãnh ne me ô'ã o mrãn o wangijn kum kungã.

⁸ Jakôt ne Metïndjwýnh Karõ memã o amirít, me kute me kâtãm Metïndjwýnh'ýr ngjênh kêt kôt mar kadjy. Metïndjwýnh nhô kikrebê kumkati ãm rã'ã nhyim me kute kukràdjã tùmja ba rã'ari ne me kâtãmja Metïndjwýnh'ýr ngjênh kêt kumrêx, kumoka'êjamã ngjênh kêt kumrêx. Me kâtãmja kraxje 'ýr ngjênh kêt.

⁹ Be, pykabê Metïndjwýnh nhô kikremê kôt kukràdjã tùmja ne Kritu kukràdjã djwýnh'ã amijakre nhyim me Kritu kajmã'ã ar o ba. Kukràdjã tùmja ne me ï krãkãbito mex. Nãm

me kukràdjà tũmkôt te Metĩndjwýnhmã mry bôn kum kungãn te kum kĩnh djà ngãn mã amikam kute axwe mar rã'ã. Me kute kum mry nhõr djwýnhja te kum mry bôn kum kungãn kadjwýnhbê mex kêt rã'ã ne.

¹⁰ Kukràdjà tũmkôt ne me me õ kwý krẽn djãmẽ mýjjaõ kõm djà'ã memã karõn mekbê uma. Ne kam ajte me kute apýnh amiku'õnh djari memã 'ã karõ, me kute kôt amijo bamã. Apýnh kukràdjà ja ne me ĩ krākãbitõ mex. Metĩndjwýnh kute mýjja kunõ ny kajmã'ã ne memã kukràdjà tũmja'ã karõ nhym me ar o ba.

Kritu kamrõ'ã ujarẽnh.

Xim k 2.5; Idja 8.6, 12.24

¹¹ Nhym arým Kritu bõx ne arým kukràdjà ny, kukràdjà mexo kato. Ne kute kukràdjà nyo kator kadjy kubê me kadjy Metĩndjwýnh mar djwýnh nhõ bẽnjadjwýr rax ne arým Metĩndjwýnh nhũrkwã djwýnhmã wadjà. Metĩndjwýnh nhũrkwãti prĩne kute raxo, mexo pykabê ja jakrenh mexjamã wadjà. Mebẽngõkre kute ipêx kêt. Me banhõ pykabê mýjja, pĩ, bõ, bãnhõr jao kikre nhipêx kêt.

¹² Be, tãm, Metĩndjwýnh nhũrkwã djwýnhbê kumkatimã wadjàn kam amũ kadjwýnhbê kumoka'ê'ýr àr pydji. Djã nãm 'ýr wangij ne akubyn apõx ne 'ýr ngjênh krãptĩ got? Kati, nãm 'ýr àr pydji. Djãm mokaàk kamrõ nàr mryti jabatàn

nyre kamrõ ne o wadjà, kute Metĩndjwýnhmã õrmã? Arkati, nãm ta amikamrõo wadjà. Ne o me bapytã. Me bapytãrkumrêx. Gu me batĩn rã'ã rã'ã ne baje o ino rer kêt kadjy.

¹³ Amrêbê kukràdjà tũmkôt ne me mry kamrõo me kamĩ, me akubyn mex kadjy. Nãm me Metĩndjwýnhkam amikràn kam punu. Nhym kam Metĩndjwýnh mar djwýnh mryti djũmre kamrõmẽ mokaàk kamrõo me kamĩ. Ne mryti jabatàn nyre, kaãnhre bĩn kum adjàn kam prà byn o me punu kaprêprêk. Nhym me kam akubyn mex.

¹⁴ Be, ga mry kamrõ kute kãjbê meo mexja pumũ. Bep Kritu kamrõ ne mrãmri meo mexkumrêx. Metĩndjwýnh Karõ tĩn o ino rer kêtja tãm ne Krituo ban o tỳx nhym kam kôt Metĩndjwýnhmã amingã. Djãm punu ne me kubĩ? Kati, nãm mexo mextire, ajmã kute kêt ne ta Metĩndjwýnhmã amingãn kam kamrõ ajkapĩ. Ta kamrõ ne prĩne me bajo mex. Me batyk ne baje Metĩndjwýnhmã bakre rax ne nĩjar baba kadjy ne gu me bamã bajaxwe kĩnh ne o baba. Nhym kam ta kamrõo prĩne me bakadjwýnhbê me bajo mex gu me kam arým bakadjwýnhbê bapijàm kêt ne amikam bajaxwe'õ mar kêt ne Metĩndjwýnhmã badjapênh ar baba, Metĩndjwýnh tĩnjamã apê.

¹⁵ Kadjy, Kritu kamrõ prĩne kute me bajo mex gu me Metĩndjwýnhmã badjapênh

kadjy ne Kritu kukràdjà nyo kato. Metĩndjwýnh kute amiwýr me bajwýr ne kute me bamã kabēn pydjín arēnh ne kute me bamã mýjja mex jarēnh gu me 'ýr babôxmã. Nhym me banhô mýjja mexja dja rã'ã rã'ãn o ino rer kêt-kumrēx. Mrãmri dja Kritu ã memã o ane. Kadjy ne arým me axwe pãnh ty. Me kute kukràdjà tũmjja ar o bari ne me Metĩndjwýnhkam axwe nhym kam arým Jeju amityko o pãnh ne.

16-17 Bir be, nãm tykkôtbit o pãnh. Nhym kam ajte mýjja tykkôtbit ne mýjja amirĩt. Ga me ôbikwa tyk kutã kute abenmã õ mýjja'ã karõja pumũ. Ôbikwaja tyk kutã ôbikwamã õ mýjja'ã karõ ne,

—Godja ba ty ga kam inhõ mýjja jao mõ.

Ne kam kum õ mýjja nhidji jarēn kum,

—Tãm dja ga o tē, ane.

Gêdja kute kum 'ã karõja ty nhym kam ôbikwaja amũ ajte kudjwa ô'ã ar o ba. Me tykkambit ne me ajmãn aben nhõ mýjja jamýn mã amũ abendjô'ã o ba. Me tĩn rã'ãkam ne me kute aben nhõ mýjja jamýnh kêt. Me tykkambit ne me kute me õ mýjja kajgo jamýnh. Bir be, me tykkôtbit ne mýjja amirĩt. Nhym kukràdjà tũmjadjwý ajte tãm ne.

18 Nãm me kute kukràdjà tũm kutewaja o bao kurê'ukmã ne Môjdjê mry kamrôo me kamĩ. Mýjja tyk

ne kamrô bikapĩnkôtbit ne mýjjao mex djã.

19 Nãm Môjdjê memã Metĩndjwýnh kabēn kukràdjà kunĩ'ã ujarēnh kumrēx arē. Metĩndjwýnh kute mekbê mýjja pymaja memã arēnhodjan memã kunĩ jarēnh pan kam mry kamrô by, mryti jabatàn nyremē mokaak kamrô run kam iby ngõ run kam pi'õ nhikwýr ne kadjat kamrêk jakritare jao krax 'ãpren kam pi'õja mry kamrômã adjàn kam o me kaprêprêk. Metĩndjwýnh kabēn kukràdjã'ã pi'õk no'õkja kumrēx ne kamĩn kam mebêngõkredjwý kamĩ.

20 Me kamĩn kam mekmã kum,

“Be, Metĩndjwýnh kute me amã amikukràdjã jarēnh mãmdji ga me aje kôt amijo aba kadjy kamrô ne ja. Gora me 'ãno dja”, ane.

21 Ne kam ajte Metĩndjwýnh nhõ kikre kamĩ. Nãm kapôtã kukràdjaja kumrēx kamĩn kam kikre kadjwýnhbêja'ýr o wadjàn kam adjwýnhdjwý o kamĩ, kukràdjaja kunĩ kamĩ.

22 Bir be, Môjdjê kukràdjãkôt ne me mry kamrôobit mýjjao mexo ba. Kamrô kapĩnkôtbit ne apýnh me axwe djari Metĩndjwýnh tu me axweo aknon mar kêt-kumrēx ne.

23 Bir be, pykabê Metĩndjwýnh nhõ kikremē õ kikrekam kukràdjaja ne kãjkwakam mýjja djwýnh'ã amijakre. Kam ne Môjdjê mry kamrôobit ã mýjjao mexo ane. Nhym bep kãjkwakam mýjja

djwÿ:nh kadjy ne me mÿjja mexbit kum kubÿn kungã. Kàjkwakam mÿjja djwÿnhja kadjy ne me mÿjja mexbit kum kubÿn kungã. Mÿjja mexo kute pykabê mÿjja ja jakrenh. Mÿj ne mex nhym me Metÿndjwÿnhmã kubÿn kungã? Je kum Jeju. Jejubit ne mexkumrêx ne kam Metÿndjwÿnhmã amingã nhym me kubÿ.

24 Djã nãm me Metÿndjwÿnhmã kikre nhym kam Kritu kadjwÿnhbê kumoka'êja'ÿr wadjà? Kàjkwakam ò kikre djwÿnhja'ã kute amijakre djãm kumã ne wadjà? Kati, nãm tu kàjkwamã wadjà. Kum wadjàn arÿm Metÿndjwÿnh kabem djan kum me bajarêho djan me banêje kukràò dja.

25 Djã nãm Metÿndjwÿnhmã aminhør krãpti? Kute pykabê Metÿndjwÿnh mar djwÿnh nhõ bënjadjwÿr rax kikremã ngjêx krãptija pyrãk? Kum ngore kunikôt kute mry kamrôbito mrãnh ne Metÿndjwÿnh nhõ kikre kadjwÿnhbê kumoka'êmã o ngjêxja pyrãk?

26 Arkati, nãm ren kum aminhør krãptin ren arÿm tokry krãpti. Ren pyka nhipêx to-tokbê ren arÿm apÿnh tokry krãpti. Bep kati, arÿm pyka kute o ino rerkam arÿm kator ne kute mekbê axweo apêxmã kute Metÿndjwÿnhmã aminhør mãmndji.

27 Ga Metÿndjwÿnh kute me kunĩ'ã amim karôja pumũ. Me kunĩ dja me tyk pydji

nhym ijukri dja Metÿndjwÿnh memã axwe pãnh jarê.

28 Bir be, nãm ã Kri-tudjwÿ tyk pydjio ane. Kute Metÿndjwÿnhmã aminhør nhym me kute bÿn mãmndji. Nãm amijã me krãpti jaxwe mên kam me pãnh Metÿndjwÿnhmã amingã nhym me kubÿ. Dja ajte me bawÿr kato. Djãm kute axweo pãnhmã? Kati, kute ò me ja pytãr ne kute meo mormã. Pykabê me kute abej ajkam amakja pytãr ne ar meo bamã dja ajte kato.

10

Kritu pite'ykam tyk pydji.

1 Bir be, Mòjdjê kukràdjã ne mÿjja mextireja kukãm bõx. Kubê wÿnh kêt. Mÿjja mextire bõx kêttri ne Metÿndjwÿnh Mòjdjê kukràdjãjao kato. Nãm mÿjja mex djwÿnh'ã amijakre kajgo. Kam kute meo mex kêt. Metÿndjwÿnh kute me axweo bingrãnh kadjy ne me kum mry pan kubôn kungã. O anhÿro ba tãmtã: ï arek amũ namê amex kunikôt o anhÿro tẽ. Nãm me te mry pan kamrô kapin te kute o amikam axweo apêx ne mexmã te o amijo ane. Me kute Metÿndjwÿnh'ÿr bikamênh prãmja ne me te amijaxwe kêt mã amijo ane.

2 Nãm ren me kute Metÿndjwÿnhkôt amijo ba prãmja mry kamrôo ren amikam axweo apêx ne ren mrãmri amikam axwe'ò mar kêt kumrêx ne ren tu mry par krãta.

³⁻⁴ Nhyr bep kati, nãm me te o amijaxweo ane. Mryti djũmre kamrômẽ mokaak kamrôo mrãmri me kute amijaxweo apêx kêt. Nãm me te o amijo anen mã axwe. Mry kamrô kute memã axweo apêx kêt. Nãm tu amex kunĩkôt memã axweo amirĩto tẽ.

⁵⁻⁶ Kam ne Kritu pykamã rwỹk kutã Bãmmã kum,

“Nã gãm arỹm amã mry kamrô kapĩnmẽ me kute amã djwỹ nhõrja kĩnh kêt.

Nhyr me kute amijaxweo apêx kadjy nãrãm kute mry par ne rã'ã ngõnho kikam rẽnh ne kute kum angjẽnh ne kute amã õrja tãm ne ga arỹm abê kĩnh no kati.

Ne kam aje ijo inhĩmã ijã amim karõ.

⁷ Ba kam amã,

“Metĩndjwỹnh, ota ba dja. Aje amim ijã karõkôt ne ba jãnh dja. Amrêbê anhõ pi'õk no'õkkam aje ijarẽnhkôt ne ba jãnh dja”, ane.”

Nãm ã Kritu Bãmmã ane.

⁸ Nãm kum,

“Mry kamrô kapĩnmẽ me kute amã djwỹ nhõrjamẽ me kute amim axweo apêx kadjy nãrãm mry par ne kute ngõnho kikam rã'ã rẽnh ne kute kum angjẽnh ne kute amã õrja tãm ne ga amã kĩnh kêt ne abê kĩnh no kati”, ane.

Djã nãm me kupa'ã ar o ba? Kati, mrãmri ne Mõjdjê memã

kôt 'ã karõ nhyr me kute kôt ar o ban kute Metĩndjwỹnhmã mry par ne kute õro ba. Nhyr Kritu Bãmmã kum,

“Ga abê kĩnh no kati”, ane.

⁹ Nãm kum kabẽn ja kumrẽx jarẽn kam atãri kum,

“Metĩndjwỹnh, ota ba dja. Aje amim ijã karõkôt ne ba jãnh dja”, ane.

Bir be, nãm me kute mry par ne kum õrja arỹm o apêx. Kute pãnh nyjao katormã ne arỹm tũmjao apêx.

¹⁰ Metĩndjwỹnh kute 'ã amim karõkôt ne Jeju Kritu tẽn ruwn ta Metĩndjwỹnhmã amidjwỹnh ngã nhyr me kubĩ. Nãm kute kum aminhõrkam me bĩn mãmdji. O ne prĩne me bajo mex, prĩne me bajo mexo mexkumrẽx ne.

¹¹ Me ĩ pỹnhkôt me kadjy Metĩndjwỹnh mar djwỹnh aben nhijuk'ã myt kunĩkôt ngõnho ki kabem ku'ẽn mry kupê. Nãm me kute Metĩndjwỹnhmã mry par ne bõr ne kum õrmã bõro ku'ẽn. Nhyr akati nhyr tãm ne. Nhyr akati nhyr ajte tãm ne. Nãm memã axweo apêx kêtumrẽx ne.

¹² Nhyr bep ate ne Kritu Metĩndjwỹnhmã mỹjja pydji ngã. Nãm kum amingã nhyr me bĩn pydji. Nãm amijã me axwe mẽ nhyr me kam bĩn pydji. Nãm me kubĩ nhyr kam tu amijã me axweo apêxkumrẽx. Jakôt ne Metĩndjwỹnh djubõk'ãnh nhỹ, kubê bẽnjadjwỹr raxkam ubõk'ãnh nhỹ.

¹³ Ne kam arek kam amako nhỹ. Metĩndjwỹnh kute kurẽ djwỹnhõ bikẽnh mex nhym me kam umaje kuka kũnh terteto ku'ẽn kam tu mỳrbẽ rôrũk nhym kute kwỹ o pardjan kwỹ nhimex, ja ne kam amako nhỹ.

¹⁴ Bir be, kute Metĩndjwỹnhmã aminhõr pydjijakõt arỹm mrãmri tu me'ã mex mẽnhkumrẽx nhym me mrãmri mex rã'ã rã'ã rã'ã. Kute me bajo mex ne kute me bajaxwe kũto tẽmjja, me bajã ne tu mex mẽnhkumrẽx.

¹⁵⁻¹⁶ Nhym Metĩndjwỹnh Karõdjwỹ kõt arẽ,

“Bep jakam dja ba memã ikukràdjã ny jarẽ. Amũ akati 'õkam dja ba memã ny'õ jarẽnh mãmdji.

Ba ibẽ Bẽnjadjwỹr ne ba me amã ikabẽn ne.

Me õkre kadjwỹnhbẽ dja ba ikukràdjãjao adjãn kunhõ. Ne me amak krekrekamdjwỹ kunhõ”, ane.

Nãm kabẽn ja kumrẽx jarẽn kam atãri memã kum,

¹⁷ “Apỹnh me ikam ajaxwe djãri, me aje ikam amikrà ar o abajadjwỹ gẽdja ba tu mar krãtan o akno.”

¹⁸ Bir be, mrãmri ne Metĩndjwỹnh arỹm o akno. Kam ne me kute amijaxwe pãnh Metĩndjwỹnhmã mry par ne kum õrja arỹm apẽx. Arỹm kêt. Arỹm Metĩndjwỹnh kute kam me axweja kunõ biknorjakam ajte we amijaxwe pãnh mry par ne ar

Metĩndjwỹnhmã õro ba. Kati, arỹm kêt.

Me kute Kritu mar'ã ukanga kêt mã.

Ep 3.11

¹⁹ Ë, akmere ar, àpnhĩre ar, mrãmri dja gwaj tu bapijãm kêt ne Metĩndjwỹnh nhõ kikre kadjwỹnhbẽ kumoka'ẽmã wangij ne Metĩndjwỹnh 'yr bõx ne tu kum amijarẽ. Mỳjkõt dja gwaj bapijãm kêt ne tu 'yr wangij? Jejukõt. Gwaj bakadjy tyk ne kamrõ bikapĩnkõt dja gwaj bapijãm kêt ne Metĩndjwỹnh'yr bõx ne tu kum amijarẽ ne kum bakabẽn.

²⁰ Pykabẽ Metĩndjwỹnh nhõ kikre kadjwỹnhbẽ kumoka'ẽ nẽje, Metĩndjwỹnh krĩ djã nẽje ne kubẽkãti wajêt nhym me 'yr ngjẽn kêt kumrẽx. Nhym bep ajbir Jeju ne me bakadjy Metĩndjwỹnh'ã kutan 'yr pry ny dji. Pry kubẽ Jeju. Kute Metĩndjwỹnhmã ta aminhõr nhym me kute bĩn nhym ajte tĩnkõt ne gwaj tu Metĩndjwỹnh'yr mrãn bõx ne wangij ne tu kum bakabẽn.

²¹ Be, gwaj banhõ Metĩndjwỹnh mar djwỹnh nhõ bẽnjadjwỹr raxkumrẽx. Nãm prĩne Metĩndjwỹnh nhõ me jao ban meo djuw mex ar o ba.

²² Gora gwaj kam tu Metĩndjwỹnh'yr mrãn bõx ne tu kum bakabẽn, on batĩnri 'yr mrãn bõx ne kum bakabẽn. Amrẽbẽ ne Mõdjẽ Metĩndjwỹnh kukràdjãkõt kute meo mex kadjy mry kamrõo me kamĩ nhym me kam akubyn mex ne. Ne

kam ajte me kute amijo mex kadjy ngô mexkambit djuwn o jãm amijã ngrã rê. Gwaj baje tu amim Jeju kamnhĩxkam dja gwaj Metĩndjwýnh kadjy bamex. Jeju ne gwaj bajo mex. ã gwaj bamex tanhĩrkam dja gwaj Metĩndjwýnh'ýr mrãn bõx ne tu kum bakabên, on batĩnri 'ýr mrãn bõx ne kum bakabên. Kwãrik wãnh gar ajõ anhõkre kadjwýnhbê amim,

—Djãm Metĩndjwýnh imã mex? anhĩr kêt. Dja gwaj tu amim kamnhĩxkumrêx ne katat bakabênkam tu 'ýr mrãn kum bakabên. Pykabê gwaj ar babari dja gwaj ã o ane.

²³ Gora gwaj mã 'ãno dja. Metĩndjwýnh kute gwaj bamã mýjja mex jarênh gwaj baje tu amiwýr kamnhĩxbê ar babaja ne gwaj arým memã arê nhym me kuma. Gwaj gop mã 'ãno djan gop arek amiwýr kamnhĩxbê ar baba. Kwãrik wãnh gwaj 'ã badjukanga kêt. Metĩndjwýnh ne arým gwaj bamã kabên pydjĩn arê. Mrãmri ne kabênkumrêx. 'Êxnhĩ kêtumrêx ne kute gwaj bakanga kêtumrêx. Kam dja gwaj amiwýr kamnhĩx týxbê ar baba.

²⁴ Gora gwaj aben ma ne amidjwýnhbit mar kêt. Dja gwaj bamã aben jabêmãbit abenmã karõ ne ajte bamã mýjja mexbit kĩnh ne baje o baba'ã abenmã karõ.

²⁵ Gora gwaj abeno babikprõnh rã'ã. Nhym bep me kwý ne me arým kum abeno bikprõnh kanga.

Nhym bep kati, gwaj ba dja gwaj o anhĩr kêtumrêx. Gwaj ba dja gwaj abenmã týx jangij, mã Jejukõt gwaj babikamênh rã'ã kadjy. Metĩndjwýnh nhõ akati arým o rãm ne ja. Kam gêdja gwaj mã abenmã týx jangjênh ar o baba.

²⁶ Me kute me bamã Metĩndjwýnh kabên 'êxnhĩ kêt jarênhja ne gu me baje amim marmãn ate mã bamã bajaxwebit kĩnh ne, nhýnh ne mýjja 'õ ajte me bajaxwe pãnh tykmã got gu me bamã bajaxwebit kĩnh ne. Arkati, Jeju pydji ne me bajaxwe pãnh ty. Atemã mýjja 'õ kêtumrêx. Mýjja 'õ kute me bajaxwe pãnh tyk ne kute me bamã me bajaxweo bingrãnh kêt.

²⁷ Nhym bep ãm mýjja ti, mýjja punuti, mýjja pymati: wã pydji ne me jamã nõ. Me kum Metĩndjwýnh kurêjamã ne nõ. Memã gêdja axwe pãnh jarê ne kam kuwy põktijamã me kurê. Kumã dja me kurê nhym me prĩne xêr. Me kajmã'ã ne nõ. Kumã dja me kurê. Djãm uma ngri? Gora ar amikam ajkam ama.

²⁸ Ê, amrêbê me'õ kute Mõdjê kukràdjãkõt amijo ba kêtja nhym me'õ axwekõt omũ. Birãm me'õ amãnhkrut nãr kon amãnhkrut ne ikjêkêt me'õ jaxwekõt arým noo omũn arê nhym me arým pãnh kubĩ, kum kaprĩ kêt ne tu kubĩ, axwe pãnh.

²⁹ Bir be, kam dja me'õ kute Metĩndjwýnh kra japrýkam mrãmri arým o bikênh rax

ne. Me kute Môjdjê kukràdjào bikènhkam ne me kute tu bîn kajgomã. Bep me kute Metĩndjwýnh krao bikènhkam dja pãnh rax. Pãnh raxo prĩne kute Môjdjê kukràdjákôt me kute me bîn kajgoja jakrenh mex ne.

Nãm me Metĩndjwýnh kra japrý ne kam ajte Metĩndjwýnh kukràdjà ny kadjy kamrôjao mýjja punu, Metĩndjwýnh kute memã kukràdjà ny jarènh mãmddji kadjy kamrô jao mýjja punu. Kra ne tyn amikamrô kapĩ gu me kam arým Metĩndjwýnh kukràdjà nykôt amijo baba. Kamrô jao ne me mýjja punu, o mýjja kakrit ne kubê kanga. Jeju kute kamrô kapĩnkôt ne Metĩndjwýnh memã me axweo ajngra ne meo mex nhym be nãm me tu kamrô jao mýjja kakrit ne kanga.

Ne kam ajte Metĩndjwýnh Karô japrýn kum ngryk jadjà. Metĩndjwýnh Karô me bakam ukaprĩja, gu me baje te kam amikrà ar o baba nhym mã me bakam ukaprĩ, ja tãm ne me aprý. Djãm ja pãnh kêt got? Mrãmri gédja prĩne Metĩndjwýnh me jao bikènh mex ne.

³⁰ Nhýnh me'ôja kute memã kum,
 “Bajbit dja ba memã amijo pãnh ne. Ba dja ba me axwe pãnh meo ajkê”,
 anhýrja ne gwaj arým mar mexkumrêx. Nhym ta ajte memã kum,
 “Bênjadjwýr djwýnh ta dja ô me jamã pãnh jarê”,
 ane.

³¹ Metĩndjwýnh tĩn ne ar ba tãm dja pao meo bikènh mex ne. Kute pao meo pãnh ja tãm ne uma:kumrêx. Djãm mýjja wã pyma ngri got.

³² Ê, amrêbê Metĩndjwýnh kute ar ano bônh totokbê ja gora ar ama. Nãm me te ar ajo bikènh ba gar mã 'ã angrà týt ne, ne te atokryn mã 'ã angrà týt ne.

³³ Nãm me me ipôkri ar ajaprýn ar akamjêro ba. Nãm ã me ar akwýo ane gar an-hitepato ar kuri aku'ên ar omũho aku'ên kam ar ô'ã akà djàn akaprĩn ar omũho aku'ê.

³⁴ Nhym me ajte ar akwýbê ijê gar ar ô'ã arerek ne akaprĩn ar omũho aku'ê. Nhym me te ar anhô nèkrêxo prôt gar kam mã akĩnh. Mrãmri arým kàjkwakam anhô mýjja mextirekôt ajamak bèn kam tu ate akrã. Kàjkwakam anhô mýjja me:xkumrêx. Mexo kute pykabê ja jakrenh mexi. Tãm gédja rà'ã rà'ã rà'ã. Nhym me te pykabê mýjja jao ar ajo ajkê, gar kam kàjmã mýjja ja man mã akĩnh.

³⁵ Bir be, gora ar amã me uma kêt ne atýt ne kôt amijo aba rà'ã. Kwãrĩk wãnh gar amã kanga kêt. Mrãmri dja Metĩndjwýnh pãnh ar amã mýjja mextire ngã.

³⁶ Dja gar arek akràn mã amijo aba 'ãno dja. Metĩndjwýnh kute ar ajã amim karô ne kute ar amã mýjja jarènhja kôt dja gar amijo mō. Dja gar 'ãno djan akràn mã o amōr rà'ãn arým kôt 'ýr bōx. Kute

me bamã kabên pydji jarênh
ne kute me bamã mỳjja mex
jarênhja 'yr bôx. 'Yr bôx ne
amim aby.

³⁷ Metĩndjwỳnh kabênkam
ne krabê Jeju akubyn me
bawỳr bôx'ã,

“Adjỳm ngrire, dja ĩ me awỳr
tên bôx. Amrêbê ne
têmmã krà ne kam
arỳm amrê tēm 'yr. Dja
tebê amikrà kêt ne.

³⁸ Me kute amikajmã'ã imar
ba arỳm ije memã
axwe kêt jarênh nhym
me katât mrãnhja dja
me mã imar rã'ãn ar
ikôt ba.

Gêdja me'ô me umaje akubyn
ibê akêx ba kam arỳm
ibê kĩnh no kati”, ane.

Nãm ã Metĩndjwỳnh ane.

³⁹ Nhym bep gwaj ba ne
gwaj baje ã anhỳr kêt-kumrêx.
Djãm gwaj bamã me uman
baje kubê amijo akêx ne
kam tu babiknorkumrêxmã?
Arkati, gwaj ba ne gwaj
tu amikajmã'ã markumrêx
nhym arỳm Metĩndjwỳnh
gwaj bapytàn ar gwaj bajo ba.

11

*Me tũmre kute amikajmãtã
Metĩndjwỳnh mar.*

¹ Ije, mỳjbê ne me kute
amikajmã'ã mỳjja mar? Mã
ne kute? Bir, me baje amika-
jmã'ã mỳjja markam ne gu
me tu amim kamnhĩxkumrêx
ne amiwỳr kam amakbê
ar baba. Ne tu amim
markumrêx ne banhôkre
kadjwỳnhbê amim,

—Nà, mrãmri dja iwỳr
bôxkumrêx, ane. Ne kam ajte
me baje banoo mỳjja pumũnh

kêtkam tu amim markumrêx
ne banhôkre kadjwỳnhbê
amim,

—Nà, mrãmri dja ba ĩ amũ
akati 'ôkam omũ, ane. Nã gu
me ã amikadjwỳnhbê amika-
jmã'ã mỳjja maro ane.

² Nãm ã amrêbê me
bakukãmãre tu amikajmã'ã
Metĩndjwỳnh maro ane nhym
arỳm mekam kĩnh ne.

³ Nã gu me badjwỳ ã amika-
jmã'ã Metĩndjwỳnh kute pyka
nhipêxkôt maro ane. Nãm
kabêno pyka nhipêx nhym
kato. Me kute noo mỳjja
pumũnh kêt ne pyka nhipêx.
Nhym arỳm apôx ne amirĩt
gu me arỳm kôt omũ. Ne
kam amikajmã'ã kute pyka
nhipêxkôt kuma, amikajmãtã
arênh ma.

⁴ Nãm ã Abeu amikajmã'ã
Metĩndjwỳnh maro anen kam
ô krit bĩn kugan kum kungã.
Nãm kum mỳjja mex ngã.
Mexo kute kamybê Kaĩ nhô
mỳjja ja jakrenh. Nhym kam
kam kĩnh ne. Ne kum,

—Ga ne ga ajaxwe
kêt-kumrêx. Aje imã ôrja ne ba
imã kĩnhkumrêx, ane.

Be, nãm tu amikajmã'ã
Metĩndjwỳnh ma. Amrêbê ne
ty. Nãm te tyn mã me bamã
mỳjja jarê. Tĩn mãn prabê mã
me bamã arê ne,

—Dja ga me ã ikudjwa
amim Metĩndjwỳnh maro ane.

⁵ Nãm ã Enokidjwỳ amika-
jmã'ã Metĩndjwỳnh maro
anen kam tyk kêt. Nãm
Metĩndjwỳnh tu tĩn rã'ão
wabi. Nhym me te noo
abej aprã. Nhym kêt-kumrêx,
Metĩndjwỳnh kute tu tĩno

àbirkam. Kute o àbir kêtri ne 'à memã kum,

—Tãmjakam ne ba ikĩnhkumrẽx, ane.

Nãm ã Metĩndjwỳnh ane.

⁶ Bir be, nhỹnh ne me'õ amikajmã'ã Metĩndjwỳnh mar kêt nhym we kam kĩnh? Kati, me kute amikajmã'ã Metĩndjwỳnh marbit ne mekam kĩnh ne kum me kĩnh. Godja me'õ Metĩndjwỳnh'ỳr bõx prãm jabej gora amikajmã'ã Metĩndjwỳnh ma. Metĩndjwỳnh ne tĩn ne ar ban kam mekam ukaprĩkumrẽx ar ba, me kute Metĩndjwỳnh mar prãm ne kute abejja mekam ne ukaprĩ. Ja dja me amikajmã'ã kuman kam kõt Metĩndjwỳnh'ỳr bõx.

⁷ Nãm ã Nõwedjwỳ amikajmã'ã Metĩndjwỳnh maro ane. Metĩndjwỳnh ne kum tĩn jadjã. Anhỹr djwỳnhrà m kute amirĩt kêtri ne kum ngõ tãm jarẽ. Nhym kam Nõwe umaje kà rax nhipêx ne kam kum prõmẽ kramẽ upãnhmẽ aro wadjã ar utàn ar aro ba. Nhym ate me kum mã axwe kĩnhja ne me tu ate krãn ar ban kam tu biknorkumrẽx ne. Nhym bep Nõwe pydji ne amikajmã'ã kuma nhym Metĩndjwỳnh arỳm kum axwe kêt jarẽ.

⁸ Nãm ã Abraãodjwỳ amikajmã'ã Metĩndjwỳnh maro ane. Nãm Metĩndjwỳnh atemã kum pyka nyjarẽn 'ỳr ano nhym tẽ. Nãm kum kabẽn pydjĩn arẽn kum,

—Dja ba amã kungã ga tu o anhõ pykakumrẽx ne kam kam ar aba, ane.

Nhym kabẽn man kam tu 'ỳr tẽ, kute amikajmã'ã pyka pumũnh kêt 'ỳr ne tu tẽ.

⁹ Nãm tu amikajmã'ã Metĩndjwỳnh ma. Amikajmã'ã kuman pyka nyja kam ar ba. Metĩndjwỳnh kute kum pyka jarẽn ja kam ar ba. Me bajtem nhõ pykakam ar ba. Nãm mrykào kikrekam ar ba. Krabê Idjakmẽ tãmdjwỳbê Djakomẽ ro'ã mrykào kikrekam ar ba. Metĩndjwỳnh kute Idjakmẽ Djako ar adjwỳnhdjwỳmã kute pyka jarẽnhjamẽ ro'ã mrykào kikrekam ar ba.

¹⁰ Mỳkam ne Abraão mrykào kikrekambit ar ba? Bir, kỳjrũm Metĩndjwỳnh kute amim krĩ mex'ã karõn kute prĩne ipêxja kamnhĩxbê ne pykabê mrykào kikre jakam ar ba. Krĩ mex rã'ã rã'ã, krĩ mõr ne tũm ne rôrõk kêt, tãm ne amim kamnhĩxbê ar ban mar ar o ba.

¹¹⁻¹² Nãm ã Xaramẽ mjẽn bê Abraãodjwỳ amikajmã'ã Metĩndjwỳnh maro ane. Nãm ar te kra prãmẽ ar ba nhym arỳm Xara bẽngêxte. Te kubẽngêxte nhym kam kra wajêt ne ruw nhym amim kumỳ. Metĩndjwỳnh arỳm kum kabẽn pydjĩn arẽn kum kra jarẽ nhym kam Xara amikajmã'ã kuman kam, —Metĩndjwỳnh ne kabẽnkumrẽx, ane.

Nhym kam kute kum kra jarẽnhja wajêt ne ruw nhym kumỳ. Te kubẽngêxte ne amim kra mỳ. Kam ne Abraão pydji kurũm me kamingrãny apõx ne kumex. Arỳm kubẽngêtte

kute amikam kô krân mexo tēm kam ne kra dji. Nhyam amũ aben nhijuk'ã kam tãmdjwý aptàn kumex. Tãwã pydji kurũm ne me krãptĩ apõx ne kam kam aptàn kumex ne kute mrãmri kãjkwakam kanhêtire pyrãk. Ne kute ngõ rax mýrri pykati ngrã ja pyrãk. Pykati ngrã tãm ne me o itun te kute abenã akremã nhyam krãptĩ: anen amũ ajkamẽ nhyam me te o ane. Nãm ã kam tãmdjwý amũ àptãr ne kumex o ane.

¹³ Ije ar amã ar tũmre jarẽnhja ne ar kunĩ amikajmã'ã Metĩndjwýnh mar rã'ãn ty. Metĩndjwýnh kute kabẽn pýnho memã mýjja jarẽnhja, kabẽn ja jarẽnh ja ne ar kraxje kute amim byr kêt ne ty. Nãm ar kute amybým noo omũnhmãn prãbê amikukãm kuman tu amikam kĩnhkumrẽx. Ne memã kum,

—Me bajtemkam ne bar iba. Me õ pyka prokam ne bar iba. Pyka ja ne inhõ pyka djwýnh kêt kumrẽx, ane.

¹⁴ Me ja ne me kute õ pyka jabej rã'ã, kute kãjkwakam õ pyka djwýnhja jabej rã'ã kam ã kabẽn ane.

¹⁵ Nãm ren ar õ pyka kurũm kator ja tẽn o aman arým ren mã ajte akubyn 'ýr tẽ.

¹⁶ Nhyam bep kati, kãjkwakam ar õ pyka mex-tire ja ne ar o aman kam 'ýr tẽm prãmã ne kam ã kabẽn jarẽnho ane. Kam ne Metĩndjwýnh kum ar kĩnhkumrẽx. Nhyam ar kute Metĩndjwýnhmã kum,

—Ar imã akĩnhkumrẽx. Apydji ne ga abê ar itũn djwýnh, anhyrkam djãm kam Metĩndjwýnh jãm Ar kubê krãmã got, arkam pijãmmã got. E kum kati, kum ar kĩnh raxkam ne ar kutêp krĩ mex nhipêx ne.

¹⁷⁻¹⁸ Nãm ã Abraão amikajmã'ã Metĩndjwýnh maro ane. Nãm Metĩndjwýnh Abraão kute Metĩndjwýnhkõt ar amijo ba jabej kabin kra'ã ku'uw. Nhyam bit kute krabê Idjak bĩnmã, kute bĩn ne kum õrmã bit kute bĩnmã. Amrêbê Metĩndjwýnh kute kum kra pydji jarẽnh ja ne bit kute kum bĩnmã. Kra ja'ã, kra pydji ja'ã ne Metĩndjwýnh kute kum,

“Akrabê Idjak ja gêdja amũ aben nhijuk'ã kam tãmdjwý krãptĩkumrẽx”, anhyrja.

Kra ja ne Metĩndjwýnh kum arê nhyam kam bit kute bĩn ne kum õrmã.

¹⁹ Nãm õkre kadjwýnhbê amim,

—Metĩndjwýnh dja akubyn imã o tĩn, ane. Ne kam bit kute bĩnmã nhyam kam Metĩndjwýnh nêje kukrãn akubyn kum nê ne kam mrãmri kute akubyn o tĩn pyrãk.

²⁰ Nãm ã Idjakdjwý amikajmã'ã Metĩndjwýnh maro ane. Ne kam krabê Djakomẽ Ixau arkum kĩnh djã jarẽ, ar kukãm ne arkum kĩnh djã jarẽ. Ar õ mýjja kute amirĩt kêttri ne ar kukãm amũ arkum kĩnh djã jarẽ.

²¹ Nãm ã Djakodjwý amikajmã'ã Metĩndjwýnh

maro ane. Nām amũ krabê Jôdjekam kra amê aro kĩnh. Arým kubêngêtte, arým bikati mex ne kam mōn amikakêkôt kajpar djã djan kam Metĩndjwýnhmã rax jarên kam tãmdjwýjamã kum,

—Gêdja Metĩndjwýnh ar ajo kĩnh, ane. Nām ã arkum ane.

²² Nām ã Jôdjedjwý amikajmã'ã Metĩndjwýnh maro ane. Tyk kutã ne amũ anhÿr djwýnhràmm mekbê idjaer pykabê Edjitukurũm katormã arê. Ne prĩne memã ta amiji'ã karõ, me kute 'io mōrmã ne memã 'ã karõ, me kute 'io mōr ne kute õ pyka djwýnhkam adjãrmã, Metĩndjwýnh kute kum pyka jarênjakam kute adjãrmã.

²³ Nām ã Mōjdjê nãmê bãmdjwý amikajmã'ã Metĩndjwýnh maro ane. Nām ar rwýk totokbê o apdju. Bẽnjadjwýr raxbê Parao ne me kra my apõx nhym me kute me parmã arê. Nhym arkum bẽnjadjwýr rax kabên pyma kêt mex ne tu o apdju, ar kute bĩn kêt ne tu o apdju. Nām ar kra mextire pumũn kam Metĩndjwýnh kanàrrãm tu o apdju. Nhym o bipdjur'ã mytyrwý amãnhkrut ne ikjêkêt nhym kam ar têtêktikam kunhõ.

²⁴ Nām ã Mōjdjêdjwý amikajmã'ã Metĩndjwýnh maro anen kam arým abatãnh ne kam krõ'ã nãja kanga. Parao kra kute amim prĩrũm mýnhja tãm ne nã kanga.

²⁵ Nãm,

—Kwãrĩk wãnh ba ijaxwe-jao amikĩnh kêt. Kwãrĩk

wãnh wãm memã nõ. Godja ba arĩk ar ibaja kwý ngrire ne o amikĩnh? Kati, gêdjãm wãm kunĩ nõ. Ba gêdja ba Metĩndjwýnh nhõ me jakõt itokry, ane.

²⁶ Mōjdjê ne Kritu kajmã'ã tokry, Bẽnjadjwýrbê kumkati kajmã'ã tokry. Nhym amũ tũmrãm Kritu bõx ne adjwýnhdjwý kôt kudjwa tokry. Nãm me kum kurên aprýn prĩne o ajkê nhym tokry rax ne. Nhym Mōjdjêdjwý Kritu kajmã'ã kajbê ã tokry ane.

Nãm,

—Kwãrĩk wãnh me kum ikurên wãnh ijapry kwãrĩk wãnh rã'ã. Ba gêdja ba Bẽnjadjwýrbê kumkati kajmã'ã itokry, nhym bep ate gêdja Edjitukam nêkrêx kumexja wãnh memã nõ. Nhym bep ba dja ba Bẽnjadjwýrbê kumkati kajmã'ã itokry. Tãmbit ne ba imã kĩnh, ajbit ne imã mex, ane. Nãm amũ amikukãm Metĩndjwýnh kute kum pãnh mýjja mextire nhõrmã amikukãm kuman kamnhĩxbê ar ban kam ã o ane.

²⁷ Nãm ã amikajmã'ã Metĩndjwýnh maro anen kam kum bẽnjadjwýr rax pyma kêt mex ne pykabê Edjitu kurũm kato. Bẽnjadjwýr rax te kam ngry:k. Nhym kam kum uma kêt mex ne tu kurũm tẽ. Kute noo amim Metĩndjwýnh pumũnh pyrãk. Metĩndjwýnh pumũnh kêtja ne kute noo omũnhmãn prãbê akrãmã amijo ba rã'ã ne akubyn akêx kêtumrêx ne.

28 Nãm ã amikajmã'ã Metĩndjwýnh maro anen kam Metĩndjwýnh me irôbê mrãnh nhõ akati man kam me kute kamrôo kikre'ã ijê djã kamĩnmã memã arê. Metĩndjwýnh kadjy mrãnh djwýnh kute me imexmã me irôbê mõr ne kute mekbê idjaer kutewa par kêt kadjy. Nãm tu amikajmã'ã kuman kam me kute kamrôo kikre 'ã ijê djã djymã memã arê nhym me o amiptãro ba.

29 Nãm ã mekbê idjaerdjwý amikajmã'ã Metĩndjwýnh maro anen ngô rax nhidjibê Kamrêk'ýr bõx nhym tu memã ngô ngrã rê nhym me kam 'ã mõn rê. Mrãmri ne kute atýxkam pyka ngrã ja pyrãk, nhym me kam mõn 'ã rê. Nhym mekbê Edjitu mekõt me kudjwa bit 'ã rêrmã mõ nhym tu ngô meo ajkamuw ne me imex ne.

30 Nãm ã mekbê idjaer amikajmã'ã Metĩndjwýnh maro anen krĩraxbê Djeriko nêje pyka týx nhipõkjamã ipõko dja. Nãm me Metĩndjwýnh kabên man kam kabênkõt krĩmã ipõko dja. Nhym akati nhym me ajte tãm ne. Nãm me ã kum ipõko anhýro dja nhym me'ã akati amãnhkrut ne amãnhkrut ne amãnhkrut ne ikjêkêt nhym arým nêje pyka týxja te týx ne tu ajkaten rôrõk ne kumex. Nhym kam 'ãnh mekbê idjaer kurê djwýnhja'ýr wadjàn me'ýr prõt ne.

31 Nãm ã me kuprý 'õbê Rabe amikajmã'ã Metĩndjwýnh maro anen kam

amiwýr mekbê idjaer àpkãro mrãnh djwýnho wadjàn arkum kabên mex jarên ar udju ne. Kam ne mekbê idjaer me kute Metĩndjwýnh kabên mar prãm kêtja kunĩ nhimex ne kam kute Rabe ar bĩn kêt nhym ar ajbit me kurãm tĩn ne.

32 Bir be, djãm arek ar amã me'ã idjujarênh itẽmmã? Nãr kon, birãm aje. Dja ba Djidjiãomê Barakimê Xãxãomê Djetemê Dawimê Xamuwemê Metĩndjwýnh kabên jarênh djwýnhmê me ja kunĩ'ã idjujarênh tẽ nhym arým ijã akamãt ne.

33 Nãm me amikajmã'ã Metĩndjwýnh man kam kurê djwýnh'ýr prõt nhym Metĩndjwýnh memã me kurê djwýnh rerek mex ne, nhym me mekbê pyka pytã. Nãm me katãt meo ba nhym kam Metĩndjwýnh kabên pýnho memã myjja mextire jarê. Nãm me Metĩndjwýnh kanãrrãm kum rop djãkrêbê rijão pyma kêtikumrêx ne. Rop kute krênmã ne me rop nhũrkwãkam kumê nhym Metĩndjwýnh rop jajkwa ajmã o nhym ajkwa põt ne krên kêtikumrêx ne.

34 Nãm me Metĩndjwýnh kanãrrãm kum kuwy pyma kêt mex ne. Me kute kuwymã ar rênh nhym ar xêt kadjy nãrãm ne me kuwy põk jabatãnhmã ar kurê nhym Metĩndjwýnh ar'ã kuwy bĩn ar utã. Nãm me Metĩndjwýnh kanãrrãm ar ba nhym me bit kute pao me imexmã nhym Metĩndjwýnh me utã. Nãm

me Metĩndjwỳnh kanàrràm ar ban katyk mex ne ar ba nhym Metĩndjwỳnh akubyn meo tỳx. Nãm me abenwỳr prõt kam Metĩndjwỳnh kanàrràm ar ban kam amijo aptàn kàjbê kurê djwỳnh rê nhym me bajtemja me umaje prõt.

³⁵ Nhym me niredjwỳ amikajmã'ã Metĩndjwỳnh ma nhym akubyn memã õbikwa kwỳo tĩn.

Nhym be nãm me kwỳ amikajmã'ã Metĩndjwỳnh ma nhym me me kupa. Nãm me te memã kum,

—On me Metĩndjwỳnh kanga ba me me apar kêt. Dja ga me mã 'ã angrà ba kam me prĩne me ajo ajkê, ane. Te memã ane nhym me amibê kanga kêt kumrêx ne 'ãno dja. Metĩndjwỳnh kute akubyn meo tĩn nhym me õ pyka mextirekam ar bamã ne me kanga kêt kumrêx nhym me prĩne meo ajkên me par punu nhym me tokry:n ty.

³⁶ Nãm me me kwỳ japrỳn me'ã keket ne kam me kaprêprê:k ne prĩne mrykào me kà noxnox nhym kam mrykàkôt me kamrô kukrykry ne. Nãm me me kwỳ djuwpren mekbê ijê djakam me kurê.

³⁷ Nãm me kẽnno me kwỳ titik ne me kupa. Nãm me pĩ kokjêr djào, kàxkakjêro me kwỳ jakàn me kupa. Ne kàxdjwa kajgoo me kwỳ pa. Nhym me amim mrykĩ'átomti, mokaàk kào kubêkàn kayn angij. Me õ mỳjja kêt kam me õ nèkrêx

kêt kam ne me ar ba. Nhym me prĩne meo ajkê nhym me tokryn kaprĩre ne ba.

³⁸ Nãm me kapôt kukritkam ar ba, krãnhrekam ar ba, kênkrekam ar ba, pyka krekam ar ba. ãm me mexkumrêx. Pykabê me ja ne me mexo me ja têp kêt kumrêx ne.

³⁹ Bir be, me ja kunĩ ne me amikajmã'ã Metĩndjwỳnh ma. Nhym kam Metĩndjwỳnh ne me jamã,

—Mrãmri me amexkumrêx. Nã bãm me akam ikĩnhkumrêx, ane.

Nhym bep kraxje me tũmre ja kute byr kêt rã'ã. Metĩndjwỳnh kute kabên pỳnho memã mỳjja jarênhja ne me kute amim byr kêt rã'ã.

⁴⁰ Adjỳm, Metĩndjwỳnh ne arỳm me bakadj amim mỳjja mex'ã karõ. Me bakunĩ kadj ne prĩne amim mỳjja'ã karõ mextire. Djã nãm kute me tũmrebit pytarmã? Kati, arỳm ne me bajãdjwỳ amim karõ. Nhym kam mexkumrêx. Mexo kute me tũmre pytãrja jakrenh mexi. Kute me tũmre jamê ro'ã kute me bajo mexmã. Gu me batipydjìn bamexo bamexkumrêxmã ne amim me bajã karõ. Be, tãm ne ja.

12

Metĩndjwỳnh kra kunĩmã uwêk mât.

¹⁻² Be, me kume:xja pumũ. Me kute amikajmã'ã Metĩndjwỳnh marja me tãm ne me krãptĩĩ. Me tãm ne ne me bamã ipòk ne me banhirãn kumex. Kam dja

gwaj me ja kudjwa Jeju 'ãno djan kanga kêt. Ë, mrãmri ne me kute aben rerkam mÿjja kute me kukrà nhym me kute o pôx ne amikôt rênh ne kajkrit ne prôt mex ja pyrâk. Dja gwaj ã mÿjja kute gwaj bakukràja jãm aminêje kunĩ rênho ane. Gwaj bajaxwe kute gwaj bajamÿnh tÿxja jãm aminêje kurên kurên kam arÿm mrãmri bajaxwe kêt kam katàt ar amijo baba mexkumrêx ne. Gora gwaj 'ã badjukanga kêt ne mrãmri katàt amijo tên inomã kumê. Kute mrãmri ne me kute aben rerkam amikukãm mÿjja pumÿnh ne kam kambit no pymjÿr tÿx mex ne atemã mÿjja 'õ pumÿnh kêt ne 'ÿr prôtja pyrâk.

Dja gwaj ã o anen amikukãm Jejubit man kôtbit bajamak bën ne baje ibej atemã mÿjja 'õ mar kêt ne Jeju'ÿrbit baprôt ane.

Jeju ta ne gwaj bajamak bô gwaj tu amim mar kumrêx. Nhym ajte gwaj bajamak bônho tē gwaj arÿm amim mar rax ne. Tãm dja gwaj 'ãno djan kanga kêt ne. Nãm amũ amikukãm kĩnh djã man kam mete pite'ykam bĩnja kum uma kêt kumrêx. Djãm me pite'ykam arikkam pijàm ngri got. Nãm amikam pijàm mar kêt ne tu ate krãn arek amijo tē. Kam ne Metĩndjwÿnh arÿm 'ã bēnjadjwÿr rax mē nhym Metĩndjwÿnh krĩ djatikam ubôk'ãnh ikô'ã nhÿ.

³ Gora ar amikam Jeju man amikam arerek kêt. Me axwe ne me kum kurên prĩne o ajkê

nhym kam tu arek dja, tu ate krãn dja. Gora ar aman kudjwa arek o tēn amikam arerek ne akaprĩ kêt ne arek kôt o tē.

⁴ Djã nã gãm ar Jeju kudjwa akamrô ajkapĩn ty got? Kati, ar ajaxwebê aku'ê tÿxkam kraxje ajô akamrô bikapĩn kêt. Kraxje me kute ar ajô bĩn kêt rã'ã.

⁵ Djãm arÿm ne gar Metĩndjwÿnh kabēnja o akno? Arÿm kute ar ajo kran kam kute ar amã tÿx jadjarmã ja. Djã nã gãm ar o akno? Nãm ar amã,

“Ë, akmere, gēdja Bēnjadjwÿr amã uwēk māt kwārĩk wānh ga aprÿ kêt ne kam amikati kêt. Gēdja amã bēn tÿx ga akaprĩ kêt. Mÿkam?”

⁶ Bir, kum me abējamã ne uwēk māt. Ne kute meo krajadjwÿ kunĩmã uwēk māt ne, me katàt mrãnh kadjy”, ane.

⁷ Bir be, Metĩndjwÿnh kute ar amã uwēk māt kam dja gar tu arek dja. Kôt ne Metĩndjwÿnh kute ar ajo kra. Nhÿnh ne me prĩre 'õ bãm kute kum uwēk māt kêt?

⁸ Bir be, Metĩndjwÿnh djwÿ kute kra kunĩmã uwēk mātja pumũ. Me katàt mrãnh kadjy ne kramã uwēk māt. Mÿj me ne Metĩndjwÿnh memã uwēk māt? Kute me bajo kra djwÿnhja. Nãm ren kute gajbit amã uwēk māt kêt ga ren abē kra djwÿnh kêt kumrêx ne ren kam abē krô'ã me kute adjir pyrâk.

9 Ga me babām bêngôkre kute me bamã uwêk mât gu me bapijâm djâje banhibôn bakrîn amikam baje kabên maro bakrîja pumû. Bir be, gwaj pykabê gwaj babãmja kurâm kâjkwakam Babãmja kabên maro nhỹ, gwaj bad-jumar mex ne ar baba kadjy, amikam kabên maro nhỹ.

10 Pykabê gwaj babãm bêngôkre kute gwaj bapriřerũm gwaj bamã uwêk mât. Me ta kute amimarkôt ne gwaj bamã uwêk mât ne. Nhym bep Metĩndjwýnh ne gwaj bamex kadjybit gwaj bamã uwêk mât ne. Ta mexo mexkumrêx kôt gwaj bamex kadjy.

11 Djãm me kute memã uwêk mât kam tokry ngri got. Kam ne me tokry:n kam kapriře ne. Nhym bep amũ atũmã gêdja arým umar mex ne katât mrã. Arým kute mar ne kôt amijo tẽmkam gêdja umar mex ne katât mrã.

12 Bir be, kam dja gar on ajte amikam atýx ne arek kôt amijo tẽ. Kute mrãmri ne me krĩ'ýr mrãnh ne katyk me:x ne mrãnh ne kõno birênh mrãnh ne kute krĩo rãm ne jao mrãnh ne arým ajte ãmẽ ikra àdjõnh ne arým ajte mrãnh týx ne arým arek mrãnh ja pyræk. Dja gar ã amikam atýx ne arek kôt amijo atẽm o ane.

13 Nã, dja gar kôt amijo tẽn katât amĩprywã djin arek 'ã mõi, katât ar abenkôt amrãnh kadjy. Gar aje Jeju mar tũmwã arek me kute amim Jeju mar rerekwãmã mõi amõr mexo mõi gẽ me arek

ar akõt mõi. Ar akõt mõi 'õ abenbê mât kêt. Me kute amim Jeju mar rerek ne me kute mrãmri ne me mex mã ba nhym me par tãtãk mekõt 'ok ba pyræk. Gêdja kute mar rerekrewã ar akõt tẽm rerekre ne tẽ:n kam arým amũ tẽm týx ne arým amũ mrãnh mex, arým Jeju mar týx ne.

Me kute axwebê amijãno ãmmã.

14 Gora ar amũ me wã kuñmã akabên mexbit jarên angryk kêt, gar kam adjumar mex ne ar aba. Gora ar Metĩndjwýnh mexo amexkumrêx. Kam dja gar Metĩndjwýnh pumû. Dja gar Metĩndjwýnh mexo amex kêt ne Bẽnjadjwýr'ýr abõx ne omũnh kêt kumrêx ne.

15 Ê, Metĩndjwýnh ne ukaprikôt me utã. Gora ar amijãno dja, ar ajõ Metĩndjwýnh djukapriřjabê jãm akrãn 'ýr abõx kêt karõ. Gora ar amijãno dja. Dja gar ajõ ajaxwemo krax ne kam aje mýjja djý pyræk, aje akrõre djý pyræk. Kute mrãmri ne me kute akrõo tep ka'õnh nhym kute priņe ngõ jaêr ne kute tep nhimexo ba ja pyræk. Gora ar amijãno dja. Dja me'õ axwemo krax ne kam amikõt me akrãptĩmã axwe jangij. Gora ar amijãno dja.

16-17 Ne ajte ar ajõ aprõ prãm karõ nhym me nired-jwý 'õ mjên prãm karõ gora ar amijãno dja. Kwãrĩk wãnh ar ajõ abê Ixau kêt. Gora ar amijãno dja. Ixau ne pykabê mýjja kakritjabit kum kũnh ne

kam kÿjrÿm mÿjja mextire ja kum kÿnh kêt-kumrêx. Ixau ne kutewa nhym kam kôt bâm kute Metÿndjwÿnhmã kum,

—Dja ga o rax ne o kÿnh, anhÿr kadjy nâràm kute kum ò nèkrêx kunÿ rer kadjy nâràm bit 'ã no tÿx.

Nhym Ixau kute àkurbit mar ne kam kamyjamã ò kwÿ krên djã pydji pãnh mÿjja kunÿ kanga. Nhym kam tÿmràm kum kÿnh ne kam te 'ã o ane. Nhym bãmja nê ne. Nhym amim ngryk ne te mÿrkam 'ã bãm o ane. Nhym tu ate krã. Ja ne gar arÿm ama. Gora ar amijãno dja.

18 Ê, ate ne Metÿndjwÿnh amrêbê me bakukãmãremã kukràdjã tÿmjao kato nhym bep ate ne ajbir me aga akam-ingrãnydjwÿmã kukràdjã nyo kato.

Amrêbê ne me bakukãmãre krãnhbê Xinaj'ÿr môn bôx. Nhym pô:ko nhÿ nhym kÿm kakrãtyk ne kum ipòk nhym kam kam akamàt kô ty:k ne. Nhym nadjwÿ kam krar ne adjêho dja.

19 Nhym potidjwÿ kakôr tÿx ne, nhym Metÿndjwÿnhdjwÿ òkreti:rekam kabên. Nhym me kuman kam umaje amra:n kum,

—Kwãrÿk wãnh ga ajte me imã akabên kêt, ane.

20 Nhym Metÿndjwÿnh arÿm memã,

“Kwãrÿk wãnh me krãnh kupênh kêt. Dja ga me abêngòkre 'ò nâr mry 'ò krãnhreja kupê ga me arÿm kêno titik ne abÿ”, ane.

Nhym me kuman kam umaje àmrao kumex. Te ku'ê tÿxmã.

21 Nhym Mòjdjêdjwÿ omÿn kam,

“Ije kum bep imã uma. Nã bãm umaje itertet ne”, ane.

Djãm uma ngri: got. Nãm ã pykabê Metÿndjwÿnh nhò krãnh ane. 'ÿr ne me bakukãmãre bôx.

22 Nhym bep ajbir ne Metÿndjwÿnh me akamin-grãnymã kukràdjã nyo kato ga kam ar krãnhbê Xijão, Metÿndjwÿnh nhò pyka'ÿr môn bôx. Kàjkwakam ò pykabê Djeruxarê'ÿr bôx. Kam ne Metÿndjwÿnh tÿn ne ar ba, nhym kadjy mrãnh djwÿnhdjwÿ kamã ar ba. Kadjy mrãnh djwÿnh krãptÿ. Me'ã akre kubê 1.000.000 krãptÿ. Nãm me'ã akre kute pi'ò pyræk ne kÿnh-tire ne kute Metÿndjwÿnhmã rax jarênhmã ar aben pydjìn ba.

23 Kamãdjwÿ ne Metÿndjwÿnh nhò me ja kunÿ aben pydji. Metÿndjwÿnh nhò me ja kumrêx kute amikajmã'ã marja ne me aben pydji. Amrêbê kute kàjkwakam pi'òk no'òkkam me idji janhôrja tãm ne arÿm kamã 'ã aben pydji. 'ÿr ne gar bôx. Bênjadjwÿr rax kute me kunÿmã pãnh jarênh djwÿnh kubê ne Metÿndjwÿnh, 'ÿr ne ga me bôx. Ne ajte me karò, me pykakam ar bari katàt mrãnh nhym Metÿndjwÿnh kute me'ã mex rênh, me ja karò'ÿr ne gar bôx.

24 Be, Jeju'ÿr ne gar bôx. Jeju kute me bamã kukràdjã ny jarênh mãm-dji ne kute

o kator, ne kute ta kamrô bikapînkôt me bajo mex, 'ÿr ne gar bôx. Jeju kamrô kute mexo Abeu kamrô jakrenh mexi. Amrêbê ne me bakukâmârebê Abeu tyn kamrô ajkapî nhym me omün kam pânhibit jarê,

—Gora gê on o pân, ane.

Nhym bep me kute Jeju kamrô markam ne me,

—Metîndjwýnh ne Jeju kamrôkôt tu me bajaxweo akno, ane.

Be, Jeju mextire'ÿr ne gar bôx.

²⁵ Bir be, kam ne ba ar amã,

—Gora ar amijãno dja gê Metîndjwýnh ar amã kabêno dja. Kwârîk wãnh ar ajô kabênbê jãm akrã kêt. Gora ar ama.

Ë, amrêbê Môjdjê kute pykabê memã kabên jarênhkam me'ô kabênbê jãm krãn ar ba djãm kute kum o pân kêt mã? Kati, Metîndjwýnh ne pñne memã o pân. Nhym bep ajbir ne Metîndjwýnh kãjkwã kurüm me bamã kabên jarê. Nhym mexo amrêbê pykabê kabên ja jakrenh mex ne. Be djãm gwaj badjwý kabênbê jãm bakrã djãm kute gwaj bamãdjwý o pân kêt mã? Arkati, dja pñne gwaj bamãdjwý o pân. Me kute Metîndjwýnh kabên marbê jãm krãja gêdja meo bikênh mex ne, ne kam me kute Môjdjê kabên marbê jãm krã ja pãno akrenh mex ne.

²⁶ Amrêbê ne kabêno pykabit karngrôr kajgo nhym tertet. Nhym bep ajbir ne kabên pydjïn arên memã,

“Djãm pykabit ne ba ije karngrôrmã? Dja ba ï ajte kãjkwadjwý karng rô”, ane.

²⁷ Be, kute “Dja ba ajte” anhÿrja ma. Metîndjwýnh kute mÿjja kunî nhipêx ja gêdja ajte karng rô nhym tu apôx ne rôrôk ne kunî akuno. Nhym bep mÿjja jarij tÿxjabit dja arek arij. Tãm ne rôrôk prãm kêt kumrêx.

²⁸ Be, Metîndjwýnh nhô mÿjja dja rôrôk prãm kêt kumrêx. Metîndjwýnh kute ô pykakam ar me bajo baja gêdja tÿm prãm kêt kumrêx ne arek gwaj bamã nôr rã'ã rã'ã ne. Tãm ne me bamã arê gwaj tu 'ÿr babôxkumrêx. Kadjy, Metîndjwýnh kute ô pykakam ar me bajo baja tÿm prãm kêt tãm ne gwaj bamã nôr rã'ã, kadjy dja gwaj bakînhkumrêx ne ar baban kum amikînh jarê. Kum amikînh jarên kum rax jarên kam kum badjãpênh mextire gê gwaj bakam kînhkumrêx. Gora gwaj kam bapijãm ne bamã uma.

²⁹ Djãm uma ngri got. Dja pñne meo apêx. Kute mrãmri ne kuwy pôkti kute pñne mÿjja bôr ne o apêx ja pyrãk. Dja ã Metîndjwýnh meo apêxo ane.

13

Kute memã 'ã karôo ino rer.

Kor 1.10; Tex k 4.1; Ped k 2.11

¹ Gora ar abeno akamyn mã amã aben jabê rã'ã.

² Gora ar me bajtemwã man anhÿrkwãmã amiwÿr

meo wangjê ne mekam adjukapri. Nãm me kwỳ ã anen aminhürkwãmã kadjy mrãnh djwýnh kwỳo wangij ne o djuw mex. Kute kraxkõt mar kêt ne tu o djuw mex.

³ Ê, gora ar mekbê ijê djakam ar ku'êja ma. Dja gar gadjwý aje ar ro'ã mekbê ijê djakam aku'ê mãn prãbê ar ô'ã atokryn akà djàn akapriñ ar aba. Kwãrik wãnh gar ate akrã kêt. Dja gar ã arkõt ane. Me kute priñe aro bikêñh nhym ar tokryjadjwý gora ar ar ama. Dja gar ar ô'ã akà djàn atokry ne. Be, tãm ne ja. Gêdja ba ajte ar amã mýjja 'õdjwý jarê.

⁴ Me abenwýr bakam ne mrãmri mýjja mexkumrêx. Dja gar aprõ'ýr aban kam aprõ djwý:nh'ýrbit mrã. Nhym me niredjwý mjên djwýnhbit ma. Me kwỳ ne me me prõ prokam no kêt ne. Nhym bep ar ga. Ar ga dja gar akunĩ me prõ prokam apijãm ne aprõ pýnh ne. Kwãrik wãnh ga ar krõ'ã aprõ kêt, gê me nija krõ'ã mjên kêt. Me prõ prãm, me mjên prãmja dja Metĩndjwýnh memã pãnh jarê. Me kute me'õbê prõ nãr mjêno àkĩnh jamãdjwý pãnh jarê.

⁵ Kwãrik wãnh gar pi'ok kapri prãmebit ar aba kêt. Dja te ar anhõ mýjja ngrire gar tu o amikĩnh. Mýkam? Bir, Metĩndjwýnh ta dja ar ajo djuw mex. Arým ne ar amã, "Dja ba me akurũm itẽm kêtumrêx. Dja ba me akanga kêtumrêx.

Dja ba me ajo iba rã'ã rã'ã ne", ane.

Ga Metĩndjwýnh kute ar gwaj bajo ba rã'ãja pumũ.

⁶ Bir be, kam dja gwaj batýx ne banhõkre kadjwýnhbê amim,

"Metĩndjwýnh ta ne kute ijo ba djwýnh.

Kam dja ba itĩn prãm kêt.

Mã ne me kute ijomã"? ane.

Dja gwaj ã amim ane.

⁷ Ê, gora ar kute ar ajo ba djwýnh ma, ar kute ar amã Metĩndjwýnh kabên jarêñhja dja gar ama. Ar kute kõt amijo ba mex rã'ãn ar ty. Ga ar kute amikajmã'ã Jeju mar ne 'ã ngrã týx ja pumũ. Ar ta ne ar arým ty. Ar ja dja gar amikam ar aman kam ar'ã amijakren ar aba.

⁸ Nã, nãm ar amikajmã'ã Jeju ma. Jeju Kritu pydji. Atemã kêt. Amrêbê tãmý ne ajbir ajte tãm ne. Tãm gêdja rã'ã rã'ã rã'ã ne.

⁹ Kwãrik wãnh me kute apýnh mýjja'ã ujarêñh nyo ar anoo biknor ar o baja kwãrik wãnh o ar anoo biknor kêt. Metĩndjwýnh ta ne ukaprikõt gwaj bajo týx gwaj katãt mrã. Kam ne mexkumrêx. Bep ate ne me ta kukràdjãkõt mekbê me àkur djã puma. Kam ne punure. Nãm me te o anen arĩk ar ba.

¹⁰ Ate ne me bakukràdjã ny. Kritu ta ne Bãmmã me bakadjy amingã nhym me kubĩ. Nhym me bajaxwe pãnh ty. Nhym bep me kute kukràdjã tũm ar o ba rã'ãja, me Metĩndjwýnh nhõ kikrekam àpêñh ja

kute Jeju me bamã tykja mar kêt-kumrêx, ne Jeju nhõ kukràdjà nyja mar kêt-kumrêx. NhyM Metĩndjwýnh kute me ja jaxweo biknor kêt ne kute meo kra kêt-kumrêx.

¹¹ Kukràdjà tũmkôt ne me kadjy Metĩndjwýnh mar djwýnh nhõ bẽnjadjwýr rax mry pan kamrõo atom ne o tẽ. Metĩndjwýnh nhõ kikre kadjwýnhbê kumoka'ẽmã o tẽn o wadjà. Me axwe pãnh ne kum kungã. Metĩndjwýnh kute omũnh ne me axwekam ngryk kêt kadjy. NhyM bep mry nhĩja ne me atykmã kum angij nhyM prĩne xêr.

¹² Kôt ne Jeju atykmã tokryn ã tyk ane. Ta kamrõo kute prĩne me bajo mex kadjy.

¹³ Kam dja gwaj atykmã jêt djaja'ýr tẽ. Kôt gwaj batokry nhyM me kute kôt gwaj bajapry gwaj kudjwa bapijãmmã.

¹⁴ Djãm pyka jakam ne gwaj banhõ pyka? Kati, nhyM bep amrẽ mõr rĩnã ne gwaj kam ama nhyM rã'ã rã'ã rã'ãmã. Kam dja me gwaj bajapry gwaj ate bakrà. Kwãrik wãnh rã'ã. Mrãmri dja tu ã ane. Kýjrũm ne gwaj banhõ pykakumrêx, gwaj banhõ krĩrax djwýnh.

¹⁵ Bir be, gwaj banhõ pyka gwaj bamã nõr nĩkam amakbê mã Metĩndjwýnhmã mexjarẽnh rã'ã ne. Gwaj baje amikajmã'ã Jeju markam dja gwaj ã Metĩndjwýnhmã anhýr ar baba rã'ã ne. Gwaj baje Metĩndjwýnho aminhõn baje idji jarẽnh ar

o babaja dja gwaj õ ane. Kam dja Metĩndjwýnh gwaj bakam kĩnhkumrêx nhyM kam mrãmri kute amrêbê mete Metĩndjwýnhmã mry par ne kum õr nhyM mekam kĩnhkumrêx ja pyràk.

¹⁶ Gora ar abenkam adjukaprĩn aben man ar abeno aban anhõdjãnhkôt abenmã mýjja ngã. Gora ar mã aman 'ãno dja. Gêdja gar ane nhyM arým ar akam kĩnh. Kute amrêbê mete mry par ne kum õr nhyM mekam kĩnh ja pyràk.

¹⁷ Ar kute Metĩndjwýnhkôt ar ajo ba djwýnhja gop ar kabẽnkôt amijo aba. Dja ar ar amã mýjja'õ jarẽ gar tu abẽn kêt ne akrãnmã kôt aba. Nãm ar prĩne Metĩndjwýnh kabẽno ar ajo djuw mex ne ar ajã ukanga kêt-kumrêx. Mýkam dja gar arkôt amijo aba? Bir, Metĩndjwýnh kute ar kukjêr nhyM ar kute kum amikôt amijarẽnhmã. Kam dja gar arkôt amijo aba nhyM kam ar kĩnhkumrêx ne. Ar kĩnhkumrêx ne amikôt kum amijarẽ. Dja gar ã aro anhýr kêt nhyM kam ar kum amijarẽnhkam kaprĩre ne. Gar gadjwý axwe amikam adjumar. Be, tãm ne ja.

¹⁸ Gop ar Metĩndjwýnhmã ar ijarẽnh rã'ã. Ar ije amikam ijaxwe 'õ mar kêt ne ije kôt amijo iba prãmã, Jeju kute imã kukràdjà jarẽnh kunĩkôt ije amijo iba prãm kam gêdja gar kum ar ijarẽnh 'ãno dja.

¹⁹ Gora ar on kum ar ijo a'wý. Dja gar kum ar ijo a'wý

bar amikrà kêt ne on arým wãm ar awýr bôx.

20-21 Gê Metîndjwýnh ar amã mex jangjê ga kam ar apýnh mýjja mex djari kunõ amiptàn ar o aba. Metîndjwýnh kute memã umar mex jarênh djwýnh ta gêdja ar amã o ane. Gar kam kabênkôt akabên ne kôt ar amijo aba. Kute ar ajã amim karökôt ar amijo aba. Metîndjwýnh gêdja ar angrêk gar kôt amijo aba nextire. Nhy m kam ar akam kînhkumrêx. Jeju Kritu ta gêdja ar ajo týx gar kôt amijo aba. Tãm ne kubê me bapumûnh djwýnhbê kumkati. Metîndjwýnh ne me tyk kurûm akubyn Bênjadjwýr Jejuo tîn ne o kato. Nhy m kam kubê me bapumûnh djwýnhbê kumkatikam prîne me bapumûnh 'ãno dja. Mrãmri ne kute mrykî'ãtomti pumûnh djwýnh kute prîne amim o djuw mexkôt kute omûnh ja pyræk. Nãm ã me bajo mrykî'ãtomtin prîne me bajo djuw mexo ãmo ane. Mýjkôt ne kubê me bapumûnh djwýnhbê kumkati ne raxo kute me omûnh djwýnh kunî jakrenh? Bir, kute Metîndjwýnhmã aminhôr nhy m me kute bîn nhy m kamrô bikapînkôt. Be, kamrô bikapînkôt ne ajte me bamã kukràdjã ny jarênh mãmджи ne o kato. Jeju nhõ kukràdjã nyja dja rã'ã rã'ã rã'ã ne. Ê, gora gê me Kritumã kum kubê kumkatiti;, umati, mexo tuknî jarênh rã'ã rã'ã rã'ã ne.

Tãm ne ja.

²² Ê, akmere ar, àpnhîre ar, gora ar pi'òk no'òkam ikabên ja ma. Tu akrànmã maro tèn inomã amê. Ije pi'òk no'òko ar amã týx jangjênh kadjy ne ba ar amã pi'òk no'òk ne. Ije ar amã pi'òk no'òk krãnne.

²³ Ê, ba ar amã arê gar ama. Nãm me gwaj bakamy Ximoxi mekbê ijê djârûm kaba nhy m amrê tèm mã. Gêdja on bôx jabej bar iro'ã wãm tèn bôx ne ar apumû.

²⁴ Nã bã m ar akunõ ama ne. Gora ar ar kute ar ajo ba djwýnhwãmã ar ijarê. Ne Metîndjwýnh nhõ me nextire wãmãdjwý ar ijarê. Nhy m pykabê Itarij kam me kute Jujukôt abeno kamyja ne me ar ajo ama:n ar amã amijarê.

²⁵ Gê Metîndjwýnh ukapîrkôt ar akunõ djuw mex. Tãm ne ja.

Xijagu kute memã pi'òk no'òk ne ja.

Jeju kamy'òbê ne Xijagu. Nãm ar aben djàkam nõ nhym Jeju kumrêx kato nhym tũmràm Xijagudjwý Marij kurũm kato. Kute amim Jeju mar kêt ne kam tũmràm arým tu amim mar kumrêx. Birãm Jeju akubyn tĩnkôt ne tu amim kuma. Ne kam Jeju nhõ me jao ba. Ne kam mebê idjaer kute amim Jeju marjamã pi'òk no'òk ne. Nãm prĩne memã 'ã karõ ne memã kum,

—Djã nã gãm ar amim Jeju man kam tu arĩk ar abamã? Kati, dja gar amim Jeju man kam adjàpênh mexo memã amijo amirĩt ne. Pidjô ne rôròk ne bàrio amirĩt ne. Pidjô mex ne bàri mexo amirĩt nhym be mýjja punu ne bàri punuo amirĩt. Dja gar ja man adjàpênh mexo memã amijo amirĩt ne.

Kwãrĩk wãnh me kute abenã kabên, me kute amimexo àmra, me prõ prãm, me kum nèkrêxbit kính, kwãrĩk wãnh memã wãm nõ. Dja gar mekam adjukaprĩo aben pyræk. Kwãrĩk wãnh ar amã me ja kurên amã me ja jabê ne meo aba kêt. Ar ga ar aje Jeju markam dja gar apýnh adjàpênh mexo memã amijo amirĩt. Ne Jejumã amingã nhym arým ar ajo týx gar kam apýnh adjàpênh mex ar o aba. Nãm ã Xijagu memã ane.

¹ Ba ibê Xijagu. Ibê Metĩndjwýnh nhõ àpênh ne ibê Bẽnjadjwýr djwýnhbê Jeju Kritu nhõ àpênh. Apýnh me aba djàri abenã akrekam me aba djàbê 12. Me abê idjaer aje amim Jeju mar. Apýnh me õ pyka'ýr me abimãnhwã, me amã ne ba ikabên mextire jarên 'ã pi'òk no'òk ne. Dja gar inhõ pi'òkja jarên amijã ikabênja ma.

Apýnh me kaprĩ djàri kute meo ba.

Ruk 6.22; Kor 1.11; Idja 12.3; Xij 5.7

² Akmere, àpnhĩre ar, godja te apýnh ar akaprĩ djàri ar ajo ba, ar akanê, nàr ar anhõ mýjja kêt, nàr ar abê anhõbikwa'õ tyk, nàr me kute ar ajo bikênho ba, godja te apýnh ar akaprĩ djàri ar ajo ba. Dja gar kam amim,

—Kati. Kwãrĩk wãnh ba kam ikaprĩ kêt. Dja ba kam ikĩnhkumrêx, ane.

³ Mýkam dja gar kam akĩnh? Bir, dja apýnh ar akaprĩ djàri ar ajo ba gar arým amim Metĩndjwýnh mar týxo aban 'ã adjukanga kêt.

⁴ 'Ã adjukanga kêt ne arým amim mar týxo amũ amikamên arým amim mar tý:x ne. Ne kam arým prĩne kum amexkumrêx ne akajgo kêtumrêx. Ja ne gar arým aje mar. Kam dja gar akaprĩkam akĩnh.

⁵ Ne ar ajamak mexdjwý. Godja gar ajõ ajamak mex kêt jabej ajamak bõnho Metĩndjwýnhmã a'uw. Djãm kute 'ã ar amã àkjermã? Kati. Dja gar tu kum amijo a'uw.

Metĩndjwỳnh ne kute me kunĩmã amak bõnho ba, Kum amijo a'uw nhym arỳm ar amã ajamak bõ. Dja õdjành ne arỳm ar amã ajamak bõ gar arỳm kõt ajamak mextirekumrẽx.

⁶ Dja gar amijo a'uw ne arỳm tu amim kamnhĩxkumrẽx. Kute ar amã õr kadjy tu amim kamnhĩxkumrẽx nhym arỳm ar amã kungã. Kwārĩk wānh amim,

—Kon, dja imã õr jabej. Nār kon, dja imã õr kêt jabej, anhỹr kêt. Mỳkam? Bir, aje tu amim kamnhĩxkumrẽx kêt kam. Me kute tu amim kamnhĩxkumrẽx kêt kam ne me kute mrãmri ne ngõ pyræk. Me kute kõt djábêrkam ngõ djakà ari: amijadjwỳr pyræk, kute ari: amijapĩn pyræk.

⁷ Djãm me kute tu amim kamnhĩxkumrẽx kêt kam Bẽnjadjwỳr djwỳnh kute memã mỳjja 'õ nhõrmã got? Arkati.

⁸ Me kute jãm Metĩndjwỳnh kõt amikabẽn jadjwỳr ne ajte jãm mỳjja punu kõt amikabẽn jadjwỳr ari: amikabẽn jadjuw. Ne kam arĩk ba rã'ã. Kwārĩk wānh me kudjwa amim Metĩndjwỳnh kamnhĩx rerekre kêt. Dja gar tu amim kamnhĩx tỳxkumrẽx.

⁹ Be, Jeju kukwakam gwaj baje me'õo bakamy'õja dja kajgo jabej djãm Metĩndjwỳnh nokrekam ne kajgo? Kati. Nokrekam rax. Gé amiraxja man arỳm kĩnhkumrẽx.

¹⁰ Nhym be, ar 'õ nhõ nêkrẽx rax jabej. Djãm Metĩndjwỳnh nokrekam rax?

Kati. Metĩndjwỳnh nokrekam kajgo mexi. Gê te kute amikajgo markam amikam kĩnh. Me õ nêkrẽx rũnh kute rũnh pyræk. Dja me mrãnhbê kêt ne. Ga, bõ rã mex tãm kam mjõn rôrõkja pumũ. Dja ã me õ nêkrẽx rũnh mrãnhbê kêtone.

¹¹ Bõ'ã arngro tỳx apõx ne kõt kangro wabê nhym to-tokbê bõ arỳm ngrà nhym rã arỳm rôrõk ne. Nhym kam me arỳm kum kĩnh kêt ne. Me õ nêkrẽx rũnhdjwỳ dja me õ mỳjja krãptĩ jabej katikõt arỳm ã amijaêrbê kêtone.

¹² Dja te apỳnh ar akaprĩ djari ar ajo ba, akanê, nār anhõ mỳjja kêt, nār ar abê anhõbikwa'õ tyk, nār me ar ajo bikẽnho ba. Godja te apỳnh ar akaprĩ djari ar ajo ba gar amim Jeju mar tỳx rã'ã ne 'ã adjukanga kêt. Kam dja gar akĩnhkumrẽx. Ne kam inomã akaprĩ mẽ nhym Metĩndjwỳnh arỳm ar amã akĩnh djà ngã. Amrêbê ne me kum abêkumrẽx jamã kum,

—Dja te ar akaprĩ djà kumex ar awỳr bõx gar imar tỳx rã'ãn kam arỳm ikõt atĩn ne ar aba rã'ã: rã'ã ne, ane. Ga, me kute memã me bẽnjadjwỳr krãdjê nhõrkam me kĩnhja pumũ. Ar gadjwỳ dja gar amim Jeju mar tỳx rã'ã. Te ar akaprĩ djà ar ajo ba gar mar tỳx rã'ã nhym kam arỳm ar amã akĩnh djà ngã gar kõt atĩn ne ar aba rã'ã: rã'ã ne.

¹³ Ne kam godja me ar ajaxwe'ã ar amã àpnênh

jabej, kwārīk wānh gar arīk amim,

—Metīndjwýnh ne ijaxwe'ã imã àpnêho dja ba kam kôt ijaxwe, anhÿr kêt. Djām me kute axwe'ã Metīndjwýnhmã àpnênh prām? Kati. Me te kute o anhÿr prāmje. Metīndjwýnhdjwý kute gwaj bajaxwe'ã bamã àpnênh prām kêt-kumrêx.

¹⁴ Gwaj ba ne gwaj bamã bajaxwe prām-kam bajaxwe'ã amim apnên amim, “Ba 'ÿr on kam ajmã ikute jabej”, ane.

¹⁵ Bamã bajaxwe prām tē:n arým ajmã bakuten arým bajaxwekumrêx. Bajaxwe tē:n kam arým bajaxwe rax ne. Bajaxwe rax ne kam arým ty.

¹⁶ Akmere, àpnhîre ar, kwārīk wānh me ar anoo biknor kêt. Imã ar ajabêkam ne ba ar amã ikabên ja jarê.

¹⁷ Metīndjwýnh ne mex ry typdjin kute axweo amikapêr kâr kêt-kumrêx. Ga, kute kâjkwakam mÿjja nhirã kunī nhipêx nhym mexkumrêxja pumũ. Nhym kam amrê kute gwaj bamã mÿjja kunī nhôrjadjwý mexbit. Kute gwaj bamã bakīnh djã kunī nhôrja pñine mexbit. Metīndjwýnh mex ry typdji.

¹⁸ Ta kute amijo gwaj bapytâr kôt ne arým gwaj bajo kra. Kute gwaj bamã kabên katâtkumrêx jarênh kôt arým kute gwaj bajo kra. Kute mrāmri ne me kute bãygogo ja kumrêx djê pyrâk Metīndjwýnh gwaj bakumrêx gwaj bajo kra, ô me ja kunī kukâm gwaj bajo kra. Ne kam

arým gwaj bamã amak bô gwaj arým badjumar djã ny.

Me kute Metīndjwýnh kabên mar kajgo nêje kute me akre.

¹⁹ Akmere, àpnhîre ar, imã ar ajabêkam ne ba ar amã ikabên jarê. Dja gar ikabên 'ãno djan ama. Dja me amã amijarênh prām ar ga dja gar aje me mar prām. Ne amijã akabên nê:n angyrk tô.

²⁰ Mÿkam? Bir, djām gwaj bangrykkam katât ar amijo baba? Kati. Metīndjwýnhmã katât baje amijo baba kêt-kumrêx.

²¹ Kam, dja gar wānh aje mÿjja punuo aba prām kunīja kanga. Ar ajaxwe kunīja dja gar kanga. Godja me ar amã Metīndjwýnh kabên jarê, kabên kute ar apytârja jarê nhym ar amã wadjã gar akabôt katin tu amim markumrêxo aba.

²² Kute memã me mex'ã karôkam kabên djām ar aje mar kajgomãbit? Kati. Dja gar tu amim markumrêx ne mrāmri katât kôt amijo abakumrêx. Ar aje mar kajgoo abakam gar amim ajêx ne aminoo abiknoro aba.

²³⁻²⁴ Be ga, me kute ixekam amikarô pumũnh ne apôx ne mã mrānhja pumũ. Ne kam mōrbê amikarôo biknorja pumũ. Ar ajô aje kabên mar kajgokam ar aje me urâk. Ar aje kabênkôt amijo aba kêt-kam tēmbê kabêno akno.

²⁵ Nhym be, me kwý arým kabên pumũ. Metīndjwýnh ne pi'ôkkam pñine katât me kute amijo ba'ã memã karô mex nhym me kute kabên

kôt amijo bakam me ta ne me ar ban umar mex. Me kwÿ kabên ja pumũnho ban 'ã ukanga kêt ne tu markumrêx ne o biknor kêt. Nhyam kam Metĩndjwÿnh arÿm memã tÿx jangijn o djuw mex nhyam me umar mexkumrêx.

²⁶ Ga, me kute mry'ãkrĩo mrãnhmã kute krãdjê djào òto pynênhja pumũ. Me kute amijã kabên nê ne me kute mrãmri ne mry'ãkrĩ nhõto pynênh ne kute o mrãnh mex pyrãk. Nãm me mrãmri kute amim Jeju markumrêx. Nhyam be, me kute amijã kabên'ã ma kêt ne tu kabên ba. Djãm me kute amim Jeju markumrêx? Kati. Me ta ne me amim 'êx ne ta aminoo akno.

²⁷ Gwaj baje mrãmri Metĩndjwÿnh, me Babãm djwÿnh markumrêxkam mÿj ne gwaj kam bakute? Bir, gwaj kam me 'uwťĩmê me bixangrio djuw mexo baba. Me ò mÿjja kêt kam meo djuw mexo baba. Gwaj ajte Metĩndjwÿnhmã amijangri tÿx ne me kum kĩnh kêtja jaxwe kôt bajaxwe kêt.

2

Me kum me ò mÿjja kêtja kĩnh'ã kute memã karõ.

¹ Akmere, àpnhĩre ar, Bênjadjwÿr djwÿnh Jeju Kritu mexo umati: ga me tu amim markumrêxo aba. Djãm kam ar amã me rũnhbit kĩnhmã? Nhyam me ò mÿjja kêtja djãm ar amã me kĩnh kêt mã? Kati. Dja gar amã me kunĩ kĩnho aben pyrãk. Nhyam be, djãm mrãmri arÿm ar amã me kunĩ

kĩnho aben pyrãk? Kati. Nã gãm ar amã me rũnh, me umabit kĩnh. Ne kam amã me ò mÿjja kêtja kĩnh kêt.

² Gar abikprõnh djakam akuprõ nhyam me'ò rax bõx. Kute ò kên karÿro ikrakam rax jangjênh, aben nhiby angjênh. Kute ò kubêkã mex jangjênh. Kute prĩne o amijo mex ne arÿm bõx gar omũ. Nhyam kam me'ò nhõ mÿjja kêtja bõx. Ò kubêkã apÿnh bikadjõnhja bõx.

³ Ar amã me'ò nhõ kubêkã mex ja pyman kum,

—Ota, me krĩ djã mex. Jakam dja ga nhÿ, ane. Ne kam me'ò nhõ mÿjja kêtjamã kum,

—Wãnh dja ga dja nãr iparbê dja ga pykakam nhÿ, ane.

⁴ Djã nã gãm ar amã me kĩnho aben pyrãk? Kati. Nã gãm arĩk amim me'ã karõ punun amijo me utãr punu.

⁵ Akmere, àpnhĩre ar, imã ar ajabêkam ne ba ar amã ikabên jarê. Dja gar amim ikabên ja ma. Mÿj xêja ne Metĩndjwÿnh amijo me utã? Djãm me rũnhbit, me umabit? Kati. Pykakam me kute me'ã, “Me bikênh”, anhÿrja, me ò mÿjja kêt ja ne Metĩndjwÿnh amijo me utã. Nhyam kam me arÿm tu amim mar tÿxkumrêx nhyam kam kute amikôt meo bamã memã arê. Me kum abêjamã ne arê.

⁶ Nãm te amijo me ò mÿjja kêtja pytã gar amã me kĩnh kêt nhyam kam me arÿm pijãm ne. Bir, mÿj xêja ne ar ajo bikênhho ban ar apa 'amÿn me

axwe pānh jarēnh djà'yr ar ajo mrā? Djām me ō mỳjja kêtja ne me 'yr ar ajo mrā? Kati. Me rūnh ne me 'yr ar ajo mrā.

⁷ Metīndjwỳnh kute ar ajo ba ar, dja gar ikabēnja ma. Mỳj xēja ne Metīndjwỳnh japrỳo ba? Djām me ō mỳjja kêt ja? Kati. Me rūnh ne me aprỳo ba. Metīndjwỳnh ne mexti:rekumrēx nhym me aprỳo ba.

⁸ Metīndjwỳnh ne arỳm me bakukāmāremā 'ā karōn memā kum, "Me amā amibu'ā me ja jabê. Kute mrāmri ne ga me amā amijabêja pyrāk dja ga me ā amā amibu'ā me ja jabêo ane."

Nām ā me bakukāmāremā ane nhym me arỳm 'ā pi'ōk no'ōk ne. Kabēn kukrādja ja ne mexo kute kukrādja kunī jakrenh. Dja gar kabēn ja mar tỳx ne amā amibu'ā me kunī jabê. Ne kam arỳm amexkumrēx.

⁹ Godja gar amā me ō mỳjja kêtja kīnh kêt ne amā me rūnhbit kīnh jabej. Djām kam amā abu'ā me kunī jabêkumrēx? Djām Metīndjwỳnh kukrādja ja kôt amā me abêkumrēx? Kati. Gar kam amikrān arỳm ajaxwe.

¹⁰ Be, Metīndjwỳnh me kute katāt amijo ba'ā kute memā karōkôt apỳnh kukrādja. Dja gar kam kukrādja kunī mar tỳx ne kôt ar amijo aba. Ne kam kukrādja pydjibit mar kêt ne kôt amijo aba kêt. Djām kam ajaxwe ngri got? Kati.

Aje ja pydjibit mar kêt kam ajaxwe rax kute mrāmri ne aje kukrādja kunī mar kêt kam ajaxwe rax pyrāk.

¹¹ Ga, Metīndjwỳnh kute me bakukāmāremā kum, "Kwārīk wānh abenbê prō, mjēno adjākīnh kêt", anhỳrja ma.

Ne ajte kute me bakukāmāremā kum, "Kwārīk wānh me par kêt", anhỳrja ma.

Godja ga kukrādja kôt me bē prō'yr amrānh kêt ne kam me'ōnh bīn arỳm o ajaxwe. Te me bē prō'yr amrānh kêt ne arỳm ajaxwe. Aje me'ōnh bīnkam ga kukrādja mar kêt ne arỳm kam ajaxwe.

¹² Metīndjwỳnh ne pi'ōkkam prīne me kute katāt amijo ba'ā memā karō mex. Nhym kam me kwỳ arỳm kute markumrēx nhym Metīndjwỳnh arỳm memā tỳx jangij. Nhym kam arỳm katāt kabēn kôt ar amijo ban umar mex ne ta arek mekôt ar ba. Dja gwaj kabēn ja man kôt ar amijo baba. Gêdja ī Metīndjwỳnh gwaj bakukjêro nhỳn gwaj bamā,

—Djā ne ga ikabēn ja markumrēx ne kôt ar amijo aba? ane gwaj amikôt kum amijarē. Godja gwaj kukrādja kôt amijo baba kêt nhym arỳm gwaj bamā axwe jarē. Kute ren gwaj bamā axwe jarēnh karō dja gwaj kukrādja kôt amijo baba mex.

¹³ Nār, dja gwaj bajō bamā me kaprī kêt nhym Metīndjwỳnh arỳm amipānh kum gwaj bakaprī kêt ne tu

katàt gwaj bamã bajaxwe pãnh jarënhkumrëx. Nàr, dja gwaj badjukaprīkumrëx ne kam arým bamã Metĩndjwýnh pyma kêt ne arým bakĩnhkumrëx.

Djãm me kum me kaprī kêtja Metĩndjwýnh kute me utàr?

¹⁴ Akmere, àpnhĩre ar, dja gwaj bamã me kaprī kêt ne atekam ajte memã kum,

—Ba ne ba tu amim Metĩndjwýnh markumrëx, anhỹro baba. Djãm kam Metĩndjwýnh kute amim gwaj bapytàr ne kute ar gwaj bajo bamã? Djãm gwaj bajajkwa kajgokam bakabënbit ne kam bamã me kaprī kêt nhym arým kute amim gwaj bapytàr ne kute ar gwaj bajo bamã? Kati.

¹⁵ Godja gwaj baje me'õo bakamy nàr o bakanikwýnh, õ kubëkà kêt ne kum prãm.

¹⁶ Gwaj kam kum mýjja'õ nhõr kêt ne kum,

—Gora gë Metĩndjwýnh ajo djuw mex ga adjumar mex ne amã kry kêt ne ajajne, ane. Djãm ja ne mex? Kati. Gwaj baje kum mýjja'õ nhõr kêt kam ne kajgo.

¹⁷ Mýj ne gwaj baje kam mar? Bir, dja gwaj bamã me kaprī kêt ne kam memã kum,

—Ba ne ba tu amim Metĩndjwýnh markumrëx, ane. Djãm mrãmri bakabën? Kati. Ga, me arým tykkam kute amingrëk kêt ne kajgoja pumũ. Gwaj badjwý bamã me kaprī kêt kam bakajgo.

¹⁸ Godja me'õ amã,

—Ë, ga ne ga we aje Metĩndjwýnh mar. Ba ne ba imã me kaprīn ije memã mýjja nhõro iba. Goja gu baje tu amim Metĩndjwýnh markumrëx jabej aben kabi. Ga amã me kaprī kêt kam dja ba te apumũn amim, “Kon. Kute Metĩndjwýnh mar kêt pyràk”, ane. Bajbit dja ba imã me kaprīn memã mýjja nhõro iba ga arým ipumũn ijã amim, “Be, djãm mrãmri tu kute amim Metĩndjwýnh markumrëx. Ga, ukaprīn kute memã mýjja nhõrja pumũ”, ane. Ga kam arým ipumũ. Ba tu ije amim Metĩndjwýnh markumrëxja pumũ. Dja ã me'õ amã ane.

¹⁹ Be, ga ne ga we aje Metĩndjwýnh rax markam memã kum,

—Metĩndjwýnh pydjibit. 'Õdjwý kêt kumrëx, anhỹro aba. Be, mrãmri. Djãm gajbit aje Metĩndjwýnh rax mar? Kati. Xatanaj nhõ me karõ punudjwý kute Metĩndjwýnh rax mar ne kam ajte kum me kaprī kêt ba. Ne kute rax markam abenmã kum,

—Metĩndjwýnh pydjibit. 'Õdjwý kêt kumrëx, anhỹro ba. Ne kam tu umaje terte:t.

²⁰ Kê, ano kêt, mýkam ne ba te ar amã,

—Dja ga memã kum, “Ba ne ba tu amim Metĩndjwýnh markumrëx”, anhỹro aban amã me kaprī kêt ga mrãmri akajgokumrëx. Ga, me arým tykkam kute amingrëk kêt ne kajgo nõrja pumũ. Gadjwý ne ga ã akajgoo ane. Mýkam ne

ba te ar amã ja jarẽ gar imar kêt?

²¹ Dja gar me bakukãmãre Abraão man kôt ije ar amã arẽnhja ma. Djãm Abraão kute amim Metĩndjwýnh mar kajgo? Kati. Nãm tu amim markumrẽx ne kam kabẽn kôt amijo tẽ. Nãm kabẽn kôt Metĩndjwýnh nhõ kikum kra Idjak djin bit kute bĩn 'yr. NhyM Metĩndjwýnh Abraão pumũn arým amim,

—Mrãmri ne Abraão imã axwe kêt ne mex, ane.

²² Ga, Abraão kute tu amim markumrẽx ne kam kute kabẽn kôt amijo tẽmja pumũ. Nãm kabẽn kôt amijo tẽn kam arým tu amim Metĩndjwýnh mar mexkumrẽx ne.

²³ Kam ne me aben djõ'ã Abraão jarẽ:n arẽho mõr tãmtã nhyM kam arým Môjdjê katon arým abatãnh ne. Ne kam arým me bakukãmãremã kum,

“Abraão ne tu amim Metĩndjwýnh markumrẽx nhyM arým kum axwe kêt jarẽ nhyM arým kum mex”, ane.

Ne kam pi'õkkam no'õk ne. Be, mrãmri ne kôt arẽnhkumrẽx. Nãm arẽ nhyM me aben djõ'ã abenmã kum,

—Mrãmri ne Metĩndjwýnh Abraãoo õbikwakumrẽx, ane.

²⁴ Ga, me kute tu amim markumrẽx ne kam kute kabẽnkôt amijo bakam Metĩndjwýnh arým kute memã axwe kêt jarẽnhja pumũ. Djãm me kute mar kajgokam Metĩndjwýnh kute memã axwe kêt jarẽnh? Kati.

²⁵ Me'õ nire kuprý Rabadjwý. Djãm Rabe kute Metĩndjwýnh mar kajgo? Kati. Nãm tu amim markumrẽx ne kabẽn kôt amijo tẽ. NhyM kam arým kum axwe kêt jarẽ. NhyM Djodjuwe kute ar anorjadjwý Rabe kum ar kaprĩn arým arkum aminhũrkwã jarẽ. Arkum arẽn arým ar kurẽ djwýnhbê arkum atemã pry 'õ jarẽ. NhyM kam ar umar mex ne akubyn 'ã mõn bõx. Nãm ã Rabe kum ar kaprõo ane nhyM Metĩndjwýnh arým kum axwe kêt jarẽ.

²⁶ Be, tãm ne ja. Me tyk arým karõ biknorkam kute amingrẽk kêtumrẽx ne arým kajgo. Gwaj badjwý. Gwaj baje Metĩndjwýnh kabẽn mar kajgon kôt amijo baba kêtum ne kam baje memã kum,

—Ba ne ba tu amim Metĩndjwýnh markumrẽx, anhyrkam arým bakajgo. Bakajgo kute mrãmri ne me tyk kajgo pyrãk.

3

Me õto djujabê kêt'ã ujarẽnh.

¹ Akmere, àpnhĩre ar, ar akrãptĩ ne gar aje amijo memã kukràdjã'ã adjujarẽnh djwýnh prãm. Djãm kam mex? Kati.

Mýkam ne mex kêt? Bir, gwaj bakunĩ bakabẽn kwý kajgo. Gwaj bakabẽn kajgokam bamex kêt. Ga ren ar abê memã ujarẽnh djwýnh kêt ne ren akabẽn kajgo ren gajbit amex kêt. Me krãptĩmã adjujarẽnh kêtum

ga ren gajbit amex kêt. Nhym be, kati. Ar akabên kajgo'ã memã adjujarênhkam me krãptĩ arým ar akabên man arým ar adjô'ã mex kêt. Nhym kam Metĩndjwýnh arým pãnh ar amã ajaxwe rax jarê.

² Me bakunĩ bakupãnhhtë bakabên kajgo kumex. Godja ren me'õ kabên kajgo kêt kumrêx jabej ren prĩne kute katàt amijo ba kadjy mex.

³ Ga, me kute mry'ãkrĩõ mrãnhja pumũ. Nãm me kute krã djên ajkwa katikôt kàxirãx jadjuw ne ari o krã kukênho mrã. Ga, te mry rũnh nhym me kute ajkwakôt ar krã kukênho mrãnhja pumũ.

⁴ Ga, me kute tekrekam no'i kryreo kà rũho baja pumũ. Nãm te kà rũnh nhym te kôk djábêr tỳx nhym me tekrekam no'i kryreo unênh ne o krã kukênho o baja pumũ.

⁵ Me banhõto kute kà tekrekam no'i pyrãk. Me banhõto te kryre gu me o mýjja rũho amra. Nhym kuwy kryredjwý. Ga, te bà rũnh nhym me kute kuwy kryreo kunĩmã angjênhja pumũ.

⁶ Me banhõto ne kute kuwy pyrãk, kute bãmã angjênh pyrãk. Apýnh me axwe djàri kunĩkôt ne gu me banhõtoo arên arým ipêx. Me banhĩ katikôt ne me banhõto ikwã. Ne kam kute prĩne me bajo punu prãm. Me banhõtoo bakabênja ne tu apýnh mýjja kunĩõ tuknĩn o punu. Kute mrãmri ne kuwy kryre kute bãmã angjênh nhym mýjja

kunĩ xêtja pyrãk. Me axwe nhõ bẽnjadjwýr ja ne kute me banhõtoo krĩ djwýnh.

⁷ Me kute mýjja krãptĩ djujabê. Mry, àk, kwênh, mry ngãngãõ mrãnh, ngõnhkam mýjja, mýjja krãptĩja ne me kute ujabê.

⁸ Nhym be, me banhõtoo bakabênja pydjibit ne kute mrãmri ne mry djujabê prãm kêt pyrãk. Me banhõtoo bakabênkam bajamakkre kêt ne bajaxwekumrêx. Me banhõtoo bakabên kute me parkumrêx, kute mrãmri ne udjy rũnh kute me par pyrãk.

⁹ Me banhõtoo ne gu me baje Metĩndjwýnh, me Babãm djwýnhmã mextire jarênh ne atekam ajte o baje abenmã bakabên punu jarênh. Kute amipyràk ne Metĩndjwýnh me banhipêx. Kute me bajo amipyràk ne me banhipêxkam ne gu me baje abenmã bakabên punu jarênh.

¹⁰ Ne kam bajajkwakôt memã bakabên mexmê bakabên punuo aben nhikjên memã arê. Akmere, àpnhĩre ar, gu me ren ã memã anhýr kêt kumrêx.

¹¹ Djãm inore 'õkôt ngõ djãnhmê ngõ djý kute aben nhikjên apõx?

¹² Nàr, djãm pidjôbê pigêre'ã oriwêre djô arij? Kati. Nàr, djãm akrô'ã pigêre djô arij? Kati. Ne ngõ nhinore'õkam kadjwanhĩ ne arým akryja djãm kam ngõ djãnh apõx? Arkati. Axikôtbit mýjja apõx. Kwãrĩk wãnh gu me memã bakabên mexmê

bakabēn punuo aben nhikjēn
memã arēnh kêt.

Me krã mex'ã ujarēnh.

Gar 5.16

13 Ar ajō we akrã mex ne
we aje me kukrãdjã kunī mar.
Goja mrãmri akabēnkumrēx
jabej on katãt amijo aban
amijo adjãmra kêt. Ne kam
arým akrã mex. Kam dja me
arým apumũ. Akrã mexkôt
apumũ.

14 Nhym be, ga ne ga
anhökre kadjwýnhbê angryk.
Me'õ nhõ mýjja'ã angryk. Ne
arax mýr jabej akadjwýnhbê
adjãkrê. Ne kam 'ã amijo
amra. Djãm ja ne mex? Djã ne
ga katãt ar amijo aba? Kati.
Ga ne ga ate amijo aba. Kam
kwãrĩk wãnh 'ã amijo adjãmra
kêt ne arĩk amim ajêx kêt.

15 Djãm akrã mex ne ja?
Djãm kãjkwakam Metĩndjwýnh
we kute amã ja jarēnh? Kati,
atemã. Pykakam me ar ba ne
me kute amã wã jarēnh. Me
kum Metĩndjwýnh kĩnh kêtja
kôt akabēn ne ja. Xatanaj ne
kute amã wã jarēnh.

16 Mýkam? Bir, me'õ nhõ
mýjja'ã angrykkam ne arax
mýr jabej adjãkrêkam ne ga
akangati. Akangatimē apýnh
me axwe djãrimē akam apõx.

17 Nhym be, kãjkwakam
Metĩndjwýnh kute gwaj bamã
bakrã mex jadjar gwaj bak-
abēn mexkam
gwaj baje amikam bajaxwe'õ
mar kêt.

Ne badjumar mex prãm.

Ne memã baprĩn memã bak-
abēn.

Ne bajamak mex.

Ne badjukaprĩkumrēx ne baje
mrãmri ne pidjō djō
mex ne ô kumex pyrãk.

Ne bamã me õ mýjja kêtme me
rũnh jabêo aben pyrãk.

Ne bajêxnhi kêt ne mrãmri tu
amim Jeju markumrēx.

18 Me kute aben nêje me
kukrà ne akrãnmã
memã arēnh ba ja ne
me memã arēnh ba
nhym me arým ajmã
kute kêt ne katãt ar
amijo ba. Me kute
mrãmri ne pidjō djō
mex ne ô kumex pyrãk.

4

*Me kute amidjwýnhbito
kĩnhja ne Metĩndjwýnhmã à'wýr
punu.*

1 Mýj ne ga me aman arým
abenwýr aprõt ne aben tako
aba? Bir, me aje amim 'ã karõ
djãkam amã apýnh me'õ nhõ
mýjja pro prãm ne 'ã angryk
aba. Ne kam ã abeno anhýro
aba.

2 Me amã mýjja kĩnh ne aje
bit byrmã nhym me me abê
aptã ga me byr kêt. Byr kêt
ne arým me kupa. Aje 'ã
angryk ne te aje byr prãmje.
Ne kam aje 'ã aben tak ne
abenwýr aprõt ne kam aje
byr kêt rã'ã ne. Mýkam ne
ga me aje byr kêt? Bir, me
aje Metĩndjwýnhmã o adjã'wýr
kêtgam.

3 Nãr, me aje Metĩndjwýnhmã
o adjã'wýr jabej nhym kute
me amã õr kêt. Mýkam? Bir,
me aje o adjã'wýr punukam.
Mýj ne aje o adjã'wýr punu
on? Bir, me aje bit byrmã
ne aje bit o amidjwýnhbito

kĩnh prām. Aje amidjwýnhbito
kĩnh prāmkam aje mýjjaao
Metĩndjwýnhmā adjà'wýr
punukumrēx.

4 Metĩndjwýnh ne arým
kute ar ajo õ me jakam ga
ren ar amā Metĩndjwýnh
kĩnhkumrēx. Nhyr be, kati.
Me kum Metĩndjwýnh kĩnh
kēt kukràdjā punuja ne gar
amā kĩnh rā'ā. Aje mrāmri
ne me kum prō djwýnh kĩnh
ne kam jām kum krō'ā prō
kĩnh pyrāk. Nār, aje mrāmri
ne me kum mjēn djwýnh kĩnh
ne kam jām kum krō'ā mjēn
kĩnh pyrāk. Amā Metĩndjwýnh
kĩnh ne kam jām amā me
kum Metĩndjwýnh kĩnh kēt
kukràdjā punuja kĩnh. Nā
gām ar kam ari akabēno
aben nhikjē. Dja gar amā
me kukràdjā punu kĩnh rā'ān
arým amijo Metĩndjwýnh kurē
djwýnh.

5 Amrēbē: ne me memā
kum,

—Metĩndjwýnh Karō kute
me bakadjwýnhbē amijo
kajkep ne te arek kum me
bajo ba prāmje. Te arek kum
me bajo ba prāmkam arým
ngryk 'ýr.

Nām me ā me bakukāmāremā
ane nhyr me arým 'ā pi'ók
no'ók ne. Djām me kabēn
kajgo got?

6 Ajmā gwaj bakuten
bajaxwe prām. Nhyr be,
Metĩndjwýnh ne kum gwaj
bakaprĩn gwaj bajaxwe
kēt kadjy gwaj bamā tỳx
jangij gwaj ajmā bakute kēt.
Amrēbē: ne ujarēnh djwýnh
me bakukāmāremā kum,

“Me kute amijo àmra prāmja
Metĩndjwýnh arým
mebē aptā.

Nhyr be, me kute amijo
ngriren amijo kàtāmja
Metĩndjwýnh tu kum
me kaprĩ.”

Nām ā me bakukāmāremā ane
nhyr me arým 'ā pi'ók no'ók
ne. Ga, kum me bakaprĩja
pumū.

7 Kum gwaj bakaprĩkam
dja gar akrānmā Metĩndjwýnh
kabēn man kôt ar amijo aba.
Ar Xatanajbē aptā nhyr
arým ar abē prôt ne.

8 Dja gar Metĩndjwýnh man
kôt amijo ajkamē nhyr
arým amipānh ar aman ar
awýr amijo ajkamē. Ar
ajaxweja, on ajaxwe krātan
amex kute mrāmri ne me
aminhikra punu pōnh nhyr
arým mex pyrāk. Ar aje
amijo Metĩndjwýnh mar ne
jām ajaxwe prāmja, on aje
amim ajaxwe'ā karōja krātan
adjumar djā mex ne.

9 Ajaxwe prāmkam on
adjumar punun on muwn
kôt amra. On akeket krātan
muwn on akĩnh krātan adju-
mar punu:re ne. Ā ajaxwe
prāmkam amijo ane.

10 Dja gar Bēnjadjwýr
djwýnh rax man arým amijo
angrin amijo akātām. Nhyr
kam arým kāmā akamē.

11 Akmere, àpnhĩre ar,
kwārĩk wānh abenā akabēn
punu kēt. Metĩndjwýnh ne
arým gwaj bamā kukràdjā
jarēn gwaj bamā,

“Djā gām me amā aben jabē”,
ane.

Kute gwaj bamã kabën ja jarënhkam gar atekam akamy'ã akabën punu jarën 'ã axwe nhô. Mÿj ne gar arÿm aman ã akamy'ã akabën punuo ane? Bir, gar amim,

—Metïndjwÿnh kukràdjà ja ne mex kêt, anen arÿm akamy'ã ar akabën punu. Ne kam arÿm o Metïndjwÿnh kabën'ã punu jarën arÿm mar kêt ne kôt amijo aba kêt. Ne aje Metïndjwÿnh kukràdjà'ã punu jarënhbit.

¹² Djãm we ar abê mÿjja ne gar amibu'ã me'ã axwe janhôro aba? Metïndjwÿnh pydji ne arÿm me kute katàt amijo ba'ã memã karô nhym me arÿm kabën ma. Ta dja me utàr jabej nàr meo biknor jabej nhym me arÿm me biknor tokry djàkam biknor jabej. Atemã me'ô kute meo anhÿr kêtukumrêx. Kam ar ga akajgon kam me'ã axwe janhôr ar o aba.

Me amikukãm amijo àmra ne kute amijarënh nêje kute me akre.

¹³ Ar aje amijo adjàmratija, ikabën 'ãno djan ama. Aje Metïndjwÿnh mar kêt ne amijo adjàmrakam ga we memã kum,

—On ne nàr kryràdja ba krī wãmã tēn bôx ne ije amim pi'ók kaprī kumexo atommã. Be, dja ba kam pi'ók kaprī pãnh mebê mÿjja jamÿn amũ memã ôro ikrī. Ne o ikrī:n arÿm pãnh inhô pi'ók kaprī kumexo atom. Ne o ikrī: nhym arÿm ijã amexmê na apêx. Ba kam arÿm akubyn tē, ane. Gar aje memã ã amijo

adjàmrao anhÿrja gora ikabën 'ãno djan ama.

¹⁴ Dja ar ajã akati nhym mÿjja ajmã ar ajo gar aje mar kêtukumrêx. Atïn tē:n atïn nhitep djã ne kute mrãmri ne kakũm ba pyræk. Kakũm ba:n kam arÿm me aêrbê kêt ne tu kàjkwa mē bimràkkumrêx ne. Nãm ã atïn tē:n me aêrbê tu akêto ane.

¹⁵ Kwãrīk wãnh ã memã amijo adjàmrao anhÿr kêt. Ga ren ar Metïndjwÿnh man ren memã kum,

—Metïndjwÿnh kute amim ijã karô kôt dja ba itïn ne ar iba rã'ã jabej. Ba kam arÿm krī 'ókam itēm jabej. Nàr atemã idjãpēnh jabej, ane. Ga ren ar ã memã anen arÿm ar amex.

¹⁶ Nhym be, kati. Gar Metïndjwÿnh mar kêt ne amikam akīnh kadjy amijo amra. Aje ã amijo adjàmrao anhÿrkam ne ajaxwe.

¹⁷ Metïndjwÿnh ne arÿm ar amã amrãnh mex'ã karô gar arÿm aje mar. Dja ga mar kajgon kôt amijo aba kêt ne arÿm ajaxwe.

5

Me ô nêkrêx rÿnh kute amidjwÿnhbit mar.

Mat 13.22; Ruk 12.15; Xim k 6.6; Ap 18.15

¹ Me rÿnhmã ne ba memã kum,

—Ë, me anhô nêkrêx rÿnh, ba me amã arê. Dja apÿnh me akaprī djãri me awÿr bôxkumrêx. Me akaprī ra:x kukãm dja ga me on muwn amra.:

² Mýkam? Bir, dja me anhõ nêkrêx rax arým me abê rerekre ne. Te me anhõ kubêkâ mex nhym kâpotire arým prîne me abê apôk ne.

³ Dja prîne me abê anhõ mýjja 'òk ne me abê amijo ajkê. Me anhõ kên karýmê anhõ kryt jaka dja prîne me abê punure. Nhym me kunĩ arým me anhõ mýjja punu pumũn me ajã abenmã kum, "Be, omũ. Djãm tãmwã mex got"? ane. Nhym kam Metĩndjwýnh arým me amã ajaxwe pãnh jarê ga me atokry:. Atokry kute mrãmri ne kuwy'ã me xêtkam me tokry pyrãk. Be, mýj kadjy ne ga me amim anhõ nêkrêx rũnho atom nhym kumex? Djãm we me aje amijo rũnhmã? Kati. Me kute am-inhinomã amimênh djã nhõ akatikam dja Metĩndjwýnh me amã ajaxwe pãnh jarê ga me atokry:.

⁴ Ê, akubyn amijo tẽn amima. Ga me ajêx ne anhõ àpênhmã kum, "Dja gar inhõ bàygogo djê pa ba kam ar amã o pãnh", anhýro aba. Nhym me ê pa, ga me ate kam arým memã o pãnh kêt. Tãm dja ga me akubyn amijo tẽn ama. Djãm Metĩndjwýnh kute me amar kêt got? Kati. Ê, me kute me amã ê kajgoja kum amijo akij ne kum, "Dja ga ijo angryk", ane nhym arým me kuma. Metĩndjwýnh ne me krãptĩ:o ban memã Bẽnjadjwýr djwýnh. Uma:kumrêx ne arým me kute kum amijo

àkjêrja ma.

⁵ Me ga ne ga me prîne amijo djuw mexo aban abixaêr tỳ:xo aba. Aje mrãmri ne mry nhĩptĩ kute ate krãn àkurbit mar nhym me kute myt tãmkam par pyrãk. On dja Metĩndjwýnh me ajaxweo pãnh ne.

⁶ Ga me arým aje me kute katàt amijo bakumrêxmã axwe jarênh ne aje me par nhym me kute aminêje me abê àptâr kêtikumrêx. Tãm dja ga me akubyn amijo tẽn ama. Nã bãm ã me nêkrêx rũnh kute Metĩndjwýnh mar kêtgam memã ane.

Me kute amiwýr Bẽnjadjwýr djwýnh jamãr 'iryãm.

⁷ Nhym be, akmere, àpnhĩre ar, gwaj baje Metĩndjwýnh markam me kute gwaj bajo bikênhkam, mýj dja gwaj amim arêñ kuma? Bir, dja gwaj amim,

—Bẽnjadjwýr djwýnh dja bõx ba kôt dja, ane. Bẽnjadjwýr djwýnh bõx gwaj kôt baku'êja dja gwaj kuma. Ne kam akrànãmã amiwýr amãr 'iry:n 'ã badjukanga kêt. Ga, pur kre djwýnh kute pur kreja pumũ. Ne kam djwý mex jamãr 'iry:ja pumũ. Nhym kam kum ngo nhym arým na bixadjwýr mex ne. Nhym kam djwý arým apõx ne 'y tỳx ne.

⁸ Dja gar kudjwa akrànãmã amiwýr Bẽnjadjwýr djwýnh jamãr 'iry:n 'ã adjukanga kêt. Mýkam? Bir, arým bõx 'ýr gwaj kôt baku'ê 'ýr.

⁹ Kwārīk wānh abēn prīkam abenā akabēn kêt. Mỳkam? Bir, Metīndjwỳnh kute pānh ar amā ajaxwe jarēnh karō. Kwārīk wānh abenā anhỳr kêt. Memā axwe pānh jarēnh djwỳnh arỳm bōx 'ỳr.

¹⁰ Ga, me bakukāmāreja ma. Metīndjwỳnh kukwakam ujarēnh djwỳnhja ma. Bēnjadjwỳr djwỳnh kukwakam ne me memā ujarēnh ar ba nhym me 'ā ari meo bikēho ba nhym me amitokry maro ba. Nām me te meo anhỳro ba nhym me akrānmā amiwỳr Metīndjwỳnh jamār 'iryng 'ā ukanga kêt. Dja gar me kudjwa ā amiwỳr amār 'iryane.

¹¹ Nām me te meo anhỳro ban te mebē Metīndjwỳnh kurēo ba nhym me Metīndjwỳnh'ā ukanga kêt-kumrēx. Me ja ne me kīnhkumrēx. Ja ne gar aje arỳm mar. Arỳm ne gar Djo'ā ujarēnh ma. Me bakukāmāreja Djo te amitokry kumex maro ban amim Bēnjadjwỳr djwỳnh mar'ā ukanga kêt-kumrēx. Ne kam arỳm tokry mar'ā aminhinomā amimē nhym Bēnjadjwỳr djwỳnh arỳm o djuw me:xkumrēx. Tām dja gar ama. Ga, Bēnjadjwỳr djwỳnh kum me kaprī:kumrēxja pumū.

¹² Akmere, àpnhīre ar, ar aje memā akabēn jarēnh nhym me kute amar pydji kadji djām aje kam kôt Metīndjwỳnh nār ō mỳjja'ō jarēnhmā? Kati. Kwārīk wānh aje memā akabēn pydjin

arēnhkôt memā kàjkwa jarēnh kêt. Kwārīk wānh aje memā akabēn pydjin arēnhkôt memā pyka jarēnh kêt. Memā ar akabēn pỳnhbit ne arē. Aje mrāmri mỳjjao anhỳrmā. Kambit memā kum, "Nà. Dja ba ā o ane", ane. Nār, aje mỳjjao anhỳr kêt-mā. Kambit memā kum, "Kati. Dja ba o anhỳr kêt", ane. Jabit memā arē. Memā akabēn pỳnhbit ne arē. Kwārīk wānh memā akabēn jarē ne me kute ar amar pydji kadji kôt memā apỳnh mỳjja jarē kêt. Metīndjwỳnh ren ar amā ar ajaxwe jarē.

Me kute aben mar ne Metīndjwỳnhmā abeno à'wỳr.

¹³ Dja gar ajō akaprī jabej Metīndjwỳnhmā amijo a'wỳ. Nār, ar ajō akīnhkumrēx jabej angreerkam kum amikīnh jarē.

¹⁴ Djā ne ar akam me'ō kanē? Gē amiwỳr me kute Jeju nhō me jao ba djwỳnh 'wỳn amiwỳr aro bōx. Gē ar Metīndjwỳnhmā o a'wỳn arỳm Bēnjadjwỳr djwỳnh kukwakam kangōo kungrà. Kangōo kute rōnykangōo pyrākjao kungrà.

¹⁵ Ne Bēnjadjwỳr djwỳnh kute me'ō kanējao mexmā tu amim kamnhīxkumrēx ne kum o a'wỳ nhym arỳm ar kabēnkôt o mex ne kum tỳx jadja. Amrēbē kute àpēnh jaxweo ba jabej dja arỳm axwe maro aknon kam ngryk kêt ne.

¹⁶ Dja gar ajaxwe'ōkam akaprīn 'ā abenmā amikôt amijarē. Ne kam Metīndjwỳnhmā

abeno a'wỳ nhym arỳm ar ajo mex. Godja gwaj bajaxwe kêt jabej ne kum badjà'wỳr jabej. Ne badjà'wỳr'ã batỳx ne 'ã badjukanga kêt jabej nhym kam Metĩndjwỳnh arỳm gwaj bakabẽn kôt àpênh rax.

¹⁷ Be, djãm Erijbê wajanga? Kati. Erij umar kute mrãmri ne gwaj badjumar pyræk. Ne kam Metĩndjwỳnhmã kàjkwa ngrà'ã à'wỳr tỳxkumrêx. Nhym arỳm kôt namẽ amexkam kàjkwa ngràbit. Ne ajte namẽ amexkam kàjkwa ngrà ne. Ne ajte namẽ amexkam tãm ne. Ne ajte nakam kàjkwa ngrà ne.

¹⁸ Ne kam ajte kum na'ã a'uw nhym kabẽn kôt ajte na axidjuw. Axidjuw nhym kam djwỳ ajte ingrôt. Dja gwaj ã Metĩndjwỳnhmã badjà'wỳro ane nhym ã gwaj bakabẽnkôt àpênh raxo ane.

¹⁹ Akmere, àpnhĩre ar, gêdja ar akam me'õ Metĩndjwỳnh kabẽn katàtja bê ate amijo ba jabej. Nhym me'õ akubyn Metĩndjwỳnh'ỳr o akêx jabej.

²⁰ Mỳj dja kute arỳm 'ỳr o akêxkam kuma? Bir, me'õ kute akubyn 'ỳr o akêxja ne axwebê utà nhym Metĩndjwỳnh arỳm me biknor tokry djàbê utàn kam kum apỳnh axwe djàri krãptĩ akno.

Pedru kute memã pi'ôk kumrëx no'ôk ne ja.

Jejukôt ba djwÿnhbê Pedru ne mebê idjaer kute amim Jeju marjamã pi'ôk no'ôk ne. Ar ja ne ar apÿnh pykakôt ajmã nhym me Jejukôt aro ajkê ne. Nhym kam Pedru kute aro tÿx ne o kÿnhmã arkum pi'ôk no'ôk ne. Ne arkum,

—Mrãmri ne gwaj pykajabê babari Jejukôt batokry. Te batokry gwaj Jeju'ã bangrà tÿx. Arÿm gwaj bakutêp gwaj bakÿnh djã dji. Gwaj Jeju'ã amijakren kudjwa te batokryn tu amikajmãtã Jeju kamnhÿx ne bakÿnh. Nãm ã Pedru arkum ane.

¹ Ibê Pedru. Jeju Kritu ne ijano ba memã 'ã idju-jarênh ar iba. Ba ne ba pi'ôk no'ôkkam ar amã ikabên jarê. Amrêbê gar apÿnh me ô pykakôt aben bê abingrãnhja nhym me kute ar ajo me bajtemo baja ba ar amã ikabên. Pykabê Pôtukam, Garaxakam Kapadôkam, Adjijkam, Bixinikam, ar aben bê abingrãnhja, ba ar amã ikabên jarê.

² Metÿndjwÿnh, me Babãm djwÿnh arÿm amijo ar apytã. Amrêbê: mÿjja kunÿ kator kêtri amijo ar apytã. Kute prÿne amikukãm mÿjja kunÿ markam amijo ar apytã. Karô ne ar ajo mexo ba

gar arÿm kôt amextiren ajmã akute kêt ne ar aba. Ne kam katãt Jeju Kritu kabên man kôt ar amijo aba. Amrêbê: ne me bakukãmãre mry kamrô me kaprêk nhym Metÿndjwÿnh arÿm me axwe maro aknon mekam ngryk kêt ne. Jakamdjwÿ arÿm Kritu pÿte'ykam ty nhym kamrô prôt. Kam ne Metÿndjwÿnh arÿm ar ajaxwe maro aknon ar akam ngryk kêt.

Gê tu kum ar akaprÿ:kumrëx* gar adjumar mexo amũ amikamên arÿm adjumar mexkumrëx ne.

Mÿj ne me kute amiwÿr kamnhÿxmã?

Rô 8.29; Ep 1.4; A Xim 1.9; Ped k 2.9

³ Ba Metÿndjwÿnhmã mex-tire jarê. Metÿndjwÿnh ne ra:xkumrëx. Kubê Bënjadjwÿr djwÿnhbê Jeju Kritu Bãm. Ta ne ukaprÿ ra:xi. Ukaprÿ raxkôt ne arÿm gwaj bamã amak bô. Ga, me nã kurũm apôxkam me umar djã nyja pumũ. Metÿndjwÿnhdjwÿ ne gwaj bajamak bô gwaj arÿm badjumar djã nyn kam bamã katãt amijo baba prã:m ne bamã Metÿndjwÿnh kÿ:nhkumrëx. Jeju Kritu tyk ne akubyn tÿnkam ne arÿm gwaj bamã bajamak bô gwaj arÿm badjumar djã ny. Kute gwaj bamã bajamak bônham gwaj tu 'ÿr babôxmã kamnhÿxkumrëx. Dja gwaj 'ÿr bôx ne kôt ar baba rã'ã: rã'ã ne.

* 1:2 Djãm ar ga ne gar adjukaprÿ nhym pãnh arÿm kum ar akaprÿ Kati. Ta ne tu kum ar akaprÿkumrëx.

4 Nhym kam arým gwaj bamã mỳjja mexti:re ngã, gwaj bamã mỳjja kume:x ngã. Djãm mỳjja rerekmã? Kati. Djãm punumã? Kati. Mỳjja mex rã'ã: rã'ã ne. Kãjkwa djwýnhkam ne arým ar amã kudji.

5 'Itýxo Metĩndjwýnh kute mã amim ar apytãr mex ne ar ajo ba. Gar tu amim markumrêx nhym kute mã 'itýxo ar apytãr mex ne ar ajo ba. Dja mã amim ar ajo ba: nhym me kute am-inhinomã amimēnh djã nhõ akati arým bõx. Bõx nhym arým prĩne amimex kõt ar ajo mexkumrêx.

6 Jakam godja gar apýnh mỳjjakam akaprĩ jabej. Me kum ar akurê nãr akanê nãr anhõbikwa'õ abê tyk nãr mỳjja 'õdjwýkam akaprĩ jabej. On dja akaprĩ kêt ne. Dja te akaprĩn akĩnhti:re. Mýkam? Bir, dja gar Metĩndjwýnhkõt amexti:rekumrêx. Ja ne gar amiwýr kam ama. Kam ne gar akĩnhti:re. Akaprĩ japõkmã akĩnhti:re.

7 Ga, kēn karýrkam punu kunĩ kator kadjy me kute kuwykam adjwýrja pumũ. Nhym kam arým mexkumrêx. Ar gadjwý dja me kum ar akurê nãr akanê nãr anhõbikwa'õ abê tyk nãr mỳjja 'õdjwýkam akaprĩ jabej. Kam dja gar amim Metĩndjwýnh man amim maro amũ amikamēn arým mar rax ne. Aje Metĩndjwýnh mar raxkam akĩnhkumrêx. Kam akĩnho kēn karýrkam me kĩnhja jakrenh me:x ne. Kēn

karýr dja on akuno. Nhym be, ar ga dja gar tu amim Jeju Kritu mar raxkumrêx nhym akubyn bõx ne apumũn ar ajã amim,

—Be, inhõ me wã mex djõ'ã ne me mã imex jarēn irax jarē ba kam arým ikĩnhkumrêx, ane. Dja ã ar amex djõ'ã ane.

8 Ar ga ne gar omũnh kêt. Te aje omũnh kêt ne amã abê:kumrêx. Te jakam aje omũnh kêt ne aje tu amim markumrêxkam arým akĩ:nhkumrêx ne te: aje akĩnh'ã memã amijarēnh mex prãmje.

9 Metĩndjwýnh kute ar apytãrmã gar tu amim Kritu markumrêx nhym arým ar apytã gar kam arým akĩ:nhkumrêx.

10 Djãm amrēbê: ne Metĩndjwýnh kukwakam kabēn jarēnh djwýnh kute gwaj bapytãr mar? Mỳjjao Metĩndjwýnh kute gwaj bapytãrmã djãm me kute mar? Kati. Nãm me memã kum,

—Metĩndjwýnh ta dja ĩ tu kum me kaprĩkumrêx, anhýro ba. Jabit ne me arē. Ne kam te: kute amikukãm gwaj bapytãr mar mex prãmje. Nãm me te: kute marmã prĩne pi'õkkõt abenã Metĩndjwýnh kabēn jarēn abenmã kum,

11 —Je tô, mýj xēja ne Metĩndjwýnh ta tu mekam ukaprĩkumrêx? Mýj dja me utãr on? Nhýnh amex jakam dja ã meo ane? Nãm me ã amim ane. Nhym Kritu Karõ me kadjwýnhbê amijo kajkep

ne memã Kritu'ã ajarê. Nãm memã kum,

—Dja tokryn kam ï arÿm raxkumrêx. Nãm ã Karõ memã ane nhym me te: kute amikukãm gwaj bapytâr mar mex prãmje. Mÿjjao kute gwaj bapytâr ja te kute mar mex prãmje.

12 Nhym kam Metïndjwÿnh arÿm memã kum,

—Djãm me ajã ne ba ikabên ja jarê ga me te: aje mar mexmã? Kati. Tÿ:mrãm me akamingrãnyre'ã ne ba ikabên jarê, ane. Metïndjwÿnh memã ane nhym kam 'ãtÿmkam ujarênh djwÿnh ar arÿm kãj bê ar amã Kritu'ã ujarênh ny jarê. Kute kãjkwa kurÿm memã Metïndjwÿnh Karõ janorkõt me ar amã arê gar gajbit arÿm ama. Kadjy mrãnh djwÿnhdjwÿ te kute mar prãmje gar gajbit arÿm ama.

Me mexti:ren axwe kêt ne ar ba'ã kute memã karõ.

Ep 4.1; Kor 1.10; Tex k 2.10; Xit 2.14

13 Ar aje markam dja gar ano tÿx ne ajamak mex ne ajaxwe kêt kadjy amijãno djan mrãmri akïnh djakam amakkumrêx. Kwãrïk wãnh kam amak katëri 'ã adjukanga kêt. Dja Jeju Kritu bõx ne arÿm memã amijo amirït ne arÿm ar amã akïnh djã nhõrkumrêx.

14 Ga, me prïre kute nã kabên mar ne kõt kute amijo baja pumÿ. Ar gadjwÿ dja gar Metïndjwÿnh kabên man kõt ar amijo aba. Amrêbê ne gar ajamakre kêt ne amã mÿjja

punu kïnh. Kwãrïk wãnh akubyn amã kïnh kêt.

15 Metïndjwÿnh ne mexti:ren axwe kêtumrêx. Ar ga dja gar Metïndjwÿnhkõt amextiren ajaxwe kêt ne ar aba. Amrãnh kunïkõt ajmã akute kêt ne ar aba. Metïndjwÿnh ta ne amiwÿr ar ajuw ne ar ajo ba.

16 Amrêbê: ne me bakukãmãremã kum,

“Ba ne ba imexti:ren ijaxwe kêtumrêx ne ar iba.

Dja gar ikudjwa amextiren ajaxwe kêt ne ar aba.”

Nãm ã me bakukãmãremã ane nhym me arÿm 'ã pi'òk no'òk. Kam dja gar amexti:ren ajaxwe kêt ne ar aba.

17 Kãjkwakam me Babãm djwÿnhmã ne gar amijo a'uw. Ta ne kute me kunï axwe markam kute memã axwe pãnh jarênh. Me kute axwekõt amijo badjari 'ãnh dja memã pãnh jarêno tẽ. Dja katàt me kunïmã pãnh jarê. Ar gadjwÿ kute ar amã ajaxwe pãnh jarênh karõ amijãno djan ar aba. Ga, me me bajtem nhõ pykakam ar bakam amijãno ãm ne katàt kute amijo baja pumÿ. Ar gadjwÿ pykakam ar abari amã Metïndjwÿnh pyman amijãno dja. Ajaxwe kêt kadjy amijãno djan katàt ar amijo aba.

18 Amrêbê ne gar te ajaxwe kêtumã ar akukãmãkjê kukràdjã kõt amijo aba kajgo:n ajaxwe rã'ã. Nhym kam Kritu arÿm ar ajaxweo pãnh nhym kam Metïndjwÿnh arÿm tu ar amã axwe kêt jarê gar kum ajaxwe kêt. Djãm

kryt jakao nâr kên karÿro ne ar ajaxweo pânĥ? Kati.

19 Metîndjwÿnh ne kum kra kî:nh. Nâm te kum kînh ne arÿm pykamã ano nhym arÿm amikamrôo ar ajaxweo pânĥ. Ga, me bakukâmãre kute mrykî'âtomtî par ne kute Metîndjwÿnhmã bôrja pumû. Mry punu kêt ne prîne kà mex ne me kupa. Kritudjwÿ ajmã kute kêt ne axwe kêtumrêx ne arÿm ar ajaxweo pânĥ. Pîte'ykam ne kamrô prôt ne arÿm tyn kam arÿm o ar ajaxweo pânĥ. Kam dja gar amijãno djan katàt ar amijo aba.

20 Mrãmri ne Metîndjwÿnh amim Kritu'ã karôkumrêx. Amim tyk'ã karôkumrêx. Pykamẽ kâjkwamẽ mÿjja kunî kêttri ne amim 'ã karôkumrêx. Ne kam 'âtûmkam arÿm ar akadjy Krituo amirît ne. Mÿjja kunî kute aminhinomã amimênh djã nhõ akati jakam arÿm o amirît ne.

21 Nâm ar akadjy o amirît gar aje kôt tu amim Metîndjwÿnh markumrêx. Nâm o amirît nhym ty nhym akubyn o tînh ne amiraxo o rax nhym arÿm ra:x ne uma:kumrêx. Mÿj kadjy? Bir, gar aje tu amim Metîndjwÿnh markumrêx ne aje amiwÿr kôt atînh kamnhîxmã. Ja kadjy ne akubyn Krituo tînh nhym arÿm ra:xkumrêx.

22 Jakam ne gar arÿm kabên katàt man kôt ar amijo aban arÿm ajmã akute kêt ne ar aban arÿm mrãmri amã me abê katàtkumrêx. Jeju kukwakam me bakamyja

amã me abê katàtkumrêx. Kam, dja gar ã anen amim ajaxwe'ô'ã karô kêtumrêx ne arÿm ar amã aben jabê:.

23 Ga, te bàygogo 'y mex ne punu prãmja pumû. Nhym me bàygogo 'y mex kre nhym arÿm ingrôtja pumû. Ar gadjwÿ ne me ar amã Metîndjwÿnh kabên jarê, Metîndjwÿnh kabên kute mÿjja 'y pyrãk ne me ar amã arê. Nhym me kute ar amã arênhja ne kute me àkre pyrãk. Djãm Metîndjwÿnh kabên punu prãm? Kati. Mex râ'ã: râ'ã. Tãm ne me ar amã arê gar aman arÿm tu amim Metîndjwÿnh markumrêx. Nã gãm ar mÿjja nhingrôt mân prabê tu amim markumrêx. Nhym kam arÿm ar amã ajamak bô gar arÿm adjumar djã ny kute mrãmri ne me prîre bixadjwÿr nykam umar djã ny pyrãk. Ne kam arÿm amã Metîndjwÿnh kî:nh ne aje mar prã:m ne aje katàt amijo aba prã:m ne. Metîndjwÿnh ne amikabên pÿnh ne arê. Djãm kute atemã kabên 'ô jarênhmã ne kute o kabên tûm japanh ne o biknormã? Arkati. Kute amikabêno biknor kêtumrêx.

24 Ikabênja kôt ne me amrêbê: me bakukâmãremã kabên jarênh memã kum, "Ga, bôja pumû. Bô tînh 'ikrãne ne arÿm mjô. Me badjwÿ ne gu me bakunî batînh ne ar baba 'ikrãne. Ga, pidjôrã mexkumrêxja pumû. Pidjôrã mex 'ikrãne ne arÿm rôrôk ne. Me badjwÿ ne gu me bamex 'ikrãne.

25 Nhyrn be, Metĩndjwýnh ne amikabēn pýnh ne arē. Djām kute iby atemā kabēn 'ō jarēnh ne kute o kabēn tūm japanh ne o biknormā? Arkati. Kute mar tỳx rā'ā: rā'ā ne."†

Nām me ā me bakukāmāremā ane. Kam ne gwaj kabēn mar pýnh. Amrēbē ne me kaj bē ar amā Kritu'ā ujarēnh ny jarē. Kabēn pydjın arē gar mar py-dji.

2

1 Me kute ar amā Kritu'ā ujarēnh ny jarēnh ar aje mar pydjıkam

on wānh me kàxā akabēn punu kanga.

Aje memā ajēxkōt me noo abıknor on wānh kanga.

On wānh ajēx ne aje amıjo Jeju mar mexja kanga.

Me'ō nhō mýjja'ā angryk on wānh kanga.

Akabēn punu kunı on wānh kanga.

2 Metĩndjwýnh kabēn kute me kà kangō pyrāk dja ga amā kĩnh. Aje me prıre rwýk ny pyrāk kute kum kà djānh pyrāk ā amā kabēn kĩho ane. Ne kabēn maro tē:n maro amũ amıkamēn mar ra:x ne.

3 Aje arým amım Bēnjadjwýr djwýnh mex kakınhkam dja ga ā amā kabēn kĩho ane.

Kute Kritu'ā kēn jakre.

4 Kritu ne kute kēn pyrāk. Nhyrn be, kēn ne tın ne ar ba kēt. Nhyrn be, Kritubıt ne tın ne ar ba. Kute kēn pyrāk gar arým 'ýr bōx. Nhyrn

me kwý arým kanga. Nhyrn be, Metĩndjwýnh ta arým amıjo utā. Kute o me utār kadjy arým amıjo utā. Kum kĩ:nhkumrēx kute mrāmri ne me kum kēn pānh rax kĩnh pyrāk.

5 Ar gadjwý ne gar aje apýnh kēn pyrāk. Nhyrn be, kēn ne tın ne ar ba kēt. Ar gajbıt ne gar atın ne ar aba. Aje apýnh kēn pyrāk. Ga, me bakukāmāre kute kēno Metĩndjwýnh nhō kikreti nhıpēxja pumũ. Ar gadjwý ne Metĩndjwýnh arým ar ajo kran ar amā Karō jano nhyrn kam arým ar akam nhýn ar ajo ba. Gar kam arým abeno anhōbıkwa mexo mō. Nām ar ajo kute mrāmri ne kēno kikreti nhıpēxo mōr pyrāk. Ne kam ajte amım ar apumjuw, kute ar ajo me kadjy Metĩndjwýnh mar djwýnhmā ne ar apumjuw. Ga, me kadjy Metĩndjwýnh mar djwýnh kute Metĩndjwýnh nhō kikretıkam kum mry bōr nhyrn kum kĩnhja pumũ.

Ar gadjwý Karō kute ar ajo bakam ne gar kum apýnh kĩnh djā nhōro aba nhyrn kum kĩnh. Ar aje tu amım Jeju Kritu markam ne kum kĩnh.

6 Be, nhyrn kam Metĩndjwýnh kēn'ā Kritu jakre. Kēn pānh raxja, me kum kĩnhja'ā ne akren me bakukāmāremā kum,

“Ota ba krıraxbē Xıjāokam kēno kikremo ka-ıpa nhyrn dja. Kēn

† 1:25 Kute amıkabēn jarēnh ne o bıknor kētkumrēx. Kute apýnh mýjja jarēnh kōt dja mýjja kunı apōx mexkumrēx.

mexkumrêx, kên pân
 rax ne ba amijo utàn
 kudja.

Me kute tu amim kênja
 markumrêx dja
 me pijâm kadjy
 kêtumrêx.”

Nâm Metîndjwýnh ã Kritu'ã
 me bakukãmãremã ane nhym
 me arým 'ã pi'òk no'òk ne.

⁷ Ar ga ne gar arým tu amim
 Kritu markumrêx ne arým
 amã kî:nh. Amã kînh kute
 mrãmri ne me kum kên pân
 rax kî:nh pyrâk.

Nhym be, me amakkre
 kêtja ne me kute amim Kritu
 mar kêt ne kanga. Nhym be,
 Metîndjwýnh ta arým kâjmã
 kum rax kamê nhym arým
 ra:x. Kritu'ã ne amrêbê me
 bakukãmãre memã ajarê.
 Nâm me memã kum,

“E kum kên ja ne me kute
 kikreo ãm djwýnhja
 kute kikremã armã te
 omün kam bõm kumê.
 Kên ja ne arým kute kikremo
 kajpar, kum kajpar
 tÿxi”, ane.

Be ga, me bakukãmãre kute
 amrêbê: memã anhÿr kôt
 me arým kute Kritu kan-
 gaja pumû. Nhym kam
 Metîndjwýnh arým kâjmã kum
 rax kamê nhym arým ra:x ne.

⁸ Nâm me memã kum,
 “Kên ne kute me par tok
 nhym kam me rôrôk
 prãm kumrêx”, ane.

Me amakkre kêt ne me kute
 me rôrôkja pyrâk. Nâm me
 kute amim Kritu mar kêt ne
 kam arým me biknor tokry
 djâkam akuno. Metîndjwýnh
 kute amrêbê: me'ã amim
 karô kôt dja me arým akuno.

⁹ Nhym be, ar ga ne
 Metîndjwýnh arým amijo
 ar apytâ. Ar ga ne gar
 aje mrãmri ne me kadjy
 Metîndjwýnh mar djwýnh
 rûnh pyrâk. Nhym Bênjadjwÿr
 djwýnh ne ar ajo ba. Ar
 abê Metîndjwýnh nhô me
 wýnhkumrêx nhym arým
 amim ar ajo ba. Ar gajbit ne
 amim ar ajo ba. Amrêbê ne
 gar ajaxwe: ne aje mrãmri ne
 me akamât kô tykkam rôrôk
 baja pyrâk. Gar ari ajaxweo
 aba nhym Metîndjwýnh arým
 amiwÿr ar ajuw ne ar ajo ba.
 Jakam ar aje mrãmri ne me
 irâkam katât ba pyrâk ne katât
 Metîndjwýnh kôt ar amijo aba.
 Ne kam arým memã ra:xmê
 mextire 'ã adjujarênh ar aba.

¹⁰ Amrêbê ne gar ate me
 kajgo kôt ar aba. Nhym
 Metîndjwýnh arým jakam ar
 ajo kran amikôt ar ajo ba.
 Amrêbê ne kum ar akaprî kêt.
 Ne kam arým jakam kum ar
 akaprî.

¹¹ Ga, me me bajtem nhô
 pykakam ar baja pumû.
 Djâm me kute amikukràdjâ
 kangan me bajtem kukràdjâ
 marn kôt amijo ba prãm?
 Kati. Ar gadjwÿ ne gar
 me kum Metîndjwýnh kînh
 kêtja mẽ ro'ã ar aba. Me
 kum amidjwýnhbito kînh
 prãm kam axwe:. Me axwe
 kôt ar ajaxwe puma:. Djâm
 ar aje Metîndjwýnh kukràdjâ
 kangan me axwe kukràdjâ
 'amýnh ne kôt ajaxwemã?
 Kati. Kwãrîk wãnh. Dja gar
 Metîndjwýnhmã amijangri
 tÿx.

12 Me kute Metîndjwÿnh mar kêtjamê ro'ã ar abakam dja gar katàt ar amijo aba. Nhym kam me ar apumÿn arÿm ar ajã 'êx jabej ne arîk ar ajã kute,

—Ga, me axweja pumÿ, anhÿr jabej. Kwãrîk wãnh rã'ã. Ar ga dja gar memã katàt ar amijo aban ad-jukaprî. Katàt ar amijo aba: nhym kam Kritu arÿm bôx. Bôx nhym me arÿm amiman Metîndjwÿnhmã kum,

—Mrãmri amexkumrêx. Me kute amim amarja katàt ar amijo ban ukaprî. Ba kam gadjwÿ amex ma. Mrãmri amexkumrêx, ane. Dja me ar akatàt pumÿn arÿm ã Metîndjwÿnhmã ane.

Me kute me bÿnjadjwÿr kabÿn marmã.

Rô 13.1; Xit 3.1

13 Ba ar amã arê gar ama. Dja gar pykakam me bÿnjadjwÿr kabÿn kunî ma. Mÿkam? Bir, gar arÿm kàjkwakam anhô Bÿnjadjwÿr djwÿnh kabÿn maro aba. Ta ne arÿm ar amã me'ã karôn ar amã,

—Pykakam ar anhô bÿnjadjwÿr kabÿn ma, ane. Kute ar amã anhÿrkam ar aje pykakam anhô bÿnjadjwÿrdjwÿ kabÿn marmã. Bÿnjadjwÿr raxo kute me bÿnjadjwÿr kunî jakrenhja dja gar kabÿn ma.

14 Nâr me bÿnjadjwÿr kute atãri ar amã ÿr ja dja gar kabÿn ma.

Metîndjwÿnh ta ne ar amã me bÿnjadjwÿr jano. Ta ne ar amã aje me kabÿn marmã

arê. Mÿj kadjy ne ar amã me arê? Bir, dja me bÿnjadjwÿr me axweo bikÿnho ba. Nâr, dja me katàt kute amijo bajiã mex jarÿnho ba. Me kute ã meo anhÿr kadjy ne ar amã me bÿnjadjwÿr jarê. Kam, dja gar me bÿnjadjwÿr kabÿn man katàt ar amijo aba.

15 Katàt ar amijo aba nhym kam me kwÿ ar ajã kabÿn kajgo kumex jarê. Me bÿn kati dja me ã ar ajã ane. Kwãrîk wãnh rã'ã. Ar ga dja gar arek katàt ar amijo aban 'ã ad-jukanga kêt. Nhym kam amÿ me krãptî arÿm ar amexkôt ar apumÿn arÿm me kabÿn kajgoja mar kêt. Nhym kam me arÿm anhikrÿn arek dja. Dja gar aje katàt amijo abao ã me kabÿn kajgoja nhityo ane. Metîndjwÿnh kute ar amã 'ã karô kôt dja gar ã ane.

16 Amrêbê ne gar te ajaxwe kêtã ne ajaxwe rã'ã. Jakam ne Kritu arÿm ar ajaxwebê ar apytàn arÿm ar amã tÿx jangij. Ar ajaxwebê ar atÿxkam ar ga ne gar arek mekôt ar aban adjumar mex. Arek mekôt ar abakam kwãrîk wãnh arîk ar aba kêt. Ga, me kwÿ kute,

—Ba ne ba arek mekôt ar iban idjumar mex, anhÿrja pumÿ. Nãm me anen kam arîk ar ban axwe:. Ne kam me kute mrãmri ne me kute kubêkà mex jangjênh ne kadjwÿnhbê punu rã'ã pyræk. Kwãrîk wãnh ã amijo anhÿr kêt. Ar ga dja gar abê Metîndjwÿnh nhô àpênhkumrêx ne kum

adjâpênh tÿx ne katât kabên man kôt ar amijo aba.

17 Me kunī ar aje kâjmā memā rax kamênh kadjy dja gar amima. Jeju kukwakam ar aje meo akamyja ar amā me abê. Amā Metīndjwÿnh rax pyman bēnjadjwÿr raxja kâjmā kum rax kamê.

18 Me kute ar ajō ar apa 'amÿnh gar memā adjâpênh kajgo ar aba ar, ar amā ne ba ikabên jarê. Dja gar akrân mā pykakam ar ajo ba djwÿnhmā adjâpênh katât ne rax ma. Djām ar ajo ba djwÿnh mex ne kabôt katikambit dja gar kabên kôt kum adjâpênh katât? Kati. Àkrê prām kamdjwÿ kum adjâpênh katât.

19 Mÿj dja gar nēn kam arÿm Metīndjwÿnh kÿnh nhym ar amā mex jarê? Bir, dja gar katât Metīndjwÿnh kabên man kôt ar amijo aba. Nhym kôt me arÿm ar ajo ajkê gar kôt arÿm atokry ne akaprī ma. Kam dja gar Metīndjwÿnh kÿnh nhym arÿm ar amā mex jarê.

20 Godja gar ajaxwe nhym me pānh ar ajo bikênh jabej gar kam akrân mā amitokry mar jabej. Djām kam gar arÿm Metīndjwÿnh kÿnh nhym kute ar amā mex jarênhmā? Kati. Nhym be, godja gar katât ar amijo aba nhym me arÿm kôt ar ajo bikênh jabej gar kam akrân mā atokry mar jabej. Katât ar aje amijo abakambit

dja gar arÿm Metīndjwÿnh kÿnh nhym ar amā amex jarê.

21 Katât ar aje amijo abakôt me kute ar ajo bikênh gar kôt atokry. Ja kadjy ne Metīndjwÿnh amiwÿr ar ajuw ne ar ajo ba. Ga, Kritudjwÿ gwaj bakadjy tokryja pumū. Gwaj baje kudjwa katât amijo baban kôt batokry kadjy ne gwaj bakadjy tokry.

22 “Djā nām Kritu axwe? Kati. Djā nām memā 'êx ne me noo akno? Kati.”*

23 Me kum àkjêrkam djā nām amipānh memā akij? Kati. Tokrykam djā nām me kangrô? Kati. Nām Metīndjwÿnhmā amijarê. Kute katât memā axwe pānh jarênh djwÿnhkumrêx jamā ne amijarê.

24 Kritu ta ne pĭte'ykam gwaj bajaxweo pānh. Mÿj kadjy ne gwaj bajaxweo pānh? Bir, gwaj bamā bajaxwe prām kêt kadjy.

Ga, me tyk kum axwe prām kêtja pumū. Gwaj badjwÿ arÿm batykmān prabê bamā bajaxwe prām kêt ne ar baban baje kabên marn kôt baje amijo baba prām. Ja kadjy ne arÿm gwaj bajaxweo pānh. Mry kà punuo ne me prĭne ôm nhym kam Metīndjwÿnh arÿm kôt gwaj bajo mex gwaj kam ā bamā bajaxwe prām kêtō ane.

25 Ga, mryo ba djwÿnh kêt kam mrykĭ'ātomti arÿm no biknor ne ate ar baja pumū. Ar gadjwÿ ne gar ate ar aba. Nhym be, jakam gar arÿm ajo

* 2:22 Amrêbê ne Metīndjwÿnh kukwakam kabên jarênh djwÿnhbê Idjaij ja jarê nhym kam Pedru kôt arê.

ba djwÿnh Jeju'ÿr amijo akêx ne kôt ar amijo aba nhym arÿm ar apytàro ba.

3

Kute prômê mjênMã abenã karõ.

Xit 2.2; Xim k 2.9, 3.11

1 Ê, ar apa, arÿm ar amjênwã, ar amã ne ba ikabên ne. Dja gar akrànMã amjên kabên maro aba. Ar ajõ amjên kute amim Metÿndjwÿnh kabên mar prãm kêt jabej ga dja ga katàt kabên kôt ar amijo aban ĩ arÿm 'ÿr o akêx ne.

2 Godja te amim Metÿndjwÿnh kabên mar kêt ne arÿm apumũ. Katàt aje amijo aban amã Metÿndjwÿnh rax pymakôt arÿm apumũ. Ne kam amex kôt arÿm Metÿndjwÿnh'ÿr amijo akêx ne tu amim markumrêx.

3 Be, mÿj dja ga amexkam akute nhym me kum akĩnh ne? Djãm akunhêrkam nàr djãm akĩ prĩne mex nàr djãm apÿnh anhõ kên karÿrkam nàr djãm aje akà mex jangjênhkam? Djãm akunhêr jabit ne arÿm kôt amex? Kati.

4 Bir, mÿj dja ga ga amexkam akute nhym me kum akĩnh ne? Bir, dja ga anhõkre kadjwÿnhbê akabên mexbit man memã aprĩren akrànMã memã abên rereko aba nhym me arÿm kum akĩnhkumrêx. Nhym kam Metÿndjwÿnhdjwÿ kum akĩ:nhkumrêx kute mrãmri ne me kum õ mÿjja pãnh ra:x kĩnh pyràk.

5 Amrêbê ne me bakukãmãre nire kwÿ mextirene axwe kêt ne ar ba. Ne Metÿndjwÿnh kanàrràm ar ban arÿm kabên mexbit jarên akrànMã mjên kabên maro ba.

6 Ga, Xara kute Abraão kabên marja pumũ. Nãm katàt kôt ar amijo ban kum rax jarênh ar o ba. Ar aje Xara tàmdjwÿ pyràk dja gar kudjwa amjên kabên man arÿm atĩn prãm kêt.

7 Ê, ar apa, arÿm ar aprõwã, ar amãdjwÿ ne ba ikabên ne. Kwãrik wãnh amidjwÿnhbit maro aba kêt ne prĩne amim aprõ maro aba. Ajitÿxo aje aprõ jakrenhkam kum aprĩ:ren amã abê. Djãm amã aprõ jabê kêt nhym Metÿndjwÿnh kute amarmã? Aje kum amijo adjà'wÿr nhym kute amarmã? Kati. Dja ga amã abê kêt nhym Metÿndjwÿnh arÿm amar kêt. Nhym be dja ga amã aprõ jabê nhym arÿm akabên ma. Djãm apydji ne Metÿndjwÿnhkôt atĩn ne ar abamã? Kati. Metÿndjwÿnh djukaprĩkôt ne ga aprõmê kôt ar atĩn ne ar abamã.

Me kute katàt amijo bamã.

Ep 4.1; Kor 1.10; Tex k 4.1; Ped k 2.12

8 Jakam ne ba ar akunĩmã ikabên. Gora ar akunĩ axikôt abenMã akabên jarê. Kwãrik wãnh amidjwÿnhbit maro aba kêt. Dja gar aben maro aba. Kute me kamy kum kamy jabê pyràk dja gar ã amã aben jabêo ane. Ar amã aben kaprĩn amijo angrin akàtãm ne ar abeno aba.

⁹ Kwârîk wānh me'ō ar ajo ajkê gar amipānh o abikēnh kêt. Nār, kwârîk wānh me'ō ar amā akij gar amipānh kum adjàkjêr kêt. Ate dja gar kum akabēn mex jarēn o djuw mex. Ar aje ã abenmā anhÿr kadjy ne Metîndjwÿnh amiwÿr ar ajuw ne ar ajo ba. Ja dja gar aman ikabēn kôt amijo ane nhym Metîndjwÿnh ï arÿm ar amā akînh djà ngān ar ajo djuw mex.

¹⁰ Amrêbê: ne me bakukāmāre memā kum, “Ar adjumar mex ne atîn 'iryne ar abamā djām ar amā ja kînh? Mÿj dja gar kadjy amijon?

Bir, kwârîk wānh akabēn punu'ō jarēnh kêt. Aje me noo abiknor kadjy, kwârîk wānh memā ajêx kêt.

¹¹ Godja me arîk ar ban axwe on memā akàx. Ar ga dja gar ajaxwe kêt ne amā me kaprî.

Ar akunî abenkam adjumar mex kadjy dja gar aben nêje aben jakren akabôt katin ar aba ne 'ã adjukanga kêt.

¹² Mÿkam dja gar abenkam adjumar mex? Bir, Bēnjadjwÿr djwÿnh kute katàt me kute amijo baja pumÿnh.

Ne kam me kute kum amijo à'wÿrkam arÿm kute me kabēn marn kam kute me kabēn kôt memā ipêx.

Nhym be, me axweja ne Metîndjwÿnh arÿm mekam no kà nhàn

ngryk ne arÿm mebê aptà”, ane.

Me kute amrêbê: me bakukāmāremā anhÿrkam dja gar ã amexo ane.

¹³ Ar amex prām kam djām me kute ar ajo bikēnh prām? Kati.

¹⁴ Nār gar katàt ar amijo aba nhym me kôt ar ajo bikēnh jabej gar arÿm atokry. Atokry japôkmā akînh. Akînh ja dja gar ama. Kwârîk wānh kam ar amā me uma kêt ne atîn prām kêt.

¹⁵ Ne ate Bēnjadjwÿr djwÿnh, Metîndjwÿnh ma. Ne mexo umatija ma. Ne ano tÿx. Amikôt aje memā amijarēnh kadjy ano tÿx. Dja me abej akukij ne amā,

—Mÿj ne ga aman arÿm, “Dja ba Metîndjwÿnh kôt itîn ne ar iba rã'ã: rã'ã ne”, anhÿro aba? Mÿj ne ga ama? ane. Dja me ã abej akukjêro ane ga kam amikôt memā amijarēn memā kum,

—Kritu ikadjy ty. Ba arÿm tu amim markumrêx. Kam dja ba Metîndjwÿnh kôt itîn ne ar iba rã'ã: rã'ã ne, ane. Kwârîk wānh memā bêx kêt. Metîndjwÿnh mexo uma dja gar aman memā aprîren memā amijarê.

¹⁶ Dja gar katàt ar amijo aban amikam ajaxwe'ō mar kêt nhym me arÿm ar ajã 'êx ne memā kum,

—Djām tām wã katàt kute amijo ba got? Kati, axwe, anhÿro ba. Kwârîk wānh rã'ã. Dja te me ar ajã anhÿro ba, ar ga dja gar katàt amijo aba rã'ã. Ne katàt amijo aba tãmtã: nhym kam me

arým ar akatàtkumrêx kôt ar apumün arým amikam pijàm ne. Me amikam pijàmmã dja gar katàt amijo ar aba rã'ã.

17 Mýkam ne me ar ajã kabên punu? Bir, godja Metîndjwýnh ar atokry'ã amim karõ jabej. Kute ar ajã amim karõ kôt ne me ar ajã kabên punu gar arým atokry. Ajaxwe kêt ne atokry. Ne te atokry ne Metîndjwýnhmãbit amexkumrêx. Nhyim be, me kwý axwekumrêx nhyim Metîndjwýnh arým memã axwe jarë nhyim me arým tokry:. Nhyim be, ga te ajaxwe kêt ne atokry, ja ne mex.

18 Be ga, Kritudjwý tokryja pumũ. Gwaj bajaxwekôt tokry. Gwaj bajaxwekumrêx nhyim ta axwe kêtumrêx ne arým gwaj bajaxwe pãnh tokry. Kute Metîndjwýnh'ýr gwaj bajo akêx kadjy tokry. Nãm me kubĩ. Kritu nhĩkumrêx nhyim me kubĩ. Nhyim kam Metîndjwýnh Karõ akubyn o tñn ne.

19 Amrêbê: Nôwe me bakukãmãmẽ ro'ã ar bakam ne ngô me imex nhyim me arým ty. Nhyim kam Metîndjwýnh arým me karõbê ijê. Me tñn ne ar bari ne Metîndjwýnh arým Nôwemã Karõ jano nhyim arým kum arë. Kum arë nhyim kuman arým kàj bê me akren memã kum,

—Ar ajaxwe:. On wãnh ajaxwemã anhire. Nãm ã memã anhÿro ba. Kute kà raxo ãmri ne ã memã anhÿro ba.

20 Nôwe te memã ane nhyim me axwe rã'ã ne. Nhyim kam Metîndjwýnh ngryk tô:n te me kute amijaxwe krã'yrmã kam ama:. Nhyim kam ngô arým me imex nhyim me arým ty. Nhyim kam Metîndjwýnh arým me karõbê ijê. Nhyim be, me ngrêrebit arým amim kabên ma. Ar kubê 8bit arým amim kabên man arým wãnh axwemã ire. Ne kam arým kãmã wadjàn kam tyk kêt. Ga, ar kute amim Metîndjwýnh mar ne arým kàkam ýrja pumũ. Kam Metîndjwýnh arým ngôkam ar utàn ar aro ba.

21 Gwaj badjwý ne gwaj tu amim Kritu markumrêx nhyim me arým ngômã gwaj bajangij. Mýj'ã ne ngô kurũm bajapôxja amijakre? Bir, Jejumẽ ro'ã akubyn batĩn'ã ne amijakre. Gwaj Jejumẽ ro'ã akubyn batĩnkam ne gwaj arým Jejukôt katàt ar amijo baba. Djãm mýjja punu'õ gwaj banhĩ'ã atom nhyim me gwaj bajã ku'õ? Katĩ Gwaj katàt ar amijo baban arým amim,

—Metîndjwýnh ne katàt ije amijo ibakôt kute imar, anen arým bakĩnhkumrêx ne. Ja'ã ne ngô kurũm bajapôxja amijakre.

22 Mrãmri ne Jeju akubyn tñn kàjkwamã wabin arým Metîndjwýnh djubôk'ãnh nhÿ. Bënjadjwýr rax ne memã nhÿ ne kute raxo, umao mýjja kunĩ, me kunĩ jakrenh. Kute kadjy mrãnh djwýnhmẽ me bënjadjwýrmẽ me 'itýx kunĩ

jakrenh mex ne kabêno me anoro nhÿ.

4

Me kute katât Metîndjwÿnh kabên kôt amijo ba'ã kute memã karõ.

Ep 4.17; Kor 3.5

¹ Kritu nhÿkumrêx ne arÿm gwaj bapãnh tokry. Ar aje ja markam dja gar amikukãm mã amim,

—Badjwÿ dja ba kudjwa itokry, ane. Dja gar ã amim ane. Mÿkam? Bir, dja gwaj kudjwa batokryn arÿm amim Metîndjwÿnh mar tÿx ne kam arÿm bajaxwe prãm kêtikumrêx

² ne bamã mÿjja punu kÿnh kêt. Djãm me axwe kôt dja gwaj amidjwÿnhbito kÿnh kadjy amima, bamã mÿjja punu kÿnh kadjy amima? Kati:. Arÿm Kritu kudjwa batokrykam dja gwaj Metîndjwÿnh kabên man kôt amijo baba kadjy amima.

³ Amrêbê me kute Metîndjwÿnh mar kêtja kôt gar amijo aban aprõ djwÿnh kupa'ã nâr amjên djwÿnh kupa'ã akurê aba. Ne amã mÿjja punu kÿnh. Ne kadjwati kangôkam* aja-jbã. Ne me torkam abixaêr punu. Ne kadjwati kangôkam aben tÿx jabej. Ne mÿjjao metîndjwÿnh karõ nhîpêxmã amijarêno aba. Ja ne punu:re. Nhym Metîndjwÿnh ar akam ngryk. Gar kam

arÿm Metîndjwÿnh'ÿr amijo akêx ne tu amim markumrêx.

⁴ Nhym kam me amakkre kêt arÿm ar ajã kabê:n. Me kute axweo ba tÿx rã'ãkam ar ajã kabên ne. Me abenmã kum,

—Je tô, mÿkam ne me arÿm gwaj bakôt bixaêr kêt? anen kam arÿk abenmã kum,

—Nãm gwaj ba kôt ar ba kêt. Axwe. Nãm me ã abenmã ar ajã ane.

⁵ Me wã dja me ï prÿne amijaxwe kôt Metîndjwÿnhmã amijarê nhym arÿm memã axwe pãnh jarê. Kute memã axwe pãnh jarênh kadjy arÿm memã dja. Me tÿnmê me tykmê arÿm memã dja.

⁶ Ê, me arÿm tykja me tÿnri ne me memã Kritu'ã ajarê. Mÿj kadjy? Bir, me tÿnri, pykakam ar bari kute amijaxwe mar ne kam arÿm tykkam Metîndjwÿnhkôt tÿn ne ar ba kadjy ne me memã arê.

⁷ Me kunÿ kute aminhi-nomã amimênh djã nhõ akati bôx 'ÿr. Kam dja gar akrã mex kadjy amiman ajaxwe kêt kadjy amijãno djan kum akabêno aba.

⁸ Ar aje Metîndjwÿnhmã akabênkam amex. Nhym be, ar amã aben jabêkam gar arÿm ar amexo amÿ amikamên arÿm ar amexti:re. Kam ar amã aben jabê:. Dja gar amã aben jabên arÿm aben jaxwe krãptio aknon mar kêt ne.

⁹ Dja gar abenmã anhÿrkwã jarêh abenkam aku. Kwãrÿk

* 4:3 Mÿjja me kute o kôm ne kôt bibãnh kunÿja, kadjwati kangômê uba kangômê, mÿjja kangô kunÿ ne me kum kadjwati kangô jarê.

wānh aben kàxā ar anhō mýjja'ā maje amim,

—Mýj kadjy dja ba kum inhō mýjja jarē? anhÿr kêt.

¹⁰⁻¹¹ Metĩndjwýnh Karō ne ar amā adjàpênh djà'ā karō. Apÿnh ar anhĩ djari ar amā 'ā karō gar apÿnh adjàpênh djà maro aba.

Ar ajō aje memā kabēn jarēnh'ā kute ar amā karōja, Metĩndjwýnh kabēnkumrêx dja gar memā arē. Kwārĩk wānh memā kabēn kajgo'ō jarēnh kêt.

Ne ajte kute ar ajōmā aje meo djuw mex'ā karōja dja gar memā mýjja nhōro aba ne me kadjy adjàpênhkumrêx. Aje meo djuw mex kadjy Metĩndjwýnh arÿm ar amā tÿx jadjà. Dja gar ar-erek kêt ne meo djuw mexo aba. Metĩndjwýnh ne ukaprĩ:kumrêx. Ar gadjwý dja gar adjukaprĩkumrêx ne ar adjàpênh djà'ā adjukanga kêt ne memā adjàpênh ar aba. Memā adjàpênh kunĩkôt dja me arÿm Metĩndjwýnhmā mextire jarē. Ne kum,

—Ga ne ga adjukaprĩ:kumrêx. Akabēnkôt ne Jeju Kritu bôx. Ba arÿm tu amim markumrêx, ane. Metĩndjwýnh ne ra:x ne kute me kunĩo ba djwýnh. Rax rā'ā: rā'ā ne. Ne ren me kunĩ kum rax jarē. Mrāmri. Tām ne ja.

Me kum me kute amim Kritu marja kurē.

Mat 10.16; Dju r 16.1; Pir 1.29; Idja 12.3

¹² Akmere, àpnhĩre ar, ba ar amā arē gar ama. Ga, me kute kuwykam kēn karÿr

jadjwÿrja pumũ. Me adjuw nhym ôr ne xêr nhym mýjja punu kunĩ apôx. Ar gadjwý dja ar akaprĩ djà ar ajo ba gar atokry: ne. Birām ar amābit ne kute me kute amim Jeju marja tokry prām kêt pyrāk. Gar kam amim,

—Je tō ba ne ba ije amim Jeju maro iba nhym itokry ja ijo ba. Mýkam? ane. Kwārĩk wānh amim ja jarēnh kêt.

¹³ Be ga, Kritu tokryja pumũ. Me kute amim Kritu mar krāptĩdjwý kôt tokry. Ar gadjwý dja gar kôt atokry. Kwārĩk wānh kam akaprĩ kêt. Dja Kritu me:xkumrêx ne uma:n arÿm bôx. Godja jakam kôt atokry jabej dja gar bôxkam akĩnhĩ:rekumrêx.

¹⁴ Ar aje amim Kritu mar nhym me arÿm kam kum ar akurê. Djām kam ar akaprĩ got? Ga, Metĩndjwýnh Karō ar amē amijo kajkepja pumũ. Karō ra:xkumrêx ar amē amijo kajkep. Kam te me kum ar akurê gar akĩnhkumrêx. Me ta ne me Kritu'ā kabēn punu. Nhym be, ar ga ne gar kum mextire jarē.

¹⁵ Nhym be, dja ar ajō aje me par nhym me kôt ajo ajkē ga atokry. Nār, adjàkĩnhĩ nhym me kôt ajo ajkē ga atokry. Nār aje amim me kukjêr prām nhym me kute amā amijarēnh ga aje amũ memā me arēnh prām. Nhym me arÿm kôt ajo ajkē ga atokry. Nār ajaxwe 'ō nhym me kôt ajo ajkē ga atokry. Djām kam akĩnh? Kati. Ajaxwekam akaprĩkumrêx.

Kwârîk wānh ã amijo anhÿr kêt.

¹⁶ Nhyrn be, aje mrāmri amim Kritu markumrêx nhyrn me arÿm kôt ajo ajkê ga atokry. Kwârîk wānh kam apijām kêt. Dja ga kam Metîndjwÿnhmã rax jarēn kum,

—Djūnwã, ije amim Kritu markam ne me ijo ajkê ba itokry. Ba kam ikînhkumrêx, ane.

¹⁷ Apÿnh gwaj baje marja Metîndjwÿnh kute gwaj bajaxwe jabej amim gwaj bakukjêrmã. Ô akati gwaj bawÿr bôx 'ÿr. Gwaj bajo dja amim me kukjêrmo krax. Gwaj bajo kute memo kraxkam mÿj dja î arÿm me amakkre kêt kam nê? Bir, dja me axwe jabej amim me kukij nhyrn me arÿm amijaxwe kôt kum amijarê. Nhyrn kam arÿm memã pānh rax jarê. Me kute Kritu'ã ujarēnh ny mar kêt pānh tokry rax jarê.

¹⁸ Amrêbê: ne me bakukāmãre ije ar amã arēnhja kôt memã kum,

“Metîndjwÿnh kute me katāt kute amijo baja pytār ne tō, kam àpēnh rax.

Nhyrn kam mã dja me axwemê me kute Metîndjwÿnhbê amijo akêxja mekam nê?

Bir, mrāmri dja memã pānh jarê nhyrn me axwe pānh tokrykumrêx.”

Nãm me bakukāmãre ã memã ane.

¹⁹ Tãm ne ja. Metîndjwÿnh kute ar ajã amim karō kôt dja gar katāt ar amijo aban

ajmã akute kêt ne ar aba. Ne te katāt amijo aban arÿm atokry jabej. Kum amijarê gê ta ar atokrykam ar apytã. Metîndjwÿnh kute ar anhipêx djwÿnh kute ar amarkumrêx ne ar ajã ukanga kêt kumrêx. Kum amijarê gê ta ar ajo ba.

5

Kute meo ba djwÿnhmã àpēnh'ã karō.

¹ Ar akam ar abê Jeju nhō me jao aba djwÿnhwã ba ar amã ikabēn jarēn ar adjapēnh djà'ã ar amã karō. Dja gar ikabēn ma. Ota, badjwÿ ibê Jeju nhō me jao iba djwÿnh. Ba ne ba Kritu tokrykôt omũ. Dja ba ajte omũ. Djām rerekren kajgo ba omũ? Kati. Dja ra:x ne uma: ba arÿm omũn kôt ar iba.

² Ga, me kute me õ krito djuw mex nhyrn memã abatānhja pumũ. Ar gadjwÿ dja gar wākam me kute amim Jeju marmã arēnhō aba. Memã Metîndjwÿnh kabēn jarēnhō aba gê me mar mexo amũ amikamēn mar rax ne. Djām me'õ ne kute ar amã ar aje meo aba'ã àpnēnh tÿx gar amã uman kabēn kôt ar aje me omũnhō abamã? Kati. Ar ga dja gar amã me omũnh kînh ne meo aba. Djām ar aje pi'òk kaprîbit mar ne aje amim o adjaptār kadjy meo abamã? Kati. Ar amã me kînhkam dja gar me o aba.

³ Djām ar aje amiraxo adjāmran Metîndjwÿnh nhō me ja janoro abamã? Kati.

Ga, mrykî'átomtio ba djwÿnh õ krit kukām katāt

baja pumũ. Katàt ba nhym ò krit arým kòt katàt amijo ba. Ar gadjwý dja gar Metĩndjwýnh nhõ me ja kukãm katàt ar amijo aba gê me ajã amim, “Ba gêt kudjwa”, anen arým ar akudjwa katàt ar amijo ba.

⁴ Ga, me kute aben rer djàja pumũ. Kam me'ò kute me kunĩ rerja dja kĩnh djà'ã arým amim krãdjê byn kutu. Pi'òo krãdjê tu. Nhym kam pi'òo krãdjê tẽmbê punu. Ar gadjwý dja gar katàt ò me ja kukãm amijo aba mex ne arým amim akĩnh djà by. Ò me jao ba djwýnh djwýnh djà bõx. Jeju dja bõx ne arým ar amã ar akĩnh djà mexti:re ngã gar arým amim aby. Djãm ar akĩnh djà rerekmã? Djãm punumã? Arkati. Kute ar amã ar akĩnh djà nhõr ja dja mex rã'ã: rã'ã ne.

⁵ Ar ajabatãnh nyredjwý, ba ar amã ikabẽn jarẽ. Dja gar mebêngêt kabẽn ma. Arým me abatãnhkam dja gar me kabẽn man kòt ar amijo aban amim,

—Djãm ije iraxo me akrenh? Kati. Ikajgo, anen abenmã amijo angrin akajgo. Mýkam? Bir, amrêbê: me bakukãmãre memã kum,

“Me amijo àmra prãmja Metĩndjwýnh arým mebê aptà.

Nhym be, me kute amijo kajgo dja Metĩndjwýnh tu mekam ukaprĩkumrêx”, ane.

⁶ Metĩndjwýnh 'ityxo kubê kumkati dja gar rax man kam arým amijo akajgo. Amijo akajgo: nhym ĩ akati 'òkam arým kãjmã ar akamẽn ar ajo rax ne.

⁷ Dja gar rax ma:n kum ar adjumar punu djà kunĩ jarẽnho aba. Kute ar amar ne ar ajo djuw mexo ýrkam ã kum anhýro abao ane.

⁸ Ar ano mex ne amijã ano týx ne aminêje rĩt. Ga, rop jamrexe kàr ar baja pumũ. Nãm kute mry'ò krẽnãm abej ar ba. Akurê djwýnhbê Xatanajdjwý ne 'ity:x ne àkrê: ne kabẽn 'ity:x ne me abej ar ba. Kute me'òbê Jeju kurêmã nhym 'ã ukangamã ne abej ar ba.

⁹ Dja gar tu amim Metĩndjwýnh mar týxkumrêx ne 'ã adjukanga kêt ne o arým Xatanajbê aptàn arek kubê dja. Xatanaj ar abê Jeju kurê prãm ne ajte pyka kunĩkòt me bakamydjwýbê kurê prãm. Jeju kukwakam ar aje meo akamyjabê kurê prãm nhym me ar akudjwa arým tokry. Ja dja gar aman kubê aptà.

¹⁰ Metĩndjwýnh ta ne tu kum me kaprĩ:kumrêx* ne prĩne kute me kunĩo djuw me:xkumrêx. Ta ne Kritu djãpẽnkhòt amiwýr ar ajuw ne ar ajo ba. Dja gar ò kãjkwakam kòt atĩn ne ar aba rã'ã: rã'ã ne. Ja kadjy ne amiwýr ar ajuw. Be, ar atokry kãjbê 'irykam dja prĩne ar ajo mex. Ta dja akubyn ar amã týx jadjà

* 5:10 Djãm me ba ne gu me badjukaprĩ nhym pãnh kum me bakaprĩ Kati. Me ba ne gu me badjukaprĩ kêt. Ta ne kum me bakaprĩkumrêx.

gar kôt adjãm tỳx ne 'ã ar adjukanga kêt-kumrêx.

¹¹ Gê me kunĩ kum mex jarênh rã'ã: rã'ã ne. Gê me kunĩmã rax rã'ã: rã'ã ne. Tãm ne ja.

¹² Ije ar amã ikabên jarênh ja ne ba Xibanumã arê nhym arỳm 'ã pi'ôk no'ôk gar arỳm amim arê. Me bakamybê Xibanu ne tu amim Jeju markumrêx ne 'ã ukanga kêt-kumrêx. Ba ar amã ikabên jarênh 'ikrãn nhym 'ã pi'ôk no'ôk ne. Ar akĩnhmã ne ba ar amã arê. Ba ar amã mrãmri Metĩndjwỳnh ta tu kum ar akaprĩkumrêx jarê. Kam dja gar tu amim markumrêx ne 'ã adjukanga kêt-kumrêx.

¹³ Krĩraxbê Babirônijkam me kute amim Jeju mar ne ar aben pydjio baja ne me ar amã kabên mex jarê. Metĩndjwỳnh kute meo ba kadjy arỳm amijo me utà. Ar gadjwỳ arỳm amijo ar apytà. Makôdjwỳ ar amã kabên mex jarê. Tãm ne mã ikôt ajkamên arỳm kute ikra pyræk.

¹⁴ Dja gar abenwỳr bôx ne abenmã akabên mex jarê aben pa krij. Ar amã aben jabêkam aben pa krijn aben tatak ne.

Gê ar aje amim Kritu Jeju mar kunĩwã umar mex. Tãm ne ja.

Pedru kute memã atāri pi'ôk no'ôk ne ja.

Jejukôt ba djwýnhbê Pedru ajte arkum pi'ôk no'ôk ne. Tyk kêtri ne arkum pi'ôk no'ôk ne. Tekrekam Metĩndjwýnh kabēn jarēnh djwýnh 'éxnhĩ bôxmã ne arkum arē ne kam arkum,

—Dja gar Jeju'ābit angràn amũ aje maro amikamēnh kadjy katāt ar amijo aba. Akati 'ôkam dja Jeju akubyn bôx ne pyka jao apêx. Kam dja ar amã pyka jakam kukràdjà kĩnh rax kêt. Dja ĩ apêx gwaj Jeju akubyn bôx kamnhĩxbê ar baba. Nãm ā Pedru arkum ane.

1 Ba ibê Ximão Pedru. Jeju Kritu ne ijano ba 'ã idjujarēnh ar iba. Ba ne ba ar amã ikabēn ne. Gwaj Batĩndjwýnhmē gwaj bapytār djwýnh ar ta ne ar arým gwaj bamã axwe kêt jarē. Jeju Kritubê ne gwaj bapytār djwýnh. Ar ta ne ar gwaj bamã axwe kêt jarē gwaj arým tu amim markumrēx ne bamã kĩnhkumrēx. Ar amã ne ba ikabēn jarē.

2 Gê Metĩndjwýnh tu kum ar akaprĩ:kumrēx* gar adjumar mexo amũ amikamēnh arým adjumar mexkumrēx ne.

*Me ba mex'ã kute memã karõ.
Kô k 1.4*

* 1:2 Djãm ar ga ne gar adjukaprĩ nhym pãnh arým kum ar akaprĩ Kati. Ta ne tu kum ar akaprĩkumrēx.

3 Metĩndjwýnh ne mexo uma:n prĩne mex ne axwe kêtumrēx. Arým amiwýr gwaj bajuw gwaj tu amim markumrēx nhym 'ityxkôt arým gwaj bamã Karõ jano. Ne gwaj bamã kabēn jarē gwaj arým bamã kĩnh ne kôt ar amijo baban kam arým kôt batĩn ne ar baba rã'ã: rã'ã ne. Gwaj kam bajaxwe kangam bamex prãm.

4 Kôt ne kute gwaj bamã mýjja jarēnh mãmđji. Kute gwaj bamã mýjja mexti:rekumrēx jarēnh. Dja gwaj amiwýr mýjjakam amakbê ta mexo bamex. Ja kadjy ne gwaj bamã mýjja mexti:re jarē. Me kum Metĩndjwýnh kĩnh kêtja ne me mýjja punu kumexo ba. Me 'éxnhĩ. Me kum me kurê. Me ari prõ, mjên kupa'ã kurê ba. Me mýjja punu kumex jao ba. Gwaj ba dja gwaj bamã mýjja punu kĩnh kêt ne tu kangakumrēx. Ja kadjy ne Metĩndjwýnh gwaj bamã mýjja mextire jarēnh mãmđji.

5 Kute gwaj bamã mýjja nhõrmã arēnhkam dja gar amikrà kêt ne amex. Arým ar aje tu amim Metĩndjwýnh markumrēxkam dja gar amex.

Amex ne ajte Metĩndjwýnh mar mexo amũ amikamēnh mar rax ne.

6 Metĩndjwýnh mar rax ne ajte ajaxwe kêt kadjy amijãno dja.

Ajaxwe kêt kadjy amijāno
djan ajte Metīndjwŷnh
kôt ar amijo aba.

Kôt ar amijo aba'ā adjukanga
kêt.

'Ā adjukanga kêt ne ajte mex
kôt amex.

7 Mex kôt amex ne ajte Jeju
kukwakam akamy
arkam adjukapří.
Arkam adjukapří
kute me axikôt apôx
abenkam ukapří
pyrāk.

Arkam adjukapřín ajte amā
me kunī jabê.

8 Dja gar ā aba mexo anen
aba mexo amū amikamēn
aba me:xkumrēx. Ga, pidjô ô
me:xkumrēxja pumū. Nhy
me kum kī:nhkumrēx. Ne kam
kam kapří kêt kumrēx. Ar gad-
jwŷ dja gar aba me:xkumrēx
ne akajgo kêt kumrēx nhy
Bēnjadjwŷr djwŷnhbê Jeju
Kritu arŷm kum akīnhkumrēx
ne akam kapří kêt kumrēx.

9 Nhy be, godja gar ajō
aba mex kêt ne aba punu
jabej. Aje mrāmri ne me no rā
kute amybŷm mŷjja pumūnh
kêt pyrāk ne aje mar rerekre.
Metīndjwŷnh ne arŷm ar
ajaxwe tūm maro aknon
akam ngryk kêt. Nhy be,
ar ga ne gar arŷm jao ajamak
kêt katin arŷm mar kêt ne.

10 Kam, akmere, āpnhīre ar,
amibêx ne markumrēx. Djām
mrāmri ne Metīndjwŷnh amijo
ar apytān amiwŷr ar ajuw ne
ar ajo bakumrēx? Ja dja gar
amibêx ne markumrēx. Ne
kam arŷm amim,

—Nā. Mrāmri ne
Metīndjwŷnh arŷm amijo

ipytān ijo bakumrēx, ane.
Dja gar ije ar amā arēnhja
kôt amijo aba mex ne kam
Metīndjwŷnhbê amijo akēx
kêt kumrēx.

11 Dja gar aba mexo ane
nhy kam arŷm Bēnjadjwŷr
djwŷnhbê Jeju Kritu bōx.
Kubê ne gwaj bapytār
djwŷnh. Dja bōx ne ô
kājkwamā ar ajo mōn ar ajo
bōx ne arŷm ar amā,

—Aj. On amrē wadjā. Ota,
ar anhō mŷjja mexti:rekumrēx.
Ba dja ba ar ajo iba. Jakam
dja ba me kunī:ô iba rā'ā: rā'ā
ne, ane. Dja gar pykakam aba
mexo ane nhy kam arŷm ar ajo
bōx ne ā ar amā ane.

*Metīndjwŷnh kabēn pŷnh ne
kute memā arēnh.*

*Ep 4.1; Kor 1.10; Ped k 1.15;
Ap 3.4*

12 Kam dja ba ije ar amā
ar aba mex ja'ā karō 'āno
dja. Arŷm ne ba ar amā tām
jarē gar arŷm aman arŷm kôt
amijo aba mex. Kwārīk wānh
rā'ā. Dja ba ajte ar amā tām
jarēn ajte ar amā tām jarē gar
arŷm mar tŷx ne. Ne kam aba
mex'ā adjukanga kêt.

13 Nā bām amim,

—Pykakam itīn ne ar ibari
dja ba mā arkum arē gē ar
mar tŷx. Tām ne mexkumrēx.
Nā bām ā amim anen kam
arŷm mā ar amā arē.

14 Mrāmri ityk arŷm ijo rām
ne ja. Bēnjadjwŷr djwŷnhbê
Jeju Kritu ne imā arē ba arŷm
kuma. Ga, kubêkatio kikreja
pumū. Nām me kungrān
arŷm mā tē. Badjwŷ dja ba ty
nhy inhī wānh nō.

15 Itĩnri dja ba ar amã karõ 'ãno dja. Ar aba mex'ã ar amã karõ 'ãno dja. Dja ba tygar mã aba mex ne mar tỳx ne arỳm 'ã adjukanga kêt kumrẽx.

16 Gwaj banhõ Bẽnjadwỳr djwỳnhbê Jeju Kritu arỳm bõx ne 'itỳxkõt mỳjja pumũnh kêt nhipẽxo ba. Bar memã 'ã idjujarẽnh ar iba. Djãm me kabẽn kajgokõt ne bar amijo iban arỳm ar amã me ujarẽnh kajgo jarẽ? Kati. Djã ne me ta amim,

—Ba dja ba memã 'ã ajarẽn pũne idjujarẽnho irõ mex gẽ me idjujarẽn ma? Dja me kuman aben djõ'ã amũ abenmã arẽnho ba, ane. Djã ne me ã amim anen 'ẽx ne arỳm amũ imã arẽ ba me ujarẽnh kajgoja man arỳm me ô'ã amũ ar amã arẽ? Kati. Ar ba ne bar Jeju pumũnhkumrẽx ne kam kõt ar amã 'ã ajarẽ. Jejubẽ ne Bẽnjadwỳrbẽ kumkatibẽ Kritu ne me kunĩ, mỳjja kunĩo ba. Bar omũn arỳm ar amã tãmja'ã ajarẽ.

17-18 Amrẽbẽ ne bar Jeju pumũ. Metĩndjwỳnh nhõ krãnhkam ne bar djan arỳm kam Metĩndjwỳnh kabẽn ma. Jejumẽ ro'ã ne bar djan arỳm kuma. Kakrã jadjẽnh tỳ:x ne me:xkumrẽx ne arỳm Jeju kuno bar omũ. Nhym kam Metĩndjwỳnh arỳm kãkwa kurũm Jeju'ã ar imã kabẽn jarẽ. Kakrã jadjẽnh tỳ:x kurũm ne ar imã 'ã kabẽn jarẽn kam,

—Ikra ne wã. Imã abẽ:kumrẽx. Ba kam kam ikĩnhkumrẽx. Nãm ã Jeju'ã

ane bar arỳm kabẽn ma. Ga, Metĩndjwỳnh, me Babãm ta kute kum rax jarẽnhja pumũ. Kum kĩ:nh jarẽnhja pumũ bar arỳm kuma.

19 Be, nã bãm ar Jeju pumũn Metĩndjwỳnh kabẽn ma. Nhym be, amrẽbẽ ne me bakukãmãre Metĩndjwỳnh kukwakam kabẽn jarẽ. Metĩndjwỳnh ne kabẽn pỳnh ne arẽ gwaj mar pỳnh. Dja gwaj on Metĩndjwỳnh kabẽn mar 'ãno dja.

Ga, ngõnh põk kryre kute akamãt kõ tyk kurwỳja pumũ. Me'õ ne o akamãt kurwỳ ne arỳm amim kam mỳjja pumũnho ba. Metĩndjwỳnh kabẽndjwỳ dja gwaj mar 'ãno djan arỳm mỳjja mar kêt maro tẽ. Arỳm mỳjja kute apõxmã maro tẽ. Dja gwaj mar 'ãno badjãmo tẽ:n arỳm mỳjja'ỳr o bõx ne arỳm pũne mỳjja pumũnh mex ne.

Ga, umajỳrti noti kãjmã mrãnhja pumũ. Kãjmã mrã nhym me arỳm abenmã kum, "Arỳm akati 'ỳr", ane. Nhym kam akati ban arỳm akati nhym kam me arỳm mỳjja kunĩ pumũnh mex ne. Gwaj badjwỳ dja gwaj Metĩndjwỳnh kabẽn mar 'ãno badjãmo mõ:n arỳm Kritu 'ỳr o babõxkumrẽx. Nhym kam arỳm akubyn bõx gwaj arỳm pũne omũnh mex nhym arỳm me:xkumrẽx ne dja. Gwaj kam pũne mỳjja kunĩ pumũnh mexkumrẽx.

20-21 Amrẽbẽ: me bakukãmãre Metĩndjwỳnh kukwakam kabẽn jarẽ nhym me 'ã pi'õk no'õk ne. Djãm kabẽn jarẽnh

djwÿnh ta ne amikabÿn man o Metÿndjwÿnh kabÿn ne arÿ? Kati. Metÿndjwÿnh Karõ ta ne ngrÿk nhym kam kabÿn man Metÿndjwÿnh kabÿn kõt arÿ. Karõkõt kute arÿnhkam djãm gwaj baje pi'õkkam kabÿn jarÿnh kajgo ne tu kabÿn mar, tu mÿjja'ã kute kabÿn jarÿnhja mar? Kati. Gwaj ba baje tu mar kÿt. Dja gwaj Karõ kumrÿx ma nhym arÿm gwaj bajamak bõ gwaj kam pi'õkkam kabÿn jarÿ. Ne kam arÿm kõt kuma.

2

Me ta kute amijo 'êx ne kute Metÿndjwÿnh kabÿn jarÿnh.

Djuda 3

1 Nhym be, me bakukãmãre kwÿ ne me arÿm amijo 'êx ne memã kum,

—Metÿndjwÿnh kukwakam ne ba ar amã arÿ, anhÿro ba ne arÿm Metÿndjwÿnh kupa'ã memã mÿjja kwÿ'ã ujarÿnh ar ba. Ar akamdjwÿ dja me kwÿ ta amijo Metÿndjwÿnh mar mex ne ate kupa'ã ar amã mÿjja kwÿ'ã ujarÿnh ar ba. Dja me 'êx ne kraxkam ujarÿnh mexkumrÿx. Ne ujarÿnh tÿ:n kam arÿm 'ÿnhõt kam kupa'ã ajarÿ:n kam arÿm me akwÿ noo akno. Ne arÿm Metÿndjwÿnh bê ar ajo akÿx. Dja me ajte Bÿnjadjwÿr djwÿnh'ã memã kum,

—Djãm mrãmri ne Jeju me axweo pãnhkumrÿx? Kati. Nãm me 'êx, anhÿro ba. Anhÿro ba:n arÿm me aêrbÿ tyn arÿm me biknor tokry djãkam akuno.

2 Me 'êxnhÿ ja ne me prõ prãm, mjÿn prãm ar ba. Dja me krãptÿ me 'êxnhÿ man me kõt prõ prãm, mjÿn prãm ar ba. Nhym me kãtãm me omÿn arÿm abenmã kum,

—Be, djãm me kute amim Jeju mar wãkam me mex got? Me axwe, anhÿro ba.

3 Me kute Metÿndjwÿnh'ã 'êxa dja me amim mÿjja rÿnho atom prãm ne Metÿndjwÿnh kupa'ã ar amã mÿjja kwÿ jarÿn arÿm ar anoo akno. Ga, me kute memã nÿkrÿx nhõr ne pãnh pi'õk kaprÿ jamÿnhja pumÿ. Ar gadjwÿ dja me ar ajo õ nÿkrÿx pyrãk ne ar anoo aknon arÿm ar abÿ pi'õk kaprÿ jamÿ. Djãm Metÿndjwÿnh ate krãn ar ban kute me mar kÿt? Djã nãm õtdjwan me omÿnh kÿt? Kati. Dja me aêrbÿ mrãmri memã axwe pãnh jarÿnhkumrÿx nhym me arÿm me biknor tokry djãkam akuno.

4 Djãm me axwe kajgo? Djãm pãnh kÿt? Kati. Metÿndjwÿnh kute memã axweo pãnhkumrÿx. Nhym kadjy mrãnh djwÿnhdjwÿ, djãm kute memã axweo pãnh kÿt? Kati. Pãnh ne arÿm apa:rmã me biknor tokry djãkam me kumÿ. Ne kam akamãt kõ tykkam mebÿ ijÿ, mrãmri me kute kãxirãxo me 'ãprekam me kute mebÿ ijÿ tÿx pyrãk. Dja 'ãtÿm nhym memã axwe pãnh jarÿnh nhõ akati arÿm bõx. Kute kam memã axwe pãnh jarÿnh kadjy Metÿndjwÿnh arÿm mebÿ ijÿ. Dja memã axwe pãnh jarÿ.

5 Me bakukãmãre Nôwe bu'ã me jadjwý, djãm me axwe kajgo? Kati. Me axwe kajgo kêt. Pãnh. Nôwe te kàj bê me kute katàt amijo ba'ã memã karõo ba nhym me axwe rã'ã ne. Memã 'ã karõo ba: nhym arým me'ã ngô tãm ne me kunĩ nhimex ne. Nhym be, Nôwemẽ Ar kubê 7bit ne Metĩndjwýnh ngô tãmbê ar utà.

6 Krĩraxbê Xôtômamẽ Gomorakamdjwý djãm me axwe kajgo? Kati. Kajgo kêt. Pãnhkumrẽx. Arým ne Metĩndjwýnh memã axweo pãnh nhym me kunĩ arým xêr nhym arým mýjja prãbit nõ. Mýj kadjy? Bir, jakam me amakkre kêt kunĩ kute mar ne kum Metĩndjwýnh pymamã. Ja kadjy ne ã memã axweo pãnhõ ane.

7 Ne kam me'õbê Rodjwý. Ro axwe kêt nhym Metĩndjwýnh arým utà. Xôtomakam ne me ari prõ, mjên kupa'ã kurẽ ban axweti ba. Nhym Ro axwe kêt ne arým mekam pijãm ne kaprĩre ne.

8 Ne me axwe kôt me omũn ne me maro ba. Ne kam me ô'ã akati kunĩkôt kadjwýnhbê tokry. Nhym kam Metĩndjwýnh arým Ro pytàn arým me axwe kunĩ ga.

9 Ga, Metĩndjwýnh kute Ro pytàn mar mexkumrẽxja pumũ. Me kute Metĩndjwýnh mar ne kôt kute amijo badjwý ne Metĩndjwýnh kute me utàr mar mexkumrẽx. Kute kaprĩbê me utàr mar mexkumrẽx. Me axwedjwý Metĩndjwýnh kute mebê ijê

mar. Mýj kadjy dja mebê ijê? Bir, dja ã memã axwe pãnh jarẽ. Kute memã axwe pãnh jarẽnh kadjy dja mebê ijê.

10 Me kute Metĩndjwýnh'ã 'êxja ne me kum amidjwýnhbito kĩnh prãm. Ne kam kum mýjja punu kĩnh. Me ja ne ba ar amã arẽnh 'ãno dja. Metĩndjwýnh dja mebê ijê. Me kum me rũnh kunĩ kurên kum me uma kêt. Me amakkre kêt ne amijo àmra prãm ne tĩn prãm kêt ne tu me rũnh'ã kabẽn punu. Me kwý ne me te uma nhym me 'êxnhĩja tu me'ã kabẽn punu.

11 Nhym be, Metĩndjwýnh kadjy mrãnh djwýnh umaro 'itýxo kute me 'êxnhĩja jakrenh mex. Nãm me te 'itýx djãm me kute Metĩndjwýnhmã kum, "Me axwekumrẽx", anhýr mã? Kati.

12 Nhym be, me 'êxnhĩja ne me kute mry pyræk. Mýj kadjy ne mry ar ba? Bir, me kute par ne kute kur kadjy. Me kute Metĩndjwýnh'ã 'êxjadjwý. Mýj kadjy ne me ar ba? Bir, dja Metĩndjwýnh ã meo akno nhym me arým me biknor tokry djækam akuno. Me kute mry pyræk ne kute me mar kêt kam tu me'ã kabẽn punu.

13 Me 'êxnhĩja ne me Metĩndjwýnh kabẽn kupa'ã memã arẽnhõ ba. Kam, dja Metĩndjwýnh memã axweo pãnh nhym me tokry:. Nãm me pijãm kêt ne a'uri axwe ban õ kwý krên kôt o ikõn kam ajbãn kurẽ ban kam we kĩnhkumrẽx. Be, me ja ne me ar amã amibẽn amijo amran

arým ar aro'ã krĩn aku. Ar aro'ã akun ar amã 'êx ne ar anoo biknoro ba. Ga, me kã mexkam mÿjja 'òk, me ngrã 'ã arikkam punuja pumũ. Ar gadjwÿ ne me punuo ar apunu.

14 Nãm me mebê prõ nãr mjêno àkĩnh kadjy ari no prõt ne kum axwe prãm. Nhyim me kwÿ kute amim Jeju mar rerekre nhyim me arĩk memã 'êx ne me noo aknon arým amiwÿr meo akêx nhyim me mekõt axwe. Nãm me kute amim mÿjja rũnho atom kadjy no mextire ne Xatanaj man kõt ar amijo ba. Me kute mrãmri ne me tãmdjwÿ kute ingêt kõt amijo ba pyrãk. Metĩndjwÿnh ne amrêbê: me'ã amim,

—Me wã dja ba me kanga nhyim me arým me biknor tokry djãkam akuno, ane.

15 Nãm me tu Metĩndjwÿnh nhõ pry kangakumrêx ne arým me bakukãmãre Barãoja kõt ar amijo ba. Bedjo kute Barão djirja kõt ar amijo ba. Me'õ ne Barãomã kum,

—Dja ga Metĩndjwÿnhbê mebê idjaer kurên kum, “Dja ga mebê idjaero ajkê”, ane. Ota, pãnh nêkrêx kumex. Nãm me ã Barãomã ane nhyim arým kum nêkrêx kĩnh ne me kabên kõt me'ÿr tẽ.

16 Me'ÿr tẽ: nhyim Metĩndjwÿnh arým õ mrymã me kabên jadjã nhyim mry arým Barãomã kabên ne. Bibãnh ne axwe ja nêje kum kabên nhyim arým Metĩndjwÿnhbê me kurê kêt ne.

17 Be, me kute Metĩndjwÿnh'ã 'êxja ne me kabên kãjgo jarênh kumex. Ga, ngômkwatikam arým ngõ ngrãja pumũ. Me kum kôr ne 'ÿr bõx nhyim kam ngõ kêt ne kre kajgo. Nhyim me arým kam kaprĩ:re. Ar gadjwÿ dja me 'êxnhĩ Metĩndjwÿnh kupa'ã ar amã mÿjja kwÿ jarê: gar aman arým akaprĩ:re. Ga, kakũm kõk djãbêr tÿxkam arĩk baja pumũ. Djãm Metĩndjwÿnh ne me 'êxnhõ ba? Kati. Mÿj kukràdjã punu kõt ne me ta arĩk ba. Kute kakũm arĩk ba pyrãk. Kam ne me mekam kaprĩre. Metĩndjwÿnh dja tu akamãt kõ tykkam me rênhkumrêx nhyim me arek kam ar ba rã'ã: rã'ã ne. Arým ne me kadjy akamãt kõ tyk dji.

18 Nãm me amijo 'êx ne amijo amran mã memã kum,

—Ba ne ba ikabên katãtkumrêx, anhÿro ba. Nhyim me kute amidjwÿnhõ kĩnh prãm arým mekõt axwe prãm. Nhyim me 'êxnhĩja me kute amidjwÿnhõ kĩnh'ã memã àpnênho ba. Ne memã kum,

—Ajrã. Amidjwÿnhõ kĩnhõ aba. Dja ga ikõn kam ajbãn akurê aban abixaêr tÿ:x ne arým akĩ:nhkumrêx, ane. Me ã memã anhÿro ba. Metĩndjwÿnh ajbir amiwÿr meo akêxo mõ nhyim me 'êxnhĩja arým memã 'êx nhyim me arým me maro ba. Ne kam arým Metĩndjwÿnh bê amijo akêx ne me 'êxnhĩ kõt amijo mõ.

19 Xatanaj kute me 'êxnhīja pa 'amýnh týx ne amipunu kôt ar meo ba. Nhyṁ kam me 'êx ne memã kum,

—Ikabēnkôt dja ga amidjwýnho kīnho aba. Djām aje amidjwýnho kīnh nhyṁ Metīndjwýnh akam ngrykmã? Arkati. Dja ga amidjwýnho kīnh ne arým akīnhbit, ane. Me kute Metīndjwýnh'ã 'êxja ne me ã memã anhỹro ba. Ba ar amã arē gar ama. Ga, me kute me pa 'amýnh nhyṁ me arým kum àpēnh kajgo ne kaprī baja pumũ. Me kaprī ba:n te kute kubē amijo pôxmã. Me axwedjwý ne me axwe rã'ãn te ta axwe kētmã. Me kute mrãmri ne me pa 'amýnh týx nhyṁ me te kute amijo pôx prãmjeja pyræk.

20 Bir, godja me'õ jaxweja arým kute amim Bēnjadjwýr djwýnhbē Jeju Kritu marn 'ýr akēx, gwaj bapytàr djwýnhja'ýr akēx ne me kum Metīndjwýnh kīnh kêt djàpēnh punujabē amiptà. Ne kam akubyn me axwe'ýr akēx ne ajte mekôt axwe jabej, mrãmri akubyn mekôt axwekam arým axwe ra:x.

21 Be, katàt Metīndjwýnh kabēn kôt kute amijo baja ne me'õja arým kute mar mex. Ne ren mar kêt ne ren kàjbē axwe. Nhyṁ be, kati. Arým ne mar mex. Nãm te mar mex ne arým kubē amijo akēx. Kam ne arým axwe ra:x ne. Metīndjwýnh me kute katàt amijo ba'ã kute memã karökôt kabēnja ne arým mar mex ne arým kubē amijo akēx ne arým axwe ra:x ne.

22 Amrēbē: me bakukãmãre kabēn kôt ne me'õja arým ã amijo akēxo ane. Me bakukãmãre memã kum, “Ropre ne arým õ jaīn. Ne kam akubyn kukrē. Nhyṁ me te angrô jamydjwý ku'õ nhyṁ akubyn ngykam amirē.”

Nãm me bakukãmãre ã me kute Metīndjwýnh markam kute kubē amijo akēx'ã ã memã ane.

3

Bēnjadjwýr djwýnh bõx djà nhõ akati'ã ujarēnh.

1-2 Akmere, àpnhīre ar, imã ar ajabē. Amrēbē ne ba ar amã Bēnjadjwýr djwýnh akubyn bõxmã arē. Pi'òkkam ba ar amã arē. Ne kam pi'òk jakam ba ajte ar amã arē. Ar aje mar týx rã'ã kadjy. Ije ar amã arēnhkam ba akubyn ar ajo tēn me bakukãmãre kabēn'ýr ar ajo bõx. Me bakukãmãre kwý ne mebé Metīndjwýnh kukwakam kabēn jarēnh djwýnhkumrēx ne kukwakam memã kabēn jarē. Bēnjadjwýr djwýnh akubyn bõxmã arē ba ajte jakam ar amã arē. Bēnjadjwýr djwýnh, gwaj bapytàr djwýnh ne ar ijano bar memã 'ã idjujarēnh ar iba. Dja gar ajte ar badjwý ar ima. Ar ije amrēbē Bēnjadjwýr djwýnh kukwakam ar amã katàt aje amijo aba'ã karõja dja gar ajte ama. Ar aje Bēnjadjwýr djwýnh akubyn bõxmã mar týx rã'ã kadjy ba 'ýr ar ajo bõx ne ajte ar amã arē. Ba ar

amex man ã ar amã arēnho ane.

³ Dja Bēnjadjwÿr djwÿnh akubyn bôx 'ÿr nhym me arÿm gwaj bajaprÿ:. Ja kumrēx ba ar amã arē. Dja me mÿjja punubit'ã amim karōn kum axwe prã:m ar ban arÿm gwaj bajaprÿo ban

⁴ gwaj bamã,

—Je tô nhÿnh? Djãm kute aminhō akati jarēnhja on bôxmã got? Adjakamã mÿjja kunī kute aminhipēx kraxkōt kute amijo mōr tãmtã rã'ã. Me bakukãmãre kēt mÿrbē mÿjja tãm rã'ã. Djãm on ò akati bôxmã got? ane. Dja me ã gwaj bajaprÿo ane.

⁵ Djãm mrãmri ne we mÿjja kunī rã'ã nhym we Jeju akubyn bôx kētmã? Kati. Ga, adjakamã Metīndjwÿnh kabēn kōt kàjkwa katorja pumū. Nhym kam ajte kabēn kōt pyka ngō kurūm katon ngō kōt aminhipēx.

⁶ Nhym kam kabēnkōt ajte ngō pykao ajkamuwñ o aknon prĩne o ajkē. Ja ne me kute mar prãm kētkumrēx. Ne kam we mÿjja kunī rã'ã jarē. We Jeju akubyn bôx kēt jarē. Kati. Metīndjwÿnh kabēnkōt dja Jeju akubyn bôxkumrēx.

⁷ Nhym be, jakam Metīndjwÿnh ta amikabēnkōt amim kàjkwamē pyka'ã ma. Dja kabēnkōt xēr. Metīndjwÿnh dja ï memã axweo pãnh. Me kum Metīndjwÿnh kīnh kētjamã axweo pãnh. Nhym kam me arÿm me biknor tokry djakam akuno. Kamã, dja kàjkwamē pyka xēr.

⁸⁻⁹ Me kwÿ ne me amim,

—Bēnjadjwÿr djwÿnh akubyn bôxmã amijarēn kam ate ari amikrão ba. Nãm me ã amim ane. Djãm mrãmri ne Bēnjadjwÿr djwÿnh amikrão ba? Kati. Akmere, àpnhīre ar, ba ar amã mÿjja jarē. Dja gar amim markumrēx. Dja kàjkwakam Bēnjadjwÿr djwÿnh'ã akati pydjibit apēx. 'Ã akati pydji apēx ja ne kute gwaj bajã amex krãptī: arÿm apēx pyræk. Ba ajte ar amã arē. Dja gwaj bajã amex krãptī:o kute 1.000 pyræk apēx. Gwaj bajã amex krãptī ja ne kute Bēnjadjwÿr djwÿnh'ã akati pydjibit apēx pyræk. Bēnjadjwÿr djwÿnh ne kute amikrão ba kēt. Kabēn pydji ne arē. Amikabēn kōt dja bôxkumrēx. Mÿkam ne amrēbē bôx kēt? Bir, nãm ngyrk tōn amiwÿr me amãr 'iryñ amim,

—Djãm me'ō biknor ba kam ikīnhmã? Kati. Me kunī amikam kaprīren wãnh amijaxwemã irern kute iwÿr amijo akēxkambit dja ba ikīnhkumrēx. Nãm ã amim anen amiwÿr me amãr 'iry. Kam ne amrēbē bôx kēt. Nhym be, dja mrãmri akubyn bôxkumrēx.

¹⁰ Dja te amiwÿr me amãr 'iryñ arÿm gwaj bajaêrbē bôxkumrēx. Bēnjadjwÿr djwÿnh bôx djã nhō akati dja me'ÿr bôx kute mrãmri ne akamãtkam me àkīnhī me aêrbē bôx pyræk. Dja me'ÿr bôx nhym kàjkwakam mÿjja arÿm kēt ne, kàjkwakam mÿjja kunī: kēt ne. Dja mÿjja rãræk tÿ:x ne arÿm kàjkwa nhī'ãm

tẽn akuno. Pykadjwỳ dja arỳm xêr. Pykakam me kute mỳjja nhipêxdjwỳ dja xêr. Mỳjjao pyka kute aminhipêx djadjwỳ dja kunĩ xêr. Dja kuwy kangro tỳ:x nhym arỳm mỳjja kunĩ: xêr nhym arỳm kêt ne.

¹¹ Ga, mỳjja kunĩ kêt mĩaja ma. Ar aje ja markam mỳj dja gar on jakam amijon? Bir, dja gar on Metĩndjwỳnh kabẽn man kôt ar amijo aban amex-tiren ajaxwe kêt. Kwãrĩk wãnh me kum Metĩndjwỳnh kĩnh kêtja kukràdjà kôt amijo aba kêt.

¹² Dja gar amiwỳr kam aman mã amim,

—Gê Metĩndjwỳnh nhõ akati on bõx, ane. Metĩndjwỳnh nhõ akatikam dja kàjkwa pòk tỳx ne arỳm xêr. Nhym mỳjjao kàjkwa nhipêxdjwỳ dja arỳm kunĩ ôr, kangro tỳ:x ne arỳm ôr.

¹³ Nhym be, gwaj ba mỳj ne gwaj amiwỳr kam ama? Bir, gwaj amiwỳr kàjkwa nykam ama. Gwaj amiwỳr pyka nykam ama. Metĩndjwỳnh kute gwaj bamã kabẽn pydjĩn arẽnhja gwaj kam ama. Pyka arỳm nykam djãm kam me axwe'õ ar ba? Arkati. Me axwe kêtbit dja me kam ar ba.

¹⁴ Mỳkam ne ba ar amã ja jarẽ? Bir, dja bõx gar ajaxwe kêt nhym arỳm ar apumũ. Ar ajaxwe kêt kôt ar apumũ gar arỳm adjumar mex. Nàr, dja bõx gar ajaxwe nhym arỳm ar apumũ. Ar ajaxwe kôt ar apumũ gar arỳm adjumar punu. Kam dja gar ajaxwe kêt kadjy amijãno dja. Nhym

bõx gar prĩne kum amex kute mrãmri ne kubêkà'ã ngrã kêt kumrêx prĩne memã mex pyrak.

¹⁵ Kam, kwãrĩk wãnh mekôt amim,

—Bẽnjadjwỳr djwỳnh akubyn bõxmã amijarẽn ate amikrào ba, anhỳr kêt. Dja gar amim,

—Bẽnjadjwỳr djwỳnh kute me utàr prã:m. Kam ne ngryk tòn amiwỳr me amãr 'iry. Kam ne bõx kêt rã'ã, ane. Dja gar ã amim ane.

Nãm ã gwaj bakamy Paurdjwỳ ar amã ane. Metĩndjwỳnh kute kum amak bõnhkôt ar amã ane. Kute pi'òk no'òkkôt ã ar amã ane.

¹⁶ Ô pi'òk kunĩkôt ne mỳjja ja'ã memã pi'òk no'òk ne. Kam kabẽn kwỳ ne me kute marbê mebê tỳxi. Nhym kam me kwỳ amak mex kêtja kute amim Metĩndjwỳnh mar kêt kam memã kupa'ã arẽn prĩne o ajkê. Ne kam Paur kabẽn kupa'ã ta memã amikabẽn jarẽ. Nãm me ã Metĩndjwỳnh kabẽn'ã pi'òk no'òkja kunĩ jarẽho ane. Nãm me kupa'ã arẽn arỳm prĩne o ajkẽn Metĩndjwỳnh kabẽn kupa'ã ta memã amikabẽn jarẽ. Dja me kupa'ã arẽho ba:n arỳm me biknor tokry djakam akuno.

¹⁷ Kam, akmere, àpnhĩre ar, ar aje arỳm ikabẽn ja markam amijã ano tỳx. Nok ga ren ar me axwe kôt ar amijo aban ren mekôt ajaxwe. Metĩndjwỳnh kupa'ã ne me amijo ba. Ar ga ne gar tu amim Metĩndjwỳnh kabẽn

markumrēx. Nok ga ren ar
me kabēn man ren kupa'ã
amijo aba.

¹⁸ Dja gar Bēnjadjwÿr
djwÿnhbê Jeju Kritu mexo
amex tē. Kubê ne
gwaj bapytàr djwÿnh.
Dja gar mexo amex tēn
amũ o amikamēn arÿm
amexkumrēx. Ne mar mexo
tē:n amũ o amikamēn arÿm
mar rax ne. Gê me jakam
kum rax jarēn kum rax jarēn
rã'ã: rã'ã ne. Tãm ne ja.

Djuão kute memã pi'ôk kumrêx no'ôk ne ja.

Jejukôt ba djwýnhbê Djuão ne me kute Jeju marmã pi'ôk no'ôk ne. Arým kubêngê:tte ne arkum pi'ôk no'ôk ne kum ar abên kam kum,

—Ikra ar, akmere ar, àpnhîre ar, Metîndjwýnh ne amijo ï ne me bawýr ruw. Kubê ne Jeju. Arým gwaj baje Jeju markam Bãmdjwý ma. Metîndjwýnh kumrêx ne kum gwaj bajabê gwaj kam amipânh bamã abê ne kam bamã kradjwý jabê, baje abeno bakamykam bamã aben jabê ne kam Metîndjwýnh kabên kôt ar amijo baba, bamã abêkam. NhyM Metîndjwýnh arým Jeju kôt gwaj bajaxwe kunĩ maro akno. Kam dja gwaj kum amijarê nhyM arým gwaj bamar krâta. Nãm ã Djuão kute arkum 'ã karôo ane.

Kabên kute mýjja kunĩmã tîn jangjênhja'ã ujarênh.

Dju k 5.11; Ap 1.18

¹ Be, amrêbê ne me'ô nhidjibê Kabên, kute mýjja kunĩmã tîn jangjênhja, mýjja kunĩ kêttri Kabênja. Kabênja ar imã kabên jarê bar kabênkôt kuman inoo omũ. Ne arým prîne omũnh mex ne ar inhikrao kupê. Tãm ne bar memã 'ã idjujarênh ar iba.

² Tãmja, kute mýjja kunĩmã tîn jangjênhja ne pykakam bôx ne amijo amirît bar arým

omũn kam 'ã ar amã amijarê. Metîndjwýnhkôt me tîn rã'ã: rã'ã kadjy ne me'ôja kute memã tîn jangjênh. Ja ne bar ar amã arê. Ta ne me Babãm djwýnhmê ro'ã ar ban kam arým pykakam ar imã amijo amirît.

³ Bar ije omũnh ne mar kôt ar amã arê. Gwaj ba baje abeno banhôbikwa kadjy ar amã arê. Gwaj baje abeno banhôbikwakam mrãmri ne baje me Babãm djwýnhmê Kra Jeju Kritu aro banhôbikwa.

⁴ Mýj kadjy ne ba ja'ã ar amã pi'ôk no'ôk ne? Bir, dja gar omũn aman arým mrãmri akĩho akĩnhkumrêx. Ja kadjy ne ba 'ã ar amã pi'ôk no'ôk ne.

Me kute katât amijo ba.

Dju r 8.12; Ep 5.8; Tex k 5.5

⁵ Ga, akamât kô tykkam me kute mýjja pumũnh kêt ne mrãnh punuja pumũ. NhyM me memã pry kurwý nhyM me arým irâkam katât ba. Me axwedjwý ne me mrãnh punu nhyM me arým memã Metîndjwýnh kabên jarê. NhyM kam me arým amim kuman kabênkôt katât amijo ba kute mrãmri ne me irâkam katât baja pyrâk. Metîndjwýnhdjwý djãm mrãnh punun axwe? Arkati. Katât amijo ban axwe kêt kumrêx. Tãm ne Metîndjwýnh ar imã arê bar arým kuman arým ar amã arê.

⁶ Gwaj badjwý godja gwaj memã kum, “Metîndjwýnh ne ijo ôbikwan ijo ba”, ane. Ne atekam akamât kô tykkam bamrãnh punumãn prábê

amim Metĩndjwýnh kabēn mar kêt ne bamrānh punun bajaxwe. Djām kam mrāmri bakabēnkumrêx? Kati. Nā gwām amijo bajêx ne katāt bakabēn kêtikumrêx. Metĩndjwýnh kute gwaj bajo õbikwa kêt ne kute gwaj bajo ba kêt.

⁷ Metĩndjwýnh ne katāt ar amijo ban axwe kêtikumrêx. Nām kute mrāmri ne me irākam katāt ba pyrāk. Dja gwaj kudjwa kabēn kôt katāt amijo baban bamā bajaxwe prām kêt ne kam arým mrāmri bajêx kêt. Nhyam kam Metĩndjwýnh mrāmri gwaj bajo õbikwakumrêx ne kute gwaj bajo bakumrêx. Ne kam arým prĩne gwaj bajo mex. Kra Jeju Kritu kamrôkôt gwaj bajo mex.* Kute mrāmri ne me kute mýjja punu põnh nhyam arým prĩne mex pyrāk. Dja ã gwaj bajo mexo ane.

Me kute amijaxwe kôt Metĩndjwýnhmã amijarēnh.

⁸ Godja gwaj baje amim, –Djām ijaxwe? Kati. Ijaxwe kêtikumrêx, anhýr jabej, ne kam arĩk amim bajêx ne bakabēn katāt kêtikumrêx.

⁹ Nār godja gwaj tu bajaxwe kôt kum amijarē nhyam Metĩndjwýnh arým gwaj bajaxwe maro aknon gwaj bakam ngryk kêt ne prĩne gwaj bajo mex. Mrāmri ne kabēn kajgo kêt ne katāt kute amijo bakumrêx. Kam dja prĩne gwaj bajo mex gwaj arým kum bajaxwe kêt.

¹⁰ Djām gwaj ba ne gwaj bajaxwe kêt? Kati. Metĩndjwýnh ne arým memã kum, “Me kunĩ kupāhtã axwe”, ane. Kam, godja gwaj baje memã kum, “Kati, ijaxwe'õ kêt”, anhýr jabej ne arým Metĩndjwýnho kute me'õ 'êxnhĩ pyrāk. Ne arým baje amim, “Metĩndjwýnh 'êxnhĩ”, anhýr pyrāk. Ne kam baje Metĩndjwýnh kabēn mar kêtikumrêx.

2

Me nêje Metĩndjwýnhmã kabēn djwýnh'ã ujarēnh.

Xim k 2.5; Idja 4.14, 9.11

¹ Akmere, àpnhĩre ar, mýkam ne ba ar amã ikabēn ja'ã pi'õk no'õk ne? Bir, ar ajaxwe kêt kadjy. Godja gwaj bajõ arým bajaxwe jabej. Mýj dja gwaj amim arēn kuma? Bir, dja gwaj amim,

–Kàjkwakam ne me'õ dja. Jeju Kritu ne dja. Axwe kêtikumrêx. Ta dja inêje Metĩndjwýnhmã kabēno dja. Ta dja inêje kum kabēn nhyam arým ijaxwe maro aknon ikam ngryk kêt, ane. Dja gwaj ã bajõ bajaxwe jabej amim ane.

² Jejubê ne gwaj bakam ngryko apêx djwýnh. Metĩndjwýnh ne gwaj bajaxwekam ngryk nhyam Jeju kute gwaj bajaxweo pānh kadjy arým ty. Ne kam tyk jakam arým gwaj bajaxweo pānh nhyam kam arým gwaj bakam ngryk kêt. Djām gwaj bajbit? Kati. Me kunĩ. Apýnh

* 1:7 Dja jām gwaj bajaxwe man jām bajaxwe pānh kamrô prõtja man kam prĩne gwaj bajo mex.

pykakam me ba djàri me kunĩ jaxwe nhym Jejubê mekam ngryko apêx djwÿnh.

³ Djãm mrãmri ne gwaj baje amim Jeju markumrêx? Mÿj dja gwaj ja mar on? Bir, dja gwaj me kute katàt amijo ba'ã kute memã karökôt kabênja markumrêx ne kôt ar amijo baba. Ne kam arÿm amim,

—Be ga, ije kabên markumrêx ne kôt amijo ibaja pumũ. Mrãmri ije amim Jeju markumrêx, ane. Gwaj kam arÿm ja ma. Gwaj baje amim Jeju markumrêxja ma.

⁴ Jeju ne me kute katàt amijo ba'ã memã karõn memã arê. Godja gwaj kabên mar kêt ne kôt amijo baba kêt jabej ne memã kum, “Ba ije amim Jeju mar”, anhÿr jabej. Ne kam bajêx ne bakabên katàt kêt.

⁵ Nâr, godja gwaj kabên man kôt amijo baba jabej arÿm mrãmri bamã Metĩndjwÿnh jabêkumrêx. Ne bamã abêo amũ amikamênho mõn kam arÿm amim,

—Mrãmri ne Metĩndjwÿnh kute amikôt ijo bakumrêx. Ga, imã abêkumrêxja pumũ, ane. Gwaj kam arÿm ja markumrêx. Metĩndjwÿnh kute amikôt gwaj bajo baja markumrêx.

⁶ Me kute,
—Ba ne ba ije Jeju 'amÿnh tÿx ne 'ã idjukanga kêt, anhÿrja ren katàt amijo ba kute ta katàt amijo ba pyræk.

Me kum kamy jabêmã.

Dju r 13.34, 15.12; Dju k 3.14

⁷ Akmere, àpnhÿre ar, imã ar ajabê. Ije ar amã katàt aje amijo aba'ã karökam djã ne ba me kabên ny'õ jarê? Kati. Me kabên tũm ne ba arê. Ar aje Jeju kôt amijo abikamênh krax djakam me kute ar amã kabên jarênh ja ne ba ar amã arê.

⁸ Ne kam ajte pi'ók jakam katàt aje amijo aba'ã ar amã karõ. Kute mrãmri ne ikabên ny pyræk ne ba ar amã arê. Jeju kumrêx kute kabên ja mar tÿx ne kôt ar amijo ba. Gar arÿm kudjwa kôt ar amijo aba. Nhym kam kabên ar amã kute mrãmri ne ny pyræk. Gar kôt ar amijo aba nhym kam me arÿm Jeju mex man ar gadjwÿ ar amex ma. Ne kam ar ajã amim, “Mrãmri ne ar kabênkumrêx”, ane. Mÿkam? Bir, gar arÿm me kukràdjã punu kanga. Me kukràdjã punu kute akamàt kô tyk pyræk arÿm kanga. Ne kam arÿm Metĩndjwÿnh kukràdjã ny ma. Kukràdjã ny kôt gar katàt ar amijo aba kute mrãmri ne irækam me katàt baja pyræk. Nhym kam me arÿm ar ama.

⁹ Dja me'õ memã kum,

—Ba ne ba Metĩndjwÿnh kabênkôt katàt ar amijo iba kute mrãmri ne me irækam katàt baja pyræk, ane. Ne atekam kum kamy kurê. Gwaj baje Jeju kabênkôt o bakamyja kurê. Djãm mrãmri ne katàt kute amijo bakumrêx? Kati. Axwen kute amijo ba punu rã'ã kute mrãmri ne me akamàt kô tykkam ba punu pyræk.

10 Nhyrn be, me'ô kum kamy jabêja ne mrâmri Metîndjwýnh kabênkôt katàt kute amijo bakumrêx. Katàt kute amijo ba kute mrâmri ne me irâkam katàt ba nhyrn mýjja'ô kute me par tok kêt pyrâk.

11 Nhyrn be, me kum kamy kurêja ne arým amim 'êx ne aminoo aknon kute katàt kute amijo baja mar kêtumrêx. Kute mrâmri ne me'ô akamàt kô tykkam no biknor ne kute amipry mar kêt pyrâk. Mýkam ne kute katàt kute amijo baja mar kêt? Bir ga, me akamàt kô tykkam baja te rîtmâja pumũ. Nhyrn nokam akamàt kô tykbit. Me kum kamy kurêdjwý ne me amakkre kêt ne kam kute katàt kute amijo baja mar kêt.

12 Ar aprîre, akmere, àpnhîre ar, mýkam ne ba ã ar amã ikabên jarêho ane? Bir, gar ajaxwe nhyrn Jeju arým ar ajaxwe pân ty. Nhyrn kam Metîndjwýnh arým Jeju man arým ar ajaxwe maro aknon ar akam ngryk kêt ne. Kam ne ba pi'ôkkam ã ar amã arêho ane.

13 Ar akra krãptî, ar amã ne ba pi'ôk no'ôkkam ikabên jarê. Mýkam? Bir, Kritu ne mýjja kunî kêttri ar ba. Ar aje Kritu markam ne ba ar amã ikabên jarê.

Ar ajabatàn nymã ne ba pi'ôk no'ôkkam ikabên jarê. Mýkam? Bir,

Xatanaj ar ajaxwemã te kute amiwýr ar ajo akêxmã gar arým mar kêt ne arým o apa. Kam ne ba ar amã arê.

Ar aprîre, ar amã ne ba pi'ôk no'ôkkam ikabên jarê. Mýkam? Bir, ar aje me Babãm djwýnh markam ne ba ar amã arê.

14 Ar akra krãptî, ba ne ba pi'ôk no'ôkkam ar amã ikabên jarê. Mýkam? Bir, Kritu mýjja kunî kêttri ar baja ar aje markam ne ba ar amã arê.

Ar ajabatàn ny, ba ne ba pi'ôk no'ôkkam ar amã ikabên jarê. Mýkam? Bir, Xatanaj ar ajaxwemã te kute amiwýr ar ajo akêxmã gar arým kubê atýx ne Metîndjwýnh kabên mar týx ne 'amýnh týx. Ne kam 'ã adjukanga kêt ne arým Xatanajo apa. Kam ne ba ar amã ikabên jarê.

Me kum Metîndjwýnh kînh kêtja kukràdjà punu'ã ujarênh.

15 Me kum Metîndjwýnh kînh kêtja kukràdjà punu, me ô mýjja punudjwý, kwãrîk wãnh ar amã kînh kêt. Me kum me kukràdjà punu kînhja kum Metîndjwýnh jabê kêtumrêx.

16 Mýkam ne me kum abê kêt? Bir, djãm me Babãm djwýnh kute memã kukràdjà punu jarênh? Kati. Me kum Metîndjwýnh kînh kêtja ne me kute memã kukràdjà punu

jarênh. Me axwe kadjy ne me kute memã arênh ne memã kum,

—Dja ga amidjwýnhbito kînh, anhÿro ba. Me axwe kadjy ne me ajte memã kum,

—Dja ga amim mÿjja pumûnh týx, anhÿro ba. Me axwe kadjy ne me ajte memã kum,

—Dja ga amibên amijo adjâmra, anhÿro ba. Me kukràdjà punu ja ne me kum Metîndjwýnh kînh kêtja memã arênh ba.

¹⁷ Dja me kum Metîndjwýnh kînh kêt kukràdjà punuja ï apêx ne me kum mÿjja punu kînhdjwÿ ï apêx. Nhy m be, me kute Metîndjwýnh kabên mar ne kôt kute amijo ba rã'ãja ne me Metîndjwýnh kôt tîn ne ar ba rã'ã: rã'ã ne. Kam kwãrik wãnh ar amã me kukràdjà punu kînh kêt.

Kritu kurê djwýnh'ã ujarênh.

¹⁸ Be, arÿm ijabatàn mexkam ba ar amã ikabên jarê. Dja gar amim ikabênja ma. Arÿm akati bôx 'ÿr. Arÿm mÿjja kunÿ kute pykakôt amingràn h nhy m me kunÿ kute aminhinomã amimênh 'ÿr. Dja akati bôx nhy m Kritu kurê djwýnh rax arÿm amirît gwaj arÿm omû. Kritu kurê djwýnh rax ja ne me arÿm ar amã 'ã ajarê. Nhy m kute amirît kukãm arÿm ajbir jakam kurê djwýnh kumex ne amirît ne. Kumex amirît nhy m me arÿm gwaj bamã me arê gwaj kam kôt amim,

—Mrãmri arÿm gwaj bawÿr ô akati bôx 'ÿr. Ga, kukãm

kurê djwýnh kumex arÿm amirîtja pumû, ane. Gwaj kam arÿm ja markumrêx. Ne amiwÿr akatija markumrêx. Ne amiwÿr me kunÿ kute aminhinomã amimênh nhô akatija markumrêx.

¹⁹ Amrêbê ne Kritu kurê djwýnhja gwaj baje amim Jeju marjamê ro'ã krÿ. Nhy m be, arÿm ne me Kritu bê amijo akêx ne ate ar ban gwaj baro'ã krÿ kanga. Gwaj kam arÿm memã bakaton abenmã kum,

—Be, Kritu kurê djwýnh ne wã, ane. Gwaj baro'ã me krÿkam djãm mrãmri me kute gwaj bakôt amim Jeju markumrêx? Kati. Me ren markumrêx ne ren Jeju bê amijo akêx kêt ne ren kator kêt. Nhy m be, kati. Me kute Jeju mar kêt'ã kute amijo amirît kadjy ne me arÿm kato.

²⁰ Be, Kritu kurê djwýnh dja ar amã 'êx ba. Dja me te ar amã 'êx gar me mar prãm kêtumrêx. Mÿkam ne ar aje me mar kêt? Bir, Kritu mex-tire ne axwe kêtumrêx ne arÿm ar amã Karô jano nhy m arÿm ar ajo ba. Kute ar ajo bakam ar aje me kabên katât kunÿ mar ne aje Kritu kurê djwýnhja mar prãm kêt.

²¹ Djãm ar aje me kabên katât mar kêt kam ne ba ar amã pi'ôk ja no'ôk ne? Kati. Ar aje me kabên katât markam ne ba ar amã no'ôk ne. Be, me kute memã 'êx bakam ne me kute me kabên katât kôt arênh kêtumrêx. Ja ne gar arÿm aje mar.

22 Nhym mỳj me'õ ne 'êxnhĩkumrêx? Bir, me 'êxnhĩ ne me memã kum,

—Djãm Jeju'ã ne Metĩndjwỳnh kute me banhõ Bẽnjadjwỳrbê kumkati mẽn̄h got? Djãm Jejubê Kritu got? Kati. Atemã. Nãm me ã memã anhỹro ba. Me ja ne me 'êxnhĩkumrêx. Me kute Bãm japrỳn Kra japrỳ. Me ja ne me kubê Kritu kurê djwỳnhkumrêx.

23 Me kute Kra mar kêtja ne me kute Bãm mar kêtikumrêx. Me kute tu amim Kra markumrêxja ne me kute tu amim Bãmdjwỳ markumrêx.

24 Me kute amrêbê ar amã kukràdjà jarênh dja gar 'amỳnh tỳx ne tu amim markumrêx ne 'ã adjukanga kêt. Ar aje Jejukôt amijo abikamẽn̄h krax djakam me kute ar amã kukràdjà jarênhja dja gar 'ã adjukanga kêt. Godja gar 'ã adjukanga kêt jabej ne kam Kramê Bãmdjwỳ 'ã adjukanga kêt.

25 Nhym kam Bãm gwaj bamã,

—Dja gar ikôt atĩn ne ar aba rã'ã: rã'ã ne, ane. Mrãmri ne gwaj bamã ja jarênhkumrêx. Kabẽn̄ pydjĩn arẽ.

26 Be, Kritu kurê djwỳnh kute Metĩndjwỳnhbê gwaj bajo akêx prãm. Mekôt bajaxwemã kubê gwaj bajo akêx prãm. Me'ã ne ba ije ar amã pi'òk no'òkja.

27 Dja me te: kute ar ajo akêxmã ar ajo ane. Mỳkam? Bir, Metĩndjwỳnh kute ar amã Karõ janor nhym kute ar ajamỳnh tỳx ne ar ajo bakam. Karõ kute ar ajo

bakam djãm atemã me'õ kute ar amã, “Ota, me'õ 'êxnhĩ”, anhỹrmã? Kati. Karõja ta dja ar amã me 'êxnhĩ jarẽ. Ta ne kute ar amã mỳjja kunĩ, me kukràdjà kunĩ jarênh ne katàt kute ar amã arênhkumrêx. 'Êxnhĩ kêtikumrêx. Amrêbê kute ar amã kukràdjà jarênh kôt dja gar mã Kritu 'amỳnh tỳxkumrêx ne tu amim markumrêx ne 'ã adjukanga kêt. Nhym kam me te: ar amã 'êx ne kute ar ajo akêxmã.

Metĩndjwỳnh kra ar'ã ujarênh.

28 Be, arỳm ijabatàn̄h mexkam ne ba ar amã ikabẽn̄ jarẽ. Dja gar amim ikabẽn̄ja ma. Dja gar amim Kritu 'amỳnh tỳx ne 'ã adjukanga kêt. Gwaj amim 'amỳnh tỳx ne 'ã badjukanga kêt nhym arỳm gwaj bamã amijo amirĩt. Gwaj bamã amijo amirĩt gwaj kam arỳm bamã uma kêt ne bapijàm kêt ne dja.

29 Gar arỳm aje Jeju katàt kute amijo baja mar. Me katàt kute amijo baja kunĩdjwỳ Metĩndjwỳnh arỳm meo kra nhym me umar djà ny. Jadjwỳ gar arỳm aje mar.

3

1 Me Babãm djwỳnh ta ne arỳm gwaj bamã, “Ikra ar”, ane. Djãm kam kum gwaj bajabê ngri? Kum gwaj bajabê:kumrêx. Nhym be, gwaj babê Metĩndjwỳnh krakam me kute gwaj bamar kêt. Me kum Metĩndjwỳnh kĩnh kêtja kute gwaj bamar kêt. Mỳkam? Bir, me kute Jeju

mar kêt kam ne me kute gwaj bamar kêt.

² Akmere, àpnhĩre ar, jakam gwaj babê Metĩndjwýnh krakumrêx. Ne kam mýj dja gwaj ĩ bakute? Kon. Kraxje kute gwaj bamã o amirĩt kêt rã'ã gwaj baje mar kêt rã'ã. Nhym be, Jeju dja ĩ gwaj bamã amijo amirĩt gwaj arým prĩne mexkõt omũ. Nhym kam ta amikõt gwaj badjwý gwaj bajo mex gwaj arým baje Jeju pyrãk. Ja ne gwaj baje markumrêx ne amim,

—Nã. Dja ijo mex ba arým ije Jeju pyrãk, ane.

³ Gwaj bawýr Jeju bõxkam amakbê bamã bamex prã:m. Gwaj bamã bamex kute ta mex pyrãk prã:m. Ne kam kam amak djêje amijo mexo tẽ.

⁴ Nhym be, me axwe ne me Metĩndjwýnh kukràdjã mar kêt ne kam amikrà ar o ba. Metĩndjwýnh te memã kum, “Kwãrĩk wãnh ajaxwe kêt”, ane nhym me arým kam amikrà ar o ban tu axwe.

⁵ Mýj kadjy ne Kritu ruw ne nã kurũm katon ar ba? Bir, kute gwaj bamã bajaxweo apêx kadjy ne katon ar ba. Ja ne gar arým aje markumrêx ne amim,

—Kute imã ijaxweo apêx kadjy ne Jeju katon ar ba, ane. Djãm ta axwe'õ? Arkati.

⁶ Me kute amim Jeju mar týxo ban 'ã ukanga kêtja ne me mã kum axwe prãm kêt. Nhym be, me mã kum axwe prãm kute amim Jeju mar kêt.

⁷ Akmere, àpnhĩre ar, me kute me axwe'ã 'êx ne ar amã, “Me axwe kêt”, anhýrkam kwãrĩk wãnh gê me'õ o ar anoo biknor kêt. Djãm me axwe mex? Kati. Me katãt kute amijo babit ne me mex. Jeju kõt me mex.

⁸ Nhym be, me kute arek axweo ba prãmja ne Xatanaj meo ba. Mýkam? Bir, Xatanaj adjãkamã axwe krax ne kute arek axweo ba prãm. Kam ne arým me kute arek axweo ba prãmja Xatanaj kute meo ba. Metĩndjwýnh Kra kute Xatanajo àpanh kadjy ne kato. Dja o apa nhym arým meo ba kêt nhym me arým axwe kêt. Ja kadjy ne nã kurũm katon ar ba.

⁹ Metĩndjwýnh kute meo krakam ne me arým umar djã ny. Kam ne me arek kute axweo ba prãm kêt. Metĩndjwýnh Karõ* kute mýjja 'y pyrãk ne memã wadjãn me kadjwýnhbê nhý, me axwebê àptãro nhý. Kam ne me te kute arek axweo bamã. Metĩndjwýnh kute meo krakam ne me te arek axweo bamã.

¹⁰ Mýj xêbê ne Metĩndjwýnh kra ar? Bir, Metĩndjwýnh kra ne me kum axwe prãm kêt ne kum kamy jabê. Kum gwaj baje Jeju kabênkõt o bakamyja jabê. Kum kamy jabê gwaj arým kõt memã bakaton me omũ. Me jabê ne Metĩndjwýnh kra ar. Ja ne gwaj omũ. Mýj xêjabê ne Xatanaj kra ar? Bir, Xatanaj

* 3:9 Metĩndjwýnh Karõ ne kabêno memã amak bõ nhym me umar djã nyn arým kum axwe prãm kêt. Dja ga 'ã Ped k 1.23, Xij 1.18, Mat 13.3-23, Dju r 1.13, 3.5 jarêñ ama.

kra ne me kum axwe prãm
ne kum gwaj bakamy jabê
kêt gwaj kam arým kôt memã
bakaton me omũ. Me jabê ne
Xatanaj kra ar.

*Me kum aben jabê'ã kute
memã karõ.*

¹¹ Ba ar amã arê gar ama.
Metĩndjwýnh ne memã kum,
—Dja ga me amã aben jabê,
ane. Ja ne gar aje amim Jeju
marmo kraxkam aje mar ne
mar rã'ã.

¹² Be, me bakukãmãre Kaĩ
ne arým kamy bĩ. Kwãrĩk
wãnh gar Kaĩ kôt ã amijo
anhÿr kêt. Xatanaj ne Kaĩo ba
nhym arým kamy bĩ. Mÿkam
ne kamy bĩ? Bir, ta àpênh
jaxwe prãm kam nhym kamy
katat kute amijo ba prãm kam.

¹³ Bir, akmere, àpnhĩre ar,
godja me kum Metĩndjwýnh
kĩnh kêtja kum ar akurê jabej.
Kwãrĩk wãnh ar amim,

—Je tô mÿkam ne me ã ijo
ane? anhÿr kêt.

¹⁴ Amrêbê gwaj ba-
jaxwekam ne gwaj me biknor
tokry djakam bamõrmã. Djãm
jakam kam gwaj bamõrmã?
Kati. Jakam ne gwaj arým
Metĩndjwýnhkôt batĩn ne ar
baba rã'ã: rã'ã ne. Mÿjkôt
dja gwaj ja markumrêx, ne
amim,

—Mrãmri ne arým Metĩndjwýnhkôt
itĩn ne ar iba rã'ã: rã'ã
ne, ane. Bir, gwaj arým
mrãmri bamã bakamy
jabêkumrêxkôt. Dja gwaj
bamã bakamy jabêkumrêx ne
arým amim,

—Mrãmri dja ba arým
Metĩndjwýnhkôt itĩn ne ar iba
rã'ã: rã'ã ne. Ga, arým imã

ikamy jabêkumrêxja pumũ,
ane. Gwaj kam arým ja
markumrêx. Ne kam kôt
batĩn ne ar baba rã'ã: rã'ãja
markumrêx. Nhym be, me
kum kamy jabê kêtja ne
me me biknor tokry djakam
mõrmã rã'ã.

¹⁵ Me kum kamy kurê kunĩ
ne me kute me par djwýnh
pyrãk. Ne kam me par
djwýnh dja Metĩndjwýnhkôt
tĩn ne ar ba kêt. Ja ne gar arým
aje mar.

¹⁶ Nhym be, Jeju mrãmri
kum gwaj bajabêkumrêxkam
arým gwaj bapãnh ty. Gwaj
ren bamã aben jabê kute
Jeju kum gwaj bajabê ne
gwaj bapãnh tyk pyrãk.
Nhym me ren arým kute
gwaj bakamy'õnh bĩnmã.
Gwaj ren bamã bakamy
jabêkumrêxkam ren arým
memã kum,

—Ba dja ga me ibĩ gê ikamy
tĩn ne, ane. Gwaj ren bamã
abêkumrêxkam gwaj ren ã
memã ane.

¹⁷ Nhym be, me'õ nhõ mÿjja
nhym kamy nhõ mÿjja kêt.
Nhym arým omũ. Omũnho
nhÿ:n kam arým amim,

—Je, djãm ije amikutã kum
inhõ mÿjja kwÿ nhõrmã? Kati.
Dja ba kum õr kêt, ane. Djãm
kum kamy jabê got? Kati.

¹⁸ Be, arým ijabatãnh
mexkam ne ba ar amã
ikabên jarê. Dja gar amim
ikabên ma. Kwãrĩk wãnh
gwaj bajajkwa kajgokambit
memã, “Imã me abêkumrêx”,
anhÿr kêt. Gwaj bakabên kwÿ
kajgokumrêx. Ate dja gwaj

bamã aben jabêkumrêx ne abenmã mỳjja ngãn abenmã apê.

¹⁹ Dja gwaj bamã me abêkumrêx ne kam arỳm markumrêx. Metĩndjwỳnh arỳm kute gwaj bajo aminhökumrêx markumrêx. Ne kam arỳm amim,

—Mrãmri ne Metĩndjwỳnh arỳm ijo aminhökumrêx, ane. Ne kam ja markumrêx ne ate bakrãn badjumar mex ne ar baba.

²⁰ Nhym be, godja gwaj banhökre kadjwỳnhbê amiman amim,

—Djãm mrãmri Metĩndjwỳnh kabẽn kôt imã me abêkumrêx? Kati. Imã me abê rerekre, ane. Gwaj amiman arỳm badjumar punu. Ne kam ajte amim,

—Metĩndjwỳnh ne kute mỳjja kunĩ mar ne kute inhökre kadjwỳnhbê ikabẽn mar mexkumrêx. Ta dja imã tỳx jadjà, ba arỳm imã me abêkumrêx, ane. Dja gwaj ã Metĩndjwỳnh'ã amim anen arỳm amikam badjumar punu kêt ne.

²¹ Nàr atekam baje banhökre kadjwỳnhbê amim bakabẽn markam amim,

—Kati. Metĩndjwỳnh kabẽnkôt imã me abêkumrêx, anhỳr jabej ne arỳm bamã Metĩndjwỳnh pyma kêt.

²² Ne kam tu kute gwaj bamã mỳjja nhipêxo kum a'uw nhym arỳm gwaj bamã ipêx. Mỳkam? Bir, gwaj baje kabẽn mar ne kôt amijo baba nhym gwaj bakam kĩnhkam dja arỳm gwaj bamã ipêx.

²³ Metĩndjwỳnh ne gwaj bamã,

—Dja gar tu amim Ikra Jeju Kritu markumrêx ne ar amã aben jabê, ane. Gwaj kabẽn ja man kôt ar amijo baba. Tãm ne ja.

²⁴ Dja gwaj Metĩndjwỳnh kute abenã gwaj bamã karõja man kam kabẽn kôt ar amijo baba. Ne kam arỳm Metĩndjwỳnh kôt ar baba. Nhym kam arỳm gwaj bakadjwỳnhbê amijo kajkep. Djãm mrãmri ne Metĩndjwỳnh gwaj bakadjwỳnhbê mã amijo kajkepkumrêx? Mỳjkôt ne gwaj ja ma? Bir, Metĩndjwỳnh ne gwaj bamã Karõ jano. Karõ ta dja gwaj bamã,

—Arỳm ne Metĩndjwỳnh akadjwỳnhbê amẽ amijo kajkep, ane. Kam dja gwaj ja markumrêx, Metĩndjwỳnh gwaj bakadjwỳnhbê amijo kajkepja markumrêx.

4

Me kute me mex jabej me kabimã.

A Dju 7

¹ Akmere, àpnhĩre ar, imã ar ajabêkam ne ba ar amã ikabẽn. Dja gar amim ikabẽnja ma. Dja me ar awỳr bõx jabej ne ar amã,

—Metĩndjwỳnh kukwakam ne ba ar amã 'ã ajarẽ, anhỳr jabej. Kumrêx dja gar amim me kabin me mrãmri Metĩndjwỳnh kabẽn kôt kabẽn katàtmã akato. Mỳkam? Bir, me ta kute amijo Metĩndjwỳnh kukwakam ujarẽnh djwỳnh ne amijo 'êx baja ne krãptĩ. Ne kam arỳm pyka kunikôt

apôx ne ar ba. Kam dja gar amim me kabi.

² Mÿj dja gwaj amim me kabin memã bajapôx on? Bir, dja gwaj me kabên ma nhym me memã kum,

—Be, mrãmri ne Jeju Kritu kàjkwa kurũm ruw ne nã kurũm katon ar ba, ane. Godja me ã memã anhÿro ba jabej. Me wã dja gwaj me markumrêx. Nãm me amijo 'êx kêt ne mrãmri Metĩndjwÿnh kabên kôt kabênkumrêx.

³ Nhym be, me kute memã anhÿr kêt ne ate memã kum,

—Be, kati. Nhÿnh ne Jeju Kritu kàjkwa kurũm ruw ne nã kurũm katon ar ba? Kati, anhÿro ba. Me kute memã ja jarênho ba ne me amijo 'êx ne Metĩndjwÿnh kabên kôt kabên kêt. Kritu kurê djwÿnh'õ ne ja. Ja ne me arÿm ar amã arê. Kritu kurê djwÿnh rax bôxmã arê. Bôx kukãm ne kurê djwÿnh kwÿ arÿm jakam katon mekôt ar ba.

⁴ Akmere, àpnhĩre ar, Metĩndjwÿnh kôt gar arÿm akabên aba. Gar arÿm kam kurê djwÿnh apa. Mÿjkôt ne gar o apa? Bir, Jeju ar akam ÿrkôt. Jeju ne ar ajo ban tÿxo kute pykakam kurê djwÿnh kunĩ jakrenh mexi.* Gar kam kukwakam arÿm meo apa.

⁵ Me kum Metĩndjwÿnh kÿnh kêtja kôt ne Kritu kurê djwÿnh amijo ba. Ne kam me kabên kôt kabên. Nhym kam me kum Metĩndjwÿnh kÿnh

kêtja arÿm kum Kritu kurê djwÿnh kÿnh ne me kabên maro ba.

⁶ Nhym be, ar ba ne bar ije memã Metĩndjwÿnh kabên jarênhkam mrãmri memã kabên jarênhkumrêx. Me kute ar ikabên markumrêxja gwaj arÿm me'ã abenmã,

—Mrãmri kute Metĩndjwÿnh markumrêx. Ga, kute Metĩndjwÿnh kabên markumrêxja pumũ. Mrãmri kabênkumrêx, ane. Nhym be, me kute ar ikabên mar kêtja gwaj arÿm me'ã abenmã kum,

—Kati. Kute Metĩndjwÿnh mar kêt. Ga, kute Metĩndjwÿnh kabên mar kêtja pumũ. 'Êxnhĩkumrêx, ane. Gwaj ã amim me kabio anen arÿm memã bajapôx ne arÿm me kuma. Me kabênkumrêx jabej nãr me 'êxnhĩ jabej arÿm memã bajapôx ne me kuma.

Me kum aben jabêmã.

Mat 22.39; Dju r 13.34; Gar 5.14; Ped k 1.22

⁷ Akmere, àpnhĩre ar, imã ar ajabêkam ne ba ar amã ikabên. Me kute amim Metĩndjwÿnh markôt ne me kum aben jabê. Kam gwaj bamã aben jabê. Mÿj xêbé ne Metĩndjwÿnh kra ar? Bir me kum me abêbit ne mebê Metĩndjwÿnh kra. Metĩndjwÿnh kra ne me umar djã ny. Me kum me abêbit ne me kute Metĩndjwÿnh mar.

⁸ Ta kum me abê nhym kam me arÿm kôt kum aben jabê.

* **4:4** Djãm pykakambit kurê djwÿnh nhym tÿxo kute akrenh Kati, kàjkwakamdjwÿ. Jeju ne tÿxo kute kurê djwÿnh kunĩ jakrenh mexi. Epedju 1.21-22 dja gar ar ên kôt ama.

Kam, me kum me abê kêt kute Metîndjwýnh mar kêt.

⁹ Metîndjwýnh kum gwaj bajabê. Mýjkôt ne gwaj baje ja mar. Bir, nãm arým gwaj bawýr Kra djwýnh jano. Kra pydji jano nhym pykakam bôx. Gwaj kôt batîn ne ar baba rã'ã: rã'ã kadjy. Kam ne gwaj baje Metîndjwýnh kum gwaj bajabêja markumrêx ne amim,

—Nà. Metîndjwýnh kum ijabê:kumrêx, ane.

¹⁰ Mrãmri kum gwaj jabêkumrêx. Djãm gwaj ba bamã Metîndjwýnh jabê? Kati. Ta ne kum gwaj bajabê. Kum gwaj bajabên kam arým Kra jano nhym nã kurûm katon ar ba. Gwaj bajaxwe: nhym Metîndjwýnh gwaj bajaxwekam ngryk. Nhym Kra arým gwaj bajaxweo pãnh ne Metîndjwýnhmã gwaj bakam ngryko apêx, gwaj bakam Metîndjwýnh ngryko apêx.

¹¹ Metîndjwýnh kute ã kum gwaj bajabêo anhýrkam gwaj ren kudjwa bamã aben jabê. Akmere, àpnhîre ar, imã ar ajabêkam ne ba ar amã ikabên. Dja gar amim ikabênja ma.

¹² Djãm me'õ ne arým kàjkwakam Metîndjwýnh pumû? Kati. Me'õ ne kute omûnh kêtumrêx. Kwãrik wãnh gwaj omûnh kêt. Godja gwaj bamã aben jabê nhym Metîndjwýnh arým gwaj bakadjwýnhbê mã amijo kajkep. Gwaj kam bamã Metîndjwýnh jabê týxo amû

amikamênho mõn bamã abê tý:x ne.

¹³ Metîndjwýnh ne arým gwaj bamã Karõ jano nhym arým ar gwaj bajo ba. Gwaj kam baje Metîndjwýnh kute ar gwaj bajo ban gwaj bakadjwýnhbê amijo kajkepja markumrêx ne amim,

—Nà. Kute ar ijo ban ikadjwýnhbê amijo kajkep-kumrêx, ane.

¹⁴ Ar ba ne bar arým Kra pumûnho iba. Mrãmri ne me Babãm djwýnh arým Kra jano nhym bôx. Kute pykakam me axwe kunĩ pytãrmã ne me'ýr bôx.

¹⁵ Me kute memã kum, —Mrãmri Jejubê Metîndjwýnh Krakumrêx, anhýro baja. Me ja ne me kute amim maro ba. Nhym Metîndjwýnh mrãmri me kadjwýnhbê mã amijo kajkep ne amikôt ar meo ba.

¹⁶ Metîndjwýnh kum gwaj bajabê gwaj arým tu amim markumrêx ne amim,

—Mrãmri, kum ijabêkumrêx, ane.

Me kum aben jabê japôx djabê ne Metîndjwýnh. Ta ne kum me abê nhym kam me kôt arým kum aben jabê. Metîndjwýnhkam me kum aben jabê japôx djakam ne me mã kum aben jabê. Ne kam me mã kum aben jabêja Metîndjwýnh amikôt ar meo ban me kadjwýnhbê mã amijo kajkep.

¹⁷ Dja Metîndjwýnh ã gwaj bajo ane gwaj kam kôt bamã abê týxo amû amikamênho mõ. Gwaj kam arým bamã abê tý:x ne. Nhym kam

Metĩndjwỳnh nhõ akati arỳm bõx. Kute memã axwe pãnh jarẽnh djà nhõ akati bõx. Gwaj kam bajbit bamã uma kêt ne dja. Mỳkam? Bir, pykakam gwaj ar babari gwaj bamã abêkam. Gwaj bamã abê kute ta kum gwaj bajabê pyræk. Kam dja gwaj bamã uma kêt ne dja.

¹⁸ Ga, me prĩne kum me abêkumrêxkam arỳm kum me uma kêt kumrêxja pumũ. Mỳkam? Bir, me kute meo bikẽnh karõ ne me kum me uma. Mẽ kum me umakam ne me prĩne kum me abê mex kêt rã'ã.

¹⁹ Mỳkam ne gwaj bamã Metĩndjwỳnh jabê? Bir, ta kumrêx ne kum gwaj bajabê gwaj kam arỳm bamã abê.

²⁰ Nhym kam gwaj baje Jeju kabẽnkõt me'õo bakamyja, gwaj bajõ jãm bamã kurẽn jãm memã kum, "Imã Metĩndjwỳnh jabêkumrêx", ane. Kati. Nã gwãm bajêx. Gwaj baje bakamy pumũnhkam ne gwaj bamã kurêkam te bamã Metĩndjwỳnh pumũnh kêtja jabêmã.

²¹ Metĩndjwỳnh arỳm gwaj bamã 'ã karõn gwaj bamã,

—Djãm ar amã ijabê? Dja gar amã akamydjwỳ jabê, ane. Kam dja gwaj bamã bakamy jabêkumrêx.

5

Me kute tu amim Metĩndjwỳnh Kra markumrêx'ã ujarẽnh.

¹ Mỳj xêbê ne Metĩndjwỳnh krakumrêx? Bir, me kwỳ ã pỳnhkõt kute mã amim,

—Mrãmri ne Jejubê Kritu. Mrãmri ne Metĩndjwỳnh Jeju'ã me banhõ Bẽnjadjwỳrbê kumkati mẽnhkumrêx, anhỳrja. Me kute mã amim anhỳr ne tu kute amim markumrêx ja ne mebê Metĩndjwỳnh krakumrêx ne umar djà ny. Ne kam mebê Metĩndjwỳnh krakam me kum Metĩndjwỳnh jabê. Djãm Metĩndjwỳnhbit me kum abê? Kati. Amibu'ã mebê Metĩndjwỳnh kradjwỳ ne me arỳm kum me abê.

² Djãm mrãmri ne gwaj bamã amibu'ã Metĩndjwỳnh kra ar abêkumrêx? Mỳj kõt dja gwaj arỳm ja markumrêx? Bir, dja gwaj bamã Metĩndjwỳnh jabên kabên man kõt ar amijo baba. Ne kam kõt arỳm bamã kra ar abêja markumrêx ne arỳm amim,

—Nà. Imã Metĩndjwỳnh kra ar abêkumrêx, ane.

³ Dja gwaj kute me kute katàt amijo ba'ã memã karõkõt kabênja man kõt ar amijo baban kam arỳm bamã Metĩndjwỳnh jabêkumrêx. Djãm gwaj baje kabên mar ne te kõt amijo babamã? Kati. Gwaj kõt amijo babaja babê tỳx kêt.

⁴ Mỳkam? Bir, me kum Metĩndjwỳnh kĩnh kêtja te gwaj bamã amikukràdjà jarẽ gwaj bamã me kukràdjà kĩnh kêt. Metĩndjwỳnh ne arỳm gwaj bajo kra gwaj arỳm badjumar djà ny. Kam

gwaj bamã me kukràdjà kĩnh kêt ne kôt amijo baba kêt. Ne tu amim Metĩndjwýnh markumrêx ne arým me kukràdjà kôt amijo baba kêt.

⁵ Mýj xêja ne me kute me kukràdjà mar kêt ne kôt amijo ba kêt? Bir, me kute tu amim Jeju markumrêxbit. Me kute mã amim,

—Mrãmri Jejubê Metĩndjwýnh Krakumrêx, anhýro ba. Me jabit ne me kute me kukràdjà mar kêt ne kôt amijo ba kêt.

*Metĩndjwýnh kute memã Krao amirĩt.
Dju r 5.31*

⁶ Ne kam mýj ne Metĩndjwýnh arým gwaj bamã Kra jarêho amirĩt on? Bir, Kra Jeju Kritu bôx ne nã kurũm kato. Ne kam arým abatãnh ne. NhyM Metĩndjwýnh kute arêho amirĩt kadjy Djuão arým ngômã adjã. Ngômã adjã nhyM kam tũmrãm arým kamrô prôt ne arým ty. Djãm ngômã adjãrkambit Metĩndjwýnh gwaj bamã Kra jarêho amirĩt? Kati. Kamrô prôt ne tykkamdjwý kute o amirĩt. NhyM kam Metĩndjwýnh Karôdjwý ajte Kra'ã amijarêho amirĩt. Karô mrãmri katãt kute kabên jarênhkumrêx.

⁷ Be, Metĩndjwýnh arým Kra jarêho amirĩto amãnhkrut ne ikjêkêt.

⁸ Karôkôt o amirĩt. Ngômã adjãrkam o amirĩt. Kamrô prôt nhyM tykkam o amirĩt. Kunĩkôt ne Metĩndjwýnh kabên pydji.

⁹ Pykakam me kute mrãmri gwaj bamã mýjja'ã amijarêho amirĩtkam gwaj abenmã kum, “Mrãmri ne amijarênhkumrêx”, ane. NhyM be, Metĩndjwýnh kute Kra'ã amijarêho amirĩtkam kabên katãto kute me kunĩ jakrenh. Kam me kunĩ ren abenmã kum,

—Mrãmri Jejubê Metĩndjwýnh Krakumrêx, ane.

¹⁰ Me kute tu amim Metĩndjwýnh Kra markumrêx ne me amim,

—Mrãmri ne Jejubê Metĩndjwýnh Krakumrêx, anen amikadjwýnhbê markumrêx. NhyM be, me kute amim Metĩndjwýnh mar kêt ne me Jejuo me'õ 'êxnhĩ pyrãk. Mýkam? Bir, mrãmri Metĩndjwýnh kute Kra'ã amijarêho amirĩtkumrêx nhyM me kute amim mar kêt kam ne me o me'õ 'êxnhĩ pyrãk.

¹¹ NhyM Metĩndjwýnh arým amijarêho amirĩt ne memã kum,

—Me kute tu amim ikra markumrêx arým ikôt tĩn ne ar ba rã'ã: rã'ã ne, ane.

¹² Me kute Krao aminhõja ne kôt tĩn ne ar ba rã'ã: rã'ã nhyM me kute Metĩndjwýnh Krao aminhõ kêtja kôt tĩn kêt kumrêx ne.

¹³ Ar aje tu amim Metĩndjwýnh Kra markumrêx ar. Ar amã ne ba ikabên ja'ã pi'ók no'ók ne. Mýj kadjy? Bir, ar aje pi'ökkam ikabên jarênh ne mar kadjy. Dja gar aman tu amikukãm kôt atĩn markumrêx. Metĩndjwýnhkôt atĩn ne ar aba rã'ã: rã'ãja markumrêx ne amim,

—Nà. Dja ba kôt itîn ne ar iba rã'ã: rã'ã ne, ane. Dja gar pi'ôkkam ikabên jarên aman kam arým tu amikukâm ja markumrêx. Metîndjwýnhkôt atîn ne ar aba rã'ã: rã'ãja markumrêx.

¹⁴ Dja gwaj ja man arým Metîndjwýnhmã mýjjao a'uw. Ta kute amim gwaj bajã karõ kôt o a'uw ne kum,

—Aje ijã amim karõ kôt dja ga ã imã mýjjao ane, ane. Dja gwaj ã kum ane nhym arým gwaj bama. Ja ne gwaj baje markumrêx.

¹⁵ Kute gwaj bamarkumrêx dja gwaj kuman arým amim,

—Mrãmri dja kôt ã imã mýjjao ane, ane. Dja gwaj amim anen arým kute gwaj bamã mýjjao anhÿr kadjy baje amimarkumrêx ne amiwÿr baje mýjjao badjà'wÿrja markumrêx.

Me axwe'ã ujarênh.

¹⁶⁻¹⁷ Apÿnh me axwe djàri kunîkôt ne me axwe. Ne kam kwÿ pãnh tyk kêt. Nhym be, atemã me axwe'õ pãnh dja arým ty. Godja me'õ me kute Jeju kôt abeno kamy 'õ pumũ, axwe kôt omũ. Gêdja o Metîndjwýnhmã a'uw ne kum,

—Djünwã, amã ikamy kaprî. Kwãrîk wãnh kum axweo pãnh kêt, ane. Dja ã kamyo Metîndjwýnhmã à'wÿro ane. Nhym arým kum axweo pãnh kêt nhym tyk kêt ne tîn ne. Nàr me axwe 'õkôt. Kôt me tykkumrêxja. Djãm o kute Metîndjwýnhmã à'wÿrmã? Kati. Dja mrãmri kôt ty.

¹⁸ Metîndjwýnh kute memã amak bônh nhym me umar djà nyja kunî kum axwe prãm kêt. Jadjwÿ ne gwaj markumrêx ne amim,

—Nà. Me umar djà ny kunî kum axwe prãm kêt, ane. Nãm me amijaxwe kêt kadjy amijãno djan kum axwe prãm kêt. Nhym kam Xatanaj te kute amiwÿr meo akêx nhym me ro'ã axwemã.

¹⁹ Metîndjwýnh ne arým gwaj bajo kra. Nhym be, Xatanaj arým amikôt me kum Metîndjwýnh kînh kêtja kunî ar o ba. Ja ne gwaj baje markumrêx ne amim,

—Nà. Metîndjwýnh ne arým ijo kra. Nhym be, Xatanaj arým amikôt me kum Metîndjwýnh kînh kêtja kunî ar o ba, ane.

²⁰ Metîndjwýnh Kra ne arým bôx. Katàt kabên ne katàt kute amijo bakumrêx. Ne kam gwaj baje Kra katàtkumrêxkôt mar kadjy arým gwaj bamã bajamak bô. Ja ne gwaj baje markumrêx ne amim,

—Nà. Arým ne Kra bôx ne imã ijamak bô. Ije ta katàtkumrêx mar kadjy arým imã ijamak bô, ane. Nhym kam Kra Jeju Kritu arým amim gwaj bapytà. Katàtkumrêxja arým amim gwaj bapytà. Mrãmri kubê Metîndjwýnhkumrêx. Gwaj kôt batîn ne ar baba rã'ã: rã'ã ne. Jadjwÿ ne gwaj baje arým tu amim markumrêx.

²¹ Akmere, àpnhîre ar, mýjjao metîndjwýnh karõ

nhipêx me kute kum ami-
jarênhja ne kumex. Dja
gar amijãno dja. Mýjjao
metĩndjwýnh karõ nhipêx'ýr
aje amijo akêx kêt kadjy
amijãno dja. Tãm ne ja.

Djuão kute atāri pi'ôk no'ôk ne ja.

Jejukôt ba djwýnhbê Djuão ne ôbikwa nimê kra arkum pi'ôk no'ôk ne. Jeju kôt ne o kanikwýnh ne arkum pi'ôk no'ôk ne. Kute o tỳx ne kute kum me 'êxnhĩ bôxmã arênhmã ne pi'ôk no'ôk ne. Me 'êxnhĩ kute Metĩndjwýnh kabên kêt jarênh ne kute me noo biknormã bôxmã.

Nãm kum,

—Kwārĩk wānh me ja mar kêt ne mekôt amijo aba kêt. Dja ga amijã ano tỳx ne me jamã kre rax. Nãm ã Djuão ôbikwa nimê arkum ane.

¹ Ba ibê Djuão. Ibê Jeju nhõ me jao iba djwýnh'õ ne ba ar amã pi'ôk no'ôk ne. Nã àpnhĩre, Metĩndjwýnh ne amijo apytã. Ba kam akramê ar amã pi'ôk no'ôk ne. Mrãmri imã ar ajabêkumrêx. Djãm bajbit? Kati. Me kunĩ kute Metĩndjwýnh kabên katàtkumrêxja mar ja ne me adjwýnhdjwý kum ar ajabê.

² Metĩndjwýnh kabên katàtkumrêx. Gwaj baje bakadjwýnhbê mar tỳx rã'ã ne baje o bajamak kêt kati prãm kêtumrêx.

³ Me Babãmbê ne Metĩndjwýnh. Krabê ne Bênjadjwýr djwýnhbê Jeju Kritu. Gê ar tu kum ar akaprĩkumrêx* gar adjumar mex rã'ã. Ar katàt kute kabên jarênhkumrêx ne kum

ar ajabêkumrêx. Gê ar amê amijo kajkep.

Me kum aben jabê'ã kute memã karõ.

⁴ Nã àpnhĩre, akra kwý ne kôt ar amijo ba ba omũn ikĩnhkumrêx. Nãm ar kute Metĩndjwýnh kabên katàt markumrêx ne kôt ar amijo ba ba kôt ar omũ. Me Babãm ta ne 'ã gwaj bamã karõ. Kôt amijo baba'ã gwaj bamã karõ nhym ar arým kuma. Ne kam arým mrãmri kôt amijo bakumrêx ba kôt ar omũn arým ikĩnhti:re.

⁵ Ne kam àpnhĩre ar, jakam ajte ar amã arê. Djãm me kabên ny ne ba ar amã arê? Kati. Gwaj baje amim Jeju mar kraxkam baje kabên marja tãm dja ba akubyn ar amã arê. Gwaj bamã aben jabêmã. Ja dja ba ajte ar amã arê.

⁶ Mỳj dja gwaj nênh bamã aben jabê? Bir, dja gwaj Metĩndjwýnh kabên man kôt ar amijo baban arým bamã aben jabê. Mỳj ne kabênkam kute? Bir, tãm ne gar aje amim Jeju mar kraxkam arým ama. Ar amã aben jabê ryti pydjimã. Ja ne gar ama ba ajte ar amã arê.

Me amijã no tỳxmã, me 'êxnhĩ kute me noo biknor kêt kadjy.

Dju k 4.1

⁷ Be, arým me 'êxnhĩ krãptĩ ar ba. Nãm me memã kum,

—Djãm mrãmri ne Metĩndjwýnh Jeju Kritu jano nhym pykamã bôx ne nã kurũm katon ar

* 1:3 Djãm ar ga ne gar adjukaprĩ nhym ar pãnh arým kum ar akaprĩ Kati. Ar ta ne ar tu kum ar akaprĩkumrêx.

ba? Kati, nām me 'êx, anhÿro ba. Me kute ā memā anhÿro bakam mrāmri 'êxnhĭkumrêx. Mebê Kritu kurê djwÿnh.

⁸ Dja gar aminêje me 'āno dja. Me kute ar anoo biknor karō me 'āno dja. Ga wākam arÿm Kritumā adjapênh 'ātūm. Nhym Metĭndjwÿnh arÿm ar amā akĭnh djā jarê. Dja ar amā kungā. Nār, godja gar aminêje me 'āno adjām kêt jabej, nhym me arÿm ar anoo biknor jabej. Nhym kam Metĭndjwÿnh arÿm ar amā ōr kêt.

⁹ Me kute Metĭndjwÿnh kabēn mar kêt ne kam amikrà ar o ban ajte kute arek Kritu kabēn kôt amijo ba kêtja ne Metĭndjwÿnh kute meo ba kêtikumrêx. Nhym be, me kute arek Kritu kabēn kôt amijo baja me Babāmbê Metĭndjwÿnh kute meo ba nhym ajte Kradjwÿ kute meo ba.

¹⁰ Godja me'ō bōx ne 'êx ne Kritu kupa'ā ar amā ajarê kwārĭk wānh kum aminhūrkwā jarēnh kêt. Ne kwārĭk wānh pa kjēnh kêt. 'Êx ne kupa'ā ar amā 'ā ujarēnhkam dja gar pa kjēnh kêt.

¹¹ Dja gar pa krij nhym me arÿm ar ajā,

—Arÿm ne ar amijā kumē. Ga, ar kôt bawā pumū, ane. Gar kam arÿm kôt ar gadjwÿ Kritu'ā ajêx pyrāk.

¹² Nā bām bit pi'ōkjakam ar amā ikabēn kumex jarēnh prām. Ba kam amim,

—Kati. Kwārĭk wānh ba pi'ōkkam ikabēn kunĭ jarēnh

kêt. Dja ba tēn arkam bōx ne ijajkwao arkum arē, ane. Dja ba ar amā ane gwaj kam arÿm abenkam bakĭnhkumrêx. Ja kadjy ne ba amima.

¹³ Akanikwÿnhkam kradjwÿ amā amikabēn mex jarê. Metĭndjwÿnh kute amijo akanikwÿnh pytār tām kra ne amā amybÿm amikabēn mex jarê. Tām ne ja.

Djuão kute pi'ôko ino rer no'ôk ne ja.

Jejukôt ba djwýnhbê Djuão ne ôbikwa myjamã pi'ôk no'ôk ne. Ôbikwaja ne ar apýnh pyka djari memã Jeju'ã ujarênh tēmja amiwýr aro wadjà ne arkum kabên mex jarê ne arkum mýjja ngã ne ar kujate nhym ar tē. Kute arek o anhýr rá'ãmã ne kute kubê me'ô jaxwe pymamã ne kum pi'ôk no'ôk ne.

¹ Akmere, Gaju. Ba ibê Djuão ne ba amã pi'ôk no'ôk ne. Ibê Jeju nhõ me jao iba djwýnh'õ ne ba amã pi'ôk no'ôkkam ikabên jarê. Metíndjwýnh kabên katátkôt imã ajabê.

² Akmere, Metíndjwýnhmã arým amexkumrêx ba arým ama. Ne kam Metíndjwýnhmã ajo a'uw ga amex kôt adju-mar mex. Adjà kêt djwýo ane. Ga adjumar mex ne adjà kêtja ne ba imã kínhkumrêx.

³ Be, Jeju kukwakam gwaj bakamy ar arým nính iwýr bõx ne imã ajarê. Nãm ar imã,

—Be, Onīj Gaju kute Metíndjwýnh kabên katát markumrêx ne kabên kôt kute amijo ba mexkumrêx, ane. Ba ar kute ajarênhja man ikínhkumrêx.

⁴ Nã bãm memã Jeju'ã idjujarênh nhym me kute ikabênkôt Jejuo aminhõ. Ba kam mã itēm nhym me nính imã me'ã ujarênh ne kute imã,

—Onīj ar kute akabên kôt Jejuo aminhõja Metíndjwýnh kabên man kôt kute katát amijo bakumrêx, anhýr. Me kute ã imã anhýrkam ikĩ:nhkumrêx.

Gaju kute meo djuw mexkam Djuão kute amikính jarênh.

⁵ Akmere Gaju, Jeju kukwakam gu bakamy kwý ne awýr bõx, ga anhõdjàn ne aro djuw mex. Nã gãm te ar nokre pumũnh kêt ne tu aro djuw mex. Ne kam Metíndjwýnh kabên kôt amijo abakumrêx. Aje me bakamyo djuw mex kuníkôt ne ga kabên man kôt amijo aba mexkumrêx.

⁶ Gwaj bakamyja kwý arým nính ar iwýr bõx ne ar imã ajã ajarênh ajte me kute Jeju mar kunījamã ajã ajarênh memã kum,

—Onīj Gaju kum ar ijabê:n òdjàn ne ar ijo djuw mex, ane, ba arým ar kuman ajte ama. Dja ar ajte awýr bõx ga amũ ajte ar mōr kadjy arkum mýjja'õ ngã. Arkum djwý, pi'ôk kaprĩ ngã. Metíndjwýnh kabênkôt arkum angã.

⁷ Mýkam dja ga ã arkum òro ane? Bir, ar Jeju'ã ujarênh kadjy mōrkam. Nhym be, jakam me kute Jeju mar kêt kwý bit kute gwaj bakamy-jamã õ mýjja nhõrmã nhym ar kute amim byr kêt. Me kute Jeju mar kêt kam gwaj bakamy ar kute mebê byr kêt. Ne kam arým mã mō.

⁸ Mýj xêja dja gwaj bakamy arkum mýjja ngã? Djãm me

kute Jeju mar kêt? Kati. Me kute amim Jeju mar dja gwaj bakamy arkum mÿjja ngã nhym ar arÿm tẽ. Jeju kabên katàt jarênh kadjy tẽ. Gwaj ba dja gwaj arkum mÿjja ngã. Ne kam arÿm ar ro'ã apê.

Djoti kute amijo bẽnjadjwÿr rax prãm.

⁹ Amrêbê ne ba wãm ar aje amim Jeju marjamã pi'òk no'òk ne. Gar arÿm inhõ pi'òk jarên ikabên ma. Nhym be, wãkam Djoti kute ikabên mar prãm kêt. Djoti ta ne amijo bẽnjadjwÿr rax prãm. Me kute amim Jeju markam ta amijo bẽnjadjwÿr rax prãm. Bẽnjadjwÿr rax prãmje ne kute ikabên mar prãm kêt-kumrêx.

¹⁰ Dja ba ar akam itêm ne ibôx jabej ne arÿm ar amã Djoti jarê. Nãm ikàxã kabên punure jarênho ba. Amrêbê jakam gwaj bakamy kwÿ wãm ar awÿr tẽn ar akam bôx. Ar kute ar amã Metĩndjwÿnh kabên jarênh kadjy ar akam bôx. Nhym kam Djoti kute ar pa kjênh kêt ne arkum aminhûrkwã jarênh kêt. Gar akwÿ ar aje arkum aminhûrkwã jarênh prãm nhym Djoti arÿm ar abê aptàn ar amã,

—Aje, jakam dja gar ar ikôt abikprõnh kêt, ane. Ne ar aje amim Jeju mar bikprõnh djà nêje ar ajano.

¹¹ Akmere, kwãrĩk wãnh me axwe'ã amijakre kêt. Me mex'ã dja ga amijakre. Me mex ne me Metĩndjwÿnh kôt ar amijo ba. Nhym me

axwe kute Metĩndjwÿnh mar kêt-kumrêx.

¹² Be, me kunĩ ne me me bakamy Temexu mex jarê. Nãm me 'ã abenmã kum,

—Metĩndjwÿnh kabên katàt kôt ne Temexu amijo ba gwaj arÿm omũ, ane. Ar badjwÿ ne bar Temexu mex jarê ga ar ijêxnhĩ kêt-kôt aje arÿm ar imar.

¹³ Nã bãm bit ije amã ikabên kumex jarênh prãm. Ne kam ije pi'òkkam amã arênh prãm kêt.

¹⁴ Ije amikrà kêt ne awÿr itêmmã. Dja ba awÿr bôx gu banhÿtari abenmã bakabên jarê. Ja kadjy ne ba amima.

¹⁵ Gê Metĩndjwÿnh ajo djuw mex ga adjumar mex rã'ã. Be, jakam gu banhõbikwa ar arÿm amã kabên mex jarê ba kuman arÿm pi'òk jakam wãm amã arê. Ga apÿnh aje gu banhõbikwa nhidji mar kôt arkum ar idji jarên arkum ikabên mex jarê. Tãm ne ja.

Djuda kute memã pi'ôk no'ôk ne ja.

Jeju kamy 'ôbê ne Djuda. Nãm ar aben djakam nõ. Jeju kumrêx kato nhym tũmrãm Xijagamẽ Djudadjwý Marij kurũm kato. Kute amim Jeju mar kêt ne kam tũmrãm tu amim markumrêx. Birãm Jeju akubyn tĩn kôt ne tu amim kuma. Ne kam Jeju nhõ me jao ba. Ne kam arkum pi'ôk no'ôk ne. Nãm Ar kubê me 'êxnhĩ pyma. Me 'êxnhĩ amijo Metĩndjwýnh kabên jarênh djwýnh ne me kute Jeju marmẽ abenkam bikar ne ate ajte memã 'êx ban arĩk ar ban memã mýjja punu'ã àpnênh ba. Nhym kam Djuda arkum,

—Kati, Metĩndjwýnh amrêbê kute me axwemã o pãnhja pumũ. Dja ĩ prĩne me jadjwýo bikênh mex ne. Be, ar ga dja gar Jeju'ã angrà tỳx nhym Metĩndjwýnh dja ar arôrôkbê ar akukrà gar aku'ê tỳx. Nãm ã Djuda arkum ane.

¹ Ba ibê Djuda. Ibê Jeju Kritu nhõ àpênh. Ibê Xijagu kamy. Ba ne ba pi'ôk no'ôkkam ar amã ikabên jarê. Metĩndjwýnh, me Babãm arým amijo ar apytàn amimexo ar ajo mex nhym Jeju Kritu amim ar apytàr mex ne ar ajo ba.

² Gê Metĩndjwýnh tu kum ar akaprĩ:kumrêx* ne kum

ar ajabê:kumrêx gar adjumar mexo amũ amikamên arým adjumar mexkumrêx ne.

Me kute axwe'ã memã àpnênh.

A Ped 2.1

³ Akmere, àpnhĩre ar, Metĩndjwýnh ne kute Krituo me bakunĩ pytår. Nã bãm amibêx ne bit ije ar amã 'ã pi'ôk no'ôko inhýrmã. Ba nhýn arým me kute ar anoo biknor prãmja man amim,

—Kati. Dja ba arkum me kute ar noo biknor jarê. Ne arkum, “Wãnh ne me ar akwý anoo biknoro ba. Kritu ne gwaj bamã amijã ujarênh pydjín arê gwaj babê Kritu nhõ me ja baje mar pydjimã nhym me arým 'êx. Ne kam ta amijo Kritu mar mex ne arĩk kupa'ã ar amã 'ã ujarênh punun ar anoo biknoro ba. Me kute ar anoo biknoro baja dja gar me 'ãno djan mã akabêno me ity gê me anhikrê.” Nã bãm ã amikabên maro anen arým ar amã arê.

⁴ Me kute ar anoo biknorja ne me kum Metĩndjwýnh kính kêt ne amipdjur mex ne ar akôt wangijn ar amẽ akà. Nãm me amakkre kêt ne ar amã,

—Ar rã'ãn aben prõ, aben mjên kupê. Gêdja Metĩndjwýnh ate krã. Arým ne tu kum ar akaprĩn ar amã ajaxwe kêt jarênhkumrêx. Nãm me ã ar amã ane. Ne kam arým Bẽnjadjwýr djwýnh japry. Kubê ne Metĩndjwýnh. Nãm me Metĩndjwýnh pydji

* ¹:2 Djãm ar ga ne gar adjukaprĩ nhym pãnh arým kum ar akaprĩ Kati. Ar ga ne gar adjukaprĩ kêt. Ta ne tu kum ar akaprĩkumrêx.

japrȳ. Ne ajte Bēnjadjw̄yr djw̄ynh bê Kritu japrȳn ar'ã memã kum,

—Djãm mrãmri ne Kritu ar ba? Kati. Nãm me 'êx, ane. Amrêbê me kêtri ne Metĩndjw̄ynh ar̄ym me ja'ã amim karõ. Me biknor tokry djãmã kute me anormã ne me'ã amim karõ.

Ap̄ynh me tũmre djãri jaxwe'ã ujarēnh.

Mat 7.21; A Ped 2.3; Dju k 3.6

⁵ Ba ar amã me kw̄y biknor'ã ajarē gar ama. Gar te ar̄ym aje me'ã ujarēnh mar ba ajte ar amã me'ã ajarē gar ama.

Be, Bēnjadjw̄yr djw̄ynh ar̄ym pykabê Edjitu kurũm mebê idjaero katon me utã. Ne kam ar̄ym me amakkre kêtõ akno. Me kute amim mar kêtjao akno.

⁶ Nhym Metĩndjw̄ynh kadjy mrãnh djw̄ynh jaxwedjw̄y ar̄ym àpēnh djã kanga. Nãm me amijo àmra ban àpēnh djã kanga nhym pãnh ar̄ym me biknor tokry djãkam me kumēn ar̄ym akamãt kõt tykkam mebê ijê. Nãm mebê ijê t̄yx kute mrãmri ne me kute kãxirãxo me uwprekam kute mebê ijê t̄yxja pyràk. Õ akati rax me'yr bõx kadjy mebê ijê. 'Ãtũm nhym Metĩndjw̄ynh kute memã axwe pãnh jarēnh djã nhõ akati me'yr bõx kadjy.

⁷ Krĩraxbê Xõtõmamẽ Gomoramẽ bu'ã krĩdjw̄y, kam me axwe ne me prõ djw̄ynh, mjên djw̄ynh kupa'ã ari abeno ngjẽxo ba.

Metĩndjw̄ynh kute me ipêx kupa'ã ne me my ta kute abeno ngjẽx prãmkuvrẽx nhym me niredjw̄y ta kute aben kupēho ikwã prãmkuvrẽx. Me baje amikajmãtã me mar kadjy ne Metĩndjw̄ynh ar̄ym memã axweo pãnh. Kuwyo memã o pãnh nhym kam kuwyo meo ajkamuw nhym me mrãmri ar̄ym biknorkuvrẽx.

⁸ Me kute me anoo biknor prãmja ne me me ja kõt axwe. Nãm me biptiro ikwãnh ar̄ym amijo àpnun amibu'ã meo àpnu. Ne kum me bēnjadjw̄yr kurēn kãkwakam me rũnh'ã kabēn punu.

⁹ Be, Mĩgeubê ne Metĩndjw̄ynh kadjy mrãnh djw̄ynh raxja. Djã ne Mĩgeu Xatanajmã kabēn punu jarē? Kati. Amrêbê: ne me bakukãmãre Mõjdjê ar̄ym ty nhym kam Mĩgeumẽ Xatanaj ar Mõjdjê nhĩ'ã aben maro dja. Djã ne kam Mĩgeu tu kum kabēn punu jarē? Kati. Nãm kum,

—Gê Metĩndjw̄ynh ta amã akij, ane. Jabit ne arē.

¹⁰ Nhym be, me kute ar anoo biknor prãmja ne me tu m̄yja'ã kabēn punu ba. Me kute me mar kêtka ne me tu me'ã kabēn punu ba. Nãm me mry djumar djão umar. Mry kute amidjw̄ynhbit mar ne tu ar ba. Nhym me mry kõt kute amidjw̄ynhbit mar ne tu ar ban ar̄ym kõt amijo àpnu.

¹¹ Ý watĩre, Metĩndjw̄ynh dja me biknor tokry djãkam me kurẽ. Amrêbê: ne me bakukãmãre Kaĩ axwe. Nhym me kute ar anoo

biknor prāmjadwý ne me Kaĩ kôt ar amijo ba. Amrêbê: ne me bakukãmãre Barão kum nêkrêx prãmje tu me noo aknon meo ajkê. Me kute ar anoo biknor prāmjadwý ne me Barão kôt kum nêkrêx prã:m ne ar anoo biknoro ba. Amrêbê: me bakukãmãre Kore ne kute amijo rax prã:m ne arým bēnjadjwýr'ã kabēn punu ba. 'Ã kabēn punu ba:n kam arým akuno. Me kute ar anoo biknor prāmjadwý ne me Metĩndjwýnh'ã kabēn punu ba. Dja me 'ã kabēn punu ba:n ĩ arým Kore kôt me biknor tokry djakam akuno. Metĩndjwýnh'ã kabēn punukôt arým akuno.

Me kute me noo biknorja me ro'ã bikàr.

A Ped 2.13

12 Ar amã aben jabêkam gar aro'ã ar anhõ kwý krêno akrĩ. Nhy m me kute ar anoo biknorjadwý ne me pijãm kêt ne arým ar aro'ã aku. Ar akĩnhkumrêxo akrĩ nhy m me arým amipunuo ar ajo àpnu. Ga, me kà mexkam ngrã kute o punuja pumũ. Me kute ar anoo biknordjwý ne me ã ar ajo àpnuo ane. Amipunuo ã me ajo àpnuo ane. Nhy m me te: me kabēn mex jabej mekam ama:n arým kaprĩre ne. Ga, kôk djábêrkam kakrã kakrãtyk ba kajgoja pumũ. Nhy m me te: na bixadjwýrkam aman kam arým kaprĩre ne. Me kute ar anoo biknordjwý ne gar ã mekam akaprĩo ane. Nãm me kajgo kute mrãmri ne pidjô kunĩ ô kumexkam

ja pydji ô kêt ne ãm pyrãk. Pidjô tu tykkumrêx nhy m me arým kraxmê arêmê ro'ã kaba. Nãm me kute urãk ne tu kajgokumrêx. Dja me arým me biknor tokry djakam akuno.

13 Nãm me ta ar ba kute mrãmri ne ngô djãkrêkam ngô djakà ari aben pymjýr pyrãk. Ga, ngô djãkrê apêx nhy m arým akàxkam mýjja punu kumexja pumũ. Nãm me kabēn punu jarēnho ku'ên o ino re nhy m me arým pijãm ne, kabēn punukam pijãm ne. Me kute ar anoo biknor prãmja ne me arĩk ba nhy m me te: kute mekôt katãt amijo bamã. Me kute mrãmri ne kanhêtire arĩk ba pyrãk nhy m me te: kute omũnh mex ne kute 'ã amimrãnh jakremã. Metĩndjwýnh ne arým amim me axweja pãnh'ã karôkumrêx. Akamãt kô tyk pytĩkam dja me kurê. Dja kam akamãt kô tyk rã'ã nhy m me kator kêtumrêx.

14-15 Adão ar amikam kra jadjuw nhy m arým abatãnh ne. Abatãnh ne arým amikam kra jadjuw. Kra jadjuw nhy m arým abatãnh ne. Abatãnh ne arým amikam kra jadjuw. Ne amũ aben nhijuk'ã kra jadjwýro tẽ. Adjwýro tẽ: Adjwýro tẽm tãmtã kam arým 7'ýr o bôx. Aben nhijuk'ã krakam kra'ã akren arým 7'ýr o bôx. 7'ýr o bôx nhy m me arým krajamã Enoki jarê. Enoki ajte me kute me noo biknorja'ã memã kum,

—Ë, Bēnjadjwýr djwýnh dja Metĩndjwýnh nhõ me

ja krãptĩ: kubê 10.000mê ro'ã bôx. Ne kam arÿm me kum Metĩndjwÿnh kĩnh kêtja kunĩmã axwe pãnh jarê. Apÿnh me apênh jaxwe djari pãnh memã arê. Metĩndjwÿnh'ã kabên punuja kunĩ pãnh memã arê nhym me arÿm amijaxwe ma. Nãm ã me bakukãmãre Enoki memã ane.

¹⁶ Me kute me anoo biknor prãmja ne me bën prĩkam kabên ban apÿnh mÿjja'ã kabên punu prã:m. Me kute amidjwÿnhbit markam ne me kum apÿnh mÿjja punu prãm ne kôt ar amijo ban amijo àmrati ba. Ne kam me ô nèkrêx kumex pumÿn amim,

—Ba gêt tãmwã kôt ar amijo iba. Ne kam arÿm inhô mÿjja kumex ne kôt irax. Nãm me ã amim anen kam kum me ô nèkrêx ngrireja kĩnh kêtikumrêx. Me kum me ô nèkrêx kumexjabit kĩnho ba.

Me kute Jeju markumrêx djapênh'ã memã karô.

¹⁷ Akmere, àpnhĩre ar, ar ga dja gar atemã amijo tẽ. Bẽnjadjwÿr djwÿnhbê Jeju Kritu kute ar anorja dja gar ar kabên mar tÿx.

¹⁸ Nãm ar arÿm me'ã ar amã ajarê. Me kute ar anoo biknor prãmja'ã ajarê. Nãm ar ar amã,

—Dja Jeju bôx 'ÿr nhym me arÿm gwaj bajaprÿ:o ba. Dja me amidjwÿnhbit man kum mÿjja punu prãm ne kôt ar amijo ba, ane.

Kritu kute ar anorja ne ar ã ar amã ane. Dja gar ar kabên mar tÿx.

¹⁹ Me kute ar anoo biknor prãm ja ne me abenbê me kurêo ba. Ne pykakam mÿjjakôtbit amijo ba. Nhym Metĩndjwÿnh Karô kute meo ba kêtikumrêx.

²⁰ Akmere, àpnhĩre ar, ar ga dja gar atemã amijo tẽ. Kritu kabên mexikumrêx. Tãm dja gar tu amim markumrêx ne amim kabên maro tẽ:n amÿ maro amikamên mar rax ne. Metĩndjwÿnh Karô dja gar aman Metĩndjwÿnhmã akabên aba nhym Karô arÿm ar akôt o kangô.

²¹ Metĩndjwÿnh kum gwaj bajabê. Ar gadjwÿ dja gar amã abê rã'ã ne 'ã adjukanga kêt. Ne Bẽnjadjwÿr djwÿnhbê Jeju Kritu jabej ajkam ama. Ta dja bôx ne kum gwaj bakaprĩikumrêx gwaj kôt batĩn ne ar baba rã'ã: rã'ã ne.

²² Me kwÿ kute amim Jeju mar kêtja dja gar amã me kaprĩn 'ÿr me o akêxo tẽ gẽ me tu amim markumrêx.

²³ Nãr, dja gar ano katon me axwebê me kwÿo akêx. Me kwÿ kute amijo punu mexja. Me ja on biknor karô dja gar memã ano katon me axwebê meo akêx. Kute mrãmri ne me'ô kuwykam ãm nhym me kum kaprĩn kam no kator ne kute pa 'amÿnh ne bôm mênh pyrãk. Dja gar me punu kôt ar apunu'ô pymaje amijã ano tÿx ne.

²⁴ Metĩndjwÿnh ne kute amim ar apytàr mexikumrêx gar kam ajmã akute kêt ne katàt ar amijo aba rã'ã ne. Metĩndjwÿnh ra:x nhym me kum uma:. Dja amimexo ar ajo mex gar arÿm ajaxwe kêt.

Nhym kam arým amikabem
ar apumjuwn arým prĩne ar
ajo kĩ:nhkumrẽx.

²⁵ Me Batĩndjwýnhbê ne
me bapytàr djwýnh. Pydji
kute mýjja kunĩ mar ne krã
me:xkumrẽx. Ba kum,

—Mrãmri ame:xkumrẽx ne
apyma:kumrẽx. Araxo abê
kumkatikumrẽx. Me kunĩ:mã
Abẽnjadjwýr djwýnhkumrẽx.
Ajity:xkumrẽx. Amexmẽ apy-
mamẽ abẽnjadjwýrmẽ atýxmẽ
ne ga aje 'ã aminhinomã
amimẽnh kêtumrẽx, ane. Gê
me kunĩ ã Metĩndjwýnhmã
ane. Tãm ne ja.

Mýjja apôx kêtri kukãm 'ã ujarênh ne ja.

Bēnjadjwýr Jeju Kritu ne Djuãomã, ò àpēnhbê Djuãomã mýjjao amirít. Me kute Jeju mar kêtja ne me me kute amim Jeju marjao bikēnh ar o ba. Nhyh kam Jeju kute ò me jao tỳx nhyh me akubyn tỳx ne kute kanga kêt kadjy Djuãomã mýjjao amirít. Te me kute meo bikēnhkam mã Jeju'ã ngràn kute kanga kêt mã kum o amirít. Anhýr djwýnhràh kum o amirít, abentã kum o amirító tē, mýjja'ã akreo tē. Ò me jabit kute mýjja mar nhyh me kâtãmbê bipdjurmã ne apýnh mýjja djãri'ã mýjja jakre. Bir, nhyh mýj ne Djuão omũ?

Metíndjwýnh kute me axwemã o pãnh ne tu kute mýjja jaxwe kunĩ kuwyo imókam rēnh nhyh apēxmã. Nhyh kute Xatanajdwý bñ nhyh kêt nhyh kam pyka ajte nyn tu mexkumrēxmã ne kum o amirít. Ne kum kãjkwadjwý jakre. Metíndjwýnh kute ò me jao kīnhmã, me 'ã ngrã tỳx ne kute kanga kêtja, me tãm ne kute meo kīnh nhyh me kãjkwakam ò pykakam kīnhkumrēx ne ar ba rã'ã rã'ãmã. Kam ne me mexbit ar ban kam kanê kêt ne tyk kêt ne mýr kêt. Mýjja punu 'ýr àr kêt kam. Ja kunĩ ne kum o amirít, apôx djwýnhràh kum o amirít. Nhyh Djuão me

kadjy omũ. Mýjja apôx kêtri ne anhýr djwýnhràh omũn memã arē. Tãm ne ja.

Me kute pi'òkjakôt amijo baja dja me kīnh.

1 Jeju Kritu kute mýjjao amirít ne ja. Metíndjwýnh ta ne Jejumã arē nhyh kam amidjô'ã ajte kute ò àpēnhjamã o amirít mã, nhyh kam me kute marmã. Apýnh mýjja djãri dja ĩ apôx, amikrà kêt ne apôx nhyh anhýr djwýnhràh arým kute memã o amirít mã. Imã ne arým o amirít ba kam ije me amã arēnhmã. Ba ibê Djuão ne ba Metíndjwýnhmã idjãpēnh, imã ne o amirít ba ije me amã arēnhmã. Nãm iwýr kadjy mrãnh djwýnh jano nhyh kam imã mýjja kunĩ jakre ba kam kôt omũ.

2 Ije arým kunĩ pumũnhkam dja ba prīne me amã kunĩ jarē. Metíndjwýnh kabēn ne ba arým ije me amã arēnhmã. Jeju Kritu kute katãt kabēn jarēnh tãm dja ba me amã arē.

3 Metíndjwýnh kute anhýr djwýnhràh mýjja'ã memã ujarēnh ja gēdja me'ò memã arē nhyh kute arēnh djwýnh tãm gēdja arým Metíndjwýnh kum kīnh jadjã. Nhyh me kute mar ne kôt amijo bajadjwý gēdja Metíndjwýnh memã kīnh jadjã. Dja amē aro kīnh, me kute 'ã ujarēnh djwýnhho kīnh ne kam ajte me kute maro ýr jadjwýo kīnh. Bir, arým 'ýr. Arým Metíndjwýnh kute memã

mýjja anhÿr djwÿnhràm arènh
ja arÿm apôx 'ÿr.

*Djuão apÿnh me kute Jeju'ã
abeno bikprônh djàri kubê 7mã
kabên.*

⁴Ba ibê Djuão ne ba ar amã
pi'ók no'ók ne. Ar aje amim
Jeju mar ne apÿnh aje kôt
aben pydjija, ar amã ne ba
pi'ók no'ók ne. Pykabê Adji-
kam apÿnh krÿ rÿnhkôt ar aje
'ã abeno abikprôho 7ja me
amã ne ba pi'ók no'ók ne.

Gê Metÿndjwÿnh ukaprÿkôt
me ajo djuw mex ne ar me
ajo ba ne me amã umar mex
jarê ga me adjumar mex ne
ar aba. Metÿndjwÿnh ta ne tÿn
ne ar ba, amrêbê adjakamã
tÿn ne ar ba. Dja mrãmri tÿn
rã'ã rã'ã. Tãm dja ukaprÿkôt
me ajo djuw mex ne me amã
umar mex jarê.

Nhym Metÿndjwÿnh Karõ
kute amijo 7 ne Metÿndjwÿnh
krÿ djà kônh ku'ê tãm gêdja
adjwÿnhdjwÿ me ajo djuw
mex ne me amã umar mex
jarên ar me ajo ba.

⁵Nhym Jeju Kritudjwÿ dja
me ajo djuw mex ne me amã
umar mex jarê. Jeju Kritu
ta kute mrãmri katât memã
Metÿndjwÿnh kabêno amirÿt
djwÿnh ne kumrêx tyk ne
akubyn tÿn ne kator gêdja
Metÿndjwÿnhmê Metÿndjwÿnh
Karômê kudjwa me ajo djuw
mex. Jeju ne bënjadjwÿro
kute me bënjadjwÿr kunÿ
jakrenh ne pyka kunÿkôt me
õ bënjadjwÿro ba. Tãm dja
Metÿndjwÿnhmê Metÿndjwÿnh
Karômê kudjwa me ajo djuw
mex ne me amã umar mex
jarê.

Jeju Kritu ta ne kum me
bajabêkumrêx ne amikamrôo
me bajaxweo ajngrà.

⁶Ne kam ajte ta ar me
bajo ban kam Bãmmã me ba-
pumjuw gu me kam babê
me kadjy Metÿndjwÿnh mar
djwÿnh ne Bãmmã badjapênh
ar baba. Kumã, Jeju Kritu
tãmmã gora gê me kãjmã kum
rax jarên rã'ã rã'ã. Gêdja
umao ar me bajo ba rã'ã rã'ã.
Mrãmri. Tãm ne ja.

⁷Ori, amrê tẽ. Kakrãkôt ne
amrê tẽ. Me kunÿ dja
me omÿ. Me kute Jeju
kanhwÿr djwÿnhjadjwÿ
dja me omÿ, prÿne Jeju
pumÿ.

Nhym apÿnh pyka djàri dja
me kunÿ omÿn amra,
Jeju pymaje àmrao
kumex. Mrãmri dja
me kunÿ omÿn amim
ngryk ne àmrao kumex.
Be, tãm ne ja.

⁸Bënjadjwÿrbê Metÿndjwÿnh
ne memã kum,

—Ba ibê mýjja kunÿ krax ne
ajte ibê mýjja kunÿ'ènhôt, ane.

Nãm ã Metÿndjwÿnh
tÿxo kubê kumkati ane.
Metÿndjwÿnh, ta ne tÿn ne ar
ba, amrêbê adjakamã tÿn ne
ar ba. Dja mrãmri tÿn rã'ã
rã'ã. Ajbit ne umao mýjja
kunÿ pytà.

Jeju Djuãomã amijo amirÿt.

⁹Nà, ba ibê me akamy
Djuão. Nãm me Jejukôt me
akudjwa ijo ajkê ba itokry.
Mrãmri ne Jeju me baro'ã me
bapytàn ar me bajo ba. Ba
kam me akudjwa mã Jeju'ã
ingrà tÿx ne 'ãno djan ije

kanga kêt. Ba ne ba apêxtibê Paximukam ar ba. Na bãm memã Metîndjwýnh Kabên jarên memã Jeju'ã idjujarênh iba. Nhyam kam me ja ngryk ne kam imã,

—Kwãrîk wãnh mýjja wã jarênh kêt, ane. Ne kam ipa 'amýn kam ijo tèn apêxti jakam imê ba kam kam ar iba.

10 Be, pi'ók kamrêkkam, Bênjadjwýr nhõ akatijakam ne ba arek maro nhý nhyam Metîndjwýnh Karõ ar ijo ba. Ba kam me'õ kabên ma. Me'õ kabên týx kute poti kakôr týx pyræk. Ikôt ne imã kabên ne. Ne imã,

11 —Ba ibê mýjja kunĩ krax ne ajte ibê mýjja kunĩ 'ênhôt. Ba ren ije kàjkwamê pykamê omũnh 'ãno idjãm kêt nhyam ren amrêbê amijo ajkê nhyam ren mýjja kunĩ kêt ne. Ê, amrê tèn mýjja pumũn 'ã pi'ók no'ók, ane. 'A pi'ók no'ók ne kam memã ano. Me kute amim Jeju mar ne apýnh kute kôt aben pydji, me jamã dja ga ano. Me kute apýnh krĩ rũnhkôt 'ã aben pydjibê 7, ar kute Epexukam 'ã aben pydjijamê, ar kute Emĩnakam 'ã aben pydjijamê, ar kute Pega-mukam 'ã aben pydjijamê, ar kute Xijxirakam 'ã aben pydjijamê, ar kute Xadjikam 'ã aben pydjijamê, ar kute Pirapijkam 'ã aben pydjijamê, ar kute Raodjikam 'ã aben pydjijamê, mekmã dja ga aje mýjja pumũnhja'ã pi'ók no'ók ne ano, ane. Nãm ã imã kabên ane.

12 Ba kam 'ýr akêx. Ije mýj me'õ kute imã kabênja pumũnhmã 'ýr akêx nhyam ngõnhpôkti kubê 7 ne ku'ê ba omũ. Kên karýro ngõnhpôkti.

13 Nhyam kam ipôkri dja. Kute me'õ my pyræk ne dja. Nãm kubêkà ryti jadjàn o dja. Kubêkà rytija ne parkõn 'ãnh itep nhyam 'ã dja. Ne kên karýro amirunh pren 'ã dja.

14 Ne kĩ jaka: kute àk kaka jaka ja pyræk. Kute kadjàt nhĩ jaka pyræk. Nhyam no pôkja kute kuwy pók pyræk.

15 Ne par jadjênh. Kute ngõnh nhípêx djákam me kute 'ã ngrão pôx nhyam adjênh pyræk. Nhyam ôkrekam krikrit kute ngô rãrãkti: pyræk.

16 Ne ubôkjao kanhêtireo 7 ne 'amýn o dja nhyam kam aktã kãx djwa mextire ajkwa krekre kurũm kato. Ne nokre jadjênh kute kàjkwa nhípôkri myt mrãnhkam adjênh ja pyræk.

17 Ba omũn kam itu mýrbê tým kute ityk pyræk ne itu mýrbê tým ne nõ, itĩn prãme. Nhyam kam ta ijã ikra dji, ubôko ijã ikra djin kam imã,

—Kwãrîk wãnh atĩn prãm kêt. Ba ibê mýjja kunĩ krax ne kam ajte ibê mýjja kunĩ 'ênhôt.

18 Bajbit ne ba ije amitĩn mar. Arým ne ba ty ne kam arým ajte itĩn ne. Amrê ipumũ. Ba dja ba itĩn rã'ã rã'ã. Ba ne ba ikabêno me tyk kadjy me anor djwýnh ne kam ajte ikabêno me tyk nhõ pyka'ýr me anor djwýnh.

19 Aj, dja ga on 'ã pi'ók no'ók, aje omũnhja'ã pi'ók no'ók ne.

Arým kator ga aje omũnhjamẽ mýjja kraxje kator kêt rã'ãmẽ. Amẽ dja ga 'ã pi'ók no'ók ne.

²⁰Mýkam ne ba kanhêtireo 7 idjuboko 'amýn o dja ga omũ? Ne kên karýro ngõnhpõktio 7jadwý, mýj ne ja? Bir, ba amã arẽ ga ama. Ë, ngõnhpõktio 7ja ne kubê apýnh krĩ djari me kute amim imar ne kute ikôt aben pydji 'ã akre kubê 7. Apýnh krĩkam me kute ikôt aben pydji'ã akre kubê 7 ne ja. Nhym kanhêtireo 7ja ne kubê apýnh krĩ djari me kute ijã abeno bikprõnhja kadjy mrãnh djwýnh ta ne 'ã akre, ane.

Nãm ã Jeju imã kabên ane ba kuma.

2

Epexukam ar ja arým kum Metĩndjwýnh kĩnh ngrire.

¹Nhym kam ajte imã,

—Ë, ar kute krĩraxbê Epexukam amim imar ne kute ikôt aben pydjija kadjy mrãnh djwýnhjamã dja ga pi'ók no'ók ne. Dja ga arkum ikabên jarẽ. Ba ibê Bẽnjadwýr Jeju dja ga arkum ikabên jarên arkum, “Ë, ba ije idjuboko kanhêtireo 7 ne 'amýnhja, ne ba kên karýro ngõnhpõktio 7kam imrãnhja, ba. Ba ne ba ar amã ikabên ne.

²Gar ikabênkôt ar amijo aba ba arým omũ. Ar adjapênh rax, ar aje ijãno adjãm ne aje ikanga kêt ba arým omũn kam ikĩnhkumrẽx. Nã gãm ar abê me axwe kĩnh no kati ba arým omũ. Nhym

me wã we kute 'Jeju kute ar ijanor' anhýrja gar te kabên mex jabej kam aman kam arým prĩne mekmã akato. Me wã ne me 'êxnhĩkumrẽx. Me tãm ne gar arým mekmã akaton abê me kĩnh no kati.

³Nã gãm ar ijãno djan amibê ijo abiknor kêtumrẽx ne. Nãm me ikôt ar ajo ajkê gar tu ate akrãn aje amibê ikanga kêt ba arým omũn kam ikĩnhkumrẽx ne.

⁴Bep mýjja pydji ne ba omũn ikaprĩre. Amrêbê ar aje amim ijo amirĩt totokbê ne gar amã ijabê ne jakam arým amã ikĩnh ngrire.

⁵Gop ar amim akaton wãnh ajaxwemã anhiren iwýr amijo akẽx. Nã gãm ar ibê amiptar mex ne. On ar ajte akubyn amã ijabên kam ajte akubyn imã apê kute amrêbê imã ar adjapênh ja pyrak. Dja gar ã anhýr kêt ba wãm ar awýr tẽn kam ar abê ngõnhpõktiawã kaba nhym arým ãm djã kaprý.

⁶Nhym bep me punubê Nikôrij, me tãm, me kabên punu ar baja. Me tãm ne gar me kabên punukam amã me kurêkumrẽx. Mrãmri, kam ne mexkumrẽx. Mrãmri ne gar amã me kabên punuja kurêkumrẽx. Kam ne mexkumrẽx. Badjwý ne ba imã mekbê Nikôrij me kabên punukam imã me kurêkumrẽx.

⁷Gora ar ajamak mex jabej on ama. Metĩndjwýnh Karõ ne ar kute amim imar ne apýnh kute ikôt aben pydjijamã kabên. Gora ar prĩne kabên

ja ma. Ë, ar me kuràm atýx ne aje ijãno adjãm, ar gajbit dja ba ar amã pidjô kute meo tñja jarë gar gajbit ku. Pidjô kute meo tñja ne Metïndjwýnh nhõ pykakam dja, kàjkwakam Metïndjwýnh nhõ pyka mexkumrëxkam. Tãm dja gar ku”, ane. Nãm ã Jeju imã kabën ane. Ba ibê Djuãno ne ba kuman ar amã arë.

Emïnakam ar ja tokry.

8 Nhyam kam Jeju ta ajte imã,

—Ë, krïraxbê Emïnakam ar kute amim imar ne kute ikôt aben pydjija kadjy mrãnh djwýnhjamã dja ga pi'ók no'ók ne. Dja ga arkum ikabën jarë. Ba ibê Bënjadjwýr Jeju dja ga arkum ikabën jarën arkum, “Ë, ba ibê mýjja kunï krax ne kam ajte ibê mýjja kunï 'ënhôt. Ba ne ba tyn kam ajte itïn ne. Ba ne ba ar amã ikabën ne.

9 Me kute ar ajo bikënhja ne ba arým omü. Ar anhõ mýjja kêt, anhõ nëkrëx këtja ne ba arým omü. Nhyam bep kati, nïjar anhõ nëkrëx kumex. Mrãmri pykakam ar abakam arým anhõ mýjja kêt nhyam bep kàjkwakam anhõ mýjja kumex. Nhyam me kwý ta amijo Metïndjwýnh kra, amijo mekbê idjaer ne ar ajaprý ar o ba, ba arým omü. Djãm mekbê Metïndjwýnh kra? Kati, Xatanaj nhõ ãpënh ne wã ne kam mã kôt ar aben pydjio ba.

10 Kwãrïk wãnh gar amã me uma kêt. Gora ar atýx. Dja me ï ar ajo ajkë ga ar

atokry. Gora ar atïn prãm kêt. Ë, godja me ï Xatana-jbê me axwe nhõ bënjadjwýr kabënkôt mekbê ijê djakam ar akwý rë, ar aje ikanga jabej. Be, akati kunïkôt dja me ar ajo ajkë gar atokry. Nhyam kam arým me kute ar ajo bikënh'ã akatibê 10 nhyam kam me arým ar ajo bikënh kêt ne. Gora ar ijã angrà týx ne ijãno dja. Godja me te ar apa gar ijãno dja ba kam pãnh ar ajo tñ gar atïn rã'ã rã'ã.

11 Gora ar ajamak mex jabej, on ama. Metïndjwýnh Karõ ne ar kute amim imar ne apýnh kute ikôt aben pydjijamã kabën. Gora ar prïne kabën ja ma. Ë, ar me kuràm atýx ne aje ijãno adjãmja, ar gajbit dja gar atyk nhijukri ajte atyk kêtumrëx. Arkati”, ane. Nãm ã Jeju imã kabën ane. Ba ibê Djuãno ne ba kuman ar amã arë.

Pegamukam ar ja kwý prõ prãm.

12 Nhyam kam Jeju ta ajte imã,

—Ë, ar kute krïraxbê Pegamukam amim imar ne kute ikôt aben pydjija kadjy mrãnh djwýnhjamã dja ga pi'ók no'ók ne. Dja ga arkum ikabën jarë. Ba ibê Bënjadjwýr Jeju dja ga arkum ikabën jarën arkum, “Ë, ba ne ba ar amã ikabën. Ba ijajkwa krekre kurüm aktã kàx djwa mextire kator djwýnh, ba ne ba ar amã ikabën ne.

13 Xatanaj kute meo ba djakam ne gar te ar aban amex rã'ã ba arým ar apumü.

Be, nã gãm ar ijã angrà tỳx ne aje amibê ikanga kêt. Djã nã gãm ar me kudjwa aminêje memã kum, 'Jakam arỳm ije amim Jeju mar kêt. Arỳm imã kĩnh kêt', ane? Kati, ar aje ã memã anhỳr kêtumrêx. Nhym me arỳm ar anhõbikwa Æxipanh bĩ gar mã amã ikĩnh ne aje ikanga kêtumrêx ne. Nã, Æxipanhdjwỳ kum me uma kêt ne tu memã ijarênh 'ãno dja nhym me kubĩ, wãkam, Xatanaj mõi djã wãkam. Nãm me te kubĩ gar mã amã ikĩnh ne. Ba arỳm omũn ar akam ikĩnh ne.

¹⁴ Bep me kute me kabên punukôt amijo ba ja tãm ne ba imã me kĩnh kêt. Ar akwỳ ne gar me bakukãmãre 'õbê Barãokôt ar amijo aba. Djãm Barão mex got. Nãm mekbê idjaer kurê djwỳnhbê Barakimã mekbê idjaer'ã karõ. Kute mekbê idjaer o bikênhmã ne mýjja punu'ã kum karõ. Mekbê idjaer kute mry punu krênmã, me kute mýjjao Metĩndjwỳnh karõ nhipêxjamã mry nhõr ja kute krên ne amijo bikênhmã. Ne ajte me kute abenbê prõo àkĩnh ne arĩk prõ prãmo kumexmã. Me kute ã amijo bikênhõ anhỳrmã ne me'ã kum karõ. Nhym kam ô'ã Baraki mekbê idjaero bikênh o ba.

¹⁵ Nhym ar akamdjwỳ mekbê Nikõrij ã kabên ane, ã memã 'ã karõo ane. Nhym ar akwỳ kabên punu jakôt ar amijo ba.

¹⁶ On ar amim akaton wãnh ajaxwemã anhiren iwỳr

amijo akêx. Dja gar amim akator kêt ba ar awỳr bõx ne me kabên punuja'ỳr iprõt ne. Ijajkwa krekre kurũm aktã kãxdjwa mextire katorjao dja ba me'ỳr iprõt ne.

¹⁷ Gora ar ajamak mex jabej on ama. Metĩndjwỳnh Karõ ne ar kute amim imar ne apỳnh kute ikõt aben pydjijamã kabên. Gora ar prĩne kabên ja ma. Ë, ar me kuràm atỳx ne aje ijãno adjãmja, ar gajbit dja ba ar amã djwỳbê mỳj ne ja ngã, djwỳo bipdjurja ngã gar krê. Ba kam ajte ar atỳxmãbit apỳnh kên mère, kên jaka ngã. Ne kam ajte ar amã kên ja no'õk, apỳnh ar anhidji ny'ã kên no'õk ne kungã gar kam omũ. Atemã me ja kute ar anhidji nyja mar kêt. Ar gajbit, ar atỳxbit, ije apỳnh ar amã kên nhõrja, ar gajbit dja gar apỳnh aminhidji nyja ma", ane. Nãm ã Jeju imã kabên ane. Ba ibê Djuão ne ba kuman ar amã arê.

Xijxirakam Djedjabeu ar noo akno.

¹⁸ Nhym kam Jeju ta ajte imã,

—Ë, ar kute krĩraxbê Xijxirakam amim imar ne kute ikõt aben pydjija kadjy mrãnh djwỳnhjamã dja ga pi'õk no'õk ne. Dja ga arkum ikabên jarê. Ba ibê Bẽnjadjwỳr Jeju dja ga arkum ikabên jarên arkum, "Ba ne ba ar amã ikabên ne. Ë, ba, ibê ne Metĩndjwỳnh kra ne ino põk kute kuwy põk pyrãk, ne ipar jadjênh kute ngõnh nhipêx

djakam me kute 'ã ngrão pôx nhyr adjênh pyræk, ba ne ba ar amã ikabên ne.

¹⁹ Gar kôt amijo aba, ba arým omün kam ikĩnhkumrêx. Gar amã aben jabên amã Metĩndjwýnh jabê ba arým omü. Gar tu amim imarkumrêx ne ijã angrã týx ba arým omü. Ar adjápênh rax ba arým omü. Nã gãr ar ijãno djan amibê ikanga kêtikumrêx ba arým omü. Nã gãr ar ikôt amijo aba. Amrêbê ne gar ikôt amijo aba ngrire ne kam amijo tẽn amijo tẽn arým ikôt amijo amõr mex ne.

²⁰ Nhyr bep mýjja pydji ne ba omün ikaprĩre. Nã gãr ar amã me'õ nibê Djedjabeu kĩnh. Nãm we amijo Metĩndjwýnh kabên jarênh djwýnh ne kam mýjja punu'ã inhõ àpênhmã karõn 'ã arkum apnê. Inhõ àpênh kute abenbê prõo àkĩnh ne ar prõ prãm ba ne kam kute amijo bikênhmã.

Ne kam ajte ar kute mry punu krênãm, me kute mýjjao we Metĩndjwýnh karõ nhípêxjamã kute mry nhõr nhyr ar kute krên ne o kute amijo bikênhmã. Nãm ã Djedjabeu inhõ àpênhmã mýjja punu'ã karõo ane, ne ã 'ã arkum àpnêho ane.

²¹ Nã bãr te amiwýr kam ama. Kute amim kator ne wãnh axwemã irern iwýr amijo akêxmã te amiwýr kam ama nhyr kute mjên prãm ja kanga kêt ne amim kator kêtikumrêx. Kum axwe kĩnh rã'ã:

²² Ë, dja ba nija'ýr bõx ne kam nõr djakam kumê, nõr djã tãmkam dja ba kumên kam prĩne o ajkê. Me my kute nĩnhjamê ro'ã dja ba prĩne meo ajkê. Dja me kum axwe kĩnh rã'ã ne nija kanga kêt ne iwýr amijo akêx kêt, ba kam prĩne meo ajkê nhyr me kam tokry.

²³ Ne ni krajadjwý pyka mẽ o amrà. Apýnh ar aje amim imar ne ikôt aben pydjija kunĩ aje imã akator kadji. Ba ije ar ajamakre kadjwýnhbêmê anhõkre kadjwýnhbê aje mýjja mex nãr mýjja punu'ã amim karõ jabej ije ar akamünh ne kôt ije ar anhĩ pýnhkôt ar amã o pãnh djwýnh. Gar kôt aje imã akator kadji dja ba ni krajadjwý pyka mẽ o amrà.

²⁴ Bep ar aje me kabên punukôt amijo aba kêtjamã, wãkam, Xijxirakam ar aje me kabên punu kôt amijo aba kêtjamã dja ba ajte ikabên 'õ jarênh kêt. Mrãmri ne ar aje ikôt amijo aba ne ar aje Xatanaj kukràdjã mar prãm kêtka amexkumrêx. Nhyr me ate we kute Xatanaj kukràdjã bipdjurja marmã we, 'Mexkumrêx gu me kuma', anhýrja djãm me mex got. Axwe punu gar kôt amijo aba kêtka amexkumrêx.

²⁵ Gora ar mã ikôt ar amijo aban ijã angrã týx rã'ã: ba akubyn bõx.

²⁶⁻²⁸ Ë, ar me kurãm atýx ne aje ijãno adjãmja, ar aje ikabên mar ne aje ikôt amijo aba rã'ãn aje o atêm ne o atêm ne arým aje inomã mênhja, ar

ajã dja ba bēnjadjwýr rē gar kam inhjuk'ã meo aba.

'Apýnh me ba djàri dja gar meo aba, ar apymao meo aban meo aba týx ne. Meo aba týx ne, nhym me'õ axwe gar kam prīne o ajkē, me kute kãxo àbēr djào kute ngyo ngõnh totyk ne prīne ka'èkja pyræk. Dja gar ã meo aba týxo ane.'

Be, Ibãmbē Metīndjwýnh ne ijã bēnjadjwýr mē. Dja ba kam amidjõ'ã ar ajã kurē gar kam ikabēnkõt meo aba. Dja ba kam ajte ar akīnh djà kadjy ar amã umajýrtiredjwý ngã, akati maktã umajýrtire ja ngã.

²⁹ Gora ar ajamak mex jabej on ama. Metīndjwýnh Karõ ne ar kute amim imar ne apýnh kute ikõt aben pydjijamã kabēn ne. Gora ar prīne kabēn ja ma", ane. Nãm ã Jeju imã kabēn ane. Ba ibē Djuão ne ba kuman ar amã arē.

3

Xadjikam ar ja kute me tyk pyræk.

¹ Nhym kam Jeju ta ajte imã,

—È, ar kute krīrãxbē Xadjikam amim imar ne kute ikõt aben pydjija kadjy mrãnh djwýnhjamã dja ga pi'òk no'òk ne. Dja ga arkum ikabēn jarē. Ba ibē Bēnjadjwýr Jeju dja ga arkum ikabēn jarēn arkum, "È, ba ne ba ar amã ikabēn. Ba ije Metīndjwýnh Karõ kute amijo 7 ije amýnhja, ne ije

kanhêtireo 7 ne amýnhja, ba. Ba ne ba ar amã ikabēn ne.

Nãm me we ar amex jarē. Bep kati, ar ajaxwekam kute ar atyk pyræk. Ba arým ar apumũ.

² On ar ano mex, atīn rã'ãri, ne akubyn amijo týx, amijo mex, ar atyk kētri. Nã gãm ar amijo aba punu ba te ar apumũ, te ar aje kõt amijo aba jabej te ar apumũ ne kam ar amã, 'È, Ibãmbē Metīndjwýnhmã ar amex kêtikumrēx', ane.

³ Gop ar ajkam ama. Amrēbē me kute ar amã arēnh gar arým aje markumrēx tãm dja gar tu markumrēx ne kõt amijo aba. Kõt amijo aban on wãnh ajaxwemã anhiren iwýr amijo akēx. Dja gar amim akator kêt ba kam ar ajaêrbē ar awýr bõx. Kute me àkīnh me aêrbē kute mýjjao àkīnh ne kute mebē mýjja jamýnh ja pyræk. Dja ba ã ar ajaêrbē ar awýr ibõxo ane. Dja gar ibõx djækõt imar kêtikumrēx ba ar ajaêrbē bõx.

⁴ Bep krībē Xadjiwãkam ar angrēre ne gar amrãnh mexkumrēx rã'ã. Ne kam ar angrēre amrãnh mexkumrēx kute mrãmri ne me kute kubēkã mex, 'ã ngrã kêt kute angjēnh ne 'ã mrãnhja pyræk. Nã gãm ar ã amexo ane. Ar ga dja gar ikõt mrãn ikudjwa kubēkã jaka jangij ne 'ã mrã. Nã gãm ar amrãnh mexkumrēx. Nhym kam kubēkã jaka kadjy ar amex. Tãm dja gar angij, amrãnh mex pãnh angijn 'ã mrã.

⁵ Be, ar me kuràm atýx ne aje ijáno adjámjabit dja gar ã kubêkà jaka jangjênh ne 'ã amrãnhõ ane. Ba kam pi'ók no'òkkam anhidji jarijwã o ibingràn kêt, me tîn rã'ã rã'ã'ã pi'ók no'òkkam ar anhidjio ibingràn kêt ne. Ne kam ajte dja ba Ibãmmã inhýtã ar ajarê, Ibãmmê Ibãm kadjy mrãnh djwýnhmê arkum inhýtã tu kàj bê ar ajarê ne kum, 'Be, inhõ me ja ne me ja.' Be, dja ba ã kum ane.

⁶ Gora ar ajamak mex jabej on ama. Metíndjwýnh Karõ ne ar kute amim imar ne apýnh kute ikôt aben pydjijamã kabên ne. Gora ar príne kabên ja ma", ane. Nãm ã Jeju imã kabên ane. Ba ibê Djuão ne ba kuman ar amã arê.

Pirapijkam ar Metíndjwýnh kabênkôt amijo ba.

⁷ Nhyim kam Jeju ta ajte imã,

—Ë, ar kute kríraxbê Pirapijkam amim imar ne kute ikôt aben pydjija kadjy mrãnh djwýnhjamã dja ga pi'ók no'ók ne. Dja ga arkum ikabên jarê. Ba ibê Bënjadjwýr Jeju dja ga arkum ikabên jarên arkum, "Ë, ba ne ba ar amã ikabên. Ba imexo ipyma ne mrãmri ikabênkumrêx ne ijêxnhí kêtumrêx ne kam ar amã, 'Ba ne ba ije inhingêt kukãmã Dawi nhürkwãkam o kajkep djwýnh. Ba kikre'ã kuta nhyim mýj me'õ godja 'ã ijê? Ba 'ã ijê nhyim mýj me'õ godja 'ã kuta?'

⁸ Bir be, gar ikôt amijo aba ba arým omũ. Djã nã gãm

ar atýx kumrêx? Kati, kàjbê ar atýx ba arým ar apumũ. Nã gãm ar te atýx ngriren mã ikabênkôt ar amijo aban aje ikanga kêtumrêx ba kam ar amã, 'Ba gêdja ba ar amã kikre'ã kuta. Mýj me'õ gêdja ar abê 'ã ijê? Ba dja ba ar ajo iba. Mýj me'õ dja inê?' ane.

⁹ Ë, Xatanaj nhõ àpênh 'êxnhíja, kute kôt ar aben pydjio ba, ne me 'êx ne amijo Metíndjwýnh kra, kute amijo mekbê idjaer, djãm mekbê idjaer djwýnh got, me ja me tãm gêdja ba ar awýr me pa 'amýn meo mõn ar akuka kônh me umjuw nhyim me kam pijãm djaje ar akuka kônh ibôn krín ar amã arax jarên kam tu ar amarkumrêx. Imã ar ajabêkam kôt me kute mar ne kute ar ajã, 'Jeju kum ar abêja pumũ', anhýr kadjy dja ba ã meo ane.

¹⁰ Ije ar amã, 'Dja me te ar ajo ajkê gora gar mã ijã angrà týx ne ijáno djan ikanga kêt', anhýrkôt ne gar amijo aba. Nhyim me te ar ajo ajkê gar mrãmri ijáno djan ikanga kêt. Kam dja ba ar apytã. Ije me kunõ ibikênhkam dja ba arým ar apytã. Dja ba pyka kuníkôt ije me kabi kadjy meo ajkê. Dja ba apýnh pyka djari me kunĩ kabi, me kute imã kator kadjy me kabin meo ajkê. Nhyim bep ar amexbit dja ba ar apytã.

¹¹ Arým ibôx 'ýr. Gora ar arek ikabênkôt ar amijo aba rã'ã: ba kam ar amã o pãnh, ar amã ar akính djã ngã. Kwãrík wãnh me'õ ar abê ikurê kêt. Dja me'õ ar anoo

aknon ar abê ikurê gar kam akĩnh djà býr kêt ne. Dja gar arek amijo aban arým ikam amim akĩnh djà by.

12 Ë, ar me kuràm atýx ne aje ijáno adjám, ar gajbit dja ba amim ar apumjuw, Ibãmbê Metĩndjwýnh nhũrkwãtikam ar apumjuw gar aku'ê rã'ã rã'ã, kute Metĩndjwýnh nhũrkwãtikam par pyræk ne aku'ê, Metĩndjwýnh kuka kônh aku'ê rã'ã rã'ãn akator kêt. Ba dja ba ar ajã Ibãmbê Metĩndjwýnh nhidji no'ók, ne kam ajte ar ajã krĩ nhidji no'ók, Ibãmbê Metĩndjwýnh nhõ krĩ mex nhidji dja ba ar ajã no'ók ne. Krĩ mexja, Djeruxarê nyja, Ibãmbê Metĩndjwýnh kurũm rwýkja, kãjkwa kurũm rwýk, ja tãm nhidji dja ba ar ajã no'ók ne. Ne kam ajte ba aminhidji ny ar ajã no'ók ne, ar atýx ne aje ijáno adjãmjã'ã aminhidji no'ók ne.

13 Gora ar ajamak mex jabej on ama. Metĩndjwýnh Karõ ne ar kute amim imar ne apýnh kute ikôt aben pydjijamã kabên. Gora prĩne kabên ja ma", ane. Nãm ã Jeju imã kabên ane. Ba ibê Djuão ne ba kuman ar amã arê.

Raodjikam ar kute ngô kãjbê kangro pyræk.

14 Nhym kam Jeju ta ajte imã,

—Ë, ar kute krĩraxbê Raodjikam amim imar ne kute ikôt aben pydjija kadjy mrãnh djwýnhjamã dja ga pi'ók no'ók ne. Dja ga arkum ikabên jarê. Ba ibê Bẽnjadjwýr

Jeju dja ga arkum ikabên jarên arkum, “Ë, ba ne ba ar amã ikabên. Ba, ibê ne Mrãmri. Ba ije mrãmri katàt memã Metĩndjwýnh kabêno amirĩt djwýnh ne ba mrãmri ikabênkumrêx. Metĩndjwýnh kabênkôt ne ba ibê mýjja kunĩ nhipêx djwýnh.

15 Gar ar aba ba arým ar apumũ. Djãm we ar amã ikurê nàr kon djãm we ar amã ijabê. Arkati. Nã gãm ar amã ikurê kêt ne kam ajte amã ijabê kêt. Ar aje ngô kãjbê kangro pyræk, ajakry kêt ne kam ajte akangro kêt. Gop on ar ajakry nàr kon on akangro rax. Ba gop kôt kuma, ar apunu ma nàr kon ar amex ma.

16 Nhym bep kati, ar kãjbê akangrokam ije ar amar mex kêt. Kam dja ba ar ajo aptô. Ar ajakry kêt ne ar akangro kêt ne aje ngô kangro kajgo pyrækkam.

17 Nã gãm we ar, ‘Arým ne inhõ nêkrêx kumex. Nã bãm prĩne inhõ mýjjao aptã nhym kam kumex. Arým inhõ mýjja kunĩ bikàr ne ibê 'õ'ã kãtãm kêt.’

Kê, djãm ar aje amimar got. Nã gãm ar prĩne amijo ajkê. Ne akaprĩ mex ne. Ne abikênh mex ne. Ar ano rã ne anhõ kubêkã kêtgam tu irãri ar abajakam. Djãm ar aje amimar kêt?

18 Kam dja ba ar amã mýjja jarên ar amã, ‘Ë, on kên karýr mextireja, ngônh nhipêx djakam me kute 'ã ngrão pôx nhym mextire ja dja gar 'ã ijwý ba ar amã kungã gar abyn arým amimex, arým

abikênh kêt. Ne kam ajte ar kubêkà jaka'ã ijwý ba ar amã kungã gar kam arým angjê. Angjên irãri ar aba kêt kam apijãm kêt. Ne kam ajte ar anokam pidjý'ã ijwý ba ar amã kungã gar arým o amino djy ne arým ano mex.'

19 Me axwe nêje ne ba memã ibên týt ne imã me kînhja ne ba memã uwêk màt ne. Kam dja gar on amim akaton wãnh ajaxwemã anhiren akubyn iwýr amijo akêx.

20 Ë, gop ar ikabên ma. Ota ba arým ar awýr bôx ne kikre kabem dja. Ar ajô imã kikre'ã ta. Ba wãm awýr wadjã gu baro'ã aben kuka kônh banhõ kwý krêno nhý ga arým akî:nhkumrêx. Gop ar ajô aje ikabên mar jabej, on kikre'ã ta." Nãm ã Jeju me kunîmã kabên ane. Me kute Jejuo aminhômã ne ã kabên jarêno ane ne kam aje memã kum,

21 "Ë, me me kurãm atýt ne aje ijãno adjãmja, me gajbit dja ba me amã arê ga me ikrî djakam inhikô'ã nhý. Me ga dja gu me ar meo baban bakabêno me ano. Me me bamã àpênhmã dja gu me bakabêno me anor ar o baba. Ga ba itýt ne ije Ibãm 'ãno idjãm ne ije amijo imrãnh rã'ãn ije aminhinomã amimênhja pumû. Ije kanga kêt ne ije aminhinomã amimênh ne kam Ibãm nhikô'ã inhýr ne ije ikabêno me anorja pumû. Dja ga me ã ikudjwa atýt ne ijãno adjãmo ane.

22 Gora me ajamak mex jabej on ama. Metîndjwýnh Karõ ne mete amim imar ne apýnh kute ikôt aben pydjijamã kabên. Gora prîne kabên ja ma", ane. Nãm ã Jeju imã kabên anen kam o ino re. Ba ibê Djuão ne ba kuman me amã arê.

4

Metîndjwýnh krî djàtikam nhý.

1 Nhym kam ijukri atemã mýjja kato ba omû. Kàjkwakam kikre'ã 'yr ne dja ba omû. Nhym kam ajte me'õ imã kabên ne, õbê kute imã kabênja, kabên kute poti kakôr týt pyræk, ta ajte imã kabên ne imã,

—Amrê tẽ ba amã mýjja jakre, mýjja kraxje kator kêt dja ba anhýr djwýnhrà mãm o amirît ga anoo anhýtã omû nhym bep tûmrãm dja amirît ne, ane. Nãm ã imã ane.

2 Æ imã anhýrmẽ ro'ã Metîndjwýnh Karõ iwýr ruw ne mã ijo tẽn ijo wabi. Nhym nîjar kàjkwakam bënjadjwýr krî djà rax dja nhym kam arým me'õ kam nhý.

3 Me'õ ýrja ne adjêno tuknî. Kute kên ngrãngrãmẽ kên kamrêk kakrãtyk, o me ikrakam ràx ne o õkredjê karýr jadjênh týt ja pyræk. Nãm ã me'õ ýrja jadjênh kute kên ja jadjênhja pyræk ne nhý. Nhym kam djwýngwýnhhtire ne krî djãmã ipòk ne wajêt ne kam adjwýnhdjwý adjênh. Kute atemã kên ngrãngrã 'õdjwý jadjênh týt ja pyræk.

Nãm ã djwýngwýnhntire adjênh
ã anen krī djà raxmã ipôk ne.

4 Nhym krī djà raxjamã
me krī djà kryre ipôk ne.
Apýnh me krī djà kryre ku'ê
djàri 'a akrekam kubê 24.
Nhym mebêngêtte kam krī.
Kubêkà jaka jangij ne kam
kam krī. Ne kên karýro
krãdjê, bēnjadjwýr krãdjê ne
me kutu.

5 Nhym krī djà raxja
kurũm adjênho amikurwý
ne kam krako dja. Kabēnmê
adjênhmê krakmê o akã.
Nhym krī djà rax kabem
ne ngônhpôktio 7 ne pôko
ku'ê. Ngônhpôktija kubê
Metĩndjwýnh Karõ kute amijo
7ja.

6 Nhym ajte krī djà rax
kabem ne mýjja karýr kute
imôti pyrãk ne nõ. Kute ixeo
imôti pyrãk ne nõ. Karýr kute
kryt karýr pyrãk ne nõ.

Nhym mýjja tĩn amãnhkrut
ne amãnhkrut ne krī djà
raxmã ipôk ne, nhym ipôkri
krī djà rax dja. Nhym mýjja
tĩnja kute krī djãmã ipôkja
ĩkam no kumex, ibũmkam non
õngãkkam no.

7 Nhym mýjja tĩn kutewaja
kute rop djãkrêbê rijão
pyrãk, atãri ja kute mryti
kra pyrãk, atãri ja nokre
kute mebêngôkre* nokre
pyrãk nhym kute katēja kute
ãkkajkritti tor pyrãk.

8 Nhym apýnh mýjja tĩn
djàri ara kumex. Ar ĩ
pýnhkôt ara kubê 6'ã kabēn.
Nhym arakam no kumex.

Ara nhibũmkam no. Ara
nhõkrekam no.

Ne ar ngrer ba. Ngrer
ba rã'ã rã'ã. Kute ngrero
ino rer kêtukumrêx. A'urimê
akamatmê kam ar ngrer ba
rã'ã rã'ã. Nãm ar,

—Mex, mex, mex. Metĩndjwýnh
ne mexo umakumrêx.
Nãm Bēnjadjwýr
raxkumrêx. Tỳxo kubê
kumkati. Nãm tĩn ne ar
ba, amrêbê adjakamã
tĩn ne ar ba. Dja
mrãmri tĩn rã'ã rã'ã.

Nãm ã ar ngrero ane, ã kute
kum mex jarênho ane.

9-10 Mýjja tĩn amãnhkrut
ne amãnhkrutja ã kute krī
djà raxkam ýrjamã mexmê
umamê raxmê amikĩnh
jarênho ane. Metĩndjwýnh
tĩn ne ar ba rã'ã rã'ãjamã
arê. Ar kute kum arênh
kuníkôt ne mebêngêtte kubê
24ja tu mýrbê rôrôk ne. Krī
djà raxkam ýrja kabem,
pijãm djaje tu mýrbê rôrôk
ne. Mrãmri ne Metĩndjwýnh
tỳxkumrêx ne tĩn rã'ã:
rã'ã. Kam ne kuka kôn
mebêngêtte kubê 24ja pijãm
djaje tu mýrbê rôrôk ne.
Ne kam tu kabem krãdjê
mexjamã ire. Tu kabem
krãdjê mexjamã ire nhym
wãnh ikwã. Nhym me kam
kum mex jarê. Kum mex jarê
ne kum,

11 —Me inhõ Bēnjadjwýr, me
Itĩn djwýnh, gajbit ne
ba me amã amextire
jarēn amã apymamê
arax jarēn amã atỳx
jarê.

* 4:7 Apýnh me õ pyka djàri kuníkôt ne me kunĩ bêngôkre. Kubêkà jakamê me
kakraťykmê me babêngôkremê ne me kunĩ: bêngôkre.

Mýj me'ômē ne gar aje aben
pyrāk? Kati, apydji.

Gajbit ne ga mýjja kunī 'y.

Gajbit ne ga tu amim mýjja
kunī'ā karō nhym
arým tīn ne apôx. Ga ne
ga mýjja nhipêx nhym
apôx, ane.

Nām ā mebêngêtte kubê
24ja Metīndjwýnhmā mextire
jarēnho ane.

5

*Mrykī'ātomtī jabatānh nyre
kute pi'ók byr.*

¹ Nhyam kam krī djā raxkam
ýrja ubôko pi'ók no'ók byn o
nhý ba omū. Nām prīne pi'ók
no'oko tuknī. Ōkremē ibūmmē
prīne no'ók. Ne kam krākā'ā
tom krīo tē. Abenmā mēnh'ā
tom krīo tē. 'Ā tom'ā akre
kubê 7. Me'ō kute 'āpre bōnh
ne omūnh kêt kadjy.

² Nhyam kam kadjy mrānh
djwýnh týxkumrêx ne katon
kāj bê memā kabēn ne memā
kum,

—Mýj me'ō ne mexkumrêx
ne kam kute pi'ók no'ókja'ā
'yrmā? Kute 'ā oy djā rēnhmā?
ane.

³ Nām ā anen kam te
me'ō mex jabej me kabi.
Kute pi'ók no'ók'ā oy djā
rēnh ne omūnhmā. Nām
kājkwakammē pykakammē
pyka kadjwýnhbê me jamē te
kadjy me kabi. Ne me'ōmā
kator kêtumrêx.

⁴ Kam ne ba arým muw.
Me'ō mexkumrêx kute pi'ók
no'ók'ā 'yr ne omūnh 'ō
kêtumrêx ne ba arým imýro dja.

⁵ Nhyam kam mebêngêtte 'ō
imā,

—Amýr kêt. Ē, Djuda
nhūrkwākam me'ō, Dawi
tāmdjwý 'ō dja pi'ók
no'ók'ā kuta. Týxkumrêx,
umakumrêx. Kute rop
djākrêbê rijāo pyrāk. Tām,
ajbit, ne týxkumrêx ne meo
apan kam kute pi'ók no'ók'ā
oy djābê 7 rēnh ne kute pi'ók
no'ók'ā 'yr ne kute omūnhmā.

Nām ā imā ane ba kam
kuma.

⁶ Nhyam kam Metīndjwýnh
krī djāti nhipôkri Mrykī'ātomtī
jabatānh nyja dja ba omū.
Nhyam kam kute me kute
Mrykī'ātomtī jabatānh nyja
bīn nhym ajte akubyn tīn
pyrāk. Nhyam mýjja tīn
amānhkrut ne amānhkrutjamē
mebêngêttēmē Metīndjwýnh
krī djātikam Mrykī'ātomtī
jabatānh ny djāmjamā ipôk
ne dja. Nhyam Mrykī'ātomtī
bārio 7 ne kam noo 7. Noo 7ja
kubê Metīndjwýnh Karō kute
amijo 7, tām ne pyka kunīkôt
ar mrā.

⁷ Nhyam kam Mrykī'ātomtī
jabatānh nyja tēn kubê pi'ók
no'ók by. Krī djātikam ýrja ne
ubôko kum kungā nhym kubê
kuby.

⁸ Nhyam byrmē ro'ā mýjja tīn
amānhkrut ne amānhkrutmē
mebêngêtte kubê 24jamē
kabem tu mýrbê rôrôk ne.
Apýnh ō pījābāre. Atemā
pījābāre djē krāptī. Ne apýnh
ō ngōnh. Kēn karýro ngōnh.
Ngōnh ja ne ipun dja. Kikre
kudjý djā ne kam ipu ne.
Mýjbê ne kikre kudjý djā? Me
kabēn. Metīndjwýnh nhō me
ja kute kum kabēn'ā ne kikre
kudjý djā amijakre.

9-10 Be, mebêngêtte nhõ p̃jãbàremẽ ngônh ipujamẽ ne me amỳn kam ngrer ba. Ngrer ny ne me arênhô ba, ne,

—Gajbit apydji ne ga amex ne aje pi'ôk no'ôk byrmã. Ga dja ga pi'ôk no'ôk byn 'ã ta. Arỳm ne me abĩ ga kam arỳm akamrôo meo pãnh ne me pa 'amỳn me utàn Metĩndjwỳnh'ỳr meo tẽ. Nã gãm me kwỳ ra:x ne me utà.

Apỳnh mebêngôkre ba djàri, apỳnh amyngràri me ba djàri, apỳnh me kabẽn djàri, apỳnh me õ pyka djàri kunĩkôt ne ga me kwỳ pytàn Abãmmã me umjuw.

Nhym me kam kubê me kadjy Metĩndjwỳnh mar djwỳnh ne me banhõ Metĩndjwỳnhmã àpênh ba. Dja me Metĩndjwỳnh djô'ã prĩne pykabê me ja o ba, ane.

Nãm ã mebêngêtte ar ngrer ba ane.

11 Ba kam ajte omũn kam me kanga ma, kadjy mrãnh djwỳnh kanga ma. Me krãptĩ kute pi'ô pyrãk. Kubê 1.000.000 krãptĩ. Me'ã akre krãptĩ: ne ba omũn kuma. Djãm me krãre got. Nãm me krĩ djàtimẽ mỳjja tĩnmẽ mebêngêttemẽ kum ipôk ne. Ne kàj bê kabêno kumex, ne,

12 —Mrãmri ne ga gajbit amex. Mỳj me'õ got kute apyrãk?

Gajbit ne ga amexo me kunĩ jakre nhym me abĩ. Abê mrykĩ'ãtomti jabatàn ny pràbê abĩ.

Nhym kam Metĩndjwỳnh arỳm ajã bẽnjadjwỳr rax mẽ. Nhym kam apỳnh me pyka djàri kute õ nèkrêx amã kumex ga aje ar o abamã.

Ga gajbit ano mex ne atỳx. Gêdja me amim ajarên ajo rax ne kàjmã akamên abenmã araxo amirĩt, ane.

Nãm ã kadjy mrãnh djwỳnh kabẽn ane.

13 Nhym kam mỳjja kunĩ kabẽn ne. Nhỳnh ne mỳjja 'õ kabẽn kêt ne? Kati, kàjkwakam mỳjjamẽ pykakam mỳjjamẽ pyka kadjwỳnhbê mỳjjamẽ ngô raxbê pyka kêt kam mỳjjamẽ kunĩ ne ro'ã kabẽn ne,

—Gora gê me abenmã krĩ djàtikam ỳrjamẽ Mrykĩ'ãtomti jabatàn nymẽ ar arê ne abenmã ar raxo amirĩt ne kàjmã ar kamẽ. Ar ajbit ne ar tỳx.

Gora gê me abenmã ar arê. Arkum rax jarênh rã'ã rã'ã ne.

Nãm ã mỳjja kunĩ kabẽn ane ba kuma.

14 Nhym kam mỳjja tĩn amãnhkrut ne amãnhkrutja kôt kabẽn ne,

—Mrãmri godja ã ane.

Nhym mebêngêtte kôt tu mỳrbê rôrôk ne adjwỳnhdjwỳ kum rax jarê.

6

Kute pi'ók no'ók'ã o y djà rênh.

¹ Ba ibê Djuão ne ba arek omũho dja. Nhyam kam Mrykĩ'ãtomti jabatãnh nyja pi'ók no'ók'ã oy djà ta ba omũ. Nhyam kam mýjja tĩn amãnhkrut ne amãnhkrut kumrëxja imã kabën. Kabën kute na krak pyrãk ba kuma. Nhyam imã,

—Amrë tẽ, ane.

² Ba 'yr tẽn omũ nhyam kawaru jakaja dja. Nhyam me'õ 'ã nhỹ. Õ djudjê jamýn o nhỹ. Nhyam me kum bënjadjwýr krãdjê tu. Nhyam kutun o nhỹ ne kam 'ã kawaru'ã tẽ. Kute me kunĩ 'ã amijo ãptãr ne me'yr prõt ne kute me par ne kute mekbê pyka pytãrmã ne tẽ.

³ Nhyam kam Mrykĩ'ãtomti abatãnh nyja ajte pi'ók no'ók 'ã oy djà nHITEPã ja'ã kuta. Nhyam kam mýjja tĩn ja jatãrija imã kabën ba kuma. Nhyam imã,

—Amrë tẽ, ane.

⁴ Ba 'yr tẽn omũ nhyam kawaru 'õ ajte dja. Kawaru kamrêk. Nhyam me'õ 'ã nhỹ. Pyka kunĩkõt me kute abenwýr prõt ne aben par kadjy. Kadjy ne me'õja kawaru'ã nhỹ. Nhyam me arým kum kãxdjwa kajgo ngã, kãxdjwa kajgo jabatãnh, rytire ne me kadjy kum kungã.

⁵ Nhyam kam Mrykĩ'ãtomti jabatãnh nyja ajte pi'ók no'ók'ã oy djà nHITEPã ja'ã kuta. Nhyam kam mýjja tĩnja jatãrijadjwý imã kabën ba kuma. Nhyam imã,

—Amrë tẽ, ane.

Ba 'yr tẽn omũ nhyam kawaru tykja ajte dja. Nhyam me'õja 'ã nhỹ. Mýjja pytĩ'ã akre djà mýn o nhỹ.

⁶ Nhyam mýjja tĩn amãnhkrut ne amãnhkrutja kurúm me'õ kabën ba kuma. Nãm,

—Ë, arým ne mekbê djwý kêt. Prãmkam ne me ar ba. Ota djwýbê trigu'ã akre pydji pãnh raxi. Pãnh me ãpênh rã'ã nhyam akamãt. Ne kam ajte djwý 'õbê xebada'ã akre amãnhkrut ne ikjêkêt adjwýnhdjwý pãnh rax. Pãnh me ãpênh rã'ã nhyam akamãt. Djwý kêtka, djwý kairekam. Nhyam bep pidjôbê uba kangômê mýjja kute rõny kangô pyrãk ja dja o bikênh kêt. Tãm dja kumex. O ne me ajne kêt. Kwãrik wãnh tãm mãn o bikênh kêt, ane. Nãm ã me'õ kabën ane.

⁷ Nhyam kam Mrykĩ'ãtomti jabatãnh nyja ajte pi'ók no'ók'ã oy djà nHITEPã ja'ã kuta. Nhyam kam mýjja tĩn amãnhkrut ne amãnhkrut kute o ino rerja imã kabën ba kuma. Nhyam imã,

—Amrë tẽ, ane.

⁸ Ba 'yr tẽn omũ nhyam kawaru rãrãrja ajte dja. Nhyam me'õja 'ã nhỹ. Me'õ nhidjibê ne Tykre. Me tyk'ã amijakre. Nhyam mýjja kute katën tẽmja. Me tyk nhõ pykamã me mrãnh kadjy ja ta ne kute katën tẽmja. Ar kute pyka kunĩkõt me kwý rax ne me parmã. Me kute abenwýr prõt ne aben par nhyam djwý kêtka prãm kute me par nhyam me kanêdjwý

kute me par nhym pykakam mry djàkrédjwý kute me par kadjy. Kadjy ne ar tẽ. Kam dja me kwý rax ne ty.

⁹ Nhym kam Mrykĩ'átomti jabatãnh nyja ajte pi'ók no'ók'ã oy djà nHITEPã ja'ã kuta. Nhym kam kikre kudjý djà bôr djà krakri me karô kumex. Mýj me karô? Bir, me kute memã Metĩndjwýnh kabẽn jarẽnho ba nhym kam me kute me par, me tãm karô ne kumex. Nãm me tĩn prãm kêt mex ne tu mekmã Metĩndjwýnh kabẽn jarẽ nhym kam me me kupa. Me tãm karô ne kumex ba omũ.

¹⁰ Nhym me kàj bê kabẽn ne kum,

—Bẽnjadjwýr Pymati, gajbit amexo apyma ne katát aje mekmã kabẽn jarẽnh djwýnh, mã dja mytyrwý kute ga me ijo angryk ne pykakam me jao ajkẽ, me kute me ipar pãnh meo ajkẽ? ane. Nãm ã kikre kudjý djà bôr djà krakri me karô ã kum kabẽn ane.

¹¹ Nhym kam me'õ mekmã kubêkà jaka ngã ne memã kum,

—Ë, me arek atyk djà kêtô akrĩ ngrire. Atyk djà kêt ngrire gẽ me me anhõbikwa paro tẽn inomã kumẽ. Me akôt me Metĩndjwýnhmã àpênh, me akamy paro tẽn inomã kumẽ, ane. Nãm ã me'õ me karõmã ane.

¹² Nhym kam Mrykĩ'átomti jabatãnh nyja ajte pi'ók no'ók'ã oy djà nHITEPã ja'ã kuta ba omũ. Nhym kam pyka kunĩ amingrêk ne.

Amingrêk tỳ:x ne. Nhym kam mytjadjwý kakrãtyk ne wajêt. Nãm kute kubêkà pytĩ, kakrãtyk pyrãk. Nhym mytyrwýjadjwý no tĩn, no kamrêk tỳx ne. Kute kamrô pyrãk.

¹³ Nhym kanhêtire jadjwý kàjkwa kurũm rôrôk ne. Pykakam rôrôk ne. Kute kôk djábêr tỳx kute pidjô ngrãngrã ka'urja pyrãk. Nãm ã kanhêtire rôrôk ane.

¹⁴ Nhym kam kàjkwa ajmã nẽn nhĩ'ãm tẽn akuno. Nãm tu amijarõx ne kute me kute kupip jarõx pyrãk, nhym kam krãnh kunĩ amũ ajkamẽn krĩ. Nhym apêxtidjwý kunĩ amũ ajkamẽn ikwã. Nãm krãnh amũ krĩ djãmã kre rũnh ne krĩ. Nhym apêxtidjwý ikwã djãmã kre rũnh ne ikwã.

¹⁵ Nhym kam apýnh me ba djari kam bẽnjadjwýr rũnhmẽ me kute meo ba djwýnhmẽ me krãkamngõnh nhõ bẽnjadjwýrmẽ me õ nèkrêx kumexjamẽ me àprãrmẽ me kunĩ, me kute me pa 'amýnh nhym memã àpênh kajgo ar bajamẽ me kute memã o pãnh kadjy àpênhjamẽ me kunĩ ne me amijo apdju. Me tĩn prãme amijo apdju. Nãm me kẽnkrekam amijo apdjun krãnhkam kẽn krakri amijo apdju.

¹⁶ Ne kam krãnhremã kabẽn ne kẽnãmã kabẽn ne kum,

—On me inhiby arôrôk ne me ijo apdju, me ipro. Krĩ djatikam ýrjabê me ijo apdju ba me nokre pumũnh kêt. Mrykĩ'átomti jabatãnh

nyjamē ar ngrykbê me ijo apdju.

¹⁷ Arým ne ar ngryk nhô akati me iwýr bôx. Mrãmri ne ar ngrykkumrêx. Mýj me'ô ne arkum ämmã? ane. Nãm ä me kabên ane.

7

Ar kute mebé 144.000 kuka'ã idji janhôr.

¹ Nhym kam ijukri kadjy mrãnh djwýnh amãnhkrut ne amãnhkrut ne ku'ê ba omũ. Nãm ar apýnh ku'ê djakam ku'ê. Nhym ja kãkwa krax 'ãnh dja nhym ja kãkwa nhôt 'ãnh dja nhym ar ja aktã kãkwa nhirê'ãnh dja ba omũ. Mýj kadjy ne ar ku'ê? Apýnh ar ku'ê djari kute kôkbê àptarmã. Pykakam àbêr kêt ne ngô raxbê pyka kêt kam àbêr kêt ne bàkam àbêr kêt kadjy. Kadjy ne ar ku'ê.

² Nhym kam kadjy mrãnh djwýnh 'ô tē ba omũ. Kãkwa krax kurũm ne kato ba omũ. Nãm ikrakam ràxo pi'ók no'ók djà byn o tē. O kute Metĩndjwýnh nhô àpēnh'ã idji janhôr kadjy, Metĩndjwýnh tĩnja nhô àpēnh'ã idji janhôr kadjy. Nãm kubyn o tēn kam kãj bê arkum kabên. Metĩndjwýnh kadjy mrãnh djwýnh amãnhkrut ne amãnhkrutjamã kabên. Ar ja kute Metĩndjwýnh kabēnkôt pykamē ngô raxbê pyka kēto bikēnhmã. Ar kumã ne kãj bê kabên ne arkum,

³ —Adjým, bar Metĩndjwýnh nhô àpēnh'ã idji janhômã, bar me banhô Metĩndjwýnh nhô àpēnh'ã idji janhô gar

kam pykamē ngô raxmē bào ajkē. Me kuka'ã dja bar me idji janhô, Metĩndjwýnh nhô àpēnh tamirĩt gar aje meo abikēnh kêt kadjy. Gar kam arým pykao ajkē, ane. Nãm ä kadjy mrãnh djwýnh arkum ane.

⁴ Nhym ar me kwý krãptĩ kuka'ã idji janhô ba omũ. Me krãptĩ kubê 144.000 ne ar kuka'ã idji janhô. Nãm mekbê idjaer apýnh idji djari me kwý'a idji janhô ba omũ.

⁵⁻⁸ Mekbê Djudakam me kwý kubê 12.000.

Ne mekbê Rubēnkam me kwý kubê 12.000.

Ne mekbê Gadjikam me kwý kubê 12.000.

Ne mekbê Axerkam me kwý kubê 12.000.

Ne mekbê Naptarkam me kwý kubê 12.000.

Ne mekbê Manaxekam me kwý kubê 12.000.

Ne mekbê Ximiãokam me kwý kubê 12.000.

Ne mekbê Rewikam me kwý kubê 12.000.

Ne mekbê Ixakakam me kwý kubê 12.000.

Ne mekbê Djeburõkam me kwý kubê 12.000.

Ne mekbê Jõdjekam me kwý kubê 12.000.

Ne mekbê Bēnjamĩnkam me kwý kubê 12.000.

Be, nãm me abenã rõrõkkam 'ã akre kubê 144.000.

Me krãptĩ: kubēkã jaka jangij.

⁹⁻¹⁰ Nhym kam ijukri, be, me krãptĩ: ne me kumex ba me omũ. Axwe me krãptĩ. Nãm me te kute me'ã akremã.

Djãm me kräre got. Nãm me kute pi'ô pyræk ne kumex. Mýj xê ne kumex? Bir, apýnh mebêngôkre ba djàri, apýnh amyngràri me ba djàri, apýnh me ô pyka djàri, apýnh me kabên djàri kunĩkôt ne me kwý Metĩndjwýnho aminhôn krĩ djàti kabem abenã rôrôk ne kumex ne Mrykĩ'ätomti jabatành ny kabem kumex. Nãm me kubêkà jaka jangij ne o kumex ne bô byn o kumex ne kam kàj bê kabên ne,

—Be, mrãmri ne me banhõ Metĩndjwýnh, ajbit kubê me bapytàr djwýnh. Tãm, krĩ djàtikam krĩja, tãm.

Ne Mrykĩ'ätomti jabatành nyja, tãm. Ar kubê ne me bapytàr djwýnh. Ar tãm ne ar ja, ane.

Nãm ã me krãptĩ kabên ane.

¹¹ NhyM kadjy mrãnh djwýnh kunĩ krĩ djàtimã ipôk ne kumex. Krĩ djàtimê mebêngêtemê mýjja tĩn amãnhkrut ne amãnhkrutjamê ne kadjy mrãnh djwýnh arkum ipôk ne tu mýrbê rôrôk ne kumex. Ne kam Metĩndjwýnhmã rax jarê ne kum,

¹² —Mrãmri. Kôt ne me ane. Gajbit ne ga mekmã amexo amiptà ba me abenmã amex jarênhõ iba ne abenmã araxo amirĩt ne ano mex jarĩn kam amã amikĩnh jarên abenmã araxmê apyma jarên abenmã abênjadjwýr rax jarên abenmã

mýjja 'ô abê bipdjur kêtumrêx jarê.

Gora gê me kunĩ amã ja jarênh rã'ã rã'ã. Mrãmri. Godja ã ane.

Nãm ã kadjy mrãnh djwýnh ane, pijãm djaje tu mýrbê rôrôk ne ã kabên ane.

¹³ NhyM kam arkubêngêt'ô imã,

—Mýj xê ne kute kubêkà jaka jangjênh ne o kumexja? Mýj xê nã? Mýj kurũm ne me mõi? ane.

¹⁴ Ba kam kum,

—Gêt kon, kubêngêt. Gajbit aje mar, ane.

NhyM kam imã,

—Me ja ne me prĩne meo ajkê. Nãm me prĩne me jao ajkê, meo bikênh rax ne. NhyM me ja katon kam nĩnh mõi bõx. Arým ne me ô kubêkà põ nhyM kam aka ne. Mýjo ne me kupõ nhyM aka? Bir, Mrykĩ'ätomti jabatành ny kamrõo ne me kupõ nhyM aka, ane.

Metĩndjwýnh kute memã axweo bingrành'ã ne kubêkà põnh nhyM aka jakre.

¹⁵ —Kam ne me Metĩndjwýnh krĩ djàti kabem kumex ne kam kum apê. Akatikam kum apê ne akamãtkam kum apê. Metĩndjwýnh nhũrkwãtikam ne me kum apê nhyM bep krĩ djàtikam ýrja dja umao me utàn ar meo ba. Ar me utàr mex ne meo ba.

¹⁶ Kam dja me kum prãm kêtumrêx ne kum kôr kêtumrêx, nhyM arngrodjwý dja me

bïn kêtumrêx, nâr
kon atemã mýjja kan-
gro 'ôdjwý me bïn
kêtumrêx. Mýkam?

17 Bir, Mrykĩ'ätomti jabatàn
ny krĩ djàti nhípôkri
ýrja, tãm dja ar me utàn
meo ba. Kute mrãmri
ne mrykĩ'ätomtio ba
djwýnh kute ô mryo ba
ja pyrâk.

Ne ngô kute meo tïn kator
djà'ýr dja meo mō.

Nhym Metĩndjwýnh ta dja me
kunĩ no kangô ku'ôn
memã no kangôo apêx
nhym kam me mýr
kêtumrêx, ane.

Nãm ã arkubêngêtte 'ô imã
kabên mex jarênho ane.

8

*Kute o y djà kute o ino rer'ã
ýr:*

1 Nhym kam Mrykĩ'ätomti
jabatàn ny ajte pi'ók no'ók'ã
oy djà kute o ino rer'ã kuta
nhym kam kâjkwakam mýjja
kunĩ anhikrê ne, nhym myt
kwýr ngrire.

2 Nhym kam kadjy mrãnh
djwýnh kubê 7, Metĩndjwýnh
kabem ku'ê djwýnh, ar ja ne
ar ku'ê ba ar omũ. Nhym kam
Metĩndjwýnh arkum poti ngã.
Poti kubê 7 ne apýnh arkum
kungã nhym ar amý.

3-4 Nhym kam kadjy mrãnh
djwýnh 'ô kên karýro ngôn
ngrire byn o tên o dja, kikre
kudjý djà bôr djà'ýr ne o
tên o dja. Nhym kam me'ô
kikre kudjý djà kwý rax
ne kum kungã. Kute me
kabênmê kikre kudjý djào

bikarmã ne kum kungã.
Metĩndjwýnh nhô me mexja
kunĩ kute kum amijarênhmê
kikre kudjý djà bikâr ne
xêt ne Metĩndjwýnh'ýr bôx
kadjy. Krĩ djàti kabem ne
kikre kudjý djà bôr djà dja.
Kên karýro ne adjênh ne dja.
Kam ne kadjy mrãnh djwýnh
kikre kudjý djãmã adjà nhym
xêr nhym kam kudjýmê me
kabên ro'ã Metĩndjwýnh'ýr
bôx. Kømmê ô me ja kabênmê
Metĩndjwýnh'ýr wabin 'ýr bôx.

5 Nhym kam kadjy mrãnh
djwýnh kikre kudjý djà kadjy
ngôn byn kam kam kuwy
mê. Kikre kudjý djà bôr
djâkam kuwy byn kam kikre
kudjý djà kadjy ngônham
kumên kam pykakam kumê,
o pyka kôpênât ne. O pyka
kôpênât nhym kam arým na
krar ne rârâk ne adjênh nhym
pykadjwý amingrêk ne, tertet
ne.

Potibê 7'ã ujarênh.

6 Nhym kam kadjy mrãnh
djwýnh kubê 7ja kute apýnh ô
poti kubê 7 kakôrmã.

7 Nhym kam kadjy mrãnh
djwýnh kutewa poti kakô.
Nhym kam namê'ymê kuwy
rôrôk ne. Kamrômê akàn
rôrôk ne. Tu tÿmkumrêx ne.
Nhym kam pyka kwý ra:x ne
prïne xêr. Pykamê bà nokà 'ýr
'ãnh ne xêt o ino re. Nhym
bep bō kunĩ ne prïne xêr.
Nhýnh ne bōre 'ô xêt kêt.

8 Nhym kam atãri kadjy
mrãnh djwýnhja ô poti kakô
nhym kam atãri mýjja kute
krãnhre jabatàn pyrâk ne pôr
ne mōn nox ne, ngô kôpênât
ne.

9 Ngô raxbê pyka kêt kam nox nhym kam ngô kwý ra:x ne kamrô, ngô nhikjêbit ne kamrô nhym ngôkam mýjja ar baja arým kwý rax ne ty, ngô ipôkri 'ýr ne tyk o ino re. Nhym kâ rûnhjadjwý amijo ajkên wangij, kâ kute katê 'ýr ne ngjêxo ino re. Nhym kam mebêngôkre* ar kâkam bajad-jwý arým kôt ty.

10 Nhym kam atâri kadjy mrânh djwýnhja poti kakô. Poti kakô nhym kam kanhêtidjwý tým, kanhêtireti: ne tým. Pôkti: ne tým. Nâm kute me kute bô 'ô ngrâmã angjênh nhym pôk rûnh ja pyrâk. Kâjkwa kurûm ne môn tým. Ngô binhirênh kwýkam rôrôk ne inore kwýkamdjwý rôrôk ne. Ngô nhino kunîkam ne tým. Nhym ngô kwý rax ne mex râ'ã.

11 Kanhêtire nhidjibê ne ý. Nhym kam idjikôt ngô nhikjê ne ýkumrêx ne. Nhym kam me kwý krâptîn ty. Ngô djý ne me o ikôn arým tyko kumex.

12 Nhym kam atâri kadjy mrânh djwýnhja ô poti kakô nhym kam mytdjwý kwý rax ne ajmã nêh kam akamât kô tyk ne, no nhikjêkambit ne akamât kô tyk ne. Ne kam kâjbê pyka kurwý. Kurwý ngrire nhym mytyrwýmê kanhêtiredjwý kôt ã ane. Akatikam myt kâjbê irã nhym kam akamât kô tyk ne. Nhym akamâtkamdjwý mytyrwýmê kanhêtire kâjbê irã nhym kam akamât kô ty:k ne.

13 Ba kam omûnho dja nhym kam âkkajkritti kýjrûm ton mō. Kâjkwa tã mō ba omû. Nhym kâj bê memã kabên, ne,

—Watîre, watîre, watîre. Pykakam me ar baja watîre. Arým ne kadjy mrânh djwýnh kute katê amânhkrut ne ikjêkêt kute poti kakôr 'ýr, ane.

9

1 Nhym kam atâri kadjy mrânh djwýnh ô poti kakô nhym kam kâjkwa kurûm kanhêtire tým. Pykamã tên tým nhym me kum kam o kajkep djâ ngã. Mýjkam o kajkep djâ nã? Bir, kre ry typydjikam o kajkep djâ. Kre krã'yr kêt, kre o ino rer kêt, kre ry typydjikam o kajkep djâ ne me kum kungã.

2 Nhym kam kam o kajkep ne 'ã kuta nhym kurûm kuwy kûm katon mō. Kre ryti kurûm ne kuwy kûm kato. Kute kikatire kûm pyrâk nhym kam kûmja kâjkwamê mytmê pñe o akno nhym akamât kô tyk ne.

3 Nhym kam kûmja kurûm krytkanhê bixadjwýro kumex. Pykamã ne bixadjwýro kumex. Ne kam àkrê. Àkrê:kumrêx ne. Kute me kamjýrmã ne bixadjwýro kumex. Kute mrâmri ne pykabê makre kute me kamjýr nhym tokryja pyrâk.

4 Nhym kadjy mrânh djwýnh krytkanhêmã kum, —Kwãrîk wãnh pykakam bõreo abikênh kêt, mýjja

* 8:9 Apýnh me ô pyka djâri kunîkôt ne me kunî bêngôkre. Kubêkã jakamê me kakrâtykmê me babêngôkremê ne me kunî: bêngôkre.

nhingrôto abikênh kêt, pïo abikênh kêt. Me ajbit dja ga meo ajkê. Me kuka'ã idji kêtja, Metïndjwýnh kute me kuka'ã idji kêtja, me tãmbit dja ga meo ajkê, ane.

5 Nà, mrãmri ne krytkanhêja kute me kamjýr ne kute me kamjêro ba kajgomã. Kute me par kêtê. Nãm me kamjuw nhym me tokry pymaje àmra ba'ã mytyrwý amãnhkrut ne amãnhkrut ne ikjêkêt. Nhym tokry: ne. Kute makre kute me kamjýr nhym tokryja pyræk.

6 Nhym kam arým me te tyk prãme, krytkanhê kute me kamjýr ar o bakam te tyk prãme, te amitykkam ama ne, ne tyk kêtikumrêx ne.

7 Mã ne krytkanhê kute? Djãm axwe uma? Nà, axwe uma. Nãm kute mrãmri ne me kute kawaru'ã aben par kadjy kute ngônho kubêkà kawarumã angjênh nhym kam uma ja pyræk. Nhym krytkanhê mýjja kute me bënjadjwýr krãdjê pyrækja tu. Kên karýro krãdjê ne kutu. Nãm krytkanhê no kre kute mebêngôkre nokre pyræk.

8 Nhym kïdjwý kute me nire kï pyræk nhym wa kute rop djãkrêbê rijão djwa pyræk.

9 Nhym ôkôt kà kute tepkà pyræk, ngônho ne ôngàkkà. Ne ara rãræk tÿx ne. Kute mrãmri ne me kute abeno bakam kawarumê kãmranhtÿx rãrækja pyræk.

10 Nhym tey kute makre tey pyræk. O kute me kamjýr ar o ba. Dja kute me kamjýr ar o ba'ã mytyrwý amãnhkrut ne

amãnhkrut ne ikjêkêt, nhym tokry: ne.

11 Krytkanhê nhõ bënjadjwýrbê ne kadjy mrãnh djwýnh, kre ry typydjikam kadjy mrãnh djwýnh. Idjibê ne O bikênh djwýnh, mekbê idjaer ne me ta kabênkam kum Abadõ jarê, nhym mekbê kregu kabênkam kum Apôri jarê. Nhym bep me babêngôkre kabênkam ne O bikênh djwýnh.

12 Be, watïre kutewa ne arým apêx. Àkkajkrittire kute memã "Watïre" jarênhja kutewa arým apêx. Nhym bep watïre amãnhkrut ne me'ýr bôx kêt rã'ã.

13 Nhym kam atãri kadjy mrãnh djwýnhja ô poti kakô nhym kam me'ô kabên ba kuma. Kikre kudjý djã bôr djã kurûm ne kabên. Kên karýro kikre kudjý djã bôr djã Metïndjwýnh kabem ãmja, kurûm, anhà kurûm ne kabên kato ba kuma.

14 Nhym kum, kadjy mrãnh djwýnh kute poti kakôrmã kum,

—On arkum anhire, kadjy mrãnh djwýnho amãnhkrut ne o amãnhkrut djuwpprewã on arkum 'ãpre bô gê ar wãm tê. Ngô raxbê Jupraxikam me kute ar uwpre nhym ar ikwãwã, on arkum 'ãpre bô gê ar wãm tê, ane.

15 Nhym kam arkum 'ãpre bô nhym kam ar mã mõi. Ar kute me imexmã ne ar mõi. Ar kute me kwý rax ne me imexmã. Ar kute me imexo tøm ne me kuto katê 'ýr me paro krã'ýrmã. Kadjy ne me

ar uwpre nhym ar ikwã. Ar õ akati ar'ÿr bôx nhym ar kute me imexmã katon mõ. Arÿm ne ar õ amexmẽ ar õ mytyrwýmẽ ar õ akatimẽ ar õ myt arÿm ar'ÿr bôx.

¹⁶ Nhym ar õ krâkamngôn̄h kumex. Krâkamngôn̄h kawaru'ã krïja ne kume:x kute pi'ô pyrâk. Nãm 'ã akre kubê 200.000.000. Me'õ ne 'ã akren imã arẽ ba kuma.

¹⁷ Be, Metïndjwÿnh ne imã ar õ krâkamngôn̄h jakre ba omũ. Ba kawarumẽ krâkamngôn̄h pumũ. Kawaru kumex nhym 'ã krâkamngôn̄h kumex. Tãm ne ba omũ. Nhym krâkamngôn̄h aminhökôt nêje ngôn̄ho inôkã jangij ne o kumex. Ngôn̄ho inôkã kamrêkmẽ ngrãngrã kakrãtykmẽ ngrãngrã kute mân tu pyrâk. Nhym krâkamngôn̄h nhõ kawaru ja ne krã rÿnh'ã kabën. Krã kute rop djãkrêbê rijão krã pyrâk. Ne ajkwa kurÿm kuwymẽ kÿmmẽ kën ngrãngrã pôkmẽ apôxo kumex.

¹⁸ Apôxo kumex ne kam me kupa. Be, kuwymẽ kÿmmẽ kën ngrãngrã pôko ne me kwÿ rax ne me kubĩ. Me kuto katẽ 'ÿr ne me tyko ino re.

¹⁹ Kawaruja ne àkrêkumrêx. Ajkwakôt ne àkrê, amymẽ kôt. Aktã àkrê djãkôt ne me kupa. Amy kute kangã pyrâk. Amy kubê kangã krãdjwÿ o me kamjã.

²⁰ Nhym me'ã kâtãmja, mýjja kute me imex kurãm me tÿnja, djã nãm me ja amim katon wãnh axwemã iren Metïndjwÿnh'ÿr amijo akêx got. Arkati, me ja ne me kute

amim mýjja punu nhipêxjamã irer prãm kêtumrêx. Nãm me mã ar me karõ punumẽ mýjjao metïndjwÿnh karõ nhipêxmẽ arkum amijarênhõ ba, arkum rax jarênhõ ba. Be, nãm me kën karÿro, kryt jakao, ngôn̄h ngrãngrão, këno, pïo metïndjwÿnh karõ nhipêx ar o ba nhym rÿt kêt ne umar kêt ne mrãnh kêt ne. Ja ne me kum amijarênh ar o ba, kum rax jarênh ar o ba. Me kute kum irer prãm kêtumrêx.

²¹ Ne kam ajte me kute me parmẽ me udjymẽ me prõ prãmmẽ me mjên prãmmẽ me àkïnhïmẽ, ja ne me kute kum irer prãm kêtumrêx. Me kute kum irer ne Metïndjwÿnh'ÿr amijo akêxmã kute mar kêtumrêx. Me axwebit ne me kum kïnh. Nãm te Metïndjwÿnh kute mekmã uwêk mãtmã.

10

Kadjy mrãnh djwÿnh kute pi'ók byr ne ãm.

¹ Nhym kam kadjy mrãnh djwÿnh 'õ, tÿxkumrêx ne ruw. Kãjkwa kurÿm ne tën ruw ba omũ. Nãm kakrão prïne amikunon kam djwÿngwÿnhntire tu. Nokre kute myt pyrâk, ne te kute kuwy pôko krïkam kãjmã pôk ku'ên pôk jabjê ja pyrâk.

² Ne kam pi'ók no'ók ngrire byn o dja. Pi'ók no'ók arÿm koxen kubyn o dja. Ne kam te djubök ngó raxbê pyka kêt'ã djan te djuge atÿxã dja.

³ Nãm te ajkij ne djan kam kãj bê kabën. Kãj bê kabën kute rop djãkrêbê rijão kãr

týxja pyræk. Kabên nhym kutã na krikrit ne. Nãm amipãnh kum kabên. Krikrit 'ã akre kubê 7.

⁴ Na krikrit 'ã akre kubê 7 ne kabên, ba kam bit ije 'ã pi'ók no'ók mã nhym kãjkwa kurũm me'õ imã kabên ba kuma. Nãm imã,

—Kwãrĩk wãnh. Tu udju. Na krikritkam kabên'ã akre kubê 7 dja ga tu udju. Kwãrĩk wãnh 'ã pi'ók no'ók kêt, ane. Ba arým kuma.

⁵ Nhym kam kadjy mrãnh djwýnh ije omũnh tũmja, ngô raxmê pykamê kam te bikjêr ne ãmja, tãm ne kãjmã kãjkwamã ubôkja bën

⁶⁻⁷ mekmã kabên pydjín arên memã kum,

—Mrãmri godja mýjja amikrà kêt kumrêx. Godja kadjy mrãnh djwýnh kute katê õ poti kakô nhym tebê mýjja kato. Metĩndjwýnh kute amrêbê õ ãpênhmã, kabên jarênh djwýnh mã arênhja dja on tebê kato, kute amitô kêtê. Poti kakôrmê ro'ã dja mýjja bipdjur arým kato. Amrêbê Metĩndjwýnh kute mekbê mýjjao bipdjurja ne on kute memã o katormã, ane. Nãm ã kadjy mrãnh djwýnh mekmã ane. Metĩndjwýnh ne kabên kumrêx. Kôt dja mýjjao kato. Kam ne kadjy mrãnh djwýnh ubôko kãjmã Metĩndjwýnh jakren 'ã mekmã ujarênho ku'ên mekmã kum,

—Metĩndjwýnh ne tĩn o ino rer kêt kumrêx. Tĩn, tĩn rã'ã rã'ã. Ta ne kãjkwa nhipêx ne kãjkwakam mýjja ar baja nhipêx ne. Ne pykadjwý

nhipêx ne pykacam mýjja ar bajadjwý nhipêx ne. Ne ngô raxbê pyka kêtadjwý nhipêx ne ngôkam mýjja ar bajadjwý nhipêx ne. Tãm dja amitô kêt ne on memã o kato, ane.

⁸ Nhym kam kãjkwa kurũm kute imã kabên jarênh tũmja ajte imã kabên ne imã,

—Ajrã, on 'ýr tẽn kute pi'ók koxen o ãmwã by. Kadjy mrãnh djwýnh ngô rax nhipôkri te nhikjê djãm ne atýxã te nhikjê djãmwã ne kubyn o dja. 'Ýr tẽn kubê aby, ane.

⁹ Ba kam 'ýr tẽn 'ã ku'uw ne kum,

—Imã pi'ók no'ók ngrire ngã, ane.

Nhym kam imã,

—Mĩ, amim abyn krê. Gora kunĩ krê. Atik kadjwýnhbê dja ý nhym bep ajajkwakam godja ànhkumrêx. Ành kute menh djãnh pyræk. Mĩ, ane.

¹⁰ Ba kam ikra kurũm kubê kaba. Pi'ók no'ók ngrire ne ba kubyn kukrê. Nhym kam ijajkwakambit ànhkumrêx, ành kute menh djãnh pyræk. Nhym amũ itik kremã tým ne arým ý: ne.

¹¹ Nhym kam imã,

—Be, dja ga ajte anhýr djwýnh rãm memã Metĩndjwýnh kabên jarê. Kute apýnh me õ pyka djãri, apýnh me ba djãri, apýnh me kabên djãri, apýnh me bënjadjwýr djãri krãptíkôt kute meo bikênhmã mekmã arê, ane. Nãm ã kadjy mrãnh djwýnh imã ane.

11

Metĩndjwýnh nhõ àpênh amãnhkrut ar ujarênh ba.

1 Nhyam kam me imã kô ngã, ije ũrkwãti'ã akre kadjy ne me imã kungã. Kute me àbêr djã pyrãk. Nãm me imã kungã nhyam kam Metĩndjwýnh imã,

—Apa, on 'yr tẽn inhũrkwãti'ã akre, ane. Dja ga inhũrkwã'ã akren kam kikre kudjy djã bõr djã'ã akren kam me kute imã rax jarênhõ bajadjwý 'ã akre.

2 Nhyam bep inhũrkwãti kre kênhbit dja wãnh 'ã akre kêt ne. Mýkam? Bir, arým ne me me bajtemmã kanga. Nhyam kam me kute mekbê idjaer nhõ krĩ mexbê Djeruxarẽo bikênhmã, õ krĩ mexo mexkumrẽxbê Djeruxarẽ kute o bikênhmã. Kikre kunĩkõt dja me bajtem mrãn prĩne kikreo ajkên kikre ngràn kam kõt inhũrkwãti kre kênhjaõ ajkê. Dja me kute o bikênh'ã na tým amãnhkrut ne ikjêkêt ne kam ajte 'ã amex. Kam dja ba inhõ àpênh jano.

3-4 Ba ne ba inhõ pyka djwýnh ne kam inhõ àpênh amãnhkrut kute pĩbê oriwêre amãnhkrut ikabem ku'êja pyrãk, ne kam ajte kute ngõnhpõkti amãnhkrut ikabem ku'êja pyrãk, ar tãm dja ba ar ano, ar kute memã ikabẽno amirĩtmã. Dja ar kubêkã kaprĩre jadjàn kam ikabên'ã ujarênh ar ba. 'Ã ujarênh ar ba'ã akati krãptĩ, kubê 1.260. 'Ã na tým amãnhkrut ne ikjêkêt ne kam ajte 'ã amex. Godja ã ar

ikabên'ã ujarênh ane, ane. Nãm ã Metĩndjwýnh imã ane.

5 Godja me'õ kute aro bikênhmã nhyam kuwy põk ar ajkwa krekrekõt katon me'õnh bĩ, prĩne ar kurê djwýnhja 'õ ga. Be, godja me'õ aro kurê djwýnh prãm nhyam ar arým ã o bikênhõ ane, prĩne kuga.

6 Nhyam ar ta kabênkõt Metĩndjwýnh kãjkwa'ã ijê nhyam na rwýk kêtumrẽx. Ar Metĩndjwýnh kabên'ã ujarênh bari godja na rwýk kêtumrẽx ne. Nhyam kam ajte ar ta kabênkõt nhyam ajte ngõ kamrõ. Nhyam ar kabênkõt apýnh mýjja kute meo bikênh djãri apõx ne pykao ajkê. Apýnh kute pykao bikênhmã mýjja apõx tẽ, aben nHITEPã mýjja apõx tẽ.

7 Nhyam kam ar Metĩndjwýnh kabẽno amirĩto tẽ:n kam o amirĩt pa. O amirĩt pa nhyam kam mrydjwaryre dja amim ar kurêtuw. Mrydjwaryre kre ry typydji kurũm katorja dja ar'yr prõt ne tỳxo ar akrenh mex ne kam ar kubĩ.

8 Nhyam kam ar tyn nõ. Kikre nhipõkri dja ar tyn nõ. Krĩrax jabatãnhkam kikre nhipõkri nõ. Mýj krĩrax jabatãnh? Bir, kam ne me ar õ Bẽnjadjwýr pĩte'ykam kunhõ tãm. Kumã ne me idjibê Xõtõmamẽ Edjitu jarẽ. Nãm me axwekumrẽx ne Xõtõmakam me ja jaxwe'ã amijakren kam ajte Edjitungam me ja jamakkre kêt'ã amijakre nhyam kam me krĩrax jamã idjibê Xõtõmamẽ Edjitu jarẽ. Kam ne ar kute

Metĩndjwýnh kabēno amirĩt djwýnh týn nõ.

⁹ Kam dja me kunĩ omũ. Apýnh me õ pyka djari, apýnh mebêngôkre ba djari, apýnh amyngårari me ba djari, apýnh me kabēn djari kunĩkõt dja me ar omũho kumex. Ar tykja pumũho kumex'ã akati amãnhkrut ne ikjêkêt ne 'ã mēdjij. Nhy m me abenmã,

—Kwãrĩk wãnh ar adjar kêt. Axuk wãnh ar nõre, ane.

¹⁰ Nhy m kam pykakam me ar baja kĩnhkumrēx. Ar tyk ne nõrkam ar omũn kĩnhkumrēx ne kam toro kumex ne kam abenmã nēkrēx ngã. Mýkam ne me ar tykkam kĩnhkumrēx? Bir, ar kute Metĩndjwýnh kabēn jarēnh djwýnh ja ne ar pykakam me ar baja prĩne ar meo bikēho ba. Kam ne me ar tykkam kĩnhkumrēx.

¹¹ Nhy m ar tyk ne nõr'ã akati amãnhkrut ne ikjêkêt ne 'ã mēdjij nhy m kam Metĩndjwýnh ar akõ, ar tĩn kadjy ne ar akõ nhy m Metĩndjwýnh djakõr arkum wadjã nhy m arým ar aje tĩn ne ekru x ne kãjmã dja. Nhy m kam me ar omũn kam kum ar uma: ne. Kum ar uma týxkumrēx ne.

¹² Nhy m kam kãjkwa kurũm me'õ kabēn. Kãj bê kabēn ne arkum,

—Apa, on ar amrē tē, ane.

Nãm ã arkum ane nhy m ar kuma. Kuman kam tu kãjmã tē. Mã tēn wabi. Kakrãkam ne ar tē. Nhy m ar kurē djwýnh arek ar omũho kumex.

¹³ Ar omũho kumex katikõt nhy m pyka tertet ne. Tu tertet týx nhy m kam kikre

kwý ajkaten rõrõk ne me kwý rax ne me imex ne. Me kwý rax'ã akre kubê 7.000 ne me imex ne. Nhy m me tyk kêtja, pyka tertet kute me par kêtja, me tãm ne me tĩn prãm kam Metĩndjwýnhmã rax jarēn kum týx jarē. Metĩndjwýnh nhõ kãjkwa djwýnhmã ne me kum rax jarē.

¹⁴ Be, watĩre nHITEPã watĩre 'õ ne ja. Ota watĩre kute katē rã'ã. Arým me'yr bõx 'yr.

Kadjy mrãnh djwýnh kute katē kute õ poti kakõr.

¹⁵ Nhy m kam kadjy mrãnh djwýnh kute katē õ poti kakõ nhy m kam kãjkwakam me kabēn. Kãj bê kabēn ne. Jejumē Bãm'ã ne me abenmã kum,

—Bãmbê me banhõ Bēnjadjwýr ne krabê Kritu kute me bawýr anor, ar tãm ne ar arým pyka kunĩkõt ar meo ba. Dja ar meo ba rã'ã rã'ã: ne, ane.

Nãm ã kãjkwakam me kabēn ane.

¹⁶ Nhy m kam mebêngēt kubê 24 tu mýrbê rõrõk ne. Metĩndjwýnh kabem bēnjadjwýr krĩ djakam krĩja me tãm ne me tu mýrbê rõrõk ne Metĩndjwýnhmã rax jarēn kum,

¹⁷ —Bēnjadjwýr, Metĩndjwýnh, atýxo abê kumkati. Ga amrēbê: adjakamã atĩn ne ar aban mã atĩn rã'ã.

Amã ne ba me amikĩnh jarē. Arým ne ga apymao amijo amirĩt mex ne aje ar meo abamo kraxmã.

18 Apýnh me ba djàri ne me ngryk ar ba, ga gadjwý arým angryk kato. Arým me tyk ne pykakam ikwāja nhõ akati me'ýr bõx. Arým aje me tyk ne pykakam ikwājao akator ne kam aje memã pãnh jarēnhmã.

Nhym anhõ àpēnhdjwý arým õ akati me'ýr bõx. Anhõ àpēnhmẽ akabēn jarēnh djwýnhmẽ anhõ me mextire jamẽ me kum apymaja kunĩmẽ me kãtãmmẽ me rũnhmẽ. Arým me ja nhõ akatidjwý me'ýr bõx, ga aje memã o pãnh nhym me kĩnhmã.

Nhym bep me axwe kute pykao bikēnh djwýnhdjwý arým õ akati me'ýr bõx. Ga aje me jao abikēnhmã, ane.

19 Nhym kam kàjkwakam Metĩndjwýnh nhũrkwãti amijã kuta. Amijã kuta nhym kam pĩo rara kēn karýro krãkà djyja, kam ne Metĩndjwýnh kabēn'ã kēn no'òk nõ, pĩo rara tãm ne amirĩt ne. Metĩndjwýnh nhũrkwãtikam ne amirĩt ne. Nhym kam na adjēnh ne rãrãk ne krak nhym pykadjwý tertet ne. Nhym namê'y rôrô:ko kumex.

12

Me'õ niremẽ atemã mry kaàk'ã ujarēnh.

¹ Nhym kam mýjja pumũnh kêt 'õ kàjkwakam kato. Mýjja rax 'õ ne kato. Me'õ ni ne myt jadjàn o dja. Ne mytyrwý'ã

djan o dja. Ne kanhêtireo krã djên kutu. Kanhêtire kubê 12 ne o krã djên kutun o dja.

² Arým tujarõ tỳx. Arým kra rwýk 'ýr ne kam kra àn tokry nhym amra.

³ Nhym kam aje mýjja pumũnh kêt 'õdjwý kàjkwakam aje kato. Ë, atemã mry kaàk kamrêk ne kato. Ti:re ane. Krã kubê 7 ne kam kam bàri kubê 10. Ne krã kunĩkam me bēnjadjwýr krã djê tu.

⁴ Ne amyõ kanhêtire kute katē 'ýr ja kanhên bjêro mõ. Kàjkwakam kanhêtire bjêro mõn pykakam kumẽ. Ne kam ni kabem kra kadjy dja. Mýj kadjy? Bir, nija kra rwýk ne kam amako dja. Ni kra rwýk nhym on kute krēnmã ne kam amako dja. Te kam ama.

⁵ Nhym kam kra my ruw. Kute ar meo ban kabēno kute me anormã ne ruw. Apýnh me ba djàri kunĩ dja ar meo ban kabēno me anon ar me axwemã bēn tỳx ba. Djãm kute akrãnmã ar me axweo bamã? Kati, dja kãxo àbêr djào ar meo ba. Tãm. Tãm ne arým ruw nhym arým Metĩndjwýnh amim kumý. Tu amim mýnhkumrêx ne amiwýr o tẽ. Krĩ djãti'ýr o tẽ.

⁶ Nhym bep nãja ne katon prõt ne kapôt kukritmã kato. Nhym Metĩndjwýnh arým kapôt kukritkam kutêp kum kikre. Kute o djuw mexmã ne arým kum kikre. Ne kam kam o djuw mex aro ba. Kute o djuw mex'ã akati kubê 1.260. Amex amãnhkrut ne ikjêkêt nhym aje 'ã na tỳm nhym kam arek aro djuw mexo ba.

7 Nhyam kam kàjkwakam me abenwýr prôt. Mígeumě kadjy mrãnh djwýnhmě mry kaàkmě kadjy mrãnh djwýnhmě ar abenwýr prôt.

8 Nhyam bep kati, Mígeu ne ar týxkumrěx nhyam te mry kaàkja kute ar parmã. Nhyam bep Mígeu ne ar týxo mry kaàkja jakre ne kàjbê me kumě. Nhyam kam kàjkwakam me ajte mrãnh kêtumrěx.

9 Be, mry kaàk jabatãnhitja ne me arým bõm kumě. Tãm, kangã tũmja kute me kãmex jarěnh djwýnh, idjibê Xatanaj, kute me kunĩ noo biknor djwýnh, tãm. Tãm ne me bõm kumě, pykamã kumě, kadjy mrãnh djwýnhmě ro'ã ne me bõm ar kumě.

10 Nhyam kam kàjkwakam me'õ kaběn ba kuma. Kàj bê kaběn ne,

—Ota arým me banhõ Metĩndjwýnh me utã. Arým ne umao me utãr mex ne. Djãm me banhõ Metĩndjwýnh rerek got. Dja prĩne umao me utãn ar meo ba. Nhyam Kri-tudjwý Metĩndjwýnh kute amikõt arja dja kaběnkõt ar meo ba.

Ga arým me kute bõm mēnhja pumũ. Kute me bakamy kãmex jarěnh djwýnhja ne me arým bõm kumě. Nãm mã me banhõ Metĩndjwýnh jamakmã me'ã kaběn ne te me banhõ Metĩndjwýnhbê me bakamy kurê. Nãm te

kubê me bakamy kurê rã'ã nhyam akamãt ne akati nhyam ajte kubê kurê rã'ã nhyam akamãt ne akati nhyam ajte tãm rã'ã ne.

11 Nhyam me bakamy tu kumãm týx ne 'ěxnhĩmã katon bõm kumě. Mýj kanãrrãm ne me bakamy kumãm týx ne? Jezu ne mrykĩ'ãtomti jabatãnh ny'ã amijakren ty ne kamrõo meo pãnh. Kanãrrãm ne me tu kumãm týx ne.

Xatanaj ne kute Jezu nhõ me ja par nhyam me kute umaje Jezu kangamã. Nãm te me kupa. Nhyam me Metĩndjwýnh kanãrrãm tu ate krãn Jezu'ã ngrã rã'ãn kàj bê memã Jezu'ã ajarě. Me tĩn prãm kêtumrěx. Nãm me ã anen kam prĩne amim Xatanaj pyma ngrã ne kàjkwa kurũm bõm kumě.

12 Ě, kàjkwa, on akĩnhkumrěx. Gê mebēngõkre* akam ar bajadjwý akõt kĩnhkumrěx.

Nhyam bep pykabê me ar bajamě ngõ raxkam me ar bajamě ne arým me kaprĩ 'ýr. Watĩre. Mýkam?

Bir, Xatanaj, kute me kãmex jarěnh djwýnh, arým wãm me awýr ruw. Arým ngry:k ne wãm me awýr ruw. Arým ne tyk nhõ akatio rãm ne

* 12:12 Apýnh me õ pyka djãri kunĩkõt ne me kunĩ bēngõkre.

jan arým amima. Arým
amiman kam ngy:k
ne, ane.

Nâm me ã kâjkwa kurûm
kabên ane.

¹³ NhyM me arým bõm
kumê nhyM arým mry kaàkja
pykakam bõx. Bõx ne kam
ni'yr prõt ne. Kurûm kra my
rwýkja'yr prõt ne.

¹⁴ NhyM kam àkkajkritti
jara ne nija pakam apôx.
Xatanaj nhidji amãnhkrut ne
ikjêkêt. Idjibê kangã ne idji
'odjwýbê mry kaàkja. NhyM
àkkajkritti jara nija pakam
apôx, kangãbê tor ne kapôt
kukritkam tẽm ne bõx nhyM
Metĩndjwýnh kute o djuw
mexmã. Kute o djuw mex 'ã
amex amãnhkrut ne ikjêkêt ne
kam ajte 'ã na pydji. Kadjy ne
pakam ara apôx.

¹⁵ NhyM mry kaàkbê
kangãja kute nija bĩnmã aêro
tẽn aby'ã ngô kapĩ. Ngô rax ne
ajkwa krekre kurûm ajkapĩ.
Kute 'ã ngô tãm nhyM ngô
kute mã o mõr ne bĩnmã.

¹⁶ NhyM bep kati, pyka ne
nio õbikwan ngõmã ajkij nhyM
kam ngô wadjàn ngrà. Mry
kaàk jâjkwa krekre kurûm
ngõja wadjàn ngrà.

¹⁷⁻¹⁸ NhyM kam mry kaàk
nijakam ngy:k ne kam ãm
ajbir tẽn dja. Kute ni kra
parmã ne dja. Mýj ni kra
nã? Bir, me kute Metĩndjwýnh
kabên mar ne kôt amijo baja,
ne kute mekbê amipdjur kêt
ne Jejukam pijàm kêt ne tu
kute memã arênhja, me tãm
ne mry kaàk kute me'yr prõt
ne me parmã ajbir tẽn dja,

ngô rax mýrri dja, mekam
amako dja.

13

*Ngô rax kurûm mry'õ ka-
tor:*

¹ NhyM kam ngô rax
kurûm mry 'õ kato ba omũ.
Nâm bàri kubê 10 ne krã
kubê 7. Ne apýnh bàri djari
bẽnjadjwýr krãdjê tu. NhyM
kam krã kunĩ'ã idji arij ne
idjio Metĩndjwýnh djũn ne.

² NhyM mryja kute rop
krori pyrâk nhyM parja
kute mrybê uxu par pyrâk,
parkop jabjêti. NhyM bep
ajkwa krekreja ne kute rop
djâkrêbê rijão jâjkwa krekre
pyrâk. NhyM kam mry kaàk
mryjamã kum,

—Ikabênkôt dja ga meo
aban ipymao apyman inhýr
djâkam memã nhý, ane. Nâm
ã kum ane.

³ NhyM mry krã 'õ ne tyn
nõn kam ajte me aêrbê tĩn
ne. Kute mrãmri ne me kute
me par punukam me akubyn
tĩnja pyrâk.

NhyM kam me kunĩ, pyka
kunĩkôt ari ar aben pumũn
kam mry kabênkôt ar ban mã
kôt ajkamẽ.

⁴ Mry kaàk kute mrymã
kum,

—Ga dja ga ipymao apyman
inhýr djâkam nhýn idjõ'ã
meo aba, anhýrja ne me mry
kaàkmẽ arkum amijarênhõ
ba. Nâm me mrymã amijarên
kum rax jarên kam abenmã
kum,

—Mýj me'õ ne mrymẽ ar
kute raxo aben pyrâk ne ar
abenwýr prõt nhyM kutã

kum ämmã? Arkati, ane. Nãm
ã me abenmã ane.

⁵ Nhym kam mryja kabën
punubit jarënh ar o ba. Mry
kaàk djô'ã ne mryja kabën
punu ar ba. Nãm amijo rax
ne ar Metïndjwýnh japry o
ba. Nãm ar meo ba, mry
kaàk djô'ã meo ba'ã amex
amãnhkrut ne ikjêkêt ne naja
kuto katë. Ne kam mytyrwý
'ã akrebê 42.

⁶ Nãm ar meo ban
Metïndjwýnh japry o ba. Nãm
prïne Metïndjwýnh djün ne
idji japry ne kam ùrkwãbê
kàjkwa djün ne me kàjkwakam
ar bajadjwý djün ne. Djãm
mry kabën mex got.

⁷ Nhym kam mry kaàk
mrymã kabën nhym kam
kabënkôt Metïndjwýnh nhõ
me ja'yr prôt ne. 'Yr prôt ne
me kwý pan kàjbê me kumë.
Ne kam kabënkôt, umakôt ar
me kunõ ba ne kabëno me
ano. Apýnh mebêngökre ba
djari, apýnh amyngràri me ba
djari, apýnh me õ pyka djari,
apýnh me kabën djari kunìkôt
ne ar meo ba. Mry ne amijo
aptàn Metïndjwýnh nhõ me
jao ajkën kam me kunõ ba.

⁸ Nhym kam pykabê me
ja kunì dja me mrymã ami-
jarënh ba ne kum rax jarë.

Nhym bep me kwý, Jeju
nhõ pi'òk no'òkkam me idji
arijja, me ajbit dja me
kum mry kïnh kêt ne kum
rax jarënh kêt ne. Jejubê
Mrykí'ãtomti jabatành nyja
ne õ pi'òk no'òk. Kute pyka
nhipêx kêttri ne Metïndjwýnh
arým amim me kute Jeju
bïn'ã karõ, me kute Jejuo

mrykí'ãtomtin kute bïnmã
amim 'ã karõ ne arým anhÿr
djwýnhrà m kuma. Be, Jeju
kubê Mrykí'ãtomti jabatành
ny ja ne õ pi'òk no'òk, me tïn
rà'ã rà'ã'ã pi'òk no'òk. Nhym
me tïn rà'ã rà'ã kadjy pi'òk
no'òkkam me idji arija me
tãm dja me mrymã rax jarënh
kêt. Nhym bep me idji'ã no'òk
kêtja, me kunì dja me kum
mry kïnh ne kum rax jarën
kum amijarënh o ba.

⁹ Gora me ajamak mex
jabej on ama.

¹⁰ Ê, dja me me kwýo rôròk ne
meo mrãn mekbê ijê.

Ne kam tu me kwý pa,
kàxdjwa kajgoo tu me
kupa.

Nhýnh me ja dja me meo
rôròk ne mekbê ijê ne
kàxdjwa kajgoo me kwý
pa?

Bir, Metïndjwýnh kute amim
me'ã karõja, me tãm
dja me mekbê ijê ne
me kwý pa.

Kam dja Metïndjwýnh nhõ
me ja kute tu amim Jeju
markumrêx ne mã 'ã ngrà
týx ne 'ãno ãm ne kute kanga
kêtmã.

*Mry 'òdjwý pyka kurùm ka-
tor:*

¹¹ Nhym kam mry 'õ kato,
mry kute katë pyka kurùm
kato, ba omü. Nãm bàri
amãnhkrut kute mrykí'ãtomti
jabatành ny bàri pyræk. Ne
kabën kute mry kaàk kabën
pyræk.

¹² Ne kam mry kaàk jatãri
mryja djô'ã umakôt ar meo

ba. Ne kam me kunĩmã, pykabê me ja kunĩmã kum,

—On me mry kaàk jatãri mryjamã amijarẽnh o aba ne kum rax jarẽ. Mry krã 'õ tyk ne nõr ne kam ajte akubyn tĩnja on kum akabẽn ne kum rax jarẽ, ane. Ajrã, ane. Nãm ã mry kute katẽ mry kaàk jatãri mry ja'ã mekmã karõ ane.

¹³ Ne kam mýjja pumũnh kêt kwý nhipê:x ne. Kwý rax ne ipêx ne. Nãm me ipõkri kuwyo ruw, kàjkwa kurũm pykamã kuwyo ruw.

¹⁴ Be, mýjja pumũnh kêtõ ne me noo akno. Nãm pykabê me kunĩ noo akno. Mry kaàk jatãri mryja kabẽnkõt ne mýjja pumũnh kêt kwý nhipêx ne, tãri ãmkambit ne mýjja pumũnh kêt kwý nhipêx ne. Ne kam mekmã kum, pyka kunĩkõt mekmã kum,

—On me mry kaàk jatãri mry ja karõ nhipêx. Mry me kute te kàxdjwa kajgoo krã jayr nhym mã tĩn karõ dja ga me ipêx, ane. Ajrã, ane. Nãm ã mry kute katẽ mekmã ane.

¹⁵ Nhym kam me ipêx ne. Nhym mry kute katẽja mry karõ jakõ, mry kaàk jatãri mryja karõ jakõ nhym arým tĩn ne arým akõn kabẽn ne. Nãm kabẽn ne memã me kwý'ã apnẽn mekmã kum,

—Tãmja kute imã amijarẽnh kêt ne kute imã rax jarẽnh prãm kêt. On dja ga me abĩ, ane. Nãm ã mry kaàk jatãri mryja karõ mekmã ane nhym me kabẽnkõt arým me kwý pa.

¹⁶ Nhym kam mry kute katẽja ne me kunĩ'ã idji janhõ. Nãm me ikra'ã idji janhõn me kuka'ã idji janhõ, mry kaàk jatãri mryja nhõ me ja kute amirĩt kadjy. Nhym me kwý te kubê amikati, kute me'ã idji janhõr pymaje te kubê amikati nhym tu me'ã idji janhõ. Nhỹnh me ja'ã ne idji janhõ? Bir, me kunĩ, me kátammẽ me bẽnjadjwýrmẽ me õ nèkrêx krãptĩmẽ me õ nèkrêx kêtme me memã àpênh kajgo ar bajamẽ me kute memã o pãnh kadjy àpênhjamẽ. Me ja kunĩ'ã ne idji janhõ. Nhỹnh ne me 'õ kukamẽ ikra'ã idji kêt ne. Me kunĩ.

¹⁷ Dja me'õ'ã idji jêt prãm kêt nhym me arým kum mýjja nhõr kêtukumrêx, nhym ta kute mýjja byr kêtukumrêx, te kute amim mýjja byrmã. Me'ã idjikõtbit ne me kute amim mýjja byr. Mýj idji nã? Bir, mry kaàk jatãri mryja ne me kwý'ã idjin kwý'ã numeru janhõ.

¹⁸ Be, me no mexbit godja me kuma. Ê, gora me ano mex jabej on mry'ã numeru pumũ. Numeru ja kute me idji pyræk. Nãm 666. Be, mry'ã numeru ne ja.

14

Bãyogomẽ uba kadjy kàx byr:

1 Nã bãm arek omũnhõ dja nhym kam Mrykĩ'ãtomti jabatãnh nyja dja, ba omũ. Krãnhrebê Xijãokam ne dja. Nhym kam kõt me krãptĩ ku'ẽ. Me krãptĩ kubê 144.000, me

tãm ne me kumex. NhyM Mrykĩ'ãtomti jabatãnh ny nhidjija me kuka'ã arij ne Bãm nhidjijadjwý me kuka'ã arij. Me tãm ne me Mrykĩ'ãtomti jabatãnh ny kôt kumex.

2 Ba kam kàjkwakam me ngrer ma. Kute ngô rãrãkti pyrãk, kute na krak pyrãk. Nã, nãm me ngrer mexkumrêx. Nãm me kute pĩjãbarekam me ngrer pyrãk ba maro dja.

3 NhyM me krãptĩja ngrer ny jarê. Nãm krĩ djatikam ýrjamê mýjja tĩn amãnhkrut ne amãnhkrutjamê mebêngêtemê, me tãm ne me kabem ku'ên ngre. Ngrer ny ne me arê. Mýj me ngrer nã? Me ajbit ngrer. Atemã. Me'õ kute arênh kêt. Amũ me'õ kute mar ne arênh kadjy kêt. Me ajbit ngrer, me krãptĩ kubê 144.000, Metĩndjwýnh kute me utãr ne meo mõrja, pyka kurũm meo mõrja, me ajbit ngrer, me ajbit ne me kute mar ne arênh.

4 Nãm me mexo amiptãn kabôt katin ar ba. Nãm me kute axwe 'õ mar kêt kam mexkumrêx kute mrãmri ne me kute krõ'ã meo prõ kêt kam mex ja pyrãk. Nãm me ã axwemã irero ane. Nãm me mã Mrykĩ'ãtomti jabatãnh ny kôt ajkamên mã kôt mõ. Mrykĩ'ãtomti jabatãnh nyja abenbê meo ajkij ne meo mõ. Kamrõo ne me utãn meo mõn Metĩndjwýnhmã me kungã. Me ja ne me kutewa nhyM Bãmmã meo mõn kum me kanga. Dja ĩ ajte me kwý rax ne kum me kungã. Bãmmê ar

ro'ã kute meo aminhõn kute ar meo bamã.

5 NhyM me 'êxnhĩ kêt kumrêx. Nãm me axwe kêt kam mextire ne ar ba. Ajmã kute kêt.

6 NhyM kam kadjy mrãnh djwýnh 'õ kã:jmã ton tẽ. Kàjkwã tã: tẽ. Mýj kadjy ne ton tẽ? Bir, kute me kunĩmã kabên mex jarênhmã. Kute me kunĩ pykabê ar bajamã arênhmã, apýnh mebêngõkre ba djãri, apýnh amyngràri me ba djãri, apýnh me kabên djãri, apýnh me õ pyka djãri kunĩkôt ne kute mekmã arênhmã. Kabên mexja ne mex rã'ã rã'ã. Mekmã tũmrãm mex ne kam o ino rer kêt kumrêx.

7 NhyM kam kadjy mrãnh djwýnhja ne kãj bê kabên ne memã kum,

—On me amã Metĩndjwýnh pyman kum rax jarê, kute katãt memã axweo pãnh ne kute meo bikênhkam. Arým ne õ akati bõx. Arým kute memã axwe pãnh jarênhmã. Dja memã axweo pãnh. Djãm uma ngri got. On me kum rax jarê, kute kãjkwamê pykamê ngô raxbê pyka kêt mē inoremē kute ipêx djwýnhmã rax jarê, ane.

8 NhyM kam kadjy mrãnh djwýnh 'õdjwý kutewa kôt tẽn memã kum,

—Metĩndjwýnh dja krĩraxbê Babirõnijkam me jao ajkê. Arým kute meo mõr djã kaprãrmã. Arým 'ýr. Krĩraxbê Babirõnij, krĩ jabatãnh tãm ne Metĩndjwýnh arým kute o bikênhmã. Kute pyka mē meo bimirãmã. Kam ne me

axwekumrêx. Me axwebit ne me ar kam ba. Ne kam pyka kunîkôt me axwemâ me prêk ne. Nhyam kam me ô'ã pyka kunîkôt axwe. Ne kam kute me'ô kuprý, kurêti'ô kute amiwýr me 'wýr nhyam me kute 'ã aben japanh ne kam kôt axwe, kôt kurêti ar ba pyrâk. Nãm ã krîraxbê Babirônij ã pyka kunîkôt memã ane. Kute mrãmri ne me kute kadjwati kangô* kôm ne bibãnh ne axwebit kute mar ja pyrâk. Kam ne Metîndjwýnh mekam ngryk ne kute prîne meo bikênhmã.

9-10 Nhyam kam kadjy mrãnh djwýnh 'ôdjwý kadjy mrãnh djwýnh ar kutewakôt tèn kàj bê memã arên memã kum,

—Ë, me ikra'ã mry nhidjija ne me kuka'ã mry nhidjija kute mryo Metîndjwýnh ne mry karôo Metîndjwýnh ne arkum amijarênh o ban kum rax jarênh o baja me tãm gêdja Metîndjwýnh mekam ngryk ne prîne meo ajkê. Djãm ngryk rerek got kàjbê meo ajkê. Dja prîne meo bikênh mex ne. Arým ne ngry:k ne. Mýj me'ô gêdja kubê amijo apdju? Be djãm me kunîo ajkê.

Be, dja Metîndjwýnh me ja, me kum mrymê mry karô kînhja kuwykam me kurê. Kuwymê kên ngrãngrã pôkkam me kurê nhyam me kam àmnhirênh kumex. Mrykî'átomtí jabatãnh nymê kadjy mrãnh djwýnh ar

nokrekam dja me àmnhirênh kumex.

11 Nhyam kuwy kûmjã mã wabi, kute o ino rer kêtumrêx. Kuwy kute me kamjêrja kûm rã'ã rã'ã. Nhyam me arek àmnhirênh kumex rã'ã: rã'ã. Djãm me tyk djã kêt mã? Arkati. Djãm akamãtkam nãr kon akatikam dja me tyk djã kêt? Arkati. Dja me arek àmnhirênh kumex. Be, dja ã Metîndjwýnh meo bikênh ane. Me kute mrymê mry karômê o Metîndjwýnh ne arkum amijarênh o ba ne kute arkum rax jarênh ar o ba ne 'ã idjija, me ja dja Metîndjwýnh prîne ã meo bikênh ane. Nãm ã kadjy mrãnh djwýnh kabên ane.

12 Kam godja Metîndjwýnh nhô me ja, me kute Metîndjwýnh kabênkôt ar amijo baja, me kute tu amim Jeju markumrêxja, me ja dja me mã 'ã ngrã týt ne 'ãno djan kanga kêtumrêx.

13 Nhyam kam kàjkwa kurûm me'ô imã kabên ba kuma. Nãm imã,

—On 'ã pi'ôk no'ôk. Ë, me kute Bênjadjwýr 'ãno ãm nhyam mete me par ja dja me kînhkumrêx. Bênjadjwýr kadjy me tykja dja me arým kàjkwakam Jeju'ýr bôx ne kam kînhkumrêx. Metîndjwýnh kute memã kînh jadjãr kadjy ne arým me ô akati me'ýr bôx. Dja Metîndjwýnh mã memã kînh jadjãr rax ne, ane.

* 14:8 Mýjja me kute o kôm ne kôt bibãnh kunîja, kadjwati kangômê uba kangômê, mýjja kangô kunî ne me kum kadjwati kangô jarê.

Nhym kam Metĩndjwỳnh Karô imã,

—Nà, mrãmri. Mrãmri ne arỳm me àpênh raxkam katyk. Me àbirkam dja me arỳm kàjkwakam tyk djà kêt ne. Nãm me Jeju'ã ngrà tỳx ne mã kum apê. Nhym Metĩndjwỳnh me omũn arỳm kute pãnh memã kĩnh jadjàr raxmã, ane. Nãm ã Metĩndjwỳnh Karô imã ane.

¹⁴ Ja ne arỳm apêx ba kam ajte mỳjja 'õ pumũ. Nhym kakrã jaka ajte kato. Kato nhym kam kam me'õ nhỹ. Kute me'õ my pyrãk ne bẽnjadjwỳr krãdjê tun o nhỹ. Kên karỳro krãdjê ne kutu. Ne kam kàx nhibôti ne kubyn o nhỹ. Wa mexkumrêx.

¹⁵ Nhym kam kadjy mrãnh djwỳnh 'õ Metĩndjwỳnh nhũrkwãti kurũm kato. Katon kum kàj bê kabên, kakrãkam ýrjamã kabên ne kum,

—On aparmã anhõ kàxwã o abên o bàygogo jakàn o atom. Arỳm ne ã akati 'ỳr bôx. Arỳm ne ngrà tẽ. Arỳm ne pykabê me ja nhõ akati me'ỳr bôx. Kute bàygogo ngrà nhym me kute o atom nhõ akati pyrãk, ane.

¹⁶ Nhym kam kabênkôt pykamã kàxo abên o akàro tẽn kam o atom. Nãm ã kakrãkam ýrja me'ã bàygogo jakreo ane.

¹⁷ Nhym kam kadjy mrãnh djwỳnh 'õdjwỳ Metĩndjwỳnh nhũrkwãti kurũm kato. Kàjkwakam Metĩndjwỳnh nhũrkwãti kurũm kato. Ne adjwỳnhdjwỳ ã kàx nhibôti. Wa mexkumrêx.

¹⁸ Nhym kam ajte kadjy mrãnh djwỳnh 'õdjwỳ, ã kuwy

djwỳnh kikre kudjỳ djà bôr djà kurũm kato. Katon kam kàj bê kum kabên. Kadjy mrãnh djwỳnh kute kàxdjwa mex byr ne o ãmjamã kabên ne kum,

—On aparmã anhõ kàxo abên pidjôbê uba djô jakàn o atom. Arỳm ne tuk ne kumex. Nà, í'ík pytĩja pumũ. Arỳm ne pykabê me ja nhõ akati me'ỳr bôx. Kute pidjô tuk nhym me kute o atom nhõ akati pyrãk. Nãm ã kum ane. Nãm me axwe'ã pidjô tuk nhym me kute o atom nhõ akati jakre. Metĩndjwỳnh arỳm me axwekam ngryk ne pũrĩne kute meo bikênhmã. 'Ã ne pidjô tuk jakre.

¹⁹⁻²⁰ Nhym kam kabênkôt tu pykamã kàxo abên o pidjô krô jakàro tẽn kam ôjao atom ne kam pidjô kangôo pôx djakam kumex ne. Metĩndjwỳnh nhõ djwỳmẽ pidjô kangôo pôx djà raxi. Kam ne kumex ne, kute kangôo pôxmã. Metĩndjwỳnh mekam ngryk ne pũrĩne kute meo bikên'ã ne djwỳ pynênh djakam me kute pidjô kumex nhym pũrĩne kute anênh jakre. Atykmã ne pidjô kangôo pôx djà dja.

Nhym me kam kumex ne, nhym kam pũrĩne anê nhym kam me kamrô prô:t ne. Pidjô kangôo pôx djà kurũm me kamrô prôto nõ. Djãm me kamrô ngri got. Axwe me kamrô rax ne prô:to nõn kam tãm ne. Kute ngô pyrãk ne kam ã ubỳm ane. Kawaru jajkwa krekrekam kàxirãx

'anh ne ubým itep ne. Me kamrô tám mör ry'ã akre kubê 300 kirometu. Nhýnh me ja kamrô nã? Bir, me kum Metïndjwýnh kïnh kêtja, me axweja. Dja ã Metïndjwýnh me axweo bikênh o ane, me imexo ane.

15

Me kute apýnh meo bikênh djàri amýnh ne o ku'ê.

¹ Nhym kam mýjja pumũnh kêt 'odjwý kàjkwakam kato ba omũ. Nãm ã tire ane ne ã uma ane. Kadjy mrãnh djwýnh kubê 7 ne apýnh mýjjao kute meo bikênh djàri amýn o ku'ê. Apýnh mýjjao kute meo bikênh djàri ja godja Metïndjwýnh aben nHITEPã meo bikênh o tên kam 'õo ino re. Ne arým ngryko ino re.

² Ba arek omũnh o dja nhym mýjja kute imôti pyrãk, kute ixeo imôti pyrãk kato ba omũ. Ixemê kuwymê akà. Nhym mýrri me ku'ê. Mýj me nã? Bir, me kum mrymê mry karõ kïnh kêt ne kute arkum mex jarênh kêt kumrêx nhym te mry kute meo aminhõn me'ã idji janhõrmã, te me'ã idjimê numeru janhõrmã. Me ja ne me ixeo imôti mýrri kumex. Metïndjwýnh nhõ pïjãbãre ne me amýn o kumex. Me kam Metïndjwýnhmã ngrer kadjy.

³ Mõjdê kubê Metïndjwýnh nhõ àpênhjamê Mrykĩ'ãtomti jabatãnh nymê ar ngrer ne me arê.

—Bënjadjwýr, Metïndjwýnh, atýxo abê kumkati.

Mrãmri ne ga araxo mýjja kunĩ nhipêx nhym akõt rax ne uma ne.

Ga ne ga abê pyka kunĩkõt me kunĩ nhõ Bënjadjwýr rax ne ar meo aba mextire ne ar meo aba.

Nã gãm memã akabên pýnh ne arê ne katát memã akabên jadjuw.

⁴ Nã, Bënjadjwýr, nhýnh ne me'õ kum apyma kêt got.

Nhýnh ne me'õ amã amextire jarênh kêt got. Me kunĩ dja me kum apyman abenmã arax jarê.

Gajbit ne ga amexo apyma.

Nhym kam pyka kunĩkõt me kunĩ dja me awýr ban bõx ne amã rax jarênh o kumex.

Nã gãm prïne memã o pãnh, katát memã o pãnh.

Nhym me kunĩ arým omũn kam amã rax jarê, ane.

Nãm ã me ngrer ane.

⁵ Nhym kam ijukri Metïndjwýnh nhũrkwãti amijã kutan dja. Kàjkwakam Metïndjwýnh nhũrkwãti amijã kutan dja ba omũ. Nhym kadjwýnhbê Metïndjwýnh nhõ kumoka'ê mextire jadjwý amijã kutan dja.

⁶ Nhym kam Metïndjwýnh nhũrkwãti kurũm kadjy mrãnh djwýnh kubê 7ja apôx. Nãm apýnh mýjjao kute meo bikênh djàri kubê 7ja me kadjy amýn o ku'ê. Kubêkà jaka, kubêkà jadjênh ne angij ne o ku'ê. Ne kên karýro amirunh pren 'ã ku'ê.

⁷ Nhym kam mýjja tĩn amãnhkrut ne amãnhkrut 'õ ne arkum ngõnh ngã. Kadjy

mrânh djwýnh kubê 7jamã apýnh kungã. Kên karýro ngônkh kubê 7 ne arkum kungã. Ngônho ipu ne arkum kungã. Mýj ne kam ipu? Bir, Metíndjwýnh ngryk ne kam ipu. Metíndjwýnh ta tîn ne ar ba rá'ã rá'ã ne kute o ino rer kêt, tãm ngryk ne ngônkhkam ipu. Tãm ne arkum kungã.

⁸ Nhyam kam Metíndjwýnh kũm prîne ũrkwãti kre jaê. Mýj kũm nã? Bir, Metíndjwýnh raxmẽ mexmẽ tÿxmẽ uma kam kũm. Tãm ne prîne ũrkwãti kre jaê. Nhyam me te Metíndjwýnh nhũrkwãtimã ngjênhmã. Nhyam arým Metíndjwýnh kũm mebê aptã. Nhyam kadjy mrânh djwýnh kubê 7 ne apýnh mýjjae kute meo bikênh djari kubê 7ja me'ã kapĩno ku'ê, aben nwhitepã me'ã kapĩno ku'ê. Nhyam me'ã kapĩn pa nhyam me arým Metíndjwýnh nhũrkwãtimã wangij.

16

Me kute ngônhbê 7kam Metíndjwýnh ngryk me'ã kapĩn.

¹ Nhyam kam Metíndjwýnh nhũrkwãti kurũm me'õ kabên. Kãj bê kabên ne kadjy mrânh djwýnh kubê 7mã kum,

—On o tên pykakam kapĩ. Ngônhbê 7kam Metíndjwýnh ngryk ipuwã on kapĩ, ane.

² Nhyam kam kadjy mrânh djwýnh kutewa o tên pykakam kapĩ. Nhyam kam kuwê me'ã apôx. Kuwê punure. Tokry:. Nhýnh me ja'ã ne apôx? Bir, mry

kute me'ã idji janhôr nhyam me kute mry karõmã rax jarênhja, me tãm ne kuwê me'ã apôx.

³ Nhyam kam atãri kadjy mrânh djwýnhja Metíndjwýnh ngryk 'õdjwý kapĩ. Ngõ raxbê pyka kêt kam ne kapĩ nhyam arým ngõ ta tu kamrõ, kute me'õ tyk kamrõ pyrãk. Nhyam kam ngõkam mýjja ar baja kunĩ ty. Tu tykkumrêx.

⁴ Nhyam kam atãri kadjy mrânh djwýnhja Metíndjwýnh ngryk 'õdjwý kapĩ. Ngõ bix-abjêrmẽ inorekam ne kapĩ. Nhyam arým ngõ ta tu kamrõ.

⁵ Nhyam kam kadjy mrânh djwýnh kute ngõ pumũnh djwýnh kabên, ba kuma. Nãm Metíndjwýnhmã kum,

—Be, mrãmri. Ga ne ga amexo apyma ne amrêbê: adjakamã atîn ne ar aban mã atîn rá'ã, mrãmri.

Nã gãm katãt memã o pãnh ne, ane.

⁶ Nãm me anhõ me mexja nhimex ne, ne akabên jarênh djwýnhjadjwý nhimex ne, ne me ja kamrõ kapĩ: no kumex.

Ga arým meo angryk ne kam pãnh ngõ kamrõ memã angã, me kute o kõmmã.

Mrãmri ne pãnh mexkumrêx, ane.

Nãm ã ngõ pumũnh djwýnh Metíndjwýnhmã ane.

⁷ Nhyam kam kikre kudjy djã bõr djãdjwý kabên ne, ne kum,

—Nã, mrãmri, Bênjadjwýr, Metíndjwýnh atýxo abê kumkati.

Ga ne ga akabên pydjîn arên
arým prîne katât memã
o pãnh ne, ane.

Nãm ã kíkře kudjý djã bôr djã
kabên ane.

⁸ NhyM kam atãri kadjy
mrãnh djwýnhja Metîndjwýnh
ngryk 'ôdjwý kapî. Myt'ã ne
kapî nhyM kam myt pôr ne
prîne me kuga.

⁹ Arngro tÿxkumrêx ne prîne
me kuga. Te me kuga nhyM
me mã Metîndjwýnh japyrý.
Metîndjwýnh kute apýnh
mýjja kute meo bikênhmã
me'ÿr anorja tãm ne me aprý.
Mã aprý. Me kute amim
kator kêt ne wãnh axwemã
irer kêtumrêx. Kute kum
mex jarênh kêtumrêx.

¹⁰ NhyM kam atãri kadjy
mrãnh djwýnhja Metîndjwýnh
ngryk 'ôdjwý kapî. Mry krî
djãkam kapî nhyM arým ô
me ja'ã akamât kô tyk ne.
Akamât kô tyk prîne meo
ajkamuw. NhyM kam me
tokry djãje tu ãmnhirênh
kumex.

¹¹ ãmnhirênhbê Metîndjwýnh
japyrýo kumex. Kãjkwakam
Metîndjwýnh ne me ùn ne.
Me tokry djãje, kuwêmê
mýjja tokry djãje ne me
Metîndjwýnh djũno kumex ne
amim kator ne kute wãnh
axwemã irern 'ÿr amijo akêx
kêtumrêx.

¹² NhyM kam atãri kadjy
mrãnh djwýnhja Metîndjwýnh
ngryk 'ôdjwý kapî. Ngô raxbê
Jupraxikam ne kapî nhyM
kam tu ngô ngrà, me kam têm
kadjy. Kãjkwa krax kurũm me
bênjadjwýr têm ne ngô'ã rêr,
kadjy ne ngrà.

¹³ NhyM kam karô
amãnhkrut ne ikjêkêt ne apôx
ba omũ. Karô punu kute bri
ponhti pyrãk ne apôx ba omũ.
Mry kaãk jajkwa krekremê
mry jajkwa krekremê ar
kabên jarênh djwýnh 'êxnhîja
jajkwa krekremê ar ja jajkwa
krekre kurũm ne bri apôx, ba
omũ.

¹⁴ Ar karô punu kute
amijo brija ne Ar kubê
Xatanaj nhô ãpênh ne kam
kute mýjja pumũnh kêt kwý
nhipêxmã. Ne kam mã me
bênjadjwýr rũnh'ÿr ba. Pyka
kunîkôt me bênjadjwýr rũnh
kunî'ÿr ban meo akprô. Me
me'ÿr prôt kadjy ne meo
akprô. Metîndjwýnh tÿxo
kubê kumkati ngryk nhô
akatikam, ô akati pymakam
dja me me'ÿr prôt ar ba.

¹⁵ Me abenwýr prôt kadjy
ne me abenwýr môn aben
têpo mō nhyM Jeju imã kabên
ne. Ne imã,

—Ë, on me ikabên ma.
Dja ba me aêrbê me'ÿr bôx.
Kute me àkînhî me aêrbê me
ÿrkwãmã ngjêx ne mekbê
àkînh ba pyrãk. Dja ba ã me
aêrbê me'ÿr ibôx ane. NhyM
bep me ôt kêt ne no tÿx ne
kute ikam amako krîja dja
me kînhkumrêx. Me tãm dja
me kute me mrãnhmã kute
kubêkã jangjênh ne mrãnh
djãkam amako krîja pyrãk.
NhyM bep me ate krãja dja
me kute me ôt mÿrri me ban
bôx nhyM me kute kubêkã
jangjênh kêt ne pijãmkam
mrãnh pyrãk. Dja me ã kute
ikam amak kêtja pijãm ane,
ibôxkam ã pijãm ane. Nãm ã

Jeju Kritu memã amibôx djà jarêhno ane.

16 Nhyam kam ar karô punu kute amijo brija me bënjadjwýr rûhno akprô. Me kute me'ýr prôt kadjy ne meo akprô. Me kute abeno bikprônh djà nhidjibê Amadô. Mekbê idjaer kabênkam ne Amadô. Kam ne me bënjadjwýr rûnh abeno akprô.

17 Nhyam kam kadjy mrãnh djwýnh kute katê ne Metîndjwýnh ngryko ino rer kapî. Kôk djâbêrkam ne kapî nhyam kam Metîndjwýnh krî djâti kurûm me'ô kabên. Metîndjwýnh nhûrkwâtikam krî djâti kurûm ne kabên ne. Kâj bê kabên ne,

—Anû, o ino rer ne arým ja, ane.

18 Nhyam kam na adjênhmê krakmê rârâkmê. Nhyam kam pykadjwý tertet tỳ:x ne. Nãm amingrêk tỳx ne. Me bakrax kurûm me bakukãmãre aben nHITEPã bixadjwýr têm ja'ô kute pyka kute amingrêk ja'ô pumûnh kêtikumrêx. Nãm tertet tỳ:x ne.*

19 Nhyam kam krîrax jabatãnhbê Babirônijkam pyka ajkij nhyam kikre kunî rôrôk ne ajkaten amingrãn kumex. Babirônijkam pyka amikokij ne arým amãnhkrut ne ikjêkêt ne ikwã. Nhyam pyka kunîkôtdjwý krîrax rôrôko kumex nhyam kikre prîne amikaten kumex. Be, mrãmri ne Metîndjwýnh Babirônij jabatãnhja mar ar o ban kam

arým o ajkê, prîne kum axweo pãnh ne. Nãm tu mekam ngryk tỳx ne. Mýj me'ô gêdja kubê amijo apdju? Be, djà me kunîo ajkê, prîne meo ajkê. Djãm Metîndjwýnh me axwekam ngryk kêt got.

20 Nhyam kam apêxti kunî nhî'ãm mrãn akuno. Nhyam krãnhdjwý kunî tu akuno.

21 Nhyam kam namê'y me'ã rôrôko kumex. Kâjkwa kurûm ne me'ã rôrôk ne. Axwe abatãnh, axwe utî. Utîkam 'ã akre kute 40 kiru pyrãk. Djãm kam got me axwe kangan kam Metîndjwýnhmã rax jarê? Arkati, nãm tu me Metîndjwýnh djûno kumex. Namê'y kute meo bikênhkam tu Metîndjwýnh djûno kumex. Djãm namê'y rôrôk kajgo got? Kati, nãm meo bikênh rax ne.

17

Me'ô kuprý kurêti mry'ã ýr.

1 Nhyam kam kadjy mrãnh djwýnh kubê 7 kute ngônhbê 7 jamýnhja 'ô ne imã,

—Apa, amrê tê, ba amã mýjja jakre ga omû. Me'ô kuprý ne ja. Tãmja ne ngô kunî'ã krî, ane. Tãmja ne me kunî abenmã arê. Me kunî arým abenmã kurê jarê. Nhyam Metîndjwýnh arým axwe man kute o bikênhmã. Krîraxbê Babirônij ne me'ô kuprý kurê'ã amijakre. Krîrax jakam ne mýjja punu ne kam kute me'ô kuprý kurêti pyrãk.

2 Nhyam apýnh pyka djâri me ô bënjadjwýr rûnh 'ýr bao

* 16:18 Djãm pyka kute amingrêk kêt Arkati. Pyka kute amingrêk.

ku'ê. 'Ă aben japa. Nhy
pyka kunĭkôt me kunĭ 'yr
ban kam kumex. Me'ô nija ta
ne memă kadjwati kangô*
ngă nhy me o ikôn ajbăn
kam kurêo kumex.

Năm ă kadjy mrănh
djwýnh imă ane.

³ Ă imă anen kam mă
ikarôo tē. Kapôt kukritmă
ne ikarôo tēn o bôx. Ba kam
me'ô kuprý kurētija pumũ.
Nhy mry kamrêk'ă nhỹ.
Nhy mryja'ă idjio tuknĭ. 'Ă
idjijao ne prĭne Metĭndjwýnh
japrýn ũn ne. Nhy mry
krăbê 7 ne bari bê 10.

⁴ Nhy me'ô kuprý kurētija
kubêkă kamrêkmê tyk
jadjăn o nhỹ. Kunhêr
krăptĭ. Kên karýrmê kên
mextemê angă kră kute
ngăp jadjênh pyrăk. O ne
amikunhêr. Ne ngônkră
byn o nhỹ. Kên karýro
ngônkrăkam mýjja kroo
ipu ne kubyn o nhỹ. Mjên
prămmê kurêmê ja ne kam
o ipun 'ă kubyn o nhỹ.

⁵ Ne kuka'ă idji. Mýj idji
nă?

Bir, mýjja bipdjur. Bir,

—Krĭrax jabatănhbê Babir
ônijkam

ne me kuprý kurēti
kator kutewa nhy
kam me ô'ă pyka
kunĭkôt punu ar ba,
arĭk ar ba.

Năm ă kuka'ă idji ane.

⁶ Me'ô kuprý kurētija tu
ajbă. Kamrô ne o ikôn
kam ajbă. Năm prĭne
Metĭndjwýnh nhô me
mexja kwý nhimex ne,
prĭne me kute tu amim
Jeju markumrêx ne mă
kôt bikamênh nhy me te
kute

me par nhy me mă kôt
bikamênhja ne prĭne me
imex ne me kamrô kapĭn
o ikôn kam ajbă. Be, nija
ne ba omũn kam kam ino
tyn djan te ije omũnhmă
ne kam,

—Tô mýj nă? ane.

⁷ Nhy kam kadjy mrănh
djwýnh imă,

—Mýkam ne ga kam
ano tyn dja? ane. Ę, ba
mýjja bipdjurja amă arê
ga ama. Ba amă nija jarê,
krĭrax kute ni jaxwetĭ'ă
amijakreja amă arê ga
ama, ne ajte mry kute
turja jarê. Mry krăbê 7
ne bari bê 10, tăm dja
ba amă arê, ga ama.

⁸ Mry aje omũnhja ne
amrêbê tĭn ne ar ba. Ne
kam tu akuno. Dja ajte
kato. Kre ry typydjukurũ
ajte katon ar mră. Ar
mrăn kam tu biknorkumrêx
ne. Nhy pykabê me ja te
omũn kam abenkam no
tyn kumex. Me kute Jeju
mar kêtja dja me te kute
mry marmăn kam abenkam
no tyn kumex ne abenmă,

—Mýj mry got ja? Năm
tĭn ne ar ban akunon kam
ajte akubyn kato, anhỹro
kumex.

Djă năm Metĭndjwýnh
me ja tĭn ră'ă ră'ă'ă pi'ôk
no'ôk got me kôt mry ma?
Kati, pyka nhipêx kêtři
kute me ja tĭn ră'ă ră'ă'ă
pi'ôk no'ôk kêt. Kam dja
me mry mar kêtikumrêx
ne. Kam ne me mry tĭn
ne biknor ne ajte akubyn
katorja pumũn kam abenkam
no tyn kumex.

* 17:2 Mýjja me kute o kôm ne kôt bibănh kunĭja, kadjwati kangômê uba kangômê, mýjja kangô kunĭ ne me kum kadjwati kangô jarê.

⁹ Ë, me no mexbit dja me kuma, me kute mýjja marbit dja me kuma. Ë, mry krâbê 7 kubê mýjja amânhkrut. Krâ kubê krânhre ne krî. 'Ă ne nija krî. Adjwýnhdjwý krâbê bēnjadjwýr rûnhbê 7.

¹⁰ Bēnjadjwýrbê 5 ne arým kêt mexi. Nhy m bep pydji ne tîn ne ar ba rã'ă, nhy m bep ikjêja ne kator kêt rã'ă. Dja katon kam ar meo ba ngrire.

¹¹ Be, mryja amrêbê tîn ne ar ban arým biknorja, tãm ne kubê bēnjadjwýr rax'ô, bēnjadjwýr rûnhbê 7 ja'ô, ne arkôt akuno.

¹² Nhy m bep bari bê 10, aje omũnhja kubêdjwý bēnjadjwýr rûnhbê 10. Kraxje mete ar'ă bēnjadjwýr mēnh nhy m ar kute ar meo ba kêt. Adjým, tũmrâm, dja me ar'ă bēnjadjwýr mē nhy m ar meo ba. Mry mē ar aprakamã ar ar meo ba. Dja ar ro'ă ar meo ba ngrire.

¹³ Be, bēnjadjwýr rûnhja godja ar abenkôt kabēn ne tu mry kabēnkôt ar meo ba. Nhy m mryja pydji ne bēnjadjwýr raxo ar akren ar meo ba.

¹⁴ Nhy m kam bēnjadjwýr rûnhja dja Mrykĩ'ătomti jabatãnh ny'ýr prôt ne. Ar kunĩ dja ar'ýr prôt ne.

Nhy m bep Mrykĩ'ătomti jabatãnh ny ta dja amijo aptàn pyka mē aro amrà. Djãm Mrykĩ'ătomti jabatãnh ny bēnjadjwýr ngri got. Arkati. Bēnjadjwýr raxbê kumkatiti:. Kute bēnjadjwýr raxo pykabê me bēnjadjwýrja kunĩ jakrenh mexi. Kam

ne kubê Bēnjadjwýr raxbê kumkatiti:. Kam dja ô me jamē prĩne pyka mē ar bēnjadjwýrbê 10jao amrà. Ô me ja, Metũndjwýnh kute amiwýr me 'wýr ne kute amijo me utãrja nhy m me tu kute amim markumrēx ne mã kôt bikamēnh ne kute kanga kêt, me tãm dja me Mrykĩ'ătomti jabatãnh nykôt mōn kurê djwýnhjao ajkê.

Nãm ă kadjy mrãnh djwýnh imã ane. Ă imã 'ă ujarēnh ane.

¹⁵ Ne kam arek imã kabēno dja ne imã,

—Ë, apýnh ngô ikwãja, 'ă me'ô kuprý kurēti krî ga aje omũnhwã, ngôja ne kute me urak. Me'ă ne ngôja amijakre. Apýnh me ô pyka djari, apýnh me ba djari, apýnh mebēngôkre ba djari, apýnh amyngarari me ba djari, apýnh me kabēn djari kunikôt me ja'ă ne ngôja amijakre.

¹⁶ Ne aje bari bê 10 pumũnhwãmē mry'ă ýr ga aje omũnhwãmē ar tãm dja Ar kubê ni kuprý kurētika kĩnh no kati ne arkum kurēkumrēx ne kam o ajkê. O ajkēn prĩne kunhēmē ô kubēkã mexja kubê kunĩ by nhy m tu irãri nō. Nhy m kam ar ĩ kwý krē, me'ô kuprý nhĩ kwý krēn kam 'ă kãtãm kuwykam kumē nhy m prĩne xēr.

¹⁷ Mrãmri dja ar ă o ane. Mýkam? Bir, Metũndjwýnh ne kadjy ar ngrēk ne, bēnjadjwýrbê 10ja ar ngrēk ne. Metũndjwýnh ta ne arým amim 'ă karō ne kam ar kadjwýnhbê arkum arē. Nhy m

kam kôt ar bēnjadjwýrbê 10ja ôkre kadjwýnhbê amim 'ã karôn o ajkê. Nãm ar axikôt kabēn ne mrymã kum,

—Gajbit dja ga apydjin abēnjadjwýr rax ne ar meo aba. Nhy m be nija gēdja wãm nõ, ane. Nãm Metīndjwýnh anhýr djwýnhrà m tu kôn h arkum irkumrēx nhy m kam ar kôt o tēn o tēn inomã kumē. Ar kute amimar kēt ne ar Metīndjwýnh kabēnkôt tē.

¹⁸ Nhy m krīrax jabatãnhbê Babirônij ne me'õ kuprý kurēti ga aje omũnh wã'ã amijakre. Krīraxja ne pyka kunīkôt me kadjy bēnjadjwýr nhy m bēnjadjwýr kunī 'ýr ba: o ku'ê, 'ýr õ nēkrēxo bao ku'ê, nhy m kam krīraxbê Babirônij raxo bēnjadjwýr ja jakre ne kam meo ba, ane. Tãm ne me arým o ajkê, ane. Be, nãm ã kadjy mrãnh djwýnh imã 'ã ujarēnh anen imã arēnh o tēn inomã kumē.

18

Kute pyka mẽ Babirônijo bimirãk.

¹ Ba arek omũnh o dja nhy m kam kadjy mrãnh djwýnh 'õ kàjkwa kurũm tēn ruw. Kute bēnjadjwýr rax pyrãk ne adjēnh o prīne pyka kurwý.

² Ne kam kàj bê kabēn ne, —Ë, arým ne kēt ne. Krīraxbê Babirônij, krī jabatãnhja ne Metīndjwýnh prīne o ajkēn pyka mẽ meo amrà nhy m arým kēt ne.

Arým ne Xatanaj nhõ àpēnh punu 'ýr bôx ne kam kam ar ba. Nhy m kam apýnh me karõ punu djãri kam ar ba. Nhy m apýnh àk punu djãri kunīdjwý me kum kurēja kam ar ba.

³ Mrãmri ne Metīndjwýnh arým prīne pyka mẽ meo amrà nhy m kam kam ar ba. Mýkam?

Bir, axwe pãnh. Babirônijkam ne me axwebit ar ba. Kam ne me axwe'ã bit abenmã karõ.

Kute me'õ kuprý kurēti 'õ kute amijã memã àpnēnh nhy m me tu 'ýr ba ar ba nhy m kute memã kadjwati kangô* nhõr nhy m me kute o kôm ne bibãnh ne kurē ar ba pyrãk.

Nãm me ã pyka kunīkôt kum krīraxbê Babirônij kīnh o ane. Pyka kunīkôt ne me bēnjadjwýr kunī kum kīnh ne 'ýr bao ku'ê kute me'õ kuprý kurēti'ã me kute aben japanh pyrãk nhy m pyka kunīkôt me kute nēkrēxo ba djwýnh Babirônij'ýr õ nēkrēxo bao ku'ê ne arým pãnh õ pi'ók kaprī rax ne.

Babirônij axwe kum nēkrēx prãm kute me'õ mjēn prãm pyrãk nhy m me kute nēkrēxo ba djwýnh kôt õ pi'ók kaprī rũnhkumrēx ne.

* **18:3** Mýjja me kute o kôm ne kôt bibãnh kunīja, kadjwati kangômē uba kangômē, mýjja kangô kunī ne me kum kadjwati kangô jarē.

Djãm Babirônij mex
got. Axwe punu, ane.

Nãm ã kadjy mrãnh djwýnh
kabên ane.

⁴ Nhym kam kàjkwa kurũm
me'odjwý kabên ne memã
kum,

—Apa, inhõ me ja, on me me
kurũm akato. Mekõt
me ajaxwe ba ije
mekõt me ajo ibikênh
karõ on me akato, ane.

⁵ Be, nãm Babirônij aben
nHITEPã axwe tẽn arým
kàjkwa 'ýr itep ne.
Nhym Metĩndjwýnh
kute axweo biknor
kêtkumrêx. Nãm ku-
man o nhý, ane.

⁶ Gora me amipãnh. Krĩraxbê
Babirônij kute me ajo
bikênh 'ãnh dja ga me
amipãnh o abikênho
itep ne, o aben pyrãk
ne.

Kati, me amipãnh o abikênho
amãnhkrut. Djãm
krĩraxbê Babirônij kute
me ajo bikênh ngri
got. Axwe kute me
ajo bikênh raxi, kam
dja ga me amipãnh o
abikênho amãnhkrut
ne.

Nãm mýjja djýo me akõm
ne. Kam dja ga me
amipãnh mýjja djýo
kõmo amãnhkrut ne,
ane.

Nãm mýjja djýo kõm'ã kute
meo bikênh jakre,

—Kam dja ga me amipãnh
mýjja djýo kõmo
amãnhkrut ne, ane.

⁷ Krĩraxbê Babirônij ajbit ne
raxo amiptãn õ nèkrêx
kumex. Kam dja ga

me me kaprĩmẽ me
tokrymẽ o amipãnh,
kute õ nèkrêx kumexja
'ãnh o itep ne.

Nãm krĩraxbê Babirônij õkre
kadjwýnhbê amim,
“Ota ba arek ibênjadjwýrkumrêx
ne nhý. Mýkam dja ba
ikaprĩ?”

Djãm imjên ibê tyk got ba
ikaprĩ?

Djãm ibixangri dja ba ibên kêt
mex ne nhý?

Kati, ibixangri kêt. Kam dja
ba ikaprĩ kêtikumrêx”,
ane.

Nãm ã krĩraxbê Babirônij ni'ã
amijakreo ane.

⁸ Nãm ã amim ane ne kam
nhý. Kam dja têbê
apýnh mýjjao kute meo
bikênh djari 'ýr bõx.

Myt tãm kam dja o bikênh djaja
kunĩ abenã rôrõk ne
arým 'ýr bõx.

Gêdja tyk 'ýr bõx ne bixangri
'ýr bõx ne kum prãm 'ýr
bõx.

Têbê dja o bikênh djã ja kunĩ
'ýr bõx. Nhym kam me
kuwykam kumẽ nhym
xêr.

Bênjadjwýrbê Metĩndjwýnh
ne týxumrêx ne kum
axwe pãnh jarẽ nhym
arým 'ýr bõx.

Nãm ã kabên ane.

⁹ Pyka kunĩkõt dja me
bênjadjwýr àmrao kumex. Me
bênjadjwýrja kum nija kĩnh
ne 'ýr bao ku'ekam kute me
me'õ kuprý kurêti'ýr me bao
ku'ê ja pyrãk. Kam dja me
abej àmrao kumex. Me kute
kukwakam amim nèkrêxo
ãptãr o bakam. Dja krĩrax
põr ne kũm ty:k ne. Nhym

me bēnjadjwÿr abej àmra:o kumex,

¹⁰ omũho kumex. Krĩrax kaprĩmē tokry pymaje ne me nĩjar djan omũho kumex ne kam abenmã kum,

—Watĩre, Babirõnij. Krĩrax jabatãnh, krĩrax pyma, watĩre.

Nãm tebē Metĩndjwÿnh prĩne ajo ajkē ga nõ, ane.

¹¹ Nhy m me pyka kunĩkõt kute nēkrēxo ba djwÿnhjadjwÿ àmrao kumex ne kaprĩ:re. Nhy m tu wãnh nēkrēx nõ. Mÿj me'õ godja me kute nēkrēxo ba djwÿnhbē nēkrēx byn pãnh pi'õk kaprĩ ngã? Arkati. Babirõnij ne ipēxri me kute nēkrēxo ba djwÿnh kute kum nēkrēx rero bajamã o pãnh ne.

Nhy m arÿm xēr nhy m kam ¹² me'õ kute mekbē apÿnh me kunhēr djãri byr kētkumrēx, me õ kēn karÿrmē kryt jakamē kēn jadjēnhmē angà krã kute ngàp jadjēnh pyrãkmē kubēkà jakamē kubēkà tykmē atemã kubēkà mērebē xēdamē kubēkà kamrēkmē apÿnh pĩ kudjÿ djãrimē apÿnh mrybē erpãxi djwao mýjja nhipēx djãrimē apÿnh pĩ pãnh raxo mýjja nhipēx djãrimē atemã ngõnhbē brõdjimē ngõnh tykmē atemã kēnbē mamoremē

¹³ mýjja djãnhbē kaner-amē me krã ngrãnh djãmē kikre kudjÿ djãmē me kudjÿ djãbē miramē me kudjÿ djã 'õmē uba kangõmē atemã rõny kangõ 'õmē atemã djwÿ djõm 'õmē djwÿbē trigumē me õ kritbē mrytimē

mrykĩ'ãtomtimē kawarumē pĩo kãmranhtÿxmē me memã àpēnh kajgo ar ba, me kute meo pãnh ne amim me pa 'amÿnh nhy m me memã àpēnh kajgo ar bajamē. Nã, mebēngõkredjwÿ.

Ja kunĩ ne Babirõnij tĩnri amim amÿn pãnh memã pi'õk kaprĩ ngã nhy m kam ajbir kēt ne. Mÿj me'õ godja amim amÿn kam pãnh mekmã pi'õk kaprĩre ngã. Arkati.

¹⁴ Nhy m me kute nēkrēxo ba djwÿnh Babirõnijmã kum,

—Be, apÿnh me amã mýjja mex kĩnhja ne arÿm me abē kētkumrēx. Me anhõ nēkrēxmē me akunhēr kunĩ ne arÿm tu biknorkumrēx. Dja ga ajte omũnh kētkumrēx, ane. Nãm ã me kute nēkrēxo ba djwÿnh kum ane.

¹⁵ Ne nĩjar djan omũho kumex. Krĩrax kaprĩmē tokry pymaje nĩjar djan omũho kumex. Kukwakam õ nēkrēx rax ne mekbē kēt nhy m me kam o aman kam abej àmrao kumex ne kam kaprĩ:ren abenmã kum,

¹⁶ —Watĩre, Babirõnij, krĩrax jabatãnh, watĩre. Tãm ne arÿm kētkumrēx.

Nãm ipēxri kubēkà mexbit jangij ne o mrã. Kubēkà jakamē kakrãtykmē kamrēkmē. Nãm kunhēr pãnh raxobit amikunhēr, kēn karÿrmē kēn jadjēnhmē angà krã kute ngàp jadjēnh pyrãkmē. Ý, tãm ne arÿm kēt ne.

17 Nêkrêxja ne arým pyka mẽ amrà. Amikrà kêt ne arým pyka mẽ amrà. Kâxdjakênh ipòk pydjikam, ane.

Nãm ã me kute nêkrêxo ba djwýnh kapríkam abenmã ane.

Nhym kam me ngô raxkam kâkam ar bajadjwý kaprí. Me kute ngô raxbê pyka kêtgam kà raxo ba djwýnhmẽ me kâtâm kâkam ar bajamẽ me kute kào ba djwýnh nhõ àpênhmẽ me kute ngòkòt nêkrêxo bajamẽ. Me ja kunĩ ne me kaprĩn nĩjar kumex ne àmrao kumex.

18 Krĩrax pòk ne kũm tyk pymaje ne me nĩjar omũho kumex, abej àmrao kumex ne kàj bê abenmã kum,

—Krĩrax jabatànha pydjii. Nhýnh ne 'òmẽ kute aben pyràk? ane. Nãm ã me kà raxkam ar baja abenmã ane.

19 Ne kam kapríkam pykao amikrà kaprêprêk ne krĩrax jabej amran kam kaprí:re ne kum,

—Watĩre, Babirônij, krĩrax jabatànha, watĩre.

Akukwakam ne ba me ikunĩ inhõ nêkrêx rũnh ne. Nã bãm me kâkam awýr mýjjao iban o bôx ga pãnh me imã mýjja ngã. Ba me ikunĩ akukwakam inhõ nêkrêx rũnh ne.

Ga tebê arým pyka mẽ amrà. Jakam dja ba me arík ar iba, ane.

Nãm ã me ngô raxbê pyka kêtgam kà raxkam ar baja krĩraxo aman ã kum ane. Nhym kam atemã me'õ kabên.

20 —Be, kàjkwa, on akĩnh. Arým ne Metĩndjwýnh o ajkê. Me gadjwý, Metĩndjwýnh nhõ me gamẽ Jeju kute me anorjamẽ Metĩndjwýnh kabên jarênh djwýnhmẽ on me akĩnh. Metĩndjwýnh arým me apãnh Babirônijo ajkê. Kam dja ga me tu akĩnhkumrêx.

21 Nhym kam kadjy mrãnh djwýnh tỳxkumrêx 'õ kên by. Kên rax, kên jabatànha. O ne mekbê idjaer bày ngãn ôm ne. Tãm ne kumýn o ngô rax kòpênàt ne. Ne mekmã kum,

—Dja ã Metĩndjwýnh krĩrax jabatànhabê Babirônijo bikênho ane, kòpênàto bê o ane. Gêdja tu biknorkumrêx ne ajte kator kêtikumrêx.

22 Godja ajte me'õ me akam ngrer kêtikumrêx. Atemã pĩjábàremẽ pomẽ ngônho potimẽ. Ja kunĩkam ngrer dja ajte me akam kator kêtikumrêx. Nhýnh ne me'õ mõn ajte me akam ngrero dja? Arkati.

Nhym me apýnh ê mex djàri 'õ ajte me akam kator kêtikumrêx. Nhýnh ne me ê mex 'õ me akam dja? Arkati.

Nhym me ni'õ me akam djwý ka'uko ýr kêtikumrêx. Nhýnh ne me ni'õ djwý ka'uko nhý got ga me ajte marmã?

23 Nhyṃ ngônhpôkdjwỳ me akurwỳ kêt-kumrêx. Nhỹnh ne me akam ngôn h pôk 'õ godja me akurwỳ?

Ne me keketdjwỳ mar kêt ne. Nhỹnh ne me'õ ajbir abenwỳr mõi ny got kĩnhkumrêx ne kute abenmã kabẽn ne keketmã? Arỳm kêt-kumrêx.

Me akam me kute nêkrêxo ba djwỳnh ne pyka kunĩkõt me kurãm õ nêkrêx rũnh ne.

Ga arỳm apỹnh me ba djari me kunĩ noo akuno. Nã gãm adjukaneo me noo akuno nhyṃ arỳm pãnh Metĩndjwỳnh prĩne ajo ajkẽ, ane.

Nãm ã kadjy mrãnh djwỳnh ane.

24 Be, Babirõnij ne Metĩndjwỳnh kabẽn jarẽnh djwỳnhmẽ Metĩndjwỳnh nhõ me mexja par ar o ba. Babirõnij kabẽnkõt ne me pyka kunĩkõt me par ar o ba. Kam ne Metĩndjwỳnh meo ngryk ne me pãnh prĩne Babirõnijo ajkẽn pyka mẽ o amrà.

19

Me kute Metĩndjwỳnhmã mex jarẽnh.

1 Nhyṃ kam mýjja kute me krãptĩ kanga pyræk ba kuma. Kàjkwakam ne me krãptĩ kabẽn ne, ne,

—On me Metĩndjwỳnhmã mex jarẽ. Me banhõ Metĩndjwỳnh, ajbit ne kubẽ me bapytàr djwỳnh, gu me kam

abenmã mex jarẽn abenmã bẽnjadjwỳr rax jarẽ.

2 Ta ne kabẽn pỹnh ne katàt memã axwe pãnh jarẽ. Mrãmri ne arỳm kum pãnh jarẽ. Me'õ kuprỳ kurêtija, tãmja pydji ne rax ne pyka kunĩkõt me'ã axwe rẽ nhyṃ me kõt axwen arĩk ar ba, tãm. Kumã ne Metĩndjwỳnh pãnh jarẽ.

Arỳm ne kam ngryk ne o ajkẽ. Nãm õ àpẽnho ngryk ne kam me pãnh o ajkẽ, kute õ àpẽn par ne kamrõ kapĩnkam ngryk ne kam me pãnh me'õ kuprỳ kurêtijao ajkẽ. Mrãmri, ane.

Nãm ã kàjkwakam me krãptĩ ane.

3 Ne kam ajte kàj bê kabẽn ne, —On me Metĩndjwỳnhmã mex jarẽ.

Krĩrax jabatànhbẽ Babirõnij ne mã pôr ne kũm tyk rã'ã rã'ã. Àtyk kêt-kumrêx, ane.

Nãm ã kàjkwakam me krãptĩ ane.

4 Nhyṃ kam mebêngêt-bẽ 24mẽ mýjja tĩn amãnhkrut ne amãnhkrut ne tu mỳrbẽ rôrõk ne Metĩndjwỳnhmã rax jarẽ. Metĩndjwỳnh krĩ djàtikam ýrjamã rax jarẽn kum, —Mrãmri godja ga ã o ane, ane.

Ne kam ajte abenmã kum, —Gu me on Metĩndjwỳnhmã rax jarẽ, ane.

5 Nhyṃ kam krĩ djàti kurũm me'õ kabẽn ne,

—Ë, me akunĩ, me abê
Metĩndjwýnh nhõ
âpênh, me amã umaja,
me abênjadjwýrmẽ me
akátammẽ me akunĩ
on me me banhõ
Metĩndjwýnhmã mex
jarẽ, ane.

⁶ Nhyam kam mýjja kute me
krãptĩ kangao kumex pyræk
ba kuma. Kute ngõ rãræk
pyræk, kute na krikrit týx
pyræk. Nhyam me krãptĩja
kabên ne,

—On me Metĩndjwýnhmã
mex jarẽ. Bênjadjwýr
djwýnh me banhõ
Metĩndjwýnh týxo
kubê kumkati, ta
ne bênjadjwýr rax
ne mrãmri ar meo
bakumrêx, kumã dja
ga me mex jarẽ, ane.

⁷ Ë, gu me on bakĩnhkumrêx.
Me kute abenã
ar mênh kadjy
bakĩnhkumrêx. Gu
me abenmã raxmẽ
mex jarẽ. Arým
ne õ akati 'ýr bõx.
Arým ne me kute
Mrykĩ'ãtomti jabatành
nymẽ prõmẽ abenã ar
mênhmã, kam dja gu
me bakĩnhkumrêx.

Arým ne nija amimex ne.

⁸ Arým ne kadjy kum kubêkà
ngã nhyam arým adjà. Kubêkà
mexkumrêx, kubêkà jadjênh,
kubêkà ajmã kute kêtumrêx,
ane.

Nãm ã me krãptĩ memã ane.
Nãm Metĩndjwýnh kute õ me
mexjamã axwe kêt jarênh
nhyam me katàt mrãnh'ã
kubêkà mex jakre ne ta õ me
ja'ã prõ jakre.

⁹ Nhyam kam kadjy mrãnh
djwýnh imã,

—On 'ã pi'òk no'òk. Arým
ne me kute Mrykĩ'ãtomti
jabatành nymẽ prõmẽ abenã
ar mênhmã, nhyam me arým
kute kadjy djwý djarmã.
Arým kadjy mry kumex ne.
Nhyam arým memã kabên.
Me Mrykĩ'ãtomti jabatành
nymẽ ro'ã õ kwý krên rax
kadjy memã kabên ne. Me
ajbit dja me kĩnhkumrêx. Me
Mrykĩ'ãtomti jabatành nykõt
õ kwý krênja, me ajbit dja me
kĩnhkumrêx. On 'ã pi'òk no'òk,
ane. Nãm ã kadjy mrãnh
djwýnh imã ane. Ne kam ajte
imã,

—Ë, mrãmri ne Metĩndjwýnh
arým kabên pydjín arẽ, ane.

¹⁰ Ba kuman kam kabem
itu mýrbê tým ne bit ije
kum rax jarênhmã, bit ije
kadjy mrãnh djwýnhmã rax
jarênhmã nhyam imã,

—Kati, kwãrĩk wãnh. Bad-
jwý ne ba Metĩndjwýnhmã
idjãpênh, akamymẽ ar akõt
Metĩndjwýnhmã idjãpênh.
Akamymẽ ar atýxkumrêx
me ajte mekmã Jeju'ã ad-
jujarênhjakõt ne ba kum
idjãpênh. Badjwý ne ba ar
akõt kum apê. Kam dja ga
Metĩndjwýnhmãbit rax jarẽ,
ane.

Be, me akajmãtã ne
Metĩndjwýnh kabên jarênh
djwýnh ô'ã memã Jejubit'ã
ujarênh ar ba. Ga me
kam gadjwý ijuk'ã Jejubit'ã
adjujarênh ar aba. Kumãbit
ne me kute rax jarênh ar
o bamã, ane. Nãm ã kadjy
mrãnh djwýnh imã ane.

Me'õ kawaru jaka'ã ÿr.

11 NhyM kam kàjkwa ajkij nhyM kawaru jakaja dja. NhyM me'õ 'ã nhÿ. Me'õ nhidjibê Kabênkumrêx, ne ajte idji 'õbê Katàt kabên ne 'ã nhÿ. Nãm katàt memã axwe pãnh jarên kôt me'ÿr prôt ne.

12 No pòk kute kuwy pòk pyràk ne kam bënjadjwÿr rax krãdjê tu. Krãdjê krãptĩ ne kutu. Ne ta idji 'ã wajêt. NhyM me kute idjija pumũnh kêt, ajbit ne kute aminhidji pumũnh.

13 Ne õ kubêkà kute kamròkam irja jadjà. NhyM me kum idji jarê. Idjibê Metũndjwÿnh Kabên. Tãm ne me kum arê.

14 NhyM kàjkwakam Metũndjwÿnh nhõ krãkamngõnh krãptĩ kôt mõ. Ne kam kubêkà mexkumrêx, kubêkà jaka, kubêkà ajmã kute kêt jangij ne 'ã mõ. Kawaru jaka'ã ne me krĩn kôt mõ.

15-16 NhyM Bënjadjwÿr jajkwa krekre kurũm kàxdjwa kajgo kato. Kàxdjwa kajgo djwa mexkumrêx ne kato. NhyM kubêkà'ã idjin kjê'ã idji. Idjibê

Bënjadjwÿr raxbê kumkatiti:.
Kute bënjadjwÿr raxo pykabê
me bënjadjwÿrja kunĩ
jakrenh mexi.

Kam ne kubê Bënjadjwÿr
raxbê kumkatiti:.

Ne kam kàxdjwa kajgo djwa mexjao dja apÿnh me ba djari meo ajkê. Meo ajkên kam ar meo ba, me kum àpênhmã dja kabêno me anor ar o ba. Kabêno me anon me axwemã bën tÿx ar ba. Djãm

kute akrànMã ar me axweo bamã? Kati, dja kàxo àbêr djào ar mekam ngryk ban mekam ngryk mex ne. Godja Metũndjwÿnh ngryk janênh djàkam me kurê ne prĩne me anê nhyM me kamrò prôt ne. Djãm Metũndjwÿnh tÿxo kubê kumkati ngryk ngri got? Nãm ar meo ban ì mekam ngryk mex ne.

17-18 NhyM kam kadjy mrãnh djwÿnh pydjìn dja, ba omũ. Arngro tÿxkam ne dja. Ne kam kàj bê àkmã kabên ne. Àk kàjkwa tã tor ne mrãnhja kunĩmã kabên ne, ne kum,

—Me apa. Amrê me aben pydji. Arÿm ne Metũndjwÿnh me amã me anhõ kwÿ krên djà rax ne o atom ne, me aje krên ne ajajnemã. Ê, bënjadjwÿr nhĩmê krãkamngõnh nhõ bënjadjwÿr nhĩmê me àprãr nhĩmê kawaru nhĩmê 'ã krãkamngõnh krĩja nhĩmê me kute me pa 'amÿnh nhyM me memã àpênh kajgo ar baja nhĩmê me kute memã o pãnh kadjy àpênhja nhĩmê me bënjadjwÿr nhĩmê me kàtãm nhĩmê me kunĩ nhĩ dja ga me krên ajajne, ane. Nãm ã kadjy mrãnh djwÿnh àkmã kabên ane.

19 NhyM kam mry kute meo bajamê õ krãkamngõnhmê me bënjadjwÿr rũnhmê arÿm akuprõ. Me kute Jeju kawaru jaka'ã ÿrja 'ÿr prõtMã ne me akuprõ. NhyM arÿm kutã Jejudjwÿ õ krãkamngõnhreo akuprõ.

20 Ne kam amijo aptàn ar pa 'amÿn kuwyo imòtikam

ar kumě. Nām mrymě kaběn jarěnh djwýnh 'ěxnhĭja ro'ã ar pa 'amýn aro tĕn kuwyo imôtikam ar kumě. Kaběn jarěnh djwýnh 'ěxnhĭja ta kute mýjja pumŭnh kĕt kwý nhípĕx, kute mry djô'ã kabĕnkôt mýjja pumŭnh kĕt kwý nhípĕx ne o kute me noo biknor. Nhŷnh me ja ne me noo akuno? Bir, me'ã mry nhidji jarij ne kute mry karômã amijarĕnh ne kute kum rax jarĕnhja, me tãm ne kaběn jarĕnh djwýnh 'ěxnhĭja me noo akno. Kam ne Bĕnjadjwýr Jeju mrymě kaběn jarĕnh djwýnh 'ěxnhĭja ar ro'ã ar pa 'amýn aro tĕn kam kuwyo imôtikam ar kumě. Ar tĭn ne ar pa 'amýn aro tĕn kuwyo imôtikam ar kumě. Kuwymě kĕn ngrãngrã pôkkam ar kumě.

²¹ Ne kam me kôt môrja nhimex ne. Jeju kawaru'ã ŷrja tãm ne ajkwa krekre kurŭm kãxdjwa kajgo katorjao me imex ne. O ne pyka kunĭkôt me bĕnjadjwýrmě ar ô krãkamngônĥ ro'ã me imex ne. Me imex nhym àk kunĭ me kwý krĕ:n meo ajne.

20

Xatanaj djuwpre'ã amex kubĕ 1.000.

¹ Nhym kam kadjy mrãnh djwýnh 'ô kãjkwa kurŭm tĕn ruw ba omŭ. Ikrakam ne kam o kajkep djã byn o tĕn o ruw. Mýjkam o kajkep djã nã? Bir, kre ry typydjikam o kajkep djã ne kubyn o tĕn o ruw. Kãxirãxtimĕ ne kubyn o ruw.

² Ne kam mry kaãkjao tŷm, kubĕ ne Kangã tŷm, kute me kãmex jarĕnh djwýnh. Xatanaj tãm ne o tŷm ne kãxirãxtio uwpre. Djãm uwpre'ã amex pydji got. 'Ã amex krãptĭ. 'Ã amexbĕ 1.000.

³ Nām tu kre ry typydjikam kumĕn 'ã ijĕn kam o kajkep ne prĭne 'ã ijĕ djão amrà, mýjja kute tom pyrãk o prĭne oy.

Be, Xatanaj kute ajte pyka kunĭkôt me noo biknorbĕ ne krekam kumĕn 'ã ijĕ. Godja 'ã amexbĕ 1.000 apĕx nhym kam ajte kadjy mrãnh djwýnh 'ã kutan kaba nhym ar ba ngrire. Tãm ne ja. Be, ba kam ajte mýjja 'ôdjwý pumŭ.

⁴⁻⁵ Be, me krĭ djãtidjwý ne kumex ba omŭ. Nhym me kam krĭ. Metĭndjwýnh ne arŷm me jamã kum,

—Me ga dja ga me memã axwe pãnh jarĕ, ane.

Me karôdjwý ne ba omŭ. Mýj me karô nã? Bir, me kute memã Jeju'ã ujarĕnh ar ban Metĭndjwýnh kabĕn'ã ujarĕnh ar ba nhym me kute me mut krãkãr nhym me tyk karô ne ba omŭ. Me kute mrymĕ mry karô arkum rax jarĕnh kĕt, kute aro Metĭndjwýnh ne arkum amijarĕnh kĕt nhym mry te kute me'ã aminhidji janhôr prãmja, te kute me kuka'ã nãr me ikra'ã aminhidji janhôr prãmja, nhym me kubĕ bikĕnh nhym kam me kute me par karô ne ba omŭ. Me tãm dja me akubyn tĭn ne kam Kritumĕ ro'ã ar meo ba. Ar meo ba'ã amex krãptĭ ne. 'Ã amexbĕ

1.000. Me tyk ne akubyn tîn kutewa ne ja. Nhyr bep me kâtâm tykja, me tãm dja me'ã amexbê 1.000 nhyr me akubyn tîn ne.

6 Nhyr bep me tyk ne akubyn tîn kutewaja dja me kînhkumrêx. Arým mexo me akrenh me:x ne. Dja me ajte ty? Arkati. Dja me ajte tyk kêtikumrêx, ne kam Metîndjwýnhmê Kritu arkum apê, mebê me kadjy Metîndjwýnh mar djwýnh ne arkum apênh ba. Ne kam ar ro'ã ar meo ba. Ar meo ba'ã amex krãptî. 'Ã amexbê 1.000.

Kute kuwyo imôtikam Xatanaj mênh.

7 Nhyr kam amexbê 1.000 apêx nhyr kam kadjy mrãnh djwýnh Xatanaj'ã kuta. Kubê ijêja'ã kutan me kadjy kaba.

8 Nhyr arým kato, pyka kunîkôt ajte kute me noo biknormã kato. Dja kâjkwa kraxkam me jamê kâjkwa nhôtka me jamê aktã kâjkwa nhirê'ãnh me jamê mekbê Kokmê mekbê Makokmê me kunî 'ýr bôx ne memã kabên jarên me noo aknon meo akprô. Kute Metîndjwýnh nhô me ja'ýr prôt ne kute me par kadjy nârâm meo akprô nhyr me kumex. Nãm me kute ngô rax mýrri pykati ngrã ja pyrãk. Pykati ngrã tãm ne me o itun te kute abenã akremã nhyr krãptî: anen amũ ajkamê nhyr me te o ane. Nãm ã krãkamngônhre kumex o ane.

9 Ne kam prêne me kadjy pyka jaên kam me'ýr môn Metîndjwýnh nhô me mexjamã ipôk ne, krî mexmã ipôk ne. Metîndjwýnh kum krîrax kînhkumrêxja tãm ne me kum ipôk ne. Nhyr kam kâjkwa kurûm kuwy ruw ne prêne me kuga nhyr me prêne xêr.

10 Nhyr kam Metîndjwýnh bôm 'êxnhîja mē, kute me noo biknor djwýnhja kuwyo imôtikam kumê. Kuwymê kên ngrãngrã pôkkam kumê. Kam ne ôbê mrymê kabên jarên djwýnh 'êxnhîja mē. Ne kam ajbir kam Xatanaj mē. Kam ne Metîndjwýnh prêne aro bikên rax ne. Nhyr ar tokry: ne àmnhirên ar ba. Àmnhirên ar ba rã'ã rã'ã. Àmnhirên ar ba: nhyr 'ã akamât ne tãm kam 'ã akati. Dja o ino rer kêtikumrêx ne.

Metîndjwýnh kute me tykmã pãnh jarênh.

11 Nhyr kam krî djâti jaka dja nhyr kam me'ô nhý ba omũ. Nhyr kam umaje pykamê kâjkwa prôt ne nhî'ãm tên akuno.

12 Nhyr kam me tyk kabem kumex. Me tyk kunî, me bënjadjwýrmê me kâtammê krî djâti kabem kumex. Nhyr kam pi'ók no'ók'ã kurê.

Ne kam ajte pi'ók no'ók 'ôdjwý'ã kuta. Metîndjwýnh kute me tîn rã'ã rã'ã'ã no'ókja pi'ók tãm ne 'ã kuta.

Nhyr bep ate ne kute pi'ók no'ók kumrêx'ã rênhja. Pi'ók jakôt ne Metîndjwýnh memã axwe pãnh jarê. Me

tînri axwe'ã pi'ók no'ók ja ne Metîndjwýnh 'ã kurên kam mekmã axwe pãnh jarênho nhỹ, me tykmã pãnh jarênho nhỹ.

13 Nhyam kam ngô raxbê pyka kêtjadjwý Metîndjwýnhmã me tyk kanga. Ngô kute me imexja tãm ne kum me kanga. Nhyam apýnh mýjja kute me par djàri Metîndjwýnhmã ajte me kanga. Nhyam me tyk nhõ pyka Metîndjwýnhmã ajte me kanga. Kum me kanga nhyam me tyk kunĩ krĩ djàti kabem kumex. Nhyam mekmã pãnh jarênho nhỹ. Me tînri kute amijo bakôt ne memã pãnh jarênho nhỹ.

14-15 Mekmã pãnh jarênho pan kam ate apýnh mýjja kute me par djàri mekam o pôx ne kuwyo imôtikam kurê ne ajte me tyk nhõ pykadjwý kuwyo imôtikam kumê nhyam arým me tyk nhõ pykaja kêt ne. Nhyam bep mýjja kute me parja gêdja ajte akubyn me par kêt kumrêx ne. Arým me tyk kêt. Mýjja kute me parja arým kêt.

Nhyam me idji'ã no'ók kêtja, Metîndjwýnh kute me tîn ne ar ba rá'ã rá'ã kadjy idji'ã no'ók kêtja, me tãm ne Metîndjwýnh kuwyo imôtikam me kurê. Me tyk nhijukri tyk ne ja.

21

Metîndjwýnh nhõ Djeruxarê ny.

¹ Nhyam kam kàjkwamê pyka arým ny ba omũ. Nhyam bep kàjkwa tũmmê pyka

tũm ne arým nhĩ'ãm tẽn akuno. Nhyam ngô raxbê pyka kêt djwý arým kêt.

² Nhyam kam krĩrax mextire ruw ba omũ. Krĩraxbê Djeruxarê arým ny ne ruw. Kàjkwa kurũm ruw. Metîndjwýnh kurũm ne ruw ba omũ. Djeruxarê arým mexkumrêx. Kute me mjên 'ýr ba kadjy kute amimex pyræk, me kute mjên kadjy amimex ne kute kubêkà mex jangjên ne mrãnh nhyam me kute abenã me rênho pyræk.

³ Nhyam kam krĩ djàti kurũm me'õ kabên. Kàj bê kabên ne memã kum, —Ë, arým ne Metîndjwýnh pykakam me ja'ýr bõx ne kam mekam ar bamã. Dja mekam ar ba ne kam meo aminhõkumrêx ne.

Nà, Metîndjwýnh ta dja mekam djan

⁴ kam me kunĩmã no kangô kukõn mekmã o apêx.

Nhyam kam me arým tyk kêt kumrêx ne.

Ne kaprĩ kêt kumrêx ne.

Ne mýr kêt kumrêx ne.

Ne tokry kêt kumrêx ne. Mýkam?

Mýjja kunĩ tũmja arým nhĩ'ãm tẽn ne biknorkam ne arým kêt ne, ane.

Nãm ã krĩ djàti kurũm kabên ane.

⁵ Nhyam kam krĩ djàtikam ýrja ne kabên ne,

—Ë, arým ne ba mýjja kunĩ ny, ane.

Ne kam ajte,

—On 'ã pi'ók no'ók. Mrãmri ne kabênja. Djãm

kabēn kajgo? Arkati,
kabēnkumrēx, ane.

⁶ Ne kam imã,

—Anũ. Arým ne ba o ino re.

Ba ibē mýjja kunĩ krax ne ajte
ibē mýjja kunĩ 'ēnhôt.

Ba ne ba adjákamã itũm ne
kam ije mýjja nhipêxo
itēm ne ije inomã
mēnh, ba.

Djori me'õ kum kôr ba kum
ngô ngã gê o ikõ. Ngõ
tĩn dja ba tu kum kajgo
ngã gê o ikõ. Mýj ngõ
tĩn nã? Bir, ngõ kute
meo tĩnja dja ba kum
kungã.

⁷ Me me kurãm tỳx ne kute
ijãno ãm jamãbit dja
ba mýjja mex kunĩ
ngã ne kam tu meo
ikrakumrēx nhym
me imã, “Me inhõ
Metĩndjwýnh”, ane.

⁸ Nhym bep me kute bit
ijo aminhõmãn kute
amikam me kabēn
pymaje ikangaja,

ne kam ajte me kute amim
imar kêtja,

me kute axweo amiptarja,

me kute me par prãmja,

me prõ prãmja, me mjên
prãmja,

me udjy,*

me kute mýjjao Metĩndjwýnh
karõ nhipêx ne kute
we kum ar amijarēho
baja,

me 'ēxnhĩ kunĩ,

me arĩk ar ba kunĩ dja me
iwýr bõx kêtikumrēx ne.

Me ja kunĩ dja ba kuwyo
imõtikam me kurē.
Kuwymē kēn ngrãngrã
põkkam me kurē. Me
tyk nhjukri ajte tyk ne
ja.

⁹ Nhym kam kadjy mrãnh
djwýnh 'õ kato ba omũ. Kadjy
mrãnh djwýnhbê 7 ne apýnh
mýjjao kute meo bikēnh djari
Metĩndjwýnh ngryko ino rero
ngõnho ipu kute amýnh ne o
ku'ê ja 'õ ne iwýr tēn imã,

—Apa, amrē tē ba on amã
akre ga omũ. Mrykĩ'ãtomti
jabatãnh ny prõ dja ba amã
akre. Me arým kute abenã ar
mēnhja dja ba amã akre, ane.

¹⁰ Æ imã anen kam ikarõo
tē. Krãnh jabatãnh, krãnh
prēkti'ȳr ikarõo tēn ijo bõx.

Nhym kam krĩrax mex-
tire ruw ba omũ. Prõ ne
rwýkja. Krĩraxbê Djeruxarē
arým ruw. Kãjkwa kurũm,
Metĩndjwýnh kurũm ruw ba
omũ.

¹¹ Nhym aparmã adjēnh
tē. Metĩndjwýnh jadjēho ne
adjēnh ne. Ne kam karýr kute
kēn pãnh rax, kēn ngrãngrã
jadjēnh tỳxja pyrãk. Ne ajte
karý:r kute krytyrãnh karýrja
pyrãk. Nãm ã krĩrax jadjēnh
anen ruw.

¹² Nhym kikre bu'ã apýnh
kēn djari aben nhiby adjwýro
tē nhym ã prēktire anen ã
utĩ ane. Nhym kam ajkwa
krekrebê 12. Nhym kam
apýnh ajkwa krekre djari
kadjy mrãnh djwýnh 'ã ku'ê.
Nhym ajkwa krekre'ã idji

* **21:8** Me kute apýnh mýjja mar, namē mry kaãkmē me karõmē, me tãm ne me amijo wajangao ba. Nhym me karõ punu ne me kute me jakõt me noo biknor prãmikumrēx. 'Æ dja gar, A Tex 2.9, Apôx 13.13, Karõ 8.9-24, 13.6-12, 19.13-19 jarē.

arij. Apýnh mekbê idjaer nhingêt kukâmãre nhidji djari ajkwa krekre 'ã idji arij. Idjibê 12 ne apýnh kre'ã arij.

13 Nãm kàjkwa krax 'ãnh ajkwa krekre amãnhkrut ne ikjêkêt. Ne kàjkwa nhôt'ãnh ajkwa krekre amãnhkrut ne ikjêkêt. Ne kàjkwa nhirê'ãnh aktã ajkwa krekre amãnhkrut ne ikjêkêt.

14 Nhyam kikre bu'ã apýnh kên djari aben nhiby adjwýro tēmja krakri ne kênpotibê 12 ikwã. Kênpoti'ã ne Mrykí'ãtomti jabatãnh ny kute ar anorbê 12ja idji arij.

15 Nhyam kadjy mrãnh djwýnh kute imã kabênja àbêr djà byn o dja. Kên karýro àbêr djà. O kute krĩrax'ã akremã. Kute krĩraxmẽ ajkwa krekremẽ bu'ã apýnh kên djari aben nhiby adjwýro tēmjamẽ kute 'ã akremã.

16 Nhyam krĩrax pomẽ rymẽ kute aben pyræk. Nhyam pokôt 'ã akren anhãkôt 'ã akren prêkkôt 'ã akre. Nhyam kuni'ã akre kute aben pyræk. Ne 'õ aben japanh kêtumrêx. Àbêr djào ne 'ã akreo tẽ. 'Ã akrebê 2.200 kiometu.

17 Nãm kikre'ã akren kam atãri kikre bu'ã kênja'ã akre. Prêk'ã akrebê 64 metu. Me baje mýjja 'ã akrekôt ne kadjy mrãnh djwýnh kikremẽ kikre bu'ã kênjamẽ 'ã akre.

18 Nhyam bu'ã kênja ne ngrãngrã kute bõre ngrãngrã pyræk o ne ipêx ne. Nhyam bep krĩraxja ne kryt karýro ipêx ne. Kryt karýrobit, atemã mýjja 'õmẽ o bikàr kêt. Nhyam

krytja karý:r kute ixè jadjênh pyræk.

19-20 Nhyam kam kikre bu'ã kênja krakri kênpotikam apýnh kên djari kumex. Kên pãnh raxbit. Kikre bu'ã kênja kĩnh kadjy.

Kên kutewa ne ngrãngrã kute bõre ngrãngrã ja pyræk.

Ne atãri ja ngrãngrã týt kute kwênh ngrãngrã ngwýnh ja pyræk.

Ne atãri ja kàjbê ràràr kamrêk kute kôkanê ngwýnh ràràr kamrêk ja pyræk.

Ne atãri ja ngrãngrã kute krwýnh ngwýnh ngrãngrã ja pyræk.

Ne atãri ja kajngàr kute ngànhtey nhy ka-jngàr ja pyræk.

Ne atãri ja kamrêk kute tyrti tekà kamrêkti, tekà kamrêk ja pyræk.

Ne atãri ja kàjbê ràràr kute mutêkre ngwýnh ràràr ja pyræk.

Ne atãri ja kàjbê ngrãngrã kute kôtkaak ngwýnh kàjbê ngrãngrã ja pyræk.

Ne atãri ja ngrãngrã kute bày'yre ngrãngrã ja pyræk.

Ne atãri ja kàjbê ngrãngrã kute krãkamkãxte ngwýnh kàjbê ngrãngrã ja pyræk.

Ne atãri ja ngrãngrã týt kute atorti ngrekã ngrãngrã ja pyræk.

Nhym bep kute katē ja ne
rārār kute kēnetojre
ngwýnh rārār ja
pyrāk.

Be, kikre bu'ā kēn krakri
apýnh kēnpoti djāri ne ja.

²¹ Nhym bep kikre bu'ā
kēnja ajkwa krekrebē 12ja
ne angà krā. Angà krāti:,
angà krātio ne kikre bu'ā
kēnja ajkwa krekre kunō
'ā ijē djā, tām ne kute ngàp
jadjēnh pyrāk. Apýnh ajkwa
krekre djāri ne kadjy angà
krā'ā akren o ipēx ne, angà
krā pýnho. Be, kikre bu'ā kēn
jajkwa krekre ne ja.

Nhym bep krīkam pryjad-
jwý kryt karýro pry. Kryt
karýrobit, atemā mýjja 'ōmē o
bikār kêt. Karý:r kajgon kam
apôkmā rīt, kute ngōnh karýr
apôkmā rīt ja pyrāk.

²² Djām krīrax jakam
Metīndjwýnh nhō kikreti?
Kati, arým ne bōx ne me
bakam ar mrā. Bēnjadjwýr
Metīndjwýnh tỳxo kubē
kumkatimē krabē Mrykī'ātomti
jabatānh nyja ar tām ne arým
ar bōx ne me bakam ar
mrā. Arým ne ar ro'ā me
bawýr ruw ne me bakam
ar mrā. Djām me kute kum
kabēn kadjy ne mete kum
kikremā? Kati, arým ne ar
bōx ne me bakam ar mrā.
Mýj kadjy dja me kum kikre?
Djām kàjkwakam ar ba rā'ā ne
mete kum kikren kam kum
kabēnmā?

²³ Djori kam mytmē my-
tyrwý kute me kurwýmā?
Kati, Metīndjwýnh ta adjēnho
dja me kurwý. Krabē

Mrykī'ātomti jabatānh ny jad-
jwýbē ne me kurwý djwýnh.

²⁴ Be, ar irā jakam godja
apýnh me ba djāri kunī kam
mrā, mrānh mextire. Nhym
pyka kunīkôt bēnjadjwýr
krīraxmā ō mýjja mex kunō
wangijn o krīrax kīnh ne.

²⁵ Nhym krī bu'ā kēn jajkwa
krekredjwý 'ā ijē kêt-kumrēx
ne. Djām akamàt kadjy dja
me ajkwa krekre'ā ijē? Kati,
akamàt kêt-kumrēx, a'u ry
typydji. Kam godja ajkwa
krekre'ā ijē kêt-kumrēx ne.

²⁶ Nhym apýnh me ba
djārikam me ja ō mýjja mexo
wangijn o krīrax kīnh ne.
Nhym me rūnh krīraxmā
wangij nhym krīrax ō'ā
kīnhkumrēx ne.

²⁷ Nhym bep mýjja punu
'ō dja kum àr kêt-kumrēx ne.
Me pijām kêt-mē me 'ēxnhīmē
me ja 'ō dja kum àr kêt-kumrēx
ne. Nhym bep Mrykī'ātomti
jabatānh ny kute ō pi'ók
no'òkkam me tīn rā'ā rā'ā'ā
idji janhôrjabit dja me kum
wangij.

22

Ngô kute meo tīn.

¹ Nhym kam kadjy mrānh
djwýnh imā ngô kute meo
tīn pakrax jakre. Ngô
kute meo tīn ne prōto nō
ba omū. Metīndjwýnhmē
Mrykī'ātomti jabatānh nyre
ar krī djāti kurūm ne prōto
nō. Karý:r-kumrēx. Karýr kute
krytyrānh pyrāk.

² Nām pry nhōkre djākôt
prōto nō. Krīraxkam pry
nhōkre djākôt prōto nō nhym

aktã nokà'ã pidjô kute meo tînja dja.

Pidjô bàri amãnhkrut ne mytyrwý kunĩ kôt aben pãnh ô kadjy aktã ngô nhijên o dja. Aktã ne ngô jakà'ã ngô nhijên o dja. Be, pidjô ja ne ar mytyrwý kunĩkôt ôo kute aben japanho ãm kadjy dja. Nãm apýnh mytyrwý djari'ã pidjô jakren o 12. Mytyrwý kunĩ kôt ôn bikaprãr kêtumrêx kadjy 'ã akre. Nhy m bep pidjô 'ôja ne kubê me umar mex djã, pyka kunĩ kôt kute meo mex nhy m me umar mex ne kanê kêt mã.

³ Djãm krĩ jakam mýjja kute meo bikênh mã? Kati, krĩ ja gêdja tu kam me mex ryti pydji. Nhy m mýjja kute meo bikênh dja 'ýr ar kêtumrêx. Metîndjwýnhmê Mrykĩ'ãtomti jabatãnh ny dja kam ar meo ban meo djuw mex o ba. Nhy m ô àpênhdjwý kum àpênh mexkumrêx ne.

⁴ Ne kam Metîndjwýnh nokre pumũ nhy m kam me kuka'ã Metîndjwýnh aminhidji janhô nhy m me 'ã ar ba.

⁵ Nhy m kam kam akamàt kêtumrêx ne. Nhy m kam ngônhpôkti kêtumrêx ne. Nhy m arngro kêtumrêx ne. Mýj kadjy dja ngônhpôktimê arngromê? Bênjadjwýrbê Metîndjwýnh dja me kurwý. Nhy m Metîndjwýnh nhô me ja dja ar meo ba rã'ã: ar meo ba.

⁶ Nhy m kam kadjy mrãnh djwýnh imã,

—Ë, mrãmri ne kabênja. Djãm kabên kajgo? Arkati. Kabênkumrêx. Amrêbê

Bênjadjwýrbê Metîndjwýnh ne me kute kabên jarênh djwýnh mã ta Karô jano nhy m me kam ô'ã memã kabêno amirît ne. Nhy m kam ajbir jakam ta arým ajte kadjy mrãnh djwýnh jano. Kute ô àpênh mã mýjja kator 'ýr jao amirîtmã ne ano. Kute mýjja kator kêtja anhýr djwýnh rãm mekmã o amirît kadjy ne ano. Arým kator 'ýr, ane. Nãm ã kadjy mrãnh djwýnh imã ane.

Jeju bôx 'ýr arê.

⁷ Nhy m Jejudjwý arým me bamã,

—Ë, arým ne ba akubyn me awýr ibôx 'ýr, ane. Ë, me'ô kute prïne ikabênkôt amijo ba jabej dja kînhkumrêx. Metîndjwýnh kute anhýr djwýnh rãm memã mýjjao kator'ã ujarênh ga aje 'ã pi'ók no'ók nhy m me kute amim mar ne kôt amijo ba jabej, be, me tãm dja me kînhkumrêx ne, ane.

Nãm ã Jeju me bamã ane.

⁸ Ba, ba ibê Djuão ne ba arým prïne omũ. Nã bã m mýjja ja kunĩ pumũn kuma. Ne kam mýjja kunĩ pumũn mar pan kam kabem itu mýrbê tým. Kadjy mrãnh djwýnh kute imã mýjja 'ã karô kabem itu mýrbê tým ne bit ije kum rax jarênh mã.

⁹ Nhy m kam imã,

—Kati, kwãrĩk wãnh. Badjwý ne ba Metîndjwýnh mã idjãpênh, akamybê Metîndjwýnh kabên jarênh djwýnh mã ar akôt Metîndjwýnh mã idjãpênh. Me akunĩ aje pi'ók no'ókkôt, ajbir aje

Metĩndjwýnh kabēn'ã pi'ók no'ók jakôt amijo abajamē ne gu me baro'ã Metĩndjwýnhmã badjâpēnh. Kam dja ga Metĩndjwýnhmãbit rax jarē, ane.

¹⁰ Ne kam ajte imã,

—Gora udjur kêt. Metĩndjwýnh kute anhýr djwýnhram memã mýjjaao kator'ã ujarēnh ga aje 'ã pi'ók no'ókja kwãrĩk wãnh udjur kêt. Arým 'ýr. Mýjja ja kunĩ arým kator 'ýr.

¹¹ Kwãrĩk wãnh me axwe wãnh axwe ar ba rã'ã. Nhyim me arĩk ar badjwý tu wãnh arĩk ar ba rã'ã. Kute amimarkôt arĩk ar wãnh ba. Gê me kute katât amijo badjwý katât amijo ba rã'ã, katât amijo ba ry typydji. Nhyim Metĩndjwýnh nhõ me mex jadjwý mex rã'ã, mex ry typydji.

¹² Ê, arým ne Jeju me bamã kabēn jarē. Gora me kabēn ma. Nãm,

—Ê, arým ne ba akubyn me awýr ibôx 'ýr. Dja ba bôx ne kam me amã pãnh jarē. Me aje amijo abakôt me amã pãnh jarē. Me ajaxwemē me amrãnh mexmē kôt me amã pãnh jarē. Ê, me ajaxwe dja ba me ajo ajkē nhyim bep me mexmē gêdja ba me iro'ã ar iba.

¹³ Ba ibê mýjja kunĩ krax ne ajte ibê mýjja kunĩ 'ênhôt. Ba ne ba adjakamã itũm ne kam ije mýjja nhipêxo itēm ne ije inomã mēnh. Ba ren ije kàjkwamē pykamē omũnh 'ãno idjãm kêt nhyim ren amrêbê amijo ajkē nhyim ren mýjja kunĩ kêt ne, ane.

¹⁴ Be, Metĩndjwýnh nhõ me mexja, me axwe kêtja dja me kĩnhkumrêx ne. Me tãm dja me kute kubêkà'ã ngrã o pôxkam aka pyræk. Dja me axwe kêt ã mextire ne ã kĩnh ane. Me jabit, Metĩndjwýnh nhõ me mexja dja me pidjô kute meo tĩn ku ne krĩrax bu'ã kēn jajkwa krekrekôt wangij ne kam Metĩndjwýnh nhõ krĩraxkam ar ba.

¹⁵ Nhyim bep me kute ro-pre pyræk ne arĩk ar bajamē me udjymē me prõ prãmmē me mjên prãmmē me kute me par prãmmē me kute mýjjaao Metĩndjwýnh karõ nhipêx ne kute we kum amijarēnh ba-jamē me 'êxnhĩmē me kabēn krãptĩjamē, me tãm gêdja me kum ngjēnh kêtumrêx ne.

Nhyim kam Jeju ajte me bamã,

¹⁶ —Ba ibê Jeju ne ba me amã ikadjy mrãnh djwýnh jano. Kute apýnh me aje ikôt aben pydji djari me amã katât mýjja ja jarēnhmã. Ba ne ba ibê Dawi tàmdjwýkumrêx ne ãm djakam dja. Ba ne ba Dawi nhipêx ne. Ba ne ba ije akati maktã umajýrtire pyræk ne inhirækumrêx, ane. Nãm ã Jeju me bamã ane.

¹⁷ Nhyim Metĩndjwýnh Karõmē Mrykĩ'ãtomti jabatãnh ny prõmē ar Jejumã kum,

—On amrê tē, ane. Jeju nhõ me jabê Mrykĩ'ãtomti prõ ne kum,

—On amrê tē, ane.

Godja ga me Jeju'ã idju-jarēnhja man kam gadjwý kum,

—On amrê tē, ane.

Nhym Jeju memã kum,

—Gê kam me'õ kum kôh jabej on amrê iwÿr tēn ngô tīno ikō. Tu kajgoo ikō, pãnh kêt. Amã ngô kute meo tīnja kīnh jabej tu kajgoo ikō, ane. Nãm ã Jeju kabēn ane.

¹⁸ Ë, ibê Djuaõ ne ba ije me amã ikabēn jarēnhmã.

—Me apa, me ikabēn ma. Gora me aje ja mar jabej, Metīndjwÿnh kute anhÿr djwÿnhràmm memã mÿjjao kator'ã ujarēnh ba ije 'ã pi'ók no'ókja aje mar jabej gora me ikabēn ma. Dja ga me ajõ ijukri adjan atemã akabēn 'õ jarēn arÿm Metīndjwÿnh kabēno ajkê nhym arÿm pãnh me ajõo ajkê. Apÿnh ije meo bikēnh djari'ã pi'ók no'ók jao dja me ajõo ajkê.

¹⁹ Ba ibê Djuão ne ba ajte ije me amã ikabēn jarēnhmã,

—Godja ba ije anhÿr djwÿnhràmm Metīndjwÿnh kute me amã mÿjjao kator'ã pi'ók no'ók ja ga me ajõ kabēn 'õo ajngrà nhym arÿm Metīndjwÿnh abê mÿjja nê. Abê pidjõ kute meo tīnja nēn abê õ krīrax mextireja nê ne ije me amã mÿjja mex jarēnh ne ije 'ã pi'ók no'ók ja tãm dja me ajõbê nê, ane.

Be, me ikabēn ja ma. Ë, gêdja Jejudjwÿ me amã kabēn jarē,

²⁰ —Ba ibê Jeju, ije katàt me amã mÿjja kunī jarēnh ne ba me amã, “Mrãmri ne ba arÿm me awÿr ibôx 'ÿr”, ane.

Dja gu me,

—Nà, Bēnjadjwÿr Jeju, mrãmri. On amrê tē, ane.

²¹ Gê me banhõ Bēnjadjwÿr Jeju ukaprīkôt pñe me bajo djuw mex. Mrãmri. Tãm ne ja.